Sueſſanus de
celo et mundo

Ariſtotelis ſtagirite de celo ⁊ mūdo Libꝛi quatuoꝛ e greco in latinum ab Auguſtino Nipho philoſopho Sueſſano cōuerſi/ ⁊ ab eodeʒ etiā pꝛeclara ⁊ admodum oibus alijs in hac ſcientia reſolutioꝛe aucti expoſitione: nuperrime ſūma cura/ ac ſolerti diligentia excuſſi. Additis ſcʒ dictionib⁹ grecis que deerant: necnon expoſitionū ⁊ notabilium etiaʒ indice: ſeu Tabula appoſita.

✠

Bibliotheca. S. Honuphrij. an: 1608.

.ſo Thomę Campegio, Epo Feltrēſi. S. D. N. Legato digniſſimo
Lucius paulus Roſellus Patauinus Jur. Ut. et Sacrę Theologię doctor. S. D.

SEpe mihi venit in mentem Pręſul ampliſſime humano generi tm̄
utilitatis dignitatiſq; pręclara ingenia attuliſſe, ut pbeata
fuiſſe putem illa ſecula, qbus cōtigit his maxime luminibus illuſtrari. nā qd
felicius poteſt euenire, q̄ eos habere viros, per quos humana, diuinaq; cū
vidiceris, ſcias te a mortis obliuione vindicari. quare cū animum ad eos re-
fero, quibus veteris, nouęq; academię, tum peripateticorum, ſtoicorūq; principes vide-
re licuit, videtur plane mihi neſcio quid maius natura, q̄ ceteri debuiſſe, verū in hac par-
te non adeo male nobiſcum agitur, ut niſi Plato nobis aliquis appareat, aut Ariſtoteles,
aut Zeno, aut alius deniq; in quauis facultate peregregius, quales permulti et gręci, et la-
tini fuere, non eos tamē viros noſtra ętas tulerit, qui ab illis, ſi viuerēt, non in numero do
ctorum haberentur, qui quidem cū multi occurrant, unus tamē oium Auguſtinus Ni-
phus Sueſſanus eſt, quem pręter cęteros admirer, porro ex huius ſcriptis, quę plurima
iam ſunt cognoſcuntur eius ingenij motus quidam celeres, et acuti, ut nihil tam diuinum
ſit, quod ille non ſubito conſequatur, nihil tam difficile, quod non facile declaret. Nā q̄s
hoc [illegible] Ariſto. ſubtilitate abſtruſa ſenſa [illegible] interpretati ſunt q̄dē
certe q̄plurimi, qui per multos annos laborarunt, ut ad huius Philoſophi doctrinam
vniuerſā quaſi viam inuenirēt, atq; hi ūi illi profecerunt, ut ſi ſine huius comparatione le-
gātur, nihil melius deſideretur, rurſus autem ſi legas Sueſſanū, oium quaſi luminibus
obſtruere videtur, tanta vis eſt eius ingenij, atq; doctrinę. Accedit etiam (qd in Pho no
ſtri tēporis miſere) latinus ſermo nō exilis, non rudis, nō barbarus, nō deniq; corruptus,
et ab omni forma latinitatis abhorrens, ſed et illud etiā magnum affert ornamentum il-
lius ſtudijs. Qd in gręcis literis, magnopere verſatus Ariſtotelem ipſum ſua loquentē
lingua interpretatur, quod reliqui ſi facerent, non dicam minus peccarent. Sed certe me-
lius philoſopharentur, At multa ſunt vitia, quę pręſtantiſſimis ingenijs aduerſantur, qui-
bus auxilia ſunt omnino cōparanda, id quod ego hac mediocritate mea, vel imbecillitate
potius ingenij facere non deſiſto, nam cum multa per nos meliora quotidie prodeant, vi-
ſum eſt etiam Sueſſano noſtro ſuccurrendum, cuius quidē interpretationes in quatuor
de cęlo et mundo Ariſtotelis Libros ab eo luculentiſſimę ędite, mēdoſiſſime uo ab alijs
impreſſę, videbantur quaſi opem, et auxilium implorare, quibus nos inſtituto noſtro p̄-
ſto fuimus, ac eas propemodum ex tenebris in lucem extulimus, verū hoc integro iudi-
ci malo iudicandum relinquere, q̄ pluribus hic ipſe declarare, illud autē certe ſcio nemi-
nem inficiari poſſe, per nos gręca oia, quę aut perperā ſcripta fuerant, aut turpiter omiſ-
ſa, emendata, reſtitutaq; fuiſſe, iudice uo noſtro ſcio eos libentius viſuros, qui liberius ho-
nas vigilias reprehendunt. At quoniam incurrimus plerūq; in voculas maleuolorū, duxi
me Pater optime tuo patrocinio muniendum eſſe, ex quo ſcio mecum auctorem operis
voluptatem ſūmam percepturū, nam quid aut illi glorioſius, aut mihi felicius poteſt ca-
dere, q̄ hęc ab illo condita, a me inſtaurata venire in fidem homin. nobiliſſimi, et natu ę,
fortunęq; muneribus excellentiſſimi. Tantus eſt enim ſplēdor Campegię familię, ut qc-
quid illi ſemel adheſerit, illuſtretur. Sed nolo tibi genus, opes, honoreſq; tuos laudare,
in quibus propterea ſūmam ineſſe laudem ſtatuo, qd honeſtiſſime, et ſumma cū virtute
illis vteris. Id quod in hac Veneta legatione, atq; in alijs muneribus, quibus es feliciſſi-
me perfunctus, eſt perſpectum, verum de his alis ſuo loco plenius agemus, nūc aūt obſe-
cro me in tutelam tuam recipias, de quo nihil tibi non pollicēare, qd optimus quiſq; ani-
mus pro fortuna ſua maximo principi, ac patrono ſuo p̄ſtare poſſit. Pręſta tu igitur vi-
ciſſim mihi beneuolentiam, fauoremq; tuum. Vale.

¶ Elenchus ſeu Index expoſitionū ꝛ notabiliū, quę in hiſce frugiferis cōmētarijs Auguſtini Niphi Phi Sueſſani ꝯtinentur.

¶ De lr̄a. A.

AB motuʒ ſeu ad ipſuʒ moueri ꝙ tria requirunt̄.lib.4.folio.151.colūna.4.ſub litera.N.
ἀδυνάτος grece, latine impoſſibile dr̄, ſʒ tn̄ Sueſſanus transfert improbabilis, qa maxime ꝯuenit ſenſui Ariſtotelis.lib.p̊ fol.58.col.3.ſub lr̄a.M.
¶ Agens apud Auerroem ꝙ multifariaʒ ſumitur.lib.4.fol.146.col.p̊ª.ſub litera.A.
¶ Alteratio eſt motus in qualitate.libro primo.fol.15.co.p̄ma.ſub litera.A.
Alteratio in qbus q̄litatib⁹ fit, ꝛ in quibus nō, iuxta ſniaʒ Auerrois.lib.p̊.fol.15.col.p̊ª.ſub litera.C.
Alteratio eſt in habentibus ſubiectuʒ ꝛ materiam, vnde cęlum cum careat materia, caret etiam alteratione.libro primo.fol.10.col.p̊ª.ſub litera.D.
Aliquid ſufficit ad diuerſitatē, qđ non ſufficit ad ꝯrietatem.lib.p̊.fol.21.col.2.ſub litera.F.
Aliqd pōt ꝯſiderari ſm modū mathematicuʒ, qđ tamē nō ptinet ad ſciaʒ mathematicā.lib.p̄mo.fol.22.col.4.ſub litera.N.
Alexādri aphrodiſię opinio ꝙ vacuū extra cęlū non eēt contra ſtoicos qui contrariū ſentiebant.lib.p̊.fol.57.col.p̄ma.ſub litera.B.
ἄλογος, irrationalis.li.3.fol.138.col.2.ſub litera.K. vn̄ ἀλογία, irrationabilitas.
ἄλλως, alioquin, multomagis, pręſertim.li.3.fol.144.col.2.ſub litera.H.
¶ Amēs dicit̄ is q nō diſcernit iter facile ꝛ difficile, oſtētator ꝯo q in oībus etiam arduis p̄ſumit.li.2.fol.86.col.2.ſub litera.F.
¶ Angelos corporeos eē ponunt leges barbarę ꝛ ſarracenę, grecę ꝯo incorporeos.libro primo.fo.15.co.4.ſub litera.P.
Anaxagorę ꝛ Platonis poſitio cęlū eē eiuſdē naturę cū igne.lib.p̊.fol.11.col.3.ſub litera.I.
An aliqua ſpēs quāto plura hʒ indiuidua, tanto ſit alia perfectior.lib.p̄mo.fol.4.col.2.ſub lr̄a.F.
Anaximander ꝛ Democritus plures eſſe mundos dixerunt.lib.p̊.fol.47.col.p̊ª.ſub litera.A.
Anaxagorei ꝛ Platonici κοσμόν.ideſt mūdū trifariaʒ diſtīguūt, alium enim intellectilem, alium ſenſileʒ, inter hos ꝯo medium cęleſtem eē dixerunt.libro p̄mo.fol.54.col.p̊ª.ſub litera.A.
Aīa rationalis ꝙ traducat̄ ex ſemine pr̄is ꝛ matris ſm opiōnē Auer.lib.2.fol.108.col.2.ſub lr̄a.F.
Animam noſtrā numerū eſſe ſeip̄m mouētē poſuit Plato.lib.3.fol.120.col.2.ſub litera.E.
Anaximāder p̄mus adinuenit magnitudines ſtellaruʒ, Pithagoras aūt ordinē ſtellaꝝ, ꝛ ꝯiunctiōes ſolis et lunę.lib.2.fol.97.col.4.ſub litera.N.
ἄνω.ſupra, ſurſum, κάτω, infra, deorſum.lib.4.fol.147.col.3.ſub litera.L.ꝛ.M.
¶ ἄπονος grece, latine labore carēs, vn̄ ꝛ cęlū dr̄ moueri ſine labore.lib.2.fol.112.col.4.ſub lr̄a.O.
ἀφορίζω, ſegrego, repudio. ἀφορισμένον, ſeparatū.lib.3.fol.136.col.4.ſub litera.P.
¶ Ariſtoteles in lib.de aīalib⁹ aſſimilauit lunā terrę, qa vt in terra vident̄ diuerſitates in mōtib⁹ ꝛ vallibus, ſic ꝛ in luna partes maculoſę, ꝛ lympidę conſpiciuntur.lib.p̊.fol.9.col.3.ſub litera.I.
Ariſtotelis hallucinatio circa mundi facturam.lib.p̊.fo.16.col.2.ſub litera.F.
Ariſtoteles p̄mus grecoꝝ cepit torq̄re p̄blema de ęternitate cęli ad partem affirmatiuam, antea enim cęteri omnes greci dixerunt cęlum factum.li.p̄mo.fol.16.col.3.ſub litera.M.
Ariſtoteles in ſuſpitionē neglectę religionis icidit, ꝛ iudiciū veritus Hirophantę ſūmi eo tēpore ſacerdotis Athenis profugit, ꝛ in chalcidē abijt.lib.p̄mo.fol.16.col.3.ſub litera.M.
Artes, opiniones, ꝛ ſcientię, an poſſint renouari.lib.primo.fol.16.col.4.ſub litera.N.
Ariſtoteles in epilogis ſolet apponere verbum δ᾽ἰότι, quod in tranſlationibus Auerro. erat cum.libro primo.fol.15.col.3.ſub litera.K.
Ariſtoteles ponit cęlū ſemp eē, cum antea Plato poſuerit, ipſum genitum eſſe, ꝛ principium habuiſſe.lib.p̊ª.fol.14.col.p̊ª.ſub litera.A.
Ariſtoteles in declarādo rōne cōl ifinitū non eē, cur cępit a miſto.lib.p̊.fol.41.col.p̊ª.ſub lr̄a.B.
Ariſtᵒ ꝯſueudo eſt ſemp iducere ſmones p̄babiles poſt demōſtratiuos.lib.p̊.fo.48.col.4.ſub lr̄a.O.
Ariſtotelis poſitio de mūdo ꝙ ſit tn̄ vnus nūero mundus.lib.p̊.fol.53.col.4.ſub litera.P.
Ariſtotelis doctrina plures hʒ ſectatores q̄ꝫ cęterorum Phoꝝ, qa eſt minoris ambiguitatis, ꝛ a cōtradictione remotior.lib.2.fol.72.col.2.ſub litera.F.
¶ Aſtronomoꝝ poſitio ꝙ mūdus hic variet̄ ſtellarum motu.lib.p̊.fol.53.col.4.ſub litera.Q.
ἀστράγαλος grece, latine talus, ſeu taxillus dicitur.Ludus.lib.2.fol.99.col.4.ſub litera.O.
Aſtronomi differūt a nālibus circa ꝯſiderationē ſtellarum.lib.2.fol.97.col.4.ſub litera.N.
¶ Auerroes ſępiſſime extorquet text⁹, ꝛ per capillos (vt dici ꝯſueuit) eos trahit, ob malas.ſ.trāſlatiōes, q̄s ipe habebat.lib.p̄mo.fol.41.col.p̊ª.ſub litera.B.
Auguſtini Sueſſani expōnes ſunt pluris faciēdę q̄ꝫ expoſitiones Auer.eas eni vel ex magno Simplicio, vl̄ ex diuo Alexandro ꝯpluri muʒ accipit.lib.p̊.fol.48.col.3.ſub litera.K.
Auerroi ꝙ nō ſit multū ꝯſidendū in expōnib⁹ verboꝝ Ariſtotelis, qr̄ ſępenūero eius trāſlationes ſunt mendoſę.lib.p̄mo.fol.36.col.2.ſub litera.E.
Auerroes male interp̄tat̄ tex.28.ſui cōmē.neqꝫ qd dicat ſatis recte colligi pōt.lib.p̊.fo.20.col.4.ſub lr̄a.O.
Auerrois expoſitiones nō ſunt rectę, nec eius ēt tranſlationes.lib.p̊.fol.21.col.p̊ª.ſub litera.A.
Auctio diminutioqꝫ ꝙ trifariam dicatur.li.p̄mo.fol.17.col.2.ſub litera.D.
Augumentabile quot modis dicatur.fol.eodem.
Auerroes vocat theologos ſophiſtas, qa tenēt oppoſita p̄ncipioꝝ ſcię nālis.li.p̊.fo.47.co.2.ſub lr̄a.E.

¶ De lr̄a. B.

Bacconis tēpeſtate p̄hibita fuit Parriſijs p̄hia Ariſtᵒ, Auerrois, ꝛ Auicennę, ꝛ durauit hęc prohibitio donec emerxerunt Albert⁹, Thomas, Henric⁹, ꝛ alij.lib.p̊.fol.17.col.2.ſub lr̄a.E.
βέβαιος.ſtabilis. βεβαιόω, ſtabilio, confirmo.li.3.fol.143.col.2.ſub litera.D.
¶ Boni iudicis officium eſt non condēnare abſentem.lib.p̊.fol.58.col.2.ſub litera.D.

¶ De lr̄a. C.

Cauſa cur doles aliq̄ nō poſſint aſſentire p̄mis propoſitionib⁹ per intellectum notis ex rōne tm̄. lib. p̄. fol. 15. col. 3. ſub litera. M.
Caput qḋ eſt initiū dois eſt Arieti ſuppoſitū / collū tauro / humeri geminis / pectus cancro / latera ⁊ ſtomach⁹ leoni / vēter virgini / vertebrę ⁊ renes librę / ſcorpioni pudēda / coxę ſagittario / genua capricorno crura aq̄rio piſcib⁹ pedes. lib. p̄. fol. 58. col. p̄ᵃ. ſub lr̄a. D.
Cauſę quibus aliquid mouetur cum labore quot ſint. li. 2. fol. 73. col. 2. ſub litera. H.
Cauſę corruptionis ſunt materia, ⁊ contrarium. li. 2. fol. 103. col. p̄ᵃ. ſub litera. A.
Cā gēris terrę duplex. lib. 2. fo. 110. col. 2. ſub lr̄a. D.
¶ Cęleſtia corpa nō ſūt ęq̄lia nobilitate / ſʒ variant̄ nobilitate p d̄ṙia locoꝝ. lib. p̄. fol. 9. col. 3. ſub lr̄a. J.
Cęlū appellauerunt veteres ęthera. ab ἀεί et θεῖν. qḋ eſt ſemp currere, ἀεί enim gręce, latine eſt ſemp, θέω curro. lib. p̄. fol. 16. col. 3. ſub litera. K.
Cęlū q̄ nō ſit augumētabile nec diminuibile probatur. lib. p̄mo. fol. 14. col. 3. ſub litera. J.
Cęlū eē locū dei ęterni ⁊ alioꝝ ſpirituū / q̄ dicunt̄ angeli omnes tam grę̄ci q̄ barbari conſentiunt. lib. p̄mo. fo. 15. col. 4. ſub litera. P.
Cęlū nō eſt aliqḋ elementoꝝ ſimpliciū, neq̄ eſt mixtuʒ. lib. p̄mo. fol. 11. col. 2. ſub litera. E.
Cęli p̄tes aliq̄ ſunt ignee, vt aries, leo, ⁊ ſagittarius, aliq̄ aereę, vt gemini, libra, ⁊ aq̄rius, aliq̄ terreę, vt taur⁹ / virgo, ⁊ capricornus, aliquę aquee / vt cancer, piſcis / ⁊ ſcorpius. lib. p̄mo. fol. 15. col. 2. ſub litera. H.
Cęlum q̄ eſſet eiuſdem naturę cum igne poſuerūt Anaxagoras ⁊ Plato, quoꝝ poſitiōes refellit Ariſtoteles vbiq̄ʒ. lib. p̄mo. fol. 11. col. 3. ſub litera. J.
Cęlum nullam ſubit elntariaʒ affectioneʒ, nō eſt enī coloratū, nec duruʒ, nec molle, nec [illegible], nec rarum, nec dēſuʒ. lib. p̄. fol. 11. col. 3. ſub litera. M.
Cęlū eē eiuſdē naturę cū elementis q̄ bifariā poſſit intelligi. lib. p̄mo. fol. 11. ſub litera. M.
Cęlitus calor q̄ ſit vitalis, elntarius corruptiuus, cęlitus conſeruatiuus, elementarius mortiferus. lib. p̄mo. fo. 11. col. 4. ſub litera. O.
Cęlū q̄ nō habeat potētiā ad eſſe, ꝗ ſenſus. li. p̄mo. fol. 14. col. p̄ᵃ. ſub litera. L.
Cęlum an ſit augumentabile, diminuibileq̄. li. p̄mo. fol. 17. col. 2. ſub litera. D.
Cęlum q̄ trifariā accipiatur. videlʒ pro toto mūdo, pro toto cęlo ex oībus orbibus ꝯgregato, ⁊ pro vltimo cęlo. lib. p̄mo. fol. 39. col. 2. ſub litera. H.
Cęlum q̄ viuit vita ęterna ⁊ non vita mortali. lib. p̄mo. fol. 17. col. 4. ſub litera. N.
Cęlum q̄ nullo pacto poſſit eē augumētabile, vel diminuibile, phyſicę ſentiēdo. li. p̄. fol. 17. col. 3. ſb lr̄a. M.
Cęlum q̄ ſit diuiſibile ſm̄ rōnē mathematicam, ⁊ p̄pea etiam augumentabile, ſm̄ vo rationem phyſicā minime. lib. p̄. fol. 17. col. 4. ſub litera. N.
Cęlū an ſit alterabile. lib. p̄. fol. 17. col. 4. ſub lr̄a. N.
Cęlū totū q̄ nō poſſit mutare locū ſʒ ſubtū, ſed ſolū ſm̄ formā. lib. p̄. fol. 22. col. p̄ᵃ. ſub litera. A.
Cęlū qḋ a gręcis οὐρανός dicitur, trifariam conſueuit ab eiſdē accipi. ſ. p vniuerſo mūdo, pro nexu oīum cęlorum, p p̄mo mobili. lib. p̄. fol. 46. col. 3. ſub lr̄a. K.
Cęli qḋ grę̄ci οὐρανόν appellant tres ponit ſignificat⁹. lib. p̄mo. fol. 54. col. 2. ſub litera. E.
Cęlum igneum eſſe aut igneum qḋ dixerunt veteres. lib. 2. fol. 112. col. 3. ſub litera. M.
Cęlum ⁊ ſtellas ignes eſſe dixerunt antiqui, vel mixtum igneum, in quo p̄dominatur ignis. lib. p̄mo. fol. 44. col. 2. ſub litera. F.
Cęli circulatio q̄ ſit cā motuū hoꝝ inferioꝝ corporum. lib. 2. fol. 112. col. 3. ſub litera. K.
Cęlum q̄ ſit ęternum, imortale, diuinum ſm̄ opinioneʒ antiquorum chaldęorum, quibus aſtipulat̄ Ariſtoteles. lib. p̄. fol. 72. col. 2. ſub litera. H.
Cęlū q̄ pluribus moueat̄ motib⁹ qualiter demōſtrari poſſit. lib. 2. fol. 79. col. 4. ſub lr̄a. K. L. ⁊ M.
Cęlum q̄ diuidatur in quatuor quartas. li. 2. fol. 78. co. p̄ma. ſub litera. C.
Cęlum q̄ non poſſit agere lumine, nec influentia ſi illa caret ſm̄ peripateticos. li. 2. fol. 82. co. p̄ᵃ. ſub lr̄a. B.
Cęlū eē magis formę q̄ materię p̄pinquum, elementa magis materię. lib. 2. fol. 83. col. p̄ᵃ. ſub litera. C.
Cęlum eſſe ſphęricum an ſit demonſtrabile. li. 2. fol. 86. col. 4. ſub litera. P.
Cęlum reſiſtere motori q̄ dupliciter poteſt intelligi. lib. 2. fol. 89. col. 4. ſub litera. N.
Cęlum an ſit animal, ⁊ an per ſenſum. lib. 2. fol. 96. co. 1. ſub litera. A.
Cęli a Platone appellantur aīalia, idq̄ʒ etiam nonnū q̄ Ariſtoteles facit, nomen. ſ. ſecutus non rem. lib. 2. fol. 96. col. 2. ſub litera. E.
Cęlum ⁊ orbis quo pacto differant apud Ariſtotelē. lib. 2. fol. 102. col. 2. ſub litera. E.
Cęlū ⁊ vniuerſum mundū finitum fecerunt, Anaximander, Anaximenes, Anaxagoras, Empedocles, ⁊ Plato, infinitum aūt eū fecerunt Parmenides ⁊ Meliſſus. lib. 2. fol. 103. col. p̄ᵃ. ſub litera. C.
καὶ περ. q̄uis. lib. 4. fol. 148. col. 3. ſub litera. J.
καινός. nouus. καινοτέρως. magis nouus. li. 4. fol. 148. col. 3. ſub litera. J.
¶ Cōtraria oportet eſſe paria, vt duo / quatuor / ſex / ⁊c̄. vt videmus in quatuor elementis. libro p̄mo. fol. 16. col. 3. ſub litera. N.
Corpora omnia cęleſtia ſunt eiuſdem ſpeciei. li. p̄mo. fo. 9. col. 2. ſub litera. H.
Corpora ea contraria ſunt, quorum motus ſunt contrarij. lib. p̄mo. fol. 13. col. p̄ᵃ. ſub litera. A.
Contraria bifariam aliqua dicuntur. lib. p̄mo. fol. 13. co. 2. ſub litera. H.
Contrariorum vera ratio in accidentibus ſolum inuenitur, aut in ſuis qualitatibus ⁊ diſpoſitionibus. li. p̄. fo. 13. col. 2. ſub litera. H.
Conſideratio circa magnitudines ſit alr̄ ab aſtrologo, et aliter a nāli. lib. p̄. fol. 2. col. p̄ᵃ. ſub lr̄a. A.
Cōtinuū qḋ ſit. lib. p̄. fol. 2. col. 2. ſub litera. F.
Continuum q̄ dupliciter conſiderari poſſit. lib. primo. fol. 2. col. 2. ſub litera. F.
Conditiones contrariorum motuuʒ q̄ ſint quatuor. lib. primo. fol. 19. col. p̄ᵃ. ſub litera. B.
Cōcordia Platonis ⁊ Ariſtotelis de materia cęli, ⁊ eius motu iuxta ſententiam Simplicij ⁊ Ammonij. li. p̄. fol. 7. col. 3. ſub litera. J.
Corpus q̄ ſit triplx, metaphyſicū, mathematicū, ⁊ phyſicum. lib. p̄mo. fol. p̄. col. 3. ſub litera. K.
Contrarietas in motibus rectis attenditur ſoluʒ ſm̄ extrema linearum rectarum. lib. p̄mo. fol. 21. col. 4. ſub litera. P.
Corpora p̄ma ſpecie diſticta ⁊ ſimplicia q̄ ſint. tm̄ tria, graue. ſ. leue / ⁊ neutrū. lib. p̄. fo. 18. co. 2. ſub lr̄a. E.

Contrarietas in partibus motus circularis pōt triplr intelligi.lib.p̄mo.ſol.19.col.4.ſub litera.N.
Cōmendatio legis noſtrę chriſtianę contra peruerſam Auerrois ſniam.lib.p̊.ſol.23.col.4.ſub lr̄a.P.
Confutatio ſtoicoꝝ circa opinionem de vacuo,ꝙ ſ.non ſit extra cęlum, vt ipſi opinabantur.lib.p̄mo.ſol.57.col.pª.ſub litera.C.
Cor hominis ꝙ ſit ſubiectum Soli, cerebruꝫ lunę, lien ſaturno,iecur Jouis,ciſtis ꝟo fellea Marti, Veneri teſtes ipſi,ſpūs Mercurio.lib.primo.ſol.58.col.pª.ſub litera.D.
Corruptibile ꝙ ſit duplex.facile,⁊ difficile.libro p̄mo.ſol.62.col.3.ſub litera.L.
Contingens eſt,vel quod eſt ⁊ poteſt non eſſe,vel quod nō eſt ⁊ pōt eē.lib.p̊.ſol.59.col.pª.ſub litera.C.
Corruptio eſt diſſolutio partiuꝫ,genitura ꝟo eſt partiū conſtantia.lib.p̊.ſol.59.col.2ª.ſub litera.C.
Contrarietas principioꝛuꝫ motus ꝙ ſit cauſa laboris in animali terraceo.libro.2.ſol.112.col.4.ſub lr̄a.Q.
Corruptio eſt reditus ad priſtina principia. libro p̄mo.ſol.60.col.4.ſub litera.P.
Compoſitio in rebus ꝙ eſt triplex apud Auerroem.li.2.ſol.73.col.p̄ma.ſub litera.B.
Compoſitio in homine eſt duplex ſm Auerroem.libro primo.ſol.73.col.2.ſub litera.E.
Cor eſt principium principale omnium eorum quę apparent in animali.libro.2.ſol.79.col.p̄ma. ſub litera A.⁊ apud Galenum eſt primum principium vitę,nō autem ſenſuum ⁊ motuum.libro.2.ſol.95.col.pª.ſub litera.B.
Contingentia ꝙ non ſit in cęlis animalibuſqꝫ cęleſtibus, ſed bene libertas,⁊ qualiter differant libertas ⁊ contingentia. Item etiam ꝙ duplex eſt potentia.libro.2.ſol.86.col.4.ſub litera.O.
Corpora ęgrota veteres exercitatione curabant,ante.ſ. herbarum ⁊ cęteroꝛum in medicine ſcriptoꝛum cognitionē.lib.2.ſol.99.col.4.ſub litera.N.
Corpus aliquod eſſe altero leuius penes vacuum ⁊ plenum,trifariam apud antiquos ſm Auerro.intelligit.lib.4.ſol.149.col.2.ſub litera.G.
¶ Crementum ſit ab aliquo qđ in principio eſt ꝯtrariū, in fine ſimile.lib.primo.ſol.14.col.3.ſub lr̄a.J.
¶ Cuiuſqꝫ rei duplex poteſt aſſignari deſinitio,altera qđ nominis,altera qđ rei.lib.p̊.ſol.9.col.4.ſub lr̄a.O.
Cuiuſqꝫ ſimplicium vna eſt latio ſm naturam. li.p̊.ſol.10.col.3.ſub litera.L.
Cur Ariſtoteles in declarando ratione cōmuni infinitū non eſſe,cępit a miſto.libro primo.ſo.41.col. prima. ſub litera.B.
Cur id quod naturaliter fertur,prope locum velociꝰ feratur.lib.p̊.ſol.50.col.p̄ma.ſub litera.B.

¶ De lr̄a.D.

De cōdictione bonarum demonſtrationum eſt conuenientia ſenſus. lib.p̊.ſol.16.col.2.ſub litera.H.
Demonſtratio metaphyſica ob id, qꝛ eſt de rebꝰ a ſenſibus remotis,eſt in vltimo gradu certitudinis, lib.p̊.ſol.16.col.2.ſub litera.D.
Deſcriptiones cum deſcriptis ſemper conuertuntur.lib. primo.ſol.10.col.3.ſub litera.L.
Deus eſt in cęlo non vt corpus eſt in loco per circūſcriptionem,nec vt aqua in vaſe per ęqualitateꝫ,ſed per operationem,quia ibi apparet eius operatio.libro p̊.ſol.15.col.4.ſub litera.P.
De ratione perfecti eſt habere finem ⁊ terminuꝫ.lib.p̊.ſol.7.col.4.ſub litera.N.
Deus ſm opinionem peripateticoꝛuꝫ nihil imediate de nouo agit ad extra,niſi mediante cauſa particulari,⁊ agente naturali.lib.p̊.ſol.32.col.2.ſub litera.H.
Deuꝫ eſſe in cōuexo ſphęrę,ſiue in ſup̄mo orbe ſm opinionem Ariſtotelis.lib.p̊.ſol.56.col.pª.ſub litera.C.
Deus ꝙ ſit primus ſinis,primuꝫ agens,⁊ prima forma ſm peripateticos.lib.p̊.ſol.55.col.3.ſub litera.J.
Deus qualiter dicatur eſſe mundi forma.libro p̄mo.ſol.55.col.3.ſub litera. K.
Democritus ⁊ Anaximander plures eſſe mundos dixerunt.lib.p̊.ſol.47.col.pª.ſub litera.A.
Demonſtrationes mathematicę ſunt in primo certitudinis gradu,⁊ naturales in ſecūdo.libro primo. ſol.50.col.3.ſub litera.L.
Democriti ⁊ Anaximenis poſitio ꝙ actu ſint plꝛes mundi inter ſe eccentrici.lib.p̊.ſol.54.col.p̄ma.ſub lr̄a.A.⁊ ſol.55.col.pª.ſub litera.D.⁊ ſol.57.col.3.ſub lr̄a.L.
Deus ꝙ dupliciter poſſit cōſiderari.ſ.realiter ⁊ intētionaliter.libro p̄mo.ſol.55.col.2.ſub litera.D.
Democritus ⁊ Leucippus ꝙ conceſſerunt infinitū,non tamen continuum ſed diſcretum per interpoſitioneꝫ vacui,contra quos diſputat Ariſtoteles.libro primo.ſol.55.col.3.ſub litera.L.
Democritici ꝙ aſſerant mundum interiturum,ſicut cętera omnia,quę natura conſtant. lib. p̄mo.ſol.58.col.3.ſub litera. K.
Dextra pars mundi ea eſt quę ſemper correſpōdet ortui terrę habitabilis,ſiniſtra ꝟo quę occaſui.li.2.ſol.78.col.3.ſub litera.L.
Demonſtratio bona ea eſt.in qua cauſa ꝯuertit cuꝫ effectu.lib.2.ſol.87.col.3.ſub litera. K.
Denſum in cęlo eſt,cuius partes propinquius iacent,rarum ꝟo cuius partes remotius iacent. libro.2.ſo.90.col.3.ſub litera.M.
Deſinitio perfecta eſt,quę apta eſt remouere oēm qōnē accidentem in re.lib.4.ſol.146.col.3.ſub lr̄a.M.
Deſinitio leuis data ab antiquis,ꝙ triſariā intelligi pōt.lib.4.ſol.149.col.4.ſub litera.P.
¶ Diminui eſt ire ad corruptionem,⁊ aliquo modo corrumpi.lib.p̄mo.ſol.14.col.4.ſub litera.P.
Diuiſio motꝰ ꝙ poteſt ſumi penes magnitudines ſupra quibus ſit motus,⁊ penes magnitudines quę mouētur.libro p̄mo.ſol.5.co.p̄ma.ſub litera.B.
Differētia ꝙ ſit inter ineſſe,poſſibile ineſſe,⁊ repugnās ineſſe.lib.p̊.ſol.13.col.pª.ſub litera.H.
διατελέω,abſoluo,perficio.libro primo.ſol.56.col.pª.ſub litera.B.
Diuiſio ⁊ diſtinctio nominum ⁊ vocabuloꝛuꝫ vtilis eſt. libro primo.ſol.61.col.3.ſub litera.J.
διάνοια gręce,latine ſententia, intelligentia, cogitatio, vnde Simplicius cōpōnē illā hois quę eſt ex intellectu poſſibili ⁊ cogitatiua διάνοιαν appellat. li.2.ſol.73.col.2.ſub litera.E.
Diſpoſitio apud Auerroem ꝙ biſariam intelligat. lib.2.ſol.109.col.2.ſub litera.E.
Diſponere ad vnionem aliud eſt ꝙ̄ꝫ diſponere ad eē ſiue productionem.lib.2.ſol.108.col.2.ſub litera.G.
Diametri cęli ꝙ ſunt tres.li.2.ſol.110.col.3.ſub lr̄a.M.
Differentia opinionis Empedoclis ⁊ Anaxagorę circa elementa.lib.3.ſol.130.col.3.ſub litera.L.
Difficultates duę apud antiquos.videlꝫ vtrum de magno ad paruum corpus mutari poſſit abſqꝫ vacuo,⁊ vtrum de paruo ad magnum mutari poſſit corpus abſqꝫ vacuo.lib.4.ſol.139.col.pª.ſub litera.C.

ſtᵒ,ideo,quapp.lib.4.fol.148.col.2.ſub litera.B.
Diſtinctio rationis apud peripateticos eſt duplex.li.4.
fol.152.col.4.ſub litera.O.
Diſpoſitiones tres requirūtur ad eē mūdi perfectum,
ſm Auer.lib.3.fol.123.col.pᵃ.ſub litera.D.
¶ Dogmata duo apud phōs.lib.p.fol.56.co.3.ſub lra.I.
Doctrinā Ariˢᵗ plures ſectant,ob id qa eſt minoris am/
biguitatis,ꝛ a contradictione remotior q̄ ceterę do/
ctrinę aliorum phoꝝ.lib.2.fol.72.col.2.ſub lra.F.
¶ Duplex in vnaquaqꝫ re diffinitio aſſignari pōt,altera
ſcꝫ qd nois,altera aūt qd rei.li.p.fo.9.co.3.ſb lra.O.
Duoꝝ ɔrioꝝ ſi vnū eſt nā alicui cōperēs,alteꝝ eſt pter
nām eidē ɔueniens.lib.p.fol.10.col.3.ſub lra.M.
Duo apd phōs gfia dogmatū.li.p.fol.56.co.3.ſub lra.I.
Duplex eſt falſum.ſ.falſum poſſibile,ꝛ falſum impole.
lib.p.fol.47.col.4.ſub litera.O.
Duplex eſt pceſſus in nālibᵘ,qa ab effectu.ſ.in cauſas,ꝛ
pp qd a cauſis ad effectᵘ.li.p.ſo.24.co.2.ſb lra.E.
Duplex eſt ſemper ens,ꝛ etiam duplex ſemp non ens.li
bro pmo.fol.66.col.pma.ſub litera.C.
Duplex Themiſty error in logica.li.2.fol.108.co. pma.
ſub litera.B.

¶ De lra.E.

Ea que pter naturā ſunt citiſſime abolentur.lib.p.
fol.10.col.2.ſub litera.E.
ἔκστασις grece/latine ſtupor,ecſtaſis, mōſtruoſitas.lib.
2.fol.80.col.3.ſub litera. K.
Eclipſis ſolis fit lunę interuentu inter oculos nros ꝛ ſo/
lem,defectus autem lunę fit interuētu terrę inter ſolē
ꝛ lunam.lib.2.fol.104.col.pma.ſub litera.B.
ἥκιστα,minime,nullatenus.lib.3.fol.143.co.2.ſb lra.D.
¶ Effectᵘ aliqs q pōt eē nāl 2ᶠ.li.2.fo.108.co.2.ſb lra.E.
¶ εἰλέω grecū eſt verbū,qd latine ſignificat verto,p iota
vo ſignificat alligo.lib.2.fol.104.col.2.ſub lra.D.
¶ Elemētū nullū in ppa regiōe mouet ſurſū/aut deor/
ſuꝫ,ſꝫ mouet circulo,ꝛ partes mouentur recto motu.
libro primo.fol.11.col.pma.ſub litera.A.
Elemētoꝝ ɔſideratio alr fit in libro de cęlo,alr vo,in li
bro de gñatione.lib.2.fol.80.col.3.ſub lra.M.
Elementa cur eſſe ſphęrica dicamus.lib.2.fol.84.col.
pma.ſub litera.B.
Elemēta q duplr poſſunt conſiderari.ſ.vel vt geſcunt.
vel vt mouent.lib.2.fol.84.col.pᵒ.ſub litera.C.
Elntū quāto eſt cęlo ppinqus,tāto ē rotūdiᵘ,quāto vo
eſt a cęlo remotius,tanto minus eſt rotundum.lib.2.
fol.85.col.4.ſub litera.P.
Elnta q dint a cęlo in figᵃ.li.2.fo.85.co.2.ſub lra.F.
Elnta q inicē trāſmutent 2ᶠ eſt.ſo.139.col.3.ſub lra. K.
Elementa fieri ex corpore dupliciter intelligi poteſt.li.
tertio.fol.137.col.4.ſub litera.O.
¶ Empedoclis opinio q cęlū eēt miſtū ꝛ terraceū quo/
nā modo intelligi poſſit.lib.p.fol.11.col.4.ſb lra.P.
Empedoclis poſitio q plures fuere mūdi,ſꝫ actu vnus
eſt,nam lite ꝛ amicitia fuerunt corrupti ꝛ geniti.li.p.
fol.55.col.pma.ſub litera.D.
Empedoclis agrigētini,ꝛ Heracliti ephesy opinio circa
mūdi ortū ꝛ īteritū.lib.p.fol.58.col.3.ſub lra. K.
Empedocles poetice ſcripſit opiniones ſuas,ꝛ ppterea
verba ſua habent amphybologicum ſenſum.libro p.
fol.60.col.2.ſub litera.H.
ἔμφρων,τοῦ,ἔμφρονος grece/latine prudens dī,cum tn
Sueſſanus verbum Ariˢᵗ.qd eſt ἔμφρονος transfe/
rat pro mente,quoniam ſenſui magis conuenire vi.
lib.2.fol.73 col.4.ſub litera.O.
Empedocles cur poſuerit litem ꝛ amicitiam ante mun/
dum.lib.3.fol.125.col.pma.ſub litera.B.
¶ Ens naturę/ſiue naturale,ꝛ natura quo modo differāt
lib.p.fol.15.col.2.ſub litera.D.
ἐνδέχεται grece/latine licet,facultas ē.poſſibile eſt,cō/
ueniens eſt.lib.2.fol.72.col.2.ſub litera.E.
¶ ἔοικε,videt,aſſilat,decet.lib.4.fo.150.co.4.ſb lra.Q.
¶ ἐπιπολάζον.tuꝫ eminēs,tuꝫ emergēs latine trāſfert,
ἐπιπολάζω enim ſignificat emergo, ſupernato.lib.
pmo.fol.10.col.2.ſub litera.F.
ἐπίπονος a grecis dī laborioſus,ſꝫ Sueſſanᵘ lāguidū
trāſfert.libro.2.fol.112.col.3.ſub litera.L.ꝛ rationeꝫ
aſſignat ibi col.4.ſub litera.P.
¶ Equinoctiū vnale fit ſole decurrēte p arietē,equinoctium
vo autūnale p librā,ſolſtitiū aūt eſtiuuꝫ facit ſol per
cancrū decurrēs,p capricornum vo facit ſolſtitiū bru
male.lib.2.fol.78.col.4.ſub litera.P.
¶ Error dicētiū cęlū,ꝛ qd pprio circulare motu moue/
tur,nō eſſe ignem.lib.p.fol.9.col.2.ſub litera.E.
Error ſectatoꝝ legis Auerrois,qui ab eodem loquētes
appellantur,circa oſtendendam eternitatem dei.lib.
pmo.fol.16.col.pma.ſub litera.B.
Error Auer.q in ɔfutādo errorem ſectatorum legis ſue
ſuppoſuit omnem nouam productioneꝫ eſſe genera/
tionem.libro.p.fol.16.col.pma.ſub litera.C.
Errores Joānis Gādauenſis circa infinitū detegunt.li.
pmo.fol.24.col.3.ſub litera. K.
Error Albumaſaris circa mundi genituram. lib.primo.
fol.79.col.2.ſub litera.E.
¶ Eſſe ꝛ poſſe non differunt in eternis.libro pmo.fol.55.
col.prima.ſub litera.B.
¶ εὐλόγως grece/latine rationabiliter,vel etiam logice.
libro pmo.fol.56.col.4.ſub litera.P.
Eui q 2ᶠ capiat,duoqꝫ ſignificet.lib.p.fo.56.col.pᵃ.ſub
lra.A.ꝛ a grecis dī αἰών qd vbū qñqꝫ latini trāſferūt
euum,qñqꝫ ſeculū,nōnūq̄ ſempiternitatem.
¶ Ex nihilo aliquid fieri pernuit omnes philoſophos.li
bro primo.fol.16.col.pma.ſub litera.C.
Extra cęlum q non ſit nec locus,nec vacuū,nec tps.li/
bro pmo.fol.55.col.3.ſub litera.L.

¶ De lra.F.

Falſum q ſit duplex.ſ.falſuꝫ poſe ꝛ falſum ipoſe.
lib.p.fol.47.col.4.ſub lra.O.ꝛ ſo.51.col.
4.ſub lra.O.ꝛ eo.lib.fol.64.col.2.ſub lra.M.
Fabulę Atlātis allegoria.lib.2.fol.73.col.3.ſub lra.L.
¶ Fieri q duobᵘ modis capi poſſit.iuxta ſniaꝫ Auerro.
lib.pmo.fol.12.col.3.ſub litera.K.
Finis q eſt duplex.ſ.finis quo,ꝛ cuius gratia.lib.2.fol.
80.col.2.ſub litera.F.
Figura rotūda dī ea a cuiᵘ medio ad circūferētiam oīa
extrema ſūt eqlia.li.2.fol.111.col.2.ſub lra.D.
Fines ſolis ſūt dimidiū ſignoꝝ,vtpote ſex ſigᵃ eſtiua,ꝛ
lunę ſex alia brumalia.lib.2.fol.102.col.3.ſb lra.L.
Figura nobiliſſima cōuenit nobiliſſimo corpori,qualis
eſt ſphęrica.lib.2.fol.94.col.3.ſub litera.M.
¶ Forma totius mundi,eiuſqꝫ mā que ſint ſm Sueſſa/
num.lib.pmo.fol.55.col.3.ſub litera. K.
Forma aliqua q ſit capacior altera triplr intelligi pōt.
libro primo,fol.57.col.4.ſub litera.N.

¶ De lra.G.

Generatio ꝛ fieri ſumuntur equiuoce,ꝛ trāſum/
ptiue.lib.p.fol.12.co.3.ſub litera.K.
Generationem eſſe biſariam,alteraꝫ ſimplicium,alterā
cōpoſitorum.lib.p.fol.12.col.4.ſub litera.P.
Generationes ꝛ corruptiones q fiunt propter motuꝫ ſo
lis in obliquo circulo.lib.p.fol.43.col.3.ſub litera.L.

Geometrici

Geometrici ordinis eſt obſeruator fere in omnibus Ariſtoteles.lib.p̊.fol.64.col.2.ſub litera.G.
Generari ex aliquibus ꝙ dupliciter poſſit intelligi,ſm̃ Xenocratem.lib.p̊.fol.59.col.2.ſub litera.H.
Generatio ꝙ ſit duplex.lib.p̊.fol.62.col.2.ſub lr̃a.F.
Genus,ſpecies,⁊ indiuiduum ꝙ poſſunt ſumi p̄dicamẽtaliter ⁊ tranſcẽdẽter.lib.2.fol.94.col.3.ſub lr̃a.I.
¶ Graue eſt duplex,ſimiliter ⁊ leue,alterũ ſimpl'r,alterũ in reſpectu.lib.p̊.fol.10.col.p̊ª.ſub litera.A.
Grauiſſimum eſt id,qđ omnib'bis ſubſtat,quę deorſuʒ feruntur,leuiſſimum ꝟo id,qđ omnibus bis ſuperferẽ quę ſurſum petunt.lib.p̊.fol.10.col.p̊ª.ſub lr̃a.D.
Grauitas ꝙ eſt duplex,altera.ſ.naturalis,altera autẽ accidentalis.lib.p̊.fol.50.col.2.ſub litera.F.
¶ De lr̃a. H.
Habitabilem eſſe terram vltra ęquinoctiũ de intentiõe Ariſtotelis demõſtratur.lib.2.fol.77.col.3.ſub litera.K.
¶ Heracliti ephesij ⁊ Empedoclis agrigẽtini poſitio circa mundi ęternitatem.libro primo.fol.58.col.3. ſub litera.K.
¶ Homines cur non credunt naturalibus demonſtrationibus,duas adducit cauſas ex Auerroe.lib.p̊mo.fol.50.col.3.ſub litera.K.
Homo ꝙ dicatur μικρόκοσμος idest paruus mũdus, vnde qui infinitos mundos eiuſdem ſpeciei eſſe dixerũt,vt Anaximenes ⁊ Democritus,fortaſſe intellexerunt per mundos hominis ipſius indiuidua.libro p̊.fol.53.col.4.ſub litera.P.
Homo quonĩ modo ſit paruus mundus.lib.p̊.fol.58.col.p̊ma.ſub litera.D.
Hominis membra,ꝙ vnumquodqꝫ ſit ſubiectuʒ alicui cęleſti ſigno.lib.p̊.fol.58.col.p̊ma.ſub litera.D.
Homiomera.i.ſimilaria corpora duplicia ſunt.lib.3.fo.131.col.p̊ma.ſub litera.D.
¶ Hyparchi metapontini aſtronomi opinio circa id qđ ſolet quęri ſępiſſime,cur id quod naturaliter fertur, prope locum velocius feratur.libro p̊mo.fol.50.col.p̊ma.ſub litera.B.
¶ De lr̃a. I.
Iamblici ⁊ aliorum Platonicorum opinio circa quęſtionez illam qua ſolet quęri cur id quod naturaliter fertur,prope locuʒ velocius ferat̃.libro p̊mo.fol.50.col.p̊ma.ſub litera.C.
¶ Ignis in eius regione,perpetua torquetur agitatione.lib.p̊.fol.9.col.2.ſub litera.F.
Ignis non poteſt diu permanere,niſi aliquo humore paſcatur.lib.p̊.fol.11.col.3.ſub litera.L.
Ignis generatio eſt ex aere.libro primo.fol.13.col.p̊ma.ſub litera.A.
¶ Imperfectio an ſit cauſa multiplicationis ſub eadem ſpecie.lib.p̊.fol.4.col.2.ſub litera.E.
Imaginatio Auerrois ꝙ ſit duplex concauum, aliud.ſ. concauum ſimpliciter,aliud ſm̃ quid.libro.2.fol.85.col.3.ſub litera.M.
¶ In habitibus vel diſpoſitionibus nõ ſit ꝓpriẽ alteratio per ſe.lib.p̊.fo.15.col.p̊ma.ſub litera.A.
In omni tranſmutatione ſubſtantiali ꝙ dicatur eſſe terminum ⁊ viam,⁊ quid pro termino,quidqꝫ ꝓ via intelligatur.lib.p̊.fol.2.col.p̊ma.ſub litera.B.
Infinitas nunqđ non repugnet corpori circulariter mobili in eo ꝙ quantum.lib.p̊.fol.32.col.4.ſub lr̃a.O.
Infinitum ꝙ ſit quadruplex.libro primo. fol.24.co.2.ſub litera.G.
Infinitum ꝙ ſit triplex,magnitudine,multitudine,⁊ diuiſione.libro primo.fol.23.col.p̊ª.ſub litera.A.⁊ fol.eodem.col.2.ſub litera.H.
Infinitum eſſe oium rerum naturalium principium q̃ſi mãle poſuerunt Anaxagoras.Parmenides,⁊ Meliſſus.Empedocles autem ⁊ phyſici poſuerunt finitũ eſſe rerum naturalium principium.libro primo.fol.23.col.2.ſub litera.E.
Infinitum ſi eſſet verum haberet rationem p̃cipij.lib.p̊mo.fol.24.col.2.ſub litera.F.
Intellectio ⁊ res intellecta aliter dicitur eſſe in cęlis,al'r autẽ in nobis.lib.p̊.fol.50.col.4.ſub litera.N.
Inuentoribus alicuius artis aut ſcientię ſunt agẽdę gratię,etiã ſi ad plenum non ſatiſfecerint,ſatis eſt ꝙ viã oſtenderunt,vnde alius poſtea ſatiſfacere poterit.li.2.fol.86.col.2.ſub litera.G.
Inquiſitio veritatis dupliciter fieri debet.lib.2.fol.105.col.3.ſub litera.K.
Informe dicitur eſſe aliquid q̃a fędum,vt homo fędus dicitur informis,⁊ dicit̃ informe per priuationeʒ formę,vt materia dicitur informis,quia caret forma.li.3.fol.125.col.3.ſub litera.I.
Inordinatum dupliciter accipitur priuatiue ⁊ poſitiue.lib.3.fol.125.col.3.ſub litera.L.
Infinita eſſe in magnitudine finita ꝙ dupliciter põt intelligi.lib.4.fol.139.col.2.ſub litera.H.
¶ De lr̃a. L.
Leges barbarę ⁊ ſarracenę ponunt angelos corporeos,gręcę ꝟo incorporeos.libro primo.fo.15.col.4.ſub litera.P.
¶ Libro problematum Ariſtotelis nõ eſt multum credendum in ſolutionibus quęſtionum,cuʒ problematice eas ſoluat.lib.p̊.fol.50.col.p̊ª.ſub litera.D.
¶ Locus debet eſſe locato ſimilis ⁊ accõmodatus.li.p̊.fol.15.col.4.ſub litera.P.
Locus a maiori ꝙ dupliciter accipi poſſit.lib.p̊mo.fol.8.col.2.ſub litera.E.
¶ Lunę eclipſis non dicitur alteratio,q̃a nõ eſt ad paſſiones,ſed eſt per accidens ob motum localem quo opacum corpus interponitur,vel remouetur.li.p̊mo.fol.15.col.p̊ma.ſub litera.D.
Luminare ad opacum ⁊ vmbroſum trifariaʒ eſſe poteſt.lib.2.fol.113.col.p̊ma.ſub litera.B.
Luna eſt terra cęlica,hęc autem terra noſtra eſt elemẽtaria.lib.2.fol.103.col.2.ſub litera.F.
¶ De lr̃a. M.
Materia ꝙ nõ ſit in corpore cęleſti niſi reſpectu motus,⁊ ad vbi,tenet Auerro.lib.p̊mo.fol.14.col.p̊ma.ſub litera.C.
Materia motus,⁊ materia ad eſſe ipſius cęli qual'r differant.li.p̊.fol.14.col.2.ſub litera.E.
Magnitudines ꝙ dupliciter poſſunt conſiderari. libro p̊mo.fol.2.col.p̊ma.ſub litera.A.
Mathematicus nunquid habeat cõſiderationẽ ipſius ſubſtantię.lib.p̊.fol.2.col.p̊ma.ſub litera.D.
Mathematicorum poſitio aſſerentium Saturni ſtellã ſpecie differre a ſtella veneris loci differentia atqꝫ diſtantia.lib.p̊mo.fol.47.col.4.ſub litera.P.
Manus dextra ꝙ ſit pollentior ſiniſtra,⁊ ſimiliter dexter humerus fortior ſiniſtro ad motum. libro.2.fol.75.col.prima.ſub litera.C.
Maximum ⁊ minimuʒ aliter inſunt in ſempiternis,aliter ꝟo in corruptibilibus.libro.2.fol.89.col.3.ſub litera.I.
Macula quę apparet in luna vnde cauſetur.lib.2.folio

94.col.prima.ſub litera.A.⁊ fol.93.col.4.ſub lr̃a.P.

Medium eſt e quo lineę ductę ad circũferentiam ſunt equales.lib.p̊.fol.47.col.p̊ᵃ.ſub litera.D.

Melius qualiter differat ſi de ęternis dicat̃,aut de ſublunaribus.lib.2.fol.86.col.4.ſub litera.O.

μετέχω,participo,particeps ſum,⁊ etiam poſſideo.lib.2.fol.100.col.4.ſub litera.O.

Medium ꝙ ſit duplex.vʒ.mediũ magnitudinis,⁊ nature.lib.2.fol.103.col.3.ſub litera.L.

¶ Miſtũ ꝙ non moueatur motu ſimplici,ſed motu miſto ex contrarijs naturis,pręd ominante tamen motu elementi pręd ominantis.libro primo.fol.6.co.4.ſub litera.O.

¶ Motus aliquis ſi ineſt pręter naturam alicui,oppoſitus eius ineſt illi ſm̃ naturam.lib.p̊.fol.10.col.4.ſub litera.O.

Motus eſt notior quiete,⁊ habitus.libro primo.fol.10.col.p̊ma.ſub litera.D.

Motus cõpetere põt alicui natura,pręter naturã,⁊ nõ ſm̃ nãm.lib.p̊.fol.9.col.2.ſub litera.E.

Motus cęli mouetur ab intelligentia,abſq; labore.lib.p̊mo.fol.11.col.3.ſub litera.L.

Motus ignis ⁊ motus aeris ꝙ ſint contrarij ſm̃ quid.lib.p̊mo.fol.13.col.p̊ma.ſub litera.B.

Motus an ſit aliquis ſimplex.libro primo.fol.5.col.4.ſub litera.N.

Motus diuiſio ꝙ poteſt ſumi penes magnitudines ſupra quibus ſit motus,⁊ penes magnitudines quę mouentur.lib.p̊.fol.5.col.p̊ma.ſub litera.B.

Motus cęli an ſit naturalis.libro primo.fol.5.col.p̊ma.ſub litera.D.

Motus cęli an ſit ſimplex.ibidem.

Motus circularis ꝙ non ſit niſi tñ vnius ſpecie.lib.p̊.fol.18.col.2.ſub litera.E.

Motus menſurantur ſm̃ loci magnitudinem.lib.p̊mo.fol.40.col.3.ſub litera.I.

Motus cõtrarius motui circulari ꝙ trifariã cõſiderari põt.lib.p̊.fol.18.col.3.ſub litera.I.

Motus ꝙ duobus modis ſiunt,aut ab intrĩſeco,aut ab extrinſeco.lib.p̊.fol.48.col.p̊ᵃ.ſub litera.B.

Motus rectus ꝙ non opponatur motui circulari.li.p̊.fol.18.col.3.ſub litera.M.

Motui circulari ꝙ non ſit danda contrarietas.libro p̊.fol.19.col.4.ſub litera.N.

Motus circularis ꝙ dupliciter poteſt conſiderari.lib.primo.fol.22.col.2.ſub litera.D.

Motus ſpecies ꝙ ſunt tñ tres.ſ.ad mediũ/grauium,e medio/leuium,circa medium/corpoꝝ neq; grauiuʒ,neq; leuiũ.lib.p̊.fol.47.col.p̊ma.ſub litera.C.

Motus ſolis in obliquo circulo cauſa eſt generationis ⁊ corruptiõis.lib.2.fol.112.col.3.ſub litera.K.

Motus ſolis diurnus qui.24.horis pficit̃ cauſa eſt cõſeruatiõis ⁊ ppetuitatis.eo.lib.⁊ folio.

Motus aĩalis ꝙ incipit a dextro ⁊ conuertit̃ in ſiniſtrũ.lib.2.fol.75.col.2.ſub litera.H.

Motus cęli ꝙ debuit eſſe ab ortu verſus meridiem,et non verſus mediam nocteʒ.libro.2.fol.86.col.3.ſub litera.K.

Motus cęli vtrum ſit regularis.libro.2.fol.89.col.3.ſub litera.L.

Mobile reſiſtere motori,⁊ cęluʒ reſiſtere motori ꝙ bifariam poſſit intelligi.lib.2.fol.89.col.3.ſub lr̃a.M.

Motus cęli poteſt dici minimus.aut vt circularis,aut vt motus abſolute.libro.2.fol.84.co.4.ſub lr̃a.Q.

Motus circularis ꝙ eſt prior natura cęteris.lib.2.fol.111.col.p̊ma.ſub litera.C.

Modus generationis ꝙ bifariam fiat.libro primo.71.col.2.ſub litera.H.

Motus duos in ſtellis eſſe deſpꝛehenſos vſq; ad tempora Ariſtotelis.alterum.ſ.diurnum omnibus ſtellis cõmunem,alterum vero proprium.libro ſecũdo.fol.77.col.3.ſub litera.I.

Motus cęli qualiter ⁊ quibꝫ modis põt eſſe difformis.lib.2.fol.88.col.3.ſub litera.L.

Motum eſſe terminatum ꝙ dupliciter põt ĩtelligi.lib.2.fol.88.col.4.ſub litera.Q.

¶ Mundum eſſe triplicem poſuit Plato.ſ.intellectuũ,cęleſtem,⁊ ſenſilem/ac elementarium.lib.p̊.fol.p̊.col.2.ſub litera.D.

Mutatio,corruptio,⁊ renouatio tribuitur ab Albumaſare mutatis cõiunctionibus,quę ſiunt varijs temporibus.lib.p̊.fol.17.col.2.ſub litera.E.

Mundus ꝙ ſit vnus,pluribus rationibus demõſtrat̃.lib.p̊mo.fol.50.col.3.ſub litera.I.

Mundum quadruplicem poſuerunt veteres,alium.ſ.intellectilem,quem Plato angelicum vocat,aliuʒ cęleſtem,qui ex cunctis conficitur ſphęris,tertium ſublunarium,ſeu elementarium,quartuʒ ex his omnibꝫ compoſituʒ,quem ⁊ vniuerſum dixerunt.libro p̊mo.fol.58.col.p̊ma.ſub litera.B.

Mundus quem vniuerſum appellant Platonici ꝙ ſit duplex,alius.ſ.qui μακρόκοσμος dicitur.i.magnus mundus,qui ex elementis,angelis,atq; orbibus conſtat,alius autem qui μικρόκοσμος.i.paruus mundus dicitur/vt homo,in quo ſunt omnia ea,quę in magno ſpectant̃ mũdo.lib.p̊.fo.58.col.p̊ᵃ.ſub lr̃a.D.

Mundi ęternitatem primus gręcorum Ariſtoteles publicauit,⁊ ob id tañ̃ hereticus,quiq; nouę opinionis inuentor fuiſſet ex ciuitate Athenaruʒ expulſus fuit.lib.p̊.fol.58.col.3.ſub litera.I.

Mundus ſm̃ poſitionẽ Platonis ꝙ ſit genitus/ſed nõ corruptibilis.lib.p̊.fol.58.col.3.ſub litera.L.

Mundus ꝙ prius fuit quidaʒ chaos,⁊ poſtea a deo reductus ad ordinem,quem nunq̃ amplius cõfundet,ita Plato.lib.p̊.fol.59.col.p̊ma.ſub litera.A.

Mũdus dictus eſt a gręcis κόσμος.i.ornatus,quaſi ornamentum q̃dam.lib.p̊.fol.59.col.4.ſub lr̃a.O.

Mũdus ꝙ ſi cępit vere ab ariete cępit/hoc eſt ſole decurrente per primam arietis partem.libro.2.fol.78.col.4.ſub litera.Q.

Mundus ꝙ fuerit factus a deo prius confuſus,deinde ornatus.libro p̊.fol.67.col.3.ſub litera.I.

¶ De lr̃a.N.

Naturalis philoſophi a theologo diſſenſio circa inceptioneʒ mundi.libro primo.fol.61.col.p̊ᵃ.ſub litera.B.

Naturam rei trifariam eſſe ſm̃ Auerroem,aut.ſ.ſemper entis,aut ſemper non entis,aut quandoq; entis,⁊ quandoq; non entis.libro primo.fol.70.col.3.ſub litera.K.

¶ Neceſſaria in augmento ⁊ diminutione duo ſunt.lib.primo.fol.14.col.3.ſub litera.I.

Negatio eſt cognitione prior affirmatione,maxĩe quãdo res eſt difficilis cognitu.libro primo.fol.55.co.4.ſub litera.N.

¶ Numerus trinarius ꝙ ſit perfectus multis rationibꝫ ⁊ auctoritatibus oſtenditur.lib.p̊.fol.2.col.3.ſub litera.K.L.⁊.M.

Numeros tres habent gręci.ſ.ſingularem,dualẽ,⁊ pluralem.lib.p̊.fol.2.col.4.ſub litera.N.

¶ De lfa. O.

Obſeruationes rerum diu permanentium aliter ſiunt, q̃ obſeruatiões rerum, quę breui tempore tranſeunt. lib. ꝓ, fol. 16. col. 2. ſub litera E.

¶ Octo in librorum principijs pręponẽda voluit Auerroes, quorum quatuor vtpote magis neceſſaria exequitur Sueſſanus in pręfatione libri primi. fol. ꝓ. co. ꝓma. ſub litera D.

¶ Omne quod ineſt alicui pręter naturã, ineſt alteri ſm naturam. libro primo. fol. 10. col. 4. ſub litera O.

ὁμαλος gręce, latine vniformis, ſeu etiam planus. lib. 2. fol. 89. col. 3. ſub litera M.

ὁμόφυλος. eiuſdem generis, 7 tribus. libro. 3. fol. 144. col. 4. ſub litera Q.

¶ Opinio Platonis q̃ omne corpus eẽt/aut graue aut leue confutatur ab Ariſtotele. li. ꝓmo. fol. 9. col. 3. ſub litera R.

Opiniones falſę non ſunt per ſe intentę, ſed ceu mõſtra in natura. lib. ꝓ. fol. 16. col. 3. ſub litera L.

Opinio Anaxagorę q̃ cęlum dictum ſit ęthera ab ἀεί 7 θεῖν, ſed θεῖν voluit idem eſſe qđ vrere, quaſi ſemper vrens (opinabatur enim cęluz eſſe igneę naturę) confutatur. libro primo. fol. 16. col. 3. ſub lra. L.

Opiniones/artes/ſcientias/mores/inſtituta/leges/7 conſtitutiones ſimpliciter per totum mundum deſinere impoſſibile eſſe affirmat Auerroes. lib. primo. fo. 16. col. 4. ſub litera O.

Opinio pulchra auctoris circa conſiderationem materię cęli. lib. ꝓ. fol. 14. col. 2. ſub litera F.

Opinio Ariſtotelis q̃ cęlum proceſſerit a deo per quendam effluxum/vel depẽdentiam, modo quo accidẽs perficitur a ſubiecto, 7 radius a ſole. libro ꝓmo. fol. 14. col. 2. ſub litera F.

Opinio chriſtianorum q̃ cęlum aut mundus non cęperint per generationem ſed per creationem, nec etiaz corrumpendos, lʒ cęlum a motu ceſſabit. li. ꝓ. fol. 14. col. 2. ſub litera H.

Opinio Empedoclis circa grauitatem 7 motum cęli. libro primo. fol. 12. col. ꝓma. ſub litera C.

Opinionem Platonis circa mundi geniturã nemo põt certe ſentire. libro primo. fol. 13. col. 3. ſub litera L.

Opinio Platonis cęlum eſſe ignem purum ſpiritib' plenum, non differens ab igne hoc niſi puritate 7 candore. libro primo. fo. 7. co. 3. ſub litera R.

Opinio philoſophorum 7 catholicoꝝ circa poſſibile. li. ꝓmo. fo, 17. co. 3. ſub litera L. 7. M.

Opinio Democriti q̃ eſſent infiniti mundi. lib. ꝓmo. fo. 23. co. ꝓma. ſub litera A.

Opinio Platonis q̃ vniuerſum eſſet factum 7 duratione finitum a parte ante. libro primo. fol. 23. col. ꝓma. ſub litera A. Et ibidem opinio etiaz Empedoclis habetur, qui dixit ipſum vniuerſum finitum vtraqʒ ex parte.

Opinio Anaxagorę, Parmenidis 7 Meliſſi, q̃ infinitũ eſſet omnium rerum naturalium principiũ quaſi materiale. lib. ꝓ. fo. 23. co. 2. ſub litera E.

Opinio Empedoclis 7 phyſicorum q̃ finitum eſſet rerum naturalium principium. Ibidem.

Opinio ſophiſtarum q̃ infinitum moueretur in quatuor ais paruo tempore. libro ꝓmo. fo. 38. co. 4. ſub lra. O.

Opinio ſancti Thomę circa illud quod ſcꝑena nero dicitur, cur. ſ. id quod naturaliter fertur prope locũ velocius fertur. lib. ꝓ. fo, 50. col. ꝓ°. ſub litera D.

Opinio Anaximandri diſcipuli Thaletis, 7 Anaximenis pręceptoris q̃ inumeri eſſent mundi, libro ꝓ. fol. 46. col. 2. ſub litera H.

Opinio poetarum q̃ motus cęli ſit cum labore, 7 violẽtus, perpetuus tamen ſubſidio Athlantis gigantis. li. 2. fo. 71. co. 3. ſub litera I.

Opinio Simplicij 7 Auerro. q̃ rationalis anima ſimul cum corpore incipiat, ſimulqʒ cũ eo deſinat. lib. ꝓ. fo. 71. col. prima. ſub litera C.

Opinio Pithagoreorum q̃ ſtellę efficiant ſonos, 7 harmonicos. lib. 2. fo. 96. co. 2. ſub litera H.

Opinio Heraclitanorum q̃ hęc ſublunaria omnia eẽnt in continuo motu, cęleſtia xᵒ firma 7 ſemper quieſcentia. lib. 2. fol. 92. co. 2. ſub litera H.

Opinio Empedoclis q̃ cęlum ipſum eſſet miſtũ ex elementis. lib. 3. fo. 114. co. 4. ſub litera P.

¶ Origo 7 principium condendarum ciuitatũ vnde ortum habuerit. libro primo. fol. 16. col. 4. ſub lra. P.

Orbis ſeu mundus q̃ ſit ęternus atqʒ non in mutatiõe conſtitutus, ex opinione Alexandri. libro primo. fol. 56. col. ꝓ°. ſub litera D.

Orbis ſupremus ab ortu in occaſum redit in ortum. Cęteri xᵒ ab occaſu in ortum redeunt in occaſum. libro primo. fol. 22. col. ꝓ°. ſub litera D.

Orpheus/Linus/Muſęus/7 Heſiodus/ꝓmi apud gręcos res diuinas carmine cecinerunt, dixeruntqʒ mundum ipſum ſempiternum a parte poſt. lib. primo. fol. 58. col. 3. ſub litera R.

Ordo prioris ad poſterius ſm naturam, eſt taʒ in ęternis q̃ in generabilibus. libro. 2. fol. 111. col. ꝓma. ſub litera C.

ὁρίζω, termino, definio, hinc horiçon/quia diſterminat hemiſphęria, vnde 7 συνορίζω, q̃ confinio dici põt. lib. 3. fol. 144. col. 4. ſub litera Q.

οὐρανός, ideſt cęlum a gręcis non tñ pro mundi parte, quę eſt corpus cęleſte, ſed etiam pro vniuerſo accipi ſolet. lib. primo. fol. 46. col. 2. ſub litera H.

οὖν, ergo, igitur. libro quarto. fol. 148. col. prima. ſub litera D.

¶ De lra. P.

Paruus error circa principiũ dilatatur in proceſſu. libro primo. fol. 24. col. ꝓma. ſub litera B.

Parmenides poſuit omnia eſſe vnum numero/vnitate illius primę formę, vt inquit Plato in libro Parmenidis. lib. ꝓ. fol. 55. col. 3. ſub litera I.

πάροδος, tranſitus, via, ingreſſus. lib. 3. fol. 143. col. ꝓ°. ſub litera C.

¶ Perfectio alicuius q̃ ſit duplex. ſ. per accidens 7 ꝑ ſe. lib. ꝓmo. fol. 4. col. 2. ſub litera F.

Peſtis ſęuiſſima fuit anno. 1243. quia omnes fere ſapiẽtes Gallię, Grecię, atqʒ Italię periere. li. ꝓmo. fol. 17. col. ꝓma. ſub litera D.

Petrus Apponenſis tribuit mutationem, corruptionẽ, 7 renouationem motibus ſtellarum non errantium, vnde credidit q̃ coniunctio trium capitum, quę fuit tempore natiuitatis Chriſti nouę religiõis fuerit cã. lib. ꝓ. fol. 17. col. 2. ſub litera F.

Peripateticorum opinio q̃ nec ſint plures mundi, nec fuerint, nec eſſe poſſint, ſed eſt vnicus 7 perfect' ſemper. lib. ꝓ. fol. 55. col. 2. ſub litera E.

περιφορά a gręcis dicit', quę a latinis conuerſio, vel reuolutio, aut etiam circulatio dicitur. lib ꝓ. fol 54. col. 2. ſub litera E.

Pes dexter ꝙ ſit potentior ad motū, pes ſiniſter ad ſixionem. lib. 2. fol. 75. col. pª. ſub litera. L.
Perpetuitas animę poſt mortē an repugnet principijs Ariſto. lib. p. fol. 70. col. 4. ſub litera. P.
Philoſophantes ex ſenſibus tenent omnem nouam productionem eſſe generationem, at catholici tenent quędam quę ſenſus tranſcendūt, vt eſt creatio ex nihilo. lib. p. fol. 16. col. pª. ſub litera. L.
Philoſophia perfecta fuit quandoq; apud chaldęos, et propterea Ariſtoteles vtitur quandoq; eorum teſtimonio. lib. p. fol. 16. col. 3. ſub litera. L.
Philoſophia nunq̄ caruit neglectę religionis ſuſpitione, vel quia ſapientia inſipientibus inuiſa eſt, aut quia hipocritę, ⁊ ſuperſtitioſi homines eos oderunt a quibus ſe ſuaſq; doloſas ſimulationes cognoſci ſuſpicātur. lib. p. fol. 16. col. 3. ſub litera. M.
φθίσις, corruptio, tabes, macies, quā nonnulli medici naturalem vocant maciem, ſiue ſenilem ethicā. lib. 2. fol. 88. col. 2. ſub litera. F.
Philoſophandi duo pcipui fuerunt modi. lib. 2. fol. 103. col. 2. ſub litera. E.
φαίνομαι, videor, appareo. libro ſcđo. fol. 92. col. 2. ſub litera. F.
Platonis opinio ꝙ omne corpus eſſet aut graue aut leue elidit ab Ariſtotele. libro primo. fol. 9. col. 3. ſub litera. K.
Platonis ſententia ꝙ inter contraria non eſſet medium ſubiectum, ⁊ ꝙ non poſſet eſſe medium inter graue ⁊ leue confutatur. libro primo. fol. 9. col. 3. ſub lr̄a. L.
Plato ⁊ alij nōnulli tempore Ariſtotelis dixerūt mundum eſſe genitum. libro pmo. fol. 16. col. 3. ſub lr̄a. K.
Platonicorum diſſenſio de mundi genitura. lib. p. fo. 13. col. 3. ſub litera. M.
Platonis opinio ꝙ nec ſint nec fuerint plures mundi, ſ; ꝙ eſſe poſſunt plures. libro primo. fo. 55. col. pma. ſub litera. D.
Platonis poſitio ꝙ ſingulis ſex millibus annis mūdus hic corrumpatur ⁊ de nouo fiat. libro pmo. fol. 53. col. 4. ſub litera. O.
Plato ꝙ non proceſſit naturaliter, circa diſputationem ęternitatis mundi, cum nō inceperit ab vniuerſali. vide lib. p. fol. 61. col. 2. ſub litera. H.
Platonis opinio circa mundi genituram qualiter a catholicis reducatur ad veritatem religionis. lib. pmo. fol. 81. col. 4. ſub litera. O.
πληγή, gręce, latine percuſſio, vel plaga. lib. 2. fol. 90. col. 3. ſub litera. I.
¶ Poſitio Anaxagorę ⁊ Platonis cęlum eſſe eiuſdē naturę cum igne. lib. p. fol. 11. col. 3. ſub litera. I.
Potentia ad eſſe ꝙ bifariam dicatur. lib. p. fol. 14. col. pma. ſub litera. B.
Poſitio antiquorum ꝙ cęlum ſit graue. libro pmo. fol. 12. col. pª. ſub litera. B.
Poetarum opinio circa motum cęli. libro primo. fo. 12. col. pª. ſub litera. C.
Poetę quid voluerint ſignificare, cū dixerunt Athlantem cęlum ſuſtinere. libro primo. fol. 12. col. pma. ſub litera. D.
Poſitio Philoponi ꝙ cęlum ſit corruptibile, ⁊ generabile ſm̄ ſui naturam, ⁊ ꝙ ęternitatem nactum ſit ab alio. lib. p. fol. 13. col. 3. ſub litera. L.
Poſitio Platonis de triplici mundo. ſ. intellectiuo, cęleſti, ſenſili ac elemētario, in pręfatione libri primi. fol. pmo. ſub litera. D.
Poſitiones varię fuerunt apud antiquos de motu terrę. lib. p. fol. 48. col. pma. ſub litera. C. ⁊ ibi ex eis duas ponit.
Poſitio Mathematicorū ꝙ ſtella Saturni ſpecie differat a ſtella Veneris loci differentia atq; diſtantia. lib. p. fol. 47. col. 4. ſub litera. P.
Poſitiones duę fuerūt apud antiquos de motu elemētorum. lib. p. fol. 49. col. 4. ſub litera. O.
Poſitio Ptolemęi circa alterationem cęli. lib. pmo. fol. 17. col. 4. ſub litera. O. ⁊ ibidem etiam ſub litera. P. poſitio Ioannis circa eandem alterationem cęli. Et ibidem etiam ſub litera. Q. de huiuſmodi alteratiōe cęli eſt Sueſſani poſitio.
Poſitio Anaxagorę, Parmenidis ⁊ Meliſſi ꝙ infinitū eſſet omnium rerum naturalium principiū quaſi materiale. lib. p. fol. 23. col. 2. ſub litera. E.
Poſitio Empedoclis ⁊ phyſicorum ꝙ finitum eſſet rerum naturalium principium. ibidem.
Ponere magnitudinem indiuiduam, vt ponit Democritus, eſt cauſa magnę differentię dupliciter. lib. primo. fol. 24. col. pª. ſub litera. B.
Poſitio auctoris circa illam quęſtionem quotidianam, qua quęritur, cur id quod naturaliter fertur, prope locum velocius ferē. lib. p. fol. 50. col. 2. ſub lr̄a. E.
Poſitio Democriti ⁊ Anaximenis ꝙ actu ſint plēs mūdi inter ſe eccentrici. libro pmo. fol. 55. col. prima. ſub litera. D.
Poſitio ſtoicorum ꝙ vacuū quod κενόν vocant ſit extra cęlum ⁊ corporibus imbibitum. lib. primo. fol. 57. co. prima. ſub litera. B.
Poſitionis alicuius probabilitas qualiter appareat. lib. pmo. fol. 58. col. 4. ſub litera. N.
Potentia ꝙ dupliciter definiri poſſit. li. pmo. fol. 63. col. 2ª. ſub litera. F.
Poſſibile quot modis accipi poſſit. lib. pmo. fol. 63. col. pma. ſub litera. C.
Poſitio Platonis de genitura mundi. lib. pmo. fol. 81. col. 3. ſub litera. M.
Poſitio Xenocratis diſcipuli Platonis ⁊ Simplicij circa mundi genituram. li. p. fol. 81. col. 4. ſub lr̄a. N.
Poetę quid per Athlantem intellexerint, quem cęlū ſuſtinere dicunt. lib. 2. fol. 73. col. 3. ſub litera. K.
Poſitio pithagoricorum ꝙ in cęlo eſſet tm̄ dextrum ⁊ ſiniſtrum. lib. 2. fol. 75. col. pª. ſub litera. B.
Poſſibile duplex apud Auerroē. ſ. poſſibile ab intrinſeco, ⁊ poſſibile ab extrinſeco. libro primo. fol. 67. co. pma. ſub litera. D.
Poſitio Alexandri Aphrodiſij ꝙ cęlum ſit aiatum, non tamē aial. lib. 2. fol. 96. col. pª. ſub litera. A.
Poſitio Simplicij, ꝙ cęlum ſit dicendum animal, ⁊ p ſenſum, videlicet tactum, ⁊ viſum, ⁊ auditū. lib. 2. fol. 96. col. pª. ſub litera. A.
Poſitio Anaximenis, Anaxagorę, ⁊ Democriti ꝙ terra ſit lata quo ad omnes partes velut quadrangulum, ⁊ ſua latitudine in aere detineri ne deorſum cadat. lib. 2. fol. 105. col. 4. ſub litera. N.
Poſitio Thaletis mileſij dicentis terram quieſcere, quia ſuper aquas natat, veluti lignum ſuper aquas ſtat, ⁊ non deſcendit. lib. 2. fol. 105. col. 2. ſub litera. H.
Polus gręce trifariam ſumi conſueuit. lib. 2. fol. 109. co. 3. ſub litera. K.
Poſitio Empedoclis Agrigētini ꝙ duplicia ſint elemēta, quędā. ſ. quę videnē elemēta ⁊ nō ſunt, quędā aūt q̄ ſunt elemēta, ⁊ nō videnē. lib. 3. fo. 136. co. 2. ſub lr̄a. E.

Potentia dupl'r ꝯſiderari pōt, aut in ſe, ꝛ per ſe, aut per accidens reſpectu idiuiduorum formę.lib.3.fol.136. col.p̄ª.ſub litera.B.
Potentia, qua elementum moueri poteſt, eſt trib⁹ modis.lib.4.fol.152.col.3.ſub litera.L.
Poſitio Thaletis, Anaximenis, Anaximandri, ꝛ Heracliti circa p̄ncipiū rerū.lib.3.fol.116.col.p̄ª.ſb lr̄a.B.
¶ Pręternaturale ꝙ bifariam accipiatur.li.p̄.fol.8.col.4.ſub litera.N.
Propoſitiones e quibus artes, opiniones, ſcientię, ꝛ ſtudia veritatis proficiſcuntur, quędaꝫ ſunt primę ꝛ oībus cōmunes, quę gręce dicūtur axiomata, latine dignitates, quędam ſunt verę ꝛ neceſſarię, ſed non oībus cōmunes.lib.p̄.fol.17.col.p̄ª.ſub litera.A.
Propinquitas ꝛ remotio. vtrum varient motū ſpēm lib.p̄.fol.48.col.p̄ª.ſub litera.B.
Prima corpora ſpecie diſtincta ꝛ ſimplicia ꝙ ſunt tātria. videlicet graue, ꝛ leue, ꝛ neutrum.lib.p̄.fo.18.co.2.ſub litera.E.
Propoſitio vera, ꝛ propoſitio impoſſibilis ꝙ poteſt fieri ex eiſdeꝫ ſubiectis ꝛ prędicatis.libro primo.fol.22.col.3.ſub litera.L.
Probabile eſt qđ aut omnibus aut pluribus videtur.libro primo.fol.58.col.3.ſub litera.M.
Prius ꝙ multifariā dicatur, vt prius generatione/tempore/diffinitione.lib.2.fo.75.col.2.ſub litera.E.
Prius numero ꝙ dicatur quatuor modis.lib.2.fol.83.col.3.ſub litera.M.
Proportio ſonora ꝙ cōſiſtit in ꝓportiōe inter grauēꝫ ꝛ acutum ſonos.lib.2.fol.96.col.2.ſub litera.D.
¶ ψῆγμα, fruſtum, arena vnde ſit auruꝫ.lib.3.fol.134.col.2.ſub litera.F.

¶ De lr̄a.Q.

Quanto aliquid eſt diuturnius, tanto maius tempus requiritur ad hoc ꝙ ei⁹ mutatio deprehendat̄.lib.p̄.fol.16.col.2.ſub litera.F.
Quatuor ſunt neceſſaria ad motus contrarietatem.li.p̄.fol.19.col.p̄ª.ſub litera.B.
Quę ſint neceſſaria in augumento, ꝛ diminutione.lib.p̄.fol.14.col.3.ſub litera.I.
Quid ſit in cęlo dextrum ꝛ ſiniſtruꝫ, ante ꝛ retro, ſurſuꝫ ꝛ deorſum.lib.p̄.fol.21.col.3.ſub litera.K.
Quid per cęlum velit Ariſtoteles in principio ſecūdi libri/copioſius diſſerit ibi Sueſſanus.fol.72.co.p̄ma.ſub litera.C.
Quot modis auctio diminutioq3, itemq3 ꝛ augumentabile dicatur.lib.p̄.fol.17.col.2.ſub litera.D.

¶ De lr̄a.R.

Ratio efficaciſſima qua oſtenditur cęlū nullo pacto poſſe eſſe igneum, vt ſenſerunt Anaxagoras ꝛ Plato.lib.p̄.fol.11.col.4.ſub litera.O.
¶ Rerum ſcientia eſt animę rationalis perfectio.lib.p̄.fol.16.col.4.ſub litera.O.
Res dicitur habere eſſe per formam, nō autem p materiam.lib.p̄.fol.13.col.4.ſub litera.O.
Res quę cōſiderātur a naturali ſunt in quadruplici differentia.lib.p̄.fol.p̄.col.4.ſub litera.P.
Rectum eſt cuius oēs partes ſunt ęquales, curuum vo cuius vna pars ſupereminet, cōcauum etiā cuius vna pars eleuatur.lib.p̄.fol.18.col.4.ſub lr̄a.N.
¶ ῥοπή gręce/latine inclinatio, momentū quando lanx inclinat.lib.2.fol.111.col.3.ſub litera.I.

¶ De lr̄a.S.

Sanguis eſt materia animalium, ꝛ nutrimentum proximum membrorum omnium.lib.p̄.fol.14.col.3.ſub litera.L.
¶ Scientię/opiniones/ꝛ artes mutantur, quēadmodum ꝛ mores, quādo ꝓpoſitiones ex qbus proficiſcuntur mutantur de vno contradictorio ad aliud.li.p̄.fo.16.col.4.ſub litera.Q.
¶ σχῆμα, ατος, figura, habitus.lib.3.fol.131.co.4.ſub litera.O.
¶ Sectatores legis Auerrois ob malam cōſuetudinē in doctrina aſſerunt nihil eē neceſſariū, aut poſſibile, aut impoſſibile niſi in deo. in cęteris aūt remouēt neceſſariū ꝛ poſſibile.lib.p̄.fol.15.col.4.ſub litera.N.
Sermo de principijs eſt quaſi de omnib⁹ ſermo. ꝛ ideo ſemper circa principia eſt inſiſtendum.lib.p̄mo.fol.24.col.p̄ª.ſub litera.C.
Senſus ꝛ intellectus differentia quę ſit.lib.2.fol.96.co.p̄ma.ſub litera.B.
¶ Simplex ꝙ bifariaꝫ dicat̄.ſ.ſimplex ſm genus, ꝛ ſm ſpeciem.lib.p̄.fol.5.col.4.ſub litera.P.
Similare a gręcis dr̄ ὁμοιομερὲς diſſimilare vo ἀνομοιομερὲς, vt dicit auctor pluribus in locis, ꝛ vide li.p̄mo.fol.44.col.4.ſub litera.P.
Siniſter humerus ꝙ ſit fortior ad portādum pondus, dexter vo fortior ad motum.lib.p̄mo.fol.75.col.p̄ª.ſub litera.C.
¶ Sophiſtarū opinio ꝙ infinitū moueret̄ in quantouis paruo tēpore.lib.p̄.fol.38.col.4.ſub litera.O.
Sol cur appareat nobis in ęſtate calidior ꝙ̄ in hyeme.lib.p̄.fol.18.col.p̄ª.ſub litera.A.
Sol ob appropinquationeꝫ ad apicē noſtrum generat, ob remotionem corrūpit.li.p̄.fol.23.col.3.ſub lr̄a.L.
Sonū acutū velocitate atq3 fortitudie mot⁹ effici.grauēꝫ vo tarditate atq3 imbecillitate.lib.2.fol.96.co.2.ſb litera.D.
Solem vel ſtellas calefacere continens nos pōt dupl'r intelligi.lib.2.fol.90.col.3.ſub litera.O.
Solis, Lunę, Mercurij, Mart. Iouis, ꝛ Saturni quātitas.lib.3.fol.113.col.4.ſub litera.N.
σῶμα, ατος, corpus.lib.3.fol.131.col.4.ſub lr̄a.O.vn̄ σωματικὸς, ὁ, ἡ, corporalis. ꝛ σωματίζω, verbum neutrū abſolutuꝫ, corpus exerceo, et σωματοποιέω verbū actiuū, in vnū corpus redigo, coagumento.
¶ Species corporū ſimplicium ꝙ ſunt tm̄ tres.li.p̄.fol.39.col.4.ſub litera.O.
¶ Stellę fixę mouent̄ ab occaſu in ortū ſingulis cētenis annis vno gradu.lib.p̄.fol.16.col.2.ſub lr̄a.E.
Studia veritatis ob diuerſas mutationes, quę e ſuperis cauſis hīs in ſublunaribus ꝯtingunt deſtruuntur.lib.p̄mo.fol.16.col.3.ſub litera.L.
Stellas eſſe igneas, igneumq3 cęlum ꝙ bifariam intelligi poſſit.lib.p̄.fol.11.col.4.ſub litera.N.
Stella aliqua cur aliqn̄ maior, aliqn̄ vo minor appareat nobis.lib.p̄.fol.12.col.p̄ª.ſub litera.A.
Stellę contrarię apud aſtrologos quę ſint.lib.p̄.fol.18.col.p̄ma.ſub litera.A.
Stellę qual'r ꝛ quomodo dicantur moueri motib⁹ contrarijs.lib.p̄.fol.49.col.2.ſub litera.H.
Stella ſaturni ꝙ differat a ſtella veneris loci differētia atq3 diſtantia ſm poſitionem mathematicorum.lib.p̄mo.fol.47.col.4.ſub litera.P.
Stella eſt de natura eius cęli, ad cuius motum ipſa circūfertur.lib.2.fol.89.col.4.ſub litera.P.
Stellarū vires creſcūt ꝛ mutant̄ pro alia atq3 alia habitudine ad ſolem, ꝛ ad lunam. libro.2.fol.102.col.3.ſub litera.K.
Stellas mille ꝛ.22.obſeruarūt aſtronomi in cęlo ſtella-

to, ⁊ eas in. 48. imaginib⁹ collocarũt. lib. 2. fol. 101.
Stellę nũquid cauſent frigiditatem per ſe. lib. 2. fol. 91. col. 3. ſub litera. J.
Stellę an ſint eiuſdem ſpeciei. lib. 2. fo. 94. col. p̃ma ſub litera. B.
στοιχεῖον. elementũ. lib. 3. fol. 103. col. p̃ª. ſub lr̃a. C. ⁊ ibi habet̃ ꝙ tria ſunt de ratiõe elm̃ti, ⁊ lib. 10. fol. 131. col. 4. ſub litera O.
❡ Sublunares res copulant̃ diuinis ſubſtãtijs ꝑ ipſꝫ cęlũ qđ eſt medię nãę. li. p̃. fo. 16. co. p̃ª. ſub lr̃a. B.
Sufficere eſt pſtrui aliqđ qđ ſenſui vr̃, nec illi⁹ ɔ̃riũ appareat aliqua hora. li. p̃. fo. 16. col. 2. ſub litera. H.
Sufficientia quędam eſt probabilis, quędã per demõſtrationes approbata. ibidem.
Subſa ⁊ accñs ꝙ dupl'r poſſint accipi. ſ. p̃dicamẽtaliter ⁊ accidental'r. lib. p̃. fol. 2. col. p̃ª. ſub lr̃a. B.
Subiectum ꝙ multipliciter ſumatur. li. p̃mo. fol. p̃. col. 2. ſub litera. F.
Supremus orbis ab ortu in occaſuꝫ redit in ortũ. Cęteri ꝟo ab occaſu in ortum redeunt in occaſum. li. p̃. fo. 22. col. p̃ª. ſub litera. D.
❡ Synonyma non ſunt vitanda in ſcientia demõſtratiua. lib. p̃. fol. p̃. col. 4. ſub litera. O.
συνεχὲς gręce, latine ɔ̃tinuus dr̃, ⁊ ſępe ab Ariſtotele pro primo ponit̃, vt tranſtulit Sueſſanus. fo. 54. co. 2. ſub lr̃a. D. Itẽ ⁊ pro cõſimili in nã ſpecifica intelligitur apud Ariſtotelẽ. lib. 2. fol. 83. col. 4. ſub lr̃a. O.

❡ De lr̃a. T.

Tactus eſt primus ⁊ cõis ſenſus. lib. 2. fol. 96. col. p̃ma. ſub litera. A.
❡ Templum eſſe locum dei, qualiter intelligatur. lib. p̃. fol. 15. col. 4. ſub litera. P.
τεκμήριον gręce, latine coniectura, vel ſignum. li. p̃. fol. 49. col. 2. ſub litera. D.
Theologoꝝ opio ꝙ deus plures põt facere mũdos, et hũc quẽ fec̃ angẽ in meli⁹. li. p̃. fo. 47. co. p̃ª. ſb lr̃a. D.
Theologi diſſenſio a ꝑho naturali circa mũdi iceptionem. lib. p̃mo. fol. 61. col. p̃ª. ſub litera. B.
Theologorum poſitio ꝙ cęlum quandoqꝫ quieſcet. lib. 2. fol. 82. col. 2. ſub litera. D.
Terminatuꝫ eſſe ꝙ põt eſſe quo ad tẽpus, ⁊ quo ad gradum pfectionis. lib. 2. fol. 89. col. p̃ª. ſub lr̃a. B.
❡ Totũ ẽ ſemꝑ noti⁹ ſua pte. li. 2. fol. 89. col. 4. ſb lr̃a. O.
❡ Triplex eſt auctio ac diminutio. lib. p̃mo. fol. 15. col. 2. ſub litera. H.
Tria tñ ſunt p̃ma corpa ſpẽ diſtincta ⁊ ſimplicia. ſ. graue, ⁊ leue, ⁊ neutrũ. lib. p̃. fol. 18. col. 2. ſub lr̃a. E.
Tres defectus Themiſtij circa expõnẽ tex. Ari^lis detegit Auerroes. cõmẽ. 32. lib. p̃. fol. 22. col. 2. ſub lr̃a. F.
Triplex Auerrois error ⁊ defectus oſtenditur. lib. p̃mo. fol. 23. col. 4. ſub litera. N.
Tria requiruntur ad veram generationem. lib. p̃mo. fo. 61. col. 4. ſub litera. N.
Tripl'x ẽ demr̃atio ſigni. lib. 2. fo. 87. co. 3. ſub lr̃a. L.
Tria requirũtur ad motũ, ſeu ad ipſum moueri. lib. 4. fol. 151. col. 4. ſub litera. N.
❡ Tyberij Cęſaris principatu duodecim vrbes in Aſia vna nocte terrę motu proſtratę ſunt. lib. p̃mo. fol. 17. col. p̃ª. ſub litera. D.

❡ De lr̃a. V.

Vapores ꝙ nõ attollant̃ vltra ſepdecim ſtadia. lib. p̃. fol. 17. col. 4. ſub litera. P.
❡ Velocitas eſt duplex. ſ. circulationis ⁊ motus abſolute. lib. 2. fol. 84. col. 4. ſub litera. P.
Veteres oẽs ꝙ ɔuenerũt circa motũ terrę, circa ꝟo generationem non ɔuenerũt. lib. 2. fol. 106. col. 3. ſub lr̃a. L.
❡ Virtus ſeu po⁹ ꝙ ſit duplex ſm̃ Auer. altera ad eẽ, altera aũt ad motũ. lib. p̃. fo. 13. col. 4. ſub lr̃a. O.
Virtutẽ ſeu poteñã ad eẽ, ⁊ virtutẽ eſſendi ꝙ multum differant. lib. p̃. fol. 13. col. 4. ſub litera. O.
Vitę noſtrę voluptas eſt ſemper miſerię iuncta. lib. p̃. fol. 56. col. 3. ſub litera. L.
Virtutes ſũt remedia vitioꝝ. li. p̃. fo. 56. co. 3. ſb lr̃a. M.
Viuere quonã mõ dicat̃ cęlũ. lib. p̃. fol. 56. col. 2. ſub lr̃a E. ⁊ lib. 2. fol. 80. col. p̃ª. ſub litera. B.
Viuẽ ꝙ multifariã dicat̃. li. 2. fol. 80. col. p̃ª. ſub lr̃a. B.
Virtutes animę, ſiue cęli, ſiue mũdi, ꝙ poſſunt trifariaꝫ conſiderari. lib. 2. fol. 76. col. 4. ſub litera. O.
Vitę lõgeuitas requiritur ad hoc vt hõ pertingat ad felicitatem. lib. 2. fol. 100. col. p̃ma. ſub litera. D.
❡ Unũ, ꝙ multifariã dicat̃, vt vnũ nũero, vnũ ſpẽ, vnũꝫ genere, ⁊ vnũ analogię. li. p̃. fol. 11. col. 2. ſub litera. D. ⁊ eodẽ lib. fol. 57. col. 4. ſub litera. O.
Unitatẽ eſſe mũdi formã cõiter tenẽt oẽs, ⁊ qđ p vnitatem intelligatur. lib. p̃. fol. 55. co. 2. ſub lr̃a. F. ⁊. H.
Uniuerſale ſe ad ea extẽdit, quę ſunt, aut eẽ poſſunt, aut intelligi eſſe. lib. p̃. fol. 53. col. 2. ſub litera. E.
Unam eandẽqꝫ cãm eſſe diuerſoꝝ effectuũ inuicẽ ordinatorum diſpoſitione diuerſa, non eſſe inconueniens ſm̃ Auer. lib. 2. fol. 108. col. p̃ª. ſub litera. B.
❡ Utrum infinitum ſi eſſet, haberet rationem principij. lib. p̃. fol. 16. col. 2. ſub litera. F.
Utrum in maiore corpore ſit virtus maior. li. p̃mo. fol. 37. col. 3. ſub litera. L.
Utrũ datis plurib⁹ mũdis ⁊ eccẽtricis terra vnius moueret̃ ad mediũ alterius. lib. p̃. fol. 50. co. 2. ſub lr̃a. H.
Utrũ ſit tm̃ vn⁹ mũdus, ita vt nec ſint, nec poſſint eſſe plres. li. p̃. fo. 53. co. 4. ſb lr̃a. O. ⁊ fo. 57. col. 3. ſb lr̃a. K.
Utrũ ex̃ cęlũ ſit vacuũ. li. p̃. fol. 57. col. p̃ª. ſub lr̃a. B.
Utruꝫ ſpiritus cęleſtes, quos vulgus angelos appellat, ſint in loco. lib. p̃. fol. 57. col. 2. ſub litera. F.
Utrũ omne corruptibile neceſſario corrũpetur. li. p̃. fol. 65. col. p̃ª. ſub litera. D.
Utrũ ois ſor⁹ idiuidua ſit ſtellis. li. 2. fo. 73. co. 2. ſb lr̃a. E.
Utrum in cęlo reperiantur ſex differẽtię poſitionis. lib. p̃mo. fol. 74. col. p̃ma. ſub litera. D.
Utrum pars meridionalis ſit nobilior parte ſeptẽtrionali. lib. 2. fol. 77. col. 4. ſub litera. N.
Utrũ ęquidiſtãtia ſit aliquo modo cauſa locationis terrę in medio. lib. 2. fol. 109. col. 2. ſub lr̃a. E.
Utrũ motus ⁊ lumen calefaciãt. lib. 2. fol. 91. col. p̃ª. ſub litera. C. ⁊ vide etiã eo. fol. col. 2. ſub litera. H.
❡ Uulgares non niſi accidentia percipiunt ⁊ nõ ſubſtantias. lib. p̃. fol. 10. col. p̃ª. ſub litera. C.

❡ De lr̃a. Y.

❡ ὑπόληψις gręce, latine autẽ ſignificat. Tũ ɔiectura. Tum ſuſpitio, quãdoqꝫ etiam ponitur pro rephẽſione, ⁊ opinione. lib. p̃. fol. 58. col. 2. ſub litera. H.
ὑπόθεσις, ideſt, cã, mã, ſuppõ, ⁊ ꝟo dũ p põne, ac oppoſitione accipitur. lib. 3. fol. 134. col. 2. ſub litera. H.

❡ De lr̃a. Z.

❡ ζῷον et ζῴδιον apud gręcos aĩal eſt per ſenſum, vñ ⁊ zodiacus dictus eſt, q̃a circulus eſt animalium. lib. 2. fol. 96. col. p̃ª. ſub litera. D.
ζώπυρα, excitamenta, fomẽta, latine dici poteſt, ζωπυρεῖν enim ſignificat excito ignes, facio reuiuiſcere. lib. 4. fol. 146. col. p̃ª. ſub litera. C.

❡ FINIS.

A ¶ Ad illuſtriſſimum ac Reuerendiſſimum Loiſiuz de Aragonia tituli Sãcte Marie in Coſmodin Diaconũ Cardinalẽ / Auguſtini Niphi Phi Sueſſani in Librorũ Ariſtotelis de Celo interpretatiões / Prefatio.

CUm oẽs diſertiſſimi viri Loiſi Illuſtriſſime ac Reuerendiſſime Aragonieq̃ʒ dom⁹ ac Cardinei Chori ſpecimẽ inſigne / te vt numen obſeruent / venerenturq̃ / ꝛ colãtq̃ʒ maſq̃ʒ ad ſplẽdidiſſimas edes ꝛ vere regias tã
B q̃ ad ſaluberrimũ mitiſſimũq̃ʒ portũ cõfugiãt: volui⁹ exoptaui iter tuos cliẽtes aliquẽ mihi dari locũ vt meã in te obſeruantiã affectũq̃ʒ incredibilẽ oñdere poſſeʒ. At cũ hac in re nõ parũ ſollicitus eſſeʒ vacuis manib⁹ (vti nec ad Perſaꝝ Reges licebat) te adire nolui. Cũq̃ʒ interpretatiões librorũ quos de Celo ꝛ Mũdo ſcripſit Ariſtoteles: meditatus eſſem: eas prius tuo ampliſſimo noi dicatas te viſere conſtitui. Uerũ dubitãti mihi quo aio eas excepturus eẽs: Frater Jacob⁹ de Petrucys ordis minorũ Larinas Eps dei ꝛ nãc interpꝛs maximarũ igẽtium virtutũ indefeſſus pco / ex vrbe rediẽs oẽm dubitationẽ ademit: ſignificauitq̃ʒ mihi q̃to amore atq̃ʒ affectu inocẽtiã meã tutatus ſis / q̃toue fauore ꝛ me ꝛ res meas amplexus: q̃ veriſſima illico credidi: cũ maiora de tua celſitudie pcepiſſeʒ. Nam cũ ex inclytorũ Regũ ſerie pficiſcaris: ab rõne eẽt nõ regiã redolere benignitatẽ. Ad h̃ accedebãt tot litteratorũ cet⁹ tua vmbra preciouiſq̃ʒ munerib⁹ ditati: adeo q̃ alter nõ dicaʒ
C Mecenas: ſʒ Auguſtus oib⁹ videris inſurgere. Adde q̃ dũ oẽs te chriane religiõis obſeruãtiſſimũ admirantur. Chriſtigenũq̃ʒ fautorẽ acerrimũ voce clariſſima pdicãt: mihi pſuadeo has meas elucubratiões lʒ philoſophicas: a fide tñ catholica nõ abhorrẽtes: hilari aio ſerenoq̃ʒ vultu te excepturũ. Nec veliʒ te pnceps optime latere: hanc meũ libellũ more Democriti a me ſeruatuʒ eẽ: nã quẽadmodũ Democrit⁹ iter plura volumia q̃ ediderat: magnũ Diacoſmũ p neceſſitatib⁹ ex fortuna igruẽtib⁹ edẽdũ diſcipulis reliq̃rat: ita ego hũc librũ p mee ſenectę repagulo edẽdũ decreuerã. Sʒ cũ vnus occurras: cui vitã ipſaʒ ꝛ q̃cq̃d in ea eſt nõ imerito debeo: quẽ in extremis vite pdẽdũ ſtatuerã: nũc mutato cõſilio ob maxꝛ virtutũ incremẽtũ: atq̃ʒ mee in te obſeruãtie debitũ edere curauiq̃ʒ: quẽʒ eo rogo accipiãs aio: quo tibi a tuo deuotiſſimo
D Auguſtino dicatꝛ. Ceterũ ad ea que huic libro neceſſaria pmitti videntꝛ: accedamus. Itaq̃ʒ vt autor eſt Auerroes octo in librorũ pncipys pponi cõſueuerũt. ¶ Quorũ nos

De itẽtiõe. q̃tuor itẽtabimus: cetera omittẽtes / vti nõ neclia. De intẽtiõe igitꝛ agamus p̊. Ubi p̊ debes ſcire qõnẽ de itẽtione apõ Grecos eẽ qõneʒ de ſubto / ꝛ mã libri apõ Latinos. Sũt.n. itẽtio / mã / ꝛ ſubtũ idẽ: lʒ rõne differãt. vt in logi

Põ Alexã. cis noſtris dixim⁹. ¶ Alexãder Aphrodiſius (vt narrat Simplici⁹) ſubtũ ſiue mãʒ, ſiue itẽtionẽ hui⁹ libri ait eẽ vniuerſuʒ ipm: qd Greci iterdũ Pan / iterdũ Holon vocãt: pſuadet põneʒ hãc ex eo q̃a ſubtũ eſt / cui⁹ accñtia p ſe q̃runtꝛ. Mõ tot⁹ mũdi h̃ eſt cõgregati ex celis ꝛ elñtis accñtia p ſe q̃runtꝛ. veluti finitũ / eternũ / ꝛ vnũ: igitꝛ ipſuʒ

B vniuerſuʒ eſt ſubtũ. h̃ Alexãder. ¶ Jãblic⁹ vo atq̃ʒ Si

Põ Jãbli ci ꝛ Siriani rianus Philoxen⁹ diſtiguũt aliud eẽ hic p ſe cõſideratũ / aliud p accñs. Celũ q̃dẽ eſt p ſe ꝛ p̊ cõſideratũ: ppea ſubʒ erit tot⁹ libri. Elemẽta vo ꝛ cetera id gen⁹ p accidens. Perſuadẽt vo poſitionẽ a libri iſcriptiõe: que eſt περὶ οὐρανοῦ: h̃ eſt de celo. ¶ Simplici⁹ vo vtriſq̃ʒ obycit

Põ Simplicy. Alexãdro q̃dẽ: q̃a ſi itẽtio Ariſtotelis hic eẽt de vniuerſo: tũc eẽt de oib⁹ vt Plato fecit in Timeo: qd nõ vʒ. Jãblico vo atq̃ʒ Siriano. Propterea q̃a Ariſtoteles de elñtis pponit non mõ p accñs: ſʒ p ſe: ppꝛ hec vult corpus ſimplex cõe eẽ ſubtũ mãm ꝛ itẽtionẽ hui⁹. Uerũ Ariſtoteles diſtinguit plura cõſiderata hic: q̃m alia cõſiderantꝛ p ſe p̊ / vt celũ: qd eſt ſubtũ: q̃dã p ſe / ſʒ nõ p̊ ꝛ vt elñta: alia p accñs vt accñtia

Cõfutatio. vniuerſi / vt eternitas: finitudo: vnitas: ꝛ id gen⁹. ¶ Sed huic vʒ eſſe obtrio: q̃m nec ſubtũ ipm equat ſcie huic: nec

F rõ formalis ſubti: corpus eni ſimplex ad multo plura ſe

Põ Auer. extẽdit. ¶ Auerroes vo in 3° hui⁹. cõ. p̊. ſentire vʒ corp⁹ mobile / ſiue ens mobile ad vbi eẽ ſubtuʒ: cũ quo plures latinorũ cõcordãt: ex eo q̃a ſic eſt cõmuʒ oib⁹ hic cõſideratis.

Concordia ¶ Mihi vo vʒ hos non diſcordes eſſe: vbi debes ſcire ſubtũ nõ vna rõne ſumi: vno.n. mõ accipitꝛ p ſubto cõgregatiõis quo mõ ſyllõ eſt ſubtũ in logica: q̃a cõgregat ppoſitionẽ / terminũ / ꝛ orõnẽ. Aial ẽt ſubʒ libri de aialib⁹: q̃a cõgregat oia mẽbra: de q̃bus eſt ille liber. Alio mõ p gñe eorũ q̃ in libro tractantꝛ: quo mõ ens rõnis eẽt ſubʒ logice: lʒ trãſcẽderet oia cõſiderata in logica. Tertio p pncipali ſpẽ ſubti: quo mõ demõſtratio eſſet ſubtũ in logica. Demũ p ſubto pdicatiõis: qd vʒ de oib⁹ pdicatꝛ: ꝛ de nullis alys. Alexãder igitꝛ de ſubto locut⁹ eſt cõgregatiõis: vniuerſuʒ.n. oia cõgregatã q̃ hic agantꝛ. Jãblic⁹ ꝛ Sirian⁹ ẽt recte: q̃a de pncipali ſpẽ locuti ſunt: q̃ eſt celũ. Simplicius quoq̃ʒ recte: q̃a de gñe loquitꝛ: corp⁹.n. ſimplex eſt ad cũcta genus. Auerroes demũ recte: q̃a de ſubto pdicatiõis intellexit: eſt.n. ens mobile / ſiue corpus mobile pdicans cõe de oib⁹ hic cõſideratis. Intẽtio igitꝛ eſt de mũdo vt

G de oia cõtinẽte velut Alexãder. de celo vt de ſpẽ pn̄li velut Jãblic⁹. de corpe ſimplici: vt de gñe velut Simplici⁹. de ente ſiue corpe mobili / velut Auer. tanq̃ʒ de ſubto

De ordine. pdicatiõis. h̃ de itẽtiõe. ¶ Et de ordie agam⁹. Alexãder. Jãblic⁹ / Sirian⁹ / Simplici⁹ / Auer. atq̃ʒ oẽs expoſitores cõſtituũt hũc iter libros nãlis phie 2ᵐ. Mouetꝛ ex eo q̃a ſubtũ hui⁹ eſt añ ſubta aliuʒ aliorũ: ꝛ cõtẽtũ ſub ſubto libri phyſice auſcultatiõis. Sʒ fortiori rõne h̃ eẽ vʒ: q̃a vʒ incipere vbi liber phyſice auſcultatiõis deſinit: puenit.n. ille ad aliqd pmũ mobile qd mouetꝛ a ſeipſo: cui⁹ vna ps eſt penit⁹ imobilis: quã ſumit metaphyſic⁹. Altera penit⁹ mo

De inſcriptione. bilis: quã hic liber nũc exponere icipit. h̃ de ordie. ¶ Et de iſcriptiõe trãſigam⁹. Alexãder q̃ ſemꝑ vult librũ in

H ſcribi ab itẽtiõe: vult hũc librũ eẽ iſcribendũ de mũdo: q̃m mũdus eſt itẽtio ꝛ ſubtũ. Sirian⁹ ꝛ Jãblic⁹ de celo: cui ẽt Simplici⁹ cõcordat. Auer. de celo ꝛ mũdo. ꝛ p celũ corpus itelligit etherciũ. p mũdũ vo elñtariũ. Siq̃dem mũdus triplex ſit auctore Platone: itellectiuus: vt angelic⁹. celeſtis vt celũ. ſenſilis ac elñtarius. Alexãder igitꝛ ꝛ Jãblic⁹ a ſubto iſcribũt. Simplici⁹ vo ꝛ Auer. a ptibus ſubti. Eſt.n. celũ a quo iſcribit Simplici⁹ corpis ſimplicis pncipaliſſima ps ſubti. celũ vo ꝛ mũdus ſenſilis vt iſcribit Auer. pncipaliſſime ptes. h̃ de inſcriptiõe. ¶ De

De diuiſiõe. diuiſiõe vo trãſigam⁹: ꝛ p̊ gñatiʒ de vniuerſo lib: 2° ſpeciatiʒ de libro h̃ p. Uꝛ igitꝛ tot⁹ liber cõſiſtere circa tria. p̊ circa celũ ꝛ q̃dã accñtia cõia celo ꝛ mũdo. ꝛ hic pficitꝛ liber pmus. 2° de ptib⁹ celi ꝛ mũdi ꝛ de accñtib⁹ p ſe illarũ: cui rei ſcbs iſiſtit. 3° de elñtis: de q̃b⁹ ſi tractat iuſta poſitiões aliorũ: erit liber terti⁹: ſi iuſta põneʒ ppriã: erit liber q̃rt⁹. ¶ Sʒ circa hũc ordinẽ ambiges: p q̃a a notio

Dubitatio.

ribus nobis eſt agedū. Nō elementa ſunt cęlo ipſo no-
I tiora. 2° qa Ariſtoteles tractādo de cęlo agit de illo mediāti-
bus elemētis. ¶ Dici pōt ordie doctrinę debuiſſe librū pⁿᵐ
Solutio. facere de elemētis vt rōnes cogūt: ſed neceſſitate mãę tra-
ctat in lib° p° de cęlo: vt librū primū faciat ad librū phy-
ſicę auſcultatiōis: nā cū finis illi° ſit ad pmū corpus: pnᵐ
De diuiſiōe bui° oꝫ eē de pmo corpore. ¶ Hęc de diuiſiōe gñali: q̄
pticulari. vo ſint de diuiſiōe pticulatim pmi libri. Auerroes ingt
Quę Auer. in p° tractatu ſiue libro ptinent decē ſummę/ſiue capita
magna: pma eſt de ſuba iſti° artis. Sumit aūt Auerroes
hic ſubam nō p decimo pdto: ſ; p vniuerſa mā libri: q̄
ſubtū dr: ⁊ ſic pma ſūma eſt de ſubto nāli/pncipijs ſub-
iecti ⁊ accñtib° illi°: ⁊ ita bñ dr de ſuba artis: qa nihil re-
ſtat ampli° agēdū in nāli phia. Et p iſtā ſnīe Auerroes
vult totā nālē phiam. Eſt igr p° ſūma de ſubto toti° nā-
K lis phię. Scda ſūma eſt de corporis nālis diffōne: eo q
Dubitatio. ipm ſolū iter oia alia corpa eſt pfectū ⁊ cōpletuꝫ. ¶ Sꝫ
hic ambiges pmo qd Auer. vult p corpus nāle eſſe pfe-
Solutio p° ctū. Scdo q̄nā mō h rō eſt ad ppoſitū. ¶ Nōnūq dī-
cere ſolebam° corpus nāle eē pfectū: ex eo qa nō abſtra-
hit a mā ſenſili. Mathematicū vo ipfectū: qm ab il-
la deficit. ⁊ h reſpo ꝯſonat ſatis dictis Auerro. in 3° hui°.
Cōfutatio. cō. 6. ¶ Sꝫ h reſpo nō placet: qa Auer. pluraliter loqt:
cōparat. n. corpus nāle ad alia corpora: ⁊ ita velle vr eē
2ª ſolo. plura corpora q̄ duo. ¶ Alij dicebāt corp° nāle eē per-
fectū: qa p ſui exiſtētia nulla eget opōne itellis. corpus vo
mathematicū impfectū: qm p ſui eē eget itellis actione:
Cōfutatio. vtpote abſtractiōe. Nec valet h ſolo: qm vt diximus Aui.
3ª ſolo. loquit pluraliter. ¶ Pōt igr dici tripl'x eē corp°/meta
phyſicū: qd qdeꝫ eſt ſuba apta ſubijci trinę dimēſiōi: qc-
qd Auer. velit. 12. meta. cō. 17. vbi vr negare corp° me-
taphyſicū: illū enim vide: mathematicū qd eſt ſuba actu
ſuba trinę dimēſiōi. Phyſicū qd trinę ſubijcit dimēſiōi
L atq qlitatib° ſenſilib°. Vult igr phyſicū corp° eē alijs
duob° pfecti°: qa cęteroꝝ ꝯtinet pfectiōes mathemati-
ci. vꝫ ⁊ metaphyſici: ⁊ vltra addit ſenſibileꝫ materiam.
¶ Tūc ad 2ᵐ dici pōt rōnē eē hāc: q Ariſtoteles definit cor-
pus nāle: ⁊ alioꝝ nullū: qa eſt pfectū: h eſt qa ꝯtinet pfe
ctiōes alioꝝ: ⁊ cū h addit ſenſilē mām: q̄ ſbit ad genus
phyſicū. Tertia ſumma oſtēdit mūdū eē pfectū. 4ª q
cęlū ſit ſimplex corpus rotūdū vnigeniū corpibus: q̄ re-
cto motu mouent. 5ª q nō ſit gue nec leue. 6ª q nec ge
nitū nec corruptibile ſit: ⁊ q corpora ſimplicia numero
ſint qnque. 7ª q ſit mūdus ipſe finit°. 8ª q ſit vn° nu-
mero. 9ª q ext ipm nec vacuū ſit nec plenū. 10ª q nec
genitus nec corruptibilis: ⁊ q ipoſſe eſt corruptibile eſſe
aliquod ⁊ non corrumpi. Hęc continentur in libro pmo:
⁊ per conſequens de tota pręfatione.

M Aturalis ſcīa omni fere ex parte
verſari videt ⁊ circa corpora atq
magnitudines: ⁊ circa affectio-
nes atq hoꝝ mot°: ⁊ circa prin
cipia quę ſubę ſūt vt talis. qppe
cū coꝝ q̄ nā ꝯſtent: alia corpa ſint ac magni-
tudies: alia corpib° magnitudinibuſq cōpę
tāt: alia principia ſint coꝝ qbus illa cōpetūt.

Expoſitio. Roſequitur nūc Ariſtoteles de p° ſum-
ma: ⁊ ſyllogiçat inten
tionem ſiue ſubaꝫ vniuerſę ſciç nālis hūc in
modū: oia entia nālia ſūt corpa ſiue magni-
tudies affectiōes ſiue mot°: pn° hoꝝ ſiue
cāę: ſcīa nālis vſat circa ois entia nālia. igr eſt de corpo
rib° ſiue magnitudib°/de affectiōib° ſiue hoꝝ motib°/d

pncipijs ſiue cauſis illoꝝ. De ſyllo vo p ꝯnē enarrat. Et N
ingt. Nālis ſcia ſiue ſcia de nā oī fere ex pte/aut p maio
ri ſui ex pte vſari vr ⁊ circa corpa ſiue magnitudies ve-
luti erga mãꝫ ⁊ ſubꝫ. ⁊ circa affectiōes ſiue hoꝝ mot°. vel
circa accñtia p ſe. Et circa pn° q̄ ſubę ſūt vt talis h ē ma
terię ſenſili ꝯiūcta ad dr̄aꝫ pncipioꝝ q̄ ſūt ſubę vt ſubaꝝ
qualia ſunt pn° p°. h eſt ꝯ. Deinde tāgit maiorē: ⁊ inquit.
Quippe cū coꝝ q̄ nā ꝯſtēt: aut magis ad ſenſuꝫ cū eorū
q ad nālē attinēt phm. Alia corpa ſint ſiue magnitudi-
nes: ⁊ hoc quo ad ſubiectuꝫ ſiue materiam. Alia corpori-
bus magnitudinibuſq competāt: vt per ſe accñtia. Alia
principia ſint eorum corporuꝫ quibus illa per ſe accidē-
tia competāt. hęc eſt maior. Quia vt in poſterioribus di-
cit ſcientia eſt vnius ſubti pncipia ⁊ affectiones contem
plans: ⁊ ita de ſubſtantia artis huius nunc ſatis.

Auerroes aūt antq vba textus ſingula enucleet: Quę Auer.
qōnē antiqꝛū expoſitoꝝ pſoluit. Sole cōmē. p.
bāt nāq qrere qrā ob rē h in lib° toti° nālis ſcię ſubiſte O
bilijt: nō aūt in auſcultatorio: q lōge cōior eſt iſto. Sol-
uit Auer. in pn° cōmēti: h ideo factuꝫ eē: qa pns liber eſt
pm° in ordie libroꝝ pticulariū: in qb° pticulatiꝫ de ſingu
lis toti° mūdi ptib° loqu icipit. ¶ Debes ſcire Auer. vo-
luiſſe vniuerſuꝫ mūdū fuiſſe ſubꝫ vniuerſę ſcię nālis. Et
ita vult librū ſingulū ſcię nālis de ſingula mūdi pte age
re. vbi eē pns liber de ea mūdi pte/q̄ eſt cęlū. Liber de
gñatiōe de ea q̄ eſt corpus mobile ad formā: cęteri q̄ꝫ d
cęteris: qa igr hic eſt pmus cęteroꝝ in qb° pticulatiꝫ lo-
quit: ideo decuit vt hic dicerer ſubiectuꝫ toti° ſcię nālis.
¶ Sꝫ h Auer. ſolo vr friuola. Primo/qa nemo poſuit Replicę.
ipm vniuerſuꝫ eē ſubꝫ toti° ſcię nālis: ſꝫ ens mobile vel
corpus mobile. ¶ Scdo qa ſi ob pmitatē hui° libri ad
cęteros decuit in illo eē dōm de ſubto: igr magis decu-
iſſet dicere in magis pori ad hunc ⁊ ad cęteros. Nō li-
ber phyſicę auſcultatiōis eſt cęteroꝝ primus: ⁊ por hoc P
igr in illo magis. ¶ Dici pōt ad pᵐ Auer. locutū eē de Defenſio.
ſubto aggregatiōis: vniuerſuꝫ enī eſt ſubꝫ toti° ſcię nālis
aggregatiuū. Ad 2ᵐ dici pōt id in vtroq tractari potu-
iſſe: fuiſſe tñ mag hic ꝯtractatū: vt habeat hui° ad illum
ꝯtinuatio: ⁊ cęteroꝝ ad hūc ꝯſequutio. Quo vo mō ha-
beat h ꝯtinuatio iaꝫ diximus. Aut dici pōt h eē mag tra-
ctatū: qa h ē pm° pticulariū: nō pm° ſimplr. Ille vo au-
ſcultatori° ē ſimplr pm°. h Ari. ¶ Quo vo ad vba atti- Uerboꝝ
net. Auer. dclat cur dixit fere plima ſiue maiori fere ſui expoſitio.
ex pte: vbi debes ſcire q res q̄s nālis cōſiderat: ſūt in q-
druplici differētia: quędā corpora vt elementa ⁊ cęluꝫ: q-
dam magnitudines/vt ſuperficies ⁊ linea ⁊ id gen°. quę-
dam extra hęc/vt vacuum/infinitū/poli cētrū/locus/ac-
cipiēdo locum pro reſpectu ad polos/⁊ ipſꝫ cētruꝫ. Diſ
ſilia vt aię ⁊ motores cęloꝝ. Propterea fere plurima eē Q
circa corpora ⁊ magnitudies/paſſiones/⁊ pn°: qa adhuc
eſt ext hęc. Et qa i arabica trāſlatiōe ſcribit ſic maxima
cognitio nāę/⁊ ſcia demrans ipaꝫ: ideo 2ᵐ exponit. Prio
q p ſciaꝫ: itelligebat ſciaꝫ ꝯnū: q̄ vocat ſcia dmrata: vbi
actiuū p paſſiuo accepit/⁊ dmrans p dmrata: ⁊ p cognē
voluit noticiā pnᵐ: ex qbus fit ꝯ. Scdo exponit q p co-
gnitiōeꝫ itelligit itelligē imaginatiōis/h ē ſimpliciū ap-
prehenſionē: ⁊ per ſciam fidem/hoc eſt cognitionē com-
plexoꝝ: huius rei cauſam aſſignat quoniā ſynonyma nō
ſunt vſitanda in ſcia demōſtratiua: ⁊ replicat pmā expo
ſitionem: ⁊ quę dicit patent. ¶ Tu vo debes ſcire hanc Solo pmę
Auerrois expōnē/⁊ talē pōderationē eē fruſtra: cum in dubōnis.
codicibus gręcis nihil illius legat vt in nřis trāſlatiōib°
ꝯſtat. ¶ Sꝫ dices. cur dixit corpa ⁊ magnitudies: cū idē
ſint. Innuit Auerroes ſolonē: ⁊ eē id factuꝫ vt ſmo eſſet
amplior atq exteſiorã cū corpus ſit ſpēs magnitudis: vt
eſſet

A eē amplior ad ceteras magnitudinis ſpēs:q̄ ſūt vltra
corpa ſubiecit ⁊ magnitudines. ⁊ hec expoſitio conuenit
2° dubita. grecis verbis. ¶ Ulteri⁹ dubitaret aliq̄s:q̄ñ de magni-
tudinib⁹ ip̄is ꝯſiderat Aſtrolog⁹:igit̄ nō nālis:hāc ſoluit
Auer. ꝙ magnitudies pñt dupl'r ꝯſiderari:vno mō q̄te-
nus abſtracte ſūt e ſenſili ipſa mā:⁊ hac rōne a mathema
tico ꝯſiderant̄. Alio mō q̄tenus illā ꝯcernunt:quo in mō
nālis eas cōtēplat̄. Concernūt aūt mām ſenſilez q̄tenus
ſunt vltimi termini/⁊ ꝑfectiones corpoꝝ phyſicoꝝ. Sed
eēt hic diſputandū:q̄dnā ſit ſenſilis mā:quidue itellecti-
lis.q̄ꝫ for⁹ ſenſilis:queue itellectilis:que cum in libro au
Dubitatio ſcultatorio 2°/ſint diſputata nunc trāſeat̄. ¶ Illō tñ mō
dubitatiōe dignū eſt:naꝫ ſi mathematicus cōſiderat ma-
gnitudines:q̄tenus abſtracte:tunc ꝯſiderabit eſſe abſtra-
ctū:q: quicūq ꝯſiderat aliquā rē ꝑ aliquā rōnē:ēt rōnez
Solo. illā ꝯſiderare videt̄. ¶ Pōt dici ꝙ refert eē rōnem ꝯſi-
derādi ⁊ modū ꝯſiderādi:eſſe abſtractū eſt modus ꝯſide
B rādi:⁊ nō rō ꝯſiderādi.iccirco nō opꝫ in vna ⁊ eadē ſcia
ꝯſideret̄. Aut dici pōt eē abſtractū eē rōnez ꝯſiderādi ꝑ-
uatiuā:⁊ ſic non opꝫ ꝯſiderari:ſecus de ratione poſitiua.
¶ Sꝫ q̄d ꝑ paſſiones:q̄due ꝑ mot⁹.i.Ari'ᶜˢ itelligat. Aū.
dupl'r exponit:ꝑ itellectu p̄mē debes ſcire in oī tranſmu
tatiōe ſubāli dico eē terminū ⁊ viā. Terminū q̄dē vocat
paſſionē:eo q: ſubm ꝑ illā patit̄ ⁊ ꝑficitur.ꝑ viā itelligit
motum:eſt aūt terminus duplex ſuba ⁊ accidēs:via vō
vno mō.ſ.mot⁹. Ideo inq̄t Auer.oīa entia eē aut ſubſtā-
tias/aut accidētia/aut vias ad hec:q̄ vie ſunt trāſmuta-
Replica. tiōes. ¶ Sꝫ tūc dices/igit̄ inter ſubam ⁊ accidens daret̄
Rñſio. mediū. Dici pōt ſubam ⁊ accidēs poſſe accipi ꝑdicamē-
tal'r ⁊ tranſcēdenter. Si ꝑdicamētal'r:ſic mediū inter illa
eē pōt:vtpote via:ſi tranſcēdēter:ſic via erit in ꝑdicamē
to accñtis. Themiſtius vō ꝑ paſſiōes itelligit trāſmuta
C tiones:q̄bus ꝑditur nomē ⁊ definitio:aut ꝑparatur ad il-
lā ꝑditionez:vt ſunt alteratio ⁊ ḡnatio que terminant̄ in
ſubam:⁊ quarū finis ⁊ cōplementū eſt ſubalis forā. Per
motus vō itelligit locales/q̄bus nō variat̄ ſuba rei. Ad-
dit Auer.has expōnes eſſe ꝑpinquas:q: Auer.ꝑ paſſio-
nes itelligit terminos ipſos. ¶ Themiſtius vias in illos.
mō via ⁊ termin⁹ ſunt ꝑpinqui:q: ſunt eiuſdē ſpēi vt di-
citur in.5.phy.cō.19.⁊ ita ſunt ꝑpinque expōnes. ¶ De-
mū Auer.maiorē ſyllogiſmi ſic itelligit/vt ꝑ corpa ⁊ ma-
gnitudines Ari'ᶜˢ ſimplicia itelligat:ꝑ habētia corpus ⁊
magnitudinē miſta:ꝑ p̄n⁹ horū māꝫ ⁊ formā:q̄ ſūt p̄n⁹ taꝫ
ꝯtra Auer. elīntoꝝ q̄ꝫ miſtorū ſaltēꝫ analogice. ¶ Sꝫ hec expoſitio
nō placet:q: tūc Ari'ᶜˢ ꝑtermiſiſſet accidētia ꝑ ſe:⁊ ita ꝯ
eēt amplior maiore ipſa. ¶ Ideo dicerē Ari'ᶜᵐ ꝑ corpa
⁊ magnitudines ſubm ſcientie nālis:⁊ ꝑ habētia corp⁹ ⁊
magnitudinē voluit ꝑ ſe accñtia illi⁹ ſubiecti:⁊ ꝑ p̄ncipia
D corū cās p̄mas ſubti/⁊ ꝑ ſe accidentiū illi⁹:quo mō quātū
Dubitatio. in ꝯne ſumit:tātū i maiori itelligit̄. ¶ Solebam⁹ quere-
Prima re- re vtrū mathematicus ꝯſideret ſubam ipam. Rñdent la
ſponſio. tini mathematicū ꝯſiderare ſubaꝫ ꝯpoſitā:q: nō quāti-
tatē:ſꝫ quantū ꝯſiderat:ꝓbant p̄mo q: oīs artifex ꝯſide-
rans poſteri⁹:ꝯſiderat p̄us:ſꝫ ſuba p̄or eſt quātitate. Igit̄
ſi mathematic⁹ ꝯſiderat quātitatē:ꝯſiderabit etiā ſubaꝫ.
¶ 2° mathematicus ꝯſiderat definitionē quātitatis. Sꝫ
nullū accidēs pōt ſine ſubiecto definiri. Igit̄ etiā ſubam
ꝯſiderat. ¶ 3° nō abſtrahit a materia itelligibili:ſed illa
Confutatio eſt ſuba:igit̄ cōcernit ſubaꝫ. ¶ Sed hec poſitio ſtare nō
pōt:p̄mo q: Ari'ᶜˢ in.12.meta.inq̄t.nullā mathematicaꝝ
ꝑter aſtrologiā facere ꝯſiderationē de ſuba vt Aū.ibi cō.
44.exponit. ¶ 2° nō ſuba cōpoſita ſꝫ mā ē ſubm quāti
tatis:vt in lib.de ſuba orbis ꝓbat Auer.igit̄ mathemati-
cus māꝫ ipaꝫ p̄mā ꝯſideraret. ¶ 3° ꝑ idē ipe mathemati-
cus deberet mām ⁊ formā ꝯſiderare:nam hec ſunt p̄nci-

pia ſube ꝯpoſite ⁊ p̄ora illa. ¶ Pro ſolōne igit̄ ad rōnes E
debes ſcire ꝙ ſcientie ſunt ꝑmixte/adeo ꝙ artifex ꝯſide-
rans hanc ꝓpōnem elementū eſt ens/eſt metaphyſicus
quo ad ꝑdicatū/phyſicus q̄ſi ad ſubm. ¶ Tunc ad p̄-
mā/dico ꝙ mathematicus ꝯſiderat ſubam:nō q̄deꝫ ꝑ ha-
bitū mathematici:ſꝫ ꝑ habitū metaphyſici ſibi cōmiſtū:
⁊ ita oīs artifex ꝯſiderans poſteri⁹ ꝯſiderat p̄us aut eodē
aut alio habitu:per ideꝫ ad ſcdam. ¶ Ad tertiā dici pōt
ꝙ ſubſtātia nō eſt mā intelligibilis:ſed forte ipꝫ ꝯtinuū:
vel fortaſſe aliud vt diximꝰ in 2° phyſicoꝝ. vbi dictū eſt
in quātitatibus poſſe eē denominatiōes in ſimplicib⁹ cō-
poſitas ⁊ ſimplices:vt linea eſt quāta ⁊ quātitas:non ſic
albedo eſt qualitas ⁊ quale:eo q: linea eſt concretū ad ꝑ-
tes ⁊ ad ſubm:reſpectu ſubiecti.hec eſt vera/linea eſt quā
titas:q: eſt abſtractū e ſubiecto:reſpectu ꝑtiū eſt ꝯcretū :
⁊ eſt quanta:⁊ ſic ꝯcedo quantū eſſe ſubiectū:⁊ nō ꝓpter
hoc concretū ad ſubam.hec de queſtione.

¶ Continuū igitur eſt qd in ſemper diuiſibi-
lia diuiſibile eſt. F

¶ Compleuit primā ſummā:que erat de ſuba ſcientie na Expoſitio.
turalis. Nunc ad ſcdam ſummā accedēs ꝑdefinit conti-
nuū:cuius rōnem q̄daꝫ aſſerūt:q: Ari'ᶜˢ intētio eſt decla
rare mundū eē ꝑfectū:qd declarari nō pōt ſine definitio
ne cōtinui/vt videbit̄:⁊ inq̄t. continuū igit̄ eſt qd hoc eſt
magnitudo ſiue quantū in ſemper diuiſibilia diuiſibile.
Ubi magnitudo loco ḡnis/cetera loco differētie ſunt ac-
cepta:q̄bus differt a quātitate diſcreta:atq numero:naꝫ
numerus pōt creſcere in infinitū:ſꝫ nō diuidi. vt 3° phy-
ſicorū dictū eſt. ¶ Dubitabis ꝓpter qd continuū eſt di- p° dubita.
uiſibile in ſemꝑ diuiſibilia. Scdo quonā mō hec defini- Secunda.
tio differt ab illa libri ꝑdicamētoꝝ. ¶ Dicit̄ ad p̄mā eē Sol.p̄me.
illud quia continuū ex ꝯtinuis cōponitur. vt.6.phyſicoꝝ
declaratur. Igitur vt totū eſt diuiſibile:ita ꝑtes/⁊ ꝑtes ꝑ-
tiū in infinitū:cū oēs ſint cōtinue ſili rōne. ¶ Ad ſcdam
rñdent ꝙ continuū pōt bifariā ꝯſiderari:quo ad formā: Sol.ſcde.
⁊ ſic definit̄ in ꝑdicamētis ⁊ quo ad mām:⁊ ſic definitur quorūdaꝫ
hic. ¶ Sed hec expoſitio deficere videt̄:p̄mo q: vtraq confutatio.
definitio dat̄ ꝑ ꝑtes ipſas:mō ꝑtes ſunt materia totius.2° G
phyſico. ¶ 2° q: adhuc.5.metaphyſice eſt alia definitio
dicens continuū eſt cui⁹ motus eſt vnus:⁊ tñ nec ꝑ mate-
riā nec ꝑ formā datur:ideo debes ſcire ꝙ continuū ipm
pōt definiri aut ꝑ extrinſeca ⁊ a poſteriori ⁊ definitur ſic
5.metaphyſice per motum: aut per intrinſeca ⁊ priora:
⁊ hoc aut reſolutorie:⁊ ſic definitur hic:aut compoſitorie
⁊ ſic in predicamentis.

¶ Corpus vō eſt qd omni ex parte diuiſibi-
le eſt.quippe cum magnitudinis que ad vnū
eſt diuiſibilis linea ſit. Que vō ad duo ſup-
ficies:atq ad tria:corpus eſt:atq ꝑter has
nulla prorſus eſt magnitudo.

¶ Nunc quid ſit corpus:qd eſt ſubiectū ſcientie natura- Expoſitio.
lis declarat:⁊ inquit.corpus vō eſt qd idēſt continuū qd H
omni ex parte diuiſibile eſt:vbi continuū loco generis:
reliqua loco differētie ponunt̄.hanc definitionez videt̄
ꝓbare p̄mo (vt q̄dā vult) ſyllogiſmo:qd certe nō poteſt
litere cōuenire:ideo ꝓbatur per locū a ſufficiētia:⁊ inq̄t.
quippe cuꝫ magnitudinis que ad vnū vtpote ad longuꝫ
eſt diuiſibilis:linea ſit. Que vō ad duo vtpote longum
⁊ latū/eſt ſupficies.at que ad tria:corpus eſt/⁊ preter has
nulla eſt magnitudo. Igitur corpus omni ex parte diuiſi-
bile eſt. Aut poteſt hec probatio eē expoſitorie ſic/corp⁹
eſt diuiſibile omni ex parte vt per hanc diuiſionem ma-
gnitudinis patet. Et nihil nō corpus diuiſibile eſt omni

I ex parte: ꝓpterea addit ⁊ ꝑter has nulla eſt magnitudo.
Igitur tm̃ corpus eſt omni ex parte diuiſibile: ⁊ hec ꝓba
tio magis textui conuenit. vt intelligẽti patet.

¶ Quod etiã iccirco patet: quia ipſa tria oia
ſunt: ipſuꝫ vero ter eſt id qđ omni ex parte eſt.
Nam vt pithagorei ſentiunt ipſuꝫ oẽ: ipſaqꝫ
oia tribus ſunt definita. finis enim medium
atqꝫ principium eum habent numerum: qui
eſt ipſius omnis. hec autem trinitatis.

Expoſitio. ¶ Probat 2° illđ enthimematice ſic, tria poſſunt appella-
ri hoc vbo oia: ⁊ ter ẽt h vbo omni ex pte. Igit̃ tm̃ tres
ſunt magnitudines: ⁊ per ꝯñs corpus eſt qđ omni ex pte
diuiſibile eſt. añs pꝫ: qꝛ ſi tm̃ tres eſſent oẽs in mũdo: qui
ẽt currerẽt: poſſet dici oẽs currũt: ⁊ nõ de duob⁹: ⁊ ſic hoc
nomẽ oẽ põt de trib⁹ dici. ¶ Sꝫ debes ſcire: ꝙ lꝫ ante-
cedẽs eſt verũ tñ ꝯña nulla eſt: ꝑ idẽ. n. ꝓbarẽ magnitu-
K dines eſſe tm̃ q̃tuor: qꝛ h̃ hoc verbũ oẽ põt dici de q̃tuor
ipſis. ꝓpꝑea ꝯña eſt ꝓbabilis ⁊ apud pithagoreos vera: ⁊
ideo Ari^les ea vtitur. ¶ Deinde añs ꝓbat auctoritate pi-
thagoricoꝝ quaſi ꝑ locũ a ꝯuerſione ⁊ inqt. naꝫ vt ẽt pi-
thagorei ſentiũt ipꝫ oẽ: ipſaqꝫ oia trib⁹ ſũt definita: põt. n.
dici oẽs tres currũt: igit̃ ꝑ ꝯuſionẽ in pte oẽ põt addi ad
tres. Que ẽt ꝓbatio dialetica eſt vt pꝫ. Qđ vero oẽs põt
dici tres, ꝓbat. ⁊ inqt: finis. n. ⁊ mediũ ⁊ ꝑncipiũ eum nu-
merũ hñt: q eſt ipſi⁹ oĩs: qꝛ dici põt hec tria ꝑncipiũ me-
diũ ⁊ finẽ eẽ oia: ꝓpꝑea ſubdit. hec aũt. vꝫ ꝑncipiũ mediũ
⁊ finis euꝫ hñt qui trinitatis. eſt igitur ꝓbatio ꝑncipium
medium ⁊ finis dicuntur omnia. Principium medium
⁊ finis dicuntur tria: igitur tria dicunt̃ omnia: ⁊ oia dicũ-
tur tria: ⁊ ſic habet̃ añs ⁊ ita vis toti⁹ rõnis eſt tria ſunt
oia: vel dicunt̃ oia: igit̃ tm̃ tres ſunt magnitudines: ⁊ per
L ꝯñs corpus oĩ ex pte eſt diuiſibile. ¶ Que rõ vt dictum
eſt nõ eſt demonſtratiua: ſꝫ ꝓbabilis fundata in auctori-
tate pithagoricoꝝ. Naꝫ illius demr̃atio perquirat̃ a ma-
Epilogus. thematicis ſufficiẽter. ¶ Abbreuiat̃ igit̃ rõ ſic: tria dicũ
tur oia: igit̃ tm̃ tres ſunt magnitudines. Añs ꝓbat̃ ꝑnci-
piũ mediũ ⁊ finis dicunt̃ oia: ꝑncipiũ mediũ ⁊ finis dicũ
tur tria. igit̃ tria dicunt̃ oia: que ẽt auctoritate pꝫ.

¶ Quocirca etiam a natura ſumentes veluti
ab illius lege in deorum ſacrificijs celebran-
dis hoc vtimur numero.

Expoſitio. ¶ Tertio arguit ſic, ex lege habitã ẽ vt a nã exẽplar apđ
gentiles vt in deorũ ſacrificijs ⁊ orationib⁹ vterent̃ nũe-
ro trinario: eſt. n. hoc a nã que eſt deus habitũ: qꝛ ipſe eſt
trinus, ⁊ vnus. vt pithagorici aiunt. Igit̃ numerus trina-
rius eſt ꝑfectus: ⁊ ita nõ plures eſſe debẽt magnitudines
q̃ tres: inquit. Quocirca ẽt a nã ſumẽtes vt a deo veluti
imitatores ab illi⁹ lege in deoꝝ ſacrificijs celebrãdis h
nũero trinitatis vtimur: ⁊ credimus ꝓpꝑ hoc ꝑfecte ſacri-
M ficaſſe atqꝫ orationes celebraſſe: igitur numerus trinari-
Epilogus. us eſt perfectus. ¶ Erit igit̃ breuiter enthimema nũe-
rus trinarius eſt ꝑfectus igit̃ tm̃ tres ſunt magnitudies.
Añs pꝫ qꝛ trinario numero vtimur ꝓ ꝑfecto in oratio-
nibus deoꝝ: ⁊ credimus illud ꝑfecte eẽ factũ. ¶ Debes
ſcire ꝙ nec hec ratio valet: qꝛ ſic ꝓbarem oia eſſe tria: vt
tria elementa, tres celos, tres motores: quoniaꝫ numerus
trinarius eſt perfectus. ⁊ ita omnia conſtarẽt tribus: hec
igitur ratio vt famoſa accipiatur.

¶ Aſſignamus inſuper appellatiões hoc mõ/
duo qdem ambo dicẽtes: duos etiã ambos:
⁊ vtroſqꝫ non omnes. at de tribus hanc ap-
pellationem dicimus primo. Quo quidem N
ſic dicimus quia naturam ſic proficiſcentem
(vt dictum eſt) imitamur.

Expoſitio. ¶ Ultimo arguit: ⁊ debes ſcire grecos grãmaticos nomi-
nib⁹ tres nũeros dediſſe ſingularẽ vt Enea. dualẽ vt duo
Enee. pluralẽ vt tres Enee. nũero duali dãt h adiectiuꝫ
ambo: quatenus dicimus ambo duo Enee ſunt potẽtes.
Plurali vero addunt ipm̃ oẽ vt oẽs Enee ſunt ſapientes:
ex hac appellatiõe pꝫ numerũ trinariũ eẽ ꝑfectũ. Inqt.
Aſſignamus inſuꝑ appellatiões grãmatice h mõ: duo q-
dẽ ambo dicẽtes: duos ẽt ambos, ⁊ ita per numerũ dualẽ
vt ambo Enee ſcribũt. ⁊ vtroſqꝫ nõ oẽs appellam⁹: quia
nõ dicimus de duob⁹ oẽs Enee ſcribũt. at de trib⁹ hanc
appellationẽ per verbũ oẽs dicim⁹ ꝑmo, deinde de qua-
tuor, ⁊ de ceteris numeris. quã qdem appellationẽ de tri
bus dicimus imitantes naturam hoc trinario numero ꝓ
ficiſcentem. videlicet ꝑncipio medio ⁊ fine vt diximus.
Epilogus. ¶ Epilogãdo igit̃ vis rõnis hec eſt. numerus trinarius
O eſt ꝑfectus: igit̃ tm̃ tres ſunt magnitudines, ⁊ ita corpus
erit diuiſibile ad tria. ¶ Qđ aũt nũerus trinarius ſit ꝑfe-
ctus: pꝫ. Tuꝫ ꝑmo qꝛ nũcupat̃ nomine ꝯcernẽte ꝑfectio-
nẽ. vꝫ vbo oẽ: qđ eſt idẽ ꝙ perfectũ. Tum 2° qꝛ oẽs ꝑfe-
ctiones conſtitute ſunt trinario numero ⁊ nã: ꝑncipio me
dio ⁊ fine: ⁊ orões celebrãde dijs. Tuꝫ vel maxime: qꝛ
numerus cõpletus vt pluralis q trib⁹ eſt cõtentus nũero
ꝑfecto verbo oĩs conſtituit̃: igit̃ trinari⁹ nũerus eſt ꝑfe-
ctus: ex quibus patet vis rationis.

Que vero in expoſitione ꝑſentis textus Auerro. di- Que Auer. cõ. 2.
cat: nunc afferam⁹: erit eniꝫ textus intelle-
ctus multo clarior. Primo igit̃ declarat cur ipm̃ ꝯtinuũ
ꝑdefinit: ⁊ vult ꝙ hec ſit 2ª ſumma: que vt dicebat̃ erat
de ſubiecti nãlis phie definitiõe: cũ igit̃ ſubꝫ nãlis phie
ſit corpus: ⁊ genus illius ſit continuũ: eſt eniꝫ cõe corpori
⁊ ſupficiei, linee, ⁊ ceteris id genus: iure de cõtinuo ꝑmo
agit. In quib⁹ verbis patent duo: ⁊ corpus eẽ ſubm̃ natu-
ralis phie: ⁊ continuũ eẽ genus corpis: Sed quomõ modo P
corpus ſit ſubm̃ in illa: dictũ eſt: quo vero continuũ ſit gen⁹
corporis: dicem⁹. ¶ 2° Auer. inter quantitatẽ continuã ⁊
diſcretã talẽ inuit driam: ꝙ continua ſemꝑ eſt in minora
diuiſibilis: diſcreta venit in minima. ¶ Cõtra vero diſcre- ꝑ⁹ dubita:
ta creſcit in infinitũ. ꝯtinua nõ, vt 3° phyſicoꝝ dictuꝫ eſt.
¶ Solebamus obiter dubitare ꝑmo continuũ põt diui- Secunda.
di in infinitũ. igit̃ põt eſſe actu diuiſuꝫ in infinitũ. ¶ 2°
continuũ põt diuidi in infinitũ. aial eſt continuũ. igit̃ ani
mal põt diuidi in infinitũ. ¶ Multa diximus in lib. de
gñatione: nunc vero ad primũ nego ꝯñam: qꝛ cuilibet poſſi
corrñdet ſua de ineſſe eiuſdẽ modi. Et iđ bene valet cõti
nuum põt diuidi in infinitũ. igit̃ aliqñ diuidit̃ in infini-
tũ. nõ ꝓpꝑ hoc ſequit̃ vt ſit diuiſuꝫ in infinitũ. cũ eniꝫ diui-
ditur in infinituꝫ: nõ dicit̃ diuiſuꝫ eẽ in infinitũ: qꝛ diuidi Q
dicit actũ poteſtati admiſtũ: diuiſuꝫ vero dicit actũ puruꝫ.
¶ Ad 2m dico ꝙ ex maiori de poſſi ⁊ miori de ineẽ ꝯ eẽ
dꝫ de ineẽ ꝯditiõato: ⁊ ſic ſeqt̃: igit̃ aial põt diuidi i ifi^m q̃-
tenus continuũ hec nunc ſufficiãt ꝓ dria ipſius continui
a diſcreto. ¶ 3° Auer. remouet cauillũ: qꝛ nõ videt̃ verũ
ꝙ continuũ ſit genus corpis: ſiqdem continuũ ipm̃ ſit de
genere accidẽtis. Corpus vero vt ſubm̃ in nãli phia ſit de
genere ſube. Soluit ꝙ continuũ eſt quaſi gen⁹: qꝛ cõtinet
ſub ſe corpus ⁊ ſupficieꝫ ⁊ id genus: ⁊ ita eſt genus quate
nus eſt accidẽs generale inſeꝑabile a corpe cõtinẽs alia
a corpe ſine quo corpus ipꝫ itelligi nõ põt. ¶ 4° Auer.
vltra textũ addit aliã cãm quare corp⁹ eſt diuiſibile ſm
tres dimẽſiones. ⁊ dicit qꝛ nulla magnitudo que eſt põt
diuidi ꝑ tres diametros orthogonalr̃ niſi corpus: qđ dia-

A metro longitudinis diuidit̃ in longũ/diametro latitudi-
nis in latũ.diametro altitudinis in altũ.Igit̃ corpus eſt
id qđ oĩ ex parte diuiſibile eſt.Qua rõne bene dictũ eſt
corpus eſſe qđ oĩ ex pte diuiſibile eſt:q2 idẽ eſt oĩ ex pte
ꝛ tribus modis.vt dicit Auer.℄ 5° Auer.declarat qualis
ſit rõ Ari^lis qua ipſe enitit̃ ꝓbare tres eẽ magnitudies:
ꝛ vult ꝙ ꝓpoſitio ſit triplex.vʒ ꝑ ſe nota:vt ꝑncipia do-
ctrinę:queſtio/vt ꝯcluſio quę eſt penitus ignota:ꝛ media
vt petitio ꝛ id genus:vult igit̃ ꝙ dimenſiões eſſe tres ſit
ꝓpoſitio de medijs ꝛ tertij ordinis:ꝛ ideo ꝓbauit illã di
uiſionis in loco/ĩductiõe ꝛ id genus.℄ 6° Auer.declarat
vnde inſtitutiones ꝓficiſcuntur:vbi primo debes ſcire
ꝙ duplex eſt natura.videlicet naturans vt deus.natura-
ta vt agentia naturalia ꝛ cauſę ſecũdę.quę ideo dicuntur
naturata:q2 e ꝑma ꝓficiſcunt̃ natura.℄ 2° debes ſcire ꝙ
B opus nãę eſt ſemꝑ ꝑ ſimilitudinẽ ad opus ꝛ eẽntiã ꝑmę
naturę:ita ꝗcquid agit actiõe ſimiliori actiõi ꝑmę ſit me
O lius vt dicemus 2° huius.Ex his ſeqtur iuſtũ eſſe ꝑceptũ
vt deo trinas afferamus orationes:nã eẽntia ꝑmi in trini
tate conſiſtit.Scđo ſeqtur bene eſſe in grãmatica factũ
vt trinario nũero addat̃ oẽ:qm̃ ille eſt ꝑmus cui cõpetit
De virtute verbũ oẽ.ꝛ ceteris ꝑꝑ illũ.℄ Ex his colligũt in numeris
numeri. eſſe virtutes.nã in numero trinario videt̃ natura rerũ con-
Pō Pici. ſtituta.Picus in ſua apologia rẽ hanc aſſerit ꝛ contẽdit.
Primo q2 mathematica ſunt formaliora phyſicis:igitur
polentiora virtute:ſiqdem formã ſequat̃ virtus.Scđo q2
qđ in ſuo eẽ minus dependet:in ſuo operari ẽt minus de-
pẽdebit:ꝛ ita polẽti⁹ erit.Cõſtat aũt nũeros in ſuo eẽ mi-
nus depẽdere:ꝛ ita mag actiui erũt.Tertio nũo ſtabilita
ſunt multa ꝗ̃ polentiſſima ſunt.igit̃ numeri polẽtes erũt.
Añs pꝫ:nãʒ elemẽta numero definita ſunt quaternario.
C planetę ꝟo ſeptenario.Signa Zodiaci duodenario.Si
Confutatio mili rõne in alijs opibus dei deduci põt.℄ Sʒ in cõtra-
riũ ſunt oẽs ꝑipatetici dicẽtes quãtitates nõ eẽ de ꝑnci-
pijs actiuis.Rões ꝟo in contrariũ ſlectunt̃.ꝑma qdeʒ
q2 quę ſunt potẽtialiora ſunt minus polentiora:imo nul-
latenus agunt.Sʒ quãtitates ſunt potẽtię mãę:quę ꝑmi-
tus in illa inſunt vt in libro dicit̃ de ſuba orbis:ex quarũ
diuiſione nũerus iꝑe ꝓficiſcit̃.2° ꝟo:q2 qđ eſt ſimpl'r de-
Propa pō. pẽdens nullaten⁹ agit.℄ Sʒ mathematici ꝛ numeri pe-
nitus ab intellectu dependẽt:igit̃ nullo mõ agũt.Propte
rea dicerẽ poſſe virtutẽ numeris itelligi in eſſe aut per ſe/
quo modo calori vim aliquam eſſe dicim⁹:ꝛ ſic numeris
nõ ꝯcederẽ vires.Aut ꝑ accidẽs rõne rerũ nũeratarũ:ꝛ h
modo bene vires numeris ꝑberem.decẽ eniʒ hoĩes ſunt
polentiores tribus.hinc pꝫ eſſe multa nũero definita:nõ
ꝓpterea quia in numeris ſit per ſe virtus:ſed rõne reruʒ
numeratarum:ꝛ hęc ſunt peripatetice dicta.

D ℄ Quare cum omnia/ꝛ oẽ atqʒ perfectũ iter
ſe nõ differant forma.Sed ſiqdem differũt:
vtiqʒ mã ꝛ his de qbus dicunt̃ diſtant:cor-
pus nimirũ inter magnitudines duntaxat per-
fectum erit.ipſum enim ſolum tribus defini-
tum erit.hoc autem eſt omne.

Expoſitio. ℄ Hactenus de definitiõe corpis:ꝛ ꝙ tm̃ ſint tres magni
tudines ꝑfecit:nunc ex his infert duo:quorũ ꝑmũ eſt/ꝙ
corpus ſolũ iter magnitudines ſit ꝑfectũ:2^m ꝙ ſoluʒ ſit
omni ex pte diuiſibile.Neceſſitas ꝟo huius eſt:q2 vult
ꝓbare mundũ eẽ ꝑfectũ/ſaltẽ in rõne corporis:quę ꝑfe-
ctio eſt ꝑfectio generis:ꝛ hoc q2 hic incipit tertiã ſummã
aggredi:quę erat de ꝑfectione mũdi.Syllogiʒat autẽ ſic
oĩa ꝛ omne eſt ꝑfectũ.Solũ corpus eſt oĩa ꝛ oẽ.igit̃ ſolũ
corpus eſt ꝑfectũ.Qđ ſolũ corpus ſit oĩa:ꝛ oẽ ďclarat.oĩa
ꝛ omne trib⁹ definita ſunt.Solum corpus inter magni- E
tudines trib⁹ definitũ eſt.Igitur ſolũ corpus eſt oĩa/ꝛ oẽ.
℄ De ratione ꝑmo tangit vim maioris dicẽs.Quare cũ
oĩa ꝛ oẽ atqʒ perfectũ inter ſe nõ differãt forma.Sʒ ſiq-
dem differunt:vtiqʒ mã ꝛ his de qbus dicuntur hoc eſt
ſubiectis differũt:ꝛ per hoc vult habere hanc ꝙ oĩa ꝛ oẽ
ſunt ꝑfectuʒ:cui addita hac minori ꝙ corpus ſit ſolũ oĩa
ꝛ oẽ:infert ꝯnem dicens:corpus nimirũ inter magnitudi
nes duntaxat ꝑfectuʒ erit.Deinde ꝓbat minorẽ.ꝙ videli-
cet ſolũ corpus ſit oẽ ꝛ oĩa:ꝛ ingt:ipm̃ eniʒ ſolũ trib⁹ defi
nitũ erit.at qđ ſolũ tribus definitũ erit eſt ſolum oẽ ꝛ oĩa.
igitur corpus ſolum eſt omne ꝛ omnia:quę erat minor:ꝛ
ita habetur prima concluſio.

℄ At cũ ſit tribus ex ptibus diuiſibile:oĩ ex p-
te diuiſibile erit.ceterarũ aũt magnitudinũ al-
tera ad vnũ/altera ad duo eſt diuiſibilis:qp-
pe cũ eo diuiſibiles atqʒ ꝯtinuę ſint:quo nũe- F
rũ ſubeũt:alia quidem ad vnum continua:
alia ad duo:aliaomni ex pte talis. Expoſitio.

℄ 2° ꝓbat ꝙ ſoluʒ corpus ſit oĩ ex pte diuiſibile:ꝛ hoc q2
tribus ex ptibus diuiſibile eſt omni ex pte diuiſibile:at
corpus vt ꝓbatũ eſt trib⁹ ex ptibus ſit diuiſibile.igit̃ eſt
omni ex pte diuiſibile.ceterarũ ꝟo nulla eſt oĩ ex pte di-
uiſibilis:vt deducit.ꝛ ſic patent hęc duo.Fortaſſe hęc eſt
2ª rõ:qua ꝓbat corpus eẽ ꝑfectũ ex eo.vʒ:q2 oĩ ex parte
diuiſibile eſt.ꝛ tunc legatur at pro etiam.

Auerroes ꝟo declarat ꝑmo quonã mõ oẽ totum Quę Auer.
ꝛ perfectũ forma nõ differũt:ſʒ ſubto. cõ.3.
ꝛ vult ea nõ forma differre:q2 ipſa ſubeũt formã multitu
dinis ꝛ cõplemẽti.ſubiecto ꝟo differunt:qm̃ oẽ quãtitati
attribuit̃ diſcretę.Totũ cõtinuę.ꝑfectũ ꝗ̃litatibus ꝛ for- G
mis vt deo ꝛ itelligẽtijs:in qb⁹ nulla eſt mã.℄ Sʒ dices Dubitatio
nos dicim⁹ oẽs itelligentię ſunt bonę/oẽs ſunt act⁹ puri:
igit̃ oẽ dicit̃ de illis formis.Amplius dicim⁹ deũ eẽ totũ:
imo veri⁹ totũ:qm̃ ipſe nullius eſt ps.℄ Dici põt ꝙ hęc Solutio.
de deo dicuntur ꝛ itelligẽtijs per accñs:ꝗtenus illę attri-
buũtur magnitudinib⁹ ꝑ ſe vt orbibus.rõne eniʒ orbium
dicunt̃ multę ꝛ oẽs:ꝛ de⁹ dicit̃ totũ ꝑꝑ orbẽ maximũ/cui
ꝑmo attribuit̃.Sed ſi itelligerent̃ abſolute/nec numerũ
nec rõnem totius ꝑticiparent:ꝛ ſic pꝫ verbũ Ari^lis.℄ 2°
Auer.declarat quonã modo itelligit̃ verbũ Ari^lis.vt eni
numerũ adepta ſunt ſic ꝛ diuiſionẽ ꝛ continuitatẽ:ꝛ vult
vt dupl'r itelligi poſſit vno mõ vt oĩs magnitudo eo ſit
diſcreta ꝗ̃ cõtinua:ꝛ ita linea ꝗ cõtinua eſt:ad longũ di-
ſcreta vel diuiſibilis eſt ad longũ in duas medietates:ſu-
perficies ad longũ ꝛ ad latũ.corpus ad longũ latũ ꝛ altũ:
ꝛ hoc mõ eſt cõtinua ꝛ diſcreta rõne ptium quas hʒ.cõti
nua qdeʒ quia actu vna:diſcreta q2 poteſtate diuiſibilis. H
Alio mõ vt ꝯtinuitas ꝛ diuiſio nõ ad idẽ referant̃ ſed ad
numerũ dimenſionũ:ꝛ tũc linea q2 nõ ꝑticipat numerũ
dimenſionũ eſt cõtinua ꝛ vna tm̃.Superficies q2 diuidit̃
in duo lõgitudinẽ ꝛ latitudinẽ/nũeruʒ ꝑticipat merito di
menſionũ ꝛ ꝯtinuitatẽ merito lineę.Corpus ꝟo ꝑticeps
eſt vtriuſqʒ vnitatis ex pte lineę:numeri ex pte ſuperficiei.
approbat ſcđam expõnem ꝑꝑ verba Ari^lis quę de corpe
poſtea dicet:naʒ poſtea affirmabit corpus recipere duo
nomina cõtinui ꝛ diſcreti:ꝛ ſic vr̃ ſcđa expoſitio melior.
℄ Ego ꝟo approbo ꝑmã:nã ſic ſequeret̃ ſuperficieʒ ꝛ cor Propa ex-
pus eſſe diſcretas quãtitates ꝛ ſolã lineã eſſe cõtinuã.qđ poſitio.
eſt cõtra Ariſto.vbiqʒ enumerat eniʒ hęc ſub genere cõ-
tinuorũ.Et ita melius dico oẽm magnitudinẽ quo eſt cõ
tinua eo eſſe diſcretã:ꝛ ecõtra:nõ tm̃ codeʒ modo.Sed ſi
actu continua:poteſtate diſcreta:ſi diſcreta actu:poteſta-

I te continua.⁊ hec expoſitio eſt vbiq; conueniens.

Queſtio. Rñſio Joannis. Utrum tres eſſe magnitudines poſſit demõſtrari. Rñdet Joannes ꝙ ſic:⁊ oſtẽdit illud duab⁹ rõnibus. Prima eſt:quot ſunt põnis differẽtie tot ſunt magnitudines.tres ſunt põnis differẽtie: ſurſum ⁊ deorſuꝫ vnaq;q; longitudinẽ faciẽs:ante retro:que altitudinẽ ſiue pfunditatẽ.dextrũ ſiniſtrũ,q̃ latitudinẽ efficit. ¶ 2ª rõ quã ait eſſe Ptolomei,eſt q: q̃t modis linee recte orthogonalr hoc eſt ppendiculariter pñt ſe interſecare in eodẽ pũcto:tot ſunt dimenſiões.Sꝫ linee recte nõ niſi trib⁹ modis pñt ſe ppendiculariter interſecare eodẽ in puncto:q: vbi plurib⁹ fieret modis:plẽs anguli efficerent recti:qd eſt falſuꝫ.⁊ dicunt̃ linee recte q: curue pñt eſſe plures.⁊ di orthogonalr ad differentiam illarum que nõ cadũt ppendiculariter:que pñt eẽ plures ⁊ nõ facere angulos rectos:ſꝫ vel acutos vel obtuſos.hoc exẽplo in plano oñdi nõ põt:ſꝫ bñ i ligno,q: accipiẽdo duo ligna q̃rum vnũ alterum interſecet ad modũ crucis ⁊ in pũcto interſectionis

K aliud cadat ppendiculariter:erũt oẽs anguli recti:ꝙ ſi plura ligna ſint:nõ erũt recti.Ex ijs duab⁹ rõnib⁹ Joannes autumat illud eſſe demõſtrabile.

Propõ Auẽlis ꝯtra Joannem. ¶ Mihi tñ vĩ illud aut nõ eſſe demõſtrabile:aut nõdũ eẽ demõſtratũ. Cuius ſignũ habeo q: ſi eẽt demõſtrabile Ariſ[tote]les mathematicorum nõ minor pnceps q̃ phyſicorum:id demõſtraſſet aut demrãtiõe mathematica aut phyſica.vidim⁹ ꝟo ipſꝫ fuiſſe cõiectura vſum:⁊ auctoritate tñ Pithagore. Propterea dicerẽ id demõſtrabile eſſe:⁊ nõ demõſtratũ.hec eſt Ariſ[tote]lis accuſatio:pp hec vĩ mihi ambas illas rõnes petere ꝓma gdeꝫ:q: lꝫ ſit verũ quot ſunt diẽe põnis:tot eſſe magnitudines:tñ nõ eſt manifeſtũ.Silr ⁊ ſi ſit verũ ꝙ q̃t modis linee ppendiculariter ſe interſecant in eodẽ pũcto: tot ſint magnitudines:non eſt per ſe notũ.Et ita rationes has vti pbabiles concedimus:demonſtrationes ꝟo nos nondum vidimus.hec de queſtione.

¶ Que igit̃ magnitudinũ ſunt diuiſibiles:ee quoq; ꝯtinue ſunt. At ſi oẽs ẽt ꝯtinue diuiſi-

L biles ſint:nondũ ex ijs.que nũc diximꝰ pꝫ. At illud ꝑfecto pꝫ nõ eẽ e corpe in aliud genꝰ defluxũ.velut ex linea in ſupficiẽ.⁊ ex ſupficie i corpus.nõ.n.talis ꝑfecto magnitudo adhuc pfecta erit:ſiat eniꝫ defluxus ratiõe defectionis neceſſe eſt. At perfectum defectionẽ habere nequit.eſt enim omni ex parte tale.

Expoſitio. ¶ Ariſtoteles nũc q̃ſi epilogãdo:colligit q̃dnaꝫ ex dictis nũc pꝫ:⁊ qd nõ pꝫ.pmũ igit̃ qd pꝫ ex nũc dictis,eſt oẽm magnitudinẽ diuiſibilẽ eſſe ꝯtinuã:hoc icirco hic pꝫ:q: patuit oẽ diuiſibile eẽ vnũ:nõ.n.diuiſio cadit in diſcreto:

M 2ᵐ qd nõ ex dictis pꝫ:eſt huius cõuertẽs,oẽ vꝫ continuũ eſſe diuiſibile:q: vt Simplicius addit:hic definitio ꝯtinui eſt ſumpta:⁊ nõ demonſtrata:ſꝫ in.6.phyſi.demõſtratur. Inquit.Que igit̃ magnitudinuꝫ ſunt diuiſibiles:ee quoq; cõtinue ſunt.⁊ hoc pꝫ.At ſi oẽs ẽt cõtinue diuiſibiles ſint:nondũ ex his que nũc diximus. Melius fortaſſe exponerẽ ꝙ ꝯtinuũ eẽ diuiſibile:⁊ diuiſibile eẽ cõtinuũ eſt verũ.At diuiſibile eẽ ꝯtinuũ:⁊ ecõtra:nõ pꝫ.⁊ h̃ plus cõuenit. ¶ Scdm qd pꝫ eſt non dari vltra corpus aliud genus magnitudinis:in qd corpus ipm fluens efficiat illud velut linea fluẽs facit ſupficieꝫ:⁊ ſupficies corpus. Ingt. Rurꝰus ẽt illd ꝑfecto pꝫ nõ eẽ e corpe in alid genus defluxũ:velut ex linea in ſupficiẽ:⁊ ex ſupficie in corpus probat hoc enthimematice ſic,ſi corpus fluens alid genus efficeret magnitudinis:corpus nõ erit pfecta

N magnitudo:pbat ꝯñam:q: defluxus ſit merito defectionis:vt q: linee deficit latitudo:id defluens in latũ:ſupficieꝫ efficit:q: ꝟo ſupficiei deficit pfunditas:id fluens in pfundũ:corpus facit.ſ[ed] cõtra hoc idẽ pꝫ p rõnẽ vlem motus:nã oẽ qd mouet̃:id mouet̃ q: ſibi aliqd deficit vt illd p motũ nanciſcat̃. Ingt.nõ talis ꝑfecto magnitudo adhuc pfecta erit:deducit:quia opꝫ vt defluxus ſiat pp defectionẽ:vt pꝫ ⁊ gñatim ⁊ ſpeciatim.Deſtruit ꝯñs:⁊ ingt. At pfectũ defectionẽ hẽe negt:q:(vt dictũ ẽ)id qd omni ex parte eſt tale.Sic igitur ex his patet nõ eſſe aliud genus magnitudinis in quod fluxit corpus.

¶ Eorũ igit̃ corporũ:que ptis ſubeũt formã: q̃uis tale ſit vnũq;dq; cã ob rõneꝫ.vꝫ q: oẽs hꝫ dimẽſiões:nihilominꝰ tñ q: ad id qd ẽ ꝓpinquũ tactu definitũ eſt:iccirco taliũ corporũ vnũq;dq; multa quodã modo eſt. At ipm

O omne cuius hec ſunt ptes:oi ex pte(velut ẽt eius nomen ſignificat)perfectũ eſt:⁊ non ex parte quadam ſic:ex parte quadam non.

Expoſitio. ¶ Ut dicebatur quarta ſumma erat in pbando mundũ eẽ pfectuꝫ.Et ſuppoſuit ad hoc corpus eẽ magnitudinũ pfectã:⁊ epilogauit que patẽt:que poſteriꝰ dicent̃:nũc vt mihi vĩ mũdi pfectionẽ.ex dict nanciſcit̃.Ubi debes ſcire duplicẽ eẽ pfectionẽ,alterã corpis quo corpus eſt,⁊ hec eſt habere tres dimenſiões:⁊ vocat̃ pfectio ſm rõnẽ ſiue definitionẽ gñis.Altera eſt corpis quo tale corpus. Tunc cõcludit oẽ corpus qd intra celũ cõtinet̃ eẽ pfectũ p rõnẽ corpis:q: hꝫ tres dimenſiões.p rõnẽ ꝟo talis corporis vt q: ꝯtinetur ab eo corpe qd eſt circa ipſuꝫ:aut q: finitur ad aliud ſibi ꝓximũ:iperfectũ eſt.at vniuerſuꝫ p rõnem generis vt q: corpus:⁊ p rõnem ſpẽi:vt q: oia cõtinet:⁊ e nullo cõtinet̃,oi ex pte pfectũ eſt. Ingt.Eorum igi-

P tur corporum:que ptis ſubeũt formã q̃uis tale ſit vnũq;dq; ob rõneꝫ atq; definitionẽ corpis.vꝫ q: oẽs hꝫ dimenſiones:nihilominus tñ q: ad id qd eſt ſibi ꝓpinquuꝫ tactu definitũ eſt:iccirco taliũ corporũ vnũq;dq; multa hoc eſt iperfectũ eſt.

Expoſitio verborum. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet ꝟbũ illud multa grece eſt πολλὰ:qd more Pithagore iperfectuꝫ ſonat ẽt:q: ipſe turpe ⁊ iperfectuꝫ multa ſiue pola vocat.⁊ hoc loquẽdi mõ vtit̃ nũc Ariſ[tote]les.Sic igit̃ vnũq;dq; corpus:qd ps eſt mundi,ea pte qua corpus p rõnem gñis pfectũ eſt. p rõneꝫ ſpẽi:q: ad aliud finit̃ ipfectũ.At ipſꝫ oẽ cuius hec corpa ſunt ptes(velut ẽt eius nomen ſignificat)oi ex pte pfectũ eſt hoc eſt tam rõne gñis q̃ rõne ſpẽi:⁊ nõ ex pte quadã ſic,vt q: corpus:ex pte q̃dã nõ:vt q: finit̃ ad aliꝺ. eſt eniꝫ corpus ⁊ ad nihil definitũ:ideo ſimplr pfectum.

Sylls. ¶ Ex his talis emergit ſylls,qd eſt corpus ⁊ ad nullum

Q corpus exterius definitũ:eſt corpus ſimplr ⁊ oi ex pte pfectum:vniuerſum eſt corpus ⁊ ad nulluꝫ corpus definitum.igitur eſt corpus ſimpliciter perfectum.

¶ De ipſius igit̃ vniuerſi natura ſiue magnitudine infinita ſit ſiue tota mole finita poſterius conſiderandum erit.

Expoſitio. ¶ Dacrẽmus ꝙ mundus ſit oi ex pte pfectꝰ declarauit:q: oia ꝯtinet a nullo ꝯtinet̃:ppea dubitauerit qſpiam rõne Parmenidis qd nullo ꝯtinet̃ ⁊ oia ꝯtinet,eſt infinitum. Sꝫ vniuerſuꝫ p Ariſ[tote]lem nullo ꝯtinet̃,⁊ oia ꝯtinet:igit̃ ẽ infinitum: huic nũc q̃ſi rñdẽdo ingt.De ipſiꝰ igit̃ vniuerſi nã ſiue magnitudine infinita ſiue tota mole finita ſit poſterius cõſiderandũ eſt:⁊ ſic rñſionẽ ad tẽpus trãſmittẽs excuſat ſe.

Aduerſio ¶ Debes ſcire de mũdo fuiſſe duas põnes:alterã ꝙ mũdi ſunt multitudine infiniti,alterã ꝙ multitudine ſint finiti;ſed

A nitũ:ſ; mole īfinit⁹ eſt. Ariſ^{tes} meminit ſcḋe:qꜭ illa pōt ſeq ex dictis:aliam poſtea diſputabit:ꝛ nihil illius meminit: quia non ad dicta ſequitur.

Que Auer. cō.4. Qual' illatio Ariſ.

Quia Auerroes multa circa textū explicat:aggrediamur nūc que ipſe dicit:nā ex ijs mlta q̄ in textu omiſimus, explanabunt̄. ¶ Quātū tñ ad p̄mū dictū eſt in textu perſpicuū, oēm magnitudinē diuiſibilē eē cōtinuā:ſed oēm ɔtinuā eē diuiſibilē:nō eſt manifeſtū. Auer. vult has ambas eē mãifeſtas. vȝ oē diuiſibile eē ɔtinuū ꝛ omne ɔtinuū diuiſibile:ſȝ nō ɔuerſiue:qm̄ vl'is affirmatiua nō ɔuertit̄ in terminis vt in p̄oꝛib⁹ dixi:ō ſi p̄ᵃ ſit hic manifeſta vt diximꝰ in textu. vȝ oē diuiſibile eē cōtinuū: ſeqtur hec q̄dā ɔtinuū eſt diuiſibile:ꝛ nō vl'r. oē ɔtinuū eſt diuiſibile:ppea ait Auer. nō eē manifeſtā ei⁹ ɔuerſionē. ¶ Ex hoc Auer. infert nō eē manifeſtū oē corpus eē diuiſibile oī ex pte:nā ſi nō pȝ oē ɔtinuū eē diuiſibile, nō pȝ corpus eē diuiſibile:ppea ait id tūc patere cū declaratū eſt nō dari idiuidualia corpa que Democritus ɔceſſit:

O

q̄re duo nō ſunt hic manifeſta ſȝ ex ſuppōne ſumpta. vȝ

B oē continuū eſſe diuiſibile ꝛ corpus eē oī ex pte diuiſibile:ꝛ certe Auer. hic laudē nō paruā meret̄. Poſtea quaſi inferēs recolligit ipſe oē ɔtinuū eſſe diuiſibile declaratū eſſe in .6. phyſi. ꝛ ppea hic ꝛ in geometria eſt vt p̄ncipiū: nā geometria eā ſumit vt p̄n^{m}. nālis experit̄ eā probare.

Qual' ſit illa ppō oē ɔtinuū eſt diuiſibile. Syll's textus.

¶ Poſtmodū Auer. ex textu talē ſumit Syllm:pfectū eſt qḋ nō recipit additionē:corpus nō recipit additionē. igit̄ eſt pfectū. ¶ Sȝ dices ſolus de⁹ nō recipit additionē.

Replica. Defenſio.

Dici pōt q Auer. ſic itelligit, pfectū eſt qḋ nō recipit additionē ſui gn̄is. mō ꝛ ſi corpus recipiat additionē. illa eſt alteri⁹ gn̄is a corpe:ſȝ in rōne ſui gn̄is nō recipit illā.

Differētia corporū.

¶ Poſtea Auer. ibi. Unūqḋq; docet drīam iter corpa q̄ ſunt ptes in ſuis formis ſiue ſuis ɔtinentib⁹:nā cōtinens forma eſt ɔtenti .4. phyſi. ꝛ ip̄m vniuerſum:ex eo qꜭ corpora que ſunt ptes pfecta ſunt in diſpōne pfecti. vȝ p rōnē gn̄is ꝛ nō rōne ſpēi:qꜭ ipa in rōne ſpēi diminuta ſunt;

C qꜭ cū tangāt ſupficies corpoꝝ ɔtinentiū:pn̄t recipere additiones. at vniuerſū vt dicebat̄ eſt pfectū p rōnē gn̄is vt qꜭ corp⁹ ꝛ i rōne ſpēi:qꜭ e nullo ɔtinet̄:nec ɔtineri eſt aptū:ſȝ oia ɔtinet. ¶ Ex hoc exponit illa vba ppter qḋ quodā modo multa corpoꝝ vnūqḋq; eſt:pbat tñ primo corpa plura in eadē ſpē eē qꜭ ſunt iperfecta:ꝛ arguere vȝ p̄mo illa corpa ſunt plura in eadē ſpē:que ɔtinent̄ ab aliquo. at ptes ɔtente in mūdo ɔtinent̄ ab aliquo. igit̄ plura in eadē ſpecie. ¶ Scḋo, diminutū eſt illud ex quo iuenitur plus vno in eadē ſpecie. Corpus pticulare eſt diminutū:igit̄ iuenit̄ plus vno in eadeȝ ſpecie:pbat̄ minor:qꜭ ſi corp⁹ pticulare eēt pfectū:nō iueniret̄ plus vno in eadē ſpē, ſicut ꝺ mūdo di. Sic igit̄ pȝ corpa pticularia eē plura:qꜭ ſunt iperfecta, diminuta, ꝛ cōteta. ¶ Hinc cām infert multiplicatiōis idiuiduoꝝ ſub eadē ſpē:qꜭ vȝ eē eo

D rū eſt diminutū:cū eniȝ ſit diminutū:nā ſuppleuit in numero:vt ſpēs ſeruaret̄ in ſua totalitate:verba igit̄ Ari^{lis} intelligunt̄ pp qḋ hoc eſt qꜭ iperfecta ſunt:quodā modo multa ſunt pticipatione ſpeciei. hec Auer. ¶ Deinde ibi totus mūdus eſt pfectus. Auer. cōgregat in mūdo oēs pfectiones:generis qdeȝ:qꜭ eſt corpus. ſpēi vo qꜭ nō ɔtinet̄: ꝛ qꜭ eſt vnus nūero in ſua ſpecie. addit q ſiue ſit finitus ſiue infinitus nihil ɔtinet ip̄m:ſiqdeȝ infinit⁹:pȝ qꜭ nihil ip̄m cōtinet:qꜭ extra ip̄m nihil eſt nec vere nec imaginarie:vt pȝ p deſcriptionem infiniti. Si vo finit⁹ minime. qꜭ tūc eēt ps alteri⁹ vt dixi:q̄re oī ex pte pfect⁹ eſt ꝛ vn⁹ numero in ſua ſpecie. Qua rōne patet totū pticulare vt elementū non ſignificatiōe perpetua eſſe perfectū hoc eſt omni ex parte. at mundus ſemper eſt pfectus ꝛ omni ex parte. hec Auer. in cōmento.

Sed circa hec querūt. Primo vtrū impfectio ſit cā multiplicatiōis ſub eadē ſpē:ꝛ vi q nō:nā phenix eſt iperfecta:ꝛ tñ nō eſt multa in ſuis indiuiduis. Scḋo vna eſt terra:ꝛ tñ eſt impfecta. In ɔtrariū eſt Auer. in cōmēto. ¶ Rn̄dēt qdā q iperfectio accipiēdo iperfectionē p diminutiōe atq; p̄uatiōe alicui⁹ entis in ſpē vel gn̄e:eſt cā mltiplicatiōis ſola idiuiduoꝝ in eadē ſpecie:ꝛ hāc aiunt eē mentē Auer. ¶ Sȝ hec poſitio eſt falſa:qꜭ vt dicit Auer. 3. de aīa cō. 5. q̄libet ſubā pter p̄mā eſt iperfecta ꝛ cōpoſita ex potētia ꝛ actu:igit̄ q̄libet ſubā eſt multa in ſuis idiuiduis. Scḋo ſi iperfectio eſt cā multiplicatiōis idiuiduoꝝ in eadē ſpē:aut effectrix:aut formalis:aut mālis:aut finalis:ꝛ pȝ nullo hoꝝ modoꝝ eſſe cām. ¶ Propterea dici pōt q iperfectio non eſt cā multiplicationis indiuiduoꝝ niſi velut cā ſine q̄ nō. Uñ cā p̄ma vt mā eſt ipſa mā vt in multis locis hī ab Auer. cā ſine qua nō eſt iperfectio:cā effectrix per ſe eſt gn̄ans actū plura gn̄are in eadē ſpē:cā formalis eſt forma rei:qꜭ vt di. 2. de aīa cō. 4. idiuiduū eſt hoc pp formā. Formalis ſine quā nō eſt ɔtinēs. Sunt eniȝ ɔtenta in ɔtinentib⁹ vt in ſpecieb⁹. cā vt finis eſt eſſe meli⁹:nā cū nā ſemp agat de poſſibus:qḋ meli⁹ eſt. Modo pl'a eē idiuidua ſub vna ſpecie:qñ apta nata ſunt eſſe:eſt melius. igit̄ hoc eſt cā vt finis. Utrū vo mā ſit cā multiplicatiōis ſole:an vt quāta:alibi quere. ¶ Tūc ad rōnes, ad p̄mā pȝ ſolutio. eſt. n. phenix multa in idiuiduis ſȝ ſucceſſionē, ꝛ hoc ſatis. ꝛ de terra ſilr:imo terra ɔtinue eſt alia atq; alia. h̄ de p̄ᵃ q̄ōne.

Prima qō. Prima rn̄ſio. Confutatio. Propᵃ pō.

E

F

Querunt ſcḋo:vtrū aliq̄ ſpēs quāto plura hȝ indiuidua tāto ſit alia pfectioꝛ:vi q nō:qꜭ vt Auer. ingt. cā mltiplicatiōis eſt iperfectio. igitur ſpēs hn̄s plura idiuidua eſt nō habēte tot iperfectioꝛ. ¶ In contrariū eſt Auer. q in cōmēto ait plura idiuidua eē data pro ſupplemēto, ꝛ ita vī mltiplicatio dicere pfectionē in ſpecie. ¶ Quicqd velint qdā. Primo debes ſcire poſſe eē aliqd de pfectiōe alicui⁹:qḋ tñ pcedit ex iperfectione illius. Exemplū vt ſcia de nouo acq̄ſita eſt de pfectione hoīs:ſȝ de nouo acq̄ſita eſt pp hoīs iperfectionē. ¶ 2° debes ſcire duplicē eē alicui⁹ pfectionē. vȝ p accñs:ꝛ per ſe. ¶ 3° debes ſcire q quedā eſt ſpēs p̄dicamētalis vt illa que actu vel poteſtate ɔtinet plura idiuidua:q̄daȝ equoce dicta vt ſpēs cuius indiuiduū eſt eternū. ijs declaratis Dico p̄mo q in ſpecie cuius indiuiduū eſt eternū:cēt de iperfectione hīe plura idiuidua:ꝛ pp iperfectionem. Dico 2° in ſpecie cui⁹ idiuidua ſunt vel pn̄t eē multa plura hīe idiuidua eſt de pfectione nō eēntiali ſȝ accidētali: ꝛ pp iperfectionē accidentalē:pȝ ex dictis. ¶ Dico tertio q hīe plura idiuidua nec eſt de pfectiōe eēntiali:nec pp iperfectionē eſſentialē. ꝛ hec ſunt p mente Auer. ꝛ tollitur cōtradictio. hec de ſecunda queſtione.

Scḋa qō. Determinatio qōnis. Pria ſuppoſitio. Secunda. Tertia.

G

¶ At nūc de ptibus ipſi⁹ p ſpēȝ dicam⁹:hinc exordio ſumpto:oia nāq; corpora nālia atq; magnitudines p ſe mobiles loco dicim⁹ eſſe. nāȝ eniȝ principiū ipſis inſertū eē fatemur.

H

¶ Erat (vt dicebat Auer.) ſumma quarta i demirando celū eſſe corpus ſimplex, rotūdū ɔſimilis nāe cuiſlibet corporum ſimpliciū:que recto mouent̄ motu:hactenus igit̄ de 3° q vȝ mundus eſt pfect⁹:ꝛ de 4° aggredit̄. Preſuppoſuit tñ intentionē ꝛ ingt. At nūc de ptibus ipſi⁹ vniuerſi p ſpēm dicam⁹. ¶ Sȝ quo ad vba attinet verbū illud κατ' εἶδος expoſitoꝛ forte auctoritate Simplicij exponit ſm ſpēm:ſunt. n. ptes vniuerſi duplices ſm ſpēȝ ſiue ſm formā:vt elīta quatuoꝛ ꝛ celū:que iō ſȝ formā ſunt: qꜭ ſunt de eēntiali celi ɔſtitutiōe:ſunt ꝛ ſm mām vt miſta:que iō ſm mām ſunt:qꜭ fluūt ꝛ refluūt:tūc eſt ſenſus

Expoſitio.

I q vult dicere de ptibus fm formã: τ nõ fm mãm: qꝛ de q̃tuoꝛ elntis τ celo: τ tũc iuſta h nõ tñ Ariſtotiles pſupponit i tentionẽ pſentis ſũme q̃rēs: ſʒ tot' libri celi: τ vi rõnabi le: qꝛ quę dixit bacten' ſunt quaſi extrinſeca a celo. põt ẽt intelligi vt diximus p ſpẽm: qꝛ bacten' in libro phyſi. dictũ eſt de ptibus celi p rõnẽ generalẽ: hic de his vult dicere p ſpẽz. ❡ Sed quõcũq; ſit: ſumit p declaratiõe ſui pp̃oſiti q̃dã vt ſuppõnes: τ hęc vt ſtudioſus mathematicꝰ. Et inqt. oĩa nãq; corpa nãlia atq; magnitudies per ſe mobiles ſunt in loco. Syllogiçat hoc oĩa quę nãm habẽt ſunt p ſe mobilia fm locũ: phyſica corpa τ magnitudies nãm hñt: igit̃ p ſe mobilia fm locũ. ❡ Quo vo ad vba attinet dixit corpa nãlia: qꝛ Platonici poſuerũt ẽt corpa demonica / τ alia id genꝰ: dixit corpa τ magnitudines vt expoſitoꝛ ait amplectẽdo ẽt lineã τ ſupficiẽ: quę mouentur vt termini corpoꝝ nãliũ. Sʒ hoc nõ placet: qꝛ dixit
K corpa τ magnitudies p ſe moueri: mõ tales nõ p ſe mouẽtur. Melius igit̃ p corpa elnta intelligit: τ p magnitudies celos ipos: q ſunt q̃ſi ſimplices magnitudies. dixit q̃cũq; nãz hñt ſunt p ſe mobilia in loco: qꝛ latio eſt pͥmꝰ motuũ: τ nihil põt moueri aliquo motu quin latione moueatur.

❡ Inſuper ẽt oĩs motꝰ q p locũ eſt: quẽ lationẽ appellamꝰ: aut rectꝰ eſt: aut circularis: aut ex ĩjs miſtꝰ. Simplices. n. ĩ duo ſũt ſoli: ppea q τ magnitudies hę ſolũ ſimplices ſũt. recta τ circularis. circularis q̃dẽ pfecto is eſt: q circa mediũ fit. rectꝰ vo quo ſurſum atq; deorſũ itur. Atq; eo ſurſũ ire dico: quo e medio pergit̃. eo aũt deorſũ quo ad mediũ ibitur.

Expoſitio. ❡ Scda ſuppoſitio oĩs motꝰ q p locũ eſt: quẽ lationẽ vocamꝰ: aut rectꝰ eſt: aut circularis: aut ex ĩjs miſtus. vt mo-
L tus obliquus coꝝ q̃ hac illac ferunt̃. dixit q p locũ eſt: ad excludẽdũ ceteros motꝰ. vʒ alterationẽ τ auctionẽ q̃ruʒ nullus eſt rectꝰ: aut circularis: aut ex ĩjs miſtus. Adiecit quẽ lationẽ appellamꝰ: pp ꝯdenſationẽ τ rarefactionẽ: q locales motꝰ ſunt: ſʒ non lationes. hęc eſt 2a ſuppõ. hanc ſuppõnez pbat quot ſunt ſimplices magnitudies / tot ſũt latiões ſimplices: vt duę ſunt ſimplices magnitudies. vʒ recta τ circularis. Igit̃ duę lationes ſimplices. recta vʒ τ circularis. Maioꝛ eſt pſpicua qꝛ latiões ſpecificant̃ a locis: vt ceteri motꝰ a ſuis terminis. Minoꝛ vo eſt ſuppoſitio mathematicoꝝ. ❡ Deinde declarat ſuppõnẽ exponẽdo mẽbra diuiſiõis: τ inqt. circularis q̃dẽ pfecto is eſt: q circa mediũ fit: τ vt addit expoſitoꝛ p mediũ intelligit mediũ mũdi: nã rota molẽdini circa mediũ fert̃: τ nõ circulariter mouet̃: ſʒ motu cõpoſito ex eleuatiõe τ depſſione: rectꝰ vo duplex quo ſurſuʒ itur vt ille leuiũ atq; deoꝛ
M ſuʒ vt ille grauiũ: exponit aũt qd p ire ſurſuʒ: q due per ire deorſuʒ itelligat τ iqt. atq; eo ire ſurſũ dico: q̃ e medio pgit̃: eo aũt deorſuʒ: quo ad mediũ ibit̃. ❡ Sed dices cur
Dubitatio Solutio. nõ dixit eo ire ſurſuʒ quo ad ꝯcauũ itur: eo deorſuʒ quo ꝯ concauo. Dici põt qꝛ nõdũ pʒ eẽ celũ: vel ꝯcauũ: iõ p notius deſcripſit. Hęc eſt declaratio craſſa ſcdę ſuppõnis.

Quę Auer. cõ. 5. **Auerroes** cõ. 5. multa pulchra declarat: ex q̃bus multa occulta in textu exponent̃: τ p̃ declarat ordinẽ dicẽdoꝝ: τ inqt. Ariſtotelem velle determiare de ptibus vniuerſi incipiendo p̃ a nobiliori τ p̃ corpe. vʒ celo: de q̃ determinãdo icipiet p̃ declarare ea ex q̃bus nã ipſiꝰ appet. vʒ de motu ſimplici. hic eſt ordo: τ hęc eſt in-
Ordo intẽtionis. tẽtio. ❡ Sʒ aliq̃s obuciet nã nulla ſcia pbat ſuũ ſubʒ eẽ nec ſpẽs ſui ſubti / vt p̃. phy. c. 83. τ 22. cõ. 2. τ 26. decĩ eſt:
Obiectio. τ 2. de aĩa. cõ. 27. Mõ celũ ẽ ſubʒ h aũ ſaltẽ pcipua ſubti
Expoſitio. ſpẽs. ❡ Cui rñdens inqt. eẽ. n. eiꝰ eſt ſenſibile p ſequaſi velit eẽ poſſe ſumi 2r: vnoꝰ abſolute. vʒ vt termiat q̃õnẽ
N an eſt: τ ſic celũ eẽ eſt manifeſtũ ſenſu: qm̃ ſenſibꝰ noſtris ſubiacet ſaltẽ pp eiꝰ accidẽtia ppꝛia: vt p motũ τ lumen. Alio mõ ſumit̃ p eo e quo eẽntia ſumit̃: τ ſic quęrit̃: τ ita eiꝰ eẽ vno mõ eſt pcognitũ: alio vo quęſituʒ. ❡ 2o Auer.
Qual' ppõ Ariſto. declarat qualis ſit hęc ppoſitio Ariſ. oĩa corpa nãlia ſunt p ſe mobilia fʒ locũ: τ vult hoc eẽ p ſe pͥm τ q̃ſi ſuppõ p ſe mãifeſta. vt p pͥm qd eſt in eis. vʒ nãʒ: q̃ eſt p ſe mãifeſta. Entia. n. nãlia nõ dicunt̃ nãlia niſi pp nãʒ mõ nãʒ eẽ pͥm motꝰ localis eſt p ſe manifeſtũ: τ ſic h ẽ ſuppõ p ſe manifeſta. ❡ Digredit̃ vo Auer. ibi. Sʒ in hoc eſt qd nõ pua.
Digreſſio Auerrois. Ad cuiꝰ euidẽtiã Auer. ſumit ppõnes: e q̃bus ſeqtur qd. Prima ppõ / nã eſt pͥm p qd mouet̃ vel qeſcit res p ſe vt diffinitiõe illiꝰ pʒ. Scda / nã pus de foĩa dr: q̃ de mã. Tertia / nãm eẽ in nãlibꝰ eſt p ſe notũ: τ motũ eẽ aliud a motore eſt ẽt p ſe notũ. Ex ĩjs iſert celũ hic motorẽ p ſe aliũ
O a moto: qꝛ oẽ qd mouet̃ p ſe τ a ſe hʒ motorẽ aliuʒ a motore: celum mouetur per ſe. igitur habet motorem aliũ a moto. cetere ppõnes pter vltimã ad hũc ſyl'z nõ ſũt vtiles: ſʒ ſũt additę p declaratiõe terminoꝝ. Tũc ſeqtur celũ eẽ ꝯpoſitũ ex mã τ foĩa. ſ. motore q eſt foꝛ: τ moto qd eſt mã: τ ita gñabile τ corruptibile. τ hęc eſt qd. ❡ Et ſi
pͥa rñſio. poſuerimus. Hic Auer. rñdet fm aliq̃s: dicẽdo celũ cõponi ex mã τ forma: ſʒ foꝛ illiꝰ eſt ſepata a mã celi: τ nõ dependet a celo. ❡ Cõtra obucit qꝛ tũc nã celi qd mouet̃: nõ
Confutatio dit a nã alteriꝰ motũ: nã oẽ qd dit nãliter ab alio dit ab illo p ſuã formã: quę eſt p ſe itrinſeca τ non ſepata ab illo. Foĩa. n. ſepata nõ eſt nã: τ ita p illã nihil põt differre nãliter ab aliquo. ❡ Nõ eſt q̃. Scda rñſio eẽ põt q in celo
2a rñſio. eſt forma ſepata / quę mouet ipʒ. ❡ Tertia q citra itellectũ in celo eſt nãlis q̃dã foĩa: a qua celũ ꝯponit̃: τ qua dr
3a rñſio. motꝰ nãlis: vt ponit Auic. opinat̃. n. vltra itelligẽtiã i celo eſſe formã nãlẽ: q̃ celũ dr neq; graue neq; leue: quẽadmodum ignis per ſuam formã dicitur leuis: terra per ſu-
P am grauis: τ ſic in ceteris. ❡ Contra obucit Auer. τ primo contra pͥmã / τ inqt. foĩa. n. abſtracta nõ ſignificat nãʒ
Confutatio primę. alicuiꝰ corpis: nã. n. de nulla foĩa abſtracta dici põt: qꝛ nã p ſe in eſt enti nãli. ❡ Cõtra 2am vo: qꝛ tũc celũ eẽt ꝯpoſitũ ex mã τ illa foĩa nãli: τ ita eẽt in eo poꝰ corruptiõis ppter mã: qd deſtruet̃ poſtea. ❡ Et cũ ita ſit. Rñdet τ cõcedit celũ eẽ cõpoſitũ ex mã τ foĩa ſepata: ſʒ vult motũ nõ eẽ nãlem p illã formã ſeparatã: ſʒ a pͥncipio paſſiuo: τ ita
Confutatio ſecundę. Rñſio Aui. diuerſabunt̃ nãę rerũ quę mouent̃ nõ q̃dem ſimplr: ſed paſſiue tñ. τ addit Auer. hãc q̃õnem eſſe magnã: qꝛ facit opinari celũ cõponi ex mã τ forma: q̃ celũ non ſit graue nec leue. ❡ Sed dices tunc nã dicet̃ de natura celi. Rñdet q dicit̃ hoc nomẽ natura de illa celi: τ hac reruʒ gñabiliũ equiuoce τ nõ vniuoce: eterno. n. τ gñabili nihil eſt rõne vniuocũ. ❡ Sʒ ambiges: qꝛ vr vtraq; nã vniuoce
Dubitatio. dicta qꝛ vtraq; eſt potentia τ pͥm paſſiuũ motus. ❡ Di-
Rñſio. ci põt vt diſputabit̃ poſtea vtrãq; dici vniuocę in rõne
Q metaphyſica. quę eſt rõ potẽtię τ pͥncipij: nõ aũt in rõne phyſica / quę eſt ratio potẽtię tranſmutabilis: ſʒ de his poſtea. ❡ Aut dicamus. Aliter rñdet Auer. vbi primo debes
2a rñſio Aui. ſcire apud Auer. formas eſſe in duplici differentia: aliq̃s quę per ſubʒ conſtituunt̃: velut illę quę dependẽt in eſſe τ conſeruatione a ſubiecto in quo ſunt: aliquas quę ſubiectum in quo ſunt / conſtituũt pbendo illi eſſe / τ accidẽtia ppꝛia illi / vt motũ / τ figurã / τ cetera id genus: colligit̃ hęc diſtõ pluribꝰ locis / maxime in libro de ſuba orbis. ❡ 2o debes ſcire q quẽadmodũ rõnalis aĩa põt 2r cõſiderari apud latinos fm gradũ ſenſitiuũ / τ fʒ gdũ itellectiuũ: ſic q̃libet celi itelligẽtia põt ꝯſiderari fʒ gradũ itellectiuũ τ eſſe intẽtionale: τ fʒ gradũ quo ſũt aĩę celoꝝ / τ eẽ reale: τ vt aĩa rõnalis fʒ gradũ ſenſitiuũ eſt foꝛ hoĩs τ ꝯprehẽſa

a corpore

(A) a corpe: ſm gradũ itellˀs eſt ſepata ⁊ nõ a corpe cõprehẽſe: ſic quelibet intelligẽtia ſm eſſe reale ⁊ eſſe alꝫ celum cõſtituit in eſſe: ⁊ accñtibus ꝓprijs illi. Scõm ꝯo eẽ intellectuã ⁊ intẽtionale nullꝰ corpis actꝰ eſt: ſꝫ eſt ꝓprię itelligẽtię forˀ: ſupioris aũt mã. ❡ Tũc ad qõnẽ dici põt itelligẽtiã eẽ celi forˀ ſꝫ eẽ reale: q̃ celũ ꝯſtituit in eẽ ⁊ ꝓprijs accñtibꝰ. vꝫ figura ⁊ motu. ⁊ ſic maioꝛ ẽ falſa: nõ .n. oẽs formę: qbꝰ corpa differũt in motu ſunt verę formę illoꝝ: ſꝫ ſat eſt eas eſſe formas ꝯſtituẽtes corpa in eẽ: ⁊ hoc ĩgr. aut dicamꝰ ꝙ formę abſtractę vt ſunt formę abſtractę hoc eſt vt non depẽdẽt a ſubo innatę ſunt ꝯſtituere illud qð ab eis mouet in eſſe corpis cęleſtis, ⁊ rotundꝫ: ⁊ ita quo ad eoꝝ eſſe reale corpꝰ celeſte ꝯſtituit in eẽ ſpecifico, ⁊ accñtibꝰ ꝓprijs illi. velut forma ignis facit ignẽ ⁊ oia ſibi accñtia. ❡ Sꝫ dices: tũc intelligẽtia eẽt nã: rñdet ⁊ ꝯcedit nãm dici de hac forˀ vt dẽ formis gnãbiliũ: (B) replicabis, igit celũ cõponit ex mã ⁊ forma ⁊ nã ⁊ nã: ſi gdẽ illa forˀ eſt nã. ❡ Rñdet ⁊ inquit. ⁊ quocũqꝫ mõ ſit nõ opꝫ itelligere de nã quę nõ eſt grauis neqꝫ leuis, niſi nãm corpis ſimplicis: ⁊ nõ nãm corpis cõpoſiti ex vera mã ⁊ vera forˀ: ⁊ ita itelligẽtia eſt nã ęquoce ⁊ nõ vniuoce. hęc de ſcða rñdi. addit ꝙ ſcða rñſio eſt manifeſtioꝛ: lꝫ ſint vicinę: qð iõ ſũt vicinę: qꝛ ambę tenẽt celũ nõ ꝯponi ex ꝯa mã ⁊ ꝯa forˀ. Sꝫ ex nã ⁊ nã ęquoce dictis. (2ª dubitatio Auer.) ❡ Et nõ eſt exiſtimãdũ. hęc ẽ 2ª digreſſiuncula: vbi Auerroes ſoluit qõnẽ tacitã: dixit eniꝫ Ariſtoteles motꝰ ſimplices eſſe duos: qꝛ magnitudines ſunt duę. Jdeo querit gd per magnitudines velit Ariſtoteles, rñdet ꝙ diuiſio motus põt ſumi penes magnitudies ſupra qbꝰ fit motꝰ: ⁊ penes magnitudines q̃ mouent, ꝗ eſt ipſa mobilia: rñdet itaqꝫ ꝙ diuiſio motꝰ nõ eſt penes magnitudies ſupra qbus fit motꝰ: ſed penes magnitudies q̃ mouent. cũ enim ipſum mobile qð mouet ſit aut rectũ, aut orbiculare: iõ motus (C) eſt aut rectꝰ, aut circularis. nõ eniꝫ dat tertia dimẽſio ſimplex: ideo nec tertius motꝰ ſimplex. ❡ Sed ꝯtra qꝛ nõ ſꝑ res motu eſt figurata: nã mathematici aſſerũt punctũ moueri, ⁊ lineã facere per ſui motũ: ꝓpter hoc addit (3ª dubitatio.) eſſe in 6º phyſicoꝝ dictũ, oẽ qð mouet eſſe corpus: ⁊ ita oẽ motũbꝫ aliquã figurã. ❡ Dixit quaſi hoc. hic põt ſignari quaſi tertia digreſſiuncula: ⁊ eſt ꝑꝑ gd Ariſtoteles circularẽ motũ deſcribit ꝑ mediꝫ terminatꝫ hoc eſt ꝑ mediũ mũdi: qð eſt vnũ numero ⁊ ſpẽ: rñdet: qꝛ motꝰ circularis eſt aũ terminatus hoc eſt vnius ſpẽi: qꝛ eſt circa medium vnũ tñ. Sed dices ꝯ: qꝛ motꝰ circularis epicicli ⁊ eccentrici ſũt nãles: ⁊ nõ ſunt circa vnũ mediꝫ: nec circa mediũ mundi. Rñdet ꝙ tales motꝰ nõ ſunt nãles: qꝛ nõ ſunt circa centrũ terminatũ ⁊ vnius ſpẽi. Propterea negãdi ſunt epicicli ⁊ eccentrici: quos Ptolemęus in libro magnę ꝯſtructionis ponit. (Dubõnes.) ❡ Debes ſcire ꝙ motꝰ vnius ſpecie eſt rõne vnitatis medij ⁊ mobilis vt 2º huiꝰ cõmen. 49. dicet. ꝓpterea ſi darent eccentrici ⁊ epicicli motus celorũ nõ eſſent vniꝰ ſpẽi: ſꝫ de hac qõne alꝭ dicemus. (Prima dubitatio.) (D) ❡ Sed circa hęc dubitat. ꝓ ſi elẽta ſunt recta aut circularia: vi .n. ꝙ ſint circularia. igit ⁊ motꝰ eorũ eſſe dꝫ circularis. (Solutio.) Dici põt vt ſcðo huiꝰ colligit cõ. 108. elemẽta eſſe nãlr figurę rectę: verũ nãlr tale põt eſſe: aut eſſentialr vt riſibile hoi: aut nãliter accidẽtalr vt motus deorſuꝫ terrę. Figura igit recta eſt nãlis elementis: ſed accidẽtaliter: ꝓpterea ab eis ſeparabilis: ſed de hoc in ſcðo dicemus. (Scða dubitatio.) ❡ Scðo dubitari põt an motꝰ celi ſit nãlis. (Solutio.) Dici põt motũ celi eẽ ꝑ ſe aialeꝫ: ęquiuoce nãlẽ. aialẽ gdem ꝑ ſe: qꝛ animę ſũt nãles ꝯo ęquiuoce: qꝛ ⁊ forma ⁊ mã ęquiuoce dicunt nãę. (Tertia dubitatio.) ❡ Tertio dubitant an motꝰ celi ſit ſimplex: ⁊ vi ꝙ nõ: qꝛ motꝰ lunę ꝯpoſitꝰ ẽ ex acceſſu ⁊ receſſu ex veloci ⁊ tardo. (Solutio.) ❡ Dici põt bꝑliter motuꝫ ſimpliceꝫ eſſe aut ſimplicitate generis: ⁊ ſic duo ſunt rectꝰ ⁊ circularis: quilibet .n. horũ ſimplex eſt: qꝛ nullus ex recto ⁊ circulari cõpoſitus. (E) Aut ſimplicitate ſpẽi, vt motus ſurſuꝫ ⁊ deorſuꝫ: ⁊ etiã horũ quilꝫ ſimplex eſt: qꝛ nullus acceſſu ⁊ receſſu ꝯſtat. Tũc dico: ꝙ lꝫ luna accedat ad nos, vt qñ eſt in inferiori parte epicicli: ⁊ recedat: qñ eſt in ſuperiori: nõ tñ mouet motu cõpoſito: qꝛ nõ cõpoſitus ex motu deorſuꝫ ⁊ motu ſurſuꝫ neqꝫ ex recto ⁊ circulari: nõ eniꝫ quilibet acceſſus ad nos eſt motꝰ deorſuꝫ: ſed acceſſus infra orbeꝫ lunarẽ. nec quilibet receſſus a nobis eſt motus ſurſum: ſed receſſus infra lunarem orbem.

❡ Quare lationẽ oẽm ſimplicẽ aliã e medio: aliã ad mediũ: aliã circa mediuꝫ eſſe neceſſe eſt. Et vꝫ hoc ſeq ea cũ rõne quę initio dicebat. Nã ⁊ corpꝰ tribꝰ ꝯſtat: ⁊ ipſiꝰ ẽt motꝰ. (F)

(Expoſitio.) ❡ Dictum eſt omnẽ lationem ſimpliceꝫ eſſe aut rectã aut circularem: ⁊ rectaꝫ vlterius duplicẽ videlicet aut e medio vt leuium. aut ad mediuꝫ. videlꝫ grauium: hinc īfert eſſe tres lationes ſimplices: aliam e medio, corporuꝫ videlicet leuium: aliaꝫ ad medium, corporuꝫ grauiũ: aliaꝫ circa mediũ, corporũ neqꝫ grauiũ neqꝫ leuiũ. videlꝫ celi. Et lꝫ hoc ex nunc dictis ſequatur: tñ ꝓbat ipſuꝫ eadẽ ratione: qua numerũ dimenſionũ nanciſcebat: ⁊ inquit. Et videt hoc ſequi ea cũ rõne quę in initio dicebat: nam ⁊ corpus tribus conſtabat: ⁊ ipſius etiã corpis motus conſtare dꝫ tribus. Ut eniꝫ corpꝰ tribus ꝯſtare dꝫ: qꝛ numerus trinarius eſt numerus perfectus: ita motus corporis debent eſſe tres ꝑ hãc eandẽ rõnẽ. Quibꝰ pꝫ hoc qð hic dixit Ariſtoteles: non eſſe niſi ſcðam ſuppoſitionem: lꝫ alio modo conſtitutam.

Auerroes aũt verbis ſuis hic ſoluit qõnẽ nõ leuem: nam dici poſſet vt rectus motus eſt duplex. videlꝫ e medio ⁊ ad mediũ: ſic ⁊ circularis eẽ dꝫ duplex: ⁊ ita erũt quatuoꝛ. (Quę Auer. cõm. 6.) Rñdet his verbis: hoc aũt nõ videt in circulari: circularis eniꝫ nõ ꝯriat circulari: ⁊ ita erit vnus vniꝰ ſpeciei tñ: quare duo recti ⁊ vnus circularis: ⁊ per ꝯñs tres. hęc ex cõmẽto. (G) ❡ Sed adhuc dubitabis nonne motus lunę differt ſpecie a motu Mercurij: videt eniꝫ ꝙ ſic: vt mobile differt a mobili ⁊ motor a motoꝛe: ⁊ ita erunt plures. (Dubitatio.) (Solutio.) Dici põt vt Auerro. ſcðo huius cõmẽto. 49. ꝙ oẽs motꝰ celoꝝ ſunt eiuſdẽ ſpẽi: qꝛ oẽs ſunt circa idẽ mediũ numero: ſꝫ de hoc poſtea.

❡ Cũ aũt corpoꝝ alia ſimplicia: alia ex ijs cõpoſita ſint (dico ſimplicia ea quę motꝰ principiũ hñt ſꝫ nãm. Ut ignẽ ⁊ terrã ⁊ ſpẽs id genus: atqꝫ ea quę ſũt ijs ꝓpinqua:) iure motus alios ſimplices: alios quodã mõ miſtos eſſe neceſſe eſt, ſimpliciũ quidem ſimplices: compoſitorum autem miſtos: moueri tamẽ a ſimplici predominante. (H)

(Expoſitio.) ❡ Poteſt fortaſſe eſſe rõ ꝓprię ſuppoſitionis: ⁊ fortaſſe eſt tertia ſuppoſitio. videlꝫ ꝙ motꝰ ſint duplices, ⁊ ſimplices, ⁊ miſti: ⁊ ſimplices ſimpliciũ corporũ: miſtos ꝯo cõpoſitorũ. Hęc eniꝫ eſt tertia ſuppoſitio: nanciſcit autẽ hãc ex diuiſione corporũ: ⁊ inquit. Cum aũt corpoꝝ alia ſimplicia: alia ex ijs cõpoſita ſint: exponit terminos dicens dico ſimplicia ea quę motus ꝑncipiũ habent naturale: vt ignem ⁊ terram ⁊ ſpecies id genus, aerẽ ⁊ aquaꝫ: atqꝫ ea q̃ ſunt ijs ꝓpinqua. videlꝫ miſta iꝑfecta videlꝫ pluuia, grãdo, nix, ⁊ id genꝰ: aut ꝑ ꝓpiqua itelligit ſi eẽnt alia ſimplicia vltra illa q̃tuoꝛ: ſupto toto ꝗ vt añte. Jnfert ꝯñs: ⁊ inquit. iure motꝰ alios ſimplices, alios quodã

I modo miſtos eſſe neceſſe eſt: ſimplicium quidē ſimplices:
cōpoſitoꝝ aūt miſtos: dixit miſtos quodāmō: qꝛ in mo-
tib⁹ nō eſt vera cōpoſitio: ſꝫ metaphorica, rōne ſubiecti.
Sed dices, igiṫ corp⁹ miſtū nō moueṫ: qꝛ componiṫ ex
ꝑncipijs ꝯͤrijs: ad hoc ſoluēs addit moueri tñ a ſimplici
pręđominātē: ⁊ ita lꝫ mot⁹ ſit miſtus vergit tñ eū ad ptē
ad quā ꝑdominās elemētū trahit. Hinc forſitan hęc tertia
ſuppoſitio habeṫ ꝙ ſimplicis corporis motus eſt ſimplex:
miſti miſtus: lꝫ ſm pręđominans.

Quę Auer. cōmen. 7. **Auerroes** aūt textū hūc introducit Ari[les] in pri-
mis nō ꝓbaſſe diuiſionē illā motuū: ſꝫ
nūc eā ex diuiſione corporū demōſtrare: pōt hęc expoſi-
tio (vt dixi) ꝯuenire. Ulteri⁹ declarat drīaꝫ inter corpus
ſimplex ⁊ cōpoſitū: poſſet. n. rōnabiliṫ dubitari: nā Ari[les]
K diffinit ſimplex ſic qḋ hꝫ ꝑn[m] mot⁹ nāle: mō ēt miſtū hꝫ
ꝑn[m] mot⁹ nāle. Ideo rñdit Auerroes ⁊ nō eſt qḋ: qꝛ de-
ſcriptio corporis cōpoſiti eſt intellecta ex eo: qꝛ hꝫ plura ꝑn-
cipia vno: ⁊ ita ſimplex corp⁹ eſt qḋ motus nālis vnuꝫ ⁊
ſimplex hꝫ nāle ꝑn[m]. Miſtū qḋ hꝫ plura vno: moueṫ tñ
Replica. a ꝑdominante. ¶ Sꝫ dices elemētū hꝫ ēt duo ꝑn[a] motus,
actiuū videlꝫ formā, ⁊ paſſiuuꝫ. videlꝫ mām. igiṫ eſt mi-
ſtus ei⁹ mot⁹. Dici pōt eſſe ſic intelligēdū ſimplex corpus
Reſpōſio. eſt: qḋ vnū ꝑn[m] nāle hꝫ mot⁹ vni⁹ rōnis. Lꝫ elemētū hꝫ plu-
ra: illa ſunt alteri⁹ rōnis: qꝛ vnū eſt actiuū: aliud paſſiuū.
¶ Tertio Auerroes ſoluit ex lr̄a aliā dubitationē: nā ad ſen-
ſuꝫ vi multa miſta moueri motu ęquali ⁊ ſimplici puta
recto: vt lapis: ⁊ pluuia: ⁊ id gen⁹. Igiṫ ita pōt exiſtimari
de elemētis ꝙ ſint miſta: ⁊ motu moueanṫ ſimplici: ꝓpṫ hoc
Ari[les] ſubiecit cōpoſitoꝝ aūt miſtos: moueri tñ a ſimpli-
ci ꝑdominātē: ⁊ ita velle vi Auerroes motū corporis miſti
eē miſtū: denoīari tñ a ꝑdominātē. debes ſcire ꝙ cōpoſi-
tio in motu (vt inqt Auerroes in libro de ſubā orbis) ac-
cidit ꝓpṫ drīaꝫ ꝑncipioꝝ mouētiū: vt in aīali cōtīgit. Nā
corporis ei⁹ grauitas ꝑn[m] eſt mot⁹ deorſuꝫ. aīa aūt motus
circularis: oīs. n. aīa quatenus aīa ſuapte nā mouet in or-
L bē. ⁊ qꝛ hęc ꝑn[a] ſunt ꝯͤria: fit vt mot⁹ aīalis nec rect⁹ ſit
nec circularis: ⁊ ita miſtus ex vtroqꝫ vocaṫ ꝓgreſſiu⁹
ab Ari[le] in libro de cā motuū aīaliū q̄re motus ſimplex
erit ꝑ carētiā ꝑncipioꝝ diuerſoꝝ: ⁊ ita oē qḋ moueṫ mo-
tu ſimplici: eſt corpus ſimplex: ⁊ qḋ moueṫ motu miſto:
eſt corp⁹ miſtū. ¶ Sꝫ obijciet qs nō ſemꝑ miſtū moue-
ri a ꝑdominante elemēto: qꝛ daṫ miſtū qḋdā: qḋ a medicis
dr̄ ęq̄le ad pondus: eo qꝛ in illo ſūt elemēta quo ad eoꝝ mo-
tiuas q̄litates ęqualia. Obijcit huic Auerroes ſupplēdo
Ari[le] ⁊ inqt: ipoſſe. n. eſt in corporib⁹ cōpoſitis aliq̄ cōponi
ęqualṙ vt nos poſtea declarabimus: ⁊ nunc declarat ali-
quātulū. nā ſi tale corpus eēt: aut moueret, aut ſtaret. nō
eſt dōm ꝙ moueṫ: qꝛ cū in cęteris elemētis hꝫ reſiſtētiam:
moueret ꝑ quālꝫ regionē elemētoꝝ: ⁊ nullibi ſtaret: ⁊ ſi ſta-
ret nō niſi in medio elemētoꝝ: hoc aūt eſt ꝯͤ ſenſuꝫ: ⁊ ita bre-
uiter ſi tale corpus eſſet: ſtaret in medio elemētoꝝ: ⁊ moue-
ret in cęteris regionib⁹: qḋ eſt ꝯͤ ſenſuꝫ. ¶ Sed dices li-
gnū ⁊ oleū ſtant in medio elemētoꝝ. igiṫ illḋ incōueniēs nō
M eſt ꝯͤ ſenſuꝫ. dici pōt ꝙ ipoſſe ⁊ ꝯͤ ſenſuꝫ eſt vt aliqḋ corp⁹
ſit mobile in q̄lꝫ regione alteri⁹: ⁊ q̄ſcat in medio. Nō
lꝫ oleū ⁊ lignū ſtent in medio: nō moueṫ in regione cu-
iuſlibet: lignū eniꝫ vel oleū poſitū in cētro nō aſcēderet:
aut forte ipoſſe Auerrois eſt: qꝛ ſi tale ęquale eēt: nō mo-
ueret penit⁹: ſꝫ ſꝑ q̄ſceret in medio: qꝛ ſi moueretur vel
motu pluriū: vel vni⁹. nō pluriū: qꝛ ſic ſurſuꝫ ⁊ deorſum:
nō vni⁹: qꝛ nō magis motu vni⁹ q̄ꝫ alterius. ¶ Sed de
hac mā quęre Auerroē. 10. meta. cō. 23. ⁊ 2° de gnōne. cō.
48. ⁊ 4° metheo. cō. 10. ⁊ 3° hui⁹ cōmē. 42. ⁊ 2° colliget
capite vltimo: nec volo aliter materiam hanc diſputare
nunq̄ꝫ cum ſit ad medicos ptinens.

Sed circa hęc quęrūt an ſit mot⁹ aliq̄s ſimplex: ⁊ N
vi ꝙ nō: qꝛ q̄lꝫ eſt quātus ex duab⁹ me- Prima qō.
dietatib⁹ ꝯſtituit⁹. igiṫ q̄lꝫ eſt cōpoſit⁹. ¶ Rñdere videṫ Prima po
hic Simplici⁹ motū ſimplicē eē euꝫ, qui ſupra ſpatio ſit ſitio Sim-
ſimplici: vi aūt Simplici⁹ hāc poſitionē ex vbis Ari[les] plicij.
colligere: inqt. n. ſimplices. n. hi duo ſoli ſūt ꝓpṫea ꝙ ⁊ ma-
gnitudines hę ſolū ſimplices ſūt recta ⁊ circularis. Nō Confutatio
ꝑ magnitudinē vbiqꝫ Ari[les] ſpatiū intelligit. ¶ Sed hęc
poſitio ſtare nō pōt: qꝛ tūc motus corporis grauis q̄ fieret
ꝑ lineā trāſuerſalem rectā eēt ſimplex: qꝛ ſupra lineā ſit
ſimplici. Silr̄ mot⁹ mole circularis eſſet ſimplex: qꝛ ſit
ſup lineā ſimplicē. ¶ Auerroes aūt cōmento. 6. velle vi Pō Auer.
motū ſimplicē eē: cui⁹ mobile ſimplex eſt. ⁊ ſic ꝑ magni-
tudines: nō ſpatia intelligit: ſꝫ mobilia. q̄ q̄a duo tñ ſunt:
ideo ⁊ mot⁹ ſimplices tñ duo ſūt: ⁊ ſic velle vi ſimplicē
motū eē eum: cui⁹ mobile eſt ſimplex. hęc aūt poſitio ex
verbis colligiṫ Ari[les]. Inqt. n. ſimplicium quidē ſimplices. cō-
poſitoꝝ aūt miſtos eē neceſſe eſt. ¶ Sꝫ hęc poſitio ſic nu- Cōfutatio.
de intellecta vi falſa: ꝑmo q̄a motus elemēti eſt ſimplex.
⁊ tñ elementū eſt cōpoſitū ex materia ⁊ forma. ſcḋo pōt
elementū ſimplex moueri motu miſto vt gleba violen- O
ter motu giratiuo. vbi motus eſſet miſtus: ⁊ id qḋ moue-
tur ſimplex. ¶ Ioānes aliquātulū addens ⁊ defendens Poſitio Io
poſitionē Auerrois velle vi motū eſſe ſimplicē quotiens annis.
mobile eſt ſimplex nō moueri aptuꝫ niſi illo motu: ⁊ nō
illi ꝯͤrio. ⁊ ſic velle videṫ motū eſſe ſimplicem per hoc qḋ
mobile caret ꝑncipijs ꝯͤrarijs motuū. ¶ Et per hoc po- Defenſio
teſt dici ad ꝑmū cōtra Auerroeꝫ ꝙ elemētū eſt ſimplex Auerro.
per carentiā ꝯͤrioꝝ ꝑncipioꝝ. Scḋo lꝫ elementuꝫ poſſit
moueri motu miſto: nō tñ eſt moueri aptū motu miſto.
Et ꝓpterea ille motus nō eſt ſimplex: qꝛ eſt quaſi a con-
trarijs ꝑncipijs vt a virtute pellente, ⁊ a forma elemēti
pulſi. ¶ Sꝫ hęc poſitio nō valet. naꝫ lꝫ motus ſimplex Cōfutatio.
eſſe nō poſſit niſi illius ſubiectū ſit ſimplex: tñ mot⁹ nō
eſt formaliter ſimplex ſimplicitate ſubiecti: ſꝫ cauſaliter
ſimplex ob ſubiectuꝫ. ¶ Albertus ꝟo ait motū eſſe ſim- Pō Alber-
plicē: eo qꝛ fit per lineā breuiorē ad mediū vel a medio: ti de Sax.
⁊ hoc in motu recto. In circulari ꝟo motus ſimplex eſt: P
q̄ per lineā fit circularē circa mediū mūdi. ¶ Sed hęc Cōfutatio.
poſitio eſt diminuta: qꝛ vt duplex eſt mot⁹ ⁊ rectus ⁊ cir-
cularis: ⁊ rectus aut a medio aut ad mediū: ita duplex eſt
ſimplicitas: ⁊ hāc nō explicat Albertus. ¶ Pōt igiṫ dici Propria
ꝙ duplex eſt ſimplex ſm genus ⁊ ſm ſpecies: ſm genus poſitio.
motus ſimplex eſt q̄ nō eſt cōpoſit⁹ ex circulari ⁊ recto.
⁊ tunc recte dicit circularē ſimplicē eſſe: qui fit ꝑ lineam
circularē circa mediū mundi. Simplicē ꝟo rectū eſſe q̄
fit ꝑ lineā rectā ⁊ nō circa mediū mundi. Et q̄ñ ad hoc Defenſio
hñ ait Simplicius ſimplices mot⁹ eſſe ꝓpṫ ſimplicia ſpa- Simplicij.
tia: loquiṫ eniꝫ de ſimplicitate ſm genus. ⁊ tūc ad rōnes
ꝯͤtra ipſuꝫ, ad ꝑmā ꝯcederē illū motū grauis corporis ſup
lineā trāſuerſalē eſſe ſimplicē ſimplicitate gnīs: hoc eſt
nō cōpoſitū ex recto ⁊ circulari. lꝫ ſit cōpoſitus ſm ſpe-
ciem: qꝛ ex aſcenſu ⁊ deſcenſu. ¶ Et ad 2[m] dic ſimilr̄. eſt Q
eniꝫ motus ille ſimplex ſm genus: qꝛ non cōpoſitus ex
recto ⁊ circulari: nō tñ ſimplex ſm ſpēm: qꝛ cōpoſitus ex
aſcenſu ⁊ deſcenſu: ⁊ addiṫ circa mediū: qꝛ mot⁹ rotę nō
eſt circularis: nō eniꝫ fit circa mediuꝫ mundi. Simplex
ꝟo ſm ſpēm eſt qui nō cōponitur ex motu ſurſuꝫ ⁊ mo-
tu deorſum: ⁊ ſic hñ ait Albertus ꝙ ſit ille qui fit ꝑ lineā
breuiorē a medio vel ad medium mundi. ⁊ ſic ſequiṫ ꝙ
motus rotę non eſt ſimplex. nec motus factus ſuper li-
neam tranſuerſalem. hęc de motu ſimplici.

¶ Si igiṫ eſt mot⁹ ſimplex: ⁊ circularis ſim-
plex eſt. atqꝫ corporis ſimplicis ſimplex eſt mo

A tus: ⁊ mot⁹ ſimplex corpis eſt ſimplicis.(cō poſiti nāq3 a predominante ſimplici eſt)ſimplex eſſe aliqđ corp⁹ profecto neceſſe eſt:qđ gdē ſit aptū circulari motu ſuapte nā ferri.

Expoſitio. ℂ Hactenus ſuppōnes tres ſumpſit:nunc ex illis ɔcludit eſſe corp⁹ qntū aliud ab elītis.vtit aūt de dictis ſuppōnib⁹ duab⁹:addit tñ vnā:quā3 nō accepit:l3 poſſit ex dictis itelligi.⁊ has tres ſumit vt aīs:⁊ corp⁹ qntū vt ɔñs: ⁊ ingt.Si igit̄ eſt mot⁹ ſimplex:hec ſuppō nō fuit inter illas ſumpta:ſ3 hec nūc addit̄.⁊ circularis motus eſt ſimplex.hec fuit ſcđa ſuppō:vel illi⁹ ps.atq3 corpis ſimplicis ſimplex eſt mot⁹:⁊ e3:hec fuit tertia ſuppoſitio.addit cōpoſiti nāq3 mot⁹a p̄domināte ſimplici eſt:hec tria fūt ſumpta p vno aīte:dat ɔñs ⁊ ingt.ſimplex eē aliqđ corpus neceſſe eſt:qđ gdē ſit aptū circulari motu ſuapte nā ferri:⁊ ſic aliđ gd ab elītis.ℂ Aiaduerſiōe dignū qōnē

B

Qđ an eſt quo terminatur. an eſt terminari ſyllo hypothetico a cōſtructione aīītis ad ɔſtructionē ɔñtis:qōnē ſcđo an nō eſt terminari ſyllo hypothetico a dſtructiōe ɔñtis ad dſtructionē aīītis:hac rōne hypothetice ɔſtructiue ſyllogiçauit Ari^{les} hoc mō: ſi motus circularis ſimplex eſt:op3 aliqđ corp⁹ circulare ſimplex eſſe:qđ tali motu ſit ſuapte nā moueri aptū. hec p3 ex eo:q2 corpis ſimplicis eſt motus ſimplex:⁊ e3 motus ſimplex competit corpori ſimplici.ponat̄ aīs:⁊ ſequit̄ poſitio conſequentis.hec Ariſtoteles.

ℂ Fieri eni3 pōt vt vi eo moueat̄ motu:q alterius atq3 alteri⁹ eſt.at vt eo moueat̄ ſm naturā:fieri nequit.qppe cū vniuſcuiuſq3 corporis ſimplicis vnus ſit mot⁹ ſm nām.

Expoſitio. ℂ Dictū eſt eſſe ſimplex corpus:qđ vno ſimplici circula-
C ri motu moueī:ſtati3 obyciet qs.nā pōt vnū corpus vt terra plurib⁹ ſimplicib⁹ moueri motib⁹.vt ad mediū:⁊ ab ipellente ab ipſo medio.Rñdet ſtatim:fieri.n.pōt vt vi idē ſimplex corpus eo moueat̄ motu/qui alteri⁹ atq3 alteri⁹ eſt ſm nām.Et ita mouebit̄ plurib⁹ motib⁹:vno ſm nām.alio ſcđo vi.at vt eo moueat̄ ſm nām:fieri neqt. ⁊ ita nō pōt plurib⁹ motib⁹ ſimplicib⁹ moueri ſm nā3. qppe cū vniuſcuiuſq3 corpis ſimplicis vn⁹ ſit mot⁹ ſm nām:vt ſumpſim⁹ in ſuppōnib⁹.⁊ ſic ſolūt̄ cauillus.

Que Auer. cōm.8. Auerroes ſcđo nō multū attēdens ad v̄ba corpus ſimplex eſſe aliud ab elītis ſic nanciſcit̄:accipit eni3 ꝙ vni⁹ corpis ſimplicis mot⁹ ſit vnus ⁊ ſimplex:⁊ e3.Et arguit ſic/vna nā eſt p̄n^{m} vni⁹ mot⁹.igit̄ vna nā h3 vnū motū.S3 corp⁹ ſimplex h3 vnā naturā. igit̄ h3 vnū motū.Cōfirmat hoc p locū a ɔtrio/plures nature:⁊ corp⁹ hñs plures naturas h3 plus vno motu.igit̄ vna nā ⁊ corp⁹ hñs vnā nām/nō h3 niſi vnū ⁊ ſimplice3 motū.ℂ S3 dices miſtū h3 vnū motū/ vt lapis.Rñdet id eē a p̄dominio corpis ſimplicis:⁊ ita h3 vnu3 motū ⁊ ſimplicē q̄tenus lapis nō eſt miſtus:ſ3 q̄ten⁹ eſt ſimplex:
D qm̄ ſi hēet ſimplicē vt vnū motū q̄ten⁹ miſtus:tūc miſtū eſſet ſimplex:eſſet eni miſtū q2 h3 plures nās:eſſet ſimplex:q2 vt ſic hēet vnū ⁊ ſimplicē motū.Sic igit̄ p3 vnū ⁊ ſimplicē motū nō eē niſi corpis vni⁹ ⁊ ſimplicis:⁊ e3. ℂ Ulterius accipit ſcđo plures eſſe motus ſimplices:⁊ tūc ɔcludit ēt eſſe plura corpa ſimplicia.nō eni3 pñt plures vni cōpetere.Ulteri⁹/poſitū eſt motū circularē circa mūdi mediū eſſe ⁊ ſimplicē eſſe:cōcludit corp⁹ qđ mouetur illo motu ⁊ eē ⁊ ſimplex eſſe.poſtea reſumit oīa que Ari^{les} fecit:⁊ ordinat illa:⁊ ei⁹ v̄ba patent.hec Auerroes de ſyllo.ℂ Quo ſcđo ad v̄ba attinet debes ſcire ꝙ Ari^{les} iuſta barbaras trāſlationes quas Auerroes habebat arguebat a p̄ ad vltimū ſic mot⁹ vnus eſt ab vna nā:⁊ e3.

B Igit̄ corpus ſimplex h3 motū vnū ⁊ ſimplicē:⁊ miſtum corpus/miſtū ⁊ cōpoſitū motū. Ultra/ſimplex corp⁹ h3 ſimplicē motū.igit̄ motus ſimplex cōpetit corpi ſimplici:⁊ hoc ɔñs eſt qđ p̄ncipaīr querit̄:q2 ex hoc ɔcludun⁹ ſtatim cęlū eē:mot⁹ eni3 circularis cū ſit ⁊ ſit ſimplex/cōpetit corpi circulari:qđ eſt/⁊ eſt ſimplex:⁊ ita illud ɔñs eſt qđ querimus.Tale aūt ɔñs queſitū:pōt ſeq p viā cōuerſionis a primo aīte:q2 valet corp⁹ ſimplex h3 motū ſimplicē.igit̄ motus ſimplex competit corpi ſimplici:⁊ pōt ſeq ab aīte aggregato ex illis duob⁹ p̄ v.delz ⁊ ſcđo: nā valet vna nā h3 vnū motū:⁊ corp⁹ ſimplex h3 vnum motū.igit̄ motus ſimplex cōpetit corpi ſimplici.igit̄ cōſequēs illud queſitū ſeqt̄ tam ad totū hoc aggregatū:ꝙ ad pte ſcđa3.Ingt Auerroes:ſ3 tñ tacuit ɔñs iſtius ppo

F ſitionis.videlz illud/igit̄ mot⁹ ſimplex cōpetit corpi ſimplici:qm̄ ſeqt̄ a ɔſequēti pte vt pote a primo aīte.videlicet corp⁹ ſimplex h3 motū ſimplicē:⁊ ēt ſeqt̄ ab illo toto qđ poſuit p̄cedens ſiue aīs:hoc eſt ab aggregato ex p̄ ⁊ ſcđo dicto.⁊ expſſit hoc ɔñs videlz.igit̄ corp⁹ ſimplex h3 motū ſimplicē:ex hoc ſeqt̄ ꝙ motus ſimplex cōpetit corpi ſimplici q̄ſi p viā ɔuerſionis:⁊ iō tacuit ip3.Et tale ɔñs qđ ſeqt̄ ad illud p̄cedēs ſiue totale ſiue ptiale:etiā accipi pōt ps aīītis vt ipſe fecit:nā aggregando illa tria. videlz vna nā eſt vnius mot⁹:⁊ vnū corpus ſimplex h3 vnū motū:⁊ vnus mot⁹ vnū h3 corpus ſimplex:ſiue vni cōpetit corpi ſimplici:addito hoc ꝙ mot⁹ circularis ſit:⁊ ſit ſimplex:dabit̄ ɔclō queſita.videlz eſſe corpus circulare ſimplex:qđ tali motu eſt aptum ferri ſuapte nā.hec Auerroes:q̄ pauuifacias:nā laborauit vbi nō op3:nō.n. hec textus examinatio lr̄e noſtre ɔuenit:nec in textu noſtro aliqđ deficit.ℂ Tu ſcđo ɔſidera.S3 quęret qs:qm̄ experiētis p3/miſtū corp⁹ moueri ſimplici motu vt lapis.igit̄ illa ppoſitio nō eſt vera.Rñdet ex textu ꝙ p

G poſitio illa eſt ſic itelligēda ꝙ mot⁹ ſimplex eſt corporis ſimplicis:aut per ſe ⁊ ſeorſu3 ſumpti:aut accepti in alio. hec Auerroes.ℂ Adhuc replicabis ⁊ dices/cęlu3 eē miſtu3 corp⁹/moueriq3 circulariter a ſimplici in eo ſūpto. Rñdet Auerroes ꝙ ſi mot⁹ circularis cęlo ineſt pp ſimplex aliqđ p̄dominās:neceſſe eſt vt illud ſimplex inueniat̄ p ſe p illā cōe3 regulā/oē qđ inuenit̄ in alio miſtu3: neceſſe eſt vt inueniat̄ p ſe:pp hec ingt Auerroes ⁊ cum ita eſt/neceſſe eſt vt numerus corpoꝝ ſimpliciu3 ſit ſm numerū motuū ſimpliciū vt patuit:⁊ ɔclō vt dixim⁹.videlicet illa/corpus circulare ſimplex eſt:qđ moueri circulariter eſt aptū.collocat̄ in ſyllo po⁹ ppinqua hoc eſt īplicite/⁊ nō explicite:narrauit illud qđ ſeqt̄ ex hoc:q̄ſi dicat ip3 actu/⁊ ſi eā reuera nō dixerit:tñ in fine textus eā expreſſit dicēdo manifeſtū eē tale corp⁹ circulare eſſe. hec Auerroes.q̄ q̄ntū valeāt:ex nr̄a trāſlatiōe percipere

H

Dubitatio ɔ Auerroē. potes.ℂ S3 ɔ hec ambiges:q2 nō op3 vt oē id qđ alio inuenit̄:inueniat̄ p ſe.P̄rio:q2 accñs inuenit̄ in alio vt in ſubo:⁊ nō inuenit̄ p ſe.Scđo for⁹ inuenit̄ in mā:⁊ mā in cōpoſito.⁊ nihil hoꝝ p ſe.ℂ Dici pōt p nūc ad mētē

Solutio. Auerrois.12.meta^{ce}.cō.35.⁊.8.phy.cō.37.qđ regula intelligit̄ in ſubſtātys:⁊ non in accñtib⁹.Scđo in his q̄ actu ſunt in alio.p p̄^{m} ceſſat cauillus de accñtib⁹.p 2^{m} ceſſat cauillus de mā ⁊ formis.Sed de his in lib.8.phyſice auſcultationis.ℂ Deinde Auerroes ibi ⁊ laborauit Ioannes:digreditur:nam Ariſtoteles accepit vnum motum ſimplicem eſſe vnius corporis ſimplicis.obycit Philoponus.p̄mo/aer ⁊ ignis ſunt duo corpora ſimplicia:⁊ tñ ipſis vnus motus ſimplex cōpetit.ambo enim a medio ferunt̄.Scđo/aq̄ ⁊ terra ſūt ſilr̄ duo corpa ſimplicia:⁊ tñ eis cōpetit vn⁹ mot⁹ ſimplex:vt pote ferri ad medium.

I ¶ Rñdet Auerroes:⁊ negat mot⁹ q cõpetũt igni ⁊ aeri
eẽ vnũ ſpe:mot⁹.n.ſpecificant a terminis ad quos. Mõ
termin⁹ ad quẽ mot⁹ ignis/eſt celi ꝯcauũ:mot⁹ ꝟo aeris
eſt ignis ꝯcauũ:cuius ſignuʒ eſt:q: ſi aer poneref in celi
cõcauo veniret ad ꝯcauũ ignis nãle.Sılı mõ ⁊ de terra
⁊ aqua dici põt.locus enı terrę eſt ꝯcauũ aque.loc⁹ aquę
ꝯcauũ aeris.hęc aũt differũt ſpecie: ppterea motus neceẽ
eſt ſpe differre.Sic igiẽ negat aſſũptũ apud Ariſtotelẽ.

Dubitatio ¶ Sʒ replicabis/nã ꝯcauũ celi ẽ ſupſicies.ꝯcauũ ignis
ẽt eſt ſupſicies.Sʒ ſupſicies nõ differt a ſupſicie ſpecie.
igiẽ nec mot⁹ a motu.Dici põt Auerroeʒ per ꝯcauũ celi
ſumpſiſſe celũ ipʒ totũ:ſılr p cõcauũ ignis totũ ignẽ.hęc
autem ſpecie differunt:

Solo. Que Auer. cõmen.9. K **Ulterius** Auerro.cõmẽ.9° illã lrãʒ. Uiolẽtia gdẽ
enıʒ ꝯtingit.vı exponere q Ariſtoteles
remoueat hũc cauillũ.videlʒ q celũ circulari motu mo-
ueaẽ:ſed nõ nãlr:imo violẽter:⁊ ita teneri põt celuʒ eſſe
vnũ quatuor elntoꝝ.vt alıq dicũt eſſe ignẽ:⁊ moueri cir
cularıter violenter.Uult itaqʒ Auerroes Ari^{is} hũc cauil
lũ ſic ꝯfutare.oıs motus violẽtus vni eſt nãlis alicui/cir
cularis motus eſt celo p te violẽtus.igiẽ nãlis alicui:q̃ro
de illo cui eſt nãlis:vel eſt vnũ q̃tuor elntoꝝ:vel corp⁹
pter illa.nõ vnũ quatuor elntoꝝ:q: ipoſſe eſt duos mot⁹
eẽ nãles vni corpi:⁊ ita cũ cuilʒ elnto ſit nãlis vn⁹ mot⁹
rect⁹.nulli illoꝝ eẽ põt nãlis mot⁹ circularis.igiẽ opʒ vt
ſit aliud corp⁹ preter q̃tuor ipſa elnta:cui nãlr cõpetit:⁊
illud eſt queſitũ noſtrũ.hęc expoſitio pulchra eſt/⁊ acu-
ta:verũ eſt textui aliquãtulũ diſcõueniẽs:⁊ cuʒ maxima
difficultate ſibi applicabilis: ppterea exponas vt nos di
ximus.exponẽdi enıʒ ſunt auctores vt dicũt:etiã ſi falſa
interdum dicant.

Queſtio. **Sed circa** hęc querunt vtrũ miſtum moueaẽ ab
elnto pdominante.Et arguunt q non.

L Primo/vnus mot⁹ ſimplex eſt vnius corpis ſimplicis.
igiẽ pluriũ corpoꝝ plures ſunt motus:locus eſt e ꝯtrꝯs.at
miſtũ eſt plura corpora elntaria.igiẽ non ſimplici motu
moueẽ.¶ Scdo/vnus motus eſt vni⁹ nãę.igiẽ pluriuʒ
naturarũ plures ſunt mot⁹.at miſtũ eſt plures nãę.igiẽ

Poſitio Joãnis ⁊ Au. nõ vno ſimplici moueẽ motu.¶ Auerroes tʒ miſtũ nõ
ęquale ad pondus moueri motu ſimplici ab elnto pdo-
minante:dico motu ſimplici:q: aial moueẽ motu miſto
ex recto ⁊ circulari:ſʒ ab aia moueẽ:pſuadet Joãnes po-
ſitionẽ:q: miſtũ ipſuʒ moueẽ vt ſenſu pʒ:aut igiẽ ab eln
to pdominãte:aut elnto exuperato:aut ab vtroqʒ.nõ ab
elnto exuperato:q: ab pportione minoris inequalitatis
nõ pueniẽ actio:nõ ab vtroqʒ:q: ſi nõ ab elnto exupera
to:nec ab vtroqʒ.igiẽ ab elnto pdominãte:⁊ ſi mouetur
motu ſimplici ab elnto predominãte.¶ Scdo illud dʒ
moueri a nã elnti pdominãtis qd pn^{m} mot⁹ in ſe hʒ. Sʒ
miſtũ hʒ pn^{m} elnti pdominãtis:vt lapis i ſe hʒ pn^{m} mot⁹
terrę.videlʒ grauitatẽ:p hęc Joãnes de mẽte Auerrois
tenet duo:⁊ q miſtum moueaẽ nãlr motu ſimplici/⁊ q
moueaẽ ab elnto pdominãte.Et cũ q̃riẽ quo ordie mo

M tus cõpetat elnto pdominãti/⁊ miſto.Rñdet apd Auer
roeʒ motũ illũ p cõpetere elnto dominãti.Scdo miſto.
miſtũ enıʒ moueri dicit motu elnti pdominantis/nõ vt
ſubm p^{m}.Sʒ elntũ pdominãs moueẽ vt ſubʒ p^{m}:qua ra-

Confutatio Rñſionis Joannis. tione miſtũ hĩc põt inclinationẽ ad motũ ꝯtrũ:q: moue-
tur vt ferrũ ſubʒ mot⁹ elnti. ¶ Sʒ qcqd ſit de poſitiõe
in ſe:hęc defenſio eſt falſa.Prio:q: mot⁹ p cõpetit mobi
li p ſe:q̃ mobili p accñs.at mobile p ſe eſt totũ miſtum:
elntũ eſt mobile p accñs:q: moueẽ vt pars miſti.igitur
miſto cõpetit p.Scdo.ſi p elnto cõpetit mot⁹:deinde mi

Alia defenſio Auerro. ſto:tunc miſtũ violẽter moueref.¶ Propter hęc meli⁹
dici põt in doctrina Auerrois:vbi aiaduerſiõe dignũ q
forma elnti in miſto nõ agit p ſe:nã ita agit res vt eſt in

N actu.Mõ for⁹ elnti nõ eſt in actu:q: ſiue ſit vera poſitio
Auerrois:ſiue poſitio latinoꝝ:nunq̃ for⁹ elnti eſt in mi-
ſto actu:ſʒ mõ medio iter potẽtiã ⁊ actũ.¶ Quare id qd
p ſe agit eſt for⁹ ipſius miſti vltima ⁊ ppria:quę in mã
recepta eſt mediãtibus formis elntoꝝ.¶ Scdo debes
ſcire q lʒ diſpoſitio alicui⁹ forẽ nõ agat p ſe:eſt vel põt
eſſe ꝯditio:⁊ q̃ſi diſpoſitio agendi:veluti caliditas ignis
reſpectu formę ignis.Ex ĩs ſequiẽ p q id qd p ſe p agit
motũ miſti:eſt for⁹ miſti:hęc enıʒ mouet corp⁹ miſti in q̃
eſt:⁊ moueẽ.Moueẽ gdẽ vt in mã. Mouet ꝟo vt for⁹
miſti.Scdo ſeqẽ q p pmitate diſpõnis miſtũ mouetur
ab elnto pdominante/ſiue for⁹ illi⁹:nã vt ignis calefacit
nõ inquãtũ ignis:ſed inquãtũ calidus ſic for⁹ miſti mo-
uet vt diſpoſita for⁹ elnti pdominãtis:⁊ ita miſtũ moue-
ri ab elnto pdominãte eſt miſtũ moueri diſpoſitiue ab

Replicę. O illo:⁊ pncipalr ab eius for⁹.¶ Sʒ dices adhuc dubita-
tur.nã tũc in ligno pdominarent duo elnta:q: deſcendit
in igne ⁊ aere:⁊ ſic predominaẽ terra:⁊ aſcendit in aqua:
igiẽ pdominaẽ aer.Ampli⁹/aurũ eſt graui⁹ terra.igiẽ nõ
moueẽ a predominãte terra.Adhuc defendi põt poſitio
Auerrois:nõ.n.eſt ipoſſe in ligno pdominari duo elnta
reſpectu duoꝝ alioꝝ:pdominaẽ.n.aer reſpectu aquę ⁊
terrę:predominaẽ terra reſpectu aeris ⁊ ignis:⁊ reſpectu
diuerſoꝝ nũc vnũ:nũc aliud pdominaẽ.Ampli⁹.ſi aurũ
grauius eſt:illud eſt p accñs pp maiorẽ denſitudinẽ par
tiũ.Hęc dici pñt pro Auerrois poſitione. ¶ Eſt tñ alia

Põ ppria. poſitio ⁊ multo melior:q̃ tenet miſtũ non moueri motu
ſimplici:ſʒ motu miſto ex ꝯtrꝯs naturis:predominãte tñ
motu elnti pdominãtis:nã vt miſtum eſt plures nãę:ſic
eius motus eſt plures mot⁹:⁊ vt miſtũ eſt alterũ elntum
pdominatiue(vt ita loquar)ſic mot⁹ ei⁹ eſt elnti pdomi-
natiue.Hęc poſitio vı̃ Ari^{lis}.dixit enıʒ ſimplicium gdem
ſimplices.Miſtos aũt cõpoſitoꝝ:⁊ q: qs dicet.igiẽ non

P magis ſurſuʒ q̃ deorſuʒ:ſubſcribit moueri aũt ſm pdo-
minãs:q̃ſi dicat lʒ mot⁹ miſti ſit miſtus:dı̃ tñ vel deorſũ
vel ſurſuʒ ſʒ pdominãs.Silr ⁊ textu ſequẽti ingt. Etenĩ
ſi cõpoſiti fuerit:ſm pdominãs erit:ecce q̃o vult q mo
tus corpis cõpoſiti ſit cõpoſit⁹:vt mot⁹ lapidis:⁊ nõ ſim
plex vt ſentit Auerroes.Et tenẽdo hãc poſitionẽ demõ-

Replicę. ſtratio Ariſtotelis erit tutior.¶ Sed replicabis p:quia
Ariſtoteles diuiſit motũ in ſimplicẽ ⁊ cõpoſitũ.⁊ ſimpli
cẽ in tres.videlʒ a medio ad mediũ:⁊ circa medium:ſed
miſtuʒ moueẽ a medio vel ad mediũ.igiẽ motu ſimpli-
ci.Scdo ille mot⁹ ſit ſup lineã ſimplicẽ ⁊ breuioreʒ.igiẽ

Defenſio eſt ſimplex.¶ Defendiẽ poſitio noſtra:dico nãqʒ miſtũ
moueri motu miſto:⁊ cõpoſito ex motu ad mediuʒ ⁊ ex
motu a medio:⁊ ſic negarẽ illũ motũ eſſe ad mediũ tñ:
vel a medio:lʒ ſenſui ſic appeat:ſed hıı̃ a pdominio vı̃ al
ter hoꝝ.Scdo dico motũ illũ nõ eẽ ſup lineã breuioreʒ:
q: adhuc p ꝯ operaturã eſt ſup linea ꝯpoſita.¶ Adhuc
replicabis.igiẽ idẽ corpus mouebiẽ ſurſuʒ ⁊ deorſuʒ:vt

Q miſtũ:negaẽ ꝯñtia:hıı̃ enıʒ ſeqẽ vt moueaẽ motu miſto
ex illis:nõ tñ aliquo illoꝝ.¶ Per hęc ad rõnes Joãnis:
ad pmã:dico miſtũ nõ moueri motu elnti pdominantis:
nec exuperati:ſʒ motu miſto ex motu vtriuſqʒ.nõ q ille
motus ſit duo mot⁹ actu:ſed vn⁹ actu plures po⁹ media
altero tñ pdominãte.¶ Ad 2^{m} dico/q miſtũ habet pn
cipia duorũ elementorum:ideo pro ratione amborũ mo
uetur.Rõnes ꝟo in pncipio ſunt pro noſtra poſitione.

¶ Preterea.ſi is motus q pter nãm eſt:ei q
ſm nãʒ eſt:ꝯriaẽ:atqʒ vnũ vni eſt ꝯriũ:ſi nõ
ſʒ nãʒ illi corpi ieſt qd ferẽ:pter nãʒ illi⁹ ꝯpe
tat neceẽ eſt:mõ circlaris ipe mot⁹ ſit ſimplex.

Expoſitio. ¶ Scdo arguit Ariſtoteles ad idē: ⁊ pmo ſumit duas ſup-
A poſitiones vnā ad ſyllm: alterā ad cauilliū: ⁊ inqt. Pre-
terea ſi is motus q pter nām eſt: ei motui q ſm nām eſt
ɔtrariaṫ: ita vt nō poſſint eidē cōpetere. atqȝ vnum vni
eſt ɔ̃riū. Seqṫ ſi circularis mot⁹ nō cōpetet celo nālr: vt
pternālr cōpetat: eſt igiṫ vis ſylli ois motus aut cōpetit
alicui nālr aut pternālr. nā p ſuppōnē nālis ⁊ pternālis
ſunt ɔ̃rij. circularis mot⁹ eſt mot⁹. igiṫ celo ⁊ corpi alijs
ab elntis cōpetit nālr vel pternālr. Sed p te nō cōpetit
celo nālr: qꝛ ſic haberet ppoſitū. igiṫ pternālr. addit mō
circularis ipſe mot⁹ ſit ſimplex: qꝛ vbi eſſet cōpoſit⁹: poſ
ſet cōpetere pternālr ⁊ nālr vt mot⁹ pceſſiuus animalis
cōpetit nālr ⁊ pternālr: qꝛ corpi pternālr, alē nālr.

¶ Si igiṫ ignis vel aliud qdpiā id gen⁹ ſit: qḋ
circulo ferṫ: ipſius mot⁹ circulari motui cō-
B trarius erit. at vnū vni ɔ̃riū eſt: ſūt aūt ⁊ mo-
tus qui ſurſuȝ ⁊ qui deorſuȝ mutuo ɔ̃rij.

Expoſitio. ¶ Cauillabit aduerſari⁹ veritatis ɔcedēdo celuȝ nō eſſe
aliud ab elntis: ſed eē vnū q̄tuor elntoꝝ: moueri quoqȝ
motu circulari pternālr. obijcit ⁊ inquit. ſi igiṫ ignis vel
aliud qdpiā id gen⁹: vtpote aqua, aer, vel terra celū ſit: ⁊
nō aliud ab elntis: ⁊ moueṫ ſupple pternālr motu circu
lari: tunc mot⁹ ipſi⁹: vt pote ignis ſi ponaṫ eſſe ignis (vt
Plato inqt) aut aer (vt Empedocles) tali motui circula
ri ɔ̃rius erit: qꝛ p pmā ſuppoſitionē nālis motus ⁊ pter-
nālis ɔ̃rij ſunt. ⁊ ſic motus a medio q eſt nālis igni: erit
ɔ̃ri⁹ motui circulari: q cōpetit eidē igni pternālr. Ultra,
ſequiṫ vni duo eſſe ɔ̃ria: vt motui q a medio erit ɔ̃ri⁹ cir
cularis per nūc deductā: ⁊ alius q ad mediū. at vni vnuȝ
eſt ɔ̃rariū vt ſupponebaṫ: ⁊ qꝛ poſſes pueniꝛe dicēdo
motui q eſt ſurſuȝ nō eſſe ɔ̃riū niſi circularē: ſubiecit ſūt
aūt ⁊ motus qui ſurſum ⁊ qui deorſum mutuo cōtrarij. ⁊
C ſic vni duo erunt cōtraria. hec Ariſtoteles.

¶ Sin vero aliud qdpiā ab elntis ſit illud cor-
pus qḋ pter nām in circulū ferṫ: erit ali⁹ qdā
mot⁹ ipſi⁹ ſm nāȝ: qḋ fieri negt: nā ſi mot⁹ il
le erit is quo ſurſuȝ petiṫ: illud profecto cor-
pus ignis erit: aut aer. Si vero petitur deor-
ſum: illud erit aqua aut terra.

Expoſitio. ¶ Scdo cauillabit: dicendo corp⁹ qḋ circūferṫ pternālr
nō eē aliqḋ quatuor elntoꝝ: ſȝ aliud qd. ɔ̃ obijcit per illā
regulā, cuicūqȝ corpi aliqs mot⁹ eſt pternālis: competit
aliqs nālr. Tunc queriṫ, ſi illi corpi cōpetit aliqs motus
nālr: vel eſt a medio: ⁊ ſic erit aut ignis aut aer: vl' ad me
diū: ⁊ ſic erit aut terra aut aqua. Ex qs oib⁹ accipiṫ mo-
tuȝ circularē nō poſſe cōpetere pternālr celo: qꝛ per pm̄
cauillū nō pōt cōpetere nālr alicui q̄tuor elntoꝝ: ⁊ p 2m
nec alicui alij corpi ab elntis. igiṫ celo nālr cōpetit: ⁊ ſic
D nā celi erit alia ab elntis. hoc mō textus hos exponēdo
Que Auer. facilior eſt eoꝝ ſenſus. ¶ Mouet Auerroes in cōm. 10.
cōm. 10. vt mihi vi qōnē: ex eo qꝛ rō Ari' pōt infirmari. Prio:
qꝛ nō valet mot⁹ circularis nō eſt ſm nām celi. igiṫ ɔ̃tra
nāȝ. Inſtātia eniȝ eſt: qꝛ ignis moueṫ circulariter in cōca
uo lune nō nālr: ⁊ tn̄ nō moueṫ preternālr: ⁊ ſic dici pōt
ad Ariſtotelē celū eſſe igneū: moueriqȝ circulariter non
nālr: nō tn̄ nālr nec pternālr. Scdo dici pōt celū moue-
ri nō nālr in orbē: ⁊ tūc ſeqṫ vni motui eē ɔ̃rios duos cō
trarietate medij ad extrema: qḋ nō eſt ipoſſe: nō eniȝ eſt
impoſſe circulari eſſe duos ɔ̃rios hoc mō aut recto ɔ̃rios
eſſe duos hac rōne. Tertio de facto vī motui terre eē cō
trarios motū ignis: ⁊ motū aeris: ſilr motui ignis motuȝ
aque ⁊ terre. ¶ Ex verbis Auerrois colligi pōt ſolo ad

E pmā, dici pōt illā ɔ̃ſtiā valere de mā: ⁊ in caſu: petit eni
Ariſtoteles duo. Prio q mot⁹ q vni eſt pternālis: alicui
alteri eſt nālis. Scdo q mot⁹ q non nālr cōpetit alicui:
cōpetit ei per nām cōem ⁊ ſupiorē ad illud. verbi cā mo
tus diurnus q lune cōpetit nō nālr: cōpetit pmo mobili
nālr. Silr motus circularis ignis cōpetit ei nō nālr per
nām orbis. Ex qs ſeqṫ in celo idē eſſe moueri nō nālr. ⁊
moueri ɔ̃ra nāȝ: qm̄ nullū eſt corpus celo ipſo ſuperi⁹:
per eos q negant qntuȝ corpus: ⁊ ſic illa hypothetica eſt
neceſſaria p accñs: ⁊ p idē tolliṫ alia inſtātia: ſeqṫ enim
motū celi eſſe pternāle: ſi nō eſt ſm nām: ⁊ ita ɔ̃ri⁹ ɔ̃rie-
tate extremi ad extremū. nā nāle ⁊ ɔ̃ra nāle extremalr
ɔ̃riant. Ad tertiā dici pōt: q motui terre duo mot⁹ ſunt
ɔ̃rij nō ɔ̃rarietate extremi ad extremū: ſȝ medij ad me-
diū vel ad extremū. eſt enim motus ignis motui illi⁹ cō
trari⁹ extremalr. motus vero aeris non extremalr. hec ex
F Auerroe: cetera cū ſint barbare dicta: ⁊ parū fructus af-
ferant: pretermiſi. ¶ Dubitant aliq adhuc rōnē Ariſto-
telis infirmādo: dicunt eniȝ poſſe fingi celū eſſe igneuȝ:
ipſumqȝ duos habere motus rectū videlȝ ⁊ circularē p
duas diuerſas q̄litates inſtrālr motiuas: ita vt ignis ca-
lefacit ⁊ exiccat: ſic celū his motibus ferri eſt aptuȝ per
duas q̄litates inſtrālr motiuas. fortaſſe Ariſtotelis ratio
eſt ex famoſis: erat eniȝ famoſuȝ ſuo tēpore oē corp⁹ ſim
plex vnū habere inſtrȝ ac vnā qualitatē localr motiuā:
aut fortaſſe ſupponit ɔ̃rioꝝ corpoꝝ ɔ̃rarios eſſe mot⁹
⁊ numero equales. Et ita ſi celū eſt ignis, ⁊ hȝ duos mot⁹
nāles ob duas q̄litates localr motiuas, neceſſe eſt vt ter
ra hēat alios duos illis ɔ̃rios ob duas q̄litates localr mo
tiuas: quos nullus poſuit: qua rōne Ariſtoteles id ſubti-
cuit: qꝛ nemo poſuit. ¶ Ulterius dubitant rōnabilr ex
poſſibili ſm imaginationē nō ſeqṫ impoſſe ſm imagina
tionē: ponaṫ igiṫ ad imaginationē aliqua ſtella in cētro
terre, vtpote ſol. ⁊ queriṫ aut ibi quieſcet: aut illinc moue
G biṫ: ſi quieſcet: tūc violētū perpetuū erit. Si mouebitur
illinc: nō poterit moueri niſi a medio: ⁊ nālr: qꝛ nullo im
pellente: ⁊ ſic celū hȝ duos mot⁹ nālr in orbē: ⁊ e medio.
Qḋ ſi dicas ſolē illic qeſcere: ⁊ nō violēter: ſȝ nō nālr. ve
luti orbis lune nec nālr moueṫ motu diurno: nec violen-
ter: ſed nō nālr: ⁊ ſic nō incōueniṫ celū ſine ſoleȝ ibi nec
nālr qeſcere, nec violēter qeſcere: ſȝ nō nālr: qḋ eſſe pōt
perpetuo. Si ſic dicas volo ad imaginationē vt ſoli illic
ɔſtituto obuiet ignea aliq̄ portio itēdēs ſolē illinc pelle-
re: ⁊ q̄ro aut ſol illi reſiſtit vel nō. Si reſiſtit. igiṫ ibi nālr
qeſcit. ſi vero nō reſiſtit. igiṫ mouebiṫ cū igne: ⁊ arguaṫ vt
prius aut nālr aut violēter nō violēter: qꝛ nihil moueri pt
violenter ſuū in pprium locū. at ſi nālr: tūc vt prius ſibi duo
cōpetent mot⁹ nāles. Scdo oē qḋ eſt tale nō nālr, eſt ta-
le ob aliqḋ illi ſupius: vt dicim⁹. igiṫ ſi ſol illic non nālr
qeſceret: opȝ vt qeſceret pp qetē alicuius ſupioris ad ſo-
lē: qḋ per ſe qeſcit: mō nullū tale eſt. ¶ Dici pōt q ſol
in centro poſitus qeſceret qete oppoſita motui recto, nō
H qdē nālr: cū ſuapte nā ſit aptū moueri in orbē: nō violē
ter: qꝛ nullū violentū eſt ppetuū: ⁊ ſic ɔcedo ipſuȝ qeſce-
re illic nō nālr: qꝛ per nām cōeȝ. videlȝ tot⁹ vniuerſi: qḋ
nō eſt aptū recto moueri motu. ¶ Tunc ad rōnes: dico
q ſi obuiaret ſibi ignis moueret ad motuȝ ignis nō na-
turalr: nec eſt ipoſſe aliqḋ moueri nō nālr ad ſuū locū: qꝛ
nō eſt moueri aptū eo motu q̄ in locū pficiſciṫ: ad 2m pȝ.
ſol. n. ibi qeſceret nō nālr pp qetē tot⁹ vniuerſi: qḋ nō ē
aptū moueri recto motu: ⁊ fortaſſe moueret circa centrū
ſemp in orbē: ⁊ ita teneri pōt ipȝ moueri in orbē ⁊ nālr:
quieſcere vero qete vniuerſi: qḋ nō eſt recto motu moueri
aptuȝ. Aut dici pōt ſolem poſſe ɔſiderari vt magnitudo
q̄dā: ⁊ ſic cauſus eſt poſſis. abſtrahit eniȝ imaginatio a mā

I ſenſili:⁊ hoc mõ nullus ſibi cõpetit mot⁹:niſi ſm imagi-
natione mathematicoꝝ. Aut ꝯſiderari põt vt corp⁹ nã-
le:⁊ hoc mõ caſus eſt ĩpoſ'is:ſequunt̃ enim ad illũ ĩpoſſi-
Defenſio Platonis. bilia. ¶ Platonici nõnulli Ari'ẽ ⁊ Platonẽ de celi nã
idẽ ſentire cõtendũt:hoc tñ differre ſolũ ꝙ Ari'es noĩb⁹
vſus eſt reb⁹ ꝓp̃ris. Plato metaphoricis. Qua ratione
aiunt Platonẽ voluiſſe cęluꝫ eſſe ignẽ purũ:nõ qdẽ ſpe
⁊ forma:ſed ꝓprietate ⁊ v̾tute:nã cęlũ luce ⁊ motu calefa
cit:⁊ ita ꝓprietatẽ ignis ſortit̃:eſtqꝫ ęther ꝑꝑ motus ve-
locitatẽ:⁊ ſic velle vĩ ipſuꝫ eſſe ignẽ quaſi ꝑ nois quãdã
ęquiuocationẽ:hoc aũt nõ negaſſet Ari'es:qui vbiqꝫ cę-
lũ calefacere ⁊ ignere fert. Dux⁹ poſitionis ⁊ ꝯcordię eſt
doctiſſimus Simplici⁹:⁊ Ammonius pręceptor:hi eniꝫ
ſunt:q Ari'em itellectũ Platonis non ꝯdixiſſe volunt:ſꝫ
v̾bis quę male a xenocrate itelligebant̃. ¶ At Alexãder
aphrodiſius ⁊ Philoponus vbiqꝫ aiunt Ari'em inexiſſe
K verbis ⁊ intellectui:cui⁹ ſignũ affert Philoponus ꝑ po-
Alia cõcordia. ſterioꝝ:q2 Ari'es fuit Platonis auditor:⁊ ita nõ eſt con
ſentaneũ ipſuꝫ nõ percepiſſe verba illius. ¶ Propterea
vĩ mihi Platonẽ voluiſſe cęlũ eſſe ignẽ purũ ſpiritibus
plenũ:etiã per vniuocationẽ nois:non differens ab igne
hoc niſi puritate ⁊ candore. Tunc dicerẽ ꝯſequẽter mo-
tum circularẽ cęlo cõpetere:nec nãlr:nec violenter:ſed
nõ nãliter:eſt eniꝫ motus aię mũ:quę circulo ſeipſaꝫ mo
uet ad cui⁹ motũ cęlũ ipſuꝫ in orbẽ fert̃:⁊ cũ dĩ oẽ qđ ali
cui cõpetit nõ nãlr:opꝫ vt alicui ſuperiori cõpetat nãlr
Plato diceret eſſe verũ nõ qdẽ de corpe:ſed de aĩa:⁊ ſic
eſt in ꝓpoſito:cõpetit eniꝫ motus hic in orbẽ cęlo:nõ q-
dẽ ꝑꝑ nãm alicuius corpis ſuperioris:qđ illo motu nãlr
moueat̃:ſed ꝑꝑ nãm animę:quę per eſſentiã eſt ſe ipſam
mouens in orbẽ. ⁊ ſic ceſſant obiectiones Ari'is:vtrũ ꝟo
aĩa cęli per eſſentiã moueat̃ motu reali:vel intẽtionali:
nunc nõ diſputo:nã quocũqꝫ dato:ꝑ motũ illi⁹ ſiue rea-
L lẽ ſiue intentionalẽ:dũmõ ſit in orbẽ:põt rõ Ari'is elidi:
vt pꝫ ſapide conſiderãti.

Expoſitio Auerrois, cõm. 11. **Animaduerſione** dignũ Auerroẽ alr textũ Ari'is expoſuiſſe. voluit
enim Ari'es ſic ſyllogiſare textũ illũ. ſiquidẽ igit̃ eſt ſim-
plex:ois motus ſimplex ali⁹ a motib⁹ quatuor elmtoꝝ
cõpetit nãlr alicui corpori alteri a q̃tuor elmtis. Motus
circularis eſt ſimplex aliuſqꝫ a motib⁹ cęteroꝝ elmtoꝝ.
igit̃ cõpetit corpori alteri ab elmtis. Cõtra hanc rõnem
põt trifariã obijci. Primo ꝯtra maiorẽ negãdo illam:q2
põt vnus mot⁹ ſimplex cõpetere duob⁹ corpibus:ꝯtra
hunc cauillũ obiecit Ari'es textu illo violentia qdẽ eniꝫ
cõtingit. Põt obijci ꝯ minorẽ. Primo ꝙ cõpetit violen-
ter:⁊ nõ nãlr cęlo:imaginãdo cęlũ eſt aliqđ quatuor elm-
toꝝ. ⁊ ꝯ hunc cauillũ inſtetit adhuc ſi pręter nãm: vt vi-
ſuꝫ eſt. Scđo imaginãdo cęlũ violẽter moueri:⁊ nõ eſſe
vnũ quatuor elmtoꝝ:ſed aliud ab illis:⁊ ꝯ hũc obijcit li-
tera illa. Si aũt alterũ:nam lꝫ eo ipſo ꝙ ponit̃ eſſe aliud
corpus ab elmtis:habeat̃ ꝓpoſitũ. videlꝫ eẽ qntũ corp⁹:
bonitate tñ doctrinę demõſtrat cõſutãdo hunc tertium
M cauillũ hęc implicare. videlꝫ ꝙ ſit aliud ab elmtis:⁊ mo-
ueat̃ in orbẽ pręternãlr:vt in expoſitione dcm̃ eſt. Uult
igit̃ Auerroes ꝙ Ariſtoteles fecit hacten⁹ vnã tñ demõ
ſtrationẽ textu illo. Si qdẽ igit̃ eſt ſimplex:deinde tres
alias nõ ad ꝯclõnẽ ꝑncipalẽ:ſꝫ ad tres cauillos:quarum
vna aufert dubitationẽ ꝯtingentẽ in maiori. Alię duę au
ferunt cauillos emergẽtes in minori:⁊ ſic nõ eſt ſcđa de-
monſtratio. Sꝫ tres demſones nõ ad ꝯclõnẽ:ſꝫ ad obie-
ctiones. Ego ꝟo volui textu illo adhuc ſi qui ꝑter nãm.
poſuiſſe ſcđam rõnẽ ad ꝯclõnẽ ꝑncipalẽ:vt gręca ſeries
indicat. deĩde duos cauillos ꝯtingẽtes rõni:vt viſuꝫ eſt.
hęc volui notare:nõ q2 ea quę Auerroes ait:ſunt vtilia:

ſed quia difficilia:nam multi eius doctrina nimis afficiũ N
tur:etiam ſi erronea ſit.

¶ Inſuper etiã talẽ lationẽ primã eſſe neceſſe
eſt. nã ꝑfectũ eſt ĩperfecto prius:hic aũt mo
tus q eſt in orbẽ:ꝑfect⁹ eſt. recta aũt linea nul
la eſt perfecta:infinita qdẽ nõ:finẽ eniꝫ ac ter
minũ haberet. finitarũ aũt nulla:põt. n. extra
ſemꝑ ſumi qdpiã. eteniꝫ augeri põt q̃ztũ vis.

Expoſitio. ¶ Tertio Ariſt. ad ꝑncipalẽ ꝯnẽ arguit:⁊ ſupponit ꝑmo
lationẽ orbicularẽ eẽ ꝑmã. ⁊ hoc ꝓbat:q2 ꝑfectũ eſt ĩper
fecto ꝑus. hic aũt motus q in orbẽ eſt ꝑfect⁹. igit̃ ſupple
tu ꝑmus eſt. Qđ aũt mot⁹ orbicularis ſit ꝑfect⁹:pꝫ per lo
cũ a ꝯrio:nã rectus eſt ĩperfect⁹. nã linea recta ſupra quã
motus rectus fit:ĩperfecta eſt:⁊ nulla ꝑfecta infinita qdẽ
nõ eſt ꝑfecta:q2 de rõne ꝑfecti eſt hĩe finẽ ⁊ terminũ:⁊
ſic ſi infinita eẽt ꝑfecta:hẽret finẽ ⁊ terminũ. aliter ſibi ali
O qd deficeret. Finitarũ aũt nulla ꝑfecta eſt:q2 põt ex̃ ipaꝫ
ſemꝑ qdpiã ſumi. q2 augeri põt ꝯtinuis. ſic igit̃ recta li-
nea nulla ꝑfecta eſt:⁊ ita nec mot⁹ q ſuꝑ rectã fit ꝑfect⁹
eſt:ſolus igitur circularis primus eſt ⁊ perfectus. hęc eſt
prima Ariſtotelis ſuppoſitio pro rõne dicenda:

¶ Quare ſi prior qdẽ mot⁹ corpis nã ſit prio
ris:motus ꝟo q in orbem eſt:prior eſt recto
(Eſt aũt mot⁹ ipſe rect⁹ ſimpliciũ corporũ:
eteniꝫ ignis recto motu ſurſuꝫ fert̃. ⁊ terra-
cea corpora ad mediũ:neceſſe eſt eũ motum
qui in orbem fit:alicuius corporis ſimplicis
eſſe. nã miſtoꝝ lationẽ a prędominãte ſimpli
ci fieri diximus.) Si igit̃ hęc ſint ꝑſpicuũ eſt
aliã quãdã ſubſtãtiã eſſe corpus alicui⁹ pręter P
ter corpoꝝ conſtitutiones:quę hic ſunt diui
niorem his cunctis:atqꝫ priorem.

Expoſitio. ¶ Scđo ſumit Ariſtoteles motũ circularẽ ꝯuenire ꝑ cor-
pori:⁊ ſyllogiſat ſic/quare ſi ꝑor qdẽ mot⁹ eſt corpis nã
prioris. Motus ꝟo q in orbẽ eſt:ꝑor eſt recto. Suſpẽſi-
ue legat̃ vſqꝫ ibi. ſi igit̃ hęc ſint:⁊ adde ꝯclõnẽ. videlꝫ
igit̃ mot⁹ circularis eſt ꝑoris corporis. Tertio ſupponit
circularẽ motũ eſſe ſimplicẽ:⁊ vtit̃ tali rõne/ois rectus
eſt ſimplex. igit̃ ois circularis:tenet ꝯñtia:q2 ſi rect⁹ eſt
ſimplex:eſt q2 eſt ſuꝑ linea recta ſimplici:mõ linea cir-
cularis eſt ita ſimplex:vt recta:ſunt eniꝫ duę magnitudi
nes ſimplices recta ⁊ circularis. ingt/eſt aũt motus ipſe
rectus cõpetens ſimplici corpori:vt inductione pꝫ:quia
ignis corpus ſimplex recto motu ſurſuꝫ fert̃. ⁊ terracea
corpa ẽt ſimplicia motu ſimplici recto ꝓficiſcunt̃ ad me
diũ:neceſſe eſt eũ motũ q i orbẽ fit:alicui⁹ corpis ſimpli-
Q cis eẽ:nã miſtoꝝ lationẽ a ꝑdominãte ſimplici fieri dixi
mus. Sic igr̃ hĩ tertia ſuppõ ꝙ mot⁹ i orbẽ ſit ſimplex.
hꝫ ſtãtib⁹ terminãdo ſuſpenſionẽ. ingt ſi igit̃ hęc ſint/ꝑ-
ſpicuũ eſt aliã quãdã ſubaꝫ eẽ corpis alicui⁹ ꝑter corpo-
rũ ꝯſtitutiones:quę hic ſunt/diuiniorem hꝫ cunctis/atqꝫ
prioreꝫ. ¶ Poteſt igit̃ ſyll's ex hꝫ ſic cõponi:oẽ corpus:
cui ꝑm⁹ ⁊ ſimplex mot⁹ cõpetit eſt ſuba ⁊ diuinitate elm
tis prius ⁊ aliud ab illis:cęlũ eſt corp⁹:cui ꝑmus ⁊ ſim-
plex mot⁹ cõpetit. igit̃ eſt aliud ⁊ elmtis ſuba ⁊ nã diui-
nius/mĩor pꝫ ex ſuppõnib⁹. maior eſt ſuppleta. hęc Ari-
Dubõnes. ſtoteles. ¶ Sed circa hanc rationem primo tangemus
Pria dubi. dubitationes. ſcđo defendemus Platonem responden-
Reſpõſio Thomę. do ad hanc rationem. Prima dubitatio eſt:quia nõ vi-
detur lineam rectam eſſe impfectiorẽ circulari:q2 recta
habet ꝑncipiũ mediũ ⁊ finẽ:vt circularis. ¶ Quidã re-

A ſpõdẽt q̄ hẽc h̃ tria ꝑ biſariã ↄtigit:aut in ſeipſo:aut in alio mõ.octauus orbis hꝫ h̃ in ſeipſo:recta aũt corpa hñt

Replicę. in alio.℗ Sꝫ replicabis/ſi recta linea nõ hꝫ h̃ tria in ſeipſa:igiť in alio:ꝛ tũc q̃ro i quo:ꝛ nõ vi.Scđo h̃ ſũt pũctα:mõ puncta ſunt in linea:gꝫ vel ptes vel aliqđ lineę.

ꝓpria ſol. ℗ Propterea dici põt:q̄ linea recta hꝫ in ſe illa tria:ſꝫ nõ rõne ſua itriſeca:ſꝫ rõne ei⁹ ad qđ finiť:at orbis habꝫ rõne ſui illa tria:ga ſnapte ſuã ↄtinet ꝛ nõ ↄtineť:ꝛ forte

2ᵃ dubita. ſic expoſitoꝛ ſentit.℗ Scđo dubitať:ga nõ vĩ verũ q̄ omni lineę rectę finitę poſſit additio fieri:qm nõ oĩ mũ

Rñſio expoſitoris. di.℗ Rñdet expoſitoꝛ q̄ a ꝑte põt biſariã ↄſiderari:q̃tenus linea:ꝛ q̃ten⁹ linea talis.Si ↄſidereť ꝑ mõ:ſibi nõ

Replicę. repugnat additio.ſꝫ 2ᵒ mõ bñ repugnat.℗ Sꝫ replicari põt:ga ſili rõne eſt de motu cęli:qm motui cęli vt eſt mot⁹ põt fieri additio:ſꝫ nõ q̃ten⁹ talis.Scđo tũc aliqđ

Defenſio. cõpeteret ſupiori:qđ repugnaret iferiori.℗ Defendi poteſt/ad pmũ dicere:q̄ ſꝫ ponit fieri addi in velocitate:ꝛ

B tarditate:nõ tñ in dimẽſiõe.Ad 2ᵐ dico/q̄ nihil cõpetit ſupiori:gn cõpetat iferiori:bñ tñ aliqđ põt nõ repugnare ſupiori:qđ repugnat iferiori:vt videre non repugnat

3ᵃ dubita. aiali:ꝛ bñ talpe.℗ Tertio dubitať:nã mot⁹ circularis ẽ

Rñſio expoſitoris. ęternus:igiť nõ recipit pnᵐ neqꝫ finẽ.Rñdet qdã q̄ eſt intelligẽdũ reſpectu vni⁹ reuolutiõis:nã illa recipit hęc

Cõfutatio tria.℗ Sꝫ hęc rñſio ſtare nõ põt:ga tũc nõ tota reuolutio ſiue tot⁹ mot⁹ eẽt ꝑfect⁹:ſed reuolutio tñ. Scđo reuolutio nõ differt a reuolutiõe niſi vt ipſi⁹ differt 3 tpe. Sꝫ vnũ nũero eſt ipſi⁹ totũ.igiť vna numero reuolutio.

ꝓpria ſol. ℗ Propterea dici põt circularẽ motũ hẽc illa tria cauſaľr:velut deus ipſe.de⁹.n.hꝫ pnᵐ:ga eſt alioꝝ pncipiũ/ finẽ:ga alioꝝ finis:mediũ ga alioꝝ mediũ:ſic cęli mot⁹

C vt dĩ.8.phyſicę auſcultatiõis.vna tñ reuolutio habꝫ illa

4ᵃ dubita. tria:vt dicit expoſitoꝛ.℗ Ultimo dubitať:ga nõ vĩ ve

Rñſio cuiuſdam. rũ iꝑfectũ eẽ poſteri⁹ ꝑfecto:imo pri⁹:ga ſimplex pri⁹ eſt cõpoſito.Rñdet qdã q̄ iꝑfectũ cõparať ad perfectũ rõne potẽtię ad actũ:ꝛ ſic in vno ꝛ eodem eſt prius.

Replicę. ℗ Sꝫ replicabis:ga ipm imꝑfectũ:nec recipit:nec recipiť in ipſo ꝑfecto.igiť nõ eſt illi⁹ poᵃ.Scđo/tũc oẽ cõpoſitũ ex ꝑfecto ꝛ imꝑfecto eẽt cõpoſitũ ex poᵃ ꝛ actu:qđ

ꝓpria ſolu. ipſe negat.℗ Propterea dici põt iꝑfectũ eẽ pri⁹ origine ga nã icipit ab iꝑfecto.h̃ de pmo.℗ Sꝫ quãtũ valeat rõ Ariſ⁹ cõtra Platonem trãſigamus:diceret itaqꝫ Plato maiorẽ eẽ verã ſic:qm ille mot⁹ cõpeteret corpori ꝑ nãm illi⁹ ꝓpriaꝫ.mõ circularis mot⁹ cęlo cõpetit ꝑ nãm aię.ipm eni eſt ignis purus ꝛ candoꝛ:cui magis motus e medio ipſo cõpeteret:ſꝫ rõne aię q̃ſi nõ nãľr cõpetit ille motus:ꝑꝑea nõ opꝫ cęlũ eſſe corpus aliud ſuba ꝛ nã diuini⁹ vniuerſis elñtis:ſꝫ ſolũ qbuſdã craſſis ꝛ fecu

D lentis.h̃ Plato.℗ Simplici⁹ ꝟo ꝛ Ammoni⁹ ei⁹ doctoꝛ dicerẽt argumẽtũ cõcludere cęlũ nõ eẽ ignẽ elñtariuꝫ ꝑ ꝓpriã formã:ſꝫ bñ põt eẽ ignis ꝓprietate ꝛ ↄgnoĩe.

Quę Auer. cõ.12. **Animaduerſione** dignũ Auerroẽ formaſſe hypothetice ſyllm:ſꝫ vt dicit:poſſit ẽt categorice formari.Formať igiť hypothetice ſic:ſi mot⁹ pmus eſt nãlis ꝑ corpori:ꝛ circularis eſt pmus motus.igiť erit nãlis ꝑ corpori:hui⁹ ſylli maioꝛ ẽ in ſyllo hypothetico:ꝛ põt eẽ ꝑ ſe in categorico:nam dẽ

Replica. pta nota ↄditionis ſylls reddiť categoric⁹.℗ Sꝫ dices in illo añte nõ ſolum ſunt accepta illa duo.vꝫ q̄ circularis mot⁹ ſit pmus:ꝛ q̄ pmus mot⁹ debeat cõpetere prio corpori:ſꝫ ẽt alia multa:vt q̄ alij mot⁹ ſimplices ↄpetũt corpib⁹ ſimplicib⁹:ꝛ ẽt circularis ſit ſimplex:ꝛ probatio q̄ circularis ſit pmus mot⁹:ꝛ multa alia:igiť ſuperflua.

Rñſio. Rñdet alia accepta eẽ in pcedẽte ſine añte ad ꝓbatiões illi⁹ añtis:qđ ſumiť in ſyllo hypothetico:q̃ ꝓbatio eſt ꝑ locũ a minori ad maius ſic:motus alij recti cõpetũt corporibus ſimplicib⁹ nãliter:igiť multo magis circularis:

B cũ ſit ſimplex ꝛ pmus:ꝛ ſic habeť maioꝛ q̄ pmus mot⁹ cõpetat nãliter ꝑ corpori.℗ Sꝫ dices.locus dialeticus

Replica. Rñſio. nõ ↄuenit demõſtratiuis.Reſpõdet ꝛ ingt.ꝛ hoc nõ contingit poſteriori motui.ſ.recto niſi ga inueniť in eo ex pcedẽte:ꝛ ideo loc⁹ iſte eſt neccius:ga eſt in poſteriori ꝛ pcedẽte nãliter.ꝛ inuit(vt mihi vĩ)talẽ diſtõnẽ q̄ loc⁹ a maiori põt dupľr accipi:aut in nãliter ordinatis:ꝛ ſic facit neceſſitatẽ:ꝛ h̃ mõ ꝓceſſit Ariſ⁹:nã circularis mot⁹ ꝛ rectus ſunt nãliter ordinati.Alio mõ in terminis accñtaľr ordinatis:ꝛ ſic facit locũ dialeticuꝫ:ꝛ ſic non ꝓceſſit hic.

Dubões. ℗ Sꝫ ambiges.pmo ga Auerroes itelligit de corpe.vꝫ q̄ infinitũ corpus nõ eſt ꝑfectũ:ga nõ hꝫ medium pnᵐ ꝛ

Prima. Solutio. finẽ.℗ Sꝫ tũc 5 ga motus circularis caret his met.Dici põt q̄ ſecus eſt de corpe:ſecus de motu:corpus.n.ſui nã expoſcit finẽ:ga dimẽſionib⁹ claudiť.at mot⁹ nõ.ꝓpterea corpus iſinitũ ſi eẽt:eẽt iꝑfectuꝫ:ga ſibi deeſſet

F id qđ eſt de illi⁹ rõne.℗ Scđo dubitať.ga nõ videť ve

Secũda. rũ motũ ſumere ꝑfectionẽ a ſubto:ſed a termio ad quẽ:

Solutio. e quo ſumit ſpẽm.Dici põt ꝑ accñs ẽt motũ ſumere ꝑfectionem 3 ſubiecto:ſaltem in motibus localibus:in cęteris ꝟo non eſt ita.Hęc ex Auerroe.

Quę Auer. cõ.13. **Secundo** aiaduerſione dignũ Auerro.cõ.13.aliũ accepiſſe ſyllm ſic:oẽ corpus igenitum ꝛ incorruptibile ꝛ in toto ꝛ in parte eſt diuinius alijs corruptibilib⁹ vel in toto vel in pte:cęlũ eſt igenitũ ꝛ incorruptibile ẽm totum ꝛ partẽ:cętera elemẽta ſaltẽ ẽm ptẽ ſunt corruptibilia.igitur cęlũ diuinius cunctis eſt.

℗ Pręterea ſiqs etiam aliter ſumat accipiat oẽm motũ:aut ẽm nãm:aut ꝑter nãm eẽ:ꝛ eũ:q alteri ꝑter nãm:alteri ẽm nãm eẽ(aeri

G qui ſurſuꝫ ꝛ q deorſuꝫ ſeſe hñt:alter.n.igni: alter terrę ꝑter nãm ꝛ ẽm nãm eſt)fit vt circularis motus(cũ his ꝑter nãm cõpetat)alicui alteri neceſſario ẽm naturam inſit.

Expoſitio. ℗ Hęc 4ᵃ rõ vt grecis placet expoſitorib⁹ ad ꝓbãdũ id qđ ꝓbare incepit.Sumit aũt h̃ rõ duas ſuppõnes:ꝛ ex his iſert ꝓpoſitũ.Prima ſuppõ eſt q̄ oĩs mot⁹ eſt:aut ẽꝫ nãm:aut ꝑter nãm.h̃ ſuppõ fuit ſupi⁹ bñ declata:ꝓpꝑea cũ oĩs mot⁹ cõpetat alicui:aut e pn⁹ itriſeco vel extriſeco.q eni e pn⁹ itrinſeco eſt:ẽm nãm eſt hñdus ſiue nãlis qui ꝟo e pn⁹ extriſeco:ꝑter nãm cẽſeť.℗ Scđa ſuppõ eſt q̄ q motuũ eſt cuipiã ꝑter nãm:is alij nãlis eſt.quod exẽplo pꝫ in his motib⁹:qb⁹ ſurſuꝫ itur:atqꝫ deorſuꝫ.nã alter igni:alter terrę ꝑter nãm ꝛ ẽm nãm eſt:q.n.ſurſum

H eſt:igni eſt ẽm nãm:terrę ꝑter nãm.Qui ꝟo deorſuꝫ:eſt terrę nãlis:igni ꝑternaturalis:ſili rõne poſſet in omnib⁹ alijs idẽ induci:verũ in hoc cũ nulla ſit vis:Ariſ⁹ ſuffecit: hę ſunt duę ſuppõnes:q̃ ſi accipianť in añte ſub hypothetica figura:ↄñs erit motuꝫ circularẽ cõpetere alicui corpori ẽm nãm:ꝓbať ↄñtia:ga circularis mot⁹ cõpetit his oĩb⁹ corpib⁹:vtpote igni/terrę/aq̃/ꝛ aeri ꝑter nãm:ſiue ſaltẽ nõ ẽm nãm.vñ hypotheticus ſylls eſt:ſi oĩs motus:aut eſt nãlis:aut nõ nãlis:ꝛ oĩs nõ nãlis alicui eſt nãlis alteri:circularis motus erit alicui corpi nãlis:ꝓbať. ga circularis motus cõpetit oĩb⁹ elñtis nõ nãliter.℗ Categorice aũt põt rõ ſic cõponi:oĩs motus nõ nãlis alicui vel aliquibus corporibus:eſt nãlis alicui alteri ꝑter illa. hęc eſt ſecũda ſuppoſitio.motus circularis eſt non naturalis alicui vel aliquibus corporibus:vt probatur in textu:quia non nãliter competit quatuoꝛ elemẽtis.igiť eſt nãlis alicui corpori ꝑter quatuoꝛ elemẽta collocato:q̃re ſi liceꝫ ↄuertere ꝓpõneꝫ ex obliquis.ſeq̃reť eſſe aliquod

corpus ꝑter quatuoꝛ elīta collocatū:tñ cōpetit nāliter
I motꝰ circularis:qḋ erat ꝓpoſitū.huiꝰ rōnis tāgit maio
rē ibi ⁊ cū.qḋ erat 2ᵒ ſuppō.Tāgit ꝯñeȝ:⁊ minoris ꝓba
Uerboꝝ declaratio. tionē ſil' ibi(ſit vt)⁊ h̄ pacto ꝑſpicua eſt rō 4ᵃ.¶ Quo
ad vba attinet:verbū aut ꝑter nām,quod grece eſt
παρὰ φύσιν,nō vi ꝯſonare bis:q̄ ſupiꝰ dixit.qa nō ois
motus eſt aut ſm nām,aut ꝑter nām alicui cōpetēs.gp
pe cū ignis in ꝓpꝛia regione feratur motu circulari:⁊ tñ
Sol.nōnul. talis motus nec nāl,nec ꝑter nām igni cōpetit.¶ Non
nulli dixerūt verbū παρὰ φύσιν hoc eſt ꝑter nām eē
hic.⁊ ſuperius quodā mō equiuoce ſumptuȝ.ſed de his in
cōmento dicemus:dū Auer.expōnē ꝑlibꝛabimus.

Que Auer. com. 14. Auerroes itaq; vult rōnē hanc eſſe aut gntā aut
ſextaȝ in ordine:ꝙ ſortaſſe eſt gnta ſi
demſatio ſupioꝛ.10.cōmē.eſt vna.eſt ſexta:ſi demſatio
nes.10.cōmē.fuerūt due.Meliꝰ aūt credo demſationeȝ
K hāc eē quartam,vt placet grecis expoſitoribꝰ:⁊ ꝯſonat
vbis Ariſto.eſt aūt ꝯcluſio textus apō Auer.Motꝰ cir
cularis eſt nālis ei corpori:qḋ mouetur illo motu.Et rō
accipit duo.Pꝛimū.ois motus cōpetēs alicui,eſt nālis,
aut accidentalis illi,hoc eſt ꝑternālis.Scdm.ois motus
qui alicui cōpetit nāliter:alicui cōpetit accñtalr:⁊ econ
tra,ois motus cōpetēs alicui accñtalr:alicui cōpetit nā
liter.Tunc arguit̄ ſic.ois motus qui alicui cōpetit accñ
taliter:alicui cōpetit nāliter ꝑ ſcdaȝ ſuppōnē.Motꝰ cir
cularis cōpetit celo.igit̄ vel nāliter,vel accñtaliter. Si
nāliter:habeo intētuȝ:ſin autē accñtaliter:igit̄ alicui alte
ri nāliter:⁊ iterū habet̄ intētum.⁊ addit eſt ꝓpoſitio ma
ioꝛ ꝑme demōſtrationis ſup quā ſaſtētat̄ in hoc loco.q.
d.tota vis rōnis ꝑſentis cōſiſtit in illa ꝓpōne.vȝ,ois mo
tus cōpetens alicui cōpetit aut nāliter:aut accñtaliter:q̄
L fuit maioꝛ ꝑme demōſtrationis:quā fecit cōmē.10.in 2ᵒ
Dubi. Aui. ſyllogiſmo:vt illic pȝ.¶ Sȝ Auerroes dubitat q̄lis eſt
hec demōſtratio an ſimplr:an ex conceſſis:⁊ vr̄ ꝙ ſit ex
ꝯceſſis:qa ſumit duas ꝓpōnes ꝑ arte ſub ꝯditionis no
ta,vt viſuȝ eſt in expōne textus.⁊ infert ꝯñs.igit̄ eſt de
Solō Aui. mōſtratio ex hypotheſi:⁊ nō abſoluta.¶ Rñdet Auer
roes.ꝙ hec demſatio eſt ſimplr ⁊ abſoluta:⁊ non ex hy
potheſi:quia lȝ Ariſꝰ ꝓpōnes acceperit hypothetice:tñ
ꝓpōnes accepte ſunt tales:quas aduerſarius ꝯfiteri co
git̄ velit nolit.igit̄ demonſtratio eſt ex abſolutis.⁊ dixit
hec Auerroes ꝓp Auicēnā:q tenet demſationē p̄ntē eē
2.dub. Aui. ex hypotheſi:vt videbit̄.¶ Scdo dubitat̄:qa Ariſꝰ de
ſuppōnibus ſecūdaȝ ponit hoc pacto.vȝ,ois motus nā
lis alicui,eſt ꝑter nālis alteri.ꝯſtat hāc ꝓpōnē eē ⁊ am
biguā,⁊ nō ad ꝓpoſitū.ambiguā qdē:qa Auicēna videt̄
ipſaȝ negare:vt dicemus.nō ad ꝓpoſitū vo:qa non ſer
Solu. uit rōni,vt viſuȝ eſt.¶ Rñdet Auer.⁊ ꝑmo dicit ꝓpoſi
tionē eē ad ꝓpoſituȝ,quatenus,aut ipſa,aut eius euerſa
M ſeruit rōni.Sua euerſa eſt ois motus ꝑternālis alicui,ē
nālis alteri:hec eni ſeruit rōni:vt tactuȝ eſt in textu.igit̄
ꝑ tāto h̄ ꝓpō eſt ad ꝓpoſitū,ꝑ quāto eiꝰ euerſa rōni ſer
uit.⁊ h̄ ingt.Quis magr̄ nō poſuerit niſi ꝯuerſuȝ:tñ intē
debat dicere euerſuȝ.⁊ ꝙ h̄ itēdebat:probat ꝑ qa facile
pȝ illud euerſum loco e maioꝛi:qm̄ ſi ois motꝰ nālis ali
cui eſt alteri ꝑternālis:ꝑ locuȝ e maioꝛi ſequit̄ eȝ,vt ois
locꝰ ꝑternālis alicui ſit nālis alteri.Scdo ꝓbat eandem
ꝯñtiā ꝑ impoſſe:qa ſi eſſe pōt vt aliqs motꝰ ſit ꝑternālis
alicui:⁊ nulli nālis:tūc aliq̄ ſpēs motꝰ eſſet ꝑ accñs tñ,⁊
violēta:qḋ eſt impoſſe:cū nāle ſit ꝑus violēto ⁊ ꝑ ſe ꝑus eo
qḋ eſt ꝑ accñs.Sic igit̄ pȝ euerſuȝ:tuȝ loco e maiore:tū
ꝑ impoſſe.⁊ qa pȝ illiꝰ euerſuȝ:⁊ ꝯuerſuȝ nō ita:iure poſuit
ꝯuerſuȝ tāq̄ minꝰ notū omittēs euerſuȝ:tāq̄ oibꝰ patēs:
Pō Auicē. ⁊ ſic pȝ quōnā mō ſit ad ꝓpoſitū.¶ Sȝ an ſit vera:Aui
cēna negat illā,nā ſi ois motꝰ nālis alicui ē ꝑternālis al
teri,addā:ſȝ motꝰ celi eſt celo nālis ſm rei veritatē:igit̄ N
alijs violētꝰ ac ꝑternālis:ponat̄ ita:tūc duo motꝰ eſſent
ꝯtrarij eidē:vtpote motui ignis ſurſuȝ ꝯtriꝰ eēt motꝰ deoꝛſū
q eſt terre.⁊ motꝰ circularis:q ꝑ illam ē ei ꝑternālis ⁊ vio
lētus:⁊ ſic vni eēnt duo ꝑ ſe ꝯtria.Tūc rñdet Ariſꝰ:⁊ dicit
Ariſm̄ locutū eē hypothetice:⁊ nō abſolute:qa ꝓpōnē il
lā noluit oīno verā eē,ſȝ ſi eſt vera:ſeqt̄ ꝓpoſitū vt viſū
eſt:⁊ ita vult Auicēna demſonē Ariſꝰ eē ex hypotheſi.
¶ Tertio dubitat̄ de euerſo.vȝ,ois motꝰ ꝑternālis ali 3.dubita.
cui eſt nālis alteri.Nā eſt dubiuȝ ſi h̄ ꝓpō eſt vera vlr
itelligēdo ꝑternāle ꝑ ꝯ nāli,⁊ ꝑ nō nāli ꝑternāle eni ac
cipit̄ biſariā ꝑ ꝯ nāli,⁊ ꝑ non nāli:ideo querit ſi eſt tale
euerſuȝ vlr ⁊ ſm oēm modū itelligēdi veȝ.¶ Rñdet Solō pᵒ.
Auer.2ᵒ.vno mō ꝙ ꝓpō illa eſt vlr vera ſumendo ꝑter
nāle ꝑ ꝯ nāli,mō teneat̄ ignē ⁊ aerem moueri in ꝓpꝛijs
regionibꝰ ꝯ nām.Nā ſi ſic teneat̄:veȝ eſt vlr,ſi aliquis
motꝰ eſt ꝑternālis alicui,eē nālē alteri.⁊ ita ois motꝰ ꝑ O
ternālis alicui eſt nālis alteri.Sȝ qm̄ aſſumptuȝ eſt fal
ſuȝ.vȝ ꝙ ignis ⁊ aer in ꝓpꝛijs regionibꝰ circulariter mo
ueant̄ cōtra naturā:quia tūc talis motꝰ nō eēt ꝑpetuus.
¶ Rñdet aliter ꝙ Ariſꝰ accipit ꝑternaturale cōiter ꝑ Solō 2ᵒ.
oppoſito eēntiali,hoc eſt ꝑ non nāli:⁊ ſic ēt eſt vlr vera
dicta ꝓpō.ois eni motꝰ nō nālis alicui eſt alteri nālis:h̄
eni nō hȝ iſtātiā.⁊ h̄ ingt.nā motꝰ ꝯtriꝰ nāli:q di violētꝰ:
nō inuenit̄ niſi in aliquo q̄tuoꝛ corpoꝝ:ſȝ oppoſitꝰ eēntia
li:q di nō nālis,inuenit̄ in pluribꝰ:qa in igne ⁊ aere:ꝙppe
cū motꝰ eoꝝ ſit cōpoſitꝰ ex recto ⁊ circulari:h̄ eſt quum
qḋlȝ eoꝝ gemino motu moueat̄ recto ꝑ ſe:circulari nō
ꝑ ſe.Sic igit̄ motꝰ violentus vni q̄tuoꝛ tñ cōpetit:quia
ſemꝑ oppoſito corpoꝛi.motꝰ nō nālis cōpetit pluribus
vno:qa aer ⁊ ignis mouent̄ motu circulari nō nālr.qbꝰ P
addit Auer.rōneȝ Ariſꝰ valere ſi hoc pacto ſumat̄ aīt:
ſi eni ois motus nō nālis alicui eſt alteri nālis:ſequit̄ cir
cularē motū eē celo nāleȝ,vt deductū fuit.demū recolli
git ambas ꝓpōnes:quaȝ vna erat motus accñtalis coꝛ
poꝛi alicui,neceſſario erit nālis alicui corpoꝛi.⁊ dic̄ hāc
eſſe verā quouis mō:ſiue accñtale ſumat̄ ꝑ ꝯ nām:ſiue
pro nō nāli.Altera ꝓpō erat motus nālis alicui eſt acci
dentalis alteri,⁊ hanc vult eē diſtinguēdā,nam ſumēdo
accñtale ꝑ cōtra nām:motus celi nulli eſt ꝯtra nāȝ.Su
mēdo accidentale ꝑ nō nāli:illa eſt vlr vera:qa ois mo
tus nālis alicui eſt alteri nō nālis.¶ Hec Auer.circa q̄ Erroꝛ Aui.
ꝑmo aiaduertas ꝙ trāſlatiōes Auerrois ſunt falſe:ſcri
bit̄ eni in illis ꝙ ois motꝰ nālis alicui eſt ꝑternālis alte
ri:⁊ ſup hāc mouit ꝑmā dubōnē.Ubi pȝ in codicibꝰ gre
cis hāc nō eē:⁊ ꝓpea dubitatio illa nō fuit ad ꝓpoſituȝ.
¶ Scdo aiaduertas ꝙ h̄ ꝓpō biſariā itelligi pōt.vt re
cte Auerroes ingt:qa ꝑternāle pōt accipi ꝑ violento ⁊
ꝯ nām:⁊ accipi ꝑ nō nāli.Si accipit̄ ꝑ violēto:illa ē fal
ſa:nō eni opȝ vt ois motus nālis alicui,alteri ſit violen Q
tus:vt recte de circulari eſt iſtātia.Sin aūt accipit̄ ꝑte
ternāle ꝑ non nāli,pȝ ꝓpōnē eſſe vlr verā:nā ois motꝰ
nālis alicui corpoꝛi eſt nō nālis alteri:⁊ nō hȝ iſtantiaȝ.
Hec de ꝓpōne in ſe.¶ Tertio aiaduertas ꝙ ſyllꝰ iſte
eſt iſte:ois motus ꝑternaturalis aliquibꝰ eſt nālis alicui
corpoꝛi diſtincto ab illis.Sed circularis eſt ꝑternatura
lis aliqbus corpoꝛibus vt igni ⁊ aeri.igit̄ naturalis ali
cui ſeꝑato ab oibꝰ elemētis:igit̄ ꝑ cōuerſionē ꝓpōnis fa
cte ex obliqs eſt aliqd corpus ſeꝑatū ab elemētis,cui na
turalis eſt motꝰ circularis:⁊ eſt ꝓpoſitum.¶ Tūc circa Dubitatio
hūc ſyllꝫ dubitat qdā quo ad mioꝛē:qa ſupiꝰ Ariſꝰ ꝓba cuiuſdam.
uit motū circularē nulli corpoꝛi eē ꝑternaturalē:⁊ tamē
in minoꝛe ſumit oppoſitum.vȝ ꝙ motus circularis eſt
ꝑeternaturalis alicui corpoꝛi.¶ Rñdet primo(vt mi Sol.Auer.
hi videtur)iuxta Auer.ſolutioneȝ,ꝙ ꝑternāle poteſt ac
cipi

A cipi cõiter p opposito eẽntiali ẜ est pro nãli:ꝛ põt accipi ꝑprie pro violẽto. voluit igiꝭ Maiorẽ esse verã quomo modo sumptã:qꝛ ois mot⁹ ꝑternaturalis aliquibus:est nãlis alicui:siue sit ꝑternaturale intellectũ pro violento/siue pro nõ nãli. Minorẽ ꝟo voluit intelligi sumẽdo ꝑternaturale pro nõ nãli cõiter:qȏ distinguiꝭ contra eẽntiale:ꝛ sic est vera:nam motus circularis cõpetit igni ꝛ aeri nõ naturalr.

Obiectões

℃ Sed quidã refellit solutionẽ/primo, qꝛ supius ꝛ hic vtiꝭ eodẽ verbo. vz παρὰ φύσιν hoc est ꝑter naturã:ꝛ nõ est consonũ in tam paucis ꝟbis equiuocasse. 2° qꝛ vtitur ysdez exẽplis hic:quibus vtebaꝭ illic. igitur nõ videꝭ sibi dissimiliter ita ꝑter naturã hic ꝛ illic vꝫ accipere pro violẽto.

Cuiusdam sol.

℃ Tenet igiꝭ expositor Aristo. hic ꝓbare cęlũ nõ moueri circulari motu violẽter:ꝛ ẜ contra nõnullos/qui dixerũt oppositũ/vel saltẽ ꝯtra aduersariũ/q posset sic dicere. vñ duplr ꝯtra ẜ arguit. ꝑmo ostẽdo hunc motũ nõ esse ꝯtra nãm: scdo q dato q sit alicui ꝯtra nãm:sequitur itentũ. vz esse alicui nãlem. ꝛ ita vult

B

Aristo. esse sibi vbiqz silem/Hec expositor.

Defensio Auer.

℃ Sz mihi videꝭ hunc reddere rõnem Aristo. leuẽ. Nã tunc eius rõ eẽt ex ꝯcessis:ꝛ ita ad hominẽ. Modo Aristo. (vt Auer. inqt) simplr itelligit. ꝑpterea siqs deductione Auer. afficeretur: dicere posset παρὰ φύσιν eẽ acceptũ hic alr q̃ ꝑus: nec est incõueniẽs in taz paucis ꝟbis Ar. varie loq: mõ id qȏ dic: nõ simplr aduerseꝭ et:qȏ dixit. ꝛ lz sit vsus eisdẽ exẽplis:nõ tñ vtiꝭ illis eodẽ sensu:vt pz itelligẽti. Reliq̃ q̃ expositor addit:sunt ad grecoꝝ mentẽ recte dicta.

℃ Insuper ꝛ si circularis mot⁹ alicui insit ẜm nãm:pz pfecto fore corpus qȏdã simplicius atqz primoꝝ:qȏ qdem sic suapte nã est illud

C circũferri aptũ:quẽadmodũ ignis sursuz:ꝛ terra deorsuz. Si aũt corpa que circulo ferũtur/ꝑter naturã circularẽ motũ subeũt. Mirabile ꝛ oĩno rõnis expers videbiꝭ/hunc solũ motũ esse continuũ:atqz ꝑpetuũ:q qdem ꝑter nãm est. qppe cuz alia quę ꝑter nãm sunt/citissime abolere cõspiciant. itaqz si ignis est id qȏ circũfertur:quẽadmodũ nõnulli autumant:nõ min⁹ hic mot⁹ ꝑter nãm inerit ipsi: q̃ is:qui deorsuz est. siquidẽ motũ ignis/euz videamus:quo ipe e medio recta fertur via. Quapropter ex his oib⁹ aliqs rõcinãs corp⁹ aliqȏ aliud eẽ credet ꝑter ea corpa/quę hic ꝛ

D circa nos sunt. Separatuz tãto sublimiorẽ hñs nãz/quãto plus ab his distabit:quę sunt hic.

℃ Quinto Aristo. arguit. Motus circularis alicui ꝯpetit. vt sensu pz. videmus.n. sensu aliqȏ circulariter moueri: vt solẽ:qui.24. horis ab ortu moueꝭ ad occasuz redeũdo in ortũ. Sic igiꝭ pz motũ circularez alicui cõpetere. Aut igiꝭ ꝑter nãm/aut ẜm nãm. Si ẜm nãm alicui ꝯpetit corpori:pz p cõuersionẽ ꝑpositiõis ex obliqs esse aliqȏ corpus de nũero simpliciũ ꝛ ꝑmoꝝ:qȏ qdem sic suapte natura est illud circũferri aptũ:quẽadmodũ ignis sursum: ꝛ terra deorsuz. est igiꝭ ꝯuersio. mot⁹ circularis alicui cõpetit corpori ẜm naturã:igiꝭ est aliqȏ corpus:cui motus circularis cõpetit ẜm nãz:ꝛ hoc erat intentũ. Addit tñ in ꝯuertente/quędaz:quę nõ accepit in cõuersa: vt q id corpus sit simplex/ꝛ ꝑmuz. qꝛ supposuit ex ꝑoribus rõnibus motũ circularẽ esse simplicẽ ꝛ primũ. Sin aũt alicui corpori cõpetit ꝑter nãm. Illud eẽt aliqȏ quatuor elemẽtorũ/vel ipsa quatuor elemẽta. at si corpa que circulo ferũ-

E tur/ꝑter nãz circularẽ motũ subeũt. Mirabile ꝛ oĩno rationis expers videbiꝭ hunc circularẽ motũ solũ iter cęteros esse ꝯtinuũ:atqz ꝑpetuũ:q qdem ꝑter nãm est. qppe cũ alia oia/quę ꝑter naturã sunt:citissime abolere cõspiciant. quemadmodũ calefactio aquę:ꝛ mot⁹ terrę sursuz: ꝛ cętera id genus. erigaꝭ rõ sic sensus:cõstat circularẽ motũ alicui corpi ꝯpetere:aut igiꝭ ẜm nãm:aut ꝑter naturã. si ẜm naturã tunc per cõuersionẽ sequitur eẽ aliqȏ corpus: cui circularis mot⁹ cõpetit ẜm nãm:ꝛ hoc erat ꝑpositũ. Sin aũt alicui cõpetit corpori ꝑter nãm:maxime eẽt aliquod elemẽtoꝝ:at hoc esse nõ põt:qꝛ tũc eiusmodi mot⁹ nõ eẽt ꝯtinuus ꝛ ꝑpetuus:cuius ꝯtrariũ est demonstratũ in lib. phys. 8. pz igiꝭ esse aliqȏ corpus simplex primuz: qȏ circulari motu ꝑpetuo torqueꝭ.

Error quorũdam.

℃ Ex hac rõne infert errorẽ eoꝝ:qui dixerũt cęlũ/ꝛ qȏ ꝑpetuo circulare motu moueꝭ:nõ esse ignẽ vt nonnulli dixerũt:ꝛ attribui solet Platoni vt in lib. metheoroꝝ habeꝭ. ꝛ inqt: itaqz si ignis est id:qȏ circũferꝭ (vt nõnulli autumãt) nõ min⁹ hic mo-

F tus ꝑter nãm inerit ipsi:q̃ is q deorsuz est. sigdem motũ ignis euz censeam⁹:quo ipse e medio recta fertur via. Ex his omnibus epilogat:ꝛ quę dicit:clara sunt translatione ipsa.

Difficultates.

℃ Sz in his sũt difficultates nõ paucę. Pria. qꝛ videtur Aristo. diuisio insufficiẽs:naz motus põt cõpetere alicui nã/ꝑter nãm/ꝛ nõ ẜm nãm. vt supi⁹ diximus. Scda est:qꝛ põt mot⁹ cõpetens alicui nõ ẜm nãm esse cõtinu⁹ ꝛ ꝑpetuus. Naz ignis in ei⁹ regione ꝑpetua agitatiõe torqueꝭ:at constat ipm moueri circulari motu nõ ẜm nãm. Tertia est:qꝛ nõ videꝭ bene ꝯfutata positio Platonis:q̃ dicit cęlũ esse ignẽ vel igneũ:qꝛ motus circularis minus cõpetit igni ꝑter nãm q̃ motus deorsum: imo apud Ar. circulares mot⁹ cõpetit igni:ꝛ nõ ꝑter nãm:sz magis nõ ẜm naturã. Quarta difficultas est in ꝟbo cõmẽti:q auctoritate Albumasaris dicit hanc ꝑpõnẽ. vz cęlũ nõ ẽ corruptibile/nõ ducere ad ꝑmę certitudinis ordinem: vez illi

G nec aliqs sensus/nec rõ ꝯtradicit. nõ hoc videꝭ iplicans in obito:nã ꝑpositio cui nec sensus/nec rõ ꝯtradicit/est ꝑma:imo est dignitas ẜm Auer. Quinta est in epilogo:naz corpa cęlestia oia sunt eiusdez spẽi/vt diceꝭ in. 2. hui⁹. cõ. 49. igiꝭ alterũ altero sublimiorẽ non habibit nãm tanto magis ac magis:quanto magis ac magis ab his distabit corpibus. hę sunt difficultates nõ paucę:quas gręci omiserunt ꝑ magna pte.

Solo.

℃ Pro solone ad difficultates:quę ꝯtingunt in textu:aduersiõe dignũ Aris. supponere motũ nõ posse cõpetere alicui nõ naturalr:nisi alicui ꝯpetat naturalr. Vbi cũ cõpetit igni mot⁹ circularis nõ nãlr/qꝛ sibi cõpetit per nãm corpis supioris:cui hic mot⁹ cõpetit naturalr. Ex hac suppõne sequitur si nõ est aliqȏ corpus:cui naturalr cõpetit circularis mot⁹. Motũ circularẽ cuiqz cõpetere aut ẜm nãm:aut ꝑter nãm. pz:qꝛ cũ nõ sit aliqȏ supius corpus:cui nã ꝯpetat:necesse est cuiqz cõpetit:cõpetere aut ẜm nãm/aut ꝑter nãm:cũ nõ p nãz alterius cõpetere possit:qȏ est nõ ẜm nãm ꝯpetere.

H ℃ Ex hac suppõne pz q diuisio Aristo. in casu suo est sufficiẽs. Scdo pz i casu suo nõ posse circularẽ motũ ꝯpetere igni nõ ẜm nãz:qppe cũ in casu suo nõ deꝭ corpus supius:rõne cuius cõpetat igni. 3° pz eẽ bñ ꝯfutatã opionẽ Platõis in casu suo:qꝛ vbi nõ est aliqȏ supi⁹ corp⁹:cui p nãz mot⁹ is cõpetat:necesse est circularẽ motũ eẽ ꝑternãlem igni: vt sibi est ꝑternãlis mot⁹ deorsuz:ꝛ p hęc pz solo ad tres ꝑmas difficultates.

℃ Ad quartã fortasse Auer. loquꝭ ẜz opionẽ hois illi⁹. at ẜz se ois ꝑpositio cui ꝯcordãt oẽs sensus ꝛ rõ:est ꝑma. vel dõm eẽ diam iter ꝑpõni alicui nõ ꝯdicere sensus:ꝛ cõuenire sensus oẽs:stat.n. alicui ꝑpõni nõ ꝯdicere sensus nec rõnẽ:qꝛ nõ hñ cadit ei⁹ significat⁹

in ſenſib⁹:cui tñ nõ ↄcordabũt ſenſus.Auer.aũt vbi ꝓpo
I ſitionẽ p̃mã vult eẽ:cui nõ mõ nõ ↄ̃dicunt ſenſus:ſʒ con-
ueniũt ſenſus oẽs:⁊ rõ:⁊ ſic tollit ↄ̃dictio.℄ Ad q̃rtam
rñdet Auer.in cõ.16.⁊ pite/⁊ d c̃ ꝙ corpa celeſtia nõ ſũt
equalia nobilitate:ſʒ variantur nobilitate ꝑ diuia locoꝝ.
nã qd̃ eoꝝ eſt loco ſublimi⁹/eſt nobilitate excellẽti⁹.cui⁹
ſignũ affert:q: Ariſto.in lib.de aĩalib⁹ aſſilãt lunã:que
eſt infima orbiũ terre:que eſt infima elemẽtoꝝ:q: vt in
terra videnẽ diuerſitates in montib⁹ ⁊ vallib⁹:ita in luna
ↄ̃ſpiciunt ptes maculoſe ⁊ limpide.Ad formã difficulta-
tis ↄcedit corpa celeſtia eẽ eiuſdẽ ſpẽi:nõ tñ vniuoce ⁊
ſe equoce:vt.2.hu⁹ dicemus.⁊ ſic pñt dignitate nature/⁊
locoꝝ differre.Uez ꝟo queadmodũ orbes differunt lo
co:differãt nã.12.lib.p̃me pħie recte plibrauim⁹ cõ.44.
⁊ tu lege ea:que illic dixim⁹:⁊ de difficultatib⁹ hactenus.

K ℄ At qui cum eoꝝ que dicta ſunt:alia ſuppo-
ſita ſint:alia demonſtrata:pʒ neqʒ leuitatem/
neqʒ grauitatem habere corpus omne.

Expõ Aũ. cõ.17. ℄ Hacten⁹ demõſtrauit ꝙ corpus qd̃ circulariter moue-
tur:diuat ↄ̃s e corpibus:que recto mouenẽ motu.Nũc vt
Auer.placet:vult declarare que nã ſit nã talis corpis/aſ-
ſerẽs nãʒ talis corpis eẽ neqʒ graue neqʒ leue.⁊ qm̃ Pla-
to arbitrabat oẽ corpus eẽ aut graue/aut leue/hac q̃dem
rõne/q: graue ⁊ leue ſũt ↄ̃ria/iter que nõ dat mediũ ſbm:
dicit corpus tale eẽ leue:imo igneũ atqʒ leuiſſimũ/quate-
Que Auer. cõ.17. nus oĩbus ſuperferẽ.ꝑꝑ opinionẽ itaqʒ Platonis Ariſ.vt
ingt Auer.addet ꝙ nõ oẽ corpus ẽ aut leue aut graue:i-
mo ꝙ ſunt tres nãe:grauis q̃deʒ/⁊ leuis/⁊ media:que eſt
neqʒ grauis neqʒ leuis.Et cũ dixit Plato inter ↄ̃ria nõ eẽ
mediũ ſubm:⁊ nõ poſſe eẽ mediũ inter graue/⁊ leue:obi-
ter rñdet Auer.inter ↄ̃ria dari mediũ ſubm ꝑ negationẽ:
L nõ aũt mediũ aptũ denominari ab altero ↄ̃trarioꝝ:ꝟbi
gr̃a:inter cecũ ⁊ vidẽs dat mediũ ꝑ negationẽ,vtpote la-
pis:q nec eſt cecus/nec vidẽs.itẽqʒ nec mut⁹ nec loquẽs.
Tñ nõ eſt dare aĩal:qd̃ eſt ſubm aptũ denominari ab al-
tero eoꝝ:q̃n ſit cecũ aut vidẽs/mutuʒ aut loquẽs.Sic in
ꝓpoſito in his que apta ſunt eſſe grauia ⁊ leuia/nullũ eſt
corpus/qd̃ nõ ſit graue aut leue.ſimplr ꝟo ꝑ negationeʒ
celũ neqʒ eſt graue/neqʒ leue:ſic igit vt Auer.dicit Ariſ.
duo declarabit ⁊ que nã ſit nã corpis:qd̃ circulariter mo-
net:⁊ qd̃ iter graue ⁊ leue ſit nã media ꝑ negationẽ ſaltẽ.
℄ Et ꝙ celũ neqʒ ſit graue:neqʒ leue:ſm Auer.ſic ſyllo-
giçatur oẽ graue mouet ad mediũ.oẽ leue mouet e me-
dio.at corpus qd̃ circulariter fert neqʒ ad mediuʒ/neqʒ e
medio mouet:ſeqtur i 2ª figª celũ nõ eẽ graue neqʒ leue:
ſed nãe tertie:qd̃ erat ꝓpoſitũ.Uult igit Auer.ꝙ in hac
rõne q̃dã ſupponunt tanq̃ ſupius declarata:vt q̃m cor-
M pus qd̃ circuiferẽ/neqʒ ad mediũ/neqʒ e medio mouet:q̃
erat minor:hãc.n.ſupioribus rõnib⁹ demõſtrauit/⁊ nũc
ſupponit queda demonſtrabunt:vt qd̃ oẽ graue ad me-
diũ:⁊ oẽ leue e medio moueat:que erat maior:⁊ tũc iuxẽ
H Auerro.expoſit.onẽ ingt Ariſto.atq cũ eoꝝ que dicta ſũt:
hoc eſt cũ eoꝝ:que dicenda ſunt in ſigillo:alia ſuppoſita
ſint ex ſupiorib⁹ rõnib⁹:alia dẽmrãta.q: demrãbunt:pʒ.
q: erit ↄ̃ſpicuũ/neqʒ grauitatẽ.neqʒ leuitatem hẽ corpus
oẽ hoc eſt celũ:qd̃ dĩ oẽ/quaten⁹ ↄtinet oĩa.Hec ex Auer.
Qualis expõ Auer. ℄ Hec Auer.expõ ↄuenire vĩ ꝟs/que ſubiũgetac hi q̃
dic nõ ↄuenit:q: vĩ ꝟba nõ exponere:ſʒ euertere.℄ De
Expõ nr̃a. linis igit referant ꝟba hec ad dicta iã:nã eoꝝ q̃ dicta ſũt:
queda ſunt ſuppoſita:vt ꝙ vni vnũ eſt ↄ̃riuʒ:⁊ ꝙ ſint ſo-
le due ſimplices magnitudies:⁊ q̃dã alia.q̃dã aũt ſũt de-
mõſtrata ex q̃buſdã ꝓmiſſis vt ꝙ ſint tres mot⁹ ſimpli-
ces:⁊ ꝙ mot⁹ circularis ſic nãlis alicui corpi:qd̃ ẽ aliud ab
elemẽtis ⁊ miſtis.ex his pʒ:ʒ declaratis ꝓtim ſuppoſitis

ↄſtare põt celũ qd̃ vocat totũ corpus:neqʒ hẽ grauitatẽ/
N neqʒ leuitatẽ:vez Ariſ.nõ ↄtent⁹ declaratiõe hacterum
nouã facit declarationẽ:in qua itez queda ſupponit:⁊ q̃-
dã demõſtrat.Et ſic Ariſ.ꝟbuʒ illud eoꝝ/que dicta ſunt:
non ad dõa(vt Auer.autumat)ſʒ ad dicta refert.℄ Quo
ꝟo ad ꝟba greca attinet:verbũ illud oẽ grece eſt ἅπαν ἅπαν
latine tuʒ totũ tuʒ oẽ.qd̃ q̃dã referũt non ad celũ/ſʒ itelli- oẽ totum.
gunt ſic/pʒ nõ oẽ corpus leuitatẽ aut grauitatẽ hẽ.greci
referunt ad celũ:nam vbiqʒ celũ Ariſto.appellat ἅπαν
hoc eſt totum ⁊ omne:quatenus nihil eſt extra ipſuʒ.⁊ de
intentione ad dicenda hactenus.

℄ At qui ſupponere opʒ q̃dnã graue/q̃due le
ue appellamus:nunc quideʒ quo ad ſatis eſt
ad vſum p̃ſentem:diligentius ꝟo rurſus:cũ
ipſorum conſiderabimus ſubſtantiam.

O ℄ Quia dixit ad eã rẽ demrãndã eẽ queda ſupponẽda:q̃-
dã demrãnda:nũc quenã ſupponẽda ſunt,explicat:⁊ dic
ſupponẽda eẽ q̃dnã graue/q̃due leue ſit:⁊ nõ q̃dẽ exacta
ↄſideratione:ſʒ craſſa quadã minerua:vt ad p̃ſenteʒ cauſã
hoc eſt vſuʒ vel neceſſitatẽ ſufficit.Naʒ in.4.huius libri
volumine diligẽtius ↄſiderabit ipoꝝ ſubaʒ.Sic igit duo
ſupponẽda ꝓponit/vtpote,⁊ q̃d leue ſit:⁊ q̃d graue.haꝝ
ſuppoſitionũ ⁊ neceſſitatẽ ⁊ cãm tradit expoſitor/⁊ ſapi-
de:nã Ariſ.demrãre intẽdit celũ eẽ neqʒ graue neqʒ leue:
ſʒ (vt dictũ ẽ) oĩs demrãtionis p̃n^m eſt qd̃ q̃d eſt q̃ſiti/vel
paſſiõis/vt dic Philoponus:q̃re opʒ ſuppone q̃d graue
q̃dqʒ leue ſit:qd̃ eſt q̃ſitũ de celo:iure hec ſupponere opʒ.
℄ Quo ꝟo ad verba attinet aiaduerſiõe dignũ/cuiuſqʒ
rei duplicẽ poſſe aſſignari diffõnẽ/alterã q̃d nois:alterã
P q̃d rei:⁊ q: in doctrina demrãtiua opʒ ſupponere ⁊ ꝑco-
gnoſcere de q̃ſito q̃d nois:iõ iuniores dicũt Ariſ.iure ſup
ponere q̃d nois graue:⁊ q̃d nois leue:quo ꝟo ad eoꝝ de-
finitiones eẽntiales:loquet i.4.de his.ꝑꝑea dicit nũc q̃-
dẽ ſatis quo ad vſuʒ p̃ſentẽ:q: quo ad definitiões q̃d no-
minis.Diligẽtius ꝟo rurſus/cũ ipoꝝ ↄſiderabim⁹ ſbãm:
Cõfutatio. q: in.4.lib.de his tradet definitionẽ eẽntialẽ.℄ Sʒ hec
expõ vĩ nõ temere facta:vez nõ vĩ ad mẽtẽ expoſitoꝝ:
voluẽt.n.expoſitores definitiões grauis ⁊ leuis hic tradi-
tas eẽ eẽntiales/⁊ nõ tñ q̃d nois:imo ⁊ explicare ſignifi-
cationẽ noĩum/⁊ eẽntias reꝝ:nec alr vnq̃ Ariſ.hec in.3.
Que Auer. vel.4.definit:vt pʒ his/q libros illos reuoluerũt.℄ Sʒ
vt recte Auer.aiaduertit dĩnitiões he nõ ſũt dicte ad dili
gẽtiã:ſʒ ad ſufficiẽtẽ vſuʒ:q: nõ ſũt de illis dicte opiones
veterũ/itẽqʒ nec tradite ꝑ regulã poſterioriſticã.In q̃rto
ꝟo dilıgẽter ſũt dicte:⁊ q: opiones de his/⁊ ꝑ regulã ſunt
Que expoſitor. narrate.hec Auer.⁊ optime.℄ Expoſitor ꝟo dicit defini
Q tiões haſce oẽs dictas nõ diligẽter:q: viũt eis/vt ſuppo-
ſitionibus.In.4.ꝟo ⁊.3.libris dicte ſunt diligẽter:q: per
arteʒ ſunt tradite:⁊ ita he definitiones ſunt quid rei ſm
expoſitores omnes.hec de ſuppoſitionibus.

℄ Graue igitur id ſit:qd̃ ad mediuʒ ferri aptũ
eſt.Leue ꝟo:quod e medio.

℄ Proſequit ⁊ p̃ declarat q̃dnã graue:q̃due leue ſit ⁊ in-
quit graue eẽ id:qd̃ ad mediũ ferri eſt aptũ.leue ꝟo ẽ id:
qd̃ e medio ferri eſt aptũ.Uidenẽ autem definitiões he
bone.conſtãt.n.ſuis g̃rib⁹/ſuiſqʒ dĩaſ.Nã ꝑ ꝟbuʒ id:
qd̃ grece eſt τὸ: idicat gen⁹:qd̃ eſt corpus ſimplex:vel in
q̃ aliqd̃ ſimpliciũ corpoꝝ excellit:ꝑ id ꝟbũ ad mediũ fer
ri eſt aptũ:itelligit dĩam:q̃ dit e leui:ꝑꝑea definiẽs leue
ingt eẽ id corpus vel ſimplex:vel in q̃ ſimplex ꝑdomia-
tur:qd̃ eſt e medio ferri aptũ.naʒ leue ⁊ graue ↄueniũt in
g̃ne:q: vtrũqʒ ẽ ſimp^x corp⁹ vel mixtũ in q̃ ſimpliciũ ali-
qd̃ ꝑdñanẽ dñt ſpẽ:q̃ppe cũ graue ad me^m/leue e medio
ſic ferri

A Dubõnes. ſic ferri aptũ. ❡ Sʒ ambiges fortaſſe. Primo q̃lis nã ſit hec: ſi generica oibus ↄueniẽs: vel ſpecifica. Scdo ambiges cur Ariſ^{to} vtit hoc mõ p negationẽ dicens graue ad mediũ: ⁊ leue a medio ferri eẽ aptũ. ⁊ nõ dixit graue deorſuʒ ⁊ leue ſurſuʒ eẽ aptũ ferri.

Que Auer. cõ.17. ❡ Ad pmã ſoluit Auer. diffinitionẽ eiuſmodi eẽ genericã: cũ cõpetat oibus ſpẽbus grauis ⁊ alterã oibus ſpẽbus leuis. Ad cuiꝰ euidentiã duo indicat. Primũ, qd duplex ẽ graue, duplexq3 leue. alterũ ſimpl'r. alterũ i reſ^{to}. terra ⁊ ignis ſũt talia ſimpl'r: q2 terra oibus elemẽtis eſt grauis: ignis oibus elemẽtis leuis. aqua ⁊ aer ſunt graues leueſue reſpectu. eſt. n. aq̃ ad aereʒ atq3 ignẽ grauis. ad terrã xo leuis. aer xo ad terrã atq3 aquã leuis: ad ignẽ grauis. pbat hec q2 ſi aqua p poſſe vel ipoſſe eẽt in centro mundi moueret ad ſupficiẽ terre ⁊ ad concauũ aeris: que rõ docet illã ad terraʒ leuitare, ad aerem xo grauitare. Preterea ſi aer poneret in celi cõcauo de-

B ſcenderet ad cõuexũ aque ẽt ad cõcauũ ignis: que rõ docet aerẽ ad ignẽ graue, ad cetera leuẽ eẽ. ❡ Indicat 2° ⁊ corollarie in aq̃ grauitatẽ abundare: in aere leuitatẽ. ppe cũ aqua ad duo ſit grauis, ignẽ vʒ ⁊ aerẽ. ad vnũ leues terrã vʒ. aer ↄtra ad vnũ grauis, ignẽ. ad duo aquã ⁊ terrã leuẽ eẽ. Ex his vult definitiões haſce genereas eẽ: cũ oibus ſuis ſpẽbus cõpetant. ⁊ ego addo eẽ genereas nõ mõ q2 ſuis ſpẽbus ppꝛijs cõpetunt vt oibus grauibꝰ ⁊ oibus leuibꝰ ſimplicibꝰ: ſʒ ẽt oibus ſpẽbus extraneis, q2 oibꝰ miſtis ex his: lapis. n. grauis ẽ ⁊ ad mediũ ferẽ: q tñ mixtus eſt. oleũ e medio aptũ eſt moueri: qd tñ eſt miſtũ. ❡ Ex dictis colligit Auer. Ariſ^{tem} p pñ^{m} quo graue ad mediuʒ: ⁊ quo leue e medio ferunt eſſe formã ſubalem eorũ: que eſt illorum habitus ⁊ perfectio eſſentialis. ⁊ ſi diceret vulga-

C res velle leuia moueri a leuitate que eſt accñs: ⁊ graue a grauitate que ẽt eſt accñs. Rñdet hoc eẽ dictũ vulgariũ: q nõ pcipiunt ni ſi accidẽtia: nõ ſubas: tñ re vera pncipiũ vex eſt forma ſubalis illoꝝ: hec Auer. ex qbꝰ pʒ de mente Auer. q grauia ⁊ leuia mouent pncipal'r e ſuis formis effectiue. lʒ ↄtingat ſm vulgus tribuere nomẽ pncipij accidentibꝰ: que formã ↄſequũt queq3 ſunt inſtrumẽ-

Que expoſitoꝛ. taria pncipia: veluti caliditas calefactiõis. ❡ Ad 2^{m} rñdet expoſitoꝛ ⁊ hñ, Ariſ^{tem} ſic definiſſe p negationẽ: ⁊ nõ p ſurſuʒ vel deorſuʒ q2 nõ oẽs ↄcedant ſurſuʒ ⁊ deorſuʒ in mundo elementario, oẽs tñ ↄcedant mediũ. ppea ne ipediant definitiões: dixit graue eẽ id qd ad mediũ, leue qd e medio aptũ eſt ferri: donec in 2° declarabit in mũdo eẽ dĩas poſitiõis. vʒ ſurſum ⁊ deorſuʒ. hec expoſitoꝛ ⁊ ſapide.

Conſideratio verboꝝ ❡ Quo xo ad verba attinet dixit (graue igit id ſit) ⁊ nõ dixit graue eſt: vt idicaret definitiões haſce eẽ hic acceptas, vt ſuppõnes, donec illas p artẽ nanciſcet in. 3. lib. ⁊. 4. ⁊ ẽt dixit qd ad mediũ ferri aptũ eſt. Naʒ nõ opʒ vt

D ſemp graue ferat deorſuʒ: ſʒ ſit aptũ ferri. ⁊ magis p aptũ moueri) q̃ p aptum queſcere deſcribit: q2 ppe cũ hec inueſtigatio p motuũ ſimpliciũ dĩam agat. Accedit ẽt ad hec, q motus eſt notioꝛ quiete: ⁊ habitꝰ. hec de verbis.

❡ Grauiſſimuʒ id his oibus ſubſtat: que deorſuʒ feruntur: leuiſſimũ id qd omnibus ijs ſuperfertur, que ſurſum petunt.

❡ Et de prima ſuppõne hactenꝰ. 2° xo ſuppõ eſt definitio grauiſſimi ⁊ leuiſſimi. grauiſſimũ qdẽ eſt id qd oibus ijs ſubſtat: q̃ deorſuʒ ferunt. leuiſſimũ xo id: qd oibꝰ ijs

Que Auer. cõ.17. ſuperfert: q̃ ſurſuʒ petũt. ❡ Auer. xo in ſuis trãſlatiõibꝰ ſic hʒ: graue eſt illd qd grauitate pcedit oia grauia ⁊ reſidet ſub oibus deſcendẽtibꝰ ad inferiꝰ: hoc eſt queſcit ſub oibꝰ: q̃ deorſuʒ mouent. leue xo qd leuitate pcedit oia leuia: ⁊ eleuat ſup oia: q̃ ſurſuʒ ferunt ſup his diffinitiõibꝰ, pl'a tãgit Auer. quoruʒ pͥ^{m} eſt qd hec eſt alia deſcriptio grauis ⁊

E leuis: nã pꝰ fuit cõis oibꝰ ſpẽbꝰ grauis ⁊ leuis: hec eſt ppa graui ⁊ leui ſimpl'r. 2^{m} eſt q hec definitio põt eſſe vna: ⁊ plꝛes. ſi vna: hec dat p gené: q̃ graue queſcit in loco ppo. pꝰ xo ex motꝰ. ſin aũt plꝛes: pꝰ eſt p motũ: que dicit graue eſt qd pcedit grauitate oia grauia. 2° p gené: que dicit ⁊ qd oibus ſubſtat. Addit tñ q forte hec definitio eſt vna ↄpoſita ex illis duabꝰ: ita vt definitio grauis ⁊ leuis ex illis duabꝰ ppꝛietatibꝰ ↄpoſ^{ta} ſit notioꝛ. ⁊ ſic vĩ velle hãc eẽ 2^{am} definitionẽ grauis ⁊ leuis ſimpl'r dĩns a pꝰ multifariã, pꝰ q2 illa fuit cõis oibꝰ ſpẽbꝰ grauis ⁊ leuis. hec cõpetit graui ⁊ leui ſimpl'r tñ. 2° q2 hec data eſt p gené, Supioꝛ p motũ. 3° lʒ ↄponit ex duabꝰ ppꝛietatibꝰ: ſupioꝛ xo p genus ⁊ dĩas. 4° hec eſt notioꝛ: illa xo obſcurioꝛ. Nã hec dat p ppꝛietates notiores. Illa p genꝰ ⁊ dĩaʒ. hec ex Auer.

Qual' Aui. expõ. ❡ Tu xo aiaduerte q oia hec ſunt ſupflua: ⁊ trãſlationibꝰ noſtris ⁊ grecis codicibus diſſona. ſunt. n. ſolũ ab eo ficta.

Conſideratio xboꝝ. ❡ Quo xo ad xba attinet: grauiſſimũ hic nõ itelligit illd: qd eſt gradual'r intenſius graue. Naʒ aqua eſt grauiſſima gradual'r: q2 grauis vt octo. ⁊ aer leuiſſimus gradual'r ſili rõne: ſʒ itelligit grauiſſimũ ⁊ leuiſſimũ: qd eſt tale ſimpl'r, ⁊ reſ^{u} oium: vt recte Auer. q̃ rõne nõ indocte Aui. aſſeruit eẽ

F duas definitiões grauiſſimi ⁊ leuiſſimi: nã pꝰ erat cõis. 2° xo ppꝛia graui ⁊ leui ſimpl'r. 2° dixit q oibꝰ ſubſtat eoꝝ que deorſuʒ ferunt. adijcit. n. eoꝝ que deorſuʒ ferunt: nã centrũ terre oibus ſubſtat: nõ tñ eorũ que deorſuʒ feruntur. nõ. n. deorſũ fert. Sil'r de leui dixit q oibus eminet, que ſurſuʒ petũt, pp celũ. nã celũ oibus eminet: non tñ eſt eorũ: que ſurſuʒ petũt. Quibꝰ pʒ definitiões haſce datas eẽ p gené: pma xo dabat p motũ. verbũ. n. ſuperfert grece eſt ἐπιπολάζον latie ſuꝑ eminẽs, ſuꝑ emergẽs. 3. aiaduerte xba illa ſurſuʒ ⁊ deorſuʒ eẽ ſumpta vt pus. vʒ deorſum p medio: ſurſuʒ pro e medio recedere: ſʒ vt idicaret vſuʒ cõeʒ: ſic locutꝰ ẽ. ⁊ de grauiſſimo leuiſſimoq3 hactenꝰ.

ἐπιπολάζον eminens, emergens, ſuplanum.

❡ Neceſſe igit oẽ qd fert aut deorſuʒ aut ſurſuʒ aut leuitatẽ aut grauitatẽ aut vtrũq3 hre: nõ ad idem tñ. Ad alia nãq3 ſunt grauia ⁊ leuia: vt aer ad aquã: ⁊ aqua ad terrã. Corpus

G igit qd circulo fertur: impoſſibile eſt habere grauitatem aut leuitatem.

❡ Ex dictis ſuppõnibus ſyllogiſat ppoſitũ ſic: oẽ habẽs grauitatẽ aut leuitatẽ aut vtrũq3 mouetur aut ſurſuʒ aut deorſum hoc eſt aut e medio aut ad mediũ: hec maioꝛ ex ſuppõnibꝰ pʒ. Corpus qd circulo fert, neq3 mouet e medio, neq3 ad mediũ. igit corpus qd circulo fertur, neq3 hʒ grauitatẽ, neq3 leuitatẽ, neq3 vtrũq3: ⁊ hoc in 2° figura huius rõnis nõ ponit maiorẽ in ppꝛia forma: ſʒ eiꝰ ↄuertentẽ: ⁊ ingt neceẽ igit oẽ qd fert, aut deorſuʒ aut ſurſum: aut leuitatẽ, aut grauitatẽ, aut vtrũq3 hre: ⁊ q2 dixit aut vtrũq3 qd vĩ fortaſſe impoſſe niſi ſit miſtũ: addit nõ ad idẽ tñ: ſʒ ad alia atq3 alia. ad alia nãq3 ſũt grauia ⁊ leuia: vt aer ad aquã eſt leuis ⁊ ad terrã: aqua xo ad terrã tñ. ecõtra aq̃ eſt grauis ad aerẽ ⁊ ignẽ: aer aũt ad ignẽ tñ. Sic igit cor-

H pus ſimplex hre põt vtrũq3 in reſpectu. Ex his igit vult hre hãc maiorẽ, oẽ hñs grauitatẽ aut leuitatẽ aut vtrũq3 mouet aut dorſuʒ aut ſurſuʒ: vt ex definitõibꝰ pʒ. Poſuit tñ nõ ipaʒ: ſʒ eius ↄuertentẽ: vt iduceret demõſtratiõne hanc conſtare ex vlibus ⁊ ↄuertibilibus. Poſuit ẽt ⁊ ↄnem dicens corpus igit qd circulo fert. Impoſſe eſt hre aut grauitatẽ aut leuitatẽ: ſed neceſſe eſt eſſe neutrũ: vt e pncipio pbare propoſuit. De ſyllogiſmo igitur tetigit maiorem ⁊ concluſionem. hec de ſyllogiſmo.

Averroes aũt eodẽ mõ textũ itroducẽs vult maiorem quo ad ambas ptes conuerti: vt Que Auer. cõ.17.

pȝ ex deſcriptionib⁹:que ſemp ↄuertuntur cū deſcriptis.
I dictuȝ eſt.n.graue eē id qđ ad mediū ferť.igiť p ↄuerſio/
nē deſcriptionis:qđ ad mediū fertur:ē graue.Siľr leue ē
qđ e medio ferť.igiť qđ e medio ferť:eſt leue p eandē re/
gulā.igiť cōgregādo ambas pīes:oē qđ e medio ferť eſt
leue:τ oē qđ ad mediū ferťr eſt graue:q̄re p ↄuerſioneȝ
oē grauitatē aut leuitatē aut vtrāq; hñs mouetur aut ad
mediū aut e medio:τ ecōtra/oē qđ ad mediū vel e medio
ferť eſt graue aut leue:τ ſic pȝ conuerſio maioris.Quare
accepta maiore.vȝ oē habens grauitatē aut leuitateȝ aut
vtrūq; moueť ſurſuȝ aut deorſuȝ:que erat maior.Scđo
aīaduertit Auer.eodē mō eſſe dōm de graui τ leui:q̄ τ de
deſcenſu aſcenſuq; dī.Eſt.n.aſcenſus ſimpľr:q̄ leue ſim/
pľr ſurſuȝ ferť.aſcēſus in reᵗ:quo leue in reᵗ ſurſuȝ aſcen/
dit:in reᵗ τ de deſcenſu ſiľr.Quare de graui τ leui nō aľr
q̄ȝ de deſcēſu aſcenſu ve dī:eſt dōȝ:τ hec que Auer.dixit
ſunt ſapide dicta.❡ Quo igiť ad verba attinet/pȝ vt re/
K cte dicit Auer.optime Ariˢᵗᵐ adieciſſe pticulā igiť.q̄ gre/
ce eſt δή:q: hoc ex dictis deſcriptionib⁹ ſequiť:que ſemp
ↄuertunť cū deſcriptis.recte ēt in ↄ̇ne adieciſſe ēt igiť:vt
induceret eſſe perfectū ſyllm̄.hec de mente Auer.

❡ Nō eni pōt ipȝ aut ſm nāȝ aut pter nāȝ/aut
ad mediū aut e medio moueri. Recta.n.la/
tio nō cōpetit ipſi ſm nām:q̄ppe cū vniuſcu/
iuſq; ſimpliciū vna ſit. Quare erit idē alicui
corū que hoc pacto moueť.Qđ ſi pter nāȝ
ducať:ſi latio que eſt deorſuȝ:ſit pter naturā:
que ſurſuȝ eſt:erit ſm nāȝ.Sin aūt q̄ ſurſuȝ
pter nām:que deorſuȝ ſm nām erit. Poſui/
mus enim contrariorū quorū alterum eſt p/
L ter naturam:alterum eſſe ſm naturam.

❡ Minor dicte demrātiōis erat:ſȝ corpus qđ circulo fer/
tur nō moueť ad mediū nec e medio:τ ideo pbat illam/
τ pſyllogiȝat ſic:oē qđ moueť ad mediū vel e medio:mo
ueť aut ſm nām aut pter nām recto motu vt ſupiorib⁹ le
ctionib⁹ patuit.Sed qđ circulo ferť.nō moueť recto mo
tu.igiť nec e medio:nec ad mediū.pbat minorē:nā ſi re/
cta rō cōpetit celo aut ſm nām aut pter nām.Si ſm na/
turā/tunc celū eēt eiuſdē nāe ac ſpēi cū quatuor elemētis
cui⁹ oppoſitū in primo pblemate eſt deductū:deducit
q: cuiuſq; ſimpliciū vna eſt latio ſm nām:q̄re ſi celū re/
cto motu moueť ſm nām/pculdubio opȝ fateri celuȝ eē
aut de ſpē ignis vel aeris:aut de ſpē aque vel terre:aut di
cere vnaȝ lationē ſimplicē ſm nām ↄuenire plurib⁹ ſpē
differētib⁹:que oia ſunt ſupius bñ diſputata.Sin autē p/
ter nām latio recta celo cōpetit:cū oīs recta latio ſit aut e
M medio:aut ad mediuȝ:q̄ratur que harū celo ↄpetit:ſi que
eſt deorſuȝ ſit pter nām:que eſt ſurſuȝ erit ſȝ nāȝ:ſin aūt
ecōtra que eſt ſurſuȝ eſt pter nām:que eſt deorſuȝ:erit ſȝ
nām.Nā duoꝝ ↄtrariorū ſi vnū eſt nāľ alicui cōpetēs:al/
teꝝ eſt pter nām eidē ↄueniens:vt ſupius eſt demonſtra
tū.Quare pȝ celū nō poſſe recto motu moueri:τ ſic nec e
medio:nec ad mediū.que erat minor de pſyllogiſmo.tā/
git ↄ̇nem que erat minor ſyllogiſmi pdicti τ ingt:nō eni
pōt ipm celū aut ſm nām/aut pter nām:aut ad medium
aut e medio moueri.hec fuit minor ſylli/quā ſumit vt ↄ̇/
neȝ pſylli:deinde pbat minorē pſylli:τ vtiť diuiſione
dicēs.recta.n.latio nō cōpetit ipſi ſm nām:q̄ppe cū vni/
uſcuiuſq; ſimplicium in ſpē vna ſit latio ſimplex in ſpē.
❡ Qđ ſi ſit vna ſm nām celi τ elementoꝝ:erit idē alicui
eorū que hoc pacto.ſ.recto motu moueť:τ ſic erit ſpecie
idē alicui quatuor elementorū:cui⁹ oppoᵐ in primo p/
blemate eſt demonſtratū:eſt.n.dictuȝ corpus qđ circulo
ferť eē alteri⁹ nature ab elemētis.Deinde pbat ꝙ recta N
latio nō ↄpetit celo pter nām:q: vel illa erit e medio vel
ad mediū:τ q̄cq̄d dicať:altera erit ſibi nāľis:τ ita ſeqtur
vt prius ipm eē eiuſdē ſpēi cū alicui vel oibus elemētis.pȝ
igitur minor dicti ſyllogiſmi.

Mouet Auer.hic dubitationē.nā Ariˢᵗᵒ vtiť ad p/ Que Auer.
bandū celū nō recto motu moueri pter na/ cō.18.
turā/hac ppōne.vȝ/ſi aliq̄s mot⁹ īeſt alicui pter nām op
poſitus ineſt illi ſȝ nām.vnde ſunt due ppōnes.Prima
ſi aliq̄s mot⁹ ineſt alicui ſm nām:ei⁹ oppoſit⁹ ineſt eidē
pter nām.Scđa eſt hui⁹ ↄuertens.vȝ ſi aliq̄s mot⁹ ineſt
alicui pter nām:ei⁹ oppoſit⁹ ineſt eidē ſȝ nām.Dicit mō
Auer.ꝙ Ariˢᵗᵒ poſuit p̄mā:ſȝ intendit ↄuertentē:quā ipſe
appellat conuerſaȝ.nā hec vī ad ppoſitū.Intēdit eni p/
bare ꝙ recta rō nō ↄpetit ei pter nām:qđ eſt 2ᵐ mēbrū
diuiſiōis:τ pbat p hāc regulā que eſt ↄuertēs p̄me ppō/
O nis.vȝ ſi aliq̄s motus ineſt pter nām alicui:eius oppoſit⁹
ineſt illi ſm nām.❡ Dicit mō Auer.dubitādo hanc eſſe
occultiorē p̄ma:q: poſſet aduerſari⁹ illā negare:naȝ dice
ret vtroſq; rectos motus ineſſe celo pter nām:τ circularē
ineſſe illi ſȝ nām:τ ita negať ꝙ ſi aliq̄s mot⁹ ineſt alicui
pter nām:eius oppoſit⁹ ineſt illi ſm nāȝ:q pñt ambo cō/
petere pter nām:τ circularis ſm nām.At in p̄ma nō pōt
ſic dici:q: oēs ↄcedūt ſi aliq̄s mot⁹ ineſt ſm nām alicui:
eius oppoſit⁹ ineſt illi pter nām:nec aduerſari⁹ pōt hanc
negare:τ ſic aſſumptū Ariˢᵗᵒ eſt dubiuȝ.❡ Rñdet Auer. Sol.Auer.
τ dicit ꝙ lȝ illa propoſitio ſit occultior:tñ ſtat τ eſt vera.
aľr celo ineſſet aliqđ ↄtrariū:τ ſic eēt corruptibile:τ dedu/
cit q: ſi illi duo mot⁹ inſunt celo pter nām.alicui alteri ie/
runt ſm nām:q: [illegible] qđ ineſt alicui pter nām:ineſt alteri
ſm nāȝ(vt ſup[illegible] dicebať)τ ita illud alterū erit celo cō
trariū:ex quo [illegible] aliqđ nāle:qđ eſt celo pternaturale:τ P
ppea dicit Auer.ꝙ Ariˢᵗᵒ adiecit in textu celū nō hře con
trariū.hec Auer.❡ Sed miror hec que Auer.ingt:naȝ τ Qual Ari.
ↄuertens τ cōuerſa tenet eadē regula.hec eni ſi aliq̄s mo expoſitio.
tus cōpetit alicui naturaľr:ei⁹ oppoſit⁹ cōpetit eidē pter
nām:tenet hac regula.vȝ q: duorū ↄtrarioꝝ ſi alterū cō/
petit alicui ſm naturam alterum competet eidem pre/
ter naturam.Siľr ſi aliquis cōpetit alicui pter naturam:
eius oppoſit⁹ cōpetit eidē ſm nām.ambe eniȝ he tenent
vīute ↄtrariorū:que eſt ꝙ ſi alterū alicui nāľ cōpetit alte/
rū pter nām cōpetere dȝ.Quare ambe ille videnť eque
note:τ nulla eē altera occultior.Cū ambe vim habeāt p/
prietate ↄtrarioꝝ.Et quū dicebat ꝙ aduerſari⁹ pōt finge
re vtroſq; mot⁹ ineē celo pter nām:circularē ↄ̇o ſm na/
turā:dicerē hoc eſt dictū voluntariū:τ contra pprietateȝ
ↄtrariorū.Qđ ↄ̇o addit Auer.ſoluēdo ſuā dubitationeȝ:
eſt fictum:τ non repertū in codicibus grecis.Quare vide/ Q
tur mihi Auerroem fruſtra laboraſſe.

❡ Quuȝ aūt ad idē totū τ ps ſm nām ferať:
veluti tota terra:τ pua gleba:euenit primo
vt ipm q̄dē neq; leuitatē neq; grauitatē hēat
vllā:nā aut ad mediuȝ aut e medio ſuapte nā
ferri poſſet.Deinde fieri negt vt ipȝ mouea/
tur motu ad locū aut ſurſuȝ aut deorſuȝ ↄ̇tra
ctū:q̄ppe cū motu alio moueri ñ poſſit:neq;
ſm nām:neq; pter nām:neq; ipm neq; par/
tiū aliq̄.eadē ſiquidē rō ſit de toto τ parte.

❡ Poſſet ad dictā rōnē rñderi ꝙ lȝ totū celū nec ſurſum
nec deorſuȝ ferať:tñ eſt graue vel leue:q̄tenus ſi ps e toto
celo detrahať reſcidaturq;:moueretť aut ſurſuȝ aut deor
ſum

A ſum nã: ⁊ hoc dicebãt veteres cęlũ eẽ. vʒ graue aut leue: ſʒ
ipm nõ moueri i ꝓprio loco ſurſuʒ aut deorſuʒ: qm̃ nullũ
elementũ in ꝓpria regiõe mouet̃ ſurſuʒ aut deorſuʒ: ſed
qꝛ oẽ elementũ in ꝓpria regione mouet̃ circulo, ⁊ partes
mouent̃ recto motu: iõ fingi poſſet cęlũ eẽ aut graue aut
leue: ⁊ ſi in ꝓprio loco moueat̃ circulo: qꝛ ptes ſunt recto
motu moueri aptę. ſi e toto reſcinderentur. Rñdet ⁊ duo
ſil' cõplicat: qꝛ rñdet ⁊ epilogat: ⁊ ſumit illud qđ oibus cõ
ſtat. vʒ ad eundẽ locũ ferri totũ ⁊ ptẽʒ: ⁊ hoc maxie in ſi-
milarib⁹ corporib⁹ locũ hʒ. ex hoc infert duo: quoꝝ pmũ
eſt ꝙ cęlũ ipm totũ neqʒ grauitatẽ: neqʒ leuitatẽ hẽat vl-
laʒ: pʒ qꝛ nec e medio: nec ad mediũ eſt aptũ ferri. Scđo
īfert vt neqʒ ipʒ detractũ atqʒ reſciſſuʒ moueri poſſit aut
ſurſuʒ aut deorſuʒ: qđ eſt dicere: vt neqʒ ei⁹ ps reſciſſa e to-
to moueatur aut ſurſuʒ aut deorſum: neqʒ natura neqʒ p-
B ter naturam: quippe cum vna ſit ratio de toto ⁊ pte ma-
xime in ſimilarib⁹. Quare pſpicuũ eſt cęlũ nullã prorſus
grauitatẽ aut leuitateʒ hẽre: ⁊ eſſe ſimilare in toto ⁊ oibus
Quę Auer. cõ. 19. i ptib⁹. hęc de cauillo deqʒ epilogo. ❡ Auer. xᵒ cõmẽto
Expõ Ari. pſenti ait Ariᵗᵉᵐ ꝓbaſſe cęlũ neqʒ eẽ graue: neqʒ leue de-
monſtratiõe facta in zᵃ figura hoc pacto, oẽ graue aut le-
ue mouet̃ e medio vel ad mediũ. cęlum neqʒ ad mediũ:
neqʒ e medio mouet̃. igit̃ cęluʒ neqʒ eſt graue neqʒ leue.
iſtę ſunt duę ꝓpõnes in qbus demonſtrationẽ Ariˢ aſſe
rit eſſe fundatã: quas vtraſqʒ rõne ꝓbatas eſſe fatet̃. Nã
maior ꝓbata eſt definitionib⁹ grauis ⁊ leuis. minor xᵒ
diuiſione: qꝛ ſi cęlũ mouet̃ ad mediũ: vel e medio: moue-
ret̃ aut nã: aut pter naturã: ⁊ reliqua: ⁊ ſic ambę bona ra-
tione ſunt probatę. dicit zᵒ ꝙ lʒ ambę ꝓpõnes ſint bona
rõne ꝓbatę: adhuc minor rõne ẽt vlteri⁹ ꝓbatur ⁊ cõpo
nit̃ ſic, ad quẽcũqʒ locũ mouet̃ ps: mouet̃ ⁊ totũ. Nulla ps
cęli mouet̃ e medio: nec ad mediũ. igitur. in tertia figura
C vel p ſe vel reductiue: cęlum nec mouet̃ ad mediũ neqʒ e
medio: quę erat minor. hęc rõ continet duas ꝓpõnes. vʒ
maiorẽ ⁊ minorẽ. Dicit modo Auer. maiorẽ patere rõne
eſſeqʒ intelligibilẽ hoc eſt intellectu notam: minoreʒ xᵒ
ſẽſu. maior qdẽ pʒ rõne: qꝛ ꝯſtat eũdẽ eẽ locũ toti⁹ ⁊ ptis:
mõ totũ ⁊ ps ſint ꝯſimiles rõne ⁊ ſpẽ: quã vlteri⁹ decla-
rat exẽplo, qꝛ ad quẽ locũ mouet̃ gleba: ad eum mouet̃ ⁊
vniuerſa terra. ſi eſſet extra locũ ſuum. ⁊ hãc vlteri⁹ rõne
declarat: qua ⁊ exẽplũ ẽt patere põt: eſt ⁊ rõ qꝛ toti⁹ ⁊ p-
tiũ in ſimilarib⁹ vna eſt nã definitiõe: ꝙ ſi nã eſt vna de-
finitiõe: vna erit forma toti⁹ ⁊ ptiũ: qꝛ definitio ſumitur e
forma: vbi vna ſit forma: vna erit actio ⁊ vn⁹ mot⁹ rõne
— ⁊ ſpẽ. vbi vn⁹ eſt mot⁹ ſpẽ: vnus eſt loc⁹: vnũ. n. motũ vn⁹
ꝯſequit̃ loc⁹. q̃re in ꝯſimilarib⁹ toti⁹ ⁊ ptis vn⁹ eſt loc⁹: ⁊
pʒ maior rõne. vʒ ꝙ ad quẽcũqʒ locũ mouet̃ ps: mouet̃
⁊ totũ. minor xᵒ pʒ ſenſu. nulla. n. ps cęli mouet̃ alio mo
D tu q̃ circulari. Aſtronomi. n. q ſtellas obſeruarũt ab anti-
quo. inuenerũt illas eodẽ ſemp in nũero: atqʒ eodẽ in lo-
co: ⁊ nullã cecidiſſe neqʒ aduolaſſe tradunt. Sic igit̃ pʒ
hęc minor ſenſu ⁊ obſeruatione aſtronomoꝝ. obſeruatio
eni ſenſu fit: ⁊ inſtrumẽtis ſenſilib⁹. pſentẽ igit̃ textum alr
Auer. alr ⁊ nos expoſuim⁹. nã nos cauillũ remouiſſe dixi
mus. Auer. xᵒ vult Ariᵗᵉᵐ hoc in textu ꝓbaſſe minorẽ di
cte demõſtrationis: ⁊ ambę expoſitiones cõuenire poſſunt.
❡ Sed occurres pmo qꝛ iam videm⁹ ſtellas cadere: q̃s
appellam⁹ diſcurſus. Scđo ſol calefacit. igit̃ eſt ignis vel
igneus. tenet argu̅ qꝛ ois ignis calefacit. igit̃ p ꝯuerſionẽ
in terminis oẽ calefaciẽs eſt ignis. Sol igit̃ eſt ignis vel
igne⁹: ⁊ ita leuis. Ad pmaʒ rñdet negãdo aſſumptũ. vʒ ꝙ
ſtellę cadẽtes ſint ptes cęli. imo ſũt res elemẽtarię: qꝛ ex-
halatiões motu veloci accenſę: vt i metheoris dixit Ariſ.
Qđ aũt nõ ſiat ſtellę pʒ: qꝛ ſtellę cęli nõ ſunt hucuſqʒ di-
minutę nũero: imo aſtronomi qꝛ illas ⁊ illarũ numerũ ⁊
magnitudinem obſeruarunt: reperiunt eaſdem ⁊ nume E
ro ⁊ magnitudie ſp. Ad zᵐ rñdet negãdo ꝯuerſionẽ: qꝛ
vlis affirmatiua nõ ꝯuertit̃ in terminis. vt p poꝝ dictuʒ
eſt. veꝝ cur ſol calefacere poſſit: ⁊ nõ eẽ ignis. z. lib. hui⁹.
cõ. 4 z. dicet vlteri⁹ dicit hęc eẽ dicta. vt Alexã. inqt ꝯ eos
q dixerũt cęlũ eſſe graue: nõ cadere xᵒ: qꝛ deferi ſup oia
elemẽta: quę tenẽt ipm ne cadat. Ariſ. igit̃ ſumit̃ ꝙ lʒ to-
tũ nõ caderet: ſaltẽ ptes cęli cecidiſſent: qꝛ totũ põt ſuſti-
neri ab elñtis īfra ꝯtinẽtis. ptes xᵒ minime. hęc igit̃ ſũt
dicta ad illos q ſic đ cęlo autumãt: vt Alexã. inqt. ❡ Ex
his colligit Auer. duo pᵐ ꝙ cęlũ nõ eſt aliqđ elñtoꝝ ſim-
plicũ: vt pʒ rõne accepta ab illi⁹ motu. zᵐ ꝙ cęlũ nõ eſt
miſtũ: qm̃ cũ nõ ſit eq̃le ad pondus: aliqđ elñtoꝝ in illo
pdominari oportebit. ⁊ ſic moueri a pdominãte elñto. cõ
ſtat aũt cęlum nõ moueri e medio nec ad mediuʒ nec vt
ſimplex: nec a pdñante elñto: ⁊ ita pſpicuũ ẽ ipm eẽ nãm
neqʒ grauẽ neqʒ leuẽ. ſʒ eẽntiã neutrã. h Ax. ❡ Iuniores Dubitatio
dubitãt: qꝛ nõ vi eundẽ eſſe locũ toti⁹ ignis: ⁊ portiũculę iuniorũ.
ignis: qm̃ tũc ps eẽt eq̃lis toti: qppe cũ loc⁹ eq̃lis ſit loca- F
to. ❡ Sʒ de hac dubitatiõe deqʒ poſitionib⁹ hui⁹ q̃ſiti Solo.
diligenter diſputauimus. z. phyſicę auſcultatiõis. et nunc
ſufficiat dicẽ q̃ Auer. dic̃. z. phyſicę auſcultatiõis. cõ. 5z. ꝙ
ꝓpõ Ariſ. eſt vlr vera mõ ps ſit e toto ſepata. ⁊ de eodeʒ
loco ſm ſpẽm: nõ ſm nũex: ⁊ de toto ⁊ pte ſimilarib⁹. eſt
igit̃ locus idẽ ſpẽ toti⁹ ⁊ ptis: mõ ps ſit e toto diuiſa: dixit
idẽ ſpẽ: ⁊ nõ nũero: qꝛ loc⁹ toti⁹ eſt maior: ptis minor. di-
xit mõ ps ſit diuiſa e toto: nã vbi eẽt in toto: loc⁹ ptis eẽt
oino idẽ loco toti⁹: qm̃ tũc ps nõ eẽt in loco p ſe: ſʒ p acci-
dẽs rõne toti⁹. dixit in ſimilarib⁹: qm̃ in diſſimilarib⁹ nõ
eſt neceſſariũ, vt pʒ. hãc ſolonẽ Auer. e Themiſtio ⁊ a tex
tu accepit: vt eo in loco diximu⁹. Si qs xᵒ copioſi⁹ rẽ hãc
velit: q̃rat nr̃as cõmẽtatiões in. z. li. auſcultatiõis phyſicę.

Querunt iuniores ſi cęlũ ſit eiuſdẽ nãe cuʒ elñtis. Queſtio.
Arguit̃ multifariã ꝙ ſic. Prio qꝛ cęlũ ge G
nerat elñta: igit̃ eſt eiuſdẽ formę: qppe cũ gñans ⁊ genitũ
ꝯueniãt in forma vniuoca ſm pipateticos: qcquid velint
platonici. Qđ ſi ſint eiuſdẽ formę: erũt ꝓculdubio eiuſdẽ
nãę. ❡ zᵒ cęlũ ⁊ elñta ꝯueniũt yſdẽ in accidẽtibus: vt in
dẽſo, ⁊ raro, ⁊ lumioſo, ⁊ opaco. igit̃ in forma. fluũt. n. acci
dẽtia ꝓpria e formis. ❡ 3ᵒ cęlũ ⁊ elñta ꝯtinent̃ ſub eodẽ
obto eiuſdẽ po⁹: qꝛ ente ſenſibili: qđ eſt obm intell's. igit̃
ſũt eiuſdẽ nãę. ❡ 4ᵒ cęli ptes nõnullę ſũt ignęę: vt aries:
leo: ⁊ ſagittari⁹: nõnullę aereę: vt gemini, libra, ⁊ aquari⁹.
nõnullę terreę, vt taur⁹, vgo, ⁊ capricorn⁹. nõnullę aquęę
vt cancer, piſcis, ⁊ ſcorpi⁹. igit̃ cęlũ aut eſt miſtũ: aut eiuſ-
dẽ nãę cũ elñtis. ❡ 5ᵒ cęlũ calefacit hęc infera corpa. igi-
tur eſt calidũ. nõ. n. nõ calidũ calefacit: ⁊ ſi eſt calidũ. igit̃
eſt ignis vel igneum: ⁊ ſic eſt eiuſdem naturę cum ele-
mentis. ❡ In contrarium eſt Ariſtoteles: qui cęlum eſſe Titulus.
alteri⁹ nãę ab elñtis ⁊ aſſeruit ⁊ ꝓbauit. ❡ Nã zᵒ auſcul Nõnulloꝝ
tationis phyſicę. vno⁹ forma rei di. Alio⁹ mã. 3ᵒ mõ geni- poſitio.
tura: quę vis eſt in formã: quę eſt pncipalr nã. At nõnul- Qualis hęc
li appellãt nãʒ oẽ ꝯpoſitũ ex realitate ⁊ realitate: q̃ rõne poſitio.
eſt nã generica: ⁊ eſt nã ſpecifica. ⁊ hoc pacto eqnitas q̃ H
reſultat ex ꝯpoſitiõe mãę ⁊ formę di nã ſpecifica. Aiali-
tas xᵒ generica. Sʒ h expõ eſt pot⁹ ad aures Auicẽ. q̃
Ariſ. nã ſʒ Ariſ. dĩt ens nãę ſiue nãle: ⁊ nã. ens. n. nãę ſiue
nãle vt zᵒ phyſi. colligit̃. ex ꝯpõne mãę ⁊ formę reſultat:
nã xᵒ eſt aut mã: aut forma. ❡ Ad qões igit̃ rñdẽt nõ- Põ Ioan-
nulli ꝙ vnũ di multifariã: vt vnũ nũero: vnũ ſpẽ: vnũ ge nis iãduni.
nere: ⁊ vnũ analogię. Tũc dĩt cęlũ ⁊ elñta nõ eẽ eiuſdẽ na
turę ſm nũerũ: vt pſpicuũ eſt. Scđo dicit illa nõ eẽ eiuſ-
dẽ nãę ſm ſpẽm. vt rõnes Ariſ. ꝓbãt in lr̃a. Tertio dicit
illa nõ eẽ eiuſdẽ nãę ſm gen⁹: qꝛ vt deducet Auer. z. hui⁹.
cõ. 19. tũc cęlũ eẽt gñabile ⁊ corruptibile: nã corruptibile

ꝛ icorruptibile differũt gñe. Quarto dicit cęlũ ꝛ elñta eē
I vnũ ſm analogiã: qm̃ elñta depēdent e cęlo. igit̃ iter illa
Qual' pō. eſt ordo cauſę ꝛ cauſati: ꝛ ita vnitas analogię. ¶ Sȝ q̃ di-
cit hęc poſitio: vera ſunt: non tamen ſunt ad neruum q̃ō-
nis: quęrit. n. qō ſi cęlũ eſt eiuſdē nãę cũ elñtis vel elñtoꝝ
aliquo: ꝛ cum nã ſit trifariã dicta nō vĩ qō itelligi niſi de
Pō Ana- idētitate nãę: vt nãȝ accipiũt ꝑipatetici. ¶ Quare Ana-
xagorę et xagoras ꝛ Plato velle vident̃ cęlũ eē eiuſdē nãę cuȝ elñ-
Platonis. toꝝ aliquo. vȝ cũ igne. qua rōne ſeqt̃ apud eos cęluȝ ꝛ
ignē eē eiuſdē ſpēi: qppe cũ mã ꝛ foꝛa ꝯueniãt: vtrũqȝ. n.
ignis eſt, aut igneũ. Empedocles cęlũ dixit eē miſtũ ex q̃-
tuor elñtis: ꝛ eē a ꝑdñio ꝗue. nō aũt cadere celeritate mo-
tus. Qua rōne cęlũ ſaltē ꝑdominãter eſt terreuȝ eiuſdēqȝ
Confutatio ſpēi cũ terra. ¶ Sȝ has pōnes vbiqȝ refellit Ariſ. cōiter
pōnũ ꝑ rō- qdē in hoc li. ꝓbanit. n. cęlũ nō eē eiuſdē nãę cum elñtis
nes Ariſ. vel elemētoꝝ aliquo: q2 eī⁹ mot⁹ ꝓprius ꝛ nãlis dĩt ſpē
a cęteris motib⁹ cęteroꝝ elñtoꝝ: ꝛ cũ mot⁹ arguat nãm:
K ſeqt̃ cęlũ differre nã. ſpecialiȝ hō ꝯ Anaxagorã i lib. me-
teorologicoꝝ: q2 ſi cęlũ eēt ignis aut igneę nãę: elñtaȝ ſin-
gulũ annihilaret̃ ꝯ Empedoclē: q2 nullũ violētũ eſt ꝑpe
Obiectōes tuũ: h̃ Ariſ ꝯ hos. ¶ Sȝ occurres ꝯ rōnes Ariſ. ꝑ ꝯ rōnē
ꝯtra Ariſ. cōeȝ: nã rō illa ſupponit falſũ: ſupponit. n. circlarē motũ
eē nãlē ꝛ ꝓpriũ cęlo: h̃. n. vĩ falſũ: nã mot⁹ cęli ē mot⁹ aĩal:
ꝛ volũtar⁹: igit̃ nō arguit nãȝ. vbiqȝ. n. Ar. ꝛ Aui. dixerũt
motũ cęli nec eē nãlē nec violētũ. ſȝ aĩalē. Quaꝛ ſupponit
falſuȝ ꝛ ſibi ꝯtrariũ. ¶ Cōtra rōnē qua refellit Anaxago
rã occurres qd ꝑ annihilari itelligat Ariſ. Aut. n. intelli-
git per annihilari redigi in nihiluȝ. Aut redigi in mãm ꝛ
priuationē. nō p̃: q2 ſicut ex nihilo nihil fit ſm peripate-
ticos: ſic nihil ꝯuertit̃ in nihil. Sin aũt itelligit corruptio
nē. tũc aliō qdpiã gñabitur: cũ corruptio vni⁹ ſit alteri⁹
gñatio. ¶ 2° diceret Anaxagoras ſolē eē maiorē elñtis ſȝ
L rei veritatē: minorē tñ ad actionē: qō teſtat̃ appentia: cũ
eni ſol nimis diſtet a nobis: minor appet: ꝛ ita ob taleȝ di-
ſtantiã hucuſqȝ agere nō pōt. ¶ Tertio diceret ignē eſſe
ſolē: hēt tñ v̾tutes geminas: alterã qua agit: alterã qua cō-
ſeruat res ipſas: ꝛ ſic nō ſeqt̃ ipm deſtruere elñta: cũ ſit
equalis in ꝯſeruãdo ꝛ agēdo. Contra rōnē hō qua refellit
Empedoclē occurres. Primo q2 violentũ vĩ ꝑpetuũ: naȝ
ignis in ꝓpria regione ꝑpetuo motu torquet̃. vbi conſtat
talē motũ nō eē ſibi nãleȝ. Scđo q2 mot⁹ cęli eſt ab itelli
gētia: quę mouet ſine labore: cũ ſit imoꝛtalis ꝛ infatigabi-
Rōnes iu- lis ſm Empedoclē: ꝛ oēs Phos. ¶ Propter hęc fortaſſe
niorum. iuniores alr̃ refellũt eiuſmodi pōnes: ꝛ ꝓbant ꝑ cęlũ eſſe
alteri⁹ nãę ab elementis: ex dĩia figuraꝝ: nã cęlũ eſt figu
rę ſphęricę, elñta figur̃ rectę. Scđo ꝓbãt cęlũ nō eē ignē
vel igneũ. Primo q2 tũc in breui euaneſceret. nō. n. ignis
pōt diu ꝑmanere, niſi aliquo hũore pabularetur. Cōſtat
aũt i cęlo nullũ eē hũorē. Scđo q2 tũc cęlũ eēt fig̃ pyrami
M dalis. ꝓpria. n. ignis fig̃ eſt pyramis. Tertio ꝓbant cęluȝ
nō eē miſtũ ꝛ ꝑdominãter terreũ. Nã cęlũ vbi eēt miſtuȝ
eēt poti⁹ aqueũ: cũ colore ꝛ flexibilitate ſit aquę ꝑſimilis.
Confutatio ¶ Sȝ hę rōnes ſunt friuolę. p̃ qdeȝ ex dĩia figurę nulla
rōnum iu- eſt: qm̃ ignis in ꝓpria regiōe eſt ſphęricę figurę. ꝛ pȝ ipȝ
niorum. eſſe naturalr̃ locatũ: ꝛ ꝯtinuũ. rōnes qbus ꝓbãt cęlũ nō
eſſe igneũ: ēt nullę ſunt: p̃ quidē nō: q2 ēt ꝑ eoꝝ rōnem.
ignis in ꝓpria ſphęra euaneſceret: qppe cũ illic nullus ſit
humoꝛ. Scđa minime: q2 ēt ignis in regiōe ꝓpria nō eēt
figurę ſphęricę: rōne ēt qua iprobãt Empedoclē: ēt nulla
eſt. ſupponit. n. cęlũ eē colore ꝛ flexibilitate ꝑſimile aquę.
hoc eſt falſuȝ: nã cęlũ nullã ſubit elemētariã affectioneȝ:
nō. n. eſt coloꝛatũ: nec durũ, nec molle, nec flexibile, nec ra
rũ, nec denſuȝ: qppe cũ affectiōes eiuſmodi q̃litates ſecte
Dilucida⁹ tur ꝑmas: a qbus cęlũ abſoluit̃. ¶ Propter hęc dōȝ cęlũ
eſſe eiuſdē naturę cuȝ elñtis bifariã poſſe intelligi, aut in
rōne phyſica: aut in rōne metaphyſica. In rōne phyſi-
N ca: nã eſt act⁹ ſiue forma trãſmutabilis: vel po⁹ ſiue mate-
ria trãſmutabilis. In rōne metaphyſica eſt rō act⁹ vel po
tētię. In rōne itaqȝ phyſica cęlũ dĩt nã ab elñtis: qm̃ eius
foꝛ⁹ vel ei⁹ mã nequaqȝ trãſmutabilis eſt. at elñtaria vel
foꝛ⁹ vel mã trãſmutabil̃. at in rōne meta⁹ cęlũ ꝛ elñta ſũt
eiuſdē nãę: qm̃ foꝛ⁹ cęli ꝛ foꝛ⁹ elñtoꝝ in rōne act⁹ ſũt eiuſ-
dē rōnis: ſilr̃ mã cęli ꝛ mã elñtoꝝ in rōne po⁹ ſunt eiuſ-
deȝ ſpēi. Quare cęlũ ꝛ elñta in rōne metaphyſica eiuſdē
ſunt naturę ſpecificę. In rōne phyſica differũt natura. ꝟ
peripatetici. ¶ Nũc quonã mō pōnes veteꝝ poſſint cō-
uenire aperiamus: cęlũ itaqȝ ꝛ ſtellas eē igneas bifariã i-
telligi pōt, aut vniuoce: ita vt ignis vel igneuȝ dicat̃ vna
rōne de cęlo ꝛ elñto. aut ęquiuoce: ita vt ignis vel igneũ di-
cat̃ ęquiuoce d̾ cęlo ꝛ elñto. Si Anaxagoras itelligat 2° mō:
fortaſſe nō eſt ꝯ Ariſ. ꝛ Auer. vñ in lib. de ſubã orbis 2° ꝛ
O in 2° hui⁹. cō. 4 2. Auer. vult qōlibet aſtrũ eē formalr̃ cali-
dũ. ſȝ ęquiuoca rōne: qppe cũ cęlitus caloꝛ ſit vitalis: elñta-
rius corruptiuus: cęlitus ꝯſeruatiuus: elemētari⁹ mortiſe
rus. Qua rōne nō eēt diſſonũ cęlũ dicere ignē vel igneuȝ
mō igneitas ęquiuoce itelligat̃: quēadmodũ ꝛ caloꝛ. cũ. n.
accidēs igni ꝓpriũ cōpetit ęquiuoce eidē nihil ꝓhibet cō-
uenire ignē ęquiuoce. Prohibet igit̃ nihil dicere cęlũ eē
ignē vel igneũ. vt Anaxagoras ꝛ Plato ſentiũt. Sin autē
velint cęlũ eē ignē vel igneum vniuoca rōne: ꝑculdubio
fallũt ꝛ rō Ariſ. eſt efficax: q2 vbi cęlũ eēt igneuȝ elñtaria
rōne: eſſet calidũ elñtaria rōne: vbi eſſet calidũ elñtaria
rōne: eēt ſuo calore corruptiuũ ꝛ mortifeꝝ: q̃re elñtũ ſibi
ꝓximũ deſtruxiſſet: ꝛ illud iterũ aliud ſibi ꝓximũ, ꝛ illō
iterũ aliud ſibi ꝓximũ: ꝛ ſic oĩa iam eēnt cōuerſa in ignē.
Sili rōne fortaſſe Empedoclis pō pōt interꝑtari: nã cę-
lũ eſſe miſtũ ꝛ terraceũ pōt itelligi miſtiōe vniuoca ꝛ foꝛ
mali: qua rōne eſt lignũ ꝛ aĩal miſtũ: aut ęquiuoca ꝛ cauſali: P
qua rōne poetę dixerũt ſolē eē oĩum patrē: q̃tenus ꝯtinet
v̾tutē oĩum cauſatiuã. Primo erraſſet Empedocles. cum
cęlũ ſit ſimplex corpus: vt dictuȝ eſt. Scđo mō recte ſen-
tit: ꝛ poetice locut⁹ eſt. eſt. n. cęlũ miſtũ ęquiuoca rōne ꝛ cau
ſaliter: q2 ꝯtinet in ſe vires oĩuȝ rerũ. hęc de dilucidatiōe.
¶ Ad rōnes nũc dicam⁹, ꝛ ꝑmo ad obiectiones: qb⁹ Iu- Sol. rōnũ.
niores refellũt rōnes Ariſ. Ad p̃m iã dictũ ē Ariſ. acce
piſſe nãle: vt diſtiguit̃ ꝯtra violētũ ꝛ ꝑternãle: ꝛ hac rōne
circularis mot⁹ ē nãlis cęlo ꝓprius, ꝛ eēntialis. cũ oīs ali⁹
ſit ſibi aut ꝯ nãȝ: aut ꝑter nãm: talis aũt pōt eē aĩalis ꝛ vo
luntari⁹: ꝛ ꝑpea ſeqt̃ cęlũ eē alteri⁹ nãę ab elñtis in rō-
ne phyſica: quę eſt rō mot⁹: qppe cũ mot⁹ cęli ꝛ mot⁹ ele-
mentoꝝ differãt ſpē. ¶ Ad obiectiōes ꝯ rōnes factas ad
Anaxagorã, dico ꝙ ex ipoſi ſeqt̃ qōlibet: q2 vtraqȝ ꝑs
ꝯdictionis: ad cęlũ eē ignē vniuoca rōne ſeqt̃ elñta eē
annihilata: ꝛ elñta eē ꝯuerſa in ignē. ¶ Ad 2m dico rō- Q
nē Ariſ. hēt vim h̃ pacto: q2 vbi cęlũ eēt ignis vel igneũ
vniuoca rōne corrũperet elñtũ ſibi ꝓximũ: ꝛ quo nō di-
ſtat: ꝛ illud corrũperet aliud ſibi ꝓximũ: ꝛ ſic tandē oĩa
ꝯuerſa eēnt in ignē. ¶ Ad 3m pȝ: q2 Ariſ. ꝓbat cęluȝ non
ignē vniuoca rōne: qm̃ tunc nō hēt niſi viȝ corruptiuaȝ:
vt eſt vis ignis vniuoci. ¶ Ad rōnes factas ꝯtra demon
ſtrationes ad Empedoclē. Dico ꝑ igneȝ in ꝓpria ſphęra
nō moueri violēter: ſȝ nō naturalr̃: qm̃ mouet̃ circulo nō
ꝑ nãm ignis: ſȝ cęli ſibi ꝓximi. Ad 2m dicem⁹ 2° huius.
Naȝ ibi declarabit̃ ꝙ ſi cęlũ eēt miſtũ: ꝛ moueret̃ ab aĩa
eius. Iã moueret̃ cũ pena ꝛ labore: ꝛ vſqȝ in illud tēpus
differatur. ¶ Ad rōnes ꝑncipales, ad ꝑmaȝ rñdeo gene
rans ꝛ genitũ ꝯuenire in forma in rōne metaphyſica: nō
autē in rōne phyſica. verũ de hac re in libro metaphyſi-
cę. ¶ Ad 2m patet ſolu. diximus enim cęlũ nō eſſe rarũ
nec denſum nec tale quicq̃: niſi ratione ęquiuoca. ¶ Ad

A tertiā patet ſolutionē:nā rō hec cōcludit celū τ elemēta
eē eiuſdē rōnis metaphyſice.❡ Ad ceteras dic vno ver‑
bo illas ↄcludere celum eſſe ignem vel igneum equiuoca
ratione τ cauſali.hec de queſtione.

Scōs qō. **Secundo** ꝑncipalr̄ querit̄ ſi celum ſit neq̄ʒ graue neq̄ʒ leue:ſed neutruʒ:τ vī ꝙ ſit leue vel
graue: ꝑmo q2 ſtella aliqñ accedit ad mediū:vt qñ eſt in
oppoſito ſue augis.aliqñ recedit a medio:vtpote qñ eſt i
auge.Aſtipulat̄ huic viſus.nā medio eodē mō diſpoſito:
τ viſu nō īpedito ſtella aliqñ appet maior:aliqñ minor.
Maior qdē cū medio acceſſerit.Minor ħo:cū e medio
receſſerit.igit̄ ſtella eſt aut grauis:aut leuis.❡ Preterea
2° diſcurſus ſunt ſtelle:vt viſu pʒ:τ tñ eiuſmodi deorſuʒ
feruntur:cū cadere videant̄.igit̄ celū ē graue.❡ 3° celū oīb⁹
aliis ſupfert̄.ſupeminetq̄ʒ.igit̄ eſt leuiſſimuʒ:vt p Ari^{lem}
in lr̄a deduci pōt.❡ 4° vnus orbis eſt alio leuior:aliter
B. nulla videret̄ rō:q̄re h ſit ſuꝑior.Jlle inferior.igit̄ orbes
ſunt leues τ graues:vt aer τ aq̄.❡ 5° ponat̄ vna celi ꝑs
vtpote mercurii⁹ in manib⁹ nr̄is:vel in aere:caſus eſt poſ‑
ſibilis ſaltē ad imaginationē:τ queritur:vel moueret̄:vel
ſtaret:nō eſt dōm ꝙ ſtaret:q2 aut naturalr̄:aut violenter:
naturalr̄ qdē nō:q2 tūc eēt de nā aeris.violenter ēt mini‑
me:q2 tūc naturalr̄ illinc recederet:τ ſic eēt illa ꝑs celi le‑
uis:τ hī ꝓpoſitū.igit̄ moueret̄:vel circulariter:vel motu
recto:nō circulariter:q2 nulla ē illi parti applicata ſoia:
que moueat illā circulariter.igit̄ motu recto:τ ita eēt aut
Pō antiq̄. grauis aut leuis.❡ Jn oppoſitū eſt Ari^{les} τ ei⁹ rō.❡ De
q̄ſito eſt pō antiquoꝝ ꝙ celū ſit graue.Sed cur ꝑpetuo
motu torqueat̄/τ nō cadit:nō vna rōne antiq definierūt.
Que poete ❡ Poete aſſerūt motū celi eē ꝑpetuū celūq̄ʒ ipm ſuſtine‑
ri ſubſidio Athlantis gigātis:q pedib⁹ ↄſtitutis ſup duas
C colūnas/humeris celū ſuſtinet:ipſumq̄ʒ ꝑpetuo reuoluit.
Que Empe ❡ Empedocles ait celū eē graue motūq̄ʒ ei⁹ eē violētū
docles. ꝑpetuo tñ torqueri ob ei⁹ celerē ↄuerſionē:q̄ celerior eſt
celi ꝓpria ad cētrū declinatiōe veluti in motu aque in ci‑
pho repoſite accidere vī:q̄ ſurſuʒ detinet̄ ob ciphi cele‑
Que Pla‑ rē agitationē circūgyrationēq̄ʒ.❡ Plato ħo his aſſētiēs
to. celū detineri aſſerit in timeo ab aīa mūdi:quā in medio
locat:hec.n.celū ſuſtinet/τ ipm ꝑpetuo motu torquet.hec
Obiectiōes veteres.❡ Obycit autē his Ari^{les} in textu:vt patuit:τ in
Ariſto. 2° hui⁹ ↄtra euaſiōes iteꝝ obycit.τ ↄ Athlantē qdē:q2 fa‑
buloſa eſt traditio.que niſi ad allegoriā referat̄:eſt fictio
poetica:vt in 2° dicem⁹ libro.❡ Cōtra celeritatē mot⁹:
q2 nō tāto fuiſſet celū ſuſtentatū:ſiqdem nullū violentū
ſit ꝑpetuū.Contra aiam ħo obycit:q2 tunc vita talis aie
beata eē nō poterit:Mouet enī vi τ conatu ꝑpetuo.τ ita
vitā cū triſtitia ſemꝑ ducet.Quare nec beata/nec delecta‑
Dilucida: bilis erit.hec Ari^{les} de qbus in 2° diligētius.❡ Pro dilu
D cidatione vt dicem⁹ 2° hui⁹,ꝑ aiaduerſione dignum has
tres pōnes reduci in vnā:nā poete p Athlantē aiam vo‑
luerūt itelligere/vt Plato allegoriçat.Empedocles p ve‑
locitatē:motū aie mentalē:quē Plato aie motū dicit.Se
cūdo aiaduerſione dignū poſitionē boni poſſe reduci in
bonū:vt Simplicius autumat:nā verbū illud baron:qō
nos graue dicim⁹.Jnterdū p corꝑe deorſuʒ ferri.Jnter‑
dū p corꝑe depēdente ſumpſerūt greci:quo in ſenſu ſum
pſit Plato:celū.n.graue appellat ſiue barō:p quāto ſub‑
tracta eius aīa:τ depēdentia eius ab illa:demergeret̄ ad
chaos hoc eſt ad ꝑuationē:τ ſic graue ſumpſit pro corꝑe
Dilucida‑ depēdente ab illa aīa.❡ Ex his ſeqtur dilucidatio nā ſi
tionis via. graue ſumit̄ p ꝑncipio:quo corꝑa ſunt apta ferri ad me‑
diū:τ leue p ꝑncipio quo corꝑa ſunt apta ferri e medio:
celū nec eſt graue:nec leue τ hoc pacto ↄceſſit Ari^{les} acci‑
piēs deſinitiones grauis τ leuis.Sin autē ſumit̄ p corꝑe
depēdēte ab alio quodā ſpirituali ac icorporeo:ſic celum
τ oē corpus citra ſpiritualē nām graue dī.ꝓpe cū oē ta‑ E.
le ſuapte nā inclinet̄ deorſuʒ:h eſt ad chaos ꝑuationēq̄ʒ.
Et hoc pacto recte ſentiūt veteres.❡ Tunc ad rōnes:ad Solutiōes
ꝑmā rñdent iuniores nō oē accedere ad mediū eē moue‑ rōnum.
ri deorſuʒ/nec oē recedere eē moueri ſurſuʒ:ſʒ mō vtrūq̄ʒ
fiat p lineā rectā:at ſtelle ille accedūt receduntq̄ʒ ob mo‑
tū:quē hñt tū ab eccētrico:tuʒ ab epiciclo.Alii dicūt nō
oē recedere a medio eſſe moueri ſurſum:nec oē accedere
ad mediū eē moueri deorſuʒ:ſʒ mō vtrūq̄ʒ fiat infra ſphe
rā actiuoꝝ τ paſſiuoꝝ.❡ Ad 2um Auer.ſoluit in cōmēto
diſcurſus nō eē ſtellas celicas:ſʒ elemētarias exhalatio‑
nes:vt in libro metheoroꝝ dictū ē.❡ Ad 3um dicūt leuiſ‑
ſimū eē nō illud:qō oībus ſupeminet quouis mō:ſʒ ſolū
in ſphera actiuoꝝ τ paſſiuoꝝ:τ hac rōne tollit̄ q̄rta rō:
vnus.n.orbis nō eſt alio leuior nec grauior:cū vn⁹ nō po
natur ſup alio vi grauitatis:ſed vi nobilitatis.❡ Ad 5um
multifariā rñderi ſolet:alii nāq̄ʒ dicūt caſuʒ eē ipoſſem:τ F
ꝓpea ſeq qōlʒ:vt ꝙ dicta ſtella aſcēdat τ dſcēdat.Alii di‑
cunt.vt Albertilla talē ſtellā qeſcere in eo loco:vbi tñ po
nebat̄.Et cū dī:ꝙ Ari^{les} vult oē corpus moueri ſuū in lo
cū:cū ponit̄ extra illū:dicit Albertilla eē intelligendū in
his corꝑibus que ſūt apta moueri motu recto:τ nō de ce‑
lo:cū celū nec celi quicq̄ʒ poſſit poni extra ſuū locū naturalr̄:ſʒ bene nō naturalr̄:τ cū dī ſi hec ſtella qeſcit:vel na
turalr̄:vel violēter:dico ꝙ quēadmodū nō eſt illic natu‑
ralr̄.nec violēter:ſʒ nō naturalr̄:ſic nec naturalr̄:nec vio‑
lēter illic qeſcit:ſʒ nō naturalr̄.Alii dicūt ſtellā hāc mo‑
ueri ſurſuʒ:nō qdē ab intrinſeco ei⁹ ꝑncipio:ſʒ a pellente.
cū.n.ſtella ponit̄ in regione aeris:τ aer tot⁹ appetit ſtare
ſub illa ſtella:pellit illā ad ignis regionē.τ cuʒ ignis vni‑
uerſus ēt appetat ſtare ſub celo:τ ei⁹ ſingula ꝑtes:iteꝝ illā G
pelleret tandē ad celū.Quare p accidēs iſta moueret̄ ſur
ſuʒ:τ nō eo q2 ſit aut grauis:aut leuis.❡ Solutiones he
oēs ſunt imaginarie/atq̄ʒ poſſes:tñ ego breuib⁹ dicerē ca
ſuʒ eſſe poſſem ad imaginationē.poſſum.n.imaginari ce‑
lū cadere:τ qōuis tale.τ q2 caſus eſt poſſis ad imaginatio‑
nē:xr oē ſequēs eſt ↄcedendū tāq̄ʒ poſſe ad imaginationē.
Quare ſi imaginor ſtellā poni in aere:poſſuʒ ēt imagina
ri illā ferri ſurſuʒ vl̄ deorſuʒ:τ ita eē leuē aut grauē tāq̄ʒ
poſſe ad imaginationē.ↄcedo igit̄ celū eē graue tāq̄ʒ poſ‑
ſibile ad imaginationē vel leue ſimiliter.tamē de ineſſe
nec eſt graue:nec leue.❡ Hec de queſtione.

❡ Simili mō de ipſo arbitrari rōni eſt cōſentaneū:ꝙ ſit τ ingenerabile/τ incorruptibile: itemq̄ʒ τ augumēti τ alterationis expers.

❡ Auerroes ↄmēto ꝑſenti ſic textū itroducit ꝙ cū Ari^{les} Que Auer.
demr̄aſſet corpus qō circulariter mouet̄:eē alteri⁹ nāe a cō.20.
q̄tuor elr̄tis:q2 nāe nāe.rurſuſq̄ʒ nec ſit graue:nec leue:
nūc vult i tiā oñdere ꝙ nec eſt gñabile:nec corruptibile: H
nec augumētabile nec alterabile.τ hoc ē ꝙ Ari^{les} ꝑſenti
textu ꝓponit.❡ Expoſitor noſter auctāte Simplicii i‑ Que expoſi
troducit ꝙ cū Ari^{les} declaraſſet dīam corꝑis qō circula tor.
riter fert̄ ad alia elr̄nta ex ꝑte nāe:τ accidentiū ↄſequētiū
nām:que ſunt grauitas τ leuitas:hic demr̄at dīaʒ eiuſdē
corꝑis ad eadē elr̄nta quo ad alios mot⁹:oñdens eiuſmo‑
di corpus nō ſubyci gñoni corruptiōiq̄ʒ/auctiōi τ altera‑
tiōi:qb⁹ elr̄nta τ miſta ſubyciant̄.τ ꝓponit ꝑ intentioneʒ
ſuā tāq̄ʒ ↄnē capituli.deinde ꝓbat illā rōne τ ſigno.hec
expoſitor.❡ Quo ħo ad ħba attinet in trāſlationibus Verboruʒ
arabicis:quas Auer.cōmētat̄:hī(neq̄ʒ gñatū ab aliquo) ↄſideratio.
τ tunc diſputat Auer.cū adiecit ab aliq̄:dicēs ipʒ nec fa‑
ctū/nec genitū ab aliq̄:τ nō dicit ſimplr̄:nec factū:nec ge‑
nitū.❡ Ubi aiaduerſiōe dignū de ipſo celo apō veteres Que Auer.
fuiſſe tres pōnes:ꝑma dixit celū eē ꝑmā cāʒ:τ nullaten⁹ cō.20.

I cātum: vt Empedocles cecinit. Scd̄a dixit celū nec eē fa
ctū nec genitū, ſ3 cauſatū a p̄ma cā: ⁊ eternū: vt Plato in
timeo. Tertia dixit celū eē genitū ⁊ corruptibile: vt phy
ſici. Harū pōnuz hec eſt diña. Nā q̄ dixerūt celū eē p̄maz
cām: dicūt ip̄m nec eē factū ab aliquo tāq̄ e mā: nec e cā
alia: cū ſit p̄ma cā. Qui v̄o dixerūt ip̄z eē cām3 ⁊ eternū:
dicūt ip̄m nō eſſe factū ab aliquo tāq̄ e mā ſ3 bn̄ e p̄ma
ipſa cā depēdere. at q̄ dixerūt ip̄m eē nouū gn̄abile ⁊ cor
ruptibile: dicūt ip̄m eſſe a p̄ma cā: ⁊ ab aliquo tāq̄ e mā.
Quare q̄ dixit celū eē p̄mā cām: dicet ip̄z nec e mā, nec ab
agēte effici. Qui cauſatū ⁊ eternū: dicet eē e cauſa q̄dē: nō
aūt e mā aliq̄. Qui v̄o dixit celū gn̄abile ⁊ corruptibile:
dicet ip̄z eē e cā: ⁊ e mā aliq̄. Vult igit̄ Auer. Ari[cem] adie
ciſſe ab aliq̄ vt iduceret diña3 iter opināte3 ip̄z eē p̄[mam] cā3:
⁊ primū cauſatū: q2 vtriq3 dicēt ip̄m nō eē ab aliq̄ tāq̄
e mā. at q̄ dixerūt eē primā cām: dicēt ip̄z ſimplr̄ eē inge
nitū ⁊ icorruptibile. q̄ v̄o dixerūt ip̄z eē p̄mū cāu: dicēt
K ip̄m eē e cā: nō aūt ab aliquo: vt e mā ipſa. Quare p̄ illō
verbū ab aliquo: notat̄ ꝯueniētia ⁊ diña. ꝯueniētia q̄dē:
q2 pōnes ābe dicūt celū eē e nullo tāq̄ e mā. diña v̄o: q2
Empedocles dixit celū eē e nullo vt e mā: ⁊ e nulla cā.
Dubitatio. Plato e nullo vt e mā: ſ3 e p̄ma cā. ¶ S3 occurret: na3
ſi Plato dicit celū eē e p̄ma cā: tūc ꝯcedet ip̄m eē factū ⁊
genitū. oē. n. q̄ e cā pficiſcit̄: vī factū ⁊ genitū: ⁊ ita videt̄
iplicatio. R̄ndet Auer. q̄ fieri pōt vno mō capi p̄ depē
dere ⁊ ſic q̄ȯ h̄ pacto fit: e nullo tanq̄ materia: ⁊ in nullo
tempore fit: imo poteſt eſſe eternum. Alio modo p̄ gn̄a
ri q̄ q̄de3 eſt ab aliquo tanq̄ e mā. ⁊ in quodā certo tp̄e.
Primo mō: q̄ȯ eſt eternū: pōt dici eſſe factū ⁊ genitū: nā
generatio ⁊ fieri ſumunt̄ equiuoce ⁊ trāſumptiue. Scd̄o
L mō eternū nō pōt eſſe factū nec gn̄atū. Primū generari
Ari[les] nō remouet e celo: q2 celū depēdet e p̄a cā. Scd̄m
gn̄ari: q̄ȯ itelligūt vulgares Ari[les] remouet. ¶ Ulterius
aīaduertit quid Ari[les] itelligat p̄ trāſmutationē: cū dixit
neq3 aliquā trāſmutationē: i ſuis. n. trāſlatiō[ib]' hr̄ neq3 ali
quā trāſmutatōe3: ⁊ vult q̄ itelligat trāſmutationē q̄ ē 3[a].
v3 in ſubā, q̄titate, ⁊ q̄litate. Quaſi dicat q̄ vult oñdere
celū eē oīno imutabile. ¶ 3° aīaduertit q̄d Ari[les] itelligat
p̄ alterabile: cū dixit neq3 alterabile: ⁊ vult Ari[cem] itelli
gere alterationē corruptiuā: cuius finis eſt gn̄atio: nō aūt
pfectiuā: vt illuminatio. Nā celū eſt pfectiue alterabile:
nō aūt corruptiue. hec Auer. quoꝝ duo p̄ma vana ſunt: i
noſtris enī3 grecis codicib' nō iuenim' verbū ab aliquo:
nec verbū aliquā tranſmutationē: ⁊ iccirco ols Auer. cō
ſideratio vana eſt: cū ꝯſideretur q̄ nō eſt. Tertiū v̄o eſt
optime dictum: cum ceteri greci id aſſerant: ⁊ de conſide
ratione verborum hactenus.

¶ Propterea q̄ oē q̄ȯ gn̄atur: ⁊ ex ꝯtrario: ⁊
M ex ſubiecto quodā generat̄: ſilr̄ etiā q̄ȯ corrū
pitur: ex ſubiecto quodā ⁊ ex contrario atq3
in cōtrariū corrūpitur: quemadmodū in pri
mis ſermonibus diximus. Contrariarū autē
rerum: ⁊ lationes cōtrarie ſunt. Si igit̄ huic
nihil contrariū eſſe pōt: ppterea q̄ motui cir
culari nullus mot' eſt ꝯtrarius: ꝯſulte vī nā
hoc q̄ȯ nūq̄ in futurū generabile, aut corru
ptibile erit: e cōtrariis excepiſſe: ſiq̄de3 in con
trariis ⁊ ortus ⁊ interitus ſit.

Concluſio. ¶ Nunc pbat ꝯcluſionē: ⁊ p̄mo q̄ corpus q̄ȯ circulariter
ſyllogiſm'. mouetur: nō ſit generabile nec corruptibile: ⁊ ſyllogiçat
ſic, omne generabile ⁊ corruptibile habet cōtrariū ⁊ ma
teriam: corpus q̄ȯ circulariter fertur non habet contra

rium ⁊ materiam. igitur non eſt generabile nec corrupti
bile. de ſyllogiſmo tangit primo maiorem ⁊ inquit: pro N
pterea q̄ omne q̄ȯ generatur ⁊ ex contrario ⁊ ſubiecto
quodam generatur. Similiter etiam quod corrumpitur
ex ſubiecto quodam: ⁊ ex contrario vt e termino e quo: ⁊
in contrarium vt in terminum ad quem corrūpitur: quē
admodum in primis ſermonibus: qui fuerūt de phyſica
auſcultatione diximus: hec eſt maior: cuius fidē vult eſſe
ex libro phyſice auſcultationis. ¶ Tacuit minorem ⁊ il Proſyllo
lius probationem ſubſcribit: q̄ ſic componitur: omne ha giſmus mi
bens contrarium ⁊ ſubiectum aliquod mouetur motu: noris.
cui aliquis motus eſt contrarius. Sed corpus quod cir
culariter fertur: nō mouetur motu: cui aliquis motus eſt
contrarius: quoniam mouet̄ motu circulari: cui nullus
motus eſſe poteſt contrarius: vt dicemus: igitur non ha
bet contrarium nec ſubiectum aliquod. de hac probatio
ne tangit vim maioris ⁊ inquit: contrariaꝝ autem reru3 O
contrarie lationes ſunt. hec eſt vis maioris. videlicet oē
habens contrariu3 mouetur motu: cui aliquis motus eſt
contrarius. deinde tangit minorē, ⁊ ꝯcluſionem, ⁊ inquit.
ſi igitur huic motui ſupple quo fertur celum nihil cōtra
rium eſſe pōt: ppterea q̄ motui circulari nullus motus
eſt ꝯtrarius: hec eſt minor ⁊ eius pbatio: dat ꝯcluſione3:
⁊ inquit. ꝯſulte videt̄ natura hoc. v3 celū q̄ȯ nūq̄ in futu
ru3 eſt gn̄abile, aut corruptibile redimere a ꝯtrariis: ſiq̄
dē (vt dictū eſt in libro phyſicoꝝ) in ꝯtrariis ⁊ ortus ⁊ i
teritus ois ſit. Corpus igit̄ q̄ȯ circulariter fert̄ eſt ingeni
tū ⁊ icorruptibile: q̄ȯ erat ppoſitū. ¶ S3 queres vtrum Dubitatio
hec ppoſitio oē q̄ȯ gn̄atur: gn̄atur ex ꝯtrariis ſit vlis: vi
detur q̄ȯ nō. Primo q2 miſtū aliq̄ȯ gn̄atur ex elītis ime
diate: vt minerale: ⁊ plāta: ⁊ aial ex putri fit mā: ⁊ tñ ꝯſtat
tale miſtū nō eē ꝯtrariū elītis. Scd̄o q2 vnū miſtū gene
ratur ex alio: vt ſanguis ex chilo, ſiue pane cōcocto: ⁊ mē P
brū ex ſanguine: vbi p3 ſanguinē non eſſe chilo ꝯtrariū:
nec mēbrū ſanguini. ¶ R̄ndet Auer. ⁊ dicit ppoſitionē Que Auer.
eiuſmodi eſſe vlem: tam in gn̄atione ſimpliciū, q̄ miſto cō. 20.
rū. vbi p̄mo aīaduerſiōe dignū biſariā eē gn̄ationē, alte
rā q̄de3 ſimpliciū: hoc eſt elītorū. Alterā ꝯpoſitorū: que
miſcent̄ ex elītis: gn̄atio ſimpliciū iterum eſt duplex (l3
Auer. nō dicat) nā alia eſt ſimplicis ex ſimplici: vt ignis
ex aq̄: ⁊ aq̄ ex terra, ⁊ de ceteris id gen'. Alia ſimplicis ex
miſto. gn̄ant̄. n. elīta q̄nq3 ex miſto: vt qn̄ miſtū reſoluit̄
imediate ad elīta: gn̄atio v̄o miſtoꝝ iteꝝ biſariā eſt: aut
miſti ex elītis. vt qn̄ aliq̄ȯ miſtū fieret ime[te] ex elītis: vt
minerale, plāta, ⁊ aial ex putri ortū mā. Aut miſti ex mi
ſto: vt ſanguis ex chilo: ⁊ chilus ex pane: ⁊ panis ex triti
co gn̄antur: ampli' ⁊ mēbrū ex ſanguine: vt dictū eſt. Se
cūdo aīaduerſione dignū ꝯtrarietatē multifariā eē: nam
alia eſt extremi ad extremū: q̄ ꝯtrarietate aduerſant̄ al Q
bū ⁊ nigrū: alia extremi ad mediū: ⁊ ecōtra medii ad ex
tremū: qua ꝯtrarietate opponunt̄ albū ⁊ rubru3. Alia eſt
medii ad mediū: qua rubrū croceo opponi vī. his ſumptis.
r̄ndet Auer. q̄ illa ppoſitio ē vlis: nō tñ eadē ſpē ꝯtrarie
tatis: nā gn̄atio elīti ex elīto eſt iter ꝯtraria ꝯtrarietate
extremi ad extremu3: gn̄atio elīti ex miſto: vel miſti ex
elemētis eſt iter ꝯtraria ꝯtrarietate extremi ad mediu3:
vel medii ad extremū: at gn̄atio miſti ex miſto eſt iter cō
traria ꝯtrietate medii ad mediū. Quare vīr p3 oēm gn̄ō
nē oēmq3 corruptionē eē iter ꝯtria: ⁊ dicit Auer. hāc ppō
ne3 patere: tu3 ratione: tu3 iductione: inductione q̄de3: vt
Ariſtoteles p̄mo phy. pbauit: ⁊ nūc in oībus eſt inductū
rōne v̄o: q2 oē gn̄āns gn̄at vt ſile ⁊ vt ꝯtriū: niſi enī3 eēt
aliquo mō ſile: nō eſſet determinatū ex determinato: ⁊ ſi
nō eēt ꝯtriū: gn̄ātio nō eēt actio ⁊ paſſio: oē. n. q̄ȯ agit: agit
vt ꝯtriū ei: q̄ȯ patit̄: vt dictum eſt in libro de gn̄ōne. Sic
igitur

A igit̄ pȝ vlitas ꝓpoſitionis. ¶ Ad rōnes pȝ ſolo/ad p̄mā
gdꝫ:qꝛ inter miſtū ⁊ elīta eſt ꝯrietas medij ad extra vel
extremi ad mediū. ¶ Ad 2ᵐ dico/ꝙ eſt ꝯrietas medij
ad mediū:quę ſufficit. Et ſi replicares ſubę nihil eſſe con
trariū. ſolōnē quęre 5° phyſicę auſcultationis cōmē.10.⁊
lege cōmētationes noſtras:qꝛ hu° reſolōnē inuenies di
Quę Auer. cōm.20. ligenter. Hęc Auerroes/⁊ laute. ¶ Ulteri° Auerroes ex
ponēdo textū vult Ariſtotelē ad ꝓpoſitū inferendū ac
cepiſſe duas ꝓpoſitiones:p̄ma eſt/oē qđ gn̄at̄:gn̄at̄ ⁊ cor
rumpit̄ a ꝯrio:vt ꝓbatū eſt. Scđa eſt/ꝯria corpora ſunt:
quoꝝ mot° ſunt ꝯrij. Ex his ꝯcludit̄ tertia:quā Ariᵗᵉˢ nō
ꝓpalauit/videlꝫ ꝙ mot° gn̄ati ſimplicis eſt ꝯrius motui
ei° e quo gn̄at̄:vbi cā/mot° ignis:q gn̄at̄ ex terra:eſt ꝯri°
Dubōnes. motui terre. ¶ Sꝫ occurres p̄ qꝛ ignis gn̄at̄ ex aere:⁊ tn̄
motus ignis nō eſt ꝯri° motui aeris. ¶ Scđo occurres
verū hęc ꝓpoſitio hēat locū in miſtis:vi enī ꝙ nō:nam
B ignis gn̄at̄ ex aliquo miſto cui° motui mot° ignis nō ad
Solutio. uerſat:ex alio vī ꝙ ſicaliter demr̄atio Ariˢ nō eēt vlis.
¶ Mihi vī ꝙ hęc ꝓpoſitio ſit vlis ad hūc ſenſū ꝙ mo
tus gn̄ati ſit ſemꝑ ꝯu° motui ei° e quo gn̄at̄ aut ſimplr̄
aut ſm̄ qd. Idē aut ꝓpter ſe/aut ꝑ aliqd ſui. ¶ Tūc ad
rōnes/ad p̄mā dicerē motū ignis ⁊ motū aeris eē ꝯrios
ſm̄ qd:nā motus ignis eſt ſimplr̄ ſurſū:motus aeris eſt
ſm̄ qd deorſū. ¶ Ad ſcđaꝫ dicerē mot° miſti in ſe non
ſemꝑ eē ꝯtū motui elīti ex quo miſcet̄:ſꝫ hn̄ miſtū cōti
net aliqd:cui° mot° ꝯri° eſt motui elīti ex miſto geniti:
qꝛ ꝯtinet aliud elīntū:cui° mot° eſt illi motui ꝯri°:vbi cā
generet̄ terra ex ligno. Dico ꝙ mot° ligni nō eſt ꝯri° mo
tui ligni ꝑ ſe:ſed rōne ꝯtenti:qꝛ lignū vltra terrā cōtinet
ignē:cuius motui mot° terre eſt ꝯri°. Sic igit̄ oē qđ gn̄at̄
mouet̄ motu ꝯrio motui ei° e quo gn̄at̄:aut ſimplr̄ aut ſꝫ
qd. Idē aut rōne ſui/aut ſaltē rōne ei°/qđ ꝯtinet:⁊ ſic ꝓpo
ſitio eſt vlis. Tūc Auerroes cōponit ſyllm̄:⁊ vult maio
rē eſſe hāc:oē qđ gn̄at̄ vel corrumpit̄:mouet̄ motu ꝯrio
motui ei° e quo gn̄at̄ vel corrumpit̄. pȝ hęc maior intelli
C gendo illā vt dictū eſt. Sꝫ cęlū nō mouet̄ motu ꝯrio mo
tui alicui°:nec ſimplr̄/nec in pte. Item nec in ſe:nec rōne
ꝯtenti. igit̄ cęlū nō eſt gn̄abile nec corruptibile. Maior
eſt expoſita. Minor pȝ per hoc:qꝛ motui circulari nulla
tenus eſt aliqs mot° ꝯrius:qđ qdē ſumit hic tanq̄ notū:
verū nō eſt notū:ſed ꝓbatū ex ſuo ſermone īfra dicēdo.
Dubitatio. ¶ Sꝫ occurres nō ne motui cęli aliqs mot° eſt ꝯri° ſm̄
qd:vī enī ꝙ ſic:vt Ariᵗᵉˢ ꝓbabit infra:⁊ vī rō nā mot°
ſtelle ad ortū ꝯri° eſt motui eiuſdē ad occaſū/ſaltē ſm̄
Solutio. qd. ¶ Dici pōt ꝙ i cęlo nullū eſt p̄n̄ᵐ neqꝫ finis niſi ſm̄
deſignationē:⁊ ita illa ꝯrietas nō eſt ſm̄ nām:ſed ſꝫ deſi
gnationē mentis:⁊ ꝑpea nō ſunt illi mot° ꝯrij ſm̄ qd na
turalr̄:ſꝫ ſꝫ qd deſignatiue. Mō hęc ꝯrietas nō ſufficit
ad generationē ⁊ corruptionē:cū mathematici illam fin
gant in lineis ⁊ ſuperficiebus in quibus nulla eſt gn̄atio.
Quę Auer. cōm.20. ¶ Ulterius Auerroes declarat in nā de cęlo ipſo fuiſſe
duplex cōſiliū. Primo faciendo ipſum ingenerabile ⁊
D incorruptibile. Scđo in remouendo ab eo omne ꝯriū.
P̄mū ꝯſiliū ꝯcluſit nā ꝑ hoc qꝛ ſi nō eſſet aliqđ corp° in
generabile ⁊ incorruptibile:hic inferius nō eſſet gn̄atio
nec corruptio alicui° hāc ꝯſiliaꝫ ꝓbat Ariſto. 8. phyſicę
auſcultationis. Naꝫ oē qđ generat̄ exit de po° ad actū:⁊
oē qđ exit de potentia ad actū:deducit̄ ab aliquo exiſten
te in actu. Si igit̄ cęlū eſſet generabile:deduceretur ad
actum eſſendi ab aliquo exiſtēte in actu:⁊ ſic ꝓcederet̄
in infinitū:aut opȝ venire ad aliqđ qđ ſemꝑ eſt in actu.
Quare ſi gn̄atio ⁊ corruptio ſunt:opȝ eſſe aliqđ corpus
ęternū:⁊ hęc fuit rō p̄mi ꝯſilij. Ratio ꝟo ſcđi cōſilij eſt:
qꝛ vbi nā dediſſet ſibi ꝯriū:tunc eſſet corruptibile:⁊ per
ꝯns generabile,qꝛ omne corruptibile eſt generabile:igit̄:
ſi natura deliberauit de ęternitate:bene fecit remouēdo E
omne cōtrariū a cęlo ipſo. ¶ Ex dictis Auerroes infert. Excerpta Auer. ꝯ.20.
Primo ꝙ cęlū nō eſt compoſitū ex mā ⁊ forma:eo mō
videlꝫ quo elementa cōponunt̄. Scđo infert ꝙ eſt ſim
plex:hoc eſt nō miſtū e pluribus elementis:vt Empedo
cles autumat. p̄mū ꝓbat cōtra Auicennā multifariaꝫ.
Primo ſic/oīs forma in mā habet contrariū:formę cęli
nihil eſt cōtrariū. igitur nō eſt in mā. igitur cęlum nō cō
ponit̄ ex mā ⁊ forma. Scđo/ſi cęlum eſſet compoſitū ex
materia ⁊ forma elemētarijs:tunc aliqua forma eſſet in
mā elementaria ſine ꝯtrario:deduco/qꝛ ꝓbatū eſt cęlo
nihil eſſe cōtrariū:cū moueat̄ motu ſine ꝯtrario:quare
forma cęli eſſet in mā ſine ꝯtrario. Sed hoc eſt falſū:qꝛ
tunc nā otioſe aliqd feciſſet:deduco/qꝛ talis mā:vbi eēt
forma cęli:eſſet ſine potētia ad non eſſe:nam oīs potētia
in mā eſt ad ſeparationē quę eſt nō eſſe. Si igi̊ definitio
materię eſt poſſe nō eſſe:⁊ eſſet forma in mā:quę nunq̄
F nō eſſet:tūc po° materię eſſet otioſa:qꝛ nunq̄ veniret in
no eſſe:ad qđ ipſa eſt ordinata. Tertio arguit/ſi for° cęli
eſſet in mā:⁊ nō eſſet gn̄atio nec corruptio illi° vnq̄:tūc
mā cęli careret ꝓpria opatione:deducit/qꝛ operatio ma
terię eſt generatio ⁊ corruptio:ſicut acuminis gladij pro
pria opatio eſt ſcindere dura. Si igit̄ forma eſſet in mā:
cuius po° nunq̄ eſſet ad nō eſſe:tunc aliqđ ens eſſet ſine
ꝓpria operatione:⁊ forte hę tres rōnes ſunt vna:ſi recte
ꝯſiderent̄. ¶ Sed circa hęc ſunt plures dubitationes. Dubōnes.
P̄ma qꝛ Ariſtoteles arguere vī cęlū nō habere ꝯriū:qa
motus cęli nō hȝ ꝯriū. Modo hoc vī erroneū:cum cor
pus de genere ſubſtātię cōtrariū nō habeat:cū ſubſtātię
nihil ſit ꝯtrariū:⁊ tn̄ motus eius habere pōt ꝯriū. hęc
Ioannes grāmaticus:qui Philoponus dī. ¶ Simpli Quę Simplicius.
cius ꝟo rn̄det ēt corpus ſubſtātiale hēc ꝯriū:ſaltē fuſo
ꝟbo loquēdo de ꝯrio:⁊ hoc pacto motus q hȝ ꝯrium eſt
corporis humanus ꝯriū vel preſſe vel fuſe. at cęlū nulla
tenus ꝯriū hȝ:nec eius motus:⁊ ꝓpterea elongatū eſt a
G corruptiōe. hęc Simplicius. ¶ Auerroes ꝟo. 5. phyſicę Quę Auer. 5. phy. ꝯ.10.
auſcultatiōis:ait ēt in ſubſtātijs eē ꝯrietatē:verū aliqua
dici ꝯria bifariā eſt:aut in ſe p̄mo ⁊ p̄ncipalr̄:⁊ ſic ſolum
in accidētibus repit̄ vera rō ꝯrioꝝ:aut ſuis in qualitati
bus diſpōnibuſqꝫ:⁊ hoc pacto ignis ⁊ aqua ꝯrij ſunt:qꝛ
qualitates quę formas ꝯſequunt̄:ꝯrię ſunt:⁊ ſic rō Phi
loponi nulla eſt. ¶ Scđo occurres:qꝛ nō vī verum mo
Scđa dub. tuū ꝯrioꝝ corꝑa eſſe ꝯria. Nā ferrū ⁊ terra pura/ſūt cō
traria:ſaltē ꝯrietate medij ad extremū:nam elītū ꝯriat̄
miſto ſaltē ꝯrietate medij ad extremum:vt dixit Auer
roes:⁊ tn̄ eodē motu ſꝑe ferrū ⁊ miſtū ferunt̄:ambo enī
ad mediū ſimplr̄. ¶ P. Si motuū ꝯrioꝝ corꝑa ſūt ꝯria:
eſt qꝛ cōtrarioꝝ effectuū cāę ſunt ꝯrię. Sed hoc falſum
eſt:nā albū ⁊ nigrū ſunt cāę ꝯrię:⁊ tn̄ cauſant intentionē
Cōmē.48. in medio:quę eſt vna rōne ſubiecti. in ſuper Auerroes. 3.
cęli vult nigredinē effici taꝫ a frigiditate q̄ꝫ a caliditate:
quę ſunt ꝯrię. ¶ Rn̄det̄ ad p̄mā/ferrū ⁊ terrā inquātū
mouent̄/nō ꝯriari aliqua ꝯrietatis rōne:qꝛ ferrū vt mo
H uet̄ eſt ꝑdominās terra. ¶ Ad ſcđaꝫ/dico regulā Ariᵗᵉˢ
intelligi in effectibus realibus:nō aūt intētionalibus:in
qbus ratio ꝯtrarietatis eſſe nō pōt:vt dicit̄. 7. phyſicoꝝ
Quę Iuni. lib. ¶ Ad tertiā ſoluūt iuniores:nigredinem effici tam a
calido q̄ꝫ a frigido:ſed a nullo hoꝝ imediate:at regula
Ariſtotelis intelligit̄ in effectib° imediatis. ¶ Sed hęc
ſolo vī ambigua:nā frigiditas cauſat̄ imediate a frido.⁊
calitas imediate a lumie:⁊ tn̄ lumē ⁊ fridū nō ſūt foꝛalr̄
Quę alij Iuniores. ꝯtraria. ¶ Propterea alij Iuniores dicūt regulā Ariᵗᵉˢ
intelligi ſolū negatiue/ꝙ vȝ ſi effect° non ſunt ꝯrij:cauſę
nō ſunt ꝯrię:tn̄ pōt effect° eē ꝯrij:⁊ cauſę nō. vt rō cogit.
Qual' ſolo. ¶ Sꝫ oēs hę ſolōnes ſunt vanę:nā regula Ariᵗᵉˢ nō eſt

I nisi in motib⁹:⁊ cā eſt:q2 ſolus motus arguit nāʒ ⁊ ſoīaʒ
cū imediate forma ꝑficiſcaꝭ.ceteri effect⁹ nō ꝓcedunt
ſic a for⁹/vt mot⁹:⁊ ꝓpterea ſolū in motib⁹:⁊ verꝫ eſt ꝙ ſi
mot⁹ nō ſunt ꝯrꝛij:corꝑa:quoꝝ illi ſunt mot⁹ ꝓprij ⁊ nāᷓ/
les:nō ſunt ꝯria:⁊ ſi motus ſunt cōtrarij:corꝑa/quoꝝ illi
ſunt ꝓprij ⁊ naturales/ſunt cōtraria:⁊ tu itellige/aut per
ſe/aut rōne qualitatū. Hec Auerroes.

Queſtio. Querunt ſi celū:qō circulariter moueꝭ ſit gnābi/
le ⁊ corruptibile.Arguiꝭ ꝙ ſic quotiens
ad antecedēs eſſe ſeqꝭ ꝯñs eſſe.Ad añs poſſibile ſequiꝭ
ꝯñs poſe. Hec regula eſt ꝑoriſtica.Sed ſeqꝭ celū geſcit.
igiꝭ celū nō eſt/ꝫ pħos:vt in lib.de ſuba orbis dictū eſt:
⁊ dicem⁹ ſcḋo hu⁹.igiꝭ ſi celū pōt geſcere:celum pōt nō
Com.41. eſſe.at celū poſſe geſcere:teſtaꝭ Auerroes.12.meta^{ce}:aſſe
rēs qō de poſſibilib⁹ eſſe ⁊ nō eē ſolus motus eſt etern⁹.
igiꝭ celū pōt nō eſſe.ꝫ oē poſe nō eē eſt corruptibile/vt
diceꝭ in hoc lib.igiꝭ celū eſt corruptibile.¶ Scḋo celū
K. hꝫ māᷓm.igiꝭ eſt corruptibile.pbaꝭ añs.q2 ſi celū nō ha
beret māᷓm:eſſet pp rōnē Auerrois in cō.pbat.n. Auer/
roes celū nō hr̄e māᷓm:q2 eſſet eius mā in po⁹ ad nō eē.
⁊ ſi eſſet in po⁹ ad nō eſſe:eſſet qñdoqꝫ ſub nō eſſe celi.
aliter potētia eſſet fruſtra.Mō hec rō nō valet:p̄mo q2
ꝯcederē celū eſſe corruptibile/ciuſqꝫ māᷓm eſſe in poten
tia ad nō eſſe:⁊ negarē māᷓm illaꝫ debere qñqꝫ ſtare ſub
nō eſſe:q2 ſufficit vt reducaꝭ ad actū alia mā eiuſdē ſpēi;
vtputa mā ignis:ſic eniꝫ tolliꝭ fruſtratio potētie. Scḋo
dicereꝫ illā māᷓm eſſe aptā natā ſtare ſub nō eſſe:non tñ
poſſe ſtare ſub nō eſſe:⁊ ſic nō opꝫ reduci ſub nō eſſe:q2
po⁹ fruſtraꭗ:nō aptitudo que nō reduciꝭ ad actū.Tertio
dicerē vt Albertilla dicit:ꝙ po⁹ ad eſſe reduciꝭ ſemꝑ ad
actū:nō aūt potētia ad nō eſſe:q2 po⁹ ad iperfectionē nō
Pō Philo dꝫ reduci ad actū.ſed illa que eſt ad ꝑfectionē. ¶ Phi/
poni. loponus tenet celū eſſe corruptibile ⁊ gnābile ſm ſui na
turā.eternitatē ꝟo nactuꝫ eſſe ab alio:cui⁹ poſitionis ēt
L Auicēna eſſe vr̄:qui ponit aliqō corruptibile ab alio poſ
Rationes ſe perpetuū effici.¶ Probat aūt Philoponus ſuā poſi/
Philopo. tionē p authoritate Platonis:q celū ⁊ mundū genitū eē
dicit/⁊ corruptibile/ſed ab opiſice eſſe nactū eternitatē:
vt in timeo ſcribiꝭ.¶ Scḋo arguit/q2 ois virtus corꝑis
finiti eſt finita:q2 vt dr̄.8.phyſice auſcultationis.vr̄⁹ cor/
poris finiti nō pōt ſe extēdere ad durationeꝫ infinitam.
Uñ p virtutē finitā nihil moueri pōt tēpore ifinito.Sꝫ
virt⁹ celi eſt vīus corporis finiti:cū celū ſit corp⁹ finituꝫ/
vt in ꝑſenti libro deduceꝭ.igiꝭ celi virtus eſt finita:⁊ ita
nō pōt durare per infinitū tp̄s.¶ Tertio/in oī corꝑe na
turali eſt mā/forma/⁊ priuatio:cū hec ſint vl̄ia ꝑn⁹ oīuꝫ
corporū nāliū.Sed vbicūqꝫ eſt mā/⁊ forma/⁊ priuatio:
eſt po⁹ ad corruptionē.igiꝭ corpus celeſte eſt corruptibi
le. Nec valet ſi qs dicat celi māᷓm eſſe alterī:⁊ corrupti/
biliū alterā. Nā vt arguit Philoponus. Tunc mā eſſet
cōpoſita ex eo videlꝫ qō eſt cōe vtriqꝫ māe.⁊ eo qō eſt
De opione ꝓpriū:quēadmodū queliꝫ ſpēs.¶ De opione Platonis
Platonis. in genitura mūdi nemo pōt certe ſentire. Nā plato nūc
M facturā innuit tēporalē:qualē theologi dicunt:nūc eter/
nā qualē peripatetici diſputant.Platonici ēt inter ſe diſ
ſcrepant. Nā(vt proculus narrat in Timeo)Seuerus ⁊
Atticus ⁊ Plutarchus Mūdū nō fuiſſe ſemꝑ de Plato
nis mente aſſerūt.Crantor ꝟo ⁊ Plotinus/⁊ Porphyri⁹/
⁊ Iamblicus/Mundū ſemꝑ fuiſſe/⁊ fuiſſe ſemꝑ a deo:
Immo fluxiſſe arbitranꭗ:ſm Platoneꝫ:quatenus deus
ſemꝑ eſt:ſemꝑqꝫ ab ipſo fiat/atqꝫ fluit.vñ Simplici⁹
ingt.ſi ad initiuꝫ tēporis reſpexeris:quo Mundus ipſe
caret:ingenitū dices mūduꝫ.Sin aūt ad perpetuū a deo
eius effluxuꝫ aduertes/aſſidue genitū aſſeres:vñ Expoſi
tor noſter hic ait:qō eniꝫ Plato poſuit celuꝫ genitū:non

intellexit ex hoc qō eſt gnōnis ſubōm:qō Ariſtoteles hic N
negare intendit:ſꝫ qō neceſſe eſt ipſuꝫ hr̄e eſſe ab aliqua
ſuperiori cā/vtpote multitudinē ⁊ extenſionē hr̄e:p q̄s
certificaꭗ eius receſſus a ꝑn⁹ vnoꝛe quo opꝫ multitudinē
cauſare.⁊ ſic vr̄r velle nō diuerſa Ariſtotelē ⁊ Platonē
ſentire.¶ Uñ vbiqꝫ Expoſitor ⁊ Simplicius ſic Ari^{lē}
⁊ Platonē cōciliant ꝙ duplex ſit gnātio altera qdē na/
turalis videlꝫ que eſt de ꝯrio in ꝯriū ſubiecto mediāte ꝑ
precuā alterationem affecto:altera que eſt emanatio ab
ipſa ſuperiori cā:p quā genitū accipit eſſe in ꝑtib⁹ diſtin
ctū.Tūc dicūt ꝙ celū eſt genitum ſcḋa gnōnis rōne:qm
eſt ab ipſo deo p̄mo ⁊ p ſe:⁊ hꝫ in ꝑtib⁹ multitudinē:per
quā recedit a p̄ma cauſa. Hec Simplicius ⁊ Expoſitor
vbiqꝫ.¶ Alexāder ꝟo obijcit huic rn̄ſioni/vt videbiꭗ
in vltimo huius libri:p̄/q2 Plato dixit añ mundi gnōnē
preceſſiſſe chaos(vt pꝫ in Timeo):⁊ tale chaos moueri
motu inordinato:⁊ ꝙ de⁹ reduxit tale chaos ad ordinē. O
igiꭗ loqꭗ in vera gnōne. Preterea Plato eodē lib.ait ce
leſtia corꝑa eē ſuapte nā corruptibilia/nacta tñ eſſe eter
nitatē a volūtate dei:que eſt maior eoꝝ nexu.igiꭗ ꝓprio
gnōne ſunt genita.⁊ tūc ſm Alexandrū dōm eſt authori
tatē Platonis nō eſſe audiendā:q2 ꝯriū ſentit.Sed q̄ ſit
mens Platonis:alr̄ diſputabitur. Hec ad p̄mam.¶ Ad
ſcḋam rn̄det Auerroes duplicē eſſe virtutē ſiue potētiā/
alterā qdē ad eſſe:alterā ad motū.Tunc dicit in celo eē
potētiā ad motū dumtaxat:nō aūt ad eſſe. Naꝫ po⁹ celi
eſt finita ad motū/rōne videlꝫ corꝑis celeſtis.īfinita ꝟo
rōne motoris:q mouet ſemꝑ:⁊ ſic ad formā negaꭗ mīor.
ad ꝓbationē diceret Auerroes celū eē finitā magnitudi
ne:nō aūt duratione:q2 cū finitate magnitudinis ſtat infi/
nitas durationis.¶ Sꝫ expoſitor obijcit Auerroi p̄mo Obiectōes
ex v̄bo Ari^{lis} nā Ariſ.ifra ponit in corꝑe celeſti v̄tutē ad Thome
ſemꝑ eſſe.igiꭗ v̄tutē ad eſſe. Scḋo v̄tus eſſendi magis a
forma q̄ a mā dꝫ ſumi:qm per formā res eſt/p māᷓʒ res
nō eſt:vt dr̄.7.meta^{ce}.3.obijcit alibi:qm qōlꝫ celū depen P
det a ꝓprio motore.igiꭗ hꝫ v̄tutē eſſendi vtpote motorē:
e quo ſemꝑ eſt.vltimo arguo ego fortiſſime ꝯ Auerroeꝫ.
celū nō hꝫ potētiā ad eſſe.igiꭗ nō pōt eſſe:tꝫ argumentū
ab eodē in idē.vltra/celū nō pōt eſſe.igiꭗ nō ꝯtingit eſſe:
tenet arg^{m} ab eodē in ideꝫ.vltra/nō ꝯtingit eē.igiꭗ ipoſe
eſt eſſe:tenet argumētū ab equiualēti ad equiualens.vl/
tra/celū impoſe eſt eſſe.igiꭗ neceſſe eſt nō eſſe:tenet argu
mentū ab equalenti ad equalens:at vltimū hoc ꝯñs eſt
ꝯtra ſenſum.igiꭗ ⁊ p̄mū antecedēs eſt ipoſe:⁊ ſic opꝫ con
cedere celum habere potentiaꝫ ad eſſe.¶ Propter hec Sol' Tho/
ſoluit Thomas:videꭗ tamen mihi ipſum velle ꝙ celuꝫ me.
pōt bifariaꝫ cōſiderari:vt pote ſm eſſentiā/⁊ ſm varia/
tionē.Si ſcḋꝫ eſſentiaꝫ cōſidereꭗ:ſic nec eſt p ſe finituꝫ/
nec infinitū:qm vt ſic abſtrahit ab oī quātitate tam con
tinua q̄ diſcreta.Sin aūt ꝯſidereꭗ ſm ſui variationem:
ſic habet potentiā infinitā vel finitā.⁊ cū dicis.igiꭗ cor/
rumpeꭗ:nego argumentū:qm ſm ſui eſſentiaꝫ nō cadit
ſub aliqua quātitate:ſꝫ ſm ſui variationē.lꝫ igiꭗ potētia Q
ſꝫ ſui variationē ſit finita:nanciſciꭗ eternitatē a motore.
hec mihi vr̄r ſm eius v̄ba:ſi qs aūt dicat me nō itellige
re ipſꝫ:fateor igenue:veꝝ nihil curo.¶ Obijcit aūt Ioā/ Obiectio
nes gandauenſis aduerſus expoſitoreꝫ in eo ꝙ ille dicit Ioan.
celū ſm eſſe nō ſubijci tēpori:nā celū ⁊ eſſe celū ſubijciꭗ
motui.at tēpus vel eſt mot⁹/vel in motu.igiꭗ celū ſm eē
ſubijciꭗ motui:⁊ motui ⁊ tēpori.¶ Sꝫ p ſolone aliaduer Rñ° pp̄a.
tendū apud Auerroem eſſe/virtutē ſiue potētiā ad eē/⁊
virtutē eſſendi multum differre.nam eſſe vbiqꝫ Auer/
roes ſumit pro forma e qua ſumitur ſpecies eius:cui⁹ eſt.
virtus eſſendi vt ꝓprie loquar eſt diſpō qua ipꝫ eſſe:qō
eſt forma habeꭗ in mā:lꝫ ſepe pro ipſa forma accipiatur

A virtus ſeu po⁹ ad eſſe/eſt mã/quę deſcribitur per poſſe.
Quibus pʒ cõpoſitũ ipſuʒ eſſe hēc a forma:vtutē eēndi
a diſpoſitionib⁹:qbus illa forma recipit᷑ vel cõſeruat᷑ in
mã:potētiã ad eē hʒ a mã:q̃ eſt qua res põt eē ⁊ nõ eſſe.
hui⁹ cã eſt:qꝛ vt⁹ ⁊ po⁹ ideʒ eſt:a po⁹ ꝟo poſe accipit᷑.at
poſe eſt vnũqδqʒ rõne mãe.vt 1 lib.peri hermenias dĩ.
Quare cõpoſitũ hʒ potētiã ad eē rõne mãę:⁊ ita vtutem
ad rē rõne mãę.pterea po⁹ apud Auerroeʒ nõ intelligit᷑
niſi p trãſmutationē:⁊ ſic ois po⁹ reqrit nouitatē.ſʒ nihil
eſt cã noui niſi mã.igit᷑ vtus ad eſſe/vel po⁹ ad eē eſt mã
ipa.ℭ Tũc ad rões expoſitoris:ad pmã diceret Auer
roes φ Ari^{les} i nullo loco ponit cęlũ hēe vtutē ad eē/nec
ad ſemp eē/nec vtutē eēndi:lʒ ponat cęlũ ſemp eē ꝯ ꝑla
tonē.vel dici põt po^{as} ad eē bifariã dici aut ſm vtrũqʒ
B videlʒ q̃ eſt ſit ad eē ⁊ nõ eſſe:aut q̃ eſt ad alteꝝ dimidiũ
ſcilʒ ad eē tñ.p mõ Ari^{les} nõ poneret po^{as} ad eē:ſʒ hñ ad
motũ:q̃tenus in cęlo eſt po⁹ ad motũ ⁊ qetẽʒ. Scδo mõ
in cęlo eſt po⁹ ad eē:qm̃ eſt in eo mã q̃ eſt ad eē tñ:⁊ for⁹
p quã ſemp eſt:⁊ ſic itelligeret Ari^{les} ſi illδ diceret.ℭ Ad
ſcδaʒ diceret Auerroes vtutē eēndi nec eē a mã/nec a for
ma:ſʒ a diſpõne.qua for⁹ recipit᷑ in mã.vel dõm φ vtus
eſſendi ſm dimidiũ eſt a for⁹:⁊ ẽt a mã quę eſt alteri⁹ rõ
nis in cęlo:ſʒ ſm vtrũqʒ nulla ibi eſt/nec finita nec infi
nita:niſi reſpectu mot⁹.ℭ Ad 3um cõcedo fuſo vbo intel
ligentiã poſſe dici virtutē eſſendi:pprio tñ potius eſt eē
cęli:vel dicas intelligētiã eē vtutē eſſendi ſm dimidiuʒ:
⁊ mãm cęli quę eſt alteri⁹ rõnis etiã eē potētiã eēndi ſm
dimidiũ.nõ aũt ſm vtrũqʒ.ℭ Ad 4um dico φ illa ppo
ſitio cęlũ nõ hʒ potētiã ad eē/hʒ duas cãs veritatis:vna
eſt:qꝛ cęlũ eſt:qꝛ ſi cęlũ eſt:verũ eſt ipſuʒ nõ hēe potētiaʒ
ad eſſe:vt qm̃ Socrates currit de neceſſe:ſalſuʒ eſt ipſum
poſſe currere de ꝯtingēti.Altera eſt qꝛ repugnat ſibi eē:
vt hyppocētaurus nõ hʒ po^{as} ad eē:qꝛ ipoſe eſt eē. Tũc
C dico in cęlo nõ eē po^{am} ad eē/qꝛ cęlum eſt:⁊ ſemp eſt:quę
eſt vna cã veritatis:⁊ hoc ſufficit.vel dõʒ cęlũ nõ hēe po
tentiã ad eē ſm vtrũqʒ:e qua po⁹ deducit ꝯtingens.bene
tñ ſʒ dimidiũ:⁊ rõne formę:q̃ eſt rõ eſſendi:⁊ rõne mãę
quę ſemp eſt actui eēndi ꝯiuncta:⁊ ſic tollitur diſcurſus.
ℭ Ex his ſeqt᷑ inter expoſitorē ⁊ Auerroē nõ eē diſiam.
Conſiliũ inter expoſitorez ⁊ Aui. Nã idē viꝛ ſentire:ſi recte intelligo:expoſitor eniʒ cõce
dit in cęlo vtutē eſſendi vel po^{am} ad eſſe:qδ credo:ſi acci
pit po^{am} ad eſſe ſm dimidiũ cõtingētis.Auerroes negat
Sol.Auer. potētiã ad eē:qδ credo:ſm vtrũqʒ:⁊ ſic rõ Joãnis nulla
eſt ꝯ Expoſitorē.ℭ Ad 3um rõnē philoponi rñdet Auer
roes in cõplurib⁹ locis:⁊ vult φ in corpore cęleſti nõ ſit
mã niſi reſpectu mot⁹:⁊ ad vbi.Tũc ad formaʒ negaret
maiorē:qꝛ ſufficit cęlũ ipſuʒ cõponi ex mã ⁊ foꝛa ad mo
Obiectio expoſitoris tũ:nõ aũt ad eē.ℭ Obycit aũt huic expoſitor:⁊ ſyllogi
ʒat ſic/oē ens actu/aut eſt act⁹ vel hñs actũ.Sed cęlũ eſt
ens actu.igit᷑ eſt act⁹/vel habēs actũ.Maior eſt oib⁹ no
ta:⁊ ſupponat᷑ nũc.Minor pbat᷑:qꝛ cęlũ agit in hęc iſe
ra corpa.Igit᷑ aut act⁹/aut hñs actũ.Et cũ pſpicuũ ſit cę
D lũ nõ eſſe actũ:relinqt᷑ ipſuʒ eſſe hñs actũ.at cum oē hñs
Sol.Expoſitoris actũ ſm Auerroē ſit cõpoſitũ ex mã atqʒ for⁹.igit᷑ cęluʒ
eſt cõpoſitũ ex mã ⁊ for⁹.ℭ Rñdet igit᷑ expoſitor alr/⁊
vult cęlũ cõponi ex mã atqʒ forma/ēt circũſcripta intel
ligētia.verũ mã cęli eſt alteri⁹ rõnis a mã gnãbiliũ:cum
mã cęli ſit ad eſſe tñ/dicatqʒ ordinē ad formã alteri⁹ ra
Quales poſitiones. tionis.ℭ De re hac plurima diſputaui in libro de ſuba
orbis:at nũc vi mihi breuiter eſſe dõm poſitiones haſce
eſſe pſim ꝯcordes/ptiʒ diſcordes.Vterqʒ eniʒ horũ cõce
dit mãm in cęlo:vterqʒ horũ vult mãm cęli eſſe alterius
rõnis:qꝛ in po⁹ ad eſſe tñ:atqʒ ad formã alterius rõnis.
Vterqʒ horũ aſſerit mãm cęli eſſe in po⁹ ſm dimidium
cõtingētis/⁊ nõ ſm vtrũqʒ:cũ ſolũ illa po⁹ ſit ad eē atqʒ

formaʒ:nõ aũt ad nõ eſſe atqʒ ꝑuationē.differunt ꝟo qꝛ E
expoſitor ponit in cęlo duplicē formã:qꝛ aiam:quã peri
patetici itelligētiã appellant/⁊ formã cęli ex qua ⁊ mã il
la alteri⁹ rõnis cõponit᷑ cęlũ:ex quo cęlo ſic exiſtente in
actu:⁊ aia ſit vnũ aial ęternũ:vnũ dico ſic ex nauta ⁊ na
ui/inſtrõ ⁊ motore.Qua rõne ſit vt apud expoſitorē mã
motus ſit alia:⁊ mã ad eſſe:qꝛ mã ad eſſe eſt mã ad for^{as}
cęli:quę eſt citra intellectũ.Mã ad motũ eſt cęlũ cõpoſi
tũ citra intelligētiã.Auerroes aũt ponit in cęlo vnã for^{as}
⁊ vnã mãm tñ.nã aia cęli eſt itellect⁹:⁊ eſt forma:vt eſt
quo cęlũ intelligit:eſt aia ⁊ intellect⁹.vt eſt quo cęlũ mo
uet᷑:eſt forma.Mã cęli/vt dicit ordinē ad aiaʒ:eſt mate
ria ad eſſe/qꝛ aia cęli eſt pn^{m} eſſendi cęli:vt dicit ordineʒ
ad motũ ⁊ vt eſt in actu p aiaʒ:eſt mã ad vbi.hęc Auer
roes/⁊ expoſitor.ℭ Tũc ad rõnē Thomę/diceret Auer
roes φ cęlũ circũſcripta itelligē^{a} p itellʒ nec eſt act⁹:nec
hñs actũ.Sʒ eſt po⁹ ſʒ dimidiũ ꝺ eſt ſp ad eē.⁊ negaret
cęlũ eſſe agēs circũſcripta itelligē^{a}:imo illa circũſcripta F
nullũ hʒ eſſe/nec actionē/vt Auerroes ſcribet poſtea in Opio ppa Cõ.qz.2.95
hoc libro.ℭ Ego ꝟo ſolitus ſum dicere φ mã cęli põt
ꝯſiderari in rõne metaphyſica:hoc eſt in rõne potentię
vel in rõne phyſica hoc eſt in rõne potētię tranſmutabi
lis.ſi in rõne metaphyſica hoc eſt in rõne potētię:ſic mã
cęli ⁊ mã generabiliũ ſũt eiuſdē rõnis:cũ ambę ꝯueniãt
in rõne potētię.Sin aũt in rõne phyſica hoc eſt in rõne
potētię tranſmutabilis:ſic differunt.vt recte dixit Auer
roes/⁊ Thomas.Tu ꝟo lege rem hanc in libro de ſuba
orbis.Hęc de poſitione ꝑhiloponi/deqʒ rõnibus eius. Opio Ari.
ℭ Ariſtoteles ꝟo de diſputatione credidit cęlũ ⁊ mun
dũ nec incepiſſe per gnõnē/nec corrumpendos fore per
corruptionē:proceſſiſſe tñ a deo p quēdã effluxũ/vel de
pendētiã mõ quo accidēs pficit᷑ a ſubiecto:⁊ radi⁹ e ſo
le.⁊ ſic cęlũ ſiue mũdũ poſuit deo ipſi coęternũ:quaten⁹
nec de⁹ ꝑus cępit mũdo/nec mũdus ꝑus deo:ſed coęter
no tēpore.atqʒ ppetuo fuerunt.nos ꝟo tenem⁹ nec cęlũ/ G
nec mũdũ cępiſſe per gnõnē:ſed p creationē.itē nec cor
rumpendos:lʒ cęlũ a motu ceſſabit.rões ꝟo hincinde
in plurib⁹ locis ſcripſimus.Hęc nunc ſufficiant.ℭ Ad Sol.rõnũ.
rões quas fecimus in ꝑncipio:ad ꝑmã cõcedo regulaʒ:
⁊ cõcedo minorem ⁊ totum:tamen nego cęlum poſſe qe
ſcere ſimplr:bene ſm partem.vt enim quęlibet aqua po
teſt corrumpi:⁊ non tota aqua:ſic cęlum poteſt quieſce
re a qualibet reuolutione:nõ tamen a toto motu:⁊ ſic nõ
ſequitur ipſuʒ poſſe quieſcere ſimpliciter a motu.ppter
quę ſorticolę dicerent cęlum a motu poſſe quieſcere:nõ
autem cęlum poſſe quieſcere a motu.ℭ Ad ſcδaʒ reſpõ
deo φ cęlum habet materiam alterius rationis.at ratio
Auerrois probat cęlum nõ habere materiam eiuſdē ra
tionis phyſicę.⁊ hoc probat ratio.ℭ Ad rationes/dico
φ ſecus eſt de potentia ad eſſe vel nõ eſſe:⁊ ſecus de po
tentia alterius.Ariſtoteles pbat in ꝑmo cęli potentiam H
ad eſſe ⁊ ad non eſſe omnem debere reduci adiectũ:nec
poſſe ſaluari in ſimili ſpecie. Tu ꝟo expecta rem hanc
in fine huius.ℭ Ad ſcδam/omnis aptitudo materię eſt
potentia:qm̃ aptitudo ſequit᷑ formam:⁊ propterea ratio
illa nulla.ℭ Ad tertiaʒ/dicereʒ potentia ad non eſſe eſt
ad eſſe:qm̃ corruptio vnius eſt generatio alterius:quare
ſi potentia ad eſſe debet reduci ad actũ:quia eſt ad eſſe:
potentia ad non eſſe debet reduci ad actum:quia etiam
eſt ad eſſe.Hęc de quęſtione.

ℭ At ꝟo ⁊ creſcit omne qδ creſcit:⁊ decre De ꝑticula addita.
ſcit omne qδ δcreſcit a cognato:qδ aduenit Competit Accedit
⁊ qδ in materiam reſoluitur:huic aũt cõpe eſt ĩſıv
tit nihil:ex quo factum fuerit. Accidit.

I ¶ Hactenus ꝙ corpus ipſm qḋ circulariter ferṫ: nō ſit generabile, nec corruptibile: perſuaſit. Qḋ vero nō ſit augumētabile, nec diminuibile: ꝓbat. ⁊ rō cōponiṫ h̄ pacto: oē qḋ creſcit ⁊ decreſcit, creſcit ⁊ decreſcit ab aliquo cognato ſiue ſilī: qḋ aduenit: ⁊ qḋ in mām̄ reſoluiṫ. Nā vt dicet in lib. de gnōne. cremētū ſit ab aliquo qḋ i ꝑncipio eſt ꝯriū: in fine ſile. ideo aduenit augumētabili ipſi. ⁊ reſoluiṫ in mām̄: vt cōuertaṫ in nām eius: qḋ augeṫ: vel diminuiṫ. Hec eſt maior: ⁊ eius declaratio. Sed celo nihil accidit: qḋ in mām̄ reſoluaṫ: ex qua factū ſit. cū celū ex nullo factū ſit: vt precedens ꝓblema dixit. celū igiṫ nec augeṫ: nec diminuiṫ. hui⁹ ſylli poniṫ p̄mo maior: ⁊ ꝑſpicua eſt. Scḋo minor: ⁊ ingt. huic aūt ꝯpetit nihil: ex quo factū fuerit: neqꝫ. n. hꝫ mām̄: neqꝫ ꝯriū: ex quo fieri poſſit: vt precedēs ꝓblema dixit. ¶ Aiaduerſione dignū in oi auctione atqꝫ diminutione duo cōcurrere: vt in lib. de gnōne dicet: videlꝫ mām̄ ex qua ipſuꝫ augumētabile ſit: ⁊ in quā nutrimētū ꝯuertaṫ: ⁊ cibū q̄ ſit ꝯri⁹: ⁊ cognatus ſiue ſilis: cognatus qdē in fine: ꝯrius vero in p̄ncipio. ⁊ hec duo tetigit in maiore cū dixit a cognato, tetigit cibū: qui in fine eſt ſilis. in p̄ncipio aduerſans: ⁊ cum dixit: ⁊ qḋ in mām̄ reſoluiṫ: tetigit mām̄: ⁊ ex qua augumētabile fiat: ⁊ in quā cibus ꝯuertaṫ, reſoluaturqꝫ. At in minore, tetigit alterū horū tm̄, vtpote mām̄, cū dixit huic aūt competit nihil: ex quo factū fuerit: q2 caret mā: ex qua res fiūt. vel tetigit ꝯriū tm̄: nā celū nō hꝫ ꝯriū: ex quo factū ſit: ⁊ fortaſſe intelligit vtrūqꝫ: Nā celo nō cōpetit aliqd vtpote mā vel ꝯriū: ex quo fuerit factuꝫ. Quāre nec augeri, nec diminui pōt. ¶ Uel pōt rō Ariſto. cōponi vt expoſitor ⁊ Simplici⁹ idicant ſic: oē augumētabile, ⁊ oē diminuibile gn̄aṫ: ⁊ corrumpiṫ ex aliquo, at celuꝫ ex nullo generaṫ vel corrūpiṫ (vt p̄cedēti ꝓblemate eſt ꝓbatū.) igiṫ celuꝫ nec eſt augumētabile, nec diminuibile. Maiorē ⁊ ꝓbatione ſil̄ ponit: ⁊ ingt. ⁊ creſcit oē qḋ creſcit: ⁊ decreſcit oē qḋ decreſcit ab aliquo cognato: qḋ aduenit ⁊ qḋ in mām̄ reſoluiṫ: hoc eſt ꝑ appoſitionē alicui⁹ mālis aduenientis: qḋ qdē cū p̄us eēt diſſimile, factū eſt ſile ꝑ reſolōnē in ꝓpriā mām̄: que depoſita forma p̄ori, formā corpis augendi aſſumpſit. Sicut panis reſolut⁹ in mām̄ accipit formaꝫ carnis. Que rō docet in oi auctione vel minutione fieri gnōnē ⁊ corruptionē aliquo mō: ⁊ ſic pꝫ maior: ꝙ oē qḋ augeṫ vel diminuiṫ: gn̄aṫ ⁊ corrūpiṫ ſaltē ſm qd. hec eſt maior: ⁊ ei⁹ expō. deinde tangit minorē ⁊ ingt. huic autē ꝯpetit nihil: ex quo factū fuerit: q2 celo nō eſt dare aliqd ex quo fuerit gn̄atū: q̄ſi dicat ſꝫ celū nō pōt gn̄ari, nec ſꝫ qd: nec in toto. igiṫ nō eſt augumētabile. Hec expoſitor, ⁊ ſapide. ¶ Auerroes vero rōnē textus ſic cōponit: oē qḋ augeṫ vel diminuiṫ: nutriṫ. celū nō nutriṫ. igiṫ celū nec augeṫ, nec diminuiṫ. maior ſupponiṫ: miorē ꝓbat ſic: oē nutriēdū eſt homogeneū vel ſimilare ei, e quo nutriṫ. celū nō eſt ſilare alicui: e quo nutriṫ. igiṫ nō nutriṫ. Maior pꝫ exēplo, q2 ſanguis eſt mā aial: ū: ⁊ eſt nutrimētū ꝑꝑimū mēbrorū oiuꝫ (qcqd velint medici) ꝯſtat aūt ſāguinē nunq̄ꝫ nutrire: niſi fuerit ſilis. ¶ Sꝫ occurres, ſi augēdū augeṫ a ſimilari: diminuendū diminuiṫ a ſimilari: indicat Auerroes ſolōnē, ꝙ tam augēdū, q̄ꝫ diminuēdū a ſimilari augeṫ vel diminuiṫ. Nā ſi ſimilare īuenit nutriēdū paratū gnōni: auget ipſuꝫ. Si aūt inuenit paratū corruptioni diminuit, eo vſqꝫ quouſqꝫ diſſoluanṫ elnta in mām̄: ex qua cōponiṫ miſtū nutriēdū. di vero nutriendū paratū gnōni ab ortu vſqꝫ in etateꝫ ꝯſiſtētie: quo tēpore nutriendū eſt humidū. di vero paratū corruptioni e cōſiſtentia ipſa ꝑ ſenectutē vſqꝫ in mortē: quo tempore areſcit, atqꝫ exiccatur humidū eius. hec Auerroes.

Necessaria in augumento.

Que expoſitor ⁊ Simplicius.

Que Auer. cōm. 21.

Dubita.

K

L

M

¶ Si autem nec accreſcere, nec corrumpi pōt eadem rōne ⁊ inalterabile eſſe accipiēdū eſt. N

¶ Qḋ qdē nō ſit augumentabile, nec diminuibile: ex his ꝯſtat. Qḋ aūt nec alterationes ſubeat: mō ꝓbare aggrediṫ. ⁊ p̄mo ꝓponit ꝯclōnē, quā ꝓbare nitiṫ: ⁊ ſil̄ vim rationis. Cōclō qdē eſt. celū non ſubeſt alterationi. vis vero rōnis, oē alterabile accreſcere vel corrūpi pōt. celuꝫ nec accreſcere, nec corrūpi pōt, igiṫ celum nō eſt alterabile. ¶ Uel melius (vt dicit Auerroes) vis rōnis eſt oē alterabile, eſt gn̄abile, celū nō eſt gn̄abile. igiṫ nec alterabile. ⁊ hanc vim indicat dicens. Si aūt nec accreſcere nec corrumpi pōt: ſubaudi rōne illa ꝙ nō eſt gn̄abile: eadeꝫ rōne (q2 nō eſt gn̄abile) ⁊ inalterabile eſſe accipiendum eſt. ⁊ ſic vꝫ Ari[ſ] velle celū alterationib⁹ nō ſubiici illamet rōne: q̄ ꝓbatū eſt ipꝫ nec augumēto ſubiici. ¶ Alq ⁊ diſſerti viri ſic intelligūt ꝙ eadē rōne e celo ipſo remoueṫ alteratio: qua ⁊ generatio. verū rō qua remoueṫ generatio, eſt q2 caret ꝯrio: ⁊ hac rōne ēt remouetur alteratio: q2 caret ꝯrio. Sꝫ nō placet. Nā lꝫ celū careat ꝯrio ꝑꝑ motū: q2 eius motui nullus motus eſt ꝯrius: q̄ ſit ſm grauē ⁊ leue: tn̄ fingi pōt celo cōpetere ꝯrariū ſm alias q̄litates: ⁊ ſic poſſet teneri ipꝫ eē alterabile. ¶ Pria expoſitio eſt expoſitoris: q̄ vult Ari[ſ] remouere alterationeꝫ a celo per hoc qḋ ab eo remoueṫ auctio ⁊ diminutio: ⁊ cōſonat ei⁹ ꝓbationi, q2 ſequēti textu ꝓbat celū nō eē alterabile: q2 nec eſt augumētabile: nec diminuibile. verum expoſitio Auerrois ꝯſonat p̄cedētibus: ⁊ nō diſſonat ſequētib⁹: q2 lꝫ Ari[ſ] ꝓbet celū nō eē alterabile ꝑ hoc: q2 nec eſt augumētabile, nec diminuibile: tn̄ q2 ꝯcluſio pōt ꝓbari duplici via. q2 videlꝫ nō eſt gn̄abile: ⁊ q2 non eſt augumētabile: ponēs ꝯclōnē: cōplicauit vnā viam breuiter: alterā aūt explicauit vtens ſuo artificio: ⁊ ſic vtraqꝫ expoſitio cōuenire pōt vbis Ariſtotelis. ¶ Quo vero ad verba attinet: verbū corrumpi grece eſt ἄφθαρτον hoc eſt incorruptibile. ⁊ Auerroes recte ītelligit ꝑ incorruptibile indiminuibile: quaſi velit celū nō eſſe alterabile eadē rōne: qua nō eſt augumētabile, nec diminuibile, ⁊ ſapide cōmentatur. Nā diminui eſt ire ad corruptioneꝫ: ⁊ ita aliquo modo corrumpi. verbum eadem ratione grece eſt αὐτῆς διανοίας: ⁊ lꝫ multiplr latine dici pōt: tn̄ ego ītellexi eadē rōne. Qḋ quo mō ītelligaṫ: dictuꝫ eſt.

διανοίας eadem rōne, eiuſdem intelligentie, eiuſdem ſententie, eiuſdem intellectus

ὑπόληψις

Beiv accipere, capere, accipiēdus, aſſumendus.

Expō Tho.

Expō Ariſ.

O Compatio expōnum.

Uerborum expoſitio.

P

¶ Alteratio eniꝫ motus eſt in qualitate. qualitatis autem qui quidem ſunt habitus, ⁊ diſpoſitiones: nō ſine mutationibus in paſſionibus fiunt: vt ſanitas atqꝫ morbus. Que vero naturalium corporum in paſſionibus mutātur: ea omnia videmus incrementum ſuſcipere, atqꝫ decrementum: ceu animalium corpora parteſqꝫ ipſorum, atqꝫ ſtirpium etiam ⁊ elementorum ſimili modo. Quare ſi corpus qḋ circulo fertur: neqꝫ accrementum: neqꝫ decrementum ſuſcipere poteſt: ⁊ inalterabile eſſe conſentaneum eſt rationi.

Q ¶ Nunc ſyllogiçat propoſituꝫ: ⁊ ratio ſic cōponiṫ, omne alterabile eſt augumentabile atqꝫ diminuibile. Corpus qḋ circulo fertur: nō eſt augumētabile, nec diminuibile. igiṫ celū qḋ circulo ferṫ: nō eſt alterabile. Minor iaꝫ ex dictis ꝑſpicua eſt. Maior ꝓbaṫ iterū ſic, oē mutabile in paſſiōib⁹ eſt augumētabile atqꝫ diminuibile. hec maior probatur in textu inductione in animalibus ⁊ plantis ⁊ elementis. Sed omne alterabile eſt mutabile in paſſionibus. hec conſtat definitione alterationis. Nam alte-

A ratio eſt motus in q̄litate:ꝛ nō in quauis q̄litate:ſ; in q̄li
tate tertię ſpēi:quę eſt paſſio. Nā in habitib⁹ vel diſpoſi
tionibus nō fit ꝓprie alteratio per ſe:vt pꝫ.7.phyſi.niſi
quatenus fit in paſſionib⁹:quas habitus ꝛ diſpōnes con
ſequunt̄.ſanitas enī; ꝛ morbus nō ꝓprie ſunt termini al
terationis:ſed cōſequunt̄ terminos alterationis vtpote
motū ad qualitates elemētarias.Sic igit̄ pꝫ Minor/vi
Ordo text⁹ ꝛ ſumma. delꝫ qd oē alterabile ſit mutabile in paſſionibus.℄ Ex
his pꝫ textū hūc debere reſolui in duos ſyllōs videlꝫ in
ꝑncipalē:ꝛ ꝓſyllm:quo ꝓbat̄ maior ſylli ꝑncipalis.De
ſyllo ꝑncipali maior omittit̄:minor aūt ponit̄ ibi quare
ſi corp⁹.ꝯclō deniqꝫ ibi ꝛ in alterabile.at ꝑmo ꝓbat mi
norē ꝓſylli ꝑ diffinitionē alterationis:eſt.n.minor oē al
terabile eſt mutabile in paſſionibus:quę ſūt q̄litates ter
tię ſpēi.ꝓbat̄ ꝑ diffinitionē alteratiōis. Nā alteratio eſt
mot⁹ in qualitate:non qdē ſimplr̄ in oi q̄litate/ꝓpterea
B ſubdit q̄litatis aūt:ꝗ qdē ſunt habit⁹ ꝛ diſpōnes hoc eſt
ꝑmę ſpēi:ad quas vident̄ alterationes eē:vt ad ſanitatē
morbūqꝫ:nō ſine mutationib⁹ in paſſionib⁹ fiunt:eſt.n.
ſanitas ꝛ morb⁹ habit⁹ vel diſpoſitio.Mō lꝫ ad hęc vi
deat̄ eſſe alteratio:tñ reuera non eſt:q: eſt ad q̄litates q̄
ſunt paſſiones/ſine ꝗb⁹ ſanitas ꝛ morb⁹ eſſe nō pñt:q̄re
ꝯcludat̄ hęc minor oē alterabile eſt mutabile in paſſio
nibus:q̄ qdē eſt minor ꝓſylli:deinde tangit maiorē eiuſ
dē ꝓſylli/ꝛ inqt.quę vero nāliū corpoꝝ in paſſionibus
mutant̄/ea oia videm⁹ incrementū ſuſcipere/atqꝫ decre
mentū.ꝛ hāc ꝓbat iductiue in aialib⁹ ꝛ ptib⁹ ipſoꝝ:quę
in paſſionib⁹ mutant̄/ꝛ ſuſcipiūt augumētū ꝛ decremen
tū:ꝛ in plantib⁹ ꝛ ipſarū eſſe ptib⁹:ꝛ in elītis:quę dū al
terant̄ eſſe/augeri vnr̄:vt terra alterat̄ in ignē.igit̄ totus
ꝓſyllꝰ eſt oē mutabile in paſſionib⁹ eſt augumentabile
atqꝫ diminuibile.oē alterabile eſt mutabile in paſſioni
bus.igit oē alterabile eſt augumētabile:vel diminuibile.
Tunc ſumpta hac ꝯne ꝓ maiore ſic/oē alterabile eſt au
C gumētabile atqꝫ diminuibile:addem⁹ hanc minorē/cor
pus qd circulo fert̄/neqꝫ accremētū/neqꝫ decremētū ſu
ſcipere pōt.Quare ꝯclō erit ꝙ ipſuꝫ inalterabile eſſe ſit
ꝯſentaneū rōni:ꝛ ſic pꝫ quo mō de ꝑncipali ſyllō tñ mi
norē ꝛ ꝯnē expreſſit.de ꝓſyllō vero maiorē ꝛ minorē.

Quę Auer ro.cō.21. **Auerroes** ꝟo hic declarat in ꝗb⁹ q̄litatib⁹ ſit al
terationꝫ in ꝗb⁹ nō:ꝛ dicit ꝑmo ꝙ alte
ratio eſt ad qualitatē vt augumētatio ad q̄titatē/ꝛ latio
ad vbi/ꝛ gnātio ad ſubaꝫ.Scdo dicit ꝙ nō ad oēm q̄li
tatē eſt alteratio:ſ; ad quaſdā ſic:ad quaſdā nō. Ad gen⁹
aiatū qd eſt habit⁹/ꝛ inaiatū qd eſt diſpoſitio/hoc eſt ad
q̄litates ꝑmę ſpēi nō eſt alteratio.itēqꝫ ad gen⁹ qd dī na
turalis po⁹ vel ipotētia:quę eſt ſcda ſpēs:nō eſt alteratio.
ad gen⁹ qd eſt q̄litas in q̄titate nō eſt alteratio:hoc ad fi
gurā:quę eſt 4ª ſpēs nō eſt alteratio.eſt igit̄ alteratio ad
qualitates tertię ſpēi:q̄ ſūt paſſiones:q: alteratio hoc pa
D cto eſt in hñte ſubm ꝛ mām. Qua rōne fit/vt cęlū careat
Dubita. alteratione:cū careat mā.℄ Sed occurres q: cęlū vr al
Sol. Auer. terari:vt pꝫ in eclypſib⁹ ſolis ꝛ lunę. Rñdet Auerroes ꝛ
indicat duas formas rñdēdi. Nā ꝑ dici pōt cęlū nō eſſe
alterabile:ꝛ qd dī de eclypſib⁹ ꝛ illuminatiōib⁹/dici pōt
illas nō eſſe alterationes:q: nō ſunt ad paſſiones. Scdo
dici pōt duplicē eē alterationē ſubitariā/ꝛ temporariaꝫ.
ſubitaria eē pōt in cęlo/vt illuminatio ꝛ obſcuratio.tem
Replica poraria q̄ fit pp mām ꝛ ꝯtriū remouet̄ a cęlo. Hęc Auer
Sol. roes.℄ Sꝫ replicabis.q: eclypſis lunę vr̄ tēporaria:ſilr̄
ꝛ illuminatio:vt obſeruatio docet.dic hoc eſſe ꝑ accñs
pp motū localē:quo opacū corpus interponit̄/vel remo
Excerpta uet̄:nō aūt pp lumē:qd ſui nā eſt ſubito acqſibile.℄ Ex
Auer. his ꝯcludit Auerroes quatuor:ꝑmū ꝙ oē gnātū ꝛ omne
auctū alterat̄ alteratione paſſiua:q̄ eſt in q̄litatib⁹ ꝑmis:

cuiuſmodi ſunt caliditas ꝛ frigiditas ꝛ id gen⁹:q̄ ſunt ter E
tię ſpēi ſiue gñis q̄litatis.Scdo ſeqt̄ a cęlo eſſe remota
alterationē/ſanitatē/morbū/iuuentutē/ſenectutē:ꝛ oia ea
quę ꝯſequunt̄ cuiuſmodi q̄litates:cū ſit ipoſſe in illo eē al
terationē.Tertio ſeqt̄ in cęlo poſſe eē oia illa accñtia:q̄
nō ꝯſequunt̄ illas ꝑmas q̄litates/vt figuram/ꝛ id genus.
Quarto ſeqt̄ vlr̄ in cęlo nō eſſe eas q̄litates:quę acqrun
tur mutatione de ꝯtrio in ꝯtriū.vt albū nigrū ꝛ id gen⁹.ſ;
quęcūqꝫ acqrunt̄ mutatione de ꝯdictorio in ꝯdictoriuꝫ:
hñ eē pñt:ꝛ ſic q̄litas q̄ caret ꝯtrio in cęlo eſt:quę hꝫ ꝯtriū
nō pōt illi ineſſe/dico nec ſm mutationē/nec ſm eē.ꝗa
ad tales mutari non pōt:nec ſub talibus poteſt eſſe.hęc
Auerroes comē.21.

Animaduerte textuꝫ illum (quare ſi corpus) Quę Auer. cō.22.
Auerroeꝫ nō cū ꝑcedēti copu
lare/ſed cū ſeqnēte:ꝓpterea cōmē.22.textū illū introdu
cit alio mō q̄ nos iduximus. Nā inqt ꝙ Ari^{les} vult copu
lare ſenſuꝫ cū rōne:ꝛ ponere ꝯuenietiā teſtimonioꝝ an
tiquoꝝ/ꝛ verba eorum obſcura in antiquo tpe dicta.hęc
Auerroes:ꝛ fallit/nā textus ille dꝫ ꝯtinuari cū ꝑcedenti/ Error Aū.
cū in illo ponant̄ minor/ꝛ ꝯclō ſylli ꝑncipalis:quē inten F
dit in ꝑcedēti textu:vt viſuꝫ eſt.Quo ꝟo mō Ari^{les} dede
rit ꝯuenietiā iter ſenſū ꝛ rōnē de iſto corpe/poſtea dice
mus.℄ Sed mouet Auerroes dubōnē nō paruā. Naꝫ Dub. Auer.
Ari^{les} vt ipſe exponit fecit talē ꝓpōnē/oē qd nō recipit cōm.22.
augumētū/nec diminutionē:nō recipit alterationē:ꝛ ſic
vr̄ apud ipſuꝫ Ari^{les} feciſſe tale enthymema cęlū nō au
get̄/nec diminuit̄.igit̄ cęlū nō alteratur.Mō hęc ꝯña
eſt ab inferiori negatiue ad ſupi⁹.nā oē augumentabile
eſt alterabile ꝛ nō ꝯuertit̄.apud expoſitionē nr̄am ſyllꝰ
erat oē alterabile eſt augumētabile vel diminuibile/cę
lū nō eſt augumētabile.igit̄ nec alterabile. Mō maior
vr̄ ambigua:q: nō oē alterabile eſt augumētabile:vt pꝫ
in lib.de gnōne in plus.n.eſt alterabile quā augumenta
bile:ꝛ ſic dubitatio Auerrois hꝫ locū taꝫ in ſua:q̄ in no
ſtra expōne.℄ Rñdet Auerroes duplr̄.ꝛ ꝑmo ait ꝙ ra Pria Sol.
tio nō eſt itelligēda vt iacet.Sed hoc pacto ꝙ ſi cęlum Auerrois.
nō recipit augumētū/nec decremētū pp cām ſupi⁹ dictā
videlꝫ:q: caret mā/ꝛ ſubo:ob ſilēꝫ cām ēt nō recipiet al G
terationē.cū oē alterabile egeat mā ꝛ ſubo.nō igit̄ argr̄
ab inferiori negatiue:ſ; a ꝯuertibili ad ꝯuertibile ſꝫ cāꝫ:
ꝛ hoc pacto bñ arguebat.℄ Scdo rñdet ꝙ augumenta Scda ſol.
bile ꝛ alterabile ꝯuertunt̄:ſi augumētabile ſumit̄ large: Auerro.
vbi Auerroes diſtinguit de auctione atqꝫ diminutione:
eſt.n.triplex quędā ꝓpria:quę eſt ꝯuerſio nutrimenti in
ſubam nutriti:ꝛ hęc ꝓprie in aialib⁹ eſt:ꝛ oi viuēte.Alia
eſt rarefactio vel ꝯdenſatio:q̄ cōſequunt̄ calidū ꝛ frigi
dū:ꝛ hęc reperit̄ tam in elementis/q̄ in miſtis ſimilari
bus. Nā aer ꝯdenſat̄ ꝛ rareſit/ꝛ aqua ſilr̄:quę ſunt elemē
ta.itē ſucci cōdenſant̄ ꝛ rareſiunt:ꝗ ſunt miſti ex elemē
tis.Alia eſt iuxta poſitio ptiū:quo mō creſcit aut decre
ſcit paries ꝑ additionē vel ſubtractionē alicui⁹ ſilis na
turę cū pariete.ꝛ hęc ēt eē pōt tam in miſtis/q̄ elemen
tis.nā pōt ignis creſcere ꝑ iuxta poſitionē alteri⁹ ignis ꝛ H
ꝗcqd ſit ois augumentatio eſt aut cōiter dicta:aut ꝓprie
dicta.Tunc ad dubitationē pꝫ Solutio:nā oē alterabi
le eſt augumentabile ac diminuibile:ꝛ ecōtra/mō acci
piat̄ auctio ꝛ diminutio cōiter.Qua rōne nō male addi
dit Ariſtoteles in textu etiā in elementis eſſe auctionem
diminutionē ve:q: auctionē accepit cōmuniter:vt dixit
Auerroes.hęc Auerroes/ꝛ optime.℄ Ex his īfert Auer
roes ꝙ ſi oē alterabile eſt augumētabile:atqꝫ diminui
bile.ſequet̄ per conuerſioneꝫ ecōtrarie:quę eſt cōuerſio
per contra poſitionē/ꝙ omne nō augumētabile ꝛ omne
nō diminuibile eſt nō alterabile.hęc Auerroes.

I ¶ Quod quidē igitur ſempiternū ſit primū corpoꝝ/
⁊ neq; accrementū/neq; decrementū/neq;
Iuuentutē/neq; alteratiōnē/neq; paſſionē
ſuſcipiat: ſiquis hiſce que ſuppoſita ſunt: cre-
dat: perſpicuum ex dictis eſt.

Que Auer. com. 22. ¶ Auerroes introducit q Ariſto. dedit cōuerſiuū: q̄ vult Ari
ſtotelē in priori textu ꝓbaſſe cęlū nō eſſe alterabile: q̄ nō
eſt augumētabile: at nūc vult q ꝓbet eē cęlū nō eē augu
mentabile: q̄m nō eſt alterabile: ⁊ hoc intelligit p ſempi-
ternū: q̄ſi dicat: q̄ cęlū eſt ſempiternū/hoc eſt: q̄ cęlū nō
eſt alterabile: neq; augumētabile erit: ⁊ reliqua. ecce quo
Error Aui. mō apud Auerroē Ariſt. dedit cōuertens. Que expō eſt
oīno diſſona grecis codicib⁹: ⁊ nr̄is ēt trāſlationib⁹. ⁊ qđ
fecit Auerroē errare: eſt vbū διότι: qđ in ſuis tranſlatio
K nib⁹ eſt cū: ⁊ hac de cā errauit. ¶ At nos Latini dicam⁹
q nūc epilogat que declarauit. Nā διότι Ariſt. in epi-
logis cōſueuit apponere. ⁊ q̄ dicit trāſlationib⁹ patēt: vez
adiecit vnū: qđ nō ꝓbauerat. videlꝫ q cęlū nō ſuſcipiat
iuuentutē. Nā iuuent⁹ ⁊ ſenect⁹ cū auctiōe ⁊ diminutiōe
Que Auer. coordinari ſolēt. ⁊ ꝓpterea dicit Auerroes ⁊ vr̄ q Ariſto. nō
poſuerit ꝓuationē additiōis/id eſt q nō dixit cęlū nō eē
augumētabile: niſi ad ſignandū q nō recipit ſenectutē/
neq; iuuentutem. Quare recte in epilogo adijcit illud: q̄m
cointelligebatur in priorib⁹ dictis. Hec Auerroes ⁊ recte.

¶ Videt aūt ⁊ rō his aſtipulari: q̄ apparēt: ⁊
ea q̄ apparēt rōni. oēs. n. hoīes de dijs exiſti-
matiōnē hn̄t: ⁊ oēs q deos eē arbitrant/tam
barbari q̄ȝ greci ipſi ſupremū locū deo attri-
buunt/vt videlꝫ imortale ad imortale ſit ac-
cōmodatū: quippe cū alio mō ſit ipoſſe. Si igr
L eſt aliquid diuini/quēadmodū ⁊ eſt: ea pfecto
q̄ ⁊ nūc de primo corpoꝝ ſuba dicta ſūt: bn̄ ſe dicā.

Que Auer. cōm. 22. ¶ Auerroes vult Ari^{us} in hoc capl'o declarare cōueniētiā
inter ſenſuȝ ⁊ rōnē circa ea q̄ de ipſo cęlo ſunt dicta: nec
nō ⁊ eoꝝ teſtiuȝ/q l antiqs tēporib⁹ de ipſo vba obſcura
fecerūt/ēt aſtipulationē. Sꝫ q̄m multa dicta ſunt de ipſo
cęlo: vt q nō ſit gnābile: nō augumētabile: non alterabi-
le: ⁊ deniq; nec ſeneſcibile. circa qđ hoꝝ velit Ari^{les} talē
Que expō. declarare cōueniētiā: Auerroes nō exponit. iđ expoſitor
ait Ari^{us} velle adducere ſigna ad manifeſtāduȝ ꝓpoīn: ⁊
ſic velle vr̄ expoſitor hec ſigna eē poſita ab Ari^{le} ad oīa
Iuniores. illa oſtendēda. ¶ Alij volūt Ari^{us} redire ad declarādū
cęlū eſſe ęternū p tria ſigna: ⁊ oēs recte ſentiūt/q̄ ſi Ari-
ſto. p ſigna ꝓbat cęlū eē ęternuȝ: ⁊ ex ęternitate cęli cęte-
ra de cęlo ſequant/vt q nō ſit augumētabile/nō ſit alte-
rabile/nō ſit ſeneſcibile: ſeqꝛ ēt Ari^{us} redire ad ꝓbandū
per ſigna ēt illa cetera. Quare quouis mō textus intro-
ducat: ſeqꝛ recte Ari^{us} redire ad ꝓbādū ꝓpoīn p tria ſi-
gna. ¶ Addit tn̄ Auerroes ſenſu cōſtare. q cęlū nec alte-
M rationē/nec auctionē/vel minutionē accipiat: q̄ rerū cę-
leſtiū ſcriptores: q antiqs tēporib⁹ ſtellas obſeruarūt: ſꝫ
illas adinuenerūt eadē ſub q̄ntitate: ⁊ eodē in ſitu. Qua-
re velle vr̄ Auerroes q redeat Ari^{les} ad ꝓbādū de cęlo
p illa ſig⁹ ſolū ſempiternitatē. Nā ipſꝫ nō eē augumētabi
le/nec alterabile: cōſtat obſeruatiōe ⁊ inſtr̄is ſenſilibus.
¶ Sꝫ cur Ari^{les} vltra rōnes intellectiles/adiecit ⁊ ſigna
Que Auer. cōm. 22. ſenſibilia: Auerroes declarat/⁊ dicit hoc eē recte factum
ab Ari^{le}/q̄ multi hoīes nō pñt aſſentire primo ꝓpōnib⁹
p intellm notis ex rōne tm̄. Cui⁹ cā eſt: aut pp diminutio
nē innatā in nā: ſunt. n. nōnulli adeo intellectu imbecilles:
vt ad nihil attollant: qđ ſenſus trāſcēdat: q̄les ſūt nā ru-
deſ/⁊ hebetes: vt dr̄. 2. phyſice auſcultatiōis lib. Alia cā N
eē pōt paucitas exercitij in ſcia/in qua tractat de illis ra Com. 6.
tionib⁹: ſūt. n. nōnulli q paucitate exercitatiōis in ſcia: nō
facile cōſentiūt rōnib⁹ ill⁹ ſcię: vt. 3. huī⁹ dicit Auerroes Com. 67.
de Auicēna. Tertia cā eē pōt Mala cōſuetudo in doctri-
na: q̄ multis annis eſt eradicata falſis in fundamētis: vt
dr̄. 2. meta^{ce} ⁊ ponit exēplū de ſectatorib⁹ ſuę legis. Nā Com. 14.
hi a pueritia ſūt aſſueti audire ꝓpōnes falſas/apparen-
tes tn̄/⁊ ꝓpterea deducunt ad negādū nāles ꝓpōnes: cū
aſſerāt nihil eē nec̄iuȝ/aut poſſe/aut ipoſſe niſi in deo. In
cęteris remouent nec̄iuȝ/⁊ poſſe. itē remouēt vtutes in re
bus/cū dicāt deū oīa agere: ⁊ cętera q̄ ſarraceni opinant.
¶ Aduerte tn̄ hec dixiſſe Auerroem ꝯ ſectatores ſuę
ſectę. nos vero q veritatē habem⁹/nō ſic dicim⁹: q̄ rebus
pręhem⁹ vtutes/lꝫ dicam⁹ oīa agere vtute prīmę cauſę/qđ
ēt phi dicūt. Pręterea dam⁹ reb⁹ neceſſitatē/ſaltē ex ſup
O poſitione/itē ⁊ poſſitatē/⁊ ipoſſitatē. Sed Auerroes vult
hic nōnullos eē adeo ſuę opiōnis/vt nullis alijs credāt/
niſi p ſenſus cōſtet ꝯtrū. Adiecit igr Ari^{les} ſigna pp rōnes
p naturas hoīuȝ: q nō pñt rōnib⁹ aſſentire niſi cōuenerint
ſignis. ¶ Albumaſar aliā aſſignauit cām/⁊ ait Ari^{us} ad
didiſſe ſigna poſt rōnes: q̄ ſic veritas ꝯcl'onis erit ꝓpin
quiſſima veritati certę. hoc eſt primis principijs: nā lꝫ ve-
ritas talis ꝯnis nō ſit veritas primoꝝ principiorū/eſt illi ꝓ
pinquiſſima: cū cōſtet ſenſib⁹: q̄re ad vigorādā veritatē
ꝯnis/hec ſigna ſuppleuit. ¶ Galen⁹ vero in lib. quē demō
ſtrationē appellauit/aliā rōnē adiecit/dixit enī Ari^{us} ad
didiſſe ſigna: q̄ mūdi ęternitas nō pōt alr ꝓbari. ⁊ pro-
pterea in lib. quē cōpoſuit de creditis: mūdū eē ęternum
repoſuit inter credita: q̄ nō pōt ꝓbari niſi p credita. pꝫ
igr q̄re Ari^{les} vltra rōnes adiecit ſigna: hec Auerroes.
Tunc primū ſignū ſic/cōpoſitus locus ſubaꝝ ęternarum ac
P ſpiritaliū/eſt ęternus ⁊ aliq̄ ex pte ſpiritalis. cęlū eſt loc⁹
deoꝝ: q ſunt ſubę ęternę ac ſpiritales. igr cęlum eſt ęter-
nū atq; ſpiritale. Maior pꝫ/q̄ loc⁹ dꝫ eſſe locato ſilis ⁊
accōmodatus. Minor habet Ex opīone hoīuȝ: q ponūt
deos: hi. n. ⁊ ponūt deos ęternos/⁊ ſpiritales/⁊ oēs tā gręci
q̄ȝ barbari illos in cęlis ſtatuunt. Quare ſeqꝛ cōcl'o/vt
q cęlū ſit ęternū ⁊ ſpiritale. ęternū quidē q̄tenus eſt locus
dei ęterni: ſpiritale vero: q̄ plus pręcęteris corpib⁹ acce
dit ad diuinas ſubas. ¶ Sed occurret: q̄ hoīes ēt exiſti Dubitā.
mant tēpla eſſe locū deorū: ⁊ tn̄ cōſtat tēplū eſſe corrupti
bile. dr̄ tēplū eſſe locū dei/nō quidē ex pte dei: ſed ex parte
colentiū deos: quos opꝫ in aliquo loco colere: vn̄ vt recte
expoſitor ait. tēpla corruptibilia ſūt ꝓportionabilia ho- Sol.
minib⁹ corruptibilib⁹. cęlū aūt eſt incorruptibile ꝓpor-
tionale ſubę diuinę. ¶ Quo vero ad vba attinet cōſidera- Verboruȝ
tione dignum/primo q tam barbari q̄ȝ gręci ipſi ſupremū lo- cōſideratio.
cuȝ deo attribuūt. nā vt Auerroes ait: oēs gentes ꝯcordi-
ter exiſtimāt cęlū eſſe locū dei ⁊ aliorū ſpirituū: q vulga-
riter dicunt angeli: eſt tn̄ (vt dicit) diuia: q̄ barbarę leges
⁊ ſarracenę angelos ponūt corporeos/gręcę vero incorpo-
reos: qđ quo mō ſit: illis relinquo. Scđo cōſideratione di
gnū deū eē in cęlo (vt Auerroes ait) nō vt corp⁹ eſt in lo-
co per circumſcriptionē: nec vt aqua in vaſe p eq̄litatē: ſꝫ Q
eo mō quo dicet in libro meta^{ce}: ⁊ quo dictū eſt in lib. 8.
phy. Ibi enī dictū eſt deū eſſe in cęlo per operationē: q̄
ibi apparet eius operatio: de hoc dicem⁹ in 2° libro huius.
¶ Cōſideratione dignū tertio in trāſlationibus barba
ris: quas Auerroes cōmentatur: ſcribi hoc pacto. Et opꝫ
eſſe ſicut eſt in loco q nō diminuit: neq; corrumpit: ⁊ re-
liqua. ⁊ Auerroes dupl'r exponit: vno mō referēdo vbū
oportet eſſe ad primum principiuȝ omnium: qđ eſt deus:
ita vt ſit ſenſus q deus opꝫ vt ſit in loco: q non diminui-
tur neq; corrūpit: ſꝫ in loco ęterno oī trāſmutatione ca-

A rente. Alio mõ referẽdo verbũ illõ ad cęlũ: q̃ſi dicat opʒ cęlũ eẽ in loco incorruptibili: q̈ꝛ cęlũ eſt locus ęternoꝝ: quaſi indicet deũ ⁊ cęlũ (cũ nõ diminuant nec corrũpã-tur) eſſe cauſas trãſmutationũ: ⁊ eoꝝ: quę agũt ⁊ recipiũt tranſmutationẽ. hęc Auerroes: ⁊ fruſtra: naʒ nec in codi-cib⁹ gręcis, nec in noſtris trãſlationib⁹ v̾ba hęc reperi. ꝓpterea hęc ſũt ꝓtereũda. ❡ 4° aiaduerſiõe dignũ circa il-la v̾ba: ipoſe. n. eſt alio mõ: q̈ꝛ dixerat ſuperius: vt videlʒ ĩmortale ad ĩmortale ſit accõmodatũ: ſubiecit: q̈ꝛ impoſ-ſibile eſt alr. Declarat mõ Auerroes q̃re ipoſe eſt alr: ⁊ ait eẽ ipoſe alr. q̈ꝛ cęlũ ipſuʒ opʒ eſſe quodã mediũ inter diuinas ſubas ⁊ ſublunares res: ⁊ id fieri nõ põt alr quin videlʒ ſit accõmodatũ diuinis illis ſubſtãtijs: ⁊ qd̾ ſit ne-ceſſariũ ipʒ cęlũ eẽ mediũ tale declarat: q̈ꝛ niſi cęlũ eẽt tale mediũ: diuinę illę ſubę nõ poſſent agere in ſubluna-rib⁹ corꝑib⁹. qppe cũ ab ęterno in mobili atqʒ ſimpliciſ-ſimo pn̄° nõ põt imediate ꝓuenire actio in reb⁹ gn̄abili-

B bus: qb⁹ pʒ quo nã mõ ſublunares res alligent diuinis illis ſubſtãtijs. copulant. n. p ipſuʒ cęlũ: qd̾ eſt medię na-turę. Nã eo q̈ꝛ in ſuba eſt incorruptibile: cũ diuinis ſub-ſtãtijs ꝯuenit: q̈ꝛ mutat in loco: cũ ſublunarib⁹. ⁊ hoc me-diante illę ſubę mutãt nos. recte igit̃ dixit ipoſe eẽ alr: q̈ꝛ niſi corp⁹ cęliciũ eẽt tale: nõ eſſet actio, nec gn̄atio, nec

Excerptuʒ Auer. corruptio, nec alteratio rerũ ſublunariũ. hęc Auerroes. ⁊ ſapide. ❡ Ex his infert Auerroes errorẽ ſectatorũ ſuę le-gis: quos loquentes appellat vbiqʒ: vbi aiaduerſione di-gnũ ſectatores ſuę legis ꝓbaſſe deũ eſſe ęternuʒ hoc en-thymemate: videlʒ mũdus eſt creatus. igit̃ de⁹ eſt ętern⁹: q̈ꝛ factio tandẽ nõ deuenit niſi ad ęternũ pn̄m: alr eſſet ꝓ-ceſſus in ĩfinitũ. Auerroes vult oſtẽdere ex dictis ex tali enthymemate potius deduci oppo̾m vel ꝙ videlʒ deus nõ ſit ęternus: vel ꝙ ſit deueniendũ ad vnuʒ corp⁹ ęter-nũ: quę ſunt oppoſita eis: q̃ dicũt. ⁊ vis deductionis Auer-rois eſt in ꝓpõnib⁹: quaꝝ p̃a eſt: ꝙ gn̄atio ſit alterationis

C finis: vt phyſici dicũt. Scđa. ꝙ ois noua ꝓductio ſit ge-neratio: nã ex nihilo aliqd fieri pertemuit omnes phos. Tertia. ꝙ nihil alteret: nihilqʒ altereẽ niſi corp⁹ ſit. hęc deducit̃ in libro de ſuba orbis. Ex his trib⁹ arguit̃: mun-dus creatur de nouo. igit̃ generat̃ p ſcđaʒ petitionẽ. Sʒ per p̃mã gn̄atio eſt finis alterationis. igit̃ aliqd pręalte-rabat̃: ⁊ aliqd ꝓalterabat. ſed p tertiã oẽ alteratũ ⁊ omne alterãs eſt corp⁹. igit̃ ꝓceſſit corp⁹ alterãs, ⁊ corp⁹ ꝓalte-ratũ. Quęrit̃ de illo ſi ſit genitũ: vel ęternũ. ⁊ cũ nõ ſit ꝓ-cedere in ĩfinitũ: opʒ deuenire ad corpus ęternuʒ: qd̾ ſit p̃m alterans: ⁊ p̃m mobile. ecce quo mõ ex rõne loquẽtiũ

Error Aui. ſuę legis deducit̃ oppoſitũ potius. ❡ Sed hic hõ erra-uit ⁊ valde: ſupponit. n. oẽm nouã ꝓductionẽ eẽ gn̄onẽ: hoc eſt dicendũ ſm eos: qui philoſophant ex ſenſib⁹: at nos catholici tenemus q̃dã q̃ ſenſus trãſcẽdũt: de quorũ numero eſt creatio ex nihilo. ⁊ ſic negat̃ illa ſuppoſitio. vtrũ aũt creatio ſit nãlis: alibi diſputauim⁹: at nũc ſit di-ctũ Auerroeʒ erraſſe cũ oib⁹ phis ſuę ꝓfeſſionis: ⁊ ſic ex

D creatione nõ mõ deducit̃ ęternitas p̃mi p̃cipij: ſʒ etiaʒ ĩfinitudo: cũ nihil creet niſi virtus ĩfinita. hęc ad Auerroẽ.

❡ Accidit aũt hoc ⁊ per ſenſuʒ ſufficiẽter, vt ad humanã eſt dicere fidẽ. In oĩ eniʒ p̃terito tpe p traditã inuicẽ memoriã nõ mutatũ vl-lo pacto fuiſſe videt̃: aut in toto vltimo cęlo: aut in ſuarum ꝓpriarum partium vlla.

❡ Scđo ſigno idẽ ꝓbat: qd̾ eſt per ſenſuʒ: cum ſumat̃ ex obſeruatione longi tpis. ⁊ dicit. accidit aũt hoc: qd̾ rõne ⁊ opinione hoiuʒ eſt ꝓbatũ: ẽt p ſenſuʒ: nõ qdẽ ſimplr: ſʒ ſufficiẽter vt dici põt ad humanã fidẽ ꝑſuaſionẽqʒ. Nã

obſeruãtes p̃terita oĩa tẽpora p traditaʒ inuicẽ memoriã: vt fili⁹ obſeruat a prẽ: ⁊ pr̃ ab auo. ⁊ auus ab attauo: ⁊ ſic ſucceſſiõe: nõ mutatũ vllo pacto vĩ fuiſſe cęlũ: dico vllo pacto. q̈ꝛ nec in toto vltimo cęlo: neqʒ in ſuarũ ꝓpriarũ ptiũ vlla. ❡ Aiaduerſione dignũ aliter fieri rerũ obſer-uationẽ: quę longiori tẽpore manẽt: ⁊ alr rerũ: quę breui trãſeunt tpe. Nã celeres res obſeruant ab oib⁹: vt ꝙ reu-barbaꝝ purget cholerã: oẽs ⁊ ſinguli vel obſeruãt vel obſeruare prñt: ⁊ h̃ pacto obſeruatio fieri ſolet reb⁹ ipſis in medicis: atqʒ in multis reb⁹ nãlib⁹. Tardę aũt obſer-uant ſucceſſiõe: vt docuit Ptolemęus eo in lib° quẽ ma-gnã ꝯſtructionẽ appellauit. Dep̃henſuʒ eniʒ ſtellas non errãtes moueri ꝯ ab occaſu in ortũ ſingulis centenis an-nis gradu vno. Nã Abraches ſic obſeruauit. ⁊ Timoris ꝯfirmauit: ⁊ cęteri p iſtra vſqʒ ad tẽpora Ptolemęi. ⁊ ſic ſucceſſione obſeruãtiũ verificat̃ tardus ille mot⁹. Quare cũ mũdus atqʒ cęlũ ipʒ ſit tardi tpis: recte Ariſt. ei⁹ ęter-nitatẽ ꝑſuaſit ſucceſſione obſeruãtiũ. Nemo. n. tradit cę-lũ cępiſſe ſuo tpe. Uñ ⁊ Adã nõ dixiſſet cęlũ cępiſſe ſuo tpe: qppe cũ ipſe ſm ſcripturã moſis fact⁹ ſit ſexto die e

F mundi creatiõe. Quare cũ obſeruantiũ ſucceſſiõe nemo dicat vidiſſe cęlũ factũ: ꝯiectura eſt de cęli ipſi⁹ ęternita-

Error Ariſ. te. ❡ Sʒ iſtud ſignũ peccat p̃: q̈ꝛ lʒ nemo ſuo viſu poſſit teſtari de factura mũdi: tñ aliqs teſtat̃ de factura illi⁹ re-uelatione diuina: vt moſes ipſe: q aſſerit cęlũ ⁊ terrã eſſe creatũ in pn̄° ante oia: ⁊ noua ꝓductiõe. Pręterea ſecũdo Adam potuit teſtari de hoiuʒ pn̄°: q̈ꝛ ipſe vidit ſe eſſe p̃m hoiuʒ. ⁊ ab eo mulierẽ ꝑfectã eſſe. igit̃ bona ꝯiectura po-tuit arguere de mũdi factura. Tertio (vt recte expoſitor ſentit) quãto aliqd eſt diuturnius: tanto mai⁹ tps reqrit̃ ad hoc qd̾ ei⁹ mutatio dep̃hẽdat̃: ſeu trãſmutatio hoĩs nõ dep̃hẽdit̃ duob⁹ vel trib⁹ annis. in qb⁹ dep̃hẽdit̃ trãſmutatio canis: vel alicui⁹ alteri⁹ aĩalis breuiorẽ vitã hñtis: poſſet igit̃ aliqs dicere ꝙ ⁊ ſi cęluʒ ſit nãlr corru-ptibile. eſt tñ taʒ diuturnũ: ꝙ totũ tps cui⁹ memoria põt

G hñi: nõ ſufficit ad cõp̃hẽdẽdã ei⁹ trãſmutationẽ. Qua-re hoc ſignũ nõ eſt neccĩuʒ. ⁊ hoc aduertit Ariſto. cũ dixit hoc ꝯfirmari p ſenſuʒ: nõ qdẽ ſimplr: ſʒ ea ſufficiẽtia: q̃ eſt in humanis ꝑſuaſionib⁹: vt induceret ſignũ h̃ nõ eſſe neceſſarium: ſed coniecturale.

Auerroes aũt declarat p̃ qd ſit ſufficiẽtia: ⁊ inqt ꝙ ſufficere eſt ꝓfiteri aliqd qd̾ ſenſui Quę Auerro. cõ. 22. vĩ: nec illi⁹ ꝯtrariũ appet aliq̃ hora. ❡ Scđo diſtinguit de ſufficiẽtia: q̈ꝛ q̃dã eſt ꝓbabilis: vt pote qñ nõ fuerit cõ-firmata p demõſtrationes: ⁊ hęc nõ eſt certa veritas: ſed ꝓ-pinquiſſima veritati certę. q̃dã eſt p demõſtrones approbata: ⁊ hęc eſt veritas certa: ⁊ p hãc demõſtrones ꝑficiunt: nã de ꝯdictione bonaꝝ demõſtronũ eſt ꝯueniẽtia ſenſus: hui⁹ cãʒ aſſignat ⁊ diſtinguit de duplici demõſtrone: q̈ꝛ q̃dam eſt in intellectu: ſʒ ꝯfirmata p ſenſus: q̃les ſũt demõſtrones mathe-maticę: q̃ ſunt in p̃ gradu certitudinis: q̃dã aũt eſt in intel-lectu: ſʒ nõ cõfirmata p ſenſuʒ: ⁊ hęc bifariam eſt: q̈ꝛ aut

H eſt de reb⁹: q̃ ſunt aptę cadere ſub ſenſu: ⁊ talis demõſtratio eſt nãlis: aut eſt de reb⁹: q̃ nõ ſunt aptę cadere ſub ſenſu: vt ſunt res ſepatę atqʒ metaphyſicę. Demõſtratio igitur p̃ma cũ ſit ꝯfirmata ſenſib⁹: eſt certiſſima: ⁊ in p̃ certitu-dinis gradu. Scđa demõſtratio: q̃ dr̃ nãlis: nõ ita certa: ſed quatenus eſt de reb⁹: q̃ cadere prñt ſub ſenſu: eſt veritati certę ꝓpinqua: ⁊ ita in 2° gradu certitudis. meta̾ca demõ-ſtratio ob id: q̈ꝛ eſt de reb⁹ a ſenſib⁹ remotis: eſt in vltĩo gradu certitudis: qb⁹ patẽt ea: q̃ Auerroes ait 2° meta̾ce.

Recte igit̃ dixit Ariſto. in textu accidere hoc ſufficiẽter Com. 16. p ſenſuʒ: q̈ꝛ hęc demõſtratio: quã mõ fecit de cęlo eſt p ſen-ſuʒ ꝯfirmata. q̃ rõ docet illã eẽ more mathematicarum demõſtronũ in p̃ gradu certitudinis. ⁊ hac de cã appellauit

I banc ſufficiẽtiã:qm̃ vno mõ eſt demõſtratio certiſſima:
alio mõ ꝓbabilis.quo ꝟo eſt demonſtratio ꝑ ſenſus cõ/
firmata.eſt in ꝑ gradu certitudis.quo ꝟo illã ingreditur
teſtificatio q̃dã:vi ſermo ꝓbabilis.❡ Tertio Auer.de/
clarat quo ſenſu dicta demr̃atio eſt ↄfirmata:⁊ ait illam
eẽ ↄfirmatã ſenſu viſus:qꜭ in hoc oẽs gentes ↄueniũt:ꝙ
nũq̃ viſuʒ fuerit ab hoĩb⁹ celũ fuiſſe trãſmutatũ:nec vi/
deliʒ in toto nec in pte:⁊ tu per trã'mutationẽ intellige no/
men cõe ad oẽm mutationẽ p̃ter localeʒ.hec Auerroes.
Conſideratio verboꝝ ❡ Quo ꝟo ad verba attinet aiaduerſione dignũ Ariſt.
dixiſſe nec in toto nec in pte:ꝓpter elnta:q̃ nũq̃ fuerũt
viſa mutari:⁊ tñ nõ ſunt eterna.qꜭ lʒ nõ in toto mutent̃:
ſaltẽ in pte videntur continuo mutari.

❡ Videt̃ aũt ⁊ nomẽ fuiſſe datũ a veteribus
K ẽt vſqʒ ad p̃ſens tp̃s eodẽ mõ opinãtib⁹:quẽ
admodũ ⁊ nos dicimus:nõ eniʒ ſemel/neqʒ
bis ſʒ iſinities eaſdẽ ad nos acceſſiſſe opinio
nes putare opʒ.Quapp̄ qꜭ primũ corp⁹ di/
Thin eſt currẽdo ſp. ner ſuʒ q̃dam eſt e terra ipſa/igne/aere/atqʒ
aqua:ethera ſupmũ locuʒ appellauerũt/a ſp̄
currẽdo ꝑpetuo tp̄e illi cognomentũ ponen/
tes. Anaxagoras autem nomine hoc non re/
cte vtitur:ethera eniʒ pro igne dicit.

❡ Tertiũ ſignũ eſt ab etymologia noĩs:quã veteres de/
derũt de celo. Nã celũ appellauerũt hoc noĩe ethera:ab
ei ⁊ thin:qd eſt ſemp currere:ei eniʒ grece latine eſt ſem
per:thin ꝟo currere:hãc aũt appellationẽ nõ dediſſent/
niſi opinati fuiſſent celũ eſſe eternuʒ:⁊ ol mutatione ca/
rens veluti ⁊ nos opinamur:occurres qꜭ aliq tp̄e Ariſt.
dixerunt celũ eſſe genitũ:vt Plato:r̃ndet ꝙ opiones ve/
re ſunt innouate nõ ſemel/aut bis/ſʒ diuerſa tẽpora.ſed
L infinities/ſuppoſita tñ tp̄is infinitate:nã vt recte expoſi
tor adiecit:ſtudia veritatis ob diuerſas mutationes:q̃ e
ſuperis cauſis bis in ſublunarib⁹ ↄtingunt deſtruunt̃:ve/
rũ qꜭ mentes noſtre nal̃r ad vitatẽ tendũt:vt di ꝑ meta.
ceſſantib⁹ ipedimẽtis rurſus emergũt ſtudia:⁊ hoĩes tan
deʒ ꝑueniũt ad opiones veras:que ꝑus fuerũt:falſas opi
niones nõ neceſſe eſt remoueri:niſi ꝑ accidẽs:qꜭ nõ ſunt
Com.36. per ſe intente:ſʒ ceu monſtra in nã:vt dicit Auerroes 3°
de aia.⁊ ideo antiqui opinantes celũ eſſe alterius nãe ab
elntis appellauerũt ſupremũ locũ mundi ethera:dedicã
tes illi nomen ab eo qd ſemp eſt:qbus increpat Anaxa/
goram:qui ethera ab ei/⁊ thin cõpoſuit ethera:ſed thin
voluit ideʒ eſſe qd vrere:quaſi ſemp vrens. Nam celuʒ
eſſe igneę nãe opinat̃. Inquit eũ non recte accepiſſe:qm̃
thin eſt currere.vt dictum eſt.

Que Auer. cõ.22. Auerroes ꝟo ait Ariſtotelẽ ideo induxiſſe teſtes
Chaldeos:in quibus pħia fuit q̃ſqʒ ꝑ/
fecta:qꜭ ipſe fuit primus grecoꝝ q ceꝑit torquere ꝓble/
ma de eternitate celi ad pte affirmatiuã:oẽs enim greci
M celũ factũ dixerũt:ipſe ꝑmus ꝓbauit celi eternitatẽ:quã
ob cãʒ Ariſtoteles in ſuſpitioneʒ neglecte religionis in/
Diſſis Ari. cidit.Uñ accuſatus apud Dirophantã ſũmũ eo tẽpore
ſacerdotẽ ꝙ mundũ eternũ demõſtrauerat:in chalcidẽ
ille aufugit:ne Athenienſes bis in pħm peccarẽt:qm̃ pau/
loante Socratẽ falſis teſtimonijs contempte religionis
crimine ↄdemnauerãt.nunq̃ enim caruit pħia neglecte
religionis.ſuſpitione:aut qm̃ ſapientia inſipiẽtib⁹ inuiſa
eſt:aut qꜭ hipocrite eos oderunt:a qb⁹ ſe ſuaſqʒ doloſas
ſimulationes cognoſci ſuſpicant̃. Ariſto.igit̃ Chaldeos
in teſtes adducit:qꜭ vt dicit Auerroes illi cuʒ Ariſtotele
opinabant̃.Dicebant enʒ celũ eſſe quintũ p̃ter quatuor
elnta corp⁹:⁊ nomen ei ipoſuerunt ethereʒ a curſus eius N
velocitate atqʒ ꝑpetuitate.Et qꜭ ſic de celo ipſo Chaldei
opinabant̃:ſequi ẽt vi ad illos ꝙ celuʒ ↄrio careret:qꜭ
vbi ↄriũ habuiſſet:cũ illud nõ potuiſſet eſſe aliqd q̃tuor
elntoꝝ:oportuiſſet eſſe ſextũ adhuc corpus:qd eſſet celo
q̃nto ↄriũ. Nam ↄria opʒ eſſe paria/⁊ duo:vt in quatuor
videm⁹ elntis:ſeq̃t ſcdo ẽt ad eos celũ caruiſſe mã:⁊ eſſe
eternũ:nã ſi caret ↄrio:opʒ vt mã careat:⁊ eternũ ſit. Se
cũdo Auerroes oſtẽdit ſyllm̃:quo Anaxagoras errauit.
Syllogiʒauit enim ſic.ether eſt corpus leue/⁊ velociter
motũ:ignis eſt corpus leue/⁊ velociter motuʒ.igit̃ ignis
eſt ether.pʒ ſyllm̃ eſſe in ſcda figura ex duabus affirma/
tiuis.hec Auerroes.

Sed vtrum artes opiniones ⁊ ſciẽtie poſſint re/ Qõ pma.
nouari:nõ parua eſt qd. Primo/qꜭ
Auerroes credidit de opione Ariſtotelis eſſe itellectũ hu
manũ debere ſemp eſſe in maiore ſui ſubiecti per te per O
fectũ:nihilqʒ illi deeſſe de ſcibilib⁹:que eius pfectionem
efficiant.❡ Scdo/reꝝ ſcia eſt aie rõnalis pfectio:hoĩes
ſm Ariſtotelẽ ſunt ꝑpetui ſaltẽ ſpecie:ita vt nunq̃ rõna
lis aia mũdo deſit.igit̃ eius pfectio nunq̃ deficere debʒ.
❡ Tertio/vnicuiqʒ pfectibili nã creauit pfectioneʒ illi
coequam ſaltẽ in aliquo indiuiduo ſue ſpẽi.Cũ igit̃ hõ ſit
perfectibilis a ſcia.oẽs enim hoĩes nã ſcire deſiderant.
igit̃ aliqs hõ dʒ eſſe ſemp in ſcia ipſa perfect⁹:⁊ ita nihil
noui ſcire:qd nõ ſciebat̃.❡ In ↄriũ eſt Ariſtoteles hic:⁊
ꝑmo metheo.⁊.12.meta.vbi opiones/artes/⁊ ſciẽtias in/
finities renouari aſſerit.❡ Auerroes/cui⁹ doctrina apd Opio Auerrois.
latinos eſt in honore habita:opiones/artes/ſcias/mores/
inſtituta/leges/⁊ cõſtitutiones/in certa atqʒ cõſtituta re/
gione deleri atqʒ corrũpi.renouari ꝟo denuo aũmat:
at per totũ mundũ ſimplr̃ illas deſinere atqʒ vniuerſuʒ
ipoſſe eẽ affirmat:imo neceſſe eſt:vt ſemp in aliqua mun
di regione itell's ipſe ſit in ſui ſubiecti pte maiore pfect⁹/ P
atqʒ plenus:ne fruſtra ſit aliqd in nã:huic opioni vi aſ/
ſentire Ariſto. Nã ipſe mundũ fecit eternũ:⁊ hoĩeʒ eter/
nuʒ.⁊ in libris ſue pħie voluit ſcias/artes/⁊ opiones/eſſe
aie humane pfectionẽ:ſi igit̃ hõ eſt eternus/eius aia nõ
dʒ eſſe abſqʒ ꝓpria pfectiõe:alr̃ eẽt tũc aliqd fruſtra in
nã.❡ Sʒ hec poſitio nec eſt vera/nec pipatetica:va qdẽ Cõfutatio.
nõ:qꜭ certũ eſt diluuiũ fuiſſe gnãle:i q̃ oẽs hoĩes fuerũt
corrupti:vt credidit greca vanitas:⁊ rurſus renatũ mor/
tale gen⁹ apd Scythiã ſaga:aut paucos fuiſſe ſaluatos:vt
dicit Ariſt.in libro politice:in qb⁹ artes/⁊ ſcie/⁊ opiones
nõ mõ fuerunt delete:imo cõplurib⁹ tẽporib⁹ corrupte:
vt dicit Plato in libro de legib⁹:⁊ in timeo:dico cõplu/
rib⁹ tẽporib⁹ corrupte.qꜭ poſt diluuiũ hoĩes exules per
ſyluas viuebãt rudiler ad modũ brutoꝝ:q cũ a feris ni/
mis inuaderẽtur:ſe neceſſitate ſalutis in locũ vnũ ↄgre/
garunt/vt illis ſuis copijs reſiſterẽt:⁊ ſic facta fuit cõmu
nio:quã greci polin hoc eſt ciuitatẽ appellant:qua facta
ceperũt artes/qb⁹ hoĩuʒ gen⁹ viuit:opiones ⁊ ſcie/ad q̃s
rõnalis aia nal̃r inclinat̃.mores/ſine qbus ciuitas ſtare Q
nõ poſſet.Quare pʒ cõplurib⁹ tẽporib⁹ corruptas fuiſſe
artes/opiones/⁊ ſcias.❡ Peripatetica ꝟo non eſt:quia
Ariſto.2.poly.libro tradit diluuiũ:vbi totũ mortale ge/
nus fuit corruptũ:⁊ rurſus aut renatũ:aut ꝓ pte ſaluatũ:
quare opʒ fateri artes/ſcias/⁊ ſtudia veritatis fuiſſe non Que Ariſt.
ſemel/aut bis renouata. ❡ Ariſtoteles igit̃ ſentit artes/
opiones/⁊ ſcias/atqʒ veritatis ſtudia fuiſſe nõ ſemel re/
nouata. Ubi ꝑ aiaduerſione dignũ multaʒ referre opio/
nes ⁊ ſcias mutari:⁊ illas corrumpi. Mutant̃ qdẽ opio/
nes/⁊ ſcie/⁊ artes/quemadmodũ ⁊ mores,qm̃ ꝓpõnes ex
qbus ꝓficiſcunt̃ mutant̃ de vno ↄdictorio ad aliũ. Mu
tant̃ ꝟo mores qñ leges ⁊ ↄſtitutiones mutant̃:vt dicit̃
primo

A primo ethicoꝝ. Corrũpunt̃ ꝟo q̃ñ deſinunt eſſe: ⁊ ħ q̃ñ
hõ: qui eſt artiũ/opinionũ/⁊ moꝝ ſubiũ: deſinit eſſe. Un̄
ſi in diluuio deſiqt hõ eſſe omni ex pte: ſine dubio artes/
opiones/ſciẽ/mores/⁊ veritatis ſtudia deſierũt. ¶ Se-
cũdo aiaduerſione dignũ q͛ ppõnũ e qbus artes/opio-
nes/ſciẽ/⁊ ſtudia veritatis pficiſcunt̃: aliẽ ſunt pmẽ: ⁊
oĩb⁹ cõẽs: q̄ grẽce dicunt̃ axiomata. ubi cã in ſciẽtijs/
vt oĩs ignis eſt calefactiuꝰ. Oẽ totũ eſt maiꝰ ſua parte: ⁊
eiuſmodi. In moꝛib⁹ oĩs pr̄ bonorãdus: amicis bñfaciẽ-
dũ eſt: ⁊ cẽterẽ id gen⁹. Aliẽ ſunt verẽ ⁊ neč͡ẽ: ſ ñõ oĩb⁹
cõẽs: ⁊ haꝝ. Aliẽ ſunt de qb⁹ neutro mõ opinamur: q̃ñ
ambẽ ptes ꝯdictionis ſunt occultẽ: vt ſtellẽ ſũt numero
pares: vel ipares. Aliẽ ſũt q̃ruz vtraqꝫ ps ꝯdictionis eſt
aliq̃ ex pte pbabilis: veꝝ iterdũ ẽqualr̃: nõnunq̃ altera
magis altera: vt ſi aĩa rõnalis ſit imoꝛtalis. vt ſi mũdus
ſit ẽternus: ⁊ id genus: ambẽ. n. ꝯdictionis ptes ſunt pba-
B biles: ſʒ altera altera magis. ¶ His acceptis. Ariſt. p di-
ceret/artes/ſcias opiniones/atqꝫ veritatis ſtudia fuiſſe
corruptas oĩ ex pte: pbat̃. q2 apud ipm fuit diluuiũ: in
quo totũ moꝛtale gen⁹ fuit diluuiũ: ⁊ poſtea renatum: vel
ſaluatũ in tã pua pte: vt pfectẽ artes/opiones/ſciẽ/⁊ ſtu-
dia ſaluata fuiſſe potuerint minime: mõ deſinẽte ſubto:
deſinit accñs illi⁹: q̄re eſt res rõni ꝯſentanea: vt artes/ſci-
entiẽ/⁊ opiones ꝯdeſierint. Scdo diceret. artes/opiones/
⁊ ſcias/nõ ſemel fuiſſe mutatas: naꝫ remanẽte ſubto: vt-
pote hoĩe/ppõnes e qb⁹ pficiſcunt̃ artes/opiones/⁊ ſci-
entiẽ/mutant̃. igit̃ ⁊ artes/ſciẽ/⁊ opiniones. Tertio dice-
ret. remanẽte hoĩe: illas nõ fuiſſe mutatas oĩ ex pte: pro-
bat̃. q͛ artes/opiones/⁊ ſciẽ/mutant̃ ppõnib⁹ mutatis e
qbus illẽ pficiſcant̃. at ppõnes oẽs mutari nõ pñt: nõ
enĩ ppõnes oĩb⁹ cõẽs: q̄ ſũt ſicut loc⁹ ianuẽ: mutari pñt.
C ꝑ meta. nec ppõnes de quaꝝ ꝯdictoꝛio neutro mõ opi-
namur: q̃ñ de ꝯdictorijs nihil opiamur: igit̃ illẽ nõ pñt
mutari quo ad nos. Reſtat igitur artes/opiones/ſcias/⁊
ſtudia mutari ſm qd remanẽtib⁹ hoĩb⁹: q2 ſolũ q̄ ad p-
Excerpauz põnes pbabiles: quaꝝ ꝯdictoꝛia nos opiamur. ¶ Qui-
bus pꝫ artes/opiones/⁊ ſtudia veritatis poſſe oĩ ex pte
corrũpi: mutari ꝟo minime. corrũpi qdeꝫ: q2 hõ põt oĩ
ex pte dſinere. mutari ꝟo nõ: q2 nõ pñt mutari niſi ſint:
qd enĩ mouet̃: eſt. at vbi artes/opiones/ et ſciẽ ſunt: non
pñt mutari oĩ ex pte: q2 ſalt̃ quo ad pmas cõẽs ppoſi-
tiões ſunt imutabiles. Quarto diceret Ari^{les}/opiones/ar-
tes/ſcias/⁊ ſtudia ifinities fuiſſe genitas corruptasqꝫ: ifi-
nities mutatas/hoc eſt ſpeciatiꝫ dõm ſm Ari^{lem} ⁊ Chal-
dẽos q mũdũ ẽternũ autumãtnam ſuppoſita ẽternitate
mũdi deſolatiões ꝯtingũt in mũdo nõ ſemel: aut bis: ſed
infinities. at ſm nos ⁊ ſacros viros. opiones/artes/ſciẽ/⁊
D veritatis ſtudia pñt corrũpi ⁊ renaſci: itemqꝫ ⁊ mutario
nõ ſemel aut bis: veꝝ ifinities minime: cũ ſupponamus
De cauſis corruptõis ⁊ renouationis. mũdũ eẽ factuꝫ. ¶ Sʒ de cauſis corruptiõis atqꝫ reno-
uatiõis hoꝝ trãſigam⁹: ⁊ ꝑ ſumamus artes/opiones/ſci-
entias/⁊ veritatis ſtudia deſinere atqꝫ renouari nõ poſ-
ſe niſi deſinẽte ⁊ renouato hoĩe. Mutari ẽt minime niſi
aliq̄ mutatio ꝯtingat hoĩ. Quib⁹ ⁊ q̄t cauſis hõ deſinat ⁊
renouet̃: qb⁹ ẽt mutet̃: nõ leue eſt trãſigere. Deſinit igit̃
hõ ꝑ ob diluuiũ: grẽca enĩ vanitas credidit totũ moꝛtale
genus in diluuio fuiſſe iterẽptũ: totũqꝫ renatuꝫ: in ſcy-
thia ſaga: vt Euripides ingt. Scdo ob aeris mutatiões:
q2 pp peſtẽ: vleniqꝫ regionis lucem: vbi ⁊ ſapientes ⁊ ru-
des deſinere ſolẽt: vt in peſte q̄ fuit anno. 1243. illa eniꝫ
peſte oẽs ſapiẽtes Galliẽ/Grẽciẽ/atqꝫ Italiẽ periere: vt
etiã aliqñ ꝯtingit egypto. Itẽ ⁊ pp terrẽ motũ: in Aſia. n.
terrẽ motu ſub Tyberio Ceſare fuerant. 12. vrbes vna
noc-e pſtratẽ: vbi plures ſapientes periere. Silr in La-
cedẽmonia: quẽ Anaximãder vaticinatus ẽ. Tertio de-
finit hõ pp bella: vt ⁊ nos leg'm⁹ ⁊ vidimus. Un̄ in bel- E
lo Gothoꝝ ⁊ Lõgobardoꝝ ⁊ hoĩes ſapiẽtes ⁊ libri fue-
runt corrupti: ob quos vſqꝫ ad nr̃a tẽpoꝛa artes rudes ⁊ Recognes
ſciẽ craſſẽ habitẽ ſunt. Mutant̃ ꝟo opiones/artes/ſciẽ/
⁊ ſtudia veritatis: ⁊ pp has cauſas: ⁊ potiſſimum pp do-
gmata ſiue ſectas. Cũ. n. emergit vir aliqs: cui ſũma ꝓhe-
tur fides: dogma emergit nouũ. Illinc mutant̃ artes/opi-
niones/⁊ ſciẽ. Un̄ tẽpoꝛib⁹ Bacconis viri eruditi apud
Pariſiũ fuit phibita phia Ari^{lis}/Auerrois/⁊ Auicẽ. vt
ipſe narrat: donec emerſerint ſancti viri: q illã nõ dãna-
uerũt: vt Albertus/Thomas/Henricus/⁊ alij. Renouãt
ꝟo artes/ſciẽ/⁊ ſtudia veritatis renouato aut mutato ho-
mine: veꝝ nõ ſtatiꝫ: ſed ex admiratiõe: vt dicit Ari^{les}: cũ
enĩ hoĩes aliq̄ admirant̃: q̄runt rei dubiẽ cãm: inde ſiſci-
tant̃ ad reꝝ euẽntuũqꝫ cauſas adinueniendas: poſtea ad-
mirationũ aliquas ꝯgregant opiones: q̄ ſi bñ dictẽ ſint: a
poſteris ſeruant̃: ſin autẽ male: poſteriores illas corrigẽ- F
do tãdeꝫ veritatẽ attingũt: ⁊ ſic renaſci tãdeꝫ icipit veri-
tas: vt Ari^{les} ingt. 2. m taphy. hẽ ſunt cauſẽ ſublunares.
¶ Celicẽ ꝟo cauſẽ nõ vna rõne hñtur. Nam Albuma- Celicẽ cãẽ.
ſar reꝝ cẽleſtiũ obſeruator mutationẽ/corruptionem/et
renouationẽ/tribuit mutatis ꝯiũctionib⁹: q̄ fiunt varijs
tẽpoꝛibus: ⁊ nõ mõ ſciaruꝫ/opionum/artiũ/⁊ moꝝ: imo
ſectarũ/dogmatũ/⁊ cẽteroꝝ grandiũ: q̄ hic viſuntur. Pe-
trus apponẽſis hẽc ad motũ ſtellaꝝ nõ errãtiũ reducit:
quatenus caput Arietis ſtellaꝝ non errãtiuꝫ ſua pegra-
tione per. 12. ſigna. 16. angulos deſcribit: ad quoꝝ quẽli-
bet cũ acceſſerit: magnẽ mutatiões hic ſpectant. Unde
credidit q͛ ꝯiunctio triũ capituꝫ: quẽ fuit ꝓpe Saluato-
ris Geneſiꝫ: nouẽ religionis fuerit cã/⁊ cẽteroꝝ: q̄ tũc ap-
paruerũt ſub luna. ħ de q̃ſito. ¶ Tunc ad rõnes factas
in pn⁹ rñdere: nã illud qd Auerroes credidit de Ariſto^{le}
põt eſſe erroneũ: cũ hiſtoriẽ narrẽt ꝯtrariũ: imo poſt dilu- G
uium gñale gẽtes fuerũt adeo rudes (vt Plato 3° li° de
legib⁹. ingt) vt vix humani gcq̄ habuerint. qua rõne eſt
ꝯſonũ veritati eo tpe hoĩes: fuiſſe ⁊ ignaros: ⁊ iſcios. Ad
2^{m} dicerẽ intellectũ q̃ñqꝫ per tps fuiſſe iperfectũ q̄ ad
ſcias ⁊ moꝛalẽ vitã: nã ſemp habebat pn⁹ nãlia: qb⁹ pficẽ
poterat: nec habeo p abſurdo intellectũ ſtare ſine ſui p-
fectione accñtali p aliquo tpe: nã nihil ſibi deſit eẽntia-
lis pfectionis: qua põt venire ad accñtalẽ. Ad 3^{m} dico/aſ-
ſumptum eſſe veꝝ de pfectione eẽntiali: de accñtali ꝟo
fallit: vt omnibus cõſtat. ⁊ de dubitatione hactenus.

Querunt ſcdo ſi cẽluꝫ ſit augumẽtabile diminui- 2° qõ.
bileqꝫ: ⁊ vr̃ q͛ ſic: pmo q2 cẽlũ viuit: igit̃
eſt augumentabile. añs ſupponat̃ ex 2° libro hui⁹. deduci-
cit̃ ꝟo ꝯñtia: q2 nihil viuere põt niſi pmo gradu viuat: H
primus gradus vitẽ 2° de aĩa libro eſt vegetatiuũ: cuius
tria opa ſunt nutrire/augere/⁊ gñare. igit̃ ſi viuit/opoꝛ-
tet hẽre vegetatiuũ gradũ. igit̃ eſt augumẽtabile. ¶ Se-
cũdo cẽlũ eſt quãtũ. igit̃ augumentabile ⁊ diminuibile.
añs pꝫ q2 mouet̃: ꝯdeducit̃ ꝯñtia: q2 omne quãtuꝫ eſt di-
uiſibile in infinitũ: ⁊ augumẽtabile. ¶ Tertio virt⁹ e qua
cẽlũ depẽdet eſt ifinita: vtpote virtus dei: igit̃ ex pte il-
lius cẽlũ eſt augumẽtabile: ⁊ omnipotẽtiẽ actiuẽ rñdet
paſſiua. igit̃ ex pte ſui etiã eſt augumẽtabile. ¶ Oppoſi- Quot modis auctio.
tuꝫ ſentit Ariſto. Pro de claratione pmo aiaduerſiõe di-
gnũ/vt Auerroes ingt. trifariã eẽ auctionem diminutio-
nẽqꝫ: aut accumulatiõe qua augent̃ ptes ⁊ cumulus. Aut
rarefactiõe qua augent̃ ⁊ elemẽta: aut intus ſuſceptiõe
⁊ ꝯuerſiõe alimẽti in ſubaꝫ alicui⁹: ⁊ hẽc eſt vera auctio
vel iminutio: quẽ cõpetit oĩbus viuẽtibus: ⁊ nullis alijs.
¶ 2° aiaduerſione dignũ augumẽtabile ⁊ diminuibile Augumẽtabile q̄t modis.
bifariã poſſe exponi: aut p negationeꝫ: aut p affirmatio-
nẽ: per negationẽ augumẽtabile exponit̃ quẽadmoduꝫ

I exponiẽ ipm poſſibile:nã poſſibile per negationẽ dĩ oẽ
non implicans ↄdictionez:vel magis logice omne illud
quo poſito in eſſe:nõ ſeqtur ↄdictio:qua rõne diceref ce
lum geſcere eſſe poſſibile apud nõnullos. Poſſibile xo
per affirmationez eſt illud qd ſi per potẽtiam exñtez in
ipſo ⁊ in agente poneref in eſſe:nõ ſequiẽ impoſſibile:vt
hoiem currere ſi ſederet. Augmentabile igitur per ne
gationem eſt omne illud qd non implicat contradictio
nem fieri maius,per affirmationẽ xo eſt illud qd ꝑ pn
cipium exiſtens in eo eſt aptuz fieri maius:quo puer eſt
augmentabilis:ga in eo eſt humiditas ⁊ calor vitalis
quę ſunt principia:quibus puer eſt augeri aptus. Tunc
Juniores dicunt primo ꝙ celuz nec eſt augmentabile:
nec diminuibile vtroqꝫ modo exponẽdo augmentabi
le ⁊ diminuibile,⁊ omni ſpecie auctionis ⁊ diminutiõis:
⁊ ſic poſitio reſoluitur in duo:ga volunt celuz nõ eẽ au
K gmentabile per principiũ in eo:⁊ ꝙ implicet cõtradi
ctionẽ ipſum fieri maius vel minus:cui poſitioni cõſen
tire videẽ Joannes:⁊ vtũtur rõne,⁊ pmo probant qd ce
lum nõ ſit augmẽtabile per affirmationem:ga quouis
modo ſumat auctio:nullũ eſſe põt principiũ in celo:quo
ipſum poſſit fieri maius vel minus:qm omne qd poteſt
fieri maius vel minus per pncipiũ exiſtens in eo:habet
ſaltẽ mãm:at celũ(vt viſuz eſt)caret mã:igitur nõ põt
fieri maius per principiũ in eo. Preterea omne qd põt
fieri maius vel minus quauis auctiõis ſpecie:poteſt ge
nerari ⁊ corrumpi ſaltem ſm quid.at celum nullo pacto
eſt generabile nec corruptibile. Inſup omne qd põt fie
ri maius ⁊ minus per pncipium:qd exiſtit in eo:hꝫ con
trariuz.at celũ omni caret cõtrarietate.celũ igiẽ non eſt
augmentabile nec diminuibile:quouis mõ ſumat au
ctio:per affirmationẽ. Secũdo pbant celũ nõ eſſe augu
L mẽtabile per negationẽ:ga vbi celuz eẽt maius vel mi
nus nõ implicaret cõtradictionẽ:tunc extra celũ,aut eẽt
vacuũ,aut nõ iplicaret ↄdictionẽ eſſe vacuũ:deducitur
ga celũ eſſe maius q̃ nũc ſit:regrit vacuũ extra ipſum.
igiẽ ſi implicat ↄdictionem eſſe tale vacuũ extra:impli
Cõfutatio. cat etiã celũ fieri maius vel minus. ℭ Sed hęc poſitio
lꝫ ſit nãlis:nõ eſt catholica:qm ſm catholicos celuz fuit
factũ a deo,igitur potuit eſſe maius vel min⁹ vĩute dei,
igiẽ ⁊ nũc deus põt ipm facere maius vel minus q̃ mo
Solutio. do ſit. ℭ Propterea dicerem aliter vt nãlis phs:aliter
vt catholicus:vt nãlis phs dicerẽ oẽ poſſibile eẽ nõ i
plicans ↄdictionẽ,⁊ oẽ nõ implicãs ↄdictionẽ eſſe poſſi
bile:ga phyſice ſentiẽdo idẽ eſt poſſibile ꝑ affirmatiõez
exponibile:⁊ ꝑ negationẽ exponibile:ga oẽ illud qd nõ
implicat ↄdictionez:põt poni in eſſe ſm phos:ga poſſi
bile ſm phos eſt:quo poſito in eſſe:nullũ ſeqtur impoſ
ſibile:at ſm catholicos differt poſſibile per affirmatio
M nẽ a poſſibili ꝑ negationẽ:nã multa ſunt poſſia per nega
tionẽ:q̃ nõ ſunt poſſia ꝑ affirmationẽ:vt īfinitũ corp⁹ eẽ
eſt poſſe ꝑ negationẽ ſm quoſdã:ga per potẽtiã diuinaz
fieri põt:⁊ꝙ mũdũ eẽ ꝑfectiorẽ:⁊ cętera id gen⁹. h̃ xo
nõ ſunt poſſia ꝑ affirmationẽ:ga nullũ tale eſt fieri aptuz
Dilucida: per pn^m inclinatiuũ exñs in eo. ℭ Ex his ſeqtur q̃ſtĩ di
lucidatio. Nã phyſice ſentiendo,opꝫ dicere nullo pacto
celũ eẽ augmentabile vel diminuibile:ga nulla ſpecie
auctionis,⁊ nullo mõ exponẽdo ipm poſſe augmẽtari.
Sꝫ ↄſtat celũ nõ eẽ augmentabile ꝑ affirmationẽ.igiẽ
nec ꝑ negationẽ:catholice xo dicerẽ celuz eẽ augmẽta
bile ꝑ negationẽ:qm nõ iplicat ↄdictionẽ celũ fieri ma
ius per po^tm exñtez in agẽte:⁊ nõ in celo. Scdo dicerez
celũ nõ eẽ augmẽtabile ꝑ affirmationẽ:qm in celo nul
lũ eſt pncipiũ iclinatiuũ ad aliquã ſpẽm auctiõis. ℭ Ad
rõnẽ qua probaẽ celũ iplicare ↄdictionẽ eẽ maius:quia
nũc relinqreẽ vacuũ:ꝫ ideo nec vacuũ extra celũ iplica N
re ↄdictionẽ:preterea ſi deus augeret celum:deus crearet
plenũ:⁊ ſi celũ minueret annihilaret plenũ. Quare nõ ſe
quiẽ ↄdictio. ℭ Per h̃ ſoluunẽ rõnes. Ad pmaz dico ꝙ
celũ viuit vita ęterna:⁊ nõ vita mortali:⁊ ideo nõ opor
tet augeri nec nutriri:⁊ cũ dĩ vegetatiuũ eẽ pmũ gradus
vitę. Uex eſt in reb⁹ mortalib⁹:vt dĩ 2° de aĩa. ℭ ad 2^m
dico celũ eẽ diuiſibile ſm rõnẽ mathematicaz:⁊ hac rõ
ne eſt augmẽtabile:at ſm rõnẽ phyſicã minime:ga ca
ret mã ⁊ ↄrio. ℭ Ad 3^m patuit ſolo.nã phyſice.de⁹ fecit
mũdũ ab ęterno ꝑfectũ:quo melior eẽ non põt:nec ma
ior.catholice ↄcediẽ totũ. Hęc de 2° qone.

Tertio querunt

ſi celũ eſt alterabile. Et vĩ 3ᵃ 4.
ꝙ ſic. ¶ Pᵒ ex eclypſi lu
nę:vbi ↄſtat lunã ipſaz alterari. ¶ Scdo ſol in ęſtate eſt
intẽſius calidus q̃ in hyeme.igiẽ calor ſolis gradualr i
tendiẽ. Ultra,ſed ois gradualis itẽſio q̃litatis paſſibilis O
eſt alteratio.igiẽ ſol alteratur. ¶ Tertio,oẽ alteri ↄrium
eſt alterabile:cũ ois alteratio vertaẽ iter ↄria:ſol eſt con
trari⁹ his iferis reb⁹:ga illas corrũpit,⁊ gñat.igiẽ ſol eſt
alterabilis. ¶ Quarto,iter ſtellas eſt ↄrietas vt iter ſolẽ
⁊ ſaturnũ,iter Martẽ ⁊ Uenerẽ:vt Ptolemęus ingt.in
pmo apotelefmatũ.igiẽ iter ſtellas eſt poſſibilis altera
tio. ¶ Ultimo iter ſtellas eẽ põt maxima diſtãtia.igitur
ↄrietas:ga vt dicit.10.metaph.ↄrietas eſt maxĩa diſtan
tia:q̃ ſic declaraẽ,ga ſi altera ſtella ↄſtituaẽ in ortu,⁊ al
tera in occaſu:hę maxie diſtãt.igiẽ ↄrię:⁊ accedit ad hęc
ꝙ tales ſtellę dicunẽ diametralr oppoſitę apud aſtrono
mos. ℭ In ↄrium eſt Arĩ^co in lra. Ptolemęus in pmo Põ pma.
apotelefmatũ.cap.de luna volẽs reddere cãm,cur lu
na eſt humidior cęteris ſtellis:ait ga ipſa mutuaẽ humo
res a vapori⁹ terrę:⁊ ita velle videẽ celũ eẽ alterabile: P
in paſſibilibus q̃litatib⁹. ℭ Sꝫ aduerſus Ptolemęũ aſ Obtiones.
ſurgit Albumaſar pmo,ex eo ga luna nõ eſt ſic terrę p
xima vt poſſit humorib⁹ terrę refici:ꝑpe cuz vapores
nõ vltra.16.ſtadia putentur attolli(vt phyſici ſcribũt.)
Secũdo,ga nec ſtellę nec celũ elemẽtarijs q̃litatib⁹ in
ficiẽ:vt tradit Arĩ^co hic:⁊ 2° celi. ℭ Propter hęc Joan Põ Joan.
nes in qonib⁹ tenet celũ eẽ alterabile alteratiõe ęquoce
dicta:q̃ gdẽ eſt de pnatione ad habitũ:nõ aũt alteratiõe
vniuoca:quę eſt de ↄrio in ↄriũ:vñ in riſſionib⁹ ↄcedit
celũ eſſe alterabile alteratiõe ꝑfectiua:nõ aũt alteratio
ne corruptiua. ℭ Ego xo dico ꝙ ſi Joãnes itelligat de Declatio
alteratione reali errat:ga nec ꝑfectiue:nec corruptiue põnis.
alterari põt celũ realr:qm ois alteratio realis eſt in q̃li
tatib⁹ ꝑmanẽtib⁹ in ſubo:q̃ nõ ſolo motu locali acqrũ
tur deꝑdũtur ve:at celũ ſolo motu locali acqrit deꝑditq3
qualitates:qb⁹ alteraẽ:vt lumẽ ⁊ aſpectũ:⁊ cętera id ge Q
nus.igiẽ celuz nullatenus alterari põt alteratione reali. Põ ppria.
ℭ Quare ſi Joãnes intelligit de alteratiõe itentionali:
recte ſentit:qm alteratio itẽtionalis fit in q̃litatibus mo
mẽtarijs trãſitorijs:q̃ nõ hñt ꝑmanẽtiã in ſubo:quęqꝫ Cõmẽ.21.
ſolo motu locali acqrunẽ deꝑdũtur:qꝛ h̃ ẽ itẽtio Auer
rois in hoc loco:q dicit q̃litates quaꝝ alteratio nõ eſt ↄ
dictio ſm ſuũ eſſe nõ eſt poſſe vt ſit in eo ſm mutatiões
⁊ ſm eẽ:h̃ eſt q̃litates:quaꝝ alteratio nõ realr illas abij
cit:nõ eſt poſſe vt mutenẽ:⁊ ſint in celo ſm eẽ reale. Hęc Cõmẽ.11.
Auerroes idẽ.8.metaphy.vt legẽti pꝫ. ℭ Sic igiẽ dõm
alteratione reali celum nõ eẽ alterabile,nec corruptiue,
alteratiõe xo itentionali ⁊ in q̃litatib⁹ trãſitorijs:q̃ ſolo
motu locali acqrunẽ deꝑdũtur:q:nõ tñ eſt poſſe celum
alterari:imo de facto luna eclypſaẽ non gdem ꝑꝑ muta
tionẽ in ſuba:vel in qualitate ꝑmanẽte:ſed ꝑꝑ motũ lo
calẽ:ga ſubintrat luna ipſa vmbrã terrę.⁊ h̃ eſt peripa
tetica iterꝑtatio. ℭ Tũc ad rõnes. Ad pmã pꝫ ſolo.naz Sol.rõnũ.
celum,

A cęlum eſt alterabile intẽtionalr: ꝛ hoc pacto luna alterať a ſole. ¶ Ad 2^{m} dico ꝙ ſol nec in hyeme nec ęſtate eſt calidus: ſed bñ caloris ꝓductiuus: ꝛ magis ęſtate ꝑ accidens: qa magis venit ad apicem nr̃m. ¶ Ad 3^{m} dico ꝙ ſol nec eſt ꝯ̃rius: nec ſiľis his: q̃ ſunt hic: ſed bñ ꝯ̃rius vel ſiľis virtualr: qa eſt ꝓductiuus alicui⁹: q̃ res hę corrumpũtur vel ꝯ̃ſeruantur: ꝛ ex h̃ nõ ſeqtur ſolẽ eſſe formalr alterabilem: ſed bñ ꝑ accñs rõne motus adductiuus ꝯuenientis vel ꝯ̃rij. ¶ Ad 4^{m} aſtronomi appellãt ſtellas cõtrarias: vel quę ſunt ꝯ̃riorꝫ ꝓductiuę vel ꝯ̃riarum hereſiꝫ: vt dicit Ptolemęus: ꝛ h̃ pacto ſol ꝛ ſaturnus ſeſe habẽt: qa ſol caloris: ſaturnus frigoris eſt productiuus. Saturnus ꝛ mars ẽt oppoſiti: qa diurnus eſt ſaturn⁹: mars nocturnus. ¶ Ad vltimũ dico ꝙ nõ ois maxĩa diſtantia eſt ꝯ̃rietas: ſed ois maxima diſtãtia gradualis: vt nũc loquimur: ꝛ hęc nõ eſt reperibilis īter ſtellas.

B ¶ Utrũ ꝟo Ptolemęus voluerit lunam refici vaporib⁹ terrenis in noſtro libro eruditionum acutiſſime diſputauimus cõtra Albumaſarẽ: ꝛ in lege illic. Hęc de 3^{a} q̃one.

¶ Patet aũt ex dictis: cur impoſſe eſt numero plura eẽ ea: quę ſimplicia corpora dicuntur. Simplicis eni corporis motũ ſimplicem eẽ neceſſe eſt. Solos aũt hos ſimplices dicimus eẽ: ꝛ circularẽ ꝛ rectuꝫ: ꝛ hui⁹ duas ꝑtes alterã qdẽ e medio: alterã ꝟo ad mediũ.

Que expoſitor. ¶ Expoſitor facere videť hic nouũ caput: qa vult q̃ Ariſtoteles oſtẽdat ꝑter dicta corpa. vꝫ q̃tuor elĩta / ꝛ q̃ntũ vniuerſi / integritas nõ expoſcat ſextũ corp⁹: ſꝫ ꝙ ſit cõtenta his q̃nque tm̃.

Que Auer. cõmẽ. 23. ¶ Auerroes ꝟo velle vĩ Ariſto. ex dictis addere corollariũ: qđ ex dictis facile põt eſſe except ũ.

C Sꝫ quouis mõ exponať: ſylľs eſt: quot ſunt motus ſimplices: tot ſunt corpa ſimplicia. q̃nque ſunt mot⁹ ſimplices: qa circularis ꝛ rectus: ꝛ rectus diuiď in q̃tuor: qa in deorſuꝫ ꝛ ſurſuꝫ: ꝛ mot⁹ q̃ deorſuꝫ eſt deorſuꝫ ſimplr: vel in reſpectu: ꝛ q̃ ſurſum: ẽt in duos: qa vel ſimplr: vel in reſpectu. igiť q̃nque ſũt mot⁹ ſimplices: ꝛ nõ plures / nec pauciores. igiť integritas vniuerſi nõ plura corpa expoſcit: ꝛ h̃ igt. Pꝫ aũt ex dictis ꝛ cur ipoſſe eſt nũero plura eẽ ea: q̃ ſimplicia corpora dicunť: ꝛ qa dixit h̃ patere ex dictis: piectura eſt Ari^{lem} feciſſe corollarium: vt ſentit Auer. ¶ Ponit aũt ꝓpõnes radicales qb⁹ res hęc ꝯ̃duciť: vt Auer. ait. quaꝝ pma eſt corpoꝝ ſimpliciũ motus debẽt eẽ ſimplices: ꝛ ecõtra mot⁹ ſimplices eſſe debent corpoꝝ ſimpliciũ: ꝛ ꝑ hãc vult hic Auerroes tot eẽ corpora ſimplicia: quot ſunt motus ſimplices. Scđa q̃nque ſunt mot⁹ ſimplices: duo p̃mi. vꝫ rectus ꝛ circularis: ꝛ rectus p̃mo diuiď in duos: qa in motũ e medio: ꝛ in motuꝫ

D ad mediũ: ꝛ q̃libet hoꝝ in duos: vt dcm̃ eſt: qa motus e medio eſt / aut ſimplr / aut in reſpectu. ſiľr ꝛ mot⁹ ad mediũ: igiť mot⁹ rect⁹ multiplicať in q̃tuor: ꝛ circularis eſt vnus tm̃. igiť q̃nque ſunt mot⁹ ſimplices. quibus ſeqtur q̃nque eẽ corpora ſimplicia: harꝫ ꝓpõnũ maiorẽ tangit dicens. Simplicis eni corporis motũ ſimplicẽ neceſſe eſt: per hãc vult hic tot eẽ ſimplicia corpa / quot ſunt motus ſimplices: q̃ erat maior. Minorẽ ſubſcribit. ꝛ ingt. Solos aũt hos mot⁹ ſimplices dicimus eẽ / ꝛ circularẽ ꝛ rectũ: ꝛ hui⁹ videlꝫ recti duas ꝑtes / alterã qdẽ: q̃ pgitur e medio: alterã ꝟo qua itur ad mediũ: ꝛ q̃lꝫ haꝝ duplex eſt. q̃re q̃nque ſunt mot⁹ ſimplices. igiť q̃nque erũt corpora ſimplicia. h̃ Ariſto. ꝛ Auer.

Dubitatio ¶ Sꝫ occurres qa nõ vnus tm̃ eſt motus circularis: cũ ſaltẽ ſint duo. vꝫ diurnus ab ortu in occaſuꝫ / ꝛ ꝓprius ab occaſu in ortũ. Pͦ motu moueť p̃mũ mobile. Scđo ꝟo mouenť cęteri orbes. q̃ rõ docet ſaltẽ mobile circulare eẽ geminę naturę.

E igiť erũt ſex corpa ſimplicia. Pręterea. multi ſunt mot⁹ circulares: vt dicũt mathematici: qm̃ tot quot orbes: qui ſunt plures q̃tuor. igiť nõ tm̃ q̃nque ſunt motus: nec corpora. Ad h̃ motus e medio ꝛ ad mediuꝫ vnus vĩ: qa aq̃ moueť e medio: qa ſupra terrã: ꝛ ad mediũ: qa ſi remoueať terra: veniet vſq ad medium. Pręterea. idẽ eſt deſcẽſus ꝛ aſcẽſus: nã aer qui moueť a ꝯcauo lunę ad cõcauũ ignis deſcẽdit: ꝛ eodẽ motu aſcẽdit: qa moueť ſupra aquã ꝛ terrã.

Solo. ¶ Rñdeť ꝙ tm̃ ſunt tria p̃ma corpa ſpecie diſticta: ꝛ nõ plura ſpecie diſticta / nec pauciora. Ubi aiaduerſione dignũ motũ circularẽ eẽ vnum tm̃ ſpecie: qm̃ ois motus circularis eſt circa mediũ: mõ ferri circa mediũ ꝯ̃ſtituit vnũ motũ ſpecie ſimplicẽ. duo ꝟo ſũt recti p̃mi motus: qa alter: quo itur ad mediuꝫ: alter quo ꝑgiť a medio: ferri aũt ad mediũ ꝯ̃ſtituit motũ ſimplicẽ rectũ. ferri a medio ẽt ꝯ̃ſtituit alteꝝ. igiť duo tm̃ ſũt mo-

F tus recti p̃mi. Quare p̃ma corpa ſpecie ꝛ ſimplicia tria tm̃ ſunt: graue videlꝫ ꝛ leue: ꝛ neutrũ: ꝛ h̃ Ariſto. cõcluſit. Oꝫ ſi velis multiplicare rectos motus in duos: erunt corpora ſimplicia q̃nque: vt fecit Auer. Oꝫ ſi velis multiplicare rectos in duos: ꝛ circularẽ ĩ tot quot ſũt orbes: erũt multo plura q̃nque. Ari^{les} aũt tm̃ aſpexit ad p̃mas motus ſimplicis dĩas: quę ſunt tres. vꝫ e medio: ad mediũ: ꝛ circa mediũ: ꝛ ita tria corpa tm̃ p̃ma eẽ declarauit graue / leue / ꝛ neutꝝ. Auerroes reſpexit ad p̃mas dĩas / ꝛ ad ſubalternas: ꝛ ideo dixit q̃nque: q̃ vellet vlterius reſpicere: adhuc adderẽt: ꝑ hęc ad primã rõnẽ. Ad 2^{m} p̃ncipalẽ de motu aquę: patuit ſol. nã aq̃ nãliter moueť ad ꝯcauũ aeris: per accñs aũt ad replẽdũ vacuũ: mouenť ꝛ aqua ꝛ aer ꝛ ignis ẽt: ꝛ ſic idẽ corpus põt aſcẽdere per ſe ad vnũ elĩtuꝫ, ꝛ per accñs deſcẽdere ad illud. per idem ad illud de aere / dicerẽ aerẽ ꝑ ſe deſcẽdere ſm̃ qđ reſpectu ignis: aſcẽdere reſpectu aq̃ ꝛ terrę: nec eſt ipoſſe idem

G corpus aſcẽdere ꝛ deſcẽdere deſcẽſu ꝛ aſcenſu in reſpectu. Simplr ꝟo nullũ corpus eſt tale. h̃ de dubõne.

¶ Qđ autem circulari motui nõ ſit alia latio cõtraria: multifariã q̃ſpiã fidem ſumet.

ἀντικείμενον πολυτρόπως: multifariam: ex cõpluribus / ex multis. ¶ Cõcluſio quã nũc enitiť ꝓbare: eſt motui circulari nullũ motũ poſſe ꝯ̃rium eſſe. Neceſſitas capituli eſt (vt ex Simplicio colligiť) tũ ex ante dictis / tũ ex poſt dictis. ex ante dictis qdẽ: qa ꝓbauit cęlũ nõ eẽ ĝñabile nec corruptibile: ꝑ h̃ qa caret ꝯ̃rio: ꝓbauit aũt cęlũ carere ꝯ̃rio: qa mot⁹ circularis: quo cęlũ moueť: caret ꝯ̃rio: q̃re in illa ꝓbatiõe ſuppoſuit motũ circularẽ carere ꝯ̃rio. Cogitur itaq nũc ſuppõnẽ quã nũc aſſumpſit ꝓbare. ex poſt dictis ꝟo: qa ꝓbauit tria tm̃ eẽ ſpẽ p⁹ mũdi corpa / graue / leue / ꝛ neutꝝ: vl ſex / vt Al. dixit: ꝛ h̃ ꝓbauit ſupponẽdo motui circulari nullũ eẽ motũ cõtrariuꝫ: qa vbi eẽt contrarius: poſſet dici qđ quẽadmodũ eſt duplex corp⁹ / qđ moueť motu recto ob eius mot⁹ ꝯ̃rietateꝫ: ita ẽt duplex corpus qđ moueret motu circulari / ob ꝯ̃rietateꝫ motus

H circularis. Hoc aũt dici nõ poſſet: ſi motui circulari nullus mot⁹ prorſus ſit ꝯ̃rius. Quare ꝑꝑ poſt dicta: cogitur declarare motui circulari nullũ eſſe motũ ꝯ̃riuꝫ. ꝛ h̃ pacto Auerroes exponere vĩ hũc locũ. vult ꝯ̃nẽ ꝑſitem eẽ vtileꝫ: Tuꝫ ad ea: q̃ antea dixerat de cęli ęternitate: Tũ ad ea: q̃ poſtea adiecit de nũero p̃moꝝ corporum: q̃ ſunt mũdo nectia / ꝛ ſufficiẽtia.

Que Auer. cõ. 24. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet: Ariſtoteles ꝑ fidẽ itelligit (vt Auer. ingt) nõ abũdãtiã extimationis: h̃ eſt nõ credulitatẽ: q̃ habeť ꝑ ſylľꝫ dialecticũ: ſꝫ fidẽ ꝑfectã: q̃ eſt ſcia ꝑ demr̃atonẽ: ꝓcedit. n. Ariſ. hic nõ ex credidis / atq ꝓbabilib⁹: ſꝫ ex neceſſarijs.

¶ Primo qdẽ qa circulari rectũ opponi ma Rectum

I ximɇ ponim⁹. Nã ↄcauũ ⁊ curuũ nõ ſolum
τῶν εὐθειῶν inter ſe opponi videntur. Sed etiam ipſi re
recta lineã cto: vbi coniuncta ſint/ atq; ſimul ſumpta.
Ubi/ ptícula ẽ addita Quare ſi qua eſt contraria. eam lationem ma
Simul xime/ quę ſuper rectum fit: circulari contra-
συνθέσιν riam eſſe neceſſe eſt.

Cõiũctiõe p copulatiõnem ❡ Triſariã (vt expoſitor ingt) põt motui circulari cõſi-
derari motus ↄriũs/ aut vt motui circulari rect⁹ ſit con-
trari⁹: aut vt ſit aliq̃ ↄtrarietas ĩ ipſis ptib⁹ mot⁹ circula-
Lationem ris: aut vt vni motui circulari alı⁹ mot⁹ circularis ſit cõ-
κίνησιν trarius. Ari^{les} igiẽ p̃mo declarat motui circulari motũ
Motum rectũ nõ eſſe ↄriũ: ⁊ incepit p̃mo ab hac cõſideratione:
Rectum q᷑ maxime vĩ circularis motus recto opponi: qm̃ dñt
ἐπὶ τῆς ſpecie: ⁊ gñe ↄueniũt. Pręterea. q᷑ ex hac pbatiõe quaſi
εὐθείας habeẽ pbatio in aliis: vnde ſyllogiçat hypothetice ſic/ ſi
Super lineã recta circulari motui videẽ aliq̃s motus ↄriusmaxime vide-
tur motus rectus. Sʒ rectus mot⁹ illi nõ opponiẽ: igiẽ
K nullus. Maior pbaẽ: q᷑ cõcauũ ⁊ curuũ: quę ſunt cir-
cularia ĩperfecta: videnẽ ↄria recto: q᷑ non ſolũ inter ſe
relatiue opponunẽ/ ſed ẽt recto: ſi igiẽ quę ſunt imperfe-
cte circularia: opponi videnẽ recto: pfecte circulare ma-
xime recto videbiẽ opponi: quare maior pʒ/ ꝙ ſi aliquis
motus videẽ oppoſitus circulari: maxĩe videtur rectus.
minor ꝟo diſputabiẽ poſtea. de p̃ſenti rõne p̃mo tangit
maiorẽ: quę eſt illa hypothetica: ⁊ ingt. p̃mo q̃dem/ quia
circulari rectũ maxĩe ponimus opponi. eſt hypotheti-
ca: ſi motui circulari aliq̃s motus ſit cõtrarius: maxime
erit rectus: deide ſubdit pbationẽ/ ⁊ ingt. nam ↄcauũ
⁊ curuũ nõ ſolũ iter ſe relatiue opponi videnẽ. Sʒ ẽt
vbi ipſa ↄiũcta ſint/ atq; ſimul ſumpta/ videnẽ opponi
ipſi recto. Hęc aũt ſunt ĩperfecte circularia: q̃re ſi q̃ ſunt
ĩmpfecte circularia: ſunt recto oppoſita: q̃ erũt perfecte
circularia videnẽ maxime recto oppoſita. Tũc repetit
L maiorẽ ⁊ ingt. quare ſi qua latio eſt motui circulari con-
traria: eam lationẽ maxime quę ſup rectũ fit ſpatiũ: cir-
culari cõtrariam neceſſe eſt eẽ. Hęc eſt maior: ⁊ eius p-
Quę Auer. cõ. 24. batio. ❡ Auerroes ꝟo velle videẽ Ari^{lem} nõ pbare il-
la tria per ordinẽ: ſed pbare ſyllogiſmo p locũ a maio-
Nõ expoſitiones. re ꝙ motui circulari nullus mot⁹ ſit ↄri⁹. ❡ Sʒ vtraq;
expoſitio cõuenit textui: qm̃ lʒ hoc videaẽ Ari^{les} facere
in p̃ncipio: in ↄceſſu per ordinẽ p̃mo declarat rectũ nõ
eſſe cõtrariũ motui circulari. Secũdo oſtẽdit ꝙ nõ ſit
cõtrarietas in ptib⁹ motus. Tertio ꝙ nec vnus mot⁹ cir-
cularis ſit alteri circulari ↄrius: partes patebunt ſuis lo-
cis. verum Ariſtoteles vſus eſt hoc probandi modo: vt
induceret primum modum eſſe vniuerſaliorem: cum ex
M eius veritate ſequatur veritas cęterorum.

Quę Auer. cõ. 24. Ulterius ex textũ Auer. aliquãtulũ vagãdo pro-
bat circulari motui maxĩe rectũ videri
oppoſitũ: ⁊ ſua pbatio eſt: q᷑ rect⁹ ⁊ circularis vidẽtur
plus hic de ↄditionib⁹ ↄrietatis/ q̃ circularis ⁊ circula-
ris: qm̃ ois circularis oĩ circulari videẽ idẽ mot⁹ ſpecie.
at rect⁹ ⁊ circularis videnẽ ſpecie differre: mõ h̃ eſt vna
ↄditionũ ↄrietatis. vt 10° metaph. ↄſtat. Utrũ ꝟo omnis
mot⁹ circularis oĩ motui circulari ſit eiuſdẽ ſpẽi: ſecũdo
Quę Auer. cõ. 24. bul⁹ diceẽ: at nũc ſupponaẽ. ❡ Ulterius Auerro. pbat
motui circulari motũ rectũ nõ opponi: qð lʒ Ariſto^{les} po
ſtea faciet: ad bonũ opus Auerroes nũc illud p̃ponit. p-
bat igiẽ motui circulari rectũ nõ cõtrariari: p̃mo q᷑ con
trarietas eſt maxĩa diſtãtia ſm lineam rectã: vt nunc ſu
mit. at iter circularẽ motũ ⁊ rectũ nõ põt eẽ diſtãtia ſm
lineã rectã. igiẽ nec ↄrietas. Scdõ in motib⁹ nõ eſt ↄrie-
tas niſi pp loca: vt dĩ 5° phyſicoꝝ. ſed locus eius qð mo-

ueẽ circulariter: ⁊ locus ei⁹: qð moueẽ recto motu: nõ ↄ- N
rianẽ: vt nũc ſupponit: ⁊ aliquãtulũ declarat: q᷑ illud qð
moueẽ circa mediũ/ nõ opponiẽ ſm locũ eis q̃ mouenẽ/
vel ad mediũ/ vel a medio: vt eſt notũ. igiẽ circulari mo
tui non vĩ rectus opponi. Tertio ſi motui circulari eſſet
rect⁹ motus ↄrius. Tũc cęlũ elemẽtis eẽt ↄriũ: qm̃ mo-
tus ↄrii ſunt corpoꝝ ↄrioꝝ: vt ſępe eſt dcm̃. Qð ꝟo cęlũ
nõ ſit elemẽtis ↄriũ: pbat. q᷑ tũc opʒ cęlum ⁊ elẽta mo-
tu inter ſe trãſmutari: vt ignis in aquã: ⁊ cõ. at ↄriũ vĩ: cę-
lũ eni elẽta ↄſeruat: cũ ↄtineat illa: imo eſt elẽtis q̃ſi for
ma ↄſeruatrix: cũ ois virt⁹ ↄiugaẽ ide/ vt dĩ p̃ metheo. h̃
Auer. de ↄrietate motus recti ⁊ circularis. ❡ Cõmẽ. ꝟo Quę Auer. cõmẽ. 25.
ſequẽti declaẽ Auer. duo. p̃mo ꝙ rectũ vĩ opponi curuo
⁊ ↄcauo. Scdõ ꝙ pp h̃ magis opponi vĩ circulari. p̃mũ
declarat ex diffinitionib⁹: q᷑ rectũ eſt cui⁹ oẽs ptes ſunt
ęq̃les. Curuũ ꝟo cui⁹ vna ps ſupeminet/ cõcauũ ẽt cuius
vna ps eleuaẽ: ⁊ ſic ſequiẽ rectũ opponi illis ſaltem ſm
q̃d: hinc declaẽ 2^{m}: nã ſi rectũ opponiẽ illis ſm q̃d: quia O
pticipat circularitatis: maxime vĩ opponi circulari: qm̃
ſimplr̃ circularis oẽs ptes ſunt inęq̃les. ⁊ ſic pʒ ppoſitũ.
Aiaduerte tñ vt recte Auer. ingt. rectũ ⁊ curuũ atq; ↄca-
uum opponi: ſʒ aliter illa iter ſe aliter recto. Nã inter ſe
curuũ ⁊ ↄcauũ opponunẽ relatiue: recto ꝟo ſi opponã-
tur: opponunẽ ↄrie. h̃ Auer. circa textũ. ❡ Sʒ circa hęc Dubõ p̃°.
q̃ Ari^{les} ingt. ſunt dubõnes nõ pucę. Prima eſt ↄ rõnem
Ari^{lis}: qm̃ illa ↄceſſa/ ſeq̃tur motũ rectũ nõ hẽe motũ ↄ-
riũ: q᷑ per formã rõnis Ari^{lis}/ ſi motus rect⁹ hẽt aliquẽ
motũ ↄriũ: maxime vĩ circularis: q᷑ p rõnẽ Ariſtotelis
circularis dĩt ſpecie a recto. Sʒ circularis nõ vĩ ↄri⁹ re-
cto. igiẽ nullus ali⁹: ⁊ ita nec rectus recto. ⁊ p ↄñs motus
ſurſuʒ ⁊ mot⁹ deorſuʒ minus videnẽ ↄrii: cũ ſub eodem
mẽbro ↄtineanẽ: vtpote ſub recto. vel põt aliter dubita-
tio oriri: q᷑ min⁹ vĩ mot⁹ deorſuʒ ↄrius motui ſurſuʒ: q̃
rect⁹ circulari. Sʒ motui ſurſuʒ ↄriaẽ mot⁹ deorſuʒ. igiẽ P
recto ↄriaẽ circularis. Maior pʒ p rõnẽ Ari^{lis}: q᷑ rectũ
⁊ circulare differũt ſpẽ. ⁊ gñe ↄueniũt. ❡ 2° dubitaẽ: q᷑ 2°
rõ Ari^{lis} ſupponit motũ rectũ ⁊ motũ circularẽ eẽ eiuſ-
dẽ gñis. Sʒ h̃ vĩ falſuʒ: p̃mo q᷑ corruptibile ⁊ incorru-
ptibile differũt ſpẽ ⁊ gñe: vt vbiq; colligiẽ e pipateticis
ↄ Platonẽ: cõſtat aũt rectũ motũ eẽ corruptibilẽ/ circu-
larẽ ęternũ. Scdõ q᷑ in lib. de ſuba orbis ſemp Auer. i-
quit. ęternis ⁊ corruptibilib⁹ nihil eẽ cõe vniuocũ. at cir-
cularis mot⁹ ęternis cõpetit. rect⁹ corruptibilib⁹. ❡ Ter 3°
tio dubitaẽ: q᷑ rõ Ariſtotelis videtur ↄſiſtere in h̃: ꝙ q᷑
rect⁹ ⁊ circularis nõ ſunt ad ↄria loca: mot⁹ rect⁹ ⁊ circu-
laris nullaten⁹ ſũt ↄrii. Mõ h̃ vĩ falſuʒ: q᷑ Auerro. 4° Cõ. 43. ⁊ 45.
phyſicoꝝ cęlo aſſignauit mediũ mũdi p loco. ⁊ leuibus
corpib⁹ ↄcauũ lunę. Mõ h̃ loca opponi videnẽ: cũ ma-
xime p lineã rectã diſtẽt. Quare ⁊ loca/ ⁊ mot⁹/ ⁊ corpa/ Q
videnẽ ↄria. ❡ Dubitat expoſitor ⁊c̃. Quarto/ q᷑ Ari^{les} 4°
ait circulari maxĩe ↄriari rectũ. Mõ h̃ vĩ erroneũ: cum
in p̃ſtis dcm̃ ſit figurę nihil eẽ ↄriũ: rectũ ꝟo ⁊ circulare
ſunt dĩę figurę. ❡ Quinto Philopon⁹ h̃ redarguit Ari- 5°
ſtotelẽ. Nã Ari^{les} ait ↄcauũ ⁊ curuũ opponi ſm relõnẽ.
Sʒ hoc vĩ falſuʒ: q̃ppe cũ relatiua ſil̃ ſint: atq; non ſint:
fieri aũt põt/ vt hęc nõ ſil̃ ſint. Nã põt ſphęricuʒ corpus
exterius eẽ curuũ: ⁊ interius nõ concauum/ vt pila. Igiẽ
cõcauum ⁊ curuũ nõ ſemp ſunt ſil̃. ❡ Sexto dubitant 6°
nõnulli experite: q᷑ motus circularis ſaltẽ hʒ p̃uatiue op-
poſitũ. ſ. quietẽ. mõ termini gñatiõis ſunt p̃uatio ⁊ for^{a}.
Si igiẽ ex nã motus ſup nãm formę arguiẽ. Inuenietur
forma cęli habere ſaltẽ p̃uatiue oppoſitũ: ⁊ ſic ipſaʒ inue-
niemus terminare mutationẽ in ſubã. arguo igiẽ contra
Ariſtotelẽ ꝙ ſi ratio ſua valeret: tũc cęlũ eẽt corruptibi-
le: vtrum ꝟo circulari motui ſit motus aliquis ↄtrarius

poſtea

A

Excuſatio.

poſtea diſputabitur. ¶ Nunc autẽ nobis ſufficiat ſaltem defendere rationem Ariſtotelis/ et dubitationes haſce refellere. Verum ante hec non eſt inutile tãgere opiniones

Prima põ

quaſdam. ¶ Juniores itaq; tenẽt pmo motui circulari celeſti nullum motum eſſe contrarium: qa ſi quis eſſet:ille eẽt in rerum natura: quoniam contrariorum ſi alterum eſt in rerum natura: et alterum. at nullus motus eſt talis in rerum natura: oporteret enim eſſe per eãdem lineam oĩno vel equalentem: et ita oporteret eſſe ab occaſu in ortũ per meridiem et ſuper eoſdẽ polos/ et ſup lineã eãdẽ. at talis nullus eſt: qa perpetuo celum moueť ab ortu in ipſum occaſum p meridiẽ. igiť nullus eſt dabilis huic cõtrarius ab occaſu in ortũ per meridiem/ et per eoſdẽ polos/ et eandẽ lineam. Secũdo tenent in his inferioribꝰ motui circulari eẽ dabilẽ contrarium: qa imaginari poſſumus duos motꝰ circulares alterũ ad vnam regionẽ/ et alterum ad oppoſitã per

B

eandem lineam/ et ſuper eoſdem polos/ et circa eandẽ axem. Modo tales videnť contrarij. Tum qa incõpoſſibiles in eodẽ. Tum qa mutuo receptibiles i vno eodẽq; ſubie

Cõfutatio Albertille.

cto. ¶ Sꝫ obijcit albertilla et ſapide: qa motus eiuſmodi poſſunt inter ſe priuari. igiť non ſunt contrarij p regulam quinti libri phyſicorum: et antecedẽs deducit lõgis ver

Cõfuta. noſtra.

bisq; vide. ¶ Melius põt hec poſitio refelli. qꝛ videlꝫ ad motus cõtrietatem ſunt per neceſſaria q̃tuor: quorum pri

Cõditiões cõtrariorum motuum.

mum eſt vt ſint ad loca cõtraria partiliter: defectu cuius motus hi q fiũt ad latus nõ ſunt cõtrarij: quia talia loca poſſunt non eſſe cõtraria. Secũm eſt vt fiãt ſuper lineã breuiſſimam: que eſt recta ſm geometras. quã ob cauſam recto motui circularis non contrariať. Tertium vt fiãt ſup eandem lineam/ vel equiualentem: qua ratione motus ſtelle nõ errantis et motus ſaturni nõ contrarianť: qa nõ fiunt per eandem lineam: nec ſuper eoſdem polos: nec circa

C

eandẽ axem. Quartum vt ſi alter ſit naturalis alicui contrarius ſit eadem preter naturalis. Quã ob rem motꝰ terre deorſum non cõtrariať motui ignis deorſum: cũ vterq; ſm ſpeciẽ ſit naturalis terre. Ex his refelliť poſitio. Nã in illis motibus quos fingũt: nõnulla horum cõpetant: tñ deficit ſecũda conditio: non enim fiunt ſuper lineã rectam: et propterea non poſſunt eſſe contrarij ſm perfectam rõnem contrarietatis: hanc enim contrarietatem ſic cõpletam

Que expoſitor.

Ariſtoteles remouet a motibus circularibꝰ. ¶ Expoſitor vero ait in omni genere reperiri differentiarum contrarietatem: non tamẽ ſpecierum: ſꝫ enim rationale et irrationale ſint contrarie differentie: non tñ homo et equus ſunt ſpecie cõtrarij. vult igiť inter motum rectum et circularẽ eſſe contrarietatem ſm differentias: non autem ſm ſpecies: et ita cõcedit in celo contrarietatem: qa ſm differẽtias: et nõ ſm ſpecies: imo in celo eſt contrarietas ſm differentias

D

paris et imparis: recti et circularis: et id genus. Hec expoſi

Dubitatio cõ põnem.

tor. ¶ Ego vero multum ambigo quonã modo differentie ſpecierũ poſſint eſſe cõtrie ſm oẽs conditiones: et ſpẽs quas ille differentie conſtituunt nõ. Nã ois contrarietas eſt propter formas: mõ differentie ſpẽrũ: aut ſunt forme illarũ: aut colligũtur a formis. igiť vbi differentie erunt cõtrarie perfecte: forme ſpecierum erũt cõtrarie: qa differẽtie/ vel ſunt forme/ vel ex formis collecte. vbi autem forme ſpẽrum erunt cõtrarie: ſpẽs erunt cõtrie formalr. igiť non ſtat diũas eẽ cõ

Dilucida.

trarias: et ſpẽs nõ eſſe cõtrarias. ¶ Propterea quicquid velint alij/ peripatetice ſentiẽdo/ dico qꝛ cõtietas motuũ nõnunq; pro oppõne priuatiua itelligiť: vt Auer. ingt in phyſicis/ nõnunq; pro oppõne que eſt maxia diſtantia ſm lineam rectã eandẽ vel equiualentẽ ab vno loco oppoſito ad alterum ſm duos motus: quorum vnus eſt alteri nãlis: et alter eadẽ violentus. interdũ pro incõpoſſibilitate motuum vel formarum in eodẽ ſm aliquas cõditiones. Si igiť

E

loquimur de oppõne priuatiua: ſic circulari motui rñdet contrariũ qa reſpondet quies ſm peripateticos. Vñ celo non repugnat quies ſaltẽ ſm partẽ: et ſi non ſm totũ: quieſcit enĩ celum a reuolutione heſterna: et eſt in potẽtia ad reuolutionem futuram: et hanc non negat Ariſtoteles in celo atq; motu celi: non enim ex contrarietate motus hac ſequiť celo in eſſe contrariũ in ſubſtãtia poſitiuũ: imo nec priuatiuum: ſtat enim alicui motui cõuenire cõtrariũ priuatiue: et tñ mobile qđ naturalr moueť illo motu: nullum habet contrarium aliquo pacto: vt de celo ipſo diximus. Unde cõtrarietas poſitiua motuũ arguit contrarietatem mobilium: que naturaliter mouenť illis motibus. Cõtrarietas vero priuatiua nullatenus cauſa eſt: qa poſitiua cõtrarietas motuum pficiſcitur e formis mobiliũ: omne. n. qđ naturaliter moueť: mouetur a ſua forma. Priuatiua

F

vero cõtrarietas e formis nõ exit. Nam in accidẽtibꝰ pura accñtis priuatio reperiri poteſt: que nullam formã poſitiuam inſeparabiliter comiteť. Quare ſtat motũ celi habere cõtrariũ priuatiue: et celum eſſe oĩno abſolutũ a con

K

trarietate. Sin autem loquimur de cõtrarietate poſitiua: ſic inter circulares motus eſt dabile cõtrium/ non quidem ſm oẽs conditiones: ſed ſm aliquas: vt dictũ eſt. Ariſtoteles vero remouet a motu celi contrariũ poſitiuum: et ſm omnes cõditiones reqſitas ad veram contrarietatem. his elucidatis/ ad dubitationes dicamus: et ad primã primo/ dico qꝛ nõ ſunt cetera paria: pmo qꝛ ſꝫ ratione habita ad differentiam que eſt inter motum rectum et circularem: recto motui videať circularis magis cõtrius: rõne vero ceterarum cõditionum recto magis rectus cõtrariari videť. Tum qa non omnis rectus omni recto eſt idẽ ſpẽ. Tum qa motus recti effici poſſunt ſup lineam rectam: circula

G

res minime. Ideo valet ſi circulari cõpetit motus contrarius: ille eẽt rectus: nã rectus differt ſpecie a circulari: at circularis a circulari minime. de recto vero: nõ eſt ita: qa recto põt aſſignari motus cõtius rectus. Tum qa rectꝰ põt ſpecie differre a recto. Tum qa effici poſſunt ſup lineam rectam: per idem ad ſecundam. Nam motus ſurſum et deorſum magis hñt de ratione cõtrariorum: q̃ rectus et circularis. Tum qa habẽt ſufficientẽ differentiã: que eſt ſpecifica. Tum qa fieri poſſunt ſup lineam rectã: et etiã propter alias cauſas. ¶ Ad 3um: que eſt ſecũda dubitatio/ poteſt defendi motum rectum et motum circularem eſſe eiuſdẽ generis: qa ambo ſunt in pdicamẽto ipſius vbi. Nam vt dĩ 5° phyſice auſcultationis ad tria pdicamẽta eſt motus: et localis ad vbi: quare oẽs locales ſunt eiuſdem generis vbi: qđ etiam Auerroes aſſerit cõtra Auicẽnam. 4° phyſice auſcultationis. ſic igiť defendi poteſt motus hoſce eẽ eiuſdẽ gñis. Tũc ad primã dico qꝛ dictũ illud locum ha

Com. 43.

H

bet in ſubſtãtijs tñ. In illis enĩ corruptibile et icorruptibile differunt gñe. In accñtibus vero minime. vnde ſm Auerro. dimẽſio terminata: et dimẽſio interminata ſunt eiuſdẽ gñis: et tñ altera eſt eterna: altera corruptibil. Cã vero cur in ſubſtãtijs auctoritas illa locũ habeat: nõ autem in accñtibꝰ eſt: qa ois ſuba eſt icorruptibilis p hoc qđ caret mã et cõtrario: corruptibilis vero ecõtra: qa eſt in mã: et habet cõtium. Qđ aũt caret mã et cõtrario: eſt ſuba ſepata: qđ hꝫ mãm et cõtrium: eſt ſuba cõpoſita. Cõſtat autem apud peripateticos ſubam ſepatam differre gñe a ſuba cõpoſita: quicquid velit Plato. accidẽs vero eẽ põt corruptibile/ nõ tñ qa hꝫ cõtium: et ſubam: ſed qa ſequiť formam mortalẽ: põt eſſe eternũ: et hĩc cõtrariũ: q̃re eternum et corruptibile in accñtibꝰ nõ efficiũt diũã gñis: qa poſſunt alterum eſſe eternũ: et alterum corruptibile: tñ ambo hĩc contrariũ et ſubam. In ſubſtãtijs vero ſic/ pp rõnem tactam. ¶ Ad dcm Auerrois in libro de ſu ba orbis/ dico qꝛ ha

I bet locũ in oĩbus alijs ṗter motũ. Nã mot⁹ idẽ gene re põt cęlo ⁊ elñ: io ꝯueniret: ⁊ si obijceres ꝙ tunc cęli di mẽsio: ⁊ dimẽsio iterminata erunt eiusdẽ gñis: qa ambę ꝯternę: dici põt dimẽsionẽ iterminatã eẽ saltẽ corrupti bilẽ ẜm terminos. ℂ Ad 3ᵃᵐ / dico ꝙ lz illa loca sint con traria: tñ illa loca nõ sunt ꝯria: q̃tenus sunt termini mot⁹. Ꝓterea. lz illa loca sint ꝯria: non sunt acq̃sita mõ ꝯrio rũ. ad dubitationẽ expositoris: ipse optime soluit / ℣buz Arĩˡⁱˢ esse ꝓpõnẽ hypotheticã: in qua stat añs ⁊ ꝯñs eẽ falsa: ⁊ tñ totã eẽ verã. ℂ Ad 5ᵃᵐ Philoponi ẽt expositor optime respondet / ꝙ Phs loquitur de concauo ⁊ cõ uexo quatenus inueniũtur in linea: ⁊ nõ in corpe. ℂ Ad 6ᵃᵐ patuit solutio in dilucidatione.

ἐπὶ τῆς εὐθείας in recto. Sup linea recta. ℂ At hę q̃ sup linea recta sunt: inter se cõtrarię sunt ob loca. Sursuz enim atq₃ deorsuz ⁊ differentia loci / ⁊ contrarietas est.

K ℂ Syll'ẜ hę (vt dicebat) erat: si motui circulari est aliq̄s mot⁹ ꝯri⁹: maxĩe eẽt rect⁹. at rect⁹ non est. igit̃ motui circulari nullus est mot⁹ ꝯri⁹. maior iã ꝓbata est: ⁊ optime disputata. at nunc minor ꝓbat̃ in textu: ⁊ arguit sic: lationes rectę: q̃ sup linea recta sunt / iter se ꝯrię sunt ob loca. igit̃ nulla latio recta põt eẽ circulari ꝯria: aliter vni motui simplici eẽnt plures mot⁹ ꝯrij: qd̃ sup⁹ est reprobatũ. Qd̃ ℣o rectę latiões q̃ sup linea recta sũt: ob loca sint ꝯrię: ꝓbat ex eo / qa sursuz ⁊ deorsuz sunt. Tuz loci dirię. Tuz locoꝝ ꝯrietates: loc⁹. n. diuidit̃ p sursum atq₃ deorsuz: itẽq₃ ⁊ loco sursuz ꝯrius est locus / q est dorsuz. Quare mot⁹ rect⁹ sursuz ⁊ mot⁹ rect⁹ deorsuz ob loca ꝯrij sũt: ⁊ sic pz syll'ẜ tot⁹: quo ꝓbatũ motui circulari rectũ nõ eẽ

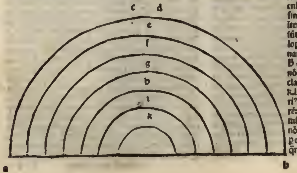
Quę Auer. cõ. 26. ꝯriuz. ℂ Auer. ℣o pñti cõmẽ. ꝓbat totũ ħ sensu. ⁊ ingt. ⁊ hoc qd̃ dixit Arĩˡᶜᵒ: est manifestũ sensui: qm̃ si corpa cę

L lestia eẽnt ꝯria elñtis: corrũperet̃ hic mũdus iferior statiz pp excessuz magnitudis cęloꝝ ad elñta. ⁊ ꝓbat ꝯñiã etiã rõne Arĩˡⁱˢ in lib⁹ methcoroꝝ. qua refellit põnẽ Pithagorę dicẽtis cęlũ eẽ ignẽ: arguebat enĩ Arĩˡᶜᵒ / ꝙ si cęlũ eẽt ignis: oĩa elñta destrueret in tpe breui. per ħ igitur vult hĩe cęlũ nõ eẽ ꝯriũ elñtis: ⁊ si cęlũ nõ est ꝯriuz elñtis: nec mot⁹ cęli erit ꝯri⁹ motui elñtoꝝ: ⁊ ita motui circulari rect⁹ nõ est ꝯri⁹. ħ Auer. hic: ⁊ superiore cõmen.

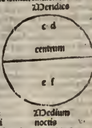
ℂ Deinde si q̄s opinet̃ eãdẽ esse rõnẽ q̃ est ⁊ in recta linea est verbũ additũ: ⁊ in circula

M ri: eã eniz q̃ ab. a. in. b. lationẽ cõtrariã eẽ ei q̃ ab ipso. b. in. a. eaz quę in recto dicit: hę enim

Finita est. Finitur vna est. finita est. Circulares ℣o circa eadem puncta erunt infinitę.

N ℂ Nunc secũdo ostẽdit motui circulari nõ esse cõtrarietatẽ dãdam ẜm ptes: vbi aiaduersione dignum. ꝙ ꝯtrarietas in ptibus motus circularis põt trifariam itelligi: aut q̃tenus accipit̃ ẜm diuersas portiones circuli: q̃ desi gnant̃ inter duo pũcta: ⁊ ẜm eãdem regionẽ: vtpote iter a. b. p. c. d. ⁊. e. ⁊. f. ⁊ cęteras portiões q̃ ẜm eãdẽ regionez designant̃: aut ẜm eũdẽ semicirculũ: vtpote ab. a. in. b. p. c. d. ⁊ ab ipso. b. in. a. per eũdẽ semicirculũ. c. d. aut ẜm diuersos semicirculos: vtpote ab. a. in. b. p meridiẽ: ⁊ ab ipso. b. in. a. p mediũ noctis: per ordinẽ igit̃ Arĩˡᶜᵒ ṗmo ostẽdit in ptib⁹ mot⁹ circularis nõ eẽ ꝯrietatez ẜm diuersas portiões: q̃ accipiuntur iter pũcta. a. b. ⁊ vtitur ea rõne: qua sæpius vtebat̃: qa portiones eiusmodi pñt eẽ ifinitę: ⁊ ita mot⁹: q super eiusmodi portiões fierent: essent ifiniti: q̃re vni motui

ꝯtingeret motus ifinitos ꝯrios eẽ. Ingt. Deide si q̄s opinetur eãdem eẽ rõnẽ: quę est ⁊ in recta linea: ⁊ in circulari: nam eã quę ab. a. in. b. lationẽ ꝯriã eẽ ei q̃ ab ipso. b. in a. sup. dic: hic qdẽ si ħ dicñõ in circulari: sz in recta linea dicat̃ cãz addit: qa ħ linea iter. a. b. est finita / ħ est vna: circulares ℣o iter eadem. a. b. pñt eẽ plures atq₃ ifinitę. Quare dicẽs lationẽ ab. a. in. b. eẽ ꝯriã ei: q̃ est ab ipo. b. in. a. nõ in circulari linea dicet: sz in recta aiaduersiõe dignũ aliquẽ posse existimare iter. a. b. pũcta fieri mot⁹ ꝯrios: vtpote existimãdo motui ab. a. in. b. eẽ ꝯriũ motuz ab ipo. b. in. a. ⁊ qa ħ existimatio vĩ fieri posse tã p circu

P Scđus tex. larẽ q̃ p rectã lineã. Arĩˡᶜᵒ occurrit ⁊ oñdit ħ nõ eẽ existimabile: nisi in recta linea / vel ĩ circulari rõne rectę. cuius cãm tradit: qa iter puncta. a. b. vna tñ cadit linea recta: ifinitę ℣o circulares: at cũ ꝯrietas sit vni⁹ ad vnũ: iuxta iter. a. b. pũcta non põt existimari ꝯrietas motuũ: nisi q̃ten⁹ fiũt in linea recta / vel in circulari rõne rectę linę.

Syll'ẜ ℂ Ex ħ colligit̃ syll'ẜ si in ptib⁹ mot⁹ circularis itelligeret̃ ꝯrietas ob diuersas portiões dsignatas sup. a. b. puncta: eẽt q̃ten⁹ existimaret̃ mot⁹ ab. a. in. b. ⁊ ab ipo. b. in a. eẽ ꝯrios in circulari linea vtra: sz hi nõ sũt ꝯrij: q̃ten⁹ intelligunt̃ sup linea circulari: qa sup. a. b. pũcta circulares linę fieri pñt ifinitę: sz q̃ten⁹ itelligunt̃ sup linea recta: q̃ sup. a. b. pũcta est vna: igit̃ in ptib⁹ mot⁹ circularis nõ est ꝯrietas ẜm diuersas portiões circuli dsignatas sup eadẽ

Uerboꝝ pōderatio ⁊ expõ. pũcta: ħ est vis text⁹: ⁊ syll'ẜ. ℂ Quo ℣o ad ℣ba attinet: debes scire ꝙ Arĩˡᶜᵒ dixit: ħ. n. finita est: ⁊ gręce scribitur ἀυτη γὰρ πεπέρανται ħ est: ħ

Q enĩ finit̃ vel finita est: naz accepit finitã eẽ p vnã eẽ. q. d. ħ enĩ vna ẽ iter duo pũcta: at circulares linę sũt plẽs: qa ifĩᵗᵉ. ℂ Occurrit Phi

Obĩones Philopõi lopon⁹ huic ratiõi: vt Simplicius narrat. ṗmo qa rõ Arĩˡᶜᵒ ꝯducit ad ħ ꝙ ifiniti mot⁹ eẽnt ifiniti ꝯrij: ⁊ nõ qd̃ vni eẽnt ifiniti mot⁹ ꝯrij: declarat qa motui facto ab. a. in. b. p k. lineã circularẽ nõ is mot⁹ est ꝯri⁹: q fit ab ipso. b. in. a. p. i. circularẽ: sz p eãdẽ portionẽ. k. ⁊ siĩr motui facto ab. a. in. b. p. i. portionem nõ est ꝯri⁹ is: q cõ p. b. portiõnez: sz p eãdẽ. i. portionez: ⁊ sic de cęteris q̃re ifiniti erũt infinitis ꝯrij: ⁊ non vni.

A vni. Hoc autẽ non videtur abſurdum/ſed neceſſariũ. ſecundo occurrit: q̃a eadem abſurditas videt̃ ſeq̃ in rectis. Nam queadmodũ iter duo puncta poſſunt infinitę portiões circuli deſcribi: ita a cẽtro mũdi ad circũferentiaꝫ pñt deſcribi ĩfinitę lineę rectę. Quare iuxta viꝫ rationis Ariſt. vni motui recto eẽnt ĩfiniti recti ↄ̃rij. ¶ Sꝫ Philoponus errauit: ⁊ Ariſtotelẽ nõ itellexit. Ariſtotelẽ eni ſuppoſuit mot⁹ ab. a. in. b. ⁊ ecõtra ab ipſo. b. in. a. ↄ̃rios eẽ ſm ↄ̃rietatẽ. a. b. termioꝝ: queadmodũ accidit in rectis ipſis motib⁹/ↄ̃rietas ꝯo. a. b. terminoꝝ eiuſdẽ rõnis eſt in oĩb⁹ illis motib⁹: q̃ fiũt p eas circuli portiões: q̃s deſcripſim⁹: vñ ⁊ Ariſtotelẽ dixit. Deinde ſi q̃s opinet̃ eãdẽ eẽ rõnem: q̃ eſt ⁊ in recta lineę: ⁊ in circulari. Ad denotãdũ ꝙ ſuppoſuit motus illos nõ aliter eſſe ↄ̃rios: q̃ꝫ recti ſint ↄ̃rij: vtpote rõne terminoꝝ. a. b. Et ſi hęc ſuppõ vera ſit: ſequit̃ ꝙ q̃libet mot⁹ q̃ fit ab. a. in. b. per quãuis portionẽ circu-

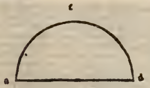
B li: ſit ↄ̃rius motus q̃ fit ab ipſo. b. in. a. q̃ rõ docet: ꝙ non ſolũ vni motui ſint ĩfiniti ↄ̃rij. Sed q̃d cuiliber ĩfinitorũ motuũ ex vna pte icipiẽtiũ ↄ̃trarient̃ infiniti mot⁹: q̃ ex pte ↄ̃ria icipiũt: vt recte expoſitor Simpliciũ iterpꝛtat̃. ¶ Ad 2ᵐ recte Simplici⁹ ⁊ expoſitor dicũt ꝙ oẽs lineę q̃ e cẽtro deducunt̃ ad circũferẽtiã ſint ęq̃les: ⁊ ideo eãdẽ deſignãt diſtãtiã iter ↄ̃rios termios: quo fit vt in oĩb⁹ eadẽ ſit rõ ↄ̃rietatis: q̃ maximã iportat diſtãtiã. lineę ꝯo curuę q̃ ĩfinitę deſcribunt̃ ſup eadeꝫ pũcta: ſunt inęq̃les: quapp in illis eadẽ nõ eſt ↄ̃rietatis rõ: cũ nõ ſit vna eadẽq; diſtãtia ſm curuã lineã accepta. ⁊ ſic ceſſant Philo-

Cõe Auer. cõmen. 27. poni obiectiones. ¶ Auer. ꝯo textũ pñteꝫ vĩ aliter interpꝛtari: vult. n. Ariſtotelẽ remouere cauillũ: q̃a poſſet q̃ſpiaꝫ dicere in circulari motu eẽ ↄ̃rietatẽ queadmodũ in recto. Nã vt mot⁹ q̃ eſt ab. a. in. b. ↄ̃rlat̃ ei motui: q̃ eſt ab ipſo

C b. in. a. rõne ↄ̃rietatis termioꝝ. a. b. p lineã rectã: ſic mot⁹ ab. a. in. b. p arcũ. c. d. eſt ↄ̃ri⁹ motui facto eꝫ ab ipſo. b. in a. p arcũ. e. hũc cauillũ refellit Ariſtotelẽ: ⁊ oſtẽdit nõ eẽ ſile: q̃a nõ eſt oĩm mot⁹ ab. a. in. b. ⁊ ab ipſo. b. in. a. eſſe ↄ̃rios rõne arcus. c. d. ⁊ arc⁹. e. queadmodũ rõne lineę rectę. a. b. Q̃d aũt nõ ſit ſile: vult Auer. Ariſtotelẽ demõſtrare: ⁊ demõſtrationẽ eius fouet duab⁹ ſuppõnib⁹: quaꝝ pᵃ eſt/ꝙ vni vnũ dũtaxat eſt ↄ̃rĩũ: h̃ ſuppõ nõ ſemel in h̃ lib⁹ eſt declarata: ⁊ in. 10. meta. demonſtrata. Scda eſt q̃d ↄ̃rietas pprie ſolũ p lineã rectã deſcribitur. pbat: q̃a ↄ̃rietas motuũ d̃ſcribit̃ p maximã termioꝝ diſtãtiaꝫ: vt. 10. metaphyſi. deducit̃. termioꝝ maxia diſtãtia eſt linea recta: quę eſt vna tñ iter termios. Nã iter duos termios vna linea recta tñ deſcribit̃: q̃ eſt maxima: qua nulla maior/deſcribi põt: ⁊ minima: qua nulla mior. at inter duos terminos ĩfinitę curuę aſſignari pñt: quaꝝ altera eſt ſemp altera maior: ac maior. igit̃ ↄ̃rietas motuũ ſolũ p lineam

D rectã eſt deſcribẽda. ¶ Ex his ſuppoſitionib⁹ ſyllogiꝫat Auer. dupl̃r. p̃ lõgitudo recta eſt mot⁹ recti. igit̃ ↄ̃rietas motuum non inuenitur niſi in motu recto. vñ ſyll̃s componit̃/ſm lõgitudinẽ rectã eſt motuũ ↄ̃rietas. ſm longitudinẽ rectam fiunt motus recti. igit̃ in tertia figura cõtrarietas motuũ eſt ſm longitudinẽ rectã. Scdo ſyllogiꝫat ſm infinita nõ eſt contrarietas motuũ. lineę curuę ſunt ĩfinitę. igit̃ ſm lineas curuas nõ eſt motuũ ↄ̃rietas. Maiorem pbat: q̃a ſi ſm infinita eſſet motuum contrarietas: tunc vni eſſent infinita contraria/contra primam ſuppoſitionem. Hęc Auerroes: quę quantum textui cõſonent: tu animaduertas.

¶ Similiter autem ⁊ in ſemicirculo vno: vt pote ab ipſo. g. in. d. ⁊ ab ipſo. d. in. g. Eadeꝫ eni in diametro eſt. Semp eniꝫ vnũq̃dq; p lineã rectam diſtare ponimus.

¶ Secũdo oſtẽdit ꝙ nõ eſt ↄ̃rietas in ptib⁹ circularis: quę accipiunt̃ ſm eũdeꝫ ſemicirculũ: poſſet eni aliq̃s dicere ꝙ motui q̃ eſt ſup vnã circuli portionẽ vtpote ab. a. in. b. nõ ↄ̃trariat̃ q̃lꝫ mot⁹ q̃ eſt a. b. in. a. p q̃uis portionẽ: ſed per vnã eãdẽ: vtpote q̃ p vnuꝫ ſemicirculũ a. g. in. d. p

E c. ↄ̃trariat̃/motui q̃ eſt ſup eũdẽ ſemicirculũ a. d. in. g. per c. regionẽ. Cõtra obijcit: ⁊ rõ cõponitur ſic: ↄ̃trarietas ſumit̃ penes maximã terminoꝝ diſtãtiã: linea curua non eſt maxia diſtãtia. igit̃ penes illã non ſumit̃ cõtrarietas. Quare in ptib⁹ mot⁹ nõ põt eẽ ↄ̃trarietas/nec ſm eũdẽ/nec ſm diuerſuꝫ ſemicirculũ. Jnq̃t. Sil̃r aũt ⁊ in ſemicirculo vno eſt ↄ̃trarietatis rõ: vt in ſemicirculis plurib⁹. ⁊ addit exẽplũ. ⁊ inq̃t. vtpote ab ipſo. g. in. d. ⁊ ab ipſo. d. in g. ⁊ tu itelligas p. c. regionẽ. q. d. ꝙ queadmodũ nõ poterat accipi rõ ↄ̃trarietatis p ſemicirculos plures: ita nec per ſemicirculũ vnũ cui⁹ cãm ſubdit: q̃a rõ ↄ̃trarietatis q̃ ſumeret̃ in vno: ⁊ in plurib⁹ ſemicirculis eadẽ eſt. Nã rõ illa nõ põt eẽ niſi linea recta q̃ eſt iter. a. d. M̃õ h̃ linea recta. a. d. vna eadẽq; eſt ſiue ſup illa vnus/ſiue plures ↄ̃ſtituant̃ ſemicirculi: ⁊ q̃d illa rõ eẽ nõ poſſit niſi linea recta: pbat. ⁊ inq̃t. Semp eni vnũq̃dq; maxie diſta-

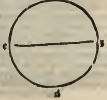
F re ponimus p lineã rectã: ⁊ p hoc vult hĩe miorẽ ſylli. vꝫ ꝙ linea curua nõ eſt maxima terminoꝝ diſtãtia: ſꝫ linea recta. Dictum eſt eni ſup duo pũcta ↄ̃ſtitui nõ poſſe niſi vnã tñ lineã rectã: ppea ẽ minima ⁊ max⁹ ⁊ vna. lineę ꝯo curuę pñt eẽ ĩfĩte ſup eadẽ puncta: ⁊ ſic pꝫ vĩs ſylli.

Auerroes ꝯo paꝝ differẽs ab expoſitorib⁹/velle vĩ Ariſtotelẽ remouere cauillaꝫ hũc: q̃a poſſet dici ſup duo pũcta nõ poſſe ↄ̃ſtitui niſi vnũ ſemicirculũ eiuſdẽ circuli: ⁊ ita vĩ eẽ vnus iter puncta ↄ̃trarius: ꝓterea vĩ eẽ maximus ⁊ minim⁹: maxim⁹ quidem q̃a maior eiuſdẽ circuli ↄ̃ſtitui nõ põt: ⁊ minor eiuſdẽ circuli ẽt ↄ̃ſtitui nõ põt: ſi eni maior vel mior ſemicirculus ſup pũcta. a. d. ↄ̃ſtitueret̃ nõ eẽt vni⁹ ⁊ eiuſdeꝫ circuli: q̃a eiuſdeꝫ circuli vnus eſt ſemicirculus: vna quoq; medietas tñ: q̃re mot⁹ ab. a. in. d. p. c. ſemicirculũ vĩ cõ- Cõe Auer. cõmẽ. 28.

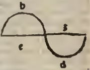
G trari⁹ motui. a. d. in. a. p. c. ſemicirculuꝫ: q̃ñ eſt ſup maxia diſtãtia ⁊ vna diſtãtia ⁊ minima. Cõtra obijcit Ariſtotelẽ: et ſupponit ex. 10. meta. rõneꝫ ↄ̃trarietatis nõ poſſe ſumi a linea curua in eo q̃d curua: ſꝫ in eo ꝙ eius baſis eſt linea recta. pbat̃. q̃a ideo vnus tñ ſemicirculus ſup. a. d. puncta eiuſdẽ circuli formatur: q̃a ſup vna linea tñ recta q̃ ẽ a. d. collocat̃. igit̃ p̃ma rõ ↄ̃trarietatis nõ eſt a ſemicirculo: ſꝫ a recta linea/q̃ eſt illius ſemicirculi vna baſis. hanc

H Auer. dupl̃r ↄ̃ponit ſyll̃m: p̃mo ſic/maxia diſtãtia nõ eſt niſi in linea recta. Cõtrarietas eſt maxia diſtãtia. igit̃ cõtrarietas non eſt niſi in linea recta. Scdo ſic/remotio in fine nõ inuenit̃ niſi in recto. Cõtrarietas eſt remotio in fine. igit̃ ↄ̃trarietas nõ inuenit̃ niſi in recto. Sꝫ hic ſyll̃s in nullo fere dĩt a p̃mo: vel põt ſcdo p̃ncipal̃r aliter cõponi: q̃ mouent̃: ↄ̃trariant̃. q̃tenus mouent̃ mõ ↄ̃trario ab extremis diametri. igit̃ nõ q̃tenus mouent̃ ab extremis ſemicirculi. aĩs ſupponit tanq̃ p ſe notũ: ⁊ ex dictis: ⁊ ex. 10. metaphy. ↄ̃ñtiam nõ aliter pbat: q̃a ipſam patere

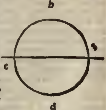
I ſupponit:qm̄ nō poſſunt aliqua ꝯrīari duplici rōne cum
vni vnum ſit ꝯrīuꝫ:⁊ ſm̄ vnā rōnem. Hec Auer.⁊ opti-
Obiſiones Philopōi Prima me. ℂ Obycit ſo Philoponus cōtra Ariſtotelem dicēs geo
metre ⁊ aſtrologi non ſolū accipiūt quantitatē lineę cur-
uę per lineā rectam:ſed ecōꝫ:quippe cum quātitatem arcus
per chordaꝫ:⁊ chordę p arcum docēt ſumere. Docet.n.
geometra per diametri quātitatem colligere quātitateꝫ
circuli:⁊ ecōtra quātitatē diametri p quantitatē circuli.
Pręterea.aſtronomi docēt quātitatē ſtellę per quātita-
Sol.Simplicij. tem diametri eius:⁊ eꝫ. ℂ Sꝫ ſoluūt ⁊ optime. Nā mul
tuꝫ refert loqui de diſtātia duoꝝ terminoꝝ:⁊ de menſu-
ra diametri īter illos duos terminos collocatę. Nā pōt
⁊ diameter per arcū:⁊ arcus p diametrum menſurari:vt
pbat ratio. Veꝝ diſtantia duoꝝ terminoꝝ nō niſi p li-
neā rectaꝫ colligi pōt:vt diximus:eo ꝙ ſi ſuper illa duo
pūcta non collocat̄ niſi vnus ſemicirculus eiuſdē circu-
K li:hoc nō eſt niſi ꝙ vna tm̄ linea recta ſup illis cōſtitui-
tur. Quare prima rō diſtantię duoꝝ terminoꝝ:nō niſi a
recta linea accipit̄:vel facilius dici pōt/ꝙ lꝫ tā a ſemicir
culo ſiue curua linea/ꝙ̄ a recta linea quātitas ⁊ diſtātia
duoꝝ termioꝝ accipi poſſit:pma tn̄ rō accipiendi illam
diſtātiā eſt a linea recta:⁊ non a curua:⁊ hoc vult Ariſtoteles
2ᵃ obiectio. vt Auer.indicat in cōmē. ℂ Scdo obycit idē Philopo
nus. Nā in cęlo maxime diſtātia eſt iter duo puncta op-
poſita:vtpote iter caput arietis ⁊ caput librę:vñ ⁊ aſtro-
nomi ppter hoc accipiunt oppōnē ſtellaruꝫ. Et ſi ꝯrie-
tas eſt maxima:pōt ſm̄ hanc diametralē diſtātiā in mo
Sol.Tho. tu cęli attendi ꝯrietas. ℂ Soluit expoſitor ⁊ dicit ꝙ illa
diſtātia maxime attēdit̄ ſm̄ quantitatē diametri:⁊ non
ſm̄ quātitatē ſemicirculi:alioqn plus diſtaret pn̄ᵐ arie-
tis a pn̄ᵒ ſagittary:qđ reſpicit trino aſpectu/ꝙ̄ a pn̄ᵒ librę:
Obiectio qđ reſpicit aſpectu oppōnis. Hec expoſitor. ℂ Et vide-
L tur mihi ꝙ veꝝ dicat/ſed nō per verā rōneꝫ:nō.n.aries
reſpicit ſagittariū aſpectu trino ex ea pte:qua reſpicit li-
brā:nā librā reſpicit p aſpectū oppōnis duplici rōne:ꝙ
tā per ſucceſſionē ſignoꝝ:ꝙ̄ cōtra ſucceſſionē ſignoruꝫ:
qm̄ vtroqꝫ mō eſt maxīa pūctoꝝ diſtātia:⁊ aries ſagit-
tariū reſpicit trino aſpectu vna rōne tm̄:ꝙ ꝯ ſucceſſiōeꝫ
ſignoꝝ:per ſucceſſionē eni ſignoꝝ aries ſagittariū nulla
rōne reſpicit:⁊ ppterea aſtronomi volūt arietē reſpice-
re leonē ⁊ ſagittariū trino aſpectu:leonē qdem p ſucceſ-
ſionē ſignoꝝ ⁊ ſiniſtra radiatione/ſagittariū ſo ꝯ ſucceſ-
Approbaᵒ ſolonis. ſionem ſignoꝝ:⁊ dextra triāgulatiōe:⁊ ſic vī ꝙ rō expo
ſitoris aſtronomiā nō ſapiat.tn̄ ſua ſolo vera eſt:qm̄ ca-
put arietis ⁊ caput librę opponunt̄: ꝙ maxie diſtāt/di-
ſtant ſo maxime:nō pp arcū cęli:ſed pp lineā rectā:q̄ i-
M ter illa collocat̄:q̄re in motu circulari non pōt aſſignari
pp h̄ rō ꝯrietas/⁊ h̄ recte dicūt expoſitor ⁊ Simpliciᵘˢ.
Facies ℂ Sili rōne ⁊ ſi qſpiā circulū faciēs:lationē
cam quę in altero fit ſemicirculo:ei cōtrariā
Deſcribēs Verbū/fit/ ē additum. poſuerit:q̄ fit in altero: Ubi cauſa:in toto cir
culo eā quę eſt ab.e.in.ꝫ.ſup.b.ſemicirculo:
ei q̄ eſt ab ipſo.ꝫ.in.e.ſup.d.ſemicirculo.
b n d ⁊ ℂ Tercio oſdit ꝙ nō
eſt ꝯrietas in motu cir
culari ſm̄ duos ſemi-
circulos diuerſos. Ubi
cā.ſit vnᵘˢ circulus: cu-
ius diameter eſt.e.ꝫ.di
uidēs ipm̄ in duos ſe-
micirculos:in quoꝝ
vno.b.in alio.d.deſcri-
bat̄:poſſet itaqꝫ aliqs
dicere ꝙ motus q eſt

ab.e.in.ꝫ.p ſemicirculuꝫ.b.eſt ꝯrius motui:qui eſt ab eo- N
dem.e.in idē.ꝫ.p ſemicirculū.d.pbat igit̄ Ariſtoteles ꝙ tales
motus ſemicirculares nō ſint ꝯrꝗ per illam eādēqꝫ rō-
nem:qua ⁊ primū iprobabat̄.vꝫ ꝙ diſtantia inter.e.d.ꝫ.⁊
diſtātia inter.e.b.ꝫ.nō mēſurant̄ ſemicirculis:ſꝫ diame-
tro.e.ꝫ.igit̄ ꝯrietas in talibus nō eſt rōne ſemicircularī-
tatis.vñ ingt. Sili rōne.ſup.ea ꝯfutabit̄:ſi qs circulū fa-
ciens ⁊ deſcribens/lationē eam:quę in altero eſt ſemicir
culo:ei ꝯriam poſuerit:quę ſit in altero:⁊ ꝙ exēplis ma-
gis capimus:ingt. Ubi cauſa.in toto circulo/eam quę eſt
ab.e.in.ꝫ.ſup.b.ſemicirculo ei quę eſt ab ipſo.ꝫ.in.e.ſup
d.ſemicirculo. Dico ſili rōne improbat̄/ꝙ (vt dictuꝫ ē)
contrarietas eſt maxima diſtantia:maxima autēꝫ diſtā-
tia menſuratur recto:⁊ non curuo:quare eiuſmodi motᵘˢ
ſemicirculares ꝯtrary nullatenus eſſe poterunt.
ℂ Pręterea ⁊ ſi hę contrarię ſint:non tamē O
ob hoc hę:quę ſuper toto circulo ſunt:inter
ſe erunt contrarię.
ℂ Demum oſtendit ꝙ dato ꝙ iſte partes motus circula
ris eſſent contrarię. Non tamen ppter hoc ſequitur cō-
trarietatem eſſe in motibus circularibus ſm̄ totum. Et
inquit. Pręterea ⁊ ſi hę.ſupple lationes partiales cōtra-
rię ſint:nō tamen ob hoc hę:quę ſuper toto circulo ſunt:
inter ſe erunt cōtrarię.igitur motus circularis ſm̄ totū
contrary eſſe non poſſunt.hęc Ariſtoteles.
Circa pręſentem ⁊ pręcedentem textum: quid velit Que Auer. cō.28.
Auerroes:non ſatis explicate intelligit̄. Tum
ex malis eius tranſlationibus. Tum ex mala textus in-
terpretatione:tamen dicam quę videntur ex ſuis ſbis in-
telligi/⁊ ſi minus conſonabunt:tu qui es curioſus ſuę do
ctrinę:perquire melius. Videtur igitur Auerroes velle P
ꝙ Ariſtoteles remoueat cauillum.poſſet enim quis di-
cere ſemicirculares motus eſſe contrarios imaginando
lineam rectam.e.ꝫ.⁊ duos ſe-
micirculos.videlicet.e.b.⁊.ꝫ.
d.qui ſup linea.e.ꝫ.recta mo-
ueantur/donec fiat vnus cir-
culus.e.d.ꝫ.b.hac imagiatio-
ne ſtante:patet motᵘˢ illos par
tiales illoꝝ ſemicirculoꝝ
eſſe contrarios: tūc arguitur
motᵘˢ ſemicirculares ſunt cō-

trary.igitur totales motus circulares:quoniam ſicut in
parte:ita eſt in toto.hęc eſt dubitatio: vult Auerroes ꝙ
Ariſtoteles remoueat talem cauillū multipliciter. Pri-
mo quia eiuſmodi motᵘˢ Q
ſemicirculoꝝ nō ſunt
cōtrary:quo ſūt facti ſu-
per circulari linea:ſed q̄
ſunt facti ſuper linea re-
cta:quę ratio docet ſolū
in rectis motibus eē con
trarietatem: non autē in
circularibus/niſi quate-
nus ſuper recta fiunt li-
nea. Secūdo quia ſemi-
circuli tales non mouen-
tur ſemicirculariter/q̄-
tenus ſubeunt rationem

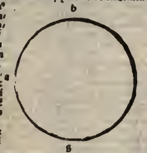

circuli:ſed quatenus ſubeunt rationem corporis rectarū
dimenſionum:quia lꝫ ſint ſemicirculi:non mouentur ſe-
micirculariter:ſed recto motu. Tertio dato ꝙ ſint ſemi-
circuli/⁊ moueant̄ modo ſemicirculoꝝ ⁊ ſubeant rō-
neꝫ ſemicirculoꝝ:non ſequit̄ ſi partes motus circularis
ſint

A Que expoſitor. ſint contrarie: ꝙ motus totales ſint contrarij: vt dictum eſt. ¶ Et huius cauſam aſſignat expoſitor: quia nõ ſequitur ad contrarietatem partium ꝯtrietas totius. ¶ Auerroes autem melius rationeꝫ aſſignat: quia circulus ⁊ ſemicirculi nõ ſunt homogenij atqꝫ ſimilares: ſecus in rectis que ſunt ſimilaria: naꝫ oĩs recta linea eſt recta: ⁊ pars recte eſt recta. Semicirculus vero nõ eſt circulus: ⁊ ꝓpterea nõ ſequitur motus ſemicirculoꝝ ſunt contrarij igitur mot⁹ circulares ſunt contrarij. hec ſunt que colligi poſſunt ex cõfuſa tranſlatione Auerrois. Tu vero magis ſue doctrine fautor diligẽtius verba cõſidera. ¶ Animaduertas tamen ꝙ nec Ariſtotelice eius trãſlatiões: nec eius in illis expõnes ſunt recte. non enĩ hec ei⁹ iterptatio ꝯſonat grecis nrĩs codicib⁹: lꝫ nõ nihil fruct⁹ hẽat. ẟ de cõmẽto.

B ¶ At vero neqꝫ ea latio circularis: que eſt ab a. in. b. ei contraria eſt: que eſt ab. a. in. g. In idem enim hec ex eodem eſt motio: ꝯtria vero latio definitur eſſe ex ꝯtrio in contrarium.

¶ Hacten⁹ demõſtrauit ꝙ in ꝑtib⁹ mot⁹ circularis nõ eſt contrarietas. Nũc oſtẽdit ꝙ nec toti motui circulari ẽ ali⁹ motus circularis tot⁹ ꝯtri⁹: ⁊ ẟ dupliciri rõne: et

C primo deſcribatur. a. b. g. circulus: ſup hunc vero circulũ intelligãtur duo motus circulares: quoꝝ vnus incipiat ab a. ⁊ ꝑ. b. vadat in. g. ⁊ ſic reuertatur ad. a. quare hic mot⁹ ſit a. b. g. a. Alter ſit econtra ab. a. icipiens per. g. vadat in. b. redeatqꝫ in. a. iteꝝ. Quare hic motus ſit. a. g. b. a. probat itaqꝫ Ari^{les} eiuſmodi motus non eſſe cõtrarios: ⁊ ſyllogiçat ſic: motus cõtrarij ſunt: qui incipiunt e cõtrarijs terminis ⁊ definunt in contrarios terminos: vt definiti ſunt quinto phyſice auſcultationis. Sꝫ motus. a. b. g. a. ⁊ motus. a. g. b. a. nõ incipiunt e contrarijs ⁊ definunt in ꝯtraria: vterqꝫ. n. ab. a. incipit: ⁊ in. a. definit. igitur eiuſmodi motus non ſunt contrarij. De rõne tangit primo cõcluſionẽ dicens. At vero neqꝫ ea latio circularis: que eſt ab. a. in. b. ei ꝯtria eſt: que eſt ab. a. in. g. hec eſt concluſio. Deinde tangit minorem. ⁊ inquit. In idẽ eniꝫ hec ex eodem eſt motio. eſt igitur minor: ſed motus. a. b. g. a. ⁊ motus. a. g. b. a. nõ incipiunt e contrarijs ⁊ definunt in contraria. Demũ tãgit maiorem: ⁊ inquit. Cõtraria vero latio definitur eſſe ex contrario in contrarium. Hec eſt maior.

D Que Auer. cõmẽ. 30. Unde Auer. eodem modo exponẽs hunc locum. inquit. Et cũ poſuerimus has duas ꝓpõnes. vꝫ motus ꝯtrij ſunt qui ſup rectam dimẽſionem ſunt e ꝯtrijs terminis in ꝯtrios terminos: ⁊ motus circulares ſup rotundũ nõ ſunt e cõtrarijs terminis in ꝯtrios terminos. Cõcluditur in 2ᵃ figura ꝙ motus circulares nõ ſunt contrarij. ẟ Auer. ¶ Obijcit Philoponus bisqꝫ hic dicit Ariſtoteles. Primo quia Ari^{les} arguit ea ꝯtrietas q̃ eſt in rectis motib⁹ nõ eſt in circularib⁹: igitur nulla ꝯtrietas eſt in circularib⁹: ⁊ ꝙ ita arguat deducit ga 5ᵒ phyſi. ꝯtrietas motuũ q̃ eſt eoꝝ q ſunt e ꝯtrijs in ꝯtria eſt ꝯtrietas rectorum

Obiectiones Philopõi

motuum. Quare videtur cõmittere paralogiſmũ ꝯſtis arguendo a particulari negatiue ad ſupius: nõ enim valet: nõ eſt albũ. igitur nõ eſt coloratum. ¶ Scdõ obijcit quia per rationem Ari^{lis} videtur non ſoluꝫ remoueri ꝯtrietas a motib⁹ celicis: ſed oĩno rõ mot⁹. nã oĩs mot⁹ in eo ꝙ motus eſt ab vno in aliũ. igitur ille mot⁹ q eſt ab eodẽ in idẽ: nõ eſt motus: tollitur enĩ rõ mot⁹ ꝓpter eẽ ab eodeꝫ in idem. Quare rõ Ari^{lis} videtur nõ tm̃ tollere rõnem ꝯtrietatis in motibus: ſed rõneꝫ motus. B

Sol. Simplicij expoſitoris. ¶ Ad primã optime ſoluũt ꝙ decipitur Philoponus: rõ enĩ ꝯtrietatis: quã dixit Ari^{les} eſt cõis oĩbus motib⁹: oẽs enĩ mot⁹ ꝯtrij ſunt: q e contrarijs in ꝯtrios ſunt terminos. Mõ eẽ e ꝯtrio in ꝯtriũ eſt formalis rõ ꝯtrietatis in motib⁹ ſimplr: ⁊ non in rectis tm̃. Quare arguitur negatiue ab eq̃li ad eq̃le. ¶ Ad 2um ſoluitur ꝑ id qd Ari^{les}. d. in cauillo Zenonis. 6. phy. Ibi enim dixit cauillũ Zenonis ꝓbare celum nõ mutare locũ ſm ſubiũ: ⁊ ita nõ moueri ſubiue: quia mot⁹ ille eſt ab eodẽ in idẽ. Tñ celũ mutat locũ formalr ⁊ ita mouetur formalr: nã lꝫ idẽ in motu celi ſit ꝑn^{m} ⁊ finis ſm ſubiũ: non tñ ſm rõnẽ ⁊ formã. A. eniꝫ vt termin⁹ e q̃ dĩt rõne ꝯ ſemetipſo vt termin⁹ ad quẽ. Quare rõ nihil ampli⁹ ꝓbat niſi celũ nõ moueri ſm ſubiũ. ẟ meli⁹ ꝑquire. 6. phyſi. F

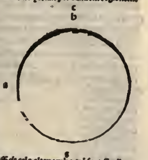
Replica. ¶ Sꝫ replicabis ſi. a. vt termin⁹ e quo dĩt ab ipſomet vt termin⁹ ad quẽ: pari rõne idẽ ſub vna rõne põt ſibiipſi eẽ ꝯtriuꝫ ſub alia rõne.

Solutio. ¶ Dõm aliqd ſufficere ad diuerſitatẽ: qd nõ ſufficit ad ꝯtrietatẽ. A. igr vt termin⁹ e q̃: dĩt a ſemetipſo vt termin⁹ ad quẽ: nõ tñ. a. vt termin⁹ e q̃ põt ſibiipſi eſſe ꝯtriũ vt termin⁹ ad quẽ: quia ad ꝯtrietatẽ reqritur maxia diſtantia terminoꝝ: que eſſe non põt ſine reali ⁊ ſubiectiua differẽtia. Quare illa rõ ſufficit ad motum: nõ aũt ad cõtrarietateꝫ motus. Hec ad cauillos Philoponi.

G ¶ Preterea ſi circularis motio circulari eẽt ꝯtria: fruſtra erit altera. Ad idẽ enĩ ſunt.

Preterea ſi autem vero. Motio eſt verbũ additum. ¶ Secũdo arguit ꝑ ſyllogiſmũ diuiſiuũ hoc pacto: ſi motus circulares totales eſſent ꝯtrij: vel eſſent ab eodem in idẽ ꝑ eãdem regioneꝫ: vel ab eodẽ in idem ꝑ alterã atqꝫ alteram regionẽ. Si circularis motio circulari eẽt ꝯtria: ſupple tu ꝑ eandem regionẽ: fruſtra erit altera: deducit: quia ab eodem in idẽ ambe erunt per eandem regionem.

¶ Debes ſcire ꝙ dicuntur motus circulares ꝑ eãdẽ regioneꝫ: ſi ambo inceperint ab. a. ortu ꝑ. b. meridieꝫ: ⁊ redeant in. a. ortuꝫ: ita vt primus mot⁹ ſit a. b. g. a. Secũdus ſit ꝑ eãdẽ regioneꝫ ⁊ ſit a. c. g. a. ex hoc ſequitur ꝙ alter

H ſit fruſtra: quia ſufficit celo alter: ambo enĩ ſunt ſimiles ⁊ eiuſdem rõnis: ambo eniꝫ ab ortu: ambo ꝑ. b. meridiem: ambo in. a. ortũ redeũt. igitur fruſtra erit alter: ⁊ hoc inquit. Si circularis motio totalis circulari motioni totali eẽt ꝯtria. ſup. ⁊ ambe eſſent ab eodem puncto in idem ꝑ eandem regionẽ: fruſtra eẽt alter.

Dubitatio ¶ Sꝫ occurres: nã in eadem ſpecie nõ eſt fruſtra alteꝝ idiuiduũ ſi alteri fuerit ſimillimũ. igitur i celeſtib⁹ duo mot⁹ ſiles oĩno pñt ſtare: ⁊ alter nõ erit fruſtra.

Solutio. ¶ Rñdetur ꝙ ſec⁹ ẽ i ſempiternis: ⁊

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

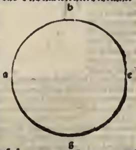
ſecus in corruptibilibus.naꝫ in ſempiternis ſufficit vnū
I indiuiduum in ſpecie:cū careant materia:incorruptibili-
bus multiplicatio indiuiduoꝝ eſt propter materiam:et
ſic recte ſequitur:ꝙ ſi illi motus eſſent ab eodē in ideꝫ ꝑ
eandē regionē:alter eſſet fruſtra.Preterea.ſeq̄retur non
tm̄ alterum eſſe fruſtra:ſed nō eſſe cōtrarios:quia(vt ꝓ-
ximo textu diximus)motus contrarij ſunt e terminis ꝯ-
trarijs in terminos ꝯtrios.Hec de primo membro.

¶ Inſuper id qđ circulo fertur(vndecūqꝫ i-
cipiat)in oīa ſimiliter loca peruenire cōtra-
Que qdē Sūt autē ria neceſſe eſt.que quidē loci contrarietates
ſunt ſurſum ꝛ deorſuꝫ/atqꝫ anꝫ ꝛ retro:itēqꝫ
Quippe cū ꝛ dextrū ꝛ ſiniſtrū:quippe cum lationis cō-
trarietates per locoꝝ ſint contrarietates.

Autē/ꝟo K ¶ Secūdo ꝓbat ꝙ motus circulares totales nō pńt eſſe
ꝯtrarij per alterā atqꝫ alterā regionē.Et ſupponit vnum:ꝙ
ſi ſint duo circulares motus ꝯtrarij:opꝫ oē qđ moueť illis
vel altero illoꝝ motuū:trāſeat oīa loca ꝯtria:q̄ ſūt ſurſuꝫ
deorſuꝫ/anꝫ retro/dextrū ꝛ ſiniſtrū.ꝓbat:qꝛ motꝰ ꝯtrarij ſūt
de locis ꝯtrarijs in loca ꝯtria ꝛ ꝑ loca ꝯtria:vt dcm̄ eſt.5.phy
ſicoꝝ.¶ Debes ſcire ꝙ hec ſuppō pōt intelligi catego-
rice:ꝛ hypothetice:ſi categorice:eſt ſenſus:ꝙ in celo ſunt
loci differētie ille ꝯtrie:per quas opꝫ trāſire qđ moueť il
lis vel altero illoꝝ motuū:ꝛ h̄ eſt veꝝ:nā in celo dextrū
eſt ortus/ſiniſtrū eſt occaſus:anꝫ eſt culmē:retro eſt imū:
ſurſum eſt meridies:deorſum eſt ſeptētrio.In elmtis ꝟo
loci ꝯtrietates ſunt due:ſurſuꝫ videlꝫ ꝛ deorſum.ſic igiť ſi
celeſtes motꝰ ſunt ꝯtrarij:qđ moueť illis vel altero illoruꝫ
opꝫ incipe a loco ꝯtrario:ꝛ deuenire in locū cōtrarium:ꝛ
L trāſire per omnia dicta media loco cōtraria:q̄ ꝑ eādē li-
neā inueniunť.Sin aūt ſuppoſitio intelligať hypotheti-
ce:erit ſenſus ꝙ celeſtes motꝰ ſunt cōtrarij:qđ mouetur
illis vel illoꝝ altero:opꝫ trāſire per oīa loca contraria:ſi
in celo ſunt talia media loca ꝯtraria.Et dixi ſi in celo ſūt
talia loca contraria:qꝛ reuera non ſunt eodē mō ſicut in
elementis:vt dicemus.2.huius.Tamen hypothetica eſt
vera:q2 ſi motus cōtrarij ſunt ob loca cōtraria nō mō e
quibus incipiūt:ꝛ in que deſinūt:ſed ꝑ que trāſeūt:ſi iter
media eiuſmodi reperianť.Hec de ſuppoſitione.

¶ Si igiť eſſent equales:motus ipſoꝝ nō eſ-
ſent.Sin aūt alter motus ſuperaret:alter ꝑ-
M fecto non eſſet.Quare ſi vtraqꝫ eſſent: fru-
ſtra ſane corpus alteruꝫ eſſet ſuuꝫ nō ſubiēs
motū:fruſtra.n.calceū eū dicimꝰ:quo nō eſt
calciatio:at deus ꝛ nā nihil fruſtra faciunt.

¶ Stāte ſuppō-
ne arguit ſi mo-
tꝰ circulares to-
tales eſſent ꝯtrarij
ꝑ alterā atqꝫ al-
terā regionē:vt
pote.a.g.e. b.a.
ꝑ.g.regionē:ꝛ.a.
b.e.g.a. ꝑ.b. re-
gioneꝫ:in pūcto
e tales motꝰ vł
corpa q̄ moue-
renť his moti-
bus:inuicem ob-
uiarēt:tenet cō-
ſequētia per ſuppōnē:qꝛ que moueť ꝯtrarijs motibꝰ

opꝫ illa trāſire ꝑ oīa loca media:ꝛ tūc vel eiꝰ motꝰ ſiue N
corpa q̄ illis mouerenť:eēnt eq̄potētia:vł alteꝝ alteruꝫ
exuperaret.ſi eq̄potētia:fruſtra eēnt ambo:qꝛ ambo nō
attigerēt fines motꝰ:cū in medio itineris ſeſe ipedirent.
Sin aūt alteꝝ exuperaret alteꝝ:tunc alteꝝ fruſtra moue-
reť:cū ipeditū ab altero:nūqꝫ in finē motꝰ ꝯueniret.Sꝫ
h̄ eſt abſurdū:qꝛ deꝰ ꝛ nā nihil fruſtra agūt.Totus igiť
ſyllꝰ ſic ꝯpoſitꝰ:ſi totales motꝰ circulares eēnt ꝯtrarij:vł eſ-
ſent ꝑ eādē regionē:vł ꝑ alterā atqꝫ alterā.Si ꝑ eandē:
tūc fruſtra eēt alter:vt ꝯductū fuit.Sin aūt ꝑ alterā atqꝫ
alterā:ſit vnꝰ ꝑ.b.ꝛ alter ꝑ.g.regionē.Tūc ſeqť in pūcto
e.corpa q̄ illis moueť:ſibiipſis obuiare:tenet argꝰ ꝑ ſup-
pōnē:qꝛ q̄ mouenť ꝯtrarijs motibꝰ:opꝫ illa trāſire ꝑ oia lo
ca media:ſi aūt in pūcto.e.ſibiipſis obuiabūt:nc eē ē vel
vtraqꝫ eē eq̄potētia:ꝛ ſic vtraqꝫ eēnt fruſtra:ꝛ alterum:
q̄ppe cū neutrū ſuū ſubibit motū:cū nūqꝫ i finē ꝯueniet.
Sin aūt alteꝝ ē potentiꝰ:alteꝝ erit fruſtra:ſꝫ in nā nihil O
eē pōt fruſtra:qꝛ deꝰ ꝛ nā ipſa nihil fruſtra faciūt.h̄ Ari.
ꝛ ꝟba eiꝰ ꝑſpicua ſūt his expōnibꝰ.¶ Tu ꝟo oīadúer-
tas:qꝛ nec expoſitor:nec Simpliciꝰ:nec Auer.hūc locuꝫ
ſic expoſuerūt:ꝛ certe eoꝝ expōnes cū magna difficulta
te pńt textui accōmodari.¶ Sꝫ ſunt h̄ dubōnes lr̄ales. Dubita.pᵒ.
Prīa qꝛ via huiꝰ rōnis nō vr̄ differre a p̄cedēti.¶ Et ſo Solutio.
lutio ē:qđ p̄cedēs rō ſumiť ex ꝯſideratōe motꝰ i vlī:vtiť
eni motibꝰ ꝛ circulo vlr̄.ꝓ ńa ꝟo ſumiť ex ꝯſideratione
motꝰ in ꝑticulari:applicat.n.motū ꝛ circulū ad corpꝰ nā-
le:vtpote ad ipꝫ celū.¶ Scđo obijcit Philoponꝰ:qꝛ pa 2ᵒ ſolo.
ri rōne ꝯſpiā in motibꝰ rectis ꝓbaret nō eē ꝯtrietatē:qm̄
in illis alter alteꝝ ipediret:ꝛ ſic fruſtra eēt alter.¶ Sol
uit Simpliciꝰ ꝛ expoſitor optime ꝙ nō ē eadē rō in mo
tibꝰ circularibꝰ:q̄ ē in rectis.Prio qꝛ duo corpa pńt recti
ꝯtrarijs motibꝰ moueri:q̄ nō ſeſe ipediēt.Naꝫ in rectis mo-
tibꝰ ꝯtrietas attēdiť ſolū ſm̄ extrema lineaꝝ rectaꝝ:vt- P
pote ſm̄ cētrū mūdi:ꝛ eiꝰ circūferētiā mō e cētro pńt iſſ
nite linee duci:ꝛ ita poterit ignis ſurſuꝫ moueri ꝑ vnā li-
neā:ꝛ terra deorſuꝫ ꝑ alterā:q̄ in caſu nō ſe ipediēt.at in
motibꝰ circularibꝰ ſuppoſuit Ariſt.nihil poſſe moueri ab
ortu in occaſuꝫ:niſi ꝑ oīa loca itermedia trāſierit:ꝛ eꝫ ni-
hil ab occaſu in ortū:niſi eodē mō.Quare in motibꝰ cir-
cularibꝰ corpa mota ſeſe ipediēt:in rectis nō.Scđo nō ē
eadē rō:qm̄ qđ recto motu ferť:pōt corrūpi:ꝛ ita pōt i-
pediri:corpꝰ ꝟo/qđ circulo ferť:nō pōt corrūpi:ꝛ ita in
rectis nihil prohibet alteꝝ eſſe fruſtra:cū ſit corruptibi-
le:in circularibus inconueniens eſt alteꝝ impediri:ſicut
inconueniens eſt illud corrūpi.Hec de dubitationibꝰ.

Auer.ꝟo aľr exponit hunc locū:ꝛ inuit duas ex- Que Auer. cō.31.
pōnes:vult.n.pᵒ ꝙ Arꝫ.pᵒ ꝓponat enthi-
mema:ꝛ qđ illđ ꝯcľet in textꝰ fine:quē exponet com̄.ſeq.
32.ꝛ enthimema ē/ſi motꝰ circularis eēt alteri motui cir-
culari ꝯtriꝰ:alter eoꝝ eēt ocioſus. 2ᵒ vult ꝙ ꝓpoſito ēthi- Q
memate:trāſſerat ſe ad aliā rōnē ſiue dmr̄ationē:vn̄ igt.
Et h̄ qđ dixit:poſt ꝯclabit ipꝫ:ꝛ ita vult ꝙ Ariſt.pᵒ ꝓpo-
nat enthimᵃ:ꝛ qđ tex.cō.ſeq.illđ ꝯducat.Et ſubdit.Et cū
īcepit hāc ꝓpōnē dicē:ſiue h̄ enthimᵃ trāſtulit ſe ad aliaꝫ
demr̄ationē.Quare ſꝫ Aui.Ariſ.fac duas rōnes i textibꝰ
his:q̄rū pᵐ ꝓponit:ꝛ in fine ꝯplet.2ᵐ īcipit ibi in ſup id
qđ:ꝛ in textu ſuo ꝛ ēt corpꝰ:ꝛ ꝯplet.Ad hꝰ rōnis ꝯclaſōeꝫ
ſuppōit Aui.ꝙ ſi aliq̄ ps celi:vtpote aliq̄ ſtella moucreť
regionatiꝫ ꝑ ꝯtrias regiōes:vtpote a dextro i ſiniſtrū ꝑ anꝫ
ꝛ alia ſtella a ſiniſtro i dexꝝ iteꝝ ꝑ anꝫ:nō ꝓꝑ h̄ ſeqť i to-
to vt vni motui circulari totali alter ſit ꝯtriꝰ:qꝛ e ꝯtrietate
ptiū nō ſeqť ꝯtrietas totoꝝ:vt ſupiꝰ diximꝰ.¶ Sꝫ occur Dubita. pᵒ.
res.nā Arꝫ.ſuppōit celū hře dextrū ꝛ ſiniſtꝝ ꝛ alias dūas
pōnis:qđ nōdū eſt declaratū:igiť ſupponit dubiū in de-
claſōe alteriꝰ dubij.¶ Soluit h̄ eē ſuppꝰ ſaltē ad cōeꝫ Solo.

A ꝯſenſuz aliquoꝝ:ꝗ ꝯſenſiꝫ illud ꝯcedūt. ¶ Scḋo occur
Dubiū 2ᵐ. res ꝗa volo imagīari vnū totū cęluz moueri a dextro in
ſiniſtrū ꝑ ali:ꝛ vnū alteꝝ a ſiniſtro in dextrū ꝑ ꝑ ali:
ꝛ ita erit rō a motibꝰ circularibꝰ totalibꝰ:ꝛ nō a motibꝰ
Solutio. ꝑtialibꝰ. ¶ Rn̄det ꝙ ſuppō eſt ipoſſib.ꝰnā.6.phyſi.ꝓba
tū eſt totū cęlū nō poſſe mutare locū ſm̄ ſubtū:ſꝫ ſolum
ſm̄ formā.Quare imagīatio nulla.Colligit igiꝰ rōnez q̄
uis mō formeꝰ.Nā vel motꝰ cęli ſūt ꝯꝛy ħ pacto ꝙ duo
cęli totales moueāꝰ regionaliꝫ ꝯꝛys motibꝰ:vel duę ꝑ
tes cęli:q̄uis mō dicaꝰ:ſeqꝰ ꝙ alter eēt ocioſus:vel vna
Qualis pᵃ met res eēt ſibi ꝯꝛia ſaltē ſm̄ ꝑtez.ħ eſt pᵃ expō Auer.ꝛ
expoſitio. ſine dubio nullo pacto textui ꝯſonat. ¶ Propterea aliꝛ
exponit:vt nos diximꝰ:imagiaꝰ.n.Ariſto.p̊ accepiſſe en
thimema. 2ᵒ ꝑ illiꝰ dclatiōe ſuppoſuiſſe vnū ꝙ nō pñt
duo motꝰ circulares eē ꝯꝛy:niſi corꝑa q̄ illis motibꝰ mo
uenꝰ:trāſeāt ꝑ ol a loca itermedia ꝯꝛia:ſecꝰ in rectis:vt di
B ximꝰ.Qua ſuppōne ſtāte:ſeqꝰ alteꝝ illoꝝ eē fruſtra:vt
deductū fuit in tex.Colligit Auer.ꝙ in textu pñt eē due
demſatiōes:ita vt ibi ꝛ ēt corpꝰ:qḋ in textu ſuo ē:ſic vna
demōſtratio ꝑ ſe:ꝛ pōt eē vna:ꝑ q̄ illo textu accipiatur
vna ſuppō:q̄ vna demſatio componiꝰ in 2ᵃ figꝰ ſic:ꝯꝛia
ſūt q̄ hñt ꝯꝛietatē ꝑꝑ curſuz in locis ꝯꝛys:corpꝰ circulare
nō hꝫ ꝯꝛietatē ꝑꝑ curſuz in locis cōtrarys.ꝗa aliter eſſet
vnus illoꝝ fruſtra.igiꝰ corpus circulare nō pōt moueri
motibus cōtrarys.Et hęc ſecūda expō eſt optima:ꝛ hāc
ſecuti ſumus nos.Hęc Auerro.cōmen.31.

Quę Auer. **Cōmen. No.** 32.iteꝝ textū illiꝰ enitiꝰ multipli
cōmē.32. citer exponere.Ubi dbes ſcire ꝙ
textꝰ illiꝰ cōmē.32.pōt ꝯtinuari cum p̄cedēti:ꝛ pōt ſeor
ſuz exponi.Si ꝯtinueꝰ cū p̄cedēti:nūc expoſitꝰ ē.Naz di
xit ipſe paulo ante p̄cedēti cōmēto ꝙ Ariſto.ꝓponit hy
potheticā.vꝫ ꝙ ſi motꝰ circularis eēt motui circulari ꝯ
C rius:alter eoꝝ eēt ocioſus:ꝛ ꝙ illā deducet ſequēti textu
ħ eſt tex.cō.32.Quare iuſta illā expōnē:nūc Ariſt.dclat
illā q̄ enthimema ſiue hypotheticā:ꝛ hec eſt vera expō:ꝛ
ad mētē Ariſto.Nā vt nos diximꝰ.Ariſt.p̊ ꝑponit hypo
theticā.2ᵒ ſupponit vnū.ꝛ 3ᵒ textū.Sigdē.n.ęq̄les eēnt:
ex dicta ſuppōne deducit enthimema:ꝛ rōnez ꝑficit.ꝛ ħ
eſt optima expō.at ſi textꝰ ille:ſigdē eni ęq̄les eēnt:ſeor
ſuz exponaꝰ:vt enitiꝰ exponere Aui.cō.32.bifariā ſeorſū
exponit Auer.poſtea recordatꝰ:exponit 3ᵒ:ꝛ ſic(vt mihi
vr̄)triſariā exponit. ¶ Pro itellū pᵉ expōnis.Auer.ſup
ponit vnū exp̄ſſe:ꝛ aliḋ tacite.exp̄ſſe ſupponit oēs motꝰ
orbiū cęleſtiū eē eiuſdē ſpēi.Quā ſuppōnē nō nūc:ſꝫ in
Com.49. 2.ꝯ Auic.dclabit.Tacite ſupponit ꝙ Ariſto.ꝑ cęlū itelli
gat aggregatū ex oībꝰ orbibꝰ:qḋ vocaꝰ mūdus ſupior.et
ꝙ velit ꝓbare tale cęlū aggregatū nō poſſe moueri mo
tibꝰ circularibꝰ ꝯꝛys:ꝗbis ſūptis arguit ſi motui circulari
eēt alter motꝰ circularis ꝯꝛiꝰ:nūc opꝫ in eodē cęlo ſm̄ idi
D niduū eē ꝑtes ꝯꝛias:q̄ moueꝰ motibꝰ circularibꝰ cōtra
rys.Hoc eſt:nūc opꝫ cęlū eē vnū nūero:qḋ aggregaꝰ ex
oībꝰ orbibꝰ:qḋ habeat ꝑtes diuerſas.vꝫ duos ꝑtiales or
bes:ꝗ moueꝰ motibꝰ ꝯꝛys:tenet ꝯña ꝑ ſuppōnē exp̄ſ
ſaz:ꝗa ſuppoſitū eſt circulares motꝰ oēs eē eiuſdē ſpēi:
q̄re opꝫ imagīari aggregatū ex oībꝰ orbibꝰ eē vnū cęluz
nūero:ſiue vnū idiuiduū ſub ſpē cęleſti:cuiꝰ ſit duę ꝑtes ħ
eſt duo orbes:ꝗ moueꝰ motibꝰ vere ꝯꝛys:qḋ ꝗdā conce
dūt de orbe:ꝗ diurno motu moueꝰ:ꝛ de cęteris orbibus
planetaꝝ:nā orbis ſupmus ab ortu in occaſuz redit i or
tuz.Cęteri vo ab occaſu in ortū redeūt in occaſuz.Deda
cit igiꝰ ħ eē ipoſſe:nā ſi hę duę partes ſiue hi duo orbes
mouerēꝰ motibꝰ ꝯꝛys:oporteret illos moueri ſup eoſdē
polos ꝛ circa idē cētrū:ꝛ ſup idē ſpatiū:q̄re oporteret il
los ſibi inuicē obuiare in eodē pūcto medio:ꝛ ſic vł eēnt
ęq̄ potētes:vel alter alteꝝ exuperaret:ꝛ ꝗcꝗd ſit:ſeqꝰ alte

rum ſaltē eſſe ocioſuz.recolligit igiꝰ vim expōnis Auer B
rois.ꝛ inqt.ſm̄ hāc expōnē Ariſt.ſupponere motꝰ circu
lares eē eiuſdē ſpēi:ꝛ ſic ſequiꝰ in eodē indiuiduo eē du
as ꝑtes ꝯꝛias:vt deductuz eſt. ¶ Scḋo exponit aliter:ꝛ
ſupponit motꝰ circulares differre ſpē:vt tenet Auicēna:
qui vult ꝙ circularis motꝰ quo moueꝰ ſupmus orbis ab
ortu in occaſum:ꝛ circularis motus:quo moueꝰ cęteri
ab occaſu i ortū ſint ſpecie differētes.Tūc arguit/ſi mo
tus circulares eſſent ꝯꝛy:tunc opꝫ vt eſſent ſup eiſdē po
lis:ꝛ circa idē centrū:ꝛ ſup eodē ſpatio.tenet ꝯña ex cō
ditionibus reqſitis ad ꝯꝛietatē motuū circulariuz:ꝛ vl
tra ſequiꝰ vt prius:ꝙ vel eēnt ęquales:vel alter fortior:
ꝛ tādem ꝙ alter eoꝝ eſſet ocioſus:ꝛ ſic ſiue teneaꝰ circu
lares motꝰ eſſe eiuſdē ſpēi(vt eſt opio Ariſt.)ſiue differ
re ſpē(vt tenet Aui.)ſemꝑ ſequr idē impoſſibile ex ea
dem radice:quę eſt definitio ꝯꝛietatis motuū circulariū:
tn̄ Auer.magis vult primā expoſitionez:ꝗa vltra ħ cōe F
impoſſe.vꝫ ꝙ alter eoꝝ eēt ocioſus:ſequiꝰ illḋ qḋ ſupra
dixit:ꝙ in eodē idiuiduo eēnt duę ꝑtes ꝯꝛię:ꝛ ita differt
prima expō a ſecūda:ꝗa prima vltra impoſſibile: quod
Ariſto.infert in textu:addit ꝙ in eodez indiuiduo eſſent
duę partes ꝯꝛię:qḋ eſt impoſſibile ꝑ ſe.Secūda vo ni
hil vltra addit:niſi ꝙ eo dato:alter eoꝝ ſaltez eſſet ocio
ſus.Et ꝑpterea cōcludit ſibi videri melius eſſe exponē
dum textū p̄mo modo:q̄ȝ ſecūdo modo. ¶ Aiodnerſio ꝯ Themi.
ne dignū Auer.indicare defectum Themiſty:qui expo
ſuit hunc locum aliter:ꝛ defectus eſt:quia nihil addit ad
verba Ariſto.cuz nullam fecerit ſuppoſitionem.Secū
do defecit:ꝗa non deduxit demonſtrationem Ariſt.nec
verificauit illaz.Tertio defecit ꝗa dixit Alexandrū ali
ter expoſuiſſe:ꝛ tamen nō dedit illam expoſitionē:ꝛ cō
ceſſit locum eſſe valde difficilem:ꝛ ſic patet defectꝰ mul G
tiplex Themiſty. ¶ Secūdo debes ſcire ꝙ quidaz ar
bitrantur Auerroem ibi ꝛ fundamentum eius demon
ſtrationis:poſuiſſe expōnē Themiſty:ꝑpter illud vbū
eius:quod refert proximum antecedens:qḋ eſt Themi
ſtius:ꝛ errant:nam vt ſaluent grāmaticā:ꝯdicant aucto
ri.Auer.n.dixit tres defectꝰ Themiſty:ꝛ dixit expōnē il
lā eē obſcurā:ꝛ at in calce huiꝰ expōnis.inqt.ꝛ ex ħ dcclaꝰ
ꝙ illḋ qḋ Ariſt.itēdebat ꝑ hāc dmſatiōnē eſt valde ma
nifeſtū.ħ Auer.Quare ſi Auer.retuliſſꝫ expōnē Themi
ſty:ꝯdiceret ſibi ꝗa p̄us dixit illā eē obſcurā:ꝛ demū cō
cluſit illā eē manifeſtā.opinoꝛ igiꝰ illḋ relatiuū eiꝰ:refer
re Ariſt.ꝛ ita feciſſe de Themiſtio:vt Themiſtꝰ de Ale
xādro:ꝗa vt Themiſtꝰ nō retulit Alexādri expōnē:ſic
nec Auer.retulit illaz Themiſty:ꝛ ita opꝫ dicere Auer.
nūc reducere expōnes illas duas ad vnā cōez deducen
do ad vnū cōe ipoſſe:ꝗa ſumit cōiter duas ſuppōnes:q̄ H
rū p̄mā explicauit.vꝫ ꝙ ad ħ vt motꝰ circulares ſint cō
trary:reqriꝰ vt ſint ſup eoſdē polos:ꝛ circa idē cētrum:ꝛ
ſup eodē ſpatio ęq̄diſtāte a cētro.ſcḋam tacuit:tn̄ poniꝰ
in tex.vꝫ ꝙ deꝰ ꝛ nā nihil agūt fruſtra:nūc ex pᵃ ſuppō
ne deduciꝰ vnū cōe ipoſſe.vꝫ ꝙ ſaltē alter motꝰ circula
ris eēt ocioſus.ex 2ᵃ ſuppōne hꝫ cur illḋ eſt ipoſſe.vꝫ ꝗa
deꝰ ꝛ nā nihil agūt fruſtra.ħ Auer.in duabꝰ p̄mis expō
nibꝰ. ¶ Poſtea Auer.q̄ſi ponēdo 3ᵃᵐ expōnē ſoluit qō Sol.q̄ōnis
nē i toto ħ ꝓceſſu occurrētē.vꝫ vtrū motui circulari poſ in toto pro
ſit motꝰ circularis eē ꝯꝛiꝰ.Soluit ꝙ motꝰ circularis pōt ceſſu.
2ᵉ ꝯſiderari:vno mō i eo ꝙ motꝰ circularis ꝛi vl:.vt ab
ſtrahit a corꝑibꝰ cęleſtibꝰ:eo mō q̄ ipꝫ ꝯſiderat mathēꝰ.
Alio modo pōt cōſiderari vt eſt cęlicus: vel igneus:ꝛ in
particulari:vt phyſicus conſiderat.Si primo mō conſi
dereꝰ:vt ſic nihil ꝓhibet motui circulari eſſe alterū mo
tuz circularem ꝯꝛiuz ad imaginationez mathematicam.
Nā ſm̄ imaginationem mathematicā potiuz ꝯſiderare

motū ab ortu in occaſuꝫ ⁊ ab occaſu in ortū ſup eodem
I ſpatio: ⁊ ſupra eiſdē polis: ⁊ circa cētrū idē: qua cōſidera
tione motus illi erūt ꝯrij: cū habeāt ſm imaginationem
oēs ꝯditiones ꝯrietatis. Qḋ autē hoc ſit imaginariū: pꝫ.
q̄a imaginatio ſe extēdit non modo ad id qḋ eſt/vel pōt
eſſe vel nō repugnat eē: ſed ad id qḋ nō repugnat itelli
gi eē. Mō nō repugnat itelligi eē duos circulares mot⁹
tales: imo q̄ ſint eiuſdē ſpēi: ſaltē ſubalternę: naꝫ imagia
tio ⁊ mens extēdit ſe vltra poſe. Sin autē ꝯſiderēt ſcdo
mō: ſic nulli motui circulari pōt alter mot⁹ circularis eē
ꝯriꝰ: q̄a ſm nām nihil pōt eſſe ocioſuꝫ: ſm mentē nihil
ꝓhibet cogitari ocioſum: ⁊ ꝓpťa īgr. ⁊ cuꝫ iſti duo mot⁹
fuerint poſiti in corporib⁹ nālib⁹ hoc eē itelligant vt cę
lici: poſe reuerterē ipoſſibile: hoc eſt illud qḋ erat poſſibi
le ad imaginationē: nō ampli⁹ erit poſſibile nāle: ſeq̄rēt
eni in eadē ſpē eſſe ꝯrietatē: qḋ ſm nām eſt ipoſe: tuꝫ q̄a
K tūc vna res eiuſdē ſpēi deſtrueret ſe ſm ſpēm: tuꝫ q̄a ali
quid eēt ocioſuꝫ: vt deductū eſt: q̄ ſm phyſicaꝫ ꝯſidera
tionē ſunt ipoſſia: ſm tn̄ mathematicā: nō ſunt ipoſſia. naꝫ
mathematici hoc eſt abſtrahendo mot⁹ a corꝑe nāli: vt
mathematici abſtrahūt: imaginariū eſt in eadeꝫ ſpē eſſe
ꝯrietatē: itē ⁊ alterū eoꝝ eē ocioſum: cū imaginatio nihil
ponat in eē: huiꝰ ſolonis ponit exēplū: qḋ eſt Ariᵗᶦˢ ꝑmo
de aīa. Nā ſolet q̄ri/vtrū ſphęricū poſſit tāgere planū in
pūcto. Soluit Auer. ſphęricū ⁊ planū poſſe ꝯſiderari ſꝫ
phyſicū modū: ħ eſt ſphęricū ⁊ planuꝫ vt ignea vel ter
rucea/vel cęlica/vel lignea/⁊ eiuſmodi: ⁊ ħ pacto nunq̄
ſphęricū tāget planū in pūcto: q̄a lꝫ ſit dare minimū ſub
hac ꝯſideratiōe: nō tn̄ illō eſt idiuiſibile. at ſi ꝯſiderētur
ad modū mathematici: qui fingit idiuiſibile/⁊ imaginat
perfecte planū/⁊ pfecte ſphęricū: ſic pn̄: itelligi ſe tāge
re in puncto: eodem mō de motibus circularib⁹ dici po
L teſt: naꝫ ſi conſiderent in illo priori in quo abſtrahunt a
corporibus naturalibus: vt ſic ad imaginationeꝫ poteſt
intelligi cōtrarietas. Sin autē conſiderent vt ſunt cęlici
vel tales: vt ſic non pōt in illis eſſe cōtrarietas. ħ Auer.
Cōmē. 15. ¶ Ubi animaduerſiōe dignū: vt. 6. phyſicoꝝ. diximus.
Declaratio q̄ ex eiſdē ſubiectis ⁊ ꝑdicatis poteſt fieri ꝓpoſitio ve
pōnis Aui. ra: ⁊ ꝓpoſitio impoſſibilis: q̄a vt logici dicunt aliter ſup
ponunt: lꝫ non aliter ſignificent. Ubi cauſa. hęc eſt vera/
motus pōt velocitari in infinitū inquātum motus: ⁊ illa
falſa motus pōt velocitari in infinituꝫ. vbi patet eadem
eſſe ſubiecta: ⁊ pręḋicata: lꝫ non codeꝫ modo ſumant. q̄
prima ſit vera: probaui in noſtris codicillis contra Sor
ticolas: q̄a illa officiabiliter ſm Alexandruꝫ ⁊ Philopo
nem debet ꝓbari. Naꝫ illa ꝓpoſitio/motus pōt veloci
tari in infinituꝫ inquantuꝫ motus/eſt vera: quę adęqua
M te ſignificat motuꝫ poſſe velocitari in infinituꝫ inquātū
motus. igitur motus poteſt velocitari in infinituꝫ iquā
tum motus. Qḋ ꝟo illa abſoluta ſit falſa: pꝫ. q̄a nec mo
tus cęli poteſt velocitari in infinitum nec motus ignis: ⁊
ſic de cęteris. igitur nullus motus. Dico igitur q̄ ex eiſ
deꝫ ſubiectis ⁊ eiſdem ꝑdicatis poteſt ꝓpoſitio effici ve
ra: ⁊ effici falſa. vera quideꝫ ſi ex illis reduplicatiua fiat
propoſitio: quę officiabiliter probet. falſa ꝟo/ſi ex illis
fiat abſoluta: quę probetur reſolubiliter/vel exponibili
ter: ex his facile poteſt patere ſolutio Auer. Naꝫ ſi ꝓpo
ſitio componat reduplicatiue. videlꝫ motus circulares
ſunt contrarij vt motus circulares: eſt vera de motibus:
qui intelliguntur fieri circa idem centrum ⁊ ſuper eiſdeꝫ
polis: ⁊ de contrarijs terminis ſuper idem ſpatiuꝫ. Sin
autem ꝓpoſitio ſit abſoluta: eſt falſa: q̄a de nullis moti
bus particularibus poteſt eſſe vera: q̄a nec de motibus
cęlicis/nec de igneis/nec de eiuſmodi talibus. ¶ Ueruꝫ
Cōmē. 15. ſi q̄ris declarationem maiorē: vide quę diximus 6° phy

ſicorum. nam ibi abunde difficultatē ſimileꝫ pertracta N
uimus. ¶ Ubi nolo te ignorare aliquid cōſiderari ſm Nō hāc ex
modum mathematicuꝫ: qḋ tamen non attinet ad ſciētiā pōnē egre
mathematicaꝫ. vt motus ipſe in vniuerſali: vt abſtrahit giam.
e corporibus naturalibus/ conſideratur ſm modū ma
thematicum: qui tamen non attinet ad ſcientiam mathe
maticam. poteſt enim vnus artifex in conſiderādo ſubi
re modum alterius artificis: qui tamen non eſt ille arti
fex: vt phyſicus qui motum illo pacto cōſideraret: ſubi
bit moduꝫ mathematici: qui tamen ſic conſiderando nō
erit mathematicus. Cauſa autem eſt q̄a ſimile alicui nō
eſt idem illi. phyſicus itaq̄ ſic conſiderando motum eſt
ſimilis mathematico: q̄a eo mō motum conſiderat: quo
mathematicus ſua conſiderata ꝯſiderat. non tamē phy
ſicus ſic conſiderando eſt mathematicus: q̄a ſic conſide
rando motū: non conſiderat ea quę continētur ſub ſubie
O cto mathematicę ſcientię. igitur ſic conſiderādo ſubibit
formā mathematici: ⁊ tamen non erit mathematicus. ħ
tu aīaduertas: nā diū eraꝫ inniꝰ: mihi hęc ſolu. Auerrois
ſemper fecit difficultatē. hęc de expōne Auerrois.

¶ Sed cum de his perſpicuum ſit: ⁊ de reli De īfinito.
quis conſiderandum erit: ⁊ primo vtruꝫ ſit Doc ipſuꝫ.
aliquod corpus infinitum: quemadmoduꝫ
complures antiquorum Phorum putaue Doc. ſllud.
runt: an hoc ipm ſit vnū aliqḋ impoſſium.

¶ Quid hactenus Ariſtoteles egit: non omnes eodē mo Quę Auer.
do dicunt. Auerroes vult Ariſtoteleꝫ declaraſſe corpus cōmen. 33.
rotundum: quod eſt cęlum: eſſe quintam naturaꝫ: ⁊ aliaꝫ
ab elementis: ⁊ q̄ eſt neq̄ graue neq̄ leue: itemq̄ nec ge
nerabile/nec corruptibile. ¶ Expoſitor ⁊ rectius/ vult Quę expo
Ariſtotelem demonſtraſſe vniuerſi perfectioneꝫ/decla ſitor.
rando ex quibus ⁊ quot partibus eius perfectio conſta P
bit: ſed quid proponat facere: nemo dubitat: cuꝫ ipſe met
dicat: inquit enim ⁊ ꝑmo vtrum ſit aliquod corpus infi
nitum: quemadmoduꝫ complures antiquoruꝫ Phoruꝫ
putauerunt: an hoc ſit vnum aliquod impoſſibiliū. hęc
ſine dubio eſt capitis intentio. Sed cur Ariſtoteles hoc
in libro hanc aggrediatur pertractationem: non eodem
modo omnes cōmentantur. ¶ Auerroes arbitrat hoc Quę Auer.
eſſe de per ſe quęſitis in hoc libro. Unde dicit vult mo cōmē. 33.
do perſcrutari de accidentibus quęſitis in eo corpore:
quoruꝫ vnum eſt ſi ſit finitum/vel infinitum. Aliud eſt/
ſi ſit vnum an plura: quare ſm Auerroem de hoc Ari
ſtoteles nunc agit/nulla alia ratione: niſi quia eſt de per
ſe quęſitis ⁊ intentis in hoc libro. ¶ Expoſitor nr̄ velle Quę expo
videtur hoc non eſſe de per ſe quęſitis: ſed tractari tāq̄ ſitor.
conſequens ad alia. Nam cuꝫ declarauit perfectionem Q
vniuerſi/demonſtrando ex quot ⁊ quibus conſtat: erat
cōſequens agere de illius vnitate: ⁊ q̄a nōnulli vnitatem
tribuerūt infinito: erat ꝯſequēs pertractare ſi vniuerſuꝫ
ſit infinitū: ita vt ꝓpter hoc ſit vnū: an ſit finitū: ⁊ cum ħ
vnū. Ego autē puto hoc eſſe de per ſe q̄ſitis. vt Auerro.
credidit: naꝫ qui de vniuerſo ꝑtractat: opꝫ non tm̄ ꝑtra
ctare ex quib⁹ ⁊ quot partibus cōſtat: ſed an tale vniuer
ſuꝫ ſic cōſtans: ſit finitū vel infinituꝫ: an vnū vel plura:
an factuꝫ vel ęternuꝫ. Ueruꝫ cuꝫ hoc nihil ꝓhibet poſſe
tale q̄ſitum conſequi ad aliḋ: vt Thomas autumat. non
enim puto abſurdum aliquod vnum eſſe per ſe q̄ſitum
in aliqua ſcientia: ⁊ ſequens ad dicta. Arbitror etiaꝫ hoc
eſſe quęſitum in hoc libro propter antiquos: qui opina
ti ſunt vniuerſuꝫ eſſe īfinitū: quare multifariā eiuſmodi
erat q̄rendū. ¶ Thomas nr̄ dicit: q̄ q̄a Ariſtoteles de
infinito nūc aggrediť diſputādo ſi vniuerſuꝫ ſit īfinituꝫ

A vel finitū:⁊ infinitū triplex eſt/magnitudine/multitudi/ne/⁊ duratiōe:ideo pmo diſputabit ſi vniuerſum ſit infi/nitū magnitudie(vt nōnulli veteꝝ arbitrati ſunt)ſcdo ſi ſit īfinitū multitudie:vt Democritus autumat:q poſuit infinitos mūdos.Tertio ſi ſit īfinitū vel finitum tpe:vt Plato:q dixit vniuerſuʒ eē factū:⁊ duratiōe finitū a pte ante.Empedocles dixit ipm finitū vtraqʒ ex pte.Quare velle vr hec tria eē q̄ſita nō p ſe:ſʒ q̄ ad alia ꝯſequūtur. Nā illud q̄ſitū ſi ſit vniuerſuʒ vel ne īfinitū:ſequitur ad q̄ſituʒ de vnitate.Cetera ſequunt̄ ad q̄ſitū de infinitate. ¶ Nos ꝟo diximꝰ h̄ eē q̄ſita per ſe:cū quo ſtare poſſe

Dubitatio. eē q̄ſita cōcomitātia.veꝝ de his ſuo loco.¶ Sʒ occur

Solu. Aū. comē.33. rerat.3.phyſicoꝝ.de īfinito egit ⁊ copioſe. Igit̄ hic nō dʒ iterū de īfinito aggredi.¶ Auerroes ſoluere videt̄

B hāc dubitationē:⁊ vult hic ⁊ ſubeſſe de īfinito ꝑtractatū: verū nō eodē mō.Nā illa ꝑtractatio tertij libri phyſico. erat vlior:hec pticularior.Hec enī eſt ſi vniuerſuʒ ſit īfi/nitū:⁊ ita hec ꝯſideratio eſt pticularis de vniuerſi īfini/tate.Illa ꝟo eſt vlis ſi ſit aliqd corpus īfinitū.ſignū aūt eſt:qa illic ſoluēdo diſtiguit de īfinito p actū ⁊ poᵃᵐ:quē diſtō vr metaphyſicaꝛ vlis.at hic cū nō ita vlr loquat̄: illius diſtōnis nihil meminit.Scdo h̄ ꝑtractatio eſt fir/mior ⁊ nō ex ſuppōne.Illa ꝟo tertij libri phyſicoꝝ eſt ex ſuppōne:ſupponit enī q̄tuor eſſe elemēta:⁊ vnū gravium corpus.at hec demonſtratio illud ſuppoſitū ꝓbat:ideoqʒ hec demonſtratio eſt firmior ⁊ propinqor certitudini. Quibꝰ ꝯſpicuū eſt hāc ꝑtractationē nō eſſe vanā.

Res ſeſe habeat. Seſe hīe. ¶ Hoc eniʒ an illo modo res ſeſe habeat:nō parum:ſed totuʒ atqʒ omne ad veritatis cō/

C templationem refert.

Parum. ¶ Dictam intētionē nūc ꝓbat:⁊ ſyllogiſmus eſt:qđ non parū refert:ſed totū ⁊ omne ad veritatis ꝯtēplationē:q̄ eſt de rebus nālibus in hoc libro ꝑtractandis:eſt in natu/rali phia ⁊ in hoc libro ꝑtractandum:ſubdit minorē:⁊

Aliqd paꝝ inqt.Hoc enī an illo mō res ſeſe habeat:nō parum: ſed totū ⁊ oē ad veritatis ꝯtemplationē.ſup.q̄ eſt de rebꝰ na/turalibꝰ refert.igit̄ in hoc libro eſt de īfinito ꝑtractādū. de rōne vt vides ſolū minorē dedit.Cōcluſionē ſupiꝰ ⁊.

Uerboꝝ declaratio. poſtea adiciet:maiorē ꝑmiſit vt ſui moris eſt.¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet.aīaduerſione dignū per veritatē intel/ligere cognitionē quē eſt de rebus nālibus:nō enī loqt̄ hic vt in 2ᵒ metaphyſice:ſed vt in pmo de aīa.qui p ve/ritatē intellexit ſciam nālem:quē eſt de rebus nālibꝰ.di/xit ꝟo totum:⁊ oē referre ad veritatis ꝯtēplationē:nam totū intellexit quo ad totalē ſciam nālem oē ꝟo:quo ad

D omne q̄ſituʒ in ſcia naturali.Sic enī vel aliter ſeſe habe/re facit dīam in tota ſcia naturali:⁊ in oī q̄ſito ſcie natu/

Quē Auer. cōmē.33. ralis:vt dicet̄.¶ Auer.ꝟo per totū itellexit vniuerſuʒ: per oē intellexit cēnta:quē ſunt principia ꝯſtitutiua vni/uerſi.eſt igit̄ ſenſus ꝙ ſic vel aliter dicere dīaʒ facit in toto mūdo:⁊ in oē hoc eſt ⁊ in oībus pncipijs mūdi:quē ſunt elementa.Nam qui ponit infinitum eſſe mundum: cogitur dicere omnia vel vnuʒ elementum eſſe infinitū: qui ꝟo ponit mundum finitū:dicere cogitur oīa elemē/ta eſſe finita ex quibus conſtat.Item qui ponit infinitū: dicere debet vnuʒ eſſe mundū ⁊ infinitum:qui ꝟo ſecꝰ dicit:⁊ de mūdo ſecus etiaʒ coget̄ dicere.igit̄ ſic vel ali/ter dicere de mūdo:duplicem facit differētiam:qa pmo

Qualis ex/pō Auer. in toto mundo:ſecūdo in partibus.hec Auerro.¶ Sed non placet:qa Ariſtoteles loquitur de infinito in vniuer/ſali:ꝓbat enim in ſcia naturali eſſe agendum de infinito. Et ꝓpterea conſentaneū eſt:vt velit dicere ꝙ ſic vel ali/ter dicere facit differētiā in tota ſcia nāli:⁊ in omni q̄ſito nālis ſcientiē ꝓpter rōnem dicendam ſtatim.

¶ Etenim hoc fere contradictionum oīum his qui de natura aliquid enuntiarunt:prin/cipium ⁊ fuit:⁊ erit ſane. E Fuit. Fuit in pterito. Erit in fu/turo

¶ De infinito fuerunt duē ſectē:quē tamen omnes in eo conueniunt ꝙ ipſum ponunt principium rerum natura/lium.Altera poſuit infinitum eſſe omnium rerum natu/ralium principiū quaſi materiale:vt Anaxagoras Par/menides ⁊ Meliſſus.Altera poſuit finitum eſſe rerū na/turalium principium:vt Empedocles ⁊ phyſici.qui po/ſuerūt īfinitū eē pncipiū mālē:dixerūt res nāles fieri ex illo q̄ſi p ſeparationē:⁊ qa illđ pncipiū eſt infinitū:reꝝ nā/liū gñationē dixerūt nūq̄ꝫ deficere.Qui ꝟo illđ pnᵐ mā/le dixerūt finitū:dixerūt res nāles fieri ex illo p ꝯgrega/tionem:vt dixit Empedocles:qui tenet materialia pnci/pia finita:⁊ dicit generationem rerum naturalium fieri per illorum principiorum congregationem. hi ſi dicant

F generationem nunq̄ꝫ deficere:propterea illud aſſerunt: quia res naturales reciproce generari ⁊ corrumpi arbi/trantur.Ex his facile colligitur ſic vel aliter loqui de in/finito eſſe principium contradictionum his qui aliquid de natura enūciarunt.Nam qui ponunt infinitū ex par/te principij materialis:hi loquuntur de generatione reꝝ naturalium per illum modum:vt diximus.Qui ꝟo po/nunt finitum:loquuntur aliter de generatione rerum na/turalium.¶ Componatur igitur ſyllogiſmus ſic:quo ꝓ/

Sylls batur minor:erat enim minor proximi ſyllogiſmi hec:H' enim an illo modo res ſeſe habeat:non parum ſed totuʒ ad contemplationem rerum naturalium refert.ſyllogiſ/mus hanc probans eſt:differentia in principio eſt cauſa maximē differentiē in his:quē ab illo principio proficiſ/cuntur.hoc an illo modo res ſeſe habeat:eſt principiuʒ

G rerum naturalium:vt patet per hec:quē nunc diximus. igitur eſt cauſa differentiē in his:quē proficiſcunt̄ a pnᵒ ⁊ maximē dīē.De rōne hac ponit̄ minor dūtaxat.

Auerroes ꝟo velle videtur problema de in/finito facere differentiā in mū/do vel principijs mundi.Unde ſic vel aliter problema illud de infinito determinare multiplicem facit diuerſi/tatem in mundo.Primo efficit differētiam in principijs mundi:quia qui dicit mūdi principia eſſe infinita:vt ponit te elementa eſſe multitudine infinita.Cogitur dicere de mundi principijs aliter:q̄ꝫ qui dicit illa eſſe numero fi/nita:igitur ex diuerſa problematis terminatione prima differentia oritur ex parte elementorum: quē ſunt prin/cipia mundi. Secunda eſt ex parte mundi:qui ex illis elementis conſtat:nam qui terminat problema ad par/tem affirmatiuam de infinito:cogitur dicere mundū eē infinitum/⁊ vnum:qui ad partem affirmatiuam de fi/nito:non cogitur dicere mundum eſſe infinitum ⁊ vnuʒ: imo cum multitudine finita principiorum:ſtat munduʒ eſſe finitum ⁊ plures.Tertia differētia eſt/quia qui mū/dum dicit infinitum:cogitur dicere ipſum non eſſe factū a primo omniuʒ principio.videlicet deo:qui ꝟo diceret mundum eſſe finitum:poteſt dicere mundū fieri a deo. Quare tertia differentia quē inde oritur:eſt differentia in primo principio:quod eſt deus. Ultima differentia eſt in omnibus rebus.Nam ſi ex diuerſa determinatio/ne illius problematis exoritur differentia in primo pn/cipio:quod eſt deus:exorietur differentia in omnibꝰ re/bus:quē a deo dependent:quippe cum differentia in pn/cipio in omnibus principiatis differentiam efficiat.hec Auerro.¶ Ubi animaduerſione dignum eſt triplex eē infinitum.videlicet quantitate ſiue magnitudine:nume/ro ſiue multitudine:⁊ tpe ſiue duratiōe:conſidit igit̄ Auer.

Quē Auer. cō.33.

H

per ordinē diuerſaȝ terminationē ꝓblematis de īfinito
I quouis hoꝝ trium modoꝝ facere diīaȝ in mūdo maxi/
mā:⁊ ꝑ ordinem dicamus:qui mundum dicit infinitum
magnitudine:cogit̄ dicere ipſum nō habere ꝑncipiū:nec
nouum/nec eternuȝ.Et hoc Henricus doctor ſolēnis te/
net ēt theologię ſentiēdo.vult enī nullū īfinitū corp⁹ poſ/
ſe habere agēs.Aliȷ catholici dixerūt īfinitū corp⁹ deuȝ
poſſe ꝓducere:⁊ tn̄ nullū corpus infinitū deū poſſe ꝓdu
cere.verū hanc diſputationē catholicis omitto:illō vnū
ſupponamus phyſice ſentiēdo corpus infinitum in actu
nō eſſe effectibile:qm̄ eo ipſo:qđ eſt effectū:erit termia/
tum ⁊ finitū.Qui ꝟo mūdum dicit magnitudie finituȝ:
non cogit̄ dicere ipſuȝ eē independens a deo:qa finituȝ
pōt dependere ab infinito.❡ Secūdo q dicit mundos
eſſe plures:vtpote infinitos multitudie:cogit̄ dicere plu
ra ꝑma ꝑncipia:imo īfinita prima.Nam vt dicemus ex
K vnitate mūdi cōcluditur vnitas motoris.qui ꝟo ecōtra
dicit:vtpote mūdum vnum:hic vnū primū motorē eſſe
coget̄ dicere.❡ Tertio qui dicit mūdū eſſe īfinitū tem/
pore ſiue duratione:qđ Auer.appellat antiquū:pōt po/
nere agēs eius eē icorporeum/⁊ indiuiſibile:vt eſt opio
Ari^{lis}:qui ponit celū eternū:⁊ eius efficiētē cām eternā ⁊
impartibilem:qui ꝟo dicit mūdū eē duratione finitum
hoc eſt nouū:cogit̄ ponere ei⁹ generās eſſe corpus.ꝗdu/
cit qa omne qđ de nouo generat̄:prius alteratur.Altera/
tionis enī finis eſt gñatio.Quare generās mūduȝ erit al
terans.At alterās eſt corpus:ꝓbatū enī in libro de ſuba
orbis.primū alterās eſſe corpus:primuȝ ꝟo mouēs eſſe
virtutē extra corpus:igit̄ tale alterās erit corpus:q̄ratur
vlterius de tale alterāte verū ſit genitū:vel eternuȝ.Si
genitū:adhuc aliud habebis generās:⁊ ibit̄ ad infinituȝ.
L Sin autē tale alterās generās ſit eternū:q̄ret̄ quare ge/
nuit mundum potius hac in hora/q̄ȝ in alia:quare opor/
tet dicere ipſam genuiſſe mundum in hac hora potius:
quia hac hora certa affectione diſponitur magis q̄ȝ alia
hora.contra arguit.qa tunc tale generans eternum mo/
uebit̄ quodā alio motu a locali eterno:qđ eſt ipoſſe:nāȝ
ocm̄ eſt in libro de gñatione/corpus eternū gñare de no
uo aliqua:⁊ q̄dam corrumpere per appropinquationeȝ
atq̄ȝ remotionē.Sol.n.ob appropinq̄tionē ad apicem
nr̄m gñat:ob remotionē corrūpit.Quare ſi tale corpus
alterās eternū generabit mūdū in hac hora:opȝ illō eē:
qa mūdo nūc eſt vicinius q̄ȝ prius erat.Phi.n.ab eter/
no corpore nūq̄ȝ poterunt nouū fieri arbitrari niſi ꝟ pa/
cto per appropinquationē:vltra ſi illud eternū alterans
gñat mundū:qa ſibi eſt nūc magis ꝓpinquū q̄ȝ antea:re
linqtur mundū de nouo effectū ꝯtineri a tali corpe eter/
no alterante:quēadmodū gñabilia ꝯtinentur a celo.vel
M ſaltē generās ⁊ mūdus qui ab illo gñatur:cōtinebuntur
ab vno cōi tertio corpore.q̄re mūdus effectus erit quaſi
q̄dam pars corporis illius ꝯtinentis:qđ eſt quaſi qdam
mūdus extriſecus.qbus pȝ quouis modo loquamur de
infinito ſiue magnitudie/ſiue multitudie/ſiue duratiōe/
illud eſſe cām differētię in mūdo:⁊ in eius ꝑa⁹.❡ Vlti/
mo Auer.declarat diuerſaȝ terminationē ꝓblematis de
infinito eē non mō cām diſę in nāli ꝑhia circa q̄ſtes:quę
depēdent ab illo ꝓblemate:ſed in legib⁹ humanis/⁊ diui
nis:quas hoīes poſuēt ad bonū hoīuȝ.Nā qui ponit mū/
dum finitū/dicit ipm eſſe factū ⁊ deū eē mūdi factoreȝ:
qui poneret ipm īfinitū/nō poſſet dicere deuȝ eē mundi
celi ⁊ terrę creatorē.Addit ꝟo obiter Auerroes eiuſmo/
di leges eſſe poſitas volūtarie ſm inclinationem gētiū
quibus leges dantur.Nā ſi gentes magis inclinant̄ cre/
dere facturam mūdi:ponitur lex:ꝙ mūdus ſit fact⁹.Si
eternitatem:vt chaldęi:lex erit ꝙ non ſit factus:⁊ in ce/
terīs id genus ſimilr̄ arbitrat̄ Auerroes:⁊ nō mō in ſpe/
culabilibus:ſed in operabilib⁹:nam ſi gens eſt inclinata N
ad luxuriā:legiſlator ponit vxoꝝ multitudinem ⁊ biga
miam.Sin autē ad ꝯtinentiā:ponit vnitateȝ vxoꝝ:⁊ de
ceteris id genus eodē modo ſentit.❡ Sȝ in trib⁹ Auer/ ꝯ Auerroē.
roes deficere videt̄/ꝑmo qa Ari^{les} loqtur/de īfinito nō
cōtracto ad mūdum:inqt.n.fere cōtradictionū oiūȝ his/
qui de nā aliqd enūtiarūt:ꝑncipiū ⁊ fuit ⁊ erit ſane.ecce
ꝙ loqtur de tota nā:⁊ non de mundo ſolum:vt etiāȝ ex
textu ꝓximo patet totū atq̄ȝ omne referre ad veritatis
ꝯtemplationem.igit̄ loqtur de infinito vniuerſalr̄ ⁊ non
de infinito ꝯtcto ad mūduȝ.quaſi velit Ari^{les} dicere ꝙ ꝑ/
tinet ad Phm naturalē terminare ꝓblema de īfinito:et
ſpeciatim de īfinito mundo in hoc libro:gñatim in libro
phyſicoꝝ.ꝓbat autē Ari^{les} generatim ꝓblema de īfini/
to eē a nāli Pho terminādum:qa ſtatim patet ꝓblema
O de īfinitate mūdi eſſe hic diſputanduȝ:⁊ ꝟ Auer.non vi/
dit.Mos enī Ariſt.eſt(vt dicit Simplicius)ꝓbare vni/
uerſale:⁊ particulare omittere:nō illud particulare ex
vli ꝓbato ſequat̄.❡ Secūdo deficit/qa nō eſt verū ꝙ
ſi mūdus fit de nouo:agens illū ſit corpus.Nam nō oīs
noua ꝓductio eſt generatio(vt putat ipſe)nos enīȝ tene/
mus aliqd fieri de nouo:⁊ nō per gñationē:ſed ꝑ creatio
nem ex nihilo:⁊ tale agēs per creationē non eſt corpus:
imo eſt ſuba ⁊ intellectuale agens:qđ agit mere libere ⁊
contingenter:proceſſus enim Auerrois haberet locum:
quando mundus fieret de nouo per veraȝ generatiōeȝ:
quę eſt finis alterationis.quod nos negamus.❡ Tertio
multo magis errauit hic vir credens leges diuinas eſſe
datas hominibus ſm illorum inclinationem:hoc enīȝ ſi
verum ſit de lege eorum porcina:de noſtra mentit̄.Nā P
ea quę traduntur in noſtra lege/ quantum ad ſpecula/
bilia ſunt vera:⁊ nō accepta a noſtra inclinatiōe.Immo
ſacri homines/non potuerunt illa gentibus perſuadere
niſi miraculis/⁊ certam initus mortis:quantum ꝟo ad
agibilia:quęcunq̄ȝ in noſtra religione tradūtur:ſunt mo
ralit̄ tradita:imo(vt alīs diſputaui)religio chriſtiana ꝑ/
termiſſis credītis/nihil aliō eſt niſi ꝑhia peripatetica/vt
expoſitor in lib.ethicorum ⁊ politicorum enititur ſemꝑ
verificare:nihil enim in noſtra lege ponitur a ſacris:qđ
ſit contra bonum moris.quare quę dixit Auerroes ſi ve
ra ſunt in eius lege:in noſtra ſunt erronea.Nam illa eius
eſt hoīs lex:nr̄a ꝟo dei/in cui⁹ actiōe nō cadit error.

❡ Siqdeȝ ⁊ paruus exitus a veritate fit his/ Eximo
qui receſſerūt.Si lōge ꝓgrediant̄:infinities Q
maior.veluti ſi qſpiam magnitudinem ali/ Egredi
quam minimā dixerit eſſe:hic enim minimā Digreſſus
introducens:maximas rerū mathematicaꝝ Infinities maior.
dimouebit:huius autem cauſa eſt:qa prici/ Decies milleo maior.
piuȝ virtute in maius eſt q̄ȝ magnitudie.id/ Qui receſſerunt.
circo qđ in principio paruū eſt:id in fine fit q deſerrunt q digreſſi ſūt dementibus.
lōge maius.Infinitum autem ⁊ principiȷ/⁊ Lōge maius
quātitatis maximam vim hȝ.Quare nō eſt
abſurdum/neq̄ȝ rōnis metam egredit̄ admi
rabilem differētiam eſſe ex eo qđ quiſpiam
aliqđ corpus eſſe in rerum natura infinituȝ
accipiat.q̄ȝobrem a principio repetentes.de
ipſo dicamus oportet.
❡ Probat maiorē ꝓximi proſyllogiſmi:quę erat ꝙ diīa
in ꝑa⁹ eſt cauſa maximę differentię illorum:quę ab illo
principio proficiſcūtur:⁊ componit̄ rō hoc pacto:paruus

A — mihil magnū valet magᵐ. In greco nō eſt totū illud Si lōge progrediantur. Sʒ illō dicta κατ ὀλίγον hoc eſt longe vel paulatim: addendū tñ eſt ad ſenſuʒ Simplicij ⁊ alioꝝ

exiuis a veritate.videlʒ pncipij:ſit his/qui receſſerunt/ſi lōge progrediantur:infinities maioꝝ qui errat in princi‑pio:exit a veritate.igiť qui errat in pnº/pgrediendo lō‑ge/errabit decies millies magis.huius maioꝝ expoſitoꝝ patere dicit ex errore viarū:ga qui paruʒ a recta deuiat via:ſi lōge pgreditur:fit multū longe.Ariſ pbat illam exēplo mathematicoꝝ.Nam ſi gs idiuiſibilem magni‑tudinē introducat in mathematica/vt Democritus ingt. corpora atoma:hic maximas reruʒ mathematicarū de‑ſtruet:vtpote q̄ lineā datam cōtingit ſecare in duo me‑dia q̄ ꝯtinuum ſit diuiſibile in ſemꝑ diuiſibilia/⁊ cęte‑ra eiuſmodi.huius cām aſſignat ex eo ga principium eſt virtute magnū quãtitate paruuʒ vt ſemen arboꝝ eſt ar‑borum cōpatione paruuʒ:attamē virtute maximum eſt.Infinitū ꝟo hʒ rōnem pncipij:omnes eni qui infini‑tum poſuerūt in reruʒ natura/ipm habere rōnem pnci‑

B — pij dixerūt:vt pʒ 3º phyſicoꝝ.Accedit ad hęc q̄ i:finituʒ eſt quãtitate magnū:habet eni infinituʒ rōnem pncipij: ⁊ eſt magnum.quare nō eſt diſſonum q̄ errare in illo ſit cauſa multoꝝ errorum in proceſſu.propterea cōclu‑dit eſſe de infinito repetendum.

Quę Auer. cō.33. — **Auerroes ꝟo** declarat paruuʒ errorem circa pncipiū dilatari in pceſſu:Tuʒ exemplo viaruʒ:Tuʒ exēplo ęgrotationuʒ.In ęgritudi‑nibus enim paruus motus vel error factus/vel a medi‑co/vel ab infirmo ſit magnus in fine:vt experientia do‑cet.¶ Secundo debes ſcire/vt Auerroes ait.q̄ ponere magnitudinem indiuiduaʒ:vt ponit Democritus:eſt cau‑ſa magnę differētię duplr/vel ga facit differētiã in red‑dendo cauſas diſpoſitionuʒ entium/qui eni ponit corpo‑ra atoma:cogitur ponere oia eſſe indiuidua:quoniaʒ in‑

C — diuiſibile additũ idiuiſibili non facit maius.itaq̄ cogiť dicere nullū corpus eſſe altero maius/vel minus:⁊ mul‑ta alia quare non dicēs ſic reddere cãm accidentiuʒ en‑tium.vel ga ſic dicens facit differētiam in reddēdo cau‑ſas diſpōnum entium:⁊ cum hoc dicit quędam quę pro vtraq̄ parte ſunt pbabilia:poſitio eni Democriti habet multas rōnes:⁊ illa Ariſ etiaʒ.quare facit differentiam ex parte pncipij:qȝ ſui natura eſt verium:⁊ ex parte eo‑rum quę pficiſcūtur ab illo:vt in libris mathematicoꝝ conſtat.Qui igiť ponit idiuiduas magnitudines duplr efficit differētiam/ex parte eius qȝ dicit:qȝ eſt p vtraq̄ parte probabile:⁊ ex parte eoꝝ:quę ad illud qȝ dicit:ſe‑quuntur.¶ Tertio debes ſcire vt Auerroes ingt.ſi quę Ariſ hic ait eſſe dicta ad documētum.documētum eſt vt ſemꝑ circa pncipia fiat magnus ſermo:nã ſermo de pncipijs eſt q̄ſi de oibus ſermo.pncipiū ſiqdeʒ ſit oia:q̄ ab illo ſequunť.¶ Quarto debes ſcire vt Auerroes ait

D — ⁊ recte:q̄ illę duę pōnes de corporibꝰ:vtpote illa Ariſ quę dicit/oē corpus eſſe finitum/vel illa Democriti quę dicit corpora minima:⁊ illa quę dicit corpus aliqȝ eē ifi‑nitum:ſunt diuerſę ⁊ oppoſitę/diuerſę qdem quãtuʒ ad hoc/ga vna nō eſt alia:⁊ ita diuerſę in ſe.Oppoſitę ꝟo q̄ ad ea:quę ſequūtur ad illas.Nam ad dicētes corpus ifi‑nitum:ſeqtur corpus illud eē ifinitę potentię.Ad dicen‑tes nullū corpus eſſe ifinituʒ:ſeqtur omne corpus eſſe fi‑nitę potentię.Nam potētia ſequitur magnitudinē:adeo q̄ in maiore quanto eſt maior virtus.in minore ꝟo mi‑nor.¶ Ultimo debes ſcire:q̄ ſi corpus ifinituʒ ſit pnᵐ: tūc vt dicit Auerro.nō eſt miruʒ q̄ antiq maximã fece‑runt morã circa illud:ita vt qdam dicant corpora ato‑ma/vel ex atomis:vt Democritus:alij corpora finita ex

Dubitatio nō parua. — finitis.Alij ifinitum ex ifinitis.¶ Sed circa hęc nobis maxima exoriť difficultas.Naʒ duplicia ſunt pnª in p‑poſito cognitionis/quę dicūtur in ſcia poſitiones/digni‑tates/ſuppōnes/⁊ id genus:⁊ eſſendi:quę ſunt/ſunt illa e

E — quibus oia conſiderata in ſcia componuntur/vel profici‑ſcuntur.verbi cã/in naturali phia principia cognoſcēdi ſunt:motus eſt/plura entia mobilia ſunt:⁊ cętera id ge‑nus:quę neceſſe eſt quēlibet diſcentem naturalē phiam habere.eſſendi ꝟo ſunt materia/forma/⁊ agens/⁊ finis/ e quibus res naturales cōſtat.Modo dubitatur de qui‑bus pncipijs loquitur Ariſtoteles/vel eſſendi:⁊ falſum eſt qȝ dicit:non enim oportet pncipia eſſendi eſſe pote‑ſtate cognoſcendi oia in ſcia conſiderata:vt cōſtat.Sin autem intelligat de pncipijs cognoſcendi:non eſt verū ifi‑nitum eſſe pncipium cognoſcendi.Quare quę dixerunt Ariſtoteles ⁊ expoſitores quęſtione non carent.¶ Dice‑ Solutio. rem nunc gcquid alś dixerim principia eſſendi eſſe pn‑cipia cognoſcēdi in ſecūdo proceſſu.Eſt eni in naturali‑bus duplex pceſſus:ga ab effectu in cauſas.⁊ ppter qȝ

F — a cauſis ad effectus:pncipia igitur cognoſcendi ſunt pn‑cipia cognoſcēdi in omni proceſſu:in omni eni pceſſu il‑la ſupponūtur/vtpote dignitates.eſſendi ꝟo pncipia ſunt cognoſcēdi in ſecūdo proceſſu.non eni poteſt aliqs effe‑ctus reſolutorie itelligi/niſi ad pncipia eſſendi reducať. Dico igitur q̄ Ariſtoteles intelligit de pncipijs eſſendi: quale creditur eſſe infinitum:qȝ alij poſuerunt ex parte materię.Alij ex parte agentis/vt patet.3.phyſicorum:⁊ concedo pncipia eſſendi nō eſſe poteſtate omnia cogno‑ſcibilia in omni proceſſu:ſed bene in ſecūdo pceſſu.Nã res nãles niſi reſoluanť ad pncipia eſſendi:nuq̄ ſecūdo pceſſu reſolutorie cognoſcunť.Hęc de dubitatione.

Quęſtio. — **Sed querunt** vtrum infinituʒ ſi eſſet:haberet rationeʒ principij.Et videtur q̄ non:quia hęc eſt vna hypothetica:cuius oppoſituʒ con‑ſequentis ſtat cum antecedēte:ſtat enim ad imaginatio‑

G — nem ifinitum eſſe/⁊ non habere rationem principij.Nã principium ſemper vult eſſe extra pncipiata:⁊ eſt eniʒ pn‑cipium/aut cuiuſdam/aut quorūdam/vt in lib.phyſico. primo dictum eſt.At extra infinitum nihil eſſe pōt:cum totum occupet.Arguatur igitur ſi infinitum eſſet: extra infinitum nihil eſſet.Si extra infinitum nihil eſſet:non eſſet principiatum:quoniam extra pncipiuʒ eſt pncipia‑tum.igitur a primo ad vltimum ſi infinitum eſſet:nō ha‑beret rationem pncipij.In contrarium eſt Ariſtoteles hic t.3.phyſico.qui vult illam hypotheticam eſſe neceſ‑ Diſtō infi‑niti. ſariam.¶ Pro quęſtionis ſolutione debes ſcire q̄ qua‑druplex eſt ifinituʒ.Aliud quidem duratione vt motus/ cęluʒ/⁊ omne quo tempore ęterno:permanet.Aliud ꝟo magnitudine:vt corpus infinitum extra quod nihil eſt/ nec eſt intelligibile eē.Aliud multitudie/vt numerus la‑

H — pidū ifinitus/vel alioꝝ taliū.Quartū eſt ifinitū virtute:

Reductio diuiſiōe ad duo mēbra — vt deus.Unde hęc diſtō pōt ſic reduci:q2 oē ifinitū aut eſt quãtitate:aut q̄litate.Infinitū qualitate eſt ifinitū vigo‑re/vel virtute/vt deꝰ.ifinitū quantitate/eſt iteꝝ duplex: vel ꝯtinua vel diſcreta.Si diſcreta:ſic eſt nūerus rerum ifinitus.Si ꝯtinua vel ſucceſſoria/vt motꝰ/⁊ cęlum/⁊ oē qȝ eſt in tpe ęterno.vel pmanēte:⁊ ſic eſt corpꝰ extra qȝ nullū corpus eſt/nec pōt eē/nec itelligi eē.Sic igiť pʒ q̄‑

Sol.qōnis. — druplex eē ifinitū/⁊ nō multifariã.¶ Tūc de ifinito q̄‑litate nemo dubitat:oēs eni dicūt illud ifinituʒ ſi eēt:hře rōneʒ pncipij.Immo catholici tenēt illud eē:⁊ eſſe cãm primã atq̄ pmū oiuʒ pncipiū:qȝ fortaſſe eſt peripateti‑cū.De ifinito ꝟo duratiōe:dicerē q̄ ſi tale ifinitū eēt:ha‑beret rationem principij:ſed non primi pncipij ſimpli‑citer in oibus.nã aliqȝ tale haberet rationem pmi pnci‑pij:vt pmus motor:aliqȝ ꝟo rōnem pncipij nō pmi:vt motores orbium/⁊ motus/⁊ cęlū.tñ hypothetica eſt ne‑ceſſaria:qꝛ eſſe non pōt aliqȝ infinitū duratione:qn ſit

principium vel primarium/vel ſecũdarium. ¶ Reſtat vi
Que Joã. dere de infinito magnitudine atq̃ multitudine. Joãnes
I Gãdauẽſis ingt.infinitũ tale triſariã poſſe ↄſiderari/vel
quo ad quãtitatẽ ipſaʒ:q̃ eſt terminis carẽs:vel quo ad
priuationẽ terminoꝝ:qbꝰ caret:vel quo ad rẽ ſubiaʒ q̃ti
tati ⁊ ꝑuationi:que ſunt ſuba ſubiecta quãtitati/⁊ priua
tioni. Mõ dicit tria ad q̃õnes.pmo dicit ꝙ ſi iſinitũ ſu
mit̃ ꝑ accidẽte illo:quo ſuba denoiat̃ actu iſinita:ſic ta
le iſinitũ nõ hʒ rõnẽ pncipij:qm̃ nullũ accñs ſolũ hʒ rõ
nẽ pncipij.at iſinitũ illo mõ eſt accñs.Scdo dicit ꝙ ſi i
finitũ ſumit̃ pro priuatione terminoꝝ:ſic minime habʒ
rõnẽ pncipij:cũ vt ſic ſit nõ ens.Tertio dicit ꝙ vbi infi
nitũ accipitur tertio mõ ꝑ ſuba ſubiecta infinitudini:ſic
hʒ rõnẽ pncipij:qm̃ per ſufficiẽtẽ diuiſionẽ/vel hẽret rõ
nem pncipij:vel rõnẽ pncipiati.nõ pncipiati:qa tũc eiuſ
modi ſuba hẽret pnm̃:qȯ eſt falſuʒ:eẽt eni illud aut intrin
K ſecũ:aut extrinſecũ.extrinſecũ eẽ nõ põt:qa oẽ tale eſſet
agẽs:vel igit̃ nouũ:vel antiquũ.ſine dubio nouũ eẽ non
põt.Tum qa iſinitũ fieret de nouo:⁊ ita eẽt finitũ.Tuʒ
qa agẽs de nouo eẽt corpus:⁊ ita extra infinitũ eẽt aliqȯ
corpus.nec eternũ:qa ab eterno nõ puenit nouũ.vnde ſi
infinitum eẽt:nec poſſet fieri in tẽpore:nec ab eterno.re
ſtat ꝙ pnm̃ extrinſecũ hẽre non põt.Sin aũt hʒ intrinſe
cũ pnm̃:opʒ habere mãm ⁊ formã:non eni mã cauſat ali
quid ſine forma/nec forma ſine mã:vt Pħs vbiq̃ aſſe
rit.igitur eſſe finitũ:qppe cuʒ forma ſemp finiat mãm.⁊
Obiẽões 3 mã formaʒ.h̃ Joãnes. ¶ Sed pace ſua dixerim hic er
Joãnem. rat multiſariã.pmo errat cũ dicit iſinitũ ſumptũ ꝑ acci
dente nõ hẽre rõnẽ pncipij:qa nullũ accñs hʒ rõnẽ pnci
pij.Hoc falſuʒ eſt:Tuʒ pmo qa motus celi eſt accidẽs/⁊
eſt pmus motus/e quo depẽdẽt oẽs motus.Tum 2º qa
L ſaltẽ accñs põt eſſe pncipiũ inſtrumentariũ. Unȯ in lib.
de ſenſu dicit Ariſtoteles nullam ſubam eẽ imediatũ pnm̃ ſue
operationis:ſed mediãte accñte:ignis eni non calefacit,vt
ignis:ſʒ vt calidus.Preterea ſemen non generat vt ſub
ſtantia:ſed vt in ſe detinet virtuteʒ patris:que eſt quali
tas quedaʒ:vt Ariſtoteles dicit in lib.de aialibus. Melꝰ igit̃
Joãnes dixiſſet infinitũ ſumptũ hoc pacto pro quãtita
te nõ habere rõnem principij:qa quantitas nõ eſt de pn
cipijs actiuis. ¶ Secũdo errat:qa dicit infinitum ſum
ptũ pro ꝑuatione non habere rõnẽ principij:qa priua
tio nõ habet rõnem pncipij:errat eniʒ qa per hanc rõnẽ
priuatio non enumeret̃ inter pncipia rerum nãliuʒ:⁊ ſic
incideret in opioneʒ Platonis:quã Ariſtoteles enititur
ↄfutare in lib.phyſicoꝝ.Melius igit̃ dixiſſet ꝙ ſi iſini
tum accipit̃ pro priuatione:nõ habet rõnem pncipij ali
quo pacto:qa non opponit̃ forme:nec põt eſſe agẽs/nec
aliqȯ tale. ¶ Tertio errat qa vbi iſinitũ acciperet̃ pro
M ſubſtãtia/nec haberet rõnem pncipij/nec pncipiati:prin
cipij non:qa ageret in nõ tẽpore:⁊ ita motus in nõ tẽpo
re:ↄſequens eſt impoſſibile.igit̃ ⁊ antecedens. pncipiati
minime:qa tunc eſſet finituʒ.Omne eni factum:finit̃ ab
agente.Agens eni non agit niſi intẽdat finẽ.omnis auteʒ
finis intẽtus cũ ponitur in eſſe:habet eſſe limitatũ:⁊ ter
Põ ppã. minatũ.Unde repugnat aliqȯ eẽ iſinitũ:⁊ fieri. ¶ Qui
bus mihi videt̃ eſſe dicẽdum ꝙ ſi iſinitum accipit̃ ma
gnitudine vel multitudine:tale nec habet rationẽ princi
pij/nec principiati.Cauſa autẽ eſt qa impoſſibili poſi
to in eſſe:ſequit̃ ſemp impoſſibile.infinitũ eſſe eſt iposſi
bile.igitur ad illud ſequitur impoſſibile.videlʒ eſſe aliqȯ
qȯ nec habet rõnem pncipij/nec principiati:hoc autem
impoſſibile ſequitur ad illud impoſſibile.igit̃ quouis mo
do accipiat̃ infinitũ magnitudine/vel multitudine:ta
le ſi ponatur in eſſe/ſemper ſequitur ipm nec habere rõnẽ
principij/nec principiatũ:vt deductuʒ eſt.Tunc ad Ari
ſtotelem dico ꝙ ille loquit̃ ſm opinioneʒ antiquorum:
qui poſuerũt infinitũ ex parte materie:vt Anaxagoras. N
vel ex parte motoris/vt Plato. Unde ſm exiſtimatio
nem antiquoꝝ ſi infinitum eſſet:illud haberet rõnẽ pn
cipij.ſm tamẽ rei veritatem/qa antecedẽs eſt impoſſi
bile:ideo illud nec haberet rõnem pncipij/nec pncipia
ti:⁊ ita ↄſequens eſſet impoſſibile. ¶ Tertio phyſicoꝝ Alia ſolõ.
aliter queſtioneʒ hanc diſſoluimus:diximus eniʒ illã hy
potheticã eſſe neceſſariam a pmo ad vltimũ hoc pacto.
Si infinitũ eſſet:infinitũ eſſet ſubſtãtia ſepata.Aliter.n.
eſſe non poſſet.⁊.ſi eẽt ſubſtãtia ſepata:eſſet actus purus.
Si eſſet actus purus:eſſet agẽs.Si eſſet agens:eſſet pn
cipium.igitur e pmo ad vltimuʒ ſi iſinitum eſſet:iſinitũ
eſſet principiuʒ.Qȝ ſi perſtringas queſtioneʒ verũ ſi in
finitum magnitudine eẽt:eſſet principiuʒ:dico ꝙ ad hãc
queſtioneʒ ſic reſtrictam valet ſolutio ꝑſens:diceremʒ.n
ꝙ ſi iſinitum magnitudine eſſet:illud nec eſſet principiũ O
nec principiatuʒ:⁊ hoc qa antecedẽs eſt impoſſibile:opʒ
⁊ ↄñs eſſe impoſſibile.Quare colligendo hec cũ illis q̃ dixi
mus tertio phyſicoꝝ:ꝑfectã poteris hĩc ſolõneʒ.

¶ Neceſſe igit̃ eſt oẽ corpus aut ſimplex eẽ: Simplex.
aut cõpoſitũ. Quare ⁊ iſinitũ ipm aut ſim Simpliciũ
plex/aut cõpoſitũ erit. Atq̃ pʒ ẽt ſi ſimplicia cõpoſitũ.
ſint finita:cõpoſitũ neceſſario finitũ eſſe:qȯ cõpoſitoꝝ.
eni ex finitis/⁊ multitudie/⁊ magnitudie cõ
ſtat:ipm ⁊ multitudie ⁊ magnitudie eſt fi
nitũ. Tãtũ eni erit:quãta ſunt/ex qbus com Quãta ſũt
ponit̃. Reſtat igit̃ videre vtꝝ aliqȯ ſimpli ex qbus.
ciũ corpoꝝ infinitũ ↄtingat eẽ magnitudie: Ex quãtis
an hoc impoſſibile ſit.pertractãtes itaq̃ʒ de Reſtat.
primo corpe:ſic ⁊ de reliqs ↄſideremus. Reliquũ.
ꝑtractãtes.
P

¶ Probauit hactenus ꝙ de infinito erat in nãli ſcia agẽ
duʒ:⁊ in hoc libro maxime:at nũc de illo ꝑſequitur:pus
tamẽ dicẽdoꝝ tãgit ordinem.eſt aũt in tractatu de iſini
to hic ordo ſeruãdus:vt primo videatur ſi ſit aliqȯ ſim
plicium corpoꝝ infinitũ magnitudine.Secũdo ſi aliqȯ
compoſitũ ex ſimplicibus.⁊ in tractãdo de finitate cor
poꝝ finitoꝝ:prius adhuc diſputabit ſi primũ corpꝰ:vi
dlʒ celuʒ ſit finitũ:poſtea de reliqs pertrãſibit.Ad con ꝑargraphꝰ.
cludendũ igit̃ hunc ordineʒ,pcedit cõpoſitorie ponẽdo
ↄcluſiones/quarũ pma eſt/oẽ infinitum aut ſimplex aut
cõpoſitum eſt.Syllogiʒat ſic/oẽ corpus aut ſimplex eſt
aut cõpoſitũ.Omne infinitũ eſt corpus:hanc minorem Conſidere
ſupponit.igit̃ ↄcludit omne infinitũ aut ſimplex eẽ:aut mus.
cõpoſituʒ.Secũda ↄcluſio ſi ſimplicia corpora ſunt ma
gnitudine/⁊ multitudie finita:cõpoſitũ omne ex illis cõ Q
ſtans ẽ magnitudie/⁊ multitudine finitũ. Syllogiʒat:oẽ Jntẽdemꝰ.
cõſtans ex finitis magnitudie ⁊ multitudine/eſt magni
tudine ⁊ multitudine finitũ.oẽ cõpoſitum ex finitis ma ſpeclemꝰ.
gnitudine ⁊ multitudie cõſtat ex finitis magnitudine ⁊
multitudine.igit̃ oẽ cõpoſituʒ ex finitis eſt finituʒ.Ma
ior pʒ qa conſtans ex finitis tãtũ eſt:quanta ſunt ea/ex q
bus ipſum cõſtat.his duabus ↄcluſionibus ſumptis in
fert ordinẽ/⁊ ingt. Reſtat igit̃ videre verũ aliqȯ ſimpli
cium corpoꝝ infinitũ ↄtingat eſſe magnitudine/an h̃ ſit
impoſſibile:poſtea hoc ideʒ reſtat videre de cõpoſitis:
cauſa autẽ ex ↄcluſionibus pʒ:qa finitudo vel iſinitudo
cõpoſitoꝝ ex finitudine vel infinitudine ſimpliciuʒ de
pẽdet.Secũdo pʒ ex dictis de finitate vel infinitate ſim
pliciũ pertractantes/debere prius agere de finitate atq̃
infinitate pmi corporis.Naʒ elementoꝝ finitas atq̃ iſi
nitas ex finitate illius ꝑfici vʒ.h̃ Ariſtoteles de ordie dicendoꝝ.

A Que Auer. cõ.34. **Debes** ſcire q̃ Auer. in ſuis trãſlationib⁹ h̃z quedã v̱ba: q̃ i codicib⁹ grecis nõ repim⁹: ⁊ iõ Aũ. laborat circa illa: vbi tria colligit: p̃ q̃dẽ ex v̱bis illis colligit cãz q̃ vult nũc agere de infi^to: ⁊ aut h̃ velle agere pp̃ oppõnes antiquoꝝ: q̃ dĩnt valde. Scd̃o colligit antiquoꝝ põnes differre: q̃ alij dixerũt illð eẽ ſubaz in ſe ꝯſiſtẽ 1ª ſuppõ. tẽ, vt Plato: q̃ voluit eẽ ſubaz ſeparatã. Alij dixerũt illð eẽ corpus. Oẽs tñ aſſerũt illud eẽ: ⁊ magnificarũt ip̃z aſſerẽtes eẽ p̃n^m. Tertio dĩc q̃ tractat⁹ de infi^to nõ ꝯplet: niſi reſellant põnes vetex: nõ tñ op̃z eũ, q̃ de infi^to agit: ꝯdicere põnib⁹ ãtiquoꝝ: ⁊ pp̃ea hic agit de infi^to: ⁊ nõ ꝯdicit põnib⁹ illoꝝ. tñ in lib. phyſi. ⁊ in lib. meta^ce ꝯdicit. Hec tria Auer. ex v̱bis illis colligit: q̃ l̃z ſint vtilia, in nr̃is codici-
Dubitatio. bus illa v̱ba nõ legim⁹. ¶ 2º debes ſcire q̃ Aũ. al̃r hunc locũ introducit q̃̃ nos fecim⁹: vult. n. q̃ Ari^les de infi^to nũc ꝓſequat. ⁊ q̃ in ꝓſequendo ſtatuat ſuppõnes neceias ad ꝓpo^m. ⁊ q̃ factis ſuppõnib⁹: ponat ordinẽ: deĩde q̃ poſito ordie, ꝓſequat vtendo dictis ſuppõnib⁹. q̃ expõ mihi
Solutio. B ſi diſplicet. Fortaſſe. n. ille ſuppõnes ad duo fuiũt: q̃ ad ordinẽ dðoꝝ ſtatuẽdũ (vt nos expoſuim⁹) ⁊ ad ip̃z infi^m reſellẽdũ: qð eſt ꝓpo^m in ordie. ¶ 3º debes ſcire q̃ Auer. p̱ ordinẽ examiat ſuppõnes: q̃s putat Ari^les ponere. Prima igĩ ſuppõ ſm ip̃m eſt oẽ corpus eẽ aut ſimplex, aut cõpo^m. Examinãdo hãc, dĩc illã eẽ aut p̱ ſe manifeſtã: aut rõne deductã. Immo (vt verius loquar) ⁊ mãifeſta eſt p̱ ſe: ⁊ rõne deducĩ. Senſu q̃dẽ ꝯſtat: q̃ p̃z ſenſu oẽ corp⁹ qð eſt apud nos eẽ aut ab vno corp̱e: aut e plurib⁹ corporibus: aut eẽ vnũ corpus. vbi ſit ab vno vel plurib⁹ corporibus: eſt ꝯpo^m: vbi vnũ ſit corpus: erit ſimplex: ſenſu igi-
Dubitatio. tur ꝯſtat oẽ corp⁹ eẽ aut ſimplex aut ꝯpo^m. ¶ Sz occurres ⁊ optime, quonã mõ ſenſu ꝯſtet hec ſuppõ: nõ. n. aliq̃ ſenſu p̃z oẽ corp⁹ eẽ ab vno vl̃ plib⁹, itẽ nec ſenſu p̃z corp⁹
Solutio. C eẽ vnũ. ¶ Dici p̃t q̃ oẽ corpus eẽ miſtũ: vel ſimplex p̃z ſenſu tact⁹: vtpote ex actiõe corpis in tactoriũ ip̃m: p̃z. n. tactu aliqð corpus calefacere tñ: aliqð p̱ncipal̃r infrigidare tñ: aliqð hũectare: aliqð exiccare. itẽ p̃z tactu aliqð corp⁹ exiccare ⁊ hũectare, aliqð frigefacere: ⁊ calefacere. aliqð oia hec agere. igĩ ex op̃õnib⁹: q̃ tactu ſentiant poſſum⁹ quodã mõ ꝯcludere corpoꝝ aliqð eẽ ſimplex: aliqð miſtũ. Nec itelligit h̃ patere ſenſu tñ, nulla ꝯcurrẽte rõne. qð v̱o hec ſuppõ cõſtet rõne: declarat reſolutio miſti in elĩta. nã nos videm⁹ aliqð corp⁹ reſolui in elĩta: vt lignũ in ignẽ, ⁊ in cinerẽ: ⁊ tãdez in elĩta: ⁊ cũ in reſolutione nõ ſit ad infi^m ire: ſtandũ erit ad ſimplicia. igĩ aliqð eẽ miſtũ: qð reſoluiĩ. Aliqð ſimplex ad qð ſtat reſolutio. Preterea hec ſuppõ p̃z rõne: q̃ ꝓbauim⁹ ſupra duplicẽ motũ ſimplicẽ, ⁊ ꝯpo^m: ⁊ ſimplicẽ triplicẽ a medio, i mediũ, ⁊ circa mediũ. igĩ ꝯſtat rõne oẽ corpus eẽ miſtũ: vtpote
D qð mouẽ motu miſto: aut ſimp^x: qð mouẽ motu ſimplici. ⁊ pp̃ea ꝯcludit ſuppõnẽ hanc eẽ aut p̱ ſe notã, aut rõne
2ª ſuppõ. ꝯſtare. ¶ 2ª ſuppõ eſt, oẽ infi^m ſi eẽt: eſt ſimplex aut ꝯpo^m: hãc Auer. examinãdo ꝯcludit ex dictis: q̃ ſi oẽ corp⁹ ſit aut ſimplex: aut ꝯpoſitũ: ⁊ oẽ infi^m ſi eẽt: eſt corp⁹. intre aut
3ª ſuppõ. ſimplex aut miſtuz neceẽ eſt ip̃m eẽ. ¶ 3ª ſuppõ, oẽ ꝯpo^m ex finitis ſimplicib⁹: eſt finitũ. hãc examinãdo ꝓbat Aũ. q̃ trifariã ꝯpoſitũ aliqð eẽ põt infi^m: aut q̃ vnũ ꝯponẽtiũ eſt infi^m magnitudĩe: aut q̃ plura ſunt magnitudĩe finita: aut q̃ ꝯponẽtia ſunt magnitudĩe q̃dẽ finita. Multitudine v̱o infi^ta. q̃re p̃z miſtũ nõ eẽ infi^m niſi pp̃ ſimplicia. hãc eandẽ ꝓbat Auer. inductiõe. Nã miſtũ eſt 2^x: aliud cui⁹ ꝯponẽtia ſunt in eo actu: vt dictio ex lr̃is. ⁊ oĩo ex dictiõibus. Aliud cui⁹ ꝯponẽtia ſunt in eo in po^a: vt miſtũ ex q̃tuor elĩtis. p̃z igĩ in his miſtuz nõ poſſe eẽ infi^m niſi pp̃ ꝯponẽtia: ex his p̃z ſuppoſitio. Hec Auer. in p̃ſenti textu.
Dubitatio. ¶ Sz occurres, q̃ elĩta nõ manẽt in miſto ſm eorũ dimenſiones: elĩta. n. in miſto aut manẽt ſm virtutes tñ, E aut ſm mediũ inter purũ actũ ⁊ purã po^am. ⁊ quouis mõ maneãt: certũ eſt illa nõ remanere ſm eorũ dimẽſiones. Quare finitudo miſti vel infinitudo ex elĩtis ꝑſiciſci nõ põt: cũ ex nõ quãtis fieri quãtũ ſit ipoſe. ¶ Dici põt elemẽta manere in miſto ſm eoꝝ magnitudĩes in po^a. ⁊ h̃ Solutio. ſufficit. Nã eſſe nõ põt aliqð miſtũ actu infinitũ, niſi miſcibilia actu ſint infinita, vel fuiſſent iã infinita. vel poteſtate ſint infinita. Unde Ariſtoteli ſufficit miſtũ infinitũ eſſe nõ poſſe, niſi miſcibilia ſint actu infinita: vel fuerint iam actu infinita: ⁊ hoc ſupponit Ariſtoteles: vel ei⁹ ſuppoſitio hoc pacto ſaltem eſt intelligenda.

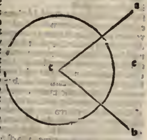
¶ Qð igĩ corpus, qð circulo ferĩ neceſſe ſit oẽ finitũ eſſe: ex his perſpicuum eſt.

¶ His acceptis, tanq̃̃ bonus mathematicus quẽ imitari Expoſitio. F conatur quantũ põt, ponit ꝯnez. ꝯcluſio eſt, oẽ corpus qð circulo fertur: eſt finitũ. inquit. Qð igĩ corpus, qð circulo fertur: neceſſe ſit oẽ finitũ eſſe: ex his ꝑſpicuũ eſt. Hec eſt cõcluſio. dixit aũt ex his, nõ q̃dem que dicta ſunt: ſed que mox dicenĩ. ¶ Debes ſcire q̃ dupl̃r corpus circulo latũ poſſumus ꝓbare eſſe finitũ, ſimpl̃r ⁊ ſm q̃d. Scd̃m quid q̃dem quoties ſupponiĩ finitũ eſſe ex p̱te cẽtri atq̃ cõcaui: ⁊ ꝓbatur ex parte cõuexi atq̃ cõtinẽtis eẽ finitũ. ſimpl̃r v̱o, quoties vtraq̃ ex parte ꝓbaretur eſſe finitũ. Ari^les igitur ꝓbat oẽ corpus circulo latũ eſſe, finitũ ex p̱te cõuexi atq̃ ꝯtinentis. ⁊ ſupponit oẽ tale ex p̱te centri, atq̃ cõcaui eſſe finitũ. hoc aũt iõ ſupponit: q̃ nemo vnq̃̃ dubitauit: ⁊ ſenſu perſpicuũ eſt. Illud q̃rĩ: q̃ ⁊ aliqui dubitarũt aſſerẽtes celũ ex parte conuexi eſſe infinituz: ⁊ non p̃z ſenſu. Concluſio igĩ eſt oẽ corpus qð circulo fertur: ex parte cõuexi ꝯtinentis eſt finitũ. 2º debes ſcire q̃ l̃z concluſio ſit v̱lis de omni corpore: qð circulo fertur: G tamẽ illa ꝓprie non niſi de celo intelligenda eſt. De celo enim queſitũ eſt vtrum conuexũ ſit ambitu infinitum: cum illud ſenſu non pateat. concauuz v̱o eſſe finitum nemo dubitauit: cum ſenſu conſtet.

¶ Nam ſi corpus quod circulo fertur: ſit infinitum: infinite erunt que e medio protrahuntur linee.

Protrahũtur. Egredientes extitere. Uerbũ illð li nec nõ ẽ igre corſz vis ſenſus illð expoſuit.

¶ Poſita ꝯcluſione: nũc intẽdit illã ꝓbare: ⁊ more boĩ mathematici facit primo ſuppoſitiones: deinde ex illis probat cõcluſionẽ: prima igĩ ſuppõ eſt, ſi corp⁹ qð circulo ferĩ: ſit ifinitũ: ⁊ itelligas ex p̱te ꝯuexi ꝯtinentis: linee recte q̃ ꝓtraherenĩ e medio erunt infinite ꝓtenſione. exemplũ: ſit corpus qð circulo fertur. a. e. b. cuius centrũ ſit. c. dico q̃ ſi ex p̱te cõuexi. a. e. b. tale corpus eſt ambitu infinitũ linea. c. a. eſt infinita ꝓtenſione: ⁊ linea. c. b. ẽt, ⁊ ita oẽs linee que ꝓtraherentur: erunt ꝓtenſiõe infinite. ¶ Suppõnez hãc Ari^les non ꝓbat. Auerroes aũt optime illam deducit: ⁊ arguit

H

Que Auer. cõ.35. ille linee centro ꝓtracte ſunt infinite ꝓtenſione, que ad

I nullā finitur̃ terminātūrq; circūferentiam. At lineę.c.a. ⁊.c.b.ſunt e.ūo/vt ex caſu aduerſarij conſtat:g celū aut ex parte conuexi infinitum eſſe.⁊ ſic patet ſuppoſitio.

Itemq. ℂ Itemq; ⁊ infinitarum talium interuallum erit infinitum etiam.

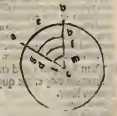
Auer. ḃo ſed illud Tale/ſupple ſenſal. ꝯ. rbūz illud Ens nos/ſupplemus. Quę Auer. cō.35. ℂ Secunda ſuppoſitio ſi corpus qḋ circulo fertur:ſit infinitum/interuallū linearuz infinitarū a medio protractarum erit etiā infinituz.vel hi cauſa.ſpatiuz.a.b.qḋ eſt inter.c.a.⁊.c.b.lineas eſt infinitū. ℂ Nec hanc pbat Ariſtoteles/ſed Auer.nam quāto lineę exeuntes ab aliquo centro magis ac magis ab illo elongant̃/magis ac magis diſtant:ita vt ſi aliquantulū elongentur:aliquantulū diſtabunt.⁊ ſi ad dupluz elongantur:ad dupluz diſtabunt.⁊ ſi ad tripluz elongant̃:ad tripluz diſtabunt.Sed hę lineę ad infinituz elongant̃.igitur in infinitum diſtabunt. Qꝫ autē quanto magis ab illo centro elongant̃:tanto magis diſtent:pbatur.qꝛ vbi magis elongant̃:vel ęqualr̃ ſemper diſtabunt:vel minus ſemꝑ diſtabunt:vel ſemꝑ magis diſtabunt.nō quanto magis elongantur:ſemꝑ ęqualiter magis diſtabunt:qꝛ eſſent paralellę:ſeu ęquidiſtātes. nec quāto magis elongantur:minus diſtabunt ſemper:qꝛ tandē concurrerent:⁊ ita duę lineę rectę clauderent ſuperficiem/contra geometras:igitur quanto magis elongantur:magis ac magis diſtabunt:⁊ per conſequens.Si in infinitum elongabuntur:in infinitum diſtabunt:⁊ ita linearum.c.a.⁊.c.b.interuallum quod eſt.a.e.b.erit infinitum:quod eſt ſuppoſitio ſecunda.

K

Interuallū ℂ Dico autem linearum interuallū:extra qḋ nulla magnitudo lineas tangēs ſumi poteſt.

Diſtantia. ℂ Refellit ⁊ nunc cauillū:poſſet enim aliquis dicere ſuppōnē ſcḋaz eſſe falſaz.ſupponit enim Ariſt. interuallū.a.e.b.eſſe infinituz:qḋ intercipitur inter lineas.c.a.⁊.c.b. egrediētes e cētro.c. qḋ pbatur.naz infra interualluz a.e.b.pōt ſumi ꝓpe centruz.c. īterualluz.l.m.qḋ eſt finitū vt oībus pꝫ.⁊ interuallū.d.f.qḋ etiam eſt finitū:vt etiaz oībus conſtat.⁊ interuallū.g.b.qḋ etiaz eſt finitum/vt etiam perſpicuuz eſt.igitur ⁊ interuallū.a.e.b.per eandē rōnem erit finitum. Reſpōdet Ariſtoteles ſe per interuallū linearū egredientiū e centro intelligere illud extra qḋ nulla magnitudo ſiue nullum aliud interuallū lineas c.a.⁊.c.b.tangēs ſumi pōt:⁊ ita videt̃ cōcedere qḋlibet interuallum dictaruz linearū infra.a.e.b.interuallū eſſe finitum/vt cauillus indicat:tamē interuallū.a.e.b.cum ſit vltimuz/extra qḋ nulluz aliud accipi poſſit:eſt infinitū.

L

Poteſt.

Eſt ꝯtingit.

M

Declaratio hęc eſt. ℂ Debes ſcire ꝙ refert dicere interualluz vltimuz:⁊ interuallum extra qḋ nullū aliud pōt ſumi dictas lineas tāgens. Vltimū interuallū nō eſt dabile:quoniaz lineę illę e centro in infinitū ducuntur:⁊ ita nō eſt deuenire ad vltimum interuallū inter dictas lineas iacens.bene tamē dicere poſſumus in infinitū eſſe aliqḋ interuallum inter dictas lineas iacens extra qḋ nullum aliud eſt dabile:⁊ ꝓpterea Ariſtoteles excludendo oīa interualla ſignata vel ſignabilia infra illud extra qḋ nulluz aliud accipi pōt:dixit.dico autez linearū.c.a.⁊.c.b.egredientiū e centro interuallum:extra qḋ nulla alia magnitudo/ſiue nullū aliud interuallū vlterius eaſdez lineas tāgens ſumi poteſt:innuit enim per hęc verba qḋlibet interuallū inter illas lineas ſignabile eſſe finitum.tamen in infinitū eſſe aliqḋ vnum interuallum extra qḋ nullum aliud eſt:qḋ ſit infinitum. hęc ſolutio cauilli:⁊ ſuppoſitionis expoſitio. N

ℂ Hoc itaq; infinitum eſſe neceſſe eſt.quippe cum finitarum ſemper finitum ſit.

ℂ Nunc dictaz ſuppōnem illo modo expoſitaz probat/⁊ ſyllogiçat loco econtrario ſic quarūcūq; linearum finitarū e centro egredienriū interualluz eſt finitū.vt linearuz c.l.⁊.c.m.interuallū.l.m.eſt finitum.⁊ linearuz.c.d.⁊.c.f.interualluz.d.f.eſt finitum:⁊ linearū.c.g.⁊.c.b.interuallum g.b.etiā eſt finitū.⁊ ſic de ceteris:quę īfinite e cētro.c.ꝓtraherent̃.igit̃ quarūcūq; linearuz finitarum e centro.c. egredientium interuallū eſt finituz igit̃ per locum econtrario:quarūcūq; infinitarū linearū e centro.c.egredientiū interuallū erit infinitū.⁊ ita interuallū.a.e.b.linearuz c.a.⁊.c.b.erit infinitū:cum ſit linearū infinitarū e cētro.c. egredientiū.⁊ ita pꝫ ſuppoſitio.vꝫ ꝙ interuallū extra qḋ nullū poteſt eſſe aliud.vtpote.a.e.b.eſt infinitū:quę erat ſuppoſitio. ℂ Nec mireris ſi ſuppōnem dictam probauerit loco econtrario:qꝛ illa eſt q̃ſi per ſe nota ꝑua egens inuitione. Modo ait Auerroes 2° phyſicorū ꝓpoſitiōes per ſe notas nō pbari niſi topicis medijs:cum indigeant parua inuitione. Hęc Auerroes/⁊ recte. O Sol.dubi. Cō.3.

Auerroes 2° textuz illū.[Dico aūt linearū] Aliter exponit:velle.n.videtur Ariſtotelē pbare ſuppoſitionez ſcḋam:quę fuit ꝙ ſi corpus circulare ſit infinituz:interuallū linearum e medio egredientiū erit infinitū etiaz. Ad pbationem illius velle videtur ꝙ Ariſtoteles acciperet definitionē infiniti.quę eſt ꝙ infinitum eſt quātitas maior omni quātitate data.⁊ ꝓpterea Ariſtoteles/vt Auerroes exponit/inquit. Dico aūt linearum interuallū ſupple tu eſſe infinitū:qꝛ eſt ſpatium ſiue interualluz:ſupple extra qḋ nulla magnitudo lineas tangens maior ſupple ſumi pōt.ecce quō Apud Auerroem ſuppoſitionez pbare videtur per definitionē infiniti.definitionē 2° illā infiniti vult Auer.eſſe pbatam ab Ariſtotele in textu pmo per locum a cōtrario:vtpote per diffinitionem finiti.videlicet quia finitarū diſtātia ſemper eſt finita.igitur infinitarum erit infinita. Hec Auerroes de illius loci expoſitione:quę nō diſplicent:lꝫ aliquantulum verba Ariſtotelis corrumpant. Quę Auer. cō.31. P

ℂ Preterea ſemꝑ dato/maius accipi ꝯtingit.

ℂ Scḋo pbat illāmet ſuppoſitionē illo modo expoſitaz/vel definitionem dictam infiniti ſm Auerroem.⁊ ſyllogiçat ſic omne illud cuius quouis accepto vel dato/ſemper ex eo poteſt maius accipi:eſt infinitum:vt tertio phyſicoꝝ eſt dictum.Sed interuallum linearum egredientium e centro corporis circularis infiniti eſt cuius quouis accepto/poteſt maius ex eo accipi igitur eſt infinitum. Q

ℂ Quare quemadmodum numerum ex eo dicimus infinitum:quia maximus nō eſt:eadem ratio ⁊ de ſpatio.

ℂ Tertio pbat eandem ſuppoſitionē/vel dictam definitionem:per locum a ſimili in numeris:⁊ ſimul ponit rōnem tertiā/⁊ concluſionē:⁊ ꝓpterea vſus eſt nota illatiua quare.⁊ arguit ſic/ſicut in numeris ⁊ diſcretis:ita in continuis:cauſatur enim diſcretum ex diuiſione continui.Sꝫ in numeris infinitus numerus non eſt ille:qui eſt maximus:ſed qui omni dato eſt maior:⁊ qui cuius quouis accepto ſemper reſtat maius accipere.igitur in ſpatijs ſpatium infinitum erit:nō qḋ eſt maximuz/ſed qḋ omni dato eſt maius:⁊ cuius quouis accepto ſemper reſtat maius acceptibile.

A acceptibile.⁊ ſupple tu minorē:ſed interuallū linearum c.a.⁊.c.b.eſt illud/cuius quouis accepto ſemꝑ reſtat accipiendū maius.igitur tale interuallū eſt infinitū:⁊ ſic pȝ

Cōę Auer. cō.31. ſuppoſitio.℄ Auerroes ꝟo ait ꝙ Ariſtoteles nō induxit niſi conuerſuȝ vt oſtēderet nobis definitionē ꝯuerti cū definito.vbi debes ſcire ꝙ hęc ꝓpoſitio infinitū eſt quātitas:quę eſt maior quauis data:ꝯuertitur ſic:quātitas quę eſt maior quauis data:eſt qd infinitū.Ariſtoteles igiť nō poſuit ſm Auerroē ꝓmā:quę eſt ꝓpoſitio ꝯuertibilis:ſed ſcđam quā vocat conuerſuȝ ſiue ꝯuertentem:⁊ cauſaȝ ait Auerroes/vt indicaret definitionē infiniti eſſe bonam qꝛ ꝯuertitur cum eo.Hęc Auerroes:quę ſunt nō neceſſaria. tamen ſyll̄s cōponatur hoc pacto apud Auerroeȝ:qđ eſt quantuȝ omni dato maius eſt infinitum dicta linearū diſtantia eſt quantū omni dato maius.igitur eſt infinita.

B ℄ Si igitur infinitum pertranſiri non poteſt: interuallum neceſſario infinitum eſt cuȝ cęlum infinitū ſit.nō igitur circulo moueri pōt. At cęlū circulo moueri cernimus.rationeqȝ definiuimus circularem motū eſſe alicuius.

Cęlū eſt ꝟbū ſupplētū in textu.

℄ Ex his cōponitur demōſtratio hoc pacto/nullū infinitum pōt pertranſiri.interuallū dictarum linearū.c.a.⁊.c.b.eſt infinitū.vt ex ſuppoſitiōe 2ᵃ perſpicuū eſt:⁊ rōneȝ breueȝ adijcit/⁊ inq̄t.Cum cęlū ipm infinituȝ ſit.concluſio debet eſſe.igitur interuallū linearuȝ.c.a.⁊.c.b.pertrāſiri non pōt.Uerū nō poſuit hanc ꝯcluſionem principalē: ſed concluſionē:quę huic ſubaccipiť.vȝ non igitur cęluȝ

C circulo moueri pōt.Hęc enim cōcluſio ſequitur ad principalē ꝯnē.nā ſi iteruallū illđ ꝑtranſiri nō pōt:cęlū moueri nō pōt circulo.qꝛ ſi circulo ſi moueret:opoꝛteret iteruallū illud pertranſiri:vt oībus conſtat.deſtruit ꝯnſ per ſenſuȝ ⁊ rationē/⁊ inquit.At cęluȝ circulo moueri cernimᵘ:vt ſolem.24.horis vniuerſaȝ terrā circuire.ꝓterea ratiōe definiuimus circularē motuȝ eſſe alicuᵘ coꝛpis:qđ tali motu ꝑ ſe moueť.igiť ꝯ ſubaccepta ē ipoſ̄e:⁊ ita ꝯ ꝓnˡᵉ erit ipoſ̄is ⁊ nō ꝓpter ſyllogiſmuȝ:igitur ꝓpter ꝓpoſitiones: ⁊ non ꝓpter maiorē:quę oībus conſtat.igitur ꝓpter minorem,minor eſt ꝙ interualluȝ dictarū linearū eſt infinitum.igitur hęc minor eſt falſa:⁊ hęc minor non eſt falſa: niſi ꝓpterea qꝛ ꝓma ſuppoſitio eſt falſa.hęc enim minor ſequiť ex ſuppoſitione ſcđa:quę ſequitur ex ſuppoſitione prima:quę ſuppoſitio ꝓma tenet ſi cęluȝ ipſuȝ eſt infinitum.igitur a ꝓmo ad vltimuȝ cęlum nō poteſt eſſe infinituȝ:qđ eſt ꝓpoſitum.℄ Siquis ꝟo voluerit rōnem cōponere hypothetice.ſic arguet.ſi cęlum eſt infinitū:lineę

Alia ſylli forma.

D egrediētes centro erūt infinitę:tenet argumentū ex ꝓma ſuppoſitione:ſi lineę egrediētes e centro erunt infinitę:interuallū dictarū linearū erit infinituȝ:per ſcđam ſuppoſitionē etiam.Si interuallū dictarū linearū erit infinituȝ:interuallū eiuſmodi ꝑtranſiri nō poterit.Si interuallum eiuſmodi ꝑtranſiri non poteſt:cęluȝ moueri circulo nō poterit.igitur a ꝓmo ad vltimuȝ ſi cęluȝ eſt infinitū: cęlū non mouebiť.Conſequens vltimū eſt contra ſenſuȝ/ ⁊ contra rōnem/⁊ ipoſſibile.igitur primū antecedēs erit ipoſſibile.at primū antecedēs eſt ipoſſibile.igiť eius oppoſitum eſt neceſſariū:⁊ ita cęluȝ erit finitū:qđ eſt eiᵘ oppoſitum:hęc de prima ratione Ariſtotelis.

Cōę Auer. cō.35.

Auerroes ꝟo īquit.Inducamus ergo hᵒ rationē ſpectabilē hoc eſt deſcribēdo figuram in puluere more perſpectiuoꝝ.Unde Auer.ducit ad q̄dam ipoſſibilia:vltra illa:quę Ariſto.tangit: deſcripta.ſ. figura:deducit non ſolū ad hoc ꝙ vnum interuallū infinitum ꝑtranſiretur:ſed ꝙ infinita numero ⁊ quātitate ꝑtranſirentur:naȝ e centro.c.vel.b.coꝛporis circularis infiniti poſſunt egredi nō modo duę lineę.videlicet.c.a.⁊.c.

E b.ſed infinitę:inter quas omnes ſemper interuallū erit infinitum:⁊ ita erunt iterualla linearuȝ infinitarū ⁊ numero ⁊ dimenſiōe infinita.Quare cum cęlum in.24.horis circuit:vnus punctus in cęlo deſcriptᵘ oīa illa iterualla infinita nūero ⁊ dimēſiōe ꝑtranſibit.℄ Unde formando ea quę Auer.dixit:poſſumᵘ arguere:ſi cęlū qđ in 24. horis moueť ab oꝛtu in occaſuȝ redeundo in oꝛtum:eſſet infinitū:ſequereť ꝓmo ꝙ infinitū ſpatiū tēpoꝛe finito ꝑtranſireť.deduciť ſupponendo ꝙ.c.a.ſit linea recta mota ad motū totᵘ coꝛporis ſphęrici infiniti verſus.c.b.lineā rectā q̄ſcentē egredientē ab eodeȝ centro.c.in quo ambę cōcurrunt.tunc ſm iſtā imaginationē pȝ aliquādo lineā c.a.foꝛe ſuppoſitam.c.b.lineę:⁊ aliquādo vltra foꝛe.igiť cuȝ diſtantia inter illa ſit infinita:vt ſuppoſuit:in tēpoꝛe finito ſpatiū infinitū erit pertranſitū.Seq̄tur ſcđo ꝙ ſpatia infinita ꝑtranſirentur tēpoꝛe finito qđ deduciť etiaȝ:

Dicta Ari. ad ſoꝛāȝ reducuntur.

F qꝛ a centro.b.vel.c.illius coꝛporis infinitę lineę pn̄t egredi inter quaruȝ quaſlibet duas ſemꝑ ſpatium erit infinitum:tunc ſupponať omnes q̄ſcere pręter vnaȝ:quę moueatur ad motuȝ coꝛporis infiniti:vtpote.c.a.⁊ ſeq̄tur ꝙ illa ꝑtranſibit īfinita ſpatia tp̄e finito:⁊ tūc ex his ſeq̄tur ſi cęlū eſſet infinituȝ:ꝙ vna linea ꝑtranſibit infinita ſpatia tēpoꝛe finito:⁊ tunc ex his ſequitur ſi cęluȝ eſſet infinitum:ꝙ vna linea pertranſibit infinita ſpatia magnitudine/⁊ multitudine.hęc Auerroes.

Solet addubitari ſi corpus ſphęricū eſſet infinitū:an haberet centruȝ: ⁊ videtur ꝙ nō.Nam vbi infinitū eſſet:nō haberet circūferentiam vltimā.caret eniȝ vltimo infinitum ipſum. Ubi autē vltimaȝ circūferentiaȝ nō haberet:ꝓculdubio nec centruȝ:cum centruȝ ſit e quo lineę ad circūferentiā ductę ſunt ęquales.Pręterea centrū mediū eſt coꝛporis ſphęrici circūferētia extremū.at īfinitū eſt ſine medio ⁊ extremis.℄ Iuniores dicunt aliud eſſe centrū motᵘ:aliđ magnitudinis:⁊ ita concedūt vbi ſphęricū eſſet infinitū: illud habere motus centrū:nō autem centrū magnitudinis.℄ Sed ſolu.hęc nō eſt intelligibilis.Primo qꝛ motus ⁊ magnitudo quo ad diuiſionē ⁊ extenſionē ſeſe conſequuntur:vt in ſexto phyſicę auſcultationis dictum eſt: ⁊ dicemus:nō igitur eſt itelligibile motū habere centruȝ: magnitudineȝ ꝟo:cui coextendiť:nō habere.cum omne qđ in motu ipo eſt ſignabile:⁊ in magnitudie ſignari poſſit.℄ Scđo nunꝙ legi in motu eſſe centruȝ niſi ratione eius magnitudinis:quę illo mouetur.Quare nō pōt aliquis itelligere centrū eſſe in motu dabile:qđ nō ſit dabile in magnitudine:quę illo moueť motu.℄ Tertio videtur ꝙ hęc centra ſint idem centrū.nam centrum magnitudinis ſm illos eſt e quo omnes lineę ductę ad circūferētiaȝ ſunt ęquales.Si igitur eēt dabile centrū motus:tale nō eſſet niſi in medio motus:vt ſupponit Ariſtoteles ⁊ ſi in medio:ab eo omnes lineę ductę erūt ęq̄les:⁊ ita centrum motus erit centrū coꝛporis:quare erit ideȝ centrū motus:qđ centrum magnitudinis.Quarto ſi tale ſphęricum infinitum haberet centrū motus:tunc haberet motum:qꝛ ſicut ſi haberet cētrū magnitudis:hr̄et magnitudinem:ita ſi habet centrum motus:habet motuȝ.hoc aūt eſt falſuȝ:qꝛ tunc Ariſtoteles ſuppoſuiſſet tale corpus habere motū:qđ ipſe deſtruit.℄ Ioannes ꝟo dicit corpus ipſum ſphęricum bifariaȝ cōſiderari:⁊ quo ſphęricum ⁊ quo infinitum:quo quidem ſphęricū:habet centrum:vt eius oſtendit definitio:eſt enim ſphęra e cuius cētro oēs lineę ad circūferentiam ductę ſunt ęquales.Quo ꝟo infinitum:caret ⁊ medio ⁊ fine.℄ Sed hęc Ioānis ſolutio

Queſtio.

G Sol.Hale.

Confutatio

H

Sol.Io.

Confutatio

I vera eſt:ſed non eſt ad ppoſitum:erat enim dubitatio ſi
corpus ſphericū eſſet infinitū:vtrū haberet centrū:mō
h nihil aliō ē q̄rere q̄ʒ vtrū corp⁹ ſphericū iſi^m: vt corp⁹
ſphericū iſi^m.habeat centrū.⁊ ſic ſolutio nō eſt ad ppo^m.
Sol. ppria ¶ Propterea dicerē rōnē in ſe falſaʒ inferre ɔtradicto/
ria:vt.5.metaphyſicę di.hęc eſt rō in ſe falſa ſphericū in/
finitū.naʒ eoipſo qō intelligitur ſphericū:intelligit̄ habe
re centrū:vt eius deſinitione ɔſtat.Eoipſo qō itelligit̄ in/
finitū intelligit̄ carere centro.quare ſphericuʒ īfinitū eſt
rō in ſe falſa:q2 infert habere centrū ⁊ nō habere centrū.
Ex hoc ſoluo ea ſolōne:quā ipſe negat:⁊ dico q vbi da/
retur corpus ſphericū infinitū:ſeqtur ipʒ habere centrū.
Dubitatio. nō tñ dōm illud carere centro:q2 ſeqtur vtrūq3.¶ Sed
occurres ⁊ doce:ſi in rōne ſpherici intelligitur finitudo.
igitur Ariſtoteli ſuffeciſſet pbare celuʒ eſſe ſphericū.nā
mox haberet intentū. ad qd igit̄ tantopere laborauit p/
Solutio. bare celū eſſe ſphericū finitū.¶ Dicerē aliquā rationem
K eſſe in ſe falſaʒ apud ſapiētes:quę nō videtur in ſe falſa.
Aliquaʒ videri in ſe falſaʒ:q̄ apō ſapiētes nō eſt i ſe falſa.
Solē eē maiorē terra apud ſapiētes nō eſt falſa:tñ appa
ret falſa:celuʒ ſphericū eſſe infinitū apud ſapiētes eſt rō
in ſe falſa:nō tñ videt̄ falſa:q2 videt̄ quaſi appens celuʒ
e parte cōuexi eē infinitū:e pte noſtra finitū.Ari^{les} occur/
rit non modo his quę vident̄ ſapientib⁹:ſed ɔtra appa/
rētia falſa:⁊ ita laborauit:vt etiā occurreret his quę appa
Alia ſol. rent:⁊ non ſunt.¶ Conſueui etiaʒ ols dicere ad pncipa
le q Ari^{les} ex cōceſſis arguit:ſupponit enim tāq̄ notum
ad ſenſuʒ ex pte cōcaui celū ipm eſſe finituʒ:hoc enim ⁊
ſenſui pʒ:⁊ ab aduerſarijs ɔceditur:ſʒ q2 ambiguū eſt de
conuexo celi:ideo ſupponit centrū ſaltē ex pte cōcaui ce/
Sol. Alber li:⁊ ex his conceſſis arguit.vt pʒ.¶ Albertilla captiun/
ti. q̄ eſt ſolo culatorū pceptor dicit pōneʒ illaʒ eē ipoſſem:quę vellet
ppria. ſphericū corpus eſſe infinitū:q2 ipoſſe eſt illud:ad qō p/
L poſitiones ſequuntur cōtradictorię mō ad dictā pōnem
ſequit̄ tale corpus habere centrū:q2 ſenſu pʒ ipʒ moueri
circulariter:⁊ ita circa centrū:⁊ ſeqtur ipm nō habere cē/
trū:q2 ex quo eſt infinitū:caret medio.⁊ ita cētro.Quare
Alia ſolo. poſitio eſt impoſſis:qō Ari^{les} multifariā pbat.¶ Sunt
etiā qui dicūt:corpus ſphericū infinitū carere medio po/
ſitiue:qō.ſ.equal'r diſtet ab extremis:cū nō habeat extre/
mū.Pōt tñ habere mediū negatiue:imo quelibet ps infi
niti poſſet dici mediū negatiue:q2 ipſa nō magis appro/
Qual' ſolo. pinquat vni extremo q̄ʒ alteri.¶ Sed quicqd ſit de ſolu
tionis veritate:ſolutio nō eſt ad ppoſituʒ:q2 ſiue habeat
mediū poſitiue ſiue negatiue:mediū ſpherici eſſe nō pōt
centrū:niſi hoc pacto ſit mediū:qō ab eo ad circūferētiā
oēs lineę ductę equales ſint:⁊ hoc pacto de centro loqui/
tur Ari^{les}:quare dicendum vt diximus.

Scda qō. **Secundo** pncipal'r dubitat̄:q2 Ari^{les} ducit ad hoc
impoſſe.vʒ q infinitū ſpatiū in.24.ho/
ris ptranſiretur.Mō hoc videt̄ poſſe vt ſi aliqd̄ mouere
M tur in ptibus pportionalib⁹ horę future minorib⁹ termi
naris ad finē ſup ptibus pportionalib⁹ vnius pedalis co
lūnalis:incipiēdo a maiorib⁹:⁊ in qualibet pte pportio/
nali horę ptranſeundo pedale lineę gyratiuę īfinite tale
corpus gyrātis:tūc.n.in vna hora:quę eſt tēpus finitū:p
tranſiretur tota dicta linea gyrās oēs ptes pportionales
illius corporis:quę eſt infinita:cū ſit ɔpoſita ex infinitis
Sol. Haie. ptibus pedalib⁹ nō cōicantibus.¶ Iuniores dicunt di/
ctum caſuʒ eſſe imaginariū:nō aūt poſſeʒ naturalr:q2 tūc
infinitū intenderet̄ talis motus localis:qō eſt naturalr i/
Confutatio poſſibile.¶ Sed hi viri admittūt caſuʒ tāq̄ poſſibilem
ad imaginationē:qō videt̄ falſuʒ:nam ex poſſi ſm imagi
nationē nunq̄ ſeqtur impoſſe ſʒ imaginationē.modo ad
tale conceſſuʒ ſeqtur tale ptranſitū eſſe finitū ⁊ nō eſſe fi
nitū:qō eſt impoſſe ſm imaginationē.igit̄ ⁊ caſus eſt ipoſ N
ſibilis ſm imaginationeʒ ⁊ qō illud ſequat̄:⁊ deducit̄:q2
illo caſu poſito dictū ſpatiū eſſet infinitū:q2 ex ptibus i/
finitis non cōicantibus reſultat:⁊ poſito vltra qō tēpore
ptranſirent̄ finito:eēt finitū ex ſexto Auſcultatōis phyſi
cę.Quare tale ſpatiū lineale eēt infinitū ⁊ eēt finitū:⁊ ita
finitū:⁊ nō finitū:quare eſſet ipoſſibile ſʒ imaginationē.
¶ Nonnulli diligētius:⁊ magis pipatetice dicūt totū ca Alia ſolo.
ſum eſſe ipoſſem ⁊ ſimplr:⁊ ſm imaginationem:q2 ex eo
poſito ſeqtur impoſſe ad imaginationē:vt dictuʒ eſt.Tñ
q̄libet pars caſus eſt poſſis naʒ pertranſiri pōt hęc ⁊ hęc
pars lineę tēpore finito:tota tñ ptranſiri nō pōt.¶ Ego Sol. ppa.
ro miror hos oēs:vident̄ enim obliti eoꝝ:quę Ari^{les}
ad Zenonē ſcribit:in.6.phyſicę auſcultatiōis.oēs eniʒ hi
cauilli pcedunt ex magnitudine diuiſa in potētia ad eaʒ
actu diuiſaʒ.Ariſtoteles eniʒ cōcedit ſpatiū infinitū ſm
diuiſionē in potentia poſſe ptranſiri:in actu ro minime. O
modo dico q diuiſio horę in ptes pportiōales infinitas
eſt in potētia:⁊ nō in actu.Silr diuiſio pedalis colūnę p
lineā circūgyrantē eſt in potētia ⁊ nō in actu:⁊ ita ſeqtur
talē lineā infinitā in potentia ptranſiri poſſe tēpore actu
finito:potētia tñ infinito.qm eodē mō ⁊ tēpus/⁊ motus/⁊
magnitudo diuidi pñt.Qua rōne mirari debem⁹ captiū/
culatores:q2 per diuiſiōes ſemp pficiſcunt̄:⁊ nūq̄ ad ſo/
lutiones pipateticas aiaduertunt:oēs eni eoꝝ cauilli ex
ignorātia doctrinę pipateticę pficiſcunt̄:vt deo duce in
diſputationibus metaphyſicis oñdemus.

Tertio pncipal'r dubitat̄:q2 Ari^{les} videt̄ ſuppone/ Tertia qō.
re dictas inter duas lineas ſpatiū eſſe infini
tū:qō eſt falſuʒ:naʒ tale ſpatiū lineis clauditur:⁊ ita ter/
minis.igit̄ videt̄ finitū:⁊ ita Ariſtoteles ſupponit falſuʒ.
¶ Pterea.Ariſtoteles videt̄ ſupponere ibi eē ſpatiū: P
qō eſt falſuʒ:cū ibi nullū ſit ſpatiū.vbi enim eēt tale ſpa/
tiū infinitū:ſupra quo mot⁹ ſpherici infiniti fieret.ex quo
corpus tale ſphericum ſua infinitudine totuʒ occuparet Solutio.
locū.¶ Has rōnes recte ſoluit Albertilla:q2 ppoſitionē
intelligit.vt nos diximus.Unde cōcedo vbi tale corpus
ſphericū infinitū circulariter motū daret̄:⁊ in eo eēnt ta/
les duę lineę itellectę infinitę.vʒ egrediētes e centro iter
eas ſpatiū itereeptū eēt finitū:q2 vt rō ɔcludit eēt termi
nis clauſuʒ.itēq3 ⁊ ſpatiū tale eēt infinitū:vt ratio Ariſto
telis pbauit:q2 cū illę lineę egrediētes e centro pcedant
in infinitū:⁊ nō pcedant paralelliter:⁊ non claudant̄ ad
vnuʒ punctū:q2 tunc nō eſſent duę lineę:ſed vna.tandeʒ
ad infinituʒ pcedentes infinitū ſpatiū illę ɔcludent:⁊ ita
ſequitur illarū ſpatiū eſſe finitū:⁊ infinitū.cauſa autē eſt
q2 añs eſt impoſſe:⁊ implicat ɔtradictionē.ſphericū eniʒ
infinitū circulariter motū eſſe eſt impoſſe iplicans cōtra/
dictionem:q2 ad ipſum ſequūtur oppoſita.Seqtur.n.a
pmo ad vltimū ſpatiū illud eſſe finitū:⁊ nō eſſe finitum:
vt deductū eſt.¶ Ad 2^m recte Albertilla ſoluit:q2 Ari^{les} Q
ſupponit tale ſpatiū eē ſaltē poſſibile ad imaginationeʒ:
modo arguit more boni pioriſtici ex hoc poſſi ad imagina
tionē:⁊ ex illo videlicet corpus ſphericū eſſe infinitum:
inferendo vnum ipoſſibile ad imaginationē.videlicet q
ſpatium infinitum ptranſiretur tempore finito.hoc eniʒ
eſt ipoſſibile ſimpliciter ⁊ ſm imaginationeʒ.Modo ex
regula prioriſtica:cum hoc ipoſſibile ſequatur:⁊ non ex
poſſibili ad imaginationem:quia ex poſſibili nunq̄ ſeq/
tur impoſſe:ſequetur ex illo coaſſumpto.videlicet ſpheri/
cum circulariter motum eſt infinitum quare hoc eſt oi/
no impoſſibile:⁊ ſm imaginationē:⁊ ſm rem.¶ Quar/
to dubitant quia ratio Ariſtotelis hoc pacto poteſt impe
diri q tale corpus ſphericum circulariter motum moue
tur non quidem tempore finito vt ſupponit Ariſtoteles:

ſʒ tempore

A Solutio.

ſʒ tempore infinito. ¶ Poteſt dici φ Ariſtoteles arguit ex conceſſis: ſupponit enim celum moueri in.24.horis vt ſenſu patet. Preterea Albertilla aliter oſtendit: et tu conſidera: que dicit.

¶ Preterea a finito tempore finitum ſi abſtuleris: ⁊ reliquum finitum eſſe: ⁊ principium habere neceſſe eſt.

Que expoſitor de rōnū differētia.

¶ Hec eſt 2ª ratio: q̃ (Ut expoſitor ingt/⁊ recte) differt a pma: quoniā pma pceſſit ex hoc qđ diſtātia que eſt iter duas illas lineas e centro egrediētes erat infinita: ⁊ impertranſibilis. At hec ſcđa pcedit ex eo: q2 linee deſcripte in corpe infinito ſiue in eius loco nō poſſunt ſeſe iterſecare: vt dicetur. Uerū more boni mathematici: anteq̃ ad rōnez accedat: facit ſuppōnes. ſupponit igit̃ pmo illud q̃ſi principiū. vʒ φ ſi a tēpore finito tēpus finitū abſtuleris: reliquū qđ remanet neceſſe eſt eſſe finitū: ⁊ habere pncipium ⁊ etiam finem. hoc eſt quaſi principium in hac ſciencia: quia in geometria fuit deductum: nam ſi quod remanet: eſſet infinitū: tunc ps eēt maior toto: nā tēporis qđ ponebat̃ finitū: due erant ptes. videlicet ablatū: ⁊ qđ remanet: modo ſi qđ remanet: eſt infinitū: cū ſit illius totius ps: toto ps eius eſſet maior. pʒ igitur ſuppō.

B

Uerborū ꝯſideratio.

¶ Quo ꝟo ad verba attinet: videt̃ mihi φ ꝑticula illa: ⁊ teneat̃ expoſitiue: ita vt ſit ſenſus neceſſe eſt ⁊ reliquuʒ eſſe finitū: ⁊ pro ideſt ⁊ habere pncipiū ⁊ finē: q2 ſic finitū deſcribit̃.3. phyſice auſcultationis.

Que Auer. cō.36.

¶ Addit aūt Auer. hāc eſſe diſpōnē cuiuſlibʒ finiti: qđ itelligo φ hec ſuppoſitio Ariſtotelis eſt diſpoſitio ideſt deffinitio cuiuſlibet finiti. Solet eniʒ deffiniri ſic: finitū eſt qđ ſi ab eo remoueat̃ finitū: remanet finitū: vel pōt intelligi φ hec ſit diſpoſitio ideſt ꝓpriū cōueniens oī finito: vt finito magnitudine/⁊ multitudine. hec Auer. ⁊ recte dicit: quouis modo intelligat̃.

C.

¶ Si autē ambulationis tēpus principiū hʒ: ⁊ motus principiū eſt. q̃re ⁊ magnitudinis: qui ambulauit. Silr autē hoc ⁊ in ceteris.

¶ Scđo ſupponit tēpus motū ⁊ mobile ſeſe quo ad finitudinē infinitudinēue ꝯſeq: ita vt ſi tēpus pncipiū fineq̃ habuerit motus ⁊ mobile ipʒ ēt pncipiū fineue habebūt: ⁊ ſi tēpus pncipio fineq̃ caruerit: mot⁹ atq̃ mobile pncipio fineq̃ carebūt: ꝯ ēē ſeſe hñt vt in ſexto eſt diſputatū. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet aiaduerſiōe dignū: Ariſ[tote]les in pſenti textu vti mirabili arte: qt ponit ſuppōneʒ: ⁊ illius quaſi ꝓbationeʒ per exemplū. dicit enim ſi aūt ambulationis tēpus pncipiū ⁊ ſupple finē hʒ: ⁊ mot⁹ ſupple ambulatiui ipſi⁹ pncipiū eſt: ſic igitur hypothetica eſt ſi tēpus menſurans ambulationē eſt finitū: ambulatio ipſa finita eſt. Ex hoc iſert: quare ⁊ magnitudinis: que ambulauit ideſt ipſi⁹ mobilis ambulatiui erit pncipiū ⁊ finis.

D

ſic igit̃ ex his verbis habem⁹ tēpus ambulatiōis/ambulationē ipſaʒ/⁊ mobile ambulatiuū ſeſe ꝯſequi quo ad finitudinē infinitudinēue. Inferens ꝟo ſuppōnē q̃ſi vniuerſalē. inquit. Silr aūt hoc ⁊ in ceteris. quaſi dicat ſicut igitur in tēpore ambulatiōe ⁊ ambulabile ſeſe hñt finitudo ⁊ infinitudo: ſic ⁊ in oīb⁹ motib⁹ cuiuſuis rōnis. Quare vlr ⁊ pʒ ſuppoſitio φ mot⁹ mobile ⁊ tēpus ſeſe conſequuntur quo ad finitudinem infinitudinemq̃: hec erat ſuppoſitio: vbi mirum artificium patet: nam Ariſtoteles ſimul ſuppoſitionem ⁊ quaſi rationem per exemplum attulit.

Que expoſitor.

¶ Expoſitor velle videt̃ ꝑ ambulationē ſeu inceſſuʒ: vt ipſe in ſuis hʒ tranſlationib⁹: motū celi: ⁊ ita velle videt̃ Ariſ[tote]lem arguere a motu celi ad alios mot⁹: vnde dicit ⁊ ſicut hoc dicimus in motu celi: ſilr opʒ ſe habere in

Confutatio

alīs motib⁹ ⁊ mobilib⁹. ¶ Sed hoc qđ expoſitor dicit pace tāti viri duplr nō videt̃ conſonū. Primo qt grece inceſſus legit̃ βαδίσεως mō vadiſis grece eſt ambulatio: qua hoīes ambulāt: ⁊ animalia ꝓficiſcunt̃. nō igit̃ ad celi motū pōt applicari. Scđo eēt in eius ꝓbatione petitio quedā pncipij: nā Ariſ[tote]les intēdit ꝓbare motū celi: ⁊ tēpus illius/⁊ celū ipʒ eſſe finita: ⁊ nunc velle videt̃ Expoſitor Ariſ[tote]lem ſupponere illud: ⁊ ab illa ſuppoſitiōe inferre in oībus: ⁊ ſic videt̃ quaſi idē q̃ſituʒ ⁊ ꝯceſſuʒ: qđ eſt vna petitionis pncipij ſpēs.

E.

Que Auer. cō.36.

¶ Auerro. ꝟo ꝑ vadiſim itelligit motū vlr ſumptū: ⁊ ita vult Ariſ[tote]lem ponere ſuppōnē hoc pacto/ſi tēpus eſt finitū: ⁊ motus erit finitus: ⁊ ſi mot⁹ eſt finitus: mobile eſt finitū: ⁊ tunc vult φ Ariſ[tote]les ſuppōnem reddēs vlez addat: ⁊ vt dixi de tēpore/motu/⁊ mobili: ita ēt in alījs. i. loco ⁊ ſpatio itelligat̃ vel in alījs. vʒ motu recto: ⁊ alteratiōe: nō igit̃ vult Auerroes Ariſ[tote]lem dediſſe ſuppoſitionē ⁊ eius ꝓbationē: ſʒ ſuppōneʒ in tēpore motu ⁊ mobili: addidiſſe ꝟo hoc idē ⁊ in alījs. i. loco ⁊ ſpatio: vel alījs. vʒ motu recto ⁊ alteratiōe: vt vlioreʒ redderet ſuppoſitionē. hec Auerroes: que ſunt plena errore: nā vadiſis grece eſt ambulatio ſeu inceſſus: ⁊ ꝓpterea Ariſ[tote]les arguere videt̃ ab ambulatione ad alios mot⁹. vt dictū eſt.

F

Error Aui.

Biſantius.

¶ Sunt qdaʒ q per magnitudinē hic intelligūt: nō mobile ipm: ſʒ ſpatiū ſupra quo fit motus: nā magnitudo eſt duplex que mouet̃: ⁊ ꝑ quā fit motus: itelligūt igit̃ tēpus ambulationem/⁊ magnitudinē ſuper qua fit: ſeſe conſeq quo ad finitudinē infinitudinēue. Auerroes aūt ⁊ Expoſitor ⁊ Simplicius itelligunt de mobili: qđ grecis ꝟbis cōſonat: dicit ὥστε καὶ τοῦ μεγέθους ὃ ἐβάδισεν. i. q̃re ⁊ magnitudinis que ambulauit. dicit eniʒ: qđ eſt relatiuū neutri generis in caſu nominatiui: referēs Megetos: qđ eſt neutri gñis apud grecos. Tu ꝟo conſidera: nā ēt in.6. phyſicoꝝ pſepe Ariſ[tote]les vſus eſt ꝓ accuſatiuo/ vt ꝓ ꝑ qđ: vt notaui illic. ſʒ vtcūq̃ ſit ſuppoſitio ſcđa eſt tēpus motū ⁊ mobile: atq̃ ſpatiū ſeſe conſeq quo ad finitudinē infinitudinēq̃: hec eſt ſuppoſitio. que his ex ꝟbis colligitur.

Epilogus ſuppōnis.

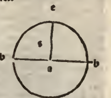
G

¶ Sit itaq̃ʒ. a. g. e. linea infinita ea ex pte: in q̃ eſt. e. que autēʒ. b. b. vtraqʒ ex pte infinita. Si igitur. a. g. e. linea ſecans ab. a. centro circulū deſcribat: q̃ñqʒ. a. g. e. linea ꝑ. b. b. lineā circlo mouebit̃ finito in tēpore. oē eni tēp⁹ in quāto celū ipʒ circulo latū eſt finitū ē: ⁊ id ergo tēpus: qđ eſt ablatū: in quo ſecans linea ferebatur: finitum erit. erit igitur principiū q̄dam quo primū. a. g. e. linea. b. b. lineā ſecuit: qđ qdem eſt impoſſibile. non igitur contingit circulo moueri infinitum. Quare nec mundus ipſum ſi infinitus eſſet.

Linea ꝟbū ē ſuppleuʒ: qt nō eſt i grecoꝝ ſʒ in oīb⁹ itelligitur.

Ipſo ꝟbū eſt ſuppleuʒ ad ſenſuʒ Ariſ.

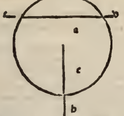
¶ Conſtitutis igitur ſuppoſitionibus: nunc Ariſ[tote]les demonſtrat ꝯcluſionē pdictam. vʒ φ celū qđ circulo mouet̃ in.24. horis: nō ſit ifinitū: ⁊ more geometre deſcribit exēpluʒ in puluere: i quo vis oīs demonſtrationis conſiſtit: ⁊ ingt. Sit itaq̃. a. g. e. linea ifinita vna tm̄ ex pte. vʒ illa: in q̃ eſt. e. vtpote finita ex pte cētrie q̃ ꝓficiſcit̃. infi[nit]a ex pte ꝯuexi ſiue dorſi ipſius celi verſus qđ ducit̃ per imaginationē. hoc cōſtat per aduerſariū veritatis: q aſſerit celū ex pte noſtra finitū eſſe: ex pte ꝟo dorſi in infinitū ꝓtendi: hec linea. a. g. e.

H

I in tota demonſtratiōe p̄ſenti ab Ariſtotele appellatur linea ſecans: ſiue īcidēs: ꝓpter cauſaȝ quā dicemus. Scdo dicit ſit vna alia linea: que dicat̄.b.b. vtraqꝫ ex pte infinita: naȝ ad imaginationē tranſeat p centruȝ.a. ⁊ ꝓducatur vtraqꝫ ex pte ad īmenſum verſus.b.b. ꝙ hec ſit infinita vtraqꝫ ex pte: pȝ ad imaginationeȝ aduerſarij: qui ex pte noſtra celuȝ aſſerit finitū ex pte dorſi infinitū. hec linea in demonſtratione p̄ſenti dicit̄ inciſa: ſiue ſecta: qꝛ ponit̄ ſtans ac imobilis: vt dicemus. Tertio vult ꝙ.a.g.e. linea ſup cētrū.a. mota.in.24.horis orbē.e.b.b. totū deſcribēs ab.e. puncto lineā.b.b. totam ptranſeat: pȝ qꝛ ſi ſuo motu totū orbē.e.b.b. ab ortu per meridiē ⁊ p occaſuȝ in ortuȝ rediens deſcribat: neceſſe eſt vt totam lineam.b.b. ſecet cum ſit ea: ſup qua medietas orbis deſcribit̄ ⁊ poſita ſit ſtans ac imobilis: ꝗbus pȝ lineā.a.g.e. dici ſecantē ſeu incidētē: qꝛ ſecat.b.b. imobilē: lineā ſo.b.b. dici ſectā ſeu in
K ciſſam: qꝛ ab ipſa a.g.e. linea que mouetur incidit̄: hec eſt tertia ps exēpli que nō deſcribit̄ in puluere: ſed ſumitur tanq̄ deſcripta: vt pȝ in ſuo modo loquendi: tunc ſyllogizat hypothetico ſyllogiſmo a primo ad vltimū ex deſtructione conſequentis inferendo oppoſitum antecedentis. in quo ſyllogiſmo ſupponatur vnum: quod in omnibus ſyllogiſmis huius partis ſupponitur. videlicet ꝙ celum ipſum: de quo eſt diſputatio nunc: in.24.horis ſaltē motu diurno moueatur. Intelligendo per celum totum ex omnibus orbibus aggregatum. hoc eniȝ Ariſtoteles ſupponit: vt conceſſum ab aduerſario: quia ſenſu perſpicuuȝ eſt: tunc arguit: ſi igitur a.g.e. linea: que dicitur in p̄ſenti demonſtratione linea ſecans ſeu incidens propter cauſam dictam: ab.a. centro deducta ad.e. partem per immēſum protenſa circulum deſcribat.e.b.b. quia per aduerſa
L rium in.24.horis orbem perficit ab ortu per meridiem rediens ad ortum: vt etiaȝ ſenſu patet. quandoqꝫ.a.g.e. linea per.b.b. lineaȝ circulariter mouebitur finito in tēpore deſcribendo ſemicirculum.b.b. oppoſitum ſemicirculo.b.e.b. per punctuȝ: quod ipſi.e. opponitur. probat conſequentiaȝ. vȝ ꝙ tempus quo.a.g.e. linea ptranſit.b.b. lineaȝ ſit finitū ex ſuppoſitione p̄ma: naȝ dicebat̄ a finito tēpore finitū ſi abſtuleris: qꝺ remanet: eſſe finitū. Cū igit̄ totū tēp⁹ q̄.a.g.e. linea vniuerſuȝ orbē deſcribit ſit finitū: qꝛ in.24. horis: igit̄ ps huius tēporis: qua ptranſit hanc lineā ſuper qua deſcribit̄ medietas orbis: erit finita: vt p ſuppōneȝ primā pȝ. hec pars temporis eſt ablata a toto. modo ſi totuȝ eſt finitū: ⁊ ablatū ⁊ qꝺ remanet poſt ablationem finita erunt. vltra ex hoc arguit: igit̄ erit aſſignare principium ex parte linee tangentis ⁊ ſecete: in quo primum linea a.g.e. lineaȝ.b.b. ſecuit: tenet argumentū p id qꝺ addebatur p̄me ſuppoſitiōi. videlicet ꝙ omne finitū habet p̄cipiū ⁊ finē. ē igit̄ totus ſyllogiſmus: ſi celū eſt
M infinituȝ: linea.a.g.e. ptranſibit lineā.b.b. infinitā tēpore finito. Si tēpore finito: igitur illius linee.b.b. dabit̄ principium ⁊ finis. tenet argumentū ex ſcda ſuppōne: nā hec tria quo ad finitudinē infinitudinēue ſe ↄſequunt̄. vȝ tēpus mobile ⁊ ſpatium: quare ſi tēpus quo.a.g.e. linea ptranſit.b.b. ſit finitū: linea.b.b. habebit principiū ⁊ fineȝ: qꝺ eſt īpoſſibile: qꝛ ponebatur infinita: cuius neqꝫ p̄cipium neqꝫ finem eſt aſſignare. Ex hoc infert ꝓpoſitum ⁊ inquit. Nō igitur poteſt infinitū moueri circulariter: ⁊ ita nec mundus pōt moueri circulariter: ſi eſſet infinitus. hec Ariſtoteles. Quo ſo ad verba attinet: debes ſcire in grecis codicib⁹ ſcribi ſic: ſi igit̄.a.g.e. linea incidēs ab.g. centro circulū deſcribat: ⁊ reliqua: ⁊ puto eſſe corruptuȝ: quia centrum ponebatur.a. ⁊ non.g. ideo ſcripſimus nos. a centro.a. alij ſo textum enituntur ſaluare: quod friuolum eſt: nihil faciens ad rem.

Auerroes ſo paucis mutatis format rōnem ſic: ⁊ deſcribit circulum in puluere.b.t.b. N Que Auer. cō.36.

O qui ex pte concaui ⁊ noſtra intelligatur finitus: ex pte ſo dorſi atqꝫ cōuexi intelligat̄ infinitus ad imaginationem aduerſarij: q celuȝ hoc pacto aſſerit: huius centruȝ ſit.a.c. centro eiuſmodi linea deducat̄.a.c.b. ex pte cōcaui atqꝫ centri finita: ex pte ſo cōuexi dorſiqꝫ infinita. vt aduerſarius aſſerit. Scdo deſcribit aliā lineaȝ extra centrū.a. ab ipſo.b. in.t. que linea eſt.b.t. hec non diuidit orbē in ſuas medietates: ſȝ in portiones: quarū minor eſt.b.t. Maior ſo.t.b.b. hanc Auer. chordā. vt vtat̄ mō loquēdi geometrarū: q lineas ſtabiles appellar̄ ſolēt chordas. hāc.n. Ari. vult eſſe imobileȝ vel ſaltē motā nō motu linee.a.c.b. ſȝ contrario motu. que in noſtra expoſitōe dicebat̄ ſecta linea ſo.a.c.b. appellat̄ ab Auer. linea exiens a centro ducta ad pteȝ circuli in qua nō eſt linea infinita oī ex parte que dī chorda: ſȝ eſt ducta ad.b. ptem oppoſitā.t.b. parti. hanc Auer. intelligit moueri motu orbis. videlicet ab.b. puncto verſus.b. ⁊.t. rediens in.b. punctū. habes igitur in exēplo orbē.b.t.b. ſcdo chordaȝ: que eſt.b.t. imobilem. 3°
P lineā.a.c.b. que mouet̄ motu orbis ab.b. per.b. ⁊.t. in.b. rediens. ¶ Tunc caſu deſcripto ſupponit vt ↄceſſum tam ab aduerſario: q̄ ad ſenſuȝ notū orbē ſic deſcriptū: q ponitur loco totius celi: in.24. horis pfici ſuā reuolutionē. Itē etiā lineā.b.t. infinitā eſſe vtraqꝫ ex pte: qꝛ ex quo celū ex pte dorſi eſt infinitū: linea illa q̄ ad oppoſita dorſo deducit̄: vtraqꝫ ex pte infinita relinquet̄. his ſic acceptis deducitur ſyllogiſmus hypothetic⁹ a p̄mo ad vltimuȝ h̄ pacto. Si celū ſit infinitū: qꝺ.24. horis circulariter ſuam agit reuolutionē: tunc linea.a.c.b. q̄ circulariter motu celi mouet̄ ꝟſus.t. ptranſibit lineā.t.b. infinitā vtraqꝫ ex pte tēpore finito: deducit̄ qm̄ linea.a.c.b. redit ad euȝ punctū e quo incepit vtpote ad.b.24. in horis. vt ſuppoſuimus: ſed tēpus quo ptranſitur maius eſt maius tēpore quo ptranſitur minus ab eodē mobili eodēqꝫ motore regulariter mouente ⁊ eodē modo vt ex p̄ma ſuppōne deducit̄.
Q igitur ſi linea.a.c.b. ptranſit totuȝ orbem.24. horis: ptrāſibit portioneȝ circuli.t.b. minori tempore: igit̄ tempore finito. Ultra quod pertranſitur tempore finito: eſt finitum per ſecundaȝ ſuppoſitioneȝ: quia tempus ſpatium ⁊ mobile ſeſe ↄſequuntur quo ad finitatē infinitatēue: igitur linea.t.b. eſt finita: qꝛ eſt ptranſita tēpore finito: ſȝ oē finitū hȝ p̄ncipiū atqꝫ finē. Quare linea.t.b. que ponebatur infinita eſt finita. Sed poſita erat infinita: igit̄ deductū eſt ad impoſſe. Quare p̄muȝ antecedēs eſt impoſſe qꝺ erat ponere celū infinitū. hec Auer. ⁊ addit Ari^{lem} vſum eſſe exēplo in puluere qꝺ eſt argumentū notū ad ſenſuȝ ⁊ particulare: vt daret intelligere ſyllogiſmū vlem notū ad intellectū: dixit auteȝ hec Auerroes qꝛ poſſet opponi Ariſtoteli cum eſſe vſuȝ demonſtratione ex ſingularib⁹: cui reſpōdet Auerroes accepiſſe ſingularia loco vlium.

A Animaduerte φ Auerroes aīt ꝓbat.c.b.ꝑtranſiri tẽpore finito:arguit eniȝ ſic,ꝑs tẽporis finiti eſt finita:tẽpus quo c.b.ꝑtranſit lineā.c.q.eſt ꝑs tẽporis finiti:q2 eſt ꝑs totius tẽporis quo ꝑtranſitur cęluȝ:qḋ tẽpus eſt finituȝ:q2.24.horis ↄtinetur.igiť tẽpus quo linea.a.c.b.ꝑtranſit lineaȝ t.b.eſt finitū. ¶ Sed tūc Auer.remõuet dubiū:q2 poſſet dici φ Ari^les vſus eſſet alia ſuppõne ab ea:quā poſuit ab initio:poſuit enim a finito tẽpore:finitū ſi abſtuleris:qḋ remanet,eſt finitū.at nunc accipit ꝑs finiti eſt finita:quę eſt ſuppoſitio alia ab illa. Rñdet φ ſunt ꝓpinquę:ꝛ quaſi vna virtute:ꝛ verū dicit.naȝ ex pma ſeqtur ſcḋa:a finito.n. finituȝ ſi auferas:qḋ relinquiť eſt finitū:hoc eſt q2 ꝑs finiti eſt finita. ¶ Tertio aduerte Auerroem in calce cõmenti aīt deducere ſyllm.vt poſtea deducet Ariſ.arguit enim φ his ſtantib⁹:nunc cęlū nūqȝ cõpleret reuolutionē ſuā ↄtra ſenſuȝ.deducit:q2 nõ põt cęluȝ cõplere reuolutionē ſuā:niſi linea.a.c.b.ꝑtranſeat lineā.t.b.ſȝ hãc ꝑtranſire nõ põt:deducit:q2 ſi ꝑtranſiret:oporteret dare punctuȝ primū in quo linea.a.c.b.tangeret lineā.t.b.Sed hic punctus talis ↄcurſus nõ eſt aſſignabilis:q2 in magnitudine infinita nullus eſt dabilis pmus punctus:ꝛ minime vltimus.igiť talis linea.t.b.nõ eſt ꝑtranſibilis:ꝛ per ↄñs cęluȝ nunqȝ cõplebit reuolutionē ſuam:ꝛ dicit Auerroes hanc eē aliā demonſtrationē a pdicta ideſt ab ea quā pma forma cõpoſuit:ꝛ vtetur illa Ariſtoteles poſtea:vt diſcemus.Ecce φ Auer.quaſi trifariaȝ demõſtrationē formauit. tñ Ariſtoteles(vt mihi videť)ꝓceſſit:vt nos deduximꝰ.

Uide.t.cõ.40.

B

Textu cõmenti.40.

¶ Preterea ꝛ ex his ꝑſpicuuȝ erit īfinitū moueri non poſſe. Sit enim linea.a.finita lata iuxta.b.lineam finitā:neceſſe igitur ꝛ.a.ab ipſo b.ꝛ.b.ab.a:abſolui ſimul. Quantū.n.alteriꝰ altera occupabit:tātūdem ꝛ altera illius.

C

Mota finita ſuppoſita. A

B Suppoſita q̇eſcēs finita.

¶ Nunc ponit tertiā demõſtrationē:ꝛ more geometrę ꝓponit ↄñs:ꝛ inquit. Preterea ꝛ ex his:quę modo adiecimus perſpicuū erit infinitū corpus moueri nõ poſſe:hęc eſt ↄcluſio. ¶ In qbus ꝟbis Auer.dicit demonſtrationē hanc tertiā eſſe vtiliorem:cū Ari^les intẽdat ꝓbare nõ ſolū moueri non poſſe infinitū corpus ſphęricū circulari motu:ſed vel nec aliqḋ corpus infinituȝ quouis motu. Et ita demonſtratio hęc vtilior eſt cęteris duabꝰ.Deinde more geometrę ēt cõſtituit ſuppõnes:ꝛ pma eſt vt ſint duę linee.vȝ.a.ꝛ.b.ſintq3 ambę finitę.ſitq3.a.linea ſuppoſita.b. ꝟo ſuppoſita:ꝛ.a.moueať ꝓpe.b.q̇eſcentē:vel.b.moueatur ꝛ.a.q̇eſcat.hoc enim nõ refert.quo caſu ſtãte ſuppoſitio eſt φ ſimul ꝛ.a.linea ab ipſa linea.b.ꝛ.b.ab ipſa linea a.abſolueť:ita φ ſimul inuicē ſepabuntur.Cauſa ſuppõnis cã eſt:q2 quantū altera alterius occupabit ſuo motu:tãtūdem altera illius ſua q̇ete occupabit ēt.quare tãdem diſiungentur.hęc eſt ſuppoſitio:hęc etiam ꝛ concluſio.

Auer.Quę cõ.37.

D

¶ Si igitur ambę in contrariuȝ mouentur: citius diſiungentur. Sin autem prope manētem feratur:tardius. Modo quę prope mouetur:eadem celeritate feratur.

Finita mota. A

B Finita mota.

¶ Sed poſſet q̄ri ſi linea.a.mota ꝓpe.b.ſimul abſolueť b.q̇eſcente nunqd vtriſq3 motis ecõtrario:vtpote.a.verſus.b.ꝛ.b.verſus.a.ęque ſimul abſolueť.hoc enim nõ temere eſt dubitatione dignū:q2 non videť in ſimultanea abſolutione magis ꝛ minus inueniri:ꝛ ita videbiť illas ęque ſimul abſolui ſiue ambę ecõtra moueāť:ſiue altera moueatur. Altera ꝟo maneat. Rñdet Ariſtoteles φ vna cõditione ſeruata tales lineę ſic in contrariuȝ motę citiꝰ abſoluētur q̄ȝ ſi ſoluȝ altera moueret:ꝛ altera maneret:dico vna ↄditiõe ſeruata.vȝ φ altera quę moueť:vniformiter ſemꝑ ꝛ ęque celeriter moueať:vbi eniȝ.a.moueať ęque celeriter ſemꝑ ꝛ.b.maneat:tardiꝰ.a.ꝛ.b.lineę abſoluentur. Ubi ambę moueāť in ↄtrariū etiā ęque celeriter citiꝰ abſolueť:nõ ſeruata ꝟo vniformitate eſſet imaginariū altera mota ꝛ altera manente abſolutionē fieri ęq̄ velocez ei q̄ fieret vtriſq3 ēt motis. Quare vtriſq3 motis in contrariū mõ ſeruetur regularitas in motibꝰ:citiꝰ abſoluentur ſemꝑ. Citius dico in duplo:q2.a.manente.b.abſolueť ab ipſo.b.verbi cã.in hora.vbi ꝟo.b.ipm moueretur ęquali velocitate qua moueť.a.abſolueret in medietate horę.vt pȝ calculanti:ꝛ lȝ ſolutio huius dubij non ſit ſatis neceſſaria ad ꝓpoſitū:tñ eſt res hęc dubitatiõe digna:ꝓpterea obiter dubiū hoc Ariſtoteles remouit.Ex quibus pȝ aliqua poſſe citiꝰ tardiꝰ ſil abſolui.q̄re ſtat aliqua ſil abſolui:quę citiꝰ ꝛ tardiꝰ ꝑit ſil abſolui. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet Ariſtoteles locutus eſt illatiue dicē:. Si igiť in contrariū mouentur ꝛ reliqua:q2 illud qḋ adiecit:eſt ad ſuppõnem ſequens. Sequiť enim ſi.a.moueť ꝓpe.b. lineā quieſcentē vniformiter in hora.b.ꝑtranſeūdo atq3 ab ea ſeſe diſiungēdo:vbi ambę ęqua celeritate ferātur:i dimidio horę abſolueť:ꝛ ꝓpea vſus eſt illatiõis nota.

E

F

Neceſſitas dubij.

Exceptū.

¶ Uerum illud eſt perſpicuum impoſſibile eſſe vt finito in tempore quicq̄ȝ tranſeat infinitum. Tranſibit igitur in tempore infinito. demonſtratum eſt enim hoc prius in his: quę de motu.

G

¶ Sunt q volūt Ariſtotelē hic ponere ſcḋam ſuppõnez: qḋ diſſonat modo loquēdi Ariſtotelis:q aduerſatiue loqui videť. ¶ Propterea melius Simpliciꝰ(vt Expoſitor ſectatur)vult Ariſtotelē ſuppoſitionez quā fecerat in lineis finitis:transferre ad lineas infinitas.fuit.n.ſuppoſitio φ ſi ſint duę lineę.a.ꝛ.b.ſuppoſitę:ꝛ.a.iuxta.b.ferať:hę inuicē ſe abſoluēt.transfert igiť ſuppõnez hanc ad lineas vel ambas infinitas:vel ad eas quaꝝ vna ſit finita:altera infinita:ꝛ dicit ſi fuerit.a.linea finita ꝛ.b.īfinita:feraturq3.a.ꝓpe.b.q̇eſcentē:etiā ſimul diſiungenť.ſuppoſitio igiť dicta hȝ locū in lineis ſiue finitis:ſiue infinitis:nõ tñ eadē rõne:q2 linea.a.finita ꝑtranſibit.b.finitā:ab ea ſe diſiūgēdo tp̄e finito:linea.a.finita ꝑtrāſibit.b.infinitā tẽpore infinito ab ea ſe diſiungēdo. Quare ſuppoſitio eundē locū hȝ in vtriſq3:lȝ nõ ſeruato eodē tẽpore:vt dictuȝ eſt. Ariſtoteles igitur non explicat hanc ſuppoſitionē in lineis infinitis.q2 vult illā itelligi:ſed tñ addit differentiā inter dictā ſuppõnez q̄ñ applicatur lineis finitis:ꝛ q̄ñ applicatur infinitis:ꝛ lege ſic,dico ſuppõnem dictaȝ eſſe verā in lineis finitis ꝛ infinitis:verū illud eſt perſpicuuȝ īpoſſibile eſſe vt finito in tẽpore quicq̄ȝ.i.linea finita trāſeat infinituȝ.i.lineaȝ infinitā:tranſibit igiť in tẽpore infinito:vt in.6.demonſtratū eſt phyſicorū.ſic igiť dicta ſuppoſitio locū hȝ vtriſq3 in lineis ꝛ finitis ꝛ infinitis:modo ſerueť dicta differētia ex pte tẽporis.hęc eſt Simplicij ꝛ Expoſitoris(vt mihi videť)expoſitio:lȝ obſcure loquatur. ¶ Siquis aūt ſuppõnes haſce duas eſſe voluerit:diceret eiuſmodi ſuppõnes eē vnā generatiȝ:duas ꝟo ſpeciatim:generatiȝ qdem accipiēdo lineas:ꝛ nõ deſcēdēdo

Quę Gaietanus.

Alia expõ.

H

Quõ pᵃ expõ hȝ locū.

I ad ſpẽs linearũ: ſpeciatim vero deſcẽdẽdo ad ſpẽs: nã deſcẽdẽdo ad fi[ni]tas: erit p[rim]a ſuppõ: deſcẽdẽdo ad infi[ni]tas erit 2a ſuppõ.

℄ Intereſt aũt nihil finita ꝓpe infinitã ferat. An infinita ꝓpe finitã. naꝫ cũ hęc ꝓpe illam moueatur. Et illa ꝑ hãc tranſibit: ſimiliter ⁊ ſi moueatur: ⁊ ſi nõ moueatur.

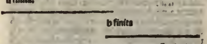
℄ Occurres dicta ſuppõ hꝫ locũ ĩ lineis finitis ⁊ ĩ lineis infinitis: vtꝫ eodẽ mõ abinuicẽ diſiungant: ſi finita moueatur ꝓpe infinitã/infinita manẽte: an infinita moueat ꝓpe finitã finita manẽte. Scdo occurres vtrũ abſoluant vtriſq; motis: ſicut altera mota tñ. Rñdet ⁊ inq̃t. Intereſt aũt nihil finita ꝓpe infinitã ferat infinita q̃ſcẽte: an infinita ꝓpe finitã finita vꝫ manẽte. nã cũ hęc infinita ꝓpe illã moueat: ⁊ illa ꝑ hãc trãſibit: igit̃ refert nihil ad abſolutionẽ dictarũ linearũ ſiue finita moueat: ſiue infinita: mõ ſemper altera maneat.

K ℄ Scdo rñdet ad 2m/⁊ inq̃t. Similiter ſi moueatur: ⁊ ſi non moueat: ſiue eniꝫ vtraq; moueantur: ſiue altera dumtaxat: ſemper tandem altera ab altera abſoluetur. Refert igitur nihil quo ad diſiunctiõ linearũ ſeparatiõnẽ: ſiue finita moueat/ſiue infinita/ſiue vtraq; contra ferant: ſiue altera tñ. ſemꝑ eniꝫ tãdeꝫ abinuicẽ abſoluent: ſꝫ (vt dictũ eſt) nõ eodẽ mõ de finitis/⁊ de infinitis dicta abſolutio itelligit̃: de finitis q̃dẽ tẽpore finito: de infinitis vero tẽpore infinito itelligit̃. hęc Ari[ſtote]les vt exponũt greci ⁊ docte vt mihi videtur.

℄ Uerum ſi moueant̃ ambę: citius abſoluet̃.

℄ Dixit dictas lineas abſolui ſi vtraq; moueantur: ⁊ ſi altera tñ. dices vtrũ eadẽ rõne. Rñdet q̃ non eadẽ rõne. Nã nõ ęque ſimul: vbi eni altera mouet̃ tñ: tardi[us] altera ab altera diſiunget̃: vbi vtraq; cõtraferantur citius abinuicem abſoluentur: ⁊ ita non eadem ratione.

L ℄ Quãq; nihil ꝓhibet eaꝫ interdũ quę ꝓpe q̃ſcentẽ mouet̃: citius ꝑtranſire: q̃ ꝓpe cõtra motã: ſi q̃s eas q̃dem quę cõtra mouent̃: vtraſq; ferri tarde poſuerit: eam vero quę ꝓpe q̃ſcentẽ mouet̃: multo celeri[us] illis ferri. nullum igitur ad rõnem ipedimentũ erit: ſi ꝯtra q̃ſcentem altera moueat̃: ex eo q̃ contingit motam quidem eam quę eſt. a. prope motaꝫ eam quę eſt. b. tardius pertranſire.

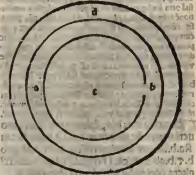

M ℄ Occurres ⁊ recte/pono ꝑ caſuꝫ q̃ .a. moueat̃ velocitate vt octo ſupra .b. q̃ſcẽtẽ: certũ eſt q̃ certo breui tẽpore .a. ꝑtranſibit .b. Ulterius pono ꝑ caſuꝫ q̃ ſi vtraq; ꝯtraferãtur .a. moueat̃ velocitate vt duo .b. ſilr velocitate vt duo: totus mot[us] abſolutionis erit velox vt q̃tuor. pꝫ q̃ iſtę ſic motę in duplo tardi[us] abſoluent̃. igit̃ ſtat cõtra latas tardius abſolui: q̃ ſi altera moueat̃ tñ. Quare q̃ dicta ſunt. non recte dicta ſunt. ℄ Reſpondet concedendo totum. Nam ſi quis ſic imaginatus fuerit: etiam debet concedere .a. citius ab ſolui a .b. quieſcẽte/q̃ a .b. motu. intelligebatur enim dicta ſuppoſitio (vt dictũ eſt) ſeruata ſemꝑ paritate in velocitate. Ubi aũt nõ ſeruet̃ paritas in velocitate: totũ qd̃ dictũ eſt/erit ꝯcedendũ. ⁊ ꝓpterea rñdẽdo dicit nullũ igit̃ ad rõnẽ ipedimentũ erit: ſi ꝯtra q̃ſcentẽ altera moueat̃ dico nullũ ipedi[mentu]m ad rõnẽ eẽ ex eo q̃ cõtigit motũ q̃dẽ eã quę eſt .a. ꝓpe motũ eã q̃ eſt .b. tardius ꝑ tranſire. nã ſiue .a. tardi[us] ſiue celeri[us] ab ipſo .b. abſoluat̃: ſemꝑ ſuppõ fact ad rõnẽ dicẽdã: mõ ſupponat̃ illas aliq̃n fore abinuicẽ abſoluẽdas. Hęc de ſuppoſitione.

N

℄ Si igit̃ tẽpus quo finita linea mota abſoluitur: infinitũ ſit ⁊ tẽpus quo infinita ꝑ finitã mouebat̃: ĩfinitũ eẽ ẽt neceſſariũ ſit. Impoſſe erit ꝑfecto infinitũ moueri penitus. Naꝫ tẽpus fiat infinituꝫ ⁊ neceſſe eſt ẽt ſi ꝑ finitum moueat̃. At cęlũ circuit atq; ꝯuertit̃ totũ in orbẽ finito in t[em]p[or]e: vt totã eã trãſeat circũferẽtiã quę eſt intus. vꝫ .a.b. finitã. Impoſſe igitur eſt/infinitũ eſſe: qd̃ circulo mouetur. Finitum. Infinitum. Circũferẽtiã e vbi addidit ad ſenſũ Ari.

O

P ℄ Ut dixim[us]: Ari[ſtote]les vnã fecit ſuppõnẽ: quę ſpeciatiꝫ põt ad duas reſolui. nũc ſupponit 3am: vel meli[us] q̃ dixit in lineis rectis: applicat ad circulares. ⁊ vt itelligat̃ h̃ ſuppõ in circularib[us]: ſit orbis .d. cui[us] ꝯuexũ ſit ifi[nitu]m/vt tenet aduerſari[us] ditatis .⁊ circũferẽtia .a.b. finita: q̃ aduerſari[us] ditatis tenet cęlũ eẽ finitũ ex ꝑte ꝯcaui. Tũc ſit ſuppõ q̃ orbis .d. circuẽdo circa centrũ .c. ꝑtrãſibit .a.b. circũferẽtiã finitã t[em]p[or]e ifinito: ſiue tal' circũferẽtia itelligat̃ imobilis/ſiue ꝯ mot[us]/vt eſt verĩtas. Nã iuentũ eſt orbes inferiores ꝯ moueri p[rim]o mobili. h̃ ſuppõ pꝫ ꝑ ꝓcedẽtes/nã linea ĩ finita nõ põt abſolui a finita niſi t[em]p[or]e ifi[ni]to. ⁊ eꝫ ẽt/ſiue illa moueat̃/ſiue q̃ſcat. q̃re orbis .d. ꝑagrabit nũq̃ circũferẽtiã .a.b. niſi t[em]p[or]e ifi[ni]to. Hęc eſt 3a ſuppõ/vl (vt rect[ius] dicã) ẽ vna: q̃ ifi[ni]ta circularib[us] eſt applicata. His habitis. Ari[ſtote]les arguit hypothetice deducẽdo ſyllꝫ ꝯ ſenſuꝫ: ⁊ inq̃t. Si igit̃ t[em]p[u]s q̃ finita linea mota abſoluit̃ ſupple ab ifi[ni]ta: ſit ifi[nitu]m: vt ſuppoſuim[us]: ⁊ t[em]p[u]s ẽt q̃ ifi[ni]ta ꝑ finita mouebat̃: ifi[nitu]m eẽ neceſ[ſari]um ſit: vt ẽt ſupponebam[us]: ipoſſe erit ꝑfecto infi[nitu]m corp[us] moueri penit[us]. Nã ſiue ſit corp[us] rectũ/vt elemẽtũ. ſiue ſit circulare/vt cęlũ. t[em]p[u]s q̃ tale corpus mouereẽt fiat infi[nitu]m neceſſe eſt: ẽt ſi ifi[nitu]m moueat̃ ꝑ finitũ: quãto magis ſi ꝑ infi[nitu]m moueret̃. Conſequẽtia tenet ex ſuppõnib[us]: nec illã ꝓbo al[ite]r. Oñdit h̃ aduerſari[us] ſenſib[us]: ⁊ inq̃t. At cęlũ circuit/atq; ꝯuertit̃ ĩ orbẽ totũ finito ĩ t[em]p[or]e. vtpote ſpatio .24. horarũ: vt ſenſus oñdit. dico q̃ ꝯuertit̃ in orbẽ .24. horis: ita vt orbis ſupremus: qd̃ eſt p[rimu]m mobile: totã eã tranſeat circũferẽtiã/q̃ eſt intus. vꝫ .a.b. finitã dicto t[em]p[or]e de corꝑe recto nõ oñdit aduerſari ſenſib[us]. q̃ ꝯſtat. Si .n. cęlũ .24. horis ꝯſtat moueri: ẽt ſenſib[us] pꝫ elemẽtũ nullũ poſſe ferri niſi t[em]p[or]e fi[ni]to: cũ oẽ elemẽtũ intra cęlũ ꝯtineat̃. ℄ Tũc vlt[erius] addit ꝓpo[ſitione]m ⁊ inq̃t. Impoſſe igit̃ eſt ifi[nitu]m eẽ: qd̃ circulo mouet̃. ⁊ tota rõ reducit̃ ad breuia ſic: ſi cęlũ ex ꝑte orbis ſupremi eẽt ifi[nitu]m/⁊ ex ꝑte orbiũ ꝯtentorum Rõ breuis

Q

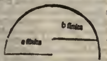
A toţũ finitũ: vt dicit ṽitatis aduerſari⁹: orbis.d. ſupremus tempore infinito peragraret.a.b. orbes cõtentos: ſiue illi intelligantur mobiles cõtra primũ: ſiue immobiles: ſed hoc eſt contra ſenſum. nam cęluʒ orbes illos immobiles peragrare. 24. horis conſtat ſenſibus: quare cęluʒ omni Contra Bale. ex parte finitum eſſe neceſſe eſt. videtur igitur ex dictis vnam tñ Ariſtotelem feciſſe ſuppoſitionẽ: quę pmo fuit declarata in lineis rectis finitis: poſtea in lineis rectis in finitis: ⁊ demum in circularibus.

Quę Auer. cõmẽ. 38. Auerroes ₰o hunc locum confuſit: verum quia noſtro tempore homines nimiuʒ barbarie ipſius afficiunẽ: eſt etiam in his quę dicit nõ nihil fructus: propterea quę hic dicit/clarioꝛib⁹ ṽbis: q̃ h⁹ poſſum⁹/referre enitemur. Auerroes itaqʒ multas facit ſuppõnes: quarũ pma eſt in pręcedenti cõmẽto videlʒ/linea ſeu magnitudo finita pertranſit finitam tempore finito. Scḋa eſt conuertens per contrapoſitionem vtpote linea nõ finita ptrãſit finitã tẽpore nõ finito: quę ęque pollet huic videlʒ/linea ſeu magnitudo infinita ptranſit finitã tempore infinito. Hęc igiẽ ſuppoſitio tenet/vt dicit Auerroes: qꝛ eſt ex cõuerſione per contrapoſitionem primę.

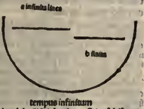
p̃ᵃ ſuppõ.

B

2ᵃ ſuppõ.

Quare ſi cõtingit lineaʒ infinitaʒ moueri ppe finitaʒ illã peragrãdo: ab illa nõ ꝯtingit ſeparari niſi tẽpore iſinito. nõ cõtentus Auerroes dictas ꝓbatiões: quę fit ꝑ contrapoſitionẽ: ꝓbat ſcḋo illã ſcḋaʒ ſuppoſitionẽ ſyllo diuiſiuo: ſic/Si linea infinita peragrabit finitã: aut tẽpore finito ab illa diſiungeẽ. aut tẽpore infinito. nõ tẽpore finito: vt 6ᵒ phyſicoꝝ eſt ꝓbatum. igiẽ tempore infinito.

C

Cur liber phyſicoꝝ di de motu ℂ Auerro. obiter aſſignat tres cauſas cur liber phyſicorum ſolet dici de motu liber. pma eſt: qꝛ oĩa ordinantur ad motũ vt ad fineʒ. qꝛ pmus ⁊ ſcḋs ſunt pręparationes ad tertium: cum ſint de principyͥs motus. tertius ₰o eſt de definitione motus. atqʒ infinito: qḋ eſſe mobile exiſtimatur quartus de loco: qui eſt finis motus. de tempore: qḋ eſt menſura motus: de vacuo: qḋ eſt finis exiſtimatus motus. quintus eſt de diuiſione ⁊ ſpecieb⁹ motus. ſextus de paſſionibus atqʒ propꝛyͥs motus. ſeptimus de motu ęterno atqʒ efficiente motum. octauus demum de motu ęterno/atqʒ pmo motore. finis igiẽ libri phyſicorum eſt motus. cum quicqd in illo conſideretur: ad motum ſpe-

D ctet. Scḋa cauſa eſt: quia maioꝛ pars eſt de motu: vtpote a tertio libro vſqʒ ad fineʒ: qꝛ (vt Themiſti⁹ dicit) primus ⁊ ſcḋs non de motu: ſed de pncipyͥs motus ſunt. inſcribitur igitur totus liber de motu: qꝛ a prędominante fieri dʒ denominatio. tertia cauſa quare liber phyſicorũ eſt de motu/eſt propter hęc duo: vtpote: ⁊ quia maioꝛ ps eſt de motu: ⁊ quia omnia quę in eo libro tractantur: ad

Dubitatio. Sol. modum habent rationem. ℂ Occurres quia nõ videẽ poſſe ſeparari lineam infinitam a finita: quia quod ſeparatur tempore infinito: non ſeparaẽ. Intelligas ſuppoſitionem hypothetice: vtpote ſi contingat talem infinitaʒ lineam ſeparari. Nam vbi contingat ſeparari: ſeparabiẽ tempore infinito. Sic enim hypothetice intellecta hęc ſuppoſitio deſeruit demonſtrationi dicendę: vt videbiẽ. Ex his patet ſcḋa ſuppoſitio. Quo ₰o mõ Auerroes ſyllogiʒat: nõ clare cõſtat. ℂ Uerũ anteq̃ ſyllogiſmũ conficiat: verba Ariſtotelis perlubzat: dicunt enim eius trãſlationes. Reuertamur ergo ⁊ dicamus ſi illud tẽpus eſt infinitum: in quo pertranſit motus finitus in motum infinitum: ⁊ ſeparabitur ab eo: ⁊ quo iuit motus infinitus: ⁊ pertranſiuit motum finituʒ. Tunc partes eius ſunt infinitę neceſſario. Hęc ſunt verba ſuę tranſlationis. Ubi pmo dicit Ariſtotelem per motum intelligere mobile: nõ enim motus ptranſit in motum: ſed eſt quo mobile pertranſit ſpatiũ: ⁊ per ĩmotũ intelligit ſpatium permanens. Secũdo per partes intelligit partes motus vĩr: eſt igiẽ ſenſus verborũ apud Auerroem: ſi tempus eſt infinituʒ: quo mobile finitũ pertranſit ſpatiũ infinitũ pmanens diſſecando ſe ab illo: ⁊ quo mobile infinitũ ſpatiuʒ peragrat finitum: tunc partes eius idẽſt motus erunt infinitę. tenet ꝯſequẽtia (lʒ ip ſe non ꝓbat) qꝛ infinitũ nõ reſultat niſi ab infinitis numero ⁊ magnitudine. Si igitur tempus eſt infinitũ: motus etiaʒ illorũ erit infinitus: ⁊ ſi motus eſt infinitus: partes eius motus erunt numero ⁊ quantitate infinitę. Hęc eſt pma expoſitio videlʒ ꝙ per partes eius: intelligat partes motus. ℂ Aliter exponit: ⁊ vult per ptes eius/partes mobilis. Si enim mobile eſt infinitum: partes eius erunt numero/⁊ magnitudine infinitę. Qḋ ſi dicas nõ eſſe veruʒ in cęlo. Rñdet ꝙ ẜm aduerſarios cęlum ex parte cõuexi eſt infinitũ ſaltem: lʒ finitum ex pte cõcaui. Quare partes mobilis ſaltẽ aliquę ſunt infinitę: qḋ ſufficit ad rõnem. ℂ Ex his expoſitionibus colligiẽ tertia ſuppoſitio: videlʒ ꝙ ſi aliqḋ mobile eſt infinitum: partes eius motus/vel eius mobilis ſunt infinitę: ⁊ quia hęc ſuppoſitio eſt gemina: prout verbum illud partes eius/põt referri ad partes motus: ⁊ ad ptes mobilis: ꝓpterea bifariam deducit rationem Ariſtotelis: iuxta igitur ſcḋam interpretationem qua verbũ illud partes eius referebaẽ ad partes mobilis: ſyllogiʒat ſic/ſi cęlum eſt infinitum: partes cęli ſaltem cõuexales erũt infinitę: iuxta tertiaʒ ſuppoſitionẽ ſcḋo loco expoſitam. Cęlum eſt infinitum ⁊ aliquę eius partes ſaltem cõuexales. igitur totum cęlũ: ⁊ eius cõuexũ ptranſibũt orbẽ medium intra ipſum intellectũ vel cõuexuʒ terrę/tempore infinito. Immo totum cęlum pertranſibit totũ illuʒ orbem intracluſum vel totam terraʒ tempore infinito: ⁊ ps cęli vtpote conuexum partem illius orbis vel terrę partem illius conuexuʒ etiam tempore infinito. Ultra ſequiẽ ꝙ totus mundus erit infinitus: ⁊ quęlibet eius pars: qḋ intelligo quo ad motum: hoc eſt contra ſenſum. nam ſenſu vĩ cęluʒ ⁊ ei⁹ ꝯuexũ. 24. horis peragrare orbẽ intracluſuʒ/vel terrã: ſi ille eſt imobilis: vel ſaltẽ ſi mobilis in ꝯriũ: in paulo maioꝛe tempore. Addit ꝙ hęc expoſitio: q̃ ꝑ ptes eius intelligit ptes mobilis eſt ꝯueniẽtioꝛ poſtea dicẽdis. Prima ₰o qua ꝑ ptes eius intellexit ptes mot⁹ eſt ꝯueniẽtioꝛ ṽbis textus. Addit aũt ṽba poſtea dicẽda quę ſunt illa videlʒ. Manifeſtũ eſt igiẽ ꝙ corpus. Et reliqua: qbus ſcḋa expoſitio vĩ valde ꝯuenire. Hęc Auerroes quo ad pᵐ modũ legẽdi ṽbũ illud partes eius: ⁊ de pmo ſyllo iuxta illius expõnẽ. ℂ Si ₰o ṽbũ ptes eius referaẽ ad motũ: tũc ſyllogiʒat ſic/ſi cęlũ eſt infiᵐ: tũc corpus infiᵐ ſecabit finitũ tpe infinito. ſi ſic. ḡ ps corpis infiniti ſecabit ptẽ illi⁹ finiti tpe etiã infinito: vtputa ꝯuexũ infinitũ ſecabit conuexum intracluſi orbis vel terrę tpe infinito. Nam ꝓpoꝛtio infiniti ad totuʒ orbem intracluſum: ⁊ ad eius parteʒ videlʒ eius conuexuʒ eſt eadeʒ pro

Conſideratio verboꝝ Auerrois ⁊ ſuis trãſlationibus.

E

F

3ᵃ ſuppõ.

G

Primus ſyllo.

H

I portio. Ultra igitur motus totius celi eſt in tempore infi nito, ⁊ motus eius partis videlʒ eius couexi. at hoc eſt cõ tra ſenſum: cũ totus motus ⁊ eius pars nõ ſit maior. 24. horarum. differunt autem hic ſyll's a pmo: qꝛ hic deducit ad infinitatem totius motus: ⁊ eius partis. ⁊ per hoc de ducit ad illud qđ eſt ꝯtra ſenſuʒ. Primꝰ vero deducit ſine hoc ad id qđ eſt cõtra ſenſum: quę eſt parua diſta. ⁊ iuxta hũc 2ᵐ ſyllm legit literas Ariſtotelis ſatis bñ: replican do ſyllm factũ iuxta pmã expoſitionẽ. demũ notat ſyllo giſmum literę poſſe vniuerſalr: ⁊ particulariter confici. Uniuerſalr qdem cõficiť: ſi ꝯcludeť vlr nullũ corpꝰ in finitũ poſſe moueri: ⁊ per ꝯñs nullũ corpus infinitum eſſe. particulr vero ſi concludeť celum nõ poſſe moueri ſi eſt infinitũ. demonſtrationẽ vniuerſalẽ nec Ariſtoteles fecit: nec p ſe expreſſit. põt tñ ex dictis ſic cõficit: ſi aliqđ corpus infinitũ dareť: vel eſſet rectum: vel circulare. Si

K rectũ: opʒ vt moueať: vel igitur tempore finito: vel tẽpo re infinito. Si tẽpore infinito moueret. igitur etiã tẽpo re finito mouebiť. ſicut omne qđ moueret in anno. etiaʒ in die mouebiť: ⁊ qđ in die: ẽt in hora. igiť qđ tẽpore infi nito: etiam tẽpore finito mouebiť. Sed hoc eſt ipoſſe: qꝛ infinitũ totum occupans tẽpore finito moueri nõ põt: vt 6ᵒ phyſi. eſt dictũ. nec dari põt tale corpꝰ moueri mo tu ⁊ tempore finito: qꝛ tunc moueret ſupra ſpatio finito: qđ eſt ipoſſe. nõ põt igitur eſſe corpus rectuʒ. qđ vero non ſit circulare: deductũ eſt: qꝛ celũ eſſe nõ põt infinitũ: naʒ pertranſiret aliquã magnitudineʒ tẽpore infinito: qđ eſt contra ſenſuʒ. Naʒ 24. horis moueri vĩ. Sic igitur vlr ⁊ particulr pʒ nullũ corpus infinitũ poſſe moueri: ⁊ ita nullũ corpus infinitũ eſſe. ❡ Sʒ occurret: qꝛ celum mo uetur tẽpore ĩfinito: qꝛ eterno motu. ⁊ tñ eſt mobile fini

Dubitatio. tum. igiť nõ opʒ motũ ꝯſiderare mobili quo ad finita

L tem infinitatem ⁊c. Preterea imaginor circa terrã ⁊ oẽs orbes: quos ponit Ariſto. orbẽ moueri ab occaſu in ortũ in duplo tardiꝰ. 9. orbe. ⁊ aliũ adhuc ĩ duplo maiorẽ mo ueri in duplo tardiꝰ. 10. ⁊. 12. adhuc in duplo maiorẽ mo ueri in duplo tardiꝰ: ⁊ ſic i ĩfiᵐ. igř põt aduerſariꝰ dicẽ eẽ orbem ex parte couexi celi infinitũ qui pprio motu in finite tarde moueret. ❡ Adhec dico φ lʒ motus diurnꝰ ſit infinitus replicatione ⁊ ſm ſpeciem. tñ eſt finitus ſm indiuiduũ: eſt enim in. 24. horis. In his. n. celuʒ precise cõplet reuolutionẽ diurnã. ⁊ ſup h Ariᶜᵒ fũdauit demõſtra tionẽ: nã ſi celũ. 24. horis ꝯplet reuolutionẽ: nõ põt mo ueri niſi ſupra ſpatio finito ⁊ tpe finito. igř eſt ſiᵐ. Ad 2ᵐ dicerẽ illđ eẽ imaginariũ: ſʒ nõ verũ: qꝛ ſʒ rei nãm oẽ qđ moueť: aliqñ erit motũ illo motu: quo moueť ſaltez ſm indiuiduũ. alr motus ille eſſet fruſtra: cũ nunq̃ ad finem veniret. Preterea talẽ motũ tardiſſimũ in infinituʒ phi loſ non poſſunt ponere: qꝛ oẽm motũ celi ponũt ꝓpter mo tum ſtellę. at nulla ſtella eẽſe põt faciens ad vniuerſi cõ ſeruationẽ: quę motu infinito moueť. igiť lʒ illud ſit ima

M ginariũ: tñ in re nihil eſſe põt. Hec colliguntur ex cõmen to. ❡ Tu vero ſcias ea quę Auerroes hic dixit eẽ nugas: nã ea plibrat in textu: quę in codicibꝰ grecis non inueni

Qualia ſunt quę Auerro. dicit hic. mus. Preterea multiplicat ſyllos ⁊ ſuppoſitiones ⁊ ex poſitiões ad ea: q̃ nõ repiunť in codicibꝰ grecis. ꝓpea tu ꝯſidera q̃ diximꝰ: nã ſũt dcã ad mẽtẽ grecoꝝ expoſitoꝝ.

Ex ea pte q̃ finis — — eſt ❡ Preterea queadmodum linea ex ea parte qua finis eſt: infinita eſſe nõ põt: niſi ad longi tudinẽ. ⁊ ſupficies ex ea parte qua finis ſimi liter infinita eſſe nõ põt. Cum aũt fuerit ter minata: nulla ex parte eſt infinita: veluti nec quadratũ nec circulũ nec ſpherã infinitũ di xeris: queadmodũ nec pedale infinitum.

N ❡ Hec eſt 4ᵃ demõſtratio: cuius ſupponit nullũ circulum ⁊ nullã ſpherã eſſe infinitã: ⁊ ſyllogizat ſic nullũ termi nis clauſuʒ eſt infinituʒ. Circulus ⁊ ſphera eſt oĩ ex par te terminis clauſus. igiť nec circulus: nec ſphera eſt infi nita. Maior deduciť: nã linea ex ea parte qua ipſis ter minis clauditur nõ eſt infinita. ſupficies ſimilr ex ea par te qua terminis clauditur minime eſt infinita: ⁊ de ceteris id genus ſilr. igiť vlr nullũ terminis clauſuʒ eſt infinitũ. Minorẽ nõ poſuit, videlʒ ſed ſphera terminis clauditur: qꝛ intelligiť: ſed ſubſcribit ꝯclõnẽ p verbũ: veluti qđ eſt nota ſilitudis. Tu vero lege p verbũ illationis: nã verbuʒ illud: veluti, vim hʒ illatiuã. lege igiť nec quadratũ nec circulũ, nec ſpheraʒ infinitũ dixeris quemadmodũ nec pedale infinitũ dices. eſt igiť ꝯclo. ſphera nõ eſt infinita. ❡ Aiaduerte tu me multa mutaſſe, ⁊ plura adijciſſe: ad ſenſus explicationẽ: quę qꝛ notaui in lateribus textus: tu ꝯſidera. Quo vero ad vba attinet: circulus ⁊ ſphera diffe runt. nã circulus eſt in ſuperficie. ſphera in corpore. pro pterea circulus eſt ſupficialis ⁊ ſphera corpea figura. re linquiť igiť ex his ſuppõ. vʒ φ ſphera nõ eſt infinita.

Sed ſiquidẽ — — Infinita eſt verbum ſuppletum. Nec, nõ eſt in greco ſed ſolũ ſubintelligitur — — dixeris eſt ver bũ ſuppletũ. Ex ea parte q̃ vel cuius. Infinitũ eſt ò bus ſupplendũ

O Circulus. ſphera.

❡ Si igiť neqʒ ſphera, neqʒ quadratũ, nec cir culus eſt infinitus: atqʒ ſi circulus nõ eſt: la tio circularis nõ eſt: ⁊ ſilr ſi circulus ĩfinitus nõ eſt: latio circularis ĩfinita nõ erit. Sʒ cir culus ĩfinitus non eſt. igiť corpus infinitum circulo mouebiť nunq̃.

Sed Latio circu laris verbum eſt additum.

❡ Hac ſuppoſitione ſtante ſyllogizat hypothetice ſic, ſi ſphera ⁊ circulus ⁊ quadratuʒ nõ eſt infinitus. Motꝰ cir cularis nõ poteſt eſſe infinitus. pbať in textu: qꝛ ſicut ſi nõ eſt circulus: nõ põt eſſe motus circularis: ita ſi nõ ſit infinitus circulus: nõ põt eſſe infinitꝰ motꝰ circularis. igi

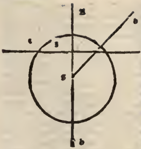
P tur valet ſi ſphera ⁊ circulus nõ eſt infinitus. Motꝰ cir cularis nõ põt eſſe infinitus. Tũc ponẽdũ eſt añs ſʒ cir culus ĩfinitꝰ nõ eſt: vt ex ſuppoſitione habeť. Immo nec ſphera, nec quadratũ. igiť motus circularis infinitus eẽ nõ põt. Tunc vltra. Si circularis motus nõ põt eſſe in finitus: nullũ corpus infinitũ poterit moueri motu circu lari infinito. Hec pʒ: qꝛ motu qui nec eſt, nec põt eſſe: nul luʒ corpus moueri põt. Probatũ eſt aũt motum circula rem infinituʒ nec eſſe, nec poſſe eſſe. igiť tali motu nullũ corpus mouebiť. Tũc ſequiť ꝯcluſio videlʒ φ nec celuʒ poteſt tali motu infinito moueri: qđ erat intentum. dicit ſi igitur neqʒ ſphera, neqʒ quadratũ, neqʒ circulus eſt in finitus: hoc eſt antecedens: cui deberet coniungi illud cõ ſequens videlʒ: latio circularis infinita nõ erit. verũ iter ponit pbationẽ. ⁊ dicit atqʒ ſi circulus nõ eſt: latio circu laris nõ eſt. igiť ſilr ſi circulus nõ eſt infinitus: latio cir cularis ĩfinita nõ erit. ecce hec eſt maior hypothetici ſyl logiſmi: ⁊ eius pbatio. dat Minorẽ, ⁊ inquit. ſed circulus

Q infinitus nõ eſt. Huic minori deberet addi concluſio vʒ. igiť motus circularis nõ eſt infinitus. ſed non addit ſed ſubiungit cõſequens ad illaʒ cõcluſionem videlʒ. igitur corpus infinitum circulo mouebiť nunq̃. ſequiť enim ſi motus circularis nõ eſt infinitus: corpus infinitum non poteſt moueri motu circulari infinito: vt fuit deductum. tacuit vero ꝯcluſionẽ pncipalẽ videlʒ celũ non poſſe eſſe infinitũ: qꝛ eam poſuit a pncipio. ❡ Quo vero ad verba attinet debes ſcire φ ſermo Ariſtotelis eſt abundans: ad dit enim ſpheraʒ ⁊ quadratũ non eſſe infinitũ: qđ ſuper fluit ad ſyllm. verbum illud additum eſt ad pleniorem intelligentiam: vt habeatur omne figurarum eſſe fini tũ. ⁊ quaſi poteſt fieri alius ſyllogiſmus hoc pacto omne

A figuratū finitū. Celum figuratū. Celū finitū. Qua rōne
Quę Auer. comē.39. Ariſtoteles deduxiſſet vnā rōnē: ⁊ alterā idicaret. ¶ Auer.
aūt rōnē hanc alr cōponit. Ad cuius euidentiā ſupponit
duo ſed vt ſuppōnes intelligant: notat in cōmēto ꝙ duplex
eſt figura ſuperficialis videlz: ⁊ corpalis. ſuperficialis
claudit vna linea: vt circulus. vel pluribus, vt triangulus,
vel quadrangulus: ⁊ ceteri id genus. Corporalis vero clau
dit ſuperficie vna: vt ſphęricū ſolidū. vel pluribus, vt cor
pus quadratū, vel cubicū. hoc notato: ſupponit pmo ꝙ
tam linea ꝗ̄ ſuperficies pōt eſſe vna rōne finita: altera vero
infinita. ex pte quidē generis infinita. nā rōne longitudis:
quę eſt genus lineę: ⁊ latitudinis quę eſt genus ſuperficiei:
nō repugnat lineę infinitudo: ⁊ ſuperficiei. rōne vo dīę,
repugnat: eſt enī dīa lineę: cuius extrema ſunt duo pun
cta: ſuperficiei vero: quę lineis claudit. ⁊ ſic ex parte gnis
nulli horū repugnat infinitudo. ex pte dīę vero repugnat
Scdo ſupponit nullū figuratū poſſe eſſe infinitū: niſi ex
B parte generis: vtpote vt ꝗ̄tū. nā vt figuratū infinitū eē
nō pōt: qm̄ ſiue figuratū ſit ſuperficiali, ſiue corpali figu
ra: quatenus figuratū: terminis ſemp claudit. ponit aūt
ſcda ſuppoſitio apud Auerro. in textu ſuo pte illa. Tunc
enī eſt ipoſe. Ex his duabus ſuppōnibus vult Auerroes
Ariſtotelem ſyllogizare ibi. Si g̃ neqʒ orbis. Et ſylls (vt
mihi vr) apud ipſuʒ ſic cōponit nullū figuratū eſt infim.
Celū eſt figuratū: qꝛ ſphęricū. igit celū nō eſt infim. Ma
ior pʒ ex ſuppoſitionibus: dictū eſt enī figuratū, vt figura
tū, nō poſſe eſſe infinitū: niſi rōne generis. Ultra, ſi celū
non eſt infinitū: ſequit nullū infinitū eſſe mobile motu
circulari: qꝛ ſi aliqd eſſet: maxime eſſet celū: vt dictū eſt.
Hęc eſt demonſtratio: vt Auerroes exponit: qd qualiter
valeat: ex noſtris cōmētationibus: pſpicuū eſt. ¶ Sed
occurreret: qꝛ poſſet dici rōnē Ariſtotelis pbare celū qd
mouet. 24. horis eſſe finitū: vt motus finitudo denotat:
tñ vltra pmū mobile eſt dabile orbis infinitus: g moue
C tur motu infinito: quē orbē nō perceperunt aſtronomi: g
ſolū obſeruarūt orbes: g mouent motibus finitis. Rñdet
Auerroes ex textu: ⁊ dicit ꝙ pptera addita eſt quarta
ratio: qꝛ per illam remouet iſte cauillus: qm̄ talis orbis
vltra alios cōceptus, eſſet orbis. igit corpus figuratum,
Modo nullū figuratū eſſe poteſt infinitū: ſed dubitat
circa hęc: ⁊ pmo: qꝛ nō videt valere ꝯſequētia Auerrois
rotūdū eſt finitū. igit eius motus eſt finitus: qꝛ lʒ valeat
mobile eſt infinitū. igit motus eſt infinitus. nō valet ecō
tra mobile eſt finitū. igit motus: qꝛ celū eſt finitū: qd tñ
mouet tēpore infinito. diximus ſuperius ꝙ ppoſitio Ari
ſtotelis ⁊ Auerrois dʒ intelligi ſm indiuiduū. Omne. n.
mobile finitū motu vno numero finito mouet. celū vero
nō mouet vno motu infinito numero: ſed ſpecie: qm̄ re
uolutio celi eſt finita. ¶ Scdo occurret: qꝛ figura nō vr
D de pdicamēto quātitatis: ſed qualitatis. igit tam genus
ꝗ̄ differentię ſunt de pdicamēto qualitatis. ⁊ ita genus
nō vr eſſe de pdicamēto quāti. dici pōt ꝙ particulę poſi
tę in definitione figurę nō ſunt proprie genus. ⁊ dīa: ſed
circūlocutiue ponunt. ⁊ pptera verū genus: ⁊ vera dif
ferentia eſſe vident in pdicamento qualis. ¶ Tertio
videt infinitū corpus eſſe poſſe: qꝛ aliquātū corpus eſſe
pōt: ⁊ aliquāto maius: ⁊ ſic infinitū. ſorticolę dicunt infi
nitū corpus poſſe eſſe: qꝛ ſyncategorematice: nō tñ corpus
infim: qꝛ nō categorematice. Tu vero lege dicta nr̄a. 3. phy.

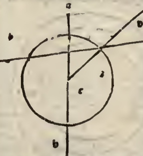
Ipſa g.d. eſt verbū ſupplementum. Aduerte in gręco. g.e. eē qd ſtare nō de ſed trāſituli. a. b. vt alij tranſtulerūt.

¶ Pręterea ſi ſit. g. centrū. a. b. vo ſit infinita:
⁊. e. ad rectū iſinita: ⁊. g. d. ſit mota: nūꝗ̄ ipa.
g. d. ab. e. abſoluet. Sed ſp quēadmodū. a. b.
ſe ſe habebit: incidit enim ei: qd eſt. z. non igi
tur circuit circulum: quę eſt infinita.

Hęc eſt qnta demſtratio: quę parū differt a 2a vt dicemus. tñ more boni geometrę: ponit pmo exemplū in puluere: ⁊ qſi dicat, ſi per aduerſarium veritatis det corpus ſphęricū infinitum mobile: ſit illius dati corpis g. centrū. linea
B
F vo. a. b. ſit iſinita vtraqʒ ex pte. ⁊. e. ſupple. z. ſit. e. recta ad
angulos rectos infinita ſecās. a. b. in. z. pūcto. ⁊ linea. g. d.
exiens a centro. g. lateralr ſit linea: quę mouet motu cor
poris ſphęrici infiniti mobilis dati. in caſu iſto pʒ lineas
a. b. ⁊. e. z. imobiles intelligi. lineam vo. g. d. moueri motu
corpis ſphęrici dati videlz. d. a. e. b. Dico. g. d. moueri mo
tu corpis ſphęrici dati: qꝛ intelligit Ariſtoteles illaʒ mo
ueri vſus. z. e. ⁊. a. g. b. lineas imobiles. hic eſt caſus deſcri
ptus in puluere. Tunc arguit ſi ita eſt, vt pcedēs caſus di
cit: nunꝗ̄ linea ipſa: g. d. ab. e. z. abſoluet: qm̄. z. e. poneba
tur infinita imobilis. Mō infinitū pertrāſiri nō pōt, vt
toties dictū eſt. abſoluet igit nunꝗ̄. d. g. ab. z. e. ſed ſemp
quēadmoduʒ. a. b. imobilis ſe ſe habebit: quę imobilr ſe
cat. e. z. in. z. puncto. non qd ſilitudo currat quatuor pedi
bus: ſed dico. d. g. ſic ſe hēe ad. z. e. ſicut. a. b. ad. z. e. qꝛ ſicut
a. b. nunꝗ̄ derelinquit. z. e. ſic. d. g. nunꝗ̄ derelinquet. z. e.
G at hoc eſt impoſe: qꝛ ponebat. g. d. Moueri motu totius
ſphęrici dati. igit quę eſt. g. d. infinita nunꝗ̄ circulū com
plebit: ⁊ ita ſphęricū: ⁊ datū Minime: ⁊ p ꝯñs ipoſe eſt
dari ſphęricū iſinitū mobile. ex his apparet: qd eſſentia
liter hęc qnta demonſtratio nō differt a ſcda: ſed ſolū: qꝛ
in hac aſſumit illd videlz ꝙ. g. d. ita ſe ſe habebit. ad. z. e.
vt. a. b. ad. z. e. qd nō aſſumebatur in ſcda demſtratione: tñ
fundamētalis vis vtriuſqʒ eadem eſt.

Quę Auer. comē. 40. **Auerroes** aūt lʒ aliqua ex pte aliter rationeʒ cō
ponat: tñ vtitur eodē exēplo. lʒ in illo
lrās aliꝗ̄tulū mutat: qa in exēplo nr̄o per. g. centrū itelle

ximus: ipſe vo p. e. ſignat centrū. nos. e. z. ſignauimus lineaʒ imobileʒ ptrāſeuntē. Ipſe il
H laʒ vocat h. z. tñ exēplū oī ex pte ē idē.
Ex. Auer. ¶ Pręterea Auer. declat: qd Arīles ſup
poſuit. Arīles enī ſphęricū iſim. d. h. h. ſuppōit hēe cētrū. c.
Auer. ſup h igr. manifm eſt cū poſuimus ꝙ corpus rotūdū
mouet circulr: nece eſt vt hēat cētrū: ſiue ſit iſim, ſiue fim:
qd vitatē hēc aſſerūt iuniores de cētro motus: nō aūt de
cētro magnitudis. ¶ Nos vo diximus illd eē verū hypo
tetice: nā ſi ſphęricū corpus iſim circulr mouet: neceſſe eſt

I bic centrū.lȝ ſimplr nō ſit necē bīc centrū:q̄ꝛ infi^m caret extremis ⁊ medio: ſed de his ſupra.deſcripto exemplo Auerroes arguit aliqua ex parte aliter.arguit enī.Si linea.c.d.quç apud nos dicebaꝰ.g.d.ſepararetꝰ a linea.ȝ.b. quç apud nos dicebaꝰ.ȝ.e.talis ſepatio nō eſſet niſi in vltimo puncto lineç.ȝ.b.ſed talis ſepatio fieri nō pōt in vltimo puncto.ȝ.b.q̄ꝛ infinitū nō bȝ vltimū.igiꝰ talis ſepatio fieri nō pōt.Maioꝛ pbaꝰ ab eo:q̄ꝛ ſi nō eſſet ſepatio illarū lineaꝝ ab inuicē in vltimis punctis:tunc alia puncta adhuc ſupeſſent:ſm quç deberet ſepari:⁊ ita nōdum eſſent ſepatç ⁊ ex alia parte erant ſepatç:quare ꝯdictio. Pꝓterea ait Auerroes/ſed ſm ꝙ eſt infinita:non habet vltimū punctū:ſcilȝ in pte.d.⁊ ſupple tu nec in parte.b.ſȝ opȝ in hoc caſu.c.d.ſecare arcū ſimileȝ arcui.d.ȝ.quaſi dicat opȝ vt linea.c.d.ſemꝑ ſit in ſecando.ȝ.b.arcuȝ deſcribendo.d.ȝ.dico in ſecādo arcuȝ ſimilē.d.ȝ.q̄ꝛ lineam.ȝ.b.

K ſemꝑ in puncto.ȝ.vel illa ęqualenti ſecabit:nūq̄ȝ ſe ſeparando a tota linea.ȝ.b.Uocat aūt.ȝ.d.arcum:q̄ꝛ deſcribit arcum circa vltimā lineam videlȝ.d.a.b.b.Uult igiꝰ dicere Auerroes ꝙ linea.c.d.taliter mouebiꝰ ſuꝑ lineā.ȝ.b.ꝙ nunq̄ȝ ſepabiꝰ ab illa:ſed ſemꝑ in puncto.ȝ.vel illi ęquiualenti illam ſecabit:cū quo puncto ſemper ſeruabit deſcriptionē ſemi lineç.ȝ.d.quç arcus diciꝰ apud ipſuȝ/propter cauſaȝ datam.Hęc credo Auerroeȝ voluiſſe:⁊ ſi nō voluit hęc:nō curo ſuaȝ barbarieȝ intelligere:q̄ꝛ non eſt ad rem qꝺ dicit.℄ Demuȝ in calce cōmenti ipſe ſyllogiçat duplr ꝯnē:ꝑmo motꝰ infinitus nō ꝑficiꝰ.Motꝰ cęli perficiꝰ.ḡ ſupple motus cęli nō eſt īfinitꝰ.ꝙ motꝰ corporis infiniti nō ꝑficiaꝰ pȝ:q̄ꝛ linea.c.d.nunq̄ȝ ſepabiꝰ a linea.ȝ.b.ꝯſtat aūt lineaȝ.c.d.moueri motu corꝑis infiniti dati.ꝙ ꝰo motus cęli ꝑficiaꝰ/pȝ:quia.z4.horis cōpleꝰ. vel ſic/motus corporis infiniti eſt infinitus:vt patuit per

L caſum.Motus cęli eſt finitus.igiꝰ cęlū eſſe nō pōt infinitū.Hęc forma paꝝ differt a ꝑma.Hęc Auerroes.tu ꝰo ex noſtris cōmētationibus facile itelligere potes expoſitionē Ariſtotelis:⁊ quātū illa Auerrois ꝯueniat textui.

℄ Adhęc ſi cęlū eſt infinitum:⁊ circūuoluiꝰ: infinitū finito tēpoꝛe erit ꝑtranſituȝ:ſit enim celum qdē:qꝺ manet/infinituȝ:id aūt/quod in hoc moueꝰ:ęquale.Quare ſi circūuolutū fuerit:qꝺ eſt infinitū:ęquale ſibi infinitū tꝑe finito peragrabit.at hoc erat impoſſibile.

M

Hęc eſt ſexta demonſtratio:in qua Ariſtoteles imaginatur cęlū qꝺ poniꝰ infinitū mobile ab aduerſario veritatis.d.e.m.f.moueri.z4.horis:hoc enim ad ſenſuȝ pȝ.ſuppomt ſcꝺo cęlū quodā imobile eſſe.a.b.l.c.in quo cęlum mobile ꝯtineꝰ vt in loco ſibi ęquali tunc arguit ſi cęlum N mobile.d.e.m.f.eſt infinitū:cū poſitū ſit ad ſenſum illud cōplere reuolutionē ſuā.z4.horis:ſequiꝰ illud ꝑtranſire cęlum illud imobile intra qꝺ itelleximus ꝯtineri videlȝ a.b.l.c.z4.horis:ſed cęluȝ illud imobile poniꝰ infinituȝ: q̄ꝛ ꝯtinet cęlū mobile īfi^m.igiꝰ cęlū mobile tꝑe finito peragrabit ſpatiū infi^m:q̄ꝛ.a.d.e.m.f.cęlū mobile.z4.horis peragrabit.a.b.l.c.ſpatiuȝ imobile:qꝺ ponebaꝰ infi^m.

Auerro. ꝰo per cęlū manens intelligit vacuuȝ:qꝺ poniꝰ extra cęluȝ ſm aduerſarios veritatis ⁊ per cęlū mobile intelligit cęlū corporeū qꝺ moueꝰ (vt pȝ ad ſenſuȝ.)z4.horis.Tūc ad ſyllm vult Ariſtoteleȝ ſupponere duo ꝑ ꝙ cęlū vacuū neciō eſt infi^m:q̄ꝛ continet cęlū mobile infi^m.ſcꝺo ꝙ cęlū mobile.z4.horis cōplet reuolutionē ſuā.Tunc vult ſyllm eſſe ad hoiēȝ. Nā ſi cęlū mobile eſt infinitū:opȝ dari vacuū in quo ꝯtineꝰ infinitū.igiꝰ (vt ſuperiꝰ eſt deductū)cęlū mobile.z4.horis pertranſibit illud vacuū infinituȝ.Ex qbꝰ vȝ ꝙ tota ratio Ariſtotelis ꝯſiſtat in duabus ꝓpōnibꝰ ꝑma cęlum mobile eſt infinitū.Scꝺa datur vacuū in quo cęlū continet infinitū.ex his ſeqꝰ ſpatiū infinitū pertranſiri tēpore finito:q̄ꝛ vacuū datū.z4.horis a cęlo mobili pertranſibiꝰ.Cōſtat aūt tale vacuū eſſe infinitū:cū cęlū mobile cōtineat infinitū.Sed dubitat Auerroes:q̄ꝛ rō Ariſtotelis eſt ad ipoſe.modo tale ipoſe nō vȝ ſequi ad ꝓpōneȝ quç dicit cęlū mobile eſſe infinitū:ſed ad ꝓpoſitionē dicentē eſſe vacuū infinitū extra cęluȝ:⁊ ita per ꝯñs ipoſe nō habeꝰ niſi ꝙ vacuū infinitū ſit ipoſe:nō ꝙ cęlū infinitū ſit ipoſe.aduerſarius enī veritatis dicet ſyllm hūc ducere ad ipoſe ex ꝓpoſitiōe quç ponit vacuū infinitū: nō ex ꝓpoſitione quç ponit cęlū mobile īfinitū.℄ Reſpondet Auerroes ꝙ rō eſt ad hoiem:mō pro rōne hac opȝ ad hoiem ſupponere ꝙ omne corpus habeat locuȝ in quo eſt:⁊ ꝙ locus corꝑis ſit ſpatiū ꝯtinēs:qꝺ diminuitur ⁊ augeꝰ ſm qꝺ augenꝰ ⁊ diminuunꝰ corꝑa in eo contenta:hoc eſt opȝ vt locus ſit ęqualis locato ſm ꝯtinentiaȝ:⁊ cōmenſurationē.hęc cōceduntꝰ ab aduerſarijs:mō ex cōceſſis arguiꝰ:ſi cęlū mobile eſt infinitū:opȝ dare ꝑ eos locū infinitū:quē deſcribet cęlū ipſuȝ tēpore finito. vltra igiꝰ ſpatiū infinitū erit ꝑtranſitū tēpore finito.hoc ꝯñs eſt impoſſibile:⁊ nō pro cōceſſis ab aduerſarijs.igitur pro eo qꝺ addunt/videlȝ ꝙ cęlū mobile ſit infinituȝ: quare cęlū mobile eſſe infinitum eſt ipoſe:⁊ ſic pȝ qualr illud ipoſſibile non ſequiꝰ ad cōceſſa:ſed ad poſitionem corporis ſphęrici infiniti.℄ Ego ꝰo iuxta expoſitionē Simplicij ⁊ expoſitoris per cęlū manēs nō vacuū intelligerē:ſed ſpatiū imaginariū qꝺ cęlum mobile cōtinere imaginarer.Modo tale ſpatiū non eſt in re:ſed poſe ad imaginationē mō ex poſſibili ſm imaginationē nō ſeqꝰ impoſſibile ſm imaginationē:ſed ſequiꝰ ſpatium infinitum pertranſiri tempore finito:qꝺ eſt ipoſe ad imaginationē.igiꝰ non ſequiꝰ ad poſſibile ſm imaginationē:videlicet ad ſpatiū infinitum datum:qꝺ lȝ non ſit in re:eſt poſſibile ad imaginationem.igitur ſequiꝰ ad poſitioneȝ videlicet ad hoc ꝙ cęlum eſt infinitū.vnde breuiter ſpatium infinitū pertranſiri tēpore finito eſt ipoſe ad imaginationē:vel igiꝰ ſequiꝰ ad hoc qꝺ ſpatiū ponebaꝰ infinituȝ.vel ad hoc qꝺ cęlum eſt infinitū nō ꝑmuȝ:q̄ꝛ illud eſt poſſibile ad imaginationē:modo ipoſſibile ſm imaginationē nō ſeqꝰ poſe ad imaginationē.igitur ſequitur ad z^m videlȝ cęlum eſt infinituȝ.igitur nec ſm rē nec ſȝ imaginationē cęlū eſſe pōt infinitū:⁊ hoc pacto exponēdo tolliꝰ ꝯfuſio Auerrois in hoc loco.Hęc de rōne Ariſ.

℄ Eſt aūt ⁊ ꝯuertibilr dicere:nam ſi tꝑs:in quo circūuolutū eſt:finitū eſt:etiā magnitu-

Marginal notes (right margin): N; Quç Auer cō.41.; O; Dubita.; Sol.; P; quç aucto 2.; Q

A dinem que pertrāſita eſt: neceſſe eſt finitā eē.
at ęquale ſibi ptranſiuit. igitˀ finitū eſt. ⁊ ipſ.

¶ Qđ per ipoſe ſyllogiʒauit: nūc oſtenſiue ſyllogiʒat: ⁊ re
ſoluitˀ textus in duos ſyllogiſmos. pmus ſi tēpus in quo
ſupple cęlum circūuolutum eſt: finitū eſt: ⁊ etiā magnitu-
dinem: quę pertranſita eſt, ideſt ſpatiū neceſſe eſt finitū
eſſe. tenet hęc ꝯñtia ex ſexto lib. phyſicę auſcultationis:
qꝛ ſpatiū ⁊ tēpus regulr ſibi rñdēt quo ad finitatē infini
tatē ⁊c. Tunc ſuppleas ſyllō ſic: ſed tpˀs quo cęlū circū-
uolutū eſt. finitū eſt: quia. 24. horaꝝ. igitˀ ſpatium deſcri-
ptū a cęlo erit finitū. Scđs ſyllˀs eſt cęlū ęquale ſibi per-
tranſiuit. ęquale ſibi eſt finitū ſupple tn̄. igitˀ cęlū eſt fini
tum. Uñ pōt ſic reduci, omne tranſiens ęquale finito eſt
finitū. cęlū pertranſiuit ęquale finito: qꝛ pertranſiuit ſpa
B tiū ęquale tēpori ⁊ mobili finito. igitˀ cęlū ipſū eſt fini-
Dubita. tū. de ſcđo ſyllō tangit vim minoris: ⁊ ꝯcluſionē. ¶ Sꝫ
occurret: qꝛ vi Ariſtoteles petere in hoc ſyllō: ſupponit
eniꝫ cęlū eſt finitū in maiore. arguit eniꝫ oē pertranſiens
ęquale ſibi ideſt cęlo eſt finitū. igitˀ ſupponit cęlū eſſe fi-
nitū. ¶ Animaduertendum verbum illud ęquale ſibi
Solutio. grece eſſe ἴσον δ᾽ αὐτῷ: ⁊ pōt latine exponi ęquale ipſi
vel illi: ⁊ tūc ſyllˀs ſic componeretˀ, oē pertranſiens ęqle
illi eſt finitū: ⁊ tunc poſſet intelligi ęquale illi ſpatio vel
tempori: ⁊ ſic maior eſt vera videlꝫ, oē ptranſiēs ęquale
tēpori ⁊ ſpatio finitis eſt finitū. Minor eſſet: ſed cęlum
pertranſit ęquale ſpatio ⁊ tēpori finitis (vt deductū eſt
in priore ſyllō.) igitˀ finitū eſt: ſed qꝛ textus videtˀ verbū
illud ſibi referre ad cęlū ipſū: poſſet dici Ariſtotelē ſup-
ponere tanꝙ notū ad ſenſū ſpatiū intracluſū: qđ cęlū
ipſū ptranſit: eſſe ęquale cęlo finito ſaltē quo ad illiˀ cō-
cauū. nā aduerſariˀ veritatis ꝯcedit cęlū eſſe finitū quo
ad cōcauū: ſed de eius cōuexo eſt quęſtio: ⁊ iuxta hoc ſyl
C logiſmus eſſet. oē pertrāſiens ęquale finito eſt finitū. Cę-
lū pertranſit ęquale ſibi hoc eſt ęquale ſuo ꝯcauo: qđ eē
finitū pꝫ ad ſenſū: ⁊ aduerſarij ꝯcedūt. igitˀ cęlū eſt fini-
tū. ¶ Sed replicabis hoc arguere finitatē ꝯcaui tm̄. re-
ſpondeo ꝙ arguit finitatē totius: qꝛ cęlū mouetˀ non ſo-
lū quo ad cōcauū: ſed quo ad cōuexū. Mouetˀ eniꝫ ſm
ſe: ⁊ qđlꝫ ſui, ⁊ eius motˀ rñdet ſpatio intracluſo: ⁊ nō ſpa
tio excluſo: qꝛ ſpatiū excluſū nihil eſt. Tu vero ſi melius
Que Auer. habes: dic vt placet. ¶ Quo vero ad verba attinet: debes
comē. 42. ſcire ꝙ verba illa, eſt aūt ⁊ cōuertibilr dicere: Auerroes
exponit ſm ꝯuerſionē per ꝯtrapoſitionē. Ubi aduer-
ſione dignū ſm eū ꝙ pmus ſyllˀs ad ipoſe primo textu
factus ꝯtinet vnū alium poteſtate ⁊ virtute: qui ducit ad
ipoſe etiā: ⁊ eſt, cęlum eſt mobile infinitū. igitˀ ſpatiū ab
eo deſcriptū eſt infinitū. ſpatiū eſt infinitū. igitˀ ⁊ tempˀ
quo ſpatiū illud deſcribitˀ. mō hoc cōſequēs eſt ipoſe. ⁊
cōtra ſenſū. vult igitˀ Auerroes hunc ſyllm eē potentia
cōtentum in ſyllō primi textus: vbi pꝫ ex infinitudine
D mobilis eſſe deductā infinitudinē tēporis. at pręſens ſyl
logiſmus oſtenſiuus arguit ecōtra ex finitudine tēporis
finitudinē mobilis hoc pacto videlꝫ, tempus eſt finitū:
quo cęlū ſpatiū deſcribit. igitˀ ſpatiū deſcriptū eſt finitū.
ſpatium deſcriptū eſt finitū. igitˀ ⁊ cęlū eſt finitū. hic igitˀ
ſyllˀs ex finitudine tēporis arguit mobilis finitudinem.
vult igitˀ Auerroes ꝙ pręſens ſyllˀs oſtenſiuus ſit cōuer-
ſus ſyllō priori per ipoſe: nō qdē priori expreſſo: ſed ſyl-
logiſmo in priori cōtento in potētia. Nam ſyllˀs potētia
in illo contentus per infinitatē mobilis ſyllogiʒat infini
tatē tēporis. hic cōtra ꝑ finitatē temporis finitatē mobi
lis. igitˀ hic ſyllˀs eſt cōuerſus ſylli poˀ cōtenti in priori. ⁊
vi hęc ꝯuerſio per cōtra poſitionē: qꝛ pmus arguit cęlū
eſt infinitū. igitˀ tpˀs eſt infinitū. pręſens arguit tempus

eſt finitū. igitˀ cęlum eſt finitū. Ubi pꝫ eſſe ſyllogiʒatum E
ab oppoſito cōſequentis per terminorū mutationē de
infinitis ad finitos: qđ videtˀ cōuenire conuerſioni ꝑ cō-
tra poſitionē. Et hoc inquit Auerroes in verbis ſuis ob-
ſcuris. hoc non eſt conuerſum ſermonis prędicti hoc eſt
ſylli formalr expreſſi: ſed conuerſum ſuę potentię ideſt
ſyllogiſmi: qui poteſtate cōtinetˀ in ſyllō expreſſo. Dein-
de ponit ſyllogiſmū cōuerſum: ⁊ īqt. ſermo enim ꝙ ſi
tpˀs in quo pertranſiuit illud corpus inane, fuerit finitū:
neceſſario erit illud inane ⁊ corpus: qđ eſt in eo finitum:
eſt conuerſum ſermonis ſeu ſylli nō formalr expreſſi: ſꝫ
poteſtate cōtenti in ſyllogiſmo formalr expreſſo: quem
ſyllm poteſtate ꝯtentū explicat dicens. ſi corpus ⁊ inane
in quo eſt: fuerit īfinitū: neceſſario erit tpˀs in quo pertrā-
ſit ipſū infinitū. Sic igitˀ pręſens ſyllˀs nō eſt cōuerſum
ſylli expreſſi: ſed virtute cōtenti in illo: ⁊ hoc dicit. vꝫ ⁊ ſ F
qdē hoc eſt iſte ſyllogiſmus cuius pñs eſt cōuerſū: nō
fuit poſitū in demonſtratione prędicta: quę formalr ex-
primebatˀ: ⁊ inducebatˀ in forma hypothetici ad ipoſe: ⁊
nō in forma recta: qm̄ hęc demrātio proximo textu ędi-
ta cū inducitˀ hoc pacto in forma hypothetici a pmo ad
vltimū habetˀ ſyllˀs virtute cōtentus, in quo cū deſtruxi-
mus ꝯñs: relinquetˀ oppoſitū antecedētis: erat eniꝫ ꝯñs.
videlꝫ cęlū pertranſit ſpatiū infinitū tempore infinito:
qđ cū deſtruxerimus: qꝛ ſenſu pꝫ cęlū vigintiquatuor ho
ris moueri: relinquetˀ corpus inane, in quo cęlū eſt nō eē
infinitū: qđ eſt oppoſitū añtis. Propterea in ſyllō oſten-
ſiuo pręſenti ſumit tpˀs quo cęlū deſcribit ſpatiū eſſe fini
tum: vt inferatˀ ⁊ ſpatiū ⁊ cęlū eſſe finita. Sic igitˀ (vt di-
cit) ex ſyllogiſmo poteſtate cōtenti in primo ſyllō con-
cluditˀ cęlū moueri tēpore infinito. Ariſtoteles vero ſumit
cōtradictoriū huius pro añte. vꝫ tempus quo cęlū fertˀ,
eſt finitū: ⁊ infert cęlū eſſe finitū: qđ eſt cōtradictorium G
pmi antecedentis in ſyllō virtute contento. ¶ Uñ ꝑ oia
hęc vult habere Auerroes in his ſyllis eſſe duplicē con
uerſionē ordinis videlꝫ ⁊ terminorū. Ordinis qdem: qꝛ
qđ in ſyllogiſmo potentia contento eſt añs pmū: in oſten
ſiuo eſt vltimū ꝯñs: ⁊ qđ in oſtenſiuo eſt cōſequens vlti-
mum: in illo eſt pmū antecedens. Terminorum vero: qꝛ
mutantur termini de infinitis ad finitos. Exemplū ſyllo
giſmus potentia contentus eſt: ſi cęlum eſt infinitū eſt.
Si inane eſt infinitum tēpus: quo inane deſcribitur: eſt
infinitū. Conuertitˀ ad oſtenſiuum ſic: tempus quo inane
deſcribitur eſt finitum. igitˀ inane eſt finitū. Inane eſt fi-
nitum. igitˀ cęlum eſt finitū. Ubi pꝫ duplex mutatio or-
dinis. videlꝫ ⁊ terminorū. hęc Auerroes. ¶ Sꝫ qm̄ hęc Qualꝭ Aue.
expoſitio pace Auerrois eſt potius cōfuſio: ⁊ obſcuritas expoſitio.
ꝙ declaratio: clarius videtur mihi eſſe dōm hunc ſyllm
oſtenſiuum dici conuerſū prioris: quia prior ſyllˀs: ⁊ pręſ-
ſens ſunt quodā modo oppoſitarū rationum: qm̄ ſyllˀs
pręſens eſt oſtenſiuus: prior vero ducens ad impoſe. igitˀ
pręſens videtur quodam mō oppoſitus priori ſm rationē H
generis: non aūt ſpeciei: qꝛ pręſens non correſpondet for
maliter priori ſm regulam datā pmo poſteriorū: ⁊ ſcđo
priorum. Propterea dixit Ariſtoteles eſt autem ⁊ con-
uertibiliter dicere. ideſt contingit ſm eandem vim idē
deducere ſub diuerſa forma.

¶ Qꝛ igitˀ id qđ circulo mouetˀ: nō ſit imēſū: Immēſum
neqꝫ infinitū: ſed finē habeat pſpicuū eſt. Intermi-
¶ Epilogat, ⁊ ait eſſe perſpicuum cęlum qđ circulo moue natum.
tur. nec eſſe imenſum nec infinitū: ſed habere finem. Di-
xit nec eſſe imenſū: quo ad cōuexū: dixit nec īfinitū: quo
ad cōcauū. Auerro. ait per rōnes dictas patere nō tm̄ de Que Auer.
cęlo ipſo finitudinē: ſꝫ de oi mobili ſphęrico: ⁊ vt ſermo comē. 43.

I ſit vniuerſalis ad omne corpus ſimplex:addit ēt de ele/
mentis idē. Ubi aíaduerſione dignū ſeptē rõnibus eſſe
ꝓbatū nullū mobile ſphęricū eſſe infinitū. Uex oēs ea/
dē vi firmanť:q2 oēs ſumunt illud ſenſu ꝑſpicuū. videlʒ
cęlū motū ſuū cõplere viginti quatuor horis:pręter quar
tā:quę ſimplr̄ ꝓbat nullū mobile ſphęricū eſſe infinitū.

Qõnes. Prima. **Sed circa** hęc tres emergunt qõnes:quarū p̄ma eſt ſi corpus mobile circulo ſit vel poſ/
ſit eſſe infinitū:⁊ vi ꝙ ſic:p̄mo/motor p̄mus eſt infinit⁹.
igiť p̄mū mobile illi ęquatū eſt infinitū:q2 ſi nõ:tunc ex/
ceſſus quo p̄mū mouens excederet p̄mū mobile/eſſet in/
finitus.igiť moueret in nõ tēpore. Scđo argui ſolet infi
nitū paruū corpus eſt circulo mobile.igiť infinitū ma/
gnū corpus eſt mobile circulo.tenet argumētū a ſili:añs
ꝟo ꝓbať:q2 medietas cęli eſt circulo mobilis:⁊ medie/
tas medietatis eiuſdē:⁊ ſic in infinitū.igiť infinitū paruū
K corpus eſt circulo mobile. ¶ Tertio arguit Albertillus
ſi ipoſe eſſet infinitū corpus mobile circulo:hoc eſſet:q2
infinita velocitas non põt eſſe in tēpore finito:at falſum
eſſe vi hoc:q2 infinita tarditas tēpore finito eſſe põt.igiť
⁊ iſinita velocitas.nā ſi vnū ꝯriū eſt poſe:⁊ alterū.⁊ añs
deduciť:q2 partes circūferētiales polorū vel mole fabri
mouenť aliqua tarditate:⁊ aliquę verſus polos vel cen/
trum in duplo tardius:⁊ alię adhuc magis vel verſus po
los vel centrum in quadruplo tardius:⁊ ſic in iſinitum.
igiť de facto in infinitū tarde moueť aliqua pars:⁊ in tē/
pore finito. ¶ Quarto/in infinitū eſt diffuſiua lux cęli.
igiť in infinitū eſt cęli cõuexū.ad q̄tū enim lux cęli diffū
diť:ad tātū cęlū diffundi neceſſe eſt.añs ꝓbať:q2 ꝑ q̄tū
obſtaculū ſiue opacū eſt vmbrę ꝓductiuū:per tātū lux
eſt luminis multiplicatiua.ſed opacū eſt vmbrę in infi/
nitū ꝓductiuū.igiť lux in infinitū eſt luminis multipli/

De titulo. catiua. ¶ In oppoſitū ſunt Ariſtoteles ⁊ oēs peripate/
L tici:vt Simplici⁹/Thomas/Auerrois/⁊ Auicē. ¶ Sed
circa titulū debes ſcire corpus mobile circulo eſſe illud
in ꝓpoſito:qđ moueť circa mediū.oē enim corp⁹ ſimplex

Quę Auer. cõ.43. aut a medio/aut ad mediū aut circa mediū ferť. ¶ Auer
roes tñ in cõmēto velle vi corpus mobile circulo eē ra/
tionē vniuerſaliorē cęlo.nā omne cęlum eſt corpus mo/
bile circulo:⁊ nõ ꝯuertiť.rota enim figuli circulo ferť:q̄
tñ nõ eſt cęlū. Sed hoc ſtare nõ põt nā Ariſtoteles per
mobile circulo intelligit:qđ circa mediū ferť mundi.ta/
le autē oē cęlū eſt:⁊ oē cęlum eſt mobile circulo hoc pa/
cto.⁊ qđ addiť de rota figuli:clarū eſt hanc non moueri
circulo hac rõne:q2 nõ circa mediū mūdi. Pręterea mo
tus illius eſt mixtus ex aſcenſu ⁊ deſcenſu:⁊ nõ ſimplex.
¶ Ex his ſcgť titulus qõnis:intelligiť enim quęſtio de
cęlo:quaſi quęrať:ſi cęlū ſit/vel poſſit eſſe infinitū mobi

Prima põ. le.hęc de titulo. ¶ Et de poſitionibus agamus:veterum
qdā credētes imaginationi dixerunt cęlū qđ circulo mo
ueť:ex parte qdē conuexi infinitū eſſe.ex pte ꝟo ꝯcaui
atqʒ centri finitū. Primū ꝓbant:q2 imaginationi dʒ cor
M reſpondere aliqd in re.at imagiātio vltra cęli ꝯcauū ad infi^m
ſe extēdit.⁊ citra nõ/niſi vſqʒ ad centrū.igiť ex pte ꝯuexi

Quę Ariſt. ꝯ veteres. erit infi^m ex pte cõcaui finitū.hęc veteres. ¶ Sed hanc
poſitionē Ariſtoteles ſex vel ſeptē rõnib⁹ ꝯfutauit:quas
in expoſitione textus diligēter examinauimus. Auicēna
ꝟo in ſuo lib⁹ de cęlo capite q̄nto.adiecit alias rõnes nõ
leues pro Ariſtotelicę poſitionis ꝯfirmatiõe:quas refer/

Poſitio Albertilli 2⁹. re ſuꝑfluū puto:cū ſatis explicate ab eo ponanť. ¶ Al/
bertillus nõ ignarus peripateticus in ſuis qõnibus/ſup/
ponit p̄mū ipſius infinitū poſſe intelligi categorematice:
⁊ ſyncategorematice. Ipſuʒ iſinitū categorematice ęqui/
ualet huic orationi res nõ hñs finē:iuxta quā expoſitio/
nem Albertillus negat hanc/cõtinuū eſt diuiſibile in in/
finitū.eſſet enim ſenſus cõtinuū eſſe diuiſibile in rē quę N
nõ hʒ finem.mõ hoc videť falſuʒ.quęlibet enim partiū
in quas cõtinuū eſt diuiſibile hʒ finē. Simili rõne ⁊ in
numeris infinitū categorematice eſt:qđ nõ hʒ finē nec
p̄ncipiū.at infinitū ſyncategorematice in ꝯtinuis qdem
exponiť per hanc orationē aliqđ vel aliquātū ⁊ quātūlʒ
maius. In numeris ꝟo per hāc aliquot:⁊ quātūlibet plu
ra. Iuxta quā expoſitionē Albertilla negat Socratē in/
finitū pondus poſſe portare.nam aliqđ vel aliquantum
pondus poſſet portare:⁊ q̄tumlibʒ maius:qđ eſt falſū.
Similr̄ negat infinitā partē eſſe in hoc pedali:q2 tūc ali
quanta pars:⁊ q̄tumlibʒ maior. At in diſcretis concedit
infinitas partes eſſe in hoc cõtinuo:q2 aliquot partes:⁊
quātūlibʒ plures.hęc diſtinctio nõ eſt aliena a peripate/
ticis. Nam Ammonius inter peripateticos clarus in li/
bro de interpretatione vtiť illa aperte. ¶ Ex his ſcgť Excerptū Albertillicum.
de mēte Albertillę infinitū teneri ſyncategorematice qñ
totalr̄ terminū ſupra quem hʒ vim p̄cedit.categorema
tice ꝟo qñ ex parte poſt poniť. Propterea hę ſunt ipertinentes O
tinentes infinitū corpus eſt:⁊ corpus eſt infinitū:q2 ſcđa
nec ſequiť:nec repugnat primę. Cū in p̄ma ipſiuʒ infini
tū teneať ſyncategorematice. In ſcđa ꝟo categorematice.
verum excerptū iſtud eſt voluntariū:peripatetici enī
dicerent ꝓpoſitiones tales eſſe ęquales:⁊ ita de ſtm ter/
mini nõ nimis curarent:vt pʒ. Scđo ſupponit ipſuʒ im/
poſſibile bifariam dici:vel ſimplr̄:quo plures deos eſſe
ſimpliciter dicimus impoſſibile:vel ſm qd quo aliquid
dicimus eſſe ipoſſibile potentia nālī:qđ nõ eſſet impoſ/
ſibile potētia ſupernālī:vt poſe cęluʒ quieſcere. Tertio
ſupponit infinitum cęlū vel corpus mobile circulariter
eſſe poſſe bifariam intelligi:aut ſuppoſita multitudie or
biū/vt ſupponit Ariſtoteles:aut imaginādo cęlum eſſe
vnum corpus cõtinuū ad iſinitū circulariter protenſuʒ.
Suppoſita multitudine orbiū poteſt intelligi vno mõ
imaginādo vnū orbē moueri certa velocitate:⁊ ſupra P
illū eſſe aliū ad duplū velociorē/qui ſit duplus ad p̄mū:
⁊ ſic in infinitū:vel econtra ſupra illū eſſe orbē dupluʒ ⁊
in duplo tardiorē:⁊ ſic in infinitū.⁊ hoc rurſus bifariā:
q2 vel imaginando oēs moueri vno motu diurnor etiā
ꝓprijs motibus.vel ſolū illos moueri ꝓprijs motibus:
⁊ nullo communi. ¶ His viſis tenet Albertilla multas
concluſiones:quarū p̄ma eſt ꝙ loquendo de poſſibili:qđ
deducitur a potētia naturali:infinitū corpus circulariter
mobile nõ eſt poſſibile eſſe ſiue ſupponať orbiū multi/
tudo:ſiue teneať omnes orbes eſſe vnum cęluʒ:pʒ quia
nulla potentia nālis eſt:quę poſſet facere orbes iſinitos
alterū ſupra alterū nec p̄mo nec ſcđo modo. Itemqʒ nec
eſt potentia naturalis:quę poſſet facere vnū cęlū conti/
nuū infinitū. Sin autem loquimur de poſſibili deducto
a potētia ſupernālī:aut loquimur in ſenſu diuiſo:aut in
ſenſu cõpoſito:ſi in ſenſu diuiſo:infinitū corpus mobile
circulariter põt eſſe ſuppoſita orbiū multitudine tam p̄ Q
q̄ ſcđo modo:deduciť/q2 de ſenſu diuiſo ſic exponiť:ali/
qđ corpus mobile circulariter põt eſſe:imo de facto eſt.
⁊ duplū ad illud põt eſſe ſaltem per potētiā ſupnālem:⁊
triplum:⁊ quadruplū:⁊ ſic in infinitū.igiť infinitū cor/
pus circulariter mobile ꝑ potentiā ſupnālem poteſt eē.
Cõfirmať:q2 infinitū ſyncategorematice etiam ſic expo/
nitur:vt dictum eſt.ſi in ſenſu cõpoſito:infinitū corpus
circulariter mobile ſuppoſita orbium multitudine ſiue
p̄ ſiue ſcđo mõ eſt ipoſe:deduciť/quia tunc de facto hęc
eſſet poſſibilis:infinitum corpus eſt.at hoc nū q̄ eſſe po
teſt. Sin autem loquimur de infinito non ſuppoſita or/
bium multitudine:impoſſibile eſt eſſe corpus infinitū
circulariter mobile.deduciť q2 ſi eſſet:haberet centrū:

A ꝛ nō haberet centrū:qđ eſt īpoſſe.igitur ꝛ antecedens eſt
impoſſibile:eſt enim impoſſibile ad qđ ſequitur impoſſi-
bile.¶ Poſſunt aūt oēs hę ꝯclones reduci ad duas.pri-
ma,po ͣ nālı infinitum corpus circulariter mobile nullo
pacto eſſe pōt:ſiue teneat infinitū ſyncategorematice:ſi-
ue categorematice:itē ſiue teneat ipſum poſſe diuiſe ſiue
cōpoſite.Amplꝰ ſiue teneat cęlū vnū ſiue multiplex ſʒ
orbes.Scđa,potētia ſupnāli iſinitū corpus circulariter
mobile eſſe pōt:ſiue teneat cęlū vnū,ſiue plures orbes.
Mō teneat infinitum ſyncategorematice:ꝛ poſſe diuiſe.
Poſitio 3ª. ¶ Alıȷ nō recedētes ab Albertılla dicūt infinitū corpꝰ
mobile circulariter actu eſſe oī po ͣ ipoſſe.infinitū corpꝰ
mobile circulariter in po ͣ ſm ſenſuʒ datuʒ ſaltē potētia
ſupnāli eſt poſſe:qꝛ pōt potētia ſupnāli eſſe orbis q mo-
uet certa velocitate:ꝛ eadē po ͣ pōt eſſe orbis duplus ad
illū:qui moueret dupla velocitate:vel dupla tarditate
B vt deus vellet:ꝛ eadē potētia poſſet eſſe triplus:ꝛ q̄dru-
plus:ꝛ ſic in infinitū.Pręterea dato ꝙ cęlū eſſet vnū:po
tentia dei poſſet eſſe cęlū certa quātitate:ꝛ eadē potētia
ampliari ad duplū:ꝛ ad triplū:ꝛ ſic in iſinitū.Quare infi
nitū in actu eſſet ſimplr̄ ipoſſe.Sed in infinitū in po ͣ eēt
Poſitio 4ª poſſe.¶ Alıȷ reprehēdūt hoc:ꝛ quęrunt vtrū infinitum
corpꝰ mobile circulariter eſſe poſſet ſuppoſita multitu-
dine orbiū oī rōne.Uidet enīʒ ꝙ nō:qꝛ deus nō poſſet
facere orbē duplū ad pmū:ꝛ aliū triplū:ꝛ ſic in infinitū
faciēdo illos vno motu moueri.Propterea vltra dictas
ꝯclones addunt:ꝙ tenendo infinitū in po ͣ deus pōt fa-
cere corpus mobile circulariter infinitū ſuppoſita multi
tudine orbiū:mō illos non faciat moueri vno motu cōi.
Poſitio 5ª Naʒ motus ille cōis nō eſſet niſi finitus. ¶ Alıȷ dicunt
ꝙ quouis mō ſumat infinitū:ſiue in actu:ſiue in poten-
tia:deus pōt facere corpꝰ circulariter mobile infinituʒ.
Potētia vero nālis nullo pacto id facere poſſet.Or qdem
infinitū corpꝰ circulariter mobile po ͣ nālı nullo pacto
C ſit poſſe:ex dictis perſpicuū eſt. Or vero infinitū corpꝰ cir-
cularıter mobile ꝛ po ͣ ꝛ actu ꝛ categorematice:ꝛ ſynca-
tegorematice potentia ſupnāli fieri poſſit:pbat ex hoc:
qꝛ infinitū in actu eſſe nō repugnat.deus aūt ſm catholi
cos pōt facere:qcqd nō repugnat.¶ Or aūt infinituʒ in
actu nō repugnet eē:facile deducit ab eis:qꝛ ſi repugna-
ret eſſe:hoc eſſet,qꝛ repugnaret enti ſimplr̄:vel enti crea
to:vel enti quāto:vel enti quāto nālı.Sed infinitas non
repugnat enti ſimplr̄.nā inter entia eſt aliqđ infinitū,vt
deus.nec enti creato.nā inter entia creata de facto eſt ali
qđ infinitū:vt gratia quę fuit in Chriſto redemptore ſm
catholicos.Illa enīʒ eſt de facto infinita:ꝛ creata.igit in-
finitas nō repugnat enti creato.nec repugnat enti crea-
to quāto.Primo,qꝛ dimēſio nō limitat ſua nā ad certuʒ
gradū extenſionis.igit eſt pducibilis ſub quouis exten-
ſionis gradu:ꝛ ita ſub infinito.Scđo,ſi dimenſio nō poſ
ſet effici ſine certo termino:eſſet vel qꝛ talis terminꝰ eēn
D tialr̄ ꝯſequeret dimenſionē:vel qꝛ dimenſio haberet eē
per talē terminū:vt mā p formā. Sed 2ᵐ dici non pōt:
qm̄ dimenſio indifferenter ſtare pōt cū quouis termio.
Minime pmum:qꝛ dimenſio in ſui eſſentia nō includit
terminū.igit nec in ſui eſſe:ꝛ ita oī termino extenſionis
ſubtracto:pt dimēſio pticipare eē dei:ꝛ ita poterit eē di-
mēſio ſine termio.Tertio,terminꝰ extēſiōis nō eſt eē di
menſionis:qꝛ vna eadēqʒ dimēſio manēs eadē niio pōt
terminari diuerſo extenſionis termino.igit terminus ex
tenſionis ſupponit exiſtentiā dimenſionis.igit dimēſio
eſſe pōt ſine termino.Quarto,diia nō repugnat generi.
Sed quātū diuidit p finitū ꝛ infinitū.igit eſſe pōt q̄tū
infinitū.Quinto,ſm Auerroem dimēſio eſt materię co-
ęterna:ꝛ nullus terminus dimēſionis eſt māę coęternꝰ:

ſed coęternū alicui eſt ęternus:ęternuʒ vero eſt qđ oī dif-
ferentię tēporis coexiſtit.igit a pmo ad vltimū dimēſio
coexiſtit abſqʒ termino:ꝛ per ꝯns pōt eſſe ꝛ exiſtere ſine
termino:ꝛ ita pōt eſſe infinita ſm ſui rōneʒ. Sic igit pʒ
ꝙ infinitas nō repugnat enti vt q̄tū eſt. ¶ Or vero,nec
enti vt ens eſt nāle:deducunt multifariaʒ:qꝛ aut ratione
materię,aut rōne formę nālis,aut rōne motus nālis:q a
forma pficiſcit,aut rōne nāliū vtutū:quę formā ꝯſequū-
tur nālē.nō rōne māę:qꝛ deus agere pōt nō pręſuppoſi
ta mā:imo pōt agere formā:ꝛ ad illaʒ,nouā mām pdu-
cere.igit nō rōne materię.nec rōne formę:qꝛ forma nā-
lis limitationē eſſendi hʒ ab agente:vel ab vnione māę.
ſed rōne agentis ſupnālis nō hʒ limitationem:qꝛ agens
infinituʒ pōt illimitate pducere:nec rōne vnionis māę:
qꝛ deus agens agere pōt nō ſuppoſita limitatione māę.
Pręterea mā eſt infinitę potētię ſubiectiuę.igit pōt ſm
ſe recipere formā infinitā.nec rōne motꝰ:qꝛ vt dr̄ 5° phy
ſicoꝝ ꝛ in textu ꝛ in cōmēto,motus vt motꝰ pōt veloci-
tari in infinitū.igit motui vt motus nō repugnat infini-
ta velocitas.igit forā e qua pficiſcit:nō repugnabit in-
finitudo vigoris:nec rōne vtutū nāliū:qꝛ (vt dicit Auer-
roes 4° phy.)caliditas vt caliditas ꝛ vlr̄ oīs virtus na-
turalis pōt creſcere in infinitū. Pręterea p infinitatem
extenſionis nō tollit limitatio vtutis nālis.quia dato ꝙ
eſſet virtus in corpore infinito:adhuc illa eſſet limitata
ad actiones nāles:nō enīʒ ſe extenderet niſi ad actiones
ſuę ſpeciei.Caliditas enīʒ in quāto iſinito nō poſſet niſi
calefacere.igit haberet limitationē ſui generis:lʒ in illo
haberet infinitudinē.Ex his ꝯcludūt infinituʒ categore-
matice:ꝛ ſyncategorematice fieri poſſe a deo:q̄re ꝛ infi-
nitū corpus ēt fieri poterit.Et infinitum corpus qđ eſſet
circulariter mobile ēt fieri poſſet ab eadē virtute. Quaʒ
G poſitionē ſeqt Eſculanꝰ in libello.16.qōnū.ꝛ multi alıȷ
catholicoꝝ.¶ Ego vero diſtinguerē:naʒ de vitate quęſiti Dilucida-
aliter eſt loquēdū peripatetice:ꝛ alr̄ catholice.Si loqui- tio.
mur peripatetice:ſolō quęſiti eſt pſpicua.Nā ſm peripa
teticos deꝰ nihil imediate de nouo agit ad extra,niſi me
diante cā particulari:ꝛ agēte nālı.Si igit a po ͣ nālı in-
finitū nō eſt effectibile:neqʒ a po ͣ diuina erit pducibi-
le.Qua rōne fit,vt infinitū quouis mō ſumptuʒ a nulla
potētia fieri poſſit.Quare nec infinitū corpus circulari-
ter motū erit poſſe eſſe ſm peripateticos.ꝛ hoc deduxe-
runt rōnes Ariſtotelis ꝛ Auerrois,atqʒ Auicēnę:vt do-
ctus Expoſitor hīc declarauit.Si vero loquimur catholi-
ce,vt eſt ſentiendū,nō clara eſt quęſiti dilucidatio. Naʒ
alıȷ catholicoꝝ tenuerūt infinitū categorematice ꝛ actu
eſſe factibile:vt rōnes pxime deducunt.Alıȷ dixerūt in-
finitū categorematice ꝛ actu nō eſſe factibile:ſed hīc in-
H finitum ſyncategorematice ꝛ in potentia:vt Albertillus
nos monuit.Iuxta primaʒ poſitionem infinitum corpus
circulariter motum ꝛ categorematice:ꝛ ſyncategorema-
tice,ꝛ ſuppoſita orbium multitudine in pportione du-
pla:ꝛ nō ſuppoſita etiā eſt poſſibile eſſe.Mō nō ſuppo-
nat omnes illos orbes moueri vno motu cōmuni diur-
no.Nam ſic implicaret cōtradictionē.Iuxta ſcđam poſi
tionem infinitū corpus circulariter motum ſyncategore
matice tm̄ eſt poſſibile,ꝛ de ſenſu diuiſo:vt dictuʒ eſt:qꝛ
ſuppoſita orbiuʒ multitudine in pportione dupla:vt ſu-
perius docuit Albertillus.Aliter vero implicat contradi-
ctionē.Ego vero i taʒ graui quęſito ſaluo meliori iudicio,
cui ſemp me remitto:dicerē pmo ꝙ infinitū corpus ca-
tegorematice ꝛ in actu repugnat enti factibili.ſyncatego
rematice vero ꝛ in po ͣ nō.Scđo dicereʒ ꝙ infinitū corpꝰ
circulare circulr̄ vnico motu mobile,vnū vʒ ꝛ cōtinuuʒ
in actu:ēt repugnat enti.Tertio dicerē iſinitū corpꝰ circu

I lariter motū ē̄t ſuppoſita orbiū multitudine in ꝓportione dupla ordinatorū repugnat enti ſyncategorematice. ⁊ categorematice tenētu:ſi vnico motu illos velis moueri diurno. Jmplicat enī in obiecto. Ultimo dicerē ꝙ infinitū corpus circulariter motū ſyncategorematice non repugnat enti:ſic intelligēdo ꝙ ſit dabilis orbis certus certa velocitate circulariter mobilis ⁊ duplus ad illū in duplo vel tardius vel velocius mobilis:⁊ ſic in infinitum. Ex his pꝫ quō mō infinitū corpus circulariter mobile ſit a deo factibile.eſt enī a deo factibile quo mō non repugnat enti.Quō ꝟo repugnat:nō cadit ſub factibilitate:⁊ ſic ſcdō ⁊ tertio mō nō eſt a deo factibile:ſed vltimo

Sol. rōnū. mō eſt factibile. ¶ Et tenēdo hanc dilucidationē facile

Scalant. ad rōnes oppoſitę poſitionis reſpondeť. Dicerē.n.pmo

K ꝙ infinitum corpꝰ circulariter mobile in actu repugnat enti:nō in eo ꝙ ens ſed in eo ꝙ corpꝰ/⁊ in eo ꝙ corpꝰ naturale:⁊ in eo ꝙ corpus circulare. Ꝙ quidē infinitas repugnat enti corporeo.id eſt in eo ꝙ corpꝰ:Auerroes hic cōmēto.39.declarauit. Jnquit enī/ſilr corpus nō pōt intelligi eē infinitū/niſi ꝓpter magnitudinē/quę eſt in eo q̄ſi genꝰ.ꝓpter illud ꝟo qō eſt in eo q̄ſi forma:⁊ eſt numerꝰ dimenſionū ſcilꝫ ꝙ deſcriptio corpis eſt:qꝛ magnitudo eſt diuiſibilis in tres dimēſiones:nō pōt itelligi habere quartā dimēſionē:neqꝫ habere dimenſionē infinitas:⁊ ſic ꝯcludit nō eſſe poſe itelligi in illo infinitū niſi ex pte generis:qō eſt magnitudo/pꝫ itaqꝫ de mente Auerrois ꝙ ſicut linea/vt longitudo/pōt eſſe infinita:vt linea ꝟo non:qꝛ vt linea terminis claudiť:⁊ ſupficies vt latitudo pōt eſſe infinita:vt ſupficies nō:qꝛ lineis claudiť:ſic corpus vt magnitudo pōt eſſe infinitū:vt ꝟo corpus nō:qꝛ vt corpus ſupficiebꝰ/lineis/⁊ punctis/⁊ ꝓfunditate clauditť. Quare apud Auerroeꝫ iplicat ꝯtradictioneꝫ corpus vt corpus eſſe in īfinitū. Auicēna ꝟo in libro ſuo de cęlo

L capite quarto.inquit.dico ē̄t ꝙ nō pōt opinari qs cęlum eſſe infinitū:qꝛ ſi qs cęlū mente cōcipit:ſtatī cogitat corpus. Corpus aūt inducit ſupficieꝫ.ſupficies ꝟo infert finē:⁊ ſic nullū corpus excogitari pōt infinitū.ecce ꝙ Auicenna vult infinitū repugnare enti:quatenus eſt corpus: ⁊ ſic perſpicuū erit infinitū corpus circulariter mobile nō eſſe de numero factibiliū:qꝛ repugnat eē in eo ꝙ corpus. Qō ꝟo repugnet enti nāli:pꝫ apud pħos:qꝛ oīs res nālis ſuapte nā determinať ad maximū ⁊ ad minimū. oīum enī nā cōſtantiū determinatus eſt numerus magnitudinis ⁊ augumēti. ¶ Tunc ad rōnes cōtra hoc dico ꝙ infinitas repugnat enti nāli rōne formę nālis:⁊ qñ dī ꝙ limitatio formę nālis eſt ab agente:cōcedo effectiue/⁊ ſubiectiue a mā:⁊ eſſentialr merito ſui:ſicut rōnalitas hōis effectiue eſt a ſole ⁊ ab hōie:formalr ab aīa intellectiua:ſubiectiue a mā:⁊ qñ dī rōne agentis ſupnālis nō hꝫ limitationē:concedo:⁊ ꝓpterea ex pte dei nō eſſet illud repugnās:ſꝫ ex pte rei:quę illius nō eſt capax. Qō

M etiā repugnet enti corporeo circulari:deduciť:qꝛ figurato repugnat infinitas.figura enī termino vel terminis claudiť:at infinitū ab oībꝰ abſoluiť terminis. Ex his igiť

Dubitatio. perſpicua eſt dilucidatio. ¶ Sed occurres/pono ꝙ deꝰ efficiat vnū orbem ſupra oēs in duplo maiorē:vtrū poſſet efficere vt ille moueret etiā motu diurno:⁊ pꝫ ꝙ ſic: qꝛ nec eſſet repugnantia ex parte orbis facti/vt illo motu moueret:neqꝫ ex parte dei facientis:vt illo motu moueret. ¶ Ulteriꝰ quęro.ſi deꝰ poſſet facere adhuc vltra hunc orbeꝫ aliū in duplo maioreꝫ illo/qui rurſus moueret motu diurno:⁊ pꝫ ꝙ ſic:qꝛ ex parte nullīꝰ eſſet repugnantia:⁊ eadem rōne poſſet facere tertiū/⁊ quartū/⁊ ſic in infinitum:quoꝝ quilibet moueret motu diurno.igiť ad hunc intellectū deus poſſet facere infinitos orbes q

mouerent motu diurno:⁊ ita īfinitū corpus circulariter N

motū deus poſſet facere:cuiꝰ oēs orbes mouerent motu diurno:qō eſt cōtra dilucidationē. ¶ Pōt dici infini Solutio.

tum corpus circulariter motū deū poſſe facere:cuiꝰ oēs orbes mouerent motu diurno.diuiſiue tenēdo verbum oēs.nō aūt collectiue:qꝛ ſic deus poſſet facere orbes infinitos categorematice ⁊ in actu:⁊ ſic nō eſt contra dilucidationē.his dilucidatis ad rōnes pꝫ ſolutio:ad primam pꝫ:qꝛ deus agit libere ſm catholicos ⁊ cōtingenter. Et ꝓpterea.ſi efficit orbeꝫ finitū:illū pōt mouere velocitate quā ipſe vellet:ſecus ſm pħos:vt dictū eſt. ¶ Ad ſcdaꝫ/ pꝫ ſolo ex 3° phyſi.nā infinitū pōt eſſe in diminuēdo:nō aūt in augēdo:⁊ ideo negať ꝯñtia.eodē mō ſoluit Albertillus tertiā:qꝛ tarditas eſt diminutio q̄dā motus.velocitas ꝟo augumētatio:⁊ iō lꝫ tarditas poſſit ire ad infinitū.velocitas minime. Ad vltimā dicerē/ꝙ lux cęli in infinitū nō eſt luminis:qꝛ lux eſt virtus finita.luminoſi enī O

virtus finita eſt.igiť luminis multiplicatio eſt finita. Ad ꝓbationē nego aīs:qꝛ pręciſe eo vſqꝫ vmbra cauſari poteſt reſpectu corpis luminoſi:quouſqꝫ multiplicari pōt lumen:⁊ qꝛ ad finitā diſtantiā multiplicari pōt lumen:⁊ nō vltra.igiť ⁊ vmbra.hęc peripatetice.

Queritur

ſcdō ſi ſit verū ꝙ corpi circulariter mobili in eo ꝙ q̄ntū nō repugnat infinitas Scda qō.

vt Auerroes dicit.⁊ vꝫ ꝙ nō repugnat:qꝛ q̄ntū diuiditur per finitū ⁊ infinitū.ſꝫ dīa nō repugnat generi.igiť infinitū nō repugnat quāto. ¶ Scdō infinitū nō repugnat quali.igiť nec quāto.aīs patuit de facto de gratia redemptoris vt ſacri teſtantur.etiā ꝑ Auerroeꝫ 4° phyſicę auſcultationis cōmēto.72.de ſubtilitate:quę pōt in īfinitū creſcere:⁊ ibidē etiā de raritate ⁊ denſitate cōmēto.84. qbꝰ nō repugnat infinitas in eo ꝙ q̄litates.igiť nec corpori circulari in eo ꝙ q̄ntū repugnabit. ¶ Jn cōtrariū eſt:qō dī in topicis:qō nō repugnat generi:reperitur in aliqua ſpecie:⁊ 5° metaphyſicę videre nō repugnat tal- P

pę:vt talpa eſt aīal:qa aliqō aīal videt. ¶ De pręſenti Pō Auer.

quęſito Auerroes cōmēto.39.opinatus eſt de linea/ſupficie/⁊ corpore idē:vt ꝙ nulli illorū repugnat infinitas ⁊ Juniorū

ſub rōne generis:lineę enī ꝑ rōnē lineę:repugnat infinitas.nō aūt per rōnē generis:quę eſt longitudo:ſuperficiei per rōnem ſuperficiei repugnat infinitas:nō autem per rōnē latitudinis:quę eſt genus eius. Corpori ſilr per rōnē corporis repugnat infinitas.nō aūt ꝑ rōnē magnitudinis atqꝫ quātī:qō eſt ſuū genꝰ. Nā quāto vt quanto nō repugnat infinitudo.hęc Auerroes. ¶ Poſitionem hāc Juniorū q̄dā ꝯfirmarūt bonis rōnibꝰ.pma/duorū oppoſitorū ſi alterū cōpetit alicui/⁊ nō eſt de rōne illiꝰ: alterū eidē nō repugnat:verbi cauſa:qꝛ rōnale ⁊ irrōnale ſunt duo oppoſita/⁊ alterū:vt pote rationale cōpetit animali:⁊ nō eſt de rōne animalis:irrationale pōt aīali cōpetere/vel ſaltē non repugnare. Sed finitum ⁊ infinitum ſunt duo oppoſita:⁊ finitū competit quāto:⁊ nō eſt de ratione quātī.igiť infinitū ſaltē quāto non repugnabit. Minor pꝫ quo ad pmā partē:nemo enim dubitat finitū cōpetere quāto:ꝙ ꝟo nō ſit de illius ratione.ꝓbatur:qꝛ quātū vt q̄ntum de ſui rōne nō limitať pręciſe ad Q

certū extenſionis gradum. ¶ Scdō ꝓbať eadem poſitio. Si enim infinitū repugnabit quāto/vt q̄ntū:hoc erit: vel qꝛ finitū cōſequiť eſſentiā quātī:vel quia conſequiť eſſe illius.ſed finitum nō cōſequiť eſſentiā:qꝛ quātū pōt ſtare cum quolibet gradu finito.igitur nullus gradus finiti cōſequiť eſſentiā quātī:⁊ ita infinitū non cōſequitur eſſentiā quātī. Pręterea ſi finitū conſequereť eſſentiam quātī:eſſet de definitione quātī. Conſtat aūt q̄ntum non definiri per finitum ipſum:nec cōſequiť eſſe illius:quia

eſſe eſt

A eſſe eſt actus eēntie:igiť ſi nō eſt finitū de rōne quāti ſm eēntiā:nec eſt de rōne quāti ſm eē. Preterea ſaltē quāto ſm eius eēntiā nō repugnabit infinitas:igiť nec corpi ſʒ rōneʒ eēntialē quāti. ℂ 3° eadē dimenſio nūero pōt ſtare ſub diuerſis terminis:ꝛ pp hoc diciť dimenſio īterminata.igiť terminꝰ nō eſt de eēntia nec ð eē quāti:ꝛ ita nullū finitū erit de eēntia vel de eē quanti:ꝛ p ꝯñs quāto:vt quātū eſt:nō repugnabit infinitudo.Ex his tribꝰ rōnibꝰ vr̄ ꝓbabile infinitū nō repugnare quāto ſm rōnē quāti.

Scda pō. ℂ Alij nō parui viri tenuerūt totū oppoſitū:dixerūt eni infinitū repugnare quāto ſm eius eſſentiā ꝛ ſm eſſe:ꝛ ſic dixerūt oē quātū eē finitū:ꝛ oē finitū eē quantū.pſuadēt

O pōnem bonis motiuis. Primo ſi infinitum nō repugnat quāto:ſaltē ſm eius eēntiā ſibi pōt cōpetere:igiť infinitū

B quātū eſt poſſe. ℂ Prima ꝯña pʒ:q2 oē nō repugnās alicui ineſſe:pōt ineſſe:nō.n.datur mediū īter poſſe:ꝛ ipoſſe: q̄re ſi infinitū nō repugnat quāto:poſſe eſt illi ineſſe:q2 ſi nō poſſe eſt illi ineſſe:ipoſſe erit ineſſe.Si impoſſe eſt illi ineſſe:repugnabit ei.Quare a pmo ad vltimū ſi nō repugnat q̄to:iſtiᵐ poſſe erit ineē quāto.vltra/ſi erit poſſe ineſſe q̄to:erit poſſe aliq̄ poꝰ:vel finita ꝛ nālivľ ſupnāli.nō ſupnaturali:q2 lʒ hoc eēt fortaſſe catholicū:nō videť phyſicū/ꝛ maxie ꝑipateticū:vel auerroicū.nec pōt eē potētia nāli:q2 nulla eſt illa.vt oibus ꝯſtat. ℂ 2° ſi infinitū nō repugnat quāto ſm eiꝰ eēntiā:poterit ſibi ineē ſaltē ſm eiꝰ eēntiā/vt deductū ē.Si pōt ſibi ineē ſʒ eius eēntiā poterit rep̄iri de facto aliqd:cui de ineē illud cōpetit. ℂ 3° qð eſt impoſſe ineſſe alicui:eſt illi repugnās.Sʒ infinitū eſt impoſſe ineſſe quāto:q2 ſm Ariſto.1.prioꝝ ipoſſe eſt:quo poſito ineē ſeqtur impoſſe.nō poſito ꝙ quātū ſit infini-

C tū:innumera ſequunť ipoſſia:q̄re ipoſſe eſt infinitū ineē quāto.Maior pʒ:q2 impoſſe ineē videť repugnās.Ex qs rōnibus deducūt corpi repugnare infinitū tā ſm rōnem corpis:q̄ ſm rōnē quāti:tāʒ ſʒ eēntiā/q̄ ſm eē. ℂ Ego

Dilucidatio. Ineē poſſe i eſſe non repugnans ineſſe. vo diu arbitratꝰ ſuʒ 2ᵐ pōnem ꝯ Auer. Nūc vo alr̄ ſentirem:dicerē eniʒ eſſe diſtam inter ieſſe ſeu cōpetere:poſſe ineſſe/ꝛ nō repugnās ineē.Sicut inter non ineſſe/ipoſſibile ineſſe/ꝛ repugnās ineē. Nā ineſſe ꝓpōnem efficit de ineē.vt hō currit:dato ꝙ currat.poſſe ineē eſt quo poſito ineē/nō ſequitur impoſſe:nō repugnās ineē/eſt quo itellecto nō ſeqtur repugnās itellectui.Ineē igiť reſtringiť tm̄ ad id:qð ē.Poſſe ineē āpliať ad id qð eſt:ꝛ pōt ineē:nō repugnās vo ad id qð ē.ꝛ pōt ineē:ꝛ ad id qð pōt itelligi. Vbi cā de ineē hō currit ꝛ pōt hō currere:ꝛ nō repugnat hoieʒ currere.Poteſt ſedēs moueri:q2 ſi id qð nūc ſedet: poſtea moueť:nullū ſeqť ipoſſe:ꝛ nō repugňt qð ſedet:moueri.nō repugnat corpus eſſe ſine loco:q2 dato ꝙ corpus intelligať eſſe ſine loco:nō ſeqtur repugnans apud itellectū:ꝛ tm̄ nec corpꝰ ē ſine loco:nec pōt eē ſine loco.ſm ali-

D quos non repugnat materiaʒ eſſe ſine forma:quę tamen

Repugnans ipoſſe ineſſe. non poteſt eſſe ſine forma nec eſt ſine forma. ℂ Ex his pʒ differētia inter nō ineē/ipoſſibile ineſſe/ꝛ repugnans eſſe:q2 ꝑ regulā topicā:ſi in affirmationibꝰ aliqd eſt cōius in negationibꝰ efficieť minus cōe.Quare repugnās eſt in minus q̄ impoſſe:ꝛ q̄ ineē.id.n.ꝓprie repugnat/qð nec eſt:nec pōt eſſe/nec itelligi eē:imo quo poſito:ſeqtur ꝯdictio apud itellectū.Tunc facilis eēt dilucidatio q̄ſiti.Dicerē igiť infinitū nō ineē quāto/nec corpi in eo ꝙ quātū: ꝛ impoſſibile ineſſe quanto:ꝛ corpori in eo ꝙ quantum: quod tm̄ nō repugnat quanto nec corpori in eo ꝙ quātū: q2 ſi itellectus itelligeret corpus in eo ꝙ quātū ſine fine: nō ſequereť repugnās itellectui.Corpori vo in eo ꝙ corpus repugnat infinituʒ:q2 ſeqtur ꝯdictio itellectui.Nam eo ipſo qð intelligiť corpus eē:intelligiť figuratū eē/ꝛ tribus terminis terminatū eē:ꝛ ſic eo ipſo ꝙ itelligiť figura-

E tū eſſe vel terminatū:nō intelligiť infinitū:vt dicit Auicēna.igiť ꝯtradictio apud intellectū. ℂ Tunc ad rōnes oppoſitę pōnis.ad pmā negať pma ꝯña:infinitū eni(vt dictū eſt)nō repugnat quāto/nec corpori in eo qð ꝙ quātū:qð tm̄ nec cōpetit ſeu ineſt/nec pōt cōpetere/nec ineē. ꝛ ꝯceditur ipoſſe ineē illi:qð tm̄ nō repugnat.vt dictū eſt. hoc eni ipoſſe eſt ineſſe alicui:cui tm̄ nō repugnat. Nā nō repugnare eſt ꝑ intellectū:poſſe eē ꝑ aliquā potentiā eſſe etiā realē:per ideʒ ad 2ᵐ:īfinitū.n.nō repugnat quāto: nec corpi in eo ꝙ quantū:qð tm̄ nec illi ineſt:nec poſſe eſt ineſſe:nec opʒ ꝙ non repugnat alicui reperiri de facto in aliquo illius:q2 nō repugnare eſt per intellectū:ꝛ nō ſm eē. ℂ Ad 3ᵐ pʒ ſolo:lʒ.n.oē repugnās ſit ipoſſe/nō tm̄ oē nō repugnās ē poſſe(vt dictū eſt)q2 nō repugnās eſt qð

Cōclu° dilucidationis. ſi itelligať eē:nō ſeqtur repugnās itellectui. ℂ Ex his ꝑſpicuum eſt/corpori ꝑ rōnem quāti nō repugnare infinitatē.lʒ hō ſibi repugnat ꝑ rōneʒ corpis:ꝛ ꝯñter ēt pʒ cor-

F pori circulariter mobili in eo ꝙ quātū minime repugnare infinitudinē:cui tm̄ ꝛ ꝑ rōneʒ corpis circularis/ꝛ ꝑ rōnē corpis repugnat:vt tones dictū eſt.ꝑ hęc pʒ ad rōnes factas in pncipio:ſunt enim ꝓ nobis.Silr̄ ꝛ rōnes pmę poſitionis ſunt pro nobis:ad rōneʒ poſt oppoſitū:pʒ ſolutio.regula eniʒ topica eſt per verbū eſt:vel reperitur:ꝛ nō per verbū nō repugnat.naʒ oē qð eſt in genere vel reperiatur in gñe eſt.vel reperitur in ſpecie:lʒ nō qð nō repugnat alicui ꝑ rōneʒ gñis/eſt. vel reperiť in ſpecie.Sʒ ſufficit qð per intellectū non repugnat ſpeciei alicui.hęc de ſecunda queſtione.

Tertia qō. **Tertio** querit vtrū lineę ꝛ ſupficiei vt tales/repugnat infinitas.videť ꝙ nō:nā in oibus his rōnibꝰ Ariſ.ſuppoſuit lineas infinitas.igiť lineę vt linea non repugnat infinitudo:alr̄ accepiſſet in rōnibus aliqd repugnās intellectui. ℂ In ꝯtrium eſt Auer.cō.39.q vult

G lineę ꝛ ſupficiei nō repugnare infinitatē ex ꝑte longitudinis:quę eſt genus lineę:ꝛ latitudinis:quę eſt genus ſupficiei. ℂ Quidā magis mathematici q̄ phyſici arbitrati

Prima pō. ſunt/nec lineę nec ſupficiei quatenus tales ꝛ per rōnē ſpeciei repugnare infinitudinē.Minime per rōnē generis. ꝓbant primo per Ariˡᵐ:qui vtiť illis vt infinitis in ſuis rōnibus.Scdo terminus nō cadit in definitione illarū. eſt eniʒ linea longitudo ſine latitudine ꝛ altitudine.ſupficies latitudo ſine altitudine.Tertio Auer.ꝛ Auic.ꝛ Ariſ. dicunt corpori per rōneʒ corporis repugnare infinitudineʒ:q2 de rōne corporis eſt figura quę terminis claudiť. igiť ꝑ conuerſionē ꝑ ꝯtrapoſitionē/de cuius rōne nō eſt figura:de eius rōne nō eſt finitudo.ex his dixerūt lineę/ ꝛ ſupficiei per rōneʒ ſpēi nō repugnare infinitudinē:veluti nec per rōneʒ generis.

Pō Auer. ℂ Auerroes vo cō.vbi ſupra voluit lineę/vt lineę ꝛ ſupficiei/vt ſupficies:repugnare infinitudinē.nō autē ꝑ rōneʒ generis.lineę eniʒ vt longitu-

H do q̄daʒ nō repugnat:nec ſupficiei/vt latitudo.Et lʒ poſitio hęc vix ꝓbari poſſit:tm̄ ſic videť mihi eſſe ꝓbanda: vel linea vltra longitudinē includit aliqd vel nihil.ſi nihil:tunc longitudo nō eēt genus lineę:ꝛ ita longitudo ꝛ linea eēnt nomina multiuoca ceu enſis ꝛ gladius:qð eſt ꝯ phyſicos ꝛ geometras.Sin autē linea vltra longitudinē addit aliqd:nō videť niſi terminus.eſt enim linea longitudo ſine latitudie ꝛ ꝓfunditate:cuius extrema ſunt duo puncta.igitur addit terminū. Unde in hac definitione lineę longitudo ponitur ꝓ genere lineę.Illa ꝑticula ſine latitudine ꝛ ꝓfunditate eſt definitio longitudinis.Nam longitudo eſt quātitas continua ſine latitudine ꝛ ꝓfunditate.ſic igitur in definitione lineę ponitur longitudo pro genere ꝛ definitio vel pncipalis differētia illiꝰ vt definitio ſit verior ꝛ expſſior:vt dicitur in topicis:quare ſi vl-

I tra longitudinē linea dicit aliqđ:illud eſt terminus. Qua re lineę vt linea repugnat infinitas:nō aūt vt longitudo q̄dā. Eodē mō pōt dici de ſupꝑficie.q2 ſupꝑficies ſupaddit aliqđ latitudini:vel nihil.⁊ ſi nihil:tūc latitudo ⁊ ſupꝑficies eēnt noīa multiuoca:⁊ ſi aliqđ illud eſt terminus:vñ definiť ſupꝑficies ꝙ ſit latitudo ſine ꝓfunditate:cui⁹ extrema ſunt duę lineę igiť ſupꝑficiei vt ſupꝑficies repugnat infinitudo:nō aūt vt latitudo:⁊ tunc pꝫ poſitio Auer. quę nō ſolū videť vera:ſꝫ mathematica:e qua rōne deducit ꝙ diuiſio quę dať de linea:ꝙ quędā ſit finita:quędā infinita:nō eſt vera diuiſio:ſꝫ ſꝫ extimationē.

Sol. rōnū ❡ Ad rōnes oppoſitę pōnis dico ꝙ Ariſ. vtiť illis vt ſunt/nō q̄ten⁹ intelligūť iſti⁹ ꝑ rōnē ſpēi ſꝫ ꝑ rōnē gn̄is/vt ex verbis Ariſ. deducit Auer. Ad z^m pꝫ ſolu. nā i cōpletis illarū definitionib⁹ neceſſario cadit terminus:vt viſuꝫ eſt. Ad tertiā dico ꝙ Auer. ⁊ Auic. dicūt corpori ꝑ rōnem corporis repugnare infinitatē ꝑ hoc ꝙ de rōne corporis eſt figura:

K nō tñ volunt figurā eſſe cām ꝓciſam:⁊ adęquatā illius: ⁊ ꝓpterea nō licꝫ ꝯtraponi. Sꝫ cā ꝓciſa ē q2 de rōne corporis eſt termin⁹ cū ſit trina dimenſio:⁊ ſic licꝫ inferre in oībus:qđ de cuius rōne nō eſt terminus:de eius rōne nō eſt finitudo. ❡ Ad rōnem in ꝓn° pꝫ ſolutio ex his. Multę alię queſtiones emergerent:ſed q2 poſſunt cadere etiā in ſequentibus:poſtea pertractabuntur.

❡ At vo neq3 id quod ad mediuꝫ/neq3 id qđ e medio fertur:infinitum erit.

❡ Cū Ariſtoteles de corpore circulariter mobili demonſtrauit infinitudinē:nūc de corꝑe qđ moueť motu recto: demonſtrat idē:⁊ h̄ ꝓponit dicēs/at vo neq3 id qđ ad mediū:neq3 id qđ e medio ferť:infinituꝫ erit. hoc eſt ꝙ neq3

L leue/neq3 graue/infinitū ſit:manifeſtuꝫ erit ex dicendis. Qđ vo ad vba attinet. Debes ſcire ꝙ leue definitū eſt ꝑ hoc qđ eſt corpus qđ a medio fertur. Graue vo ꝑ id qđ ad mediū ferť:⁊ qm̄ qđ a medio ferť:ꝯpetit leui ſimplr̄/ ⁊ leui in reſpectu:⁊ qđ ad mediū ferť:graui ſimplr̄/⁊ graui in reſpectu:ideo intētio itelligať de oībus.quaſi dicat/ at vo neq3 id qđ ad mediū vt graue ſimplr̄/⁊ in reſpectu: neq3 id qđ e medio fertur.vꝫ leue ſimplr̄ ⁊ in reſpectu/infinitū erit. Quare de oībus clñtis proponit demonſtrare infinitudinem. hęc de intentione.

Pertrāſit ſbā eſt textuſ ſupplementũ. ❡ Contrarię enim lationes ſunt:qua ſurſum: ⁊ qua deorſum pergitur. Contrarię vo ſunt ad contraria loca.

❡ Propoſita intētione ꝓſequitur:⁊ pmo de graui leuiq3 ſimplr̄:quę ꝯtraria ſunt in extremo:quę duplr̄ ꝓbat eſſe finita ex ꝑte locorū:⁊ ex ꝑte qualitatū:z° de graui leuiq3 in reſ^{ctu}:in ſyllo g ex ꝑte locoruꝫ ꝓcedit. ſumit duas ſuppones more boni geometrę. Prima eſt/locus ſurſuꝫ ⁊ locus

M deorſuꝫ ſunt ꝯtraria ⁊ hanc ſyllogiꝫat ſic loca ad quę ſunt latiōes ꝯtrarię ſunt ꝯtraria. locus ſurſuꝫ ⁊ locus deorſuꝫ ſunt loca/ad quę ſunt lationes ꝯtrarię. igiť locus ſurſuꝫ ⁊ locus deorſuꝫ ſunt ꝯtraria. de rōne tangit viꝫ minoris. dicens:ꝯtrarię.n. latiōes ſunt:qua ſurſuꝫ/⁊ qua deorſuꝫ ꝑgitur. ⁊ per hāc vult habere mīorē. vꝫ ꝙ locus ſurſuꝫ ⁊ locus deorſuꝫ ſint loca ad quę ſunt latiōes ꝯtrarię. vim maioris indicat ꝑ id qđ ſubdit. ꝯtrarię vo ſunt ad contraria loca. quaſi velit habere loca eē ꝯtraria:ad q̄ lationes ſūt ꝯtrarię. Sic igiť hꝫ ſuppō pma. vꝫ ꝙ locus ſurſum ⁊ loc⁹ deorſuꝫ ſint ꝯtraria:cui⁹ breuis ꝓbatio eſt:q2 ſūt termini ipſoruꝫ motuū ꝯtriorum: hęc de prima ſuppoſitione.

❡ Atq3 ꝯtrariorū ſi alterū definitū eſt: ⁊ alterū definitū erit. Mediū vo eſt definitū. Nā ſi vndeuis deorſuꝫ ferať:qđ ſubſtat nō cōtingit vltra mediū ꝓgrediatur. Cum igitur medium definitum ſit: ⁊ ſuperum locum definitum eſſe neceſſe eſt.

N Ultra. Longius. Ulterius.

❡ Scđa ſuppō/loc⁹ ſurſuꝫ ⁊ loc⁹ deorſuꝫ ſūt definita. ꝓbat ſic:ꝯtrarioꝝ ſi alterū definitū eſt:⁊ alterum definitū erit. mediū ſiue locus deorſuꝫ:⁊ locus ſurſuꝫ ſunt ꝯtraria. vt ꝓxima ſuppōne patuit. igiť ſi alterū definitū eſt:⁊ alterū. de rōne tangit maiorē dicēs atq3 ꝯtriorum ſi alteruꝫ definitū eſt:⁊ alterū definitū erit. dimittit minorē:ſꝫ eius ꝓbationē ſumit/dicens. mediū vo eſt definitū/nō.n. me-

O diū mundi eſt abiſſus in īfinitū a nobis diſtās. ⁊ h̄ ꝓbat/ id eſt definitū ſm diſtantiā a nobis:ad qđ cū graue ꝑuenit nō vltra ꝓgrediť. Tūc tangit minorē. d. vnā ſi vndeuis deorſuꝫ ferať:qđ ſubſtat hoc eſt graue ipm:qđ oībus ſubſtat:ꝑueniens ad mediū nō ꝯtingit vltra mediū progrediatur. Tunc quaſi epilogādo rōnem ingt. Cum igiť mediū definitū ſit ſm diſtantiā a nobis:⁊ ſuperū locum ſm diſtātiā ab illo ⁊ a nobis definitū eē neceſſe eſt. Sic igitur pꝫ ſcđa ſuppoſitio:ꝙ vꝫ locus ſurſuꝫ/⁊ locus deorſum ſunt definita. aiaduerte tñ pmā ſuppōneꝫ nō deſeruire ſyllogiſmo:ſed poniť vt habeatur hęc ſcđa ſuppoſitio: in qua tota vis ſyllogiſmi ꝯſiſtit. ❡ Naꝫ pma ſuppō eſt minor ſyllogiſmi/quo ꝓbatur z° ſuppoſitio:vt patuit.

❡ Si igiť loca ſunt definita/atq3 finita: ⁊ corpora erunt finita.

❡ Ex vi ſuppōnis vltimę ſyllogiꝫat ſic/ſi loca nālia aliquorum corpoꝝ ſunt finita ⁊ definita:corpa locata erunt finita. per ſcđaꝫ ſuppōneꝫ locus ſurſuꝫ ⁊ locus deorſuꝫ quę

P ſunt loca grauiū ⁊ leuiū nālia/ſunt finita ⁊ definita. igitur corpa grauia ⁊ leuia ſunt finita:qđ eſt ꝓpo^m. ❡ Sed occurres/q2 videť aliqđ eſſe acceptū in ſyllo qđ nō accipiebatur in ſuppōnibus. in ſuppōne eniꝫ accipiebať loca eē definita ꝑ diſtantiaꝫ vnius ab altero:⁊ a nobis. at in minore huius ſylli accipiť ꝙ loca illa ſint definita/⁊ finita. definita quidem ſm diſtantiam vnius ab altero. finita vo ſm continentiā/q2 ꝯtinentia loci deorſuꝫ eſt finita ⁊ ꝯtinentia loci ſurſuꝫ ēē. Modo lꝫ primū ſit in ſuppōne ſumptū:z^m vo non:⁊ ita aduerſari⁹ veritatis poſſet dicere ꝙ loca ſunt definita ſm diſtantiā vnius ab altero:⁊ tñ vtrq3 illorū eſt ambitu atq3 ꝯtinētia infinitus. ❡ Qua rōne corpus ꝯtentū poſſet intelligi infinitū. quare Ari^{les} plus in ſyllogiſmo q̄ꝫ in ſuppōnibus accepit. pōt dici ꝙ ex vno hꝫ alterū:ſi eniꝫ acceptū ſit loca illa eſſe definita ſꝫ diſtātiā alteri⁹ ab altero:reliquiť vtrūq3 illoꝝ eē finitū ābitu atq3 ꝯtinētia. Nā ſi loc⁹ deorſum eēt ābitu infinitus/⁊ locus ſurſuꝫ ſilr̄: ꝓculdubio centra locoꝝ quę petūt

Q corpora:diſtarēt in infinitū. hoc aūt reprobatū eſt/ꝑ hoc q2 graue petēs mediū nō vltra ipm ampli⁹ ferť. quę rō docet nō mō loca illa diſtare inter ſe finite:ſꝫ vtrūq3 illorū eē ꝯtinentia ⁊ ambitu finitū. ꝓpterea Ari^{les} accipit h̄: q2 lꝫ in ſuppoſitionib⁹ nō ſit aperte ſumptū: eſt virtualr̄ ꝓſuppoſitū. Tu vo ꝯſidera:ſi videbiť alr̄. ❡ Auer. vo ſyllogiꝫat ſic hypothetice:ſi loca ignis ⁊ terrę ſunt finita locata. vꝫ ignis ⁊ terra ſunt finita at loca ignis ⁊ terrę finita ſunt. igitur ignis ⁊ terra finita erunt. maior ſyllogiſmi omnibus conſtat. at minor probatur ex eo quia locus terrę finit⁹ eſt/vt diceť. Sed ſi vnum ꝯtrarium finitum eſt:alterū etiā finitū erit. Quare ſi loc⁹ terrę eſt finit⁹:locus ignis:q terrę eſt ꝯtrarius:finit⁹ erit. vt igiť hęc rō ꝑſpicua ſit. Auer. ex textu Ari^{lis} facit ſuppōnes:p^a eſt loca ignis ⁊ terrę ſunt cōtraria. ꝓbatur. q2 motus ad illa contrarij ſunt. igiť loca erunt ꝯtraria. Scđa radix ſeu ſuppō contrarioꝝ

Quę Auer. cōmē. 44.

Dubita.

A ꝯtrariorꝫ. Si alterū eſt finitū: ⁊ alterū neſcio finitū erit. probat Auer. hanc radicē p̄mo/ꝯtraria equalia eē debēt ſm̄ qualitatē. Nam ſi alteruz erit infinitū: ⁊ alterū finitum: infinitū ſuperabit finituz a ꝓportione infinita: ⁊ ita vnum illorū erit tm̄. Infinitū enim totū occupat. ⁊ cū dicit Auer. ꝯtraria eſſe equalia: nō intelligas de eq̄litate quātitatis: ignis enim ꝯtrariaꝝ terre: ⁊ tñ eſt terra maior igne ipſe. nec de equalitate ꝟtutis: q2 tunc īter illa nō eēt actio: ſꝫ de equalitate ꝓportionis: ſic vꝫ q̄ alterū alteꝝ nō excederet ꝓportione infinita. Naꝫ tūc alterū corrūperet alterū: ⁊ in rerū natura nō eſſet niſi vnū tm̄. ❡ 2° ꝓbat ideꝫ ibi ⁊ manifeſtū eſt ſi cōtraria nō eſſent equalia in gradu ꝯtrarietatis: alterū eēt altero fortius. at hoc eſt īpoſſibile: nam alterū alteruꝫ deſtrueret: ⁊ ita tolleretꝝ cōtrarietas. ⁊

B hec ratio non multū differt a p̄ma. ❡ Tertio ꝓbat idem ibi ⁊ poſſibile eſſet addere: ⁊ arguit ſic/ſi alterū ꝯtrariorꝫ eēt finituꝫ: ⁊ alterū infinitū: tunc eidē plura eēnt ꝯtraria. deducitꝝ: naꝫ ſit. a. ꝯtrariū infinitū. b. ꝟo finitū. reſeceꝝ igitur ab. a. aliqd/⁊ addatur ipſi. b. tunc. a. adhuc remanebit infinitū: q2 quotis ablato ab infinito ſemꝑ remanet infinitum. aggregatū ꝟo ex. b. ⁊ eo qḋ addebatꝝ ſibi ſit. c. tunc b. ꝯtrariebatur ipſi. a. per aduerſariū ⁊. c. ēt eidē. a. q2 adhuc inter. c. ⁊. a. remanet diſtātia infinita. igitur vni erunt plura ꝯtraria. ❡ 4° ꝓbat ideꝫ ibi [⁊ illud qḋ] ⁊ arguit ſic/cōtraria ſunt que maxime diſtant. 10. metaphyſice. igitꝝ contraria ſunt equalia. ꝓbatur ꝯña: q2 ſi. a. ſit infinitū ⁊. b. finitum: ſi. b. ipſi adderetꝝ quicq̄/ipſi. b. ab. a. magis diſtabit. igitur. b. ⁊. a. prius non fuerunt ꝯtraria: vel ſi fuiſſent cōtraria nō fuiſſent maxime diſtātia. ❡ 5° ꝓbat idē ibi ⁊ ēt: ⁊ arguit q2 cōtrarietate extremi ad extremū: opꝫ cōtraria eſſe equalia: naꝫ ſi non: ⁊ dicas q̄ alterū eſt finitū:

C ⁊ alterū infinitū: cū finitū reſpectu infiniti habeat rōneꝫ medij: tunc inter. a. b. eſſet ꝯtrarietas medij ad extremuꝫ ꝯ poſitionē: ex his pꝫ ſuppoſitio ſcḋa. Tertia radix apud Auerroem eſt q̄ mediū eſt finituꝫ atq3 terminatū. ⁊ per medium intelligit vt dicit Auer. locum ſimpliciter deorſum: ad quem mouetur ſimplr̄ graue. probatur primo q2 locus terre eſt medium mundi. Sed mediū eſt finitū/q2 equaliter diſtat ab extremis. igitꝝ loc⁹ terre eſt finitus. 2° oēs lapides. i. portiones terre qn̄ deſcendūt vndecūq3 eq̄liter petunt mediū. igitꝝ mediū eſt finituꝫ. Immo īdiuiſibile. aſſumptū pꝫ: q2 ſi aliqua portio terre vltra medium progrederetur. Tunc recederet a medio: q̄re aſcenderet.

❡ Tertio ꝓbat per exēplū ⁊ deſcribatꝝ circul⁹. a. b. c. d. cuius centruꝫ ſeu mediuꝫ ſit. circellus paruus

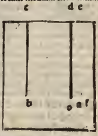
D o. tunc pꝫ q̄ ſi vna portio terre in ipſo. a. ponatꝝ: ⁊ ſue nature relinqueretur ad. o. circellū moueretꝝ. ⁊ ſi alia poneretꝝ

in. b. etiā moueretꝝ ad idē. ⁊ ſi in. c. ēt ad idē. ⁊ ſi in. d. etiaꝫ ad idē ſemꝑ moueretꝝ. ⁊ nulla harū ꝑtranſiret pūctū mediū circelli: alr̄ moueretꝝ a medio: ⁊ ſic aſcenderet. igitur mediū eſt finitū. In hac rōne pꝫ p̄mo q̄ portiones terre deſcendūt per lineas cauſantes in pūcto medio angulos rectos: qḋ punctū mediū eſt centrū ſuꝑficiei rotūde ſiue circelli medij. Scḋo pꝫ (vt antiq̄ dixerūt) hoc nō eē ve-

E rum niſi ſupponēdo celum eſſe ſphericum. Nam ſic circellus ille equaliter diſtat a celi omnibus partibus. per hoc igitur exemplaꝫ patet locum medium eſſe finitum.

❡ Sed occurres vtrū dato q̄ celū ſit alteri⁹ figure. vꝫ triāgule: vel q̄drangule: portiones terre deſcendētes a ꝑtibus celi ad mediū: cauſarent angulos rectos. ❡ Rn̄det q̄ non: ⁊ ꝓbat: q2 ſi celum nō eſſet ſpherice figure: ſit gratia exēpli quadrangule: pꝫ q̄ ſi portio terre ponatꝝ in. d. celi ꝑte: nō deſcēdet ad. o. cētruꝫ: ſꝫ ad. a. ſilr̄ ſi alia portio ponatꝝ. c. celi ꝑte: deſcēdet ad. b. ⁊ nō ad. o. ſꝫ. a. ⁊. b. recedūt a cētro. o. igitꝝ portiōes Dubitatio.

Sol.

F ille nō ꝯcurrerēt ad. o. mediuꝫ. ſꝫ mouerentꝝ ad puncta: q̄ recedunt ab. o. igitꝝ aſcēderent: q2 recedere a cētro eſt moueri ſurſuꝫ atq3 aſcēdere. Quare ſi locus terre dꝫ eſſe vn⁹ ⁊ determinatus: celi ꝑtes debēt eſſe ſpherice. alr̄ qua rōne portio terre in. d. deſcenderet ad. a. alia portio in. e. deſcenderet in. f. ⁊ ſic in infinitū eſſent ꝑtes ipſius celi e quibus poſſent deſcēdere ꝑ lineas rectas ꝟſus. b. o. a. f. puncta inferiora. Preterea Auer. ꝓbat hanc ꝓpoſitionē ſenſu: q2 ſenſu pꝫ. Celū totū eē ſphericū: aut ſaltē eius mediū qḋ ſupra orizontē apparet eē ſphericū. Nā cū moueꝝ: videtur ſpherice moueri/q2 ab ortu in occaſuꝫ. quare lapides ſi ponerentꝝ in celi ꝑtibus: ⁊ derelinquerentꝝ ſuis naturis: ad mediū celi mouerentꝝ: opꝫ enim illos equalr̄ recedere a celo: ⁊ equalr̄ accedere ad mediū: qḋ eē nō poſſet: niſi deſcēderēt ꝑ lineas ꝯcurrētes ad vnū punctū mediū. pꝫ igitꝝ locū deorſuꝫ eē determinatū/atq3 finitū. His ſuppōnibus ſtantib⁹: pꝫ rō Auer. ❡ Sꝫ dubitat Auer. ⁊ Dubitatio.

G ſatis docte: q2 videꝝ in rōne petitio ei⁹ qḋ eſt in p̄ncipio. Nam Ari^{tes} ꝓbauit ipm̄ mediū eſſe finitū: ꝑ hoc qḋ celū eſt ſphericū. Sed ponere celū eſſe ſphericū eſt ſupponere locum ignis eſſe finitū: eo. n. ipſo q̄ celuꝫ eſt ſphericuꝫ: locus ignis eſt finitus. igitur petitio. ❡ Rn̄det q̄ locus Solo.

ſurſuꝫ pōt duplr̄ accipi ꝑ loco corporū leuiuꝫ. vtpote ꝓ ſpatio: qḋ eſt īter celuꝫ ⁊ centrū. alio mō pro ſpatio qḋ eſt inter centruꝫ/⁊ vltimū celi conuexū. Uult igitꝝ q̄ Ari^{tes} nō ꝓbet locuꝫ ſurſuꝫ eſſe finitū accipiēdo locū ſurſum ꝑ loco leuiū hoc eſt p̄mo modo: q2 ſic vt ratio ꝯcludit peteret. Sed ꝓbat locū ſurſuꝫ eſſe finitū ſumēdo 2° mō ꝑ toto ſpatio a centro ad ꝯuexū vltimi celi. ⁊ ſic nō petit: poteſt enim ſupponi celū eſſe ſphericū: ⁊ tñ dubitari ſi tota regio ſuꝑna ſit finita: celuꝫ enī ſphericū eē conſtat ſenſu. regio tñ ſuꝑna ſi finita ſit nō conſtat ſenſu. ❡ Sꝫ pace. Reprehendit Auer.

Auer. dixeriꝫ: hec q̄ dicit: ſunt ſua: ⁊ nō Ari^{tis}. Naꝫ Ari^{tes}

H ⁊ ſi ſyllogizauit: vt ipſe ſyllogizat: tñ ad ſyllogiſmū nō fecit niſi vnā ſuppōneꝫ. altera aūt ſuppō nō ad ſyllm̄ accepta eſt: ſꝫ ad ſuppōneꝫ ſcḋaꝫ. Preterea ſolō hec quā dubitationi dedit: non videꝝ ad mentē Ari^{tis}: quoniā Ari^{tes} ꝓbat graue ⁊ leue ſimplr̄ eſſe finita/vt Simplicius dicit: per hoc q2 loca grauis ſimplr̄ ⁊ leuis ſimplr̄ ſunt finita. Conſtat autē locū leuis ſimplr̄ eſſe concauuꝫ lune: quare nō de loco ſurſuꝫ oīum corporuꝫ citra grauia loqtur: ſꝫ de loco leuiū ſimplr̄ dūtaxat. Scḋo vel Ari^{tes} loqtur de loco ignis vel de loco ſuꝑiori nō ꝯcto ad locuꝫ ignis. Si d̄ loco ignis: tūc eēt petitio vt dicit. ſi d̄ loco ſuꝑiori cōiter accepto: tūc nō ꝓbaret leue tm̄ eē finitū/vt ꝓpoſuit: ſed oē qḋ in ſuperiori regione collocatꝝ: qḋ eſt contra Itentionē/ quā ꝓpoſuit. Tertio de eo loco loqtur: qui ꝯtrariatꝝ loco

I grauiū.ac locus ignis ɔtrariatur loco grauiū:⁊ nō locus ſurſuꝫ cōiter acceptus.Quare vī expō Auer.⁊ falſa:⁊ nō ad mētē Ari^lis^.Ari^les^.n.ꝓbat locū eē finitū per hoc ꝙ locus terrę eſt finitus.ꝓbat autē locū terrę eſſe finitū,qꝛ a nobis diſtat finite:vt ꝓbatū eſt:⁊ qꝛ vltra centrū mot^9 nō dicit̄ deſcenſus,ſed aſcenſus.Ubi pꝫ nullā eē petitionē quo ꝓbato,infert locū ignis eē finitū:ꝑ hoc qꝛ ſi vnū

Dubitatio. ɔtrariū eſt finitū:⁊ alterū eſt finitū.⸿ Sed occurres:qꝛ

Solutio. dictū eſt ſm Auer.locū inferū eſſe centrū.Centrū vero eſt pūctū īdiuiſibile.at īdiuiſibile nō eſt finitū,nec infinitū. pōt dici ꝙ centrū eſt finitū negatiue:qꝛ vꝫ nō finitū.vel qꝛ ſumit locū inferiorē ꝓ toto ābitu a ſupficie eiꝰ ɔcauā vſqꝫ ad centrū:⁊ ſic eſt finitum:⁊ ad hoc ꝓcedit rō Ariſ.

⸿ Preterea ſi ſurſuꝫ ⁊ deorſuꝫ definita ſunt: ⁊ id quod eſt inter hęc definitum eſſe neceſſe eſt. Nam ſi definitū non ſit:motus infinitus

K erit profecto:quod quidem impoſſibile prius

Eſſe fieri fore. demonſtratum eſt. Medium ergo ipſuꝫ definituꝫ erit. Quare ⁊ id corpus,quod in hoc eſt:aut eſſe poterit.

⸿ Hactenus de finitate extremorū corpoꝝ:nunc ꝙ corpora intermedia finita ſint:demonſtrat,⁊ ſyllogiꝫat ſic, ſi loca ſurſuꝫ ⁊ deorſuꝫ definita ſint:⁊ id ſiue loc^9 ſit,ſiue ſpatiū,qđ eſt inter hęc extrema loca:definitū eſſe neceſſe eſt,ſupple tu ponat̄ añs.vꝫ ſed locus ſurſuꝫ ⁊ loc^9 deorſum definita ſunt.igitur ⁊ loca media.Minor eſt ꝓximo textu deducta.Maior quę eſt hypothetica cōditionalis: ꝓbatur dupliciter:pˢmo qꝛ ſi non detur oppoſitū ɔñtis.vꝫ ꝙ mediū nō ſit finitū:tunc hęc copulatiua erit vera.vꝫ loc^9 medius nō eſt finitus,⁊ loca extrema erunt finita:igitur motus q erit ab vno extremo loco ad aliū extremū locū: etiā erit infinit^9.tenet ɔña:qꝛ ab extremo ad extremū ve

L nire nō poſſet,niſi tranſiret mediū illud infinitū.ɔñs eſt impoſſe:vt ꝓximo textu deductū eſt.igit̄ mediuꝫ eſt finitū.⁊ ſic pꝫ maior.vꝫ ꝙ ſi extrema loca ſurſuꝫ ⁊ deorſum ſint finita:media loca ēt erunt finita:huius ſyll̄i tacuit minorē:ſed poſuit maiorē,⁊ eius ꝓbationeꝫ.Ex hoc infert ꝓpoſitū:⁊ ſyll̄s eſſe debet,quęcūqꝫ corpa ſunt:quoꝝ loca ſunt finita:ipa ſunt finita.corpa grauia ⁊ leuia intermedia ſūt corpa:quoꝝ loca media finita ſūt:vt deductū ē.igr̄ grauia

Verborum ɔſideratio. ⁊ leuia media ſūt fi^ta^.⸿ Quo vero ad vba attinet:dixit aut eē poterit,ſiue fieri poterit:ſiue fore ſꝫ:qꝛ multi viſu ſuaſi negant in hac regiōe media eē aerē actu:ꝓpterea Ari^les^ adiecit:vel eſſe,vel fore,vel fieri poterit:qꝛ ſi in hac media regione actu aer nō ſit:pōt ibi aut eſſe aut fieri inquit. Preterea ſi ſurſuꝫ ⁊ deorſuꝫ definita ſunt:⁊ id qđ eſt inter hęc:vtpote loca media,definitū eē neceſſe eſt.hęc eſt ma

M ior ſyll̄i primi quā ꝓbat per oppoſitū more boni logici:⁊ inquit. Naꝫ ſi definitū nō ſit:⁊ ſupple extrema loca definita ſint:motus ſupple ignis vel terrę:q eēt de extremo ad extremū,infinitus erit ꝑfecto:qđ quidem impoſſe eē prius demonſtratū eſt.Concludit igit̄ ɔñeꝫ.⁊ inquit.Mediū igitur ipſuꝫ definitū erit.ecce qđ de pˢmo ſyll̄o tetigit maiorē,⁊ probationem illius:⁊ concluſionem,dimiſit vero mino

Dubitatio. rē.⸿ Sꝫ occurres:qꝛ nō videt̄ ſequi mediū nō eſt definituꝫ.igit̄ motus ab extremo ad extremū eſt infinit^9:diceret eniꝫ aduerſarius nullū eē inter illa extrema mediū: quo in caſu motus ab extremo ad extremū nō eēt infini

Solo. tus.Immo eēt nullus.⸿ Dico ꝙ Ari^les^ ſupponit ad ſenſum ɔſtantiaꝫ ſubiecti:⁊ ꝓpterea dꝫ ſic in ſyll̄o ꝓcedi:ſi ſurſuꝫ ⁊ deorſuꝫ dīfinita ſunt.Mediū definitū ē:qꝛ ꝑ oppoſitū ſi nō ſit definitū:⁊ ſupple iter hęc extrema mediū eſſe ſenſu conſtat:igitur erit infinitū.ex negatiua eniꝫ nō ſequitur affirmatiua,niſi cū ɔſtātia ſubiecti.Ultra mediuꝫ N erit infinitū,igitur ⁊ motus ab extremo ad extremuꝫ:ſic igitur Ari^les^ ſupponit mediū cōſtantiā.⁊ hoc pacto ſyllogiſmus eius valet.cū per ſyll̄m primū deduxit medium eſſe finituꝫ:ɔcludit corpus qđ in h medio actu eſt:vel eē poteſt:eſſe finituꝫ.⁊ vis ſyllogiſmi pōt eſſe cathegorica, vt dictum eſt:⁊ hypothetica ſic ſi loca media finita ſint: corpora media finita erunt.ſed loca media finita ſunt:vt ſyllogiſmo proximo patet.igitur ⁊ corpora media finita erunt.Hęc de primo.

⸿ Inſuper etiam id corpus:quod ſurſum,⁊ deorſum fertur:poteſt in hoc eſſe:hoc enim a medio quideꝫ:illud vero ad medium moue O ri aptum eſt.ex his igitur perſpicuuꝫ eſt corpus infinitum eſſe non poſſe.

⸿ Scđo ꝓbat maiorē primi ſyllogiſmi:quę fuit illa conditionalis.vꝫ ſi extrema definita ſunt:⁊ mediū definituꝫ eſt.⁊ iterū hęc ſcđa ꝓbatio more boni logici ꝑ oppoſitū deducit̄ ab eo.arguat̄ igit̄ ſi extrema definita ſunt:⁊ mediū definitū eſt:ſi nō:igitur mediū inter illa extrema erit infinitū,vt per conſtantiā ſubiecti vt prius deduci pōt.Si mediū eſt infinitū:igit̄ corpus qđ ſurſuꝫ ⁊ deorſum fert̄:nunꝗ̄ eſſe poterit ſurſuꝫ vel deorſum:alr̄ infinitū ptranſiretur.at ɔñs eſt contra ſenſuꝫ.pꝫ igitur mediū eē finitū. de rōne tangit oppoſitū ɔñtis:⁊ quaſi dicat ſi iter mediū eſt infinitū:corpus qđ ſurſuꝫ vel deorſuꝫ fert̄:nunꝗ̄ poterit ſurſuꝫ aut deorſuꝫ eē deſtruit ɔñs.⁊ inquit. Inſuper eſſe id corpus qđ ſurſuꝫ,⁊ deorſuꝫ fert̄:pōt in h.i.ſurſum aut deorſuꝫ eſſe. Hęc eſt deſtructio ɔñtis.vel deducat̄ facili^9 ⁊ in idem textus ſic inſuper etiā id corpus qđ ſurſum aut deorſuꝫ fert̄:pōt ſurſuꝫ aut deorſuꝫ eſſe.ꝓbatur hęc ɔña: P omne corpus aptū natū moueri ad aliquē locū:quādoqꝫ eſt in illo:alr̄ illa aptitudo nālis eēt fruſtra.at omne corpus eſt aptū natuꝫ moueri vel e medio,vel ad mediū.igitur oē corpus eſt quādoqꝫ vel in medio:vel ſurſuꝫ a medio de hac ꝓbatione ponit̄ minor tñ:cū dicit̄:hoc enim a medio,illud vero ad mediū aptū natum eſt moueri.Sic igitur per hęc vult Ariſtoteles habere,qđ oē corpus qđ moueri pōt ſurſum vel deorſuꝫ:pōt illic qñqꝫ eſſe:⁊ tunc vult vt cōpleatur rō at vbi mediū eſſet infinituꝫ:corpus qđ eēt aptū natū moueri ſurſuꝫ:nunꝗ̄ eēt actu ſurſuꝫ:alr̄ infinituꝫ illud mediū ptrāſiretur.Quare reſolutorie ꝓcedēdo ſi extrema finita ſūt:mediū fini^tm^ ē:qꝛ ſi me^m^ inf^m^ ſit: corp^9 qđ eēt aptū natū moueri ſurſuꝫ vl̄ deorſuꝫ:nūꝗ̄ eēt actu ſurſuꝫ,vl̄ deorſuꝫ:⁊ ſic duplici rōne pꝫ illa ɔditiōal̄. demū epilogat:⁊ pꝫ qđ dicit.⸿ Auer.aūt quo ad vim rō

Que Auer. cōmē. 45. nis non differt a noſtra expōne:deducit eni ſic rōnem:ſi extrema ſint finita:⁊ mediuꝫ infinitū:motus elti extremi.vtpote ignis,eēt ꝑpetuus ⁊ infinitus:cuius oppoſituꝫ Q eſt deductū.8.phyſicoꝝ t.6.qꝛ dictū eſt nullū motū eſſe ꝑpetuuꝫ ⁊ infinitū,niſi circularē:⁊ ꝓbat ɔñam:qꝛ ſi ignis ponat̄ in terra:nunꝗ̄ attingeret ſuuꝫ locū nālem:qꝛ medium ꝑ qđ moueret̄,eēt infinitū:qđ non eēt ptranſibile: niſi tēpore infinito.differt vero a noſtra expoſitiōe,qꝛ ipſe hypotheticā illā:quę eſt maior primi ſyllogiſmi:nō ꝓbat niſi vna rōne.nos ex textu duabus rōnibus ꝓbauimus: quarū ſcđa ponebat̄ ibi:inſup ēt ⁊ cauſa eſt qꝛ eius trāſlatiōes non ſunt fideles.⸿ Quo vero ad vba attinet notat Auerroes Ariſtotelē ęquiuocaſſe de medio hic:⁊ ſuperioribus textibus.Mediū enim trifarieꝫ dicit̄:qꝛ ꝓ medio mundi:pro centro alicuius ſphęrę:⁊ pro eo qđ iter extrema mediat.ſuperiorib^9 lectionib^9 ꝓ medio mūdi accepit. Hic pro eo qđ iter extrema mediat. Hęc Auer.

⸿ Ad hęc

A ¶ At hęc etiã ſi grauitas non eſt infinita:neqȝ aliqđ hoꝝ corporũ erit infinitũ:infiniti nãqȝ corporis infinitã etiam eſſe grauitatẽ neceſſe eſt. Eadem autem erit ratio ⁊ in leui. Nam ſi grauitas eſt infinita:erit ⁊ leuitas:ſi id infinitum ſit:quod ſupereminet.

¶ Quod nec graue/nec leue ſit infinitũ:nunc oſidit rõne accepta.ex grauitate/leuitateue.⁊ ſumit duas cõditionales.pma eſt/ſi aliqđ corpus grauiũ eſt infinitũ:grauitas eſt infinita.Scđa eſt/ſi aliqđ corpus leuiũ eſt infinitũ:leuitas eſt infinita:primã ponit ſub rõne ꝯtraria:dicit.n. adhęc etiã ſi grauitas nõ eſt infinita:neqȝ aliqđ hoꝝ grauiũ corporũ erit infinitũ:ꝑ hanc vult habere conuerſaȝ.
B vȝ ꝙ ſi aliqđ grauiũ corpoꝝ eſt infinitũ:grauitas eſt infinita.cuius conuerſę rõnem aſſignat:⁊ inqt.Infiniti nãqȝ corporis infinitã etiã eẽ grauitatẽ neceſſe eſt.cũ autẽ q̃re poſuit illã conditionalẽ ordine mutato/eſt/vt oſideret illam eẽ ꝯuertibilẽ cũ ſua conuerſa.Scđa cõditionalis eſt ſi corpus qđ ſupeminet.i.leue eſt infinitũ:leuitas eſt infinita.⁊ hãc ponit ſub hac forma:eadẽ aũt erit rõ ⁊ in leui. Naȝ ſi grauitas eſt infinita/erit ⁊ leuitas ẽt infinita:dico erit leuitas infinita/ſi id infinitũ ſit:qđ ſupeminet/id ſi leue ſit infinitũ.In qua ſcđa ꝯditionali poſuit duo añcedẽtia/naȝ dicit ſi grauitas eſt infinita:⁊ leuitas eſt infinita:vbi pȝ pᵐ aña.Scđa pȝ cũ ait/ſi leue ẽ ifiᵐ leuitas ẽ ifinita.Seq̃t.n.leuitatẽ eſſe ifinitaȝ:tã ad grauitatẽ eẽ ifinitã q̃ȝ ad leue ipȝ eẽ ifinitũ.alr tñ ⁊ alr:ſeqtur enim leuitatẽ eẽ infinitã ad grauitatẽ eẽ infinitã per hoc/q꞉ ſi alterum contrariũ eſt infinitũ:⁊ alteꝝ.ſeqtur leuitatẽ eſſe ifinitã. ad leue eẽ infinitũ per hoc/q꞉ ſi ſubm eſt infinitũ:forma
C per quã ſubiectũ eſt/ẽt eſt infinita.patet igĩ recte Ariᵗᵉᵐ duo añcedentia adiecisse:verũ in textu nõ ꝓſequeĩ niſi ſcđam conditionalẽ.vȝ ſi leue eẽt infinitũ:leuitas eſt infinita.Hę ſunt duę ꝯditionales/de qbus ꝓſequitur Ariˢ.

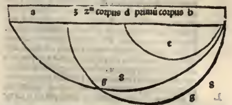
Quę Auer. cõ.46. ¶ Auerroes hõ dicit demonſtrationẽ Ariſtotelis hanc fundari in trib⁹ ꝓpõnibus.pma eſt/omne corpus qđ recto motu mouet:hȝ grauitatẽ aut leuitatẽ.Scđa dȝ poni ſic/ſi corp⁹ qđ mouet motu recto/ẽ ifiᵐ:hȝ grauitatẽ vel leuitatẽ ifinitã.Tertia eſt/ipoſe eſt grauitatẽ aut leuitatẽ eſſe infinitã.In qbus pȝ vis tota ſylli. Nam ꝓpoſitio 2ª eſt maior.3ª eſt minor.pma eſt ꝓbatio maioris.Unde ſyllogiſmus eſt hypothetic⁹ ſic/ſi corpus aliqđ qđ mouetur motu recto:eſt infinitũ:grauitas aut leuitas eſt infinita.Minor eſt deſtructio ꝯñtis hui⁹ cõditionalis.videlicet ſed non eſt grauitas nec leuitas infinita.igĩ nullum corpus qđ mouetur motu recto:erit infinitũ.Maior fuit 2ª ꝓpoſitio:⁊ ꝓbatur per primã/q꞉ oẽ corpus qđ mouetur motu recto:neceſſario habet grauitatẽ aut leuitatem.
D Minor fuit 3ª ꝓpoſitio: ⁊ ꝓbabiĩ in ſequentib⁹.tamen ꝓbat eam ſic/motus rectus nõ eſt infinitus.igiĩ nec grauitas/nec leuitas eſt infinita.Iuniores deducũt ⁊ recte/q꞉ ꝑncipio actiuo exiſtẽte infinito/ex eo dȝ ꝓuenire effect⁹ infinitus.quare ſi motus rectus q eſt effectus grauitatis vel leuitatis:nõ ſit infinitus: ꝓculdubio nec grauitas nec leuitas/quę eſt principiũ actiuũ illius/poterit eẽ infinita.

Dubitatio. ¶ Sȝ occurres q꞉ ğuitate vel leuitate exñte ifinita:ſeqtur motũ rectũ grauis vel leuis corporis eſſe in nõ tẽpore. vt poſtea videbiĩ.igiĩ nõ ſequeĩ motũ rectũ eſſe infini-
Sol. tũ ⁊ ꝑpetuũ:ſed magis ſubitariũ/⁊ momentariũ. ¶ Dici põt ex impoſſi ſequi qđlibet/vt ſorticolę tradũt:vel vt peripatetici/dicatur ꝙ vno dato ipoſſibili plura ſequũĩ dato igitur ꝙ grauitas vel leuitas alicuius corporis:qđ recto motu moueĩ/eẽt ifinita ſeq̃reĩ motus in nõ tẽpe/vt deduceretur ⁊ ſequereĩ motus infinitus ⁊ ꝑpetuus:qđ deducitur:q꞉ ſi grauitas vel leuitas eẽt infinita:corpus graue aut leue eẽt infinitũ.vt in calce hui⁹ cõmẽti ait Auer. nõ enim põt forma aliqua eẽ infinita/niſi extendatur in corpore infinito.vltra/corpus graue/aut leue eſt infinitũ. igiĩ moueĩ in ſpatio infinito.Sed ſpatiũ infinitũ ꝑtranſiri nõ poteſt niſi tẽpore infinito.igiĩ mouereĩ tẽpore infinito.quare ſi grauitas aut leuitas eẽt infinita:mot⁹ rect⁹ eſſet infinitus ⁊ perpetuus/⁊ ſic pȝ ſequi vtrũqȝ. E

¶ Hoc autẽ ex his patet. Sit eniȝ finita:ſumaturqȝ infinitũ quidẽ corpus in quo.a.b.grauitas autez ipſius in quo.g.ab infinito igitur magnitudo auferatur finita:in qua.b.d.atqȝ grauitas ipſius ſit in quo.e.ipſa igitur.e.grauitas minor erit grauitate.g. Siquidẽ minoris magnitudinis grauitas minor nimirũ ſit. Minor itaqȝ grauitas maiorez menſuret numero aliquo repetitam.atqȝ vt minor grauitas ſeſe habet ad maiorẽ:ita.b.d.ad.b.ȝ.ſeſe habeat. quippe cum ab infinito quantũuis auferri contingat. F

Grauitas ꝺ hȝ ẽ ſupplenı.⁊ ẽt ꝺbõ ğuitate ſupplenı eſt. Grauitas ẽt ꝺbuȝ eſt ſupplenum. Magnitudinis ꝺbđ ẽ ſupplenum. Nuđ aliq̃ ꝑpetitã grece ẽ ὁποσονοῦν. i.q̃tũcũqȝ vl quãtulũ.

Infinitum corpus.

G ¶ Quia ſyllogiſmus Ariſtotelis eſt ꝯditionalis:⁊ ſumpſit vnam conditionalẽ/quę erat/ſi aliqđ corpus grauiũ eſt infinitum:grauitas eſt infinita:ꝓbat nũc hãc ꝯditionalẽ: q꞉.ex ꝓbatione huius patet veritas ſcđę conditionalis. Utitur aũt ꝓbatione prioriſtica per oppoſituȝ:quę ꝓbatio eſt fundata in primo principio.⁊ repetaĩ conditionalis.videlicet ſi aliqđ corpus grauiũ eſt ifinitum:grauitas eſt infinita.q꞉ ſi non:tunc grauitas erit finita/ſequiĩ eniȝ grauitas corporis grauis infiniti nõ eſt infinita:⁊ eſt grauitas:igiĩ eſt finita a negatiua enim ad affirmatiuaȝ de ꝑdicato infinito valet cum conſtãtia ſubiecti.ꝯñs falſuȝ: q꞉ eo dato:tunc eſſet dabile aliqđ corpus finitũ:in quo tãta ⁊ ęqualis eſſet grauitas:quãta ⁊ ęqualis eſt in corpore infinito:qđ eſt abſurdũ.⁊ hoc itendit deducere in toto ꝟ textu:vbi primo ordinat caſum/⁊ ſuppõnes/demũ infert
H hoc ipoſſibile.Inquit.Hoc autẽ ex his patet.i.hęc cõditionalis patet:q꞉ ſi nõ ſit grauitas infinita:cũ ſit grauitas erit finita.demonſtratiõe itaqȝ hoc eſſe ipoſſibile ducẽs ad hoc.videlicet ꝙ corpus finitũ erit ęqualis grauitatis cum corpore infinito.ad cuius deductionẽ format caſuȝ/⁊ ſuppõnes/vt diximus.⁊ inqt.Sumaturqȝ infinitũ quidem corpus in quo.a.b.⁊ cũ huius grauitas ꝑ aduerſariũ ſit finita:ſit illa vt octo ⁊.g.eſt igitur prima pars caſus ꝙ corpis infiniti.a.b.cu⁹ finita grauitas vt octo eſt.g. ¶ Deinde ponit ſcđam partez atqȝ ſcđam ſuppoſitionem/quę eſt ab hoc infinito corpore.a.b.reſcindatur corpus finitũ b.d.cuius grauitas ſit.e.⁊ quoniã.e.grauitas eſt minor.g. grauitate/ſit illa vt quatuor/ita vt ipſius.g.grauitat is ad

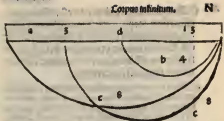
I e.grauitatē ſit ꝓportio dupla huius ſcḋe ſuppoſitionis ratio eſt/q2 in minori corpe ſemp eſt minor vtus quare ſi a.b.ſit infinitū ⁊ graue vt octo:fieri pōt vt ab ipſo reſcce tur corpus minus/cui⁹ grauitas ſit vt quatuor/⁊ ita ſub/dupla ad grauitatē.a.b.inqt. Ab infinito igr̄ magnitudo auferatur finita in qua.b.d.atq3 grauitas ipſi⁹ ſit in quo e.ꝓbat nunc ꝙ.e.grauitas ſit minor grauitate.g.⁊ inquit. Ipſa igr̄.e.grauitas minor erit grauitate.g.Sigdem mi/noris magnitudinis grauitas minor nimirū ſit.⁊ hoc ſup ponatur eſſe declaratū.8.phyſice auſcultationis:illic eni dictum eſt ſemper in maiore quanto maiorē eſſe virtutē. ⁊ q2 hec grauitas minor vtpote.e.per repetitionem men ſurat maiorem:ſubdit minor itaq3 grauitas. videlicet.e. maiorem menſuret quotieſcūq3 libuerit/hoc eſt numero aliquo repetitā:ita vt bis ſūpta reddat.g.grauitatez qua ratiōe vult habere ꝙ.e.ſit ſubdupla ad.g.ita vt.g.ſit ver/bi cauſa vt.8.⁊.e.vt quatuor.Sic igitur patet ſcḋa ſuppo/
K ſitio ꝙ videlicet ab.a.b.infinito graui vt octo extractum eſt corpus.b.d.graue/vt quatuor:cuius ꝓportio ad pmā grauitatē ſit ſubdupla:⁊ ſi nō ſit ſubdupla/ſit quanta li/buerit:q2 idē eſt iudiciū.¶ Tertia ſuppoſitio eſt/vt ab eodē corpore.a.b.extrahatur 2m corpus.b.3.i.graue vide/licet ad duplum ad ipſum.b.d.probat quia ab infinito poteſt extrahi quantum libuerit:quare poſſum extrahe/re vnum corpus 2m grauius ipſo.b.d.⁊ quia eſt grauius poteſt eſſe vt octo:quia in maiori quanto eſt ſemper vir/tus maior:⁊ ita poſſum extrahere ab.a.b.corpus maius atq3 maius/vt ſit in tanta proportione maius.b.d.cor/pore:in quanta.g.grauitas eſt maior.e.grauitate. inquit. Atq3 vt minor grauitas ſeſe habet ad maiorē ita.b.d.ad 2m corpus:quod ſecundo loco extractum eſt ab.a.b.infi/nito.quaſi dicat vt ſit proportio.b.d.ad.b.3.corpus ſub/dupla.probat ſuppoſitionē ⁊ inqt.Quippe cū ab infinito quantūuis auferri contingat:⁊ ita poſſum extrahere cor/pus duplum ad primum/⁊ triplum/⁊ quadruplum:⁊ ſic
L in infinitum.ſit igitur.b.d.corpus ſubduplū ad.b.3.Hec eſt tertia ſuppoſitio.

Grauitas ē ꝟbum ſuppletum.

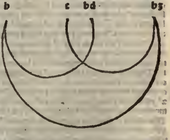
¶ Si igitur magnitudines grauitatib⁹ ꝓportionē habeāt/ita vt minor grauitas magnitudinis ſit minoris:⁊ maior ēt ſit maioris:eq̄lis erit ꝑfecto finiti ac infiniti grauitas.

¶ His ſuppoſitis/arguit īpoſſibile nūc hoc pacto.b.3.corpus eſt graue vt octo:vt ex ſuppoſitionib⁹ conſtat:q2 ad
M e.grauitatē eius grauitas eſt dupla.a.b.corpus ēt eſt graue vt octo/vt ſupponebat̄.igitur corpus finitū ⁊ corpus
Sylla. infinitū erunt equalis grauitatis.vnde ſyllogiſmus pōt ſic cōponi qualis eſt ꝓportio corporis ad corpus in quātitate: talis eſt ꝓportio corporis ad corpus in grauitate. Sed corpis.b.3.ad corpus.b.d.eſt ꝓportio dupla in quātitate. igr̄ grauitatis.b.3.corporis ad grauitatē.b.d.corporis eſt ꝓportio dupla.S3 ponebat̄ grauitas corporis b.d.vt quatuor:igr̄ grauitatis.b.3.erit vt octo.S3 corpis infiniti.a.b.erat grauitas vt octo.igitur finiti corporis.v3 b.3.⁊ infiniti.videlicet.a.b.grauitas eſt eq̄lis.⁊ hoc erat abſurdū ſeqnēs ad oppoſitū ꝯñtis dicte ꝯditionalis:⁊ ſic ꝯditionalis p3.Inquit.Si igr̄ magnitudies grauitatib⁹ ꝓportionē habeāt:ita vt minor grauitas magnitudinis ſit minoris:⁊ maior ēt ſit maioris:quaſi dicat ſi qualis eſt ꝓportio corporis ad corpus in quātitate:talis eſt corporis ad corpus in grauitate:eq̄lis erit ꝑfecto finiti ac īfiniti grauitas/vt deductum eſt/quare in corpe.a.b.grauitas
Que Auer. cōmē.47. non eſt finita:ſed infinita:⁊ ita patet pma conditionalis. Hec de rōne pma.¶ Auerroes ꝟo nō aliter literā hanc

N

O exponere vi.Inqt.n.vult declarare ꝙ oē corp⁹ graue aut leue infim nec͛io h3 grauitatē aut leuitatē infinitā:⁊ h̄ p ſyllm hypotheticū:q ſic ꝯponit̄:ſi corp⁹ qḋ recto motu mouet̄: ſit infim:nec͛io h3 grauitatē aut leuitatē infinitā.S3 nec grauitas nec leuitas eſt infita.igr̄ nec corp⁹ qḋ recto motu mouet̄ eſt īfim.⁊ addit:ſ3 q2 ꝯſtructio h̄ eſt ꝯña:⁊ dſtructio.ſ. ꝯñtis nō ſunt p ſe māifeſte.Incipit deducere ꝯñaz:q̄ vocat̄ ꝯtinuatio p viā ducētē ad īpoſſe.⁊ demū declarat deſtructionē ꝯñtis:ecce qḋ Auer.nō alr̄ textū hūc exponit:q̄ nos declarauim⁹.deide ſumit caſuz totū p ptes/vt nos accepim⁹:ſumit.n.corpus īfim deſignatū p.a.b.lineā/ſine figurā.cui⁹ grauitatē p.c.lineā.Preterea ſumit corpus.b.d.e.corpore.īfito.a.b.extractū:cui⁹ grauitas ſit.h.Itē ⁊ 3° ſumit aliḋ corp⁹.b.3.duplū ad.b.d.cui⁹ grauitas ſit dupla ad grauitatez b.d.v3.h.ita vt ſi.h.ſit vt 4or:grauitas.b.3.vt octo.Hic eſt caſus in q̄ dic duo.pm ꝙ accipit loco grauitatis lineā:q2 linea eſt diuiſibilis:⁊ ita ſūpſit lineā/vt augeret ⁊ diminueret p nec͛itate rōnis.Scḋz eſt ꝙ corp⁹ fim extractū ab īfinito/vocat pte īfiti:nō q2 ſit ꝟa pars:q2 eſt minor illo:eo
P mō q̄ ps eſt minor ſuo toto.Tūc Ari.ītēdit hāc rōnē grauitas.c.eſt grauitas totī⁹.b.a.vel igr̄ fita vel īfita.Si īfita:hr̄ itentū.ſi finita:ſit certo nūo denoīata vtpote vt octo:q2 q̄tis numero denoīetur:idez ſeqtur.Tunc arguit a pmutata ꝓportione ſic:ſicut ſe h3 b.ad.c.ita.b.d.ad.b.3. Nam vtrobiq3 ē ꝓportio ſubdupla:eſt enī3.b.grauitas ad.c.ſub/

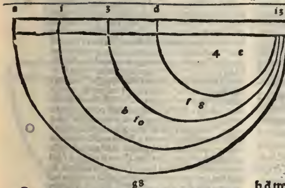

Q dupla.⁊.b.d.ad.b.3.ēt ſubduplū:vt ī 3° pte caſus accepit. igr̄ ꝓmutatiz vt.b.ad.b.d.ita.c.ad.b.3.ſ3.h.ē grauitas totī⁹ b.d.vt 4or.igr̄.c.eſt grauitas totī⁹.b.3.vt octo.⁊ hec ponebatur grauitas corporis infiniti.a.b.igr̄ corporis finiti:⁊ corporis infiniti eadē atq3 equalis erit grauitas:⁊ ſic p3 deſtructio ꝯñtis:⁊ ꝯſequentia.Hec Auerroes.

¶ Preterea ſi maioris corpis maior eſt grauitas: ipſi⁹.i.b.maior erit grauitas q̄3 ipſius.3.b.Quare finiti grauitas maior erit q̄3 infiniti.

a īfinita b

¶ Probauit Aristoteles ꝙ corpis īfiti:qḋ recto mouet̄ motu:grauitas vel leuitas eſt īfita:q2 ſi nō:tūc fiti ⁊ īfiti corpis grauitas vel

B tas vel leuitas eēt eq̄lis. Nūc deducit ad 2ᵐ ipoſſe. vȝ ꝙ ſi nō: tūc corpis finiti maior erit ḡuitas ḡuitate corpis ifiᵗⁱ. qḋ ſic oſ̄diť: ꝑ ꝓcedētē deductionē / ḡuitas corpis. b. 3. eſt eq̄lis ḡuitati corpis. b. a. ifiᵗⁱ: qꝛ vtraqȝ vt octo: vt ḋductū eſt. Mō accipio aliḋ corpus maiꝰ. b. 3. qḋ reſeco ab eodē ifiᵗᵒ. b. a. Nā ab ifiᵗᵒ poſſuȝ reſecare q̄tū volo: cū in maiori corpe maior ſit ſp ḡuitas: vt in toto ꝟ ꝓceſſu eſt ſuppoſitū: corpis. i. 3. qḋ eſt maius corpe. b. 3. ꝓculdubio ḡuitas erit maior ḡuitate. b. 3. ſȝ ḡuitas. b. 3. ē eq̄l ḡuitati corpis b. a. ifiᵗⁱ: igiť ḡuitas corpis. i. 3. erit maior ḡuiᵗᵉ corpis ifiᵗⁱ b. a. qḋ erat 2ᵐ impoſſe. Jnqt. Preterea ſi maioris corpis maior eſt ḡuitas: vt gṅatiȝ in toto ꝓceſſu eſt ſupponēdū: ipſiꝰ. i. 3. corpis: qḋ eſt maius. 3. b. extracti ab ifiᵗᵒ. a. b. ḡuitas maior erit ḡuitate corpis. 3. b. Sȝ ſupple ḡuitas corporis. 3. b. eſt eq̄lis ḡuitati corpis ifiᵗⁱ. a. b. Quare fiᵗⁱ ḡuitas maior erit grauitate infiniti. hoc eſt abſurdum 2ᵐ.

C **Et ēt inequaliū magnitudinū eadē erit grauitas. qppe cū inequale finito ſit infinitum.**

Tertiū ipoſſe eſt ſi ifiᵗⁱ nō ſit ifiᵗᵃ ḡuitas: ꝙ vȝ ineq̄liuȝ corpoꝝ ḡuitas ſit eadeȝ. Nā ḡuitas. a. b. ⁊ ḡuitas. a. b. eſt eadē atqȝ eq̄lis: vt deductū eſt. ꝯſtat aūt ifiᵗᵘᵐ fiᵗᵒ eē ineq̄le. Jnqt. Et ēt ineq̄liū magnitudinū eadē erit ḡuitas vtpote a. b. corpis infiᵗⁱ: ⁊. 3. b. corpis finiti. q̄ꝝ ꝯſtat ḡuitatē eē vt octo. vt deductū eſt. Aduerſiōe dignū Ari. ħ duo vltima abſurda nō enūerare duxiſſe ꝓpꝑea vnā rōneȝ tm̄ fecit Ari. ō toto textu: qḋ arbitror euenniſſe ꝑꝑ malas q̄s habebat trāſlatiōes. Simpliciꝰ ꝟo ⁊ expoſitor in textu toto notauerūt tria abſurda: q̄ oīa fulciunť ꝟ fundaᵗᵒ. vȝ qḋ ſp in maiore quāto vis atqȝ ḡuitas vel leuitas eſt maior: vt ſenſu ꝯſtat: ⁊ cōmēto ſequēti dilucidabiť. Sic igiť ſi corpis ifiᵗⁱ ḡuitas nō eēt ifiᵗᵃ: ſeqtur p̊ ꝙ corpis finiti ḡuitas eēt eq̄lis ḡuitati corpis ifiniti. ⁊ 2ᵒ ꝙ ēt eēt maior ⁊ 3ᵒ ꝙ ineq̄liū corpoꝝ ḡuitas eēt eq̄lis. ecce ꝙ tria ſūt abſurda: q̄rū deductio pȝ ex eo qꝛ maioris corpis maior ē vis.

Dubitatio. Sȝ occurres ⁊ optime qꝛ i rōne vȝ petitio ꝑncipij: qꝛ q diceret corpis ifiᵗⁱ ḡuitatē nō eē infinitā diceret maioris corpis nō eē ḡuitatē maiorē. Jmmo vȝ aſſumptū ⁊ latentū eq̄ ignotū.

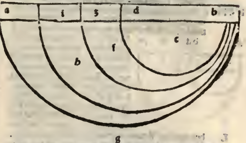
Solo. Fortaſſe diceret Ariſ. ꝙ maioris corporis maiorē eē ḡuitē ꝯſtat ſenſu: qꝛ ꝑ ſenſuȝ tactꝰ iudicamus ⁊ viſus maiorē terrā grauiorē eē minore. at ifiniti ḡuitatē eē ifinitā nō ꝯſtat ſenſu: qꝛ infinitū cū nō ſit: nō pȝ ſenſibꝰ: ⁊ ita ſenſu minime ꝯſtat ḡuitatē ifiniti eē ifinitā. Recte igiť Ariſ. accepit notius ad deductionē ignotioris: qppe cū q̄ſitū ſenſibꝰ nō ſubiaceat. ꝯceſſuȝ ꝟo hȝ ſenſibꝰ pȝ. 2ᵒ debes ſcire ꝙ Ari. cō. 48. exponēs lrām ſue trā-

Que Auer. comē. 47.

D

E ſlatiōis vult ꝙ Ariſ. epiloget ipoſſia: q̄ fuerūt duo: p̊ᵐ. vȝ ꝙ corpus ifiᵐ qḋ mouet motu recto: eēt ḡuitat; finite: tūc corpꝰ finitū ab illo reſciſſū eēt eq̄lis ⁊ eiuſdē ḡuitat; cū eo. Scḋȝ ꝙ corpus ēt ab eodē reſciſſuȝ eēt maioris ḡuitat; q̄ eēt ifiᵐ a q̄ reſcindiť q̄ ipoſſia ſūt deducta: ⁊ ita pȝ ꝙ textꝰ Auer. q icipit [reuertamur ēt] nō correſpōdet textui greco q icipit ſȝ trāſlationē Simplicij ⁊ ſācti Th. [nihil aūt dif] q̄re nō multū eſt ꝯfidēdū Auer. in expōne ꝟborū Ariſ. vt latini ꝯfidūt: cū perſepe tranſlationes eius ſint mendoſe.

F **Differt aūt nihil cōmēſurabiles: an icōmenſurabiles ſint grauitates. Nā ⁊ ſi incōmēſurabiles ſint: eadē erit rō. vtpote ſi. e. menſurās. g. ter repetitū exupet. Nā magnitudies. b. d. treſ totę ſi ſumāť: ḡuitas ipaꝝ maior erit q̄ ea q̄ eſt: in quo. g. Quare idē erit ipoſſe.**

Grauitas ꝯmenſurata itelligiť: q̄ñ ſȝ eq̄les magnitudinis ꝑtes ꝯtinue eq̄lis ḡuitas ſumiť. Exᵐ: ſit corpꝰ. a. e. diuiſuȝ i 4ᵒʳ q̄rtas. vȝ. a b. b c. c d. d e. q̄ꝝ q̄lȝ ſit ḡuis vt 4ᵒʳ: ea eſt ꝯmēſurata. Nā eq̄liū magnitudinū eſt eq̄ ḡuitas. Jncōmēſurata: q̄ñ ineq̄les eq̄liū magnitudis ꝑtiū ſumūtur ḡuitates. Exᵐ: vt corpꝰ. f. k. diuidať in 4ᵒʳ q̄rtas q̄rū p̊ᵃ. f. g. ſit grauis vt 4ᵒʳ. Scḋa. g. h. vt qnqȝ. Tertia. h. i. vt ſex. Quarta. i. k. vt ſeptē: ea eſt incōmenſurata. Nā nō q̄lis ꝓportio magnitudis ad magnitudinē / ea eſt ḡuitatis vniꝰ ad ḡuitatē alteriꝰ: ⁊ de leuitate ſilr dici pōt. His ſuppoſitis / remouet dubōnē: qꝛ accepit. e. ḡuitatē mēſurare ſm aliquē nūerū ḡuitatē. g. maiorē ꝟ vȝ falſum: qꝛ nō oē minꝰ menſurat maius: qꝛ linea tripalmea nō mēſurat ſȝ aliquē nūerū lineā octipalmeā. cū ſit illiꝰ ꝑs incōmēſurata: ⁊ ita poſſet dici. e. eē ꝑtē ipſiꝰ. g. ḡuitatis incōmenſuratā. Ob quā rōnē Ariſ. ſuppoſuiſſet falſuȝ. vȝ ꝙ. e. ꝑ aliquē nūerū menſurat. g. q̄ñ ſi eſt illiꝰ ꝑs incōmenſurata: ꝑ aliquē nūeruȝ ſumpta / aut excedit: aut excediť ſp: vt tria ad octo. ſiue. n. tria ter / ſiue quater ſumanť / nūq̄ reddūt ꝑciſe octo. Rñdet Ariᵗᵉˢ ō / ⁊ inqt. Differt aūt nihil ſupple minorē ⁊ maiorē ḡuitates cōmēſurabiles / an icōmēſurabiles ſint ḡuitates. dīt dico nihil q̄ ad rōnis viȝ. Nā ⁊ ſi incōmenſurabiles ſint: eadē erit rō: qḋ declarat / ⁊ inqt. Utpote ſi. e. menſurās. g. ter repetitū exuperet. g. ipm: vt ſi. g. eēt vt. 9. ⁊. e. vt q̄tuor. Nā magnitudies. b. d. tres totę ſi ſumanť ḡuitas eaꝝ maior erit q̄ ḡuitas q̄ eſt in q̊. g. qꝛ grauitas eaꝝ erit vt. 12. ⁊ ḡuitas. g. vt. 9. quare idē erit ipoſſe: qḋ aūt idē erit ipoſſe / declaro: qꝛ ḡuitas ipſiꝰ. e. q̄ eſt vt q̄tuor ter ducta reddit ḡuitatē vt. 12. igiť ḡuitas. b. d. corpis

Expoſitio

G

a	b	c	d	e
4	4	4	4	4
f	g	h	i	k
4	5	6	7	

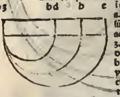
H

I ter ducta maiorē reddet grauitatē grauitate.g.corporis infiniti. Sʒ hec grauitas maior eſt corporis finiti:q2 cōpetit corpori triplo ad.b.d.qḋ eſt finitū.igit̄ corp⁹ finitū erit grauius infinito qḋ erit 2m ipoſſe. Primū ḋo ipoſſe ſeq̄tur ex depto. exceſſu: q2 illo depto reddet̄ eq̄lis grauitas ipſi.g.q̄ et cōpetit corpori finito,q̄re corpus finitū erit eq̄ graue cū corpe infinito:q̄re ſiue grauitates ille accepte ſint ɔmenſurabiles/ſiue icōmenſurabiles:ſi corp⁹ ifim ſit graue grauitate finita:ſeq̄tur finitū corpus eē grauius ifinito:⁊ eq̄ graue illi:vt deductū eſt.

¶ Preterea et ɔmenſurabilia ɔtigit ſumere: nihil.n.intereſt a grauitate/an a magnitudine initiū agat̄. Veluti ſi ei in quo.g.grauitas ſumeret̄ cōmenſurabilis in quo.e.⁊ ab infinito ea magnitudo auferat̄:q̄ hʒ grauitatē in quo

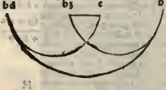
K e.ceu.b.d. Deide vt grauitas ad grauitatē.b.d. ad aliā fiat magnitudinē/vtputa.b.ʒ. Cōtigit eni vt ſi magnitudo.a.b.ſit ifinita. Quātauis magnitudo auferat̄ ab ea:hiis.n.ſūptis ⁊ magnitudines ⁊ grauitates iter ſe ɔmēſurabiles erūt.

p^a expō. ¶ Hec lr̄a lʒ apḋ nōnullos p aſpectū facil' videat̄:nī apḋ me eſt nō leuis.ppea iuniores exponūt eē 2as dubōnē ſoluēdā. Nā ſyll's Ariſ fuit a ɔmutata ꝓportiōe/vt viſuʒ ē/

i q̄ ſūptū ē.b.d.ab ipſa magni^ne infinita a.b.extcū:cui⁹ grauitas ponebat̄.e.⁊ ſūptū erat.b.ʒ.cui⁹ grauitas erat.b.2la ad.e.grauitates p̄ corporis:pōebaturq3.b. ʒ.eē et extuʒ a corpe ifi^to.a.b.⁊ q2 dicebat̄ ab adu'ſariis ifi^ti corporis.a. b.eē grauitates fi^tas ſupponebat̄ illā eē vt octo. Sic igit̄ grauitas corporis ifi^ti eſt vt octo. Rurſus ſuppōebat̄ grauitatē corporis.b.d.eē vt 4^or:his ſtāti

L bus arguebat̄ h pacto/ſic ſe habet.e.ad.b.ita.b.d.ad.b.ʒ. Utrobiq3.n.ē ſubdupla ꝓportio igit̄ ɔmutatiʒ vt.e.ad.b. d.ita.b.ad.b.ʒ.ſʒ.e.ē toti⁹.b.d.igit̄.b.ē toti⁹.b.ʒ. Sʒ.e.eſt vt 4^or.igit̄.b.eſt vt octo. Sʒ.g.grauitas corporis.a.b.infi^ti erat vt octo.igit̄ fi^ti ⁊ ifi^ti grauitas ē eq̄l.ſic igit̄ pʒ ſyll's.voluīt igit̄ iuniores q dubō

ſit h cū in ſyllo einſmodi Ariſ iceperit a ꝓportiōe grauitatū:vtrū potuiſſet incipere a ꝓportione magnitudinū:h pacto. vʒ vt. b. d. ad. b.ʒ. ita. e.

M b.grauitatē.hāc ſoluit Ariſ.vt iuniores autumāt:⁊ dic̄ qḋ ſic: ⁊ tūc ſic ɔponeret̄ ſyll's vt.b.d.magnitudo ad.b.ʒ.magnitudinē. ita.e.grauitas ad.b.grauitatē:vtrobiq3.n.ſubdupla eſt ꝓportio. igit̄ ɔmutatiʒ vt.b.d.ad.e.ita.b.ʒ.ad.b.ſʒ.b.d.eſt p̄ciſe ipſi⁹ e.grauitatis:igit̄.b.ʒ.p̄ciſe ipſi⁹.b.grauitatis. Sʒ.e.eſt vt 4^or igit̄.b. eſt vt octo:q̄re vt p⁹us fi^ti ⁊ ifi^ti eq̄lis eſt grauitas:ſic igit̄ pʒ ſyllʒ fieri eq̄l'r ſiue icipiat a ꝓportiōe grauitatū ſiue magni/

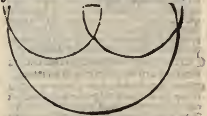
Confu. tudinū.h iuniores. ¶ Sʒ friuola ē h expō:nā tā leuē dubitationē tāt⁹ vir Ariſ non attigiſſet.nec ɔſonat textui:

Propria expoſitio. vt videbit̄. ¶ Meli⁹ igit̄ cū Simplicio ⁊ expoſitore dicerē Ariſ h ſoluere p^as dubōnē p 2as ſoloné:erat.n.dubō q ſyll's nō valebat ſi ſumeret̄ grauitates nō ꝓportiōales. Cui ſoluebat p p^as ſolonē, q ſic:q2 vtrobiq3 ſp ſeq̄bant̄ eadē ipoſſia. Nā ſiue grauitates ſint ɔmenſurabiles:ſiue icōmēſurabiles:ſp eadē ipoſſia ſeq̄ūt̄. vt fuit viſū. Nūc ſoluit p 2as

N ſolonē:q ſyll's vʒ:q2 vtebat̄ grauitatib⁹ ꝓportiōalib⁹/atq3 cōmenſurantis:vt p exm oſidit:⁊ ita vult illū valē ſaltē ſupponēdo grauitates eē ɔmēſurabiles ſi ſimplr:igit̄ ſt due ſolones: p^a q ſyll's ſimplr vʒ q̄uis mō ſumāt̄ grauitates ſiue ɔmēſurabiles:ſiue icōmēſurabiles. Scḋa q vʒ i caſu.vʒ ſi ſumāt̄ grauitates ɔmēſurabiles:⁊ h oſidit dem̄ſtat.n.in ſyllo eē ſumptas grauitates ɔmēſurabiles:⁊ ingt. Preterea et ɔmēſurabilia.vʒ ⁊ magnitudines ⁊ grauitates ɔtigit ſumē i dicto ſyllo:⁊ ſic 2a ſolō eſt q dubō illa ſupponit falſuʒ.vʒ q grauitates accepte i ſyllo ſint icōmenſurabiles. Nā accepte ſt i dicto ſyllo ɔmēſurabiles:q2 dixerat eē accepta ɔmēſurabilia:i q̄ ḋbo q pt itelligere ⁊ corpa ⁊ grauitates:q̄ſi reſpondendo dicit poſſe itelligi de vtriſq3 cui⁹ rōnē addit:⁊ ingt. Nihil.n.itereē a grauitate/an a

O magnitudine initiū agat̄:⁊ ſic pt ſyll's eē fundat⁹ tā in corpib⁹ q̄ grauitatib⁹ mō ɔmēſurabilia ſumant̄ ⁊ h ḋbū male itellectū mouit iuniores ad expōnē illā:ɔſeq̄tur tn̄ dclarare q i ſyllo ſūpte ſint grauitates ɔmēſurabiles:⁊ ingt. Veluti ſi ei i q̄.g.q̄ ē grauitas corporis ifi^ti.a.b.grauitas ſumeret̄ i ɔmēſurabilis i q̄.e.q̄ eēt ſubdupla ad.g.dico.e.ſupponēdo illā eē extcā a corpe.a.b.⁊ eē corporis.b.d.extcti ab.a.b.corpe ifi^to:⁊ h ingt ⁊ ab ifi^to.vʒ a.b.ea.magnitudo auferat̄:q̄ hʒ grauitatē i q̄.e.ceu.b.d. Deinde ſit eadē ꝓportio grauitatis.e.ad aliā grauitatē.vʒ.b.vt.b.d. cui⁹ ē.e.grauitas:ad aliā magnitudinē q̄ de nouo fiat ⁊ extbat̄ a corpe ifi^to.a.b.vtputa.b.ʒ.⁊ qḋ.b.ʒ.ſit magnitudo extbibilis ab ipſo.a.b.ꝓbat q2 ɔtingit ſi magnitudo.a.b.ſit ifinita:quātauis magnitudo auferat̄ ab ea:⁊ ita pōt auferri ab ea.b.ʒ. Tūc oſidit ſolonē ⁊ ingt:his.n.ſūptis:⁊ magnitudines ⁊ grauitates iter ſe cōmēſurabiles ſunt. Nā.e.eſt ipſi.b.grauitati ɔmēſurabilis.⁊.b.d.corp⁹ ipi.b.ʒ.corpi et ɔmēſurabile. Quare dubō

P

ſuppōit falſū.vʒ q grauitates ſint icōmēſurabiles. Nā p h ōmiſtū eſt grauitates ⁊ corpa eē ɔmēſurabilia.⁊ ſi diceres q adu'ſari⁹ vult illa eē icōmēſurabilia:ad h ſuit ſolō p^a:q q̄uis mō ſumātur grauitates ⁊ corpa:ſp ſequunt̄ eadē ipoſſia.vʒ q fi^m ⁊ ifi^m ſint eq̄grauia:⁊ q fi^m ſit ifi^to grauius:vt viſū ē in p^a ſolone. Recte igit̄. S. Th.expoſuit q hic ſoluat 2a ſolone Ariſ dictā dubitationē. ¶ Ex his pōt dari 3a expoſitio/ q vʒ

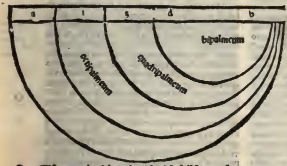
Q Ariſtoteles remoueat aliā dubitationē:nā accepit grauitates cōmenſurabiles:⁊ non meminit corporuʒ:ideo pōt dubitari vtrum velit in dicto ſyllogiſmo q etiam corpora quorum ſunt dicte grauitates cōmenſurabiles:ſint cōmenſurabilia:⁊ demōſtrauit in hoc textu q lʒ ſuppoſuit grauitates eſſe cōmenſurabiles:tamen ideʒ eſt ſupponendum de corporibus.propterea concludendo inquit. His enim ſumptis ⁊ magnitudines ⁊ grauitates inter ſe commenſurabiles erunt:⁊ tunc illa ꝑticula/enim/legatur illatiue/ac ſi dicat igitur. Tu ḋo conſidera. ¶ Auerroes ḋo in his textibus nihil habet:nam tranſlatiōes cōmē.49. correſpondēt tranſlationibus grecis quas expoſitor exponit.cō.50.propterea que dicū digna annotatiōe in expoſitione proximi textus narrabimus.

¶ Inſup et nihil ad demſtationē refert ſi laris

grauitate

A gͣuitate ipſa magnitudo: ac gͣuitate diſſilarꝫ ſit qppe cū ab iſinito ipo tot qͣuis ęglibra corpa ipſi.b.d. Sumēſit aut auferēdo/aut addēdo.

Corpus infinitum

B ℭ Remouet hic ſcdaꝫ vel tertiā dubōnē. Nā in demſratione ſuppoſuerat magnitudīes ꝓportionales gͣuitatibꝰ mō hoc nō eſt vlr veꝝ: nō enīꝫ illa ꝓpō in maiore qͣto eſt maior vtus.eſt vlr vā. Sed ſolū in corpe ſilari: qḋ eſt ſiliuꝫ ptiū ꝑ totū. Cū enīꝫ ꝑ totū ſilare ſit: ⁊ gͣuitatis ſilis vndiqꝫ: neceſſe eſt in maiori qͣto atqꝫ pte maiori maiorē vtutē atqꝫ gͣuitatē eē. at in corpe diſſilari: qḋ ptiuꝫ eſt diſſilūi: nō neceſſe eſt in pte maiori eē gͣuitatē minoreꝫ. Uerbi cā/ſit vnū miſtū: cuiꝰ pͣ ps bipalmea ſit teracea a pdominio. Scda a pdnio ſit qͣdripalmea/⁊ aquea. tertia octipalmea ſit aerea. 4ͣ. 16. palmoꝝ ſit ignea a pdominio: pꝫ ꝙ in minore pte eſt maior gͣuitas: vtpote in pͣ pte bipalmea: ⁊ ſic ꝯṅter: qͣre vꝫ ꝙ ꝓpō aſſumpta in demōſtratione ſit ſolū vā ſupponēdo corpꝰ.a.b.iſiᵐ eſſe ſimilare: ⁊ ſic demſratio nō erit vlis: ſꝫ pticularis. Hec eſt dubitatio. ℭ Rñdet ꝙ nihil ad demſonē refert ſilaris gͣuitate ipſa magnitudo iſiᵃ.a.b.ſit/vl gͣuitate diſſilaris.

C Nā ſemꝑ ſequunt eadē ipoſſia vꝫ ꝙ finitū ſit ęglibrū iſinito: ⁊ ꝙ gͣuiꝰ.⁊ qḋ ſequant eadē ipoſſia: oſdit ꝑ h/qꝛ ab iſiᵒ.a.b.poſſuꝫ ſumere ſemꝑ ęglibra corpa ipſi.b.d. quę lꝫ ſint magnᵗᶦᵉ diſſilaria: tñ pondere erūt ſilaria: vbi cā: ſit ps.b.d.bipalmea: ⁊ gͣuis vt duo: poſſiꝫ ſumere ab ipa infiᵗᵃ magnᵗᵐ.a.b.aliud corpꝰ ī duplo gͣuiꝰ ipſo.b.d.ſiue ſit in duplo maiꝰ/ſiue in triplo/ſiue ī qͣdruplo/ſiue qͣuis mō ac ꝓporᵗᵉ maiꝰ: ſufficit enīꝫ mihi/vt ſit in duplo grauiꝰ: ⁊ ſic ſm corpꝰ erit.b.ꝫ.in duplo gͣuiꝰ.b.d.corpe: ⁊ pari rōne poſſiꝫ ſumere corpus.b.i.in duplo gͣuiꝰ ad.b.ꝫ.⁊ qͣdruplo ad.b.d.ſiue.b.i.ſit in duplo maiꝰ.b.ꝫ.ipſo/ſiue in quauis ꝓporᵗᵉ: ſufficit.n.mihi vt ſit in duplo gͣuiꝰ ipſo b.ꝫ.⁊ in qͣdruplo ad.b.d. Qua rōne erit.b.i.gͣue vt octo: ⁊ ſic fiᵐ erit ęglibrū ipſi iſinito: ⁊ ꝑ idē pōt deduci ꝙ erit gͣuiꝰ eodē. Quare ſiue iſiᵐ ſit gͣuitate ſilare: ſiue diſſilare:

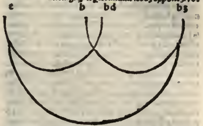
D ſemꝑ eadē ſequunt ipoſſia. ingt. inſuꝑ ēt nihil ad demſrationē refert ſilaris gͣuitate ipſa magniᵗᵒ iſiᵗᵃ.a.b.ſit: ſiue gͣuitate diſſilaris. nā ſꝑ ſequunt eadē abſurda. ⁊ h declarat: ⁊ ingt. qppe cū ab iſiᵗᵒ ipſo tot quotuis corpa ęglibra ipſi.b.d.pti ſumē ſit/aut auferēdo aut addēdo ī magniᵗᵉ. Nā ſi in minori pte eſt gͣuitas minor: ſumas ab ipſa.a.b. magnitudie ꝯtinuo corpa miora/⁊ ſic ꝓcedas auferēdo. Sin aūt ī maiore eſt maior gͣuitas: ꝓcedas addēdo/ſiue ſeruet ꝓportio in magniᵗᵇᵘ ſiue nō: ſufficit.n.ſeruare proportionē in gͣuitatibꝰ: ⁊ cā eſt qꝛ ab iſiᵗᵒ: ex quo eſt infiᵐ: poſſumus extrahere/vt quot volumꝰ corpa: qͣre qͣlecūqꝫ ſit.a.b infiᵐ: ſi ſit gͣuitatis finitę/vtputa vt octo: vel alio

numero ſtabilitꝫ: ſemper ſequitur corpus finitum eſſe ſibi ęquilibrium: ⁊ maius vt deductum eſt. B

ℭ Quare ex his quę modo diximꝰ pꝫ corpis infiniti grauitateꝫ finitā nō eē. erit igit iſinita. Qḋ ſi hoc eſſe non poteſt: nec infinituꝫ etiā aliqḋ corpus eſſe poterit.

ℭ Excluſis obiectionibꝰ/nūc Ariſtoteles epilogat rōnē/erat enīꝫ rō ſi aliqḋ corpꝰ qḋ moueret recto motu: eſſet infiᵐ: grauitas aut leuitas eſſet iſinita. Sꝫ ꝓbatū erit grauitatē vel leuitatē nō eē iſinitā. igit nec corpꝰ aliqḋ: qḋ recto motu mouet: eſſe poterit iſinitū: ⁊ hoc ingt. qͣre ex his: quę mō diximꝰ: pꝫ corpis iſiniti grauitatē finitā nō eē. ꝓpterea iſert: erit igit iſinita. Tūc vltra ꝯcludit: ꝙ ſi hoc idē eſt grauitas iſinita eē nō pōt: vt ſtatiꝫ deducet ꝓximo textu: nec infiᵐ ēt aliqḋ corpꝰ: qḋ moueret motu recto: eſſe poterit: ⁊ ſic pꝫ ratio. F

ℭ Auerroes cōmen. 49. cuius textus rñdet trāſlatiōibꝰ expoſitoris. S. Thomę: eodem mō hūc locū interpretat. Uerū pte illa pōt intelligi ꝙ ſi ptes: induit ſcdaꝫ expōneꝫ: vbi Quę Auer. cōmē. 49.

G ōbes ſcire ꝙ ſylls Ariᵗᶦᵉ fuit/ſic ſe hꝫ.e. gͣuitas ad.b. gͣuitatē: ita.b d. corpus: ad.b ꝫ. corpꝰ. Naꝫ vtrobiqꝫ eſt ſubdupla ꝓportio. ⁊ arguat vt ꝑus. ℭ Mō dubitatio eſt ꝙ illa ꝓpō maior eſt vera ſupponēdo corpꝰ.a.b. ex quo ſūt diuiſa illa duo corpa.b d.⁊.b ꝫ.eē ſilare ſuis in ptibꝰ: taꝫ in rōne corpis/qͣꝫ in rōne potētię atqꝫ gͣuitatis. Ubi ꝯo ptes eiꝰ ſint diſſilares ⁊ diuerſarū rōnū nō eſt veruꝫ ꝙ ſicut ſe hꝫ.e. ad.b. ita.b d. ad.b ꝫ. qͣ ſtat.e.eē ſubduplam grauitatē ad.b.⁊ tñ.b d. nō erit ſubduplū ad.b ꝫ. eo qꝛ in maiore pte nō ſemꝑ eſt maior poᵃ: niſi qn̄ ſint ptes eiuſdē rōnis. Dubita.

ℭ Dupl'r ſoluit Auerroes/vt mihi vꝫ: vno mō ꝙ ſylls valet cū vſu illius maioris: ⁊ tūc oꝫ itelligi maior in rōne ptiuꝫ ⁊ corpis generica. Hoc pacto ſicut ſe hꝫ.e. ad.b. ita ſm rōnē corpis.b d. ad.b ꝫ. Nā lꝫ ſm rōnē huiꝰ vel illiꝰ corpis in ſpē nō ſit ꝯſilis ꝓportio: tñ ſm rōnem corpis in eo ꝙ corpus: eſt ſilis rō atqꝫ ꝓportio: pōt enīꝫ b d. ſpē differre ab ipſo.b ꝫ. quę tñ in rōne corpis erunt eiuſdē rōnis: qͣre vt ſic pōt itelligi ꝯſilis ꝓportio. quare vt.e. eſt totius.b d. ſic.b. eſt totiꝰ.b ꝫ. vel alr itelligo Auerroeꝫ ⁊ meliꝰ: ꝙ pōt fieri ſylls cū vſu illiꝰ maioris/ſed oꝫ maior ſic intelligi ſicut ſe hꝫ.e. ad.b. ita.b d. ad.b ꝫ. nō qͣdē ſm ꝓportionē alicuiꝰ numeri ⁊ qͣtitatis: ſꝫ ſm rōneꝫ potētię. Nam vt.e. eſt ſubduplę potētię ad.b. ita.b d. eſt ſubduplę potētię ad.b ꝫ. quare maior eſt vera ꝙ vt.e. eſt ſubduplę potētię ad.b. ita.b d. eſt ſubduplę potentię ad b ꝫ. ⁊ ſic maior hꝫ locū de ꝓportiōe potētiaꝝ: ⁊ nō de ꝓportione qͣtitatꝫ: ⁊ tūc cōple ſyllm: ſꝫ.e. eſt totiꝰ.b d. igit.b. eſt totiꝰ.b ꝫ. ſꝫ.b. eſt gͣuitas poᵉ vt octo: vt ſuppoſuimꝰ igit b ꝫ. eſt graue potētię vt octo ⁊ ęquale erat.a.b. quare vt ꝑus finitū erit ęqpotēs infinito. ℭ Hec eſt pͣ Auerro. Prima ſol. Auerro. H

2ᵒ ſol. Aui. expoſitio: vȝ ꝙ ſylls valet cū vſu illiꝰ maioris. Scōa eſt
I ꝙ pōt alr̄ itelligi vt vȝ ſylls valeat ſine vſu illiꝰ maioris:
⁊ tūc erit ſylls.b.d.eſt graue vt duo: ⁊ tunc ab.a.b.corpe
extrabo aliō corpꝰ qō ſit graue vt.4.ſiue ſit in rōne cor
poris duplū ad.b.d.ſiue triplū/ſiue in q̄uis ꝓpor͞ᵉ: mō
ſit in duplo gūiꝰ: ⁊ accipio 3ᵐ corpꝰ qō ſit in duplo gūiꝰ
ſcōo: ⁊ in q̄druplo gūiꝰ ꝑ͞ꝛ h̄ ſiue ſit i duplo in rōne cor
poris/ſiue in quauis ꝓpor͞ᵉ.caſus iſte pȝ: qꝛ ex q̄.a.b.eſt
iſiᵐ corpꝰ poſſum exhibere ab eo tot quot volo corpa: ſiue
addēdo alteri/ſiue diminuēdo. Quo in caſu reſecauero
ab.a.b.tot corpa: ꝑ quot ꝑ additionē deueniā ad corpꝰ
eq̄libꝛū ipſi.a.b.iſiᵗᵒ: ⁊ ita bi ipoſe vt pius ſyllogiȝet. igr̄
ſine vſu ꝓpōnis p̄dictę q̄ erat maioꝛ ſic: corpꝰ.b.i.eſt gra
ue vt octo: vt ꝑ caſuȝ ꝓbatū eſt. Corpꝰ.b.i.eſt fiᵐ igr̄ in 3.
4 figᵒ corpꝰ finitū eſt gūe vt octo: ſȝ talr̄ gūe erat.a.b. igr̄
iſiᵐ ⁊ fiᵐ erūt eq̄libꝛa: ⁊ ſic bi ſylls ſine vſu dictę ꝓpōnis
Sol. Aui. ⁊ ꝑ ꝯñs ceſſat dubō. Hęc Auer. ¶ Sȝ occurres: nā id ad
qō deducit Ariſᵗᵒᵗ eſt falſuȝ vȝ ꝙ finitū ſit eq̄libꝛū inſiᵗᵒ:
⁊ id qō aſſumit ad illiꝰ illationē/eſt ēt falſuȝ: ſumit.n.tot
corpa poſſe ab.a.b.iſiᵗᵒ ſeparę: qō ꝑ additionē deueniꝛ
K ad vnū fiᵐ eq̄libꝛū ipſi.a.b. Nō hoc ēt eſt falſum: qꝛ ne
mo actu ſepauit tot corpa ab inſiᵗᵒ: ⁊ ita de in eē qō aſſu
mit: eſt falſuȝ: q̄re ad deductionē falſi Ariſᵗᵒᵗ accepiſſet
falſuȝ: ⁊ ſic nō eēt bonꝰ ſylls: nā ex falſis nō eſt incōue
niēs ſeq falſū. ¶ Soluit Auer. ⁊ ingt. ⁊ hęc demſatio fū
data eſt in p̄oribꝰ analiticis.ſ.liᵒ p̄.ibi.n. dictū eſt qō fal
ſuȝ ipoſe nūq̄ ſeqr̄ ex falſo poſi. Nō qō Ariſᵗᵒᵗ accepit:
eſt de ieſſe falſū: tn̄ de poſi eſt verū: qꝛ de poſi ab.a.b.iſiᵗᵒ
exhi pñt: tot quot vis corpa. ⁊ ſic optie more boni p̄oriſti
ci ſyllogiȝauit: ſyllogiȝet igr̄ h̄ pacto ſi.a.b.eſt graue vt
octo: ſȝ ab.a.b.poſſuȝ ꝑ reſecationē deuenire.b.i.gūe vt
octo.igr̄ aliqō fiᵐ eſt eq̄libꝛū iſiᵗᵒ. Cōſequēs eſt falſuȝ
ipoſe: ⁊ igr̄ añs erit falſū ipoſe: qꝛ ꝑ regulā p̄oriſticā/fal
ſuȝ ipoſe nūq̄ ſeqr̄ niſi ex falſo ipoſi.añs itaq̄ȝ eſt falſuȝ
ipoſe: ⁊ nō ꝑ ſcōa pte: qꝛ lȝ illa de i eē ſit falſa: tn̄ eſt vā ō
L poſi.igr̄ ꝑ p̄ᵃ pte: q̄re ſi ȝ ⁊ ipoſe ē.a.b.iſiᵐ eē gūe vt octo:
⁊ ita opȝ dicē.a.b.eē gūitatis iſinitę. Hęc Auer. ⁊ optie.

Queſtio. **Circa** finē huiꝰ demſonis ſolet dubitari. vtrū in ma
iore corpe ſit vtꝰ maioꝛ. ⁊ vr̄ ꝙ nō: qꝛ poſe eſt
ignē maiorē eē mioris vtutis igne mioꝛe: vtpote ſi ignis
maioꝛ ſit rarioꝛ: nā tūc ē minꝰ actiuꝰ. ¶ 2ᵒ pua terra eſt
gūis vt octo: ⁊ magna gleba ēt vt octo.igr̄ i maioꝛe q̄to
nō eſt maioꝛ vtus. ¶ 3ᵒ paruū plūbū eſt grauiꝰ magno
ligno.igr̄ nō in maioꝛe q̄to ē vtꝰ maioꝛ. ¶ 4ᵒ ſit aliqō
totū diſſilare vt aial: pȝ ꝙ aliq̄ ps mioꝛ erit gūioꝛ vt pua
ps oſſis magne pte ſpūs gūioꝛ eſt. ¶ 5ᵒ ſit vnū corpꝰ ſila
re difformiter gūe: vtpote: cuiꝰ p̄ᵃ ps pedalis ſit grauis vt
octo: ⁊ dupla ad illā/vt q̄tuoꝛ: ⁊ q̄drupla ad illā/vt duo:
⁊ octupla ad illā vt vnū: pȝ ꝙ i mioꝛe q̄to eſt maioꝛ vtꝰ:
⁊ tn̄ eſt corpꝰ ſilare: cuiꝰ ptes ſūt eiuſdē ſpēi. ¶ 6ᵒ ſit plū
bū bipedale latę figurę: ⁊ plūbū pedale ſagittalis figurę:
pȝ ꝙ pedale eſt gūiꝰ: qꝛ citiꝰ deſcenderet. ¶ 7ᵒ certū eſt
gūitatē vt octo eē diuiſibilē in iſinituȝ per ptes ꝓportio
nales minoꝛibus terminatis verſus finē: qꝛ in duas me
dietates ⁊ in duas medietates alteriꝰ medietatis: ⁊ ſic in
M iſiᵐ. nā oē q̄tū eſt diuiſibile in iſiᵐ ꝑ ptes ꝓporˡᵉˢ: tūc ac
cipio corpꝰ iſiᵐ: cuiꝰ pedalia ſint mō iſiᵗᵃ: ⁊ volo ꝙ in p̄
pedali ſit p̄ᵃ medietas gūitatis. ⁊ in 2ᵒ ſit 2ᵃ ſubdupla ad
p̄mā: ⁊ in 3ᵒ ſit 3ᵃ ſubdupla ad 2ᵃᵐ: ⁊ ſic in iſiᵐ. pȝ ꝙ tota
gūitas in toto tali corpe eſt fiᵗᵃ: qꝛ vt octo: ⁊ tn̄ corpus eſt
iſiᵐ: in q̄ ipſa extēdir̄. igr̄ poſe eſt eē corpꝰ ſimplex iſiᵐ:
Sol. cuiꝰ vtꝰ ſit finita. Pręterea 8ᵒ argui pōt: qꝛ ſi eēt iſiᵐ gūe:
nō eēt niſi gūe vt octo/vt oēs calculatoꝛes tenēt. ¶ Hęc
qō ꝙ illa ꝓpō itelligir̄ vā nouē ꝯditionibꝰ limitata/p̄ᵃ ō
vtute mali.ꝑꝑ quā ꝯditionē nō eſt i maioꝛe pte hoīs ma
ioꝛ vtꝰ intellectiua: 2ᵃ ceteris paribꝰ ex pte raritatis ⁊ dē

N ſitatis: q̄ tollir̄ argᵐ p̄ᵐ: qꝛ puus ignis pōt eē actiuioꝛ ꝑꝑ
maiorē dēſitatē. Tertia itelligir̄ ceteris paribꝰ ex pte in
tēſionis ⁊ remiſſiōis: vtpote ſi tota latitudo gūitatis gra
dualis ſit in toto: ⁊ in q̄lȝ pte: ꝑꝑ quā ꝯditionē tollir̄ argᵐ
5ᵐ ⁊ 7ᵐ: nō.n. in difformiter gūi opȝ in maioꝛe q̄to eſſe
maiorē vtutē ⁊ in miori miorē. Quinta intelligir̄ ceteris
paribꝰ ex pte figurę: ꝑꝑ hāc ceſſat 6ᵐ argᵐ: nā puū plū
bū pōt velociꝰ deſcēdere ꝑꝑ diſpōnē figurę: nō aūt ꝑꝑ
intēſionē formę. Sexta itelligir̄ ꝓpō de multitudīe for
mę: ⁊ nō de gūduali mēſura: ⁊ ꝑ hāc ceſſat rō 2ᵃ: qꝛ lȝ pua
terra ſit gūis vt octo: veluti magna: nō tn̄ eſt eq̄libꝛa ſm
multitudinē forę ceſſat ēt octaua rō: qꝛ lȝ finitū ſit eq̄ue gūe
itēſiue: ſic iſiᵐ: nō tn̄ eq̄libꝛū. Septia itelligir̄ ꝯpōne ſcā
iter corpa eiuſdē ſpēi: ꝑꝑ qō ceſſat 3ᵃ rō: nā plumbū ⁊ li
gnū differūt ſpē: ⁊ ꝑꝑea nō opȝ alterū altero eē grauius.
O Octaua itelligir̄ qñ totū eſt ſilare: ⁊ eiuſdē ſpēi in ptibꝰ:
ꝑꝑ qō ceſſat 4ᵐ argᵐ: aial eniȝ eſt totū diſſilare: vt ꝯſtat:
q̄re nō opȝ in maioꝛe pte eē maiorē vtutem. Differt aūt
hęc octaua cōditio parū a 7ᵃ: niſi qꝛ 7ᵃ loqr̄ gñātim ſiue
cōpabilia ſint ptes alicuiꝰ totiꝰ: ſiue nō. Octaua vō loqr̄
qñ cōpabilia ſūt ptes alicuiꝰ totiꝰ. Tn̄ vna limitatio eſt:
vt cōpabilia ſint eiuſdē ſpēi.9.ꝓpō itelligir̄ ſȝ ꝯſidera
tionē nālē: ⁊ ꝑꝑ hāc tollir̄.7.rō: quę ēt ablata eſt ꝑ tertiā
ꝯditionē: illa.n. pcedit ex imagiatiōe mathematicoꝝ: q
diuidūt q̄ta in iſiᵐ. at ſȝ ꝯſiderationē nālē deueniendū
eſt ad minimū/⁊ ad maximū: ⁊ ſic nec grauitas pōt diui
di in iſiᵐ. nec eſt dabile corpꝰ iſiᵐ: in quo gūitas illa eſſet
extēſibilis: ſm eniȝ nālē rōnē ſtabilita ſūt vtraq̄ȝ: vt di
cit Auerroes vbiq̄ȝ. ¶ Sic igr̄ pȝ itells ꝓpōnis: ⁊ ꝙ in
pluribꝰ caſibꝰ eſt falſa: q̄ȝ vera: ⁊ tūc vlteriꝰ pȝ (vt recte
Auerroes dixit) ꝙ demſatio Ariſtotelis hȝ locū ꝑ vſum
huiꝰ ꝓpōnis: ⁊ ſine vſu huiꝰ ꝓpōnis. ꝑ vſuȝ q̄dē huiꝰ ꝓ
P poſitionis hȝ locū/ſupponēdo corpꝰ qō mouer̄ motu re
cto eſſe ſimplex: ⁊ ceteris paribꝰ/⁊ limitatū ꝑ nouē cōdi
tiones: vt dixi. ſine vſu vō talis propoſitionis: patet de
monſtratio ꝑ regulam prioꝛiſticam: vt dixit Auerroes:
de quo ſupra. Hęc de ꝓpoſitione.

¶ **Qō vō grauitatē eſſe aliqō infinitū ipoſe ſit: ex his perſpicuū eſt. Si eniȝ tanta grauitas per tn̄ ſpatiū in hoc tēpoꝛe mouer̄: tāta ⁊ adhuc in minoꝛe tempoꝛe mouebitur.** Spatiū eſt ō
dū ſupplend. Hęc particula/ In minore tē
pore: eſt tex
tui ſupplēda.

¶ Nūc ꝓbat minorē: erat eniȝ Sylls/ſi aliqō corpus qō
recto ferr̄ motu eſt inſiᵐ: gūitas vel leuitas erit infinita.
Hęc fuit maioꝛ: ⁊ ꝓbata eſt: ꝑ hoc/qꝛ corpis iſiniti graui
tas finita eē nō pōt. Sȝ gūitas iſinita eſſe nō pōt alicuiꝰ
corpis/hęc eſt minoꝛ. ⁊ deſtructio ꝯñtis: ⁊ hāc nūc inten
dit ꝓbare: q̄ ꝓbata: iſert igr̄ nullū corpꝰ: qō recto fertur
motu: poterit eē iſiᵐ. eſt igr̄ intētio capli ꝓbare minorē
ſylli vȝ nulliꝰ corpis gūitatē iſinitā poſſe eē: ⁊ hoc ꝓpo
nit: ⁊ ingt. Qō vō gūitatē eſſe aliqō in terū nā infiᵐ/im
poſſibile ſit: ex his quę nūc dicemꝰ: perſpicuuȝ erit. Hęc
eſt intētio capituli. ¶ Deinde ꝓbat ꝓpoſitū: ⁊ more bo
ni geometrę: pręmittit ſuppōnes tres: quarū p̄ma eſt ꝙ
Q ſi tanta grauitas verbi cā/vt duo/mouer̄ ꝑ tn̄ ſpatiū: vł
moueret aliqō mobile ꝑ tn̄ ſpatiū: verbi cā/pedale in h̄
tēpoꝛe: vtpote in hora: tanta grauitas ⁊ adhuc id eſt tāta
⁊ adhuc maioꝛ illa videlȝ vt quatuoꝛ/mouer̄ vel moue
ret idē mobile in eodē ſpatio pedali in minoꝛi tēpoꝛe vt
pote in dimidio illius horę. eſt igr̄ p̄ma ſuppoſitio/ſi ali
qua grauitas certę mēſurę moueret aliqō mobile in cer
to dato ſpatio: ⁊ in certo dato tpe. Maioꝛ virtus moue
ret idē mobile ſup eodē ſpatio in minoꝛe tēpoꝛe. Hęc ꝓ
bata fuit 7ᵒ phyſicę auſculationis: per hoc/qꝛ quāto vir
tus motiua eſt foꝛtioꝛ: tanto eius mobile mouer̄ velociꝰ: Verboꝝ cōſi
quare tanto in minoꝛe tēpoꝛe mouebit. ¶ Quo vō ad deratio.

A vba greca attinet. Mouetur/grece eſt κινεῖται in trāſlationibus vero: quas expoſitor exponit: legit verbū illud Mouet. & vtrūq3 eſt bonū: q2 virtus māl'is in mouendo mouet per regulā Ariſtotelis in 8° phyſicę auſcultationis. Immāl'is xo mouet: & nō mouet: q2 igit grauitas eſt vtus motiua māl'is in mouēdo nec'io mouet: & ita vtroq3 mō verbū grecū κινεῖται poteſt ad nos venire.

Verbū illud ibi mouetur ſupplendū eſt. ſupplendū eſt & vbi moue bitur.

ℭ Atq3 quā rōnē hñt grauitates/eaz mō 9trio tēpora hēbūt. veluti ſi dimidia grauitas h in tpe moueret: dupla i dimidio illi⁹ mouebit.

ℭ Scda ſuppoſitio qualis ꝓportio eſt grauitatū mouentiū: talis mō cōtrario eſt tēporū. verbi cauſa/ſi ſemipedale grauitatis moueret a mobile in hora: pedale grauitatis mouebit i medietate horę. Sequit aūt hęc ſcda ſuppoſitio ex pma. nā ſi maior grauitas mouet in minore tēpore: ſeqt ꝙ qualis eſt ꝓportio grauitatū mouentiuz: talis mō cōtrario erit ꝓportio tēporū: vt correſpondēter per augumentum grauitatis in ꝓportione/ſit ꝓportionalis temporum diminutio.

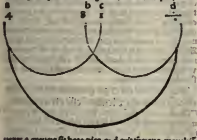
B

ℭ Preterea finita grauitas oēz finitā intercapedinē finito quodā in tēpore tranſit.

ℭ Tertia ſuppoſitio finita grauitas oēz finitā intercapedinē atq3 diſtantiā finito quodaz tēpore tranſit. Hęc 3ª ſuppoſitio deducta eſt ſexto phyſicę auſcultationis. vbi ꝓbatū eſt virtutē ſpatiū & tps ſeſe cōſeq quo ad rōnem finiti/infinitiue. ℭ Auerroes xo etiā vt nos expoſuim⁹ exponit. Uerū vbi nos in grecis codicib⁹ habem⁹ grauitatem: quę grece eſt ἔδρον. Ipſe in ſuis tranſlationibus h3 graue: qd qdē nō eſt valde diſſonū: & tunc iuxta eius tranſlationes pma ſuppoſitio eſt ꝙ graue maius in minore tpe mouet. ꝓ3: q2 veloci⁹ mouet. Scda ſuppoſitio: quę ex hac ſeqt: eſt ꝙ q̄lis eſt ꝓportio grauitatis ad grauitatē vel grauis ad graue in maioritate/talis eſt tēporis ad tps mō ecōtrario in minoritate. Naz ſit. a. graue aliqd vt quatuor. b. xo graue vt octo. c. ſit tps quo mo

Quę Auer. cō. 51. & 52.

C

uetur. a. graue: & ſit hora: dico ꝙ. d. erit tps: quo mouebit b. graue. & erit medietas horę. nā q̄lis eſt ꝓportio ipſi⁹. a. grauis ad. b. graue: talis mō 9trio. c. tēporis ad. d. tps. ipſi⁹ eni. a. ad. b. ꝓportio eſt ſubdupla. Ipſi⁹ xo. c. ad. d. dupla. q̄re ſi. a. mouebit in. c. tpe. b. mouebit in. d. tpe. Hęc eſt ſcda ſuppō. Tertia eſt graue oē finitū mouebit finito in ſpatio atq3 finito in tpe. aiaduerſiōe dignū ꝙ Auerroes addit in 2ª ſuppōne/& vult ꝙ ſm ꝓportionalē auctionē grauitatis in infinitū: ſit ꝓportionalis minoratio tēporis in infinitū. verbi cā: ſi. a. graue augeat ad duplū. b. tps diminuet ad ſubduplū: & ſi in triplo augeat. a. ēt in triplo diminuet. b. tps ſemp regulr ſ3 9triā ꝓportionē/mō ſint cętera paria ex pte ſpatij: & figurę: & cęterorū: quę ſolent addi ad hęc a ſupputatoribus: vt ſexto auſcultationis libro dedaxim⁹. ℭ S3 occurrēs ꝑ dubōnē Albertillę in

D

Dubita.

ꝙpluribꝰ locis. Sit grauitas vt q̄tuor. a. quę moueat. b. reſiſtentiā vt tria in certo dato ſpatio vtpote ocupedo: & in certo dato tpe: quę ſit hora: & volo qd. a. dupleť & fiat graue vt octo: quęro vtrū. b. reſiſtētiā vt tria mouebit in ſubduplo tpe vtpote in dimidio horę ſup eodē ſpatio: & vī qd nō: q2 octo ad tria eſt ꝓportio maior q̄3 dupla. Nā octo 9tinent tria bis: & vltra adhuc cōtinēt illi⁹ toti⁹ duo igit mouebit. b. reſiſtētiā magis q̄3 in ſubduplo tpis: & tñ graue vt octo eſt duplū ad graue vt quatuor. igit ꝓportionali auctioni grauitatis nō correſpōdet ꝓportionalis diminutio tēporis: quippe cū graue ſit auctū ad duplū: & tps nō ſit diminutū ad duplū: ſed ad magis q̄3 ad duplum.

E

ℭ Hāc dubōnē in 7° phyſicę/auſcultationis pertractauimus: vbi dixim⁹ Albertillā ꝑ hāc rōnē voluiſſe proportionē velocitatū in motib⁹ nō ſeq ꝓportionē potētiaruz motiuarū ad ſuas reſiſtētias: ſ3 ꝓportionē ꝓportionū potētiarū mouētiū ad ſuas reſiſtētias: vtpote ſi. a. mouet. b. reſiſtens a certa ꝓportione. c. mouebit. b. in duplo velocius ſi eius ꝓportio ad. b. ſit dupla ad ꝓportionem ipſi⁹. a. ad. b. & ſic ꝑ grauitatē duplā peripatetici nō intelligūt q̄ntitatē duplā: ſed ꝓportionē duplā grauitatis ad illaz quā habuit pōr grauitas reſpectu eiuſdem reſiſtētię: verbi cā. a. mouet. b. ſibi reſiſtēs a certa ꝓportione vincēdo & ſuperādo reſiſtētiā ipſius. b. dico ꝙ grauitas dupla ad grauitatē. a. ideſt grauitas. c. cui⁹ ꝓportio ad ꝓportionē. qua. a. ſuperat reſiſtētiā. b. eſt dupla. Mouebit idē. b. ſup idē ſpatiū in ſubduplo tēporis. igit ꝓportionalis tēporis diminutio ſeqt ꝓportionalē auctionez grauitatis ideſt ꝓportionalē auctionē ꝓportionū grauitatis ad ſuā reſiſtētiā. nūc ad ꝓpoſitū: ſ3 graue vt octo ſit duplum ad graue vt q̄tuor: nō tñ ꝓportio octo ad tria: erit pciſe dupla ad ꝓportionē quatuor ad tria: q̄re ſi d3 tps ſubduplari: d3 graue creſcere ad tñ/vt ei⁹ ꝓportio ſit pciſe dupla ad ꝓportionē pōrē. vbi cā: q2 prior ꝓportio fuit ſexqtertia nā q̄tuor 9tinēt tria ſemel/& tertiā. igit d3 creſcere grauitas illa in tñ: vt ei⁹ ꝓportio ad dictā reſiſtētiā: vt tria/efficiat dupla ſexqtertia: & tūc in ſubduplo tpe moueret dictā reſiſtentiā. qñ igit peripatetici dicunt ad ꝓportionale augumētū vtutis ſequi ꝓportionalē diminutionem tēporis/d3 intelligi ad ꝓportionale augumētū virtutis/vt ꝓportionalis diminui ꝓportionalr tps. Hęc tñ lege curioſius in. 7. lib. phyſicę auſcultationis.

Quę Albe.

F

G

ℭ Neceſſe eſt igit ex his/ſi Aliqd eſt infinita grauitas: moueri ipſaz: & nō moueri. Moueri qdē: quo tātū q̄ntū finita & adhuc nō moueri aūt: quo qdē moueri op3 ſ3 exceſſus ꝓportionabilr: ſ3 e9trio maior in minori. Infiniti aūt ad finitū ꝓportio nulla eſt. tpis autē minoris ad maius finitum eſt: ſed in minore ſemper minimum autem non eſt.

Totū hoc deficit grecis codicib⁹ videlz Moueri: & nō moueri: vt in alijs trāſlationib⁹ legit. Nō/hoc vbi deficit codicibus grecis. Propoſitio ratio.

Expoſitio.

H

ℭ His tribus ſuppōnib⁹ ſtātib⁹ deducit dictā 9ditionalē: quę erat minor: & inqt. Neceſſe eſt igit ex his ſi aliqd eſt finita grauitas: vel vt melius iaceret: ſi aliqd corpus eſſet infinite graue: moueri ipſuz: & nō moueri. verba aūt hęc videlz. Moueri ipſaz/& nō moueri codicib⁹ grecis: quos habemus: deficiunt. & etiam tranſlationibus noſtris: tñ vba hęc hñt tranſlationes aliorū: & expoſitores greci. Illud 9ñs eſt impoſſe ſimplr: cum ſit vnuz copulatum/vel vna copulatiua facta de ptibus cōtradictorijs. ꝙ qdem ſequat illud moueri dato ꝙ ipſuz infinite graue eſſet/ꝓ3 ex pma ſuppōne: vñ inqt. moueri qdē ſupple ipſuz ſi eēt: ſequit: quod dictū eſt in pma ſuppōne/infinitā grauitatez moueri tātū q̄ntū finita mouet: & adhuc velocius/& in mi

Quę verba deſunt codicibus grecis.

I noꝛe tēpoꝛe. Hec de pͣ pte. ¶ Q̄ð ẞo ſeqˀ ipſaʒ nō mouerí: deducit ex alíjs duabꝰ ſuppōnibꝰ: ⁊ inquit. nō moueri aūt ſupple ipſaʒ ſi eſſet ſeqˀ per duas ſuppōnes quas ponit dicēs: quo gdē moueri opʒ maiꝰ ſupple ſm exceſſus ꝓpoꝛtionabilr: hec eſt pͣma: ſed ecōtrario maioꝛ grauitas in minoꝛi tpe: hec eſt ſcða: ex qbꝰ colligiˀ ꝙ graue infinitū nō moueˀ: qꝛ vbi moueretˀ: opʒ habere certam ꝓpoꝛtionē ad graue finitū in mouēdo. Infiniti aūt ad finitū nulla eſt ꝓpoꝛtio. tēpoꝛis aūt minoꝛis ad maiꝰ finitū eſt ſupple ꝓpoꝛtio: ſed in minoꝛi ſemper: ⁊ qꝛ poſſes dicere dari minimū tēpus: quo infinite graue moueretˀ: addidit, minimū aūt nō eſt. Quarto eniʒ phyſicoꝝ ꝓbatū eſt nō dari minimū tpˀs: vel verba hec retulit ad pꝛopoꝛtionē: qꝛ qs poſſet dicere eſſe minimū in ꝓpoꝛtionibus: ⁊ ita infiᵐ mouet p tpˀs redactū ad minimā ꝓpoꝛtionē. R̄ndet nullā eſſe ꝓpoꝛtionē minimā. Sic igiˀ ſi graue infinitū eſſet. Illud moueretˀ: qꝛ per pͣmā ſuppōnem

K moueretˀ q̄ʒtū mouebatˀ finitū ⁊ adhuc amplꝰ. ⁊ nō moueretˀ: qꝛ in tempoꝛe ita paruo: qð ad tpˀs quo moueretˀ graue finitū: nullā haberet certā ꝓpoꝛtionē: qð eſt cōtra nāam motus: oīs eniʒ motus eſt in certo tēpoꝛe: ⁊ cōparabilis alteri motui in velocitate. hec ex trāſlationibꝰ nr̄is

Que Auer. cōmē. 52. facile patent: ⁊ Auerroes exponit hoc mō, vt legenti pʒ: ſʒ verba cōmēti ſint valde coꝛrupta. Colligiˀ aūt facilꝰ ꝙ ſi graue eſſet infinitū. illud nō moueretˀ: qꝛ vel in tpe: vel in nō tēpoꝛe, vt dicit Auerroes. nō eſt dōm illud moueri in nō tēpoꝛe: qꝛ oē qð moueˀ: in tēpoꝛe mouetur: vt ſexto phyſice auſcultationis ꝓbatˀ: nec eſt dōm illud moueri in tēpoꝛe: qꝛ cuiuſlibet tēpoꝛis ad qðlʒ tpˀs eſt q̄daʒ ꝓpoꝛtio: at ifiniti grauis ad finitū graue nulla eſt ꝓpoꝛtio in exceſſibꝰ: ⁊ ita dato graui in finito: illo nullatenus moueretˀ: ⁊ hec Auerrois deductio eſt facillima. ¶ Ex his

Contra logic. ſeqˀ ꝯtra logicos: q volunt aliqð infinitū moueri in infinitū velociter: ⁊ ita in infinito ꝑuo tēpoꝛe: ⁊ nō ſeqˀ illud moueri in tēpoꝛe. nā lʒ moueatˀ in ifinito ꝑuo tempoꝛe: non ꝓpter hoc ſeqˀ illud moueri in aliquo tpe. Que (vt

L mihi videˀ) nō ſunt peripatetice dicta. Ariſtoteles enim vbiqʒ deſtruēs infiniti viſus eſt hac ſuppōne, ꝙ ſi ipſuʒ eſſet: in nullo tempoꝛe moueretˀ: ⁊ qð in nullo tempoꝛe moueˀ: nō moueˀ. Quare hec nō ſūt peripatetice dicta.

Pꝛopoꝛtio ne rōne. Q̄ð quideʒ Sed. Alia. ¶ Neqʒ ſi eſſet: vtilitas vtiqʒ aliqua eēt. Sumeretˀ eniʒ cōtra. Aliud finitū in eadē ꝓpoꝛtione: in qua infinitū eſſet maius ad alteram. Quare in equali tēpoꝛe ꝑ equale ifinitū atqʒ finitū mouerentˀ: qð qdē eſt impoſſibile.

Expoſitio. ¶ Ut dictū eſt, Ariſtoteles remouet dubitationē ꝯtra dictā: naʒ dici poſſet tale infinitū graue, nec moueri in inſtanti, nec in tēpoꝛe magno: ſed in tēpoꝛe minimo. Obijcit ꝯtra hūc cauillū pͣmo: qꝛ nō datˀ tale minimū in tēpoꝛe. nūc ſcðo obijcit: ꝙ ſi daretˀ tale minimū in tēpoꝛe: nulla eſſet vtilitas illiꝰ. nā (vt ait) ſumeretˀ ꝯtra aliud finitū graue in eadē ꝓpoꝛtione ſuperans illud pͣmū ad qð infi

M nitū cōparabatˀ: in qua infinitū graue eſſet maiꝰ ſm tale tpˀs: qð poniˀ minimū ad alterū idest ad illud finitū pͣmo poſitū: ⁊ ita illud finitū acceptū vltimo moueretˀ in eodē minimo tēpoꝛe. Uerbi cauſa, ſit. a. grauitas ifinita: que moueatˀ ſupra. c. ſpatio finito in hoꝛa: nā ex quo moueˀ in minimo tēpoꝛe: ⁊ ita in tēpoꝛe: ſit illud minimuʒ tpˀs hoꝛa. Sitqʒ. b. grauitas finita: que moueatˀ ſupra ſpatio equali. c. in tempoꝛe maioꝛi ad illud vtputa in ꝓpoꝛtione decupla ad minus: cuʒ ſubiecti ſit ꝓpoꝛtio finita: ⁊ ita tpˀs ſit decē hoꝛarū vel quouis alio numero, mō ſit ꝓpoꝛtionale poꝛi. igiˀ. a. in. c. ſpatio mouebiˀ in hoꝛa. b. vero in hoꝛis vndecim in eodē vel equali ſpatio: tūc accipio vnū aliud graue: qð ſuperet. b. in tanta ꝓpoꝛtione in

N quāta tpˀs ipſius. b. ſuperat tpˀs ipſius. a. qbꝰ. a. ⁊. b. mouebantˀ: ⁊ ſit. d. tunc arguitur qualis eſt ꝓpoꝛtio tēpoꝛis ad tpˀs: talis eſt velocitas ad velocitatē: ſed tēpus quo mouetur. a. ſupra. c. ⁊ tpˀs quo moueˀ. d. ſunt in equali ꝓpoꝛtione. igiˀ velocitates erunt equales: ⁊ ita idē ſpatiuʒ. c. vel equalē equali velocitate pertranſiretˀ a graui. finito ⁊ infinito: qð qdē (vt dicit) eſt ipoſſe: breuiter igiˀ tale minimuʒ eſt inutile: qꝛ nō poſſet poni ita paruū qn per multiplicationē grauitatis finite poſſet mouere eo tēpoꝛe grauitas finita: vt deductū eſt: ⁊ ſic Auerroes intelligit.

Quātouis qualicūqʒ. ¶ Adhuc aūtē ſi in q̄ʒtouis tpe, finito tn̄ moueˀ a ifinita grauitas, ꝑ aliquā finitaʒ diſtantiā: necēe eſt ēt aliā finitā in eodē tpˀo moueri.

Diſtantia ē verbū ſuppletum. Expoſitio. ¶ Scðo dicet qſpiaʒ (vt exponit diuus expoſitoꝛ) an ſequatˀ illud incōueniēs in quocūqʒ tēpoꝛe, etiā nō minimo: quaſi r̄ndet illud incōueniēs ſequi in quocūqʒ tēpoꝛe ponamus grauitatē infinitā mouere etiā nō minimo:

O ſequiˀ eniʒ finitā in eodē tēpoꝛe moueri ꝑ eandē finitaʒ ſupple diſtantiā: poſſumus enim imaginari ſuꝑ finitam grauitatē addi grauitatē ſemꝑ quouſqʒ mouebiˀ in tāto tēpoꝛe ſuꝑ tm̄ ſpatiū, vt mouebatˀ ifinita. Hec expoſitoꝛ ⁊ Simplicius. vel foꝛtaſſe dicit hec ꝓpter ſophiſtas: qui tenent infinitā grauitatē moueri ſuꝑ ſpatiū finitū in quātouis paruo tēpoꝛe: ⁊ ita nō in minimo tpe: ꝓpterea replicat Ariſtoteles dicēs adhuc aūt ſi in quātouis tēpoꝛe, finito tn̄, moueˀ infinita grauitas per aliquā finitā diſtātiaʒ: neceſſe eſt etiā aliā finitā in eodē ipſo tēpoꝛe, ſuꝑ eodē etiā ſpatio moueri imaginando finite grauitati fieri additionē eouſqʒ quouſqʒ moueatˀ in tanto tēpoꝛe, ⁊ tanto ſpatio. ¶ Debes ſcire aliquos ſophiſtas voluiſſe infi

Que ſophi. nitū moueri in quātouis paruo tēpoꝛe. Finitū aūt nō in quātouis paruo tēpoꝛe: ſed in certo dato tēpoꝛe. Ariſtoteles obijcit, ſi in quātouis paruo tēpoꝛe moueˀ infinitū graue: mō illud tpˀs ſit finitū: ſequiˀ finitū moueri in eo

P dē ꝑ eādē diſtātiā. At ſi infinito moueˀ in ifinito paruo tēpoꝛe. tūc mouebiˀ in nō tpe. Infinitū eniʒ tpˀs paruuʒ eſt nō tpˀs. Hec Ariſtoteles ꝯtra ſophiſtas. ¶ Ex his ſequiˀ nihil eē illud ſophiſticū vʒ in ifinito paruo tpe moueri aliqd: ⁊ moueri in tēpoꝛe infinito paruo: apud enim Ariſtotelē hec nō differūt. nā oē tpˀs qð nō eſt determinatū vel determinabile: eſt nō tpˀs ſm Ariſtotelē: quo fit vt ſuppoſitio: quaʒ dicunt confuſam, nulla ſit: vt in noſtris logicalis diximus.

¶ Impoſſibile eſt ergo grauitatem infinitaʒ eſſe. Similr aūt ⁊ leuitatē eſſe eſt ipoſſibile.

Expoſitio. ¶ Quaſi epilogat ꝯnē, ⁊ inqt. Impoſſe eſt ergo ex his rōnibus grauitatē ifinitā eē. ſilr aūʒ ēt ipoſſe eſt leuitatē eē infinitā: vt eiſdē rōnibꝰ ꝓbari pōt. ¶ Quo ẞo ad ẞba attinet: in antiqs tranſlationibꝰ habeˀ. Et coꝛꝑa infinitā grauitatē leuitatē ve hīc ipoſſe eſt. Foꝛtaſſe hec ẞba ſūt extra textū de gloſſa: ſʒ vt cūqʒ ſint: pʒ textus cōcluſio.

Q ¶ Oꝛ qdē igiˀ infinitū coꝛpus nō ſit: ꝑſpicuū eſt, ⁊ ꝑ ea que particularia ſunt hoc mō ſpeculantibus: ⁊ vlr cōſiderantibus nō ſolū ſm rationes que dicte ſunt a nobis in his qui de pꝛincipijs ſunt libꝛis. (Determinatū eſt eniʒ illic de infinito vlr pꝛius quo mō eſt ⁊ quo modo nō eſt.) ſed etiam nun alio modo.

Libꝛis eſt verbuʒ additum. Expoſitio. ¶ Aliqui dicūt Ariſtotelē hic recapitulare: expoſitoꝛ aūt ait Ariᵉˢ dixiſſe de ſingulis coꝛꝑibꝰ nālibꝰ nullū coꝝ eē infiᵐ vʒ nec graue, nec leue, nec neutrū. nūc ẞo cōi rōne

A

idē demōſtrare:ꝛ ita eā nūc ꝓponere ait de quo eſt intē tio:ꝛ vtrūq; bñ dī. Uñ inquit.ꝙ qdē igit̄ infi^m corp^9 nō ſit:ꝑſpicuū eſt:ꝛ ꝑ ea quę ꝑticularia ſunt hoc mō ſpeculā tib^9. Particularia:hoc eſt vel ꝑ ꝑticulares rōnes:vel per ꝑticularia corꝑa:q2 ꝓbauit nec cęluz:nec graue vel leue eſſe infi^m.ꝛ pz ēt vl̄r ꝯſiderātib^9 nō ſolū ſm̄ rōnes/quę dictę ſunt a nobis in his libris ſupple:q ſūt de ꝑncipijs: vt tertio phyſicę auſcultationis(determinatū eſt enim illic de infinito vl̄r ꝑus quo mō eſt:ꝛ quō nō eſt.)ſed ēt nūc alio mō:ꝛ etiā ꝑ rōnes vl̄es/vt dicem^9.ecce quo mō partim recapitulat:ꝛ partim ꝓponit ad dicēdā intentionē.

Quę Auer. cōmē.54.

B

Auerroes aūt in ꝑſenti cōm. vult ꝙ Ariſtoteles recapitulat:ꝛ ingt:recapitulat ea quę dixerat ſcilz ꝙ nulla eſt grauitas ifinita:ꝛ ꝙ eādē demō ſtrationē hz grauitas ꝛ leuitas:ꝛ ita ſicut non daī grauitas infinita:ita nec leuitas ꝑꝑ eandē demr̄ationē. Pręterea pz ēt nō dari corp^9 graue aut leue infi^m:ſūt eniz duo fundamēta vel duę ꝓpoſitiones categoricę per notā ꝯditionis ꝯiunctę:vz ſi corpus graue aut leue infinitū eſt: grauitas aut leuitas infinita eſt:hoc eſt ꝑ^m. Scdz/ſed nec grauitas/nec leuitas infinita eſt.igit̄ a deſtructione ꝯſequētis ad deſtructionē antecedētis pz tertio nō dari corpus graue aut leue infinitū. Nā hęc ꝓpoſitio quę eſt oppo^m ꝯñtis ſi cōiungit̄ hypotheticę/quę dicta eſt/vz ꝙ ſi corpus infi^m graue aut leue eſt:grauitas aut leuitas infinita eſt. Jam relinquit̄ oppoſitū añtis vz ꝙ nō daī corpus infi^m graue aut leue,ex his īfert Auerroes ꝙ oīa corpora mundi ſunt finita:naz corꝑa ſimplicia tria ſunt vz graue:leue:ꝛ neutrū:quorū oē finitū eſſe pz:ꝛ ita oē corpus eſt finitū:īfert etiā ex hoc ꝙ mūdus ipſe eſt ſimpl̄r finitus:q2 ꝯſtat ex ſimplicibus finitis quātitate ꝛ numero:quātitate qdē:q2 oē corpus ſimplex eſt finitū:numero ꝟo:quia corpora ſimplicia ſunt tm̄ tria.

C

Sed mox occurres:nā tertio phyſicę auſcultationis dictū eſt de infinito:ꝛ hic etiaz.igit̄ videt̄ ſupfluū.ſoluit Ariſtoteles:ꝛ ſoluit Auerroes aſſignās duas dr̄ias inter tractatū de infinito illic:ꝛ in hoc lib^o.ꝑma:q2 illic dmōſtratio eſt vl̄is: nā illic declarat̄ quō infi^m eſt:ꝛ quō nō eſt:q2 infi^m ꝑtāte eſt:infinitū actu nō eſt.hic ꝟo particularis:q2 de cęlo/de graui ꝛ leui in ꝑticulari.Scda dr̄ia eſt:q2 res demōſtrata eſt vl̄ior illic ꝙ̄ hic.nā illic declarat̄ ſimpl̄r nullū corpus eſſe infi^m cuiuſcūq; nāę ſit. Hic aūt ꝑticulariter de mundo vel elemēto.igit̄ duę tm̄ ſunt dr̄ię/ꝑma ex ꝑte ꝓpoſitionū vel demr̄onū:ex qb^9 demr̄at̄:nā ꝓpōnes vel demr̄atio tertij libri phyſicoꝝ eſt vl̄ior.arguit enim illic ꝙ ſi daret̄ corpus infinitū illud nō eſſet mobile:qm̄ oēz locū occuparet.Scda ex ꝑte rei demr̄atę:naz illic agitur vl̄r ꝙ nullū corp^9 eſt infinitū. Hic ꝟo de mūdo vel elemento:ꝛ ſic tractatus iſte non ſupfluit.

Dubiū.

D

Pīle du.

Sz Auerroes vī ſibi ꝯtrius:naz 3° phy.cō.48.ꝛ.49.ait demr̄onē tertij phyſi.eſſe nō ſimpl̄r vl̄ez:ſed ſm̄ apparētiā:q2 illic nondum apparebat numerus oīum corporū:q2 nōdū patebat dari corpus neutrū.cōm. ꝟo.49.inquit.ꝛ hoc ſignificat perſcrutatio eius hic eſt de hac nā:qm̄ nō apparuit hic aliā nāz eſſe:ꝛ ſic videt̄ Auerroes ſibi ꝯtrius. Pōt dici demr̄ationē tertij dici vl̄em/nō ꝑ affirmationez de oībus corꝑib^9:q2 cū illic nō erat notus numerus corporū:nō poterat ſciri de oīb^9 nullū illorū eſſe infi^m.hic ꝟo ait illā eē vl̄em ꝑ idifferētiā:qm̄ quonīs dato:cū illud ſit mobile:opz eſſe finitū.

Secunda.

Scdo occurres vtrū demonſtratio vl̄is ſit ꝑfectior demr̄one ꝑticulari. Rñdet expoſitor/ꝓbatio eniz quę eſt ꝑ mediū cōe ꝑfectiorez ſciētiaz cauſat. Auerro.aūt ſupra.cō.33.inquit ꝛ perſcrutatio vl̄is de eē ifiniti in actu firmior eſt hic ꝙ̄ in 3° phy.ꝛ reliqua. poteſt dici ꝙ vl̄is demr̄atio eſt ꝑfectior ex ꝑte modi cognoſcēdi:q2 vl̄iora ſunt certiora.nō aūt ex ꝑte rei cognitę:q2 vl̄iora ſunt cōfuſiora:cū plura contineant.ſed quia minus reſolubilia:ideo ſunt ſm̄ moduz cognoſcendi certiora. Tu ꝟo lege cōmenta hęc.

B

Poſt hęc aūt cōſiderādū eſt/ſi infinitū quidē vniuerſuz corpus nō ſit:utrū tm̄ ſit:vt plures ſint cęli:forſitan eniz quiſpiā hoc dubitabit.nā vt hic q circa nos eſt mūdus. Cōſtat: nihil obſtet:ꝛ plures alios eſſe qdē vno:nō tm̄ infinitos. Pri^9 aūt vl̄r de ifinito dicam^9.

Ostendit qd poſt hęc ſit imediate dōm q̄ſi inter eius dicta ponēdo ordinez:ꝛ inquit.poſt hęc aūt ſcilz quę de infinito dicem^9:cōſiderandū eſt/ſi infinitū qdē vniuerſuz corpus nō ſit:ideſt ſi mundus ipſe:q dī pan nō ſit infinitus:utrū tm̄ ſit:vt plures ſint cęli/vel poſſint eſſe:forſitan enim qſpiā in hoc dubitabit.vtrū plures poſſint eē cęli vel mundi:cū eniz ſint quātitate finiti:ideo emergit de mundoꝝ pluralitate. Nā vt hic qui circa nos eſt mūdus cōſtat:ita ſupple nihil obſtet ꝛ plures alios huic ſimiles eſſe/plures dico qdē vno:non tm̄ infinitos:ſed(vt dictū eſt)ꝑus de ifinito ipſo dicamus vl̄r.quare quęſtio poſt tractatū de infinito ꝑtractāda/erit de mundoꝝ pluralitate:quę vī rōnalis ꝓ quanto vt hic noſter mundus cōſtat:ita plures ꝯſtare alios nihil vī impoſſibile.

K

Auerroes aūt ꝑmo colligit mundū eſſe finitū/ꝛ ingt.cū declaratū ſit ꝙ ꝑtes iſtius mūdi ſint terminatę numero:ꝛ ēt finitę q̄titate:declaratū eſt neceſſario,ꝙ iſte mūdus eſt finitus.

Quę Auer. cōmē.55.

Scdo Auer. declarat quę quęſtio eſt poſt hoc deſiderata:ꝛ ingt.ꝛ q2 aīa nō deſiderat magis poſt illā qōnē de ifinitate mundi ꝙ̄ de numero vtrū ſit vn^9 aut plures:iō poſt tractatū de mundi finitate ꝓponit dicere de mundi pluralitate.

G

Tertio dclarat q̄lis eſt quęſtio de mūdi pluralitate: ꝛ inquit.ꝛ vult ſtudere in ea ꝑmo ꝑꝑ nobilitatē illi^9 qōnis in ſe:eſt enim quęſtio quę eſt ex ꝑte ſui nobilis/ꝛ in ſe digna pertractatione:velut ꝛ cęterę hu^9 libri. Scdo qa per hāc ſoluit̄ quęſtio de vnitate ꝛ pluralitate ꝑmi ꝑncipij:qui eſt de^9. Nā ſi mundus eſt vnus:vnus erit motor ꝑmus:ꝛ ſi plures:plures erunt ꝑmi motores.ſic igit̄ pz qōnē hanc eſſe in ſe deſiderabilez. Quo ꝟo ad verba attinet/Auerroes ait cęlū trifariaz accipi/vt Ariſtoteles dicet poſt/videlz de toto mundo:de toto cęlo ex oīb^9 orbibus ꝯgregato:ꝛ de vltimo cęlo. Hic aūt ait acceptū eē ꝓ toto mundo. Pręterea Ari^{les} in textu dicit. Nā vt hic qui circa nos eſt mūdus ꝯſtat:ꝛ ita plures alios eē nihil obſtabit. Ubi Auerrois ait Ari^{lem} tangere quādā rōnez extrinſecā:qua nō nulli ꝓbabāt plures eſſe mundos vz de indiuiduis inuenit̄ plus vno in eadē ſpecie. Hic mundus eſt indiuiduus.igit̄ de eo inuenit̄ plus vno in ſpe:ꝛ ita erunt plures mundi. Addit vulgus ꝛ antiquos ꝑhos differre:qm̄ vulgus exiſtimat plures mundos eſſe poſſe/ꝑhi antiqui ꝑ hanc rōnem dicunt plures fuiſſe de facto. Sed cur hęc ratio dī accepta extrinſec^9 ꝛ nō ꝑ ſe.nō eſt clarū. Albertus ait hāc rōnē eē ꝑ extrinſeca/q2 ꝑ veriſimilia ꝛ falſa:qm̄ lz maior ſit veriſimilis:eſt falſa.non eniz eſt vl̄r verū de oīb^9 indiuiduis ꝙ ſint plura vno in ſpē.alij dicūt hāc accipi ab extrinſecis:q2 nō accipit̄ ab his quę cęlo cōpetūt:vel mundo. Dici pōt ꝛ 3° qa alia ratio firmior dicet̄ pro hac parte:probarunt enim qdaz mundos eſſe plures:q2 conſtat ex mā:ꝛ omne ꝯſtans ex mā eſt multiplicatū in ſpecie:ꝛ ita ad dr̄iaz huius rōnis illam vocat per extranea. Hęc Auerro.

T.cō.96. ꝛ.76.

H

Omne igit̄ corpus aut infinitū aut finitum

Specie Speciebꝰ.

I neceſſe eſt eſſe. Et infinitū: aut ſimilare oē: aut diſſimilare: ⁊ ſi diſſimilare: aut ex finitis ſpecie: aut ex infinitis.

Expoſitio. ¶ Proſequiť: ⁊ pponit tres diuiſiões: ⁊ ingt. Omne igiť corpus aut finitū aut infinitū neceſſe eſt eſſe. Hec pma diuiſio pz: qꝛ finitū ⁊ infinitū ſunt pme differētie quātitatē ſm exiſtimationē/ vt in libris phyſicoꝝ dictū eſt: ⁊ ita hec eſt pª diuiſio. Scđaȝ ponit dicēs: ⁊ ifīm: aut ſiľare hoē: aut diſſimilare. Pretermiſit ſubdiuidere finitū: qꝛ ſi poniť omne corpus eſſe finitū: habeť itentū. ⁊ p diſſimilare intelligit miſtū vel cõpoſitū ex partibus diuerſaꝝ ſpecieꝝ: vt aial: qđ grece dr anomiomeres. aial eniȝ diciť diſſimilare: qꝛ eius partes differunt numero/ ⁊ ſpecie. p ſimilare aūt intelligit corpus cõpoſitū ex ptib⁹ numero differentibus: ſȝ eiuſdē ſpēi: vt aqua: vel ignis. Nā quelȝ pars aque eſt aqua: ⁊ quelȝ pars ignis eſt ignis. Hec eſt ſecunda diuiſio. Deinde ponit tertiā ⁊ inquit. ⁊ ſi diſſimilare: ſupple ſit corpus ipſum infinitū qđ poniť: aut ptes

K differentes ſpecie ex qbus ꝯſtat: ſunt numero finite aut numero infinite: pōt eniȝ infinitū corpus diſſimilare dupľr intelligi: aut ꝙ eius ptes ſpecie differētes ſint numero finite: ſed magnitudine quelȝ ſit infinita: ſic eniȝ ptes differentes ſpecie eſſent numero finite: ſed qꝛ ſunt magnitudine infinite: totū eſſet infinitum. Aut pōt intelligi quālibet eius ptem eſſe finitā magnitudine: ſed numero oēs infinitas: ſic eniȝ totū eſſet infinitū: ⁊ ſic pz tertia diuiſio.

Que Auer. cõ. 56. ¶ Auerroes duas cauſas aſſignat cur iterum hic vult pbare nõ eſſe corpus infinitū. Primo qdē vt eadē veritas pbeť dupľr vľi ⁊ particulari demõſtratione: id enim qđ pluribus modis demõſtrať: certius cognoſciť: ⁊ qꝛ hic vľr ⁊ pticulariter pbať eadeȝ veritas ideo iteȝ de illo pertractat. Scđo vo qꝛ demonſtratio tertij libri phyſicoꝝ ſupponit corpora ſimplicia eſſe finita: ⁊ mot⁹ illoꝝ eſſe finitos: ⁊ loca etiā. at he ſuppoſitiones hic probanť: ⁊ ita certius hāc veritatē hic tāgit.

L ¶ Scđo Auer. ponit vim ſylľi Ariſtotelis in toto hoc pceſſu: ⁊ vult illū eſſe hypotheticū diuiſiuū hoc mõ: ſi daref corpus infīm: aut ſimilare aut diſſiľare: ſȝ nec ſiľare: nec diſſiľare. igiť nõ datur corpus infinitū: ſed oē corpus eſt finitū: aut infinitū. igiť oē corpus eſt finitū. Hic eſt totus ſylľs hypotheticus: cui⁹ partes cū erūt deſtructe: habebiť ppoſitū.

¶ Quod quidē igiť ex infinitis nõ ſit poſſibile eē: perſpicuū eſt/ ſi quiſpiā nobis primas ſuppoſitiones manere ſinat. Naȝ ſi primi mot⁹ finiti ſint: ſpecies quoqȝ ſimpliciū corpoꝝ finitas eſſe neceſſe eſt. Simplex qdem enim motus eſt: qui ſimplicis eſt corporis. ſimplices aūt motus finiti ſunt. omne autē corpus naturale neceſſe eſt ſemp habere motum.

Expoſitio. ¶ Nunc incipit deſtruere ptes: ⁊ pmo pbat ꝙ corp⁹ infinitū datū nõ pōt eſſe diſſimilare: qꝛ vt dicebať aut eſſet ex ptibus finitis: aut infinitis. Oſtendit igiť pmo ꝙ ptes

M differētes ſpecie dati corpis infiniti nõ poſſunt eſſe infinite. ⁊ hoc pponit dicēs qđ qdem igiť ex infinitis nõ ſit poſſibile eſſe ſupple tale corpus datū infinitū diſſimilare: perſpicuū eſt/ ſi qſpiā nobis pmas ſuppoſitiones manere tanq̃ veras ſinat. ſunt aūt pme ſuppoſitiones tres: pma ꝙ ſimplex motus ſit corpis ſimplicis: ⁊ ſupple miſtus ſit miſti corpis. Scđa ſuppoſitio fuit ꝙ motus ſimplices ſunt finiti: qꝛ tres: aut ad mediū: aut a medio: aut circa mediū. Tertia ſuppoſitio fuit: ꝙ oē corpus nāle hȝ motū aliquē ſimplicē: ita vt nullū poſſit eſſe: qn habeat

motū ſimplicē. ex his deduciť tale diſſimilare corp⁹ nõ poſſe eſſe ex partib⁹ ſimplicibus differentib⁹ ſpecie infinitis. Nā ſi pmi motus finiti ſūt: vt ſcđa ſuppoſitio eſt. N
Species quoqȝ ſimpliciū corpoꝝ: ex qb⁹ tale diſſimilare corpus infinitū cõſtabit: finitas eſſe neceſſe eſt. Deducit p duas ſuppõnes alias repetēdo pmā ⁊ ingt. ſimplex qdē eniȝ motus eſt/ qui ſimplicis eſt corpis: hec eſt pma ſuppoſitio: ſimplices aūt motus finiti ſunt: vt dicit ſcđa ſuppoſitio. Omne aūt corp⁹ nāle neceſſe eſt ſemp habere motū: vt dicit tertia ſuppoſitio. Ex his ſequiť corpora ſimplicia nõ eſſe infinita. Addit aūt tertiā ſuppõnem: qꝛ qs dicere poſſet dari corpa nālia ſine motib⁹: ⁊ ita eſſent corpa infinita ſine motib⁹: vel ſaltem poſſet intelligi illa eſſe. quare his ſtantibus ſequiť ſpēs corpoꝝ ſimplicium eſſe tm̄ tres: videlȝ eorū que mouenť a medio: eorū que O
mouentur ad mediū: ⁊ eorū que mouenť circa mediuȝ: ⁊ cuȝ nullū ſit corpus nāle imobile: oīa igiť corpora ſimplicia differētia ſpecie/ ſunt numero finita. Ex his ſequitur diſſimilare corpus non poſſe eſſe ex partibus differentibus ſpecie infinitis: ⁊ ſic deſtruiť pm̄ membrū.

¶ At vo ſi ifinitū erit ex finitis: ⁊ vnāquāqȝ partiū infinitā eſſe neceſſe eſt. dico autem vt aquā aut ignē: at hoc eſt impoſſibile. demonſtratum eſt enim neqȝ grauitatem neqȝ leuitatem infinitam eſſe.

¶ Nunc oſtendit ꝙ tale corpus diſſimilare non poſſit eē ex ptibus ſpecie differentibus finitis: ⁊ arguit: qꝛ oporteret vnāquāqȝ partiū eſſe magnitudine infinitaȝ: vt oīb⁹ pȝ. dico aūt vt aquā: aut ignē: aut ſupple terrā/ vel aereȝ: at hoc eſt ipoſe: qꝛ demonſtratū eſt neqȝ grauitatē/ neqȝ leuitatē infinitā eſſe ſupple in rerū nā: ⁊ ita neqȝ graue/ neqȝ leue corpus erit infinitū: ⁊ p ꝯñs non pōt tale diſſimilare corpus infinitū eſſe ex ptibus finitis. Expoſitio.

P
¶ Sed dices Ariſtotelē eſſe inſufficientē: qꝛ poſſet dici infinitum diſſimilare eſſe imaginādo vnū ſimpliciū tm̄ eſſe īfinitū ⁊ cetera finita: pōt dici ꝙ idē eſt: nā pbatū eſt nullū ſimplex poſſe eſſe infinitū: ⁊ ita nõ pōt tale infinitū conſtare ex vno infinito: ⁊ alijs finitis: qꝛ cū nullū ſit infinitum: hoc igiť dici non poteſt. Dubi. Sol.

Auerroes aūt ſic introducit hunc locū dicens cū dixit modos oēs deſtruendi ſui ſylľi. Que Auer. cõmē. 57.
ideſt cū enumerauit oīa mēbra deſtruenda. Incepit deſtruere quēlibet eoꝝ/ vt cõcluderet hoc qđ intendit: ecce quo Auer. introducit hunc textū: vt diximus nos. Addit tn̄ duo tacuiſſe Ariſtotelē: alterū qđ pz eſſe deſtructū ex ſe. Alterū qđ iam eſt iteratū. Hoc eſt tacuit hanc diuiſionē videlȝ oē corpus eſt aut finitū: aut infinitū. Nā ex dicendis pz quid deſtructū relinquať: tacuit etiā id qđ iterauit videlȝ ſuppoſitiones illas: qꝛ lȝ ſeruirent ad ppoſitum: ſatis pppoſuit. ¶ Ulterius Auer. declarat qualis ſyllogiſmus Ariſtotelis: ⁊ inquit. ⁊ hoc nõ eſt vnus ſylľs: ſȝ plures hypothetici. Et pm̄ ponit dicēs. q. ergo dicat ꝙ oē Q
corpus aut eſt finitū: aut infinitū. Manifeſtum eſt ꝙ ſi ipoſe fuerit eſſe īfinitū: neceſſario erit finitū. Hic eſt primus ſylľs. Scđs eſt ſi fuerit īfinitū: aut erit ſimplex: aut cõpoſitū id eſt miſtū ſed ſimplex ipoſe eſt eſſe. igiť erit miſtū. Hic eſt ſcđs. terti⁹ eſt/ ſi eſt ſimplex/ aut eſt graue: aut leue: aut neutrū. Declaratū eſt aūt qđlȝ coꝝ eſſe finitū. igiť nõ pōt poni ſimplex. Hic eſt tertius. q̃rtus eſt/ ſi infīm poſitū eſt cõpoͫ id eſt miſtū: aut erit ex ſimplicib⁹ differētib⁹ ſpe finitis: aut īfinitis. nõ ex ſpe differētibus infinitis: qꝛ corpa ſimplicia ſpe ſūt tria. igiť nõ erūt ſimplicia: ex qb⁹ eſt ifīm. Hic eſt q̃rt⁹ ſylľs: fieri pōt ⁊ gnt⁹ vȝ ſi ex finitis: vel magnitudine īfinitis oībus vel vno: aut

A magnitudine infinitis.⁊ cũ nullũ ta'e ſit magnitudine in
finitũ.igitur ſimplicia ex qbus eſt tale miſtuz:nõ põt eẽ
niſi magnitudine finita:⁊ hic poteſt eſſe qntus ſyll's:⁊ qꝛ
in textu noſtro fit hoc enthymema ſiue ꝯria videlꝫ/ſi
pmi motus ſimplices ſunt finiti:ſpecies corporũ ſimpli/
cium ſunt finitę:ideo Auerro.inquit . deinde dat cauſaꝫ
cõſequẽtię.d.motus eniꝫ ſimpliciũ corpoꝝ ſunt ſimpli/
ces.ideſt qm̃ neceſſe eſt vt quilibet modorũ ſimplicium
habeant motũ ſimplicẽ:cum omne corpus nãle habeat
motũ ⁊ in corpore ſimplici nõ inueniat motus compo/
ſitus:⁊ addit ⁊ cũ dedit cauſam iſtius cõtinuationis ſiue
cõſequẽtię:poſuit antecedens:⁊ cõcluſit cõſequens ⁊ di/
xit:motus eniꝫ ſimplices ſunt finiti:qꝛ tres tñ.igiẽ corpo
B ra ſimplicia ſunt finita:eſt igiẽ ſm Auerroꝫ ſyll's hypo
theticus a poſitione antecedẽtis ad poſitionem conſequẽ
tis:hoc mõ.Si motus ſimplices ſũt finiti:ſimplicia cor
pora ſunt finita.Hęc ꝯria eſt ꝓbata,vt dictũ eſt:qꝛ ois
motus ſimplex eſt corporis ſimplicis ⁊ nullum eſt nãle
corpus:qn habeat aliquẽ motuꝫ nãlem:quare ſi motus
primi ſimplices ſunt numero finiti:⁊ ſimplicia corpora
ſunt numero finita.Deinde ponatur antecedens.ſcꝫ mo
tus primi ſimplices ſunt finiti:qꝛ tres.igitur ⁊ corpora
ſimplicia erunt tria.¶ Ex his apparet Ariſtotelẽ ꝑ cor
pus ſimilare voluiſſe corpus ſimplex:cuius partes ſunt
eiuſdẽ ſpeciei:⁊ per diſſimilare:accepiſſe corpus miſtũ:
cuius partes miſcibiles ſunt corpa alterius ſpeciei:⁊ hoc
pacto exponit Auerro.⁊ eſt optima expoſitio.¶ Dein/
de Auerro.remouet vnũ dubiũ:nã Ariſtoteles ſumpſit
hanc ꝓpoſitionẽ oẽ corpus nãle hꝫ aliquẽ motum:ideo
poſſet quęri cur hanc ꝓpoſitionem Ariſtoteles ſumpſit.
C ¶ Rñdet Auerroes illã eſſe ſumptã ad remouendũ ca/
uillũ:nã poſſet dici:ꝙ nõ tñ quatuor ſunt corpora ſim/
plicia.Immo infinita:⁊ ita cõcederetur tres eſſe motus
pmos ſimplices:⁊ negareẽ tria tñ eẽ corpora ſpecie dif/
ferẽtia:qꝛ poſſent fingi alia īfinita:quę nõ mouenẽ:ꝓpẽa
Ariſt. addit oẽ corpus nãle hẽe motum aliquẽ:qꝛ ipoſ'e
eſt eſſe corpus aliqđ in nã ſimpl'r quieſcens vel ſimpl'r
immobile:vt ꝓbatũ eſt ſm fundamẽta poſita in hac ar
te.¶ Sed occurres:qꝛ terra eſt corpus nãle.⁊ tñ eſt ſim
pliciter imobile:imo(vt Ariſtoteles ait in libro de cauſa
motuũ aialiũ)oẽs dij omnes deę nõ poſſent mouere ter
ram totã:qm̃ ſi cęlũ neceſſario mouetur:terra neceſſario
eſt qeſcens.¶ Rñdet Auerroes ꝙ lꝫ terra non moueaẽ
ſm totũ:moueẽ ſm partes:vnde nõ opꝫ oẽ corpus nãle
moueri ſm ſe totũ:ſed ſufficit ipſum moueri ſm partes:
omne igiẽ corpus nãle hꝫ motũ:vel ſm ſe:vel ſm ptes.
Optia du. ¶ Sed occurres/⁊ optime:qꝛ a pari poſſeꝫ dicere eſſe
D reperibile corpus graue infinitũ:⁊ cõſequẽter ꝙ eiuſmo
di nõ moueẽ ſm totũ:ſed bene ſm partes:⁊ ita nõ in in/
ſtanti:⁊ ſic rõ Ariſtotelis nulla.¶ Poſſet dici ex ipoſſi/
bili ſm imaginationẽ nõ ſequi ipoſ'e ſm imaginationeꝫ:
modo ſi dareẽ corpus graue infinitũ:ſalteꝫ eſſet mobile
ſm imaginationẽ ſm ſe totuꝫ:at hoc eſt impoſſibile ſm
imaginationẽ:ad ipſum enim ſequiẽ ipoſſibile ſm ima/
ginationẽ:qꝛ ſequiẽ ipſuꝫ moueri in inſtãti:qđ eſt falſuꝫ
ipoſſibile ſm rem ⁊ imaginationẽ.igitur infinitũ graue
nõ eſt dabile.¶ Sed vtruꝫ tota terra ſit mobilis.ſolet
dici ꝙ ſic:qꝛ continue ptes ſuperficiales corrumpuntur.
igiẽ cõtinue opꝫ ita moueri vt fiat eius centruꝫ:centruꝫ
mundi.igiẽ tota terra cõtinue moueẽ localr:⁊ naturalr.
Pręterea partes centrales ſunt corruptibiles.igitur opꝫ
illas aliqñ venire ad ſuperficiem:vbi corrumpunẽ:⁊ ita
opꝫ terra tota moueri:ita vt ptes ſuperficiales fiant cen
trales/⁊ ecõtra:⁊ naturalr.Secus eſt in alijs tribus ele/
mentis:nam poſſunt partes centrales venire ad locũ ſuę

E corruptionis/⁊ totum nõ moueri:qꝛ graue facta pte qua/
dam ignis:illa veniet ad locũ aeris:vbi corrumpeẽ.Illđ
do qđ dicebaẽ de libro de cauſa motus animaliuꝫ:iam
Ariſtoteles ſoluit omnes deos nõ poſſe mouere terram
motu:quo mouent cęluꝫ:qꝛ oẽ qđ moueẽ:indiget qeſcen
te hoc eſt eo:qđ nõ moueẽ motu illius.¶ Deinde Auer/
roes ibi qm̃ ſi corpus cõpoſitũ fuerit finitũ:declarat in/
finitũ cõceſſum ab aduerſarijs nõ poſſe eſſe miſtuꝫ:⁊ ſu/
mit pmo qual'r miſtuꝫ põt intelligi finitũ:⁊ inquit.miſtũ
ex graui ⁊ leui dupl'r poſſe intelligi finitũ/aut ſm cõmi/
ſtionẽ partiũ paruarũ id eſt minimorũ:aut ſm iuſta po/
ſitionẽ illorũ:⁊ qꝛ nõdum veritas hęc patuit:ideo ſub du
bio loquiẽ:⁊ tñ ſumit miſtuꝫ fieri ex miſtione minimo/
rum.vel ex iuſta poſitione illoruꝫ.¶ Sed dices nunqđ
tale miſtuꝫ infinituꝫ/ſit ex cęlo/tanqꝫ ex vno miſcibiliũ.
Reſpondet Auerroes ꝙ non:qꝛ corpus cęleſte nulli eſt
F elementum:ſicut ex nullo eſt elemento:quaſi cęlum nec
eſſe elementum alicuius miſti:nec ex elemẽto:⁊ dixit nõ
eſſe elementũ alicuiꝰ miſti vniuoce:qꝛ ęquiuoca miſtio/
ne dici põt elementũ totius mundi.¶ Scdo occurres:
qꝛ põt dici miſtum eſſe infinitum:cuius nõ oia miſcibi/
lia ſunt magnitudine infinita:ſed vnũ tñ:eſſet enim mi/
ſtuꝫ infinitũ ſi ſola terra eſſet infinita:ſicut eſſet aial infi
nituꝫ ſi ſolum caput eſſet infinitũ.Rñdet ⁊ ſubtil'r dicẽs
de lege miſtionis eſſe ſi aliqđ miſcibiliũ eſt infinitũ:oia
eſſe infinita:nã miſtio eſt alteratorũ vnio.Alteratio eſt
inter contraria.igitur omnia miſcibilia ſunt contraria:
ſed cõtraria oportet eſſe ęqualia in miſtione.Aliter non
eſſet miſtio:ſed corruptio:qđ illud ꝯrariũ:qđ poneretur
infinitum.omnia alia corrumperet.patet igitur oia mi/
ſcibilia eſſe infinita:ſi vnũ tñ eſſet tale.¶ Tertio ſoluit
Auerro.aliam dubitationẽ/⁊ pmo tangit illaꝫ.d.Si igiẽ
G aliqs dixit ꝙ ipoſ'e eſt inueniri corpus compoſitũ infi/
nituꝫ ex elemẽtis infinitis in forma ſiue ſpecie ⁊ magni/
tudine.ſed īfinitis in numero:qꝛ indiuidua ſunt infinita
in eadẽ ſpecie:verbi gratia/terrę infinitę.eſt igiẽ dubita
tio:qꝛ aliqs dicet miſtũ eſſe infinitum/nõ qꝛ ex infinitis
ſpeciebus:ſed ex infinitis indiuiduis eiuſdẽ ſpeciei:quo/
ruꝫ qđlibet eſt finitũ:qđ nõ eſt ipoſ'e ponẽdo illa diuiſa:
⁊ non cõtinua.¶ Rñdet Auerro.⁊ inquit.dicemus rñ/
dendo ꝙ deſtructio iſtius ſermonis apparet poteſtate
in ſermone modo dicto:dictũ eſt eniꝫ nõ poſſe eſſe terrã
infinitam in ipſo miſto:qꝛ oia alia miſcibilia erunt infi/
nita.modo ex hoc apparet falſitas iſtius ſermonis:nam
ſi indiuidua terrę erunt infinita:poſſet eſſe ex illis addi/
tis ⁊ cõtactis vna terra:⁊ ita poſſet inueniri grauitas in/
finita:quare ſi nõ põt eſſe infinita terra vna ⁊ continua:
nec poſſunt eſſe infinitę eiuſdem ſpeciei.Addit Auerro.
Ariſtotelem poſtea hoc declarare:vbi declarabit locum T.cõ.59.
H elementorum eſſe vnum numero.Hęc ex cõmẽ.

¶ Pręterea loca quoqꝫ ipſarũ magnitudine
infinita eſſe neceſſe eſt:quare ⁊ motus oĩuꝫ
īfinitos eſſe:hoc aũt ipoſ'e eſt:ſi primas ſup/
poſitiões poſuerimꝰ veras eſſe:⁊ neqꝫ id qđ
deorſuꝫ neqꝫ id qđ ſurſuꝫ ferẽ ſm eandeꝫ rõ
neꝫ in infinitũ moueri poſſit.Impoſ'e eſt.n.
fieri qđ eſt impoſſibile eſſe factũ:ſimil'r in ta
li:⁊ tãto:⁊ vbi.dico aũt ſi impoſſibile eſt fa/
ctuꝫ eſſe album:aut cubitale:aut in ęgypto:
⁊ fieri horũ aliquid impoſ'e eſt:impoſſibile
igitur eſt ⁊ illuc ferri:quo nulluꝫ corpus/qđ
fertur:poteſt peruenire.

I Expoſitio. ¶ Hęc eſt ſcḋa ratio/⁊ cõponit̃ hypothetice ſic/ſi partes totius infiniti ſunt infinitę ſm magnitudinẽ: opꝫ etiam ꝙ loca eorũ eſſent infinita ſm magnitudinẽ tenet ꝯñtia: quia loca opꝫ eſſe ęqualia locatis 4° phyſicę auſcultationis. Hoc aũt eſt falſuꝫ: ⁊ ꝓbat̃: qꝛ ſi loca eſſent magnitudine infinita: tunc ⁊ motus illorũ oium erunt infiniti: tenet cõſequẽtia: qꝛ motus menſurant̃ ſm loci magnitudinem 6° phyſicoꝝ. Sed hoc eſt ĩpoſſe ⁊ oſtendit Ariſtoteles dicens/ſi p̃mas ſuppõnes poſuerim⁹ veras eſſe. ⁊ exponit illas dicẽs ⁊ ꝑ ſcilꝫ ꝙ neqꝫ id qḋ deorſuꝫ: neqꝫ id qḋ ſurſum fert̃ ſm eandem rõnẽ in infinituꝫ moueri poſſit. hę ſunt primę ſuppoſitiones: ſi enim verę ſint: ĩpoſſe eſt motus p̃mos ſimplices eſſe infinitos ſm locũ. ¶ Scḋo ꝓbat id eſſe ĩpoſſe per id qḋ cõmune eſt oibus motibus/ ĩpoſſe eſt eniꝫ fieri qḋ eſt impoſſe eſſe factũ: ⁊ ita videm⁹ in tranſmutatione ſubſtãtiali fieri nõ poſſe: qḋ factũ eſſe nequit/nõ enim fieri põt equus rõnalis: qꝛ factũ eſſe

K tale nequit. Similr̃ in tali ideſt motu ad qualitatẽ: ⁊ tanto ideſt motu ad quãtitatẽ: ⁊ vbi ideſt motu locali. dico aũt: ſi ĩpoſſibile eſt factũ eſſe albũ vt coruũ: ĩpoſſe eſt qḋ fiet albus: aut cubitale: vt ſi formica nõ põt eẽ cubitalis: nõ põt fieri cubitalis: aut in ęgypto: vt ſi danubius non põt eſſe in ęgypto: nec põt ad ęgyptũ moueri. Sic igit̃ ꝑ rõnem cõem pꝫ ĩpoſſibile eſſe illuc aliqḋ ferri: quo nulluꝫ corpus qḋ fert̃: põt peruenire: vel iaꝫ eſſe peruentũ: ⁊ ita per rõnẽ cõem pꝫ/nõ eſſe motus p̃mos infinitos ſm menſurã loci infiniti: ⁊ ita nec loca: ⁊ per ꝯſequẽs nec partes ex quibus miſtum ipſum eſt.

Quę Auer. cõ. 58. **Auerroes** aũt aliter hunc locũ exponit: ait enim vult declarare in hoc caplo ꝙ impoſſe eſt aliqḋ corpus ſimplex ſit infi^m in magnitudine ꝑ aliã demõſtrationẽ. Addit tñ differẽtiã inter hanc demonſtrationeꝫ/⁊ illam dicens ꝙuis ſit vlior p̃dicta. Nam prędicta

L fuit de graui: ꝙ nõ põt eſſe infinitũ. Scḋa ꝟo eſt ex locis: eſt aũt locus mediũ vlius. Deinde Auerroes ordinat rõnẽ/⁊ inquit. ſi formę ſimpliciũ corpoꝝ ſunt infinitę in magnitudine: neceſſe eſt vt loca eoruꝫ ſint infinita: ⁊ ſi loca eorũ ſunt infinita: tunc motus eoꝝ erũt infiniti. ¶ Sed occurreſ: qꝛ vbi totuꝫ graue eſſet infinitũ: illud nõ moueret̃: qꝛ totũ occuparet. Rñdet Auerro. ⁊ inquit. aut in ſe ipſis aut in ſuis partibus: neceſſe eſt eniꝫ ꝙ partes corporũ ſimpliciũ mobiliũ moueant̃ in infinitũ non enim moueret̃ niſi ad locũ totius. cũ igit̃ locus totius ſit infinitus: cõtinget ꝙ ꝑtes mouebant̃ in infinitũ. motus aũt (vt dicit) illius qḋ eſt corpus infinituꝫ: neceſſario eſt infinitus: quare ſaltẽ motus partis illius corporis infiniti erit infinitus.

Dubitatio. ¶ Sed occurres ꝯtra hęc: qꝛ graue partiale perfecte locat̃: ſi partẽ cõcaui aquę attingit. igit̃ nõ opꝫ partẽ corpis infiniti moueri ꝑ totũ locũ infinitũ: ſed ſufficit vt illius partẽ attingat: quę nõ eſt ĩfinita. ¶ Quidã dixerũt partẽ elemẽti nõ quieſcere donec replet totũ locũ. vbi totum aptum eſſet manere: ſi ibi non maneret. ¶ Melius tñ diceret/ſaltem ſequi de poſſibili partem moueri per totum locuꝫ. Uñ põt argui ſic. ſi loc⁹ eſt in

M finitus: pars ſalteꝫ poſſet per totum locũ motu recto ferri. qꝛ amoto toto: pars poſſet in oẽm partem loci moueri motu recto nãli. Hoc ꝯñs deſtruet̃: vt videbis: ⁊ ſic dabitur oppo^m añtis.

2° dubi. ¶ Scḋo occurreſ: qꝛ nõ videt̃ partem poſſe moueri ad locũ totius: niſi illic ſit ipſuꝫ totuꝫ: cuius ipſa eſt pars. ¶ Rñdet Auerro. pars enim mouetur ad totũ nõ ſm ꝙ eſt totum: ſed ſm qḋ eſt in ſuo eſſe naturali. Uerbi cauſa gleba terrę non mouet̃ ad totam terrã/vt eſt totum illius: ſed vt mouet̃ ad mediũ: in quo eſt ipſa terra. Unde ſi tota terra eẽt in cęlo: adhuc pars terrę moueret̃ ad mediũ mundi. Similr̃ ſi ignis mouet̃ ad ꝯcauũ cęli lunę: nõ mouet̃ ad illud vt lunę eſt/vel veneris: ſed vt locus ille eſt in tanta diſtãtia ad mediũ mũdi: huius ſol. Auerroes dat cãm: qꝛ in his quę ſunt ſimilaria: idẽ eſt locus totius ⁊ ꝑtis: mediũ eniꝫ mũdi eſt pars locus totius terrę: ⁊ ꝑtis terrę: ita eniꝫ pars nãlr̃ quieſceret in medio ſi illic poneret̃: ſicut illic q̃eſcit tota terra. ⁊ ſi dices: tũc partes terrę nõ eſſent nãliter locatę: qꝛ nũꝙ̃ ſunt in medio mundi. Dicas eſſe nãlr̃ locatas per accñs: quatenus ſunt ꝑtes illius: qḋ eſt in medio nãlr̃ locatum.

N

¶ Ex his pꝫ ꝙ ſi locus eſſet infinitus motus rectus totius infiniti: vel eius ꝑtis eſſet infinitus: hoc aũt eſt ĩpoſſibile. igit̃ id ex quo ſequit̃: ⁊ notanter dixit motus rect⁹: qꝛ circularẽ eſſe infinitũ nihil prohibet: nã ad ipſuꝫ non ſequit̃ mobile eſſe infinitũ: nec locũ eſſe ĩfinitũ.

O ¶ Quo ꝟo ad verba textus: quę ſunt in arabicis trãſlationibus ſi cõceſſerimus p̃mas ꝓpoſitiones: Auerro. duplr̃ exponit p̃mo ꝙ Ariſtoteles velit per hęc verba innuere ꝙ ꝓpoſitio illa nullus mot⁹ rectus eſt infinit⁹: ſit pars nota: ad cuius oppoſitũ ducit rõ: quaſi dicat ſequit̃ hoc ĩpoſſe: qḋ eſſe ĩpoſſe pꝫ. ſi cõceduntur p̃ma p̃ncipia: videt̃ enim ꝙ nãlr̃ eſt nobis notũ (vt dicit) ꝙ oẽ motũ ſm rectitudinẽ nõ mouet̃ niſi ad aliqḋ: ad qḋ cũ peruenerit: quieſcat niſi motus eius eſſet ocioſus: ⁊ ideo Auerroes infert ⁊ cũ ita ſit: manifeſtũ eſt ꝙ cũ videm⁹ lapidẽ motũ deorſum ⁊ igneꝫ ſurſuꝫ: ſciemus ꝙ nõ mouent̃ niſi ad loca extra quę ſunt: ⁊ terminata ⁊ ſtabilita: ad quę cũ peruenerint: q̃eſcent. Sic igit̃ per verba illa. Si cõceſſerimus ⁊ reliqua: intellexit ĩpoſſibile ad qḋ deduxit: eſſe per ſe notuꝫ/ vt p̃mę ꝓpoſitiones ſunt.

Textu cõmenti, 92. ¶ Scḋo mõ exponit Auerro. ꝙ illud ad qḋ deduxit rõ. ꝓbat̃ in textu ꝑ ꝓpoſitiones p̃mas ſcilꝫ quę fuerũt aſſumptę in fine ſexti libri phyſicorũ/⁊ hanc expoſitionẽ ait eſſe verbis ꝯuenientiorẽ: qꝛ certe illud eſſe impoſſibile ꝓbat̃ in textu p̃mo per ſup

P poſitiones factas in hoc libro. Scḋo per rõnẽ cõem: quę dicta eſt ſexto phyſicoꝝ: vt nos expoſuimus. Unde hęc Auerrois ſcḋa expoſitio cõuenit noſtrę expoſitioni: quã expoſitor: ⁊ Simplicius dederũt. Ambiges forſitan quã ob cauſaꝫ in motu recto ſequit̃ ſi ipſe eſt infinitus/ꝙ ſit ocioſus: ⁊ non in circulari: quã dubitationem in ſexto libro phyſicę auſcultationis ſoluimus.

¶ **Pręterea ⁊ ſi ſeiuncta ſunt: nihil minus ex omnibus infinitũ ignem contingit eſſe.**

Expoſitio. ¶ Hic (vt mihi videt̃) remouet dubitatõnẽ/poſſet eniꝫ quis dicere: ꝙ infinitũ non eſt vnũ ꝯtinuũ: ſed ſunt partes ſeiunctę ĩfinitę: vel (vt Democritus ait) corpa infinita atoma: vel (vt Anaxagoras) partes infinitas confiſco. Obijcit Ariſtoteles adhuc dictũ incõueniens ſtare: quia nihil ꝓhibet illas cõtinuari: ex infinitis partibus ignis fieri ignẽ: ⁊ ex infinitis partib⁹ terrę fieri terrã vnã: quare adhuc relinquet̃ corpus infinitũ.

Quę Auer. cõmẽ. 59. ¶ Hoc pacto exponit Auerro. dicens aliquis poteſt dicere forte eſt ĩpoſſe inuenire vnum corpus continuũ infinitum. diſcretũ aũt

Q paruum eſt impoſſibile/vt antiqui dicebant de corporibus indiuiſibilibus: vt Democritus. ⁊ ita erunt idiuidua ignis infinita: ⁊ eorũ vnũqḋqꝫ finitũ. Ecce q̃uo Auerro. exponit modo noſtro/ſm Auer. Ariſto. Rñdet ⁊ lꝫ ſint ignes infiniti ſeparati. poſſibile eſt eos continuari: quo poſito in eſſe ſequit̃ dari corpus infinitũ. ⁊ ita grauitas aut leuitas infinita. Hęc cõcluſio eſt falſa: ⁊ nõ pro minori qꝛ ex falſo poſſibili nõ ſequit̃ falſum ĩpoſſibile. igit̃ pro maiori: videlicet ꝙ dent̃ corpora infinita: quare hęc ſolutio Democriti/vel anaxagorę nulla eſt.

Pręterea ſi ¶ **Pręterea corpus erat id qḋ omni ex parte dimenſioneꝫ habet. Quare q̃uo fieri põt: vt**

plura

A plura qdem ſint diſſimilia: vnūqdq; autem ipſorum ſit infinitū: omni enim ex pte vnū-qdq; infinitum eſſe oportet.

Expoſitio. ¶ Scdʒ expōnē Simplicij qnā ſeqmur. h eſt 3ª rō: q̄ ponitur in forma enthimematis: h mō, corpus eſt qd omni ex pte dimenſionē hʒ: igiṫ fieri nō pōt, vt plura qdē ſint diſſimilia ſupple in vno miſto: vnūqdq; aūt ipſoꝝ ſit infinitū: eſt igiṫ enthimema, corpus eſt diuiſibile ſm cōeʒ dimenſionē: q2 ſm longitudinē, latitudinē, ⁊ altitudineʒ: igiṫ miſtū nō pōt conſtare ex pluribꝰ corpibus ſimplicibus diſſimilibꝰ in ſpecie: quoꝝ vnūqdq; eſt infinitū. Deducit ꝯñam: ⁊ inqt. Omni enim ex pte vnūqdq; illorum corpoꝝ ſimpliciū: ex qbus conſtat miſtū infinitū eē opʒ: ⁊ ſic erit infinitū ſm longitudinē, latitudinē, ⁊ pfunditatē: quare omne ſpatiū occupabit. vʒ ſm longū, latuʒ, ⁊ pfundum: ⁊ ita non patieṫ ſecū aliud corpus: ⁊ per ꝯñs implicat ꝯtradictionē miſtū fieri ex ſimplicibꝰ corporibus: quoꝝ qdlibet eſt infinitū: ⁊ hoc pacto exponit expoſitor. B

Que Auer. cō. 60. ¶ Auerroes aūt extorquet textū pp malas, quas habuit tranſlationes: legiṫ. n. in ſuis codicibꝰ: ⁊ iaʒ diximus ſuperius q corpus vadit p oēs menſuras: ⁊ reliqua. Ubi Ari. per oēs menſuras itelligit tres dimenſiones que ſunt ad mediū, ⁊ a medio, ⁊ circa mediū. ita vt cum declaratū eſt, q motus ſunt tres, ⁊ nō plures: ſeqtur corpa ſimplicia eē tria, ⁊ nō plura. ¶ Qd ꝟo motus ſint tres pʒ: q2 tres ſunt dimenſiones. Sic igiṫ pʒ miſtū nō poſſe conſtare ex infinitis. ¶ Aiaduerte q Auer. in illa pte, ⁊ q2 in demōſtratione p̄dicta: ſoluit pulchras q. p̄ma eſt cur in declarando rōne cōi infinitū nō eē, cepit a miſto: ⁊ pbauit miſtū nō eſſe infinitū: facilius. n. pbaſſet hoc de miſto: ſi de ſimplicibꝰ p̄us idē pbaſſet. Scdo cur p̄termiſit declarare h de celo cū celū ſit corpus ſimplex. ¶ Soluit p̄maʒ q cepit a cōpoſito ſeu miſto: q2 in eo eſt deſtructio corporū ſimplicium: ⁊ ita quaſi bis pbat nullū corpus ſimplex poſſe eē infinitū ſemel pbando miſtū nō eſſe tale: ⁊ ſemel p ſe. C Ad 2am rñdet q de celo nō p̄termittit hāc declarationē: ſed declarat de ſimplicibꝰ ⁊ de celo: nullū tale eē infinitū. Ex his ſeqtur q nō recto ordine pceſſit Ariſtoteles in hac demonſtratione, q2 ordo debuiſſet incipere a ſimplicibus.

¶ At ꝟo neq; ſimilare infinitum contingit eē omne. Primo qdeʒ: q2 nō eſt alius p̄ter hos motus. habebit igiṫ horū vnum. Si aūt hoc eſt: continget aut grauitatē eē infinitā: aut leuitatē eē infinitā. Naʒ corpus qd circulo fer-

Naʒ, at, ꝟo alia men. tur: impoſſe eſt eſſe infinitū. Jmpoſſe eſt enīʒ qd circulo fertur: eſſe infinitū: nihil enim intereſt hoc dicatur. an celū infinitū eſſe dicaṫ, hoc autem impoſſe eſſe demonſtratum eſt.

D Expoſitio. ¶ Probauit infinitū nō poſſe eē diſſimilare ſiue miſtuʒ: nūc pbat illud nō poſſe eē ſimilare vel ſimplex: ⁊ hoc ponit, ⁊ inqt. At ꝟo infinitū ipʒ qd ſupple ab antiqs dicitur oē: nō ꝯtingit eſſe ſimilare id eſt ſimplex. Probat p̄: ⁊ ſumit ſuppoſitioneʒ poſitaʒ q vʒ non eſt alius p̄ter hos motꝰ. vʒ a medio: ad mediū: ⁊ circa mediū. Ex hac iſert: habebit igiṫ ſupple corpus illud infinitū horū triuʒ motuūʒ vnū. Ulteriꝰ arguit: ſi aūt hoc eſt q ſupple illd corpus infinitū habeat horū triuʒ motuum vnum: cōtinget eſſe aut grauitatē infinitā: aut leuitatē eſſe infinitā. Nam ſi hʒ motū ad mediū: eſt graue infinitū: ſi a medio erit leue infinitū: neq; ſupple pōt habere motū circa mediū: nā corpus qd circulo ferṫ: impoſſe eſt eſſe infinitū. cā aūt eſt vt ait: q2 qd circulo ferṫ. vʒ celū ipm: impoſſe eſt eē infinitū: ⁊ ita ſeqtur ſi celū qd circulo ferṫ nō eſt infinitū: corpus qd circulo ferṫ nō eſt infinitū: valet. n. q2 nihil differt celuʒ ⁊ hoc celū: nihil ēt corpus qd circulo ferṫ: ⁊ celū ipm: quare ſi impoſſe eſt celū eſſe infinitū: ipoſſe erit corpus qd circulo fertur eſſe infinitū. Qd aūt celū nō poſſit infinitū eſſe: ſupioribus lectionibꝰ eſt pbatū multipliciter. ⁊ hoc inqt. Nihil enim intereſt hoc. ſ. corpus qd circulo ferṫ infinitū eē dicaṫ: an celū infinitū eē dicaṫ: q2 idē eſt corpus qd circulo ferṫ: ⁊ celū: ſicut idē eſt celū ⁊ hoc celū. Hoc aūt ipoſſe eſſe demonſtratū eſt. Si igiṫ nō pōt illud infinitū moueri aliquo motu illorū: igiṫ nō pōt eſſe in reꝝ natura aliqd corporū naturaliū. E

Que Auer. cōmē. 61. ¶ Auer. aūt vult q Ariſtoteles nunc componit demonſtrationeʒ ordine recto: ⁊ hoc fuit cā: quare iterauit illā: nā p̄mo formauit eā ordine idirecto: nūc aūt ordine recto. Scda cā eſt q2 ibi nō cōprehenderat celuʒ: eſt igiṫ demōſtratio ſm Auerroē: ſi corpus eſt infinituʒ: erit aut ſimplex, aut miſtū, ſiue cōpoſitū: nō miſtū: vt ſup pbatū eſt. nec ſimplex: q2 vel mobile motu recto: aut mobile motu circulari. nō mobile motu recto: q2 vel ad mediū: vel a medio. nō ad mediū: q2 tunc dareṫ grauitas infinita: nec a medio: q2 dareṫ leuitas infinita. que ſunt contra declarata. nec eſt mobile motu circulari: q2 tunc eſſet ſimile corpori rotūdo. i. eiuſdē ſpēi cum corpe: qd moueṫ circa mediū. At ipoſſe eſt corpus circulare moueri motu infinito. Nā corpꝰ circulare eſt finite reuolutiōis: q2 vnica reuolutiōe ferṫ in. 24. horis: vt pbatū fuit. motꝰ autē corpis infiniti eſt infinitus: ⁊ ita in 2ª figura tale corpus nō pōt eē circulare: ⁊ ita pʒ q lʒ celū moueaṫ motu infinito ſm replicationē: tñ nō moueṫ niſi motu finito vnica motione. ⁊ ppea qui dicit motum circularē eſſe infinitū: nō loqtur pprie: ſʒ ſermo ſuus eſt ſimilis in poteſtate vel ꝟtute ſermoni dicētis corpus mobile circulariter vt celū eſſe infinitū: ſunt. n. ſermones ſimiles: ſʒ nō in vniuoco: q2 ſermo dicēs motū celi eē infinitū: ⁊ celū eſſe infinitū: itelligit ſm durationē. ſermo aūt dicens celū eſſe infinitum ſimpliciter. itelligit ſm molē. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet: cuʒ Ariſtoteles ait. Hoc aūt ipoſſe eſſe demonſtratū eſt. dupliciter exponit Auer. vno mō p hoc celum. q2 demonſtratū eſt ſupra celū nō poſſe eē ifinitū: q2 nullo mō poſſet moueri. Alio mō itelligit per hoc: corpus infinitū in vli: q2 demōſtratū eſt corpus infinitū nullo modo poſſe moueri. G

¶ Preterea nec oīno infinitū moueri ꝯtingit. Nam aut ſm naturaʒ: aut vi mouebitur. ⁊ ſi vi: etiam ſibi inerit ſm naturā. Quare ⁊ locꝰ proprius alius erit: ad queʒ feretur. Hoc autem impoſſibile eſt. Preterea At ꝟo.

H Expoſitio. ¶ Scdo arguit ex cōi rōne motus localis, ⁊ inquit. Preterea nec omnino aliquo motu infinitum moueri contingit: ⁊ pbatur p rōneʒ cōem: que ſumiṫ p diuiſionem motus. l. naturalē ⁊ violentū: ⁊ inqt. Naʒ aut ſm nām: aut vi mouebiṫ. pbat aūt q quouis mō moueaṫ: ſemp moueṫ motu naturali: nam ſi motu naturali mouetur: mouetur motu naturali: ⁊ ſi motu violento moueṫ: ēt moueṫ motu nāli: q2 ſi aliqs motus cui competit alicui corpori: oppoſitus illi cōpetit nāliter: vt ſupius diximꝰ: q̄re quouis mō moueṫ: non niſi motu nāli ferṫ. Quare ſeqtur q locus pprius alius erit, ad quē fereṫ: alius dico pprius ⁊ equalis illi. Hoc aūt ipoſſe eſt: ſupra. n. demōſtrauimus talē locū nō poſſe eē ppriū: q2 infinitū oēm locū occuparet: ſi eēt.

Que Auer. comē. 62. Auerroes autē ait. hec eſt demōſtratio alia a p̄dictis: ⁊ eſt ppria corpibus motis recte: vt etiā expoſitor ait: ⁊ ſic differt hec demōſtratio q̄tenus pcedit p diuiſionē cōem motus que eſt p violentū ⁊ na-

I turalẽ. Hec eſt pma diſſa. ¶ Deinde tãgit 2ᵐ/⁊ ingt. Et quaſi laborat in ea demſatiõe: quã nũc facit/ad ꝑficiẽdũ ex diuiſiõe mot⁹ illud qð nõ fuit poſitũ in demſationib⁹ ꝓdictis: ⁊ ſic diſſa eſt ꝙ ꝓſens demõſtratio eſt suppletiua ei⁹ qð deficit in ꝓorib⁹: ⁊ declarat qño. ⁊ ingt. Demſationes. n. ꝓdicte fundate ſunt ſup hoc ꝙ corpus infinitũ mobile in rectũ impoſſe eſt moueri motu nãli. ſi. n. moueref motu nãli: nõ mouebif niſi ꝑ grauitatẽ vel leuitatẽ: que dicif declinatio ſiue vis inclinatiua. declarat aũt illud ꝙ ſi moueaf ꝑ grauitatẽ aut leuitatẽ: nec̃um eſt inueniri illic grauitatẽ aut leuitatẽ infinitã: vbi demſat ħ cẽ ipoſſe. Hec fuit demõſtratio: ⁊ q: qs poſſet dicere forte illð tale mouebif violẽter: ꝓpea dixit rñdendo/ꝙ ẽt ſegf ipz moueri nãlr. ecce igif qño demſatio ħ ẽ cõpletiua priorũ: ⁊

Dubi. Aui. vlior: ⁊ q: Ariſ. in textu. ingt. Quare ⁊ locus ꝓprius alius erit: ad quẽ ferf. Ubi pz Ariſ. ꝑ locũ ꝑ quẽ: itelligere ſpatiũ ꝑ qð mobile ferf. Jð dubitat/⁊ nõ inuenif in corꝑib⁹

K ſimplicib⁹ hec locoꝝ diſſa: ſed videm⁹ ꝙ locus in q̃ mouetur terra ſiue ꝑ quẽ mouef terra violẽter: eſt idẽ cũ loco in quo mouef naturalr: q: motus nãlis ⁊ violẽtus nõ differũt penes ſpatiũ: ſed penes modũ tñ. i. terminos ad quos. Naz motus terre violẽtus ⁊ nãlis in aere ſunt: ſꝫ ſi fuerit ad ſupius: erit violẽtus: ſi ad inferi⁹: erit nãlis: ⁊ ſic nõ eſt verũ ꝙ locus ꝑ quẽ eſt motus violẽtus differt a loco ꝑ quẽ eſt mot⁹ nãlis: cũ ille ſit vnus. ſ. mediũ aere ple

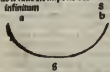
Solutio. nũ. ¶ Soluit Auer. ⁊ ingt. Sꝫ tñ viſũ eſt ꝙ nõ intẽdebat: ꝑ locũ motus: locũ in quo mouef id eſt ſpatiũ: qð dr locũ ꝑ quẽ vel in quo mouef. Sed locũ quo mouef. i. terminũ ad quẽ: qſi igif diceret. erit igif alter loc⁹ q̃ mouef

L nãlr ſupple a loco quo mouef violẽter. nã loc⁹ quo terra naturalr ferf eſt mediũ mũdi vel concauũ aque. loc⁹ ꝟo quo ipſa ferf violenter: eſt concauũ lune: ⁊ ſupple hoc eſt impoſſe: naz infinitũ oẽm locum occupat: ⁊ oĩa loca erunt vnus locus. Hec ex cõmẽto ꝓſenti.

Qð ſi ipoſſe fcm ſit ipoſſe fieri. **Circa calcem** capitis ꝓſentis ſolet dubitari an ipoſſe factuz ſit poſſe fieri hoc eſt verũ qð eſt ipoſſe eẽ factũ: ſit ipoſſe fieri. ⁊ videf ꝙ ſic: naz motus celi eſt ipoſſe factũ: q: nunq̃ erit verũ de eo ꝙ ſit factus: cũ ſit eternus: ⁊ tñ põt fieri: imo eſſe ſuũ conſiſtit in fieri. ¶ Preterea arguit Joãnes/fieri eſt ꝓus ⁊ vlĩus facto: igif ſtat aliqd fieri qð nõ eſt/nec erit factũ. ¶ Inſuper danf inſtãtie/nã continuũ põt diuidi in infinitũ: ⁊ tñ nũq̃ põt eſſe diuiſuz in infinitũ. ¶ Adhuc gigãtes ceperũt turriz ꝯſtruere/vt Jouez debellarẽt/vt poete ⁊ phĩ etiã ꝯcedũt: nũq̃ tñ talis turris fuit facta. ¶ Rurſus aliquis mouef ad oẽs ſciẽtias: ⁊ tñ ad eas oẽs nunq̃ potuit eẽ mot⁹. ¶ Ultimo oẽ qð fit põt ipediri. igif nõ oẽ ipoſſe factũ eſt ipoſſe fieri. ¶ Quidã rñdet ꝓpõnem Ariſᵗⁱˢ eſſe

Que Joã. in qõnib⁹. intelligendã in actionib⁹ nãlibus/⁊ artificialib⁹/⁊ ijs que

M fiunt ſm rectã imaginationẽ. Qð in actionibus nãlibus declaratur/vt ingt expoſitor. q: nã nihil facit fruſtra. eẽt autez fruſtra ſi moueref ad id: ad qð eſt ipoſſe peruenire. ¶ Auerroes aũt cõ. 58. ingt. Oẽ motũ ſꝫ rectitudinẽ nõ mouetur niſi ad aliquid/ad qð cum ꝑuenerit/quieſcat: niſi motus ei⁹ eẽt ocioſus. Ex his colligif hec rõ: in actionib⁹ nãlibus ſi finis eſt impoſſis: ordinata ẽt in finẽ ſunt ipoſ

ſibilia: ⁊ ecõtra. nam ſi ordinata in finẽ eẽnt poſſia: ⁊ finis N
ipoſſis: tunc eẽnt fruſtra qð in finẽ ordinaf: in quẽ nõ põt ꝑuenire. vt 2° phyſicoꝝ colligif: ⁊ q: factũ eẽ eſt vt finis: ⁊ fieri/vt ordinatũ in finẽ. ſi igif aliqd eſt ipoſſe eẽ factuz: erit ipoſſe fieri. ¶ Qð ẽt valeat in artificialib⁹ actionib⁹ declarant ex eo q: actio artificialis imitaf actionẽ nãlem. ⁊ ita videf eodẽ mõ in vtriſq: ꝙ ſi aliqd eſt ipoſſe factũ: erit ipoſſe fieri. Simili mõ pꝫ ꝓpoſitio in actionib⁹: que ꝑficiſcuntur ab imaginatione recta: eſt enim imaginatio recta velut ars: q̃re ſi i artificiarijs actiõib⁹ aliqd ẽ ipoſſe factũ ẽt erit ipoſſe fieri. Sed in erronea imaginatione ꝓpoſitio nõ valet: q: talis imaginatio põt incipere ꝙ non põt ꝑficere: vt gigãtes credẽtes ſcãdere olympũ: ceperũt

Que auctoris opio. turriz cõponere: quã nõ ꝑfecerũt. ¶ Ego ꝟo dico ꝓpoſitionẽ habere locũ in actionib⁹ nãlibus: vt recte iſti dicũt

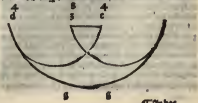
O ⁊ Auer. cõ. 58. verificat hanc in oĩbus ꝓdicamẽtis: eſt enĩ hic ſermo ſuſceptiuus equalr in qualitate/quantitate/loco/⁊ ſitu/oĩbuſq: predicamentis. ¶ 2° dico hanc valere in arte cuius finis eſt opus/⁊ nõ operatio: incipit enim rhetor ꝑſuadere ⁊ ſi nũq̃ perſuaſit: ⁊ tñ non fruſtra egit: q: nihil ꝓtermiſit de reqſitis i arte: cã eſt q: ei⁹ finis nõ eſt opus: ſꝫ bñ dicere: qð eſt operatio. ſilr medicus nõ fruſtra egit/ſi nõ induxit ſanitatẽ: ⁊ tñ cepit curare. q: finis medici non eſt ſanitas: ſꝫ bñ curare. pꝫ igif ꝓpõnez nõ habere locuz in oĩbus artibus: ſed quaꝝ finis eſt opus: ⁊ nõ operatio: ſilĩ mõ de imaginatione eſt dicendũ: eſt. n. imaginatio velut

Te. cõ. 92. ars. ¶ 6° phyſicoꝝ ꝟo Ariſ. alr verificat ꝓpõnem. ait. n. duplr aliqd eẽ ipoſſe fieri: aut rõne fieri: vt celũ dr diuidi: q: id fieri negt ꝑ ſe rõne fieri. Aut rõne facti: vt ſi diametrũ cõmenſuratũ eẽ coſte eẽ poſſet: iaz cõmenſurari poſ

P ſet. Uerũ ſolo ꝓor eſt clarior. ¶ Ad rõnes ad ꝓmaz dico ꝙ motus celi ſm nũerũ eſt poſſe fieri ⁊ poſſe factuz: q: reuolutio diurna põt fieri: ⁊ põt eſſe facta: Sꝫ ſm ſpẽz eſt impoſſe factũ: ⁊ impoſſe fieri. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ ꝓus eſt 2ᵐ abſolutũ: ⁊ ordinatũ ad poſteri⁹: tunc dico ꝓus abſolutuz poſſe fieri ſine poſteriori: nõ aũt priuo ordinatũ in poſteriꝰ q̃le eſt fieri reſpectu facti. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ ꝯtinuuz põt diuidi in infinitũ ſm actũ iperfectũ ⁊ põt eẽ diuiſuz in infinitũ ſm actum iperfectum. ¶ Ad vltimum patet ſolo. nam gigantes ceperunt facere turrim imaginatione corrupta: ⁊ non imaginatione recta: ideo nõ peruenerunt ad factum. Hec pauca de qõne.

¶ Qð aũt oĩno ipoſſe ſit infinitũ pati aliqd a finito: vel agere in ipm finitũ: ex hiſce ꝑſpicuũ erit. Sit igif ifinitũ i q̃ ẽ. a. finitũ ꝟo in q̃ eſt. b. Tẽpus aũt in quo mouet aliqd: aut eſt

Q motũ: in quo eſt. g. ſi igif ipm. a. ab ipſo. b. calefactũ eſt/aut pulſuz/aut aliud qd paſſuz/aut ẽt qðcũq: motũ in tpe in quo eſt. g. Sit illud d. ipſo. b. minus. Atq: min⁹ equali in tpe minus moueat. ſit autem in quo eſt. e. ab ipſo. d. alteratũ. Quod igif eſt ipm. d. ad ipm. b. ipſ e. erit ad aliqd finitum.

¶ In hoc

A Expoſitio. ℭ In hac p̄te p̄bat non dari infinitū rōne cōi.ſ.accepta ab actione ⁊ paſſiōe: q̄ ſunt in alteratiōe: ⁊ cōponit̄ ſic in barocco/oē corpus ſenſibile eſt actiuū/vel paſſiuum/vel vtrūq̄. Infinitū nō ē actiuū/nec paſſiuū/nec vtrūq̄: igit̄ infinitū nō eſt corp⁹ ſenſibile: ⁊ ita nō dat̄. Qđ īfinitum nō ſit paſſiuū: oſtēdit̄. ⁊ p̄mo q̄ finitum nō agat in corpus ſenſibile īfinitū: q̄a ſeq̄ret̄ aliqđ finitū in eodē tē pore mouere corpus finitū: quo mouet īfinitū: ⁊ p̄batur ponēdo infinitū paſſiuū eē.a. finitum qđ agit eē.b. ⁊ volo ipm.b. agens eſſe virtutis actiuę vt octo: ⁊ q̄d agat in.a. in tp̄e.g. eſt enī ois actio in tēpore: quare illud ſit.g. Ulterius accipio aliud agēs qđ in virtute ſit min⁹ ipſo.b. vel eius p̄s. vȝ vt quattuor: ita vt.b. ſit duplū ad.d. ſitq̄ȝ etiaȝ aliud paſſum ipſi.d. correſpōdēs.e. qđ Auer. appellat.b. ſitq̄ȝ virtutis paſſiuę vt quattuor ē in eodeȝ tempore.g. Rurſus ſumo aliđ paſſiuū. vȝ.ȝ. vt Auerro. inq̄t. qđ ſit in tanta p̄portione ad.b. in quanta eſt.b. ad.d. hoc eſt in dupla: ita q̄ ſit virtutis paſſiuę vt octo. His ſumptis arguitur/vt.b. ad.d. ita.ȝ. ad.e. igit̄ cōmutatim vt.d. mouet.e. in tēpore.g. vt ſumptū eſt: ita.b. mouebit.ȝ. in eodem tēpore.g. Sed in hoc eodē tēpore poſitum erat.b. mouere.a. igit̄ finitū eodē tēpore aget in corpus īfinitū: quo agit in corpus finitū: ⁊ ita aget in.a. ⁊.ȝ. qđ erat probandū: hūc in modū expoſitor ⁊ Simplicius expoſuerūt. Auer. aūt diminute cōmētatur. Inq̄t. Qđ autē oīno ipoſſibile ſit īfinitum pati/aut agere aliq̄d in corpus infinitū: ex hiſce: q̄ dicemus: p̄ſpicuū erit: ⁊ p̄mo p̄bat q̄ corpus īfinitū nō poſſit pati a corpore finito. ⁊ inq̄t. ſit igit̄ infinitū in quo eſt.a. finitū v̄o. ſup. agens: in quo eſt b. ⁊ q̄a ois actio eſt in tēpore: ſit tp̄s in quo finitū mouit aliquid: ⁊ īfinitū eſt motū ab illo: in quo eſt.g. Ulterius inq̄t. ſi igit̄ ipſum.a.

C ab ipſo.b. calefactū eſt/aut pulſū/aut aliud q̄d paſſum/aut etiā qualitcūq̄ȝ vel q̄dcūq̄ȝ motū in tēpore in quo.g. ſit illud.d. ipſo.b. minus. videlȝ vel eius p̄s: vel aliđ: mō ſit minus: ⁊ ſupple volo q̄ ipm.d. minus ipſo.b. moueat aliq̄d aliud minus ſibi correſpōdens: ⁊ ſit illud.e. ab ipſo d. alteratū: vel alio mō motū: quibus arguit/qđ igit̄ eſt ipm.d. ad ipſum.b. ipm.e. erit ad aliq̄d aliud finitum. vȝ ȝ. igitur permutatim vt ſe hȝ.d. ad.e. ita.b. ad.ȝ. ſed.d. mouet.e. in.g. tēpore: igit̄.b. mouebit.ȝ. in.g. tēpore: ⁊ in h̄ mouebat.a. corpus infinitū. igit̄ eodē vel ęquali tēpore mo

Que Auer. cōmē. 63. uebit.b. corpus finitū: quo mouit infinitū. ℭ Auer. autē p̄imo introducit textū: ⁊ ordinat demonſtrationē. ⁊ inq̄t. hęc eſt demōſtratio vl̄is oībus corporibus rectis/ ⁊ rotūdis/ ⁊ ſimplicibus/ ⁊ cōpoſitis ſeu mixtis: ⁊ cōponit illam dicēs. Omne enī corpus/aut eſt agēs/aut patiens/ aut vtroq̄ȝ particip̄ās. Hac p̄poſitiōe ſuppoſita potuit declarare corpus īfinitum nō eſſe. Nā cū poſuimus q̄ omne corpus/aut eſt actiuū/aut paſſiuum/aut actiuū ⁊ paſſiuū ſimul: ⁊ cū poſuit q̄ corpus īfinitū ipoſſibile eſt agere: aut pati: ↄcludet̄ in 2ª fig͡ q̄ nullū corp⁹ eſt īfinitū.

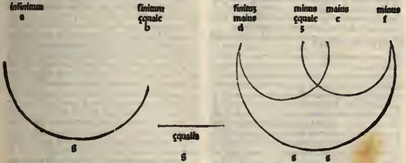
E ℭ Deīde declat q̄les ſint p̄pōnes hui⁹ ſylli. ⁊ inq̄t. ⁊ q̄a p̄pō dicēs/q̄ oē corp⁹/aut eſt actiuū/aut paſſiuū: manifeſta eſt p̄ ſenſū corp̄a cęleſtia vident̄ agere in ea: q̄ ſunt hic ſub eis. h̄ aūt vident̄ agere ⁊ pati inter ſe: ⁊ ſic maior p̄ȝ: q̄lis aūt mioꝛ ſit. inq̄t. ⁊ altera p̄pō nō eſt manifeſta. ſ. dicēs/q̄ īfinitū ipoſſe eſt aut agere aut pati: iđ ſupple declabit mioꝛē: ⁊ ponit ordinē: ⁊ inq̄t. Hęc aūt p̄poſitio diſſoluit̄ in duas: q̄rū vna eſt q̄ īfinitū ipoſſe eſt pati. Alia q̄ īfinitū ipoſſe eſt agere in rem finitā: ideo icipit

F declare p̄pōnē dicētē q̄ corp⁹ īfinitū ipoſſe eſt pati a finito. Addit q̄ vtriuſq̄ȝ q̄ōnis vel p̄pōnis diuiſe.ſ. p̄ᵉ p̄poſitiōis ⁊ 2ᵉ accipit eadē exēpla/h̄ eſt eaſdē lr̄as vl̄ eodē dico nūero eaſdē. ⁊ diuiſit demr̄ationē. ℭ Hęc Auer. q̄ ad demōſtrationis introductionē: ⁊ q̄a Auer. ponit ordinē in demōſtratione: ⁊ vr̄ q̄buſdā v̄bis obſcuris: ideo lege v̄ba eius ſic: ⁊ cū poſuiſſet p̄pōnē: quā intēdebat deſtruere: ↄiūgit illi p̄pōnē poſſibile h̄.ſ. vt aliud corp⁹ ſit finitū: ⁊ min⁹ corp̄e finito qđ eſt.b. qđ aūt ſit.d. ⁊ ſic vult Auer. q̄ p̄ma v̄ba Ari^lis ſonēt p̄pōnē: quā itēdit deſtruere. vȝ q̄ īfinitū patiat̄ ab ipſo finito: ⁊ vult q̄ hinc addat vnā poſſe. vȝ q̄.d. minus ipſo.b. agat in.e. vel.b. vt exponit ipſe: ⁊ vult hāc poſſe eē talē q̄ non ↄtingat ex illa p̄ ſe accepta aliqđ impoſſe: aliter eēt impoſſe: ⁊ addit q̄ cū poſuit hoc poſſe: poſuit: qđ ſeq̄tur ex illo: poſuit enī q̄ q̄lis eſt p̄portio ipſi⁹.b. ad.d. talis eſt p̄portio ipſius.ȝ. ad

G b. vel.e. quo ſuppleto patet tota demōſtratio: ex quibus patet ſm̄ Auerro. q̄ demonſtrationi Ariſtotelis eſt ſupplendū: ⁊ ſic textus p̄ſens diuiditur a ſequenti.

ℭ Sit igit̄ ęq̄le q̄dē in ęquali tp̄e alterās ęq̄le. Minus autē in ęquali minus. Maius ēt maius/tātū videlȝ quātū maius p̄portionale eſt ad minus. Nō ergo infinitū ab aliquo finito in aliquo tēpore mouebit̄. Nā aliđ minus in ęquali a minori mouebit̄: ad qđ q̄dē finitum proportionale eſt. infinitum enī ad finitum in nulla p̄portione eſt.

D

H

Expoſitio. ℭ Textus iſte eſt obſcurus: ⁊ q̄d velit facere: nō ſatis p̄ȝ: forſaſſe. n. text⁹ diminut⁹ eſt: ⁊ depēdēs a poſt textu: q̄ deficit in lib. gręcis quos habem⁹. Sȝ vtcūq̄ȝ ſit: expoſitor reſoluit textū in duas ſuppōnes: ex q̄b⁹ deducit rōnē

I ſupiꝰ icepti. Ego vo reſoluo textū in vnā ſuppōnē: ⁊ ex illa deduco aliā rōnē. ſuppō ē ſi aliqd agēs ęq̄le mouet aliqđ paſſū ſibi ęq̄le in ęq̄li tpe/hoc eſt in certo tpe: qđ ſit ęq̄le a pn° actiōis in fine. Minꝰ agēs illo ęq̄li mouebit paſſū minꝰ eo qđ mouebat̄ ab agēte ęq̄li in eodem ęq̄li tpe: ⁊ agēs maiꝰ ēt illo agēte ęq̄li mouebit paſſum maiꝰ eo paſſo ęq̄li: qđ mouebat̄ ab agēte ęq̄li in eodem ęq̄li tpe. Addit mō. vʒ agēs maius hēat eādē ꝓportiōeʒ ad ſuū paſſum: quā hēbat agēs minꝰ ad ſuū: ⁊ ſup. agens ęq̄le ad ſuū. Nā ſi ꝓportio oiuʒ illorum ad ſua paſſa ſit ęq̄lis: tp̄s quo mouebunt illa: erit ęq̄le: eſt igit̄ ſuppō tribus agētibꝰ exñtibꝰ: q̄ ad ſua paſſa habeāt ꝓportionem ęq̄lē: oia illa mouēt in ęq̄li tpe. ¶ Quo vo ad vba attinet dubitabis ꝑ quo mō ęq̄le pōt alterare ęquale. cū ab ęq̄libꝰ nō ꝓueniat actio. ¶ Scdo ęq̄le ēt inęq̄le dicitur

K ad aliqd. Ideo q̄res reſpectu quoꝝ dicatur ęq̄le. ¶ Dici pōt ad pmū ꝙ ęq̄lia nō intelligere Ariſt. ſm gradū ⁊ vtutē: ſed ſm genꝰ. vʒ ꝙ ambo ſint ęq̄lia ſm rōnē finiti: ita vt nō ſit agens finitū ⁊ paſſum īfinitū: vel eͣ. ¶ Ad 2am dico ꝙ dr̄ ęq̄le reſpectu maioris ⁊ minoris: ⁊ ſic Ariſto. imaginat̄ ꝙ ſi aliqđ finitum mouet aliquod finitum in ęquali. i. finito tēpore: ⁊ agens maius illo mouebit paſſum maius paſſo priori/modo habeat ad ipſum ęqualem ꝓportionem/⁊ agens minus mouebit ēt paſſū minꝰ/modo vt ſupra ſeruet̄ ꝓportio ęq̄lis: ⁊ hoc aīt. ſit igit̄ ęquale qdem in ęq̄li tempore alterās ęquale. vbi cā. b. alterans. z. in tpe. g. hęc eniʒ ęqualia ſunt: qm̄ oia ſunt finita: minus aūt in ęquali mouebit minꝰ: vt. z. mouebit. f. ⁊ maius ēt maius in ęq̄li tēpore: vt. d. mouebit. e. tm̄. videlʒ dico maius: quātū maius ꝓportionale eſt ad minus. i. ad ſuuʒ paſſum: quod eſt reſpectu agentis minus: quaſi di-

L co ſuppōnē hāc verā eſſe: mō ſeruet̄ ęq̄lis ꝓportio agentis ad paſſuʒ in oībꝰ: ⁊ ideo pōt exponi tātū. vʒ dico maius: quātū agēs maiꝰ ꝓportionale eſt ad agēs minꝰ: ⁊ ſic dʒ ſeruari ꝓportio ęq̄lis ex pte agētiū: ⁊ ſilr ex pte patientiū: ita vt qualis ꝓportio ſit agentis maioris ad agens minꝰ: talis ſit patiētia maioris ad patiēs minꝰ: ſeruata. n. ęq̄li in oībus ꝓportiōe oia mouebūt in ęq̄li tempore. vʒ in. g. tpe. Ex hac ſuppōne infert. nō ḡ īfinitū ab aliquo finito in aliq̄ tpe mouebit̄. vʒ. a. ab ipſo. b. Nā ſi in aliquo tpe mouebit̄: ſit illō. g. h aūt qđ ſit ipoſe: oſtēdit: nā aliō minus illo īfinito mouebit̄ in ęq̄li a minori agēte: ad qđ qdem finitū ꝓportionale eſt. deductū eſt h ſupiꝰ: q2 accipi pōt vnuʒ agēs minus ipſo. b. ⁊ ſuū paſſuʒ mouebit in g. tpe: vt p ſuppōnes pʒ: ⁊ ita ſeq̄tur aliqđ finitū mouere aliqđ finitū in ęq̄li tpe: quo finitū mouet infinitum. Hoc aūt eē impoſe oſdit: q2 inter duo finita eſt ꝓportio: ſʒ īfiniti ad finitū nulla eſt ꝓportio: ⁊ ſic pʒ īfinitum nō poſſe

77 pati ab agēte finito: hoc pacto vi mihi textꝰ clarus.

Que Auer. cō. 64.

M

Auerroes autē obſcure loquēs reſoluit textū in ſex ſuppōnes: q̄s valde cōfuſe ponit: ⁊ ponit pmā dicēs q2 videmus ꝙ agētia ęq̄lia in patientibꝰ ęq̄libꝰ agūt in oībꝰ ptibꝰ illoꝝ in tēpore ęquali: ita vt totū agat in totū: ⁊ ps in ptem in ęq̄li tēpore. h eſt pa ſuppō. ¶ Deide ponit 2am dicēs/⁊ videmus maiꝰ agēs agere in patiētia ęq̄lia in eodem tpe magis q̄ agēs minꝰ agat in eadē: ⁊ agēs minꝰ agere minꝰ in illa q̄ ſupple agat in eadē agēs maius. eſt igit̄ 2a ſuppō qm̄ aliqđ paſſuʒ patit̄ a maiori ⁊ a miori agētibꝰ: magis patit̄ a maiori q̄ a miori: ita vt ipoſe ſit ęqualr̄ pati ab vtroq̄. ⁊ addit. 3. ⁊ inqt. Et ſilr patiēs maiꝰ patit̄ ab agētibꝰ ęq̄libꝰ minꝰ. ſup. q̄ ab agēte maiori: ⁊ patiens minꝰ patit̄ ab agēte ęq̄li magis q̄ ſup. patit̄ ab agēte miori. eſt igit̄ 3a ſuppō lʒ idē agēs agat in duo paſſa inęq̄lia: minꝰ tamen agit in paſſuʒ ęq̄le vl maiꝰ q̄ agat in paſſuʒ minus: vel

meliꝰ paſſuʒ ęq̄le patiēs a plibꝰ agētibꝰ: magis patit̄ ab N

agēte maiori q̄ ab ęq̄li/vel miori: ⁊ magis ab ęq̄li q̄ a minori. h 3a ſuppō. ¶ Deide ponit 4am. ⁊ inqt. Et tunc cōtingit ex hoc ꝙ cū ab agētibꝰ diuerſis patiant̄ diuerſa patiētia: ꝙ ꝓportio agētiū ad agētia ſit ſicut ꝓportio patiētiū ad patiētia. eſt igit̄ 4a ſuppō q̄lis ꝓportio ē paſſorū iter ſe talis eſt agētiū. ¶ Sʒ q2 h 4a ſuppō pōt eſſe falſa: ⁊ hʒ īſtātiā: ideo ſubdit. 5. q̄ſi ſequētē ex dictis: ⁊ inquit. Quo mō aūt ex his fundamentis poſitis: declat̄ qđ intēdit declarare appet ſic: ⁊ ita ſubſcribit 5am ſuppōnē: cū eni poſuimꝰ ꝙ agētia ęq̄lia agāt in patiētia ęq̄lia eādeʒ actiōe eodeʒ tpe: appet ex hoc ꝙ agentia ęq̄lia: quoꝝ ꝓportio adiuicē eſt ſicut patiētiū adiuicem/agāt actiones ęq̄les in tpibꝰ ęq̄libꝰ: eſt igit̄ 5a ſuppō ꝙ qñ eſt agentiū ⁊ patiētiū ęq̄lis ꝓportio: actiones ſunt ęq̄les ⁊ in tpibus ęq̄libꝰ/⁊ ſm ꝓportiōes agētiū atq3 patiētiū ſeſe excedē-

tes. ¶ Sʒ occurres q2 vī ꝙ 4a ⁊ 5a ſuppō nō hēant lo- O

cuʒ niſi qñ agētia ⁊ patiētia ſūt ęq̄lia ſm ꝓportionem: ⁊ ita nō erit regula vlis: vñ inqt. Agētia. n. ęq̄lia/⁊ patiētia ęq̄lia ſunt hꝰ. i. ꝙ ꝓportio agētiū adiuicē eſt ſic ꝓportio patientiū adiuicē q̄re ſuppōnes nō vnr̄ vles. ¶ Rñdet ⁊ inqt. Sʒ tñ iſta ſunt in ęq̄ ꝓportiōe: alia aūt in alijs ꝓportionibꝰ: ⁊ cū h vel hę ſuppōnes appareāt in vno mō. i. ſpē modoꝝ ꝓportionaliū: apparebit in alijs. q. d. ꝙ 4a ⁊ 5a ſuppō hʒ locū in agētibꝰ ⁊ patiētibꝰ: in qbꝰ eſt ꝓportio ęq̄litatis: vt dcm̄ eſt: ſed dʒ eodē mō itelligi in alijs ſpēbus ꝓportionis. Nā qñ iter agentia ⁊ patientia eſt conſimilis ꝓportio geometrica: etiā in effectibꝰ: ſeu actionibꝰ erit ꝯſilis ꝓportio. vbi cā: ſit. a. agens vt. 12. ⁊. b. agēs vt 8. ⁊. c. agēs/vt. 6. dico ꝙ ſi ſint tria alia paſſa. e. vʒ. f. g. ꝯſimilia in ꝓportiōe mioris inęq̄litatis: vt. e. vt. 6. f. vt. 4. g. vt tria: actio ipſius. a. in. e. erit ſili ꝓportiōe ad actioneʒ ipſiꝰ. b. in. f. ⁊ ſilr in alijs: q̄re qñ iter agētia ⁊ patiētia eſt

agetia		pati.	
12	a	e	6
8	b	f	4
6	c	g	3

ꝯſimilitudo in ꝓportiōe: vel vniformitas ꝓportionū: ēt in P

actionibꝰ erit h vniformitas: vt pʒ. ¶ Deide ponit 6am. ſuppōnem. ⁊ inqt. Et cū inquā ita ſit: manifeſtū eſt ꝙ q̄rēda eſt eius ꝯuerſa: ⁊ eſt ꝙ agentia ⁊ patiētia: q̄ ſupple agūt ⁊ patiant̄ in tpibꝰ ęq̄libus: ſunt ꝓportionalia: ⁊ di h ꝯuerſa: p quāto ꝯuertit̄ in illā priorē: ſeqt̄ eni h agunt in ęq̄libꝰ tpibus: igit̄ ſunt ꝓportionalia: ⁊ ſilr valet h patiunt̄ in tpibꝰ ęq̄libꝰ: igit̄ ſunt ꝓportionalia. eſt igit̄ ſuppoſitio q̄lis eſt ꝓportio iter paſſa: talis eſt iter agētia: ꝓbat hāc Auer. in terminis/dicamꝰ ḡ qm̄ ita eſt. vbi grā. ponamus duo agētia/quoꝝ alteꝝ ſit. a. alteꝝ autē ſit. b. ⁊ ſint duo patientia/quoꝝ alterū ſit. c. ⁊ alterū ſit. d. tangit 2am partē caſus. ⁊ inqt. Et ponamus ꝙ totuʒ. c. patiat̄ ab a. ⁊ totū. b. patiet̄ ab ipſo. b. in eodē tpe: ⁊ ſit tp̄s. g. dico ḡ ꝙ ꝓportio agētis ad agēs eſt ſicut ꝓportio patientis ad

g
a b b
c d

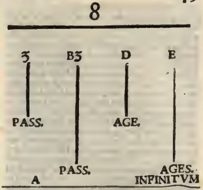
patiens/hoc eſt ꝙ ꝓportio ipſiꝰ. a. ad ipm̄. b. eſt ſicut pro Q

portio ipſiꝰ. c. ad ipm̄. d. ⁊ ecōuerſo: ⁊ h eſt ſuppō: poſito caſu in termis: ꝓbat illā. ⁊ inqt. Et demrīatio eius eſt ſic/ q2 ſi ꝓportio ipſiꝰ. a. ad. b. nō fuerit ſicut ꝓportio ipſiꝰ. c. ad ipm̄. d. ſit ḡ aut maior aut minor. Auerroes non ꝓbat illā eē minorē: ſed illā nō eſſe maiorem: qm̄ eadē eſt rō: ⁊ inqt. Si igit̄ ꝓportio ipſius. a. ad. b. ſit maior q̄ ſit ꝓportio inter. c. ⁊. d. q̄ ſunt paſſa. Secemus ex ipo. a. agēte aliquid vt tātuʒ quātū excellit: ita vt illo ablato ſit ęquale ipſi. b. ⁊ vocetur. a b. erit igit̄ ꝓportio ipſius. a b. ad. b. q̄lis eſt inter. c. ⁊. d. q2 iam facta eſt reſecatio: q̄re paſſio ſiue effectꝰ ipſius. c. ad. a b. ⁊ ipſiꝰ. d. ad. b. erit in eodē tempore. Vñ rō Auer. eſt ſicut ſe hʒ. c. ad. d. ita. a b. ad. b. ḡ permutatim ſicut. d. patit̄ ab ipſo. b. in tpe. g. ita. c. patiet̄ ab a b. in eodē. g. tpe: ſed poſitū eſt. c. pati ab. a. in tēpore. g. ⁊ etiā ⁊. c. patit̄ ab. a b. in eodē tēpore: qđ qdeʒ. a b. eſt agēs minus ipſo. a. ſequitur ꝙ idē paſſum vel ęq̄le ęq̄li in tē-

pore

A pore patiet ab inequalib⁹ agentib⁹:quoꝝ alteꝝ maiuſ al/
terū minus erit:qḋ eſt cõtra ſcḋaȝ ſuppõnẽ:⁊ ideo vt dič
Auerroes Ari^{les} poſuit ꝙ maius agit actionẽ maiorem
in eodẽ tpe ꝙ̃ agat minus in idẽ patiens:q̃ fuit 2ᵃ ſuppo
ſitio. ¶ Deide Auer. declarat quõ ⁊ quas ſuppõnes Ari
ſtoteles accepit ibi. Et Ari^{les} quaſi fuit ɔtentus:⁊ vult ꝙ
Ari^{les} non accepit has q̃nque ſuppõnes in forma:ſed ſo/
las duas. videlȝ p̃mã ⁊ ſcḋaȝ:cęteras omiſit:⁊ addit ꝙ lȝ
has omiſerit:nõ tñ penitus omiſit:cū partim poſuit:⁊ ꝑ/
tim nõ:⁊ ita poteſt dici ꝙ poſuit illas. Scḋo addit ꝙ de/
mõſtrationẽ hanc ẽt nõ poſuit:ſed fuit ɔtẽtus põne iſta/
rum ſuppõnū:⁊ nõ curauit cõponere rõnẽ:quę rõ pce/
dit a cõmutato ꝓportiõe/vt fecimus:⁊ Ari^{les} omiſit cõ/
mutatã ꝓportionẽ:q2 ſolū deducit ad hoc ꝙ eſt venire
ad paſſuȝ.ȝ.qḋ hȝ ꝓportionẽ ad.b.qualẽ hȝ.b.ad.d.⁊ nõ
progredit' vltra. ¶ Deide Auer. format rõneȝ ibi. Cū.n.
B permutauerimus. Ubi aiaduerte ꝙ Auerroes accipit li
teras oĩno diuerſas ab eiſq̃ accepit in ꝓbatione 5ᵉ ſuppo
ſitionis. ideſt oppoſito mõ:lȝ illas ĩmet:nã in 5ᵃ ſuppoſitio
ne lr̃e ſunt.a b.b.c.d.⁊ tp̄s.g.in demõſtratione aūt literę
ſunt.a.b.d.b.ȝ.ſed agẽs fuit.b.⁊ agẽs aliḋ.d.paſſa vo fue
runt.a.b.ȝ. In demõſtratione 5ᵉ ſuppõnis.a.⁊.b.fuerunt
agẽtia.c.d.patiẽtia. At in iſta ꝓportione cõmutata:quaȝ
facit ad ꝓbandū p̃mam ꝑtẽ minoris vtit' q̃tuor lr̃is.a b.
b.c.d.iuxta quas arguit':ſit.c.agens virtutis vt octo:⁊.d.
agens aliud virtutis/vt q̃tuor:inter q̃ erit proportio du/
pla:ſitq; patiẽs reſpõdẽs.c.ipſi.a b.⁊ patiẽs reſpondens
ipſi.d.ſit.b. Tūc arguitur.a b.eſt paſſuȝ infinitū:⁊.c.agẽs
in.a.reſeco ab.a b.vnū aliud paſſuȝ ⁊ ſit.b.in qḋ agat.d.
C ⁊ tale.b.ſit vt q̃tuor:⁊ tūc reſeco ab.a b.vnū aliud paſſū:
ſcilȝ.b.⁊ ſit in dupla ꝓportione ad.b.in qua erat.c.ad.d.
tūc arguitur ſicut ſe hȝ.c.ad.d.ita ſe hȝ.b.ad.b.igit' ꝑmu/
tatim/vt ſe hȝ.b.ad.d.ita.b.ad.c.ſed.d.agit in.b.in tpe.g.
ergo.c.aget in.b.in tẽpore.g.ſed tali tpe egit.c.in.a b.paſ/
ſum infinitū.igit' idem agẽs põt agere in duo paſſa q̃rū
alteꝝ eſt finituȝ/⁊ alteꝝ eſt infinitū/in eodeȝ vel ęq̃li tẽ/
pore ęqualẽ actionẽ:qḋ eſt cõtra ſuppoſitiones:⁊ ſic pa/
tet qualiter Auerro. permutauit literas. Tu vo ratiõem
ſic cõpone cętera quę ſcribit Auer. ſunt clara.

Pręterea at vo ¶ Pręterea neq; ĩfinituȝ vllo in tpe moue/
bit finituȝ. Sit eni infinitum in quo eſt.a.fi/
nituȝ aūt.b.tp̄s in quo eſt.g.igit'.d.in.g.tẽpo
re minus ipſo.b.mouebit. Sit illḋ.ȝ.qḋ igi/
tur eſt.b ȝ.totuȝ ad.ȝ.hoc eſt.c.hñs rõneȝ ad
D d. Mouebit ergo.c.ĩpm.b ȝ.in tpe.g.finituȝ
Quod igit' atq; ĩfinitū ęq̃li in tpe alterabūt:qḋ q̃dẽ
Sed eſt ĩpoſſe:ſupponebat' eni mai⁹ in minori al/
Alterare terare:ȝ ſemꝑ tp̄s ſumptū idẽ faciet.q̃re nul
Vbū addi/tum luȝ erit tp̄s in quo mouebit:nõ eni fieri põt/
Enim vt tpe ĩfinito moueat aut ẽt moueat':finẽ eni
at vo nõ hȝ. Actio autẽ atq; paſſio habent.
Expoſitio. ¶ Auer. hūc textū expoſuit in cõmẽto pcedẽti:ꝑte videlȝ
illa. Et manifeſtū eſt ex his. Nos vo cum Simplicio/⁊
expoſitore dicim⁹ ꝙ Ari^{les} ꝓbat ɔuerſaȝ.vȝ ꝙ ĩfinitum
vllo in tpe mouebit finitū:⁊ h̃ ꝓponit dicens. Pręterea.
neq; ĩfinitū vllo in tpe mouebit.ſup.motu alterationis vl'
alia quatuis mot⁹ ſpẽ finitum ipȝ. Hęc eſt ꝯ atq; itentio.
¶ Probat q̃ſi arguẽs q2 ſi ĩfinitū poterit alterare rem
finitã. Tūc idẽ paſſuȝ ęque velociter poſſet ab ĩfinito ⁊ a
finito alterari:ꝓbat aūt ɔñaȝ dicẽs. Sit eni ĩfinituȝ in q̃
eſt.a.finitū aūt qḋ alterat':ſit in quo eſt.b.⁊ q2 oẽ qḋ al/
terat':in certo dato tpe alterat':ſit tp̄s.ſup.in q̃ alterat':id.

in quo eſt.g.b.igit' alterabit' ab ĩpo.a.in.g.tpe. Ex h̃ ĩfert
vnū aliḋ ad ꝓpo^{m}/⁊ ingt.igit'.d.ſup.agẽs mouebit aliq̃ḋ
aliḋ min⁹ ĩpo.b.⁊ ſit illḋ.ȝ.qḋ ẽ min⁹ ĩpo.b.tenet ɔñа:q2
ꝑ.d. Ari^{les} ĩtelligit aliq̃d ipſi⁹.a.mouẽtis:⁊ ꝑ.ȝ.ĩtelligit ali
q̃d ipſi⁹.b.moti.q̃re ſeq̃t' ipȝ.d.mouere in eodẽ tpe.ȝ.qḋ
eſt min⁹ ĩpo.b.moto.eſt igit' 2ᵃ ps caſus ꝙ ponat'.d.vnū
agẽs finitū alterare vnū paſſuȝ min⁹ ĩpo.b.qḋ ſit.ȝ.in tẽ/
pore ęq̃li.vȝ.g.⁊ h̃ eſt bñ poſſe:q2 ꝑ ſuppõnes in eodem
tpe min⁹ agit in min⁹:⁊ mai⁹ in mai⁹:⁊ ęq̃le in ſuū ęq̃le.
E Tertio ſubĩtelligit ꝙ ſit vnū aliḋ agẽs finitū qḋ ſe hẽat
ad ipȝ.d.agẽs in ea ꝓportiõe qua ſe hȝ.b.paſſuȝ ad.ȝ.qḋ
q̃dẽ vocet'.c. Hoc ſtãte pȝ ꝙ.c.agẽs mouebit.b.paſſum
finitū ęq̃li in tpe q̃.d.mouebat.ȝ.nã ęq̃lis ẽ ꝓportio agẽ/
tiū ⁊ paſſoꝝ:ſȝ.d.mouet.ȝ.in tpe quo.a.infinitū mouet.b.
paſſuȝ vt in tpe.g.igit'.c.qḋ eſt agẽs 3^{m} finitum mouebit
b.paſſuȝ finitū ęq̃li in tpe q̃ illḋ mouebat.a. Uñ ſylls eſt
vt.ȝ.paſſuȝ ad.b ȝ.paſſuȝ:ita.d.agẽs ad.c.agẽs:pȝ per ca
ſus poſitos.igit' ꝑmutatiȝ/vt.ȝ.ad.d.ita.b ȝ.ad.c.ſȝ.ȝ.mo
uet' ab ĩpo.d.in.g.tpe:igit'.b ȝ.mouebit' in.g.tpe ab ipſo
c.ſȝ in.g.tpe.b ȝ.mouebat' ab agẽte infinito.igit' idẽ paſ/
ſuȝ ęq̃li in tpe alterabit' a duob⁹ agẽtib⁹:quoꝝ alteꝝ eſt
finitū:⁊ alteꝝ eſt ĩfinitū. Ingt. Qḋ igit' eſt.b ȝ.totuȝ ad.ȝ.
ideſt quã ꝓportioneȝ hȝ.b ȝ.ad.ȝ.h̃ eſt hñs rõnẽ.ſup.d.
agẽs ad.c.qḋ eſt dicere/vt.ȝ.ad.b ȝ.ita.d.ad.c.⁊ ſup.tu:ſȝ
ȝ.mouet' ab ĩpo.d.in.g.tpe:igit'.b ȝ.mouebit' ab ipſo.c.in
g.tpe:⁊ h̃ ingt.mouebit q̃.c.agẽs 3^{m} ipȝ.b ȝ.paſſuȝ ꝑ^{m} in
tpe.g.⁊ tunc dat vltimã ɔñа dicẽs.finitum igit' atq; infi/
nitū ęq̃li in tpe alterabūt.ſup.idẽ paſſum.vȝ.b ȝ.ipm:qḋ
q̃dẽ.vt ingt.eſt ĩpoſſe:ſupponebat' eni mai⁹ alterare ideȝ
paſſuȝ in miori tpe:⁊ q2 aliq̃s poſſet dicere tp̄s illḋ non
eẽ.g.quo.a.mouet.b.ſȝ eẽ aliḋ:addit.ſȝ ſemꝑ tp̄s ſumptū
ſupple qḋ vis aliud idẽ faciet ad ꝓpo^{m}:q̃re ſiue accipiat'
g.ſiue.f.ſiue q̃duis aliḋ tp̄s:ſemꝑ ſequet' idẽ ĩpoſſe:⁊ pro/
pterea ĩfert q̃re nullū erit tp̄s in q̃ mouebit:nullū vȝ de/
terminatū:q2 nec hora/nec dies/nec ãnus. Sȝ dices ɔce
do nullū eẽ tp̄s finitū q̃.a.mouebit ipȝ.b.ſȝ bñ eẽ ꝑt tp̄s
ĩfi^{m}:agẽs eni ĩfi^{m} nõ mouet niſi tpe ĩfi^{to}:ꝯ obijcit Ari^{les}/
⁊ ingt. Nõ eni fieri põt vt tpe ĩfi^{to} moueat:aut ẽt moueа/
tur ĩfi^{m} ipȝ:q2 tp̄s ĩfi^{m} finẽ nõ hȝ:actio aūt atq; paſſio ha
bẽt.ſup.finẽ.dcm̃ ẽ eni oẽm alterationẽ fieri certo tpe:⁊
nullã alterationẽ eẽ tpe ĩfi^{to}:vt pȝ.6.phy.pȝ igit' ĩfinitaȝ
v̾tutẽ in nullo tpe poſſe alterare paſſuȝ ĩfi^{m}. ¶ Quo vo
ad vba attinet debes ſcire ꝙ Ari^{les} in p̃ᵃ ꝑte caſus ꝑ.b.ĩ/
telligit idẽ qḋ ꝑ.b ȝ.i 2ᵃ ꝑte caſus. Nã i 2ᵃ ꝑte caſus.ȝ.eſt
aliq̃d ipſi⁹.b.⁊ ita ipȝ.b.erat totum.b ȝ.⁊ per cõſequens

F

G

H

I idem eſt.b.⁊.b ʒ.in verbis Ariſtotelis.

Unde Auer. inqt.⁊ ponam⁹ aliḋ corp⁹.ſcȝ.d.qḋ agat in corp⁹.b ʒ.fi^m:ı qḋ egit.a.iſi nitū i illo eodē tpe.vȝ.c.nec ſio.igiẗ erit actio.d.i miori.vȝ paſſo actiōe ipſi⁹.a.cū.d.ſit fi^m.a.aūt iſi^m.q.o.qḋ.d.i alte rā pte ipſi⁹.b ʒ.nō i vtrāqȝ.v.grã.aut i pte.b.aut i pte.ʒ. ¶ Deide Aui.ꝓponit i textu rōnē a pmutata pportione/ vt nos fecim⁹:veꝝ i.a.linea locat.a b.ē eni.a b.idē qḋ.a. vt dixim⁹ ḋ.b ʒ.⁊ de.b.Arguit eni vt.ʒ.ad.b ʒ.ita.d.ad.b. vł.c.igiẗ pmutatiȝ vt.ʒ.ad.d.ita.b ʒ.ad.b.ſed.ʒ.patiẗ ab ipo.d.i.c.vł.g.tpe.igiẗ.b ʒ.patiẗ ab.b.i.g.vel.c.tpe: ſȝ i.c. vł.g.tpe.b ʒ.patiebaẗ a toto.a b.igiẗ idē paſſum patiẗ a duob⁹ agētib⁹:q̄rū alteꝝ ē fi^m:⁊ alteꝝ ē iſi^m.¶ Quo aūt ad v̇ba attinet.Auer.igi.⁊ pportio q̄ cecidit i nr̄is i lib⁹ a quo trāſtulim⁹ nūc ꝫ ē ꝯuerſa:poſuit eni pportionē ma/

K ioris patiētis ad min⁹ patiēs:qa dixit i nr̄is libris:vt.b ʒ. totū ad.ʒ.⁊ ita poſuit pportionē maioris patiētꝭ ad min⁹ patiēs eē ſic pportionē mioris agētꝭ ad mai⁹ agēs:⁊ h̄(vt dic)nō pōt eē qa pportio maioris ad min⁹ nō pōt eē vt pportio mioris ad mai⁹:⁊ tū itellige h̄ Aui.dcā in libris ſuis:qa i nr̄is Ari^{cis} ponit pportionē maioris paſſi ad mi nus:⁊ maioris agētis ad min⁹.tn̄ Aui.inqt.imo opȝ ponē pportionē mioris patiētis ad mai⁹ patiēs:vt.ʒ.ad.b ʒ.eē vt pportionē mioris agētꝭ ad mai⁹ agēs:⁊ poſtea cōmuta re pportiōeȝ ab ipo.ʒ.ad.d.⁊ iferre ad pportionē totius b ʒ.ad.e.vł.b.⁊ addit.agēs eni mai⁹.vȝ.c.aut.b.ē ignū qḋ vult iuenire p pportiōeȝ:⁊ ita Auer.vult ꝙ ſylls iſte ſit h̄ pacto:vt.ʒ.ad.b ʒ.ita.d.ad.c.vł.b.igiẗ pmutatim:vt.ʒ. ad.d.ita.b ʒ.ad.c.vł b.iȝ.ʒ.alteraẗ ab ipo.d.i.g.vł.c.tēpo re.igiẗ.b ʒ.alterabiẗ ab ipo.c.vł.b.i.g.tpe.Sȝ h̄ eodē tē pore.b ʒ.alterabaẗ a toto.a b.vł.a c.igiẗ idē paſſuȝ alte/

L rabiẗ a duob⁹ agētib⁹:q̄rū alteꝝ ē finitū:⁊ alteꝝ iſi^m.Ex qb⁹ pȝ ꝙ in tex.nr̄o ē trāſpō dīno:qa textus nr̄ pcedit ab

Digreſſio Auer. ipo.b ʒ.ad.ʒ.⁊ ab ipo.c.ad.d.⁊ dȝ eē totū ꝯuerſuȝ.¶ De inde Aui.ibi.i h̄.n.nō ꝯtigit i aliquāmlū digrediēdo dubi tare vł ꝯ v̇ba Ari^{lis}.ait eni actiōeȝ ⁊ paſſiōeȝ hr̄e finē:⁊ nō dic:q̄ ſint illę:⁊ in q̄ gn̄e.mō h̄ dcm̄ nō ꝯtigit niſi i his q̄ ſūt pter motū ſimalēr:⁊ i localib⁹ ēt i mot rectę:⁊ ita vł oēȝ motū hr̄e finē ſolū de nō localib⁹:⁊ ḋ localib⁹:de re/ ctis tn̄.Iā eni dclarū ē ꝙ p^m mouēs tpe iſi^{to} mouet:naȝ vtilitas hui⁹ mot⁹ circularis ęterni:q̄ mouet p^m mouēs: ē ꝯtinuatio ⁊ ppetuitas eēndiq̄uā res nãles acqrūt i ſpē: pp motū eni ſolis i obliq̄ circulo ſiūt gn̄ationes ⁊ corru/ ptiōes/⁊ ęternitas i ſpē:quapp neċe ē vt mot⁹ ille ſit iſi^{tꝰ}. Quare dcm̄ Ari^{lis} nō eſt vł veꝝ:qm̄ ait nullū mouens mouere actiōe vł paſſiōe i tpe iſi^{to}.¶ Rn̄det Aui.⁊ iqt. Sȝ tn̄ dclarū ē ꝙ ipoſſe ē vt tale mouēs ſit corp⁹:qm̄ ſi mouēs tpe iſi^{to} eēt corp⁹:moueret i nullo tpe/vt dcm̄ eſt in vltio.8.phy.Ex his colligit itellectū v̇boꝝ Ari^{lis}.⁊ i/

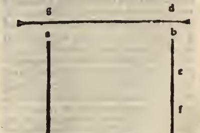
M quit.Intētabat eni ꝙ ipoſſe ē ponē corp⁹ iſi^m/vt moue/ ret aliqḋ fi^m i tpe iſi^{to}.i.agē i idē nūero tpe iſi^{to}:⁊ ita vult ꝙ loquaẗ i corp̄ib⁹:⁊ ḋ motib⁹ pter localē:qm̄(vt inqt) ſi gn̄andū ē:nō ꝯplebiẗ ſua gn̄atio:⁊ ſi afficiēdū ē:nō cō/ plebiẗ ſua q̄litas:⁊ ſi mouēdū.ſup.motu augumētatiōis nō pueniet ad finē:quē itētabat.⁊ addit.ꝙ h̄ iegẗ i cor/ pore cęleſti ſic ⁊ i alys.i.ꝙ eſt ipoſſe/vt corp⁹ cęleſte mo/ ueat aliqḋ ens ex his q̄ ſūt ſub eo tpe iſi^{to}.v.grã.aliqḋ i/ dividuū.i o.pſitoꝝ.⁊ h̄ ē veꝝ vłr ḋ oi mot⁹ ſpē.Cęlū eni nō pōt aliqḋ idividuū.i o.pſitoꝝ alterare/vł augē/vł ge nerare/vł localr mouē tpe iſi^{to}:ſec⁹ ḋ motu cęli:qa mot⁹ cęli ē actio:q̄ nō recipit affectiōes.i.terminos.¶ Ex his pȝ itellꝭ v̇boꝝ Ariſto^{lis}.itelligit eni nullū corp⁹ iſi^m poſſe mouē aliqḋ corpus fi^m:qa nec tpe fi^{to}:nec iſi^{to}:⁊ itelligit vłr q̄uis mot⁹ ſpē:qm̄ nulla mot⁹ ſpē corp⁹ iſi^m pōt mo uere corp⁹ finitū:qa nec tēpore finito:nec tpe iſi^{to}:hęc ex

Aui.¶ Sȝ obyciẗ multifariā.p^o vł ꝙ ſi eēt corp⁹ iſi^m:illḋ ageret i corp⁹ fi^m:qa vt ſupi⁹ dicebaẗ:ſi iſi^m eēt:illḋ hr̄et rōnē pncipy.mō pn^m dr̄ p.excellentiā de agēte p phyſi. igiẗ ſi iſi^m eēt.Illḋ hr̄et rōneȝ agētꝭ:⁊ ita ſi eēt:illḋ ageret in corp⁹ fi^m.¶ 2° fi^m pōt agē i corp⁹ fi^m.igiẗ a fortiori iſi nitū pōt agē i corp⁹ fi^m:tenet arg^m p loco a maiori.2° qa iſi^m vł vt totū re^m finiti.¶ 3° ſi iſi^m eēt:ipȝ eēt ens nãle. igiẗ eēt actiuū:⁊ p ꝯn̄s poſſet agē.¶ 2° dubitaẗ.vł ꝙ nō ſit veꝝ dcm̄ Ari^{lis}/ꝙ oīs actio ⁊ paſſio ſit fi^{ta}:p qa octa/ ua ſphęra mouet cęteras:⁊ tn̄ nō actiōe vł motu fi^{to}.2° pm⁹ motor mouet cęlū:⁊ nō niſi actiōe iſi^{ta}.¶ 3° dubita/ tur.qa vł aliq̄ alteratio ſubitaria:qa vt dr̄ i lib^o de ſenſu multotiēs aliq̄ alteratio ſit velox.i.ſubitaria/vt exponit Alexā.¶ Ad p^m dubiōnē ſolet dici ſimplr:ꝙ ſi iſi^m eſſet: nullā hr̄et actionē:⁊ cā ē/qa oīs actio ē a certa pportiōe agētis ad paſſuȝ.Sȝ iſi^m ad fi^m nulla ē pportio.¶ Sed h̄ ſolō nulla ē:qa ſi iſi^m eēt:illḋ eēt virt⁹ ⁊ for^a:⁊ for^e atqȝ virtutę ē aliqd agē.igiẗ ſi iſi^m eēt:opoꝛteret illḋ aliqd agē. ¶ Dico igiẗ aliter ꝙ iſi^m eē iplicat ꝯdictionē qa ipo po ſito:ſeqẗ ipȝ agē:⁊ ipȝ nō agē:agē qdē/qa ē virt⁹ ⁊ for^a:ñ agē v̇o:qa nulli pōt eē pportiōale.ex his ſeqẗ ꝙ ſi iſi^m eēt:ageret:⁊ nō ageret.ꝯcedāẗ igiẗ oēs rōnes:q̄ pbāt iſi/ nitū ſi eēt/ipm agē.¶ Ad 2^m dubiōnē rn̄dit Aui.ꝙ octa/ ua ſphęra rapit ſecū oēs alias v̇tute motoris icorpei:qui mouet octauā:⁊ cęteras alias.Nō nos loqmur ḋ actiōe corpis:nō niſi q̄ten⁹ corp⁹.¶ Ad 3^m patuit ſolo 7° ⁊ 6° ⁊ 8° phyſico.nūc v̇o dicas alterationē aliquā fieri ſubito quo ad partes ſubiecti:non autē quo ad partes gradua les:q̄ ſucceſſiue acqrunẗ.Hęc de dubitationibus.

N Dubitatio. Te.cō.33. Cōmen.p. 2^a dubita. Solutio p^a Cōfutatio Solu.ppa O

¶ Etiā nec iſinitū ab iſinito pati aliqd cōtin/ git.Sit eni tā.a.q̄ȝ.b.iſinitū.Tps aūt i quo paſſuȝ ē.b.ab.a.ſit i quo.g.d.ps.ğ iſiniti i q̄ eſt.e.qm̄ totū.b.nō i ęq̄li tpe paſſuȝ eſt idē h̄ ipȝ paſſa ē ⁊ qa ſupponebaẗ min⁹ minori in tpe moueri:ſit.e.motuȝ ab.a.i.d.Q̄ḋ igiẗ.d. ad.g.d.ipȝ.e.ē ipſi⁹.b.ad finitū.Hoc igiẗ ne/ ceſſe ē ab.a.moueri.a.tpe in quo.g.d.ſuppo/ nebaẗ eni ab eodē i maiore atqȝ miore mai⁹ minuſue pati q̄cūqȝ diviſa ſūt p tpis rōnē.

Vert'ã aliud h̄ ipȝ paſſa ē/ dr̄ i codici/ bus grecis. Verbū ē de/ fice. P

Q

¶ Nūc Ari^{les} pbat infinitū pati nō poſſe ab iſinito.⁊ h̄ ꝓponit.dicēs ēt nec iſinitū ab iſinito pati aliqd ꝯtingit. Hęc eſt ꝫ.¶ Probat hāc/⁊ facit caſuȝ:⁊ inqt.Sit enim tā.a.agens/q̄ȝ.b.patiēs iſinitū:tps aūt in quo paſſuȝ ē.b. ab.a.ſit in q̄.g.d.ex h̄ ifert 2^{am} ptē caſue.⁊ inqt.Pars ğ i/ finiti.vȝ ipſi⁹.b.paſſi:in q̄ ē.e.qm̄ totū.b.non in ęq̄li tpe paſſuȝ ē idē.ſup.ab ipo.a.h̄ ip̄m met paſſuȝ ē:⁊ ita.c.pa/ tiẗ ab

Expoſitio.

A tũ ab ipſo.a.ex q̃ patiẽ ipſʒ.b.⁊ q̃a ſupponebatũ minꝰ mi-nori in tpe moueri:ſit.e.motũ ab.a.ipſo i pte tpis.vʒ i.d. eſt igiẽ 3ᵒ ps caſus q̃.b.e.ps paſſi ifiⁱⁱ patiatũ in.d.tpe ab ipſo.a. Ultimo ſumit q̃ ſit vnũ aliõ paſſum fiᵐ qõ ſit põ ipſiꝰtotiꝰ.b.in tãta pportiõe ſe hñs ad ipſʒ.b.e.i q̃uãta ſe hʒ.g.d.tps ad.d.tpe:⁊ ſup.ſit illõ.f.Ex his iſert h̃ igiẽ ſcʒ f.nec̃e ẽ ab.a.moueri a tpe in q̃ ẽ.g.d.q̃ſi.o.q̃ his ſtãtibꝰ ſeq̃ẽ ipſʒ.b.f.Moueri i.g.d.tpe:q̃a (vt inq̃t) ſupponebaẽ ab eodẽ i maiore atq̃ miore maiꝰ minꝰue pati q̃cũq̃ diuiſa ſũt p tpis pportionẽ:q̃re ſi.b.patiẽ ab ipſo.a.in.g.d. tpe ⁊.b.e.ab ipſo.a.i.d.tpe.b.f.patieẽ in.g.d.tpe:⁊ in h̃.b. totũ patiebaẽ ab ipſo.a.igiẽ ifiᵐ ⁊ fiᵐ ęq̃li i tpe patieẽ ab

Quę Auer. cõ.66. a.agẽte ifiᵗᵒ:qõ ẽ ipoſe.ℭ Auer.aũt mutãs aliq̃ mõ litteras format rõnẽ h̃ pacto ſi corpꝰ ifiᵐ põt agẽ in corpꝰ infinitũ:ſit agẽs ifiᵐ.a.paſſuʒ ṽo ifiᵐ ſit.b.⁊ q̃ñ ois actio ẽ i tpe:ſit tps actiõis.c.d. Ulteriꝰ accipio aliõ paſſuʒ reſecatũ ab ipſo.b.qõ ſit.b.⁊ q̃a.a.põt agẽ i.b.ipſʒ.a fortiori po-

B terit agẽ in.b.⁊ cũ.b.ſit minꝰ ipſo.b.a.aget in.b.miori tpe: q̃z agebat in.b.ſit illõ tps minꝰ.d.pportio igiẽ.c.d.ad.d. cũ ſit fiⁿᵃ:ſit duple:vlteriꝰ ſubtraho aliõ corpꝰ ſupans.b. in illa eadẽ pportiõe:in q̃.c.d.ſupabat.d.vʒ i duplã:⁊ ſit illõ.f.qõ nec Ariˢᵗᵒ nec Auer.noiat. Tũc arguiẽ q̃lis ẽ pportio.c.d.ad.d.talis ẽ pportio ipſiꝰ.f.ad.b.q̃re ſi.a.agit in.b.i tpe.d.a.aget i.f.in tpe.c.d.ſʒ idẽ.a.agebat i totũ.b. in.c.d.tpe.igiẽ idẽ agẽs aget in duo paſſa:q̃rũ vnũ eſt finitum:⁊ alterum infinitum:⁊ in eodem tẽpore.

ℭ In nullo g̃ tpe finito ifinitũ ab ifinito moueri põt. In ifinito ergo. ſʒ ifinitũ quidẽ tps finẽ nõ hʒ. Id aũt qõ motũ eſt:habet.

Expoſitio. ℭ Ex his ↄcludit ↄnẽ.⁊ inq̃t. In nullo g̃ tpe fiᵗᵒ ifiᵐ ab ifinito moueri põt.h̃ eſt ↄ.Sʒ obijcit dicẽs in ifiᵗᵒ g̃.q.d.q̃

C ſi nõ põt ifiᵐ ab ifiᵗᵒ moueri i tpe fiᵗᵒ:mouebiẽ ne tpe infinito. Rñdet q̃ nec ſic moueri põt.⁊ inq̃t. Sʒ ifiᵐ q̃dẽ tẽpus finẽ nõ hʒ:eſt eni rõ ifiᵗⁱ carere fine.id aũt qõ motũ eſt vl moueẽ:hʒ ſup.finẽ:ois eni actio vl paſſio finita ẽ: quare nec tpe ifiᵗᵒ põt ifiᵐ.a.b.ifiᵗᵒ moueri:⁊ ſic pʒ ↄclõ.

Quę Auer. cõ.67. ℭ Auer.aũt nobiſcũ vult q̃ Ariˢᵗᵒ remoueat dubõnẽ: poſſet eni dici ifiᵐ pati ab ifiᵗᵒ:nõ q̃dẽ tpe fiᵗᵒ:ſʒ tpe infinito:⁊ pbat Auerro.hãc dubitationem eſſe pbabilem: vñ inq̃t.⁊ h̃ qõ dixit hʒ ſufficientiã.i.pbabilẽ rõnẽ: q̃ñ cũ poſuerit patiẽs ifiᵐ;ↄtigit neceo:vt eiꝰ paſſio ſit infiⁿᵃ: nã ponere paſſuʒ ifiᵐ:⁊ paſſionẽ eiꝰ finitã vĩ iplicare ↄdictionẽ:eo eni ipſo q̃ paſſuʒ ẽ ifiᵐ:⁊ agẽs ifiᵐ,ſeq̃ẽ paſſionẽ eẽ ifinitã:⁊ ↄfirmãdo rõnẽ.inq̃t.⁊ dõʒ ẽ ab aliquo q̃ ponẽs h̃.i.ponẽs paſſuʒ ifiᵐ pati ab agẽte ifiᵗᵒ paſſiõe infinita:petit pñᵐ.i.vtitur ppõne p ſe nota:q̃ eſt q̃ſi pñᵐ:⁊ q̃ vtaẽ pñᵒ vel p ſe notis: pbat.q̃a nulla dña ẽ dicẽ q̃ paſ-

D ſuʒ ifiᵐ patiẽ paſſiõe fiⁿᵃ ab eo qõ ponereẽ illõ paſſuʒ finitũ:⁊ ſic iplicat ↄdictionem:q̃re rõnabiliẽ dubitari põt. huiꝰ dubitationis ponit Ariˢᵗᵒ ſol. vt vult Auer.reliq̃ patẽt.ℭ Aĩaduertendũ q̃ ex ipoſſi ſeq̃ẽ vtrũq̃ ↄdictoriorũ:poſito eni q̃ ſit paſſuʒ ifiᵐ,⁊ agẽs ifiᵐ: ſeq̃ẽ actionẽ eẽ ifinitã:⁊ h̃ ex pte agẽtis ⁊ patientis:⁊ ſeq̃tur paſſionẽ etiã eẽ finitam ex parte paſſiõis:q̃a ois paſſio vl actio ẽ finita inq̃ãtũ actio vel paſſio:⁊ ita vtrũq̃ ſeq̃tur.

ℭ Si igiẽ oẽ ſenſibile corpꝰ actiuã/aut paſſiuam/aut vtrãq̃ potentiaʒ habet:impoſſibile eſt corpus infinitũ ſenſibile eſſe.

Expoſitio. ℭ Scdõ cõmẽti expõnẽ huiuſq̃ Ariˢᵗᵒ ſumpſit ⁊ pbauit hãc ppõnẽ,nullũ corpꝰ ifiᵐ habʒ actiuã vl paſſiuam aut vtrãq̃ poᵗᵃᵐ:⁊ h̃ ẽ mior ⁊ vult q̃ nunc ponat maiorẽ.vʒ oẽ ſenſibile corpꝰ actiuã/aut paſſiuã/aut vtrãq̃ poᵗᵃᵐ hʒ: ⁊ ↄcludat ↄnẽ,vʒ q̃ ipoſe ẽ corpꝰ ifiᵐ ſenſibile eẽ.ℭ De

E inde Auer.exponit q̃d p ſenſibile corpꝰ itelligit.⁊ inq̃t.⁊ h̃ q̃dẽ ppõ ẽ q̃ oẽ corpꝰ nãle,aut eſt actiuũ/aut paſſiuũ/ aut vtrũq̃:⁊ ſic p corpus ſenſibile:nãle corpꝰ itelligit:⁊ dĩ corpꝰ ſenſibile (vt expoſitor inq̃t) ad dĩaʒ corpis mathematici:q̃a corpꝰ ſenſibile eſt nãle:qõ iq̃ñtũ hõ natũ eſt mouere ⁊ moueri:ſic igiẽ p ſenſibile corpꝰ itelligit naturale corpꝰ.poſtea Auer.ait ppõnẽ maiorẽ patere ſenſui.q̃a corpꝰ cęleſte vĩ agere in ea quę ſunt apõ nos. Alia aũt q̃ ſunt ſub ipſo cęlo:videnẽ agere ⁊ pati ĩſtĩ:q̃re patet oẽ corpꝰ ſenſibile eẽ/aut actiuũ/aut paſſiuuʒ/aut vtrũq̃. Deide ↄponit ſyllᵐ dicẽs.⁊ ↄponiẽ ſyllᵐ ſic in 2ᵃ figᵃ oẽ corpus aut eſt actiuũ/aut paſſiuũ/⁊ nullum corpꝰ ifiᵐ eſt actiuũ/aut paſſiuũ.igiẽ nullũ corpꝰ eſt ifiᵐ. Aliter p ſenſibile corpꝰ exponit Auer.⁊ inq̃t.⁊ itẽdit p ſenſibile:ſenſibile tactu.ℭ Sʒ ↄtra q̃a cęlũ eſt ſenſibile:qõ tñ nõ eſt tan-

F gibile. Rñdet Ariˢᵗᵒ loquutũ eẽ more antiquorũ:q̃ cęlũ ⁊ ſtellas poſuerunt tangibilia:quia ignea/vel calida:aut ignẽ:antiq̃ eni poſuerũt cęlũ ⁊ ſtellas ignes:vel miſtum igneũ:in q̃ pdñaẽ ignis.expoſitor aũt rectiꝰ p corpꝰ ſenſibile:nãle corpus itelligit:qõ dĩ ſenſibile ad dĩaʒ corporũ mathematicorũ:q̃ itelligibilia dicuntur. Inq̃t Ariˢᵗᵒ ſi igiẽ oẽ ſenſibile corpꝰ actiuã/aut paſſiuã/aut vtrãq̃ potentiaʒ habet. Hęc eſt maior ſubitellecta miori: iſert ↄnẽ,⁊ inq̃t.impoſe eſt corpus infinitũ ſenſibile eſſe.

ℭ At ṽo q̃cũq̃ ẽt corpa ſũt in loco:oia ſenſibilia ſũt.nõ g̃ corpꝰ vltra cęlũ ifinitũ erit. At ṽo neq̃ vſq̃ aliq̃d. Oĩno ergo ex̃ cęlũ nullũ corpꝰ erit. Nã ſi itelligibile q̃deʒ ſit:erit in loco:ex̃ eni ⁊ itus locũ ſignt. Quare erit ſenſibile. ſenſibile aũt nullũ eſt nõ in loco.

G

Expoſitio. ℭ Sʒ ↄdicta obijciet q̃ſpiã:q̃ vʒ deẽ ifiᵐ corpꝰ nõ q̃deʒ ſenſibile ſʒ itelligibile:nõ itra cęlũ:q̃ñ oẽ corpꝰ itra cęlũ eſt ſenſibile:⁊ ita poſſet dici eẽ corpus ifiᵐ itelligibile ex̃ cęlũ:vt antiq̃ poſuerũt vacuũ q̃dã. Obijcit huic cauillo Ariˢᵗᵒ:⁊ inq̃t. At ṽo q̃cũq̃ ẽt corpa ſũt in loco:oia ſenſibilia ſunt.ℭ Huiꝰ cãm pulchre expoſitor aſſignat,q̃a locꝰ nõ q̃riẽ niſi pp motũ/vt dĩ 5ᵒ phyſi.nõ aũt moueẽ niſi corpa ſenſibilia ⁊ nãlia:mathematica eni ex̃ motuʒ ſunt.pʒ igiẽ oẽ corpꝰ:qõ eſt in loco eẽ ſenſibile. Ex hac ppoſitiõe iſert.nõ g̃ corpꝰ vltra cęlum ifiᵐ erit:at ṽo neq̃ vſq̃ aliq̃d.i.neq̃ finitũ.q.d.pʒ g̃ oĩno ex̃ cęlũ nullũ eſſe corpꝰ. Hęc ↄ pʒ/q̃a nec finitũ/nec ifiᵐ eẽ põt:⁊ qõ nullũ horũ eẽ poſſit.pbat:nã ſi itelligibile q̃deʒ ſit:erit in loco: p regulã 4ⁱ phyſico.q̃ã ponit dicẽs.ex̃ eni ⁊ itus locũ ſignificãt. Ultra/ſeq̃tur illud eẽ ſenſibile:q̃ñ.ſup.oẽ cor-

H pus in loco eſt ſenſibile.⁊ q̃a q̃s poſſet dicẽ aliq̃õ corpus ſenſibile non eẽ in loco:vt dĩ de octauo cęlo:addit.ſenſibile aũt nullũ eſt non in loco. Quare cauillus nullus eſt. Sic igitur patet extra cęlum non poſſe eſſe corpus infinitum:imo nec finitum:vt rationes probant.

Quę Auer. cõmẽ.69. Auerroes ṽo in pñti cõmẽto p̃ ppõnit itentionẽ.⁊ inq̃t.cũ poſuit q̃ omne corpus/aut eſt actiuũ/aut paſſiuũ:⁊ h̃ ppõ eſt accepta a ſenſu:⁊ põt aliq̃s dicẽ q̃ corpꝰ ifiᵐ poſe eſt eẽ ex̃ mũdũ: ⁊ q̃ illõ neq̃ ſit agẽs/neq̃ patiẽs:pp h̃ vĩ mihi q̃ iducit hunc ſermonẽ poſt illã demõſtrationẽ:eſt igiẽ expõ Auer. q̃ Ariˢᵗᵒ velit remouere tacitã rñſionẽ rõnibꝰ tactis:q̃ ẽ q̃ lʒ nõ deẽ corpꝰ ifiᵐ ſenſibile itra mũdũ:daẽ illõ extra mũdum:h̃ pacto oẽs gręci/vt Alexãder/Themiſtius/⁊ Simpliciꝰ expoſuerũt. Sʒ circa modũ q̃ mõ remoueaẽ rñſio illa:nõ oẽs dicũt eodẽ mõ. Ideo Auerro.p̃ narrat expõnẽ Themiſtij.2ᵒ ibi,niſi itelligaẽ ↄponit ppriã:⁊ i narrãdo Themiſtij expõnẽ.p̃ recitat illã:deide cõfutat

I ipſaꝫ.❡ Themiſti⁹ igiẛ (vt Simpli. narrat) ex textu re
fellit mīſionē illā ꝑ tres ſylloſ. ꝑmus eſt/ oē corp⁹ qḋ eſt
in loco: eſt ſenſibile. Omne corp⁹ qḋ eſt extra celū/ eſt in
loco. igiẛ oē corpus qḋ eſt ex̄ celū eſt ſenſibile. Hui⁹ ſyl
logiſmi ſm Simpliciū poniẛ maior in textu. inq̄t enim.
Queçūqꝫ ēt corpora/ q̄ ſunt in loco: ſunt ſenſibilia. h eſt
maior. minor aūt nō poniẛ: ſꝫ illi⁹ pbatio. cū inq̄t. ex̄ eniꝫ
⁊ intus locū ſignificāt. Scḋs ſylls eſt nullū corp⁹ ſenſibi
le eſt īfinitū. Oē qḋ eſt extra celum eſt corpus ſenſibile.
igiẛ nullū corpus ex̄ celū eſt īfinitū. Minor eſt ꝫ primi
ſylli. maior ꝟo fuit ſupius demōſtrata per hūc 3ᵐ ſyllm
vꝫ omne corpus ſenſibile eſt actiuū/ aut paſſiuū/ nullum
corpus īfinitū eſt actiuū aut paſſiuū. igiẛ nullū infinituꝫ
eſt corpus ſenſibile. Ecce quō Themiſti⁹ ꝑ hos tres ſyl
logiſmos remouit mīſionē illā.❡ Deinde Auer. refellit
hāc expōnē: ⁊ ꝑmo reſumit qḋ ſm Themiſtiū habem⁹
K de his ſyllis: ⁊ inq̄t. Ipſe aūt Ariſ^{les} vī ſm hāc expōnem
non ꝑpalaſſe niſi duas ꝑpōnes: quarum altera eſt/ ꝙ oē
corpus qḋ eſt in loco: eſt ſenſibile: q̄ fuit maior ꝑmi ſylli:
⁊ nō manifeſtauit 2ᵃᵐ. vꝫ/ oē corpus extra mundū eſt in
loco: nec illaꝫ. vꝫ/ oē corpus ſenſibile eſt finitū. igitur ſm
hāc expōneꝫ de ſyllis clare habemus ꝑmā ꝑpōneꝫ ꝑmi
ſylli.❡ Deīde arguit ꝫ ipm: vbi debes ſcire ꝙ in trāſla
tionib⁹ Auerrois poniẛ h ꝑpō. Illic neqꝫ eſt loc⁹: obijcit
mō Auerroes ꝫ Themi. ⁊ inq̄t. ⁊ illa ꝑpoſitio nō hꝫ cō
munitatē in aliquo cū primis: q̄ dixit/ oē corpus qḋ eſt in
loco: ⁊ ſenſibile. q. d. illā ꝑpōnē nō hīe cōitatē. i. pertinē
tiam cum maiore ꝑmi ſyllogiſmi: quia nec eſt illi⁹ minor:
nec concluſio. igitur ponitur ſuperflue.❡ Deinde ponit
propriam expoſitionem: ⁊ vult ꝙ Ariſtoteles per ꝑpo
ſitionem illā que fuit maior ꝑmi ſyllogiſmi: intelligat ei⁹
conuerſam. vꝫ/ oē corpus ſenſibile eſt in loco: cui ſi adde
L tur illa ꝑpō extra celū nullus eſt locus: ꝯcludeẛ in 2ᵃ fi
gura ꝙ extra celaꝫ nō eſt corpus ſenſibile. vel aliter for
mat ſyllm. ⁊ inq̄t. Et cū huic ꝯiungeẛ ꝙ ſi extra mūdum
eſt corpus: ⁊ oē corpus eſt in loco: ꝯcludeẛ ꝙ ſi extra mū
duꝫ eſt corpus: eſt in loco: ⁊ ſic ſcḋs modus eſt ſylls hy
potheticus/ h pacto/ ſi eſt extra mūdum corp⁹ ſenſibile: ⁊
oē corpus ſenſibile eſt in loco: igiẛ extra mūdū eſt locus
aliq̄s/ deſtruiẛ ꝯñs: q̄ illic nō eſt aliq̄s locus: ⁊ ita ſequiẛ
nullū corpus eſſe illic: ⁊ hec vī ei⁹ itētio: ſic igiẛ illa ꝑpō
nullus locus eſt illic: pōt dupl'r ad ſyllm ꝑmuꝫ attinere:
vel vt minor: ⁊ tūc opꝫ itelligere maiorē ꝯuerſaꝫ: vel vt
deſtructio ꝯñtis: ⁊ ſic opꝫ cōponere ſyllm hypotheticū:
vt dcm̄ eſt.❡ Deinde Auer. aſſignat ſignū ꝙ Ariſ^{les} vo
luit maiorē ꝯuerſaꝫ: q̄ dubitat circa hāc rōnē/ que dubi
tatio nō hiet locū/ niſi intellexiſſet eius cōuerſam: h eſt
propter maioreꝫ que eſt/ omne corpus ſenſibile eſt in lo
M co: ⁊ ꝑpter maiorem hoc pacto cōuerſaꝫ Ariſtoteles du
bitat: q̄ poſſet obijci: q̄ illic eſt corpus ſpirituale: ⁊ non
eſt in loco. Ecce igitur quo modo hec dubitatio habꝫ hic
locū tenendo illaꝫ cōuerſam: ⁊ verba ei⁹ patēt.❡ Sim
plicius auctoritate Alexādri ait. hanc ꝑpoſitionem/ nul
lus locus eſt illic: poſſe eē demōſtratam: vt pꝫ/ q̄ oīs lo
cus eſt/ aut grauiuꝫ/ aut leuiū/ aut neutroꝝ corporum: cū
non ſint plura corpora: nec plura loca: nec plures mot⁹:
quare cum extra celaꝫ/ nec ſit graue/ nec leue/ nec neutrū:
iure nullus erit illic loc⁹: ⁊ poteſt (vt inquit Simplici⁹)
intelligi demonſtrari poſtea: vt videbitur. Hec Auerro.
Que vidē- Themiſtius/ ⁊ Simplicius.❡ Sed hec mihi videntur
tur auctorī ſuperflua. ꝑmo quia illa ꝑpoſitio/ nullus locus eſt illic:
non ponitur in codicib⁹ grecis: ⁊ ſic ratio Auerrois con
tra Themiſtiuꝫ nulla eſt. Secūdo quia ſi quis voluerit
reſoluere textum in ſyllogiſmos: reſoluetur non hoc pa
cto: vt Auerro. ait. ſed vt diximus nos.

❡ Eſt aūt etiā ſic logicalius eniti: neqꝫ enim N
circulo moueri pōt infinitum ſi eſt ſimilare:
quippe cū infiniti non ſit medium. id ꝟo qḋ
circulo moueẛ: circa mediū ferẛ. Preterea Preterea
etiaꝫ neqꝫ in rectuꝫ ferri pōt infinitū. oporte at ꝟo
bit eniꝫ alterū tm̄ eſſe locum infinitū: ad quē
ſm naturam mouebitur: ⁊ alterum tm̄: ad
quem preter naturam.

❡ Nūc ꝙ nō deẛ infinitū ꝑponit ꝓbare rōnibus logica Expoſitio
liorib⁹: ⁊ hoc inq̄t. Eſt aūt etiā ſic. i. per alias rōnes logi
calius eniti: ⁊ demōſtrare. Quo ꝟo ad ꝟba attinet/ ꝟbū
logicalius grece eſt logicoteron: latine rōnabilius: ſiue lo
gicalius: ⁊ dixit logicalius cōparatiue: ⁊ nō logice/ ad ſi
gnificādū ꝙ rōnes etiā ꝑme ſunt logice: ſed he: q̄s nunc
ponet: ſunt logicaliores: q̄tenus ſunt cōiores: q̄ ꝓcedūt O
per ꝑpoſitiones cōes tam īfinito mathematico: q̄ phy
ſico. ⁊ ꝑma ratio cōponitur ſic/ ſi infinitum eſſet: infinitū
moueretẛ: ſed īfinitū nō moueri pōt. igiẛ infinitū nō eſt.
ꝓbaẛ minor: q̄ ſi poſſet moueri: aut motu circulari: aut
motu recto. nō circulari: q̄ tūc īfiniti eēt dabile cētrum:
vel mediū: veluti celi daẛ centrū: qḋ eſt eius mediū: mō
infiniti nō daẛ mediū: vt relinq̄t clarū: ex eo q̄ non daẛ
circūferentia: q̄re īfinitū circulariter moueri nō pōt. nec
motu recto: q̄ ſiue moueẛ ſm nām: ſiue ꝑter nām: opor
tet dare duo loca: quoꝝ alter eēt: ad quē ꝑter nām ferẛ:
⁊ alter ad quē nā moueretẛ: vt in h libro eſt deductū: mō
infinitū nō pōt duo loca hīe diuerſa: q̄ totū occupat: pꝫ
igiẛ ꝙ ſi infinitū eſſet/ nec recto/ nec circulari motu mo
ueretẛ: ⁊ ita ipm eē eſt ipoſſe.❡ Quo ꝟo ad ꝟba attinet/
ait ſi eſt ſimilare: ⁊ grece dī homiomeron: nā vbi īfinitū
eēt diſſimilare: ⁊ ex diuerſis mixtū: eſſet alia rō: ꝑmo enī P
probat nō eē īfinitū ſimplex ſiue ſimilare: q̄ ex hoc pa
tet nō eē īfinitū mixtū/ ſiue diſſimilare: q̄ mixtū ex ſim
plicib⁹ ꝯſtat: vt fuit deductū ſupius.❡ Aīaduertēdū ꝙ
eiuſmodi rōnes dicanẛ logicaliores: vt expoſitor ait: q̄
ꝓcedūt per rōnes cōes īfinito/ ⁊ ſm rōnē phyſicā: ⁊ ſm
rōnem mathematicam: q̄ habere mediū ⁊ extrema vel
non habere competunt infinito vt eſt quid cōmune phy
ſico ⁊ mathematico infinito.

Et hec ſentit Auerroes dicēs. h eſt alia demr̄atio a Que Auer.
ꝑdictis ⁊ eſt logica. ſ. q̄ eſt ex veris ꝑpōni cō. 70.
bus/ ſꝫ non ꝑprijs. ſup. phyſico tm̄: ſed ēt mathematico. Oppīa du
❡ Sꝫ occurres hec rō ꝓcedit via mot⁹: q̄ eſt ꝑpria phy bitatio.
ſico: dici pōt ꝙ lꝫ ꝓcedat via motus: tn̄ reſoluiẛ ad me
diū cōe phyſico/ ⁊ mathematico: hīe enī mediū ⁊ circū
ferētiam: ⁊ nō hīe cōe eſt vtriuſqꝫ artifici.❡ Deīde Auer. Solutio.
ponit cōpēdiū rōnis Ariſ^{lis}. ⁊ inq̄t. ⁊ compēdiū rōnis ſue Q
eſt: q̄ ſi dareẛ corp⁹ īfinitū/ aut eēt circulare/ aut rectū: et
q̄lecūqꝫ dareẛ: eēt ipoſſe moueri: nā ſi eēt circulare infiᵐ:
nō hiet mediū/ circa qḋ ferreẛ: ⁊ ꝙ nō hiet medium: ꝓ
bat. aut q̄ oē hñs mediū hꝫ extrema: ⁊ ſup. īfinitū caret
extremis. igiẛ caret medio. Aut q̄ circa mediū reuoluiẛ
corp⁹ circulare: ⁊ ita circa aliq̄d finitū: mō oē qḋ circa fi
nitū reuoluiẛ: eſt finitū: q̄re ſi infiᵐ reuolueretẛ circa me
diū: ipm eēt finitū: ⁊ nō īfinitū: ⁊ addit ꝙ h 2ᵃ cā eſt ma
gis ꝑpꝛ. ſup. huic ſcīe: q̄ ꝑma: q̄ ꝑᵃ procedit ꝑ h q̄ caret
medio/ ⁊ extremis: ⁊ ita eſt cōis mathematico ⁊ phyſi
co. 2ᵃ ꝟo ꝑ h: q̄ caret medio circa qḋ reuoluitur: mō re
uolui circa mediū eſt ꝑpriuꝫ phyſico: ⁊ pꝫ ipm nō poſſe
eē circulare: qḋ ꝟo nec rectū. pbat. ⁊ inq̄t. Et ſi fuerit re
ctū ⁊ infinitū: neceſſe eſt vt loc⁹ in quo moueẛ: ſit maior
eo: ⁊ ita erit vnū īfinitū maius altero. S. ho ſi eēt rectū:
oportet hīc duo loca īfinita: alteꝝ in quo nāliter moue
retur: ⁊

A ref̄r:⁊ alterꝝ in quo vi moueretur:qd̕ eſt ipoſſe.❡ Ecce ꝙ
Auer. in his v̈bis fecit duas ꝯñtias:pͥma eſt ſi dareſ mo
bile iſinitū motu recto:alterꝝ iſinitū eēt altero maiꝰ:quā
ſic deduco:qa ex 6° phyſi.oē qd̕ moueſ ſemp ferſ in ſpa
tio maiori ſe:oē eniꝫ qd̕ moueſ prius ptranſit minus ſe:
poſtea eq̄le ſibi:⁊ demū maius ſe.dabiſ igiſ ſpatiū iſini
tū maiꝰ corpe illo iſinito.Scda ꝯñtia eſt/ſi eēt iſinitum
mobile motu recto/dareſ duo loca infinita:quoꝝ alter
eēt ex̄ alterꝝ:ꝯñs eſt falſuꝫ:qa ex quo illd̕ eſt iſinitum:to
tuꝫ occupat:⁊ ita vnus locꝰ nō pōt eē ex̄ aliū:ꝯñtiā dedu
co:qa ſi illud mouereſ nāľr ad vnū locū:poteſt moueri
violēter ad aliū locū oppoſitū:oē eni qd̕ nāliter moueſ:
pōt violēter moueri loquēdo in motibꝰ rectis.❡ Dein
de Auerroes ponēs dr̄āꝫ iter has duas rōnes:diſtinguit
de loco:⁊ vult ꝙ vno mō locꝰ accipiſ ꝓ loco in quo mo
ueſ:⁊ ſic eſt ſpatiū:in quo recta corpa feruntur:⁊ hoc pa
B cto ſumit locū pͥma rō. Nam ſi mobile recte dareſ:eſſet
ſpatiū dabile maiꝰ ipſo mobili:vt deductū fuit.Alio mō
accipiſ ꝓ loco in quē ferſ vel qeſcit mobile:⁊ ſic loquiſ
ſcda rō:vbi eni mobile recte dareſ:eſſent duo loca:alter
ad quē nā moueref.alter a quo moueref:⁊ ad quem re
diret violenter:⁊ ſic patent rationes.

❡ Preterea ſiue nā habeāt motuꝫ in rectuꝫ:
ſiue vi moueaſ:vtroqꝫ mō potētiaꝫ motri
cem infinitā eē oportebit. Nam que infinita
virtus eſt:iſiniti eſt.⁊ iſiniti infinita.q̄re ⁊ id
qd̕ mouet infinitū erit.ratio aūt eſt in his:q̄
de motu:ꝙ finitoꝝ non hꝫ infinitā potētiaꝫ:
C neqꝫ infinitoꝝ finitā. Si igiſ ſm nām ⁊ ꝑter
naturaꝫ moueri contingit:erunt duo infini
ta:⁊ qd̕ mouet ſic:⁊ qd̕ mouetur.

Expoſitio. ❡ Scdo arguit ꝙ iſinitum corpꝰ nō poſſit moueri motu
recto.⁊ inqͭ.Preterea ſiue iſinitū nā habeat motū i re
ctū:ſiue vi moueaſ.ſup.ſiue vtroqꝫ mō:vtroqꝫ mō po
tētiā motricē iſinitā eē oportebit.eſt igitur ꝯñtia.ſi aliqd̕
corpꝰ iſiᵐ moueref motu recto:opꝫ dare mouēs iſiᵐ/ſi
ue illd̕ nā/ſiue vi moueref.Deducit ꝯñtiā.⁊ inqͭ. Naꝫ q̄
infinita virtꝰ eſt:illa eſt corporis iſiniti:⁊ ecōtra corpis i
finiti virtꝰ mouēs eſt iſinita.ſic igiſ ꝯñtia pꝫ/ꝑ hoc:qa vir
tus iſinita nō mouet/niſi corpus iſiᵐ:⁊ corpꝰ iſiᵐ nō mo
ueſ niſi a virtute iſinita.Quare ſi dareſ mobile motu re
cto iſinitū:mouēs opꝫ eē iſiᵐ:⁊ remittit aūt ſe ad.7.li.phy
ſicoꝝ.⁊ inqͭ. Rō aūt eſt dicta in his q̄ de motu.videlꝫ in
7.phyſicoꝝ.vbi dcm̄ eſt ꝙ finitoꝝ nō eſt potētia infini
D ta:neqꝫ iſinitoꝝ finita.demū epilogat rōnem.⁊ inqͭ. Si
igiſ ſm nām ⁊ ꝑter nām ipm iſinitū moueri ꝯtigit:erūt
duo infinita.videlꝫ ⁊ ipm qd̕ mouet ſic motu recto:⁊ qd̕
moueſ:⁊ ita dabunſ duo iſinita:qd̕ relinqͭt tāq̄ ipoſſe.

Quę Auer. comē.71. Auerroes autē ꝓpter malas q̄s habebat
tranſlatiōes:aliter deducit
ꝯñtiā:eſt eni ꝯñtia:ſi dareſ corpꝰ mobile motu recto iſi
nito:dareſ duo iſinita in actu.ꝓbat ꝯñtiā:qa vbi dareſ
tale iſinitū mobile recte:hēt duos motꝰ/violētū videlꝫ
⁊ nālē:nā oē qd̕ vi moueſ:ſꝫ moueſ nāliter:⁊ ecōtra/oē
qd̕ nāliter moueſ:ſꝫ vi moueref:q̄re opꝫ hēe duo mo
uētia/alterꝝ a quo vi/⁊ alterꝝ a quo nā moueref.igiſ duo
infinita mouētia:corpus eni motū iſinitū nō moueſ niſi
a mouēte iſinito.Uerꝫ hec deductio pendet ex eiꝰ malis
tranſlationibꝰ.Simpliciꝰ eni deducit vt nos deduximꝰ.
❡ Ulterius Auerroes ponit dr̄āꝫ iter hāc rōnē:⁊ rōnē
proximā:⁊ ait in hac eē acceptā vnaꝫ ꝓpōnē declaratāꝫ
in phyſicis.videlꝫ ꝙ ipoſſe eſt corpus iſinitū hēe potētiā

finitā:qa intēdit ꝑ librū de motu/librū phyſicoꝝ.vbi de E
clarauit nō poſſe potētiam finitā reperiri in corpore iſi
nito:⁊ ſic vult ꝙ differētia ſit ex vſu ꝓpoſitionis ꝑdicte.
❡ Melius aūt Simpliciꝰ dicit/ꝙ iſte due rōnes diffe
runt:qa pͥma deducit ad hoc ipoſſibile ꝙ dareſ duo loca
infinita:quoꝝ alter eſſet extra alterꝝ. Hec autē ſecunda
deducit ꝙ dareſ duo corpora/quoꝝ vnuꝫ eēt extra aliū.
quare pͥma rō ꝓcedit ex pte locoꝝ.2ᵃ autē ex parte cor
poꝝ.Diciſ autē hec ſecunda rō logica:qa ꝓcedit ex cōi
proprietate iſiniti corporis qd̕.ſ.non habeat extra ſe aliū
corpus equale:⁊ hoc vī phyſico ⁊ mathematico cōmu
ne.❡ Sꝫ occurres qa non videſ impoſſe eſſe duo iſini Dubita.
ta alterius rōnis:quoꝝ alterū eſt corporeū:alterꝝ virtus
extra corpus:vt eſt deꝰ.❡ Pōt dici ꝙ impoſſe ad qd̕ de Solutio.
ducit eſt dari duo corpora infinita:vt dicit Simplicius:
qm̄ ſi daretur aliqd̕ corpus mobile motu recto iſinituꝫ:
illud nō poteſt moueri niſi ab alio corpore:oē enim cor
pus motuꝫ motu recto:moueſ a corpore:ſecus de circu F
lari:quare ſi corpus motū erit infinituꝫ:corpus mouens
erit infinitū:⁊ ita dabūtur:duo corpora iſinita:qd̕ eſt im
poſſibile.qa extra infinitum nihil eſt.

❡ Preterea mouēs infinitū qd eſt: Nam ſi
ipm qdem ſeipſuꝫ mouet:aiatum erit.Hoc
autē quonā modo infinitū aial eſſe pōt. Sin
autē quid aliud ſit ipſum mouens:duo erūt
infinita:⁊ mouens:⁊ motuꝫ forma atqꝫ po
tentia diuerſa.

❡ Sꝫ obijciet qſpiā dicēs corpus iſinituꝫ moueri motu Expoſitio.
recto a ſe:⁊ nō ab alio corpe extrinſeco:ceu aīai mouet ſe
a ſe:⁊ ſic nō ſeq̄reſ eſſe duo corpa infinita.Cōtra obijcit:
⁊ inqͭ. Preterea mouēs iſinitū qd eſt: Nā ſi ipm qdē ſe G
ipſum mouet:aiatū erit.hoc enim ꝓpriuꝫ eſt aiatiū:vt ſe
ipſis moueant.quare ſeq̄retur illud infinitum eē vnū ani
mal infinitū:qd̕ impoſſibile eſſe ait.hoc autē.ſup.infini
tum quō infinitum aial eſſe pōt/omne eni animal hꝫ de
terminatā figuram:⁊ determinatā ꝓportionem partiuꝫ
ad totū:q̄ infinito repugnāt:pꝫ igiſ dici nō poſſe iſinituꝫ
mouere ſe.Propterea repetit rōnē.⁊ inqͭ.Sin autē qd
aliud ſit ipm mouēs.ſup.ab ipſo iſinito moto:redibit rō
tacta.videlꝫ ꝙ duo erūt infinita.videlꝫ ⁊ mouēs corpꝰ:⁊
motū corpus diuerſa forma hoc eſt ſpecie: atqꝫ potētia:
ſpē qdem:qa mouens eſt actus/motum potētia: potētia
v̈o:qa mouēs eſt potētia actiua:motū v̈o paſſiua.❡ Ale Quę Alex. ⁊ Simpli.
xāder aūt(vt refert Simpliciꝰ)eodē mō exponit hunc
locū.Phs eniꝫ ꝓbauit nō eē infinitū corpus:qa dareſ
duo infinita.ideo poteſt dubitari:ꝙ non ſequiſ: niſi vbi
iſinitū poneretur inanimatū.Mō aduerſarius dicet da H
ri infinitū aiatum:qd̕ mouet ſe.Modo cōtra hoc arguit
Ariſtoteles.vt inqͭ Alexāder:ꝙ eo dato daretur aial iſi
nitū:⁊ Ariſtoteles nō oſtendit falſitatē ꝯñtis.❡ Sꝫ Ale
xander ⁊ Simplicius illā demonſtrant:pͥmo qa in libro
de anima demōſtratū eſt/omne aial eſſe figuratum:cuꝫ
animal ſit corpus phyſicū organicū:⁊ ita figuratum.Unī
in definitione ſic dicitur ꝙ eſt actus corporis phyſici or
ganici.Secūdo qa in omni aiali partes habent certā ꝓ
portionē:ita vt oculus ſit capite minor:⁊ oēs partes mi
nores toto.Ubi autē animal eēt iſinitū:partes nullā ha
berent ad totum rōnem/nec inter ſe:qa taꝫ caput q̄ ocu
lus eſſet infinitus.❡ Auerroes autē arguit ſtilo hypo Quę Auer. comē.72.
thetico hoc pacto.Cū oē qd̕ mouetur/ab aliquo moue
tur:q̄ritur an mouens eſt animatum:aut inanimatū.non
animatum:quia tunc eſſet animal infinitū.Si inanima
tum:erunt duo corpora infinita.videlꝫ mouens ⁊ motuꝫ

que differūt nā/ vt dcm̄ eſt .i. ſpecie. Et ſi nō differūt ſpe-
I cie: tūc ſeqtur aliud ipoſſe. vz ꝙ corpus mouēs ⁊ motum erūt eiuſdez ſpeciei: ⁊ h̄ ait: ⁊ intuebat ꝑ hoc aliud ipoſſe. vz ꝙ ſi natura alicuꝰ forme erit inata eē in corpore infinito: tūc nā forme erit eadez .i. eiuſdē ſpēi. q.d. ſi mouens ⁊ motū nō differūt ſpecie: forma coꝝ erit eiuſdē ſpeciei. Tenet ꝯña: qa diuerſitas formarū arguit diuerſitatez dimēſionū ⁊ materieꝝ: ⁊ igit̄ idētitas forme arguet idētitatē corpoꝝ: quare corpus mouēs ⁊ corpus motū ſi nō differūt ſpecie: erūt eiuſdē forme atqꝫ ſpeciei: pꝫ igit̄ (vt dicit) ꝙ ſi fuerit aial. ſup. erit mobile ꝑ ſe: ⁊ ecōtra ſi mobile per ſe: erit aial: ⁊ ꝓpterea ſubdit. ſi igit̄ fuerit rectū: ꝯtingeret vt ſit/ aut aiatum/ aut inanimatum: ⁊ ſi animatum: erit animal infinitū: ⁊ ſi inaiatū: ⁊ fuerit rectū: contingūt que dicta ſunt. vz vt ſint vel duo loca infinita: vel
K duo corpora ifinita: ⁊ ideo (vt ait) tacuit cōplures harū diuiſionum: ⁊ non collegit illas ad ſyllogiſmū hypothetictum diuiſiuū qa patet ſyllogiſmus de per ſe.

Nbū corpꝫ ſuppletū ē. ℂ Si aūt vniuerſum nō ſit ꝯtinuū: ſꝫ (vt Democritus dicit ac Leucippus) corꝑa vacuo ſint diſticta: vnū oīuz eē motū neceſſe ē. Nā figuris qdē diſtigui: nām autē ipſoꝝ vnā eē dicūt: queadmoduz ſi auꝝ vnūqdqꝫ ſeparatū eēt. hoꝝ autē (vt dicimꝰ) neceſſe eſt vnū eſſe motū. quo nāqꝫ vna gleba fert̄: eo ⁊ vniuerſa terra mouet̄: ⁊ totꝰ ignis atqꝫ ſcintilla eūdē ad locū ferunt̄. Quare ſi cūcta grauitatē

Fert̄ ē verbū additū. hn̄t: nullum corpus ſimpliciter leue erit. Si
L autē leuitatē: nullum graue erit.

Expoſitio. ℂ Quidā (vt Democritꝰ ⁊ Leucippus) ifinitū ꝯceſſerūt ſed nō cōtinuū: imo diſcretū ꝑ īterpōnē vacui: dixerunt eni atoma .i. indiuiſibilia corpora nō poſſe inicē ꝯiungi/ niſi vacuo mediāte. Obijcit igit̄ ꝫ hos/ ⁊ oſtēdit nō dari taliter infinitū: qa ſm̄ horum poſitionē: ſeqtur oīum eē vnū motum. Deducit ꝯſequētiā per dicta ab eis: qa voluerūt hec īdiuidua corpora īfinita eē diſtincta inicē ſolūmodo ꝑ figuras inquātū vnū coꝝ eſt pyramidale: aliō ſphericū: aliud cubicū: ⁊ id genusā dicūt oīum coꝝ eē vnam nāmꝫ: ⁊ per exemplū declarat qd̄ dixerat: ⁊ inquit. Queadmoduz ſi aurū vnūqdqꝫ ſeparatū eſſet. ſup. in plura ac infinita atoma aurea: hoꝝ aūt (vt dicimus) neceſſe eſt vnū eſſe motū. ſup. velut omniū illoꝝ corporum vna eſt natura: ⁊ hoc exēplo adhuc magis declarat. quo nāqꝫ vna gleba fert̄ eo ⁊ vniuerſa terra mouet̄: ⁊ totus ignis
M atqꝫ ſcintilla ad eūdē locū ferūtur: que rō docet omniū illoꝝ corpoꝝ eſſe eūdem motū: qa coꝝ oīum eadem eſt nā. Ideo ꝯcludit quare ſi cūcta grauitatē hn̄t: nullū corpus ſimplr̄ leue erit. Si aūt cūcta hn̄t leuitatē: nullū graue erit. nō igit̄ dat̄ infinitū diſcretū ꝑ ſolā vacui iterpoſitionē diſtictū: vt Democritꝰ ⁊ Leucippus dixerunt.

Que Auer. coī. 73. Auer. autez in pmi cōmēto ꝑ ponit cōtinuatio-nē. ⁊ ingt. Cūz declarauit ꝙ corpus infinitū ipoſſe eſt eē: hec fuit ꝫ. repetit rōnē ſūmatim. ⁊ inquit. Qm̄ ſi fuerit tale ifinitū: aut eſt ſimplex/ vt elm̄tuz: aut cōpoſitū vt mixtū: ⁊ declarauit ꝙ ſi fuerit mixtum: opꝫ dare ꝙ in eo ſit ſimplex aliqd̄ infinituz in magnitudine aut plura: vel ſpē ifinita: vel eadē ſpē: ⁊ nūero ifinita. Mixtū eni non pōt eſſe infinitū niſi vel qa vnū ſimplicium cōponētiū eſt infinitū: vel quia plura ſimplicia ſunt ifinita: ⁊ hoc vel qa ſunt ſpecie eadē: ⁊ numero ifinita: vel quia ſunt ſpecie infinita: aliter (vt ait) nullus modus eſſet propter quem compoſitum atqꝫ miſtum eſſet infinitum. ℂ Deinde addit quid velit nunc facere Ariſ. ⁊ inquit. Et quia aliquis poſſet dicere ꝙ poſſibile eſt cōpoſitum miſtū eſſe infinitū ex corporibꝰ finitis magnitudine/ finitiſqꝫ ſpēbus ꝙ ſint idiuidua ac nūero ifinita: vt corpora atoma: qͥ ponit Democritus: ille .n. poſuit h̄ corpora oīa eiuſdē nāe ac ſpēi. Sꝫ nūero infinitas. Immo ponit illa vacui interpoſitiōe diſticta: ideo icepit ꝫdicere
N
huic pōni. h̄ eſt ꝯtinuatio: ⁊ itētio. ℂ Deide ponit Auer. qualr̄ Ariſtoteles arguit ꝫ hos: ⁊ ꝑ ſi hec atoma ſola figꝰ differunt: igitur nō differūt ſpecie: tenet argumētū: qa differentia accidentalis ſola nō eſt ſpecifica. Ultra/ non differunt ſpecie. igit̄ ſunt eiuſdē ſpeciei: tenet ꝯña ex conſtātia ſubiecti. Hec eniꝫ ſpecie nō differūt ⁊ ſunt: igitur ſunt eiuſdem ſpeciei. Ultra/ igit̄ oīa hec ſunt eiuſdem motus ſpecie: ⁊ ita oīa vel erunt grauia vel leuia: quare ſolum vnū ſimplex corpus dareturita vt ſi illud ſit leue: graue
O
nō erit. ſi graue: nō erit leue. ℂ Deide Auerro. ꝑte illa ⁊ hoc qd̄ dixit. Intēdit reducere opionez hoꝝ ad ꝯdictionē/ vt Themiſtius ait: qa ex hac poſitiōe ſeqtur vnū elementuz ſpecie tm̄ eſſe: ⁊ plura elm̄ta ſpecie eſſe. Primuz valet: qa oīa hec ſunt eiuſdē nature ſm̄ eos. 2ᵐ Nō: quia tres ſunt motus ſpecie: ⁊ ita plura ſimplicia ſpē. Un̄ inquit. ⁊ hoc qd̄ dixit. vz plura eſſe elemēta: ⁊ nō ſequit̄ poſitionem: que dicit hec atoma eē ifinita: ſed ſequit̄ poſitionē Ariſtotelis q̄ dicit hec atoma eē elm̄ta totius idest mūdi: qa eni ſunt elm̄ta mūdi ſeqtur quatuor eē elm̄ta: ⁊ et quintū corpus. ⁊ ꝑpea exiſtimat̄ ꝙ nō ſeqtur ꝓprie coꝝ poſitionem: ſed magis illud qd̄ dcm̄ eſt: qa ſunt elm̄ta totius. habetur igitur vna pars ꝙ non tm̄ vnum ſit elm̄tū. ℂ Deinde oſtendit ex poſitiōe coꝝ: ꝙ vnū eſt elm̄tum. ⁊ inquit. ⁊ hoc ſcꝫ vnū eſſe elemētum ſequitur ex poſitione corum: que dicit illa atoma eſſe infinita numero: ſpe- P
cie eadē. Nam cūz fuerint infinita: nihil reperit̄ extra illa: nā extra infinitū nihil eſt: ⁊ qa differunt figura tm̄: ideo oīa ſunt eiuſdem ſpeciei: ⁊ ita omnia ſunt ſpecifice vnuꝫ elm̄tuꝫ: ⁊ ꝓpter hoc dixit Themiſtius in h̄ loco nō ſeq̄t̄ cōcluſio quā itēdebat ꝯcludere. vz ꝙ oīa atoma eſſent vnū elm̄tū: imo ſeqtur atomoꝝ naturā nō eē vnam: quia ex quo ſunt elementa mundi: oportet illa eſſe ad minus quinque. vz quatuor corruptibilia: ⁊ quintuꝫ corpus: patet igitur illos ſibi contradicere.

ℂ Preterea ſi grauitatē habent: aut leuitatē: ipſius vniuerſi erit aliqd/ aut vltimū/ aut mediū. Hoc aūt eſt ipoſſe: ipſo exñte ifinito.

ℂ Scdo arguit ꝫ eoſdē enthimematice. ⁊ ingt. Preterea ſi ſup. atoma corꝑa hn̄t grauitatē: ita vt oīa eſſent grauia: aut leuitatē: ita vt oīa eēnt leuia: ipſiꝰ vniuerſi ſup. ifiniti: cuiꝰ ſunt elm̄ta iterpoſitiōe vacui diſtincta: erit aligd aut vltimū. ſup. ſi illa oīa eēnt leuia: ad qd̄ mouerentur: oē eni leue mouet̄ ad vltiᵐ: qd̄ eſt celi ꝯcauū: aut erit mediū: ſi illa atoma oīa erūt grauia: ad qd̄ ipa mouerēt̄. deſtruit ꝯña dicēs. h̄ aūt eſt ipoſſe ipſo vniuerſo exiſtēte infinito: infiniti enim/ neqꝫ medium/ neqꝫ vltimuꝫ ſm̄ naturam dari poteſt. patet igitur atoma ipſa nec poſſe eſſe grauia omnia: nec leuia ſola. Expoſitio. Q

Preterea ⁊ ℂ Preterea oino vbi nō eſt mediuz aut vltimū: nullus erit latiōis locus corꝑibꝰ: hic qdē ſurſuꝫ: ille aūt deorſuꝫ. at hic ſi nō ſit: motus nō erit: neceſſe eſt enim moueri/ aut ꝑter naturam: aut ſm̄ naturam. hec autez definita ſunt proprijs alieniſqꝫ locis.

ℂ Sꝫ qa ꝓprima ratio erat magis ad hoiem: ideo ſimplr Expoſitio.

A oſtēdit vniuerſuȝ nō eē infinitum:q̄a vbi vniuerſuȝ eēt infinitum:illic nō eſſet mediuȝ:qḋ eſt grauiuȝ locus:nec vltimū:qḋ eſt leuium locus. Immo oīno ſeq̄tur vbi non eſt mediū:aut vltimū:nullus erit lationis locus corpori bus/hic q̄dē ſurſuȝ:ille aūt deorſum. at hic locus ſi ſuppl nullus ſit:mot⁹ nō erit:deducit:q̄a oē qḋ mouet̄:aut pter nām:aut ſm nām mouet̄. Hęc aūt ꝓprijs alienisq̄ꝫ locis deſcripta ſunt. nā ea mouent̄ nāq̄ ad ꝓpria loca ſe runt̄:ea mouent̄ pter nām:q̄ ad aliena loca mouent̄:pꝫ igit̄ ꝙ ſi vniuerſuȝ ſit īfinitū:in eo nec erit medium:nec vltimū. vbi nec mediū:nec vltimū:nullus erit loc⁹:vbi nullus locus:nullus erit motus:q̄a nec nālis q̄ eſt ad ꝓprium locū:nec pternālis:qui eſt ad alienū locū.¶ Quo vō ad vba attinet:debes ſcire ꝙ Ariſt.ꝓ ſupponit eē de ductū ad hoc ꝙ dato īfinito/nec eēt vltimū/nec mediū: ⁊ poſtea arguit vbi oīno nulluȝ hoꝝ ſit:nullū locum eēt

B nec motū. Hūc textum igit̄ ſic intellexerūt Alexāder:⁊ Simplici⁹.℄ Auerroes aūt reſoluit hos tex. in ſyllos ⁊

Quę Auer. cōmē. 74. vis p̄mi eſt in cameſtres ſic/oē corpus/aut graue/aut le ue eſt ꝯtentuȝ ab aliquo extrinſeco corpe:graue q̄dē/q̄a eſt in medio ꝯtinet̄ a leuibus. leue autē q̄a eſt in vltimo: cōtinet̄ a cęlo/īfinitū nō eſt ꝯtentū ab extriſeco corpore. igit̄ infinitum corp⁹/nec eſt graue/nec leue.℄ Scđo arguit Auer. ſi vniuerſuȝ eēt īfinitū:illius nullū eēt mediū: ⁊ ita nec circūferētia:⁊ ita nullus eēt illic locus:⁊ ita nec motus:cū oīs motus ſit ad locū. Uñ hęc ꝓpō corp⁹ infinitū eſt in loco:īplicat ꝯdictionē:q̄a ex p̄dicato infertur oppoſitū ſubiecti. ⁊ ex ſubto īfert̄ oppoſitū p̄dicati:⁊ pbat̄ in cōmento:nā ſi corpus īfinituȝ eſt in loco. ḡ loco circūſcribit̄:⁊ ita erit finitū:q̄re ex p̄dicato infert̄ oppoſitum ſubiecti:itē ſubtū īfert oppoſitū p̄dicati:nā ſeq̄tur eſt infinitū:igitur nullo circūſcribitur:⁊ ita non erit in loco. patet

C igitur propoſitionem hanc implicare ꝯdictionem.

℄ Pręterea ſi vbi pter nām manet aliquid: aut fert̄:neceſſe eſt cuiuſdaȝ alteri⁹ eē locum hūc ſm nām:qḋ q̄dēȝ ex inductiōe credibile eſt:neceſſe erit ꝓfecto nō oīa/aut grauitatē:

Hic vbuȝ additum. aut leuitatem habere:ſed alia quidem habere:alia autem non.

Expoſitio. ℄ Ultimo arguit:⁊ facit taleȝ ꝯitiam:ſi locus pternālis vni:eſt nālis alteri:ſeq̄tur nō oīa atoma eē leuia:aut oīa grauia:ſed q̄dā leuia:q̄daȝ grauia. Uñ inq̄t. Pręterea ſi vbi pter nām manet aliq̄d:aut fert̄ aliq̄d:neceſſe eſt cuiuſdā alteri⁹ eſſe locū hūc ſm nām:qḋ q̄dē ex īductione pꝫ:nā locus qui eſt leuib⁹ pternālis:eſt grauibus nālis:⁊ ecōtra:ſi inq̄ā ita eſt:neceſſe erit ꝓfecto nō oīa/aut gra

D uitatē/aut leuitatē hr̄e. Sed alia q̄dem hr̄e:alia aūt non hr̄e:vnde ſylls hypotheticus erit ſic:ſi erūt loca nālis et pternaturalis:corpora erūt nō eiuſdē naturę:ſed ſunt loca nālis ⁊ pternālis:q̄a leuia deorſuȝ videmus pternālr̄ ferri. grauia vō ſurſum violenter moueri. itēȝ videmus grauia deorſum natura ferri:leuia ſurſum:ſequitur non omnia eſſe eiuſdem ſpeciei.

℄ Uniuerſi quidē igitur corpus infinitū non eſſe:ex hiſce perſpicuum eſt.

Expoſitio. ℄ Ultimo epilogat:dicēs. vniuerſi q̄dem igit̄ corpus īfinitū nō eſſe. ſup. nec numero:nec magnitudie:ex hiſce ꝑ

Quę Auer. cōmen. 75. ſpicuum eſt. ſup. rōnibus nālib⁹:⁊ logicis.℄ Auer. autē aliter p̄cedentē textū itroducit:ait eni/videt̄ ꝙ ſmo iſte eſt ad affirmandū quaſdā ꝓpōnes:quas diximus aſt:accepit eni ꝙ omnis mot⁹:aut eſt a medio:aut ad mediuȝ: ⁊ aliq̄s poſſet dicere hoc eē veꝝ in motib⁹ nālib⁹:⁊ nō in accidentalib⁹ ſiue violētis. naȝ ſuperius ⁊ īferius eſt lo ca motus nālis:inferius q̄dē grauiū:ſuperius aūt leuiū:

E ⁊ ita ſeq̄tur ꝙ qui negat ſurſuȝ ⁊ deorſuȝ:negat mot⁹ naturales:non aūt pternāles:qua rōne dici poſſet īfinitum moueri motu pternāli:non aūt nāli:q̄a ad ipm eē ſequit̄ ſurſuȝ ⁊ deorſuȝ loca nō eſſe:⁊ ita ſeq̄tur nālē motū non eſſe:cū quo tñ ſtat eē motum violētū.℄ Obijcit autem huic cauillo Ariſt. ſm Auerroeȝ:q̄a oīs locus pternālis eſt naturalis:⁊ ecōuerſo oīs naturalis eſt pternālis:⁊ intelli ge reſpectu diuerſoꝝ:nam cęli ꝯcauū eſt locus grauib⁹ pternālis:leuibus aūt nālis. Mediū aūt eſt grauib⁹ nālis locus. leuib⁹ vō pternālis:quare ſi eēt corpus infinitū:illud moueri nō poſſet:q̄a nō motu nāli:q̄a nullus eſſet locus/aut ſurſum/aut deorſum:nec motu violēto:q̄a eſſet loc⁹ violēt⁹. igit̄ illemet eēt nālis:⁊ per ꝯñs eēt aut ſurſuȝ aut deorſuȝ. Hęc de īfinito ſcribit Ariſt. reliquuȝ

F eſt accedere ad q̄ōnē de vnitate ⁊ plu̇ate mūdoꝝ.

℄ Nūc aūt ⁊ cur plures cęli nō ſint:dicam⁹: hoc eni ꝯſiderāduȝ diximus eē:ſi q̄s de corporib⁹ vl̄r demōſtratuȝ eē nō arbitret̄ extra mūdū hunc nihil ipſoꝝ eſſe poſſe. Sed ſermonem dūtaxat dictū eſſe putet de his corporibus:q̄ indefinite ponuntur.

℄ Nūc vō an plures numero cęli ſiue mūdi ſint:vult aggredi:duę eni de mūdo ipo (vt dicebam⁹) eē p̄ñt q̄ōnes: Expoſitio ⁊ circa molem:an vȝ mole ſit īfinitus:⁊ circa numeruȝ: vtrū numero ſint ipſi mundi infiniti:quod nunc propoſuit agere:hoc enim in octaua ſumma pręſentis libri tractare propoſuit:vt dixit Auerroes. Sed videtur hęc q̄ſtio quaſi inutilis atq̄ꝫ ſuperflua:declarauit enim cęlum

G ſiue mundum omni ex parte eſſe mole finitum: extraq̄ꝫ cęlum nec eſſe vacuum nec plenum:hinc videtur ſeq̄ vnum tñ numero eſſe mundum:igitur pręſens octaua ſumma de mundorum numero videtur ſuperflua. Rñdet Ariſtoteles ꝙ ſermo dictus fortaſſe probauit extra mundum nullum eſſe corpus vacuum infinituȝ:⁊ ſic videtur ſermo ille ſolum locum habere de corporibus infinitis:at poteſt dici ꝙ lꝫ extra mundum non ſint corpora infinita:tamen ſunt alij mundi numero quidem infiniti:⁊ plures:mole vō finiti. vt dixit Anaximander Mileſius Thaletis diſcipulus:⁊ Anaximenis doctor. hic.n. innumeros mundos eē ſuaſit:⁊ ſic nunc de numero mūdorum aggredi non videt̄ ſuperfluum:cum ex determinatione quęſtionis dictę:adhuc non ſit quęſtio de numero mundorum ſoluta:quia cum illius quęſtionis ſolutione/ſtat qḋ p̄ñs. Inq̄t. Nūc aūt ⁊ cur plures cęli ſiue mūdi nō ſint:dicam⁹. Uranos.n. apđ gręcos nō tñ ꝓ mūdi pte:q̄ ē corp⁹ cęleſte/accipi ſolet:ſꝫ ēt ꝓ vniuerſo.¶ Quo vō ad vba gręca attinet vbū illḋ nūc:gręce δ' ὅτι qḋ lꝫ

H ſonet ad nos ꝓpea vl̄ quapp̄:in nr̄o ſmone ſonat vt trāſtuli:poſita itētiōe ſoluit q̄ōnē dictā de inutilitate p̄ñtis ſūmę. ⁊ inq̄t. Hoc.n. ꝯſiderādū dixim⁹ eē:ſi q̄s vl̄r de corporib⁹ demr̄atū eē nō arbitret̄ ex̄ mūdū hūc nihil ipſoꝝ eē poſſe:ſꝫ ſermonē dūtaxat dcm̄ eē putet de his corporibus:q̄ idefinite ad īmēſuȝ ponūt̄:⁊ ſic qḋ lꝫ ē vall̄ ſupponēdo ſolum eſſe ꝓbatum extra mūdum non eē aliquod corpus infinitum. quia adhuc reſtat quęſtio:ſi ſint plures extra hunc mundi mole finiti.

℄ Oia itaq̄ꝫ ⁊ vi ⁊ nā/⁊ manent ⁊ etiā mouētur. Quo q̄deȝ in loco nō vi manēt:in eū ſm nām ferunt̄:⁊ ad quē nō vi ferunt̄/in eo quoq̄ꝫ nā manent. Quo vō in loco vi manent:ad eū etiā vi ferunt̄:⁊ ad quē vi ferun-

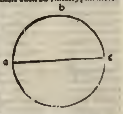
I tur:in eo quoqꝫ vi manẽt. Preterea ſi h̃ latio vi ineſt:ꝯ̃ria cõpetet ſm naturam.

Expoſitio. ❡ Nũc de ꝓpoſita intẽtione exequit̃:⁊ ſumit ſuppõnes: pma eſt oĩa mouent̃ ⁊ qeſcunt,⁊ vi ⁊ etiaꝫ nã mouentur ⁊ qeſcunt. Deide hãc ſuppõnem exponit.⁊ ingt. Quo qdeꝫ in loco nõ vi manẽt:in euꝫ mouent̃ ſm nãm:vt quia terra nõ vi manet in medio:ad mediũ nã fert̃.contra ẽt ad quẽ nõ vi ferunt̃:in eo quoqꝫ nã manent. Quo ꝟo in loco vi manent:in eũ ẽt vi ferunt̃:ad quẽ ẽt vi ferunt̃:in eo quoqꝫ vi manẽt:vt qa terra in ꝯcauo vi manet:in cõcauo vi fert̃.ꝯ̃ etiã qa in ꝯcauũ vi fert̃:in ꝯcauo ẽt vi manet. Hec eſt declãio pme ſuppõnis:nõ ſcda ſuppõ,vt iuniores putãt. Scda ſuppõ/cuicũqꝫ hec latio vi cõpetit:eidẽ latio illi ꝯ̃ria nã cõpetet:vt qa mot⁹ e medio terre vi cõpetit:idcirco mot⁹ ad mediuꝫ nã ſibi ꝯpetit.h̃ eſt 2ª ſuppõ. ❡ Auerro. ꝟo pmo quo ad ꝟba greca attinet vult Ariſt. ſumpſiſſe celũ ꝑ vniuerſo mundo:nam apud grecos vt dixim⁹ ꝟbũ/vranos(vt Ariſ. poſtea tex.cõ.96. dicet)ꝯſueuit ſumi trifariam:ꝑ vniuerſo mũdo:ꝑ nexu oĩum celoꝝ:ꝑ pmo mobili:qđ apđ peripateticos eſt orbis ſtelliferus. ❡ Quo ꝟo ad ordinẽ qõnũ vult qõnem de mũdoꝝ nũero eẽ poſt qõnẽ de finitate:cui⁹ ordis cãꝫ afferre vĩ ex eo qa ſcito ꝙ mũdus ſit mole finitus:mox ſurgit appetit⁹ ſcire an nũero ſit finit⁹ ⁊ vn⁹ tm̃: vbi.n.p nõ ſciret eẽ mole finitũ:h̃ qđ nõ emergeret:qa ſi eẽt infinit⁹ occupãs oẽm locũ veꝝ ⁊ poſem atqꝫ imaginariuꝫ/ procldubio:nõ eẽt neceſſe q̃rere de mundoꝝ nũero.igit̃ ſoluta qõne p⁹:emergit 2ª apud appetitũ rõnalẽ. ❡ Addit tñ ꝙ hec 2ª qđ eſt nobilior ⁊ difficilior pª.nobilior qdeꝫ rõne obti/qa imediate ducit ad vnitateꝫ pmi motoris.difficilior ꝟo p̃ ex pte modi pcedẽdi:nã pma qđ abſoluta fuit demr̃atiõe a priori.hec aũt demr̃atione a poſteriori. Scdo pmam abſoluit pluribus demõſtratiõib⁹.hãc ꝟo paucioꝛib⁹.eſt ẽt difficilior ex pte nr̃a:quia primã qõnẽ q̃ſi ſenſu terminamus.at ꝙ extra mundũ huc nõ ſit ali⁹ mũdus:nõ ſenſu cerni põt. Addit ſcdo oẽs has ſuppõnes eẽ ꝑ ſe notas ⁊ vti pncipijs ſenſilib⁹. h̃ ex cõmẽ. ❡ Sꝫ circa lr̃am emergit dubitatio:qa nõ vĩ veꝝ oĩa ⁊ moueri ⁊ qeſcere/⁊ violẽter ⁊ nãlr. pmo nõ de deo:q eſt de nũero oĩuꝫ. 2º non de corpib⁹:qa celi mouent̃ tm̃:⁊ nõ qeſcũt:⁊ ſi mouent̃:nõ violẽter moueri pñt. ❡ Dici põt ꝟbũ Ariſ. eẽ audiendum preſſeuꝫ de corporib⁹:⁊ nõ de oĩb⁹:ſed ſolũ infra orbẽ lunarẽ ꝯtẽtis. at ſi vis ipm fuſius itelligere:ſub diſtĩctiõe audiẽdũ eſt: vt placet Auerroi. ❡ Secũdo dubitant:qa motus terre ſupra hemiſpheriũ noſtrũ.videlicꝫ ab.a.per.b.in.c.eſt violentus glebe terre:contrarius autẽ ab ipſo.c.per.b. in.a.nõ eſſet nãlis.dici poteſt:vel ꝙ ille ab ipſo.c.per.b. in.a.nõ eſt illi cõtrarius:quia circulari non eſt circularis cõtrarius:aut ꝙ forte illi cõtrarius eſt rectus deorſum. Aut ſi eſt in orbe celi erit nõ naturalis terre ab ipſo motu totius celi. Uel ſi eſt infra globũ lune verbum Ariſ^tis eſt veꝝ in motibus ſimplicibus:qualis non eſſet ille terre ſupra illum hemiſpherium ſub luna.

K

Que Auer. com.76.

L

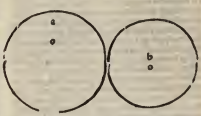
Dubi.pri.

M

Solutio.

2ª dubita⁹

❡ Si ad hoc itaqꝫ mediũ illinc vi terra fert̃: hinc illuc ſm nãm ferret̃:⁊ ſi hic terra nõ vi manet:etiam huc illinc ſane ipſa ferret̃:vn⁹ enĩ corporis vna eſt ſm nãm latio. N

O

Expoſitio. ❡ His ſumptis arguit pmo ſic/ſi plures eſſent mũdi:vt a.b.plures eẽnt terre: vt.o.o.deſtruat̃ ꝯñs:ſꝫ nõ poſſunt eſſe plures terre.igitur nec plures mundi.probatur minor:qa vbi eſſent plures terre:aut terra in hoc nr̃o mundo manet ſm naturam aut vi. Siquidem vi hic manebit:ad illuꝫ natura ferretur per ſuppoſitiones.igitur altera terra ſuperflua ac violẽta.at ſi hic ſm naturam manet:illa huc mouebit̃:⁊ illic violenter ſtabit:⁊ ita illa fruſtra ac ſuperflue eſſet. Inquit. Si ad hoc itaqꝫ medium illinc vi terra fertur:hinc illuc ſm naturam ferret̃ ⁊ ſic hec terra violenta hic/atqꝫ ſupflua:⁊ ſi hic terra non vi manet:ſed nãliter:etiã huc illinc ſane ipſa ferret̃:⁊ ſic ibi violenta eſſet/atqꝫ ſuperflua.igit̃ non pñt eẽ plures terre:⁊ ſic pꝫ minor:⁊ qa quis dicere poſſet terrã hinc illuc nã ferri:ꝯtra etiã illinc huc ferri nã:addit.vnius enĩ corporis vna eſt ſm naturã latio:⁊ ſic hi duo motus nõ poſſunt cõpetere vni nature.hic eſt intellectus verboꝝ Ariſtotelis:nõ vt iuniores intelligũt. ❡ Auer. aũt vult̃ ſyllogiſmo ſic ſi ſint plures mundi/⁊ terra vnius ad medium alterius moueẽ:tũc terra violẽter ferret̃ ad mediũ:⁊ nãliter recederet a medio. Hoc eſt ipoſſe.igitur ⁊ añcedẽs. Deducitur cõſequentia.nam terra vnius mouet̃ nãliter ad mediũ alterius cũ ſit vnius ſpeciei cũꝫ illa:⁊ ſic nãliter recederet a medio nr̃o:⁊ violenter accederet ad mediũ illud:qa violenter accederet ad ꝯcauũ celi:ꝑ qđ fert̃ in mediuꝫ illud:⁊ ſic violẽter accederet ad illud mediũ. Hec Auerroes.tamẽ probatio nr̃a eſt optima.

P

Que Auer. cõ.77.

❡ Preterea cũctos mũdos ex eiſdẽ corporibus ꝯſtare:que ſunt eiuſdem nature:neceſſe eſt.corpoꝝ etiã vnũquodqꝫ eãdẽ viꝫ habere rurſus neceſſe eſt.vt terrã ignẽ/⁊ ea q̃ inter hec ſunt. Naꝫ ſi ea que hic ⁊ illic ſũt:equiuoca ſunt:hoc eſt nõ eadem forma dicunt̃: vniuerſuꝫ ẽt:quẽ mũdum appellãt:equoce dicet̃.ꝑſpicuũ igit̃ ipſoꝝ aliud e medio:aliud ad medium aptum eſſe ſuapte natura ferri: quippe cũ ignis oĩs eiuſdẽ eſt ſpẽi:⁊ vnumquodqꝫ etiaꝫ ceterorum:veluti etiã he partes ignis que hoc in mũdo ſunt. Q

❡ Nõ hic nouã ⁊ 2^am affert Ariſ^tes rõnem(vt iuniores autumãt)ſed cauillũ aduerſus pmã refellit:põt enĩ pma ratio hunc in modũ cauillari:ꝙ nec terra illa ad hanc,nec hec ad illam vi aut nã fertur:qm̃ ſunt terre alterius ſpeciei:⁊ moueri ſuapte natura ad ſuũ mediũ apte. Obycit nunc Ariſtoteles. Qꝛ ſi ita eſſet:tunc corpora illa:ex qb⁹ Expoſitio.

A ille ↄſtaret mundus:⁊ corpora hęc:ex qb⁹ hic noſter cō
ſtat:alterius eēnt ſpēi:⁊ ita mūdi ipſi ēt alterius erūt ſpe
ciei:qđ eſt contra Anaximandrū ⁊ Democritū:q plures
eē mūdos ſatent̃ eiuſdē ſpeciei:vt ſub hoīe plures hoīes
numero. Primo ꝓponit veritatē rei ꝫ cauillū. Scđo illā
ꝓbat ducēs ad inopinabile.⁊ inqt. Pręterea cūctos mū-
dos ex eiſdē corporib⁹ ↄſtare:q̄ ſunt eiuſdē naturę:neċe
eſt:corpoꝝ ēt vnūquodq; eandē vim hr̃e rurſus neceſſe
eſt:vt oēs terrę/oēs ignes/⁊ oīa cętera hnt.eſt igit̃ ꝟitas
ꝙ illa ⁊ h corpa ſunt eiuſdē ſpēi.deide hac veritate ꝓpo
ſita:ꝓbat illam ducēdo ꝫ pōnem ⁊ ad inopinabile.⁊ in-
qt. Naꝫ ſi ea q̄ hic ⁊ illic ſunt:ęquoca ſunt:h eſt nō eadē
forma dicant̃:vniuerſuꝫ ēt:quē mūdū appellāt:ęquoce
dicet̃:qđ eſt ꝓter illoꝝ opīonē:⁊ ſic duxit ad inopinabi
le.hoc ↄfutato/epilogat veritatē dictā/⁊ vim rōnis reca
pitulare videt̃.perſpicuū igit̃ ipſoꝝ aliud e medio:
B aliud ad mediū aptuꝫ eſſe ſuapte nā ferri:qppe cum oīs
ignis cū omne igne eiuſdeꝫ eſt ſpēi:⁊ vnūqđq; ēt cętero-
ruꝫ cū ſuo ſimili:veluti etiam hę partes ignis quę hoc in
noſtro ſunt mundo ſunt eiuſdē ſpeciei:⁊ ſic cauillus nul-
lus:⁊ ratio dicta efficax.

¶ Inſuper ēt hęc ita ſeſe hr̃e neceſſario ĕ ijs ex
ſuppōnib⁹ pꝫ:quas de motibus prius dedi-
mus. Nā ⁊ mot⁹ ipſi finiti ſunt:⁊ vnūqđq;
elītoꝝ ꝑ vnūquēq; motuum dicitur.

Expoſitio. ¶ Cōfutauit cauillū ꝓbādo illa corpora ⁊ h eiuſdeꝫ eſſe
ſpēi ducēs ad inopinabile:nūc idem ꝓbat rōne ex dictis
ſuppōnib⁹ vigorata/hoc mō. Quot ſunt mot⁹ ſimplices
ſpecie:tot ēt corpora ſimplicia ſunt:⁊ eſſe pñt. Tres ſunt
tm̄ motus ſpē:ad mediū grauiū:e medio leuiū:circa me-
C diū corpoꝝ neq; grauiū neq; leuiū.igit̃ oīa corpora ſi-
ue mūdi ſint plures:ſiue vnus erūt ſpē tria:⁊ ita terra il-
la/⁊ h eiuſdē ſunt ſpēi:⁊ in cęteris idē.inqt. Inſup etiā h
ita ſeſe hr̃e neċio ijs ex ſuppōnib⁹ nunc pꝫ:q̄s de motib⁹
prius ad venādū qntuꝫ corpus dedimus. Naꝫ ⁊ motus
ipſi ſpē finiti ſunt:⁊ vnūqđq; elītoꝝ ꝑ vnūquēq; mo-
Quę Auer. tuuꝫ dr̃/atq; ſpēm ſortit̃:vt dicebat̃. ¶ Ambigeret ēt for-
cōmen.78. te iunior ergo Ariſt͠ arguere dꝫ demōſtratiõe:⁊ tñ ducit
ad inopiabile:⁊ ſic vr̃ dialectice diſputare. Innuit Auer-
roes ſolōnē dicēs:⁊ hęc ꝓpō non fuit manifeſta p ſe:ſed
acqrit̃ demr̃atiōe:⁊ ſic nō mō ex ↄceſſis:ſꝫ ēt ex demon
ſtratiōe pp qd demōſtrat̃:corpa nāq; ſiue vni⁹ ſint mū-
di:ſiue īfinitoꝝ oīa in tres nās diuidant̃ ꝓ numero triū
motuū:q ſpecie differūt.vꝫ e medio/ad medium/⁊ circa
mediū:⁊ ſic hāc rē ꝓbat demr̃atiōe ex ↄceſſiōe:⁊ demō-
ſtratiōe ſimplr̃:eſt aūt mediū.vt inqt.ob corpus cęleſte:
nā ſic deſinit̃ mediū:ꝙ eſt e quo lineę ductę ad circūfe-
D rētiā ſunt ęq̄les. Sphęricū eſt:eſt pp mediū:q̄ ſphęra
eſt circulus e cui⁹ medio ad circūferētiaꝫ oēs lineę ductę
ſunt ęq̄les.ecce ꝙ mediū ⁊ ſphęricū ſunt quodā mō ad
aliud:⁊ mutuo referant̃:⁊ ſic vnū pp aliō eſt. Dicit 3° ꝙ
eiuſmodi duę rōnes:qb⁹ vnitatē mūdi ꝓbat:dñt/q̄s p°
ex cōceſſis eſt ab aduerſarijs.2° ex neceſſarijs. Scđo p°
eſt notior:ſcđa efficacior:vex ſcđa virtute ac implicite ⁊
in p° ↄtinet̃ in ꝓmatī in calce text⁹ eā explicabit. Tu
ꝟo ex his potes ad formā reſpōdere.h Auer.ad dubita
Rō theo. tionē. ¶ Theologi ꝟo nr̃i ⁊ ſectę Auer.tenēt ꝙ de⁹ plu-
res pōt facere mūdos:⁊ nō mō plures:imo hūc quē fe-
cit augere in meli⁹:⁊ tūc ad rōnē Ariſto.rñdēt negando
terrā illi⁹ ad mediū nr̃m aut ecōtra moueri:q̄ terra nō
pro ſuī ipſi⁹ nā fert̃:ſed ꝑ ipſi⁹ opificis volūtate ⁊ ordie.
Nā vt eſt rei veritas/oē ens citra deū eſt ↄtīgēs:atq; ni-
hil neceſſarium ꝓter deum:qua ratione fit vt terra nō ne
ceſſario ad hoc vel illud feratur mediuꝫ:ſed ad illud:ad

qđ ipſam ferri de⁹ ꝓcōcipit:aut rōne ęterna ↄſtituit.hęc E
theologi ⁊ ſapide. ¶ Aduerſus hos Auer.non arguens: Quę Auer.
excuſat ſe aſſerens officium ⁊ onus cōtradicendi theolo ꝫ Theolo.
gis ↄuenire metaphyſico:cuius virtus eſt deſtruere ver-
ba ſophiſtaꝝ:vocat autem theologos ſophiſtas:quia te-
nent oppoſita principioꝝ ſcientię naturalis. Sed reue-
ra Auer.ignorans huius veritatis confutationem:in hęc
prorūpit. Tu ꝟo confutationes noſtras cōtra eum lege
in lib.deſtru° deſtru.quę lꝫ fuerint iuueniliter ⁊ minus
perite dictę:ſunt tñ acutę:⁊ inuentione plenę.

¶ Quare ſi mot⁹ ijdē ſunt:⁊ elīta ſint eadeꝫ
vbiq; neceſſe ē.ptes igit̃ terrę quęq; in alio
ſūt mūdo ad h mediū aptę erūt ferri.⁊ ignis
ēt q ibi eſt:ad h vltimū.at ipoſſe eſt. Nā ſi h
eueniet:ſurſuꝫ qdē terrā ſuo in mūdo:igneꝫ
ꝟo ad mediū ferri neceſſe eſt. Simili rōne ⁊ F
terraꝫ q̄ eſt hic/e medio ſm nām ferri/alteri⁹
mundi mediū petētē neceſſe eſt:ꝓpterea ꝙ
ipſi mundi iter ſe talē hñt poſituram.

¶ Ex his q̄ nūc dixit colligit ſuppōnem:qua cauillus eli- Expoſitio.
debat̃:⁊ inqt. Quare ſi motus eidē ſunt/⁊ eiuſdeꝫ ſpēi:⁊
tres:etiā elīta ſint eadeꝫ vbiq;:⁊ tria ſpē neceſſe eſt:hęc
eſt ſuppō:⁊ cauilli cōfutatio.deinde ſyllogiꝫat epilogan-
do dcīn ſyllm:lꝫ hic illū alia forma conficiat:tamē in re
vnus eſt:⁊ ſylls componit̃ ſic/quęcūq; ſunt eiuſdeꝫ ſpēi
cū elītis huius mundi:mouent̃ ad loca ad quę hęc mo-
uent̃:vt aliqua ad mediuꝫ huius:aliqua ad vltimū hui⁹
vtpote concauum huius:aliqua circa mediū huius. Sed
elemēta alterius mūdi pro nunc declarata ſunt vnius ⁊ G
eiuſdem ſpeciei cū elemētis huius.igit̃ mouentur ad lo-
ca:ad quę hęc elemēta mouent̃:vt aliq̄ ad mediuꝫ hui⁹/
aliqua ad vltimum huius:aliqua circa mediū hui⁹.hui⁹
rationis dat ex dictis concluſioneꝫ tm̄/⁊ inquit. Partes
igit̃ terrę:quęq; in alio ſunt mundo ad hoc mediū aptę
erunt ferri:⁊ partes ignis etiā:qui ibi eſt:ad hoc vltimuꝫ
ſunt aptę ferri.hęc eſt ſyllogiſmi cōcluſio. ¶ Deinde de-
ſtruit illam vt inferat oppoſitum antecedētis.⁊ inqt. At
impoſſibile eſt. Nam ſi hoc eueniet:ſurſum quidem ter-
ram ſuo in mundo:ignem ꝟo ad medium ferri neceſſe
eſt. Nam terra illa ad hoc noſtrum proficiſcens mediū:
ſurſum peteret.ignis ꝟo ad vltimum iſtius:deorſum ꝓ-
ficiſceretur.ſimili ratione ⁊ terram quę eſt hic e medio
ſm naturam ferri alterius mundi medium petentem ne
ceſſe eſt.propterea ꝙ ipſi mundi talem habent poſitu-
ram:vt conuexa eorum iuxta iaceant/hoc modo vt me-
dium vnius diſtet a medio alterius:ſic vt terra non poſ-
ſit ad medium alterius moueri quin recedat a ſui medio H
verſus extremuꝫ eius. ¶ Debes ſcire primo ꝙ ſyllogiſ- Qual' ſyll's
mus ad impoſſibile interdum eſt propter maiorem:in- ad impoſſe.
terdum propter minorem:interdum ꝓpter vtraſq;:ali-
quando ꝟo ob fundamentum e quo pręmiſſę per plura
intermedia proficiſcuntur.⁊ hoc modo eſt hic Ariſtote-
lis ſyllogiſmus:nā eius impoſſibile non eſt imediate ꝓ-
pter pręmiſſas:ſed ob fundamentuꝫ e quo pręmiſſę per
manus emergunt.videlicet q̄ plures ſunt mūdi ⁊ eiuſ-
dem ſpeciei. ¶ Secūdo debes ſcire ꝙ dicta ratio qua- Cauilli ad-
tuor modis poteſt cauillari:ꝓmo reſpondendo hęc ⁊ illa uerſus rō-
elemēta ſpē differre.qua rōne nō eſt neceſſe vt terra illa nē Ariſto.
ad hoc mediū vel h ad illō ferat̃. Scđo rñdēdo mediū
huius ⁊ mediū illi⁹ ſpē differre:quo ēt fit vt terra illa nō
ad hoc feratur medium:nec hęc ad illud. Tertio rñdē-
do media hęc naturali differētia differre:quę ſufficit vt

ipſe terre nõ moueant̃ indifferẽter:vt enim nãlis ↄtbio-
I pum locus eſt clima primũ:⁊ non quartũ:ſic quoq; me-
dium huius eſt nãlis locus iſtius terre:illud autez illius.
Quarto reſpõdẽdo hec media nimiũ diſtare:que inter
capedo cauſa eſt:vt illa/nec ad hoc mediũ:nec hec ad il-
lud ferat̃:hi ſunt oẽs cauilli:quoꝝ primũ Ariſt. hacten⁹
Que Auer. cõ.79. refellit:ceteros ꝯo ſuo loco refellemus.❡ Quo ꝯo ad
verba attinet Auerroes obſeruat ꝯbũ illud ſuum:quod
grece eſt οἰκεῖον. latine etiã ꝓpꝛio:q2 poſſet quiſpiã di-
cere cur Ariſt. dixit terram eſſe aptã moueri ſurſum in
ſuo mũdo:videt̃ eniz ꝙ incõgrue adiecit ſuo:q2 neuter
mũdus erit ſuus:quis ſit ipſa moueri apta ad quẽlibet.
Preterea.videt̃ vt ille e quo mouet̃ ſit ſuus:non hic ad
quẽ mouet̃:igit̃ male dixit ad ſuuz.ait Auerroes Ariſt.
nõ inepte adiecisse ſuũ:q2 cũ poſuerimus ipm ẽẽ de nã
K iſtius:iſte erit ſuus mũdus neceſſario:ita vt ambo habe-
ant̃ pro ꝓpꝛijs oĩbus:ſunt enĩ eiuſdẽ ſpẽi:ideo hic mun-
dus eſt terre illi⁹:⁊ ille terre iſtius:⁊ ſic illa terra põt di-
ci moueri illinc ad ſuũ ſi mouet̃ ad nr̃m mũdũ.Sz hec
ↄſideratio nõ hz locũ:ſi textus bene trãſferat̃:aliter enĩ
vt vidiſtis verbũ illud ſuũ ſonat:q̃ Auerroes intelligat.
❡ Ultra tñ Ariſt. rõnez ꝓbat Auerro.oẽs mundos ẽẽ
vnũ mundũ/pmo q2 ſi plures eſſent mũdi:tunc nõ ẽẽnt
ſurſum ⁊ deoꝛſum ſm nãm:ſed ſolũ ad nos:tenet ↄñtia:
q2 elemẽta mouerentur indifferẽter ad oẽm poſitionis
differẽtiã ſurſuz videlz ⁊ deoꝛſuz:igitur nullus loc⁹ erit
eis determinat⁹:⁊ ſic nec ſurſuz/nec deoꝛſum nãlia.Se-
cũdo principalr ſequeret̃ ꝙ nã elementoꝝ in motibus
ẽẽt vna:veluti eſt nã aĩalis:nam vt aĩal moueri põt ſm
oẽm poſitionis dñiaz:ſic quoq; elemẽta:⁊ tũc in mundo
L ipſo nõ inuenirent̃ dñie põnis nãles/niſi rõne habita ad
Dubitatio nos:ceu in colũna.h Auerroes.❡ Sz vltra hec põt ali-
quis cauillare fingẽdo ignẽ mundi noſtri ferri ſolum ad
Solutio. circũferẽtiã alteri⁹:⁊ nõ pagrare p cẽtrũ.❡ Dici põt ꝙ
ſiue valeat ſylls de igne:ſiue nõ:de ipſa terra eſt oĩno i-
poſſibilis.Preterea.ignis ille ſaltẽ ad mediuz alteri⁹ ac-
cedet ſm quid:q2 ſimul cũ terra ſui mũdi tranſibit cir-
cũferentiam:⁊ veniet ad orizõtem illius:⁊ ſic ſm qd ad
medium accedere videtur.Hec de ratione.

❡ Inſup etiã aut ponendũ nõ eſt coꝛpoꝛum
ſimpliciũ in celis pluribꝰ eãdẽ nãm eſſe:aut
ſi eãdem eſſe aſſeramus:mediũ ipm vnum:
atq; vltimũ vnũ facere neceſſe erit.Quo q-
dem abſurdo eueniente:vno plures ẽẽ mũ-
dos impoſſibile eſt.

Expoſitio. M ❡ Uidet̃ Ariſt.dcm̃ ſyllogiſmũ nunc hypothetice diuiſi-
ue ↄficere:qd nos aiaduertẽtes textũ trãſtulim⁹ copula-
tiue:vt vides:⁊ põt ſylls bifariã itelligi.vno mõ ad ver-
bũ:alio mõ ad ſenſuz magis.Ad ꝯbũ qdẽ ſic ↄponitur:
aut elĩta pluriũ illoꝝ mũdoꝝ ſũt eiuſdẽ ſpẽi:aut alteri⁹
ſpẽi:nõ alteri⁹.Tuz q2 eſt ꝑter illoꝝ opiõnẽ.Tũ q2 plu-
res q̃ tres ẽẽnt mot⁹ ſpẽs/vt dcm̃ fuit.Si ꝯo elĩta ſint
eiuſdẽ ſpẽi:opz dicere vnũ tñ ẽẽ mediũ:vnuz vlti⁹:ali-
ter terra aſcẽderet:ignis q3 dſcẽderet:q̊ qdẽ abſurdo cõ-
ceſſo:vno plures ẽẽ mũdos ipoſſe ẽ.h ad ꝯbũ.Ad ſenſũ
ꝯo ſylls erit:ſi plures ſũt mũdi aut erũt eccẽtrici:⁊ h i-
tẽdit p elĩta ẽẽ alteri⁹ nãe:aut ↄcẽtrici:non põt dici eos
ẽẽ eccẽtricos:q2 tũc terra aſcẽderet:⁊ ignis dſcẽderet vt
lõga oỽone fuit explicatũ.Si ꝯo ſũt ↄcẽtrici:erit vnum
dũz eoꝝ mediũ:⁊ vnũ ſilr vltimũ:quo qdẽ illato:ipoſſe
Que Auer. cõ.80. erit plures ẽẽ mũdos h ad ſenſuz.❡ Auer.ꝯo pñtez te-
xtũ ita itelligit:vt Ariſt. colligat ꝑmiſſas ⁊ ↄñẽ/oꝛdietq;
has inſimul/vt ↄſiderator recte iudicet circa eas:veluti

iudex ⁊ ſenſus:quoꝝ nullus de abſentib⁹ iudicat.Que i- N
terpꝛetatio nõ ↄuenit(vt mihi vr̃)ꝯbis Ariſt.:niſi foꝛtaſſe
ſuis trãſlatiõib⁹:de qb⁹ nihil ad me.❡ Ulterius in fine ꝓpõnes Ariſto.
cõmẽti colligit ꝓpõnes:in qb⁹ Ariſt.ſe firmauit:quaꝝ pͣ Prima.
eſt ptes mũdoꝝ necio ſunt eiuſdẽ ſpẽi .2ͣ eſt/ꝙ orizon Secũda.
ſiue vltimũ ⁊ mediũ ptiũ q̃ ſũt eiuſdẽ nãe eſt vnuz nuõ. Tertia.
3ͣ eſt/ꝙ cũ mediũ fuerit vnũ nuõ:⁊ vltimuz ſiue orizon
vn⁹ nuõ:mũdus erit vn⁹ nuõ.Ex his pñt ↄfici ſylli:pm⁹
partiũ mũdoꝝ eiuſdẽ ſpẽi mediũ eſt vnũ nũero:⁊ vlti⁹
eſt vnũ nũero p 2ᵃᵐ ꝓpõnẽ:ptes mũdoꝝ ſũt eiuſdẽ ſpe-
ciei:p primã ꝓpõnẽ.igit̃ ptiũ dũz mũdoꝝ eſt idez me-
diũ ⁊ vnũ orizon.Scd̃s ſylls:quoꝝcũq; vnũ eſt mediũ
⁊ vnũ orizon:vnus eſt mũdus:p ↄñez pͥmi ſylli.Diuz
mũdoꝝ ⁊ ptiũ illoꝝ vnũ eſt mediũ ⁊ vnus orizon p di-
ctũ ſyllm.igit̃ oẽs mũdi ſunt vnus numero mundus:hec
Auer.⁊ nõ iperite.❡ Quib⁹ ex dictis pz hãc ꝓpõnẽ plu- Qualꝫ ꝓpõ ẽ/plꝫs ſunt mundi.
res ſunt mũdi ẽẽ falſaz ipoſſez:q2 ex ipſa ſequuntur ↄdi-
ctoꝛia:ſeqtur enĩ pͥmo plures ſunt mũdi:igit̃ nõ vnus:⁊ ↄt O
ſeqtur mũdi ſunt plures:igit̃ vnus eſt mũdus.vt his ſyl-
logiſmis nũc pz.Dixi falſaz ipoſſem:q2 duplex eſt falſũ:
aut falſuz poſſibile:vt nauale bellũ eſt:h enĩ de inẽẽ fal-
ſuz eſt:ſz de poſſibili põt ẽẽ:⁊ ꝑꝑea hoc poſito in ẽẽ non
ſeqtur impoſſibile pͥmo ꝑloꝝ.Aut falſum impoſſibile
vt equum volare:nam ex ipſo poſito ſequunt̃ contradi-
ctoꝛia:⁊ huius generis eſt ꝓpoſitio illa.

❡ Enũtiare ꝯo aliã ſimpliciũ ẽẽ nãz/ſi min⁹
aut plus ꝓpꝛijs e locis ipſa diſtẽt:alienũ eſt
a rõne.Quid enĩ refert dicere vt tãta lõgitu-
dine an tãta diſtẽt?Tanto eniz differrẽt ra-
tione magis:quanto plus diſtant:foꝛmã ꝯo
eandem habent.

❡ Textus pñs poteſt intelligi vno modo:ꝙ qdã dixiſ- Expoſitio P
ſent hãc noſtrã terrã e terra illa ſpẽ diſtare:atq; in natu-
ra differre:quoniam locoꝛum intercapedine differũt:hi
enim ſunt qui differentiam rerum nãciſcuntur ex locoꝝ
diſtantijs:quod quidem mathematicoꝛum fuit poſitio:
qui aſſerũt Saturni ſtellaz ſpecie differre a ſtella vene-
ris loci differentia atq; diſtantia:vt etiam Auerro.nar-
rat in.12.metaphyſice.cõmen.44.Obijcit autem Ari
ſtoteles huic cauillo.⁊ inquit.Quid eniz refert dicere vt
tanta longitudine:an tanta diſtent:quaſi dicat.nihil quo
ad rerum eſſentias ac foꝛmas.Tãto eniz differrẽt rõne
ſiue motuũ ſupputatiõe mag:q̃to plus diſtãt:illõ.n.mo
bile:qd e lõgioꝛi loco mouet̃/veloci⁹ ferẽ.foꝛmã aũt eã-
dẽ hñt.h ẽ vna expõ.❡ Hec expõ nulla ẽ:lz ꝯbis mul- Cõfutatio.
tũ ↄſonet:pͦ q2 ex illa nihil fruct⁹ habemus plus vſq̃ an-
tea dicta ſũt. 2ͦ q2 iã cauillus h ↄfutat⁹ eſt/ex eo q2 tñ
tres ſũt mot⁹ ſpẽ. 3ͦ q2 añ Ariſt.nullus hãc rõnẽ attulit: Q
q2 oẽs fatebant̃ mũdos ſiles.❡ Melius dici põt ꝙ ca- Alia expõ.
uillus ſit terrã hãc nõ ferri illũ in mediũ:nec illã h in no
ſtrũ locoꝝ nimia itercapedie:cui obijcit Ariſt.locoꝝ iter
capedinẽ nõ auferre motũ:imo augere motũ:q2 veloci⁹
ferẽ mobile diſtãs:q̃ ꝓximũ:vt ſenſus docet.Qui cauil-
lus fuit q̃rt⁹ vt textib⁹ ꝓximis enumerauim⁹.Jnqt.Enũ
tiare ꝯo aliã ſimpliciũ.ſup.illi⁹ mũdi ẽẽ nãm:ita vt non
moueãt̃ in mediũ nr̃m:ſi minus aut plus ꝓpꝛijs e locis
ipſa diſtẽt:alienũ eſt a rõne.eſt igit̃ ſenſus/qd diſſonũ eſt
rõni dicere ea coꝛpa nõ hr̃e nãm vt ferant̃ mõ q̃ nr̃a fe-
runt̃ ad medium nr̃m locoꝝ itcruallo nimio:⁊ hoc pro-
bat.Quid.n.refert dicere vt tãta longitudie:an tanta di-
ſtent.Tanto enĩ differt rõne magis/hoc eſt motuũ velo
citate ⁊ ſupputatione:quanto plus diſtãt.foꝛmã ꝯo eãdẽ
hñt:⁊ ſic miſſio nulla fuit:⁊ h expõ mihi placet:pͥma enĩ

A ſcipſa refellit:nemo enī dubitat vnā glebā terrę poſitaʒ in cōcauo noſtri mūdi:⁊ aliam in centro euſdeʒ ſpecie nō differre:⁊ ſic eſt facilis cōfutationis:⁊ nō Ariſ dignā.

Que Auer. cōmē. 8z. **Auerroes** vō vī quaſi aliter exponere. Ariſtoteles enī cōtra antiquos intulit/ſi plures ſunt mundi tūc vnū ſimplex: vt terra moueret̄ duobus motib⁹ ɔtrarijs videlʒ ſurſuʒ ⁊ deorſuʒ.eſt igit̄ cauillus apud Auerroeʒ pmo negādo ɔſequētiā:qꝛ illa terra ſuū in mediū tātū fertur:nō aūt in nr̄ʒ:qꝛ ſuo medio ppior eſt:noſtro vō remotior.Scḋo/qꝛ nō eſt icōueniens vnā terrā ſpecie/nō numero moueri motibus ɔrijs:ſi ſit cōpoſita:⁊ nō ſimplex:vt in ɒpoſito:nā terra eſt cōpoſita ex nā terrę ⁊ appropinquatione ſuo medio:⁊ ſic hęc ⁊ illa vident̄ quaſi cōpoſitione ⁊ ſpecie differre:hi ſunt cauilli vt vult ipſe.qbus Ariſtoteles obijcit:qꝛ motus non

B differūt ſpecie:niſi qꝛ corpa differūt nā ⁊ ſpecie eēntiali: quo mō nō eſt in ɒpoſito:nā illę terrę differunt cōpōne accidētali:qꝛ ſiue ɒpinqtas ⁊ remotio ſint relōnes:ſiue dimēſiones:ſemp ſunt accidētia:⁊ ſic accidētali dr̄ia differūt veluti hęc ⁊ illa gleba.Hęc Auerroes.Que qūtum

Dubi. Auc. verbis ɔueniant.Tu diiudica.❡ Sed dubitabis fortaſ

Sol. ſe vtrū ɒpinqtas ⁊ remotio varient motuum ſpēm:cui Auerroes rn̄det:⁊ inquit.⁊ debes ſcire ꝙ appropinquatio ⁊ remotio nō faciant dr̄iaʒ niſi in motib⁹ reꝝ:quarū mouens eſt extrinſecū ſm̄ appropinquationē ⁊ remotioneʒ a mouente.In qbus verbis talē innuit diſtinctioneʒ ꝙ motus duob⁹ modis fiunt aut ab intrinſeco:aut ab extrinſeco.Mouet̄ qdē terra ad mediū a motore intrinſeco vtpote a forma.Ferrū vō a magnete attractiōe.Tūc in tali motu attractione ɒpinqtas motoris ⁊ diſtātia variant motuū ſpēʒ.Nā magnes ɒpior ferro ſurſuʒ collocatus motū efficit ferri ſurſuʒ.Si ɒpior ſit ferro deor

C ſuʒ:efficit motū deorſuʒ:mō hi motus differūt ſpecie:at in motu terrę talis motuū dr̄ia eſſe nō pōt:vt pſpicuum

Que Auer. cōtra anti. eſt oīb⁹.❡ Ex his Auerroes īfert ɔtra antiquos ⁊ bn̄ ꝙ elemēta nō mouent̄ ab extrinſeco:ſed ab intrinſeco:hoc ſyllogiȥat ſic/oīs mot⁹ ab extrinſeco variat̄ ſpecie/appropinquatione/⁊ diſtantia/a ſuo motore.Sed mot⁹ elemētorū nō variant̄ ſpecie/appropinquatione/⁊ remotione.

Replica. igit̄ non ſunt ab extrinſeco.❡ Sed adhuc ambiges:qꝛ terrā moueri a ſe vī per ſe notū:qꝛ nām eſſe pn̄m motus ⁊ quietis eſt ꝑ ſe notū.igit̄ male ɒbauit illā Ariſtoteles.

Sol. ❡ Pro rn̄ſione debes ſcire ꝙ de motu terrę fuerūt varię apud antiquos poſitiones:⁊ ꝑ mō duę:vna dixit terram moueri attractione:quę fit a maiori pte ei⁹:quo modo mouet̄ gleba e ɔcauo ad totā hanc noſtrā molē.Alia dixit terrā moueri a motu cęli:qꝛ imaginant̄ terrā fuiſſe ſil' cū cęlo factā:⁊ ſic cū cęlo in orbeʒ cepit moueri:qꝛ vō de nā motus orbicularis eſt pellere ad mediū:hac rōne in mediū terra pulſa fuit.Tunc ad dubitationē dici pōt Ariſtotelē ɒbaſſe terrā moueri ab intrinſeco nō qdē de

D monſtratione ſimplr̄:ſed ad antiquos qui hoc ꝑ ſe notū nō itelligebāt.❡ Tamen Auerroes aliquātulū e textus

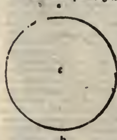
Nō terra nō moueat̄ attractiōe. limitibus euagās ɒbat terrā nō moueri attractione quę fit a tota terra:pmo qꝛ tūc gleba moueret̄ ad totā terrā: vbicūqʒ illa eſſet:qđ eſt contra ſenſuʒ.Scḋo qꝛ mot⁹ glebę eſſet vti motus ferri ad magnetē:qđ eſt impoſſibile: qꝛ moueret̄ motib⁹ ɔrijs:qb⁹ ɔcludit terrā nec moueri attractione facta a loco:nec attractione facta a tota terra.

Nō nec attractiōe:nec expulſiōe. Itēqʒ nec expulſione facta a motu cęli:vel alterius non qdē ab attractione:qꝛ hoc eſt fere per ſe notū atqʒ pmis pncipijs propinquū:qđ tunc pʒ:cū cauſę attractionis patent.Scḋo qꝛ Ariſtoteles vbiqʒ fugit res qb⁹ exiſtimat̄

Nō nō attra. Nō ſ expul. elementa moueri attractione.Non expulſione vō:quia impoſſe eſt inuenire corpus nāle:cui⁹ motus nō ſit nālis ab intrinſeco:dr̄ enī nāle a nā/⁊ nā eſt pn̄m motus.Scḋo/ qꝛ motus elemētoꝝ eſt per ſe.igit̄ nō ab extrinſeco.Hęc Auerroes digrediēdo.❡ Sed circa literā emergit bona

E

Dubi. in lfa. difficultas.nā totū Ariſtotelis ipoſſe eſt:ꝙ datis plurib⁹ mundis:tūc idē corpus ſpecie accederet ad ɒpriū locū: ⁊ recederet:⁊ ſic motibus ɔrijs videt̄ moueri.Nō hoc vī neceſſariū:nam quando ignis e medio noſtri mundi

ad ɔcauū.a.fert̄:recedit ipſe.a.ɔcauo.b.nā recedendo ab ipſo.c.cētro:recedit ab ipſo.b.cōcauo cęli.igit̄ accedit ad ſuū locū:⁊ recedit ab illo:⁊ ita vī ipſe cōtrarijs motib⁹

Sol. ferri.Dici pōt ꝙ Ariſtoteles hʒ pro ipoſſi

F vt ideʒ corpus numero nāliter accedat ad ſuuʒ totalē locū:⁊ recedat ab eodeʒ totali loco.at ꝙ accedat ⁊ recedat ſm̄ diuerſas loci partes:non eſt impoſſibile Ariſtotelis.Hęc de rōne Ariſtotelis.

❡ At vō aliquē eſſe ipſorū motū neceſſe eſt: pſpicuū enim eſt ipſa moueri.Sʒ vtrum ne oīa ēt ɔtria vī moueri dicemus:ꝰ An qđ oīno moueri aptū nō eſt:id vī moueri ipoſſe eſt.

Expoſitio. ❡ Prima ſuppoſitio fuit ꝙ oīa corpora mouentur ⁊ qeſcunt/⁊ quę mouent̄ vī ⁊ nāliter mouent̄:⁊ quę etiā quie

G ſcunt vī ⁊ naturalr̄ qeſcunt.Mouet itaqʒ nūc dubitationem contra hāc ſuppoſitionē:⁊ ait ea vniuerſalr̄ moueri nemo dubitat:qꝛ perſpicuū eſt ꝑ ſe:ſed hęc eſt dubitatio vtrū oīa illa etiam ſi ſint inter ſe cōtraria dicant̄ vī moueri:⁊ hoc inquit.At vō aliquē eſſe ipſorū motuʒ nālem neceſſe eſt:perſpicuū enīʒ eſt ipſa moueri per ſe:⁊ ita ſuppoſitio quo ad primā partē eſt perſpicua:quo vō ad ſecundā inquit.omnia ne igitur etiaʒ contraria vī moueri dicemus.Hęc eſt dubitatio:nemo enim ambigit ea naturali moueri motu:ſed dubitatio eſt:vtrū moueri poſſint omnia vī:ſumpſit enim omnia moueri ⁊ vī ⁊ naturaliter.❡ Soluit ⁊ inquit.an qđ omnino moueri aptum non eſt:id vī moueri impoſſibile eſt:⁊ per hoc vult habere econtra ꝙ omne id qđ eſt aptuʒ moueri hoc eſt qđ eſt naturalr̄ mobile:eſt vī mobile:⁊ ſic ſi nō eſt naturaliter mobile:nō eſt vī mobile:⁊ ſi eſt nālr̄ mobile eſt vī mobile:⁊ tu itellige in his iferiorib⁹:q̄ ɒprie nālr̄ ſūt apta moueri:nā cęlū nālitate ęquoca dī nālr̄ mobile vt dictū eſt.

❡ Nunqđ igit̄ ſi eſt aliqs motus ſm̄ nām/coruʒ quę eiuſdem ſunt ſpeciei:neceſſe ēt ſit vt vnūqđqʒ coꝝ ad vnū numero locū moueatur.veluti ad hoc mediū/atqʒ ad h̄ vltimuʒ:ꝰ

H An ſi ad eadē ſpecie:plura aūt numero(propterea qꝛ ⁊ ſingula plura qdē ſunt:ſpecie vō nō differūt)nō huic qdē partiū tale:huic aūt non tale:ſed ſilr̄ oibus idē accōmodabit̄:eaſdem enim ſpecie omnes eſſe conſtat:numero autem quāuis e quauis differre.

Expoſitio. ❡ Conſequēter mouet aliā dubitationē/vt aliū ɔtra rōnē dictā refellat cauillū.⁊ eſt vtrū ptes ſiue corpora eiuſdē ſpeciei:ſi mouentur:debeant moueri ad eundem locum

I numero: vt oēs terrę ad idē nūero mediuꝫ: oēs ignes ad idē numero ɔcauū. eſt aūt hęc dubitatio rōnalis: q2 dici pōt ad rōnē illā terrā numero ſuū in locū numero ferri: hāc in ſuū: q2 dn̄ia nālis locoꝝ atq3 numeralis ſufficit: vt quęlꝫ ad ſuū ferat̃. Rn̄det per ſyll'm hypotheticū ſic/ſi oia mouent̃ ad eadē ſpecie loca: plura tn̄ nūō: oia mouē tur ad eadē numero: vt oēs terrę ad idē nūo mediū. oēs ignes ad idē nūo ɔcauū. ɔn̄tia pbat̃: q2 ſingulę terrę nu mero differūt: ⁊ nō ſpecie: ꝑpterea oēs idē nūo intēdūt. Inquit. an ſi ad eadē ſpe loca: plura aūt nūo ſupple ferā tur (ꝑpterea ꝙ ⁊ ſingula vt ſingulę terrę plura qdē ſunt nūo: ſpecie vō nō differūt) nō huic qdē ꝑtiū tale mediū: huic aūt nō tale: ſꝫ ſilr oib⁹ idē nūo mediū accōmodabi tur. Addit ne qs dicat illa ſpecie ⁊ nūo differre: eadē eni ſpecie oēs illas ꝑtes eſſe cōſtat apud oēs illos: numero vō quāuis e quauis differre. Quarū oium eſt ideꝫ nūo

Quę Auer. cō. 82. ⁊ 83. locus. ❡ Auerroes quo ad hoc ꝙ Ariſtoteles duas mo ueat qōnes: ſapide ſentit. Sꝫ peccat ꝑmo q2 vult Ariſto telē quęrere ꝑmo vtruꝫ oē corpus nāle habeat motū na

K turalē: vel violentum: hoc eniꝫ verbis gręcis nullatenus cōuenit: vt oib⁹ pꝫ. Scđo peccat: q2 vult Ariſtotelē mo uere ſcđaꝫ qōnē ibi. ſi aūt aliqd: ⁊ vt ſoluat̃ textu illo di co aūt hoc. Iaꝫ patuit in noſtris trāſlationib⁹ nō eſſe vt ingt. ꝑpterea in expōnib⁹ hui⁹ viri nō multū cōſiderē: nec dicerē nunc Auerroem habuiſſe aiaꝫ tum Ariſtote lis: ſi daret̃ ingreſſus/⁊ regreſſus aiarū: vt in molliori ęta te prędicere ſolebā. haurio eniꝫ nūc aquā ex ꝑprio fon te: ⁊ nō ſuppetias peto alienas. Tu vō intende noſtras expoſitiones/magis ꝙ̄ illas Auerrois: ſūt eniꝫ aut magni Simplicij/aut diui Alexandri plerūq3/aut ex alijs gręcis peritioribus. nec cōfidas tranſlationib⁹ veterib⁹: ſūt enim adeo verbū obſeruātes: vt nuſibi fere ſenſuꝫ ſer uent: plerūq3 enim qui verbis partiliter addicuntur/a ſenſu milies recedunt.

L ❡ Hoc aūt ideo dico: q2 ſi ꝑtes quę hic ſunt: ⁊ ꝑtes quę ſunt in altero mūdo inter ſe ſilr ſe habent: etiā ea quę hinc eſt ſumpta nullā dif ferentiā ad eaꝝ partiū vllā hꝫ: quę in alio eſt quopiā mundo magis ꝙ̄ ad eaꝝ aliquā quę in hoc eſt: imo eodem ſunt modo quippe cū inter ſe ſpecie non differant.

Expoſitio. ❡ Solutionē datā nūc exponit: ⁊ ſyllogiçat illā ſic/vt ps terrę ad ptē terrę eiuſdē mundi: ita tota terra vnius ad totā terrā alteri⁹. Sed vna ps mouet̃ ad eundē locū nu

M mero cū qualibet parte. igit̃ tota ad eundē numero mo uebit̃ cuꝫ tota. Ingt. hoc aūt ideo dico: q2 ſi ꝑtes quę hic ſunt: ⁊ ꝑtes quę ſunt in altero mūdo inter ſe ſilr ſe habēt: vt ſupple oēs in vnū numero locū ferant̃. vt oēs hui⁹ ad vnū numero locū huius. oēs illius ad vnū numero locū illius: etiā ea ps quę hinc eſt ſumpta nullā dn̄iaꝫ ad earū partiū vllaꝫ hꝫ: quę in alio eſt quopiaꝫ mundo magis ꝙ̄ ad earū aliquā: quę in hoc eſt. Immo eodē ſūt mō: qppe cū inter ſe ſpecie nō differūt: ⁊ ſic recte dictū eſt oēs ter ras vnū numero locū intendere/atq3 ad vnuꝫ tn̄ profi

Quę Auer. cō. 84. ciſci. ❡ Auerroes aūt credit Ariſtotelē pręſenti in textu ſoluiſſe ſcđaꝫ qōnē: qđ nō credo: nā Ariſtoteles vbū illō gręce λέγω δὲ qđ latine ſonat dico autē: ſemp additcuꝫ aliqd obſcurū vult exponere. Sed qcqd velit ipſe ratio quaꝫ Auerroes ex ſuis trāſlationib⁹ nanciſcit̃: videt̃ effi caciſſima: ⁊ ſic compono: ſi plura ſunt loca: q2 plura ſunt vel poſſunt eſſe corpa locata. Tūc in hoc noſtro mundo plura erunt media nūo: plura quoq3 ɔcaua atq3 vltima: tenet ɔn̄tia: q2 hic ſunt plures glebę terrę: quę ſunt plura

N corpa locabilia: plures etiā ignis partes etiā ꝙ̄ ſunt plu ra corpa locabilia: quę inter ſe nō differunt plus ꝙ̄ tota hęc terra a tota illa. Sed deſtruo ɔn̄s ſic/ſed nō ſunt plu ra media: nec plura ɔcaua. igit̃ oppo^m aūtis nō ſi plura ſunt locata numero: plura loca erunt numero. Hęc ex cō

Dubi. mento: ⁊ ſatis pulchre colligi pōt. ❡ Sed hic eſt dubita tio: q2 nō vr̄ ſilr de terris hui⁹ noſtri mūdi: ⁊ de vniuer ſa terra hic: ⁊ vniuerſa ibi. Nā oēs terrę hui⁹ ſunt vnum cōtinuū: ideo ſunt in eodē loco. at hęc ⁊ illę ſunt diſcōti

Sol. nuę: ꝑpterea loca ſunt diuerſa. ❡ Dici pōt Auerroeꝫ ac cepiſſe partes terrę hui⁹ diſcōtinuas: vt ſunt videlꝫ gle bę diuerſę: quarū vna ponat̃ in cęli ortu: alia in cęli cul mine: alia in cęli occaſu: alia in cęli imo: ſic enim illę in mundi cardinibus collocatę omnes mouent̃ ad vnū nu mero locum: ⁊ ſic ratio ſtat.

O ❡ Quare aut has ſuppōnes amouere. Aut mediū vnū/⁊ vltimū vnum eſſe neceſſe eſt. Qđ ſi ſit: hiis eiſdē ſignis: eiſdem ve neceſſi tatibus ⁊ vnum dumtaxat cęlum eſſe: ⁊ nō plures neceſſe eſt.

Expoſitio. ❡ His cauillis cōfutatis: ſolutiſq3 tot dubitationib⁹/nūc quaſi epilogando dictaꝫ rōnē recapitulat hac ſylli for^a. Quare aut has ſuppōnes quas fecim⁹ neceſſe eſt amoue re: aut neceſſe eſt mediū oiuꝫ mūdoꝝ eſſe vnū nūo: ⁊ vlti muꝫ etiā vnū numero. Sꝫ cū ſuppōnes illę nō ſint amo uendę: erit igit̃ oium mundoꝝ vnum nūo mediuꝫ: atq3 vnū nūo vltimū: ⁊ ſic erūt oēs orbes cōcentrici: ⁊ ꝑ ɔn̄s vnus nūo orbis ſiue mundus: ⁊ hoc ingt. qđ ſi ſit ſupple vnū nūo mediū/atq3 vnū nūo vltimū. hiis eiſdeꝫ ſignis/ eiſdem ve neceſſitatib⁹/⁊ vnū dūtaxat cęlū ſiue mūdū: ⁊ nō plures eē neceſſe eſt. Hęc eſt ɔclō. ❡ Quo vō ad ver ba gręca attinet verbuꝫ illud amouere gręce eſt κινεῖν qđ latine ſonat mouere: tn̄ ſenſus eſt vt dixim⁹. ❡ Sed

Quę Auer. cō. 85. dubitat Auerroes: q2 hic ſyll's Ariſtotelis eſt ꝓbabilis. i. verificare rē: cū nō inueniat̃ ei ɔtradicēs. igit̃ nō ɔuenit demonſtratiuis doctrinis. ❡ Rn̄det Ari^{ſ} hoc feciſſe

P iuxta ſuā ɔſuetudinē/qui ſemp īducit ſermones ꝓbabi les poſt demōſtratiuos/q2 Ari^{les} vtit̃ illis duob⁹ modis aliqn̄ ad excitādū vt cū arguit pro vtraq3 pte: ⁊ ſic ordi nat illos aꝺ demonſtratiuos. Aliqn̄ ad confirmandū/ađ oſtēdēdūq3 ea quę dixit eē ɔueniētia ēt reb⁹ dialecticis: ⁊ ſic vtit̃ illis in fine poſt demōſtratiuos. Veluti feciſſe

Cōfutatio rōnis Aū. vr̄ hic. Hęc ex cōmēto. ❡ Sꝫ hęc nō ſunt ad ꝓpoſituꝫ: Auerroes eniꝫ credit taleꝫ rōnē eſſe ꝓbabilē: ⁊ eſſe aliā rōnē a dicta: ⁊ errat: nā hęc rō eſt illa ⁊ ex illis ſignis ti liſq3 neceſſitatib⁹ vt ingt Ariſtoteles. Quarę hęc rō eſt oino demonſtratiua vt ꝑmaxū nullo mō a p^a differat.

❡ Eſſe aūt aliqđ quo ferri terra eſt apta/atq3 ignis: perſpicuū etiaꝫ eſt ex alijs: oino enim id qđ mouet̃ ex quodā mutatur in quodam: atq3 hęc videlꝫ ex quo ⁊ in qđ ſpe differūt. Q

Expoſitio. ❡ Animaduerſione dignū dictā rationē ſuppoſuiſſe vnū qđq3 corporū ſimplicium ꝑpriū hic locū in quē vti in fi neꝫ ferat̃: ⁊ tunc qđ dixit: vr̄ abſurdum videlꝫ ꝙ terra illa moueret̃ ad medium noſtrum. Sed Democritus cuius poſitio eſt plures eſſe mundos: ait oia caſu euenire/ꝑpte rea illa terra mouet̃ in illud mediū: hęc in noſtrum: non propter finem/ſed temere ⁊ caſu: iccirco Ariſtotelis rō nulla eſt. Huic igitur obijcit Ariſtoteles ⁊ probat vnū qđq3 corporum ſimplicium ſuapte natura moueri ad ali quem locum per ſe intentum atq3 finitum: ⁊ hoc propo nit dicēs eē aūt aliqđ quo ferri terra eſt apta: atq3 ignis

perſpicuum

A perſpicuũ eſt nõ mõ ex hiis: ſ; ẽt ex aliis dictis in aliis locis nãlis phię: ⁊ ſyll'ſ ↄponit ſic/oẽ qḋ moueẗ de quodã in qdã/q̃tenus illa differũt ſpecie: moueẗ ad locũ determinatũ nõ caſu/ſ; ꝓpter finẽ: oẽ qḋ moueẗ: moueẗ de q̃dã in quodã q̃ten⁹ illa differũt ſpẽ: igiẗ oẽ qḋ moueẗ fertur ad aliquẽ locũ ꝓpriũ vt in ꝓpriũ finẽ. De ratione tã git maiorem ⁊ reſiduum perſpicuum eſt.

❡ Pręterea mutatio oĩs eſt finita: vt id quod ↄualeſcit ex morbo ꝓficiſciẗ in ſanitatē: ⁊ id qḋ increſcit ex ꝑuo in magnũ aſſurgit: igiẗ id qḋ fertur ẽt ex quodam in quodã ꝓcedit. fit namq; hoc ex loco ad locum.

Expoſitio. B ❡ Uidetur mihi ꝙ Ari^{les} hic ꝓbet idẽ 2ª rõne: ꝓpẗa ꝟbu; illud ↄ̃e ↄfirmatiue latinũ feci: ⁊ tũc rõ eſt/oĩs mutatio finita eſt: qḋ ferẗ mutaẗ: igiẗ latio eſt finita/hoc eſt de loco determinato in locũ determinatũ: ponit maiorẽ ⁊ inquit. Pręterea mutatio oĩs eſt finita: hęc eſt maior: hãc inductione ꝓbat: ⁊ inqt. Ut id qḋ ↄualeſcit: ex morbo ꝓficiſciẗ in ſanitatẽ: ⁊ id qḋ icreſcit ex ꝑuo aſſurgit ad magnũ: ⁊ ſilr in cęteris. Tunc adde minorẽ: ſ; qḋ ferẗ mutaẗ: dat ↄ̃nem/igitur id qḋ fertur ẽt ex quodã in quodã ꝓcedit. dico ex q̃dã I q̃dã: q̃tenus fit hoc ex loco ad locũ. ⁊ hoc modo videtur ſecunda ratio ⁊ ſatis textui conuenit.

❡ Op; rurſus ẽt ipſa ex quo ⁊ ad qḋ aptum eſt ferri ſpẽ differre: na; neq; qḋ ſanaẗ quouis ꝑgit: neq; qḋ mouetur: quo vult mouet. igiẗ ⁊ ignis ⁊ terra non ad indefinitũ feruntẗ/ſ; ad oppoſita: q̃lia q̃ppe ſunt ſurſu; ⁊ deorſu; q̃ loco opponunẗ. vt ſint ipſa latiõis fines.

Expoſitio. C ❡ Põt hic cõſtitui tertia rõ: ꝓpẗa ↄfirmatiue ꝟbu; illud ↄ̃e transtuli: ⁊ tunc ↄponiẗ ſic: oẽ qḋ ferẗ iter terminos ſpecie differẽtes ferẗ. ignis ⁊ terra feruntẗ: igiẗ iter terminos differẽtes ſpecie feruntẗ. inqt. Rurſus ẽt ipſa ex quo ⁊ ad qḋ aptũ eſt ferri/ſpẽ differũt. ꝓbat iductiõe: nã neq; qḋ ſanaẗ quouis ꝑgit/ſ; de ↄtrario in ↄtrariũ: neq; qḋ mouetur qḋ vult moueẗ: ſ; de ↄtrario in ↄtrariũ: adde minorẽ/ſ; ignis ⁊ terra feruntẗ. Tũc dat ↄ̃ne; ⁊ inqt. Igiẗ ignis ⁊ terra nõ ad infinitũ feruntẗ: ſ; ad oppoſita: idẽ. n. eſt ferri ad oppoſita: ⁊ ferri ñ ad ĩfinitũ. explicat aũt q̃ ſint illa oppoſita iter quę ignis ⁊ terra feruntẗ: ⁊ inqt. q̃lia quippe ſunt ſurſu; ⁊ deorſu;: q̃ loco opponunẗ/vt ſint ipſa lationis fines: ⁊ ſic ↄfutatus eſt Democriti cauillus hiis trib⁹ rationib⁹. at ſi videbiẗ tibi textũ alr̃ itelligendũ eẽ: iudiciũ tuũ nõ recuſabo. ❡ Auer. aũt ex toto textu vnũ facit ſyllogiſmũ ſic: ignis ⁊ terra ⁊ alia ſimplicia ſunt trãſmutabilia: oẽ trãſmutabile trãſmutaẗ de ↄtrario in ↄtrariũ. Igitur ignis ⁊ terra tranſmutanẗ de ↄtrario in ↄtrariũ. Ultra/oẽ tranſmutabile de ↄtrario in ↄtrariũ eſt finitę tranſmutatiõis. ignis ⁊ terra tranſmutanẗ de ↄtrario in ↄtrariũ. igiẗ ignis ⁊ terra ſunt finitę trãſmutatiõis. Quęcũq; ſunt finitę trãſmutatiõis hñt loca nãlia ad quę tranſmutantur. ſ; naturã ignis ⁊ terra ſunt finitę tranſmutatiõis. igiẗ hñt loca nãlia ad quę tranſmutanẗ ſm nãm. ⁊ tunc ſeqtur ſyll'ſ dict⁹ vt oẽs ꝑtes vniuſcuiuſq; corꝑis eo; moueanẗ ad eandẽ ꝑtẽ. Hęc Auer. ⁊ ſapide: veru; ſi in textu vnus erit tñ ſyll'ſ a p̃mo ad vltimũ vt Auer. vult: multa erũt ſupflua: vt p;: ⁊ ꝓp hoc ne nos faceremus aliqd ſuperflui in illo: fecimus tres ſyll'os ꝟtentes nõnullas gręcas ꝑticulas ad inconſuetũ modũ traducendi.

Que Auer. comẽ. 86. D

❡ Et cũ mot⁹ q in orbẽ ſit/oppoſita quodam mõ hẽat/ea q̃ diametranẗ. Toti ꝟo nihil contrariũ fit: fit ẽt ex his vt motio quodã mõ inter oppoſita atq; finita ꝟtatur: q̃re finẽ eẽ aliquem neceſſe eſt: ⁊ nõ in infinitũ procedere. E

Expoſitio ❡ Obijciet aliquis ſyll'o nũc dicto: q: eius minor erat oĩs motus eſt de ↄtrario in ↄtrariũ: ferẽdo inſtantiã de motu cęli: hic. n. motus eſt: ⁊ nõ de ↄtrario in contrariũ: imo eſt infinitus ⁊ imenſus nullũ finẽ attingẽs. Rñdet Ari^{les} ꝙ hic cęli motus põt cõſiderari ſm ꝑtes: ⁊ ſm totũ: hoc eſt ꝓ vna reuolutione/⁊ pro cõgregato ex oĩbus reuolutionibus. Siqdem ↄſideratur ſm ꝑtes atq; ꝓ vna reuolutione: ſic ꝟtitur inter cõtraria/maxime ſm illas ꝑtes q̃ diametranẗ. v; ortũ ⁊ occaſu;: culmẽ/⁊ imũ: hę eni; ꝑtes diametrę ſunt ac oppoſitę quatenus ſunt fines lineę rectę. ⁊ ſic motus cęleſtis ꝟtitur iter ↄtrarios terminos. at ſi motus ↄſideraẗ ſm totũ: cum in orbe nullus ſit finis: nullum quoq; p̃ncipiũ/niſi inſtitutione. vt dicit Ptolemęus in p̃ libro apoteleſmatũ: rationabilr̃ vt ſic nihil eſt ↄtrariũ: ⁊ vt ſic caret fine: ⁊ eſt ęternus ⁊ imenſus. Hęc Ariſtoteles. F

Que Auer. cõmẽ. 86. ❡ Auer. ꝟo in cõmẽto tria videẗ dicere ad ꝓpoſitum: p̃ ait ꝙ ſi ↄſideretur motus cęli ſm ꝑtes: ſic vna cęli ꝑs poteſt dici moueri motu ↄtrario alteri aut ſtella ꝑ illas põt dici moueri motib⁹ ↄtrarijs. ceu ſtella q̃ eſt in ortu aſcẽdere diciẗ: quę aũt in occaſu deſcẽdere: ⁊ q̃ in culmine culminare: queue in imo: ꝑ imũ ferri. at ſi cęli mot⁹ ↄſideretur vt eſt vna perfecta reuolutio ⁊ ↄpleta: ſic nec ꝑ ſe nec per accñs h; contrariũ q: ab eodem incipit ⁊ in idẽ deſinit. ❡ 2° dẽbes ſcire ꝙ hęc ↄ̃ſio (vt inuit Auer.) ẽ ad mathematicorũ mentẽ: ipſi. n. in cęlo pũcta q̃tuor diametra atq; oppoſita cõſtituũt: in qbus ſtellę collocatę ⁊ diametrę: ⁊ cõtrarijs motib⁹ ferri appellanẗ ab ipſis: ſunt autẽ iſtę ꝑtes ortus/occaſus/culmen/imũ. Qua rõne fit vt ſtellę in his locis inuentę aut in genitura thęmate aut cuiuſuis rei ↄ̃rijs motibus moueri dicanẗ: ⁊ opponi iter ſe. contrarijs qdem: q: quę in ortu collocaẗ diciẗ aſcendere: quę in occaſu ꝟo deſcendere. opponi autẽ: q: ſeſe ꝑ diametrũ aſpiciunt: ⁊ ſic in rõne habita ad ꝑtes cęli põt cõcedi motui cęli eſſe aliquid cõtrariu;. ❡ Tertio debes ſcire ꝙ h̃ contrarietas partium cęli eſt per accñs q: non quatenus ſunt partes ſemicirculi ſed qua ſunt vltima diametri: eſt enim (vt diciẗ in metaphyſicę decimo) ↄtrarietas ſm lineam rectam/⁊ non circularem: ⁊ ſic ſoluitur obiectio: ⁊ phyſici ⁊ mathematici ↄcordãtur. Hęc ex cõ. accepim⁹. G

❡ Qḋ aũt nihil in infinitũ ꝓficiſcatur: ea deprehẽdiẗ ↄiectura: ꝙ ⁊ terra ⁊ ignis quo ꝓpiora ſuis ſunt locis: terra qdẽ medio: ignis ꝟo ſurſu; loco: eo velocius feruntẗ. Qḋ ſi infinit⁹ eẽt loc⁹: ĩfinita nimiꝝ eẽt ẽt velocitas ⁊ ſi velocitas ĩfinita eẽt ⁊ g̃uitas ⁊ leuitas ĩſinita eẽt. Nã vt id qḋ altero veloci⁹ deſcẽdit grauitate illḋ excellit: ſic quoq; ſi ĩfinita eẽt hui⁹ auctio ⁊ velocitatis nimiꝝ auctio ĩfinita eẽt. H

❡ Quod corpus ſimplex ad vltimũ tãdem ꝑueniat locũ. Quod etiam ſit vlr̃ in omni motu: vt cęleſti: hactenus. Nunc ꝟo nõ cõtentus rõne/idem perſuadet cõiectura. Nam videmus terra; ⁊ ignẽ quo ꝓpiora ſuis ſunt locis. terra qdem medio: ignis ꝟo ſurſum loco: eo velocius feruntẗ. Hęc ↄiectura docet ſimplicia nõ ꝓficiſci i ĩfinitũ. Quo ꝟo ad ꝟba attinet coniectura eſt gręce τεκμήριον: qḋ etiã eſt latine tum ſignũ tum coniectura. auget etiam coniecturã hanc: q: ſi infinitus eſſet locus: quē; aut ignis aut terra eſſet peragraturus: infinita nimirũ eſſet velocitas: ⁊ ſi velocitas infinita eẽt: ⁊ grauitas ⁊ leuitas infinita

I eſſet.⁊ ecõtra ſupple tn̄:ſi grauitas eſſet iſinita:etiam velocitas talis eſſet:cuius cauſam extra neceſſitataʒ coniecture aſſ. ri:dicẽs:naʒ vt id qḋ altero velocius deſcẽdit: grauitate illud excellit:ſic quoq; ecõtra ſi infinita eẽt huius grauitatis auctio:⁊ velocitatis nimirũ auctio infinita eſſet.¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet debes ſcire ꝙ fortaſſe in grecis codicib⁹ eſt error:⁊ vbi dr̄ τὸ ἑκαστὸν ἂν ἦν τὰ χὺ: dꝫ legi τάχιον ⁊ tunc lr̄a eſſet hec:nã vt id qḋ altero velocius deſcendit.grauitate illo eẽt velocius:ſic quoq; ſi infinita eẽt huius auctio:⁊ grauitatis nimirũ auctio/infinita eẽt.Aut fortaſſe nullũ verbũ mutando lr̄a ſic eſt/nam vt id qḋ inferius velocius altero deſcendit/grauitate eſt velox:ſic quoq; ſi infinita eẽt grauitat auctio ⁊ velocitatis nimirũ auctio infinita eẽt:⁊ ſic habes coniecturã ꝙ nihil ad infinitũ ꝓficiſcaṫ ex eo/ qꝛ quanto res eſt propior ſuo loco velocius fertur:⁊ habes coniecture ꝯfirmationẽ:
K qꝛ ſi loc⁹ diſtaret in infinitũ:grauitas vel leuitas atq; velocitas ſimili ratione accreſceret in infinitũ.Qua ratione euenit vt nihil ad infinitũ proficiſcatur.

Que Auer. cõ.88. **Auerroes** ꝟo textũ exponit vt nos fecimus/vult enim ꝙ Ari^tes hac coniectura ꝓbet nihil moueri ad infinitũ:qꝛ quãto eſt ꝓpius loco ſuo/tanto velocius fertur.igiṫ ſi infinitũ diſtaret/in infinitũ velociter ferreṫ:⁊ ſi in infinitũ velociter ferreṫ:eẽt infinitũ graue vel leue.hoc tñ ĩpoſſe relinqt.iſte ꝯñtie oẽs patẽt per regulã topicã:nã ſi cũ aliquãta ꝓpinqtate ſtat aliq̃ velocitas:cũ dupla ꝓpinqtate ſtabit dupla velocitas:igiṫ cũ infinita ꝓpinqtate ſtabit infinita velocitas.ſiſi rõne deduci põt de grauitate:nã ſi cũ aliquãta velocitate ſtat aliquãta grauitas:cũ infinita ſtabit infinita:⁊ ecõtra deduci
Dubitatio. põt.¶ Sꝫ dubitabis qm̄ vt diciṫ .6.phyſicoꝝ.ſpatiũ infinitũ nõ põt ꝑtranſiri/niſi tempore infinito. Igitur mo-
L bile ſemꝑ diſtabit equalr̄ a loco:qm̄ mobile ꝑ infinitum diſtans ab aliquo loco:quãtũcũq; in infinitũ appropinquabitur:ſemꝑ reſtat adhuc infinitũ ꝑ definitionẽ infini-
Solo. ti:igiṫ nunc in infinitũ velocitabiṫ.¶ Debes ſcire ꝙ ex falſo ĩpoſſi ſequunṫ duo ꝯtradictoria:alterũ ꝑ ſe:alterum quaſi per accidens.Modo hec ꝓpõ motus rectus nãlis ſit in ſpatio infinito eſt falſa ĩpoſſis:iõ ſeqtur ꝑ ſe:ꝙ nũq̃ cõplebitur:ꝑ accidẽs ꝟo ꝙ cõplebiṫ:qꝛ ois motus rect⁹ eſt finitus.ad formã igiṫ dico aliud eſſe conceſſuʒ vt ſequens.aliud abſolute:abſolute qdem motũ rectũ factum in ſpatio ĩfinito eẽ terminatũ eſt negandũ:vt ꝟo ſequens
Qḋ Auer. eſt cõcedendũ:⁊ ſic pꝫ ſolo.¶ Digrediṫ tñ Auer.mouẽs qõnem nam Ari^tes fecit vnã ſuppõnem ꝙ videlicet motus nãlis quãto loco eſt ꝓpior tãto velocior:⁊ ex hac videtur inferre grauitatẽ eſſe infinitã:dubitat nũc Auer.ꝙ illa ſuppoſitio nõ eſt neceſſaria ad ꝯcludendũ grauitatẽ eſſe infinitã:ſeqtur eniʒ grauitatẽ eẽ infinitã:ſolo cõceſſo
M ꝙ aucta velocitate augeṫ grauitas:igiṫ illa ſuppõ nõ ꝓdeſt ad ſyllm̄.Ariſtoteles eniʒ ꝓbat graue nõ moueri in infinitũ:qꝛ tunc grauitas creſceret in infinitũ:modo hec ꝯña põt deduci ſine illa ſuppõne:ſolo vꝫ illo ꝙ aucta velocitate/augeṫ grauitas.Rñdet ꝙ tam cũ illa q̃ ſine illa ſeqtur rõ Ariſtotelis:ſed cũ illa deductio eſt clarior:valꝫ enim velocitas creſcit in infinitũ:igiṫ grauitas.tñ nõ ſcitur velocitatẽ creſcere in infinitum/niſi ſumatur leue aut graue quanto loco vicinius eſt/tanto velocius moueṫ:igitur ad illationẽ nihil ꝓdeſt:ſed bene ad ꝓbationẽ minoris que eſt poſitio añcedentis videlicet ꝙ velocitas ſit ĩfinita.⁊ ꝙ illa ꝯña valeat ſine illa ſuppõne pꝫ:qꝛ effect⁹ creſcit ad crementum potẽtie:ideo ſi velocitas erit infinita:potentia motiua vt grauitas ⁊ leuitas erit infinita. Hec Auer.¶ Ex his patet proceſſuʒ ab infinitate velocitatis ad infinitatẽ ꝟtutis eſſe qꝛ ab effectu ad cãm:ecõtra ꝟo eſſe ꝑ qd a cauſa ad effectũ.Scḋo ſeqtur ꝙ ſyllogiſmus lr̄e apud Auerroeʒ eſt hypotheticus ſic/ſi graue aut leue moueret in infinitũ:graue ⁊ leue efficerenṫ infinita.ꝯñs eſt impoſſe.igiṫ ⁊ añs. ꝯñtia deducitur:qꝛ ſi mouerentur in infinitũ:velocitas creſceret in infinitũ:⁊ ſi h̄ creſceret i iſi^m grauitas etiã:⁊ ſic rõ pꝫ. Hec ex cõmento. N

¶ At ꝟo neq; ab alio:neq; vi(vt aſſerunt quidam)extruſuʒ ſurſum alterũ corpus fertur:alterum deorſum.Tardius nãq; maior ignis ſurſuʒ/⁊ maior terra deorſum moueref.At huius contrariũ nunc cernimus:ignis enim maior/⁊ terra etiã maior velocius ſemꝑ ꝓprium locuʒ petit. Neq; etiã ꝓpe finem velocius pergerent:ſi vi extruſioneq; mouerẽ-
tur:omnia enim que ſic mouenṫ:cum longi⁹ O
ab eo qḋ vim attulit/diſtauerint:tardius ꝑfecto feruntur.atq; vnde vi pulſa ſunt:illuc nõ vi ferũtur.Quo fit vt ijs ꝯſideratis fides ſummi poſſit de his que diximus ſatis abunde.

¶ Demũ ⁊ perẽptorie remouet vltimũ cauillũ circa rõnẽ:vbi debes ſcire ꝙ de motu elñtoꝝ fuerũt due põnes: Expoſitio.
vna voluit ꝙ elemẽta ipſa feranṫ ab ĩpetu quodã ſibi tributo a gñante/imaginanṫ eniʒ ꝙ gñantes tribuãt elñtis ĩpetũ ſiue virtutẽ talẽ vt aliud ad noſtrũ dirigaṫ mediũ/aliud ad illud:⁊ ſic ſoluiṫ rõ Ariſtotelis ꝑ hanc põnem.¶ Alij dixerunt oĩa elñta habere vnũ motũ ſpecie:fieri tñ motus diuerſi extruſione vt in hominum cetu fit:vbi
oẽs eundẽ locũ petunt:verũ homo polentior debiliorem P
extrudit:vnde ille cogitur moueri ad aliũ locum:ſic dixerunt in elementis/oĩa videlicet moueri ad vnũ locũ/ſunt eniʒ diuerſi extruſione ĩbecilliores:vt ignis aerẽ extruſit:aer aquã:hec demũ terra:tñ oĩa vnuʒ appetũt motũ:⁊ ſic nõ ſeqtur terrã vnius moueri ad mediũ alteri⁹: cum nõ ſuapte natura moueanṫ:ſꝫ extruſiõe.¶ Huic cauillo obijcit Ariſtoteles:⁊ primo refellit primã:⁊ inqt.At ꝟo neq; ab alio vtpote ab agente vim ⁊ ĩpetũ ĩprimente:⁊ h̄ contra ꝑmaʒ.neq; vi(vt aſſerunt qdaʒ)extruſum ſurſum alterũ corpus fertur:alterũ deorſuʒ:quo ad ſcḋam poſitionẽ: refellit ꝑmaʒ:⁊ ſylls eſt/ſi elemẽta mouerenṫ ab ĩpreſſione agentis maior ignis ⁊ terra maior tardius peterẽt loca ꝓpria.hoc ꝯñs eſt falſuʒ/igiṫ ⁊ añs.inqt.Tardi⁹ nãq; maior ignis ſurſuʒ/⁊ maior terra deorſuʒ mouerentur:at nunc contrariũ cernimus:ignis eniʒ maior ⁊ terra ẽt maior velocius ſemꝑ ꝓpriũ locũ petit. Hec cõtra primam.
¶ Deinde arguit cõtra ſcḋam ⁊ ſylls eſt:quecũq; extru-
ſione mouenṫ ꝓpe finẽ tardius ferunṫ:⁊ vnde ceperunt Q
moueri appetũt redire:ſed elñta ꝓpe finẽ nõ tardi⁹ mouentur/neq; appetũt redire vnde moueri ceperint.igitur nõ mouẽtur extruſione.Inqt. Neq; etiã ꝓpe finẽ velocius ꝑgerent:ſi vi extruſioneq; mouerenṫ:deducit ⁊ addit maiorẽ.d.oĩa eni que ſic feruntur/cum longius ab eo/ qḋ viʒ attulit:diſtauerint:tardius ꝑfecto ferunṫ/atq; vñ vi pulſa ſunt:illud nõ vi:ſꝫ ꝓprio impetu ferunṫ:⁊ appetunt redire:vt terra qꝛ pellitur a centro vi:iõ redire appetit ad centrum.deinde adde minorem/⁊ habes ſyllm̄. demũ epilogat ꝑmaʒ rõnẽ:⁊ ſermo ꝑſpicuus. Hec Ariſtoteles.¶ Auerroes ꝟo velle videṫ Ariſto^tem in hoc textu Que Auer. cõmẽ.89.
eaʒ poſitionẽ ꝯfutaſſe que ait terrã moueri vi a motu celi:⁊ vult Ariſtotelẽ hanc poſitionẽ cõfutaſſe duabus rõnibus.ꝑma eſt hypothetica a deſtructione conſequentis ſic.ſi elementa mouerenṫ violenter:terra maior tardius

mouéretur

A mouerem̄ in fine: ⁊ terra minor velocius. Hec pȝ ꝑ deſcriptionē motus violēti. at ↄ̄trariū videmus. igit̄ antecedens eſt impoſſe. Replica ¶ Sȝ aliqs hunc ſyllo obijciet: qꝛ fieri pōt vt maius graue eque velociter moueret̄ vt minꝰ graue: qn̄ ab inequalibus v̄tutibꝰ mouerent̄. ita vt maius a minori/⁊ minus a maiori/moueret̄. ¶ Cuius rn̄ſionē Auer. innuit hec eē itelligēda qn̄ ambo mouent̄ ab vna eadēqꝫ v̄tute. qḋ aduerſarij ↄ̄cedunt/qꝛ ponunt oīa elēta ab vno moueri ↄ̄ſtringente numero. naȝ ſȝ alterū conſtringat alterū: oīa tā̄dē ab vno motu celi extrudunt̄: ⁊ ſic rō nulla. Scḋo ideȝ ꝓbat: ⁊ cōponit ſyllm̄ ad impoſſe ſic/quecūqꝫ vi mouētur quanto ꝓpius ſuo ſunt principio tanto velociora ſunt: quanto fini vicinius tanto tardius. Sed elemēta per eos vi feruntur. igit̄ ꝓpe p̄ncipiū velocius/ꝓpe v̄o finē tardiꝰ mouebunt̄. ↄ̄cluſio ipoſſibilis eſt: ⁊ nō B pro maiori qꝛ ꝑ ſe nota eſt. igitur ꝓ minori. Hec in p̄ma figura: oñſiue v̄o in 2ª ſic: quecūqꝫ vi ferunt̄ in p̄ncipio velociꝰ/in fine tardius feruntur. elemēta non in p̄ncipio velocius ⁊ in fine tardius feruntur: igitur nō vi mouent̄. ¶ Addit tn̄ ꝙ Ariſtoteles ponit hunc in forma hypothetica: cuius illatio ſiue ↄ̄tinuatio per ſe nota eſt: ⁊ pōt declarari per ſyllm̄ in p̄ma figꝰ illa maior. vȝ ꝙ violēter mota ꝓpe finē tardius/ꝓpe principiū celerius ferūtur. ab Auer. ꝓbatur: ⁊ ingt. Et ipſe dedit cām ꝑ quā motus violētꝰ quāto magis appropinquauerit ſuo fini/tāto tardius mouetur: que cā eſt remotio ab agēte extrinſeco: omne eniȝ agens fortius agit in partem propinquā q̄ȝ in remotam: vt ſenſu patet. Hec ex cōmento.

Queſtio. Greci expoſitores querūt cauſaȝ cur id qḋ naturalr̄ fertur: ꝓpe locū velocius fertur: de qua q̄ōne: ſȝ in 2º huius diſputabimus: ſi vt grecorū morē imitemur: aliqua attingamus.

Pō hyparci. ¶ Hyparchus metapontinus aſtronomus: q ſuas ↄ̄ſiderationes de ſtellis ⁊ mūdo ꝑfecit apud rhodū cām huiꝰ C aſſignauit ex ꝑte mouentis ꝑ violentiā/ex eo qꝛ quo magis elongatur motus: eo minꝰ de v̄tute remanet mouētis: qua rōne tardior ſit ꝓpe finē velocior ꝓpe p̄ncipiū. in fine autē remittitur in tm̄ vt finalr̄ graue ipm̄ ſurſum non amplius fertur: ſȝ incipit moueri deorſuȝ ob remiſſioneȝ eius qḋ remanſit de v̄tute mouentis violēti: que quanto magis ac magis remittitur: tanto magis ac magis cōtrarius motus intendit̄. Hec Hyparcus. Hunc Liparꝰ expoſitor Ariſtotelis ēt ſecutus eſt/hoc in loco. Conſu. ¶ Obijcit autē huic Alexander ⁊ bene: qꝛ hec rō eſt ꝑticularis ſolū in his que naturalr̄ mouētur poſt motū violentū. nō aūt hȝ locuȝ in his que naturalr̄ mouētur: cū generarētur extra ſua loca ꝓpria: vt ſi lapis eēt genitus in media aeris regione. Pō Jābli. ¶ Jamblicus ⁊ alij platonici (vt. 8. vidimꝰ phyſicorum) aſſignant cām ex quantitate medij ꝑ qḋ fit motus vtpote aeris: q minus reſiſtit: quāto plus p̄ceditur in motu naturali: qꝛ minor eſt: ⁊ ideo minus pōt īpedire motū D nālem. Hanc etiā cauſaȝ viſus eſt Ariſtoteles aſſignare ī libro ꝓblematum: ſȝ illi libro nō multū credendū ſit: cū Conſu. ꝓblematice ſoluat q̄ōnes. ¶ Sȝ ēt hāc ↄ̄futāt Alexāder ⁊ Simplicius: qꝛ nō minus valeret in motibus violētis/q̄ȝ naturalibꝰ: in q̄bus contrariū experimur. Scḋo argui pōt fortius/nam moueatur. m. mobile naturalr̄ verſus. c. locuȝ ſibi nāleȝ per ſpatiū. a. b. c. ⁊ volo ꝙ cū. m. deuenit in. b. r. mobile eiuſdē ſpēi ⁊ nature cū. m. īcipiat ſimul moueri cuȝ illo eodē. m. ⁊ pȝ ꝙ citius. m. deueniet ad. c. q̄ȝ. r. vbi tn̄ ſpatiū. b. c. vtri eēt equale. igitur non quātitas medij tn̄ cauſa eſt maioris vel minoris velocitatis. Rñſio Thom. ¶ Expoſitor p̄mus ꝓpter hec tenet cāȝ illiꝰ eſſe ex eo qꝛ quanto corpus graue magis deſcendit: tanto magis ↄ̄fortatur grauitas eius ꝓpter ꝓpinquitatē ad ꝓprium locū. ⁊ hec videtur Alexādri ſolutio. E ¶ Sed videt̄ falſa: qꝛ ſi graue ꝓpe locū penderet̄: nō inueniretur grauius ſeipſo a loco remoto. Replica Vbiqꝫ eniȝ equalr̄ ponderabit. Rñſio Sim. ¶ Soluit grecꝰ q̄dam expoſitor: ꝙ ꝓpe locum grauius eſſet corpus: eius tamē maior grauitas ſenſu nō ꝑciperet̄: cogit nāqꝫ argumētū illic eē in re maiorē grauitatē: nō tn̄ ꝙ ſenſu ꝑcipi debeat. Conſu. ¶ Sed hec rñſio cuiuſuis ſit: friuola eſt: vt eniȝ maior grauitas in deſcenſu maior ꝑcipi ꝓpe locū: q̄ȝ remotius: naȝ ſi ꝑcuteretur caput greci ꝓpe/magis frangeretur: q̄ȝ remotiꝰ ſi ꝑcuteret̄ vt docet obſeruatio. c Propȯ pō ¶ Propter h̄ cū Alexādro ⁊ expoſitoꝛ ſentio: ideo graue celeriꝰ moueri ꝓpe locū: q̄ȝ remotius: qꝛ eius grauitas eſt maior ſiue qꝛ eſt ↄ̄fortata: ⁊ accreta/atqꝫ aucta. Illud tn̄ cum eis non ſentio/ꝙ cauſa illius ↄ̄fortationis ſit ſola loci vicinitas: qꝛ vbi vnū mobile non motū eēt tardius moueretur ab eodē termino e quo q̄ȝ moueretur aliud mobile prius motū ab eodē: vbi tn̄ eēnt eque ꝓpinqua. ¶ Jō aiaduerſione dignū ꝙ 2ª eſt grauitas: altera q̄dē nālis: que graui ipſi ex ḡnatione dat̄ ab agēte nāli mediāte eiꝰ forma. 8. phy. cō. 4. agens quātū dat de forma: tātū dat de ↄ̄ſeqntibꝰ formā/mediāte forma. Altera v̄o ē accn̄talis ſiue aduēticia: que a cauſis graui ipſi accidit extrinſecis. que ēt a nōnullis ſpeaus appellatur: ⁊ ſapide. Huius rei cauſe: nō ſūt ſola loci vicinitas vt Alexander ⁊ expoſitor vidētur ſentire: ſed (vt mihi videtur) ſunt tres: p̄ma ⁊ p̄cipua eſt ipm̄ mobile: qḋ per ſuaȝ formā eſt ſic moueri aptū. Scḋa cā ⁊ diſpoſitiua eſt loci vicinitas. Mobile enim vicinitate loci diſponitur ad huius grauitatis ḡnationeȝ. Tertia cā e inſtrumētaria ⁊ ſine qua nō eſt motus nālis: quo mouetur: ⁊ loco appropinquat: atqꝫ ſine quo non poſſet accn̄talem illā grauitatē ↄ̄ſequi: cuius ſignū eſt: qꝛ poſtq̄ȝ genitū eſt grauꝰ q̄ȝ ꝑerat. ¶ Ex his appet ſolutio q̄ōnis: videlicet q̄re mobile ꝓpe finē accelerat: huius enim cā eſt: qꝛ ſit accidentalr̄ grauius. qḋ ↄ̄fortari in grauitate vocat expoſitor. Difficultas obit̄ occur. ¶ Sed tunc emergit difficultas obiter vtrum hec accidētalis grauitas ſit eiuſdē ſpēi cū illa nāli: videt̄ enim p̄mo aſpectu ꝙ ſic/qꝛ motus illarū eiuſdē ſpēi ſunt: igitur ⁊ ipſe forme eiuſdē ſpeciei ſunt. ¶ Jn ↄ̄trariuȝ videtur ꝙ non/qꝛ grauitas accidētalis depēdet a cauſis differētibus ſpecie a cauſis grauitatis nālis. Modo ſi cauſe differūt ſpecie: etiā effectus differūt ſpecie. 8. phyſicoruȝ cō. 47. Solo. ¶ Sed hoc eſt ꝓblema neutrū: pōt enim teneri vtrūqꝫ: qꝛ in accidētibus idē ſpecie eē pōt a cauſis differentibus ſpecie: vt calor ſpecie idem pōt eſſe a motu/⁊ a lumine/⁊ a calore. Tu v̄o tranſmitte ad tēpus reȝ hanc.

2ª queſtio. Secundo querūt vtrū datis pluribꝰ mundis ⁊ eccentricis terra vniꝰ moueret̄ ad mediū alteriꝰ. Pō Alber. ¶ Rñdet Albertillus de ineſſe illā terrā nō moueri ad h̄ mediū: tū qꝛ nec nālr̄/nec violēter: tū qꝛ celū eēt penetrabile: tū 3º qꝛ iter d̄uos mūdos mediat vacuū: ⁊ ſic graue ꝑ vacuū moueret̄. attamē de inclinatiōe terra illa eēt moueri apta ad hoc mediū: qꝛ ⁊ terra illa cum hac eſt eiuſdē ſpeciei: ⁊ locus cum loco. ⁊ qꝛ hoc eſt impoſſe: ideo H plures mundos eſſe eſt impoſſe. Conſu. ¶ Sed errat hic vir: nā Ariſtoteles ꝓbauit de ineſſe terrā vnius ferri ad mediū alteriꝰ: cuius ſignū eſt: qꝛ remouit oēs cauillos cōtra hoc. Secūdo ſi de īclinatiōe terra illa eſt moueri apta: aliqñ mouebitur/alr̄ fruſtra eēt īclinatio ipſa. Propȯ auꝰ. ¶ Dicerē igit̄ iuxta regulas logicorū: ꝙ multū refert aliqd ↄ̄cedere ſ͡m ſui qualitatē: ⁊ cōcedere vt ſequens: equum enim habere alas nō eſt ↄ̄cedenduȝ ſ͡m ſui qualitatē/qꝛ eſt īpoſſibile: ſed bene vt ſequēs: ſi ponitur ipm̄ volare: ⁊ hoc vult dicere Auerroes. 7. phyſicorū cō. 2. ꝙ alr̄ eſt loqui de veritate hypothetice. ⁊ alr̄ ḋ veritate ↄ̄ſītis: vt etiaȝ logici oēs exclamant. Tunc dicerē terrā illius moueri ad hec mediū

I noſtrum/nõ eſſe ꝯcedendũ ſm ſui qualitatẽ/ ꝓpter illas tres rõnes Alberttilli:eſt eniꝫ ſm ſui q̃litatẽ falſuꝫ ⁊ ipoſſibile. vt ꝟo ſequens ad poſitũ ⁊ ꝯceſſum ab aduerſarijs ꝯcedenduꝫ eſt:nã ꝯceſſum eſt falſuꝫ ipoſſibile/ideo cõcedendũ eſt etiã falſuꝫ ipoſſibile. Miror Albertilliũ ſũmũ logicum:cur non ſoluit queſtionez more ſuo logice. Hec de prima ratione.

¶ Preterea ⁊ ꝑ eas rõnes:q̃ ſũt ex ꝑma phia: ⁊ ex ipſo circulari motu:quẽ q̇dẽ hic ſilr ⁊ in ceteris mundis perpetuum eſſe neceſſe eſt: idem profecto deduci poteſt.

Expoſitio. ¶ Ariſtoteles in. 12. ꝑme phie libro textu illo atq; celum vnũ eſſe:q eſt. 49. cõmẽ. duab⁹ vijs vnitatẽ mũdi ꝑſuadet:ꝑmo q: plura nũero/⁊ ſpecie eadẽ/ſunt cõcepta cum mã. celũ ſiue mũdus nõ cõcipit̃ cũ materia. igitur mũdi nõ pñt eſſe nũero plures/⁊ ſpecie ydẽ. Scdo id oẽ cuius
K primũ mouẽs eſt vnuꝫ numero tñ/⁊ ꝑpetuũ nõ põt eſſe plus vno in ſua ſpecie. Sꝫ mũdus eſt cuius ꝑmus motor eſt vnus nũero tñ. igit̃ mundus eſt vnus nũero. Tertia via accipit̃. 8. phyſice auſcultationis:vbi ꝓbatuꝫ eſt vnũ eſſe ꝑmum motũ ad quẽ oẽs alij reducunt̃. igitur vnum eſt primũ mobile:⁊ ita vnus mundus. has igitur ratiões Ariſtoteles innuit:ſꝫ nõ explicat:q: vult illas eẽ itellectas: tuꝫ ex ꝑma phia:tũ ex libro phyſice auſcultatiõis. ⁊ ingt. Preterea ⁊ ꝑ eas rõnes:que ſunt ex ꝑma phia idez oñdi põt:quas non explicat:ſed innuit:nos ꝟo explicauim⁹. ⁊ ex ipſo circulari motu:quẽ q̇dem hic ſilr ⁊ ceteris mũdis ꝑpetuuꝫ eſſe ⁊ vnũ ad quem ceteri reducant̃:neceſſe eſt: idez ꝓfecto deduci põt. ⁊ hic innuit illã. 8. lꝫ raptim. Hec Ariſtoteles ipſe. ¶ Auerroes ꝟo ex ſuis malis trãſlationibus notat duas eẽ cauſas:cur homines nõ credũt nãlibus demrationibus. Prima eſt ex mala cõſuetudine: vt exẽplo ſue ſecte indicat: vt diximus antea. Scda eſt quia petũt ꝓpões demonſtrationũ naturaliũ eẽ notas vt ꝓpoſitiones demonſtrationũ mathematicarum:qð nõ eſt ita. naꝫ demrationes mathematice ſunt in ꝑmo certitudinis gradu. ⁊ nãles in 2°. Hec notauit ex ſuis tranſlationibus. Naꝫ in noſtris nihil horum habemus/nec in greco. Scdo ipſe ſyllm textus format duplr:ꝑmo mõ ſic/omne mobile/cuius motus eſt eternus/ꝑmus/⁊ vnus/ad quem ceteri reducunt̃:eſt vnuꝫ nũero in ſua ſpecie. Sꝫ mũdus eſt mobile:cuius motus eſt vnus ꝑ reductionẽ. q: ad ipſꝫ reducuntur ⁊ motus oẽs noſtri/⁊ ceterorũ mundoꝝ/⁊ ꝑmus/⁊ ſempiternus. igit̃ vnus in ſua ſpecie. ¶ Notat tñ Auer. ꝙ ratio hec ſumpta eſt ex ꝑma phia:tñ oẽs ꝓpoſitiones ſunt demonſtrate in ſcientia nãli. ⁊ ita vult hanc
M rõnem dici metaphyſicã:non q: ſit ꝑ ꝓpões metaphyſicas/ſed q: ſcribunt̃:atq; ponunt̃ vt ꝯceſſe in ipſa metaphyſica. quã rẽ obſeruãdo ꝟba ſue tranſlationis aiaduerti. Tu ꝟo vide quo mõ hec ſunt deliramẽta:nihil enim horũ legimus in codicibus grecis Ariſtotelis. Imo Ariſtoteles innuit rõnes metaphyſicas:⁊ nõ explicauit illã ꝟo octa
Syllo. 2. ui phyſice auſcultatiõis raptim tetigit. ¶ Scdo format ſyllm e ꝑmo ad vltimũ etiã ex lr̃a hoc mõ:motus celi eſt vnus numero/ꝑmus ⁊ ſempiternus. igitur motor illi⁹ ꝑmus/eſt ſempiternus/⁊ a materia ſeparatus. Ultra/igit̃ vn⁹ nũero tñ in ſua ſpecie:ois eniꝫ forma liberata a materia nõ eſt plus vna in ſua ſpecie. Ultra igit̃ ꝑmũ mobile:cuius ille eſt motor imediatus ⁊ ꝑ ſe: vt celũ/eſt vnũ numero in ſua ſpecie. põt ⁊ oſtenſiue ſic fieri/omne mobile cuius motor ꝓprius ⁊ ꝑmus eſt vnus numero in ſua ſpecie: eſt vnũ numero in ſua ſpecie. celũ eſt eiuſmodi ꝑigit̃ vnũ nũero in ſua ſpecie. hec eſt 2ª ratio. Tu quoq; diiudica:
Dõ Auer. quatenus hec ficta eſt/⁊ nihil ad lr̃aꝫ noſtrã. ¶ Mouet

qõnem Auer. ⁊ ꝓbat cũ pluralitate mundoꝝ poſſe ſtare vnitatem ꝑncipis atq; primi motoris. naꝫ primus motor mouet vt amabile:⁊ intelligibile. Modo vnũ amabile ⁊ vnũ itelligibile põt vti vnus finis deſiderari atq; itelligi a pluribus: vt vnus cibus a plurib⁹ famelicis. igit̃ poteſt eſſe ꝑmus motor vt finis vnus nũero ⁊ plures eẽ celi ac mũdi:q illũ amẽt/⁊ itelligant. Et hec queſtio ſupponit primũ motorẽ mouere per modũ deſiderabilis ⁊ itelligibilis:hoc eſt vt finis:⁊ mundos ipſos mouere ſe amando ⁊ intelligendo illũ. ¶ Rñdet Auer. ⁊ ait nõ eẽ ſimile in celis/⁊ in nobis:naꝫ in celis itellectio ⁊ res intellecta ſunt idẽ oĩbus modis. In nobis ꝟo intellectio ⁊ res intellecta differunt:q: res que intelligit̃ eſt in mã:lꝫ intelligat̃ ſine materia. In illis ꝟo res que itelligitur eſt deus/⁊ ipſe eſt ſibi:⁊ alijs celis itellectio. ⁊ ita negat̃ ſimilitudo. ¶ Hec ſolutio ꝓfecto niſi ſuppleatur:nõ eſt ad ꝓpoſitũ:nam ꝑ hoc quod intellectio ⁊ res que itelligitur ſunt idẽ in illis: non habetur vnum intelligibile non poſſe intelligi a pluribus intelligentibus. ¶ Simplicius auctore Ammonio ꝑceptore velle videt̃ Ariſ. ſuppoſuiſſe ex ꝑma phia/ primũ finẽ/primã formã/ac ꝑmũ efficiẽs eẽ idẽ in ſubiecto ⁊ ita pꝫ talẽ finẽ nõ poſſe poni ꝑter motores quaſi alium ab oĩbus. ¶ Alij ꝟo dixerũt ꝙ ꝯceſſo adhuc illo fine extrinſeco:nihilominus nõ pñt eẽ plures ꝑmi motores agẽtes de pari atq; ex equo illũ appetẽtes ⁊ itelligẽtes:eſſent eni tales oẽs eiuſdẽ ſpẽi:⁊ ita materiales/⁊ corruptibiles: ⁊ ſic lꝫ vnus finis poſſit appeti e plurib⁹ motorib⁹:nõ tñ equalr ⁊ de pari:ſꝫ ordine quodã. cuius expõnis eſt expoſitor noſter. Et hoc forte voluit balbutire Auer. dũ ait in illis eſſe idẽ intellectionẽ:⁊ qð itelligitur:nã deus eſt qð ab oĩbus intelligit̃:⁊ deus eſt ſibi ⁊ oĩbus intellectio. Nã ceteri itellectus ipm deũ deſiderãt ⁊ itelligunt ꝑ eẽntiaꝫ eius:tunc ſupplẽdũ eſt idẽ nõ poſſe equalr in abſtractis a mã a pluribus itelligi:q: tũc eẽnt eq̃les ꝑfectione. ⁊ ſic ſpẽ ydez:nũero differẽtes:⁊ ita mãles. at in mãlibus reb⁹ vt in hoĩbus idem põt intelligi ⁊ amari a plurib⁹ numero differẽtibus/ſpecie ꝯuenientibus:q: ſunt mãles ⁊ corruptibiles:vbi nihil prohibet tales intelligentes corrũpi. Hec fortaſſe Auer.

Querunt virũ in ſubſtãtijs ſeparatis pñt plura idiuidua eẽ eiuſdẽ ſpẽi: vt plures nũero dij plures nũero Gabrieles. ¶ Joãnes rñdet ꝙ non:⁊ in hoc nemo dubitat in ſchola ꝑipatetica:ſꝫ q̇bus rõnibus hoc demrẽtur:eſt dubiũ nõ paruꝫ. Joannes aſſignat duas rõnes. ꝑma eſt:q: in ſeparatis a materia nõ eſt plus vno idiuiduo ſub eadẽ ſpecie. naꝫ cã multitudinis nũeralis ſub eadẽ ſpecie eſt mã. igit̃ que nõ ſunt in mã:non pñt eẽ plura nũero ſub eadẽ ſpecie ꝑ ꝯuerſionẽ ꝑ ꝯtrapoſitionẽ:⁊ hãc rõnez tetigit Auer. in cõ. ¶ Scda rõ eſt q: idiuidua ſunt plura nũero ſub eadẽ ſpecie vt ſunt ſub accidẽtib⁹ diuerſis. igit̃ que nõ recipiũt accidẽtia nõ pñt eẽ plura nũero ſub eadẽ ſpẽ per ꝯuerſionẽ et per ꝯtrapoſitionez. ¶ Hec ſunt rõnes Joãnis ⁊ ꝑipatetice. ¶ Sꝫ Auicẽ. in eius metaphyſica has rõnes ꝯfutat. primã q̇dem:q: materia eſt ꝑncipiũ ſpeciei:eſt. n. pꝫ q̇dditatis ⁊ ſpeciei. igit̃ eſt nimis cõmune ꝑncipiũ:⁊ ita nõ põt eẽ ꝑncipiũ quo idiuiduum ſit vnũ numero. Scdaꝫ ꝟo refellit q: accidẽtia ſunt poſteriora ſubã:⁊ hec accidentia poſteriora hac ſubã:q̃ñ hoc accidens recipitur in hac ſubã:⁊ ita illa fuit ꝑus vna nũero:⁊ poſtea recepit accidẽtia indiuidua. Aliã obiectionẽ facit Joãnes contra ſe. quã vide. ⁊ ſic rõnibus Auicenne rõnes he videntur friuole. ¶ Propterea Auicẽ. vult oẽ indiuiduũ eſſe vnũ numero ꝓpria hypotheſi: vt. n. ſpẽs eſt ſpecies ꝓpria differẽtia vltima ſpecifica:ſic idiuiduũ eſt vnũ nũero ꝓpria differẽtia idiuiduali:que ab Auicẽ.

hypotheſis

Right margin notes: N (beside "qõnem Auer."); Rñ° Auer. (beside "⁊ intelligendo illũ. ¶ Rñdet Auer."); Confutatio ſolonis Aui. and O (beside "¶ Hec ſolutio ... hoc quod intellectio"); Rñ° Sim. (beside "ribus intelligentibus. ¶ Simplicius"); 3° ſolo. (beside "ab oĩbus. ¶ Alij ꝟo"); Expõ Aui. (beside "ſitor noſter. Et hoc forte"); P (beside "a mã a pluribus itelligi"); Queſtio. Põ Joan. (beside "Querunt"); Obie. Aui. and Q (beside "ſub eadẽ ſpẽ ... ſunt rõnes Joãnis"); Põ Aui. de ꝑn° idiuiduationis. (beside "rõnes he videntur friuole. ¶ Propterea Auicẽ.")

Left margin note beside "Ariſtoteles ipſe. ¶ Auerroes": Que Auer. cõmẽ. 90. L

A hypotheſis dicit̄ vbiq3:hęc enī nec eſt accidēs:ſ3 añs oīa accidētia:nec ſuba/ſed modus ſubſtātię:vt differētia ho-
Pō q̄rūdā minis nō eſt homo formalr/ſed modus hoīs.Qua rōne aliq vocāt eā hecceitatē:qua Socrates eſt hic:⁊ Plato ille.⁊ ſaluādo dicta Ariſ.vbiq3:voluīt hypotheſi3 hāc ꝑipatetice dici mām totius:quę ꝯtrahit formā totius ad eē vltimū ſubiecile vt longis ꝯſiderationibus in eoꝝ q̄ōnibus explanāt.Tūc alia via nanciſcunt̄ vnitatē ꝑmi:⁊ cuiuſlibet itelligentię:ſumūt.n.de mēte Ariſ.in ſempiternis gequid eſt poſſe/eē neceſſariū vt.3.auſcultatiōis phyſicę diximus:⁊ cū deus ſit ſempitern⁹ oē poſſe eſt ibi in eo actu:quare nō pñt plures dij eē:q2 deo deficeret ꝑfectio alterius dei:cuius ipſe eſt capax.⁊ ſic non oē poſſe eſſet actu
Confu.poſitiōis Auicen. in eo.ſ3 ꝯo lege ſuas ꝯſiderationes in B.¶ Sȝ hęc Auicēnę pō:⁊ illoꝝ nō eſt ꝑipatetica:⁊ in hoc nō dubito:q̄ꝗ̄ ipſi enitant̄ oñdere pōnem hāc eē Ariſ.⁊ bonoꝝ ꝑipateticoꝝ:⁊ hoc mihi ſufficit:tn̄ vt ſatiſfaciā aliq̄bus ꝯtra illā ſolitus ſu3 arguere multis rōnibus:nūc aūt ſufficiāt tres.
B ꝑma eſt:oīs differētia q̄ idiuidua enumerant̄ finita vel infinita:tot aut tanta:eſt quantitas aut quātitati attinēs. Nā3 finitu3 ⁊ infinitū quāto ꝯgruit vt dicit̄ in ꝑmo phyſicę auſcultatiōis.Sȝ ꝑ differētias idiuiduales idiuidua ſunt finita vel ifinita/tot aut tāta.igit̄ differētię idiuiduales ſunt quātitates.aut quāto attinētis.Minor eſt per ſe nota.Nā3 ꝑ differētias ſpecificas nō dicunt̄ finitę vel infinitę ſpēs:ſȝ perfectę aut iperfectę.Unde ⁊ Plato dixit ꝙ diſcēdere a ſpecie ad idiuidua eſt ire ad chaos ⁊ ifinitū. ¶ 2° indiuidua denominantur plura numero:aut igitur numeroſitate tranſcendēti.aut nūeroſitate ꝑdicamētali; nō tranſcendēti:q2 illa eſt eſſentiarū ⁊ entiū:⁊ ſic cōueniret ſpēbus/⁊ eēntijs:quo mō nō ſūt ipſa idiuidua.Si ꝯo nūeroſitate ꝑdicamētali:tunc idiuidua eēnt nūero diſcreta/ſed nūerus diſcretus cāur ex diuiſiōe ꝯtinui:igitur indiuidua ſunt numero plura diuiſione ꝯtinui:⁊ hoc volo.
C ¶ 3° tūc idiuidua nō differrēt accidētalr:qd̄ eſt cōtra oēs ꝑipateticos:⁊ ipſoſmet.deducitur:quęcūq3 dīnt aliq̄bus differētijs:quę añcedunt oīa accidētia:nō pñt differre accidentalr vt oībus p3.ſed idiuidua dīnt hypotheſibus:g ꝑ ipos añcedunt oīa accidētia:igit̄ nō pñt differre accidentalr.Hę rōnes ſatis ſunt nūc ꝯtra fundamētū eorū.Illud ꝯo qd̄ addunt.v3 ꝙ ſempiternitas ſit ꝑncipiū q̄ vnūqdq3 ſempiternū eſt vnū nūero in ſua ſpecie.non eſt cōe:Auerro.n.2° huius cō.49.vult oēs orbes eē eiuſdem ſpēi:⁊ tñ ſunt ſempiterni.ꝑterea corruptibilitas nō eſt cā multiplicationis idiuiduoꝝ in eadē ſpecie:ſȝ ꝑ eos hypo-
Pō ꝓpria. theſis/ſiue hecceitas.igit̄ non ſempiternitas eſt cā vnitatis idiuidui ſub eadē ſpē:ſed carētia mā̄ę.¶ Propterea ꝑipatetice loquēdo videt̄ mihi qd̄ ꝑncipiū fundamētale: quo idiuiduū eſt vnū numero/⁊ diuerſum nūero ab alio
D eiuſde3 ſpeciei eſt mā̄ affecta diſpōnibus qualitatiuis ⁊ quātitatiuis.Mā̄ eni3 ſola eēt ꝑncipiū remotū:ſȝ mā̄ ys
Pro ſolo. affectionib⁹ ꝯtracta eſt ꝑncipiū quare idiuiduū eſt vnu3 in ſe:⁊ diuiſu3 in nūero a qd̄libet alio eiuſdē ſpēi.¶ Sed pro ſolōne ad rōnes Auicen.deb es ſcire ꝙ diſpōnes illę q̄litatiue ⁊ quātitatiue ꝑcedunt idiuiduū ſiue formā idiuidui:⁊ ſequunt̄:ꝑcedūt q̄dē ꝑoritate mā̄ę ad formā/⁊ in genere cāę mālis:ſequūt̄ ꝯo ordine effect⁹ ad cā3 formalē ſiue effectricē:iō in quocūq3 priori ſubm erit illis ꝑus: illę erunt ſubiecto ꝑoꝛes:ſȝ diuerſis ordinib⁹:ſubm q̄de3 prius ꝑoritate efficiētis ſiue formę ad materiā:illę ordie
Sol.rōnū. materię ad formā:q2 diſpōnes reducuntur a d genus cāę materialis.¶ Tunc p3 ſolō ad rōnes Auicē.ad primam dicerē:ꝙ lȝ mā̄ attineat ad ſpē3:tñ mā̄ affecta illis diſpoſitionibus attinet ad indiuiduū.Ad 2ᵐ dicerē accidētia: quę nō diſponūt mā̄m pro introductiōe formę/ꝑſuppo-
nere idiuiduū vnū nūero:at accidētia quę diſponūt materiā ꝑcedunt:⁊ ſequunt̄ indiuiduū rōne diuerſa:vt dictū eſt:⁊ ſic ratio nulla.Hęc raptim mihi vident̄ nunc:alias fortaſſe diligētius mā̄m hanc examinabimus. E

¶ Inſuper etiam perſpicuum fiet celum vnū eſſe neceſſario nobis hoc mō cōſiderantibus. Nam cum tria ſint elemēta corporea:tria ēt erunt elementoꝛū loca.vnus q̄dem eius corporis qui ſubſiſtit/is v3 qui circa mediū.ali⁹ autem eius qd̄ in orbem fertur:qui q̄dem vltimus eſt.horum tertius is eſt:qui medȳ eſt corporis.In hoc eni3 corpus eſſe neceſſe eſt id quod ſupereminet.Nam ſi in hoc non eſt: extra erit.Sed hoc eſt impoſſe.quippe cum F alind quidem grauitate vacet.Aliud grauitatem habeat:atq3 locus eius corporis quod grauitatem habet:inferioꝛ ſit ſiq̄dem in medio ſit is locus:qui grauis corporis eſt.

¶ Hactenus de rōnibus metaphyſicis:nūc ad rōne3 3ᵐ Expoſitio. accedit:⁊ cōponitur ſic/ignis eſt in loco medio inter locū grauiū ⁊ cęlorū.igit̄ nō eſt alius mundus.circa hāc rōnē Ariſ.ᵗᵉˢ ꝑmo ꝓponit vnā ſuppōne3/⁊ inq̄t.Inſuper ēt ꝑſpicuū fiet cęlū vnū eſſe neceſſario nobis h̄ mō ꝯſiderātibus.hęc eſt cōcluſio:quā ꝓponit.Deinde ſumit ſuppoſitionē/⁊ inq̄t.Nā cū tria ſint elnta corporea:tria ēt erūt elementoꝝ loca:vnus q̄dem ei⁹ corꝑis/q ſubſiſtit his.v3 qui circa mediū:⁊ hic eſt locus grauiū.Alius aūt eius corporis:qd̄ in orbē fertur:q q̄dem vltimus eſt:⁊ hic eſt oīu3 cęlorū.Horū tertius is eſt:q medȳ corꝑis:⁊ hic eſt locus G ignis.Eſt igit̄ ſuppō ꝙ tres ſunt loci ꝑ numero triū elementoꝝ/imus.v3 grauiū:ſūmus cęlorū:medius leuiū.v3 ignis.Tūc arguit:ignis eſt in loco hoꝝ medio triū.igitur vnus eſt mūdus.añs ꝓbat:nā ſi in hoc nō eſt:extra hunc erit.Sȝ hoc eſt impoſſe:q2 nō pōt poni in loco cęloꝝ:q2 ille eſt corpoꝝ quę nec grauia ſunt/nec leuia.nec in loco grauiū.q2 ſolū graue eſt in medio.reſtat vt ſolū ponat̄ in hoꝝ medio.Inq̄t.Sȝ hoc eſt impoſſe.q̄ppe cum corpoꝝ aliud quidem grauitate vacet vt cęlum:⁊ hoc in ſupremo reſidet loco.aliud grauitatem habent:⁊ huius locus imus ſit:tñ vtit̄ ꝯbis obſcuris dicēs/atq3 loc⁹ ei⁹ corꝑis:qd̄ grauitatē h3:inferioꝛ ſit:ſiq̄de3 in medio ſit is locus:q grauis corꝑis eſt.⁊ ita nō pōt eē ignis ext̄ locū mediū:q2 nō in ſuꝑmo:q2 ille eſt cęloꝝ.nō in imo.q2 ille eſt grauiū vt ſuppoſuit:⁊ ſic p3 añs.Ex hoc vult habere eē vnū mūdū tm̄:q2 ſi eēt ali⁹:in illo eēt ignis:⁊ tūc ille ignis nō eēt in medio hoꝝ duoꝝ locoꝝ:imo extra oīa hęc loca:vt p3. ¶ Alexā.aūt ſyllogiſat ſic/corpus leue nō pōt eſſe extra hūc mundū:q2 aut illud erit ſupra noſtro mūdo:aut ſub H noſtro mundo.ſi ſupra noſtro mūdo:igit̄ leue erit ſupra cęlū.qd̄ falſu3 eſt:cū cęlū ſit extremū.ſi ſub mundo:igitur ignis erit infra graue:⁊ ita leuia erūt ſub grauib⁹.igr op3 eē in horū medio:⁊ ſic volo:⁊ tūc lege lrām iuxta forma3 Alex.q2 pōt ſic legi.In hoc.n.loco medio neccē eſt id corpus eē:qd̄ ſupeminet.igit̄ nullus ali⁹ mūdus eē pōt:ꝓbatur:q2 ſi ſit ali⁹ mūdus:tūc in hoc medio loco nō eſt tm̄:ſȝ ēt extra:tūc ignis erit extra:ſȝ hoc eſt ipoſſe:q2 non pōt eē ſupra cęlo:nec infra cęlū:ꝑp rōnes dictas.op3 igit̄ vt ſit in hoꝝ medio:⁊ ſic vn⁹ tm̄ eſt mūdus.⁊ hoc mō nō añs:ſed ꝯñam ꝓbauit vel ſic:in hoc.n.loco medio neceſſe eſt id corpus eē qd̄ ſupeminet.v3 ignis:⁊ ſupple in nullo alio igit̄ vnus nūero mūdus.Qd̄ nō in alio ꝓbat̄:q2 nō ſupra

I ꝰ:nec infra.igit̃ vt pus:ꝛ ſic eſt ꝓbõ aſitis.ai ꝟo ꝯſidera.
¶ At neqꝫ ꝑter nãm ſibi accõmodabitur ille
locus:cõpetet eniꝫ alij ſm nãm.at nullũ aliõ
eſt. In medio ergo eſſe neceſſe eſt.huius aũt
ipſius/ quenam ſint differẽtię:poſteri⁹ dice-
mus.de corporeis igit̃ elẽtis:quenam ſint/ꝛ
quot:ꝛ quis cuiuſqꝫ locus:inſuper ẽt quot
omnino multitudie ſint ipſa loca:ex his quę
diximus perſpicuum eſt.

Expoſitio. ¶ Refellit cauillũ:poſſet eniꝫ ſtatiꝫ aliqs dicere igneꝫ eẽ
in aliquo loco extra hũc mundũ ꝑter nãꝫ.Obijcit ꝯtra ꝛ
inqt.At neqꝫ ꝑter nãꝫ ſibi accõmodabit̃ ille locus extra
hũc mundũ:cõpetet.n.alij corpi ꝑter oia elẽta ſm nãm:
qꝛ ois loc⁹ ꝑternãlis vni ẽ nãlis alij.at nullũ aliõ ẽ corp⁹
in rerũ nã ꝑter oia elẽta.In medio ḡ eſſe neceſſe eſt.ꝛ ſic
rõ dicta locũ hꝫ/ꝛ efficaciã.Deinde ſe excuſat:ꝛ inqt.Hu-
K ius aũt ipſi⁹ mũdi quenã ſint differẽtię:poſteri⁹ dicem⁹.
vt in 2° celi.Demũ epilogat:ꝛ ſermo ſuus pꝫ.Aiaduerte
ꝙ ꝟba Ariſ͞ſ ſunt valde obſcura:ꝛ nõ pñt clariori for⁹
Quę Auer. ſyllogiꝫari/vt ꝑ expoſitionẽ patuit.¶ Quo ꝟo ad ꝟba
cõmẽ.91. attinet/Auer.ꝑ elẽta nõ ea corpa ex quibus alia ſiũt itel
ligit:ſꝫ gbus nullũ corpus eſt pus:ꝛ ſic celũ elẽtũ eẽ põt.
Alij ꝟo celũ eẽ elẽtũ aiunt vniuerſi q̃ rõne corpea adie-
Queſtio. cit:ad differẽtiã mãę.¶ Sꝫ ſtatiꝫ Auer.mouet qõnẽ qꝛ
non vꝫ verũ ꝙ hęc tria celũ/leue/ꝛ graue ſint in loco.qꝛ
nõ pñt eẽ in loco niſi eſſentialr̃ vt Ariſ͞ſ ꝛ Alexã.dixerũt
Solo. at celũ ꝑ accñs eſt in loco.igit̃ ſuppõ falſa.¶ Rñdet Aũ.
ꝛ dicit p̃mo ꝙ in phyſicis dictũ eſt celũ nõ eẽ in loco:qꝛ
ſumptũ ibi fuit extra celũ nihil eẽ:qõ nunc eſt demõſtratũ.
Dicit 2° ꝙ q ponit plures mũdos:cogit̃ tenere celũ eẽ ꝑ
ſe in loco:qꝛ cogitur dicere vacuũ in quo celũ eſt.Dicit 3°
ꝙ dicẽtes mũdũ eſſe vnũ:cogunt̃ dicere extra ipm nihil
eſſe.dicit 4° ꝙ cũ fuerit his additũ illud qõ in 4° phyſi.
L eſt dictũ.vꝫ ꝙ corpus extra qõ nullũ corpus eſt:non eſt
in loco:ꝛ ſic ꝟ verũ celũ eẽ corp⁹ ex̃ qõ nullũ aliõ corp⁹ ẽ:
dabit̃ celũ nõ eſt i loco.¶ Tũc ad formã dic̃ Ariſ.acce-
piſſe celũ eẽ in loco ſm põneꝫ aduerſarioꝝ:eſt igitur ſup
poſitio/tria ſunt loca:quę dupl'r ꝓbat̃:tũ qꝛ tria ſunt ele
mẽta:ꝛ hęc ꝓbatio eſt in lr̃a:tũ qꝛ tũc nõ ad eundẽ locũ
moueret̃ ps ꝛ totũ.pꝫ qꝛ vbi terrę plura eẽnt loca:totũ
põt moueri ad.a.locũ:gleba ad.b.locũ.Ex hac ſuppõne
arguit Auer.nõ plura ſunt loca q̃ tria:igit̃ vnus tm̃ mũ-
dus.nã vbi plures eẽnt:pñt eſſe pl'a loca:q̃ tria.¶ Quo
ꝟo ad alia ꝟba attinet.Auer.ꝑ locũ grauiũ:itelligit cõca-
uũ aeris ſupficię:in qua oia grauia ipſa ꝯtinentur:ꝛ ꝓpea
Ariſ.dixit q circa mediũ eſt:nã ꝯcaua aeris ſupficies:quę
locus eſt grauiũ/circa mediũ eſt.ꝛ ꝑ locũ ſupremũ:itelli-
git ſpatiũ:qõ itelligit̃ e celo p̃mo vſqꝫ ad.8.qõ regio celo-
M rũ di:ꝛ hęc ſũt ſapide dicta:ait ẽt poſſe itelligi ꝑ tertiũ lo-
cũ ꝯcauũ vltimi corpis puta lunaris:qꝛ oia quę ſũt infra
illud ſunt eſſentialr̃ in loco:ꝛ in ꝟ erũt oia leuia/vt ignis
ꝛ aer.ꝛ oia ꝟ pñt ꝯuenire noſtrę lr̃e:cętera ꝟo nõ.debes
ſcire ꝙ illã lr̃aꝫ.[Hui⁹ aũt ipſi⁹:quenã ſint dñię:poſteri⁹
dicemus]Auer.itelligit hu⁹ ipſi⁹.i.corpis leuis:nã poſtea
vt ait ſubdiuidet in aerẽ ꝛ ignẽ:qõ ſignãter de leui corpe
ſe excuſat:vt Auer.ait qꝛ graue eẽ duplex.vꝫ aquã ꝛ terrã
eſt ꝑ ſe notũ ad ſenſuꝫ.at leue eẽ ſectũ in duo eſt rõne inuẽ-
tũ:qõ hac rõne ꝓbat:qꝛ vt Alexã.ait ignis ille eſt ęquo-
ce dictus:ꝛ ita purus/ꝛ nõ viſilis:ꝛ ſic rõne inuẽtus:ſunt
aũt ad hoc tres rõnes:p̃ma ex eo qꝛ cõbinatio ex calido ꝛ
ſicco eẽ põt.Scda qꝛ extremũ ꝯtrarium eſt in rex nã vt
terra.igit̃ ignis.Tertia qꝛ oẽs ignes ſurſum petũt:igit̃ ibi
eſt cõgregatio igniũ:vt ex ꝓbat̃ mare eẽ:qꝛ oẽs aquę pe-
tũt mare.¶ Aiaduerte tñ vt dicet̃ in 4°:ꝙ ille ignis eſt N
ęquoce p̃mo quo ad actũ primũ:qꝛ eſt purus:hic miſtus.
Scdo quo ad actũ 2ᵐ:qꝛ ille viuificãs rõne luminis:qõ
nobis mutuat̃ a ſtellis.Hic ꝟo noſter mortificat.Hęc ex
cõmẽto.¶ Sꝫ attende:ꝙ hęc ſunt bene dicta:ſꝫ non ad Error Aũ.
Ariſ.aurea:naꝫ Ariſ.ꝑ verba illa nõ ignẽ:ſꝫ mundũ itelli
git:cuius dñas in 2° huius dicet:qõ rõnabilr̃ ſe excuſãdo
ait:nã fecerat mẽtionẽ de extra:ꝛ ſurſuꝫ/ꝛ cęteris id gen⁹.
ꝓpea hęc Auer.expoſitio eſt remota a mẽte Ariſ.ꝛ nõ mo
do in hoc errauit in litera iſta:ſed in multis alijs:ergo ꝟo
collegi vtilia ad textum.

¶ Qõ aũt vnus dũtaxat ſit mũdus.ſed nec ẽt
plures fieri poſſint:inſuper ẽt qõ perpetuus
ſit/cũ neqꝫ ſit corruptibilis/neqꝫ genitus:di-
camus primo de ipſo dubitantes. O

Expoſitio. ¶ Hactenus ꝙ non ſint plures mũdi trib⁹ rõnib⁹ ꝓba-
ſit:nũc ꝙ plures eẽ nõ poſſint:de nouo dubitat.facit aũt
hoc qm̃ falſuꝫ eſt duplex vt dicebamus:falſuꝫ poſe/ꝛ fal-
ſuꝫ ipoſe:põt aũt eẽ aliqd falſuꝫ:ꝛ eẽ poſe:vt nauale bel-
lũ eſt:vꝫ falſuꝫ/ſꝫ poſe:ꝛ ita aliquis dicere poſſet vt Em-
pedocles plures eſſe mundos eſſe falſum de ineſſe:quia
ſemper eſt vnus de ineſſe:tamen fieri poſſe plures ſucceſ
ſione ꝛ gñatiõe:vt phęnix ſemꝑ eſt vna:plures tñ eẽ pñt
ſucceſſione ꝛ gñatione.ꝓpterea ꝓponit nunc ꝓbare nec
poſſe eſſe plures.Addit inſuper ẽt ꝙ ꝑpetuus ſit cũ neqꝫ
ſit corruptibilis/neqꝫ genit⁹.Nã lꝫ iſtud tractabit̃ in alia
ſũma:ipm tñ vt ꝓponit:qꝛ hęc ꝑſcrutatio facit ad ꝓble-
ma de vnitate mũdi:qꝛ ſi mũdus nõ eſt corruptibilis nec
genitus/tũc erit vnus tm̃/ꝛ de ineſſe/ꝛ de poſi.ꝓponit tñ
diſputare de hoc/vt ꝟitas magis elucceſcat ex ſolone du-
bitationũ tertio metaphyſicę.Hęc de intẽtione.

P ¶ Uidebit̃ itaqꝫ ꝓfecto ſi hac rõne ꝯſideraue
rimus fieri nõ poſſe vt ipſe vnus ꝛ idẽ dũta-
xat ſit. Nã cunctis rebus:quę ꝛ a nã ꝛ ab ar-
te ſiunt/atqꝫ ꝯficiunt̃:aliud eſt ipſa ꝑ ſeipam
forma:ꝛ quę cũ mã miſta eſt.veluti ſphęrę
fo͞ra aliud eſt:ꝛ aurea/atqꝫ ęnea ſphęra:ꝛ cir
culi rurſus aliud eſt ipſa forma:ꝛ ęneus cir-
culus atqꝫ ligneus:quippe cũ ſphęrę aut cir-
culi qõ qd erat eẽ aſſignãtes/nõ aurũ/nõ ęs in
rõne afferemus:cuꝫ hęc de illorũ ſuba non
ſint.at ſi aut ęneã/aut aureaꝫ definierimus:ẽt
ſi ꝑter ſingulare quicq̃ aliud itelligere aut ſu
mere nõ poſſumus.(Interdũ eniꝫ hoc acci- Q
dere obſtat nihil:vt ſi vnus dũtaxat circulus
fuerit ſumptus.)nõ minus ſane aliud eſt eſſe
circuli ꝛ huius circuli.Et illud qdeꝫ forma.
hoc aũt in mã forma erit ac ſingulare.

¶ Proſeqtur Ariſ͞ſ:ꝛ p̃mo ſyllogiꝫat mundoꝝ multitudi- Expoſitio.
nẽ:deinde ſoluit qõnẽ.de p̃mo ſupponit ꝙ aliud eſt fo͞ra
celi vt forma:ꝛ aliud forma celi vt in mã:ꝛ ſyllogiꝫat ſic
in oĩbus ſenſilib⁹ ꝛ ſingularib⁹.quę aut arte ꝯficiuntur/
aut nã ſiunt:aliud eſt fo͞ra ꝑ ſeipaꝫ ſumpta:ꝛ forma vt in
mã miſta.Sꝫ celũ eſt ſenſile atqꝫ ſingulare a nã aut arte.
igit̃ in celo aliõ eſt fo͞ra ꝑ ſeipaꝫ ſumpta/ꝛ fo͞ra vt in mã.
Circa hãc rõnẽ p̃mo ꝓponit id qõ vult p̃ncipalr̃ ſyllogi
ꝫare/ꝛ inqt.Uidebit̃ itaqꝫ ꝓfecto ſi hac rõne cõſideraue
rim⁹ fieri nõ poſſe vt ipe mũdus vn⁹ ꝛ idẽ ſit ſolũ.Deide
ſumit maiorẽ ſylli dicti:ꝛ inqt.Nã cũctis reb⁹ quę ꝛ a nã

ſiunt

A ſiũt:ꝛ ab arte ꝯficiunt:aliud eſt ipſa ꝑ ſeipm̃ forma/ꝛ q̄ꝗ cũ mã miſta eſt. Hãc maiorẽ ꝓbat pmo exẽplis mathematicis:deinde rõne. Exẽplis qdẽ mathematicis ꝓpter duo:ꝛ qꝛ res mathematicę ſunt certiſſimę:ꝛ qꝛ manifeſtũ eſt ꝑ ſe in illis:ꝙ in rõne eaꝝ nõ ponit̃ ſenſilis mã ꝛ ingt. Uelut ſphęrę forma aliud eſt:ꝛ aurea/atq; ęnea ſphęra: ꝛ circuli rurſus aliud eſt ipſa forma/ꝛ ęneus circulus atq; ligneus. Hęc ſunt exẽpla. ¶ Deinde rõnez affert:ꝛ ingt. Quippe cũ ſphęrę aut circuli definitionez(quę dĩ qđ qd erat eſſe)aſſignãte:nõ aureũ nõ ęs in rõne afferem⁹:cũ hęc.vz aurũ ꝛ ęs de illorũ ſubã nõ ſint.at ſi aut ęneaz aut aureaz definierimus:ſubaudi in illa addemus. Sz dices verũ qñ ſingulare eſt vnũ tñ in ſua ſpecie:in illo differat for͠:ꝛ hęc for͠ vl̃e ꝛ pticulare.qdditas ꝛ idiuiduũ. ¶ R̃ñdet ẽt ſi pter ſingulare qcq̃ȝ aliud itelligere aut ſumẽ non poſſum⁹(interdũ eniz hoc accidere obſtat nihil:vt ſi vn⁹

B dũtaxat circulus fuerit ſumpt⁹:ꝛ vt de facto ẽ õ vna phęnicę/ꝛ vno ſole:ꝛ ceteris id genus:)nihil ꝓfecto min⁹ aliđ eſt eẽ circuli ꝛ hui⁹ circuli:ꝛ illud qdẽ forma ꝑ ſeipſam/ħ aũt in mã forma erit ac ſingulare. Sic igit̃ dato ꝙ vnuz nũero tñ ſit ſub ſpecie idiuiduũ:nihil tñ minus adhuc in ipſo differt forma ſm̃ ſe cõſiderata:ꝛ hęc forma. Hęc eſt maior ſylli. ¶ Aiaduerſione dignũ Ari^{lem} ꝓ tanto hũc cõfutaſſe cauillũ,qꝛ aliqs ꝓuenire poſſet de mũdo:ꝙ ipe eſt vnus numero in ſua ſpecie:ideo in illo nõ differt forma per ſeipſam ſumpta:ꝛ hęc forma.ꝛ ideo nõ recte exponit S. Tho. hunc locũ intelligens quo ad modũ definiendi.

¶ Cum igit̃ cęlũ ſenſile ſit. Singulare erit ꝓfecto:ſenſile enim omne in materia exiſtit.

Expoſitio. ¶ Nunc ponit minorẽ:erat eniz minor ſylli ſz cęlũ eſt ſenſile ꝛ ſingulare ꝛ in mã.nũc ponit hãc minorẽ:ſz nõ hoc ordie:ſz ingt. Cũ igit̃ cęlũ ſenſile ſit:ſingu^{re} erit ꝓfecto:ſenſile eni oẽ in mã exiſtit.fecit aũt minorẽ ħ mõ vt det in-

C telligere ex vno ſeq alterũ:ꝙ hęc tria.vz ſingulare/ſenſibile/ꝛ eſſe in mã ſunt conuertibilia.ꝛ in hoc Ariſtoteles ſumpſit minorem/ꝛ illius ꝓbationem.

¶ At ſi ſit ſingulare:aliud nimirũ erit eẽ cęluz ꝛ cęlũ ſimpl̃r.eſt ergo aliud hoc cęluz.ꝛ ſimpliciter cęluz:atq; hoc eſt vt ſpecies ꝛ forma: illud vt cum materia miſtum.

Expoſitio. ¶ Nunc ſylli ꝯñem infert.vz ꝙ in cęlo aliud ſit forma ꝑ ſeipſaz ſumpta/ꝛ forma in mã cõcepta. Uerũ epilogat viz totius ſylli:vt diſcipulus facili⁹ illi aſſentiat̃:nã longius ſumpſit ꝓpõnes.ꝛ ingt. At ſi cęlũ ipm̃ ſit ſingulare/ſenſile ꝛ in mã cõſtitutuz aliud nimirũ erit eẽ cęli idiuiduũ/ꝛ ſimpl̃r cęlũ vl̃e.eſt g̊ aliđ ħ cęlũ/ꝛ ſimpl̃r cęlũ:atq; ħ.vz cęlũ ſimpl̃r eſt vt ſpẽs/ꝛ forma/illđ.vz eẽ cęli eſt miſtũ cuz

D mã. Hęc eſt ꝯcluſio ꝛ totius ſyllogiſmi epilogus.

¶ Sed quorũ forma q̄dam atq; ſpẽs eſt/eoꝝ aut ſũt/aut plura ſingularia fieri poſſunt. Nã ſi ſint(vt quidam autumant)formę:hoc accidere neceſſe eſt.ſin nihil ſit talium ſeparatũ: non minus idem accidere neceſſe erit.in oĩbus enim ĩjs quorum ſubſtantia in materia eſt/plura eſſe atq; infinita videm⁹ea quę ſunt eiuſdem ſpeciei. Quare aut plures ſunt cęli: aut plures eſſe poſſunt:ex his igit̃ ſumet qſpiam ꝛ eſſe plures celos/ꝛ etiam eſſe poſſe.

Expoſitio. ¶ Ex pmo ſyllogiſmo accepit cęluz eſſe formã in mã:nũc huic addit aliaz maiorẽ ſic:ſed quorũ forma quędam aut ſpẽs eſt in mã:eoꝝ aut ſunt/aut plura ſingularia ſaltem ſucceſſione fieri poſſunt:erit tunc ꝯcluſio ꝙ aut cęli plures actu ſunt/aut plures eſſe poterũt. Hic eſt ſylls principalis:cuius miorẽ ex pmo nactus eſt ſyllo:maiorẽ expo-

E nit nũc dicens/ſed quorũ forma quędã atq; ſpẽs eſt/eoꝝ aut ſunt:aut plura ſingularia eſſe poſſunt vt phęnix:q̄ lz ſit vna:tñ plures eſſe poſſunt. Hęc maior: quę dz legi ſuſpẽſiue vſq; ad ꝯñem:deinde hanc maiorẽ declarat tam ſm̃ opionem Platonis:q formas ſiue ſpẽs autumat ſenſiliũ ſeparatas/q̄ȝ ſm̃ poſitionẽ herculeorũ atq; pipateticorũ/quę nullã formã ſeparatã ponit.ſm̃ Platonẽ qdem:qꝛ vbi idea ſeparata concedatur cum illa ſit veluti exemplar ſenſilis rei ꝛ vnum exemplar eſſe poteſt multorum exẽplatorũ:poſſũt ſaltẽ plura eẽ idiuidua eiuſdẽ ſpeciei. ſm̃ Herculeos ħo:qꝛ ſi nõ concedat̃ ſeparatio formaꝝ:nihilominus plura idiuidua eẽ pñt eiuſdẽ ſpeciei:qđ ꝓ modo ſenſus teſtimonio approbat:qꝛ in oĩbus formis:q̄ cũ

F mã ꝯcipiuntur:ſic cernimus. Ingt. Nam ſi ſint(vt qdam autumãt)formę e mã ipſa ſeparatę:hoc accidere neceſſe eſt:quatenus vnius exẽplaris eſſe poſſunt plura exẽplata. Sin nihil ſit taliũ ſeparatũ/non minus idem accidere neceſſe erit.qđ ſenſus aſtipulatiõe oñdit.ꝛ ingt. In oĩbus eniz ĩjs/quoꝝ ſubã in mã eſt/plura eẽ atq; infinita videmus ea quę ſunt eiuſdẽ ſpẽi. ¶ Et hoc rõne ẽt ꝓz primo vt expoſitor ſentit:qꝛ cum materia ſignata nõ ſit de rõne ſpẽi:rõ ſpẽi põt idifferenter ſaluari ſignata in hac ꝛ in illa:ꝛ ita plura pñt eẽ indiuidua eiuſdẽ ſpẽi. Scđo qꝛ materia ipſa eſt multiplex poteſtate:q̄re ſi forma eſt in mã pñt eiuſdẽ ſpẽi forę eẽ l eadẽ mã. Demũ ſuſpẽſionẽ finiens ꝯñẽ ſubſcribit dicẽs/q̄re aut plẽs ſũt cęli aut plẽs eẽ poſſunt. Tunc epilogat ꝛ ingt. Ex his igit̃ ſumet qſpiam ꝛ eſſe plures cęlos ſi oĩs forma in mã actu eſt in plurib⁹ materijs:ꝛ plẽs cęlos eẽ poſſe:ſi nõ actu:ſz poteſtate forma in materia plura quęrat indiuidua.

Declo ma.

Quę Auer. cõm. 92.

Hęc eſt queſtio Ari. oĩuz(vt mihi vı̃)difficillima.qđ ẽt Auer.teſtat̃ ex eo qꝛ

G hęc qđ fecit dubitare Galenũ.ꝛ debes ſcire ꝙ Auerroes ſummatim rõnem qõnis format alio modo:ꝛ põt litterę conuenire:ſz remote.ordinẽ ħo in verbis Ariſ.nullaten⁹ ꝓcepit.ꝓpea verba expoſuit ꝯfuſe:cuius expõni nõ eſt cõfidendũ:qcquid tñ ſit. Sylls ei⁹ eſt hoc mõ.oẽ corpus naturale ꝛ ſenſile ꝯponitur ex mã ꝛ forma:cęlũ eſt corpus naturale ac ſenſile.igit̃ eſt ꝯpoſitũ ex materia ꝛ forma. Scđs ſyllogiſmus huic ſubacceptus eſt/oẽ cõpoſitũ ex materia ꝛ forma aut actu ſub eadẽ ſpecie multiplicatur: aut eſt multiplicari poſe. Sz ꝑ ꝯñem ꝑcedentis ſylli cęlũ ꝯponitur ex materia ꝛ forma.igit̃ aut actu ſub eadem ſpecie multiplicat̃ aut multiplicari põt. Maior hui⁹ ſcđi ſylli declaratur ab Auer.qꝛ forma quo forma apta eſt ꝑdicari ꝛ eſſe in pluribus:nã vl̃itas ipſa eſt ratione forę. Indiuidualitas ħo rõne materię. Modo hęc eſt vniuerſalis definitio.vz ꝑdicari ꝛ eſſe in plurib⁹.forma aũt ipſa eſt vl̃e ſiue ſubiectũ ſiue fundamentũ vniuerſalitatis:ꝛ ſic forma cęli eſt aut eſſe põt in plurib⁹ materijs. ¶ Uocat autez Auerroes formã ſubiectũ ſiue fundamentũ vniuerſalitatis:primo qꝛ eſt fundamentũ ſimilitudinis/ꝛ cõuenientię:in qua conſiſtit vniuerſalitas ipſa. Scđo quia eſt fundamentũ intelligibilitatis:oẽ eniz intelligibile ob formã eius intelligit̃:cum eius materia ĩpediatur cognitio. Tertio qꝛ eſt ꝑ ſe cauſa eẽndi.at materia eſt per ſe cã priuationis/per accidens ħo eſſendi:ſunt ꝛ alię cauſę:ſed hę ſufficiunt. Maior ſyllogiſmi primi fuit ꝙ omne ſenſile atq; naturale cõponitur ex materia ꝛ forma:ꝛ in hac laborat Auer.ꝑ totũ cõmẽtũ. ¶ Ubi debes ſcire:ꝙ rerũ alię ſunt penitus intellectiles,ceu formę purę/deus.vz ꝛ intel lectus orbiũ.alię ſenſibiles oĩno/vt cõpoſita ſingu-

Cũ forma ſit ſubz ſiue fundã^{m} vl̃itatis.

H

I lariſ:quo ſunt ſingularia.aliẹ itellectiles ⁊ ſenſiles vt cō-
poſita ex materia ⁊ forma:nā rōne mãẹ ſunt ſenſilia.rō-
ne ꝟo formẹ ſunt itelligibilia atq; vniuerſalia.Quib⁹ ve
rificatur maioꝛ.vʒ ꝙ oē corpus ſenſile cōponitur ex mã
⁊ forma:materia ꝗdem:qua reddat̃ ſenſile.forma ꝟo ꝗ̃
Dubitatio. reddatur intellectile.❡ Sed iunioꝛes rōnabilr dubita-
uerunt:videt̃ enim ꝙ materia nō ſit cã ſenſibilitatis/cēt
eniʒ ipſa magis ſenſilis ꝑꝑ qđ nãq; vnumqđq; tale eſt:il-
lud magis tale erit.Scđo oē qđ ſentit̃ mouet ſenſum.ſed
mouere ⁊ agere eſt rōne formẹ.igit̃ nō rōne materiẹ:ſed
Solo. rōne foꝛẹ res ſentit̃.❡ Sunt ꝗ nō iperite ſentiūt aliđ eē
rōnem ſentiēdi/⁊ ꝯditionē rei ſenſilis:rō eniʒ ſentiēdi eſt
forma:qm̃ ipſa eſt rō aſſimilãdi ⁊ agēdi in aliud.cōditio
ꝟo mouētis ⁊ ſenſilis eſt materia:primo qꝛ materia ipſa
reddit̃ corpus quantū.Scđo qꝛ ipſa redditur ſenſile idi-
uiduū.Tertio qꝛ eadē reddit̃ corpus quale/hẹc eniʒ tria.
vʒ quãtitas/ſingularitas/atq; q̃litas ꝯditiones ſunt mo-
uētis ⁊ rei quẹ ſentit̃.ſecus eſt in ipſa itellectione:nã foꝛ-
K ma eſt rō ⁊ cōditio mouēdi itellectū:qꝛ ipſa eſt vlē:⁊ rō
⁊ cōditio:qua ipſa res itelligit̃:⁊ tūc ad primã pʒ:ipſa.n.
materia nō eſt cã:qua res ſentit̃:ſed cōditio ſine qua nō.
ad 2m pʒ ſolo.ipa eniʒ forma eſt rō ſentiēdi:⁊ materia cō
ditio:verū lʒ forma ſit rō/⁊ materia ꝯditio:neutra tñ̃ ſen-
titur:illa eniʒ rō ſentiēdi iſenſilis eſt. Hẹc aūt ꝯditio ei⁹
Solo. ſylli Ariſto. qđ ſentit̃:quẹ nō ſentit̃.❡ Sed Aueꝛro.ſyllm̃ qōnis ſol-
uit:⁊ videt̃ ſua ſolutio ſupfluã:qꝛ Ariſ. poſtea dabit:fecit
tñ̃ illã non inutiliter ꝑꝑ iuuenes.eſt igit̃ ſolutio ꝙ maioꝛ
dʒ ſic intelligi ꝙ oē cōpoſitū ex mã ⁊ forma eſt aut actu
numeratū ſub eadē ſpē:aut multiplicari aptū rōne foꝛẹ:
quo fit vt cęlū ſiue mūdus ipſe ſit aptus rōne ſuẹ formẹ
multiplicari:nō aūt rōne materiẹ:ꝑꝑ eniʒ vniuerſalitatē
formẹ pñt eſſe plures.defectu ꝟo materiẹ nō eſt niſi vn⁹
Verborū expoſitio. nūero tñ̃.❡ Quo ꝟo ad ꝟba attinet Ariſ.dixit ſiue ſint
L ſpēs ⁊ reliqua/vt ait Auer.ꝑꝑ duas pōnes vʒ poſitionē ꝑꝑ po-
ſitionē Platonis ꝗ cōcedit ideas:⁊ ꝑꝑ opionem Ariſ.nã
iuxta vtraſq; idē euenit.iuxta Platonē ꝗdem:qꝛ ille vo-
luit mundū factū eē ab ipſo ꝓmo opifice ad exēplar mū-
di itellectilis:qꝛ idea eſt mundi.modo vnū exēplar nihil
ꝓhibet eſſe pluriū exēplatoꝛū.Iuxta Ariſ.ꝟo:qꝛ mūdus
ex materia eſt ⁊ foꝛa:quẹ eſt apta eſſe in multis materijs.
Dubi.Al. ❡ Sed dicēs Ariſ.ꝓbans in oı̄ ſenſili eſſe aliud formaʒ:
⁊ hanc formã/vtit̃ iductione incōpleta nō in oibus ſpē-
bus:ſed ſolū in ſphẹra ⁊ circulo.Rñdet ꝙ hoc ſufficit:qꝛ
nō opʒ vt oēs ſpēs inducant̃:qꝛ eſſet petitio ꝓncipij/cuʒ
Rſſio Al. deueniret̃ ad ſpēm:de qua eſt qō.❡ Demū Auer.in cal-
ce cōmenti valde magnifacit qōnem ⁊ rōneʒ hanc ꝓmo
ex ꝑte rei:qꝛ mundus ipſe ex materia cōſtat/⁊ oē ex mate
ria cōſtans pōt eſſe plus vno in ſua ſpecie.Scđo ex ꝑte
noſtra qꝛ extra hunc mundū poſſumus imaginari vacuū
in quo plures eſſe mundos nihil ꝓhibet fingi:q̃re ex ꝑte
M vtraq; in eadē ſpecie plures eē mūdos poſſe videt̃.Aſti-
pulatur huic qꝛ hẹc poſitio induxit plures dicere vacuū.
❡ 2o qꝛ hẹc pō coegit loquētes ſuẹ legis ponere vacuuʒ
eſſe primū itellectū.nã cū ipſi imaginabant̃ mūdos eſſe
plures a deo creatos:⁊ nō pñt creari mūdi niſi det̃ vacuū
ꝯcludebãt vacuū eē prius itelligibile ꝙ̃ mūdus ſit fact⁹
a deo.⁊ hoc totū dixerūt credētes imaginationē eē intel-
lectū:⁊ ſic videt̃ efficax hẹc rō.❡ Sʒ Auer.ridet ratiōẽ
iſtoꝛū theologoꝛ:⁊ ingt.hoc neceſſariū eſt dicēti ꝙ mun-
dus eſt poſtq̃ nō fuit:⁊ ſic apud Auer.illa ꝯſña valet da
to ꝙ mundus de nouo incepit.Aliṯ ipſe negat illã.Sʒ de
illa ꝯſña lege Auer.phyſicẹ auſcultationis.4.cōmē.6.⁊
3o hui⁹ cō.29.⁊ in lib.deſtru.deſtru.diſpu.ꝓma in ſolone
18.vbi deductōeʒ ꝯñtiẹ accurate ſcripſimus.Hẹc ex cō-
mento ad expoſitionem literẹ collegimus.

Et lʒ ſupius diſputauimus de cã multiplicatio- N
nis idiuiduoꝛ ſub eadē ſpē:adhuc Nō de multiplicatiōe idiuiduoꝝ ſub eadē ſpecie.
ꝑꝑ nōnullos ſtudioſos iuuenes diſputem⁹ ꝑipatetice cãʒ
multiplicatiōis idiuiduoꝛ in eadē ſpē.❡ Expoſitoꝛ vlr
opinatur ꝑipatetice ſentiēdo in ſempiternis nō poſſe eē
plus vno idiuiduo in ſpē:dico vlr:qꝛ tam in coꝛpibus:vt
de ſtellis:ꝙ̃ in ſepatis:vt ſunt ipſi intelli's ſepati.Mouet̃ Pō S.Th.
autē S.Tho.noſter ꝑipatetice ſentiēdo ex eo qꝛ cã mul- Rō S.Th.
tiplicatiōis idiuidui in eadē ſpecie eſt cōſtare ex mã vt i
ex ſui ꝑte:⁊ cum ꝯtrarioꝛū ꝯtrariẹ ſunt cauſẹ:fit vt cã q̃re
in ſempiternis nō eſt plus vno idiuiduo in ſpē ſit carere
mã:⁊ ita ꝑcipare mã eſt cã multiplicatiōis:eē ꝟo expꝰ
mãẹ eſt cã vnitaẗ.De hac cã legim⁹ textū Ari.i.12.meta.
❡ Sʒ aduerſus hãc pōnem ꝗdam obyciūt:ꝓmo qꝛ aiẹ Replicẹ q̃rūdam.
poſt moꝛtē carēt materia:⁊ tñ̃ ſunt plures ſub eadeʒ ſpē.
Scđo nulla cã ꝓuatiua eſt cã effectus poſitiui:ſʒ carētia
mãẹ eſt cã ꝓuatiua.igit̃ nō eſt cã vnitatis idiuidui ſub ea
dē ſpecie:quẹ eſt res poſitiua.Tertio ſi carere mã eēt cã O
ꝙ tota ſpēs ſaluaret̃ in vno idiuiduo:tunc vnū numero
indiuiduū haberet vniuerſaʒ ſuẹ ſpēi ꝑfectionē.ſed vni-
uerſa ſpēi ꝑfectio eſt infinita:igit̃ illud eſſet infinitẹ ꝑfe
ctionis.vltimo Auer.2.huius cō.49.velle videt̃ contra
Aui.oēs oꝛbes eē eiuſdē ſpēi:ꝗ ſſt ſempiterni/⁊ carēt mã:
igitur in ſempiternis ⁊ mã carētibus eē pōt pluriū idiui
duoꝛū multiplicatio ſub eadē ſpē.❡ His rōnibus ꝗdaʒ Pō q̃rūdã
ſentiūt ad mentē ꝑipateticoꝛū:imediatã cãm q̃re ſint vel
eſſe poſſunt vel plura idiuidua ſub eadeʒ ſpē/eſſe contin-
gentiã.Nam cū cōtingens nã ea ſit quẹ eſſe ⁊ nō eē pōt:
igit̃ eius ſunt vel poſſunt eē plura idiuidua.vnitatis ꝟo
cãm ſub eadē ſpecie eē aiūt ſempiternitatē ⁊ nec̃itatē:qꝛ
oē poſſe in natura neceſſaria actu eſt:igit̃ cū in ſempiter-
no ⁊ nec̃io ſpēs poſſit ſaluari i vnico idiuiduo:⁊ vnico idi
uiduo ñ repugñt ꝑfectio tota ſuẹ ſpēi:erit tota ſpēs actu ⁊
nec̃io i vno idiuiduo/⁊ ſic i nullo alio eiuſdē ſpēi.Sec⁹ ãt P
theo^{cc} ſētiēdo:cū.n.catho^{ci} mūdos ⁊ itelligētias ponãt ꝯti
gētes ex ipſo volū^{tio} opificis:fit vt plēs ⁊ mūdi/⁊ itelligē-
tiẹ ſint vel eē poſſint in eadē ſpē.Hẹc ꝗdam.❡ Sʒ hẹc Confu.
pō pace hoꝛ dixerim nō eſt ꝑipatetica.Nã ꝑipatetici cō
tingentiã nō dicunt cãm multiplicationis/cū ipſa ſit mo-
dus entis ſeq̃ns ipʒ ens ꝓpea qꝛ illō mã ꝑticipat:vt Ap.
in lib.de iterptatione.ingt.Contingēs eē rōne potentiẹ/⁊
potentia eſt talis rōne materiẹ.igitur contingens eſt mo-
dus entis ratione materiẹ:⁊ ſic nō videtur cauſa plurali-
tatis ſub eadem ſpecie:ſed potius ꝯditio ſiue modus illo-
rum.❡ Et ſic peripatetice ſentiendo videtur eſſe dicen- Pō ꝓpꝛia.
dum naturam poſſe pluribus cōmunicari:ex eo:qꝛ eius
indiuidua ꝑticipant materiam:quã hac ratione Plato iter-
dum infinitudinē appellauit.contra ꝟo natura nō pluri-
bus cōmunicatur:ex eo qꝛ illius indiuiduum materiẹ eſt
expers:cuius poſitionis eſt Auer.vbiq;:potiſſimū in lib. Q
de ſubſtantia oꝛbis vltimo capite:cum eniʒ indiuiduum
materia participat:eſt coꝛruptibile:⁊ ita opoꝛtet eē plu-
ra actu vel ſucceſſiōe:ne ſpecies ipſa pereat omnino:⁊ ēt
qꝛ eius materia eſt poteſtate plures formẹ eiuſdem ſpēi.
❡ Ex hoc apparet illos erraſſe:ꝗ aſſignauerūt non cãm Qualis error q̃rūdã.
imo effectū pro cauſa:materia eñim eſt cauſa contingen-
tiẹ/⁊ multitudinis.quicquid ſit theologice ſentiēdo:quo
modo nunc nō loquimur.contra ꝟo cum natura ipſa eſt
materiẹ expers:ipſa eſt ſui eſſentia indiuiduum/⁊ ſpēs:⁊
ita nec eſt/nec eē poteſt plus vna in ſpecie.Ex hoc ſeqtur
vnum eſſe indiuiduū in ęternis/nō ꝓpter materiẹ caren-
tiam:ſed ob eſſentiam naturẹ:quẹ ſeipſa eſt hẹc ⁊ indiui-
dua:⁊ nō ꝑticipatiue lʒ hoc deprehēdat̃ a nobis ꝑꝑ mãẹ
carentiã.❡ Tunc ad rōnes illoꝛū ad primã nōdū certū Sol.rōnū illoꝛum.
habem⁹ ad mētē ꝑipateticoꝛ/⁊ maxime Ariſ.ꝗd de aia-
bus poſt

A bos poſt mortẽ ſit aſſerendũ: ppterea in lib. de itellectu
perquiraẽ. ad 2ᵐ pꝫ ſolẽ. Illa eniꝫ carentia nõ eſt cã vnita
tis: ſed eſſentia incõicabilis: quę ſic cognoſcaẽ eſſe ppter
mãę carentiã: vt dictũ eſt. ¶ Ad 3ᵐ nihil dubium eſt: ꝙ
qõlꝫ indiuiduũ illius eſt infinitũ ſꝫ qd in ſua ſpe: nec pp
hoc dicunt illi cõtra Ari. qꝛ qõlꝫ illoꝝ eſt ſimplr finitũ.
Ad illud Auerrois dicemus ſcdo huius vbi opinionem
Auerrois bene explicabimus. Hęc pauca nunc ſatis.

¶ At cõſiderãdũ rurſus eſt: qd nam horũ re
cte: qdqꝫ nõ recte dicaẽ. Alterã igiẽ eſſe rõnẽ
ſine mã ⁊ in mã formę/recte dicit: ſitqꝫ hoc
veꝝ. nulla tñ ob hoc mũdos aut eſſe/aut plu
res eſſe poſſe neceſſitas eſt: ſi hic vniuerſa ex
materia conſtat: vt cõſtat profecto.

Expoſitio. ¶ Rñdet Ari. ⁊ poſtea rñſionẽ declarat: breuiter igiẽ ad
B argumẽtũ Ari. cõcedit ꝯclõnẽ pmi ſylli: ⁊ ita totũ pmuꝫ
ſyllm vꝫ ꝙ in mũdo alia ſit rõ formę/⁊ formę in mã. de
ſcdo ſyllo vult maiorẽ eſſe limitandam: dicebaẽ. n. ſic/oẽ
corpus cui⁹ rõ formę eſt alia quatenus eſt forma/⁊ qua
tenus in mã: eſt plus vno in ſpe vult. ꝙ hęc maior eſt ve
ra/mõ nõ cõſtet illud ex vniuerſa ſua mã: vbi ãᵒ ex vni
uerſa mã cõſtabit: nõ opꝫ illud eſſe plus vno in ſpecie: ⁊
ſic eſt in ppoſito. mundus. n. cõſtat (vt diceẽ) ex tota ſua
mã: iõ eſſe nõ põt plus vno in ſpe: quo ſit vt ſi ſyllo ſcdo
ſic intelligaẽ: illius maior eſt vera: ⁊ minor falſa. Ingt [at
cõſiderandũ rurſus eſt. qd nã hoꝝ recte: qdqꝫ non recte
dicaẽ.] Hęc eſt intentio. deinde de ſolone ꝓſegẽ: ⁊ ingt.
[alterã igiẽ eſſe rõnẽ ſine mã ⁊ in mã formę de ipſo mũ
do recte dĩ: ſitqꝫ hoc verũ] ⁊ ita totus pm⁹ ſyllo ꝯcedaẽ õ
ſcdo ſyllo ingt [nulla tñ ob hoc mũdos aut eẽ aut plures
eſſe poſſe neceſſitas eſt] ⁊ ſic negaẽ ꝯclo ſcdi ſylli: qꝛ ma
ior eſt limitanda: cui⁹ limitationẽ ingt [ſi hic mundus ex
C vniuerſa mã cõſtet: vt cõſtat ꝓfecto] .q.d. ſi ꝓ qꝛ conſtat
in rei veritate: ⁊ hoc mõ limitata maiore/negaẽ minor: ⁊
Que Auer. comẽ. 93. ita negabiẽ ꝯn: ⁊ ſic ad formã argumẽti pꝫ ſolo. ¶ Auer.
aũt pręter hoc ꝙ nõnulla verba ſuę trãſlatiõis obſeruat
quę nõ ſunt in codicib⁹ gręcis: quo ad reꝫ ipſaꝫ recte ſen
tit: vult eniꝫ ꝙ cõcluſio pmi ſylli videlꝫ mũdus cõponi
tur ex mã ⁊ forma ſit vera: ⁊ ſic totus pmus ſylls. ¶ De
ſcdo dicit ꝙ maior dꝫ ſic intelligi/oẽ cõpoſitũ ex mã ⁊ for
ma eſt plus vno in ſpe: quoties cõſtat ex pte mãę: ⁊ non
ex tota. Modo in ppoſito mundus ex tota cõſtat mã: ⁊
nõ ex pte: ppterea nõ ſegẽ poſſe eẽ/aut eſſe plures vno
in eadẽ ſpecie. Hęc Auerro. quę ad rem ipſaꝫ vera ſunt
lꝫ nõ multum ad verba Ari. vt diximus.

¶ Fiet aũt forſitan hoc mõ id qd dctũ eſt ma
gis manifeſtũ. Nã ſi ſimitas/cõcauitas eſt in
naſo aut in carne: caroqꝫ mã eſt ſimitatis: ſi
D oibus ex carnibus vna efficiaẽ caro: atqꝫ in
hac exiſteret ſimitas ipſa: nullũ ꝓfecto aliud
ſimũ aut eſſet/aut fore poſſet. Simili quoqꝫ
mõ ſi mã in homine caro eſt atqꝫ oſſa: ſi vni
uerſa ex carne/oibuſqꝫ ex oſſibus hõ exorire
tur. Modo hęc minime diſſolui poſſint: ali⁹
nimirum homo eſſe non poterit. Similiter
autem ⁊ in cęteris id genus.

Expoſitio. ¶ Conceſſit Ariſtoteles in aliquo rationẽ formę. ⁊ huius
formę eſſe aliud: ⁊ nõ eſſe in ſpecie multiplex: ⁊ hoc ſi ex
vniuerſa cõſtiterit materia: vbi ãᵒ ex parte materię cõ
ſtiterit: omnino erit in ſua ſpecie multiplex numero. hoc

nunc explanat exemplis: ⁊ nõ qdem exemplis quę ſunt/ B
aut eſſe poſſunt: ſed exemplis quę poſſunt itelligi eſſe: ne
videlꝫ de re ipſa accidat quęſtio: ⁊ ideo fingit exempla:
⁊ etiaꝫ quia vniuerſale (vt logici ſentiunt) ſe extendit ad
ea quę ſunt: aut eſſe poſſunt: aut itelligi eſſe: ⁊ quę aut trãſ
latione ipſa peſpicua ſunt. Sed quo ad vba attinet. Ari
ſtoteles adiecit modo hęc minime diſſolui poſſint: quia
ſi diſſolui poſſunt: ex ipſo homine corrupto poſſet alius
homo eſſe: ceu ex diſſoluta archa: ex eiſdẽ lignis fieri põt
alia archa. Hoc aũt ſuppleuit ppter poſitionẽ Empedo
clis: qui vnũ mundũ generat ex alterius corruptione: pp
hęc aiaduertit Simplicius duas eſſe cõditiones: qb⁹ nõ
poſſit eſſe plus vno numero indiuiduo in ſua ſpecie: pri
ma eſt vt cõſtet ex tota ſua materia: ſcda vt ſit ſempiter
nũ: phęnix enim ex tota eius cõſtat materia: ſed qꝛ corru
ptibilis eſt: plures phęnices eſſe poterunt ſaltẽ ſucceſſio
ne ⁊ redditu. ¶ Auerroes autẽ enititur exponere verba Que Auer.
ſuę tranſlationis vt qd per membrũ: quid ve per locum comẽ. 94.
Ariſtoteles voluerit: ⁊ laborat fruſtra: cum nullum horũ E
verborum reperiatur in noſtris gręcis codicibus. Scdo
voluit Ariſtotelem in litera noſtra accepiſſe hęc cõuerti
omne conſtans ex tota ſua materia eſt vnũ numero tñ
in ſua ſpecie: ⁊ omne vnuꝫ numero tñ in ſua ſpecie con
ſtat ex tota ſua materia: ⁊ etiam textui nõ conuenit: cum
nihil Ariſtoteles meminerit talis cõuerſionis. Sed am
hę ſunt verę/lꝫ textui nõ cõueniant. ¶ Sed obycies qꝛ Dubi. in di
non videẽ vera illa/omne vnum numero conſtat ex to cto Auerro.
ta ſua materia. Nam deus vnus eſt numero: qui tamen Sol.
nec ex tota eius materia/nec ex parte conſtat: cum nulla
ſit ex materia. Fortaſſe verbuꝫ Auerrois eſt veruꝫ dum
taxat in his quę de materia prodeunt: qualis nõ eſt deus
benedictus: nec intellectus vllus. ¶ Tertio aliquãtuluꝫ Digreſ. Aur.
digrediendo ſumit duo/quorum pma eſt/ſi aliqõ indiui
duuꝫ conſtat ex tota ſua materia: nõ poteſt eſſe plus vno
numero in ſua ſpecie. 2ᵐ eſt ꝙ ſi materia non ſit tota in
vno indiuiduo ſed illius aliqua pars: eſſe poſſunt plura
in illa ſpecie: quia ſm vnam partem in vno erit: ſm aliã G
in alio. ¶ Ex his infert primo infinita poſſe eſſe indiui
dua in eadẽ ſpecie modo nullum illorum conſtet ex tota
ſua materia. Nam mã eſt quanta interminata quantita
te: ⁊ ita eſt multa: imo infinita poteſtate: ⁊ ſic partitione
materię/infinita eſſe poterunt indiuidua. Infert ſcdo ꝙ
lꝫ infinita eſſe poſſunt: actu tamen ſemper numero ſunt
finita: quia tota materia intra cõcauum continetur luna
re/quę cum finita ſit: non niſi finitorum erit capax actu.
Ex his procedit ad probandum vnicũ numero eſſe mũ
dum. nam omne indiuiduum quod eſt plus vno nume
ro in ſua ſpecie/eſt pars alteri⁹ mundi: qꝛ eſt in parte ma
terię: quę eſt pars totius mundi: vt dixit. at hic mundus
non eſt pars alterius: aliter eſſet proceſſus in infinitum.
igiẽ ẽ vnic⁹ nũero in ſua ſpẽ. Hęc ex cõmẽ. colligi pñt. H

¶ Cũ ino itaqꝫ quorum ſubſtantia in ſubiecta
quadã eſt materia: eorũ nihil exoriri poterit/
niſi ex aliqua cõſtiterit mã. at cęluꝫ eſt qdem
ſingulare: ⁊ ex mã cõſtat: ſed qꝛ non ex parte
ipſius: ſed ex vniuerſa ꝯſtat: ſit vt quãuis ra
tio cęli/⁊ huius cęli ſit alia: nullum tñ aliud
erit: aut plures fieri poſſent. ppterea ꝙ hoc
omnem comprehenderit materiam.

¶ Ex his Ariſtoteles cõuertit ſyllm ad oppoſitũ hoc mõ Expoſitio.
omne ſingulare cõſtans ex tota ſua mã eſt vnum nume
ro tñ in ſua ſpe. Mundus eſt ſingulare ꝯſtãs ex vniuer
ſa eius mã. igiẽ vnus numero tñ. ⁊ qꝛ Ariſtoteles vĩ qꝫ

I rõnem cõuertere:ideo tranſtuli verbũ illud γάρ itaqȝ:⁊
Que Auer. cõm.95. nõ quaſi reddat cauſaȝ.❡ Quo vero ad verba attinet du
biũ videt̃ qd Ariſtoteles p cęlũ qḋ grece eſt οὐρανός:vo
lit. Rñdet Auerroes ꝙ Ariſtoteles põt itelligere vniuer
ſuȝ mundũ:⁊ gnitũ corpus:⁊ ſi itelligit vniuerſuȝ:ſic ma
teria mũdi erũt elemẽta:forma vero corp⁹ ipſiuȝ gnitũ.eſt
eniȝ corp⁹ gnitũ forma elntoꝝ:tuȝ q꞉ perficit elnta p̃ben
do eſſe/⁊ operationẽ:tum ſcḋo q꞉ gnitũ corpus eſt pręſta
bilius:oẽ eniȝ pręſtabili⁹ alio eſt vt forma reſpectu illi⁹
vt 3° de aĩa docet Auerroes cõm.36.⁊ ſic mundus cõpo
nit̃ ex quaſi mã:⁊ q̃ſi forma:quę rõ docet mundũ ꝯſtare
ex tota eius materia:qm̃ ex oib⁹ elntis:nullũ nãqȝ elntũ
eſſe põt:qn ſit ps hui⁹ mũdi:⁊ ita cõſtat ex tota eius mã:
quare merito gniti corpis mundus poſſet multiplicari:
q꞉ põt gnitũ corp⁹ perficere infinita elnta:ſȝ defectu ele
mentoꝝ:quę eſſe nõ poſſunt extra hũc mundũ:vn⁹ tm̃
K numero mundus eſt.Sed ſi per cęlũ intelligit gnitũ cor
pus:ſic dictũ Ariſtotelis ſtare nõ põt:nã cęlũ vt ſic non
hȝ mãm:q꞉ eſſet corruptibile/vt Ariſtoteles declarauit:
⁊ ſic pȝ expoſitio Auerrois.Sed vtrũ hęc expoſitio ſit
Qõ Auer. bona:poſteri⁹ dicem⁹.Mouet aũt qõnẽ Auerroes acce
pit eniȝ cęlũ ſumptũ pro corpe gnito nõ cõponi ex mã ⁊
forma:obijcit nũc cõtra:q꞉ cęlũ illo mõ eſt res ſenſilis ⁊
itellectilis.aut igit̃ p eandẽ nãm eſt intellectile ⁊ ſenſile:
aut p aliã atqȝ aliã:nõ p eandẽ:q꞉ tunc res qua ſentit̃ eẽt
res q̃ itelligit̃:ꝯ ea quę dixim⁹. Si alia atqȝ alia:cũ natu
ra qua ſit ſenſile ſit mã:⁊ nã qua eſt intellectile ſit foia:
cõſtabit e mã ⁊ forma:⁊ ita erit corruptibile ⁊ genitũ ve
Sol. Auer. luti oẽ corp⁹ nãle.❡ Rñdet Auer.⁊ cõcedit totũ videlȝ
cęlũ ipſum cõponi ex mã ⁊ forma/quatenus cęli forma
eſt intellectus.cęli mã eſt corpus recipiẽs illũ:quę nã re
cipiens nõ eſt per ſe ſecluſa intelligẽtia in actu:ſed mate
L ria corporis cęleſtis animati:qḋ eſt actu.vt igr̃ hõ cõpo
nitur ex aĩa ⁊ corpore:qḋ corp⁹ ſecluſa aĩa nõ eſt in actu:
⁊ cũ aĩa eſt mã in actu hoĩs:ſic cęlũ eſt aĩal ex aĩa ⁊ cor
pore:qḋ corpus ſecluſa intelligẽtia eſt nõ in actu:ſed hñ
Replica. cũ intelligentia mã actu aĩalis cęleſtis.❡ Sed replica
bis:q꞉ tũc ſecluſa intelligẽtia a cęlo:ipſuȝ nõ eſſet intelle
ctile. Rñſionẽ innuit ⁊ cõcedit ꝙ ſecluſa intelligẽtia illa
mã nõ eſt intellectilis:imo vt cõis mã nõ eſt intellecti
lis niſi per analogiã ad eius formã:ita cęlũ nõ eſt intelle
ctile niſi per reſpectũ ad eius aĩam:⁊ ita vt cõis mã nec
eſt/nec eſt in rerũ nã abſqȝ forma:nec eſt intellectilis:ſic
cęleſtis illa mã nec eſſet/nec eſſet intellectilis abſqȝ intel
ligentia:⁊ ppterea intell'o ille agit p corp⁹ cęleſte quate
Replica. nus eſt ſubiectũ illi⁹:vt de cõi dẽ mã.❡ Sed adhuc re
plicabis:q꞉ ſi ita ſe hȝ corpus cęleſte ad intelligentiaȝ vt
mã cõis ad formaȝ:tunc corpus cęleſte eſſet in po°/⁊ ita
Rñſio. poſſe nõ eſſe.❡ Rñdet ꝙ vtraqȝ mã eſt po° ſȝ alr ⁊ alr
cõis qdẽ mã eſt po° ad vtrũqȝ vȝ ad eſſe ⁊ nõ eſſe:⁊ pro
pterea illa dẽ mã in po° abſolute.cęleſtis vero eſt po° ſm̃
dimidiũ vtpote ad eſſe tm̃:⁊ ideo dẽ mã in actu reſpectu
M cęli ppter hoc dixim⁹ vtraſqȝ mãs eẽ eiuſdẽ ſpeciei po
tentię in ratione metaphyſica:non aũt in rõne phyſica.
Replica. ❡ Sed adhuc dices:nõ ne in cęlo eſt aliqua potẽtia ad
Rñſio. vtrũqȝ.❡ Rñdet in cęlo eſſe potentiã ſm̃ vtrũqȝ rõne
habita ad motũ:nõ aũt rõne habita ad formã.hinc con
cludit cęlũ eſſe neutrũ nõ ꝯpoſitũ ex mã ⁊ forma eiuſdẽ
rõnis phyſicę:q꞉ tunc eſſet graue vel leue:⁊ ita corrupti
bile.Sed eſt cõpoſitũ ex mã ⁊ forma alterius rõnis:vt
dictũ eſt.❡ Quo vero ad verba attinet Auerroes in ſuis
tranſlationibus habebat.Si igitur nõ fuerit cõpoſitum
ex medietate materię ſuę:ſed ex tota:erit tunc vnũ:⁊ nũc
laborat exponere cur dixit ex medietate ſignãter.vbi de
bes ſcire ꝙ mediũ aliqñ accipit̃ pro altera parte alteri

N ęquali:quę dimidiũ dr̃ totius:⁊ hoc mõ vult Ariſtotelẽ
mediũ nõ ſumpſiſſe:nã Socrates ⁊ plato nõ cõponunt̃
ex medijs materijs:ſumptis medijs p dimidijs:q꞉ tunc
nõ poſſet eſſe terti⁹ hõ p̃ter ambos illos.nec alter altero
poſſet eſſe maior.⁊ ita nõ pręciſe ex medijs materijs cõ
ſtant.Aliqñ vero ſumitur pro pte/vt idẽ ſit mediuȝ:qḋ ps
totius:ita vt diſtinguat̃ cõtra totũ:⁊ ſic ſumpſit hic:⁊ ita
eſt ſenſus.ſi igit̃ nõ fuerit cõpoſitũ ex medietate hoc eſt
parte materię:ſed ex tota:tunc vnuȝ tm̃ eſt.⁊ hoc modo
loquit̃ hic.nec eſt mirũ:q꞉ vt nõ ex qualibȝ qualitate eſt
ens:ſic nec ex qualȝ quãtitate.❡ Sed hęc Auerrois ob Qualis ob-
ſeruatio vera eſt:ſed pficiſcit̃ ex malis tranſlationib⁹: ſruatio Aui.
in codicib⁹ eniȝ gręcis nulla eſt hęc ꝯſideratio.❡ Aiad Qualis de-
uerſione dignũ(vt Auerroes idicat)demr̃onẽ hãc differ mon.hęc.
re ab alijs videlȝ ab ea quę pceſſit ex motu terrę:⁊ ab ea
quę fuit ex loco ignis:q꞉ hęc eſt ppter qd ⁊ cãm afferẽs.
Illę vero demonſtrationes ſunt ſigni:q꞉ oĩs demõſtratio
ducens ad ipoſſe dicit̃ ſigni.Vñ demõſtratio huius loci
eſt/omne indiuiduũ ꝯſtans ex tota eius materia eſt vnũ
numero tm̃ in ſua ſpecie:cęlum ſiue mundus conſtat ex O
tota ſua materia.igitur vnũ numero tm̃.addit tm̃ ꝙ mi
nor huius poteſt declarari p illas:q꞉ mundum conſtare
ex tota ſua mã:ex eo pȝ q꞉ nõ põt eſſe extra hunc mũdũ
aliqḋ elementorum:vt per illas rõnes conſtat:⁊ ſic dictę
demonſtrationes dant mundũ eſſe vnũ tm̃:hęc vero cãm
illius affert:quare ꝯgregando vtraſqȝ vel oẽs ſimul erit
ſumma certitudo.❡ Hęc Auerro.

Sed circa hęc quęrunt vtrũ vnus ſit tm̃ mũdus/ Qõ ð mul-
ita vt nec ſint/nec poſſint eſſe plures:⁊ titudie mũ-
ſolet argui:ꝙ ſint vel poſſint eſſe plures.p̃mo/mundus doꝝ.
eſt effect⁹ dei ẽt apud peripateticos.vt in lib° deſtructio
deſtructionũ:po° dei cum ſit infinita nõ determinatur
ad hunc vnum ſolum mundũ.igitur poteſt facere alios.
❡ Scḋo/quanto ſpecies eſt nobilior/tãto eſt pollentior.
Mundus eſt ſpecies nobilior ſpecie hominis vel equi.
igit̃ põt perficere plura indiuidua:q̃ illa hominis/aut
equi.❡ Tertio/melius eſt multiplicare optima:q̃ ea q̃
ſunt minus bona.Mundus eſt optimũ quid.igit̃ meli⁹ P
eſt ponere plures mundos/q̃ vnum.❡ Quarto/hodie
ſunt alia miſta numero:alia quoqȝ elementa:q̃ erant an
tea:⁊ hęc ſunt ipſius mundi partes:quibus nõ manenti
bus eiſdem videtur etiam ꝙ mundus nõ maneat idem:
quare plures eſſe poſſunt ſucceſſiue.❡ Circa quęſtionẽ Rões ꝯ mũ-
hanc varię ſunt poſitiones:⁊ omnes reducunt̃ ad duas: dorũ multi.
nam qui de ipſo mundo loquuntur:aut vnum numero
mundum arbitrantur:vt eſt poſitio Ariſtotelis:aut plu
res mundos.Si plures:ſunt poſitiones.Alij enim dixe
runt infinitos eſſe mundos eiuſdem ſpeciei:intelligẽtes
per mundos hominis ipſius indiuidua.nam homo ipſe Anaximenis
microcoſmus dr̃:hoc eſt paruus mũdus:qḋ fortaſſe Ana democriti põ.
ximenes ⁊ Democritus voluerunt dicere.Alij dixerunt Q
mundos eiuſdem ſpeciei eſſe plures/ſumẽtes mundum
pro elementario hoc ſenſili mundo:q intra lunarẽ orbeȝ
continet̃:nõ quidẽ ſimul/ſed ſucceſſiuẽ:⁊ hoc Empedo Empedoclis
cles ſentit/hunc mundũ cõcordia ⁊ diſcordia fieri ⁊ cor poſitio.
rumpi aſſerens.❡ Qõ etiaȝ magni ſtellarum ſcriptores Põ aſtrono.
affirmant:dicentes hũc mundũ variari ſtellaꝝ motu/vt
ẽt Ariſtoteles credit in libro metheoroꝝ.Iſti enim ſunt
q pbant mutationes reꝝ/⁊ diluuia ex ꝯiũctionib⁹ ſtella
rũ maximis Saturni ⁊ Iouis atqȝ Martis pficiſci in
qb⁹ ⁊ miſta oĩa ad elnta:⁊ elnta ad mãȝ fere reſolui cõtẽ
dunt.❡ Plato autem mundum hunc corrumpi/⁊ de no Põ platonis
uo fieri autumat ſingulis triginta ſex milibus annorũ:
quo tempore cõpletur reuolutio maximi orbis.❡ Alij
ſunt:q plures mũdos dicũt iter ſe eccẽtricos eiuſdẽ ſpeĩ/

A

Poſ quẽ Anaximenẽ ⁊ Democrito aſcribitur.

ac naturę/ſolo numero inter ſe differentes:ęque pfectos tum mole/tum qualitate/atqꝫ virtute:⁊ hi ſunt Democritus ⁊ Anaximenes/vt Ariſtoteles recitat.qd̓ ẽt Plato videt̃ affirmare ex eo:qꝛ vno exẽplo plura eſſe pñt exemplata.Qui igit̃ mũdos eiuſdẽ ſpẽi arbitrent̃:tot ſũt Contra vltimos obiecit Ariſtoteles plurib⁹ rõnib⁹/vt circa ſīe cõmẽtationes viſuꝫ eſt.at ꝯ pmos rões Ari^lis^ nullę ſunt.

Quid Ariſt. reſelht. Qui plures eſſe mundos alterius ſpẽi velint.

Qui ꝟo plures mundos alteri⁹ ſpeciei eſſe arbitrant̃:hi ſũt Anaxagorei/⁊ Platonici:q triſariaꝫ coſmon diſtinguunt:alius qdẽ eſt intellectualis:alius ſenſilis:inter hos medius eſt cęleſtis.Intellectualis qdeꝫ is eſt:q oibus intelligentijs nexus eſt.cęleſtis ꝟo is:q oib⁹ orbib⁹ ꝯgregat̃.ſenſilis ⁊ elemẽtari⁹ q elñtis ⁊ miſtis cõſtat.ſunt aũt hi mundi hoc ordine ſeſe habentes:vt nihil ſit in vno qn ſit in alio:vt qd̓ in elemẽtario eſt ignis:in cęlo eſt mars/in angelico eſt Seraphin.qd̓ in elementario eſt aqua/in cęlo eſt luna:in angelico eſt Cherubin:⁊ in cęteris id genus ſilr:qua rõne dixit fortaſſe Anaxagoras qõlꝫ eſſe in quolꝫ/quatenus qcqd in vno eſt:in alio etiã erit. Nec ẽt ꝯtra hos rões Ariſtotelis valent:vt oibus pſpicuuꝫ eſt. Nec enim hec Ariſtoteles ipſe negaſſet:imo vbiqꝫ cõcedit.

Quid qõne dignum. B

Hęc ſunt quę de mundoꝝ multitudine dici pñt. Id ꝟo eſt qõne dignũ:vtrũ deus ipſe poſſet facere plures mũdos eccentricos ęque pfectos:⁊ eiuſdẽ ſpeciei.Sꝫ qꝛ noſter expoſitor Thomas nõ min⁹ theologus q̃ pħs in cõmẽtationib⁹ hui⁹ loci:aperte defendit mundos nec eſſe plures actu/nec poſſe eẽ etiã per dei potẽtiã:hoc nũc nobis ſufficiat:qꝛ theologica eſt diſputatio.

Sol. rõnum.

Tunc ad rõnes:ad pmã dici põt potẽtiã dei eẽ terminatam apud peripateticos:ſed dato ꝙ ſit infinita:dico ꝙ lꝫ potentia dei nõ ſit terminata ex pte dei:eſt terminata ex pte rei:quę ſi t nõ eniꝫ di dei po^a^ exhauſta:ſi nõ poſſit hoieꝫ meliorẽ facere:q̃ fecit:qm hõ nõ eſt res meli⁹ factibilis:ſic etiã nõ di po^a^ dei exhauſta:dato ꝙ nõ poſſit facere plures mundos:qꝛ ipoſitas eſt ex pte rei.

C

Ad 2^m^ dici põt poſſẽtiã ⁊ vtutẽ ſpeciei nõ cõſiſtere in pficiẽdo plura indiuidua:ſꝫ in meli⁹ operãdo,vt di tertio de aĩa:⁊ ita mũdus:qꝛ eius opatio eſt melior illa hoĩs:ideo eſt pfectior. Ad 3^m^ dici põt eẽ meli⁹ multiplicare optima:qñ illa multiplicatio nõ eſt ipoſſis:ſic eniꝫ dij poſſent multiplicari. Ad vltimũ dicũt illã rõnẽ pbare plures poſſe eẽ mũdos ſucceſſiue partialiter:non autem totaliter:vt dictum eſt. Hęc de queſtione.

Reliquũ igit̃ eſt id ipſuꝫ demõſtrare ex oĩ naturali atqꝫ ſenſili corpore ꝯſtitiſſe:ſed primũ afferam⁹ qd naꝫ celuꝫ ipſuꝫ eſſe dicim⁹. ⁊ quotuplr̃:vt nobis id certi⁹ fiat:qd̓ q̃rebat̃

Expoſitio. D

Suppoſuerat Ariſtoteles in queſtionis ſolone mũdũ ipſuꝫ ex tota ſua mã cõſtitiſſe. Nũc Ariſtoteles vult hoc demonſtrare:afferens pmo intẽtionẽ coꝝ quę dicturus eſt:ac ordinẽ. Inquit[reliquũ igit̃ eſt id ipſuꝫ demõſtrare ex oĩ nãli atqꝫ ſenſili corpore cõſtitiſſe]erat enim hoc ſuppoſitũ. Hęc eſt intẽtio. Sꝫ p^m^ afferam⁹ qd nã celum ipſuꝫ eſſe dicimus/⁊ quotuplr̃ dicat̃:⁊ nõ temere:hoc.n. pręaccipiẽdũ eſt vt nobis id certius fiat:quod quęrebatur. Hic eſt ordo.

Uno igit̃ mõ cęlũ dicim⁹ ſubſtãtiã vltimę vniuerſi ꝯuerſionis. Aut corpus nãle:qd̓ in vltima vniuerſi cõuerſione ꝯſtituit̃. Ultimũ enim ac ſupremũ corpus/potiſſimũ cęlũ appellare cõſueuimus/in quo omne diuinum inſidere dicimus.

Nũc rẽ ꝓpoſitã exequit̃:⁊ ponit tres ſignificatus:eius qd̓ gręci οὐρανὸν dicunt:nos ꝟo cęlũ. In pma ſignificatione cęlũ eſt ſubſtãtia vltimę ꝯuerſionis totius vniuerſi:vt orbis ſtellatus:di enim vltima cõuerſio:quę grece eſt periphora:diurnus ipſe motus:quo cęlũ ipſuꝫ.24.horis fere vniuerſuꝫ circuit.Orbis aũt ſtellatus eſt ſubſtantia huius vltimę cõuerſionis:qꝛ ſubiectuꝫ illius:accepit eniꝫ hic οὐσίαν pro ſubiecto.⁊ ſic pmus cęli ſignificat⁹ eſt:quo ſubiectũ mot⁹ diurnj cęlũ di. Aut aliter deſcribit dicẽs/aut cęlũ di corp⁹ nãle:qd̓ in vltima vniuerſi cõuerſione cõſtituit̃.ſunt eniꝫ tot cęli periphorę/ſiue ꝯuerſiones:quot ſunt orbes:at cęlũ in pmo ſignificatu id eſt qd̓ eſt corp⁹ in vltia ꝯuerſione oiuꝫ orbiũ cõſtitutũ.

Expõ vbo.

Quo ꝟo ad vba attinet/pma nois deſcriptio fuit p ſubaꝫ:cui⁹ ratio nãlem rõnem tranſcendit:cum ad metaphyſicum ſpectet:ꝓpterea aliã expoſitionẽ adhibuit in eodẽ ipſi⁹ cęli ſignificatu:quę per corpus nãle eſt:nã hęc nãli ſcientię magis ꝯuenit.

F

ꝓbat hanc ſignificationẽ mõ quo ſolẽt ꝓbari noiuꝫ interpretationes ex cõſuetudine videlꝫ loquẽdi/noib⁹ eniꝫ vtendũ eſt vt plures:vt di ſcd̓o libro topicoꝝ.⁊ inqt.vltĩ^m^ eniꝫ ac ſupremũ corpus potiſſimũ cęluꝫ appellare ꝯſueuimus:in quo oẽ diuinũ inſidere dicimus:vt ſuhe imãles/⁊ deus ipſe:dictũ eniꝫ eſt ſupra oẽs hoĩes locũ q ſurſuꝫ eſt:dijs tribuiſſe.

Dubi.

Sed fortaſſe dubitauerit iunior:nã ſuperius Ariſtoteles locuꝫ ignis eſſe dixit ſimplr̃ ſurſuꝫ/ipſoſqꝫ cęlos nec ſurſuꝫ/nec deorſum eſſe:cum ſint grauitatis ⁊ leuitatis expertes.at nũc cęluꝫ ſtellatũ aſſerit eſſe maxime ſurſum:qꝛ eſt locus oĩs diui.

Sol.

Expoſitor recte ſentit:ſed facilius dici põt:ſurſum ⁊ deorſuꝫ poſſe venire in vſuꝫ noſtrũ aut vt ſunt diũę poſitionis:aut ſunt termini motuũ rectoꝝ:vt ſunt diũę poſitionis:ſic illud di eſſe maxie ſurſum qd̓ eſt e centro ipſo maxime remotũ:⁊ hoc mõ Ariſtoteles loquit̃:ſi vt ſunt termini motuũ rectoꝝ:ſic locus ignis eſt maxie ſurſum locus terrę maxime deorſum:⁊ ſic locutus eſt in alijs locis:⁊ ſic tollitur contradictio.

G

Alio modo celum illud corpus dicim⁹ qd̓ eſt proximum vltimę vniuerſi cõuerſioni:in quo luna ⁊ ſol:nõnullęqꝫ ſtellarum ſunt collocatę:⁊ enim hęc in cęlo eſſe dicimus.

Expoſitio.

Scd̓o mõ cęlũ ſumit̃ pro ꝯgregato ex omnibus orbibus excepto orbe ſtellato:in quo ſũt duo lumina ſol/⁊ luna:⁊ qnqꝫ planetę. Inqt alio mõ cęlũ illud corpus dicimus:qd̓ eſt ꝓximũ vltimę cõuerſioni toti⁹ vniuerſi:hoc eſt totũ aggregatũ ex orbibus infra cęlũ ſtelliferũ:in quo luna ⁊ ſol/nõnullęqꝫ ſtellarũ ſunt collocatę/vt qnqꝫ planetę.quẽ ſignatũ ſilr̃ ꝓbat a ꝯſueto mõ loquẽdi/dicẽs/⁊ eniꝫ hęc in cęlo eẽ dicimus:⁊ certũ eſt illa nõ eſſe in cęlo ſtellifero:ſed infra illud.igit̃ cęlũ etiam poteſt ſumi pro contento infra illud.

H

Dub.expo.

Quo ꝟo ad vba attinet:verbuꝫ illud συνεχὲς gręce:latine etiam eſt continuum:ꝓpterea dubitant expoſitores:qꝛ nõ videt̃ tale aggregatũ eſſe cõtinuũ orbi ſtellifero. Nam cõtinua ſunt:quoꝝ motus eſt vnus:⁊ ſoluunt aſſerentes hęc eſſe cõtinua quo ad nãm:quatenus omnia ſunt incorruptibilia/⁊ in orbẽ mobilia.

Sol. Confu.

Sed hęc dubitatio non eſt neceſſaria. Ariſtoteles.n. etiam interdum verbum συνεχὲς pro ꝓximo ſumit:⁊ ſic tranſtulimus:qua ratione nulla eſt dubitatiõis neceſſitas/nulla etiam. Solutionis.

Inſuper etiam alio modo dicimus celum id corpus quod a conuerſione vltima continetur.quippe cum totum ⁊ vniuerſum cęlũ dicere conſueuimus.

Expoſitio. I Que Auer. cõm.96. ¶ Ultimo cęlū ſumit̃ ꝓ corpore:qḋ ab vltima ↄuerſiõe ↄtinet̃:⁊ ſic ꝓ toto mũdo.qḋ ēt ex vſu loquẽdi ꝓbat:q̃a totū ⁊ vniuerſuz cęlū dicere ↄſueuim⁹. Quo ꝯo ad vba attinet Ari^{les} diariū motū appellauit vlt^m/cuz alibi appellet p^m: vbi Auer.idicat illū eē vlt^m ⁊ p^m:vlt^m q̃dē ꝓ q̃to cęteros ↄtinet/⁊ rectos ⁊ orbiculares motus oēs.p^m ꝯo quatenus eſt cā ⁊ pn^m oiuz motuū vt octauo di phyſicę auſcultationis.

Dubita. Sol.s.Tho. Sol.Auer. ¶ Sz dices cū hoc nomē cęlū de illis trib⁹ dicat̃:eſt.n.vniuocū illis:an ęquocū. ¶ Rñdet expoſitor cęlū dici p̃ ⁊ p̃ncipalr̃ ḋ ſupma ſphęra. 2°de cęteris ſphęris q̃tenus ſũt illi p̃mę ꝓximę. 3°de vniuerſitate corporū:quatenus cõtinet̃ ab illa ſuprema:quę rõ docet cęlū p̃ncipalr̃ dici de ſuprema. ¶ Auerroes aũt vellet vi cęlū eſſe dictū p̃ncipalr̃ de vniuerſo mũdo:⁊ ſcḋo de ſphęra vltima quaten⁹ illa fortaſſe eſt p̃ncipaliſſima pars toti⁹ vniuerſi:⁊ tertio de orbibus alijs:vt ſunt ptes minus principales.Sed illa expoſitio p̃ma textui conuenit:hęc autē videt̃ rationi magis conuenire.

K ¶ Cū itaq3 trifariaz cęlū ipſuz dicat̃/totuz id qḋ ab vltim a cõuerſione cõprehendit̃:ex oi nãli/ſenſiliq3 corpore cõſtare neceſſe eſt:ꝓpterea q2 ex̃ cęlū nullū ſit corp⁹:neq3 fieri poſſit.

Expoſitio. ¶ His ꝑmiſſis/ſyllogiȥat ꝓpoſitū:⁊ intēdit hunc ſyllm/ oia corpora ſenſilia ſunt vniuerſa mundi mã.Mundus conſtat ex oib⁹ ſenſilib⁹ corporib⁹.igit̃ mundus conſtat ex tota eius mã.circa igit̃ hũc ſyllm pręmittit intentionez:quę eſt ↄcluſio illius:⁊ vim ſylli:⁊ inquit.cū itaq3 trifariā cęlū ipſuz dicat̃:totū id qḋ ab vltima ↄuerſione cõprehendit̃/ex oi naturali/ſenſiliq3 corpore cõſtare neceſſe eſt. Hęc eſt intētio ſiue ſylli ↄclo.ꝓpterea q2 extra cęlum nullū ſit corpus/neq3 fieri poſſit. Hęc eſt ſylli vis.

L ¶ Nã ſi extra vltimã cõuerſionē corp⁹ſit nãle:ipſuz aut ſimpliciū corpoꝝ aliqḋ:aut compoſitorum:aut ꝺm naturam/aut pręter nãm ſeſe habere neceſſe eſt.

Expoſitio. ¶ Propoſitã intentionē ſyllogiȥat hypothetice diuiſiue deſtructiue ſic/ſi aliqḋ corpus extra vltimã ſphęram ſit: ipſuz erit aut ſimplex/aut miſtuz/aut ꝺm nãm/aut p̃ter/nãm.Sed nullū horū eſt/neq3 eſſe põt.igit̃ extra cęluz vltimū nullū corp⁹ nãle vel ſenſile eſſe põt:hui⁹ ꝑmiſit diſiũctiuã:quę eſt maior:⁊ ſermo trãſlatiõ ib⁹ꝑſpicu⁹eſt.

¶ Simpliciū quidem igitur nullū erit:demõſtratum eſt enim circulariter delatum ſuum locum cõmutare non poſſe.

Expoſitio. ¶ Probat nũc minorē videl3 q nullū hoꝝ ſit:q2 aut erit corpus qḋ circulr̃ fert̃/aut leue/aut graue.p̃ ꝓbat q non ſit corp⁹:qḋ circulariter fert̃:q2 demonſtratum eſt ſexto auſcultationis phyſicę corpus qḋ circulr̃ fert̃ non poſſe ſuū locū cõmutare/niſi ꝺm formā/nō aũt ꝺ3 mãm.aiaduerſione dignū rationē hanc eſſe ſic formandã:ſi extra vltimū cęlū eſt corpus qḋ in orbez fert̃:aut eſt ibi violēter:⁊ hoc nõ/q2 eſſet alteri locus ille nãlis:aut nãlr̃:⁊ cū

M q̃cq̃d ſit naturale vni indiuiduo vnius ſpeciei in ſimplicibus/illud idez numero ſit naturale cuilibet indiuiduo eiuſdē/vt totiens eſt ꝓbatū:locus ille erit etiaz nãlis vltimo cęlo noſtri mundi.igit̃ aut ille orbis ad locū nr̃m/aut noſter orbis ad locū illius feret̃:⁊ q̃cq̃d erit:ſequitur cęlū poſſe locū cõmutare ꝺ3 formã ⁊ mãm:cuius deſtructionē indicat Ariſtoteles dicens demõſtratū eſt eniz in 6° phyſicoꝝ circulr̃ delatū ſuū locū cõmutare nõ poſſe: ⁊ ita illud conſequens eſt impoſſibile.

¶ At neq3 id eē põt:qḋ e medio fert̃:neq3 id qḋ ſubſidet. Qñ q̃dē per nãz ibi nõ erũt:q̃ppe cū ipſorū alia ſint ꝓpria loca. Pręter nãz aũt ſi ſint:alij cuipiã corporū exteri⁹ ille loc⁹ per nãm inerit. Qui nãq3 alicui p̃ter nãm cõpetit:alij ꝑ nãm inſit/neceſſe eſt.at nullū p̃ter hęc corpus exiſtit.fieri igit̃ nõ põt vt extra cęluz corpoꝝ ſimpliciū aliqḋ ſit collocatū. N

¶ Hactenus q corp⁹ extra vltimū cęlū/nõ ſit corpus qḋ in orbē fert̃ ꝓbatū eſt:nunc qḋ neq3 ſit leue/neq3 graue ꝓbat/ſic:q2 ſi extra cęluz ſint ignis ⁊ terra:erunt ibi aut per nãm aut pręter nãm.per naturã quidez ibi eſſe non põt:q2 vni corpori nõ eſt nãlis niſi vnus locus.mõ oib⁹ grauibus aſſignatus eſt vt locus nãlis mediū noſtri mũdi. oibus ꝯo leuibus vltimū oium concauū lunę:quare alia loca pręter hęc duo eſſe nõ poſſunt illis nãlia. Pręter naturam ꝯo minime ibi erunt:q2 locus ille exterius alij corpori pręter hęc erit nãlis:per regulã traditã ſuperius:modo nullū tale vi pręter hęc eſſe:quare extra cęlū nullū horū eſt. Ingt. At neq3 id eſſe põt/qḋ e medio fertur/vtpote leue/neq3 id qḋ ſubſidet vtpote graue.qñ q̃dez ꝑ naturã ibi nõ erũt:quippe cū ipſorū alia ſint ꝓpa loca ⁊ nãlia infra videl3 cęlū octauū/leuibus vltimū lunare:grauib⁹ autez mediū totius:⁊ ipoſe eſt vni corpori naturalr̃ cõpetere plus vno loco. Pręter nãz aũt ſi ſint/ alij cuipiaz corporū exterius ille locus per nãm inerit.q̃ nãq3 alicui pręter nãm cõpetit:alij per nãz inſit/neceſſe eſt. Hęc enim eſt regula in hoc libro ſępius declarata,at nullū pręter hęc tria v3 leue ⁊ graue ⁊ neutrū exiſtit corpus in rerū nã:cui ineſſe poſſit locus ille.fieri igit̃ nõ poteſt vt extra cęlū corporū ſimpliciū aliqḋ ſit. O

La⁹.s.Th. ¶ Et in h recte expoſitor ſentit rões has nõ valere niſi ex illo:qḋ ſuperius eſt demonſtratū/vnū v3 eſſe vltimū:qḋ eſt loc⁹ nãlis oium leuiū.vnū etiã mediū:qḋ etiã eſt nãlis locus oiuz grauiū.Ex hac.n.ſuppõne/rões hę vi3 hñt pollētē. P

¶ Qḋ ſi corp⁹ ſimplex nequeat ibi vllū eſſe: neq3 ēt miſtoꝝ aliqḋ ibidē eē poterit. Miſtū eni ſi fuerit alicubi:ſimplex ēt ibidē ſit/necē ē.

Expoſitio. ¶ Hactenus q nullū ſimplex extra cęlū ſit corpus ꝓbatum eſt:at nũc q nullū ſit extra cęlū miſtū ꝓbat:nam ſi extra cęlū eſt aliqḋ corpus miſtū:op3 vt ibidē ſit corpus ſimplex/nã ſi miſtū fuerit alicubi:ſimplex etiã ibidē ſit neceſſe eſt:ſaltē id ſimplex:qḋ in illo eſt miſto. Etiã ꝓpter aliã cãm:qm̃ miſtū ⁊ mouet̃ ⁊ eſt in loco a pręd ominante elemento.igit̃ in illo loco extra cęlū ſi fuerit aliqḋ miſtuz:op3 in eodē eſſe ſimplex ꝑdominans/virtute cuius mouet̃/⁊ eſt in loco.Quare cū extra cęlū nullum ſit ſimplex:neq3 miſtū eē põt vllū:hęc Ariſtoteles. Ariſtoteles ꝯo(vt Auerroes ſentit) ꝓbauit extra cęlū nõ poſſe eſſe aliud cęlū pręter nãliter:q2 tunc cõmutaret locū ferēdo ſe illinc ad locū cęli noſtri. Tacuit aũt(vt Auerroes igt) ꝓbare ibi cęlū eſſe nõ poſſe nãliter:q2 eſt per ſe notum: qḋ hac rõne ꝓbat:nã ſi extra cęlū noſtrū eſſet aliud cęlū: eſſet ibi etiã alius mundus:qḋ deducit:q2 ſi extra cęlum noſtruz eſt aliud cęlū.op3 in medio illius eſſe terrã fixã: circa quã fert̃:oē enim qḋ mouet̃/eget quieſcente:⁊ ſi ibi fuerit terra:erit etiã ⁊ ignis:⁊ enim ſi vnū ↄtrariū fuerit in rerū nã:⁊ reliquum etiã erit.Ultra/ſi in illo ſunt extrema:erũt ibi media:q̃re ſi ibi erit cęlū:erit etiã ali⁹ mundus. Que Auer. cõm.97. Q

Alia expõ. ¶ Aut melius fortaſſe id tacuit de vtroq3:q2 q̃cq̃d dr̃:ſeq̃t cęlū poſſe locū mutare:nã ſi ex̃ cęlū vlt^m eſt aliḋ cęlū eccētricū/ſi ibi erit nãlr̃:noſtrū mouebit̃ ad illud:ſi pręter nãlr̃/illud mouebit̃ ad noſtrū:ꝓpterea tacuit hęc.

A ¶ Deinde Ariſtoteles (vt igt Auerroes) pbat extra celum nõ poſſe eſſe elemẽta: ⁊ debuiſſet p̃ ſumere diuiſionẽ hãc aut nãliter/aut pternãlr: ⁊ nõ paccipit: ſʒ deſtruit abſqʒ pacceptione: ⁊ (vt Auerroes igt) hoc fecit qꝛ ex alterius deſtructione ſeqꝛ alteri⁹ pbatio. vel fecit vt eſſet breuis: nã vtroqʒ mõ bene fit. Hec ex Auerroe.

¶ At vo neqʒ fore etiã poſſe eſt. Nã aut pternãm/aut ſm nãm erit. ⁊ aut ſimplex: aut miſtuʒ. Quare eadem rõ rurſus inſurget: nihil enim refert cõſideranti/ſi ſit: an fieri poſſit. pſpicuũ igiꝛ ex dictis/nec eſſe/nec fieri poſſe vllius extra celum corporis molem.

Expoſitio. ¶ Hactenus ꝙ de ineſſe nullũ corpus ſit extra mundũ pbauit: nũc idẽ pbat de ꝯtingẽti ꝙ nõ ꝯtingit aliqđ corpus eſſe extra mũdũ: ⁊ arguit diuiſiue vt p̃us: qꝛ ſi aliqđ corp⁹ extra mũdũ cõtingit eſſe factum: aut erit ſimplex: aut miſtũ: ⁊ vtcũqʒ ſit/aut nãlr/aut pternãlr. ⁊ arguatur vt p̃us: q̃re eadẽ rõ inſurget. nihil. n. refert ꝯſiderãti ſi illud ſit de ineſſe: an fieri poſſit de cõtingẽti. ¶ Sʒ dices vi ꝙ ineſſe ⁊ ꝯtingẽs eẽ differũt/vt dĩ pmo poſtiũ. igiꝛ refert illud ꝯſiderãti. S. Thomas rñdet Ariſtotelẽ itelligere in ſempiternis. nã vt dĩ in 3° auſcultationis phyſice in eternis nõ differt eſſe: ⁊ poſſe. ¶ Sed hec ſolo nulla eſt: qꝛ g dicerent plures mũdos eẽ poſſe: nõ dicerẽt illos eſſe ſempiternos: ſʒ genitos/⁊ corruptibiles. Meli⁹ igiꝛ cũ Auerroe dicerẽ ꝙ ineſſe/⁊ cõtingẽs eſſe nõ differũt q̃ ad rõnẽ: ipſuʒ eniʒ ineſſe eſt ꝯtingẽs deductũ ad actũ. at cõtingẽs eſt ipſuʒ ineſſe futurũ. igiꝛ quo ad rõnẽ nõ differũt. vbi nãqʒ extra hũc mũdũ eſſe põt corp⁹: põt poni ineſſe: cõtingẽs. n. poſitũ in eẽ nõ iſert ipoſſe ex poſitiõe illius: ⁊ ſic nihil refert quo ad rõnẽ. ppterea cõcludit pſpicuũ igiꝛ ex dictis/nec eſſe/nec fieri poſſe vllius extra celum corpis molẽ. Hec eſt ꝯcluſio ex dictis.

Dubi.

Sol. s. Tho.

Confu.

Propa ſol. ⁊ de mente Auer.

C

¶ Quare vniuerſus mundus ex tota ſua mã cõſtat. Nã mã eius erat nãle atqʒ ſenſile corpus. Quo fit vt nec nũc plures ſint celi: nec fuere: nec fieri poſſint. Sed vnicum dũtaxat eſt hoc celum: atqʒ perfectum.

Expoſitio. ¶ His mõ ſumptis ſyllogiçat intẽtũ ſic corp⁹ nãle atqʒ ſenſile eſt mũdi mã: mũdus cõſtat ex oĩ corpe nãli/atqʒ ſenſili. igiꝛ mundus cõſtat ex oĩ ſua mã. ingt. Quare vniuerſus mundus ex tota ſua mã cõſtat. Hec eſt cõcluſio. Deinde ſumit maiorẽ dicẽs/nam mã eius erat nãle/atqʒ ſenſile corpus. Cui adde minorẽ iam declaratã vʒ/ſʒ mũdus ꝯſtat ex oĩ ſenſili atqʒ nãli corpe: ⁊ ſeqꝛ ꝯcluſio vʒ ꝙ mũdus ꝯſtet ex tota ſua mã. ¶ Quo vo ad vba/laborat expoſitor: nã in ſuis trãſlationib⁹ ſic ſcribebaꝛ. Uniuerſus enim mundus ex tota ſua mã conſtat. Ubi Ari[les] vĩ reddere cãm ei⁹ qđ dixerat: dixerat eniʒ mũdũ ex oĩ ſenſili corpore cõſtitiſſe: nũc q̃ſi vĩ reddere cãm ex eo quia ꝯſtat ex tota ſua mã: ⁊ laborat ſoluere: ⁊ oĩs ſua cõſideratio eſt inutilis: nã vbũ illud grecũ γάρ ad nos venit iterduʒ pro certe/interdũ p qꝛ: interdũ pro quare: ⁊ ceteris id gen⁹: veluti etiã ipſuʒ eniʒ apud nos ſumi cõſueuit: ⁊ ita trãſtuli ego. Quare vniuerſus ⁊ reliq̃: vbi nulla euenit difficultas. ¶ Ulteri⁹ aiaduerſione dignũ de mũdo extitiſſe quattuor poſitiones. Alia qdem Democriti atqʒ Anaximenis ꝙ actu ſint plures mũdi inter ſe eccentrici. Alia Empedoclis: ꝙ fuere plures: ſʒ actu vnus eſt. Naʒ lite ⁊ amicitia fuerũt corrupti ⁊ geniti. Alia ⁊ tertia Platonis: ꝙ nec ſunt nec fuere plures/ſed eſſe pñt plures: qꝛ eius opifex vno exẽplo põt facere plures: quarta eſt peripateticoꝝ: ꝙ nec ſint plures/nec fuere/nec eẽ poſſint: ſʒ eſt vnicus ⁊ pfectus ſemp. Hec q̃tuor epilogãdo tetigit dicens. Quo fit vt nec nũc plures ſint celi: ⁊ hoc ꝯ Democritũ ⁊ Anaximenẽ. nec fuere: ⁊ hoc ꝯ Empedoclem. nec fieri poſſint: ⁊ hoc ꝯ Platonẽ. Sed vnicũ nũo in ſua ſpe dũtaxat eſt hoc celũ atqʒ pfectũ/⁊ hoc p opione peripateticoꝝ. ¶ Ex cõmẽto Auerrois colligiꝛ vna rõ aduerſus Platonẽ: que ſic cõponiꝛ/ſi cõtingit plures eſſe mũdos: cõtinget plures eẽ numero mãs/atqʒ plures eẽ nũo terras. Si ꝯtingit plures terras eſſe: cõtingit vnã numero terrã moueri motib⁹ ꝯtra nãlr. Ultimũ ꝯñs eſt impoſſibile. igiꝛ p̃mũ añs. Sed deus nõ põt agere ipoſſe. igiꝛ nec vno nec plurib⁹ exẽplis de⁹ põt plures mundos facere. ¶ Scđo/in cõmẽto colligiꝛ alia rõ cõtra Democritũ ⁊ Anaximenẽ/⁊ eſt q̃re in eternis non eſt plus vno indiuiduo in ſpe. Rõ qdẽ hec eſt/indiuidua ſunt plura numero: qꝛ nõ pñt eſſe eterna ſm idẽ numero. igiꝛ p cõuerſionẽ p cõtrapoſitionẽ: que pñt eẽ eterna ſm idẽ numero: nõ ſunt plura numero ſub eadẽ ſpecie: at celũ eſt ⁊ põt eſſe eternũ ſm idẽ numero. igiꝛ nõ eſt plus vno numero in ſpecie. Cã vo hec eſt vt ſaluet eẽ ppetuũ: qđ cũ nõ poſſit fieri per vnũ: ſit per plura. Inde fuit neceſſitas multitudinis indiuiduoꝝ. ¶ Ex mõ dictis ab Ariſtotele perſpicuus eſt error Auerrois: Auerroes enim ſuperi⁹ cõmẽto. 95. voluit ipſius mũdi mãʒ/eẽ elemẽta ipſa: formã vo mũdi eẽ corp⁹ qntũ. at Ariſtoteles vult mãʒ mũdi eẽ oẽ corpus nãle ac ſenſile. Quo fit vt nõ mõ ipſa elementa materia ſint mũdi: ſed oẽ corpus qntũ. cum oia ⁊ naturalia ſint: ⁊ ſenſilia.

Põnes de mundo.

E

Que Auer. com. 98.

F

Error Aue.

Sed tunc emergit queſtio nõ parua: que vʒ ſit mundi forma ab Ariſ. eni habem⁹ que ſit mũdi mã: ſʒ que ſit illi⁹ forma: ab Ariſ. nõ habem⁹. ⁊ hec qđ eo potiſſimũ emergit: qꝛ cuiʒ mãe rñdet aliq̃ forma: vñ ⁊ Auer. dixit mundi formã poſſe eſſe in alijs materijs. ¶ Conuenere itaqʒ oẽs vniuerſi mũdi formã eſſe vnitatem. Sed lõge difficili⁹ eſt: qd nã ſit vnitas hec. ¶ Alij nãqʒ ſenſere vnitatẽ illã eẽ virtutẽ quãdã ſpiritualẽ e p ente in ipſo vniuerſo: ſingulaqʒ eius parte diffuſaʒ/atqʒ cauſatã: qua qdẽ mundi ſiue ptes ſiue mẽbra ꝯnectant/atqʒ coaleſcant. ceu aialis corruptibilis mẽbra ſpiritu e corde diffuſo ad ipſa colligi videnꝛ. Cui poſitioni cõſentire viſus eſt Auerroes ⁊ in ſcđo huius cõ. 71. ⁊ libro deſtructio deſtructionuʒ diſputatione tertia in ſolone. 12. dubij. Tu vo lege hui⁹ cõfutationẽ alibi. ¶ Themiſti⁹ vo in p̃mo de aia capite. 23. ⁊ in plurib⁹ locis libri tertij de aia: atqʒ Simplicius ibidem vnitatẽ illã/mundi aiaʒ arbitrati ſũt. Quã Plato ipſe in Timeo aſſerit eẽ in medio/vt vniuerſum recte gubernet. Hãc dicit ad elemẽta quidẽ eſſe nãm: ad celos vo aiaʒ: ad hoĩes eſſe itellectũ. huius quoqʒ poſitiõis fuit Plutarchus rhodius in eo libro quẽ de opinione Platonis de aia ad antobolũ filiũ cõſcripſit. Et ſine dubio ſi Ariſtoteles hãc aiaʒ mundi cũ Platone ſenti: nullibi apertius eã indicat: q̃ꝫ hic. Nam mãm explicat. igiꝛ formã indicat. Sapide etiam hec aia vnitas eſt. nam vt ab vnitate proficiſciꝛ numerus: ſic ab hac pficiſciꝛ rerum multitudo ⁊ mundus. Quo fit vt ex pte forme eẽ poſſint plures mũdi: qꝛ hec vnitas eſſe põt/vnde infinita pficiſcaꝛ multitudo. ex parte vo materie vnus eſt: cũ nulla alia ſit mã que pficiſci ab illa poſſit. ¶ Sed qꝛ fortaſſe hec poſitio nõ eſt peripatetica. atqʒ nullibi expoſita ab Ari[le]: alr ⁊ peripatetice dicerẽ p vnitatẽ illã eẽ itelligẽdũ p̃[m] motorẽ/quẽ greci deũ vocãt. poteſt eniʒ deus cõſiderari aut realiter: aut itentionaliter. vt enim realr ꝯſideraꝛ eſt aia vniuerſi per quãdã equocationẽ dicta/ꝯſtituẽs mundũ in eſſe: ⁊ ipſius qualʒ pte.

Qõ de mũdi forma.

Cõis põ.

Pria poſitio Auerro.

G

Põ The. Simpli. Pluta.

H

Qualis hec poſitio.

Propa poſitio.

I at ſi intention alr̄ ꝯſiderat̄:ſic nec mūdi nec alicui⁹ ptis
eius forma erit:ſed intell'ſ ſeipſuȝ itelligēs:⁊ forma oiuȝ
Qđ ſit illa intellectuū:q ipſuȝ intelligūt.℄ Et ꝙ hec ſit intētio Ari
pō Ariſto. ſtotelis:ſtatiȝ in ſequētib⁹ dicet:ait eniȝ/vn̄ ⁊ alijs cōica
tū eſt/his qdē clari⁹.his ꝟo obſcurius eſſe ipſuȝ atqȝ vi/
uere.que rō docet deū eſſe oībus formā. Ampli⁹ oēs pe
ripatetici voluere deū eſſe pmū finē/pmū agēs/atqȝ for/
mā pmā:que res nulla eſſet/niſi ipſe eſſet for⁹ vniuerſi:
nullius eniȝ alteri⁹ eſſe pōt. Rurſus Ariſtoteles ex vni/
tate motoris cōcluſit vnitateȝ mūdi.Qđ niſi deū voluiſ/
Poſitio ſet eſſe mūdi formā:eius rō nulla eſſet.℄ Hanc forſitan
Parmeni. doctus Parmenides balbutire voluit:dū oia vnū aitnā
vt Plato exponit in lib⁹ Parmenidis:Parmenides oia
dicit eſſe vnuȝ numero/vnitate illius pme forme:que tñ
ꝓprijs ⁊ peculiarib⁹ formis differūt.vt mēbra hois vnū
ſunt vnitate cōis forme:at plura ēt nemo dubitat:pecu/
liarib⁹ ac ꝓprijs formis.deus igit̄ eſt mundi forma:ſiue
K ꝑ hoc,qꝛ ipſum ꝯſtituit,⁊ in eſſe pficit:ſiue per hoc qꝛ eſt
operans intrinſecū.Quo fit vt ex pte forme eſſe poſſint
plures mundi:pōt eniȝ de⁹ aut plures ꝯſtituere mūdos:
aut in plurib⁹ eſſe operator intrinſecus defectu ꝟo māe/
Alia ꝓpria vnicus eſt tñ numero mundus.℄ Aut forte peripateti/
poſitio. ce etiā ſentiendo dicerē formā totius mūdi eſſe ipȝ totū:
qđ eſt vnū numero ordine ⁊ poſitura.Materia ꝟo par
tes ſunt:que ⁊ ſenſilia ⁊ nālia corpa dicunt̄:dicebamus
eniȝ in auſcultatione phyſica ptes eſſe totius māȝ totuȝ
ꝟo ipſuȝ formā partiū.Quo fit vt partiū mundi forma
ſit ipſuȝ totum.Ipſius aūt totius mā ſunt ipſe partes.Tu
ꝟo elige harū quāuis.Hec de mundi ipſius forma.

℄ Pariter inſuper ꝑſpicuū eſt:ꝙ ne qdē lo/
cus/neqȝ vacuū/neqȝ tp̄s extra celū eſt:in oī
nāqȝ loco corp⁹ ipſuȝ eē pōt.vacuum ꝟo id
eſſe aiunt:in quo corp⁹ nō exiſtit:ſȝ eē pōt.at
L tp̄s numer⁹ eſt mot⁹:motus ꝟo abſqȝ nāli
corꝑe nequaq̄ȝ eſt.at qui oſtenſum eſt extra
celū nec eſſe corpus vllū/nec eē poſſe:pȝ igi/
tur ibi neqȝ locū/neqȝ vacuū/neqȝ tp̄s eſſe.

Expoſitio. ℄ Fortaſſe hec eſt nona ſuma:in qua ꝓbat q̄ſi ex dictis
extra celū nihil eſſe:hactenus eniȝ ꝙ extra celū nullū ſit
ſenſile ⁊ nāle corpus ꝓbauit:nūc ꝟo ꝙ nec ſit ibi locus/
nec vacuū/nec tp̄s:ꝓbabit:⁊ pmo ꝓponit intētionē ⁊ in/
quit.Pariter inſuꝑ ꝑſpicuū eſt/ꝙ ne qdē locus/neqȝ va
Cōſide.ꝟb. cuū/neqȝ tēpus extra celū eſt.℄ Quo ꝟo ad verba atti/
net ꝓpterea vī Ariſtoteles hec ſil' ⁊ pariter cū dictis cō
cluſiſſe:qꝛ hec tria ſunt accidētia/que nālia corpa ſequū
tur:vt quarto auſcultationis phyſice eſt explicatū.icci/
co qđ pncipalr̄ de corꝑib⁹ declarauit/ſil' ⁊ pariter de ꝓ
Sylls lr̄e. pꝛijs ipſoꝝ accidētibus ꝯcludit:⁊ ſyll's litere eſt hypo/
theticus hoc mō.ſi extra celū ſit locus/vel vacuū/vel tē
pus:extra celū eſſe poſſet corpus nāle.ſed(vt ꝓbatū eſt)
extra celū nec eſt/nec fuerat/nec eſſe pōt corpus nāle.igi
tur extra celū nec locus nec vacuū/nec tēpus eſt/erat/vl
M eē pōt.de rōne ꝓbat maiorē deducēdo in ſingulis/⁊ in/
quit.in oī nāqȝ loco corpus ipſuȝ eē pōt:⁊ ita ſi extra ce/
lum eſſet locus:ibi corp⁹ nāle eſſe poſſet:hec de loco.va
cuuȝ ꝟo id eſſe aiunt:in quo corpus non exiſtit:ſed eſſe
pōt:⁊ ita ſi extra celū eſſet vacuū:ibi corpus nāle eē poſ/
ſet:hec de vacuo.at tp̄s numerus eſt motus. Motus ꝟo
abſqȝ nāli corpore nequaq̄ȝ eſt:⁊ ita ſi ibi eſſet tp̄s:ibi ēt
eſſet corp⁹ nāle:⁊ ſic pȝ maior videlȝ ꝙ ſi extra celuȝ ſit
locus/vel vacuū/vel tēpus:extra celū eſſe poſſet corpus
nāle.Deinde ponit minorē:que eſt deſtructio ꝯſñtis/⁊ in
quit.At qui oſtenſuȝ eſt extra celū nec eſſe corpus vllū
nec eſſe poſſe:hec eſt minor ⁊ deſtructio ꝯſñtis.Infert cō N
cluſionē:que eſt deſtructio antecedētis:⁊ inqt.Patet igr̄
ibi neqȝ locū/neqȝ vacuum/neqȝ tempus eſſe.

℄ Quo circa ea q̄ illic ſūt:neqȝ apta ſūt in lo/
co eſſe:neqȝ tp̄s ipſa facit ſeneſcere:neqȝ vl/
lius coꝝ eſt vlla mutatio:que ſuper vltima
ſunt conſtituta latione.

℄ Qualia ꝟo ſint ea que extra celū ſint:nūc oſtēdit.⁊ hoc Expoſitio.
nō iniuria:nam ex hoc fere patebit:que ſit mundi foīa:
ſi deus ipſe(vt aliq putāt)ſit vniuerſi forma:⁊ qꝛ hec ex
dictis ſequit̄:rēȝ hāc perfecit per formā illationis.decla
rat aūt pmo:qualia nō ſunt illa.deinde qualia ſunt.⁊ hoc
rōnabilr̄:qꝛ negatio eſt cognitione poꝛ affirmatione/ma
xime qñ res eſt difficilis cognitu.aut qꝛ illa qualia non
ſunt cognoſcunt̄:qualia ꝟo ſunt/aut nō cognoſcunt̄:aut
cū difficultate:⁊ dicit qꝛ ꝓbatū eſt ſupple extra celū nō O
eſſe locū:ſequit̄ vt illa que ibi ſūt:nō ſint in loco:rurſus
qꝛ ꝓbatū eſt extra celū nō eſſe tēpus:ſequit̄ illa nō ſene/
ſcere in tēpore.Tertio,qꝛ ſupra vltimā lationē nulla eſt
mutatio:ſequit̄ vt illa nō ſint mutationis participia. Il/
la igit̄ que ibi ſunt:nec in loco ſunt:nec in tēpore:nec mu
tatione participant.℄ Aiaduerſione dignū hec de illis
poſſe ꝺclarari alio mō:q̄ȝ ex dictis.Ea nāqȝ que hic ſūt:
in loco eſſe vident̄:qꝛ ſunt corpa.ſūt quoqȝ in tēpore:qꝛ
materiā hñt atqȝ ꝯtrariū.mutant̄ ꝟo qꝛ puationi miſcē
tur.At cū illa nec corpa ſint:nec mām vel ꝯtrariū hēant.
Nec puationi miſcent̄.erunt igitur loci/temporis/ac oīs
mutationis expertia.Qualia igit̄ illa nō ſint:his mō pȝ.

℄ Sed nullis alterationibus/nulliſqȝ paſſio/
nibus proꝛſus ſubiecta/optimam atqȝ ſuffi/
cientiſſimā vitā ducēdo oē euum abſoluūt.

℄ Hactenus qualia nō ſint:ex dictis ꝯcluſit:nūc ꝟo q̄lia Expoſitio.
ſint:nō ex dictis:ſed ex aliqb⁹ expoſitis addit/⁊ inqt:ſȝ P
nullis alterationib⁹/nulliſqȝ paſſiōib⁹ ſiue morbis proꝛ
ſus ſubiecta/optimā atqȝ ſufficientiſſimā vitā ducendo/
oē euū abſoluūt.Hec aūt tria nō ex his:ſȝ ex alijs patēt:
nullis eniȝ alterationib⁹ nulliſqȝ paſſionib⁹ ſubijciunt̄:
quatenus illa nō ſunt māe atqȝ ꝯtrario ꝑmiſta vt terra/
cea ipſa aīalia.poſſident aūt optimā vitā/quaten⁹ ſume
appetibilē.Sufficientiſſimā,quaten⁹ nullo indigēt aut
ꝑ vite cōſeruatione:aut ꝑ illius vite operū executione:
hñt ēt vitā eternā/quatenus oē euū rerū abſoluūt.Etiā
ex dictis patere pōt:ſūt enim alterationis expertia:quia
nō ſunt in loco:oē enim qđ alterat̄/eſt in loco. Morbis
nō afficiunt̄:qꝛ tēpore nō ſeneſcunt.vitā hñt optimā:qꝛ
ei nihil miſerie miſcet̄.ſufficientiſſimā:qꝛ nullo bonoꝝ
eget nec fortune/nec nāe/nec animi.differunt aūt eterni/
tas/euum/⁊ tp̄s/vt 4⁹ phyſice auſcultationis ſumit̄.qp/
pe cū ab eternitate euū/ab euo tp̄s proficiſcat̄. Quo fit/
vt qꝛ vita illoꝝ oē euuȝ atqȝ omne tempus abſoluat:ió
ſit penitus eterna.

℄ Diuinitus eniȝ nomen hoc ꝓnuntiatū eſt Q
a priſcis:finis eniȝ q vite vniuſcuiuſqȝ cōti/
net tp̄s:cui⁹ nihil ſȝ nāȝ eſt extra:euuȝ vniuſ
cuiuſqȝ eſt nūcupatū.per eandē ēt rōnem/⁊
vniuerſi celi finis:⁊ finis qui tp̄s totū infini/
tūqȝ cōtinet/euuȝ eſt/a ſemꝑ eſſendo nuncu/
patione ſumpta imoꝛtale atqȝ diuinum.

℄ Remouet cauillū:poſſet n.obijci vitā illoꝝ nō abſol/ Expoſitio.
uere oē euuȝ:qppe cū euuȝ:ſit ēt ipſius celi mēſura:quaȝ
vita illoꝝ excellere nō pōt.Rñdet ꝙ euum pōt ſumi ꝑ

A menſura vniuſcuiuſq3 rei adequata:quia qdē rōne tpˢ.70. annoꝝ eſſet euū hoīs:vel ſpatiū.9.annoꝝ eēt euū canis. Aut pōt ſumi ꝓprie celi mēſura:que ⁊ ipſi celo equat̃/⁊ oē tēpus ꝯtinet.⁊ hec potiꝰ ſempiternitas/a ſemp eſſendo eſt nūcupata:ꝗ̃ euum.ad ꝓpoſitū cū dictū eſt vitam illorū abſoluere oē euū:accipit euū ꝓ tēpore cuiuſq3 rei adequato:⁊ nō pro celi ſempiternitate:que eſt coequa vite illoꝝ. Inqt. Diuinitus eniz nomē hoc(vz euū)pnūciatū ſiue dictū eſt a priſcis.finis eniz ſiue mēſura/q vite vniuſcuiuſq3 ꝯtinet tpˢ:cuiꝰ nihil ſm nām eſt extra/euū vniuſcuiuſq3 eſt nuncupatū:⁊ ſic euū vno mō ſumit̃ ꝓ ſpatio tēporis:quo aliqd equate nālr viuit:per eandē et rōnē ⁊ vniuerſi celi finis:⁊ ꝓ ideſt finis q tpˢ totū infinitūq3 cōtinet alia rōne euū eſt/dico alia rōne a ſemp eēndo nūcupatione ſumpta imortale atq3 diuinū:ita vt ſempiternitas dici debeat.ad ꝓpoſitū ſumēdo euū p̄mo mō: ſic vita illorū abſoluit oē euū. Sed ſcdo mō accipiēdo

B euū:ſic illoꝝ vita nō abſoluit oē euum:q2 non euū celi:

Verboꝝ expō cū ſit illi equatū. ❡ Quo vo ad vba greca attinet/vbuz illud euū grece eſt αἰών.qđ nōnulli interpretes ſempiternitatez latine dixerunt.verbum vo abſoluunt/grece eſt διατελεῖ qđ et illi latine dicūt perficiūt:iuxta quoꝝ trāſlationē erit ſenſus:ſz nullis alterationibꝰ/nulliſq3 paſſionibꝰ prorſus ſubiecta/optimā atq3 ſufficientiſſimā vitā ducēdo in tota ſempiternitate pficiunt hoc eſt viuūt/atq3 degunt:⁊ ꝙ illa degant in ſempiternitate:authoritate ꝓbat antiquoꝝ:qui ipſum αἰών ſiue ipſam ſempiternitatē bifariā ſumūt:aut pro mēſura cuiuſq3 equata:aut pro celi mēſura:que ꝓprie dr̄ ſempiternitas a ſemp eēndo:⁊ in hac illa degūt/atq3 viuunt/ꝗ̃tenus ꝑ hanc agunt

Que Auer. atq3 opant̃:⁊ in hunc modū Simplicius ipſe exponere vr̄/quē expoſitor noſter ſequit̃. Ego aūt αἰών latine dixi euum:qđ Auerroes in ſuis tranſlationibꝰ ſeculū habet:⁊

com.100. nō inepte:⁊ tūc quonā mō textus ſit exponēdus:ex his pz. Sed queres qd Ariſtoteles ꝑ id qđ eſt extra celū intelligit:cū ait illud neq3 eſſe in loco/neq3 in tēpore/nec in

C mutatiōe. Rn̄det Auerroes authoritate Themiſtij. Alexandrū intellexiſſe ⁊ p̄mā cāz/⁊ orbē vltimū ⁊ ſupremū ⁊ vtroq3 mō exponēdo/Auerroes aſſerit Alexandrū recte dixiſſe:⁊ hoc mult̃ exponere:⁊ de p̄ma cā/⁊ de ſupmo orbe.de p̄ma cā qdem:q2 p̄mā cām collocat Ariſ.in p̄ cōtinēti ſiue ſupremo celo:q2 eius motio apparet illic p̄us. ꝓpter qđ Ari.in.8.phyſice auſcultationis aſſerit deū eē in cōuexo ſphere ſiue in ſupremo orbe. Ecce quonā mō peripatetici locāt deū per opationē:de quo poſtea dicemus:tūc ſi itelligit ꝑ illud qđ eſt illic:p̄mā cām:pz illam nec in loco eſſe:q2 extra celū nullus eſt locus.nec in tempore:q2 extra celū nō eſt tpˢ. Nec in mutatione:q2 extra celū nullus eſt motus. Si vo orbez intellexerit:pz p̄mo ipſuz nō eſſe in loco:q2 omne qđ eſt in loco cōtinet̃ ē corpore:at extra orbē nō eſt corpus. Scdo pz ipſuz nō eſſe

D in tēpore:p̄mo q2 ipſe eſt cā tēporis.igit̃ nō eſt in tēpore. Scdo/q2 nō terminat̃ tēpore:cū ꝑduret ſemp:⁊ita p̄ma cā ⁊ orbis quo ad has cōditiones nō differūt. ❡ Ex his obiter Auerroes ꝯcludit ad mentē Alexandri orbē ſiue mundū eſſe eternū atq3 nō in mutatione ꝯſtitutū:⁊ hoc per ꝯuerſionē per cōtrapoſitionē hoc mō/oē generabile ⁊ corruptibile tēpore terminat̃.igit̃ oē nō terminabile tēpore eſt nō genitū. Sed celū eſt nō terminabile tempore.igit̃ igenitū. Hec quo ad ꝯditiones negatiuas. ❡ Quo vo ad affirmatiuas:videt̃ qđ neq3 orbis neq3 p̄ma cā alterat̃:vel patiat̃.cū ambo ſint ſine mā ⁊ ꝯtrario:⁊ tunc per id qđ eſt ſupra lationē ſi exponat̃ de p̄ma cā:intelligit ſupra oēz motū taz rectū ꝗ̃ orbicularē:⁊ hoc melius intelligit̃:⁊ ſi exponat̃ de orbe intelligit̃ per lationē,motum rectū. Scdo vr̄ ꝙ ambo viuāt vita optima/lz alr vt ſupplendū eſt.nā deus viuit ꝑ eſſentiā:quo mō aiaz viuere diceremus.orbē vo ꝑticipatiue:quo mō aial viuit. Ecce quonā mō Auer.oia hec ⁊ de deo/⁊ de orbe verificauit ꝑ opīone Alex. ❡ Sed expoſitor refellit expōnē

B

Argumenta expoſitoris ꝯ Alexan.

Alex.⁊ oſtēdit illā nō poſſe intelligi de orbe. Prio quia Ariſto.excludit oēz trāſmutationez ab eis que illic ſunt. mō orbis nō excludit̃ ab oī trāſmutatione. Scdo ait ea que ſunt extra celū non eſſe in loco:ſed nihil eſt extra ſe. igit̃ nō de orbe.3.Ariſ.ait illa optime viuere:hoc aūt nō vr̄ celo ineſſe.nā celū viuit ꝑ vnionē aie ad corpus/⁊ ſic viuit ꝗ̃ſi ꝑticipatiue.4°.ait illa hēre vitaz ſufficientiſſimā. mō celū talē vitā nō hz:nō.n.viuit ſufficienter:q2 mouetur ꝓꝑ bonū eius:⁊ ita viuit egēdo.ꝓꝑ hec expoſitor forte Simplicij authoritate oia illa eſſe dicta de itelligētijs aſſerit:qđ ea rōne magis pz:q2 greca lr̄a eſt pluralr ſcripta:⁊ nō ſingulr̄:⁊ ita nō de orbe tm̄/nec de deo ſolū:ſed de oībꝰ illis ſubſtātijs Ari.vr̄ intelligere. ❡ Sed ſiquis

defēſio Alex.

F

afficeret̃ expōni Alex.aiaduertat:ꝙ celū viuit ⁊ intelligētia viuit:celū.n.viuit ꝑticipatiue,itelligētia ꝑ eſſentiā. Tūc Ari.ꝑ illa in plurali intelligit oēs orbes/p̄ncipē ſupremo tanꝗ̃ optimo ⁊ ꝑfectiori:oēs.n.viuunt participatiue tm̄.aut intelligit oēs intelligētias:p̄ncipē p̄ma cā:hec eniz ꝑ eſſentiam viuunt. Tūc ad rōnes/ad p̄mā diceret Ari.excludere oēm mutationē corruptiuā. Ad ſcdaz per extra intelligit negatiue/hoc eſt nō intra:⁊ hoc mō orbes ſunt extra celū hoc eſt nō intra mundū ſiue celū. Aut dicendū orbes eſſe extra celū:q2 nō ſequunt̃ cōditionē eorū:que ſunt intra celū:ſunt vo ibi/hoc eſt in ꝯuexo oīuz elementoꝝ. Ad 3ᵘᵐ diceret orbes optime viuere rōne habita ad aialia terracea:que ꝓ tēpore viuunt.nō autem optime viuere rōne habita ad ſubſtantias illas:que per eſſentiā viuunt. Ad 4ᵘᵐ diceret illa viuere ſufficienter: qa nullo exterius egent pro ipſoꝝ preſeruatione:cū quo ſtat illos egere aliq̄ ꝑ motū:⁊ ſic Alexāder defendi pōt.

❡ Unde ⁊ ipſuz eſſe atq3 viuere alijs qdē clarius:alijs vo obſcurius cōicatū eſt.

G

Expoſitio.

❡ Hactenus ꝙ ſube illic viuant vita optima/ſufficientiſſima/atq3 ꝑfectiſſima declarauit:hic infert ipz eſſe ⁊ viuere eſſe cōicatū oībus alijs rebꝰ:lz non eodē mō:ſed alijs qdē clariꝰ/alijs vo obſcurius.vt ſit ſylls:iſte ab eo qđ viuit optime/⁊ eſt ꝑfectiſſime:cōicatū eſt eē ⁊ viuere alijs oībus/vt a calido ꝑ eſſentiā cōicatus eſt calor alijs oībꝰ ꝑ participationē.2.meta. Sed illa viuūt vita optima:⁊ ſunt res ꝑfectiſſime:ꝓpterea infert vnde ⁊ ipſum eſſe atq3 viuere alijs qdē clariꝰ:alijs vo obſcurius cōicatū eſt.dicit aūt hec:q2 res ſunt in duplici dr̄ia:alie qdē quarū eē ⁊ vita eſt eterna ſm in diuiduū:vt orbes:⁊ intellectus:⁊ his clarius hoc eſt ꝑfectius viuere ⁊ eſſe ab illis deriuatum eſt cū ipſa ſint:que illa ꝑticipent:⁊ nō in ſuo ſimili.

H

Alie vo quarū eſſe ⁊ viuere eſt eternū ſm ſpēm/vt aialia ⁊ ſtirpes:⁊ his deriuatū eſt eſſe obſcuriꝰ ac iperfectiꝰ cū in ſuo ſimili vita ⁊ eſſe ꝑticipare vīr. Sed ſiue ſic ſiue ſic/oē defluit ab illis:que aut ꝑ eſſentiā viuūt aut ꝑfectiſſima ⁊ ſufficiētiſſima vita exiſtunt. ❡ Aiaduerſione dignū apud Alexā.poſſe et intelligi vt colorat Auer.etiā de orbibus:ineſt.n.eſſe ⁊ viuere maxie ⁊ ꝑfectiſſime orbibus/potiſſimū ei q motu fert̃ diurno/inde alijs gnābilibꝰ deriuatū eſt eſſe ⁊ viuere:ſed nō mō eodē:cum alijs clarius ſit cōicatū vt aialibus:que viuunt vita ſili illis/maxie hoīes:qui viuunt intellectu. Alijs obſcuriꝰ/vt ſtirpibus ⁊ elīntis:que vite parū hñt.elīnta qdem ꝗ̃tenꝰ ſūt partes rerum viuentium.ſtirpes autem quatenꝰ viuunt vita imperfectiſſima ⁊ vili.

I ❡Et eniȝ vt in externis circa diuina ſentētijs
perſępe rōnib⁹ oē diuinū neceſſario intrāſ-
mutabile eſſe declaratū eſt/primū ipſuȝ atqȝ
ſūmū:qđ ita ſe habeat:aſtipulaṫ dictis.

Expoſitio. ❡Nunc ea quę illis pręhuit/manifeſtat:⁊ p̊ ꝓponit illa/
addens excuſationē ſui.Scđo ea declarat.Illa itaqȝ ꝓ-
ponens ⁊ ſuipſius excuſationē addēs.Inqt.⁊ eniȝ vt in
externis circa diuina ſentētijs perſępe rōnib⁹ ſiue diſpu
tationib⁹ oē diuinū neceſſario eē intrāſmutabile decla-
ratū eſt.p̊mū ipſuȝ atqȝ ſūmū qđ ita ſe hēat:aſtipulaṫ di
ctis:⁊ ita intēdit ꝓbare illud eſſe intrāſmutabile:cui⁹ ex-
Dogmata duo apꝰ phōs cuſationē ꝓponit/ex eo qa alibi illđ eſt ēt dictū.❡Quo
ꝟo ad ꝟba attinet aiaduerſione dignū vt ex Simplicio
colligi pōt/Duo apud phōs eſſe genera dogmatū . Alia
nāqȝ dogmata erāt:q̄ multitudini ſcolariū tradebanṫ/⁊
iunioꝛib⁹/⁊ ꝓuectis:⁊ hęc a gręcis dicebāṫ encyclia phy-
loſophemata.Alia ꝟo erant acutioꝛa:quę ꝓuectioꝛibus
tradebanṫ.Hęc ſyntagmatica/hoc eſt ſeria/⁊ oꝛdinaria/
vel acroatica hoc eſt auſcultatoꝛia dicebanṫ.In his igiṫ
K externis dogmatibus:quę tradebanṫ oībus/dictū eſt oē
diuinū eſſe intranſmutabile.Animaduerſione dignū oē
diuinū eſſe intrāſmutabile:qꝛ nō ſubiectū motui:⁊ p̊mū:
qꝛ nō ſubiectū tēpoꝛi:⁊ ſūmū/qꝛ nō cōtentū loco.diuinū
qꝛ e mā ſepatū.Hęc ab expoſitoꝛib⁹ tū gręcis/tū latinis.
Sunt q encyclia intelligūt phiaȝ moꝛalē:quā Auerroes
vulgarē appellat.In moꝛali eniȝ ſcientia traditū eſt oē
diuinuȝ eſſe mutatiōis expers.Tu ꝟo i his ꝯfide gręcis

❡Neqȝ enim aliud pręſtabilius eſt:qđ qdeȝ
moueret:eſſet eniȝ illud poꝛro diuinius ipo.

Expoſitio. ❡Nunc ꝓbat illud ⁊ p̊mo ſic/qđ nō hȝ aliqd p̄ſtabili⁹
ipſo:nō moueṫ.diuinū illud ⁊ p̊mū nō hȝ aliqd pręſta-
bilius ipſo.igiṫ nō moueṫ.de rōne tangit minoꝛē/⁊ inqt.
Neqȝ eniȝ aliud pręſtabili⁹ eſt/qđ qdē moueret.hęc eſt
minoꝛ:eſſet eniȝ illud mouens poꝛro diuinius ipſo/⁊ ita
L nō p̊mū.❡Sed dices aial moueṫ a calido:⁊ tñ calidū
nō eſt aiali pręſtabilius.igitur nō opȝ vt oē mouens ſit
Dubita. p̄ſtabili⁹ moto.❡Dici pōt aial moueri a calido ꝑ acci-
dens/perſe ꝟo ab aia appetēte frigidū pro cōmodo coꝛ-
poris.at ſi p̊mū moueṫ:opȝ vt moueaṫ perſe:qꝛ non eſt
virtus in coꝛpoꝛe.vt declaratum eſt in lib.8.auſcultatio
nis phyſicę.

Sol. ❡Neqȝ praui quicq̄ȝ habet neqȝ bonoꝛum
ſuoꝛum aliquo indiget.

Expoſitio. ❡Expoſitoꝛ vult vt hęc ſit ſcđa rō ad idē:quę ſic compo
Expō.1. niṫ/omne qđ moueṫ hȝ praui qcq̄ȝ/atqȝ bonoꝛuȝ aliquo
Expō.2. indiget.at p̊mū ⁊ ſūmū nihil hȝ praui/nullo quoqȝ bono
rū indiget.igiṫ non moueṫ.Melius dicerē nunc Ariſto
telem ꝓbare aliud attributū ſūmo vȝ ꝙ viuat vita per-
fectiſſima ⁊ ſufficientiſſima.perfectiſſima qdē/qꝛ nihil
praui hȝ.Sufficientiſſima ꝟo:qꝛ nullo bonoꝛū indiget:
neqȝ foꝛtunę/neqȝ naturę/neqȝ animi vt.10.ethicoꝝ hī.
vita nāqȝ illoꝛū optima eſt:qꝛ nihil praui hȝ hoc eſt mi
M ſerię admiſtū veluti noſtra/cuius voluptas eſt ſemꝑ mi
ſerię iuncta.Suffi: ientiſſima:qꝛ non indiget bonis nāqȝ:
cū neqȝ aptus ſit infirmari.nec foꝛtunę/cum diuicijs nō
egeat pro nutritione ⁊ educatione:nec animi qꝛ ꝟtutes
ſunt remedia vitioꝛū:at illic vitia nō ſubſunt.videṫ aūt
hęc expoſitio melioꝛ p̊ma:tum qꝛ Ariſtotelē facit vbe-
rioꝛē.Tum qꝛ rō prima friuola eſt.Sic enim ꝓbarē oꝛ-
bem nō poſſe moueri:qꝛ neqȝ praui qcq̄ȝ hȝ/nec eget.

❡Et iceſſabili igiṫ motu rōnabilṙ mouetur:
cūcta eniȝ moueri deſinunt:cū ſuū in locuȝ
venerint.eius aūt coꝛpoꝛis/qđ in oꝛbē feꝛṫ. N
ideȝ eſt locus e quo incipit:⁊ in quē finit.

❡Demū ex dictis infert oꝛbē ipſuȝ moueri a p̊mo moto-
re motu inceſſabili.ex dictis qdē:qꝛ ꝓbatū eſt p̊mū eſſe Expoſitio.
intranſmutabile ⁊ optima viuere vita.igiṫ intrāſmuta-
bilṙ ac inceſſanter mouet:eſt.n.motus ille vti vita ſibi.
Sed nō mō ex dictis hoc vult eē deductū:ſed ꝓbat hoc
rōne alia:cuncta.n.quę deſinunt moueri/eo deſinunt:qa
in ſua loca veniunt.at oꝛbis nunq̄ȝ in ſuū venit locū/eſt
eniȝ locus idē e quo incipit/⁊ in quē finit.Auer.ꝟo enitī
tur defendere Alex.q textuȝ de oꝛbe exponit:vī.n.ꝙ de
oꝛbe nō recte dicaṫ eo nihil eſſe pręſtabili⁹:⁊ ſic vī Ariſ. Quę Auer.
loq de p̊ma cā. ❡Rñdet Auer.duplṙ p̊ itelligēdo per com.100.
motū alterationē:⁊ tunc vult Ariſ.voluiſſe oꝛbē non eſſe
alterabilē/qa ipſe eſt cā oīuȝ alterationū.Scđo/qꝛ oē al
terās ꝑ ſe eſt p̄ſtabili⁹ alterato.mō nulluȝ coꝛp⁹eſt oꝛbe
p̄ſtabili⁹.Scđo rñdet Ariſ.ꝑ illa ꝟba nō voluiſſe oꝛbeȝ
eſſe intranſmutabileȝ:ſed ꝙ nulla eſt cā p̊oꝛ:quę ipſuȝ al O
teret:poſſet eniȝ dici oꝛbē eē alterabilē/qꝛ eſt aliqd p̊us:
e quo alterari pōt.Rñdet Ariſ.nullā talē eſſe poſſe:quia
illa erit coꝛruptibilis:oīs.n.coꝛruptio fit a coꝛruptibili:⁊
oīs alteratio fit a coꝛpoꝛe.Oꝛbe nullū eſt coꝛpus prius:
nec cā p̊oꝛ coꝛruptibilis.Scđo ait ꝟba illa[⁊ inceſſabili
igiṫ]de oꝛbe meli⁹eſſe dicta:nā oꝛbis moueṫ.p̊ma cā nō
moueṫ.dici pōt pro Thoma Ari.ſic intellexiſſe[⁊ inceſ-
ſabili igiṫ motu rōnabilṙ moueṫ]ſupple oē illud qđ e p̊⁹
cā moueṫ ꝑ ſe:⁊ ſic pōt de p̊ma cā id itelligi. ❡Colligit
Auerroes ex textu ſuo talē ſyllm/oē qđ moueṫ ꝑ īfinita
loca ęterno tēpoꝛe moueṫ:cęlū moueṫ ꝑ infinita loca qꝛ
per īfinitos ſitus:qui ſunt loca foꝛmalia.6.auſcultatiōis
phyſicę.igiṫ ęterno tēpoꝛe moueṫ. Maioꝛ pȝ:qꝛ nō eſt
maioꝛ rō de vno q̄ȝ de alio loco:nō eniȝ rōnabili⁹ dȝ ge-
ſcere magis in vno q̄ȝ in alio.Supponit aūt in hac rōne
ſitū eſſe locū/ad mentē Auicennę:qui motū cęli ſitualeȝ
eſſe aſſerit:vt dixim⁹ in phyſicis/⁊ in lib.deſtru.deſtru. P
diſputatione.13.in ſol.dubij quarti.❡Quo ꝟo ad ꝟba Quę Auer.
Ariſ.attinet:verbū illud rōnabilṙ gręce eſt εὐλόγως la quo ad ver
tine ēt logice dī.declarat aūt Auer.in calce ſuę cōmenta ba cō.100.
tionis:quo nā mō rōnabilṙ hoc eſt rōne logica cęlū mo
uetur motu inceſſabili/⁊ nō rōne demonſtratiua. Nam
Ariſto.ſic arguebat/oē qđ moueṫ ab eodē loco in eundē
locū moueṫ motu inceſſabili:at cęlū moueṫ ab eodē lo-
co in eundē locū.igiṫ motu inceſſabili.Qđ aūt hęc rō ſit
logica vt dixit Auerroes eo pȝ:qꝛ nō daṫ per cām cōple-
tā:non eniȝ moueri ab eodē in idē eſt cā vt motus ſit in-
ceſſabilis/qa ſi ita eſſet in coꝛpe finito ⁊ coꝛruptibili eēt
virtus īfinita:nā rota molendini moueṫ ab eodē in idē.
igiṫ moueṫ motu inceſſabili:⁊ ſic eius virtus eſſet infini
ta:qđ eſt ipoſē:qꝛ eſt coꝛpus infinitū:⁊ ita hęc rō eſt logi-
ca/non demonſtratiua:⁊ ideo dȝ cōpleri hoc mō ſuppo-
nendo cęlū ſuapte nā moueri ab eodē in idē ⁊ circa idē
centrū.Tunc rō Ariſtotelis compleṫ ſic/omne coꝛp⁹ qđ
moueṫ ab eodē in idē/per infinitos ſitus circa idē cētrū Q
ſuapte nā/moueṫ motu inceſſabili.cęlū moueṫ ab eodē
in idē circa idē centrū per infinitos ſitus ſuapte nā.igiṫ
moueṫ motu inceſſabili:⁊ tūc ceſſat obiectio de rota:qa
lȝ illa moueṫ ab eodē in idē/⁊ circa idē per infinitos ſi-
tus/hoc nō eſt per ſe ſuapte natura/ſed ꝑ accidēs ac vio-
lenter:⁊ ſic cōpleṫ rō Ariſtotelis. ❡Sȝ dices tūc ratio Replica.
Ariſtotelis peteret qa ſuppōit cęlū ſuapte natura moue- Rñſio.
ri circa eundē locum nāo/⁊ ab eodē in idē:mō hoc nega
ret cauillatoꝛ.ꝓp hęc ꝓbat Auerroes cęlū ſuapte natura
moueri ab eodē in idē circa mediū.Et p̊mo per locū ab
oppoſito/qꝛ ſi nō moueret nāliter:tunc violenter moue

retur

A retur:cuius ꝯtrariū eſt ꝓbatū in ꝑncipio huius libri:⁊ ita
eēt nō ꝑpetuus.quia rōne motor illius eēt in materia ge-
nitus ⁊ corruptibilis/vt patuit.8.phyſicę auſcultationis.
Scđo tunc ſibi accideret labor:oē nāqꝫ qđ violēter mo-
uetur:videt̃ cum labore moueri. Ex his complet ratio-
nem:ꝙ vꝫ ideo mouet̃ cęlū inceſſanter:qꝛ natura mobi-
lis eſt innata nō moueri violēter/nec quieſcere naturalr̃.
Natura ēt motoris eſt innata mouere naturalr̃:⁊ nō face-
re getem:quare ex his naturis ꝑficiſcet̃ non niſi mot⁹ ꝑ-
petuus.⁊ ita pꝫ q̃ ſapide Ari^{tes} appellauit ſuā rōnem lo-

Aug.S.Tp.

gicā ⁊ nō demonſtratiuā. ¶ Expoſitor ∂o ait Ariſ.hanc
rōnem appellaſſe logicā:qꝛ nō ex neceſſitate ꝯcludit:pōt
eniꝫ dici ꝙ lꝫ motus cęli nō ſit ceſſabilis ob nāꝫ loci:ceſ-
ſat ꝑꝑ naturā vel voluntatꝫ motoris q mouet quantum
vult:⁊ nō quantū pōt.⁊ vtroqꝫ mō eſt ſapide dictū vt mi-

B

hi videt̃:verū de his diximus in.8.phyſicę auſcultatiōis
hęc ex cōmentationibus Auer.colligi poſſunt/ad textus
noſtri commentationem.

Queſtiones. Prīa qđ an extra cęlū ſit vacuum.

Circa calcem
huī⁹ capitis plures emergūt qō-
nes. Prima eſt vtrū extra cęlum
ſit vacuū/⁊ videt̃ ꝙ ſic/ꝑmo qꝛ cęlū dꝫ eſſe in loco:mō in
nullo niſi in vacuo eſſe videt̃. ¶ Scđo qꝛ ſiqs eēt in ex-
tremo orbe poſſet manū extendere. ¶ 3° qꝛ ſi duoꝝ con-
trarioꝝ vnū eſt in natura:alterū etiā erit in natura. Sed
plenū ⁊ vacuū ſunt cōtraria:⁊ plenū eſt in natura.igitur

Pō ſtoicoꝝ.

vacuū. ¶ His rōnibus obediūt ſtoici:q vacuū qđ cenō
vocant:⁊ extra cęluꝫ:⁊ ibi ſinuꝫ corpibus cōcedunt:qbus
etiaꝫ Philoponus ꝯſentit:ex eo qꝛ vt in ꝑuo mūdo:ita in
magno eſt. Sꝫ homo eſt cōpoſitus ex vacuo ⁊ pleno.igi-

Confutatio Alexādri ꝫ ſtoicos.

tur in mundo ⁊ extra mundū vacuum erit. ¶ Alexāder
aphrodiſius ꝓbat vacuū extra cęluꝫ nō eē contra illos.ꝑ-
mo qꝛ ſi eēt/vel eēt finitū:aut infinitū.nō finitū:qꝛ nō ma-
gis finiret̃ in vna pte:q̃ in alia.nec infinitū:qꝛ tunc eēt i-
finite capax:⁊ ita eēt ocioſa poteſtas eius:cū nūq̃ recipe-

C

ret corpus infinitū. ¶ 2° qꝛ vniuerſum vacuū eſt vnius
rationis in toto ⁊ qualibet pte:⁊ ſic non magis reciperet
corpus in vna pte q̃ alia.hę rōnes ſunt Ari^{tis} 3° auſculta-

Confutatio rōnū Alex.

tionis phyſicę. ¶ Sꝫ pace coꝝ vident̃ friuolę:ꝑ⁹ qdeꝫ
qꝛ dato ꝙ vacuū illud eēt infinituꝫ/eius tñ poteſtas non
eſt ocioſa:ſufficit eniꝫ vt ipſius aliq̃ ps actu corpus aliqđ
ſuſcipiat:eēt eniꝫ ocioſa/qñ nec illud/nec illi⁹ aliqua pars
corpus ſuſciperet. Scđa ∂o multo imbecillior:qm̃ nō a nā
loci/nec locati locat̃ i hac pte magis q̃ in illa:ſꝫ a volūta-

Confu. ſtoicoꝝ.

te opificis. ¶ Solebamus ꝑꝑ hęc alr̃ ſtoicos ꝯfutare:ꝑ-
mo qꝛ illa vacua dimēſio/aut eſt eiuſdē rōnis:cū q̃titate
ꝑdicamētali:aut alteri⁹. Si eiuſdē rōnis:cū illa ꝑdicamē-
talis nō poſſit eē abſqꝫ ſuba:igitur nec illa. Si alteri⁹ ſit
rōnis:voluntariū eſt:nō videt̃ vnde ſit differētia harū:
definitio eni q̃titatis vna eſt vtriſqꝫ:atqꝫ affectio eadē

D

ambarū. ¶ Scđo ſi illud vacuū eēt:aut eēt alicui⁹ perfe-
ctionis aut nulli⁹.nō eſt dicendū illud nulli⁹ eē ꝑfectiōis
qꝛ tunc nihil eēt:ens eniꝫ ⁊ ꝑfectum idē. Si aliquātę ꝑfe-
ctionis:igit̃ mūdus nō eēt ꝑfectus ex tota ſua materia cō-
ſtans.deeēt enim ſibi ꝑfectio illius. ¶ 3° arguit Auer.4.
auſcultatiōis phyſicę cō.1.ꝙ tunc talis dimenſio eēt ſba
ſeparata:imo infiniti vigoris:ſuba qdeꝫ ſeparata:qꝛ vel in
ſubiecto illa eēt:vel nō.ſi in ſubto eēt:tūc extra cęlū eſſet
corpus aliqđ ſenſile:in quo illa eēt. Si ∂o nō ſit in ſubto
aut illa eſt apta eſſe in ſubto:aut neqꝫ eſt in ſubiecto/nec
apta nata eſt eē.ſi illa nō ſit in ſubiecto/⁊ pōt ſubto ineē
cū nūq̃ inſit:eēt eius potētia ocioſa.ſi nec ſit/nec apta na-
ta ſit ineē:igit̃ eſt ſubſtātia abſtracta ⁊ ita itellectus.⁊ cūꝫ
ſit infinita ſuba/tunc eēt infiniti vigoris:qꝛ in aliqua illi⁹
pte eēt aliqs vigor:ꝗ igit̃ in infinita pte maior eſt/erit infini-
tus. ¶ 4° cū mūdus eēt in illo vt in loco:tūc eēt corpo-

rū ⁊ dimenſionū penetratio. Hę rōnes nūc cōtra ſtoicos

E

ſatis ſint. ¶ Tunc ad rōnes:ad ꝑmā rñdet Alexā.caſum

Solu.rōnuꝫ ſtoico.

eē ipoſſiblē:qꝛ cęlū eſt ęternū ⁊ nō penetrabile.aut qꝛ non
eſt extra cęluꝫ locus:in quē man⁹ poſſet extēdi. ¶ Sꝫ re-

Replica.

plicabis qꝛ ſaltē eēt illđ imaginariū. Modo ex poſi imma-
ginario/nō dꝫ ſequi ipoſſe imaginariū. ¶ Diceret Alexā-

Solo.

der ꝙ tunc ēt imaginariū eſt vacuū eē extra cęluꝫ:vt ille
caſus eſt imaginarius. ¶ Ad 2^m rñdet Auer.4.auſculta-
tiōis phyſicę cō.43.⁊.45.nō oē corp⁹ eē i loco:ſꝫ ſolū re-
ctū/ſphęricū.n.vt ſphęricū nō limitat ſibi locū:ſꝫ mag ē
circa locū. ¶ Ad 3^m dici pōt illā regulā nō hr̃e locuꝫ niſi
in ꝯtrarijs poſitiuis:⁊ q̃ ſunt de ꝑfectiōe mūdi. ¶ Aiad-

Interpretatio poſitionis ſtoicoꝝ.

uerſione dignū ſtoicos reduci poſſe in bonū ſnā vt plenū
ipm corporeaꝫ nām ꝑipatetici appellant:ita eā naturam
quę corpe vacat:cenō hoc eſt vacuū ſtoici dicunt. Vaca-
re aūt corpe eſt/aut cū poteſtate recipiēdi interdū illud ⁊
hoc modo Plato nōnunq̃ materiā ipſaꝫ cenon ſiue va-

F

cuuꝫ vocat:qppe cū ipſa ſui eēntia corpe vacet:potēs tñ
recipe corpeā nām:⁊ ſic concedi pōt vacuū eē intra mū-
dū(vt Philopon⁹ dixit)quatenus mā prima intra glo-
bum ꝯtinetur lunę. Alio modo vacare corpore eſt:qꝛ nec
corpus hꝫ/nec eſt aptū habere:⁊ hoc pacto vniuerſaꝫ itel-
lectualē nām veteres vacuꝫ ſiue cenō eē dixerūt:qꝛ va-
cat corpe:nec ipm recipere pōt:quā qdem nām:cū nō ſb
cęlo ꝯtineatur:extra cęlū eē fatent̃. Et hoc mō ſi itelligāt
ſtoici/recte ſentiūt:ac cū ꝑipateticis. Hęc de vacuo.

De loco ſpirituū.q.2.

Secundo
quęrere ſolebā an ſpiritus illi cęleſtes:q
vulgo angeli dicunt̃ ſint in loco.⁊ videt̃
ꝙ ſic:qꝛ Ari^{tes} ait illos eē ibi/⁊ qñqꝫ ait eos eē extra cęlū.
¶ In cōtrariū eſt:qꝛ oē qđ eſt in loco eſt corpus.at ſpūs
illi nō ſunt corpus. ¶ Aliq de loco ita ſentiūt:volūt eniꝫ

Pō aliqꝝ.

locū eē vno modo circūſcriptiuū:⁊ hic corpibus ꝯuenit:
⁊ definitiuū:q̃ res ipſa ita hic definit̃ eē:qđ nō ibi:⁊ hūc

G

ſpiritib⁹ attribuunt. Hunc aūt ineē illis ꝑ ꝑñs:q̃ agant:
ꝑꝑea illis ꝯuenire aſſerunt. ¶ Perſuadēt pōneꝫ hanc:ꝑ-

Perſuaſiones.

mo qꝛ alr̃ ſpūs ille freqūēter nuſq̃ erit. Ipſo nāqꝫ nō operāte
frequēter nullibi erit. ¶ 2° tunc ſpūs ille eēt in toto cęlo
qꝛ in illo toto opat̃. ¶ Tertio loc⁹ eſt in locato:ſꝫ cęlum
nō eſt in ſpiritu:igit̃ ſpūs nō locat̃ per cęluꝫ/in quo agit.
¶ Ultimo Ari^{tes} in octauo phyſicę auſcultationis ꝯclu-
dit deuꝫ eē in maximo orbe:⁊ vtitur hac rōne/ibi eſt:vbi
opat̃:ſꝫ opat̃ in cęlo maxio:igi ibi ē. Ex hꝫ arguūt aut loc⁹
dei eſt alius ab eius opatione:vel ipſa opatio.ſi alius:ha-
betur intentū:ſi idē:tunc peteret ſyllꝫ:eēt enim idem me-
diū ⁊ cōcluſio. ¶ Hę rōnes pro illis phyſicę dici pñt.at
cęterę:quę ſunt theologicę theologis omittant̃. ¶ Quic-

Qđ non ſit ꝑipathe⁹.

quid ſit de veritate poſitiōis:hęc pō non eſt ꝑipatetica:
Ari^{tes} eniꝫ ⁊ Auerroes hic aſſerūt illos eē ibi:qꝛ illic ope-
rantur:⁊ ſic volunt ſpūs illos eē in loco ꝑ opationes:vt in
2° huius cō.15.dicetur. Cui rei etiā diuus expoſitor vbiqꝫ

H

ꝯſentit.⁊ deducit̃:ꝑmo/qꝛ tunc cęleſtis ſpirit⁹ ꝯtinuo locū
mutaret:qꝛ ꝯtinuo ſubeſt alij atqꝫ alij definitiuo loco:q̃-
tenus cęluꝫ aliū atqꝫ aliū locū formalē mutat. ¶ 2° ꝑipa-
tici deuꝫ ipm ponūt in loco.⁊ nō poſſunt ponere locū il-
lius eſſe definitiuū/qꝛ de⁹ nullibi pōt definiri:niſi ꝑ ope-
rationē ſenſilē:cū ſit imēſus.igit̃ ſpūs ꝑ opationes locan-
tur. Pręterea loc⁹ hic definitiu⁹ nō eſt ꝑipateticus:nā ꝑi-
patetici oēm locū volūt eē de ꝑdicamēto q̃titatis:atqꝫ
id qđ vbi vocāt relinqui ex loci adiacētia.hęc igit̃ poſi-
tio nō eſt ꝑipatetica. ¶ Et lꝫ in 4° phyſicę auſcultatiōis

Quę ī loco.

multa diximus:debes ſcire tria eē in locatiōe ipſa:locum
qui locat:rē/quę locatur:⁊ rōnē qua locus locat:⁊ res lo-
catur. Uerbi cauſa in corporibus/locus eſt vltima corpo-
ris ſuperficies. Res quę locatur eſt corpus ipſum. Ratio
∂o locādi eſt dimenſio:⁊ qꝛ quęcūqꝫ dicunt̃ in his:ęqui-

I voce illis attribuunt: ideo illa tria ꝑ quādā equiuocatio-
nē illis tribuimus: ⁊ ita locū dicemus eē illoꝝ vnicuiqꝫ
ꝓpriū qḋ mouet celū: in quo opationeꝫ perfecit. Rē vō
quic locat / dicimus eē ſpūm ipm: ꝗ orbi ꝓprio tribuit. ra
tionē vō locādi dicim⁹ eē vtutē ſiue ꝗtitatē vigoris: ꝗta
ſpūs ipe agit: ſꝫ cū h̄ vtus ñ niſi opōne maīfeſtet: dicim⁹
ſpūs illos eē in loco per opōneꝫ: nō qꝛ opatio cuiuſqꝫ ſit
locus cuiuſqꝫ: ſꝫ qꝛ ꝑ opōneꝫ manifeſtat rō locādi vtpo-
te virtus: qua qſqꝫ ſuo in orbe locat. ¶ Tunc ad ratiões
illoꝝ ad primā dicerē ſemꝑ ſpūꝫ queqꝫ eē in loco: qꝛ ſp
ſuo i orbe opat. vt ꝑipatetici ſentiūt. ¶ Ad 2ᵐ dicerē cō
cedendo ſpūm eē in toto celo vti in loco cōmuni: at ea in
celi pte vti in loco ꝓprio: vbi maxime apparet ei⁹ opatio.
¶ Ad 3ᵐ intellectus ſiue ſpūs pōt accipi vt celi aīa: ⁊ ſic
eſt in celo: vel vt res locabilis: ⁊ ſic celū eſt in ſpiritu, vti
in ſuo cōtēto. ¶ Ad vltimā pꝫ ſolō. Ariſ. eni ꝑ ibi itelligit
K celū maximū: ꝓbat enim deuꝫ eē in maximo orbe: qꝛ ibi
apparet eius opatio / ⁊ ſic aliud eſt locus dei / ⁊ aliud rō lo
candi: eſt eniꝫ dei locus maximus ipſe orbis. ratio locādi
eſt operatio ipſa. Hec de locis ſpirituum.

Qō. 3. de plu-ralitate mūdoꝝ **Tertio querunt** vtꝝ poſſint eē plures mūdi:
⁊ lꝫ hec qō ſit tacta: qꝛ occur
rūt noua. Iterū aggredimur. arguit ꝙ ſic / ꝑmo ſi mūdus
eſt vnus nūero in ſua ſpecie: tunc mūdus erit indiuiduuꝫ
qōdam. hoc eſt falſuꝫ: qꝛ tūc erit in ſe indiuiſuꝫ: ⁊ diuiſuꝫ
a quolibet alio ſue ſpēi / modo cū nullū aliud ſit ſue ſpēi i
diuiduū: vꝫ ꝙ nec ipe poſſit eē idiuiduus. ¶ 2° ſi mūdus
eēt vnus nūero in ſpē: tunc eius forma eēt idiuidua: ⁊ ſic
ſenſilis. oē enim indiuiduū eſt ſenſile ⁊ hoc ꝑ mām. ¶ 3°
ſi eius forma eēt idiuidua / nō poſſet eē plur⁹ bꝫ in locis vt
in ortu ⁊ occaſu ⁊ ceteris id gen⁹. Sꝫ vni tm̄ loco ꝑ meta-
phyſice cō. 31. ¶ 4° mā mundi pōt recipere plures for-
L mas: qꝛ eſt in potētia ad infinitas eiuſdē ſpēi: ⁊ foīa mun-
di poteſt recipi in infinitis materijs: igit ꝓñt eſſe plures
mūdi. ¶ Democrit⁹ ⁊ Anaximenes infinitos actu eē mū
Rōnes ve-terum. dos ꝯtendūt. Empedocles fuiſſe ſucceſſiōe diſputat. Pla
Pō Ariſ. to plures eē poſſe ab vnitate exēpli affert. ¶ Ariſto. vō
inſtitit: ꝑmo qꝛ ſi plures eēnt mūdi: tunc vnū corpus ſim
plex vt terra vel ignis moueret motibus ꝯtrarijs. Scdo
ꝑm⁹ motor eſt vnus. igit mūdus vn⁹ nūero. Aut vt Sim
plicio placuit / oē mobile cuius ꝑmus motor ꝑma forma /
finis ꝑmus eſt vnū nūero: ipm eſt vnū nūero ſimplr. Sꝫ
ipſe mūdus eſt mobile cuius motor ꝑmus eſt foīa ꝑma /
⁊ finis ꝑmus. igitur eſt vnus nūero in ſua ſpē. Tertio / mū
dus cōſtat ex tota ſua mā: igit eſt vnus nūero. Hec Ariſ.
Dubitatio 3 rōnes Ariſ. cōtra antiquos. ¶ Sꝫ dubitat cōtra rōnes Ariſ. ꝯtra ꝑ-
mā qdem: qꝛ data mundoꝝ pluralitate terra vni⁹ nō pōt
moueri ad mediū alterius. Tuꝫ qꝛ tunc penetraret celū /
hoc eſt impoſſe. Tū 2° qꝛ ſic ꝑforaret celuꝫ: ⁊ relinqueret
M vacuū. Tuꝫ tertio qꝛ anteqꝫ veniret ad mediū illi⁹: a me-
dijs elemētis corrūperet. ¶ Cōtra 2ᵐ vō ꝑmo qꝛ foīa
illimitatior capacitate māe mūdi: igit nō limitat ſibi illā
nūero tm̄ mām. Scdo forma minus illimitata de facto
plura idiuidua ꝑficit / apud ꝑipateticos vt itells ꝗ eſt vn⁹
nūero oium hominū: igit forma illimitatiſſima vt deus
ꝑficit plures mundos. Qua rōne fit vt ratio Ariſtotelis
2ª nulla ſit: qꝛ maior illius eſt vera / quoties forma nō eſt
capacior mā ſua. ¶ Cōtra 3ᵐ aiūt / naꝫ ꝑ illā rōneꝫ ꝓba-
rē vnū tm̄ eē hoieꝫ nūero. qꝛ vnuſqſqꝫ hō ex tota ſua mā
nūero cōſtat ⁊ ſic vnus tm̄ erit nūero / homo. Hec contra
Sol. dubi. rōnes Ariſ. ¶ Sꝫ breuiter videtur rōnes Ariſ. eē demō-
ſtratiuas. ad ea igit que cōtra ꝑmā ꝓcedunt rōnē patuit
ſolō ſupinēr nunc de breuib⁹ dico: ꝙ aliud eſt aliqd cō-
cedēdū vt ſequēs: ⁊ aliud ꝑ ſui qualitatē. Terrā eni vni⁹
moueri ad mediū alteri⁹ non eſt cōcedendū ſm ſui nām.

vt dubitatiōes demūſtrāt. Sꝫ vt ſequēs ad impoſſe: qḋ cō- N
ceſſerūt ⁊ poſuerūt antiq. ¶ Ad rōnes contra 2ᵐ: aiad-
uerſione dignū aliquā formā eē capaciorē altera poſſe i-
telligi. vno mō / qꝛ actu plures materias ꝑficit. Alio mō /
qꝛ pōt ꝑficere / ſiue apta nata eſt ꝑfic. Tertio qꝛ ſuū ſubꝫ
ꝑſtantius ꝑficit. Tunc dicerēt ꝑipatetici deū eē formā i-
tellectu ꝑfectiorē / 2° ⁊ 3° modo: eſt eniꝫ ⁊ apta nata foīa
plures ꝑficere / ⁊ ꝑſtantius ꝗ̄ itellectus ꝑficiat. ⁊ ita cōce
do deū eē formā illimitatiorē ſua materia / ⁊ ipo itellectu
⁊ ita ex pte ſui ꝓñt eē plures mūdi: ſꝫ defectu materie nō
eſt niſi vnus nūero mūdus: ⁊ ita nō eſt ſimile de itellectu
⁊ de deo: nō eniꝫ itellect⁹ plures ꝑficit materias: qꝛ ſit illi
mitatior deo: ſed qꝛ nō repugnat plures mās eius eē / nec
deſunt ſibi materie: quas ꝑficiat. de⁹ vō nō ꝑficit: qꝛ nec
ſunt / nec eē poſſunt plures. ¶ Ad rōnes contra 3ᵐ: dōm
ꝙ mūdus conſtat ex tota ſua mā numero actu: qꝛ oibus
O ex ſui ꝑtibus que actu ſunt: ⁊ ex tota ſua mā ſpecie: qꝛ nec
eſt nec eē pōt aliqua ꝑs mūdi extra eū. at vnus hō nūero
lꝫ cōſtet ex ſua tota materia nūero: nō tm̄ ſpecie: qꝛ pōt eē
aliqua hois mā: quā forma illius nō ꝑficit: ⁊ ſic eſt vn⁹
nūero: qꝛ nihil ſibi deeſt de nūero / nec de ſpecie. Hec ꝑ
defenſione rōnū Ariſtotelis. ¶ Pro miſſione ad ratiōes Vnū nūo
in ꝑncipio qōnis debes ſcire ꝙ vnuꝫ nūero interdū eſt ꝑ qt modis.
ꝑuationē multitudis: qua rōne ipſa mā ꝑ⁹ eſt vna nūero:
qꝛ ſuꝑpſius eētia nō eſt plures nūero: ceu due aque ſunt
vnuꝫ numero ꝑuatione oium ipedimentoꝝ. ⁊ hoc modo
Auer. 12. metaphyſice cō. 14. ait mām ipſaꝫ eē vnā nūe-
ro ꝑuatione differentiarū idiuidualiū. Eſt ⁊ aliud vnum
nūero ꝑ additionē ſiue poſitionē differētie idiuidualis /
qua rōne Socrates eſt vnus nūero: qꝛ addit ſpeciei diffā
quādā indiuiduaꝫ ſiue illa ſit materia ſignata / ſiue aliud
id genus. Qua qdem in ſeipſo indiuiſum eſt: diuiſuꝫ vō e
quolibet ſue ſpeciei. Vnū vō nūero ꝑ ꝑuationem rurſus
P bifariā eſt: aut per ꝑuationē / cuius fundamentū eſt po⁹:
⁊ hoc modo materia ꝑma eſt vna numero: qꝛ ea ꝑuatio
qua ipſa eſt vna nūero: in potētia materie fundat. Aut ꝑ
priuationē cuius fundamentū eſt actus. ⁊ hoc mō intells
hominis apud ꝑipateticos eſt vnus nūero / deus / ⁊ ſingu-
la itelligentiarū. natura quoqꝫ ſpecifica quoties ꝯcipitur
vt tm̄ ipſa. Et vnum nūero per priuationē: cuius ꝑuatio-
nis fundamentū eſt actus: adhuc bifariā: aut ꝑ ꝑuationeꝫ
drīaꝝ actu tm̄: ⁊ hoc mō qͥꝫ natura ſpecifica ē vna nūe-
ro ꝑ ꝑuationē: qꝛ vt actu ꝯcipitur ſine differentijs idiui-
duis vna numero dicit ꝑuatiōe: aut per ꝑuationē actua-
lē ⁊ potentialē: ⁊ hoc modo deus eſt vnus nūero. actu eni
caret differētijs: qbus diuidat / ⁊ poteſtate: qꝛ eas habere
nō pōt. Silr ⁊ intellect⁹ apud Auer. hoc mō eſt vn⁹ oiuꝫ
qꝛ nec hꝫ numerales differētias: nec pōt habere. ¶ Tūc
ad rōnes. ad primā dico mundū eē vnū nūero in ſua ſpē
Q per actualē ⁊ potentialē differentiarū carentiā / ⁊ nō per
hoc qꝛ ſit in ſe vnū: ⁊ diuiſuꝫ e quolibet alio eiuſdem ſpe-
ciei. Sic enim vnuꝫ numero eſt Socrates / aut Plato ꝑ
additionem differentie. ¶ Ad 2ᵐ pꝫ etiaꝫ ſolō. eſt. n. de⁹
vnus nūero per ꝑuationē actualē ⁊ potentialē differētia-
rū: ⁊ nō ꝑ additionē: ⁊ ſic nō eſt forma ſenſilis: ꝑ ideꝫ ad
tertiā: loqtur Auerroes ibi de vno numero ꝑ additioneꝫ.
nam vnū nūero ꝑ priuationē poteſt in plurib⁹ eē. ¶ Ad
4ᵐ ꝯceditur mūdi formā poſſe plures materias ꝑficere:
eſt eni ſuapte natura illimitata ad illā / ⁊ ad infinitas. Sꝫ
ipſa mundi materia nō poteſt perfici ab alijs formis: qꝛ
eſt in potentia ſm dimidiū contingētis. videlicet ad eſſe
tm̄. Quare pꝫ actu non eſſe plures mūdos. ¶ Sed tunc Vtrū poſſe ſit
emergit dubitatio vtrū de contingenti poſſit plures eſſe eē plꝰs mun-
mundos. Animaduerſione dignū ꝓpoſitioneꝫ de incē vt dos.
Philon ⁊ Philoponus dicūt ꝑmo ꝓpoſitū / nihil aliḋ eē niſi
propoſitionem

A ꝓpōnē de ↄtigēti/quę iā exijt ad actū qua rōne fit vt oīs
ꝓpoſitio de incē aliqñ fuerit ↄtingēs. Unde euenit vt id
qḋ actu nō eſt/ꝛ quo poſito in actu ſeqtur impoſſe:nō pōt
eē de ↄtingenti:ꝛ ita ſi Ariſ. ꝓbauit hactenus nō eē plres
mundos actu:q2 ſeqtur ipoſſe. vꝫ corpus idē ſimplex mo
ueri motib⁹ ↄtrarijs naturalr:ēt illud idē nec de ↄtingen
ti eſſe poſſe vbi nāqꝫ fieri poſſet:eo poſito in actu nihil i
poſſibile ꝓficiſceretť:ꝛ ſic ei⁹ rō pōt de ↄtingenti ſic ordi
nari. Si ↄtingeret plures eē mundos:ↄtingeret plures eē
terras nūero:ſi ↄtingeret eē plures terras nūero:cōtinge
ret plura media mūdorū eē:in qbus illę cēnt:ſi ↄtingeret
plura eē mundoꝝ media:ↄtingeret terraꝫ vnius moueri
ad mediū alterius:ſi ↄtingeret terrā vnius moueri ad me
diū alterius:cōtingeret idē corpus ſimplex moueri natu
raliter motib⁹ ↄtrarijs ſimul:vt deductū fuit toties. Hoc
B vltimū ↄñs eſt impoſſe:igiť impoſſe eſt plures mūdos eē.
Pō. S. Th. ❡ Ex hoc. S. Tho. noſter ait nec eē plures mundos/nec
fuiſſe nec eē poſſe ēt ꝑ potentiā deī:nā deus nō pōt ſupra
falſuꝫ ipoſſe:ꝛ ſi poſſit ſupra falſuꝫ poſſe:vt oēs ↄſentiunt
Pō aliorꝫ. catholici. Alij catholici ſumūt nihil eē alicui nāle ꝑ eius
formā/ſed quatenus a deo volitū. Terrā eniꝫ dicūt moue
ri ad mediū:nō q2 eſt terra:vt arbitranť ꝑipatetici:ſꝫ q2
e deo ipſo volitū eſt eam ſic moueri:nec igneꝫ calefacere
dicunt/q2 ignis:ſed q2 deus ſic ꝓconcipit ꝛ vult:qua rōne
fit vt plures mūdos eē ſit falſuꝫ poſſe. naꝫ terra vnius nō
moueretť ad mediū alterius ꝑ nām/ſed q2 deus ita ꝓcon
cepit ꝛ ſtatuit. Mouebiť igiť qlibet ad ſuum mediuꝫ:q2
ita deus iuſſit:ꝛ ita nullū ipoſſe ſequereť. Sꝫ inter tantos
nolo vt ſues mineruā docere/nobis.n. ſat ſit locū mōſtraſ
Interpretatio ō mūdorū pl'itate. ſe:onus eniꝫ ſit theologis. ❡ Sꝫ qm̄ vba auctētica ſunt
ſꝑ reducēda in bonū (vt iubet Themiſtius) videam⁹ qd
nam potuerint ſentire veteres de mundorū pluralitate.
Mundus quadrifariā igiť eſt:alius itellectualis:quē Pla
C to angelicū vocat. Alius huic ꝓximus cęleſtis:q ex cūctis
Quadruplex mundus. ſphęris ↄficitur. Tertius huic cōtiguus ſublunarius/ſiue
elemētari⁹. 4⁹ ex oībus his ↄpoſitus:q ꝛ vniuerſuꝫ diciť.
ſubordinanť aūt mūdi iſti trifariā:emanatione/finis ade
ptione/atqꝫ ↄtinentia. emanatiōe qdē:q2 lꝫ oēs vna e cā
ꝓficiſcanť vt a deo:ordine tñ quodā emanarūt vt Pla
to i Timęo ꝛ Phedro ait:effluxit.n. e ꝓmo opifice ꝑ an
gelicus:mediāte hoc vo effluxit 2⁹ cęleſtis. Mediāte vo
hoc/rurſus elementarius emanauit. finis vo adeptione:
nā lꝫ oēs vno fruanť fine:angelicus tñ imediatius attin
git:quo mediante cęleſtis ille fruiť:quo ēt medio elemē
tarius. ↄtinentia vo:nā qlibet vni⁹ ↄtinetur in alterius
quolibet:qḋ Anaxagoras fortaſſe balbutiuit dicēs qli
bet eē in quolibet:volēs mundū eē in mūdo. quo vo mō
Mūdus cōpoſitus 2⁹. qlibet ſit in quolibet/ſupra dixim⁹. Mundus vo ex oī
bus his ↄpoſitus:quē vniuerſuꝫ vocāt Platonici:adhuc
D diuiditur:alius.n. eſt magnus:q macrocoſmus diciť:ꝛ hic
ex elemētis/angelis/atqꝫ orbibus conſtat. Alius ꝑuus eſt
vt homo:q microcoſmus diciť. ſunt eniꝫ in ipſo homine
Quonaꝫ mō hō eſt paruus mundus. oīa ea:quę in magno ſpectanť. ❡ Quo qdem eniꝫ ad ei⁹
intellectū/mundus in eo eſt angelicus:quo vo ad ei⁹ hu
mores quatuor:mundus eſt in eo elementarius. ❡ Quo
vo ad mēbra corporis mūdus eſt in eo cęleſtis:naꝫ pedi
bus capiti applicatis orbis fit qdam ſphęricus/vt cęluꝫ:
cuius caput eſt initiū/arieti datum:collū Tauro:humeri
Geminis:pectus Cancro:latera ꝛ ſtomachus Leoni:ven
ter Uirgini. vertebrę ꝛ renes Librę:Scorpiōi pudēda:
coxę Sagittario:genua Capricorno:crura Aquario:Pi
ſcibus pedes. Sunt quoqꝫ ꝛ ſtellę quinqꝫ:Cor Sol:Cere
brū Luna:Lien Saturnus:Iecur Iupiter. Ciſtis vo fel
lea Mars/Uenus teſtes ipſi:in qbus vis amoris reſidet:
ſpiritus Mercurius. Quo qdem igiť modo poſſit itelli
gi eſſe plures mundos:ꝛ quonā modo poſſint veteres de B
mundoruꝫ pluralitate recte ſentire:ex his mō ꝑſpicuuꝫ.

❡ His autem definitis dicamus deinceps genitus ne an ingenitus:ꝛ non interiturus. an interiturus ſit mundus.

❡ Hactenus de mundoꝝ pluralitate ꝑfecit:nunc de ipſi⁹ Expoſitio.
mūdi genitura ꝛ obitu vult agere vt ſummā decimā ag
grediatur:ſꝫ q2 hęc res eſt nouū negociū:iccirco ꝓmo ſu
mit intentionē addēs ordinē taꝫ ad ea q̄ iā dixerat:q̄ꝫ ad
ea quę dicturus eſt:inſuper ēt cām ordinis affert:inquit.
His aūt definitis dicamus deinceps genitus ne an inge
nitus:ꝛ nō interiturus/an iteriturus ſit ſupple mundus. ꝑ
hoc qḋ dixit deinceps/dedit itelligere hāc intentionē ſeq
ad tractatū de mundoꝝ pluralitate. vt Alexāder innuit. F
❡ Sed dices ſolō huius qōnis pꝫ in hoc libro tā per ea Dubitatio.
quę dicta ſunt in tractatu de cęli ęternitate/q̄ꝫ per ea quę
dicta ſunt in ꝓximo tractatu. igitur quęſtio hęc videtur
ſuꝑflua. ❡ Solutionē indicat Auerroes dicens q̄ q̄uis Quę Auer. cōm. 101.
res hęc ex dictis pateat:vtile eſt ponere hanc qōneꝫ per
ſe:vt res ipſa perfectior ſit:ac magis perſpicua.

❡ Sed prius cęterorum ſuſpitiōes tranſigamus. Nam contrariorum demonſtrationes de contrarijs ſunt ambiguitates.

❡ Quia ꝓpoſita quęſtio eſt difficilis valde:habetqꝫ pro Expoſitio.
vtraqꝫ ꝑte patronos:iccirco in dicendis ordinē aſſumit/
ꝛ ait ſe velle ꝓmo in dicta qōne tranſigere ſuſpitiōes cę
terorū:q in hac elaborarūt. huius rei neceſſitatē conatur
aſſignare:ꝛ ꝓmo ob ↄcitationē:qm̄ ex rōnibus ꝓ ↄtrarijs
pōnibus emergūt ambiguitates i noſtra pōne:ꝛ hoc ait:
nam ↄtrarioꝝ ſiue ↄtrariarū opinionū demſ̄ationes ſūt G
ambiguitates de ↄtrarijs poſitiōib⁹:quas nos credim⁹.
❡ Quo vo ad vba gręca attinet/verbuꝫ illud ſuſpitio
nes:gręce eſt ὑπολήψεις latine tuꝫ cōiecturas/tuꝫ ſuſpi
tiones:ꝛ merito poſitiones antiquoꝝ ſuſpitiones appel
lat:quatenus ex friuolis argumētis emergebant.

❡ Pręterea etiaꝫ dicenda magis credenť:ſi litigantium iura prius fuerint audita.

❡ Secūdo neceſſitatē aſſignat ex lege ꝛ officio boni iudi Expoſitio.
cis:q2 ↄtraria iuxta ſe poſita magis eluceſcūt:ꝛ magis au
ditis ꝑtibus ſentētia recipieť. Ingt. Pręterea ēt dicenda
magis credenť ſi litigātium iura ꝑus fuerint audita:ꝛ ſic
ꝑus debemus recitare poſitiōes ꝛ argumēta pōnuꝫ:ꝛ po
ſtea ſententiā afferre. ❡ Quo vo ad vba attinet/verbuꝫ Expoſitio ↄ. codē. 101.
illud ἀμφισβητούντων λόγων ꝛ verbū vbo reddēdo
ſenſus eſt dubitantiū ſermonū/qḋ q2 min⁹ ſonat tranſtu
li vno verbo/litigantiū:eſt eniꝫ illud idē/ꝛ clarius. Adie
cit aūt hanc rōnem:q2 vt recte Auer. ait/plures ſermones H
aduerſarioꝝ in deſtructione ſuaꝝ rōnuꝫ nō ſunt niſi ad
vincēdū:ꝛ nō ad ſciendū veritatē velut ſophiſtę faciūt.

❡ Inſuper abſentes condemnare minus ꝑfecto videbimur. Iudices nāqꝫ nō adūſarios/ſed arbitros eſſe oportet.

❡ Tertio neceſſitatem tradit ab honeſtate iudicis.ꝛ ingt. Expoſitio.
Inſuper abſentes cōdemnare minus profecto videmur:
ſed eos:ac ſi pręſentes:ſi auditis iuribus illorum ſenten
tiam afferamus. Iudices nāqꝫ non aduerſarios/ſed arbi
tros eſſe oportet:tribus igitur rationibus debemus opi
niones antiquorum:ꝛ rationes illorum prius tranſigere:
Tuꝫ quia prouocant nos. Tuꝫ quia ſententia noſtra me Quę erret Auerroes.
lius credetur:tum quia officium boni iudicis eſt non cō
demnare abſentem. multa habet Auerroes ſuis in tran
ſlationib⁹:q̄ Ariſ. ſunt inſomnia:ꝓpterea ꝑtermittēda ſūt.

I ¶ Omnes igitur ortum ipſum eſſe aſſerunt: ſed ortum quidem/alij ſempiternū. alij vero interiturum: quemadmodū quoduis aliud eorum: que natura conſtāt. alij viciſſim interdū hoc/ interdū alio mō in corruptione ſeſe hrē/idq3 ſemp hoc fieri mō dicunt: ceu Empedocles agrigētinus: atq3 Heraclit⁹ ephesius ſentiūt.

¶ Proſequit̃ nunc ⁊ narrat aliorū poſitiones: ⁊ pmo inter eos narrat cōem ꝯuenientiā. Scdo differētiā/ꝯuenientiā itaq3 dicēs. inquit. [Omnes igitur ortū ipm eē aſſerunt.] Erat enim hic cōmunis oium phorum ante Ariſtotelez ꝯſenſus: qr vt Auerroes dixit ſupra cō. 22. primus grecorum q mūdi eternitatē pſumpſit publicare fuit Ariſ. cuius poſitionē cum hereticā arbitrati eēnt athenienſes: ferunt Ariſto. veluti hereticū ab vrbe pepuliſſe: vt Plutarchus

K narrat. Hec eſt ꝯuenientia. ¶ Deinde aſſerens eorū differentiā/tangit tres pōnes: ⁊ inqt. Sed ortū qdez. ſupple oēs ꝯſentientes: alij ſempiternū a pte poſt aſſeruerunt: vt pmi in grecia Uates/Orphe⁹/Linus/Muſeus/⁊ Heſiodus: hi eniz res diuinas poetice cecinerunt: quos ⁊ Mercurius triſmegiſtus/⁊ Plato/⁊ apud hebreos Moſes/⁊ nos chriſticole ſequimur. ¶ Scdaz poſitionem vero ponit dicēs. alij vo interiturū dicunt/quemadmodū quduis aliud eorū/que natura ꝯſtant/vt animalia ⁊ ſtirpes/atq3 elemēta: hec eniz hac corrūpuntur lege: vt nūq3 redeant. quā poſitionē Democritici ſentiūt. ¶ Deinde 3am pōnē addit dicens. alij viciſſiz interdū hoc/interdū alio modo in corruptione atq3 ortu ſeſe habere/idq3 ſemp hoc fieri mō dicūt: ceu Empedocles agrigētin⁹/atq3 Heraclitus ephesi⁹ ſentiūt. ¶ Auer. aūt reduc̃ oēs d mūdo pōnes ad regulā: qr aut credi pōt hūc nec gīabilē nec corruptibilē eē: ⁊ hec eſt pō Ariſtotelis: q pm⁹ inter grecos ipaz ptulit/ q̄q3 ex occultis chaldeoꝝ verbis excipi poſſit. aut credi pōt ipm eē genitū ⁊ corruptibilē: ⁊ hanc poſitionem Anaxagore ſcripſit: ſ3 vt puto trāſlatoris eſt error: Anaxagoras eniz mūdū generare ait p extractionē ab itelligētia/que nūq3 ceſſat extrahere: ppea Democrito Simplici⁹ dedicat illaz. hanc quoq3 ſuſtinere ait oēs leges: qd̄ an fit als dicemus. Aut credi pōt ipm eē genitū: ſed nō corruptibilē: ⁊ hec eſt poſitio Platonis in timeo. aut fingi pōt ipſuz genitū nō fuiſſe: ſ3 bene corruptibilē/hanc ait nullū ſenſiſſe: niſi q̄ſdā loquētes ſue legis ⁊ (vt dicet̃ poſtea) Plato ēt conceſſit. Qui ſi loquant̃ de poſſi: vt q deus potuiſſet facere eternū a pte ante/⁊ corruptibilē a pte poſt: non iperite ſentirēt: cum multi noſtroꝝ theologoꝝ id ſentiāt: ⁊ ſic quatuor eē poſſunt de mūdo poſitiones.

Que Auer. cō. 102.

L

M ¶ Igitur ortum quidem eſſe: ſempiternum tamen fore aſſerere: ex his eſt: que improbabilia ſunt. Ea nāq3 ſola probabiliter ponenda ſunt: que in multis aut in omnibus eē videmus. at de hoc contrarium accidit: cuncta ſiquidem orta ⁊ occidi videntur.

¶ Refellit nunc poſitionē Platonis: qr ceteras p̄ſepe cōfutauit: ⁊ poſtea cōfutabit/⁊ oſidit p̄ poſitionē Platonis nihil pbabilitatis ſapere. Naz vt p̄ di topicorū/pbabile eſt qd̄ aut oibus aut plurib⁹ videtur. Modo de poſitiōe Platonis videmus totū oppoſitū: naz videmus oia orta occidi: ⁊ cuncta ſeneſcere. ¶ Quo vo ad greca verba attinet verbū iprobabilia grece eſt τῶν ἀδυνάτων q eſt impoſſibiliū. Sed accepit impoſſibile pro iprobabili. Ideo inqt. Igitur ortū qdem eē: ſempiternū tn̄ fore aſſerere: ex his eſt: que iprobabilia ſunt: ⁊ qd̄ ita intelligat: indicat id qd̄ ſubdit. s. ea nāq3 ſola pbabilr ponēda ſūt: que in multis aut in oibus eē videmus. Nā hec eſt definitio ipſi⁹ pbabilis ppōnis. at de hoc totū accidit oppoſitū ſiue cōtrariū: cūcta ſiqdem orta: ⁊ occidi videnſ: ⁊ ſupple cuncta ſeneſcūt: ⁊ ſic Platonis poſitio nihil pbabilitatis habet.

N

¶ Animaduerſione dignū pbabilitatē poſitionis vt tradit Auer. 2° phyſice auſcultationis interdū ex pte rei pſiciſci: ⁊ hoc cū pdicatū poſitionis ineſt ſubiecto p oibus vel pluribus: interdū ex pte noſtra: vt cū apparet oibus aut multis. Ariſ igit̃ declarauit poſitionē Platonis nihil pbabilitatis ſapere ex pte rei: cū dixit ſe videre oppoſitū in oibus aut plurib⁹, nō aūt ex pte nr̄a: qr forſitan ex pte nr̄a poſitio Platonis eſt pbabilior cū ſit multoꝝ ſapientuz: ⁊ multo famoſior illa Ariſ; ⁊ hoc Auerroes ſentit cū aſſerit poſitionē Platonis eē contra inductionē in oibus: nam ſiquis in oibus his que fiunt induxerit reperiet omne ortū occidi. ¶ S3 ambigit Auerroes hec ppoſitio nullū genitū eſt ſempiternū/pbatur inductiōe ⁊ demonſtratione. igitur d3 dici demonſtratiua: ⁊ nō ſufficiēs vt Ariſ in barbaris tranſlationib⁹ ait/⁊ in noſtris pbabilis. In hoc ſtat dubitatio Auerrois. ¶ Rñdet ⁊ vba ſunt obſcura: ſed ſuſpicor eum velle dicere Ariſtotelē aſſignaſſe generatiz que ſit diſpoſitio ſiue poſitio credibilis ⁊ qd incredibilis/⁊ nō de hac poſitiōe ſpeciatim. ¶ Ubi aiaduerte aliqd cōuenire alicui ſub rōne generis: qd̄ ſibi nō cōuenit rōne ſpeciei: ⁊ ſic hec poſitio omne qd̄ fit corrumpitur/ſub rōne generis eſt credibilis: quatenus videtur in oibus vel pluribus: ſub ratione ppria ſpecifica eſt demonſtratiua. ⁊ ita Ariſ generatiz aſſignauit qd ſit credibile: vt habeat hāc pōnē Platonis nihil credibilis habere. Tu vo ꝯſidera/nam vba hui⁹ meliora nō habenſ.

Quid pbabile.

Que Auer. cōme. 102.

Dubi. Aul.

O

Solu.

¶ Preterea quod non habet principium ita ſe habendi/ſed aliter ſe habere prius p omne euum fieri nequit: hoc ⁊ tranſmutari nō poteſt: erit enim aliqua cauſa per quā quidez: ſi ipſa prius eēt/aliter id ſeſe habere poſſet: qd̄ aliter ſeſe habere nequit. P

¶ Hactenus q Platonis poſitio nihil pbabilitatis hēat/ per primā rōnem oſidit. Nunc 2° arguit ꝯtra illā/⁊ ſyllogizat ſic/qd̄ nō habet pncipiū aliqd̄ quo aliter ſe habeat: imo aliter ſe habere prius eſt ipoſſibile: omne hoc tranſmutari nequit: at mundus non habet principiū quo aliter ſe habeat/imo aliter ſe habere eſt impoſſibile. igitur mundus tranſmutari neqt. pbatur maior qr oppoſitum pdicati infert oppoſitū ſubiecti: quia dicere quod tranſmutari poſſit: eſt dicere qd̄ habet principiū quo aliter ſe habeat/id qd̄ aliter ſe habere neqt. Inquit. Preterea qd̄ non habet principium ita ſe habendi: ſed aliter ſe habere prius per omne euum fieri nequit: hoc ⁊ tranſmutari nō pōt: hec eſt maior. quam probat dicens/erit enim aliqua cauſa qua quidem ſi ipſa prius eſſet: aliter id ſeſe habere poſſet: quod aliter ſeſe habere nequit: ⁊ ſic ex ipſius pdicati oppoſito infertur oppoſitum ſubiecti: eo enim ipſo quod eſſet tranſmutabile: haberet cauſam aliter ſe habēdi: ⁊ tamen erat impoſſibile aliter ſe habere. Subticuit minorem propter breuitatem. ¶ Animaduerſione dignū (vt ſeptimo metaphyſice accipitur) materiam eſſe principium intrinſecum quo compoſitum aliter ſe habeat: propterea omne id quod hoc pncipio caret: intranſmutabile eſſe neceſſe eſt.

Expoſitio.

Q

Quid eſt cā corruptionis apud Ariſ.

¶ Or ſi mūdus ex his conſtet: que aliter prius ſeſe habebāt: ſiquidem ſemper ſic ſeſe habebant/

A bant/neq; aliter ſeſe habere poſſunt: geni-
tus ipſe profecto non eſſet. ſi vero eſt genitus:
⁊ illa videlicet aliter ſeſe habere poſſe: ⁊ non
ſemper ita ſeſe habere neceſſe eſt. Quare cō-
ſtituta diſſoluentur: ⁊ diſſoluta prius conſti
terunt. idq; infinities aut ſic ſe habet aut po-
terat ſe habere. Et ſi ita ſit incorruptibilis ſa
ne non erit: ſiue ea e quibus conſtat/aliter ſe-
ſe habuerint interdum: ſiue aliter ſeſe habe-
re potuerint.

Expoſitio. ¶ Poſſet huic Ariſtotelis rationi obijci ad minorē (nā vt Pla
to ſentit) mundus fuit in chaos quodaȝ/poſtea deus re-
duxit eum ad ordinē: quem ordinem nunq̄ amplius con
B fundet: ⁊ ita minor ſyllogiſmi eſt falſa: conſtat enim mun
dus ex oībus partibus veluti ex materia: qbus ꝯpoſitis
mundus generabatur. hȝ igitur principiū ⁊ materiā: quia ce
pit: ⁊ tñ nunq̄ deſinet. huic reſpōſioni obijcit Ariſtoteles:
⁊ ita habebitur minoris ꝓbatio: ⁊ accipit illas mūdi ptes
ſiue materias e qbus conſtitit mūdus: ⁊ querit aut ille p-
tes aliter ſeſe habebāt tūc q̄ nunc. aut eodē mō nunc vt
tunc. Si qdem eodem modo: igitur nō eſt factus: quia e ma-
teria ſemper eodē modo ſeſe habēte nihil noui ꝑficiſci-
tur magis nunc q̄ antea: ſi vero alr ſeſe habēt tunc q̄ nūc:
aut igitur neceſſario ſeſe habent ſic aliter tunc q̄ nūc: aut
ꝯtingenter. Si neceſſario. igitur ſemp ſe haberent alr tunc
q̄ nunc: eſt enim neceſſariū ſemp ens vt dicitur p̄mo ꝑoꝝ:
⁊ ita ille e quibus mundus conſtat: ſemp eſſent alr ſeſe ha
C bentia tunc q̄ nunc: qd nō eſt intelligibile. Si autē con-
tingenter: igitur poſſibile eſſe ⁊ poſſibile nō eē ſic ſeſe habe
re: hec enim eſt ipſius ꝯtingentis definitio p̄mo priorū.
igitur vt ptes ille ꝯtingenter ꝯſtiterunt. ita contingenter
poſſunt diſſolui: quoniā cōtingens eſt aut qd eſt ⁊ poteſt
non eē. aut qd non eſt/⁊ poteſt eſſe. Alr enim natura con-
tingens verteretur in neceſſariā cōtra omnes regulas prio-
riſticas. Et ſi ptes que cōſtiterunt: poſſunt diſſolui: mun-
dus ipſe corruptibilis eſt. quippe cū corruptio nihil aliud
ſit q̄ partiū diſſolutio. genitura vero partium conſtātia vt
Plato ſentit. Inquit. Et ſi mūdus conſtet ex his: que aliter
prius ſeſe habebāt: hoc vt dicebamus pōt eſſe dupl'r: aut
ita vt illa ſemper ſic ſe habeant: aut nō ſemper ſic ſe ha-
beāt: ꝓpterea inquit. Siquidē ſemp ſic ſeſe habebāt: neq;
aliter ſeſe habere poſſunt: genitus ipſe ꝑfecto non eſſet: e
mā enim ſemp eodē modo ſeſe habēte nihil noui ꝑficiſci
tur. Si vero eſt genitus: ⁊ illa videlicet alr ſeſe habere poſ-
D ſe: ⁊ nō ſemp ita ſeſe habere neceſſe eſt: ꝓpterea cōcludit
quare cōſtituta diſſoluentur: ⁊ diſſoluta p̄us ꝯſtiterūt: idq;
infinities aut ſic ſe hȝ: aut poterat ſic ſeſe hēre. Et ſi ita eſt: i-
corruptibilis ſane nō erit/ſiue ea e quibus conſtat/aliter
ſeſe habuerint interdū: ſiue aliter ſeſe habere potuerint:
vtroq; enim modo erit corruptibilis: nam corruptio eſt
partiū diſſolutio: vt genitura erat illarū ordinata conſtā-
Opīo Auer. tia: hec eſt concluſio p̄ncipalis. ¶ Auerroes autem lȝ nō
cōm. 103. multū ad verbuȝ/rōnes Ariſtotelis aliter inducit: ⁊ ſup-
ponit duo: quorū primum eſt q̄ res carens potentia ſiue
p̄ncipio tranſmutationis nō poteſt aliquando tranſmu-
tari: qd ꝓbat: quia aliter alteratio eſſet cauſa ſuipſius: naȝ
ſi careret ſubiecto: oportet vt careat agente vt dicetur cō.
124. ⁊ ſi caret ſubiecto ⁊ agente: ⁊ ipſa fiat: nō videtur fieri
niſi a ſe. ⁊ ita habetur intentū. Scdm eſt q̄ ea e qbus mun-
dus conſtat/fuerunt ſub diſpoſitione ꝯtraria ad illaȝ ſub
qua ſunt nunc/⁊ iterū hec ſub hac diſpoſitiōe nunc cōſti-
tuta/erunt ſub ꝯtraria diſpoſitione: pȝ quia in tēpore pteri-

to fuerunt illa ſub p̄uatione forme mūdi: ⁊ in tēpore futu- B
ro iterū ſub p̄uatione eiuſdeȝ: ꝓbat hanc: quia niſi ptes mū-
di ante tēpus geniture fuiſſent ſub priuatione: tunc non
fuiſſet ex illa poſſibilis cōpoſitio. Tunc arguit/materia
mundi fuit in p̄ncipio ſub potētia ac p̄uatione ad formā
mundi: ⁊ nunc eſt in potētia ad priuationē illius forme. igi-
tur mundus eſt genitus ⁊ corruptibilis: quare vt ſua na-
tura poterat conſtare: ita ſua natura pōt diſſolui: eſt enim
natura ꝯtingens eadem. ¶ Sed huic rōni obijcitur pri- Obiectio.
mo quia tūc oculus cecus poſſet recipere viſuȝ: quia antea
poteſt recipere. Amplius tunc corruptū ideȝ numero re-
dibit: vt Socrates. Nam poſt morteȝ remanet materia.
¶ Dici pōt hec Ariſtotelis ſiue p̄ncipia ſiue ſuppōnes/ Solo.
eē intelligendas qñ oīa e qbus res ipſa conſtat/poſt illius
corruptionē remanerent. Et hoc Plato concedit. Nā oīa
e qbus mūdus conſtat/poſt illius corruptionē remanēt: vt F
mā videlicet omnia elemēta: forma vero aut deus/aut mū
di anima. Et ſic apud Ariſtoteleȝ eſt hoc p̄ncipiū omne [illegible]
qd incepit/deſinit/iterūq; ideȝ numero redibit: ſi omnia [illegible]
e qbus conſtabant/remanēt. Sed ſi omnia nō remanēt: [illegible]
ſed ſaltē materia: redibit ideȝ ſpecie. ¶ Tunc reſtat ſal- [illegible]
uare cur Socrates non redeat poſt mortē: cum ⁊ anima [illegible]
reſtet/⁊ materia. Qui enim tenēt aīam rōnalem eſſe cor- [illegible]
ruptibilē facile euadūt: dicent enim nō remanere oīa: quia Prima pō.
nō remanet forma. Alij dicunt nō redire Socratē: quia nō Secunda.
remanent diſpōnes ⁊ qualitatiue ⁊ quātitatiue: ⁊ hoc ite-
rum friuolū eſt. Nā ſilr mūdus nō rediret: quia lȝ ⁊ eius for- [illegible]
ma ⁊ materia reſtent: corrūpitur ordo/quo forma vnie-
batur materie: vtpote per quandā diſpoſitionē/vt Plato ſen
tit. ¶ Alij dixerūt reſurrectionē eſſe naturalē ⁊ poſſibilē 3ª poſitio.
ex parte partium eēntialium: quia reſtant materia ⁊ forma
conſtabiles. Sed defectu agētis naturalis/illa eſt impoſ-
ſibilis per naturā. ¶ Nec hoc eſt peripateticū: in omni Confutatio
enim natura vbi eſt poſſibile ab intrinſeco eſt poſſibile G
ab extrinſeco vt cō. 124. dicemus. Alr eēt aliqd naturalr
ocioſum. ¶ Propter hoc qui volunt defendere animam [illegible]
rationalē eſſe imortalē apud Ariſtotelē/cum magna dif- difficultas.
ficultate poſſunt ſua principia ſaluare. Hec poſtea melius
dicentur. Ubi oſtendemus poſſe etiā ſtare cū principijs
Ariſtotelis: ⁊ videbimus ad omneȝ cauillū: ⁊ tu ſcias q̄
hec ratio eſt oīum difficillima ad ꝓbandū anime mor-
talitatē apud Ariſtotelem ⁊ videbis poſtea melius.

¶ Preſidium autem quod inferre ſibi tenta-
uerunt aliqui eorum/qui incorruptibilem q-
dem eſſe. Sed genituȝ aſſerunt: minime ve-
rum eſt. Aiunt namq; ⁊ ſe perinde vt hi qui
picturata deſcribunt: de genitura mundi eſſe
locutos: non quia ortus ſit ipſe interdum: ſȝ
doctrine cauſa quia notius exiſtit. ſi vt deſi- H
gnationem viderint factum.

¶ Xenocrates qui eſt de poſitione Platōis: ſibi ⁊ p̄cepto- Expoſitio.
ri p̄ſidium tentauit inferre: ⁊ eius breuiter ſolo eſt q̄ ali-
quid eē genitū ex aliqbus ptibus/verbi cauſa domuȝ ex [illegible] ex
parietibus: pōt intelligi vt illa particula ex notat ordineȝ aliqbus 2º.
tēporis: ⁊ hec eſt genitura ſm verā ⁊ ꝓpriam rōnem di-
cta: ⁊ hoc modo cuncta artificialia: ⁊ omnia naturalia ge-
nerantur p̄cedunt enim partes totius cōpoſitionē tēpo-
re. Aut poteſt intelligi vt particula illa ex notat ordinem
nature ac cauſalitatis. Quo modo dicimus q̄ continuuȝ
ipſum ſit ex partibus diuiduis: quia ſimul tempore ſunt p-
tes ⁊ totum: tamen partes p̄cedunt totum natura ⁊ cauſa-
litate: ſimiliter oratio ex nomine ⁊ verbo: ⁊ id genus: ⁊ hec
dicitur generatio equiuoce ⁊ multum metaphorice/pot'

I enim deberet dici depēdentia totius a ptibus/q̃ generatio. Ad ppoſitum dum Plato ait ipm mundū factū eſſe ſuis e ptibus intelligit ſm ordinē naturę ⁊ cauſę/⁊ nō tēporis. Ex ſi Plato dixit mundū eſſe factū ex ptibus tēpore pcedentibus: non eſt intelligendū ſic ſenſiſſe vt verba ſonant: ſed ſic dixiſſe/vt diſcipuli facilius diſcant. veluti geometrę faciunt: qui p faciliori doctrina triangulos deſcribunt ⁊ ceteras figuras id genus: in qbus deſignationibus diſcipuli pcipiūt ptes eē priores tpe toto: ⁊ tn̄ in rei veritate nō ſunt priores niſi natura ⁊ cauſalitate. Inqt. Pręſidiuʒ autē qḋ inferre ſibi tentauerūt aliq de numero eorum: qui incorruptibilē quidem eſſe: ſed genituʒ aſſerūt: minime verū eſt. aiunt nāq; ⁊ ſe de mūdi genitura eſſe locutos perinde vt hi qui picturata deſcribūt in geometria. nō q2 ortus ſit ipſe interdū: ſed doctrinę cauſa. q2 notius exiſtit magiſq; id diſcentī: ſi vt deſignationeʒ viderint factū mundū ipm. Hęc Xenocrates.

Quę Sim. K

¶ Hinc emerſit illḋ Simplicij: qḋ Ari^{les} nō itellectui verboȝ Platonis aduerſatur: cum non aliud ſentiat. Sed vtrū is tn̄: ne male dephenſa ſeducant animū a veritate.

Quę Alex. Quid ipſe.

¶ Alexāder autez voluit Ariſtotelē ⁊ verbis/⁊ intellectu ↄtradixiſſe: ⁊ hoc mihi magis conſonat: naʒ ſi ſoluʒ verbis obyceret: procul dubio ſolone Xenocratis eſſet ↄtentus: at nos videmus ipm etiaʒ illi rn̄ſioni acerrime cōtradicere.

Quę Auer. cō.104.

¶ Auerroes aūt vult Ariſtotelē hic velle ↄtradicere exēplo quo Plato vtebatur in ſua poſitiōe de genitura mūdi: eo eniʒ exēplo perſuadere nitebat̄ mundū ipm eſſe genitū qdē: ſʒ nō in tēpore: ſed ab ęterno. ⁊ hoc approbat Auer. q2 tempus ſeqtur motū celi: ideo ſi mūdus fuiſſet genitus in tēpore: tēpus fuiſſet ante tēpus: ⁊ ſic velle videt̄ Auerroes Ariſtotelē non pōni: ſed exēplo/quo vtebat̄ Plato/ↄtradixiſſe.

Dubitatio. L

¶ Sʒ dices ſi Plato ↄcedit partes priores fuiſſe mūdo: ⁊ eē prius ⁊ poſterius ſunt tēporis differētię. propterea quaſi ſoluēdo Auerroes talē indicat diſtinctioneʒ.

Solo.

q2 eē aliquid alio prius eſt aut tēpore: aut natura ſiue cauſalitate. Modo eē poſſunt aliqua alijs priora: ⁊ cum illis ſimul eē tēpore: vt in rebus ęternis: ⁊ ſic ad ppoſitum dixit Plato partes mundi ſimul eē tēpore cum mūdo ⁊ ab ęterno: priores tn̄ cauſa.

Qual' hęc Auer. expō

¶ Sed quantū hęc Auerrois expoſitio grecis codicibus cōueniat: tu qui idem ⁊ Phs es ⁊ grecus: diiudica. Quāq̃ enim quę dicit vera ſint: nemo dubitat hęc eſſe aliena a verbis Ariſtotelis.

¶ Sed hoc (vt dicimus) non eſt ſimile. Naʒ in picturaruʒ quidem effectione: ſi cuncta ſimul ſint poſita: idem accidit. at in horum demonſtrationibus non idem. Sed impoſſibile eſt idem accidere. ea namq; quę prius poſteriuſue ſumuntur: ſubcōtraria ſunt: quippe cuʒ ex inordinatis olim/ordinata pceſſiſſe contendant. at vt idem ſit ordinatum ſimul ⁊ inordinatum fieri non poteſt.

M

Expoſitio.

¶ Refellit igit̄ Ari^{les} nūc rn̄ſionē Xenocratis: ⁊ declarat q2 exemplū in picturis nō eſt ſimile ad geniturā mūdi: ⁊ inter hęc duas diſſimilitudinis cauſas colligit: pmo tamē ppoīt intentionē. ⁊ inqt. Sʒ hoc (vt dicimus nūc arguendo contra Xenocratē) nō eſt ſimile: vel magis ad verbū: nō eſt idem. Hęc eſt intētio: deinde ſumit pmam differentiā/⁊ inqt. Nam in picturarū qdem effectione: ſi cūcta ſimul ſint poſita: verbi cauſa: omnes partes ſimul ſint in vniuerſa pictura conſtitutę: ideʒ accidit hoc eſt ptes non ſunt variatę nomine ⁊ rōne: latera eniʒ trianguli ⁊ anteq̃ ſimul ↄfigurarent̄: ⁊ cuʒ ſimul ſunt configurata: ſemper ſunt lineę eędem nomine ⁊ ratione. at in horum demonſtrationibus: hoc eſt in demonſtratione genitVrę rerum vel mundi/non idem accidit: ſed impoſſe eſt idem accidere. Immo variantur partes omnino: cuius cauſaʒ affert dicēs: ea aūt q̃ prius poſteriuſue in mūdi ipſi^{us} genitura ſumuntur/vt omnia corpa ſenſilia ſubcōtraria ſunt hoc eſt mutata de diſpoſitione diſpata ad diſpoſitionem diſpatam. quippe cum ex corporib^{us} ſenſilibus olim inordinatis/ordinata pceſſiſſe contendant: erant enim elemēta ⁊ omnia corpa ſenſilia ↄfuſa: nec aqua pura: nec ignis purus. nec aliquod illorum purum/ſed omnia confuſa/⁊ iperfecta. at vt idem ſit ordinatuʒ ſimul ⁊ inordinatū fieri non poteſt: ⁊ ſic partes mundi videntur mutare ſpēm ⁊ nomen/partes picturarum minime: ⁊ hęc eſt pma differētia.

N

Ordinatū ⁊ inordinatum ſub contraria.

¶ Quo vo ad verba attinet: Ariſtoteles vocat ordinatum ⁊ inordinatum ſubcontraria: quoniam pprie nō ſunt contraria cum ſint relationes. Sed ſunt ſubcontraria: quia tantam habent vim vt contraria ipſa.

O

¶ Pręterea generationē atq; tempus ſepare inter illa neceſſe eſt. at in picturis tempore nihil ſepatur. Eſſe igit̄ impoſſe ſimul ipm ſempiternū eſſe ⁊ genitum: perſpicuum eſt.

Expoſitio.

¶ Scḋa differētia eſt: q2 inter partes mundi: ⁊ mundum ipm tēpus ⁊ generatio interiacet: q2 partes eius prius ortę fuerūt in confuſo: deinde tēpore mundus ex illis ptib^{us} ↄfuſus fuit ornatus: ppter qḋ coſmus dicitur/quaſi ornamentū: ⁊ ſic inter partes ⁊ mundū mediat generatio apḋ Platonē. In picturis vo nō mediat tempus/nec generatio/cuʒ non prius ſint partes q̃ totum.

Dubitatio.

¶ Et ſi dices hoc eſt cōtra ſenſum: nam ſenſu videmus partes pcedere deſcriptiōe totū.

Solo.

¶ Dici poteſt partes illas eē priores per accñs vt deſcribūtur: ſed vt concipiunt̄/ſunt ſimul tēpore. cum nō oportet illas mutari de inordinatione ad ordinem: vt ſunt mūdi partes. Aduerte q2 hęc ſcḋa differentia ſequitur ex prima: nam ſi partes mundi prius fuerunt confuſę/⁊ poſtea redactę ad ordinem: ipſas eſſe tempore priores toto neceſſe eſt. Demum epilogat: ⁊ ſermo patet.

P

Quę Auer. cōmē.105.

¶ Auerroes autem inter picturę deſignationē/atq; mūdi geniturā. tres colligit differētias. Prima eſt q2 in mundi genitura: imo generatim in omni genitura/vt partes ſucceſſiue generant̄: ita ⁊ totum ipſuʒ. vt etiaʒ declarauit primo phyſicę auſcultationis cō.62. At in genitura figurę partes nō ſucceſſiue vt totū generantur: figura enim in indiuiſibili conſiſtit. Sed quomō modo gn̄atio ſit ſucceſſiua/quomodo ſubitaria: omitto. Sufficiēter enim diſputatū eſt in libro de generatione/atq; in phyſicis. Scḋa differētia eſt q2 omnē generationem pcedit alteratio. at figurę effectionē minime. ad quantitatē enim non eſt alteratio. Tertia eſt q2 elementa miſtum tempore pręcedunt ⁊ partes mundū ſimiliter. at lineę minime figuram ipſam pcedunt. nam cum lineę ſunt: ipſa figura eſt: ⁊ ecōtra cuʒ figura ſit: etiam lineę ſunt.

Q

Dubitatio.

¶ Sed dices nonne linea videtur reperiri actu ante figurę generationem: vt patet in puluere.

Solo.

¶ Dici pōt indiuiſibilia eſſe nō poſſunt niſi q̃tenus ſunt in rebus diuiſibilibus. ⁊ ita non ante figuraʒ: id vo quod geometrę deſcribunt: nō linea eſt. Sed linea, tum corpus.

Rō Auer.

¶ Ex his colligit Auerroes rōnem ſubtilē: quę ſic cōponitur/aut genitura mundi ex partib^{us} eſt ſimilis effectioni figurę ſm rem: aut ſm doctrinaʒ. Non ſm rem: vt ex his differentijs patet: erit enim generatio mundi cum ſimultate generationis partium/qḋ eſt contra rationem generationis: ⁊ cōtra ea quę dicta ſunt. ſi vo ſm doctrinam: tunc genitura mundi erit tēporaria ceu illa figurę.

Cauillus Xeno.

¶ Rn̄debat Xenocrates ↄcedendo illā ambo eſſe

ſimilia

A ſimilia in re quantũ ad aliquid:puta quantum ad hoc ꝙ mundus depẽdet a ꝑtibus:⁊ ꝙ partes ſunt nõ tẽpore:ſ3 natura priores:⁊ ſic illius generatio nõ eſt ꝓprie dicta:ſ3 Conſu. Ari. magis dȝ dici depẽdentia quędã. ¶ Cõtra obijcit Auer. ꝑmo/qꝛ tunc Plato nõ differret ab Ariſtotele:⁊ ſic Ari^{les} hȝ qđ vult. Scđo/qꝛ Plato ſimpliciter inqͭ mundũ fuiſſe genitũ. Modo generatio cũ profert᷑:intelligit᷑ ꝑ mutatione facta in tẽpore:cũ generatio nõ niſi cum difficultate intelligat᷑ de depẽdentia. Tertio/omnis relõ acquiritur ꝓpter acqſitionem noui fundamẽti nouęqꝫ rei abſolutę.at cũ ordo ſit relatio/⁊ inordinatio ſimiliter:igitur ſi mundus eſt tranſlatus de inordinatione ad ordinẽ mutatur in aliquo abſoluto:⁊ ſic eſt genitus vera generatione. Quę Auer. cõmẽ.106. Hęc colligunt᷑ ex cõ.105. ¶ Auerroes ꝑterea cõ.106.ob ſuas malas tranſlationes(vt mihi videt᷑)nihil ad verba Ariſtotelis ait. Sed qcquid ſit de expoſitiõe verborum B Ariſtotelis:in verbis eius colligunt᷑ vt mihi videt᷑ tria: Rõnes 3 Platonẽ. Prima. primũ ſunt duę rationes cõtra Platonẽ:quas Ariſtoteles nõ ſentit:⁊ prima eſt/quęcũqꝫ ſunt in loco ac tẽpore reperiuntur actu aliqñ priora eo:qđ ex his cõponitur.ea e qbus mundus fit:qꝛ vt dicit ſunt corpora exiſtẽtia in actu/cõtingit vt ſint in loco ⁊ tẽpore:igitur ſunt ꝑora mundo. Secunda. ¶ Scđa ratio Auer.quę innata ſunt reperiri in tẽpore/aliquãdo reperiunt᷑ in tẽpore priora ſuo miſto.naȝ vt dicit/qđ innatũ eſt reperiri in tẽpore/nõ inuenit᷑ ſine tempore:ſed ꝑtes mundi ſunt innatę reperiri in tẽpore: igit᷑ ſunt priores mundo.econtra eſt de lineis rebuſqꝫ abſtractis:nõ enim poſſunt reperiri in tẽpore nec in loco:ꝓpterea ſi ſunt priora ſuo miſto:nõ niſi ſm eſſe ⁊ naturaȝ ſunt priora.⁊ ſic in generatõe figurę ꝑtes non niſi natura ꝑcedunt figurã.ꝓpterea addit ꝙ ſi Plato voluit dicere cum dixit mundũ eẽ genitũ/ipſũ dependere ex ꝑtibus:quę C ꝑcedunt ipſuȝ eẽ ⁊ natura:veruȝ dixit. Sed verba ſua hoc nõ ſonãt. Quare aut peccat recedẽdo a veritate/aut male Riſſio ad rõnes Auer.3 Platonem. docet. ¶ Sed hę Auer.rõnes friuolę ſunt aduerſus Platonẽ. Nam oẽs eſſent cõtra Ariſtotelẽ. Ari^{les} eniȝ ꝯcedit elemẽta ⁊ corpora ſenſilia e quibus ipſe mundus eſt/eſſe in loco ⁊ tẽpore:vt procedit ꝑma ratio:⁊ tamẽ nõ ꝯcedit illas tẽpore debuiſſe mundũ ꝑcedere. Amplius cõcedit mundi ꝑtes eẽ innatas reperiri in tẽpore vt ꝓcedit ſcđa ratio:⁊ tamẽ nõ concedit eẽ prius tempore mundo.⁊ ꝓpterea dici põt ꝑtes eas e quibus mundus conſtat/reperiri in tẽpore ⁊ loco/⁊ eſſe aptas reperiri/non quideȝ ſm ſeipſas totas:qꝛ ſic ſunt perpetuę:elementuȝ enim ſm ſe totum eſt perpetuũ vt dicit᷑ 2° de generatione:ſ3 ſm qd atqꝫ ſm partes:qꝛ ſic qđlibet elemẽtũ eſt generabile ⁊ in loco certo. Mũdus itaqꝫ apđ Platonẽ ⁊ Ariſ.nõ ex elemẽtis ꝯſtat:qtenꝰ ꝯſiderãt᷑ ſm ꝑtes:ſ3 qtenꝰ ꝯſiderãt᷑ ſ3 totũ ⁊ Quales mundi partes. ſic rõnes illę Auer. friuolę ſunt. ¶ 2° debes ſcire ex verD bis Auerrois ꝙ ꝑtes mundi ⁊ ꝑtes figurę non eodẽ modo ſe habẽt:qꝛ partes mundi quatenus ſunt entia ſunt alicuius qualitatis hoc eſt formatę:quarũ formaȝ ducunt ꝑ ordinationẽ mũdi ⁊ ita cõponuntur ex qualitate/ſiue forma/⁊ quali ſiue materia ⁊ ſubiecto:omne enim elemẽtuȝ cõponitur ex materia ⁊ forma/quę ratio docet vt partes illę cũ ꝯſtẽt ex ꝑtibꝰ.qli vȝ ⁊ qlitate ſint ꝑus genitę ex aliquo qđ ſe hȝ vt forᵃ ⁊ aliq̃ qđ ſe hȝ vt materia:poſtea mũ Interꝑtatio eiꝰ qđ Auer. ait. dus ex illis conſtet.at in figuris nõ eſt ita:non enim ꝑtes illiꝰ ꝯponũt᷑ ex qlitate ⁊ qli:cũ qlȝ ꝑs ſit ſimplex. ¶ Et tu intelligas ꝙ ſi Auerroes velit qꝛ ꝑtes mundi hoc eſt elemẽta ſunt ꝯpoſitę ex materia ⁊ forma:ideo tẽpore ſint prius genitę mundo:errat:qꝛ nõ ſm tota ſunt genita:ſed ſm ꝑtes:non enim oẽ cõpoſitũ ex materia ⁊ forma/eſt genitũ in tẽpore niſi aut ſm totũ/aut ſm ꝑtes.at ſi velit ſaltẽ illas eẽ genitas ſm ꝑtes:verũ dicit:qꝛ per hoc ꝑtes

mundi differũt a ꝑtibus figurę:illę eniȝ generant᷑ ſalteȝ E ſm ꝑtes.hę nec in ꝑte/nec in toto. Sed lȝ hoc mõ ſit bene dictũ:nihil tamẽ contra Platonẽ/vt viſuȝ eſt. ¶ Ter Quid Auer. contra theo. tiũ qđ colligit᷑ ex verbis Auerrois/eſt obiectio ꝯtra theologos. Obijcit enĩ ſic:ſi mundus generat᷑ aut ex ente:aut ex nõ ente.qđ eſt ꝑuatio entis. Si ex ente:igit᷑ ante mundũ ꝑceſſit ens:⁊ ſic non fuit ipſe ſimpl'r genitus. Si ex nõ ente:aut ex nõ ente eſſential'r:aut accidental'r:nõ ex non ente eẽntialiter:qꝛ tunc nõ ens reciperet ens:hoc eniȝ eſt aliqd fieri ex alio eẽntial'r vt.ſ.recipiat᷑ in illo vt in mã. Si accñtal'r ex nõ ente:igit᷑ eẽntial'r ex aliq̃ ente:⁊ ſic añ mundũ aliquid fuiſſet vt ꝑus. ¶ Sed debes ſcire Auer. Solo rõnis Auer. ſuppoſuiſſe omni potẽtię actiuę rñdere paſſiuã/⁊ ecõtra: ⁊ ꝓpterea non poteſt intelligere mundũ fieri niſi aliquo ꝑſuppoſito. Nos autẽ tenemus potentię actiuę limitatę bene rñdere paſſiuam:qꝛ hęc cũ ſit limitata/agit ſm par F tem non ſimpliciter:at potentię actiuę illimitatę tenemꝰ nõ rñdere paſſiuã:qꝛ potentia talis agit ſimpliciter:ideo hęc ratio friuola eſt:non eniȝ mundus apud nos generatur:ſed ex nihilo a potentia illimitata creatur.

¶ Conſtituere ꝟo mundũ viciſſim atqꝫ diſſoluere/nil aliud facere eſt:q̃ȝ ipſum quideȝ ſempiternum parare: ſed formam mutantem. Quemadmodum ſiquis interdum corrumpi/interdum generari eum arbitretur:q vir ex puero exqꝫ viro puer fieret.

¶ Hactenus q̃daȝ de Platonis poſitione. Nunc vult re Expoſitio. fellere poſitionẽ Empedoclis ⁊ Heracliti:⁊ ꝑmo põnem Empedoclis deinde illã Heracliti:demũ ad Platonem redit. Quantũ ꝟo ad primã ꝑtem:ꝑmo exponit quid ſonant verba Empedoclis:hoc enim neceſſariũ fuit:qꝛ cũ Empedocles poetice ſcripſerit:verba habẽt amphibolo G gicum ſenſum.⁊ inquit. Conſtituere ꝟo mundũ viciſſim atqꝫ diſſoluere vt Empedocles facit/nihil aliđ facere eſt/q̃ȝ ipſuȝ qdem ſempiternũ parare videlicet quo ad ſubiectũ ⁊ ſubſtantiã. Sed formã ſuam mutantẽ.hoc eſt ordinem ⁊ diſpoſitionẽ. Rem hanc ꝑ qđdaȝ ſimile declarat. ⁊ inquit. Quemadmodũ ſiquis interdũ corrũpi interduȝ generari eum hominẽ arbitret᷑:qui vir ex puero/exqꝫ viro puer fieret. Nã in tali huius hominis mutatiõe ſemꝑ remanebit idẽ nũero homo ſubiecto ⁊ ſubã:ſed diſpõne/ac accñte differt. Hęc eſt interꝑtatio ꝟboꝝ Empedoclis.

¶ Patet namqꝫ ſi elementa inter ſeſe conuenerint:non quemuis/ſed eundẽ ordinem:eãdemqꝫ effici conſtitutionem.

¶ Probat talẽ eſſe ſenſuȝ verborũ Empedoclis:⁊ ꝑmo ꝑ Expoſitio. H rationẽ. Scđo ex his quę ipſe ait. Quantũ ad ꝑmũ ratio ſic cõponitur:omne qđ redit idẽ nũero in priſtinã diſpoſitionẽ:non potuit eẽ ſm ſubam atqꝫ ſubm corruptum: vbi enim fuiſſet corruptum:nõ potuiſſet redire ad eãdẽ diſpõnẽ:qꝛ ſic corruptũ rediret idẽ nũero:cuius oppoſitum determinabitur in libro de generatione.at mundus idẽ numero redit ad priſtinaȝ diſpoſitionẽ.vt ipſi aiunt. igitur nõ eſt corruptus ſubiecto ac ſubſtãtia.huius vim minoris narrat:⁊ inqͭ. Pȝ nãqꝫ ſi elemẽta inter ſeſe cõuenerint ornatu ⁊ poſitura/nõ quẽuis/ſed eundẽ ordinem/eandẽqꝫ effici conſtitutionẽ:quę prius erat:⁊ ſic idẽ nũero manens redit ad priſtinam diſpoſitionem.

¶ Pręterea ⁊ ſm ipſos qui hanc ſententiam dicunt. Hi nãqꝫ vtriuſqꝫ diſpoſitionis cõtrarium ipſum cauſam eſſe aiunt. Quare ſi totũ

I quidem corpus continuū ꝑmanens/interdū
hoc/interduȝ illo diſponitur modo atqȝ ſor-
natur. Totius ꝟo ꝯſtitutio mundus eſt atqȝ
celum:non mundus profecto:ſed eius diſpo
ſitiones generantur/atqȝ corrumpuntur.

Expoſitio. ¶ Nunc oñdit ſenſuȝ illū eē bene datuȝ ex hisq̄ ait Em-
pedocles:⁊ inquit. Preterea ⁊ ſm̄ ipſos qui hanc ſententiā
dicunt:hi nāqȝ vtriuſqȝ diſpōnis. videlicet confuſionis ⁊
ornatus/ꝯtrarium ipſ cām eſſe aiunt.nā ornatus cāȝ aiūt
eē diſcordiā:ꝯfuſionis ꝟo concordiā. Ex hoc ſeqtur ipos
ſenſiſſe mundū nō ſubam ⁊ ſubm mutaſſe:ſed accidēs/nā
concordia ⁊ diſcordia nō ſubę ſunt cauſę:ſed accidentis:⁊
ita pȝ tuȝ rōne/tum ex ꝟbis coruȝ ſenſuȝ illū eē bene aſſi
gnatū. Ex his oñdit ⁊ ꝯcludit ꝙ potius oppoſitū ſeqtur
ad poſitionē Empedoclis. videlicet ꝙ mundus ſit ęter-
nus:q̄ꝫ qḋ ſit factus.⁊ ita habet̄ intentū.⁊ hoc inqt ſimul
K ꝯcluſionē ⁊ rōnem epilogās. Quare ſi totū qdem corpus
ipſius mundi continuū ꝑmanens ſubto ⁊ ſuba/interdum
hoc interdū illo diſponitur modo atqȝ ſornatur. Totius
ꝟo conſtitutio ſiue ornatus mūdus eſt atqȝ cęluȝ nō mū-
dus ꝓfecto/ſed eius diſpōnes generant̄ ⁊ corrumpunt̄:
eſt eni mūdus elemēta ipſa:atqȝ ſenſitia corpa:quę ſubie-
cto ⁊ ſuba ſunt ęterna apud euȝ. diſpoſitione ꝟo mutabi-
lia:⁊ ita mundus eſt ęternus/nō corruptibilis vel genera
bilis:cū generatio ⁊ corruptio nō ad accidēs/ſȝ ad ſubaȝ
Que Auer. ſint. Et hūc textū pauci intelligunt. ¶ Auer. aūt ex malis
cō.107. tranſlationibus/quas habebat parū textus intelligit:ſed
qcquid ſit de ꝟbis:ipſe vult Ariſtotelē ꝯtra Empedoclē
tale feciſſe enthimema/ſi mūdus concordia generaret̄ ⁊
corrūperetur/atqȝ diſcordia/vt Empedocles ſentit. Tūc
mundus eēt ęternus ſuba ⁊ ſubiecto:ſolūqȝ accidēte cor-
L ruptibilis. Nam ſolū mutaret̄ de forma in formā hoc eſt
de diſpoſitiōe in diſpoſitionē.⁊ eēt ęternus in ſubſtantia.
Ulterius verba textus obſeruat. verba eniȝ non quęuis
ſed eundem ordinē:⁊ reliqua gręce ſunt ὁυχὶ τυχοῦσα
τάξις γίνεται ⁊ latine ſonat nō q vis. In veterib⁹ trāſla-
tionibus erat nō cōtingēs homo fit. In arabicis ꝟo erat/
non fiunt ex his diſpōnes diuerſę:⁊ tūc apud arabes eſt
ſenſus:ꝙ cū elemēta ꝯuenerint adinuicē:nō fiunt diſpoſi
tiones diuerſę. Modo qd Ariſtoteles ſentiat/nemo dubi
tat:qui grecū ſapit:ſed Auerroes vult hęc verba reduce-
re in bonū.⁊ primo exponit quid ꝑ diſpōnes Ariſtoteles
intelligit:⁊ vult ꝑ diſpōnes poſſe intelligi formas ſubſtā
tiales:⁊ tunc ſenſus eſt ꝙ cū elemēta cōuenerint adinui-
cē:nō fiunt diſpōnes diuerſę/ideſt formę ⁊ ſubſtantię di
uerſę:qꝛ nō ſubſtātia/ſed accidens variat̄. aut vult per di
uerſas diſpōnes eē intelligendū infinitas:vt ſit ſenſus ꝙ
M cū elemēta cōuenerint nō generant̄ diſpōnes diuerſę.i.
infinitę in ſpecie:qꝛ diſpōnes illę erunt eedē ſpecie ⁊ diſ-
finitione quę ſemꝑ iterantur in elementis ſm̄ reciproca-
tionē:⁊ ꝙ nō eēnt infinitę ſpecie: ꝓbat:qꝛ tunc q̄libet diſ-
poſitio de nūero illarū ſimpl'r eſſet corruptibilis:qꝛ dum
corrūperet̄:nihil ſuę ſpeciei remaneret/ nūquāqȝ rediret.
Que ratio docet apud Empedoclē mūdū in ſuba eē eter-
nū ſm̄ numerū. In accidētibus ꝟo ſm̄ ſpecieȝ. Et reddit
cauſaȝ quare hoc Ariſtoteles ſubiecit:⁊ inqt. Ariſtoteleȝ
hoc dixiſſe qꝛ ſi accidētia eius nō eēnt ęterna:poſſet dici
ipſuȝ aliquo modo eē corruptibilē ſaltē in accidētib⁹ nec
numero/nec ſpecie redituris. Addit tamē eē neceſſe acci-
dentia illa eē ęterna ſpecie:cum ſint oppoſita ⁊ reciproca
ſupra elementis. Hęc Auer. Que quantū litterę ſonent:tu
modo intelligis. ¶ 2° obſeruat alia verba:in ſuis eni trā
ſlationibus habebat. toti⁹ autē mundi diſpoſitio mūdus
⁊ cęluȝ eſt. nō vtiqȝ mundus generabit̄ ⁊ corrūpetur:ſed

diſpōnes ipſius:in qbus verbis innuit ipſo in mūdo eſſe N
tres cōpoſitiones:aliaȝ qdem ex elemētis loco materię ⁊
ſua forma:ſiue forma illa ſit deus ſiue anima:ſiue quęuis
res. Aliā in ꝑte qualibet vt ignis eſt cōpoſitio ex propria
materia ac forma:hęc enim cōpoſitio potius eſt in ꝑtib⁹
q̄ꝫ in ipſo:⁊ iuxta has vult itelligi illud Ariſtotelis cuȝ di
cit. totius aūt mūdi diſpoſitio mūdus ⁊ cęlū eſt:ſumit.n.
diſpōnē ꝓ totius ꝯpōne vł ꝓ ꝯpōne in ꝑtib⁹ repta. Aliā
ꝟo cōpoſitionē arbitrat̄ in elemētis vt ſunt miſti mūdi
ꝑtes:qua ꝯgregantur:⁊ de hac intelligit cū ait. nō itaqȝ mū
dus generat̄ ⁊ corrūpitur/ſed diſpōnes hoc eſt cōgrega-
tiones ipſius:quę in elementis reperiunt̄. Multa addit:
quę nō ſunt vtilia nec poſſunt applicari ad ꝟba noſtra:
ꝓpterea ꝑtermitto. ¶ Ex his accipit̄ magnuȝ argu.m ad | De aīę imor-
ꝓbandū animā rōnalem eē corruptibilem:al'r homo in | talitate.
morte nō corrūperetur ſubſtantial'r:⁊ arguā vt Ariſtote- O
les cōtra Empedoclē ſic/oē cōpoſituȝ cuius ꝑtes eēntia-
les remanēt/ipm in ſuba nō mutat̄/ſȝ in accidēte/ſed ho-
minis ꝑtes eēntiales poſt mortē remanēt:igit̄ homo nō
ſubſtantial'r corrūpitur:ſȝ ſolū accidental'r. Sȝ hoc argu
mentū friuolū eſt:⁊ eſt ſolutū bene in libro de intellectu.
⁊ infra dicemus:quia de hoc intendo loqui.

¶ At ꝟo mundū ipm omnino ortū corruptū
iri/atqȝ nō redire/ſi ſit quidē vnus:ipoſſe eſt.
Nā antea q̄ꝫ ort⁹ eēt:ꝯſtitutio p̄cedens ipſuȝ
ſemper erat:qua quidē non facta:ipſum mu-
tari fieri non poſſe dicimus.

¶ Nunc refellit poſitionē Democriti:⁊ p̄mo narrat illi⁹ Expoſitio.
ipoſſibilitatē. Scḋo eaȝ deducit:de p̄mo inqt. At ꝟo mū-
duȝ ipm poſtq̄ꝫ eſt oino ortus corruptū iri/atqȝ nō redi-
re:ſi ſit qdē vnus:impoſſe eſt. Hęc pōnis ē Democriti i-
poſſibilitas. ꝙ vȝ ſit ex oi ꝑte genit⁹ ⁊ corrūpat̄ nō redi- P
turus ſi ipſe ſit vnus. Scḋo deducit hāc ipoſſitatē:⁊ ſumit
aū mūdi ortū p̄ceſſiſſe cōpoſitionē quādaȝ:vȝ elītariaȝ:
qua vȝ oē elītaȝ erat cōpoſitū:qua qdē ꝯpōne nō p̄ſup-
poſita/ipſe mūdus fieri neqbat:eſt igit̄ aſſumptū aū mū-
dū p̄ceſſiſſe corpora elemētaria in actu neceſſario vt mā
mūdi.⁊ hoc ait. nā anteq̄ꝫ ortus eēt:cōſtitutio p̄cedens ipſȝ
ſemꝑ erat hoc eſt q̄dā erāt p̄conſtituta vt mā:qua qdem
nō facta ⁊ p̄ſuppoſita ipſȝ mutari fieri nō poſſe dicimus.
Hoc ē aſſumptū Ari.lis. ¶ Ex h vult hīe talē ſyllȝ ꝯ De- Sylls Ari.
mocritū:oē qḋ gn̄atur ex aliq̄ mā p̄ſuppoſita ipoſſe eſt/ſi
ſit vnū/ipm corrūpi nō rediturū. Nā q̄ rōne illa mā p̄e-
rat aū cōpoſitionē/ſic reſtabit poſt corruptionē/nā corru
ptio eſt redit⁹ ad p̄ſtina p̄ncipia:⁊ ſi reſtabit:aut erit ocio-
ſa/aut redibit ad priſtinā formā. Addo minoreȝ ex ꝟbis
Ari.lis:ſȝ mundus gn̄atur ex aliq̄ mā p̄ſuppoſita:⁊ eſt vn⁹.
igitur impoſſe eſt ipſum corrumpi non rediturū. Hęc ex
his verbis voluit itelligere:ſȝ ſint difficilia valde. Q

¶ Sin ꝟo mundi ipſi ſint infiniti:ꝯtingit ma-
gis. Uerūtamen hoc etiam: ſi fieri poſſit nec
ne:ex his patebit quę poſta dicentur.

¶ Nunc declarat cur dixit mūdū corrūpi nō rediturū eē Expoſitio.
ipoſſe ſi ſit vn⁹:⁊ inqt. Sin ꝟo mūdi ipſi ſint īfiniti:ꝯtin-
git mag:h eſt illḋ nō eēt ipoſſe:qꝛ poſſet vn⁹ mūdus cor-
rūpi in aliū.⁊ ille adhuc i aliū:⁊ ſic in īfi.m:at vbi mūdus
ſit vn⁹ ⁊ ſit ort⁹ ex aliq̄ mā p̄ſuppo.ta corrūpi nō pōt ipſe
nō reditur⁹:niſi illa mā eēt ocioſa. Sȝ qꝛ h res eſt ēt am-
bigua data mūdoꝝ īfinitate:addit[verꝫ tn̄ hoc ēt ſi fieri
poſſit nec ne:ex ijs patebit:q̄ poſtea dicēt̄ ꝯdicēt̄ ēt h po
ſtea i lib. de ge. aut forte ꝑ h itelligit an genitū vł ne:h.n.
poſtea dicet̄. ¶ Ex his q̄ dic̄ h Ari. pȝ ſolo ad eā rōnē q̄
ꝯ imortalitatē aīę ꝯcluſit nālē reſurrectionē. eēt.n. reſur-
recto

A rectio qſi vnus nūo hō tñ eēt.at qꝛ pluresꝛſic reſurget ſʒ ſpēȝ:ꝛ nō ſm numerū apud Ariſt. ſic eniʒ nō erit fruſtra gcōꝭ:cū ſaluet in ſpe vnio. Hec ꝯ Democritū. ℂ Auer. vo ꝯ Democritū alr rōnem format:ꝛ ſua rō vt mihi vi ꝯſiſtit in duab⁹ ſuppōnibus:pma/mūdus genitus eſt ex quibuſdā:q̄ de ꝯtingēti potuerūt eē mundus:ꝛ q̄ de ineſſe erunt qñqʒ mūdus :ꝛ que poterūt nō eſſe mundus de cōtingēti poſtq̄ fuerint:hec pʒ qꝛ vna eſt po⁹ ad oppoſita: oīs.n.ꝑpoſitio de ineſſe p̄ fuit ꝯtingēs eſſe:poſtea vo de ineſſe:ꝛ de ꝯtingēti nō eſſe.Scda oē poſe qñqʒ erit:aut ſaltē ipſo poſito in eē nullū ſeqˀ ipoſe:alr poſe reuerteret ipoſe. Tūc arguit ſea que pus fuerūt an eē mūdi:potuerūt eē mūdus antea.deide fuerūt actu mūdus/demū redibunt ad nō eē mūdi:ꝛ cū illa ſint eadē numero remanentia.poſtea.igit poterunt eſſe iterū mūdus:cū ſint illa eadeʒ ex ſuppoſitionibus.Sed replicabis:qꝛ p̄ hec eadē deducerē Socratē poſt mortē redituꝝ eſſe:qꝛ reſtant illa me:que antea poterant eſſe Socrates. Rñdet ꝙ rediret qñ eſſet vnus numero:ꝛ nihil aliud ſuę ſpēi. Sed qꝛ ſunt plures hoies:ideo redit idē non numero:ſed idem ſpecie. Hec ex cōmento colligi pñt ad ꝑpoſitū Ariſtotelis. ℂ De ipſius mūdi inceptiōe in.8.auſcultatiōis phyſice multa diximus. Nūc vo illud nō ignorādūʒ theologuʒ a nāli phō in hac re nō ꝯuenire:nālis.n.phs nō aſſentit alicui ꝑpōni:niſi cuius veritas aut pʒ imediate ex ſenſibus:aut colligit per rōnē ex ſenſibus deductā:aut q̄ perſpicua eſt ſolo terminoꝝ intellectu.Qua rōne fit vt ipſe cogatur dicere nihil incipere poſſe niſi ab ente:cum per ꝯcordiam oīuʒ ſenſuū patuerit omne qd̄ fit fieri ex ente.Viſu qdē:qꝛ albū nō niſi ex nigro vel medio. Auditu vo qꝛ graue nō niſi ex acuto vel medio:odoratu:nam ſuaue ex auſtero vel medio.guſtu:qꝛ dulce ex amaro aut medio:tactu qñ calidūʒ ex frigido aut medio:ꝛ ſic qꝛ in illa oē qd̄ fit:ex ente fit:oēs ꝯcordant ſenſus:propterea vti ꝑncipiū ſumit a nāli phō. Theologus aūt ſuperiori lumine illuſtratus illa ꝯcedit:qd̄ ex reuelatione accepit modo non ſit ſenſibus repugnās/aut ꝯtra ſenſuʒ:ꝛ quia C accepit mundū incepiſſe de nouo:ꝛ hoc nō eſt ꝯtra ſenſus/ea enim inceptio quā fieri ex ente ait ſenſus/eſt que aut eſt alteratio/aut nō ſine alteratione:ideo mundū cepiſſe credit:nō qdē per alterationē vel cuʒ alteratione:ſʒ per creationē ex nihilo. Hec eniʒ creatio nec eſt ꝯueniēs ſenſibus:nec ꝯtraria ſenſibus/ſed ſupra ſenſus tranſcendens. Hec pauca pro nunc ſatis ſint.

Que Auer. cōmē.108.

B

De mundi incep.

ℂ Sunt eniʒ aliqui qb⁹ fieri poſſe vr̄:vt ꝛ ingenitū aliqd̄ corrūpat ꝛ genitū incorruptibile ꝑmaneat:vt in timeo. Illic eniʒ celū qdeʒ ortū eſſe/nō tñ corruptibile ſed reliquo ſemper fore tpe dicūt.ad quos nālr qdē de celo ſolū eſt dictū. Si vo de oib⁹ vlr ꝯſiderauerimus:de hoc quoqʒ erit manifeſtum.

D

Expoſitio. ℂ Expoſitio hu⁹ loci non pʒ:ideo debes ſcire ꝙ in textu p̄cedēti dixit reſtare dicere vtrūʒ hoc ſit poſſibile vel ne:cū eniʒ explicaſſet poſitionē Democriti:ꝛ dixiſſet nō eſſe poſſibile mundū corrumpi nō redituꝝ ſi ſit vnus:ꝛ declarauit cur dixit ſi ſit vnus:ſtatim ſubiecit:verū tñ ſʒ eū ſi fieri poſſet nec ne:ex his patebit/que poſtea dicētur. Mō per hoc intelligere pōt an infiniti ſunt mundi: ꝛ tunc refert ad ea q̄ dicent in tertio huius ꝛ in libro de gnōne:ꝛ ſi ſic intelligatur Ariſtoteles nūc poſtq̄ refellit poſitiones iſtoꝝ redit ad illaʒ Platonis:ꝛ ita illud verbum eniʒ nō reddit cām:ſed notuʒ inchoat ſermonē:aut pōt intelligere per illud pronomen hoc an mundus ſit genitus ꝛ incorruptibilis vel corruptibilis:ꝛ tūc Ariſtoteles tūc reddit cām:quare res hec reuocat in ambiguū: ꝛ inquit.⌊ Sunt.n.aliq qbus fieri poſſe vr/vt ꝛ ingenituʒ aliqd corrumpat ⌋ceu chaos illud ſiue mā illa informis: que fuit ingenita ꝛ mundi genituꝝ p̄ceſſit corrumpatur in mundi genitura:qꝛ perdit ꝯfuſionē ſuā/atqʒ iformitatē:ꝛ ita ꝯcedit Plato eternū a pte ante poſſe corrūpi a parte poſt.vt de mā illa iformi patet:⌊ꝛ genitū incorruptibile permaneat vt de mūdo in timeo dicunt. Illic enim celū qdē ortum eſſe/nō tñ corruptibile ſed reliquo ſemꝑ fore tēpore dicunt:⌋ꝛ ita duo Plato ꝯcedit:quoꝝ p̄mū eſt aliqd̄ eternū a parte ante deſinere:ꝛ aliqd̄ eternū a parte poſt incepiſſe. ℂ Deinde ordinat ſe ad ſequētia/ꝛ declarat q̄tū eſt ſibi ꝯtradictū:ꝛ quantū reſtat ſibi contradicere:ꝛ inquit.Ad quos ſiue contra quos nāliter ſiue rōnibus nālibus/ꝛ nō metaphyſicis/eſt ꝯdictū:ſuperiore eniʒ tractatu ſolū celuʒ ipſuʒ eſſe eternum:qꝛ caret cōtrario eſt ꝑbatū:ꝛ ſic eſt ꝯtradictū in pte:cuʒ celū non mundus ſit totus/ſed mundi pars.⌊ Si vo de oib⁹ vlr ꝯſiderauerim⁹:de hoc quoqʒ erit manifeſtū.⌋ q̄ſi dicat ꝙ reſtat nunc ꝑbare de vniuerſo mundo ipʒ nō eſſe genitū/nec corruptibile. Hec de ordine. ℂ Auerroes vo ait Platonē duo ꝯceſſiſſe/quoꝝ p̄mū eſt aliqd̄ eternuʒ habere potentiā ad corruptionē:qd̄ nunq̄ corrumpet/ vt in timeo aſſerit de ipſo mundo. Scdm eſt eſſe aliqd̄ eternū a parte ante:qd̄ poſtea corrumpet. Et hoc verificat Auerroes de potētia materie mundi/que eterno tempore p̄ceſſit formaʒ eius:que tamen in aduentu forme corrumpit. Hoc alii ꝯcedunt in ceteris ꝯpoſitis:potentia.n.reſpectiua in aduentu forme deſinit:que antea fuit ipſa eterna:nos vo verificauimus rem hāc de illa mā ę informitate atqʒ ꝯfuſione:que eterno tēpore antea p̄ceſſit:ꝛ tamē in genitura mūdi corrūpit.ꝛ hoc eſt magis ad verba Platonis. ℂ Quo vo ad vba attinet Ariſt.in tranſlationibus barbaris dixit poſitionē Platonis eſſe innālē.Qd̄ Auer.ait eſſe pp̄ duo. Tum p̄mo qꝛ eius oppoſitū pʒ inductione:oē enim qd̄ generat corrūpet/aut pro maiori parte. Scdo/qꝛ Plato debuit p̄mo diſputare an poſſit aliqd̄ genitū eſſe eternū/ꝛ poſtea deſcendere ad mundū:vlia.n.p̄cedūt ꝑticularia cognitione.cū ꝑpoſitiones ꝑticulares nec ſint eſſentiales nec per ſe:ſed contingētes/ꝛ extra artē.igit hec poſitio eſt oino innaturalis:ꝛ qꝛ eius oppoſitū pʒ per rōnē nālē:ꝛ qꝛ nō nāli ordine proceſſit ab vlib⁹ ad ꝑticularia. Hec aūt q̄ hic dixit Auer.nō ꝯueniūt verbis grecis:ꝓpterea ſunt vana.

E

F

Que Auer. cōmē.109.

G

ℂ Primū autē diuidēdū eſt:quo nā mō genita atqʒ ingenita corruptibilia quoqʒ ac incorruptibilia dicim⁹. Nā cū aliqua multiplr dicantur:nullaqʒ in ſermone ſeruet dr̄ia:mentem cōfuſe ſeſe habere neceſſe eſt:ſi qs vt indiuiſibili eo vtatur:quod multifariam diuiditur. Incertum nāqʒ erit per quā ipſorum naturam/id accidat qd̄ dictum eſt.

H

Expoſitio. ℂ Hactenus de poſitione antiquoꝝ in qōne p̄poſita:at nūc ꝓpriā poſitionē vult ꝓſeq:ꝛ ſumit p̄mo q̄dā.Quoꝝ p̄mū eſt quot modis dicant genitū ꝛ ingenitū/corruptibile ac incorruptibile:ꝛ ꝑponit intentioneʒ ſpeciatim:ꝛ cām itentionis/ꝛ inqt.⌊ Primū aūt diuidēdū eſt:quo nā mō genita atqʒ igenita corruptibilia quoqʒ ac icorruptibilia dicimus.⌋ Hec itētio. ℂ Hui⁹ rei cām affert:ꝛ inqt. ⌊ Nā cū aliq̄ multiplr dicant/nullaqʒ in ſermōe ſeruet ſignificatuum dr̄ia⌋ſed ꝓferant nulla p̄miſſa diſtōne ⌊mentē audientis cōfuſe ſeſe hre neceſſe eſt.⌋ Cuius cā

I cām ſubdit ſi qs ꝓ q: qs vt indiuiſibili eo vti̅t:qḋ mul/
tifariā diuidit.⌊Incertū nāqȝ erit per quā ipſoꝝ ſignifi/
catuū nām ſiue ſpēȝ/id accidat:qḋ dictū eſt.⌋ideſt ſequa/
tur id qḋ infert̄.igit̄ ante qōnis determinationem debe/
mus premittere quoties hęc dicunt̄.⁋ Ꝗ aduerſione di/
gnū vt p̄mo topicoꝝ capite.14.habet̄ quoties aliqd di/
uidit̄ eſt vtile ⁊ ad manifeſtationē poſitionis/⁊ oppoſi/
ſitionis:⁊ vtile ne fiat ſyllogiſmꝰ ſm nomē/hoc eſt ne ali
qs paralogiſet:⁊ pp hęc duo Ari.vult illa eſſe prędiſtin
guēda:⁊ ad cuitādā ꝯfuſionē/⁊ ad ſciendū p quā nām ac
cidat incōueniēs dōm.⁋ Quo ꝟo ad verba attinet ver
bū aliqua:nō eſt in gręco:ſȝ ſic habet̄/nā cū multiplr̄ di

Que Auer. cōmē.110. cant̄:⁊ reliqua:ideo Auer.intelligit locū hunc duplr̄/aut
ſupplendo dictiones:vt ſit ſenſus:nā cū aliquę dictiones
multiplr̄ dicant̄/⁊ reliqua:aut ſupplendo ſubiecta qōnis
propoſitę:vt ſit ſenſus nā cū hęc vȝ genitū ingenitū/cor/
ruptibile ⁊ incorruptibile multiplr̄ dicantur:⁊ reliqua:⁊

K vtroqȝ mō vt mihi videt̄ verbis conuenit gręcis. Hęc
Ariſto.ac Auerro.

⁋ Dicit̄ itaqȝ ingenitū vno mō ſi ſit nūc ali/
qd:qḋ antea nō erat ſine gnōne mutatiōe ve
vt ipſuȝ tangi atqȝ ipȝ moueri aliq dicit̄. In
quiūt.n.ipȝ tāgi atqȝ moueri gnāri nō poſſe.

Expoſitio. ⁋ Proſequit̄:⁊ diſtinguit p̄mo ipſuȝ ingenitum:⁊ p̄mus
modus reſpectu gnōnis:nā quoties aliqd fit/⁊ nō p mo/
duȝ quo generata fiunt vȝ trāſmutatione ⁊ motu:talia di
cunt̄ p̄mo mō ingenita ſiue ingnābilia.Solū nāqȝ pro
tanto q: nō fiunt per moduȝ eoꝝ q̄ generant̄.Ingt.⌊Dr̄
itaqȝ ingenitū vno mō ſi ſit nūc aliqd vt aīal/vel albuȝ:
qḋ antea nō erat ſine gnōne ⁊ mutatione:vt ipſum tangi
atqȝ moueri aliqd dicūt ingenita eē:aiunt enim ipſum
tangi atqȝ moueri generari nō poſſe.⌋q: nō fiunt p mo/
dū quo cętera fiunt. Hic eſt primus modus.

⁋ Alio modo ſi generari vel ortuȝ eſſe aliqd
L poſſit:nō tamen ſit.nam hoc ea ratione inge/
nitum dicitur:quia oriri poteſt.

Expoſitio. ⁋ Scḋo mō aliqd dr̄ ingenitū ſi generari vel ortum eſſe
aliqd poſſit:nō tñ ſit dudū ortuȝ:vt ſi.a.poſſit oriri aīal/
vel albū:nōdū ſit ortū:⁊ reddit cām quare hoc dicat̄ in/
genituȝ:⁊ inquit.⌊Nam hoc ea rōne ingenitū dr̄:q: oriri
pōt.⌋igitur ſcḋo mō dr̄ ingenitū per p̄uationē actus ge/
nerationis:vt q: nō eſt actu genitū:ſed pōt generari:quo
mō fętus in vtero mrīs vxoris diceretur ingenitus:q:
actu generationis priuat̄. Hic eſt ſcḋs modus.

⁋ Alio mō ſi aliqd factuȝ eſſe īpoſſe ſit:ita vt
interdū ſit interdū nō ſit.at īpoſſibile bifariā
dr̄:aut eniȝ q: nō verū eſt ortū eſſe poſſe:aut
q: non facile:nec cito nec bene fieri poteſt.

Expoſitio. M ⁋ Tertio mō ingenitū vult dici qḋ impoſſibile eſt fieri:
dico fieri quo mō aliqd genitū interdū eſt interduȝ non
eſt.⁊ hoc modo mons aureus eſt ingenitus ſiue ingenera
bilis:caret enim potētia generationis. Addit tñ hūc mo/
dum poſſe diuidi in duos.⌊naȝ īpoſſibile bifariā dr̄:aut
eni q: nō verū eſt ortū eſſe poſſe⌋ vt mons aureus dicit̄
ingenitꝰ⌊aut q: nō facile/nec cito/nec bene fieri poteſt.⌋
Quare omnes modi ſunt tres:quoꝝ ſi tertiꝰ/diuidat̄ in
duos:oēs erunt quatuor:horuȝ ſufficientia ſic ſumi pōt:
nam ingenitū negationē ſiue p̄uationē dicit/aut igit̄ in/
genitū negat modū generationis/aut rem ipſam quę eſt
generatio:ſi quidē modū.erit p̄mus modus ingeniti. Si
ꝟo negat ipſaȝ generationē:aut negat actū/aut potentiā.
Si quidē actū:erit Scḋs modus.Si negat potētiā:aut

negat ſimplr̄ vt ſit īpoſſe gnāri:aut ſȝ quid vt ſit difficile/ N
vel nō cito/vel nō bene gnābile:⁊ ce oēs modos īgeniti.

Sed referamus quę Auerroes dicit in decla ratione horū modoꝝ.p̄mo Que Auer. cōm.e.111.
igit̄ debes ſcire ad verā generationē tria requiri/p̄mū vt
res exeat de potentia ad actū.Scḋm/vt pręcedat altera
tio ante talē exitū.Tertiū eſt/vt fiat in tēpore ſaltem per
accidens.Ex hoc ſequit̄ qḋ id qḋ fit ſine his trībꝰ/dicit̄
ingenitū:⁊ hoc per p̄uationē cōditionū requiſitarum ad
veraȝ generationē:⁊ hoc mō tactio ⁊ mutatio fiunt/ſimi
liter ⁊ relationes.Scḋo ſequit̄ vt tale ingenituȝ dicit̄ ſi/
militudine ingenitū/non vere:q: tale poſtq̄ eſt pōt non
eſſe.igit̄ genituȝ fuit ſed pro tanto dr̄ ingenitū/pro quāto
nō fiebat ſm oēs cōditiones eorū quę vere generantur.
⁋ Sed mox dubitat Auerroes:q: nō vr̄ hoc genitum
niſi apud ſuū nō eſſe.Ideo pōt quęri vtrū tale dicat̄ in/
genitū tēpore entitatis:an tēpore priuationis:an vtroqȝ
mō.⁋ Themiſtius inquit.Tale eſſe ingenitum vtroqȝ O
tēpore:q: vtroqȝ tempore caret cōditionibus eorū quę
vere generant̄. Hęc Auerroes quo ad p̄m modus.⁋ Sȝ Dubi.
quęrit̄ vtrū motus incipiat eſſe per motuȝ atqȝ genera/
tionē:videt̄ ꝙ ſic/motus incipit eſſe p exitū de potentia
ad actū.igit̄ per motū.Amplius ꝙ p generationē:etiam
arguo:tranſmutatio rei de nō eſſe ad eſſe eſt eiꝰ gnātio.
Motus incipit per talē tranſmutationē.igit̄ per gnōnē.
⁋ Pro ſolutiōe dici pōt(vt Auicēna ſentit)ꝙ aliqd eē Sol.
vel gnāri eſt:aut q: ipſuȝ eſt qḋ generat̄:aut q: ipſuȝ eſt
quo aliud generat̄:vlterius Auicēna gnto ſuę metaphy/
ſicę talē ponit regulā ꝙ in denoiatiue talibꝰ/ſtanduȝ eſt
ad ea quę formalr̄ ſunt talia.⁊ q: phyſica corpora deno/
minatiue ſunt motibꝰ mobilia:gnōne ꝟo gnābilia.igit̄
motus ſe ipſiſmet generant̄:⁊ ſic nō per motū:nec p ge/
nerationē incipiūt.Sȝ ſat eſt ipſos eſſe qbꝰ alia incipiūt.
Hęc de p̄mo mō.⁋ Scḋo debes ſcire ꝙ in textu barba
ro ſcḋs modus ſic deſcribit̄/ingenitū eſt qḋ nō eſt:poſſi/
bile tñ eſſe p veras gnātionis cōditiones.ponit̄ igit̄ ſm P
Auer.illa particula poſſe tñ eſſe ad dīam ingeniti tertio
mō:qḋ dr̄ īpoſſe fieri:nam tale ingenitū ſcḋo mō dr̄ inge
nitū ſm qd:q: pro tempore ſui non eſſe.⁋ Sed obycit
Auer.q: vr̄ tale ingenitū ꝯcidere cū genito dicēdo textu
primo igit̄ diſtinctio nō erit p oppoſita.Rn̄dere vr̄ ꝙ
tale ingenitū cōcidit cuȝ genito:tñ ſm diuerſa dimidia:
q: ingenitū quidē dr̄ ſm dimidiū nō entis:genitū ꝟo ſȝ
dimidiū entis q: ad eſſe hȝ potētiā:ex hoc infert ꝙ Ari.
enumerauit hūc 2m modū cū aliqua affirmatione addē
do:poſſe tñ eſſe:hoc.n.vr̄ quędā affirmatio:quā qdē ad/
didit/qr̄ hoc ingenitū dr̄ quodaȝ mō idem generabili.
⁋ Scḋo dubitat/nā cū ea quę generent̄ p̄mo mō ſȝ reȝ
generent̄:ſȝ nō ſm modū:quare nō dedit duos modos
vȝ inuicē oppoſitos/vt fecit de genito ⁊ ingenito ſecūdo
mō.⁋ Rn̄det q: tale ingenitū p priuationē cōditionū:
tam tēpore eſſe:q̄ tēpore nō eſſe ſemp caret dictis cōdi/
tionibꝰ gnōnis.igit̄ ea enumerat ingenerabilia:quę ali/ Q
qn̄ ſunt ingenita vt tēpore nō eſſe:aliqn̄ genita vt tempo
re eſſe:nā de his qḋ erit Platonis. Hoc pbat authoritate
Themiſty. Hęc Auer.de ſcḋo mō.⁋ Tertio debes ſci/
re ꝙ tertius modus apud Auer.eſt quoties aliqd eſt ens
in quo nō eſt mā neqȝ potētia ad eſſe/⁊ ad nō eē/vt ęter
nū ipſum:tale enim caret materia ⁊ potentia ad vtrūqȝ
ideo dicit̄ ingenitū:⁊ hanc intentioneȝ dicit Ariſ.ſentire
ſibi:vt qn̄qȝ qdē ⁊ reliqua:quā addidit vt indicet hic in/
genitum ſumi pro eo qḋ eſt/⁊ nūq̄ fuit poſſe generari vl̄
corrūpi:vt ęternū:ad dīaȝ īpoſſis rei vt hippocētaurus
eſt ⁊ id genus.Qua rōne aſt nō bn̄ Themiſtiū intellexiſ
ſe:q: ſumpſit ſcḋo mō ingenitū p impoſſi generari/mo/

A tas/ex eo quia impoſſe ſubdiuiſit pro impoſſi oino/z pro
difficiliq́ꝫ nō eſſet/niſi ingenitū ſumpſit ꝑ ipoſſi:ꝛ ꝑpea
Themiſtius reduxit hos oēs in tres:vt pꝫ eius reductio
ſcdo ꝛ q̇ꝫ nō ꝓbē ſenſerit Themiſtius.arguit:ꝓbat ṗmo
qꝛ omiſit modū famoſiꝰ:videlꝫ ingenitū ꝑ ꝯterno. Se-
cūdo omiſit illud q̇ꝫ eſt ad ꝓpoſitū:ingenitū.n.pro ꝯter
no/eſt ad ꝓpoſitū.Tertio omiſit igenitū ꝑ eo q̇ꝫ nō eſt/
pōt tñ eſſe cū facilitate.igiṫ diuiſio Themiſtij eſt dimi-
nuta tribus modis. ❡ Propterea Auerroes enumerat
oēs modos:nā oē ingenitū aut dr̄ tale:qꝛ nō ꝑ veras cās
generationis:aut vere:ſi qdeꝫ ṗmo mō erunt duo ṗmus
modus:ꝛ id q̇ꝫ nō actu eſt:ſꝫ pōt eſſe cū difficultate:hęc
enꝫ diuidunt nō vere:qꝛ quātū ad rē generanṫ:quo ꝯo
ad modū non:nā ṗmus modus dr̄ ꝑ hoc qꝛ ſimplr̄ caret
cōditionibꝰ generatoꝝ. Difficile ꝯo genitū hꝫ:ſed pau-
cas.ſi aūt aliqd dr̄ ingenitū vere:hoc eſt aut qꝛ nō eſt:po
teſt tñ facile eſſe:aut qꝛ nō eſſe/nec pōt eſſe vt dr̄ ipſum
impoſſe:aut qa eſt:nō tñ incepit:nec deſinet:vt ꝯternū:q̄
mō dr̄ triangulū hr̄e tres eſſe igenitū:qꝛ nūq̄ꝫ fuit nouū:
ꝛ ſic ſunt qnqꝫ modi:ꝛ ſic dicas:ꝙ tunc Ariſtoteles eſſet
diminutus. Rñſionē innuit ꝙ Ariſtoteles ſub vlı̄ rōne
dedit intelligere oēs hos:nā ſub tertio enumerauit ipoſſi
bile ꝛ neceſſariū:ꝛ ſub ſcdo enumerauit facile/ꝛ difficile:
ſub ṗmo enumerauit ipſuꝫ tātū igiṫ tātū qnqꝫ:quos Ari
ſtoteles non diſtinxit ꝓpter breuitatem. Hęc Auerroes
quę quantū textui cōueniant:tu vides.

❡ Simili rōne ꝛ ipſuꝫ genitū/vno qdē diciṫ
mō/ſi aliqd ſit poſteriꝰ/q̇ꝫ prius nō erat:ſiue
per generationē/ſiue ſine generatiōe ſit inter-
dū qdē ens:interdū ꝯo nō ens. Alio ꝯo mō
ſi poſſe ſit:ſiue veritate ſiue facilitate ipꝫ poſſi
bile ſit ꝺfinitū. Alio aūt mō ſi gnātio ſit ipſiꝰ
ex eo q̇ꝫ nō eſt ad id q̇ꝫ eſt:ſiue iam ſit/mō ꝑ
C gnōnē ſit:ſiue ꝛ nōdū ſit/mō eſſe poſſit.

Expoſitio. ❡ Hactenus quot modis ingenitū dicaṫ:nunc quot mo-
dis ipſuꝫ genitū:ꝛ ingt.[Simili rōne ꝛ ipſuꝫ genitū/vno
qdē dr̄ mō ſi aliqd ſit poſteriꝰ:q̇ꝫ prius non erat.]ꝛ hoc
ſiue per gnōnē veraſqꝫ cās gnātionis ſit mō ens/rurſus
nō ens:ſiue ſine gnōne/veriſqꝫ cauſis gnōnis.pꝫ igiṫ in
hoc ṗmo mō aſſeri actualē interpretationē:nō tñ ꝑ de-
terminatū modū incipiēdi/quē gnātio ipſa ſignificat:ꝛ
ſic genitū ṗmo mō id eſt q̇ꝫ eſt genitū ꝛ ṗus nō erat ſiue
Que Auer. per generationē/ſiue nō. ❡ Et hoc ſentit Auer.ait enim
comē.112. Ariſt.in vno ſermone cōprehēdiſſe duo oppoſita duobꝰ
modis ipſius ingeniti:erat.n.vno mō ingenitū:q̇ꝫ nō ꝑ
veras cās poterat gnāri vt tactiones ꝛ motus. Alio mō
q̇ꝫ nō erat.ſꝫ ꝑ veras cās poterat generari:nūc his duo-
bus modis ponit vnū modū oppoſitū dicens eſſe illud
ṗmo mō genitū q̇ꝫ eſt nūc ꝛ ṗus nō aūt ꝑ veras cās ge-
nerationis:ꝛ hoc cōtra ſm̄ modū ingeniti:aut ſine veris
D cauſis:ꝛ hoc cōtra ṗmū modū.ꝛ huius cām innuit:qꝛ ge
nituꝫ hoc ṗmo mō eſt illud q̇ꝫ eſt in actu poſtq̄ꝫ fuit in
poꝰ.ꝑpea opponiṫ vtriqꝫ illoꝝ. Hęc Auer.ex qbus dat
vnū ꝛ idē poſſe dici gnābile ꝛ ignābile:vt tactiōes:ꝛ mo
tus ꝛ reſones:hęc q̄tenus nūc ſunt/ꝛ ṗus nō erant:genita
diciṫ:quatenus ꝯo ſine cauſis gnōnis ſunt:ingenerabi
lia diciṫ. Addit tñ melius intelligi generabile tempore
eſſe:ingenerabile ꝯo tempore nō eſſe ſiue ṗmo ſiue ſcdo
ſumanṫ mō. Hęc de ṗmo mō. ❡ De ſcdo inquit.[Alio
ꝯo mō ſi poſſe ſit:ſiue veritate ſiue facilitate ipſuꝫ poſſe
ſit definitū.]ꝛ ſic hic ſcds modus differt a ṗmo:qꝛ hic ſe-
cundus aſſerit poſſibilitatē inceptionis.ṗmus aūt aſſe-
rit inceptū eſſe:cōuenit tñ:qꝛ hic eſt abſqꝫ determinato

mō incipiendi:veluti ṗmus:ꝛ ita ſm̄ hunc modū aſſeriṫ E
poſſibilitas inceptionis abſqꝫ determinato mō incipiē-
di:qua rōne fit vt poſſit diſtingui in duo ſm̄ diſtinctio-
nem potētię. Hęc de 2ꝰ mō. ❡ De tertio aūt ingt.[Alio
mō ſi gnātio ſit ipſius ex eo q̇ꝫ non eſt ad id q̇ꝫ eſt/ſiue
iam ſit/mō ꝑ gnōnē ſit:ſiue ꝛ nōdum ſit/mō eſſe poſſit.]
ꝛ ſic ſm̄ hunc tertiū aſſeriṫ nō tñ inceptio ſed incipien-
di modus:ſꝫ poſſit diuidi in duo quatenus aut eſt aut eē
pōt id q̇ꝫ hoc tertio icipit mō. ❡ Debes ſcire ꝙ duo ſūt
inceptio ꝛ modus incipiendi ꝑ generationē determina-
tus. Primus modus limitat ſibi inceptionē/ꝛ nō moduꝫ
incipiendi. Secundus nec inceptionē nec modū incipiē Replica.
di. Tertius ꝛ inceptionē/ꝛ modū incipiendi:ꝛ ſic pꝫ quo Sol.
nā mō differunt:ꝛ ſi dr̄ ꝙ tertius modus vr̄ nō limitare Replica.
ſibi inceptionē/qꝛ aut ſiue iam ſit:ſiue nondū ſit:dici pōt
fortaſſe q̇ꝫ ꝑ nō ſit intelligit cōplete:vt ſit ſenſus ſiue iaꝫ
ſit oino cōplete:ſiue ſit/ſed nonduꝫ cōplete:ꝛ ſic pꝫ diuiſ
hoꝝ modoꝝ.ꝛ ſic dr̄ ꝙ hic tertius.modus ꝯtinetur ſub
ṗmo vt nemo dubitat. Rñdet Auer.vno mō hoc eſſe cō- F
cedendū.naꝫ ṗmus modus eſt cōis ſm̄ incipiēdi modū. Que Auer.
at hic eſt determinatus ſm̄ incipiēdi modū. ❡ Themi. codē cōm.
aliter dixit:voluit enim Ariſt.per hunc tertiū modū illuꝫ
intelligere/quo quędaꝫ neceſſario oriuntur:vt ſolet dici
cras oriṫ ſol.hic.n.ortus neceſſarius eſt:ꝛ ſic differt a ṗ
modo. ❡ Sed refellit hanc rñſionē:qꝛ id q̇ꝫ neceſſario
generaṫ:nō fit per pręuiaꝫ alterationem:ꝛ ita nō eſt ad
ꝓpoſitū. Ariſto.enꝫ loquiṫ de generabili per pręuiā al-
terationē.ꝛ debes ſcire ꝙ duplex eſt gnātio/altera qdeꝫ
ꝑ pręuiā diſpōnē ac alterationem:ꝛ hęc qꝛ eſt in tpe:pōt
ipediri in illo medio tēpore. Alia ęquiuoce dicta/quę eſt
ſine pręuia alteratione/vt dependentia quędaꝫ:ꝛ hęc nō
pōt impediri. Ariſtoteles loquiṫ de ṗma/ꝛ non de ſcda.
ꝓpterea male Themiſtius. Hęc Auerroes.

❡ Inſuꝑ etiā corruptibile/ꝛ icorruptibile ſi-
milr̄ diciṫ. Nā ſi aliqd prius eſt:poſterius
ꝯo nō erit/aut ꝯtingat nō eē/ſiue ꝑ corruptio G
nē/mutationē ve/ſiue ſine corruptione/corru
ptibile hoc dicimꝰ eſſe. Pręterea ꝛ illud q̇ꝫ
per corruptionē iterdū nō eſſe pōt:corrupti-
bile eſſe dicimus. Inſuꝑ ēt aliter corruptibi-
le dicimus/quod facile corrumpitur:q̇ꝫ qdē
aliquis profecto interibundum dixerit.

❡ Hactenus de genito deqꝫ ingenito:nūc de corruptibi- Expoſitio.
li atqꝫ incorruptibili:ꝛ ṗmo de corruptibili. Ubi debes
ſcire vt ſapide notat expoſitor duo eſſe in corruptiōe ve-
luti ēt duo erant in ipſa gnōne.alterū eſt ipſa rei defini-
tio. Alterū ꝯo modus definiēdi/vꝫ per cās ꝛ cōditiones
vere corruptoriū:ideo tres facit modos/ꝛ inquit.[Inſuꝑ
etiā corruptibile ꝛ incorruptibile ſilr̄ multifariam dr̄.
nam ſi aliqd ṗus eſt:poſterius ꝯo nō erat:aut contingit
nō eſſe/ſiue ꝑ corruptionē mutationē ve/ſiue ſine corru-
ptione/corruptibile hoc dicimꝰ eſſe]ꝛ ſic ṗmus modus H
eſt ꝑ indifferētiam modi deſinendi:qa eſt tam eoꝝ:quę
deſinunt per corruptionē/q̄ꝫ eoꝝ quę deſinūt ſine corru-
ptione. ❡ Debes ſcire ꝙ cōtingens eē enūtiaṫ ꝑ ꝓpōnē
de futuro/vt natale bellū erit:ꝛ ꝑ ꝓpōnē de pſenti. Sed
de mō ꝯtingēti:vt cōtingit natale bellū eſſe:vt dr̄ in lib.
de interpratiōe:ꝛ qꝛ corruptibile eſt ꝯtingēs nō eē.ꝑpea
dixit ſi aliqd ṗus eſt/poſteriꝰ ꝯo nō erit:cōnotat.n.illō eē
ꝯtingēs ꝑ ꝓpōnē de futuro.adiecit ēt/aut ꝯtingit nō eſſe
vt denotet ꝑ ꝓpōnē de pſnti de mō cōtingētis. Hęc de ṗ
mō. ❡ De ſcdo ꝯo igt.[Pręterea ꝛ illō q̇ꝫ ꝑ corruptio-
nē interdū nō eē pōt corruptibile dicimꝰ]ꝛ ſic ſcds mo-

I dus eſt ꝑ limitationē modi deſinēdi:qꝛ eſt ſolū eorū.q̄ ꝑ
corruptionē deſinūt:qua rōne vi hūc modū eē vtiſpēm
ꝓmi modi:aut ſaltē gd limitatī⁹ eſſe. Hec de ſcđo.⸿ De
tertio ingt. Inſup ēt alr̄ corruptibile dicim⁹:qđ facile cor
rumpit̄. Hic tertius addit ad ꝓmū limitationē modi de-
ſinendi:qa eſt eoꝝ que deſinūt ꝑ corruptionē:⁊ addit ad
2ᵐ:qꝛ eſt eorū que facile intereunt:qđ gdē hac rōne ꝑfe
Vel φθαρό μενον cto aliqs grece ἐφθαρτον dixerit/bene vel facile corru
ptibile latine/qđ vno v̄bo latine diximꝰ interibundū:⁊
ſic pꝫ hos tres modos ſe hr̄e ꝑ adiectionē. Nā ꝓmus eſt
ꝑ indifferētiā modi deſinēdi:cuꝫ ſit tam eoꝝ que ꝑ cor-
ruptionē deſinunt vt aīalia ⁊ elr̄nta:q̄ꝫ eoꝝ que deſinūt
ſine corruptione vt relōnes ⁊ tactiones ſiue motus. Se-
cundus eſt ꝑ determinationē modi deſinendi/qꝛ eſt ſolū
eoꝝ:que deſinūt ꝑ verā corruptionē. Tertius adhuc ma
gis ꝑ determinationē modi deſinēdi:qꝛ eſt dūtaxat eoꝝ/
Dubi. que ꝑ verā ⁊ facilē deſinūt corruptionem.⸿ Sed dices
cū in corruptione duo ſint deſitio ipſa:⁊ modus deſinē-
K di vt in gnōne duo erāt inceptio ⁊ modus icipiēdi. Qua-
re vt in gnābilibꝰ diſtinxit tam penes inceptionē/ꝑ actū
⁊ potētiā:q̄ꝫ penes moduꝫ non ſic in corruptione etiā di-
ſtinxit ⁊ ꝑ deſitionē ad actū ⁊ poᵃᵐ ⁊ modū deſinēdi vt
Sol. fecit. Soluꝫ eniꝫ per modū deſinendi diſtinxit.⸿ Dici
pōt eſſe loquēdū vt plures:qꝛ v̄o φθαρτόν. Hoc eſt cor
ruptibile in lingua greca non venit ad viſum/niſi pro re
que eſt/⁊ pōt nō eſſe:ideo nō diſtinxit in actum ⁊ poten
Vel φθαρό μενον tiam:id enim qđ corruptum eſt/nō φθαρτόν ideſt corru
ptibile in illa dicet̄ lingua:ſed ἐφθαρμένον hoc eſt corru
ptuꝫ.ꝓpterea corruptibile nō per potentiā ⁊ actū diſtin
Que Auer. cōm. c.113. xit:ſed ꝑ indifferentiā modi deſinēdi.⸿ Auerroes v̄o ꝑ
declarat cām cur corruptibile per verū deſinēdi moduꝫ
dicat̄ corruptibile:⁊ arguit per locū a minori:nā ſi corru
ptibile ſine modo deſinendi dicitur corruptibile.igitur
corruptibile per modum deſinendi magis dicetur tale.
⸿ Secūdo per exempluꝫ Themiſtiꝰ declarat quid eſt
L illud qđ eſt corruptibile per modū deſinendi:⁊ ait id eē
corruptionē magni fluuij ſm̄ trāſlationē de loco ad lo-
cum:fluuius.n.corruptibilis eſt ſcđo corrūpendi modo.
⸿ Tertio ait ꝙ lꝫ ipſuꝫ corruptibile ſit duplex/facile ⁊
difficile:ſolum ſumpſit corruptibile facile:qꝛ eſt plus in
vſu:vi eniꝫ oē fere corruptibile eſſe quaſi facile tale:q̄ꝛ
ad nō eſſe minora regrant̄ vt dī ſcđo topicoꝝ.⸿ Ulti-
mo Auerroes in cōmēto hoꝝ modoꝝ ſic ponit numeꝝ:
nā corruptibile dī de corrupto in actu/⁊ in potētia:ſi in
actu/hoc duplr̄/aut per verā ⁊ ꝓpriā generationē:vt ele
mēta generant̄/aut ad gnōnē alteriꝰ/qđ per ſe generat̄/
vt elīnta. Si v̄o dī de corruptibili potētia/hoc eſt dupli
Qualis Aui. expoſitio. citer:aut facile:aut difficile. Hec Auerroes.⸿ Sꝫ pace
ſua hec ſufficiētia eſt ad modos corruptibilis:quos ipſe
finxit/⁊ nō quos Ariſtoteles enumerauit.error enim ve-
nit ex malis tranſlationibus.

M ⸿ Etiā de incorruptibili eadē eſt rō:aut eniꝫ
ſine corruptione iterdū gdē eſt:interdū v̄o
nō eſt.ceu tactiones ipſe:propterea ꝙ prius
erant ⁊ poſtea nō ſunt ſine corruptiōe. Aut
id qđ cū nunc gdē ſit ens:ipſuꝫ tamē impoſ-
ſibile eſt nō eſſe/vel nō fore aliquando.

Expoſitio. ⸿ Hactenus de corruptibili:⁊ de incorruptibili nūc tran
ſigit:⁊ rurſus diuidit ipſuꝫ in tria. ꝓmus modus ſumitur
ꝑ negationē modi deſinendi:quatenus eſt eorū:que deſi
nere quidē poſſunt ſm̄ rem. Sed nō per modū deſinen-
di:⁊ hoc ingt.⌊ Etiā de incorruptibili eadē eſt rō:aut eni
ſine corruptione interdū gdē eſt:interdū v̄o non eſt:ceu
tactiones.ꝓpterea ꝙ ꝓus erant ⁊ poſtea nō ſunt ſine cor N
ruptione.⌋ Hic eſt ꝓmus modus:⁊ de ſcđo ingt.⌊ Aut id
qđ cū nūc gdē ſit ens:ipſuꝫ tn̄ ipoſſibile eſt non eſſe/vel
nō fore aliqn̄.⌋ ⁊ hoc mō eternū eſt icorruptibile:nā pri-
uat rem/⁊ omnē modū deſinendi.

⸿ Tu eniꝫ es nūc/⁊ tactio etiā eſt nūc:corru
ptibiles tamē eſtis:qꝛ erit aliqn̄ tempus:qn̄
nec te eſſe/nec hec tangere verū erit dicere.

⸿ Soluere videt̄ dubiū circa dicta Ariſtotelis/nā oē qđ Expoſitio.
eſt dū eſt/ipoſē eſt nō eſſe.igit̄ oīa ſunt hoc mō incorru-
ptibilia. Soluit ꝙ oīa dici poſſunt neceſſaria ſub condi
tione videlꝫ dum ſunt:⁊ ſic oīa incorruptibilia ex condi-
tione videlꝫ dum ſunt:tn̄ ſunt poſſibilia abſolute ſūpta:
⁊ hoc inquit.⌊ Tu eniꝫ es nūc ⁊ tactio ēt eſt nūc⌋⁊ ſic ne-
ceſſaria ac incorruptibilis ex ꝯditione⌊ corruptibiles tn̄
eſtis⌋ ſupple abſolute⌊ qꝛ erit aliqn̄ tp̄s:qn̄ nec te eē/nec O
hec tangere verū erit dicere:⌋⁊ ita ſunt abſolute poſſi-
neceſſaria tn̄ ex cōditione:⁊ ſic patet ad dubium.

⸿ Maxime v̄o ꝓprie incorruptibile dr̄:qđ
gdē eſt/nō pōt aūt ſic corruptū eē/vt ⁊ nunc
ſit/poſtea aut nō ſit aut nō eē ꝯtingat. Vel ⁊
cū ſit ens nōdū corruptū/poſtea ꝯtigat nō eē

⸿ Quia ſumpſit icorruptibile dici duplr̄:⁊ de eterno:qđ Expoſitio.
ſimplr̄ eſt incorruptibile:⁊ de eo qđ eſt dū eſt:docet nūc
de quo horū maxime ꝓprie dī/⁊ vult maxime dici de eo
incorruptibili/qđ ſimplr̄ eſt impoſē corrumpi:vt deus.
Sed ꝓ intellectu litere debes ſcire ipſuꝫ corrūpi vel ipꝫ
corruptibile bifariā apud aliquos exponi. Uno mō per
affirmationē de preſenti/⁊ negationē de futuro/vt nunc
Socrates eſt/⁊ poſt hoc nō erit/vel pōt nō eſſe.igit̄ cor- P
rumpit̄ vel eſt corruptibilis. Aut ꝑ negationē de preſen
ti ⁊ affirmationē de preterito:vt nūc nō eſt vel pōt non
eſſe/⁊ antea fuit.igit̄ Socrates corrumpit̄ vel eſt corru-
ptibilis. Uult igit̄ maxime ꝓprie incorruptibile dici ꝑ
negationē deſitionis/tam ꝓmo q̄ꝫ ſcđo mō exponēdo. Et
hoc inquit.⌊ Maxime v̄o ꝓprie dī incorruptibile:qđ
gdē eſt nō pōt aūt ſic corruptū eſſe/vt nūc ſit poſtea aut
nō ſit aut nō eſſe cōtingat.⌋⁊ ſic per negōnē deſitionis ꝓ
mō expoſite⌊ vel ⁊ cū ſit ens nondū corruptū/poſtea cō-
tingat nō eſſe.⌋⁊ ſic ꝑ negōnē deſitionis ſcđo mō expoſi
te:⁊ ſic maxime ꝓprie incorruptibile er.t ipꝫ eternum.

⸿ Dicitur etiaꝫ incorruptibile:⁊ id quod nō
facile corrumpitur.

⸿ Tertio incorruptibile vult dici:qđ nō facile corrūpit̄:
vt mons:⁊ ſerpēs:⁊ id genꝰ. Auerroes v̄o ſumit horū nu Expoſitio
merū ſic/incorruptibile vel eſt qđ eſt ⁊ nō pōt nō eſſe:⁊ Que Auer.
hoc dī eternum.aut qđ eſt ⁊ pōt nō eſſe:⁊ hoc duplr̄/aut cōme.114.
ſine cauſis corruptionis:⁊ ſic eſt ꝓmus modus. Uel per Q
cauſas corruptionis:⁊ hoc duplr̄ aut facile:aut difficile.
Sed q̄ꝛ ſit ad v̄ba Ariſtotelis hec ſufficientia:tu intelli-
gis.⸿ Sed queres quo nam mō ipſa corruptio deſinat Dubita.
eſſe:aut ꝑ corruptioneꝫ:aut ſine corruptione. Jam patet Sol.
ſolutio:ipſa eni corruptio nō corrūpit̄ denoīatiue/vt nec
albedo eſt alba:ſꝫ foīalr̄ ⁊ ꝑ ſe ipſaꝫ vt albedo eſt alba.

⸿ At ſi hec ita ſeſe hēant:ꝯſiderandū eſt quo
nā mō poſſibile atqꝫ ipoſē dicimꝰ. Nā ⁊ qđ
ꝓpriſſime icorruptibile dī/ex eo ꝑfecto de-
finit̄:qꝛ ipoſē eſt corrūpi:neqꝫ interdū eſſe:
neqꝫ interduꝫ nō eſſe pōt. Inſup ēt ingenera
bile dr̄ impoſē:⁊ qꝛ ſic gnari nō pōt vt prius

A quidem non fit:poſterius vo fit:ceu diametrum cōmenſurari.

Expoſitio. ℂ Hactenus de generabili:corruptibili:ingenerabili:ꝛ incorruptibili:nunc de poſſibili ꝛ ipoſſibili:ꝛ p̄mo ꝑponit intentionē:ſcd̄o rōnē intentionis.tertio proſequit̄:ꝛ in ꝑponendo intentionē dat intelligere ordinē ad dicta:ꝛ inquit.⌊ At ſi hęc ita ſeſe habeant:cōſiderandū eſt/quo naꝫ mō poſſibile atqꝫ impoſſibile dicimus.⌋ Ecce intētioneꝫ ꝛ ordinē.aſſignat rōnē ex his quę p̄mo topicoꝛuꝫ capite duodecimo dixerat:ibi eniꝫ dictuꝫ eſt ad ſumendū quoties aliqd dr̄/vtile eſt inſpicere ad definitiones ꝛ ptes illius:arguit igit̄ /hęc ponunt̄ in definitione eoꝛū quę accepta ſunt.igit̄ poſt tractatū de illis/reſtat tractari de his:ꝛ ſic reſtat videre quoties hęc dicant̄.Antecedēs ꝓbat:ꝛ ingt⌊ nā ꝛ qđ ꝓpꝛiiſſime incorruptibile dr̄:ex eo ꝑfecto definit̄:qꝛ ipoſe eſt corrumpi⌋ ꝛ ex eo qꝛ ⌊ neqꝫ interduꝫ

B eſſe/neqꝫ interdū nō eſſe pōt⌋ ꝛ ſic incorruptibile ꝓpꝛiiſſime ſumptū videlꝫ qđ erat neceſſe eſſe/ſiue ęternuꝫ/per ipſuꝫ ipoſſibile definit̄.Deinde ꝙ etiā ingenerabile per idē definiat̄ oſtendit:ꝛ ingt.⌊ Inſupēt ingenerabile dr̄ ꝛ qꝛ ſic generari nō pōt vt prius qdē nō fit:poſterius vo fit ceu diametrū cōmēſurari conſtę⌋ ꝛ ſic ingenerabile ꝑ ipoſe definit̄:ꝛ ꝑoppoſitū corruptibile ꝛ generabile per poſſibile ipſuꝫ definiunt̄:hoc qdē per poſſibile non eſſe vt corruptibile:illud vo per poſe eſſe vt generabile.igit̄ ꝛ de ipoſſibili ꝛ poſſibili rōnabilr̄ reſtat dicere poſt illa.

Que Auer. comē.115. ℂ Auerroes aūt laborat in explanando cur Ariſtoteles dixit ęquale/ſiue temperatū nālr̄ in definitione ingenerabilis:ꝛ eius labor eſt vanus:qꝛ illud verbum nō eſt in codicibus grecis:ꝛ ideo ponderat:quod non eſt Ariſtotelis:ſed eſt id quod dicit per inſomnium.

ℂ Siqd igit̄ ad ſtadia centū moueri pōt:aut pondus attollere:ad ſūmum ſemper aſſignamus:veluti centum tollere talenta/atqꝫ cen-

C tum per ſtadia inambulare.

Expoſitio. ℂ Propoſuit ſe dicturuꝫ de poſſibili/deqꝫ ipoſſibili:nūc ꝓſequit̄:verū debes ſcire ꝙ poſſibile vno mō ſumit̄ vt eſt ꝓpoſitionis mā:qđ ideꝫ valet/qđ cōtingēs:ꝛ hoc mō eſt habitudo terminoꝛū ſubiecti ꝛ pdicati:qua ratione differt ab ineſſe/atqꝫ neceſſario ineſſe:vt in p̄mo p̄oꝛum diximꝰ:ꝛ hoc mō poſſibile diuidit̄ in poſe:qđ ſequit̄ ad verū ſiue neceſſariū/ꝛ ad falſuꝫ qđ eſſe pōt:ꝛ de tali poſi/ſiue ipoſſibili/nō loquit̄ hic Ariſ.Alio mō ſumit̄ poſe vt ſumit̄ a potentia/vt.2.de interpretatione dr̄:quo mō dicimus aliqd eſſe poſe regi/qđ eſt ipoſſibile militi,vt debellare regnū poſſibile eſt regi:ꝛ militi nō.ꝛ de hoc mō poſſibili vel ipoſſibili loquit̄ Ariſ.nunc:ꝛ qm̄ hoc eſt duplex dictū a potētia actiua:ꝛ dictū a potentia paſſiua:iō p̄mo docet poſſibile dictū a potētia actiua/Scd̄o remouendo dubiū docet poſe a potētia paſſiua.de p̄mo ingt.

D ⌊ Siquid igit̄ vel aial/vel q̄duis aliud ad ſtadia centum moueri pōt/aut pondus attollere:ad ſūmū ſemꝑ aſſignamus:veluti centuꝫ tollere talenta/aut centum per ſtadia inambulare⌋ ꝛ ſic potētia actiua terminat̄ atqꝫ cognoſcitur per maximum in qđ pōt.ℂ Debes ſcire ꝙ potentia definit̄ per actuꝫ:actus vo per obiectū:ꝛ qꝛ ab excellentioꝛi obiecto cognoſcit̄ maioꝛ vis potētiaqꝫ reſiſtre per maximum ipſa potentia definiri debet.

ℂ Quāuis ꝛ partes q̄ citra ſūt:poſſit:ſi ꝛ exceſſuꝫ poſſit:quare ad exceſſuꝫ/atqꝫ finē dͣfiniri opꝫ potētiā ipſaꝫ/nā igit̄ id qđ pōt tot per exceſſuꝫ/ēt ea q̄ citra ſunt neceſſe eſt poſſe.vt

ſi centuꝫ talenta leuare:ꝛ duo poſſe:ꝛ ſi per centum ſtadia ambulare pōt/ꝛ per duo ambulare poſſe:potentia itaqꝫ exceſſionis eſt. E

ℂ Remouet tacitū caſullū:poſſet.n.dici potētia quęlibꝫ: quę pōt in maius:pōt ēt in minus.igit̄ non tm̄ per maius ipſa definit̄:ſed ēt per minus:vbi.n.ſolum ꝑ maius ipſa definiret̄:videret̄ ſolum ipſam poſſe in maius.Soluit ꝛ igt.⌊ Quāuis ꝛ ptes quę citra ſūt poſſit:ſi ꝛ exceſſuꝫ poſſit:quare ad exceſſū atqꝫ finē dͣfiniri opꝫ potētiā ipſaꝫ.⌋ Cuius cām indicat:quāuis in greco vr̄ ꝯcludere/ſed vis eſt reddere cām:ꝛ inquit.⌊ Nam id qđ pōt tot per exceſſum:ēt ea quę citra ſunt neceſſe eſt poſſe:vt ſi centum talenta leuare:ꝛ duo poſſe leuare neceſſe eſt:ꝛ ſi per centuꝫ ſtadia ambulare poteſt:ꝛ ꝑ duo ambulare poſſe neceſſe eſt.Potentia itaqꝫ exceſſionis eſt.⌋ Sic igit̄ vult per exceſſum eſſe definiendā:qꝛ in exceſſu continent̄ minoꝛa. Expoſitio.

huius rei pōt aſſignari cā ex quodā ſimili/naꝫ vt magnitudo molis determinat̄ per maximū vt quātitatē tricubiti nō per bicubitū definimus:nec rōnē hoīs ſi aſſignamus per ſenſile/ſed per rōnale:ſic magnitudo vigoꝛis ꝑ maximū definire opꝫ:minoꝛa eniꝫ in eo ꝯtinent̄.ℂ Ex his pꝫ Ariſtotelē actiuā potentiā definiſſe nō oēm/ſed mutabilem:quędā enim potentia eſt imutabilis vt illa dei tm̄ in mouendo oꝛbem maximū:ꝛ qꝛ hęc mouet illū imutabilr̄ ita vt nec maius/nec minus poſſit mouere illo:ideo hęc nō definit̄ per maximū/nec minimū.potentia vo quę mutabilr̄ mouet nunc minus/nunc maius/definit̄ ꝛ cognoſcit̄ eſſe alia atqꝫ alia maioꝛ per maximum eoꝛū quę pōt.ℂ Scd̄o debes ſcire ꝙ potētia pōt duplr̄ definiri:abſolute/ꝛ ſic eſt p̄ncipiū agendi vel patiendi.ꝛ hoc modo ſpectat ad metaphyſicū.Alio mō cōparatiue reſpectu alterius potētię/qua ipſa aut maioꝛ aut minoꝛ dr̄:ꝛ ſic cognoſcit̄ per maximū/nam ſi maximuꝫ qđ pōt altera:ſit maius eo qđ altera pōt:vna potētia eſt etiā altera maioꝛ:ꝛ hoc modo Ariſtoteles deſcribit.ℂ Tertio debes ſcire ꝙ potētia ꝓpterea nō definit̄ ꝑ minoꝛa in q̄ pōt:qꝛ talia poſſunt minui in infinitū/mō per infinitum nihil ſcit̄:nec definit̄/ꝓpterea ꝑ maximū ꝛ nō per minimuꝫ definitur.ℂ Unde ex verbis Auerrois duę rōnes colligi pñt:qbus potētia debeat definiri per exceſſuꝫ.p̄ͦ/qꝛ defectus minuit̄ in infinitū:ꝛ per infinitū nihil cognoſcitur.Scd̄o/qꝛ eo mō potētia cognoſcit̄:quo differt ab alia per magis ꝛ minus.Sed potentia differt per magis ꝛ minus a potētia ꝑ maximū.igit̄ ꝑ maximū definit̄. F G Que Auer. comē.116.

ℂ Pręterea ꝛ ſi eoꝛū quę per exceſſuꝫ dicuntur:tm̄ aliqd ipoſe eſt:etiā plura ipoſſibilia ſunt:qui nāqꝫ mille ſtadia peragrare nō pōt:is profecto neqꝫ mille ꝛ vnū poterit.

ℂ Ut poſſibile de quo erat intētio dicebat̄ a potentia:ſic ipoſſibile denotat̄ ab impotentia ſiue defectu:docet igit̄ nunc definire impotentiā:ꝛ vult ipſaꝫ cognoſci per minimū eoꝛū q̄ nō pōt:ꝛ reddit cām,qꝛ pcedere licet in exceſſibus ad infinitū:ꝛ per infinitum nihil cognoſcit̄:ꝛ B inquit.⌊ Pręterea ꝛ ſi eoꝛū quę per exceſſum dicunt̄ tm̄⌋ vt mille ſtadia peragrare eſt aliqd ipoſe reſpectu ipotentię deambulatiuę Socratis⌊ ēt plura ipoſſibilia ſūt⌋ vt mille/ꝛ vnū/ꝛ mille ꝛ duo:ꝛ ſic in infinitū.ꝛ hoc inquit.⌊ Qui nāqꝫ mille ſtadia peragrare nō pōt:is ꝑfecto neqꝫ mille ꝛ vnū poterit⌋ nec mille ꝛ duo/nec mille ꝛ tria:ꝛ ſic in infinitū.igitur impotentia nō ꝑ exceſſum:cū nō def/cognoſcit̄:ſꝫ per minimū eoꝛū:quę nō pōt.ℂ Pōt ēt ex Auerroe colligi alia rō:qꝛ talr̄ eſt impotentia definiēda:qualr̄ differt ab alia ꝑ magis ꝛ minꝰ.Sꝫ differt ab alia Expoſitio. H Que Auer. comē.117.

I per minimuʒ eorũ que nõ poteſt: dicitur enim vna impotentia altera vel maior vel minor ſi minimũ eoꝝ que nõ poteſt eſt maius vel minus altero minimo alterius.

¶ Nihil tñ nos perturbet finis eorũ que põt aliqua potẽtia/ſi id qđ ꝓprie poſſibile dr per finẽ exceſſus definiatur: forſitan enim dicet qſpiã/id qđ dictũ eſt nõ neceſſario ita eẽ. q nãqʒ ſtadiũ videt: is nõ ⁊ magnitudines eas que citra ſunt videbit. Sed potius ecõtra: q punctum videre poteſt: aut paruũ audire ſonum: is ⁊ maiorũ ſenſum habebit. Uerum nihil refert ad rationẽ: definiatur eniʒ exuperatio ipſa aut in potẽtia/aut in re ipſa. id eniʒ qđ dictuʒ eſt
K perſpicuuʒ eſt: viſio ſiquidem ea fit que per minus. Uelocitas vero que p maius excellit.

Expoſitio. ¶ Mouet cõtra ſe dubitationẽ: ex cuius ſolutione patebit/quonã modo paſſiua potẽtia terminatur: ⁊ pmo ꝓponit illã dicens[nihil tñ nos perturbet finis eoꝝ que põt ſupple aliqua potẽtia]vt viſus vel auditus: vel id gen⁹/ ſupple ſi ille finis per minimũ ⁊ nõ p maximũ deſcribatur. dico nihil perturbet[ſi id qđ ꝓprie poſſibile dr per finẽ exceſſus vt patuit definiat]cã turbationis eſſe poteſt ꝯtrarietas definitionũ: quã ſubſcribit: ⁊ inquit.[Forſitã enim dicet qſpiaʒ id qđ dictũ eſt/nõ neceſſario ita eſſe: q nãqʒ ſtadiuʒ vel qđ tale videt: is nõ ⁊ magnitudines oẽs que citra ſũt videbit]cũ ſit dare minimũ viſile.[Sʒ potius ecõtra qui punctũ videre põt: aut paruũ audire ſonuʒ: ⁊ maiorũ q̃ ſit punctũ/vel q̃ ſit paruus ſonus/ſenſũ hĩe põt.] ¶ Rñdet ⁊ inqt.[Uerũ nihil refert ad rõnẽ] qua dfiniebatur ipſuʒ poſſibile per exceſſuʒ[definiatur eniʒ exuperatio ipſa ſemp/aut in ipſa potẽtia aut in ipſa re.] Nam quo mõ libet finiatur: ſemp per exceſſuʒ definitur: ⁊
L hoc ſubdit dicens[id eniʒ qđ dictũ eſt/perſpicuũ eſt]qa ſemp ſeruatur exceſſus[viſio ſi qdeʒ ea fit: que per minus definitur. velocitas vo que per maius]debes ſcire q tã potentia actiua/q̃ paſſiua determinantur p maximum atqʒ exceſſum. Nã viſiua eſt altera maior cuius viſio eſt maior/motiua altera maior cuius mot⁹ eſt velocior. igitur ambe per exceſſuʒ operũ definiuntur: nõ tñ eodẽ mõ: naʒ in paſſiuis exceſſus eſt a pte potẽtie: que patitur/eſt enim viſio aquile maior: q põt videre minus. In actiuis vo cõtra eſt p maius: q potẽtia regis maior eſt illa militis: q poteſt in maius: ⁊ ita vtraqʒ per exceſſuʒ cognoſcitur: ſʒ in paſſiuis exceſſus fit a parte potẽtie/in actiuis a parte obiecti. ¶ Que ratio docet potẽtiã paſſiuaʒ debere cognoſci per minus: ⁊ ita predictaʒ rõnem nõ deſtruit hec obiectio: cũ illa ſit data de actiua/deqʒ poſſibili denoiato ab actiua potẽtia: ⁊ hoc dixit Ariſtoteles viſio ſiquidẽ
M ea fit: que per minus: ⁊ ita ex pte potẽtie. Uelocitas autẽ que per maius excellit: ⁊ ſic ex pte rei: eſt eniʒ viſio opus potẽtie viſiue/vt velocitas opus potẽtie motiue.

¶ His vo definitis/dcõm eſt que ſequuntur: ſi itaqʒ quedã ſunt poſſibilia eſſe ⁊ nõ eſſe: qđdã tẽpus maximũ ⁊ eſſendi/⁊ nõ eſſendi definitũ ſit neceſſe eſt. (dico aũt rem eſſe poſſe aut nõ eſſe poſſe in vno quoqʒ predicamẽto. vt hominẽ aut albũ aut tricubitum aut aliud id genus.) Nã ſi nõ erit aliqđ quantũ definitum ſed ſemp ꝓpoſito maius: cuiuſqʒ rõne nihil minus dicatur: ideʒ ſane vno tẽpore infinito erit poſſibile eẽ: altero tempore infinito N
poſſibile nõ eſſe. qđ quideʒ eſt impoſſibile.

Expoſitio. ¶ Potẽtia vt dicebatur: quedã dicitur reſpectu operis: ⁊ hec quonã mõ cognoſcatur: declarauit: alia eſt reſpectu eẽ vel non eſſe: ⁊ q eſt ea qua aliqđ põt plus vel minus durare: ideo per ipſius tẽporis exceſſuʒ declarabitur: ⁊ pmo ꝓponit intentionẽ: ⁊ inquit.[His vo definitis dcõm eſt ea que ſequuntur deinceps.] Hec eſt itentio. Deinde ꝓſequitur/⁊ ꝓponit vnã hypotheticã: videlʒ ſi aliqua eſſe ⁊ nõ eſſe poſſunt: eorũ terminus erit p maximũ tẽpus: in quo eſſe pñt: ⁊ hoc inquit.[Si itaqʒ quedã ſũt poſſibilia eẽ/⁊ nõ eſſe: qđdã tẽpus maximũ ⁊ eſſendi/⁊ nõ eſſendi definitũ ſit neceſſe eſt]cuius hypothetice cũ ponitur antecedẽs: erit poſitio ꝯñtis/q cuiuſqʒ rei ſit maximũ tempus durãdi ſiue eſſendi ⁊ nõ eſſendi. Hec Ariſtoteles. ¶ De
inde declarat in qbus hec determinatio locuʒ habeat: ⁊ O
vult hanc determinationẽ locũ habere in oĩ ꝑdicamento: ⁊ hoc adiecit: ne qs credat tempus perdurationis ſolũ in animalibus eſſe cõſtitutũ: nam qdã dixerunt montes ⁊ valles eſſe perpetuas: ideo ſubdit in oĩ ꝑdicamẽto eſſe cõſtitutuʒ terminũ ſue durationis/tam ad eſſe/q̃ ad nõ eſſe. ¶ Deinde reddit cauſaʒ eius qđ dixit ⁊ arguit per impoſſibile ⁊ inquit. Nã ſi nõ erit aliqđ q̃tũ in ipſo tpe eſſendi vel nõ eſſendi definitũ/ſed quocũqʒ dato ac ꝓpoſito ſemp maius: ſic q nõ ſit deuenire ad vnuʒ maximũ cuius cõparatione nihil aliorũ qbus poteſt durare res ipſa ſit minus: ideʒ ſane vno tẽpore infinito erit poſſibile eſſe/altero tempore infinito poſſibile non eſſe: qđ qdẽ eſt impoſſibile: nã vt dicetur erunt duo tempora infinita equalia: ſed hoc quonã modo ſit ĩpoſſibile: quo ve ſequatur: poſteri⁹ dicetur ſepe. Sic igitur pʒ poſſibile eſſe ⁊ poſſibile nõ eſſe terminari per maximũ tẽpus. ¶ Quo vo P
ad verba attinet: ambiges vtrũ eadẽ ſit potẽtia qua aliqđ poſſit pati ſiue qua dicatur poſſibile pati/⁊ qua poſſit eſſe vel nõ eſſe: ⁊ videtur q ſic: nã materia eſt potẽtia qua vnũqđqʒ poſſibile põt eẽ ⁊ nõ eſſe: ⁊ hec eſt potẽtia paſſiua: qua vnũqđqʒ põt pati. Dici põt q materia ipſa ratione habita ad formã/eſt potentia eſſendi ⁊ nõ eſſendi. Ratione vo habita ad agẽs eſt paſſiua: ⁊ ſic eſt idẽ/ſubiecto/ratione differens. Hec quo ad verba.

Sed circa rem dubitatur contra pmã regulam/qua dicebatur potentiã actiuã terminari per maximũ/q ſi ita eſſet, tunc nõ quilibet exceſſus nec q̃lʒ ꝓportio maioris inequalitatis ſufficeret ad motũ: quod eſt falſum. pmo/q tunc daretur motus tardiſſimus/videlʒ ille quo .a. potẽtia moueret .b. reſiſtẽtiã exceſſu minimo: quo ſufficit ¶ Scđo/q tunc rei ſucceſſiue daretur vltimũ: nam ſignatis .a. agente: ⁊ .b. reſiſtẽte: volo q creſcat reſiſtentia ipſius .b. vſqʒ quo excedatur ab ipſo .a. exceſſu mi-
nimo: ⁊ ſimus in illo inſtanti/vel imediate poſt illud ad- Q
huc mouebit: vel nõ mouebit/ſi mouebit: ille nõ fuit minimus exceſſus: cũ ſub minore illo .a. adhuc moueat .b. ſi nõ mouebit: tunc illud eſt vltimũ motus. Contra ſcđam regulã: que dicit impotentiã terminari per minimũ eoꝝ que nõ põt: nã ſigno maximũ in qđ põt potẽtia .a. quod ſit .b. ⁊ ſigno minimum qđ nõ poteſt eadem potentia .a. reſpectu cuius dicitur in potentia: ⁊ ſit .c. tũc arguo: aut hec ſunt equalia: aut inequalia. ſi equalia. tunc .a. potẽtia põt in vtrũqʒ: ⁊ ſic .b. non dicetur minimum quod non: cum in illud poſſit: ſi inequalia: certũ eſt q .c. nõ eſt minus ipſo .b. quia tunc .a. poſſet in .b. ⁊ .c. quicquid eniʒ poteſt in maius, poteſt in minus. Si vo maius ſit ipſum .c. ipſo .b. aut exceſſu diuiſibili: aut indiuiſibili: non eſt dicendum exceſſu īdiuiſibili: q p īdiuiſibile nihil excedit. ſi ſit exceſſus diuiſi-

De maximo ⁊ minimo.

A lis/ſit vt duo:z cū poſſit dimidi:adhuc ipſuz.a.pōt moue
re.b.ipſuz/z aliqd mai⁹:nō ſit min⁹ ipſo.c.vtpote ipz.b.
cū illo plus exceſſus videlz cū vno plus:z ſic ipſuz.b.nō
fuiſſet maius.℄ Cōtra tertiā argno/quę dicit potētiam
paſſiuā terminari p minimū:nā accipio illud minimuz:
qd mouet illā potētiā paſſiuā:vel excellit illā/vel eſt ęqa
le:vel min⁹:nō ęqle nec min⁹/qꝛ nec ab ęqli/nec minore
ꝓuenit actio.ſi mai⁹:z cū nō ſit mai⁹ in re indiuiſibili:erit
maius in re diuiſibili:z ita vt ꝑus pōt min⁹ illo mouere
eādē/vt ſi illō minimū fuiſſet vt 4ᵒʳ/z reſiſtētia ſiue po
tētia paſſiua vt tria:poſſet min⁹ illo minimo dato vtpote
vt tria cū dimidio vnius mouere illā eandem.℄ Cōtra
vltimā dubitant:qꝛ ſi dareꝛ maximū tēpus eſſendi:tunc
rei permanētis dareꝛ vltimū:vt deductuz eſt.Scđo/rei
permanētis daꝛ ꝑᵐ non eſſe.igiꝛ nō daꝛ maximū tēpus
quo eſſe pōt.Illud eniz ꝑmū nō eſſe/eſt minimū coꝛū:q
B bus eſſe nō pōt.℄ Tertio/tpꝰ quo Socrates mortuus
nō eſt/eſt īfinitū.igiꝛ nō maximū:ſilr quo Socrates nō
fuit ante generationē fuit īfinitū igiꝛ nec eſſendi nec nō
eſſendi tpꝰ maximū dari pōt.Hę ſunt fortiſſimę qōnes
Regulę de cōtra Ariſtotelē.℄ Circa hęc debes ſcire:ꝙ tam ab Ari
potentijs. ſtotele:ꝗ ab Auerroe/z cęteris grecis expoſitorib⁹:colli
Pria regla guntꝛ hic quatuor regulę de potētiarū terminatione.qua
rū ꝑma eſt/po⁹ actiua terminaꝛ p maximū qd ſic:atqꝫ p
ipſuz cognoſcitꝛ quanta ſit:hoc eſt per id qd inter oia quę
Secunda. ſic pōt aut mouere/aut afficere/eſt maius.℄ Scđa ꝑo
tentia actiua ſcitꝛ quāta eſt per minimū in qd nō pōt:hoc
Tertia. eſt per id:qd eſt minimū coꝛū in quę non pōt.℄ Tertia
potētia paſſiua ſcitꝛ quāta eſt per minimuz a quo poteſt
pati/hoc eſt p id qd inter oia e qb⁹ pōt pati eſt minimū.
Quarta. ℄ Quarta eſt poſſe eſſe/atqꝫ poſſibilis nō eſſe eſt maxi
Poſitio Iu mū tēpus:hęc colliguntꝛ craſſa minerua ex vbis Ariſto
niorum. telis.℄ Iuniores ꝟo potētias actiuas definiunt p mini
mū in qd nō:naz pondus ęquale potētię eſt minimū qd
nō.potētias ꝟo paſſiuas p maximū a quo non pñt pati.
Cōſilr aiunt potētiā ad eſſe/z nō eſſe terminari p mini
C mū in quo nō:z ſic tenent quatuor/quę videntꝛ cōtraria
Ariſtoteli z expoſitorib⁹:pro iunioribꝰ tñ ſunt rōnes di
ctę:quę ſunt fortiſſimę/nec pñt ſolui leuiter.℄ Nōnulli
Nōnulloꝝ aiunt Ariſtotelez z iuniores idē ſentire. Nam Ariſtote
conſilium. les intellexit actiuas potētias ſciri per maximū citra qd
pñt z hoc alij appellant minimū qd nō.paſſiuas autē p
minimū vltra qd nō pñt:qd illi appellāt maximū in qd
nō pñt:z ita de maximo z minimo tēpoꝛe:volunt enim
eſſe dandum maximū citra qd ois res pōt durare:z hoc
eſt minimū per qd nō pōt durare.℄ Hęc expoſitio vꝛ
deficere ꝑpter duo.ꝑmo qꝛ Auerroes expꝛeſſe vult acti
Confu. uas terminari p maximū qd ſic:z paſſiuas per minimū
Scđa rñſio qd ſic.Scđo/qꝛ eſt cōtra exēpla Ariſto.de directo.Sim
plici⁹ quoqꝫ expꝛeſſe idē aſſerit.℄ Propterea dici pōt
potētias actiuas z paſſiuas terminari per maximuz vel
D minimū in numeris integris/nō aūt in numeris cuz fra
ctionib⁹:z hęc cōueniūt verbis Ariſtotelis z Simplicij/z
oīuz peripateticoꝝ.Iuniores ꝟo loquuntꝛ de maximo z
Manſa ſol. minimo cū fractionib⁹:z ꝯſiliū hoc nō diſplicet.℄ So
lum ēt erā dicere cū Auerroe alibi vt ſexto phyſicę au
ſcultationis cō.15.z.32.z alibi:ꝙ ſm ꝯſiderationē nālez
regulę Ariſtotelis ſunt verę.nālis eniz pħs oia cōſiderat
vt ſenſilia atqꝫ ſenſu notantur.Mathematicus ꝯſiderat
per imaginationē qcqd pōt cogitari:quę rō docet ad ima
ginationē mathematici regulas Iuniorū habere locum.
℄ Tunc ad rōnes/ad ꝑmā dico potētiā actiuā termina
ri p maximū ſenſile:z dico ꝙ lꝫ quilibꝫ exceſſus ſufficiat
ad motū/vt motus abſtrahit a ſenſu:nō tñ ſufficit ad mo
tū ſenſu notabilē:z ita cōcedo eſſe motū tardiſſimū:quo
nullus notabilr tardioꝛ ſentiri poſſet.Silr concedo dari E
vltimū quo aliqua virtus mouet aliquā reſiſtentiā motu
ſenſu notabili.nō tñ vltimū ſimplr quo virtus mouet re
ſiſtentiā aliquā quouis motu.℄ Ad 2ᵐ dico potentiam
actiuā terminari per maximū notabilr ſenſile/z impoten
tiaz per minimū notabilr ſenſile qd nō:z cōcedo hęc eē
diuerſa:z illud minimum qd nō eſſe maius maximo qd
ſic:ex quo nō vltra ſequitꝛ illō nō fuiſſe maximū/nā fuit
maximū apud ſenſibilē notā:lꝫ nō maximū ſm rem.cō
cludit igitꝛ argumētū illud non eſſe ſm rem:cum quo tñ
ſtat illud eſſe maximū apud ſenſuz.℄ Ad tertiā dic eo
dē mō:potētia eniz actiua terminaꝛ per minimū qd nō:
z paſſiua per maximū qd nō in cōſideratione mathema
tica:nō aūt in cōſideratione ſenſili/ac nāli.per idem ad
obiecta cōtra quartā/cōcludunt eniz nō dari maximum
ſm rei nām/lꝫ ſit maximū apud ſenſibilē ꝯſiderationē:
z ad vltimū debes ſcire ꝙ alr eſt dari maximū poſſibi F
lis nō eſſe/z maximū tpꝰ nō eſſendi.ſilr maximū tēpus
eſſendi/z maximū tēpus poſſibilis eſſe.Unde concedo
nō dari maximū tēpus nō eſſendi:qꝛ illud a parte poſt
eſt infinitū:ſed bñ datur maximuz tēpus poſſibilis non
eſſendi:nā ois res quę pōt nō eē.venit ad maximū ipſi⁹:
quo ipſa fuit ſub poſſibili nō eſſe.Silr daꝛ maximū tpꝰ
poſſibilis eſſe:qꝛ deueniēdū eſt ad vltimū tēpus:in quo
ceſſat potētia eſſendi/z eſt res ipſa:z tu intellige vt ſupra
ſm ꝯſiderationē naturalem/nō ſm rem in ſe.Hęc nunc
mihi videntꝛ/lꝫ aliter ſcripſerim in libro de gnōne.Sed
cum nihil certi habuerim in ſcientia naturali:ego ſcribo
vt venit in buccam.Mutantur enim opiniones ſm tē
pora vt dixit Empedocles.

℄ Principiū ꝟo hinc ſumaꝛ:ipoſſe eniz atqꝫ
falſuz nō idē ſignificāt.Impoſſe nāqꝫ z poſ
ſibile/atqꝫ falſuz z verū vno mō ex ſuppōne G
ſunt.veluti triangulū duos rectos hr̄e ipoſſe
eſt/ſi hęc ſint.ēt diameter cōmēſurabilis erit/
ſi hęc ſint.Sūt aūt alio mō ſimplr z poſſia z
ipoſſibilia z vera z falſa.Nō eſt igiꝛ idē fal
ſuz aliqd eſſe ſimplr z ſimplr impoſſibile.

℄ In oībus Ariſtoteles vt ſtudioſus geometrię ſeruat oꝛ Expoſitio.
dinez geometricū.geometra nāqꝫ ꝑmo terminoꝝ defi
nitiōes ſumit.Scđo ſuppōnes ꝯſtituit. Tertio ꝯclōnes
deducit.Ariſtoteles igiꝛ hacten⁹ ſumpſit terminoꝝ defi
nitiones:nūc ſuppoſitiones ꝯſtituit:quarū ꝑma eſt falſū
z impoſſe nō ſunt idē:ſꝫ qꝛ hoc pōt eſſe falſuz:ideo decla
rat hęc quatuor videlꝫ falſuz z veruz/poſſe z ipoſſe poſſe
ſumi ex ſuppoſitione:z ſic falſuz z ipoſſe/poteſt eſſe verū
z poſſe:vt equuz habere alas eſt falſuz z ipoſſe/tamen po
ſito ꝙ volet/erit verum z poſſibile ex illa ſuppoſitione.
Alio mō illa poſſunt ſumi abſolute:z ſic falſuz nō eſt im
poſſibile ſimplr:multa eniz falſa ſunt poſſibilia vt ſedē H
tem currere eſt falſuz:ſed poſſibile.Hęc eſt ꝑma ſuppo
ſitio.Inquit[ꝑncipiuz ꝟo hinc ſumatur:ipoſſibile enim
atqꝫ falſuz nō idē ſignificant]hęc eſt ſuppoſitio.Sed qa
pōt hęc ſuppoſitio eſſe falſa/z poteſt eſſe vera:ſubſcribit
diſtinctionem z colligit in quo ſenſu ſit vera z in quo ſit
falſa:z inquit.[Impoſſibile nāqꝫ z poſſibile z falſū atqꝫ
veruz vno ſupple modo ex ſuppoſitione ſunt]vt equum
habere Alas/eſt veruz ex ſuppoſitione ſi volat:z hoc ait
[veluti trianguluz duos rectos habere eſt impoſſibile ſi
hęc ſint]videlicet ſi triangulus ſit quadrangulus:naz ſit
poſito illo:triangulus nō duos rectos habebit:z diame
ter commenſurabilis erit coſtę ſi hęc ſint: videlicet ꝙ
diametri ad coſtam ſit ꝑportio tripla/aut quadrupla:z

I ſic iſta vno numero ſumuntur ex ſuppõne: ſunt aũt alio mõ ſimplr̃ ⁊ poſſibilia ⁊ ipoſſia ⁊ vera ⁊ falſa: ⁊ ſic ſcd̃o modo accipiuntur ſimplr̃: ⁊ hoc igitur modo non eſt idẽ falſuʒ aliqd eſſe ſimplr̃ / ⁊ ſimplr̃ ipoſſe. Hec eſt ſuppõ.

℄ Te nãqʒ dicere ſtare falſuʒ eſt qdẽ: ſed nõ impoſſibile. Similiter ⁊ eũ qui citharam qdem pulſat: non autẽ canit: canere dicere falſuʒ eſt quidẽ: ſed nõ impoſſibile. Simul vero ſtare atqʒ ſedere ⁊ diametrũ eſſe coſte cõmenſurabilẽ: nõ mõ falſuʒ eſt: ſʒ et ipoſſe.

Expoſitio. ℄ Videt̃ nũc Ariſtoteles quaſi pbare qð dixerat: ⁊ ſimul exponit: ꝙ qdẽ pbet: pʒ per illud verbũ nãqʒ: qð cauſaʒ reddit: exponit vero: qꝛ falſuʒ vult eẽ in plus q̃ impoſſe: ſi K quidẽ oẽ ipoſſe ſit falſuʒ: ⁊ nõ ecõtra. Inqt. te nãqʒ dicere ſtare / falſuʒ eſt qdẽ: ſed nõ ipoſſe: ſilr̃ ⁊ eũ qui Citharam qdẽ pulſat nõ aũt canit: canere dicere falſuʒ eſt qdẽ: ſed nõ ipoſſe: ⁊ ita falſuʒ eſt in plus q̃ ipſuʒ poſſe. Simul vero ſtare atqʒ ſedere ⁊ diametrũ eſſe coſte cõmenſurabilẽ / nõ modo falſuʒ eſt / ſed ipoſſe. Sic igit̃ falſuʒ vĩ vtĩ gen⁹ ad poſſe / ⁊ ipoſſe: poſſe enim vĩ falſuʒ: ⁊ ipoſſe etiã: ⁊ ſic pʒ rõ eius qð dixerat / ⁊ declaratio quonã mõ differunt.

℄ Nõ igitur idẽ eſt ſupponere falſuʒ ac ipoſſibile. ipoſſe ſiquidẽ ex ipoſſi accidat.

Expoſitio. ℄ Ex pᷓma illa ſuppoſitione infert ſcd̃aʒ videlʒ ꝙ nõ eſt idẽ ſupponere falſuʒ ⁊ ſupponere ipoſſe: ipoſſe ſi quidem ex ipoſſi accidat. at ex falſo nõ ſemper impoſſibile: cum
L (vt dictũ eſt) ſit ⁊ falſuʒ poſſe / ⁊ falſuʒ impoſſe.

℄ Sedendi itaqʒ atqʒ ſtandi aliqd ſimul potentiam habet: quia quando habet illaʒ ⁊ alteram habet. Verũ non vt ſimul ſedeat atqʒ ſtet: ſed in alio atqʒ alio tempore.

Expoſitio. ℄ Iterũ ex dictis infert tertiã ſuppoſitioneʒ / videlʒ ꝙ lʒ aliqd poſſit ſimul habere potẽtiã ad duo oppoſita: nũq̃ tñ põt ſil̃ habere illa oppoſita / ſed in alio atqʒ alio tẽpore: qꝛ lʒ poſſit eſſe in ſimultate potẽtiarũ: nõ tñ in potentiaꝝ ſimultatis. Inqt | ſedẽdi itaqʒ atqʒ ſtandi aliquid ſil̃ potẽtiã hʒ: qꝛ qñ hʒ illã / ⁊ alterã hʒ: verũ nõ vt ſil̃ ſedeat atqʒ ſtet: ſʒ in alio atqʒ alio tẽpore. | Hec eſt 3ᵃ ſuppoſitio.

Unde ars obligatoria. ℄ Ex hiſquę Ariſtoteles dixit hic accipit̃: id qð logici dicunt eſſe falſuʒ duplex / vno mõ ipertinẽs: qð videlicet ſui qualitate eſt falſuʒ / ⁊ hoc vocant falſum ſimplr̃. Alio mõ falſuʒ ſequẽs expoſitis: qð vocat̃ falſuʒ ex ſuppoſitione: ſimili mõ diſtinguere poſſum⁹ de neceſſario / ipoſſibili vero ⁊ cõtingenti: qua rõne apud Ariſtotelẽ aliqð falſuʒ eſt cõcedendũ: qð ſimplr̃ eſt negandũ: vt te eẽ
M in Roma / ſi admiſiſti te eſſe Romę: quare q negat artez obligatoriã: nõ peripatetice ſentit. ℄ Aduerte tamen

Quę Auer. cõmẽ. 119. ꝙ Auerroes ex vniuerſo hoc textu facit duas ſuppõnes / quaꝝ pᷓma eſt / falſuʒ eſſe duplex: falſuʒ videlʒ poſſibile / ⁊ falſuʒ ipoſſe: ita vt ſit ipſʒ falſuʒ veluti gen⁹ ad poſſe ⁊ impoſſibile. Scd̃a eſt ꝙ qualis in actib⁹ eſt ſucceſſio / talis ⁊ in potẽtijs: cũ eniʒ aliqd recipit vnũ cõtrariũ ceſſat potentia ad illud: ⁊ ſurgit potẽtia ad alterũ: at cũ recipit alterũ ceſſat potẽtia ad illud: ⁊ ſurgit rurſus ad aliud: ⁊ hoc fit alternatim ſm̃ ſucceſſioneʒ. ⁊ ſic vult Auerroes nihil

Confu. Aũ. ſimul poſſe habere duas potẽtias ad cõtraria. ℄ Sed pace Auerrois dixeriʒ nec expoſitio verbis Ariſtotelis cõuenit: nec rõni: nõ verbis qdeʒ: qꝛ Ariſtoteles fecit (vt viſuʒ eſt) tres ſuppõnes: amplius hec ſcd̃a nõ inuenit̃ in illius verbis. Immo cõtrariũ illius. nõ rõni vero: qꝛ tẽperatũ vt tepidum hʒ duas potẽtias ſil̃ ad cõtraria. vt ad

Expõ ſuppõnis Auer. calidũ ⁊ frigidũ. ℄ Et tu debes ſcire ꝙ expoſitio Auerrois nullatenus verbis Ariſtotelis cõuenit / vt viſuʒ eſt. N
Id aũt qð dixit ipſe de potẽtijs põt eſſe verum: quando illę potentię ſunt ad contraria imediata. Ariſ. autem loquitur de contrarijs mediatis.

℄ Si igitur aliquid plurium potentiam habeat tempore infinito: nõ eſt hoc in alio atqʒ alio tempore / ſed ſimul. Quare ſi aliquid qð tempore infinito exiſtit: corruptibile eſt: illð vt nõ ſit potentiaʒ habet. Si igitur id quod tempore infinito eſt ens: ſit poſſibile non eẽ: ſimul nimirum erit atqʒ non erit actu. Igit̃ falſum quidem euenit ſane: quia falſum ſupponebatur / nam ſi id impoſſibile non eſſet: et id quod euenit impoſſibile profecto nõ eẽt. O
Omne igitur quod ſemper eſt: ſimpliciter incorruptibile eſt.

℄ His ſumptis ſyllogiʒat: ⁊ ſyll̃s eſt hypotheticus hoc mõ ſi aliqd qð tẽpore infinito eſt ens / ſit corruptibile: illud hʒ tẽpore infinito potentiã nõ eſſendi. Ultra / illud potẽtiaʒ nõ eſſendi tẽpore infinito hʒ. igit̃ actu ſimul eſt ⁊ nõ eſt. at 9ñs eſt ipoſſe. igit̃ ⁊ añs. Circa rõnẽ pᷓmo reſumit vltimã ſuppoſitionẽ: ⁊ inqt. | Si igit̃ aliqd potentiã plurium habeat tẽpore infinito: nõ eſt hoc in alio atqʒ alio tẽpore: ſed ſimul | ſumpſit eniʒ idẽ habere potẽtiaꝝ ſimultatẽ: ⁊ nõ potẽtiã ad ſimultateʒ: hac ſuppoſitione reſumpta: ſyllogiʒat: ⁊ inqt. | Quare ſi aliqd qð tẽpore infinito exiſtit: corruptibile eſt. Illud eodeʒ tẽpore infinito vt nõ ſit potẽtiã habet. | Ultra | ſi igitur id qð tempore infinito eſt ens: ſit poſſibile nõ eſſe illo ĩfinito tempore: ſimul nimirũ erit atqʒ nõ erit actu | vt declarabit̃ poſtea. Deſtruit 9ſequens: ⁊ inquit. | Igit̃ falſuʒ qdẽ euenit ſane / qꝛ falſuʒ ſupponebat̃: nã ſi id qð ſupponebat̃ ipoſſibile nõ eſſet. etiã id qð euenit impoſſe nõ eẽt | ⁊ ita antecedens eſt ipoſſibile: qꝛ vltimũ conſequẽs eſt impoſſibile. | Omne igit̃ qð ſemꝑ eſt: ſimplr̃ incorruptibile eſt. | Et ſic habet̃ ſyll̃s. ℄ Auerroes aũt in cõmẽto tribus modis rõnẽ Ariſtotelis deducit / pᷓmo ſic / ſi ęternum poteſt nõ eſſe: interdũ illud nõ erit: aliter poſſe illud fuiſſet fruſtra: ⁊ ſi nõ erit interdũ / tunc tẽpore infinito nõ erit: ⁊ ex quo tẽpore infinito ponebat̃ eſſe. igit̃ eodem tẽpore erit ens: ⁊ nõ ens. Scd̃o deducit / ⁊ ſyll̃s ſic cõponit̃ vt dicit. hoc demonſtrando mundũ eſt corruptibile. Hoc demõſtrando eundem mundũ eſt ęternũ. igit̃ in tertia figura aliqð ęternum eſt corruptibile. Hec cõcluſio eſt contra definitiones ipſius corruptibilis ⁊ ęterni. igit̃ aliqua ꝓpoſitionũ eſt ipoſſibilis: ⁊ nõ minor. igit̃ maior: ⁊ ſic ipſe mundus non erit corruptibilis. Tertio ſic / omne qð fuit nõ ens / poſtea ens: iterũ qñqʒ erit nõ ens. Sed mundus fuit nõ ens poſtea ens apud Platonẽ. igit̃ aliqñ erit nõ ens. maior declaratur / qꝛ eſſe ⁊ nõ eſſe ſibi mutuo ſuccedunt. igit̃ ⁊ potentię ad illa. igit̃ vt ad eſſe ſequit̃ nõ eẽ / ⁊ ecõtra: ſic ad poſſe eſſe ſequit̃ poſſe nõ eſſe ⁊ econtra: ⁊ ita eiuſmodi potẽtię ſibi mutuo ſuccedũt vt act⁹. ℄ His rõnibus dici põt mundũ anteq̃ ad actũ poneret̃ fuiſſe in potentia ad eſſe: ac adueniente ipſo eſſe: ceſſat potentia ad illud: ⁊ nõ ſurgit potentia ad nõ eſſe / nam per aduentũ act⁹ eſſendi / ipſe adeptus ęternitatẽ: ⁊ hãc rñſionẽ tradunt nonnulli Theologi de rationali anima: quę antea fuit ſub nõ eſſe: ⁊ poſtea a deo adepta eſt ęternitateʒ.

Quę Auer. cõm. 120.

Rñſio ad rõnẽ Ariſ.

Obiectio. ℄ Huic Reſponſioni obijcit Auerroes: pᷓmo / quia tale ęternũ eſt nõ poſſibile nõ eſſe per ſe. igit̃ impoſſibile nõ eſſe ab ęquiualenti ad ęquiualens. Ultra / eſt impoſſibile

non eſſe

A non eſſe. igitur neceſſe eſſe ſimili ratione. Ultra neceſſe
eſſe: igitur ſemp ens: q̃ enim eſt deſinitio neceſſarij. ⁊ ita in nul
la dia tp̃is nõ ens: ⁊ ita nõ fuit nõ ens. Amplius arguit / ac
cipiatur tp̃s quo mũdus ſteterit ſub non eẽ: aut tale tp̃s ante
mũdi genituram eſt finitũ: aut infinitum. Si infinitum: igitur tp̃s nõ eſ
ſendi / ⁊ tp̃s poſt eẽndi erit vnũ. igitur in eodẽ tp̃e erit ens ⁊
nõ ens: quoniam tp̃s poſt vnũ eſt ac oĩ ex pte infinitum: at ſi tp̃s eẽn
di ⁊ tp̃s nõ eẽndi ſũt finita ac diuerſa. igitur q̃libz illorũ
Rationes Ariſ. i q̃bus fundant. erit finitum: ⁊ ita alternatim erit nũc ens / nũc nõ ens. ⁋ Debes
ſcire q̃ oẽs iſtę rõnes ſuſtẽtãtur i duobus: quorũ p̃mũ ẽ / oẽ poſſe
fieri quãq̃z in actu: vt iã in ſuppõnibus ſumptũ eſt: deinde eiz
eſt falſuz poſſe differre a falſo impoſſ: quia falſuz poſſe quã
doq̃z erit: at falſuz impoſſ nũq̃ erit. Scdõz / oẽ id q̃d eſt infinitum
p tp̃s infinitum vna ex pte p ſe / eſt infinitum oĩ ex pte. Nã ex quo p
ſe eſt infinitum. nõ magis ad vnã: q̃ ad alterã ptẽ erit tale: aut igitur
B Obiectio ad ambas ptes tale eſt: aut ad neutrã. His enim ſumptis / ra
tiones oẽs Ariſtotelis ⁊ Auer. ſũt efficaces. ⁋ Sz ꝯ hanc ſcdam
ſuppõnẽ obijciũt. nã potentia mãę eſt infinita a pte añ: ⁊ tñ nõ ẽ
infinita a pte poſt: cũ in aduentu forme ceſſat ipſa: ⁊ ſic non
Solo Aui. opz oẽ infinitum vna ex pte eẽ infinitum ex oĩ. ⁋ Soluit Auer. hãc
p̃mo. d. talẽ potẽtiã eẽ infinitam oĩ ex pte / rõne habita ad
ſubz remotũ: q̃d eſt p̃a mã: rõne xo habita ad ſubz ppin
quũ. vz ad mãz p̃ximã erit vtraq̃z ex pte finitum: vt et ſentit
Replica. ipſe. 12. meta. cõ. 11. ⁋ Sz dices tunc eadẽ res erit ęter
na: ⁊ nõ ęterna: vt potentia mãę: h aũt impoſſ eſt tã abſolute q̃
ꝯparatiue. Scdõ in aduẽtu forme ceſſat oĩs potentia q̃ ſerat in
Alia Aui. riſio. mã. igitur nõ remanebit a pte poſt. ⁋ Forraſſe pp h Aui.
aliter ait: ⁊ vult potẽtiã mãę reſpectiuã eſſe ęternã a pte
añ p accñs: quia genita infinita pceſſerũt / iter q̃ ſuit ordo per
accñs: vt dĩ 8° phyſicę auſcultatiõis. cõ. 15. Tũc ad for
C mã diceret ſec̃ eẽt d̃ ęterno a pte añ: ⁊ ęterno a pte poſt:
nã ęternũ a pte añ põt eẽ p accñs: q̃ñ genita p accñs potue
rũt pcedere infinita: at ęternũ a pte poſt: non eſt niſi p ſe: quia
nõ eſt tale niſi p p̃uationẽ cãrũ faciẽtiũ corruptionem: ⁊
ſic tale p ſe: ⁊ ita rõ nõ eſt ad ppoſitum. ⁋ Hinc emergit er
ror holum vt Auer. addit: quia enĩz viderũt potentiam reſpecti
uã poſſe eẽ ęternã a pte añ: ⁊ deſinere a pte poſt: credidẽ
a ſili poſſe q̃cq̃ eẽ ęternũ a pte poſt: ⁊ factuz a pte ante:
q̃re cũ illa potentia ad eẽ eſt infinita a pte añ: poterit et potentia ad nõ
eẽ infinita eẽ a pte poſt. Hoc aũt vt dicit nõ eſt ſile: quoniam p
accñs eẽ põt q̃cq̃ ęternũ a pte añ: nihil aũt eẽ põt ęter
nũ a pte poſt: niſi p ſe: ⁊ hinc error illoꝝ ꝯficiſcitur: quia non
diſtinxerũt iter eẽ tale p ſe: ⁊ tale p accñs. Ad ppoſitum igitur
oẽ infinitum ex vna pte p ſe / eſt infinitum oĩ ex pte p ſe: quia cuz tale p
ſe ſit infinitum: ⁊ p ſe ⁊ de oĩ ſint idẽ / atq̃z ſm q̃ ip̃m erit tale
infinitum oĩ ex pte / ⁊ ſua nã infinitum: ⁊ ita vtro latere: ⁊ hoc mõ eſt
D mũdus: ipſe enĩ mũdus ſi eſt ęternus a pte poſt: cũ ſit tale
p ſe: nihil ip̃m pceſſit nec p ſe / nec p accñs: ⁊ cũ ſit p̃mum
corpoꝝ: nec a pte añ eius gñatio potuit ipediri: nec eius cor
ruptio a pte poſt: iõ ẽ ęternus oĩ ex pte. h Aui. i p̃mi cõmẽ.

Qõ optia. Circa hęc q̃rũt / vtrũ aliq̃d ęternũ poſſit eẽ corruptibile /
ſiue vtrũ oẽ corruptibile nec̃io corrũpetur. Et
vĩ q̃ nõ. p̃. nã ptes cẽtrales terrę ſunt corruptibiles: ⁊ tñ
nũq̃ corrũpentur: cũ illis nõ poſſit applicari ꝯtrariũ. eadem
quoq̃z rõ fieri põt de ptib' ignis iuxta ꝯcauũ cęli ꝯſtitutis.
⁋ 2° / motus cęli eſt ęternus / ⁊ põt nõ eẽ: vt. 12. meta. cõ. 41.
ſentit Auer. ⁋ 3° / lumẽ ſolis eſt corruptibile: ⁊ tamẽ nũq̃
corrũpetur. ⁋ 4° / ſm Ariſtotelem nõ oĩa nec̃io eueniũt: vt in libro
de iterp̃tatiõe viſum eſt. igitur nõ oẽ gñandũ nec̃io gñabi
tur: nec aliq̃d corrũpẽduz nec̃io corrũpetur. ⁋ Pręterea.
dubitatur ꝯ rõnes Ariſtotelis. p̃ quia Socrate exiſte albo / põt fie
ri niger: ponatur igitur in eẽ: tũc idẽ erit albus ⁊ nõ albus. ꝯſña ẽ
falſuz impoſſ. igitur argumenti Ariſtotelis forma nulla eſt. 2° dici poſſet
de ſenſu diuiſo ęternũ poſſe nõ eẽ. de ſenſu xo cõpoſito
nõ põt ęternũ nõ eẽ: vt logici tradũt. 3° dici põt ſm ve

E ritatẽ mũdũz eẽ corruptibilẽ: ⁊ q̃ñ dĩ ponatur in eẽ q̃ cor
rũpatur: caſus nõ dz admitti: quia repugnat poſito: eſt. n. po
Sol. iuniorum. ſitũ mũdũ eẽ ęternũ. ⁋ In q̃õne hac Iuniores oẽs con
ſentiũt determinationẽ Ariſtotelis nõ hr̃e locũ / niſi in ſubſtan
tijs. In ſubſtãtijs enĩ oẽ ęternũ a pte añ eſt ęternũ a pte
poſt / ⁊ nihil in ſubſtãtijs eẽ põt ęternũ ⁊ corruptibile. at
in accñtib' determinationẽ Ariſtotelis locũ nõ hr̃e aiũt vt ar
gumẽta cogũt de motu ⁊ lumie. Huius rei ꝯiectura / quam
ipſi nõ dicũt / eẽ põt: ex eo quia ſuba eſt ęterna p p̃uationẽ
cãrũ corruptiõis: vt. n. ſuba eſt corruptibilis ex eo q̃z hz
cauſas ſuę corruptiõis. vz mãm ⁊ ꝯtrarium: ita eſt ęterna per
hãꝝ cãrũ p̃uationẽ: ⁊ ſic in ſuba nihil ęternũ põt eẽ cor
ruptibile: cũ ẽt enĩ ſine cauſis corruptiõis: ⁊ cũ cauſis cor
ruptiõis: at accñtia ipſa multas ob cauſas eẽ pñt ęterna:
interdũ quia eoꝝ ſubz eſt ęternũ vt motus cęli / q̃ ſui ex pte
F corruptibilis eſt: ſz a pte ſubi eſt ęternus: atq̃z a pte agen
tis. Interdũ p p̃uationẽ cãrũ corruptiõis veluti dimen
ſio ipſa mãę: q̃ q̃dẽ quia caret ꝯtrario: ideo eſt icorruptibilis:
⁊ ita nõ eſt ſile de ſubſtãtijs: ⁊ de accñtib': nã in ſubſtan
tijs oẽ corruptibile vno mõ eſt corruptibile oĩ mõ: cum
nõ niſi vno mõ ſuba corruptibilis ſit: at in accñtib' põt
accñs merito ſbij eẽ corruptibile vt motus rõne getis alia
rõne erit ęternũ. vz ſubi ⁊ motoris: q̃bus maior pe q̃õnũ
Cõfutatio delet. ⁋ Sz h ſolo vĩ ſtare nõ poſſe: p̃ p xba Ariſtotelis ſu
perius vbi accepit vr̃ in oĩ p̃ito eẽ maximũ tp̃s ſignã
dũ: quo aliq̃d põt corrũpi: vbi Auer. cõ. illo. 118. voluit
in oĩ p̃ito corruptibile fore corrũpẽdũ. 2° rõ Ariſtotelis vĩ ꝯ
hos de accñtib': vt de ſubſtantijs: ſic ſi aliq̃d ęternũ põt
deſinere eẽ / ſiue ſit ſuba / ſiue ſit accñs. igitur hz potentiam ad nõ
eẽ: aut igitur tp̃e finito vel tp̃e infinito: ⁊ arguatur vt prius: ⁊ q̃q̃d
dices tu de accñtib' dicã ego in ſubſtãtijs p Platone. 3°
G Ariſtoteles ⁊ Auer. infra cõ. 138. ſumũt oẽ ppetuũ vr̃ ſm indi
uiduũ eẽ nec̃e eẽ: quoꝝ rõnes pquire. Demũ Auer. idez
Põ ppria. ſumit in accñtib' in 2° huius. cõm. 15. vt videbitur. ⁋ Pro
pter h vĩ mihi vr̃ eẽ dõm tã in ſubſtãtijs q̃ accñtibus
nullũ ęternũ poſſe eẽ corruptibile / nec corruptibile q̃cq̃
eſſe ęternũ. Amplius oẽ corruptibile nec̃io corrũpetur / ⁊ oẽ
gñabile nec̃io gñabitur in ſe vel ſibi ſili: dico vel ſibi ſili:
quia nõ eſt ſile de corruptibili ⁊ gñabili: oẽ nãq̃ corrupti
bile de nec̃itate corrũpetur: at põt eẽ aliq̃d gñabile: q̃d nõ
nec̃io gñabitur: vt forma aialis: q̃ eẽt infinito tp̃e poſtea gene
rãda. cuius diẽ cãz dedit Auer. ex eo: nã corruptibile eſt
p ſe tale: at gñabile p accñs põt ipediri ſm idiuiduũ: ſat
eſt vt non ipediatur ſm ſpẽm. Hęc peripatetice dicerem.
Solones rõnuz ad p̃mã Sol aliq̃r. ⁋ Tũc ad rõnes / nõnulli ad p̃mã ex ignorãtia logicę ne
gãt albũ poſſe eẽ nigrũ: nã oẽ poſſe vt dicunt apd Ariſtotelem
nec̃io erit. Sz iſti ſũt reprehẽſione digni. nã Ariſtoteles dixit
H expſſe ſedẽtẽ currere eẽ falſuz q̃dẽ: ſz poſſe: ⁊ ita iterdum
Cõfutatio Propa ſol. Auerro. erit. ⁋ Propterea debes ſcire q̃ ſec' eſt loq in poſſibus
ſm tp̃s ęternũ: aliter ⁊ in poſſib' ſm tp̃s finitum: poſſe enĩ ęter
nuz determinatur ad vnũ: at poſſe nouũ eſt ꝯtigẽs ad q̃dlz il
loꝝ: ideo rõ Ariſtotelis valet ꝯ Platonẽ q̃ dixit ęternũ poſſe
corrũpi tp̃e ifinito. Hęc riſio eſt Auer. infra cõmẽ. 124.
Qual' ſolu. Auerro. ⁋ Uex h ſolo nõ eſt ad formã: pp̃ea dicerẽ ſm pipate
Alia ſolo. ticos oẽ poſſe poſſe poni in eẽ vt ex eius deſinitiõe colligi
tur: vex iterdũ põt poni in eẽ in eodẽ tp̃e ſubto ꝯſtituto
ſub eadẽ forma q̃ p̃fuit: iterdũ in diuerſis tp̃ib'. in hac. n. po
teſt Socrates eẽ albus: ipſo ſub eadẽ forma ꝯſtituto: verifica
tur p vno ⁊ eodẽ tp̃e eẽ Socratẽ ⁊ albũ: at dicẽdo ſedẽ
tez poſſe eſt currẽ: nõ poſſum' ponẽ in eẽ p eodẽ tp̃e ſub
eadẽ forma: ſz eſt ſenſus q̃ abiecta ſeſſiõe / id q̃d ſedet cur
ret: ⁊ ita p diuerſis tp̃ib' ex his ad formã: ſi enĩ ęternum
põt d̃ſinere / ſiue eodẽ tp̃e / ſiue diuerſo aliq̃ñ d̃ſinet: ⁊ ita
ſolo pz ad p̃mã: p idẽ ad 2m. ⁋ Ad 3m eodẽ mõ tollitur:
nã nulla pceſſit obligatio. Nã Ariſtoteles nõ ꝯ obligationẽ: ſz

I ꝯ pōnē iſtetiſ: ⁊ ita ſi ęternū pōt nō eē aliqñ nō erit/ſiue eodē/ſiue alio atqꝫ alio tpe: ⁊ ſi Plato ex obligatiōe conceſſerit mūdū eē ęternū nō dbuit ꝯcedē poſſe nō eē/nam ex hꝯ ꝯceſſo ſeqꝛ̄ repugnās. Mō nullū repugnās poſito ⁊ ꝯceſſo dꝫ admitti vel ꝯcedi. hꝫ ad rōnes ꝯ demōſtratione Ariſ. ❡ Nūc ad rōnes ꝯ veritatē in ſcād pmā de ptib' terrę ⁊ ignis mirot recētiores: q neſcientes ſolonez ad illā: multa blacteriçāt: ꝯcedūt enim aliqđ eē corruptibile: qđ nūq̄ corrūpeť. ⁊ hꝫ ga po ad ꝑuatione nō dꝫ reduci ad actū: ſꝫ bñ po ad eē: ga eſt ad pfectionē: po' enim ad ſpāꝫ ꝑuatione fruſtrari pōt. Sꝫ iſ ſūt directe ꝯ Ariſto. ⁊ Auer. q vlr voluere oē corruptibile q̄nq̄ corrūpi nō mō ſm idē ſpē: ſꝫ ſm idez nūero. ❡ Propterea debes ſcire q Ariſ monit ⁊ ſoluit dictā dubōnē de ptib' cētralib' atqꝫ ptib' ignis iuxta celū ꝯſtitutis in libello de lōgitu ⁊ breuitate vitę. cap. 3: ibi nāq̄ ait. oē corruptibile q̄nqꝫ
K fore corrūpēdū: ⁊ ita ptes cētrales terrę ñ a ꝯtinēte corrūpētur: ſꝫ veniēt ad locū ſuę corruptiōis. p accñs: aut ex eo dic vniuiſi: aut ex eo ga terra ex vna pte cōſumiť plus ⁊ ꝟſus illā moueť tota vt vniuerſi mediū teneat: ⁊ ide illa terdū ptes cētrales fiēt circūferētiales: ⁊ eodē mō d ptibus ignis: ignis eni ex vna pte corrūpiť: ⁊ ide ne deť vacuū ecterę ſuccedūt: ⁊ tādē q̄ erāt remotę ab ipo aere: pximę fiēt. ❡ Ad illđ de motu ⁊ lumie: dicē eſt: nā hꝫ cōtinue gñanť ⁊ ꝯtinue corrūpanť: ⁊ ſic ſunt alia atqꝫ alia: hꝫ eni ait Auer. in cōmēto. nā eſt ęternū clinū oē ſm totū: attamē ꝯtinuo eſt aliđ atqꝫ aliđ ſm ptes. de dimēſiōib' ēt pꝫ: ſūt eni ęternę ſm eēntiā: at ſm eē ꝯtinuo ſūt alię atqꝫ alię: vt in libro de ſuba orbis dictum'. Ex his pꝫ q̄ oē corruptibile q̄nqꝫ corrūpi. Itēqꝫ nullū ęternū poſſe eē corruptibile. ❡ 2' pꝫ rō Ariſ nā vbi ęternuꝫ eēt corruptibile: ęternū poſſet nō eē p dñinitionem corruptibilis: ⁊ ſi poſſet nō eē: q̄nqꝫ nō erit: nā ſuppoſitū fuit eē maximuꝫ
L tps tā po ad eē: q̄ po ad nō eē: ⁊ ita tale ęternum q̄nqꝫ nō erit: ⁊ cū erat ęternū: erat in tpe iſiu ens: ⁊ ſi i tpe iſiu ens: in oī dīa tpis futuri ens: ⁊ ga erat corruptibile ⁊ in q̄dā dīa tpis nō ens p dductā: nūc in illa tpis dīa erit ñ ens: ⁊ ens ⁊ nō ens gdē: ga iā i illa fuit dducta po ad actū: ens ꝟo ga erat in oī dīa tpis ens: ⁊ p ꝯñs in illa: q̄re ſil ens ⁊ nō ens. at cū iſtđ ꝯñs ſit ipoſe: ꝯpm q3 añs erit ipoſe: ⁊ ita nullū ęternū ē corruptibile. ❡ Debes ſcire q hꝫ qđ
Nō hꝫ pulchra. vtrū oē corruptibile de necitate corrūpeť: aut oē gñabile/neclo gñabiť: eſt ipertinēs huic rōni Ariſ: ſiue ſic/ſiue nō/rō Ariſ eſt efficax: p illa eni ſufficit ſupponere: q oē corruptibile corrūpať/aut in ſui indiuiduo/aut in ſui ſpē: ſilr oē gñabile gñeť/aut in ſui idiuiduo/aut i ſui ſpē: 2' ſupponē mūdū d mēte Platonis eē vnū nūero in ſui ſpē. Ex his facile rō deduciť mūdus eſt corruptibil. igiť aliqñ corrūpeť/aut in ſui ſpē/aut i ſui idiuiduo: nō i ſpē: ga nō ſūt plēs mūdi in eadē ſpē. igiť idē nūero mundus
M q̄nqꝫ corrūpeť: ⁊ vltra, tūc idē erit ⁊ non erit ſm nūex: ⁊ dductio pꝫ. Silr dduci pōt de gñabili. erit eni ipe q̄nqꝫ/aut in ſpē/aut in indiuiduo genitus: ⁊ ita idem qđ prius. Ex his ſequitur quomodolibet ſoluať pma queſtio: ſem per rōnem Ariſ valere. Hec nunc mihi videntur.

❡ Silī rōne ēt igenitum erit. Nā ſi gñabile ē: aliquo in tpe ipꝫ nō eē poſe erit. Siqdē corruptibile id ſit: qđ prius gdē nō erat: nūc aūt eſt. Aut qđ nūc gdē eſt: pōt autē aliqñ poſterius nō eē. gñabile ꝟo id qđ prius nō eē poterat. at nō eſt tps/aut finitū/aut iſinitū in quo id qđ ſemp eſt: nō eē poſſit. etenī finito tēpore eē pōt: iſinito ſiqdeꝫ ⁊ in tpe eſſe pōt: non igiť contingit idem vnumq̄ ⁊ ſemp ens ⁊ eſſe ⁊ non eſſe poſſe. N

❡ Hacten' pbauit ęternū nō poſſe eē corruptibile: nunc vult pbare q ęternū nō ſit genitū ſiue gñabile: ⁊ duo facit: p̄ pbat ſempiternū nō poſſe nō eē. 2' pbat ſempiternū nō poſſe ſemp nō eē: quo ad p̄m pte arguit vt ſupra vt de corruptibili: hꝫ mō ſi ęternū pōt eē genitū: ęternuꝫ q̄nqꝫ fuit nō ens: vt ex dñinitiōe ipſi' geniti pꝫ: fuit qñdoqꝫ nō ens. igiť certa dīa tpis fuit nō ens: ſꝫ tale ē ęternū. igiť oē dīa tpis fuit ens: ⁊ ita in illa q̄ fuit nō ens/etiā fuiſſet ens: q̄ rōne ſil idē erit ⁊ nō erit: ⁊ hꝫ rō vt diximus fundať in illa vna ſuppōne/oē ęternuꝫ qđ p ſe limitat ſibi tps iſiu vna ex pte: limitat ſibi illđ oī ex pte. Ingt. Similī rōne ēt ipꝫ ęternū igenitū erit: hꝫ eſt iterio: ⁊ hꝫ pbat. Expoſitio.
O ⁊ ingt, nā ſi genitū erit vť ſi gñabile eſt: aliq̄ in tpe ipſuꝫ nō eē poſe erit: deducit p dñinitiōes q̄s ſumpſit, ⁊ ingt. ſi gdē corruptibile id ſit: qđ prius gdē nō erat: nunc aūt eſt/aut qđ nūc gdē eſt: pōt aūt aliqñ poſteri' nō eē. gñabile ꝟo id qđ prius nō eē poterat: ⁊ ſic pꝫ illa ꝯñtia. vꝫ ſi ęternū aliqđ eſt genitū: illđ q̄nqꝫ nō fuit. Deſtruit ꝯñs. ⁊ ingt. At nō eſt tps/aut ſiu/aut iſiu in q̄ id qđ ſemp eſt nō eē poſſit. Addit tñ q gcgd eſt vť pōt eē tpe iſiu/eſt vť pōt eē tpe finito: gcgd eni pōt eē in oī tpe eſſe pōt in q̄libꝫ tpis dīa: ⁊ ex hꝫ vult hēe ſi illđ ſempiternū ſit ſemp ens: ⁊ ēt a pte añ fuit ſemp ens/⁊ vbi a pte añ eſt ſemp ens: tūc idē ſil eſt atqꝫ nō eſt: eēt eni a pte añ/ga ſempiternuꝫ ⁊ in oī tpe ens: ⁊ nō eēt aūt: ga genitū ⁊ quodā tpe nō ens: ⁊ ita illud ꝯñs eſt ipoſe: ppēa ꝯcludit oppoſitū añtis. ⁊ ingt. Non igiť ꝯtigit idē vnūqꝫ ⁊ ſemp ens eē ⁊ nō eē poſſe: ⁊ nulluꝫ q̄ ſempiternū eſt genitū vel gñabile. Hec Ariſ.

❡ At ꝟo nec negatio ꝯtigit. vꝫ vt nō ſemp ſit. ipoſe/igiť eſt ⁊ ſemp aliqd eē/⁊ corruptibile eē: pariter quoqꝫ nec generabile. nā ſi duo ſint termini: quoꝝ poſterior ſine priore eē nō pōt: ſi ille ineē alicui nō poſſit: etiā poſterior eidē ineſſe nō poterit. Quare ſi id quod ſemper eſt non poteſt aliquando non eē: impoſſibile eſt ⁊ generabile eſſe. P

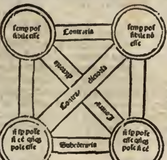
❡ Hacten' pbauit ęternū nō poſſe eē genitū: nūc pbat q nō poſſit nō ſemp eē. Debes ſcire q ipſi ſemper eē duo opponūť/alter eſt poſſe nō eē. Alter ꝟo poſſe nō ſemper eē. Ariſ igiť remouit a ſemp ente p̄m: pbauit enim ſemp ens nō poſſe nō eē. Nūc remouet 2m/⁊ pbat ſemper ens nō poſſe nō ſemp nō eē: imo q ſemp ens necio ⁊ ſemp ſit: ⁊ p̄ pponit lrētionē. ⁊ ingt. At ꝟo nec negatio ꝯtigit illa oppoſita. vꝫ vt nō ſemp ſit: dicebam' eni hec opponi ſemp eē/⁊ nō ſemp eē: ⁊ ita nunc remouet 2m. vꝫ q ſemp ens: nō poſſit nō ſemp eē. Hoc aūt nō alia rōne vult eē pbatū: niſi ea q̄ paulo añ tacta eſt: erit eni idē ſil ens ⁊ nō ens. Ex his epilogādo ⁊ aliqd addēdo ꝯcludit ipoſe igiť eſt ⁊ ſemp aliqd eē. ⁊ corruptibile eē: ⁊ hꝫ q̄ ad pmā rōnē: pariter quoqꝫ nec gñabile: ⁊ hꝫ q̄ ad 2am rōnē. Ad hꝫ ꝟo vtrūqꝫ addit rōneꝫ: q̄ nō eſt tacta ſub hꝫ mō: ſꝫ in re ſit illa met. ⁊ ingt. Nā ſi duo ſunt termini: quoꝝ poſterior ſine priore eē nō pōt: ſi ille prior alicui ineē nō poſſit/ēt poſterior eidē ineē nō poterit. Vbi cā. vt gm aial ⁊ hō ſunt termini ordinati ſm prius ⁊ poſteri'/⁊ hō nulli ineſſe pōt: niſi eidē aial iſit: ppēa cui nō ineſt aial: eidē nec ꝑt hō ineē. Hec ſumať vt maior: cui ſubaudi tu minorē: ſꝫ poſe eē ⁊ nō eē/⁊ corruptibile ⁊ gñabile ita ſe hñt: quod poſe eē ⁊ nō eē eſt prior ⁊ cōior ⁊ ipo corruptibili/⁊ ipo generabili. oē eni corruptibile eſt poſe eē ⁊ nō eē: ⁊ nō aūt econtra. Q

A ecõtra. Similr oē gñabile eſt poſe eē vel nõ eē: nõ eē: aut ſaltē ſi nullus boꝝ ſit altero cõior: erunt ↄuertibiles
ſm ↄñtiā. Ex his ſequit ꝙ ſi id qđ eſt ſemꝑ ens nõ poſ
ſit nõ eē h̃ eſt ſi ipſi ſempiterno nõ ſeſt poſe eē ⁊ nõ eē: i
poſſibile eſt ⁊ gñabile eē: ⁊ corruptibile eē: ⁊ ſic pȝ epilo
Que Auer. gus cū noua rõne: lȝ nõ differat in re a ceteris. ℂ Auer.
cõ.121. aūt īter has rõnes. vȝ eā q̃ ꝓbauit nullū eternū eē corru
ptibile: ⁊ hāc quā ꝓbat eternū non eē gñabile, talē ſentit
dr̃iaȝ: ꝙ pᵃ ducit ad illđ īcõueniēs, ꝙ ſi eternū eſt corru
ptibile: in eo eſt poᵃ īfiᵗᵃ ad corruptionē: h̃ aūt ducit ad
īcõueniēs ſub diuiſiõe. vȝ ꝙ in eo erit poᵃ ad corruptio
nē fiᵗᵃ vl īfiᵗᵃ: ⁊ tūc colligit ex his ꝯbis ꝙ vt actꝰ potētia
rū ſūt incõpoſſes. ſic ⁊ȝ poᵉ ad illos: ⁊ ita vt actꝰ ſibi ſuc
cedūt in eodē, ita poᵉ: ⁊ itelligit de potētijs ad ↄ̃ria īme
diata: vt dcm̄ eſt: ſed q̃ gđ ſit de veritate rei: h̃ expõ non
B ↄuenit textui. Ariſ. n. nullā in his rõnib⁹ facit dr̃iam: niſi
q̄ prima ꝓceſſit a pte ante. Scđa ꝯo a parte poſt.

Queſtio **Querunt** hic vtrū oē gñabile de nec̃itate gñabit: ⁊ lȝ qđ ſit ipertinēs vt vides. Ariᵗᵉˢ enī
ꝓbauit eternū nõ poſſe eē genitū: q̄ tūc aliqñ fuiſſȝ nõ
ens: ⁊ ita aliqñ ens ⁊ nõ ens: ⁊ ñ arguit ad illā: nā ſi oē ge
nerabile nec̃io gñaretur: tūc oia euenirēt nec̃io: ↄ̃ Ariᵗᵉᵐ
Joānis ſol. vbiqȝ. ℂ Tenet Joā. i qõnib⁹ oē gñabile nec̃io gñari: ⁊
oē corruptibile nec̃io corrūpi: ꝑſuadet hāc põnē ꝑ ꝓ ſiſe
nā vt corruptibile ad ens: ita gñabile: ſȝ oē ens corrupti
bile nec̃io corrūpet. igit oē ens gñabile nec̃io gñabitur.
ℂ 2ᵒ rõ Ariᵗⁱˢ põt valere de gñabili vt valet ď corrupᵗᵉ:
arguit. n. ſi aliqñ corruptiᵗᵉ nūq̄ corrūpet: idē ſit ē, ⁊ nõ
eſt: eodē mõ arguit, ſi aliqđ gñabile nūq̄ gñabit: idē ſit
eē, ⁊ nõ eē: eē qdē, q̄ oē poſe aliqñ ē: nõ eē aūt: q̄ nū
q̄ gñabit. ℂ 3ᵒ arguit, ſemꝑ ens ſm Ariᵗᵉᵐ ē nec̃iū ens:
igit ſemꝑ nõ ens ē nec̃e nõ eē: ſemꝑ. n. ens ⁊ ſemꝑ ñ ens
C ſūt ↄ̃ria: ⁊ ſic nec̃e eē, ⁊ nec̃e nõ eē ſūt ↄ̃ria: vltra, ſemꝑ nõ
ens ē nec̃e nõ eē. igit eſt ipoſe eē: q̄ nec̃e non eē ⁊ ipoſe
eē ↄuertūt equipollēter. Ex h̃ põt argui ſic, ſi nõ oē gñaᵇⁱˡᵉ
nec̃io gñaret: poſſet eē aliqđ gñabile qđ nūq̄ gñaret: ſit
illđ. a. arguo mõ ſic. a. nūq̄ gñabit. igit. a. ſemꝑ non ens.
Ultra, ſemꝑ nõ ens: igit nec̃e nõ eē: nec̃e nõ eē. igr̃ ipoſe
eē: ipoſe eē. igit. a. nõ gñabile ē: ⁊ erat gñabile. igr̃ idē erit
gñabile ⁊ nõ gñabile. h̃ ↄ̃ñs eſt ipoſe. igit pᵐ añs: ⁊ ita oē
Cõfutatio. gñabile qñq̄ gñabit. h̃ Joā. ℂ Sȝ vir iſte deliraꝫ: ꝑ põt
aliq̄ forᵃ eē gñabilis: q̃ nūq̄ gñaꝫ vt forᵃ ad quā mã eſt in
poᵃ ꝑ īfiᵗᵒ tpe futuro poſt h̃ tps nr̃m. igit nõ oē gñabile
nec̃io gñabit. 2ᵒ, ſi oē gñaᵇⁱˡᵉ nec̃io gñaret: gñatio ñ poſ
ſet ipediri: ⁊ ſic īter cās gñatiõis ⁊ rē genitā eēt ordo eſ
ſential, ⁊ nec̃ius, ⁊ nõ ꝑ accñs vt dixit Auer. vltio oia ne
ceſſario euenirēt: qđ Joānes nõ ꝑt euitare: lȝ multa dicat
Propa põ ꝑ miſſiõe hui⁹. ℂ Propterea debes ſcire ꝙ 2ᵉ ē ſēꝑ ens
duplex: ⁊ ſemꝑ nõ ens: ē. n. aliqđ ſemꝑ ens ꝑ ſe: qđ qdē ē
D tale ꝑ ſui nãȝ: ⁊ q̄ nihil põt eē tale ꝑ ſui nãm, niſi ꝑ ꝑua
tionē cāꝝ corruptiõis. vȝ mãe ⁊ ↄ̃rij, ideo oē tale ē nec̃e
eē. Aliđ aūt ē ſꝑ ens ꝑ accñs: vt poᵃ mãe ad forᵐ in īfiᵐ
poſt gñandā: h̃. n. poᵃ ē ꝑ accñs ſꝑ ens, ꝑ quāto ipedit ī
ſui exitu ad actū ex ſucceſſiõe īfinitaꝝ formaꝝ futuraꝝ
in mã: īter q̃s nõ ē ordo nec̃iꝰ: ⁊ tale ſꝑ ens nõ ē nec̃e eē:
imo ſui nã ē ↄtīgēs eē: ſȝ ꝑ accñs ſꝑ ens: ſili rõne 2ᵉ ē ſꝑ
nõ ens, aliqđ ꝑ ſe tale: vt illđ qđ ꝑ ſe eē nõ põt ꝑ ꝑuõnē
cāꝝ potētiū ipȝ gñare vt hypocētaurus ⁊ mons aureꝰ: ⁊
tale cū ſit ꝑ ſe tale ē nec̃e nõ eē, ⁊ ipoſe eē. Aliđ ē ſēꝑ nõ
ens ꝑ accñs: vt forᵃ q̃ ī īfiᵗᵒ tpe poſt eēt gñabilis. h̃. n. per
accñs ē ſemꝑ nõ ens, q̄ ipedit ab īfinitaꝝ formaꝝ ſuc
ceſſu ī eadē mã: īter q̃s ē ordo ↄtīgēs ⁊ ꝑ accñs. Ex his
ſeqt, oē gñabile ꝑ ſe: nec̃io gñari aliqñ: ſilr̃ oē corruptiᵇⁱˡᵉ
ꝑ ſe nec̃io eē corrūpēdū: ⁊ cū hꝰ ſtat aliqđ eē gñabile per
accñs: qđ nūq̄ gñabit: aliqđ corruptiᵇⁱˡᵉ ꝑ accñs: qđ nūq̄

corrūpet. Seqt vlteriꝰ ſi mūdus fuit gñabil: nec̃io fuiſ E
ſe genitū: ſi aūt corruptibil nec̃io fore corrūpēdū. Nā cū
nõ poſſit ipediri eiꝰ, ſiue gñatio, ſiue corruptio: nec̃io fu
iſſent ꝓducte ad actū. ℂ Tūc ad rõnes Joan. ad pᵐ pȝ
ſolo. nõ. n. oē corruptibile nec̃io corrūpet: nec oē gñabi
le nec̃io gñabit, ſȝ ſolū eſt veꝝ de his ꝑ ſe: nõ ꝑ accidēs.
ℂ Ad 2ᵐ rõ Ariſ. ↄcludit ď ꝑ ſe corruptibili: nã corrupᵗᵉ Sol. rõnū
per ſe: ⁊ qđ ꝑ ſe põt nõ eē: ⁊ ita qñqȝ nõ erit, ⁊ ſic nõ ꝑt eē Joan.
ſempiternū: q̄ tūc in aliq̄ dr̃a tpis idem erit, ⁊ nõ erit, ⁊
cā ꝓductiõis eſt, q̄ oē poſe nõ eē ꝑ ſe dȝ reduci ad actū
in ſpē, ⁊ in idiuiduo. at corruptibile ꝑ accñs nõ opȝ vt re
ducat ad actū, niſi in aliq̃ ſue ſpēi: ſilr̃ ↄcludit de ꝑ ſe ge
nerabili: nõ aūt de ꝑ accñs gñabili. ℂ Ad 3ᵐ pȝ ſolo. cõ
cedo enī. a. eſſe gñabile, ⁊ nūq̄ gñari ꝑ accñs: ⁊ ſic ↄcedo
ipȝ eſſe ſemꝑ nõ ens ꝑ accñs: ⁊ ꝑ ↄñs nõ opȝ eē nec̃e nõ
eē, ⁊ ipoſe eē. Unñ vt ſemꝑ ens ꝑ accñs nõ ē nec̃e eſſe: ſic F
ſemꝑ nõ ens ꝑ accñs nõ eſt nec̃e nõ eſſe. h̃ de qõne.

ℂ **Cuȝ aūt negatio qdē ei⁹ qđ eſt ſemꝑ poſe eē, ſit id qđ nõ ſemꝑ poſe eē exiſtit: ↄ̃riū autē ſit id qđ ſemꝑ poſe nõ eē eſt: cui⁹ qdē negatio eſt nõ ſemꝑ poſe nõ eē: negatiões amborū eidē in eē neceſſe eſt: eēqȝ mediū eius qđ ſemper eſt, atqȝ eius quod ſemper nõ eſt: id quod eſſe ⁊ non eſſe poſſibile eſt.**

G

ℂ Scđam rõnē vult nūc ↄficere: ⁊ ſupponit mediū īter Expoſitio.
ſemꝑ poſe eē, ⁊ ſemꝑ poſe nõ eē: ⁊ eē poſe eē ⁊ poſe ñ eē:
⁊ h̃ ꝓbat (vt mihi vr̃ ſic) mediū ſemꝑ poſſis eſſe, ⁊ ſemꝑ
poſſis nõ eē eſt nõ ſemꝑ poſe nõ eē, nõ ſemꝑ poſe eē: ſed
qñqȝ poſe eē, eſt nõ ſemꝑ poſe nõ eē: ⁊ qñqȝ poſe nõ eē H
eſt nõ ſemꝑ poſe eē. igit qñqȝ poſe eē ⁊ qñqȝ poſe nõ eē
ſunt mediū ſemꝑ poſſis eē: ⁊ ſemꝑ poſſis nõ eē. Jngt. Cuȝ
aūt negatio qdem ei⁹ qđ eſt ſemꝑ poſe eē, ſit id qđ nõ ſꝑ
poſe eſſe exiſtit: nihil veri⁹ ↄdicere: ꝙ ꝑ negationē ꝑpoſi
tā. ↄ̃riū aūt ſit id qđ ſemꝑ poſe nõ eſſe eſt: cui⁹ qdē nega
tio eſt nõ ſemꝑ poſe nõ eſſe: cū iquā ita ſit: negatiões am
boꝝ illoꝝ: q̃ ſūt ſubcõtrarie eidē ineſſe nec̃e eſt: nā ſub
cõtrarie ſil vere ſūt: eſſeqȝ mediū ei⁹ qđ ſemꝑ ē, atqȝ ei⁹
qđ ſemꝑ nõ eſt: id qđ eē ⁊ nõ eē poſe eſt: ⁊ ſic hꝫ ſuppõ.
ℂ Debes ſcire ꝙ ex his exorit alia figᵃ: vt ſemper ens,
ſemꝑ nõ ens ſūt ↄ̃ria: nõ ſemꝑ ens: nõ ſemꝑ non ens ſub
ↄ̃ria. nā ex poſſi ſeqt eſſe: ⁊ ex ipoſſi ſeqt nõ eſſe. ℂ 2ᵒ de
bes ſcire ꝙ ꝓpõnes de aduerbio ſemꝑ equipollent vbiˢ
ſm tpꝰ: vt ſemꝑ ens equipollet illi in oī tpe ens: ⁊ ſemper
nõ ens: illi in oī tpe nõ ens: aut in nullo tpe ens. Subcõ

I trariȩ autē ҫ ꝙ pollent ꝑtibus ſm tp̄s: vt nō ſemꝑ ens illi aliquando ens: at non ſemper non ens: illi aliquādo non ens: ꝛ ſic patet ordo harum ꝓpoſitionum.

ℭ Utriuſq; nāq; negatio qn̄q; ē/ſi nō ſit ſp: q̄re ꝛ nō ſp nō ens/erit qn̄q;: ꝛ qn̄q; nō erit: atq; erit nō ſemꝑ poſſe eē. vz/q2 qn̄q; ē ens. atq; etiā nō ens. Idem igit̄ erit poſſe eē ꝛ nō eē: quod quidem ꝛ mediū eſt vtroꝝq;.

Expoſitio. ℭ Probat nūc ſuppōnē ſumptā: ꝛ rō eſt non ſemꝑ ens: ꝛ nō ſemꝑ nō ens ſūt illoꝝ media: at qn̄q; ens eſt nō ſēp nō ens: ꝛ qn̄q; non ens ē nō ſp ens. igit̄ qn̄q; ens ꝛ qn̄q; nō ens ſūt meᵃ. huiꝰ ſumit mioꝛē. ꝛ igt. Utriuſq; nāq; negatio qn̄q; ē: ſi ꝑ q2 nō ē ſemꝑ: ꝛ tu itellige ſingulā refe- rēdo ſingulȩ: vt negatio ſp entis: eſt qn̄q; nō ens negatio

K ſp nō entis: ē qn̄q; ens: ꝛ ſic pz mioꝛ: ex h̄ ꝯcludit mino- rē. ꝛ ingt. q̄re ꝛ nō ſp nō ens, erit qn̄q; ens: ꝛ qn̄q; ñ erit: atq; erit nō ſemꝑ poſſe eē. vz/q2 qn̄q; eſt ens atq; qn̄q; nō ens. Tūc dat ꝯnē. ꝛ ingt. Idē igit̄ erit poſſe eē ꝛ nō eē:

Queſ Auer. cōmē. 122. qḋ gdē ꝛ meᵐ ē vtroꝝq;: ꝛ ſic pz dcā ſuppō. ℭ Ex h̄bis Auer. pōt aliter rō formari: nā formaṫ h̄ mō ꝯꝛioꝝ ne- gatiōes ſūt mediū gdā. at ſp eē/ꝛ ſp nō eſſe ſūt ꝯꝛia. igit̄ hoꝝ negatiōes ſūt meᵐ. Huic ꝯnī ſubaccipio/ſz nō ſem- per nō ens ꝛ nō ſemꝑ ens/itēq; qn̄q; ens ꝛ qn̄q; nō ens ſūt illoꝝ negatiōes (vt dixīmꝰ) igit̄ ſūt meᵐ h̄ p̄it colli

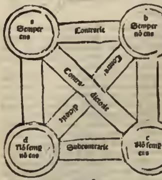
Dubitatio. gi ex h̄bis eiꝰ: lz nō expſſe. Et ſi dices negatiōes hoꝝ oīs hō eſt aīal/nullus hō ē aīal nō ſūt meᵐ: q2 ſūt ambȩ fal- ſȩ. ℭ Dici pōt illō itelligi de ꝯꝛijs q̄ diuidūt ens ſm ve-

Solutio rū ꝛ falſū: h̄ eſt de cōtrarijs: quoꝝ vnū eſt veꝝ/alterū falſum: qḋ etiā Auerroes innuere videtur.

ℭ Nō aūt vl'is hȩc ē. Sint eni. a. ꝛ. b. nulli ei- dē poſſia ineē. a. h̄o aut. c. ꝛ. b. aut. d. cuilz i-

L ſunt. Cui igr̄ neq;. a. neq;. b. ineſt: ei. c. d. cui- libet iſint/neceſſe eſt. at id qḋ iter. a. b. mediū eſt: ſit. c. id eni qḋ neutrū ꝯꝛioꝝ eſt: mediū ē illoꝝ. Ambo igit̄. videlz. c. d. que eidē ieē ne ceſſe eſt. Nā aut. a. aut. c. cuilz ineſt: quare ꝛ ipſi. c. Cū igit̄. a. illi ipoſſe ſit ineē. c. illi inerit eadem eſt ꝛ in ipſo. d. ratio.

M

Expoſitio ℭ Nūc ꝓbat illō in termīs vl'ibꝰ ad oēz māmꝫ: ꝛ vꝫ eiꝰ rō h̄ a gbꝰ ambo ꝯꝛia remouenṫ: eidē ambȩ illoꝝ negatio- nes ꝯpetūt: de q̄lz eni alteꝝ ꝯdictorioꝝ dr̄: ſed ab. e. ipſo ambo ꝯꝛia remouenṫ vt. a. ꝛ. b. igit̄ ambȩ illoꝝ negatio- nes. vz. c. d. ꝯpetūt: q̄re. e. eſt. c. ꝛ. d. ꝛ ita nō ſemꝑ ens/ꝛ nō ſp nō ens: ꝛ ſic qn̄q; ens/ꝛ qn̄q; nō ens. igt. Nō aūt vl'is h̄ eſt: ſint eni. a. ꝛ. b. nulli eidē poſſia ineē: ꝛ ita ſint ꝯꝛia: ho rū negatiōes ſint ad. a. ipſz. c. ad. b. h̄o ipſuz. d. a h̄o aut. c. cuilz iſūt: ꝛ. b. aut. d. cuilz iſūt: cū ſint ꝯdictoria. Cui igitur neq;. a. neq;. b. ineſt: ei. c. d. cuilz iſūt neċ eſt. ē igit̄ maioꝛ a q̄ remouenṫ. a. ꝛ. b. ꝯꝛia/ei iſūt. c. d. negationes illoꝝ: at id qḋ iter. a. ꝛ. b. meᵐ eſt: ſit. e. id eni qḋ neutrū ꝯꝛioꝝ eſt: meᵐ eſt illoꝝ. eſt igit̄ mioꝛ ſz ab ipō. e. remouēṫ. a. ꝛ. b. ꝯꝛ- ria. Tūc dat ꝯnē. ꝛ ingt. Ambo igr̄ vz. ꝛ. c. ꝛ. d. eidē ineſſe neċ eſt. Repetit rōnē. ꝛ ingt. Nā aut. a. aut. c. cuilz ineſt: cū ſint ꝯdictoria: q̄re ꝛ ipſi. e. aut. a. aut. c. inerit. Cū igit̄. a. illi ipoſſe ſit ineē. c. illi inerit: eadē eſt ꝛ in ipō. d. rō: vt ō. c. ꝛ. a. q2. d. b. ſūt ꝯdictoria ēt. Et ita pz. e. ipz eē: ꝛ. c. ꝛ. d. ꝛ ita

O qn̄q; ens/ꝛ qn̄q; nō ens. ꝛ ꝑ ꝯñs id qḋ eſt nō ſp ens/ꝛ ñ ſemꝑ nō ens eſt/qn̄q; ens ꝛ qn̄q; nō ens. vt ꝓpoſuimus.

Aduiſio. ℭ Quo h̄o ad h̄ba attinet/dbes ſcire ꝙ Ariˢᵗᵒ dixit ipſi e. ꝯpetere. d. ꝛ. c. ſi ab eodē remouēṫ ambo. a. ꝛ. b. nā vbi ambo illa nō remouerēṫ: nō opz h̄ ambo ineē: vt qm̄ e celo ipō ambo illa nō remouenṫ: eſt eni cel̄ū. a. h̄ eſt ſēp ens: ideo celo nō iſūt h̄ ambo ꝛ illō. e. q̄ remoueṫ alterū illoꝝ: ꝛ ita ſibi ineſt. d. hoc eſt non ſemꝑ nō ens: q2 ab eo remoueṫ. b. hoc eſt ſemper nō ens: ꝛ ineſt. a. hoc eſt ſem- per ens. hȩc eni ambo ſubalterna competunt ſibi.

ℭ Igit̄ nec id qḋ ſemꝑ eſt/neq; id qḋ ſemꝑ nō eſt/generabile aut coꝛruptibile eſt. Prȩ- terea pſpicuū eſt ꝛ ſi gn̄abile aut coꝛrupti- bile ſit/nō ſemꝑ eē. ſil' nāq; erit poſſe ſemper

P eſſe/ꝛ poſſibile nō ſemꝑ eſſe. at hoc oſtēſuz eſt prius eſſe impoſſibile.

ℭ Ex his cōcludit ꝛ ſyllogiȥat ꝓpoᵐ: ꝛ dat duas ꝯnes. vz ꝯuerſaz ꝛ ꝯuertētē. pꝰ eſt/neq; ſemꝑ ens/neq; ſemꝑ non ens eſt gn̄abile vel coꝛruptibile ſyllogiȥaṫ ex dict/ſic/oē gn̄abile ꝛ coꝛruptibile ē. e. h̄ eſt/qn̄q; ens ꝛ qn̄q; ñ ens/ ſiue nō ſemꝑ ens/ꝛ nō ſemꝑ nō ens. at ſemꝑ ens ꝛ ſemꝑ nō ens nō ſūt. e. igit̄ nec ſūt gn̄abile nec coꝛruptibile: ꝛ h̄ ingt. Igit̄ nec id qḋ ſemꝑ eſt/nec id qḋ ſemꝑ nō eſt: gn̄a- bile aut coꝛruptiˡᵉ ē. Hȩc ē ꝯꝛ: cuiꝰ ſyll'o pz ex dict. Dein- de ꝯcludit ꝯuertētē. vz/nullū gn̄abile nullūq; coꝛrupti- bile ſp ē/aut ſp nō ē: ꝛ h̄ pz ſili ſyll'o: nā nullū ſp ens/nul- lūq; ſp nō ens ē. e. h̄ ē qn̄q; ens/ꝛ qn̄q; nō ens. at ꝛ gn̄a- bile ꝛ coꝛruptibile ē. e. igr̄ gn̄abile ꝛ coꝛruptibile ñ ē ſēp ens/nec ſp nō ens. ingt. Prȩterea pſpicuū ē ꝛ ſi gn̄abile ꝛ coꝛruptibile ſit. e. ipz nō ſp eē: ꝛ nō ſp nō eē. Sil' nāq; erit poſſe ſp eē/ꝛ poſſe nō ſp eē: at h̄ oñ ſuz ē prius eē ipoſſe: ꝛ ita pſpicuȩ ſūt hȩ illȩ ex his q̄ ſuppoſuit. ℭ Sūt qui

Pō aliq̄ pꝛ ꝛ ō rōnali aīa. faciūt dr̄iaz iter ſp ens: ꝛ eternū a pte poſt: ſilr ſp nō ens: ꝛ eternū a pte an̄. Cōcedūt. n. aliqd eē eternū a pte poſt: vt rōnalis aīa: ꝛ h̄ nec ē ſp ens/nec ſp nō ens. Silr infoꝛ-

Q mitas mā ē q̄ gn̄ationē mūdi pceſſit ē eternū nō ens a p- te an̄: nō tn̄ ſp nō ens: ꝛ tūc ꝯcedūt aīaz rōnalē eſſe qn̄q; ens/ꝛ qn̄q; ñ ens: qn̄q; nō ens gdē: an̄ vz q̄ꝫ fuiſſz: qn̄q; h̄o ens/poſtea q̄ꝫ ē: ꝛ h̄ volūt Ariſ. nō ꝯdicē h̄nā ipe tn̄ ꝓbat nullū ſp ens/nullūq; ſp nō ens eē gn̄abile vl' coꝛru ptibile: ꝛ eꝫ nullū gn̄abile vel coꝛruptibile eē ſp ens vel ſp nō ens: ꝛ h̄ ꝯcedūt: aīa. n. rōnalis ē qn̄doq; ens a pte poſt/i oī tpe ꝛ i nullo tpe a pte an̄. h̄ igit̄ dicūt ad ſaluan dū rōnalē aīaz eē eternā cū rōnibꝰ Ariſ. ſz ō his videbi-

Queſ Auer. cō. 124. mus in fine. ℭ Hac obtionē Auer. tāgit i cōmē. pōt. n. di ci rōni Ariſ. ꝙ illa ē ex ſufficiētibꝰ ꝛ ꝓbabilis: nā poſſe eſt vt aliqd ſit genitū: ꝛ nūꝗ̄ coꝛrūpaṫ. Silr eē pōt nō ens.

ſemꝑ

A ſemp in pteritoꝛ ſemp ens in futuro. Illud aūt qḋ Ariſ. pbat eſt ſemp ens in oī vīla tpis tā pteriti ꝗ̄ futuri non eē gñabile neqꝫ corruptibile. Cum quo tñ ſtat aliqḋ eſſe ſempiternū in futuꝝ ꝛ eſſe genitū: aliqḋ eſſe ęternū in pterito: ꝛ eē corruptibile de futuro. Quare cū rōne Ari. ſtat rōnalez aīaz eſſe factā, ꝛ ęternā a parte poſt. Ualꝫ Auer. hāc obiectionē remouendā eſſe p pmā demōſtrationē: accepit. n. in pª demōſtrōne ꝙ oē id qḋ p ſe ſibi limitat ęternitatem p aliq̄ temporeꝛ illā ſibi limitat pro oī tpe: dico p ſe: qꝛ p accñs ob ipedimētū pōt aliqḋ limitare ſibi ęternitatez p vno tpe, vt poª mãę p pteritoꝛ quā non ſibi limitat p ſe p oī tpeꝛ hoc mō itelligiꝭ ppō Ariſt. oē ęternā p ſe, oī ex pte eſt ęternū: ꝛ tunc pꝫ ciª ꝯꝫ eſt eni nullum ęternū p ſe eſt gñabile nec corruptibile. Obiectio ꝯo ablata eſt: nā iformitas poªꝛ id genªſunt ęternę p accñs.

B Digreſſio Au. co. cō. Propter hęc notat Auer. eſſe ipoſſe vt aliqḋ habeat poᵐ ad eſſe: vel nō eē iſtᵐ in pterito ſine futuro: vel in futuro ſine pteritoꝛ tu intellige p ſe. nā (vt dixi) p accñs eē pōt, vt de poª mãę diximus: pbat hoc p, qꝛ tunc infinitū recipet additionē: imo ſequiꝭ ꝙ recipet additionez: ꝛ nō recipet. recipet gdez: qꝛ vl futuꝝ pterito: vel pteritū futuro adderetꝛ: nō recipet vero: qꝛ ex quo id limitat ſibi iſtᵐ tps per ſe: vꝫ ſibi limitare illud oī ex pteꝛ ſic non poſſet ſibi fieri additio. ℂ Sc̄do īfert in tali ſempiterno ſimplr nō poſſe eē poᵐ ad eſſe: nec poᵐ ad nō eſſe: qꝛ tūc ſil ꝛ ſemel eſſent actiōes ambaꝝ potentiaꝝ, hoc eſt qꝛ tunc illḋ eſſet, ꝛ nō eēt: deducit, qꝛ ſemp cū poª ꝛ nīª ꝯꝛꝫ ſtat alteꝝ ꝯꝛiūꝛ vt cuꝫ poſſe eſſe ęgrū ſtat ſanū eſſe: cū poſſe ꝯo eſſe ſanum ſtat ęgrū: ſuccedūt. n. ſibi poª vt ipſi actª. igiꝭ ſi in ſempiterno eſſet

C poª ad eſſe: ſecū eſſet non eē ſiue puatio ipſiª eſſe: ꝛ qꝛ in eo eſt poª ad nō eſſe: etiā ſecū eſſet eſſe. igiꝭ ſil in eo eēnt eſſe ꝛ nō eſſe. Sic igiꝭ in ſempiterno ſimplr nulla eſt po

Cauillus. tētia. ℂ Ex his remouet cauillū: poſſet eniꝫ dici aliqḋ eē ęternuꝫ a pte poſt, ꝛ hēe poᵐ ad non eſſe: ſiue ad corruptionez. Nā cum actu ꝯꝛio ſtat poª ꝯꝛiꝫ: ꝛ ita cum eē ſtat potentia ad nō eſſe. igiꝭ cum eſſe ſempiterno ſtat poª ad

Cōfutatio nō eſſe ſempiterna. ℂ Cōtra obijcit. p qꝛ duę poª eſſent in eodem. vꝫ ad eſſe ꝛ nō eſſe: hęc ꝯña tenet p id qḋ dixit: qꝛ ęternū p ſe ex vna pte eſt ęternum ex oī: ꝛ ſic ſi hꝫ poᵐ ad nō eſſe qñqꝫ nō eritꝛ erit qꝛ ſempiternū. igitur hꝫ poᵐ vtriuſqꝫ ad eē gdem: qꝛ nō erit: ad nō eſſe ꝯo qꝛ erit. Sc̄do ſaltez ſeqtur vt poª ad nō eſſe ſit fruſtra: qꝛ

Solu. pro Platone. nunꝗ̄ reduceretꝭ ad actū p ſe. ℂ Deīde Auer. p Platone r̄ndet. ꝛ vult mundū ab itrinſeco eſſe corruptibilē: ſꝫ ab extrinſeco rōne agentis nō pōt corrūpi. ex eo qꝛ aut non eſt agens aptū ipm corrūpere: vel ſi eſt, vtpote deꝰ ipm nō corrūpit: qꝛ ſapiens nō deſtruit opus ſuum. Aut qꝛ deficit ꝯꝛiom, quo tale agens mūdū corrūparet: aut qꝛ

D nō corrūpetꝭ oīno: qꝛ mūdū fecit hac lege, vt nō corrumpatꝭ oīno. Qua rōne dici pōt mūdū ab itrīſeco rōne materię eſſe corruptibile, defectu agentis corrūpi nō poſſeꝛ ꝛ hoc mō ſi mūdus poneretꝭ in eſſe corruptoꝛ ſequitꝭ fal

Cōfutatio. ſuꝫ ipoſſe: nō gdem ex pte mãę: ſꝫ ex pte agētis. ℂ Contra obijcit Auer. ꝛ p ſumit talez diſtōnē: poſſe duplex, ab intriſeco vt rōne mãę: ꝛ ab extriſeco rōne agentis vel ꝯꝛiꝫ. Tūc arguit, ſi mūdus eſt corruptibilis: aut poª ab extrinſeco ꝛ ab itrinſeco: aut poª ab itrinſeco, ꝛ nō ab extriſeco: aut poª ab extriſeco ꝛ nō ab itrinſeco: nō eſt dicēdū ipm eſſe corruptibile vtroqꝫ poª: qꝛ ſic aliqñ corrūperetur ꝯꝫ Platonez. Si ꝯo dī poſſe corrūpi ab intriſeco: ſed nō ab extriſeco: ꝯꝫ definitionē poſſis hoc vꝫ. nā aliqḋ eſſet poſſe: qḋ nunꝗ̄ eſſet: imo ipm eſſe eſt falſuꝫ ipoſſe: ſi. n. eēt corruptibilis ab itrinſeco: poſſet poni in eē corrupto: aut igiꝭ a ſe: vel ab agēte: nō a ſe ſine agēte. igitur ab vtroqꝫ:

aliter nō poſſet poni in eſſe: ꝯꝫ definitionē eiª ꝗ̄ eſt poſſe ē quo poſito in eſſe, nullū ſeqtur ipoſſe: ſi ꝯo dī ipm poſſe corrūpi poª ab extriſeco ꝛ nō ab itrinſeco. Contra, nā oē poſſe ab extriſeco eſt poſſe itrinſece: cuilibet. n. poª actiuę correſpōdet paſſiua. vñ ait Auer. ꝙ ſm veritatez hꝫ duo ꝯuertuntꝭ poſſe ab itriſeco ꝛ poſſe ab extriſeco: qꝛ oē poſſibile ab extriſeco eſt poſſe ab itriſeco: ꝛ eꝯ: ſilr ꝛ oē ipoſſibile ab extriſeco eſt ipoſſe ab itrinſeco: cuilibet. n. potentię actiuę r̄ndet paſſiua: ꝛ eꝯ. Uerūꝫ eſt hęc diſtā: nam oē poſſe ab extriſeco oppꝫ eē poſſe ab itriſeco: ꝛ ſm rez eſt poſſe ab itriſeco. Cōtra ꝯo nō oppꝫ. lꝫ ſit. eſt eni oē poſſe ab itrinſeco poſſe ab extriſeco: lꝫ exiſtimetꝭ eē aliqḋ poſſe intriſece ex ſe: qḋ nō eſt poſſe ab extriſeco: vt dīꝭ Auicē. de ipſo cęlo: de ipſo tñ ipoſſi eſt totū oppoᵐ, oē ipoſſe ab

F intriſeco eſt ipoſſe ab extriſeco: ꝛ ꝯꝫ ꝯo nō oppꝫ: qꝛ exiſtimatꝭ aliqḋ eſſe ipoſſe ab extriſeco: qḋ eſt poſſe ab itrinſeco: ait tñ hꝫ ꝯuerti ſm rez: qꝛ oē poſſe reſpectu agentis eſt poſſe reſpectu patiētis: ꝛ eꝯ, oē poſſe reſpectu patiētis eſt poſſe reſpectu agētis. Sic igiꝭ dici nō pōt eſſe poſſe ab itriſeco rōne mãę, ꝛ defectu agētis nō eē poſſe: vt hac rōne eſt deductū. Cōfirmat hāc eādez rōnem loco a ꝯꝛio: nā poſſe ꝛ ipoſſe ſunt ꝯꝛia. igiꝭ ſi oē ipoſſe ab itrinſeco eſt impoſſibile ab extrinſeco: p locum a ꝯꝛio, omne poſſe ab intriſeco erit poſſe ab extriſeco. igitur ſi mūdus eſt poſſis ab itriſeco: mūdus eſt poſſis ab extriſeco: ꝛ ſic rñſio Platonis eſt nulla: ꝛ qꝛ hꝫ rō ꝗ̄ dī 2ª topico. ꝯñia in ipſo: ꝛ locus topicus: dixit rōnē Ariſ. ꝗ̄ fuit p definitionē poſſis eē firmiorē. ℂ Addit tñ hūc locū hēe vim demōſtrōnis, quādo pdicatū aſſuis eſt vere ꝯꝛiū ꝯñtis: ꝛ ſubtū ſubto: vt eſt in ppoſito: ipoſſe. n. ꝛ poſſe oppoſita ſunt: ꝛ eē tale ab ex

G trinſeco ꝛ ab intrinſeco ſunt ſubtū ꝯꝛiū ei qḋ eſt nō eē tale ab itrinſeco nec ab extriſeco. Ideo ſequitꝭ ipoſſe ab intriſeco eſt ipoſſe ab extriſeco. igiꝭ poſſe itrinſece eſt poſſe ab extriſeco: ſunt. n. pdicata pdicatis, ꝛ ſubta ſubtis ꝯꝛia. igiꝭ locus necīus: ſic igiꝭ pꝫ rñſionē Platonis eſſe nullā: cū eni mūdus ſit poſſis corrūpi ab itriſeco: pōt aliqñ eē corruptus ab itriſeco: pōt aliqñ eſſe corruptꝰ: ponatꝭ in eſſe: qꝛ poſſe eſt quo poſito in eſſe, nullū ſeqtur ipoſſe. igiꝭ vel a ſe ponitꝭ in eſſe: vl ab extriſeco: nō a ſe: qꝛ nihil corrūpit ſe. ſi igiꝭ ab extriſeco: habetꝭ ipm eſſe poſſe corrumpi vtroqꝫ mō, ꝛ ab itrinſeco: ꝛ ab extriſeco: ꝛ hoc voluit Ariſt. vꝫ nãqꝫ ipñcatio ꝯdictionis vt aliqḋ ſit poſſe itrinſece: ꝛ nō ab extriſeco: qꝛ tūc eſſet poſſe: ꝛ nō poſſet poni in eſſe. Hęc ſunt ꝗ̄ ex cōmēto colligūtꝭ. ℂ Ex his pꝫ cōfutatio triū poſitionū: dicūt eni nōnulli cęlo ineſſe mãm eiuſdē rōnis cū mã gñabiliuꝫ: ꝛ eſſe in eo poᵐ ad corruptionē ex pte itrinſeca. Sꝫ defectu ꝯꝛiꝫ non corrūpetꝭ: pꝫ hāc poſitionē nō eſſe peripateticā: nā ſi cęluꝫ pōt corrūpi ab itrinſeco: etiā ab extriſeco rōne ꝯꝛiꝫ vel agētis corruptiui poterit corrūpi. Oē nãqꝫ poſſe ab itriſeco eſt poſſibile ab extriſeco ſm peripateticos. ℂ Alij dicūt pmū motorē vt deū eſſe ifiniti vigoris in agēdo: defectu tamē mãę nō agit vel agere pōt iſtᵐ: eſt. n. ille effectꝰ infinitus poſſis gdem ab extriſeco: nō aūt ab itriſeco. Patet ēt nec hoc eſſe peripatetice dcm: lꝫ ſit veꝝ. Nā oē poſſe ab extrinſeco eſt poſſe ab itrinſeco: ꝛ oē ipoſſe ab intriſeco eſt ipoſſibile ab extriſeco: q̄re ſi effectus ifinitꝰ eſt ipoſſis ab intriſeco: ēt ab extriſeco erit impoſſis: ꝛ ſi poſſis ſit ab extriſeco: etiā ab intriſeco erit poſſis. ℂ Alij ad mētez Ariſtotelis ꝯtendūt rōnalez aīam incepiſſe a pte añ: eſſe ꝯo ęternā a parte poſt. Nec hoc vꝫ peripatetice dcm: nā cū aīa rōnalis ſit poſſibilis deſinere ab extrinſeco, ſi deus vellet: etiaꝫ erit poſſibilis deſinere ab intrinſeco. mō nō eſt peripatetice ſentire eſſe aliqḋ vtroqꝫ mō poſſe: ꝛ ęternum quauis ex parte. verū ꝯo poſſit defendi cum dictis

ꝯſit. pōnuꝫ. Prima pō

Confutatio

H

2ª poſitio

Confutatio

3ª poſitio

Confutatio

I Ariſt.aīc rōnalis ꝑpetuitas:poſteri⁹ dicem⁹. ℭ Sʒ gegd ſit de his: Plato defendi pōt.nā pōt teneri mūdū incepiſſe ꝑ creationē vt tenemus nos. Uez in hac creatione duo ꝯſideranda ſunt mūdi ipſi⁹ ꝓductio:⁊ ꝓducti mūdi ornat⁹:deus eni mūdū fecit ꝯfuſum/deīde ornauit:qḋ Moſes ſeptē dieb⁹ eſſe factū ſcribit:⁊ h mō informitas ꝓceſſit ornatū. ℭ Tūc ad rōnez ꝯcedo mūdū icepiſſe:⁊ ſui nā eſſe poſſez nō eē:voluītate tn̄ opiſicis eē eternum. ℭ Ad p͡ᵐᵃᵐ/dē illud qḋ ſibi limitat īfinitudinez tpis ſuapte nā vna ex pte:limitat ſibi illā ol ex pte.ꝯcedo:⁊ cum dī mūdus limitat ſibi ꝑ ſe ſuapte nā īfinitudinem tpis a pte poſt.nego hāc:hāc eni nāciſcit e volūtate opificis:⁊ nō ꝓpria nāmā vt dicit Plato in Timeo.ſua nā ſolubilis eſt:ſed volūtate p̄mi opiſicis eternus. ℭ Ad ꝯfirmationē Auer.dico ꝙ illa ꝓbat mūdū eſſe poſſe eſſe/⁊ poſſe nō eē ab intrinſeco ⁊ ab extriſeco:mundus.n.pōt corrūpi ab intriſeco:⁊ de⁹ ipm pōt deſtruere/imo redigere in ni

K hil:vt nos tenem⁹:ſʒ ſua volūtate limitata ad ꝯſeruandū ipm eſt etern⁹. ℭ Ad zᵃᵐ rōnē Ariſt.pʒ ſolu.Auer.enim dixit illā nō valere niſi robore p̄ᵉ rōnis.Illa eni ꝓbauit nullū ſempiternū ol ex pte eē/aut gn̄abile/aut corruptibile:⁊ nullū gn̄abile aut corruptibile eē eternū omni ex parte:⁊ h ꝯcedo.atn̄ inter ſemꝑ ens/⁊ ſemꝑ non ens:eſſe pnt media ens q̄ñq̃z/⁊ nō ens q̄ñq̃z:itē q̄z eternū a parte poſt factum a parte ante/⁊ eternum a parte ante/⁊ factū a parte poſt:quare rationes Ariſto.vſq̃z huc cōtra Platonem non demonſtrant vt peripatetici credunt.

ℭ Utrū igit ſi qd ⁊ ign̄abile fuerit/atq̄z ens: id ſempiternū eē neceſſe ſit.ſilr ēt ſi aliqd ſit icorruptibile atq̄z ens. Dico aūt ign̄abile ⁊

L incorruptibile:ea q̄ ꝓprie dicunt. Ingn̄abile qdē/id qḋ nūc eſt/prius vo nō erat veruʒ dicere nō eē. Incorruptibile vo id qḋ nunc eſt:poſteri⁹ vo nō erit vez dicere nō eē. An ſi hec mutuo ſeſe cōſequunt hoc pacto vt ⁊ ingn̄abile ſit icorruptibile/⁊ icorruptibile ign̄abile:ipm ēt ſempiternū vtrūq̄z ꝯſequat neceſſe eſt. ⁊ ſi eſt aliquid ingenerabile: ⁊ ſi eſt aliquid incorruptibile:ſit cōtinuo ſempiternum neceſſe eſt.

Expoſitio. ℭ Circa ea q̄ antea dixerat:mouet q̄ōnē/vtrū ſi aliqd ſit ign̄abile atq̄z ens/id ſit ſempiternū.Silr ēt ſi aliqd ſit icorruptibile atq̄z ens.q̄rit vtrū ſit ſempiternum vel ne.

M Adiecit aūt atq̄z ens:q̄ꝛ ex negatiua nō ſeqt affir⁹ᵃ/niſi cū ꝯſtātia ſubiecti.nō.n.valet.a.ē ign̄a^{le}.igr ſempiternū/niſi addat.a.ē ign̄a^{le} atq̄z ens.igit ſempiternū:hypocentaurus.n.ē ign̄abil/nō tn̄ ſempitern⁹:⁊ q2 mlt̄ modis ſumpnt ē ign̄a^{le} ⁊ icorrup^{le}:ne ſit ſolonis vl q̄ōnis obſcuritas:exponit,quonā mō ſumit illa i q̄ōne.⁊ inqt.Dico aūt ign̄a^{le}⁊ icorrup^{le}ea q̄ ꝓpe dicūt.ign̄abile qdē id qḋ nūc eſt:prius vo nō erat vez dicē nō eē. Incorruptibile vo id qḋ nūc eſt:poſteri⁹ vo nō erit vez dicē nō eē:⁊ ſic patet q̄ōnis titulus. Soluit hāc q̄ōnē hypothetice.⁊ inqt.An ſi h ſeſe ꝯſequūt h pacto vt ⁊ ign̄a^{le} ſit icorruptibile ⁊ icorruptibile ign̄a^{le}:ipſʒ ēt ſempiternū vtrūq̄z ꝯſequat nec̄e eſt.⁊ ſi ē aliqd ign̄a^{le}/⁊ ſi eſt aliqd icorruptibile:ſit continuo ſempiternū nec̄e ē.Eſt igr ſolo hypothetica h mō ſi ign̄a^{le} ⁊ icorruptibile ꝯuertūt:nec̄e ē ſempiternū ꝓdicari de vtroq̄z.de pōne aūtis ſtatim diſputabit:vt ſciam⁹

Que Auer. com.125. an ſit ponēdū ꝯn̄s. ℭ Auer.vo hūc tex.nō q̄ōnariū facit ſʒ illatoriū:credit.n.Ariſt.ex mō dictis īferre ꝯnes:q̄ꝛ ꝑ̄ᵐᵃ eſt ign̄a^{le} eſt eternū.zᵃ icorruptibile eſt eternū.zᵃ igenerabile eſt icorruptibile ⁊ eͦ.⁊ hāc expōnes vī ſectare expoſitor nr̄:⁊ in fine cōmēti colligit rōnē talē:cū aliqd ꝓdicat de duob⁹ ꝯuertibili:nec̄e eſt illa duo ꝯuerti:vt ſi a.de.b.⁊.c.ꝓdicat ꝯuerſiʒ.b.c.nec̄e eſt ꝯuerti:n ꝓoribus eni dcm̄ eſt:quotiē tres termini ſylli ꝯuertant inter ſe/ ꝓpō q̄ eſt ꝯ in terminis ꝯuertit.Hinc emergūt duo ſyllogiſmi:p̄mus oē eternū incorruptibile.Ingn̄abile eternū.Ingn̄abile icorruptibile.Scḋs oē eternū ingn̄abile. Oē icorruptibile eternū.oē icorrupti^{le} ingn̄a^{le}:h.n.eſt ꝯꝯnis ꝯuerſio.Hec eſt expō Auer.gn̄atim.Sʒ h expō non ꝯuenit vbis grecis:in greco.n.codice ita ſcribit ἀρ' οὖν εἰ καὶ ἀγέννητον, ὂν δὲ, τοῦτο ἀνάγκη ἀΐδιον εἶναι ⁊ vbū vbo reddēdo ſenſus.eſt igit ne ſi ⁊ ign̄abile/ens tn̄:id nec̄e eſt ſempiternū eē:Ecce q̄ mō vba ſunt q̄ōnaria:⁊ nō illatoria:⁊ ſi ſunt illatoria:nō ſūt cōclionis illatoria:ſed q̄ſtionis:que ex dictis emergit. Cōfutatio expoſitōis Auerro. N

O ℭ At vo hec ita eē ex ipſoꝝ definitiōe patet. Eteni ſiqd corruptibile eſt:gn̄abile eē neceſſe eſt. Aut eni ingn̄abile:aut gn̄abile eſt.at ſi ingn̄abile eſt:icorruptibile eē ſupponit. Inſuper ēt ſi qd gn̄abile eſt:id corruptibile eē neceſſe eſt. Aut eniʒ corruptibile: aut incorruptibile eſt.at ſi incorruptibile ſit:ingenerabile eſſe ſupponebatur.

Expoſitio. ℭ Nūc diſputat de pōne aūtis.vez videlʒ ingn̄abile ⁊ icorruptibile ꝯuertant:⁊ ſupponit duo.p̄ᵐ eſt vna hypothetica.vʒ ꝙ ſi ign̄abile ⁊ incorruptibile ꝯuertunt:nec̄e eſt gn̄abile ⁊ corruptibile ꝯuerti.Et hoc inqt.At vo hec

P ita eē ex ipſoꝝ definitiōe pʒ.Tn̄ ꝓbat ſuppōnē quo ad ambas ptes.⁊ inqt.Eteniʒ ſiqd corruptibile eſt:gn̄abile eē nec̄e eſt:ꝓbat.aut eni ingn̄abile/aut gn̄abile ē nō dat mediū.at ſi ign̄abile eſt:icorruptibile eē ſupponit:⁊ ſic idē erit corruptibile ⁊ incorruptibile.q̄re ſi corruptibile id gn̄abile eſt. Hec eſt p̄ᵃ ps ſuppōnis.De zᵃ.inqt. Inſuper ēt ſi qd gn̄abile eſt:id corruptibile eē nec̄e eſt: ꝓbat vt ꝓātiga aut corruptibile/aut icorruptibile eſt.at ſi icorruptibile/ſic ingn̄abile eē ſupponebat:⁊ ſic idē gn̄abile eēt ⁊ ingn̄abile.Et ſic igit ſi ign̄abile ⁊ incorruptibile cōuertunt:pʒ gn̄abile ⁊ corruptibile ꝯuerti:⁊ ſic pʒ hypotheticaq̄ fuit p̄ᵃ ſuppō. ℭ Debes ſcire ꝙ in vbis Ariſ^{tis} Qualr vis rōnis Ariſ. pōt fieri ꝯn̄ia in ipſis hoc mō:ign̄abile eſt incorrupti^{le}/ igit gn̄abile eſt corruptibile:⁊ eͦ icorrup^{le} eſt ign̄abile: igit corruptibile eſt gn̄abile:ꝯuertunt igr h quēadmo^{m}. oppoſita:vt eni oppoᵐ in oppoſito:ita ꝓpoᵐ in ꝓpoſito. ℭ Auer.aūt eādē ſuppōnē ꝓbat ꝑ regulā prioriſtica:di Que Auer. cō.126. eni ibidē.ꝙ quotiēs fuerint duo termini oppoſiti ꝯtradi

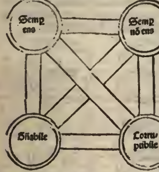
Q ctorie diuidētes vez ⁊ falſuʒ.i.ita oppoſiti ꝙ de q̄libʒ ē alter verus/alter falſus.Tūc ſi aliqs ali⁹ termin⁹ ꝯuertat cū vno illoꝝ:tūc ꝯdictoriū p̄ⁱ ꝯuertet cū ꝯdictorio zⁱ/ mō ad ꝓpoᵐ gn̄abile ⁊ ign̄abile diuidūt oē ens:ſimilr ⁊ corrup^{le} ⁊ icorruptibile.igit ſi icorrup^{le} ꝯuertit cū ign̄a^{li}. corruptibile ꝯuertet cū gn̄abili. Hec ex cōmen.

ℭ Preterea ſi mutuo ſeſe nō ꝯſequunt icorruptibile atq̄z ign̄abile:neq̄z ipm ingn̄abile/ neq̄z ipm icorruptibile ſēpiternū ſit:nec̄e ē.

ℭ Scḋa ſuppō eſt ſi mutuo nō ſeſe ꝯſequunt ign̄a^{le} atq̄z incorruptibile:neq̄z ipʒ ign̄abile:neq̄z ipm icorruptibile ſempiternū eē nec̄e eſt. Hec ſuppō ponit:nec alr ꝓbat. nā per ſe nota eſt olbꝰ:⁊ maxime Platoni:cōtra quem vult obycere. Quonā vo modo he ſuppōnes ad propoſitum faciant:ex dicendis colligi poteſt.

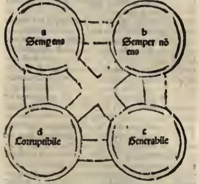
ℭ Sequi

A ¶ Seq̄ autē hęc ſeſe mutuo/ex eo pſpicuum eſt: q̄a gñabile ⁊ corruptibile ſeſe mutuo cō ſequunť. hoc vo ⁊ ex antea dictis pz: eſt.n. id mediū ſemp entis atq̄z ſemp nō entis: qđ neutrū ſeqtur. Tale aūt eſt gñabile ip̄z atq̄z corruptibile: vtrūq̄z.n. definito tp̄e quodaz ⁊ eſſe ⁊ nō eē pōt. Dico aūt quodā tēpore ſi vtrūq̄z eē ⁊ nō eē: aliquāto tp̄e poteſt.

B

E ¶ Si igiť aliquid aut gñabile aut corruptibile ſit. Jd illoꝝ mediuz eē neceſſe eſt: ſit enim a. ip̄m ſemp ens. b. vo ſemper non ens. c. generabile. d. corruptibile. c. itaq̄z inter. a. ⁊. b. mediū eſſe neceſſe eſt. Jlloꝝ eniz ad neutrū vltimū tp̄s eſt: in quo/aut. a. ip̄m nō erat: aut b. ip̄m erat. generabilis vo aut actu aut poteſtate neceſſe eſt eē: tp̄s vltimū: at ipſoꝝ. a. ⁊. b. neutro mō tp̄s eſt vltimū. Tēpore igiť quodā ⁊ definito/⁊ erit oino ⁊ nō erit ip̄m c. ſimilr dicēdū eſt de ipſo corruptibili. d. generabile igiť ac corruptibile mediuz eſt: ſeſe

F igiť mutuo ſequunť gñabile ⁊ corruptibile.

G

Expoſitio. C ¶ Declarauit ex ſuppōne gñabile ⁊ corruptibile cōuertinūc ſimplr his ſuppōnib⁹ ſtātib⁹, illō pbat. ⁊ q̄a ex B pbato: demonſtrabit ingñabile ⁊ incorruptibile ꝯuerti pponit hęc. ⁊ ingt. Seq autē hęc. vz ingenerabile ⁊ icorruptibile ſeſe mutuo ex eo pſpicuuz eſt: q̄a generabile ⁊ corruptibile ſeſe mutuo ꝯſequunť. Sic igiť intētio eſt pbare ingñabile ⁊ incorruptibile ſeſe mutuo ſeq: per B q̄z generabile ⁊ corruptibile mutuo ſeſe ꝯſequunť. Deinde ſeqtur ⁊ probat generabile ⁊ corruptibile ſeſe mutuo ſequi ex antea dictis: ⁊ ſylľs eſt: mediū ſemp entis ⁊ ſemp nō entis ſibiipſi ꝯuertibile eſt: hoc eni nemo dubitat idē videlz cōuerti ſecū. Sed gñabile ⁊ corruptibile eſt medium ſemp entis ⁊ ſemp nō entis. Neutrū eni eſt. igiť ſibiipſi cōuertibile: ⁊ ſic/oē generabile eſt gñabile ⁊ corruptibile/⁊ oē corruptibile eſt gñabile ⁊ corruptibile. Jn

D q̄t. Hoc vo ex antea dictis etiā patet: eſt eni id medium ſemp entis atq̄z ſemp nō entis: qđ neutrū ſeqtur/hoc eſt qđ per negationem ſeſe hz ad ambo. Tale autē eſt generabile ip̄m atq̄z corruptibile: vtrūq̄z eni definito tēpore quodā ⁊ eē ⁊ nō eſſe pōt. Exponit qd per definito q̄daz tēpore intelligit: ⁊ dico aūt quodā tēpore ſi vtrūq̄z ⁊ eſſe ⁊ nō eſſe aliquāto tēpore pōt: vt per cētū annos/vel mille: vel aliquāto id genus: ⁊ ſic de rōne minorem ⁊ illi⁹ pba-

Dubitatio. tionem habemus. ¶ Sz dices Ari^{les} declarauit gñabile ⁊ corruptibile cōuerti: ex eo q̄a ingñabile ⁊ incorruptibile cōuertuntur. Nūc declarat ecōtra ingñabile ⁊ incorruptibile ꝯuerti per hoc quia gñabile ⁊ corruptibile

Quę Auer. cōme. 127. cōuertuntur. igiť petitio principij ⁊ circulus. ¶ Rñdet Auer. ⁊ ingt. ⁊ nō eſt petitio p̄ncipij atq̄z circulus: q2 ppoſitiones q̄bus vtiť in vna/nō vtiť in alia: nā p⁹ oſtenſio fuit hypothetica. Hęc eſt categorica ac ſimplr: declarauit eni p̄mo generabile ⁊ corruptibile cōuerti: ſi ingenerabile ⁊ incorruptibile conuertūtur: nunc declarat: q2 generabile ⁊ corruptibile ꝯuertunť: ideo ingñabile ⁊ incorruptibile conuertuntur. Hęc ex Auerroe.

Expoſitio. ¶ Jdem nūc id terminis declarat: ⁊ primo reſumit ꝯcluſionem ex dictis, ⁊ inquit. Si igitur aliqd aut generabile aut corruptibile ſit: id illoꝝ mediuz eſſe neceſſe eſt. Hęc eſt ꝯcluſio: quę ex dictis ſequitur: deinde diſponit terminos. ⁊ ingt. Sit eniz. a. ip̄m ſemper ens. b. vo ſit ſemp nō ens. c. generabile. d. aūt corruptibile diſpoſitis terminis reſumit ꝯcluſionem: quā vult pbare. ⁊ ingt. c. itaq̄z generabile inter. a. ⁊. b. mediū eē neceſſe eſt. Hanc ſyllogizat ſic/oē illud cuius eſt dare tp̄s vltimuz ſui eſſe: vel ſui nō eſſe: eſt mediū per abnegationem eoꝝ quorum non eſt tēpus vltimum ſui eē vel non eſſe. Jpſius. c. gñabilis eſt dare vltimū tēpus ſui eſſe vel nō eſſe. Jpſoꝝ vo. a. b. nō eſt dare. igiť. c. generabile eſt illoꝝ medium per abnega-

H tionē. De ſyllogiſmo ponit minorē. ⁊ ingt. Jlloꝝ autē videlicet. a. ⁊. b. ad neutrū hoc eſt nec ad eſſe/nec ad nō eſſe vltimū tp̄s eſt: in quo/aut ip̄m. a. nō erat: aut ip̄m. b. erat: gñabilis vo aut actu aut poteſtate neceſſe eſt eē. ſup. vltimū tp̄s/aut ad eſſe/aut ad nō eē. at ipſoꝝ. a. ⁊. b. neutro mō tp̄s eſt vltimū. Hoc eſt nō neceſſe eſt eē tp̄s vltimū nec ad eē/nec ad nō eſſe. Hęc fuit definitio ipſius poſitoris eſt eni cuiuſlz gene^{lis} eē dabile maximū tp̄s ſui nō eē: cuiuſlibet vo corruptibilis maximū tp̄s ſui eſſe: ⁊ ſic minor pſpicua eſt: quā ꝯcludit dicēs. tp̄e igiť quodaz ⁊ definito ⁊ erit oino/⁊ nō erit ip̄m. c. ſilr ⁊ dicendū eſt de ipſo corruptibili. d. ſic igiť minor eſt pſpicua. vz. q̄ ipſi⁹ c. gñabilis ⁊ ipſi⁹. d. corruptibilis eſt dare maximū tempus eēndi vel nō eēndi. Jpſoꝝ vo. a. b. minime: hac minore expoſita ⁊ declarata: dat ꝯnem. ⁊ ingt. Gñabile igiť

I ac corruptibile mediū eſt verbū illud mediū/grece eſt μετα ξ ὑ/latine vtrūq;: ⁊ intelligit ambo ꝑ participationē ſm qd: ⁊ neutrū ꝑ totalē participationē: ⁊ ſic intelligit mediū. Ex hoc reperit ↄnē ꝑncipalē: quā fecit. ⁊ inqt. ſeſe mutuo ſequūtur gñabile ⁊ corruptibile. Breuiter igitur rō eſt oē mediū aliquoꝝ ſibiipſi ↄuertit: gñabile ⁊ corruptibile mediū eſt ſemꝑ entis ⁊ ſemꝑ nō entis. igit ſibi ↄuertūtur. Qꝛ ſit mediū/eo ꝓpꝛīa neutrū illoꝝ eſt: niſi ſꝫ qd: aut forte rō ſic eſt/nullū ſemꝑ ens/nullūꝫ ſemꝑ non ens hꝫ vltimū tꝑs ſui eſſe vel ſui non eē generabile oē ⁊ oē corruptibile hꝫ vltimū tꝑs ſui eē vel ſui nō eē. igitur nullum generabile/nullum corruptibile eſt ſemper ens neq; ſemper non ens: ⁊ ſic mediū ꝑ abnegationē extremoꝝ: ⁊ de hac rōne ponit miorē ⁊ maiorē. ꝟ Ariſto.

Quę Auer. cō. 128. **Auer. vo** aliter format rōnē ſic: ſyllogiçat. n. ſic/ nullū ſemꝑ ens: aut ſemꝑ nō ens hꝫ finē in tꝑe: gñabile ⁊ corruptibile hñt finē in tꝑe. igit gñabile ⁊ corruptibile nō ſunt ſemꝑ ens/nec ſemꝑ nō ens: ⁊

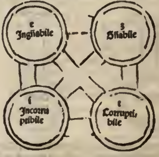
K ſic mediū erit ꝑ abnegationē ſaltē. ¶ Deide ibi ⁊ ꝟ non

Digreſſio Aui. co. cō. verificat: digredit. nam ꝑ Platone dici pōt iter ſemper ens/⁊ ſemꝑ nō ens eſſe tria media: vnū erit genitū corruptibile: aliud genitū icorruptibile: aliō corruptibile ingenitū. Hęc. n. tria media ſunt: q̄ apō eos nō ↄuertunt: velud inter albū ⁊ nigrū dant plura media inter ſe nō ↄuertibilia vt rubeū/pallidū/croceū/⁊ id gen⁹. ¶ Rñdet Auer. ⁊ dicit p̊ ꝙ hęc ꝑpō/oē generabile eſt corruptibile iductione ꝓbāt: nā hoc genitū eſt corruptibile: ⁊ illō genitū eſt corruptibile/⁊ cętera id gen⁹. igit oē genitum eſt corruptibile: ⁊ eↄ iduci pōt. Dicit 2° ꝙ ei⁹ rōnes logicę ſunt iductę ad ↄfirmandū: ⁊ nō ad demōſtrandum: ⁊ ita vult Auer. ei⁹ rōnes nō eē demōſtratiuas. ¶ Deide afL fert Auer. potiſſimā rōnē Ariſ. q̄ eſt: ſi po⁹ ad eſſe/aut ad nō eſſe/eēt īfinita: tūc eēt in īfi^m in vtroq; tꝑe: ⁊ ita eēt impoſſe dꝛuſq; eodē tꝑe idē eſſet/⁊ nō eēt: vt fuit deductū. ¶ Sꝫ dices. 3. phyſicę auſcultatiōis Auer. cō. 52. velle videt īfi^m ſm qd recipere additionē: ⁊ ita nihil ꝓhibꝫ potentiā vna ex ꝑte eē finitā: alia ex ꝑte īfinitā. ¶ Rñdet fundamētū Auer. eē hoc ꝙ ſi aliqd ꝑ ſe ⁊ ſuapte nā limitat ſibi tꝑis īfinitudinē vna ex ꝑte: limitat ēt ſibi illā ol ex ꝑte: nō eni vī maior rō de vna ꝑte: q̄ꝫ de altera: qō eni ineſt alicui ꝑ ci⁹ nām: nō magis ſibi ineſt ꝑ vnā q̄ꝫ ꝑ alterā ꝑtē: ⁊ ita tale tꝑs recipiet additionē/⁊ non recipiet additionē: additionē qdē: q̄tenus ponit ꝑteritū abſq; futuro: aut futuꝝ abſq; ꝑterito: non recipiet vo additionem: quaten⁹ illō ſegi eē īfi^m ſimplr. ꝓꝑ hęc ↄcludit Auer. ꝙ cū ita ſit, erit gñabile ipm ens definito tꝑe: ⁊ nō ens ēt finito tꝑe: ⁊ cū ens finito tꝑe/⁊ nō ens finito tꝑe ↄuertant. igit in p̊ fig^a gñabile ⁊ corruptibile ↄuertunt. ⁊ tu itelligas oē gñabile eē non ens finito tꝑe: vel ens finito tꝑe: ſe

M moto ꝓhibente: qō dico ꝓꝑ formā: q̄ tꝑe infinito poſt eſt gñabilis. Hęc eni eſt nō ens tꝑe īfinito: ſꝫ nō ꝑ ſe: ſed rōne īpedimēti. vt diximꝰ totiēs in ꝟ lib. ¶ Debes ſcire ꝙ

Qualr rō Ariſ. dēmſtratio eſt. nec iductio valet: nec hęc rō valet: iductio qdē nō: qꝛ pe tit. Hęc vo rō minime: qꝛ mūdus ſua nā non ſibi īfinitudinē tꝑis limitat: ſꝫ volūtate opificis: veꝝ aiaduerſione dignū ꝙ ſi teneamꝰ oē gñabile ⁊ corruptibile eē tale ꝑꝑ mām ⁊ ↄtriū: ⁊ ꝙ deꝰ ⁊ nā nihil fruſtra faciūt: erit tūc rō Ariſ. demrātiua: ſic. n. tenēdo iter ſemꝑ ens ⁊ ſemꝑ non ens: nō pōt eē niſi vnū mediū. vꝫ gñabile qō ē corrup^le: nō. n. dari pōt gñabile icorruptibile: quia oē gñabile ꝑꝑ mām ⁊ ↄtriū gñat: igit eſt corruptibile: oē. n. qō eſt corruptibile: nō niſi mā ⁊ ↄrio corrūpit. nec pōt dari corrup^le ingñabile ꝑ eandē rōnē: ideo oē corruptibile eſt gñabile ⁊ eↄ. Qꝛ ſi eſt aliqd corruptibile. igit qñq; corrūpet: alr fruſtra eēt: ⁊ ſi eſt aliqō gñabile: ēt aliqñ gñabit. alr deꝰ ⁊ nā feciſſent aliqd fruſtra: hoc igit ſupponēdo rō Ariſt. eſt demrātiua: ſꝫ tenēdo res poſſe fieri ſine gñatiōe ⁊ deſinere abſq; corruptiōe: vt Theologi tenēt: rō Ari. nulla eſt: ipſe. n. mūdus incepit per creationē/⁊ deſinere pōt ꝑ reductionem in nihil: ⁊ ita poteſt eſſe aliquid factum vt mundus vel anima: ⁊ non eſſe corruptibile. N

¶ Sit inſuper. e. ingñabile. 3. vo ſit gñabile. i. aūt incorruptibile. t. corruptibile. Oſtēſum eſt igit. 3. t. ſeſe mutuo ſequi. Quando itaq; ſic aliqua vt hęc diſponunt: vt. 3. qdem ⁊. t. ſeſe mutuo ſequentur. Inſuꝑ. e. ⁊. 3. nulli eidem inſunt: ſed alteꝝ omni ineſt. Silr ēt. i. t. Neceſſe itaq; . e. i. ſeſe mutuo ſequi. O

P

¶ Hactenus ꝙ gñabile atq; corruptibile ↄuertant: probauit: nunc ꝓbat ꝙ igñabile ⁊ icorruptibile ↄuertunt: ⁊ ſumit tria. Primo qdē diſponit terminos. ⁊ inqt. Sit inſuper. e. ingñabile. 3. vo ſit gñabile. i. aūt ſit icorruptibile t. corruptibile. Hoc eſt p̊mū. Scdo ſumit ꝙ ſi aliq̄ ſint ita diſpoſita. vt. 3. t. hoc eſt vt gñabile ⁊ corruptibile: illa ita ↄuertent: vt ↄuertuntur gñabile ⁊ corruptibile. Hoc dicit: ſed prius reſumit id qō ꝓbauerat dicēs. Oſtenſum eſt igit. 3. t. ſeſe mutuo ſequi: hoc ꝓbatum eſt. Tūc ponit ſuppōnē. ⁊ inqt. Quando itaq; ſic aliqua diſponunt vt hęc. vꝫ. 3. qdem ⁊. t. hoc eſt vt gñabile ⁊ corruptibile: illa ſeſe mutuo ſequent: vt ſeſe mutuo ſequebant. 3. t. hęc eſt ſecūda ſuppoſitio. Tertia ſuppō eſt ꝙ. e. 3. nulli eidē inſunt: ſed alteꝝ omni: ſilr vt dictū eſt. i. t. eſt igit tertia ſuppoſitio ꝙ ingñabile ⁊ gñabile/incorruptibile ⁊ corruptibile ↄdicunt: ⁊ de quolibet alterum eſt verificabile. His ſumptis īfert ↄcluſionē. ⁊ inqt. Neceſſe itaq; . e. i. ſeſe mutuo ſequi. Hęc eſt cōcluſio. Sic igit ſumpſit tres ſuppoſitiones vt mihi videt: ⁊ ↄcluſionem ꝓpoſuit. Expoſitio.

Q

¶ Sit eni ita vt ad ipm. i. nō ſequat. e. ipſum. Igit. 3. ſequet. nā cuilibet aut ipm. e. aut ipꝫ 3. ineſt. at ſi ad illud ipm. 3. ſequitur: etiā. t. ad idem ſequet. Quare ad ipm. i. t. ſequet. at impoſſibile eſſe ſupponebat. Eadē aūt rōne ⁊. i. ſequi ipm. e. demōſtrabitur. Naꝫ ita ſeſe habet ingenerabile. e. ad ipſum. 3. gñabile vt incorruptibile. i. ad corruptibile. t.

¶ His ſuppoſitis: ꝓbat ↄcluſionē aſſumptam/hoc mōt ad. i. icorruptibile ſeqtur. e. ingñabile/⁊ ecōtra ad. e. ingenerabile ſequit. i. incorruptibile. igit hęc mutuo ſeſe cōſequuntur Expoſitio.

A ſequunť: ꝓbat añs:ꝛ ṗmo ꝙ ad.i.incorruptibile ſequať e.ingñabile,hoc mõ:qa aut ſequitur ad ipm.i.icorruptibile.e.ipm ingñabile:aut ſuũ oppoſitũ.videlz.z.gñabile: de quolibet eniz ſupponebať alterꝫ dici.Si ad illõ ſeqť z.gñabile:etiã ſequeť.t.corruptibile ad illud idẽ:qa ſupponebať.z.ꝛ.t.ſeſe mutuo ſeq.igiť a ṗmo ad vltimũ/ad i.incorruptibile ſequeť.t.corruptibile:qđ eſt ipoſe:quare opꝫ vt ad.i.ipm ſequať.e.ingñabile:ꝛ habeť ṗ͂ pars. Jngt.Sit eni ita vt ad ipm.i.nõ ſequať.e.ipm:hoc eſt vt ad incorruptibile nõ ſequať ingñabile.igiť ad ipm ſeqtur.z.hoc eſt gñabile:nam cuilibet aut ipm e.aut ipm.z. ineſt vt ſuppoſitũ eſt:at ſi ad illud.i.icorruptibile ipm.z. generabile ſequeť:ẽt.t.corruptibile ad idẽ ſequeť.Quare a ṗmo ad vltimuz ad ipm.i.incorruptibile.t.corruptibile ſequeť:at ipoſe eẽ ſupponebať:ꝛ ſic pꝫ ṗ͂ ps ꝙ ad

B i.incorruptibile.e.ingñabile ſeqtur.Deide ꝓbat ſcđam. vꝫ ꝙ ad.e.ingñabile/ſequať i.incorruptibile:naꝫ ſi non: tũc ad ipm ſequeť.t.corruptibile:ꝛ vltra ẽt ad ipm ſeqtur generabile:qđ eſt ipoſe vt prius.ingt.Eadẽ etiaꝫ rõne ꝛ.i.ſequi ipm.e.demõſtrabiť.Nã ita ſeſe hꝫ.e.ingñabile ad ipm.z.generabile vt incorruptibile ipꝫ.i.ad corruptibile.t.quare vt ad icorruptibile.i.ſeqtur.e.ſic econ

Quę Auer. cõmẽ. 129. tra ad.e.ipm ſequeť.i.ꝛ ſic pꝫ totũ añs/ꝛ per ꝯñs ſequiť hęc mutuo ſeſe ꝯſequi.℄ Auerro.aũt aſſignat cãm cur Ariſt.vſus eſt terminis ignotis:quã ẽt in lib.prioꝝ aſſignauit:ꝛ vult hoc eẽ factũ.Tum vt demr̃atio eſſet vlior ad oẽs mãs.Tũ quoqꝫ vt demr̃atio cognoſcať eẽ ꝑ ſe:

Regulã libri prioꝝ. ꝛ nõ talis ꝑꝑ mãm.℄ Colligit vlteriꝰ Auer.in lr̃a regulam hãc:ſi fuerint duo termini ꝯdictoꝝ diuidẽtes qđlibet ens ſm veꝝ ꝛ falſuꝫ:ꝛ duo alij ſilr:ſi vnus vniꝰ diuiſionis ꝯuertiť cũ vno alterius diuiſiõis:ẽt reliquus cuꝫ reliquo ꝯuerteť hoc mõ eſt in ꝓpoſito gñabile ꝛ igñabile diuidũt oẽ ens:ſilr corruptibile ꝛ icorruptibile.igiť ſi

C corruptibile ꝛ gñabile conuertuntur:ẽt ingñabile ꝛ icorruptibile cõuertentur.Hęc ex cõmẽ.colligi poſſunt.

℄ Dicere itaqꝫ nihil ꝓhibere genitũ aliqđ icorruptibile eẽ:ꝛ igñabile aliqđ corruptum eẽ/ſemel illo genito:hoc corrupto: refellere eſt aliqđ eoꝝ:quę data ſunt:aut eniꝫ infinito aut quodam definito tempore oĩa/aut agere/aut pati/aut eſſe/aut non eſſe poſſunt.

Expoſitio. ℄ His diſputatis atqꝫ ſuppoſitis:accedit ad refelleđuꝫ põnẽ Platonis:ꝛ ṗ reſumit illaꝫ.ꝛ ingt. Dicere itaqꝫ nihil ꝓhibere genitũ aliqđ icorruptibile eẽ vt Plato dicẽs mũdũ genitũ facit:ſed icorruptibileꝫ:ꝛ igñabile aliqđ

D corruptũ eẽ:vt idẽ Plato:q iformitatẽ mãę mũdi ingenerabilẽ fecit:ſed tãdẽ corruptã.Dicit aũt hęc:nã mũdũ incorruptibilẽ facit ſemel illo genito.Jnformitatẽ igñabilẽ ſemel illa corrupta:hęc duo ĩquã dicere refellere eſt aliqđ eoꝝ ṗncipioꝝ:quę data ſũt vt veręſuppõnesꝛ ṗ deſtruiť illa ſuppõ:quę dicit cuiuſlꝫ rei poſis:dať maximũ tṗs ſuę poſitatis.Hęc aũt deſtructio eſt falſa:cuiꝰ rõnez.ingt.Aut eni infinito aut quodã definito tṗe oĩa/aut agere/aut pati/aut eẽ/aut nõ eẽ pñt.ꝛ ſup.tu cũ nõ ifinito tṗe.igiť definito qđdã tṗe:ꝛ ſic falſum eſt dicere poſitatem non habere maximum tṗs ſui eẽ vel ſui nõ eẽ:ꝛ ita deſtruitur vna ſuppõ:ſi Platonis opinio eſt vera.

℄ Et ifinito ꝑꝑea qa tṗs ifinitũ aliquo mõ ẽ definituꝫ quo nõ eſt maius. Pręterea id qđ aliqua ex parte eſt infinitum:neqꝫ ifinitum eſt/neqꝫ definitum.

℄ Poſſet aliqs cauillare Platonẽ defendẽs dicẽdo eſſe dabile maximũ tṗs quo poꝰ exit ad actũ:ꝛ illđ eẽ tṗs ifinitũ.Uel qđ ideſt ifinitũ ex vna pte tñ.Rñdet Ariſt.refellẽs hũc cauillũ.ꝛ ingt.Et ifinito ꝑꝑea qa tṗs ifinitũ aliq mõ eſt definitũ/quo nõ eſt maiꝰ:ꝛ ſic/ſi ſumiť tṗs ifinitũ ꝓ

E maximo:cauillus dicť veꝝ.Sꝫ ſi ſumiť ꝓ eo q̃ dato ſemper reſtat aliqđ accipe:rõ adhuc ſtat inſoluta:ꝙ vꝫ non eſt venire ad vltimũ tṗs exitꝰ poᵉ ad actum.Silr rñdet ad zᵐ.ꝛ ingt.Pręterea id qđ aliq ex pte eſt ifinitũ:neqꝫ ifinitũ eſt ſimplr/neqꝫ definitũ:q̃re nõ põt dici maximuꝫ/nec minimũ tṗs quo poꝰ exit ad actũ.eſt igiť rõ Ariſt.hꝫ: data põne Platonis poſe nõ dari vltimũ tṗs poſitatis: qa nõ eſt illud tṗs ifinitũ:nã tṗs ifinitũ/nec eſt maximum/nec minimũ/nec tṗs finitũ per Platonẽ:q̃re deſtrueť illud ṗnᵐ.℄ Diſputãt hic gręci vtruꝫ Ariſto.ꝯdicat verbis

Qualis eſt gręcoꝝ diſputatio. Platonis:an itellectui:ꝛ ꝯfundũt oĩa.Ego vero cũ expoſitore ſentio hãc diſputationẽ nõ facere ad intellectũ libri celi:ſat enim eſt Ariſto.ꝓbare qđ ꝓponit:ſiue id ſit contra Platonem/ſiue non.Sed quonã modo defendi poſſit poſitio Platonis in fine dicetur.

F ℄ Pręterea cur magis hĩ in ſigno corruptuꝫ eſt id qđ antea ſemꝑ erat:aut genitum eſt id qđ tṗe ifinito prius nõ erat:nã ſi non magis in vno q̃ꝫ in alio:ꝛ ipſa ſigna ſũt ifinita:ꝑſpicuũ ifinito tṗe fuiſſe aliqđ gñabile ꝛ corruptibile:q̃re aliqđ ifinito tṗe poſe nõ eẽ ꝛ eẽ: ipm eẽndi eni atqꝫ nõ eẽndi ſil potẽtiã habebit:ipm qdẽ prius ſi corruptibile eſt:ipſum vero poſterius ſi generabile.Quare ſi poſuerimus eẽ quę poſſunt:ſimul ꝯtria erunt.

Expoſitio. ℄ Scđo arguit Ariſ.ꝛ ſupponit/oẽ illđ qđ regrit ifinitudinẽ vna ex pte:eã regrit ex oĩ parte.ꝛ hĩ ingt.Pręterea

G cur magis hĩ in ſigno corruptũ eſt id qđ antea ſemꝑ erat vt iformitas mãę mũdi:aut genitũ eſt id qđ tṗe infinito prius nõ erat:vt mũdus:q apud Platonẽ tṗe ifinito fuit non ens:ꝛ poſtea cępit eẽ.Ex his vult hic ꝙ oẽ regrẽs infinitudinẽ tṗis ꝓ vna pte:regrit eã ſimplr ex oĩ pte:qa ex q̃ ꝑ ſuã nãm ꝛ ꝑ ſe regrit illã:nõ magis eã regrit ex vna pte:q̃ꝫ ex alia:ꝛ ita ꝓ oĩ pte.Ex hĩ ſuppoſito arguiť mundus regſiuit poᵗᵐ ad eẽ tṗe ifinito a pte añ.igr̃ oĩ ex pte: ꝛ regſiuit poᵗᵐ ifinitã ad nõ eẽ a pte poſt tṗe ifinito.igr̃ oĩ ex pte.igiť ſil hꝫ poᵗᵐ eẽndi:ꝛ nõ eẽndi:eẽndi qdẽ q̃tenꝰ a pte añ eã regrebat:nõ eẽndi vero q̃tenꝰ a pte poſt illam regrit.igiť ſimplr ambas hꝫ oĩ ex pte:ꝛ ſic ſil actꝰ ꝯtrij in eodẽ:qa oẽ poſe reduciť ad actũ.Jngt.Naꝫ ſi nõ magis in vno q̃ in alio ſigno:ꝛ ipa ſigᵃ ſũt ifinita:ꝑſpicuũ ifinito tṗe

H fuiſſet aliqđ gñabile ꝛ corruptibile vt mũdus eſt.nã cuꝫ ipe a pte añ hẽbat poᵗᵐ ifinitã ad eẽ:oĩ ex pte habuit illã:ꝛ cũ a pte poſt hꝫ poᵗᵐ ifinitã ad nõ eẽ:oĩ ex pte hꝫ illã.igr̃ ſil ꝛ ſemel hꝫ ambas.Jdeo igt.q̃re aliqđ ifinito tṗe ẽ poſe nõ eẽ:ꝛ ſup.tu poſe eẽ.cuiꝰ cãm ait.quia eẽndi atqꝫ nõ eẽndi ſil poᵗᵐ hẽbit:nõ eẽndi qdẽ prius ſi corruptibile eſt:eẽndi vero poſteriꝰ ſi gñabile:q̃re ſi poſuerimꝰ eſſe q̃ pñt/ſil ꝯtria erũt,vꝫ eẽ ꝛ nõ eẽ.Uñ vis rõnis eſt:mũdus regrit poᵗᵐ ad eẽ a pte añ ifinitã.igiť a pte poſt tṗe ifinito. igr̃ mũdus nũq̃ eſt nec erit.Ultra/mũdus a pte poſt requirit poᵗᵐ ifinitã ad nõ eẽ.igr̃ oĩ ex pte:ꝛ ꝑ ꝯñs ifinito tṗe ſimplr põt nõ eẽ:ꝛ ita ifinito tṗe ſimplr eſt:qa qđ põt non eẽ:opꝫ ipm eẽ:ꝛ ſic idem ſil eẽ ꝛ nõ eẽ.℄ Sꝫ obijcies a

Obiectio pari arguerẽ de poᵃ ad eẽ Socratis:q̃ tṗe ifinito fuit ad formã Socratis hodie geniti.Silr ꝛ de poᵃ ad formã in ifinito tṗe poſt gñandã.℄ Dici põt hãc poᵗᵐ eẽ a pte añ

Solutio. infinitã ꝑ accñs ꝑꝑ ipedimẽtũ ſucceſſiõis ifinitę coꝝ q̃ ac

cidētalr ordinanť. Ariſt. ſo arguit in his q̄ regrūt iſinitudinē p ſe:qualr eſt po^a ad eē mūdi:vel ad nō eē:q̄ non

I Que Auer. cōmē.131. poſſunt impediri.cū ſit vnus numero in ſua ſpē. ℭ Expoſitio autem Auerro.nullo modo cōuenit huic textui: cum nec textus ambaꝝ tranſlationum ꝯuenerint.

ℭ Preterea τ hoc in oī ſigno ſimilr erit:q̄re eſſendi atq3 nō eſſendi tpe iſinito potētiā habebit. at demōſtratū eſt hoc impoſſe eſſe.

Expoſitio. ℭ Tertio arguit ſic/oē qδ eſt in oī ſigno ſilr iſinito tēpore ſimplr exiſtit. Mūdus fuit in oī ſigno poſſe eſſe a pte añ:τ in oī ſigno poſſe nō eē a parte poſt.igiť ſil poſſe eē τ poſſe nō eē de rōne tāgit miorē:τ ingt. Preterea τ h i oī ſigno ſilr erit. Hec eſt mior. Dat ꝯñē.τ ingt.q̄re eſſendi atq3 nō eēndi tpe iſi^to po^{am} hēbit.at demrātuz ē h ipoſſe

K Que Auer. cōm.132. eſſe. Hec rō nō dr̄ a p^a ſm rē:niſi forſitā for^a:q2 h ē categorica:illa hypothetica. ℭ Expoſitio ēt Auer. huic nō ꝯſonat:ſicut nec arabicus textus:cū greco.

ℭ Preterea ſi actū potētia antecedit: vniuerſo tpe erat:quo τ ingenitū/vel ēt nō ens erat: poſſibile tñ fieri tpe iſinito. Simul igiť non erat: τ potentiam habebat eſſendi aliquādo/ τ poſtea non eſſendi tempore infinito.

Expoſitio. ℭ Quarto arguit enthimematice ſic/ſi po^a ad eē mundi p̄ceſſit actū eēndi tpe iſinito:tūc mūdus oī ex pte ſimpliciter tpe infinito fuiſſet nō ens ingenitū:fieri tñ poſſe: igiť ſil nō erat:τ habebat po^{am} eēndi aliqñ:τ poſtea etiā habebat potentiaz nō eſſendi: p alio tpe. Hoc eſt ipoſſe: quia iā deduciť idē ſil eſſe τ nō eē.ingt. Preterea ſi actū potētia antecedit tpe iſinito a parte ante:vt Plato dicit:

L vniuerſo tpe erat illa potētia:quo tēpore toto/τ igenituz erat:vel ēt nō ens. Silr igiť nō erat/τ potētiā hēbat eēndi aliqñ vt p certo tpe:poſt qδ etiā habebat potētiā nō eſſendi tpe iſinito:τ hoc h3 p ipoſſi:videť enim ipoſſe vt mūdus tpe vniuerſo ſit nō ens:τ poſſe eē toto illo tpe:h ordine vt ſit poſſe eē p aliq̄ tpe:τ poſt eē in illo tpe poſſe non eē in alio. Hoc aūt p tāto eſt ipoſſe:q2 oīs po^a exibit ad actū niſi ſit impediēs.q̄re potētia illa iſinita:qua ſtetit ſub nō eē:aliqñ erit ſub eē:τ cū fuit iſinita ſimplr.igiť

Declaratio rōnū Ariſ. idem ſil erit τ nō erit. ℭ Debes ſcire ꝙ oēs he rationes fundanť in qbuſdā ꝓpōnib^9/quaꝝ p^a eſt ꝙ po^a regrens p ſe p exitu ad actū tps infinitū ex vna pte:ipſ3 regrit: p omni pte:τ ſic regrit illud ſimplr. Hec declarata fuit p tāto:q2 nō maior rō eſt de vna pte q̄3 de altera:τ ita vel p nulla:vel p ambab^9 ptib^9 tps illud regret. Scda/potentie ſeſe mutuo ꝯſequunť/quēadmodū eſſe τ nō eē.nā cū

M res eſt:ceſſat po^a ad eē:τ ſurgit potētia ad nō eē:τ econtra/cū res nō eſt:ceſſat po^a ad nō eſſe:τ ſurgit potētia ad eſſe:τ ſic ſemp cū vno actu ſtat po^a oppoſiti:τ cū potentia oppoſiti ſtat actus oppoſit^9. Quib^9 ſequiť tertia ꝙ ſi quid h3 ſil po^{am} ad eē τ nō eſſe:ipm ſil eſt/τ non eſt:q̄tenus eni eſt potētia nō ens:ipm eſt:q̄tenus ſo eſt potentia ens/ipm nō eſt:τ ſic idē ſil eſt/τ nō eſt. Ex his rōnes Ariſto.hñt efficaciā:ſi nāq3 ipſe mūdus tpe iſinito a parte añ habuit po^{am} ad eē p p̄mā ꝓpōnez:ēt a pte poſt iſinito tēpore habebit potētiā ad eē vlterius:τ ſilr ſi mundus a pte poſt h3 potentiā ad nō eē tpe iſinito:igiť a pte ante etiā.igitur due potētie iſimul erunt in eodem:τ ita duo actus.videlicet eſſe τ non eſſe:τ hoc eſt totum poſſe Ariſto.contra Platonem.vt mihi videtur.

ℭ Aliter ēt pſpicuū eſt ipoſſe eē aliqd corruptibile eē qδ aliqñ nō corrūpeť: erit.n.ſemp τ aliqd corruptibile:qδ τ actu nūq̄ corrūpeť. Quare ſil erit poſſe ſemp eē:τ nō ſemp eē. Corruptibile igitur aliquando corrūpeť. Preterea ſiquid generabile eſt:genituz eſt: poſſe eni eſt genitū eſſe:τ nō ſemp eſſe. N

Expoſitio. ℭ Aliter contradicit Platoni:τ primo proponit hoc.τ inquit. Aliter etiā perſpicuū eſt impoſſe eſſe aliqδ corruptibile eſſe:qδ aliqñ nō corrūpať:hoc ꝓponit. Deide addit impoſſe.τ ingt. Erit eni aliqd τ ſemp corruptibile qδ et actu nūq̄ corrumpeť. Quare ſimul erit poſſe aliqd ſemper eē:qδ qdē ēt non ſemp eſt:vel qδ nunq̄ eſt.aut forte ſic quare ſimul erit poſſe aliqd ſemp eē/τ nō ſemper eē: vt deductū fuit in alijs te^xtib^9. ppea ꝯcludit corruptibile igiť aliqñ corrūpeť. Uis igiť rōnis(vt mihi vr̄) eſt ſi aliqδ corruptibile nunq̄ corrūpeť:nunc aliqδ erit ſemp

O corruptibile:qδ actu nunq̄ corrūpeť:vltra/igiť aliquid erit poſſe ſemp eē:qδ nunq̄ eſt:τ ita poſſe ocioſuz. Ulterī^9 idē pbat de gñabili.τ ingt. Preterea ſi qd gñabile ē/ igiť eſt aliqñ genitū.aliter poſſe eēt aliqδ genitū eē:τ nō ſemp eē:h eſt τ nō aliqñ eſſe.ſic eni lra clara eſt. ℭ Debes ſcire ꝙ multa ſunt gñabilia q̄ nunq̄ gñabunť velud forme q̄ gñabiles ſunt tpe iſinito poſt hoc. Ariſt. ſo itelligit p gñabile id qδ eſt determinate gñabile:oē.n.generabile pp cāś ſue gñatiōis determinatas neccio gñabiť:per accñs aūt.vt dixit Auer. nihil ꝓhibet aliqd gñabile eē:qδ nunq̄ gñabiť. Auer. ſo h3 tex.trāſpoſitos:ppterea h cōmē.133. Rñdere pōt textui greco illi. Dicere

Que Auer. cōmē.133. aūt nihil ꝓhibere. S3 gcqd ſit de trāſpōne Auer.i h cōmē.declauit/oē per ſe gñabile neccio gñari:eſt eni per ſe gñabile/qδ h3 determiatas cāś ſue gñationis.nec pñt

P Quales rōnes Ariſt. ipediri:per accñs ſo gñabile non neccio generabiť:q2 ipediri pñt cāe gñatiōis. ℭ Aiaduerſiōe dignum rōnes Ariſt.nō valere ſimplr:ſi eni teneamus ꝙ mūdus ante ſui gñatiōnē ſiue ꝓductionē habuit po^{am} ad eſſe tpe iſinito a pte añ:nō ex pte māe informis:ſ3 ex pte agētis:ita vt ſit poſſe eē po^a in agēte:τ nō in mā: pculdubio ceſſant rōnes:fuit eni poſſe eē tpe iſinito:nō p ſe τ ſui nā:ſed po^a in volūtate opificis:τ ppea nō ſeqtur vt ēt a pte eādem hēat po^{am}:ſed tāto tpe vero vel imaginario:quāto tēpore deus voluit. Silr ſi a pte poſt tpe eterno pmanet: pculdubio nō virtute exñte in ipſo:q2 ſic ēt a pte añ permāſiſſ3:ſed virtute exñte in opifice:τ ſic rōnes Ariſt.nō ſimplr demōſtrāt. S3 ſi teneať poſitio Platonis ꝙ añ geniturā mūdi pceſſit po^a ad eē tēpore iſinito tñ ex parte agētis:q̄3 ex pte māe iformis:quā fingit Plato mūdū pceſſiſſe:rōnes Ariſt. ſunt demōſtratiue. Illa nāq3 potētia cū fuiſſet per nām intrinſecā mūdi:ēt omni ex parte fuiſſet:τ ita omni tpe mūdus ob illā po^{am} eēt poſſe eſſe:τ

Q ſilr q2 ēt ſuapte natura eſt poſſis nō eē ob eandez materiā. Jure omni tpe hēet potētiā ad eē:τ potentiaz ad non eſſe:τ cū deus τ nā nihil fruſtra egerint:erit aliq3 tps in quo mūdus ſil eſt/τ nō eſt. Diſputare ſo an hec ſit poſitio Platonis:aut illius verba vt Alexā.τ Simplici^9 diſputāt:vi paꝝ facere ad intellectū veritatis:τ pñtis libri vt recte dicit expoſitor. Hoc.n.dimitto vacuis negocio.

ℭ Poſſum^9 aūt τ hoc ꝯtēplari mō ipoſſe eē/ aut ſi genitū aliqñ aliqd eſt:icorruptibile eē. aut ſi igñabile eſt/τ antea ſp erat:corrūpi.

Expoſitio. ℭ Hec eē pōt 4^a rō:vel p̄ ꝓponit ineptid qδ vult pbare:eſt ꝯ tex^9 h nullū q̄nq3 genitū eſt icorruptibile:iteq3 nullū igenitū ſiue igñabile pōt aliqñ corrūpi.ingt. Poſſumus aūt τ hoc ꝯtēplari mō ipoſſe eē:aut ſi genituz aliqñ aliqd eſt:icorruptibile eē:τ h pcedit ꝯ Platonē:qui mūdū genitū ait eē:nūq̄ tñ iteritur.deide ponit z^m g/

A tẽ ꝯnis. & ingt. aut ſi igñabile ſiue igenitũ eſt/& antea ſẽp erat etiã ĩpoſſibile eſt corrũpi. Hęc ẽt ps eſt cõtra aliud dictum Platonis: qui dicit informitatẽ materię igenitã eẽ: corrũpi tamen in genitura mũdi. Hęc eſt ꝯ tota.

℄ Nã nullũ icorruptibile nullũ quoq; igña- bile caſu eẽ põt illiuſmodi: qđ. n. caſu ẽ atq; fortuna: id ꝑfecto aut eſt: aut fit ꝑter ſemꝑ & plerũq;. at ea cũ tꝑe aut oĩ ex pte/aut aliq̃ ex parte infinito/aut ſemper/aut plerũq; ſint ta lia: erunt profecto natura talia.

Expoſitio. ℄ Propoſitã ꝯnẽ ꝓbat: & ꝑ ꝓbat q talia incorruptibilia & igñabilia nõ pñt caſu vł fortuna gñari vel corrumpi: & debes ſcire q ꝑ icorruptibile itelligit mũdũ ſemꝑ ꝑmã ſurũ: & ꝑ igenitũ itelligit iformitatẽ nũq̃ genitã. Ĩ igr ſen ſus ꝯnis ꝓbãdę iformitas igenita non eſt poſſis corrũpi caſu/ſ; nã: mũdus ſemꝑ manẽs nõ eſt poſſis corrũpi ca-

B ſu ſ; nã: & ſyllõ eſt h̃ ſunt poſſia gñari vł corrũpi iñi tꝑe: igenitũ eni illõ chaos tꝑe ĩfinito eſt poſſe corrũpi incor ruptibile ẽt vt mundus tꝑe iñi põt corrũpi: & ſic h̃ ſunt poſſia gñari vel corrũpi tꝑe ĩfinito. Quę tꝑe iñi ſemper vel plerũq; ſunt poſſia gñari aut corrumpi: nec caſu: nec fortuna ſunt. igr h̃ nec caſu nec fortuna erũt poſſia gñari/ aut corrũpi. ꝓponit ꝯnẽ. & ingt. Nã nullũ incorruptibile nullũ q̃; ingñabile caſu eſſe põt: ſuppleni in gręco illiuſ modi. vbi cã. igñabile poſſe corrũpi. vt ĩformitas icorru ptibile ſiue icorruptũ tꝑe iñi manẽs ens/vt mũdus cor rũpi poſtea. Hęc eſt ꝯ. deide ſumit maiorẽ. & ingt. Qđ. n. caſu eſt atq; fortuna: id ꝑfecto: aut eſt/aut fit ꝑter ſemꝑ atq; plerũq; h̃ eſt maior: minor eſt ingenitũ poſſe corrũ-

C ꝑe: & manẽs ſemꝑ icorruptũ poſſe corrũpi eſt aut tꝑe infi nito ſimplr oĩ ex pte/aut tꝑe ĩfinito vna ex ꝑte: ſic aut ſemꝑ aut plerũq;. hãc ponit dicẽs. at ea cũ tꝑe aut oĩ ex pte aut aliq̃ ex pte iñi ſint talia aut ſemꝑ/ſi ſimplr tꝑe i finito ſint poſſia gñari vel corrũpi: aut plerũq; ſi aliq̃ ex pte tꝑe iñi ſint talia. Dat ꝯnẽ. & ingt. Erũt ꝑfecto nã ta lia: & nõ caſu vel fortuna. Aiadu̾te q refert igenitũ cor rũpi: & eẽ corruptibile: iformitas. n. mãę mũdi: q̃ igenita fuit: nec ſemꝑ: nec frequẽter fuit corrupta: ſed ſemel: fuit tñ poſſis corrũpi/aut ſemꝑ ſi tꝑe infi ex vtraq; pte fuit poſſe corrumpi: aut frequẽter/ſi ex altera pte fuit poſſis corrũpi. Ariſ. igr ꝓbabit igenitu; poſſe corrũpi nõ fuiſſe caſu vel fortũa: ſ; nã: & nõ ꝓbauit ipm corrũpi fuiſſe nã; q̃a l; vtrũq; ſit ve;: tñ rõ Ariſ. fac ad ꝑ intellectũ: aliter minor eẽt falſa & h̃ nõ itelligũt expoſitores. ¶ Quo vo ad vba attinet: debes ſcire q ꝑ vbũ illõ icorruptibile itelli git ſemꝑ manẽs icorruptũ/& ꝑ igñabile itelligit igenitũ: & ſic lr̃a clara eſt. Adhuc debes ſcire q illa vba/at ea cũ

D tꝑe: ſcribit in gręco in nuõ ſingulari: ego vo traſtuli i nu mero plali: vt ꝯ ꝯueniret ꝓpõnib. Sic igit eſt ꝯ Ariſ. h̃ nullũ ingenitum caſu vel fortuna poteſt corrũpi: nullu; quoq; incorruptum ſemꝑ manens caſu vel fortuna põt corrumpi: & per ꝯſequens. Hęc ſunt talia a natura.

℄ Quare iterdũ eẽ/iterdu; nõ eẽ dñt: talium nãq; eadem potentia eſt contradictionis: & vt ſint & vt non ſint materia cauſa eſt. quare oppoſita ſimul actu eẽ neceſſe eſt.

Expoſitio. ℄ Hactenꝰ ꝯcluſit igenitũ poſſe corrũpi: & genitũ ſẽp ma nẽs poſſe nõ eẽ: nã eẽ aut fieri cui adde hãc maiorẽ: ſ; q̃ cũq; nã aut ſunt aut fiũt pñt eẽ iterdũ aut nõ eẽ iterdu;. Cuiꝰ rõnẽ ſubſcribit/dicẽs. taliũ nãq; q̃ ſũt a nã eadẽ po tẽtia eſt ꝯdictiõis/& vt ſint & vt nõ ſint mã cã eſt. demu; repetit ꝯnẽ pñ. o. q̃re oppoſita ſit actu eſſe neceẽ eſt: q̃

pñtia quonã mõ valeat. Iã deduximus ſcꝑe. Silr q̃ mõ deducat ex dictis: ẽt dclauimꝰ. Aiadu̾te vbũ illõ/q̃re/ in gręco nõ eẽ: ſ; ſubieci ob faciliorẽ vbo; intellectum. E

℄ Quę vo dic Auer. h̃: ſunt penitꝰ ifructuoſa: nec ad li terę explanationẽ: nec ad q̃õnis dilucidationem faciũt. Quę Auer. S; ambiges forte & bñ: q̃a vĩ h̃ ꝯña nulla. v; talia ſũt cõ. 134. & in poª ad vtrũq;. v; ad eẽ & nõ eẽ: igit erũt in eodẽ ꝯña 135. & 136. inſi. v; eẽ & nõ eẽ. nã Socrates ſtãs eſt in poª ad ſeden Dubita. dũ & ad currẽdũ: & tñ nũq̃ ſil ſedet & curret. ℄ Dici põt Solo nõ eẽ ſile hic & ibi. Socrates. n. eſt in poª ad currẽdu; & ſedẽdũ diuerſis tꝑibus/ꝑ q̃libet finito tꝑe eſt in poten tia ad vtrũq;. at in illis eodẽ tꝑe poª eſt ad vtrũq;: q̃a tẽ pore infinito ex vtraq; pte: & ſic ſeq̃ illa in talibꝰ ſil eẽ.

℄ Veruntamẽ neq; dicere veru; eſt nũc eẽ: ſi fuerit res in anno ꝑterito. neq; in anno ꝑteri to rẽ fuiſſe: ſi nunc ſit. Impoſſe igit eſt id qđ aliqñ fuit: nõ ens: poſteriꝰ ſempiternũ eẽ: ha bebit. n. poſteriꝰ & nõ eẽndi potẽtiam. F

℄ Remouet cauillũ: nã dici poſſet id icorruptibile qđ eſt Expoſitio. genitũ veluti eſt mũdus ipſe: h; poᵐ ad nõ eẽ: nõ q̃dem i futu;: ſ; reſpectu ꝑteriti. Silr ẽt id qđ ẽ igenitũ: ſ; cor ruptibile vt mãę iformitas: h; poᵐ ad eẽ reꝰ ꝑteriti. Cõ tra obycit dicẽs. verũtñ neq; dicẽ ve; eſt nũc eẽ/ſi fue rit res in ãno ꝑterito: & ita ſi poª ad eẽ vel nõ eẽ fuerit in ãno ꝑterito: nõ ꝓpea eẽ eã nũc ve; erit: vñ & ſi poª ad ſe dẽdũ fuit heri in Socrate: nũc cũ ſedet/nõ eſt ampliꝰ ve rũ dicere eẽ in poª ad ſedẽdũ: neq; eſt ve; dicẽ in anno ꝑterito rẽ fuiſſe: ſi nũc ſit. vt ſi nũc ſit Socrates in poten tia ad ſedẽdũ: heri ẽt fuiſſet: q̃a heri ſedit: & ita p; genitu; icorruptibile q̃lis eſt mũdus: nõ ẽt in poª nũc ad nõ eẽ/ dato q elapſo tꝑe fuerit in poª ad illõ: nec igenitũ corru ptibile eſt in poª nũc ad eſſe: dato q ꝑterito tꝑe fuerit in G poª ad illud. demũ ꝯcludit ꝑncipalẽ ꝯnẽ: nõ q̃dẽ ex mõ dictis: ſ; ex dictis ia;. & ingt. ĩpoſſe igr eſt id qđ aliqñ fuit nõ ens vt mũdus/ipſe poſteriꝰ ſempiternũ eẽ: q̃a hẽbit poſteriꝰ poᵐ nõ eẽndi: q̃a cũ nõ fuit: poᵐ hẽbat ad eẽ: & poſtq̃ eſt: ceſſat poª ad eẽ: & ſurgit poª ad nõ eẽ: ſunt eni potentię ſibi mutuo ſuccedentes veluti & actus: & ſic pa tet cõcluſionem hanc non ex proximo dictis ſequi: ſ; ex dictis olim de potentia & actu. Hęc Ariſto.

℄ Pręterea h̃ potẽtia nõ eſt ad nõ eẽ tũc: eẽ eni id actu aliqñ: qđ tñ fuit in priore atq; ꝑte rito tꝑe. Si igit id actu ꝑſens ſit: qđ poſſe ẽ: erit ꝑfecto ve; dicẽ nũc eẽ/ſi traſacto in ãno nõ eẽ dicat. at ĩpoſſe eſt. nulla nãq; potẽtia ẽ reſpectu ipſiꝰ fuiſſe/ſ; reſpectu eẽ aut fore.

℄ Siq̃s vult ſeq ſeriẽ gręcã: & vbũ verbo reddere quid Expoſitio. Ariſ. hic vellet: nõ intelliget. vĩ igit mihi Ariſ. ꝯſtruere ꝯſe H quẽs idoneũ/aut cauillũ tacitũ: dicebat. n. mũdũ hic potẽ tiã ad nõ eẽ: nõ q̃dẽ futu;: ſ; ꝑteritũ: & h̃ rõ nõ dñt eẽ ꝑ nĩſi q̃a h̃ eſt hypothetica & manifeſtior: & ꝑ ꝓponit vim rõnis: dicẽs. ꝑterea h̃ poª nõ eſt ad nõ eſſe tũc. q. d. nulla poª eſt reꝰ ꝑuõnis q̃ fuit in ꝑterito. Hoc ꝓponit. ℄ Quo vo ad vba attinet: debes ſcire q ps h̃ gręce ſic ſcribitur ὑπάρχει γὰρ ἐνεργείᾳ ὂν ἀλλὰ τοῦ πέρυσιν καὶ ἐν τῷ παρελθόντι χρόνῳ & ſi vbũ vbo reddis: nõ h; ſeniũ: mihi tñ viſus ẽ iſte ſenſus vt dixi. Tu vo q gręce ſa pis: diiudica. h̃ ꝓbat ex eo q̃a res ꝑterita eẽt aliqñ pñs. Tenet ꝯña ꝑ illã cõe; al ꝯceptionẽ oẽ poſſe erit q̃nq; de ſineſſe: & hoc ingt. Eſſet eni id actu aliqñ: qđ tñ fuit in ꝑo re atq; ꝑterito tꝑe: & ita ꝑteritũ eſſet q̃nq; pñs. Quo vo ad gręca vba attinet: debes ſcire q h̃ vba nõ ſic legũt

in grecoꝛ:q̄ vbū vbo reddēdo ſic legunť:eēt.n.actu ens:
I ſed in āno ꝑore atq̄ ꝑterito tpe.Qđ cū difficile ſit:apta/
ui mō illo.Tu vō ſi grece ſapis:ↄſidera.Demū q̄ſi epi/
logādo totū ſyllm.īngt.ſi igiť id actu pn̄s ſit:qđ poſe ē:
hoc eſt ſi oē poſe qn̄q̄ eſt actu pn̄s:erit ꝓfecto veꝝ dicē
nūc eē aliqđ ſi trāſacto in āno:nō eē dicať.Et ita erit ve/
rū dicē qđ iā nō eſt:fieri pn̄s:⁊ eſſe actu.deſtruit h̄ dicēs
at ipoſe eſt:cui⁹cām repetit:dicēs.nulla nāq̄ po⁹ eſt re⁹
ipſius fuiſſe:ſed reſpectu eē/aut foꝛe:eſt igiť vis rōnis ſi
po⁹ ē ad ꝑuatione ꝑteritā:tūc illa ꝑuatio qn̄q̄ erit pn̄s:
q̄ſi oē poſe qn̄q̄ erit de ineſſe.Hec mihi vī hui⁹loci et
īterꝑtatio:⁊ expō:ſunt.n.mihi text⁹ hi ⁊ grece ⁊ latine dif
ficiles:quos q̄dē īterꝑtādo/fateoꝛ ingenue mihiipſi non
ſatiſfacere.℄ Auer.nāq̄ q̄q̄ nō ad rē:ſi in cō.138.alr
Que Auer. comē.138. arguit ↄ Platonē:⁊ ſupponit duo:pmū q̄ oē ſempiter/
K nū ſuapte nā eſt tale:cū.n.ipz nō ſit tale/aut caſu/aut foꝛ
tuna eſt tale:qđ eſt ipoſe.nā caſuale ⁊ foꝛtuitum nō diu
ꝑmanet:diffinit.n.cito:q̄ inālr ſtat in nā illi⁹:ideo ſem/
piternū tale eſt nā.Scđo ſupponit trifariā eē rei nāmꝫ
aut ſemꝑ entis/aut ſemꝑ nō entis/aut qn̄q̄ ent/⁊ qn̄q̄
nō entis.Ex his arguit ſi eternū eēt corruptibile:tūc nā
ↄtingēs verteret in neciā:ſilr ↄ ſi genitū eēt eternum:
Defenſio Platonis nā ↄtigens verteret in neciam:q̄ ſunt ↄ ſuppōnes.Hec
colligi pn̄t:lꝫ nō multū ad ꝓpo⁹.℄ Aduerte tn̄ Pla
tonicos negaſſe diuiſionē illā nāq̄:ſūt.n.multo pleꝛ:vna
ſꝑ entis vtraq̄ ex pte.Alia ſꝑ entis altera ex pte.Alia ſꝑ
nō entis vtraq̄ ex pte.alia ſꝑ nō entis aliq̄ ex parte:alia
entis qn̄q̄/⁊ nō entis qn̄q̄:ꝑpꝛea h̄ rō Auer.ň diriǧt.

℄ Simili ṽo rōne ⁊ ſi id qđ prius erat ſempi/
ternū:poſterius nō ſit.Nā ſi poſe ineē poni
L mus:veꝝ erit ꝓfecto dicē id nūc eē:qđ ꝑore
in anno atq̄ ꝑterito oīno tēpoꝛe fuit.

Expoſitio. ℄ Hacten⁹ ↄfutauit cauillū de re ſempiterna in futuro:q̄
dicebať poſſe nō eē:q̄ qn̄q̄ in ꝑterito fuit nō ens:nunc
ↄfutat cauillū de re ſempiterna a pte an̄:q̄lis ē illa infoꝛ/
mitas mā̄e mūdi:dici.n.pōt a cauillatoꝛe:poſt iformitat
corruptionē/adhuc remanē po⁹ ad eē:nō q̄dem qđ eſt
vel erit:ſꝫ ad eē:qđ fuit illi⁹ iformitatis:⁊ ita ↄcediť ifoꝛ/
mitatē nūc corruptā:hīe po⁹ ad eē:nō q̄dē pn̄s aut fu/
turū:ſꝫ ꝑteritū:⁊ hoc ꝓponit dicēs:ſili vō rōne.ſup.eſt i/
poſe ⁊ ſi id qđ prius erat ſempiternū poſteri⁹nō ſit.ſup.
dicať hīe po⁹ ad eſſe:nō q̄dē pn̄s/aut futuꝝ:ſꝫ ꝑteritū
qđ iā habuit:⁊ qđ ſili mō ſit ipoſe ꝓbat dicens:nā ſi poſ/
ſibile in eſſe ponim⁹:veꝝ erit ꝓfecto dicere id nūc eē:qđ
prioꝛe in anno atq̄ ꝑterito oīno tpe fuit.Nā ſi iformitas
nūc corrupta hꝫ po⁹ ad eſſe/ꝑteritum:qđ oliꝫ habuit:⁊
M poſe qn̄q̄ poneť de ineſſe:pculdubio illa iformitas iaꝫ
corrupta redibit:⁊ cum ipſa ſit ſempiterno tpe nō ens a
pte poſt:erit ꝓfecto ſili ens/⁊ nō ens.ens q̄dē ꝑ reductio
nē poſſe ineſſe:nō erit vō ens:quia ponit ſemꝑ nō ens a
parte poſt.Hec mihi videť expoſitio huius loci:tn̄ non
mihi ſatiſfacio:ſunt eni oēs hi textus obſcurioꝛes.h̄ Ari.
contra Platonem logice/aut metaphyſice.

℄ Nālr ēt ⁊ nō vl̄r ſi cōſiderem⁹:īpoſe ſane
videbiť:aut corrūpi poſteri⁹:qđ ſempitnū
prius erat:aut poſteri⁹ ſempiternum eē:qđ
prius nō erat.corruptibilia eni ⁊ gn̄abilia ⁊
alterabilia cūcta cōtrarijs alteranť:corrum/
pūturq̄ ⁊ ab his ipſis:qb⁹natura ↄſtant.

Expoſitio. ℄ Hacten⁹ ↄ Platonē rōnib⁹logicis/aut cōib⁹ ꝓceſſit:
nūc rōne nālē:q̄ huic lib.ↄuenit vult ꝓcedere:⁊ ei⁹ rō ſic
cōponiť/q̄cūq̄ gn̄anť aut corrumpunť ↄrījs alteranť,at
mūdus ↄrījs nō alterať:nec iformitas illa.igiť nec mun N
dus eſt genit⁹:nec iformitas illa eſt corrupta.īngt.Nālr
etiā ⁊ nō vl̄r ſi ↄſiderem⁹ ipoſe ſane videbiť:aut corrū/
pi poſteri⁹/qđ ſempiternū erat:⁊ h̄ ↄ iformitatē:aut po/
ſteri⁹ſempiternū eē:qđ prius nō erat:⁊ h̄ ↄ mūdū.Hec eſt
ↄ:deīde ſumit maioꝛē.⁊ īngt.corruptibilia eniꝫ ⁊ gn̄abi/
lia ⁊ alterabilia cūcta ↄrījs alteranť:corrūpunturq̄ ⁊ ab
his ipſis:q̄bus nā cōſtāt.Hec eſt maioꝛ:cui addita dicta
minoꝛe:pꝫ ↄ.Hec eſt rō Ari.quā nālē vocat.℄ Auer.vō Que Auer. cō.140.
gīt hāc rōnē eē nālē:q̄ vtiť nālib⁹principijs:vt illo.l.oē
qđ gn̄ať/gn̄ať a ſuo ſili:⁊ oē qđ corrūpiť/corrūpiť a ↄ/
rio.Illā vō fuiſſe logicā:q̄ vtiť diffinitiōe poſſis:q̄ eſt di/
cta ⁊ dclāta in logica.Tūc docet Auer.ꝑ rōnē hāc nālē:
q̄ oē gn̄abile ſit corruptibile:hoc mō/oē hn̄s ↄriū ē cor/
ruptibile/oē gn̄abile hꝫ ↄriū.igr̄ oē gn̄abile ē corruptī[le].
℄ 2⁹ docet ꝑ eādē rōnē/oē corruptibile eē gn̄abile:naꝫ
oē hn̄s ſilē ē gn̄abile/oē corruptibile hꝫ ſilē.igr̄ oē corru O
ptibile ē gn̄a[le].Ex his ꝓbat nullū genitū eē eternū:⁊ nul/
lū eternū eē corruptū.p⁹ q̄dē q̄ oē genitū ē corruptī[le]
ꝑ p⁹ ſyllꝫ.2⁹ vō q̄ oē corruptibile fuit genitū ꝑ 2⁹ ſyllo
giſmū:⁊ demū ↄcludit mūdū gn̄ari nō poſſe:nec corrū/
pi:q̄ ſi gn̄areť:fieret ex alio mūdo.nā gn̄atio vni⁹ē cor/
ruptio alteri⁹.ꝑ de gn̄atione.Si vō corrūpereť:remane/
ret alius mundus:q̄ corruptio vnius eſt generatio alte
rius.Hec ex cōmento colligi poſſunt.

Sꝫ circa fine h⁹ libri occurrit qđ non pua/veꝝ ſtet Qđ h̄ ꝑpe-
cū ꝑncipijs Ariſt.h̄ tradit rōnaľ aīē poſt tuitate aīē
moꝛtē ꝑpetuitas:dico cū ꝑncipijs Ari.h̄ poſit:q̄ veꝝ h̄ rōna.
ſit mens Ari.vbiq̄:⁊ alia qđ dico ēt cū ꝑncipijs Ari.q̄
nullus h̄ ↄne ipā in ſe vꝫ dubitare.diriǧm⁹.n.i lib.h̄ i/
P tellectu potiſſimis fere rōnib⁹ipāꝫ eē ꝑpetuā a pte poſt.
Qđ igr̄ ꝑſtrigiť ad pn̄tes rōnes:q̄s Ari.ↄ Platonē ere/
xit.℄ Aliq h̄ q̄ōne hac aſſerūt aīē poſt moꝛtē ꝑpetuita/ Pō aliq̄ꝝ.
tē repugn̄re ꝑncipijs Ari.h̄.vtunť aūt hac breui rōne/q̄
ꝑn⁹ ē Ari.ↄ Platonē/oē qđ icepit diſinē qn̄q̄:⁊ ꝑ hac p/
te volo oīuꝫ rōnū Ari.vires h̄ breuib⁹reſumē.Quaꝝ p⁹
fuit ect⁹⁊ po⁹ circa idē ſibi mutuo ſuccedūt.potiſſimū ſi
po⁹ ſint ad eē ⁊ nō eē.℄ Ex hac arguo rōnaľ aīa an̄ ei⁹ Rōes Ari.
creationē fuit ſub nō eē:⁊ nūc ſi po⁹ ad eē.igr̄ cū ipſa eſt Prima rō.
ens:ceſſat po⁹ ad eē:⁊ ſurgit po⁹ ad nō eē.Sꝫ oē poſe ſi
eē eſt corruptī[le] apđ Ari.h̄ igr̄ rōnaľ aīa ē corruptibil:⁊
cū oē corruptī[le] qn̄q̄ diſinat:rōnaľ igr̄ aīa qn̄q̄ deſinet.
℄ Ex alia rōne Ari.2⁹ argr̄/aut rōnaľ aīa ſua nā ē neca/ Secūda.
ria/aut ↄtigēs.ſi necia.igr̄ ex vtraq̄ pte eterna:fuit eniꝫ
apđ Ari.ꝑn⁹/q̄ oē neciū exigēs tps eternū vna ex pte:
exigit illđ oī ex pte.Si vō ſit ↄtigēs:eſt aliđ ꝑn⁹/oē ↄtin
gēs hꝫ maximū tps ſue ꝑmanētie.igr̄ rōnaľ aīa ſi ſit ↄti/
gēs:qn̄q̄ nō erit.℄ Ex 3⁹ Ariſto.rōne argr̄ 3⁹rōnaľ aīa/ Tertia.
Q aut eſt ſꝑ ens:vl̄ ſꝑ nō ens:aut qn̄q̄ ens ⁊ qn̄q̄ nō ens:
nec dici pt̄ eē ſꝑ ens:q̄ tūc oī dīa tpis ens:nec ſꝑ ň ens:
q̄ tūc oī dīa tpis ň ens.Quare qn̄q̄ ens ⁊ qn̄q̄ ň ens:
⁊ ita nō ꝑpetua.℄ Ex 4⁹ Ariſt.rōne arguo 4⁹/oē poſe Quarta.
ab itriſeco ⁊ ab extriſeco ē corruptī[le] vt Ariſt.dixit:aīa
rōnaľ eſt poſſis ab itriſeco:q̄ pōt recipi i mā:⁊ ab extri/
ſeco rōne agētis.igr̄ nō ꝑpetua.℄ Ex 5⁹ Ari.rōne arguo Quinta.
5⁹/oīs nā aut necia/aut ↄtigēs/aut ipoſſis:rōnalis aīa ē q̄/
dā nā/⁊ nō ipoſſis/nec nā necia.igr̄ nā ↄtingēs.Et ita nō
ꝑpetua.℄ 6⁹ arguo ex his q̄ Ariſt.dixit ↄ Anaxagoram Sexta.
⁊ Empedoclē:cōtra Anaxagorā quidem ſumpſit quan/
do alicuius compoſiti remanent omnes partes eſſentia/
les vt materia ⁊ anima:igiť idem numero homo poſſet
redire:ↄ eſt ipoſſis ⁊ nō ꝑ maioꝛe:q̄ illa fuit Ari.ↄ Ana
xagorā.igiť ꝑ mioꝛe:⁊ nō ꝑ mā:q̄ illa apđ Ariſto.eſt ꝑ/
petua.igiť ꝑ rōnali aīa:q̄re ipſa poſt moꝛtē remanē nō
pōt.Cōtra Empedoclē vō:q̄ ſumpſit/nihil eēntialiter

A corrūpi/cuiꝰ eſſentiales ptes oēs remanent. Tūc addo
ſʒ p te aīa ⁊ mā remanēt poſt mortē.igiẛ hō nō corrūpi/
tur:q̄re opʒ vt aīa rōnalis corrūpaẛ:ſi hō debeat corrū/
Ulis oīum ratio. pi p ſe.¶ Ex oībꝰ his argui pōt:aut Ariſ.p eiuſmodi rō
nes voluit hīc mūdū eē ęternū vtraqʒ ex pte:vel tm̄ ꝙ
ipſe nō icepit p verā gñationē/nec deſinet p verā corru
ptionē.Si voluit hīc(vt diẛ expoſitor)ſolū mūdū non
icepiſſe p verā gñatiōēʒ/nec corrūpi p verā corruptōēʒ:
tūc in p̄nº zᶦ nō debuiſſet ꝯcludē ipm eſſe ſempiternum
ſimplr p carētiā p̄ncipij ⁊ finis.Si vo per eiꝰ rōnes vo
luit hīc ipʒ mūdū eſſe ſimplr ęternū ex vtraqʒ pte:ſeqẛ
aiaʒ aut eſſe genitā ⁊ mortalē/aut eē ęternū ſimplr oī ex
pte.Quare vī nō poſſe ſtare cū Ariſ.rōnibꝰ ⁊ p̄ncipijs ſ̄
aię poſt mortē ꝑpetuitatē.Et hāc ptē illi apte vbiqʒ cō
cedūt.Albertilla qʒ ⁊ Heſberus ⁊ multi logici:aſſerunt
enī aię rōnalis imortalitatē nō ꝯuenire p̄ncipijs ⁊ rōni/
Cōfutatio dictę pōnis B bus Ariſ.ſ̄ ꝯ Platonē aſſumptis:⁊ etiā nec alibi.¶ Sʒ
pace hoꝝ dixeriʒ ſ̄ nō ſunt ne etiā nec Ariſ.pōnē lapiūt.
Nā nō vī ſas Ariſ.ſibiipſi alibi ꝯdicē:⁊ ita errāt:p̄ quia
Quę Ariſ. alibi. huic pōni Ari.alibi ꝯdicit. zº qa ꝑpetuitas aię poſt mor
tē pōt ſtare cū rōnibꝰ Ariſ.ꝯ Platonē ſ̄ ⁊ alibi.⁊ ꝙ Ari.
huic ꝯdicat alibi:trāſigamꝰ.Jngt in de gñatiōe aīaliū li.
z.cap.10.reſtat igiẛ vt mens ſola extriſecꝰ accedat/⁊ ꝙ ſo
la diuina ſit:nihil enī cū eiꝰ actione cōicat actio corpalis
ſ̄ Ariſ.ecce quo mō nō p viā nālē atqʒ gñatiōēʒ eā fie/
Te.cō.17. ri narrat.⁊.1z.meta.lib.ingt.Si aūt aliqd maneat poſte/
riꝰ:ꝑſcrutādū eſt:in qbuſdā.n.nihil ꝓhibet:vt ſi eſt aīa ta
le:nō oīs:ſʒ itellʼs:oē nāqʒ ipoſe eſt forſan.ſ̄ Ariſto.Ecce
quā expſſe eā remanē poſt mortē ait:⁊ ita habes duo:et
eā icipere p aliū modū:ꝗ̄ p ſemē ⁊ gñatiōēm:⁊ eā non
Te.cō.21. corrūpi ſiẛ cū corruptiōe corpis:qd̄ ēt in lib.de aīa zº idi
cat dicēs:⁊ ſ̄ ſolū ꝯtigit ſepari vt ꝑpetuū a corruptibili.
Quę Auer. ⁊ Simpli, C ¶ Simpliciꝰ vo ⁊ Auer.q tenent rōnalē aīaʒ ſiẛ cū cor/
pore icipere/ſimulqʒ cū eo deſinere.Ari.vba gloſſant:
aiūt enī rōnaleʒ aīaʒ eſſe qd ꝯſtituitur ex pte ſenſitiua ex
ſemie traducta vel ex mā:⁊ itellectu diforis accedēte ſiue
nouiter copulato illi vti ex forꝰ.fingūt.n.in cōmētationi/
bus libri de aīa itellectū ipm poſſe zᵉ ꝯſiderari:aut quo
ad eſſe itentiōale:⁊ ſ̄ mō eſt vnus nūero ęternꝰ a pte an
⁊ a parte poſt.Alio mō q̄ ad eſſe reale/⁊ ſic eſt pˢ ⁊ forꝰ:
pˢ qdeʒ aię rōnalis:q̄ ꝯſtituiẛ ex ipſo ⁊ pte ſeminaria:q̄
eſt ꝑfectiſſima ſenſitiuaꝝ.forꝰ vo hoīs:nā mediante illa
ſenſitiua hoī eſſe p̄bet itellectuale.Prębendo.n.eē ⁊ co/
pulādo ſe illi ſenſitiuę:p̄bet eē ipſi hoī.vba igiẛ Ariſt.in
lib.de aīa:libꝰ itelligūt de itellu ipſo:hūc enī Ari.ait diſo/
ris accedere:nā diſpoſita mā ⁊ in illa īducta p agēs nā/
le ſenſitiua pte:mox itellʼs accedit/⁊ illi copulaẛ: vna cū
ea aīam rōnalē faciēs/⁊ corpꝰ ꝯſtituēs:diſſoluta vo mā/
⁊ ſenſitiua aīa:rōnalis aīa ſoluiẛ:itellʼs remanet ſm ſe ꝑ/
Confutatio D petuus:⁊ ita itelligūt vba.1z.meta.⁊ lib.zᵉ de aīa.¶ Sʒ
pace hoꝝ dixeriʒ ſ̄ vī fictio:vt multis rōnibꝰ in lib.d i/
tellectu demſtrauimꝰ:⁊ nūc aliquātulū demōſtremꝰ.Pri/
Te.cō.65. mo qa Ariſ.in lib.de aīa.p̄ pſuadens aīaʒ ſiẛ cū corpe nō
corrūpi.ingt.q̄re ſenſū nō eſt in ſuſtinendo aliqd aīaʒ:ſʒ
velud in ebrietatibꝰ/⁊ īfirmitatibꝰ:ecce q̄ mō nō de itel
lectu/ſed de aīa loqẛ:nā de aīa ꝯcludit itentū ſuū:pterea
Te.cō. vlt. in calce eiuſdeʒ p̄mi de aīa.ingt.⁊ ipſa qdē ſepaẛ a ſenſi/
bili principio:ſenſum tamen nullum ſine hoc habʒ.ecce
quo modo de rōnali anima ipſa loquitur:⁊ nō de intelle
ctu.¶ Pręterea apud Ariſto.interdum intellectus ⁊ ra/
T.cō.z4. tionalis aīa idem ſunt.in.z.de anima.inquit aīa eſt hęc/
qua viuimus ⁊ ſentimus ⁊ mouemur ⁊ intelligimus.mo
do niſi rationalis anima nō eſſet intellectus:ea non intel
Te.cō.21. ligeremus.¶ Pręterea.ibidem Ariſto.vocat intellectū
alterum genus aię:ſeparariqʒ ſolum/veluti perpetuum

a corruptibili:⁊ ita vult intellectum eſſe aīam:ſʒ alteriꝰ E
rationis ab alijs aīabus corruptibilibus.Multas alias
auctoritates Ariſto.ſcripſimus in libro noſtro de intelle
ctu:⁊ potiſſimuʒ ex lib.quem Ariſto.de natura deorum
inſcripſit:queʒ fortaſſe in hoc primo extra circulares ra
tiones appellauit.Qō igitur illi cōtradicant Ariſto.ali/
bi:per hęc pauca/nunc ſatis.¶ Qō vo aię imortalitas Quo mō aię imortalitas ſtat cū Ariſ. rōnibus.
poſſit ſtare cum rationibus Ariſto.hic declaremus. vbi
primo animaduerſione dignum ea quę fiunt eſſe in du/
plici differentia:quędaʒ ſunt compoſita:quędaʒ ſimpli/
cia.compoſita quideʒ omnia apud Ariſto.non fiunt:niſi
pręſuppoſita materia:⁊ per cōſequēs non niſi per verā
generationem:nō eniʒ Ariſto.7.meta.⁊ alibi nouit com/
poſita poſſe fieri niſi per hoc ꝙ forma extrahitur de po
tentia materię ad actum a miſto cum materia.Simpli/
cia vo vt rationalis anima ⁊ cęlorum animę:⁊ id genus
nouit fieri poſſe non p̄ſuppoſita potētia materię de qua
extrahuntur:ſed ſolum p̄ſuppoſita materia:in qua reci/
piūtur:rationalis enim aīa ipſa non ſit p̄ſuppoſita potē/ F
tia ex qua educitur ab agente naturali.Sed p̄ſuppoſita
potētia in qua inducitur:veluti formę artificiales p̄ſup/
ponūt materiaʒ in qua:⁊ non ex qua:entia enim natura/ Poꝰ ex qua Potētia ī q̄
lia in quibus tales formę recipiuntur:nec inclinantur ad
illas/nec cōtradicunt:⁊ hac ratione diciẛ in quaſi potē/
tia ex qua:illa diciẛ:quę iclinatur ad id quod in eiꝰ ſubie
cto inducitur. veluti reſpectu formę ignis/⁊ id genus.
Qua ratione fit:vt hęc non per generationem fiant:pro/ Quo vbo fa ctio ſimpli ciū dicatur Acceſſus Juſſus
pterea videmus Ariſto.factionem talium nūc acceſſum
vocaſſe:vt in libro de generatione animalium mentē fo
ris accedere dixit. Nunc vo iuſſum dei:vt in lib.de pro/
prietatibus elementoꝝ.inquit.ſpiritum vitę venire iuſ/
ſu dei:hic eniʒ dei iuſſu:eſt animę ipſius ꝓductio: iter/
dum appellauit illaʒ dependentiam.inquit enim in.1z. Depēdentia
metaphyſi.Deus eſt aīal ſempiternum a quo cęlū ⁊ to/
ta natura dependet.Auerro.vbiqʒ appellauit taliū ſim/ G
plicium productionem/generationem ęquiuoce.Theo/ Gñatio ęq. Creatio.
logi creationeʒ/⁊ alij alijs modis innumeris.¶ Sʒ qc/
quid ſit de verbis ipſis:videẛ de mente Ariſto.bifariaʒ Bifariā n o duo gñōnis
eſſe modum generationis:alteruʒ quidem quo compo/
ſita ipſa generātur:quem veram generationem eſſe ait:
eiuſqʒ oppoſitū veram corruptionem.alterum vo quo
ſimplicia ipſa producūtur:⁊ hunc ſiue acceſſuʒ/ſiue iuſ/
ſum/ſiue dependētiam/ſiue generationem ęquiuocā ap
pellemus:non dicunt Theologi niſi creationē.Cum quo
Plato etiam in Timęo conuenit/aſſerens deum hac ge
nerandi forma ſpiritus omnes ſua volūtate effeciſſe.Et
ſi ambiges cur compoſita ipſa Ariſto. voluit non fieri
niſi vera generatione:ſimplicia vo ęquiuoca generatio/
ne in lib de intellectu perquire.¶ Quibus viſis pʒ Ari. Cur eius rōes ſ̄ z.ꝯ Pla.
in hoc lib.recte contra Platonem proceſſiſſe:non auteʒ H
contra rationalem animam/aut generationē/aut corru/
ptionem.Mundus enim eſt apud Platoneʒ compoſi/
tum quoddaʒ:quare ſi fit:generari nō poteſt niſi p mo/
dum quo omnia compoſita fiunt:⁊ ita per veram gene/
rationē/atqʒ verā eiꝰ formę extractionē de poꝰ ad actū:
igiẛ ſi hac gñatiōe nō fit:nec vera corruptiōe corrūpeẛ:
⁊ ita erit ſimplr igenitus ac ſimplr icorruptibilis:cū nul
lo alio mō fieri aut corrūpi poſſit.Valēt igiẛ rōnes Ari.
aduerſus Platonē:⁊ nō aduerſus aīaʒ rōnalē.¶ Tunc Sol.rōnū.
ad primam ꝙ rationalis aīa ante eius creationē nō ha/ Sol.p̄m.
buit potentiā ad eſſe/ex qua extraheretẛ.ſed hn̄ p̄ſuppo/
ſuit potētiā ad eē in agēte:⁊ potētiā materię in qua ipſa
induceretẛ:poſtq̄ vo ipſa fuit ſub eſſe:ceſſauit poꝰ ad eē:
⁊ ad nō eſſe:ad eſſe quidem:qa ipſa eſt actu:ad nō eē vo
qa virtute dei acqſiuit eſſe neceſſariū:etiā qa poꝰ ad eſſe

⁊ nō eſſe eſt po^a ex qua:quā ipſa nec habuit antea:nec ꝑ
I ꝯñs poſtea:qua rōne ſit vt p eiꝰ creationē acq̄ſierit nām
neceſſariā:q̄ua ſiľ ceſſet po^a ad eſſe/⁊ ad nō eē:ſecꝰ aūt eſt ð
mūdo:cū eni mūdus ipſe ſit ens ꝯpoſitum:ſupponit po^{am} ex
qua:quā ēt adueniēte eē/retinet:⁊ ꝯuertiť ad po^{am} ad nō
eē:q̄re cū ipſe acq̄ſierit eē:relinqť po^a ad nō eſſe:⁊ ita re
ſtat corruptibilis:rō igiť Ariſ. valet de mūdo:⁊ nō de rō/
Solutio 2^a nali aīa.℄ Ad 2^{am} dico diuiſionē illā eſſe bonā in ꝯpo/
ſitis.oīa.n.nā cōpoſita eſt/aut neceſſa/aut ꝯtigēs/aut ipoſ/
ſibilis:in ſimplicibꝰ ṽo ſecꝰ eſt:rōnalis eni aīa nō ē ſim/
pliciter neceſſa:nec ſimpľr ꝯtigens:nec ipoſſis:ſʒ eſt neceſſa
ſm q̄d/vtpote tpe ſui eē:ꝯtigēs ṽo tpe ſui nō eē.Ex hoc
pʒ illō Ariſ.dcm/oē neceſſū ex vna pte eē neceſſū ſimpľr:ſi
eē verū niſi in ꝯpoſitis:nā ꝯpoſitum eſt/aut totaľr neceſſiū/aut
Solutio 3ª totaľr ꝯtigēs.℄ Ad 3^{am} dici pōt in cōpoſitis inter ſp ens/
K ⁊ ſp nō ens mediare ſolū ꝯtigēs ſiue poſſe eē ⁊ nō eē.Sʒ
in ſimplicibꝰ (vt recte dixit Auer.)inter ſp ens ⁊ ſp ñ ens
pñt tria eē mediā:vnū eſt ens aliq̄ñ/⁊ aliq̄ñ nō ens:ens eter
nū a pte añ/⁊ corruptibile a pte poſt:ens genitū a pte añ
⁊ eternū a pte poſt:⁊ ita ꝯcedo aīaʒ rōnalē nō eē ſp ens:
q̄a aliq̄ñ fuit nō ens/nec ſp nō ens:q̄a poſtea ſempiterna
erit.nec ſeqť vt pp̄ h̄ ſit ꝯtigēs:nō.n.oē nō ſp ens:⁊ ñ ſp
nō ens ē ꝯtigēs:q̄a pōt eē neceſſū ſm q̄d:q̄a potuit eē tpe
q̄dā nō ens:⁊ tpe q̄dā ens neceſſio. In ipſo mūdo ſecꝰ eſt:ē
eni ipſe ꝯpoſitum q̄ddā:⁊ ita vel ſp ens/vľ ſp nō ens/aut ꝯti/
Solu.4ª gēs vt diximꝰ.℄ Ad 4^{am} dī aīaʒ rōnalē eē poſſem ab i/
triſeco po^a in qua:⁊ poſſem ab extriſeco po^a agētis.Mū
Solu.5ª dus aūt eē nō pōt poſſis niſi po^a ex qua.ppea valet rō ð
mūdo nō de rōnali aīa.℄ Ad 5^{am} dī/rōnalē aīaʒ nec eē
L nām ſimpľr neceſſiaʒ:nec ſimpľr ipoſſeʒ/ſʒ neceſſiaʒ ſm q̄d:⁊
cū dicis accipio eā añ eiꝰ creationē:vľ eſt ꝯtigēs vel ne/
ceſſaria.Dico ꝙ eſt nā ꝯtigēs:nō q̄dē ꝯtigētia eiꝰ:ſʒ ꝯſti/
tuta in agēte:⁊ ſi dicas cū ipſa fiat neceſſa:tūc nā ꝯtingens
ṽtiť in neceſſiaʒ.Dico nihil eſſe ipoſſe nāʒ ꝯtigentē volun/
tate agentis effici neceſſiā ppā nā:h̄ eni nō ſit vt illa ꝯtigē/
tia remaneat:ſʒ ſolū ſit abiecta ꝯtingentia:illa.n.abiecta
nāciſciť eternitatē a pte poſt formaľr.ſʒ effectiue depen
Solu.6ª deat.℄ Ad 6^{am} iā in expōne diximꝰ rñſiōem.valet.n.ꝯ
Anaxagorā:q̄a remanēt oēs ptes mūdi:⁊ mūdus nō ſe
eē niſi vnꝰ nūero.ppea opʒ vt illemet redeat:vbi aūt eſ/
ſent plā nūero idiuidua/nō opʒ vt redeat niſi idem ſpē.
Ad illō Empedoclis dicerē hoīeʒ vere corrūpi/q̄a vt ge
nerabať ꝑ h̄ ꝙ agens ſūmā diſpōnē iduxit/q̄ rōnaľ aīa
māam iformaret:ita corrūpiť diſpōne ea corrupta:q̄ aīa
illa in mā ꝯſeruabať:ſecꝰ eſt in mundo:nā in mūdo non
alia ponunť niſi eľnta ⁊ celū:q̄ remanet poſt amicitiam
eodē mō diſpoſita/⁊ quātitate ⁊ q̄litate:ideo mūdus nō
ſubaľr corrūpiť.Et ſi dicas nulla ps hoīs ſubaľr corrū/
piť.igitur homo non ſubſtantialiter corrumpitur.nego
M ꝯñtiā.Sʒ dbes dicere nulla ps hominis ſubaľr corrum/
piť nec aliq̄d ad ſubalē vnionē ordiatū.igiť hō nō ſuba/
liter corrūpiť.Nō ⁊ ſi nulla ps ſubalis corrūpať:tamē
corrūpiť diſpoſitio eſſentiaľr ordiata ad ſubalē vnionē.
Tu lege in lib.de aīa.h̄ de q̄ōne vīr mihi nūc eē dōa.

De mundi genitura ſʒ Platonē. Pō Alexā.

Cōſequenter videamꝰ q̄d Plato ſentit ð mū/
di genitura:⁊ vtrū rōnes Ariſ.va
leāt ꝯ Platonē.Alexā.aphrodiſiꝰ magnꝰ pipateticꝰ Pla
tonis ṽba itelligi ꝯtēdit vt iacent velud ⁊ Ariſ.illiꝰ diſci
pulus interptaťꝰ eſt:ppea circa mūdi geniturā imagiatꝰ ē
de mēte Platonis añ illiꝰ gñatiōeʒ ꝓceſſiſſe chaos ſeu i/
formē māʒ p tps iſtum antea.Qd poſtea ab ipſo oīuʒ rex
opifice reductū fuit ad ordineʒ atq̄ ornatū.Que rō do/
cet mūdū nō icepiſſe de nouo:ſʒ ab eterno fuiſſe a deo ꝑ
ductū ſʒ idiſtincte atq̄ ꝯfuſe:poſtea ṽo in tpe nō mūdi
ipſiꝰ ꝑductiōeʒ fuiſſe/ſʒ ipſiꝰ diſtōneʒ aut ornatū/quā q̄/
dem Plato vocat geniturā.Et iuxta hāc expōnē de mē/ N
te Platonis opʒ ꝯcedere/⁊ ꝑductiōeʒ/⁊ diſtōnem:ꝑdu/
ctio q̄deʒ mūdi fuit ab eterno/vt ēt Ariſ.ſentit:diſtō ṽo
in tpe:añ diſtōneʒ q̄deʒ ꝓceſſit motꝰ iformis atq̄ inor/
dinatꝰ:⁊ ſiľ cū eo tps.In diſtinctione ṽo motꝰ ordiatus
factꝰ eſt:⁊ in eo tps ordiatū.h̄ Alexā.℄ Xenocrates ṽo Pō Xeno crat. ⁊ Sim pli.
Platonis diſcipulus/⁊ Simpliciꝰ pipateticus voluerūt
ab eterno fuiſſe mūdi ꝑductioneʒ ⁊ diſtōnem vt Ariſt.
ſentit in ſua opinione.Uerū mundū ꝯſiderari dicunt ⁊
reſpectu dei opificis/⁊ reſpectu partiuʒ.Si quidē reſpe/
ctu dei:cum ab illo ſit factus totus ſimul:vī quaſi factus
informis ⁊ cōfuſus:ſi ṽo reſpectu partiū:vt ſic vī diſtin
ctus ⁊ ornatus:⁊ ita Plato ꝑductioneʒ mūdi vult eē illiꝰ
dependentiā ab opifice:geniturā ṽo ⁊ ornatū illius de/
pendentiā a ptibꝰ.tā ⁊ ſi vna ſit ſm reʒ dependentia eiꝰ
ab opifice ⁊ a ptibꝰ:rōne tñ diſtīa:q̄tenus illa dei nā ꝓ/
ceſſit illam partiū:⁊ ppterea dixit informitateʒ ꝓceſſiſ/ O
ſe diſtinctioneʒ ⁊ geniturā:nō q̄dem tpe vt credit Ariſt.
ſed nā atq̄ cauſalitate.Qua rōne euenit vt Ariſt.nō rei/
ſed verbis Platonis male intellectis ꝯdixerit ℄ Catho/ Pō catho.
lici ṽo Platoneʒ reducūt ad veritateʒ religiōis:aiūt.n.
Platonē voluiſſe mūdū eſſe factū de nouo:verū ꝑus in/
formē ⁊ ꝯfuſum/poſtea ꝑ ſeptem dies fuiſſe ornatū:⁊ ſic
nihil aliō ſentire Platonem ꝯtendunt:q̄ȝ id qō Moyſes
in lib.geneſeos ſcribit.Cōfirmāt hoc Numenius ⁊ Her
mippus:q̄ Platoneʒ aiūt nihil aliō eſſe q̄ȝ Moſem in
lingua attica:⁊ Timeū nihil aliō eſſe q̄ȝ atticā geneſim.
℄ Ambꝰ expoſitis pʒ rōnes Ariſt.nullas eſſe/ſiue pᵃ/ſi/ Sol.rōnū Ariſto.
ue 2^a/ſiue 3^a defendať poſitio.Qd q̄dem nulle ſint:ſi 2^a
⁊ 3^a poſitiones defendanť:nemo dubitabat ꝙ nulle ſint
ſi defendať prima:declarem̄us ſoluendo oēs:ad primā
igitur dico ꝙ potentie ſibi mutuo ſuccedunt ꝓpria natu P
ra ſubiecti:ſed volūtate opificis pōt cum ipſo eē nō ſuc/
cedere potentiā ad nō eſſe:⁊ hoc Plato ait in Timeo.cū
inq̄t.Ueſtra nā ſolubiles eſtis:mea aūt volūtate iſolubi
les:eſt eni volūtas mea maior nexu vro.℄ Ad 2^{am} dice
ret Plato negādo illō Ariſt.pñm:nō.n.oē eternū vna ex
pte/eſt eternū oī ex pte:niſi circūſcripta oī extriſeca rō/
ne.Nō mūdus nactus eſt eternitatē nō p eiꝰ nāʒ/ſʒ ṽtu/
te opificis/atq̄ illiꝰ volūtate.℄ Ad 3^{am} Plato ponit i/
ter ſp ens ⁊ ſp nō ens media plā:ta vʒ in ſimplicibꝰ q̄ȝ in
ꝯpoſitis:vt recte Auer.dixit.enūcrat.n.vltra ꝯtigēs ad/
huc ipoſſe ſm q̄d:⁊ neceſſū ſm q̄d:h̄ eſt vna ex pte.℄ Ad
4^{am} rō ꝯcludit mūdū poſſe dſinere eē poſſe ab itriſeco ⁊
ſua nā:⁊ po^a agent abſolute:nō eſt neceē eē a pte poſt/ex
ſuppōne volūtatis opificis.℄ Ad 5^{am} pʒ ſol.apō.n.Pla
tonē illa diuiſio nāe in ꝯtigētē ⁊ neceſſiā ⁊ ipoſſeʒ ſi ꝑ neceſſū
⁊ ipoſſe itelligat Ariſ.ſimpľr:nō eſt ſufficiēs:nā eſt aliq̄d
neceſſū ex ſuppōne/aut ipoſſe ex ſuppōne.℄ Sed argue/ Cōfirma. Auerro.
bat Auer.aut mūdus ſua nā pōt nō eē:vel ſua nā ē neceē
eē:ſi ſua nā eſt neceē eē.igiť oī ex pte eſt neceē eē:ſi ſua nā
pōt nō eē.igiť aliq̄ñ nō erit aliter poſſe nūq̄ȝ poneretur in Q
eſſe.Ampliꝰ Ariſ.arguebat mūdus caret ꝯrio.igiť ē ſim/
pliciter icorruptibilis:⁊ ſic igiť abilis:diceret Plato ad pᵐ
ꝙ mūdus ſua nā/nec eſt neceē eſſe/nec poſſe eē.Sʒ datur
mediuʒ vt dixi:nā dať aliq̄d qō ſua nā eſt neceē eſſe ſm
q̄d/⁊ nō ſimpľr/vt mūdus ipſe:⁊ in h̄ falliť Auer.q̄ eniʒ
dixit ſunt pipatetica:⁊ nō Platonica.Ad 2^{am} Ariſto.dice
ret Plato ipm eſſe icorruptibileʒ ꝑ carentiaʒ ꝯrij:⁊ ēt ꝑ
volūtateʒ opificis:nec ſeqť ipm eſſe igenitū niſi mō quo
oīa alia gñanť.eſt eni genitꝰ ꝑ diſtōneʒ ⁊ ordinē/⁊ nō ꝑ ice
ptionē realeʒ:vt diximꝰ de mente Alexā.Hec Plato di
ceret in ſui defenſione.Et per ꝯñs de Libro primo.

℄ Finis Primi Libri de Celo.

A ¶ Ariſtotelis de Celo Liber ſecundus. Interprete & expoſitore Auguſtino Nipho Philoſopho Sueſſano.

Vniuerſum igitur celum neq; factum eſſe: neq; interire poſſe veluti cẽſuere quidam: ſed vnum eſſe atq; ſempiternum: neq; principium: neq; finẽ hñs vni B uerſi eui: infinitũ autem hñs & cõtinẽs in ſeipſo tẽpus: & ex his q̃ dicta ſunt: & per opinionẽ aliorum: qui etiam ipſum ortũ eẽ aſſerũt: fidẽ ſumere licet. Nã ſi ſic quidem ſeſe hr̃e nõ eſt icõueniẽs: illo autem mõ: quo illi inquiunt: eſt icõueniẽs: magnũ & hoc pfecto momẽtũ hꝫ ad faciẽdã fidem de imortalitate: deq; eternitate ipſius.

Expoſitio. Hactenus in libro primo de vniuerſo mũdo: nũc de ea mũdi pte: q̃ celũ dr̃ propoſuit ptractare: reſumit aũt primo ea q̃ dixit de illa in p° libro: & addit pſuaſiões, & inquit. Vniuerſum igitur ¶ celũ: neq; factũ eẽ: neq; interire poſſe. veluti cẽſuere quidã: ſꝫ vnũ eẽ atq; ſempiter C num: neq; pn^m: neq; finẽ hñs vniuerſi eui: infinitũ aũt habens: & cõtinens in ſeipſo tẽporis: & ex his que dicta ſunt: in libro primo: & per opinionem aliorum: qui etiam ipſum ortum eſſe aſſerũt: fidẽ ſumere licet. hec ſunt dicta. ¶ Quo Quid p ce lum hic. vero ad verba attinet: quid per celum Ariſtoteles velit: dubitãt. greci expoſitores, quos expoſitor ſectatur per celũ intelligũt totũ mundũ: cuius rei ſignũ eſt: quia ait ὁ πᾶς οὐρανός hoc eſt oẽ celum: quod Ariſtoteles ſemper vniuerſo mundo tribuit. at mihi videtur Ariſtotelẽ per celũ ipſum voluiſſe quintum corpus: quod eſt mundi pars: & nõ totũ mũdum. nã & de hoc in vltimo primi libri diſputauit. & de hoc in hoc libro 2° vult agere. dixit aũt vniuerſum celũ: nõ pro mũdo ſpõſis ratione habita ad elemẽta: nam nullũ elementorum eſt eternũ niſi ſm ſpẽm: nõ autẽ ſm totum & partes. propterea ait vniuerſum celũ eẽ igenitũ, hoc eſt ſm totũ, & quodlibet ſui ptẽ. adiecit neq; interire poſſe: propter opinionẽ Platonis: qui ce D lum eſſe ſua nã corruptibile aſſerit: volũtate opificis eternum. propterea ſubdit. neq; interire poſſe veluti cenſuere quidã: & ne credat aliquis celũ ipſum eſſe ſempiternũ ſm ſpẽm & ſucceſſionem infinitorum indiuiduorum ſue ſpeciei vt hõ: ſubiecit. ſed vnum eſſe atq; ſempiternũ: neq; pncipiũ: neq; finem hñs vniuerſi ſui eui. q. d. ipſum eſſe ſempiternũ & ſpecie & numero. Amplius ne quis putet celũ eſſe eternũ veluti deus ipſe: cuius eſſe & viuere eſt totũ ſimul abſq; ſucceſſiõe prioris & poſterioris. ſubiecit. infinitũ autẽ hñs & continens in ſeipſo tpũs: & ita coextẽſum eſt tpis ſucceſſioni. dr̃ autẽ celum hr̃e tpũs vt ſubiectum habere dr̃ accñs. celum enim primum hꝫ motum primum: qui aut eſt tpũs, aut primũ tẽporis ſubiectum: dicitur autẽ celum cõtinere tpũs veluti cã cõtinet effectum: & quatenus extra celum nõ eſt tẽpus: neq; tẽporarium quicq;. ſed res que optimã vitã ducunt.

E Et quia hec cõcluſio fuit pbata propriis rõnibus ex propria itẽtione: hic perſuadet eã ex poſitionibus aliorum quaſi loco a contrario: quia videlꝫ ad hanc poſitionẽ nullũ priorum ſequitur impoſſibile: ad poſitionẽ vero contrariã ſequitur impoſſibile. Veritas enim eſt vt dr̃ in libro priorum. que teſtatur ſibi ex oĩ parte. Inquit. Nã ſi ſic quidẽ ſeſe hr̃e nõ eſt icõueniens: & hoc intelligit per verbũ illud grecũ ἐνδέχεται. Illo autẽ mõ quo illi inquiunt: eſt icõueniẽs: quod itelligit verbo illo οὐκ ἐνδέχεται. q. d. nam ſi ad hãc opinionem noſtrã nullum ſequitur icõueniens: ad illã aũt contrariam ſequitur magnum: & hoc pfecto momẽtũ hꝫ ad faciẽdã fidẽ & pſuaſionẽ de imortalitate deq; eternitate. Immortalitatem retulit ad vitã: eternitatem vero ad eſſe: nã celũ & eſt eternũ: & viuit eterno tempore: hic eſt epilogus. ¶ Sꝫ quia quod grece eſt γέγονεν & latine factũ. Auer. in ſuis trãſlationibus hꝫ non eſſe ex elemẽto. laborat Auer. declarare: quõ mõ celum ipſum non ſit ex elemento. & diſtinguit de duplici cõpõne: quatenus elemẽtum põt ſumi pro mãa: & pro corpore elẽtario. Nam alia eſt cõpoſitio prima: que ex elẽto fit pro prima mã ſumpto. Alia eſt cõpoſitio ſcđa pro miſtione accepta: que eſt ex elẽto pro corporeo elẽto ſumpto. Vult igitur Auerro. celum non eſſe ex elẽto: nec prima: nec ſcđa cõpõne. Prima quidẽ non: quia celum nõ hꝫ contrarium: & quia caret potẽtia trãſmutationis. Scđa vero minime: quia eſt ſimplex: & quia non eſt cõpoſitum ex contrariis: & quia mouetur motu circulari ſimplici. ¶ Que expõ vana eſt, & nõ faciens ad verba Ariſt. ſed ad verba trãſlatiõis barbare. ¶ Notat hic Auer. cur nos ſumus plus Ariſtotelẽ ſectaturi, quam ceteros phos: & ait auctoritate Alexãdri hoc eueniſſe: quia hoc Ariſtotelis doctrina eſt minoris ambiguitatis, & a contradictione remotior.

Que Auer. coñ. 1.

F

Qualis expõ Auer.

¶ Quocirca bñ ſeſe hꝫ idipſum: quod ſibi pſuaſere veteres, atq; maxie vere ſunt maiorum nroꝝ ſnie: q̃ quidem aſſerũt eẽ imortale atq; diuinũ aliquid corporum: que motũ quidẽ hñt: talem tamẽ vt nullus ipſius ſit finis: ſed potius ipſe ceterorum terminus. G

¶ Vult laudare nũc poſitionẽ antiquorum vt Chaldeorum propter duo: & vt cõcludat ppõnẽ, & vt pſuadeat opionẽ ſuam. Et inquit. Quo circa bñ ſeſe hꝫ idipſum quod ſibi pſuaſere veteres, atq; maxie vere ſunt maiorum nrorum ſnie: q̃ quidem aſſerũt eẽ imortale atq; diuinũ aliquid corporum q̃ motum quidẽ habẽt: & explicãs de quo hñte motum itelligit. inquit talem tñ vt nullus ipſius ſit finis: ſed potius ipſe ſit ceterorum motuum terminus. hoc autẽ ait excludẽdo ea q̃ motu recto mouentur. hec enim mouentur motu hñte finẽ aliquẽ, & nõ motu qui ſit finis aliorum: veluti mouetur celum ipſum. ¶ Quo vero ad verba attinet: debes ſcire quod celum ipſum dr̃ eternum, imortale, & diuinum. eternum quidem rõne habita ad eẽ: quia hꝫ eẽ indeficiẽs. Immortale rõne habita ad vitã: quia eterno tẽpore viuit. Diuinũ aũt rõne habita ad operationẽ: quia velociſſime fertur: & motu qui eſt finis aliorum: nullũ finẽ hñs.

Expoſitio.

Celũ eternũ, imortale & diuinum.

H

¶ Finis nãq; cõtinet. & hec circulatio cum ſit pfecta: & impfectos motus cõtinet: & eos qui finẽ atq; ceſſationẽ hñt. Ipſa quidẽ neq; principiũ: neq; finẽ vllũ hꝫ: nam iceſſabilis cũ ſit: infinito tẽpore exiſtit: ceterorum vero horum quidem ſit cauſa & principium. Illorum autem vt ceſſationem ſuſcipiant.

¶ Antiqui celum eẽ eternum excoluerunt, propterea vt dixit quia ipſum moueri motu qui eſt aliorum finis, crediderũt. Pbat nunc circulationem, qua celum ipſum mouetur, eſſe fi

Expoſitio.

nem alioꝝ:⁊ ſyllogiçat ſic/oīs finis ꝯtinet.hec circulatio
I qua celū mouet cōtinet.Igit̄ in 3ª figura:hec circulatio qua celū mouet̄ eſt finis.De rōne ponit maiorem.⁊ inquit.Finis nāqȝ cōtinet.hec eni eſt finis deſcriptio:ab eo eni qd eſt vltimū ꝯtinet oīa ante vltimū.deīde tāgit minorē ⁊ ſimul illius ꝓbationē.⁊ inqt.Et hec circulatio cū ſit perfecta/⁊ impſectos mot⁹ vt rectos ꝯtinet/⁊ eos qui finē atqȝ ceſſationem hñt:ꝑ impſectos forte rectos:ꝑ eos qui finem atqȝ ceſſationē hñt:gñationeȝ atqȝ alterationem ⁊ auctionē intelligit.Exponit autē que dixerat: duo nāqȝ dixit/⁊ ipſaȝ nō hīe principiū/neqȝ fineȝ ⁊ eſſe ceteroꝝ cauſa atqȝ finis.hec exponit dicēs.Ipſa qdē circulatio qua celū ipſum fert̄/neqȝ ꝑn^m/neqȝ finē vllum habȝ:nā inceſſabilis cū ſit:infinito tpe exiſtit.hec quo ad primum:quo vo ad 2^m.inqt.ceteroꝝ vo.ſup.finis ⁊ cāꝝ:
K borum qdem cauſa ⁊ ꝑn^m quo ad motus ipſoꝝ:illoꝝ vo cauſa ⁊ ꝑncipiū vt ceſſationē ſuſcipiant:quo ad qetem.
Declaratio verboꝝ. ❡ Quo vo ad vba attinet:debes ſcire circulationeȝ celi eē cā motuū hoꝝ corpoꝝ iferioꝝ:ceſſationū vo nō eē cām per ſe/ſed defectu recipiētium:eſt eni cauſa motuū per ſe:ꝑpter ſiliitudinem:qa motus eſt ipſi⁹ mot⁹ per ſe cauſa.quietis vo per accidens:qa motus nō eſt cā qetis niſi per accidēs ⁊ defectu ſuſcipiētis.hec eni ceſſant moueri defectu nature eoꝝ.Propterea ait.illoꝝ autē vt ſuſcipiant ceſſationē.❡ Auer.autē lȝ nō multum ad vba:
Que Auer. comē.2. innuit celeſtium motuū eſſe alios qui gñant hec:alios qui hec ꝯſeruant.Motus eni ſolis in obliquo circulo/ꝗ eſt per.12.ſigna:qui anno perficit̄:cauſa eſt gñationis ⁊ corruptionis:per acceſſuȝ qdem gñationis:per receſſuȝ vo corruptiōis.Motus vo diarius:q.24.horis agit̄:cā eſt ꝯſeruatiōis ⁊ ꝑpetuitatis:vt diximꝰ in libro de gñatiōe.
L ❡ Supremū aūt locū celūqȝ ipm veteres qdem dijs tribuerūt:argumēto qa ſoluȝ ipm imortale eſt.Inſuꝑ ēt ipm nec genitum/nec corruptibile eē:itēqȝ omni mortali ibecillitate vacare.Preterea eē ſine labore ea ratio nūc teſtat̄:q̄ eſt ꝙ nulli ſubijcit̄ violente neceſſitati:q̄ qdē cobibēs detineret ipm aptuȝ alio modo ferri:omne ſiqdem tale lāguidū eſt:tanto quideȝ magis:quāto fuerit magis ſempiternus atqȝ optime diſpōnis expers.
Expoſitio. ❡ Ulterius verificat alia que Chaldei dixerunt ſpecialiȝ ⁊ quo ad celi ſempiternitatem: ⁊ quo ad eius ſubſtātiaȝ:
M ⁊ quo ad motus illius qualitatē.Quo quideȝ ad celi eternitateȝ.inquit.Supremuȝ qdem locum celumqȝ ipſum veteres quidem tribuerunt dijs/argumēto:qa ſolū ipm inter cetera corpora imortale eſt.Congruebat enim immortalibus locus imortalis:⁊ ſempiternus.❡ Quo vo ad verba attinet/celum ipſuȝ:locus ſurſum dicitur:quia veteres celum eſſe/aut ignem/aut igneuȝ quid dixerunt: modo locus ignis/ vel ignei ſurſum eſt/vel celuȝ ſurſuȝ locus eſt:quatenus eſt terminus leuiū:atqȝ locus ad quē feruntur leuia.Quo vo ad celi ſubſtātiam.Inſuper etiā nec genitum nec corruptibile eſſe:itemqȝ omni mortali imbecillitate vacare:hoc eſt omni morbo atqȝ labore:ꝗ quo ad ſubſtantiam.quo autē ad motus ipſius qualitatem.inquit.Preterea eſſe ſine labore hec quo ad motus qualitatem:boruȝ tamē rationem ſubſcribit.⁊ inquit.ea ratio nunc teſtat̄:que eſt ꝙ nulli ſubijcitur violente neceſſitati:que quidem cohibens/detineret ipſuȝ aptū alio
Sylls 1re. modo ferri.❡ Unde ſyllogiſmus eſſe pōt nulluȝ ſubijciens violente neceſſitati eſt caducum/imbecille/atqȝ in motu laborat.celum nulli ſubijcitur neceſſitati violente: N
igitur nec caducum/nec imbecille/nec cum labore eſt.et hoc modo exponēdo textuȝ:illa tria videlicet nec caducum/nec imbecille eſſe/nec moueri cum labore attinent ad ꝯcluſionem:cuius rei vniuerſe ea ratio eſt:quia nulli ſubijcitur violēte neceſſitati.❡ Aut exponi poteſt vt illa tria ſint premiſſe atqȝ attineant ad rationem.Et tunc Ariſtoteles probat qđ dixerunt Chaldei.videlicet celuȝ eſſe perpetuum/ex tribus.Primo/qa celuȝ ipſuȝ eſt/nec genitum/nec corruptibile/hoc eſt:qa non eſt caducum. Secūdo/qa non eſt imbecille.Tertio/qa mouet̄ abſqȝ labore:⁊ tunc trāſlatio ad verbuȝ ⁊ ſenſus verboꝝ erit hoc modo:cui qdeȝ ea nunc ratio aſtipulat̄: que eſt.ſup. ꝙ nec corruptibile/nec genitū eſt.hec eſt prima rō.Deinde tāgit ſecūdaȝ.⁊ inquit.Itēqȝ ⁊ quia omni mortali imbecillitate vacat.Deinde tāgit tertiā.⁊ inquit.Preterea O
⁊ qa mouet̄ ſine labore/qđ grece eſt aponon.hec eſt tertia ratio.Deinde tāgit cauſaȝ huius tertie rationis:quod quideȝ ſignanter facit:qa eſt noua/⁊ non primo explicata libro.⁊ inquit.Propterea qa nulli ſubijcitur violente neceſſitati:que quidem cohibens detineret ipſum aptuȝ ferri alio modo:⁊ ꝙ nihil ſit tale violentans/neqȝ cohibens.probat.⁊ inquit.Omne ſiqdeȝ tale eſt magis laborioſum ſiue rigoroſum:quanto magis motus eiꝰ eſt ſempiternus/atqȝ optime diſpoſitionis expers hoc eſt quietis.aliquod eniȝ eſt cohibens debile/vt cogens ad oppoſitum pro modico tempore aliquod pollens:vt id quod cohibet pro multo tempore aliquo pollentiſſimuȝ/vt cohibens pro eterno tēpore:quare cohibens celuȝ ferri eo modo/quo fertur:pollētiſſimū eſt eo maxime quia ſempiterno motu mouetur/⁊ ſine quiete:aut ,forſitan verbū P
illud epiponon:latine languiduȝ eſt:⁊ tunc debes ſcire id eſſe languidum/qđ contra naturalem inclinationeȝ fert̄: id vo idoneum atqȝ validum:qđ naturali inclinatione fertur.Ex hoc ſequitur celum non ferri cuȝ labore:atqȝ contra naturalem inclinationem:⁊ huius rei cauſam aſſert dicens:omne ſiquideȝ tale languidum eſt:dictuȝ eſt enim languidum eſſe qđ contra naturalem inclinationē fertur:⁊ cum labore/tanto quidem magis ⁊ maxime lāguidum:quanto motus eius fuerit magis ſempiternus/⁊ perpetuo contra eius naturalem inclinationē:atqȝ optime diſpoſitionis expers:que eſt valitudo ⁊ ſtatus in naturali diſpoſitione.Sic igit̄ celum non mouetur cuȝ labore:qa tunc eſſet languidiſſimuȝ oīum:cum perpetuo contra eius naturalem inclinationem ferret̄:⁊ eſſet ab optima ⁊ naturali diſpoſitione ſemper vacans.⁊ hec expoſitio eſt vera ⁊ mens Ariſtotelis.

Auerroes vo digreditur in preſenti cōmento ſatis fructuoſe:cuius digreſſio incipit:⁊ cauſa illius eſt:vbi primo declarat quonaȝ Q Que Auer. cōmē.3.
modo motus celi eſt ſine labore:⁊ debes ſcire cauſaȝ laboris in animali terraceo eſſe contrarietatem principiorum motuū:anima nāqȝ ſuapte natura mouet corpus eius circulariter.Corpus vo ꝑdominio elementi grauis moueri eſt aptum deorſum.Ex his fit miſtus animalis motus:qui proceſſiuus dicit̄:⁊ cum labore fit in animali ipſo:ob principioꝝ motus contrarietatem.Ex quibus ſyllogiſmus Auerrois eſt omne qđ mouetur cum labore/componitur ex cōtrarijs principijs motus:celum nō componitur ex principijs contrarijs.igitur mouetur ſine labore.❡ Deide ibi/⁊ iſte motus in ipſo:remouet tacitum cauillam:poſſet eniȝ dici ſi celum nō mouet̄ violenter:atqȝ labore/vtrum ne moueatur motu naturali: probat ꝙ nec motu naturali: ⁊ quia naturalis eſſe poteſt motus/aut ratione principij actiui/aut ratione principij

paſſiui:

A paſſiui:ideo ꝓbat dupl'r motũ nõ eẽ naturalẽ. Primo qꝛ
nõ rõne ꝑncipij paſſiui:qꝛ tunc eẽt ꝯpoſitum ex materia
ꝛ forma:ꝛ ita genitũ ꝛ corruptibile. Scḋo qꝛ nõ rõne ꝑn-
cipij actiui:cũ cęlũ nõ habeat formã niſi ęquoce/quę prīz
eſt forma naturalis/ptim abſtracta/naturalis quidem:qꝛ
cęlo motũ tribuit/ꝛ qꝛ eſt in cęlo vt in ꝓprio ſubiecto. ab-
ſtracta ꝟo ꝓ quãto nõ educiť de potẽtia materię/nec di-
uidiť ad diuiſiones corpis in quo eſt:quę ratio docet po-
tius motũ cęli eſſe voluntariũ ꝛ itellectiuũ/quatenus eſt
a forma:quę eſt magis intellectus q̃ natura. ¶ Ex his i-
fert formã cęli nõ habere ſubm. videlicet vt generabilia
habent/neq; contrariũ:naz non eſt natura/ſed itellectus.
¶ Sz ſtatim ambiges:nã ſi ſubm illi⁹ formę ſit ſimplex
atq; cõtrarietatis expers:quale naz eſt. Rñdet ſubiectũ
illius eſſe corpus ipz cęlicũ/veluti corpus ipſum actu eſt
animę ſubiectũ:ad quã formã ſequunť dimenſiones cor-
B poreę/ſaltẽ ſz naturã/ꝛ alia accidẽtia cęli/vt lumẽ/ꝛ figu-
ra/ꝛ id genus. Quare hic erit ordo ꝙ itellectus recipitur
ꝑmo in cęlo ipſo/2° dimenſiones/3° cętera accñtia. ¶ Ex
his infert multa:ꝛ pro itellectu ꝑmi debes ſcire apud Ari-
ſtotelẽ eſſe cõpoſitionẽ in rebus/vna gdem ꝛ potiſſima
eſt ex intellectu agente ꝛ poſſibili. Scḋa ex intelligẽtia ꝛ
orbe. Tertia ex materia ꝛ forma. ꝛ ideo ingt. Et ideo for-
ma ꝛ formatũ ſunt in cęlo idez numero ſed ſm diſpõnez
magis diminutaz:q̃ ſit adunatio recipientis ꝛ recepti in
forma abſtracta/quę eſt cõpoſita ex itellectu agẽte ꝛ poſ-
ſibili:ꝛ ſic in ꝑ gradu vnidis eſt ꝯpoſitio ex itellectu agẽ-
te ꝛ poſi. in 2° ꝟo ex itelligẽtia ꝛ orbe. In 3° ex mã ꝛ for-
ma. cauſam huius affert:qꝛ intelligentia recipiť in cęlo ꝑ ca-
rentiam medij/ꝛ receptiui ꝛ diſpoſitiui:at forma recipiť
in mã mediantib⁹ dimenſionibus:quę ſunt ſaltẽ mediũ
diſpoſitiuũ. cur ꝟo hęc ſit minor cõpoſitione intellectuũ.
nõ explicat:ſed poſtea dicemus. Scḋo infert cęlos ipſos
C recipere intellectus:nam recipiunt formas indiuiduas ꝛ
ſine medio. igiť itellectus. Tertio infert cęlos eſſe aiatos/
atq; intelligẽtes ſm ſe ꝛ qḋlibet ſui/naz formať a forma
quę eſt anima ꝛ intellectus. Quarto infert motũ eius eſſe
ſine labore:qꝛ vt pz ex dictis:eſt motus animę tm̃. Quin-
to infert id eẽ optimũ in cuius actione nõ cadit dimina-
Dubitatiões. tio. Hęc colliguntť ex cõmẽti digreſſione. ¶ Sz circa di-
Prima. cta hęc occurres ꝑmo/vtrũ itelligẽtia ſit cauſa orbis alio
Solo. Joã. genere cauſę q̃ formalis. ¶ Joãnes alibi ſentit intelligẽ-
tiã eẽ cãz cęli ſolũ vt formã/ꝛ nullo alio gñe cauſę:niſi vt
finis ſiqdẽ finis ꝛ forma coicidũt:ꝑſuadet opinionẽ qm̃
omne agens agit per motũ. at intelligẽtia cęluz nõ efficit
per motũ. igitur nõ eſt cauſa effectrix cęli. ¶ Sed põnẽ
hanc refellit Auerroes in libro deſtructio deſtructionuz.
Primo ſic/omne finitę actionis/atq; finitę quãtitatis de-
pendet a ſua forma effectiue:cęlũ eſt finitę actionis ac di-
D menſionum finitarum. igitur dependet a ſua forma effe-
ctiue. cęlum eſt finitę actionis ac dimenſionum finita-
rum. igitur dependet a ſua forma effectiue. Secundo
agens aliquam actionem ſine qua compoſituz eẽ nõ põt/
eſt cauſa agẽs illius cõpoſiti. Sz intelligẽtia eſt cauſa mo-
tus:ſine quo cęlũ eẽ non põt. igitur vt prius. Tertio in ſe-
paratis a materia forma/ finis/ꝛ agẽs idẽ ſunt:at itelligẽ-
tia eſt forma ſeparata a materia. igitur eſt finis agẽs ꝛ for-
ma cęli. Ratio autẽ Joannis tollitur per hoc qꝛ itelligen-
tia eſt agens cęluz ęquoce/ꝛ nõ per motũ vt agens phyſi-
2° dubi. cũ. ¶ 2° occurres cõpoſitio ex intellectu agente ꝛ itelle-
Põ Joã. ctu poſſibili cuius eſt apud Auer. ¶ Joãnes vbiq; vult
eſſe animę rõnalis:vult enim animã rõnalem eſſe ſepa-
ratam ſubſtantiaz cõpoſitã ex intellectu poſſibili ꝛ agente.
Confutatio Et iz poſitio hęc nullatenus ſit catholica:nihilomin⁹ nec
Auerroica eſt:nullus nãq; ſtultus rõnalem animã pone-

ret penitus ſeparatam ꝛ vnã nũero oĩum:cum ois aĩa act⁹ E
ſit corporis. ¶ Propterea quicquid catholice ſit ſentiẽ- Põ Auer.
dum:de mente Auerrois duplex eſt cõpoſitio in homine
altera ꝑma:quę eſt ex itellectu poſſibili ꝛ cogitatiua:quã
Simplicius vocat dianoeã. Ex his enim rõnalis ꝯficiť
anima:quę gdem numerať ad numerationẽ corporũ:ſal-
tez ꝓpter dianoeã. altera 2° ex intellectu agente ꝛ poſſibi-
li:qua efficitur homo beatus/ꝛ compoſito huic nõ dedit
Auerroes nomẽ/niſi dicať itelligẽtia hoĩs in actu. ꝛ ſic pz
ſolo. ¶ Ex his pz hanc cõpoſitionẽ eſſe maximaz:qꝛ eſt
ex rebus vlibus oĩno eiuſdẽ gñis. In 2° loco pz eẽ illam
quę eſt ex orbe ꝛ itelligẽtia:quatenus eſt ex reb⁹ diffe rẽ-
tibus penitus. Minimã ꝟo eſſe eaz:quę eſt ex materia ꝛ
forma ꝛ qꝛ eſt ex genere differentib⁹/ꝛ per mediuz. ¶ 3° 3° dubi.
occurres vtz omnis forma idiuidua ſit itellect⁹. ¶ Rñ-
dẽt iuniores ꝙ nõ/nã animę brutales ſunt idiuiduę ꝛ to-
tę in toto ꝛ totę in ſingulis ptẽ:ꝛ nõ ſunt itellect⁹. ¶ Hęc Confutatio
poſitio nõ eſt ꝑipatetica:naz ois forma quę educiť de po-
tẽtia materię ꝛ ꝯſeruatur ac dependet in eſſe ꝛ conſerua- F
ri a materia/depẽdet per modũ materię/ꝛ ita diuiſibiles
erunt omnes. ¶ Propterea dicendũ ꝑipatetice omnem Põ ꝑipateti-corum.
formã indiuiduã eſſe intellectũ:naz omnis talis ꝛ ſi ſit in
materia nõ dependet a materia:nec educitur de potẽtia
materię. Solũ eniz hanc vocãt intellectum:quę perficit
ſubiectũ ꝛ non educitur de potentia ſubiecti. ¶ 4° occur-
res vtrũ idem ſit anima ꝛ natura. ¶ Rñdet Alexander 4° dubi.
animã ꝛ naturã eſſe ſubiecto idem/differre tñ definitiõe:
dicitur quidẽ anima pro quãto eſt actus corporis phyſi-
ci. natura ꝟo ꝓ quanto eſt principiũ oĩum motuum qui
ſunt in animali. ¶ Obijcit Simplicius quę differũt de-
finitione:differunt re:quę differũt re differunt ſubiecto.
igiť nõ poſſunt aliqua definitione differre/ꝛ ſubiecto eẽ
eadem. ¶ Dici poteſt ꝙ omnia quę differũt definitione
differunt re ſumendo rem pro ente ſiue eẽntia. Nõ autẽ
ſumẽdo rem pro numero. ꝛ ita Alexander ſumit. aliqua
enim differunt eẽntia:quę non differunt nũero. ¶ 5° oc- 5° dubi.
currens quot ſunt cauſę quibus aliquid moueť cũ labore. G
¶ Dici poteſt eſſe tres/remotiſſimã gdem eſſe materiã.
nihil eniz poteſt cuz labore moueri:niſi ſit in materia:nõ
tamẽ omne exiſtens in materia moueť cuz labore. graue
enim nõ laborat in deſcendẽdo. remotã ꝟo eẽ ꝯtrarieta-
tez principiorũ motus. nihil enim moueť cuz labore/niſi
cõponatur ex ꝑncipijs ꝯtrarijs. non tamẽ omne tale mo-
uetur cum labore. Miſtũ enim terraceum non mouetur
cum labore. proximã demuz cauſa eſt ſpirituũ reſolutio:
hac enim ſtante eſt labor:ꝛ hac remota ceſſat labor. Et ꝓ-
pterea cauſa hęc conuertibilis eſt cum effectu ꝛ proxima
exiſtit:quibus patet cęlum non moueri cum labore pro-
pter tria:ꝛ quia caret cauſa remotiſſima:ꝛ qꝛ caret cauſa
remota:ꝛ quia caret cauſa ꝓxima. ¶ 6° occurres ſi mo- 6° dubi.
tus cęli nec eſt naturalis/nec violẽtus:quonam modo in
primo libro voluit ipſum eſſe naturalem. Amplius ſi eſt
voluntarius:igitur poteſt non eſſe. ¶ Dici poteſt eſſe il- Solo.
lum naturalem ęquiuoce quatenus forma ꝛ materia cęli H
ſunt naturę ęquiuoce dictę ꝛ ſic loquitur in libro primo.
hic ꝟo vult illum non eſſe naturalem proprie. Ad ſecũ-
dũ dici poteſt cum voluntate ſtare contingentiam ꝛ ne-
ceſſitatem. põt enim aliquid eſſe liberum ꝛ neceſſarium
vt in libro deſtructio deſtructionum pz. quonam modo
cęlum ſit locus deorum:in libro primo expoſuimus.

¶ Quam ob rem neq; putandum eſt ipſum
ita ſeſe habere iuxta veterum fabulaz:qui ad
ipſius ſubſidium egere Athlãte ipſo ferunt.
hi namq; qui hanc protulerunt ſententiam:

I idē qđ poſteri viſi ſunt ſentire. Suppoſuere enim celo ipſi fabuloſe animę neceſſitatem ceu corporibus his terraceis quę ſurſū ſunt: ac pondus habent. Non igitur hoc pacto exiſtimandum eſt.

Expoſitio. ¶ Refellit falſas reſponſiones de motu cęli: nam alij cęli motum eſſe violentū ⁊ cum labore arbitrantur: ⁊ tūc ad rationem Ariſtotelis quę erat ꝙ hoc dato: motus cęli nō eſſet perpetuus. Rūdet iuxta tres opiniones. Prima eſt poetarū: qui concedunt motū cęli eſſe cum labore ⁊ violentū: perpetuū tamen ſubſidio Athlātis gigantis: qui pedibus conſtitutis ſuper duas columnas humeris cęlū ſuſtinet: ⁊ ipſum ꝑpetuo reuoluit. Cōtra obijcit Ariſtoteles quia tunc hęc opinio poetarū eſt ſimilis opinioni poſteriorum platonicorum: qui cęlum eſſe graue dicunt: ſuſtineri tn̄ alię neceſſitate. Sed hoc eſt confutatū ꝓmo libro: vbi K declaratum eſt ipſum neqꝫ graue eſſe, neqꝫ leue. Inquit. Quā ob rem neqꝫ putandū eſt ipſū cęlū ita ſeſe habere iuxta veterū fabulam: qui ad ipſius ſubſidium ſurſum egere Athlāte ipſo gigāte ferūt. Et hoc ꝓbat allegorizādo fabulā, ⁊ confutādo illius allegoriā, ⁊ inqt. hi nāqꝫ qui hāc ꝓtulerunt ſententiā: idem qđ poſteri viſi ſunt ſentire, ⁊ ꝑ poſteros intelligit Platonē ⁊ ſequaces. ⁊ ꝙ hoc modo ſentiant: declarat: ⁊ inquit. Suppoſuere enim cęlo ipſi fabuloſe animę neceſſitatē: ceu corporibus his terraceis quę ſurſū ſunt vt homines qui caput habēt ſurſū erectum, ⁊ pōdus habēt. ⁊ ita ꝑ Athlātē animā viſi ſunt itelligere: quę cęlum ſuſtinet: veluti anima hominū ſuſtinet homines ad cęlū erectos. Ex hoc infert errorē. ⁊ inqt. Nō igitur hoc pacto ſentiendū eſt: qꝛ tunc cęlū eſſet graue: contra ea quę diximus in libro primo. ¶ Debes ſcire ꝙ fabula Athlantis habet adhuc duas allegorias: quarū alteram tangit Ariſtoteles in libro de cauſa motuū animalis: ait enim pedes Athlantis eſſe in terra: quatenus centrum eſt punctū circa qđ voluitur cęlum: ⁊ per qđ tranſit diameter mundi. Humeros habuiſſe ad ortū ⁊ occaſū: quatenus ſunt dextrū ⁊ ſiniſtrū cęli. Caput vero ad meridiem quatenus eſt cęli ſurſū: vt dicemus. Alterā vero aſſerunt iuniores interp̄tes: Athlantē cęlū ſuſtinuiſſe ferunt ob aſtrorū ſcientiā: quā magnā habebat: attollebat enim L ſemper mentē ad ſtellas: ideo ſuſtinere cęlū fabulantur poetę. Ariſtoteles autē hic confutauit primam allegoriā: per hoc qꝛ tunc cęlū eſſet graue. ¶ Auerroes autē aliter textū introducit: vult enim Ariſtotelē huculqꝫ declaraſſe opinionē ſuā de perpetuitate cęli eē verā: tū ꝑꝑ rōnes: tū ꝑꝑ auctoritates veterū. nūc vero vult Ariſtotelē declarare opinionē ſuā de natura cęli: ꝙ non ſit graue nec leue: eſſe ēt veram: ⁊ hoc reſpiciēdo ad poſitiones contrarias: nam dicētes cęlū eſſe graue: coguntˀ ponere īpoſſibilia. nam alij Athlantē: alij celeritatē: alij animā fingere coguntur: animaduertit tamen Auerroes eā poſitionē quę ponit ipſi cęlo aīam eſſe partī verā, ꝑtim falſā. vera quidem eſt quo ad concluſionē: cęlū enim eſt animatum ⁊ viuum: etiam ſm Ariſtotelē. falſa vero quo ad rōnem atqꝫ ſyllogiſmum: aſſerebat enim cęlum eſſe animatum: argumēto quia graue eſt: qua ratiōe indiget anima ſuſtinēte: ne cadat. hęc quidē ratio peccat. primo quia ꝓpoſitiones ſunt falſę: cęlum enim neqꝫ eſt graue: neqꝫ leue: ſed tertię eſt naturę. Sc̄do qꝛ melius eſt dicere ipm̄ eſſe leue ꝙ̄ graue: quia leuibus cognatū: lꝫ etiam ſit error: cum nec graue ſit, nec leue. Tertio dato ꝙ valeat celū eſt graue: igitˀ habet animā. non tamē ad motus ſubſidium ſufficit ſola anima: nam omne graue eget quieſcente: in quo ſuſtineatur: vt in libro de cauſa motuum animalis eſt dictum: ⁊ ita vltra animam eſt neceſſarium aliquid aliud: in quo ſuſtineatur. hęc Auerro.

Que Auer. cōm.4.

M

N

¶ Pręterea neqꝫ ſuſtineri tāto tēpore poteſt ob ↄuerſionē ipſam: quę celerior motˀ eſt ꝓpria eius inclinatione: vt Empedocles inqt.

¶ 2° rūdebat Empedocles: tenendo cęli motū eſſe violētum ⁊ cū labore: cęlū etiā eſſe graue. Sꝫ perpetuo ferri ac cōtinuo ob eius celerē ↄuerſionē: quę celerior eſt cęli ꝓpria ad centrū declinatione veluti in motu aquę in cipho repoſitę videtur: quę ſurſū detinetˀ ob ciphi celerē agitatū. Contra inſtare videtˀ Ariſtoteles per hoc qꝛ non tanto tēpore fuiſſet ſiqdem nullū violentū perpetuum. ¶ Auerroes aūt vult vt diximus nunc refellere pōnem dicentē conuerſionē. nam ꝓpter celeritatē conuerſionis enitebatur Empedocles defendere cęlum eē graue. Pręterea Auerroes reſoluit textū ſuum ad ſyllogiſmos quatuor: quos in verbis gręcis Ariſtoteles non ſentit: ſiquis tamen vult illos legat Auerroem. Expoſitio.

Que Auer. cō.5.

O

¶ Pręterea nec ab anima quę perpetuo ipm̄ manere cogat: conſentaneum eſt rationi. nā talis aię vita nequaꝙ̄ ſine triſtitia beata eſſe poterit. Motus enim ⁊ quoniam eſt cū vi (moueri ſiquidem corpus primū aliter aptū ferri) ⁊ continuo mouet: ⁊ negotioſam eſſe: ⁊ omni a mentis delectatione vacare neceſſe eſt. Qꝛ ſi neqꝫ vt animę mortaliū animalium ineſt reqes aliqua quę eſt corporis remiſſio circa ſomnū facta erit ꝑfecto neceſſe vt ipſa detineat illud perpetuum atqꝫ incorruptibile: veluti quędam rota Ixionem. P

¶ Vltimo refellit poſitionē Platōis: quā in Timęo ſcripſit. Plato enī poſuit ibi aīam mundi in medio: quę vniuerſū ſuſtinet: quęqꝫ mouet totū motu ꝑpetuo ⁊ ↄformi: de qua diximus ſatis in libro de intellectu. huius fundamentū (vt Auer. inquit) eſt: qꝛ corpora hęc terracea ꝓſeruantur ac ↄſeruantur a putrefactiōe ꝓpter eorū formas: quare quāto corpus erit ꝓſtabilius ac temperatius: tanto eius ꝓſeruatio erit maior: ⁊ qꝛ cęlum eſt cęteris corporibˀ ſublimius ideo meruit animā ꝓſtabiliorē: ⁊ hęc videtur rō Platonis apud Auer. huic opponit Ariſ. nam tūc vita talis animę non poterit eſſe beata: nā mouet cū vi: ⁊ conatu: ⁊ perpetuo: igitˀ cū triſtitia ſemper vitā ducet: ⁊ ita nec beata nec delectabilis erit. Inquit. Pręterea nec ab anima: quę ꝑpetuo ipſū manere cogat ↄſentaneū eſt rōni ſupple ipm̄ moueri (vt Plato ſentit) nā talis animę vita nequaꝙ̄ ſine triſtitia beata eſſe poterit. Cuius rōnem affert dicens. Motus enim ⁊ qm̄ eſt cū vi: ꝓpter rōnem dictā. videlicet quia mouet corpus ꝑmū aptum aliter ferri: ⁊ continuo mouet: qꝛ enim mouet cū vi: ⁊ cōtinuo: ⁊ negotioſam eſſe atqꝫ occupatā: ⁊ ab omni mētis delectatione vacare neceſſe eſt. Verbū enī illud ἐμφρόνως ꝑ mēte tranſtuli: ⁊ nō pro prudentia: vt alij fecerunt. Deinde q̄ſi rōnē hanc epilogādo ſub alia vi eā replicat: ⁊ inquit. Qꝛ ſi neqꝫ vt animę mortaliū animaliū ineſt reqes aliqua: quę eſt corꝑis remiſſio, ſiue diſſolutio ⁊ reſtauratio ſpirituum circa ſomnū facta neceſſe erit ꝑfecto vt ipſa illud detineat ꝑpetuum atqꝫ incorruptibile: veluti rota q̄dam Ixionē. ¶ Ixio enim fuit vir ille: q (vt poetę aiūt) cum Iunone ↄcubere voluit: at virtute Iouis loco eius cū nebula concubuiſſe finguntˀ: ex quo centaurus factus eſt: ad huius

Expoſitio.

Que Auer. cōm.6.

Q

Quis Ixio

A huius pfecto punitionez ferunt Jouem conſtituiſſe cum
rotę vinculū: vt radijs eius mēbra frangerent. Unde poe
ta. illic Junonē tentare Jrionis auſi. Uerſantur celeri no-
xia mēbra rota. ꝛ Ouidi⁹. Quiq; agitur rapidę vinct⁹ ab
orbe rotę. Et h̄ pacto Plato cogit dicē de aia illa: q̄ ppe
tuo mouet corp⁹ cū pena / veluti Jrio. Ali. aūt loco Jrionis
hȝ agere: quē ignoro. ❡ Debes ſcire q̄ oēs hę tres pōnes
reducuntur in vnā: nam poetę per Athlantē aiam volue-
runt intelligere: Empedocles ꝟo per velocitatē motum
animę mentalē: ꝛ hunc Plato motum animę dicit. ❡ 2⁹
debes ſcire q̄ Platonis poſitio pōt reduci in bonū: naȝ
verbū illud baron: qđ nos graue dicimus interdū p cor-
pore apto deorſum ferri: interdū pro corpore depēdente
ſumpſerunt grę ci. ꝛ in hunc ſenſuȝ ſumpſit Plato: cęlum
enim graue appellat, ſiue baron: pro quāto ſubtracta ei⁹
anima ꝛ depēdētia ei⁹ ab illa: demergeret ad chaos: atq;
B ad priuationē: ꝛ ſic graue ſumpſit pro corpe dependente
ab illa anima: ꝛ hoc modo fortaſſe Simplicius allegori-
zat Platonis ſermonē. Hęc de poſitione veterum.

❡ Si igitur (quēadmodum diximus) res di-
cto mō de prima latione ſeſe habere licebit:
non tn̄ meli⁹ de ei⁹ ęternitate erit ſentiēdū: ſȝ
ēt hoc dūtaxat pacto de ea vaticinatione quā
de his habemus ſentētias ꝯſonas certi⁹ pfer-
re poſſumus. Sȝ de his rōnib⁹ hacten⁹ nūc.

Expoſitio. ❡ Concludit nunc fructū ſuę poſitiōis: vbi debes ſcire de
dijs tradi hęc: q̄ moueant ſine labore: q̄ ppetui: q̄ beati:
q̄ formę ſepatę / ꝛ eiuſmodi id genus. at hęc omnia p poſi
tionē Ariſtotelis haberi poſſunt: naȝ ſi motus cęlorū ſint
ppetui ꝛ ſine labore: dij q celos mouent / erunt ſine labo-
re / ppetui / beati / atq; ab omni mole ſepati. vt vidimus in
libro phyſicę auſcultationis etiam. quare hic ꝛ tantus eſt
Ariſtotelis fructus. Jnquit: Si igit̄ quemadmodū res di
C cto modo de prima latione ſeſe habere licebit: vt q̄ ſit p-
petua ꝛ ſine labore: non tn̄ melius de eius ęternitate erit
ſentiendū: ſed etiā hoc dūtaxat pacto ꝛ per noſtraȝ dūta-
xat poſitionez de ea vaticinatione: quā de dijs habemus:
ſententias conſonas certius pferre poſſumus: ſententię
hę conſonę: quas vaticinationes appellat: ſunt diuinę il-
lę cognitiones vt q̄ dij ſint ſine labore / ppetui / beati / ꝛ a
mole ſepati. hęc enim tn̄ per poſitionē Ariſtotelis habe
ri poſſunt: ꝛ hoc ſi naturali cognitione habent̄: nā ſi reue-
latione nos chriſticolę veritates has habemus certi⁹. ve
rum quia res hęc eſt metaphyſica: addit ſed de his ha-
ctenus. hęc Ariſtoteles.

❡ Cum autem ſint: qui dextrū ipſius cęli ali-
quid eſſe inquīt: ꝛ ſiniſtrum ēt vt hi qui pi-
D thagorei nūcupantur (eſt enim hęc illoꝝ ſen-
tentia) Conſiderandū eſt vtꝝ res ſic ſeſe ha-
beat vt illi dicunt: an alio mō / ſi eiuſmodi pn-
cipia corpori ipſius vniuerſi accōmodētur.

Expoſitio. ❡ Hactenus de ęternitate motus / ꝛ de ipſius q̄litate egit:
nunc mouet q̄ōnē circa cęli differentias poſitionis. Utꝝ
in cęlo reperiantur ſex differētię poſitionis. cauſa autem
q̄ōnis eſt: q: pithagorei in cęlo dextrū ꝛ ſiniſtruȝ ſtatue-
runt: ppterea emergit quęſtio / vtrū cęterę alię inerint cę-
lo. Jnquit. cū autē ſint qui dextrū ipſius cęli aliquid eſſe
inquiūt: ꝛ ſiniſtrū etiaȝ: vt hi qui pithagorei nūcupantur:
quorū hęc eſt poſitio: ꝯſiderandum eſt vtrum res ſic ſeſe
habeat vt illi dicūt: an alio modo: hoc eſt nō tn̄ illa duo,
ſed etiaȝ reliqua quattuor: ꝛ q: qđ eſt hypothetica. addit ſi
eiuſmodi principia corporis ipſi⁹ vniuerſi accōmodent̄,

Quęſtio igit̄ hypothetica eſt vtrū ſi dextruȝ ꝛ ſiniſtrum E
cęlo inſint: cęterę oēs inerunt. Hęc quęſtio eſt Ariſ.

❡ Confeſtim namq; primo ſi dextrum ineſt
ei / ſiniſtrumq;: priora pricipia prius ipſi ineē
ſentiendum eſt.

❡ Quęſtio illa gemina fuit: nam ꝛ hypothetica ꝛ categori Expoſitio.
ca eſſe poterat: pōt nāq; abſolute q̄ri vtrū illę differētię
cęlo inſint. ꝛ pōt q̄ri hypothetice vtꝝ ſi cęlo inſunt dextrū
ꝛ ſiniſtrū inſint cęterę oēs. Ariſtoteles igit̄ primo rn̄det
ad q̄ōnem: vt hypothetice format̄: ꝛ inquit. ꝯfeſtim nāq;
ſi dextrum ineſt ei: ſiniſtrūq;: priora p̄ncipia atq; cōmu-
niora vt ante / ꝛ retro: ſurſuȝ ꝛ deorſum: p prius ineſſe ipſi
cęlo ſentienduȝ eſt. Ad formam igitur quęſtionis ſolutio
eſt: q̄ ſi illa duo inſunt: oportet cęteras omnes ineſſe. ꝛ in
hoc apparet defectus pithagoreorum: qui illas duas tn̄
cęlo tribuunt: reliquas auferunt. F

❡ Determiatū igitur de his eſt / in his: quę de
animalium motibus ſunt definita: q̄ videli-
cet ipſorum naturę accōmodentur. Clariſſi-
me namq; animantibus ineē vidētur quibuſ
dam omnes eiuſmodi partes vt dextrum ꝛ
ſiniſtrum. quibuſdaȝ quędam: ſtirpibus ꝟo
ſurſum ꝛ deorſum dumtaxat.

❡ Nunc incipit ſoluere q̄ōnem abſolute: ꝛ ſumit quędaȝ: Expoſitio.
quorū primū eſt eiuſmodi differētias clariſſime ineē ani
mantib⁹: ſȝ nō eodē modo: nā alijs inſunt oēs vt hoibus:
alijs quędā: vt ante ꝛ retro: ſurſuȝ ꝛ deorſum: veluti aiali-
bus iperfectis vt ꝯchis ꝛ id genus. alijs duę tn̄ vt ſurſuȝ
ꝛ deorſuȝ veluti plantis. inquit. Determinatū igit̄ de his
eſt in his quę de aialiū motib⁹ ſunt definita q̄ vȝ ipſoꝝ
aialium naturę accōmodentur. Jnſunt enim hę aiali ipſi
quaten⁹ aial eſt. clariſſime nāq; aiantibus ineſſe vident̄. G
quibuſdā oēs eiuſmodi ptes ineſſe vident̄ vt dextrum ꝛ
ſiniſtrū. ꝛ ſupple cętera id genus q̄buſdā q̄dam vt ante ꝛ
retro: ſurſuȝ ꝛ deorſuȝ. ſtirpibus ꝟo ſurſum ꝛ deorſuȝ dū-
taxat. Ex his pȝ in talibus hunc eſſe ordinem vt cōiſſimę
ſint ſurſuȝ ꝛ deorſuȝ: q: oibus inſunt. poſt has ſint ante ꝛ
retro: vltimę ſint dextrū ꝛ ſiniſtrū. Hęc eſt de p⁹ ſuppō.

❡ Jnſuper etiam ſi oportet aliquod ipſorum
cęlo ineſſe primū profecto: qđ quidē ineē di-
ximus aialibus: conſonum eſt ipſi ineſſe.

❡ Sumit 2⁹ q̄ q̄bus aliqđ horū ineſt ei: neceſſe eſt ineſſe Expoſitio.
oē id qđ eſt ante illud / vt ſi aiali ineſt dextrū: ꝛ ſiniſtrum.
eidē iſunt aū ꝛ retro: ꝛ ſi alicui ante ꝛ retro: eidē iſunt ſur-
ſuȝ ꝛ deorſuȝ: ꝛ nō ꝯuertitur ordo. Hęc ſuppoſitio eſt da-
ta in reſponſione ad quęſtionē primo modo formataȝ: ꝛ
reſumitur hic: quia ſeruit ad propoſitum. H

❡ Pręterea hęc tria cum ſint: vnumquodq;
horum eſſe poteſt quoddam principium. di-
co tria / vt ſurſum deorſum: ꝛ ante ꝛ retro: ꝛ
dextrum ſiniſtruȝ. Hę namq; dimenſiones:
inſint omnes corporibus perfectis conſonū
eſt. pterea ſurſum eſt: quod longitudinis eſt
principium: dextrum latitudinis. Ipſuȝ an-
te altitudinis. Jnſuper etiam alio modo mo-
tuum ratione: hęc enim principia dico: vnde
motus incipiunt his: quę motum habent. ab
ipſo quidem ſurſum eſt auctio: a dextro mo-

I tus ſm locū:ab ipſo ante motus ſenſitiu⁹.id nāq3 dico eſſe ante:in quo ſunt ſenſus ipſi.

Expoſitio. ℭ Tertio ſumit hec tria eſſe pncipia:qd tripl'r pbat:pmo qr inſunt corpibus pfectis/oē nāq3 qd pfecto ineſt: ſapit nām pncipij:qr rō pncipij vult eſſe pfecta.Scdo qr ſunt dimenſionū pncipia vt exēplo idicat.Tertio qr ſunt motuum pncipia.Inquit.Preterea hec tria cū ſint:vnūqdq3 horū eſſe pōt qddam principiū:⁊ exponit eſſe tria qr ſūt ſex:ait tñ eē tria:qr tres differētię ſunt:quarū pma eſt ſurſum ⁊ deorſum.Scda eſt ante ⁊ retro.tertia dextrū ⁊ ſiniſtrū.Tunc pbat hec eē pncipia:⁊ inquit. He nāq3 dimēſiones ſiue differētię inſint oēs corpibus pfectis conſonū eſt.Hec eſt prima. ℭ Deinde tangit ſecundam ⁊ inquit. Preterea ſurſū eſt:qd longitudinis eſt principiū.dextrū latitudinis:ipſum ante altitudinis ſiue pfunditatis.Hec eſt 2ª rō. ℭ Deinde tangit tertiā/⁊ ingt.Inſuper ēt alio

K modo motuū rōne:hec enim pncipia dico:vnde mot⁹ incipiunt his:quę motū habēt.ab ipſo qdem ſurſū eſt auctio:a dextro eſt motus ſ3 locū:ab ipſo ante eſt alteratio vt motus ſenſoru⁹ id nāq3 dico eē ante in quo ſunt ſenſus ipſi.igit̄ hec ſunt pncipia:⁊ hec eſt tertia ſuppō.aiaduerſione dignū tria hoꝝ eſſe pncipia e qbus:⁊ tria terminos ad quos.Surſū longitudinis ⁊ auctionis principiū eſt: deorſū ꝟo finis vtriuſq3.dextrū pncipium latitudinis ⁊ motus localis:ſiniſtrū finis.ante principiū altitudinis ⁊

Quę Auer. com.8. alterationis:retro finis. Hec Ariſ.ipſe. ℭ Quo ꝟo ad verba attinet aiaduerte verba Ariſ.fidel'r eſſe tranſlata:l3 friuola qdā verba mutauī: vt ſenſus expoſcit quę nō refero: qr ſūt pſpicua.Auer.aūt velle videt̄ hic Ariſ.nō poſuiſſe tertiā ſuppoſitionē:ſed ꝯcluſionē principalem.v3 ꝙ cęlo inſint eiuſmodi tres differētię pōnis:⁊ vult Ariſtotelem hoc pbaſſe:tum inductione:tum definitione.Inductiōe qdem qr cunctis inſunt animalib⁹ pfectis:cęlum aūt aial

L eſſe/perſpicuū eſt.definitione ꝟo:qr ipſi cęlo inſunt oēs

Qualexpō Auer. definitiones hoꝝ.igit̄ ⁊ definita. ℭ Quę expoſitio diſſonat verbis/⁊ pceſſui Ariſtotelis vt patuit.S3 quo ad

Dubitatio. verba attinet:dubitaret aliqs:qr appellat illa eē tria ⁊ in exēplo enumerat ſex:indicat Auerroes ſolonem dicens Ariſtotelē p tanto illa dixiſſe tria/pro quāto reſpexit ad nobiliora q̄ ſunt pn⁹dextrū/ſurſū/⁊ ante:reliqua tria his oppoſita ſunt ignobiliora ⁊ potius termini ſiue fines/ꝙ̄

Solo. principia. ℭ Sed adhuc ambiges quonā modo hec tria habent vim pncipij:cętera aūt nō. Indicat Auerroes declarationem:dextrū enim rōnem habet principij:qr pes dexter eſt principiū motus/ſiniſter ꝟo cōcurrit p accis

M vt ſuſtentaculū qd an ita ſit:pergre librū de cā motuum

2ª dubi. animaliū.Amplius ſurſū eſt auctionis pncipiū/aut quia

Solo. per ipſū nutrimētū aſſumitur:quo animal auget̄:aut qr penes ipm ⁊ a parte eius augeri dicit̄ animal.pterea ipm ante eſſe alterationis principiū/etiam patet:quia vt dicetur in textu in ipſo ponunt̄ ſenſus ipſi:qui a ſenſibilibus alterantur. Hec ex cōmento.

ℭ Inſuper etiā non omni in corpore quęrēdum eſt ſurſū ⁊ deorſū:dextrū ⁊ ſiniſtrū: ante ⁊ retro. Sed in his:quę animata cū ſint: motus principiū habent. In nullo ſiquidem inanimatorū videmus vnde principiū motus.nā alia qdem omnino nō mouent̄. Alia ꝟo mouent̄ qdē:ſ3 oi ex pte ſil'r veluti ignis ſurſum dūtaxat: ⁊ terra ad medium.

Expoſitio. ℭ Quarto ſumit eiuſmodi differētias eſſe q̄rendas tm̄ in corporib⁹ animatis/argumento qr motus principiū hnt. aut forte quarta ſuppoſitio eſt has dr̄ias his in corpibus N inueniri q̄ mot⁹ habent pn^m/argumēto:qr animata ſūt:⁊ qr in rebus inanimis nō reperiunt̄. Inquit. Inſuper etiā non omni in corpe quęrendū eſt ſurſū ⁊ deorſū:dextrū ⁊ ſiniſtrū:ante ⁊ retro:ſ3 in his quę animata cū ſint:mot⁹ principiū habēt.huius rōnē ponit per locū ab oppoſito: ⁊ ingt. In nullo ſiqdem inanimatorū videmus vnde pncipiū motus.nam alia quidē oino non mouentur.alia ꝟo mouent̄ qdem:ſed omni ex pte ſimiliter ceu ignis ſurſū dūtaxat:⁊ terra ad medium. ℭ Quo ꝟo ad ꝟba attinet: Dubi.ad ꝟba. poſſet quis occurrere qd Ari^{les} velit per pn^m motuū:eē in reb⁹ aiatis:nō aūt i reb⁹ inaiatis. ℭ Expoſitor ait poſſe i Solo. telligi p pncipia/⁊ iterna vt eſt aia ipſa/ſiue meli⁹ ꝟtutes ſiue potentię animę:hę eni3 reb⁹ ipſis aiatis inſunt. Inanimis ꝟo non. Et externa:quę ptes ſunt:⁊ hoc modo exponit Auerroes. Quę expoſitio videt̄ plus textui ſonare qr pbat inanima nō habere talia pncipia qr omni ex pte O feruntur. ℭ 2° poſſet occurrere quia oia naturalia habēt 2ª dubi. principiū motus:igitur nō recte ait qbuſdam nullas ineē qbuſdam aliquas. ℭ Exponit expoſitor 2r aut p^m ꝟbum retuliſſe ad artificialia:⁊ tūc eſt ſenſus:alia nāq3 oino nō mouent̄/vt artificialia:quę mouent̄ per accidēs:⁊ nō inquantū talia. Alia ꝟo mouent̄ qdem:ſed omni ex pte ſil'r vt naturalia.vel verbū illud retulit ad naturalia cū ſunt in pprijs locis conſtituta.Scdm ꝟo ad illa naturalia:q̄ extra locū pprium collocantur ⁊ hoc ingt. Nā alia qdem oino nō mouent̄ vt corpa naturalia conſtituta pprijs in locis.alia ꝟo mouentur qdem ſed omni ex pte:ſil'r vt naturalia extra locū collocata.⁊ hęc expoſitio ſecunda conſonat exemplo. Hec quo ad verba.

ℭ Uerum in his ſurſum ⁊ deorſū:dextrū ⁊ ſiniſtrum ad nos ipſos quidē dicim⁹ referēdo nā aut reſpectu noſtri dextri vt augures P aut ſimilitudine ad nos vt in ipſa ſtatua:aut in his quę contrario modo ſeſe habent in poſitura.dextrum quidē ad nos.ſiniſtrū eſt. ſiniſtrum autem econtra. ⁊ retro quo ad nos anterius eſt. In ſeipſis ꝟo conſideratis nullam cernimus differentiā.nam ſi contrauertantur:contraria dicemus dextra ⁊ ſiniſtra: ſurſum ⁊ deorſum:ante ⁊ retro.

ℭ Obiter occurrit dubitatio vtrū aliquo modo reb⁹inanimis talia ſint tribuēda. Rñdet ⁊ indicat talē diſtōnē: Expoſitio. ꝙ res inanimę pnt dupl'r ꝯſiderari aut ad nos:aut abſolute.Si ad nos:ſic trifariā reperiuntur:aut reſpectu noſtri dextri vt augures faciunt q cornicē leuā in bonū referūt dextrā in malū.aut ſimilitudie ad nos vt ſtatuę:quę talia hnt per quandā ſimilitudinē noſtrā.aut per cōtrapoſitu Q ram vt in imaginibus quę apparēt in ſpeculis.ingt.Uerū in his ſurſū ⁊ deorſum dextrū ⁊ ſiniſtrū:ad nos ipſos quidē referēdo dicimus ineē.nā aut reſpectu noſtri dextri vt augures.aut ſimilitudie ad nos vt in ipſa ſtatua.aut in his quę ꝯtrario modo ſeſe habēt in poſitura ad nos vt imagines habēt:quę in ſpeculis apparēt:in qbus dextrū ad nos eſt ſiniſtrū.Siniſtrū econtra: videlicet dextrum ⁊ retro quo ad nos anterius eſt:hec ſi conſiderentur ad nos.Si ꝟo inanima abſolute in ſeipſis conſiderantur: nullam in eis cernimus differentiam: nam ſi contrauertantur: contraria dicemus dextra ⁊ ſiniſtra:ſurſum ⁊ deorſum:ante ⁊ retro. Hec quo ad dubitationē. ℭ Auerro. Quę Auer. cōm.10. autē in cōmento vult rebus ipſis inanimis ēt dici ineſſe tales differentias per reſpectū ad mundū vt dicatur ſurſum

ſum

A ſuz eē in lapide ea lapidis p̄eq̄ magis loco ſurſuz appro-
pinquat:ea deorſuz:quę loco deorſuz.Et h̄ eſt b̄n dictuz.

¶ Quam ob rem ⁊ pithagoricos admirabit̄ quiſpiā ſola hęc duo principia ꝓtuliſſe/dextrum ⁊ ſiniſtrum:reliqua ꝟo quatuor omiſiſſe/quę nō minus principalia ſunt. Non minorem ſiquidem ſurſum ad deorſum: ⁊ ante ad retro q̄ȝ dextrum ad ſiniſtrū in cunctis animalibus differentiam habent.quippe cū hęc vi ſoluȝ:illa figura etiam differunt.

Expoſitio. ¶ Fecit p̄ ſolone q̄ōnis quatuor ſuppōnes: nūc ſoluit: p̄
narrat ⁊ refellit opionē pithagoricorū:2° rn̄det ad q̄ōneȝ
ſm̄ opinionē ꝓpriam.Quantū ad primū pithagorei cę-
lo tribuerūt duo horū tn̄/dextrū videlicet ⁊ ſiniſtruȝ.re-
B liqua ꝟo q̄tuor p̄terierunt. Hęc fuit poſitio pithagorico-
ruȝ.obijcit autē Ariſtoteles huic poſitioni primo ratiōe
ſumpta a differētia illorū ſic/quę nō minorē differentiaȝ
hn̄t nō min⁹ p̄ncipalia ſunt.reliq̄ q̄tuor nō minorē dr̄iaȝ
habent imo maiorem.igitur nō minus p̄ncipalia ſunt.de
rōne tangit minorē:⁊ primo narrat poſitionē illorū.⁊ in-
quit.Quā ob rē ⁊ pithagoreos admirabit̄ q̄ſpiā ſola hęc
duo p̄ncipia ꝓtuliſſe atq; cęlo tribuiſſe dextrū videlicet
⁊ ſiniſtrum:reliqua ꝟo quatuor omiſiſſe quę non minus
principalia ſunt.⁊ ꝙ non minus principalia ſint:ſyllogi-
ȝat ⁊ ſumit p̄mo minorē:⁊ inq̄t. Non minorē ſiq̄deȝ ſur-
ſum ad deorſum/⁊ ante ad retro:q̄ȝ dextrū ad ſiniſtrū in
cunctis animalibus differentiā habent:imo maiorem:q̄d
ꝓbat:⁊ inquit.Quippe cū hęc duo videlicet dextrū ⁊ ſini
ſtrū vi ſolū:illa quatuor figura ēt differunt hoc eſt nō tn̄
Com̄ Auer. cōm.11. vi:ſed vi/⁊ figura.¶ Debes ſcire vt colligitur a cōmēto
vndecimo ꝙ maior differētia eſt inter ſurſuȝ ⁊ deorſum:
C ⁊ inter ante ⁊ retro q̄ȝ inter dextrū ⁊ ſiniſtrū.naȝ dextruȝ
⁊ ſiniſtrū ſolū differūt v̄tute.⁊ cōueniunt in figura.Ma-
nus eni dextra pollentior eſt ſiniſtra:lȝ ſit eiuſdē figurę:
ſil'r dexter hūerus eſt fortior ſiniſtro ad motuȝ:lȝ ſiniſter
ſit fortior ad portandaȝ pondus.amplius pes dexter po-
tētior eſt ad motū:ſed pes ſiniſter ad fixionē:⁊ ita diffe-
runt virtute ⁊ potētia:ſed figura cōueniūt.Scdo differūt
virtute:q2 in dextro eſt vis p̄ncipij. In ſiniſtro ꝟo vis fi
nis:attn̄ figura cōueniunt.at ſurſuȝ ⁊ deorſuȝ nō tn̄ vir-
tute:ſed etiā figura differunt.v̄tute q̄deȝ:q2 in ſupera pte
vis eſt p̄ncipij auctionis.in pte infera finis.ampli⁹ in an-
teriore parte vis p̄ncipij alterati̇ōis. In poſteriore finis.
figura ꝟo:q2 vt videt̄ diſſimilaria ſunt.Et tu itellige illa
magis differre:hęc minus:hoc eſt illa pluribus:hęc pau-
cioribus differentijs differre. Hęc ex cōmēto.

D ¶ Inſuper etiam ſurſum quidem ⁊ deorſum omnibus animantibus ineſt/pariter animalibus ⁊ ſtirpibus.dextrum ꝟo ⁊ ſiniſtrū ſtirpibus non ineſt.

Expoſitio. ¶ 2° idem indicat ratione ſumpta ab ordine/hoc modo:
q̄b⁹ inſunt poſteriora:eis inſunt priora:dextrū ⁊ ſiniſtrū
ſunt poſteriora:illa q̄tuor ſunt priora.igitur q̄bus inſunt
dextrū ⁊ ſiniſtrū:his iſūt illa quatuor.de ratiōe vim ⁊ ꝓ-
bationem minoris tangit:⁊ inquit. Inſuper ēt ſurſuȝ q̄dē
⁊ deorſuȝ oībus aīantibus ineſt pariter animalib⁹ ⁊ ſtir-
pibus.dextrum ꝟo ⁊ ſiniſtrum ſtirpibus non ineſt.⁊ ſic
ſi cęlo hęc duo inſunt/etiā illa quatuor eidē inerunt.

¶ Pręterea ſi longitudo latitudinem antecedit: ⁊ ſurſum quidem longitudinis:dextruȝ ꝟo latitudinis principiuȝ fuerit:ſitq; rei prioris principium prius:erit profecto ipſuȝ ſurſum dextro ipſo generatione prius. Multifariam nāq; ipſum prius dicitur.

E

Expoſitio. ¶ Hęc ratio nō videt̄ ad p̄ncipalē ꝯcluſionē:ſȝ ad ꝓba
tionem minoris p̄rimę ratiōis ꝓcedere:quę erat/cętera
quatuor eſſe priora illis duob⁹ videlicet dextro ⁊ ſiniſtro:
⁊ ſic videtur confirmatio ⁊ ſignanter ꝓbat ipſuȝ ſurſum
antecedere dextrū.⁊ facit vnuȝ enthimema:in cuius an-
tecedente ſumit tria.⁊ inquit.Si lōgitudo latitudinē ante-
cedit:⁊ ſurſuȝ q̄dem longitudinis.dextrū latitudinis p̄n-
cipiuȝ fuerit:ſitq; rei prioris p̄ncipiū prius:his trib⁹ ſum-
ptis infert intētū:⁊ inq̄t.Erit ꝓfecto ip̄m ſurſum dextro
ipſo gn̄atiōe p̄us.⁊ q2 multifariā dr̄ p̄us vt gn̄atione/ſpe-
⁊ diffinitiōe:⁊ ipſe voluit ſurſuȝ eē p̄us gn̄atiōe:addit/mul
F tifariā nāq; ipſuȝ prius dicitur:ideo ſupple ſignāter dixi
generatione prius eſſe.⁊ enthimema hoc pōt ſic ad ſyllm̄
reſolui/p̄ncipiū rei prioris eſt prius.ſurſuȝ eſt principiuȝ
rei prioris:dextrū ꝟo eſt p̄ncipiū rei poſterioris.igit̄ ſur-
ſuȝ eſt dextro prius.Minor proſyllogiȝatur ſic/longitu-
do eſt prior latitudine:latitudo eniȝ cauſat̄ ex fluxu lon-
gitudinis.ſurſuȝ eſt p̄ncipiū longitudinis.dextrū ꝟo lati
tudinis.igitur ſurſuȝ eſt p̄ncipiū rei prioris. aduerte ꝙ
ip̄m ſurſuȝ eſſe dextro prius generatiōe vt longitudo lati
Dubi. tudine:q2 ex fluxu longitudinis generat̄ latitudo.¶ Sȝ
in hac ratione nō parua occurrit quęſtio:p eam enim ꝓba-
rem dextrū eſſe prius ipſo ante. Nā latitudo eſt prior al-
titudine:latitudo eniȝ motu facit altitudinē ſiue ꝓfundi
tatem ⁊ cum dextrū ſit principiū latitudinis:ipſuȝ auteȝ
ante ſit principium profunditatis:videtur per hanc ra-
Excuſatio. tionem ipſum dextrum eſſe prius ipſo ante. Hęc quideȝ
non parua eſt quęſtio:cui nunc nihil mihi probabilis oc-
currit/forte alīs conſiderabo.

¶ Ad hęc ſi ſurſum quidem eſt ſuper q̄d agitur motus dextrum e quo:ipſum ꝟo ante p̄ quod:ita vt vim aliquam principij ipſuȝ ſurſum inter alias ſpecies:ſubeat iure profecto increpandi ſunt:tum quia principaliora principia omiſerunt. Tum quia vniuerſis hęc ſimiliter ineſſe putabant. G

Expoſitio. ¶ 3° principal'r arguit pars ſuper quā ſit mot⁹:⁊ ps e qua
ſit motus:⁊ pars per quā ſit motus ſunt in cęlo.Sed ſur-
ſuȝ eſt ps ſup quā ſit motus:dextrū eſt pars e qua ſit mo-
tus:an ꝟo eſt ps p quā ſit.igitur in cęlo ſūt ſurſuȝ/dextrū
⁊ ante.¶ Debes ſcire ꝙ motus animalis icipit a dextro
⁊ cōuertitur in ſiniſtrū:ꝓpterea fingamus hominē mo-
ueri in orbeȝ e latere dextro in ſiniſtrū:tunc patet in tali
motu dextrū eē principiū motus:⁊ ſiniſtrū finē:ſurſum ⁊
deorſuȝ puncta ſuper quę ſit motus:ante ⁊ retro ptes per
H quas ſit motus.ad ꝓpoſitum/ſi motus cęli incepit:princi-
pium motus fuiſſet ortus.⁊ ita eſſet dextrū cęli:finis occa
ſus:⁊ ita ſiniſtrū:polos ſuper quos vertitur ſurſuȝ ⁊ deor
ſum:culmen ⁊ imū per quę fieret:⁊ ita ante ⁊ retro.de rō-
ne igitur tangit minorē:⁊ inquit.Si ſurſum eſt ſuper q̄d
agitur motus:dextrum e quo agitur:ip̄m ꝟo ante per q̄d
agitur:ita vt vim aliquā p̄ncipij ipſum ſurſum inter cęte
ras ſpecies obtineat:⁊ ſupple hęc in cęlo ſūt:videlicet ps
e qua:⁊ pars ſuper quā:⁊ pars per quā:iure ꝓfecto incre-
pandi ſunt. Tuȝ quia principaliora p̄ncipia omiſerūt.vi
delicet ante ⁊ retro:ſurſum ⁊ deorſum:tuȝ quia hęc duo.
videlicet dextruȝ ⁊ ſiniſtrū vniuerſis ineē putabāt:⁊ nō
eſt ita:ſolum enim ꝑfectis animalibus inſunt. Hęc mihi
videtur interp̄tatio/⁊ expoſitio huius loci.¶ Alij ꝟo ali-
ter hūc locū intelligunt:vt Thomas ⁊ iuniores:quos ſe-

I cntis ſm aſs: nunc ꝟo videtur mihi hec explanatio ve-
Que Auer. cōm. 12. rioꝛ. ¶ Auerroes ꝟo vult ipm ſurſuz eſſe principiū mo-
tuum: qꝛ in eo collocat̄ coꝛ: eſt enim in ſpiritualibus cōtē-
tum/⁊ verſus ſurſuz vergēs. Modo coꝛ eſt pncipiū oiuz
Cōfu. expo motuū. ¶ Uerū hec expoſitio nō valet: pmo qꝛ Ariſto-
ſitiōis Aui. teles in libꝛo de aialibus ait. coꝛ eē in medio. Scdo quia
non cōuenit verbis Ariſtotelis. ¶ Scdo exponit Auer.
ꝓpter quid ipm ante eſt ad qd: ⁊ vult ipſuz ante eē ad qd
trifariā. pmo qꝛ viſio fit intramittēdo. Scdo qꝛ ꝯponitur
viſibilibus. Tertio qꝛ eſt ad quē mouent̄ ſpiritus a coꝛde.
Nō Auer. ſed pma expoſitio eſt mens Ariſtotelis. ¶ Mouet tamē
Auerroes qōnem: naz Ariſtoteles ait ipſuz ſurſum id eſt
coꝛ eſſe principiū motuuz: dextrū ait eſſe principiū exit⁹
⁊ manifeſtationis: ante ꝟo dicit eſſe finē: ꝓpterea querens
vtruz hec itelligāt̄ reſpectu eiuſdē motus: an reſpectu di-
Solō. K uerſoꝝ motuū. ¶ Soluere videt̄ Auerroes ipſuz coꝛ eē
principiū oium motuuz ſm rē: alia ꝟo eſſe pncipia ma-
nifeſtādi ipm: vt dextrū ⁊ ipm ante: ⁊ hoc ſiue eiuſdē ſiue
diuerſoꝝ motuuz principia intelligantur. Naz quocūq
ſit ratio valet. Ariſtoteles enim vult habere ipm ſurſum
eſſe enumerandū iter pn^a: qꝛ hr ex hoc qd coꝛ eſt pn^m mo-
tuuz: qd vel eſt ipſuz ſurſum: vel ſurſum vergit. Sed qua-
liſcūq ſit hec queſtio/⁊ illa ſolutio: ad verba Ariſtotelis
Defēſio pi- nō pſunt. ¶ Simplicius dfendit pithagoꝛeos aſſerēs
thagoꝛeoꝝ eos voluiſſe in celo eē oēs ſex vt in oi animali pfecto: ve-
rum harū ſolū duarum ſubmeminit: qꝛ oia entia reduxit
ad duo. videlicet bonum ⁊ malum que per dextrum ⁊ ſi-
niſtrum habentur. ſecundo quia hec vt poſtrema ſuppo-
nunt prima: ⁊ propterea duo nominauerunt/dantes cete-
ras intelligere. Hec Simplicius.

¶ Nobis ꝟo cum ſit iam antea definitum ta-
les poteſtates ineſſe his: que principium mo
tus habent: ⁊ celum ſit animatū atq principi-
L pium motus habens: patet ipſi ⁊ ſurſum ⁊
deoꝛſum: ⁊ dextrum ⁊ ſiniſtrum ineſſe.

Expoſitio. ¶ Nunc ſoluit qōnem categoꝛicā ſm veritatem atq pro-
priā opinionē: ⁊ vult celo ineſſe oēs eiuſmodi differētias
poſitiōis: ⁊ ſyllogiʒat ex his que ſuppoſuit hoc modo: oē
animatū habēs pncipium per ſe motus/hz dextruz ⁊ ſini-
ſtrū/ſurſum ⁊ deoꝛſuz/⁊ cetera id gen⁹. H fuit vna ſuppō.
Sz celū eſt animatū ⁊ principiū mot⁹ hñs: vt alia ſuppō
dixit. igit̄ celū hz dextꝝ ⁊ ſiniſtrū ⁊ id gen⁹. Jnqt. Nobis
ꝟo cum ſit iam antea definitū tales poteſtates his ineſſe
que principiuz motus habēt: ⁊ que ſupple ſunt animata.
Hec eſt maioꝛ ⁊ celuz ſit animatū atq pncipiū mot⁹ ha-
bens: hec eſt minoꝛ. pz ipſi ⁊ dextrū ⁊ ſiniſtrum/⁊ ſurſum
⁊ deoꝛſum ineſſe ⁊ reliqua. Hec eſt concluſio.

M ¶ Nec opoꝛtet pꝛofecto ambigere ob rotun-
dam figuram que eſt ipſius vniuerſi: quonā
pacto aliud ipſius ſit dextrū/aliud ſiniſtrum/
aliud ſurſum: aliud deoꝛſuz: ſi ptes ꝯfoꝛmes
ſint cuncte: atq omni tempoꝛe moueantur.

Expoſitio. ¶ Sed obycit ſibi pꝛimo/oē hñs eiuſmodi dñas pō nis
eſt diffoꝛme in ptib⁹/celuz nō eſt diffoꝛme in ptib⁹. igr ce-
lum nō habet eiuſmodi differētias. Scdo oē habēs dex-
truz incipit de nouo moueri. at celuz nō incepit moueri,
igitur nō habet eiuſmodi. inquit. Nec opoꝛtet pfecto am-
bigere ob rotundā figurā: que eſt ipſius vniuerſi: quonoz
pacto aliud ipſius ſit dextrum: aliud ſiniſtrum: aliud ſur-
ſum aliud deoꝛſum. Si ptes confoꝛmes ſint cuncte. Hec
eſt vis prime dubitationis. Atq omni tempoꝛe moueā-
tur. Hec eſt vis ſecunde dubitationis.

¶ Sed intelligendū eſt perinde atq ſiquis in N
his figuris: que dextri etiā ad ſiniſtrū differē-
tiā habent: circūpoſuerit ſpherā: habebunt
enim poteſtates diuerſas: ob figure tamē ſi-
militudinem habere non videbuntur.

¶ Reſpondet Ariſtoteles ad primaz/⁊ breuiter intendit Expoſitio.
negare maioꝛē: quia pōt ꝯfoꝛme hñe in fig⁹ virtutes eiuſ-
modi diuerſas imaginando multifoꝛme effici confoꝛme.
Jnquit. Sed intelligēdū eſt perinde atq ſiquis in his fi-
guris: que dextri etiā ad ſiniſtrū differentiā habēt: circū-
poſuerit ſpheraz ita vt remanentib⁹ oibus virtutib⁹ effi-
ciatur oꝛbis: habebūt enim tales partes confoꝛmes pote-
ſtates diuerſas: ob figure tñ ſimilitudinē habere nō vide- O
tur: ⁊ ſic breuiter maioꝛ negāda eſt. ⁊ ſic in celo cōfoꝛmia
eſſe poſſunt illa ſex diuerſa. Ad illā enim vniuerſalē que
erat maioꝛ/omne hñs ſex ſpēs pōnis eſt diffoꝛme: ſufficit
inſtare per inſtantiā que eſt: vel eſt poſſibilis: vel ſaltem
imaginaria: ⁊ ita lz nihil ſit confoꝛme per qd inſtare poſ-
ſem habens illas ſex ſpecies: nec poſſit eē: eſt tñ imagina-
riuz aliquod confoꝛme habens illas vt de homine diffoꝛ-
mi conuerſo ad confoꝛmem per imaginationem.

Auerroes ꝟo aliter pꝛobat celum habere ſex dif- Que Auer. cōm. 13.
ferētias poſitionis: arguit eni hoc mō/
omne animatū qd pluribus partib⁹ motus fertur ex pte
pꝛopꝛia p ptem ppꝛiam/ad partē ppꝛiam: habet ſex eiuſ-
modi differētias. celum eſt animatū quod pluribus mo-
tibus mouetur ex parte ppꝛia ad partem ppꝛiam. igitur
habet illas ſex differentias. minoꝛ diuidit in tres ppoſi-
tiones/quarū prima eſt celum mouet̄ plurib⁹ motibus:
2ª motus celi eſt ex pte ppꝛia ad partez ppꝛiam. Tertia P
celum eſt animatuz. dicit Auerroes duas vltimas ppō-
nes eē per ſe notas. celum eniz moueri ex parte ppꝛia ait
patere. Amplius/celuz eſſe aiatū ſilr manifeſtū eſt per ſe.
tam ⁊ ſi Simplicius hic diſputat: qd nos alio loco ptra-
ctauimus. Celū ꝟo moueri pluribus motibus non expo-
nit: nec ait patere. pōt tñ intelligi de motibus partialib⁹:
vna eniz motus pars incipit ab oꝛtu ⁊ terminatur ad cul-
men celi. Alia e culmine ipſo ad occaſum: alia ab occaſu
in imum celi. Ultima ab imo in oꝛtum rurſus. ¶ Sed
occurres nam ex qualitatib⁹ illarū poteſt habere inten-
tum. Si enim celum mouetur ex parte ppꝛia per partez
ppꝛiam ſuper ptem ppꝛiā: ſequitr ipm habere dextrū ſi-
niſtrū/⁊ cetera id genus. Silr valet/celuz mouet̄ plurib⁹
motibus p ſe: igit̄ hz dextruz ⁊ ſiniſtrū/⁊ cetera id genus.
rurſus valet/celū eſt animal. igit̄ habet dextrum ⁊ ſini-
ſtrum ⁊ reliqua: maxime ſi ſit animal pfectuz. queres igi-
tur cum Ariſ. nō accepit niſi tñ illam/celum videlicet eē
animatuz: ⁊ pteryt alias duas: e quibus non minus ſequi- Q
tur ppoſitum illud. ¶ Jnnuit Auer. ſolonem/hoc eſſe fa-
ctum: quia Ariſ. voluit dare cauſaz ob quā habet dextrū
⁊ ſiniſtrum: ⁊ per ꝯſequens reliqua: que cauſa eſt eſſe ani-
matuz: modo per alias duas nō habetur cauſa: vt igit̄ de-
monſtratio ſua ſit per cauſaz ſumpſit celuz eſſe animatū:
⁊ pteryt reliquas: hec ad qōnem. ¶ Quo ꝟo ad exēplū
Ariſ. de homine confoꝛmi: qui pus erat diffoꝛmis: Auer.
voluit hominē illuz debere habere duas conditiones. p-
ma eſt vt caput habeat ad poluz meridionalē ſiue antar-
cticuz: pedes ad polum ſeptētrionalem ſiue arcticuz: dex-
trum ad oꝛtum: ſiniſtrum ad occaſum: pectus ⁊ ptem an-
terioꝛem ad culmen celi: qd ſuper terrā eſt, doꝛſum ⁊ par-
tem poſterioꝛem ad imuz celi: qd eſt ſub terra. huius cām
affert: quia aliter non eſſet motus celi ab oꝛtu in occaſum
per meridies ſuper duos polos: qd eſt ꝯtra rōnē: nam ps
culminis

A culminis cęli quę eſt ſuper terrã eſt ꝓſtabilior: igit̃ debet
eſſe ꝑma in motu, ⁊ magis q̃ pars cęli quę eſt ſub terra.
Amplius, ortus eſt ꝓſtantior occaſu. igit̃ ab ortu debuit i-
cipere ſm naturã verſus culmen dici: veluti e parte nobi-
liori verſus partẽ nobiliorẽ. Sc̃da huius hominis ꝯditio
eſt vt homo ille ꝯuertatur ad figurã ſphęricã oibꝰ virtu-
tibus ⁊ potentijs: quas habebat ante ꝯuerſionẽ remanen-
tibus. Quibus perſpicuũ eſt talẽ hoiem habere has virtu-
tes ⁊ eẽ ꝯformẽ: igit̃ cũ ꝯformitate partiũ ſtat diuerſitas
virtutũ. ¶ Addit Auerro. aliud exemplũ ad ꝓpoſitum
vt ſi homo ſiniſtro pede fixo e dextro verſus ſiniſtrũ vol-
ueret̃ ꝑpetuo: vbi pʒ ipm eſſe diuerſarũ virtutũ, ⁊ cõfor-
Dubitatio. mẽ eſſe: ⁊ ita cęlũ. ¶ Sed occurres Ariſtoteli: nam cõ-
ditionalis nihil ponit ineſſe. igitur ex illa ꝯditione, vide-
licet ſi incepiſſet moueri: nõ debet poni ineſſe: qd' habeat
B ꝑncipiũ motus: põt enim ꝯditionalis eſſe vera: cuius añs
⁊ ꝯñs ſunt ĩpoſſibilia: veluti ex illa cõditione ſi equus vo-
Sol. Auer. lat: nunq̃ de ineſſe ſequitur ipſum habere alas. ¶ Auer.
quaſi ſoluens fingit duo ꝑncipia in cęlo magnitudinis ⁊
tẽporis: ⁊ ſic vult cęluʒ habere ꝑncipiũ magnitudinis vt
orientalẽ ꝑtem: ⁊ ſi non habeat principiũ temporis: ⁊ ita
Confutatio videtur euadere a qõne. ¶ Sed hęc ſol. friuola videtur:
nã tunc dextrum non eſſet in cęlo niſi ſub ea ratione: qua
eſſet principium latitudinis: ⁊ non qua eſſet principium
Propõa ſol. motus: cuius contrariũ ſentit Ariſto. ¶ Melius dici po-
teſt ꝙ lʒ conditionalis nihil ponat ineſſe: poteſt tamẽ eẽ
ſignum ꝓpoſitionis de ineſſe. hęc. n. conditionalis ſi cęlũ
incepiſſet moueri: haberet dextrũ: eſt ſignuʒ ꝙ oriens eſt
dextrum: non tamen cauſa. hęc tamen dubitatio accidit
in textu ſequẽti: ſed ꝓpter cõmentum mota eſt hic.

C ¶ Eodem modo de mouendi principio eſt
intelligendum. etenim ⁊ ſi nunq̃ celum mo-
ueri cęperit: principium tamen habeat ipſuʒ
neceſſe eſt: vnde incepiſſet: ſi tale mobile inci
peret moueri: ⁊ rurſus mouebit̃: ſi ſtabit.

Expoſitio. ¶ Soluit ad 2m ⁊ ait. nõ ꝓpter hoc eſſe neganduʒ princi-
piũ mouendi e cęlo ipſo: ⁊ ſi non cęperit moueri: vt ſi ho-
mo perpetuo ſuper pedem ſiniſtrum eſſet motus in or-
bẽ: non minus haberet dextrum: ⁊ inquit. Eodem autem
modo de mouendi principio eſt intelligendũ: etenim ⁊ ſi
nunq̃ cęluʒ moueri cęperit: principiũ tamen habeat ipʒ
neceſſe eſt: vnde incepiſſet/ſi tale mobile inciperet mo-
ueri: ⁊ rurſus mouebit̃: ſi ſtabit veluti homo haberet de-
xtrum qd' eſt motus principiũ: etiam ſi motus eſſet perpe
tuo in orbem: ⁊ ita non repugnat ei quod perpetuo fert̃:
habere principium motus. dubitatio 2o huic contingẽs
eſt ſoluta in cõmento dicto.

¶ At longitudinem ipſius dico: quę ad verti-
ces eſt intercapedo: atq̃ʒ verticum: alterum
D ſurſum: alterum deorſum. differentiam eniʒ
hemiſphęrioruʒ in ſolis his cernimus: argu-
mento ꝙ vertices ipſi non mouentur. Prę-
terea etiam mundi latera ſurſum eſſe ⁊ deor-
ſum non dicere conſueuimus: ſed eſſe prę-
ter vertices: propterea quia hęc eſt ipſius lõ-
gitudo. In latus eniʒ eſt: quod pręter ſurſuʒ
atq̃ʒ deorſum eſt.

Expoſitio. ¶ Dacturus ꝙ cęlum habeat dextrum ⁊ ſiniſtrũ: ⁊ penes
quę ſumantur declarauit: nunc de ipſius ſupera ⁊ infera
parte pertractat: ⁊ inquit. At longitudinẽ ipſius dico: quę
ad vertices eſt intercapedo: vertices enim ſunt: quos grę-
ci polos vocant. linea itaq̃: quę e vertice traheret̃ ad ver- E
ticem longitudo mundi ſiue cęli eſt: quęq̃ʒ diameter etiã
dicit̃. atq̃ʒ verticũ lineaʒ illam terminantiũ alterum ſur-
ſum: alterum deorſuʒ dico. generatim igitur quę longitu-
do: ⁊ quę pars ſupera ⁊ infera ſit: patet. ¶ Hoc ꝓbat pri-
mo ſic, ea penes quę attendit̃ diſtãtia hemiſphęraꝝ: ſunt
ſurſum ⁊ deorſum. ſed penes vertices attenditur diſtan-
tia hemiſphęricorũ. igitur vertices ſunt partes ſurſum ⁊
deorſum. Minor patet pro tãto qꝛ ſolum vertices in cęlo
ſunt imobiles. ⁊ propterea ſolum ſuper ipſos fit motus.
¶ Debes ſcire ꝙ cęlum eſt ſphęra: cuꝰ vna medietas ar
ctica: altera antarctica eſt: linea eñi ęquoctij diuidit illas:
dicitur vna arctica ſiue ſeptentrionalis: qꝛ pũctus ipſius
mediꝰ eſt vertex ſeptẽtrionalis. dicitur altera antarctica:
quia punctus medius eſt vertex meridiõalis. ⁊ ita patet
hemiſphęria ſumi penes eiuſmodi vertices ob illorum i- F
mobilitatẽ. inquit. Differentiã enim hemiſphęrioruʒ vt
ꝙ vnum ſit ſeptẽtrionale: alterũ meridionale in ſolis his
punctis cernimus: argumẽto ꝙ vertices ipſi nõ mouen-
tur. ⁊ ita videtur vti centra illorum. hoc docet totam cęli
longitudineʒ eſſe intercapedinẽ ad illos vertices. ¶ Se-
cundo idem ꝑſuadet a conſueto modo loquẽdi: ⁊ hoc qꝛ
quę ſunt ad ortum ⁊ occaſum nõ ſolemus dicere eſſe ſur-
ſum vel deorſuʒ ſed magis ad latera. quę 2o ſunt ad ver-
tices ipſos ſolemus dicere ipa eſſe aut ſurſuʒ aut deorſuʒ.
Qui loquẽdi vſus docet vertices eſſe ſurſuʒ ⁊ deorſuʒ or-
tũ ⁊ occaſuʒ eſſe latera ſiue latitudinis termios. videlicet
dextrum ⁊ ſiniſtrum. inquit. Pręterea etiam mundi la-
tera ſurſum eſſe ⁊ deorſum non dicere conſueuimus: nec
ea quę ad illa ſunt. ſed eſſe ꝑter vertices. propterea qꝛ hęc
eſt ipſius cęli longitudo. In latus eniʒ eſt quod ꝑter ſur-
ſum ⁊ deorſum eſt: ⁊ ſic ob hoc loquendi modo: habemus
ortuʒ ⁊ occaſuʒ eſſe latera ſiue dextrũ ⁊ ſiniſtrũ: vertices
2o eſſe ſurſum ⁊ deorſum. ¶ Sed occurrit Auerroes: qꝛ Queſtio.
non videtur veruʒ vertices eſſe imobiles. Naʒ vel quie- G
ſcunt per ſe: vel per accñs. Si per ſe: igit̃ poſſunt moueri:
cui eñi ineſt vnũ oppoſitorũ eidem ineſſe poteſt alteruʒ:
per regulã topicã. ſi per accidens: igit̃ ad quietẽ alicuius
per ſe: ſʒ nihil eſt actu in ipſo cęlo: qd' ꝑ ſe q̃ſcat: igit̃ nul-
lo pacto quieſcunt. ¶ Innuit Auerroes duas ſol. quaruʒ Sol. Auer.
prima eſt Ariſtotelem loqui ſm imaginationem mathe-
maticorum: illi enim fingunt polos ſiue vertices immo-
biles. ¶ Secunda eſt vertices ipſos quieſcere per ac-
cidens ad quietem partium: quę iuxta vertices ponun-
tur: quę quideʒ quieſcunt ſm naturaʒ ⁊ ſubiectum: lʒ ſm
formam moueantur vt. 6. phyſicę auſcultationis dictum
eſt. Vertices igitur per ſe ſm formã mouent̃: quieſcũt tñ
per accidens quiete ꝑtium: quę quieſcunt ſm materiam.
¶ Sʒ hęc Auer. determinatio friuola videt̃. primo qꝛ ſi Confu. Aui.
vertices mouerent̃ aut motu recto, aut circulari: nõ recto: H
quia neq̃ʒ ſurſum, neq̃ʒ deorſum. neq̃ʒ circulari: qꝛ omne
qd' mouetur circulariter deſcribit circulũ apud Euclidẽ.
Et ſi vertex deſcribat circulum: tunc illius circuli adhuc
erit dare centruʒ: ⁊ vertices. ⁊ ita in infinitũ. Scḋo datur
medium inter quieſcens ⁊ mobile: vt id qd' nõ mouetur:
deus eniʒ neq̃ʒ quieſcit: neq̃ʒ mouetur: ſed eſt immobilis
ita vertices nec mouentur: nec q̃ſcunt: ſed ſunt imobiles:
qꝛ cum ſint indiuiſibiles: non ſunt apti motui: nec quieti.
¶ Solebam dicere vertices ſm mathematicorũ imagi- Defenſio.
nationem eſſe puncta indiuiſibilia: quę nec mouẽtur, nec
quieſcunt: ⁊ ſic procedunt rationes ſm phyſicam imagi-
nationem ſunt partes minimę: quę mouentur motu totiꝰ
per accidens: cum ſint moueri aptę, cum ſint diuiſibiles:
⁊ hoc modo concederet Auerroes illos deſcribere circu-
los per accidens ꝓpter motum fundamenti ⁊ cęli.

I ¶ Verticum ꝟo: qui nobis apparet infera ps
eſt: qui ꝟo nos latet eſt ſupera. Nã dextrum
cuiuſqꝫ dicebamus vnde motꝰ localis prin-
cipium eſt. At conuerſionis cęli principium
eſt: vnde exoriunt̃ ſydera. quare hoc erit de-
xtrum. Siniſtrum ꝟo/ vbi occũbunt. Si igi
tur a dextris incipit: ⁊ circũfertur ad dextra:
verticeꝫ qui nos latet: ſuperã ptes eẽ neceſſe
eſt: ſi enim erit: is erit q̄ appet: motus erit ad
partes ſiniſtras: q̄d quidem nõ concedimus.

Expoſitio. ¶ Hactenus generatim ꝙ vertices ſint ſurſuꝫ ⁊ deorſum
cęli: nunc ſpeciatim dicit verticẽ qui nobis apparet eẽ p-
tem inferã: qui ꝟo nos latet: eſſe ptem ſuperã. Syllogiçat
K aũt ſic/ ſi motus cęli icipit ab ortu: ⁊ finit in occaſuꝫ: polũ
qui nos latet opꝫ eſſe ſuperũ: qui nobis apparet inferũ: ſꝫ
motus cęli incipit ab ortu. igit̃ polus occultus eſt ſurſuꝫ.
Inquit. Verticũ ꝟo qui nobis apparet infera ps eſt: qui
ꝟo nos latet: eſt ſupera. ꝓbat ſupponẽdo quę de dextro ⁊
ſiniſtro dixit: ⁊ ingt. Nã dextrũ cuiuſqꝫ dicebamꝰ/ vñ mo
tus pncipiũ eſt: at motus localis cęli principiũ eſt. Vnde
exoriuntur ſydera: igit̃ in pma figura ortus erit dextruꝫ:
ſiniſtrũ ꝟo vbi occubunt: hoc ſumpto arguit. Si igit̃ mo
uetur a dextris ⁊ circũfert̃ ad dextra: verticẽ qui nos la-
tet: ſuperã ptem eſſe/ neceſſe eſt. Probat poſitionẽ antece
dentis per locũ a contrario: ⁊ ingt. Si eniꝫ is erit q̄ appa-
ret: motus erit ad ptes ſiniſtras/ qđ quidẽ nõ cõcedimus.
L Vbi nãqꝫ ille homo fingeret̃: qui caput haberet ad verti-
ceꝫ apparentẽ: ⁊ pedes ad verticẽ occultũ: nõ poſſet habe
re dextrũ ad ortuꝫ: niſi dorſuꝫ teneret ad culmen diei: qđ
eſt cõtra dicta. propterea ſi debeat habere pectus ad cul-
men diei: ⁊ dextrum ad ortum: caput habeat ad polũ oc-
cultũ: pedes ad polũ ſublimẽ neceſſe eſt.

Que Auer. comm. 15. Auerroes ꝟo in cõmẽto huius loci digredit̃ ibi.
Sed habet quandã q̃ōneꝫ. vbi mouet
Qō Auer. q̃ōnem: naꝫ aut Ariſ. per dextrũ ⁊ ſiniſtrũ ⁊ eiuſmodi cę-
tera vult ptes cęli integrales vel extrinſeca quędã. Si p-
tes: tunc mutabunt̃: erit eniꝫ vna ps: nunc in ortu: nũc in
occaſu: ⁊ in alijs locis. Si intelligit extrinſeca: nõ vi quę
Solo. ſint. ¶ Hanc q̃ōnem ſoluit ibi ⁊ viſuꝫ eſt mihi. ⁊ ſol. eius
forſitan eſt ꝙ eiuſmodi virtutes ſunt animę cęli poteſta-
tes vt illę hoīs: ⁊ tunc bifariã cõſiderari pñt aut reſpectu
aię tñ: ⁊ ſic ſunt in vniuerſo cęlo ⁊ in qualibet pte cęli: ve
luti anima ipſa ẽt: ⁊ hoc modo ſunt imutabiles: aut reſpe
ctu illiꝰ in qđ influunt: ⁊ hoc dupl'r/ aut reſpectu cęli: in cu
ius ptem pmo influxerunt: ⁊ ſic ps cęli nobilior quę pmo
fuit in ortu: dicit̃ dextra: quę forte fuit ſtellatior ps orbis
M pmi: ⁊ huic oppoſita fuit in occaſu. Si eni cęlũ incępiſſet
moueri hęc ps fuiſſet in ortu pmo: ⁊ hęc pmo recepiſſet i-
fluentiã dextri: ⁊ hoc modo hęc ps mutatur de dextro in
ſiniſtrũ: qꝛ nũc eſt in ortu: nunc in occaſu: nũc in alijs poſi
turis: aut reſpectu mundi habitabilis. In cuius vna poſi-
tura ppetuo influit: ⁊ h̃ mõ ſunt imutabiles: qꝛ ea ps mũ-
di: quę p vim ortus aſſumpſit: ſemp eaꝫ detinet p eandeꝫ
ꝓportionẽ ad vertices ⁊ ad centrũ: ⁊ vt vno verbo dicã:
hę differẽtię põnis accipi pñt ꝓ virtutibus aię abſolute:
⁊ ſic nõ mutant̃: ⁊ nõ ſũt in aliq̃ pte mũdi mag̃ q̃ in alia.
Alio mõ pro ptibus cęli: quę in pꝰ motus genitura: ſi icę-
piſſet ſuſceperũt influẽtias taliũ: ⁊ ſic ſunt ptes imutabi-
les ſm abſolutã rõnem. ſꝫ mutationẽ ſubeãt reſpectu mũ
di inferioris. Tertio pñt ſumi ꝓ poſituris mũdi acceptis
in ꝯparatione ad vertices ⁊ centrũ: ⁊ ẽt ſic ſunt imobiles:
qꝛ ea mundi poſitura quę ſemel fuit ortus: ſemper eſt de-
xtrũ: ⁊ in alijs ſimiliter: ⁊ ita per ortuꝫ vult eẽ intelligẽdũ N
eã mundi poſiturã: ad quã pmo pma ps cęli fuiſſet ſi icę-
piſſet moueri: vt ea in qua fuiſſet Cancer: q̄ fuit horoſco-
pus geniturę mundi ⁊ per occidens vult ptem huic ꝯtra-
riã: vt eam mundi poſiturã: in qua fuiſſet Capricornus: ⁊
addit iſtas poſituras eſſe ſtabiles: ſi terra quę nũc habite
tur: naturalr ſemp habitet̃: qđ ait pp eos q̄ volunt terraꝫ
debere cooperiri aqs nãlr: ⁊ ꝙ nõ mutet̃ ſimpl'r ſm to-
tũ: qđ ait pp tenẽtes diluuiũ: qđ ait ꝯceſſiſſe Albumaſarẽ
mathematicũ. ¶ Debes ſcire ꝓ declaratione huiꝰ loci ꝙ De orbe fixo
Ptolemęus fingit vnũ orbẽ maximũ nõ realẽ: ſed more
geometrico imaginariũ: q̄ imobil'r totũ mundũ continet:
hunc realẽ eẽ dicũt catholici: ⁊ ſtabilẽ atqꝫ locũ beatoꝝ:
ſꝫ ſiue ſit realis ſiue imaginarius: ꝓpoſitũ nõ deſtruit/ q̃
ficto: vlteriꝰ opꝫ imaginari illũ hoiem magnũ cõuerti in
hunc: ita vt dextrũ eius conuertat̃ in eã huiꝰ cęli ptẽ: ſup
quaꝫ emergiſſet pꝰ ps cęli realis: ⁊ hęc eſt dextrũ ⁊ ortus: O
ſiniſtrũ ꝟo ꝯuertat̃ in eaꝫ huius orbis ptẽ: q̃ pꝰ opponit̃:
pectꝰ eius in tale culmẽ ſup terrã ꝯſtitutũ: dorſuꝫ in imũ
ſub terrã poſitũ: caput ꝟo ad verticẽ antarcticũ meridio-
nalẽ auſtralẽ: pedes ad polũ illi ꝯtrũ arcticũ ſeptẽtriona-
lẽ borealẽ. Hoc ꝯſtituto/ dõm ṽtutes aię ſiue cęli ſiue mũ
di poſſe trifariã ꝯſiderari: aut reꝰ huiꝰ orbis imaginarij: ⁊
hoc mõ ſũt ſtabiles atqꝫ fixę. Semp. n. vis dextri influit
in ortũ huiꝰ q̃litatẽ imitiatiuã motꝰ ppetuaꝫ: ⁊ vis ſiniſtri
influit in occaſuꝫ huiꝰ ſil'r q̃litatẽ terminatiuã motꝰ: ⁊ ſi'r
alię ṽtutes in alijs huiꝰ orbis differẽtijs: aut reꝰ orbis mo
bilis motu diurno: ⁊ h̃ mõ i pꝰ orbis motiõe ea huiꝰ orbis
mobilis ps recepiſſet viꝫ dextri: quę p fuiſſet in ortu pꝰ or
bis: quęqꝫ moueri cępiſſet ꝟſus culmẽ diei: ⁊ ſic ð alijs ẽt
dõm eſt. Et h̃ mõ tales ṽtutes ſunt mobiles/ ⁊ imobiles:
mobiles qdẽ: reꝰ orbis imaginarij fixi: qꝛ mouent̃ cũ ſuis
illis ptibus: q̃ p affectę fuerũt ab illa cęli aia. Immobiles P
ꝟo reꝰ ptiũ cęli in qbꝰ fuerunt recepę: nã illas nũq̃ deſi-
nũt/ atqꝫ nũq̃ in alias migrãt. Aut ꝯſiderari pñt abſolute
h̃ ẽ nec reꝰ orbis imaginarij/ nec reꝰ orbis mobil': ſꝫ vt ſũt
vires aię: ⁊ h̃ mõ ſũt imobiles oino: qꝛ ſũt totę i toto illo:
⁊ totę in q̃lꝫ pte illiꝰ: ⁊ h̃ ſemp ⁊ immutabil'r. h̃ eſt declatio
Aũ. ¶ 2° dubitaret aliqs an tales ṽtutes ſex ſũt in cęlo: ⁊ 2° dubita.
arguit Auer. ꝙ non: qꝛ tunc eẽnt formę in ſubto: ⁊ ita ma-
teriales: igit̃ corruptibiles: igit̃ aliqñ corrũpentur: al'r poſ
ſibile redderet̃ ipoſſe: declaratũ eſt eniꝫ generatim taꝫ in
ſubſtãtijs: q̃ꝫ accidẽtibꝰ/ oẽ corruptibile neceſſario corrũ
pi. ¶ Soluit Auer. has potẽtias ſiue ṽtutes non eẽ mate Sol. Auer.
riales: hoc eſt eductas de potẽtia materię: ſꝫ ſunt potẽtię
aię cęli: quę cęlo vnitur ſm ſe: ⁊ oẽs eius potẽtias ꝓprias: Q
qua rõne ſunt formę imateriales veluti ⁊ ipſa aia: cuius
ſunt. ſꝫ ſint cęlo copulatę veluti aia ipſa. ¶ Adhuc occur
res: qꝛ tales ſex differẽtię ſunt in pdicamẽto relonis: ſꝫ vt
ſic ſunt in pdicamẽto qualitatis aut ſubſtantię/ cũ ſint aut
aię cęli qualitates aut ipſa aia. ¶ Adhuc rñdet Auerro. ⁊ 3° dubi.
vult tales differẽtias poſſe ẽt ſumi ꝓ relonibꝰ qbuſdaꝫ:
nõ tñ pro potẽtijs ipſis: nã ſi ſumantur reſpectu aię ſunt
ſubſtãtię: vel qualitates ſinaũt reſpectu terrę habitabilis
noſtrę: ſic ſunt relones ſiue ſimilitudines q̃dam ſumptę
reſpectu terrę: ceu ſumũt̃ in colũna reſpectu aialis: ita vt
ea pars ſit in cęlo dextra: quę eſt in directo illius habita-
tionis vbi pmo apparuit: cęlũ moueri ſi icępiſſet moueri:
ea anteriore: q̃ tranſit p eã terrę ptẽ ad quã pmo cępiſſet
emergẽ: ⁊ ſic i cęteris ſuo mõ: ⁊ h̃ mõ tales relones ſũt fi-
xę: qꝛ ſunt ſubtiuę i terra ipſa/ ⁊ reales reꝰ terrę. In cęlo aũt
ſunt reſpectꝰ rõnis/ ⁊ imagiarię: vt de colũna di. l. 7. phy.
hoc aũt perſuadet auctoritate Ariſtotelis: q̄ ait deũ eſſe
in maxio circulo vt in orbe pꝰ: ⁊ nõ niſi in orientali pte
illius: qua rõne fit vt orientalis pars ſit dextra: dꝫ enim

A deus eẽ in nobiliori pte:qualis ps eſt dextra. Et hoc mõ vt dicit nõ mutant̃ iſtę diſ̃ę:q2 ſunt reales reſpectu terrę ⁊ fixę:lʒ partes cõtinuo mutentur:vt accidit in motu ro/ tęquę mouet̃ a motore fixo:vbi pʒ ptes variari:⁊ reſpe

4ª dubi. ctus ad illũ eſſe inuariabilẽ. ℂ Soluit obiter dubiũ.di/

Solutio. xerat enĩ deus eſſe in parte orientali:cum ps orientalis ſit ampla ⁊ magna:quęret gs in qua pte illi⁹ ſit de⁹. Sol uit deũ eſſe in medio ortus:nã ibi apparet po⁹ mouendi

5ª dubita. illius. ℂ Sʒ adhuc dubitares:in cęlo nãqʒ ſunt nobile ⁊

Solutio. ignobile.igit̃ cęlũ ſit ex ↄtrarijs. Rñdet in calce cõmẽtĩ: ⁊ vult partẽ nobilẽ eſſe ſtellatã/ignobilẽ eſſe nõ ſtellatã: ⁊ hoc mõ cęlũ bene eſt ex ptib⁹ diuerſis:nõ tñ ↄtrarijs.

6ª dubi. ℂ Adhuc dubitabis cęlũ mouet̃ ſucceſſiue de dextro in ſiniſtrũ:⁊ de ante in retro:⁊ ois ſucceſſio eſt per admiſſio

Solutio. nem ↄrãj.igit̃ in cęlo eſt cõtrarietas. Rñdet auctoritate Alexandri nõ ſemp ſucceſſionẽ eſſe pꝑter admiſſionem

B ↄrãj.põt enim qñqʒ eſſe propter incõpoſſibilitatem ter/ minoꝝ vt.6.phy.eſt determinatũ.hęc Auerroes in cõmẽ to:in quibus erunt dubitationes non paruę.

ℂ Patet igit̃ eũ verticẽ:q nos latet:cęli ptẽ ſuperã eſſe:⁊ eos qdẽ q illic incolũt in hemi ſphęrio ſupero eſſe:atqʒ in dextris:nos autẽ in infero:atqʒ ſiniſtris:cui⁹ ↄriũ pithagorei autumãt:q qdẽ nos ſupa faciũt dextraqʒ i p te illos. Infera atqʒ i ſiniſtra:at ↄriũ accidit.

ℂ Ex dictis.duo cõcludit. Primo ↄclonẽ pncipalem vʒ Expoſitio. q vertex meridionalis eſt cęli ps ſupera. Scdo q illi q

E ſub illo vel verſuʒ illũ incolũt:ſunt in pte mũdi ſupera: nos ꝟo eʒ ſumus in infera pte:q2 verſus verticẽ ſepten/ trionalẽ:quę eſt cęli ps infera:hęc aũt ſunt de directo cõ tra pithagoreos vt ait. Jngt.l. Patet igit̃ eũ verticẽ:qui nos latet.l.cũ ſit ſub pedibus:quẽ mance videt.l.cęli ptẽ ſuperã eſſe.l.hoc eſt pmũ.l ⁊ eos qdem qui illic incolũt in hemiſphęrio ſuperiore eẽ:atqʒ in dextris:nos aũt in iſfe/ ro:atqʒ ſiniſtris.l.⁊ hoc eſt 2ᵐ.l.huius ↄriũ pithagorei au/ tumant.l.illi enim nos ſupera faciunt:dextraqʒ in parte: illos infera atqʒ in ſiniſtra.at vt inquit.l.Contrariũ acci/ dit.l.hęc cõtra pithagoreos. Jn qbus erunt dubitationes non paucę.

ℂ Sed ſcdę ↄuerſionis ceu vagarũ ſtellarũ: nos qdẽ in ſuperis dextriſqʒ ſumus. Jlli ꝟo in iferis atqʒ ſiniſtris:eſt.n.his mot⁹ pncipiũ

F ↄ:q2 latiões ipſę ↄrię ſũt. Quare ſit vt nos in pncipio:illi i fine ſim⁹ ↄſtituti. De ptib⁹ igit̃ p dimẽſiones locoſqʒ definitis hęc hacten⁹.

ℂ Forſitan vult declarare:quo nã modo hę poſitiones Expoſitio. diſtinguant̃ ſm motus ſtellarũ vagarũ:quę gręce plane tę dicunt̃:⁊ hęc eſt bona expoſitio:quã Thomas textus hũc exponit:⁊ placet.aut forſitan vult declarare quonĩ modo nos ſumus ſiti reſpectu motus planetarum:decla/

C G

D H

I rauit eñ quo mõ ſumus collocati reſpectu motus diurni:
⁊ hoc mõ exponit Auerroes:⁊ ꝑ hac expõne facit eã rõ:
ꝙ Ariſtoteles quaſi verificat poſitionẽ pithagoricoꝵ.
℄ Sed quouis mõ exponat̃: debes ſcire vſqꝫ ad tẽpora
Ariſto. duos motus in ſtellis eſſe deprehẽſos:alterũ diur-
nuꝫ cõem oĩbus ſtellis:quo videlꝫ mouent̃ orbis ſtella-
tus/⁊ omnes alij orbes in.24.horis. Alterũ vero ꝓpriũ
huic aduerſuꝫ ab occaſu in ortũ:quo motu mouent̃ pla-
netę diuerſis tẽporib⁹/vt Sol ⁊ Venus ⁊ Mercuri⁹ fe-
re in anno: Mars in tribus:⁊ alij ſuis tẽporib⁹:quo mo-
tu ſtellas fixas moueri vſqꝫ ad tẽpora Ari. nõ fuit obſer-
uatum. Tunc ſequit̃ ortũ in tali motu ẽ dextrũ eſſe in oc-
caſu:ſiniſtrũ in ortu:ſurſuꝫ ad ſeptẽtrionẽ/deorſuꝫ ad me
ridieꝫ:ante ad culmen:retro ad imuꝫ. Et iuxta hęc pꝫ ha
bitatio nr̃a qualis ſit reſpectu mot⁹ hui⁹. Inq̃t. [Sed ſe-
cũdę cõuerſionis:quę eſt vagarũ ſtellarũ:nos quidẽ in
K ſuperis dextriſqꝫ ſumus:illi vero in inferis atqꝫ ſiniſtris.]
Cuius cãꝫ ſubdit:⁊ inquit. [Eſt.n. his (vagis ſtellis) mo-
tus p̃n^m ꝯtra (aut his habitantib⁹:) q̃ lationes ipſę ꝯtra-
rię (hoc eſt aduerſę) ſũt:nõ eniꝫ ꝓprie eſt in eis ꝯtrarie-
tas. Cõcludit [q̃re fit vt nos in p̃ncipio:illi in fine collo-
cati ſimus] deĩn epilogat:⁊ inq̃t. [De partibus igit̃ per
dimenſiones:locoſqꝫ definitis hactenus] has enim ptes
dupliciter deſcripſit per dimenſiones vt dextrũ per eſſe
p̃ncipiũ latitudinis:⁊ alias alijs modis. ⁊ per motũ loca-
lem vt dextrũ:per eſſe p̃ncipiuꝫ motus localis:⁊ ceteras
Que Auer. cõmẽ.16. alijs modis. hęc Ariſ. ℄ Ex his colligit Auerroes de in-
tentione Ariſtotelis poſſe eſſe habitationeꝫ vltra ęquino-
ctiuꝫ: vt pote inter polũ meridionalem ⁊ circulũ Capri-
corni: veluti citra ⁊ inter polũ ſeptẽtrionaleꝫ ⁊ circulum
Cancri. Et hęc eſt intentio Ariſtotelis in meteoris/⁊ Ale-
xandri ⁊ Simplicij:⁊ his noſtris annis.1507. verificatũ
eſt per nauigãtes:qui vltra ęquinoctiũ per multa milia-
Nõ Auer. ria inuenerunt habitationes:ſed de his alias. ℄ Sed mo-
L net Auerroes q̃õnẽ:nã in q̃libet q̃rta terrę eſt dextruꝫ ⁊
ſiniſtrũ:añ ⁊ retro/ſurſuꝫ ⁊ deorſum:imo in q̃lꝫ ciuitate
imo in qualibet domo. igit̃ quare Ari^{les} dixit incolentes
meridiem eſſe in dextro:⁊ ſurſuꝫ:⁊ nos eſſe deorſum ⁊ ſi-
Prima.ſol. niſtris. ℄ Soluerũt q̃dã Ariſtotelẽ per nos intellexiſſe
grecos vt ſit ſenſus nos.ſ. greci ſumus deorſuꝫ q̃ ſub po-
lo ſeptentrionali:⁊ in ſiniſtro iſtius quartę:q̃ greci ver-
Confuta⁹ ꝑ gunt magis verſus occaſum. ℄ Sed hanc reſponſioneꝫ
Auerroem. refellit Auerroes q̃ a pari nõnulli etiaꝫ illoꝵ alterius
poli ſunt verſus occaſum:⁊ nonnulli verſus ortũ. igit̃ ab-
ſolute nõ debuit dicere eos eſſe in dextro:⁊ ita videt̃ euꝫ
non eſſe locutuꝫ de grecis tm̃:ſed de tota hoĩuꝫ ſocietate:
quę citra ęquinoctiũ eſt:⁊ de tota ſocietate hoĩuꝫ:quę vl-
Sol. The. tra ęquinoctiũ eſt:⁊ ſic vr̃ nõ parua queſtio. ℄ Themi-
ſtius dixit vt narrat Auer. Ariſto. eſſe locutũ more pitha
goreoꝵ qui dextrũ ⁊ ſurſuꝫ pro eodẽ ſumunt:⁊ ſiniſtruꝫ
⁊ deorſum:⁊ tunc iuxta hoc nulla eſt queſtio:nã vbi non
eſt neceſſitas:loquendum vt plures:huius ſolutionis eſt
Thomas. ℄ Tertio R̃ndet Ariſtotelẽ aliter accepiſſe
hic dextrũ ⁊ aliter antea. hic enim dextrum pro nobili:⁊
M ſiniſtrũ pro ignobili ſumit:⁊ ſic polus meridionalis eſt
ſurſum ⁊ dextrũ hoc eſt nobile:polus noſter eſt deorſum
⁊ ignobilis. at pithagorei ꝯtrariũ autumant:dicunt eniꝫ
hunc polũ eſſe ſurſum ⁊ dextrum:q̃ nobiliorẽ illo. Cui⁹
ſignum forte dicunt eſſe ex multitudine ſtellarũ:quę in
parte hac celi ſunt:qua rõne dixerunt q̃dã huc locuꝫ eſſe
habitabilẽ naturalr̃:dicentes ꝓpter ſtellas terram hanc
exiccari ab aquis:quia ſtellę calefaciunt hunc locũ. igit̃
hic polus eſt preſtantior ſaltẽ preſtãtia ſtellaꝵ:⁊ dexter
ſiue nobilis:vt dixerũt pithagorei. ℄ R̃ndet ꝑ Ariſto-
tele aſſerẽs fortaſſe ſtellas hui⁹ poli eſſe plures numero
⁊ quãtitate diſcretas:illas pollentiores ⁊ maiores:⁊ ita il- N
la pars facit id paucioribus:q̃õ hęc pars pluribus facere
nõ põt:⁊ ita illa eſt nobilior. ℄ Sed tũc Auerroes quę-
rit vtrũ pars meridionalis ſit nobilior parte ſeptentrio-
nali:hęc.n. q̃õ vr̃ ambigua:q̃ locus ille eſt deorſum ⁊ ſi-
niſter reſpectu motus planetarũ. igit̃ eſt vilior:at noſter
reſpectu motus diurni eſt ecõtra:eſt.n. ſiniſter ⁊ inferus.
igitur vilior:ideo vndiqꝫ ſunt anguſtię. Soluit ſub am-
biguo nã ſi motus diurnus eſt nobilior motu vagarum:
ille erit p̃ſtabilior:q̃ ſurſuꝫ ⁊ dexter:at ſi cõtra motus va
garũ eſt nobilior motu diurno:iſte noſter eſt nobilior ⁊
dexter:aut aliter locus celi dicendus eſt nobilis ⁊ ignobi
lis ꝑ rõne ſtellarũ:⁊ q̃ ſtellę illic ſunt maiores ⁊ pollen O
tiores:forte ille locus eſt preſtantior. ait tñ q̃ões has ⁊
ſimiles nõ poſſe attingi ab intellectu noſtro:aut ſaltẽ eẽ
difficile. Aſtronomi vero dicunt illos p̃ſtare:quo ad vitę
longitudinẽ:nam ſunt in dextro ⁊ ſupero motus diurno:
e quo eſt cõtinuatio ⁊ vita:nos vero preſtare quo ad reliq̃
animę:q̃ hęc ſunt a vagis ſtellis:ſub quarũ dextro ⁊ ſu-
pero collocamur. hęc ſatis.

Sed circa fineꝫ huius ca^{pl}i querunt:an in celo ſi- Pria q̃ſtio
ue mũdo ſint hę ſex poſitiones: dextrũ gñalis.
⁊ ſiniſtrũ:ante ⁊ retro. Et arguo ꝙ nõ. Primo hę poſitio
nes ſiue partes differũt ſpecie. Sed in mundo ſiue celo
non vident̃ differre ptes ſpecie. igit̃ in celo hę eſſe non
pñt. Scdo hę ſumebant̃ ⁊ definiebant̃ ꝑ diuerſos mo-
tus vt dextꝵ per motũ in loco:ante ꝑ motũ alterationis:
ſurſum ꝑ motũ auctionis. Sed in celo nõ eſt niſi vnus ⁊
ſimplex motus localis. igit̃ hę non ſunt in celo. Tertio/
omne corpus in quo hę ptes ſunt:eſt diſſimilare:ſed ce-
lum nõ eſt diſſimilare:imo cõforme in ſe ⁊ quolibet ſui.
Ex his videt̃ eiuſmodi ſiue partes/ſiue poſitiones nõ eẽ P
in celo. ℄ Scdo querunt vtrũ dextrũ celi ſit ortus:⁊ vr̃ Scda q̃õ.
ꝙ nõ. Primo ortus nõ eſt p̃n^m latitudinis. igit̃ nõ eſt de
xtrũ:tenet ꝯña per definitionẽ dextri:añs pꝫ:q̃ Ptole
meus ſumit per diſtantiã poloꝵ latitudinẽ:per diſtãtiã
ortus ⁊ occaſus ſumit longitudinem. Scdo/ſi ortus eſſet
dextrũ vbiqꝫ in celo eſſet dextrum:q̃ quelibet pars celi
põt eſſe ortus alicui habitationi. Tertio/ſi mot⁹ incepiſ-
ſet non p̃us incepiſſet in ortu:q̃̃ in ceteris celi partibus:
q̃ eſt cõtinuũ:⁊ cõtinuũ eſt cuius motus eſt vnus. igitur
nõ magis ortus eſt dextrũ celi q̃̃ quęuis alia ps. ℄ Vl- Tertia q̃õ.
terius tertio dubitat̃ vtrũ ſurſum ⁊ deorſum debent ſu-
mi a polis:⁊ vr̃ ꝙ non. Primo/q̃ ſurſum eſt locus ignis:
deorſum locus terrę. Scdo/q̃ ſurſum ⁊ deorſum debẽt
ſumi ſm terminos longitudinis. Sed non eſt longitudo
magis capiẽda iter duos polos:q̃̃ inter quęuis duo alia Q
puncta cuiuſqꝫ maximi circuli. Tertio/deus eſt in loco
ſupero:ſed deus eſt in ortu. igit̃ ortus eſt ſuperus locus.
℄ Quarto querunt/vtrum culmen celi ſit ante:⁊ videt̃ Quarta q̃õ
ꝙ nõ:ꝑ ante eſt p̃n^m alicui⁹ mot⁹:ſed culmen eſt mediuꝫ
continuationis motus: Scdo añ eſt p̃n^m alterationis:in
celo nõ eſt alteratio. Tertio ante eſt p̃n^m altitudinis:ſed
in celo nihil eſt altius. Hę ſunt dubitationes maximę de
eiuſmodi celi ptibus ſiue poſituris. ℄ Sed circa iſtas Sol. q̃õnis
dubitationes p̃mo loquemur generatim de toto:deinde ⁊ ſolutiõis
ſpeciatim de oĩb⁹. Quãtũ ad p̃mã pte:q̃dã penitus e ce- ordo.
lo ipſo eiuſmodi dr̃ias reales abſtulerũt:dicentes oẽ tale Prima põ.
q̃õ eiuſmodi dr̃ias habet:eſſe difforme ac diſſilare:⁊ ꝙ
celũ eſt cõforme ⁊ ſimilare has poſituras e celo ipſo re-
mouent:ſed q̃ dr̃ q̃nqꝫ ſtella dextra/aliq̃ñ ſiniſtra ꝓpea
volunt eiuſmodi differentias eſſe in celo ſolum cõpõne
ad nos/terramqꝫ noſtraꝫ:quã inhabitamus:nõ aũt realr̃
vel ſubiectiue in celo ipſo:vt de columna dr̃. ℄ Nonnulli
in tm̃ huic poſitioni iniqui ſunt:vt dixerint hãc põnẽ eſſe

A Confirmatio p aliq̄s. Propoſitio.

Auer. cū dicat tales dr̃ias ieē cęlo p reſpectū ⁊ ſilitudinē ad nos. ¶ Pithagorei xo cęlo tribuūt ſolū duas dextrū ⁊ ſiniſtrū: verticeſq3 ipſos eſſe dextrū ⁊ ſiniſtrū ⁊ ortum ⁊ occaſuz ſimilr/ ⁊ culmen ⁊ imū etiā: potiſſimū tñ ortuz ⁊ occaſum. Mouenť .n. ex hoc q2 in cęlo nō eſt niſi vnus motus videlicet localis: mō penes motū localē ſolū de-

Diuiſio cęli

xtrū ⁊ ſiniſtrū colligiť. Ex his ſolū hęc duo cęlo ipſi tribuunt. ¶ Quidā alij volūt in cęlo eſſe tales differētias.

C Alior pō.

Sed eſſe ſtellā tñ: volūt eniz ſtellā eſſe dextrū cęli/ ſiniſtrū/ ante/ ⁊ retro/ ⁊ oēs dr̃ias poſitionis in cęlo. Ad cuius declarationē diuidunt cęluz ipſum quatuor in quartas. Prima qdē eſt ab .a. in .b. per tres horas ante punctū ortus/ ⁊ tres poſt. Scḋa eſt ab ipſo .b. in .c. p tres horas ante punctū culminis/ ⁊ tres poſt. Tertia eſt ab ipſo .c. in ipm .d. per tres horas ante occaſuz ⁊ tres poſt. Quarta xo eſt ab ipſo .d. in .a. per tres horas ante imū ⁊ tres poſt. Dicūt igiť ſtellaz verbi cauſa ſolē in pᷓma cęli plaga cōſtitutaz eſſe cęli eius dextrum. Solē xo in ſcḋa collocatū ipſum eſſe cęli ante. Solem in tertia poſitū eſſe cęli ſiniſtrum: ſolē in quarta diſpoſitū eſſe retro: quę ratio docet nihil aliud eſſe eiuſmodi cęli poſituras ſiue dr̃ias niſi ſtellam orbis diuerſimode cōſtitutaz: vt dicunt de orbe ſolis: ſic dici pōt in quolibet orbe: oīs enim orbis hʒ ſtellam propriā: quę eſt potior pars: ita illa eſt oēs hę poſiturę/ diuerſimode ꝯſtituta. Hāc poſitionē ſentit Albertus inter latinos nō paruus: nā ſtella eſt potior pars cęli. igiť in illa ſunt oēs virtutes animę/ ⁊ ipſa orbis aīa: veluti in corde oēs virtutes ⁊ ipſa aīa. ¶ Sʒ hęc poſitio nō eſt peripatetica. Primo/ q2 ex hoc ſequereť ſolā ſtellā eſſe aīatam/ vel ſaltē pᷓncipalr aīatā: q2 ibi ſolū eſt aīa cęli: ⁊ oēs virtutes. Et vbi cōcediť .q2 ſtella ſit aīata aīa nobiliori adhuc ipſa hʒ dextrū ⁊ ſiniſtrū ⁊ ante ⁊ retro/ ſurſuz ⁊ deorſum/ ⁊ redit quęſtio de ptibus eius: ex quo ipſa eſt vniformis/ vt dictum eſt. ¶ Scḋo hęc poſitio eſt ꝯtra exēplū Ariſtotelicū nā in litera declarans quo mō pſit tales partes cęlo ineſſe fingit hoiem magnū cui9 dextrum teneat ad ortū: ⁊ ſiniſtrū ad occaſuz ⁊ ante ad culmē ⁊ retro ad imum: ⁊ tunc vult talē hominē ꝯuerti in ſphęrā remanentibus oībus vtutibus. ſi igiť ſtella hʒ oēs has virtutes ⁊ eſt hęc oia diuerſimode cōſtituta: tunc ille homo habuiſſet caput/ pedes/ pectus/ ⁊ dorſuz/ ⁊ brachia oīa in ſtella/ ꝯ imaginationē Ariſtotelis/ Simplicij/ Auerrois/ ⁊ oīum.

D Cōtinuatio.

¶ Tertio videť hęc poſitio cōtra aliū caſum Auerrois ⁊ Ariſto. ⁊ cęterox expoſitorū. Aiunt enim ortū eſſe dextrū: q2 ſi cęlum cępiſſet moueri illinc pᷓmo cępiſſet. ponať igiť ad imaginationē vel ſm veritatem religionis motū incępiſſe. certū eſt tūc cęlum in pᷓmo inſtanti genituræ habuiſſe oēs has dr̃ias/ ⁊ partes: q2 ſi dextruz. igitur ⁊ ſiniſtrū: ⁊ cū hęc ſint infima: vt dixit Ariſtoteles cōtra pithagoreos. igiť oēs priores habuiſſet: ⁊ cū tunc nō habuiſſet actu ſtellaz niſi in aliqua quatuor quartarū: ſeqť tūc nō habere illas omnes: ſed tñ dextrū vel aliqđ vnū tale: cōtra Ariſtotelē: ⁊ eius rationē. ¶ Quarto/ tunc in cęlo nō poſſent aſſignare ſurſuz ⁊ deorſum eſſe polos: q2 nunq̄ ſtella venit ad polos: aut ad quartas illi vicinas. nulla eniz ſtellarū vagarū pōt vltra eclipticam diſtare plus ſex gradibus. vt ſupputant Aſtrologi. ¶ Quinto/ cum tot ſint ſtellę in cęlo octauo ⁊ vt dicūt mathematici plures ſint ęquepotētes atq3 ęquelucidę: opʒ aut has differentias nō ſumi penes ſtellas: aut eſſe tot ſex: quot ſunt ſtellę: qđ nō credo eſſe peripateticū. Sexto/ tunc in mundo nō pſſ aſſignari tales differentię: de quo Ariſtoteles pᷓncipalr diſputat: naz nulla ſtella eſt quę ſit pᷓncipalr totius mundi: imo ſolū tales differētię poſſunt aſſignari in ſingulo orbe/ cuius eſt vna vaga ſtella. Et in mūdo non: neq3 in orbe ſtellato: cuius ꝯtrariū Ariſtoteles pbauit: q3 has docuit penes motū diurnū/ ⁊ penes motū vagarum ſtellaruz. Innuens pᷓmas quę ſumunť penes motū diurnū eſſe totius mūdi. Scḋas eſſe orbis ſtellarum vagarū. Qđ aūt hęc poſitio ſit cōtra Auerroeʒ: quē tantopere magnifaciūt: patuit cōmēto .15. ⁊ pręſenti cōmēto .16. ⁊ ꝯtra Alexandrū/ Simplicium/ ⁊ omnes expoſitores gręcos.

B

F

¶ Reſtat igitur vt pᷓmo cōcludamus in cęlo eſſe tales differentias. Scḋo declaremus mentem Ariſtotelis: dicamus igiť ſine dubio hęc cęlo eſſe tribuenda ⁊ ſm rem: ⁊ ſm ſubſtantiam. Qđ tribus rationibus poteſt explicari. Primo hęc cōpetūt animali vt animal: ſed cęluz eſt optimum animaliū. igiť ſibi magis cōpetunt: omne eniz qđ imperfectis animalibus cōpetit: fas eſt vt perfectiori competat: ⁊ hanc rationem dixit Auerroes eſſe a priori. ¶ Scḋo/ omne qđ habet pᷓncipia motus per ſe: quibus mouetur de parte terminata/ per partē terminatā/ ⁊ ſup partem terminatam: habet dextrum/ atq3 ſurſuz/ ⁊ ante. pars enim terminata vnde motus dextrum eſt. pars per quā eſt mot9 ante exiſtit. pars ſup quā eſt motus eſt ſurſum. at cęlū hęc habet (vt probatū eſt.) igiť cęluz oia hęc pᷓncipia etiam. hʒ. ¶ Tertio/ omne qđ moueť a ſe habʒ dextrū/ ⁊ cętera id genus. Nā qđ moueť a ſe hʒ pᷓncipiuz motus ⁊ eſſendi/ ⁊ manifeſtandi/ ⁊ hoc diciť dextrum: cęlum aūt moueri a ſe nemo dubitat. patet igiť cęlum hęc habere. Qđ quidem igitur cęluz habeat ſex differentias poſitionis: perſpicuū. ¶ Ulterius quales ⁊ quę ſint: declaremus: vbi pᷓmo animaduerſione dignū aliter Aſtronomum ſumere hęc ⁊ aliter naturalē. Aſtronomus enim dextrum ⁊ ſiniſtrum ſumit penes ſitum ſtellę ad ſtellaz ſimiliter ⁊ ſurſum ⁊ deorſuz: aū ⁊ retro. Dextrā enim appellat Ptolemęus ſtellā q̄ pᷓus exoriť ante ſtellam: vt ſi Mars ſit in ſigno Arietis/ ⁊ Jupiter in Tauro: Mars dr̃ dexter ad Jouem: q2 exoriť nobis ante Jouem. Jouē quoq3 eſſe ſiniſtrum Marti: q2 exoriť poſtea. Hoc etiā modo dicunt ante ⁊ retro: nō enim faciunt inter dextruz ⁊ ante: ſiniſtrū ⁊ retro differētiā. Supior xo ſtella eſt: q̄ pauciores ſigni ptes diſcurrit: vt Mars ſi fuerit in Arietis pte pᷓa: Jupiter in ipſius Arietis pte .15. ꝯiuncti dicūtur in ꝯiūctiōe Mars dr̃ ſupior. Sumiť ēt qñq3 ſupior p digniori in ſigno/ eſt .n. Mars in Ariete ſupior Joue: q2 Mars hʒ in Ariete plures iuriſdictiōes q̄ hēt Jupiter

Proba pō. G

Prima rō.

Quales ſint dr̃ię pōnis. Quę Aſtro.

H

I aliq̄ñ etiã pro eius conſtitutione in altiori parte orbilli
ſiue epicicli/vt qñ eſt in auge ſiue abſida. Hec aſtrono-
mi. ❡ Naturales aũt ſumũt hęc qñqȝ penes vnũ/qñqȝ
penes plures motus/hoc eſt quatenus ſunt ꝑncipia vel
fines vnius vel pluriũ motuũ. pluriũ qdẽ/ante dicũt qḋ
eſt ꝑnᵐ alterationis aut finis:dextrũ ꝑnᵐ lationis:ſurſuȝ vo
auctionis. Unius ꝟo dextrũ dicunt vnde motus incipe-
ret:ante autẽ per qḋ motus cõtinuaẽ:ſurſum ſuper quod
motus fit. Ueruȝ apud phyſicos hęc ſumi poſſunt aliq̄ñ
vt partes:aliq̄ñ vt vbi vt.4.phyſicoꝝ cõmẽ.5.vt qdem
vbi:ſic duę ſunt tñ videlȝ ſurſuȝ ⁊ deorſuȝ in mundo in-
fero:ſurſuȝ qdẽ eſt locus ad quẽ leuia feruntẽ:deorſuȝ vo
locus ad quẽ grauia feruntẽ:⁊ hoc modo nõ ſumpſit hęc
Ariſtoteles:vt ꝟo partes:trifariaȝ adhuc ſumpſerũt:aut
vt partes poteſtatiuas:hoc eſt pro poteſtatibus ⁊ virtu-
tibus ipſis:aut vt partes integrales hoc eſt pro mẽbris:
K aut vt partes relatiuas hoc eſt pro relationibus. ❡ His
viſis videndũ eſt ꝑmo quonaȝ mõ hęc ſint in vniuerſo
mundo. Scḋo quo modo in ſingulo orbe. De ꝑmo dica-
mus has ineſſe toti mũdo vt virtutes neminẽ debere du
bitare. Nam cũ hęc cõpetant ei qḋ moueẽ a ſe ⁊ hȝ aiaȝ.
ſiue deꝰ ſit vt mũdi aia/ſiue aliqua aia in medio mundi
(vt ponit Plato)hęc aia ſine dubio põt motũ diurnuȝ
incipere qua rõne vim dextri nanciſciẽ:illũ cõtinuare:⁊
ita vim anterioris:⁊ illũ circũuoluere:⁊ ita viȝ ſupioris:
quare aia mundi erit iſtę poteſtates ſꝫ ſubiectũ differẽs
tñ rõne:cõe namqȝ habita ad ipſaȝ aiam ſunt idẽ:rõne
habita ad partes cęli per quas influit:differũt:vt eniȝ ꝑ
ortuȝ manifeſtat vim iniciatiuaȝ motus:dextri poteſtas
eſt. vt per occaſuȝ manifeſtat vim terminatiuaȝ/ſiniſtri
eſt poteſtas:vt per culmẽ manifeſtat vim cõtinuatiuaȝ
poteſtas eſt anterioris/vt ꝑ polos viȝ ſuper quã voluiẽ
orbis poteſtas ſupera eſt/⁊ infera. Scḋo dico has mũdo
L ineſſe vt relõnes:nã tales ꝑtes terrę habitabili ſubiecti-
ue inſunt:⁊ cęlo terminatiue. vt dixit Auerroes. ea enim
eſt mundi pars dextra q̄ ſemꝑ correſpondet ortui terrę habi
tabilis/ſiue ſit vna/ſiue alia atqȝ alia. ea ſiniſtra q̄ occa-
ſui:⁊ ſic de alijs. Dico tertio tales nõ poſſe ineſſe mũdo
vt partes ſiue membra:niſi ꝑ modũ dõm. ꝑmo/qꝛ nihil
eſt in mũdo difforme atqȝ diſſimilare. Scḋo/qꝛ hę ꝑtes
mundi cõtinuo variantẽ (vt dicit Auerroes.) Hęc de dif-
ferẽtijs generatiȝ reſpectu mũdi motuſqȝ diurni. ❡ Sȝ
occurres ꝑ an hę ꝟtutes ſint qualitates/vel ſubę. ❡ Se-
Dubita. cũdo quo nã mõ cũ difformitate ꝟtutũ ſtare põt vniſor-
mitas corꝑis perfecti per illas maxime:qꝛ ablata diffor
mitate in quãtitate/tolliẽ diuerſitas in qualitate:eſt quã
titas ꝑor qualitate. Tertio/potẽtię differunt per actꝰ:ſed.
vnus eſt motus in cęlo. igiẽ vna potẽtia. hę dubitatiões
ſunt ſi hęc ſumantẽ vt poteſtates. ❡ Ulterius ſi ſumantẽ
Solu. vt relationes:dubitaẽ etiã:qꝛ dictũ eſt has ſubiectiue in
terra eſſe habitabili/⁊ attributiue in cęlo. vt de columna
di. hoc nõ videẽ verũ. ꝑmo qꝛ tunc cęlum ſiue mundus
nõ eſſet fořalr dexter vel ſiniſter vł aliqd tale. Scḋo/qꝛ
tunc quę pars nũc eſt dextra efficereẽ ſiniſtra:qꝛ quę nũc
M eſt orientalis:erit occidentalis. ❡ Ulteriꝰ dubitaẽ vtrũ
hę differentię poſſint attribui mundo aliquo mõ vt ſu-
muntur per mẽbris ſiue partibus integralibus. hę ſunt
dubitatiões maximę. ❡ Ad ꝑmã dici põt has virtutes
ſiue poteſtates ſm rem eſſe ſubſtãtiã:qꝛ ſm rẽ ſunt ipſa
cęli aia:quę eſt multiplex poteſtate:per modũ/quo dixi-
mus in aia hois. ſm ꝟo modum qualitates:qꝛ denoiant
cęlũ quale/atqȝ ſibi tribuuntẽ veluti aduentitię/atqȝ ex-
terę:hęc ad ꝑmã. ❡ Ad ſcḋaȝ dici põt/quę ſunt diſperſa
in re inferiore/eſſe collecta in nã ſupiore:⁊ quę põt nã in
ferior ꝑ difformitateȝ ⁊ multitudinẽ:põt nã ſuperior ꝑ
ſimplicitatẽ atqȝ paucitatẽ:⁊ ſic aia cęli per conformita N
tem cęli põt exire in actus harũ virtutũ ad quos nõ exit
ipſa nã inferior:ꝑ hanc paucitatẽ/⁊ lȝ quãtitas ſit ꝑor q̃li
tate:nõ tñ difformitas quantitatis eſt ꝑor qualitate:ipſa
eniȝ difformitas qualitas eſt. ⁊ vna qualitas põt remane
re ablata alia:maxie cũ remanet ꝓpriũ ſubiectũ. ❡ Ad
tertiaȝ/dico oẽs has ſex potẽtias attendi penes motũ lo-
caleȝ tñ cęli:lȝ in aiali generabili penes diuerſos motꝰ:⁊
penes vnicũ motũ. eo qꝛ cęlũ eſt ſimplicius ⁊ nobilius:
verũ lȝ oẽs hę attendantẽ penes vnũ motuȝ:non tñ vno
mõ cõſideratũ:vt enim attendiẽ ad illuȝ motum vt in-
choatiue:⁊ ſic eſt vis dextri:vt cõtinuatus virtus anterio O
ris:⁊ in exterioris. Silr ⁊ ita ſunt plures poteſtates ab vni-
co actu diuerſimode cõſiderato. ❡ Ad alias dubitatio-
nes alterius partis dico:ad ꝑmã dici põt cęlũ eẽ dextrũ
⁊ ſiniſtrũ ⁊ eiuſmodi formalr ꝓpter hęc ſumpta vt po-
teſtates. denoiatiue denolatione extrinſeca propter rela-
tiones quę ſunt ſubiectiue in terra habitabili/terminati-
ue in ipſo cęlo. ❡ Ad ſcḋaȝ/dico ſine mutatione cęli nũc Conſiliũ inter
vnã partẽ effici dextraȝ/nũc ſiniſtraȝ:⁊ hoc ſumẽdo hęc pithagoreos
pro relõnibꝰ:qbus pithagorei ⁊ peripatetici pñt facile ⁊ peripatet.
cõcordare:nã pithagorici negauerunt alias differentias
poſitionis ꝑ reſpectũ ad alias ſpecies motꝰ vȝ alteratio-
nis ⁊ auctionis:dextrũ aũt ⁊ ſiniſtrũ cęlo tribuerũt reſpe
ctu motus in loco tñ. ad vltimã dico ꝙ tales ſiue pote-
ſtates/ſiue mẽbra/ſiue relões nulli tribui pñt niſi qua-
tenus moueẽ ſaltȝ ſpẽ motus localis:⁊ qꝛ mundus ipſe
vt vniuerſuȝ eſt nõ moueẽ/niſi ſm ꝑtes. Iccirco ſibi tri-
bui nõ pñt:niſi quatenus ſibi cõpetit motus:vñ Ariſto-
teles ꝑ declarat tales dr̃ias penes motũ diurnuȝ/ Scḋo P
penes motũ vagarũ ſtellarũ:⁊ ſic velle vr̃ has nulli in-
eſſe niſi ꝑꝑ motũ. Id aũt qḋ moueẽ ꝑncipalr eſt ꝑnᵐ mo-
bile:ſiue ſit orbis ſtellatus apud Ptolemęũ/⁊ Ariſtote-
lẽ:ſiue ſit orbis nonus:q eſt purus:⁊ nõ ſtellatus. nũc aũt
ſupponamus nõ eſſe nonũ orbẽ/atqȝ nullũ ſupioreȝ vl-
tra octauũ ſtellatũ/nã hoc eſt phyſicũ:⁊ põt ſtare cũ ob-
ſeruatione oium motuũ vt in noſtris aſtronomicis dixi
mus. Supponamus ſcḋo motũ diurnũ incepiſſe/aut ſal
tẽ poſſe intelligi incepiſſe:his habitis dicerẽ ẽt poſſe ſu-
mi hęc ſex pro mẽbris:nã erit dextrũ ea huiꝰ orbis ꝑs q̄
eſt pręſtatu ꝑma:hęc aũt nõ põt eſſe niſi aliqua quatuor
aut Aries/aut Libra/aut Cancer/aut Capricornus. Hęc
eniȝ ſunt ꝑncipalia ſigna cęli:ꝑ qꝛ ſunt initia diuerſorum
temporũ. Tũ qꝛ ſole decurrente per ipſa nõ paruus mu
tatio fit in die:naȝ decurrente per Arietem efficiẽ ęqno-
ctiuȝ vernale:per Libram:efficiẽ ęquinoctiuȝ autumna
le:per Cancrũ facit Sol ipſe ſolſtitiũ ęſtiuuȝ:per Capri
cornũ/facit ſolſtitiũ hyemale:quare hęc ſunt cęli ſtellati
potiſſima ſigna:vlterius ſi cepit mundus:ꝓbatuȝ eſt in
noſtris aſtronomicis/cepiſſe in vere/hoc eſt Sole decur Q
rente per primã Arietis partẽ. ab Ariete nãqȝ ſupputat
annum Ptolemęus:⁊ ceteri aſtrologi anni ꝑnᵐ faciunt.
❡ Ex his arguo ſi mundus incepit tẽpore veris ſole te-
nẽte ꝑmã Arietis ꝑtẽ:vel in ortu fuit Cancer/vel Capri-
cornus/vel Libra/vel Aries. nõ põt eſſe Cancer nec Ca-
pricornus/nec Aries/vt dicemus:qꝛ motꝰ ꝑnᵐ vagarum
ſtellarũ eſt ab occaſu. igiẽ opȝ vt mundus ceperit Sole
exiſtente in occaſu:qꝛ nõ cepit niſi qñ Sol cepit moue-
ri:ſed cepit moueri ab occaſu apud Ariſtotelẽ. igiẽ ſi mũ
dus incepit in occaſu fuiſſet Aries:⁊ ꝯñs in ortu fuiſſet
Libra:in culmine Cancer:in imo Capricornus. hinc ꝓȝ
libraȝ eſſe mẽbrũ dextrũ:nam hęc ꝑmo ſuſcepit viȝ de-
xtrã cepitqȝ moueri primo:atqȝ ꝑmo in ortu fuiſſe Sini
ſtrũ ꝟo eſſe Arietem huic diametrum/quem ſol tenebat
in occaſu:a quo occaſu cepiſſet moueri per ſucceſſioneȝ

A

De diuiſo celi per vagas.

ſignorum verſus Taurum.celi ante eſſe Cancrū q tene-bat culmen:retro vero Capricornum:qui tenebat imū:et ſic patet hec ſex poſſe capi pro mēbris,poteſtatibus,et re-lationibus. Hec de vniuerſo. ¶ Et de vagis ſtellis dica-mus:Ariſtoteles enī ſumpſit in motu harū ſex iſtas dif-ferētias ſimiliter vt in motu diurno:ppterea opꝫ dicere ita ſeſe habere ſtellā ad orbem vt cor ad aial:vt igitur cor eſt ꝑncipale ꝑncipiū oīuꝫ eorū que apparent in aiali:ſic ſtel-la in orbe:et vt cor eſt ꝑncipale ſubiectum virtutū dextri ſiniſtri et ceterarū:et ptes corpis nō ſunt ꝑncipia harū ſꝫ eſſe:ſꝫ ſm manifeſtationē:ſic in quolibet orbe ſtella eſt ſꝫ eſſe oēs hę virtutes:ptes orbis manifeſtatiue ꝑmū tñ: ſtella igitur eſt dextrū orbis ſm eſſe et manifeſtationē:ſm eſſe quidē/quatenus oēs alias cōtinet/ſm manifeſtationē āo:qꝛ in illa cepiſſet apparere motus orbis illius ſtellę. pars āo huic oppoſita erit ſiniſtra:pars huic culminans erit ante:pars huic inferna erit retro:vertices āo orbis ſurſuꝫ et deorſuꝫ/ſeptentrionalis ſuperius:meridionalis īferius. ¶ Ex his pꝫ ſi mūdus cepiſſet vt putat Albuma-ſar:fuiſſe ꝯuentū oīuꝫ ſtellarū vagarū in occaſu:qꝛ ſi ce-piſſet:oēs fuiſſent vbi cepiſſent moueri:ſed apud Ariſto. ꝑmꝰ motꝰ ſtellarū vagarū eſt occaſus.igitur oēs fuiſſent cō-iunctę in occaſu. ¶ Scđo pꝫ oēs fuiſſe in Ariete/imo ꝑꝰ

B

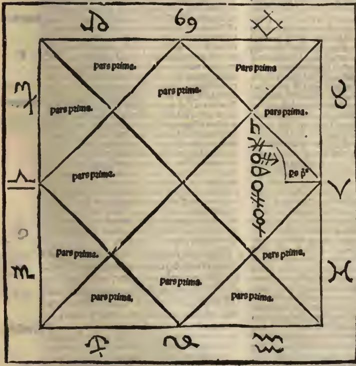
Error Albumaſaris et ceteroꝝ aſtrono.

parte Arietis:qꝛ ſi mūdus cepiſſet nō cepiſſet niſi libra exoriēte:et ſic Sole cū ceteris occūbēte. ¶ Tertio,pꝫ q̄ fabuloſa ſit opīo Albumaſaris:ꝙ mundi horoſcopus ſit cancer:vbi enīꝫ Cancer horoſcopaſſet in mūdi ꝑncipio/ Sol culminaſſet atqꝫ fuiſſet in medio celi:et ita cepiſſet moueri nō a loco ꝑncipij motꝰ eiꝰ videlꝫ ab occaſu. Unde poſitio hec et religionē et phīam deſtruit. ¶ Quarto,pꝫ q̄ fabuloſe ꝑſagierintq ſcribant annales prędictiones: omnes enīꝫ ſupponūt reuolutionē mūdi ab Ariete/atqꝫ mundi horoſcopū eſſe Cancrum:que oīa ſunt fabuloſa/et puerilia.Sed hec ad aſtronomos.et de his ſpecialiꝫ hec hactenus. ¶ Tūc ad rōnes in ꝑncipio:ad ꝑmā concedo hec differre ſpecie:et in celo eſſe drīaꝫ ſpecificā ſaltē vir-tualē/ſiue poteſtatiuā. ¶ Ad ſcđaꝫ patuit ſolo:in celo.n. hec ꝑ vnicū ſimplicē motū colligunt:et ꝑ vnicaꝫ ſimpli-cem figurā:qꝛ eſt nā ſuperior:ꝑ hec ad tertiā. ¶ Ad rō-nes alterius dubij:ad ꝑmā ſecus eſt loqui de latitudine et longitudine habitationū:et reſpectu celi.Ptolemęus/enī dicit ab occaſu in ortū ſumi longitudineꝫ et a meridie in ſeptentrionem ſumi latitudinem:quatenus linea longi-tudinis eſt maior linea latitudinis vt in ꝑpoſito:eſt enīꝫ linea habitationis ab occaſu ad ortum ꝑtiuꝫ.180.linea āo habitationis a meridie in ſeptentrionem eſt partiuꝫ 63.at reſpectu motus diurni ſecus eſt vt diximus. ¶ Ad ſcđam pꝫ ſolutio que ſit pars celi orientalis generatim et reſpectu vniuerſę habitationis:ea enim eſt que correſpō-

E

F

¶ Figura genitures mundi apud Ariſtotelēꝫ ſi mundus fuiſſet genitus.

det vel correſpondiſſet ſi motꝰ cepit ꝑmę bitationi verſus ortū:et ſic ꝑde ceteris per correſidentiaꝫ ceteris habitationis partibꝰ. ¶ Ad tertiā dico ꝙ licet nulla pars celi prius alia incipit prioritate tēporis poteſt dici ꝑus incepiſſe moueri ꝑmitate intentionis motoris:qꝛ ꝑncipaliter illius motum intēdit. ¶ Ad rōnes tertię queſtionis pꝫ ſolo:ad duas primas.Ad tertiā āo dico deum eſſe in loco ſupero reſpectu terrę noſtrę: vt in celo:verū ꝑncipaliter in dextro:vñ cepit cor et ſpiritus motꝰ. ¶ Ad dubitationē quartam patet ſolutio:et ad ꝑmā dictum eſt culmē eſſe añ quatenꝰ manifeſtat ꝑncipiuꝫ continuationis:et hoc ſatis. ¶ Ad ſcđam ſimiliter:non enim dicitur ꝑncipiuꝫ altitudinis:quia ſit ꝑncipiū lineę altioris:nihil enim eſt ibi altius/vel longius altero:ſed quia inde naturaliter altitudo debet mēſurari. Hec mihi videntur nunc.nam ſcripſi in libro phyſicorū:et in libro de-ſtru. deſtru. ſed nunc copioſius:quoniam hic locus eſt proprius.

G

H

I ¶ Cū aūt motus circularis motui circulari
ꝯrius nō ſit: cōſiderādū quā ob cām plures
ſint lationes. Et q̄ſq̄ꝫ de his facere q̄ōnē tēte
mus: que longe abſunt. (dico lōge: nō taꝫ ſꝫ
locū/q̄ꝫ potius ex eo q̄ accidētiū que illis ac
cidūt: oīno ꝑ paucoꝝ ſenſuꝫ habemus.) dice
mus tamen: atq̄ꝫ de ipſis cā hinc ſumēda.

Expoſitio. ¶ Hactenus de celi poſitura ſiue ptib⁹ q̄ōnē terminauit
nūc mouet q̄ōnē 2ᵃᵐ circa lationū pluralitateꝫ: facit aūt
tria: mouet.n. ipſam/et q̄ōnis rōnē aſſignat: ⁊ difficultatē
eius in mediū affert. deinde tētat ſolōnē iuxta vires ei⁹.
q̄ō itaq̄ꝫ eſt vtrū celeſtes latiōes plures ſint. ordo q̄ōnis
hic eſt: q̄a in ſolōne precedētis q̄ōnis ſuppoſuit duplices
eē mot⁹/diurnū ab ortu in occaſuꝫ ꝑ culmen. vagarū ſtel
K larū ab occaſu in ortū ꝑ idē culmē. vt igiṫ id q̄ō ſuppo-
ſuerat verū eē indicet: ꝯñs erat terminare hāc q̄ōneꝫ. cā
q̄ōnis eſt: nā ſi celeſtes motus eēnt ꝯrij: ſtatiꝫ ſolō q̄ōnis
appareret: q̄ ꝯrietas eē nō pōt niſi cū multitudine/⁊ ad
minus inter duo. q̄a igiṫ tales mot⁹ nō ſūt ꝯrij (vt ꝓbatū
Sēſus q̄ō-nis. eſt) iure emergit q̄ō d̄ motuū pluralitate. ¶ Debes ſcire
q̄ differt q̄rere an plures ſint latiōes celoꝝ: ⁊ querere ꝑꝑ
q̄d ſūt plures: plures.n. eē ſenſu atq̄ꝫ obſeruatiōe deꝓhē-
ſuꝫ eſt. ꝑmo nāq̄ꝫ eſſe motū diurnū ſenſu cōiter ab oīb⁹:
deinde motū vagaꝝ ſtellaꝝ. eꝫ obſeruatū eſt ſenſu a ſa-
pientib⁹. ⁊ ꝑpterea Ariſ. nō q̄rit an ſint plures mot⁹: cā hō
pluralitatis eſt ignota atq̄ꝫ difficilis tētatu. ꝑ rōne hera-
cliti: q̄a orbes lōge abſunt a nobis: nā ſi ea q̄ ſūt in remo-
ta vrbe ignoram⁹: q̄ꝫto magis q̄ ſūt in celo: ⁊ ꝑꝑ quā cām
ſunt. Scd̄o/q̄ pauca videm⁹ accidētia: e q̄b⁹ ꝑ demſonē
ſigni ꝓficiſcamur ad inētionē cauſe: q̄ inuēta ſciam⁹ cāꝫ
ob quā plures fuerūt motus celoꝝ. Inq̄t. [Cū aūt motui
L circulari mot⁹ circularis ꝯri⁹ nō ſit: ꝯſiderādum quā ob
cām plures ſint latiōes celeſtes.] Hec eſt q̄ō/⁊ cā q̄ōnis:
deinde q̄ōnis difficultateꝫ adijcit: ⁊ inq̄t. [Et q̄ſq̄ꝫ de his
facere q̄ōnē tētem⁹: q̄ lōge abſūt:] exponit ſe: ⁊ inq̄t. [Di-
co longe nō tā ſm locū (vt putabat heraclit⁹) q̄ꝫ poti⁹ ex
eo q̄a accidētiū q̄ illis accidūt (aut q̄ ab illis ꝓficiſcunṫ)
oīno ꝑ paucoꝝ ſenſum habem⁹] ꝓponit tñ velle dicere
aliqua de q̄ōne ꝓ facultate igenij/⁊ hoc inq̄t. [Dicemus
tñ de ipſis/atq̄ꝫ hinc cā ſumēda:] quā ſubiunget ſtatim.
Que Auer. cōmē. 17. Hec eſt q̄ō/⁊ q̄ōnis cā/atq̄ꝫ difficultas. ¶ Circa hāc ꝑtē
annotem⁹ q̄ Auer. fructuoſe hic ſcribit: debes igiṫ ſcire ꝑ
q̄ eē plures mot⁹ celeſtes pōt d̄clarari demſone ſumpta
ab agēte: quo pacto metaphyſic⁹ fortaſſe in lib. 12. meta-
phyſice ꝓbauit: ꝓbauit.n. mot⁹ celeſtes eē plures: q̄ mo
tores ſūt plures: q̄ via trāſcēdit fines nālis ſcie. ¶ Alio
mō demſone ſūpta a fine: q̄ō bifariā ꝯtingit/nā aut ꝑ cāꝫ
M finalē ꝑmā ꝑmūq̄ꝫ finē: q̄ et ꝓpria erit metaphyſico: q̄a
ꝑmus finis ꝑᵃ for⁹/⁊ ꝑm⁹ motor idē ſūt in ſeparatis ſubſtā
tijs. Aut demſone ſūpta a fine ſcd̄ario: q̄ finis ē ipſa geni
ta atq̄ꝫ gn̄atio ipſa ⁊ corruptio: ob q̄ celū plurib⁹ latiōib⁹
ferṫ: eſt.n. op⁹ opantis finis/⁊ effectus finis agētis: ⁊ hac
De aſtro-nomia apo teleſ. demſone Ari. rē hāc enitiṫ explanare. ¶ Ex his ꝑfecto
pꝫ arg̃ᵐ ꝓ aſtronomie ꝑtē eā quā greci Apoteleſmati-
cam vocāt/nūc in ore hoīꝫ iudiciariā/approbaṫ: decla-
rabit.n. Ari. celū plurib⁹ motib⁹ moueri: q̄a hec iferiora
plurib⁹ mouenṫ motib⁹: ⁊ nō vi rō cur hec e celoꝝ mo-
tib⁹ ꝓficiſcunṫ quo ad aliq̄s mot⁹ vꝫ gn̄ōnē ⁊ corruptio
nē/⁊ nō quo ad alterationē/actiōes/latiōes/atq̄ꝫ ceteros
Cauillus pici. mot⁹. ¶ Hinc elidiṫ cauillus pici i lib. ꝯfutationū aſtro-
nomoꝝ: arguebat.n. ſi Ari. velit mot⁹ ⁊ actiōes reꝝ haꝝ
ꝓficiſci e celeſtib⁹ motib⁹ rē hāc in lib. celi explicaſſet:
vbi de celo enitiṫ explanare oīa q̄ ſibi cōpetūt. at hec ꝓ-
ficiſci a celo nō videm⁹ in h̄ lib. eē explicatū: ſolū.n. ꝓ- N
bauit celū agere motu ⁊ lumie: q̄b⁹ nō pōt agere in tātaꝫ
reꝝ variationē: niſi ſupponam⁹ iflux⁹ occultos: q̄s in lib.
hoc nō legim⁹. ¶ Iaꝫ pꝫ q̄ꝫten⁹ inſte ꝓceſſit. Ari.n. hic Solu.
explicauit hec iferiora ꝓficiſci a motibus celoꝝ quo ad
gn̄ōnes ⁊ corruptiōes/atq̄ꝫ quo ad ceteros mot⁹/⁊ varia
tiones: ⁊ hoc gn̄atim q̄ꝫtū phyſico cōuenit: ſpecialiꝫ aūt
q̄ e tali ſtellarū motu cū tali vel tali illarū cōfiguratio-
ne ꝓficiſciṫ in hoīe qui nūc ediṫ/Hic eius in illo ꝑ alium
modū/cum alia figuratiōe audacia: nō erat phyſici: ſed
aſtronomie q̄ hinc ſubalternaṫ/declare. ¶ Hec ad aſtro
nomos. ¶ Scd̄o debes ſcire vt recte inuit Auer. q̄ Ariſ. Cōſideratio meta. differt a phyſica.
hic declarat q̄ōdaꝫ equalē illi q̄ō in metaᶜᵃ eſt declatū:
nā in metaphyſica declaraṫ finē eē aut in re ipſa: que mo
net: ⁊ hic finis eſt ꝑmari⁹ ⁊ ꝑncipalis. aut extra rē vt op⁹:
q̄ꝫ finis ſcd̄arius dī. Qua rōne euenit corpa celeſtia
moueri ꝑᵃ intētione ꝑꝑ ſe vti ꝑꝑ finē ꝑmariū. Scd̄aria O
intētione ꝑꝑ nos tāq̄ꝫ ob finē ſcd̄ariū. Ari. igiṫ hic de-
clarat celū moueri ꝑꝑ nos/q̄ō eſt equalē ei q̄ō in meta.
dictū: nō tñ eſt illud: q̄ illō eſt ſpāli⁹ explicatū. itē q̄ꝫ nec
declarat nos eſſe finē ſcd̄ariū: ſed ob nos celū pluribus
motib⁹ moueri. at meta. diſtincte explicat ⁊ nos eē fineꝫ
motuū celi/⁊ ꝑꝑ nos veluti ꝑꝑ finē ſcd̄ariū celū moueri. Qualis decla ratio Ariſto.
¶ Tertio debes ſcire q̄ Ariſ. nō potuit declarare: celuꝫ
plurib⁹ motib⁹ moueri ꝑꝑ cāꝫ agētē/mālē vel formaleꝫ
ſꝫ ſolū ꝑꝑ finē ſcd̄ariū: q̄a vt dicit Auer. mot⁹ celi nō ſunt
ꝯrij: ꝯrietas.n. motuū ꝓficiſciṫ ab ipſa agētiū/formaruꝫ/
atq̄ꝫ ſubiectoꝝ ꝓpinquoꝝ ꝯrietate ꝓpterea ſola cauſa fi
nali id indicabiṫ. ¶ Quarto aiaduertenduꝫ eſt bifariaꝫ Duos fines.
eſſe finem aut rei generationē: aut rem ipſaꝫ verbi cau-
ſa/finis medici qui eſt actio eſt concoctio humoꝝ: q̄ hō
P eſt res eſt ipſa ſanitas. ſic ⁊ in generatione finis que eſt
actio eſt ipſa generatio: finis que eſt res. eſt ipſaꝫ genitū.
ex quibus vult tria/corpora celeſtia moueri/ꝓpter actio
nem ⁊ propter rem/amplius finem actionem/⁊ finem
rem eſſe ſubiecto idem/differre ratione: rurſus corpora
celeſtia eſſe ꝓpter ambo hec. Uerum nota q̄a ponderat
Auerroes ea q̄ nō ſunt in codicib⁹ Ariſtotelis. ¶ Quin- Cauſe q̄ōnis.
to debes ſcire q̄ huius queſtionis celuꝫ moueṫ plurib⁹
motibus aſſignari poſſunt due cauſe: altera per viā cō-
poſitionis procedendo a prima cauſa vſq̄ꝫ ad vltimam:
altera per viam ſolutionis procedendo econtra ab vlti-
ma vſq̄ꝫ ad ꝑmaꝫ. exemplum primi/actio diuina eſt. igi-
tur motus celi ſunt. Motus celi ſunt. igitur ſunt elemen-
ta contraria: elementa contraria ſunt. igitur generatio ⁊
corruptio ſunt. generatio ⁊ corruptio ſunt. igitur celum
pluribus motibus mouetur. Exemplū ſcd̄i: propter q̄d
mouetur celuꝫ pluribus motibus: propter generationeꝫ
⁊ corruptionem: cur generatio ⁊ corruptio: q̄a elementa
ſunt contraria: propter quid elementa ſunt contraria: ꝑꝑ
motus celi/⁊ motus celi ꝓpter actionem diuinam. Hec Q
Auerroes quo ad verba Ariſtotelis.

¶ Eoruꝫ q̄ōq̄ꝫ/quoꝝ eſt opus aliq̄ō: operis
ipſius grā eſt. dei opatio immortalitas eſt: hec
aūt eſt ſempiterna vita: quare deo ſempiter-
nū ineſſe motū neceſſe eſt, at cū celum ſit tale
(eſt eniꝫ corp⁹ diuinū) ſit vt corp⁹ rotunduꝫ
hēat: q̄ō ſuapte nā ſemper in orbeꝫ fertur.

¶ Proſequiṫ ſolutionē queſtionis: ⁊ ꝑmo ſyllogiſat celū Expoſitio.
moueri motu ſempiterno: q̄ō licet ſit ex dictis ꝑſpicuū:
vult tñ repetere illō ꝑ aliud gen⁹ demſonis vt dicem⁹: ⁊
ſyllogiſat ſic/de⁹ moueṫ ſempiterno motu: celū eſt de⁹.
igiṫ celuꝫ moueṫ ſempiterno motu. deū hō moueri ſem-

A pᵱterno motu per vnũ enthymema pbat:in cuius añte ſumit tria:⁊ inquit.[Eorum q̄dq3 quorũ eſt opus aliqđ: operis ipſius gratia eſt.]hoc eſt pmũ:⁊ dixit quorum eſt opus aliqđ(vt recte greci ꝯſiderãt) ob q̃dã monſtra q̃ꝫ nullũ eſt opus: ppterea hęc non fiunt ppter opus:ſed vt defectus naturę.Deinde ſumit 2ᵐ:⁊ inquit.[Dei operatio eſt imortalitas:]⁊ q2 imortalitas pōt ſumi pro icorruptibilitate:⁊ pro abſtracto illius concreti qđ eſt mortale:ne ſit altercatio de nomine ſumit 3ᵐ.⁊ inquit.[Hęc aũt eſt ſempiterna vita]⁊ p hoc dat itelligere nō accepiſſe deũ p ſubſtãtia illa ſeparata:quã nos deũ appellamꝰ:illa.n. nō viuit niſi per eſſentiã/vt albedo eſt alba:⁊ ideo accepit deuꝫ p corpore diuino:iſtud eniꝫ eſt qđ viuit ⁊ ſempiterna vita.Ex his tribus infert ꝓpoſitũ/⁊ inqt.[Quare deo ſempiternũ ineſſe motũ neceſſe eſt.]⁊ pōt reſolui ſyll'ꝰ hic hoc modo.Qđ eſt gratia operis:qđ eſt ſempiterna vita mouet̃ motu ſempiterno tẽpore.deus eſt gratia operis:qđ eſt ſempiterna vita(vt toties eſt pbatũ.)igit̃ deus mouet̃ motu ſempiterno.❡ Debes ſcire ꝙ viuere eſt multifariaꝫ vt dicit̃ in ſcđo de aĩa.vñ cęluꝫ viuit vita intellectus/q2 intelligit/⁊ vita aĩalis:q2 mouet̃ a ſe:ppterea vera eſt maior q̃ dixit id moueri ſempiterno motu:qđ viuit ſempiterna vita:nulla.n.vita pōt eſſe ſempiterna niſi ſit motus vel intellectus:vita ſenſus eſſe nō poteſt ſempiterna:vt pbatũ eſt in lib.đ aĩa:⁊ ſic habet̃ hęc ꝯcl'o/deus mouet̃ motu ſempiterno.Hac ſumpta vt maiore addat̃ hęc minor:ſed cęlũ eſt deꝰ:⁊ hoc ſumẽdo deũ p diuino corpore.erit ꝯcl'o ꝙ cęlũ mouet̃ motu ſempiterno.Inqt.[At cũ cęlũ ſit tale]hoc eſt deꝰ:⁊ qa deus pōt capi p pma cã:⁊ p diuino corpore:addit[eſt enim corpꝰ diuinũ]tunc infert ꝯclõnẽ:⁊ inqt.[Sit vt cęluꝫ ipſuꝫ habeat corpus rotundũ:vel ſit ipſum corpus rotunduꝫ:qđ ſuapte natura ſemper in orbem fert̃.]Hęc erat ꝓpoſitio ſiue ſuppoſitio:quã repetere voluit.

Sylls.

B

Qua vita cęlũ viuit.

C ❡ Cur igit̃ nō q̃lĩbet mundi corpus tale eſt:q2 neceſſe eſt aliquod manere in medio corporis quod circumfertur.

Expoſitio. ❡ Sumpta hac ſuppoſitiōe vꝫ ꝙ cęlũ mouet̃ motu ſempiterno:quęrit vtrũ q̃lꝫ mũdi corpꝰ moueat̃ motu ſempiterno:⁊ q2 hoc pꝫ fere ad ſenſuꝫ:quęrit ppter quid nō q̃libet mũdi corpus motu ſempiterno mouet̃.⁊ hoc facit:vt ex hac ſolõne ꝓcedat ad ſolõnẽ pncipalis q̃õnis:inquit.[Cur igit̃ nō q̃lꝫ mundi corpus tale B eſt]motũ ſempiterno motu.Hęc eſt quęſtio.Quo ṽo ad verba attinet:verbũ illud q̃lꝫ grece ὅλον:qđ licet intelligat̃ p toto integrali:nōnunq̃ȝ pro toto vl'i intelligit̃:vt in ꝓpoſito.Tũc Rñdet ⁊ inquit.[Quia neceſſe eſt aliqđ manere in medio corporis qđ circumfert̃]veluti centrum immobile:dictũ eniꝫ eſt in libro de cauſa motuũ aĩaliũ oẽ qđ mouet̃ indigere q̃ſcẽte.Et q̃ſi per hęc voluit hic B enthymema/cęlũ ꝑpetuo mouet̃.igit̃ opꝫ eſſe in medio mundi aliqđ ſemꝑ q̃ſcẽs:circa qđ fert̃.❡ Dictũ eſt in pręcedẽti textu/oẽ agẽs cuiꝰ eſt opus aliqđ eſſe g̃ra operis quęret quiſpiã quonã mõ eſt gratia operis:innuit Auerroes ſolõnẽ vbi dicit pmo ꝙ omne agens qđ operis g̃ra agit:agit ppter illud aut pma aut ſcđa intentione.Scđo dicit qđ oẽ agens:qđ ppter ſe agit:agit ꝑꝑ aliud:⁊ nō cõuertit̃:pōt eniꝫ agens agere ꝑꝑ aliud/⁊ nō ꝑꝑ ſe.vt agẽs nãle:agit eniꝫ ſolũ ppter aliud:nō ppter ſe.at agens diuinũ agit ꝑꝑ ſe:⁊ ꝑꝑ aliud:ppterea q2 diuinũ ⁊ optimũ:ſed hęc res eget ſpeculatiõe:quã fecimus in libro de ſubſtantia orbis.Scđo ambiges quo nã modo actio dei eſt imortalitas.Rñdet Auerroes Ariſtotelẽ p imortalitatẽ intelligere eſſe dei:nã deus pmo mouet ꝑꝑ ſe hoc eſt eẽ

D

Quę Auer. cõmẽ.17.

Qđ circa tertiũ.

Sol. Auer.

2ª dubi.

Sol. Auer.

ſuum:ſcđaria intẽtione ꝑꝑ alia.ecõtra agũt agẽtia nãlia:agũt enim p ꝑꝑ alia/Scđo ꝑꝑ ſe.Sed Auerroes vr ſibi ꝯtrariꝰ:q2 ſupra voluit oẽ agẽs qđ agit ꝑꝑ ſe agere ꝑꝑ aliđ:⁊ nō oẽ qđ agit ꝑꝑ aliud agere ꝑꝑ ſe:nunc ṽo hꝫ oppoᵐ. dicit eniꝫ oẽ agens qđ agit ꝑꝑ aliud agere ꝑꝑ ſe lꝫ ſecundaria intentione.Scđo hoc nō eſt ad mentẽ Ariſtotelis hic:Ariſtoteles eniꝫ p imortalitatẽ intelligit vitaꝫ cęli/⁊ nō primę cauſę.Tertio nō intelligit vitam intellectualẽ:q2 tũc p hoc Ariſ.nō ꝯcluderet cęlũ ꝑpetuo moueri:ſꝫ intelligit vitã quę ꝯſiſtit in mouẽdo.❡ Propterea dōꝫ ſine dubio hanc expoſitionẽ nō eſſe ad ꝓpoſitũ Ariſtotelis:ſed in illo qđ dicit eſt bona dubitatio/vtrum agens nãle aliquo modo agat ꝑꝑ ſe:videt̃ eniꝫ pmo ꝙ nō ꝑꝑ auctoritatẽ eius in pncipio:ſcđo ꝑꝑ rõnẽ nã hō nec quatenus viuens agit ꝑꝑ ſe:q2 vt viuens agit ꝑꝑ ꝑpetuitatẽ ſpeciei:nec quatenus aĩal:q2 vt ſic agit ꝑꝑ ſenſũ ⁊ motũ. quę nō ſunt ipſe hō/ſed actiones atq3 accñtia hoĩs:nec quatenus hō:q2 vt ſic agit vt copulet intellectui agenti:quę copulatio differt ab hoĩe.❡ In ꝯtrarium eſt qđ Auer. ait nũc:dicit eniꝫ oẽ agens diuinũ agere ꝑꝑ ſe/⁊ pma intentione:⁊ oẽ agens nãle agere ꝑꝑ ſe:ſed ſcđario.Ampliꝰ vnũq̃dq3 intendit ꝯſeruationẽ ſui.igit̃ vnũq̃dq3 agit g̃ra ſui:⁊ ita ꝑꝑ ſe.❡ Teneo ſcđam partẽ ꝓblematis:⁊ dico oẽ agens agere gratia ſui vel pma vel ſcđa intentione:⁊ diſtinguo de fine:nã finis eſt quo:⁊ cuius gratia:hō agit ꝑꝑ ſe tanq̃ȝ ꝑꝑ finẽ cuius gratia:agit ꝑꝑ copulationem tanq̃ȝ ꝑꝑ finẽ quo.ad authoritatẽ Auer.dico actionẽ dei differre ab actione agentis naturalis.nã actio dei eſt g̃ra dei vt finis quo ⁊ g̃ra cuius:qa q̄cq̄d eſt in deo eſt deus:⁊ hoc mõ pħs negauit agens nãle agere ꝑꝑ ſe.cũ quo tñ ſtat agens nãle agere gratia ſui ⁊ ꝑꝑ operationẽ:g̃ra ſui vt finis g̃ra cuius:ꝑꝑ opõnẽ vt finẽ quo.

E

Confu. dicti Auer.

Quãtũ ad qđ dicti Auer. eſt vule.

F

Sol.q.

❡ At nulla pars huius aut oino aut in medio manere poteſt. Et enim eſſet ipſius motus ſm naturam ad medium.at ipſum ſuaptenã in orbem fertur.pręterea motus ſempiternꝰ nō eſſet:quippe cũ nihil pręter naturã ſit ſempiternum. Id enim qđ eſt pręter naturaꝫ poſterius eſt eo qđ eſt ſm nãm. Inſuꝑ etiaꝫ id qđ/eſt pręter naturam monſtruoſitas eſt in generatione eius qđ eſt ſm naturã. Neceſſe igitur eſt illud eſſe terraꝫ:hęc enim in medio quieſcit. Atq3 nũc q̄dẽ hoc eẽ terrã ſupponatur:cũ imobilis ſit:poſtea ṽo dicet̃ đ ipſo.

G

Expoſitio. ❡ Hactenus ꝯcluſit eſſe in medio cęli aliqđ ſemꝑ q̃ſcẽs:diſputat nũc q̄d nã pōt eẽ.⁊ ꝓponit illud nō poſſe eẽ cęlũ vel aliq̄d de nã cęli:⁊ hoc inqt.[At nulla ꝑs huiꝰ oino manere pōt:aut manere i medio.]Hoc ꝓbat duplici rõne:pmo/q2 ſi id qđ q̃ſcit in medio eſſet aut cęlũ aut cęli ꝯq̃ȝ:tũc cęlũ moueret̃ ad mediũ nãliter:ſaltẽ q̃ñ poneretur extra mediũ qđ eſt deſtructũ/⁊ dictuꝫ ipſum nãlr ferri in orbẽ.inquit.[Et eniꝫ eſſet ipſius motus ſm nãm ad mediũ]vtpote ſaltẽ q̃ñ eſſet extra mediũ.[At ipſum ſuaptenã (vt dictũ eſt) in orbẽ fert̃.]Scđo ſi id qđ q̃ſcit in medio eſt cęlũ vel cęli ꝯq̃ȝ.Tũc motus cęli nō eſſet ſempiternus.Probat̃:q2 aut oporteret duos motꝰ eſſe nãles vni naturę:vtpote ipſi cęlo moueri ad mediũ ⁊ circa mediũ:aut tñ eſt ſibi nãlis motꝰ ad mediũ:⁊ ſic motus circularis non erit ſempiternus:ſupponit igitur Ariſtoteles motum circularem eſſe ſibi violentum.Si qđ naturaliter quieſcit in medio:eſſet aut cęlum aut cęli ꝯq̃ȝ.⁊ tunc hoc ſuppoſito:infert talem non poſſe eſſe

Prima rõ.

H

Scđa rõ.

I perpetuũ ↄtra dicta:⁊ hoc inquit.⌊Preterea motus ſem
piternus nõ eẽt⌋quaſi ſic arguat ſi qđ geſcit in medio eſt
celũ:aut celi ps.Motus quo celũ moueť in orbẽ nõ eẽt
niſi violẽtus:alr duo mot⁹ eſſent vni nãe ſpe nãles.Mo
tus celi eſt violẽtus.igiť nõ ppetuus.deinde pbat duplr
ↄñnã hãc.pmo/qꝛ nihil preter nãm eſt ſempiternũ:id.n.
qđ eſt pter nãm:poſterius eſt eo qđ eſt ẜm nãm.⁊ qđ eſt
poſt aliud nõ eſt ſempiternũ:ſempiterno.n.nihil eſt pus
tpe.cõponať ſylľs/nihil pter nãm eſt ſempiternũ.Mot⁹
celi eſt preter nãm/in caſu illo.igiť nõ ſempiternus.Se
cũdo/nulla mõſtruoſitas accidens in gnõne rei nãlis eſt
ſempiterna.id qđ eſt pter nãm atqꝫ violentum eſt mon
ſtruoſitas accidens in generatione rei nãlis.igiť nõ põt
eſſe ppetuũ.ingt.⌊Inſuper ẽt id qđ eſt preter nãm mon
ſtruoſitas eſt in generatiõe eius qđ eſt nãle.⌋⁊ ſic habeť
illud geſcens in medio nõ poſſe eſſe celũ:vel celi partez.
K Quo vo ad vba attinet verbum illud ἐκςάσει latine eſt
ſtupor:atqꝫ monſtruoſitas:⁊ pptere ſic tranſtuli. Ex h
pcedit vlteri⁹ pbando illud eſſe terrã.⁊ inquit.⌊Neceſſe
eſt igiť illud eſſe terrã.⌋pbat per ſenſuũ teſtimoniũ:⁊ in
quit.⌊Hec eniꝫ in medio quieſcit⌋⁊ qꝛ hec pbatio eſt de
facto ꝙ illud ſit terra:qꝛ vi:⁊ põt pteruus dicere illud
eſſe terrã:ſed poſſe eſſe aliud a terra:ideo addit atqꝫ nũc
gdẽ hoc eſſe terrã ſupponať:cũ imobilis ſit.poſtea vero
diceť de ipſo diligentius:⁊ p rationẽ.Eſt igiť ſcđa hypo
thetica aliquid quieſcit in medio.igitur terra eſt in rerũ
natura ⁊ in medio quieſcens.

¶ At ſi terrã eſſe neceſſe eſt:etiã ignẽ eſſe ne
ceſſe eſt:ↄrioꝝ eniꝫ ſi alterũ eſt nã:⁊ alterũ
eſſe natura neceſſe eſt.nam ſi ſit cõtrarium:
etiam naturam quãdã ipſius eſſe neceſſe eſt.
que quidem eſt materia cõtrariorum.

L ¶ Tertia hypothetica eſt ſi terra eſt:neceſſe eſt ignẽ eſſe:
Expoſitio. nã ſi vnũ ↄtrariũ eſt in nã/neceſſe eſt alterũ ↄriũ eſſe in
nã.qđ pbat/⁊ ingt.⌊Nã ſi ſit ↄriũ:ẽt nãm quãdã ipſius
eſſe neceſſe eſt:que gdẽ eſt mã ↄtrarioꝝ⌋ſaltẽ poteſtate.
ↄria igiť opꝫ eſſe in rerũ nã:qꝛ conueniunt in mã:que eſt
vna amboꝝ ſaltẽ ſucceſſiue.¶ Sed occurres naꝫ per h
Dubi. nõ pbať niſi ꝙ ſi vnũ ↄriũ eſt:alterũ põt eſſe:qꝛ mã eſt
Sol. ſub vno ↄrio actu:ſub altero vo poteſtate.dici põt alr
eſſe reſpectu totius mũdi:⁊ reſpectu ptis mũdi.nã gcgd
eſt poſſibile reſpectu mundi/opꝫ vt ſit ſaltẽ ẜm ſpẽm:at
reſpectu partis mundi nõ opꝫ.debes ſcire vt ex Auerro.
Que Ariſ. colligiť Ariſ.in hac rõne ſuppoſuiſſe ignẽ ⁊ terrã eẽ ↄria:
ſupponit. que gdẽ pmo huius dicta ſunt ex ↄrietate motuũ illoꝝ.

¶ Preterea affirmatio priuatione prior eſt/
ceu calidũ frigido.Sed ques atqꝫ graue per
priuationẽ motus atqꝫ leuitatis nũcupanť.

Expoſitio. ¶ Scđo ad idẽ arguit affirmatio pruatione por eſt:ceu ca
M lidũ frigido.Sed ques dr per priuationẽ motus:⁊ graue
per priuationẽ leuitatis.igiť leue eſt prius graui:⁊ motus
quiete.ꝙ gdẽ ques dicať per priuationẽ motus:eſt clarũ:
ſed qđ graue dicať per pruationẽ leuis:nõ pꝫ:ſed dꝫ ſup
poni vt famoſuꝫ:⁊ vt poſterius pbandũ.Ex hoc ꝙ gra
ue eſt poſterius:ipſo leui:⁊ eſt:ſequiť ipſuꝫ leue ⁊ ignem
eſſe:nam ſi poſterius eſt in rerũ nã:ẽt prius neceſſe eſt eẽ:
⁊ ſic pꝫ Tertia hypothetica.¶ Debes ſcire elẽta conſi
derari hic:⁊ cõſiderari in libro de gnõne.hic gdẽ vt cor
pora mobilia ad locũ.Ibi vo vt mobilia ad formaꝫ:vt
diximus.pptere ibi ſumpſit ↄrietatẽ penes qualitates
alteratiuas:que ſunt cã motus ad formaꝫ:⁊ voluit ignez
eẽ ↄriũ aque hic penes q̃litates motiuas/⁊ vult terram
⁊ ignem eſſe maxime contraria penes graue ⁊ leue/atqꝫ
motus ſurſum ⁊ deorſum. N

¶ At vo ſi ignis atqꝫ terra eſt:ea quoqꝫ cor
pora eſſe neceſſe eſt:que ſunt horum media:
elementorũ enim vnũqđqꝫ cõtrarietatez hꝫ
ad vnũqđqꝫ:atqꝫ hoc etiã nũc ſupponať.po
ſterius vo tentabimus oſtendere.

¶ Quartũ enthymema ſiue hypothetica eſt/ignis ⁊ terra Expoſitio.
ſunt.igiť intermedia ſunt/vtpote aer ⁊ aqua:pbať p can
dẽ rõnẽ per quã pbauit ignẽ eſſe ſi terra eſt:pbauit.n.
ignẽ eẽ ſi terra eſt:qꝛ ſi vnũ ↄriũ eſt/⁊ reliquũ eẽ neceſſe
eſt:mõ p ſimilẽ rõnẽ arguo/ſi vnũ ↄriũ eſt:alia eſſe opꝫ
illi ↄria.Sed extrema ⁊ media ſunt ↄria.igiť ſi extrema
ſunt:etiã media eſſe neceſſe eſt.Ingt.⌊At vo ſi ignis atqꝫ
terra eſt:ea quoqꝫ corpora eſſe neceſſe eſt:que ſunt horũ
media⌋pbat per ſimilẽ rõnem:per quã pbauit de extre O
mis:⁊ inquit.⌊Elementoꝝ eniꝫ vnũqđqꝫ ↄrietatẽ habet
ad vnũqđqꝫ⌋itaꝫ extremi ad extremũ.ꝗꝫ extremi ad me
diũ:ꝗꝫ etiã medij ad mediũ:ſed qꝛ eſt dubiũ an hec me
dia elementa duo ſint:an vnũ:amplius an ſint contraria
penes motũ vel penes qualitates ⁊ vtruꝫ penes ambas
vel penes alterã tñ/quaſi huius excuſationẽ afferens/in
quit.⌊Atqꝫ hoc etiã nũc ſupponať:poſteri⁹ vo tentabi
mus oſtẽdere⌋⁊ in 4° huius ⁊ ſcđo de gnõne.

¶ Hec aũt cum ſint:pꝫ neceſſario generatio
nez eſſe.pptere ꝙ nullũ horũ ſempiternuꝫ
eſſe põt:patiuntur eniꝫ ⁊ agunt inter ſe ↄria
ipſa:mutuoqꝫ a ſeſe corrumpunť.Preterea
nõ eſt rationi conſentaneũ mobile aliqđ eſſe
ſempiternũ:cuius motus ẜm nãm ſempiter
nus eſſe nõ põt.at talis eſt horuꝫ motus. Ex P
his igiť pꝫ neceſſario gnõnẽ eſſe.

¶ Quintum enthymema ſiue hypothetica eſt/extrema ⁊ Expoſitio.
media ſunt.igiť neceſſario generatio/⁊ ſupple corruptio
eſt:deducit pmo enthymema⌊pptere qꝛ nulluꝫ horum
ſempiternũ eſſe põt:patiunť enim ⁊ agunt inter ſe ↄria
ipſa/mutuoqꝫ a ſeſe corrumpunť⌋vt per definitionẽ con
trarioꝝ pꝫ:que in libro de gnãtione eſt poſita⌊preterea
ſcđo nõ eſt rõni cõſentaneũ mobile aliqđ eſſe ſempiter
nũ:cuius motus ẜm nãm ſempiternus eſſe nõ põt.at ta
lis eſt horũ elementoꝝ motus⌋eſt eñ rectus:qui eſſe nõ
poteſt ſempiternus:ſed ſolus circularis vt in lib°.8.phy
ſice auſcultationis dictũ eſt.⁊ dixit nõ eſt rationi conſen
taneũ:qđ grece eſt οὐκ εὔλογον qꝛ cauillator poſſet dice
re elementa eſſe perpetua:⁊ illorũ motus eſſe finitos.at
nunc ſumit vt pbabile ꝙ ſi motus nõ ſit perpetuus:nec
corpus.ſit perpetuũ.Nã ſufficit pposito noſtro:eſt enim
alibi demonſtratũ.Ex his colligit enthymema:⁊ inquit. Q
Ex his pꝫ nec̃io gnõnẽ ⁊ ſupple corruptionẽ eſſe:⁊ ita ſi
extrema ⁊ media ſunt:nec̃io gnãtio ⁊ corruptio ſunt.

¶ At qui ſi generationẽ eſſe neceſſe eſt:aliam
quoqꝫ lationẽ aut vnã aut plures eẽ neceſſe
eſt.quippe cũ iuxta totius motũ elemẽtaria
corpora mutuo ſimilr ſeſe habere neceſſe ſit:
qđ gdẽ ẽt apertius in ſequẽtibus declarabiť.

¶ Sextũ enthymema eſt/gnãtio ⁊ corruptio ſũt.igiť pre Expoſitio.
ter lationẽ diurnã neceſſe eſt eſſe aliã.dico aliã aut vnaꝫ
aut plures:vna gdẽ diceť q̃tenus oẽs vage ſtelle ab oc
caſu per culmen redeunt in occaſuꝫ:plures vo quatenus
temporibus diuerſis peragant.vt luna p menſem/Sol/
Uenus/⁊ Mercurius per annum fere:⁊ ceteri per ſua
tempora

A tẽpora.deducit enthimema:vbi debes ſcire vt dicit in li
bro de generatione ꝙ diurnus mot⁹ eſt cauſa vniformis
ꝯſeruationis elementorũ:ac motus vagarũ ⁊ maxie ſolis
eſt cauſa reciprocę difformis ꝯſeruationis/hoc eſt vt nũc
generentur nunc corrũpantur.inquit.Quippe cũ iuxta to
tius motum vtpote diurnũ elemẽtaria corpa mutuo ſibi
ſeſe habere/neceſſe eſt:⁊ ita nõ erit niſi ꝯformis genera
tio ſiue illorũ conſeruatio:⁊ difformis nõ erit.Sȝ qꝛ hic
eſt res hęc breuib⁹ tacta:quę eget maiori oratione:inquit.
Quõ qdem ẽt apertius in ſequentib⁹ vt de generatione ⁊
Proceſſus Ariſto. corruptione declarabit.Erit igit totus Ariſtotelis ꝓceſ
ſus ad hunc modũ:cęlũ perpetuo mouet:igit aliquid in
medio mundi ꝑpetuo qeſcit:aliqd in medio mundi ꝑpe
tuo qeſcit:igitur terra eſt:terra eſt:igitur ignis eſt:ignis ⁊
terra ſunt:igit aer ⁊ aqua:aer aqua ignis ⁊ terra ſunt:igit
generatio ⁊ corruptio ſunt:generatio ⁊ corruptio ſũt:igi
B tur plures ſunt cęleſtes motus.igitur a primo ad vltimũ/
ſi cęlum perpetuo mouetur: neceſſe eſt cęlum pluribus
motibus moueri.

¶ Nunc autem tñ patet quã ob cauſam plu
ra ſint corpora orbicularia: generationẽ eniȝ
neceſſe eſt eſſe: ⁊ generationem: ſi ⁊ ignem
neceſſe eſt eſſe. ⁊ hunc atqȝ alia: ſi ⁊ terram
neceſſe eſt eſſe. ⁊ hanc: ſi manere aliquid ſem
per neceſſe eſt: ⁊ manere aliquid ſemꝑ: ſi mo
ueri aliquid ſemper neceſſe eſt.

Expoſitio. ¶ Epilogando nũc quaſi ꝓceſſum cõuertit:nã ꝑmus fuit
C e cã ſemꝑ ad effectus:hic aũt reſolutorie ab effectu ſemꝑ
in cãm.debes ſcire ꝙ apud ꝑipateticos idem eſt ꝓbare
plures motus circulares eſſe:⁊ plura corpa circularia eẽ:
nõ eniȝ idẽ orbis põt moueri motibus diuerſis:ꝑpꝑea lo
co vnius vtitur altero:inqȝ.Nunc autẽ tñ patet quã ob
cauſam plura ſint corpora orbicularia:⁊ affert cauſam:⁊
inquit.Gñationẽ eniȝ neceſſe eſt eẽ:vltra/⁊ gñationem:ſi
⁊ ignẽ neceẽ eſt eẽ:⁊ vltra/⁊ hunc atqȝ alia intermedia:ſi ⁊
terrã neceſſe eſt eſſe:vltra/⁊ hanc:ſi manere aliqd in me
dio totius mũdi ſemꝑ neceſſe eſt.⁊ vltra/manere aliquid
ſemꝑ:ſi moueri aliqd ſemꝑ neceſſe eſt.Hec eſt reſolutio
Quę Auer. cõm.21. atqȝ epilogus.¶ Auerroes ſcḋo hoc mõ colorat rationeȝ
Ariſtotelis:in generatione ⁊ corruptione duo inueniunt
Pri^m Al. ordo:⁊ continuatio ſiue ꝑpetuitas.ordo qdem qꝛ vno tẽ
pore eſt rerũ generatio:alio tẽpore rerũ corruptio perpe
tuitas ſcḋo qꝛ talis ordo nũqȝ deficit.Semꝑ enim poſt ge
neratione eſt corruptio:⁊ poſt corruptionem generatio.
hinc fuit neceſſitas vt cęlũ plurib⁹ moueret motibus:vt
per ipſum motũ totius videlicet diurnũ continuus atqȝ
ꝑpetuus ordo efficeret per motũ vagarũ ſtellarum atqȝ
ſolis:econtra ordo inter generationẽ atqȝ corruptionem
Secundũ. emergeret.¶ 2° notat corpa cęleſtia moueri ꝑꝑ gñatõeȝ
⁊ corruptionẽ plib⁹ motib⁹/nõ tñqȝ ꝑꝑ finẽ p^m ſȝ tñqȝ ꝑꝑ
D finẽ 2^m:qꝛ vt dictũ eſt omne agens nobile atqȝ diuinũ ſi
agit ꝓpter ſe/agit ꝓpter aliud qꝛ ſua ꝑfectio eſt in largiẽ
Dubi.circa textum. do alteri:qḋ ſibi cõicat.¶ Sȝ circa dicta Ariſtotelis du
bitatur:nã Ariſtoteles fecit hoc enthimema:ignis ⁊ aqua
ſunt atqȝ cętera elemẽta:igit generatio eſt.hęc enim ꝯña
nõ valet:qꝛ ſtat cõtraria eſſe ⁊ nõ inuicẽ applicari.Prę
terea in nãlibus hñ valet a poſteriori ad ꝑus vt domus
eſt:igit lapides ⁊ ligna:nõ aũt econtra vt 2° phyſicoꝝ di
ctũ eſt.quare nõ valet ignis ⁊ terra atqȝ media ſunt:igit
Sol.Auer. co.21.pri. generatio eſt.¶ Hanc dubitationeȝ ſoluit Auerroes:⁊ ſi
recte percepi innuit duas ſolões:p^a eſt ꝙ lȝ Ariſtoteles
faciat illḋ enthimema.vȝ elemẽta ſũt:igit gñatio eſt:ſua
tamẽ intentio fuit dicere ꝙ generatio eſt ꝓpter elemẽta:
non ꝙ valet conuerſim arguere ab vno ad alterum:quę E
ſolutio eſt ad hoieȝ atqȝ ſcḋa tñ.Scḋa eſt vt mihi vide
tur:ꝙ lȝ in nãlibus vľr non valeat ab effectu ad cauſam: Solo.2.
⁊ ecõtra vt de domo dictũ eſt:in caſu tñ noſtro valet.⁊ ſic
de ſpeciali cauſa cõtingit oppoſitũ in oppoſitũ neȝ valet
conuerſim generatio eſt:igit elemẽta ſunt:⁊ ecõtra elemẽ
ta ſunt:igit generatio eſt.Sed nõ declarat quonaȝ modo
valeat.veꝝ qdã aiunt valere illud ſupplẽdo elemẽta eẽ
approximata atqȝ debite applicata.¶ Sed melius dice Propa ſol.
reȝ ꝙ Ariſtoteles ꝓbauit generationẽ eẽ poſſibilẽ ſi ele
mẽta ſunt cõtraria:per hoc qꝛ poſſunt iter ſe agere ⁊ pati:
ſȝ qꝛ qcquid in mundo eſt põle:debet reperiri in aliquo
idiuiduo de facto:alr mundus eſſet iperfect⁹:propterea
ſufficit ꝓbãre elemẽta poſſe generari:qꝛ ſtatim ſequitur
eẽ generationẽ ⁊ corruptionẽ.Multa verba tñ ait Auer. F
quę ſunt valde obſcura:ſed ex illis has ſolões collegi:ſi
tu melius ſapis:ſequar te:⁊ laudo.

Querunt iuniores quonã modo valeat cę
lũ mouet:igitur neceſſe p^o qḋ iuni.
eſt terrã qeſcere.videtur eniȝ ꝙ nõ valeat:qꝛ ad eẽ prio
ris nõ reqrit eſſe rei poſterioris:põt.n.ꝑus abſolui a po
ſteriori.¶ Albertilla ⁊ oẽs volũt hãc ſiue ꝯñam/ſiue en Sol.Alb.
thimema valere gratia materię:⁊ non gratia formę:⁊(vt
ꝑipatetice loquar) per accñs ⁊ nõ per ſe.per ſe qdeȝ non
valet qꝛ nõ valet in omni conſimili.Sed quonã modo ꝑ
accidẽs ſiue gratia materię:Albertilla exponit illã vale
re ꝓpter generationẽ atqȝ corruptionẽ:hoc pacto/ cęlum
mouetur:igitur generatio ⁊ corruptio eſt/generatio ⁊ cor
ruptio eſt:igit terra quieſcit:vt animalia in illa ⁊ plantę
generentur.¶ Sed hęc poſitio expreſſe ꝯtradicit Ari.⁊ Confutatio
oibus expoſitoribus:⁊ maxime Auer.qui dicit illaȝ con
ſequentiã valere ꝓpter illud qḋ declaratũ eſt in libro de I
cauſa motuũ animaliũ.videlicet quia oẽ qḋ mouet indi
get quieſcente.deinde via diuiſiõis concludit illud eẽ ter
rã.Pręterea hęc deductio petit principiũ:nam per terrã
qeſcere concludit generationẽ ⁊ corruptionẽ eẽ:⁊ ſic non
debet concludi terram qeſcere per generationeȝ ⁊ corru
ptionẽ eẽ:arguit eniȝ Ariſtoteles a ꝑmo ad vltimũ:⁊ pri G
mo infert terrã quieſcere:⁊ poſtea eſſe gñationẽ.¶ Pro Põ ꝓpria.
pterea videt eſſe dicendũ cũ Auerroe ⁊ Simplicio/illḋ
enthimema eſſe neceſſariũ per illã ꝓpoſitionẽ vniuerſa
lem/omne qḋ mouet indiget qeſcente:⁊ ſic videtur dedu
ctio fundari ſuꝑ duobus:quoꝝ primũ eſt/oẽ qḋ mouetur
indiget qeſcente.Scḋm ſcḋo eſt/tale quieſcens ꝑ viã di
uiſionis nihil aliud poſſe eſſe niſi terrã.qḋ retulit ꝓban
dum ad tẽpus.¶ Sed huic expoſitioni occurrit Alber Replicę albertillę.
tilla:ꝑmo qꝛ illa auctoritas nõ eſt ad ꝓpo^m:nam Ariſto
teles loquitur ſoluȝ in motu animaliũ mortaliũ.Scḋo vi
detur ſufficere ꝙ terra nõ moueatur motu cęli:cũ quo ſta
bit ipſaȝ poſſe moueri aliquo motu.Tertio epicicluss mo
uetur:⁊ tñ nulluȝ habet corpus qeſcens:circa qḋ moue
tur.¶ Sed hę ſunt friuolę replicę:ꝑma qdem:nã Ariſto Defenſio.
H teles generatim ſumit omne qḋ mouet indigere qeſcen
te/tam in animalibus mortalibus:qȝ cęleſtibus:cuius ſi
gnuȝ eſt:qꝛ declarato hoc:concludit oẽs deos oẽſqȝ deas
nullo modo mouere poſſe vniuerſaȝ terrã.⁊ hoc ꝑ tantꝰ
qꝛ cęlum neceſſario mouet.2° ſcḋo:qꝛ per quieſcens nihil
aliud Ariſtote.⁊ expoſitores volunt qȝ ꝙ qeſcat per ge
tem oppoſitã motui cęli.nã terra continuo forſitã moue
tur.Tertia aũt:qꝛ Orbillus ille ſiue Ocellus:queȝ epici
clũ vocant nõ eſt corpus nãle:quo ſcḋo mõ ſine eo ſalua
ri pñt apparẽtię:alibi dicem⁹.¶ Sȝ tũc emergit qḋ nõ Dubi.ꝯtin.
ꝑua circa hęc:dictũ eſt enim illud enthimema eẽ neceũ:
qꝛ oẽ qḋ mouet ẽt cęlũ vt mouet indiget qeſcente:vtruȝ
in gñe aliquius cãę:vel quonaȝ mõ indiget.¶ Rñdent Prima ſol.

I nõnulli dicẽtes/motũ cęli eſſe ↄſiderabilẽ vt primus eſt
oium motuũ:ꝛ vt circularis. ꝓpterea volunt motũ cęli
egere qeſcente terra ex ea pte qua circularis eſt:nõ autẽ
ex ea parte qua eſt p̃mus motus. Ex pte enim qua p̃mus
Confutatio eſt:e nullo depẽdet:ſed ex ea pte ,qua circularis. Et lʒ hec
ſolo videat̃ apparẽs:tñ adhuc eſt dubia vt prius/videli
cet quonã modo ꝛ ꝓpter quid circularis indiget qeſcen
Sol. Joã. te. ꝛ in quo genẽ cauſę. ❡ Joãnes alr̃ dic̃ in ſolone argu
mẽti/ꝛ alr̃ in ſolone corpis qõnis. In ſolone argumenti
vult id qđ moueť nõ egere qeſcẽte in aliq̃ genere cauſę:
ſed ↄſecutiue atqꝫ cõcomitatiue:ceu ſubiectuꝫ indiget ꝓ
pria paſſione:nõ enim illa indiget vt cauſa: ſed vt con
comitatiuo atqꝫ ↄſecutiuo/ſine quo eſſe non põt:ꝛ lʒ mul
tis modis videat̃ dicere:tñ oẽs modi reducunť ad hunc:
Cõfutatio. ſi bene ↄſideres. ❡ Sʒ hec ſolutio ſtare nõ põt:p̃mo qꝛ
K p̃ncipale ꝛ ↄñs apud oẽs in eodẽ ſubiecto ſunt aut alterũ
alteri accidit veluti in exẽplo ſuo homo ꝛ riſibile. Scđo
quies centri poniť in definitione motus circularis:igitur
id qđ moueť circulariter in aliquo genere cauſę indiget
Solo. ꝓpꝛa quieſcente. ❡ Propterea vr̃ mihi eẽ dđʒ cęlũ qđ moueť
egere qeſcente trifariã vt loco/vt materia/ꝛ vt forma. vt
loco qdem:qꝛ vt dicit Auer. 4° phyſicoꝝ. cõ. 43. ꝛ. 45. lo
cus cęli moti eſt centrũ qeſcens. Scđo vt materia/non in
qua vl̃ ex qua:ſed vt materia circa quã. Tertio vt forma:
qꝛ in definitione cuiuſlibet qđ moueť:ponitur quieſcẽs:
naʒ omne illud moueri diciť:qđ reſpectu qeſcentis alicu
ius alr̃ ſeſe habet nũc q̃ꝫ prius:ecce qđ poniť:vel intelligiť
in definitione motus. ❡ Ex his pʒ aliter motũ aialium
mortalium ẽgere quieſcente aliquo:ꝛ aliter motum cęli:
animalia enim mortalia ad ſui motum egent quieſcente
ꝛ vt firmamento,in quo inſtrumenta motiua firment:ꝛ
L vt reqſitum ad rõnem atqꝫ definitionem motus. cęlũ ꝟo
ſolũ eget qeſcente vt reqſito ad definitionẽ motus. Tunc
pʒ ad rõnem quę fiebat in p̃ncipio qõnis. ❡ Quęrũt 2°
vtrũ hęc ↄñs cęlum ſempiterno motu moueť. igiť moue
tur pluribus motibus:teneat per ordinẽ a primo ad vlti
Sol. alber. mũ. Albertilla vult hanc ↄñam tenere a p̃mo ad vltimuʒ
quo modo intermedię tenẽt. ſed intermedię tenẽt gratia
materię:ideo ꝛ hęc valet a p̃mo ad vltimuʒ gratia mate
rię. ꝛ ſi diciť intermedię nõ tenent niſi ꝑ diuerſa media:
concedit rñdẽdo eſſe illã bonã/ſi intermedię ſunt bonę/
quãtũcũqꝫ per varia media ꝓbentur. ❡ Et lʒ nec qđ ſit
Confutatio pipatetica:nec ſolutio:tñ dico Albertillã non eſſe nũc lo
cutũ vt bonũ logicũ. logici enim eam ↄñam dicunt vale
re a p̃mo ad vltimũ:qñ ↄñs in p̃ma eſt añs in 2ª ꝛ ↄñs ſe
cundę eſt añs in tertia:ꝛ ſic vſqꝫ ad vltimũ:hoc aũt fieri
non põt per diuerſa media:qꝛ inter vnũ añs ꝛ ↄñs erunt
Propã ſol. plura adhuc ↄña ꝛ antecedentia. ꝓpterea ſi liceat ad hęc
deſcendere:dicerẽ hanc nõ eſſe ↄñam a p̃mo ad vltimuʒ:
M ſed eẽ tot enthimemata:qđ factę ſunt ꝓbationes/ſunt enĩ
ſex ſiue enthimemata, ſiue hypothetice auerſę atqꝫ abiũ
ctę:quę ꝓprijs tenent medijs:reductę tñ ad modũ ↄñię
a p̃mo ad vltimũ:ꝛ tu poſſes dubitare de intermedijs en
thimematibus:quę qꝛ pro magna pte declarabuntur po
ſtea:nunc ſit dictum in tñ.

Tertia qđ. Tertio poſſet quęri de actione cęli in nos reſqꝫ ſub
lunares generatim ꝛ ꝑticulatim:quę res eſt
noſtruʒ ꝓpoſitum tranſcendens. ꝛ in libro deſtructio de
ſtructionũ pro ea ętate ſatis diſputata: ꝓpterea nunc q̃ro
breuibus vtrũ ceſſante motu cęli ceſſent gñatiões ꝛ mot⁹ ꝛ
Pđ Alexã. vl̃r oĩa ſublunaria. ❡ Alexãder inter ꝑipateticos maxi
ꝑipatici. mus tenet:ꝙ ceſſante motu cęli:adhuc elemẽta agerẽt ꝛ
paterentur/ꝛ adhuc eẽnt:ꝛ pro mẽte Ariſ. dicit illa nõ age
re ꝛ pati ordinate. Immo contingeret q̃nqꝫ oĩa elemen
ta ↄuerti in ignẽ:ꝛ hoc ꝓpter inordiationẽ agẽdi. pro hac

poſitione arguit Albertilla p̃mo qꝛ cęluʒ agiť in nos tri N
plici inſtrumento motu/lumine ꝛ influẽtia:igitur ceſſante
motu/adhuc per lumẽ ꝛ influentiã agere poſſet. ❡ 2° ceſ
ſante motu cęli adhuc animalia haberẽt voluntatẽ ꝛ ſen
ſuʒ. igitur poſſent moueri. ❡ Pręterea arguit Alexãder
ipſe/ceſſante motu cęli adhuc elemẽta remanẽt:qꝛ ſi non
remanerẽt:redigerent̃ in nihil:qđ oẽs ꝑterrit phyſicos.
Si remanerẽt cũ adhuc habeãt contrarias qualitates:igi
tur agerent ꝛ paterenť. ❡ Pręterea elemẽta ꝛ miſta ſunt
ęterna ſm ſpẽm:igiť ceſſante motu cęli adhuc elementa
remanẽt/ꝛ ꝑ ↄñs agere ꝛ pati poſſent:ↄñs tenet:qꝛ ęter
nuʒ ſm ſpẽm corrupi non poteſt quouis alio corrupto.
Pđ q̃rũdã ❡ Quidã ꝟo tenẽt ceſſante motu cęli remanẽ elẽta/ꝛ mi
ſta/ꝛ ipſa poſſe agẽ ꝛ pati/motũ ẽt ordiato iter ſe ꝛ in mi
O ſta:quam poſitionẽ non modo theologice poſſe defendi
ſentiunt:ſʒ phyſice atqꝫ ꝑipatetice:ꝛ pro hac poſitione ar
guunt ipſi. Primo qꝛ qeſcente cęlo:adhuc cęlũ eẽt locus
cõmunis oium rerũ ſublunariũ:ſed locus eſt qui ↄſeruat
rẽ locataʒ:igitur adhuc conſeruaret ſublunares res. ❡ 2°
quieſcẽte cęlo adhuc ignis poſſet ſtramina cõburere aut
ſtuppã. ❡ 3° ſtella calida vt mars aerẽ ſibi ꝓximuʒ atqꝫ
in directo ↄſtitutum in ignem conuertere poſſet:ꝛ ſic cre
ſcit ignis. ſtella frigida vt Saturnus igneʒ ſibi ꝓximum
in directo cõſtitutũ in aerẽ atqꝫ elemẽta frigida reſolueť:
vñ fieret ꝑpetua calidoꝝ ꝛ frigidoꝝ hincinde ↄmiſtio quã
tũ enim mars ipſi⁹ ignis accreſceret ex pte vna: tãtũ Sa
turnus frigidorũ. ❡ 4° Sol poſſet aquã in vaporẽ ↄuer
tere:q ui in media regione aeris conuerteretur quę cadẽs
in terrã pulueri admiſcereť ꝛ ſic fieret miſtio ꝑfecta vel
impfecta. ❡ 5° lʒ nõ eẽnt anni tẽpora in eodẽ mundi pte
propter ſolis motum ꝑ ſigniferũ:eſſent tamen in eodem
tempore in diuerſis partibus mundi ſimul: nam vbi
P ſol eſt p̃ſens erit ęſtas:vbi abſens bruma: vbi medi⁹ eẽt.
media ageret tẽpora. ❡ 6° q̃libet ſtella p̃dominat̃ alicui
rei ſublunari iuxta illđ Hermetis/nullũ eſt granũ arena
rum in terra qđ ꝓprium in cęlo nõ obtineat ſydus ſuſci
tans ad ei⁹ incrementũ. Igiť tale ↄſeruabile ſuppoſitum
ſuo ſyderi poterit per illud cõſeruari. ❡ 7° qeſcente ipſo
cęlo ſtellę ſuapte natura eẽnt adhuc effectrices cauſę for
marũ vt mars caloris/Saturn⁹ frigoris:ꝛ cęterę cęteraꝝ
formaꝝ. Materia ẽt eẽt adhuc ſubm cõe oium formaꝝ
ꝛ ꝑpetuuʒ:p̃mo phyſicoꝝ. igiť effect⁹ eẽnt:ꝛ ſic generatio ꝛ
corruptio:nihil enim deficeret de reqſitis. ❡ 8° nõ min⁹
mars eſt ſtella ꝑ motũ q̃ per quietẽ/ꝛ cęterę ſilr̃/igitur ſi
cuʒ motu fouet calidis:ſine motu per lumẽ fouebit eiſdẽ.
Decło Ari. ❡ Sʒ qꝛ audierunt Ariſtotelẽ cõcludere in libro phyſi
cę auſcultationis octauo motũ cęli eſſe p̃mũ motuũ:ꝛ ſine
p̃mo nõ pñt poſteriora eẽ: ꝓpterea dixerũt. Ari^lem voluiſ
ſe ip̃m nõ eẽ primũ ſm cãlitatẽ/veluti naucleros p̃cedit
oẽs nauis miniſtros:ſʒ eminentia ꝛ ꝑfectione:quo modo
aurũ eſt p̃mũ metallorũ:ꝛ ſic̃ auro ablato pñt eſſe metal
la:ita ablato motu cęli:ẽẽt alij motus eſſe poterũt. Hęc ꝑ
Q Ariſ. ❡ Ex his ſeqtur ꝙ ambę hę põnes ↄueniũt:volũt
Sũma põ n. ãbę ceſſante motu cęli elẽta agere ꝛ pati corrũpi ꝛ ge
num. nerari:verũ Alex. dixit hęc fieri iordinate. alij ꝟo aſſerũt
Confutatio hęc fieri cũ ordine aliquo. ❡ Sed cõtra hanc põneʒ ar
guo. Primo qꝛ in oĩ genere opʒ dare vnuʒ qđ eſt cã atqꝫ
menſura oium eorũ quę ſunt in illo genere:ſʒ oẽs motus
vnius generis:igiť oium motuuʒ vnus eſt p̃mus:g eſt cã
oium alioꝝ:hũc Ari^les voluit eẽ motũ cęli. igiť illo ceſſan
te oẽs motus rerũ ceſſabunt:quoꝝ ille eſt menſura ꝛ cã.
❡ 2° oĩs motus hic ſublunaris eſt in tpe:ſʒ ceſſante p̃mo
motu ceſſat tp̃s apud peripateticos:eſt. n. tp̃s aut primus
mot⁹:aut illi⁹ p̃ª affectio. igiť ceſſabit oĩs motus. ❡ 3° ar
guit Simplicius,cauſę īferiores atqꝫ ſublunares vt diciť

ſcđo

A ſcđo de generatione ſunt inſtrumentarię atq; materiales
reſpectu virtuti cęleſtiū. Sed inſtrumētū nō mouet niſi
motū. igit̄ ceſſante motu cęli quo mouent̄ elementa: ipſa
pō Tho. non mouebūt. ¶ Propter hęc Thomas noſter in expo-
ſitione huius libri cū intētione Simplicij tenet ceſſante
motu cęli ceſſare oēs motus corpoꝝ ſublunariū. ⁊ loq̄tur
generatim de oībus motibus horū ſublunariū: vtrū ꝟo
remaneāt ſubſtantię elementorū: hic nō determinat: ve-
rū in diſputationibꝰ theologicis tenēt ceſſante ꝑmo mo-
tu elemēta remanere ⁊ quo ad ſubas: ⁊ quo ad q̄litates/ ſ;
nō quo ad actiones ⁊ paſſiones: ⁊ ꝓpterea concludit nul-
lū miſtū remanere in illa motus ceſſatiōe/ nec q̄ ad actio-
nes nec quo ad ſubas: ꝑter homines/ q ⁊ quo ad actiones
ꝑfectiores: ⁊ q̄ ad ſbas ꝑſtabiliores remanebūt. vtꝝ ꝟo h
aſſerat vt catholicꝰ: aut vt ꝑipateticꝰ nō ſatis hēmꝰ: hī.n.
B ſoluit rōnes phyſicoꝝ cū ꝑncipijs nō remotis a phia. cre
dendum tñ eſt ipm eſſe locutū vt theologus: quiꝫ q̄ōnes
Propōa pō. ſunt theologicę. ¶ De hac igitur q̄ōne ꝑmo loquemur vt
pª ſuppō. ꝑipatetici deinde vt catholici. Quantū ad primū debes
ſcire apud ꝑipateticos cęlū nō poſſe agere lumine/ nec i-
fluentia ſi illa dareī/ de quo alś/ niſi per motum. ꝑ lumen
q̄dem q2 motus ſtellam adducit ad ꝑtem e qua diſtabat:
vñ Ariſᵗᵒ in libro de gn̄atiōe. inq̄t. Cęlū agere motu obli-
quo/ q2 motus iſte ſtellaꝫ abducit ⁊ adducit quę eſt gene-
rans: ꝑterea vt diceī in hoc 2° / ſtella motꝰ velocitate/ ipſ;
aerem cōterēs ac diſgregās efficit calorē. ꝑ influētiā ꝟo:
quia motus addducit ſtellā: quā ducendo configurat illaꝫ
alteri ſtellę aut ꝑ oppᵐ / ſiue diametrū/ vel ꝑ triāgulū/ vel
q̄drāgulū vl̄ ſextāgulū: ⁊ inde diuerſę ꝓpꝛietates atq; influē
tię rebus exurgunt. Preterea per motū ſtella varia ſigna
decurrit: e cuius decurſu ꝑ illa rebꝰ cōtingunt varię affe-
ctiones. Inſuper ēt ꝑ motū ſtella nūc aſſurgit in meridiē:
C nūc declinat in ſeptētrionem: quo ductu varia atq; varia
eueniunt rebus portēta. Hęc ſunt quę e Ptolemęo oīum
mathematicorū ꝑncipe in libro apoteleſmatū approban
tur. quęq; Porphyrius phś pluribꝰ ſignis enitit demō-
2ª ſuppō. ſtrare vt in noſtris aſtronomicis declarauimꝰ. ¶ 2° de-
bes ſcire ꝙ ſublunariū corporuꝫ q̄dam ſunt ſimplicia: q̄
ſunt quatuor elemēta q̄dam miſta ex his quorū q̄dꝫ ſūt
iꝑfecta vt res metheoricę/ grādo/ nix/ ⁊ id genꝰ. q̄dā ꝑfe
ctaq; quoꝝ etiā alia inanimata ſūt vt lapides/ metalla/ ⁊ id
genus. alia animata: quorum alia animata ſunt ea anima
quā nutritoriā vocāt. alia ea anima quę ſenſitoria: alia ꝟo
intellectiua. Quę oīa ꝯſiderari poſſunt quo ad generatio-
3ª ſuppō. nē ⁊ corruptionē: ⁊ quo ad motꝰ ⁊ quo ad opōnes. ¶ 3°
debes ſcire ꝙ ex falſo ipoſ̄i nō ſeq̄tur niſi falſuꝫ impoſ̄e:
hoc enim declaratum eſt in primo huius: vbi dictum eſt
ex falſo ipoſ̄i ſequi falſuꝫ impoſ̄e: ꝓ tāto q2 definitio ſua
4ª ſuppō. eſt hęc: falſuꝫ impoſ̄e eſt ad qḋ ſeq̄tur falſuꝫ ipoſ̄e. ¶ 4°
debes ſcire q̄ōnem hanc videlicet vtrum ceſſante motu
cęli ceſſent corpa ſublunaria moueri ⁊ generari ⁊ corrū-
D pi/ atq; agere: poſſe itelligi abſolute loquēdo de ceſſatōe.
Alio mō loquēdo determinate h mō vt ceſſet motꝰ ⁊ re-
5ª ſuppō. maneant cęli. ¶ 5° debes ſcire aliqḋ ſua natura ſiue q̄li-
tate eſſe abſolute negandū qḋ vt ſequēs eſt ꝯcedendū: vt
equuꝫ habere alas ſui natura vel qualitate eſt negandū:
qḋ eſt concedendū ſi ꝓponatur ⁊ ꝯcedatur equū volare:
hoc eſt qḋ dicit Philoponus in libro de interꝑtatione: ⁊
in libro priorū: vbi vult aliq̄d eē neceſſariū ex ſuppōne:
qḋ ſua nā eſt impoſ̄e vt hominē equuꝫ eſſe: hoc enim eſt
ipoſ̄e: ſed poſitis q̄buſdā/ ſeq̄tur vt neceſſariū hominē eē
pª ꝯclō. equū: vt ꝙ oē hinibile ſit equus: ⁊ hō ſit hinibilis. ¶ Ex
his dico ꝑmo ꝙ loquēdo de ceſſatiōe motus abſolute cō
cedēda ſunt hęc duo. videlicet ꝙ oē ens/ oē corpus: oē ele
mentū/ oē miſtū/ ⁊ oē animal/ ⁊ ois homo ceſſent quo ad
generationē atq; corruptionē: ⁊ quo ad motus: atq; quo E
ad oꝑationes: 2° concedendū eſt hęc oīa ſaltem ſm ſpēm
eſſe ꝑpetua: primū aperte aſſerit Ariſ. in. 12. meta. vbi ad Poūᵐ de mē
verbū. inq̄t. Amplius ſi nō erunt ꝑter hęc ſenſibilia alia te Ariſ.
non erit ꝑncipiū/ neq; ordo: neq; generatio: neq; cęleſtia:
⁊ ita nihil erit. ⁊ per alia itelligit motus cęleſtes vt ſit ſen
ſus ſi ꝑter ſenſibilia hęc nō ſunt motꝰ cęleſtes: tunc nihil
erit. Preterea in. 8. phyſicę auſcultationis ꝓpe ꝑncipiuꝫ
inq̄t. Motū cęli eſſe veluti vitā oībus: quę per nām ſunt:
nihil aūt eē pōt ſine vita: quę ſibi cōpetit. Preterea in h
2° : ⁊ in libro de generatione: ⁊ in libro metaphyſicę vult
Ariſtoteles motū cęli eē finē cęli: quo cōſeruatur in eſſe.
Sed ablato fine auferī eſſe: igit auferī cęluꝫ: ſ; motor
eſſe non pōt ſine mobili in neceſſarijs: igit̄ aufertur oīs
motor: ⁊ ſic ablata erit oīs natura ſuperior: ſ; hęc natura F
inferior eſſe nō pōt ſine natura ſuperiori. igit̄ ablato mo-
tu tollitur omne eē. Tertio/ in oī ordine eēntiali ablato ꝑ-
mo totius ordinis/ auferī oē poſterius. ſ; motꝰ cęli eſt ꝑ-
mus: q2 eſt finis motoris: ⁊ ante ea oīa quę ſunt hic. igitur
ipſo ablato: oīa redigenī in nihil. Ex his pꝫ ꝑma ꝑs. ¶ 2°
ꝟo etiā ꝓbatur: q2 ſi ceſſante motu. abſolute: ceſſent oēs
res: vel per corruptionē: vel ꝑ annihilationē: nō ꝑ corru-
ptionē: q2 corruptio vnius eſt generatio alterꝰ. nec ꝑ an-
nihilationē/ q2 ipoſ̄e eſt aliq̄d ex nihilo fieri: ⁊ ita aliquid
in nihil redigi: apud ꝑipateticos. Quare ex his pꝫ hęc ſe-
qui quia ex falſo impoſ̄i/ ſeq̄tur falſuꝫ impoſ̄e: quę q̄dem
ſunt ꝯcedenda nō ſm ſui qualitatē: ſed vt ſequētia ad cō-
ceſſa vel poſita. ¶ 2° dico ꝙ ſi ceſſaret motus cęli: ⁊ cęli 2ª ꝯclō.
remanerēt. ceſſarēt omnes res ſublunares quo ad ſubaſ/
⁊ quo ad motus: ⁊ eēnt ꝑpetuę. hęc eſt poſitio Auer. in li-
bro deſtructio deſtructionū. diſputatiōe ꝑma. in ſolutiōe
dubij vndecimi: vbi inq̄t. Si nullus eſſet cęleſtiū motus
ordo totius vniuerſi deſtrueretur ⁊ in libro de ſuba orbis
capite quarto ꝓpe finēꝫ. inquit. Et ſi motꝰ cęli deſtrueret̄: G
motus entium inferiorum deſtrueret̄: ⁊ ſic mundus. imo
2° phy. ex ꝑuatiōe pluuię īfert totiꝰ mūdi ſublunaris an-
nihilationē. Simpliciꝰ ēt in hoc loco rē hāc approbat vt
ꝯ Ariſtotelē ſcribit. Preterea probatum eſt rōne motus
cęlū agere ꝑ lumē: ⁊ ꝑ influētiā: igit̄ ceſſante motu ceſſat
actio ſtellarū q̄ fit ꝑ motū/ lumē/ ⁊ influentiā. Scđa ꝟo
pars pꝫ vt ꝑus: q2 vel ceſſarēt ꝑ corruptionē: vel ꝑ anni-
hilationē: ⁊ vt diximus neutro mō fieri pōt. cā autēꝫ q̄re
hęc ſequant̄/ ⁊ cōcedenda ſunt: eſt q2 aīs eſt falſuꝫ ipoſ̄e
vt dictū eſt. ¶ Hęc ꝑipatetice ſunt dicēda. quibus facile
ſoluuntur oēs rōnes: nam rōnes quę ꝓbant ceſſante mo-
tu elemēta agere ⁊ pati: faciūt pro altera ꝑte conceſſi: quę
concludunt oppoſitū: faciūt ꝑ altera quę ambę ſunt cōce
dendę nō pro ſui qualitate: ſed vt ſequētes ad falſuꝫ ipoſ
ſibile. Exemplum huius ſolebamus dare de fluuio: qui a
fonte flueret: dato ꝙ ceſſet fons: vtrum flueret: certum H
enim eſt ipſum fluere: quia fluuius: ⁊ non fluere/ q2 ceſſa-
uit cauſa fluxus. quę pro tāto conceduntī: q2 ponitur flu-
uiuꝫ fluere ſine fonte vnde naſcit̄: qḋ eſt falſum impoſ̄e.
¶ Catholice ꝟo dico ꝑmo ꝙ cęluꝫ q̄nq; quieſcet. Quod Pō theolo.
quidē l; ꝓbari non poſſit eſſe: pōt ꝓbari nō repugnare
eē. Primo ex ꝑte mobilis. nā oē mobile ęqualr eſt potēs
motū ⁊ quietē recipere. igit̄ ex ꝑte cęli nō repugnat ipm
quieſcere. ¶ 2° ex parte agētis: agens eniꝫ motū cęli agit
per intellectū ⁊ voluntatē. Sed oē agēs per itellectum ⁊
voluntatem pōt ceſſare ab actione ſine mutatione ſui: q̄ñ
egit ob aliquē finē attingendū: illo eniꝫ habito ſine muta-
tione ſui ceſſare pōt: igit̄ non repugnat ex parte motoris
motū cęli ceſſare. ¶ 3° ex parte finis nā in q̄ete cęli res q̄
reſtabunt erūt in meliori ſtatu: ⁊ vnūq̄dq; appetit melio-
rē ſtatū ſibi poſ̄em. quare ne appetitus rerꝫ ſit fruſtra:

I cęlũ qñq; geſcit. ℭ 2° de ſtatu rerũ hęc dicim⁹ ꝙ cęlum reſtabit ſm meliorẽ ꝯditionẽ: oẽs eniꝫ res remanebũt in ſuis finibus vt ſol ⁊ vagę ſtellę ſimul in ortu: vbi diximus eſſe vagaꝝ ſtellaꝝ motus finẽ: quę dimidiũ terrę illuſtrabunt: ex pte occaſus erit libra: quę fuit mot⁹ ꝓncipiũ: ſub qua elemẽta lucida erũt ⁊ pura: alterũ terrę dimidiũ illuſtrantia. Amplius / elemẽta reſtabũt: q2 ſunt de pfectione vniuerſi vt ptes eẽntiales ⁊ erũt icorruptibilia atq; ipaſſibilia: q2 lꝫ reſtabũt ex parte intrinſeca paſſibilia deficit motus cęli applicãs illa nũc ad generationem nũc ad corruptionẽ: nec impoſſe eſt aut incongruũ potentiã aliquã fruſtrari: qñ ſubiectũ illius detinetur ſub meliori diſpõne. Pręterea reſtabũt homines vel reſurgẽt: q2 homo ordinatur ad pfectionẽ eſſentialẽ vniuerſi vt eſſentialis pars ipſius eſt: eniꝫ in hoĩe aliqd qđ nõ ꝯtinetur vtute nec in elemẽtis nec in corpibus cęleſtibus. ſ. aĩa rõnalis: ⁊ hi reſta-

K bunt incorruptibiles atq; ipaſſibiles: q2 q̃uis corpus hominis ſit ex cõtrarijs cõpoſitũ: ineſt tñ ꝓncipiũ icorruptibile: qđ hoĩem poterit ꝓſeruare a corruptiõe abſq; violẽtia / cũ ſit intrinſecũ: ⁊ hoc poterit eſſe ſufficiẽs motus ꝓncipiũ: cum a motu cęli nõ dependeat. rurſus cętera aĩalia atq; plantę oẽs ceſſabunt: miſta quoq; iperfecta ⁊ pfecta: miſta nãq; iperfecta vel pfecta ſunt pp plantas: quaſi vt nutrimẽta illarũ. plãtę ṽo pp aĩalia ꝓparatę eis in cibũ a natura: aĩalia ꝓpter hoĩes neceſſaria eis ad cibum atq; alia auxilia vt ait etiã Ariſ. ꝓmo politicę. Hęc ṽo neceſſitas eſt vita aĩali hominis durãte. q̃ qdẽ in illa rerũ inouatione ſuę pfectione tolletur: q2 corpus humanũ reſtabit aut reſurget nõ aĩale: ſed ſpirituale: ipaſſibile atq; imortale. In plantis ẽt nihil habetur: qđ nõ cõtineatur in vtute elementorũ atq; cęleſtibus virib⁹. quare ſufficit p ſtatu hominis

L ſaluãdo atq; mũdi pfectione inouãda vt elẽnta ⁊ hoĩes / ⁊ cęli reſtent. ℭ Hãc aũt innouationem voluit ſignificare

Auctores. Plato forſitan duꝫ reuolutionẽ magni orbis ſtellarũ 36. milibus annoꝝ futurã eẽ demõſtrat. Hanc poetę allego-

Plato

Poetę rizant p nectar ⁊ ãbroſiã. Hermẽ ṽo hãc idicat in pimã-

Hermen dro p ei⁹ inſomniũ. Hãc boni fideles expectãt: ⁊ ſũmope-

Fideles re exoptant: ⁊ p hac religio acerrimis armis pugnauit: ſi-

Coniectur. ꝓ veritate rei. gnificãt hanc rerũ nouã pfectionẽ tria: primũ eſt vĩe naturę deſideriũ ad melius. Sꝫ hic ſtat⁹ nouus melior eſt: q2 diſcurrẽdo p oĩa / oẽs res q̃ reſtabũt meliori afficientur ꝯditiõe: vt cęli / elẽnta / ⁊ hoĩes / q̃re ſi deſideriũ nãle nõ ſit fruſtra: qñq; hęc noua pfectio eſt ventura. Scðm eſt deſiderium humanum p ſe ad ꝑpetuitatẽ: ⁊ conatus ad illã per multos labores: qđ in nullo animaliũ videm⁹: ſolus eniꝫ homo imortalitatẽ expectãs (inqt Plato) ad religiones pietatẽ / vigilias labores ſeſe exponit: qđ nã fruſtra ⁊ de⁹ nulli dare dꝫ. aĩalia ṽo ⁊ ſi mortẽ interdũ aufugiãt / nõ vt imortalitatẽ expectantia: ſꝫ vt vitę quã habent aduerſaꝫ atq; nocuã aufugiãt: qđ eſt q̃ſi per accñs ꝑpetuitatẽ expetere. Tertiũ / eſt inſitũ hominis deſideriũ ad ipaſſibilita-

M tẽ / p hac diuitias / poteſtates / honores / ſtat⁹ / atq; robur cõſtituerunt epicurei. pro hac ṽtutes ſtoici ⁊ academici: pro hac legum latores religiones ⁊ cultus deorum / ⁊ vigilias: oẽs. n. ipaſſibilitatẽ nãciſci ſuis vijs crediderunt: epicurei voluptate. academici virtutib⁹. legũ latores / dogmatib⁹. nemo ṽo eniti dꝫ ad impoſſe: his cõiecturis cõcludimus qđ catholice ſentimus nõ eẽ minus ꝓbabile: eo qđ pipatetici volũt. Quib⁹ pꝫ mundũ nunq̃ eẽ interẽpturũ: ſꝫ in melius eẽ reuerſurũ ⁊ ꝑpetuo remanere. ℭ Tunc ad rõnes pipateticorũ ad ꝓmã negam⁹ finẽ cęlorũ eẽ motũ: h enĩ ignominioſuꝫ eſt tãtis corpib⁹ tribuere taꝫ vilẽ finẽ: forſitã n. eſt finis p modo: ⁊ ſtatu mũdi iperfecto. ℭ Ad 2ᵐ dico motum cęli eſſe primũ oĩum motuũ ꝓter illum hominis: q eſt ab ipſa rõnali anima: quę nec cęlo nec elementis ſubditur. Hęc de queſtione.

ℭ Figuram autem ipſum celum rotundam habere neceſſe eſt. Tum quia hęc cõmodiſſima eſt. Tum etiam quia ſubſtantia atq; natura eſt prima. Dicamus tamen generatim de figuris / quę nam ⁊ in planis / ⁊ in ſolidis prima ſit. N De cęli fi.

ℭ Hactenus de cauſa pluralitatis motuũ cęli: nũc de ei⁹ figᵃ q̃ res ꝓximis tractatib⁹ ãnexa eſt: q2 ſumptũ ẽ motũ cęli eſſe ꝑpetuũ qđ fieri nõ põt / niſi in corpe rotũdo: propterea ⁊ de figura cęli ꝯñs eſt aggredi. Circa qđ ꝓmo ꝓponit veritatẽ rei agẽdę: ⁊ rõnes illius: deinde dictas rõnes ꝓponit declarare. de ꝓmo inqt [Figurã aũt ipm̃ cęlũ Expoſitio.

O rotundã habere neceſſe eſt] ⁊ hoc p duas rõnes: quas breuibus ponit: ⁊ inqt. [Tuꝫ q2 h cõmodiſſima eſt ⁊ in ſe: ⁊ cęlo ipſi. Tuꝫ ẽt q2 ſuba atq; nã eſt ꝓma] hę ſunt duę rõnes breuiter tactę. ſꝫ vt melius intelligantur: ⁊ dilucidi⁹ res ipſa agẽda tractetur: ꝓponit intẽtionẽ: quã vult exeq deinceps: ⁊ inqt. Dicamus tñ generatiꝫ de figuris: quę nã ⁊ in planis: ⁊ in ſolidis ꝓma ſit. nã ⁊ p hęc. rõnes dilucidiores videbuntur: ⁊ res agẽda melius deꝓhendetur. ℭ Dicet Dubitatio. ſunior declaratũ eſt cęlum moueri motu circulari. ſꝫ motus circularis agi nõ põt niſi in rotũdo corpe. igitur p hoc ꝙ cęluꝫ moueł circulariter: pꝫ ipſuꝫ eẽ rotundũ. ⁊ ita nõ dꝫ hic tractari. Rñdet Auerroes illud eẽ determinatum vt ſequẽs: ⁊ quaſi per accidẽs: nũc ṽo per ſe ⁊ quaſi vt q̃ſitum ꝓncipale vult tractare. ℭ Debes ſcire vt Auer. ait Sol. Auer. cõm. 22. ꝙ tota ratio conſiſtit in duabus ꝓpõnibus: quarũ altera eſt ꝙ ꝓmũ corpus meretur ꝓmaꝫ figuram. altera ṽo eſt: ꝙ rotunda figura eſt ꝓma figuraꝝ. vult modo Auer. Ariſtotelem velle declarare ſcðam. videlicet ꝙ figura rotunda eſt pᵃ cęteraꝝ: nã ꝓma ꝓpoſitio. vꝫ q2 eſt cõmodiſſima: eſt manifeſta per ſe. ⁊ Auerroes declarauit illaꝫ aliquantulũ: q2

P ita hęc figura ſeſe hꝫ ad cęteras: vt cęluꝫ ad alia corpa: at cęlum eſt aptiſſimum: capaciſſimuꝫ: atq; cõmodiſſimũ corporuꝫ. igitur rotunda erit aptiſſima / capaciſſima / ⁊ cõmodatiſſima. hęc Auer.

ℭ Omnis itaq; figura plana / aut rectilinea ẽ: aut curuilinea. atq; rectilinea qdẽ a pluribus ꝯtinetur lineis. curuilinea aũt ab vna tm̃. Expoſitio.

ℭ Proſequitur: ⁊ vt dicebat Auer. ꝓbat circularẽ figurã eẽ potiorẽ. ⁊ ꝓmo ſupponit diuiſionẽ ⁊ deſcriptionẽ figuraꝝ: ⁊ inqt. [Omnis itaq; figura plana: aut rectilinea eſt: aut curuilinea] quę grece ẽ pipherogrãmon. hęc eſt diuiſio: deinde dſcribit mẽbra: ⁊ inqt. [Atq; rectilinea a pluribus cõtinetur lineis] vt triangulũ ⁊ quadrangulũ: ⁊ id genus. curuilinea autẽ ab vna tñ: vt ipſe circulus. cauſa huius eſt: q2 linea recta neceſſario eſt inter duo pũcta. circu-

Q lus ṽo circa vnũ punctũ. vt deſcribũt geometrę. Hęc eſt

Quę Auer. cõm. 22. ſuppõ. ℭ Auer. tres rõnes aſſignat quare Ari. volẽs loq de corpeis ſolidiſq; figuris: de ipſis planis ſupficiarijſq; loquitur. ꝓma eſt q2 ſimiles. figura ſiqdem circularis eodẽ ſeſe hꝫ mõ ad cęteras vt corpus rotũdũ ad cętera. Scða eſt q2 res eſt dilucidior in ſuperficiarijs: ⁊ omnis declaratio e notioribus proficiſcitur. Tertia eſt quia iſte modus quo circularis ſeſe habet ad cęteras eſt cauſa: quare in corporeis rotundam ſeſe habet ad alia: videtur enim linea ſaltem ad imaginationem mathematicoꝝ ſuperficie prior. ſuperficies ṽo corpore.

ℭ Cum itaq; vnoquoq; in genere cũ multis / atq; ſimplex cõpoſito natura ſit prius: planarum profecto figurarũ circulus erit prima.

ℭ Hac

A ℂ Hac itaq; ſuppõne ↄceſſa ſyllogiçat ꝓpoſitū videlicet
Expoſitio. q circularis figura ſit pma/h mõ vnū multis ⁊ ſimplex
cõpoſito eſt prius natura.circulus eſt vn⁹ ⁊ ſimplex:cę-
terę figurę multę atq; cõpoſitę.igiẽ circulus cęteris natu
Dubi.pᵒ. ra eſt prior.ℂ Occurres forſitã:q2 Ariſ.ſupponere vide-
tur circulũ ſe hře ad cęteras figuras velut vnum ⁊ ſim-
plex ad multa ⁊ cõpoſita.Modo hoc vĩ falſũ:nã ex vni
tate ſiue vno omnes numeri cõſequentes ↄponunt.atq;
oẽs ad vnitatem reſoluuntur:ſic autem non reſoluuntur
cęterę figurę ad circulũ:cũ non ex circulo ↄficiantur ɋre
Sol.Auer. ſimilitudo nulla.ℂ Solonẽ innuit Auer.illã ſimilitudi-
nẽ ſumi nõ penes figurã ad figurã:ſed penes lineas.nam
vna figura nõ reſoluiẽ in aliã rõne qua figura:cum vna
ſpecies in alterã nõ reſoluaẽ.Sed ratione linearũ/quate-
Replica. nus vnus numerus linearũ reſoluiẽ in alterũ.ℂ Sz re-
plicat Auer.ↄtra quia reſolutio ſit ad pres eiuſdẽ ſpẽi:fi-
gura rectilinea vt triangula reſoluiẽ in lineas rectas:quę
B ſunt alterius ſpẽi a circulo.igiẽ linęę rectilinęę figurę nõ
Sol.Auer. ad lineã circuli reſolui pt.ℂ Rñdet Auer.circulũ eẽ pᵐᵃ
figᵃʳᵘᵐ ſm ꝑfectionẽ:cuius ſignũ eſt q2 rectũ nõ ↄtinet cir-
culare:ſed circulare bene rectũ:circulare eniz finiẽ ſeipo:
Replica. rectũ aũt ad aliud vt diximus pmo huius.ℂ Cõtra ad-
huc obijcit q2 Ariſto.nõ accipit prius in demõſtratione iſta
ſm hunc modũ:nã tunc hęc prima demõſtratio non differ-
Uera ſolu. ret a 2ᵃ.ℂ Propterea ſoluit alr̃ circulũ pcedere cęteras
figuras vt vnũ multa/⁊ ſimplex cõpoſitũ:nõ tñ penitus
ſimilr̃/ſz quantũ ad duo:pmo q2 vt cõpoſitũ hz plura:ɋ̃
ſimplex:ita cęterę figurę habẽt plura ɋ̃ circulus.Scdo
q2 vt cõpoſitũ oẽ pſupponit ſimplex:ita oẽ rectũ pſuppo
nit circulare:aut ſoluit ſic q circulus ⁊ rectilinea figura
pñt ↄſiderari iter ſe:⁊ reſpectu tertij.vz ſpẽi figurę/reſpe-
C ctu tertij ſunt ęq̃les.q2 ęquales ſunt in ſpẽ figurę.inter ſe
aũt circulus eſt prior recta q2 aſſimilaẽ vnitati ⁊ ſimplici
Figura prior corpori prio. tati.cęterę ꝟo multitudini ⁊ cõpoſitioni.ℂ Debes ſcire
q illa ꝓpoſitio cõpetit corpi poři:pbatur ſic ab Auer.pᵒ-
mũ ſm ſubaʒ eſt prius ſz accidẽtia ꝓpria atq; eẽntialia.
at figura eſt eẽntiale accidẽs cęlo.igiẽ vt cęlũ cętera cor-
pora antecedit p ſubam:ſic ẽt per accidẽtia ⁊ figurã antece
dere dz.Qd ꝟo figura ſit eẽntiale accidẽs cęlo ꝓbat per
hoc q2 eſt ſũme remotũ a mã:quę capax eſt ois figurę:cu-
ius ſignũ eſt elña eſſe multarũ figurax/ꝓpterea q2 ſunt
mãę ꝓpinquę.ꝓpea ait cęlũ eſſe magis formę ɋ̃ mãę ꝓ-
pinquũ.elña magis mãę.ꝓpea cęlũ minus variabile eſt:
q2 ꝓximũ eſt formę:q̃ eſt cã inuariabilitatis.elña ecõ-
tra magis variabilia ſunt:q2 ꝓxima mãę.quę ois varia-
tionis cã exiſtit.hinc colligiẽ cã quare oẽ accidẽs cęli ſit
inuariabile:oẽ accidẽs elñtis ⁊ miſtis variabile.hoc eniz
Cã variatiõis accidentium. p tãto eſt:q2 in cęlo eſt plus de forma:quę eſt cã inuaria-
bilitatis.In elũs ꝟo plus de mã/quę eſt cã variatiõis.⁊
D hęc quę hic Auer.aſſerit:ſunt pulchre dicta.

ℂ Pręterea ſi perfectum eſt extra quod.nihil
ipſius accipi põt:veluti prius definitum eſt.
9 .⁊ rectę quidem linęę additio ſemper fieri po
teſt.circulo aũt nequaɋ̃.ꝑſpicuũ eſt eã lineã
eſſe ꝑfectã:quę circulo ipſum continet.

Expoſitio. ℂ 2ᵒ idẽ ꝑſuadet ⁊ ſumit circulũ eẽ ꝑfectũ:atq; lineã ⁊ fi-
gurã ꝑfectã:qd ſic ſyllogiçat:ꝑfectũ ẽ extra qd nihil eox
q̃ attinẽt ad ipm/accipi põt:vt dictũ eſt pus.⁊ rectę qdẽ
linęę additio ſemꝑ fieri põt:circulo aũt nequaɋ̃:ꝑſpicuũ
i 2ᵃ figura eſt eã lineã eẽ ꝑfectã:q̃ circulũ ipz ↄtinet:⁊ ita
hĩ ſuppõ q circulus ſit ꝑfectũ qd:at ꝑfecta figura:⁊ cęte-
rę iperfectę.ℂ Quo ꝟo ad ꝟba attinet debes ſcire.q di-
xit ꝑfectũ eẽ extra qd nihil ipſi⁹ accipi põt:q2 ꝑfectũ eſt

duplr̃:alter ꝑfectũ ſimplr̃:⁊ ẽ qd nihil ſimplr̃ accipi pt: E
vt.de⁹ ⁊ infinitũ ens:ſi eẽt.alterũ in gñe ſiue ſpẽ:extra qd
nihil eox quę attinẽt ad ei⁹ ſpẽz accipi põt.⁊ h mõ Ariſ.
loqur.ℂ Sz occurres:nã vĩ linęę rectę poſſe additio:⁊ Dubitatio.
circulo.rectę qdẽ p additionẽ ptis ad ptẽ.circulo ꝟo per
ampliationẽ.ℂ Iuniores rñdent linęę rectę p tãto fieri Sol.iunio.
poſſe additionẽ:p quãto p talẽ additionẽ nõ variaẽ recti
tudo.at p additione ãpliatiuã variaẽ circulatio.ℂ Sed Confutatio
hęc ſolo friuola eſt:nã ſi p ampliationẽ circuli variaẽ cir
culatio:vel variaẽ circulatio ſz ſpẽz:vel ſm numerũ:nõ
ſm ſpẽz:q2 tũc circulus ãplius/⁊ ꝑſſus diñt ſpẽ:qd nõ ↄce-
derẽ.ſi ꝟo variaẽ ſm nũerũ:ẽt h mõ variaẽ rectitudo.

nam linea.a.b.differt numero a ſeipſa poſt additionem
b.c.partis/vt oẽs concedũt.ℂ Melius igitur diceremꝰ
circulo poſſe addi:⁊ linęę rectę poſſe addi gcɋ̃:ver ad- Pᵣopᵣa ſol.
ditio eſt de rõne rectę linęę:oẽ.n.rectũ terminaẽ ad aliud K
qdãã.circłare ꝟo terminaẽ ſeipo.vĩ dici pt linęę rectę fieri
additionẽ p h qd ad nouũ terminũ terminaẽ.vt linea.a.b.
pus ad.b.terminabaẽ:poſt additionẽ ad.c.terminabiẽ.at
circulus facta ɋ̃uis additione:ſemꝑ ad eũdẽ terminaẽ pũ-
ctũ:nã idẽ nũo eſt pũct⁹ terminãs ⁊ añ ⁊ poſt additionẽ.

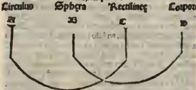
ℂ Quare ſi ꝑfectũ prius eſt iperfecto: ꝓpter
hęc ⁊ circulus prima eſt figurarum.

ℂ Sumpta illa ſuppõ:nũc ſyllogiçat h mõ:ꝑfectũ iperfe- Expoſitio.
cto eſt pus:ſz p declarata circulus eſt ꝑfectus.cęterę figu-
rę imperfectę ſunt:igitur circulus pᵒ eſt figurax.ℂ De-
bes ſcire q iperfectũ reſpectu eiuſdẽ via gñatiõis eẽ põt
pus ipſo ꝑfecto:pus.n.tẽpore puer eſt/ɋ̃ vir.Abſolute tñ
ſemꝑ ꝑfectũ eſt pus ſuba ⁊ natura ipſo imperfecto.

ℂ Eodem quoq; modo ſphęra ſolidaruz fi-
gurarum prima erit.Sola namq; hęc vna a
ſuperficie continetur.rectilinea ꝟo e pluri-
bus:vt eniz in planis circulus ſeſe habet:ita G
ſphęra in ſolidis ipſis.

ℂ His nũc ſuppoſitis de figuris planis.applicat hęc ad fi- Expoſitio.
guras ſolidas/ſiue corpeas:⁊ ſyllogiçat ſic circulus i ſupfi
ciarijs:ita ſphęra in corpeis:ſz circulus eſt ſupficiariarũ
pᵃ figura.igiẽ ſphęra corporeax maior deduciẽ.q2 vt cir-
culus vna linea:ita ſphęra vna ſupficie ↄtinetur:⁊ vt alię
rectilinęę plurib⁹ lineis ↄtinenẽ:ita alia corpa.de rõne p-
ponit ↄñe:⁊ ingt.Eodẽ quoq; mõ ſphęra ſolidax figura-
rũ pᵃ erit.Hęc eſt ↄ.ſumit minorẽ ⁊ illi⁹ pbõnem/⁊ ingt.
Sola nãq; h vna a ſupficie ↄtineẽ.rectilinea ꝟo e plib⁹.
Hęc minor ⁊ pbõ.Sumit maiorẽ ⁊ ingt.Ut.n.in planis
circulus ſeſe hz:ita ſphęra i ſolidis ipſis.Hęc eſt rõ Ariſ.

Exemplum.

H

ℂ Debes ſcire q lz locus a cõmutata ꝓportione p ſe nõ De loco a cõmutata ꝓpor.
valeat niſi in numeris:per accidẽs autẽ valet in his quę
numero ꝑticipant:in ꝓpoſito circulus ⁊ ſphęra vnitate:
rectilinęę figurę ⁊ corpa multitudine ꝑticipant.ꝓpea in
his loc⁹ ꝓdeſt.ℂ Et l h appet Auer.nõ recte locũ hunc Cõtra Aul.
itellexiſſe:credit.n.Ariſ.pbare ſphęrã eẽ pmã figurã ſo-

I līdarū nō a cōmutata ꝓportiōe:ſꝫ ꝑ illāmet rōnes ꝑ quā ꝓbauit circulū eē pmā figurā rectilinearū.⁊ ꝓpterea voluit rōnes hanc ſphęra in ipſa/atqꝫ corpibus ēt aliquātuluꝫ aliā:errat.n.qꝛ oīno eadē vel ſimilis eſt:ꝗ arguit a cōmutata ꝓportione:vt patet itelligenti verba Ariſto.

⁋ Preterea ⁊ q ſolida diuidūt in plana:atqꝫ ex planis ipſis corpa generant:bis aſtipulari videnꝰ. Solā ſiqdē ſolidarū figurarū ſphęram/nō diuidūt/ac ſi non plures ſuꝑficies q̄ꝫ vnā habeat.diuino eni in plana nō ita efficiꝰ: vt ſiqs diuidēs aliqđ totū:in ꝑtes diuideret: ſed vt in ſpecie diuerſa.ſphęrā igitur eē figu K rarum ſolidarum primam/perſpicuum eſt.

Expoſitio. ⁋ 2° ꝓbat idē teſtimonio veterū:ꝗ corpa cōponi ex ſuꝑficieb⁹ poſuerūt.hi nāqꝫ rectilīeas fig⁹⁹ ſolidas oēs reſoluūt in ſuꝑficies:atqꝫ ſphęrā ſolū fecerūt idiuiſibilē atqꝫ inreſolubilē:hoc aūt iđ qꝛ ſphęrā crediderūt eē pmā figuraꝫ ſolidaꝝ. ⁋ Debes tñ ſcire vt ex Simplicio vī colligi poteſt veteres poſuiſſe duas diuiſiōes corpis/vnā i ꝑtes/alterā in ꝑncipia:ꝗ.n.diuidit lignū in fruſtra:hic in ꝑtes diuidit/ꝗ vo lignū diuidit in ſuꝑficies:ipm reſoluit.primā diuiſionē nō dicūt corruptionē/qꝛ nō eſt reſolutio ad ꝑncipia. Scđaꝫ vo rei ⁊ corpis corruptionē eē volūt:qꝛ eſt ad ꝑncipia reſolutio:⁊ hoc addit dicēs.diuiſio.n.in plana nō ita efficiꝰ vt ſi qs diuidēs aliqđ totū/i ꝑtes diuideret: qꝛ ſic nō eēt reſolutio vel corruptio corpis.ſꝫ vt in ſpecie

De principijs reꝝ diuerſa:⁊ iđ eſt reſolutio.deinde epilogat ⁊ pꝫ. ⁋ Debes ſcire de rerū cōpōne vel corporū duas extitiſſe apđ veteres pōnes:Democrit⁹ corpa ex idiuiduis ſiue atomis generāt/Plato ⁊ pithagorei ex ſuꝑficiebus/ſiue figuris.⁊

L qui ex figuris corpa faciūt nō vno mō B faciūt.nā igneꝫ

Tetracedron octocedron icocedron. ꝯdunt ex quatuor angulis/ſiue ſuꝑficieb⁹.qua rōne tetracedron hoc quadrāgulus dicꝰ:quęqꝫ pyramis figura dicitur.aerē vo ex octo generāt:qua rōne octocedrō appellatur.quā aūt ex vigiti faciūt:vt icocedron dicaꝰ:de qb⁹ lege Euclidē.z 4.lib.ſuę geometrię.Ex qbus opꝫ venire ad corpus ſimplex:qđ vni⁹ figurę eſt vt ſphęra eſt.apud tñ Democritos ſecus eſt:ꝗ diuidūt corpa ad infinita.

⁋ Eſt inſuꝑ maxie rōni ꝯſentaneū:ſi ⁊ ordo ꝑ numerū ꝯſtituaꝰ ſphęrā ipſaꝫ hoc mō aſſignare/vnitatē qdē circulo:dualitatem autem triangulo tribuendo: quum duobus rectis ſuos angulos habeat ęq̄les. Qꝛ ſi vnitas triāgulo tribuaꝰ:circulus nullatenus erit figura.

Expoſitio. M ⁋ 3° idē ꝓbat teſtimonio pithagoricorū:⁊ īngt. Eſt inſuꝑ maxie rōni ꝯſentaneū:ſi ⁊ ordo ꝑ nūerū in corpibus ꝯſtituaꝰ/ſphęrā ipſaꝫ hoc mō primā oīum aſſigr̄e:vnitatē ꝗdē circulo:dualitatē aūt triāglo tribuēdo.ea rōne qꝛ ſuos angulos duob⁹ rect/hꝫ ęq̄les:⁊ qꝛ poſſēs dicē triāgulū eē tribuēdū vnitati:qꝛ ē p⁹ oīuꝫ figura:ꝓpea obycit q ſi triāgulus p⁹ ꝯſtituaꝰ figura vnitati tribuēdo:circulus nullatenus erit īter figuras collocādus:qꝛ poni nō ꝑt poſt triāgulū:cū ſit ſimplicior illo.⁊ ſic cadet e nūero figurarum.

Que Auer. com.25. ⁋ Auer.aūt enitiꝰ formare ad textū rōnē hoc mō:id qđ nūero ⁊ definitiōe eſt prius alio eſt illo ſimplr ꝑus.ſphęra eſt nūero ⁊ definitiōe ꝑor.igiꝰ ſimplr p⁹.⁊ declārat ſphęram eē priorem numero ⁊ definitiōe/nō quidem vere:ſꝫ ſꝫ ſilitudinē.qꝛ in tali figura nō iuenię rō vnitatis ⁊ ſimplicitatis vt diximꝰ. Sꝫ ſolū B ſilitudo eſt quo ad ſuꝑpoſitionē:qꝛ oēs aliq hāc ſuꝑpoſuerūt.declarat ēt hāc rōnē eē firmiorē ceteris.nā quatuor modis dī priꝰ nūero: vt binarius ꝑor trinario:qꝛ nūeratio prius ab illo incipit N definitiōe:vt qđ nō pōt itelligi ſine alio:⁊ aliud ſine ipſo. compoſitione quo modo ſimplex pręcedit compoſitum. perfectione ſiue cauſalitate. Tunc vult primam demonſtrationē ꝓceſſiſſe per prioritatē cōpoſitionis. Scđaꝫ ꝑ prioritatē ꝑfectionis. Tertiā ⁊ quartā ꝑ prioritatē definitionis:⁊ ꝑfectionis:ꝓpterea hanc demonſtrationē eē potiorē. Hęc Auer. Sed oīa ſunt ſuꝑflua ⁊ nō ad reꝫ ipſam. hęc enim nullā cū textu conuenientiā habent. Qualia ſunt q̄ Auer.ait.

⁋ Quum autem prima figura primi ſit corporis: primum vo corpus eſt qđ in vltima eſt circūferentia:rotundum profecto erit:qđ latione ipſa circūfertur.

⁋ Nūc ad ꝓpoſitū ſyllogiçat ſic/pmi corpis eſt p⁹ figura. Expoſitio. O Vltimū cęlū eſt p⁹ corpus.⁊ ſupple p⁹ figura eſt rotūda, igiꝰ vltimū cęlū eſt rotundū. Et hęc erat ꝑncipalis ꝯclō.

⁋ Et id igitur qđ illi continuum eſt:nam qđ rotūdo ꝯtinuū exiſtit:id rotundū eſt. Silr ⁊ ea quę in horum medio collocanꝰ. Ea nāqꝫ q̄ c rotūdo ꝯtinenꝰ atqꝫ tangunꝰ corpe:rotūda eē cuncta neceſſe eſt. Sꝫ quę ſunt ſub planetaꝝ ſphęra ab illoꝝ ſuꝑera tāgunꝰ ſphęra. Quare ſphęricū erit vniuerſuꝫ:nā oīa tāguntur aut ſunt cōtinua ſphęris ipſis.

⁋ Hactenꝰ q vltimū cęlū/qđcūq ſit/illud ſit rotundū ꝯclūſit:nunc vo idē declarat de reliqs ſub illo ꝯtētis. Et Ari. Expoſitio. Expō Aui. cōm.26. itelligit locū hūc z⁹.nā cęlū in ꝑori textu pōt ſumi ꝑ orbe vltio/ſiue ſtellato apud Ariſtotelem ⁊ Ptolemęū/ſiue ꝑ nono apud iuniores aſtrologos.⁊ pōt ſumi ꝑ toto ꝯgregato ex oīb⁹ orbib⁹.⁊ ꝓpea hic locus pōt z⁹ itelligi/vno⁹ itelligēdo ꝑ id qđ ꝯtinuū eſt cęlo vltio:vt orbē Saturni ⁊ cęteros.⁊ tūc erit ſenſus q orbis Saturni ⁊ reliq ſunt rotūdi: P qꝛ ſunt ꝯtinui vltio orbi.alio mō pōt itelligi ꝑ cęlū aggregatū ꝯtinuū/oīa elīnta q̄ ſūt in ſphęra hac ſublunari:⁊ tūc eſt ſenſus oīa ſub cęlo hoc eſt ſublunaria eē rotūda:qꝛ cōtinua ſunt illi.ꝓbat Auer.eē tenendā expōnē z^am.p̄ qdeꝫ qꝛ elīntis figura ſphęrica vī cōpetere ꝑꝑ aliud vt ꝑꝑ ꝯtinēs vt videbiꝰ.3.⁊.4.huius q̄re recte de elīntis dī ea eſſe ſphęrica:qꝛ ſunt ſphęrico ꝯtinua/ſiue ꝯtēta. Scđo nihil ꝑ ſe ꝯpetēs alicui dꝫ aſſignari incē illi ꝑꝑ aliqđ extrinſecū: qꝛ tunc aſſignareꝰ ſibi incē ꝑ accidēs. Sꝫ ſphęricitas vltimo cęlo/⁊ cuilibet orbi ꝯtento ſub eo cōpetit ꝑ ſe.igitur nō ꝓpea qꝛ ſunt vltimo cęlo ꝯtinui erūt ſphęrici cęteri orbes. Quib⁹ Auer.ꝯcludit illud eē intelligēdū de elīntis:⁊ ꝑ cęlū itelligendū eē totū aggregatū.nā hęc ſunt quę per cām extrinſecā ſunt rotūda. ⁋ Sed hęc expō nō ꝯſonat Cōfu.expōſitiōis Aui. Ꝓpria expoſitio. verbis Ariſ.nec ꝑoribus nec poſteriorib⁹.priorib⁹ qdeꝫ nō:qꝛ Ariſ.ꝑ corpus qđ eſt in vltia circūferētia:vbiqꝫ intelligit vltimū cęlū ſolū.poſteriorib⁹ autē B eſt ꝑſentib⁹: qꝛ Ariſ.loqtur copulatiue inuēs duo vt videbiꝰ. ⁋ Propterea vī mihi q Ariſ.ꝓbet duo/pmū eſt q orbes infe- Q ri ſunt rotūdi.z^m q elīnta ſunt rotūda.pmū ꝓbat ꝑ B qꝛ cęteri orbes ſunt vltimo ꝯtinui.z^m vo qꝛ elīnta cōtinenꝰ ab ipſo rotūdo vndiqꝫ.id aūt qđ decepit Auer.eſt vbum illud ꝯtinuū:qđ nō ſemꝑ referꝰ ad quātā:ſynecbes.n.grece interdū ꝑ ꝯſimili in nā ſpecifica itelligiꝰ apud Ariſt. igiꝰ erit vis pmę rōnis cęteros orbes ꝯtentos ab vltimo eſſe ſphęricos:qꝛ ſunt illi cōtinui:hoc eſt eiuſdem naturę atqꝫ ſpeciei oēs enīꝫ corpa ſunt ꝑfecta/⁊ pma/eterna atqꝫ diuina.⁊ hoc īngt. Et id igiꝰ qđ illi ꝯtinuū eſt B eſt totuꝫ vnigeneū:vt ſunt cęteri orbes:nā qđ rotūdo cōtinuū exiſtit:hoc eſt qđ rotūdo eſt vnigeneū ⁊ eiuſdē naturę:id rotūdum

A tūdum eſt.ꝛ hoc non intellexit Auer.hoc eſt primū.¶ 2m eſt ꝙ elnta q̄ ſunt ſublunaria corpa ēē rotunda ſunt:non tñ q2 ſunt celo vnigenea atq3 natura cognata:ſ3 q2 ſunt e celo ipſo rotundo ɔtenta:atq3 tacta ſiue cōtigua.ꝛ hoc in, quit.ſilr ꝛ ea quę in borū ſupple orbiū3 medio collocanť vt ſunt quatuoꝛ elnta:quę ſunt in medio celorū ſūt ſphęri ca:ſ3 nō ꝓpter illā rōnem.ea nāq3 quę e rotūdo ɔtinenť atq3 tāguntur(tanguntť hoc eſt cōtigua ſunt:tactus enim ꝓpe nō ē niſi in his q̄ ſūt eiuſdē gn̄is)h̄ rotūda eē cūcta neċe ē:h̄ eſt maioꝛ/deīde ponit minoꝛē:ꝛ ingt.Sȝ q̄ ſunt ſub planetarū ſphęra vt elementa ipſa ab illorū planeta, rū ſphęra:quę eſt ſupera ad elnta tangunť atq3 ɔtinenť. quare ſphęricū erit vniuerſū3.nā oīa tāgunť vt elemēta: aut ſunt ſub ſphęris ipſis vt orbes:quoꝝ ali9 ſub alio eſt vſq3 ad vltimū.Quo vo ad verba attinet:debes ſcire ꝙ

B vbū illō aut gręce ē ϰαὶ:qō ē mag nota copulationis:ſ3 ſonat diſiūctionē:ꝛ ſi vis legē copu^ue dic/oīa tāgūť ꝛ h̄ q̄ ad elemēta:ꝛ ſunt ɔtinua ſphęris ipſis ꝛ h̄ quo ad orbes. ꝛ ſic redundat ſphęricitas toti9 orbis ptim ꝓpter ɔtinen tiā:ptim ꝓpter ɔtinuitatē.Hęc Ari^les:e qbus vides q̄ re,

Nō Auer. com̄.26. mota ſit Auer.expoſitio.¶ Sȝ Auer.mouet vtilē q̄onē: nā cū3 elementū duas hēat ptes/conuexū videlicet ꝛ con, cauū:ratio Ar^lis nō videť valere niſi de conuexo ignis: nō aūt de cōcauo na3 pōt cōuexū eſſe rotundū:ꝛ cōcauū nō eſſe vt de pila videť.Quare nō videť valere h̄ Ari^lis

Sol.Auer. ratio niſi de cōuexo ignis:ꝛ nō de cęteris elntis.¶ Rñ, det Auer.elemēta ꝓpterea eē ſphęrica:q2 cum naturalr ſuis in ꝓprÿs locis ſituantur ſphęrica ſunt:ꝛ huius cā eſt: q2 elnta ad eorū ꝓpria loca mouenť ęqualr ex omnibus

C ptib9.¶ Sed hęc ſolutio nulla videť:nā tūc h̄ eēnt ſim, Replica ɔ̄ pliciter oī ex pte rotunda/nō ꝓpter rōnem Ari^lis hic:ſed Auer. q2 naturalr oī ex pte ęqualr ferunť ad loca:hęc aūt eſt no Rñ: alioꝝ ua rō:ꝛ ita ceſſabit ratio Ariſtotelis.¶ Propter hęc alÿ dicunt idē eē iudiciū de quolibet eiuſdē ſpeciei:ꝛ q2 cōue xū ꝛ cōcauū3 ſunt ptes vnius ſpēi:ideo ambę ſunt rotun,

Confutatio dę.¶ Sȝ hęc rñſio friuola eſt:q2 a pari terra quantū ad oīa oēſq3 ptes eſſet ſphęrica:ꝛ quo ad concauū ꝛ quo ad

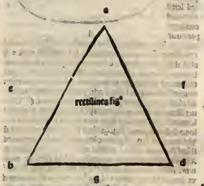
Propa ſol. conuexū:q2 hę ptes ſunt eiuſdē ſpēi.¶ Videť igiť mihi Ariſtotelē vnū ſupponere:qō in.4.phyſicorū eſt ꝓbatū. videlicet vnū elementū cōtinere aliud:ꝛ nūc rō ſua eſt ef ficax:nā celū3 vltimū vt orbis lunę eſt quo ad cōcauum rotundū:igiť ignis erit rotundus quo ad cōuexū.Sed ea rōne qua ignis ɔtinetur ab orbe lunari/cōtinet aerē/igiť aer eſt rotundus ex pte conuexa:ꝛ in alÿs id genus ſilr.ꝛ

Nō hō circa figuras elnto rum. hoc mō hęc rō eſt demr̄atiua:ꝙ Auer.nō pcepit.¶ Sȝ tunc occurrit ɔtradictio:na3 Ariſ.in p̄mo hui9 voluit hęc corpa eē rectę figurę.nūc vo ꝓbat oppoſitū.¶ Dici po, teſt elnta bifariam poſſe ɔſiderari aut vt geſcunt:aut vt mouentur:ſi mouentur/ſine dubio ſunt rectę figurę: quia motu recto ſupra lineam rectam mouentur.ꝛ hoc modo

D intellexit Auerro.primo huius commen.5.ſi vo vt quie, ſcunt:adhuc poſſunt ɔſiderari quo ad eorum particula, rē naturā,aut quo ad naturā cōem vel vlē3.ſi quo ad pti cularē:ſic nullā ſibi limitāt figurā:q2 vt dicebat Auer.cō. 22.habēt plus de materia:iō variabilr accidētibus ſub, ſtant:ꝛ naturalr oībus ſubiecta ſūt ꝛ hoc modo.3.celi cō. 67.ꝛ in fine huius p̄mi cō.108.itelligit.ſi vo quo ad vlē3 atq3 cōmunem naturam:ſic naturaliter ſibi limitāt figu, ram ſphęricam:quia hęc propria eſt vniuerſo/ꝛ commo, diſſima:ꝛ ſic tollitur hęc queſtio.

¶ Pręterea cum videatur atq3 ſupponatur vniuerſum ipſu3 circulo ferri:ſitq3 oſtenſu3 extra vltima3 circūferentiam neq3 locū neq3 vacuū eſſe:rotundū ipſu3 eſſe ꝓpter hęc ea,

E dem neceſſariū eſt.Si eni3 rectilineū fuerit: ꝛ locum ꝛ corpus ꝛ vacuum eſſe continget extra ipſum.nam rectilineu3 cum circulo cō, uertitur:eandem nunq̄3 occupabit regione3. ſed vbi prius erat corpus:nunc non erit:atq3 vbi nunc non eſt:rurſus ob angulorum cō, mutationem erit.

F

¶ Hactenus de ea rōne:quę a pfectione figurę ſumebať. nūc de p̄ma rōne:q̄ ab ipſi9 ſphęricę figurę cōmoditate agit:ꝛ arguit hāc figurā celo eſſe cōmodā:q2 p eā euitať vacuū:ſyllogiçat aūt hypothe^tice ſic/totu3 circulr moueť:ꝛ extra totū nihil eſt:igiť totū eſt ſphęricū:deducit/q2 dato oppoſito ɔñtis vt qō nō ſit ſphęricū:ſeqtur oppoſitū alte rius ptis añcedentis vt qō deť vacuū:deducit:q2 ſi nō eſt ſphęricum: ſit rectilineū vt triāgulare:vel q̄drangulare: ſed gratia breuitatis ſit triāgulare:ꝛ p3 cum ipm ɔuertať circulo/relingt vacuū ob cōmutationē.v3 angulorū:occu pabit eni3.b.angulus nūc locū:quē poſtea nō occupabit g.ꝛ ita relinqueť vacuū.Ingt.Pręterea cū ſenſu videať atq3 ſupponať vniuerſu3 ipm circulo ferri:hoc eni appa ret pp motū ſolis:ꝛ eſt ꝓbatu3.ſitq3 oſſum extra vltimā circūferentiā neq3 locū neq3 vacuū eē/hoc eſt añs:rotun, dū ipm eſſe ꝓpter hęc eadē neceſſariū eſt.ꝓbat ex oppo ſito ɔñtis.ꝛ ingt.Si eni rectilineū fuerit vtpote triāgula, re:ꝛ locum ꝛ corpus ꝛ vacuū eſſe cōtinget extra ipm.de, ducit q2 rectilineū cū3 circulo ɔuertitur:eandē nūq̄3 occu pabit regionē:ſ3 vbi p̄us erat:corpus poſtea nō erit.atq3 vbi nunc nō eſt:rurſus ob angulorū cōmutationem erit. Quare angulorū alternatio vacuum efficit/aut relinquit.

Expoſitio.

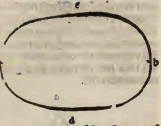
G

H

¶ Debes ſcire in rectilinea figura ſemper eſſe aliquos angulos p̄eminentes:q2 ſi lineę ductę a centro eius ęqua, les eēſſet circulus vt p definitionē eius patet primo Eucli dis.ideo aliq̄ partes erūt eminētes:aliquę p̄ſſę atq3 ſub, miſſę.ꝓpterea ſeqtur vacuum eſſe cōmutatione angulo rum,debes ſcire ꝙ Ariſtoteles non demonſtrauit ad hūc motū ſeq niſi vacuū:q2 vbi vacuū ipm ſeqtur:ꝛ corp9/ꝛ locū eſſe etiam ſequitur:vt primo huius eſt ſcriptum.

¶ Simili rōne ꝛ ſi aliq̄ alia figura ei tribuať/ nō hn̄s eas lineas q̄ ex medio trahunť ęq̄les: veluti lēticularis aut oualis.In cūctis.n.eue niet ꝛ locū ꝛ vacuū extra celū eē.ꝓpea ꝙ to, tum non eandem obtinebit regionem.

I ¶ Et q̄ poſſes dicere celū non eſſe rectilineū penitus: a nec ſphericū ſimpliciter: ſed lenticulare aut ouale: ppterea ar

guit φ ſi hoc modo celū ipm ponat: ēt in ei⁹ motu vacuū relinq̄: pp cōmutationē cuſpidū.a.b.ingt. Simili rōne τ ſi aliq̄ alia fig⁹ ei tribuat, nō hñs eas lineas q̄ ex medio trahūtur eq̄les: veluti lenticularis aut oualis. In cūctis eniz

K talibus nō pfecte ſphericis eueniet τ locū τ vacuū extra celuz eſſe: ſiue extra lationē celi, ppterea q: totū non eandē obtinebit regionē pp cuſpidū cōmutationē. ¶ Mo-

Que Auer. cōme.37. net Auer. hic qōnem: q: teneri pōt celuz eē aut ouale, aut lenticulare imaginādo ipſuz moueri circa apez ſuper polos.a.b.q̄ axis ſumit ſʒ lōgi⁹: nā ſic nō ſeq̄t vacuū: ſʒ bñ vbi moueret ſup.c.d.polos circa apē.e.c.d. Au. indicat diſtōnē figurarū: q: ſūt i triplici diſa: q̄dā.n.ſūt: q̄ q̄līcūq3 ꝯuolutę relinquūt locū. vt rectilinea, q̄dā q̄ q̄līcūq3 ꝯuolutaſ nūq̄ reliquūt locū, vt pfecte ſphericę. aliq ꝟo me⁹ vt oualis τ lenticularis τ id gen⁹ quę talr poſſunt moueri

Expoſitio. φ acqreret nou⁹ loc⁹ pib⁹ ſuis. Talr ꝟo φ nullo mō acqreretur: ouaz eniz ſi ſuper polos τ circa apez longitudinis moueret: nō acqreret p ib⁹ nouus locus. Sʒ ſi ſup polos τ circa apem latitudinis circūuoluat: relinquet locū poſt

L ptes. Et ad formā rñdet iuxta Themiſtiū τ alios pipateticos: φ ratio Ariſtotelis eſt hęc, talem figuram celuz debet habere per quam qualitercūq3 reuolueretur nō relinqueret vacuū vel locū. Sʒ per oualē vel lenticularē figurā non qualitercūq3 motū τ reuolutū nō relinqueret vacuū, vt patuit. quare tales figuras celuz habere nō debet.

Sol. ad formam.

Zeccen. ¶ Ex hac rōne pōt argui ꝯtra eccentricos: q: nō qualitercūq3 reuoluti nō relinquūt vacuū. vnde pōt logice ſic argui, ſi deferētes nō mouerēt pportionalr: eēt vacuū: ſʒ aſis eſt poſſibile vel ſaltē apud intellectū nō iplicans cōtradictionē: τ ita eccentrici nō ſunt. ſed de his alſ. ¶ Ex hoc infert Auer. celū vltimū nō eſſe in loco continēte: ſed potius in loco ꝯtento, vt in centro, vt dictū eſt in.4. phyſicorū cō.43. τ.45. huius rei cām aſſignauit Auēpace: q: ſphericū vt ſphericū eſt perfectū: de cuius rōne eſt poti⁹ ꝯtinere q̄ cōtineri: cętera ꝟo corpa cū ſint iperfecta cōtinentur, τ ſunt in loco ꝯtinente. ¶ Sʒ occurres rōni Ariſtotelis, τ confirmationi Themiſtij: rationi qdem Ariſtotelis: q: ſupponit extra celuz nō eſſe vacuū: τ deide infert

Dubitatio Prima. Scda. M ſi celuz eſt ouale vel id genus, derelinquit vacuū: id enim qō nō ponitur: nō pōt derelinqui. ꝯfirmationi ꝟo: q: petit pncipiū, nō enim notū eſt cur celū debeat talē habere figurā φ qualitercūq3 reuolutū nō debeat relinquere va

Sol. pme. cuū: hoc eniz petitur. ¶ Ad primū dici pōt Ariſtotelem ſuppoſuiſſe extra celuz nō eē vacuū tāq3 verū: cōcedit tñ vt ſequēs extra celuz eſſe vacuū: ſi celuz nō ponat ſphericū: pp ter cōmutationē angulorū. ¶ Ad 2ᵐ ſolebam⁹ dicere id eē impoſſe ad imaginationē: ad qō ſequit impoſſe ad imaginationē. τ q: ſi celuz eſt ouale: pōt ſaltē intelligi moueri aliq̄ mō quo relinqt vacuū: τ vacuū eſſe eſt ipoſſe

Sol. ſcdę. Confutatio Propa ſol. ad imaginationē. igr hic oualē fig⁹ᵐ ē ipoſſe: τ ſʒ rē, τ imaginationē. Sʒ h ſoſo ſi placet q: vacuū eē ē poſſe ad imagiationē vt mlti caſus oñdūt. 4. phy. Meli⁹ dicit hāc rationē eē pbabilē τ accepiſſe illā maiorē vt famoſaz oib⁹. N

¶ Pręterea ſi celi latio qdē motuū eſt menſura: ppterea q: ſola ꝯtinu⁹ τ vniformis τ ſempiternus mot⁹ eſt. In vnoquoq3 aūt gñe menſura eſt id qō eſt minimū. Minim⁹ aūt mot⁹ eſt q eſt velociſſimus. pſpicuū eſt celi motuz oium motuum eſſe velociſſimū.

¶ Nunc tāgit 3ᵃᵐ rōnez: quę ſumit ex pte qua motus celi menſurat alios mot⁹: τ p̄ ſumit motū celi eē velociſſimū: qō pbat ſic, in vnoquoq3 gñe menſura eſt minimū illius gñis. Motus celi eſt menſura oiuz aliorū motuū. igitur mot⁹ celi ē minim⁹. Ultra, minim⁹ mot⁹ eſt velociſſim⁹. Mot⁹ celi ē mim⁹. igr velociſſim⁹. ¶ Debes ſcire φ ad hoc vt aliqua menſura ſit re⁹ alioꝝ. tria ſunt neceſſaria: pmū eſt ꝯtinuitas: ſi eēt.n. res ipſa iterpollata: nō correſpoderet menſurato. Scdꝫ eſt regularitas ſiue vniformitas: q: ſi illa eſſet varia, eēt incerta. ¶ 3ᵐ eſt ęternitas ſiue imutabilitas. alr nō eēt cōmunis oibus menſuratis. Hęc tria celeſti motui cōpetunt: eſt eniz p̊ ꝯtinuus: q: ſi iterpollatus nō correſponderet mēſuratis. Scdo vniformis, nā ſi mō velox, mō tardus: eēt incert⁹. ¶ 3ᵒ ęternus q: ſic eſt menſura taz pñtiū q̄ pteritorū q̄ futuroꝝ. Hęc Ariſtoteles.

Expoſitio.

O

¶ Atq3 coꝝ q̄ ab eodē in idē ferunt: minima ē linea circularis. per minimā aūt eſt mot⁹ velociſſim⁹. Quare ſi celū circlo fert: atq3 velociſſime mouet: rotundū ipm eſſe neceſſe eſt.

¶ Nūc trāſit ad ppoſitū: τ ſyllogiʒat ſic, mot⁹ velociſſim⁹ p minimā fieri dʒ lineā, circularis linea eſt minima. igit mot⁹ velociſſim⁹ dʒ fieri p circularē lineā. vltra, mot⁹ velociſſim⁹ dʒ fieri p lineā circularē, mot⁹ celi eſt velociſſimus. igit dʒ fieri p lineā circularē: qō eſt ppoᵐ ingt. Atq3 coꝝ quę ab eodē in idē ferunt: minima eſt linea circularis. Hęc fuit minor p̊ⁱ ſylli. p minimū aūt eſt mot⁹ velociſſim⁹. hęc fuit maior ſupple ꝯ: igit p circularē lineā dʒ fieri motus velociſſim⁹. vltra, mot⁹ velociſſim⁹ dʒ fieri p circularē lineā. τ celi mot⁹ eſt velociſſim⁹ vt patuit. igit p circularē. τ h ingt. Quare ſi celū circulo fert: atq3 velociſſime mouet rotundū ipm eē neceē eſt. Hęc Ariˡᶜˢ. ¶ Sʒ h dubitat p̊ q: nō vī mot⁹ celi eē minimus: nā eſt aliq̄s motus minor illo vt mot⁹ alicui⁹ aīalis ſup ſpatio breuiori. ¶ 2ᵒ vī φ nō ſit velociſſim⁹: nā fit in celi magnitudīe, q̄ maior nec eſt, nec eē pōt. ¶ 3ᵒ vī φ circulus nō ſit linea minima: q: pt reſolui in rectā q̄ erit maior q̄uis linea nāli. ¶ Debes ſcire φ velocitas eſt 2ᶠ circulationis: τ mot⁹ abſolute. velocitas circlatiōis attēdit penes tpē: q̄ pacto mot⁹ diurn⁹ celi eſt velociſſim⁹: qr̄ḣ horis.24. τ i motib⁹ vagaꝝ ſtellaꝝ mot⁹ lunę velociſſim⁹. q: circiter.28. dieb⁹. mot⁹ aūt Saturni ē tardus: q: maiore in tpe ſuū circuluz ꝯplet. Quo ēt mō motus ſtellaꝝ fixaruz dī tardiſſimus oiuz: q: circulū ꝯplēt ſingulis.36. millib⁹ ānoꝝ. τ ita velocitas h p̊ mō penes tps attēdit. velocitas āt mot⁹ abſolute attēdit penes ſpatiū ptranſitū a mobili i tāto tpe: q̄ rōne fortaſſe ꝯcederēt aſtronomi motū Saturni eſſe motū abſolute velociorē motu lunę: q: fortaſſe plus de ſpatio eq̄li in tpe ptranſit. Scdo debes ſcire φ mot⁹ celi dici pōt minim⁹ aut vt circulatio aut vt mot⁹ abſolute. Si ſumat vt circlatio: mlti mot⁹ ſūt minores iſto: nā circlatio celi ē 24. horaꝝ: aliq̄s āt pt eē ꝯplet⁹ e foro i ſcholas i hora. igr iſta circlatio ē minor illo ꝯpleto. Si ꝟo ſumat abſolute nō hita rōne ad finē: h eſt minim⁹: q: ſi Socrates i hora p ſuū motū ptranſit ſpatiū e foro i theatrū: p veloᶜᵉᵐ mot⁹ celi eq̄le ſpatiū illi ptranſit in tpe iperceptibili. In hora.n.

Expoſitio.

P

Dubi. p̊ᵒ.

Scda.

Tertia.

Solo.

Q

aſcend it

A aſcēdit dimidiū fere vni⁹ ſigni:qḋ ē fere q̄ntū eſt tota terra vt ita dicā:Mot⁹ itaq̧ cęli ē minim⁹:q2 nullus illo aut ſit eē minor re⁹ tāti ſpatij vel ęq̄lis.Ergo mot⁹ cęli ē minim⁹ abſolute:q vt cirlatio forſitā nō dicet̄ minim⁹. ¶ Ex his ſequit̄ q̧ iſ mot⁹ ē velociſſim⁹ ꝓ vt circulatio:q2 nullū mobile tātū vel ęquale circulatione faceret in tā breui tēpore. Scḋo rōne vt motus:q2 ꝓportionabilr nihil ptrāſit tm̄ vel ęquale ſpatij in tam breui/in q̄ breui ptranſit punct⁹ velox in cęlo datus. Tertio dī minimus a diſpoſitione magnitudinis:q2 magnitudo ipſa eſt ſphęrica: mō ſphęrica occupat minimū locū,ꝛ multo minorē:q̄ occuparet ſi alr̄ eſſet vt triangula vel quadrangula/aut aliqḋ tale:declaratū enī eſt in geometria ſphęricum eē minoris ſpatij atq̧ occupationis oīb⁹ figuris tantę vel ęqualis ꝯtinētię. ¶ Ex his pꝫ quonam mō cęli mot⁹ eſt minimus iuſta ꝑ᷑ arg᷑.eſt minim⁹ reſpectu tanti vel ęq̄lis tēporis/quo agit̄ tm̄ vel ęquale ſpās. ¶ Scḋo pꝫ cur

B eſt velociſſim⁹ iuxta ſcḋaꝫ rōnē:q2 eſt quo punctus velox cęli pertranſit tm̄ ſpatiū/in tanto tēpore:quo tēpore tm̄ aut ęquale ſpatiū nō ptranſit̄ ab aliquo alio mobili. ¶ Tertio pꝫ circulū eſſe ſpatiū minimuꝫ vel lineā minorē reſpectu tantę occupationis:eſt.n.ſphęricū minoris ſpatij vel occupationis oīb⁹ figuris tātę vel ęq̄lis ꝯtinētię. Hęc mihi vir̄ nūc.Sꝫ ſi alr̄ occurret iterdū:dicem⁹.

¶ Sumet ēt q̄ſpiā ex his corporib⁹/quę circa mediū ꝯſtituunt̄ fidē aliquā. Nā ſi aqua quidem eſt circa terraꝫ:aer aūt circa aquā:atq̧ ignis circa aerē:ſupera quoq̧ corꝑa eadē ratione.cōtinua q̄dē ꝑfecto nō ſunt:ſed ſeſe tangētia. At aquę ſuꝑficies rotūda eſt.cōtinuuꝫ

C ſi q̄dē ſphęrico/vel circa ſphęricū motū:etiā ipſuꝫ tale eſſe neceſſariū eſt. Quare hac etiā rōne perſpicuū erit cęlū ipꝫ ſphęricū eſſe.

Ex poſitio. ¶ Nunc tāgit quartā rōnē:quę ex ꝑte ſumit̄ corporꝫ elemētorꝫ.ꝛ vt mihi vi eſt hypothetica ſic/ſi aqua circa terrā eſt rotūda:ꝛ aer circa aquā rotūdus:ꝛ ignis circa aerē rotundus:cęlū ꝛ totū vniuerſuꝫ ſuperū circa ignē erit rotundū:pono añs:ſed aqua eſt rotūda circa terrā:ꝛ ꝯſiter cętera alia.igit̄ ꝛ corpora ſupera.de rōne ꝑmo accipitur añs:ꝛ inq̄t.[Sumet etiā q̄ſpiā ex his corꝑib⁹/quę circa mediū cōſtituunt̄/fidē aliquā]ꝛ dixit fidē aliquā:q2 hęc rō eſt a poſteriori vt dicem⁹.nā ſi aqua eſt circa terram ſupple rotūda:aer aūt circa aquā ſilr̄ rotūdus.atq̧ ignis circa aerē ꝛ rotūdus:hoc eſt añs:cui addit ꝯñs:ꝛ inquit.[Supera quoq̧ corꝑa circa hęc rotūda erūt.]Sꝫ q2 q̄s poſſet intelligere hęc eē cōtinua vt ꝑtes.interponit quonā mō hęc ſe cōtinent:ꝛ inq̄t.[Cōtinua q̄dē ꝑfecto non ſunt:ſed ſeſe tāgētia]ꝛ elīta inter ſe:ꝛ cęli cū elītis.deinde accipit poſitioneꝫ añtis:ꝛ inq̄t.At ſuꝑficies aquę rotū

D da eſt/tum q2 eſt ꝯtigua ſphęrico vt terrę.Tum q2 circa ſphęricū vt circa terrā mouet̄.ꝛ hoc inq̄t.[Cōtinuū ſiq̄dē ſphęrico:vel circa ſphęricum motū:etiā ipſuꝫ eſſe tale neceſſariū eſt.]ſumpſit aūt hic continuū vt dixit ꝛ ſeſe expoſuit ꝓ tangente atq̧ cōtiguo. Hęc eſt poſitio añtis:ꝛ illius ꝓbatio.Tūc ponit ꝯñs vt ſit in bono ſyllo hypothetico:ꝛ inq̄t.[Quare hac rōne ſphęricū erit cęlū]hōbes ſcire Ariſtotelē ſuppoſuiſſe cōuexuꝫ terrę eſſe rotunduꝫ ꝛ circa illud eſſe aquā vndiq̧ ſaltē quoad eius naturaleꝫ ſitū.hoc aūt q̄ nondū ꝓbatū eſt:ſed ex lib.phy.ſumptū

Que Auer. cōm.30. ꝓpterea dixit hāc rōnē facere fidē aliquam. ¶ Querit Auerroes hic q̄ōneꝫ:quā ēt gręci expoſitores itentant:q̄ vī rōnē hanc nō ſufficere.q2 dato q̧ aqua ſit ſphęricę figurę:ex hoc manifeſtabit̄ aerē eſſe ſphęricę figurę quo

ad eius ꝯcauū.nō aūt quo ad eius cōuexū. ¶ Alexāder vt narrat hic Simplicius vult ꝑ hanc demōſtrationem ꝓbare corpora mundi eſſe ſphęrica ſolū quoad cōcauū per eam aūt quę antea eſt dicta/ꝓbare hęc eſſe ſphęrica quoad cōuexū:ꝛ ita neutra demōſtratio ſufficit:ſed ambę ꝓbant ſufficienter intentū. ¶ Sꝫ huic obijcit Simplicius ꝛ expoſitor:q̄ Ariſtoteles vtrāq̧ demōſtrationeꝫ ſeorſum inducit:quaſi vtraq̧ ꝑ ſe ſufficeret. ¶ Hęc tn̄ replica nulla eſt:nā lꝫ ſeorſuꝫ eas inducat:nō tn̄ ad eādem ꝯclōnē:ſed ad diuerſas cōcluſionis partes. ¶ Melius igit̄ replicari pōt:q2 tunc per ꝑmā rōnē nō haberetur niſi cōuexū ignis eſſe rotundū tm̄:ꝛ per hanc ſolum concauū aquę:ꝛ ſic nō haberet̄ q̄ōlibet elītū eſſe rotundū. ¶ Propterea cū Simplicio ꝛ Auer.dōm:vbi debes ſcire q̧ rō Ariſtotelis fundat̄ in duabus ꝓpōnibus ꝑma eſt tangens ſphęricū eſt ſphęricū.Scḋa ęqualr recedens e centro eſt ſphęricū/ſm cōuexuꝫ.Ex his ſequit̄ demonſtratio Ariſtotelis:nā ex ꝑma habet̄ aquę ꝯcauū eſſe rotundū:q2 tangit rotundum:ex ſcḋa habet̄ cōuexū aquę eſſe rotundū:q2 ęqualr recedūt oēs partes cōuexi a centro.igit̄ cōuexū aquę eſt rotundū:ſed circa aquam eſt aer.igit̄ aeris cōcauū rotundū/per ꝑmā ꝓpoſitioneꝫ:ꝛ cōuexū etiā aeris per ſcḋam:ꝛ ſic de oīb⁹. ¶ Notat tn̄ Auerroes nō eſſe ſimile de elītis:ꝛ de cęlis ipſis.nā de elementis nō habet̄ ipſum eſſe ſphęricū vtraq̧ ex ꝑte/ niſi ex illis duab⁹ ꝓpoſitionib⁹.at de cęlo illę nō ſunt neceſſarię:q2 ſi habet̄ q̧ cęli cōcauū qḋ tangit ignē eſt rotundū:hi de cōuexo:ꝫ ēt de cōuexo ſi habet̄.ꝛ de ꝯcauo hēbit̄.ꝛ hui⁹ cā eſt:q2 fig⁹ eſt accñs eſſentiale cęlo ꝛ ꝑtes cęli oēs ſunt vnius ſpēi:ꝓpterea ſi vna eſt ſphęrica:oēs erunt ſphęricę.at figura nō eſt eſſentiale accñs elementis:ſed ſibi cōpetens ꝑ nām ſuperiorē. ¶ Sꝫ replicabis per replicā Auerrois ſupi⁹ factaꝫ:q2 qḋ eſſentiale eſt alicui:nō vī ſibi cōpetere ꝓpter aliud.at cęlo figura ſphęrica eſt eſſentiale accñs.igit̄ nō ſibi cōpetit ꝓpter aliud:ꝛ ita nō ꝓpterea q̄ cōtinet ignē. ¶ Dici pōt nō eſſe ꝓbatū cęlo ineſſe ſphęricā figurā per hoc q̧ cōtinet/tanq̄ ꝓpter cām:vt de elemētis forte eſt dōm:ſed tanq̄ per ſignū:ꝛ ſic rō bona eſt nunc. Hęc mihi videntur.

E

Sol.Alex.

Cōtra.S.Tho.

Defenſio.

Propria confu.

Prop̄e ſol.

F

Elemēta differunt a cęlo in figura.

G

Replica.

Solutio.

¶ Qḋ ſ᷑o aquę ſuꝑficies talis ſit:patebit ſupꝑoſitiones ſi ſumpſeris:ꝛ ex eo q̄ ſuapte nā aqua in magis cauū ſemꝑ fluit locuꝫ ꝛ ex eo q̧ magis cauus eſt loc⁹:q̄ cētro eſt ꝓpinquior.

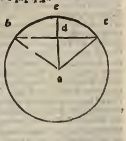
Expoſitio. ¶ Ut diximus ad ꝓbādū aquę ſuꝑficiē omni ex ꝑte eſſe ſphęricā/duę ꝓpōnes erāt neceſſarię:ꝑma eſt q̧ tangēs ſphęricū eſt ſphęricū:ꝛ hęc quoad cōcauum. Scḋa ſ᷑o q̧ ęqualiter recedens a centro eſt ſphęricum quoad conuexū.videt̄ itaq̧ mihi Ariſtoteles nūc ꝓbare q̧ omnes aquę partes cōuexales ęqualiter recedunt a centro aut forte hoc ꝓbat de aqua:q2 vī contra ſenſuꝫ:cernimus.n. terram aquis diſcoopertā:ꝓpterea hic ꝓbat id qḋ eſt naturale aquę:nam id videtur eſſe accidentale ſibi.Sumit aūt duo.ꝑ᷑ eſt aquā ſuapte nā fluere ſemꝑ ad locū decliuem:vel depreſſiorē.2᷑ eſt locū decliueꝫ vel depreſſiorē eſſe cuꝫ:q̄ eſt ꝓpinquior centro. Hęc duo ſunt ſenſu nota.

H

¶ Ducant̄ igit̄ ab.a.cētro rectę linęę.a b.ꝛ.a c.ꝑducaturq̧ ex.b.i.c.linea recta.b c.ad quā vti in baſem/ab.a. ꝑpēdiculariter ducat̄.a d.ꝛ ꝑducat̄ in.e.pꝫ itaq̧.a d.lineā minorē eſſe lineis.a b.ꝛ.a c.ex cētro ductis.loc⁹ igit̄ iſte ꝯcauus magis erit:q̄re affluet aq̄ quo ad exęquet̄.at.a c.his ęq̄lis eſt:q̄ e cētro ducebantur

I tur:q̄re aquā ipſaꝫ i his eē q̄ a cētro ſūt du-
ctę nec̄ıñ eſt.mox.n.qeſcit.at ea q̄ tāgit eas q̄
e cētro ſūt ductę:circūferētia eſt.rotunda eſt
igitur ſuperficies aquę q̄ qdē eſt.b.e.c.

Expoſitio. ⁋ His ſuppoſitis
pcedit ad rōnē:ꝛ
ſumit caſum pmo
dicens/ducant̄ igi
tur ab.a.centro re
ctę lineę.a.b.ꝛ.a.c.
hęc eſt pma pars
caſus.producatur
qꝫ ex.b.in.c.linea
recta.b c.ad quaꝫ
vti in baſeꝫ ab.a.
K pducatur.a d.p-
ducaturqꝫ vſqꝫ in
e.punctuꝫ oia hęc
ſūt vera:qꝛ e pun-

cto ad pūctū licꝫ rectā lineā ducere.Ex iſto caſu īfert pᵐ
pñꝫ ꝛ inquit.[Patet itaqꝫ a d.lineā minoreꝫ eſſe lineis
collateralib⁹.a b.ꝛ.a c.ex centro ductis]hoc lꝫ pateat ſen
ſibus:qḋ phyſico ſufficit.pbat̄ tn̄.Nā linea.a e.eſt ma
ior linea.a.d.qꝛ illā ꝯtinet/ꝛ aliqd vltra.ſed linea.a e.eſt
ęqualis cuilibet illarū lateraliū:qꝛ protrahunt̄ ab eodeꝫ
centro eiuſdē circuli ad circūferentiā/qua rōne ſunt oēs
ęquales per definitionem circuli.igit̄ illę laterales ſunt
maiores linea.a d.ꝛ ſic ꝯñs veruꝫ.vltra/ex hoc infert̄:ꝙ
locus iſte videlꝫ.a.d.declinior erit vt per ſuppoſitionem
pꝫ:qꝛ cētro ppinquior:ꝛ hoc ingt.[Locus igit̄ iſte ꝯcauus
ſiue declinis magis erit.]Ex hoc vlteri⁹ īfert tertiū dicēs
quare affluet aqua quoad exęquet̄/reddigatqꝫ ad ęq̄li-
L tatē.ꝛ hoc per pᵐ ſuppoſituꝫ.vltra.a.e.linea his ęqualis
eſt q̄ a cētro ducebant̄:vt per caſuꝫ pꝫ quare aquā ipſaꝫ
ſi dꝫ nāl'r qeſcere in his eſſe lineis q̄ a centro ſunt ductę
neceſſariū eſt ꝛ nō in vna pte preſſior:in alia altior.nam
hoc mō collocata mox qeſcit.⁋ Ex his habem⁹ aquę ſu
perficiē cū nāl'r locat̄ eſſe terminū oium lineax ęqualiū
a centro ductaruꝫ.Tunc arguit/at ea q̄ tangit eas oēs li-
neas quę a centro ſunt ductę ęqualr̄:ꝛ e qua ad centrum
oēs lineę ductę ſunt ęquales:circūferētia eſt.adde mino-
rem ſed ſupficies aquę nāl'r locatę tangit oēs lineas du-
ctas a centro ęquales.rotūda igit̄ eſt ſupficies aquę:q̄ q-
Syllo lr̄e. dē eſt.b.e.c.ꝛ hoc erat ppoſitū.Ex his pōt ſyll'ſ ſic cōpo
ni/oē corpus cuius ſupficies tangit oēs lineas ab eodem
centro ductas ęquales eſt quo ad ſui cōuexū ſphęricum.
Sed aqua eſt corpus eiuſmodi vt p tot ꝛ tanta eſt dictū
aqua igit̄ quo ad cōuexū ſphęrica eſt.hoc mō textus hic
pōt reduci ad ordinē:lꝫ ſit valde ꝯfuſus.Sed quęret q̄l-
M piā cur Ariſtoteles magis de aqua reꝫ hanc declarat:q̄
Quę Auer. de terra.⁋ Innuit Auerroes duas cās:pmo qꝛ ſphęrici
cōmē.31. tas ꝯuenientior aquę vr̄:non.n.in illa apparent montes ꝛ
valles vti videntur in terra ipſa:ꝛ hoc qꝛ eſt fluxibilior/
magiſqꝫ figuris apta:terra ꝟo econtra.Scḋo/qꝛ poſtea
declarabit̄ in fine huius hoc idem de terra addit quoqꝫ
Auerroes hāc rōnē de aqua tenere ſiue terra ipſa ſuppo-
Declara- nat̄ eē ſphęrica ſiue non:qꝛ eſt rō efficax omni ex caſu.
tio ver. ⁋ Quo ꝟo ad ꝟba attinet/notat Auerroes qḋ Ariſtote-
les velit per κοιλότερον hoc eſt per magis concauum:
ꝛ vult eſſe intelligēdū de cōcauo qḋ hꝫ aqua deorſuꝫ na
turalr̄:nō de ꝯcauo ſimpl'r.Imaginat̄.n.Auerroes cō-
cauum ſimplr̄:ꝛ hoc vult eſſe centrū totius:ꝛ cōcauū ſ'ꝫ
qḋ qḋ eſt declinior locus aquę itra ſuā ſphęrā ſuę locatio-
nis.Vult igit̄ aquā nō fluere nāliter ad cōcauū ſimpl'r
hoc eſt ad centrū mundi:hoc pbat:qꝛ tūc idē eſſet locus

nālis terrę ꝛ aquę:ꝛ ita eſſent eiuſdē ſpēi.Mouet̄ igit̄ N
ad magis cōcauū intra ſuā regionē:vltra enim ſuā regio
nē mouet̄ violenter.Ex hoc pꝫ nō dari abiſſuꝫ:qꝛ eſt de Dubitatio.
venire ad centrū mundi terminās longitudinem totius.
⁋ Occurres fortaſſe:qꝛ amota terra a centro pprio nō Solutio.
ne aqua nā ſua ad centrū moueret̄.dici pōt ꝙ moueret̄
ad centrū nō per nām ppriā.per nām eniꝫ ppriā ſolum
moueret̄ vſqꝫ ad locū decliniorē ſuę ſphęrę:illinc poſtea
violēter:quo ad nām propriā.ſed quo ad nām cōem or-
dinēqꝫ vniuerſi:q̄ eſt vt grauiora ſint ſub leuiorib⁹:ipſa
moueret̄:nec eſt ipoſſe aliqd moueri nāl'r ſm cōem nām
rāꝫ:qḋ nō mouet̄ nāl'r ſm nām ppriā vt alibi dictū eſt.

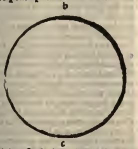
⁋ Manifeſtū igit̄ ex his q̄ dicta ſūt/mūdū eē
rotūdū:atqꝫ ad amuſſiꝫ cōptū adeo/vt nihil
eox q̄ manu ꝯficiunt̄:nec eox quę apud nos
oculis cernunt̄ imitabile q̄cq̄ hēat.Nihil.n.
eox ex qb⁹ ꝯſtat tātā rotūditatē/atqꝫ exactio O
nē ſuſcipere pōt:quātā primi corpis circūue
cti nā.Naꝫ eaꝫ pportionē ipſum ſeruare pꝫ:
quā aqua ad terram cęteraqꝫ elementa quę
plus remota ſūt/atqꝫ diſtantia ſeruabunt.

⁋ Ex his cōcludit cęlū eſſe rotundiſſimū:ꝛ addit honaꝫ Expoſitio.
rōnē:ꝛ ingt.Manifeſtū igit̄ eſt ex his q̄ dicta ſunt mun
dū eſſe rotundū:atqꝫ ad amuſſim adeo cōptuꝫ ꝛ exacte
ſphęricū vt nihil eox q̄ manu conficiunt̄ vt aſtrolobiꝛ
ſphęrę aſtrologox:nec eoruꝫ q̄ apud nos oculis cernun-
tur vt res nāles veluti conchę/ꝛ teſtudines/ꝛ id genus
imitabile q̄cq̄ habeat.eſt igit̄ ꝯclo ꝙ eſt rotundiſſimū/
cui in rotunditate nihil eſt cōparabile.hoc ꝑſuadet vlte
ri⁹:ꝛ ingt.Nihil enim eorū ex qb⁹ ꝯſtat hoc eſt nullū ele
mentox vel miſtox tantā rotunditatē atqꝫ exactionē ſu
ſcipere pōt:quātā pmi corpis circūuecti nā:ꝛ qḋ nullus
elntox tam exactā rotūditatē recipere poſſit/perſuadet: P
ꝛ ingt.Naꝫ eā pportionē ipſuꝫ ſeruare pꝫ ad cętera eln-
ta:quā aqua ad terram cęteraqꝫ elnta quę plus remota
atqꝫ diſtātia ſūt ſeruabūt.vñ qꝛ aqua eſt rotūdior terra:
qꝛ ipſa terrā cōtinet.ꝛ aer rotundior aqua p ideꝫ:ꝛ ignis
aere per idē:cęlū eſt rotundiſſimū:qꝛ oia ꝯtinet/diſtatqꝫ
in nā ab oib⁹.⁋ Auerroes aūt pbat hoc idē pᵒ:qꝛ cętera Quę Auer.
corpa dicunt̄ magis ꝛ minus rotūda per hoc ꝙ cęlo ma cōmē.32.
gis atqꝫ min⁹ aſſimilant̄ igit̄ cęlū maxie rotundū.Scḋo
qꝛ videm⁹ q̄to elntū eſt cęlo ppinquius:tāto eſt rotūdius
alio igit̄ cęlū eſt maxie tale.Tertio videm⁹ ꝙ q̄to eln-
tū eſt a cęlo remoti⁹:tāto min⁹ eſt rotundū:vt terra/quę
eſt valloſa/montuoſa.Addit Auerroes nō mō hāc diuꝫ
rotūditatis inueniri in elntis:ſꝫ in ſtellis ipſis/atqꝫ orbi Q
bus.nā Ariſtoteles in lib.de aialib⁹ lunā cōpat terrę:p-
pterea eſt maculoſa:ꝛ quāto orbis eſt ppinquior pᵒ mobili: V
tanto magis rotūdus eſt:ꝛ hoc ſignat pᵐ mobile eē rotū-
diſſimū.Quarto ꝑſuadet Auerroes hoc:qꝛ ſi cęlū nō eēt
ꝑfecte rotūdū/extra ipſuꝫ eēt aut vacuū/aut plenū.vt de
ductū fuit.⁋ Ex his Auerroes infert ꝯ mathematicos Contra ec-
nō eē eccentricos:nā ſi eēnt:tūc in corpib⁹ cęleſtib⁹ eēnt centri.
nō nulla corpa nō ꝑfectę rotūditatis:nā eccētricus habꝫ
vnā ptē tenuiorē/alterā craſſiorē:ꝛ ſic nō ꝑfecte ſphęri-
cus.Scḋo darent̄ corpa q̄dā ad replendū vacuū iter cę-
los:deducit̄:qꝛ qñ ps tenuior moueret̄ cū pte tenuiori in
ferioris eccētrici remaneret vacuū/niſi eēnt corpa inter-
cepta implentia vacuitates:veluti in animali datur caro
ad replenduꝫ vacuitates interceptas inter oſſa.⁋ Pro Difficultas
parte tamen eccentrici adducit apparentiam de eclipſe: p eccētricis.
naꝫ videtur vna lunaris eclipſis lōgior:alia ꝟo breuior.
Interdū eniꝫ dimidia duratio eſt longioris/interdū bre-

A niorís tẽporís vt in ſupputationib⁹ aſtronomicis legif. eclipſis ꝟo diutioꝛ eſt qñ terrę vmbꝛam plus luna ingre-diť:bꝛeuioꝛ qñ minus:vt declarat Ptolemęus in libꝛo magnę ↄſtructionis.intrat aũt plus vel minus in vmbꝛã terręqñ magis aut min⁹ eleuať igiť vltra motũ longitu-dinis bꝫ eleuationis motũ.Sed ois motus vno oꝛbe fit. igiť opꝫ eſſe oꝛbẽ eccentricũ:per quez nunc eleuať,nunc depꝛimať:eleuať enim cũ eſt in abſida/ſiue auge:depꝛi-miť ꝟo cum eſt in oppoſito augis:quare eccentricus eſt. Ad qđ dicit Auerroes hoc eſſe difficile:imo ſi e eccen-trico ſit hoc non poſſe ſaluari:quę res foꝛtaſſe poſtea tã-getur. Hęc ſatis pꝛo nunc.

Cũ aũt in circulo biſarius mot⁹ effici poſ-ſit:verbi cauſa/ab.a.vnus qdẽ.b. verſus:al-ter ꝟo verſus.c.⁊ hos qdez nõ eẽ ↄ̃rios pꝛi⁹ eſt dictũ:ſi igiť nihil in ęternis foꝛtuito aut a caſu eſſe põt:cęlũ ꝟo ſempiternũ eſt atqꝫ ei⁹ ↄ̃uerſio:quã ob cãm ad alterã ⁊ nõ ad alte-rã fertur partẽ.naꝫ ⁊ hoc/aut eſſe pꝛincipiũ: aut eſſe ipſius pꝛincipium neceſſe eſt.

Expoſitio. Dacten⁹ de cęli figura:cõ-ſequenter di-ſputat de cau-ſa ꝓpter quã mot⁹ cęli fuit magis verſus culmen diur-nũ:ꝙ̃ noctur-num imũ.Ari-ſtoteles ꝙ̃ qõnẽ eri-gat: ſupponit duo:pᵐ eſt bi-ſariũ poſſe eẽ motũ in circu-

lo ab ipſo.a.pꝛincipio:vnũ qdez.b. verſus:alterũ ꝟo ver-ſus.c.Scdm eſt tales motus ꝙ̃ꝙ̃ ad ptes diuerſas tendẽ-tes nõ eſſe ↄ̃rios:qꝛ declaratũ eſt in circularib⁹ motibus nullã eſſe cõtrarietatẽ:tũc mouet qõnẽ/addens duo alia ſuppoſita.pmũ ꝙ in ęternis nihil foꝛtuito aut caſu eue-nit.Scdm eſt cęlũ ⁊ motũ cęli eſſe ęternuꝫ.quęrit igitur qõnẽ.d.ſi igiť nihil in ęternis foꝛtuito aut a caſu eſſe põt: cęlũ ꝟo ſempiternũ eſt atqꝫ eius ↄ̃uerſio etiaꝫ ſempiter-

Que Auer. cõm.33. na eſt:quã ob cãm ad alterã:⁊ nõ ad alterã ferť partẽ vt-cur ab oꝛtu ꝑ meridianũ culmen:⁊ nõ ab oꝛtu ꝑ noctur-nũ imum. Debes ſcire ꝙ Auerroes aliter textum in-ducit:refert eniꝫ qõnez ad diuerſas cęli ptes:cęlũ eniꝫ ſꝫ

D vnã partẽ moueť ab oꝛtu ad occaſuꝫ videlꝫ ſꝫ pᵐ mobi-le.ſm ꝟo aliã partẽ moueť ab occaſu in oꝛtum vtpote ſm oꝛbes planetarũ:vult igiť nũc vt Ariſtoteles quęrat/ quã ob cãm diurnus ab oꝛtu planetarum ꝟo motus ab occaſu cęperit.hęc aũt expoſitio nec cõuenit verbis qõ-nis:nec verbis ſolonis:cũ ſtultũ eſt circa v̓ba ſua cõſide-

Alia expõ Auerroe. re. Debes ſcire ꝙ rõnabilitas huius qõnis vt colligi-tur ab Auerroe vĩ ꝑꝑ tria: ꝑ vt trib⁹ modis hęc qõ eſſet irrationalis:eſſet eniꝫ hęc quęſtio irrationalis:ſi cęlũ mo-uereť mõ quo moueret:⁊ nõ poſſet intelligi aliter moue-ri.ꝓpterea ſupponit in circulo poſſe eẽ motũ ab.a.⁊ ver-ſus.b.⁊ verſus.c.vt ſit dignuꝫ qõne q̃re magis v̓ſus.b.ꝙ̃ verſus.a.moueť cęlũ.Scdo eẽt irrõnalis qõ:ſi illi mot⁹ ad ptes diuerſas eẽnt ↄ̃rij:vbi eniꝫ eẽnt ↄ̃rij:nõ pñt com-petere indifferẽter alicui:qꝛ duo ↄ̃ria nõ cõpetũt vni na-turę:ꝑꝑea ſupponit tales nõ eẽ ↄ̃rios:ſꝫ cõpoſſibiles cę-

B lo vel circulo:ideo eſt dignuꝫ qõne:ſi ſunt cõpoſſ̃es cęlo: cur magis vn⁹ ꝙ̃ alter competit.Tertio eẽt irrõnabilis qõ/ſi mot⁹ cęli eẽt foꝛtuit⁹:nã rei foꝛtuitę nõ eſt quęren-da cã:qꝛ eſt foꝛtuita:ꝓpterea ſupponit talẽ motũ nõ eẽ foꝛtuitũ:qꝛ in ſempiternis nihil eſt foꝛtuitũ:⁊ cęlũ ⁊ eius mot⁹ ſunt ſempiterni.eſt igiť qõ rõnabiliſſima:vꝫ ꝑꝑ qđ mot⁹ cęli eſt ab oꝛtu ſup terrã:⁊ nõ ſub terrã.nam cęlum vtroqꝫ mõ põt itelligi moueri/⁊ abſqꝫ repugnãtia:qꝛ nõ ſunt ↄ̃rij:eſt qꝫ res nõ foꝛtuita/ſed cãm hñs.hęc de rõna-bilitate qõnis apđ Auerroẽ. Ariſtoteles ꝟo rõnabili-tatẽ qõnis(vt mihi vĩ)alr̃ aſſignat:nã cũ cęlũ ſic moue-ri vt moueť:nõ ſit pnᵐ ⁊ cã:qꝛ mot⁹ depẽdet a motoꝛe/⁊ modus mouẽdi ẽ ⁊ rõnabile eſt quęrere cãm cur cęlũ po-tius hoc moueť mõ:ꝙ̃ illo.Jnqt.[nã ⁊ hoc aut eſſe pnᵐ: cuius nõ põt dari cã:aut eſſe ipſi⁹ pnᵐ neceſſe eſt]ſupple

F hoc eſſe pnᵐ nõ eſt verũ:qꝛ ⁊ motus ⁊ modus mouendi habet pꝛincipium ⁊ cauſam.igitur quęſtio non eſt inuti-lis. Hęc de qõnis rationabilitate.

De nonnullis igiť eniti dicere aliqđ ęq̃lr ⁊ de omnibus:nihilqꝫ pterire ſignũ eẽ vr̃ foꝛ-ſitan aut ingẽtis amẽtię/aut multę petulãtię.

Contra ſe inuehit ꝑ argᵐ maledici ⁊ ſoluit q̃ſi excuſatio- Expoſitio. nẽ ſui aſſignãs/deinde ad rẽ venit. Maledicus inuehet Ariſtotelẽ eẽ vel amentẽ/vel oſtentatoꝛẽ/in mouẽdo ta-lẽ qõnẽ. Amens.n.is dĩ q nõ diſcernit inter facile ⁊ diffi-cile.oſtẽtatoꝛ ꝟo qui in oib⁹ ẽt arduis pręſumit. Ex his ſeqť Ariſtotelẽ circa hãc qõnẽ aut eſſe oſtentatoꝛem/aut amentẽ.amẽtẽ qdẽ ſi nõ diſcernit ꝙ̃rũ hęc ſit facilis/aut difficilis.oſtentatoꝛẽ aũt ſi hęc qõ difficillima fuerit:⁊ õ ipſa pſumit.inquit.[De nõnullis eniti dicere aliqđ ęqua-liter ⁊ de oib⁹/nihilqꝫ pterire:ſi nõ diſcernit inter facile ⁊ difficile:ſignum eſſe videť ingẽtis amentię]iuxta illud

G ſciẽti ⁊ ignoranti oia ſunt plana.ſi ꝟo diſcernit ⁊ pſumit dicere ęqualr̃ de facili ⁊ difficili/⁊ de q̃buſdã ⁊ oib⁹/vĩ ſi-gnũ multę petulãtię/ſiue oſtẽtationis/ſiue ꝓmpti animi. Alterũ hoꝝ Ariſtoteli circa hãc qõnẽ occurrit.nã ſi pu-facit illã:amens ⁊ ſtultus videť:qꝛ nõ diſcernit rez quę cognita difficillima eſt/a re q̃ facilis eſt.Si ꝟo cognoſcit eẽ arduã ⁊ magnifacit illã:oſtentatoꝛ ⁊ ꝓmpti animi vi-detur nimis:qꝛ pſumit ad id qđ eſt vltra captũ humanũ. hęc maledicus contra Ariſtotelem.

Verũ nõ oẽs iure icrepãdi ſũt ęq̃lr. Sꝫ di-cẽdi cãm quę nã ſit inſpicere opꝫ. Et quo p̃-terea mõ ſe hꝫ in credẽdo/humane ne an vali-dius. Nã cuꝫ certioꝛes neceſſitates aſſecut⁹ qſpiã fuerit:grãs tũc agere dꝫ inuẽtoꝛibus.

Reſidet ad maledici argᵐ:qꝛ vĩ ille nõ iuſte increparet: Expoſitio. pus eniꝫ debuit videre cãm dicendi ꝑꝑ quã aliqs audet dicere/nã ſi dicit veritatis amoꝛe:nõ iuſte increpať.pre-terea nõ iuſte increpat/ſi nõ pus inſpicit ea q̃ qs dicit q̃-lia ſunt.naꝫ ſi ea q̃ dicit ſunt vltra cões hoium opiones/ atqꝫ ↄſuetas traditiones/nõ eſt iuſtuꝫ vt increpeť.qa ſi nõ ſatiſfecit ad plenũ:⁊ alius ſucceſſoꝛ ſatiſfaciet,eſt di-

H gnus grãs:qꝛ inuentoꝛib⁹ ſũt agẽdę grę.hi eniꝫ aliqd cõtu-lerũt:vt eniꝫ dĩ zᵒ meta.ſi Timotheus nõ fuiſſet nõ tan-taꝫ cantandi haberemus artem/⁊ ſi phꝛynis nõ anteceſ-ſiſſet:non talis Timotheus extitiſſet,inqt. Verum non omnes iure ęqualiter increpandi ſunt:qꝛ anteꝙ̃ maledi-cus increpet:ad duo reſpicere dꝫ:quę explicat:ſꝫ dicendi cauſam quę nã ſit inſpicere opꝫ:qꝛ ſi fuerit veritatis cã: nõ iuſte increpabit maledicus.hoc eſt pmũ:⁊ quo pręte-rea mõ ſe hꝫ in credendo ille qui pręſumit/humane ne hoc eſt ſm cões hoium traditiones/an validius cęteris:

I nā cū certiores neceſſitates vel doctrinas ꝗſpiam poſterior aſſecutus fuerit: gratias tunc agere dꝫ inuentoribus ſic igit̃ iuſte maledicus nō increpabit Ariſtotelē: quia ſi ſuccedet nouus veritatē plus attingēs Ariſ. habēdę ſunt gratię quatenus dedit ṗncipium. Hęc in maledicum.

¶ Nunc ṽo id qḋ nobis videt̃: dčm eſt. Nā ſi natura eorū quę facta poſſibilia ſunt ſemꝑ optimū facit: ⁊ eſt vt in lationib⁹ rectilineis: ea pręſtabilior: qua locū pergit̃ ad ſuperum. (Diuinior ſiqdē ſit locus ſuperus infero) ſic ea qua petit̃ anterius etiā pręſtabilior, ea qua retrorſum itur: dextrū ſiquidē etiā ⁊ ſiniſtrū ita ſeſe habent vt dictū eſt: atqꝫ dicta dubita-
K tio celū hr̃e prius poſterius ve cōfiteat̃: cauſa profecto hęc dubitationē diluit. Nā ſi ſe hꝫ vt pōt optime: hęc erit ſane eius qḋ diximus cā. Eſt. n. optimū ſimplici atqꝫ iceſſabili motu moueri, ſi ṽſus pſtabili⁹ ēt id fuerit.

Expoſitio. ¶ Soluit per ſyllm̃ hypotheticū a poſitione añtis ad poſitionē cōſequentis hoc mō, ſi de poſſibilib⁹ nā facit qḋ melius, ⁊ melius eſt moueri ab ortu verſus meridiem: ꝙ̄ verſus mediā noctē, igit̃ motus cęli debūt eſſe ab ortu verſus meridieꝫ: ⁊ non verſus mediā noctē. Sed melius eſt moueri ab ortu verſus meridiē: ꝙ̄ verſus mediaꝫ noctē. igit̃ motus cęli eſt ab ortu verſus meridieꝫ magis ꝙ̄ verſus mediā noctē. minorē videt̃ ꝓbare ṗmo per ſimile in lationibus rectis: nā vt in illis motus quo ſuperius itur eſt pręſtabilior: diuinior ſiquidem ſit locus ſuperus infero: ſic in lationibus cęleſtibus, ea erit pręſtabilior q̄ itur per partē ſuperiorē terrę. Sed qꝛ hęc ratio poteſt re-
L felli: qꝛ̃ antipodis forte per lationē ſubterraneaꝫ ibitur per ſuperius: ideo ꝓbat hoc per aliā rōnem: qꝛ a dextro motus erit pręſtabilior ſi ibit ad ante, ꝙ̄ ſi ibit retro. at ortus eſt dextruꝫ cęli: meridies eſt ante eius. igit̃ per añ pſtabilior erit mot⁹. ante ſiqdē pręſtabili⁹ ſit retro ipſo, inquit. ⌊ Nunc ṽo id qḋ nobis videt̃ dčm eſt. ⌋ ⁊ hoc ſi gratię ſint inuentoribus habendę: deinde ſumit añs: ⁊ inquit. ⌊ Nam ſi nā eorū quę facta poſſibilia ſūt: ſemꝑ optimum facit ⌋ hoc eſt ṗmū: ⁊ optimū eſt moueri per locum ſupra terrā: ⁊ hoc ait interponens ṗma rōneꝫ: ⁊ inqt. ⌊ Et eſt vt in lationibus rectilineis ea pręſtabilior: qua locuꝫ pergit̃ ad ſuperū (diuinior ſiqdē ſit locus ſuperus infero) ſic ea qua petit̃ anterius etiam pręſtabilior ea qua retrorſum itur. ⌋ eſt igit̃ añs ſuſpenſiuū videlꝫ ſi natura facit de poſſibilibus melius, ⁊ melius eſt moueri per anterius cęli ꝙ̄ per poſteri⁹: ⁊ qꝛ poſſes dicere meridieꝫ non eſſe anterius cęli: aut qꝛ dextrū ⁊ ſiniſtrū non ſunt vt dictuꝫ eſt: dextruꝫ qdem in ortu: ſiniſtrū in occaſu: qꝛ tales
M diffę poſitionis videlꝫ ante ⁊ retro non ſunt in cęlo: vt dicunt pithagorei: ſubdit hęc refellendo, dextruꝫ ſiquideꝫ ⁊ ſiniſtrū ita ſeſe habent vt dictum eſt: atqꝫ dicta dubitatio cęlū habere prius ⁊ poſterius, ſiue ante ⁊ retro pręſupponat atqꝫ cōfiteat̃: hic terminat̃ ſuſpenſio, quaſi dicat, ſi hęc ita ſunt: cā profecto hęc hoc eſt qꝛ locus ſupra terram eſt pars cęli anterior: dubitationem diluit: ⁊ repetit breuiter totū ſyllm̃ hypotheticū ſic, ſi per locū ſuperiorē moueri eſt optimū: cęlum ſic dꝫ moueri. Sed ſic moueri motu ſimplici ⁊ inceſſabili ṽſus hāc ptē eſt optimuꝫ. igit̃ ſic dꝫ moueri de rōne: ṗmo ponit maiorē: ⁊ inquit. ⌊ Nā ſi ſe hꝫ vt pōt optime: hęc erit ſane eius qḋ dixim⁹ cā. ⌋ eſt igit̃ maior ſi per locū ſuperū moueri eſt optimū: per talē locū dꝫ moueri. deinde dat minorē: quę eſt poſitio añtis, ⁊ inquit. ⌊ Eſt eniꝫ optimū ſimplici atqꝫ inceſſabili motu atqꝫ verſus meridiē moueri, repetas poſitionē ꝯñtis, videlꝫ igit̃ per talē locuꝫ debuit moueri. Hęc eſt Solutio N
Ariſtotelis. ¶ Ex his pꝫ hunc cęli motuꝫ ꝓpter tria eſſe diuiniorē cęteris. ṗmo, qꝛ ſimplex: vbi enim miſtus eſſet ex cōtrarijs: eſſet cū labore, ⁊ pena: cuius ꝯ̄riū eſt ꝓbatū. Scđo, qꝛ eſt inceſſabilis: ⁊ nō nunc ꝑ meridiē: nūc ꝑ mediam noctē: qꝛ eſſet cū interpollatione quietis: ⁊ ita nō eēt ꝑpetuus. Tertio, qꝛ eſt verſus ptē cęli pręſtabilioreꝫ, ⁊ a parte cęli pręſtabiliori: vt a dextro per anterius. Nam ſi aliter eſſet: nō feciſſet nā meli⁹ de poſſibilib⁹, nobilitateꝫ enim mot⁹ ipſe nanciſcit̃ ⁊ a ṗncipio ⁊ a fine, ⁊ a medio per qḋ itur in finē. ¶ Auerroes quo ad textus ordinē nihil recte dicit: verū circa ṗm̃ ſuppoſitū ꝙ nā facit de poſſibilib⁹ melius: ait hoc patere in aīalib⁹ terrenis: vbi nā directa a diuina ſolicitudie: creauit in illis nō nullas res nō neceſſarias: ſed tanꝙ̄ meliores: vt oculos: quos nā nō ꝑꝑ neceſſitatē creauit: cū aīal eſſe poſſit abſqꝫ illis vt talpa. ſed ꝓpter meli⁹. Quare ſi tantam ſeruat nā circa hęc
O aīalia terracea ⁊ caduca ſolicitudinem: ꝙ̄to magis circa aīalia illa diuina atqꝫ immortalia. ¶ Notat tñ differre melius in ęternis: ⁊ melius in ſublunaribus. Naꝫ in ęternis illis aīalib⁹ ipſuꝫ meli⁹ eſt neceſſ̃iuꝫ: poſſe enim in illis nō dr̃: niſi vt ſeqt̃ ad neceſſariū: ⁊ huius cā eſt: qꝛ cęlū caret cā ꝯtingētię ad vtrūqꝫ, vꝫ ṗma mā. In aīalib⁹ ṽo terraceis, melius eſt poſſe aptuꝫ magis eſſe ꝙ̄ nō eſſe. Nam lꝫ poſſit hō ſine oculis naſci: plerūqꝫ cū oculis naſcitur. ¶ Animaduerte tñ vt in lib. deſtru. deſtru. declarauim⁹ in cęlis aīalibuſqꝫ cęleſtib⁹ non eſſe ꝯtingentiā: ſed bene libertatē: libertas eniꝫ ⁊ ꝯtingentia differūt vt dixit Auicenna: nam duplex eſt potētia, altera qdē in genere intellectiliū intellectus poſſibilis: altera in genere ſenſilium ṗma mā: ex potētia in gn̄e intellectiliū ꝑficit̃ in aīali libertas: ex potētia ṽo in genere ſenſilium, cōtingentia. Qua ratione euenit vt penitus mālia cōtingentiaꝫ ſolā habere poſſint. qꝛ mām hn̄t: intellectū nō hn̄t. aīalia cęleſtia ṽo ſolā libertatē habere poſſunt: ⁊ nō ꝯtingentiā: qꝛ intellectū hn̄t: mām vero nō. homines ṽo ⁊ libertateꝫ ⁊
P cōtingentiā: qꝛ intellectū hn̄t ⁊ mām. Hęc res dilucidi⁹ perquiſita eſt in libro deſtru. deſtru. hęc forte Auerroes. ¶ Dubitat Alexander: qꝛ Ariſtoteles prius ꝓbauit ortuꝫ eſſe dextrū: qꝛ inde eſt motus ṗn̄; hic ṽo vr̃ ꝓbare motū inde incipere: qꝛ eſt dextrum. igit̃ circulus. ¶ Rñdet Alexander Ariſtotelē nō ꝓbaſſe motū incipere ab ortu, qꝛ ille eſt cęli dextrū: ſed demōſtrauit illaꝫ partē eſſe nobiliorē: ⁊ hoc vt mihi vr̃ exponit Simplicius: volēs Ariſtotelē nō ꝓbaſſe motū cęli incipere ab ortu: qꝛ locus ille eſt dexter: ſed ꝙ ſi incipit ab illo loco, quē ſuppoſuimus eſſe cęli dextrū. dꝫ ꝓcedere verſus meridiē: quē appellauimus cęli ante: ⁊ hoc mō nō eſt demōſtratio: nec circulus: ſed rō ex ſuppoſitis: ⁊ hęc eſt veritas: loquit̃ eñi Ariſtoteles hypothetice, vt viſum eſt. ¶ Dubitat Albertilla vtrū ſit demonſtrabile cęlum eſſe ſphęricum. Rñdet
Q Albertilla generatim de nullo corpore nec de cęlo poſſe demonſtrari ſphęricitatem. Mouet̃ tandem ex hoc quia oppoſito cōceſſo: nullum in naturali phīa ſequit̃ impoſſibile. ¶ Auerroes ṽo Tertio huius cōmen. 45. tenet hoc eſſe demōſtrabile: imo in hoc lib. eſſe demrãtuꝫ. Ad huiꝰ aūt ṽitatis declarationē eſt ſciēdū mediū demrõnis eſſe interdū definitionē minoris, hoc eſt ſubiecti cōcluſionis: interdū maioris hoc eſt ṗdicati cōcluſionis: qḋ quidē qualr̃ cōtingat: in noſtris cōmentationib⁹ libri poſteriorū eſt dictū: ⁊ ita Ariſtoteles dictā ꝯcluſionē trib⁹ modis demōſtrat, ṗmo ꝑ definitioneꝫ maioris ſiue ṗdicati. Scđo per definitionē minoris ſiue ſubiecti. Tertio per

Qualis mot⁹ cęli.

Que Auer. cōme. 34.

Quale meli⁹ in eternis.

Cōtingentia libertas.

Dubi Alex. Sol ſimpli.

Dubi. Alber. Sol. albertil.

Pō Auer. Declaratio. pō nis Auer.

A ipoſſe. pma qdē proceſſit ex definitione figurę/eſt eniꝫ figura ſphęrica figura ſimplex/ꝛ vna/ꝛ pma/vna tm̄ linea circa idē centrū cōtenta: ꝛ per hāc definitionē pceſſit pʼ rō. Scḋa ꝟo ex definitione ſubiecti ſiue minoris hoc eſt definitiōe cęli eſt eniꝫ cęlū corpꝰ aīatū pm̄ ꝛ a ſe mobile: ꝛ per hanc proceſſit ſcḋa. cęterę rōnes qbꝰ vtebaꝰ: erant p impoſſibile. Ex his pōt argui ꝫ Albertillā ois ppoſitio vera atqꝫ neceſſaria ꝛ per ſe. q̄ nō pꝫ ſolo terminorum intellectu/cui intell'ꝰ aſſentit per definitionē aut ſubiecti/ aut prędicati eſt demrābilis. Talis eſt dicta quęſtio ſiue dicta ppoſitio vt nūc ſuppono. igiꝰ eſt demonſtrabilis. ❡ Obiectio illius friuola eſt: qꝛ dato oppoſito multa ſe quūꝰ ipoſſia in nāli phia vt pꝫ intelligēti. Hęc de dubōne.

❡ Poſt hęc motū ipſius vniformē eſſe/minimeqꝫ difformeꝫ adiungamus ad dicta opꝫ: atqꝫ hoc dico de primo cęlo deqꝫ prima latione. In his enim quę ſub illo ſunt plures

B lationes conueniunt in vnum iam.

Expoſitio. ❡ Et de vniformitate motus cęli nūc aggrediꝰ/vī autēꝫ hęc quęſtio neceſſaria/atqꝫ vtilis: neceſſaria qdē quia in tractando de figura cęli: ſuppoſuit motū cęli eſſe vniformem: quare ne nihil indeclaratū omittaꝰ: reſtat nūc ꝛ de vniformitate loqui: vtilis ꝟo ad qōnē pprimo tractataꝫ/ nam dictū eſt cęlū moueri verſus ſuperū/qꝛ nobilior pꝫ eſt: poſſet qs ambigere an ſemp ꝛ vniformiter ſic moueatur vel quodā tēpore ſic/alio nō: ppterea hęc ptractatio vtilis eſt ad ſolōnē tactā. eſt pręterea vnū quęſitū per ſe

C qḋ ad hūc lib. ſpectat ſūme deſiderabile/maxime pter aſtronomos q videnꝰ difformitatē obſeruare in motibꝰ. ppōnit igiꝰ itentioneꝫ: ꝛ ingt. Poſt hęc motū ipſius cęli vniformē eſſe/minimeqꝫ difformē adiungamꝰ opꝫ ad dicta cōſequenter: ꝛ qm̄ duplex eſt motꝰ diurnus quo pmū cęlū. 24. horis ab ortu in occaſum redit iterū ad ortumꝫ alius vagarū ſtellarū ab occaſu in ortū varijs tēporibus rediens ad occaſuꝫ: declarat de quo nam motu tractatus erit: ꝛ perſtringit intentionē ad motū diurnū: ꝛ hoc ingt. ⌊ Atqꝫ hoc dico de pmo cęlo: deqꝫ pma latione ⌋ cuius vī cauſam aſſignare dicēs ⌊ in his. n. quę ſub illo ſunt plures lationes cōueniūt in vnū iam ⌋ ꝛ per vnum/pōt intelligi vnū motū: ꝛ tūc eſt ſenſus q̄ nō vult dicere de alijs motibus/qꝛ oēs cōueniūt in vnū: quatenus oēs orbes motu raptus mouenꝰ hoc motu diurno: ꝛ ita qcqd de illo dī: etiā per accidēs vī eſſe dictū de alijs. vel pōt intelligi p vnū: finē vnū: naꝫ ſm̄ aſtrologos ſiue denꝰ plures orbes cōcentrici vt Calippus ꝛ Eudoxus ponūt/ſiue eccētrici ꝛ epicicli vt Ptolemęus/oēs cōueniunt ad vnū finē vꝫ ad deferendū vnū planetā/ppterea ſunt dimittendi: qa numerus illoꝝ tractaꝰ in pma phia: vel tertio intelligi p vnū: rōnē vnaꝫ: ꝛ tunc eſt ſenſus q̄ ſpeciatim non eſt lo-

D quendū de motibus vagarū: qꝛ illi motus conueniunt in vnā rōnem cū motu diurno: ꝛ ita qcqd de motu diurno pbaꝰ/per eaſdeꝫ rōnes pōt pbari de illis: ppterea non eſt loquendum ſpeciatim de illis: cū in dicendo de motu diurno idem dicatur de motu illarum. Hęc eſt intentio ꝛ expoſitio intentionis.

❡ Nam ſi difformiter mouebiꝰ: ipſuꝫ habere augmentū ſtatuꝫ ꝛ declinationē perſpicuū eſt. ois enim difformis latio ꝛ declinationē/ ꝛ augmentū/ ꝛ ſtatū hꝫ. Eſt aūt ſtatus/aut vnde mobile ipſum ferꝰ: aut ibi quo ferꝰ: aut in medio: veluti forſitan his qdē quę nā feruntur in eo ad qḋ mouenꝰ. In his aūt quę pręter nām feruntꝰ: in eo vnde mouentur. in his ꝟo quę proijciunꝰ in medio/at circularis lationis/neqꝫ vnde/neqꝫ quo/neqꝫ mediū eſt: qppe cū nec principiū/nec finis/nec medium ipſius ſit prorſus. Naꝫ ꝛ tpe eſt ſempiterna ꝛ in longuꝫ protēſa: ꝛ infectilis. Quare ſi lationis ipſius nō eſt ſtatus: neqꝫ difformitas erit. difformitas ſiquidem ob declinationeꝫ atqꝫ augmentum fiat.

E

Expoſitio. ❡ Propoſita intentione/nunc exequiꝰ illam: ꝛ ſyllogiçat cōcluſionē ppoſitaꝫ hypothetice ſic/Si motus cęli eſt difformis: motus cęli habebit augm̄ ſtatū ꝛ declinationē: vt per definitionē motus difformis pꝫ: ſed motꝰ cęli non hꝫ augmentū/ſtatum/ꝛ declinationē. igiꝰ nō eſt difformis. Minor ſyllogiçaꝰ: qꝛ oē qḋ hꝫ augmentum/ſtatū/ ꝛ declinationē/hꝫ vnde/qua/ꝛ quo. at motus cęli non hꝫ

F vnde/qua/ꝛ quo. igiꝰ nō hꝫ augmētū/ſtatum/ꝛ declinationē/minor adhuc proſyllogiçaꝰ: qꝛ oē qḋ hꝫ vñ/qua/ ꝛ quo/hꝫ pncipiū/mediū/ꝛ finē. pn̄m eniꝫ eſt vñ. Mediū ꝟo qua: finis aūt quo. at motus cęli nō hꝫ pn̄m/qꝛ tempore eſt ſempiternus: nō hꝫ mediū/qꝛ longitudine atqꝫ cōtinuitate eſt productus/nō hꝫ finē/qꝛ eſt infectilis/atqꝫ nunq̄ ceſſabilis. Inquit. ⌊ Nam ſi difformiter mouebiꝰ ⌋ ipſum habere augmentū/ſtatū/ꝛ declinationē pſpicuū eſt. ⌋ pbat hanc pñtiā per definitionē motus difformis: ꝛ inquit. ⌊ Ois eniꝫ difformis latio eſt quę ꝛ declinationē: ꝛ augmentū: ꝛ ſtatū hꝫ ⌋ ꝛ ſic pꝫ ꝯſequentia: ꝛ qꝛ vult deſtruere cōſequēs: pręmittit declarationē terminoꝝ: ꝛ inquit. ⌊ Eſt aūt ſtatus: aut vnde mobile ipſum ferꝰ: aut ibi quo ferꝰ: aut qua ferꝰ ⌋ vt in ipſo medio: exemplū ⌊ veluti

G forſitan his quę nā feruntꝰ ⌋ ſtatus erit in eo ad qḋ mouetur: dixit forſitan: qꝛ poſterius hoc rōne declarabiꝰ. In his aūt quę pręter nām feruntꝰ: ſtatus erit vñ mouentur. In his ꝟo quę pijciunꝰ: ſtatus eriꝫ in medio. his declaratis deſtruit ꝯñs: ꝛ inquit. ⌊ At circularis lationis/neqꝫ vnde/neqꝫ quo/neqꝫ mediū ⌋ hoc eſt qua. cuius cām ſubſcribit. d. ⌊ qppe cū nec pncipiū nec finis/nec mediū ipſiꝰ ſit prorſus ⌋ ꝛ hoc rurſus declarat dicēs/nā ꝛ tēpore latio cęli eſt ſempiterna: ppea nō hꝫ pncipiū ꝛ in longū protēſa hoc eſt nō pauſans in medio/ppterea caret medio: ꝛ infectilis hoc eſt nō deſinens in fine/ppea caret fine. non igiꝰ hꝫ pn̄m mediū/vel finē. Tūc q̄ſi epilogat vim rōnis: ꝛ ingt. ⌊ Quare ſi lationis ipſius nō eſt ſtatus/neqꝫ difformitas erit. difformitas ſiqdē ob declinationē atqꝫ augu-

Dubi. mētū fiat. ⌋ Hęc Ariſt. ❡ Quo ꝟo ad ꝟba attinet/videꝰ nō eſſe veꝝ oēm motū difformē hēc augm̄/ſtatū ꝛ declinationē. Nā motus nālis habet augmentum/ꝛ ſtatuꝫ ꝛ nō declinationē: motus proiectorū habet ſtatum/ꝛ declinationem.

H

Sol. Tho. S. Thomas reſpondet q̄ verbū illud omnis ſumiꝰ collectiue vt ſit ſenſus in omnibus motibꝰ difformibus hęc tria eſſe: nō autē in vnoquoqꝫ.

Cōfutatio. ❡ Sꝫ hęc expoſitio peruertit textū/exponit eniꝫ ſingulare p plurale. ppterea videꝰ Ariſtotelē p augmentū intelligere pteꝫ

Propa ſol. auctiorē/per declinationē partem remiſſiorē/per ſtatuꝫ partē ſūmā: quę eſſe pōt. hęc aūt in oī motu ſunt difformi. nā in eo eſt ps remiſſior/intēſior/atqꝫ ſūma quę eſſe poteſt: ꝛ hoc Ariſtoteli ſufficit.

Scḋa dub. ❡ Scḋo dubitatur: quia piecta ꝛ pternaturalr mota eadē ſunt. igiꝰ non recte poſuit diuerſa.

Sol. Auer. ꝛ ſimplicij. ❡ Auerroes atqꝫ ſimplicius p proiecta aīalia intelligunt/quę pro tanto duꝫ mouenꝰ/proijciunꝰ/p quāto inſtrumēta motus pijciunt. ppterea videnꝰ mo-

Triplex mobilis bilia eſſe in triplici differentia apud Auer. quędā quę in principio accelerant/vt violenter mota. quędam quę in

I medio, vt aīalia quedā que in fine: vt que mouent̃ motu
nālī. huius aūt cā eſt: q2 violenter mota mouent̃ ob ipe-
tū/quē ab agente ſumūt/mō quāto ꝓpinquiora ſunt pri-
cipio/a quo ſumpſerunt illum/tanto maiorē hn̄t ipetuꝫ.
aīalia aūt mouent̃ ꝓpter expanſionē ſpirituū: qui magis
in medio ꝙ̄ in ꝑncipio expandunt̃. nālia ṽo intendunt̃
in fine/ ꝓpterea q2 plus acquirūt de deſiderio ad finem/
vel de q̄litate motiua: que acqrit̃ ex medio ⁊ mobili vt
8. phy. dī. Alexander ṽo aliter intelligit: quē vide.

Que Auer. cōmē. 35. De eccētricis ⁊ epicicliis.

Digreditur autē Auerro. aduerſus mathemati
cos/⁊ cōcludit ꝑmo de mente Ariſ.
diuerſitatē que apparet in planetis nō eē ꝓpter eccētri-
cos/aut epiciclos: q2 tunc ex oīb⁹ illis motibus nō fieret
vnus motus numero: qm̄ eſſent circa diuerſa centra/⁊ ſu
pra diuerſos polos: cuius cōtrariū dicit Ariſto. in litera:
ait enim ex oībus illis fieri vnū motū/ſaltē cōgregatio-
K ne. ℂ Tūc arguit cōtra mathematicos/ꝑmo cōtra epici
clos: nam ſi epiciclus eſſet: eius motus nō eſſet circa cen-
trū terre: cuius cōtrariū ait Ariſ. oēm motū celi eſſe circa
mediū mundi/omnē leuium e medio/⁊ oēm grauiuꝫ ad
mediū. ℂ Scōo cōtra eccentricos per argumētū factū
cōmē. 32. q2 ſi darent̃/vel eſſet vacuū/vel darent̃ corpo-
ra ocioſa: vt ibi fuit deducturꝫ. Scōo ad idē/locus totius
⁊ ptis in corporib⁹ ſimplicib⁹ ideꝫ eſt: ſed locus toti⁹ celi
eſt centrū mundi/ſilr̄ locus totius ſphere vnius planete.
igit̃ oīa erunt cōcentrica. ℂ Sed obycies nam vt in ele
mentis/ita in celis. ſed plura ſunt loca elementoꝝ vt ali⁹
terre/alius aque/⁊ ſic gen⁹. igit̃ celoꝝ nō eſt vnus loc⁹.
ℂ Rn̄det ꝙ ſecus eſt de elītis/ſecus de celis. nā elemē-
ta locant̃ per extrinſeca/orbes p intrinſecū vtpote p cen
trū intra oēs orbes cōtentū. ℂ Tertio arguit logice con
tra hec: vbi debes ſcire ꝙ demr̄atio bona eſt: in qua cau-
ſa ↄuertit̃ cū effectu mō lꝫ poſitis eccentricis ⁊ epiciclis:
L pn̄t ſaluari ⁊ ſequant̃ apparentie: nō eccōuerſo apparen-
tijs poſitis/illi ſunt/niſi pro nūc/donec inueniāt̃ alia cauſa
melior: que ↄuertit̃ cū illis. peccant igit̃ q2 arguūt a pro-
poſitione hn̄te plures cās veritatis ad alteram illarum:
he enim apparentie pn̄t p eiuſmodi ſaluari: ⁊ per alia/q̄
nondū ſunt inuenta. ℂ Quarto logice arguit: q2 triplex
eſt demr̄atio ſigni vt ab effectu nobis noto ad cām/cāe
tm̄: vt ipſa cā que per effectū eſt inuenta ad effectū. cauſe
⁊ eſſe/ſiue ſimplr̄/que eſt per cām notā nobis ⁊ nature
q̄lis eſt demr̄atio geometrica. lꝫ igit̃ ab apparentijs ad
epiciclos ſit ꝓceſſus: ga: eꝫ nullus eſt: q2 ꝓcedit̃ ab igno-
tis ad nota: ſunt. n. apparentie note/eccentrici/⁊ epicicli
ignoti. ℂ Obycit aūt ſibi Auer. p arg^m Ptolemei 5° ma
gne ↄſtructiōis/vt p illō qō appet i ecclipſib⁹ lunaris. n.
eclipſis ē nūc breuis/nūc lōga/breuis cū de vmbra paꝝ
capit. lōga ṽo/cū multū. h aūt fieri nō pōt ſine eccētrico.
igr̄ eccētricū eſt. ℂ Rn̄det Auer. ⁊ imagiat̃ lunā moueri
M motu titubatiōis circa quedā pūctū/nō d̄ſcribēdo circu-
lū ꝑfectū/atqꝫ ſup polis alteri⁹ orbis ſibi cōtinui: ſic eniꝫ
titubando pōt eſſe eleuatio illa ſine eccētrico: quē motū
appellat linee leulabie. ſꝫ q̄ā hec ſolo nō vꝫ/nec eſt intel
ligibilis: ꝓpterea ꝓmittit inuenire aſtronomiā bonaꝫ. Hec
Pro Aſtrolog. ſūt ↄ aſtronomos. ℂ Sꝫ p aſtronomis ſūt obſeruatio-
nes maxie. Prima qdē eſt: q2 planeta q̄nqꝫ maior/q̄nqꝫ
minor vī. igit̃ q̄nqꝫ nobis ꝓpior/q̄nqꝫ remotior vt per-
ſpectiui ꝓbant: q̄ rōne opꝫ cōcedere aut eccentricos aut
epiciclos. Hec rō eſt longi⁹ tacta a Ptolemeo vt in qnta
dictiōe magne ↄſtructiōis capite. 14. ⁊. 16. ℂ Scōa ṽo
eſt ga perceperūt inequalitatē mot⁹ ſolis circa medium
mundi/Cū igit̃ motus ſolis ſit irregularis circa mediuꝫ
mūdi: opꝫ vt ſit regulari circa centrū ꝓpriū: q̄re hꝫ aliud
cētrū circa qō regulr̄ mouet̃/⁊ ita eccentricū: ⁊ hec ratio

laudat̃ a Ptolemeo in. 3. dictiōe capite. 3. 3° Ptolemeus N
arguit p diuerſitatē eclipſiū: q̄ appet in luna cū eclipſat̃:
vt fuit deductū. epiciclos ṽo ↄcludūt alie apparētie. p^a
eſt ga obſeruata eſt luna in eadē pte eccentrici q̄nqꝫ ele-
uata q̄nqꝫ depreſſa. hoc aūt p epiciclū ſaluat̃. ſcōa eſt re-
tardatio ⁊ acceleratio in luna: ⁊ in alijs planetis directio
⁊ retrogradatio ⁊ ſtatio: que eſſe nō pn̄t niſi p epicicluꝫ.
Hec pro aſtrologis. ℂ De re iſta hec volo ſufficiant ad
hūc librū: nam in codicillo noſtro de orbillis perſuaſi h
apertiſſimis demr̄onibus/cōfutaui etiā nōnullas vanas
fictiones aliquorū: qui vt peripatetici videant̃: in fabu-
las trudunt̃ aniles. ⁊ demōſtraui Porphyriū p̄hm/non
minus phyſicū ꝙ̄ mathe. declarare q̄tenus Ptolemeus
ea que Ariſ. cepit/perfecit. nūc ṽo vſqꝫ in tm̄ ſit dictū.

ℂ Preterea cū oē qō mouet̃: ab aliquo mo- O
ueat̃: difformitatē motionis euenire neceſſe
eſt: aut ex pte motoris/aut ex pte rei que mo-
uet̃/aut ex pte vtriuſqꝫ. Nam ſi id qō mouet
iiſdē nō mouerit virib⁹: ⁊ ſi id qō mouet̃/al-
teret̃/⁊ nō idē ꝑmaneat: ⁊ ſi vtrūqꝫ mutet̃:
id qō mouet̃: difformiter moueri ꝓhibet ni-
hil. at hoꝝ nihil circa celū fieri pōt. Nā id qō
mouet̃/⁊ primū/⁊ ſimplex/⁊ ingenerabile/
⁊ incorruptibile/⁊ oīs mutationis expꝰs de-
monſtratum eſt eſſe. Id ēt qō mouet/multo
magis rōni cōſonat tale eſſe. primi ſiquidem
primū/⁊ ſimplicis ſimplex/⁊ incorruptibi-
lis ingn̄abiliſqꝫ/incorruptibile ingnābile de
motiuū eſt. Cū igit̃ id qō mouet̃/nō ꝑmuta-
tur/⁊ ſi eſt corpus: id qō mouet ꝓfecto non P
mutabitur/corpore cuꝫ vacauerit. Quare ⁊
impoſſibile eſt lationem eſſe difformem.

ℂ Scōo arguit hypothetice ſic/ſi oē qō mouet̃: ab aliq̄ Expoſitio.
mouet̃/vt i phyſicis eſt oſſū: difformitatē motiōis eue-
nire neĉe eſt/aut ex pte motoris aut ex pte rei/q̄ mo^r/aut
ex pte vtriuſqꝫ. Sumas igr̄ maiorē ſic/ſi mot⁹ celi ē irre
gularis ⁊ difformis/neĉe eſt ipꝫ eſſe difformē aut ex pte
mobilis/aut motoris aut vtriuſqꝫ. ⁊ exponat̃ iſtō ↄn̄s: nā
ſi id qō mouet: iiſdē nō mouerit virib⁹/ſed nūc remiſſis
nūc auctis/⁊ ſi id qō mouet̃/alteret̃/⁊ nō idē ꝑmaneat/ſꝫ
nūc magis/nūc min⁹ reſiſtat/⁊ ſi vtrūqꝫ mutet̃/motor q̄-
dem ad remiſſionē virtutis/mobile ad auctionē reſiſte-
tie: id qō mouet̃/difformiter moueri/ꝓhibet nihil/imo
eſt ſimplr̄ neceſſariū: Eſt igit̃ maior vera/ꝙ ſi mot⁹ celi
eēt difformis: oportet aut vt motor/aut vt mobile/aut vt
vtrūqꝫ ꝑmutet̃. Deſtruit ↄn̄s ⁊ ponit minorē/⁊ ingt. [At
hoꝝ nihil circa celū fieri pōt] qō ꝓbat per ea que ꝓba- Q
ta ſunt: ⁊ ingt. [Nā id qō mouet̃ ⁊ p^m] ad qō ſtat vltima
oīuꝫ eoꝝ que mouent̃ ↄductio [⁊ ſimplex] q2 nō ex elimē-
tis [⁊ igenerabile ⁊ icorruptibile] q2 caret mā [⁊ oīs mu-
tationis expers] q2 caret ↄtrio [demōſtratū eſt eē.] Id ēt
qō mouet/multo magis rōni ↄſonat tale eē/ꝑmi ſiqdem
p^m/⁊ ſimplicis ſimplex/⁊ incorruptibilis igñabiliſqꝫ/in-
corruptibile igñabileqꝫ motiuū eſt. demū epilogat vim
rōnis ⁊ igt. [Cū igr̄ id qō mouet̃ nō ꝑmutat̃/⁊ ſi ē corp⁹/
id qō mouet ꝓfecto nō mutabit̃/corpe cum vacauerit.]
Quare cum nec ex pte motoris nec mobilis nec vtriuſqꝫ
aliq̄ ſit ꝑmutatio: ēt ipoſſe eſt lationē eē difformē. pōt igr̄
ſylls categorice ſic cōfici: omne qō difformiter mouetur
permutat̃ vel ex pte motoris/vel mobilis/vel vtriuſqꝫ.

A Cęluʒ nulla ex parte permutari pōt.igiť cęlū nō diffor-
Que Auer. comm.36. miter moueť. Hęc Ariſtoteles. ℂ Auerroes aūt reducit
demrōnē Ari.ad duas ꝓpoſitiones/ex qbus pōt cōfici
vnus ſylla:quaꝝ pma eſt velocitas ⁊ tarditas in motu
ex ꝓportione potētię motiuę ſup reſiſtentiaʒ proficiſciť.
nam ſtante eadē reſiſtentia ⁊ aucta potētia/motus incre
ſcit. Silr ſtante eadē potētia ⁊ diminuta reſiſtēsia/mot⁹
increſcit. Diminuiť aūt aut diminuta po^a/⁊ reſiſtētia nō:
Quid calculatores. aut aucta reſiſtentia/⁊ potētia nō. Quare forſitan nō ma
le ſentiunt Calculatores dicentes velocitatū ꝓportionē
ꝓficiſci e ꝓportione ꝓportionū potentiarū mouentium
ad reſiſtentias mobiliū:qđ etiā Auerro.7.phy.auſcultationis ſentire videť cōmē.35.⁊ in.4.eiuſdē cōmen.71.q̄
res in nr̄is phyſicis pergrať. Scđa ꝓpoſitio eſt q̄ moto
res cęloꝝ/cęliq̄ʒ ipſi ſunt ſimplr̄ inuariabiles/tū q̄a ſim
B plices/tum q̄ʒ ingenerabiles/⁊ mā carent/tum q̄ʒ carent
cōtrario. Ex his ſequiť talē motū eſſe ſimplr̄ vniformē.
Scđo debes ſcire (vt Auer. indicat) aial moueri pp duo
ꝓpter inſtrumentū vt pp ſpiritū qui ad mēbra motiua
tranſmittiť:⁊ ꝓpter deſideriū aſſequendi aliquē finem:
quē nō hʒ. hinc in aiali motus reddiť irregularis pmo
ex parte ſpūs:q̄nq̄ʒ q̄dem.n.remiſſe moueť:q̄ʒ nondum
ſpūs expanſus eſt:q̄nq̄ʒ celeriter:cū ſpūs maxime expāſus fuerit:q̄nq̄ʒ declinat cū ſpūs eſt reſolutus. Scđo ex
pte deſiderij:creſcit.n.deſideriuʒ q̄nq̄ʒ ad motū/vt pp ſal
uationē veluti i lepore:cū venatici aufugit canis rapinā/
q̄nq̄ʒ decreſcit pp alias cāſ. ℂ Ex his 2° rō eſſe pōt q̄re
motus cęli eſt regularis/ex parte quidē inſtrumēti:quia
nulluʒ hʒ reſolubile.ex parte deſiderij q̄ʒ nullū hʒ agendi finē aliquē quē nō habeat/ſed cōſeruādi quē hʒ. Hęc
igitur ratio ex parte motoris ⁊ mobilis ſumpta eſt.

C ℂ Inſup ēt ſi difformis euadat:aut ipſa tota
mutať:⁊ interdū velocior/interdum tardior
rurſus fit:aut ipſi⁹ ptes. ptes q̄dē difformes
nō eſſe pʒ:iam.n.facta eſſet ſtellarū diſtantia
infinito in tēpore:ſi alia tardi⁹/alia velocius
moueretť.at nulla in diſtātijs alr̄ ſeſe hr̄e vř.

Expoſitio. ℂ Tertio arguit ex parte mobilis ſiĉ:nam ſi motus diurnus quo orbis ſtellatus moueť apud Ariſtotelē difformiter moueť:aut difformitate motus partiū hoc eſt ſtellaruʒ/aut difformitate totius lationis. Sed neutro modo
eſſe pōt in cęlo vt ꝓbabiť.igiť motus cęli nō eſt difformis. Primo ꝓponit maiorez/⁊ inquit. Inſuper etiam ſi
difformis euadat latio ipſa pma/qua ſtellatus orbis mo
ueť:aut ipſa tota mutať:⁊ exponit ſe dicens ⁊ interdum
velocior/interdū tardior rurſus fit:vt in lepore ſpectať:
qui nunc accelerat/nunc tardat/nunc repedat.aut ipſius
partes videlicet ſtellę:quę in ipſo ſūt. Hęc eſt maior/de-
D ſtruit ꝯſequens ⁊ addit minorem/⁊ pmo probat ptes ſ̄
eſt ſtellas nō difformiter moueri/⁊ inquit. Partes q̄dē
difformes nō eſſe pʒ. Jam enim facta eſſet ſtellarum diſtantia infinito pręterito in tēpore/ſi alia tardius/alia velocius moueretť/at nulla in diſtantijs aliter ſeſe habere
videť/aut obſeruatur.igiť ſtellę illę ſunt inuariabiles.
Que Ptole. ℂ Hęc rō eſt Ptolemęi in libro magnę cōſtructionis:
ꝓbat enim diſtantiā ſtellarū inuariatā eſſe per obſeruationes Abrachis:dixit eniʒ Abraches ſtellā in labio meridiano cancri ⁊ ſtellā lucidā quę caput antecedit hydrę
⁊ ſtellaʒ lucidā in cane antecedēte/fere ſm rectitudineʒ:
niſi q̄ media illarū tendit ad meridiē p digitū cū dimidio:⁊ longitudines inter eas fere ęquales eſſe. Amplius
earuʒ quatuor quę ſunt in capite leonis/duas orientales
videlicet/⁊ aliam ad caput hydrę eſſe in linea recta aſſe-
rit. ſcripſit etiā Abraches alias:quas omitto. has Ptole- E
męus ſuis obſeruauit tēporib⁹/reperitq̄ʒ eas cū eiuſdeʒ
diſtantijs ꝯſtitutas:⁊ cū iter ipſuʒ ⁊ Abrachen anni fluxerunt circiter.260.quas cū tāto tēpore māſiſſe videret:
cōcluſit eas ſemp inuariatas eſſe. Hęc Ptolemęus.

ℂ Tota ꝟo mutari nō pōt:remiſſio nāq̄ʒ cuiuſq̄ʒ ob ibecillitatē fit. Imbecillitas ꝟo res
eſt pter nām. ⁊ enim imbecillitates quę cunctis inſunt animalibus:pręter naturam accidunt. Ceu ſenectus ⁊ Tabes.

ℂ Hactenus q̄ nō ſit difformis penes ptes:q̄ nō penes Expoſitio.
totū:nunc perſuadet. ⁊ pmo ꝓponit hoc/⁊ inquit. Tota
ꝟo mutari nō pōt. vtpote ad mutationē tot⁹ cęli:cui⁹
cām reddit:⁊ inquit. Remiſſio nāq̄ʒ cuiuſq̄ʒ aialis quo
ad corpus ob imbecillitateʒ fit. Imbecillitas ꝟo res eſt
pręter nām. qđ exēplo oſtēdit. Et inquit. Et eniʒ imbe- F
cillitates/quę cunctis animalibus inſunt:pręter nām accidūt vt ſenect⁹/⁊ Tabes. q̄ gręce eſt phthiſis:vt celſus
inquit. Hęc eſt illa:quā nōnulli medici vocant naturalē
macieʒ/ſiue ſenilē ethicā:quęq̄ʒ ex diminutione ꝓcedit
caloris nālis. Sic igiť habemus ſi cęlū aliqñ debilitaretur:oporteret pręter naturalr̄ diſponi.

ℂ Tota nāq̄ʒ forſitan animaliū conſtitutio ex
talibus conſtat:quę ꝓprijs differunt locis:
nulla enim partiū ipſius ſuo eſt in loco.

ℂ Poſſet obijci Ari. q̄ ſenectus ⁊ Tabes ſunt nāles/q̄a Expoſitio.
cōmuni curſu ⁊ ineuitabilr̄ aiali accidūt. Rñdet hęc eē
nālia quo ad nām vlem/pręter nām aūt ſunt pticulareʒ.
Sunt q̄deʒ pręter nām particularē:q̄ʒ illa intendit ꝯſeruationē indiuidui. Sunt ꝟo ſm nām vlem:q̄ʒ illa intēdit cōſeruationē vniuerſi. Inquit. tota nāq̄ʒ forſitan aialiuʒ cōſtitutio ex talibus cōſtat/quę ꝓprijs differunt lo- G
cis/vt ex quatuor elītis:quare ſʒ nām vniuerſalē eſt illa diſſolui in propria loca ꝓficiſcendo:cōtra tñ naturam
particularē/quatenus ad illā ſequiť deſtructio idiuidui:
⁊ ita imbecillitates quę pp miſtionē elemētorū eueniūt/
pręter nāles ſunt/ſaltē reſpectu idiuidui. Hęc ad eandē.

ℂ Si igiť in his q̄ prima ſunt/nihil pternām
eſt (ſimplicia nāq̄ʒ ſūt ⁊ nō miſta/ſua quoq̄ʒ
in regione cōſtituta/nihilq̄ʒ prorſus ipſis cōtrarium) imbecillitas profecto nulla in ipſis
erit. Quare nec remiſſio/nec intenſio:nam ſi
intenſio fuerit:remiſſio etiam erit.

ℂ Complet ſyllm:qui hoc mđ eſt/ſi latio cęli difformis Expoſitio.
eſt tota:mutať mutatione cęli:ſed mutatione cęli nō mutať.q̄ʒ cęlum nō eſt mutabile:⁊ hoc ꝓbat.ſi igiť in his q̄
pma ſunt:nihil pręter nām eſt ſimplicia nāq̄ʒ ſunt/⁊ nō
miſta/ſua quoq̄ʒ in regione ꝯſtituta/nihilq̄ʒ prorſus ipſis H
ꝯtrariū:ibecillitas ꝓfecto nulla i ipſis erit:q̄re nec remiſſio/
nec intenſio:nam ſi intenſio fuerit remiſſio etiam erit:⁊
ecōtra. latio igiť cęli vniformis eſt.

Auerroes autē mouet q̄ōneʒ:q̄ʒ aliq̄s pōt dicere Que Auer. cōmen.37.
cęlo nō accidere variationeʒ ex parte Dubi. Auc.
mobilis:ꝓpter cauſas dictas:ſʒ variationē ex pte motoris:qui licet in ſubſtātia ſit inuariabilis:accidere pōt variari/nam vt aial ſublunare accelerat ⁊ tardat motū per
voluntatē quę ſeqť appręhenſionē alicui⁹ finis:ſic ⁊ corpora cęleſtia:quę etiaʒ mouent per appetitum ⁊ voluntatem:quę ſequunť appręhenſionē alicuius finis. ℂ Rñ- Solutio.
det aliter eſſe in aialibus illis diuinis/aliter in aialibus
ſublunaribus. Hęc enim nō mouent ſe/niſi moueanť ob

I appetibili extrinſeco/e quo cauſaẗ ⁊ ſurgit cōprehenſio: ⁊ ita hec aīalia videnẗ moueri per ſcientiā cauſatā a rebus: diuina ꝟo illa aīalia mouent ſe/per ſciam: que eſt cā rerū. ❡ Cōtra replicat Auerro. nā illa nos intelligunt/⁊ intelligēdo gubernant nos/igiẗ voluntate intrinſeca pñt nūc accellerare/nūc tardare motū: ⁊ ſi nō pro eorū neceſſitate: ſaltē ꝓ noſtra. veluti in gubernatore exercitus euenit. ❡ Rñdet ſciam illorū eſſe in actu ſemꝑ: qꝛ eſt eorū ſubſtātia: quare nihil nunc intelligūt: qn ꝑus intellexerūt/ nihil ꝑus qđ nō nunc: hec enim intelligunt intelligendo ſe. ⁊ per eſſentiā ꝓpriā. ſuperiora ꝟo ꝑ eſſentiā ſuperiorū: ⁊ ſic ſcientia illa eſt inuariabilis/⁊ ita appetitus. Tu ſi vis: reſponde ad formā. ❡ Ex his refellit errorē Auicenne: voluit. n. Auicenna celū de virtutibus aīe habere intellectū ⁊ ſenſuꝫ: dico ſenſum interiorē vt euꝫ: queꝫ greci phantaſiaꝫ vocant: nos ꝟo imaginationē. intellectū qdē illis Auicenna prebuit vt ſe ipſa ſemꝑ in actu intelligāt: ſenſuꝫ vero: vt de nouo hec perciperēt/⁊ pro neceſſitate gubernent. Qua rōne adhuc queſtio ſtat cōtra Ariſtotelem. ❡ Contra obijcit Auerroes enthymematice/ſi celi haberent phantaſiaꝫ: haberēt inſtrumenta ſenſuum. ⁊ ſi haberent inſtrumēta ſenſus: eſſent eis tributa ob ſalutē: ⁊ ſi ſibi ſenſoria illa eſſent ob ſalutē tributa: pñt accidere eis occaſiones/⁊ caſus. declaraẗ hoc enthymema/nam vt dī in fine libri ſcđi de aīa: phantaſia eſt motus factus a ſenſibus ſm actū. igiẗ ſi habent phantaſiaꝫ: habent ſenſus exteriores. ⁊ ſi ſenſus exteriores. igiẗ ſenſoria: que greee organa dicunẗ ſenſuum. Hec eſt ꝑma ꝯñtia. ❡ Scđa deducit: cum eniꝫ ſenſuū denẗ aliꝫ aīalibꝰ ob neceſſitatē/ aliꝫ ob melius hoc eſt ob ſalutē. tactus quidē ob neceſſitatem datus eſt. ceteri ob melius atqꝫ ſalutem. Ex his ſequitur ſi illa habent ſenſoria: eſſe eis ſenſoria data ob ſalutem: nam hic finis eſt. hec de ſcđa. ❡ Tertiaꝫ deduco iterū. nā ſi ob ſaluteꝫ ſenſoria tribuit illis natura: cuꝫ cōtraria ſint apta fieri circa idē. igiẗ illis poſſunt accidere occaſiones/caſus ⁊ calamitates/veluti obcecatio/vel fractura ciliꝫ: ⁊ id genus: aliter. n. fruſtra eſſent tributa ob ſaluteꝫ. Hec aūt ſunt obſcena: quare animalia illa hec nullatenus habere neceſſe eſt. poſſet tñ queri hic an celi ſentiant/vt platonici viri tenere: q̄ res in aliō differaẗ tps.

K Cōfu. Aui.

L

❡ Preterea in rationabile etiam eſt/mouēs ipſum infinito tempore eſſe impotens/⁊ rurſus alio infinito potens. nihil enim tempore infinito preter naturam eſſe videtur. at imbecillitas res eſt preter naturam.

Expoſitio. ❡ Quarto arguit ex pte motoris: vbi debes ſcire motum celi poſſe eſſe difformeꝫ vno iſtoꝝ modoꝝ/vel intelligēdo vno tēpore infinito ipſuꝫ intēdi ſemꝑ. Alio tēpore infinito remitti ſemꝑ. vel toto tēpore infinito a parte ante ⁊ a pte poſt remitti ſolū: aut intendi ſoluꝫ: vel viciſſitudinalr ipſuꝫ nūc intendi/nūc remitti/hocqꝫ viciſſim infinities redire. Oſtendit igiẗ Ariſtoteles nullo hoꝝ modoꝝ poſſe eſſe difformē: ⁊ ꝑmo ꝙ nō ſit difformis per hoc ꝙ vno tēpore īfinito intendiẗ ſemꝑ/vt in preterito: alio remittiẗ ſemꝑ vt in futuro/ſiue ecōtra. ⁊ arguit hypothetice ſic: ſi motus celi vno tēpore infinito intendereẗ/alio ꝟo infinito remittereẗ: tunc mouens celū vno tēpore infinito eſſet potens. Alio tēpore eſſet impotens ac imbecille: deſtruiẗ ꝯñs ꝑmo/qꝛ nihil preter naturā pōt eſſe tēpore infinito/nec aperte ante ſolū: nec aperte poſt ſoluꝫ: vt fuit deductū in ꝑmo huius. at imbecillitas res eſt preter nām: vt in priore ratione eſt oſtenſuꝫ. igiẗ nō pōt eſſe tempore infinito ante: aut tēpore īfinito poſt. ❡ Debes

M

N ſcire ꝙ Ariſtoteles vř diminutus: nō. n. ſemper remiſſio cauſaẗ ex imbecillitate potentie mouētis: ſed qñqꝫ ex incremento reſiſtentie mobilis. igiẗ videẗ diminutus. dici poteſt vno mō ꝙ etiā hec aucta reſiſtentia erit res preter naturā: ⁊ ſic rō valꝫ vt ꝑus. ❡ Uel dici pōt in hac rōne ſupponere id quod in ꝓxima rōne ꝓbauit vꝫ nullā poſſe eſſe variationem ex parte mobilis. nunc ꝓbat ꝙ nec a parte motoris.

Dubitatio. Solutio.

❡ Inſuper ēt nec equali in tempore id quod eſt preter nām/⁊ id qđ eſt ſm nām exiſtit.

Expoſitio. ❡ Scđo ideꝫ ꝓbat: qꝛ nō pōt equali tēpore eſſe id qđ eſt preter nām: ⁊ id qđ eſt ſm nām. Tempus eniꝫ permanentie rei ꝑternālis minus eſt tēpore permanētie rei nālis. qꝛ res preter nālis eſt rarenter. res ꝟo nālis vt per ſe inuenta eſt plerūqꝫ. igiẗ tps imbecillitatis nō pōt eſſe eqle tēpori potētie. cum imbecillitas ſit preternālis/potentia ꝟo naturalis: vt nunc ſupponendum eſt. O

❡ Itēqꝫ nec omnino potens: vel oīno imbecille. naꝫ ſi remitteretur motus: ipſe infinito tēpore remittaẗ neceſſe eſt. aut nihil aut intēdi ſemper: vel remitti retro ſemꝑ poteſt: erit. n. infinitus: indeterminatuſqꝫ ipſe motus. Sꝫ oēm dixīmꝰ ⁊ e quodā in qddā definitū eē.

Expoſitio. ❡ Scđm mēbrū fuit imaginādo motuꝫ vel toto tempore vtraqꝫ ex parte remitti per remiſſionē potentie motoris. vel toto tēpore vtraqꝫ ex parte intendi per cremētū potentie motoris: hoc vult cōfutare: ⁊ ꝑmo ꝓponit concluſioneꝫ/⁊ inquit. Itemqꝫ nec oīno hoc eſt vniuerſo tēpore vtraqꝫ ex parte potens/vel oīno imbecille vtraqꝫ ex parte. hoc ꝓponit ꝓbare. Et iꝫ illa particula vel grece ſit καὶ qđ videẗ hic ſonū copulatiuū: hic diſiunctiuū hꝫ vim. ꝓpoſita ꝯcluſione/ꝓbat illā/⁊ arguit hypothetice a deſtructione cōſequentis dicens: nam ſi remitteretur motus vniuerſo in tēpore puta a parte ante ⁊ a pte poſt ita vt toto tēpore ſit remiſſio: ipſe infinito tēpore remittaẗ neceſſe eſt. eſt igiẗ hypothetica ſiue maior/ſi motꝰ toto tēpore remittiẗ: infinito tēpore remitteẗ. deſtruit ꝯñs ⁊ ponit minorē: aut nihil aut intendi ſemꝑ: hoc eſt tēpore infinito/aut retro ſemꝑ remitti pōt. Conclude/igiẗ nō pōt toto tēpore remitti/vel intendi. ꝓbat minorē/⁊ inqt. Erit enim infinitus indeterminatuſqꝫ ipſe motus: quod iterū deſtruit dicens: ſed oēm diximus ⁊ e quodā in qddā definitum eſſe: vt pꝫ. 6. phy. igiẗ nō pōt tēpore infinito intendi: vel tēpore infinito remitti oī ex parte. ❡ Sꝫ occurres qꝛ nō eſt incōueniēs motū celi eſſe infinituꝫ ⁊ indeterminatū/qꝛ nō eſt e quodā in qddā. 6. phy. ſolum enim. Illud eſt de motu recto. ❡ Debes ſcire vt colligiẗ ab Auerroe motū eſſe terminatuꝫ poſſe dupl̄r intelligi/ aut ſm quātitatē: aut ſm qualitatē. Motus quidē rectꝰ quātitate ⁊ qualitate terminatus eſt. quātitate qdem: qa e quodā eſt in qddā. qualitate ꝟo qꝛ eſt finite intenſus/ vel finite remiſſus. Motus celi eſt quātitate īfinitus: qa non eſt e quodā in qddā: ſed circa qđdam. qualitate ꝟo finitus/qꝛ finite itenſus aut finite remiſſus. ❡ Scđo debes ſcire ꝙ oīs intenſio vel remiſſio dꝫ eſſe finita: quia oīs talis eſt alteratio quedā: oīs alteratio eſt e quodaꝫ in quiddā. Tunc ad qōnē/patet impoſſe Ariſto. ſi enim toto tēpore motus procederet remittendo. Tunc tempore infinito remittereẗ: ⁊ ſic remiſſio eſſet ſine termino. hoc aūt eſt impoſſe: qꝛ oīs motus preter circularem diximus eſſe e quodā in qddā: ⁊ ita remiſſio cum ſit motus alterationis eſt e quodaꝫ in qddā: ⁊ per cōſequens nō infinita. Ex hoc pꝫ ꝙ dici nō pōt hāc remiſſionē eſſe vniformē ⁊ infinitam:

P

Dubi.

Q Solu. Que Auer. cōmē. 38.

A ꝛ infinitū:q2 opꝫ tādem venire in terminum cū ſit ipſe
motus e quodā in qdā. ¶ Et nota ꝙ alij hūc textū non
intelligūtnā trāſlatores nō ꝑceperūt bñ v̾ba Ariſt.

Que Auer. cō.38. Auer. vo digrediendo ꝓbat motores orbiū eſſe
virtute finitos ac vigore ꝛ po⁹ termina
tos. Primo/q2 ſi motores orbiū eſſent īfiniti:tūc nō dif/
ferrēt.deducit q2 infinitū totum occupat.vltra nō dānt.
igit nō erūt tot quot orbes:ſimo vnus tm̄ īfinitus. Scdo/
ſi q̄libet eēt infinitus:tūc motores ad ſua mobilia nō ha/
berēt ꝓportionē.igit nō haberēt ꝓprias ꝛ ꝯſtitutas pro/
portiōes:q dānt:ꝛ ita oēs erūt vnus:eſt eni ablata cauſa
dāiç. Tertio/ſi q̄libet motor eēt īfinitus:tūc mot⁹ eſſet in
nō tꝑe:nā ꝓportio velocitatū eſt ꝑ ꝓportiōe ꝓportio/
nū potētiaꝝ ad ſua mobilia.q̄re vt ꝓportio īfinita exce
dit ꝓportionē ꝑ īfinitū:ita mot⁹ ꝑ īfinitū excedit motū.
B Quarto/Ari.arguit īfra/ſi orbi adderet aſtrū/aut nō mo
ueret:aut tardi⁹ moueret. Modo ſi motor eēt infinit⁹:
ſtaret oppoſitū ꝯñtis cuꝫ añte. ꝓpter hec tenet Auerro.
motores orbiū eſſe finitos. Ubi debes ſcire ꝙ eē termi/
natum pōt eē quo ad tꝑs:ꝛ quo ad gradū ꝑfectiōis. Ter
minatum tꝑe eſt qḋ tāto tēpore ꝑdurare pōt:ꝛ nullo ma
iore. Terminatū vo gradu eſt:qḋ pōt eē ſub gradu.a. ꝛ
nullo maiore. Quare duplex terminus ꝛ qualitatiuus/ꝛ
quātitatiuus/terminus quātitatiuus ſeq̄tur mām:res.n.
eſt in tāto tēpore/ꝛ nō in maiore ꝓpter potētiam mate/
rię. Terminus vo q̄litatiuus eſt gradus ꝑfectiōis:ꝛ hic
ſeq̄tur formā:terminus itaqꝫ ꝓportionū potentiaꝝ mo/
uētiū ad ſua mobilia ſeq̄t menſurā virtutū ipſaꝝ ꝛ forma/
rū. ¶ Ad q̄ōnē igit motores orbiū cum mā careāt:nō
ſunt tēpore terminati:q2 ſunt formę ꝛ differētes/erūt po
tētię terminatę/ꝛ ꝓportiones terminatę.quę res eſt cōis
C formis ſeparatis/ꝛ mālibus:q2 oēs ſunt formę. hec mā de
infinitate motoꝝ cęleſtiū tractat in codicillo nr̄o de īfi/
nitate primi:ꝛ quęre illic multa pulchra ad ꝓpoſitum:ꝛ
ſi vis videre an orbis reſiſtat motori:quęre librum de/
ſtructio deſtructionum:nam multa in illa ętate dixim⁹:
quę nunc non egent retractatione.

¶ Pręterea idē ſeq̄tur/ſi aliqs eſſe qḋdā tē/
pus minimū ſumat:quo in minore cęlū mo
ueri nō pōt.nam vt neqꝫ ambulare/neqꝫ cy/
tharizare quouis tꝑe aliquis pōt. Sed cu/
iuſqꝫ actionis definitū eſt minimuꝫ tꝑs:ꝑ h
ꝙ ipſa non excedit:ſic nec cęlū moueri quo/
uis in tēpore pōt. Si igit hoc veruꝫ eſt:non
erit ſane lationis ſemꝑ intēſio. Et ſi nō erit ī/
tēſio:nec remiſſio erit. Silr eni ambo erūt.

Expoſitio. D ¶ Secūdo idē perſuadet ſic/ſi eſt tꝑs minimū quo cęlū
mouet:ita vt in nullo miore moueri poſſit:nō pōt toto
tꝑe motus cęli ꝓcedere velocitādo atqꝫ velocitādo:pa/
tet eni hoc/q2 vbi velocitādo ꝛ velocitādo ꝓcederet mo
tus:nō poſſet dari tꝑs minimuꝫ. Minuit enīꝫ tꝑs motu
velocitato:tūc pono añcedens/ſed dat tꝑs minimū quo
cęlū mouetur:ꝛ ſeq̄tur poſitio ꝯñtis.igit nō pōt infinito
totoqꝫ tꝑe ꝓcedere velocitādo ac velocitādo. Minor ꝓ
bat per ſilr in oib⁹ alijs actionib⁹:in omnibus eni alijs
actionib⁹ eſt minimū tēpus:quo minore nulla illaꝝ eſſe
pōt.inquit.ꝑterea ſup.idē ſeq̄tur ſi aliqs eſſe qḋdaꝫ tem
pus minimū ſumat:quo in minore cęlū moueri nō pōt.
eſt igit maior ſi cęlū mouet tēpore minimo nō pōt ve/
locitando toto tꝑe infinito ꝓcedere.deide ꝓbat pōnem
añtis ꝑ ſilr in alijs motib⁹.ꝛ ingt. Naꝫ vt neqꝫ ambula/
re:neqꝫ cytharizare quouis in tꝑe aliqs pōt. Sꝫ cuiuſqꝫ
actiōis definitū eſt minimū tꝑs:hoc videlꝫ definitiōe ꝙ
illa actio nō excedit nec in miore eē pōt/hoc eſt ad hūc
ſenſuꝫ ꝙ in illo ſit:ꝛ in nullo miore:īfert pōneꝫ ꝯñtis.ꝛ i/
quit. Sic nec cęluꝫ moueri quouis in tꝑe pōt.ꝛ ita pꝫ cę/
lū tꝑe minimo moueri. Tūc epilogat viꝫ rōnis.ꝛ ingt.ſi
igit hoc veꝝ eſt:nō erit ſane lationis ſemꝑ itēſio:ſed ve/
rū ſup.eſt cęlū moueri minimo tꝑe.igit nō erit lationis
ſemꝑ itēſio.vltra/ex h remouet aliḋ mēbꝝū.ꝛ ingt.ꝙ ſi
nō erit ſemꝑ intēſio:nec erit ſemꝑ remiſſio:reddit cām.
ꝛ ingt. Silr eni ambo erūt:intēſio qdē in minimo tꝑe:re
miſſio in maximo:vt igitur non eſt minus ipſi⁹ minimo:
ſic nō eſt maius maximo:ꝛ ita ambo ſimilr ſunt in certo
conſtituto tempore. Hęc eſt ratio vt mihi videt.

E

F ¶ Eritqꝫ alteꝝ ſi ꝛ eadē qdē velocitate aut
maiore intēdit:ꝛ tꝑs fuerit infinituꝫ.

Expoſitio. ¶ Nō imperite expoſitor ſentit circa hūc textū:vult eni
Ariſt.ꝑ hūc ſermonē remouere cauillū:nā poſſet cauil/
lator fingere motū cęli ꝓcedere creſcendo ꝑ ptes ꝓpor/
tionales miorib⁹ ꝛ miorib⁹ v̾ſus finituꝝ:ꝗ auctio nunꝗ̄
tm̄ auget:vt ſit in miore tꝑe minimo:vbi cū poſſiꝫ fin/
gere cęlū ab ęterno cępiſſe moueri velocitate vt duo:de
inde creuiſſe ꝑ velocitatē:ꝗ eſt vt vnū illi priori addita
ita vt tota excreſceret ad velocitatē vt tria.deide creuiſ/
ſe/per dimidiū eidē additū ita vt tota excreſcat ad tria
cū dimidio.deide ꝑ dimidiū dimidij eidē additū:ita vt
tota ſit vt tria cū dimidio ꝛ dimidio dimidij:ꝛ ſic ifi:ꝗ
quidē in caſu mot⁹ ꝓcederet velocitādo:ꝛ tꝑs minoran
do:nō tñ ita minorabit tꝑs vt ſit deuenire ad min⁹ mini/
mo:q2 additio ſit ꝑ ptes ꝓportionales miorib⁹ ꝛ mino/
rib⁹:ꝗ nūꝗ̄ faciēt vnā velocitatē vltra q̄tuor:ꝛ ſic ſemꝑ
erit:ꝛ nūꝗ̄ vltra minimum tꝑs huic igit cauillo. Rñdet

G Ariſto.dicēs argu͂ valere ſi fiat additio per ptes ęquales
priori vel maiores:vt ſi motus fuerit velocitatis vt duo:
addat tāta velocitas:vel maior:ſic.n.ſequit eē deuenie/
dum ad tꝑs in ifi͂ min⁹.ꝛ ꝑ ꝯñs nō dari minimuꝫ.ingt.
Eritqꝫ alteꝝ.i.itēſio in tꝑe in ifi͂ miore ſi ꝛ eadē vl ęq̄/
li velocitate vel maiore mot⁹ ille augēdo itendit/ꝓce/
datqꝫ.ꝛ tꝑs illi⁹ argumēti fuerit infi͂ a pte añ ꝛ a parte
poſt:vt dicēs erat.nā ſic nō eſt dubiū nō eſſe deueniēdū

Replica. ad tꝑs minimū. ¶ Et ſi dices.igit Ariſt.nō hꝫ motū cę/
li eſſe vniformē:q2 ſaltē pōt itelligi ipm ꝓcedere velo/
citādo ꝑ additionē ptiū ꝓportionaliū minorib⁹ ꝓceden

Solo tib⁹ v̾ſus finituꝝ. ¶ Dici pōt nō hñi ꝯnem ꝑfecte ꝑ hanc
ꝓbationē:ꝓpea eſt recurrēdū ad alias rōnes:ꝛ tūc eni ni/

Rō calcu latorum. hil deerit. ¶ Ex his pōt rō calculatoꝝ tolli:qua probāt
dari ifi͂ velocē motū:arguūt eni ſignet p͂ momētū ſine
p͂ iſtās nō eē calefactiōis:ꝛ arguūt in h iſtāti nō eſt ca/
lefactio/cū ſit p͂ calefactū eē:ꝛ imediate añ h fuit cale/

H factio.igit imediate añ h fuit ifi͂ velox aliqs mot⁹.qm̄
nullū fuit iſtās añ h/q2 inter illud:ꝛ h fuerit aliqs motus.

Solutio. igit in ifi͂ velox fuit aliqs mot⁹.ꝑ v̾ba Ari͂ pꝫ ſolo:nō
eni eſt ipoſe ifi͂ velocē fuiſſe aliquē motū nō ꝑ certam
velocitatē:ſꝫ ad itellectū datū/h eſt ſyncategorice vt di/
cūt.debes ſcire ꝙ illā ꝯñtiā ſi nō erit itēſio:nec remiſſio

Que Alex. ꝛ Simplici. erit:nā ſilr ambo erūt. ¶ Alex.ꝛ Simplici⁹ velle videt
Ari͂ arguere ſic/ſi mot⁹ cęli pōt velocitari ſemꝑ:pōt
debilitari ſemꝑ:ꝛ eꝫ.igr ſi nō pōt velocitari ſemper/nec
tardari ſemꝑ poterit.primā vo ꝯñtiā ꝓbant.q2 veloci/
tas dr̄ reſpectu tardinatis/ꝛ eꝫ. ¶ Auerroes vo ꝓbat ꝑ

Que Auer. cōmē.39. hoc q2 vna eſt oppoſitoꝝ potētia:q2 ſi vnū eſt poſſibi/
le:etiā alteꝝ eſt poſſibile:ꝛ ſi vnū eſt ipoſſibile/etiaꝫ al/
terū.vt z⁰ topicoꝝ dicit:ſed in textu aliter dedaximus:
vt patuit. ¶ Auerro.ꝑterea ꝓbat aliter ꝙ motus cęli nō
poſſit tardari in infinitū:nec augeri. Primo/q2 tā potē/

I tia motoris/ q̄ꝫ potētia mobilis eſt finita ꝛ terminata. Se cūdo per impoſſ/ qa ſi potētia motoris remittetur: ve niet ad tātam remiſſionē vt mouere nō poſſit ampli⁹. et ſi intendiť/ veniet ad tātam intēſionem vt moueat p in finitū modicū tp̄s/ ꝛ ſic ad nō tēpus ꝛ ita nō erit motus. Hęc Auerro.

Dubita. ℂ Occurret iunior naꝫ tēpus quo moueť cęlum videť maximū: eo qa in illo moueť: ꝛ in nullo mi nore. igiť ſi eſt maximū nō pōt eē minimū.

Solutio. ℂ Dici pōt illud eſſe maximū ꝛ minimū: nam aliter eſt in ſempiter nis: aliter in corruptibilib⁹. in ſempiternis eni priuilegio immutabilitatis ōis motus eſt in maximo ꝛ minimo tpe ſed reſpectu diuerſoꝝ: eſt eni maximū quo non pōt eſſe maius: eſt ꝟo minimū quo nō pōt eſſe minus. Hęc autē ſunt qa motus ille eſt immutabilis ꝛ vniformis. in rebus ꝟo corruptibilibus quę mouentur motu difformi non eſt ſic: vt patet in 6° phyſicoꝝ. Hęc de dubio.

K ℂ Reliquū igiť eſt vt dicamus motui ipſi velocitatem viciſſim atqꝫ tarditatē ineſſe. Sꝫ hoc rōne prorſus caret: eſtqꝫ figmēto ſimi le. Pręterea rōni etiā magis accedit/ idipſuꝫ ſi ſit/ nos nō latere. ea ſiqdeꝫ q̄ iuxta ſe ponū tur: facili⁹ ſenſu diſcernanť. Cęlū igiť vnuꝫ eſſe/ hocqꝫ ingenitū atqꝫ ſempiternuꝫ/ itēqꝫ vniformi ſp̄ motu ferri: itātū ſit nobis dcm̄.

Expoſitio. ℂ Tertiū nūc mēbrū refellit: ꝛ pbat cęlū nō moueri dif formiter per viciſſitudinariam cremēti ꝛ decremēti dif formitatem. p̄mo/ qa videť abſqꝫ rōne ꝛ figmētū. 2°/ qa ſenſu percipiť oppoſitū. ingt. Reliquuꝫ igiť eſt vt dica mus motui ipſi velocitatē viciſſim atqꝫ tarditatē ineſſe: hoc eni fuit tertiū mēbruꝫ. Cōtra obijcit. ꝛ ingt. Sed B

L rōne prorſus caret: ꝛ qa nihil correſpōdet ſibi in re/ erit figmēto ſimile. Scdo obijcit qa contra ſenſuꝫ. ꝛ inquit. Pręterea rōni etiā magis accedit idipm̄ ſi ſit/ nos nō la tere: ea ſiqdē quę iuxta ſe ponunť: facili⁹ ſenſu diſcernū tur. Vn̄ cuꝫ hoc anno ſit velocitas/ alio tarditas: ꝛ ſic vi ciſſim iuxta ſe hę ponanť facile ſenſu diſcernemus: op poſita eni iuxta ſe poſita magis eluceſcūt. ceterū epilo gat oīa q̄ dixit de toto cęlo: qa vult trāſire ad ptes ei⁹.

Qō 6 mo/ tu cęli regu. **Querunt** vtrū motus cęli ſit regularis: ꝛ videtur q̄ꝫ nō qa ille eſt cū reſiſtētia. igiť irregu laris. aña pꝫ/ cęluꝫ eni reſiſtit motori/ vt Auer. pbat hic per multa ꝟba. ꝯña tenet p id qd̄ videmus in animalib: corpus eni qa reſiſtit aię: pptere motus aialis eſt dif formis. Ari^les ꝟo pbauit oppoſitum per multas rōnes.

Pō Alber tillę. ℂ Albertilla facit diſtiam inter motū regularē/ ꝛ vnifor mem pptere ꝯcedit motū cęli eſſe difformē. nā ptes iu xta polos tardius: ptes ꝟo iuxta ęqnoctium celerius fe

M runtur. nō tamē cōcedit ipſum eſſe irregulareꝫ/ imo regu larem: qa nō certo tēpore velociorem/ certo tardiorem.

Cōfutatio ℂ Sꝫ ꝯ hāc ſolonē eſt: naꝫ Ari^les pbat hunc motum eē

Propā ſol. vniformē: verbuꝫ eni illud ὁμαλοσ gręce/ latine ſonat vniformis. pptere dicerē motū cęli eē vniformeꝫ: vbi aīaduerſione dignū motū cęli eſſe vniformeꝫ rōne pun cti velociſſime moti: vt rōne capitis arietis vel librę: q eſt in ſectione ȝodiaci ꝛ ęqnoctialis: ergo igiť hic punctus ſemp̄ vniformiter moueť vt in. 24. horis: ideo tot⁹ mo tus dr̄ vniformis. penes ꝟo motū cęteraꝝ partium/ nec vniformis/ nec difformis eſt denolandus: qa penes illuꝫ

Sol. Joā. nō dr̄ velox vel tardus. ℂ Ad rōnē rńdet Joānes/ mo bile reſiſtere motori ꝛ cęluꝫ reſiſtere motori poſſe bifa riā intelligi: vno mō per iclinationē nālem ad aliū mo tum illi ꝯtrariū/ ad quē mouet veluti corpus aīalis reſiſtit animę: qa graue vel id genus: ꝛ hoc mō reſiſtere irregu laritatem efficit: alio modo pp̄ter potētiam mobilis ad actū diuerſam: qa mobile eſt potētia tale q̄lis eſt motor in actu: q̄ quę reſiſtētia eſt in omni motu neceſſaria: ꝛ hoc mō cęlū reſiſtit motori: nā cęlum eſt in potētia ad aliqd̄ vbi: ꝛ ad oppoſitū vbi: ad qd̄ motor intēdit.

Confutatio ℂ Sꝫ B ſo lutio nulla eſt qa cū infinita velocitate pōt ſtare hęc re ſiſtētia diuerſoꝝ vbi: pōt eniꝫ cęlū moueri in duplo ve locius: ꝛ habere adhuc po^tiam ad diuerſa vbi: ꝛ rurſus in tri plo velocius ꝛ hēe eandem: ꝛ ita in īfinitū: ꝛ ſic nulla eē cā quare tāta velocitate moueť/ niſi voluntas motoris.

Propā ſol. ℂ Et lꝫ de hoc mā multa dixerim i li^o deſtructio deſtru ctionū: dico nunc cęlū reſiſtere motori poſſe intelligi du pliciter: vno mō reſpectu termini: alio mō reſpectu mo tus: cęlū reſiſtit motori reſpectu termini: qa non pmittit vt inducať ita cito in terminuꝫ ad quē/ vt motor intēdit ſed ſolum. 24. horis: non autem reſpectu motus: qa nō

O inclinatur ad contrarium motum illi quo moueť: ꝛ pro pter hoc eſt vniformis. Hęc de quęſtione.

ℂ De his ꝟo q̄ ſtellę nūcupātur: conſequēs eſt nunc dicere: ꝛ ex quib⁹ conſtent: ꝛ q̄s fi guras habeāt: ꝛ qui ipſarū ſint motus.

Expoſitio ℂ Tria nūc de his cęli partibus: q̄ gręce aſtra dicunť/ la tine ſtellę: pponit dicere. videlꝫ cui⁹ nāę ſint: quaſqꝫ ha beant figuras: ꝛ qui ipſaꝝ mot⁹ ſint: hęc eniꝫ tria de toto cęlo ſunt determinata: pptere reſtat nūc eadē de ptib⁹ determinari.

Ordo quę ſtionis. ℂ Ordo q̄ſtionis eſt: qa totū ſemp̄ eſt pre notius: vt 6° topico. ait Ari^les. pptere tractatus de toto

Rō q̄ōnis cęlo p̄cedit tractatuꝫ de partibus. rōnabilitas ꝟo q̄ōnis eſt: qa videmus nō ſemp̄ partem ſeq nām totius: in ani mali enim partes ꝛ inter ſe/ ꝛ a toto differūt ſpecie: ppea poſſet idem cēſeri de partibus cęli/ ꝛ ad totū cęlum/ ꝛ ad ſe. q̄ſtio igitur non caret ratione.

P ℂ Cōſentaneū itaqꝫ maxime rōni eſt: ꝛ ea q̄ dicta ſunt ꝯſeqtur: vnāquāqꝫ ſtellarū ꝓſiſte ri ex B corpore eſſe: in quo lationeꝫ hꝫ. dice bamus nāqꝫ aliqd eē qd̄ circūferri aptū ē.

Expoſitio. ℂ Propoſita intētione nūc ꝓſequiť: ꝛ p̄mo de ſubſtātia ꝛ ponit talē ꝯnem. vꝫ ſtella eſt de natura eius cęli/ ad cu ius motū ipſa circūfertur: hoc dicit/ ꝛ eē ad dicta ſequēs/ maxime rōnabile: pbat q̄ꝫ ſit maxime rōnabile B mo do: q̄cūqꝫ vna eadēqꝫ motus ſpecie moueť: B ſūt vni⁹ naturę: cęlū ꝛ eius ſtella vna ꝛ eadem motus ſpecie mo uenť. igitur cęlū ꝛ ſtella vnius ſunt naturę. ingt. Conſen taneū itaqꝫ maxime rōni eſt ꝛ ea quę dicta ſunt/ ſequiť vnāquāqꝫ ſtellarum ꝓſiſteri ex hoc corpore eē: in quo la

Q tionē habet: declarat quo mō maxie rōnabile: ꝛ pręter mittit: quo mō ad dicta ſeqtur. ꝛ ingt. Dicebamus nam aliqd eſſe/ qd̄ circūferri aptū eſt: quare cū ſtella ſit circū ferri apta: videť vt ſit ipſa etiā de nā cęli. Videť etiaꝫ B ſequi ad dicta: lꝫ ipſe non declarat: qa dictū eſt parteꝫ et totū eſſe eiuſdē naturę: quādo tale totū eſt ſimplex/ atqꝫ ſimilare veluti de igne dixit in p̄mo cęli. at cuꝫ cęlum ſit ſimplex atqꝫ ſimilare: ſtellaqꝫ illius pars: erunt igitur eiuſdem naturę.

ℂ Pręterea vt q dicūt igneas eē: ideo dicūt qa ſuperū corpus ignē eſſe aſſerunt: nā rōni accedit vnūquodqꝫ ex his conſtare: in qb⁹ eſt vnūqdqꝫ: ſic quoqꝫ nos dicimus.

Expoſitio. ℂ Hoc iterum probat per id quod dixerant veteres: illi enim ſtellas poſuerūt eſſe eius naturę: cuius cęlum eſſe dicebāt: veluti qui cęlū igneꝫ fatebātur: hi quoqꝫ ſtellas igneas etiā dixerunt. igiť eodē mō ſi nos cęlū eſſe dica

mus natur

A Que Auer. cōmē. 41. mus nature quinte:etiā ſtellas eſſe eiuſmodi nature dicendum erit:ſunt igitur celice nature.h Ariſto[les]. ¶ Ex his Auerrois colligunt differētie inter ſtellā et orbez: primo eſt quia orbis ipſe nō eſt per ſe ſenſilis:cū careat luce.ſtella vero viſilis eſt:quia lucet.et propterea celum eſſe eſt demōſtratum:quia videmus ſtellas moueri:cū enī ſtella videatur moueri:nec moueri poſſit vt auis in aere:et vt piſcis in mari:mouebitur ad motū orbis/hinc ſcimus orbez eſſe.Scḋa differentia eſt quia ſtella eſt nobilior pars orbis:quia lucet et calefacit:ceterum ipſius orbis nō. Ex his ſyllogiçat Auerro.omnis pars eſt de nā totius:ſtella eſt pars celi.igitur ſtella eſt de natura celi. Hec Auerroes.

De ꝯrietate ptiū celi. Querit expoſitor vtrū ſtella et pars celi nō ſtellata ſint contrarie. ¶ Reſpōdet inter illas nō eſſe cōtrarietatem:Tum primo quia illis non competit ratio cōtrarietatis:Tum ſecūdo/quia qualitates ſunt in celo velutí in cauſa vl'r:quō vlia ſunt in intellectu:et ita cōcedit

B Replicē. illas eſſe diuerſas:nō tamen ꝯrias. ¶ Sz replicabis primo quia ſaltē diſpoſitiōe videntur contrarie:quia differunt penes rarū et denſuz/penes lucidū et tenebroſum.2° agūt

Deſenſio. effectus contrarios.igitur ſunt contrarie. ¶ Defendi pōt poſitio illa:nā Auer.in paraphraſe libri metheoro. ait tales partes ſolū differre p magis et minus.q̄libet enim eſt lucida:q̄libet etiā perſpicua:verū q̄dam eſt adeo parum lucida:quia nō poteſt viſum terminare:propterea dicitur tenebroſa.q̄libet quoq3 perſpicua/atq3 priualz ſit a diſio lucida:et ſic pz ad primuz.Ad 2m negatur aſſumptū: forte enim ad effectū non cōcurrit reliquū orbis/niſi ſolum per motū:et hoc mō nō differunt.Verū de hoc ſuperius vidimus.

De diſa ſtelle a ptis orbis. Pō Thoē. ¶ Secūdo q̄rit vtruz pars ſtellata et nō ſtellata que prīa eſt ſint ſpē differētes. ¶ Tenet Thomas quod ſpē differunt:genere tñ cōueniunt:et hoc quia differunt denſitate et raritate/luce et tenebra:q̄ arguūt ſpecificam dñiam nāturum.

C Confutatio ¶ Sz hec poſitio nō videtur peripatetica vt dicemus in cōmē.49.quia non differūt for[mal]r:non mā:non motu:forma quidem nō differunt:quia vna eſt anima ſpecie et numero cuiuſ partis et ſtellate:mā minime:quia oēs ſunt ex quinta eſſentia:q̄ nec eſt grauis:nec leuis.Motu quoq3 nequaq̄z vt Ari[ſtote]les arguit.igitur pars ſtellata et non ſtellata nō pñt differre ſpē.

Propꝯa pō ¶ Ratio Thome nō concludit:quia oēs diſpōnes ſunt in vna et altera:licz ſm magis et minus vt dixit Auer.Sed de re hac forſitan repetem[us].

¶ Caliditas aūt ab ipſis atq3 lumen fit ppea quia aer ab illarum latione conterit. Mot[us] enim et ligna et lapides et ferrū aptus eſt intendere. Conſentaneum igitur magis eſt rationi id ignire qḋ eſt igni propinquius. propinquius autem eſt aer.

D Expoſitio. ¶ Oēs ꝯueniunt in hoc quod Ari[ſtote]les refellit cauillos vel perſuaſiōes quibus ſtellas eſſe igneas veteres conceſſerūt: erat autem primus/omne calefaciens et lucidū eſt ignis vel igneū/ſtelle calefaciunt:et ſunt lucide.igitur ignee.probabant maiorez ſic/omnis ignis calefacit atq3 lucet.igitur per conuerſionē in terminis/omne calefaciens et lucens eſt igneum vel ignis.Ad hāc perſuaſionem reſpōdebat Ariſtoteles:et videtur innuere diſtinctionez talē quod aliquid poteſt dupliciter calefacere.Vno modo per eſſentiam: quo modo ignis vel igneū calefacit.Alio modo per diſpoſitionem ſiue qualitatem in alio receptaz:et hoc modo ſtelle calefaciunt:quia per diſpoſitionem quādaz receptā in aere:et nō per diſpoſitionez atq3 qualitatez in ipſis cōtentam.inquit.Caliditas autē ab ipſis atq3 lumen fit quia aer ab illarum latione cōteritur.igitur non per eſſentiā: ſed per diſpoſitionem illam que eſt attritio/in aere receptam. Hec eſt ſolutio:deinde probat ſolutionez:primo per locum a minori ad maius/ſic minus videtur motum et attritionem poſſe ignire ligna/lapides/et ferrum:q̄z aerez: et ignit.igitur ſi illa ab attritione et motu igniūtur/aer maxime ignietur.inquit. Motus enim et ligna/et lapides/et ferrū/aptus eſt intēdere.conſentaneum igitur magis eſt rationi/id ignire qḋ ſm naturam et locum eſt igni propinquius.propinquius autem igni eſt aer.immo aer eſt fere ignis ipſe differens parum per locum/et parum per alteram ſolam qualitatem. E

¶ Veluti et in ipſis q̄ proijciūtur ſagittis. he nāq3 ipſe adeo igniūtur vt eliqueſcat plumbū/qḋ in ipſis eſt. Et cū he igniantur:etiam aer q ipſas circūdat hoc idē patiatur neceſſe ē. F

¶ Apud Alexādrū et Simpliciū dictam ſolutionez probat nūc Ariſtoteles per exempluz:et forte poteſt eſſe rō probans maiorem prime rationis:accepit enī motum et attritionem ignire lapidē/lignū/et ferrum.hoc itaq3 probat per exemplum.et inquit.Veluti et in ipſis que proijciuntur ſagittis.he nāq3 ipſe ſagitte adeo igniūtur vt eliqueſcant plumbū:qḋ in ipſis eſt:hoc eſt exemplū probationis.deinde quaſi epilogat rōnez.et inquit.Et cuz he igniantur:etiam aer/qui ipſas circūdat/hoc idem patiatur neceſſe eſt:vt patuit per locū a minore ad magis. Hec eſt vis rōnis. Expoſitio.

¶ Debes ſcire Alexandrum voluiſſe hoc argumentū eſſe per locū a minori quaſi ab effectu:hoc modo ſi ſagitte igniūtur.igitur aer ipſas circūdans ignitur.quia minus vi illas igniri q̄z aerem. Alex.expō

¶ Simplicius vero vult argumentuz eſſe a cauſa ſic/quia ſagitte calefiunt.igitur aer calefit:calefit enim rōne fricationis facte a ſagittis:quare locus eſt a cauſa. Simplicij expoſitio G

¶ Expoſitor laudat Alexādrū.Ego vero cū Simplicio ſentio:primo/quia aliter exemplū nō eēt ad propoſitum.Ariſtoteles enī per cōfricationem quaz ſagitte faciūt in aere/et per quā calefit aer vult probare ſtellas cōfricando aerem calefacere.Si enim videmus aerem calefieri a confricatione que fit a ſagittis.igitur aer eſt calefactibilis a cōfricatione:et ita ſtelle poſſunt calefacere cōfricando.Secundo/quia dubitatio que ſequitur non eſſet ad propoſitum:ſupponit enī aerem calefieri a ſagittis per cōfrictionem/et ſagittas calefieri a cōfricato aere. igitur ſimiliter ſtelle confricando aerem calefaciūt illuz: et ab illo calefient:niſi igitur expoſitio Simplicij eēt:h dubitatio non eſſet ad propoſitum. Que expoſitor. Que auctor.

¶ He igitur ipſe ideo calefiūt:quia in aere ipſo feruntur:qui ob percuſſionē motiōe fit ignis: ſuperiorū autez corporū vnūquodq3 in ſphera fertur:vt ipſa quidem non igniantur:aer autem cum ſub ſpheram ſit corporis circūuecti:illius ob lationem neceſſario caleſit. H

¶ Obijciet aliquis Ariſtotelis cōtra ſolutionem:nā ſi lamina ſagittarū ſeſe habent ad aerem:quēadmoduz ſtelle.igitur vt illa lamina calefaciūt cōterendo aerem:et calefiūt ab attrito aere:ſic ſtelle aerem conterendo calefacient:et ab illo calefient.videtur reſpōdere nō eſſe ſimile/quia lamina feruntur in aere:propterea calefiant ab illo.at ſtelle cōterunt aerem:nō autem ab illo calefiunt:quia nō in ipſo ferūtur:ſed propriis in ſpheris.etiā dico in corporibus corruptibilib[us] eſſe actionem et reactionem.at ſtelle ſunt corpora eterna:et propterea dato quod in aere ferrentur non propterea calefierent.inquit Ariſto.he igitur ipſe ſagitte ideo calefiūt:quia in aere ipſo ferūtur:qui ob percuſſio

I nem: quaꝫ aer recipit a ſagittis ipſis motione ſit ignis. at
ſuperiorum corpoꝝ vnūquodq; in ſphera fert̄/⁊ nō in
aere: ita vt ipſa hec corpora nō ignianť: q2 in ſphera fe/
runť: ⁊ ſic negať ſimilitudo. nam ſagitte per aerē/ille ſtelle
per ſpheras ferūtur. forſitan diceris quonā pacto ſtelle
ille poſſunt aereꝫ cōterere cū procul ſint/ꝗſi reſpectus,
inquit. Aer autē cū ſub ſphera ſit corporis circūuectiui/
tias oblationem ⁊ ob motū raptus neceſſario calefit: ra/
pitur eniꝫ vſq; ad cacumina mōtium. Ignis enim ⁊ aer
motu diurno ferūtur/vt quid motuꝫ cometarum depre
hendit: ⁊ per hāc viam raptus motus cōteritur. ⁋ Quo
ad verba greca attinet verbū illud percuſſio grece eſt
πληγήν latine etiā plagam: plaga ꝟo percuſſio eſt: vt
poeta plagiſq; peremptum. Tunſa per integram ſolui/
tur viſcera pelleꝫ. Et ita per plagam videtur intelligere
percuſſionem quā ſagitte agunt in aerem.

K ⁋ Et maxime hac in qua ſol eſt infixus. qua/
propter cū propius iam acceſſerit/ac exorit/
⁊ ſup nos eſt: ſit caliditas. ipſas igitur/neqꝫ
ignea eſſe/neqꝫ in igne ferri. de ipſis hec a no
bis ſint dicta.

Expoſitio ⁋ Adhuc poſſet Ariſtoteli obijci/q2 tūc omni tēpore eſ/
ſet calor equalis: q2 ſemper eſt aeris attritio facta equali/
ter a ſtellis. Reſpōdet ⁊ videť velle merito motus eſſe
ſemp calorem equalē: nō autē merito luminis: ꝓpterea
inquit. ⁊ maxime aer ⁊ nos calefimus hac ſphera in qua
ſol eſt infixus: q2 plus alijs lucet: affert ſignū. d. quapro/
pter cū propius iā acceſſerit/vt quādo venit ad apicem
capitū noſtroꝝ. videlꝫ quādo ingreditur cancrū ⁊ exori/
tur/⁊ ſuper nos in meridiano fuerit: ſit caliditas maxia:
que eſt eſtiua: demum epilogat: ⁊ ſermo patet.

L
Que Auer. cōmē. 42. Sol. Alex. **Mouet autem** Auerroes qōneꝫ verum ſol ⁊
ſtelle aerem calefaciāt conte/
rendo ipm: ⁊ arguit ꝙ nō. q2 non tangunt aerem. igiť nō
conterunt ipm. ⁋ Reſpōdet Alexander nō eſſe neceſſe
corpus extremū qđ in aliquid agit mediante alio tran/
ſmutare illud: veluti de piſce qui torpedo dicit: hic eniꝫ
manus mortificat piſcatoris mediātibus rhetib⁹ ⁊ rhetia
tamē non mortificat. ⁋ Contra obijcit Themiſti⁹ quia
Obiectio Them. cōtra Alexā. exēplum nō eſt bonū: nam rhetia patiūtur a ſtupore q̄/
uis nō paſſione ea qua manus patitur: ⁊ ita opꝫ vt orbes
patiātur a ſtella ſolis aliqua paſſione: ⁊ ſi non ſit ſimilis
Obdo Aui. paſſioni aeris. Mō non videť que ſit hec paſſio. ⁋ Se
cūdo arguit Auerro. q2 nihil poteſt moueri localiter ab
aliquo corpore mediante corpore aliquo/⁊ corpus illud
mediū nō moueri a pmo mouēte. igiť ſi aliqua ps aeris
mouetur a ſole mediāte parte orbium inferioꝝ: partem
H illoꝝ neceſſe eſt moueri ab illo localiter: qđ nō apparet.
Sol. Aui. ⁋ Propterea ridet Auerroes ⁊ ſumit q̄dam quoꝝ pri
M mum eſt: ꝙ partes celi in agēdo in aerem vel ignē diffe
runt/penes differētiam denſi ⁊ rari. ita vt quāto celi ps
fuerit denſior: tāto agentior erit. Et ſi dicas in celo non
eſſe denſuꝫ nec raruꝫ: ſoluit Auerroes in celo nō eē den/
ſum ⁊ rarū vniuoce cū denſo ⁊ raro in elementis. In ele
mentis eni hec cōſequuntur calidū ⁊ frigidū: in celo den/
ſum eſt: cuius partes ꝓpinquius iacent. rarū ꝟo cui⁹ par/
tes remotius iacent. ⁋ Scđm eſt/ꝙ corpus non agit in
corpus ſolum per virtutē que eſt in ſuperficie: ſed ꝑ vir/
tutem q̄ eſt in ꝓfundo extēſam ſm extenſioneꝫ ꝓfundi/
tatis: hoc Auerroes ꝓbat duobus ſignis: primū eſt/quia
ſi ſint duo corpora eque calida: quoꝝ vnuꝫ altero eſt ꝓ/
fundius q̄uis in ſuperficie eq̄lia ſint/vt ſi ambo pedalia
id qđ eſt ſpiſſius alijs parib⁹ forti⁹ agit: ⁊ hoc per fortio/
rem virtutem que eſt gratia maioris ꝓfunditatis: qđ q/ N
dem ſignificat corpus nō modo agere per virtutem ex/
ſtētem in ſuperficie: ſed in ꝓfundo. Scđm eſt/q2 ſi ſint
duo corpora equalis quātitate ⁊ cōtinentia: ſemper den
ſius ceteris parib⁹ eſt agentius: vt ferrū plus q̄ lignū. ⁊
hoc q2 in ꝓfundo denſius eſt: virtus enim vnita fortius
agit ſeipſa diſperſa. ⁋ Ex his ſequtur pmo ꝙ in orbe ps
ſtellata eſt agentior non ſtellata/q2 ſpiſſior. Secundo ꝙ
inter ſtellas maxime ſol eſt actiuus: q2 maior ⁊ ſpiſſior
omnibus. ⁋ Tertiuꝫ principale eſt ſolem ⁊ ſtellas eſſe
totius vniuerſi partes integrales: nā vniuerſuꝫ quod ex
omnibus orbib⁹ cōſtituitur videť eſſe vt vnum aial col/
ligatum ex plurib⁹ mēbris: cuius animalis eſt vnus mo
tus vniuerſalis vt diurnus/⁊ plures partiales ꝓ ratione
partiū. ⁋ Ex his vlterius ſequtur vt infert Auerroes ptē
illam aeris que eſt in directo ſolis ⁊ cuiuſuis ſtelle forti⁹
O pati ↄteriq; magis/tantoq; magis a ſtellata q̄ a nō ſtel/
lata quanto ſtellata eſt actiuior atq; magis conterit: ita
q̄ ſit non ſtellata. tantoq; a ſole magis q̄ ab alijs/quan/
to ſol eſt maior ⁊ ſpiſſior. his pmiſſis pro ſolutione vide/
tur innuere talem diſtinctioneꝫ ꝙ ſolem vel ſtellas cale
facere cōtinens nos poteſt intelligi dupl'r. Uno mō ſin/
gulariter ⁊ diuiſim ſine alijs partibus que ſunt medie: ⁊
hoc modo ſol non calefacit: q2 ſic deberet tangere igneꝫ
vel aerem ipſoſq; q̄ ſingulariter calefaceret. Alio mō po/
teſt intelligi ꝙ ſol calefacit pro tanto q2 vniuerſuꝫ celuꝫ
in cuius ꝓfundo eſt ſol: habet principal'r calefacere vir/
tute ſolis: ⁊ hoc modo calefacit: hec enim virtus a ꝓfun/
do concaui totius aggregati verſus nos vſq; ad cōuexū
vbi ſol eſt vſqꝫ etiā ad vltimuꝫ celi vltimi calefacit per
virtutem in profundo. ⁋ Imaginandū igitur eſt in me/
dio totius aggregati eē ſolem veluti in medio aialis cor:
⁊ a virtute profundi cordis calefieri oē extra celuꝫ ab il/ P
lo contentuꝫ/veluti a corde animalis calefiunt linteami/
na: ⁊ vt nō oportet cetera membra iuxta cor calefieri/ſi
debeant linteamina calefieri/ſic nō opꝫ orbes inferos et
ſuperos qui ſolem circūdāt calefieri: ⁊ vt non opꝫ lintea
mina tāgi a corde: ſed ſolū ab aliqua pte corporis: in cui⁹
profundo eſt cor: ſic nō opꝫ continens nos tāgi a ſole: ſꝫ
ſatis eſt vt tangať ab aliqua parte corporis in cui⁹ ꝓfun/
do eſt ſol/⁊ virtus ſolis: qua rōne ſit vt totū aggregatuꝫ
principal'r calefaciat per virtutē ſolis que eſt in ei⁹ pro/
fundo: ⁊ ſol nō niſi vt pars calefacit. ꝓpterea non opꝫ vt
tangať continens a ſole: ſed a celo: ⁊ ſic tangit tale corp⁹
calefaciēs ignem: ⁊ ignis poſtea tactus tāgit aerē vſqꝫ ad
nos. ⁋ Ex his patent duo. pmum ꝙ principale alterās
eſt totū celuꝫ per virtutē in ꝓfundo: ⁊ nō ſol per ſe ⁊ ſin/
gulariter: vt Alexan. credebat. Scđm eſt/ꝙ tale vniuer/
ſum celū aerē vel ignē calefacit rōne luminis vt dicem⁹
Q rōne motus: quo eos rapit: ⁊ tertio virtute ſolis ⁊ ſtella/
ruꝫ exiſtētiū in ꝓfundo calefacit aerē ⁊ ignē ↄterendo: q̄
cōteritio eſt in aere/⁊ igne inſenſibilis quo ad nos: nos.n.
ſentimus calorē: ↄteritionē ꝟo nō ſentimus. ⁋ Sꝫ con/ Replice. Simplicij
tra Auerroeꝫ arguiť per rōnes Simplicij: qui lꝫ ꝓceſſit
Auerroē: hec etiaꝫ poſitio Auerrois fuit antiqua. Prio/
q2 tunc valles eēnt minus calide q̄ mōtes: q2 in eis mi
nor eſt ↄteritio: q2 plus a celo remouenť. Scđo/q2 terra
eſt vt pūctum reſpectu totius celi: ſed omne agēs equa/
liter ageret in pūctum. igiť nō totū celum/ſed ſtella agit:
reſpectu cuius terra nō eſt vt punctum. Tertio/q2 tunc
equalis deberet eē calor in locis vmbroſis/⁊ luminoſis:
q2 vbiqꝫ equalis eſt conteritio. ⁋ Thomas negare vi/ Pō Tho.
deť hanc conteritionē: ⁊ concedit ſtellas ⁊ celum agere
lumine ⁊ motu: nō quidem cōterendo/ſed mouendo. ad
hoc enim verba Ariſtotelis accōmodari poſſunt opti/
me: q2

A

me:ga forte per ↄteritionez nō vult niſi motuȝ rapt⁹:vt in textu diximus:⁊ tūc cōcedit ęq̄lez eſſe calorē merito motus rapt⁹ vbiqȝ ⁊ ſemꝑ:variari tñ merito luminis.

Que Auer.

¶ Auerroes aūt ↄcedit cęlū trib⁹ modis mutare conti/nens ad calorē/lumine:vt dicem⁹/motu raptus/vt dixit Thomas:⁊ ↄteritione:⁊ tūc ↄcedit merito mot⁹ ſemꝑ eē ęqualē calorē:nō aūt merito luminis/nec contritionis. Primo/q2 attritio fit ꝑncipalr̄ a toto cęlo rōne ptis ſtel latę:ſed ſtella nō ſemꝑ eſt nobis ęqualr̄ ꝓxima. ſcdo/q2 nō ſemꝑ ęqualr̄ applicata:nā nunc eſt recta/nunc obliq̄/nunc aliter ↄſtituta. Pręterea.ↄcurrūt ēt alię ſtellę alijs virtutibus.vt dicem⁹.hac rōne fit vt attritio ipſa non fit

Sol. rōnū

in vniuerſo aere ęq̄lis:ſȝ hic magis:illic minus. ¶ Tūc ad rōnes.ad primā ↄcedit valles ⁊ ptes remotiores a cę

B

lo eē minus calidas quo ad attritionē:ſed quo ad radio/rū reflexionē calidiores eē. ¶ Ad 2ᵐ dico/ꝙ lȝ a cęlo to to ęq̄diſtet terra:nō tñ a ſtella rōne cui⁹ cęlum conterit aerē. ¶ Ad 3ᵐ patet ſol.pōt eni concedi merito motus alijs partib⁹ eē ęq̄lez:non tñ merito luminis atqȝ cōteri tionis. Hęc de mēte Auer.cōcederē:⁊ non video ſeq ali/

Dubi.l op/pōne Aui.

quod impoſſē cōſonat v̄bis Ari^{lis}. ¶ Sȝ ambigeꝰ vtꝝ cęlum vel ſol habeat vim hāc attritiuā. Ari^{les} enim ingt caliditatē effici/q2 aer ab illarū latiōe atteritur.igiꝭ con terit per motū raptus:⁊ ita cęlū calefacit motu raptus:⁊

Solutio.

per ↄñs nō videꝭ differre mot⁹ rapt⁹ ab attritiōe. ¶ Cō cederem ſolē vim hāc attritiuā:⁊ totū cęlū:veꝝ maxime ſolē:q2 eſt denſior atqȝ ꝓfundior.hāc tñ vim dicerē effi/cere attritionē/mediāte motu raptus:nō tñ eē motū ra/

C

pt⁹:ſȝ aliqd vltra. Tu ↄſidera:qm̄ h̄ eſt itētatū ab alijs.

Scda q̄ſtio vtrū lumē ⁊ mot⁹ calorez cauſant.

Secundo q̄rit Auerroes/vtrū motus ⁊ lumē cale faciāt:⁊ arguit ꝙ nō.ꝑ/oē calefaciens ꝑ ſe eſt corpus ⁊ calidū. Sȝ motus ⁊ lumē nō ſunt corpo/ra calida.igiꝭ nō calefaciunt. Scdo/oē qd̄ fit gn̄aꝭ a ſibi ſimili:vt in metaphyſica dicꝭ eſt.at motus ⁊ lumen nō

Solu. Aui.

ſunt calida ſilia in ſpē. ¶ Rn̄det Auer.ad 2ᵐ ⁊ ad ꝑmū ſimul/⁊ vult calorē effici poſſe e nō calore:nec e corpo re calido:itē nec eē verū gn̄atim ſile fieri a ſili.hoc enim in ſubſtātijs tenet:⁊ nō in accn̄ib⁹. vbi cā.nigredo fit i/terdū a calore:iterdū a frigiditate:q̄re ⁊ calor q̄nqȝ a ca lore:q̄nqȝ a non calore vt a motu ⁊ lumine fit.ſic igitur

Replicę 3 Auerro.

Auerroes vult in ſubſtātijs hūc locū v̄ba Ari^{lis}. ¶ Sȝ videꝭ nec in ſubſtātijs hūc locū auctoritate Ari^{lis}.ꝑ/q2 mures gn̄ari poſſunt a nō mure ſȝ a calore ſolis diffuſo in aere vel aq̄.12.meta.cō.18. Scdo/3° cęli.com.56.dicit Auerroes ignem effici/q̄nqȝ a motu locali/q̄nqȝ ab alte

So.ꝓ Aui.

ratione/q̄nqȝ ab igne. ¶ Nōnulli ꝓ Auer.rn̄dēt/dictuȝ Auerrois eē intelligēdū de vniuoco virtuali. Sic enim oēs gn̄ationes fiūt ab vniuoco in virtute.⁊ hoc mō mus

Confutatio D

⁊ ignis fiūt ab vniuoco in virtute. ¶ Sȝ h̄ defenſio fri/uola eſt.ꝑ/q2 hoc mō accidēs etiā ab vniuoco in virtute fit:non eni fit niſi ab eo in cuius virtute eſt. 2°/nihil Ari/ſtoteles dicet cōtra Platonē in metaphyſica.nā idea eēt

Propꝰa ſol.

ſaltē in virtute ſilis genito. ¶ Melius igiꝭ dicerē dictū Auerrois eē intelligēdū ꝑ excluſionem:hoc pacto/ꝙ tñ in ſubſtātijs gn̄atio eſt ab vniuoco.q2 in ſubſtātijs:⁊ in nullis nō ſubſtātijs:ex hoc tñ nō ſeqtur vt in omni ſubā fiat gn̄atio ab vniuoco.ab excluſiua eniȝ nō ſequiꝭ vlis/niſi de terminis trāſpoſitis:⁊ ſic pȝ ad obiectiones.

Tertia q̄ſtio q̄lo ⁊ q2 mo tus calefacit. Solo

Ulterius q̄rit Auerroes q2 motus calefacit:⁊ quo mō calefacit. ¶ Rn̄det Auer.talē mo/tum eē localē:⁊ nō alterationē/niſi quaten⁹ alteratio eſt calefactio nec auctionē/nec gn̄ationem/niſi q̄ten⁹ gene/ratio eſt rei calidę. Probat/q2 talis motus eſt veluti vi/ta 8° phyſicoꝝ. Secundo q2 videmus ignem per motū augeri:⁊ per quietem extingui. ¶ Ad 2ᵐ reſpondet mo/tum eſſe perfectionem corporis calidi:⁊ hoc modo mo/

F. Repl.ꝯ Th.

tus calefacit/veluti calidi corporis ꝑfectio. ¶ Sȝ huic reſponſioni obijcit Sanctus Thomas intelligens mo/tum eſſe proprietatez corporis calidi. Primo/quia mo/tus non eſt proprium calido:cum omnibus corporibus naturalibus cōpetat. Secūdo/nulluȝ poſterius eſt cau/ſa prioris. Si igitur moueri ſit ꝓpriuȝ calido:magis erit calor cauſa motus/ꝙ̄ cōtra/mot⁹ cauſa caloris. ¶ Pro/

Pō Thome

pter hęc tenet Sāctus Thomas motum calefacere:q2 eſt primus. Nam primuȝ in vnoquoqȝ genere ſemper eſt cauſa alioꝝ quę ſunt in illo. ¶ Sed poſitioni Sācti

Obiciones Joannis

Thomę obijcit Joānes.ꝑmo/q2 ſi ita eſſet/non eēt ma/gis cā caliditatis ꝙ̄ frigiditatis:eſt enim frigefactio mo/tus vt calefactio ipſa. Secūdo/ſi motus localis vt pri/

F

mus calefaceret:tūc motus poſteriores vt motus violē/tus quo ſagitta mouetur/non calefacerēt. ¶ Sed rōnes

Defenſio Aui. ⁊ Th.

Thomę nō valent cōtra Auerroem:nec illę Joānis cō/tra Thomam.illę Thomę quidez non valent:q2 Auer/roes non dicit motum eſſe ꝓprietatem calidi corporis:ſed perfectionez corporis calidi. Modo prima ꝑfectio alicuius ſubiecti eſt cauſa oīum eorum quę accidunt il/li ſubiecto:veluti anima quę eſt prima corporis viui ꝑ/fectio:eſt cauſa omnium accidentiuȝ corporis animati:ita in propoſito q2 motus eſt prima perfectio corporis calidi:eſt cauſa eorum quę accidunt corpori calido:⁊ ita eſt cauſa caloris:qui accidit illi.⁊ hoc inquit. Cuȝ igitur corpus caliduȝ fuerit motū:erit in vltima ſua perfectio/ne:⁊ cuȝ fuerit in vltima ſua perfectione/tunc calor erit in eo in vltima perfectione:veluti in re exiſtunt oīa acci/dentia quę conſequūtur formaȝ poſt aduentum formę:⁊ ita Auerroes velle videꝭ motuȝ comparari ad calorē vt anima aut forma ad accidētia propria quę cōſequū/tur formam. Si igitur hoc mō Auerroes intelligit:obie

Replicę. G

ctiones Thomę non ꝓcedunt. ¶ Sed adhuc replica/bis/q2 motus eſt prima perfectio cęli:⁊ tamē nō calefa/cit cęlum. Secūdo/motus eſt prima ꝑfectio aquę q̄ mo/uetur:⁊ tamē aqua nō calefit. ¶ Dici pōt Auerroē vel/le ad motuȝ ſequi calorez in ſubiecto apto nato.q̄le nec cęlum/nec aqua eſt. ¶ Illę v̄o Joānis minime.ꝑma q̄/dem non:quoniaȝ primuȝ in genere ſoluȝ eſt cauſa eorū quę ſunt in illo genere per ſe ꝑmo/atqȝ intēta.mō calefa ctio eſt per ſe in genere motuū vt per ſe ꝑmo intēta.fri/gefactio per accidēs:ꝓpterea latio eſt per ſe cauſa cale/factionis:per accidēs frigefactionis interdū. Scōm mi/nime:q2 etiaȝ motus violentus eſt primus in genere mo tuuȝ/reſpectu alterationū ⁊ id genus:lȝ non ſit ꝑmus re/ſpectu lationuȝ:⁊ hoc ſufficit ad hoc vt ille alterationem efficiat.verū vtrū poſitio Auer.ſit vera:in fine dicemus.

4° q̄d/an lu mē cal efa/ciat. H

Quarto q̄runt vtrū lumē calefacit:dicēdū per ſe patere lumen calefacere. Tuȝ q2 loca vm/broſa videnꭍ frigida reſpectiue. Tum ſcdo q2 videmus pleniſlunia eſſe calidiora.calefacit igitur:⁊ magis cuȝ re/flectitur radius ad perpēdiculare:duplicaꭍ eni tunc ra/dius. Adhuc magis cū radij cōgreganꭍ vt appet in ſpe/culis cōcauis.nemo igiꭍ dubitat ꝙ calefaciat. ¶ Sȝ de modo eſt dubio:cui rn̄det Auerroes ⁊ dicit ꝑmo/ꝙ ſicut motus nō per ſe calefacit:ſic nec lumē.dicit 2° vt motus calefacit quatenus eſt ꝑma perfectio corporis calidi ad quā ſeqtur calor vt accidēs ꝓpriuȝ/ſic lumen eſt prima perfectio corporis calidi:ad quā ſequiꭍ per ſe ipſe calor. ¶ Aliter rn̄det imaginando ſtellas eē formalr̄ calidas:vt dicit in libro de ſubā orbis:⁊ tunc cū lumine miſcetur calor ſtellarū:⁊ duciꭍ ad nos:venit eni lumen cōmixtuȝ calori.perſuadet hoc ꝑ q2 ſtellę ⁊ orbes cōicant in lumi/ne/⁊ trāſparētia/igiꭍ nō icōuenit cōicare in calore. Se/

I cando auctoritate Ari^{lis}.naȝ luna eſt ſilis terrę in opaci/
tate ⁊ diſſormitate.igit̃ ſol ſimilis igni in luce ⁊ calore.
Tertio auctoritate aſtrologoꝝ.naȝ hi poſuerũt aliquas
ſtellas calidas/aliquas ſiccas formaliter.

Quita qõ **Quinto** q̃runt vtruȝ ſtellę cauſent frigiditatẽ per
ſe.Rñdet Auerroes corrigẽdo dictũ aſtro
nomoꝝ:⁊ vult ſtellas per ſe ꝓprie oẽs eẽ calidas/hume
ctare ꝟo/⁊ frigefacere/⁊ exiccare per reſpectuȝ:pſuadet
hoc:qa ſi aliqua ſtella eẽt frigida maxi e eẽt luna.modo
Ari^{les} ait noctes in plenilunio eſſe calidas:⁊ in hoc errat
Auicẽna/qui tenet ſtellas per ſe frigefacere/exiccare ali/
Circa dcã Auerrois quas/humectare aliquas.h̾ ex cõmen.℄ Sȝ videt̃ mi/
hi p̃mo circa hęc q̃daȝ dubitanda:q̃daȝ reprobanda: q̃/
daȝ corrigenda.Primo dubitat̃/qa dixit primo motum
per ſe calefacere quatenus eſt p̃ma perfectio calidi. De/
inde dicit motuȝ ⁊ lumen ꝑ accidẽs calefacere.Ecce eui/
K dens cõtradictio eſt.℄ Videt̃ etiã falſum:qa ois cauſa
per accidẽs eſt/aut caſualis/aut remouens ꝓhibens/aut
cõiuncta cauſę per ſe:quarũ nulla põt eſſe motus vel lu
Defẽſio p^{i}. men.℄ Defendi põt Auerroes:nã dicit̃ cã per accidẽs
vno mõ/qa non agit per vniuocationẽ rationis ⁊ nois:⁊
ſic/ois cauſa ęquiuoca eſt cauſa per accñs:⁊ hoc mõ itel
ligit Auerro.alio mõ dicit̃ per accñs vt diſtinguit̃ con/
tra cauſaȝ quę agit ſm naturã:⁊ hoc mõ vult eẽ cauſam
per ſe:qa ſua nã motus ⁊ lumẽ caloreȝ agunt.⁊ ſic pȝ ſo/
2ª dubita. lutio ad rõneȝ.℄ Scḋo dubitat̃ qa ſi ſtellę eẽnt forma/
liter calidę:tũc ſtellę cõtrarię eſſent eľntis frigidis.2°eẽ
formalr calidũ videt̃ eſſe ignis.℄ Dici põt ſtellas eſſe
formalr calidas:nõ q̇dẽ calore elemẽtario: ſed calore ꝑ
ęquocationeȝ nois:qui eſt veluti vita oiuȝ nãliuȝ reruȝ:
quare ceſſat p̃ma obiectio:hic eñi calor nulli ɔ̃riatur:cuȝ
L non ſit eľntarius.ceſſat etiã ſecũda:eſt enim ſtella calida
Rep̃hẽſio Auerrois nõ per calorẽ eľntariũ:ideo nõ eſt ignis.℄ Sȝ rep̃hen/
dendus eſt Auer.in eo qõ ait lumẽ calefacere nos:qa ve.
nit cõmixtuȝ calido ſtellarũ:hoc eñi eſſe non põt/niſi lu
men eẽt corpus:qõ ſibi calorẽ illũ incorporaret:⁊ vehe/
ret euȝ ad nos:vnuȝ eniȝ accidẽs nõ põt alteri miſceri:vt
in libro de gñatione dicit̃.ꝓpterea hic ſecũdus modus
quo lumẽ calefacit eſt ipoſſibilis:niſi aliter intelligatur.
℄ Ideo melius eſt dicere iuxta primũ modũ ꝙ lumen
ſit caliditas virtualr:q̃ in ſubiecto apto nato extrahit ca
liditateȝ formalr de potentia ad actũ:nec eſt credẽdũ lu
men efficere hãc caliditatẽ/vt agens:qa accidẽs non eſt
per ſe agẽs:ſicut nec per ſe ens:ſed vt inſtr̃m ſtellaruȝ:q̃
virtualiter ſunt calidę.Quo etiam mõ nõ eſt dõm attri/
tionẽ vel motuȝ efficere per ſe calorem in aere vel igne:
nã cũ motus nõ ſit per ſe ens:nõ põt eſſe per ſe cã:ſȝ eſt
imaginandũ calorẽ effici a cęlo ſtelliſq; calidis virtualr
per attritionẽ vti per inſtr̃m.Amplius/nõ eſt imaginan/
M duȝ exhalationẽ iflãmari a motu/nec aial dũ mouet̃ ca/
leſieri per ſe a motu:qa nec motus hoc efficere põt q̃te/
nus eſt fluxus formę:quia ſic eſt reſpectus:nec ꝓ forma
fluente:qa ſic eſt ipſa vbi fluẽtia:q̃ ſunt q̈ditas:⁊ quan/
titas nõ eſt de p̃ncipijs actiuis.ꝓpterea eſt dõm exhala
tionẽ iflãmari a motu veluti ab inſtr̃o:ꝑ ſe ꝟo a cõtinẽ/
te:in quo mouet̃.Aial ẽt effici calidũ effectiue p̃ncipalr
ab ipſa ſui aĩa:a motu ꝟo per accñs ꝑ quãto facit ptes
fricari:⁊ ita forma rei mobilis per ſe efficit caloreȝ.Mo
tus ꝟo eſt diſpoſitio q̇dã mediãte qua calor efficit̃.

De q̃lita^{te} ſtellarũ. **Alterius** circa h̾ dubitãt vtrũ aliquę ſtellę ifrigi/
dẽt/aliq̃ humectent/aliq̃ exiccẽt/quẽad/
Põ Auer. modũ aliq̃ calefaciũt.Tenet Auer.ꝙ oẽs calefaciũt:p̃ri
mo/qa oẽs mouent̃ ⁊ lucẽt.igitur oẽs calefaciũt.vĩ h̾ rõ
Ari^{lis} ꝑ metheoroꝝ.Scḋo/qa frigiditas ⁊ ſiccitas nõ in/
grediunt̃ opus naturę.igit̃ cũ ſtellę maxĩe nos ɔſeruẽt:

nõ debẽt eẽ frigidę/nec ſiccę.Tertio mouet̃ ex reflexu N
mariſ:nã per ſex horas creſcit inſequẽdo lunã:ꝑ ſex de/
creſcit.Hoc ꝑ tãto phyſici aiũt qa aq̃ in p̃n° ortus lunę
rareſit a calore lunę:⁊ ita caleſit/deinde ɔdẽſat̃ ⁊ frigeſit.
igit̃ luna calefacit:quę minus videt̃ calefacere. Quarto
Joãnes arguit ꝑ Auer.qa ſi ſtellę frigefacerẽt: maxime
ignẽ frigefacerẽt:qa agẽs nãle fortĩ° agit in ꝓpinquũ q̃
Obiiciones Thomę. in remotũ.℄ Obijcit aũt Sanctus Tho.ɔ̃ hãc põnẽ:p̃/
qa tũc cęterę q̃litates eſſent ꝑ accñs in vniuerſo:qa non
per ſe eẽnt itẽtę a cęlo.Scḋo/qa formę eľntoꝝ ſũt vir/
tes cęli.igit̃ ⁊ q̃litates:dans eñi formaȝ dat ɔ̃ñtia ꝑ ſe ad
formã.Tertio/mũdus iſte iferior regit̃ ab illo ſupiori:h̾
aũt nõ eſt niſi qa quęcũq; hic fiũt depẽdẽt ab illo:aliter
nõ eẽt cã vliꝰ oium.Quarto/oẽs formę cõtinent̃ actu in
p̃mo motore:⁊ po° in p̃ma mã:vt dicit ipſemet Auerro.
12.meta.cõ.18.Mõ p̃mus motor h̾ efficere nõ põt niſi
mediãte cęlo:vt.8.phyſi.auſcultatiõis dic̃ ipſe.cõmẽ.15. O
Vltimo Ari^{les} 2° de gñatione.ingt.oẽs formas has cõti
neri in terminis:vocat aũt terminos corpora cęleſtia:vbi
expoſuimus:qa in illis eſt terminus cuiuſlibȝ rei nãlis.
Sol.aliq̃ ℄ Rñdent nõnulli/cęlũ hęc oia agere mediãte calore:
oẽs eñi formę fiũt a cęlo mediãte calore:quia frigiditas
ſit ꝓpter magnã diſtãtiã a fonte caloris vt in terra ⁊ aq̃.
humiditas in aere ⁊ aq̃ ꝑꝑ aliquã approximationeȝ:ca/
lor ꝟo ꝑꝑ vicinitatẽ:oia eñi pro rõne ſitus ad calorẽ vi/
dent̃ in ſuis q̃litatib° a ſtellis dependere vt Auer.videt̃
dicere in lib.deſtru° deſtru^{m}.diſpu.p̃^{a}in ſolone dubij.12.
Imaginãdũ eñi eſt calorẽ oẽs efficere qualitates diuer/
ſimode ſumptũ:vt eñi in regione ignis cõſtituit̃ in tanta
ad cęlũ diſtãtia calorẽ ⁊ ſiccitatẽ efficit:vt ꝟo in regione
aeris calorẽ ⁊ humorẽ:qa maior eſt diſtãtia:vt in regiõe P
aq̃ adhuc in maiore diſtantia humorẽ ⁊ frigiditatẽ:vt in
regiõe recipit̃ terrę frigiditatẽ ⁊ ſiccitatẽ:eſt eñi tũc ma/
xime diſtãs:⁊ ſic oia facit calor diuerſimode ſumptus.
℄ Nos ꝟo ſolebam° dicere/cęlũ poſſe itelligi eſſe cãm Sol.ꝓpꝛia.
qualitatũ vno mõ ꝑ ſe vt cã imediata:⁊ h̾ mõ ſoliꝰ calo/
ris eſt cã per ſe:qm̃ ꝑ illũ cũcta ɔſeruat.Scḋo vt cã vni/
uerſalis:⁊ ſic cũ cauſis p̃ticularib° efficit diuerſas q̃lita/
tes:frigiditatẽ q̇dẽ cũ aq̃:humiditatẽ cũ aere veluti ho/
minẽ cũ hoie:ſol enim ⁊ hõ hoiem gñant.℄ Nũc ꝟo h̾ Confutatio
Auer.poſitio vĩ mihi erronea:p̃mo ɔ̃ p̃mã ſolonẽ:quia
calor ꝑ ſe nõ efficit niſi calorẽ:vnũ eñi agens nãle nõ fa/
cit niſi vnũ:per accñs aũt põt efficere ɔ̃riũ.igit̃ ſolũ ele
menta calida eẽnt ꝑ ſe itenta a calore cęli/ſtelliſq; ipſis:
eľnta frigida ꝑ accñs:ſicut ꝑ accñs a calore ꝓficiũtur.
℄ Cõtra 2^{am} ꝟo ſolonẽ:qa tũc cęluȝ cã eẽt calidoꝝ ele
mentoꝝ duplr/gñalis/⁊ p̃ticularis:cęteroꝝ ꝟo non niſi
gñalis cã.mõ hoc nõ videt̃:qa oia ſunt de ꝑfectiõe vni/
uerſi/⁊ mũdo neceſſaria.℄ Contra oẽs ꝟo eſt obſerua/
tio aſtrologoꝝ:qa videmus in vno eodẽq; die eẽ calorẽ
intẽſuȝ ⁊ frigus itẽſuȝ:imo in eadẽ hora vẽtũ moueri fri
gidũ:⁊ ſtatiȝ ceſſare ad calidũ:h̾ aũt nõ põt eſſe niſi cęte Q
rę ſtellę habeãt dñiuȝ in die:merito quaꝝ ꝑꝑ diuerſita/
tẽ p̃dñioꝝ:efficiat̃ nũc caliditas/nũc frigiditas:aſtrono/
mi eñi obſeruarũt qñ Saturnus in anno hȝ dñiũ/facere
annũ gñatiȝ frigidũ:qñ in quarta anni/facere 4^{am} frigi/
dã:quãdo in mẽſe:facere mẽſem frigidũ:qñ in ſeptima/
na:facere ſeptimanã frigidã:qñ in die facere diẽ frigidũ:
quãdo in hora facere horã frigidã:⁊ plus obſeruarunt in
ortu diei plerũq; factã eẽ caliditatẽ:in meridie frigidita
teȝ.Mõ talis diſſormitas nõ põt eẽ a ſolis lumĩe ⁊ mo
tu tñ:nec ſi oẽs calefacerẽt:qa ab vniformi non ꝓuenit
diſſorme.igit̃ in mane calor ſit ꝑꝑ dñium Martis. In
meridie frigus ꝑꝑ Saturnũ.igit̃ aliq̃ ſtellę calefaciunt/ Põ Ptolemęi.
aliq̃ exiccãt/aliq̃ humectãt/aliq̃ frigefaciant.℄ Et h̾ eſt
poſitio

A poſitio vera Ptolemei q Saturno frigiditatē ⁊ ſiccitatez ꝓbuit. Joui tēperiē: Marti vredinē: ſoli calorez: Veneri tēperiē: Mercurio vtrūqꝫ: Lunę humorē. ¶ Tūc ad rōnes pro Auer. factas. rñdeo ꝙ non oēs p lucē calefaciūt: ga lꝫ lumen vt lumen calefaciat: nō vt tale lumen videlꝫ Saturniū vel Martiū nō calefacit: ſic de motu dico, lꝫ motus vt motus calefaciat: nō tamē vt mot⁹ talis planetę cū tali cōfiguratione: vt enī ꝯtinuum vt continuū eſt diuiſibile in īfinitū: nō aūt vt ligneū vel cereū: ſic lumen vt lumē eſt calefactiuū: vt ꝟo Saturniū, eſt frigefactiuum: vt Jouiū temperatiuū: vt Martiū vſtiuuꝫ: ⁊ vt alterius atqꝫ alteri⁹ ſtellę inſtr̄m, alterius atqꝫ alterius qualitatis effectiuū: ſic quoqꝫ motus: vt enīꝫ motus eſt calefactiuus: vt talis ſtellę cū tali planeta ꝯſtitut⁹, eſt frigefactiuus, vel calefactiuus, vł nā ſtellę cuius eſt ⁊ ad quā eſt qualitatis effectiuus: ⁊ hoc mō nos nō ponimus

B influentiā aliā a motu ⁊ lumine. Albertilla ꝟo ꝯcedit lumen ⁊ motū calefacere: ſed recurrit ad influentiā q̄ pōt per ſe frigefacere. ¶ Ad 2ᵐ dici pōt frigiditatē ⁊ ſiccitatem nō ingredi opus naturę quo ad viuā: nō aūt quo ad alia: multa enī bona ex his emergunt. ¶ Ad 3ᵐ de luna aſtronomi reducunt motū illū ad ſiltudinez occultam: vel forte ad lumē lunę ⁊ motum eius: ga tale eſt. ¶ Ad 4ᵐ dico non maxime ignez frigefieri: ga adſunt plures cauſę cōſeruationis eius illic: quales nō ſunt in his īferioribus. ¶ Ex his pꝫ Auerroē nō itellexiſſe Ariſᵗᵒᵐ. Ariſᵗᵒᵉˢ enim vt puto nō differt a ꝓncipe mathematicoꝝ Ptolemeo. Ariſᵗᵒᵉˢ enī nō plus dixit, niſi ꝙ cęlū calefacit continens nos motu, ⁊ lumine: ex hoc nō habeſ niſi ꝙ lumen vt lumē eſt effectiuū caloris: ſilr motus vt motus: cuꝫ q̄

C tamen ſtat lumē, vt Saturniū, eē frigefactiuū, vt Martium eē exiccatiuuꝫ. vt deniqꝫ inſtr̄m alterius ⁊ alterius ſtellę eē alterius ⁊ alterius qualitatis effectiuuꝫ. ſilr ⁊ de motu cenſendū: vt enī ſtella differt ſpecie a ſtella vt dicemus: ſic lumē a lumine, ⁊ motus a motu. Auerro. autē nō faciens dñaꝫ inter p ſe ⁊ p accidēs: generatim voluit oē lumē quatenus lumē: ⁊ h̄ lumē quatenus h̄ lumen: ⁊ oēm motū quatenus mot⁹ eſt: ⁊ hūc motū, q̄tenus h̄ motus calefacere: ⁊ nō eſt ita: eſt enī verū p ſe: ⁊ falſuꝫ p accidēs vt ipſe ait in multis. 6° phyſicę auſcultationis. cō. 15. peruenit aūt Ptolemęus ad hāc rē ex obſeruatione, quā reꝝ cęleſtiū obſeruatores fecerūt circa ſtellaruꝫ affectiones: vt docet in ꝑ apoteleſmatū: circa lunę cuꝫ ſole configurationes. Pręterea anonymus quidaꝫ Ptolemei interpres, ⁊ Porphyrius phs in eruditionib⁹ docent h̄

D eſſe obſeruatuꝫ multis ⁊ multis ſeculis Saturnuꝫ ⁊ Jouez quādo cū ſole cōmeāt in aquario hyemē efficere tēperatā: cū ꝟo Marte p Cācrum ⁊ Leonē: ęſtatez facere ęſtuoſaz: ⁊ in alijs id gen⁹ ſili obſeruatiōe diu cōpertuꝫ eſt. Hęc aūt nō ſunt ꝯ Ariſᵗᵒᵐ, ga vltra motū ⁊ lumē non ponunt influētiā: imo ſunt additiones ⁊ declatiōes eius qō Ariſᵗᵒᵐ claꝫ ſcripſit. Ptolemę⁹. n. nō min⁹ ꝑipateticus: q̄ꝫ mathematicus ꝓhibeſ ab oīb⁹. Hęc de q̄ōne.

¶ Cū aūt ⁊ ſtellę ipſę trāſferri videanſ: ⁊ cęlū totuꝫ: aut vtriſqꝫ q̄eſcentibus: aut vtriſqꝫ cōmotis: aut altero quieſcente, altero cōmoto fieri tranſlationem neceſſe eſt.

Expoſitio. ¶ Tria de ſtellis pertractare propoſuit, ſubam, ſiue nām, mot⁹ illarū, ⁊ figuras: egit de ſuba ⁊ nā: nūc ⁊ de motib⁹

Ars inueniendi. q̄bus mouenſ ꝓponit diſputare. ¶ Aladuerſiōe dignū Ariſᵗᵒᵐ rez hanc nāciſci arte inueniēdi, quā ⁊ in poſteriorib⁹: ⁊ in 6° topicoꝝ docuit. In arte ꝟo inueniendi, vt dicit Philoponus poſterioꝝ 2°. ⁊ ꝑ, eſt aliqd vt ꝯceſſuꝫ, ⁊ aliquid vt q̄ſitū: qd igiſ qō in p̄ſenti q̄ōne eſt ꝯceſſum eſſe cęlū ⁊ ſtellas apparere moueri: hoc enī vt ꝯceſſum ſupponit: q̄ſituꝫ ꝟo eſt: quonā mō illud eē poſſit: trib⁹ enim modis fingi pōterant imaginādo cęlū ⁊ aſtra q̄eſcere: mota tn̄ apparere quodā extriſeco motu vt dicem⁹: aut imaginādo vtraqꝫ ꝓprijs inceſſib⁹ atqꝫ motib⁹ moueri: ſeruata tn̄ quadā regula. Aut imaginādo vnū q̄eſcere, alterū moueri. qō qdez eſſe pōt vt aſtrū q̄eſcat: ⁊ cęlum moueaſ: vel ecōtra vt cęlū moueaſ quieſcatqꝫ aſtrū. oīb⁹. n. his modis apparētia mot⁹ illoꝝ ſaluari videſ. ꝓpterea q̄ſituꝫ eſt quonā hoꝝ modoꝝ apparētia illa fiat. ¶ Sꝫ

E

Dubita. ꝑ° dubitaſ ꝑmo, ga videſ hęc qō ex dictis ſoluta. igiſ nunc inutilis. dcm̄ eſt enī ſtellā eē denſiorē ſui orbis ꝑtē veluti illius nodū. Ex veritate hac ſeq̄tur ſtellam moueri ad motū orbis, veluti noduꝫ ad motum tabulę. ¶ Indicat

Quę Auer. cōmē. 43. Auerro. ſolonez: nā q̄ſtio eſt ſoluta q̄ſi per accñs ⁊ de ſecūdaria intētione: nūc vult ſoluere principalr: id enīꝫ qō

F ꝓprijs principijs declarari pōt, eſt melius ſi p ſe declareſ. ¶ Secūdo dubitaſ circa ꝯceſſuꝫ: ſupponit enim cęlū ⁊ ſtellā apparere mota. vñ in gręco ſcribiſ φαίνεται qō latine eſt videnſ. Sꝫ dcm̄ eſt ſtella ſolum videri moueri: non orbē: quū nō ſit per ſe ſenſilis. ¶ Rñdet Auerroes in eodē cōmē. ſtellas appere motas p ſenſum: cęlū per exiſtimationē ſiue ꝯiecturā: ⁊ hoc ſatis eſt p cōceſſo. vel referri pōt hoc ad duplicē motū quē vagę ſtellę habēt. diurnū videlꝫ ⁊ ꝓpriuꝫ: ⁊ ſic argumento ſenſus haberi poteſt ſtellas pluribus motib⁹ moueri: ⁊ de hoc eſt q̄ſitum propter quid eſt.

2° dubō.

¶ Ambo igiſ quieſcere terra ipſa q̄eſcente, īpoſſibile eſt. nō enim fierent quę apparent, at ſupponatur terram quieſcere.

Expoſitio. ¶ Nūc icipit deſtruere mēbra: quia ſyllō eſt diuiſiuus a deſtructiōe mēbroꝝ īpoſſiuꝫ ſufficiēter enumeratoꝝ ad alteri⁹ mēbri pōnez. ¶ Debes ſcire vt Auer. īngt ſophiſtas vt heraclitanos opinatos eē h̄ ſublunaria oīa eē in ꝯtinuo motu: illa ꝟo cęleſtia eē firma ⁊ ſemꝑ q̄eſcētia: ⁊ tūc apparētiā p quā videnſ ſtellę moueri ab ortu in occaſuꝫ enitebanſ ſoluere p motū terrę, dicētes ita ħ ſtella ꝯtigere vt de motu ripę qn̄ hō moueſ in naui pp motū viſoꝝ in quo viſio ipſa pficiſ: vt ēt narrat Ar. in li. de ſomno ⁊ vigi. h̄ ēt cōfirmari pōt p ſilē in ebrio: cui circunſtātia oīa moueri apparēt: pp vertiginē ſpirituū oculi vt docet Phs in 3° pticu. ꝓblē ᵐ, ꝓblemate. 9. Ariſ. igiſ reprobat hoc ſyllō hypothetico ſic, ſi terra q̄eſcit īpoſſe eſt illa q̄eſcētia eē ⁊ videri mota. ſed ſupponaſ nūc terram q̄eſcere: ga īfra ꝓbabiſ. igiſ īpoſſe eſt illa q̄eſcētia videri mota. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet: debes ſcire Ariſtotelē adieciſſe. Nō enī fierēt q̄ apparent. Ex quo ꝟbo vt ſumit Auer. pōt formari rō abſoluta. Nā dato ꝙ de terrę quiete aliqs dubitaret: adhuc habemus argūᵐ nā cōiunctiones ſtellarū, oppoſitiones, directiones, ⁊ retrogradationes, ⁊ cętera id genus per motū terrę ſaluari nō pñt. propterea adiecit. Neqꝫ enī fierent q̄ apparent. ſup. dato ꝙ terra moueretur. Hęc Ariſto.

G Quę ex Auer.

H

¶ Reſtat igiſ aut ambo moueri: aut alterum quieſcere, alteꝝ moueri. Si igiſ ambo mouentur: abſurdū emerget, ſtellaꝝ vꝫ ⁊ orbiū velocitates pares eē: vnaqueqꝫ enim ęq̄ velox erit, atqꝫ orbis in quo ferſ. Sil' ſiqdē cū orbib⁹ in ideꝫ rurſus redire videnſ. Accidit igiſ ſtellā ſuo in orbe circulū deſcripſiſſe, ⁊ orbē lationē ſuā peregiſſe, atqꝫ ſuaꝫ circūferentiam deſcripſiſſe.

I ¶ Scḋo ꝓbat ꝙ nõ põt fingi orbem ꝛ ſtellã motibus ꝓ
Expoſitio. prijs ſcorſuꝫ moueri. ꝛ arguit ſic/ſi ſtella ꝛ orbis ꝓprijs
ſcorſuꝫ motib⁹ mouerent̃: tũc parib⁹ velocitatib⁹ eq̃les
circũferẽtias deſcriberẽt. Deducit̃ h̃ ↄditiõalis ſiue ma
ior/nã in quãto tp̃e ſtella ab vno pũcto imaginario. Vbi
grã. ab ortu circũferẽtiã deſcribẽdo totã redit ad ortuꝫ:
in tãto tp̃e orbis deſcribẽdo circũferẽtiã redit ad eũdeꝫ
pũctũ. ꝛ ſic parib⁹ velocitatib⁹ mouent̃. Primo ꝓponit
id qḋ reſtat diſputãdũ. ꝛ ingt. Reſtat igit̃ aut ambo mo
ueri: aut alteꝝ q̇eſcere/alteꝝ moueri. Qḋ q̇dẽ ambo nõ
mouent̃: ꝓbat. ꝛ ingt. Si igr̃ ambo mouent̃: abſurdum
emerget vꝫ ſtellaꝝ ꝛ orbiũ velocitates pares eẽ. deduc̃
vnaq̄q; .n. eque velox erit atq; orbis in quo fert̃. ꝓo
bat h̃ dicens/ſil' ſiq̇dẽ cũ orbib⁹ in idẽ rurſus redire vi
dent̃ ſtellã videlꝫ ꝑ ſenſum/orbẽ ꝑ exiſtimationẽ. igit̃
K pariter mouebunt̃ ꝛ eq̃ celeriter. ꝓpea dat totã hypothe
ticã. ꝛ ingt. Accidit igit̃ ſtellã in ſuo orbe circulũ deſcri
pſiſſe/ꝛ orbẽ lationẽ ſuã peregiſſe/atq; ſuã circũferẽtiã
deſcripſiſſe. ita vt parib⁹ velocitatib⁹ mota ſint. ¶ Quo
vo ad vba attinet debes ſcire ꝙ a cõi trãſlatiõe muta
ti nõnulla vba: nã grece verba illa/ſuo in orbe circulum
deſcripſiſſe/ſunt ἄστρον διεληλυθέναι τὸν κύκλον vt
vbũ vbo reddã eſt/ſtellã circulũ trãſiuiſſe. qḋ cuꝫ min⁹
ſonet: illo pacto trãſtulimus: nã vbũ illḋ διεληλυθέναι
etiã ꝑ deſcripſiſſe legim⁹ q̃nq;. Cetera patẽt. ¶ Diſpu
Que Auer. tat aũt Auer. de quo motu loquit̃: cũ ꝓbat ſeq ſtellã pari
cõ. 44. velocitate moueri cũ ſuo orbe. ꝛ vĩ mihi qḋ ſupfluũ: q2
intelligi põt de vagis/ꝛ de fixis. Alexan. de ipſis vagis:
Simplici⁹ vo de fixis itelligit. ſꝫ rõ Ariſt. hꝫ locũ in ol
bus: nã cõparat ſtellã ad ſuũ orbeꝫ: mõ q̃cũq; ſit: rõ eſt
Dubitatio. eadẽ. ¶ Sꝫ vĩ rõnẽ hãc qua Ariſto. deducit ↄñtiã eſſe
L nullã: nã cũ orbis nõ vĩ: poſſuꝫ fingere ipm̃ moueri ꝓpo
motu/ꝛ ſtellã ꝓpo/ſed diſparib⁹ velocitatib⁹: q2 vel or
bis celeri⁹/vel ſtella celeri⁹ itelligi põt. nec rõ vꝫ. ſuppo
nit eni eẽ motũ pari velocitate orbeꝫ deſcribere circũfe
Solutio. rẽtiã/ꝛ ſtellã: hoc eni cũ nõ vĩ. negabit̃. ¶ Dici põt ꝛ bñ
hoc nõ poſſe fingi. p̃mo/q2 eſt ſuppoſitũ ea in. 24. horis
moueri. 2⁹/q2 vt deduceret̃ orbis diuideret̃/vel rareſie
ret: vbi. n. ſtella tardi⁹ moueret̃: ꝛ orbis velocius: neceſſa
rio ſtella finderet orbẽ: vel rareſaceret ipm̃. eꝫ ꝛ ſi ſtella
celeri⁹ mouebit̃: Ariſ. igit̃ hãc p̃tẽ nõ ↄſtruxit: q2 ꝑ ea q̃
dicturus eſt: relinq̃tur ↄfutata. h̃ res nõ fuit mihi leuis.

¶ Nõ eſt aũt rõni conueniens vt velocitates
ſtellaꝝ ꝛ magnitudines orbiũ eãdẽ habeãt
rõnẽ. Naꝫ q̃uis orbes velocitates eius pro
M portionis hẽ quã ꝛ magnitudines hñt/non
ſit abſurdũ. imo neceſſariũ: vnãquãq; tamẽ
ſtellaꝝ que in his ſunt/nullatenus habere ra
tioni cõſentaneũ eſt. Naꝫ ſi illa neceſſario ſit
velocior: q̃ per maiorẽ orbẽ fert̃: ſtelle ſi or
bes ſuos mutuo cõmutabũt: alterã velocio
rem/alterã tardiorẽ fore perſpicuũ eſt: qua
ratione nullum motum habebunt ꝓprium:
ſed ab ipſis orbibus ferrentur.

Expoſitio. ¶ Nũc vult deſtruere ↄñs: ꝛ ita ponit q̃ſi minorẽ. debes
ſcire ꝙ orbes ſiue circuli q̇ grece cycli dicunt̃: hñt velo
citates magnitudib⁹ ꝓportionatas: quia maior orbis in
eodẽ vel eq̃li tp̃e veloci⁹ mouet̃: ꝛ ita maior velocitas ẽ
in maiore magnitudie: ꝛ lꝫ velocitates ſint in orbib⁹ ſm
proportionem magnitudinũ: hoc non eſt in ſtellis: ita vt
ſtelle habeant in velocitatibus ꝓportionẽ/ſm ꝓportio
nem magnitudinũ orbiũ: itaq; ſtella habeat in velocita
te proportionẽ ad aliã: quã orbis ſuus habeat in magni N
tudine ad orbẽ alterius ſtelle. eſt igit̃ intẽtio ꝓbare vnã
ſtellã nõ hẽ in velocitate talẽ ꝓportionẽ ad aliã: q̃lem
ſuus orbis hꝫ ad orbem alterius. qua rõne euenit vt ipa
nõ moueat̃ neceſſario pari velocitate cũ ſuo orbe. Naꝫ
orbis ad orbẽ ſemꝑ in velocitate ꝓportioneꝫ ſeruat: nõ
autẽ ſtella ad ſtellã. Hoc ꝓponit. ꝛ ingt. Nõ eſt autẽ rõ
ni cõueniens vt velocitates ſtellaꝝ ꝛ magnitudines or
bium eãdem habeãt rõnẽ/hoc eſt nõ eſt rõni cõſonum:
vt ita ſe habeat ſtella ad ſtellaꝫ in velocitate: ſicut orbis
eius ad orbẽ alterius in magnitudine. Nam q̃uis orbes
velocitates eius ꝓportionis hẽ quã ꝛ magnitudies ha
bent/nõ ſit abſurdũ: imo neceſſariũ: vnãquãq; tñ ſtella
rũ que in his orbibus ſunt hẽ nullaten⁹ rõni ↄſentaneũ
eſt. eſt igit̃ hec ↄcluſio/nõ opꝫ vt qualis ſit ꝓportio ma
gnitudinis orbis ad magnitudinẽ orbis/talis ſit ſtelle in O
velocitate ad ſtellã. Vbi cauſa. nõ opꝫ vt q̃lis eſt propor
tio orbis Mercurij ad orbẽ Lune in magnitudie: talis
ſit ꝓportio Mercurij ad Lunã in velocitate. Et hoc ꝓ
bat/q2 tunc Mercuri⁹ qui eſt in orbe maiori erit velo
cior Luna: q̃ eſt in orbe minore: aut igit̃ eſt nãle/ꝛ neceſ
ſario vel caſuale/nõ nãle: q2 ſi fieret trãſlatio ſtellaꝝ de
orbe ad orbẽ: ita vt Mercuri⁹ ſaltaret in orbẽ Lune: et
Luna in orbẽ Mercurij: tũc Mercuri⁹ efficeret̃ tardi
or/ꝛ luna velocior. igit̃ nõ neceſſario nãliter. Ingt. Nã ſi illa
neceſſario ſit velocior: q̃ per maiorẽ orbem fert̃: ſtelle ſi
orbes ſuos mutuo cõmutabũt: alterã velociorẽ/alteram
tardioreꝫ fore ꝑſpicuũ eſt: cuius ↄ̃riuꝫ erat ante cõmuta
tionẽ orbiũ. q̃ rõne nullũ motũ habebũt ꝓprium: ſed ab
ipſis orbib⁹ ferent̃: qḋ eſt ꝓpoſitũ. debes ſcire ꝙ hec cõ
P cluſio nõ ſeq̇tur ꝑ ſe ex nũc dictis: ſed addita eſt: q2 po
Obiectio ſterius cõplebit̃. ¶ Obijcies fortaſſe caſuꝫ nõ eẽ poſſi
Solutio. bileꝫ. vꝫ ꝙ fieri poſſit orbiũ tranſpoſitio. ¶ Sol. pꝫ: or
biũ. n. trãſpoſitio ꝓ tãto eſt impoſſi/ꝓ quanto ſtella eſt
ps ſui orbis illi ↄtinua: vbi aũt ſit ps diſcõtinua/ꝛ ꝑ ſe ꝓ
priũ habeat motũ: caſus eſt imaginarius/ꝛ poſſi: q2 mo
tus vnius nõ depẽdet ex motu alteri⁹/ꝛ ſic erit poſſibile
vnũ trãſponi in aliũ: ꝛ hoc mõ valet id qḋ Ari^{les} ait.

¶ Sin aũt caſu id accidit: nõ erit ꝑfecto rõni
ↄſonũ vt in oibus orbis ſit maior/ſil' atq; la
tio ſtelle q̃ in ipſo eſt velocior. vnã enim vel
duas hoc pacto ſeſe hẽ/nõ eſt abſurdũ. oẽs
vo ſilr ſeſe hẽ figmẽto ſile eſt. Preterea ẽ
in his q̃ nã ſunt nihil fortuito euenit. Inſuꝑ
etiam id quod vbiq;/ꝛ in omnibus eſt a for Q
tuna non proficiſcitur.

¶ Hacten⁹ ꝙ non ſit nãle ſtellã in velocitate ſeſe hẽ ad Expoſitio.
ſtellã: vt orbis ad orbẽ in magnitudie ꝓbatũ eſt. Qḋ vo
nec caſuale: trib⁹ rõnib⁹ ꝓbat. p̊/q2 q̃ caſu eueniũt pau
ciorib⁹ ↄtigũt. at in illis hoc eſt in oib⁹. 2⁹/caſuale nõ eſt
in his q̃ ſunt a nã. ſtelle ꝛ orbes ſunt a nã. 3⁹/caſuale non
eſt vbiq; ꝛ ſemꝑ. at hec ſunt vbiq; ꝛ ſemꝑ. Quare non
eſt caſuale. Ex his põt hñi ꝙ nõ q̃li ꝓportiõe orbes ſeſe
hñt in magnitudinib⁹: tali ſtelle ſe habẽt in velocitate. ꝛ
tũc habebit̃ ſtellã nõ moueri pari velocitate cũ ſuo or
be: q2 tũc ſemꝑ hẽet velocitatẽ ꝓportionatã magnitudi
ni orbis. qḋ eſt nũc deſtructũ. ¶ Sꝫ ambiges/nã Ariſt. Dubitatio.
vĩ cõcedere caſum in vna vel duab⁹ ſtellis/ꝛ negat illuꝫ
in oib⁹. igr̃ ↄcedit caſuꝫ in celeſtib⁹. Solui põt vt Auer. Solutio.
inuit Ari. nõ eẽ locutũ aſſertiue/ſꝫ hypothetice. q. d. non
eſſe cõtra nãm caſus: vt in vna vel duab⁹ id eſſet.

¶ Atqui ſi orbes q̇eſcunt: ꝛ ſtelle mouẽtur:

eadem

A cadē rurſus abſurda: ⁊ ſilr erūt. Eueniet.n. eas velocius moueri: q̄ ſunt extra: ⁊ velocitates eſſe pro orbium magnitudinibus.

Expoſitio. ℭ Tertiū mēbrū erat alterū imaginādo q̄eſcere/alterū moueri: h aūt eē pōt imaginando vel orbes quieſcere: ⁊ ſtellas moueri p illos: vel q̄ orbes moueri ⁊ ſtellas q̄eſcere in eis: reprobat p̄mū.⁊ ingt. Atq ſi orbes q̄eſcant: et ſtellę moueant: eadē rurſus abſurda/⁊ ſilr erunt: eueniet eni eas ſtellas velocius moueri q̄ ſunt extra/ h eſt in exteriori orbe: vt Mercuriū veloci⁹ luna moueri: q eſt in orbe exteriori/⁊ velocitates eſſe pro orbiū magnitudinibus: q̄ ſemp Mercuri⁹ mouebit̄ in.24.horis in tanta pportione veloci⁹ luna/in quāta ei⁹ orbis eſt maior orbe lunę.

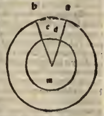
Dubi. Aui. cōmē. 46. ℭ Ambigit Auer. q̄ licȝ illud ipoſe ſequat̄ ſi orbes ⁊ ſtellę ppꝛijs motib⁹ ⁊ ſeorſum moueant̄: nō tn̄ ſeq videt̄ vbi cęlū q̄eſcit ⁊ ſtella ſola p ſe mouet̄.

B ℭ Rn̄det Auer. illud ſeq pro tāto/q̄ oēs ſtellę moueant̄ motu diurno atq in ęq̄li tpe: cū eni in ęq̄li tpe circuant: illa ſtella q̄ in maiore eſt orbe/velocius mouebit̄ ⁊ q̄ in minore tardius: q̄re velocitates pportionabunt̄. ℭ Scdo mag ad rē dubitabis: nā cauillator poſſet dicere Mercuriū ⁊ Lunā nō in diuerſis orbib⁹ moueri/ſed vnū eē cęlum oīum: in quo moueant̄ circulariter veluti piſcis in mari: vel auis in aere. ℭ Dici pōt q̄ Ariſ. ſupponit duo/p̄mū eſt/ipſos ſaltē deſcribere circulos imagīarios in.24.horis: ⁊ 2m eſt/circulū Mercurij eſſe maiorē/q̄ pȝ/q̄ mercurius mouet̄ ſupra Lunam: q̄ Luna eclipſat Mercuriū ⁊ nō ecōtra: ⁊ tūc idem ſeqtur/ac ſi eēnt veri orbes.

C ℭ Cū igit̄ neqȝ vtraqȝ neqȝ ſtellam dūtaxat moueri ſit rōni ꝯſentaneū: reſtat orbes qdē moueri/ſtellas ꝟo q̄eſcere/⁊ infixas in ipſis orbibus ferri. hoc eni mō tn̄ nullū abſurdū euenit. velociorē eni eē maioris circuli celeritatē ꝯſentaneū eſt rōni/ſi orbes circa idem centrū ſint cōſtituti: queadmodū eni in cęteris corpus maius velocius latiōe ꝑpria fertur: ſic ⁊ in orbicularibus. nā earuȝ portionum quę ab eodeȝ auferunt̄ centro/maioris orbis maior portio ē. Quare ęquali in tēpore maior orbis iure circūferetur.

Expoſitio. ℭ Ex his ꝯcludit mēbrum q̄ſitū.⁊ ingt. Cū igr̄ neqȝ vtraqȝ/neqȝ ſtellam dūtaxat moueri ſit rōni conſentaneuȝ: reſtat orbes qdem moueri: ſtellas ꝟo q̄eſcere

D ſupple a propꝛijs motib⁹/⁊ īfixas in ipſis orbib⁹ ferri. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet infixas grece eſt ἐνδεδεμένα/latine/ſiue infixas/ſiue firmatas/ſiue cōſtitutas/queqȝ non ſunt vt claui: ſed vt nodi in tabulis.

hoc eſt mēbrū q̄ſitū. deinde ꝓbat hoc p id q̄d ad ipſū nullū ſeqtur repugnās. Primo/cū veritate huius mēbri ſtat orbē maiorē vt illuȝ Mercurij celeri⁹ ferri orbe lunę ⁊ Mercuriū in ſuo orbe in eodeȝ tpe. vbi cā.in hora maiorē arcū deſcribere. Mercuri⁹ eni p motū diurnuȝ ad motū ſui orbis deſcribit in certo tpe arcū ab ortu in culmē.a.b. Luna ꝟo in eodē tpe ab ortu in culmē arcū d.c. igit̄ Mercuri⁹ veloci⁹ ſm ſui orbē fert̄, ingt. hoc.n. mō tn̄ nullū abſurdū euenit: velociorē.n.eē maioris circuli celeritatē ſiue motū conſentaneum eſt rōni: ſi orbes circa idē cētrū ſunt ꝯſtituti/q̄d ſaltē verū eſt quo ad motuȝ diurnū: de quo loqmur. ⁊ hoc ꝓbat a ſili in corporib⁹ rectis.⁊ ingt. Queadmoduȝ eni in cęteris vt in corporibus rectis veloci⁹ ꝑpria latiōe fert̄. ſup. corpore minore: ſi tpe ęquali ambo ferunt̄: ſic ⁊ in orbicularib⁹: nā earuȝ partiū ſiue portiōnū/ſiue arcuū q̄ ab eodē auferunt̄ centro/ſiue ſup eodē deſcribunt̄ cētro/maioris orbis maior portio/ſiue arc⁹ eſt vt arcus.a.b. orbis Mercurij maior eſt arcu.d.c. in orbe lunę: ſi videlȝ deſcribant̄ ſup centro m. ſm eādem lōgitudinē.vȝ ab ortu in culmen: quo motu ferri ſupponūtur eodem in tempore: ⁊ ita mot⁹ Mercurij deſcribens arcū.a.b. celerior erit motu lunę deſcribentis arcū.d.c. apponit cōcluſionem: ⁊ q̄d dicit pȝ.

F ℭ Inſup cęluȝ accidet non diuelli/⁊ pp hoc ipſum: ⁊ etiam quia declaratum eſt totum ipſum eſſe continuum.

Expoſitio. ℭ Scdo oſtēdit nō ſequi 2m ipoſe.⁊ ingt. Inſup cęlū accidet non diuelli vt in illo mēbro accidebat/⁊ pp h ipſū q̄d nunc diximus.vȝ. q̄ ſtella mouetur ad motuȝ orbis: ⁊ etiā q̄ declaratū eſt/totum ipm cęlū eſſe continuum.

Dubitatio. ℭ Forſitan dices Ari[co] ipoſe ſeq q̄n ſtella moueret̄ p profundū cęli: ſed q̄n mouet̄ per ſupficiē q̄ aial mouetur per ſupficiē terrę/⁊ nō diuellit terrā. Sȝ bn̄ talpa q̄ ſub terra ſertur: terrā diuellit.

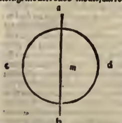
Solutio. ℭ Dici pōt Ari[cum] ſuppoſuiſſe ſtellam moueri p ꝓfundū: nā ſi moueret̄ in ſupficie inter orbē ⁊ orbē relinq̄ret poſt ſe vacuum.

ℭ Pręterea cum ſtellę ipſę rotūdę ſint: quēadmodum ⁊ cęteri ſentiunt: ⁊ nos qui ex illo corpore in quo ſunt/illas facimus/conuenienter cōcedimus. rotūdi quoqȝ ipſius duo ſint per ſe motus/rotatio ⁊ cōuerſio: ſi ſtellę per ſe mouebuntur: altera harum motionum mouebuntur.

G

Expoſitio. ℭ Prima rō ſumpta erat p cōparationē ſtellaruȝ ad orbes: h ſumit̄ ex pte fig̃ ſtellarū: ſupponit aūt duo. p̄mū eſt/oēs ſtellas eē rotūdas/q̄d ꝓbat: Tuȝ auctoritate cęterorū: Tuȝ p ea q̄ dixit. dixit.n. ſtellas eē de nā cęli. igitur erūt de fig̃ cęli: q̄cūqȝ.n. ꝯueniūt in nāꝫ in fig̃ ⁊ accitibus eētialib⁹ ꝯuenire vident̄. ingt. Cū ſtellę ipę rotundę ſint: queadmodū ⁊ cęteri ſentiūt: ⁊ nos dicim⁹ ꝯuenienter ad dicta nr̄a q ſtellas facim⁹ ex nā eius corpis in q̄ eſt. hęc eſt p̄ma ſuppō: q̄ eſt legēda cū nota ſuſpēſiōis. Secūda eſt/vnūquodqȝ rotūdū. vbi cauſa. lunaȝ poſſe itelligi moueri duob⁹ modis/aut rotatiōe/aut ꝯuiſiōe: rotaret enim luna ſi a cētro terrę p cētruȝ lunę vſqȝ ad cōuexum vltimū octaui cęli traheret̄ vna axis perpendiculariter q̄ ſit.a.b.⁊ circa hāc axem ſuper illos polos ppetuo volueret̄ veluti rota molēdini circa cētrum propꝛiū.

H

Cōuerteret̄ aūt ſi ſuper nos circa centruȝ.m. volueretur ab ipſo.c.in.d. redeūdo in.c. ad modum quo veges vel rota carri circūuoluitur. hęc eſt ſecunda ſuppoſitio. Deinde

I ponit conſequens ſi inquaꝫ ita eſt vt ſtellę per ſe moue-
antur:ex quo ſunt rotundę/altera harūꝫ motionū moue-
Dubitatio. bunt.℄ Sꝫ occurres/nā veges ꝑt moueri defluēdo:⁊ ꝑ
conuerſionem.igit̄ poteſt adhuc intelligi ſtella moueri
Solutio. defluendo:cuius nihil meminit Ariſt̄°.℄ Dici poteſt ta-
lem defluxionis motū eē rectū/at rotūdis ꝑ ſe nō cōpe-
tit motus rectus:maxime his rotūdis/quę ſunt alterius
naturę ab elātis/⁊ elātaꝫ ſcꝫ rebus:ꝓpea Ariſt.omiſit.

℄ At neutra moueri vident̄. Nā ſi rotabūt:
in eodē profecto manebūt/⁊ locū non mu-
tabunt: videntur autem locuꝫ mutare: vt ēt
omnes dicunt.

Expoſitio ℄ Facta diuiſiōe oſtēdit illas nō moueri motu rotatio-
nis:nā q̄cūq; motu rotatiōis mouent̄:manent in eodeꝫ
K ſitu/⁊ locū ſm ſubtū nō mutāt:veluti de rota molendi-
ni dcm eſt.at ſtellę vident̄ locū mutare cū diſcurrāt ab
ortu in occaſuꝫ:vt etiā alij oēs ꝯcedunt. Jngt. At neutra
motiōe moueri vident̄:ꝓ ꝙ nō rotatiōe:nā rotabunt in
eodē ꝓfecto ſitu reſpectu poloꝝ ⁊ cētri mūdi manebūt/
⁊ locū nō mutabūt ſm mām.at vident̄ locū mutare vt
diſcurrere ab ortu in occaſuꝫ vt ēt oēs alij dicūt.igr̄ ſtel-
Cauillus lę nō mouent̄ motu rotatiōis.℄ Fortaſſe cauillabis aſ-
Solutio. ſerens illas rotari cū aliqua defluxione verſus occaſuꝫ:
hoc ꝓfecto ablatū eſt:nā defluxus competit his q̄ recto
motu mouent̄:quatenus cęleſtia moueri nō pñt.

℄ Jnſuper etiā oēs q̄dē ꝯſentaneum eſt rōni
eodē motu rotare.at ſol ſtellaꝝ ſolus hoc fa-
cere vr̄/cū exorit̄/atq; occidit. Et hic nō per
ſe:ꝫ ob diſtātiā a nr̄o viſu. viſus.n.lōge ſeſe
L extēdēs ob imbecillitatē vacillat:q q̄dē for-
ſitā cā eſt/vt ēt ſtellę fixę micare videant̄. va-
gę ꝟo nō micare. Uagę nāq; ſtellę q̄a ꝓpe
ſunt:viſus ſui cōpos ad ipſas ꝑtingit. Ad fi-
xas ꝟo lōge valde diffuſus vibrat. Tremor
aūt ipſi⁹ facit vt hęc vibratio/ſtellę ipſi⁹ vi-
deat̄. Naꝫ differt nihil viſus an res quę cer-
nitur vacillet.

Expoſitio. ℄ 2° idē vł ꝑſuadere ꝑ locū a maiori ad minus. Nam ſi
ſtellę rotarēt:maxīe ſol rotaret. Declat̄:q̄a ſol ſtellaruꝫ
ſolus h̄ facere vł cū exorit̄ atq; occidit.at ſol non rotat.
q̄a hic nō ꝑ ſe appet rotare:ꝫ ob diſtātiaꝫ a nr̄o viſu.de-
claratur.nā viſus lōge ſeſe extēdēs ⁊ ꝓfuſus ob ībecillita-
tē quā in conatu ꝯſeq̄tur vacillat:hui⁹ ſignū eſt/q̄a idem
viſus forſitā cā eſt vt ēt ſtellę fixę micare vident̄. vagę
M ꝟo nō micare. vagę nāq; ſtellę q̄a ꝓpe ſunt/viſus potēs
⁊ ſui ꝯpos ad ipſas ꝑtigit. Ad fixas ꝟo lōge valde diffu-
ſus vibrat.q̄ vibratio viſus appet eē ſtellę.nam q̄d ad vi-
brationē dīt nihil viſus an res q̄ cernit̄ vacillet. Sic igr̄
appet ſolē ipm nō rotare:⁊ tn̄ maxīe rotare vł.igit̄ nul-
Dubi.Aui. la ſtella rotat.h̄ Ariſt̄°.℄ Dubitat Aucrro.q̄a nō vł ſol
cōmē.45. ſcintillare ob diſtātiā:nā ſol ꝓpior ē Joue:⁊ maior.⁊ Ju-
piter nō ſcītillat.igit̄ nec ſol ob diſtātiā ſcītillare debet.
Sol.Auer. ℄ Rn̄det Auer.⁊ ꝯcedit ſolē nō ſcītillare ob diſtātiam
vt rō cogit. Sꝫ ob lucis po^{am}/⁊ excellētiā:ſignū hui⁹ eſt/
quia in ortu ⁊ culmine ſcintillat atq; occaſu. Jn meridie
nāq; ſolū ob lucis exceſſuꝫ ſcintillat. Jn ortu ꝟo rotare
vł ⁊ ſcintillare ob lucis exceſſuꝫ/⁊ medij craſſitudinem:
atq; turbulētiā:eſt.n.tūc aer vaporib⁹ plenus:q in nocte
exhalauerūt:atq; iſpiſſati erāt:⁊ ſic ꝯcedit ipſe rationeꝫ.
Cōfutatio ℄ Sꝫ h̄ ſolū eſt de directo ꝯ textū.ait.n.Ariſt.ſolē ſcin-
Sol.Alex. tillare ob diſtātiā.℄ Alex.ait ſolē vibrare ſine timbare

in ortu ꝑꝑ apparētiā duoꝝ motuū:q tūc videt̄.℄ Nec N
h̄ ſolū eſt ad textū:nec vera in ſe:vt oīb⁹ credo eē notuꝫ. Qualē ſola.
℄ Dōm igit̄ ad talē ſolis timbationē concurrere medij Alexādri.
craſſitudineꝫ/vt in ortu/⁊ humidi in oculo exītis ob lu- Ꝓpa ſol.
cis ꝑſtātiā eliq̄tionē/ſiue reſolōnē/⁊ inordinatū motum
ſpirituū.ꝓn̄ ꝯcurrit diſtātia ⁊ lucis ꝑſtātia. Et tunc dico
Ariſ.accepiſſe diſtātiā ꝑ cā:q̄a lucis ꝑſtātiā eē cāꝫ nemo
dubitat. Ad illō de Joue/dico ꝙ nō ſunt cętera paria:q̄a
tāta diſtātia ſolis a nr̄is oculis cum tāta lucis excellētia
ſufficit eliq̄ſcē humidū oculi/⁊ facē inordīatū motuꝫ ſpiri-
tuū.at tāta Jouis diſtātia cū tāta luce nō ſufficit. Et hoc
Auer.ignrauit.℄ Ampli⁹.dubitat̄/q̄a Mercuri⁹ ē ꝓpe/⁊ 2ª dubita°
pucę lucis:⁊ tn̄ ſcintillat:ꝓꝑ qd̄ gręce ſtilbon a micatu ap-
pellat̄/vt dīc Simpli.℄ Dici pōt h̄ ſibi accidē a vicini- Solutio.
tate quā cū ſole hꝫ:ipe.n.ſꝑ an̄ ſolē exorit̄ vł occidit non
elōgat⁹ plus vno ſigno:⁊ ſic vł ſꝑ ꝓpe diē vł in nocte ꝑn̄:
cū adhuc dies ēt ide id euenire ꝑt accedēte ad h̄ ēt eius O
puitate. Nā tāta diſtātia quanta ē Mercurij ad oculos
nr̄os/cū tāta ei⁹ puitate ſufficiēs ē ad ſcītillatū mercurij.

℄ Atq nec cōuerti ſtellas perſpicuum eſt.id
eni qd̄ ꝯuertit̄: voluit̄.at id lunę qd̄ facies
appellat̄:ſemꝑ ſpectat̄. Quare cuꝫ ea q̄ ꝑ ſe
mouent̄/ꝓprijs motib⁹ ꝑ ſe moueri ęquum
ſit:his autem moueri non videntur:perſpi-
cuum eſt ipſas per ſe nō moueri.

℄ Docten⁹ ꝙ ſtellę nō mouēt̄ motu rotatiōis/nūc ꝙ nō Expoſitio.
mouent̄ motu ꝯuerſiōis/ꝓponit/⁊ ſyllogiꝫat ſic/q̄cūq;
mouent̄ motu ꝯuerſiōis/voluunt̄. Sꝫ ſtellę nō volui-
tur/vt pꝫ in luna:q̄ nō voluit̄.ꝓpea q̄a ſꝑ ei⁹ facies nobis P
appet. Hoc ēt ꝯfirmari pōt/ꝓpea q̄a veges q̄ voluitur/
aliq̄ mō recto motu mouet̄/ſi debeat locuꝫ mutare ſm
māṁ ⁊ ſubꝫ.at ſtellę nō mouent̄ motu recto/vt diximus.
ꝓpea epilogādo ſyllogiꝫat dicēs.q̄re cū ea q̄ ꝑ ſe mouē-
tur/ꝓprijs motib⁹ ꝑ ſe moueri ęquū ſit.his aūt ꝓprijs
motib⁹ ſtellę moueri nō vr̄:ꝑſpicuū ē ipas ꝑ ſe n̄ mo^{ri}.

Digredit̄ ꝟo Auer.in cōmen.ꝓ de macula:q̄ Quę Auer.
ſit ⁊ rn̄det maculā illā appere cōmē.49.
ob ꝑtiū lunaris corꝑis difformitatē:eſt eni de luna quē- De macu-
admodū de ipa terra putādū. Nā vt terra ē in ꝑtib⁹ dif- la lunę.
formis:rarior q̄dē in aliq̄ pte/dēſior in alia:ita luna in ꝑ-
te eſt peruia ⁊ trāſparēs/in pte opaca:qua q̄deꝫ e ꝑtium
difformitate reſultat illa quā faciē dicūt.lumē enim ex
ipſo ſole ſuſceptū non vniformiter penetrat/ꝓꝑ ꝑtiū ia-
nę differentiam:perſuadet Auerroes hoc pmo/quia in
ſtellis ſiue cęleſtibus ſunt extrema.videlꝫ peruiū/⁊ opa-
cuꝫ:ꝑuiū eſt ꝑs orbis nō ſtellata:opacum ꝟo eſt ea lunę
pars q̄ nō eſt penetrabilis.igr̄ opꝫ eſſe mediū:⁊ h̄ eſt ꝑs
maculoſa lunę.℄ Scōo idē ꝓbat auctoritate Ariſ.q lu-
nā cōparat terrę.q̄a vt terra ab igne illuminat̄/ſic luna a Q
ſole:⁊ vt terra difformitate ꝑtiū difformiter illuminat̄/ſic
luna.q̄ ꝟo ꝑtes clariores/q̄ obſcuriores videantur:ꝓba-
bile eſt rn̄dere tuo mō:vel vt Albertilla ſatiſfac.℄ Sꝫ
nūc occurres quonā mō luna lumē e ſole ipſo mutuetur
ipmq; quonā mō nobis emittat.℄ Rn̄det Auer.lumē
poſſe recipi ⁊ emitti ſm fractionē/ſiue reflexionē/⁊ ſm
penetrationē. Scōm reflexionē q̄dē recipit̄ veluti i ſpe-
culo calibeaceo:ſm penetrationē ꝟo vt ſi lumē ꝑ ſingu-
lā ꝓfundi ꝑtē penetrauerit. Tenet igit̄ Auer.lunaꝫ reci-
pere lumē ꝑ penetrationē/⁊ nō ꝑ reflexionē.ꝓ auctorita-
te Auēpacis i trac.ſuo de re hac.2° q̄a ſi ꝑ reflexionē re-
ciperet̄:nō fieret illuminatio vł is toti⁹ noſtri hemiſphęrij.
Sꝫ tanti dūtaxat ſpatij:quanta eēt lunę magnitudo vt
in ſpeculo calibeaceo videri pōt:qd̄ q̄dē tāmꝫ ꝑciſe illu-

A minat quātū eſt. Tertio/ q2 in diminutionibus ſuis cum
ipſa eēt nō mitteret lumē ad terrā: veluti cū eēt cornicu
laris. ¶ Sʒ forte ꝯ Auer. ſac/ q2 ſi lumē reciperet ꝑ pene
tratione ſꝑ apperet plena: nā ſꝑ lumen oēs lunę ptes il
luſtraret: vez ſume tps ad ꝯſulẽdū h̄ de luminis receptiõe.
¶ De macula ēt narrat Auer. alias põnes. pª eſt/ macu
lā illā ꝓuenire ob iterpōnē cuiuſdā corpis: qđ inter nos
interponit̄ ⁊ lunā: ꝓhibēs nos videre totalē lunę clarita
tē. ¶ Cōtra obycit: q2 nō vbiqȝ eodē mō appereret: nō. n.
eodē mō corpꝰ illō in oī terrę regiōe iterpoſitū videre
tur. veluti eclipſis ſolis nō eſt vbiqȝ eadē: lʒ ſit ob inter
pōnē lunę. ¶ 2ª pō eſt/ maculā illā eē vmbrā ſiue ſiliu
dinē mōtiū vel q̄rūdā mariū ceu in ſpeculo appet ſpēs.
¶ Obycit aūt Auer. ꝑ idē/ q2 tūc nō oibꝰ habitantibus
vbiqȝ appereret eadē: vel forſitā nō eſt remotū dicere lu
nę ptes eē diuerſas veluti ſūt ptes terrę: quaꝝ alię ſunt
B valloſę/ alię mōtuoſę: ex q̄rū dīa effici pōt facies illa lu
nę/ nec eſt rōni diſſonū: nā luna eſt corpꝰ īperfecte ſphę
ricū cū ſit maxie ab vltimo cęlo elongatū: vt ſupra dixit
Ariſ. Tu xo in h̄ nō dedigneris ꝯſiderare. ¶ Sed q̄rit
Alexā. ꝓp qđ fuit illa ꝑtiū dīa in luna merito cuiꝰ macu
la appereret. ¶ Rńdet (vt mihi vi) ꝙ illa q̄ ſūt in iferio
ribꝰ diſperſa/ in ſupiorībꝰ ſunt vnita: ⁊ q̄ in ſupiori natu
ra vnita: in īferiorībꝰ diſperſa. luna igit̄ ex ea ꝑte: q2 eſt
ſup elm̄tis: meruit lumē vnitū: q2 xo eſt īfima ſtellaruʒ
meruit illō aliq̄ ex ꝑte diſperſuʒ. Hinc fuit neceſſarium ꝑtes
nō eē ꝯſilr̄ diſpoſitas. fortaſſe dōʒ ꝙ ſicut nulla eſt q̄rē
da cā q̄re terra eſt diffor̄mis: niſi q2 terra: ſic ipſius lunę
nulla eſt cā q̄re eſt diffor̄mis/ niſi q2 luna. h̄ de macula.
An ſtellę dint ſpē. ꝑō Auic. ¶ 2ᵒ diſputādū ē/ an orbes oēs ſint eiuſdē ſpēi. ¶ Rń
det Auicē. vt narrat Auer. ſtellas differre ſpē veluti ⁊ or
bes differūt: ⁊ tūc vult Ariſ. fuiſſe locutū exēplariter: nō
C enī vult dīc ꝙ q2 luna non mouet̄. igit̄ nulla mouet̄: vt
hoc ſit ꝑ tāto q2 oēs ſūt eiuſdē ſpēi. Nā h̄ eſt loco exem
pli nō demrōnis: ⁊ ꝓpea ꝯcedit Auicē. ſtellas ſiue orbes
eē eiuſdē gn̄is/ ⁊ differre ſpē. ꝑſuadet hoc pᵒ/ q2 motꝰ diffe
rūt ſpē. igit̄ ⁊ orbes. ařs pʒ/ q2 motꝰ diurnꝰ/ ⁊ motus ꝓ
prius vagaꝝ ſtellarū differūt ſpē: ſunt enī a terminis ꝯ
rijs in cōtrarios terminos ſupra diuerſos polos. Scđo/
quia centra orbiuʒ differunt ſpecie/ maxime ſi ſint eccē
Obiectiones Auer. ꝯtra Auicennā. trici ⁊ epicicli. Hęc eſt poſitio Auicēnę. ¶ Obycit autē
huic Auer. ſic/ ſi orbes eſſent ſpecie differentes ⁊ genere
cōuenientes: eſſent cōpoſiti ex mā ⁊ forma: ⁊ ſi compo
ſiti ex materia ⁊ forma. igit̄ gn̄abiles ⁊ corruptibiles: ⁊
ſi generabiles ⁊ corruptibiles. igit̄ eēt aliquod corpus
Declarō nā Auer. ꝑ iuniores. cęlo prius: ⁊ ita orbes nō eſſent p̄ma corpora. ¶ Iunio
res deducūt primā cōſequentiam per hoc/ q2 quęcunqȝ
ſunt in genere ſunt cōtraria: ⁊ oia contraria cōponuntur
ex mā ⁊ forma. Tertiā ꝯſequentiaʒ declarat: q2 ois re
Confutatio D ſolutio eſt ad corpus: ⁊ ita ante cęlū eēt corpus. ¶ Sed
hęc friuola ſunt: p̄ma enī deductio nulla eſt: q2 ſic oē ha
bens cōtrariū componeret̄ ex materia ⁊ forma: qđ non
eſt verum/ niſi in ſubſtātia: albedo enī ⁊ nigredo cōtra
rię ſunt: ⁊ tamē nulla illarū ex materia ⁊ forma cōponi
tur. Pręterea. falſum eē q̄cunqȝ ſunt in genere eē cōtra
ria: nam ſpēs numeroꝝ ſunt in genere ⁊ nō ſunt contra
Propõ deductio. rię. ¶ Secūda deductio friuola etiā eſt: nō enī oē qđ re
ſoluit̄ reſoluit̄ in corpus: nō enī elm̄tum in corpus reſol
uit̄: ſed in primā mām. ꝓpterea aliter deduci pōt: p̄mo
q̄dem/ q2 generaliſſimū apud Auer. in paraphraſe Por
phyrij p̄ńti ſubſtātię eſt corpus generabile: ⁊ ita ſequit̄/
ſi orbes ſint eiuſdem generis ſubſtātię: oēs erūt corpora
Alia ſolu? generabilia. Sʒ iſtud eſt petere. ¶ Propterea ſolemꝰ
dicere Auer. ſuppoſuiſſe differentiā ſumi ab actualitate
formę/ genus ab ipſiꝰ materię potētialitate, ꝓpea ſequit̄

omne ꝑ ſe in genere eē cōpoſitū ex mā ⁊ forma. nec ob B
ſtat id qđ de nigredine dicit̄: quę eſt in genere: ⁊ tamē nō
componit̄ ex mā ⁊ forma. Naʒ nigrū eſt in genere/ ⁊ nō
nigredo vt Ariſt. in topicis ait. Tertia ꝯſequentia dedu
ci pōt. p̄mo/ q2 generatio vniꝰ corporis eſt corruptio al
terius corporis prioris. q̄re ſi orbes fuerūt geniti: aliqđ
corpus p̄us fuit. Scđo/ q2 oē qđ gn̄atur/ extrahit̄ de po
mā̄ę virtute agētis corporei: oē enī extrahēs eſt corpus
Solutõnes Auicenę. 7. meta. cō. 31. ¶ Tūc Auer. rńdet ad rōnes Auicen. ad
p̄mā rńdet cęlū eē veluti vnū aial/ cuiꝰ p̄mꝰ motꝰ ē diur
nus. Motꝰ xo ecōtra eſt nō p̄mus. Sʒ veluti motꝰ mē
broꝝ. In vno enī aiali vnꝰ eſt p̄mus motꝰ: p̄ńt tñ plꝫes
eē nō primi vt qui a dextris ſit in ſiniſtrum: vel ꝯ̄. Sic
igit̄ ea mobilia differunt ſpecie: quoꝝ motus p̄mi diffe
runt ſpecie. at motus primus oium orbium eſt vnus vʒ
diurnus: cęteri ſunt per accidēs: abſolute enī negādū eſt
differētiā motuū facere differētiā ſpecificā. nam in vno F
aiali nūero poſſunt eē diuerſi motꝰ ſpē: vt dici: quorum
vnus eſt a dextris in ſiniſtrū: alius ecōtra. ¶ Ad 2ᵐ rń
det oēs orbes eſſe ꝯcentricos: nā apparentię ſaluari pńt
per motū lenbab: vt ſupra fuit dcm̄. ¶ Sʒ tūc dubita
res nā ſi orbes ſunt eiuſdeʒ ſpēi: erūt tūc indiuidua ꝯte
ta ſub eadē ſpecie. ¶ Reſpōdet ꝙ ſunt eiuſdē ſpēi ſꝫm
prius ⁊ poſteriꝰ: vbi debes ſcire ꝙ aliqua eē eiuſdē ſpēi
eſt duplr̄ reductione ad vnā primā eſſentiā ordine quo
daʒ. ⁊ hoc mō oīa mēbra aialis ſunt eiuſdem ſpēi: q2 oia
reducūtur ad vnā eſſentiā alę. ⁊ ad vnā eſſentiam primi
mēbri/ puta ad cor: ordine tñ quodā ſꝫm perfectius ⁊ im
perfectius/ nobile ⁊ ignobile: ⁊ hoc modo oēs orbes ſunt
vniꝰ ſpēi: reducunt̄. n. oēs ad vnā pᵐᵃᵐ eēntiā. vʒ deuʒ/ q ē
aia p̄ma ⁊ cōis oibus/ ⁊ ad vnū primum mēbruʒ. vʒ ad
orbem ſtellaꝝ fixaꝝ ordine quodā ſꝫm perfectius ⁊ im
perfectius/ nobile ⁊ ignobile. Alio mō aliqua dicunt̄ eē
eiuſdem ſpēi participatione eiuſdē rōnis ⁊ definitionis: G
quo mō Socrates ⁊ Plato, ⁊ vlr̄ idiuidua eiuſdem ſpēi
p̄dicabilis de ipſis vniuoce ſunt eiuſdeʒ ſpēi. ⁊ h̄ mō or
bes nō ſunt eiuſdē ſpēi. Nā nā cuiuſlibet idiuidui coꝝ
eſt alia a nā alterius aliquo mō/ ⁊ naturę q̄ mouēt ea ſūt
ꝯuenientes eiuſmodi ꝯueniētia ⁊ differētes hꝫ differen
tia. ¶ Sʒ ꝯ hāc Auer. pōnē multiplr̄ pōt obyci. pᵒ/ quia
Obiectiões ꝯ Auer. tunc motus vagarū nō eſſet per ſe p̄mus vagarū ſtella
rū/ hoc eſt falſuʒ: q2 eſt a per ſe aia ⁊ a ꝑ ſe corpore illaꝝ:
eſt etiā per ſe intētus ⁊ neceſſarius gn̄ationi veluti etiaʒ
motus diurnus. ¶ Scđo/ ſi iter ſe orbes nō dīnt ſpecie
⁊ conueniunt ſpecie ⁊ gn̄e. igit̄ redit in pōnem Auicē. ꝙ
erunt cōpoſiti ex mā ⁊ forma. ¶ Tertio/ in ęternis non
eſt plus vno idiuiduo in ſpē. p̄mo huius. cō. 90. vn̄ Auer.
in lib. deſtruᵒ deſtruᵐ. diſputa. p̄ma/ in ſolone dubij. 11. i
quit orbes nō ſunt vnū in ſpē/ multi in nūero, imo multi
in ſpē: q̄uis non inuenia\t̄ de illa ſpē niſi vnū idiuiduuʒ. H
¶ Quarto/ plus differt ſtella vnius orbis a ſtella alte
rius orbis q̄ʒ ſtella eiuſdem orbis a ſtella eiuſdeʒ orbis/
vel q̄ʒ pars ſtellata a nō ſtellata. Sed ſtella vnius orbis
a ſtella eiuſdē differt virtute ⁊ nūero, igit̄ ſtellę diuerſo
rū orbiū differunt ſpecie. ¶ Quinto/ motores differunt
ſpecie ſꝫm oēs. igit̄ ⁊ orbes. ¶ Sexto/ ſtellę dīnt in acci
dentibus ꝓprijs vt aſtrologi dicūt. igit̄ ſpē. ¶ Septio/
ſi orbes dīnt ſicͭ mēbra: tūc nō erūt vel nō opʒ eē eiuſdē
figurę veluti nō opʒ oia mēbra aialis eſſe eiuſdē figurę.
¶ Octauo/ tūc rō Ari. nulla: nō enī opʒ ea q̄ dīnt vt mē
bra moueri vno motu: alio enī motu mouet̄ cor: alio ce
rebrū. ¶ Nono/ Ari. i li. ð ꝓpetatibꝰ elm̄toꝝ expſſe ait ſo
lē ſpē differre ab alijs ſtellis. ð hac qōne nō ē dubᵐ q̄ ad
ſtellas eiuſdē orbis: oēs. n. ſunt eiuſdem ſpēi cū orbe nō
dīntes niſi ſꝫm mag ⁊ minꝰ vt fuit dcm̄. ¶ Sʒ ē dubō q̄

I ſtellis diuerſoꝝ orbiũ an ſpẽ dĩam: hñt enĩ mot⁹ diuer-
ſos maxie ſm aſtrologos ponẽtes eccẽtricos/⁊ ſm Ari.
ponẽtẽ eos fieri ſup polos diuerſos: ⁊ motores ſpẽ diffe-
rẽtes. ⁊ igit̃ orbes dĩnt ſpẽ. ¶ Hec q̃ nõ eſt leuis. acce-
dit ad h̃ auctoritas Ptolemei/q̃ virtutes ſpecifice dĩn-
tes tribuit ſtellis/⁊ ſex⁹ diuerſos/⁊ ꝯditiones diuerſas/⁊
lumina ſiue luces diuerſas: ⁊ tẽperatiões ſiue cõplões
Põ ꝑpa. diuerſas. q̃ res nõ eſt leuis determinatiõis. ¶ Ad ſolo-
nis igit̃ euidẽtiã debes ſcire. p̃ᵐ q̃ gen⁹/ſpẽs/⁊ idiuiduũ/
pñt ſumi p̃dicaliter ⁊ trãſcẽdẽter. Predicamẽtalr enĩ q̃-
cũq; in gñe/ſpẽ/vel idiuiduo ſunt: corruptibilia ſũt ⁊ cõ
poſita ex mã ⁊ for⁹ mediate vel imediate: aut fũdata in
cõpoſitis ex mã ⁊ for⁹: ea enĩ oĩa q̃ ſunt in gñe ſubẽ ſũt ꝑ
ſe cõpoſita ex mã ⁊ for⁹: at cetera alioꝝ geneꝝ ſũt funda
ta in cõpoſitis ex mã ⁊ for⁹. hui⁹ autẽ cã eſt q̃a genus eſt
ſumptũ a potẽtiali: hoc aũt potẽtiale eſt tãdẽ ꝑꝑ mãz. dif
K ferẽtia ṽo ab actuali: ⁊ oẽ actuale eſt for⁹. ꝓpea in accñti-
bus albũ eſt in gñe: nõ albedo: albũ ſ; nõ corp⁹ albũ ꝑꝑ
multiplicẽ ſigñũ. q̃a albũ eſt q̃d cõponit̃ ex gñe ⁊ dĩa: ex
potẽtiali ⁊ actuali ⁊ nõ albedo. vbi aũt dĩ albedinẽ eẽ in
gñe: itellige vt dĩ aiaz eẽ in gñe. trãſcẽdẽter ṽo eſſe põt
aliquod gen⁹ cõe ſm aliquã rõnẽ: ſilr ſpẽs ſil idiuiduũ.
quali rõne dicim⁹ in eternis vnũ idiuiduũ eẽ tñ in ſpẽ:
ibi enĩ gen⁹ ⁊ ſpẽs equiuoce/h̃ eſt trãſcẽdẽter dñr: iuxta il
lud Auer. 10. meta. ⁊ in lib. de ſubã orbis. eternis ⁊ corru
ptibilib⁹ nihil eſt cõe vniuocũ. ¶ 2⁹ debes ſcire q̃ aliq̃
eẽ diuerſa ſpẽ/ſiue p̃dicalr/ſiue trãſcẽdẽter duplr ẽ. To-
taliter ⁊ partialr: totalr q̃dẽ: vt hõ ⁊ equus: h̃ n. dĩnt ſpẽ
totalr: q̃a dĩnt ſpẽ: ⁊ nulli⁹ toti⁹ ſũt ptes: nec reducuntur
ad aliq̃d vnũ p̃ᵐ: rõne cui⁹ pñt capere aliquã ꝯueniẽtiã:
partialr ṽo ⁊ nõ totalr dĩnt ſpẽ mẽbra vni⁹ aialis: vt ce-
L rebrũ/iecur/ſien/⁊ cetera id gen⁹. q̃a ſunt ptes cõplõne: ⁊
fortaſſe for⁹/⁊ iſtrũm/⁊ opatiõe dĩntes. nõ autẽ totalr: q̃a
reducunt̃ oẽs ad vnũ mẽbrũ ſm p̃us ⁊ poſteri⁹/ad vnã
formã/atq; ad vnã p̃ncipalẽ opationẽ: reducunt̃ eniz ad
cor: ad aiaz: q̃ cordis p̃/ecide ceteroꝝ eſt for⁹: ⁊ ad vnam
p̃ncipalẽ opõnẽ: q̃ eſt hoīs ꝑꝑ q̃uã oẽs ille ptes itẽdũt:
ob quã ſunt: ⁊ ad cui⁹ ſeruitiũ ſunt ꝯſtitute. ꝓpea l; p̃ialr
ſpẽ dĩnt: nõ totalr: imo fortaſſe cõueniũt in vno numero
totalr: ⁊ differunt inter ſe partialr: maxie ſi tenet̃ animã
eſſe vnicã oĩb⁹/⁊ totã in vniuerſo aiali: ⁊ totaz in q̃l; aia-
Põ Auer. ⁊ ꝑpria. lis mẽbro. ¶ His viſis dico p̃mo de mente Auerrois ⁊
Ari^lis orbes ſiue ſtellas/nec differre ſpẽ/nec gñe/nec nu-
mero/nec ꝯuenire gñe nec ſpecie/nec nũero: loquẽdo de
ſpẽ/gñe/⁊ indiuiduo p̃dicamẽtalib⁹. q̃a in eternis nõ eſt
genus/nec ſpẽs/nec idiuiduũ/nec penitus quicq̃ cõmu-
ne vniuoce cũ rebus ſublunarib⁹. ¶ Ex h̃ appet diffe-
rẽtia Auerrois ab Auicẽna. Auicẽna enĩ voluit orbes eẽ
indiuidua ſpecie dĩa: ⁊ gñe ꝯueniẽtia p̃dicamẽtalr: ⁊ cõ-
M tra ipſum valent rõnes Auerrois. erũt enim cõpoſiti ex
mã ⁊ forma: ⁊ generabiles ⁊ corruptibiles: ⁊ ita aliquod
corpus erit illos p̃cedens. ⁊ hui⁹ rõ eſt q̃a omne q̃d eſt in
genere/ſpẽ/vel indiuiduo p̃dicalr: eſt compoſitũ ex mã ⁊
forma: vel fundatuz in cõpoſito ex mã ⁊ for⁹. ¶ 2⁹ dico
q̃ loquendo de genere/⁊ ſpẽ/⁊ indiuiduo/ tranſcenden-
ter: eo videl; modo quo in eternis eẽ poſſunt orbes ſiue
ſtelle diuerſoꝝ orbiũ: partialiter q̃dem ſpecie differunt.
Totalr ṽo nõ: declaratur/q̃a celum totũ eſt vnum aial
magnũ veluti hõ paruũ. cuius membra ſunt orbes ſiue
ſtelle. vt igit̃ in hoīe membra differunt ſpecie partialr/
ꝓpter dĩam cõplexionum/⁊ opationũ/⁊ partialiũ for-
marum. ſic orbes ⁊ ſtelle differũt partialr complõne/vt
declarat Ptolemeus/opationib⁹: q̃a vnũquodq; illorũ
proprio ⁊ peculiari motu mouet̃. atq; formis: q̃a quilib;
orbis a ꝓpria forma perficit̃/atq; in ſpecie reponit̃. Et

vt omnes hoīs partes reducũtur ad vnuz primũ mem- N
brum/ad vnã primã operationẽ/atq; ad vnam cõez ⁊
primã formaz: ſic oẽs orbes ad vnũ primuz mẽbrũ re-
ducũtur. videl; ad orbẽ ſtelliferũ a quo ꝯtinent̃. ad vnã
primã operationẽ vtpote ad vnũ cõem motũ diurnuz:
quo oẽs mouent̃: ⁊ quez oẽs intẽdũt p̃mo ⁊ p̃ncipaliter:
atq; ad vnã primã ⁊ cõem formã. v; primũ motorez: q̃
vniuerſi eſt p̃ma forma: orbiuz ṽo ſm p̃us ⁊ poſterius.
¶ Et h̃ eſt q̃d voluit dicere Auerroes cũ dixit: ſed tñ de
bemus itelligere cũ diximus ea ꝯuenientia in ſpẽ: ipſa eẽ
ꝯuenientia in ſpẽ ſm p̃us ⁊ poſterius: ⁊ nõ ſm vniuoca-
tionẽ/h̃ eſt equalr. nã l; mẽbra aialis celeſtis ꝯueniãt in
vna p̃ma actiõe/vna p̃ma for⁹/⁊ in vno p̃mo mẽbro: cõ
ueniũt in illis ordie quodã/veluti ⁊ mẽbra hoīs. nã non-
nulli per p̃us ⁊ imediatius attingunt illa tria: nõnulli re-
motius/alij remotiſſime. ⁊ ita nõ differũt ſpẽ totalr: ſed O
hñt partialiter. hoc idẽ vult dicere Auer. dũ inq̃t. Diuer-
ſitas aũt motuũ nõ facit diuerſitatẽ formaꝝ ſpecificaꝝ:
q̃m diuerſitas motuuz eſt ex mõ diuerſitatis aialis in ꝑ-
te dextra ⁊ ſiniſtra: ⁊ manifeſtũ eſt q̃ iſte diuerſitates i-
ueniunt̃ in eadẽ ſpecie aialis. videl; in hoīe. q. d. vnũ eẽ
primũ aialis celici motuz/diurnũ videl;: qui eſt omniuz
primo ⁊ ꝑ ſe: ceteri ṽo ſunt partiales vt mot⁹ mẽbroꝝ:
qui nõ faciũt dĩaz ſpecificã totalẽ: q̃a ſunt cõpoſſibiles
in vna ſpẽ: imo in vno idiuiduo: ſed bñ faciũt dĩaz ſpe-
cificã mẽbralem ſiue partialẽ: quo mõ cõcedẽdũ eſt or-
bes differre ſpẽ. Silĩ rõne ſtat concedere orbes moueri
circa diuerſa cẽtra: ſatis enim eſt vt oẽs moueant̃ circa
cẽtrũ ſm cõem motũ q̃ primo oĩb⁹ cõpetit. ceteri enim
nõ totalẽ/ſed partialẽ dĩam ſpecificã faciũt. Et h̃ poſi-
tio ſic intellecta nõ h; calũniã: nec aliq̃d mali ꝯ ſe. nec
aũ me inueni aliquẽ: q̃ eã declarauerit. ¶ Tũc ad rõnes P
contra Auerroez: ad p̃mã dico vagas per ſe p̃mo ⁊ p̃nci-
paliter moueri motu diurno: q̃a ob illum ſunt a motore
quoq; illi⁹ proficiſcunt̃ p̃mo. Mouent̃ ṽo ꝓprijs par-
tialibus motib⁹ mẽbratim non per ſe p̃mo: ſed ad ſerui-
tiũ primi. q̃a ſine illo p̃mus motus nõ attingeret finẽ: ſic
ſine motu cordis aĩa nõ attingit finez in aiali. ¶ Ad 2ᵘᵐ
patet quo mõ poſitio Auerrois differt ab illa Auicenne
per ea q̃ p̃miſimus: ⁊ per idez pʒ ꝯcordia dictoꝝ Auer.
quã ſignari nõ aiaduerunt. ¶ Ad 3ᵘᵐ iã patuit ſolo: ſtel-
le enim eiuſdẽ orbis: vel ſtella ⁊ pars non ſtellata eiuſdẽ
orbis non ſpecie differũt: ſed ſm magis ⁊ minus: ꝓpte-
rea omnes ſtelle celi octaui ſunt eiuſdez ſpeciei: ſed dif-
ferunt ſm magis ⁊ minus: ꝓpterea Ptolemeus in lib⁹
primo apoteleſmatũ non dicit abſolute aliquas illarum
eſſe martias/aliquas venereas/⁊ id genus: ſed omnes eẽ
eiuſdem ſpecifice idiotropie atq; peculiaritatis: verge-
re tamen nõnullas ad martias qualitates/nõnullas ad
venereas ⁊ id genus. ¶ Ad 5ᵘᵐ dicendũ motores differ Q
re ſpecie partialiter: conuenire tamẽ in vno primo vt ad
vnum finem/ad vnam formam: primus enim motor eſt
intellectuuz quidem celorum forma intentionalis/orbiũ
ṽo forma realis. ¶ Ad 7ᵘᵐ patet ſolutio: quia cum hec
orbium conuenientia ſtat differentia membrorum in
complexione/operatione/⁊ forma: ⁊ in hoc Ptolemeus
poteſt cuz Philo concordari: vt patet per ea que diximus.
¶ Ad 8ᵘᵐ dico q̃ ſec⁹ eſt in mẽbris animalis ſimplicis
⁊ animalis miſti ex elementis. In animali ſimplici totũ
⁊ omne membrum principale debet habere conſimilez
figuram. quia ob ſimplicitatem eſt ſimilare in toto ⁊ q̃-
libet parte: veluti videmus aquã totã vergere ad rotun-
ditatẽ/⁊ guttã vnam ſilr: in aiali ṽo cõmiſto ex mẽbris
diuerſe miſtionis/nõ opʒ. ¶ Per idem ad 9ᵘᵐ/patet. n.
omnia membra cõuenire in vno motu cõmuni veluti in

A vna forma:ꝛ differre in motib⁹ ꝓprijs:veꝝ in animali
ſimplici ꝛ ſimilari mẽbra ↄueniũt in vno motu cõi/ꝛ q̃
ſi in ſpecie motuũ propꝛiorum: ꝓpter totius ꝛ partium
ſimplicitatẽ.℄ Ad 10ᵘᵐ pꝫ ſol.Sol enim differt ſpecie
ꝛ ſtellę oẽs īter ſe non totalr̃:ſed ꝑtialr̃. Hęc de q̃ōne:q̃
tene cordi:nã alij non bñ ꝑceperunt veritatẽ huius.

Qõ ð luce ſtellarum. **Conſequenter** quęrũt q̃ ſtellarũ eſt p̃mo lu-
cida.Dixerũt nr̃i coetanei p̃i-
Prima põ mo lucidũ eẽ cęlũ ſtelliferꝝ.n.i vt in aiali cor eſt p̃mum
viuẽs:qd oĩbus alijs p̃bet vitã.Sic cęlũ octauũ eſt pri-
mum viuẽs qd oĩb⁹ alijs p̃bet vitã.vita aũt daꝛ calore/
calor aũt lumine ꝛ motu.quare p̃mũ lucidũ eſt cęlũ ſtel-
Cõfutatio liferũ.℄ Sꝫ h̃ poſitio/nec quo ad reꝫ/nec quo ad ↄ̃nis
rõnem valet.quo ad rẽ qdem nõ valet.qa p̃mũ in vno-
quoqꝫ gñe eſt cauſa oĩum alioꝝ in illo gñe.at cęlũ ſtelli-
B ferũ nõ reddit luceꝫ alijs:vt nemo eſt qui dubitat.qa in
eclipſe lunę:luna nõ amitteret lumẽ.quo ꝟo ad rõnem
dõm mẽbrũ primũ nõ debere eẽ primũ ſm oĩa:cor enĩ
eſt primũ apud Galenũ:nõ tamẽ eſt primũ p̃n̄ᵐ niſi vi-
tę:nõ autẽ ſenſuũ ꝛ motuũ.Sic dico cęlum ſtelliferũ eẽ
primũ cęlici aialis mẽbrũ/non ꝓpterea qa ſibi cõpetat
oĩs rõ primitatis:ſufficit enĩ vt ſibi iſit p̃ma cęloꝝ actio
quę eſt motus diurnus:quẽ oẽs intẽdũt:ꝛ ad quẽ oẽs or-
bes reducunꝛ:ꝛ hęc p̃mitas facit ip̃m eẽ primũ mẽbruꝫ
2ᵃ poſitio ſimplr̃ īter mẽbra cęlici aialis:ꝛ ita rõ nõ valet.℄ Alij
abſolute ꝓtulerũt ſolẽ eſſe p̃mo lucidũ:ꝛ ꝓpͤs nõ luceꝫ
ſuſcepit ab aliquo:ꝛ ipſe eſt p̃bens lucẽ oĩb⁹ ſtellis.Et h̃
poſitio ẽ Ptolemęi in lib⁰ apotelesmatũ.Et tũc ſi teneꝛ
motus ſtellaruꝫ fixaꝝ ſingulis.36.millib⁹ annoꝝ ſemel
fieri:ad mẽteꝫ Ptolemęi opꝫ dicere deũ eẽ p̃ncipalr̃ in
ſole vel in medio:mouereqꝫ vniuerſuꝫ aial cęlicũ motu
diurno/principalr̃ ſolẽ:ad cui⁹ motũ diurnũ mouentur
oĩa reliqua mẽbra cęli.Singulũ ꝟo membrũ moueri a
C ſuo motore:vt ſtelliferũ ſingulis.36.millib⁹ annorũ:alij
orbes ꝓprijs motib⁹.Qua rõne nõ opꝫ ponere 9ᵐ cęluꝫ
qd primo moueaꝛ:ad cui⁹ motũ cęteri orbes mouenꝛ:ꝛ
maxime ſi nõ deꝛ trepidatio tibitici aſtronomi.Qua ra-
tione orbis ſolis erit primus ſimplr̃ ꝛ motu ꝛ luce.q̃ res
nõ eſt aliena a fundamẽtis Ariˡⁱˢ maxĩe ſi dareꝛ motus
octauę ſphęrę.ꝛ hoc mõ orbis ſolis principalr̃ a motore
cõi mouebiꝛ motu diurno:partiali ꝟo motore mouebi-
tur motu ꝓprio.Et qd ſol ſit p̃mo lucidus:pꝫ p ꝟba Ari-
ſtotelis in libello de ꝓprietatibus elemẽtoꝝ:ſi ille eſt ſuus.
Secũdo/oẽ accñs qd pluribus competit opꝫ vt primo
competat vni/rõne cuius cęteris cõpetat per regulã po-
ſteriori ſticã.ꝛ cum lux oĩb⁹ ſtellis competat:opꝫ vt vni
Cõfutatio. primo cõpetat:at non videꝛ eſſe aliud niſi ſol.℄ Sꝫ h̃
poſitio ſic principalr̃ ꝛ abſolute relata non valet:maxĩe
D ſi velit auferre oẽm luceꝫ ab alijs ſtellis:p̃mo/qa in ſim-
plicib⁹ corporibus lux videꝛ eſſe eſſentialr̃ ↄ̃ñs naturã:
quare cum ſtellę ſint aliquo mõ vnius naturę: videntur
eſſe oẽs eiuſdeꝫ ꝓprietatis.Secũdo/Sol nõ eſt lucidiſ-
ſimus/niſi qa denſiſſimus vt dicũt Phi:ſed omnes ſtel-
lę ſunt denſę:ſunt enĩ denſiores partes ſui orbis.Tertio/
omne ꝑuiũ cum cõdẽſatur lucet:veluti de albumine oui
patet:qd magis videꝛ:quãdo magis denſaꝛ.Sed ſtellę
ſunt denſiores ꝑtes in corpore ꝑuio.igiꝛ omnes lucẽt.
Propͣa põ ℄ Propter hęc videꝛ mihi eſſe dõm lucem poſſe ſumĩ
pro qualitate viſibili ↄ̃ſite abſolute denſum ꝑuiũ.ꝛ h̃
modo oẽs lucent:qa omnes ſunt in ꝑuio dẽſiones ſiue
denſiores ꝑtes.Alio mõ pro qualitate viſibili ↄ̃ſite per-
uiũ denſum:qd põt notabilr̃ qualitatẽ illã viſibilem cau-
ſare.ꝛ hoc modo oẽs ſunt illuminatę a ſole:qa lꝫ merito
dẽſitatis ſuę ſtella haberet aliquã lucem:nõ tamẽ nota-
bilem:ꝓpͤs recipiũt lucẽ a ſole notabilioreꝫ:ꝛ per h̃ pa-
tet q̃re luces ſtellarũ ſunt diuerſę ꝓprietatis.Naꝫ lꝫ vi- E
goreꝛ a luce ſolis:tñ lux ſolis vt efficiꝛ ſaturnia aliam
hꝫ affectioneꝫ:ꝛ aliã vt eſt martia.Et h̃ mõ loquiꝛ Pto-
lemęus:nã quę dicit Ptolemęus ſunt oĩa ad mẽtẽ Ari-
ſtotelis.℄ Pro ſolone tñ ꝛ cõcordia dictoꝝ debes ſcire
vt Auerroes innuit in paraphraſe libri methcoroꝝ luceꝫ
poſſe ſumi in aptitudĩe.Alio mõ in actu.p̃mo mõ diciꝛ
luciditas:q̃ eſt aptitudo ad lucẽ.ꝛ ſic eſt eſſentiale/ꝛ pri-
mũ accidẽs cęlo in eo qd cęlum:ꝛ cęteroꝝ vt ſunt mem-
bra cęli.quo mõ lux nõ eſt īẽſibilis/nec remiſſibilis/nec
ſol erit p̃mo talis/nec orbis ſtelliferus.Scdo ꝟo modo
lux eſt maxime in ſole/ꝛ in cęteris aliq̃ ex ꝑte ꝓꝑ denſi-
tatẽ eaꝝ:notabilr̃ tñ effecta ab illa ſolis.ꝛ h̃ Auerro.ait
ibidẽ:cũ ait.oẽ accidẽs ↄueniens plurib⁹ eiuſdẽ ſpẽi/eſt
natũ ↄuenire illis ſm magis ꝛ minus:vtpote pro ratiõe
recipiẽtium.℄ Ex his ſeqꝛ in aiali cęlico eſſe duo mẽ- F
bra p̃ncipalia:Solẽ videlꝫ ꝛ ſtelliferꝝ cęlũ.Solẽ qdem
p̃ſtantia lucis/ſtelliferũ cęlum p̃ſtantia motus: abſolute
tñ primũ eſt ſtelliferũ cęluꝫ.Scdm ꝟo Ptolemęum q
ſtellifero cęlo obſeruauit motũ ꝓpriũ mẽbralẽ.Sol erit
p̃mũ ſimplr̃/lucis ꝛ mot⁹ exceſſu vt dixim⁹.h̃ de q̃ōne.

℄ Inſuꝑ etiã a rõne alienũ eſt nullũ ipſis in-
ſtrumẽtuꝫ nãm ad motũ tribuiſſe:nã ſiqdẽ
nihil caſu facit.neqꝫ ęquũ eſt aialia quidem
hęc ipſi curę fuiſſe:illa ꝟo adeo pręſtabilia
cõtempſiſſe.Sed videꝛ tãq̃ꝫ de induſtria fa-
ctum/ea cũcta auferre qb⁹ ꝑ ſe ꝓcedere ipſa
poſſent.propterea qa ꝛ ipſa plurimũ ab his
ſemouit.q̃ inſtrumẽta habuerũt ad motũ.

℄ Quia aliqs obijcere poſſet ſtellas ꝓceſſiuo motu fer- Expoſitio.
ri:ideo tertio arguit:h̃ non ↄuenire bonitati nãę.ꝛ inqt.
Inſuꝑ ẽt a rõne alienũ eſt nullũ ipſis ſtellis iſtrm̃ nãm
ad motũ tribuiſſe:veluti pedes/aut ſcardas/alas/ꝛ id ge- G
nus.nã ſiqdẽ nihil caſu facit/nec mancum. Cõfirmat.d.
neqꝫ ęquũ eſt aialia qdẽ h̃ ipſi nãę curę fuiſſe:illa aialia
adeo p̃ſtabilia ↄtẽpſiſſe.Sꝫ vř tãq̃ꝫ de induſtria eſſe fa-
ctũ ea iſtr̃a cũcta auferre:qb⁹ ꝑ ſe ꝓcedere ipſa poſſent:
vt pedes ꝛ id gen⁹.hac vꝫ ratione qa ꝛ ipſa cęlica aialia
p̃limũ ab his caducis ſemouit:q̃ iſtr̃a habuerũt ad mo-
tum.ꝛ ita qa illa cęlica aialia ſunt elõgata ab his ꝛ in na-
tura ꝛ motu:ſtudio factum eſt vt non habeant iſtrumen-
ta ad motum. Hęc Ariſto.de motu ſtellarum.

Querũt vtrũ ſtellę ꝓprijs motib⁹ mouenꝛ. Sim- Qõ ð mo-
plici⁹ de mente Platonis vult oẽs ſtellas tu ſtellaꝝ.
moueri motu rotatiõis in ꝓprijs ↄcauitatib⁹.ꝑſuaſit rẽ Põ Sim-
hãc.p̃/qa ſtellę ſũt corpa nõlia.igiꝛ meruerũt aliquẽ mo- plicij.
tũ.2ᵒ ſũt aiata ꝛ ꝑ ſe viua.igiꝛ a ſeipſis mouenꝛ vt in 8ᵒ H
phyſicę auſcultatiõis eſt dcm̃.3ᵒ qa ſũt ſphęrica. igitur
aptiſſima motui.℄ Albert⁹ illa ꝟo de luna opinaꝛ cum Põ Alber-
Simplicio:qa nõ potuit ſaluare vniformẽ apparitionẽ tilij
illi⁹ maculę ſiue faciei ꝑ oẽꝫ cęli regionẽ:alr̃.n.appereret
in ortu/aliter in meridie/ꝛ aliter in occaſu:niſi imago il-
la rotaret regulr̃ cũ motu lunę:ꝛ tũc Simplici⁹ ait.põnẽ
hãc nõ eẽ ↄ̃ Ariſto. Ariˡᵉˢ enĩ ꝓbauit motũ ſtellaꝝ q ap-
paret ab ortu in occaſuꝫ nõ eẽ rotationẽ nec ↄuerſionẽ:
ꝓpͤs videtur Ariſtoteles ꝓbaſſe ſtellas moueri ad mo-
tum orbium per cęli regiones:non tamen negaſſe rota-
tionem:ꝛ ita negauit volutionem ſiue cõuerſionẽ/ꝛ ſtel-
las nõ moueri regionatiꝫ per rotationẽ:ꝛ ita poſſunt ſta-
re hęc.℄ Sed hęc poſitio lꝫ poſſit ſtare cuꝫ dictis ꝛ rõ- Cõfutatio
nibus Ariſtotelis hic:non aũt cũ fundamentis ſuis.Ari-
ſtoteles.n.ſupra dũ cauſam pluralitatis motuuꝫ nactus
eſt:ꝛ ex ↄſeruatõe vniuerſi ſtellis viſus ẽ ſolũ duos mo-

I tus tribuiſſe. videlȝ diurnum ⁊ obliquum. Nec aliquem
aliū cognouit. Secūdo Ariſtoteles oēm motuȝ circula/
rem poſuit circa mediū mundi. Tertio/oēs rōnes Auer
rois de eccētricis ⁊ epiciclis ſunt cōtra hanc poſitionē.
Propõ põ ¶ Propterea tenēdum eſt peripatetice ſtellas moueri
ſolū duob⁹ modis. videlȝ cōmuni motu diurno: videlȝ ⁊
proprio obliquo. Sȝ ſi damus motuȝ octauo orbi: hunc
nō opȝ dare alicui ſtellę in ſua cōcauitate. ¶ Ad ratio/
nes/ad primā dicerem ſtellā non eſſe corpus nāle ſolita
rie ⁊ ſeorſuȝ: ſed eſt pars corporis nālis: lȝ denſior ps. p/
pterea ⁊ nō cōpetit motus/niſi ratiōe totius. ¶ Ad 2^am
per idem. nō enim ſtella eſt aīata per ſe ⁊ ſeorſum: ſed vt
pars alicuius totius ꝑmo aīati. ⁊ ꝓpterea ſibi mot⁹ alius
a toto non cōpetit. ¶ Ad 3^m dici poteſt/figurā non eſſe
aptam motui: niſi ſit corporis ſeorſuȝ ſumpti quale non
Poſitio 3^a eſt ſtella. ¶ Sūt qui dicūt motoreȝ ꝑmo ⁊ per ſe ſtellaȝ
mouere/per accidēs orbem ad motū ſtellę. ¶ Veruȝ h
K eget cōſideratione: naȝ Ari^{ſtoteles} videt̃ cōtrariū dicere: for
taſſe eniȝ motor ꝑmo mouet ſtellam primitate intentio/
nis: nō autē primitate virtutis: qꝛ ſua virtus ꝑmo eſt to
tius cęli. Tu vero referas te ad tpa. ad rōneȝ Alberti: llę di
ci pōt/maculā illā eſſe centralē (qꝛ vt dicebat Auer.) lu/
na videtur opaca circa cētruȝ. ꝓpterea circa partes me/
dias centrales luna illuminari nō poteſt/veluti circa ex/
teriores ptes illuminat̃ a ſole. hinc macula centralis eſt:
⁊ qꝛ id qđ eſt in medio rei viſibilis (vt docent perſpecti/
ui) vndiqȝ videt̃ ęqualiter imprimere veluti pȝ in mul
tis figuris depictis humanisq̃ ſemꝑ ex omni ſitu vidē/
tur reſpicere eodē mō. ꝓpterea qꝛ pupilla in carū ocu/
lis exiſtens/collocata eſt in medio. ideo lunę macula ſm
eūdem ſituȝ imprimit in oculū in ortu/ ⁊ occaſu/ ⁊ culmi
ne ꝯſtituta. ꝓpterea ſm eundem modum apparet ima/
L go. ⁊ ita non eſt neceſſitas ad vniformem apparitionem
vt luna regulariter rotet. Hęc de queſtione.

¶ Quocirca cuȝ rōne videbit̃ ꝑfecto ⁊ totuȝ
cęlū eē rotūduȝ/ ⁊ vnaqueqȝ ſtellaꝝ. Sphę
ra ſiqdem ꝓ cęteris figuris cōmodiſſima eſt
ad eum motū: qui eodē in loco fit. Sic eniȝ
⁊ velociſſime ferri: ⁊ eūdem maxime locuȝ
occupare pōt. Inſuper etiā ad eū motū quo
vltra pergit̃ maxime inutilis eſt. Eſt eni mi
nime ſilis his quę per ſe ipſa apta ſunt mo/
ueri. qppe cum nihil habeat ſubmiſſum: ni/
hil eminēs ceu rectilinea figura. Sȝ pliműȝ
e corporib⁹: his q̃ progrediunt̃ in figura di/
ſtat. Cū igit̃ cęlum eo motu moueri opȝ: q
in eodem fit loco: ſtellas autē nō per ſeipas
procedere: iure ꝑfecto vtrūqȝ rotūdū ędi/
M tum eſt. hoc enim pacto alterum quidē mo/
uebitur: alterum vero quieſcet.

Expoſitio. ¶ Tria ꝓmiſit: ſubam ſtellaꝝ/ ⁊ motum/ ⁊ figurā expla/
nare: declarauit ſubaȝ ⁊ motū: nūc figuraȝ explanat: vbi
debes ſcire Ari^{ſtotelem} nō ꝓcedere demōſtratiue hic: qꝛ ſatȝ
ex declaratis demōſtratio haberi: eni ꝓbatū ſit nobiliſſi/
mo corpori ꝯuenire nobiliſſimā figuraȝ: q̃lis eſt ſphęri/
cam habet oēm ſtellā eē ſphęricā: q̃ eſt potior ps or/
bis. Sȝ hic ꝓcedit per colores q a fine ſolēt colligi: naȝ
cęlo cōpetit velociſſime ferri: atqȝ ſemꝑ eſſe in eodē lo/
co: qꝛ q̃ cito vna ps recedit/alia ſuccedit. Inſuꝑ etiā tā
cęlo q̃ ſtellę cōpetit nō gradiri verſus anteriorē ꝑtem/
vt cęteta aīalia pergunt. hęc tria ꝑcipue ſphęrę compe/
tunt: eſt eniȝ aptiſſima motui vt ꝓbatum eſt. nec apta vt N
ſic/e loco in quo eſt vel circa quē mouet̃/recedere. eſt i/
ſuper penitus inutilis ꝓgreſſioni: q̃re arte ⁊ rōne cęlū ⁊
quęlibet ſtella rotūda ędit̃. hic eſt color veritatis. ⁊ qꝛ
omnes iſti colores ex his q̃ proxime dixit/ſequunt̃. ingt.
Quocirca cū rōne videt̃ profecto ⁊ totū cęlum eē rotū/
duȝ/ ⁊ vnaqueqȝ ſtellarum: ⁊ explanat colores: ⁊ inquit.
Sphęra ſiqdeȝ ꝓ cęteris figuris cōmodiſſima eſt ad eū
motuȝ: qui in eodē loco fit. Hęc vtilitas declarat̃: qꝛ ſic
⁊ velociſſime ferri/ ⁊ eūdē maxime locū occupare pōt: ⁊
ita ſphęrę ſunt duę vtilitates. Addit 3^am. d. inſuꝑ etiā ad
eum motū quo vltra/ſiue per ptē anteriorē pergitur vt
aīalia gradiuntur/maxime inutilis eſt. eſt eni minime ſi/
milis his: q̃ per ſeipſe apta ſunt moueri cuiꝰ ſunt aīalia: O
quippe cū nihil habeat ſubmiſſuȝ: nihil eminens ceu re/
ctilinea figura. Sȝ plurimū ſphęra ipſa e corporib⁹ his
quę ꝓgrediunt̃ in figura diſtat. Deinde epilogat. ⁊ ingt.
Cū igit̃ cęlū eo motu moueri opȝ: q in eodē fit loco: ſtel/
las aūt nō per ſeipſas: iure ꝑfecto vtrūqȝ rotundū ędit̃.
Hoc eniȝ pacto alterȝ qdeȝ mouebit̃. vȝ cęlū: alteruȝ vero
quieſcet a motu ꝓceſſiuo ſtella. Et pōt ſyllis eē/oē qđ in
ſeipſo mouet̃/ ⁊ omne qđ nō ꝓcedit: ſphęricū eſt. cęlū in
ſeipſo mouet̃: ⁊ ſtella non ꝓcedit. igit̃ cęlum ⁊ ſtella eſt
ſphęrica. Hec Ari^{ſtoteles} de ſuba/deqȝ motu/atqȝ figura ſtel
larum. ¶ Aīaduerte q̄ ea quę dicit Auer. nō ſunt ad ꝓ/ Quę Auer. cō. 50.
poſitū: qꝛ nec fixas eē ſtellas per ſphęricas eē/nec ſphę/
ricas ꝑ fixas eē Ari^{ſtoteles} declarauit: ſȝ varys vt viſum eſt
medys. ꝓpterea nihil neceſſariȝ habet/q̃ Auerroes ingt.

Querunt vtrū ſtellę moueant̃ per cęlū vti piſces Qōnes.
per aquā/vel auis per aerē. 2°/vtrū ſtel
lę ſint aīalia/vel orbes ipſi. ¶ Ad ꝑmaȝ qōnem rńdent
qdam regionē illā cęleſtē eſſe plenā ęthereo corꝑe mul/
to tenuiore igne: qua rōne volūt illđ eē plus rarefactibi/
le ⁊ ꝯdēſabile igne. imo nō eē niſi igneū corp⁹ vel purꝰ P
qd. Qđ vero ſit rarefactibile ꝑſuadēt: qꝛ ſi qs eēt ꝓpe or/ An ſtellę ꝑ
bē lunę ita vt poſſet manū extēdere: certū eſt q̄ exten/ cęlū moue
dēdo brachiū cęlū depelleret: qꝛ vel reſiſteret: vel non. antur.
Si nō: igit̃ depelleret: ⁊ ita ꝯdēſaret illud. Si reſiſteret Prima põ
igit̃ eēt duꝝ. qđ cęlo nō ꝯuenit. Hoc ſtāte volunt ſtellas
moueri motu aīalis ꝑ ęthereū illđ corp⁹ deſcribēdo cir/
ca cētrū mūdi circulos imaginarios. ¶ Ego vero nō itel/ Confutatio
ligo opiōnē: nā Ari^{ſtoteles} in lr̃a diſtinguit ſi hę ſtellę mouēt̃
eē nō pōt/niſi vel motu rotatiōis/vel reuolutiōis. vl̃ ꝓ/
ceſſiuo motu. rotatiōe qdē nō: qꝛ vident̃ moueri e loco
ad locū vel ab ortu in occaſu: q̃ vero rotāt non mutāt ſi/
tū: qꝛ ſi mutarēt: reuolutio eēt. nec reuolui pñt: qꝛ vide/
mus lunā ſemꝑ ꝯſeruare faciē a pte nr̃i aſpect⁹. motu ꝓ/
ceſſiuo moueri non pñt: qꝛ oē qđ mouet̃ motu ꝓceſſiuo
vtit̃ iſtrō/at nā nullū illis ꝓbuit iſtrm. ¶ 2° Ari^{ſtoteles} ꝓba/
uit ſtellas nō poſſe moueri ꝓprys motib⁹ cęlo q̃ſcente: Q
qꝛ cū vna ſit ſupra aliā/vt eclipſis docet: vna maiorē cir
culū d̃ſcriberet in eodē tpe q̃ altera. ⁊ cū imagiabile ſit
illas traſponi: nō vident̃ ꝑpetuo ſeruare vniformē velo
citatē. ¶ 3° tūc cęlū rareſieret ⁊ ꝯdenſaret̃: qđ eſt ipoſ/
qꝛ eēt diuiſibile: ⁊ ita corruptibile ſm quid. ¶ 4°/tunc
eadem ſtella per ſe moueretur motibus diuerſis: qꝛ ſol
eodem tpe mouetur motu diurno deſcribēdo paralellū
diurnum. ⁊ motu obliquo ab occaſu in ortū: vt docet ob/
ſeruatio: ⁊ hoc non eſt merito orbiū ad quoꝝ motū fert̃.
igit̃ per ſe motib⁹ diuerſis. ¶ 5°/tanta motuum diuerſi/
tas/quātā obſeruarūt aſtrologi eē nō poteſt in ſtella/niſi
ponant̃ plures orbes: accideret eni ſępe quies media in
retrogradatiōib⁹: ⁊ alys diꝑs/q̃s aſtronomi obſeruarunt.
¶ Ad id vero qđ dicūt cęlū nō reſiſtere ꝑmenti: dico ali/
quid reſiſtere poſſe eſſe poſitiue ob videlȝ qualitatē cō/

A trariam:quo mō terra reſiſtit ob duritiē:⁊ hoc reſiſtētia
cęlū non reſiſtit:q̄a nō eſt durum nec mole qualitatiue:
Aut negatiue per hoc q̄a non eſt aptū alicui mutationi/
ꝓpter eē ęternū ⁊ inalterabile:⁊ h̄ mō non reſiſtit p̱ du-
ritiē/ſed p̱ hoc q̄a non eſt aptū alicui mutationi peregri-
An cęlum ſit aial/ ⁊ an per ſenſum. nę.hęc dicerem:vt peripateticus.¶ Ad 2am q̄ōnē Ale-
xander Aphrodiſiꝰ tenet cęlū eſſe aiatum:nō tñ aial,cui
Pō Alex. expoſitor noſter ꝯſentit.Vtit̄ aūt breui rōne quia gręci
animal nihil aiunt eſſe/niſi per ſenſuz:nō eni volunt ali-
quid Zoon/ſiue ȝodion eē dicēdū niſi per ſenſuz:⁊ nō p̱
oēm ſenſum:ſed ad hoc vt aiatū gręcꝭ ȝodion ſiue aial di-
cat̄:ſufficit tactus:qui eſt p̄mus ⁊ cōis ſenſus:fauēt Ale-
xādro multa Ariſt. ꝟba:naz Ariſt. aial vult eē corpꝰ mi-
xtum ⁊ inſtrumentariū 3o de aīa.Amplius videt̄ ꝓhere
aiali ſomnū ⁊ vigiliā/motū ⁊ vitā.q̄ cęlo nō competūt.
Pō Simplicij ¶ Simplicius aūt tenet cęluz eē dōm aial:⁊ p̱ ſenſum/
videlȝ tactū,⁊ viſuz/⁊ auditū:tactū q̄dē illis ꝓhet:q̄a cuz
B ſeſe tāgant:nō eſt fas vt nō ſentiāt.Infelix eni eēt aial tā
beatū/diuinū corpus tāgere ⁊ nō ſentire illud:auditum
ꝟo ⁊ viſum:q̄a ſenſus ſunt p̱fectionis:non vtilitatis/p̄-
pterea magis cęlo tribuendi:cū ſit optimū/cui nihil de-
eſſe dꝫ:qđ de p̱fectiōe ſit aialis mortalis.Pręterea cum
cęli hęc gubernēt:nō eſt fas hęc nō cognoſcere.vī autez
per itellectū hęc cognoſci nō poſſe:itellectus eni ſingula-
ria nō apph̄endit niſi mediāte ſenſu:qua rōne Auic.tri-
buit illis vim ſenſitiuā interiorē:quā appellāt imagina-
Confutatio poſitionis Simplicij. tiuā:qđ forte cōcedere cogit̄ Simplicꝰ.¶ Sȝ hęc po-
ſitio Simplicij ſtare nō pōt:p̄mo vt bñ obiecit Auer.ꝯ
Auicēnā:q̄a tūc cęluz hr̄et ſenſoria vt oculos vel aures ⁊
id genus.tenet argūm:q̄a ſenſus eſt virtus p̱ticularis/oīs
autē virtus particularis eſt organica/ſiue inſtrūtaria.in h̄
eniz Ariſt. ponit dr̄iaz inter ſenſum ⁊ itellectū:q̄a intelle-
ctū nullius particulę actū ponit nec vti p̱ticula aliq̄ cor-
C poris:intellectus eni potētia eſt ſine mā.at ſenſus ⁊ exte-
rior ⁊ interior vtit̄ .talia aūt organa ſiue ſenſoria cęlo nō
ꝯueniunt:eſt eni corpus cōforme atq̄ penitus ſimilare.
¶ Scđo vt recte arguit expoſitor ex verbis Ariſt.:cęlo
ex ſenſu nihil ⁊ melius euenit.nā ad curā rerū ſublunari-
riū ſufficit cognitio vlis:quę eſſe pōt per eſſentiā illorū:
quatenus cāę ſunt.illoꝝ ad motū nō eſt cognitio ſtuz p̱
quos mouent̄ neceſſaria/vt autumat Auicen.ſufficit co-
gnitio illoꝝ vlis per intellectus eēntiā/q̄ eſt cauſa motꝰ.
ad perfectionē coꝝ nō ſunt neceſſarij ſenſus:q̄a q̄cquid
cęlū per ſenſus cognoſceret/p̱fectius per intellectū dep̄-
hendit:imo ſi cęli hęc terrena viderēt/mœrore nōnunq̄
afficerent̄,aut nō recte gubernarēt:nō eni eſt fas diuini-
tati illoꝝ exacta reꝝ harum cura:ſufficit enim vle regi-
men.q̄re cū nec neceſſitatē/nec vtilitatē inde nāciſcant̄/
Pō Auer. nullo pacto ſunt ſibi tribuēdi.¶ Auer.ꝟo cū Alexā.te-
D net cęlos nō hr̄e de animę virtutibꝰ niſi itellectū/appeti-
tum/⁊ motū/⁊ vult cęlos eē aialia.Tum q̄a hr̄t dextrū/
ſiniſtrū/⁊ cęteras poſitionis partes.Tum q̄a mouentur
a ſeipſis:qđ ꝓprium eſt aialibus.etiā q̄a hr̄t aīas ⁊ cor-
Pō Ptolęmei. pora:aial enim ex aīa videt̄ ⁊ corpore cōfectuz.¶ Pto-
lemęus ꝟo ⁊ cęteri aſtronomi nō mō orbes aiūt eē aia-
lia/ſed ſignū cęleſte qđ eſt globus ſtelloꝝ aial eſſe dicūt:
vnde ⁊ ȝodiacus dictus eſt:q̄a circulus eſt aialiuz.Ariſt.
quoq̄ appellat cęlos aialia ſępe/⁊ Porphyrius,⁊ Pla-
Pō ꝓpa. tonici.¶ Mihi vī q̄ōnez eſſe de noīe:nam Alexāder q̄
cęlos n gat eē dicenda aialia/nihil remouet de virtutibꝰ
aīę:quas Auer.illis tribuit.Auerroes autē qui cęlos aia-
lia vocat nihil plus tribuit illis:q̄ Alexander tribuerit:
ideo q̄ſtio eſt de noīe.gręci ꝟo q̄ nomen animalis impo-
ſuerūt a ſenſu(vt diximus)q̄a ȝodion aial eſt per ſenſuz:
coguntur aut a cęlo remouere nomē aialis/aut tribuere il-
li ſenſus:vt fecit Simplicius.Arabes ꝟo qui aialis no- E
men tribuūt a ſenſu/vel virtute nobiliori ſenſu/vt ab in-
tellectu ſiue apph̄enſione ⁊ motu cęlū aial nūcupare co-
guntur:q̄a cognoſcit ⁊ a ſe mouet̄.igitur q̄ſtio eſt de no-
mine.Qua rōne Ariſt. appellat cęlos aialia nōnūq̄ mo-
re Platonico:ſecutus nomē/nō rem. Plato enim cęlos
aialia appellat/q̄a ſenſus illis dedit:vt Simplicꝰ auctor
eſt.Ariſt. itaq̄ illos aialia vocat/non a re ſenſus/ſȝ a no-
mine tm̄.nōnunq̄ ⁊ pleruq̄ more ſuo vocat illos viua ⁊
animata corpora.ꝓpterea ſibi dextrū tribuit/⁊ motuz a
ſeipſis:⁊ alia quę viuis vita optima conueniunt:⁊ hic lo-
quēdi modus eſt peripateticus.quę ꝟo Simplicꝰ aſſe-
rit/ſunt Platonica/nec rōnes cogūt:naz ſenſus illi dicūt
imperfectionē aliquā:ſȝ nō nihil perfectionis.ideo ab il-
lis diuinis corporibꝰ ſunt delendi.tactus ꝟo quo ſeſe ſen-
tiat nō cōperit:q̄a ſeſe per eſſentias cognoſcunt. Intelle-
ctus ſiquidem inferioris cęli intelligit per eēntiā ſuperioris:
⁊ ſuperior īferiorē vt illius eſt cauſa/⁊ forma. Hęc ſunt F
peripatetice dicēda:⁊ in hoc Sanctus Thomas ſapide
vt bonus peripateticus ſentit cum Alexandro.

¶ Patet autē ⁊ ex his id qđ ab aliquibus di
ctum eſt latione.videlȝ hoꝝ ꝯcētum fieri/ex
eo q̄a ſonitus cōſoni emergūt:belle q̄dez oē
atq̄ tumide eē dictum:non tamē ita ſeſe ha-
bere in veritate.Sūt eni quidā q̄bus videt̄
neceſſarium eē tātoꝝ corpoꝝ latione fieri ſo
num.Eoꝝ ſiquidē ⁊ corpoꝝ latione q̄ apud
nos ſunt:neq̄ molē habētiuz ęqualez:neq̄
talē motus velocitatē:qualis in ſole lunaq̄
eſt:ſonus efficiat̄.Pręterea cū tot multitu-
dine tanteq̄ magnitudine ſtellę/tāta veloci- G
tate lationis ferantur/impoſſibile eſt tali la-
tione ſonū valde grandē non effici.

¶ Quia ſonus ex motu ꝓficiſcit̄ vt in libro de aīa eſt ex- Expoſitio.
plicatū/poſt tractatū de ſtellaruz motu/reſtat diſputare
an ſtellę ſuis lationibꝰ ſonos efficiant.Nā ſunt qui dicūt
illas ⁊ efficere ſonos/⁊ harmonicos:veluti Pithagorei/
atq̄ vulgus putant:qui angelos cytharis ⁊ cantis beati
coram deo autumāt.Mouebātur autē Pithagorei loco
a minore:⁊ argumēto a cauſa ipſius ſoni loco q̄dē a mi-
nore:q̄a videmus corpora quę hic adſunt molle parua/
celeritate lenta ſonos ędere:quāto magis illa/q̄ ⁊ mole
⁊ magnitudine hęc excellunt.Argumēto ꝟo a cā ipſius
ſoni:nam ſonus e motu impetuoſo ꝓficiſcitur accedēte
ad illius magnitudinē ⁊ corpoꝝ mole/⁊ motuum cele- H
ritate.Modo ſtellę ⁊ multitudine/maxime illę octaui/⁊
mole/⁊ celeritate nimis valēt:q̄ res docet in eis effici ſo-
num ⁊ valde grādem.Hęc Pithagorei/atq̄ vulgus.

¶ Hęc aūt cū ſuppoſuerint/⁊ inſup velocita
tes ex interuallis rationes ꝯcētuum habere:
harmonicam effici vocem ſtellarum cōuer-
ſione perſuadent.

¶ His aūt ſuppoſitis addūt ſonos cęlicos eſſe harmoni- Expoſitio.
cos/vbi aiaduerſione dignū ſonū acutuz velocitate atq̄
fortitudine motus effici/grauē ꝟo tarditate atq̄ imbe-
cillitate.Mediū autē rōne media in velocitate ⁊ tardi-
tate/fortitudine/atq̄ imbecillitate.amplius/Muſici di-
cunt ꝓportionem ſonorū cōſiſtere in ꝓportione īter gra-
uem ⁊ acutum ſonos:quibꝰ pſuaſerunt cęlicum cantum
eſſe harmonicū:nam in cęlicis motibꝰ reperit̄ ꝓportio

motuū in velocitate ⁊ tarditate:ꝗppe cū aliud velocius/
I aliud tardius/aliud mediocriter ferat̃:⁊ in certa celerita
te vnū aliud excellit pro rõne interualloꝝ quę inter ſe
biſt. Sed per hęc dicebamus ꝯſiſtere ꝓportionē in acu/
tie ⁊ grauitate ſonoꝝ:quare vox illoꝝ harmonica eſt.
Sic igit̃ videtes velocitates ꝓportionari ꝓportiõe inter/
ualloꝝ vni⁹ ab altero/dixerūt ſonū effici harmonicū.

⁋ Uerū cum ſine ratione videret̃ nos ſonuꝫ
hūc non audire:cām rei huius attulerūt ſo/
num hūc cõtinuo eē cum orimur/ vt non ſit
ad cõtrarium ſilẽtiuꝫ manifeſtū. vocis enim
⁊ ſilẽtij diiudicationē viciſſitudine fieri di/
cūt. Quare vt malleatorib⁹ ob ꝯſuetudineꝫ
vr̃ intereē nihil:ſic hoib⁹ idē euenire aiūt.

Expoſitio. ⁋ Soluerūt ꝓblema. vꝫ/quā ob cām ſonos illos nõ ꝑci
pimus:⁊ dixerunt hoc euenire ex cõnata aſſuetudie/ve/
K luti malleatorib⁹ accidit. Nā cū ſonus ille nobiſcū naſca/
tur/nunq̃ ſilentiū illi ꝯtrariū percepimus:⁊ ide diiudicare
nõ poſſumus inter ſonum ⁊ ſilentium.

⁋ Hoc aūt (vt prius diximus) lepide qdē atqꝫ
muſice dcm̃ eſt:īpoſſibile autē eſt ita ſeſe ha
bere. Nõ eniꝫ ſolū nihil nos audire abſurdū
eſt:cuius cām ſoluẽdi aſſumpſerūt. Sꝫ etiā
nihil pati ſine ſenſu. Exuperātes ſiqdē ſoni
⁊ inanimatoꝝ corpoꝝ moles collidunt.ceu
tonitrui lapides diſſipant atqꝫ validiſſima
corpora. Et ſi tāta ferunt̃ corpora:⁊ ſon⁹ ſo
num excellit pro rõne qua magnitudo q̃ fert̃
magnitudinē quę fertur exuperat:huc ꝑſe/
L ctuꝫ ſonū illoꝝ ꝑuenire/atqꝫ illi⁹ ingẽtis vio
lẽtie huc robur attingere neceſſarium eſt. at
neqꝫ audimus nos/neqꝫ violẽti q̃ trina cor/
pora quę hic ſunt:patiuntur hac ratione ꝗa
ſtellę non ſonant.

Expoſitio. ⁋ Refellit poſitionē:tā ⁊ ſi illā lepide ⁊ colorate eē dcm̃
velit:vbi debes ſcire ex pte ſenſibilis rei duo eē/virtutem
perficiẽdi ſenſoriū:ſiqdē ſenſile ſit tale actu:q̃le ſenſoriū
poteſtate:⁊ viꝫ deſtruẽdi/offendẽdiqꝫ ipm ſi nimis exu
perauerit. ꝑma qdē eē nõ põt ſine ſcda:bene autē 2ᵃ ſine
prima:ſenſile eni bñ põt ſenſoriū ledere/cuꝫ nimis ıcre/
uerit:⁊ ſi nõ ſentiat̃:nā agens nãle paſſo ſufficiẽter appli
catū:⁊ in bona diſtãtia/neceſſario agit:lꝫ non ꝑcipiat̃ ei⁹
actio. Ex h̃ arguit̃/lꝫ ſoni cęlici ꝑꝑ ꝯſuetudinē nõ ꝑcipe/
rent̃:cū ſint agẽtes nãlr in auditoriuꝫ:⁊ auditoriū aptuꝫ
eſt pati ab illis:⁊ ſint in debita diſtãtia:igit̃ nectio audito
M riuꝫ offendẽt. hui⁹ ſignū eſt/ꝗa audibilia multo min⁹ id
agūt vt tonitrua. ꝓpterea addit ꝙ ſi tãta ferunt̃ corpo/
ra:⁊ ſonus ſonū excellit ꝓ rõne qua magnitudo q̃ fertur
magnitudinē q̃ fert̃ exuperat. Son⁹ eni ꝑuę magnitudi
nis cū ꝑua velocitate motę ꝑuus eſt/magnę ṽo magn⁹.
ſi ita eſt:⁊ ſonus ꝑui corporis vt lapidis q̃ per tonitruūꝫ
ducit̃/ꝑuenit ad nos/⁊ ledit auditoriū, huc ꝓfecto ſonuꝫ
illoꝝ ꝑuenire atqꝫ illi⁹ igẽtis violẽtie robur huc attinge/
re neceſſe eſt:deſtruit ꝯñs. ⁊ ingt. At neqꝫ audimus nos/
neqꝫ violẽti qcq̃ corpora q̃ hic ſunt patiunt̃ hac ratiõe
ꝗa ſtellę nõ ſonãt. igit̃ opp̃ aña. vꝫ ſtellę nõ ſonant. cõ
ſequẽtia ṽo patꝫ:ꝗa ſunt illa magnitudine ⁊ celeritate
Sol. Thē. exuperātia lapidē tonitrui. ⁋ Rñdet Themiſti⁹ ꝓ pi
thagoreis/volẽs ſonos illoꝝ nõ lędere nos/nimia quam

hiſt ad nos itercapedine. ⁋ Cõtra obijcit Auer. ⁊ ſuppo N
nit. Magnitudinem illoꝝ eē multo maioris ſpatij/q̃ ſit Quę Auer.
ab illis ad nos itercapedo. Tunc arguit magnitudo eſt com.53.
maior ſpatio. igit̃ ſonus illi⁹ põt ꝑtrāſire ſpatiū min⁹ ea.
Secūdo magnitudo mior ſpatio vt illa lapidis tonitrui
diſſipat. igit̃ magnitudo maior ſpatio multo magis diſſi
pabit. ⁋ Fortaſſe rñdebis ſonos ab ſtellis effici:non ab
orbib⁹. mõ ſtellę ſunt ꝑuę:quo ſit vt non ꝑueniat ad nos
illaꝝ ſonus. ⁋ Cõtra obijcit ⁊ ſupponit tria/ꝑmuꝫ non/
nullas ſtellas eē maiores tota terra:ſm eas. moueri ꝑ ſe
⁊ velocius in maiore orbe ⁊ tardi⁹ in minore. Tertiū eſt
illas nõ poſſe moueri ꝑ ſe/niſi ſcidẽdo orbes. ⁋ Ex his
ſequit̃ earū ſonuꝫ ad nos venire/partiꝫ magnitudie illa/
rū/partim velocitate/partiꝫ fractiõe. Scdo ideꝫ põt ꝑ/
ſuaderi de ſtellis octaui orbis:q̃ ſunt magnitudie ⁊ velo
citate/⁊ fractiõe validę. Tertio ab illis ad nos mittitur
calor:igitur ⁊ ſonus:tenet ꝯñtia:quia calor eſt mãlior ſo/ O
no. Sonus ſpiritalis res:⁊ res ſpiritales longi⁹ multipli/
cant̃:vt in 2ᵒ de aīa eſt dcm̃. h̃ Auer. ꝯ Themiſtiū.

⁋ Inſuꝑ etiā ⁊ hoꝝ cauſa patebit/ſimul atqꝫ
his rationibus quas diximus aſtipulabit̃/ꝙ
verę ſint. dubiū ſiquidē qd̃ ⁊ cõpulit pitha/
goreos dicere latione corpoꝝ fieri ꝯcentuꝫ/
nobis argumẽtuꝫ erit. quę naqꝫ per ſe ferū/
tur:ea ſonum ꝑcuſſionēqꝫ faciūt. At q̃ in eo
qd̃ fertur infixa ſunt:aut inſunt:veluti in na
ui partes:ea ſonū efficere nequeunt. neqꝫ na
uis ipſa ſi in fluuio feratur.

⁋ Scdo arguit ex prius dictis:⁊ ſyllõ eſt/oē qd̃ ſonū effi/ Expoſitio.
cit per ſe mouet̃ ⁊ plagā ſiue ictū efficit:at (vt dcm̃ eſt)
ſtellę nec ꝑ ſe mouent̃ nec efficiūt ictū. igit̃ nõ efficiūt ſo
nū. ingt. Inſuꝑ etiam ⁊ hoꝝ cauſa patebit ſimul atqꝫ his P
rõnib⁹ quas diximus aſtipulabit̃ ꝙ verę ſint. q.d. id qd̃
diximus de ſtellis ꝙ mouent̃ ad motū orbiū/erit nobis
manifeſta cā:ꝙ nõ faciunt ſonū ⁊ ꝯ̃:quia nõ efficiūt ſo/
nuꝫ:erit verificatio de ſtellis ꝙ nõ per ſe mouent̃:⁊ hoc
ꝗa dubitatū qd̃ cõpulit pithagoreos dicere ſtellas ſona/
re/eſt nobis argu̅m:arguebãt eni illas ſonos efficere quia
frãgūt cęlū per ſe mouẽdo. igitur ſi ita eſt:cū nos ꝓbaui/
mus ipſas nõ moueri ꝑ ſe cęlū ſindẽdo/habebim⁹ ipſas
non efficere ſonū. Sumat̃ igit̃ a poſitione Pithagorico/
rū hęc maior/oē qd̃ ſonū efficit/⁊ ꝑ ſe mouet̃:⁊ ictum fa/
cit. Hęc enim eſt maior Pithagoricoꝝ. At ſtellę nõ ꝑ ſe
mouent̃/nec ictū agūt:vt fuit ꝓbatū. igit̃ ſtellę nõ agūt
ſonuꝫ. maior eſt Pithagoricoꝝ:⁊ pꝫ rõne:ꝗa videm⁹ ꝑ/
tes infixas nauiglo nõ efficere ſonū/nec nauiꝫ ipſaꝫ:quā/
do in fluuio mouet̃. ⁊ hoc ꝗa nõ frãgit aquā. Et ego cre/ Q
do ꝙ ſtellas nõ ſonare per nihil melius probari põt:q̃
per dicta. videlꝫ quia nõ per ſe mouentur/nec ſcindunt
quicq̃ in ſuis motibus.

⁋ Licebit aūt/⁊ ꝑ eaſdē rõnes abſurdū eſſe
dicere ſi tãtę nauis malus atqꝫ puppis: aut
etiā nauis ipſa latiõe ſonū magnum nõ effi/
ciat. qppe cum id qd̃ fertur non ꝓpter aliud
qd̃ fert̃/facit ſonum. Id ṽo qd̃ cõtinuo fert̃
ob aliud quod fertur:niſi percuſſioneꝫ fece/
rit:id efficere ſonum/impoſſibile eſt.

⁋ Ni fallor:videt̃ mihi Ariſtõ obijcere ſibi:ꝗa dicet poſ/ Expoſitio.
ſet cauillator:nõne malus ⁊ puppis ſonū efficiūt/dū na/
uis mouet̃:lꝫ nõ magnū:⁊ tñ ſunt mẽbra nauis:ſic ſtellę
pñt ſonū efficere ad motū orbiū/lꝫ paruū/lꝫ ſint partes
orbium

A orbium.Obijcit Ariſtoteles qꝛ id qḋ ſe ſolo fertur ꝛ non ad motũ alterius:per ſe ſonũ facit:qꝛ ꝑ ſe ictum efficit.At id quod per aliud mouet̃ atqꝫ ad motũ alteri⁹:niſi ꝑcuſſioné fecerit aliquã aut rõne ſua aut ꝓ quãto defertur ab alio:impoſ̃e eſt ſonuꝫ efficere.Inquit.Licebit autẽ ꝛ ꝑ eaſdem rõnes abſurdũ eſſe dicere ſi tantę nauis malus atqꝫ puppis aut nauis etiã ipſa latiõe ſonũ magnũ nõ efficiat: ſꝫ ſupple paruũ ꝛ tñ ſunt ꝑtes:ad hos enĩ ſic dicẽtes opponit dicens/quippe cũ id qḋ fertur/per ſe ſolum ꝛ nõ ꝑ aliud qḋ fertur facit ſonũ ictu ſuo ꝛ ꝑ ſe ꝑcuſſionẽ agendo.id ꝟo qḋ cõtinuo ꝛ cõiuncte alteri fertur ob aliud qḋ fertur/niſi ꝑcuſſionẽ aliquã fecerit ſaltẽ rõne delatoris:id efficere ſonũ impoſſibile eſt.ꝛ ita dici nõ põt ſtellas facere debilẽ ſonũ:qꝛ mouent̃ ad motũ alterius:qꝛ ſiue ꝑ ſe/ſiue per aliud moueat̃:oẽ qḋ ſonat opꝫ ictuꝫ aliquẽ efficere.ꝛ

B hęc eſt ꝓpoſitio vera.Ubi debemus conſiſtere.

¶ Quare dicendum hic eſt:ſi ſtellarum corpora ſiue in aeris/ſiue in ignis ãplitudie vniuerſim fuſa feruntur(vt omnes aiunt)ſonuꝫ imenſum efficiant neceſſarium eſt:qui quidem ꝛ huc perueniat:ꝛ hęc offendat corpora.Sed cũ hoc euenire non cernamus:neqꝫ animãtis motu/neqꝫ violento vlla ſtellaruꝫ ferretur:quaſi de futuris prouidente natura. Nam ſi hoc modo nõ ſeſe haberet illarũ motus:nihil profecto circa hunc locuꝫ eſſet:qḋ ſimili modo ſeſe haberet.ſtellas igitur rotundas eſſe:ꝛ ꝑ ſeipſas nõ moueri ſatis diximꝰ.

Expoſitio. ¶ Epilogat nunc rõnem ꝛ põt ſic cõponi/ſi ſtellę ferant̃

C in aeris regione ſm opinionẽ dicentiũ cęlos eẽ de natura aeris:vel in ignis regione ſm opinionẽ dicentiũ cęlos eẽ de natura ignis:neceſſe eſt vt in hunc noſtrũ mundũ ſonuꝫ efficiãt:ꝗ in ipſuꝫ ꝑueniat/ꝛ hęc offendat corꝑa.Sꝫ cũ hoc euenire nõ cernamꝰ.igit̃ neqꝫ animãtis motu neqꝫ violẽto vlla ſtellarũ ferret̃:ꝛ hoc vt addit recte fecit natura/quaſi ſagax ꝓuidens de futuris.Nã ſi hoc mõ nõ ſeſe haberet illarũ motus:nihil ꝑfecto circa hunc locũ eſſet/ qḋ ſimili modo ſeſe haberet.Immo corrũperetur/ꝛ nihil ſtabile eſſet/ob motũ ꝛ ſonũ validũ ſtellaꝝ.Hęc de ſuba/

Quę Auer. coñ.56. motu/ꝛ figura ſtellarũ.¶ Animaduerte ex verbis Auer. colligi tres cauſas quare ſtellę nõ mouent̃ ꝑ ſe/ſꝫ ad motũ orbiũ.pꝰ ex ꝑte mãeꝗ:qꝛ ipſę nõ ſit aptę moueri aliq̃ motu.Scḋa effectiua qꝛ creator agit ſm diſpõnẽ ſubti:ꝓpter

Dubitatio. talẽ motũ nõ ſibi tribuit.Tertia finalis vt hęc animalia ſaluarentur.Deſtrueret̃ enĩ ſono fractiuo illarũ.¶ Du-

D bitatur qꝛ vi Ariſ.facere hãc ꝯuerſiuaꝫ ꝯñtiãꝫ ſi ſtellę ꝑ ſe mouerent̃:ſonũ efficerẽt.igit̃ ſi ſtellę ſonũ nõ efficiũt: ſtellę nõ mouent̃ per ſe.Modo hoc nõ videt̃ veꝝ:qꝛ vt dicit Themiſtius nec pma nec ſcḋa ꝯña valet.Prima quidem nõ:qꝛ pñt q̃dam per ſe moueri:ꝛ ſonũ nõ efficere:vt orbes ipſi:hi enĩ per ſe mouent̃/ꝛ tñ ſonũ non efficiunt. Scḋa ꝟo minime/qꝛ orbes nõ efficiunt ſonũ:ꝛ tñ mouent̃

Sol.Auer. tur per ſe.ꝛ ita illa cõuerſio ecõtrario nulla videtur.Hęc eſt dubitatio.¶ Auerroes videt ꝯñam valere ꝑ accidẽs

Replica. ꝛ de materia:qꝛ ſolũ in ſtellis:ex eo qꝛ ſunt magnę ꝛ veloces.¶ Sed hęc ſolutio Auer.nõ ſufficit:qꝛ ſtat oppoſitũ vtriuſqꝫ ꝯñtis cũ vtroqꝫ añte:ſtat enĩ eſſe q̃daꝫ magna vt orbes ꝑ ſe moueri.ꝛ ſonũ nõ efficer̃:ꝛ ſtat aliq̃ magna

Propa ſol. ſonũ non efficere:ꝛ ꝑ ſe moueri.vt orbes/ꝛ ita adhuc ſtat ratio Themiſtij.¶ Propterea dici põt/qḋ nõ ſic arguit Ariſtoteles vt Auerroes ꝛ Themiſtius ſumũt.ſꝫ ait Ariſtoteles ſi ſtellę per ſe mouent̃ in aere vel igne:ſonũ efficerent.quare cũ ſonũ nõ efficiant:igit̃ nõ per ſe mouent̃

E in aere vł igne:ꝛ hoc modo cauillus Themiſtij nullus:ꝛ

Nõ deus hꝫ ꝓuidentiam. riſio Auer.nõ eſt ad ꝓpoſituꝫ.¶ Ex his quę dixit Ariſtoteles ſumit̃ deũ habere rerũ ꝓuidentiã:vt dicit Alexã. ꝛ hoc eſt verũ vt in libro deſtructio deſtru.diſputauim⁹.

Circa dcł qḋ nos mulię. Circa dicta emergit pma dubitatio vtrum ſtellę ſuis motibus efficiant ſonos.Secũdo dato ꝙ efficerẽt/vtrũ ſentirent̃.Tertio quõiã mõ põt reduci in bonũ pithagorica põ.Tertia vtꝝ oiã q̃ ſũt in cęlo ſint ſubę.¶ Circa pmũ Plato ꝛ pithagorei ꝛ multi

Pris qḋ ex ſtellę cauſant ſonum. poetę ꝛ oratores vt Cicero ꝛ Macrobiꝰ/ꝛ Simpliciꝰ videt̃ velle cęlos ſuis motibꝰ ꝛ ꝓportionibꝰ efficere ſonũ ꝛ harmonicũ:vnde vt Macrobius narrat illic noueꝫ ſunt muſę pro numero nouẽ orbiũ/nouẽqꝫ ſyrenes vt Plato ait.Signũ affert Cicero ex delectatione quã anima hꝫ in cantu:hoc enĩ eſt qꝛ meminit muſicę cęleſtis vbi ipſa ſte-

F tit.Huic vulgus maxime hęret/credẽs angelos canere/ꝛ

Põ Ariſ. ſonare/eſſeqꝫ eorũ beatitudinẽ harmoniaꝫ.¶ Sꝫ Ariſtoteles noluit fabellas/atqꝫ colores/omnia enĩ in naturali phĩa vult eſſe ꝓprie dicta/ꝛ nõ cõpoſite.ꝛ tenet orbes quideꝫ

Rõ Ariſ. in motibus ꝓportionẽ ſeruare:nõ autẽ ſonorã.¶ Et videt̃ mihi ꝙ res Ariſtotelis in duabus ꝓpõnibus ꝯſiſtat. Prima/ꝙ orbes ſunt alterius naturę ab elẽtis hoc eſt ab igne ꝛ aere.Scḋa/nihil ſonũ efficere põt niſi in aere vel igne hoc eſt niſi ictuꝫ in aere vel igne fecerit.Ex his ſequitur nec orbes ſonare/nec ſtellas.qꝛ regio illa ſupma non eſt igne vel aere plena.Sꝫ corpore alteriꝰ naturę ab elemẽtis:vt dicit pma ꝓpoſitio.ꝛ per ſcḋam nihil ſonũ efficit/niſi aerẽ vel ignẽ ꝑcutiat.Quare cum ſtellę vel orbes aerẽ vel ignẽ nõ ꝑcutiant.Iure nõ ſonãt.Hęc demõſtratio illis ſtantibꝰ:ſed an illę ſtẽt:in toto hoc libro eſt diſpu-

G tatũ.cęterę ꝟo Ariſtotelis rõnes valent ꝓpoſitis illis ꝓ-

Nõ zᵒ an ſi ſonent ſtellę ſonus audit. poſitionibus.¶ De zᵒ q̃one Albertilla ait poſſe defẽdi ſtellas ꝛ orbes ſonũ efficere ꝛ nõ peruenire ad aures no-

Põ Alber. ſtras:ꝛ hoc qꝛ aer ꝓpinquus corꝑibus cęleſtibus nõ tremit:qua rõne ſpecies illius ſoni non põt per ipm ad nos multiplicari:orbes enim nõ mouent aerẽ motu tremulo.

Confutatio ¶ Sed hęc euaſio friuola eſt:qꝛ lꝫ in multiplicatiõe reali ipſius ſoni neceſſarius ſit motus tremulus aeris:non tñ in multiplicatione intẽtionali.vt declarat Ariſtoteles in zᵒ de anima.Põt igit̃ ſonus realr̃ multiplicari ꝑ totã

Confutatio regionẽ cęleſtẽ:ꝛ deide vĩaꝫ intẽtionalr̃.¶ zᵒ ſi cogit̃ ponere ſonũ realeꝫ in regione cęleſti/cogitur ponere ibi fractionẽ aeris/ꝛ ita totã illaꝫ regioneꝫ plenã aere:ꝛ ita tre-

Euaſio Sim. mulũ ibi motũ.¶ Simplicius ꝟo alr̃ euadit:vult enim pmo ſonos illos nõ eſſe audibiles a nobis ꝓpter improportionẽ ſenſoriꝫ noſtri ad illos:nõ enim ſenſoriũ mouet̃ ab omni ſenſili ſui generis.Olfatoriũ enĩ humanũ multos ꝑcipit odores/quos canes nõ ꝑcipiunt/canes aũt multos quos nos ꝑcipere nõ poſſumꝰ.hoc.n.eſt qꝛ illi odores ſũt olfatorio nr̃o ꝓportionati.alij ꝟo olfatorio canũ.zᵒ ait il-

H los nõ eẽ diſſipatiuos/ſꝫ ꝑfectiuos/atqꝫ ꝯſeruatiuos:velut ſunt motꝰ ꝛ lumen cęli:qua rõne euenit vt ſi nõ audiantur:nõ diſſipent.¶ Cõtra poſitioneꝫ Simplicij obijcit

Replicę ꝯtra Simplicũ. expoſitor:pmo qꝛ nõ omnia cęleſtia ſunt ꝑfectiua:naꝫ fulgor corrũpit oculuꝫ.igit̃ pari ratione ſonus.¶ zᵒ intellectus eſt oĩum intellectiliũ.igitur oĩum ſenſilium ſenſus. Tertio tunc natura feciſſet aliqḋ ſenſile:qḋ a nullo ſenſu ſentiret̃:ꝛ ita ocioſum/vt deducit Auerroes.z.meta.cõ.1. Quarto accidẽtia cõmunia cęlorũ ꝑcipiũtur.igitur ꝛ ꝓpria.añcedens patet/qꝛ ꝑcipiuntur motus/magnitudo/ꝛ figura/ꝛ lux.ꝯñtia ꝟo declaratur/qꝛ accidẽtia ꝓpria ꝑcipi poſſunt mediantibꝰ cõmunibus.z.de anima ꝛ ita ſoni ſiue ſint ꝓpria ſiue cõmunia accidẽtia ſemꝑ percipi poterũt.Quito arguebat Auerroes calor cęleſtis ꝑcipit̃ tactu

I igitur ſonus.naꝫ ſonus multiplicat ſe in maiore diſtantia
Defenſio. ꝙ tactile.Hec cõtra Simpliciū.¶ Pro defenſiõe Sim
plicij vno modo dici poſſet illos ſonos nõ eſſe audibiles
ab auditu corruptibili.Solū aūt ab auditu celorū:q꞉ ce-
li apud Simplicium habent auditum/viſum/⁊ tactum.
Scḋo dici põt magis ꝑipatetice/vbi debes ſcire Simpli
ciuꝫ velle ſonos illos poſſe ſentiri:imo a pithagora fuiſſe
auditos.Sꝫ nõ in quauis diſpoſitione.auditoriū enīꝫ cū
materiale ſit/niſi imaterialitatẽ aliquā nãciſcat̃:non põt
ſonos illos celeſtes ꝑcipere.reddit̃ aūt imaterialis/a ſilẽ-
tio turpiū audibiliū:ſignū aūt q꞉ oẽs religiones ꝓcipiunt
ſilentiū:in quo religioſi teſtant̃ ſe audiuiſſe voces angeli-
cas:quas audire nõ potuiſſent niſi purū habuiſſent/audi-
toriū/alienūq; ab audibilibꝰ corporeis/⁊ turpibꝰ.¶ Tūc
ad rõnes dico/ad ꝓmū ꝙ fulgor corrūpit oculuꝫ:q̃tenꝰ re-
cipit̃ in regiõe hac inferna:in qua nanciſcit̃ viꝫ corrupti
K uā.Sonus aūt ille hãc ſortiri nõ põt:q꞉ ſeſe intentionali-
ter multiplicabit.Ad 2ᵐ cõcedo aliquẽ ſenſuꝫ eẽ illorū:
vt auditū purificatū:⁊ ſic nõ datur aliqḋ audibile:qḋ non
ꝑcipiatur ab aliquo auditu.Ad 4ᵐ pꝫ ſolo:illa enim acci-
dẽtia ꝓpria ſunt audibilia nõ tñ ab oī auditu:ſꝫ purificato.
Ad 5ᵐ pꝫ ſolutio:ille enīꝫ cauſat̃ in hac noſtra regiõe mo
tu/⁊ attritione ⁊ reflexione radiorū:quo modo nõ põt ſo-
nus multiplicari:⁊ ſic põt Simplicius defendi.¶ De 3ᵒ
Expõ opi. Pithago. dici põt/⁊ reduci ad ſenſuꝫ ꝑipateticuꝫ:ꝙ Pithagoras ꝑ
harmoniā celeſtẽ voluit ꝓportioneꝫ velocitatū in moti-
bus:⁊ hoc q꞉ oīa hic ⁊ illic per equiuocationẽ dicunt̃.Hu
ius aūt color eſſe põt/q꞉ harmonia ſonora duo dicit:vide
licet qualitatẽ audibilẽ:⁊ ꝓportionẽ velocitatẽ motuum:
⁊ tunc diceret Pithagoras voluiſſe illic eẽ ſonos quo ad
mãꝫ:h ẽ q̃ ad velocitatū ꝓportionẽ:nõ aūt q̃ ad forᵐᵃ h eſt
q̃ ad q̃litatẽ audibilẽ:⁊ hoc mõ Pithagoras recte ſentit:⁊
forte dixit illa ſub illo colore ad ſuadenduꝫ auditores in
An accña i ce lo ſint ſubẽ. Põ Sim. bonū.¶ De 4ᵒ/Simplicius videtur velle q̃cūq; ſunt in
celo/eſſe ſubas/nihilq; in illis accidere.Amplius/oīa dici
L per equiuocationẽ.Nã que ſunt in his accidẽtia: in illis
ſunt virtutes.⁊ qm̃ ſenſus nõ ꝑcipiunt niſi accidẽtia:ideo
voluit ſenſus nõ ꝑcipere illa vt ꝓpria obiecta:dicit enim
nos ꝑcipere nõ magnitudines illorū/nõ motus/non figu-
ras/nec ſtellas ipſas:ſed q̃dam que ad illa ꝯſequuntur vt
Replicẽ fulgores:⁊ id genus.¶ Sꝫ huic obijcit gdeꝫ ꝓmo q꞉ Ari
ſtoteles.2.de anima ponit diaphanū eſſe cõmunẽ celo ⁊
igni atq; aeri.Scḋo/magnitudines ⁊ figure ſunt ratiões
abſtracte a materia.igit̃ illis ⁊ his cões.Tertio/ſi motus
magnitudo ⁊ ſtella nõ viderentur oīs ſpeculatio aſtrono-
mica periret.Quarto/iperfectū nõ eſt ſuba ꝑfecti:at mo-
tus eſt iperfectuꝫ gḋ.igitur nõ ſuba celi.Quinto/tunc idẽ
in ſole eẽt figura ⁊ lumẽ.¶ Sꝫ hec nõ cogunt ꝯtra Sim
pliciū:vbi debes ſcire Simpliciū ⁊ Alexandruꝫ oīa celi
M accidẽtia voluiſſe eẽ ꝓpria ac eẽntialia vt ẽt Auer.dixit
ex hoc q꞉ carẽt materia.ꝯtra ſunt accidẽtia horū:que acci
dūt ab extrinſeco ꝑꝑ mãm his.Simplicius igit̃ vult ce-
lorū accidẽtia nõ eẽ dicẽda accidẽtia ab accidẽdo extrin-
ſecus:ſed eſſe ſubas hoc eſt ꝓpria ⁊ eſſentialia.ideo equi-
uoce illis ⁊ his cõpetunt:⁊ ꝑ idẽ vult illa nõ ꝑcipi ſenſu
penitus/ſed cū aliquo diſcurſu.⁊ hoc mõ intelligẽdo opi-
nionem Simplicij:rõnes illius nõ valent.Hec de ſonis.

¶ De ordine vero ipſarū quonã mõ vnaqueq;
diſpoſita ſit:vt q̃dam ſint priores:q̃dam po-
ſteriores:⁊ quonã modo ſeſe habent inter-
uallis:ex his que in aſtrologia dicuntur:con-
tẽplemur:dicitur enim ibi ſufficienter.

Expoſitio. ¶ Aggreſſurus Ariſ.de ordīe ſtellarū atq; ſitu:hac in pte
ꝓmittit argumẽtū ad dicẽda:⁊ inqt.De ordine vero ipſaꝝ N
quonã mõ vnaquaeq; ipſaꝝ mota fuerit vt in greco legi-
tur:vel diſpoſita fuerit ⁊ verbum ſonat:ita vt q̃dam ſint
priores/q̃dam poſteriores:hoc eſt vt aliq̃ ſint ſuperiores:
alique inferiores:⁊ quonã mõ ſeſe hñt in interuallis:hoc
eſt quãta intercapedine altera ab altera diſtauerit.Ex his
q̃ in aſtrologia dicūt̃ ꝯtẽplemur:dr̄.n.ibi ſufficiẽter.Cuꝰ
cãm aſſignat Simplicius q꞉ hec deꝓhendi nõ pñt ꝑ ꝓn-
cipia nãlis phie:ſed ꝑ ꝓportiones magnitudinū:que ad
mathematicū ſpectãt.vñ Anaximãder ꝓmo fert̃ magni-
tudines ſtellarū adinueniſſe.Pithagoras ordinẽ ſtellaꝝ:
⁊ cõiunctiones ſolis ⁊ lune.Hyparchus ẽt metapontinꝰ/
⁊ poſt ipm Ptolemeus multo diligẽtius/hec ⁊ plura ad-
inuenerunt.Debes ſcire vt Auerroes innuit aſtronomiã Que Auer. cõmẽ.67.
⁊ naturalẽ differre in ꝯſiderando ſtellas.ꝓmo q꞉ aſtrolo-
gus in talibus q̃õnibus aſſignat ipm q꞉ eſt tm̃.naturalis
autẽ ipm ꝓpter quid.Scḋo q꞉ aſtrologus oīa illa ꝯſide- O
rat in ordine ad quãtitates motuum aut diſtãtiarū aut ſi-
tuū.naturalis aūt abſolute vt mouent̃ tm̃:⁊ ſic habet̃ dif
ferentia:ꝓmo vero meta.cõm.19.videt̃ Auer.idem dicere.

¶ Accidit aūt ꝑ rõne q̃ ẽ in iteruallis. Motꝰ
fieri ſingularū:vt alij ſint velociores. alij tar-
diores. Nã cum ſupponatur vltimaꝫ celi cir
culationem ſimplicem atq; velociſſimaꝫ eẽ.
ceteras vero tardiores atq; plures.qppe cum
vnaqueq; ſuo in orbe celo ꝯtrafert̃.Equum
iam erit eam que ꝓxima eſt ſimplici primeq;
conuerſioni:plurimo in tempore ſuum orbẽ
peragrare.eam vero que longiſſime abeſt.In
minimo.ceterarum vero ſemꝑ eaꝫ que eſt pro-
pinquior:in maiore.eam que eſt remotior:in P
minore. proxima namq; maxime exuperatur.
remotiſſima autem minime oīum/ob diſtan-
tiaꝫ.at media pro ratione diſtantie iam. velu-
ti etiam mathematici oſtendunt.

¶ Propoſita intẽtione:nūc accedit ad rẽ:⁊ ꝓmo ꝓponit Expoſitio.
veritateꝫ q̃õnis:ſcḋo explanat qḋ velit dicere.Tertio ꝓ-
bat qḋ ꝓpoſuit.de ꝓmo inquit.Accidit autẽ pro rõne que
eſt in interuallis motus fieri ſingularū ſtellarū.eſt igitur
veritas q̃õnis qualis eſt ꝓportio diſtantiarū ſtellarū a ꝓ-
ma ſphera ⁊ a centro/talis eſt motuuꝫ illarū in velocita-
te.Expono quid dico/ſphera ꝓma mouet̃ ſimplici motu
⁊ velociſſimo ab ortu in occaſuꝫ cetere oẽs ecõtra ab oc-
caſu in ortuꝫ ferunt̃ hoc mõ vt q̃ eſt ꝓme ſphere ꝓxima
ꝓprio motu tardiſſime mouet̃.vt Saturnus ſingulis.30.
annis que ab eadeꝫ eſt remotiſſima:velociſſime/vt luna
ſingulo mẽſe.q̃ aūt i media diſtãtia/medijs tꝑibꝰ.Inqt.
Naꝫ cū ſupponat̃ vltimã celi circulationẽ ſimplicẽ atq; Q
velociſſimã eſſe:ſimplicẽ qdem:q꞉ regulariſſima eſt.ve-
lociſſimã vero:q꞉.24.horis:ceteras vero tardiores atq; plu-
res ⁊ hoc quo ad earū motus.tardiores qdem:q꞉ oẽs exce
dūt ſpatiū diei.plures/nõ ſolū q̃ ad diuerſos planetas:ſꝫ
etiã vnus planeta pluribꝰ motibꝰ mouet̃.quippe cū vna
queq; ſuo in orbe celo.videlicet ꝓmo ꝯtrafert̃:ex his cõ-
cludit quid voluit ipſe dicere dum dixit motuum veloci-
tates eſſe ꝑ ratione interuallorū:⁊ inqt.Equū eſt iaꝫ eam
que ꝓxima eſt ſimplici ꝓmeq; lationi ſiue ꝓme ꝯuerſio-
ni plurimo in tẽpore ſuuꝫ orbeꝫ ꝑagrare:eam vero que lõ-
giſſime abeſt in minimo/ceterarum vero ſemꝑ eam que eſt
propinquior in maiore:eam que eſt remotior in minore.
Hec eſt expoſitio eius:qḋ voluit dicere.Talẽ expoſitio-
nem ſiue

A nes ſiue veritatē pſuadet ꝛ vt mihi videt̄ ſupponit duo:
quorū primū eſt orbes inferos ꝑpter raptuȝ quo mouen
tur ab ortu in occaſuȝ.ꝛ 4.horis impediri ſuis in ꝓprijs
motibus hoc patet pro tanto qꝛ ꝓprij ſtellarū motus: aut
ſunt cōtrarij motui diurno: aut aduerſi ſaltē. 2m eſt ea q̄ i
pediuntur a ꝓprio motu ꝓpriaqꝫ opatione quāto magis
prope ſunt ipedimentū magis tardant illam. quanto ꝟo
remotiores: tanto accelerāt; quaſi minus impedita. Ex his
ſoluitur ꝓblema. videlicet ꝑpter qd aliquę ſtellę tardi9:
aliquę velocius: aliquę mediocriter ferunt̄: patet ſolo: nā
quę ꝓximę ſunt tardius mouent̄: qꝛ vis ipeditiua in illis
maxime viget ꝑpter approxinq̄tionē. quę remotiſſimę:
tardiſſime: qꝛ ipſa ipeditiua vis minus ipedit. quę aūt in
medio: erunt mediocriter celeres, propter ipedimentum
Quę Auer. coū.58. mediocre. ¶ Et in hoc apparet error Auer. qui voluit i
B telligere Ariſtotelē de motu diurno: quo oēs mouent̄: pe
nes enim hunc voluit Ariſt. itelligere duȝ dixit aliq̄s ſtel
las tardius: aliquas velocius ferri: hoc enim eſt cōtra ex
poſitionem eius qđ ꝓpoſuit: ꝛ cōtra rōnem quā aſſignat
Ariſtoteles. vt pꝫ intelligenti. ꝛ ꝓpterea ipſe cogitur ex
ponere modo quo nos expoſuimus. Scđo pꝫ nō eſſe ne
ceſſariū ſolē eē imediate ſupra Lunaȝ: ſi exponat̄: vt nos
diximus: qꝛ Sol ꝓprio motu tardi9 fert̄ Venere ꝛ Mer
curio: ȝ motu medio ſit ſemꝑ eorūȝ coniunctio vt in ma
gna cōpoſitione docuit Ptolemęus. Verū de hoc poſtea
dicemus. Sed qꝛ Auer. expoſuit Ariſ. velle Solē eē ime
diatum ſupra lunā: ꝛ hoc ꝓpterea qꝛ credit ſoleȝ moueri
celerius Venere ꝛ Mercurio: cuȝ res hęc de ſitu ſtellaꝝ
ſit ȝ aſtronomos: ꝓpea excuſat Ari. ꝛ vult dcīa Ariſ. vȝ ꝙ
q̄lis eſt ꝓportio diſtātię a ꝓ talis eſt velocitatū in ꝓprijs
motib9, nō eē veꝝ ꝑ ſe niſi de extremis vtpote de Satur
no ꝛ Luna. Saturnus qdeȝ tardiſſime qꝛ ꝓximus p̄ mo
bili. Luna velociſſime: quia remotiſſima. de medijs ꝟo
vult eſſe dictū accidētalr̄, ꝙ moueant̄ medijs velocitati
C bus: qꝛ nō p̄ciſe ſm ꝓportionē diſtantiarū: ꝛ ſic cū dicto
Ariſ. ſtat ſolē eſſe in mediū: ꝑcipue ſigs imaginet̄ ex oīb9
intermedijs effici vnū quaſi mediū īter lunā ꝛ Saturnū:
non quidē vniformē: ſed diſſormē: ꝛ hac rōne Saturnus
tardiſſime mouebit̄: qꝛ p̄mo ꝓximus. Luna velociſſime:
qꝛ remotiſſima. Mediū qđ eſt aggregatū ex cęteris: me
diocriter. hęc Auer. in defenſione ſuę expoſitionis ad mē
Dubitatio tem Ariſ. Sed an hęc vera ſint: ſtatim dicemus. ¶ Sed
circa hęc quę Ariſ. inquit, occurrit nō parua dubitatio qꝛ ex
ꝟbis Ariſ. videt̄ ſequi in motibus cęloruȝ eſſe contrarie
tatē ꝛ violentiā: ait enim Saturnū tardiſſime moueri: qꝛ
eſt ꝓximus violētanti: ꝛ qꝛ magis in illo p̄ualet vis p̄mi
mobilis. Luna tardiſſime: qꝛ in illa minime p̄ualet. igit̄
Sol Alex. ꝛ Auer. videt̄ violētia in illis. ¶ Soluit Auer. ꝛ Alexan. ꝛ ꝓſup
ponunt duo: quorū primū eſt motores ordinari ſm ordi
nē orbiuȝ: ita vt quāto orbis eſt ꝓpinquior p̄mo mobili:
D tanto eius motor eſt ꝑfectior. ꝓpterea motor Saturni ꝑ
fectior eſt motore lunę. Scđm eſt oēs motores naturalr̄
appetere aſſimilari p̄mo quantū poſſunt: quia propter h
mouēt. Ex his ſoluit̄ quęſtio: ꝙ Ariſ. ꝑ magis p̄ualere in
ꝓximo q̄ꝫ in extremo intelligit magis p̄ualere in vi ſilitu
dinis dſiderij: ꝛ ꝑ minus p̄ualere: itelligit minus p̄ualere
viȝ ſilitudinis deſiderij: ꝓpterea ſeqtur Saturnū tardi9
moueri: qꝛ motor Saturni eſt vicinior primo motori: iđ
in deſiderio eſt illi ſimilior: ꝛ per ꝯñs in motu. Mot9 aūt
eius ſimilior eſt diurno: ſi tardiſſimus fuerit. qꝛ minus tē
dit ad cōtrarium vt igit̄ ſeruaret motor Saturni ſilitudi
nē deſiderij ad primū retardauit motū: vt illius tardita
te approxinquet p̄mo quantū pōt. Contra ꝟo, quanto eſt
magis remotus: tāto in deſiderio minus ſimilis eſt p̄mo
ꝛ ſic in motu minus ſimilis. quare velocitabit. ¶ Sȝ hic

E obijcit Thomas, ꝛ Simplicius: qꝛ Ariſ. abſolute poſuit
maius corpus velocius moueri ꝓprio motu q̄ꝫ moueat̄ Obiectiōes Thom.
corpus min9: qꝛ i maiore quāto maior eſt virtus. Scđo,
ꝓximum ſummo videtur eſſe magis tale. ſed Saturnus
eſt ꝓximus ſūmo. igitur debet eſſe velociſſimus. Tertio,
motor Saturni eſt alijs ꝑfectior: igitur mouet velocius.
Quarto, nō vī ordis ꝯſītia ſeruari: qꝛ nō vr̄ medios moue
ri medio motu. Quīto, ꝓportio diſtātię planetarū ad p̄m
mobile ꝛ ad centrū eſt vniformis: ꝛ nō ꝓportio velocita
tū. ¶ Ad hęc dici pōt vt ex verbis Simplicij colligit̄: p̄ Defenſio Alexan.
mo ꝙ ſecus eſt loqui de motu planetarū: ꝛ ſecus de circu
latione illorū. Scđo ꝙ alr̄ eſt loquendū de his motibus
vt nāles ſunt: ꝛ vt volūtarij atqꝫ ꝑ p̄cognitionē. dicendū
F igit̄ ad primū ꝯcedendū Saturnus velocius moueri: nō
tū velocius circuire: penes eniȝ aliud ſumitur velocitas
motus, ꝛ velocitas circulationis: vt diximus ſuperius. ꝛ ꝑ
idē ad 2m ꝛ 3m. ꝯcludunt eniȝ motū eſſe celeriorē: nō aūtē
circulationē. ¶ Ad 4m ꝛ 5m dicendū ordineȝ ꝯſequentię
debuiſſe ſeruari quatenus nāli motu mouerent̄: nō aūtē
ſeruatus fuit: quatenus mouent̄ volūtario motu. hęc pro
Alexā. dici pñt. ¶ Sȝ circa hęc de ſitu ſolis eſt dubium. De ſitu Sol.
Auer. n. credēs ſoleȝ moueri velocius ꝓprio motu q̄ꝫ mo
ueatur Venus ꝛ Mercurius cogebat̄ vno mō ponere ſo
lē ſupra lunā. In alia rñſiōe defendit Ariſ. fingēdo Ariſ.
intelligere per mediuȝ oēs planetas exceptis Saturno ꝛ
Luna: q ſunt extremi. Sunt igitur ꝑ hoc q ad mentem
Ari. volunt Solē eſſe ſupra Lunā, ꝛ Mercuriū, ꝛ Vene
rē, ꝛ ita Ptolemęū cū Ariſ. ſentire. ¶ Sed videtur mihi
Auer. p̄mo errare de motib9. naȝ Venus ꝛ Mercuri9 ve
locius mouent̄ ſuis ꝓprijs motib9 ipſo ſole: ȝ motibus
G medijs ſemꝑ ſit media Veneris ꝛ Mercurij atqꝫ ſolis
cōiunctio. vt aſtronomi obſeruarūt. Scđo errat: qꝛ Ariſ.
expſſe in lib. de mūdo ponēs ordinē planetaꝝ, Solē inx
ta Lunā collocauit. Amplius infra in p̄ma q̄ōne difficul
tima, ſupponit ſolē ꝛ lunā eſſe ꝓxima: alr̄ qđ nō haberet
locū. vt videbit̄ cō. 60. de veritate igit̄ rei quo ad tres ſu
mos, nō eſt dubiū illos eſſe ſupra Soleȝ hoc mō vt Sa
turnus ſit p̄mus: ſcđs Jupiter. Tertius Mars. de cęteris
an ſint ſub Sole aut ſupra: Ptolemęus videt̄ varius: nā
in. 9. magnę cōpoſitionis ſectione, aſſerit ſe non potuiſſe
diſcernē an ſupra Solē vel ſub Sole ſint qꝛ nō valet nō
abſcondūt Solē: igit̄ ſunt ſupra: qꝛ ſtat illos nunq̄ꝫ dia
metrari inter Soleȝ ꝛ noſtros oculos: veluti videmus in
Luna: quę ſepe cū ſole coit: ꝛ nō ſemꝑ obſcurat Solē. dix
xit Ptolemęus ſtat illos nunq̄ꝫ diametrari inter Soleȝ
ꝛ oculos noſtros: qđ intellige apud proteruos: qui velint
defendere oppoſitū: qꝛ ſm ꝟitatē ipſe in codē lib. ſectio
ne. 3. oñdit demr̄ationibus Venerē ꝛ Mercuriū cōcur
rere cū Sole in eadē linea. ꝓpea Albertilla ꝛ alij plures
cauſas aſſignāt quare nō eclipſant Solē tam ꝛ ſi ſint ſub
H Sole: hoc eniȝ eſſe aiunt: quia ſunt nimis lucidi: modo lu
men interpoſitū inter oculos ꝛ lumē: nō eclipſat illud: alij
aiunt eſſe ꝑpter eorū diaphanitatē: Alij. ex puitate corpo
ris: alij aſſignāt cām ex diſtantia a terra volentes conum
vmbrę nō ꝑtingē ad mediā aeris regionē. ¶ Quicqd ſit
de re: tādē Ptolemę9 vbiqꝫ tenet Solē eē in medio eiuȝ:
ꝛ ȝ de his multa diximus in lib. eruditionū aſtronomica
rū: quātū tn̄ ad ꝓpoſitū: ex duob9 potiſſimū mathema
tici talē ſitū ꝑceperūt. p̄, qꝛ inuenerūt diſtantiā mercurij
a terra eē maiorē illa Lunę ꝑ inſtrumēta coſmetrię. ꝛ mi
norē illā Veneris ꝛ Solis. itēqꝫ ſilr̄ i Venere re9 Solis.
Scđo, qꝛ ſūptis diuerſis inſtrumētis ꝛ exactiſſimis ꝑ di
uerſitate aſpectuū dī ꝓhēdēda ſil' tpe i diuerſis locis i la
titudine multū remotis apparuit diuerſitas aſpectus no
tabilior in luna q̄ꝫ in mercurio: ꝛ i mercurio q̄ꝫ i Venere:

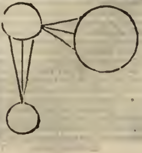
I ⁊ in venere q̃ͅ i Sole: qḋ eē nō poterat niſi q2 Luna eſt terrę propinquior: ⁊ Mercurius poſt ipſam ⁊ Uen⁹ poſt Mercuriū: ⁊ Sol poſt Venerē. Quę ꝟo dicenda ſunt ꝑ Ariſ. videt̃ mihi ſaluare ipſuꝫ: q2 aſtrologia nō erat cōpleta: quoniā ꝓtolemęus cōpleuit. Hęc de ſitu.

¶ Figuram autem cuiuſqꝫ ſtellaꝝ nō iniuria quiſpiā maxime arbitrabit̃ rotundā eſſe. Nā cum oñſum eſt ſtellas ipſas nō aptas eſſe per ſe moueri: atqꝫ naturā ipſaꝫ nihil temere/ nihil fruſtra efficere: pꝫ etiā eaꝫ figuraꝫ ipſis imobilibus tribuiſſe: quę minime eſt motiua. Minime aūt motiua eſt rotunda: quatenus nullum ad motuꝫ inſtrumentū habet. quare patet ſtellarum molem rotundam eſſe.

Expoſitio. K ¶ Et de figura ſtellaꝝ nūc repetitionā vt recte Auer. Jngt. De figura ſtellarū dicuꝫ eſt per accidēs/ quatenus ſequebatur ad dicta: nūc ꝟo per ſe loquit vt ꝓmiſit. ꝓbat igit̃ ſingulā ſtellā eē rotundā ꝑ ſyllo ſumpto a fine: ⁊ ꝯponit̃ ſic/ oē qḋ nec ꝑ ſe mouet̃: nec aptū eſt moueri motu recto: oē tale eſt rotūdū. Hęc maior pꝫ pro tāto: q2 vbi haberet figurā rectā: natura temere ⁊ fruſtra egiſſet. Sꝫ ſtellę nec ꝑ ſe mouent̃: nec ꝑ ſe ſūt moueri aptę: igit̃ oēs ſūt rotūdę. Hęc Ari^{cus}. dubitauit aūt Ari. ſupius de circulatiōe demōſtrationis: ⁊ dubitat Alexā. hic: quę oīa fuerūt dicta tunc.

¶ Pręterea ſimiliter ſeſe habent omnes atqꝫ vna. at Luna per ea quę circa viſuꝫ accidūt: rotunda eſſe oñdit̃. non. n. in ſui ipſi⁹ luminis auctione atqꝫ in minutiōe fieret pluries nunc quidē falcata: aut gibboroſa: nunc diuidua.

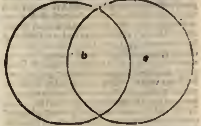
Expoſitio. ¶ 2ᵒ idē ꝓbat per argumētū a ſimili hoc mō Luna eſt rotunda. igit̃ cętere ſtellę. ⁊ hic locus eſt eētialis: q2 in his
L quę ſunt eiuſdē ſpēi: qcquid ꝑ ſe cōpetit vni indiuiduo illius ſpēi: cōpetit oībus idiuiduis eiuſdē. ⁊ cum oēs ſtellę ſint eiuſdē ſpēi: igit̃ ſi Luna eſt rotūda: oēs alię erūt rotūdę. Qḋ ꝟo Luna ſit rotunda: ꝓbat ꝑmo ꝑ appentiā illuſtrationis: quā recipit a Sole poſt ꝯiunctionē q2 vt dicit niſi Luna eēt rotūda: nō fieret nunc qdem falcata ſiue in forma falcalę: nūc diuidua ſiue ſemiplena: nūc ꝑtumida ſiue gibboroſa: demum plena/ ⁊ tota rotūda. ¶ Aiaduerſione dignum vt in codicillo de criticis diximus: ⁊ in lib. eruditionū/ Lunā cū Sole hr̄e. 11. figurationes in quarū ſingula luminis variationē ſortitur/ ⁊ a diuerſis apparitionibus diuerſa noīa hꝫ: cū. n. luna cū Sole coiuerit: Lunę tūc cū Sole ſinodus ē latine ꝯiūctio: ⁊ h̄ ē p⁹ lumīs variatio. 2ᵒ ē Lunę appitio ſiue ortus: q greçe ē anatole q
M tūc eſt cū Luna videri poſt: poſt Solē ꝑ diſtantiā ptiuꝫ circiter. 12.

Tertia eſt appitio luminis: q̃ Luna greçe dī conoides latine cornicularis/ ſiue menoides ſiue falcata: quę tunc eſt cuꝫ Lūa a Sole diſtauerit ptibus circiter. 45. q̃rta

eſt apparitio: qua Luna dicit̃ dichotoma/ latine ſemiplena/ ſiue diuidua. ⁊ eſt qñ Luna e Sole diſtat ptibus. 90. N
quīta eſt apparitio/ qua Luna greçe dicit̃ amphicirta h̄ eſt gibboroſa ſiue ꝑtumida: ⁊ eſt cū Luna e Sole ipo diſtat ptib⁹. 135. ſexta eſt qua luna dī panſelena hoc eſt plenilunia: ⁊ eſt cū diſtat a Sole ꝑ dimidiū totius circuli. vꝫ per. 180. ptes: reddit aūt Luna poſt hoc ad gibboroſitatē ⁊ ad diuidualitatē/ ⁊ ad cornicularitatē/ ⁊ falculationē: ⁊ ad occultationē: demū ad ſinodū. ⁊ ita oēs variatiōes ſūt numero. 11. Ariſ. aūt enumerauit falcationē/ gibboroſitatē ⁊ diuidualitatē: declarat aūt Auer. anatolē ſiue apparitionē ſiue ortū: ⁊ ait tunc eē cū Luna exit a Solis cōiunctione ſiue ſinodo. tunc. n. fiūt duę pyramides: quaꝝ vna eſt a Sole: cuius conus eſt in Luna/ terminatus ad minimū arcū luminis: baſis ꝟo in Sole. Altera eſt ab parte Luna vacua ad oculum maior ꝑma: in qua qdem conus eſt in oculo: baſis in vacuo Lunę. Hoc aūt eē nō poſſet: niſi Luna eſſet rotunda: ⁊ ſic patet ratio Ariſto. O

¶ Inſuper ēt ⁊ ꝑ ea q̃ in aſtrologia dicuntur idē demrari pōt: ꝑpea q2 nō eēnt Solis deliquia falcata. quare ſi ſtella vna eſt talis: cęteras oēs ēt rotundas eſſe: perſpicuum eſt.

P

¶ Scḋa rō ſic cōponi pōt de Luna ⁊ Sole inſimul oīa ea ad q̃ in accretione luminis ſeqtur cōis arcualis ſectio ſunt rotūda. Sol ⁊ Luna ſunt/ ad q̃ in accretiōe luminuꝫ ſeqtur ſectio cōis arcualis ſiue falcata. igit̃ rotūda: qd ꝟo ſit ſectio cōis: debes ſcire q᷑ qñ eclipſat Sol ꝑ interpoſitionē Lunę īter Solē ⁊ oculū noſtrū: vt qñ ſunt in capite vel cauda ambo: tūc nec Sol nec Luna apparet: ſꝫ cū Sol incipit apparere vident̃ ambo ſub quadaꝫ portiōe circuli. vꝫ vel. a. vel. b. quę eſt ambob⁹ cōmunis. vt in eclipſibus clare cernit̃: hoc aūt nō eēt: niſi ambo eēnt rotūdi. Hęc de ſphęricitate ſtellaꝝ habemus ab Ariſtotele. Expoſitio.

¶ Cum aūt duę ſint dubitationes: de quibus quiuis nō iniuria dubitauerit: enitemur id dicere qḋ nobis videtur: arbitrati ꝓ̄ptitudinem potius dignā eſſe veneratione q̃ꝫ temeritate: ſiquis ob philoſophię ſitim exiguas in his rebus facultates diligat: de quibus maximas dubitationes habemus. Q

¶ Tractaturus Ari^{cus} duas arduas dubōnes: antea ꝑmittit ſui excuſationē: ⁊ rñſionē ad detractorē: poſſet. n. detractor icuſare Ari^{cū} ꝺ petulātia ſiue nimia ꝓ̄ptitudie: ⁊ h̄ q᷑ vult ponē os ī cęlo/ ptractādo tales qōnes: q̄ ſunt vltra captū humanū. cui rñdet q᷑ ſi qs ob pħię ſitꝫ exiguas in his reb⁹ facultates diligat: de qb⁹ maxias dubōnes habemus/ ꝓ̄ptitudinē hui⁹ arbitrati poti⁹ dignā eē veneratione Expoſitio.

A tiõe q̃ temeritate:enitemur dicere id qđ nobis vi.ͣ in h nõ videbimur arrogãtes.igiť de his qõnib⁹ difficillimis ꝓponit dicere euitãdo arrogãtiã/cuꝫ qꝛ vult dicere id qđ videtur id qđ eſt.Cuꝫ q̃s eſt arbitrat⁹ ꝓ̃ꝑtitudineꝫ talis hominis potius laude/q̃ vituperio dignam.

℗ Preterea cum plures ſint tales:non min⁹ admirabilis eſt:quã ob cauſam non ſemper ſtelle que plus e prima diſtant latione:pluribus motibus mouentur.ſed medie pluribꝰ: ꝛ enim cõſentaneum rationi videtur primo corpore vnicaꝫ lationem ſubeunte/proximũ minimis motibus moueri:vt duobus.id aũt
B qđ ad hoc conſequitur:trib⁹.aut aliquo alio ordine tali.at nunc contrariũ accidit.paucioribus enim Sol ꝛ Luna motibus mouent̃: q̃ nonnulli planetaruꝫ:qui longius e medio ipſo diſtant:ꝛ propinquiores ſunt ei corpori:quod eſt ipſorum primum.

Expoſitio. ℗ Querit nũc qõneꝫ Ariſ.:vbi debes ſcire aſtrologos q fuerũt tꝑibus Ariſ. ꝛ Platõis vt Eudoxus ꝛ Calippus. In q̃nqꝫ ſuperiorib⁹.vꝫ Saturno/Joue/Marte/Venere/ꝛ Mercurio,obſeruarũt multas motus dĩias/ꝓcedẽtes enĩ illos moueri motu cõi.vꝫ diurno/ꝛ ꝓ̃ꝑo.vꝫ ab occaſu in ortũ deꝑ̃henderũt in motu illorũ ꝓprio multas differẽtias vt ꝓgreſſionẽ/repedationẽ/ſtationẽ/celeritateꝫ/tarditatẽ.In Luna ṽo ꝛ in Sole motũ cõem ꝛ obliquũ: ꝛ duas tñ motus dĩias.vꝫ velocitatẽ/ꝛ tarditatẽ:ꝛ ſic in q̃nqꝫ ſuperiorib⁹ vltra mot⁹ duos cõmunem ꝛ ꝓpriũ perceperunt quinqꝫ differentias.In ſole ṽo ꝛ Luna inferioribus:vltra motus duos cõmuneꝫ ꝛ propriũ ſolum differẽtias duas.ꝓpea q̃rit Ariſ. ꝓterea cũ plures ſint tales dubõnes difficiles/nõ min⁹ admirabilis dubitatio ẽ: quã ob cãm nõ ſemꝑ ſtelle/que plus e p̃ᵃ diſtãt latiõe pluribus motib⁹ mouen̄t:ſꝫ medie plurib⁹:reddit cãꝫ qõnis ꝛ inq̃t.Et.n.ꝯſentaneũ rõni vi p̃mo corꝑe vnicã lationeꝫ ſubeunte:ꝓximũ minimis motib⁹ moueri vt duob⁹.id aũt qđ ꝯſequitur ad hoc trib⁹.aut aliquo alio ordine tali. rõ eſt qꝛ quãto aliqđ eſt ꝓpinquus p̃mo tãto magis dꝫ illi aſſimilari.at nũc ꝯ̃riuꝫ accidit:paucioꝛib⁹ n.Sol ꝛ Luna motib⁹ mouen̄t q̃ nõnulli planetarũ:q longiꝰ e medio ipſo mũdi diſtãt:ꝛ ꝓpinquiores ſunt ei corꝑi qđ eſt ipſorũ p̃ᵐ.Veluti ſunt q̃nqꝫ planetaꝝ.In q̃b⁹ ṽbis clare pꝫ(vt Auer.ait)Ariſ. Solẽ collocaſſe imediate ſupra Lunã.
Que Auer. com.60. D Hec eſt qđ p̃ᵐ difficil.ᵐᵘᵐ ℗ Notat Ari.h nõ eẽ cõiter dcm̃ illõ qđ Ariſ. ait de motib⁹ ſtellaꝝ/nã in Luna Ptolemeꝰ ꝑcepit vltra motũ cõem ꝛ ꝓpriũ duos alios:quoꝝ vnus dĩ diſtãtia duplicata/vt tarditas ꝛ velocitas:q̃s dĩias ꝯſequitur Luna ꝑ hoc qđ mouet̃ in diſtãtia duplicata h eſt in duplici auge/eccẽtrici vꝫ/ꝛ epicicli:ꝛ in oppᵒ vtriuſqꝫ augis:Scđs dĩ mot⁹ Lune i capite vel cauda:ꝑcepit enĩ Ptolemeus punctũ capitis moueri:ꝛ per ꝯñs differẽter Lunã intrare caput vel caudã:que res apud ꝑipateticos nõ eſt famoſa:lꝫ ſit apud Ptolemeũ obſeruata inſtrumẽtis.Sed quicqđ velit Ptolemeus:ait Auerroes qõnem fundari in duob⁹/videlicet ꝙ ordo ſtellarum eſt vt dictũ eſt ꝙ videlicet Sol ſit imediatus ſupra Lunã.ꝛ ꝙ differẽtie motus ſunt tot:ꝛ ille.Hec Auerroes.

℗ Patefactum autem fuit:hoc nobis ꝛ de quibuſdam per viſum:Lunã enim vidimus dividuam/Martis ſtellam ſubijſſe:que celata fuit/ꝛ in ipſius parte nigra.egreſſa ṽo perlucidam/ꝛ illuſtratã.ſilr ꝛ de ceteris ſtellis dicunt egyptij ꝛ babylonij:qui plurimis iã annis ante h obſeruarunt:ꝛ a q̃bus multa fide digna de ſingulis ſtellis accepimus. E

℗ Suppoſuit ordinẽ planetaꝝ eẽ hoc mõ vt Luna ſit infima ꝛ Sol ſupra Lunã.ꝓbat hoc/ꝓ̃ſertim de Luna per ſuam ꝛ alioꝝ obſeruationem.obſeruauit enim ipſe proprijs oculis Lunaꝫ dum fuiſſet ſemiplena ſiue diuiduaꝫ Martis ſtellã ſubijſſe/fuiſſeqꝫ inter illã ꝛ oculos interpoſitã:vbi vidit Martis ſtellã celari in pte Lune obſcura:ꝛ qꝛ Luna eſt velocior ipſo Marte:videt ſtellaꝫ Martis exijſſe ꝑ ptẽ clarã ꝛ lucidã:ꝛ de ceteris idẽ teſtãt̃ egyptij ꝛ babylonij:que res eſſe nõ poſſet:niſi Luna fuiſſet infima.de Sole ṽo nihil aſſerit:ſed ſupponit ita eſſe. Expoſitio. F

℗ Inſuper ẽt iure hoc idẽ dubitauerit q̃ſpiã: quã ꝛ ob cãm in prima quidem latione tanta eſt ſtellarum multitudo/ vt vniuerſus ordo innumerabilis eſſe videatur in ceteris ṽo vna ſeorſum eſt ſtella:due autem aut plures eadẽ in latione non videantur eſſe infixe.de his itaqꝫ bene ſe habet dubitare:quo ꝛ maior excitetur intelligẽtia:naꝫ ꝛ ſi ꝑuas occaſiones habeam⁹ ꝛ in tãta remotione diſtãtes ab his que illis accidunt:ſi tamen ex talibus contẽplemur:non videbitur abſurdum eſſe id qđ nunc addubitatum eſt.

℗ xᵒ qđ eſt ꝑꝑ q̃d tot ſtelle fuerũt in p̃ᵃ latiõe vt in orbe octauo:tot q̃t nũerare nemo pt̃.In ceteris ṽo vna ſeorſuꝫ eſt ſtella:due aũt aut plẽs eadẽ in latiõe ſiue ſphera non videntur eẽ infixe.approbat aũt Ariſ. qõneꝫ hãc quo ꝑ ipſaꝫ maior excreſcat cognitio de illis:naꝫ ꝛ ſi ꝑuas occaſiones habeam⁹ hic reperibiles:ꝛ ille ꝑue: quas habem⁹/ in tãta remotione diſtẽt ab his que illis accidũt:diſtãt dico loco:ꝛ natura:nihil enim eſt hic ꝑ qđ iſte qõnes pñt ſolui: ſi tñ ex talibus ꝯtẽplemur:q̃ hic apparent:ꝛ q̃ illic videmus:nõ videbit̃ abſurduꝫ eſſe id qđ nunc addubitatum eſt:nec abſurda ſolutio:que ad illud dubiũ aſſignabitur. Expoſitio. G

℗ Sed nos de his penitus cogitamus ac ſi ꝛ corpora eſſent dumtaxat vnitatum ordinem habentia/ꝛ inanima.Oportet autem putare ipſa tãq̃ vite ꝛ actionis participantia eẽ.Sic enim id quod accidit non videbitur eſſe alienum a ratione. H

℗ Soluit Ariſ. qõnes ꝛ p̃ p̃maꝫ:ꝛ p̃mo narrat quo modo dicta qđ eſt difficilis ꝛ quo mõ põt ſolui.ꝛ ait qõnem eẽ difficilẽ ꝑ tãto qꝛ in dicta qõne videt̃ eẽ ſuppoſitũ corꝑa celeſtia eẽ corꝑa dũtaxat hñtia ordinẽ vnitatũ ꝛ inaĩatã hoc mõ vt eẽ ordo motuũ ſm ordinẽ nũeroꝝ/ꝛ ſm ſitũ corporũ vt in eĩntis Plato poſuitqꝫ ordinauit eĩnta ſm ordinẽ nũeroꝝ:poſuit.n.igni ꝛ terre correſ̃dere duos nũeros cubicos.igni quidem cubicum binarij.vꝫ octonariuꝫ numerũ:terre ṽo cubicum ternarij.vꝫ.27.media poſuit ſꝫ ꝓportionẽ.18.ꝛ.12.ꝛ ſic collocauit eĩnta ſꝫ ꝓportionẽ ſexgalteraꝫ.Si igit̃ celi eẽnt corpora tñ vt Empedocles ſentit/ꝛ alij:q nõ norũt ſubas ſeꝑatas.opꝫ locare illos pro rõne nũeroꝝ ꝛ ſitu corpoꝝ:ꝛ hoc pacto qđ eſt difficilius: expedit igit̃ ſi qđ dꝫ ſolũ putare ipſa ꝑticipantia eẽ vite Expoſitio.

I ⁊ actionis:hoc eſt ꝙ viua ſint: ⁊ qcquid agūt tagāt p ꝑcon
ceptionē finis ⁊ nō ex impetu naturę vt cīnta agunt: ⁊ B
pacto id qđ accidit de ordine motuū ⁊ multitudine illoꝝ
nō videbitur eſſe ali.nū a rōne:qꝛ ſtat itermedia moueri
pluribꝰ motibꝰ/extrema vo paucioribus ꝑcōceptione fi/
nis.vt dicemus. Hęc de facilitate ⁊ difficultate qōnis pri/

Quę Auer. cōmē.61. mę. ⁋ Auer. vo innuit tres rōnes ad ꝓbandū cęlos eſſe
aiatos atqꝫ viuos. Primo/qꝛ cęli ſunt ꝑſtantiores aiatis.
igiẗ ſunt aiati:qꝛ nō aiatū nō eſt aiato ꝑſtantiꝰ. Scđo/qꝛ
oē qđ hꝫ figurā terminatā/⁊ motum a ſe de pte terminata
in ptē terminatā eſt aiatū.tale eſt cęlum. Tertio/motor
corporis cęleſtis eſt non in materia:igitur eſt intellectus/
⁊ ita cęlū eſt intelligēs ⁊ aiatū. Confirmaẗ p Ariſtotelem .12.
meta. vbi ꝓbat cęlū moueri p intellectū ⁊ voluntatē.igi/

De nobilitate cęli. tur eſt aiatū ⁊ agēs pp finē. ⁋ Solet qri vtrū cęlū circū
ſcripta intelligētia ſit ꝑfectiꝰ aliquo aiato vt muſca:ſi di/

K ꝙ ſic:rō Auer.nō valuit.nā ſic inanimatū eſt ꝑſtantiꝰ ani
mato.ſi dicaẗ ꝙ nō:hoc vȝ erroneū:qꝛ illđ eſt corpus ęter

Pō Joan. nū ⁊ īmortale. ⁋ Joannes 2° phyſicoꝝ tenet ꝙ cęlū cir/
cūſcripta aīa adhuc eſt ꝑſtantius viuo aliquo vt muſca ⁊.

Confutatio id genus:quia eſt ęternū/
diuinū/⁊ id genus. ⁋ Sȝ
hęc poſitio errat:pmo qꝛ
reddit rationē pmā Auer.
imbecillā. Scđo/qꝛ 3° de
anima Ariſtoteles ꝑ rōne opa
tionū docet diiudicare re
rū nāas:dicēs id eē nobiliꝰ
cuiꝰ pꝰ opđ ē nobilior.mō
pꝰ opđ viui vt muſcę eſt ꝑ
ſtabilior pma opatione cęli circūſcripta itelligētia:imo cę
lo vt ſic nulla ꝯpetit opatio. ⁋ Propterea tenerē cęlū cir

Propō ſol. cūſcriptā itelligentia nullā habere perfectionē. Immo
non eſſe/niſi ens in anima: ⁊ ſic patet ſolutio.

⁋ Nam ei quidem qđ optime ſeſe habet:ipſm

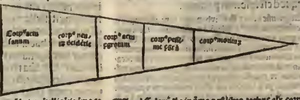
L bonum ſine actione videtur ineſſe:illi vo qđ
eſt illi proximum:per paruam/ac vnā.at his
quę longius abſunt:per plures:veluti in cor/
poribus. Aliud enim ſine exercitio bene ſe
habet. Aliud leui facta deambulatione. Aliđ
⁊ luctatione/⁊ curſu/⁊ puluere indiget. Aliū
rurſus neqꝫ quouis ſeſe exercenti modo hoc
vnqꝫ inerit bonum:ſed aliud tale.

Expoſitio. ⁋ Propoſuit Ariſtoteles ſoluere dubōnes pmā. Nunc pſequit
⁊ pmittit tria vt mihi vȝ:pmū eſt/ꝙ eē pōt aliqua latitu/
do entiū ad optimū finem ordinatoꝝ:quę hꝫ gradus ſm
plus ⁊ minus pticipare actionis. Exēplū in corpibꝰ:nam
pōt eē corpus qđ eſt ſanū nullo egēs:aliđ in 2° gradu erit

M corpus qđ leui deambulatiōe eget ad eē ſanū:vt ſi fuerit
in ſtomacho aliqua idigeſtio pua. In 3° ē corpus/qđ mul/
tis idiget ad eē ſanum vt luctatiōe/⁊ curſu/⁊ puluere/ſiue
magna agitatione ⁊ exercitio:quę ſiebāt in arena ſiue pul
uere. In 4° eſt corpus ęgrū qđ ſanitatē adipiſci nō pōt p
aliqđ ingeniū. Sȝ ꝯſequitur aliqđ tale veluti aliqđ ſimile.
lege līam ſic cū pma cōtinuā/nō vȝ abſurdū eē id qđ nūc
addubitatū eſt:nā ei qdē qđ optime ſeſe hꝫ:ipſū bonum
ſine actione vȝ ineē. ⁊ hic eſt primus rerū gradus. Illi vo
qđ eſt illi pximū:p puā ac vnā: ⁊ hic eſt ſcđs gdus.at his
quę longius abſunt:p ples vȝ ineē bonū ipm. Hic eſt ter/
tius gradus:deinde exēplificat in corpibꝰ ordinaris ad ſa/
nitatē: ⁊ addit qrtū gradū. ⁊ inqt. Veluti in corpibus:aliđ
enī ſine vllo exercitio bn̄ ſeſe hꝫ:vt id qđ eſt actu ſanū.
⁊ hoc eſt pmo gradu corpoꝝ. Aliud leui facta deambula/
tione vt corpꝰ parū leſum in ſtomacho/vl capite:qđ dici/
tur neutrū recuperabile: ⁊ a medicis dī neutrū decidētię:
nā niſi leuiter inambulet ęgrotabit actu. ⁊ hoc ponit in 2°

N gradu:aliđ ⁊ luctatiōe/⁊ curſu/⁊ puluē idiget:vt corpꝰ actu
ęgrotū. verbū illud puluē grece eſt κονίσεως latine pul/
uere: ⁊ apud alios pugna:qđ ad idē venit:nam pugna in
arena ⁊ puluere ſiebat.hoc enī mō corpora actu ęgrota
veteres curabāt an̄ cognitionē herbarū ⁊ cęteroꝝ in me
dicina ſcriptoꝝ.ꝓpea corpa actu ęgrota in 3° gradu ponū
tur. alij rurſus neqꝫ quouis ſeſe exercēti mō/hoc vnqꝫ ine/
rit bonū:ſȝ aliud tale:vt qdā mitigatio:veluti in podagri
cis/⁊ ſpaſmaticis ⁊ id genus:q morbo incurabili laborāt:
hęc.n.p vnā vel plures actiones nō ſanitatē:ſed aliquid
ſīle acqrūt:vt mitigationē. ⁊ hoc corpus ē in gradu qrto.

O pōt addi qntus gradus vt poſtea dicet:q eſt eorū corpo/
rū:quę nec ſanitatē/nec mitigationē p actionē vnam vel
plures adipiſci pnt. Hęc eſt pma latitudo rerū apđ Ariſtotelem
⁊ corporū:in q coordinant corpa ⁊ res penes attingere ſi/
nē p vnā vel ples vel nullā actionē. Cuius exemplū eſt.
⁋ Latitudo corporum apud Ariſtotelem.

Expoſitio. ⁋ Apud Galenū vo in pmo ⁊ 2° libro tegnę alr corpo/ P
rū latitudo ꝯſtituta eſt:q res cū noſtrū ꝓpoſitū egredia/
tur ſufficiat te ſcire corporū latitudinē apud Ariſtotelem hoc
mō eſſe ꝯſtituendā. Hęc igitur eſt prima ſuppoſitio.

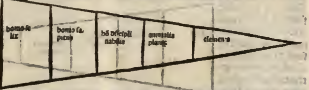
⁋ Recte autem agere aut multa aut ſępe/diffi
cile eſt. Ut talos coos iacere plures:difficile
eſt. Sed vnum vel duos:facile. ⁊ rurſus cū
hoc quidem illius gratia:opus eſt facere:illđ
autem ob aliud: ⁊ illud item ob aliud/in vno
quidem duobus ve facilius quiſpiam finem
aſſequetur.at quo per plura procedit eo illū
difficilius nanciſcetur.

⁋ 2ª ſuppō eſt ꝙ agere multa aut vnum p multas actio/
nes difficiliꝰ eſt qꝫ agere vnū per vnā actionē/vel p pau/
cas actiones. ꝓbat exēplo ludoꝝ:q apđ coos celebrabā/
tur: ⁊ inqt. Recte aūt agere aut multa aut ſępe difficile eſt:

Q hoc eſt dicere recte agere multos effectꝰ/aut vnū p mul/
tas actiones difficile eſt. Primo ꝓbat ꝙ agere multa eſt
difficile p exēplū: ⁊ inqt. Ut talos coos iacere plures:dif/
ficile eſt.q tali grece dicunt aſtragali: nōnulli volunt eē
genus enſiū/nōnulli alia gſa:qbꝰ vtebant ciues coꝝ ſuis
in ludis:alij genꝰ ludoꝝ ſȝ h nihil ad rē:ſat ſit ꝙ vnū ta/
lū ꝓijcere vel duos facile eſt:multos tn̄ difficile. Qđ qdē
multa agere ſit difficile:hoc exēplo pȝ. Qđ vo vnū agere
multis actionibꝰ ſit ēt difficile/oñdit p exēplū in eis quę
agūt vnū pluribꝰ modis.vt dux ⁊ medicus:ambo.n. vnū
agūt. dux qdē victoriā p multas actiones.medicus vo
ſanitatē:ambo.n.agunt p multa media:q p vnū eſt gratia
alterius vt tandem ad vnum finem veniant. Inquit. Et
rurſus cū hoc qdē illius gratia opus eſt facere vt in cura/
tiōe: ⁊ bello:illud aūt ob aliud: ⁊ illud itē ob aliud:in vno
qdē duobꝰ ve faciliꝰ qſpiā finē aſſequet.at quo p plura p
cedit eo illū finē difficiliꝰ nāciſcet: ⁊ ita patet difficile eſſe

vnum

A vnū effectū attingere plurib⁹ actionib⁹:⁊ ſic hī 2ª ſuppō.
Et q2 ꝑ h vult habere Ari^{lem} cū motorē cęleſtē q plurib⁹
agit difficilius agere:cū q paucioꝛib⁹agit facilius agere.
Dubitatio. ❡ Jdeo q̄rit Auer.⁊ dubitat in cęlo nō poſſe eſſe difficul
Sol.Auer. tatē/nec facilitatē:q2 tunc mot⁹ille eſſet cū labore.❡ Et
ſua ſolō tandē eſt Ariſtotelē ꝑ facilitatē ⁊ difficultatē in
illis velle ꝓportionē/⁊ re-
ſiſtentiā:q̄ mobile debita
ꝓportiōe reſiſtit motori.
❡ Et tu debes ſcire vt ſu-
peri⁹dixim⁹duplicē eē re-
ſiſtētiā:alterā qdē ad mo-
tū:quā hꝫ q̄ue ipꝫ cū trahi
tur vi ſurſuꝫ.⁊ talis reſiſtē
B tia nō reꝑitur i corpe cęle
ſti.Alterā xo eē ad termi-
nū mot⁹:qua hꝫ oē mobile ne ſubito trahaē i terminū ad
quē.⁊ hęc ꝓuenit ex debita ꝓportione motoris ad mobi-
le ⁊ hęc eſt in cęlo:qd hoc ſigno pꝫ:q2 nō qlibet motoꝛ cę-
leſtis mouet qdlibet mobile.Amplius/ſi nō haberet hāc
ꝓportionem finitaꝫ moueret in nō tēpore vt ſuperi⁹ fuit
deductum.⁊ ſic patet in cęlo eſſe difficultatē quaſi ęquo-
ce dictam.Hęc ex Auer.trahi poſſunt.

❡ Quocirca etiam ſtellarum actionem taleꝫ
arbitrari opoꝛtet: qualis eſt animalium ac
ſtirpium.etenim hic hominis actiones plu-
rimę ſunt. Multa enim bona vt conſeq poſ-
ſit:multa agit etiam alioꝛum gratia.Ei xo q
optime ſe habet non eſt opus actione. Jneſt
enim ipſi id gratia cuius cętera agunt.actio
C xo ſemper in duobus conſiſtit:quando ⁊ id
gratia cuius agitur: ⁊ id quod huius gratia
agitur.at cęteroꝛuꝫ animaliū pauciores ſunt:
⁊ plantarum parua quędam eſt ⁊ foꝛſitan
vna. Nam aut vnum eſt quod conſequi poſ-
ſunt: veluti ⁊ homo ipſe: aut ⁊ ipſa multa
omnia antecedunt ad ipſum optimum aſſe-
quendum.

Expoſitio. ❡ Hęc eſt 3ª ſuppoſitio: in qua Ariſtoteles ponit ſcdam
latitudinē rerū:quę beatitudinis ꝑticipant:⁊ in p̄mo gra
du huius latitudinis ponetur homo actu felix:q pro feli-
citate nullo eget:q2 actu habet copulationē intellect⁹agē
tis cū poſſibili:hic enim nullo eget:q2 iaꝫ finis eſt vel ad
finē peruenit.Jn 2º gradu eſt homo:q per multas actio-
D nes ad felicitatē enititur:naꝫ ad hoc vt homo ꝑtingat ad
felicitatē p̄mo reqritur vitę longeuitas/q2 nō ſubito ho-
mo beatur:⁊ ita reqritur vita.Scdo ſenſiliū appꝛhenſio:
3º vltium oīum intellectuliū intelligētia.ſic igiē in 2º gra-
du eſt homo ꝑfectibilis ꝑ felicitateꝫ.Jn 3º ſunt animalia
⁊ plantę:quę felicitatē attingunt nō in ſe/ſꝫ quaten⁹attin-
gunt ſenſum ⁊ vitā:quę ſunt reqſita ad felicitatē.Jn q̄rto
ponuntur ea quę nec felicitatē nec requiſita attingunt/vt
foꝛſitan ſunt elemēta.Sed hic deficit illud qd attingit⁹fe
licitatē per paucā actionē:propterea cōpleri poteſt lati-
tudo animantiū ad felicitatē oꝛdinatoꝛuꝫ vt in p̄mo gra-
du ſit homo perfectus actu felix.Jn ſecūdo ſit homo cui
parū deeſt:vt perfectus per omnia ſenſilia/non auteꝫ per
omnia itelligibilia.Jn tertio eſt homo iperfectus.Jn q̄r-
to animalia ⁊ plantę.Jn quinto elemēta ⁊ cętera quę ni-
hil felicitatis hn̄t.❡ Ex his appꝫ hāc latitudinē poſſe cō
uenire cum prima.ſi ſic intelligatur:foꝛtaſſe enim vt indi

E cat Simplicius:hęc non eſt tertia ſuppoſitio ſed exem-
plum 2ª primę latitudinis.primuꝫ cuim exemplum fuit
in coꝛpoꝛibus:hoc eſt exemplum in viuentibus:qd ma-
gis ad ꝓpoſituꝫ eſt.quia vt bene accepit Ariſtoteles opꝫ
arbitrari ita eſſe de ipſis cęlis vt de animantibus.
❡ Latitudo reruꝫ ꝑticipantiū felicitatē apud Ariſtotelē.

F ❡ Hęc autē expoſitio non diſcōuenit verbis Ariſtotelis.
Jdeo legē:quo circa ⁊ ſtellaꝝ actionē taleꝫ arbitrari opꝫ
q̄lis eſt aialium ⁊ ſtirpiū:⁊ ita vt aialia ⁊ ſtirpes ⁊ cętera
coꝛpa ponunē in qnq3 oꝛdinib⁹:ſic ⁊ coꝛpa diuina.deide
diſponit latitudinē aialiū ⁊ ſtirpiū/⁊ cęteroꝝ.⁊ incipit a
3º gradu:deide redit ad p̄mū gradū.⁊ ingt.Eteniꝫ hic ho
minis actiōes:q penit⁹ a felicitate/eſt aliena plurimę ſūt
actiōes.multa .n.bona vt ꝯſeq poſſit:multa ēt agit alioꝝ
grā h eſt tandē vt oia ad vnū finē reducanē.⁊ hic eſt ter-
tius gradus latitudinis.deide ponit primū gradū:⁊ ingt.
Ei xo homini ſupple q optime ſe hꝫ nō eſt opus actiōe.
Jneſt.n.ipſi id gratia cui⁹ cętera agūt vt beatitudo.Sed
obycia vi homini felici nō ieē id gratia cui⁹ cętera agūt:
q2 aialia/plātę/⁊ elnta/ nō agūt gratia beatitudinis.Rn̄
det q in oi fine attingēdo ſunt duo/finis ipſe:⁊ medium:
vult igiē oia eſſe gratia beatitudinis:q̄ hoī ineſt felici/q2
aut ꝑp illā vt hō:aut ꝑp reqſita vt aialia ⁊ plātę.⁊ iō in-
quit.Actio xo ſp in duob⁹ cōſiſtit qn̄ ⁊ id grā cui⁹ agiē vt
eſt finis:⁊ id qd hui⁹ gratia agiē vt mediū/ſiue reqſitum:
G aialia igiē ⁊ plātę ſunt ſaltē grā illius q̄tenus ſunt attingē
tia reqſita ad illaꝫ.⁊ hic eſt p̄mus gradus latitudinis:⁊ in
ſubitellige 2ᵐ.vꝫ hoīem:q parū deeſt a beatitudīe.Hęc
enī dedit itelligere Ari^{les} ⁊ ꝑ p̄^{am} latitudinē:⁊ ꝑ h qd de-
dit extrema:inter quę innuitur ſemꝑ mediū.❡ Et in hoc Cōtra Aui.
appet Auer.nō itellexiſſe hunc locū:laborauit.n.ꝯcorda- ꝯ quoſdā.
re latitudinē hāc cū p̄ªꝑ dicta Themiſty ⁊ Alex.⁊ nō po-
tuit:q2 nō ꝑcepit oꝛdinē Ari^{lis}:nec pace quoꝛūdā dixeriꝫ
hn̄ itelligit ipſe id qd optime ſe hꝫ:remlit.n.hoc ad deuꝫ:
qd ſtare nō pōt.in latitudine eniꝫ viuentiū ⁊ rerū moꝛta-
liū atq3 coꝛruptibiliū nō pōt cadere deus.niſi Ari^{les} non
fecerit latitudinē.Sic igiē patēt tres gradus:quoꝝ p̄mus
eſt hoīs ꝑfecti ex toto:q gradus coꝛrn̄det p̄mo gradui la-
titudinis coꝛpoꝝ.Scōs eſt hoīs ſapiētis/cui paruꝫ deeſt
ad felicitatē:q coꝛrn̄det 2º gradui p̄mę/vtpote coꝛpi neu
H tro.Tertius eſt hoīs capacis diſciplinę nōdum diſcipli-
natı:q coꝛrn̄det 3º gradui p̄mę vtpote coꝛpi actu ęgroto:
Deinde ponit 4ᵐ Ari^{les},⁊ ingt.At cęteroꝝ aialiū paucio-
res ſunt:⁊ plantaꝝ ꝑua q̄daꝫ eſt:⁊ foꝛſitan vna:hęc tn̄ nō
finē attingunt:ſꝫ reqſita:⁊ hoc ſubdit nā aut vnū ⁊ idē eſt
qd ꝯſequi pn̄t veluti ⁊ hō ipe:aut ſi nō finē vnū attingūt:
ſaltē ꝑtingunt ad ipſa multa q̄ oia añcedant ad ipm opti-
mū aſſequendū.⁊ hic eſt q̄rtus gradus:cui adde qntuꝫ:q
eſt coꝛū:quę nec finē nec reqſita ad finē attingunt vt elēn-
ta ⁊ oia alia inanimata:coꝛrn̄det autē gradus q̄rtus:q eſt
aialiū ⁊ plantaꝝ 4º gradui primę q fuit coꝛpoꝝ peſſime
ęgroꝛū.Quint⁹ aūt q eſt elntoꝛū:coꝛrn̄det qnto illi⁹:q eſt
coꝛpoꝛū quę oīno moꝛitura ſunt.⁊ in hoc appet cōcoꝛdia
latitudinū:quā Aui.et expoſitores ignoꝛarūt.❡ Sꝫ oby- Dubitatio.
cies/q2 nō videē poſſe diuerſa genera collocari in eadeꝫ

I latitudine vt homines aīalia ⁊ alia.❡ Iaȝ dici pōt hec ē
Solo. diuerſo genere vi ſe ɔſiderata: ſed vt ordinantur ad vnū
habent rationem communem: penes quā poſſunt collo/
cari in eadem latitudine.

❡ Aliud igr̄ hȝ optimū: ⁊ ipſū princeps eſt ipſi⁹.
Aliud ꝑ pauca ꝓpe ꝑuenit. Aliud per multa.
Aliud nō aggredit̄:
ſed ſatis ꝓpe vltimū
accedit. veluti ſi ſani
tas ſit finis. Aliud ſp
ſanū eſt. aliud attenua
tū. aliud currēs ⁊ at/
tenuatū: aliud ⁊ aliqd
aliud agēs ipſi⁹ gra/
K tia curſus: vt huius ſint pl'es motiones. Aliud
ad ſanitatē peruenire nō poteſt. Sed ad cur/
ſum dumtaxat aut ad ipſam attenuationem:
quorum eſt/ ⁊ alterum per ſe finis.

Expoſitio. ❡ His ſuppoſitis conſtruit ordinē in orbibus: vt habeat̄ ſolo ad formā q̄onis: vbi debes ſcire ꝙ oēs orbes ponuntur in latitudine quinqȝ graduū veluti corpora/ ⁊ viua: q̄ latitudo attendit̄ penes attingere finē/ qd̄ eſt optimū: tale aūt eſt ꝑmanētia. Qua ratione fit vt illa ſint in p̄mo latitudinis gradu: que ꝑmanentiam attingunt ſine actionē. Illa v̄o in 2° latitudinis gradu: que ꝑmanētiaȝ attingūt ꝑ paucas actiōes. Illa in 3°: que ꝑ multas. Illa in 4° que nō permanentiā/ ſed aliqd ꝓpe ꝑmanentiaȝ. Illa in 5° q̄ nec ꝑmanentiā nec aliqd ꝓpe ꝑmanentiā attingūt. Cui⁹
L exemplū reperit de ſanis: dicēs/ veluti ſi ſanitas ſit finis: aliud ſemꝑ ſanuȝ eſt: aliud attenuatū ſolū. Aliud currēs ⁊ attenuatū: q: currēs gratia attenuatiōis. Aliud ⁊ aliquid aliud agens ipſius gratia curſus: ita vt huius ſint plures motiones. aliud ad ſanitatem ꝑuenire non pōt: ſed ad curſuȝ dūtaxat/ aut ad ipſaȝ attenuationē: que ſunt rurſus ꝓꝑ aliquē aliuȝ finē vt ꝓꝑ ſanitatē. tacuit aūt q̄ntū gradū. vȝ qui eſt eorū: que nec finē/ nec ordinatū in finē attingūt: q: per ſe ex dictis pȝ. Que v̄o ſunt illa que in his q̄nqȝ gradibus collocant̄: dicetur poſtea. Quid v̄o Ari^{les} itelligat ꝑ id qd̄ hȝ optimū ⁊ pnceps eſt ipſius/ poſtea dicetur.

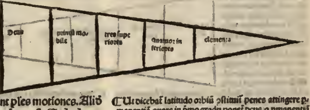
❡ Nam maxime quidē omnibus optimū eſt illum conſequi finem. at ſi hoc non fiat: tāto aliquid ſemꝑ melius eſt/ quāto id attingit: qd̄ optimo propinquius fuerit.

Expoſitio. ❡ Quęres forſitan: quonā modo pōt dici bonū attingere:
M qd̄ nō finē/ ſȝ mediū attingit. vt quonaȝ modo pōt rurſus dici bonus: ſi nō ſanitatē: ſed attenuationeȝ attingit. Reſ/det ꝙ ābo hec bona ſunt: q: aliq̄ mō ambo finē attigunt. attenuatio q̄dem ꝑ ſe ſanitatē/ curſus in attingendo illud qd̄ attingit ſanitatē. ⁊ ꝓpterea inquit. Nam maxime q̄dē oīb⁹ opti^{m} eſt illuȝ finē ɔſeq vtpote ſanitateȝ: vel finē ꝓpriuꝫ at ſi hoc fieri nō pōt: tanto aliqd ſemꝑ melius eſt: quanto id attingit qd̄ optimo ꝓpinquius fuerit vt melior curſus: q̄ꝫ preparatio ad currendū: naȝ curſus attingit attenuationem prope finem. ❡ Preparatio v̄o curſum: q̄ longe eſt a fine. Hec generatim de rerum ordine.

❡ Quocirca ⁊ terra quideȝ non mouet̄ oino. propinqua autem paucis motibus mouent̄: non enim ad ipſum vltimuȝ pertingunt: ſed quouſqȝ diuiniſſimum ipſuȝ principiū con/

N ſequi poſſunt. Primum autem celum ſtatiȝ per vnum motū illud aſſequitur. at ea que in medio primi ⁊ vltimoruȝ ſunt: attingūt q̄dē: per plures tamen motus attingunt.

❡ Latitudo orbiū ⁊ eoꝝ q̄ optimū attingūt apud Ari^{lem}.

O
❡ Ut dicebat̄ latitudo orbiū ɔſtituit̄ penes attingere ꝑ/ Expoſitio.
manentiā. quare in p̄mo gradu ponet̄ deus/ q ꝑmanentiā attingit ſine actione: ⁊ hoc voluit itelligere ſupius duȝ dixit/ ee aliud qd̄ optimū hȝ: atqȝ ipſius pnceps eſt. q̄dā .n. retulit ad deū ⁊ ad reliquas itelligētias: q: de⁹ optimū hȝ ꝑ eēntiā: eſt .n. ꝑ eēntiā ꝑmanēs. Intelligētię ꝑ pticipatio/ Confutatio
nē. ❡ Qd̄ ſtare nō pōt: q: Ari^{les} hic ponit deuȝ abſqȝ orbe: nō aūt itelligētias ponit abſqȝ orbib⁹. Immo i numerādo orbes itelligit itelligētias: ſunt enī orbes aīalia diuina. ⁊ ſic ꝑ id qd̄ hȝ optimū/ ⁊ pticipat optimū ſolū p̄muȝ ens itelligit: q: ꝑ pticipare itelligit poſſidere: μετέχω enī grece ēt poſſideo eſt latine. In 2° gradu eſt orbis ſtellat⁹: q apud Ari^{lem} eſt p̄mū mobile atqȝ viuēs ⁊ aīal ꝑ ſe. hoc eniȝ ꝑmanētiā attingit vnica actiōe: q: ſolū ꝑ motū diur/ Propa expoſitio.
P nū eſt cā alioꝝ q̄re ꝑmaneāt/ ⁊ ipm̄ in cāndo ꝑmanentiā alioꝝ attingit per vnaȝ ſolaȝ actionē ꝑmanentiā p̄mi. In tertio ſunt tres ſupiores planetę: vt Saturn⁹/ ⁊ Iupiter/ ⁊ Mars: naȝ iſti attingūt ꝑmanentiā ipſaȝ ꝑ plures mot⁹: ꝑ quos ꝑ ſe agūt in reb⁹ ꝑmanentiā ⁊ fixionē. In q̄rto ſūt q̄tuor inferiores: q nō ꝑ ſe attingunt ꝑmanentiā ꝑ hoc ꝙ ſunt cauſę ꝑ ſe ꝑmanētię: ſȝ ꝑ hoc ꝙ ſunt cauſę gn̄ationis ⁊ corruptionis: que nō ſunt ꝑmanētia/ ſȝ ordinatę ad ꝑmanentiā: Calippus .n. ⁊ Eudoxus ꝑmanētias ⁊ grādes effectus tribuerūt trib⁹ ſupioribus/ veluti Albumaſar etiā in libro de magnis ɔiunctionibus. Soli ⁊ duobus aliis effectus annuos: Lunę mēſtruos. ⁊ ſic attingunt ꝑmanētiam nō ꝓprie. ſed quatenus diſponūt ad ꝑmanentiā. In q̄nto ordine ſiue gradu eſt terra cū trib⁹ aliis elītis: que nec ꝑmanentiā attingūt ꝑ vnā/ nec ꝑ plures actiōes/ nec aliqd
ad ꝑmanētiā ordinatū. ❡ Ex his pȝ ſolo ad formā dubitatōis: ɔcedo .n. illd̄ eē ꝑfecti⁹ qd̄ attingit finē ꝑ pauciores Qōis ſolo ad formaȝ.
actiones: at quatuor inferiores nō attingūt finē: ſȝ media in finē: attigūt enī ꝑmanētiā attigēdo gn̄onē ⁊ reꝝ mutationes: q̄ꝫ q̄ꝫ eniȝ aīalia attingāt qd̄ attingūt de felicitate ꝑ pauciores actiōes q: ꝑ ſenſus: ⁊ plātę ꝑ vnā vt ꝑ nutritionē: tn̄ dicunt̄ iꝑfecta: q: nō finē: ſȝ media attigūt. Ingt.
Q Quocirca ⁊ terra q̄dem ⁊ ſupple alia elīta non mouent̄ oino ideo ſunt in gradu q̄nto. ꝓpinqua aūt vt quatuor inferiores planetę paucis motib⁹ mouent̄: nō enim ad ipm̄ vltimū ꝑtingūt: q: nō ꝑmanēt q̄ten⁹ ꝑ ſe ſint cāę ꝑmanētię: ſȝ q̄ten⁹ cāę ſūt reqſitę ad ꝑmanētiā. Primū aūt celū ſtatiȝ ꝑ vnū motū illd̄ aſſequit̄. q: eſt ꝑmanēs ꝑ h̄ ꝙ ſolo motu diurno eſt cā rerū ꝑmanentię. at ea q̄ in medio p̄⁹ ⁊ vltimoꝝ ſūt vt tres ſupiores: attigūt q̄dē: ꝑ pl'es tn̄ mot⁹ attingūt. omiſit p̄^{m} gradū in quo ponit̄ id qd̄ attigit ſine actiōe. ❡ Ex his pȝ ad for^{am} dubōnis: ⁊ cāȝ ꝓblematis.

Auerroes autē diſponit ordinē rerū in quatuor gradus: quoꝝ q̄libet latitudinē hȝ: ⁊ in

primo

A pmo ponit ea quę ſine actione pmanẽtiã ⁊ optimũ attin
gunt/vt de⁹ ⁊ ſubę ſepatę. In ſcdo ponunt̃ ea q̃ attingunt
pmanẽtiã ⁊ optimũ opõnẽ p actionẽ:in quo ⁊ cęli oẽs:g
per paucã opõnẽ: hoies g p multã opõnẽ attingũt:col/
locant̃.in tertio ponunt̃ elnta q̃ nõ pmanẽtiã in numero
acqrunt/ſʒ per puas actiones:ſed in ſpẽ. In 4° ponit̃ ter
ra:q̃ attingit q̃etẽ centri abſqʒ oĩ motu.cętera elnta ſua
loca per aliquẽ motũ:vt aqua attingit ↄcauũ aeris p mo/
tũ lunarẽ.aer p motũ ab igne.ignis per motũ diurnum.
Replica cuiuſdam. ¶ Sed hũc ordinẽ recte qdã reſpõdit:nã p hũc nõ ha/
bem⁹ ſolonẽ ad qõnẽ:qꝛ ex quo in ſcdo ponunt̃ orbes ⁊
hoies:ſol ⁊ luna g in ſcdo ordine attingunt ppetuitatẽ ⁊
optimũ paucioꝛib⁹ motib⁹:erunt l 2° ordie pſtabilioꝛes:
qd Ariſtoteles adduxit in dubitatione. Pręterea hoies
nõ ponunt̃ in latitudine ęternoꝛũ:poſuit.n.hoies in lati/
Sol. cuiuſdam. tudie diuoꝛũ. ¶ Propterea qdã diſponit qnqʒ gradus:
⁊ in p ponit deuʒ ⁊ ſubas ſeparatas. In ſcdo p^m mobile.
B In tertio tres ſupiores. In quarto quattuoꝛ īferiores. In
Confutatio qnto terrã. ¶ Sʒ pace ſua hęc diſpõ nõ valet:pmo,q2
cęteri intellectus ſepati nõ ponunt̃ ſine orbibus.ſunt.n.
aię orbiũ/atqʒ formę:mõ formę ordinant̃ cũ ſuis ſubie/
ctis. Scdo pręterit tria elemẽta:nõ eniʒ minus illa ſunt
in tali ordine:q̃ terra:ſunt eniʒ orbicularia coꝛpa vt ter/
ra. Tertio ex hoc ordine adhuc dubitatio hʒ locuʒ:quia
in tertio ordine ponunt̃ q̃tuoꝛ inferiores:g nõ finẽ iʒ re/
quiſitũ ad finẽ attingũt.mõ in illo ordine ſol ⁊ luna pau
cioꝛibus motib⁹ attingunt q̃ Venus ⁊ Mercurius. Ve/
nus eniʒ ſm aſtrologiã Eudoxi ⁊ Calippi octo motibus
mouet̃. Mercurius noueʒ. Sol ⁊ luna paucioꝛib⁹. Res
Propõa ſol. igit̃ eſt ſatis obſcura. ¶ Jõ ſi aſtrologia Eudoxi ⁊ Calip
pi eſt vera:quã Ariſtoteles hic ⁊ in meta. ſectat̃.opʒ con/
ſtituere q̃tuoꝛ fines trib⁹ ordinatis ad vnũ.pmus eſt p/
C manentiã attingere pfecte.⁊ tunc qd attingit hanc per ſe
nihil agẽdo eſt in p gradu:vt de⁹:g attingit hãc nõ agen/
do:ſed q̃tenus eſt finis agẽtiũ. Qd ſcdo attingit hãc agen
do p puã actionẽ eſt p^m mobile:qd mouet̃ motu diurno.
Qd attingit p multos mot⁹ attingẽdo illã p ſe:⁊ dãdo rę
bus pmanentiã p ſe ſunt tres ſupiores. Hęc de p ordine.
Ampli⁹/ſcds finis eſt diſponere ad ppetuitatẽ pbẽdo diſ
poſitiones diuturnioꝛes:⁊ hoc mõ Venus ⁊ Mercuri⁹
attingũt:tribuit.n.venus amorẽ ſiue appetitũ/Mercu/
rius induſtriã/ſine qb⁹ eẽ nõ põt ppetuitas. Sol ⁊ luna
attingũt pparãdo ad diſpõnẽ qꝛ adminiſtrãt gnõnem ⁊
corruptionẽ:qb⁹ mediãtib⁹ generat̃ diſpoſitio pmanen/
tię:⁊ ppterea lʒ hęc q̃tuoꝛ ponant̃ in 4° gradu/Venus
⁊ Mercurius tenẽt pmã pteʒ hui⁹ gradus:qꝛ p ſe diſpo/
nunt ad pmanẽtiã. Sol ⁊ luna diſponũt ad diſpõnẽ. In
5° ponunt̃ elnta/hęc.n.intelligit p terrã:vtit̃ eniʒ terra p
oibus:qꝛ ſenſibilioꝛ appet. ¶ Et ſic pʒ ſolo ad pblema:
D nõ enim abſolute valet/oẽ id eſſe nobili⁹ qd paucioꝛib⁹
motib⁹ fert̃:niſi reſpectu ſui ordinis ⁊ eiuſdẽ finis:opʒ.n.
imaginari oia hęc attingere pmanẽtiã:⁊ ſm gradus at/
tingentię ita poni in latitudine:gradus aũt attingẽtię ſũt
ignoti:ſʒ in hoc patent:qꝛ Saturnus illũ attingit pfectio
ri mõ q̃ Jupiter:qꝛ id qd attingit Saturnus pparat ma
gis ad id qd attingit p^m mobile:q̃ id qd attingit Jupiter:
⁊ id qd attingit ſuis motib⁹ Jupiter adhuc magis prępa
rat q̃ id qd attingit mars ſuis motib⁹:⁊ hoc mõ diſponũ
tur in ordine tertio ipſi tres ſupioꝛes:g cũ ſint ignoti quo
ad gradus attingẽtię:collocant̃ in tertio ordine inſimul:
tanta.n.exacta cognitio attingẽdi eſt ignota Ariſtoteli ⁊
aſtrologis:ſufficiat aũt generatim ſcire eos attingere im/
mediatius pmanẽtiã q̃ q̃tuoꝛ inferi attingant:q gradus
attingẽdi ſũt p ordie ſitus ⁊ loci/⁊ diſtãtias a p. Sili rõ/
ne de 4° ordie:ſat eniʒ eſt ſcire Venerẽ ⁊ Mercuriuʒ ſi
ponunt̃ ſupra ſolẽ attingere imediati⁹ illã pmanẽtiã:pręp E
parãdo q̃ ſol ⁊ luna:⁊ p ordie ſitus eẽ gradus attingẽdi:
⁊ ſic nõ a pluralitate vel paucitate motuũ argui põt no/
bilitas vel ignobilitas. Sʒ reſpectu vni⁹ ⁊ eiuſdẽ finis:⁊
re⁹ eiuſdẽ gdus finis:nõ.n.valʒ Mercuri⁹ ⁊ ſol attingũt
eũdẽ finẽ:⁊ ſol paucioꝛib⁹ motib⁹.igit̃ ſol eſt nobilioꝛ.ſʒ
opʒ addẽ:q ambo attingãt eũdẽ finẽ ſʒ eũdẽ gdũ. Mõ
ſi Mercuri⁹ ponit̃ ſup ſolẽ attigit eũdẽ finẽ ſʒ gdũ pfe/
ctioꝛẽ:quẽ ignoram⁹.⁊ ſi eꝫ ſol ponit̃ ſup luna ⁊ venere ⁊
Mercurio ẽ dõʒ eꝫ. Hęc ſũt dicẽda ſʒ aſtronomiã quã
ſectat⁹ eſt Ariſ.ſunt igit̃ qnqʒ gradus:q̃rũ qlʒ latitudinẽ
hʒ. ¶ Sʒ ꝫ Rõnẽ Ariſtotelis eſt dubitatio:qꝛ ſupra vo Dubi. pma
luit motũ obliquũ g eſt vagarũ eẽ pp gnõnẽ ⁊ corruptio
nẽ/diurnũ ſcdo pp ↄſeruationẽ.hic vr̃ oppoſitũ ſentire.nã
tres ſuperos ponit attingere permanẽtiã per ſe:inferos
ſcdo diſponere. ¶ Dici põt motũ obliquũ qui eſt vagarũ Solu.
eẽ pp gnõnẽ ⁊ corruptionẽ.tñ tres ſuperi diſponũt gene/ F
rationes ad maioꝛẽ durationẽ:ideo imediatius attingũt
permanẽtiã.⁊ hoc ſufficit Ariſtoteli. ¶ Amplius/ambi/ Scda dub.
gere põt qſpiã:qꝛ Ariſtoteles loquit̃ ita de planetis ac ſi
moueant̃ ab vno motoꝛe pluribus motib⁹:mõ h eſt ꝫ cũ
in.12.meta. vbi voluit tot eẽ orbes ⁊ motoꝛes re⁹ vnius
cęli atqʒ vni⁹ ſtellę quot ſũt diſię motuũ pceptę i illo pla/
neta:vt qꝛ in Mercurio.9.diſię ſũt pceptę:ẽt nouẽ orbes
totidẽqʒ motoꝛes eẽ opʒ. ¶ Dici põt ſtellã eſſe finẽ oĩuʒ Solu.
motuũ ⁊ cęteros orbes ↄſtituere vnuʒ cęlũ veluti multa
ſub mẽbra vnũ mẽbrũ inſtrũtariũ.quę ſub mẽbra oĩa ſunt
ppter vnũ.veluti caro/Muſculi/lacerti/⁊ cętera/q̃ copã
ↄſtituũt oĩa ſunt ppter copã ⁊ ad motũ coꝛę. Tunc dice
ret Ariſtoteles eſſe intelligẽdũ nõ de partib⁹ mẽbri com
paratione:ſed de ſtella ⁊ toto cęlo:qd lʒ moueat̃ plurib⁹
motoꝛibus:tñ ex oĩbus illis intelligit̃ fieri vna virus mo I
uens ↄgregatũ ex pticulis ⁊ orbib⁹:⁊ de illa intelligit̃ lati/
tudo ⁊ gradus latitudinis.ponunt̃ eniʒ ptes in eodẽ gra
du latitudinis in quo ponit̃ totũ ipſuʒ cuius ſunt partes.
Hęc ad ſcdaʒ. ¶ Amplius tertio dubitabis:quia vbiqʒ
Ariſtoteles poſuit p^m motoꝛẽ mouere aggregatũ ex oĩb⁹ Tertia du.
cęlis vt vnũ aial. Hic ponit eũ ſeparatum ⁊ ſine actione G
attingere finẽ. ¶ Dici põt/p^m eſſe abſqʒ actione qꝛ ipſe
nõ eſt pncipalr̃ pp actionẽ vt ſunt cęteri motoꝛes.ſʒ agit Solutio.
ppter ſe:⁊ nõ pp aliud.dr̃ igit̃ attingere bonũ abſqʒ actio/
ne:pro quãto ſua actio nõ eſt cã attingendi:⁊ ppterea pri
mus põt ↄſiderari vt finis ⁊ vt agens:⁊ vt finis eſt ſepa/
ratus:vt agẽs aũt eſt cõiunctus.cęteri aũt nõ ſic:oẽs eniʒ
agũt ppter actionẽ:qꝛ pp actionẽ ↄſeruant̃.⁊ hoc nõ in/
tellexit Joãnes:ppterea poſuit deum eſſe finẽ tñ. Hęc
Ariſtoteles iuxta aſtrologiã Eudoxi ⁊ calippi. ¶ Ptole
męus aũt vbiqʒ ſolẽ ⁊ lunaʒ facit pncipes atqʒ pmarias Quę Ptol.
vniuerſi ſtellas. Primo/qꝛ augẽt ⁊ minuũt ⁊ tollunt cęte
ris ſtellis actiones.⁊ ipſi a nullis ipediunt̃.dicunt̃ enim
ſtelle cõbuſtę/nunc fortes qꝛ lucanę/nũc debiles qꝛ occi/
dũę ⁊ veſpertinę/nũc alijs modis affectę p alijs cũ So/
le cõfigurationib⁹.at Saturnus ſi cũ Sole eſt:nihil oſtẽ
dit:qꝛ eſt ſimilis moꝛtuo/vt vbiqʒ ait Ptolemęus. Se/
cundo/motus cęteroꝝ regulant̃ pro motib⁹ ſolis:eſt eñ
ſolis motus regula cęteroꝝ vt nouunt Aſtronomi ⁊ ſup/
putatores. Tertio/actio in rebus manifeſte pficiſcitur a H
ſole ⁊ luna.a cęteris pficiſci nõ eſt depꝛehẽſibil' niſi per re
ſpectum ad lumina.vt docet Ptolemęus in pmo Apote
leſmatũ:ppterea Ptolemęus ſolẽ ⁊ lunã vices atqʒ pnci
pales efficit cãs.cęteras ſtellas inſtrũtarias/atqʒ ſubmini/
ſtras:veluti pfectus ⁊ centuriones.nec habere actiones
niſi ſuppoſita actione ſolis ⁊ lunę.q̃ nõ ſuppoſita id qd
agũt friuolũ eſt ⁊ leue. Jd ſcdo qd decepit Albumaſarem
Eudoxum ⁊ Calippũ:⁊ Ariſtoteleʒ:q hos ſecutus eſt:vñ

I tarditas/effectus/⁊ pduratio:que tribus ſuperis tribuit.
Amplius/ſolē ⁊ lunā poſuerūt vltimos in loco:⁊ illi cre/
diderūt ꝑ ſitū ⁊ loco effici plus ⁊ minus nobiles.hec oīa
ſunt remota a veritate. Naȝ tarditas/effectus/⁊ perdura/
tio/nō faciūt ad nobilitatē actionis:niſi reⁿ actiō is maio
ris.ceteris eniȝ parib⁹ eſt vex:datis.n.duab⁹ actiōib⁹ eq̄/
liter pollentib⁹:que eſt diuturnior eſt maior.mō lȝ actio
illoꝝ triū ſit diuturnior:tn̄ eſt parua/⁊ nō hīs vim niſi aut
ſuppoſita actione luminū:aut addita. Ampli⁹/ſitus ſolis
nō facit ipſuȝ eē in nobiliorē trib⁹:p̄mo/qꝛ nō eſt de rō/
ne ſpherici ↄtineri:⁊ ppterea dato ꝙ ſuperi ↄtineant:nō
ppterea ſunt nobiliores.Scdo/qꝛ nō magnitudo.nō.n.
ſemꝑ maius corpus eſt ꝑfectius:niſi virtus ei⁹ ſit perfe/
ctior.mō motus ſaturni eſt tardior illo lune ⁊ ſolis.actio
quoqȝ in reb⁹ minor.Tertio vt recte Auerroes.12.met.
K cōmē.44.ait ⁊ Simplicius hic/ex ſitu nō eſt indicāda
nobilitas ⁊ ignobilitas niſi ſm qd:⁊ ſic ſtat ſaturnuȝ ſole
eſſe nobiliorem ſm qd:qui ſimplr̄ eſt ignobilior. De his
multa diximꝰ in libro de noſtrarū calamitatuȝ cauſis⁊
in libro eruditionū. Nūc vō hec ſat ſint. Hec de p̄ qōne.

¶ De ambiguitate vō que fuit:quare in pri/
ma qdē latione tanta exiſtit ſtellarū multitu/
do.Ceterarū aūt ſeorſuȝ ſingula pprios ſū/
pſit motus:ob vnū qdē primo qſpiā iure eē
putabit.nā cuiuſqȝ vite prime atqȝ p̄mi prin
cipij ad cetera/magnū exceſſuȝ itelligē opȝ.

¶ Nunc accedit ad ſcdaȝ dubitationē/p̄mo repetit illam
⁊ inquit.De ambiguitate vō que fuit:quare in p̄ma qdē
latione tanta exiſtit ſtellaꝝ multitudo.Singula aūt cete
L rarū ſtellarū ſeorſuȝ pprios ſumpſit mot⁹.vt ſtella ſatur
ni ſuos:illa Jouis ſuos:illa ēt Martis ſuos:⁊ ſic ſingula
ſuos. Hec eſt dubitatio:vbi per lationē corp⁹ latū intelli/
git.nā mathematici lationē ꝑ celo ſumunt. Cui dubita/
tioni rñdet:⁊ ingt.Ob vnū qdē p̄mo qſpiā iure eſſe pu/
tabit:qđ explicat:⁊ ingt. Nā cuiuſqȝ vite p̄me atqȝ p̄mi
p̄ncipij ad ceteras vitas ſcdas/ceteraqȝ pñ⁹ ſcda magnuȝ
exceſſuȝ intelligere opȝ:cū igiť p̄ma latio ſiue p̄ᵐ mobile
p̄mo viuat:atqȝ ſit p̄ᵐ pñᵐ:ceteri orbes viuant vita ſcda/
atqȝ ſint ſcda pñ⁹:⁊ quaſi ſubminiſtre illi p̄riore p̄ᵐ mo/
bile excellit valde illos.exceſſus aūt eſſe nō pōt niſi quo
ad numerū ſtellarū:quare multas meruit ſtellas:tāto q̄/
dē plures:quāto in vite rōne atqȝ p̄ncipij efficacia cete/
Que Auer. cōm.67. ros orbes excellit:hec Ariſtoteles.¶ Auerroes autē ob
malas quas hȝ tranſlationes indicat ad mētē Ariſtote/
lis ſtellas fixas trib⁹ diuis motus moueri:⁊ ab ortu in oc/
caſuȝ redeūdo ad ortū:⁊ pprio motu ab occaſu in ortum
ſingulis centenis annis pte vna.⁊ motu pgreſſionis ⁊ re
pedationis:quē babyloníj obſeruarūt ſingulis ſeptē mil
M libus annorū cōpleri qb⁹ verificatis,opȝ concedere.10.
ſpheras.10.qdē ꝑ cui⁹ motū oēs alie ab ortu rapiantur in
occaſuȝ.9.vō per cui⁹ motū ſaluať pgreſſio ⁊ repedatio
fixarū.8.aūt per cui⁹ motū ſtelle ipſe ferant̄ ſingulis cen
tenis annis parte vna.¶ Aduerte tñ nōnullos voluiſ/
ſe ꝑ motū.9.effici motuȝ ſtellaꝝ ſingulis centenis annis
pte vna per.8.vō motū effici titubationis:ſȝ hoc ad ma/
thematicos omitto.¶ Hec res nō eſt vt Auerroes dicit:
Ariſtoteles eniȝ ſtellas fixas nō pcepit moueri niſi vni/
co motu ab ortu in occaſuȝ tñ:qua rōne orbē ſtellatum
p̄mā lationē ſiue p̄ᵐ mobile vbiqȝ appellat:⁊ iuxta hoc
fundamētū vi dirigere oēs rōnes p̄me ⁊ ſcde dubitatio/
De ratione Ariſto. nis.¶ Sed quonā mō valeat hec Ariſtotelis rō:agam⁹
⁊ p̄mo ſupponam⁹ p̄ᵐ mobile eſſe rerū cāmꝗ qđ qdē mul
tis rōnib⁹ ſupra eſt declaratū.Scdo ſupponamus p̄muȝ

N mobile eſſe cāmꝗ vlez oiuȝ rerū.Ex his ſequiť p̄ma ps ſo
lutionis.ex eo eniȝ qꝛ p̄ᵐ mobile eſt cā. Meruit ſtellam:
orbis eniȝ nō agit niſi ppter ſtellā:ps eniȝ actiua celi eſt
ſtella ipſa.ex eo vō qꝛ vlis eſt oium cauſa/atqȝ p̄ma:me/
ruit tot innumeras ſtellas:vt ꝑ quaſdas illarū ſit cā qua/
rūdā rerū:⁊ per q̄ſdā alias/ſit cā aliarū:⁊ ꝑ oēs ſit cauſa
oiuȝ:iuxta illud hermetis:nullū eſt granū arenarū in ter
ra:qn pprīū obtineat ſydus in celo ſubſcitans ad eius in
cremētū.ſic igiť qa eſt cā/⁊ p̄ma cā atqȝ vlis meruit tot
ſtellas.¶ Scda ps rōnis declarať ēt:qꝛ p̄ᵐ mobile qua/
tenus eſt vlis cā oium viuoꝝ:imo ceterorū orbium:me
ruit preſtabiliorē vitā/vita preſtabilior eſt per preſtabi/
liorē aiam:aia preſtabilior eſt pollentior motrix.pollen
tior motrix meruit corp⁹ maioris reſiſtētie.corp⁹ plurīū
O ſtellarū maioris eſt reſiſtētie corpore paucarū ſtellaruȝ
vt diceť.igiť meruit orbē plurīū ſtellarū.Amplius/pre/
ſtabilior vita meruit preſtabili⁹ corpus/preſtabilius eſt
celū plurīū ſtellarū ꝙ ſit celū paucarū ſtellarū.¶ Hec Que Auer. cōmē.68.
igiť eſt p̄ma cā pblematis/vt ex vbis Auerrois colligi
pōt:q rem hāc authoritate babyloniōꝝ cōfirmat:baby/
loníj eniȝ ſtellis p̄mi mobilis tribuerūt duplicē agendi
modū,cōem videlicet ⁊ pprīū:pprīū qdē quatenus p̄ᵐ
mobile per eas ſtellas que ariete figurāt arietib⁹ preeſt
⁊ aialib⁹ id gen⁹:⁊ per ſtellas que taurū claudunt/tauris
⁊ ceteris id genus fauet/⁊ per ceteras ſtellati orbis ima/
gines ceteris aialib⁹ ⁊ reb⁹ adminiſtrat.cōem vō/quate/
nus ſtelle oium imaginū ↄcurrūt generatim vt effectri/
ces cauſe ad oīa ea,ad que planete ipſi ↄcurrūt.hui⁹ rei
cauſa eſt:qꝛ planetis dederūt ſpāles vires nō ſolū erga
aialia/plantas/mineralia:ſed ēt erga elementaria corpa.
tribuerunt enim ſaturno bonā cōſiderationē. Sua enim
vi melancholica magnū prebet momentū in ↄſideratio/
P nibus ⁊ artiū inuentionib⁹.melancholia enim fauet ſciē
tie vt in libro pblematū parte.30.docet Ariſtoteles tri/
buunt ſaturno alia multa/⁊ Joui ⁊ Marti alia:que eſſet
longū narrare:ſed nos diximus in libro eruditionū:ad
ppoſituȝ igiť ſtelle p̄mi mobilis generatim ad oīa hec
cōcurrunt:ad que ſpeciatim ſeptem planete cōcurrunt.
Addit tñ Auerroes hec oīa eſſe cōfutata in libro quem
Ariſtoteles ſcripſit de regiminibus celeſtibus:queȝ nos
nō vidimus nec in greco/nec in latino.¶ Aduerſione
dignū Ariſtotelē per hanc rōnē ſolū cām dediſſe de mul
titudine ſtellarū ſm genus:hoc eſt q̄re p̄ᵐ mobile meruit
plures ſtellas.determinatū vō numerū vt q mille.⁊.22.
ſtelle:vel aliū id gen⁹ per hāc rōnē nō explicauit:ſufficit
enī p̄ho rō gnālis multitudinis.ſpecialis vō rō nō cōpe
tit p̄ho.¶ Scdo aduerſiōe dignū aſtronomos in celo
ſtellato obſeruaſſe mille ⁊.22.ſtellas/⁊ has in.48.imagi
Q nibus collocarūt:vt in lib.eruditionū ſcripſimꝰ.ceteras
vō nō obſeruerūt:qꝛ nō inuenerūt illas hic actionē in re
bus,partiȝ qꝛ nō nulle illarū nimis pue ſunt:ita vt earuȝ
virtus ad nos nō poſſit venire.cū eniȝ vix viſuȝ moueāt:
quāto minus tactū mouebūt:oē eniȝ ſenſile maiorē ſphe
rā viſionis efficit:ꝙ tactionis/vt declarauit Ariſtoteles
in lib.de aīa.partim qꝛ nō nulle viſu notabiles nimis de/
clinant ab apice noſtroꝝ capitū:ita vt radij veniant trāſ
uerſales:⁊ in noſtra regione nō imprimūt.ppter hec vē
mihi rō Ariſtotelis nō arguere niſi de mille ⁊.22.aliter
ratio nulla eſt.niſi forte tēporib⁹ Ariſtotelis fuerit famo
ſum ſtellatum orbē agere per omnes:qđ tēporib⁹ Ptole/
mei fuit correctum.¶ Queres forſitan vtrū dato motu Dubitatio.
ſtellarū fixarū pprio/⁊ motu titubationis:quos obſerua/
runt aſtronomi poſteriores rō hec Ariſtotelis habeat lo/
cū.¶ Dici pōt ꝙ datis tribus diuis motus in ſtellis fixis Solutio.
verbi cā dato ꝙ cor leonis moueať motu diurno/⁊ motu

A ꝓprio ſingulis centenis annis gradu vno/et motu acceſſus et receſſus vt iuniores aſtrologi autumant:adhuc rõ Ariſtotelis põt hic locũ:vbi debes ſcire ꝙ ꝑ his tribus diu̾ſis mot⁹ ſufficit vnũ cęlũ:veluti ꝑ oib⁹ diu̾ſis mot⁹ obſeruatis in ſole ſufficit vnũ cęlũ.et vt pro mot⁹ ſolis diu̾ſis ſunt reqſiti tres orbes:ſic ꝑ diu̾ſis mot⁹ qbus mouet̃ cor leonis ſufficiunt tres orbes:qui vnũ cęlũ cõſtituunt vnitate finis:erunt igit̃ tres orbes reqſiti ad motũ fixarum/et vnũ cęlũ.Quo ꝟo mõ hi orbes ſint collocati:non eſt ad rem nũc explicare/ſat igit̃ ſit rõni Ariſtotelis cęlũ ſtellatum eſſe vnum:in quo ſunt plures ſtellę requiſitę pro bono et cõſeruatione vniuerſi:ſiue illud cęlum ſit vnum ab vnitate finis/ſiue vnuz vnitate cõtinuitatis.Hęc Ariſtoteles/et hęc iuniores aſtronomi.

B ℂ Inſup ẽt hoc accidere vr̃ per hãc quoqz rationẽ. Nã prima qdez latio vna eſt;plura tñ diuina corpa fert.cęterę aũt multę qdẽ ſunt: vnũ tñ vnaqueqz dũtaxat vehit corp⁹.ſtellarum enim quęlibet pluribus fertur lationibus.hoc igit̃ pacto natura ipſa coęquat atqz ordinẽ efficit quẽdã:vni qdem lationi multa corpa tribuẽdo.vni ꝟo corpi multas latiões.

Expoſitio. ℂ Nũc Ariſtoteles aſſignat ſcdam cãm:et vult nãm recte tribuiſſe p̃ mobili plures ſtellas/et vnũ motũ.cęteris orbibus vnã ſtellã et plures motus:nã ſic ſeruauit ordinez: qꝛ qḋ de motu defecit in p̃º mobili ſuppleuit ꝑ ſtellas:et qḋ de ſtellis defecit in cęteris orbib⁹ ſuppleuit per motus.Sed vñ ſumat̃ hui⁹ cãę ꝯgruẽtia:nõ facile apparet. Ex ꝟbis expoſitoris et Simplicij colligit̃ hęc cã:quę in

C duob⁹ fũdamẽtis cõſiſtit:quorũ p̃ᵐ eſt planetas eẽ tanꝗ̃ inſtr̃a p̃mi mobilis/p̃ᵐ ꝟo mobile vt p̃ncipale agẽs.Secũdũ eſt p̃ncipale agẽs ſemꝑ agere ꝑ ꝓpriã virtutẽ atqz formã.Inſtr̃m ꝟo ꝑ influẽtiã receptã a p̃mo/hoc eſt inquãtũ motũ a p̃mo.Ex his pꝫ color ſcdę cauſę.Nã in eo ꝙ p̃ᵐ mobile eſt p̃ncipale agẽs/atqz multifariã influẽs/meruit plures formas atqz virtutes:qb⁹ agat atqz īfluat.in eo ꝟo qꝛ orbes planetaꝝ ſunt inſtr̃a adęquata p̃ mobili/meruerũt moueri plurib⁹ motib⁹:q dirigunt̃ ab illo p̃/et hoc mõ ſeruat̃ ęq̃litas inter inſtr̃m et p̃ncipale agẽs. Sꝫ replicabis:nã et ꝑ motũ et ꝑ ſtellas põt multiplicari īfluẽ

Replica. tia.ℂ Iõ quęrit̃ quare orbis p̃mus meruit poti⁹ plures ſtellas:ꝙ̃ plures mot⁹:ex quo ꝑ mot⁹ et per ſtellas influe

Defenſio. re põt.Dici põt/p̃ᵐ mobile meruiſſe plures ſtellas et vnicum motũ:qꝛ ſic ſeruat ſuã dignitatẽ.vbi nãqz pluribus motib⁹ moueret̃:attingeret finẽ viliori mõ vt dixim⁹:et ideo orbes planetarũ veluti indigniores meruerũt plures mot⁹ et vnã ſtellã:qꝛ ſic ſeruant gradũ nobilitatis:q

D ſibi cõpetit.Ariſtoteles igit̃ p̃ reſumit duo/et ingt. Inſup ẽt hoc accidere vi per hãc quoqz rõnẽ.Nã p̃mo qdẽ latio vna eſt/plura tñ diuina corpa fert:q̃ dicunt̃ aſtra:ſiue ſtellę.cęterę aũt multę qdẽ ſũt:ſunt.n.7.cęli vnum tñ vnaqueqz ſphęra ſiue cęlũ dumtaxat vehit corp⁹.vt cęlũ Saturni ſolũ ſtellã Saturni:lꝫ pl̃es hẽat orbes ad illam ſubſeruiẽtes:cu⁹ cãꝫ aſſert.d.ſtellaꝝ.n.q̃lꝫ plurib⁹ fertur lationib⁹.Sic igit̃ patent hęc duo/et ꝙ p̃ᵐ mobile vna latione fert̃/et plures vehit ſtellas.cęteri cęli plurib⁹ lationib⁹ mouent̃ et vnã vehunt ſtellã.Ex his infert ſolonem ſcdaꝫ:et ingt.Hoc igit̃ pacto nã ipſa coęquat atqz ordinẽ efficit quẽdã vni qdẽ lationi multa corpa tribuẽdo/vni ꝟo corpori multas latiões.Hęc eſt 2ª ꝓblematis cauſa.

ℂ Pręterea et cęterę lationes ob hoc vnũ habent corpus:qꝛ plura corpa mouẽt:ſũt autẽ hę q̃ et ꝓpe vltimã ſũt vnã ſtellã hñtẽ. Sub multis eniz ſphęris.Ultima ſphęra alligata fert̃.vna queqz aũt ſphęra corp⁹ eſt.Erit igitur cõe opus Illius ꝑfecto:nã vna queqz latio alia qdem ꝑ nãm/ꝓpria erit.alia aũt ac ſi adiaceat.vniuerſi aũt finiti corpis ad finitum virtus finita eſt.Sed de ſtellis qdẽ q̃ in orbẽ ferunt̃.quales nã ſubſtantia ſunt atqz figura. et de loco ipſarũ/deqz ordine dictũ eſt. E

Expoſitio. ℂ Uidet̃ aſſignare tertiã cãꝫ:q̃ eſt ex neceſſitate ſumpta/ nã vbi cęlũ erraticũ hr̃et plures ſtellas:aut nõ moueret̃: aut tardi⁹ moueret̃.ℂ Pro hui⁹ tñ declaratiõe p̃ debes ſcire apud Ariſtotelẽ differre cęlum/et orbẽ:cęlum enim gręce οὐρανὸς:orbis ꝟo ſphęra eſt.cęlũ aũt qñqz ꝑ mũdo:qñqz ꝑ aggregato ex multis orbib⁹ ad vnaz ſtellam deſeruientib⁹ cõſueuit ſumi.orbis aũt ſemꝑ apud Ptolemęũ et Ariſtotelẽ ꝑ vna ſphęra vel pte deſeruiente ad motũ ſtellę.quo mõ dicim⁹ cęlũ ſolis hr̃e tres orbes eccentricũ et duos deferentes.Ex hoc dixerũt aſtrologi qui obſeruarũt tẽporib⁹ Ariſtotelis vnũ cęlũ ordinatum ad vnũ planetã eſſe veluti vnũ mẽbrũ:cui⁹ ſunt plures particulę.vt in coxa eſt caro/eſt os/eſt neruus/et id gen⁹:ſic in cęlo ſolis eſt eccentricus apud Ptolemęũ/et duo deferentes/apud illos ſunt tres vel q̃tuor cõcentrici:q vnũ cęlũ efficiũt vnitate finis.ℂ Scdo debes ſcire aſtrologos ſuoꝝ tẽporũ collocaſſe orbẽ q defert ſtellã ſemꝑ in vltimo verſus nos.cęteros cõcentricos ſupꝰ.Nã per vltimũ ſtella fert̃ ꝓprio inceſſu ab occaſu in ortuꝫ.ꝑ cęteros ſupiores fert̃ ſm alias diu̾ſas mot⁹:q iõ ſurſũ ſunt/vt rapiant vltimũ.ꝓpterea ab illis vltimus orbis quaſi ligatus fert̃:qꝛ mouet̃ ad motũ cęteroꝝ.cęteri ꝟo q̃ſi ſoluti per ſe mouent̃:qꝛ nõ ad motũ inferioris:ſemꝑ eniꝫ cõtentus orbis ad motũ ꝯtinẽtis fertur/et nõ eꝫ. ℂ Tertio debes ſcire ꝙ lꝫ orbes vni⁹ cęli varijs motib⁹ mouent̃: totũ tñ cęlũ ex illis aggregatũ mouet̃ quaſi ab vna virtute ex oib⁹ virtutib⁹ aggregata:quę mouet vniuerſum certa ꝓportione:ita vt addita vna ſtella tollat̃ ꝓportio: et ſublata ſilr̃:et ex his pꝫ tertia cã:ſi.n.cęlũ erraticũ plures hr̃et ſtellas aut nõ moueret̃ aut tardius moueret̃:qꝛ deſtrueret̃ ꝓportio.Ingt.Pręterea et cęterę lationes vꝫ citra p̃ᵐ mobile cõtentę ob hoc vnũ hñt corp⁹ ideſt vnã ſtellã:qꝛ plura corpa hoc eſt plures orbes mouẽt ſupple ob vnũ finẽ:merito cuius vnũ orbẽ ꝯſtituũt:et exponit q̃ ſũt hę lationes q̃ vnũ corp⁹ mouẽt:et ingt.Sunt aũt hę.ſ. ꝯcentricę q̃ et ꝓpe vltimã deferẽtẽ ſtellã ſũt collocatę.hę eniꝫ mouẽt vnũ corp⁹/ꝑꝑ plura corpa:qꝛ mouẽt vnam ſtellã ꝑ plures ſphęras.et hui⁹ expõnem addit dicẽs/ſub multis.n.ſphęris cõcẽtricis vltima ſphęra alligata fert̃: vt dictũ eſt.vnaqueqz aũt ſphęra corp⁹ eſt.ꝓpterea recte dictũ eſt ſphęrã eẽ corp⁹.Ex his q̃ſi ꝯcludit ſuppõnez:et ingt.Erit igitur cõe opus illius ſtellę ꝑfecto. Nam vnaqueqz latio de ſuperioribus alia quidẽ per nãm ꝓpriaꝫ erit hoc eſt libera et ſoluta:quia non mouetur ad motum contentę.alia autem vt vltima mouet̃ ac ſi adiaceat:qa nõ tñ motu ꝓprio:ſed motu ſupiorũ fert̃ veluti alligata illis.Uniuerſi aũt ex oib⁹ ꝯgregati:qḋ eſt finitũ corp⁹ ad finitũ virtus finita eſt.Et ita pꝫ ad formã:nã ſi virtus eſt finita:nõ põt mouere niſi vnã ſtellã:nam vbi plures moueret:deſtrueret̃ ꝓportio.quo ꝟo ad ꝟba attinet debes ſcire ꝙ Ariſtoteles dixit lationẽ mouere vnũ corp⁹: nõ qꝛ latio mouet:ſed qꝛ eſt id quo mobile fert̃.demum epilogat et res patet.

F

I

G

K

H

I Dubitatio ꝯ Ariſto. **Sed videamus** que dixit Ariſt^o hic: ⁊ an vera ſint ⁊ dicamus non eſſe opionē ſuam de ſtellis fixis cōem apud oēs: ipſe enim voluit ſtellas fixas eſſe p̄mo viuētes ⁊ cās eſſe oiuz viuentium: qd̄ nō eſt ſm opionē Ptolemei ⁊ verox aſtronomoꝝ veri enim aſtronomi vt narrauit Ptolemeus in 3° libro Apoteleſmatū voluerūt ſolē ⁊ lunā eſſe vite ⁊ annoꝝ datores: q̄ grece aphete dicunt. cetera aūt ſi prebent annos atq̃ vitā: nō niſi pp̄ ꝯditiones quas cū ſole vel luna habent. dat. n. ſol vitā ⁊ annos his q̄ de die exoriuntur. luna vo his: q̄ de nocte. hāc opionē et (vt Porphyrius inqt) Neocepſus ⁊ Petoſiris ⁊ Dorotheꝰ obſeruarūt multis tēporibꝰ: ⁊ inuenerūt verā. Preterea id qd̄ Ariſto. ait de motu nō eſt ſm opinionē Ptolemei. Ariſto. eniz tribuit motū diurnū p̄ celo ad cuius raptū voluit ceteros orbes moueri. at Ptolemeus voluit motū diurnū eſſe cōmunē oibꝰ, ⁊ p̄ncipal'r ꝯuenire ſoli, q̄ ſui preſentia diē efficit, ſui

K abſentia facit noctē. Ex his legi ſolē eſſe cām p̄ncipalē ⁊ lunā; ceteras ſtellas eſſe cās inſtrumētarias. pꝫ q̄a celuz agit in nos lumine ⁊ motu. Sol aūt luce q̄dē oēs excellit ſtellas. Motu vo q̄ꝛ diurnus motꝰ lꝫ cōiter oibꝰ orbibus cōpetat: p̄ncipal'r tn̄ ſoli: que res eſt ꝯtra penitꝰ opinioni Ariſ. res iſta aſtronomoꝝ confirmat: q̄ꝛ ſtelle vires hn̄t habitudine ad ſolē: creſcūt. n. ſtellarū vires ⁊ mutant pro alia atq̃ alia habitudine ad ſolē: ⁊ ad lunaz: ſtelle. n. ipſe fixe cū p̄^m lucane fiunt: vires ſibi cōparāt pollentes: cum aūt occultant vel in alio ſitu ponunt ad ſolē, alias vires nanciſcunt. Idē ⁊ de vagis ſcribit Ptolemeus. Hec enī res apud aſtronomos manifeſta eſt. Amplius, cetere ſtelle nō agūt niſi vt directe vel affecte a ſole ⁊ luna: q̄ꝛ vt de

L claravim' in lib. noſtraꝝ calamitatū, ⁊ in lib. eruditionū: niſi alie ꝯſiderationes ſiue cōfigurationes ceterarū ſtellarū fuerint admiſte luminibꝰ nō agūt in nos, admiſcentur aūt multis modis vt diximꝰ: q̄ꝛ vel p̄ aſpectū. vel per peragrationē factam in figura ſexdiangula, vel p̄ hoc q̄ cōtingūt in domicilijs ſolis vel lune: vel in altitudinibꝰ illoꝝ: aut triangulis illoꝝ: aut in finibꝰ illoꝝ: nā fines ſolis ſunt dimidiū ſignoꝝ vt pote ſex ſigna eſtiua: ⁊ lune ſex alia hiemalia vt diximꝰ in eruditionibus: ⁊ breuiter nō p̄ſuppoſita actione vel affectione luminū cetere conſtellatiōes nō agerēt: ſed q̄ꝛ nō pn̄t accidere niſi in locis ⁊ poteſtatibꝰ alteriꝰ luminaris: ideo actio luminariū eſt vl'is ⁊ p̄ncipalis, ceterarū vo vt inſtrumētaria ⁊ ſubminiſtra: ⁊ ſic pꝫ ea que Ariſ. dixit nō eſſe vera ſm obſeruationē aſtronomoꝝ veroꝝ. ❡ Signū aūt eſt eius quod aſtronomi dicūt: q̄ cū cōſtellationes cōtigerint: ſi cū eis fuerit plurima luminū miſtio, pollentes effectꝰ portendunt. ſi vo parua: debiles ⁊ imbecillos agunt. ❡ Secūdo quoq̃ Ariſ. rō et his modis cōfutat, nō enim orbis ſtellatus ſimplici motu mouet p̄ ⁊ per ſe: ſed totū aggrega-

M tū, imo p̄ncipal'r ſol: ⁊ ſc̄dario ceteri. Amplius plus valꝫ ipſe ſol q̄ oēs alie quecūq̃ ſtelle. cū ꝫ ois virtus ab eo defluat. pp̄terea Ptolemeus p̄bet vires p̄mas ſoli ⁊ lune:

Sol. qōis quā Ariſt. mouit ſm Ptole. ſc̄das ſeptē planetis: tertias vires tribuit fixis. ❡ Melius igit ſoluerē qōnē ſm aſtronomiā Ptolemei: ⁊ dicerem, motus ⁊ ſtellas p̄ncipal'r fuiſſe pp̄ ſe, ſc̄dario ꝓpter nos: ⁊ ita orbis ſtellatꝰ meruit tot ſtellas: q̄ꝛ al'r nō potuiſſet ꝯcurrere ad bonū vniuerſi. ceteri meruerunt vnā tn̄: q̄ꝛ p̄ illā ſufficiūt ꝓportione ſua gubernare vniuerſum. Hec de celo ipſo habemus ab Ariſtotele.

Digreſſio Auer. ꝯ. 71. **Digreditur** aūt hic Auerroes ipſe ſatis ſubtil'r: ⁊ mouet duas dubitationes: prima eſt q̄ꝛ Ariſtoteles ait ſi celo adderet aſtrū: aut nō moueret: aut tardius moueret: obijcit Auerroes q̄ꝛ hoc veritatē nō hꝫ niſi celū moueat cū labore: nam ſi nō mouet cū labore: tūc additis quotuis ſtellis, nunq̃ laborabit in ſui motu. ❡ Sc̄da dubitatio eſt: q̄ꝛ Ariſtoteles ſupiꝰ ⁊ in trāſlationibꝰ ſuis hic innuit orbē ſupremum rapere oēs alios ad ſui motū: qd̄ p̄^o aſpectu vi ipoſe: p̄mo, q̄ꝛ raptus motus ſine tactu nō fit. Nō cōſtat orbes nō poſſe ſe tangere: ois eniz tactus eſt iter corpora actiua ⁊ paſſiua. Secūdo oē mouēs raptu alia, mouet violenter. Qd̄ aūt violenter mouet: nō mouet ſempiterno motu, ſed finito tpe: quare motꝰ celi nō eſſet infinitꝰ. ❡ Inducit Auerroes ſolutionē Alexandri ⁊ Auicēne, q̄ eſt et philoponi, iſti eniz ꝯceſſerūt motū celi ſui nā eſſe finitū in tēpore, ⁊ celuz oē eſſe gn̄abile ⁊ corruptibile atq̃ oino finitū in tēpore. Di- Sol. Aui. ⁊ Alexan.

cunt tn̄ hec habuiſſe eternitatē a motore ꝑpetuo: qui eſt potentie infinite. ❡ Refellit aūt hanc ſolonē Auerroes: q̄ꝛ tūc ꝯtingeret vt aliq̄d ſit poſſe corrumpi: qd̄ nūq̄ corrumpet: cuiꝰ ꝯriū eſt ꝯcluſuz p̄ cel. ❡ Joannes vo grammaticus (vt narrauit Auerroes) cōceſſit in celo eſſe potētiā finitā in tēpore merito cuiꝰ dixit celū eſſe corruptibile cū Platone ⁊ ꝯtra Ariſtotelē: ait tn̄ celū nactū eē eternitatē a po^a infinita. Hoc aūt ꝓbauit Joannes p̄ quādā qōnē: quā dedit ꝯ peripateticos: quā hic Auerroes nō explicat: ſꝫ in. 12. meta. cō. 41. ⁊ in. 8. phy. cō. 79. ⁊ alibi fuit aūt qō: q̄ꝛ oē finitū in magnitudine eſt finitū in po^a, ⁊ qd̄ eſt finitū in po^a eſt finitū in tpe. tale aūt eſt corruptibile. ❡ Sꝫ obijcit huic Auerroes ⁊ recte: q̄ſi ſi illic ſunt due potētie finita. ſ. in ipſa magnitudine. Infinita vo in motore ſeparato: tūc idē eſſet corruptibile ⁊ incorruptibile: nā ſm finitā erit corruptibile: ſm aūt infinitā erit incorruptibile. ❡ Cōfutatis his ſolonibꝰ. Rn̄det ad p̄mam ⁊ eius ſolo ꝯſiſtit in hoc q̄ labor vno mō ſumi pōt p̄ ſolutiōe ſpirituū: qua rōne ⁊ ipa aialia ſuis i motibꝰ laborāt. alio mō ꝑ diminuta velocitate ſiue hec ꝑficiat: a reſolutione ſpūuz ſiue ab additione reſiſtētie, ſiue ab ipſa ꝓportionis variatione. Sic igit ꝯcedit ibi eſſe laborem ſc̄do mō: ⁊ hoc in caſu ſi adderet aſtruz. ⁊ ꝓbatur in celo nō eſſe laborē p̄mo mō: q̄ꝛ ſi ibi eſſet labor p̄ mō, vtpote ex reſolutione v̄tutis ꝑficiſcēs: tunc eius motus eſſet ꝓprie violentus: ⁊ ita nō eternus: ⁊ addit eſſe econtra illius: nā ſi celū nō moueret motu eterno: tūc laboraret: ꝫ eniz hec ꝯſtia in aialibꝰ: oē. n. aial qd̄ mouet motu finito mouet cū labore ⁊ reſolone v̄tutis. In nō aiatis vo ſecus eſt vt diximꝰ in. 3. cōm. huiꝰ ſc̄di. Hec de p̄^a dubōne. ❡ Ad ſc̄daz qōnē Rn̄det Auer. ſatis ſubtil'r ⁊ imaginat orbes eſſe ꝑtes atq̃ vt mēbra vniꝰ aialis celeſtis: cuiꝰ p̄^a forma eſt p̄mus motor q̄ eſt p̄ncipal'r in p̄mo mēbro totiꝰ aggregati: qd̄ q̄dē apud Ariſ. eſt p̄^m mobile vt celū ſtellatum: apud Ptolemeū eſt ſol. ⁊ rōne illius eſt forma ceteroꝝ. Differt aūt tale celicū aial ab aiali morticino: p̄mo, quia aial morticinū eſt ex mēbris cōpoſitū diſſimilaribꝰ. celicum aial ex ſimilaribꝰ. Sc̄do, q̄ꝛ aial morticinū eſt vnū ingenioſe p̄ villos ⁊ lacertos: celicū aūt eſt aial vnū ⁊ verius: vnū per potētiā ſpiritalē: hoc eſt rōne forme totiꝰ: que eſt p̄mus motor: q̄ eſt totꝰ in toto ⁊ totus in oī parte. ❡ Ex his ad formaz: nō. n. p̄^m mouet reliquos raptu: ſꝫ p̄ ſe vniuerſuz: ⁊ ceteros vt ꝑtes illiꝰ. Motores vo ꝑticulares mouēt illos orbes ꝓprijs motibꝰ. Et ſic p̄ raptū non attractionē intellexit Ariſ. ſic. n. orbes ſeſe tāgerēt: ſꝫ ſequelā: nā p̄ma foꝛa p̄mo mouet ꝯgregatū. p̄ncipal'r vo p̄mū mobile: ⁊ p̄ viā ſequele cūctos alios. q̄ꝛ alij minus p̄ncipal'r mouent: ⁊ ſic nec p̄ raptū intelligit violentiā, vt de raptu ꝓſerpine dicūt poete: ſed intelligūt cōcomitationē ipſi ꝑipatetici: ⁊ ſic pꝫ ſolo ad ambas rōnes. veruꝫ de re hac multa diximꝰ in lib. deſtru. deſtru. diſputatione. 3. in ſol. 12. dubij. Hec de ſc̄da qōne. ❡ Soluit tertiā qōnez quā dedit Joānes grāmaticus ⁊ ſolo eiꝰ ꝯſiſtit in hoc q̄

Confu.

Sol. p̄me qō. ſm Au.

Sol. 2^e qōis.

Sol. q. Jo. grāmatici.

N

O

P

Q

A celi pñt cõſiderari vt corpa:ꝛ hoc pacto ſunt finiti in velocitate mot⁹/ꝛ vigore atqꝫ po⁹ mouẽdi:ꝛ in hoc ꝯueniũt cũ corporib⁹ generabilib⁹ ꝛ corruptibilib⁹. Nã finitudo vigoris competit corpi in eo ꝙ corp⁹:ꝛ ita oi corpi. Alio mõ vt ſunt corpa ſimplicia:ꝛ ſic ſũt ifinitę potẽtię in durationecauſę.n.corruptiõis ſũt mã ꝛ ꝯrñ:ꝛ corp⁹ cęleſte eſt ab his abſolutũ.at qꝛ corpa gnãbilia ſunt mãę ꝛ ꝯrio admiſta:iõ ſũt finitę potẽtię in tpe.q̃re oia corpa in rõne corpis vigore finita ſunt. In rõne aũt talis corpis:vt cęlũ in rõne ſimplicis corpis eſt ifiᵐ in tpe. Hęc corpa aũt in rõne q̃ ꝯpoſita:ſũt gnãbilia. Hęc ad qõnẽ Joã. ¶ Sed
Replica. replicabis:qꝛ Ariſ.p hui⁹:dixit cęlũ eẽ finitũ:igit ꝛ magni
Sol. Auer. tudine ꝛ vi erit finitũ:ꝛ ita nõ ęternũ. ¶ Rñdet Auer. dictũ Ariſtotelis eẽ audiẽdũ de finitate q̃ ꝯſeqꝛ corp⁹ in eo ꝙ corp⁹/hoc eſt de finitate potẽtię actiuę.nõ aũt de finitate q̃ ꝯſeqꝛ corp⁹ in eo ꝙ cõpoſitũ:qđ qdẽ ignorãtes deducti ſunt in perplexionẽ.erit igiꝛ cęlũ tpe qdẽ ifiᵐ ꝑ ꝑuationẽ atqꝫ carẽtiã mãę ꝛ ꝯrij.finitũ aũt in q̃litate mo
Uerifica/tiones. tus ꝑ hoc ꝙ eſt corpus. ¶ Ex his verificat. Auer.tria/pᵐ ꝙ cęlũ eſt ſimplex nõ cõpoſitũ ex mã ꝛ foia phyſicis:ꝛ
B hoc qꝛ eſt ęternũ. Scðm ꝙ foia cęli nõ eſt mãlis hoc eſt educta de po⁹ mãę. Sꝫ ſepata ab ipſi⁹ cęli mã/dans tñ cęlo cõſtitutionẽ. Tertiũ eſt quonã mõ itelligiꝛ Ariſto. ꝯria vꝫ ꝙ ſi orbi adderetꝛ ſtella:aut nõ moueretꝛ:aut tardius moueretꝛ:hoc.n.ꝑ tanto verũ eſt ꝑ q̃nto deſtruiꝛ portio q̃ creſcit reſiſtẽtię:de quo ſatis cõmen.63.dixit. Hęc Auer.idigreſſione. ¶ Circa q̃ poſſẽ multa dicere: ſed q̃ñ de his in multis locis dixim⁹ vt in lib.8.auſcultationis phyſicę.in.12.meta.ꝛ in lib.de ſuba orbis:nolo nũc cõterere tẽpus in accñtalr atqꝫ obiter dictis:vt ventoſi faciunt:qui multa in digreſſionibus componũt pauca autem ad textum.

¶ Reſtat vt de terra dicamus vbinã colloca-
C ta ſit:ꝛ vtrũ ex his ſit quę quieſcũt:an ex his quę mouentur.deqꝫ etiam ipſius figura.

Expoſitio. ¶ Hactenus de cęlo/deqꝫ ſtellis dixit q̃ten⁹ mouenꝛ:ꝛ qꝛ nõ mouenꝛ niſi circa terrã:iõ ꝑ viã ꝯñtię ſeqꝛ nũc de terra dicere:nõ qdẽ inquãtũ eſt vnũ elemẽtoꝝ:ſꝫ q̃ten⁹ eſt centrũ mũdi/ꝑꝑea dixit reſtat vt de terra dicam⁹:notãs pręſentẽ cõſiderationẽ ſeq ad dicta ꝑ viã ꝯñtię:ꝑponit dicere de poſitione de motu atqꝫ q̃ete:ꝛ de figura.

¶ De ſitu igiꝛ ipſius nõ oẽs eodẽ mõ ſentiũt: Nã plurimi qdẽ ipſaꝫ in medio collocarũt: qui celum ipſum finituꝫ inquiunt eſſe.

Expoſitio. ¶ Proſequiꝛ ꝛ ꝑ de ſitu eius:de quo aĩt nõ oẽs eodẽ mõ ꝯſentire:nã plurimi qdẽ ipſaꝫ i medio collocarũt.hi aũt ſunt q cęlũ ꝛ vniuerſuꝫ mũdũ finitũ faciũt vt Anaximander/Anaximenes/Anaxagoras/Empedocles/ꝛ Plato. adiecit aũt notãter q cęlũ ipꝫ finitũ eſſe inquiũt:nã q fa
D ciunt ipꝫ ifinitũ/vt Parmenides ꝛ Meliſſus:nõ ponũt eã in medio/nec in latere.infinitũ eniꝫ medio caret ꝑncipio ꝛ fine. Hęc eſt de ſitu terrę ꝑma poſitio.

¶ Alij ꝟo q italiam incolunt:ꝛ pithagorij dicunꝛ:cõtrariuꝫ ſentiũt/nã in medio qdẽ ignẽ eſſe aiunt.terrã aũt vnã eſſe ſtellã:ferriqꝫ in orbẽ circa mediũ/atqꝫ hoc mõ diẽ ꝛ noctem efficere. Inſuper ẽt aliã huic ꝯriã terrã cõſtituũt:quã terrã aduerſam nũcupant.

Expoſitio. ¶ Scða poſitio eſt pithagoricoꝝ:q dixerũt in medio eẽ ignẽ.terrã ꝟo eſſe ſtellã quę circa ignẽ illũ ꝑpetuo circũferꝛ/ꝑ cui⁹ motũ occupãdo nũc nobis ſolẽ:nũc manifeſtando/diẽ nobis ac noctẽ efficit.adijciunt rurſus terraꝫ aliã huic ꝯrariã quã grę̃co ꝟbo antichthonã appellant: latine aduerſaꝫ ꝛ huic ꝯtrapoſitã.hanc nos nõ videre aſſerunt:quia inter nos ꝛ illã mediat terra hęc noſtra. Hęc eſt ſcða poſitio de ſitu terrę atqꝫ eius motu. E

¶ Nõ qdẽ ad ea q̃ apparẽt/rõnes ꝛ cãs accõmodãtes. Sꝫ ad quaſdaꝫ opiones/ipſoꝝqꝫ rationes apparentia reducentes/ornare ꝑfecto enituntur.

¶ Docet nũc ſm quẽ philoſophandi modum hęc poſitio fluxit:fuerũt.n.duo ꝑcipui philoſophãdi modi:vn⁹ qdẽ ex ſenſilib⁹:quo phyloſophãdi mõ peripatetici philoſophati ſunt:nã hi rõnes itellectiles verificabãt per experimenta ſenſata:dicebãt.n.experimẽtũ verorũ ſermonum eſſe q̃tenus ꝯformãꝛ ſenſatis:ꝛ ita ex ſenſilib⁹ phia defluxit. Alius philoſophandi modus fuit ab itellectilib⁹:quo pithagoras ꝛ Plato ꝛ alij multi philoſophati ſunt:hi.n. ſenſilia reducebãt ad intellectilia:ꝛ pro tanto vera eẽ ſenſibilia aſſerebant/pro q̃nto itellectilib⁹ ꝯueniebãt:ꝛ ꝑpterea Ariſtoteles inqt. Nõ qdẽ ad ea q̃ apparẽt rõnes ꝛ cãs ingrẽtes:ſed ad quaſdã opiones ipſoꝝqꝫ rõnes apparẽtia reducẽtes ornare ꝑfecto enitunꝛ. Hęc de põne pithagorę. ¶ Circa quã aiaduerſiõe eſt dignũ Simplicium hãc pithagorę opinionẽ iterpretaſſe hoc mõ:dixit enim pithagorã appellaſſe ignẽ calorẽ ſolis ꝛ ſtellarum circa mediũ terrę penetrantẽ.terrã aũt hãc mãm vocauit ſtellã:quatenus ſua ad ſolẽ habitudie eſt cã diei ꝛ noctis:appellans hãc moueri q̃tenus habitudie ad ſolẽ variaꝛ.terrã huic oppoſitã voluit eſſe lunã:eſt eniꝫ luna terra cęlica. Hęc noſtra terra eſt elñtaria.q̃ huic ꝯtrapoſita eſt:qꝛ illa ſurſuꝫ:hęc deorſuꝫ eſt. Dĩ quoqꝫ occulta:qꝛ nõ ſemꝑ viſibilis ꝑꝑea qꝛ diſcurrit ꝑ imum terrę q̃ñqꝫ.hoc mõ Simplicius reducit põnẽ hãc in bonũ. ¶ Catholici ꝟo alr reduxerũt:nã hanc terrã poſuerũt circa ignem infernũ ꝑpetua variatiõe mutari:poſuerũt eniꝫ infernũ in abyſſo terrę:in quo loco pithagoras aias cruciari aut eoꝝ q male vixerũt:ꝛ ad timorẽ illarũ fieri tonitrua ꝛ tẽpeſtates vt Ariſtoteles narrat ſcðo poſterioꝝ.terrã huic aduerſaꝫ dixerũt eſſe ſenſualẽ appetitũ.q coopertus mole hac terrea ꝛ corpea nõ cognoſciꝛ:ideo mouęꝛ ꝑ rõne corpis:ꝛ voluptatis corporeę. Sunt igiꝛ duę terrę:altera quę circa infernũ ſemꝑ variaꝛ:ꝛ hęc eſt illa in qua incolimus. Alia q̃ ex hac ꝑceſſit:qua corp⁹ nr̃m ꝑcreatũ eſt/huic aduerſa/quatenus illa ſub hęc ſupratendit ꝑ motũ appetit⁹:ꝛ ambę ꝯformiter variant. Hęc de põne pithagorę ſm theologos. ¶ Auerroes aũt de mẽte pithagorę ponit duas terras hãc quã incolimus circa ignẽ collocatam:motaꝫ qdẽ alteratiõe:nõ aũt latione. Alterã quę circa nos reuoluiꝛ atqꝫ capita noſtra:quę q̃ñ ꝑuenit ad apicem alicui⁹ regionis efficit illi noctẽ:ꝛ per eius interpoſitionẽ facit eclipſes. Hęc Auer.tñ ꝛ ſi iſte color Auerro. ſit aperte mendax.propterea dic aut vt Simplicius dixit:aut vt catholici.

Expoſitio. F

Que Simplicius de põne pithagorę.

Que catholici de põne pithagorę.

G

Que Auer. cõmen. 72.

¶ Cõplurib⁹ ẽt alijs videri poterit locũ mediũ nõ eẽ terrę accõmodãdũ:non ex his quę apparẽt fidẽ ſumẽtib⁹:ſꝫ ex rõnib⁹ poti⁹:pręſtabiliſſimo.n.corpi pręſtabiliſſimũ locũ cõuenire oportere arbitranꝛ.atqꝫ ignẽ qdẽ terra pręſtãtiorẽ.finẽ aũt ipſis medijs.(vltimũ eniꝫ ꝛ mediũ fines ſunt.)quare ex his rõcinãtes nõ ipſaꝫ in medio ſphęrę/ſed potius ignẽ collocari cõtendũt. Pręterea pithagorei cũ H

I. ꝛ id maxie ꝯſeruari deceat:qḋ in vniuerſo ē
pꝛecipuū:ſitq; id qḋ eſt in medio tale: ideo
ignē q huc locū tꝫ: Jouis cuſtodiā appellāt.
Expoſitio. ❡ Nunc p poſitione pithagoꝛicoꝝ vult argumētari:ꝛ p̊
ꝓponit qd per tales rōnes accidere poſſet:ꝛ inqt.Cōplu
rib⁹ aūt alijs q nōdū philoſophati ſunt videri poterit lo
cū mediū nō eſſe terrę accōmodādū:nō ex his quę appa
rent:ꝛ memorijs,ſenſib⁹,ꝛ experictijs fidē ſumentib⁹:velu
ti peripatetici philoſophant̄. Sed ex rōnib⁹ intelligibi
libus potius.Sic igit̄ per rōnes dicendas poterit alicui
poſtero videri terrā nō eſſe in medio.Dixit aūt Ariſtote
les alicui poſtero.qꝛ nemo ante ipſuꝫ rem hanc produxit,
niſi pithagoras:poſt aūt ipſuꝫ qdā phs qui archidimius
dr̄ opinionē hāc his ꝛ alijs rōnibus ſecutus eſt:vt Sim
plicius ait.deinde explicat duas rōnes:ꝛ p̊ma eſt enthy
K. mematica:in cui⁹ añte ſumit p̊ p̄ſtabiliſſimo corpi cōpe
tere locū pręſtabiliſſimū.Nā loc⁹ locato ſilis eſt. Scḋo
ſumit ignē eſſe p̄ſtantiorē terra:qḋ pꝫ lucis pręſtātia,effi
cacia agēdi,ꝛ ſua ſpiritualitate.ſumit tertio,finē eſſe ſem
per locū pręſtabiliorē locis intermedijs:ꝛ qꝛ appellauit
mediū mundi finē:addit,vltimū.n.vt cōcauū celi ꝛ me
diū mūdi fines ſunt ſaltē motuū rectorū. Ex his tribus
quaſi diſcurrentes inferūt nō terrā in medio mundi:ſed
ignē eſſe collocandum. Hęc eſt p̊ma rō:quę ſumit̄ a loci
pręſtātia,atq; corpis nobilitate.❡ Scḋa rō etiā enthy
mematica eſt:ꝛ ſumit p̊ in añte ignē ēt veluti Jouis the
ſaurū pp eı⁹ pręcioſitatē.ſumit ſcḋo theſaurū eſſe colloca
dū ſemp in loco abſcōſo:talis eſt mediū terrę:ppea ignē
qui huc locū tenet Jouis cuſtodiā ſiue theſaurū vocant:ꝛ
alibi pithagoras vocauit locū illū cuſtodiā ſiue carcerē
aliā ob cām:qꝛ ibi animas maloꝝ cogit ppetuis męrori
bus affligi:q̄ poſitio eſt ꝯſona veritati nroꝝ theologoꝝ.
L ❡ Quaſi mediū ſimplr̄ diceret̄:ꝛ mediū ma
gnitudinis,ꝛ rei mediū eſſet:atq; nāę. vt eni
in aialib⁹ nō eſt idē aialis ꝛ corpoꝛis mediū:
ſic pfecto ꝛ magis circa ipſuꝫ vniuerſuꝫ cę
lū eſt putandū.igit̄ hāc ob cām nō opꝫ ipſos
circa vniuerſuꝫ pturbari:neq; cuſtodiaꝫ ad
centrū ipſuꝫ reducere:ſꝫ illḋ quęrere mediū
quale qd eſt:ꝛ vbi eſt aptū eſſe.eſt enim hoc
mō mediū principiū,ꝛ pręcioſuꝫ.at mediaꝫ
loci vr̄ magis ſile eē vltio q̄ꝫ principio.Me
diū enim terminat̄.at terminus eſt ipſe finis.
pręcioſius aūt eſt cōtinēs ꝛ finis:q̄ꝫ cōtentū.
ſiquidē hoc ſit materia:illud ſubſtātia conſti
tutionis.Hęc de terrę loco opinant̄.
Expoſitio. ❡ Ridet nunc Ariſtoteles ad rōnes,ꝛ diſtinguit mediū
eſſe duplex,magnitudinis ꝛ nāę:eſt mediū magnitudis
illud e quo lineę ductę ſunt ęq̄les:vt vmbilicus in aiali:
M mediū nāę eſt in quo eſt virtus ꝯſeruatiua totiꝰ:ſiue ſit
in ſitu medio,ſiue ſit in extremo:ꝛ ħ mō cor eſt mediuꝫ:
qꝛ in eo eſt virtus ꝯſeruatiua tot⁹:ꝛ ita in celo duplex eſt
mediū magnitudinis qdē vt centrū terrę e quo ad circū
ferentiā oēs lineę ductę ſunt equales. Naturę ꝟo eſt illḋ
in quo maxie viget v̾tus ꝯſeruatiua vniuerſi:ꝛ hoc apud
Ariſtotelē eſt celū ſtellatū.apḋ Ptolemęū eſt Sol ipſe.
Inquit.quaſi mediū ſimplr̄ diceret̄ ita vt mediū magni
tudinis ſit mediū rei ꝛ nāę.ꝛ nō eſt ita:vt eniꝫ in aialib⁹
nō eſt idē aialis ꝛ corpis mediū:nā aialis mediū eſt cor:
corpoꝛis aūt vmbilicus:ſic pfecto ꝛ magis circa ipſum
vniuerſuꝫ celū eſt putādū:q alíud ſit corpis mediuꝫ vt N
centrū:ꝛ aliud animalis celici vt ſol:vel orbis ſtellatus.
❡ Tūc ex his ridet̄ ad rōnes:ad p̊mā dico nō ſemper
mediū magnitudinis eſſe nobilius:ſemp eniꝫ mediū na
turę eſt nobili⁹:ꝛ p ꝯñs nō opꝫ ignē collocare in medio
mundi tanq̄ꝫ in loco nobili:ſed dices ſaltē dꝫ collocari in
medio nāę:dōm pp hoc ignē nō eſſe corpus pręſtātiſſi
mū:ſed celū ſtellatū:vel ſol eſt tale. ❡ Ad ſcḋaꝫ pꝫ ſolo
ēt per idē:qꝛ ignis nō eſt cuſtodia ꝛ theſaurus Jouis:cū
nō ſit corpoꝝ pręſtabiliſſimū:nec loc⁹ centri eſt nobiliſ
ſimū.Inqui⁹.igit̄ hāc ob cām nō opꝫ ipſos circa ordinē
vniuerſi pturbari,ꝛ hoc quo ad p̊mā rōnē:neq; cuſtodiā
ſiue theſaurū ad ipꝫ cētrū reducere:ꝛ hoc quo ad ſcḋam
rōnē:ſed opꝫ quęrere illud eſſe mediuꝫ qḋ eſt quale hoc
eſt mulię v̾tutis,ꝛ qd hoc eſt magnę ſubē:ꝛ hoc vbicūq;
fuerit:ꝛ de tali medio rōnes fuiſſent efficaces:tale nāq;
O mediū nō eſt centrū mūdi ꝛ ppterea ponit dr̄ias inter
mediū magnitudinis:ꝛ mediū nāę:ꝛ inqt.Eſt enim hoc
mō mediū qḋ dr̄ naturę,pręcioſuꝫ ꝛ p̊n̄ᵐ,p̊n̄ᵐ qdeꝫ:quia
vniuerſuꝫ cōſeruat.pręcioſuꝫ vero:qꝛ in eo eſt oīs v̾t⁹ to
tius.at medium loci ſiue magnitudinis eſt magis ſimile
vili ꝛ vltimo.vltimū qdē qꝛ cōtinet̄ ꝛ terminat̄.vile ꝟo
qꝛ magis māę q̄ꝫ formę ꝯparat̄.❡ Ex his pꝫ quanta ſit
inter media hęc dr̄ia:ꝛ p ꝯñs illos vſos eē ſophiſtico ſyl
logiſmo:qꝛ acceperūt mediū multiplex ac ſi vno modo
diceret̄.Hęc ad rōnes.❡ Sed mouet Auerroes ꝯ Ariſ. Quę Auer.
dubitationē nā in lib.de aialib⁹ Ariſto.vult cor ipſuꝫ eē cōmē.74.
in medio vt rex in medio regni.Hic aūt ait nō eſſe de ra
tione medij nāę debere collocari i medio:ſꝫ in extremo.
❡ Soluit Auerroes ꝛ bn̄ alr̄ eſſe in aiali magno:ꝛ aiali
pruo.In aiali magno ps nobilior eſt circumferētialis ſiue
extrema:qꝛ illa cōtinet totū ꝛ ppterea illic dꝫ eſſe id qḋ
P eſt mediū naturę.at in aiali pruo ꝯcauitas pectoris eſt no
biliſſima pars:ꝛ iō illic meruit eſſe cor:ꝛ ſic loquēdo de
aiali cōiter ad celicū ꝛ morticinū:nō eſt de rōne eius vt
illius mediū ſit in medio:vel in extremo:ſed ſolū eſſe in
loco nobiliori qcqd ſit illud.at in aiali celico de rōne me
dij naturę eſt vt ſit in extremo.In aiali ꝟo morticino de
rōne medij eſt vt ſit in pectore. Hęc Auerroes ꝛ recte.
❡ Circa quę debes ſcire in ſphęricis corpib⁹ ꝛ incorru
ptibilib⁹ eſſe de pfectione ꝯtinere:ꝛ ppterea q̄to corp⁹
erit magis e terra remotū:tanto erit pfecti⁹:qꝛ tanto erit
magis cōtinēs:ꝛ ſic in aiali magno mediū nāę ſiue vir
tutis meruit locū altiorē.in rectis ꝟo corpib⁹ ꝛ corrupti
bilib⁹ nō eſt de pfectione ꝯtinere:qꝛ pñt eē pfecta ꝛ cōti
neri vt cerebrū eſt Cranco pfecti⁹:q̄ꝫ q̄ꝫ a Cranco ꝯtinea
tur:qꝛ Crancū eſt factū pro ſcuto eius atq; defenſiuo il
lius:quo nō egeret,ſi eēt icorruptibile:ꝛ ita in ipſis pōt
mediū nāę ſiue virtutis eē in medio:vt in medio pecto
ris:qꝛ ponit̄ illic vt clauſuꝫ ꝛ abſconſuꝫ ne lędat̄ a mul
tis.talis aūt lęſio cuꝫ nō poſſit accidere: medio v̾tutis in
ſphęricis corpoꝛib⁹:iō pōt eſſe mediū v̾tutis,ꝛ tenere ex
tremū perfectiſſimū magnitudinis:ꝛ ſic recte Auerroes. Q
❡ Et de qete atq; motu ſilr̄ nō oēs qdē eodē
mō putant. Nā qui eā in medio non eſſe aſſe
runt:circa mediū illā moueri inquiūt:ꝛ non
mō hanc:ſed ēt aduerſam vt prius dictū eſt.
qdā ꝟo plura etiā talia corpa ferri poſſe cir
ca medium exiſtimarunt:nobis tn̄ imaniſe
ſta obterrę huius obiectionem.
❡ Hęc de ipſius terrę loco:ꝛ de quiete atq; motu eius p
ponit nō oēs eodē mō ſentire:quēadmodū nec de loco.
Nam alij vt quidam pithagorei eaꝫ non ponunt in me Expoſitio.

A dio: ſed ignē in medio: ⁊ illam circa medium: ⁊ hi ipſam circa medium perpetua agitatione torqueri atqʒ circumferri ſemper autumant: ⁊ non modo hanc: quam nos incolimus: quā gen vocant: ſed illā terrā, quā appellarunt antichthonā id eſt huic aduerſā: ēt moueri circa mediū ignē voluerunt. Hęc eſt pͥma poſitio pithagoricoꝝ quorundā. ¶ Alij imaginati ſunt in medio eſſe ignē: ⁊ circa ignē eſſe plures glebas magnas: ⁊ illas moueri continuo circa ignē, ⁊ iterū circa illas glebas moueri hāc noſtram quę ſua interpoſitione occultat glebas illas. Sic igiꝰ ambę iſtę poſitiones ſūt pithagoricę: ⁊ ambę terrā moueri circa ignē volūt: lʒ pͥma poſitio duas tm̄ terras cōcedat gen videlʒ ⁊ antichthonā. Scđa has duas, ⁊ adhuc alias incluſas. ¶ Aduerte tm̄ ꝙ meliꝰ hęc ſcđa poſitio intelligitur ponēdo illas plures terras eē antichthonas, ⁊ exteras, huic tm̄ ānexas: ⁊ oēs moueri circa mediū ignē. ⁊ hoc cōſonat rōni dicēdę, ⁊ lrę nō diſcōuenit: dicit enim

B qdā vo plura ēt talia corpa fieri poſſe circa mediū exiſtimarunt: nobis tm̄ immanifeſta, ob terrę nr̄ę interpoſitionē: q̄ ſunt nobis antipodę. oēs tm̄ mouenꝰ vt annexę huic noſtrę. Et hęc expoſitio dʒ teneri: q̄ nō diſſonat textui: ⁊ rōni proximę cōuenit. De iterpretatione vo huiꝰ ſcđę pōnis: dici pōt vt de pͥ: quā omitto breuitatis cā.

¶ Qua rōne ⁊ luna res deliquationes plures fieri dicūt: q̄ſ ſolares. qppe cum nō tm̄ terra hęc ſeſe obijciat: ſed vnumqdqʒ eorum quę feruntur corporum.

Expoſitio. ¶ Ponit motiuū ſcđę pōnis: nā motiuū pͥmę eſt tactū dū de loco dixit. vbi debes ſcire ſolis eclipſim fieri interuētu lunę inter oculos nr̄os ⁊ ſolē. defectus vo lunę fit interuentu terrę inter ſolē ⁊ lunā. ⁊ qa videmꝰ plures lunares defectus: q̄ſ ſolares. hoc ſignificat eſſe plures terras: per quarū interpoſitionē frequētiꝰ luna deficit: q̄ nūc vna: nunc alia interuenit. at ſolares rariores efficiunꝰ: q̄ luna

C eſt vna. eſt igiꝰ vis rōnis plures ſunt eclipſes lunares q̄ſ ſolares. igiꝰ plures ſunt terrę q̄ſ lunę. Sed luna eſt vna. igiꝰ terrę ſunt plures. ¶ Sʒ debes ſcire rōnē hāc nō valere. aſtronomi. n. obſeruarūt nō effici lunarē ecclipſim: niſi ꝑ interuentū huiꝰ nr̄ę terrę: q̄ tūc luna vmbrā ītrat: ⁊ nō recipit lumē a ſole. rō igiꝰ hęc nō plures eſſe terras: ſʒ eiuſdē terrę plures fieri iteruētiones ſignat: q̄ſ ſint interuētiones lunę inter nos ⁊ ſolē. huius aūt frequētioris interuētionis hęc eſt rō: q̄ luna frequētiꝰ caput vel caudaʒ draconis intrat. at illiꝰ rarę iteruētionis cā eſt diuerſitas aſpectuū vt dicunt aſtronomi. ⁊ ita lʒ luna ⁊ ſol cōiunganꝰ in capite vel cauda, ꝓpter diuerſitatē aſpectuuʒ pōt eſſe nō eclipſis ſolis. nā in eclipſi lunę quę fit iteruētu terrę: nihil operaꝰ aſpectus noſter. at in eclipſibꝰ ſolis operaꝰ: ⁊ ſic ratio eorum nulla.

Margin: Solu. rōnis pithagoricoꝝ

¶ Et cū terra centrū nō ſit: ſed per ipſius totū

D hemiſphęrium diſtet: nihil prohibere arbitrantur apparentias accidere.

Expoſitio. ¶ Soluit ʒ ſe obiectiones: q̄ hęc poſitio vi ʒ apparentias: q̄ ſi terra nō eſſet in medio: nō ſemꝑ medietas Zodiaci nobis appareret: ⁊ ita plura q̄ſ ſex ſigna eſſent ſupra oriçontē noſtrū: hoc aūt eſt ʒ aſtronomos: q dicūt taʒ in die breuiſſimo q̄ſ longiſſimo eē ſemꝑ ſex ſigna ſupra terrā: ⁊ ſex ſub terrā. ꝯñia pʒ: q̄ vbi terra eēt extra mediū ita vt ſuꝑficies terrę cōuexa nobis antipoda eſſet extra centrū: tunc ipſa eſſet vni cęli medietati ꝓpingor aliꝗ remotior: ⁊ ſic ſeqꝛ plura q̄ſ ſex ſigna apparere: q̄ eleuatione ſua a cētro diſcooꝑiret nobis plus q̄ſ cęli dimidiū. debes ſcire ꝙ hęc rō maxime valet ponēdo terrā eē eccentricā: ſic. n. vni cęli dimidio eēt ꝓpingor: alteri remotior.

⁊ hoc mō rō habet colorē. Exēplū huius pʒ hac figura. E

¶ Rñdet itaqʒ Ariſt. ⁊ dicit duo pͥº ꝙ terra non eſt cētrū mūdi: ⁊ hoc forte qa cētrum dʒ eē indiuiſibile. at terra eſt magnę dimēſionis. Immo maior lūa: ⁊ mltis alijs ſtellis. Scđo dicit terram non eſſe concentricam mundo. Immo eccētricam: quia diſtat a centro mūdi ꝑ totū hemiſphęrium atqʒ diametrū. x. n. his duobꝰ voluit eſſe addēdū tertiū, ꝙ q̄ſq̄ſ terra multū diſtet a medio mūdi: talis tm̄ diſtantia nō ꝓhibet veritatē apparētię prędictę: pͥmo q̄ terra eſt inſenſibilis quātitatis reſpectu firmamēti: ſcđo etiaʒ illa diſtantia eſt inſenſibilis reſpectu diſtātię ipſius a cęlo: ⁊ ſic ratio ⁊ apparentia ſaluatur. F

¶ Nam ſicut ſi terra eſſet in medio: ⁊ nos ſilr in cētro nō habitaremꝰ: nihil ꝓfecto nūc magis oſtenderet per dimidium diametri nobis diſtantibus: q̄ſ tūc: ſic quoqʒ ⁊ modo.

¶ Reducit rōnē illā in ʒrium vt reduxerūt pithagorici. Expoſitio. erat enim rō ſi terra nō eſſet in medio: ſed eccentrica: tūc nō ſemꝑ medietas çodiaci nobis appareret. pithagorici aūt ſic reducebāt illā in in ʒriū: dato ꝙ terra eſſet cōcentrica, ⁊ in medio: ⁊ nos ſuꝑficiē illius incolimus: tūc etiā nō dimidiū cęli appereret. tenet ꝯñia per ſilem rōnē: naʒ plus diſtat centrū a cōcauo cęli: q̄ſ ſuꝑficies terrę ab eodē: ⁊ ꝓpterea ꝓ veritate vtriuſqʒ ptis dōm eſt talē diſtātiā eſſe inſenſibilē fere reſpectu vniuerſi. ¶ Quo vo ad verba attinet in gręco leguntꝰ verba valde obſcura: quę G cum minime intelligibilia ſint: ego mō h trāſtuli: nihilqʒ addidi nō neceſſarium: nihilqʒ omiſi vtile, ideo inquit. Naʒ ſicut ſi terra eſſet in medio: ⁊ nos ſilr in centro non habitaremus: ſed in ſuperficie: nihil profecto nunc magis de cęlo oſtenderet nobis diſtantibus a centro per dimidiū diametri q̄ſ ſupple tunc vbi centruʒ habitaremꝰ: ⁊ ſuppleui in gręco ſic quoqʒ mō vbi teneamus terram eſſe eccentricam: ⁊ ſic pʒ ſolutio pro vtraqʒ parte.

¶ Alij vo ⁊ ipſaʒ in centro collocatā moueri aſſerūt circa polū: q per vniuerſum extenditur: veluti in Timęo ſcriptum eſt.

¶ Nunc narrat pōnē alioꝝ: ⁊ inquit. [Alij vo ⁊ ipſaʒ in Expoſitio. H centro collocatā moueri aſſerūt circa polū q per vniuerſuʒ extendiꝰ: veluti in timęo ſcriptū eſt.] dixit circa polū qui ꝑ vniuerſuʒ extēdiꝰ: q̄ polus pōt ſumi ꝓ pūcto ſiue vertice: q axem terminat, ⁊ pro ipſa axe: quę a vertice ad verticē extendiꝰ: ꝓpterea addit circa polū q ꝑ vniuerſū extēdiꝰ: ad denotādū polū hic eſſe ſumptū pro ipſa axe: circa quā cęlū reuoluiꝰ, ⁊ ipſa terra etiā. axis enim cęli ꝑ centrū terrę tranſit. ¶ Sed tunc eſt dubitatio an hęc ſit poſitio platonis vt apparet pͥ aſpectu. ¶ Ad hāc qōneʒ rñdet Simplicius nō eſſe hāc mētē Platonis, q̄ in phędrone aſſerit terrā in medio quieſcere vt alligatā cētro. ⁊ nō eſt cōſonū platonē ſibi cōtradicere. Ad vba Timęi ait Platonē dixiſſe terrā ἰλλομένην circa polū: mō ilco ꝑ totaʒ ſignat alligationē Ariſtoteles vo legit εἱλλομένην

Margin: Dubitatio circa pōnē platonis de motu terrę. Rñō ſimplicij.

I per ei diphthongon: qđ ſignat idem qđ verto. Et ſic ex Timeo nihil habet. ¶ Alexander vero excuſat Ariſtotelē: ⁊ dicit pmo Ariſtotelē nō dixiſſe hanc eſſe mētē Platonis: ſed eſſe ſcriptū in Timeo. mō ſiue Plato dicat cōtrariū alibi, ſiue nō: ad opinionē Ariſtotelis nihil facit.

Replice Simplicij

Dicit 2° ꝙ ſiue ileo ſcriptū ſit cū iota, ſiue cū ei diphthōgo: ſemp intelligit' metaphorice ꝑ tranſlationē: quę pōt verſionē ſignificare. ¶ Sed replicat Simplicius: quia nō vi hęc poſitio Timei: qꝛ Timeus ibi aſſerit terram eſſe in centro firmatā. Scđo, qꝛ ileo ſcribit' ꝑ iotā: ⁊ ita ſignificat alligationē. Tertio dato ꝙ ſcriberet' ꝑ ei diphthongū: ⁊ ſignaret verſionē, adhuc verſio ipſa nō ſemꝑ ſignat motū nā dicunt' figurę circulares ꝯuerſę idest ad

Quę cōtra Simpliciū

oēm ptē verſę ēt ſi ſint quieſcētes. ¶ Quarto cū dictio illa multa ſignificat: ſemꝑ oꝫ trahi in bonū. Hęc ꝯtra Alexandrū. ¶ Sed ꝑfecto Simpliciꝰ temere loqt': nam in ꝯdicendo Alexandro incuſat Ariſtotelē de liuore: ⁊ de ignauia grāmaticę: ⁊ ꝓpterea ipſe conat' excuſare Ariſtotelē vt legi pōt ab eo: ego vo cū Alexādro ꝯſentio: q fuit

K fidus ⁊ ſūmus ꝑipateticus. Ad pm̄ dicerē Alexandrū nō dixiſſe hāc eſſe opiōnē Timei vel Platonis: ſed eſſe ſcriptū in Timeo: qcqd velint Timeus ⁊ Plato: hęc enim fuit poſitio vt dicit heracliti pontici. ¶ Ad 2m̄ dici pōt ꝙ verbū ileo: quocūꝗ mō ſcribat': ſemꝑ metaphorice ſumi pōt ꝑ motū verſiuo ſaltē. ¶ Ad 3m̄ lꝫ nō ſemꝑ verſio ſignificat ipſuꝫ motū: in ꝓpoſito tñ motū ſignificare vi. ¶ Ad 4m̄ ſi ibi dictio multa ſignaret. Jam Plato eſſet viſus equiuocatione: ⁊ ꝓpterea dici oꝫ illic verbū illud nō ſignificare niſi vnum tñ: ⁊ vt Ariſtoteles dixit. Hęc igitur dici poſſunt pro Ariſtotele ⁊ Platone.

¶ Jta prope modū ⁊ de figura ipſius ambigitur: nā alijs rotūda: alijs plana perinde vt tympani figura vi' eſſe. hāc ꝯiecturā ſecutis, nā cū exorit' atqꝫ occidit ſol rectā ⁊ nō curuā ab ipſa terra occultationē facē vi'. oporteret

L enī ſi rotūda eēt terra curuā fieri diuiſionē.

M

Expoſitio.

¶ Nunc ēt de figura vult ponere opiones, ⁊ aſſerit alios

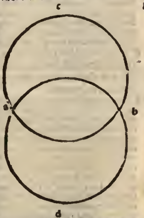
N poſuiſſe terrā rotundā. alios poſuiſſe planā ſaltē quoad eā ptē. quā nos incolimus ad modū tympani. ⁊ ꝑ ſcđe poſitiōe ponit rōnē pmā: quę pōt ad enthymema ſic reduci, ſol cū occidit vel orit' ortū ⁊ occaſuꝫ facit ſm̄ interſectionē rectā. igit' vel terra vel ambo ſunt recta. ⁊ꝫ cōſequētia ex. 3. geometrię lib. vbi di' quoties duo circuli ſeſe interſecant: eorū interſectio oꝫ circularis eē veluti ēt pꝫ in ſolis ⁊ lunę defectibus: nā luna ſolem interſecat per lineaꝫ circularē. aīs pꝫ ad ſenſuꝫ, nā ſit ſol. a. terra. b. ⁊ occultet ſe ſol ad occaſuꝫ noſtrę regiōis: apparet linea. c d. quę fit ex ſolis ⁊ terrę interſectione: recta, ⁊ nō curua.

¶ Nō animaduertētes ſolis ad terrā intercapedinē: neqꝫ ambitus magnitudinē: quo mō parui circuli ſi longe diſtauerint: ad rectaꝫ lineam vident' interſecti propter igitur hanc

O apparentiam non oporter ipſos terrę moleꝫ opinari rotundam non eſſe.

Expoſitio.

¶ Rñdet Ariſtoteles huic rōni qꝛ nō ſūt cętera paria in corpibꝰ rotūdis valde diſtātibus: ⁊ parū diſtantibꝰ, ſimiliter paruis ⁊ magnis. ſūt igit' duę cāę illius apparentię ſ occultatiōne ſolis: prima eſt ſolis ad terrā magna intercapedo. Scđa eſt magnitudo ambitꝰ terrę ad ſolis apparēteꝫ magnitudineꝫ.

P

Signum autēꝫ affert Ariſtoteles in paruis circulis. vtpote. a c b. ⁊ a d b. Nā ſi hi valde diſtant: ſectio eoꝝ apparebit recta vtpote ꝑ lineā. a b. quare ⁊ in occultatione: ſolis ēt recta videbit' ſectio: tanto magis: quāto ipſa terra maior ipſo ſole apparuerit. Et ideo Ariſtoteles ait igit' ꝓpter hāc apparētiā nō opꝫ ipſos terrę molem opinari rotundā nō eſſe. ¶ Et hoc declarat Auerroes hic. ⁊ inquit. Eſſe determinatū in aſtrologia ꝑꝑ remotionē ſolis a terra ⁊ a noſtris oculis maximā apparere: circulū interſectionis adeo paruū vt nō videatur. eſt enim terra magna reſpectu ſolis, ⁊ ſol ꝑuus reſpectu terrę. ideo cōparatione terrę. arcus ille eſt paruus: ⁊ ꝓpꝑea

Quę Auer. cōmē. 76.

Q vi' recta ſectio: ſecus eſt in eclipſi ſolis: nā luna eſt prope ſolem, ⁊ apparet magna reſpectu ſolis: ꝓpterea ſectio illa eſt notabilis: ⁊ ita appet arcus ſectionis notabilr. Sic igit' arcus ſectionis qui fit in ſolis occultatione eſt adeo paruus vt nō diſcernat': eo qꝛ ſol apparet valde paruus reſpectu apparitionis terrę. arcus vo ſectionis, qui fit in ſeparatione ſolis ⁊ lunę apud eclipſim apparet magnꝰ: qꝛ ambo luminaria apparent fere equę magna. Et addit Auerroes ꝙ ſiue apparentia hęc ſit vera, ſiue nō: ꝓpter apparentiā nō debemꝰ negare demonſtrationē: maxīe ſi apparentia pōt ſaluari: ſunt autē rationes duę: prima ꝙ ambulanti ad ſeptentrionē a meridie ſibi quędam apparent ſtellę in ſeptentrionem: quę antea nō apparebant: ⁊ aliquę occultant': quę prius non erant occultę. Hoc autē

eſſe non

A cē nō pōt niſi ob terre rotunditatē. Scđa eſt: ex ortu ꝛ
occaſu ſydeꝝ: nā ſi terra cēt plana cq̄ cito ſydus oībus
habitātib⁹ appereret: qđ ɔ̄riū eſt manifeſtū. Ex his p₃ ter
rā cē rotundā. ꝛ p h̄ p₃ regula geometrię cē intelligēda
quādo circuli ſunt ęquales: vel parū inęquales. ꝛ in de/
bita diſtantia: ſub qua arcus poſſit viſum mouere.

¶ Addūt pterea ꝛ hāc figurā ipſi atq₃ hāc il
lā ſubire aiūt: pp qetē. igiť ꝛ de ipſius terrę
qete/deq₃ ēt motu plures pfecto ſūt modi.

¶ Scđo arguit Ari. terrā cē Tympanilē vtraq₃ ex pte:
ꝛ vis ſylli eſt: oē imobile talē d₃ hře fig^m p quā nō mo-
ueť: nec ſit aptū moueri. Sed talis eſt fig^a Tympani.
igiť terra eſt Tympanilis: ꝛ q₂ plęs de qete ꝛ motu ter
Quę Auer rę dictę ſunt opiniones: ppea ɔcludit plures cē modos
ro.cō.71. dicēdi de motu terrę ꝛ de qete. ¶ Circa hanc rōnē dēs
B ſcire vt Auer. inuit/ꝙ qes terrę pōt cē a plibus cauſis:
q̄ꝝ vna forte cēt tympaniceas terrę. alia ęqlis vndiq₃
partiū acceſſio ad cētꝝ: dič mō Auer. ꝙ a cā ad effectu₃
bñ val₃: q₂ ſi eſt tympanilis: igiť qeſcit: ꝛ ſi ptes vndiq₃
ęqlr ad cētꝝ accedūt: ſeqť cē rotūdā. ɔ̄ vo ab effectu
hñte plures cās veritatis ad alterā illaꝝ nō valet: non
enī ſequiť terra qeſcit: igiť eſt tympanilis: q₂ quies eſſe
pōt ob acceſſionē ꝛ q₂ Ari. vidit (vt dicit Auer.) leuita-
tem huius rationis: ppterea dimiſit illius ſolutionem.

¶ In ambiguitatē igiť oēs incidere neceſſa-
riū eſt: fortaſſe enī mētis expertis eſt nō ad
mirari: cur nā parua qdē terrę pars ſi in ſub
lime tollať: relicta ferať. qeſceretq₃ nō appe-
tat: Maiorq₃ velocius ferať. Vniuerſa aūt
ſi qs ipſa₃ in ſublime eleuatā dimittat: ferť p
C fecto: nūc vo tm̄ pōd⁹ qeſcit. Inſup ēt ſi qs
ptib⁹ ipſius eleuatis añq̄₃ cadāt: terrā dimo-
ueat: deorſū moueť ſi nihil obſiſtat. Quare
Expoſitio dubitatio qdē oībus iure ob phiā emergit.

¶ Mouet qōnē Ariſt. cur terra nō cadit: ſ₃ ſp imobilis
exiſtit. ꝛ arguit ꝙ d₃ cadere: pmo cadē eſt rō totius ter-
rę ꝛ vnius glebę: ſed vna gleba ſp deſcēdit quouſq₃ nō
inuenit reſiſtēs. igiť tota d₃ deſcēdere donec nō inuenit
reſiſtēs. at cū nullū ſit reſiſtēs: ppea admiratione digna
eſt tātę molis qes. ¶ Quo vo ad vba attinet debes ſci
re verba illa: vniuerſa aūt ſi qs ipſa₃ in ſublime eleuatā
dimittat: ferť pfecto/legi videnť negatiue: hoc mō. v₃.
nō ferť. qđ ſtare nō pōt. terra enī tota ſi ex centrū pona
tur: ſp mouebiť donec mediū ei⁹ efficiat mediū mūdi.
ꝛ ppea illud verbū d₃ legi: vt trāſtulim⁹. qm̄ οὐκ ἄν vt
in greco ſcribiť/ſonat affirmationē qñq₃. Tu vo g grę
D ce ſapis ɔſidera. Scđo arguit pticule terrę q̄ ſuſtinenť
in aliq̄ firmo: ſi eleuatę fuerit: ꝛ anteq̄₃ cadāt remoueať
ſuſtentaculū ꝛ terra ipſa cadet donec inuenerit reſiſtēs.
S₃ ſup ſe tota nullū h₃ obſtaculū. igiť d₃ cadere. Hęc
Ariſto. pro qōne. ppterea infert/quare dubitatio qdem
iure omnibus ob philoſophiam emergit.

¶ At ſolones circa rē hanc nōne qſpiā pfe-
cto admirabiť: quo ipſe videnť magis abſur
dę dubitatiōe: qppe cū alij ob hęc terrę ptē
q̄ infera eſt: infinitā cē ɔtēdāt: ipſa₃ infinita in
re radicatā dicētes veluti Xenophanes co-
lophoni⁹ inqt: ne moleſte ferāt q cās q̄rūt.
Expoſitio ¶ Nota qōne vult ſoluere ꝛ pmo ppōit q̄les nā ſunt
antiquoꝝ ſolones. ꝛ inqt. at ſolones circa rē hāc aſſigna

tas nōne qſpiā pfecto admirabiť quo ipſę videnť ma- E
gis abſurdę dubitatione: q.d. ꝙ ſic: ꝛ ppea abſurditatē
illaꝝ explanās/declarat opiniōes phoꝝ antiquoꝝ/ꝛ in
quit. qppe cū alij ob hęc terrę ptē: quę infera eſt: queq₃
vergit verſus imū infinitā rē ꝛ ɔtendāt ipſam in infini
ta re radicatā cē dicentes: qua ſuſtēťať ne cadat veluti Pō Xeno-
Xenophanes colophonius inquit: hanc enim cām aſſi phanis colo-
gnat breuiter ne qui quęrunt cauſam queſtionis dictę/ phonij ō ter
negotio ꝛ inquiſitione nimia moleſtentur/ac vexentur. re quiete.
ꝛ ita hoc dicit ad euitandum laborem.

¶ S₃ Empedocles hoc dicto attonitus: ita
inqt/ſi infinita eſt terrę pfunditas atq₃ imē
ſus ęther: quę p multas linguas oraq₃ iam
dicuntur: parū de vniuerſo ſapiunt. Expoſitio

¶ Increpat Ariſto. pōnē Xenophanis aucte Empedo-
clis agrigētini: qui ſuis in carminibus: quę de phia cō-
ſcripſit/Xenophanē deriſit dicēs/ſi infinita eſt terrę in F
deorſum pfunditas/ꝛ imenſus ęther/vt Xenophanes
aiťq̄ p multas liguas oraq₃ multoꝝ diuulgāť: plebeia
ſūt: atq₃ paꝝ de phia vniuerſi atq₃ reꝝ nāę ſapiūt: imo
ſunt penit⁹ ab oī phia de vniuerſo mūdo/ꝛ reꝝ nā alie-
na. de vniuerſo qdē mūdo: q₂ pbatū eſt in p̊ libro cęlū
cē oī ex pte finitū. de reꝝ vo nāq₂ pbatū eſt grauitatē
terrę ꝛ cuiuſq₃ eńti qualitatē finitā cē. ꝛ pp hęc Ariſt.
non aliter cōtradixit Xenophani q̄₃ auctoritate ſapien
tis Empedoclis qui opinionem illam deriſit.

¶ Alij vo ipſam ſup aquā reſidere aiūt. hāc
enī ſniā₃ vetuſtiſſimā accepim⁹: quā thaletē
mileſiū tuliſſe ferūt: q p natationē eā ita qe-
ſcere aſſerit: pinde atq₃ lignum aut aliud id
genus. ꝛ enim nihil horum in aere manere
eſt aptum. Sed ſuper aquam. Expoſitio

¶ Scđa poſitio eſt Thaletis mileſij/dicētis terrā quie- G
ſcere: q₂ ſuper aquas natat veluti lignum aut id genus
ſuper aquas ſtat: ꝛ non deſcendit. ꝛ dicit notanter ſuper
aquas: q₂ nihil horum eſt aptum in aere manere: ſed ſu
per aquam/vt naues ꝛ cętera id genus.

¶ Quaſi non eade₃ ſit de terra rō/ꝛ de aq̄: q̄
terra₃ ſuſtinet. neq₃ enī aq̄ ſublimis apta eſt
pmanere. S₃ ſp ſup aliqđ eſt. Pręterea vt
aer leuior eſt aq̄: ita ꝛ aq̄ eſt leuior terra. cur
igiť nā id qđ leuius eſt ſubſidere putant eo
qđ ſuapte nā grauius eſt. Pręterea ſi tota
eſt apta ſup aquā manere: ipſi⁹ ēt q̄uis par
ticulā idētidē aptā cē pateret. at hoc nūc ne-
quaq̄₃ fieri vī. nā q̄uis pars in fundū fertur/
tantoq₃ velocius: quanto maior fuerit. Expoſitio

¶ Obijcit nunc Ariſt. thaleti pmo q₂ cadē de aqua ipſa H
remanet difficultas: qdnā ſuſtinet ipſam ne deorſu₃ fer
tur. Scđo/q̄to aqua eſt aere grauior: tāto terra eſt gra-
uior aq̄. at aer caſum aq̄ nō phibet. pluuia nāq₃ ſui gra
uitate aerē ſindēs/deſcēdit. igiť nec aq̄ caſu₃ impediet
terrę. Tertio/q₂ glebula terrę i aq̄ deſcēdit/ꝛ maior gle
ba celerius: vt quę maiorē hēat aq̄ diuidēdi atq₃ ſindē
di virtutē. igiť multo pollētius vniuerſa terra in aqua Quę Auer
apta eſt moueri. Hęc Ariſt. ɔ̄ Thaletē. ¶ Debes ſcire ro.cō. 79.
(vt Auer. ait) Ari. Xenophonti nō ɔ̄dixiſſe: ſed Thale-
ti: pmo q₂ Xenophō aſſignauit cām accidētalē: q₂ non
mō terrę/ſed alijs eńtis accōmodabilē: oē enī corpus
quatenus īfinitū/eſt imobile. Scđo/q₂ illi pōni in libro

I pmo eſt obiectū: vbi ꝓbatū eſt nullū eē corpus īfinitū.
¶ Scdo debes ſcire ēt apud Auer. ꝙ lȝ ſm rē ꝑ q̄ātum
aq̄ eſt aere grauior: per tñ terra ſit grauior aqua: nō tñ
quo ad apparētiā. nā aq̄ deſcēdit in aere vſqȝ ad illius
cōcauitā: ⁊ aer a ꝓfundo aq̄ aſcēdit ad cōuexū aq̄. terra
ꝟo lȝ deſcēdat in aq̄: nō tñ apparet aquam aſcēdere ad
cōuexū terre ſi in fundo terre collocata ſit. Scdȝ tñ rei
veritatē cōparatio eſt eadē: qꝛ lȝ aq̄ ſtet in poris terre
opȝ putare hoc nō eē nālr: ſȝ ex ordine vniuerſi: ⁊ ſi di-
cas cacabū cupreū ſupnatare in aq̄: Rn̄det Auer. hoc
eſſe ꝑꝑ cōcauitatem cacabi: que plena aere ſupernatat:
atqȝ ſupernatare facit cacabū ipſuȝ cupreū. Hec Auer.
¶ Videnſ tñ vſqȝ ad terminū quēdā q̄rere:
nō aūt vſqȝ quo eſt dubitatio poſſibilis. eſt
eni nobis hic oībus mos nō ad rē facere qō
nē/ſȝ ad cū q ꝯtraria dicit: ⁊ eni in ſe ipſo co
vſqȝ q̄rit: quouſqȝ ipſe ꝯ ſe ipm̄ obijcere ne
K quit. quo circa recte q̄ſiturū ꝑ inſtātias obij
cere opȝ: que generi ſunt accōmodate: hic
aūt eſt: qui oēs differentias contemplatur.

Expoſitio ¶ Nunc excuſare vł illos: ⁊ declarat q̄les fuerūt veteꝝ
inq̄ſitiones: vbi debes ſcire ꝙ inq̄ſitio veritatis dupłr
dȝ fieri vno mō ad opponentē tm̄. alio mō ſimplr. ad
opponētē q̄dē fit: q̄n nullū opponētis relinquitur argu͞m
inſolutū: ⁊ tūc credimus recte ꝓbatos eſſe: cū nulla op-
ponenti relinquitur replica ꝯ nos ridētes. ⁊ hoc genere
ꝓbandi ꝓbantur ſophiſte/⁊ ſorticole/captiunculatores
oēs: ⁊ magna pars hoīum: qui tpibus nr̄is ꝓbanſ: hi eni
modo in circulis diſputatorijs aduerſarijs ꝯdicant: ⁊ ꝯ
ſe nullā ab aduerſario relinquāt replicā: credunt plene
ꝓbatos ſeſe eē. Alio mō inq̄ſitio fit ſimplr: q̄n ⁊ obie-
ctiones remouenſ aduerſantiū: nō modo que ſunt: ſed
L oēs obiectiones que pn̄t fieri: ⁊ que regulā ꝓbet remo-
uendi infinitas obiectiones: ſi infinite eē poſſint. ⁊ hac
inq̄ſitione elaborarūt ſapientes: pax ad gloriā attendē
tes/ſed ſolū ad rei veritatē: qua ⁊ Plato ⁊ Ariſt: ⁊ ceteri
clariſſimi ph̄i enitebanſ ꝓbari. Inq̄t Ariſto. videnſ tñ
vſqȝ ad terminū quēdā q̄rere: qꝛ vſqȝ quo poſſint ſolue
re q̄ōnes ſuoꝝ ipſoꝝ: nō aūt vſqȝ quo dubitatio eſt poſ
ſibilis ⁊ nūc ⁊ poſtea. cū nō ꝓbuerint regulā remouēdi
oēs q̄ōnes poſſibiles. ⁊ nūc q̄ſi extra ꝯſuetudinē excuſa-
tionē affert dicēs/eſt eni nobis hic mos nō ad rē facere
q̄ōnē: ſed ad cū qui ꝯria dicit/⁊ per ꝯñs ſolū ad opponē
tē ſtudio glorie/⁊ poſuit Ariſt. ſe iter hos ob modeſtiā/
ne videaſ ſui iactator. ⁊ declarat quo nā mō ſic inq̄rāt:
dicēs/⁊ eni in ſe ipſo vſqȝ q̄rit: quouſqȝ ꝯ ſe ipſuȝ obij
cere neq̄t/⁊ ſic ad pn̄tes obiectiones tm̄ aduertit: nō ad
poſſibiles fieri a quouis. ¶ Ex his quaſi monet ꝓban-
M tes per optimū ꝑceptū/⁊ inq̄t. quo circa recte q̄ſiturū/ꝑ
eas obijcere opȝ iſtātias: que generi ſunt accōmodate,
⁊ nō per ſophiſticas ac extraneas: que genus trāſcēdūt
ſed per inſtantias ꝓprias: que generi accōmodanſ: hic
aūt eſt qui oēs dr̄ias illius generis cōtemplaſ: ex q̄bus
vera rei colligiſ definitio: que eſt pn̄m demōſtrationis.
Ex his ſeq̄tur ꝙ qui vult ꝑfecte inq̄rere dȝ ꝑfectam rei
definitionē colligere: nā per talē cognoſcit ꝑfecte rem
ipſam: atqȝ oia accidētia de re per eādē oſtēdit: ⁊ tandē
remouet oēs rōnes atqȝ q̄ōnes que ſunt vel eē pn̄t. Nā
ꝑfecta definitio eſt: que nata eſt ſoluere oēs q̄ōnes con
Que Auerro.cō.80. tingentes in re ipſa. Hec Ariſto. ¶ Auerroes aūt in cō
mē. talē inuit diſtinctionē ꝙ inquiſitio pōt fieri dupłr:
vno q̄dē modo vſqȝ ad q̄ōnis finē. Alio modo ad finē
diſputatiōis. ad q̄ōnis q̄dē finē fit inq̄ſitio ſm poſ͞t de-
monſtrationis: cuius documentū poniſ ſcdo poſterio- N
rū: vbi di talē inq̄ſitionē fieri inuentiōe vltime dr̄ie. ad
diſputationis ꝟo finē fit: q̄n ſm poſſe dialecticū fit: qō
eſt aut in ſe ipſo: vt q̄n oēs obiectiōes: q̄s ſibi ipſe facit:
tolluntꝫ aut ad aliū: vt q̄n tolluntꝫ oēs opponentis obie
ctiones/veteres igitur faciebant inquiſitionem ſm fi-
nem diſputationis. Hec Auerroes.

¶ Anaximenes ꝟo ⁊ Anaxagoras ⁊ Demo
critus latitudinē cā̄m eē dicūt/ꝑ quā ipſa ter
ra manet. nō eni diuidere: ſed operire aerē
inferū aſſerūt ipſā: qō q̄dē facere videnſ ea
corꝑa: que latitudinē hn̄t. Hec. n. ⁊ a ventis
cū difficultate moueri pn̄t ob adheſionem.
Hoc igiſ idē ſua latitudine terrā facere ad
ſubiectū aerē dicūt. hūc ꝟo cū locū nō hēat
O ſufficientē ad quē migret: denſum deorſum
q̄eſcere aiunt. veluti aq̄ in clepſydris. Qō
aūt magnū pōdus aſſūptus ⁊ manens aer
ferre poſſit: plꝫes alias ꝯiecturas addidere.

Expoſitio ¶ Tertio ſolo eſt Anaximenis/Anaxagore/⁊ Democri
ti dicentiū terrā eē latā quo ad oēs ptes velut q̄drāgu-
lū/⁊ ſua latitudine in aere detineri ne deorſuȝ cadat: qō
q̄buſdā ꝯiecturis ꝑſuadere enitebanſ. Primo/qꝛ terre
latitudo facit vt aer inferus nō diuidaſ. Scdo/qꝛ vidē-
tur corꝑa lata vehemēter vētis reſiſtere: qꝛ ſunt valde
firmata in fundamēto. Tertio qꝛ aer ſubinferus denſus
eſt/⁊ nō hȝ locū ad quem feraſ. Veluti aer incluſus in
clepſydris/vbi eni fit vas hn̄s in ſui ſūmitate paruū fo
ramen ⁊ obturatū: ⁊ infra in fundo vnū aliud foramen
nō obturatū/⁊ ſubito ſubmergaſ in aq̄: aer interior clau
ſus: qꝛ nō hȝ quo diffugiat: aquā nō ꝑmittit intrare. ⁊ ſi-
P mili mō aer ſubſidēs terre cōpreſſus ab ea/nec hn̄s lo-
cū vn̄ diffugiat: nō ꝑmittit terrā deſcendere. ⁊ a lōgiori
oīone ſeſe excuſans: inq̄t. qō aūt magnū pōdus aſſum-
ptū ⁊ manēs aer ferre poſſit: plures alias cōiecturas ad
didere. vt de viribus iflatis/⁊ folle/⁊ id genus: que pn̄t
magnū pondus ſuſtinere. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet:
cum Ariſto. ait/veluti aq̄ in clepſydris: nō itelligas ab-
ſolute: ſed hoc mō ꝙ aer vel aq̄ in clepſydris q̄n alterū
foramen obturatū eſt: non ꝑmittit corpus aeris vel aq̄
ſubintrare: qꝛ non hȝ aq̄ vel aer incluſus vn̄ diffugiat.
¶ Auerroes aūt reſoluit textū ad tres rōnes. Pria eſt Que Auerro.cō.81.
latitudo terre: que eſt diuiſioni inepta. Scda eſt qꝛ aer
locū nō hȝ: ad quē diffugiat. Tertio cōfirmaſ ꝑ exēplū
de vtre ⁊ aere denſo: qui magnū pondus ſuſtinet.

¶ Sed primū q̄dē ſi nō lata figura ſit terre: Q
ꝑꝑ hoc q̄eſceret nōne. Nā q̄etis non latitudo cā
eſt ex his que dicūt: ſed magis magnitudo.
ob loci ſiq̄dē anguſtiā: aer ipſe cum nō hēat
exitū: ob multitudinē manet: q q̄dē multis
eſt eo qꝛ a magnitudine ipſius terre magna
ꝯꝓhēdiſ. q̄re idē ē/⁊ ſi rotūda q̄dē ſit terra.
mō tanta ſit mole. Manebit. n. ex illoꝝ ſnīa.

Expoſitio ¶ Obijcit nūc Ariſt. huic pōni: pmo/qꝛ ſi rōnes he eēnt
efficaces: ꝑꝑ eaſdē ſi terra ponaſ rotūda maneret non
minus ab aere ſuſtētante: nā ita aer cōprimiſ a magno
corꝑe ſi late figure ſit: ſicut ſi cuiuſuis alterius: mō ſit
magnū: ⁊ ſic ſi eēt rotūda ⁊ magna adhuc aerē ꝯprime
ret. has rōnes iccirco breues expono: qꝛ ſunt clare/atqȝ
nō nimis vtiles: ſat eni eſt reꝝ ſenſus. ¶ Auerroes aūt
fo:te

A forte vidēs hāc rōnē poſſe hīc cauillū ſupplet Ariſt. eē
Que Auerro. cō. 82. cōtentū hoc rōne: q2 acutius poſtea ɔdicet: addit tñ rō-
nes p Ariſto. ⁊ arguit ſic: q2 vel aer per latera pōt exire
⁊ terre recedere: vel nō. Si pōt recedere: terra nō quie
ſcet: q2 aer p latera recedet: ⁊ deſcēdet terra. Si ṽo aer
nō pōt recedere: tūc terra cōprimet ipm cuiuſcūs figu-
re ſit: ⁊ ſic rō Ariſto. valet. Scdo nō daī maxima aeris
vel aq̄ ɔdenſatio: igiī nō eſt deueniendū ad reſiſtentiā
q2a aer reſiſtat pp impoīez vlterius ɔdēſationē. ℂ Ex
hoc loco colligiī ad mentē Auerro. nō dari ſūmā aeris
vel aq̄ ɔdenſationē. Siue maximā ɔdēſationē: qḋ alīq
ſic pbant: q2 ſit a. aer maxime ɔdenſatus ptē: ⁊ in nunc
qḋ eſt pñs applicetī ſibi. b. potēs ɔdenſare: ⁊ q̄riī vtrū
imediate poſt hoc a. ipſz erit: vel nō: ſi nō erit: tūc illud
fuiſſet vltimū inſtās eē eius: ſi ṽo erit: tūc magis ɔden-
ſabiī. ℂ In ɔtrariū eſt Auer. in pmo capite de ſuba orbis
B vbi expſſe ɔcedit maximā ɔdenſationē in aere vel aq̄.
⁊ alibi. ⁊ hoc teneo. ℂ Tūc ad auctē Auer. hic dici pōt
ipm eē locutū de ɔdenſatione mathematice ɔſiderata:
quo mō loquebanī antiq: q oia ad mathematica redu-
xerūt. nā hoc mō ɔſiderādo ɔdēſationē nō hz maximū
nec minimū: q2 vt ſic nō hz ptes ſūme primas, nec ſum
me remotas. Ad 2m dico q̄ primū inſtās applicatiōis
eſt primū corruptū eē aeris ſūme ɔdenſati: ⁊ ita rō ɔclu
dit dari pmū nō eē rei pmanentis. ℂ Sed replicabis
aut. b. applicaī enti: vel non enti. Si enti: igiī applicaī
ɔdenſatiſſimo: ⁊ ſtabit argm. Si nō enti: tūc applicatio
nulla eſt. Amplius, oēm corruptionē pceſſit alteratio: ⁊
ſic in inſtāti applicatiōis nō pōt eē corruptio: q2 tūc ſu
bita eēt, ⁊ nulla pceſſiſſet alteratio. ℂ Ad 1m dico q̄ ap
plicaī enti in poa: q2 in illo inſtāti applicaī aq̄ que fuit
aer vel p̄t eē: ⁊ h ſufficit. ℂ Ad 2m dici pōt ṽbū Ari. eē
vlr ṽez exceptis maximis ⁊ minimis: aut forte Ariſt.
C logī ſm ɔſiderationē vlez vt 6o phy. dixit Auer. cō. 15.

ℂ Dio aūt ad eos q ita de motu loquūī: nō
qdē de partibus eſt ɔtētio: ſz de aliquo toto
atq3 vniuerſo. a principio eni definitum eſt
vtz aliqs motus nālibus corpibus inſit: an
nullus. ⁊ vtrum naturalis quidem penitus
nullus ſit. violentus autem ſit.

ℂ Quicqd velit expoſitor: Ariſtoteles nouū pnm facit
Expoſitio q2 vult tractare pōnes ſubtiliores ⁊ veritatez de cā qe-
tis terre. Ubi debes ſcire q̄ in mā de motu pōt eſſe qō
gnalis ⁊ ſpālis: gnalis qdē qō eſt vtrū aliqḋ corpus nā-
le moueī, vel nullū moueī. ⁊ ſi moueī: vtrū ois motus
ſit nālis: vel ois violētus. ſpālis aūt qō eſt dato q̄ mo-
ueī aliqḋ vt terra: pp qd pticula terre moueī: ⁊ tota qe-
ſcit. ⁊ de igne ſilr pp qd totus nō mutat locū: ⁊ pars ſic.
D Ariſtoteles igiī pmo ɔponit id in quo antiq facile ⁊ in
q̄ difficile tetigerūt. ⁊ inqt. ōio aūt ad eos qui ita de mo-
tu loquunī ſupple alicuꝰ corpis aliqd fuit facile: aliqd
difficile. ⁊ hoc ſubdit nō qdē de partibus eſt ɔtentio: nā
pñt aſſignare cām: cur gleba moueī ⁊ cur qeſcit: nemo
eni in hoc ambigit: ſz de aliq̄ toto atq3 vniuerſo: vt de
tota terra eſt ɔtentio: cur qeſcit ⁊ nō moueī. deinde q̄ſi
cāz aſſignās ⁊ ſeſe excuſans a lōgiori tractatu, iqt. a pnº
eni definitū eſt vtrū aliqs motus nālibus corpibus in-
ſit: an nullus: ⁊ ſi inſit vtrū nālis qdem penitus nullus
ſit: violētus aūt ſit: Hec. n. duo ſūt in pmo definita igiī
nō ſunt amplius repetēda. Sed q̄rendū eſt de pmo pp
qd. vz. particula qdē mouetur: vt gleba: ⁊ tota terra nō
mouetur. circa quid igiī reſtat queſtio: ⁊ quid antiquis
facile ⁊ quid difficile fuerit: ex his perſpicuum eſt.

ℂ At cū de his ſint determinata, que p facul E
tate pñti potuimus: his tanq̄ veris vtēdū
eſt. Si eni nullus eſt hoz nālis motus: nul-
lus erit violētus. ſi ṽo neq3 nālis neq3 vio-
lētus eſt: nihil prſus mouebiī. Hec eniz ita
eē prius determinatū eſt: atq3 ēt nihil poſſe
quieſcere. vt eni motus alius nālis vel violē
tus: ita quoq3 qes. at ſi aliqs motꝰ nālis fue
rit: neq3 violēta latio ſolu3: neq3 quies erit.
ℂ Hactenus qd facile ⁊ qd difficile antiqs fuerit: ⁊ rur- Expoſitio
ſus que gnatim definita ſunt: ſumpſit. nūc ṽo vult ſup-
ponere qdā: q̄ accipit ex qōnū dictaz ſolone. nā licet di-
cte qōnes nō erāt repetēde: tñ ſolones ſunt ſumēde vt
ſuppoſitiōes ad veritatis inqſitionē. ⁊ vi pmo aſpectu
arguere hypothetice a deſtructione antecedētis: ⁊ non F
arguit, ſed ſumit duo: pmū ſi nō eſt motus nālis aliqs:
tūc violērꝰ nec erit aliqs, nec qes nālis, nec violēta, ſz ni
hil penitus mouebiī. deduciī ɔñtia: ſi nō eſt motus nā-
lis: nō eſt violētus: nam nālis ⁊ violētus ſunt reſpectu
eiuſdē. Ultra, ſi nō eſt violētus: nec nālis, per idez. ⁊ ſi
nō nālis, neq3 violētus: nihil mouebiī penitꝰ. Hec eni
prius ita eē determinatū eſt: cū qbus ēt determinatum
eſt nihil poſſe qeſcere: q2 ſi nihil prſus moueri pōt: ni-
hil qeſcere poterit. Motus eni ⁊ qes circa idē ſubiectū
ſunt fieri apta. ⁊ vt motus eſt alius nālis: alius violērꝰ:
ſic q̄3 qes. Hec eſt pma ſuppoſitio. ſcda ſuppoſitio eſt ſi
motus nālis fuerit: tūc neq3 erit violēta latio ſolū: neq3
qes violenta ſolū. Immo erit aliqs motus nālis, ⁊ ali-
qs violētus: aliq̄ qes nālis, ⁊ aliq̄ violenta: tenet eni rō
per idē argm. ℂ Ubi debes ſcire q̄ vis pceſſus Ariſt.
vi pma facie ab oppoſito antecedētis hoc mō, ſi nullus
eſt motus nālis: nullus eſt motus ⁊ nulla eſt qes: igiī ſi
eſt aliqs motus nālis: neq3 ois motus erit nālis, neq3 G
ois violētus, neq3 ois qes eſt nālis, neq3 ois qes eſt vio
lēta. ſic eni viī arguere Ariſt. prima facie: ſed re vera nō
arguit q2 tūc peccaret in logica: nō eni valet ab oppoſi
to aſtis niſi in ɔuertibilibus. Melius igiī dōm Ariſt.
duo feciſſe ſuppoſita diſperata p deciſione pblematis
ppoſiti. ⁊ hoc eſt melius vt mihi vi. ℂ Occurres p̊ q2 Que ex Aui. cō. 83.
Ariſto. fecit diuiſionē penes ɔtria hoc pacto, vtrū oē cor Pria dubi.
pus hēat motū: vel nullū hēat. ⁊ hz: vtrū oē hēat violē-
tum vel nullū hēat violentū: vi q̄ melius feciſſet vt in
8o libro phyſi. fecit vtrū aliqḋ corpus hēat motū nālez
⁊ aliqḋ violentū. ℂ Dici pōt vt ex verbis Auer. colligi Solutio.
pōt in ppoſitionibus per ſe nō referre vlr ⁊ particula-
riter pferre: impoīe eni eſt dare corpus qḋdam, qḋ mo
tum hēat nālē: ⁊ qḋdam qḋ nō hēat. oia eni ſunt eiuſdē
nālitatis. ℂ Scdo occurres q2 Ariſt. intulit, ſi aliqḋ cor- 2a dubita.
pus nec nālē, nec violentū hz motū: igiī nullū motū: ɔ Solutio
nā ignis in ppria regione nec nālē hz motū, nec violē-
tum: ⁊ tñ hz motū quo moueī ad motū celi. dici pōt di- H
uiſionē Ariſto. eſſe audiendā in motibus rectis: de reli
quis ṽo alibi dictū eſt. ℂ Debes ſcire de mente Auer. Que Auerro. cō. 84.
q̄ oē qḋ nālr moueī: nālr poteſt qeſcere: primo ex defi
nitione nature que eſt principiū motus ⁊ qetis. Scdo
q2 quot modis dicitur medium in fine: tot modis ⁊ fi-
nis diī. Sed motus q eſt mediū in genē, diī nālis ⁊ vio
lentus: igiī ⁊ qes in termino ad quē: diī nālis, ⁊ violēta.
ℂ Scdo debes ſcire ēt ex eodē cōmē. q̄ ſi aliqs motus
eſt alicui nālis: hic illi eidē non pōt eē violētus: ⁊ ſi hic
eſt nālis ⁊ nō violentus: ⁊ qes in termino ad quē eſt ēt il
li nālis ⁊ nō violenta. ɔ, etiā vbi qes in termino ad quē
violēta alicui fuerit: motus ad illam ēt violentus erit: ⁊

I ges in termino a quo nālis eidē erit. Ex his īfert Auer.
q̄ ſi terra ad mediū nālr mouet̄: tūc ipſa violēter extra
mediū qeſcit: ꝛ ſi ab medio moueat̄ violēter: tūc ſit i qeſcet
nālr: aliter nullā hēt qetē: qbus pꝫ ſolō ꝓblē Ariſto.
ꝑꝑ qd terra qeſcit in medio: hoc enim (vt melius dicet̄)
eſt, qꝛ eſt naturalis terrę diſpoſitio/ ꝛ locatio.

¶ Quare ſi vi qeſcit nūc terra: in mediū ēt ac
ceſſiſſet ob ꝯuerſionē: quā qdē cām oēs dīt
ex his q̄ fiunt̄ in humidis/ ꝛ circa aerē acci
dūt. In his. n. maioꝛa ſpq̄ꝫ grauioꝛa ad me
diū veniūt ꝯuerſiōis: quo circa ꝛ terrā oēs
q celū generant: in ipm veniſſe mediū aiūt.

Expoſitio ¶ His ſuppoſitis anteq̄ ad ſolonez accedat q̄ſi per viā
ꝯſequētię ꝯcludit rōnē Empedoclis/ ꝛ inqt. quare ſi vi
qeſcit nūc terra: ꝛ ſupple in nullo dictoꝝ modoꝝ q̄ vete
res ꝓceſſerūt qeſcit: ſeqtur ēt vt in mediū acceſſiſſet ob
cęli ꝯuerſionē: quā qdē ex ſui ꝓprietate cām oēs dicūt
K ex his que fiunt̄ in humidis. ꝛ circa aerē accidūt: vide
mus enī cū aq̄ ponit̄ in motu valde circulari/ ꝛ ꝓiciat̄
lignū in illa: mox lignū ad mediū ducit̄. ꝛ hoc idē appa
ret in aere: quo voluit̄ cadus plenus aq̄/ ꝛ non cadit: eſt
enī ꝯuerſio ꝛ motus circularis ſui ꝓprietate pellens ad
mediū ꝯuiſiōis. q̄ rōne ꝛ terrā oēs q cęlū generāt i ipm
veniſſe mediū aiūt vi. vꝫ. pulſiua ꝯuerſionis: quę nālr
ad mediū pellit. ¶ Aduerte q̄ hęc poſitio nō ſeqt̄ ex
ſuppoſitis: ſed q̄ſi per hoc qꝛ nō reſtat alia pō dicēda.

¶ At qꝛ manet: cāꝫ q̄rūt. Ubi ꝛ alij ex latitu
dine ꝛ magnitudie h̄ mō cām dixerūt. Alij
vt Empedocles cęlū ꝯuerſiōe ſua velocioꝛe
q̄ ſit ꝛ terrę ipſius motus: lationē eius ipe
dire. veluti in aq̄ fit: quę i Cyathis eſt. ꝛ enī
L hęc Cyatho circūuecto: ꝛ ſi perſępe in la
hea vſq̄ꝫ infera ducat̄ aeris: nō fert̄ tn̄ deoꝛ
ſum apta deoꝛſum ferri: eandē ob cauſam.

Expoſitio ¶ Epilogat pōnes duas omittēs alias tanq̄ friuolas/ ꝛ
hoc inqt. at qꝛ manet/ ꝛ h̄ vidēt oēs admirati cāꝫ q̄rūt.
vbi alij ex magnitudie: alij ex vi ꝯuerſiōis cāꝫ aſſerūt.
veluti ex Empedoclis exēplo aq̄ nō cadētis ex circūue
ctiōe Cyathi. Hęc ex dictis/ ꝛ trāſlatōe patēt. ¶ Debes
Cōē Auer ro. cō. 85. ſcire (vt Aui. innuit) veteres oēs de motu terrę ꝯueniſſe:
oēs enī dixerūt motū terrę eē ꝑꝑ expulſionē factā a cęli
ꝯuerſiōe. De qete h̄o nō ꝯuenerūt: qꝛ alij qetis cām ex
magnitudine: alij ex vi ꝯuiſiōis alij alijs modis aſſignauerūt.

¶ At ſi neq̄ꝫ ꝯuerſiōe/ neq̄ꝫ latitudine cohibē
te/ quo nā ferret̄ aere qdē ipſo ſubtermeāte.
M ad mediū. n. vi mota eſt: vi quoq̄ꝫ i ipō ma
net. Sꝫ cū aliq̄ latio ſit ſm eiꝰ nāꝫ ſibi necīa
hęc igit̄ eſt/ ne ea qua ſurſum ꝑgit̄/ an ea qua
deoꝛſum/ an alia q̄daꝫ. aliquā enī eē neceſſe
eſt. Quō ſi nō eſt magis ea qua ſurſum q̄ ea
qua deoꝛſuꝫ itur: aer ſupioꝛ lationē ad ſupe
rius nō ꝓhibet: igit̄ nec is aer qui infra eſt:
eā ꝓhibebit qua deoꝛſum ꝑgitur. eaſdē enīꝫ
cauſas eiuſdē quoꝛūdam eſſe neceſſe eſt.

Expoſitio ¶ Nunc ꝯfutat has pōnes ꝛ pmo inſtā: hoc pacto/ ſi ter
ra qeſcit aut ꝯuerſione cohibēte aut latitudine aerē co
artāte: violēter qeſceret in medio: tūc vltra/ terra qeſcit
violēter in medio: igit̄ aliq̄ alio motu mouebitur nālr.
mō hoc nō vꝫ: qꝛ nec deoꝛſum magis/ q̄ ſurſuꝫ/ nec eꝫ. N
inqt. at ſi neq̄ꝫ ꝯuerſione cohibēte neq̄ꝫ latitudine coar
tāte: terra qeſceret: hoc eſt ſi eēt remotū oē ipedimētū: quo
nā ferret̄/ aere qdē ipō ſubtermeāte atq̄ꝫ cedēte: vt per
caſum ponat̄. ꝛ ꝓbat q̄ debeat ad aliquē locuꝫ moueri: ꝛ
inqt. ad mediū enī vi mota eſt ſꝫ oēs: qꝛ in hoc ꝯueniūt.
vi q̄q̄ꝫ in ipſo manet: vt etiā ꝯſentiunt. ſed cū aliq̄ latio
eſt ſibi ſm nāꝫ necīa: hęc igit̄ eſt ne ea qua ſurſuꝫ ꝑgit̄:
an ea qua deoꝛſum: an alia q̄dā. dico hoc qꝛ aliquā eſſe
neceſſe eſt nec vitari pōt per ſuppoſitiōes. ꝛ cū nō poſ
ſit aſſignari niſi motus ad mediū: ipſa ad mediū qeſcet
nālr. Addit tn̄ ſpecialiꝫ ꝫ pōnētes latitudinē/ ꝛ inqt. q̄
ſi nō eſt magis ea qua ſurſum q̄ ea q̄ deoꝛſum itur: aer
ſupioꝛ lationē ad ſupiꝰ nō ꝓhibebit: qꝛ nō reſiſtit pmē
ti. igit̄ nec is aer q infra eſt: eā ꝓhibebit: qua deoꝛſuꝫ ꝑ
git: qꝛ ſili rōne nō reſiſtit illi: opꝫ enim reſiſtere ſi terra
coartaret atq̄ꝫ pelleret: ꝛ qꝛ ꝯcluſum eſt ipſam non ma
gis deoꝛſum q̄ ſurſum tēderē: nec ipſa magis ſurſuꝫ q̄ O
deoꝛſum pellet vel coartabit: ꝛ ſic oino nulla eſt cā ex
coartatiōe aeris accepta. Hęc ꝫ hos argumētatꝰ eſt iſtī.

¶ Pręterea illud ēt ad Empedoclē aliqs di
cet: qn̄ enī elemēta ſcoꝛſum a lite diſtabant:
quę nam cauſa terrę qetis erat: non enim ꝛ
tunc conuerſionem cauſam aſſignabit.

¶ Specialiꝫ obijcit Empedocli: ꝛ Simpliciꝰ hāc īterro Expoſitio
gatoriā rōnē ſic iterptat. pręterea illud ēt ad Empedoclē Expoſitio
aliqs dicet: qn̄ enī elīta ſcoꝛſum inter ſe a lite. i. ꝑꝑ liteꝫ Simpl.
diſtabāt, vt tpe mūdi oꝛnatus: quę nā cā terrę qetis erat
nō enī ꝛ tunc ꝯuerſionē cām aſſignabit. Hęc Simpl. ꝛ
expoſitoꝛ. ¶ Quō qdē ſtare nō pōt: primo qꝛ hęc īterro Cōfutatio.
gatio facta eſt prius ab Ariſt. vꝫ. ꝑꝑ qd nūc in mūdi oꝛ
natu terra qeſcit: ꝛ eſt ſoluta ꝑꝑ motū cęli qui in mūdi
genitura pepulit ad cētrū ꝯuerſiōis/ ꝛ qui nūc terrā pul
ſum cohibet moueri: ꝛ ſic friuola vī interrogatio ſm hāc P
expōnē. ¶ Melius igit̄ cū Auer. ꝛ Alex. dicerē: pręterea Expō ꝓpa
illud ēt ad Empedoclē aliqs dicet: qn̄ enī elīta ſcoꝛſuꝫ
a lite diſtabāt vtpote tpe quo amicitia dn̄abat̄ veluti in
mūdi ꝯfuſiōe: quę nā cā terrę qetis erat: nō enī ꝛ tūc ꝯ
uerſionē cām aſſignabit: qꝛ nō erat cęli motus vllus. ꝛ
tn̄ tūc qeſcebat terra. igit̄ Empedocles ſibi ipſi ꝯrius et
inſufficiēs vī. ¶ Sed replicat Simpl. huic expōi per Replicat
hoc qꝛ in mūdi ꝯfuſione terra nō eſt. igit̄ non eſt recte
q̄rere q̄re tūc qeſcit: oīs enī qō ſupponit ſubiectū eſſe p
poſterioꝝ. ¶ Sed hęc replica friuola eſt: nā Empedo Solutio.
cles elīta rex p̄nꝰ poſuit: ꝛ ingenita atq̄ꝫ incoꝛruptibi
lia: hn̄ tn̄ per ꝯcoꝛdiā ꝯfuſibilia/ ꝛ ꝑ litē diſtīcta. qō igit̄
ſupponit terrā eē: ꝛ eſt ſm rei veritatē: ſꝫ nō ſm eē di
ſtinctā ab alijs: ꝛ propterea queſtio eſt conueniens. Q

¶ Inſup ēt abſurdū eſt priꝰ ꝯſiderare terrę
ptes ob ꝯuerſionē ad mediū eē latas: nūc āt
nō quā ob cām vniuerſa quę pōdus hn̄t fe
runt̄ ad ipſaꝫ. nō enī ꝯuerſio nobis ꝓpinqua
eſt. Pręterea quā ob cāꝫ ignis ēt ſurſū fert̄.
nō enī ob ꝯuerſionē. Quō ſi h̄ aliquē ad locū
aptus eſt ferri: idē ēt de terra putādū eē pꝫ.

¶ Scđo oſtēdit cęli ꝯuerſionē nō eſſe cām quietis ter Expoſitio
rę ad mediū (vt dixit empedocles)/ niſi vt nūc/ nō ſim
pliciter ꝛ oī tpe: nā licet in litis in pncipio cęlū pepulit
ſua ꝯuerſione terrā: qꝛ illā tangebat: nūc quo nā pacto
expellere pōt illius partes: cū nec illas nec nos tangat:
opꝫ enī mouens ꝛ motū ſimul eē. ¶ Debes ſcire vt ex
verbis Auerro. ꝛ Alexādri colligit̄/ empedoclē potuiſ

ſe reddere

A ſe reddere cām motus terrę ad mediū in p̄ma mūdi genitura. nā cū cęlū cepit conuerti expulſit ignem: ignis aerē: aer deniq3 aquā τ terrā. at nūc illa v̄ſi expulſione facta: empedocles cām aſſignare nō pōt partiū eius: τ ſic illa cā ſunt ſm tp̄s τ nō ſimplr. ℂ Scdō debes ſcire q̄ lʒ empedocles poſſit aſſignare cām motus terrę ad mediū: nō tn̄ quietis eius in medio: q2 vt recte Auerro. ait auctoritate Alexādri: q̄ pp circūgirationē ad mediū pellunt: ſimul cū illo circūuecto mouēt: vt pʒ de ligno in aqua τ aqua in cyatho motis. quare nōdū pʒ cā quietis terrę ſimplr. ℂ Scdō arguit Ariſto. duoꝝ cōtrarioꝝ ſi aliqd̄ eſt nāle vni: oppoſitū illi erit nāli oppoſito illius: τ per ꝯñs cū ignis nō mouet ſurſum ob conuerſionē: nec terra deorſum mouebit ob ꝯuerſionē: nō eni erit maior rō de terra q̄ de igne. cū oīa elemēta ſubdant cęlo: τ pōt ad hoc addi rō Alex. q2 ſi terra eēt mota ad mediū in p̄ma mūdi genitura τ nō ob eius nām: ſed vi ꝯuerſiōis cęli. oīa elēta vi eiuſdē ꝯuerſiōis eēnt ad mediū pulſa τ ibidē detenta: τ ſic nō magis ignis ad cōcauū veniſſet q̄ terra ad mediū. τ hoc ſonat rō Ariſto. Jngt eni. p̄terea quā ob cām ignis etiā ſurſuʒ fert: nō eni ob ꝯuerſionē: q2 illa ſui vi pellit ad mediū et', q̄ ſi hic aliquē ad locū aptus eſt ferri, τ nō vi cōuerſionis cęli: idē ēt de terra putādū eſſe pʒ: vis eni cōuerſionis nō magis terrę applicabit q̄ igni vel alteri cuiuis elēto. quare cū ignis ꝓpria nā ad cōcauū venit, τ nō vi ꝯuerſionis: igit nec terra ad mediū venerat vi ꝯuerſionis. ad oīa naq3 vis cōuerſionis ęqualr ſeſe hʒ: tantoq3 magis ad ignē q̄to ſibi ꝓpinquior eſt. τ hęc Alex. expō eſt acutior, τ magis ad robur rōnis. Aut forte h̄ rō pōt formari ſic, q2 ſic ſeſe hʒ ignis ad motū ſurſuʒ, ita terra ad motū deorſū. ſʒ ignis ſua nā ſurſū fert, τ ñ ob cęli cōuerſionē. igit τ terra deorſuʒ. Et h̄ mō rō ēt lrę ꝯuenit.

Expoſitio Alexan. et optima.

B

Expō ꝓpa

C ℂ Jnſup etiā nec ꝯuerſione graue τ leue definitū eſt. Sed eoꝝ quę prius erant grauia atq3 leuia: alia in ipm veniunt mediū. Alia ſui motu ſuperferuntur. erat igitur τ anteq̄ cōuerſio fieret, aliud graue: aliud leue.

Expoſitio ℂ Tertio arguit Ariſto. Enthimematice ſic, cęli cōuerſio nō eſt cā diſtinctionis ſpecificę elētoꝝ: Sʒ alia an̄ cōuerſionē ad mediū, alia e medio moueri apta. igitur anteq̄ ꝯuerſio fieret erant formę graue τ leue, vʒ qbus elēta ꝓpria in loca moueri erāt apta. ℂ Et forte ſylls (vt Auer. indicat) eſt iſte. graue eſt id a quo res eſt apta moueri ad mediū, τ leue id quo eſt apta moueri a medio. Sed cęli ꝯuerſio nec eſt graue nec leue. igit cęli cōuerſio nō eſt id quo elēta ſunt apta moueri ſurſum aut deorſum. ℂ Et forte textus Ariſto. pōt reſolui in duos ſyllos: p̄m' eſt, q̄cūq3 nō diſtinguūt aliq̄ per ſpecificā diſtinctionē: nō mouent illo per ſe. Sʒ elēta nō diſtinguunt cęli ꝯuerſione: igit nec per ſe cęli ꝯuerſione mouebunt. Scdō eſt q̄cūq3 ſunt ante aliqd nō hn̄t motus τ opa ab illo. Sʒ elēta ſūt an̄ cęli ꝯuerſionē. igit nō hn̄t per ſe motus τ opa a cęli ꝯuerſiōe. vī eni h̄ duo idicare Ariſt. in ſuo Enthimemate: cū aīs ſupſit copulatiuū.

Quę ex Aui. cō. 89.

Expō ꝓpa D

ℂ Quę quonā diſtincta erant, τ quō τ quo erāt apta ferri. nā īfinitū ſi ſit: ſurſuʒ τ deorſum eſſe non pōt: qbus graue atq3 leue definita ſunt. qua ratione ſit vt plurimi circa huius rei cauſas elaborarint.

Expoſitio ℂ Auerroes aūt reducere cnitit ꝯba hęc ad q̄rtā rōnē cōtra Empedoclē: q̄tenus vī reducere ipm ad ꝯdictionē per ꝯceſſa ab eo: at hęc expō nullatenus textui ꝯſona'. ℂ Propterea vī mihi Ariſt. demū refellere quaſi ex nūc dictis ꝯ Empedoclē primā poſitionē: quę dixit ꝓblema de gene terrę eē nullū: ſupponit eni eē mediuʒ locū, ſuperū, τ inferū. at talia loca eē nō pñt: q2 mūdus infinitus eſt: in quo nihil eſt ſurſum, nihil deorſuʒ. Cōtra hos quaſi rōnē inuit per hoc, q2 tūc ceſſarēt definitiōes grauis τ leuis: q2 graue per locū deorſuʒ. leue p locū ſurſum definit. quare ſi hęc loca ceſſabunt: tūc ceſſabūt definitiōes grauiū τ leuiū, τ ita nihil eēt graue, nihil leue in nā. at cū hęc ſunt ipoſſibilia: reſtat ſupponere eſſe graue τ leue, τ locū ſuperū, τ inferū: τ q̄rere cām ꝓblematis. vʒ. quā ob cām hoc ſurſum illud deorſuʒ ferat. Jngt. Quę quo nā diſtincta erant, τ quō, τ quo erāt apta ferri: ſupple ſi infinitū eſt vniuerſum: nā ſi infinitū ſit: ſurſuʒ locus τ deorſuʒ eē nō pōt: qbus graue atq3 leue definita ſūt: τ ſic ceſſant oīa. q̄ res cū ſit ipoſſibilis: ſō ſupponēdū eſt graue τ leue eē, τ loca ſurſum τ deorſuʒ: q̄ rōne ſit vt plimi circa ꝓble'" cām elaborauerit. q2 ſuppoſuerūt mūdū eē finitū τ eē illa loca diſtincta. Hoc mō textus eſt itelligēdus, lʒ nō abſq3 difficultate.

B

Quę Auerro. cō. 89. ꝯ Auerro. Propria expoſitio

F

ℂ Sunt aūt aliq qui ob ſilitudinē ipſaʒ manere dicāt: quēadmodū ex priſcis Anaximāder. Jd eni inqt, qd̄ in medio ꝯſtitutū eſt: τ qd̄ ad extrema ęqualr ſeſe hʒ, τ ſimul atq3 neq3 ad ꝯtraria moueri pōt: nō ſurſum magis q̄ deorſum, aut verſus latera ferri contingit. quare neceſſario illud manebit.

Expoſitio ℂ Nunc narrat poſitionē antiquiſſimi Anaximādri de cā getis terrę: hic eni voluit terrā qeſcere ob ſilitudinē hoc eſt ob ſimilē habitudinē quā terra ipſa hʒ ad cęlū, τ ęquidiſtantiā ab illius q̄libet parte. Jd eni qd̄ in medio collocatū eſt totius τ qd̄ ęqualr ad extrema cęli ſeſe hʒ, nec eſt aptū moueri ad ꝯtria ſimul: nō ſurſum magis q̄ deorſum aut verſus latera ferri ꝯtingit: τ ſic terra neceſſario ob talē ad cęli ꝯformitatē atq3 ęqdiſtātiam neceſſario in medio manet. Hęc Anaximāder antiquus.

G

ℂ Auerroes Xo hāc poſitionē declarat exēplo quodā vt ſi corpus qddā imaginaremur ſphericū adamātinuʒ ſiue magnetinū: τ in medio illius ferreū corpuſculū rotundū vt centrū: tūc pʒ tale cētrale corpus in medio geſcere, q2 ęqualr attraheret ab oībus ptibus illius, nec ſit ſit aptū moueri motib' ꝯtrijs. Et q2 hęc poſitio hʒ colorē addit Auerro. hāc eē minus falſam, nā aliq ponēs motū τ getē terrę aiunt eē violentā. Hęc Xoait motuʒ eſſe nālē ad mediū. quietē aūt violentā. ℂ Sed an hoc ſit veꝝ ad mentē Anaximādri dubito: nō eni vī menti cōueniēs poſſe eē ad aliquē locū motū nālē, τ getē violētā eiuſdē corpis. ꝓpterea vī h̄ poſitio (ſi eſt: vt dixit Auer.) min' rōnalis. ꝯcedēs eni ptē veritatis ponit implicās ꝯtradictionē. ideo hic locus cōſiderationis eſt.

Quę Auerro. cō. 90.

Cōſu. Aui.

H

ℂ Sed hoc lepide qdē, nō vere tn̄ dictū eſt. hac enim rōne oē qd̄ in medio poneret, maneat in illo neceſſarium erit. quare τ ignis ibidem quieſcet. quippe cū id quod dictum eſt: terrę proprium non ſit.

Expoſitio ℂ Sed refellit poſitionē hāc ꝯ per impoſſe: q2 tūc oē qd̄ in medio poneret: ibidē quieſceret, τ ſic ignis illic maneret pp eandē quā hʒ ad cęlū rōnē: quā τ terra hēbat. hoc aūt falſum eſt: q2 nō eſſet aſſignatū vt terrę ꝓpriū: aſſignauit enim quietis terrę ꝓprię cauſam propriā ex ſimilitudine proportionis ad partes cęli: quare cū hęc

I causa pōt igni accōmodari: videtur non propria.
Que Auerro.cō.91. **Sed ambiges** fortaſſe q2 diceret aliqs nō eo dē modo eē de igne ⁊ terra: naʒ ignis nō eſt aptus ſua nā q̄ſcere in medio: at terrę eſt nāle. ⁊ per ɔñs obiectio Ariſto. nulla. Innuit Auerroes ſolutionē. rōnem Ariſt. eſſe fundatā in dicto Anaximādri qui equalē terrę a celo vndiqʒ diſtantiā cām q̄etis aſſignauit. Hęc enī ęq̄lis eſt in igne ⁊ terra ⁊ oī corpore ſi in medio poneref. ⁊ addit Auerroes hāc rōneʒ poſſe reduci ɔtra Empedoclē: qui dixit q̄etē terrę eē q2 eſt in medio cōuerſiōis. ſic enī poſſet ſeq̄ de igne: ſi in medio
Que The. poneref. ❡ Et Auerro. narrat poſitionē Themiſtij ⁊ ſolutionē ad rōnē Ariſt. dicit enī Themiſtius p̄mo. q̄ hęc ratio nō eſt vlis de oī corpe poſito in medio. ⁊ propterea vult rōnē hāc vim per exēplū Platonis de naui: ingt enī Plato in timeo, q̄ ſi aliqd pōdus ponatur in medio nauis nō facit illā ad alterū laterū pponderare pp equalitatē ita qd vī de igne. dicit Scdo q̄ hęc rō
K eſt cōis: ſed queſiti eſt cā ppria pquirenda. Hęc enī cā pōt accōmodari oībus que ī medio ponerenf. dicit 3° hāc rōnē eē ad hoiem. nā cū Plato vlez cām q̄etis terrę eq̄diſtantiā talē aſſignauerit: vī Ariſto. ɔcludere illā vt non modo vlem terrę ſed oībus alijs que in medio
Que Auerro. ɔ The. ponerenf. ❡ Cōtra quē Auerro. ait nō bñ eſſe dictum hāc rōnē eſſe ad hoiem: q2 eſt ſm rē. ꝓcedit enī ex ſīli
Que The. ad rōnem Ariſto. rōne cā q̄que pōt in oībus eſſe eadē. ❡ Ulterius Themiſtius ſoluit rōnem Ariſt. ɔ Anaximādrū: q̄ eſt ɔtra Platonē: vbi debes ſcire Themiſtiū voluiſſe propoſitionē fuiſſe vlez cū exceptione: hoc vʒ pacto, qḋ poſitū in medio ęq̄lr illic q̄ſcit modo ſit de illis que apta ſunt illic q̄ſcere. Ad ppoſitū aūt ignis nō eſt illic quieſcere aptus. Sed violēter hinc rō Ariſt. nulla eſt ɔtra Platō. eſt enī ſermo Plat. vlis accōmodate, nō ſimplr cuius exemplū ponit de hoie: nā ſi hō in medio poneref mūdi, quia rōe eſt grauis: illic q̄ſceret: q2 nō eſt aīal: eēt moueri aptū aliū in locū. ❡ Sed huic ſolutiōi obij
L Cōfutatio. Solutio Theſi. cit Auerro. nā ſi Plato loqtur in corporibus aptis q̄ſcere: aut loqtur de quiete violēta: aut nāli ſi inviolēta: cū ignis poſſit violēter q̄ſcere: ratio Ariſto. adhuc de igne militabit. Si de quiete nāli. igif terra nō ob ęq̄lē ad celi partes diſtātiā quieſcit: ſed ob eius nāiʒ: ⁊ ſic ſuę quietis nulla alia eſt cā niſi eī nā ſiue ſpēs. Scdo ſi intelligif in aptis q̄ſcere: tūc ignis non moueref ad cōcauum: nec collocaref in cōcauo: patet q2 ibi nō eſt aptus quieſcere. nā moueī p̄ motu motu firmamēti in illo. Tertio Anaximāder aſſignauit cām quietis terrę ob ęquidiſtantiā ad oēs eclipses. Sed hęc cā pōt igni accōmodari. igif ⁊ de igne valebit. ❡ Sed tunc Auer.
Dubitatio Auerro. monet dubitationē ɔtra ſeq̄: q2 videf dictū Ariſto. nō eē vle: nō enim ignis quieſcit in medio in quocūqʒ caſu:
M q2 non q̄ñ poneref parum citra mediū: ⁊ ſic vī impoſſibile Ariſto. eſſe particulare ſolum in caſu: in quo ignis
Solutio. eſſet p̄ciſe in medio. ❡ Rñdet Auerro. cōcedendo rōnē Ariſto. ſupponere caſuʒ illū q̄ ignis ſit in medio p̄ciſe: ⁊ addit q̄ tunc ſm hanc poſitionē Anaximādri cā ſua nō valeret niſi de terra cētrali: nō de ſupficiali: nā hęc nō equidiſtat ab ipſius celi partibus. Amplius nō valeret de gleba que in ſublime attolleref. Hęc Auerro. ❡ Sed tunc dubitabis vtruʒ ſi aliqua ignis portio
Dubitatio. p̄ciſe in centro poneref: ibi q̄ſceret. ex verbis enim Ariſto. nō habemus qd certū: q2 ipſe arguit ad opinionē illius: ſi enī terra q̄ſceret ob ęquidiſtantiā: ⁊ ignis poſſet ibi q̄ſcere: ⁊ ſic nō eſt cā ppria terrę hęc Ariſt. ex qbus nihil certi hēmus. ppterea arguitur q̄ ibi nō q̄ſceret: q2 ſi ibi ſemel q̄ſceret, tunc ſemp q̄ſceret: igif violentū ppetuū. Amplius: tūc corruptibile redderef ęternū, ⁊ multa alia ſeq̄ p̄nt. ❡ Teneri pōt ignē ibi N
Solutio. quieſcere ⁊ violēter: eſſet enī aptus moueri ad circūferentiā: ſʒ ad illā nunq̄ ſerref: ⁊ tūc dicerē ad primū nō eē violentū ppetuū: q2 talis ignis corrūperef a nā vlī ad euitandū impoſſe: ſed dices qd nā reſiſtit igni ne moueaf a medio, dic q̄ nihil poſitiue: ſʒ bñ aliqd p̄uatiue: qḋ eſt eē idifferēs ad motū cuiuſlibʒ loci. Hęc de q̄ōe.

❡ **Inſup etiā nec neceſſariū eſt nō enī dūtaxat in medio manere videf: ſed ad mediū ēt ferri. quo enī quęuis ipſius pars ferf: eo vniuerſam etiā ferri neceſſariū eſt. at quo ſuapte nā ferf: ibi quoqʒ ſuapte natura manebit. non igitur q2 ſilr ad extrema ſeſe habet: manet. hoc enīʒ omnibus cōmune eſt: ferri autem ad medium terrę proprium eſt.** O

❡ Scdo arguit ɔtra Anaximādrū oſtēdēs eius cām nō eſſe neceſſariam: ⁊ ſylls pōt cōponi ſic, oē corpus nālr motū ad mediū, nālr quieſcit in medio. terra corpus eſt qḋ nālr moueſ ad mediū. igif terra nālr quieſcit in medio. Ingt. Inſuper etiā nec neceſſariū eſt ſubaudi dicere terrā quieſcere in medio ob ęquidiſtantiā: tunc accipit viʒ minoris: ⁊ inquit. Nō enī dūtaxat in medio manere vī: ſed ad mediū etiā ferri hęc eſt minor: cuius pbationē ſubdit dicens. quo enī quęuis ipſius pars ferf eo vniuerſam ēt ferri neceſſariū eſt. In corpibus enīʒ ſimplicibus eadē eſt nā totius ⁊ partis. Tūc quaſi maiorē addit in eius exēplo, ⁊ ingt. At quo ſuapte natura ferf: ibi ſuapte nā manebit. Hęc videf vis maioris. ex h̄ ſyllo: non ppriā ɔnē intulit: ſed ɔcludit tranſumptū dicens: nō igif q2 ſilr ad extrema ſeſe hʒ: manet. ⁊ addit huius cām dicēs. Hoc enī oībus cōe eſt: q2 oē corpus ſi P ęquidiſtaret a circūferētia: q̄ſceret. at ferri in mediū: ppriū eſt terrę. hęc eſt expoſitio textus.

Auerroes no ſic rōnem textus format ⁊ vult regula topica vʒ cōtrariorū ɔtrarię ſunt Que Auerro.cō.92.
cauſę. Sed cā q̄etis terrę eſt ęq̄diſtantia a circūferētia. Expoſitio
igif cā quietis terrę ſurſum eſt exitus ab ęq̄diſtantia: ⁊ Auerro.
ſic vbicūqʒ poneref terra extra mediū: poſſet illic quieſcere: etiā in cōcauo q̄ſceret. ❡ Obijcies fortaſſe quia Dubitatio.
nos ptes terrę nō ad cētrū moueri cernimus ſʒ ad ſupficiē terrę: ⁊ ſic falſū eſt terrā petere cētrū vt Ariſt. ɔcluſit Solutio.
ɔ Anaximandrū. Rñdet h̄ eē p accidēs ob ipedimētū: cuius ſignuʒ eſt: q2 videmus grauia vigorari in motu tanto qdē pluſquāto magis erunt ppe mediū, ita hoc Expoſitio
nō per ſe, ſed ob ipedimentū eſt. ❡ Alexander aūt vt Alexan.
Auerro. auctoritate Themi. narrat arguit ſic, ſi cā q̄etis Obiectio
terrę eſt ęquidiſtare a circūferentia celi: tunc cā motus Themi.
terrę ad mediū eſſet ęquidiſtare a celo. tenet ɔſequētia Q
q2 vna eadē eſt cā finis, ⁊ mediorū in finē: quare cū q̄es ſit finis, ⁊ motus ad mediū ſit ordinatus in quietē: ſi ęq̄diſtantia eſt cā quietis: erit etiā cā motus. at ęq̄diſtātia nō eſt cā motus ad mediū. igif nec quietis: hęc Alexā. Ex his videf Alex. talē voluiſſe ɔſequentiā ęquidiſtātia nō eſt cā motus terrę ad mediū. igif nō eſt cā quietis terrę in medio. ❡ Obijcit huic Themi. q2 non valet viſus nō eſt cā ambulatiōis. igif nō eſt cā viſionis: ⁊ in ppoſito nō valebit ęq̄diſtātia nō eſt cā motus terrę ad mediū. igif nō eſt cā q̄etis: eo q2 q̄es ⁊ motus ſūt diſperata: ⁊ ita ſtat aliqd eē cām q̄etis: qḋ nō eſt cā mot⁹. eſt enī vt Themi. ingt. Hęc regula qḋ quorū cāę eędē ſunt: etiā ipſa ſūt eadē. ⁊ ſic nō valet. ❡ Scdo obijcit Themiſtius ei qḋ Ariſto. ⁊ Alexan. dixit: q̄ videlʒ cā motus ⁊ quietis.

A ꝛ quietis terrę in medio:eſt grauitas.naʒ ſi grauitas eſt
cā motus ad mediū.igit̃ qñ graue erit in medio:vel nō
erit amplꝰ graue:aut grauitas nō erit cā q̃etis: p̄mū eſt
impoſſibile.eſt eni eſſentiale terrę eſſe graue.ꝛ ita gra/
Pō The/ mistij. uitas nō erit cā q̃etis terrę i medio. ¶ Ex his dat The
miſtius cām motus eē exiuī ab ęquidiſtātia. cām ſo
quietis eē grauitatē ęquidiſtātē.ꝛ ita vult Themiſtius
tria. Primū eſt ꝯſequentiā illā nō valere/ęqdiſtātia nō
eſt cā motus terrę in mediū.igit̃ nec q̃etis. Scđo vult
grauitatē nec motus nec q̃etis cām eē. Tertio vult cāʒ
quietis eſſe ęqdiſtantiā:cām ſo motus eē exiuī ab ęq/
Obiectio Auer. ꝯtra Themiſti. diſtātia. Hęc Themiſtius vt narrat Auerro. ¶ Huic
poſitiōi obycit Auerroes nā vna eſt cā finis ꝛ ordinati
in finē:ꝛ ecōuerſo: ſʒ motus eſt ordinatus in finē:ꝛ q̃es
eſt finis motus.ig it̃ vna eſt cā vtriuſqʒ.igit̃ ſi aliqđ p̄n
cipiū eſt cā motus terrę ad mediū cū aliq̃ diſpōne: idē
erit cā q̃etis in medio cum diuerſa diſpōne:ꝛ ita graui
B tas eſt cā motus in mediū cū hac diſpōe:quę eſt eē ex/
tra mediū:q̃etis aūt cum hac diſpōne q̄ eſt in medio.
¶ Tunc ad rōnes Themiſtij ſoluit Auerroes ꝛ vult
nō eſſe incōueniēs:vnā eādēqʒ cām eſſe diuerſoꝝ eſſe
cauſā inuicē ordinatoꝝ diſpōne diuerſa.vt grauitas eſt
cā motus ad mediū cū hac diſpōne:quę eſt eē extra me
diū.Et eadē eſt cā quietis cū hac diſpōne:quę eſt eſſe
cū medio. ¶ Ex his ꝯtra Themiſtiū ſeq̃t:q2 ipſe vſus
eſt diſpōne agentis ꝓ agēte:vtit̃ eni ęqdiſtātia ꝓ agen
te quietē:ꝛ exiui ab ęquidiſtātia ꝓ agēte motum.qđ eſt
impoſſibile.ęqdiſtantia eni diſpō eſt agētis ꝓ q̃te.exi
tus ab ęquidiſtantia diſpō ꝓ motu. Errauit igit̃ The/
miſtius in logica dupľr. Prio ꝑ fallaciā ſm̃ qđ ad ſim
pliciter:eē eni extra mediū eſt cā ſm̃ qđ.ꝛ eē graue eſt
cā ſimpľr. Scđo per fallaciā accidētis. Nā eē extra lo
cum eſt cā per accñs motus.ſed graue per ſe.ꝛ ꝙ tales
diſpōnes ſint nō per ſe nec ſimpľr: ꝓbat q2 ſi eſſent cāę
C per ſe ꝛ ſimpľr:tūc inuenirent̃ ſemꝑ cū graui tā in me/
dio q̄ꝫ extra mediū cōſtituto. qđ eni ꝑ ſe ꝛ ſimpľr cā eſt
alicuius:nunq̄ꝫ ab illo ſeparat̃:ꝛ ſic qñ Ariſto. dicet gra
uitatē eſſe cām motus ꝛ q̃etis:loq̃tur de ipſa ſumpta cū
diſpōnibus ꝯtrarijs.veluti nauta ſua p̄ſītia ſalutis na/
uis cā eſt:abſentia ſo ſubmerſionis. ¶ Ex his pʒ vis
rōnis Ariſt. ſi ęquidiſtātia eſt cā q̃etis per ſe ꝛ ſimpľr:
(vt dixerūt antiq̃)tunc ip ſa etiā eſſet cā motus ad me/
diū.at cū illa non ſit cā motus:igit̃ nec quietis. Hęc pro
Alexādro ꝛ Ariſtotele Auerroes elaborauit. ¶ Debes
ſcire ꝙ ego nō vidi Themiſtiū nec hęc legi in Alexan
dro:ſcio tñ nec expōnem Auerro.nec illā quā Alexan
dro tribuit cōuenire verbis gręcis.ꝓpterea non ꝯfido.
Quę colli/ gũt̃ de mē/ te Auerro. ea tñ quę dixit ſūt ſubtiliter dicta. ¶ Ex his Auerrois
dictis colligunt̃ duo:quoꝝ primū eſt grauitatē eſſe cāʒ
motus ad mediū per hanc diſpōnem:quę eſt eſſe extra
D mediū.ꝛ quietis per aliā videlʒ per ęquidiſtare a cęlo.
Scđm eſt ꝙ idē eſt agens ordinatoꝝ in finē ꝛ ipſius fi
nis:ꝛ ecōtra. ¶ Cōtra p̄mū arguit̃. Moueri ad mediū
eſt nāle graui:eſſe ſo extra mediū/eſt eidē violētū:mo
do arguo. Nullū agens nāle ꝛ per ſe agit effectuʒ nālē
mediante diſpōne violenta.diſpoſitio eni ꝛ finis diſpō
nis eiuſdē ſunt nālitatis.igit̃ graue nō agit motū ad me
diū mediāte illa diſpōne. Scđo. Nullū agēs per ſe vtit̃
diuerſis diſpoſitiōibus poſitiuis nec ad vnū nec ad op
poſitos effectus.qm̄ vna nā nō vtit̃ niſi vno inſtr̄o vt
di 3° de aia cō.5°. ¶ Cōtra 2m etiā dubitat̃ qm̄ agentia
nālia vt hoīes ſunt cauſę diſpōnū facientiū ꝓ aia rōna
li:ꝛ deus agit cā in mā:vel ſaltē de foris accedit ſʒ Ari.
Scđo(vt di 2° phyſicoꝝ) artes ſeruiētes agunt diſpō/
nes vt adolatii:ę architectonicę ſo ꝛ principales indu

cūt finē:tertio ſenſilia agūt ip̄a phātaſmata:ꝛ phātaſma E
ta diſponūt intellectuʒ ꝓ intellectione:ꝛ tñ intellectus
agēs facit intellectionē:alias obiectiōes omitto. ¶ Ad
hęc dici pōt aliquē effectū poſſe eſſe nālē dupľr:eſſen/
tialiter vt riſibile hoī:ꝛ accidētalr̃ vt motus grauis:ꝛ ri
ſus hoī.diceret Auerroes ad primū/nō eē abſurdū ali/
quē effectū nālem accidētalr̃ ꝑfici ab aliquo agente
mediante diſpōne p̄ter nālē.Sed bñ eſſet abſurduʒ de
effectu nāli eſſentialr̃. ¶ Sʒ replicabis/cuicūqʒ repu/
gnat ꝯñs:eidē repugnat añs.Sed eſſe extra mediū re/
pugnat graui:igit̃ moueri ad mediū. ſeſe hñt enim hęc
vt añs ꝛ ꝯñs:ſequit̃ eni graue mouet̃ ad mediū:igit̃ eſt
extra mediū. ¶ Dici pōt illud eē verū in repugnantia
logica:ꝛ nō in repugnantia nāli:ſtat eni ꝯñs repugnare
alicui nālr̃:ꝛ non logice:vt in ꝓpoſito. ¶ Ad 2m p̄ın/
cipale dici pōt/nullū agēs vti diuerſis diſpōnibus qñ
illę nō eēnt ſubordinatę.modo illę diſpōnes ſunt ſub/
F ordinatę vti effectus vʒ motus ꝛ quies. ¶ Ad 3m dubi/
tationē apud Auerroem dici opʒ illā ꝓpoſitionē eē ve
rā in actione nāli:ꝛ nō voluntaria:ꝛ ſic ceſſat rō de ar/
tibus.corporea ꝛ nō intellectuali/ſiue ſpūali/ꝛ ſic ceſſat
ratio de intellectu ꝛ ipſo phantaſmate.tā ꝛ ſi de intelle
ctione aliter dicā in libro de intellectu:nūc loquor ſm̃
cōeʒ opinionē. ¶ De rōnali aīa apud Auerroē opʒ cō
cedere illā traduci ex ſemine:lʒ hęc poſitio ſit purus er
ror vt in libro de intellectu diſputauimus. Auerroes tñ
putat aīaʒ rōnalē traduci ex ſemine pr̄is/ꝛ matris hoc
argumēto/pr̄ ꝛ mr̄/ꝛ ſol p̄nt inducere oēs diſpōnes pro
rōnali aīa.igit̃ p̄nt gn̄are illaʒ:q2 idē agēs eſt diſponēs
ꝛ generans/ꝛ in actione nāli ꝛ corporea vt hʒ vbiqʒ:ꝛ
maxime ꝯtra Auicēnā de colcodea.7° Metha.cō.31°.
Et deceptus fuit.aliud enim eſt diſponere ad vnionē:ꝛ
aliud ad eē ſiue ꝓductionē:pr̄.n.ꝛ mater atqʒ ſol nō ad
eē ſiue productionē rōnalis aīę diſponunt:illa eni ime
G diate eſt a deo:ſed ad vnionē.propterea ſunt cāę vnio/
nis:ꝛ non eſſentię ſiue productionis: qđ Auerro. igno/
rauit.ſed vt dixi de his ſatis ample in libro de intelle/
ctu.nunc ſo ſit dictum in tantum.

¶ Etiā abſurdū eſt hoc de terra quęrere cur
nā maneat in medio:de igne ſo non q̃rere/
cur nā in extremo quieſcit. nā ſi ꝛ illi locus
extremus naturalis eſt:patet ꝛ terrę locum
aliquē natura cōpetere neceſſarium eſt.

Expoſitio. ¶ Tertio oſtēdit Anaximādri poſitionē eſſe inſufficiē/
tē:nā incōueniēs eſt quęrere cur nā terra in medio q̃e/
ſcit:ꝛ nō quęrere cur nā ignis in ſūmo:q2 ſi illic nā ſtet
ignis:eadē rōne ſtabit terrę nā in medio.conuenit.n.ei
locus aliq̃s nālis.hęc.n.rō valet per regulā topicaʒ vʒ:
ꝯtrarioꝝ ſi vnū eſt alteri ꝯtrarioꝝ nāle:ꝛ alteruʒ alteri
nāle erit.q̄re cū terra ꝛ ignis ſunt ꝯ̃ria:etiā locus ſurſuʒ
H ꝛ deorſuʒ ſunt ꝯ̃ria:ſeq̃t̃ ꝙ ſi locus ſurſuʒ eſt nālis igni:
locus deorſuʒ erit nālis terrę.ꝛ ſic pʒ īſufficiētia rōnis.

¶ Inſup etiā ſi iſte locus ſibi nō eſt: Sed ob
ſimilitudinis neceſſitatē(veluti ea q̄ de ca/
pillo eſt rō/ꝙ nō diſfringatur/cū vehemēter
quidē:ſilr̃ aūt vtraqʒ ex parte tēditur. itēqʒ
ea que de ſitiēte vehementerqʒ eſuriente af
fertur/cūqʒ pariter ęq̄ a cibis potibuſqʒ di/
ſtauerint:quieſcat eni ꝛ hoc neceſſariū eſt)
quęrēdū eſt de ignis q̃te:q̄ in extremis eſt.

¶ Quarto arguit ſi iſte locus ſibi nō eſt nālis: ſʒ ob ſili Expoſitio.

I tudinis neceſſitatē quā ad extrema hʒ eſt:querendū eſt
de ignis q̇ete:q̄ in extremis eſt:q̄re magis illic q̄ alibi:
⁊ q̄re illic:qđ nō aſſignāt.⁊ eſt legēda lr̄a cū parēthesi:
interponit eñi rōnes ſophiſtarū:q̄bus ꝓbabant capil-
lū nō poſſe frangi ſi vtraqʒ ex parte trahat̄.nec ſitiēs ⁊
eſuriēs poſſe moueri ſi ex vna parte potus:ex altera ci-
bus collocet̄. eodē modo vi᷑ accidere his qui terrā hoc
mō locāt.videnť eñi locare illā ꝑ h̄ q꞉ ad neutrā par-
tē magis:q̄ ad alterā trahit̄. Inq̄t. Inſuꝑ etiā ſi iſte lo-
cus ſibi nō eſt nālis:ſed ob ſimilitudinis neceſſitatē ſi-
bi ꝯpetēs:hic fiat parēthesis:⁊ tūc accede ad finē illius
hoc mō:q̄rendū eſt de ignis quiete:que in extremis eſt
quā ob cām illic eſt.videt̄ eñi accidere his veluti ea q̄
de capillo eſt rō ꝙ nō diffringat̄ cū vehementer equa-
liter vtraqʒ ex parte trahit̄.⁊ de eo q̄ ſimul equalr̄ ſitit
⁊ eſurit:q̄ſi cibus ex vna ⁊ potus ex alia parte collocet̄.
Que. Auer ro.co.95. Hec Ariſt. ❡ Aiaduerte de mēte Auerro. Ariſtotelē vt
Auerroes ait hec exēpla aſſumpſiſſe ad oſtēdendū ter
K rā equaliter tractā a circūferētia celi nō diuidi. ❡ Se-
cūdo debes ſcire exēplū de capillo eſſe falſū q꞉ vt Auer
roes ait,aut potētie trahētiū ſunt fortiores reſiſtētia ca-
pilli:⁊ ita capillus ſcindet̄.vel minores:⁊ ita nō ſcinde-
tur.⁊ q꞉ potētie celi ſūt fortiores reſiſtētia terre tracte.
igit̄ terra ſcindet̄. ❡ Tertio dēs ſcire ꝙ Themiſtius
ꝓbat ꝙ terra nō ſcindet̄:q꞉ tractus ol ex parte eſt cōſi-
milis.igit̄ nō magis in altera parte q̄ in altera diuide-
ret̄.cui rn̄det Auerroes ꝙ diuideret̄ i medio:nā ab eq̄-
li tractu ſeq̄tur equalis diuiſio.eſt autē eq̄lis diuiſio in
medio:q꞉ ibi potētie trahentiū vniunt̄:⁊ ſic ex illo eq̄-
li tractu diuiſio erit eq̄lis:⁊ i medio. ❡ Ad rōnē de eo
q̄ ſimul eſurit ⁊ ſitit. dici pōt ſʒ Auerroes nō rn̄deat:
eonē talē ad alterū moueri vtpote ad id:cuius phantaſ-
ma fortius moueret imaginatiuā vim. ⁊ q꞉ hēre maius
phantaſma:eſt cōtingēs:ideo ꝯtingit ad q̄ðlibet moue-
L ri.ꝙ ſi cetera eſſent paria etiaʒ ex parte phantaſmatis:
moueretur ab intelligentia nō errante:vel rn̄de tu.

❡ Et etiā mirabile eſt de quiete q̄dem ipſo-
rū querere:de motu ꝟo non querere:quā
ob cauſam alterum ſurſum:alterum ad me-
dium fertur:ſi nihil impedit.

Expoſitio. ❡ Quinto deficiunt q꞉ laborāt in querēdo cām quietis
terre:⁊ nō in querēdo cām motus:quū de vtroqʒ ſit qđ
nō parua.igit̄ omni ex parte videntur inſufficientes.

❡ Preterea etiā nec verū eſt qđ dr̄:per acci-
dēs tn̄ hoc verū eſt:neceſſariuʒ eſſe id oē in
medio quieſcere:cui non magis huc q̄ illuc
moueri cōpetit.ꝓpter hanc eñi rōnē nō quie-
ſcit:ſed mouebit̄:nō tn̄ totum ſed diſſectuʒ.

M
Expoſitio. ❡ Sexto reprobat opinionē illā q꞉ videt̄ cōmittere fal-
laciā accidēns:ſiue fallaciā ſm q̄d ⁊ ſimplr̄: nō eñi eſt
per ſe verū ac ſimplr̄ vt oē poſitū in medio:cui nō ma-
gis huc q̄ illuc moueri cōpetit.ipſum ſimplr̄ quieſcat.
poterit eñi moueri nō totū huc ⁊ illuc:ſʒ ſectū per vnā
partē q̄dē illuc:per alterā ꝟo huc.per accidēs tn̄ eē po-
teſt:vt ſi corpus tale qđ in medio ponit̄:eſſet infrangi-
bile.atqʒ ita durū vt diuidi nō poſſet:vel q꞉ eſſet indi-
Que. Auer ro.co.94. uiſibile. ❡ Auerroes āt ſic formāt hāc rōnē ꝑtes terre
nō equidiſtāt a circūferentia:⁊ potētia celi in trahēdo
eſt pollentior reſiſtētia terre.igit̄ in tāto tpe eēt diuiſa.
Sed dices cur Ariſto.nō addidit in antecedēte.ſcđam
ꝓpoſitionē,videlʒ ꝙ potētia celi ſit pollentior reſiſten-
tia terre.Rn̄det Ariſto.non addidiſſe illā:q꞉ oībus eſt
nota.oēs.n.ſciūt potētiā celi i trahēdo eē fortiorē:q̄ il-
lā terre in reſiſtēdo.cōfirmat̄ hoc q꞉ collectio partium N
terre in medio fuit violēta:⁊ ſic tēdūt partes ad motuʒ
verſus circūferētiā.ſcđo nō nulle ꝑtes terre vt mōtes
ſunt celo ꝓpinquiores:adeo vt videant̄ a terra ſeparat:
igit̄ ſaltē hi traherent̄ a celo. Hec Aue. Themiſ.ꝟo rn̄-
det Ariſt.ꝓſuppoſuiſſe terrā natā eē moueri a medio:
quo ſequit̄ ipſaʒ diuidi.at apud veteres rōs nō eſt hoc
modo.Cui Auerroes dicit hanc rn̄ſionem eſſe verā vel
ꝓpe verā. Nā terra ꝑꝑ equidiſtantiā a celi partibus ⁊
ſummā a celo diſtantiam:frigida eſt.⁊ q꞉ eſt frigida:eſt
grauis:⁊ q꞉ grauis:quieſcit in medio. ſic igit̄ quatenus
hec poſitio vult remotionē terre a celo eſſe cām graui-
tatis ⁊ per ꝯñs quietis:recte ſentit.quatenus ꝟo vult eq̄-
diſtantiā eſſe cām talis:non recte ſentit.ſed q̄cq̄d ſit de
veritate:oīo Themiſtius errat:q꞉ nō apparet ex ꝟbis
Dubitatio. antiquoꝝ hec ſolutio. ❡ Occurres rn̄ā in quarto huius
O di cām grauitatis terre eſſe formā eius ſubſtantialē me-
Solutio. diātibus frigiditate ⁊ ſiccitate.igitur nō diſtātia a celo.
❡ Dici pōt diſtantiā nō eſſe cām p̄ncipalē:ſed cōcau-
ſam: Totalis eñi cā ⁊ p̄ncipalis eſt forma cuʒ qualitati-
bus.nōnulli fingunt duplicē eſſe grauitatē videlʒ nālē:
⁊ accidētalē:nālē q̄dē ꝑficiſci dicūt a forma ⁊ q̄litatib᷒
p̄mis.accidētalē ꝟo a diſtātia a celo:ſʒ de re hac i q̄rto.

❡ Eadē eñi ⁊ in igne rō aſſignabitur: neceſſe
eſt eniʒ ſi in medio ſit poſitus:ſilr̄ quieſcere
perinde atqʒ terrā.q̄nippe cū pariter ad qđ-
uis punctorū extremoꝝ ſeſe hēat. ⁊ tn̄ e me-
dio ipſo mouebit̄ veluti ⁊ ferri ad extremū
cernit̄:niſi aliq̄d ipediat:nō tn̄ totus ad vnū
punctū fert̄.(hoc eñi dūtaxat euenire ob eā
que eſt de ſimilitudine rōnē neceſſe eſt):ſed P
eius partē ſm ꝓportionē ad extremi partes
ſm ꝓportionē.dico auteʒ vt quartā partem
ad quartam continentis partem. nullum ſi-
quidem corporum punctum ſit.

Expoſitio. ❡ Credūt nōnulli hic poni ſeptimā rōnē:qđ nō placet:
potius eñi qđ dixit de terra:explanat per ſimile in igne
dictū eñi eſt terram in medio poſitā:ſi traheret̄ equalr̄
a celi partibus tandē ſecari:hoc cōfirmat per ſimile in
igne:⁊ inq̄t.Eadē eñi ⁊ in igne ratio aſſignabit̄. neceſſe
eſt eniʒ ſi in medio ſit poſitus:ſilr̄ quieſcere ꝑinde atqʒ
terrā.q̄ppe cū pariter ad q̄ðuis celi punctoꝝ extremo-
rū ſeſe habet:veluti ⁊ ipſa terra:at oſtēdit hoc nō poſſe
eſſe in igne,vt inferat nec poſſe eē in terra:⁊ inq̄t. Et tn̄
e medio ipſo mouebit̄:veluti nunc ⁊ ferri ad extremuʒ
cernit̄:vbi nō eſt in medio:niſi aliq̄d ipediat.non tn̄ to-
tus ad vnū celi punctuʒ fert̄.⁊ hoc(vt ait)ꝯcludit dicta
Q rō vʒ ꝙ non ferat̄ totus ad vnū punctū celi:vel ad di-
uerſa celi puncta inſilr̄:cū q̄ tn̄ ſtat ptē eius ferri in ptē:
vt q̄rtā eius ferri in q̄rtā celi ptē.⁊ h̄ ſeq̄t̄ ſi corpus nul-
lū ſit pūctū:⁊ nec ignis poſit᷒ i medio ſit idiuiſibile:vt
ꝯceſſit Democrit᷒ dari corpa idiuiſibilia:⁊ ſic pʒ terra
diuidi ꝑ rōne partiū trahētiū.veluti ⁊ de igne ꝯtingit.

❡ Ut aūt ex magno ⁊ minorē in locuʒ mutari
pōt:ſi cōdenſet̄: ita quoqʒ in magnū ex par-
uo:ſi rareſiat.quare etiā terra hoc pacto mo-
uebit̄ a medio ob rōnis ſimilitudineʒ:ſi non
fuerit terre nālis locus hic.que igit̄ de figu-
ra,loco,q̇ete,motu eius putant̄: tot fere ſūt.

❡ Concluſit

A ¶ Concluſit Ari. ignē illū in medio poſitū moueri per
Expoſitio. diuiſionē ptiū in ptes cęli: ⁊ terrā eodē modo: obijciet
nūc aliqs: plures ſunt cęli partes ꝗ illę terrę vel ignis.
igiť nō pōt ignis vel terra diuidi pro ptibus cęli rńdet
terrā vel ignē rareſieri imaginando ipm ex paruo loco
rareſieri ad maiorē: veluti in pª mūdi genitura tota ter-
ra erat rareſacta per totum cęlum quaſi diſſeminata: ⁊
deinde fuit coadunata ad medium mūdi. ⁊ in paruam
molem reductā. igiť vt terra potuit ex raro fieri denſa:
ſic econtra ex denſa rareſieri: ⁊ totum cęlum occupare.
Quę Auer ⁊ ſic tolliť cauillus hic. ¶ Auer. ꝟo hūc tex. reſoluit ad
roes. cō. 95 enthimema h pacto: ſi terra collocať in medio ob ęqdi
Obtiones ſtātiā: terra in medio rareſieret. at impoſſibile eſt terrā
Them. rareſieri. igiť ipoſſibile eſt ipſam eſſe in medio ob ęqdi
ſtātiā. ¶ Obijcit huic Them. vt narrat Auer. ⁊ pmo
ꝙ ꝯñtia nō valet: qꝛ per vnā eādēqꝫ cām terra in me-
dio quieſcit: ⁊ non rareſit: que cā eſt nobis occulta. ⁊ p-
B pterea ꝯñtia nulla eſt: niſi declareť nihil poſſe ipedire
rareſactionē. ¶ Scđo obijcit: qꝛ rareſactio ⁊ latio non
ſeſe ꝯcomitanť. ſtat enim terrā quę quieſcat in medio:
rareſieri: ⁊ nō ferri: veluti ſtat ipſam alterari ⁊ nō ferri a
medio: ⁊ ſic rareſactio ⁊ latio res ſunt penitus diſpatę:
⁊ ita ab vna ad alterā: nec affirmatiue: nec negatiue va
let argª. ¶ Tertio obijcit: qꝛ ſtat ipſam non rareſieri ⁊
ſtare in medio: ſtat enim per ęqdiſtātiā: nō rareſit ꝟo:
qꝛ vndiqꝫ ęqualr trahiť. ¶ Quarto obijcit: qꝛ ignotum
eſt: vnde terra rareſiat: ⁊ ſic nihil ꝯcludit. Hęc Them.
Sol. Aue. aduerſus rōnem Ari. ¶ Rńdet Auer. ⁊ pº refellit The
miſtiū quo ad illud qđ dixit de cā nō rareſactionis: di-
xit enim vnā cām eſſe per quā terra non rareſiat: ⁊ per
quā nō moueť: quę tñ cā occulta eſt: qꝛ non ęqdiſtantia
eſt: ſed alia ignota: hec enim fuit pª replica Themiſtij:
obijcit Auer. ſi ęqdiſtātia nō eſt cā quietis: nec eſt cau-
ſa nō rareſactionis: ad qđ aſſignať cā illius: cum nō ſit
C cā illius cauſati: nec ꝯuertibilis cū illo. Uſ igitur ratio
Anaximādri cōmittere fallaciā nō cauſę vt cā. Hęc ad
pª. ¶ Rńdet deinde ad tertiā: in qua dixit Them. ra-
reſactionē ⁊ lationē nō ſibi correſpondere: cum poſſit itelli
gi terrā rareſieri: ⁊ nō moueri e medio: ⁊ ita nō ſequiť.
Uult Auer. Ariſto. nō argumentatū eſſe a deſtructione
añtis: vt putat Them. ſed a deſtructione ꝯñtis h pacto
ſi terra eēt in medio per ęqdiſtātiā: terra rareſieret.
Sꝫ terrā ipoſſibile eſt rareſieri: igiť ipoſſibile eſt eē in
medio per ęqdiſtātiā: ⁊ pbat Auer. ipſam nō poſſe ra-
reſieri. Tum pº: qꝛ ſi poſſet rareſieri: eēt ſume rareſacta:
⁊ ſic nec poſſet augeri: nec minui. Tum zº: qꝛ tūc in tā-
to tpe eēt diuulſa: ⁊ ita terra nō pōt rareſieri: quare nec
per ęqdiſtātiā locari. Ariſtoteles igiť oſtēdit terrā nō
poſſe rareſieri: ⁊ nō oſtēdit ꝙ ſi rareſit: moueť ex cen-
trū. arguit enim a deſtructione ꝯñtis: ⁊ nō a ꝯſtructione
ꝯñtis. Errat igiť Them. dū credit Ariſt. ſic argumēta-
D tū eſſe a poſitione ꝯñtis. ⁊ ſic ad 3ᵐ. ¶ Deide reſpōdet
Auer. ad 4ᵐ: dixit enim Them. terrā rareſieri eē occul
tū: at Auer. dicit terrā rareſieri eſſe manifeſtū: eo qꝛ cā
rareſactionis eſt ęqualis imperꝰ terrę ad ptes circūſerē
tię. igiť ſi pꝫ terrā nō moueri ob ęqdiſtātiā: pꝫ ipſam ra
reſieri ppter eādē cām. cęteras omittit: qꝛ ex his patēt.
¶ Et demū Auer. ponit fundamentū Them. qui vult
oēs rationes fundari in hoc ꝙ aliud eſt eē cām quietis
ſimplr in eo ꝙ quieſ. ⁊ aliud quieſ in medio: ⁊ ita vult
ęqdiſtātiā nō eſſe cām quietis terrę ſimplr: ſed quietis
in medio. Cm Auerr. obijcit: dicit hęc nō eſſe manifeſta
per ꝟba antiquoꝝ. ¶ Ego ꝟo dico digreſſionē nō eſſe
ad ppoſitū: nō enim Ari. in ꝟbis vltimis textꝰ argumē-
tatus eſt: ſed potius obiectioni ſibi factę rńdit: vt viſū
eſt. Et pterea ego Them. nō vidi: ppterea credo vt ma E
le ad Auer. trāſlatū male ab eo eſſe itellectum.

Sed quicquid ſit, dubitať: vtrū ęqdiſtātia ſit aliqđ modo cā locationis terrę in medio: ⁊ vř ꝙ nō, nulla relatio eſt cā abſoluti. ęquidiſtātia eſt relatio ⁊ collocatio terrę eſt qđ abſolutū. Secūdo, nullū ens rōnis eſt cā entis realis. Sed ęqdiſtātia eſt ens ab aīa. locus ꝟo eſt res ex aīam. ꝙ ęquidiſtātia ſit ens rōnis: pꝫ qꝛ eſt quędā mēſura. Tertio dubitatur: qꝛ videť Auer. ſibi ꝯtrarius. nam in cōmē. 92. dixit ęqdiſtātiā eē cām diſpoſitiuā quietis: in cōmē. ꝟo 94. dixit eſſe cām remotā pro quāto eſt cauſa frigoris: qđ frigus eſt grauitatis cā. ⁊ graue cā quietis terrę. modo hęc videnť valde remota: nō enim cā cauſę eſt diſpoſitio illi. quare ſi ęqdiſtātia eſt cā grauitatis: nō eſt diſpoſitio illi: vt ſit cā lationis terrę. ⁊ ita vř ſūma ꝯdictio. ¶ Dici pōt ꝙ diſpoſitio apud Auer. qñqꝫ itelligiť pro ppatōe: modo quo qlitates ⁊ qñtitates ſunt diſpōnes pro forª: qñqꝫ pro ꝯcomitante ⁊ cā ſine qua nō: ⁊ hoc modo dicimus diſgregatiuū viſus eſſe diſpōnē albi: qꝛ nō poteſt eſſe: qn diſgreget viſum. Ad ppoſitū dico ꝙ capiēdo diſpoſitionē nō pro ppatione: ſed pro cā ſine qua non: ſic ęquidiſtātia eſt diſpoſitio quietis terrę in medio: qa nō pōt quieſcere: niſi ęquidiſtet. Silr ⁊ inęqualr diſtare diſpoſitio motꝰ. capiēdo ꝟo diſpōnē pro ppatione: ſic nec ęquidiſtātia eſt diſpoſitio ad quietē: nec inęqualr diſtare ad motū. ¶ Ad rōnes, ad primā dici poteſt ęquidiſtātiā: quo qdē ad rōnē mēſurę eſſe ens rōnis: ⁊ hoc modo: nec eſt diſpoſitio: nec cā. quo ꝟo ad rationē quāti: eſt cā ſine qua nō. Ad zᵐ ſilr quo ad rōnem quāti eſt abſolutū qđdam. quo ꝟo ad rōnē mēſurę eſt relatio. de ꝯdictione dici pōt ꝙ diſtātia a cęlo ſiue ęquidiſtare a cęlo nō eſt cauſa grauitatis poſitiue: ſed priuatiue: quę conſurgit per non calefieri. Et hoc ſat eſt.

G ¶ Nos aūt agamus primo, an motū habeat, an maneat. nā veluti diximus, nōnulli ipſam vnā ſtellaꝝ fecerūt. nōnulli ꝟo eam in medio collocantes, volui ⁊ moueri circa medium polum tradidere. eſſe ꝟo hoc ipoſſibile pꝫ. Sumētibus principium, ſi ferť, ſiue extra mediū, ſiue circa mediū, neceſſariū eſſe h motu vi ferri. nō enim ipſius terrę eſt motꝰ. etenim vnaquęqꝫ partiū hūc habet lationē. quippe cum nūc oēs in rectū ferātur ad mediū. quapropter cū motus terrę violētus ſit pterqꝫ naturā: impoſſibile eſt perpetuū ipm eſſe. at ordo mūdi perpetuus eſt.

Expoſitio. H ¶ His ꝯſutatis: nouum facit pñᵐ in quo ꝟitatē pblematis determinabit: ⁊ primo repetit pblema. ⁊ ingt. Nos aūt agamus pmo: an motū habeat: an maneat. Et cām queſtionis breuiter repetit. d. Nam veluti diximus nōnulli ipſam vnam ſtellarū fecerūt: vt primi pithagorei nōnulli non ſtellam: ſed in medio eam collocātes: volui ⁊ moueri circa mediū polū hoc eſt circa axem mediam tradidere: vt attributū fuit Platoni: ⁊ Heraclitꝰ pōticus opinatus eſt. Sed Ari. moꝝ ꝯtra hos hypotheticę ſyllogiſat a deſtructione ꝯſequētis hoc modo, ſi terra moueť: ſiue a medio: ſiue circa mediū: oīno ipſa violēter moueť. deſtruiť ꝯſequens ⁊ primo deducit conſequētiā: per hoc qꝛ quęlibet terrę pars circa mediū: vel a medio violēter mouetur. igiť ⁊ tota: qꝛ vna eſt totius ⁊ partis ratio. Deinde deſtruiť ꝯſequēs per hoc qꝛ tūc

I Que Aui. cō.96. motus terrę nō eēt ꝑpetuus : cuius ↄ̃riuꝫ autumāt pro/
pter ordinem mundi perpetuum. ¶ Quo xᵒ ad ver/
ba grȩca attinet, ſciebes ſcire Ariſtotelem ſic . dicere: nō/
nulli xᵒ eam in medio collocātes: volui ⁊ moueri cir/
ca mediuꝫ polum tradidere : polus enim ſcribitur grȩ/
ce: ⁊ in tranſlationibus quas Auerroes habebat: ſcribi/
tur corpus medium. ⁊ nūc Auerroes per corpus mediū
intelligit corpus ↄ̃tinens terram: qᵭ ideo in medio col
locatur: quia eſt intra cȩlum. ⁊ circa hoc moueri antiqui
dixerunt terram. Secūdo exponit per corpus mediuꝫ
quoddaꝫ corpus intra terram contētum circa qᵭ reuol
uitur. Tertio per corpus medium intelligit cētrum: qᵭ
ipſe magis affirmat: quia hoc videtur ad mētem Pla/
Cōfutatio expoſitōis Auer. tonis in Timeo. Sed iſtȩ expoſitiones Auerrois friuo
lȩ ſunt. Prima qdeꝫ ⁊ ſecūda: qꝛ nemo voluit illam po/
ſitionem: narrauit enim poſitiones omnes: ⁊ nūc repe/
rit illas: modo antea nullus eſt explicatus ſic protuliſſe.
K Tertia xᵒ contra eſt verbuꝫ grȩcum: polus enim grȩ/
ce trifariam ſumi ↄ̃ſueuit: vt Simplicius ſuperius nar
rauit: nōnunq̄ pro cȩlo ipſo: nōnunq̄ pro cȩli vertice:
nōnunq̄ pro axe mundi trāſeunte per cētrum terrȩ ad
vertices terminata. Propterea expoſitiones hȩ ſuper/
fluȩ ſunt: procedētes ex malis trāſlationibus.

¶ Preterea oīa quȩ orbiculari latione ferū/
tur. poſt reliq̄ videntur, pluribuſq; vna la/
tione moueri: ꝑter primā ſphȩram. quare ⁊
terrā, ſiue circa mediū, ſiue in medio ſit poſi
ta: duabus lationibꝰ moueri neceꝫ eſt. hoc
auteꝫ ſi accidat: ꝓgreſſiones, regreſſioneſq;
fixaꝝ ſtellarū fieri neceſſariū eſt. at hoc non
videtur fieri: ſed eȩdem, eiſdem in locis ip/
ſius ſemper exoriuntur occiduntq;.

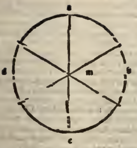
L Cōmen. ¶ Secundo arguit Ariſtoteles: ⁊ lꝫ ratio poſſit compo/
ni multis modis: compono illam ſic, omne qᵭ motu or/
biculari mouetur pȩter primam ſphȩram duobus ad
minus motibus mouetur : videlicet diurno ⁊ proprio.
Sed terra per te mouetur motu orbiculari: ⁊ ꝑter pri/
mam lationeꝫ. igitur mouebitur ad minus duobus mo
tibus: videlicet diurno ⁊ proprio. Concluſio eſt falſa: ⁊
non propter ſyllogiſmum. igitur ob ꝑpoſitiones: ⁊ non
ꝑpter maioreꝫ: fuit enim illa declarata ſuperius. igitur
propter minorem : et ſic habetur oppoſitum minoris:
videlicet ꝙ terra non mouetur. Qꝫ xᵒ concluſio ſit fal/
ſa: declaratur. vbi enim terra duplici motu moueretur:
ſtellȩ fixȩ: quȩ non habēt niſi vnicum motū apud Ari/
ſtotelem: videlicet diurnum: non ſemper verſus eādeꝫ
terrȩ parteꝫ orirent̄: terra enim moueretur oblique ve
M luti ſtellȩ per zodiacuꝫ: hoc enim modo mouentur oēs
planetȩ motibus proprijs: ⁊ ſic ſtella quȩ orirētur iuxta
ȩquinoctium vno tempore: alio orirētur longius. Hoc
autem eſt contra obſeruationem. ſemper enim cor leo/
Que Aui. cō.97. nis ortum fecit ad eūdem pūctum ſm obſeruationem
motus fixarū: quȩ erat tēporibus Ariſtotelis. ¶ Auer/
Cōfutatio roes xᵒ per duplicem motuꝫ: quo terra moueretur: in/
Eoruꝫ quȩ telligit motum in longitudine: ⁊ in latitudine: quos tri/
Auer. dicit buiſſe terrȩ veteres aſſerit: ⁊ tunc iuxta hoc non eſt du/
bia ratio Ariſtotelis: cuꝫ enim terra eſſet egreſſa a loco
priori: ſtella fixa quȩ feciſſet ortum ad. a. pūctū: faceret
ad. b. Sed hoc quod dicit Auerroes: nimis remotū eſt:
primo eniꝫ an antiqui hoc voluerint: non apparet. Se/
cūdo rationem Ariſtotelis nimis infirmat: qꝛ eſſet ſolū
ratio ad hoiem. Ad Ariſto. videt̄ arguere ſimpliciter: ⁊

ꝑpterea exponendus eſt locus iſte: vt diximus. N
¶ Preterea partium ⁊ totius eadem eſt ad
medium vniuerſi latio naturalis. Expoſitio
¶ Tertio arguit partiū totiuſq; eadē eſt ad eūdem locū
latio. at ꝑtes terrȩ nāli latione ad mediuꝫ totius mūdi
ferūtur. igit̄ ⁊ tota terra etiam ad mediū ferretur.
¶ Verum: qꝛ hoc eſt: ſi ipſa nūc in cētro fixa
iacet: dubitabit ꝑfecto quiſpiam cum idē ſit
vtroruq; mediuꝫ: ad pōdus habētia ⁊ terrȩ
ꝑtes: ad vtrum nāliter ferātur: vtrum qꝛ eſt
vniuerſi: an qꝛ terrȩ mediū eſt: ad medium
itaq; quatenus eſt vniuerſi ferri neceſſe eſt.
etenim leuia atq; ignis in ↄ̃trium terrȩ pon/
deribus cum ferantur : ad vltimum locum
qui medium continet feruntur. O
¶ Mouet̄ ↄ̃ſequēter dubitationem: cōcluſum enim eſt Expoſitio
terram ⁊ particulas terrȩ ad medium moueri: ⁊ in me/
dio fixa iacere: propterea quȩrit: vtruꝫ grauia ⁊ leuia ⁊
particulȩ grauium ⁊ leuium moueātur ad medium ſi/
ue cētrum: quatenus eſt medium mundi : an quatenus
eſt medium terrȩ: eſt enim idem terrȩ ⁊ mūdi mediuꝫ.
Reſpondet hȩc grauia moueri ad medium: ſiue cētruꝫ
quo cētrum eſt mundi medium: ⁊ nō quo eſt terrȩ me/
dium. probat hoc loco a contrario: nam contrarioꝝ cō
trarij ſunt motus, loca, ⁊ rationes mouēdi ⁊ locandi: ſed
leuia ⁊ ignis mouentur ad extremū locum mūdi: qua/
tenus eſt extremus mundi locus. igit̄ ⁊ terra ⁊ eius par
tes mouebuntur ad cētrum: quod eſt mundi medium.
¶ Auer. xᵒ aliter ꝓbat: qꝛ ſi terra moueret̄ ad mediuꝫ Que Aui.
mūdi: nō quidē quo mediuꝫ eſt mūdi: ſed quo eſt terrȩ: cōmē.99.
tūc ignis deberet moueri ad circūferētiā terrȩ. ↄ̃ñs eſt
falſum. cōſequētia xᵒ tenet: nam cum ignis ⁊ terra ſint P
ↄ̃traria: locus ad quē mouet̄ ignis dꝫ eſſe ↄ̃trarius loco
ad quē mouet̄ terra. ⁊ ita ſi terra mouet̄ ad centrum: vt
eſt mediuꝫ terrȩ. ignis dꝫ moueri ad circūferētiā vt eſt
terrȩ. oppoſita nāq; debēt eē circa idē. cētrum enim vt
mediū terrȩ nō opponit̄ circūferētiȩ vt eſt mūdi: quia
mūdus ⁊ terra non ſunt idem. igit̄ opponit̄ ad circūfe/
rētiam vt eſt eiuſdē terrȩ. Hȩc Auer. ⁊ bñ.

¶ Accidit aūt idem mediū eſſe terrȩ ac vni/
uerſi: quo fit vt ferātur etiā pondera ipſa ad
mediuꝫ terrȩ: ſꝫ per accidēs: quatenus terra
mediū ſuū habet in ipſo vniuerſi medio. Expoſitio
¶ Poſſes fortaſſe obijcere: vtruꝫ ꝑticulȩ terrȩ aliq̄ mo/
do dici poſſint moueri ad cētrū ſiue ad medium terrȩ. Q
Cui Ariſt. rñdet per accidēs particulas terrȩ poſſe dici
moueri ad mediū terrȩ. Dico per accidēs: quatenus ac/ Que Aui.
cidit vnū ⁊ idē eſſe mediū terrȩ ⁊ mūdi. Addit ⁊ Auer. cōmē.100.
bonam rationē: dicēs hoc eē: quia ad eūdeꝫ locum par/
tes ⁊ totum mouētur. at tota terra non ad medium mo
uetur: quatenus eſt medium terrȩ: quia ſic alibi poſſet
terra moueri: ſed quatenus eſt medium mundi. igitur ⁊
particulȩ eodē modo mouebūtur ad mediū mūdi: non
ea rōne: qua eſt terrȩ mediū: ſed mediū ſimplr.

¶ Ferri autem grauia ⁊ ad ipſius terrȩ me/
dium : ſignum eſt: qꝛ grauia quȩ ad hanc fe/
runtur: non ȩquidiſtantia ferūtur: ſed ad ſi/
miles angulos procūbunt. quare ad vnum
medium terrȩ vniuerſiq; feruntur.

A

℄Si igitur q̄uis particulā ferri, nō poteſt e medio: patet etiā magis fieri nō poſſe: vt ex eodē vniuerſa feratur. quippe cum eo totū ſit aptum ferri: ⁊ quo ⁊ pars ſit apta ferri. quare ſi nec a ſuperiorib⁹ virib⁹ moueri pōt: in medio ꝑfecto manere ipſam nec̄ium eſt. E

Expoſitio. ℄Hactenus q̄ particulę terrę in medio quieſcāt ſui nā ex dictis ꝯcluſit: nūc de tota terra idē īfert, dicēs. ſi igit̄ q̄uis ꝑticulā ferri non pōt a medio: p̄ȝ etiā magis fieri nō poſſe: vt ex eodē vniuerſa ferat̄: qđ ꝑbat. d. q̄ppe cū eo totū ſit aptū ferri: quo ⁊ pars ſit apta ferri. ꝑpea concludit: quare ſi nec a ſupiorib⁹ virib⁹ moueri pōt: in medio ꝑfecto manere ipſaȝ nec̄iuȝ eſt. dixit nec a ſupiorib⁹ viribus: q̄ꝛ vt dī in lib. de cā mot⁹ aialiū: ſi oēs dij oēſq̄ deę velle͂t mouere terraȝ: nō poſſent, niſi facere͂t celum quieſcē. ℄Auer. hō tex. aliter itelligere videt̄: vult eni Ari. ꝑbaſſe terrā quieſcē in medio per h̄ ſignū: q̄ꝛ ꝑtes quieſcūt in medio. quę expoſitio ſtare nō pōt: q̄ꝛ Ari. ꝑ͂ aſſignauit cām quietis in ꝑtib⁹ terrę: per hoc, q̄ꝛ ſua nā ſunt aptę moueri. Scđo aſſignauit cām quietis tot⁹ terrę per hoc, q̄ꝛ vna eſt ratio totius ⁊ ꝑtis, ⁊ in mouēdo, ⁊ in q̄ſcēdo: ideo expoſitio Auer. nō facit ad hba Ariſt. F

Quę Auerro. cō. 102. Cōfuta⁹ dicti Auer.

℄Circa hō formā ſyllī laborat Auer. ideo pro intellectu eoꝝ quę dicit, debes ſcire, Auer. velle ex tex. Ari. duos poſſe ꝯfici ſyllos: primus eſt, ſi ꝑtes terrę vndiq̄ ſui nā feru͂t ad mediū mūdi: terra per ei⁹ nām q̄ſcit in medio: ⁊ tūc poſito añte: ſequit̄ poſitio ꝯñtis. Scđs ſyllus eſt, ſi ignis mouet̄ ſuiipſius nā ad circūferētiā: terra naturalr ⁊ ſui nā quieſcit in medio: ⁊ iterū vt ſupra ponat̄ añs: ⁊ ſequit̄ poſitio ꝯñtis: vult igit̄ Auer. Ari. accepiſſe vnū añs copulatū ex illis ambob⁹ añtib⁹: ex quo poſtea dedit ꝯñs intētū h̄ modo, ſi terra omni ex parte ad mediū: ⁊ ignis omni ex ꝑte ad circūferētiaȝ fert̄: terra ipſa quieſcit ſui nā in medio vniuerſi. at ponat̄ totum añs: ⁊ ſequet̄ ꝯcluſio dicta: ⁊ ſic ſyllm Auer. voluit eē formandū. ℄Themiſtius aūt voluit ſyllm eē formādum per añs ſimplex nō copulatū. Nam illud qđ Ariſt. dixit de igne voluit eē exēplū: ⁊ nō hēe vim rōnis. q̄ꝛ q̄ Auer. dixit illud qđ Alex. dicit de igne eē ab errore tranſlatoris, credēs illud nō repiri in codicib⁹ grecis: ⁊ q̄ꝛ hoc videt̄ temerariū: qui eniȝ auſ⁹ textū demere, vel addere, q̄ꝛ vidit librū in fonte: ꝑpterea ſeipm corrigēs redit ad ꝑ͂us expōneȝ. Quę res eſt nō imꝑita. ℄Occurres forte: q̄ꝛ in textu vident̄ ꝑpōnes ſupfluę: quarū p̄ma eſt, motus ſimplex eſt corpis ſimplicis. Scđa, vnius mot⁹ eſt vni⁹ corpis. Tertia, ⁊ ꝯtrarij non ſunt vnius corpis. Hę enim ſupfluę vident̄. Innuit Auer. ſolutionē has nō ſupfluere, ſed eē vtiles ad tria: p̄mo vt habeat̄ terraȝ nō poſſe moueri. niſi vno motu: ſcđo vt habeat̄ q̄ hęc corpa ſunt ſimplicia veluti mot⁹ ipſoꝝ. Tertio q̄ corpa ſint ꝯtraria veluti ⁊ ipſoꝝ mot⁹. Hęc Auerr. ℄Tertio ex hbis Auer. colligit̄ duplex cā quietis. vȝ. ſm formā: ⁊ ſm finem: quieſcit enim terra in medio ſm formā q̄dem: q̄ꝛ ſua nā ⁊ ſua forma illic eſt apta quieſcere. Scđm finem hō: q̄ꝛ niſi terra quieſceret, celuȝ nō moueret̄: vt igit̄ celū moueat̄: ideo terra quieſcit: omne enim qđ mouetur indiget quieſcēte. ℄Quęrit poſtea, vtrū poſſit aſſignari cā ſm agēs. ⁊ videt q̄ ſic, ⁊ hāc vult eſſe equidiſtātiā a circūferētia celi. Eſt eniȝ equidiſtātia cā frigiditatis, frigiditas hō cā grauitat̄: grauitas autē cā quietis: ⁊ ſic equidiſtātia dari pōt vt cā effectiua: qđ veteres volue runt dicere: ſȝ per fallaciā ſm qđ, ⁊ ſimplr: ⁊ per fallaciā accñtis decipiebant̄. aſſignari igit̄ pñt quieti terrę tres

G

H

B

Expoſitio. ℄Sumpſit ꝑticulas terrę ferri ad medium terrę quatenus mediū illud eſt mūdi. ⁊ hoc ꝑbat a ſigno: quia oēs particulę terrę ſi eſſent ex cētrū: vt in. a. b. c. d. circūferētia: nō equidiſtātes feruntur veluti per lineas parallelas: ſed ad ſiles angulos ꝑcubūt: ex parte q̄dem circūferētię ad angulos rectos: ex ꝑte hō cētri. m. ad angulum acutū. igitur oēs ad vnum tendunt pūctum.

℄Patet igitur terrā nec̄io, in medio eē: atq̄ īmobilem. Tum ob eas quas diximus cauſas. Tum q̄ꝛ pōdera quę vi ſurſum iaciuntur ad amuſſim in idem rurſus redeūt: ⁊ ſi in īfinitū vis illa iaciat. p̄ȝ igitur ex his: neq̄ moueri terrā: neq̄ extra mediuȝ collocari.

Expoſitio. ℄Quę ꝑbata ſunt: nūc epilogat. Sed ꝯtra illā hypothe C ticaȝ occurres: q̄ꝛ videt̄ nō valere, ſi ꝑiceret virtus terrā in īfinitū ſurſum: illa in eūdē locū rediret: q̄ꝛ ſi ꝑiceret in infinitū: nunq̄ mot⁹ ceſſaret petere locuȝ ſurſum, igit̄ nunq̄ rediret. Dici pōt Ariſtotelem per infinitum intellexiſſe ſpatiū vltra ſpatium mundi. vel⁹ forte ꝯñtia eſt bona: q̄ꝛ ex illo cōceſſo ſequit̄ vtrūq̄. videlȝ, redire: q̄ꝛ graue. ⁊ nō redire: q̄ꝛ ꝓijcit̄ in infinitum.

℄Ad hęc cauſa quietis ex his quę dicta ſunt patet. Nam ſi apta eſt ad mediū vndiq̄ ſui natura ferri. veluti apparet: ⁊ ignis a medio ad extremuȝ rurſus: īpoſſibile eſt: q̄uis ipſius ꝑticulā e medio ferri: vi nō illata. quippe cum vna eſt vnius latio: ⁊ ſimplicis ſimplex: ⁊ non ꝯtrarię. at ea quę a medio ei quę

D in mediū: latio eſt contraria.

Expoſitio. ℄Ex dictis ꝯcludit cām quietis terrę. Et p̄mo de ꝑtib⁹ terrę. Scđo de tota terra. ⁊ de ꝑtibus vult terrā ob eam cām eē in medio quieſcētē: ob quaȝ nālıter eſt apta ad mediuȝ moueri. Mouet̄ aūt vnaqueq̄ ꝑticula ad mediū, ſui nā vel ſui forma. igit̄ ⁊ in medio quieſcit ſui natura vel ſui forma. nō enim vt dicit idē ob eādē naturā ꝯtrarijs lationibus eſt aptū moueri. vȝ. latione a medio: et latione ad mediū: q̄ꝛ hę ſunt ꝯtrarię: ⁊ nihil ꝯtrarijs motibus ferri pōt ſuiipſius nā. quippe cuȝ vna eſt vnius latio et ſimplicis ſimplex: vt in libro p̄ eſt ꝓlixe diſputatū. Sic igit̄ ꝑticulę quieſcūt in medio ſui nā: veluti in mediuȝ mouent̄ ſui nā. Et ſylls lr̄ę eē pōt illic vnūquodq̄, eo modo quieſcit quo mouet̄. Sed particulę grauis ſui natura mouentur ad mediuȝ. igitur particulę grauis ſui natura quieſcunt in medium.

I cauſe: vna qdē vt finis. vʒ. ob id qḋ celū mouet. alia vt forma. vʒ. q͛ graue. Tertia vt agens. vʒ. q͛ equidiſtat. vñ Themi. vult Ari. verū dixiſſe: ſed ſine rōne. veteres aūt ⁊ veꝝ, ⁊ cū rōne. ℂ Cōtra obycit Auer. q͛ nō eſt verū q꜄ equidiſtātia ſit cā quietis ſimplr: ſʒ per accñs, ſiue ſm qd. Amplꝰ, dato q꜄ ſit cā per ſe nō eſt cā per ſe, niſi remota: pro quāto eſt cā grauitatis: ⁊ ſic nō recte ſentit Themi. ℂ Sed adhuc occurres. ꝓ q͛ terra eſt ꝑpetua, ⁊ grauitas eſt perpetua. igit̄ equidiſtātia nō eſt cā effectrix quietis terre ꝑpetue. Scđo equidiſtātia eſt dimēſio: dimēſio nō eſt de ꝓncipys actiuis. igit̄ nō pōt eē cā vt agēs. ℂ Rñdet Auer. q꜄ equidiſtātia nō eſt cauſa effectrix: ſed ꝯſeruans effectiue: q͛ terra nō eſt genita ſm totū: ſʒ forte reſpectu ꝑtiū poſſit eſſe cā effectrix: q͛ terra eſt gñabilis ſm partes: ⁊ ita de nouo quieſcibilis. Ad 2ᵐ rñdet, equidiſtātiā nō eſſe cām grauitatꝭ ⁊ quie-

K tis quatenus ꝗ̄litas: ſed quatenꝰ eſt mediū motꝰ circularis: ⁊ pro quāto facit terrā diſtare a cauſis calefaciētibꝰ celeſtibus. Hec colligunt̄ ex cōmēto: ⁊ ſatis acute.

Dubitꝰ pꝰ. Sed circa hec emergit pᵃ dubitatio: vtruʒ grauitas ſit cā formalis quietis terre. Et arguitur ꝓ q͛ nō: q͛ꝛ priuationis nihil eſt cā vt forma. ſed quies eſt ꝑuatio. igit̄ illius nulla eſt cā vt forma. Scđo vna forma nō eſt, niſi vnius: ſed grauitas eſt forma terre. igit̄ nō quietis terre. Tertio, forma ⁊ efficiēs non in idem nūo ꝯcidūt 12ᵒ metaᶜᵉ. cōmē. 36. Sed grauitas eſt cā agēs motum ⁊ quietē. igit̄ nō forma. q꜄ grauitas ſit cā agēs motꝰ ⁊ quietis videt̄ 4ᵒ cōmē. 22ᵒ. Quinto nō

Solutio eſt idē forma motꝰ ⁊ quietis. ℂ Pro rñſione debes ſcire, q꜄ dū dī grauitas eſt forma quietis, vel motꝰ intelligi pōt duplr, vno modo pro pᵃ illius ꝑfectione: que forma ꝑtis dī: ⁊ ſic nec quietis, nec motꝰ poteſt eſſe forma. Alio modo pro omni intrinſeco alicuius quo illud depē-

L det: quo medici dicūt calorē eſſe formā nutritionis: pro quāto eſt qd intrinſecū nutritioni: nutritionē intrinſece efficiēs: ⁊ ſic forma idē eſt, qḋ agēs ꝓximū ⁊ in actu efficiēs. Ꝫo per excellētiā dicitur de extrinſeco, ⁊ ſeparato. ℂ Per hec ad rōnes pʒ ſolutio: oēs enim ꝯcludūt grauitatē nō eſſe formā pᵒ modo. bñ tñ eſſe pōt forma ſcđo

2ᵒ dubitaᵒ. modo: que cum agēte ꝯcidit. ℂ Scđo dubitat̄: vtrū diſtātia a celo ſit cā frigiditatis: ⁊ per ꝯñs grauitatis. ⁊ videt̄ q꜄ nō. ꝓp͛ q͛ frigiditas eſt accidēs eēntiale elmto. igit̄ ꝯñs formā ſubalē elmtoꝝ: vt dī 8ᵒ Phiſič. cō. 4ᵒ. Scđo tūc ꝑtes ignis eſſent graues aliquātulū: vt ille que ſunt ꝓpe aerem: q͛ ſunt aliquātulū a circūferētie ambitu re-

Solutio mote. ℂ Defendi pōt Auer. per diſtōnē frigiditatis et grauitatis poſitiue, ⁊ ꝓuatiue: poſitiua enim frigiditas vel grauitas elmtaria ꝓprietas eſt. priuatiua Ꝫo cauſat̄ per ꝓuationē cāruʒ calefaciētiū. ℂ Tūc ad pᵐ pʒ ſolu-

M tio: frigiditas enim ⁊ grauitas poſitiue ſumpte ſunt ꝓprietates elmtarie. ⁊ nō priuatiue. Ad 2ᵐ cōcedo partes ipſius ignis inferas eſſe graues, ⁊ frigidiores per priuationē cāruʒ calefaciētiū ⁊ leuitātiū. que tñ elmtarie: nec graues ſunt: nec frigide. Hec pro defenſione Auer.

ℂ Aſtipulantur autē ⁊ his ea que a mathematicis ſunt dicta circa aſtrologiā. apparētia enim accidūt mutatis figuris: qbus definitus eſt ſtellarum ordo: ꝓpterea q꜄ terra in medio eſt collocata. de loco igit̄ deq́ʒ quiete ⁊ motu terre quo ſeſe hñt tot dicta ſunt.

Que Ari. cōmē. 103. ℂ Debes ſcire vt Auerr̄. ingt. q꜄ tres ſunt celi diametri. Prima eſt a polo ad poluʒ: quaʒ ꝑhi lōgitudinē appellāt: penes quā ſumpſerūt ſurſum ⁊ deorſuʒ in celo. Secūda eſt ab ortu in occaſum: quā dixerunt eſſe latitudinē: penes quā dextrū ⁊ ſiniſtrum ſtatuerūt. Tertia eſt a culmine dici ad imum noctis: quā altitudinē, ſiue ꝓfunditatē collocarūt: penes quam ante ⁊ retro definierūt. N

Ari. igit̄ per teſtimoniū aſtrologoꝝ vult ꝓbare terram eſſe collocatā in pūcto medio interſectionis haꝝ diametraꝝ: qḋ mediū cētrū appellāt greci. apex Ꝫo dicūt eā lineam que per centrū tale trāſiens vtriſq́ʒ appulit polis. Ex his Ari. videt̄ declarare (vt Auer. ait) terraʒ eſſe in medio per obſuationē aſtrologoꝝ. Primo q͛ quelibet ſtella videt̄ equalis in q̊libet celi pūcto. ſtella enim quecuis fixaꝝ tāte magnitudīs apparet ſi in ortu, quāte ſi in occaſu: quāte ſi in culmine fuerit. Ubi aūt terra eccētrica eſſet, ⁊ ad alteruʒ pūctoꝝ magis appropinquaret: ꝓculdubio ſtella appareret diffor̄mis ⁊ inequalis. Scđo, ſtelle fixe aſcēdūt ꝓciſe ſemꝑ ab eadē terre parte: ⁊ occidūt ſemꝑ ad eādē terre partē: qḋ eſſe nō poſſet, niſi terra eſſet in medio ⁊ fixa. Preterea nō ſemꝑ eēnt ſex ſigna ſupra terrā: ⁊ ſex infra terraʒ. Tertio a figuris ſtellarū: cuiuſmodi ſunt aſpectus: vt triāgulus, ſexāgulus, quadrāgulus, ⁊ diameter. Ampliꝰ, ⁊ cum his eclipſis. niſi enim terra eſſet ꝓciſe in medio diametroꝝ tales aſpectus, ⁊ maxime eclipſes non eſſent ſm regulas aſtrologoꝝ. Ex his oibus ꝯcludit Ari. terrā eſſe in medio. Ingt. aſtipulātur aūt ⁊ his ea que a mathematicis ſunt dicta circa aſtrologiā. apparētia enim accidūt circa ortū, ⁊ occaſum, ⁊ aſcēſiones, atq́ʒ aſpectꝰ mutatis figuris ⁊ aſpectibꝰ, qbus definitꝰ eſt ſtellaꝝ ordo, ꝓpterea q꜄ terra in medio eſt collocata. deinuʒ epilogat. O

ℂ Figuram aūt rotūdaʒ ipſam hēc neceſſariuʒ eſt. vnaqueq́ʒ enim partiū ad vſq́ʒ medium pōdus habet. ⁊ minor a maiori pulſa nō pōt egredi: ſed ꝯmitur potius: ⁊ alia aliȷ̄ cedit donec ad medium ipm perueniat. P.

ℂ Nūc de terre figura: ⁊ pᵒ ꝯmittit ꝯnēʒ. d. Figuram aūt rotūdam ipſam hēc neceſſariū eſt: hec eſt ꝯcluſio. Syllogiʒat hoc ſic, omne corpus cuius partes circūferētiales equalr tēdūt ad mediuʒ maiores, minores cōprimēdo, eſt rotūdū. ſed terra eſt hōꝯ igit̄ terra eſt rotūda. De ratione tāgit minorē, ⁊ ingt. Unaqueq́ʒ enim ꝑtiū aduſq́ʒ mediū pōdus habet, ⁊ minor a maiori pulſa nō poteſt egredi: veluti fit in vnda: vbi vna aqua cōprimit aliā: per quā cōpreſſionē illa intumeſcit ac egredit̄. ſed ꝯmitur potius, ⁊ alia aliȷ̄ cedit donec ad medium ipm perueniat. Hec eſt minoris vis. Expoſitio

ℂ Oportet aūt intelligere id qḋ dī ꝓinde accidere atq́ʒ ſi terra fieret: eo modo perfecte: quo etiā nālium quidā ipſam ꝓtulerūt ortū eſſe. Ueruʒ illi quidē lationis que fit deorſum violētiaʒ cām eſſe aſſerūt. Melius aūt eſt veritatē ponere: atq́ʒ hoc ideo accidere dicere: q͛ nā habet id quod pōdus habet ad ipm mediū ferri. Cuʒ igitur ea que ſegregabātur ꝑtāte congeries eſſent: vndiq́ʒ ſilr ad ipm medium ferebātur. Siue igitur ſilr ab extremis ꝑtes diuiſe ad mediū ſint ꝯgregate: ſiue alio modo ſeſe hñtes. Idem facient. Q

ℂ Soluit per hec Ari. ꝯtra ſe cauillū: nam obycict quiſpiam terra eſt ꝑpetua. igit̄ nulla pars alteraʒ cōpreſſit: ⁊ ita ipſa terra per eiuſmodi cōpꝛeſſionē nō vr̄ cōſequi Expoſitio

A rotūditatē ꝑpetuā enim nulla pōt aſſignari cā. Rn̄det ꝙ hoc itelligi opꝫ hypothetice/ac ſi genita eſſet terra: vt veteres dixerūt. Eſt tn̄ aliqua drīa: qꝛ veteres dixerunt terrā fuiſſe motā ad mediuꝫ vi atqꝫ expulſione. nos āo ꝑipatetici nā. Ingt. opꝫ autē intelligere id qḋ dī ꝑinde accidere atqꝫ ſi terra fieret/vel genita eēt: eo ꝑfecto modo quo etiā nālium qdā ipſam ortā eē ꝓtulerūt: addit tn̄ drīam/ꝛ ingt. verū illi qdē lationis quę fit deorſuꝫ violētiam cām eē aſſerūt. vꝫ. vi ꝯverſionis pellētis ad mediū: vt dixit Empedo. Melius aūt eſt ꝯ̄ritatē ponere/vt nos ponimus/atqꝫ hoc ideo accidē dicere: qꝛ nā habet id qḋ pōdus habet ad ipm̄ mediuꝫ ferri. Ex his repetit ꝯ̄nem/ꝛ ingt. Cuꝫ igiť ea quę de terra ſegregabanť/vel ſegregata erāt ꝛ diſſeminata per circūferētiā cęli pr̄āte ꝯgerics eſſent ſiue ꝯgregabilia eēnt in medio: ꝓpter h̄ vndiqꝫ ſilr ad ipm̄ mediū ferebanť. ꝛ qꝛ poſſet aliqs dicere nō ſilr ferri ad mediū: ꝓpterea/qꝛ ex vna pte pn̄t

B eſſe plures qꝫ ex alia: velutı ex pte ortus plures pn̄t eſſe ptes terrę qꝫ ex pte occaſus: quo caſu nō ſilr cōgregarēťur: adiecit rn̄dēdo/ſiue igiť ſilr ab extremis partes diuiſę ad mediū ſint ꝯgregatę/ſiue alio modo ſeſe h̄ntes/hoc eſt plures in vna pte qꝫ in alia/idē faciēt. Nā ſemꝑ grauius ꝓmit minus graue/donec ſuꝑficies terrę rotūda fiat circa mediū. ꝛ ſic hoc nō refert ad rōnē dictam.

Que Auer. co. 104 Digreditur aūt Auer. hic ſatis ad ꝓpoſitū. naꝫ Them. reꝑhendit Ariſt. arguebat enim ſic/terrā eē rotūdā eſt nec̄iuꝫ/ꝛ terrā ꝛ mūdū eē gn̄abiles eſt ipoſſibile. igiť terrā eē rotūdaꝫ nō dꝫ declarari per tale ipoſſibile. ¶ Rn̄det Auer. ꝛ ſatis perite/ꝙ terra pōt ꝯ̄ſiderari quatenus corpus cōpoſitū ex mā ꝛ forma. ꝛ quatenus vnū elmtūꝫ mūdi. ꝛ q̄tenus elemētū mūdi adhuc duplr/ꝛ quo ad ptes/ꝛ quo ad rōneꝫ totius. Tūc dicit Auer. ꝙ terra eſt gn̄abilis ꝛ corruptibilis ea rōne qua corpus cōpoſitū ex mā ꝛ forma. Am

C pliꝰ ſi ꝯ̄ſidereť rōne qua elmtū/eſt gn̄abile ea ratione qua partes habet: nō aūt rōne qua totū: qꝛ elmta eſt ꝑm ptes gn̄abilia/nō aūt ꝑm totū. Ad ꝓpoſitū Ariſt. vtitur eiuſmodi ex ea pte qua poſſibilia ſunt: ꝛ nō ex ea parte qua ipoſſia ſunt. hęc ad q̄ōneꝫ. ¶ Cōfirmat ſolōnē ꝑmo auctē Plat. ꝛ Ari. qꝛ Plato ꝛ Ariſ. vtunť talibꝰ ꝓpōnibus. Ariſ. enim 8° Phyſi. ait. ꝙ motꝰ circularis eſt prior nā ceteris: qꝛ eo remoto/tolluntur ꝛ ceteri: ꝛ nō econtra. Amplius/4° Phyſic. ponit motū eē nā priorē tpe: qꝛ cum remoueť motꝰ: etiā tps remoueť. Et ꝓpterea ꝯcludit ꝙ ordo ꝑoris ad poſterius ꝑm nām/eſt tā in eternis qꝫ in gn̄abilibꝰ/lꝫ in gn̄abilibꝰ id ſit manifeſtius. Propterea ꝑ ordinē illū in gn̄abilibꝰ intelligimus/ꝛ poſtea per rōnē cōem vtriſqꝫ gn̄ibus intelligimus ordinē illuꝫ in eternis. ¶ 2° idē declarat Auer. loco a ſili: nam ordo cauſę ꝛ cāti eſt in vtroqꝫ gn̄e: ſed in gn̄abili qdē nec̄ius

D hypothetice/vtpote ſi cā poniť. In gn̄abilibꝰ enim poſita cā poniť effectus/ꝛ ea remota remoueť effectus. In eternis āo ordo eſt nec̄ius cathegorice atqꝫ abſolute: qꝛ ꝛ cā ꝛ effectꝰ nec̄io ponunť. ¶ Ex his pꝫ ſolutio: ꝙ Ari. ſuppoſuit terrā eē genitā/vt ꝑmo eēt manifeſtior: ꝛ cū hoc eſt poſſibile duplr/ꝛ ex parte qua corpus eſt cōpoſitū ex mā ꝛ forma: ꝛ ꝑm partes. ¶ Colligit tādē Auer. fundamētū Ari. ꝛ q̄ſi formā ſylli: quo vtiť in textu. ꝛ ponit talē regulaꝫ/qualis ordo eſt īter aliqua/ſi ſint gn̄abilia: talis eſt īter ea ſi ſint eterna: ſed in terra ſi eſſet genita/ptes mouenť pari velocitate ad pūctuꝫ mediū faciēdo figurā rotūdā. igiť ꝛ mō cuꝫ ſit ꝑpetua. declarať exēplo de domo: vt ſi eſſet domus eterna nec̄io cauſę eius/vt lapides ꝛ lateres eēnt eterne. ¶ Ex his quę in h̄ cōmēto dixit Auer. colligiť intell's ꝓpōnis Ariſ. vꝫ. omne

prius nā alio pōt eē ſine ſuo poſteriori: itelligiť enim/aut in ſe/aut in ſuo ſili ſpecie vel genere: quo modo ordo naturę eē pōt in eternis. cā. n. in illis eē pōt ſine cauſato/ſaltē in ſuo ſili genere. vꝫ. in gn̄abilibꝰ. ¶ Sꝫ hęc E

quę Auer. dixit/nō apparēt nec̄ia/ꝑmo quo ad formam ſylli/ꝑm enim Auer. ratio textꝰ dꝫ ſic cōponi/omne corpus cuius ptes oēs nāliter ꝛ equalr tēdūt ad mediū eſt rotūdū. Sed ꝯtingit terrā eē corpus/cuius ptes tendūt equalr nā ad pūctuꝫ mediū. igiť terra eſt rotūda. modo hęc ratio eſt ex maiore de nec̄io/ꝛ minore de ꝯtingenti. igiť ꝯclō eſt/vel de cōtingēti/vel de ineſſe: vt ſuit declaratuꝫ in lib. Prior. ab Ari. ꝛ eſt ꝯiugatio impfecta egēs deductiōe ad ipoſſibile. ꝛ ita Auer. per hāc ſuā rn̄ſionē debilitat formā ſylli. Ari. lꝫ rn̄deat ad māꝫ. ¶ 2° videť aliud Auer. dictū obſcurū. ait enim/ordinē ſilem eē in eternis ꝛ gn̄abilibꝰ. qḋ vř falſum. Primo/extrema ordinis eternoꝝ ſunt alteriꝰ rōnis ab extremis ordinis generabiliū: qꝛ in eterno ꝛ gn̄abili nihil eſt cōe vniuocum. igiť ordo nō pōt eē eiuſdem rōnis in vtriſqꝫ. Scdo/ſi

F eēt ſilis ordo in vtriſqꝫ/cuꝫ ordo naturę apud Auer. hic ſit cuꝫ tpe. igiť ꝑpetua eēnt in tpe: cuius oppoſitū dī 4° Phyſic. ¶ Ad hęc dici pōt defendēdo Auer. ad pꝰᵐ dicꝫ pōt/ꝙ minor eſt de ꝯtingēti plerūqꝫ/ꝛ hoc modo cuꝫ vna nec̄ia pōt iferre vnā etiā nec̄iaꝫ. Nam lꝫ ex maiore nec̄ia/ꝛ minore de ꝯtingēti ad vtrūqꝫ nō ſequať concluſio nec̄ia: tn̄ ex maiore nec̄ia/ꝛ minore de contingēti plerūqꝫ bn̄ pōt ſeq ꝯcluſio nec̄ia: vt in ꝓpoſito. ¶ Sed forte dici pōt ſyllm lrę non debere formari ſic mixtum ex vna nec̄ia/ꝛ altera de ꝯtingēti. ſed vt diximus in lrā. ¶ Ad 2ᵐ dici pōt/ꝙ cā ꝛ cauſatuꝫ in eternis ꝛ gn̄abilibus ſunt eiuſdē rōnis vniuoce in rōne metaᶜᵃ. nō auteꝫ in rōne phyſica: ratio. n. metaᶜᵃ eſt ratio cauſę vt cā. ratio phyſica eſt ratio cauſę/vt per trāſmutationē cauſat: ꝛ ſic ordo pōt eē vniuocus in cā ꝛ cauſato eternis: ꝛ ge Dubitatio

nerabilibus. dico vniuocus in ratione metaphyſica: nō autem in ratione phyſica. Hęc pro Auerroe. G

¶ Perſpicuuꝫ igitur eſt id qḋ omni ex pte ſilr ad mediū fertur. Silēꝫ neceſſario omni ex parte molem h̄re. naꝫ ſi vndiqꝫ eque fiat additio/eque extremuꝫ a medio diſtare neceſſarium eſt. Hęc aūt figura rotūda eſt.

¶ Auerroes velle vř/ꝙ cuꝫ Ariſ. ꝓbaſſet ptes terrę eē rotūdas: nūc ideꝫ ꝓbat de tota terra. Qḋ nō placet: nec textui ꝯuenit. Melius igiť vř nūc Ari. ꝓbare maioreꝫ. erat. n. maior hęc omne corpus cuꝰ ptes equalr tēdunt ad mediū eſt rotūdū. ꝛ ꝙ ita ſit pꝫ. Ingt. n. ꝑſpicuū igiť eſt id qḋ omni ex pte ad mediū ferť/ſilem omni ex pte nec̄io molem h̄re. Eſt hęc maior. ꝓbat hāc maiorem. d. Nā ſi vndiqꝫ eque fiat additio/eque extremū a medio diſtare neceſſe eſt. Hęc aūt figura rotūda eſt. Dī. n. figura rotūda/a cuius medio ad circūferētiam oīa extrema ſunt eq̄lia. ꝛ ſic pꝫ maior. Et hęc expoſitio ꝯuenit ābis. Expoſitio

H

¶ Differt aūt ad rōneꝫ nihil: ꝛ ſi ptes ipſius nō vndiqꝫ ſilr ad ipm̄ medium ꝯcurrāt. maior enim ſemper minoreꝫ quę ante ſe eſt ad vſqꝫ mediuꝫ ꝓpellat neceſſariū eſt: ambabꝰ ad vſqꝫ mediū momētuꝫ habētibus: ꝛ grauiore minus graue ad illud trudente.

¶ Velle vř Auer. Ari. ſoluere cauillūꝫ dictū/dicebať. n. rōnē illā nō hic locū/niſi ponendo terrā generari. ꝛ ita vult Auer. nihil referre ad rōneꝫ/ſi terra nō ſit genita/modo ptes maiores ꝓpellāt minores ad pūctū mediū. Expoſitio

I ¶ Sed hec expoſitio nõ ↄuenit ꝟbis Ariſ. vt itelligẽti pꝫ. ꝓpterea Ari. vr̃ ſoluere aliũ cauillũ: quẽ etiã ꝓus tetigit raptim. vꝫ. ꝙ nõ valet dicta ratio: qꝛ ſupponit partes terre omni ex pte eſſe equales equalr̃ pulſas: poſſet enim dici ꝙ nõ ſunt equales. n. õ eẽt poſſibile itelligere plures eẽ ex pte ortus q̃ ex pte occaſus / ⁊ plures eẽ ex pte culminis q̃ imi terre. ⁊ ita nõ equalr̃ vndiqꝫ cõcurrerẽt. Rñdet / differt aũt ad rõnẽ nihil: ⁊ ſi ptes ipſi⁹ nõ vndiqꝫ ſilr̃ ad ipm̃ mediuꝫ ↄcurrãt: ſed ex vna pte plures / ex alia pauciores. Cuius cãm exponit. d. Maior. n. ſemꝑ minorẽ que ante ſe eſt ad vſqꝫ mediũ ꝓpellat neceſſe eſt: ambab⁹ ad vſqꝫ mediũ hñtibus momẽtum: qđ grece eſt ropes / latine iclinatio: ⁊ grauiore trudẽte vſqꝫ ad mediũ minus graue: his. n. duob⁹ ſtãtibus / nõ refert ad rõneꝫ. Siue. n. plures / ſiue pauciores terre ptes ſint ex vna pte celi q̃ ex alia: ad rationeꝫ refert nihil. modo maius graue ⁊ minus graue habeant inclinationem ad

K medium: ⁊ maius trudit minus.

¶ Qđ enim quiſpiam addubitauerit: eãdeꝫ habet cum his ſolutionẽ. Si enim cũ terra ipſa eſt in medio atqꝫ rotũda: ſibi ex altero hemiſpherio multiplex adijciat põdus: nõ erit idẽ totius ⁊ terre mediũ. quare aut non manebit in medio: aut ſi quieſcit: cuꝫ ⁊ mediũ nõ obtineat / apta erit etiam nũc moueri.

Expoſitio ¶ Dubitat Ari. ↄtra dicta: dictũ eſt enim terrã eſſe rotũdam ⁊ in medio: ↄtra / ponatur ꝙ terra ſit rotũda ⁊ illo modo ſituata / ⁊ per caſuꝫ ſibi ex altero hemiſpherio ſiue ſubterraneo / ſiue ſupterraneo adijciat multiplex põdus: tũc certũ eſt mediũ terre pro tũc nõ eſſe ꝑciſe mediũ mũdi. Erit igit̃ dubiũ: vtrũ terra quieſcet ſm̃ illam

L ſituationeꝫ / aut nõ. ſi ſic / tũc nõ erit in medio ſituata: qđ eſt ↄtra declarata. ſi nõ quieſcit. igit̃ mouebit̃: ⁊ ita non erit nãliter imobilis. ¶ Quo ꝟo ad verba attinet dixit multiplex põdus / ad dĩam mõtiũ: qui lꝫ eſſent plures ex pte vnius hemiſpherij q̃ alterius: non tollit res hec ꝓpoſitũ: qꝛ ſunt parui / ⁊ paruum põdus addũt.

¶ Qđ igitur addubitat̃: hoc eſt. attamẽ non eſt difficile videre ſi parũ ↄſiderauerimus / atqꝫ diſtinxerimus quõ cenſemus quantã̃uis magnitudinem põdus habẽtem ad ipm̃ mediũ ferri. ꝑſpicuuꝫ enim eſt nõ quouſqꝫ extremũ cẽtruꝫ ipm̃ tãgat. Sed maior pars exuperat: quouſqꝫ ſuo medio / medium ſu-

M mat. hucuſqꝫ enim momẽtum habet.

Expoſitio ¶ Soluit dubitationẽ ⁊ ↄcedit terrã moueri nõ ſimplr̃ ſm̃ totũ. vꝫ. dimittẽdo cẽtrũ ſm̃ ſe ⁊ qđlibet ſui: ſed ſm̃ qđ tãdiu q̃diu mediũ terre efficit̃ mediũ mũdi. Et hoc inqt. Qđ igit̃ addubitat̃: hoc eſt. at nõ eſt difficile videre / ſi parũ ↄſiderauerimus / atqꝫ diſtinxerimus: quõ cenſemus quãtãuis magnitudi͛s põdus hñtem ad ipm̃ mediũ ferri: ⁊ tũc rñdet. ⁊ inqt. Perſpicuuꝫ enim eſt non quouſqꝫ extremũ cẽtrũ ipm̃ tãgat / ſupple moueri: qꝛ ſic moueret̃ ex̃ mediũ: ſed quouſqꝫ maior pars exuꝑat minorem: qđ fit quouſqꝫ ſuo medio / mediũꝫ mũdi ſumat. hoc eſt / ſed quouſqꝫ mediũ terre efficit̃ medium mũdi: hucuſqꝫ eniꝫ momẽtũ ac inclinationẽ habet: poſtq̃ ꝟo mediũ terre / eſt medium mũdi: tunc mox quieſcit.

¶ Differt igit̃ hoc nihil / de gleba ⁊ quauis parte: an de tota terra dicatur. Nõ enim ob

N paruitatẽ / aut magnitudinẽ illud accidẽs dictum eſt: ſed de omni eo qđ ad mediũ momẽtum habet. Quare ſiue tota / ſiue per partes alicũde ipſa feratur: eatenus ferri neceſſe eſt: quatenus ſilr̃ vndiqꝫ medium occupauerit adequatis minoribus a maiorib⁹ momenti perpulſione.

¶ Poſſes forte dicere dictã ſolonẽ hñ valere de ptibus terre: nõ aũt de tota terra. Cui rñdet. d. Differt igit̃ hoc nihil de gleba ⁊ quauis pte / an de tota terra dicat̃. Nõ enim ob paruitatẽ / aut magnitudinẽ illud accñs dictuꝫ eſt: qꝛ lꝫ differũt quo ad molem: non tñ differũt quo ad nãm intrinſecã. Et ꝓpterea de omni eo itelligit̃: qđ momẽtũ / ſiue inclinationẽ habet. Propterea ↄcludit: quare ſiue tota / ſiue per ptes alicũde ipſa ferat̃: eatenus ferri neceſſe eſt: quatenus ſilr̃ vndiqꝫ mediuꝫ mũdi occupauerit: quod fit ꝑfecto qñ maiora minorib⁹ ꝓpulſione momẽti ⁊ inclinationis equant̃: hoc eniꝫ facto. mox quieſcit. ¶ Ex his colligit̃ nõ eſſe ipoſſibile terraꝫ moueri.

Expoſitio

O

De motu terre.

¶ Sed occurres / ſi terra mouet̃: tũc celum quieſceret / omne enim qđ mouet̃ indiget quieſcẽte. ⁊ ꝓpterea ſi terra mouet̃ / celũ non põt moueri: nullũ enim eẽt quieſcens: quo egeret ꝑter terrã. Secũdo dictũ eſt terrã eẽ ſimplr̃ imobilẽ. dici põt terrã eẽ mobilẽ ſm̃ partes: nõ aũt ſm̃ totũ: nõ eniꝫ tota terra relinqt mediũ mũdi: ſꝫ ſm̃ ptes q̃libet pars põt relinq̃re mediuꝫ mũdi: nunq̃ tñ tota: ⁊ ſic ſufficit ad motũ celi ſaluãduꝫ. Immo dicũt iuniores ↄtinuo terrã moueri ſm̃ ptes: qꝛ ↄtinuo terra ex vna pte creſcit / ⁊ alia decreſcit: ⁊ ſic ↄtinuo mediũ eius ſe facit in medio mũdi. Preterea / ptes cẽtrales appetũt corrũpi. igit̃ opꝫ terrã moueri / vt ptes ille veniant ad locũ corruptiõis. ¶ Sed circa hec queres / quo modo ſi terre adderet̃ aliqd ponderis magni: ipſa efficeret̃ in medio mũdi. ¶ Rñdet Auer. ex ꝟbis tex. ⁊ inqt. hoc fieri quatenus pars maior expellit minorẽ donec centrũ totius aggregati fiat cẽtruꝫ mũdi. ⁊ tota terra ſpherica relinquat̃. Et hec vr̃ Ariſt. intẽtio. inqt enim. Sed maior pars exuꝑat: quouſqꝫ ſuo medio / mediũ ſumat. Et ſic vr̃ ꝙ terra ſit rotũda: ꝓpterea / qꝛ ptes maiores circũferentiales cõprimũt ptes minores cẽtrales. Unde Auer. ꝑlibrãdo ꝟba Ariſ. ait eum dixiſſe hoc. i. maiores cõprimere minores tãdiu q̃diu mediũ terre fit mundi mediũ: ⁊ q̃diu figura terre ſit ſpherica: qꝛ erãt due dubitationes / altera de terre ſphericitate / altera de medio terre quõ eſt in medio mũdi. Has igit̃ ambas Ariſ. ꝑſoluit vno ꝟbo / dicẽs fieri terram ſphericã ⁊ eius mediũ / mediũ mũdi: qꝛ maiores ptes cõpellũt minores ad cẽtruꝫ.

P

Que Ad. cõ. 107.

Q

¶ Sed occurres / qꝛ ſi partes maiores cõpellũt minores: tũc terra in ſua regione grauitaret: ꝑterea ptes centrales nõ mouerent̃ ad cẽtrũ / niſi cõpulſe: ⁊ ita nõ nãli rõne. Inſuꝑ cẽtrales ptes ſunt grauiores. igit̃ ad cẽtruꝫ nãlius mouent̃ / q̃ circũferẽtiales: ⁊ ita nõ cõpulſe mouebunt̃. ¶ Auer. (vt mihi videt̃) innuit Solonẽ quãdã: illud fieri ad imaginationẽ. ait enim / qñ cum imaginati fuerimus / ꝙ additũ fuit ſupra ſpheraꝫ terre quaſi eius medietas: tunc figura terre non erit ſpherica: neqꝫ mediũ eius erit mediũ mũdi. Cuꝫ ḡ poſitũ fuerit ꝙ maior pars ↄſtringit mediũ / ⁊ minorẽ quouſqꝫ cõgregatio duarꝫ ptiũ ꝑueniat ad mediũ totius: ⁊ deſcendat ſuperior pars magnitudinis ↄgregate ad locuꝫ inferiorẽ: neceſſe eſt vt illud qđ ↄgregat̃ ex duab⁹ ptib⁹ ſit in figura ſpherica: ⁊ ꝙ mediũ eius veniat ad mediũ tot⁹. Hec Auer. ex q̇bus velle videt̃ cõpreſſionẽ illã non eẽ realem: ſed

Dubitatio optima.

Auer. ſol.

A ad imaginationē:dato φ maior pars terrę ponaᷣ ſupra minorē:hoc enim nō eſt in re:qꝛ nunꝗ̄ maior pars poſita eſt ſupra minorē: ⁊ ita videᷣ imaginariū totum illud:quibus pꝫ ſolutio ad dubitationes. Hec ſolutio/ſi eſt
Alia ſolo bona vel nō/ꝯſidera. ℂ Ego dicerē cōpelli eſſe dupliciter per ſe/⁊ per accidēs.illud cōpelliᷣ per ſe:qđ reſiſtit cōpellenti:nunꝗ̄ enim cōpulſio ꝓpria fit:niſi qñ eſt actio ⁊ reſiſtētia:⁊ hec non pōt eſſe in caſu:vt rōnes cogunt. Alia eſt cōpulſio per accidens:quō dicimus brachium cōpelli ad motuꝫ corporis:qꝛ aiali ipſo moto/brachium: qđ eſt illius pars moueᷣ:⁊ ſic brachium cōpelliᷣ a corpore aialis:⁊ hoc pacto eſt in ꝓpoſito:maior eniꝫ pars terrę ſi adderetur/cōpelleret minorē preiacētē:quia illa maior pars moueretur ad medium per ſe:⁊ minor moueretur per accidēs ad motuꝫ illius:⁊ hoc pacto illa minor cōpelli diceretur. ℂ Et fortaſſe hoc ſenſit Auer.cuꝫ inquit. Ponaᷣ ergo φ ſupra terrā ſit additum quaſi eius me-
B dietas ex aliqua parte orbis/vel mūdi. Uerbi cā/ex parte oriētis ſit addita vna:⁊ ex parte occidētis ſit addita altera:neceſſe eſt enim tūc/vt illud qđ cōgregaᷣ ex medietate oriētali/⁊ medietate occidētali vincat medietatem ꝑiacētē:ita vt totuꝫ aggregatū ex tribus illis partibus locetur in medio mūdi:⁊ ſit ſphęricū. Tu vō ꝯſidera meli⁹.

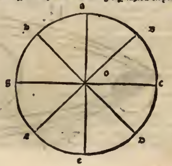
ℂ Siue igitur facta eſt:neccīam eſt factā eſſe hoc modo. Quare manifeſtū eſt ſphęricaꝫ eſſe gñationē ipſi⁹. Siue ingenita ſp manēs: eodē mō ſe hēt:quo qdē ꝗuis ſi orta eēt:primum orta fuiſſet. Et ſm hāc igitur rōnem: neccīum eſt eſſe ſphęricam eius figuram.

Expoſitio ℂ Sed remouet aliam dubitationē/vt recte Expoſitor ait:qꝛ poſſet dici rōnem tactā hic locum ſuppoſita gñatione terrę:quā Ariſt.non tenet in toto:ſed ſm partes tm̄.
C Rńdet Ariſt.ſiue igiᷣ facta eſt terra(vt antiqui arbitrātur)neceſſariū eſt ipſam eſſe factā hoc modo quo diximus.vꝫ.φ partes pulſę a partibus mūdi maiores cōpellūt minores ad cētruꝫ.Et ꝓpterea cōcludit:quare manifeſtum eſt:ſphęricaꝫ eſſe generationē ipſius. Tāgit aliud mēbrū ſm peripatéticos verū.⁊ inquit.Siue ingenita ſemper manēs eſt:etiā neceſſe eſt eodē modo ſe hēre:quo quidem ꝗuis ſi orta eſſet:p̄ͫ orta fuiſſet.i.neceſſe eſt eodeꝫ modo ſe hēre ac ſi orta eēt. Illud enim(vt inquit Expoſitor)qđ nō eſt gñatum:opꝫ eo modo ſe hēre:quo ſe hēret ſi eſſet gñatuꝫ:eodē enim modo albuꝫ diſgregaret viſum ſi eēt factuꝫ:⁊ ſi eēt ęternuꝫ:qꝛ ꝓpriuꝫ nō gñationē:ſed eſſentiā ꝯſequiᷣ. Modo ſphęricuꝫ eē videᷣ quaſi ꝓpriū terrę:⁊ ita ſiue terra ſit facta/ſiue ęterna:ſphęrica erit ſua natura. Tunc epilogat rōneꝫ.⁊ inquit.Et ſm hāc igiᷣ ra-
Dubitatio tionē neccīuꝫ eſt eſſe ſphęricā eius figurā. ℂ Sꝫ occur-
D res:qꝛ nō videᷣ ęternuꝫ ⁊ corruptibile hēre eaſdeꝫ affectiones. Nam vbi aial eēt ęternuꝫ:nō eſſet ęgrotabile. Nūc autē qꝛ mortale/eſt ęgrotabile. Pręterea/vbi aial eēt ęternuꝫ:nō eēt augumētabile:nūc autē/qꝛ corrupti-
Solutio bile/eſt augumētabile.⁊ alijs rōnib⁹ pōt inſtari. ℂ Innuit ſol.Simplicius in vbis ſuis:vult enim eaſdeꝫ eſſe ęterni ⁊ morticini affectiões:quę nō indiuiduos ſequun-
Quę Ari. tur cōditiones:ſed ſpēi.Tu vō lege vba eius. ℂ Auer. auteꝫ ait:ſi igiᷣ terra nō fuit gñata:ſed ſemp fuit in iſta diſpōne:quā haberet cum cōpleta eēt/ſi eſſet gñata:⁊ manifeſtuꝫ eſt φ figura eius eſt ſphęrica:ꝓpter cām quaꝫ diximus:cum nulla ſit dīa/ſiue fuerit gñata/ſiue fuerit ęterna:nulla ſupple dīa quātū ad neceſſitatē ꝯſecutionis cauſę/⁊ cauſati. Naꝫ ſiue terra ſit ęterna/ſiue facta ſemp/neccīo ſequiᷣ ipſam eſſe ſphęricā:qꝛ terra ſm eius eēntiaꝫ eſt cā ſphęricitatis. ℂ Quo vō ad vba attinet/
E ait Ariſ. Neccīuꝫ eſt eſſe factā hoc modo. Hoc modo:vt
Uerborū ꝯſideratio Auer.ait:qꝛ cum gñatio terrę fuerit cōpleta(vt quidaꝫ aiunt)terra ipſa erit ſphęrica. ℂ Uel aliter pōt itelligi/ vt dicit Auer. Hoc modo. Uideliꝫ φ cum gñatio terrę fuerit cōpleta:⁊ ipſa fuerit mota hoc modo.vꝫ.φ partes maiores cōpellāt minores:tunc terra ipſa relinquetur ſphęrica.⁊ qꝛ in trāſlationib⁹ arabicis repiᷣ ſic.Et ſi ita ſit:manifeſtū eſt φ locus terrę eſt ſphęricus. Auer.per locū:itelligit ꝯcauum aquę:⁊ nūc exponit dupliciter vba illa. Si ita ſit.p̄ modo ſi ita ſit φ terra gñeᷣ:nam ſi terra gñaᷣ:ſequiᷣ ꝯcauum aquę:qđ eſt locus terrę/eē ſphęricum.Scđo modo ſi ita ſit/φ maiores partes cōpellāt minores:ſeqᷣ.n.ſi maiores minores cōpellāt ꝯcauū aquę/ vel ei⁹ ſupficieꝫ ꝯcauā:ēt quę terrā ꝯtinet/eē ſphęricuꝫ. Hec Auer. Quę ſunt(vt mihi vr̄)ſupflua.naꝫ hęc vba nō hñtur in gręcis codicib⁹:iō ꝯſideratio hęc nulla eſt.

ℂ Et qm̄ oīa grauia ſiles ad angulos:ſed nō
F ęquidiſtātia ferūtur.Hoc aūt aptū eſt ad id qđ nā ſphęricū eſt. Aut igitur eſt ſphęrica: aut nā ſphęrica. Unūqđqꝫ autē tale eſſe dicere oportet:quale nā vult eſſe:⁊ qđ eſt:ſed nō quod violentia/⁊ pręter naturam eſt.

ℂ Nūc ponit aliā rōneꝫ:⁊ ſylls eſt oē corp⁹ cui⁹ partes ad
Expoſitio cōſiles angulos feruntᷣ:⁊ nō paralellę/eſt ſphęricū.terra eſt corp⁹ cui⁹ partes graues oēs ferunᷣ ad ſiles angulos ⁊ nō paralellę/igiᷣ eſt ſphęrica. Cōtinuaᷣ igiᷣ ſic tex.⁊ ſm hāc igiᷣ rōnē:ſupple quę ꝓcedit p h φ maiores partes cōprimūt minores:neccīuꝫ eſt dicē ei⁹ fig⁹ eē ſphęri-
Aequidiſtātia paralella. cā:⁊ ēt ſup.qm̄ oīa grauia ſiles ad angulos ⁊ nō ęqdiſtātia ferunᷣ:q̄ ſunt partes trę.h eſt mior.Deide tāgit maiorē.⁊ inquit.h aūt aptū eſt ad id qđ nā ſphęricū eſt.eſt igiᷣ
G maior:corp⁹ cui⁹ partes ferunᷣ ad ſiles angulos/eſt ſphęricū p nāꝫ.Cōcludit ꝯnē/⁊ inquit.Aut igiᷣ eſt ſphęrica:aut nā ſphęrica.appoſuit āt h/vt Expoſitor recte ſentit:ꝓpter tumoroſitates mōtiū:⁊ valliuꝫ ꝯcauitates:q̄ videnᷣ rotūditatē trę ipedire:ſꝫ hę ſunt ex alijs cauſis accidētalib⁹ vl violētis:⁊ ſꝫ ita ſit:tñ vnūqđqꝫ tale eē dicere opꝫ ac denoiare:q̄le vl qđ nā vult eē:⁊ qđ eſt ſupple pro maiori parte:nā tumoroſitates mōtiū/⁊ ꝯcau^{tes} valliū nō habēt aliꝗ̄ ꝗ̄ti^{tꝫ} nōbilē in cōparatiōe ad totā trā.Sic igiᷣ denoianda eſt tra/pro eo q̄ eſt ſm nāꝫ/⁊ pro maiori parte:⁊ nō p eo qđ eſt violēta ⁊ pter nāꝫ:vel p miori parte:fortaſſe.n.tumoroſi^{tes} mōtiū:⁊ ꝯcaui^{tes} valliū terrę nō iſunt p nāꝫ:ſꝫ ex violētis cauſis:⁊ pter nāꝫ:vt docuit Ari.in lib. metheo^{r}.igiᷣ tra eſt dicēda ſphęrica:q̄ten⁹ eſt talis pro maiori parte:vel q̄ten⁹ eſt talis magis p nāꝫ.⁊ h eſt ꝯclo.

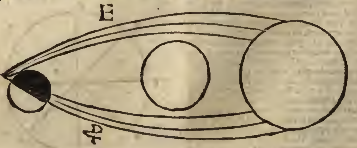
H

I ℭ Quo ꝰo ad ꝟba attinet:p ſiles angulos Ari.itelligit
angulos rectos/q̃s grauia faciũt:cũ deſcẽdũt ad cẽtrũ.⁊
ħ vr̃ velle Auer.quũ inqt.pp cãm quaꝫ dixim᷒.ſ.q: oẽs
ptes terrę deſcẽdũt ꝯſilr ad mediũ.i.q: apud cẽtrum fa
ciũt angulos ęquales. ℭ Uñ Expoſitoꝛ idẽ.o.exponit
ſm rectos angulos:q̃s facit linea recta p quã eſt motus
corpis grauis cuꝫ linea ꝯtingẽti terrã.Uñ angulus.b.o.
c.rect᷒/ꝯſilis eſt angulo.b.g.o.⁊ cęteris oib᷒:oẽs.n.ſunt re
Quę Ari. cti ad cẽtrũ.o.qm̃ grauia nõ ſtant firmiter ſup t̃raꝫ niſi
cõmẽ.108. ſm lineã ꝑpẽdicularẽ.ℭ Alr etiã Auer.expõnẽ ſbſcri/
bit cum deſcẽdũt a locis in ſupiori circũferẽtia. Inter q̃
ſunt arcus ęq̃les : ⁊ ita p angulos ſiles itelligit angulos
reſpiciẽtes arcus ꝯſiles circuloꝝ:q̃ꝝ cẽtrũ eſt cẽtrũ mũ
di. Nã arcus.a.b.eſt ſilis arcui.b.c.⁊ cęteris:qui cãnt ex
ħ q: grauia mouent̃ a circũferentia.a.b.c.d.e.f.g.h.Cir/
ca cẽtrũ.o.⁊ vtroqꝫ modo bñ dr̃.ℭ ꝓ.dr̃ in textu arabi
K co.Propter ſmonẽ quẽ diximus.Et in codicib᷒ gręcis
dr̃.Et ſm hãc igit̃ rõnẽ . Et ħ Auer.duplr itelligit/vno
mõ pp ſmonẽ quẽ dixim᷒ de motu grauiũ:nã oĩa gra/
uia petũt vnũ pũctũ.igit̃ tota terra eſt ſphęrica.⁊ p ver
ba illa in qb᷒ dicit.Et q: corpa grauia. In ſuo textu:⁊ in
nr̃o.Et qm̃ oĩa grauia. Intelligit,q: mouent̃ ad mediũ
ꝯſilr:⁊ ſic ſunt duę causę ſphęricitat̃ terrę.altera q: oĩa
grauia petũt vnũ pũctũ.Altera,q: mouent̃ ad ꝯſiles an
gulos. Aliter exponit itelligẽs p ſmonẽ quẽ diximus.ſ.
rõnẽ p̃imã quę pceſſit p alias ꝯditiones mot᷒ grauiũ
q̃s dedit in deſcẽſu cap ad mediũ abſqꝫ deſcẽſu ẽt coꝝ
ſm angulos ęq̃les.ratio.n.p̃ria/vt recte dix᷒ expoſitoꝛ
aı/pceſſit ex ſpecie ptiũ eius:q: p ħ q: maiores cõpel/
lũt minores. Hęc 2ª ratio accipit̃ ex ſig᷒ motus ptiũ ter
rę ℭ Et addit Auer.hãc 2ᵃᵐ rõnẽ eẽ firmiſſimã:qm̃ p̃/
cedẽs ſupponit gñationeꝫ terrę/vel ſm ꝟitateꝫ/vel ſm
imaginatiõeꝫ. Hęc aũt ratio pcedit ex ſimplr notis. In
L trãſlationib᷒ arabicis legit̃ .Et ħ eſt ſignuꝫ. Et reliqua.
⁊ Auer.ait.hoc ſignum eſſe potiſſimã rõnem:q: ꝯuerti/
tur cũ cauſa.grauia enim mouẽtur ad ſiles angulos:q:
terra eſt ſuapte nã ſphęrica:⁊ q: terra eſt ſuapte natura
ſphęrica grauia mouent̃ ad ſiles angulos:hęc enim cõ/
Dubitatio uerſio eſt:q: ſphęrica figura eſt terrę nãlis.ℭ Sed oc/
curres,qm̃ figurę elẽtis ineſt accñtalr:vt docuit Auer.
In hoc ſcdo cõmẽtis.22.⁊.26.At hic Ariſt.voluit ſphę
ricã figurã ineẽ terrę nãliter.Pręterea 3° huius cõmẽ/
to.67.dr̃ elemẽta nullã ſibi limitare figurã:hic autẽ di/
Sol.Ari. cit̃ ſphęricã figurã eſſe terrę nãleꝫ. ℭ Rñdet Auerr̃.⁊
inqt.Sed nõ oportet accipe hãc figurã/vt ſit inſepara/
bilis ab eius ſubã:⁊ neccia in ea:⁊ ſic per nãle nõ intelli/
git inſeparabile.Cuius cãm affert Auerroes dicẽs:qm̃
ſi ita eſſet:non ſeparaket ab ea iſta figura:ſed ſeparata
ſphęrica figura a terra corrũperet̃ terra per corruptio/
neꝫ ſuã.i.ad corruptionẽ/figurę ſphęricę.Sic igit̃ vult N
ſphęricã figurã eſſe terrę nãlem:ſed nõ inſeparabileꝫ.
ℭ Sed obijcit ſibi:q: alibi/videlꝫ 3° huius cõmẽ.67°.
⁊ in textu ⁊ cõmẽto dr̃/elemẽta nullã ſibi limitare figu/
ram nãliter:⁊ tñ hic dictuꝫ eſt ſphęricã figurã eſſe natu
ralẽ terrę:ſed ſeparabilẽ.ℭ Rñdet,⁊ inqt.⁊ cuꝫ ita ſit:
ęquiuoce dicimus q terra habet figurã ſphęricaꝫ:⁊ q
aliter habet terra figuraꝫ nãlem:q̃ꝫ habeat corpus cęle
ſte. Nam accidẽtiũ nãliuꝫ:quędã ſunt ſeparabilia:quę/
dã inſeparabilia.Cęlũ igit̃ habet figurã ſphęricã nãli/
ter inſeparabilr.elemẽta ꝟo nãliter ſeparabiliter . Eſt
enim accidentale duplex nãle:q: ſeparabile/vt ſanitas
aïali.⁊ inſeparabile/vt riſibile homini.Utrũqꝫ eniꝫ ac/
cidẽs eſt nãle/ſꝫ ſanitas ſeparabile accidẽs.riſibile aũt
inſeparabile.Cęlo igitur ineſt figura ſphęrica nãliter:⁊
terrę etiã nãliter.veruꝫ cęlo ineſt nãliter eẽntialr/atqꝫ
inſeparabilr:terrę nãliter accñtalr ⁊ ſeparabilr. ℭ Ex
hiis ſeqt̃ accñtale aliqñ accipi ꝓut diſtinguit̃ ꝯtra eẽn/ O
tiale.aliqñ ꝯtra nãle:q̃ſi idẽ ſit qð violẽtũ.ℭ Sꝫ dubi/ Dubitatio
tabis ꝯtra ſol.Auer.qm̃ qð per accñs cõpetit alicui:cõ/ Sol.Ari.
petit ab extrinſeco.figura aũt cõpetit terrę ab itrinſeco/
q: ꝓpter eius formã.quare nõ per accñs.Pręterea qð
eſt naturale emanat a principijs intrinſecis : ⁊ qð ema/
nat a principijs intrinſecis eſt eſſentiale.igitur figura
eſt accidens eſſentiale:⁊ ita nõ ſeparabile . ℭ Soleba/ Solutio
mus dicere,q figura poteſt accipi in actu,⁊ in po᷒.Pri
mo modo eſt accidens nãle/⁊ ſeparabile:vt riſus hoïs.
Scdo modo eſt eẽntiale/⁊ ꝓpriũ:vt riſibilitas eiuſdeꝫ.
Ultimo Auer.exponit illa ꝟba.Unũqðqꝫ aũt tale eſſe
dicere opꝫ:quale nã vult eſſe.Et dicit p̃ hęc ꝟba eſſe di/
cta ꝯtra opinionẽ aliquoꝝ:qui dixerũt cãm ſphęricita/
tis terrę eſſe motũ ptiũ terrę ad mediũ:eſt eniꝫ potius
oppoſitũ.ptes enim mouent̃ ad mediũ:q: terra eſt nãli/
ter ſphęrica. Dicit 2°,q Ari.per hęc ꝟba innuit hãc fi/ P
gurã eſſe terrę nãlẽ.Cuius cãm ait:q: oïs res/vel ſemp/
vel pro maiori parte repit̃ in ſua diſpõne nãli.⁊ q: ter/
ra pro maiori pte:ſupple repit̃ in hac figura/vel ſemp:
ideo hęc figura eſt ſibi nãlis.Unde ait forſitan eſſe ita
de hac figura reſpectu terrę:velut de gñatione.nam vt
de gñatione dr̃,q terra eſt gñabilis ſm ptẽ/⁊ nõ ſm to/
tũ.ita terra pro maiori pte eſt ſphęrica:nõ aũt quęlibet
pars:ſunt.n.mõtes ⁊ valles quę a cauſis nõ nãlib᷒ terrã
nõ faciũt totã ſphęricã:ſiũt enim mõtes ⁊ valles in ter
ra:vt Ariſ.docet in libris metheorologicis pp terręmo/
tus/inũdationes aq̃rũ/⁊ pp ruinas ⁊ id genus.quę ſunt
accñtalia terrę/⁊ nõ nãlia. Hęc ex cõmento.

ℭ Pręterea ⁊ p ea q̃ ſm ſenſuꝫ vident̃.lunę
nãqꝫ defectus tales nõ hñt diuiſiones. Q

M

A ¶ Nunc rationib⁹ mathematicis ꝓbat terrā ſphericā eē: Expoſitio. ⁊ pmo per ſignū ſumptū ab eclipſibus.nā in eclipſis Lune obſeruationib⁹ pʒ diuiſiones non fieri niſi circulares. vocat diuiſiões grece apotomas/latine deciſiões: eſt aūt deciſio ſiue diuiſio linea arcualis ſecans ptem Lune clarā a pte obſcura ſut: vt linea.a.b.Cuʒ.n.eclipſis ↄſpicit̄ i Luna videt̄ linea illa arcualis:⁊ ſemꝑ eclipſiʒ deliteſcere ꝑ lineā arcualē.hoc aūt fit pro quāto vmbra terre pyramidalis.c.f.eſt rotūda. Nō aūt eēt rotūda:niſi opacuʒ: qꝺ eſt terra eſſet ſphericū.q̄re hoc ſigno pʒ terrā eē ſphericā.⁊ ſyll's eſt/omne corpus qꝺ vmbrā efficit pyramidalē ſphericā:eſt ſimpl'r ſphericū:terra efficit vmbrā pyramidalē ſphericā.igit̄ eſt ſpherica.⁊ ſi dicas/planū rotundū efficere vmbrā ſphericā:dicas verū eſſe ex quadaʒ pte:nō aūt ex omni parte poſito luminari:vbicūqʒ.n.Sol ponit̄:vmbra terre eſt ſpherica pyramidalis:⁊ ꝑpterea
B terra eſt ſimpl'r ſpherica.inqt. Preterea ⁊ per ea/que ſm̄ ſenſuʒ vident̄:vt ſūt mathematica. Lune nāqʒ defect⁹tales nō hñt diuiſiões arcuales ſup.niſi vmbra terre eēt ſimp' pyramidal' ſpherica.⁊ vmbra nō eēt ſimpl'r pyramidal' ſpherica:niſi terra eēt ſimp' ſphe^ca. Quare ex defectibus Lune colligit̄ vt a ſigno terrā eſſe ſphericā hec eſt pma ratio. ¶ Debes ſcire ꝙ luminare ad opacū vmbroſum trifariā eſſe pōt:aut maius vmbroſo:aut minus: aut equale.ſi lumiare eſt maius vmbroſo:⁊ vmbroſuʒ eſt rotūdū ſimpl'r:vmbra cauſata ab eo erit pyramidalis ſimpliciter rotunda.Si luminare eēt minus vmbroſo rotūdo:adhuc vmbra eēt pyramidalis ſimpl'r rotunda.eſt tñ hec differētia:quia ſi Sol eſſet maior terra:cuſpis pyramidis eſſet verſus terraʒ.ſin autē Sol eſſet minor terra: cuſpis pyramidis eēt verſus Solē.at ſi Sol eēt equalis terre:vmbra eēt columnaris.pʒ igit̄ vmbroſuʒ rotundū ſemꝑ rotundā efficere vmbraʒ. ¶ Sed dices/videt̄ Ari-
C ſtotelē tranſire ad alterū genus:qꝛ ↄcluſioneʒ naturalem
Que Auer. com̄.109. demonſtrat ꝑ mathematica. ¶ Innuit Auer.ſolōneʒ dicens/cū ↄpleuit ſignificatiões naturales.i.demonſtrationes acceptas a ſigno nāles: vult dicere mathematicas. non ſupple ad ſimpliciter demonſtranduʒ:ſed ad confirmandum non qꝛ ināte ſint dicte in hac ſcientia:ſʒ ꝑ accñs ⁊ ſic patet ſolutio. Ariſtoteles eniʒ tranſiuit ad mathematica/nō per ſe/quaſi illa demonſtrāt per ſe ↄcluſiones naturales:ſed per accidēs:quatenus ſunt vicina phyſicis rebus. ¶ Quo ꝟo ad verba attinet Auerroes vult deciſiones fieri tam in particularibus q̄ vlibus eclipſib⁹.⁊ per pticulares eclipſes intelligit:qbus Luna nō obſcurat̄ in toto.vles autē:qbus Luna obſcurat̄ ſm̄ totū. In vtriſqʒ enim patet eclipſes fieri ſm̄ arcuales diuiſiones.

Amphycirtica vtraqʒ ex pte/curua/vacua/gibboroſa. ¶ Nam in his quidē figuris que nunc per mēſem ſunt:omnes accipit differentias.etenim recta fit: ⁊ amphycirtica: ⁊ vacua. In defecti-
D bus autem ſemper lineaʒ que diſtinguit:curuam habet. Quare cum deficiat ꝑpter terre interpoſitionē: terre vtiqʒ circūferentia:que ſpherica eſt:figure cauſa erit.

Expoſitio. ¶ Remouet qōneʒ:quia diceret quis hanc circularē abſciſionē Lune nō eſſe ꝑpter rotunditatē terre:ſed propter rotunditateʒ Lune: velut fit in mutationibus Lune menſtruis:vbi patet Lune deciſiones fieri nullo interueniente vmbroſo.ſoluit ⁊ inqt. Nam in his quideʒ figuris:que nunc per menſeʒ ſunt:Luna ipſa omnes accipit differentias:⁊ nō tñ arcuales diuiſiones.eſt igit̄ differētia ꝙ deciſiones menſtrue ſunt oīs generis.eclipticē ꝟo arcuales tñ.⁊ hoc declarat dicens:⁊ Luna ipſa recta fit:vel meli⁹. etenim deciſio in Luna recta fit:vt qñ eſt partiliter dimidia:vt circa.7.vel.21.diē. Illic eniʒ deciſio non arcualis ſed recta apparet.⁊ amphycirtica:eſt eni deciſio amphycirtica ideſt vtraqʒ ex parte curua:vtpote quādo eſt plena:vt accidit circa.14.diem.eſt vacua hoc eſt gibboroſa/ ⁊ tunc eſt arcualis:vt circa.11.dieʒ.vel.17.quare in menſtruis figuris deciſio eſt oīs generis.at in eclipticis deciſio nō niſi arcualis cernitur.cauſa differentie eſt:qꝛ menſtrue figure fiunt ꝑpter ſituʒ Lune ad Solē diuerſum/ vt in aſtronomicis noſtris ſcripſimus. In defectib⁹ autē figura deciſionis fit ſemꝑ obiectu terre:cuius vmbra eſt ſpherica/ꝑpter terre ſphericitatem.ideo ↄcludit quare cum deficiat ꝑpter terre īterpoſitiones Luna ipſa:terre vtiqʒ circūferentia.que ſpherica eſt figure in defectibus arcualis cauſa erit:⁊ ſic conſtat terrā eē rotundā. ¶ Ad- Que Auer. cōmē.109.
dit Auerroes ⁊ hoc fuit neceſſe.ſ.lineaʒ deciſionis eſſe arcualē:qꝛ ex quo hec figura terre eſt circularis:etiam vmbra in ſua ſupficie erit circularis:circularis dico tripliciter:aut pyramidalis:aut colūnaris.⁊ pyramidalis dupl'r (vt dictū fuit)qꝛ vel cuſpide directa ꝟſus terraʒ:vel verſus ſolem:⁊ ita tripliciter. Hec ex cōmento. E F

¶ Preterea etiam per ſtellarum apparentiaʒ patet non ſolum rotundam eſſe:ſed etiā mole non eſſe magnam. Parua enim migratiōe facta nobis ad meridiem atqʒ viſam: orizon circulus manifeſte alius fit:vt ſtelle que ſunt ſuper caput:magnam habeant mutationē:⁊ non eedem videantur ad vrſaʒ/atqʒ meridiē migrantibus.nonnulle enim ſtellaꝝ in egypto quidem videntur:⁊ circa cyprum:in regionib⁹ aūt q̄ ad vrſā ſūt nō vident̄.⁊ ſtellaꝝ ee/q̄ ſꝑ in his apparēt:q̄ ad vrſaʒ ſūt in locis: in illis faciunt occultationem. Quare perſpi- G
cuum eſt ex hiſce figuram que eſt terre/non ſolum rotundam eſſe:ſed etiam magne ſphe- Mutationeʒ palam.
re non eſſe:non enim hic cito mutationeʒ faceret tranſlatis ſic breuiter.

¶ 2° ꝓbat terrā eſſe ſphericā ex apperētia ſtellarū facta Expoſitio.
per ꝓgreſſum noſtrū. Veruʒ obiter cū eadē ꝓbatione ꝓbat terre magnitudinē eſſe modicam.⁊ hoc proponit dicens/ꝑterea etiaʒ per ſtellarū apparentiā patet nō ſoluʒ terraʒ rotundam eſſe:ſed etiam mole non eſſe magnam. Quo ꝟo modo per ſtellaruʒ apparentiā hec duo ꝓbentur:oſtendit ex hoc:qꝛ modica progreſſione facta a polo ad poluʒ apparēt alie atqʒ alie ſtelle.ꝓgreſſus enim a polo ad poluʒ vt paruus:oſtendit magnitudinē terre eē paruā: vt ꝟo alias ſtellas occultat:⁊ alias pandit:indicat terrā eſſe ſphericā.pua.n.migratiōe facta nobis ad meridiē H
atqʒ vrſaʒ:orizon circulus manifeſte ali⁹ fit:ita videlicet alius ſtelle que ſunt ſuper caput:magnā habeāt mutationē:⁊ nō eedē videant̄/ad vrſam atqʒ meridiē migrātib⁹. nonnulle eniʒ ſtellarū in egypto qdem videntur:⁊ circa cypruʒ. In regionib⁹ aūt que ad vrſaʒ ſūt nō videntur:⁊ ſtellarū ee que ſemꝑ in his apparent:que ad vrſam ſunt locis:in illis faciunt occultationem:ita vt illic oriantur ⁊ occidant:⁊ non habitantibus meridiem. ¶ Animaduerte ꝙ quidam volunt Ariſtotelē ꝓbaſſe terraʒ paruā eſſe ⁊ rotundaʒ per hoc ꝙ parua mutatione facta de polo ad polum:orizon alius atqʒ alius fit:orizonteʒ ꝟo fieri aliū atqʒ alium probauit per hoc ꝙ ſtelle alie atqʒ alie apparent.ſed hoc non refert:ſufficit enim ad ꝓbandum terraʒ

I eſſe paruaꝫ:quia per paruam migrationē fit hęc occulta
tio ⁊ manifeſtatio.rotundā autem:quia facta migratione
de polo ad poluꝫ fit occultatio ſtellarū aliquarū:⁊ mani
feſtatio aliarū.quare migratio circa terrā/ vt pus demō
ſtrat paruitatē terrę:vt de polo ad poluꝫ:demonſtrat ro
tūditatē eius.vbi enim terra eſſet plana oriçon eēt vnꝰ:⁊
ſtellę eędē oībus viderentur:vbi eſſet cōcaua ſtella oriēs
citius appareret occidentalibus:⁊ ſi dices per hoc haberi
ſoluꝫ terram eſſe rotundaꝫ ex polo ad poluꝫ:dic ꝙ eodē
modo fit de ortu ad occaſum:citius enim eclipſis oritur
orientalibus ꝙ̄ occidentalibus:qđ non eſſet niſi terra eēt
ſphęrica.parua vo videtur ab ortu ad occaſuꝫ:qꝛ differē
tia apparitionum eclipſis non eſt maior.14.horarum.
¶ Quo vo ad verba attinet:oriçon eſt viſus finitor.eſt
autem circulus diuidens partem cęli/ viſam a non viſa:
cuius polus eſt ad apicem noſtrorū capitum.hunc circu
K lum Auerroes:appellat circulū ſuper conuexum terrę.ex
hoc patet oriçonteꝫ fieri alium per noſtram ꝓgreſſionē.
qꝛ nobis tranſlatis a polo ad polum:vel ab ortu ad occa
ſum fit alius atꝙ alius apex in cęlo:igitur alius atꝙ po
lus orizontis:⁊ per conſequens alius atꝙ alius oriçon cir
culus.viſa vo eſt globus ſeptem ſtellarū:quę ſunt ad ſe
ptētrionem.de his vo diximus in eruditionibꝰ aſtrono
micis. ¶ Ultimo infert ꝯcluſionem.⁊ inquit.Quare per
ſpicuum eſt ex hiſce figuraꝫ:quę eſt terrę/non ſolū rotun
dam eſſe:ſed etiā magnę ſphęrę non eſſe:cuius cauſaꝫ re
petit.⁊ inqͭ. Non eniꝫ ſic cito mutationē faceret in ſtellis
nobis tranſlatis ſic breuiter.igiť migratio circa terraꝫ vt
breuis indicat terrę paruitatē:vt occultans ſtellas ⁊ alias
pandens ſignificat terrę rotunditatē. ¶ Quo vo ad ver
ba attinet:Ariſtoteles generatim locutus eſt de terrę mo
le:quoniā menſura terrę particularis ſpectat ad coſmime
L tras:⁊ nos dicemus in libris metheororū:poſtea vo ſoluꝫ
narrando de menſura terrę apponet quędaꝫ ſm opinio
Quę Auer. cōmē.110. nem aliorū. ¶ Dubitat Auerroes ⁊ inquit.Sed forte ali
quis quęret ⁊ dicet/quā paruitatē intēdebat:dixit.n.Ari
ſtoteles terraꝫ eſſe paruā:paruum enim ⁊ magnum dicū
tur in reſpectu:vt dicitur in pręđicamentis.quare emer
git quęſtio reſpectu cuius terra dicatur parua vel ma
gna. ¶ Reſpondet terram poſſe dici paruam reſpectu
mundi:⁊ reſpectu alicuius ſtellę:⁊ ꝓpterea ait.ſi igitur i
tendit ꝙ terra eſt parua reſpectu orbis vel reſpectu cęli:
cuius ipſa eſt centrū:nō eſt ſciuꝫ ex hoc modo ⁊ ex phy
ſicis rationibꝰ:ſed ex alijs.⁊ explicat iſtud:nam ſcitur ter
ram eſſe velut punctuꝫ reſpectu firmamēti:ex conuenien
tia motuuꝫ qui ſunt in inſtrumentis videlicet aſtrolabis
ad motus qui ſunt in cęlo.In aſtrolabo eni vnus gradus
eleuationis Solis rńdet vni gradui eleuationis in cęlo:
M videť eni ꝙ arcus quo ſecāt ſtellę in aſtrolabis:vel alijs
inſtrumētis capiēdi motus ſunt ſimiles arcubus.quos ſe
cant in orbe.⁊ hoc eſſe non pōt niſi quia terra non habet
ſenſibilē quantitatē apud cęluꝫ/ita ꝙ centrum aſtrolabij
vel alterꝰ inſtrumenti ⁊ centrū ſphęrę cęleſtis ſint idem
punctum ſm ſenſum. ¶ Pręterea etiam idem accipi po
teſt ex occaſu/⁊ ortu ſtellaruꝫ/⁊ mediatione cęli ſm quan
titatē ęqualem apud ſenſuꝫ:quicquid eniꝫ oritur in aſtro
labo:oritur in cęlo:⁊ quicqđ occidit in aſtrolabo:etiā occi
dit in cęlo:⁊ quicqđ in cęlo mediat:mediat in aſtrolabo:
⁊ omnia hęc ſignificāt ꝙ terra reſpectu cęli eſt vt pūctuꝫ
⁊ centrum in cęlo:ſic igitur patet terraꝫ poſſe dici paruaꝫ
reſpectu totius mundi.Secundo oſtendit terrā poſſe di
ci paruam reſpectu ſtellarum/vt poſtea dicetur. ¶ Sciť
auteꝫ (vt dicit) terrę quantitas quia diuiſerūt orbē.1360.
gradus:⁊ ſciuerunt per ambulationeꝫ verſus poluꝫ arcti
cum quantum capit vna portio terrę ex iſtis partibꝰ ſiue

gradibus cęli:⁊ inuenerunt gradum ſimilē in terra circuli N
qui eſt gradus orbis quaſi.60.miliaria:hoc eſt ſciuerunt
cuilibet gradui eleuationis poli reſpondere.60.miliaria:
⁊ inde extraxerunt terrę menſuram.Scita quantitate ter
rę per eclipſes acceperunt quantitateꝫ Solis ⁊ Lunę in
reſpectu terrę:⁊ ſic inuenerunt illam reſpectu cęli per ra
tiones dictas eſſe valde paruas:⁊ per hanc aliam rōnem
ꝙ ſit parua ⁊ minor Sole:⁊ maior ipſa Luna:eſt eni (vt
dicit Ptolemęus in libro magnę compoſitionis) Luna
vna pars de.30.partibus terrę.Sol vo eſt.166.quantuꝫ
terra:Mercurius eſt minus ꝙ̄ vna pars.de.27.partibꝰ
terrę:Mars quantū terra:Jupiter.95.Saturnus.90.quā
tum terra. ¶ Sed circa hęc occurres:videtur eniꝫ pmo Dubitatio.
ꝙ terra reſpectu firmamenti non ſit vt punctus:quia Lu
na reſpectu firmamenti eſt aliquanta/vt patet/⁊ terra eſt
maior Luna.igitur terra reſpectu firmamenti non eſt vt
punctus. ¶ Poteſt dici ꝙ terraꝫ eſſe punctum reſpectu Solo.
firmamēti poteſt dupliciter itelligi:vno modo ꝙ ſit ab O
ſolute pūctus reſpectu firmamēti:vt ex ipſa multoties ſū
pta nulla pars cęli reſultet.Alio modo ꝙ terra nullaꝫ va
riationem faciat reſpectu cęli.Primo modo/terra nō eſt
pūctus:quoniā aliquoties ſumpta redderet cęlum/vt pu
to.Secundo modo concedit Auerroes terram eſſe pun
ctum:quia reſpectu cęli nullam facit variationem.nam ꝑ
aſtrolabium oculo exiſtente vbiꝙ ſemper videtur medie
tas cęli:ſiue enim oculus ſit in centro terrę:ſiue in ſuperfi
cie:ſemper cęli medium apparet nobis:etiam quia vbiꝙ
oculo poſito nulla colligiť in ſtellis fixis diuerſitas.Tūc
patet ad rationem:Luna enim ponitur prope nos:⁊ ideo
apparet maior ſtellis fixis:ſed ſi poneretur in firmamen
to non videretur/ſicut nec terra. ¶ Secundo dubitatur Scđa dub.
qꝛ non videtur ꝙ cuilibet gradui in cęlo correſpondeāt. P
60.miliaria ambulanti verſus arcticū.naꝫ ſꝫ Ptolemęū
cuilibet gradui cęli correſpondent.56.miliaria ⁊ duę ter
tię vnıꝰ. ¶ Debes ſcire ꝙ coſmimetrę inuenerūt terrę qͣn
titatem hoc pacto ſumendo aſtrolabium in nocte clara/⁊
per foramina acceperunt gradum eleuationis poli arcti
ci:qua notata/mouebantur verſus polum directe donec
in altera nocte eleuetur polus vnus gradus:poſtea men
ſurarunt ſpatiū terrę peragratum de nocte ad noctem:⁊
inuenerūt cuilibet gradui reſpondere miliaria.56.⁊ duas
tertias vnius.Multiplicabant demum.56.per.360.⁊ re
linquebatur quantitas terrę. ¶ Ad verba Auerroes:for
taſſe illa ſunt corrupta:qꝛ alibi legitur cuilibet gradui re
ſpondere.56.miliaria fere vel fortaſſe miliare eſt diuer
ſimode acceptum ab Auer.⁊ a Ptolemęo.Sed hęc nul
lius ſunt vtilitatis vt dicit Hermes in lib.de nā locorū.

¶ Quapropter hi qui eum locum:qui circa Cōiūctū eſſe coaptare.
columnas herculeas eſt/coniūctū eē ei/q eſt Q
circa indicū.Atqꝫ hoc modo mare eſſe vnū:
nō vidētur icredibilia valde exiſtimare.Di
cunt autem ex elephantibus etiam coniectan Elephantꝰ Barris Coniectatꝰ Argumēto
tes:Nam circa vtraqꝫ loca:quę extrema ſūt:
genus ipſorum eſt:velut extremoꝝ:hoc paſ
ſorum/propter coniunctionem.

¶ Ex paruitate terrę/oſtendit coſmographiam aliquorū Expoſitio.
eſſe rationabilem.⁊ inquit.Qua propter hi qui eum locū:
qui circa columnas herculeas eſt/coniūctum eſſe ei/qui
eſt circa indicum mare/atꝙ hoc modo mare eſſe vnum:
qđ eſt inter hos terminos:non videnť incredibilia valde
exiſtimare. ¶ Auerroes autē colūnas has appellat ido Quę Auer. cōmē.111.
la quorū vnum ait poſitum eſſe in vltimo occidentis hi
ſpanię qđ dicebatur idolum cadem vel Indię:qđ ſe vi
diſſe

A diſſe aſſerit eleuatum/deinde corruptū in plio inter barbaros/⁊ hiſpanos anno machometi.530. Alterum eſt poſitum in oriente:qđ Hercules poſuit in ſignum victorię. Inter hęc mare poſitum putatur eſſe vnum ⁊ continuū. De colūnis Herculis/⁊ de manibus illarum in libro coſmographię multa ſcripſit Ptolemęus:nunc Ꝯo hoc colligatur tm̄/hos terminos non fuiſſe poſitos:niſi quia terra parua eſt:⁊ ab vno homine meabilis:vt ab Hercule. ℂ Deinde adducit ſignū:quo vtebātur geographi/⁊ inquit. Dicunt autem hoc ſupple coniectantes etiam ex elephantibus:nam circa vtraq; loca quę extrema ſunt:genus elephantum eſt velut extremorum:id eſt qui elephantes ſunt extremi:⁊ patiuntur hoc/ideſt eſſe in extremis locis propter coniunctionem locorum:quia igitur elephantes extremaliter differentes ſunt in vtroq; loco columnarum:arguerunt illa loca eſſe coniuncta:⁊ non valde diſtantia:⁊ ita terra eſt parua cum animalia eiuſdem generis ſpecie differentia extremaliter ſint vtroq;

B in loco.

Dubitatio. ℂ Sed occurres:quia medium eſt propinquius extremis/ꝙ̄ extremū extremo.igitur ſi elephantes ſunt in locis extremis propter locorum illorum propinquitatem:magis erunt in locis inter illa medijs. Hoc autē non videtur:ſunt enim elephantes orientales ⁊ occidentales tm̄:vt Plinius inquit. Et obſeruatio docet. Unde Plinꝰ lib.7.capite.11. Inquit. Elephantes fert Africa vltra ſyrticas ſolitudines:⁊ in mauritania ferunt ęthiopes/⁊ troglodytę/vt dictum eſt. Ubi apparet elephantes gigni in extremis locis. Et dicuntur elephantes orientales extremaliter diuerſi ab elephantibus occiduis:quia differunt moribꝰ ⁊ robuſtitate/vt Plinius dić. At elephantes Africi non ſunt ſic extremaliter differentes inter ſe. ℂ Auerroes ſoluere videtur in commento intelligens per coniūctionem locorum ſimilitudinem. locus orientalis vbi oritur genus elephantum lʒ ſit diſtans ſitu a loco oc-

C ciduo:vbi elephantes ſunt:tamen eſt illi ſimilis in qualitatibus:⁊ ideo animalia cōſimilia genere pariunt. Media loca lʒ ſint ſitu propinquiora extremis:affectionibus ſunt diſtantiora:⁊ ideo in medijs non ſunt elephantes. Hęc colligi poſſunt ab Auerroe. ℂ Aſſerit etiam ſe vidiſſe cerāphen in domo regis marochię:quā āno machometi.514.tulit quidā qui dicebatur aliunde de athenō:⁊ ſic nec elephantes nec cerampha generatur in locis

Confutatio medijs. ℂ Sed pace Auerrois dicerem:ſi per coniūctionem locoꝝ Ariſtoteles intelligeret propinquitatē qualitatum/⁊ non diſtantię:non haberet terram eſſe paruā. ppꝫea mihi videt̄/ꝙ Ariſtoteles hāc rationem ab elephātibus ſumptā non dicat ad mentem propriam:ſed geographorum:quos non curat corrigere:quia lʒ ratio eorū

D non valeat:vt in dubitatione demonſtraui:tamen dicūt verum de paruitate terrę:⁊ hoc ſufficit pro veritate propoſita:⁊ sic ad dubitationem patet ſolutio.

Quantitatem ℂ Mathematicorum etiam quicunq; quantitatē circumferentię metiri conantur:ad quadrigenta milia ſtadiorum dicunt eſſe. ex quibus coniectantibus molem ipſius terrę non ſolum ſphęricā eſſe:ſed etiā ad cęterarum ſtellarum magnitudinem magnam non eſſe neceſſe eſt.

Magnitudinem. Mille Myriades.

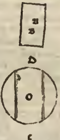
ℂ Ultimo idem probat per rationem mathematicorum/⁊ inquit. Mathematicorum etiam quicūq; quantitatem circumferentię ſupple terrę metiri conantur:dicunt illā

E eſſe ad quadrigenta myriades ideſt ad quadrigenta milia ſtadiorum. ex quibus coniectantibus molē ipſius terrę non ſolum ſphęricam eſſe:ſed etiam ad cęterarum ſtellarum non omnium ſed aliquarum magnitudinem magnam non eſſe:neceſſe eſt. ℂ Auerroes autem ait/abſtrahunt menſuram maximi circuli terrę per viam/quā narrauimus:vt per correſpondentiam gradus in aſtrolabo:⁊ in cęlo.⁊ ex menſura maximi circuli inuenit menſuram ſphęrę:quia circuli ad eius diametrum eſt proportio tripla ſexqui ſeptima fere:quantitatem Ꝯo terrę reſpectu Solis ⁊ Lunę accipiunt ab eclipſibus lunaribus/vt nūc ſuppono. reſpectu autem cęterarum ſtellarum colligitur menſura terrę per aſtrolabum/quod habet duas regulas. Nam per hoc aſtrolabum ſcitur diameter cuiuſlibet ſtellę:modo per ſcientiam diametri ſcitur quantitas orbis: quibus omnibus deprehenſis cognitum eſt terram eſſe paruam ⁊ reſpectu cęli:⁊ reſpectu aliquarum ſtellarum. Quę Auer. cōmē. vlti.

F ℂ Addit autem Auerroes aliam rationem ꝙ terra ſit parua:quę non eſt in noſtro textu:videlicet/quia terra ꝯtinet quantum contineret ſuperficies non circularis.igitur eſt ſphęrica:⁊ ita parua:eſt enim regula ſi duę ſuperficies cōtinent ęquale:⁊ alter eſt circularis:illa eſt parua. Hęc eſt ratio Auerrois:quę tamen nulla eſt:⁊ nec in textu noſtro.

Dubitatio. ℂ Sed circa calcem huius ſecundi occurrit quęſtio calculatoris contra Ariſtotelē in tractatu de elementis. Ariſtoteles enim probauit ſphęricitatem terrę ex eo ꝙ maiores partes minores comprimunt/⁊ minores reſiſtūt maioribus. Nam data hac Ariſtotelis imaginatione ſequeretur in infinitum tarde moueri aliquod corpus graue:⁊ probo conſequentiam ſupponendo primo totam terram eſſe perforatā a puncto.d.ad punctū.c.per.o.centrum. ⁊ ſit foramen. d.o. certę magnitudinis/vt vides. Secūdo/volo vt ſpatium.d.o.diuidatur per partes proportionales minoribus terminatis verſus.o.centrum.his ſtantibus/pono vnum bolum grauis lōgum.10.cubitorū:quod deſcendat per foramen.d.o.c. Tunc quęro vel pars.b.reſiſtit.parti.a.vel non:ſi nō reſiſtit:tūc tollitur ratio Ariſtotelis facta per partium compꝛeſſionem.ſin autem reſiſtit:tunc arguo per quantum deſcendit molare.a.b.verſus.o.

G

centrum:per tm̄ creſcit reſiſtentia ipſius.b.partis ad.a. ſed in qualibet parte proportionali ſpatij.d.o.c.deſcēdit. igitur in qualibet parte proportionali deſcendit tardius:

H ſed cū illic īfinitę ſint ptes ꝓportionales terminatę verſus.o.centrum. Relinquetur aliquod graue in infinitum tarde moueri.

Solutio. ℂ Aliqui concedunt in infinitū tarde moueri aliquod graue:nullum tamen graue in infinitū moueri. ℂ Alij concedunt continue tale molare tardius moueri:⁊ tamen nec in hac parte nec in illa tardius moueri. Periſpatetici autem facilius reſponderent dicentes diuiſionē ſpatij in infinitas partes proportionales eē in potentia/⁊ non actu.ſimiliter infinitum ſpatium fuiſſe potentia pertranſitum:non autem actu. Uerum de hac ratione diximus ſupra.

ℂ Finis ſecundi libri de cęlo.

I ℭ Ariſtotelis de Celo Liber Terti⁹ Auguſtino nipbo Interprete ac expoſitore.

E primo quidem igiť celo ac partibus. Adhuc aũt de ſtellis q̃ in ipſo feruntur: ex qbus ↄſtãt: qualiaq; ſm naturã ſint: inſuper etiã ꝙ ingenita ac icorruptibilia ſint:
K prius ꝑtractauimus. cu3 aũt corũ que natura dicunť eſſe: alia qdem ſint ſube. alia autẽ harꝝ opera atq; affectus: dico aũt ſubſtãtias qdẽ ſimplicia corpora: vt ignem ⁊ terram: ⁊ que cunq; ſunt his coordinata. etiam quecunq; ex his ſunt. Veluti totũ celũ atq; ipſius partes. itẽq; aĩalia ⁊ plante. ⁊ horũ ptes. paſſiones autẽ ⁊ opera: motiones cuiuſq; horum: aliorũq; quorũcũq; ſunt hec ipa elnta cauſa ſm ipſoru3 vim. Adhuc aũt alterationes/reciproceq; mutatiões: p3 plurimã de natura
L hiſtoriã de corꝑibus eſſe: oẽs eni3 naturales ſube aut ſunt corꝑa: aut cu3 corꝑibus ac magnitudinibus fiunt. Hoc autẽ p3: ⁊ ex definitione corũ: que ſunt natura: ⁊ ex ſingulorꝝ cõtẽplatione. De primo qdẽ igř elntorũ/⁊ q̃le quid ſit ſm naturã: ⁊ qđ incorruptibile ac ingenerabile ſit: dictũ eſt. Reſtat aũt dicere de duob⁹. Simul aũt accidit de his dicẽtibus: ⁊ de generatione ⁊ de corruptiõe ↄſiderare.

Expoſitio. Hactenus de corꝑibus que circulari motu mouentur: at nunc de corꝑibus que mouenť motu recto reſtat dicere. Primo ergo ꝑmittit ꝓhemiu3: in quo explicat ei⁹ intentionẽ. Deinde ꝓſequitur: ⁊ q2 ↄtinuatio priorũ ad ſequẽtia eſt de ꝑtibus ꝓhemij: ideo ꝑmo
M cõtinuãdo ſe ad ꝓcedentia oſtẽdit de quib⁹ iam dcm̃ eſt: poſtea de qbus reſtat dicere. de ꝑmo itaq; ingt. De ꝑmo qdem igiť celo: ac ꝑtibus. Adhuc aũt de ſtellis que in ipo feruntur: prius ꝑtractauimus: ꝑtractauim⁹ ꝑus declarãdo ex qbus conſtãt. ⁊ qualia ſm nãm ſint. inſuper ẽt ꝙ ingenita ac icorruptibilia ſint. hec eni3 tria de ꝑmo celo: cuiuſq; ꝑtibus: ⁊ de ſtellis ꝑtrãſiuimus: q2 declarauimus ptes celi: celũq; ipm: ⁊ ſtellas eſſe alteri⁹ nãe ab elntis. Scdo declarauimus qualia ſm nãm ſunt: q2 ꝙ ſint aĩata atq; ſphe rica. Tertio declarauimus ꝙ ſint ingenita ⁊ icorruptibi

Conſideratio verboꝝ lia. ℭ Quo ad verba attinet: qd per ꝑ^m celũ: qd ẽt per ptes intelligat: nõ vna rõne exponiť. S3 ꝓtermiſſis inutilibus expõnibus/approbo ꝙ per ꝑmũ celũ Ariſ. itelligit mundũ ſuperiorẽ celicu3 ſupralunarẽ: cuius ptes ſunt orbes ſeu ſphere ipſe: in quo qdem mũdo ſuꝑiori feruntur ſtelle: vt nodi ad motũ tabule: mundus. n. ille ſuꝑior dici N tur ꝑmũ celũ reſpectu corporũ: que ſub eo ſunt: ꝑmo/ordine ſitus q2 illud eſt ſuꝑmum. Scdo/ordine durationis: q2 illud eſt ꝑpetuu3 cetera id manẽtia caduca. Tertio/rõne cãlitatis: q2 illud eſt oĩum coru3: que hic ſunt cã. per eius partes (vt dixim⁹) itelligit orbes: que ſunt ptes itegrales ꝑ virtutẽ ꝑme forme ad vnu3 copulate. ⁊ ꝑ aſtra itelligit ſtellas ta3 errãtes q̃3 nõ errãtes: que mouenť ad motum orbiu3. De celo igiť ꝑmo. i. toto: ⁊ de eius ꝑtibus. i. orbib⁹: ⁊ de ſtellis que in eo feruntur: dicta ſunt tria. quoru3 vltimũ ꝑtractatu3 eſt in ꝑmo lib. illic. n. dictũ eſt ꝙ celu3 nec eſt genitũ: nec corruptibile: Cetera duo ſũt ꝑtractata l. 2. libro. Nec oĩa que pertractauit: reſumpſit: ſed ſolũ ꝑncipalia. ℭ Deinde oñdit de qbus reſtat dicere/ veru3 ꝑmo manifeſtat in quo fere tota naturalis ↄſideratio conſiſtit: O poſtea ex hoc cõcludit qd reſtat dicere poſt ꝑmiſſa. Circa primũ ſyll'ſ ſic cõponiť. oẽs ſube nãles ſunt corpora. S3 tota ↄſideratio naturalis eſt de ſubſtãtijs nãlibus: igitur tota ↄſideratio naturalis eſt de corporibus. ℭ Circa huc ſyll'm ꝑmo minorẽ ꝑmittit. ⁊ inquit. Cũ autẽ corũ/que natura dicuntur eſſe alia qdem ſint ſube/alia harũ ſubarum opa atq; affect⁹ ſiue paſſiones. Exponit aũt que ſint ſube naturales ⁊ enumerat ꝑmo ſimplicia corpa que dicunť elnta. ⁊ ingt. Dico autẽ ſubas qde3 ſupple vt elnta veluti ignẽ ⁊ terrã: ⁊ quecũq; ſunt his coordinata: verbũ coordinata grece eſt ſyſtica latine coelemẽta; nã aer ⁊ aqua ſunt ſimul elementa corporu3 miſtorum cum eis. at ſi ſyſtica grece intelligatur coordinata: dico ꝙ aer ⁊ aqua ſunt P igni ⁊ terre coordinata: na3 aer igni: ⁊ aqua terre eſt ordinata. Secundo exemplificat de miſtis/⁊ inquit. Etiam q̃cũq; ex his ſunt: hoc eſt miſta: ⁊ exponit que ſint hec miſta: que ſunt ex elementis: ⁊ inquit. Veluti totum celum ideſt vniuerſu3 celu3 ſupralunare: ⁊ ipſius ptes. i. ſphere itẽq; aĩalia/⁊ plãte: ⁊ horũ ptes vł mẽbra: ſed quo modo celũ ⁊ ſphere ſint miſta ex elntis: nõ clare conſtat: fortaſſe loquitur more Empedoclis: q celu3 ipm ait eſſe miſtum ex elntis. na3 ad rẽ nõ refert ſic vel alr̃ dicere: ſatis enim eſt hic ꝙ celu3 eſt ſuba naturalis. Que igitur ſint ſube naturales: p3. ℭ Deinde mãifeſtat/que ſint opera atq; affectus: ⁊ ingt. Paſſiones autẽ ⁊ opera ſupple ſunt ꝑmo motiones locales cuiuſq; horũ ſupple elntoꝝ: ⁊ aliorũ quorũcũq; ſunt hec ipſa elnta cauſa ſm ipſorum vim. quaſi dicat/opa ⁊ affect⁹ ſunt ꝑmo motus locales ſimpliciũ corporũ: ⁊ motus locales miſtorũ: quoꝝ elnta ſunt cauſe nõ ſm eorũ ſubas: ſed ſm virtutẽ: elemẽta eni3 nõ ſubaliter ingrediunť miſta: ſed virtualr̃: vt nunc Ariſt. indicat. verũ de his poſtea. Adhuc autẽ ſcdo/opera ⁊ affectus ſunt Q alterationes ſupple ſm qualitates/reciproceq; mutationes que ſunt generationes elntoru3 vel miſtorũ: que dicũtur reciproce: q2 aer fit ex igne: ⁊ ignis ex aere: ⁊ ſic de ceteris. Ex his apparet Ariſ. per opera ⁊ affectus nõ diuerſa intelligere: ſed eade3: ſunt eni3 in ꝓpoſito nomina multiuoca idẽ fere ſignificãtia. Hec de minore. ℭ Deinde dat ↄſne3 ſylli/⁊ inquit. P3 plurimã de natura hiſtoriã de corporibus eſſe: ⁊ per plurimã intelligit oẽm. Na3 tota phĩa eſt ꝑncipalr̃ de corpore naturali. Vtitur autẽ hoc loquendi modo: vt honeſte loquatur. vel dicit plurimã: q2 adhuc in naturali phĩa agitur de anima ⁊ primo motore: quorũ nullũ eſt corpus naturale. Tertio ponit maiorẽ ⁊ inquit. Omnes eni3 naturales aut ſunt corpora: aut cũ corporib⁹ ⁊ magnitudinibus fiunt. na3 forme naturales/⁊ accidẽtia que illas comitantur: cu3 corꝑibus fiunt ac magnitudinibus. hanc maiorẽ dupl'r patere ait: primo ex definitione eorum: que ſunt ſm nãm: nam hec ſunt corpora cõpoſita ex materia ⁊ forma. Scdo ex ſingulorũ contemplatione.

Elnta ſunt i(n) miſto [illegible]

omne

A omne eniꝫ ꝯſideratū in naturali phīa eſt aut corpus: aut cū corpore. Patet igit̄ in quo conſiſtit p̄ncipalr̄ phyſica ꝯſideratio. ❡ Hic patet ꝙ non tm̄ ſciētia de anima dicit̄ hiſtoria ſꝫ vniuerſa phīa: vt hic ait Ariſ. ❡ Deinde Ariſ. oſtendit qd reſtat dicere, repetēs rurſus qd p̄ncipaliter dictū eſt: ⁊ inqt. De p̄mo qdem igitur elm̄toꝝ: ⁊ quale qd ſit ſm naturā vt ꝙ eſt animatū ⁊ ſphęricū: ⁊ ꝙ icorruptibile ⁊ ingenitū ſit dictū eſt: quare pꝫ de ſubſtātijs eſſe dictū de cęlo: ⁊ ꝙ ſit aiatum ac ſphęricū: ⁊ ꝙ ſit ſimplr̄ ęternū. vocat aūt cęlū elm̄tum: qꝛ eſt corpus ſimplex: vt Simplicius ait: vel melius vt ait Alexā. qꝛ eſt elm̄tum mundi. Addit qd reſtat, ⁊ inqt. Reſtat aūt dicere de duobus. vꝫ leui: ⁊ graui: ſūt eni tres tm̄ naturę: videlicet grauis leuis: ⁊ natura neqꝫ grauis: neqꝫ leuis: quare cū de cęlo ſit dictū: qd eſt nā neutra: reſtat de duob⁹ alijs dicē. Ultimo addit quid reſtat dicere quantū ad opera atqꝫ affectus: ⁊ inqt. Simul aūt ſupple cū his duobus nobis dicentib⁹ accidit

Nō ſolū ſcia de aīa dī hiſtoria.

B dicere de gn̄atione ⁊ corruptiōe: ⁊ forte hoc refert ad lib. de generatione ⁊ corruptione. pꝫ igit̄ intētio duoꝝ librorū ſequentiū. ❡ Auer. aūt in p̄mo. cōmē. p̄mo p̄mittit intentionē, ⁊ inqt. Quia intētio Ariſ. in hoc lib. de cęlo eſt loqui de p̄tibus mundi ſimplicibus. vꝫ in dando cās accidentiū eſſentialiū: ⁊ iaꝫ locutus fuit in p̄mo libro ⁊ 2° de corp̄ib⁹ cęleſtibus: ⁊ accidētib⁹ eoꝝ: vult modo loqui de alijs. 4. ſimplicibus corporibus: quę recte mouent̄. Hęc de intentione. ❡ Quo ad verba attinet Auer. per p̄m cęluꝫ intelligit oēs motus cęli. i. aggregatū ex oībus orbibus qui mouent̄ cęlico motu. ⁊ p partes eius intelligit orbes. ⁊ ait ꝙ cęlū vocauit p̄mum per ęquiuocationē. i. ſm cālitatem: ⁊ qꝛ in tranſlationibus arabicis ſic legit̄. Et de ſtellis exiſtētibus in eo cuiuſmodi corp̄is ſunt: ⁊ cuiuſmodi naturę: ⁊ ꝙ non ſunt ex aliquo. 4. ideo Auer. exponit qd intelligit per verba illa ex aliquo. 4. p̄mo exponit ꝙ intelligat miſtū: nam ſtellę non ſunt ex aliquo. i. de natu

Quę Auer. cōmē. 1.

C ra miſti facti ex. 4. elm̄tis. Aliter exponit: ⁊ vult ꝙ intelligat formā vel materiā. q. d. ꝙ ſtellę nō ſunt ex forma vel materia: quę eſt ipſoꝝ. 4. elm̄torū. Aut exponit. 3. vtrūqꝫ q. d. ꝙ ſtellę nō ſunt ex materia ⁊ forma: ex qbus ſunt elemēta. Uerū expōnes hę ſunt vanę: naꝫ nihil horū ꝟboꝝ eſt in codicib⁹ gręcis noſtris. ❡ Ulteri⁹ qꝛ in ipſi⁹ trāſlationibus legit̄. modo aūt dicamus ꝙ naturaliū fere quędam. Ideo ponderat fere: ⁊ ait dixiſſe fere: qꝛ ꝯſiderat de cęlo: qd nō eſt ex. 4. elm̄tis: nec ex miſta natura: ⁊ addit hō dixiſſe ne qs crederet de cęlo ⁊ elm̄tis non eſſe eandē ꝯſiderationē: nam lꝫ cęluꝫ ſit ęternum: eſt mobile: ⁊ ita cadit ſub ꝯſideratione phyſica: ⁊ hęc quę dicit: ēt vana ſunt: nā in veris Ariſ. lib. hęc p̄ticula nō reperitur. Ulteri⁹ Auer. vult per opera ⁊ paſſiones nō ideꝫ itelligere: ſed diuerſa. Naꝫ per paſſiones ipſe intelligit accidētia ꝓpria ac eēntialia. Naꝫ paſſio cōmuniter dicit̄ taꝫ de ꝓprio, q̄ȝ de cōi

D accidente: ꝓprie autēꝫ nō niſi de eēntiali accidente. Sic igitur per paſſiones: intelligit accidētia ꝓpria. per operationes aūt itelligit mot⁹. Nā q̄cūqꝫ iſunt corp̄ib⁹ phyſicis ſunt aut actiones: aut paſſiones. Ulterius qꝛ in eius tranſlationibus ait, ⁊ hoc manifeſtū eſt ex hoc. ⁊ duplr̄ exponit qd p hoc itelligit: ⁊ p̄mo p hoc intelligit cęlū: naꝫ de cęlo dictū eſt in p̄mo ⁊ 2° lib. diuerſimode, vt viſuꝫ eſt. Aut intelligit ſubām huius artis. hoc eſt ſubiectū ſciētię naturalis: de quo in p̄mo lib. dictum eſt. tm̄ redit ad primam expōnem ⁊ intelligit cęlū: naꝫ in p̄mo lib. dictū eſt de ipſo cęlo: quę ſit illius natura: ⁊ eſt ingenitū ⁊ incorruptibile: ⁊ etiaꝫ hęc vana ſunt: cū in libris Ariſto. hęc nō reperiant̄. ❡ Deinde Auer. ponit dr̄iam inter ꝯſiderationeꝫ de elemētis quę habet̄ in hoc libro: ⁊ illaꝫ quę habet̄ in lib. de generatiōe. naꝫ in lib. hoc cōſiderat de elm̄tis, vt ſunt partes mundi in lib. de gn̄atione vt ſunt p̄tes miſti generabilis ⁊ corruptibilis. Pręterea hic lib. conſiderat de gn̄atione ⁊ corruptione, vt ſunt accidētia eēntialia elm̄tis ac miſtis, in lib. de generatione vt ſunt effectus cauſati ab elm̄tis. Pręterea hic conſiderat de gn̄atione ac corruptione, vt ſunt ſubiectū conſiderabile. illic vt ſunt cauſę ſubiectū alterationē diſpoſitiuę. diſponūt eniꝫ ad formas: quę ſunt vt ſubiecta. Hęc Auer. lꝫ multa alia friuola dicat: quę nō valent. E

❡ Generatio enim aut oīno non eſt. aut ſoluꝫ eſt in his elementis: aut his quę ex illis ſunt. hoc autem ipſum primum eſt conſiderandū vtrum ſit: aut non ſit.

Omnino Propter ol.

❡ Propoſituruſ aūt Ariſ. opīones antiquoꝝ de ꝓpoſita intentione: p̄mo magis p̄ticulariter loquens p̄mittit diuiſionē quandā. ⁊ inqt. Generatio. n. aut oīno nō eſt in rerū natura hō eſt aut nihil eſt. Aut gn̄atio ſi eſt, ſolū eſt in his elm̄tis: de qbus dicemus, aut in his miſtis: quę ex illis ſūt. Eſt igitur hęc diuiſio ꝙ gn̄atio vel nihil eſt vel ſolū reperitur in elm̄tis, atqꝫ miſtis: facta hac diuiſione, recolligit intentionē magis in particulari: ⁊ inqt. Hoc aūt ipſuꝫ p̄mū eſt conſiderandū vtruꝫ videlicet gn̄atio ſit: aut non ſit: qꝛ ex huius primi conſideratiōe patebit 2m: patebit eniꝫ ꝙ ſi generatio eſt: non eſt niſi in elemētis ⁊ miſtis: ⁊ in nullis alijs. Hęc de particulari intentione. F

Expoſitio.

❡ Hi quideꝫ igitur qui prius de veritate phyloſophati ſunt: tam in his ſermonibus: quos nunc dicimus, q̄ȝ inter ſeſe diſcordes fuere. Nam hi quidem ipſorum generationeꝫ corruptionem ve tollunt omnino: nihil eniꝫ eorum quę ſunt generari, aut corrumpi: ſed ſolū videri nobis dicunt: vt ſunt qui circa Meliſſum: ⁊ Parmenidem. G

❡ Pręmiſſa intētione nūc exeqtur de illa: ⁊ p̄mo quid veteres ſenſere narrat: ⁊ inqt. Hi quidē igit̄ qui p̄us de veritate philoſophati ſunt: iſti in ſuis opīonib⁹ diſcordes ſūt tam in his ſermonibus: quos nunc dicimus de gn̄atione ⁊ corruptione: q̄ȝ inter ſeſe diſcordes fuere: ecce ꝙ iſti diſſerūt iter ſe: qꝛ de generatione ⁊ corruptione nō eodē modo loquunt̄: ⁊ differūt a nobis: qꝛ q̄uis mō loquant̄: nō recte ſentiūt. Et ꝙ differūt a nobis declat ponēdo eoꝝ pōnes: nam ſic patebit illos differre inter ſe: ⁊ inqt. Nam hi qdem tollunt oīno gn̄ationeꝫ ⁊ corruptionē ipſorū corporū nālium, dicentes generationem ac corruptioneꝫ nihil eſſe in rei veritate: ſed ſolū hęc videri generari, ⁊ corrūpi, vt ſūt q philoſophati ſūt circa Meliſſuꝫ, ⁊ Parmenidē: iſti eniꝫ tollūt oīno gn̄ationeꝫ ac corruptionē: ſed dicunt illas eſſe ſm apparentiā. Quo ad verba attinet, p veritatem intelligit ſcientiā ſpeculatiuā: ⁊ dicit qui prius de veritate contēplati ſunt, ꝓpter eos: qui p̄us philoſophati ſunt de moribus: ⁊ re. p. ſeu politicis. H

Expoſitio.

❡ Quos ⁊ ſi aliqua bene dicunt: non phyſice tamen dicere oportet putare. Eſſe namqꝫ entium aliqua ingenita omninoqꝫ immobilia eſt magis alterius atqꝫ prioris q̄ȝ phyſicę cōſiderationis. pręterea quia nihil quidem aliō pręter ſenſibiliū ſubſtantiam eſſe ſuſpicati: hi primi quaſdam tales intelligētes naturas (ſiquidē erit eoꝝ aliqua cognitio aut prudētia) Sic ad hęc traduxerūt p rōnes: q̄ ide ſūt.

Aliqua
Alia
Preterea
Autem
Eoꝝ eſt verbū additum.

I Expoſitio. ¶ Oſtendit quid bene: quid ve male dixerunt iſti ſic dicētes. Quantū enī ad hoc ꝙ ſint q̄dam entia ingenita atq; īcorruptibilia: recte dicunt: ſunt enim entiū quędam quę in rei veritate nec genita ſūt: nec corruptibilia: vt ſubſe ſeparatę. Sed dupl'r deficiūt. pᵒ q: phyſice credētes loq; nō phyſice: ſed metaphyſice loquuntur: ⁊ hoc ait/eē nāq; entiū aliqua ingenita oīnoq; īmobilia eſt magis alteri⁹ atq; prioris q̄ phyſicę ɔſiderationis: q: ɔſideratio illorū ſpectat ad metaphyſicā: q̄ ē pōr ſcīa q̄ ſit phyſica. Scdo defecerūt: q: hi primi philoſophātes nihil quidem aliud eſſe pter ſenſibiliū ſubam ſuſpicati quaſdā tales. ſ. ęternas itelligētes naturas: ſiqdem erit earū naturarū aliqua ſiue cognitio ſiue prudētia: ⁊ dixit hoc/q: in rei veritate nihil de illis itellexerūt: ſed ſolū temere ac a veritate cōpulſi: ſic ad hęc phyſica corpora traduxerūt ꝑ rōnes quę inde ſunt. ¶ In quibus verbis patēt tres illorū dfectus: pmus enim eſt q: credentes phyſice dicere: loquunt̄ metaphyſice. 2ᵒ q: nō itelligētes aliqd ęterni locuti ſūt d ige
K nitis ⁊ ęternis. 3ᵒ q: q̄ ęternis ɔpetūt: ad phyſica traduxerunt. ⁊ hāc tranſlationē fecerūt ꝑpter rōnes: quę inde factę ſunt: rōnes enī inde factę ſunt: q: crediderunt ꝑpria ęternis conuenire caducis ⁊ genitis.

Que Auer. cōmen. 2. **Auerro.** autem introducit textū hoc modo dicens cū volnit ꝑſcrutari vtrū ſit gñatio aut nō ſit ad maiorē declarationē: q: generationē eſſe eſt manifeſtū: tñ ad maiorē declarationē declarabit an gñatio ſit: iō vult Auer. ꝙ incepit ab eo qđ eſt famoſius: ⁊ ponit illud tāq̄ ſuppoſitionē. videlicet ꝙ ſi gñatio ⁊ corruptio ſunt: neceſſario ſunt in. 4. elñtis vel in miſtis ex illis: h igit̄ eſt ꝑpoſitio famoſa/⁊ quaſi ſuppō. ⁊ ait hanc famoſaꝫ ꝑpoſitionē nō cōceſſiſſe niſi cōcedentes gñationem eſſe: oēs enī qui gñationē eſſe dicunt: aiunt illā eſſe in elñtis atq;
L miſtis: ⁊ q: Ariſ. loqt̄ cū eis: qui tenēt gñationē eē: ideo pmo quęrit vtrum gñatio ⁊ corruptio ſint in elñtis atq; miſtis: q: hęc pſcrutatio eſt pōr natura vel doctrina alia pſcrutatione. Naꝫ ſeqt̄ ſi gñatio eſt in elñtis: ꝙ gñatio ſit: ipam enī eſſe: non eſt niſi eē in elñtis vel miſtis: ⁊ ſic pꝫ inductio textus ſm Auer. ¶ Ulterius Auer. reducit pōnes antiquorū in duas cōtrarias: ⁊ ait ꝙ vna pō dicit nulla gñari entia. Alia ait/oīa entia generari: quoꝝ pōnes ambę falſę ſunt: ⁊ verę ſubcōtrarię. Naꝫ quędā ſunt ingenita: vt ſubę ſepatę: ⁊ ſic hęc eſt vera: quędā nō generant̄. Hęc etiā quędā generant̄: vt phyſica corpora/elñta/⁊ miſta: igit̄ pōnes illę cōtrarię ſunt falſę. ſubcontrarię verę.
Dubitatio. ¶ Sed quęres quare locutus eſt cōtra eos qui dicūt nulla entia generari: ⁊ nō cōtra eos q dicunt oīa entia gñari.
Solutio. ¶ Rñdet Auer. ⁊ aſſignat quinq; rōnes: ⁊ ingt. Primo ⁊ locutus fuit ɔtra iſtos. vꝫ q dicunt nulla entia fieri: ⁊ nō contra alios: qui dicūt omnia entia fieri: q̄uis vterq; ſer
M mo ſit verus ſm partē: quia pars vera in ſermone iſtorū ſupple qui dicunt nulla entia fieri: eſt nobilior. eſt. n. ps vera ſubcōtraria illi. vꝫ. quędā entia nō generant̄ nec corrūpuntur idest quędā entia non fiunt. Hęc pars vera eſt de ſubſtātijs ſeparatis: quę ſunt nobiliores res oībus rebus. igit̄ cū hęc pars vera ſit nobilior: ⁊ de nobilioribus ſit magis agendū: relinqt̄ur ꝙ recte ɔtra iſtos debuit loqui: ⁊ nō contra alios. ¶ Scđam rationem ponit ibi: ⁊ pauciſſimi: quę talis eſt. Pauciſſimi antiquorū ptē hanc verā intellexerunt: q: hęc pars ꝙ q̄dam nō fiant: ſolū vera eſt de ſubſtātijs ſepatis: quas pauci aut nulli itellexerunt. modo de occultioribus eſt magis agendū. ⁊ ita recte ɔtra hos ipſe loqt̄ur: q: pars eorū vera eſt latentior. ¶ 3ᵃ rōnem ponit ibi: pars aūt vera in ſermone: quę talis eſt: pars vera in opinione eorū q dicūt oīa generari atq; corrūpi ē ſenſui manifeſta: eſt enim huic ſubcōtraria hęc: q̄dam entia generant̄ ⁊ corrūpuntur: quę (cum ſenſib⁹ paN teat) non indigunt pertracta tione. ¶ 4ᵒ rationem ponit ibi/⁊ quia hęc pſcrutatio: quę talis eſt/pars vera ſecundę poſitiōis cōtinet. 4. elñta ⁊ miſta/modo in his generationem corruptionēq; fieri nemo eſt qui dubitat. ideo non erat digna pertractatione. ¶ 5ᵒ ponit ibi. ⁊ etiaꝫ pncipia: quę talis eſt: pars hęc vera quę eſt ꝙ quędā res ſunt: in lib. phyſicorū eſt diligēter diſcuſſa: vbi declaratū eſt eſſe q̄dam principia abſtracta ⁊ penit⁹ imobilia/vt ſunt ſubę ſeparatę. Ideo non egebat retractatione: nec noua diſcuſſione: patet igit̄ ꝙ ɔtra primā poſitionē recte locutus eſt oſtendendo quę ps ſit vera: ⁊ quę falſa. ¶ Deinde Auer. ibi. ⁊ nō oportet nos pſcrutari hic. exponit quędā verba textus: quę (vt intelligas) ſic in eius tranſlationibus legūtur: ⁊ non oportet nos perſcrutari hic de rebus non cadētibus ſub generatione ⁊ corruptione: quę neq; mouentur
O omnino in qualitate: hoc enim conueniēs eſt libro de auditu naturali: in quo perſcrutamur de natura. Uult igit̄ Auerroes circa hęc verba: ꝙ Parmenides ⁊ Meliſſus deficiant: q: pars vera eorū ꝙ videlicet quędam nō generantur: ſolū habet locū in ſubſtātijs ſepatis: de quib⁹ loquitur non hic: ſed in libro phyſicorū. ⁊ ita errant: quatenus poſuerunt quędaꝫ non pertinētia ad hunc locum: ⁊ ſic Auerroes per res quę non cadunt ſub generatione. intelligit primū mouens: qđ in fine. 8. phyſicorū declaratur: ⁊ prima principia videlicet materiam ⁊ formam: quę ſunt ęterna non cadentia ſub generatiōe: de quibus in libro pmo phyſicorū locutus eſt: ⁊ per ea quę nō mouent̄ in qualitate itelligit orbes: qui circulariter mouent̄: quia illic declaratū eſt motum circularē non eſſe per generationē vel alterationē tranſmutabilē. ¶ Aſſignat autem
P Auerroes cauſaꝫ quare in libro phyſicorū hęc omnia ptractauit: ⁊ ait/q: ille liber eſt vlis oīb⁹ libris ɔtinēs radices vlēs oīb⁹ libris phīę nālis. Aſſignat etiam cāꝫ quare addidit in quo pſcrutat̄ de natura: ⁊ eſt q: natura enumeratur inter cauſas ⁊ principia vniuerſalia quę in illo lib. ptractantur. Hęc Auer. Sꝫ ſunt hęc omnia vana: nam in codicibus grecis nihil horū reperit̄: ⁊ ita omnia hęc ſunt ad cęcū: ſicut multa alia hui⁹ hominis. ¶ Ultimo Auer. ponit ibi. cū dixit/opinionē dicentis rationem Parmenidis ⁊ Meliſſi: qua dixerūt hęc ſenſibilia nulla generari: ⁊ ſyllo eius eſt. Scibilia nō generant̄/nec corrūpūtur. eſt enim ſcīa nō niſi de ęternis. Hęc ſenſibilia ſunt. Scibilia: igit̄ nec ſunt genita/nec corruptibilia: hęc dic̄ Auer. in ſumma: ⁊ vt dixi: ſunt ſua verba: nō Ariſ. iaꝫ enī habemus veros Ariſ. textus/⁊ legimus eos ꝑprio in fonte: iō ſuadeo iuuenes nihil credant Auer. circa verborū Ariſ. interpretationes: quoniam tranſlationes quas habebat erant omnes erroneę. vt ipſemet fatebitur infra cō. 35.

Q Quaſi ve quēadmodū Studioſe de induſtria. De nā dicit φυσιολογήσαντες ¶ Quidam vero alij quaſi ſtudioſe contrariaꝫ his habuerunt opinionem: ſunt enim quidaꝫ qui nullam rerum ingenitam eſſe aſſerunt: ſꝫ omnes fieri: genitas autem has quidem incorruptibiles permanere. Has autem rurſus corrumpi. Maxime quidem hi ſunt: qui circa Heſiodum ſunt. Deinde ⁊ aliorū qui primi de natura dixerunt.

¶ Nunc narrat 2ᵃᵐ poſitionē eorū: qui ſectant̄ Heſiodū: q dixerunt omnia generari: verū eorū quę generantur: quędā dixerunt incorruptibilia ꝑmanere: quędā generari ⁊ corrūpi. Unde inquit. Quidaꝫ vo alij quaſi ſtudioſe idest quaſi de induſtria cōtrariā his habuerūt opinionē ⁊ dixit quaſi de induſtria: q: poſitionē hanc habuerunt Expoſitio.

vt illis

A vt illis cõtradicerent. Deinde narrat poſitionē horum ⁊ inquit. Sunt eniꝫ quidā qui nullā rerum ingenitā eſſe aſſeruīt: ſed oēs fieri fatenť. Uerū genitas non eodē modo dicūt oēs: qꝛ alios icorruptibiles ꝑmaneř. alias rurſus corrūpi. Ultimo explicatq́ fuerunt hi: ⁊ ingt. Maxime qdem hi ſunt: qui circa Heſiodū ſunt. Deinde ſunt huius ēt opinionis ⁊ alioꝝ qui primi de natura dixerūt. qđ grece eſt phyſiologeſantes. Sed que ſint res que fiunt: ⁊ poſtea permanent incorruptibiles: nō explicāt expoſitores de mente Heſiodi. Uerū qdam dixerunt eſſe primā cāꝫ: quā factā eſſe voluit Heſiodus: ſed incorruptibileꝫ. Alij eſſe chaos: qđ Heſiodus factū eſſe dixit: ſꝫ ꝑmanere ſemper/ vt ab eo omnia ꝑficiſcantur. Alij dicant quid velint: nam hoc parum ad nos: qui querimus Ariſ. intelligere.

B ¶ Hi ꝟo alia quidē omnia ⁊ fieri ⁊ fluere dicunt: nihilq́ꝫ ſtabile eſſe. Unū autē qđdam ſoluꝫ permanere: ex quo hec oīa transfigurari ſunt apta: qđ quidē ceteri cōplures ⁊ Heraclitus Epheſius velle dicere videntur.

Stabile. Stabiliter

Expoſitio. ¶ Nunc narrat 3^am poſitionē/ ⁊ ingt. Hi ꝟo alia qdeꝫ oīa ⁊ fieri ⁊ fluere dicunt/ nihilq́ꝫ ſtabile eſſe. Unū aūt qđdā ſolū ꝑmanere: ex quo hec oīa transfigurari ſūt apta. Hoc aūt ſm expoſitores grecos eſt mālē ꝑncipiū: qđ ſubſiſtit oībus que fiunt ⁊ corrūpuntur. Deinde quoꝝ ſit hec pōtangit. ⁊ ingt. Quod qdem ceteri cōplures: ⁊ Heraclitus Epheſius velle dicere videnť. huiꝰ ēt pōnis fuit Thales qui aquā eſſe hoc principiū dixit: Anaximenes ꝟo aerē: Anaximander inter vtrūq́ꝫ. ſ. vaporē. Heraclitus autem Epheſius igneꝫ: de quo ſpecialiter mentionē fecit: qꝛ ipſe magis aſſerebat omnia eſſe in cōtinuo fluxu. Hec greci

Que Auer. cōmē.3. C expoſitores addiderūt. ¶ Auerroes auteꝫ breuiter relatmit opiones/ ⁊ recte: ⁊ ait ꝙ 2^a opinio eſt eoꝝ: q dixerūt oīa generari: ⁊ iſti ſunt bipartiti. naꝫ alij dicunt gn̄abiliuꝫ eſſe quedam genita: ⁊ nō corruptibilia: vt Plato dicit de mundo: ait eniꝫ. Mundū factū: ſed incorruptibileꝫ. Alij dicunt genita oīa ⁊ corruptibilia: aſſerūt. n. oē generabile eſſe corruptibile: qui ēt bipartiti ſunt: naꝫ alij volunt genitū ipſuꝫ eſſe ꝑmanens ⁊ fixum donec corrūpatur. Alij ꝙ genitū ſemꝑ eſt in fluxu: ⁊ qđ nō eſt hic niſi materia ⁊ ſubiectū: ratione cuius generatio eſt eterna. eo qꝛ omnis tranſmutatio eſt firmata ſuper aliqđ ꝑmanēs: ⁊ ait ꝙ iſti non diſcordāt in hoc. Sed circa principiū qđ ponūt ſubſiſtere: nā alij dicunt illud eſſe ignem. Alij terrā: alij aquā alij vaporem: vt dictum eſt. hec optime Auerroes.

¶ Sunt autē quidā qui ⁊ omne corpus generabile faciunt: cōponentes ipſum ex ſuperficiebus: ac diſſoluentes in ſuperficies.

Expoſitio. D ¶ Quarta poſitio eſt Platonis: qui dixit/ omne corpus generari: componens ipſum ex ſuperficiebus: ⁊ diſſoluens ipſum in ſuperficies.

Quod quedā qꝫ. Contra Contraria. ¶ De alijs quideꝫ igitur alius erit ſermo: his ꝟo qui hoc dicunt modo: omniaq́ꝫ corpora ex ſuperficiebus conſtituunt. Quot quidem alia accidit dicere contra mathematicas ſciētias perfacile eſt videre. erat tñ equuꝫ aut nō dimouere ipſas: aut credibilioribus rationibus/ q̄ꝫ ſuppoſitiones ſunt: dimouere.

Expoſitio. ¶ Nunc reprobat opiniones. ⁊ ꝑmo oſtendit cōtra quas vult argumētari: ⁊ inquit. De alijs quidē igiť ſupple tribus opinionibꝰ alius erit ſermo: quia partim in ꝑmo phyſicoꝝ: ꝑtim in libro de generatione: partim auteꝫ inferiꝰ in hoc libro: poſtea reſumit opioneꝫ cōtra quā vult obijcere: ⁊ ingt. His ꝟo qui hoc dicunt modo: omniaq́ꝫ corpa ex ſuperficiebus conſtituunt: vt ſunt Platonici: qđ qdeꝫ alia accidit dicere cōtra mathematicas ſcientias: ꝑfacile eſt videre. Obijcit Platoni per hoc generatiꝫ qꝛ ex poſitione eius ſeqtur ꝯtra ſuppoſitiōes in ſcientijs mathematicis traditas: ſunt eniꝫ in mathematicis plures ſuppoſitiones/ vt punctuꝫ eſſe indiuiſibile ſimplr: lineā eſſe indiuiſibilē ſm latitudinē: ſuperficiē autem ſm altitudinem: modo dicere ꝙ linea fiat ex punctis: ⁊ ſuꝑficies ex lineis: ⁊ corpus ex ſuperficiebꝰ: eſt ſuppōnes has deſtruere: ſeqtur enim punctū eſſe parteꝫ linee: lineā ſuperficiei: ſuperficieꝫ corporis. Modo pars rei diuiſibilis eſt diuiſibilis. Quare ſequitur illa oīa eſſe ſimplr diuiſibilia. Ecce quomō ex pōne Platonis ſeqť cōtra ſuppōnes mathematicas. Ideo ait cōtra ipſuꝫ: erat tamē equuꝫ aut nō dimouere ipſas ſuppoſitiones: quas diximus. aut dimouere ipſas ſuppoſitiōes ꝑ credibiliores rationes q̄ꝫ ſint ſuppoſitiones ille. quaſi velit dicere: ꝙ qꝛ non dantur credibiliores rationes: q̄ꝫ ſint ſuppoſitiones: ideo eſt fatuum ſic opinari. hec Ariſtoteles contra Platonem generatim. ¶ Aſſignat auteꝫ expoſitor duas rōnes/ cur ꝑtermiſſis alijs opinionibus: tñ contra Platonis poſitioneꝫ inſiſtit: ꝑmo/ qꝛ hec poſitio erat famoſior: ſicut ⁊ Plato vir erat inſignis. Scđo/ qꝛ hec poſitio eſt ordine doctrine prior: quoniā eſt de generatione corporis in eo ꝙ corpus: alie ſunt de generatione corporū ſenſibilium. modo corpus vt corpus eſt prius corpore/ vt ſenſibile. ¶ Auerroes aūt aſſignat aliā

E

F

Que Auer. cōmē.4. cauſam: quare non eſt loquendū contra primas opiniōes: quia ille non ſunt naturales: nam negant generationem eſſe. modo generatio eſt qđdaꝫ ſuppoſitū in naturali philoſophia. ideo loqui de hoc ſpectat magis ad metaphyſicum ac logicum: qui inquirunt ſuppoſita ac ſubiecta aliarum facultatum. ¶ Sed hec ratio Auerrois nō cogit: qꝛ ſaltem poteſt dici cōtra eos qui aſſerunt omnia generari: iſti enim nō negant ſubiectuꝫ: nec ſuppoſitum. Preterea dubiū eſt ſi metaphyſicus habeat hoc agere: vt alibi dicit ipſe: imo naturalis phs ꝓbat eſſe aliqđ fixum ⁊ imobile: ſed hec Auerrois ratio valeat/ quantum valere poteſt.

G

¶ Deinde patet eiuſdem eſſe rationis ſolida quidem ex ſuperficiebus: ſuperficies autem ex lineis: ⁊ has ex punctis cōponi. Que ſi ita ſint: non neceſſe eſt partem linee lineam eſſe. ſed de his prius in ſermonibus de motu conſiderauimus: demonſtrauimus eniꝫ indiuiſibiles nullas longitudines eſſe.

¶ Obijcit ſecundo ſpecialiꝫ: ⁊ primo ſumit qđdam quaſi ſuppoſitioneꝫ dicens/ deinde patet eiuſdem eſſe rationis ſolida ideſt corpora quidem ex ſuperficiebus: ſuperficies autem ex lineis: ⁊ has lineas ex punctis componi: eſt igiť ſuppoſitio eadem ratione componi corpora ex ſuperficiebus: ſuperficies ex lineis: ⁊ lineas ex pūctis. Tunc arguit que ſi ita ſint hec ſupple que diximus: non neceſſe eſt partem linee lineam eſſe: quia ex quo ſit ex punctis: partes ille neq erunt puncta: qđ quidem eſt impoſſibile: de quo ſe remittens ad ſextuꝫ phyſicorum. inquit. Sed de his prius in ſermonibus de motu conſiderauimus: demonſtrauimus enim indiuiſibiles nullas eſſe longitudines: ⁊ ꝑ conſequens non poſſe componi ex punctis. ¶ Auerroes aūt dicit primo poſitionē Platonis ſequi īpoſſibilia que ſequuntur poſitionē dicentē continuuꝫ cōponi ex indiuiſibilibus. Scđo ait/ illā ſequi alia īpoſſibilia cōtra mathematicos. Tertio dicit/ ēt illam ſequi īpoſſibilia naturalia:

Expoſitio. H

Que Auer. com.5.

I ſed q̄ꝛ hanc ſequunt̄ illa ipoſſibilia q̄ſunt cōtra eos q
dicunt continuū cōponi ex idiuiſibilibus:ideo incepit di
cere illa ipoſſibilia.℄ 2° dicit Auerroes ꝙ dicētes corpꝰ
ex ſuperficiebus cōponi:nō dicant ſuperficies cōponi ex
lineis.ꝛ qui dicunt ſuperficies fieri ex lineis/nō dicunt li
neas fieri ex punctis:ꝓpterea dixit eſſe eiuſdē rōnis:naꝫ
eadē ratione corpus fit ex ſupficiebus:qua ſupficies ex li
neis.ꝛ qua linea ex punctis:q̄ꝛ ꝓportio ſupficiei ad corpꝰ
eſt ſicut lineę ad ſuperficiē:ꝛ puncti ad lineā:ꝛ q̄ꝛ puncta
ſunt indiuiſibilia:ideo idem quaſi eſt dicere corpus fieri
ex ſupficiebus:ꝛ ſuperficies ex lineis:ꝛ lineas ex punctis:
q̄ꝫ ꝯtinuū ex idiuiſibilibꝰ:ꝓpterea remiſit ſe ad 6^m phy
ſicorū:vbi ꝓbauit continuū nō cōponi ex idiuiſibilibus.
Addit tñ ꝙ lꝫ in 6° ſint ipoſſibilia dicta:hic ſpeciatim ad
dit quędā videlicet ꝙ ſequitur ptem lineę non eſſe lineam:
ſed punctuꝫ.ptem ſuperficiei nō eſſe ſuperficiē:ſed lineā:
ptem corporis nō eſſe corpus:ſed ſuperficiē.Quę omnia
K ſunt cōtra geometras:q dicūt lineā diuidi in duo media/
in infinitum:ꝛ ſuperficiē:ꝛ corpus ſilr.In his eniꝫ tribus
magnitudinibꝰ diuiſio ꝓficiſcit̄ in infinitū.℄ Sꝫ occur
res q̄ꝛ tunc de eiſdem conſideraret phyſicus:ꝛ mathema
ticus.Secundo q̄ꝛ ſi de his in 6° libro phyſicorum eſt di
ctum:ſuperfluit hic eadeꝫ repetere.℄ Reſpondet Auer.
ibi:ꝛ q̄ꝛ perſcrutatus eſt:ꝛ vult ꝙ phyſicus:ꝛ mathemati
cus conſiderent has tres magnitudines:phyſicus:vt ſunt
termini:idest forma in materia.mathematicꝰ vt ſunt abſo
lutę a materia:ꝛ ita pꝫ ſolutio ad primā.Ad 2^m dicit hic
non ſupfluere loq de his:q̄ꝛ loquet̄ ꝑ rōnes ꝑticulares:ꝛ
magis māę ꝓpinquas q̄ꝫ locutꝰ ſit in phyſicis.hęc Auer.

℄ Quęcunqꝫ autem de phyſicis corporibus
impoſſibilia accidit his dicere:qui lineas in
L diuiſibiles faciunt:parumper nunc etiam cō
ſideremus.Nam ea impoſſibilia/quę quideꝫ
in illis accidunt:etiam in naturalibus ſequē
Sequuntur ver bū addīal. tur.At non oīa quę in his ſequuntur:in illis
Accidit ver bū addīal. accidunt:propterea ꝙ mathematica abſtra
ctione dicuntur.phyſica autem additione.

Expoſitio. ℄ Nūc Ariſtoteles per rōnes naturales vult Platoni cō
tradicere.ꝛ cām reddit ex hoc:q̄ꝛ ipoſſibilia quę accidūt
de corporibus mathematicis:accidūt de corporibꝰ phy
ſicis.Contra autē nō:nō enim oportet vt ipoſſibilia quę
accidunt de corporibꝰ phyſicis: accidant de corporibus
mathematicis.Propterea vult nūc ſeorſuꝫ ponere ipoſſi
bilia de corporibꝰ phyſicis:q̄ꝛ hęc nō accidūt de corpibꝰ
mathematicis.Dicit autēꝫ Ariſtoteles hęc:q̄ꝛ poſſet quis
dicere:tu dixiſti ipoſſibilia de corporibus mathematicis
M contra Platonē:igitur ſufficiunt.Reſpondet ꝙ nūc vult
dicere impoſſia quę accidunt de corporibꝰ phyſicis:q̄ꝛ lꝫ
oīa ipoſſibilia/quę accidūt de corporibꝰ mathematicis:
accidūt de corporibꝰ phyſicis:nō tñ oīa quę accidunt de
corpibus phyſicis:accidūt de corpibus mathematicis ꝛ
huiꝰ rei cauſa eſt:q̄ꝛ ipoſſibile accidēs alicui:eſt illi repu
gnans:idē enim eſt impoſſe:q̄ꝫ repugnans.modo/corpus
mathematicū eſt vt vniuerſale ad ipſuꝫ corpus phyſicuꝫ:
q̄ꝛ corpus mathematicū abſtractione eſt:vt ipſuꝫ vniuerſa
le.phyſicū additione:vt ipſuꝫ ꝑticulare:quare recte oē i
poſſibile accidens de corporibus ipſis mathematicis:ac
cidit de corporibꝰ phyſicis:q̄ꝛ omne repugnās vniuerſa
li:repugnat ꝑticulari.Inquit.Quęcūqꝫ autēꝫ de phyſicis
corpibus ipoſſibilia accidit his dicere:q lineas idiuiſibi
les faciunt:parūper nunc etiaꝫ ꝯſideremus.dixit autem
parūper:q̄ꝛ alibi in 6° phyſicorum ample diſputauit:ꝛ in
libro de generatione.ſed q̄ꝛ aliquis diceret:dicta ſunt im

N poſſibilia de corporibꝰ mathematicis contra Platonē:
vt textu ꝓximo raptim conſiderauit:igit̄ nō eſt de nouo
ipoſſibilia repetere:quę accidant de corporibꝰ phyſicis.
Reſpondet/ꝛ inquit:Naꝫ ea ipoſſibilia/quę quidē in il
lis ſupple/mathematicis accidunt eſſe in naturalibus ſe
quetur.at non omnia quę in his naturalibus ſequuntur:
in illis mathematicis accidunt:ꝛ aſſignat cauſam.inquit.
Propterea ꝙ mathematica abſtractione vt vniuerſalia
dicuntur:phyſica additione vt particularia:ꝛ ita videtur
impoſſibile quod accidit mathematicis accidere natura
libus:ſicut omne repugnans vniuerſali.repugnat parti
culari.℄ Auerroes autem primo premittit conuenien Quę Auer. cōmen.6.
tiam ꝛ differentiam inter phyſicum ꝛ mathematicum:ꝛ
inquit.Et phyſicus/ꝛ geometra conueniunt in conſide
rādo has tres magnitudines:q̄ ſunt corpus ſuperficies/ꝛ
ꝛ linea.℄ Secundo dicit:ꝙ lꝫ conueniant:tamen diffe
runt in modo conſiderandi.℄ Tertio ait ꝙ quia conue
niunt ꝛ differunt:ideo conueniunt in propoſitionibus ex
O quibus fiunt ſyllogiſmi:ꝛ concluſionibus:quę vi ſyllogi
ſmorum inducuntur.℄ Quarto infert/ꝙ omnia impoſ
ſibilia quę accidunt a poſitione falſa:quaꝫ Plato ait de
his magnitudinibus tribus:cum ait corpus ex ſuperficie
bus:ſuperficiem ex lineis:lineam ex punctis componi:
accidunt etiam naturalibus:niſi ſint aliqua accidentia:
quę accidunt illis/vt ſunt abſtracta a materia:ꝛ non qua
tenus ſunt in materia:aut econuerſo:quę accidunt natu
ralibus vt in materia:ꝛ non illis/vt abſtracta a materia.
ponit exemplum:ꝛ ait tam phyſicum q̄ꝫ mathematicuꝫ
concedere continuum poſſe diuidi per diminutionem in
infinitum:ſiue ipſum continuum conſideretur vt in ma
teria:ſiue vt abſolutum a materia:quia vt tertio phyſicę
auſcultationis dicitur:ſi continuum conſideretur vt in
materia:cum ratione materię ſit diuiſio in infinitum:vt
P ſic continuum poteſt diuidi in infinitum.ſi conſideretur
vt continuum:etiam poteſt diuidi in infinitum:quare ſꝫ
vtriuſqꝫ conſiderationem continuum poteſt diuidi ad
infinitum:differunt autem ex parte auctionis:quia ma
thematicus concedit poſſe creſcere in infinitum:q̄ꝛ con
tinuum conſiderat vt a materia ꝛ forma abſtractum:ꝛ ſi
abſqꝫ omni limitatione/illud cōtemplatur.phyſicus vero/
quia conſiderat continuum/vt terminus hoc eſt vt for
ma:cuius eſt aliam terminare:quia eſt terminus per eēn
tiam:iure non concederet continuum poſſe creſcere in in
finitum:vt primo huius commen.12.ꝛ ſexto phyſicoruꝫ
commen.15.ꝛ ſeptimo phyſicorum commen.2.dicitur.
Quę ratio docet mathematicum ponere continuum di
minui:ꝛ augeri in infinitum.phyſicus vero diminui qui
dem ſic:augeri autem minime.℄ Quinto ait/ꝙ impoſ
ſibilia quę accidunt naturalibus/accidunt geometricis
ſaltem in ꝑte:nō aūt vīr:non enim opꝫ quę accidant re
Q bus vt concretę ſunt:accidant rebus:vt abſtractę ſunt:nō
enim quod accidit rei ſm concretionem atqꝫ ſm quid
accidit rei ſimpliciter.℄ His pręmiſſis Auerroes intro
ducit textum:ꝛ vult ꝙ cuꝫ deducta ſunt impoſſibilia quę
pertinent geometrię:deducentur quatenus ꝑtinent huic
ſcientię naturali:ꝛ dixit parumper:quia non perfecte oīa
geometrica ipoſſia adducit in hac naturali ſciētia:cum q̄
dam eorum pętermittat.℄ Sed occurres:quia phyſi
ca ꝛ mathematica ſunt ſcientię diuerſorum generum:ꝛ
non ſubalternę.igitur differunt penitus in ſyllogiſmis/
propoſitionibus/ꝛ concluſionibus:ꝛ etiam in impoſſibi
libus.Vult ꝙ Ariſtoteles reſpondeat concedendo ſim
pliciter has duas ſcientias differre:ait tamen ſcientias
has conuenire in aliquibus/ꝛ ſm quid:ꝛ ita non omnia:
ſed quędam impoſſibilia ſunt communia vtriqꝫ ſcien
tię:

A tic:aſſignat autem cauſam Auerroes: quia mathemati-
cus ⁊ phyſicus. conueniunt quo ad ſubiectum: differunt
autez quo ad rationem conſiderandi. nam geometra cō-
ſiderat corpus/vt diminutum/idest abſolutum ab acci-
dentibus materialibus ⁊ a motu. Phyſicus/vt concer-
nens hęc/⁊ ſic quando Ariſtoteles ait mathematicaz eſſe
ſcientiam abſolutam: ⁊ phyſicam concretam: non intel-
ligit per abſolutam: vniuerſalem ſubalternantem: ⁊ per
concretam ſubalternatam: vt geometriam ⁊ perſpecti-
uam. arithmeticam ⁊ muſicam: quarum vna alterā ſub-
alternat: ſed intelligit has circa idem ſubiectum conſi-
derare ſub diuerſa ratione: quia geometra ſub ratione
abſtracta: ⁊ phyſicus ſub ratione concernente motū ⁊ ac-
cidentia materialia: ⁊ addit ꝙ quomodocunqꝫ ſit inter
ſcientiam altiorem: quā vocat Ariſtoteles diminutam: ⁊
inferiorem: quam vocat additam: eſt aliqua conuenien-
B tia: ppter quā pōt dici qḋ accidentia: quę accidunt geo-
metricis: accidunt etiam phyſicis. ¶ Ex his refellit obie-
ctionē: quę fiebat contra Ariſtotelez: nam Ariſtoteles in
poſterioribus dixit nō licere migrare de genere in gen⁹:
⁊ ita nō lꝫ migrare de geometricis ad phyſicas: alr vtere
tur ppoſitionibus nō pprijs huic ſcientię. ¶ Tunc ve-
rificat illam ppoſitionem quę dicit/ꝙqḋ accidit ſciētię
ſuperiori: accidit inferiori: ait enim hoc eſſe verum quan
do qḋ continet in ſuperiori: eſt cauſa eorū quę continen-
tur in inferiori: quando ŭo quę accidunt ſuperiori ſcien-
tię: non ſunt cauſę eorum: quę ſunt in inferiori: ⁊ maxime
quādo ſcientia ſuperior/⁊ inferior ſunt differentes oino ⁊
nullo modo ſubalternę: tunc hęc propoſitio nō hꝫ locuꝫ.
quo mō ſe habet geometria cuꝫ naturali: geometria eniꝫ
cōtinet res: quę nō ſunt cauſę rerum naturaliū: quare im
poſſibilia accidentia geometrię non omnia: ſed quędam
C accidūt phyſicis: hęc Auerroes. ¶ Ex dictis igit Ariſto-
telis ⁊ Auerrois pꝫ/oīa impoſſibilia quę accidunt falſis
opinionibus de corporibus mathematicis: accidunt fal-
ſis opinionibus de corporibus phyſicis. ⁊ huius rei cau-
ſa eſt: qꝛ impoſſibile ⁊ repugnans idem eſt: modo/omne
repugnans corporibus mathematicis/repugnat phyſi-
cis corporibus. Nam mathematica corpora ſunt abſtra
ctione: ⁊ quaſi vniuerſalia: phyſica autez additione: ⁊ q̄ſi
particularia. omne autē repugnans vniuerſali repugnat
Dubitatio. particulari. ¶ Sed occurres: nam repugnat corporibus
mathematicis finiri ad maximuꝫ: hoc autem competit
phyſicis. ¶ Pōt dici: ꝙ per mathematica itelligit vl'ia
corpora ſm quorum rationē mathematicus conſiderat:
modo omne repugnans vl'i repugnat particulari. Tunc
ad rationē dico ꝙ nō repugnat corpori vniuerſali vt cor
pus finiri ad maximū: naꝫ aliqḋ corpus finitur ad maxi-
mum. igit corpus finitur ad maximuꝫ: bene tamen dico
corpori vt corpus nō cōpetere vt finiat ad maximum.

D ¶ Complura aūt ſunt: quę īdiuiſibilibus in-
eſſe non pn̄t: phyſicis aūt/neceſſario inſunt:
vt ſi quid eſt indiuiſibile. In indiuiſibili eniꝫ
Affectus. Paſſiones diuiſibile ineſſe nō pōt. Affectus aūt oēs du-
plíciter diuiſibiles ſunt. Aut enim ſm ſpēm:
aut ſm accidens. ſm ſpem qdē/vt coloris al-
buꝫ ⁊ nigrū. ſm accn̄s aūt/ſi id cui ineſt: diui
ſibile ſit. Quare quęcūqꝫ ſimplices ſunt affe
Affectiões Paſſiones ctiones/oēs ſūt hoc mō diuiſibiles. Quapp
impoſſibile ipſuꝫ in talibus eſt ꝯſiderādū.
Expoſitio. ¶ Hic textus eſt obſcurus: ⁊ nec latini: nec gręci (vt mihi
videtur) clare ipſuꝫ exponunt. Ego ŭo ſaluo meliori iu-
E dicio. dicerē ꝙ hic incipit Ariſtoteles phyſice contradi-
cere Platoni/⁊ pmo ſumit duo/quaſi duas ſuppoſitiōes:
quarū prima eſt/ꝙ complura ſunt: quę rebus indiuiſibi-
libus ineſſe non poſſunt: phyſicis autē corporibus neceſ-
ſario inſunt: ⁊ dico hoc/vt ſi qḋ ſit indiuiſibile: quia for-
taſſe rei veritas eſt/ꝙ in rerum natura nihil eſt indiuiſi-
bile/niſi ſubſtantię ſeparatę: ⁊ intellectus: vt in libro de
ſubſtātia orbis diſputaui. Hanc ſuppoſitionē declarat: ⁊
inquit. In indiuiſibili enim diuiſibile ineſſe non pōt: qḋ
tamen corporibus ineſt. albedo enim extenſa puncto vel
lineę nō poteſt ineſſe: quę tamen corpi ineſt. hęc eſt pma
ſuppoſitio. Deinde ponit ſcḋam quaſi ad declarationem
primę: ⁊ inquit. Affectus aūt omnes dupliciter diuiſibi-
les ſunt: aut enim ſm ſpēm. Aut ſm accidens: ſm ſpecieꝫ
F quidem: vt coloris: qui eſt genus: quod diuidit in album
⁊ nigrum: ſm accidens autem: ſi id cui ineſt diuiſibile ſit
hoc eſt ad diuiſionem ſubiecti: diuiditur enim albedo di-
uiſione ſuperficiei: quia extendit extenſione ſubiecti: ex
hoc colligit ſuppoſitionez: ⁊ inquit. Quare quęcūqꝫ ſunt
ſimplices paſſiones: omnes ſunt hoc modo diuiſibiles.
¶ Sed occurres non omnes paſſiones eſſe dupliciter Dubita.
diuiſibiles: quia aliquę ſunt ſm ſpeciem diuiſibiles: quę
ſm ſubiectuꝫ nō ſunt diuiſibiles: vt virtutes. Aliquę ŭo
ecōtra ſm ſubiectum quidem diuidi poſſunt. ſm ſpeciē
aūt nō: vt album. ¶ Dici poteſt verbum omnes teneri Solutio,
diſiunctiue: ⁊ non copulatiue: non enim quęlibet paſſio
vtroqꝫ modo diuidit: ſed oīs paſſio diuiſibilis eſt vno
vel altero modo. His habitis arguit/quare impoſſibile
ipſum in talibus eſt conſiderandum. naꝫ data poſitione
Platonis ſequit paſſiones nullo modo eſſe diuiſibiles
per accidens: quia illa poſitione data ſequit corpora eſſe
G indiuiſibilia: quia ſunt ex rebus ipſis indiuiſibilibus: oē
enim cōpoſitum ex indiuiſibilibus eſt indiuiſibile: cor-
pora igitur erunt indiuiſibilia: quare paſſiones non pn̄t
eſſe ratione ſubiecti diuiſibiles: ⁊ ita non poſſunt eſſe di-
uiſibiles per accidēs. ¶ Auerroes autē introducit textū Quę Auer.
hunc omnino extraneę: inquit enim Ariſtotelē velle aſſi cōmen. 7.
gnare cām: ꝙ nālis phs pōt conſiderare de accidētibus
pmis ac pprijs magnitudinū/idest de diuiſione magni-
tudinis in magnitudines: cūius iſte modus diuiſiōis ſit p
pri⁹ magnitudini vt magnitudo eſt: ⁊ mathematico ipſi:
eſt igit introductio ꝙ Ariſtoteles velit dare cauſaꝫ ꝙ na
turalis phs poteſt loqui de diuiſione cōtinui: cūius de cō
tinuo loqui ad mathematicum ſpectet. Cauſa aūt quam
aſſignat Ariſtoteles ſm Auerroē eſt: qꝛ diuiſio corporis
phyſici eſt ſimilis partitioni. videlꝫ mathematicę. Nam
corpus phyſicum eſt diuiſibile/vt etiā corpus mathema
tici. cū nō poſſet corpus mathematicū recipi in phyſico
H niſi phyſicū eſſet diuiſibile. nō enim pōt diuiſibile reci-
pi in ſubiecto indiuiſibili: quare corpus phyſicū eſt diui
ſibile diuiſione ſaltē ſili diuiſioni mathematicę: q̄re phy
ſicus pōt de diuiſione corpoꝝ ⁊ magnitudinū loq: qꝛ de
ſilib⁹ ideꝫ artifex dicere pōt. Hęc Auerroes in pma pte
textus: quę ſunt ita aliena a mēte Ariſtotelis: vt ſomnia
veritati: nō eniꝫ in gręcis quos habem⁹ codicib⁹: ſic ha-
bet vt Auerroes exponit. ¶ Deinde ſeqt ſcḋa ps textus
quę in arabicis trāſlationib⁹ incipit ibi. paſſiones autē.
vbi Auerroes quo ad verba ait Ariſtotelē p diuiſiones
ſm ſpēs vel ſm formā intelligere diuiſionē gn̄is in ſpēs
per dr̄ias formales: dr̄ę eniꝫ ſunt formę idest dr̄ię forma
les: quibus genus diuidit. per diuiſionē aūt ſm accidēs
intelligit quia non nulla accidētia eſſentialiter: ac per ſe
ſunt indiuiſibilia: per accidens ŭo ratione ſubiectorū in
quibus ſunt: ſunt diuiſibilia: nam quantitas ſeu quantuꝫ
in quo vt in ſubo ſunt ipſa accidētia. diuiſibile eſt p ſe ⁊

I eſſentialr̄:qualitates aũt per accidens:q2 ſunt in quanto.
℄ Tertio Auerroes epilogat de his quę ↄtinent̄ in hoc
textu:⁊ inquit. Hunc textum tria ↄtinere:p̄mũ ꝙ paſſio-
nes recipiũt diuiſionē. Scđm eſt/cauſa quare recipiunt
diuiſionē:videlʒ:q2 ſunt in ſubiecto diuiſibili. Tertium
eſt/quē modũ diuiſionis recipiunt.videlʒ.per accidens:⁊
nō per ſe. Quartũ eſt/ꝙ pōt naturalis cōſiderare de acci-
dentibus quę ſunt ſm̄ qualitatē in hac qōne Platonica
ideſt de diuiſionibus:quę ſunt nō ſm̄ quātitatē:ſed ſm̄
Dubitatio. qualitates in hac opione Platonis. ℄ Sʒ obijcit Auer-
roes ſibi:q2 diuiſio qualitatũ eſt per accidens.mō natu-
ralis pħs cũ ſit artifex ſcientificus cōſiderat res per ſe:⁊
Solutio. ꝑ ꝓpoſitiones eſſentiales ac per ſe. ℄ Soluit Auerroes
⁊ nō ad formā:ſed ad mām:⁊ ait ꝙ accidētiũ de qb9 arti-
fex ipſe cōſiderat:quędā ſunt quę ſubiecto inſunt per ſe
K ⁊ p̄mo:vt par ⁊ impar numero:quędā aũt inſunt ſubiecto
per quandā ſimilitudinē ad accidētia quę inſunt ſubie-
cto alteri9 ſcientię:vt arithmeticus cōſiderat:conſiderat
de numeris ſuperficialib9 ⁊ ſolidis ſine corporeis per ſi-
militudinē ad ſuperficies ⁊ corpora:de qb9 ↄſiderat geo-
metra per ſe:geometra enī ↄſiderat de ſuꝑficieb9 lineis
⁊ corporibus cōmunicantib9 ſm̄ ꝓportionē:⁊ nō cōmu-
nicantibus.ſic igit̄ arithmeticus ↄſiderat ꝑ ſimilitudinē
de his:de quibus ↄſiderat per ſe geometra:⁊ addit ꝙ ēt
inferiores ſcientię ↄſiderāt de accidētib9 ſubiecto geome-
trię/⁊ arithmeticę ⁊ ſic fieri pōt hęc diuiſio:ꝙ accidētiũ
de qbus artifex cōſiderat:quę ſunt quę per ſe inſunt ⁊ ꝓ-
prię:alia per ſilitudinē:alia Ꝟo per ſubalternationē:qua-
tenus ſuperiorũ ſcientia dicit cām illoꝝ:quō perſpectiu9
cōſiderat accñtia linęę per cām traditam in geometria.
L ℄ Tunc ait phyſicũ ↄſiderare de diuiſione cōtinui du-
pliciter.ſ.vno mō per aſſimilationē:nā diuiſio continui
quā nālis ↄſiderat:eſt ſilis diuiſiōi:quā ↄſiderat geome-
tra. Scđo per cām:q2 reddit cām diuiſionis qualitatū:
ↄſiderat.n.phyſicus diuiſionē qualitatis:q2 eſt ſilis diui-
ſioni q̄titatis. Et addit cām illius:q2 recipit̄ in ſubiecto
quāto:qđ eſt ꝑ ſe diuiſibile. Hęc Auerroes ad materiā.
℄ Ad formā aũt dic tu ꝙ phyſicus cōſiderare pōt de ꝑ
accidens rebus:vt ſunt ſimiles his quę ſunt per ſe:⁊ vt il-
lę hñt cām per ſe:ex dictis igitur ab Auerroe/⁊ numerus
pʒ ꝙ vbi poſitio Platonis eſſet vera:tunc corpora eēnt
indiuiſibilia:cōponunt̄ enim ex rebus indiuiſibilibus/
vt ſuperficie/puncto/⁊ linea. ℄ Ulterius ſequit̄ nullum
accidens diuidi ad diuiſionem eorũ:quo exiſtente/ſequi-
tur nullum accidens eſſe diuiſibile per accidens.

Totũ ãbo | ℄ Si igitur impoſſibile eſt vtraqʒ parte nihil
Dēre ſup- gravitatis habente:totũ habere grauitatem:
pletũ Ꝟbũ. ſenſibilia autem corpora/aut omnia:aut q̄dā
Habebunt grauitatē habent:vt terra ⁊ aqua:vt etiā ipſi
verbũ ſup- dicent. Si punctum nihil grauitatis habet:
pletum. pʒ neqʒ lineas habere. Qͥ ſi hę non hñt:neqʒ
Nō hñt Ꝟ- ſuꝑficies habebũt. Quare nec corpoꝝ vllũ.
bũ ſupple-
tum.
Expoſitio. ℄ Scđo arguit:⁊ pr̄mo ꝓbat corpora nō poſſe habere gra-
M uitatē nulla eius parte grauitatē habente:⁊ inquit. Si igi-
tur ipoſe eſt vtraqʒ parte nihil grauitatis habente:totũ
habere grauitatē.eſt igit̄ maior nullũ totum pōt habere
grauitatē nulla eius ꝑte grauitatē hñte.ſenſibilia aũt cor-
pora aut oīa:aut quędā grauitatē hñt.igit̄ ſenſibilia ſup-
ple corpora habere nō poſſunt grauitatē nulla earũ ꝑte
grauitatē habēte. Ex hoc ſyllogiſmo colligit̄ hęc ↄcluſio
pro maiori.videlʒ corpora ſenſibilia grauitatem hēre non
poſſunt nulla eorũ parte grauitatē habēte. Cui addo hāc

N minorē:punctum nihil grauitatis hʒ.igit̄ corpora ſenſi-
bilia nō ſunt ex punctis:verũ Ariſtoteles facto pr̄mo ſyl-
logiſmo:facit 2m hypotheticē a pr̄mo ad vltimũ:⁊ inqt.
Si punctũ nihil grauitatis hʒ:pʒ neqʒ lineas hēre:naʒ li-
nea ſm̄ Platonem eſt ex punctis. Ultra/ſi linęę non hñt
grauitatē:nec ſuperficies habebunt:ꝙ ſi nec ſuperficies:
igit̄ nec corporũ vllũ grauitatē habebit. ℄ Pōt igitur
dupl'r ex opinione Platonis deduci ſenſibilia corpora
grauitatē nō habere.pr̄mo ex concluſione pr̄mi ſyllogiſmi
hoc mō:nullũ corpus pōt habere grauitatē nulla ei9 ꝑte
habente grauitatē:puncta/linęę/⁊ ſuperficies nō habent
grauitatē.igit̄ nullũ corpus eſt ex punctis/lineis/⁊ ſuper-
ficiebus. ℄ Scđo poteſt aliter deduci hypotheticē ſic:ſi
punctũ nō habet grauitatē:linęę non habent grauitatē.
Si linęę nō habēt grauitatē:nec ſuperficies:ſi nec ſuper-
ficies.igit̄ nec corpora ſenſibilia:quę ſunt ex ſuperficie-
Declaratio verborum. bus. ℄ Quo Ꝟo ad verba attinet/verbũ illud totũ gręce
O eſt ampho:latine ambo vel vtrũqʒ. Sed qm̄ totũ nihil
aliud eſt q̄ vtraqʒ medietas:ideo tranſtulimus totũ:qua-
tenus totũ ⁊ vtraqʒ medietas idē eſt. Item etiā ꝑ parteʒ
nō eſſentialē intelligit:quales ſunt materia ⁊ forma:ſeu
genus ⁊ dña:ſed quātitatiuā:impoſe enim eſt totum eſſe
graue nulla eius parte quātitatiua exiſtente graui:poteſt
tñ totũ eſſe graue dato ꝙ materia eius nō ſit grauis:⁊ h
pacto Plato loquebat̄ de partibus:voluit enim corpus
eſſe ex ſuperficiebus tanq̄ ex partib9 quātitatiuis:⁊ ſuꝑ-
ficies ex lineis:⁊ lineas ex punctis velut ex partibus q̄ti-
tatiuis. Quare ſi puncta non ſunt grauia:nec linęę erunt
graues:quę ſunt ex punctis:⁊ ſi linęę nō ſunt graues:nec
ſuperficies quę ſunt ex lineis:⁊ ſi ſuperficies non ſunt gra-
ues:nec corpora:quę ſm̄ Platonē ſunt ex ſuperficiebus.
Auerroes aũt vult ꝙ hic Ariſtoteles incipiat cō- Quę Auer. cōmē.8.
tradicere Platoni. Unde ait modo in-
cepit perſcrutari de parte indiuiſibili intellige ꝙ nullũ
corpus ſenſibile componit̄ ex parte indiuiſibili. ℄ De-
P inde Auerroes ibi. Alexander autem digredit̄.ad cuius
digreſſionē declarandaʒ debes ſcire ꝙ verba textus ara-
bici ſunt hęc/dicamus igitur ꝙ ipoſſibile eſt vt duo ſint
quorum neutrũ habet grauitatem:⁊ cum congregant̄:
vtrũqʒ haberet grauitatem. Noſter Ꝟo textus eſt.ſi igit̄
impoſſibile eſt vtraqʒ parte nihil grauitatis habente:to-
tum habere grauitatem.verbum totũ gręce eſt ampho
latine vtrũqʒ:⁊ verbũ vtrũqʒ intelligit̄ pro toto:nam to-
tum eſt vtraqʒ partium:ſuper his verbis Alexander ait
ꝙ laudandus eſt Ariſtoteles:qui addidit cum cōgregan-
tur:habebit vtrũqʒ grauitatem:eſt enim laudandus:q2
poſuit verbum vtrũqʒ. Naʒ poſuit hoc propter mām ⁊
formā:nā nec materia nec forma grauitatem habet:⁊ tñ
corpus compoſitum ex eis habet grauitateʒ:quaſi dicat
ꝙ ſignanter dixit vtrũqʒ:qđ gręce eſt ampho:⁊ nō dixit
totũ:q2 poſſibile eſt neutra parte exiſtente graui:totum
eſſe graue:non autē eſt poſſibile neutra parte exiſtente
graui:vtrũqʒ eſſe graue:quia ſi neutra grauis eſt:vtrũqʒ
graue eſſe non poteſt:tamen poteſt neutra pars eſſe gra-
Q uis:⁊ totũ bene eſſe graue:vt nec materia nec forma gra-
uis eſt: ⁊ tamen totum eſt graue:quare propoſitio eſt neu-
tra parte exiſtente graui:vtrũqʒ non poteſt eſſe graue.
℄ Auerroes autem ait/ꝙ Ariſtoteles dixit vtrũqʒ ⁊ nō
totum:non tñ propter materiam ⁊ formam:ſed vniuer-
ſalius ob multa alia:vtpote propter ea de quorum neu-
tro dicitur aliquid:quod dicitur de toto:vnaqueqʒ enim
partium non eſt totũ:ſed ↄgregatio eſt totũ:verbi cauſa:
ſint tres boues qui ſimul iuncti moueant nauim:ſeorſum
nullus mouere poſſit:dico ꝙ neutra pars mouet:⁊ tñ to-
tũ mouet:⁊ ſʒ hoc pacto ſit:tñ neutra ꝑte mouēte nauim:

A vtrūqʒ mouere nō pōt:quare differt dicere vtrūqʒ ⁊ to-
tū. Nā neutro mouente:totū mouere pōt:non tñ vtrūqʒ
mouere poteſt:neutra parte mouente:quare illa additio
recta fuit. ¶ Ex his ipſe Auerroes colligit illaʒ additio-
nē vtrūqʒ nō tñ eſſe poſitā ꝓpter mām ⁊ formā:ſed vl'r
ꝓpter omnes partes q̄titatiuas. Nā neutro hoīe mouen-
te nauim:totū mouere pōt:neutra eniʒ parte mouēte na-
uim in actu:totū mouere pōt in actu:nō enim ptes ſunt
actu in toto:ſed poteſtate. Quare hęc additio non tñ ꝓp
māam ⁊ formā ponebaꝶ:ſʒ vl'r ꝓpter oēs partes quātita-
tiuas:neutra enim exiſtente tali:vtrūqʒ nō pōt eſſe tale.
¶ Et ideo Auerroes laudat Alexandrū:qꝛ nouit diſtām
inter totū:⁊ vtrūqʒ. ⁊ fuiſſet mirū de Ariſtotele ſi indiffe-
renter poſuiſſet totū:⁊ vtrūqʒ. Nā ſi iſta additio vtrūqʒ
non fuiſſet/eſſet ſermo ſophyſticus:qꝛ vbi poſuiſſet loco
B verbi vtrūqʒ:ipſum totū:ſermo eſſet multiplex:quia de
toto quātitatiuo ⁊ partibꝰ q̄titatiuis verus:de toto eſſen
tiali ⁊ partibꝰ eſſentialibꝰ falſus. ¶ Obijcit aūt contra
Alexandrū:⁊ inquit. Et ſi iſta additio nō eſſet/ſcilʒ illius
verbi vtrūqʒ/niſi ꝓpter formā ⁊ māam:⁊ tūc ſermo eſſet
diſputabilis in fine carentię ꝯdictionis idest valde diſpu
tabilis:⁊ ita nō demōſtratiuus. ¶ Scdo arguit:⁊ inquit.
Et tunc iſta ꝓpoſitio cōtradiceret dicētibꝰ corpꝰ eſſe ex
materia ⁊ forma:ſupple ſi illud verbū vtrūqʒ additum
eſſet ſolūʒ ꝓpter māam ⁊ formā. Naʒ ſi ſolū eſſet additūʒ
ꝓpter māam ⁊ formā:eſſet qꝛ totū cōpoſitūʒ ex mā ⁊ for-
ma nō eſſet vtrūqʒ/idest materia ⁊ forma ſimul. Hoc eſt
falſūʒ:qꝛ totū nihil aliud eſt q̄ȝ vtrūqʒ/idest materia ⁊ for
ma ſimul. ¶ Tertio arguit:⁊ inquit. Tūc etiā eſſet ratio
C dicentiū partē indiuiſibilē eſſe. Nam dicere poſſunt vt
totū q̄ntum eſt ex mā ⁊ forma nō quātitatiua ex partibus
indiuiſibilibus pōt eſſe q̄ntum:quare opʒ dicere verbūʒ
illud vtrūqʒ nō eſſe additum ſolum ꝓpter māam ⁊ for-
maʒ. ¶ Ideo Auerroes inquit. Nos aūt diximus φ hoc
eſt verū:impoſſibile enim eſt vt cum cōgreganꝶ habeat
vtrūqʒ corpꝰ q̄titatē:quā ante ꝯgregationē non hēbant:⁊
ſic opʒ dicere māam ⁊ formā ꝑus eſſe quātas:ſi ex illis ſit
aliqͦd q̄ntū totū:⁊ ita velle videꝶ φ vl'r totum omne eſt
vtrūqʒ.i. ſuę partes:⁊ per ꝯñs nō tñ ꝓpter māam ⁊ for-
mā:ſed ꝓpter oēs partes additū eſt illud verbū ad ſignā
dū omne totum eſſe vtrūqʒ idest ſuas partes. ¶ Ultio
Auerroes ſic cōponit ſyll'm:pūcta nō ſūt grauia neqʒ le-
uia:corpora cōponuntur ex punctis. igiꝶ corpora nō cō-
ponuntur ex grauibus ⁊ leuibus:⁊ ita oportet dicere nul
lum corpus eſſe graue:nec leue.

¶ Pūctū ꝟo grauitatē habere nō poſſe:per-
D ſpicuū eſt. Nam graue quidem omne ⁊ gra
uius eſt. ⁊ leue etiā leuius aliquo eſſe poteſt.
grauius aūt aut leuius fortaſſe nō neceſſe eſt
graue aut leue eſſe. Queādmodū ⁊ magnūʒ
quidem eſt maius:maius auteʒ non ſemper
magnū eſt:complura eniʒ ſunt:quę cuʒ ab-
ſolute parua ſint:quibuſdā alijs maiora ſūt.
ſi igitur qͦd cuʒ graue ſit grauius ſit:neceſſe
eſt maiꝰ eſſe:⁊ graue omne:diuiſibile vtiqʒ
erit:punctū aūt indiuiſibile ſupponiꝶ eſſe.

Expoſitio. ¶ Scdm Auerroem ꝓbaꝶ in hoc textu maior. vʒ. φ pun
ctum nec ſit graue:nec leue:⁊ ſyll's ſic cōponiꝶ:omne gra
ue eſt diuiſibile. punctum nō eſt diuiſibile. igitur nō eſt
graue. Maior probatur:omne maius eſt diuiſibile/oē
graue eſt maius. igitur omne graue eſt diuiſibile. Mi-
nor iterum patet:quoniam omne graue eſt grauius:⁊

maius graue:⁊ nō econtra. Primo igiꝶ ꝓbat hanc mino B
rem:⁊ inquit. Punctū ꝟo grauitatem habere non poſſe
perſpicuum eſt. Hęc eſt maior proximi ſyllogiſmi:dein-
de probat minorem vltimi ſyllogiſmi:⁊ inquit. Naʒ gra-
ue quidē omne:⁊ grauius eſt:⁊ leuius etiaʒ aliquo leuius
eſſe pōt. grauius aūt aut leuius fortaſſe nō neceſſe eſt gra
ue aut leue eſſe:huius rei exemplum ponit:⁊ inquit. Quē
admodū ⁊ magnū quidē eſt maius:maius aūt non ſemꝑ
magnū eſt. complura enim ſunt:quę cuʒ abſolute parua
ſunt:quibuſdā alijs maiora ſunt:⁊ ſic pʒ/omne graue eſſe
maius:⁊ ita pʒ minor vltimi ſyllogiſmi. demum reſumit
ſyllogiſmū:qui probat maiorē proximi ſyllogiſmi:⁊ in-
quit. Si igiꝶ qͦd cum graue ſit:grauius ſit:neceſſe eſt ma-
ius eſſe:vt nunc probatū eſt:cōcludit ⁊ graue omne diui
ſibile vtiqʒ erit:⁊ ſic habeꝶ maior ſyllogiſmi pręſentis: F
deinde accepit minorem:⁊ inquit. Punctū aūt indiuiſi-
bile ſupponiꝶ eſſe. igitur ſupple nō eſt graue:⁊ pari rōne
nec leue. ¶ Auerro. aūt in pręſenti cōmen. Ultra textus Quę Auer.
expoſitionē:ſoluit per ordinē quinqʒ dubitationes:pma cōmen.9.
eſt:qa non videꝶ recte dictum/omne graue eſſe grauius:
⁊ nō omne grauius eſſe graue. nam omne cōparatiuum
ſupponit poſitiuum:quare ſi eſt grauius:ſequitur id eſſe
graue. ¶ Soluit hanc dubitationem parte illa. ſi igiꝶ de Pria dubi.
aliquo aliquid dictum fuerit:⁊ vult φ rerū quędaʒ ſunt Solo.
abſolute tales:quędam non niſi comparatiue tales. tunc
vult φ omne cōparatiuū in abſolute talibus infert ſuūʒ
poſitiuū. In alijs ꝟo quę ſolum ſunt reſpectiue talia:nō
tenet:⁊ ſic pʒ ſolo. ¶ Scdam dubitationē ponit ibi:⁊ nō Scda dub.
debet aliqs:quę talis eſt:vna parua ps terrę eſt grauior Solu.
magna parte aquę:⁊ tñ nō eſt maior aqua. ¶ Rñdet ibi
Rñdemus:⁊ vult φ ꝓpoſitio phi intelligaꝶ in his quę
ſunt eiuſdē ſpeciei. in his enim quę ſunt. eiuſdeʒ naturę: G
omne grauius eſt maius:⁊ oē leuius eſt maiꝰ. ¶ Tertiā Tertia du.
dubitationem ſoluit ibi. Et etiaʒ eſt manifeſtū:quę talis Solu.
eſt/pars parua plumbi eſt grauior magna parte ligni:⁊
tamen non eſt illa ligni parte maior. Rñdet eſſe intelli-
gendā ꝓpoſitionē tam in ſimplicibus q̄ȝ miſtis eiuſdeʒ
ſpeciei:in his enim omne maius eſt magnum:vt dictum
eſt. ¶ Quartaʒ ponit ibi. Neqʒ etiā aliquis:quę talis eſt/ Quarta du
minimū terrę eſt ſimplr graue:⁊ tamen nullo eſt maius: bitatio.
cum.n. ſit minimū:nullo poteſt eſſe maius. igiꝶ nō omne Solutio.
ſimpliciter tale:eſt maius aliquo. ¶ Rñdet ibi:qm̄ Ari-
ſtoteles:⁊ ſolutio eſt φ ꝓpoſitio Ariſtotelis eſt vera in
genere:hoc modo/omne graue ſimpliciter eſt maius in-
quātū graue:nō aūt in ſpecie:quia minimū terrę eſt gra-
ue ſimpliciter:qͦd tamen non eſt aliquo maius. ¶ Quin Quinta du
tam dubitationem ponit ibi. Cum enim poſitum fuerit: bitatio.
quę talis eſt:φ data hac ſolutione:tunc ſyllogiſmus Ari- Solutio.
ſtotelis nullus eſſet. ¶ Reſpondet φ ſyllogiſmus debet
ſic cōponi:omne ſimpliciter graue eſt grauius inquātūʒ
graue:punctum non eſt grauius inquantū graue:quia eſt
ſimpliciter indiuiſibile. igitur punctum non eſt ſimplici
ter graue. Or ꝟo punctum non ſit grauius inquantum H
graue:patet/quia non eſt diuiſibile/nec vt quantū:nec vt
punctū. Hęc Auerroes. ¶ Sed ego cōtra hęc dubito ſa
tis:quia intenſio formę quouis modo fiat:fit ſm eundeʒ
punctum:quoties enim ſm idem punctum ſubiectū eſt
magis:tunc fit intenſio. quare non ſequitur punctum eſt
grauius. igitur maius:ſed ſequitur igiꝶ magis:poſſumus
enim dicere vnū punctum eſſe magis vel minus graue:
qͦd nec eſt maius:nec minus alio puncto. ¶ Poteſt dici
nunq̄ȝ poſſe eſſe indiuiſibile quale niſi per accidēs:quate
nus eſt aliquid ſubiecti diuiſibilis:⁊ ita ſaltem ſequitur
in his quę ſunt eiuſdē ſpēi:ſi vnū punctū eſt magis gra-
ue:ſaltē ꝑ accñs eē maioris ſubiectiꝰ ꝟo meliꝰ ꝯſidera.

I ¶ Preterea ſi graue quidē eſt denſum. leue
autē rarum: ⁊ denſum hoc a raro differt/ φ
equali in mole plura ipſi inſunt. Si igiẗ pun
ctū ſit graue ac leue: ⁊ denſū ⁊ rarū erit. At
dēſū qdē eſt diuiſibile. pūctū āt idiuiſibile.

Expoſitio. ¶ Secūdo idē pbat ſic/ oē graue vel leue eſt diuiſibile.
Punctū nō eſt diuiſibile. igiẗ punctū nec eſt graue: nec
leue. Maiorem pbat ſic/ omne denſum eſt diuiſibile: ⁊
omne leue eſt diuiſibile: graue eſt denſum: ⁊ leue rarum.
igiẗ omne graue ⁊ omne leue erit diuiſibile. Qđ ẜo oē
denſum ſit diuiſibile: ⁊ oē rarū ſit diuiſibile: pʒ ex diia
denſi ⁊ rari: nā rarū ⁊ denſum differunt: q2 in denſo plu-
res partes inſunt: vel pōt cōponi hypothetice ſyllᷓs ſic: ſi
K punctus eſt grauis: vel leuis: punctū eſt rarū vel denſuʒ
tenet argᵐ: q2 graue eſt denſum: ⁊ leue eſt rarum. vltra/ ſi
punctum eſt rarū vel denſuʒ: punctū eſt diuiſibile: tenet
ɔñtia q2 rarum ⁊ denſum differunt penes partes plures
vel pauciores. at punctū eſt ſimplr indiuiſibile. igiẗ non
Que Auer. coñ. 10. pōt eſſe nec graue: nec leue. ¶ Auerroes aūt ait hāc eſſe
rōnem ſcđam: quę ſuſtentaẗ in propoſitionibus: prima
eſt/ omne graue eſt denſum: ⁊ omne leue eſt raruʒ. Scđa
eſt/ rarum ⁊ denſum eſt diuiſibile. Ex his ſyllᷓs cōponiẗ
apud Auerroem/ omne graue eſt denſum: ⁊ oē denſuʒ eſt
diuiſibile. ergo oē graue eſt diuiſibile. Sed punctus non
eſt diuiſibilis. igiẗ nō eſt grauis: eodem mō poteſt arguiẗ
Dubita. de leui. ¶ Sed Auerroes dubitat cōtra pmā ppoſitio-
nē: nam lapis diaphanus eſt rarus/ vt cryſtallus: qui tñ
lapis eſt grauis. Preterea nubes eſt leuis: quę tñ eſt den
ſa. ¶ Scđo ſi graue eſt denſum: ⁊ leue rarum: tunc non
dareẗ ſimplr graue: ſicut nec ſimplr denſum: nec dareẗ
ſimplr leue: veluti nec ſimplr rarū. ¶ Tertio dubitatur
cōtra dīam denſi ⁊ rari. Nam ſi denſum differt a raro:
L q2 ſub equali magnitudine plures continet partes: ⁊ raꝝ
inquantū equales continet ſub minori mole: tunc nec ter
ra eſſet denſa: nec ignis rarus. Nam terra ſub equali mo
le nō ɔtinet plures partes: nō enim terra eſt equalis mo-
lis cum igne ipſo/ eſt enim regio ignis valde maior regio
ne terrę. ¶ Ad primā Rñdet Auerroes φ quę dicta ſūt
de raro ⁊ denſo: ſunt dicta ſm opinionē Platonis: nam
qui ponit corpus componi ex punctis: cogiẗ dicere den-
ſum eſſe: qđ ex pluribus punctis conſtat: rarum autē ex
paucioribus: mō ambo ſub eadē ſint dimenſione. ¶ Ad
ſcđaʒ etiaʒ reſpondet/ φ ſm opinionē Platonis opʒ di-
M cere nihil eſſe graue ſimplr: nihilq3 leue ſimplr. Sed ſo-
lum qđ eſt grauius/ ⁊ minus graue: leuius: ⁊ minus leue.
Nam qđ ex pluribus ſuperficiebus eſt: ipſum erit gra-
uius: qđ autē ex paucioribus: ipſuʒ eſt leue. Patet igitur
ſm opinionē Platonis nihil eſſe graue ſimplr: nihil ēt
leue ſimplr. ¶ Ad tertiā dico ego/ φ rarum ⁊ denſuʒ cō
ueniunt in dimenſione: ſunt eniʒ ambo ſub equali dimē
ſione. differunt aūt q2 denſuʒ ſub equali dimenſione plu
res continet partes: rarum aūt pauciores. ¶ Tunc dico
terrā totam eſſe denſiorem igne toto: nō abſolute ſed da
to φ ſint ambo ſub eadem dimenſione eſt igiẗ ignis ra-
rior terra: pro quāto ſumpto igne ⁊ terra ſub equali di-
menſione: terra plures cōtinet partes ꝙ ignis. Ex his ſe-
quitur φ hęc ſcđa ratio nō eſt ſimplr: ſed ad aduerſariū.
econtrario rationi prędictę in proximo textu: quę fuit cō
tradictio ſimpliciter.

Preterea autem. ¶ Preterea ſi omne graue durum aut molle
eſſe neceſſe eſt: ex his aliqđ impoſſibile facile
deduci pōt. Naʒ molle quidem id eſt: qđ in
ſe ipſum cędit. Durum ẜo: quod non cędit. N
At quod cędit: diuiſibile eſt.

¶ Hęc eſt tertia demōſtratio/ vt dicit Auerroes/ ſm rem Expoſitio.
in ſe: ⁊ nō ad hoiem: ⁊ componiẗ hypothetice/ ſi punctuʒ
eſt graue: punctum eſt durū aut molle. Tūc ex hoc iferẗ
aliud impoſſibile. vʒ. φ punctuʒ facile cędit: vel nō faci-
le cędit: deduciẗ ex definitione mollis ⁊ duri: nam molle
quidē id eſt. qđ in ſe ipſum cędit. durum aūt: qđ nō cędit.
Ualet igiẗ/ ſi punctū eſt graue: erit duruʒ: aut molle: ⁊ vl-
tra/ ſi durum aut molle igiẗ cędens in ſe ipſum vel non
cędens: ⁊ ita ſequiẗ punctuʒ eſſe diuiſibile: q2 ꝗđ qđ cędit:
diuiſibile eſt. ¶ Auerroes ẜo reſoluit textū in ppoſitio Que Auer. cōmen. 11.
nes: quarū pma eſt/ φ omne graue aut leue eſt duruʒ aut
molle: ⁊ hanc Auerroes pbat: q2 omne graue aut leue eſt
tangibile: ⁊ omne tangibile eſt durum aut molle. ergo oē
graue aut leue eſt durum aut molle. Uerum textus Ariſ.
loquiẗ ſolum de graui: ⁊ nō de leui: ⁊ dicit φ omne gra
ue eſt aut duruʒ/ aut molle. ⁊ hoc facile patet: quia omne
O graue eſt aut aqueū: aut terreum. modo aqueū vel aqua
mollis eſt/ ⁊ terreum vel terra dura. ¶ Scđa ppoſitio:
quā Auerroes notat: eſt φ durū eſt illud qđ nō cędit ſm
Empedoclē: ⁊ molle qđ cędit: qđ eſt veruʒ/ vt Auerroes
ait: q2 eſt acceptuʒ a definitione duri ⁊ mollis. Hęc ſcđa
ppoſitio/ vt ait Auerroes/ ſi cōiungiẗ ppoſitioni pmi ſyl
logiſmi/ hoc pacto. videlʒ: omne durū nō cędit. oē molle
cędit. graue. eſt durum ⁊ leue molle. igiẗ omne graue nō
cędit: ⁊ omne leue cędit. ¶ Tertia ppoſitio eſt/ φ omne
cędens aut nō cędens prementi eſt diuiſibile. Ex his ſe-
quiẗ omne graue aut leue eſſe diuiſibile. ¶ Quarta pro-
poſitio. videlʒ. φ omne cędens eſt diuiſibile: ⁊ oē nō cę-
dens eſt diuiſibile. declaraẗ ab Auerroe ex definitione
eorū: nam cędens illud eſt: qđ in pfundū cędit. nō cędēs
P vero: qđ nō cędit in pfundū. modo oē qđ pfūdū habet:
eſt diuiſibile: quare omne cędens ⁊ nō cędens diuiſibile
eſt. Tunc ex his totus ſyllᷓs eſt: oē graue aut leue eſt diui
ſibile. Punctus nō eſt diuiſibilis. igiẗ non eſt grauis: nec
leuis. Hęc Auerroes. ¶ Uerū tertiā ppoſitionē quę di-
cit omne cędens vel nō cędens eſſe diuiſibile: melius de-
clarant alij: quia cędere eſt in ſe ipſum locum dare. Hoc
aūt eſſe nō poſſet/ niſi haberet plures partes: quarū vna
quodāmodo reſurgeret in locū alterius: quare molle erit
partibile. eadem ratione durum diuiſibile eſſe oportet:
non eniʒ poſſet dici nō cędens/ niſi haberet partes: qua-
rum vna non dat locum alteri.

¶ At ẜo neq3 ex his ꝗ grauitateʒ nō hñt: erit
graue: in quot eniʒ hoc atq3 in qualʒ accidet:
quonā mō definient/ ſi non fingere volunt.

¶ Hactenus probauit puncta nō poſſe eſſe grauia/ nec le Expoſitio.
uia quę fuit maior in ſyllᷓo Auerrois. at nunc probat φ
nullum graue poteſt eſſe ex non grauibus: quę fuit quaſi
vis minoris illius ſyllogiſmi: ⁊ hoc ppoṅit: ⁊ inquit. At
ẜo neq3 ex his/ quę grauitatem non habentferit graue:
Q ſupple tn/ tanꝗ ex partibus quantitatiuis/ vt ſuperius di
cebatur. Probat autem hoc: primo/ quia nonnulli dixe-
runt graue eſſe ex partibus multis. leue aūt ex partibus
paucioribus: inquit modo: in quot enim hoc atq3 in quę-
libet accidet. Hoc eſt dicere/ ſi graue eſt qđ ex numero
maiori partium reſultat: quotus eſt ille numerus/ vtrum
denus: vel vigenus: ⁊ ex qualibus partibus numerus il-
le eſt: ⁊ quonam modo definient ſupple illum numerū: ⁊
illas partes ſi non volunt fingere: non enim aſſignabilis
eſt numerus: nec partes. ¶ Auerroes autem in pręſenti Que Auer. cōmē. 12.
loco exponit/ vt diximus: addit tñ eſſe intelligēdū de cō
pōne ſm ꝗtitatē: ⁊ nō ſʒ q̄litatē: ad differētiā corporum

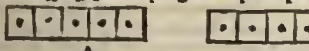
A grauium que ſm qualitatem componuntur ex materia ⁊ forma:que non ſunt graues:nec leues.

Preterea ⁊ Mai⁹ ē v, bũ additũ. Grauitate mai⁹ graue grauius. Sit quare

¶ Preterea ſi omne grauitate maius graue: eſt grauitate maius:continget ⁊ vnumqḋqꝫ eorum que indiuiſibilia ſunt:grauitatem habere. Nã ſi puncta quatuor grauitatem hñt. Qḋ vo ex pluribus cõſtat ꝙ hoc:graui⁹ eſt eo qḋ eſt graue:atqꝫ qḋ graui graui⁹ eſt:graue eſſe neceſſe eſt:veluti ẽt albo albius eſt album:ſit vt vno puncto maius:grauius erit ablato ęqli. Quare pũct⁹ vn⁹ grauitatẽ hꝫ.

B

graue qnqꝫ pũctoꝝ. graue q̃tuor pũctoꝝ.

A B

Expoſitio. ¶ Scḋo cõfutat eandẽ poſitionẽ que dicebat graue eſſe ex plurib⁹ punctis:leue aũt ex paucioꝛib⁹:⁊ inquit. Preterea ſi oẽ grauitate maius graue/ideſt:ſi oẽ grauius/eſt grauitate maius/ideſt eſt grauius pp grauitatẽ:veluti oẽ albius eſt albi⁹ pp albũ additũ:cõtingit ⁊ vnũqḋqꝫ coꝝ que indiuiſibilia ſunt:ex qb⁹ cõſtat corpus:grauitatẽ habere:deducit enthymema:⁊ inquit. Nam ſi puncta quatuor grauitatẽ hñt:ex qbus cõſtat q̃titatiue.b.corp⁹. Qḋ vo ex plurib⁹ conſtat ꝙ hoc:grauius eſt eo qḋ eſt graue ideſt eſt grauius ipſo.b.⁊ ipſuꝫ ſit.a.ex qnqꝫ punctis.q̃ſi dicat/⁊ ſi eſt vnũ aliud qnqꝫ punctoꝛuꝫ graui⁹ ipſo.b.vꝫ. qḋ ſit.a.⁊ qḋ graui⁹ eſt aliquo graui:neceſſe eſt eſſe graue: veluti albo ẽt albius eſt albũ:ſi ita hec oĩa ſint:ſit vt corpus qḋ eſt vno puncto maius.vꝫ.a.grauius erit/ſupple ipſo.b.ablato ęquali.i.qḋ eſt g̃ue vno puncto min⁹. Quare punctus vnus grauitatẽ hꝫ:eſt igiẗ breuiter deductio enthymematis.a.eſt grauius ipſo.b.⁊ nõ niſi pp vnũ punctũ:qḋ hꝫ plus.igiẗ punctũ illud eſt graue:nõ.n.poſſet.a. eſſe ipſo.b.graui⁹ in illo vno puncto:niſi punctus ille eẽt grauis:nõ.n.potuiſſet Ceruus eſſe Capꝛea maioꝛ vno digito:niſi digitus eſſet aliquãtus. ¶ Sed occurres:nã calidũ.a.eſt calidius ipſo.b.qa ꝯſtat ex plurib⁹ caliditatis gradib⁹:⁊ tñ nullus gradus eſt calidus. Silr ſol eſt calidioꝛ Joue qa cõſtat ex plurib⁹ gradib⁹ lucis:⁊ tñ lux nõ eſt calida.igiẗ nõ vꝫ.a.eſt graui⁹ ipſo.b.qa cõſtat ex pluribus punctis.igiẗ puncta ſunt grauia. ¶ Dici põt ꝙ nõ valet ad Platonẽ:q voluit corpoꝛa ſenſibilia/vt grauia ⁊ leuia cõponi ſꝫ q̃titatẽ ex punctis. Nã ſm eũ ſequiẗ graui⁹ eſſe corpus:qḋ ex pluribus punctis eſt:⁊ leuius ex paucioꝛib⁹:quare oẽ punctũ erit graue:qꝛ ex illis ſit graue q̃titatiua cõpoſitione/mõ calidũ non ſit ex gradibus q̃titatiue:nec ſol ex gradib⁹ lucis:⁊ ideo nihil ad rem.ex his pꝫ ꝑma via refellendi poſitionẽ Platonis.

Dubitatio.

C

D

¶ Preterea ſi ſuperficies ſolum/vt linee cõponi poſſunt/abſurdum eſt. nam vt ⁊ linea ad lineam vtroqꝫ modo ⁊ per longitudinẽ: ⁊ per latitudinem componitur/eodem modo ⁊ ſuperficiem cum ſuperficie opoꝛtet. linea vo componi cum linea põt:ſi ſm longitudinem ſuperponatur:non ſoluꝫ ſi apponatur. At ſi per latitudinez etiam componi poſſunt:erit aliquod coꝛpus:quod neqꝫ eſt elementum:neqꝫ ex elementis:ſi ſic ſuperficiebus compoſitis componatur.

B Expoſitio. ¶ Hactenus de ꝑma via refellẽdi opionẽ Platonis:nũc Ariſto.tranſit ad ſcḋaꝫ viã:vbi ꝑmo debes ſcire/ꝙ Plato poſuit coꝛpa qnqꝫ cõponi ex ſupficieb⁹:nã igni ꝑbuit pyramidalẽ figurã.terre figurã ſex baſiuꝫ. Aeri figuram octo baſiuꝫ:aque figurã.10.baſiuꝫ. Celo aũt figuram.12. baſiuꝫ. Hanc igiẗ opionẽ Ariſ.refellere itendit:⁊ pręmittit diſtinctionẽ talẽ:ꝙ ſicut linea duob⁹ modis põt alteri linee cõponi:vno mõ ſm longitudinẽ/vt longitudini vni⁹ linee cõponiẗ in puncto longitudo alteri⁹ linee ſiue faciat angulũ cũ ea ſiue nõ. Alio mõ ſꝫ latitudinẽ qḋ eſt ſm appoſitionẽ toti⁹ linee ad totã lineã in via latitudinuꝫ:ita ẽt ſupficies dupl̃r põt ſupficiei cõponi/vno mõ ſm ꝓfunditatẽ vt ſi tota vna ſupficies ſupponaẗ alteri ſupficiei. Alio mõ ſm linealẽ cõtactũ/ſiue ꝯſtituãt angulũ coꝛpoꝛalẽ:ſiue nõ:ex hac diſtinctione vult hẽ ꝙ Plato voluit ex ſupficiebus fieri qnqꝫ coꝛpoꝛa:qñ ille componuñẗ ſm pꝛofunditatẽ. Obijcit igiẗ Ariſtoteles cõtra Platonẽ:⁊ ꝑmo breuibus innuit illius opionez:⁊ inquit. Si ſupficies ſolũ/vt linee cõponi pñt:ſic ꝙ ex illarũ cõpoſitione ſm ꝓfundũ reſultent coꝛpa qnqꝫ ꝑdicta:abſurdũ eſt:⁊ deducit illud abſurdũ eſſe/pręmittens diſtõnez/vt eligat mẽbrũ ad mentẽ Platonis:⁊ inqt. Nam vt ⁊ linea ad lineã vtroqꝫ mõ ⁊ per longitudinẽ:⁊ per latitudinez cõponiẗ:eodẽ ⁊ ſupficiẽ cũ ſupficie opꝫ dupl̃r componi. Explicat de lineis:⁊ inqt. Linea vo cõponi cuꝫ linea põt:ſi ſꝫ longitudinẽ ſuperponaẗ:nõ ſolũ ſi apponatur.igiẗ dupl̃r ꝑ appoſitionẽ:⁊ ꝑ ſuperpoſitionẽ:eodẽ ſupple mõ ⁊ ſupficies componi pñt dupl̃r.vꝫ appoſitione:⁊ ſuppoſitione. Hoc eſt ꝑ linealẽ ꝯtactũ:⁊ ꝑ ꝓfunditatem. Hac diſtinctione pręmiſſa obijcit ꝯ Platonez eligendo membꝝ de quo loquebaẗ in cõpõne ſupficierũ:⁊ inquit. At ſi per latitudinẽ etiã ipſe ſuperficies cõponi poſſunt/vt Plato ait.qḋ eſt dicere per ſuppoſitionẽ vnius ad alteraẗ:erit aliqḋ coꝛpus:qḋ nec eſt elementũ:nec ex elemẽtis ideſt miſtũ:eſt igiẗ ratio:ſi ſupficies cõponunt coꝛpora per hoc ꝙ vna alteri ſuperponiẗ ſm ꝓfunditatẽ:dabitur coꝛpus:qḋ nec eſt elemẽtũ:nec miſtum. Segẽ dico illud ſi ſic ſupficieb⁹ cõpoſitis ſm ſuperpoſitionẽ cõponaẗ coꝛpus ipſum.quaſi dicat ſi ſm Platonem coꝛpoꝛa fiunt ex ſupficiebus cõpoſitis ſm ſuperpoſitionẽ:dabiẗ coꝛpus aliqḋ:qḋ nõ eſt elementũ:nec miſtũ. Quã ꝯñtiã nõ clare declarãt expoſitoꝛes. ¶ Auerroes aũt declarat: qꝛ ſi ex ſupficieb⁹ ſic ꝑ ſuppoſitionẽ cõpoſitis fieret aliqḋ coꝛpus:ſit illud aut octibaſiũ:aut ſexbaſiũ:aut.12.baſium:aut icocedron vel.10.baſiũ:ꝓbo ꝙ nõ põt eſſe elementũ:nã nõ poſſet eſſe ex ſupficieb⁹ ſic ſuppoſitis/niſi intus eſſet vacuũ.aliter ille ſupficies ẽt infinite ſic ſuppoſite nunq̃ facerẽt maius ſm ꝓfundũ.opꝫ igiẗ inter illas ſtatui vacua vt reſultet coꝛpus.mõ tale nõ põt eſſe cęlũ/nec ignis/nec alioꝛũ aliqḋ:cum nullũ cõponaẗ ex vacuo/vt nunc ſupponaẗ:nõ põt igitur illud coꝛpus eſſe elementum:nec etiam miſtum:quia omne miſtum eſt ex elemẽtis:quare vt nullum elementum poteſt ꝯſtare ex vacuo: ſic nec miſtum. Hec Auerroes/vt puto.

F

I

G

Que Auer. cõmen.17.

H

¶ Preterea ſi coꝛpoꝛa qdẽ multitudine ſupficierũ grauioꝛa ſũt:vt in Timęo definitum eſt:pꝫ ⁊ lineã ⁊ pũctũ grauitatez hẽ:ꝓpoꝛtionabil̃r.n.adinuicẽ ſeſe hñt:vt ẽt prius diximus.ſi n aũt nõ hoc differũt mõ/ſꝫ ex eo qa terra qdẽ eſt graue:ignis aũt leue:erit ⁊ ſupficierum alia qdem grauis:alia aũt leuis:⁊ linearũ ſimil̃r/⁊ punctoꝛum vtriqꝫ.nam terre

I superficies grauior erit q̄ʒ ipſius ignis.
Expoſitio. ¶ Due poſſunt eſſe pōnes de cōpoſitione corporū ſen-
ſibiliū ex ſupficiebꝰ. Altera que graue ſimplr nō conce-
dit: nec leue ſimplr: ſʒ ſolū grauius ⁊ leuius cōpatione. Et
mō vt in Timeo diffinit̄ grauiꝰ eſſe: qđ pluribꝰ cōponi-
tur ſupficiebꝰ: leuius aūt qđ paucioribus: ⁊ ꝯ hāc obycit
Ariſto. ⁊ inqt. Preterea ſi corpora qdē multitudine ſup-
ficierꝫ grauiora ſunt: ſic ꝙ nullum ſit abſolute graue: nec
ſimplr leue: ſed cōpatione tm̄ hoc grauiꝰ: illud leuius: vt
in Timeo diffinitū eſt: pʒ nō tm̄ ſupficiē: ſed lineā ⁊ pū-
ctū grauitatē habere. Nam ſeſe hñt ꝓportionabilr ad ſe
inuicē: eſt .n. corpꝰ ex ſupficiebꝰ: ſupficies ex lineis: linee
ex punctis: ⁊ ita vt corpa erunt grauiora multitudie ſup-
ficierū: ⁊ ſupficies ēt erunt grauiores multitudine linea-
rūʒ: ⁊ linee grauiores multitudie punctorū: que rō docet
K ſupficies, lineas, ⁊ puncta oia eſſe grauia, ſm pmā opio-
nē. ¶ Altera eſt opio q̄ ꝯcedit gue ⁊ leue ſimplr: vt ter-
rā grauē ſimplr: ⁊ ignē leueʒ ſimplr: cetera aūt interme-
dia talia in reſpectu. ⁊ hoc ait ideo terrā eſſe ſimplr gra-
uem: qꝛ cōſtat ex ſupficiebꝰ ſimplr grauibꝰ: ignē aūt ſim-
pliciter leuē: qꝛ cōſtat ex ſupficiebꝰ ſimplr leuibꝰ. Nam
ſm hāc opinionē ſicut corporū ſunt alia ſimplr grauia:
alia ſimpliciter leuia: alia ⁊ grauia ⁊ leuia in reſpectu: ita
quoqʒ ſupficierū alie ſunt ſimplr graues: vt he ex qbus
corpora ſimplr grauia cōponunt̄: alie ſimplr leues: vt il-
le ex qbꝰ ſimplr leuia corpora ꝯſtāt. Alie graues ⁊ leues
in reſpectu: vt ille e qbꝰ elēta media ꝯſtabūt: ⁊ ēt ꝯ hanc
opinionē obycit Ariſto. ⁊ inqt. Si aūt nō hoc differunt
mō: ſed ex eo q̄ terra eſt graue ſupple ſimplr: ignis aūt
leue ſupple ſimplr: erit ⁊ ſupficierū alia qdē grauis ſim-
L plr: vtpote illa ex qua cōſtabit ſimplr graue. Alia aūt le-
uis ſimplr. vʒ. illa ex qua ꝯſtat leue ſimplr: ⁊ ita ſequetur
vt ꝑ eadē rōne ſilr ⁊ linearū ⁊ punctorum eſſe ſupple
hec grauia ſimplr: illa leuia ſimplr. Nā ſupficies terre
vʒ. ex qua terra cōſtat erit grauior q̄ ſit ſupficies ipſius
Que Auer. cōm. 14. ignis. Immo erit ſimplr grauis ſupficies terre: ⁊ illa ignis
ſimplr leuis: ⁊ ſic ſm ambas opiniones ſequitur puncta
eſſe grauia. Hoc pacto Auerroes intellexit hunc locum:
⁊ recte expoſuit: vt patet.

Quidē ver- ¶ Omnino aūt accidit aut aliqñ nullā eē ma-
bum ꝑter- gnitudinē: aut tolli poſſe: ſi ſimilr ſe hʒ pun-
miſſum eſt. ctuʒ quidē ad lineā: linea autē ad ſuperficiē:
Et antez ⁊ hec ad corpus: oia enim ſi ad inuicē reſol-
fieri pōt. uantur: in prima reſoluentur: quare fieri pōt
Cōtingit. vt puncta ſint ſola: corpus autem nullum.

Expoſitio. ¶ Hic ponit̄ tertia vel quarta rō: ⁊ inqt. Oino ēt accidit
aut aliqñ nullā eē magnitudinē: aut aliqñ tolli poſſe oēʒ
magnitudinē: ſequit̄ ſupple dico, ſi ſilr ſe hʒ punctū qdē
M ad lineā: linea aūt ad ſupficiē: ⁊ hec ſupficies ad corpus.
deducit aūt ꝯñtiā: ⁊ inquit. Oia. n. ſi adinuicē reſoluent̄:
in ꝑma reſoluent̄: quare fieri pōt, vt puncta ſint ſola. cor
pus aūt nullū: qꝛ puncta ſūt ſimplr ꝑma in cōpoſitione.
Et ita corpa ad ſupficiē reſoluent̄: ſuperficies ad lineas:
linee aūt ad puncta: q̄re pūcta poſſent ſola remanere nō
Que Auer. cōmen. 14 exiſtente corpore aliquo. ¶ Auerroes aūt inqt. Et ſi cor-
pora cōponant̄ ex ſupficiebꝰ: ⁊ ſupficies ex lineis: ⁊ linee
ex punctis: neceſſe eſt vt aliquo tpe nō inueniat̄ corpus
oino: ꝓbat ipſe hoc: ꝓpter diſſolutionē corporū omniū
in nō corporea. ſ. in ſupficies, ⁊ lineas, ⁊ puncta. nā in illo
tēpore erunt oia corpa diſſoluta in ea ex qbus cōponū-
tur: neqʒ inuenit̄ aliqđ corpꝰ diſſoluēdū in ea: ex qbꝰ cō-
ponit̄: qꝛ oia corpa ſunt diſſoluta. Ecce ꝙ Auer. deducit

Ariſt. ꝯñtiā hoc pacto: oē cōpoſitū reſolubile in aliqua: N
erit aliqñ ad illa reſolutū: oē corpus eſt cōpoſitū ex pun-
ctis: qꝛ ex ſuperficiebus: ⁊ ſuperficies ex lineis: ⁊ linee ex
punctis. igit̄ aliqñ oē corpus erit reſolutū ad puncta: q̄re
ſequit̄ tūc ſolū eſſe puncta: ⁊ nullū corpꝰ eſſe. Hec Auer-
roes de ꝯñtia. ¶ Sed ꝯ hanc deductionē ſunt dubitatio Dubia.
nes: nā miſtū cōponit̄ ex elētis: ⁊ tm̄ non ſequit̄ aliquan-
do eſſe elēta ſola: ⁊ nullū miſtū. Preterea elementuʒ eſt
ex mā ⁊ forma: ⁊ tm̄ nō ſequit̄ aliquādo eſſe mām ⁊ for-
mā: ⁊ nullū elementum. ¶ Rñdet Auerroes ⁊ vult hoc Sol. Auer.
impoſſibile ſequi eos qui faciunt generationē ex nō cor-
pore: ⁊ corruptionē in nō corpus. vt Platonici. qui autē
ponit ꝙ corpus generet̄ ex alio corpore: ⁊ corrumpit̄ in
aliud corpus: vt ait Ariſtoteles. nō cōtingit ei vt aliquod
tempus veniat: in quo nullū erit corpus: quā relinquit in
poſterū declarandā: ⁊ ſic velle videt̄ Auerroes ꝯñtiam
valere de cōpoſitione quātitatiua. qua Plato ait corpa
cōponi ex punctis. Nam omne compoſitū ex aliquibus O
compoſitione quātitatiua, reſoluet̄ aliqñ ad illa. modo
nec miſtū ſit ex elemētis cōpoſitione quātitatiua: nec ele
mentum ex mā ⁊ forma: ⁊ ſic nec miſtū aliqñ reſoluetur
ad elementa: nec elementū ad mām ⁊ formā, taliter vt ſo
la ſint elemēta: vel mā ⁊ forma ſole: ⁊ nihil aliud. ¶ Sʒ Dubi. ꝯtra
adhuc dubito ꝯtra ſolonē Auer. qꝛ totus mundus ſit ex Sol. Auer.
qnqʒ corporibus cōpoſitione quātitatiua: ⁊ aial ex mē-
bris cōpoſitione quātitatiua: ⁊ tm̄ partes mundi nō erūt
aliqñ: ⁊ mūdus erit corruptus. ſilr nec mēbra erūt aliqñ
abſqʒ aiali. ¶ Melius igit̄ expoſitor auctoritate Sim- Que expo
plicij Rñdet: ꝙ qui ponit miſtū fieri ex elementis bene ſitor.
pōt dicere neceſſitatē miſtionis: nam miſcibilia ſubdun
tur motibus celorū: qui neceſſario ſm Ariſtotelez operā
tur miſtionē. Puncta aūt cum ſint ſimplr indiuiſibilia:
non ſupponunt̄ celeſtibus motibus: ⁊ ſic non pñt celi in P
punctis ipſis inferre neceſſitatē miſtionis: ſunt eniʒ ipſa
indiuiſibilia non idonea miſtioni: nec apta ſubdi celis: ⁊
ſic ad formā dici pōt, omne cōpoſitum vi ſue nature poſ
ſe reſolui aliqñ ad illa: ex qbus componit̄: vt miſtum ad
elementa. ⁊ elementū ad mām ⁊ formā: ⁊ aial ad mēbra:
⁊ mundus ad quinqʒ corpora: qm̄ omne cōpoſitū vi ſue
nature eſt reſolubile ad ea ex qbus cōponit̄. Uerū neceſ
ſitate motoris extrinſeci nullū horū pōt eſſe aliqñ reſo-
lutū ad ea: ex qbus eſt: ita vt ſola illa ſint. Nam celuʒ qđ
eſt motor neceſſario agit miſtionē miſti ex elementis: cō
poſitionē elemēti ex materia ⁊ forma: quare lʒ neceſſita-
te intrinſeca omne cōpoſituʒ ſit aliqñ reſolubile ad ptes
ex quibus eſt: neceſſitate tm̄ extrinſeca nō oē cōpoſitum
eſt taliter reſolubile: vt aliqñ ſole partes ſint. At ſʒ Pla-
tonez qui ponit corpora componi ex punctis opʒ dicere
duplici neceſſitate eſſe aliqñ puncta, ⁊ nullū corpꝰ, intrin
ſeca qdem: qꝛ omne cōpoſituʒ per vim ſue nature eſt re-
ſolubile ad ea: ex qbus eſt, extrinſeca vero: qꝛ puncta nō Q
ſubduntur celeſtiū actioni: ⁊ hec ſolo Simplicij ⁊ expo-
ſitoris eſt optima: vt mihi videt̄. ¶ Et hāc ſolonē Auer.
fortaſſe olfecit in fine preſentis cōmēti: duʒ ait: ⁊ hoc qđ
dicit eſt neceſſariū eis: qm̄ non eſt diſſolutio corporis in
ſpecie in aliquo tēpore cū corruptione ſuorū indiuiduo-
rum ſm hanc opinionē, niſi mō accidētali. nā qui ponit
corpus ex punctis fieri: ponit cōpoſitionē hanc fieri per
accidens. nō per ſe: ⁊ ita poſe eſt vt aliquādo nō inuenia
tur corpus ſm ſpeciem: qꝛ qđ eſt per accidēs poteſt nō
eſſe: imo de neceſſitate, omne per accñs aliqñ erit. at cuʒ
poſuerimus ſm Ariſto. ꝙ gñatio corporum eſt ex cor-
pore per ſe: ⁊ intrinſece: ⁊ extrinſece: tunc cōtinuatio ⁊ ꝑ-
petuitas corporis in ſpe eſt eſſentialis ⁊ ꝑ ſe: in idiuiduo
eſt accñtalis. Ecce ꝙ Auer. velle vi duplicē eſſe cōpōnē

A aliculus ex aliquib⁹ p accñs, vt qñ cõponit̃ aliqđ totuȝ ex partibus p accñs. vȝ. caput ex capillis ⁊ p ſe: vt eſt cõpoſitio elñti ex mã ⁊ forma: ⁊ miſti ex elñtis: tũc vult φ oẽ cõpoſitũ ex aliqbus per accñs aliqñ reſoluet̃ ad illa: ita vt illa ſint: ⁊ ipm nõ ſit: nec in ſpecie: nec in numero. compoſitũ aũt alicuı⁹ ex aliqb⁹ p ſe, nõ opȝ vt talr reſoluatur ad illa ex quibus eſt: vt illa ſint: ⁊ ipſum non ſit in ſpecie: nec in numero: ⁊ ſic videt̃ Auer. quaſi aliter rñdere: volens φ cõpoſitio corporuȝ ex punctis ſit p accñs: ⁊ corporũ miſtorum ex elñtis: ⁊ elñti ex mã ⁊ forma: ⁊ vlr corpoꝝ ex corporibus ſit p ſe. Tu vo cõſidera qꝛ fortaſſe hec ſolutio Auerrois ſcđa eſt ficta: nõ enim ꝯſtat ſic eẽ ad mẽtẽ Ploñis: ⁊ iõ cũ Simplicio ⁊ expoſitore ſentirẽ.

B ¶ Preterea etiam ſi tempus ſimilr ſe hȝ: tolletur aliquando: aut tolli poteſt: ipſum enim

Expoſitio. nunc indiuiſibile eſt, vt punctum lineę.

¶ Quinto arguit: ⁊ inquit. Preterea ẽt ſi tps ſe hȝ ſimilr ad ipſa nunc: vt linea ad puncta: ita vt tẽpus cõponat̃ ex ipſis nũc: vt linea cõponit̃ ex punctis: tẽpus itaqȝ tollet̃ aliqñ: aut ſaltẽ tolli põt p reſolõnẽ factam ad ipſa nunc. ⁊ cãȝ ꝯñtię aſſignat: ⁊ inqt. Ipſuȝ. n. nũc indiuiſibile eſt: vt punctuȝ lineę. Quare vt linea reſoluit̃ ad ipſa puncta in

Que Auer. cõmen. 15. diuiſibilia: ita tps ad ipſa nũc. ¶ Auerroes aũt facit vnũ ſyllm ꝑmo: ⁊ inquit. Et ſi inſtantia in tẽpore ſunt ſimilia punctis in lineis. lineę aũt cõponunt̃ ex punctis. igit̃ tps ex inſtãtibus. hic eſt ſyll's: nũc infert: ⁊ cum ita ſit: neceſſe eſt, vt in aliqua hora ſit: in qua tẽpus nõ ſit: qđ eſt ĩpoſe: ⁊ hoc oſtendit: qꝛ in aliqua hora non eſſe tẽpus implicat

C ꝯtradictionẽ: qꝛ ponens hunc ſermonẽ negat ⁊ affirmat tẽpus eſſe inſtl. nã ꝯtingit vt ſit tẽpus aliqđ: in quo nõ ſit tps: ⁊ ita erit tẽpus: ⁊ nõ erit. ¶ Deinde Auerroes oſtendit ꝯñtiã valere: qꝛ ſi ponat̃ tẽpus cõpoſitũ ex inſtãtib⁹: vt cõpoſitę ſunt lineę ex punctis: opȝ dicere tempus reſolui ad ipſa inſtãtia: vt linea ad puncta reſoluit̃. naȝ oĩs cõpoſitio reſoluit̃ ad illa: ex qb⁹ eſt: vel ſaltẽ de poſſi ad illa reſolui põt: dico de poſſi: ſi nõ ꝯcedit̃ de ineſſe. Uerũ (vt dicit) ſi cõcedit̃ tps reſolui poſſe de poſſibili ad ipſa nunc: ſequit̃ aliqñ fore reſolutũ: qꝛ oẽ poſe neceſſario aliquando ponet̃ in eſſe. verum de his alibi.

¶ Idem autem ⁊ his accidit: qui cęluȝ ex numeris cõponunt. Quidã eniȝ ex numeris naturã cõſtituunt: vt ⁊ pithagoricorũ nõ nulli. Nã corpora qdẽ phyſica grauitatem atqȝ leuitatẽ habere vident̃. Unitates aũt neqȝ cor-

Expoſitio. pus facere cõpoſitę pñt: neqȝ grauitatẽ hẽ.

¶ Nunc quaſi p viã ꝯñtię atqȝ corollarie opĩonẽȝ pithagoricoꝝ refellit: ⁊ ꝑmo ꝓponit gñãtim illius opĩonis errorẽ: ⁊ inqt. Idẽ aũt abſurdũ ⁊ his accidit: qui cęlum ex

F numeris cõponunt. Deinde poſitionẽ eorũ breuibus tãgit: ⁊ inqt. Quidã. n. ex numeris nãm cõſtituũt hoc cęluȝ: ⁊ oẽ cõpoſitũ nãle: vt miſta: ⁊ elñta, vt ⁊ pithagoricoruȝ nõ nulli. Ultimo qꝛ dixerat idẽ abſurdũ ſequi hãc poſitionẽ: explicat ſpeciatim illud: ⁊ inqt. Et ſupple tñ idem abſurdũ ſequit̃: nã corpora qdeȝ phyſica grauitatẽ atqȝ leuitatẽ habere vident̃. eſt igit̃ maior, corp⁹ phyſicũ eſt graue aut leue. Deinde dat ſil' ꝯclõnẽ: ⁊ minorem: ⁊ inqt. vnitates aũt neqȝ corp⁹ facere cõpoſitę pñt: ⁊ hęc eſt cõcluſio: neqȝ grauitatẽ hẽ: ⁊ hęc eſt minor. Uñ põt totus ſyll's eſſe, oẽ corpus graue eſt ex grauib⁹: ⁊ oẽ corp⁹ leue eſt ex leuibus. elñta ⁊ miſta ſunt oĩa aut leuia aut grauia. igit̃ elñta ⁊ miſta cõponent̃ ex grauib⁹. Ultra, oẽ elñtuȝ aut miſtũ cõſtat ex grauib⁹. numeri nõ ſunt graues: nec leues: veluti nec vnitates. igit̃ nec elñtũ nec miſtuȝ põt eſſe ex numeris: nec ex vnitatibus. Hęc eſt tota ratio. E

¶ Aduerte φ codicib⁹ aliqb⁹ reperit̃ epilogus: vt expoſitor habebat: in noſtris vo in codicib⁹ grecis nõ legi ipſuȝ. ¶ Quo vo ad vba attinet, Auer. ponderat verbuȝ Que Auer. cõmen. 16.

nãm: ⁊ dixit φ qdã nãm ꝯſtituunt ex nũeris: nã ſunt duę põnes: vna voluit corpora nãlia cõponi ex numeris: vt pithagoreoꝝ nõnulli: ⁊ iſti per nãm intelligunt corpora nãlia. Alij (vt Plato) dixerũt formas. i. ideas intelligentiam. i. deũ, ſeu aiam mũdi: ⁊ aiam noſtrã cõponi ex nũeris: qꝛ dixerũt aiam eſſe numerũ ſeipſuȝ mouentẽ. Ariſt. igit̃ obijcit ꝯ dicẽtes nãȝ eſſe factã ex nũeris: qꝛ ad illos ſeqt̃ vnitates eẽ graues aut leues: eo qꝛ corpa nãlia ſunt aut grauia aut leuia: ⁊ nõ ꝯ eos q dixerũt aiam factaȝ ex numeris. nõ enim ſeqt̃ vnitates eſſe graues: vel leues: ſi aĩa ſit ex numeris: qꝛ aĩa nec eſt grauis nec leuis: ⁊ ſic pȝ cur dixit nãm. Hęc Auer. ¶ Preterea. Auerroes. c. 17. Que Auer. cõmen. 17.

laborat ꝑmo circa quorũdã vboꝝ interpretationẽ. Ubi debes ſcire φ in arabicis codicib⁹ reperiebat̃ duplex textus: vnus erat. Neqȝ punct⁹: neqȝ vnitas hȝ ſoliditatẽ: F

aut grauitatẽ oĩno. Et hic textus apud eũ nõ hȝ dubiũ: nã clare pȝ vnitatẽ nõ hẽ grauitatẽ: nec ſoliditatẽ in cõtinuo. ſilr nec punctus. ¶ Alius textus erat. Neqȝ punctus: neqȝ vnitas hȝ ſoliditatẽ aut actionẽ oĩno. Et tunc Auerroes laborat ſuper vbũ actionẽ: ⁊ ait per actionem debere intelligi cõe actioni ⁊ paſſioni: quę a formis nãlibus ꝑficiſcunt̃. Nã qui corpa cõponit ex ſupficieb⁹: aut ex punctis: nõ põt aſſignare cãm: qua actiones ⁊ paſſiones corpoꝝ nãliũ differũt: nã oẽs ſuperficies: ⁊ oĩa pũcta ſunt eiuſdẽ rõnis. igit̃ ſubſtãtię corpoꝝ oĩum erunt eiuſdẽ rõnis: ⁊ ita actiones ⁊ paſſiones nõ differũt. Preterea eſt neceſſe ponere actiones ⁊ paſſiones exiſtere in ſuperficieb⁹ ⁊ vnitatib⁹ ſiue punctis: ex qbus ſunt corpora. aut opȝ ponere corpa phyſica nõ cõponi ex his. aut opȝ dicere tales actiones atqȝ paſſiones nõ eſſe in corporibus. Et cõfirmat hęc Democriti auctoritate: qui cuȝ poſuerit phyſica corpora fieri ex atomis: dixit res tribus modis

G differre tñ. videlȝ. ordine atomorum: figura atomoꝝ: ⁊ ſitu illoꝝ: vt in lib. de gñõne dictuȝ eſt. nõ Democritus ita dicẽs cũ difficultate potuit aſſignare alias dñias ſenſibiles: quę apparẽt ex guſtu, colore, ⁊ tactu, ꝓpea coactus fuit dicere tales dñias eẽ ſm apparentiã: ⁊ nõ ſm veritateȝ. at q corpa cõponũt ex ſupficieb⁹: nõ pñt aſſignare ex illis dñiaȝ: qua differũt corpa: ꝓpea Ariſ. ꝓpoſuit in libro de gñõne Democritũ Platoni. ¶ Preterea eſt alius error in opĩone Platonis, qꝛ ea data res mathematicę erũt ꝑn⁹ rerũ nãliũ. at Democritici pñt reruȝ nãliũ aſſignare ſaltẽ ꝑn⁹ nãlia: vel ꝓpinqua nãlib⁹. Et ſic meli⁹ dicit Democritus. lȝ (vt dicit Auer.) vterqȝ erret: vt in lib. õ gñatione viſum eſt. Hęc Auer. ait quo ad textus expõnem. Quę (vt mihi vĩ) nulla ſunt ad textuȝ. Cuȝ in noſtris codicibus nullus illoꝝ textuũ reperiatur.

Auerro. tñ parte illa, Themiſtius aũt, digredit̃ circa opĩonẽ Platonis: ⁊ diſputat cũ Themiſtio: ⁊ ꝑ narrat qđ Themiſtius ait de ꝯdictionib⁹ Ari. Digreſſio Auerro.

H ⁊ inquit. Themiſtius autẽ in hoc loco ſui lib. dixit defendendo Platonem, ⁊ quaſi cõtradicendo Ariſ. hęc verba vȝ: qua de cauſa igitur fuit iſte ſermo Ariſt. cõtradicens ſm exiſtimatione dicentibus corpora ex ſuperficiebus fieri: nõ eſt facile ad intelligendũ, niſi aliquis vellet eſſe iniuſtus dicendo ſupple, φ facile eſt intelligere has contradictiones valere. Hęc Themiſtij verba Auerro. exponens inquit. Ideſt φ omnes iſtę cõtradictiones quas induxit Ariſto. nõ poteſt homo cõcedere eas eſſe cõtradictiones niſi voluerimus impugnare ſuſtinentes hanc opinionẽ ſupple Platonis. q. d. Tũc opȝ dicere has ꝯdi-

I ctiones eſſe validas:qꝛ volumus dicere opinionē Pla-
tonis eſſe falſaꝫ:qḋ qdē eſt iniuſtuꝫ. ¶ Deinde Themi.
quaſi deridēdo Ariſ.ait,nō eſſe Platoni ꝯdicenduꝫ niſi
intelligat̃ intentio ſui ſermonis:nā vt ſcribit̃ in Timeo:
Anaxagoras dixit Socrati,ſi tua ꝯclo ꝯtra me eſſet ſm
intellectū meę intentionis:vere ꝯcluderet̃ mihi:cū autē
tu nō intelligis itentionē mei ſermonis:nō reputo mihi
ꝯcludi:in qbꝰ verbis Themiſtius innuit Ariſ.nō recte
Platoni ꝯtradixiſſe:qꝛ nō intellexit itentionē eiꝰ ſermo-
nis:ꝛ ſic Themiſtius deriſit Ariſ. ¶ Tertio Auer.intro-
ducit Themi.dicentē ꝙ Plato nō dixit lineā cōponi ex
punctis:nec ſupficiē ex lineis.Immo nec ſeq ad ſuū ſer-
monē:qꝛ lꝫ velit corpa ex ſupficiebꝰ cōponi:nō dicit li-
neā ex punctis:nec ſupficiē ex lineis ꝯſtitui:nec ſequit̃ ſi
corpus cōponit̃ ex ſupficiebꝰ:ꝙ linea cōponat̃ ex pun-
K ctis:ꝛ ꝙ ſupficies cōponat̃ ex lineis. ¶ Deinde.4.aſſi-
gnat cām quare hoc nō ſequit̃:ꝛ ait,ſupficies poſſe cōpo
ni inuicē dupl'r:aut ſm lineā.vꝫ.applicādo vnā ſupficiē
alteri lineal'r.Aut ſm latitudinē ꝛ ſuppōnē:vt ponendo
vnā ſupficiē ſup aliā donec reſultet altum ꝛ pfundū qḋ
dā.ſil'r ēt cōpoſitio lineaꝝ cū lineis eſt duplex:ſm lineā
applicādo lineā lineę ſm longū ſiue faciant angulū:ſiue
nō faciant:ꝛ ſm latitudinē imaginādo ꝙ vna iuxta aliā
ponat̃ donec faciat ſupficiē:tūc dicit ꝙ qn̄ dī lineā eē ex
punctis:ꝛ ſupficiē ex lineis nō eſt intelligendū niſi ſꝫ ap
plicationē.vꝫ.applicando punctū puncto donec reſultet
linea:ꝛ applicādo ſm latitudinē lineā lineę donec reſul-
tet ſupficies.mō apud Platonē corpora ſunt ex ſupficie
bus nō ſm applicationē in pfundū:ſed ſm lineā.i.appli
cationē ſupficiei ad ſupficieꝫ in lōgū:ꝛ ppea ait,quo mō
L igit̃ ſequit̃ vt linea fiat ex punctis:cū modus cōpoſitio-
nis ſit diuerſus ab altero:eſt igit̃ rō cōpoſitio q̄ linea cō-
poneret̃ ex punctis:ꝛ ſupficies ex lineis differt a cōpoſi-
tione:qua Plato dicit corpora fieri ex ſupficiebꝰ.igitur
ex vno ꝯceſſo nō ſequit̃ aliud fore ꝯcedendū:ꝛ ita dato
ꝙ corpora fiant ex ſupficiebus:nō pp hoc ſequit̃ lineaꝫ
fieri ex punctis:vel ſupficiē fieri ex lineis.ex his velle vī
Them.ꝙ Plato ꝯceſſit corpa cōponi ex ſupficiebꝰ cō-
poſitione ſm pfundū:qꝛ ponēdo aliā ſuper aliā reſultat
corpus:nō tñ cōceſſit lineā ex punctis cōponi:ꝛ ſupficiē
ex lineis:ꝛ tota cā eſt:qꝛ iſtę cōpoſitiones ſūt ipermiſtę:
ꝛ vna nō ſequit̃ ad aliā.Nā quouis mō cōponant̃ cor-
pora ex ſupficiebus nō ſequit̃ lineas aliqua cōpoſitione
cōponi ex punctis:vel ſupficies ex lineis. ¶ Deinde ſe-
quit̃ illa ps cōmē.Et vīr nō eſt inopinabile.Ubi Auer.
inducit Themiſtiū ponētē motiuū Platonis:quo Pla-
to mouebat̃ ad dōm corpora ſenſibilia fieri ex ſupficie-
bus:ꝛ breuiter motiuuꝫ erat:qꝛ ſupficies eſt pma forma
corporū:quę pmitus materię pmę ineſt.quę ratio docet
oia ſenſibilia corpa eſſe ex illa conſtituta.Unī ait,tres di-
M menſiones eſſe pmā materię formā:quā cęterę qualita-
tes ſequunt̃:ꝛ in qua reperit̃ figura quędā corporea:ha-
rū dimenſionū pmū eſt ſupficies,quę eſt ante figuras re
ctangulas:ꝛ ante qualitates dictas.Quare ſi ſupficies eſt
res pma dimēſionū:vī quaſi forma pma oium corporū
ſenſibilium:ꝛ per ꝯñs oia corpa ſenſibilia cōſtitui ex illa
tanꝗ̄ ex pma forma:iuxta hęc pꝫ hūc ordinē eſſe apud
Themiſtiuꝫ:ꝙ pmo ſunt dimenſiones in mā. Scdo ſu-
perficies,vt terminus illarū. Tertio qualitates ſenſibi-
les. ¶ Ex quo ſequit̃ ſupficiē pcedere corpus ſenſibile:
qꝛ nō dī corpus ſenſibile,niſi vt includit qualitates ſen-
ſibiles.cū igit̃ ſupficies pcedat q̄litates illas:vī pręce-
dere corpus,vt ſenſibile:ꝛ ita ſupficies vī pꝰ forma mąę:
quare oia ſenſibilia corpora erant ex illa ſubſtātialiter.
¶ Obycit aūt ſibi Themiſtius:qꝛ ſuperficies illa pōt
cōſiderari,vt figura:ꝛ vt quātitas.mō vt figura eſt for̄a N
mąę:ꝛ nō vt quātitas.Immo vt quātitas hꝫ rōnē poten
tię,ꝛ mąę:quare ſupficies eſt forma,vt figura:ſed vt figu
ra nō pręcedit corpus ſenſibile:qm̄ corpus ſenſibile eſt
ſuba:ꝛ figura eſt q̄litas:quę eſt poſt ſubaꝫ:ꝛ ita ſupficies,
vt forma nō pręcedit corpꝰ ſenſibile. ¶ Scdo obycit:qꝛ
Plato velle vī forte pmo ꝙ corpora ſint ex ſuperficiebꝰ
ſm applicationē vnius ſuper aliaꝫ:poſtea mutat̃:ꝛ vult
ꝙ corpora ſint ex ſuperficiebꝰ ſm cōpoſitionē:ꝛ ita Pla
to vī dupl'r errare:pꝰ,qꝛ in opione nō videt̃ vniformis:
ſed varius.Scdo errat ꝙ illud corpus qḋ eſt ex ſupficie
bus per lineas terminatū:nō eſt infinitū:ideſt cōtinuum
diuiſibile in infinitū:nec eſt corporeū ſolidū p ſupficies:
qꝛ ſuperficies ſic cōpoſitę nunꝗ̄ reddunt corporeū ſoli-
duꝫ. ¶ Rñdet Themiſtius.ꝛ inqt.Debent igit̃ pſcruta-
ri qd erat huiꝰ pħi intentio:ꝛ nō accuſare eū:quaſi velit O
dubitationes has pficiſci ex malo intellectu opinionis
Platonis:ꝛ tñ ipſe non explicat Platonis intellectum.
¶ Deinde ſequit̃ illa pars cōmen. Hoc igitur qḋ dixit:
vbi Auerroes exponit q̄dā dicta Themiſtij:ꝛ ſunt duo
dicta.pmum quid Themiſtius velit per compoſitioneꝫ
corporis ex ſuperficiebus ſm lineam:ꝛ dicit ꝙ intendit
cōpoſitionē ſuperficiei cum ſuperficie quatenus cōcur-
runt ſup vnā lineā nō ſꝫ rectū:ſed vt oblique ꝯtinuant̃:
mō quo dicūt mathematici ſuperficies facere corpꝰ ico-
cendron:vel octhaſtuꝫ:vel id genꝰ.Scdm eſt qd intelli-
git p pmā formā exiſtentē in pma mā:quā cōſequuntur
alię qualitates:ꝛ rñdet Auer.ꝙ per formā eiuſmodi itel
ligit dimenſionē terminataꝫ:vñ pma forma:ſupficies:ꝛ
dimenſio terminata idē eſt.Nā dimenſio terminata ac-
cipit̃ in definitione corpis exiſtentis in pma mā:ꝛ ēt eſt P
prior figura ipſa:ꝛ in figurę definitione poſita:nā dī figu
rā corporis cōtineri a ſupficie vel ſupficiebꝰ.dī ēt corpꝰ
eſſe:qḋ ſuperficie claudit̃:ꝛ ita vī ſupficies pꝰ for̄a poſt
dimenſionē interminatā:tuꝫ qꝛ pcedit corpus ipſuꝫ figu
ratū:tum qꝛ pręcedit qualitates:ꝛ notanter dixit:qꝛ pre-
cedit corpus ipſuꝫ figuratū:qꝛ nō pręcedit corpus inter-
minatū:qḋ dī dimenſio in potētia. ¶ Qḋ ſupficies ter-
minantes corpus ſint pores tribꝰ dimenſionibꝰ quę ſunt
de definitione corporis:pbat pmo,qꝛ tres dimenſiones
nō pñt eſſe in mā actu:niſi vt finita eſt mā:ꝛ nō eſt fini-
ta niſi pp ſuperficies.igit̃ ſuperficies ſunt pores trina di
menſione.Scdo,qꝛ poſita ſuperficie in mā ponit̃ dimē-
ſio interminata:ꝛ illa remota remouet̃ ēt dimenſio.igit̃
ſupficies eſt prior trina dimenſione:ꝛ corpore:ꝛ ita ſequi
tur ſuperficiē eſſe pmā formā:ex qua cōponunt̃ corpa:ꝛ
hę rōnes pbant nō ſolū ſupficiē eſſe priorē corpore figu
rato:ſed corpe ſimpl'r:qꝛ eſt prior dimenſione trina:quę
ponit̃ in definitione corpis ſimpl'r.Pręterea dicit ꝙ ſu-
perficies eſt prior oibꝰ figuris:qꝛ eſt prior figuris rectā-
gulis quę ſūt oium figurarū pmę:ꝛ oibꝰ modis.i.ſuper fi- Q
ciebꝰ ſunt priores ipſę ſupficies:qꝛ ſupficies pcedit oēm
ſpēm ſupficiei figuratę.Ex his vult hic ſupficieꝫ eſſe pri
mā formā ſimpl'r:qꝛ pręcedit corpꝰ ſimpl'r:cuiꝰ ſuba eſt
trina dimenſio:nā pręcedit trinā dimenſionē:vult etiaꝫ
eſſe primā ſm qd:qꝛ pręcedit figuraꝫ:ꝛ ita pręcedit cor-
pus,vt figuratū:ꝛ hęc duo Auer.de itentione Themiſtij
huiuſqꝫ pbauit. ¶ Et ex his pꝫ motiuū Platonis ꝙ cor
pora ſenſibilia ſint ex ſuperficiebꝰ:nam ex pma forma:ꝛ
pma mā reſultat corpꝰ ſimpl'r ꝛ corpꝰ figuratū:ſupficies
eſt pma forma.igit̃ ex ſupficie ſit corpus ſimpl'r:ꝛ corpꝰ
figuratū:dico ſit corpus ex ſuperficie vera compoſitiōe
ex partibus ſm qualitatem:qꝛ ſupficies eſt forma pma.
Hęc eſt vna Themiſtij expō circa intētionē Platonis:
vult enim Platonem velle corpora fieri ex ſuperficie ꝛ
materia

A materia:q2 ſupficies eſt prima materię forma:ꝛ ita vult
corpora fieri ex ſupficie cõpõne qualitatiua:ꝛ nõ q̃titatiua.
Deinde ſeq̃tur illa pars.Et cũ Them. vbi inducit
Them.dubitãtẽ aduerſus opinionẽ:ꝛ dicta Pla. ꝛ
primo epilogat breuiter motiuũ pro opinione Plato.
cõtinuando ſe ad ſequentia:ſcd̃a ibi.Et dixit.ſed inquãtum
exequit̃ prima pars pȝ. In ſcd̃a probat q̄ corpus
eſt prius ſupficie:q2 vt tangebat̃:ſuperficies eſt figura:
ꝛ corpus ſimplr̃ eſt prius figura:ꝛ hęc eſt prima dubitatio.
Scd̃a ponit̃ ibi.poſſet aliquis opinari: quę talis
eſt:q2 poſſet dici Plat.per cõpoſitionẽ corporis ex
ſuperficiebus intellexiſſe ꝯpoſitionem q̃titatiuã:ꝛ nõ
qualitatiuã:q2 locutus eſt de ꝯpoſitione ſm̃ ſuppoſitionẽ:
quę eſt ſpecies ꝯpoſitionis q̃titatiuę. Tertia ponit̃
ibi:Deinde induxit.quę talis eſt:q2 nõ videt̃ ſuperficies
prima materię forma:ſed vltima:nã dimẽſio terminata
eſt vltima forma materię.modo ſuperficies eſt
B dimenſio terminata. Quarta ponit̃ ibi.Et impoſſibile
eſt:Quę talis eſt:cõceſſo q̄ corpora cõponãt̃ ex ſupficiebus
cõpoſitione ſuppoſitiõis: vt Pla.prima fronte
ſentire videt̃:ſequitur vt illud quod eſt inter ſuperficies:
non ſit ſolidũ:neqȝ infinitum.i.continuũ diuiſibile
in infinitum:Immo cõtingit vt illud qd̃ terminatur
per ſuperficies circum circa:ſit vacuum:non eni poteſt
dici eſſe ſuperficiebus plenũ:q2 ſuperficies addita ſupficiei
nunq̃ facit maius corpus:nec minus:nec dici poteſt
illud eſſe infinitum.i.continuũ diuiſibile in infinitum:
q2 ſuperficies ſuperpoſita ſupficiei nunq̃ ꝯtinuabitur:
quare illud erit actu aut vacuũ:aut qd̃dam ex ſuperficiebus
aggregatũ nõ faciẽs maius in corporeitate.
Deide ſeq̃tur illa pars.Et hoc qd̃ dixit.vbi Auer.
cõparat dubitationes cõtra Plato.rationibus ꝓ Pla.
ꝛ ait has dubitationes contra Platonẽ non eſſe leues:
C nec minores rõnibus pro Platone:ſignũ autem eſt: q2
poſtea in fine ipſemet Them.ait opinionẽ Platonis
non eſſe adhuc intellectã. Deinde ſeq̃tur illa pars.
Dicamus igitur nos.vbi Auerro.ꝯtradicit Them. per
quatuor rõnes:prima eſt.q̄ Plato non nouit materiã:
igitur per cõpoſitionem corporũ ex ſuperficiebus:non
potuit intelligere cõpoſitionẽ corporũ ex materia ꝛ ſuperficie.
Deinde cũ dicit.Et ideo cum dicit:ponit ſecundã
rõnem:quę talis eſt Ariſt.non debuit exponere:
qd̃ clarũ eſt:modo clare Pla.ait corpora cõponi ex ſupficiebus
ſm̃ ſuppoſitionẽ ad euitandũ vacuũ:igit̃ non
debuit exponere intentionẽ eius:nam non potuit dicere
niſi corpora cõponi ex ſupficiebus more mathematico:
per interpoſitionẽ vacui.deinde cũ dicit.Et etiã ſi
cõceſſerimus.ponit tertiã rõnem:quę talis eſt:nã ſi corpora
ſenſibilia ſunt ex materia ꝛ ſuperficie: ſuperficies
erit loco formę:ꝛ ita ſeq̃tur aliam ſuperficieȝ eſſe grauitatis:
D aliã leuitatis cauſam:velut forma eſt cauſa grauitatis
vel leuitatis.quod eſt falſum:nam oẽs ſuperficies
ſunt eiuſdem rationis:ꝛ ita ſi vna eſt cauſa grauitatis:
omnes erunt illius cauſę. Deinde cum dicit.ꝛ etiam
cõtingeret.ponit quartã rõneȝ:quę talis eſt:q̄ ſi corpora
ſenſibilia cõponunt̃ ex materia ꝛ ſuperficie:tunc ſuperficies
erit ſubſtãtia:deducit̃ primo:q2 prius ſubſtãtia
eſt ſubſtãtia.modo ſuperficies eſt prior corpore: qd̃
eſt ſubſtãtia(vt dixit Them.)igitur ſuperficies eſt ſubſtantia.
Scd̃o:q2 partes ſubſtantię ſunt ſubſtãtię.modo
materia ꝛ ſupficies ſunt partes corporis:qd̃ eſt ſubſtantia:
igitur ſunt digniores:vt ſint ſubſtantię.iſtud ꝟo cõſequẽs
eſt falſuȝ:q2 ſupficies eſt forma corporis mathematici:
qd̃ non eſt ſubſtantia. Deinde ſeq̃tur vltima
pars cõ.ibi.Et cauſa q̄ ſupficies.Ubi Auer.ſoluit mo-

E tiuuȝ Them.pro poſitione Plato.ꝛ breuiter innuit eẽ
negandũ antecedens:nõ eni ſupficies eſt prima forma
materię: ꝛ ad rationeȝ reſpõdet q̄ ſupficies non ineſt
materię:niſi q2 formę elementorũ coęternalr̃ exiſtunt
in illa.vȝ.grauitas:leuitas:ꝛ cętere id genus:ꝛ ſic ſuperficies
non ineſt materię primitus.ſed q2 hęc res expoſcit
rem longam:remiſit ſe ad aliũ locum.vȝ.lib.de ſubſtãtia
orbis. Ex his clare ꝯſtat Auer.poſuiſſe dimenſionem
interminatam materię coęternã:ait eni ſuperficiem
ſequi formas elemẽtoꝝ. pręterea dicit ſubſtantiã
prius eſſe ſubſtantia. Uerũ de his in libro de ſubſtãtia
orbis. Animaduerſione dignum tripliciter de Pla.
opinione alias nõ ſenſiſſe:vna enim interpretatio fuit
Plato.voluiſſe corpora fieri ex ſuperficiebus per ſuppoſitionẽ
imaginando plures ſuperficies ſuperpoſitas
reddere corpus:ꝛ hic ſenſus eſt Ariſt. de illa poſitione:
quẽ ipſe reprobat vbiqȝ:q2 non põt euitare vacuũ:ꝛ ꝓ
F pter alias rõnes. Scd̃a interpretatio eſt:q̄ cũ Pla.
valde in mathematicis verſaretur:aſſuetus in illis oĩa
more mathematico tradidit:ideo voluit corpa fieri ex
ſupficiebus per defluxũ:q2 mathematici dicũt punctũ
motũ facere lineã:q2 de puncto ad punctũ licet rectã lineã
ducere. Similr̃ lineam motaȝ facere ſupficiem:q2
de linea ad lineã licet ſupficiẽ ducere:ita Pla. autumat
ſupficiẽ motam de imo ad altũ:vel de alto ad imũ facere
corpus:quare corpora fiunt ex ſupficiebus ſm̃ imaginationẽ
mathematicã quę licet cõcedant̃ more mathematicoꝝ:
tamẽ phyſice Pla.non cõcederet. Tertia
interpretatio eſt:q̄ Pla.loq̃tur mathematice:ſed ſentit
phyſice.mathematicus eni cũ conſideret ſolã formã:iõ
ſolã q̃titatẽ cõtemplat̃:quã credit eſſe formã:imo ſolã
formã.Quare mathematice ſuperficies eſt dicẽda forma:
ꝛ tãto magis q̃ q̃titas:q̃to ipſa eſt terminata:ideo
ſm̃ rõnes mathematicas corpora nõ fiunt niſi ex ſupficiebus:
ecce q̃uo verba ſunt mathematica:ſenſus auteȝ
G eſt phyſicus:q2 ipſe per ſupficiẽ intelligit formam ſubſtantialẽ
corporis:verbi grã:per ſupficieȝ ignis intelligit
formã ignis:per ſupficiem aquę:formã aquę: ꝛ in cęteris
id genus.Quãdo igit̃ Pla.corpora ait fieri ex ſupficiebus:
voluit dicere corpa fieri ex ſuis formis ꝑncipaliter:
quatenus ſm̃ ipſum materia aut nihil eſt:aut ꝓpe
nihil: ꝛ ita velle videt̃ corpa eſſe principalr̃ a ſupficiebus.
i.a ſuis formis:quatenus totũ eſſe corpoꝝ eſt a formis.
Quę interpretatio ſi eſt ad mentẽ Platonis:recte
ipſe ſentit:ſin autẽ aliter intelligeret:vt ſibi imponit diſcipulus.
vȝ.Ariſto.opinio eius falſa eſt:ꝛ recte eũ refellit
Ariſt. Hęc mihi occurrunt de opinione Platonis.

Quod autem neceſſarium ſit corporibus
ſimplicibus omnibus natura motuȝ aliquẽ
H ineſſe:ex his perſpicuum eſt. Nam cuȝ moueri
videantur:vi neceſſe eſt ipſa moueri: ſi
proprium motũ non habent. vi auteȝ ꝛ pręter
naturam idem eſt. At ſi pręter naturã eſt
motus aliquis: ꝛ ſm̃ naturã neceſſe eſt eſſe
pręter quẽ ille eſt. ꝛ ſi multi hi ſunt: qui pręter
naturam ſunt: vnum eſſe qui ſm̃ naturam
eſt: neceſſe eſt. nam ſm̃ naturam quidem
ſimpliciter eſt. pręter naturam autem
vnumquodqȝ plures habet.

Scd̃ȝ expoſitores inquirit nũc an corpa nãlia hẽant
motus nãles.ꝛ hoc ꝓponit dicens:qd̃ aũt neceſſariũ ſit
corpibus ſimplicibus oĩbus aliqueȝ motum ineſſe ſm̃

Quę Aui. ó dimẽſione íterminata

Quę de Plato.opinione

Moueri
Mota
Ipſa ꝟbũ additũ eſt.
Ille
Ipſe

Expoſitio

I naturã: ex his ſupple: que dicentur: ꝑſpicuũ erit. De ne
Que Auerroi cõ.18. ceſſitate autẽ pręſentis intentiõis. ❡ Auerroes vult pręſentẽ intentionẽ neceſſariã eſſe ad demonſtrationẽ factã paulo ante cõtra Pla. q2 in ea accepit omne corpus
qđ recte mouet̃ eſſe graue aut leue. modo hęc ꝓpoſitio
non põt demonſtrari niſi declaret̃ omne corpus nãle
habere motũ nãlem: ꝛ hac neceſſitate Ariſto. tranſit ad
hanc rem. ❡ Alij voluerunt Ariſto. tranſiſſe ad hãc in
tentionẽ: q2 quidã in illa errauerũt: vt. v3. veritas quęſiti appareat. ❡ Melius aũt dico hanc intentionẽ eſſe
inductam: q2 Ariſto. eſt pertractaturus ꝙ grauitas ꝛ le
uitas ſunt principia motuũ naturaliũ: quam rẽ non po
teſt declarare niſi pręaccipiat ꝛ declaret id: qđ nunc ꝓ
poſuit. Accedit adhęc ꝙ quidam errauerunt in hac re:
ꝛ ideo quaſi obiter remouet errorẽ eoꝝ. ❡ Quo ad
verba attinet: debes ſcire ꝙ Ariſto. expreſſit corpa ſim
plicia: q2 idem eſt iudiciũ de corporibus miſtis: omne
K enim miſtũ mouet̃ ab elemẽto prędominante: ꝛ ideo ſi
cuilibet corpi ſimplici ꝯpetit motus naturalis: cuilibet
etiã corpori miſto cõpetit: quoniã mouetur a ꝑdominã
te elemento. Hęc de intentione. ❡ Poſtea ꝓbat qđ di
xerat: ꝛ inquit. nam cũ moueri videant̃: ſenſu eni cõſtat
elementa moueri: ſi ꝓpriũ naturalẽ motũ non habẽt:
vi neceſſe eſt ipſa moueri. eſt igit̃ cõſequentia: elemẽta
videntur ſenſibus moueri: ꝛ non ꝓprio naturali motu:
igitur vi neceſſe eſt ipſa moueri: omne eni3 corpus phy
ſicũ qđ mouetur aut natura: aut pręter natura3 mouet̃.
vi autẽ ꝛ pręter naturã idem eſt. quare ſi omne qđ mo
uetur: mouetur aut natura: aut ꝑter natura3: neceſſe eſt
vt omne moueat̃ aut vi: aut naturali ꝓprioq3 motu. Ul
tra ꝓcedit: ꝛ inquit. at ſi ꝑter natura3 eſt motus aliquis
ſupple eis cõpetens: ꝛ ſm naturã neceſſe eſt eſſe cũ pręter quẽ ille eſt. quare ſi ſimplicia corpa mouentur mo
tu ꝑter natura3: oportet ea moueri etiam motu nãli: eo
L videl3. ꝑter quẽ ille dicit̃ ꝑternaturalis: ꝛ ſic patet ipſa
Que Auerroi cõ. eod. moueri motu ꝓprio naturaliq3. ❡ Auerroes aũt redu
cit rõnem ad tres ꝓpoſitiones: quarũ pͥma eſt ꝙ omne
corpus naturale neceſſario mouet̃. ꝛ patet ſenſu. Scđa
eſt ꝙ omne corpus naturale mouetur aut naturalr̃: aut
violẽter: ꝛ ꝓbatur rõne: q2 omne qđ cõpetit alicui: aut
ſibi cõpetit ſm naturam: aut ꝑter naturã. Modo violẽ
ter moueri eſt ꝑter naturã moueri. Tertia, omne qđ vio
lenter mouet̃: habet motu3 naturalẽ: ꝓbatur, q2 violen
tum dicit̃ reſpectu naturalis: ꝛ ita omnis motus violen
tus dicit̃ reſpectu motus naturalis: quare ſi aliqđ mo
uet̃ violenter: oportet vt habeat motũ naturalẽ. ❡ De
inde Auerro. remouet tacite quęſtionẽ Auicẽnę: ꝛ inqt.
ꝛ hęc vniuerſalr̃ ꝓpoſitio eſt manifeſta: ꝛ ꝓbata primo
celi: ꝛ abnegatio Auicẽnę in ea nulla eſt. hãc rem diſpu
tauit Auerro. pͦmo celi cõtra Auicẽnam: ꝛ ideo hic illã
tetigit: ꝛ nõ expreſſit: Sed in fine illam aliquantulũ ex
M preſſit. ❡ Deinde ꝯponit ſyllogiſmũ ſic omne corpus
violẽter vel naturalr̃ motum naturalr̃ mouetur. omne
corpus ſimplex naturalr̃ vel violenter mouetur. igitur
omne corpus ſimplex naturalr̃ mouetur. Deinde decla
rat qualis ſuit ſyllogiſmus Ariſt. ꝛ ait. ꝛ per poſitionem
oĩum antecedentiũ ſupple ꝓpoſitionũ cõcludit conſe
quẽs intentũ: ꝛ ſic velle videt̃ Auerro. ꝙ in textu ſyllo
giſmus ſit acceptus in forma hypothetica: in quo ꝓ an
tecedẽte ſumpte ſunt tres ꝓpoſitiones: hoc pacto: ſi om
ne corpus ſimplex mouet̃: ꝛ omne corpus phyſicũ vio
lẽter aut naturalr̃ mouet̃: ꝛ omne qđ mouetur violẽter:
mouet̃ naturalr̃: oẽ corpus phyſicũ mouetur naturalr̃:
hęc eſt hypothetica: cuius antecedẽs ſunt tres propoſi
tiones: ꝛ ait Auerro. ꝯſecutionẽ hanc eẽ manifeſtã: vbi
ſi ponatur añs ſequitur poſitio conſequẽtis: ait enim ſi N
militer eẽ notam poſitione3 antecedẽtis. Ecce quõ for
ma huius ſyllogiſmi eſt hypothetica a poſitione ante
cedẽtis ad poſitionẽ cõſequẽtis. ❡ Deinde ſeqt̃ur illa
pars. Et hoc ſicut diximus: vbi remouet vnum dubiũ:
nã poſſet dici ꝙ hęc ꝓpoſitio omne corpus nãle hab3
motũ naturalẽ ſit per ſe nota: igit̃ non eſt demonſtrabi
lis. Qđ aũt ſit per ſe nota p3 ex hoc qđ ſonat hoc nomẽ
natura: eſt eni3 definitio naturę, vt ſit principiũ motus
ꝛ quietis: cũ igit̃ poſuimus aliqđ corpus eẽ nãle: neceſ
ſe eſt vt natura ſit ſui motus cã: ꝛ ſuę quietis: nã motus
ꝛ quies quoꝝ cauſa eſt neceſſaria: ſunt ex hoc etia3 ipſi
neceſſarij: ꝛ ita natura ſi ex ſui definitione eſt ꝑncipiũ
motus ꝛ quietis: ſeqt̃ur corpus naturale hr̃e motũ natu
ralẽ: ꝛ eſſe hoc quaſi per ſe notũ. igit̃ non eſt demonſtra
bilis hęc ꝓpoſitio. Reſponſionẽ innuit Auer. aſſerens
hunc ſyllogiſmũ eẽ neceſſariũ non ſimplr̃: ſed reſpectu
O negãtis. Scđo ꝟo phyſicoꝝ cõmẽ. 3° dixit hanc ꝓpoſi
tionẽ egere modica inuitione: ꝛ ideo ſyllogiſmus hypo
theticus valet ad eã. ❡ Deinde ſeqt̃ur illa pars cõmẽ.
Et hoc qđ dixit: vbi põderat cur dixit motus violẽtos
plures eſſe naturalẽ vnum tñ: ait enim eẽ hoc additu3
ne qs credat motũ extra naturam eſſe vnũ velut nãlis
eſt vnus: propterea q2 violentus dicit̃ reſpectu nãlis: ꝛ
etiam q2 cõtraria exiſtimant̃ ſm eundẽ numerũ, vt de
ſanitate ꝛ egritudine, tñ nõ eſt ita: q2 motus violẽti plu
res eẽ poſſunt: ꝛ tñ vnus eſt naturalis: violẽter eni3 aer
fertur ad centrũ: ꝛ violẽter fertur ad cõcauum: ꝛ tñ na
turalr̃ fertur ſolum ad cõcauum ignis: ꝛ hoc ait Ariſto.
ꝛ ſi multi hi ſunt: qui ꝑter naturã ſunt: vnũ eſſe qui ſm
naturam eſt, neceſſe eſt. Nã ſm naturam quidẽ ſimpli
citer ideſt vno modo eſt. Pręter natura3 aũt vnũqđq3
elementoꝝ plures h3. ❡ Sed occurres, q2 licet elemẽ Dubitatio
ta media poſſint habere plures motus violẽtos: ꝛ vnũ
naturalẽ: extrema elemẽta nõ habẽt motũ violentũ ni P
ſi vnu3: ꝛ vnũ naturalẽ. ❡ Quicquid velint alij: ego di Solutio
cerẽ, ꝙ Ariſto. loquitur generatim: accepit eni3 pręter
naturã pro eo qđ non eſt ſm naturã: modo, qđ non eſt
ſm naturã multiplex eſt: violentum ꝟo ꝛ naturale: quę
extremaliter cõtrariant̃: nõ niſi ſimpliciter ſunt. ❡ Ex Reſolutio
his patet textum reſolui in duos ſyllogiſmos: quoꝝ pri textus
mus eſt: omne quod mouet̃: mouetur violẽter: vel natu
ralr̃, corpus ſimplex mouetur: igit̃ corpus ſimplex mo
uetur violenter: vel naturalr̃. Scđs eſt: omne quod mo
uetur violẽter vel naturalr̃: h3 motum naturalẽ. omne
corpus ſimplex mouetur violẽter, vel naturalr̃ per cõ
cluſionẽ primi ſyllogiſmi: igitur omne corpus ſimplex
h3 motum proprium naturalẽ hęc eſt reſolutio textus.

❡ Pręterea etiam ex quiete patet: ꝛ eni3 aut
vi: aut ſm naturam quieſcere neceſſe eſt. vi
autem manet: quo ꝛ vi fertur. et ſm natu Q
ram: quo ſm naturam.

❡ Scđam rõnẽ ponit nunc ex parte quietis: ꝛ duo pręſupponit: quorũ primũ eſt ꝙ omne quod quieſcit neceſ Expoſitio
ſe eſt aut vi: aut ſm naturã quieſcere: ꝛ inquit. pręterea
etia3 ex quiete ſupple hoc idẽ patet. Deinde tangit ſup
poſitionẽ primã: ꝛ inquit. ꝛ enim aut vi: aut ſm naturã
neceſſe eſt quieſcere: ſupple omne qđ quieſcit: hęc eſt pͥ
ma ſuppoſitio. Scđa ſuppoſitio eſt: ꝙ ibi quieſcit aliqđ
vi: quo ꝛ fertur vi. ꝛ ibi quieſcit aliquod ſm naturã: quo
ꝛ fertur ſm naturã. Hoc inquit: vi autem ſupple ibi ali
quid manet: quo ꝛ vi fertur. ꝛ ſm naturã ſubaudi ibi ali
quid manet: quo ſm naturã fertur. Hęc eſt ſcđa ſuppo Que Auerroi
ſitio. ❡ Auerroes aũt ait hanc rõnem acceptã ex par ro. cõ. 19.
te quietis

A te quietis fundari in duabus ꝓpoſitionibus:quarum vna
eſt:omne corpus naturale habet quietē naturalem.Se
cunda eſt:omnis locus in quo quieſcit corpus naturali
ter:ad ipſum mouetur naturaliter:poſtea in exponēdo
partes textus:non has ꝓpoſitiones:ſed eas quas colle
gimus:notat eſſe ſupponēdas:videlʒ.omne quod quie
ſcit:neceſſe eſt aut vi:aut naturalr̄ quieſcere.⁊ ſcd̄a eſt:il
lic aliquid quieſcit vi:quo vi fertur.illic quieſcit ſm na
turam:quo fertur ſm naturam:⁊ huius ſcd̄e propoſitio
nis Auer.cauſam reddit ex eo qꝛ quies eſt finis motus:
⁊ ita ſi quies fuerit nālis:motus ad ipſaʒ erit nālis:⁊ ſi
violēta:motꝰ ad ipſaʒ erit violētꝰ:⁊ ſic pʒ 2ª ſuppoſitio.

Manere ¶ Cum igitur aliqd in medio manere videa
Manens tur:ſi ſm naturam quidē:patet ⁊ lationem
Huc huc:ſm naturam ipſi ineſſe. Sin autem vi:
Hic quid eſt quod probibet ferri. Si igitur quie
B ſcit quidem:eundem voluemus ſermoneʒ:
neceſſe eſt enim aut ſm naturaʒ eſſe primū
quieſcens:aut in infinitum abire:quod qui
dem eſt impoſſibile.

¶ His ſuppoſitis,arguit,cū igitur aliquid in medio ma
Expoſitio nere videatur,videlʒ terra vel lapis:vt ſenſibus patet:
quęrit de eo:quod ſic videt in medio manere:aut ma
net in medio ſm naturaʒ:aut vi illic manet.Si ſm na
turam quidē:patet ⁊ lationem:quę huc vergit:ſm natu
rā ipſi quieſcenti ineſſe:vt ſcd̄a ſuppoſitio ait. Si auteʒ
terra vel lapis vi quieſcit in medio:oportet eſſe aliquid
detinens terram vel lapidē:quod probibet terram vel
lapidē ferri. Uerbi gratia,vt colūna detinens lapideʒ.
Modo voluemus ſermonē de probibente.⁊ cuʒ illud
quieſcat in medio detinendo lapidē vel terram: neceſ
C ſe eſt aut ſm naturam eſſe primū quieſcens:quod qui
dē primo detinet:⁊ primo naturaliter quieſcit:⁊ ſic ha
betur:qd̄ illuc fuit naturaliter motum:aut eſt neceſſe in
infinitū abire:ſic ꝙ.a. detinet vi ipſuʒ.b.⁊.b.vi detinet
ipſum.c.⁊.c.vi detinet ipſum.d.⁊ ſic in infinituʒ: modo
hoc eſt impoſſibile.igitur oportet dare aliquid in me
dio primū quieſcēs naturaliter:⁊ ita oportet eſſe aliqd̄
quod illuc naturalr̄ fuerit motum:⁊ ita eſt aliquod cor
pus:cui cōpetit motus naturalis:qd̄ eſt intentū. ¶ Sʒ
Dubitatio occurreret:cur Ariſtote.in probando ꝓpoſitum ſuum ex
Auerro. quiete:induxit exemplū ſpeciatim de terra quieſcente
in medio:⁊ non de alijs elemētis. ¶ Soluit Auerroes
Solutio qꝛ de terra maxime dubitatur. Naʒ alia elemēta exiſti
manē eſſe fixa naturaliter ſm totū in ſuis locis.De ter
ra vero tn̄ dubitat.⁊ cauſa dubitationis eſt:qꝛ videmus
cum pars inferior aufertur,partem ſuperiorē deſcēde
re:⁊ ita exiſtimat eſſe de tota:vt de parte cernit:⁊ ideo
D exiſtimatū eſt terrā totam in medio vi quieſcere. Hac
igitur ratiōe de terra induxit exemplū. ¶ Quo vero ad
verba textus attinet:animaduerte,ꝙ textus Auerrois
habet. Inducemus ſermonē ſuper ipſum:vbi Auerro.
exponit ſuper ipſum ſcilicet aduerſariū:⁊ errat:quoniā
in grecis verbis ſtat:vt nos trāſtulimus. Preterea dici
tur in textu Auerro.aut mouebit in infinituʒ. Et Auer
roes dupliciter exponit:vno modo referēdo ad terraʒ:
alio modo referēdo ad probibens:ſi refert ad terram:
eſt ſenſus:ꝙ ſi terra non quieſcit naturalr̄ in medio:ip
ſa mouebitur deorſum in infinitū.Quam expoſitioneʒ
Auer.non tenet:⁊ recte:qꝛ vt patet in grecis codicibus:
non poteſt ſic intelligi. Sin autē refertur ad probibēs:
recte dicit:naʒ ſi terra non quieſcit in medio naturalr̄:
ſed vi:cum videatur illic ſtare:oportet eſſe probibens
ipſum ne vlterius moueat:⁊ quęrat de probibente:vel E
quieſcit naturaliter:vel vi.Si naturaliter:habetur pro
poſitū.ſi vi:oportet eē aliud probibens:⁊ ſic vel ibitur
in infinituʒ:vel oportet venire ad aliquid:qd̄ illic quie
ſcit naturaliter.Et hęc expoſitio optima eſt.

¶ Sin autē id quod ferri probibet: Moue
tur:vt Empedocles inquit:terraʒ a reuolu
tione quieſcere:aliquē in locum ſane moue Ferri ver
retur:cum impoſſibile ſit in infinitum ferri bū ſupple.
nullum enim īpoſſibile fit. In infinitū autē
trāſire impoſſibile eſt. Quare quod fertur:
neceſſe eſſe alicubi ſtare: ⁊ illic nō vi:ſed ſm
naturam manere. Quod ſi eſt quies ſm na
turā: latio in hūc locū motus erit ſm nām. Expoſitio

¶ Iſte textus ſolet induci cōtinuus precedēti:nam quę
F ſiuit de probibēte:an quieſcat:vel moueat.Cum proba
uit ꝙ ſi quieſcit:relinquit intentum:nunc probat quod
non pōt moueri tale probibēs(vt dicit Empedocles.)
Et hoc modo Auerro.exponit hic. Melius auteʒ vide
tur ꝙ Ariſt.remoueat reſponſionē Empedoclis:qui di
xit terram vi quieſcere in medio:⁊ ꝙ probibens eſt re
uolutio celi:vt viſum fuit in ſcd̄o huius:cōtra quē obij
cit Ariſto.dicēs,ſi ita eſt:tunc terra remota celi reuolu
tione,aliquē in locum ſane moueretur ſupple determi
natum:cū impoſſibile ſit in infinitū ipſam ferri: nulluʒ
enim impoſſibile fit:in infinitum autē pertranſire im
poſſibile eſt:quare non pōt terra remota celi reuolutio
ne in infinitū ire:ibit igitur celi reuolutiōe ammota in
aliquem locū determinatum:⁊ tunc complet rationeʒ:
⁊ inquit.qd̄ ſi eſt quies ſupple terrę ſm naturam in ali
quo loco determinato:latio in hunc determinatū locū
motus erit ſm naturā:⁊ ita relinquitur aliquod corpus G
habere motū naturalem. Hec Ariſt. ¶ Auerroes autē Quę Auer
ex textu vltimo colligit taleʒ rationē: ſi poſſibile eſt vt ro.cō.19.
aliquod incipiat motum in infinitum:poſſibile erit vt
motus infinitus generetur.Sed impoſſibile eſt motuʒ
infinituʒ generari:igit̄ impoſle eſt aliqd̄ incipere motū
infinitum generare.Quare cū remota reuolutione celi
motus erit infinitus:igit̄ nihil pōt illū incipere gn̄are.

¶ Qua ꝓpter ⁊ Leucippo ⁊ Democrito:
qui prima ipſa corpora aſſerunt in vacuo at
qʒ infinito ſemper moueri:occurrendū eſt: Occurrēdū
quo nam motu mouentur:quiſue eſt ipſoꝝ Dicendum
ſm naturam motus.

¶ Improbat(vt recte ſentit expoſitor)aliquorū philo Expoſitio
ſophoꝝ errata:primo illud Democriti atqʒ Leucippi:
quorū inſufficientiam primo,ipſe narrat:⁊ inquit. qua
propter ⁊ Leucippo ⁊ Democrito:qui prima ipſa cor
pora:quę Atoma vocant ac rerū principia:aſſerunt in H
vacuo atqʒ infinito ſemper moueri:occurrendum eſt ⁊
dicendū:quonā motu mouent:quiſue eſt ipſoꝝ ſm nāʒ
motus:Qui cū hęc nō determinaſſent:inſufficiēter viſi
ſunt tradidiſſe. Hęc de inſufficientia eoꝝ. ¶ Auerroes Quę Auer
aūt vult ꝙ Ariſt.nūc deſtruat opinioneʒ eoꝝ qui dicūt ro.cō.20.
motū innālem eſſe ante nālē.Scd̄o,ait hos eē diuiſos
in duas ſectas:vna eſt Leucippi ⁊ Democriti dicentiū
Atoma moueri in vacuo atqʒ īfinito motu ęterno.Alia
Platonis qui dicit ꝙ quatuor elementa mouebantur
anteqʒ mundus eſſet:motu inordinato:deinde cū deus
feciſſet mundū:induxit illa ad motū ordinatuʒ. Tertio
ait Ariſto.primo cōtradicere primę ſectę:ſcd̄o vero ſcdę.

I Hec Auerro.de textus introductione:quã non video: quo modo valeat. ¶ Deinde ſeqtur illa pars:⁊ intēdit: Ubi Auerro.exponit quedã verba textus:que in grecis codicibus non reperiunt̄. Quibus p̄termiſſis.ponit cō uenientiã ⁊ differentiã inter opinionē Platonis:⁊ Democriti:cōuenientia quidē eſt ꝙ ambo ponunt innaturalem motum priorē naturali.differentia ſo qꝛ Plato innaturalē motum poſuit in preterito:⁊ nūc: in preſenti non.Democritus aūt ait motum innaturalē corporibus Atomis ⁊ de preterito ⁊ de p̄ſenti ſemp ineſſe. cauſa autē:qꝛ ipſe poſuit hec Atoma rerū oium elementa: quare oportet ipſa ſemp fuiſſe ⁊ ſemper eſſe:⁊ cū eorū eſſe ſit motus:oportet vt ſemper fuerint:⁊ ſemp ſint in motu:ſed cum hic motus non poſſit eſſe naturalis: erit igitur violētus:quare Democritus differt a Plato. in hoc:ꝙ motum violentū ponit precedere:⁊ ponit eē de preſenti. ¶ Deinde Auerro.parte illa.Dicamus igitur

K eis ſi hec:refellit opinionem Democriti:⁊ colligit in textu duas inſufficientias: que ſunt due quaſi queſtiones prima eſt:quis eſt primus motor corporū Atomorum. Scda,cum primus motor debet habere motū naturalem:quis eſt eius naturalis motus. Hec Auerro.que pace ſua non ſunt ad propoſitum:eſt enim vna tm̄ inſufficientia:videlꝫ quo nã motu mouenī corpora hec Atoma:⁊ quis ſit illorum motus naturalis.Quod ſi he ſint due inſufficientie:non ſunt ille : quas reſumit Auerro. fuit autem cauſa erroris Auerrois textus male tranſlatus ad eius linguam.

¶ Nã ſi elementorū aliud ab alio vi mouet̄:
Etiam neceſſe eſt ⁊ cuiuſqꝫ etiã aliquē motū eſſe
Sed ſm naturam:preter quem violentus eſt.

Expoſitio ¶ Nunc ponit excuſationem illorū:dicebant enim illorum elementorū:que ſunt Atoma aliud ab alio moueri

L vi:Qd̄ excludit primo:qꝛ ſi ita eſt:neceſſe eſt ⁊ cuiuſqꝫ etiam aliquem motum eſſe ſm naturam:preter quem violentus eſt,vt dictum eſt.

Primam ¶ Et oportet primam motricem,non vi,ſed
motricē ſm naturam mouere. In infinitū eni erūt:
Primum ſi non erit aliquid primum mouens ſm na-
moue. turã:ſed ſemp ipſuꝫ prius vi motū mouet.

Expoſitio ¶ Scdo,obijcit excuſationi qꝛ oportet ſaltē primuꝫ mouens non vi mouere:ſed ſm naturã. nam quod mouet vi habet principiū ſue motionis extra:⁊ ita nō mouet niſi motum:⁊ ita oportet moueri ab alio ſemp:vel ſtandum eſt ad primū:quod non vi mouet.Unde inquit. ⁊ oportet primam motricē ſupple vim non vi:ſed ſm naturam mouere.probat hoc:⁊ inquit. in infinitum enim erunt ſupple tu mouentia ⁊ mota,ſi nō erit aliquid primum mouens ſm naturam:ſed ſemp ipſum prius mo

M tum violēter,aliud moueat:eſt igitur cōſequētia ſi primū mouet vi:igitur ꝓcedetur in infinitum in mouentibus ⁊ motis:ꝓbatur,qꝛ ſi mouet vi:igit̄ non mouet niſi motum extra.quare mouebit̄ ab alio:⁊ queratur de illo.vel igitur ibit̄ in infinitū in mouētibus ⁊ motis: vel oportet vt primū moueat naturalr̄:⁊ tunc ſi primū mouet naturalr̄ aliquid mouebitur naturali motu:⁊ ſic eſt aliquod corpus:qd̄ habet motuꝫ naturalē. Hec Ariſto.

Que Auer de inſufficientia Democriti ⁊ Leucippi. ¶ Auerroes
ro.cō.cod. autē laborat circa verba Ariſto.que in ſuis tranſlationibus ita ſcribuntur.Quoniã corpus primū motū nullum corpus mouet violenter:ſed naturalr̄.Et hec exponit dupliciter aut referēdo ad mouens ipſum,quaſi dicat ꝙ primū mouens non pōt mouere id quod mouet violenter:ſed naturalr̄:⁊ tunc legitur litera ſic: quoniã N
corpus primo motū vt eſſet celuꝫ:vel id genus:nō mouet aliquod ⁊ ipſum eſt motū ab aliquo alio violenter. ſed mouet ipſum:⁊ eſt motū naturalr̄.vel exponit referendo ad id qd̄ mouetur,quaſi dicat quod ea que mouentur a primo mouente,ſiue ſit corpus,ſiue virtus extra corpus non pōt moueri ab illo violento motu,qꝛ non moueretur ſemp:ſed hora quadã ſic:⁊ quadã nō.Que oia nulla ſunt:cū he expoſitiones non cadant in verbis grecis. ¶ Deinde ſeqtur illa pars cōmenti.Motū autem corporꝫ:Ubi Auerro.remouet dubitationē: dictuꝫ eſt enim violentū motū non eſſe perpetuuꝫ:modo hoc videtur falſum:nã motus circularis ignis in propria ſphera:⁊ motus circularis aeris in ſuprema regione eſt violentus:⁊ tamē eſt perpetuus:igitur motus violētus pōt eſſe perpetuus. ¶ Reſpōdet Auerro.⁊ vult ꝙ motus talium elementorꝫ nec eſt violētus,nec naturalis.

O Uiolentus quidē non eſt:qꝛ ſemper eſt. nec naturalis: qꝛ ignis non mouet̄ illo motu a principio in eo exiſtente.Et addit ꝙ fere idem eſt de motu membrorum animalis a p̄mo moto,qd̄ eſt calor naturalis ſiue ſpiritus qui motus qꝛ non eſt violentus vocatur naturalis.Sic igitur patet.Motū elementorū circularē eſſe non naturalē:ſed vel ſupernaturalē:qꝛ ⁊ ſi non cōtra eorū naturam:non tamē eſt ſm eorum naturã:ſed ſupra naturã:vt motus membro animalis:qui nō eſt ſemp eiuſ. ¶ Deinde ſeqtur illa cōmenti pars. Et hoc fundatur. Ubi Auerro.reſoluit hunc textuꝫ ad ꝓpoſitiones: atqꝫ ſyllogiſmuꝫ:⁊ vult textum fundari ſupra ꝓpoſitiones: quarū prima eſt,ꝙ omne motū habet motorem.Secūda eſt,ꝙ omnis motor in loco hoc eſt de loco ad locuꝫ eſt corpus.Tertia eſt,ꝙ corpus non mouet niſi moueatur.Ex his deducit̄ cōſequētia textus: que ſm Auerro. eſt:ſi corpus primū non mouet corpus motu naturale: tunc motū eſſet infinitū. Nam ſi motū habet corpus a

P quo mouet̄:⁊ illud corpus etiam aliud corpus:cū non moueat niſi moueat̄ per propoſitiones:tandem abibit in infinitum:⁊ ſic neceſſe eſt reperiri corpora infinita: que ſaltē de poſſibili poſſunt ſe tangere,vel cōtinuari: quibus ſe tangētibus:aut cōtinuatis:magnitudo reſultabit infinita:⁊ ita motus erit infinitus:vt ſeptimo phyſicorū deductuꝫ eſt. ¶ Deinde ſeqtur.Et per hoc quod dicit. Ubi Auerro.cōſiderat verba ſui textus:⁊ accipit primo ꝙ omne corpus quod mouet:qꝛ mouetur:taliter mouet:qualiter mouet̄. Nam ſi mouet̄ violenter : mouet aliud etiã violenter.⁊ ſi mouetur naturalr̄:etiã mouet aliud naturalr̄.Tūc verba textus exponit:que ſunt corpus p̄mū ſi non mouet motu naturali ⁊c̄. Ubi vult ꝙ mouere aliud naturalr̄ poteſt eē dupliciter vno modo vt mouere dicat actionē primi motoris.Cum enim primū mouēs corporeū moueatur naturalr̄ : actio eius

Q in rem motã eius eſt naturalis:lꝫ forte res mota ab eo non moueat̄ naturalr̄:vt eſt de celo ⁊ elementis : celuꝫ enim mouet elementa circulariter:⁊ naturalr̄:⁊ tamen elementa nō mouentur naturaliter motu illo.Alio modo poteſt intelligi vt mouere dicat motuꝫ ipſius rei mote a primo motore:⁊ tunc dicemus elemēta moueri naturaliter a celo motu circulari.hoc eſt non violenter:cū elemēta ſemper moueant̄ motu circulari:qd̄ non cōtingit de aliquo motu violento:cū nullū violentuꝫ ſit perpetuum.Auerroes autē laudat magis primã expoſitionem. ¶ Ego ſo dico hec non eſſe ad verba vera Ariſto.que nos legimus:ſed ad eius malas trãſlatiōes:que ſunt pleruqꝫ cã erroris huius.Ego eni iudico fatuū eſſe conari in dictis Auer.qꝛ ipſe frequēter fruſtra laborat.

¶ Hec

A ¶ Hoc aũt idem accidere neceſſe eſt: ⁊ ſi (vt in timeo ſcriptum eſt:) ante mundi facturã elementa inordinate mouebantur. Neceſſe eſt enim aut violentũ eſſe motũ: aut ſm naturã. ſi autem ſm naturã mouebanť: neceſſe eſt mundũ eſſe: ſi quis velit cõtemplari cũ

Cũ diligentia attẽdẽs

diligentia. Tunc enim primum mouens neceſſe eſt mouere ipſum ſm naturam motũ: ⁊ ea quę mouentur non vi: in ſuis quieſcentia locis: eũ facere ordinem quẽ quidem nunc habent. ea quidem quę grauitatẽ habent: ad medium. Quę autem leuitatem: a medio. Hunc autem ordinem habet mundus.

B

Expoſitio ¶ Nunc reprobat opinionẽ Platonis: voluit enĩ Plato (vt in timeo dicit) elemẽta ante mũdi ipſius facturã moueri inordinate. Unde dixit ante mundi gñationẽ materiã inordinate fluctuaſſe. Materia aũt ⁊ elementa idẽ eſt: quare voluit ante gñationẽ mundi elementa moueri inordinate. Poſtea xo reducta eſſe ad motum ordinatũ ab ipſo deo: quã quidẽ reductionẽ Pla. appellat mundi genituram. Obijcit autẽ Ariſto. huic poſitioni aſſerẽs accidere illi: qđ Democriti ⁊ Leucippi opinioni accidebat. Unde inquit. hoc aũt idẽ ſupple abſurdũ: quod Democrito accidebat: neceſſe eſt accidere: ⁊ ſi (vt in timeo ſcriptũ eſt) ante mũdi facturã elemẽta inordinate mouebanť. ⁊ hoc facile ipſe deducit: ⁊ inquit. neceſſe eſt enĩ aut violentũ eſſe motũ ſupple eorũ ante mundi facturã: Aut ſm naturaʒ. probat ꝙ nõ ſm naturam: qꝛ tunc mũdus pręfuiſſet: ⁊ ita fuiſſet anteꝙ̃ eſſet: vnde

C

inquit: ſi autẽ ſm naturã mouebanť: neceſſe eſt tũc mũdum eſſe: ſiquis velit cõtemplari cũ diligentia. Deducit: qꝛ ex quo elemẽta tunc mouebanť ſm naturã: neceſſe eſt tunc primũ mouens mouere ipſuʒ ſupple primuʒ motũ ſm naturam: hoc eſt cęlũ. nam motus elementorũ reducitur ad motũ cęli, quare ſi tunc elemẽta mouebantur ſm naturam: oportet tunc cęlum a primo motore etiam moueri ſm naturaʒ. Oportebat etiam ea quę mouenť nõ vi: ſed propria natura: quęqꝫ quieſcunt ſuis in locis etiã nõ vi: ſed natura: eũ facere ordinem: quem quidẽ nunc habent: tã ſupple in quieſcendo: ꝙ̃ ſupple in mouẽdo. Expoſitiue videlꝫ ea quidem quę grauitateʒ habent: oportebat ad mediuʒ moueri: quę autẽ habent leuitatẽ: oportebat moueri a medio. Hunc autẽ ordinẽ mundus habet: igiť ſi hęc omnia ſunt ante mũdi facturam: oportet dicere munduʒ etiam tunc pręfuiſſe: ⁊ ita mundus eſſet anteꝙ̃ eſſet. Tacuit autẽ probare ꝙ an-

D

te mundũ elemẽta non poſſunt violẽter moueri: quia per ſe notum eſt: ꝙ ſi violenter mouerenť: oporteret illa naturalr̃ moueri: vt ſuperius eſt deductũ. ¶ Laborat autẽ expoſitor declarare quid Ariſto. velit per primũ mouens: ⁊ quid per ipſum motũ: quę certe patent. Ariſtoteles per primũ mouens intelligit primuʒ motorem incorporeũ: ⁊ per ipſum motũ intelligit cęlũ: quod eſt primũ motum a ſe ipſo idest a motore quod eſt ali-

Quę Auerro. cõ. 21.

quid ſui: vt nos expoſuimus. ¶ Auerroes aũt dat huic rationi vim: ⁊ vult ꝙ tres diſpoſitiones requiranť ad eſſe mũdi perfectũ. prima eſt: vt quędaʒ eorũ moueantur a primo motu. Secũda vt ꝗdã quieſcãt in ſuis locis. Tertia, vt quędã moueanť ad ſua loca. videlꝫ. illa quę fuerunt extra loca genita. modo ſi elementa ante mundi facturã mouebantur: cum non poterant moueri niſi naturaliter: tunc erant omnes iſtę tres diſpoſitiones: ⁊ ita tunc erat perfecte mundus. quare mũdus eſſet anteꝙ̃ eſſet. ¶ Quo xo ad verba attinet debes ſcire ꝙ in verbis arabicis ſunt hęc verba. Sed dico ꝙ elementa ⁊ reliqua: vbi Auerroes ait hęc verba poſſe eſſe rationem per ſe: ⁊ diſtinctam a ratione nunc facta ⁊ poſſe eẽ partem rationis factę: ſed quia hęc nulla ſunt: lege verba: vt nos legimus.

E

¶ Pręterea tñ aliquis quęret vtiqꝫ: vtrum poſſibile aut nõ poſſibile erat, inordinate mota: talibus etiã miſtionibus aliqua miſceri: ex quibus corpora cõſtat: quę ſm naturam cõſtituunť: Dico aũt vt oſſa: ⁊ carnes: quẽadmodũ Empedocles in amore fieri dicit. Ait enĩ ꝙ multoꝝ capita ſine collo ſũt orta.

In amore
In amicitia
In cõcordia
Collo
Ceruice

F

Expoſitio ¶ Scdo obijcit cõtra Platonẽ: ⁊ facit vnum quęſituʒ: ⁊ ad neutrã partẽ arguit. Quęſitum eſt hoc: vtruʒ ante mundi genituram elemẽta, quę inordinate mouebanť: poterant: vel ne talibus miſtiõibus miſceri: vt ex illis miſta complura orirenť. Unde inqt. pręterea tñ, hoc eſt illud vnum aliquis quęret vtiqꝫ: vtrũ poſſibile: aut non poſſibile erat, aliqua inordinate mota quę ponebantur ante mundi gñationem. talibus etiam miſtionibus miſceri: ex quibus corpora cõſtant ſupple illa: quę ſm naturã conſtant: hoc eſt miſta. Hoc eſt quęrere vtrum elemẽta ante mundi gñationem: quę inordinate mouebantur: poterant taliter moueri, vt ex illorum miſtione miſta proficiſcerentur: vel non poterãt ſic moueri. nec arguit ad aliquã partẽ: vt quidam exponunt: ſed dimittit inſolutũ: qꝛ quauis parte quęſiti cõceſſa, ſequir mundum eſſe anteꝙ̃ eſſet. Nam ſi nõ poterant elemẽta illa ſic inordinate moueri: vt miſta naſcerenť: erant igitur hac rõne in motu nõ cõfuſa: nec inordinata: ſed vniformia: ac ęqualia: ⁊ ſic fuiſſent ordinata: ⁊ ita ſeqť vt prius fuiſſe mundũ: ſin aũt poterant ſic inordinate moueri: vt

G

ide miſta naſcerenť: igiť erat gñatio miſtoꝝ ex elñtis: ⁊ ita, vt prius, erat mũdus: q̃re quauis parte quęſiti data: ſequr mundũ eſſe anteꝙ̃ eẽt: ⁊ ſic Ariſto. nõ curauit partes quęſiti examinare: qꝛ erãt aptę abſurdę. ¶ Auerroes aũt magnus verboꝝ Ariſto. cõfuſor: exponit hanc

Quę Auerro. cõ. 22.

rõneʒ, ſic: ſi elñta ante mundi geniturã mouebanť irregulariter: aut hic mot⁹ irregularis erat ꝑprius ac ſubſtãtialis illis. Aut ſupple accidẽtalis. Si motus irregularis erat ꝑprius elemẽtis illis: tunc elemẽta illa non poterãt ſuis naturis recipere ordinẽ a deo: qꝛ in eorum naturis erat carentia ordinis: ⁊ ita nõ poterat vnꝙ̃ ex eis fieri miſtio: nec aliqđ corpus: ⁊ ſic nõ poſſent vnꝙ̃ venire ad finẽ terminatũ. Sin aũt motus ille ante mũdi gñationẽ erat per accidẽs cõpetens elemẽtis: tũc poterat tolli ſine vi primi motoris: ⁊ ſic poſſent venire ad ordinẽ ſine vi motoris primi: qđ eſt cõtra Plato. Auer-

H

roes aũt primũ mẽbrũ tñ diſputat: ⁊ ꝑtermittit 2m. Addit Auerro. hoc idẽ accidere Empedocli: quoniã ſi elementa nõ habuiſſent nãm vt miſcerenť: nunꝙ̃ poſſent miſceri: ⁊ ita ex eis fierẽt ſemꝑ capita ſine collis: ⁊ colla ſine capitibus. Scdo, obijcit etiã Empedo. Ariſto. vt Auer. ait, ꝙ ſi qđlibet ſile eſſet a ſuo ſili cõgregatũ: Tũc eſſet poſſibile, vt amicitia faceret hanc cõgregationeʒ. Hęc ſunt quę Auer. ex textu collegit: ⁊ certe nunꝙ̃ hęc ſomniauit Ariſto. vt vidiſti. ¶ Deinde ſequiť illa pars cõmenti. Themiſtius aũt: Ubi Auerro. exponit textuʒ ſm Themi. ⁊ certe expoſitio eſt illa: quã nos dedimus. Uult igitur primo Themi. ꝙ Ariſtote. velit alio modo

I atq; alia ratiõe inferre φ data poſitione Plato: ſeqtur mundũ eſſe antequã eſſet: ⁊ dixit Them. φ alia ratione hoc deducit: q2 prima erat accepta ab elemẽtis: hec ſe-cũda accipit a miſtis. modo vtraq; ſunt mũdi partes. Scdo vult Them. φ Ariſto. fecit queſitum bimẽbre: ⁊ partes dimiſit nobis pficere. Tertio Them. cõpleuit membra: q2 ſi elemẽta ante mũdi gñationez poterãt cõmiſceri: tunc poterãt partes mundi fieri: ⁊ cũ partes nõ ſint niſi totũ ſic: igit mũdus pexſtitiſſet: ⁊ eſt ppoſitũ. ſi ipoſſe eſt illa miſceri: igit motus eo℞ erãt ordinati: q2 ſemp ſic ordinati: vt mũd9 fierent miſta: ⁊ ita vt prius/ ſequit mundũ fuiſſe: ſi enim diceret elemẽta poſſe eſſe ante mũdi gñationem aliquãdo moueri: aliquãdo non: ſaltẽ aliquãdo nõ potuiſſent cõmiſceri: ⁊ ita ſeqtur mũ-dum pexſtitiſſe. ¶ Ultimo Auerro. abreuiat expoſitio-nẽ Them. hoc modo: vel elementa ante mundi gñatio-nẽ poterant venire ad ordinẽ miſtionis: vel nõ. ſi pote-

K rant: igit tunc mũdus fuiſſet. Si non poterant. igit hac ratione erant ordinati: ⁊ ſeqtur: vt prius: mundum pre-fuiſſe. ¶ Hanc expoſitionez Them. reprobat Auerro. dicẽs/ eſſe difficilẽ intelligi ex verbis Ariſto. ſm trãſla tionẽ quã habebat: ſed ait ſuam eſſe veriſimiliorẽ. Ego ait dico ſuã nullo pacto verbis grecis ɔſonare. Sed illã Them. approbo: ⁊ dico fatuũ eẽ credere Ari. circa text9 exponẽs: cum ipſe ob malas trãſlationes ſepe deliret.

¶ His aũt qui in infinito ĩfinita mota faciũt: ſi quidẽ vnum mouens fuerit: vno moueri motu neceſſe eſt. Quare nõ inordinate mo-uebunt. Si aũt mouẽtia infinita ſunt: ⁊ la-tiones infinitas eſſe neceſſe eſt. Naz ſi finite ſint: ordo aliqs erit: nõ enim q2 in idẽ non fe-

L runtur: inordinatio accidit: neq; enim nunc in idem feruntur cuncta: ſed ea tñ: que eiuſ-dem generis ſunt.

Expoſitio ¶ Quidam arbitrant hanc rõnem eſſe cõtra Platonẽ/ non ſimplr: ſed coaſſumpta opinione Democriti. Ego vero opinor hanc rõnem eſſe cõtra Democritũ quaſi ex his: que dicta ſunt cõtra Platonẽ deductã. Inquit. his aũt qui in infinito vacuo faciũt infinita mota: que Ato-ma vocant: vt ſunt Democritici: dupliciter dicere poſ-ſunt: aut vnũ oĩuz ponẽdo motorẽ ſaltẽ ſm ſpeciez/ aut infinita ſm ſpẽm: ⁊ tot quot mota ipſa. ſi qdem omniuz Atomo℞ vnũ mouens fuerit ſm ſpeciem: vno moueri motu ſm ſpeciẽ neceſſe eſt: q̃re nõ inordinate mouebũ-tur: quoniã oĩa mouebunt ſub eadẽ rõne. Si aũt mo-uentia infinita ſm ſpeciem ſunt: etiam lationes ſm ſpe-ciem infinitas eſſe neceſſe eſt. Deducit hanc conſequen-tiã: naz ſi finite ſint ipſe lationes ſpecie: ordo aliqs erit. q2 omnes reducent ad vnam rõnem generis. Sed re-

M mouet vnam tacitã obiectionẽ: nam nunc ſunt infiniti termini ad quos mouent mobilia ſpa: ⁊ tñ eſt ordo. igi-tur in rebus infinitis põt eſſe ordo. Reſpondet/ nõ enĩ q2 in idem nõ ferunt ipſa mota: ſed ad infinita: ⁊ ab in-finitis inordinatio accidit: q2 nunc ſm rei veritatem in idem nõ ferunt omnia mota: ſed ſoluz ea que ſunt eiuſ-dẽ generis feruntur ad idẽ ſm genus: ⁊ que ſunt eiuſdẽ ſpeciei feruntur in idem ſm ſpeciez. quare licet omnia non ferantur in idem: tamen eſt ordo: quia feruntur in idem ſpecie: vel genere.

Que Auer ro. cõ. 23. **Auerroes** Autẽ in pſenti cõmento primo/ expo nit partes textus: ſecũdo diſputat cuz Them. ⁊ Alexã. Circa primũ vult φ Ariſto. declaret φ dicentibus φ ante mundũ fuerunt corpora infinita tẽ-pore infinito in vacuo infinito: cõtingit φ aliqua ordi- N natio fuit ante ordinationẽ mundi hoc eſt φ ordinatio aliqua fuit ante mundũ: qd relinquit tanq; ĩpoſſibile: ⁊ ſic (vt dicit) nõ vult deſtruere ſmonẽ eo℞ ſimpliciter: ſed tñ ad hoiem arguendo. ¶ Ulterius Auerro. colli-git in textu has cõſequentias: prima eſt ſi corpo℞ indi uiſibiliũ: que ante mundũ mouebant. motor eſt vnus in ſpecie: ſic φ forme eorũ erunt eiuſdẽ ſpeciei: igit mo-tus eorũ non erunt diuerſi: neq; ɔſequẽtes ſubſtantias idest materias eorũ corpo℞: ſed potius cõſequẽtes for mas eorũ: ⁊ addit φ quaſi per hec vult habere φ ſequi tur eſſe aliquẽ ordinẽ in eorũ motibus: ſꝫ motus eorum ſunt infiniti: cũ ſint eiuſdem ſpeciei oẽs. Scda/ ſi motus ſunt infiniti: q2 forme ſunt infinite: ſpecies motuũ erũt infinite: ⁊ proceſſus eorũ erit infinitus. Hec Auerroes colligit. ¶ Deinde ſeqtur illa pars. Et hoc explanauit Them. Ubi digreditur circa has cõſequẽtias. Ubi pri- O mo narrat/ que Them. dixit circa 2am conſequentiam/ ⁊ inquit. ⁊ hoc explanauit Them. ſic. l. ſi fuerint hmõi. ſ. motus infiniti ⁊ proceſſus infinitus: etiã erunt ordina ti: ⁊ ſic quomõ modo dicat ſeqtur ante mundũ fuiſſe or dinẽ. ¶ Et Alexãder hic Auerro: narrat que Alex. ait circa ſcdam cõſequentiã: ⁊ inquit. Alexander non dixit hanc explanationẽ: quã Them. ſuppleuit: ſed vult Ari ſto. ſermonẽ fuiſſe diminutũ: ⁊ non cõpleuit ſermonez ipſum: quẽ debuit cõplere. Immo ſolũ deſtruxit conſe quens dicẽdo φ eſt impoſſibile motus eſſe infinitos/ ⁊ ſpecies eorũ eſſe infinitas. Ecce igit φ Alexãder nõ cõ pleuit ſermonẽ Ariſto. ſed deſtruxit cõſequens. ¶ De-inde ſeqtur illa particula. Dixit Them. Ubi Them. re-prehendit Alexandrũ aſſerens eius expoſitionem eſſe turpẽ: ⁊ hoc dupliciter: primo/ q2 Alexã. videt velle ex textu hanc eſſe Ariſto. conſequentiam videlꝫ ſi motus ſunt infiniti: motus ſunt infiniti ⁊ proceſſus motuuz eſt P infinitus. Obijcit autẽ Them. φ Alexãder ſumit idem in cõſequẽte ⁊ antecedẽte ac ſi quis dicat ſi eſt animal: ergo eſt aial: ⁊ quaſi intendit Them. dicere φ errauit Alexã. q2 qui vult deſtruere aliquã poſitionẽ idest ali-qd antecedẽs: debet conſiderare quid ſeqtur ex illo: ⁊ ſi illud cõſequens nõ fuerit ſupple poſſibile: non erit il-lud antecedẽs poſſibile: Ut cõcedas/ ſi hoc eſt animal: hoc eſt Tragelphus. Naz ſeqtur non eſt Tragelphus: igitur non eſt animal. Sic igit patet φ primus error Alexandri eſt idẽ aſſumi pro antecedẽte: ⁊ pro cõſequẽ-ti. ¶ Deinde ſeqtur illa particula. Et etiã dixit: vbi ſe-cundo obijcit Alexan. q2 ſenſus Ariſto. non eſt arguere deſtructiue in ſcda cõſequentia: ſed conſtructiue inferẽ-do φ ſi motus ſunt infiniti ⁊ proceſſus infinitus: igitur fuit aliquis ordo ante ordinez mundi. he ſunt obiectio-

Q nes due Them. ¶ Deinde ſeqtur illa particula. Et in-tentio. Ubi Auerro. exponit Them. verba. ⁊ vult φ tri-fariam põt ſermo Ariſto. intelligi ſm Them. vno mo-do φ motus ſint numero ĩfiniti: ⁊ motores ⁊ mota eiuſ-dem forme ſiue ſpeciei: tunc ſeqtur illorũ motus habe-re ordinẽ: cum omnes ſint eiuſdem ſpeciei. Scdo mo-do põt intelligi φ motus ſunt infiniti ⁊ motores etiam infiniti ſpecie differentes: ⁊ etiam ſeqtur in illis eſſe ali-quẽ ordinẽ: q2 ſaltem hic φ motus ſunt tot quot forme mouentes: q2 diuerſitas motuũ ſeqtur diuerſitatem for ma℞ mouentiũ. Tertio: põt intelligi motus eẽ numero infinitos: ⁊ motores finitos. ſ. ſpecie: ⁊ motus etiã ſpecie finitos: ⁊ tunc ſeqtur/ vt prius/ eſſe ordinẽ in illis. Ex his colligit φ Them. voluit fieri tria antecedentia: ⁊ vnuz cõſequẽs: qd eſt in motibus illis eſſe ordinẽ. Alexãder

vero voluit

A ꝟo voluit tria etiã illa antecedẽtia: ⁊ ad primũ, ⁊ tertiũ
intulit eſſe ordinẽ. Ad 2ᵐ ꝟo dixit ſuũ ꝯñs eſſe deſtruẽ
dum. ❡ Deinde colligit ſummatim poſitionẽ Them.
⁊ inqt. quaſi igiť Ariſt. ſm hanc explanationẽ induxit
aliqd quaſi añs ſupple in ſcḋa rõne ſiue cõſequẽtia: et
aliquid quaſi ꝯñs: ⁊ tacuit ꝯñs ſupple ſcḋm: ⁊ ꝓpterea
qꝛ tacuit 2ᵐ cõſequẽs: Alex. reſiſtit Ariſt. in ſuo ſermo
ne arbitrãs illum ſermonẽ Ariſto. eſſe diminutũ. ⁊ pu
tauit ꝙ diminutio erat: qꝛ debuit deſtruere ꝯñs. vꝫ. mo
tus eẽ infinitos ⁊ infinitarũ formaꝝ: ac terminorũ: de
mũ epilogat, ⁊ inqt. hanc eẽ Them. expoſitionẽ, vel ſal
tẽ potentia eſt hec expoſitio Them. ❡ Deinde ſeqtur
illa particula. Et hoc nõ cõtingit Alex. Ubi nũc Auer.
defendit Alex. ab obiectionibus Them. Ad primã igi
tur rñdet ꝙ hoc non contingit Alexã. qꝛ ſermo Ariſto.
cõtinet añs: ⁊ cõſequẽs: ⁊ nõ eſt idẽ ꝯñs: qḋ antecedẽs:
B dꝫ enim ſermo Ariſto. ſic cõponi, ſi motus ſunt nume
ro infiniti ꝓpter formas mouentes ⁊ ꝑꝑ motiones in
alterũ: motus erũt ſpecie infiniti: ⁊ ꝓceſſus motuũ erũt
infiniti. modo ꝯñs eſt impoſſ: igiť ⁊ antecedẽs: ⁊ ita eſt
impoſſibile formas eſſe infinitas qꝛ motio in alterum
eſt infinita: pꝫ itaqꝫ ꝙ ſi ſic ratio cõponať: ꝯñs differt
ab antecedẽte. at Them. vt reprehenderet Alexandrũ:
poſuit quaſi ꝯñs idem cum antecedẽte: ⁊ dixit verũ cõ
ſequẽs eſſe ablatũ a textu: ſed eſſe ſupplẽdũ modo: quo
ſuppleuit ipſe. Ulterius ait ꝙ Alex. voluit Ariſtotelẽ
nõ deſtruxiſſe cõſequens: ſed poſuiſſe oppoſitũ poſitio
nis ſiue antecedẽtis: hoc eſt oppoſitũ ꝯſequẽtis. Ecce ꝙ
Alex. voluit Ariſto. nõ poſuiſſe niſi añs, ⁊ oppoſitũ cõ
ſequentis: ⁊ tacuiſſe ꝯſequens. Sed difficile eſſet vide
re quo modo valet hec ꝯſequentia, motus ſunt numero
infiniti: igiť motus ſunt infiniti forma. ❡ Tu ꝟo cõſi
dera dicta Auer. qꝛ Rñdet antecedẽs qḋ eſt ꝙ motus
C ſunt infiniti numero põt dupl̃r intelligi, aut hoc modo
ꝙ motores differunt forma: ⁊ ſic ſeqtur motus eſſe ſpe
cie infinitos. Aut hoc modo ꝙ motus ſint numero infi
niti: ⁊ in ſe forma differẽtes: ⁊ tunc añs nõ differt a con
ſequẽte. ⁊ Alexan. loqtur primo modo: per hec pꝫ error
Them. ⁊ qḋ nõ valet id qḋ dicit ꝯtra Alex. qꝛ nõ intel
lexit diffam inter añs ⁊ ꝯſequẽs: ⁊ ꝓpterea dixit Alexã.
deſtruxiſſe poſitionẽ. i. antecedẽs: qꝛ credidit ꝯñs non
differre ab antecedẽte: ⁊ ſic obiectio Them. ꝯtra Alex.
nulla eſt. ❡ Deinde ſeqtur illa particula. Sed tñ qḋ
Alex. vbi defendit Ariſto. aſſerens obiectionẽ Alex. cõ
tra Ariſto. nullã eſſe: qꝛ ſi expoſitio eẽt (vt Alex. ait) ſo
lũ ꝯñs fuiſſet diminutũ: qḋ nõ eſt diminutio: qꝛ facile
põt illa deſtructio ſubitelligi: veluti ſepe diminuit mul
tas ꝓpoſitiones per ſe notas: que pñt facile ſuppleri: ꝓ
pterea cõcludit, que igiť diminutio cõtingit in hoc Ari
ſtotel: q. d. nulla. ❡ Deide ſeqtur. Niſi Alex. Ubi oſtẽ
D dit quõ cõtradictio Alex. ꝯtra Ariſto. hẽt locũ: ⁊ ait ꝙ
tũc hẽt locũ: qñ expoſitio Alex. cõcordaret cũ Them.
in faciẽdo tria antecedẽtia ⁊ vnũ ꝯñs. vꝫ. ꝙ ante ordi
nẽ eẽt ordo: tunc eñ Ariſto. cõceſſiſſet eis motus eẽ in
finitos in ſpecie: ⁊ infinitos in ꝓceſſu. Qḋ ſi ita eẽt: tũc
dupl̃r Alex. Ariſtoteli reſiſteret: p̄mo, qꝛ cõceſſit hoc il
lis: qḋ nõ erat cõcedendũ. Scḋo, qꝛ a rõne fuiſſet dimi
nutũ ꝯñs: qḋ non facile ex antecedẽte intelligereť. ꝓri
mũ tangit Auer. hic. Scḋm ꝟo tetigit ſupra, ⁊ ꝓpterea
cõcludit: ꝙ melius eẽt facere duo antecedẽtia: primũ, ⁊
tertiũ, inferẽdo ordinẽ ante ordinẽ: ⁊ ꝑtermittere ſcḋaꝫ
diuiſionẽ. i. 2ᵐ añs: non inferẽdo ordinẽ ante ordinẽ.
Nam ſic exponẽdo non deſtruit primã intentionẽ Ari
ſto. que eſt obijcere antiquis cogẽdo illos ponere ordi
nẽ ante ordinẽ: nã licet hoc nõ ſequatur ex tribus ante
cedẽtibus: ſeqtur ex primo ⁊ vltimo. ex ſcḋo ꝟo ſeqtur E
impoſſibile: qḋ deſtruxit: ⁊ ſic oĩno habeť ordo ante or
dinẽ: que eſt p̄ma Ariſto. intentio ꝯtra antiquos: vt etiã
Them. exiſtimauit. ❡ Deide ſeqť illa particula. Ari
ſtoteles enim põt. Ubi quaſi ponit tertiam expoſitio
nẽ: circa quã debes ſcire ꝙ tres pñt fieri diuiſiones de
partibus Atomis: quas ponũt Democritici moueri an
te mundũ in vacuo infinito motu inordinato. Prima
eſt, ꝙ partes ſint finite ſpẽ, numero ꝟo ſiue finite: ſiue
ĩfinite: ⁊ motus ſit finitus. ⁊ hec diuiſio eſt ſm nãꝫ. Nã
ſm naturã partes mũdi ſunt qnqꝫ ſpecie: ⁊ motus etiã
finiti. Scḋa diuiſio eſt ponẽdo partes Atomas ſpecie
infinitas: ⁊ motus infinitos. Et hec diuiſio eſt oĩo ꝑter
nãlis: ⁊ ex toto p̄me oppoſita. Tertia eſt, ꝙ partes ſint
infinite ſpecie: ⁊ motus vel motores finiti: ⁊ hec etiam
eſt ꝑternaturalis. Ait modo Auer. ꝙ ex prima diuiſiõe
F cõceſſa ſeqtur ordinẽ eẽ ante ordinẽ. Nam ſi concediť
Atoma eſſe ſpecie finita: ⁊ motus finitos ante mundũ:
ſeqtur illa moueri ordine: ⁊ cũ ſint ante mũdũ: erunt an
te ordinẽ: ⁊ ita ſeqtur ordo ante ordinẽ. Due alie diuiſio
nes ſunt falſe: ⁊ ꝑternaturales. Ecce quaſi hec eſt tertia
expoſitio: ⁊ applicando hanc ſniam verbis: ait ꝯ Alex.
ꝙ ſm hoc non intendit deſtruere illud cõſequẽs. vꝫ. ꝙ
motus ſit infinitus: ⁊ partes infinite: ſed accipit hoc q̃ſi
antecedẽs ⁊ infert ordinẽ ante ordinẽ: vt dictum eſt. qꝛ
velle videť partes illas eſſe eiuſdeꝫ forme ac ſpeciei: ⁊
ſic applicando diuiſiones verbis: tandẽ ait redeundo
ad expoſitionẽ Alexandri ꝙ apparet vl̃r ꝙ diuidit ſer
monẽ in tres diuiſiones: vbi mediã deſtruxit: ⁊ primã,
⁊ tertiã accepit ꝓ antecedẽtibus ĩferẽdo ordinẽ añ or
dinẽ. Themiſtius ꝟo voluit tria eẽ antecedẽtia ⁊ vnũ
oĩbus cõſequẽs, videlꝫ ꝙ ordo ſit ante ordinẽ. ❡ De
inde ſeqtur illa particula. Diuiſio nãlis. Ubi Auer. vt
cõplete loquereť reducit diuiſionẽ ad quatuor: ſuppo
G nit eñ ptes illas indiuiſibiles: que dicunť Atoma: qua
drifariã poſſe cõſtitui: aut ponendo formas illarũ fini
tas ⁊ motus finitos. ⁊ hec diuiſio eſt nãlis. Nam ſm rei
veritatẽ partes rerum ſunt numero infinite: ſed forma
ſunt finite: ⁊ motibus etiã finite. Et ait in textu Ariſto.
eſſe hoc tertium concludens. 2ᵐ eſt ꝙ forme ſint ſpe
cie infinite: ⁊ motus etiam infiniti ſpecie. Et hoc 2ᵐ eſt
ꝑternaturale oĩno: de quo fuit queſtio inter Them. ⁊
Alexan. vtrũ hoc cõceſſo ſeqtur ordo ante ordinẽ. ⁊ di
uerſimode fuit rñſum: nam Them. voluit ꝙ ipſo cõceſ
ſo ſeqtur ordo ante ordinẽ: ⁊ Alexander voluit ꝙ erat
ꝯſequẽs deſtruendũ. Tertiũ mẽbrũ inter hec medians
eſt, ꝙ forme ſunt finite: ⁊ motus infiniti: qḋ mẽbrũ fuit
primũ in textu: ⁊ ꝓpinquũ nãli: ⁊ ideo exiſtimať ꝙ or
do ſit ante ordinẽ ipſo ꝯceſſo. Quartũ mẽbrũ eſt, ꝙ for
me ſunt infinite: ⁊ motus finiti. ⁊ Ariſto. nõ poſuit ipm
in textu: aut virtualiter cõtineť in primo, vel ſcḋo di
uidente. Reliquũ cõmenti perſpicuũ eſt. Hec ex cõmẽ
H to collegi. ❡ Ego ꝟo cõſiderans ⁊ ſup cõſiderans non
inueni has diuiſiones in textu: ſed ſolũ reperi duas di
uiſiones: p̄ma eſt, ſi Atoma ante mũdũ ſunt infinita: du
pliciter fieri põt, aut ꝙ motores eorum erũt finiti puta
vnus vel plures finiti: ⁊ ſic ſeqtur Atoma nõ inordina
te moueri. Nã licet Atoma ſint infinita: qꝛ tñ motores
ſunt finiti: in motibus eoꝝ erit aliquis ordo. Aut põt
intelligi Atoma infinita: ⁊ motores eẽ infinitos ſpecie
⁊ eſt ſcḋa diuiſio: ex qua infert lationes eẽ infinitas ſpe
cie: ⁊ hoc mẽbrũ voluit Alex. eẽ deſtruendũ: quo modo
fuit deſtructũ primo huius. Ubi ꝓbatum eſt tres eſſe
tñ motus ſpecie. Poteſt tamẽ per verba illa. Nã ſi fini
te. Innui tertiũ membrum. vꝫ. ꝙ Atoma ſint infinita: ⁊

I motores infiniti ſpē: ⁊ motus finiti: ⁊ tunc ad hoc tertiū infert ordinē eſſe ante ordinē dicēs. ſi eni finite ſint motiones: ⁊ ſupple Atoma ⁊ motores infiniti: aliqs ordo eſt ſaltē ex pte motuū: qꝛ eē finitū ordinatū eſt aliquo modo. Et ſic duo mēbra ſūt in textu nr̄o expreſſa: ⁊ tria pñt intelligi: quoꝝ primū ⁊ tertium infert ordinē ante ordinem. Scđm infert vnū conſequens deſtruendum ſm Alexandrū. Cetera vero que dicit Auer. circa textū: ſunt ſupflua. ℭ Deinde Ariſto. parte illa. Neqꝫ enim nūc. Soluit dubitationē (vt et Auerro. notat) que poſſet oriri: vt diximus in expōne textus. Tu vero vides quo modo multa dixit Auer. extra ppoſitū: que applicauit verbis Ariſto. qbus applicari non poſſunt: vt mihi vr̄.

Eē verbū additum. ℭ Preterea ipſum eē inordinate nihil aliud

U deſꝫ ver bū additū eſt: qꝫ eſſe pter nām: ordo enīꝫ ppria nā ſenſibiliū eſt. At vero ⁊ hoc abſurdūꝫ ⁊ impoſ-

qꝫuis ⁊ nū ſibile eſt: ipſum videlꝫ infinitū inordinatūꝫ

A fortuna: motū hr̄e. Eſt enim ea rerū natura. Quam

vt ↄtingit. plures ⁊ pluri in tpe habent. cōtrarium igi-

K tur ipſis accidit: inordinationē quidem eſſe ſm naturam. ordinem vero atqꝫ mundū pre-ter naturam. Quāuis nihil eorum que ſunt

Expoſitio ſm naturam: a fortuna fiant.

ℭ Scđo obiicit Democrito: ⁊ pōt ratio cōponi logice hoc pacto: ſi an̄ mundū Atoma mouebanī motu inordinato: tūc ordo erit preter nām. ⁊ inordinatio erit ſm nām. deducit ↄñtia: qꝛ motus ille inordinatus an̄ mundū fuit in oībus Atomis ⁊ tpe infinito: motus aūt ordinatus poſt mūdi gn̄ationē nō eſt in oībus Atomis: nec tpe īfinito: qꝛ ſꝫ Democritū mūdus fuit ſub nō eē in pterito infinito: ⁊ ſub eſſe in tpe finito. Quare ſeqtur motū inordinatū: cū fuerit plurībus cōpetēs: ⁊ maiori tpe:

L etiā ſm nām: ⁊ ordinatū eſſe pter nām: qꝛ nō oībus: nec maiori tpe. Inqt. pterea ipm eē inordinate nihil aliud eſt qꝫ eſſe pter nām. qđ declarat. d. ordo enim ppria nā ſenſibiliū nāliūqꝫ corpoꝝ eſt: eſt eni ordo corpis nālis ad aliquē finē: illius ad illū finēꝫ inclinatio. Inclinatio vero rei: ⁊ eius nā inclinans ad illū finē idē eſt. Et ſic ordo rei: ⁊ nā rei idē eſt. ⁊ ita pꝫ ordinē eſſe ſm nām: imo potius ipſam nām: ⁊ inordinationē eſſe pter nām. accepta hac ſuppoſitiōe pcedit ad rōnē: ⁊ inqt. at vero ⁊ hoc abſurdū ⁊ impoīe eſt ipſuꝫ. vꝫ. infinitū inordinatū motum hr̄e: ⁊ ſic repugnat motū infinitū eſſe inordīatuꝫ: qꝛ (vt ait) ea reꝝ nā eſt: quā plures. ſ. res: ⁊ pluri tpe habēt. mō ipſis Democriticis accidit dicere cōtrariū. vꝫ. q ordo ⁊ mūdus ſint pter nām: ⁊ inordinatio ſm nām. Et qđ accidat ſic dicere: pꝫ. qꝛ inordinatio illa pcedens mūdū cōpetebat plurībus: ⁊ maiori tpe. ordo aūt poſt

M mūdi gn̄ationē ↄpetit paucioribus ⁊ breuiori tpe. que ratio docet inordinationē eſſe ſm nām: ordinēꝫ aūt pter nām. ⁊ apponēs deſtructionē ↄñtis. inqt: qꝫuis nihil eoꝝ que ſunt ſm nām a fortuna fiat: hoc eſt pter ordinē ⁊ breuiori tpe. Eſt igiī ratio breuis q Democritici ſic dicētes ſibi ipſis ↄtradicūt: qꝛ cogunī dicere ordinē

Que Auer ro. cō. 24. eſſe pter nālē: ⁊ inordinationē ſm nām. ℭ Quo vero ad verba attinet: per eē a fortuna: intelligit: (vt dicit Auer.) eſſe in paucioribus tpibus. Nā qđ fortuna vel caſu eſt: in minori tpe eſt: ideo accipit alterū p altero. ℭ Aiaduerte igiī ſm Auer. q Ariſt. Platoni ↄtradicit p hanc rōnē: ⁊ nō Democrito: nā Pla. poſuit res moueri ante mundū motu inordinato tpe infinito. In ↄdicēdo igiī Pla. vult eū accipere duas ſuppoſitiones: prima eſt in ordinatū ⁊ indefinitū eſt pter nām. Scđa eſt: ordinatū ⁊ definitūꝫ eſt ſm nām. His acceptis: arguit ſi res mouebanī inordinate tpe infinito ante mūdūꝫ: ergo motu nāli: tenet argm̄ ex ſuppoſitionibus: qꝛ ordinatū definitūꝫ eſt maiori tpe ⁊ plurībus ſubiectis cōpetēs. res vero poſt mūdi gn̄ationeꝫ mouebunī motu finito: qꝛ ex quo ceperūt moueri aliqñ: deſinent moueri: vt deductū fuit in 1° libro. ⁊ ita pꝫ tps motus reꝝ ante mūdi gn̄ationeꝫ fuiſſe maius tpe motu reꝝ poſt gn̄ationē. Mō regula eſt illud eē naturale: cuius tps eſt maius: vt de ſanitate dicit illud minus, cuius tempus eſt minus: vt de egritudine. Hec Auerroes breuibus.

N

ℭ Uidetur autem Anaxagoras hoc ipſum bene accepiſſe. Ex immobilibus enim incipit mundum conficere.

ℭ Uidet mihi q Ariſt. velit cōparare inter opiniones Pla. ⁊ opiniones alioꝝ phyſicoꝝ: vt oſtēdat oīno Pla. erraſſe. Ubi debes ſcire q Plato duo poſuit circa corpora: que erāt ante mundū. Pmo qdē: qꝛ poſuit illa moueri. Scđo qꝛ poſuit ipa ſegregata. Circa pmū cōparat opinionē Pla. opinioni Anaxagore: ⁊ inqt. videt aūt Anaxagoras hoc ipſum bn̄ accepiſſe: ⁊ explicat qđ bn̄ accepit: ⁊ inqt: ex immotis eni incipit mundū cōficere. quare melius Anaxagoras ex immotis mundū facit qꝫ Pla. ex motis. Anaxagoras eni (vt Auer. ait) dixit res ſtetiſſe tpe infinito in ipſo Chaos ſine mixtione: donec intelligētia cepit res diſtinguere. Cā aūt quare melius eſt facere mundū ex immotis: qꝫ ex motis: eſt qꝛ gn̄atio fit ex ente in poa: ⁊ nō ex ente in actu. modo immota videntur magis ens in potētia: ⁊ mota ens actu: que ratio docet rōnabilius dixiſſe Anaxag. qꝫ dixit Plato. nam Pla. qſi fecit mūdū ex ente actu. Anaxa. ex ente in poa.

Expoſitio O

Que Auerro. cō. 25.

ℭ Enituntur aūt ⁊ ceteri congregantes aliquo modo: mouere ⁊ ſegregare. ex diſtantibus aūt ⁊ motis gn̄ationē facere nō eſt rōni cōſonum. qua ppter ⁊ Empedocles omittet eū motum: qui in amore eſt: nō enim celum cōſtituere potuiſſet: ex ſeparatis quidē conſtruens. ob amorem aūt faciens congregationem. Ex ſegregatis enim elementis mundus eſt conſtitutus. Quare ex vno fieri: ⁊ congregato neceſſarium eſt.

Autem Enim P

ℭ Nunc cōparat opinionē Plato. opiniōibus ceteroꝝ phyſicoꝝ quo ad 2m: ⁊ vult q melius dicat Empedocles qꝫ Pla. circa gn̄ationē mūdi quo ad 2m: qꝛ Empedocles ait mūdū fieri ex elr̄tis cōgregatis: qñ per liteꝫ diſgreganī. Plato vero voluit mundū fieri ex diſgregatis: que inordinate mouebanī. Mō melius eſt facere mundū ex ↄgregatis: qꝫ ex ſeparatis. Nā diſgregata videnī qſi eē in actu: cōgregati qſi in potētia: nō eni aliq̄ diſgregari poſſent: niſi eēnt p ſuas formas i actu. Nec aliq̄ cōgregari niſi eēnt aliq̄ mō reducta in vnū: in quo eſſent aliquo mō in poa. Inqt. enitunī aūt ⁊ ceteri congregātes aliquo mō vt Anaximander: ⁊ Empedocles: enitunī dico ad ſaluādā gn̄ationē mundi mouere ⁊ ſegregare ſupple elr̄ta ex illo vno: in quo vnita erāt. ⁊ q hoc ſit bn̄ dictū: pbat: ex diſtātibus eni ⁊ motis gn̄ationē facere nō eſt rōni ↄſonū. qꝛ ſic gn̄atio eēt ex entibus in actu: vt dictū eſt. ⁊ ad huius rei ↄfirmationē adducit opinionē Empedoclis circa mūdi gn̄ationē: ⁊ inqt. qua pp ⁊ Empedo. omittit eū motuꝫ: q in amore eſt ſupple in gn̄atione

Expoſitio

Q

A in gñatione mūdi vl'i:q2 nō vult mūdū fieri per cōcordiam atq3 amorē elntoꝝ:ſed potius per diſcordiā:non enim ceſiū.i.mūdum ipm potuiſſet ɔſtituere:ſupple per amorē:velut ɔſtituit aīal per amorē elntoꝝ:opꝫ.n.mundū ipm fieri per litē coꝝ elntoꝝ:quę in amicitia erāt ante mūdi gñationē. Propterea īngt Ari.nō enim mūdū potuiſſet ɔſtituere,ɔſtruens dico ipm ex ſeparatis ꝓpter litē:ꝛ deſtruēdo ob amorē faciēdo ipam ɔgregationē:vt fit in gñatione pticulari rerū:aīal enim fit cōgregatione ſeparatoꝝ:corrūpit aūt ſeparatiōe ɔgregatoꝝ:mūdus xo nō ſic.nō enim fit ɔgregatione ſeparatoꝝ. Nec corrūpit ſeparatiōe ɔgregatoꝝ/ſed fit ſeparatione/ꝛ corrūpit ɔgregatione. Eſt igit ſeries textus:nō enim mūdū potuiſſet ɔſtituere/modo quo aīal ɔſtituit: videlꝫ ɔſtruēdo ipm ex ſeparatis:ꝛ deſtruendo ipm ob amorē:faciēdo ɔgregationē elntoꝝ:q2 nō ɔſtructione elntoꝝ mūdus orit:ſed ſeꝑatione coꝝ:quę erāt in vno.

B Ex ſegregatis enim elntis mūdus eſt ɔſtitut⁹. Ideo cōcludit quare ex vno ꝛ ɔgregato neccium eſt fieri:ſupple ſi fit. Ex his vult dīcere ꝙ dupl'r Plato errauit. Primo/ quia mūdum fecit ex motis. Secūdo/quia mūdum fecit ex ſeparatis atq3 diſtantibus. Melius igitur ex vno ꝛ immoto eſt mundum facere.

Quę Aui. cō.25. **Auerroes** xo circa hunc tex.dicit quatuor.pmū eſt/cur Empedocles poſuit litē ꝛ amicitiā ante mūduꝫ:ꝛ ait illas poſuiſſe:vt dicat res moueri nō a ſe ꝓpꝛiiſq3 naturis:ſꝫ a motorib⁹ extrinſecis.vꝫ. litē:quę mouet ad ſeparatiōeꝫ:ꝛ amicitia quę mouet ad ɔgregationē. Naꝫ cum mūdus fieri nō poſſit/niſi elnta ante mūdū mouerent:ꝛ nec moueri pſſit a ſe.igit oportet ponere litē atq3 amicitiā/vt res ipſę ex qb⁹ mūdus eſt:moueant ad mūdi gñationē. ¶ 2ᵐ eſt ꝙ Empedocles iuuabat in ponēdo litē ꝛ amicitiā:q2 dixit mūduꝫ fieri ex rebus quę erāt ante gñationē mundi ſegregatę:

C quē motū ex lite ipſa hēbāt res. Deinde mouebātur ex amicitia adinuicē donec ex eis fuit ɔgregatus iſte mūdus. Ecce ꝙ Auer.de intētione Empedo.voluit mūdum fieri ex rebus diſgregatis ꝓpter litem:ꝓpter amicitiaꝫ aūt cōponi ꝛ pfici. Huius ɔ̄triuꝫ eſt in nr̄is gręcis codicibus:di enim ꝙ Empedo.genuit mūdū ex rebus ɔgregatis:quę poſtea ex lite ſeparatę mūdū faciūt. Et cā erroris(vt ſępe dixi)eſt q2 malas hēbat trāſlationes. ¶ 3ᵐ qō Auer.aīt eſt cā/cur hęc oīa voluit Empedo.ꝛ ait,hęc oīa feciſſe ad fugiēdū abſurda:quę ɔtingūt alijs. Nam alij cogebant dicere motū ineſſe rebus a ſe ante mūdi gñationē:ꝛ ſic hoc fugiēdo poſuit litē ꝛ amicitiā. ¶ 4ᵐ eſt/ꝙ alij hoīes dixerūt mundū fieri ex re quieſcēte:ex qua ſegregata mūdus fiebat. Et h̄ dixerūt euitādo impoſſibilia:quę ɔtingūt dicētibus fieri mūduꝫ ex motis. Hęc Auer.notat circa expōnem tex.quoꝝ 2ᵐ eſt penit⁹

D ɔtra nr̄m textū:cętera/ꝛ ſi nō ſint ɔtra textum/nihil faciūt ad textū:vt tu videre potes:qui legis nr̄as tranſlationes fideles ex gręcis lib. ¶ Deinde ſequit illa pars

Digreſſio Auer. cōmen. Et debes ſcire:vbi Auer.digredit. Ubi p̊ diſputat/vtruꝫ mūdus factus ſit ex rebus quieſcētib⁹:ꝛ rn̄det ꝙ dicētibus mūdū factū eſſe ex rebus quieſcētib⁹:ɔtingūt ɔ̄dictiones ſiles ɔ̄dictionib⁹ coꝝ:qui dicūt ipſum fieri ex rebus motis:ꝛ ita vult vtriq3 ſectę accidere abſurda. ¶ Deinde ſequit. Quęrēdū eſt enim. Ubi pſequitur oſtēdēdo ɔ̄dictiones:quę ſequūtur dicētes mūdum fieri ex quieſcētib⁹:ꝛ arguit ſic/mūdus fit ex reb⁹ quieſcētib⁹:aut illę res quieſcētes quieſcūt nāliter ante mūdi gñationē:aut violēter/ſi violēter quieſcebāt.igit hūit quietē nāliter. Uiolētum enim nō eſt/niſi reſpectu nālis:ſi enim terra quieſcit violēter ſurſum:nāliter ſtabit

E deorſum:ꝛ ſi ignis deorſum violēter ſtabit:quieſcet ſurſum nāliter. Oſtendit/ꝙ nec nāliter:q2 ſi elnta quieſcebāt nāliter/hēbāt motū nālem:eſt enim quies nālis finis motus nālis:ſi terra eniꝫ quieſcit in medio nāliter:ad mediū nāliter mouebat. Et ſic pꝫ ante mūdum elemēta moueri ꝛ quieſcere nāliter. Et cū hęc duo habēt elnta ipſa:neceſſe eſt/vt mūdus ſit anteq̄ ſit. Nam ideꝫ eſt locus motus nālis ꝛ quietis nālis. Igit ea pars mūdi:vbi hęc ambo loca ſunt.ſ.quietis ꝛ motus/erit eadeꝫ numero. Oportet igit fateri dari/aut ſurſum/aut deorſuꝫ:ꝛ quouis dato:opꝫ dare vtrūq3/ꝛ vtroq3 dato:ſequitur mūdū eſſe. ¶ Deinde ſequit. Et hoc declaratū eſt: vbi ꝓbat locū quietis nālis/ꝛ locū motus nālis eiuſdeꝫ corpis eſſe eūdē:q2 ſi nō eēt ideꝫ locus:tūc motus nālis nō eſſet ad ſupius/neq3 ad iferius:ſed vbi totū ipm elemētū quieſceret. Uerbi grā.gleba nō moueret ad medium mundi:q2 ſit locus quietis nālis glebę:ſed q2 illic quieſcit totū:nec gleba ignis moueret ad ɔcauum:q2 illic eſſet locus nālis eius:ſed q2 illic eſt totus ignis.quare ſequeret/ꝙ in vniuerſo nō eēt ſurſum ꝛ deorſuꝫ ſimpliciter:ſed in reſpectu tm̄. Oportet igit dicere eē locū

F nālem:vbi elntū nāliter quieſcit:ꝛ ad quē elntū nāliter mouet.ꝛ ſic erūt ſurſum ꝛ deorſum:ad quę elnta feruntur. ¶ Deinde ſequit. Et ideo oīs:vbi Auer.infert duo excerpta.pmūꝫ ꝙ qui ponūt mūdū fieri ex entibus:cogunt dicere mūduꝫ eſſe anteq̄ ſit deductū eſt hoc:q2 ſi mūdus fit ex entibus/vel in actu/vel in potentia. Si in actu/nō pſſit eſſe niſi elnta.ꝛ ita ſequit/vt prius mūdum eſſe anteq̄ ſit. Si nautem ex entibus in potētia:tūc nō eſſet niſi mā:mā enim dī ens in potentia:vt ſępe deductum eſt. Sed cū mā nō ſit ſine forma:oportet ꝓceſſiſſe formā. Mūdus igit fit corrupta priori forma ex illa materia. Sed nihil pōt corrūpi/niſi alteratio ꝓceſſerit: oportet igit ꝓfuiſſe primū alterās:ꝛ tale eſt celū.igitur

G mūdus fuiſſet anteq̄ eēt. Patet igit ſi mūdus fit ex entibus/mūdū fuiſſe anteq̄ eſſet. ¶ Deinde ſequit. Ex ratione:vbi īfert 2ᵐ.vꝫ.ꝙ ſi mūdus fieret ex nihilo:tunc nō eſſe trāſmutaret in eſſe. Et ꝓpterea ait/antiquos oēs dixiſſe mundū fieri ex nihilo eſſe ipoſſibile:quę res(vt ait)eſt ɔtra eos:qui ponūt leges. Sed qcq̄d velit ſua ſecta:hoc qō dicit nihil eſt ɔtra nos:naꝫ nos nō dicimus mūduꝫ fieri ex nihilo per verā gñationem:q2 ſic ſequeret ipm nihil trāſmutari ſubiectiue in eſſe:gñatio enim illa nō potuiſſet recipi/niſi in ipo nihilo:poſtq̄ nō pręceſſit materia. Sed dicimus fieri ex nihilo per creationē:quę nihil aliud eſt q̄ ipſemet mūdus creatus:ꝛ ideo nihil valet:qō ait hic hō. ¶ Deinde ſequit illa particula. Dicit Themiſtius:vbi ſecūdo loco in pn̄ti digreſſione diſputat opinionē Platonis. Et p̊mo narrat quę dicit Themiſtius:ꝛ dicit Themiſtiuꝫ voluiſſe/ꝙ dicētes mūduꝫ eſſe factū ex rebus nō ordinatis vel motis inordinate/nō pſſit fugere hęc ipoſſibilia:q2 iſti cogūtur di-

H cere mūdū factū eſſe ex entibus in actu:ꝛ ita ſequit mūdū fuiſſe anteq̄ eſſet:vt deductū eſt. ¶ Deinde ſequit. Et pōt hō dicere.vbi ponit modū quo Themiſtius defendit Plat.ꝛ ait p̊mo/ꝙ nō intellexerūt vetēres his ſermonibus ɔtra Plat.opinionē eius ſm rectitudinē:ꝛ recta via/cum nō intelligat id qō ſibi imponūt:ex verbis eius. Et ita vult ꝙ ordo ꝛ mūdus fiat ex nō ordine ꝛ nō mūdo. Uelut morbus nō fit ex ſanitate:ſed ex nō morbo. Mūdus igitur vel ordo per ſe fit ex nō ordine vel nō mūdo. Per accidēs aūt ex rebus inordinatis/velut per accidēs ęgritudo fit ex ſanitate. ¶ Deide ſequitur. Sed q2:vbi ſoluit adhuc replicam ɔtra Platonē:quia Plato ait/mūdū fieri ex inordinato.ꝛ nō dicit ex inor-

I dinatione. Scḋo/qꝛ inordinatio eſt aliqua ꝑuatio: ꝛ pri/
uatio ꝑſupponit ſubm in quo eſt. Rñdet inordinatū di
ci tot modis/quot dr̃ iforme: dr̃. n. aliqd iforme: qꝛ ſedū/
vt hō ſedus dr̃ informis: ꝛ dr̃ informe per ꝑuationē for
mę: vt mã dr̃ iformis: qꝛ carēs forma. Ad ꝓpoᵐ cuꝫ Pla
to dixit mūdū fieri ex inordinato: intellexit mūdū fieri
ex mã: quę dr̃ iformis ꝛ inordinata per ꝑuatiōeꝫ formę/
ꝛ per ꝑuationē ordinis. Dr̃ etiā nō qualis: qꝛ caret qua/
litate: q̃uis nullo tp̃e ipſa fuit qualis per eēntiā: dr̃ enī
nō quale dupl'r: vel qꝛ ſede quale: vt turpe/vel per ꝑua/
tioneꝫ: qꝛ caret qualitate/vt mã: ꝛ h̃ pacto nō quale pōt
dici inordinatū: qꝛ ordo eſt quędā qualitas. ꝛ ita carens
ordine dici pōt nō quale. Patet igr̃ mūdū fieri ex inor
dinato/iformi/ꝛ nō quali: qꝛ ex mã/quę eſt iformis/in/
ordinata: ꝛ nō qualis per ꝑuationē formę/ordinis/ꝛ q̃li
tatis: ꝛ ſic pꝫ ſol. ad obiectiones. ❡ Deinde ſequit̃: qm̃ aūt
K Plato. Ubi diſputat Auer. aliud motiuū ꝯtra Plat. qḋ
erat: qꝛ ipſe dixit inordinationē ꝑcedere ordinē: ꝛ nāle
ꝑus eſt nō nāli. ſequit̃ inordinationē eē rem nālē: ꝛ or/
dinē eē rem ꝑter nãm. Rñdet ꝙ ex v̾bis Pla. etiā col/
ligit̃ oppoſitū: vt ex ſuis libris ſatis ꝯſtat. Pōt etiā col/
ligi oppoᵐ ex his/quę ait. dicit enim inordinationē eſſe
in malo: ꝛ omne diuinū eſſe antiquū ꝛ ęternū: ꝛ ita ma/
lū nō pōt eſſe in rebus diuinis: ſed in nã mortaliū: ꝛ ita
in rebus poſteriorib⁹. ꝑ. omne qḋ fuit diuiū/ꝑ fuit mor
tale. Et dicit alibi deū eſſe ęternū/ꝛ ſine fine/ꝛ ſine ordi
ne. Ex qbus pōt colligi/ꝙ inordinatio eſt poſterior or/
dinatione/cū ſit in malo qḋ eſt poſterius bono: ꝛ re ipſa
diuina: pōt etiā colligi/ꝙ ſit ꝑor ordinatiōe: nã dr̃ deus
ſine ordine: ꝛ ſic inordinatū/qḋ eſt deus/eſt ꝑus re mor
tali/quę dr̃ ordinata: quare hincinde pōt colligi vtrūqꝫ.
Et ꝓpterea ꝯcludit neutrū hoꝝ eē ſimpl'r aſſerēdum in
doctrina Pla. qꝛ dicta ſunt hęc nō ſimpl'r/ꝛ vl'r. ꝓpter/
L ea ait/ꝙ ſermo dicēs inordinationē eſſe priorē ordina/
tione/nō eē ſimpl'r verū: neqꝫ ſermo dicēs ordinationē
eē priorē ordine. Et ita vult ꝙ in rebus ꝑticularib⁹ gña/
bilib⁹ aliqua inordinatio eſt ordinatiōe ꝑor. Uniuer v̾o
ōis ordinatio eſt prior inordinatiōe/velut poᵃ reſpectu
eiuſdē prior eſt actu. ſimpl'r v̾o actus eſt prior potētia.
❡ Deīde ſequit̃. Et abbreuiatio: vbi breuibus reſumit
ſol. Them. ad pᵐ: dicēs inordinatū accipi dupl'r ꝑuati/
ue/ꝛ poſitiue/poſitiue inordinatū eſt ſedi ordinis/ꝑua
tiue eſt mã: vt dictū eſt de informi/ꝛ non quali. Uoluit
igr̃ Plato mūdū fieri ex inordinato ꝑuatiue: qꝛ mã ca
rente ordine/qualitate/ꝛ forma. Ultimo Them. ꝓbat
hoc ex lib. Platonis: ꝛ quę dicit/oīa patēt. ❡ Deīde ſeq
tur illa pars. Nos autē dicimus: vbi Auer. ꝯdicit The/
miſtio ꝓbās defenſioneꝫ eē nullā. Primo/qꝛ Plato di/
xit elēta ante mūdum moueri motu inordinato. igitur
M per inordinatū non potuit itelligere priuationē: quia ſi
mouebant̃ motu inordinato/mouebant̃. Et ſi mouebā/
tur/illud inordinatū nō erat priuatio/cuꝫ motus nō ſit
ꝑuatio. ❡ Deinde ſequit̃. Cum enim. Ubi ponit ſcḋaꝫ
rōneꝫ ꝯtra expōnem Themiſtij. Naꝫ ſm̃ Plat. elemē
ta ante mūduꝫ mouebant̃ motu diuerſificato. igr̃ mo/
tu malo ꝛ inordinato nullum hñte terminū ad quem. ꝛ
per ꝯñs nō potuit itelligere priuationē: diuerſat⁹ enim
motus nō eſt priuatio. ❡ Deinde ſequit̃. Et nō eēt poſ/
ſibile. Ubi ponitur tertia ratio: quę talis eſt/ex verbis
Platonis habet̃ ꝙ elemēta in mūdi gñatione mouebā
tur ex inordinatione ad ordinē. igr̃ nō pōt itelligi per
inordinatū priuationem. ❡ Deinde ſequit̃. Et non di/
xiſſet. Ubi ponit quartam rationeꝫ/quę talis eſt: Plato
attribuit motui ordinationē ꝛ inordinationē. igitur cuꝫ
motus nō ſit pura priuatio: nō potuit per inordinatuꝫ
itelligere priuationē ſimpl'r. ❡ Deinde ſequit̃. Nomē N
enim priuatiuum. Ubi ponit quintā rationeꝫ: quę talis
eſt/priuatiuū dicit: aut diminutionē: aut corruptionem:
aut ablationem. Unde (vt medici dicūt) lęſio eſt: aut qꝛ
actio diminuta eſt: vt viſus qñ debiliter videt: aut quia
corrupta eſt: vt qñ videt phantaſmata: vt in ſcotomia:
aut qñ totaliter aufert̃: velut qñ cęcus efficit̃. Inordina
tum igr̃ trifariaꝫ erit: querit̃ igr̃ cum Plato dixit an/
te mūdi gñationem motū eſſe inordinatū: aut intellexit
per priuationē: ꝛ hoc nō: qꝛ ꝯcedit illa moueri: aut intel
lexit per diminutionē: ꝛ hoc minime: qꝛ tūc motus eoꝝ
fuiſſet debilis. modo debile eſt de gñe fortis: differunt
enim ſolū ſm̃ magis ꝛ minus: quę nō variāt ſpēm. igr̃
potuiſſent moueri fortiter. Quare remanet cum per in/
ordinatū motuꝫ intellexiſſe motū nō nālem. quare non
potuit intelligere priuationē. ❡ Deinde ſequit̃. Etiā ſi
cōfeſſi. Ubi oſtēdit/ꝙ nō potuit per inordinatuꝫ intel/
ligere primā mãm: nec ſm̃ Platonē: nec ſm̃ Ariſto. qꝛ O
ſm̃ Ari. materia mūdi ſunt quatuor elementa: nō enim
mūdus potuit habere mãm ꝓpriã: qꝛ caret ꝯtrario: nec
ſm̃ Platonē: quia Plato per mãm mūdi intellexit oīa
elemēta: ꝛ nō quędam: ex qbus fit mūdus: vt etiaꝫ Ari/
ſtoteles ait. Pręterea Plato nō percepit primaꝫ mate
riā. igitur per inordinatū nō potuit primā materiā in/
telligere. ❡ Deinde ſequit̃ illa pars cōmenti. Et nihil
eſt. Ubi Auerroes rep̄hendit quoddā aliud/qḋ diceba
tur in defenſione Platonis. Ubi debes ſcire/ꝙ The/
miſtius ꝛ Simplici⁹ defendēdo Platoneꝫ per inordi/
natuꝫ intellexerūt elemēta: quatenus ſm̃ naturā prius
intelligūtur ſub priuatione ordinis/q̃ ſub ordine: ꝛ ita
voluerūt de mente Platonis mūdum fuiſſe ab ęterno:
vt Ariſtoteles etiā ſentit. Factū v̾o fuiſſe de inordina/
to ad ordinatum ab ipſo deo: qꝛ fuit factus ab elemētis:
quę ſm̃ ordinē naturalē intelligēdi prius intelligūtur/ P
vt inordinata/q̃ vt ordinata: ꝛ ſic inordinatio pręceſſit
ordinē nō tēpore: ſed natura. etiā mūdus ab ęterno de/
pendet a deo/ꝛ ab elementis a deo quideꝫ effectiue/ab
elemētis v̾o mãliter. ꝛ qḋ hoc potuit eſſe de mēte Pla/
tonis. patet/qꝛ ipſe dixit materiā eſſe priorem forma: ꝛ
certū eſt/ꝙ nō intellexit per prius/prius ſm̃ tēpus: ſed
ſm̃ naturā. igitur eodē modo inordinatio ꝑcedit mun/
dum ſm̃ naturā: quia inordinatio ſe tenet cuꝫ materia.
❡ Obijcit modo Auerroes cōtra: qꝛ Plato genuit tē/
pus: quia tēpus ſequit̃ motuꝫ orbis. igitur ꝛ motus ꝛ or
bis non fuerūt ab ęterno: ꝛ per ꝯſequēs per ipſuꝫ prius
nō potuit intelligere ſm̃ naturā: ſed ꝓprie prius tēpo/
re. ❡ Deinde ſequit̃ illa pars. Hoc auteꝫ qḋ rep̄hēdit.
Ubi defendit Ariſtotelē a ꝯtradictione Themiſtij: qui
rep̄hendit Ariſt. dicētem ordinationē priorem ſimplici Q
ter eſſe inordinatiōe: nullā faciēdo differētiā inter ꝑus
ſm̃ naturā: ꝛ ſm̃ tēpus. Rep̄hendit ipſum: qꝛ aliquādo
ordinatio in vno indiuiduo tēpore prior eſt inordina/
tione in alio indiuiduo: vt in reb⁹ generatis ꝛ corrupti/
bilibus patet. nam forma patris prior eſt materia filij
tēpore ꝛ natura: quę qdē forma patris dicit̃ ordo: ꝛ ma/
teria filij inordinatio: ꝛ ita ordo aliquando natura ꝛ tē/
pore ꝑcedit inordinationē: vtpote quādo ſunt in diuer/
ſis. Aliquādo ecōtra in eodeꝫ: nam materia filij: quę eſt
inordinatio ꝑcedit tēpore ꝛ natura formā filij: quę dici/
tur ordo. Et ſic Themiſtius rep̄hendit Ariſtotelē: quia
nō diſtinxit. ❡ Deīde ſequit̃. Hoc aūt declarauit. Ubi
reſpōdet: qꝛ non diſtinxit: qꝛ alibi declarauit: videlꝫ in
9ᵒ metaᶜᶜ hoc: vbi videlꝫ declarauit actū eſſe priorē po
tentia: ꝛ etiam in 2ᵒ de aīa: ꝛ in 8ᵒ Phyſic. Illic enim di
xit in diuerſis indiuiduis actum prioreꝫ eſſe potētia: in

A codē po⁹ eē porez actu: eodē modo de ordine ⁊ inordinatiōe: ordo.n. ꝑor eſt inordinatiōe in diuerſis. In eodē inordinatio eſt ꝑor ordine: ⁊ ſic male Themi. rephēdit Ari. Utrū ꝟo opi. ꝑla. poſſit defendi: ⁊ quo mō, in li⁰ ꝑ tetigim⁹. nūc ꝟo ħ quę Auer. ait, ſufficiāt: q2 nihil eſt diſputare ad mētē nr̄am: atq3 ad ꝟitatē, ſiue ħ, ſiue illō ſit.

℃ Quō quidem igitur ſit nālis motus vniuſcuiuſq3 corporum: quo nec vi, nec pręter naturam mouentur: ex hiſce patet.

Expoſitio ℃ Epilogat nūc breuib⁹. ⁊ inqt. q₃ gdē igit̄ ſit nālis motus vniuſcuiuſq3 corpoꝝ. ſ. phyſicoꝝ: quo nec vi, nec pręter nāā mouent̄: ex hiſce ſupple quę diximus, pꝫ. Declarauimus enim nālez motū eſſe: quo corpa phyſica, non vi: nōq3 pręter naturam mouentur.

Momētū Inclinatōis potētiā, ℃ Quō ꝟo nōnulla neccio habeant grauitatis ac leuitatis momētū: ex his dilucidabitur.

Expoſitio B ℃ Oñdit nūc q₃ corpa quę nāliter mouent̄ motu recto: neccio hn̄t grauitatē aut leuitatē quę ſunt ꝑn⁰ mot⁹ nālis in dictis corpib⁹. ⁊ ꝑ ſumit itētionē. ⁊ inqt. q₃ ꝟo, nōnulla. ſ. corpa neccio habeāt grauitat, ac leuitatis momētuꝫ: quo inclinent̄ ad motū: ex his quę dicem⁹, dilucidabit̄.

℃ Quo ꝟo ad ꝟba attinet: dico q₃ dixit quędaꝫ: ⁊ non oīa: ad dñaꝫ coꝝ corpoꝝ: quę circulariter mouent̄. Eſt igit̄ tot⁹ capl'i ꝯcluſio. Quō ſurſum, aut deorſum mobile eſt: ipm, aut leue, aut graue neceſſe eſt eē. Et hāc itēdit.

℃ Moueri qdē enim dicimus: neccium eſſe.

Expoſitio ℃ Prolegt̄. ⁊ ꝑ ſupponit qō cōiter a phyſicis in vltīb⁹ libris accipit̄. vꝫ. q₃ mot⁹ neccio ſit in rerū nā. Unde inqt. moueri qdē. n. dicim⁹: neccīū eē, ſupple in rerū nā. Cur ꝟo ħ ſuppoſuerit, nō facile pꝫ: fortaſſe. n. ħ ſuppoſuit: q2 ſyllogiꝫabit q̄ſi hypothetice ſic. ſi nullus corpus eſt graue, aut leue, nihil mouebit̄: vt. vꝫ. ideo ſuppoſuit aliqd moueri: vt ſciat̄ id ad qō deducit, eē ipoſe. intēdit igit̄ ꝑ hāc ſuppōnē hāc hypotheticā: ſi illa corpa nō ſunt nec grauia, nec leuia, ipa nō mouebunt̄. ꝑbabit ꝯñīa: q2 vl' mouebunt̄ nāliter, vel violēter. ⁊ ꝑ ꝑbabit, q₃ nō mouētur nāliter. Scdō, q₃ nec violēter: ⁊ ſic cōplebit̄ ſyll'ſ.

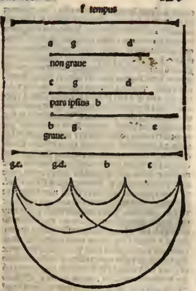
Ipm eſt ꝟbū additū. ℃ Si autem qō mouetur, nō habebit natura momentuꝫ: impoſſibile eſt ipſum moueri: aut ad medium: aut a medio.

Expoſitio ℃ Probat igitur nūc q₃ non poſſunt moueri naturaliter illa: ſi non ſint grauia, aut leuia: ⁊ accipit hanc hypotheticam. Si autē quod mouetur, non habebit natura momentum: quo videlicet inclinetur ad motum: impoſſibile eſt ipm moueri, aut ad medium, aut a medio. Hęc eſt hypothetica.

D ℃ Sit enim in quo. a. qdeꝫ nō graue. In quo ꝟo. b. grauitatem habēs; trāſeat aūt nō graue. g. d. magnitudineꝫ. b. aūt, ęquali in tēpore. g. c. per maius enim id, qō grauitatem habet fertur. Si igitur corpus qō grauitatem habet: ea ratiōe diuidatur: qua ſe habet. g. c. ad. g. d. (pōt enim ad partiuꝫ ſuarū aliquam ſic ſe hr̄e) ſi totum per totaꝫ. g. c. fertur: pars eodem in tēpore per. g. d. feratur, neceſſe eſt. Quare id qō grauitate vacat: ⁊ id qō grauitatem habet: per ęquale eodeꝫ tēpore ferentur: quod quidem impoſſibile eſt: eadeꝫ autem ⁊ in leuitate ratio eſt.

Magnitudinē ꝟbū ſupple. ea rōne vt ſic hꝫ ꝟbuꝫ additum.

B

F

Expoſitio ℃ Probat igit̄ hypotheticā: videlꝫ, ſi qō mouet̄ non eſt graue, nō poteſt naturalr̄ moueri. Et ꝑmo ſumit caſum. ⁊ inquit. Sit enim in quo. a. quidē, nō graue. In quo ꝟo b. grauitateꝫ habēs. Hęc eſt ꝑma pars caſus. Deinde ſumit ſcdam. ⁊ inquit. Trāſeat aūt nō graue: videlꝫ. a. g. d. magnitudinē. b. autez ęquali in tēpore. g. e. Et ſi diceres g. e. magnitudinē eſſe maiorē. g. d. magnitudine. Reſpōdet, per maius enim id qō grauitatez habet, fertur. ⁊ ſic nihil ꝑhibet. g. e. magnitudinē maiorez eſſe. Hęc eſt ſecūda pars caſus. Tertia pars caſus eſt: vt ipſum. b. graue diuidat̄ ad partem. c. ad quam partē ſe habeat ea ꝑportione: qua. g. e. magnitudo ſe habet ad. g. d. magnitudinem: hoc eſt q₃ ſi. g. e. magnitudo ſit dupla ad. g. d. magnitudinem. b. ſit duplū ad. c. eius partē. inquit. Si igit̄ corpus qō grauitatem habet: ea ratione diuidat̄: qua ſe habet. g. e. ad. g. d. Et aſſignat cauſam: q₃ poſſit. b. diuidi in partē aliquaꝫ: ad quā ea ratione ſe habeat: qua. g. e. ſe habet. ad. g. d. ⁊ inquit. Pōt enim ad partiū ſuarum aliquam ſic ſe habere: ſupple, q2 ipſum. b. poteſt diuidi in infinitū, velut ipſa magnitudo. g. e. Et ſic tertia pars caſus conſtat. Hoc toto caſu ſtante, arguit: ⁊ ſupple tu. igit̄ ſi totum. b. per totaꝫ magnitudinē. g. e. fertur, pars eodē tēpore per. g. d. magnitudinē feratur, neceſſe eſt. Nam ſicut ſe habet. g. e. ad. g. d. ita ſe habet. b. ad partez eius. c. Igitur permutatim ſicut ſe habet. g. e. ad. b. ita. g. d. ad. c. Sed. g. e. trāſitur in. f. tēpore ab ipſo. b. igitur. g. d. in. f. tēpore tranſibitur ab ipſo. c. Sed tranſiebatur ab ipſo. a. nō graui in. f. tēpore: vt in caſu ſupponebat̄. Ideo concludit, quare id qō grauitate vacat: ⁊ id qō grauitatē habet: per ęquale ſpatiuꝫ eodem tēpore ferētur. Quō qdeꝫ impoſſibile eſt. nam alteruꝫ graue eſt: alterū nō graue. Addit q₃ eadem ratio pōt de leuitate fieri. Sic igit̄ patet, q₃ ſi qō mouetur non eſt graue, vel leue: non pōt naturaliter moueri: quia ſi nō graue vel nō leue naturaliter moueretur: poſſent duo corpora ęquale per ſpatiuꝫ

G

H

I Dubitatio equali in tépore ferri:quoꝝ vnum eſſet graue:ꝛ alterum nõ graue:qḋ ipſe relinquit pro impoſſibili. ¶ Sed dubitatur/ꝛ ſatis rõnabiliter. nam Ariſtoteles vult probare/omne qḋ mouetur nãliter eſſe graue vel leue. ꝛ ſumit ꝙ.b.graue moueat nãliter per.g.e.magnitudinem.modo hoc eſt petere:qḋ a ꝑncipio ꝓbare voluit:vult enim ꝓbare a principio/qḋ corpus quod nãliter mouetur ſit graue:ꝛ ſumit.b.graue naturalr̃ moueri per.g.e.ſpatiũ. igitur petit. Preterea ſumit ꝙ.b.graue naturalr̃ velocius mouetur ꝙ̃.a.non graue:ꝛ hoc petit. Nam ſi velocius nãliter mouetur ipſo.a.nõ graui.igitur graue nãliter mouetur:qḋ eſt in petitione.

Solutio ¶ Ego dicerem ꝙ hec duo ſupponit:vt ſenſibus nota. Patet enim ſenſibꝰ graue moueri nãliter ad medium per magnitudinẽ/vel lineam.g.e.nam relictũ ſue nature mox deſcẽdit. Secundum etiã ſenſibus patet.nam videmus grauiora velocius moueri minus grauibus.igiẽ ſenſibus patet graue moueri velocius ipſo nõ graui.nõ igitur petit:qꝛ procedit per ſenſibus nota.

K

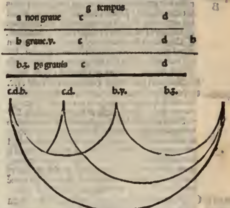
Que Aũ. cõ.26. ¶ Auerroes aũt in ꝑſenti cõmẽ. 26ᵒ ꝑmo epilogat:ꝛ vult eſſe ex dictis manifeſtum:corpus omne nãle motũ habere nãlem/ꝛ non violẽtum:vel ꝑter nãm ſoluꝫ. Immo impoſſibile eſt venire tempus aliqḋ in futurũ:in quo nõ habeat motũ nãlem:ſicut impoſſe fuit in ꝑterito nõ habuiſſe:ꝛ ſic opꝫ de ꝑnti/ ꝑterito/ꝛ futuro ſemꝑ habere motũ nãlem. Hoc eſt qḋ declarauit Ariſtoteles.at nunc vult declarare/ꝙ omne corpus nãle:qḋ habet motũ nãlem/ꝛ rectũ:neceſſario eſt graue vel leue:ita vt ſit impoſſibile nõ graue vel nõ leue moueri ad mediũ/vl̕ a medio nãliter.

Rõ Auer. ¶ Et Auerroes hypothetice arguit ſic.vel oportet vt omne corpꝰ qḋ mouet̃ ad mediũ ſit graue:vel poteſt moueri ad medium:ꝛ nõ eſſe graue. Si ꝑmum/habet̃ cõcluſio:videlicet ꝙ omne corpus nãle:qḋ ad mediũ mouetur nãliter motu recto/eſt graue. Si aũt põt moueri ad medium: ꝛ nõ eſſe graue:ſit hoc corpus non graue.a.graue ꝛo.b. ꝛ vlterius corpus.a.nõ graue/tranſeat in.g.tẽpore.c.d. ſpatium.graue aũt in codẽ.g.tẽpore trãſeat vltra.d.ſpatium vſqꝫ ad.b.ita vt ſpatiũ pertrãſituꝫ ab ipſo.b.graui ſit.c.d.b.qḋ quidẽ ſit duplum/vel tripluꝫ/vel in aliqua ꝓportione maius ſpatio pertrãſito ab ipſo.a.nõ graui.

L Et ꝙ graue iſtud in codẽ tẽpore ceteris paribus trãſeat maius ſpatiuꝫ:ꝙ̃ trãſierit nõ graue.patet/qꝛ habet graue ad nõ graue diſpoſitionẽ/quã habet grauius ad minus graue. Naꝫ ſicut minus graue/eſt.nõ graue ſm qd: ita non graue/eſt nõ graue ſimpliciter.igitur ſi nõ graue ſm quid/in codẽ tẽpore ceteris paribus minus mouetur ꝙ̃ grauius:ita non graue ſimplr̃:minus ſimpliciter mouebit̃ ipſo graui. Patet igiẽ recte eſſe dictũ ipm̃ b.velocius moueri:ꝛ per maius ſpatiũ codeꝫ in tẽpore ipſo.a.

M ¶ Tertio ſumit Auer.ꝙ ab ipſo.b.graui:qḋ mouetur in codẽ tẽpore.g.ſupra ſpatiũ maius/qḋ eſt.c.d.b. ſecetur quedã pars:cuius ꝓportio ad ipm̃.b.totum ſit/ ſicut ꝓportio ſpatij.c.d.pertrãſiti ab ipſo.a.nõ graui:ad ſpatium.c.d.b.pertrãſitũ ab ipſo.b.graui:hoc eſt ſubdupla/vel ſubtripla vel aliqua alia. Et ait Auerr̃.ꝙ poſſibile eſt inuenire hãc ꝓportionẽ/vt ꝓbatum eſt in geometria:qꝛ tam.b.corpus:ꝙ̃.c.d.b.ſpatium diuiſibile eſt in infinitũ. ¶ His ſtãtibus arguit:cum totũ corpus.b. graue mouet̃ in.g.tẽpore ab ipſo.c.pũcto/vſqꝫ ad.b.pũctũ per ſpatiũ.c.d.b.ꝛ ſit ab ipſo.b.ſecata pars quedam: cuius ꝓportio ad ipm̃.b.eſt velut ꝓportio.c.d.ad.c.d.b. neceſſe eſt.vt in illo.g.tpe pars illa grauis corpis/moueat̃ per illud idẽ ſpatiũ per qḋ nõ graue corpus mouebat̃.i.per ſpatiũ.c.d.in ipomet tpe.g.qḋ gdẽ ſpatiũ.c.d. eſt pars vel minus ſpatio.c.d.b. Et ꝙ hoc ſequat̃/ꝓbat: quĩ cũ duo mota/quoꝝ ꝓportio grauitatis vniꝰ ad grauitatẽ alterius/eſt velut ꝓportio ſpatij ad ſpatiũ:neceſſe eſt/vt ꝑtrãſeant ſpatiũ equale in codẽ tpe:ꝛ ſic.a.nõ graue/ꝛ ipſius.b.pars graui mouebunt̃ codẽ tẽpore ſupra equale ſpatiũ:qḋ eſt ipoſſibile:qꝛ tunc graue ꝛ nõ graue eque velociter mouerent̃. Hec eſt ſũma rationis Auer. N

¶ Deinde ſeqꝫ illa pars:ponat̃ ergo. Ubi diſponit terminos/ꝛ ait.ꝙ graue corpus intelligat̃ per lineam.b.v. pars:cuius ꝓportio ad ipſuꝫ graue.b.v.eſt/velut ꝓportio ſpatij.c.d.ad ſpatiuꝫ.c.d.b.ſit.b.ꝫ. Et ponat̃ tps.g.in quo.a.nõ graue/ꝛ.b.graue mouent̃ per ſpatia.c.d.ꝛ.c.d.b.g.enim ſic cõe tps hora/vel dies/vel aliqd tale.qbus diſpoſitis arguit.igiẽ erit ꝓportio.b.ꝫ.partis ad.b.v.graue totum:velut ꝓportio.c.d.minoris ſpatij ad.c.d.b.minus ſpatiũ:ꝛ tps.g.ſed in hoc codẽ tpe:ſciꝫ.g.mouebat̃ corpus nõ graue per ſpatiũ.c.d.igiẽ per idẽ ſpatiũ ꝛ codem tempore mouent̃ duo corpa:quoꝝ alteruꝫ eſt graue:ꝛ alterũ non graue:qḋ eſt impoſſibile. O

P

¶ Unã põt ſyllo fieri a cõmutata ꝓporᵉ:ſic.ſicut ſe hꝫ.c. d.b.ſpatiũ ad.c.d.ſpatiũ:ita ſe hꝫ.b.v.totũ graue ad.b.ꝫ. pteẽ/vtrobiqꝫ.n.eſt cadẽ ꝓportio/vt dcm̃ eſt.igiẽ ꝑmutatim ſicut ſe hꝫ.c.d.b.ad.b.v.ita.c.d.ad.b.ꝫ. Sꝫ.b.v.trãſit c.d.b.in.g.tpe.igiẽ.b.ꝫ.trãſibit.c.d.in.g.tpe. Sꝫ.c.d.ptrãſiebat̃ ab ipſo.a.nõ graui in.g.tpe.igiẽ nõ graue.vꝫ.a.ꝛ graue.vꝫ.b.ꝫ.mouebunt̃ equalr̃ ſupra equale ſpatiuꝫ: ꝛ equali tpe:ꝛ hoc erat ipoſſibile.igiẽ id ex quo ſequiẽ.ſequit̃ aũt ex hoc qḋ dicitur aliqḋ corpus moueri ad medium:qḋ non eſt graue.igitur hoc eſt impoſſibile.cadẽ demonſtratio fieri poteſt de leui. Hec Auer. Q

Ipſum Hoc ¶ Adhuc autem ſi erit aliquod corpus motum:qḋ neqꝫ leuitatem:neqꝫ grauitateꝫ habet:neceſſe eſt ipſum vi moueri. vi aũt motum:infinitum efficit motum.

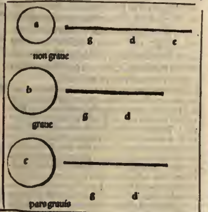
Expoſitio ¶ Hactenus ꝓbauit ꝙ corpus/neqꝫ graue/neqꝫ leue nõ põt recto motu nãlr̃ moueri.at nunc ꝓbat/ꝙ nec motu violẽto moueri põt.ꝛ breuis ratio eſt:qꝛ ſi moueret̃ vi/ infiᵐ efficeret motũ.i.moueret̃ motu iſiᵗᵉ velocitat. Unã dicit:adhuc aũt ſi erit aliqḋ corpus motũ:qḋ neqꝫ leuitatẽ:neqꝫ grauitatẽ hꝫ:ſi ſupple nõ põt nãlr̃ motu recto moueri:neceſſe eſt ipm̃ vi moueri.vi aũt motũ:infinitũ in velocitate efficit motuꝫ. Et ſic vult ꝓbare:ꝙ corpus/

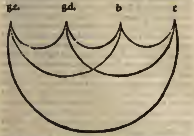
A nec graue nec leue nõ põt vi moueri. ⁊ tota ratio eſt: q2 tūc moueret motu veloci in infinitū: qd̓ relinqt tanq̄ impoſſibile. Sed quo modo hec ꝯſequētia deducatur / non paruus erit labor: ⁊ in hoc Ariſt. ipſe inſiſtet.

Et Nūc Magnitudi. vbi additũ. Magnitudĩ. vbi additũ. Ea rõne q̃ vt Sic h3 vbi3 eſt additum. Magnitudĩ. vbi3 additũ ad velocitatẽ vbi3 additũ. Ita ſeſe ha. vbi3 additũ.

¶ Nam cum potētia quedā ſit: que mouet: ⁊ minus ac leuius ab eadem potentia plus moueatur / ſit non graue quidē in quo eſt. a. per. g. e. magnitudinem: id autem qd̓ grauitatem habet / ſit in quo eſt. b. equali in tēpore per. g. d. magnitudinem. Si igit̃ diuiſum fuerit corpus / quod grauitatē habet: ea ratione qua. g. e. ad. g. d. ſe habet: ꝯtingit id qd̓ a corpore habente grauitatē auſertur: equali in tēpore ferri per. g. e. magnitudinē: quoniam totam quidē ferebatur per. g. d. Velocitas enim minoris ad velocitatem maioris B ita ſeſe habebit: vt corpus maius ad minus. per equale ergo non graue corpus / ⁊ grauitatem habens in eodē tēpore ferentur. Hoc autem eſt impoſſibile.

tempus. b.

C

D

Expoſitio ¶ Erat breuis ratio hec: ſi corpus nõ graue / nec leue vi mouetur: mouebit̃ infinite velociter nõ graue. Intēdit igit̃ ꝓbare hāc ꝯñtiā / in ꝓbādo hāc ꝯñtiam ꝓbat ꝑmo E q̄ ſi nõ graue / vel non leue mouet̃ vi ſurſum: nõ graue / ⁊ graue eodē in tꝑe ꝯ̄ſus ſurſum per equale ſpatiū mouebunt̃: ⁊ vtit̃ eadē deductione: qua vſus eſt ꝯ̄ſus deorſum. Sumit ꝯ̄o ꝑmo duas ſuppõnes. quaꝝ ꝑma eſt q̄ in rerū nā ſit potētia violētans / que mouet ſurſum. Patet hec per aduerſarios: nihil enim mouetur violēter a ſe. ⁊ hoc ait. naz cū potētia quedā ſit / que mouet. Scd̓a ſuppoſitio eſt q̄ corpus minoris q̄ntitatꝫ ⁊ leuius plus ſupple ſurſum ꝯ̄ſus mouet̃ ab eadē poª violētante ſurſum. pꝫ q2 minus reſiſtit: cū ſit minoris molis ⁊ leuius. Et hec 2ª ſuppoſitio pꝫ ſenſibus: videmus enim minora corpa / ⁊ leuiora facilius ſurſum traijci. ¶ Inqt / ⁊ minus. ſ. corpus ac leuius ab eadē poª. ſ. violētante moueatur plus. que ſuppõnes ſi ꝯcedātur. ponit caſum. ⁊ inqt. ſit nõ graue qdez: qd̓ ſurſum vi mouebitur. in quo eſt. a. per. g. e. magnitudinē motū. Id aūt qd̓ grauitatē habet / ſit in quo eſt. b. qd̓ etiā ſurſum moueat̃ equali in tꝑe per g. d. magnitudinē ſbduplaz ad. g. e. vel ſbtriplaz / vel alio F modo: vt hec eſt ſcd̓a pars caſus: que pꝫ / q2 ex quo. b. eſt graue / plus reſiſtit ſurſum mouēti per ſcd̓am ſuppõnē. ¶ Deinde ponit 3ᵐ ptē caſus: que eſt vt ab ipſo. b. reſecet̃ quedā pars: que ea ꝓportione ſe habeat ad totuz. b. qua. g. d. ſe hēbat ad. g. e. hoc eſt ſubdupla / vel ſubtripla / vel eadē ꝓportione: quecūq3 ſit illa. Hāc ponit. ⁊ inqt. ſi igit̃ diuiſum fuerit corpus quod grauitatē habet: videlicet. b. ea ratione qua. g. e. ad. g. d. ſe habꝫ. hoc eſt tali diuiſione: vt ſit eadem proportio magnitudinis. g. e. ad. g. d. ⁊ ipſius. b. ad. c. partez: ſi itaq3 hoc pacto fiat caſus: ꝯtingit id quod a corpore habente grauitatem auſertur: equali in tēpore ferri per. g. e. magnitudinez: videlꝫ verſus ſurſuz: cuiꝰ cām ponit. d. qm̄ totū. b. ferebat̃ per. g. d. Sꝫ pars. c. ab ipſo reſecata ſe habet ad. b. vt. g. d. ad. g. e. magnitudinez. igit̃. c. pars mouebit̃ per. g. e. magnitudi G nez maiorē: cum ſit minus graue in tāta ꝓportione minus: in quanta. g. d. magnitudo eſt minor magnitudine g. e. Et h̄ dicit: velocitas. n. maioris ad velocitatē minoris ita ſeſe habet: vt corpus maius ad minus: q2 q̄lis eſt ꝓportio ipſius. b. totiꝰ ad. c. ptez in grauitate: talis in velocitate. quare ipſius. b. pars mouebit̃ in duplo velociꝰ ſurſum ꝯ̄ſus. ⁊ in hac ꝓporᵗᵉ. a. non graue trāſiebat. g. e. magnitudinē duplā ad. g. d. igit̃ eque velociter. a. nõ graue. ⁊. c. pars grauis mouebunt̃. ⁊ h̄ inqt. per equale ḡ nõ graue corpus / ⁊ grauitatē hñs in eodez tꝑe ferent̃. Hoc Si qm̄ aūt eſt ĩpoſſibile. Ex his pꝫ pª ꝯñtia. vꝫ. q̄ ſi nõ graue ⁊ nõ leue vi ferent̃: eque velociter graue ⁊ non graue mouebuntur: ſimiliter leue ⁊ nõ leue. Tu ꝯ̄o ſyllogiza / vt ſupra a cõmutata proportione.

¶ Quare ſi quouis propoſito: nõ graue per Expoſitio maius ſpatiū mouebitur: per infinitū vtiq3 ferretur. Patet igitur / omne definitum cor H pus neceſſario grauitatē / aut leuitatem habere.

¶ Probauit q̄ ſi corpus nec graue / nec leue vi ſurſum ferat̃: eque velociter mouebit̃ / ſicut graue aliqd̓. Et ſupponit (vt mihi vr̃) ꝑmo / q̄ per q̄ntū graue ſurſuz moueri põt: per tātuz ⁊ plus moueri poterit corpus neq3 graue / neq3 leue. Qd̓ qdē per quātuz graue põt ſurſum ferri: per tātuz corpus nec graue / nec leue moueri põt: nūc deductū eſt. Sed q̄ per plus / nõ ꝓbauit: ſed ſumit cõiecturaliter / q2 graue reſiſtit violentanti ꝟtuti. corpus ꝯ̄o nec graue / nec leue / nullatenus reſiſtit: quia ſi reſiſteret: eēt aut graue / aut leue. igit̃ ſupponit q̄ per quātum graue ſurſum moueri põt: per tātū ⁊ plus / corpus neq3 graue / neq3 leue moueri poterit. Secūdo ſupponit. b. gra/

I ue motũ eſſe ſurſum in equali tpe:videlꝫ.b.per.g.d.ma
gnitudinẽ ſubduplam ad.g.e.quã.a.nõ graue pertrãſi/
bat. Tertio ſupponit minus graue velocius moueri ſur
ſum ꝙ̃ moueret̃ grauius.patuit ex ſuppõnibus textus
ꝓcedentis. Ex hac ſuppõne ſequit̃ minus graue ad ſub/
duplũ/ad duplũ velocius moueri. Et ita medietas ip/
ſius.b.in.b.tẽpore mouebit̃ per magnitudinem.g.e.du
plam ad.g.d. Et medietas medietatis adhuc in eodẽ.b.
tẽpore mouebit̃ per magnitudinẽ duplã ad.g.e.⁊ ſic in
infinitũ: q̃ põt fieri diuiſio medietatis in medietates
in infinitũ. Et cum per ſuppõnes per quãtũ põt moue
ri graue:per tãtum ⁊ plus põt moueri corpus/nec gra/
ue/nec leue.igit̃ ſicut in infinitũ paruũ graue per infini
tũ ſpatiũ mouet̃ in tpe.b.ita corpus nec graue/nec leue
per infinitũ mouebit̃ in eodẽ tẽpore. ℂ Inqt/quare ſi
quouis:ſupple graui ꝓpoſito:nõ graue per tãtũ:ſupple
K ⁊ maius ſpatiũ mouebit̃:ſequit̃ ꝙ per ĩfinitũ vtiqꝫ fer/
ret̃:q̃ põt in infinitũ paruũ graue per infinitũ ſpatiũ
moueri in tẽpore finito:vt deductũ eſt. Propterea ꝯclu
dit.patet igitur/omne definitũ corpus ne ꝯ̃o grauitatẽ/
aut leuitatẽ hr̃e. Ex q̃bus patet Ari.ꝓceſſiſſe in hac ra
tione a ꝓ̇mo ad vltimũ:⁊ nõ reſoluiſſe textũ ad duo im/
Que Ari. poſſibilia:vt q̃daꝫ voluerũt. Hec de textu. ℂ Auerroes
cõ.27. ṽo textũ hũc inducic iuxta eius ſufficieꝫ/⁊ vult ꝙ Ari.
velit ꝓbare:ꝙ ſi corpus nãle:qḋ recte fert̃/mouet̃:⁊ nõ
a grauitate vel leuitate/mouebit̃ violẽter. Nam ſi mo/
uet̃/⁊ nõ a grauitate vel leuitate exiſtẽte in eo/mouebi/
tur a motore extrinſeco:⁊ omne tale mouetur violẽter.
quare patet/ꝙ ſi corpus nãle mouet̃:⁊ nõ a grauitate/
vel leuitate exiſtẽte in ipſo/mouebit̃ violẽter. Demon/
ſtrat modo ꝙ hic mot̃ ſit impoſſibilis:q̃ ſequit̃ ipm eẽ
infinitũ:⁊ ſic ſm Auerroem/Ariſt.arguit a ꝓ̇mo ad vlti
mũ.vꝫ.ſi corpus nãle qḋ recte fertur/mouet̃ nõ a graui
L tate/vel leuitate exiſtẽte in eo/mouebit̃ violẽter. Ultra
ſi mouebit̃ violẽter.igit̃ motu infinito. Ultimũ ꝯñs eſt
impoſſibile.igit̃ ⁊ primũ añs. Que expoſitio mihi non
placet:q̃ ſcḋa ꝯñtia ſi valeret: ſequeret̃ ꝙ quoties cor/
pus nãle graue moueret̃ violẽter/infinito motu moue/
ret̃. Et ita ꝓpterea/q̃ violẽter aliq̇d fertur:nõ ſequitur
ipm infinito motu ferri. ℂ Melius igitur dicamus:ꝙ
Ari.cum ꝓbauit nõ graue vel leue moueri nõ poſſe mo
tu nãli:ꝓbat ipm moueri non poſſe motu violẽto:q̃a ſi
moueret̃ motu violẽto:ſic ꝙ nullatenus motu nãli:ſeq
tur ipm moueri motu infinito.⁊ hec eſt vera loci expo/
ſitio. ℂ Deinde ſequit̃. Manifeſtũ eſt enim. Ubi inci/
pit deducere vltimã ꝯñtiam.vꝫ.ꝙ ſi corpus qḋ mouet̃
motu recto:fertur nõ a grauitate vel leuitate exiſtẽte in
eo:ſed violenter/ipſũ moueat̃ infinito motu. Et ſumit
Auerroes ꝓpoſitiones. Quarũ prima eſt hypothetica
M hec/cuiꝫ omne corpus nõ moueatur/niſi a motore:⁊ ve/
locitas motus ſit ex augmẽto potẽtie mouentis ſupra
potẽtiaꝫ moti.patet ꝙ ſi aliquis motor mouet aliquod
corpus per aliqḋ ſpatium in aliquo tẽpore:qḋ mouebit
minus illo moto eodem tẽpore per maius ſpatiũ. Hec
eſt ꝓ̇ma ꝓpoſitio. Secũda eſt/que videt̃ quaſi hãc ſeq̃:
ꝙ ꝓportio ſpatij ad ſpatium eſt/vel põt eſſe ſimilis ꝓ/
portioni potẽtie rei mote violẽter ad potẽtiam rei mo/
te. Hoc eſt ꝙ põt accipi vna potẽtia rei mote violẽter:
que ita ſe habet ad totũ a quo reſecatur: vt ſpatiũ mi/
nus pertrãſitũ a mobili ſecũdo ad ſpatiũ maius pertrã/
ſitũ a mobili ꝓ̇mo:ideſt que ita ſe habet ad ſuũ totum:
vt ſe habet.c.d.ad.c.b.vt dicet̃. ℂ Deinde ſequit̃:⁊ ſit
corpus non graue.a.vbi Auerroes diſponit terminos.
Et ait/ꝙ corpus nõ graue ſit.a.⁊ ſpatiũ qḋ pertrãſit/ſit
c.b. Corpus ṽo graue ſit.b.qḋ moueat̃ ab illo eodẽ mo

tore/⁊ illo eodem tẽpore per aliquod ſpatiũ. Et patet/ꝙ N
moueri debet ſpatiũ minus illo ꝓ̇mo ſpatio ſm ꝓ̇dı/
ctã ꝓpoſitionẽ:videlꝫ primã:ſit ergo ſpatiũ minus quo
fertur.b.ipſũ.c.d.qḋ ſit pars prioris ſpatij. ℂ Deinde
ſumit tertiã partẽ caſus:videlꝫ ꝙ a corpore graui:vide/
licet ipſo.b.accipiatur vna pars:ad quã ipſum.b.tan
habeat proportionẽ:quam ſpatiũ maius.c.b.habet ad
ſpatiũ minus:videlꝫ.c.d. Ex his deducit partẽ hãc mo
ueri in illo eodem tẽpore ſuper ſpatiũ maius.c.b.ſuper
quo mouebatur.a.nõ graue. Huius cauſam affert:quia
corpus.b.totũ:cuius pars accipitur/mouebat̃ per mi/
nus ſpatiũ ab eodem motore in eodem tẽpore:ſcilꝫ per
c.d.ſpatiũ. Et motus corporis diuiſi ab eo debet eſſe ve
locior:quia eſt minus/⁊ minus graue. Et cũ proportio
velocitatis ad velocitatẽ ſit/vt proportio totius ad par
tem.patet ꝙ eque velociter mouebitur illa pars:vt mo
uebatur.a.non graue:⁊ ſic pluribus verbis tãdeꝫ dedu/
O cit eque velociter graue/⁊ nõ graue moueri:⁊ intellige
verſus ſurſum:vt diximus in textu. Addit Auerroes/ꝙ
etiam per eadẽ deduci poterit graue velocius ferri nõ
graui per diuiſioneꝫ ſemper ipſius partis in partem in
infinitũ:vt patet intelligẽti. Ubi patet trãſlationes has
Auerrois eſſe diminutas: quia deficit deductio ſecũde
ꝯ̃ſequentie:videlicet/ꝙ ſi moueretur violẽter:tũc mo/
tus eẽt infinitus. Hec enim deductio/vt vides/deeſt.

ℂ Cum aũt natura quideꝫ id ſit principium Fert̃ ibum additũ eſt.
motus:qḋ eſt in ipſo:potentia aũt id qḋ eſt Faciet ibũ additum eſt.
in alio/vt aliud eſt:atqꝫ motus:alius quidẽ
ſit ſm naturam:alius aũt violentus omnis:
eum quideꝫ qui ſm naturã eſt:vt eum quo
lapis deorſum fertur:velociorẽ faciet id qḋ
eſt ſm potẽtiam. Eum aũt qui eſt preter na
turam:omnino ſm ipſam/faciet. P

ℂ Oſtenſurus quo nam modo motus naturalis et mo/ Expoſitio
tus violentus fiant. Primo colligit differẽtiam eoꝝ. Et
differẽtia eſt/ꝙ motus naturalis poteſt miſceri violen/
to. Sed violẽtus non poteſt miſceri naturali:vt exẽplo
patet. Nam motus lapidis ſurſum non poteſt eſſe niſi
violẽtus:motus ṽo lapidis deorſum eſt naturalis qui/
dem:quia a principio:qḋ eſt in ipſo. Poteſt ṽo miſceri
violẽto: quatenus potẽtia que eſt extra poteſt velocio/
rem eum facere impellẽdo in lapideꝫ. Uolẽs igitur cõ/
cludere hanc differẽtiam ſumit duo in antecedẽte. Pri
mum:videlꝫ quid ſit natura:que eſt principiũ motus
naturalis.⁊ inquit. Cum auteꝫ natura quideꝫ id ſit prin
cipiũ motus:qḋ eſt in ipſo:ſcilicet quod mouetur. Po/
tentia autem ſupple que violẽter mouet/id quod eſt in
alio:vt aliud eſt. Hoc eſt primũ. Secũdo ſumit diuiſio/
nem motus.⁊ inquit. Atqꝫ motus omnis/alius quidẽ ſit Q
ſm naturã. Alius auteꝫ violẽtus. Ex his duobus infert
differẽtiam.⁊ inquit. Eum quidẽ qui ſm naturaꝫ eſt:vt
eum quo lapis deorſum fertur:faciet velociorem id qḋ
eſt ſm potẽtiam:⁊ ſic poteſt naturalis miſceri violẽto:
q̃a poteſt naturalis fieri velocior ab eo qḋ eſt per vim
atqꝫ potẽtiam. Eum auteꝫ qui eſt preter naturaꝫ:omni/
no mouens/ſupple violenter faciet ſm ipſam potẽtiam
nullo modo miſcẽdo illi aliquid naturalitatis. ℂ Quo Declaratio ṽborũ.
ṽo ad verba attinet Ariſtoteles primo definit naturaꝫ
⁊ potẽtiam:quia natura eſt principiũ motus naturalis:
⁊ potentia eſt principiũ motus violenti:⁊ ita quaſi per
hoc vult habere differẽtiam motus naturalis ⁊ violen/
ti a priori. Secũdo accepit diuiſionem motus natura/
lis ⁊ violenti:vt habeat ea inter que vult differẽtiã po/

433

A nere. Pꝛeterea dixit potẽtiam eſſe pꝛincipiũ motus violenti in alio ad differẽtiam naturę: quę eſt in eo qḋ mouetur. Sed quia poteſt aliquãdo potentia efficere motum in ſubiecto in quo eſt per accidens: dixit vt aliud: quaſi diceret. quia poteſt agere motũ in eo in quo eſt: ſed non quatenus eſt idem: ſed quatenus eſt aliud. Sed de
Quę Aui. cõmẽ. 28. his in ſecũdo Phyſicorũ. ❡ Auerroes autem in pꝛeſenti cõmento textum eodem modo exponit. & vult ꝙ Ariſtoteles declarat quo modo motus violentus & motus naturalis fiant. Et pꝛecipue quo modo fit motus violentus. Nam de hoc eſt queſtio quo modo fiat: videmus enim motum violẽtum remanere ceſſante actione motoris: quod nõ deberet eſſe. Nam motus nõ eſt, niſi ſit mouens: vt igitur declaret quo modo motus violẽtus fiat. Pꝛimo dedit differẽtiam inter motum naturalẽ et violẽtum. Hęc Auerroes quo ad textus introductionẽ. ❡ Ulterius notat Auerroes differẽtiam inter violen-
B tum & naturalẽ hoc modo, ꝙ violentus motus eſt ſimplex hoc eſt nullo modo cõpoſitus: ſed vno tñ modo. Naturalis vero eſt duplex: quia alius naturalis ſimplex nihil habens pꝛeternaturalitatis. Alius cõpoſitus: ſcilicet habẽs nõ nihil pꝛeternaturalitatis: vt de motu lapidis deorſum: qui fit a pellẽte. Ait tamẽ Auerroes motum hũc non eſſe pꝛopꝛie cõpoſitum: ſed quaſi cõpoſitum. Quia quatenus eſt ab aptitudine paſſi eſt naturalis: quatenus vero a potentia pellente eſt velocioꝛ ꝙ̃ eẽt ex aptitudine paſſi, eſt violentus.

Faciet verbum ſuppletum. Potẽtiã verbum additũ. Uim verbum ſuppletum. ❡ Ad vtrũq3 vero vtitur aere ipſo, vt inſtrumẽto: eſt enim hic aptus & leuis eſſe: & grauis. lationem igitur eam: quę ſurſum eſt: faciet quatenus leuis: cum pulſus fuerit principiũq3 ſumpſerit a potentia ipſa: eam autẽ
C quę deoꝛſum eſt: rurſus faciet quatenus grauis: potentia enim quaſi vim quidẽ impreſſam tradit vtriq3. quapꝛopter & non ſequẽte eo qḋ mouit: fertur id qḋ pꝛęter naturam eſt motum. Si enim non tale quid coꝛpus eſſet, violentus motus ſane non eſſet.

Expoſitio ❡ Cum poſuit dĩam inter motũ naturalẽ & violentũ: nũc oſtendit quo modo aer vel aqua deſeruit vtriq3 motui. & pꝛimo quo modo deſeruit motui violento. Et inquit. Ad vtrũq3 vero ſupple potentia mouẽs violenter vtitur
Quę Aui. cõmẽ. 28. aere ipſo, vt iſtrumẽto. ❡ Circa hęc Auerroes facit pꝛimo hanc cõſequẽtiã: videlꝫ, ſi motus violentus eẽt a motore extrinſeco tñ ſimplex: vt mot⁹ lapidis ſurſum: mox lapis quieſceret, cum pꝛoiceret a manu pꝛoiciẽtis. Et intẽdit ꝙ ſi eẽt tñ ſimplex nihil hñs naturalis: mox ceſſan-
D te manu ipſe ceſſaret: deduco, qꝛ a nullo cõſeruaretur in eſſe. Et ideo vult declarare, ꝙ habet aliquid nãlis, ſaltẽ ex pte mediꝫ: videlꝫ aeris: qui pulſus quaſi nãliter mouetur ſurſum & deoꝛſum. ❡ Secũdo exponit Auer. per vtrũq3 naturalẽ & violentum: quę expoſitio vera eſt: ſed non ad pꝛopoſitũ: ſed per vtrũq3 intelligit ſurſum & deoꝛſum. Cuius ſignũ eſt: qꝛ ſubdit: eſt enim hic. ſ. aer aptus & leuis eſſe, & grauis. Pꝛopterea infert lationẽ. igiť eam quę ſurſum eſt, faciet quatenus leuis: cum pulſus fuerit: ſupple a pꝛoiciente: pꝛincipiũq3 ſumpſerit a potẽtia ipſa violẽter mouẽte. Eam aũt ſupple lationẽ: quę deoꝛſum eſt: rurſus faciet quatenus grauis: qꝛ potẽtia violenter mouẽs, ſupple quaſi vim impꝛeſſam tradit vtriq3: videlꝫ lapidi, & aeri. Ecce qḋ per vtrũq3 intelligit motũ ſurſum, & deoꝛſum. Ex hoc ſoluit cauillum eoꝝ: qui negarũt motum violentũ. dixerũt enim qdam nullũ eſſe motũ, niſi
E nãlem: qꝛ ſi eẽt motus violẽtus: mox ceſſaret, ceſſante vi impellẽte. Rñdet Ariſ. & inqt. Quapꝛopter & nõ ſeqñte eo qḋ mouit. vꝫ. manu, vel baculo, vel alio id genus: fertur id qḋ pꝛeter nãm eſt motum. Et cã eſt: qꝛ virtus remanet in aere ipſo impꝛeſſa. Signũ affert: qꝛ ſi non eſſet tale qd coꝛpus. ſ. quale eſt aer violẽtus mot⁹ ſane non eſſet. Et ſic põt mot⁹ violẽtus manere ceſſante motoꝛe violẽ-
Queſtio tante: qꝛ aer remanet in quo eſt vis illi⁹ impꝛeſſa. ❡ Sꝫ quęres, vtrũ motoꝛ violẽtans impꝛimat vtriq3. vꝫ. aeri, & lapidi virtutem: qua aer mouet & mouet lapidem: & lapidi etiã qua mouet: an vim ſolum pꝛębeat aeri, qua mouet la-
Pꝛia ſol. pidem. ❡ Hęc q̃ſtio nõ eſt leuis: & vꝫ videri in 8° phyſi. qdam rñdent ꝙ motoꝛ nõ impꝛimit lapidi virtutem qua mouet. Pꝛimo, qꝛ motus violẽtus eẽt a pꝛincipio intrinſeco: qḋ eſſet cõtra rõnem motus violẽti. Scḋo ſequeret ꝙ lapis hoc ipſo: ꝙ moueret vi localiter, alteraretur: qḋ
F eſt cõtra ſenſum. Tenent igiť ꝙ motoꝛ violẽtans lapidi impꝛimit ſolũ motũ: qḋ qdem fit, dum tãgit ipm. Aer vero ſuſceptibilioꝛ eſt talis impꝛeſſionis. Pꝛimo, quia tenuioꝛ eſt. Secũdo, qꝛ eſt & leuis & grauis: & ſic põt tenere vim motoꝛis: qui ſurſum, & qui deoꝛſum mouet. aer igiť cõſeruans vim mouet lapidem mouẽdo aerem ſibi pꝛoximũ: qui vlterius mouet aliũ tãdiu q̃diu durat impꝛeſſio motoꝛis. ❡ Ego vero crederem, ꝙ tam lapidi ꝙ̃ aeri pꝛo⁹ mouens impꝛimit vim, qua mouenť, & qua aer mouet lapidem. Eſt tñ hęc dĩa, ꝙ vis illa in lapide parum durat, qꝛ cõtra nãm eius oĩno eſt. In aere vero põt diu durare ſcḋm maiorẽ vel minorem impꝛeſſionẽ agẽtis: qꝛ ipſe eſt tam leuis ꝙ̃ grauis. Nec rõnes cogũt. ❡ Ad pꝛiũ dico, ꝙ lꝫ eẽt a pꝛincipio intrinſeco per accidens: nõ tñ ſubali: qꝛ illa vis nõ eſt foꝛma ſubalis: ſed mere accidẽs. Ad 2ᵐ etiam dici, ꝙ bene lapis alteraretur: ſed non alteratione per qualitates pꝛimas: lapis enim qui ſurſum fertur a pꝛoiciente recipit leuitatem quãdam accidẽtalem: qua ſur-
G ſum fertur: non tamen per qualitates pꝛimas illam recipit: verum de his in 8° libꝛo dictum eſt.

❡ Et ad eum etiam qui eſt ſcḋm naturam vniuſcuiuſq3 pꝛomouet eodem modo. Quõ quidem igitur, omne coꝛpus ſit aut leue, aut graue: & quo modo motus pꝛęter naturã ſe habeant: ex his perſpicuum eſt. Coꝛpus verbum additum.

Expoſitio ❡ Nũc quo modo naturali motui deſeruiat aer, oſtẽdit. Et inqt. Et ad eum etiam motũ qui eſt ſcḋm nãm cuiuſq3 aer, ſupple ipſe, pꝛomouet eodẽ modo: qꝛ ſua leuitate pꝛomouet ad motũ ſurſum. Sua autem grauitate ad motũ deoꝛſum. poſtmodũ epilogãdo cõcludit pꝛſpicuum eẽ ex pꝛedictis, omne coꝛpus eſſe aut leue, aut graue. & eſſe etiã manifeſtũ quo modo motus pꝛęter nãm ſe habeãt, hoc eſt quõ cõpetãt coꝛpibus nãlibus, grauibus, & leuibus.
H Quę Aui. cõmẽ. 28. Auerroes aũt digrediť in hoc cõmento parte illa: & quęrẽdum eſt hoc. Uerum digreſſionẽ cõplet poſt expõnem textus. Quęrit igiť, vtrũ aer ſit motui nãli ac violento neceſſarius, vel pꝛopter bene eſſe. ❡ Deinde ſeqtur. Exiſtimatum eſt enim: vbi ponit opinionem aliquoꝝ, vt Auempaces & alioꝝ: qui voluerũt aerem ad motũ, tam nãlem ꝙ̃ violẽtum nõ eſſe ſimplr neceſſariũ: ſed tñ pꝛopter bene eſſe: qꝛ arbitrati ſunt nãle coꝛpus poſſe nãliter & violenter moueri ſine aere: & ita dixerũt aerem eſſe quaſi iuuãtem hos motus: nõ autem quaſi neceſſarium. Nam vtens aliquo inſtrũto in mouẽdo dupliciter vtitur: aut ſcilꝫ pꝛopter melius, hoc eſt pꝛopter facilius, aut pꝛopter neceſſitatẽ. ſ. qꝛ non põt mouere ſine

I illo. Ad ꝓpoſitū igitur iſti voluerūt aerem eſſe inſtrm̄:
quo vtitur virtus motiua: nō qdē ꝓpter neceſſitatē: q̄2
ſine eo fieri pōt motus: ſed ꝓpter melius: q̄2 per ipm̄ fa
cilius fit motus. ¶ Deide ſequit̄. Et iſte eſt locus per/
ſcrutationis. Ubi re ſellit hāc poſitionē: ⁊ ait eſſe locum
ꝑſcrutationis: ⁊ nō ſic leuiter pertrāſeūdū: ideo arguit
ꝯtra ꝓbās mediū eſſe ſimplr̄ neceſ̄iū vtriqꝫ motui. Pri
mo, q̄2 motus fieri non pōt per vacuū: nec per plenum
durū non diuiſibile ab ipſo mobili. igitur eſt neceſſe, vt
fiat per corpus: qđ habet diſpōnē aeris, vel aquę: ſcilꝫ
molle, facile cedēs, ac diuiſibile. Hoc ſuppoſito arguit.
Motus aeris eſt neceſſarius quatenus ab ipſo mobili
aer ipſe diuidit̄. igit̄ aer non eſt adiuuans eum tm̄: imo
diuiſio aeris erit ꝯditio neceſſaria in eſſe mot᷒. ¶ De/
inde ſequit̄. Inquātū enim: vbi quaſi ſoluit q̄ōnē bre/
uibus: ⁊ vult ꝙ aer poteſt duplr̄ cōſiderari: vno modo,
K vt mouetur ab eo qđ in ipſo mouet̄ nālit̄er vel violen/
ter. Et hoc pacto ꝯcurrit ad vtrūqꝫ motum ꝓpter bene
eſſe: ⁊ pōt vterqꝫ mot᷒ iſto modo eſſe ſine aere. Alio pa/
cto pōt cōſiderari aer, vt eſt motus: ideſt diuiſus poteſt
quietem. i. vt diuiſibilis, ⁊ facile cedens: ⁊ ſic eſt ſimplr̄
neceſſarius. Ultimo ſe excuſat remittēs cōplemētū di/
greſſionis poſt expoſitionē text᷒ parte illa. Sed cū de/
mōſtratū fuerit. ¶ Ego ꝟo anteq̄ꝫ veniam ad partē
hāc: volo colligere quę Auer. dicit exponēdo ꝟba Ariſ.
quę lꝫ pro maiori parte nō ſint ad textū: tamē ſunt vti/
lia. Primū igitur qđ colligo eſt ſolutionē dubij. vꝫ. quo
modo pōt aer exiſtēs vnius naturę duobus motib᷒ cō/
trarijs ꝯferre. Rñdet, ꝙ lꝫ iſti duo motus ſint cōtrarij:
q̄2 vnus vergit ſurſum, alter deorſum: tm̄ iuuat eos: q̄m
in aere exiſtit grauitas ⁊ leuitas: adiuuat enim graue, vt
deorſum moueat̄ aer ipſe ſua grauitate, ⁊ leue ſua leui/
tate. ¶ Scđm qđ colligo eſt, quo modo fit motus vio/
L lētus in ꝓiectione lapidis: ⁊ vult ꝙ lapis dum ꝓijcit̄ a
manu mouet̄ ſurſum: ⁊ mouet aerem: qui motus defert
lapidē ſurſum. Unde vult ꝙ lapis per ſuā lapideitatē:
ideſt per ſuā formā ſubalē mouet aerem: quatenus mo
uet̄ a manu, ⁊ aer mot᷒ a lapide retinet illū motū poſtq̄ꝫ
ſeparabit̄ a ꝓijciente: retinet enim illū motū ꝓpter le/
uitatē quā habet: ⁊ expellit̄ a lapide, ⁊ expellit ipm̄. Nā
lapis in motu hoc habet quaſi duos motores: alterū vi/
delicet intrinſecū. vꝫ. nām. ſ. quę eſt eius forma: ⁊ extrin
ſecū: videlꝫ manū. Imaginat̄ igit̄ Auer. ꝙ violētus mo
tus, qui dr̄ ꝓiectio fit hoc pacto, ꝙ lapis in ꝑncipio mo
uet̄ a manu: ⁊ poſtq̄ꝫ mot᷒ eſt rōne ſuę materię, mouet
aerem per eius formā, quę eſt lapideitas. aer ꝟo, cū ſit
ſua nā leuis, ꝯtinuat motū ſurſum mouēdo lapidē: ⁊ ita
ꝓiectio fit ex hoc ꝙ lapis mouet aerem: ⁊ aer mot᷒ mo
uet lapidē. ¶ Tertio colligit̄, ꝙ motus lapidis ſurſum
M eſt mixt᷒ ex nāli ⁊ violēto. nam rōne aeris eſt nālis: qui
ſua leuitate ſurſum fert̄. rōne ſuę grauitatis eſt violen/
tus. ¶ Quarto colligit̄, ꝙ cum Ari. dicit aerem eē me/
diū inter extrema: intelligit per mediū ſm̄ locū: non aūt
ſm̄ formā: nō enim aer habet formā mediā inter gra/
ue ⁊ leue: ſed bene eſt in loco medio inter extrema. Uel
aliter ait, ꝙ aer non eſt vere medius inter extrema: ſed
ſilis medio: quaten᷒ eſt grauis ⁊ leuis in reſpectu: ⁊ ſic
dici pōt medius ſm̄ locū ꝓprie: ⁊ pōt dici medius ſm̄
formā per quandā ſilitudinē. ¶ Ultimo colligitur ꝙ
duplr̄ pōt lr̄a exponi: quę dicit, ſi non eſſet aer, nō eſſet
motus violentus. Uno modo, ꝙ ſi nō eſſet aer, non eēt
motus violētus oīno. ⁊ hęc eſt expoſitio vera. Alio mo/
do, ꝙ ſi non eēt aer, non eſſet motus violētus ita facile,
nec ita bene. ¶ Deinde ſequit̄ illa pars. Sed cum de/
mōſtratū fuerit. Ubi ꝑficit digreſſionē. Et primo de/
clarat quo modo aer cōcurrit ad motū violentū. Et de/ N
clarat ꝑmo, ꝙ debet quieſcere ⁊ moueri: quieſcere qdē,
q̄2 declaratū eſt ꝙ locus eſt neceſſarius motui: nam lo/
cus ad quē neceſſarius eſt, vt terminus. locus per quē
neceſſarius eſt, vt via. Itē declaratū eſt, ꝙ locus ad quē
eſt terminus, ⁊ vltimū corporis ꝯtinētis. Preterea etiā
declaratū eſt, ꝙ locus qui eſt terminus ꝯtinēs eſt quie/
ſcens apud motū. Ex his declarati erit locū atqꝫ aerē
ipſum debere quieſcere: ⁊ tota cauſa eſt, quia eſt locus.
Moueri ꝟo aer debet: q̄2 eſt locus per quē. igit̄ aer de/
bet quieſcere ⁊ moueri in motu grauiū ⁊ leuium. Fieri
aūt nō poteſt, ꝙ quieſcat ⁊ moueat̄, niſi patiat̄ diuiſio/
nem a corpore qđ mouet̄ in eo. ſic ꝙ pars circūſcribēs
corpus motū moueat̄. Et pars cōtinēs illā partē quie/
ſcat. per hęc vult hīc aerem neceſſario ꝯcurrere: quate/
nus diuiſibile quid facile cedens, necnon vt medium.
¶ Deinde oſtēdit, ꝙ cōcurrit ꝓpter bene eſſe ac ꝓpter
melius: ⁊ ait motū violentū fieri facilius ac melius. per O
hoc ꝙ aer eſt grauis ⁊ leuis. Et ꝓpterea ꝯcludit ambo,
ꝙ videlꝫ aer eſt neceſſarius, ⁊ eſt vtilis. Neceſſarius q̄/
dem, vt eſt corpus ꝯtinens paſſiuū ac diuiſibile. Utile
ꝟo vt aer eſt corpus graue, aut leue facilitans hūc mo/
tū. ⁊ ſic patet quo modo aer cōcurrit ad motū violen/
tum. ¶ Deinde ſequit̄. Aer aūt. Ubi oſtēdit, ꝙ eſt ne/
ceſſarius ad motū naturalē ⁊ vtilis. neceſſarius, vt cor/
pus paſſiuum ⁊ diuiſibile. Utilis ꝟo, vt grauis et leuis.
¶ Deinde ſequit̄ illa pars cōmēti. Et videt̄ etiā. Ubi
Auer. quaſi de nouo diſputat: vtrum aer ſit neceſſarius
motui elemētorū: an ꝓpter bene eſſe. Et inqt. ⁊ videtur
etiā ipſū eſſe neceſſariū modo ꝓprio motui naturali: ⁊
in hoc eſt difficultas. Hęc eſt igit̄ queſtio. Accipit igit̄
ꝑmo, ꝙ elemēta non mouent̄ per ſe, vt aīal mouet̄ a ſe:
cum moueant̄ a gn̄ante. Modus aūt eſt, ꝙ cum gn̄ans
dat elemento formā, dat ſibi oīa accidētia: quę formā P
illā cōſequūtur. Ut locū qualitates ⁊ motū: niſi aliquid
impediat. Uerbi gratia. cum elementū eſt ignis ſtatim
in prima eius parte in qua igneitas eſt ab igne generā/
te ſunt oīa accidētia in igne, vt ignis ē: quorū vnū eſt
motus ſurſum. Nā vt in parte genita eſt aliquid leuis:
ita aliquid loci ſurſum: ⁊ alia ꝓpria ei. Secūdo accepit
ꝙ oīa hęc: ⁊ ꝑcipue motus nō ineſt elemētis, niſi ꝓpter
formā: cauſa aūt, q̄2 non inſunt hęc elemēto, niſi mediā/
te ipſo genito elemēto. Pars autē pręcipua eſt forma.
igit̄ motus ⁊ alia ꝓpria inſunt mediante forma. Tertio
ꝯcludit, ꝙ motus nō eſt primo a motore extrinſeco: ſci/
licet generāte: ſed imediate eſt ab elemēti forma. Con/
cludit quarto, ꝙ motus nālis elemēti habet hoc ꝓpriū,
gn̄ante ipſo ceſſante pōt remanere modo non ipediat̄:
q̄2 remanet forma a qua eſt imediate. Ultimo ꝯcludit,
ꝙ hoc pacto elēta aſſilant̄ur his: quę mouent̄ per ſe, vt
aīalia: q̄2 ceſſante motore extrinſeco ꝯtinuant motū. Ex Q
his vult habere ꝙ gn̄ans non eſt imediatū mouēs: ſed
forma. ¶ Deide ſequit̄ illa pars. Et q̄2 motor: vbi vult
declarare, q̄ō motor ⁊ res mota diſtinguant̄ in elētis:
⁊ accepit ꝙ in his quę mouētur a ſe ꝑfectiue ⁊ initiati/
ue, vt aīalia ſunt, motor ⁊ res mota diſtinguunt̄ eēntia/
liter. Nā motor eſt aīa: ⁊ res mota eſt corpus. Scđo ac/
cepit, ꝙ in elētis motor ⁊ res mota, idē eſt ſm̄ ſpēꝫ: hoc
eſt ſm̄ ſpēꝫ ſubi: ſed differūt ſm̄ modū hoc eſt ratione.
Sic igitur vult, ꝙ in elementis motor ⁊ res mota idē
ſunt ſubiecto: ⁊ differunt ratione. Differūt quidē ratio/
ne: quia lapis mouet ſe, vt eſt actu grauis: ⁊ mouetur, vt
habet materiā, qua eſt potētia deorſū mobilis. Huius
rei cauſā affert ex eo: q̄2 lapis cōponit̄ ex materia ⁊ for/
ma. Sunt aūt idē ſubiecto mouens ⁊ motū: quia forma
mouet

A mouet:⁊ ipſa mouet̄.mouet qdem/vt forma. Mouetur vt in materia:qa lapis vel eius forma nō eſt potētia ad inferius niſi vt eſt in mā. Ex his infert pmo/ꝙ lapis nō mouet ſe per ſe/vt aial:qō inchoatiue ⁊ pfectiue mouet̄ a ſe. Scōo infert/ꝙ lapis eget motore extriſeco:vt generante:a quo icħoatiue mouet̄. Uel remouente ꝓhibens. Tertio iſert/ꝙ lapis nō numerat̄ inter ea q̄ mouentur ab extrinſeco tñ:qa tūc eius motus eēt violētus. Et ſic ꝯcludit ꝙ lapis lꝫ moueat̄ ab extriſeco aliquo mō:⁊ ab intrinſeco aliqo etiā mō:tamē ſine medio non mouet̄. ❡ Deinde ſequit̄. Et hoc eſt qō:vbi remouet opīonem Platonis: Plato eni ex hoc ꝙ in lapide vidit motorem ⁊ rē motam idē eſſe:voluit in pmo motore/⁊ oībus idē eſſe motorē ⁊ rem motā:⁊ ita ꝯcluſit primū motorē mouere ſe per ſe ac eſſentialr̄. Rūdet Auerro.ꝙ nō eſt ſimile:naꝫ in lapide lꝫ idē ſit motor ⁊ res mota ſubiecto:dif-

B ferūt rōne/vt in pma demōſtratione 7ᵐⁱ lib. phyſicoꝝ demonſtratū eſt. Hoc aūt in pmo motore eē nō pōt:qa nō poteſt diſtinctio rōnis habere fundamentum:fundamentū eni diſtōnis rōnis iter motorē ⁊ rem motā in elemētis eſt qa motor eſt in mā.at primus motor nullo pacto eſt in mā. Ideo in eo nō pōt hēc diſtō fundamētalr̄ reperiri:niſi forte ficte. ❡ Deīde ſeqtur. Et qa lapis ſiē: vbi accepit ꝙ lapis mouet̄ a ſe quaſi per accñs:⁊ non ꝑ ſe. Probat̄.qa motor ⁊ res mota nō ſunt diſtincta actu. ⁊ ita ſequit̄ ꝙ lapis mouetur a pncipio qō eſt in ipſo.vꝫ forma accidētalr:qa nō habet eē motus niſi ab illo pncipio:qa non mouet̄ lapis niſi vt eſt potētia deorſū:q̄re forma mouet vt eſt grauis.ideo concludendo ait.ꝙ ſi lapis mouet vt eſt grauis:⁊ mouet̄ vt eſt grauis:tūc mo

C tor ⁊ res mota erit idē eſſentialr:qō eſt impoīe:q̄re patet lapidē nō eſſe eſſentialr̄ motorē ⁊ motuꝫ:ſed ſolum mouere ſe per accidēs. ❡ Deinde ſequit̄. Et cum ita ſit. Accepit etiā nunc ꝙ lapis nō mouet ſe niſi mouēdo aerem/in quo eſt. Nā omne ꝙ mouet ſe per accñs:nō mouet ſe niſi qa mouet aliqd per ſe ad cuius motū mouet̄. quare lapis nō mouet ſe niſi mouēdo aerem:ad cuiꝰ motum mouet̄:vt de hoīe in naui:qui mouet nauim:⁊ ſe ad motū illius. ❡ Deinde ſeqtur. Et cum ita ſit:aer igitur. His ſuppoſitis ⁊ bñ declaratis ſoluit q̄ōnem.videlicet quo mō aer ꝯcurrit ad motū grauium ⁊ leuiū:⁊ vult ꝙ aer vel aqua nō modo ꝯfert motui nāli:ſed eſt neceſſarius:ꝯfert qdem quatenus eſt grauis ⁊ leuis.eſt autem neceſſarius:quatenus graue vel leue nō mouet ſe ꝑ ſe:ſꝫ per accñs mouēdo aerem:ad cuius motū mouet̄.ꝑ formam eni eius mouet aerem:⁊ per mām mouet̄ ab aere

Que expoſitor. moto. Hec Auerroes de digreſſiōe. ❡ Obijcit huic determinationi expoſitor.pmo/qa forma nō eſt imediatū

D principiū motus in grauibꝰ vel leuibus vt agēs motuꝫ: ſed vt quo mouēs mouet. Uelut color eſt principiū viſionis:quo aliquid videt̄. Secūdo/qa 8° phyſicoꝝ Ariſtoteles ait.ꝙ grauia ⁊ leuia nō mouēt ſeipſa:⁊ ꝓpea ꝯcludit illa habere pncipiū patiēdi:⁊ nō agendi motum. ❡ Scōo principalr̄ arguit/ꝙ nō requirit̄ alia reſiſtentia extrinſeca:q̄ illa q̄ eſt inter genitū ⁊ generās:⁊ ſic nō requirit̄ aer/vt mediū reſiſtens:qa reſiſtētia intrinſeca ſufficit. Uidet̄ autē hec ſnīa verbis Ariˢᵗᵒ ꝯuenire:nam de motu violēto loquens ait.ſi eni non quid tale corpus eſſet:violētus motus ſane nō eſſet:de nāli autē ingt. Et ad eū etiā qui eſt ſm nām cuiuſq ꝓmouet eodem modo:⁊ nō dixit eē neceſſariū:ſed ꝓmouere. Ex his expoſitor tenet in motu violēto eē neceſſariū aerē:in nāli aūt motu ꝯcurrere ad bñ eſſe. ❡ Sꝫ qm̄ hec materie ſatis

Defenſio Auer. in libris phyſicoꝝ ſunt diſputate:ne libros repetitionibus impleamus:tm̄ defendimus Auerroē. Ad primam Auerroes ꝯcedit aſſumptū:nā totuꝫ eſt qō mouet:⁊ totum eſt qō mouet̄:veꝝ rōne forme totū mouet:⁊ ratiōe materie totū mouet̄. Uel dici pōt ꝙ totū eſt qō mouet rōne forme vt forma:⁊ totuꝫ eſt qō mouet̄ rōne forme: nō qdem vt forma:ſed vt in mā. Ad ſcbaꝫ ꝯcedo ꝙ grauia ⁊ leuia nō mouent ſe ꝑ ſe vt aial mouet ſe ichoatiue ⁊ perfectiue:ſed mouet̄ a ſe per accñs:vt dcm̄ eſt mouendo mediū.⁊ ꝓpterea hñt principiū patiendi motuꝫ ab alio.ſ.generāte. ❡ Ad 2ᵐ pncipale patuit ſol.4° phyſicoꝝ.cō.71. Ubi Auerroes declarauit reſiſtētiā nō eſſe niſi rōne medij:⁊ ita vult nullā eſſe reſiſtētiā intrinſecā, ad vltimā pꝫ ſolo.ait eni in motu nāli mediū ꝓmouere eodē mō:vt in violento.ſi igit̄ dicit eodē modo.igit̄ eſt neceſſarium vt in motu violento. Hec itaqꝫ dixi curſiꝫ: quia in libris phyſicorum copioſe diximus. E

❡ Qō aūt neqꝫ oīuꝫ:neqꝫ nullius ſimplr̄ ſit generatio ex dictis ꝑſpicuuꝫ eſt. Impoīe.n. eſt vniuerſi corporis gn̄ationem eſſe:ſi non ⁊ vacuum quid ſeꝑatum eē poſſit:quo.n.in loco id qō generat̄:erit/cū fuerit genitū:in h̄ prius vacuū eē:ſi nullū ſit corpꝰ:neceſſe ē. F

Uniuerſi Omnis Cum Si

❡ Hactenus de motu locali:quo mō corporibus nālibꝰ ꝯpetit:ſatis explicauit:nūc de generatiōe ꝓponit duas ꝯtrarias eſſe ſimul falſas.vꝫ oīum eſt generatio:nullorum eſt gn̄atio:ambe eniꝫ falſe ſunt he. Et hoc ingt. Qō aūt neqꝫ oīum:neqꝫ nullius ſimplr̄ ſit gn̄atio ex dictis h̄ ꝯtra Platonē:⁊ ꝯtra Democritū pꝫ. Sed qa imperfecte declaratū eſt:declarat iteꝝ. Et pmo/ꝙ non oīum ſit generatio declarat ex hoc:qa mūdus non pōt generari: qa ſi mūdus ſimplr̄ generaret̄:eſſet vacuū pcedens.deducit:qa/ſi nullum pceſſit corpus añ generationē mundi:nō pceſſit plenum:⁊ pceſſit aliqō corpus de cuiꝰ corruptione ſit mundus:⁊ nō in pleno.igit̄ pceſſit in vacuo:q̄re ſi mūdus generaret̄:opꝫ eſſe vacuū ſeparatū. Unī inquit. Impoīe eni eſt vniuerſi corporis gn̄ationem eſſe:⁊ per vniuerſum corpus intelligit mundum ipſum.dico impoſſibile eſſe mūdum fieri/ſi nō ⁊ vacuum qd ſeꝑatum eſſe poſſit.deducit.⁊ ingt. Quo eniꝫ in loco id qō generatur erit:cū fuerit genitū:in hoc vacuū prius eē/ſi nullum ſit corpus:neceſſe eſt:⁊ tale vacuū eſt.vꝫ ſpatiū actu carens corpore/potens tm̄ ipſum habere.eſt igit̄ rō Ariˢᵗᵒ

Expoſitio.

G

breuis:ſi mūdus generaret̄:prius fuiſſet vacuꝫ ſeꝑatū: dixit autē ſeparatū:qa nōnulli bene ꝯceſſerūt vacuum imbibitū corporibus. Democritici eni dixerunt corpora ꝯponi ex vacuo ⁊ pleno:nemo tm̄ ꝯceſſit vacuꝫ ſeparatū:ideo hoc ipoſſibile eſt apud oēs phōs. ❡ Quo ad vba attinet. Uniuerſi corporis grece eſt ἀπαντος σώματος/latine vo omnis corporis:verū ipm̄ omnis non diſtributiue, ſed integraliter tenetur: quia pro ipſo toto mundo intelligitur. H

❡ Aliud qdē eni ex alio fieri corpus poſſibile eſt:velut ex aere ignem. Sed oīno ex nulla alia pcedente magnitudine ipoīe eſt. Maxime qdem eni ex quodaꝫ corpore potentia exiſtente actu corpus fit. Quare ſi id qō eſt potentia corpus:nullum aliud actu corpus ſit prius:vacuum erit ſeparatum.

Quare Sed ἀλλά

❡ Remouet cauillū quēdam:naꝫ videmus vnūquodqꝫ corpoꝝ generari nullo vacuo exiſtēte:velut ex aere fieri ignem nullo vacuo exiſtente.igit̄ non eſt verum:ꝙ ſi vniuerſuꝫ generet̄:vacuū pſit. Reſpōdet.⁊ ingt. Aliud Expoſitio.

I quidē eni ex alio fieri corpus poſſibile eſt: velut ex aere
ignē: ſed omnino ex nulla alia pcedente magnitudīe im/
poſſibile eſt. eſt igit̄ ſolutio: φ ſecus eſt de particularib⁹
corporibus: ⁊ de ipo vniuerſo. Nā de particularib⁹ cor/
poribus poteſt vnū corpus fieri ex alio nō pcedente va
cuo: de vniuerſo autē fieri nō poteſt / niſi vacuum pceſſit.
Huius differētię cām aſſignat: ⁊ accipit velut quandam
ſuppōnez / omne corpus actu fieri ex quodā corpore po/
tētia. Unde inqt. Maxime qdem eni ex quodā corpore
potentia exiſtēte actu corpus fit. Hęc eſt ſuppoſitio: quā
non aliter declarat: qa in libris phyſicoꝝ ſatis eaz decla
rauit: illic enim declaratuz eſt / oē qd actu fit: fieri ex ente
in potētia: hac ſuppōne exiſtente compleatur rō hoc pa
cto: corpus actu fit ex corpore exiſtēte in potētia: vniuer
ſum qd fit: eſt actu corpus. igitur fit ex corpore exiſtente
in potētia: quęro igit̄ de illo corpore exiſtēte in potentia
K ex quo fit: vel eſt actu corpus / vt ignis / vel aer / vel id ge/
nus: vel eſt oino poteſtate ⁊ nullo modo actu: nō eſt actu
ignis vel aer ⁊ id genus: qa tunc vniuerſuz nō fieret peni
tus. igit̄ eſt corpus mere in potētia: tale autē eſt vacuū:
eſt enim vacuum ſpatiū: qd nullū corpus eſt: ſed pōt oē
recipere: ⁊ ideo Ariles breuibus inqt. Quare ſi id qd eſt
potētia corpus: ex quo vniuerſum fit: nullum aliud actu
corpus ſit prius: vt nec aer / nec ignis / nec id genus: aliqd
vacuum erit ſepatuz: ex quo videlz ipſe mūdus oritur: ⁊
ſic patet qūo ſecus eſt de generatione corpoꝝ particula
rium: ⁊ de generatione vniuerſi. nam ad gnationem vni/
uerſi ſequit̄ vacuum pceſſiſſe: ad gnationem vo particu
Que Auer. com. 29. lariū corpoꝝ nō ſequit̄ vacuuz pfuiſſe. ¶ Auerroes vo
textum hūc introducit aliter: vult eniz φ Ariles ptractet
opiniones antiquoꝝ de generatione: quę ſunt duę vt in
L principio huius libri dixit. pma / φ omnia ſunt gnabilia.
Scda / φ nulluz ens eſt generabile: quę opiones ſunt cō/
trarię: vult igit̄ Auerroes φ Ariles nunc perſcrutet̄ has
opiniones: nā ſenſui pz non oia eſſe generabilia. Ideo de
generatione qrit / vtrum generatio exiſtat in oibus: an in
aliquibus ſic: ⁊ in aliquibus nō. Addit tamen Auerroes:
φ illa diuiſio per cōtraria nō eſt dubitabilis: qa ſenſib⁹
patet nō oia eſſe gnabilia: ſed qrendum eſt vtrū oia ſint
generabilia: aut nō omnia: ſed vel qdaz ſic: ⁊ qdam non.
pbat igitur Ariles ſm expōnem Auer. non oia eſſe gna/
bilia: ⁊ ſupponit pmo / φ omne qd generatur eſt in loco:
qa omne qd generat̄ eſt corpus nāle: ⁊ ita in loco. Ex h
arguit. ſi igit̄ mūdus totus fuit generatus: aut pmuz cor/
pus: neceſſe eſt ex ſuppōne habere locū priorem nā / aut
tempore in quo gnaret̄. Ulterius / locus eſt / aut vacuuz /
aut vltimū corporis cōtinentis. Uacuuz qdez ſm exiſti
M mationē antiquoꝝ. Ultimum vo cōtinentis: ſm verita/
tem: ſi mūdus gnatur: non potuit ante ipm eē vltimum
alicuius corporis: qa ante ipm nō erat aliquod corpus: ⁊
erat in loco: in quo gnabat̄ p ſuppōnē. igit̄ an mūdi ge/
nerationem fuit vacuū ſepatuz. dicit Auer. φ Ariſto. ta/
cuit deſtruere cōſequens: qa vacuū eſſe / patuit eē de im/
poſſibilibus: ⁊ ita ſequit̄ eſſe impoſe vt primum corpus
ſit genitum ex non corpore: ⁊ per conſequens patet fieri
nō poſſe vt corpus ſit genitum ſm totuz ſimpliciter: ita
vt nulluz corpus ſit oino ante eius generationem: ⁊ tota
cauſa eſt: qa daretur vacuum ſepatum. ¶ Deinde ſeq/
tur illa pars cōmenti. Et quaſi intēdebat. Ubi Auerro/
reſumit vim rōnis Ariſ. ⁊ ait. φ ſi corpus ita fiat / vt nul/
lum penitus pceſſit corpus: neceſſe erit aut vt fiat ex non
corpore ſimplr: qd nec actu nec potentia corpus ſit: aut
fiat ex aliquo corpore quidez potentia: actu autē nō cor/
pore. pmum eſt impoſſibile / vt ſupponit: quare ſeqtur cor/
pus fieri ex nō corpore actu: ſed potētia corpore: ⁊ ſi ita

eſt ſequitur vacuum eſſe: nā vacuum eſt corpus in po/ N
tentia: qd actu eſt ſepatum a forma ⁊ accidentibus for/
mę: ⁊ tale eſt dimenſio abſtracta: in qua eſt corpus geni/
tum: ⁊ hoc dicit̄ vacuum. Addit φ vacuū eſſe ſequit̄ ad
eos qui dicunt corpus ſimplr fieri: vel dicentib⁹ pmum
corpus fieri: non autez ad eos qui dicunt qddam corpus
fieri ex quodam corpore: vt eſt opinio Ariſt. ¶ Deinde
ſeqtur illa pars. Et ideo videmus. Ubi ponit differētiā
inter loquentes ſuę legis: ⁊ antiquos phoſ: ⁊ φ vtroruqz
opinio redeat in idez. Naz loquentes ſuę legis dixerunt
mūdū eſſe genitū ex nō corpore ſimplr. vz qd nec actu
nec po⁹ corpus eſt: ⁊ ita quaſi ex nihilo: ⁊ ita dicunt va/
cuum pceſſiſſe. antiqui vo dicunt factum eſſe mūdūz ex
non corpore actu: ſed potētia corpore: qa voluerūt actio
nez agētis fundari in ente: quia agens nō operatur in nō
ente: ſed in ente potētia: ppterea etiā antiqui poſuerunt O
aliquod quantuz ſepatuz a forma ⁊ accidēntibus formę
qd vocant vacuuz. Ecce qūo differunt: ſed redeūt in idē:
qa vtraqz opinio concedit vacuuz. ¶ Deinde ſequit̄ il/
la pars. Et hoc qd dixit. Ubi qdam verba Ariſto. aiad/
uertens dupliciter illa exponit. vba eniz eius vt in tran/
ſlationibus eius reperiunt̄ ſunt. Sz corpus qd eſt in po
tentia ſi non fuerit illic aliud corpus in actu: inueniet̄ il/
lic locus vacuus ſeparatus a corpore. Hęc ſunt verba in
ſuis tranſlationib⁹. Ubi Auerro. ait. φ poſſunt intelligi
ſi corpus qd eſt in potentia: nō habuerit actu formā cor/
poream: tale corpus erit vacuū: qa eſt dimenſio ſine for
ma ⁊ accidentib⁹ formę: qd erit vacuum: vel aliter: ſi ſit
gnatio corporis ex corpore in potētia: ⁊ nō fuerit poſitū
illic aliud corpus actu: ſed ſolū corpus qd eſt in potētia: P
tunc erit dādum vacuum: ait hanc expōnez eſſe manife/
ſtiorē: qa nō ſeqt̄ eē vacuū ex eo qa ponit̄ corp⁹ fieri ex
ipo corpe in poa: naz oēs ɔcedūt hoc: ſed ex eo qa ponit̄
corp⁹ fieri ex corpe in poa: ⁊ nullū eſt corpus actu pter il
lud corpus in potētia. Nā ſi pceſſit corpus in potentia: ⁊
nullū aliud fuit corpus actu: cuz oē quod fit eget loco: ſe/
quitur eſſe vacuuz ponendū in quo genitū ponit̄. ¶ De
inde ſequitur illa pars. Impoſſibile autem qd cōtingit.
Ubi remouet quędam errorez: nam aliqui dixerūt cor/
pus eſſe abſtractū a. 10. pdicamētis. Cōtra obijcit Auer.
qa hoc dato: tunc aliqd eſſet actu: ⁊ nō eſſet actu / eſſet q/
dem actu: qa ponitur ens ſepatuz a. 10. pdicamētis: qd
niſi actu eſſet: nō poſſet ſepatum poni. Qd vo non eſſet
actu. pbat / qa ens in potētia eſſe nō poteſt / niſi eēt pars
alicuius entis actu: hęc eni differentia eſt: vt dicit iter nō
eſſe / ⁊ eē in potētia: qa eſſe in potētia eſt pars entis actu:
nō eſſe vo nullius eſt pars: cū nihil ſit. Ex his colligit i/
tellectum pmę materię: pma eniz mā non eſt actu ſeor/
ſum: ſed bene eſt in ente actu: qa illius pars: nō enim pōt
eſſe ſepata ab illo: verū de illa ſe feciſſe ſermonē plixio/
rem in pmo phyſicoꝝ aſſerit. ¶ Obijcit aūt Simplici⁹ Que Sim.
hic cōtra Ariſto. qa Ariſt. voluit nullū corpus fieri ſim/ Q
pliciter: qa tūc eſſet vacuū. Contra ait / qa videm⁹ ignem
fieri ex nō igne. igit̄ corpus ex nō corpore: cuius oppom
ait Ariſt. ¶ Recte ridet expoſitor / φ Ariſto. bene cōce Expoſitor
deret corpus fieri ex nō corpore ſm indiuiduū: nō autē que
ſm genus. ita vt dicat̄ corpus fieri ex nō corpore ſimpli
citer: φ nullum oino pſit corpus: naz re uera ſequit̄ va/
cuum eē: vt deductū fuit. Sed vbi ponit̄ corpus ſm in/
diuiduuz fieri ex nō corpore ſm indiuiduū: nō ſequitur
vacuū eſſe: qa ſemper pceſſit corpus ſm gen⁹. Pterea
quę Auerroes cōtra loquētes ſuę legis induxit: non ſunt
cōtra fidem noſtrā. qa nos nō dicimus mūdū generari
ſed ex nihilo fieri: ideo nō opz cōcedere vacuum: ⁊ pro/
pterea recte ſentit expoſitor: qui ait Ariles locutuz eē de

generatione

135

A generatione:⁊ nō de creatiōe. Naꝫ ſi mūdus generareť
vera generatione:opꝫ ꝓculdubio cōcedere vacuū ante
mundū:vt deductū eſt.nos ꝟo dicimus mūdū ex nihilo
fieri:ideo ante eū nihil niſi deus creans ꝑfuit.

¶ Reliquū aūt eſt dicere quoꝝ corpoꝝ ge-
neratio eſt:⁊ quā ob cām eſt. Cū igiť in oi-
bus cognitio ſit per prima. Prima aūt coꝝ
que ſunt:ſint elemēta:conſiderandū eſt/que
Que Qualia ſunt taliū corpoꝝ elemēta:⁊ cur ſunt. deide
poſt hec quot:⁊ qualia q̄dam ſint.

Expoſitio. ¶ Nunc que ſit corpoꝝ generatio oſtēdit:⁊ ꝑmittit intē-
tionē/⁊ ordinē.⁊ inq̄t. Reliquum aūt eſt dicere quorum
corpoꝝ gn̄atio eſt:hoc aūt dicit:q̄a nec oium corporum
nec nulloꝝ generatio eſt:ſed aliquoꝝ:ideo q̄rit quoꝝ ſit
B generatio:⁊ quā ob cām eſt.ſup.illoꝝ generatio:⁊(vt re-
cte ait expoſitor)hec cōſideratio incohať in hoc libro:et
in libro de gn̄atione perficiť. Deinde tangit ordinē.⁊ in-
quit. Cū igiť in oibus cognitio ſit per prima:ex q̄b⁹ defi-
nitiones ⁊ demōſtrationes cōſtant. Prima aūt coꝝ que
ſunt idest reꝝ nālium:ſint elemēta:intellige de intrinſe-
cis principijs:q̄a finis ⁊ agēs ſunt priora.cōſiderandū
eſt/que ſunt talium corpoꝝ elementa.ſ.generabilium:et
qua rōne ſunt elementa/deinde poſt hec quot ſint elm̄-
ta:⁊ qualia q̄dam ſint: Hec de intentione ⁊ ordine.

In q̄b⁹/ꝟbū eſt additū. ¶ Hoc aūt manifeſtū erit:ſi ſuppoſuerimus
q̄naꝫ eſt ipſi⁹ elemēti nā. Sit igiť id corpoꝝ
Se hꝫ/eſt ꝟbū additū elementū in qd̄ cetera corpora diuiduntť: in
quib⁹ ineſt potētia:aut actu:hoc enim vtro
mō ſe hꝫ:dubitabile eſt adhuc:ipm̄ autē eſt
C in diuerſa ſpē idiuiſibile:tale qd̄ eni oēs ipꝫ
elementū:⁊ in oibus dicere volunt.

Expoſitio. ¶ Exequiť nunc de ꝓpoſita intentiōe:⁊ p̄mo adhuc par-
ticulariꝰ ꝓponit intētionem:⁊ inq̄t. Hoc autez manife-
ſtum erit:ſi ſuppoſuerimus q̄naꝫ eſt ipſius elm̄ti nā:⁊ ſic
particulariꝰ ꝓponit dicere qd̄ ſit nā ſeu definitio elm̄ti.
addit. Hoc autē manifeſtū erit.⁊ reliqua.vt inuat ꝓpo-
ſitam intētionem patere ex definitione elm̄ti:⁊ ideo eam
vult ꝓponere.deinde ꝓſequiť definitionē elm̄ti. ¶ Ubi
debes ſcire tria eſſe de rōne elementi:quod greci vocant
ϛοιχεῖον/primū/qd̄ ſit corpus:ad qd̄ cetera corpora re
ſoluuntť:per hoc eni qd̄ eſt corpus:differt a materia ⁊ for
ma:que lꝫ dicantť vl'ia elemēta in libro phyſicoꝝ.tamē
hic nō habent rōnē elemēti:de quo loquimur.per illū ꝟo
ꝙ ad ipm̄ cetera corpora reſoluuntur:differt a ceteris cau
ſis:nā nō omnis cauſa dici pōt elementū:ſed ſolū:q̄ cō-
poſitionem ingreditur. Scd̄m ꝟo eſt/ꝙ elemētū inſit in
D illis:quoꝝ eſt elemētū actu vel potētia.dixit autez actu
vel potētia:q̄a nōdum patet quo mō elemētū inſit cor-
poribus miſtis vtrū actu vel potētia:ſed in libris de ge-
neratione patebit.nā ſi generatio vel corruptio ſit ꝑ cō-
gregationem vel ſeꝑationem:elm̄ta actu ſunt in miſtis:ſi
ꝟo ſit per mutationē ſubē:elemēta ſunt poteſtate in mi-
ſtis. Tertiū aūt eſt/ꝙ elemētuꝫ nō diuidať in alia diffe-
rētia ſpecie:oē enim corpus diuiſibile eſt:veruꝫ q̄dā di-
uidūtur in corpora ſpecie diu'a:vt aial:qd̄ diuidiť in mē-
bra ſpecie differētia:q̄dam autē diuiduntť in ptes q̄ non
differūt ſpecie:vt aer/ignis ⁊c̄.elemētū itaq̄ nō diuidiť
in corpora diu'a ſpecie. Hec tria tangit.⁊ inq̄t. Sit igiť id
corpoꝝ elm̄tū:in qd̄ cetera corpora diuiduntť.eſt igitur
elm̄tuꝫ de numero corpoꝝ id:in qd̄ corpora diuiduntť:⁊
ſic habeť primū. Deinde tangit 2m,⁊ inq̄t. In q̄bus ineſt

potētia vel actu:⁊ q̄a nondum patet q̄uo elm̄tū inſit mi-
E ſtis:addit.hoc enim vtro modo ſe habeat:dubitabile eſt
adhuc:q̄a in libris de gn̄atione declarabiť ſi elm̄tuꝫ inſit
miſtis potentia:vel actu.deinde tangit 3m.⁊ inq̄t. Ipſum
aūt eſt in diuerſa ſm̄ ſpēm indiuiſibile:q̄a lꝫ diuidať in
corpora:oia illa in que diuidiť:ſunt eiuſdē ſpēi. Hoc eſt
terciū/ex q̄bus trib⁹ cōſtat definitio elm̄ti. ¶ Deinde ꝓ-
bat hanc definitionē:⁊ ꝓbatio eſt ex cōi vſu loquētium/
q̄a hec definitio eſt etiā ſm̄ nomē.modo noīb⁹ vtimur/
vt plures.vt dī 2o topicoꝝ. Unde inq̄t. Tale qd̄ eni oēs
ipſum elm̄tuꝫ:⁊ in oibus dicere volūt. Sic igiť volūt di-
cere qd̄ tale elemētuꝫ oēs:⁊ in oibus:q̄a in corporeis lo-
cutionibus ⁊ in demōſtrationib⁹:in quibus principia di-
cūtur elm̄ta.q̄ nō reſoluuntť in alia p̄n̄a. Hec de definitiōe
Que Auer. cōmē.31. elementi. ¶ Auerroes aūt in illis ꝟbis. Hoc autem erit
manifeſtū. Et reliqua.ait hūc proceſſum eē a definitiōe
rei ad ſuū accidens:⁊ cām aſſignat/q̄a rō elementi acci-
F dit corporibus ſimplicib⁹ que ſunt/ignis/aer/aqua/⁊ ter-
ra:⁊ ꝓpterea ꝓceſſus eſt ab ipſa definitione elm̄ti ad acci
dens corpoꝝ:qd̄ eſt eſſe elemētum. Scd̄o Auer.notat ꝙ
Ariſto.indiſtincte loq̄tur de mō quo elementū eſt in mi
ſtis:ait eni aut potētia aut actu:ꝓpter differētes opinio
nes:vt diximus circa textū. Tertio notat Auerro.ꝙ ele-
mentū hic aliter accipiť q̄ꝫ in libris phyſicoꝝ.q̄a hic lo-
quitur de elemētis miſtoꝝ. Illic ꝟo de elemētis ſimpli
ciū ⁊ miſtoꝝ:que ſunt mā ⁊ forma:⁊ addit ꝙ materia ⁊
forma dicūtur elemēta equiuoce:q̄a quando compoſitū
reſoluiť ad ipſa:nō remanet niſi mā. Sꝫ qn̄ miſta reſol-
uuntur ad corpora ſimplicia:ipſa remanēt. Hec Au.hic.

¶ Si igiť id qd̄ eſt dictū:eſt elm̄tuꝫ:talia q̄dā
corpoꝝ eſſe neceſſe eſt. Nā in carne q̄dez ac
G ligno ceteriſq̄ꝫ id genus ineſt ignis potentia
atq̄ꝫ terra:q̄ppe cū hec ex illis manifeſte ſe-
gregentť. In igne aūt caro aut lignū nō ineſt/
neq̄ꝫ potētia neq̄ꝫ actu. Segregarentť eni iaꝫ
ſimilr neq̄ꝫ ſi vnū qd̄ ſolū ſit tale:in illo eſt:
neq̄ꝫ eniꝫ ſi caro:aut os:aut qd̄uis ceteroꝝ
erit dōm eſt ꝯtinuo potentia in eſſe ſed ꝑcō-
ſiderādū eſt q̄a nā ſit modus gn̄ationis.

¶ Nunc oſtēdit que ⁊ quot ſunt elemēta:ſed p̄mo ex de- Expoſitio.
finitione data de elemēto cōcludit eſſe q̄dam corpora:q̄
ſunt elementa.inquit. Si igitur id quod eſt dictū:eſt ele-
mētum:talia quedam corporuꝫ eſſe neceſſe eſt:⁊ hō oſtē-
dit per hoc:q̄a ſunt quedam corpora quibus competunt
cōditiones poſite in definitione elemēti:⁊ hoc inq̄t. Nā
in carne quidē:ac ligno:⁊ ceteriſq̄ꝫ id genus/ineſt ignis po
tentia atq̄ꝫ terra:q̄a hec miſta fiunt per quādam altera-
tionem ex illis:⁊ ſic ꝓpter hanc conditionem:que cōpe-
H tit terre ⁊ igni:habetur eſſe quedaꝫ corpora elementa:q̄
ſunt ignis ⁊ terra/⁊ cetera id genus.ꝓbat autem ita eſſe
ex ipſa ſegregatione.⁊ inquit. Quippe cū hec ex illis ma
nifeſte ſegregētur:animal eniꝫ reſoluitur in pulucrem/⁊
in quādam humoroſitatem/atq̄ꝫ in quoſdam vapores:⁊
etiam cetera miſta eodeꝫ modo. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba atti
net/per ſegregationem nō intelligit diſſolutionem quan
titatiuam:ſed reſolōnes:vt intelligenti patet:q̄a ſegrega-
tio ſit coꝝ que ſunt in actu cōiuncta.reſolutio ꝟo corꝝ:
que ſunt potentia vnum. Qd̄ autez caro ⁊ os ⁊ cetera id
genus nō ſint elemēta illoꝝ:oſtēdit.⁊ inquit. In igne aūt
caro aut lignū non ineſt:neq̄ꝫ potētia neq̄ꝫ actu:⁊ huius ſi-
gnum affert dicens.ſegregarentť enim hec ex igne ſi ſup.
eſſent in illo:qd̄ nullo modo apparet. Nā lꝫ caro vel li-

I gnum ſit ex elemētis:nõ eſt ex illis per reſolonem:ſed p miſtionē coꝝ alteratiuam:⁊ q͞a nõnulli(vt Thales)poſuerunt vnum eſſe oīum elemētum videlȝ aquã:addit ſimilr neqȝ ſi vnum q͞d ſolum ſit tale elemētum oīum/vt Thales poſuit:in illo vno eſt caro aut lignū:vt dicet in libro de generatione:ſed q͞a quiſpiā dicet ex elemētis fieri lignū ⁊ carnē ⁊ cetera miſta:⁊ ita poſſet dici ꝟ miſta eſſe in elemētis. Reſpõdet.neqȝ enim ſi caro/aut os/aut q̄duis ceteroꝝ erit.ſup.ex elementis:eſt dicēdum.ꝑpter hanc rõnē cõtinuo illa ineſſe potētia in igne ⁊ aliis elemētis:ſed eſt ꝑconſiderādū/videlȝ in libro de generatione/q͞a nã ſit modus generationis illoꝝ miſtoꝝ ex elementis. Nã dicetur miſta fieri ex elemētis nõ ꝑ reſolutionem:ſed per miſtionē. Patet igitur ex his eſſe q̄dam corpora:que ſunt elemēta:⁊ huius cā eſt:q͞a his cõpetit definitio data de elemēto. ℂ Animaduertēdū eſt ꝙ textus quos Auerroes habebat a com.33.vſqȝ ad.38. parum aut nihil cõcordāt:ideo in dictis Auerro.non eſt faciēda vis quo ad verba Ari^lis. Notat Auerro.cõ.33.in fine ſyllm quēdã quo ꝓbat corpora ſimilaria/vt caro/os/⁊ eiuſmodi:non eſſe elementa:⁊ eſt/corpora ſimilaria diſſoluūtur in alia:elēta nõ diſſoluunt̄ in alia.igitur corpora ſimilaria nõ ſunt elēta. Huius ſylli p̄ma ꝓpoſitio eſt minor.ſecunda ꝟo eſt maior.

Que Auer. cõmē.33.

K

Aſſerit ꝟbū additum. Ait verbū additum. Dicit ꝟbū additum. Putat ꝟbū additum.

ℂ Anaxagoras autē contrario mõ ipſi Empedocli de elemētis dicit. Nã hic q̄dē ignē ⁊ terram ceteraqȝ eiuſdē ſeriei corpoꝝ elementa eē:ac omnia ex his cõſtare dicit. Anaxagoras autē huius cõtrariū aſſerit:ſimilaria enim(dico aūt vt carnē ⁊ os/⁊ cetera id genus)elemēta eſſe ait.aerē autē ⁊ ignē horum/ceteroꝝqȝ ſeminum oīum miſcellam
L eſſe:vtrūqȝ enī ipſoꝝ ex cunctis ſimilarib⁹ inuiſibilib⁹ ꝯgregatis eſſe dicit:quapropter ⁊ omnia ex his fieri putat:ignem enī ⁊ etherem idem appellat.

Expoſitio. ℂ Nūc ponit differentiā inter opinionē Empedoclis/et Anaxagore:⁊ p̄mo ꝓponit eos diuerſa ſentire/imo contradictoria.⁊ inq͞t. Anaxa.autē cõtrario mõ ipſi Empedocli de elēntis dicit. Deīde exponit quo mõ diuerſa ſentiunt.⁊ inq͞t. Nã hic q͞dem ignē ⁊ terram ceteraqȝ eiuſdem ſeriei corpora.videlȝ aquã ⁊ aerem ait eſſe elemēta corporum.ſup.oīum que generantur ⁊ corrumpūtur:ac omnia que fiunt cõſtare ex his. Anaxa.autē hui⁹ contrarium aſſerit.quatenus ait/ſimilaria vt carnē/os/⁊ cetera id genus eē elemēta oīum eorum que fiunt. Immo
M q͛ plus eſt aſſerit aerem ⁊ ignē ⁊ cetera talia eē miſcellam quādam hoꝝ.videlȝ carnis ⁊ oſſis:⁊ ceteroꝝ ſeminum oīum:que dicunt partes ſimilares:⁊ hoc/q͞a vtrūqȝ ipſorum.ſ.aerem ⁊ ignem dicit eſſe ex ſimilarib⁹ inuiſibilibus ꝯgregatis:ecce quomodo dicunt cõtraria oīno:⁊ huius cām aſſignauit Ari^les in libro phyſicoꝝ:q͞a poſuit q̄libet in quolibet:⁊ q̄libet fieri ex quolibet:⁊ ſic partes ſimilares que ſunt ſenſu indiuiſibiles ſunt oīum rerum principia:etiā elemētoꝝ. Empedocles autē ait elemēta eſſe principia ſimilariū partium. ¶ Quo ꝟo ad verba attinet debes ſcire ꝙ partes eiuſmodi dicebant̄ ſpermata/hoc eſt ſemina apud Anaxa.ideo ait aerem ⁊ ignem eē ex his/videlȝ carne ⁊ oſſe:⁊ ceteris ſeminib⁹:q͞a ex infinitis inuiſibilib⁹. Et q͞a Anax.de igne nihil meminit:ideo ſubdit.ignē enim ⁊ etherem idē appellat:⁊ ſic/que dicit de ethere.itelligēda ſūt de igne:de his opi-
N nionib⁹ ꝓlixe dictum eſt in lib.phyſicoꝝ:ideo nūc ſit dictū de his hactenus. Que dicit Auerroes in hoc commēto nõ ſunt ad ꝓpoſitum:q͞a nec textus eius cõcordat cum grecis ꝟbis. ℂ Ex his colligi põt prima rõ:qua ꝓbatur elementa eſſe:que partim definitione elemēti:partim auctoritate Empedoclis eſt comprobata. Que Auer cõ.34.

ℂ Cum autē cuiuſlibet nālis corporis ſit motus proprius:motuū autē ſint alij q͞dē ſimplices:alij ꝟo miſti:⁊ miſtoꝝ quidē miſti:ſimpliciū autem ſimplices ſint:patet eē q̄dā corpora ſimplicia:ſunt enī ⁊ ſimplices motus:quare ⁊ elementa eſſe:⁊ quam ob cām elementa ſint:perſpicuum eſt.

ℂ Ponit quaſi 2^am rõnem qua probat elemēta eſſe:⁊ inquit. Cū autē cuiuſlibȝ nālis corporis ſit motus ꝓpri⁹:
O motuū autē ſint duplices/alij quidē ſimplices/alij aūt miſti:⁊ miſtoꝝ quidem motus miſti:ſimplicium autem ſimplices ſint:hec tria p̄mo huius ſunt declarata:patet eſſe q̄dã corpora ſimplicia in rerū natura.⁊ hoc q͞a motus ſimplices ſunt in rerū natura. Deinde epilogat.⁊ inquit. Quare ⁊ elemēta eſſe:⁊ quã ob cām elementa ſint perſpicuum eſt:ſunt enim elemēta:q͞a motus ſimplices ſunt:in q͞bus ꝟbis patet ſecūda ratio:q̄ eſt enthimema:cuius antecedēs eſt vna copulatiua ex tribus ꝓpõnibus declaratis in p̄mo huius.ꝯſequens ꝟo eſt ꝙ q̄dam corpora ſint in rerū natura elemēta miſtoꝝ. ℂ Auer.autē qui nõ habebat textum cõcordem cū ꝟbis grecis:diſputat cum Themiſtio circa expoſitionē ſui textus:vult.n. ipſe ꝙ Ariſt.velit ꝙ qui ponūt corpora ſimilaria fieri ⁊ reſolui in ſimilaria:nõ poſſunt dicere miſta fieri ex elementis:⁊ cauſa eſt/q͞a miſta non reſoluunt̄ ad ſimilaria:
P q͞a ſi reſoluerent̄ ad elemēta:elemēta differūt ſpē. Preterea impoſſe eſt etiā id quod dicūt videlicet ꝙ ſimilaria fiāt ex ſimilaribus:nõ enim facies ex facieb⁹:aut figura ex figuris:aut os ex oſſibus fit:cuius ꝯtrium volūt antiq dicētes generationē eſſe cõgregationem ſimilis cū ſimili:⁊ corruptionem diſſolonē ſilis a ſili. Patet igit̄ ſm hoc eos nõ poſſe gn͞are corpora nõ ꝯſilia.i.miſta ex ꝯſilibus hoc eſt partibus vnius rõnis:vt dicebat Anax. ℂ Themiſtius ꝟo expoſuit hoc capl'm ꝙ Ariſto.velit probare cõſimilia/que ſunt elemēta non eſſe infinita:nam ſi elementa ſunt infinita:differētie eoꝝ erunt infinite/dicūt etiam ꝙ differētie miſtorum:que fiunt ab elemētis:ſunt infinite:⁊ tamē elemēta nõ ſequitur eſſe infinita:nã ponunt differētias in miſtis:quas nõ ponunt in elemētis:⁊ ita lȝ differentie miſtorum ſint infinite:dñe elementoꝝ non erunt infinite. ℂ Preterea addit Auer.ꝙ dicentes cõſimilia eſſe infinita:ponūt infinitū duobus modis in quantitate ⁊ qualitate:⁊ dicentes ptes eſſe indiuiſibiles:ponunt eas quantitate tm̄:⁊ ideo cõtingit dicētib⁹ conſimilia plura impoſſia:q̄ dicentibus partes eſſe indiuiſibiles. ℂ Animaduerſiõe dignū quo ad verba:ait enī Auerro.trāſlatiões quas ipſe habet eē Alchindi:⁊ dimittas.veriores eſſe illas Iſaac:vide cõmē.56.etiā. Ubi patet nõ eſſe ſibi tribuendam fidē in his:que dicit circa textū:q͞a que dicit:fundantur in falſis tranſlationibus. Que Auer. Que The.
Q ℂ Preterea.de numeris ⁊ vnitate Auer.notat:ꝙ ſi vnitas ⁊ numeri cõſiderentur reſpectu ſubiectoꝝ:in quibus ſunt:nunc in eis nõ inuenitur diuerſitas ſpecifica:quoniā differētia ſubiectorum eſt per accidēs. Sed ſi cõſiderētur inter ſe:in numeris reperit̄ differētia ſpecifica:q͞a ternarius differt a quaternario:non autē in vnitate:quia in vnitate:nulla põt repiri differētia niſi ratiõe ſubi:q̄ eſt accidētalis:

A accñtaliſ:z nõ eſſentialis. Hec Auer. que nõ carẽt dubi/tatiõe:nã ſi vnitas nõ dĩt ſpẽ ab vnitate:tũc numeri non videnẽ differre niſi ſm maius z minus:quatenus videlicet q̃ternarius plures q̃ trinari⁹ nũerus ꝯtinet. ¶ Preterea. dĩa ſubtoꝝ aliq̃ñ eſt eẽntialis:dĩnt.n.gñe dimenſiones celi a dimenſionibus corruptibiliũ:q2 ſubiectum differt a ſubiecto:tu ꝟo lege que diximus alibi de his.

¶ Utrũ autem finita ſint/an ĩfinita: z ſi finita ſint:quot numero ſint:ꝯñs eſt ꝯtemplari.

Expoſitio. ¶ Hactenus qd ſit elĩtũ:z q̃t elĩta ſint:declarauit:nunc ꝯñter ꝑtractes ꝑponit de finitate ac ĩfinitate elĩtoꝝ:z ꝑponit ei⁹ ĩtẽtione dicẽs:vtrũ aũt finita ſint.ſup.elĩta:an infinita:z ſi finita ſint:quot nũero ſint:ꝯñs eſt cõtẽplari:

B que res ẽt in libris de gñatione plene dicetur.

Similaria homiomera ¶ Primũ igitur infinita nõ eſſe(vt qdam arbitrantur)contẽplandũ eſt:atq3 eos primũ: q cũcta ſĩlaria elĩta faciũt: vt Anaxagoras.

Expoſitio. ¶ Propoſita intẽtione in vlĩ:adhuc ꝑticulari⁹ illaꝫ ꝑponit.z ingt. Primũ igiẽ ĩfinita nõ eẽ (vt qdã arbitrãtur) cõtẽplandũ eſt:atq3 eos ꝓmũ ꝯtẽplãdũ eſt:q cũcta ſimilaria:q̃ grece dicunẽ homiomera:elĩta faciũt: vt Anaxagoras:quare ꝯ poſitione Anaxagore ꝑponit dicere:q volũt partes ſimilares eẽ rerum miſtarũ elementa.

Qui dignũ putant ¶ Nemo enĩ coꝝ:qui ita dignũ putant:recte accipit elĩtũ:eteni videm⁹ multa miſtorum

Significandum corpoꝝ:dico aũt vt carnẽ/z os/z lignũ/z la

Cẽſentium pidẽ:in ſĩlaria diuidi. Quare ſi cõpoſitũ nõ eſt elĩtũ:nõ oẽ ſimilare erit elĩtum:ſ3 id qđ eſt indiuiſibile in diuerſa ſm ſpeciem: vt di

C ctum eſt prius.

Expoſitio ¶ Obycit igiẽ Anaxagore:z ꝑ ex definitiõe elĩti:q2 non recte Anaxagoras accepit elĩtũ/cũ dixit ſĩlare corp⁹ eẽ elĩtũ:nã caro/os/lignũ/z lapis/ſunt ſimilaria corpa:que nemo dicet eẽ elĩta:z ꝙ nullũ hoꝝ ſit elĩtũ:ꝓbat/quia nullũ cõpoſitũ eſt elĩtũ:qđdã ſimilare eſt cõpoſitũ: vt caro/os/lignũ/z lapis:q2 qđlibet hoꝝ reſoluiẽ ad elĩta/ vt pꝫ:q̃re nõ oẽ ſimilare eſt elĩtum.ꝓꝑea ꝯcludit illõ ſimilariũ eẽ elĩtũ:qđ eſt idiuiſibile in diuerſa ſm ſpẽ/vt ignis z aer:z cetera id gen⁹:quoꝝ nullũ diuidiẽ in ꝑtes dĩntes ſpẽ.ingt. Nemo enĩ coꝝ/q dignũ putãt:recte accipit elĩtũ. Dignũ putãt:grece eſt ἀξιοῦντων:z põt latine exponi cẽſentiũ:vel putãniũ:z qđ nemo hoꝝ recte accepit elĩtũ:ꝓbat.z ingt. Eteni videm⁹ multa miſtorum corpoꝝ:dico aũt vt carnẽ/z os/z lignũ/z lapidẽ in ſimilaria diuidi:z tñ nullũ hoꝝ eſt elĩtum. Deide ſyllogiꝫat quod dixerat.z inquit. Quare ſi compoſitum.ſup. ex diuerſis ſpecie non eſt elementum:z ſupple aliqđ ſimilare

D eſt compoſitum:ꝯcludeẽ/non omne ſimilare eẽ elementũ:ſ3 ꝯcludeẽ id eẽ elĩtũ:qđ eſt idiuiſibile in diuerſa ſm ſpẽm/vt dcm eſt ꝓus. Hec eſt ꝑ² rõ accepta ꝯ definitiõe elĩti:nõ qdẽ ꝯ ĩfinitatẽ ꝓncipioꝝ:ſ3 ꝯ acceptionẽ ipſius elĩti. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet/debes ſcire:ꝙ homiomera.i.ſimilaria corpa duplicia ſũt:q̃dã homiomera exiſtẽter:q̃dã appareñter/vt notãt greci expoſitores:appareñter qdẽ homiomera ſunt corpa:q̃ videnẽ diuidi in ꝑtes eiuſdẽ rõnis:vt caro/z os:nã q̃libet ps carnis eſt caro:et quelibet ps oſſis eſt os.nõ aũt dicunẽ homiomera exiñter:q2 nõ diuidunẽ in homiomera corpa ꝑ⁹ diuiſiõe.q2 caro ꝑ⁹ diuiſiõe diuidiẽ in q̃tuor corpa q̃ ſũt elĩta:q̃ nõ ſũt eiuſdẽ ſpẽi.ignis ꝟo z aq̃ z aer z terra ſũt homiomera exñter:q2 nõ diuidunẽ in corpa ꝑ⁹ diuiſiõe:q̃ ſunt diuerſaꝝ ſpeciẽ:ſ3 in ꝑtes eiuſdẽ rõnis. Naꝫ ſ3 diuidanẽ in

mãm z formã:ſ3 nõ ſũt corpora:ſ3 ꝑtes eẽntiales/vt pꝫ. Sic igiẽ elemẽtũ male acceperant. Hec Ariſto^{tes}. E

¶ Adhuc aũt neq3 ſic elĩtuꝫ ſumẽtib⁹/facere ĩfinita neceſſe eſt:oĩa.n.eadẽ etiam finitis exñtib⁹ reddenẽ:ſi q̃ſpiã velit:ideꝫ eni facere:ſi duo aut tria talia ſolũ ſint/vt z Empedocles nitiẽ:cũ eni ipſis z hoc mõ nõ oĩa ex ſimilarib⁹ facere accidit(faciẽ eni nõ ex faciebus faciũt:nec aliud q̃cq̃ coꝝ q̃ ſm nãm figurata ſunt)pꝫ lõge meli⁹ eẽ ꝑcipia facere finita: z hec tãq̃ minima:ſi eadẽ oĩa demõſtrari poſſint:quemadmodum z qui in mathematicis cenſent:ſemper enim/aut ſpecie: aut quantitate finita principia ſumunt.

Sumẽtes Sumẽtib⁹ Uelit Sũpſerit

Faciẽ/ꝟbũ additum.

Poſſint Futura ſint

Expoſitio F ¶ Secũdo obycit Anaxagore rõne tacta in phyſicis.vꝫ ꝙ dato ꝙ Anaxagoras bñ ſumeret elemẽtũ:nõ recte facit ꝓn⁹ infinita:z addit rõneꝫ q2 oĩa ea que ſaluari pñt ꝑ ꝓncipia infinita:ſaluari poſſunt per finita:z eq̃ bñ:quare fruſtra ꝓn⁹ infinita facit.ingt. Adhuc aũt nec ſic elĩtũ ſumẽtibus vt Anaxagoras ſumit:neceſſe eſt facere ĩfinita elĩta tanq̃ reꝝ miſtarũ ꝓn⁹:z reddit cãm:quã in phyſicis poſuit.z ingt. Oĩa eni eadẽ etiaꝫ finitis exñtib⁹ elĩtis reddenẽ/ſi q̃ſpiã velit.ſup.reddere:idẽ eni faciet ſi velit:ſi duo aut tria talia ſolũ ſint:vt z Empedocles nitiẽ facere. Deinde(vt mihi videẽ)alia q̃ſi rõne ſumpta:ꝑponit Anaxagore Empedoclẽ.z ingt. Cũ eni ipſis z hoc modo nõ oĩa ex ſimilaribus facere accidit(faciẽ eni non ex faciebus faciunt/nec facere pñt:nec aliõ q̃cq̃ coꝝ que ſm nãm figurata ſunt)pꝫ lõge melius eſſe principia facere finita/z hec tãq̃ minima ſi fieri poteſt:z ſi hec eadeꝫ demõſtrari poſſint per finita:que demõſtranẽ per ĩfinita:quẽadmodum z qui in mathematicis cẽſent.ſup.faciũt:qui ſemꝑ aut ſpecie/aut quãtitate/hoc eſt numero/finita ꝓncipia ſumunt. Sic igiẽ Ari^{les} prius obiecit Anaxagore rõne ſimplr.2° obiecit eidẽ ꝑponendo ſibi Empedoclem. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet/debes ſcire ꝙ q̃ ſũt rerũ principia eſſendi:ſunt etiã principia demõſtrãdi accidẽtia per ſe reꝝ:z ꝓꝑea Ari^{les} voluit meli⁹ dixiſſe Empedoclẽ q̃ Anaxago.q2 res potuit facere:z demõſtrare accñtia illorũ per ꝓn⁹ finita:qđ nõ fecit Anaxa.z ſic melius fecit z quo ad reꝝ gñationẽ:z quo ad reꝝ demõſtrationem:vt tetigit Ariſtoteles in libro poſteriorum.

G

¶ Preterea ſi corpus a corpore diuerſuꝫ dẽ ſm ꝓꝑias dĩas:corpoꝝ aũt dĩe ſint finite: (ipſis eni ſenſibilib⁹ differunt:atq3 hec ſunt finita:quod quidem demonſtrari oportet:) patet z elementa neceſſario eſſe finita.

Expoſitio. H ¶ Tertio arguit Ari^{les} ſyllo hypothetico: cui⁹ añtcedens eſt vna ꝓpoſitio cõpoſita copulatiua/ſic:preterea ſi corp⁹ a corpore ꝓꝑiis differentiis diuerſuꝫ dẽ:z corpoꝝ differentie ſunt finite/h eſt añtcedens:veꝝ anteq̃ iferat conſequẽs:ꝓbat 2^{am} ꝓpõnẽ.z ingt. Ipſis eni ſenſibilib⁹ differũt corpora ipſa:q̃ ſunt calidũ/humidũ/ſiccum/z frigidũ:atq3 hec ſunt finita:qđ qdem demõſtrari opꝫ.ſup.in libro de gñatione:z vſq3 ad illũ locũ relinquiẽ:z cõcludit ꝓpoſitum.z inquit.patet z elĩta neceſſario eẽ finita:põt autẽ ſyllõ categorice ſic cõponi:quorũcũq3 corpoꝝ differentie ſunt finite:ipſa ſunt finita dĩe elĩtoꝝ ſunt finite. igiẽ elĩta ſunt finita. Minor ꝓbabiẽ in libro de gñatione.q2 tot ſunt combinatiões poſſibiles. Hec Ari^{les}:z ita

I Ariſt^{les} in hac rõne ſupponit duo. p^m q corpus a corpore nõ differt niſi pprijs differẽtijs. 2^m q dĩe corporum elemẽtoꝝ ſunt finitę: ex his ſequit elnta eſſe finita.

¶ Pręterea etiã nec vt quidam alij dicũt vt Leucippus ⁊ Democritus abderites: ea q̃ accidũt: rationi ſunt ↄſentanea: primas eniʒ magnitudies multitudie qdẽ ĩfinitas. Magnitudine aũt ĩdiuiſibiles eſſe dicũt: ⁊ neqʒ ex vna multa fieri: neqʒ ex multis vnũ: ſʒ harum cõplexione: amplexioneqʒ oĩa generari. Et hi nãqʒ quodã modo numeros oĩa q̃ ſunt: atqʒ ex numeris faciũt. Naʒ ⁊ ſi nõ dilucide dicunt: hoc tñ dicere volũt. Et inſup
K cũ figuris corpora differãt: figurę ꝟo ſint infinitę: infinita ⁊ ipſa ſimplicia corpora eẽ dicunt. qualis autẽ ⁊ q̃ eſt vniuſcuiuſqʒ elnti figura: nihil definierunt: ſed igni ſolũ ſphęram tribuerunt: aerẽ autẽ ⁊ aquã ⁊ cętera magnitudie paruitateqʒ diuiſere: qa natura
Semen Pãſpma ipſoꝝ eſt vt oĩum elementorum ſemen.

Expoſitio. ¶ Cõſequenter obiterqꝫ opionẽ Democriti ⁊ Leucippi narrat: deide illi ↄdicit. ingt. Pręterea ẽt nec vt quidam alij dicũt. vʒ Democritus abderites ⁊ Leucippus: ea q̃ accidũt circa gñationẽ corruptionẽqꝫ rerũ ſunt rõni cõſentanea. Poſtea narrat ea q̃ dixerũt circa gñationem. ⁊
L ingt. Primas enĩ magnitudies multitudie qdẽ ĩfinitas: magnitudie indiuiſibiles eẽ dicunt. eſt igit eoꝝ q̃ dicunt primũ / videlʒ q pmę magnitudies ſunt multitudie infinitę: magnitudie ꝟo idiuiſibiles. hęc Democritus vocat atoma. ponit 2^m eoꝝ: quę dicũt. ⁊ ingt. Et neqʒ ex vna illarũ magnitudinũ dicũt multa fieri: neqʒ ex multis vnũ: ſed dicũt oĩa gñari haꝝ magnitudinũ cõplexiõe amplexioneqʒ. differt aũt amplexio ab ipſa cõplexione: quatenus amplecti eſt circũ circa plecti: cõplecti ꝟo eſt ſimul plecti. Dixerũt igit res fieri vtroqʒ mõ aggregatiõe magnitudinũ. videlʒ amplexiõe ⁊ cõplone. Eoꝝ etiaʒ q̃ dicũt. 3^m eſt / qđ aiũt hi nãqʒ quodã mõ numeros oĩa quę ſunt: atqʒ ex numeris faciũt. Sʒ qa hoc non apte dicũt: oſtẽdit eos ſic velle dicere. ⁊ ingt. Naʒ ⁊ ſi non dilucide hoc dicũt: hoc tñ dicere volũt: in eo. n. qđ dicunt phyſica fieri ex corporib^{9}: videnẽ dicere non oĩa fieri ex nũeris. In eo aũt q ponũt corpora illa atoma q̃ſi vnitates: velle videnẽ oĩa fieri ex numeris. Deide ponit 4^m eoꝝ quę
M dicũt. ⁊ ingt. Et iſup cũ figuris corpora differãt: vt nunc ſupponit ad mẽtẽ illoꝝ: figurę ꝟo corpoꝝ ſunt ĩfinitę: infinita ⁊ ipſa ſimplicia corpora eſſe dicunt. ⁊ ſic 4^m eſt q atoma corpora ſunt ĩfinita: qa corpoꝝ q̃ fiunt ex atomis figurę ſunt ĩfinitę. ¶ Deide addit q̃ pretermiſerũt de elemẽtis: ⁊ q̃ de illis dixerũt. ⁊ ingt. Qualis autẽ ⁊ q̃ eſt vniuſcuiuſqʒ elnti figura: nihil definierũt: ſed igni ſolũ ſphęram tribuerũt. aerẽ aũt ⁊ aquã ⁊ cętera. vʒ terrã / magnitudine / paruitateqʒ diuiſere: qa nõ differũt niſi ſm denſum ⁊ rarũ: quatenus ipſoꝝ nã eſt vt oĩum elntorũ quę ſunt corpora atoma ſemẽ: ⁊ ſic terra / aer / ⁊ aq̃ / non differũt: qa ↄueniũt in hoc q ſunt ſemen oĩum atomoꝝ: ⁊ ita velle videẽ atoma eẽ rerũ pn^a: ⁊ tria illa elnta eẽ ſemen atomoꝝ: dixit aũt ⁊ cętera in numero plurali: qa lʒ pter aerem ⁊ aquã ſit ſola terra (ſm eos) q̃ ſit pãſperma atomoꝝ: tamẽ loquiẽ ſi plura eẽnt vltra terrã. Hęc igĩ breuiter ſunt: quę dixerũt de rerũ nãlium pncipijs Democritus ⁊ Leucippus. Multa alia in libris de gñatiõe dixit. ¶ Quę autẽ Auerroes ait. in cõmẽ. 36. ⁊ 37. nõ ſunt ad propoſitum: quia nec eius tranſlatiões ↄcordant cũ gręcis verbis: ideo ⁊ nos dimiſimus. N Quę Auer. cõ. 36. ⁊ 37

¶ Primũ qdem igiẽ ⁊ ipſis idem error euenit / non finita ipſa principia ſumere: duʒ eadem omnia dicere liceret. Error Peccatum k euenit / ſiue addimus. Dũ liceret exon

Expoſitio. ¶ Enarratis his q̃ dixerũt Leucippus ⁊ Democrit^9: nũc obijcit illis: pmo. qa eis euenit ille idẽ error: q alijs eueniebat. vʒ nõ finita ipſa pn^a ſumẽ: eſt enĩ error: p quanto p pn^a finita eq̃ bñ oĩa ſaluari pñt: veluti p ĩfinita. inquit. Primũ qdẽ igĩ ⁊ ipſis Democrito ⁊ Leucippo idẽ error euenit: q accidit Anaxa. quẽ exponit dicẽs non finita ipſa pn^a ſumẽ: dũ eadẽ oĩa dicẽ ⁊ ſaluare ipſis liceret p finita: veluti p ĩfinita: ⁊ eq̃ bñ. igiẽ fruſtra ponũt ĩfi^{ta}: ⁊ h ẽ pmus eoꝝ error: q accidit his veluti accidebat Anaxa. O

¶ Pręterea ſi figuraꝝ dĩę non ſunt infinitę: patet elementa infinita non fore. Figurarum Corporum Elnctorum

Expoſitio. ¶ 2° arguit vt pus / corpoꝝ. ſ. elntoꝝ ſunt dĩę finitę: ⁊ nõ infinitę. igiẽ elnta ſũt finita. aña pʒ: qa dĩę ſũt ſenſibiles q̃litatesq̃ finitę ſũt. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet / figurarũ gręce eſt σχημάτων: ſʒ alibi legiẽ στοιχείων / h eſt elemẽtoꝝ: alibi σωμάτων / h eſt corpoꝝ: ⁊ quouis modo legaẽ: per figuras intelligit ſpẽs corpoꝝ: quę ſi ſint finitę: elementa ipſa infinita eſſe non poſſunt: ſiue per corpora intelligat miſta / ſiue ſimplicia.

¶ Pręterea idiuiſibilia corpora eẽ dicentes neceſſe eſt mathematicis ſciẽtijs aduerſari. Cõpluraqʒ eoꝝ quę ſub opionẽ oĩum cadunt: ⁊ eoꝝ: quę ſenſu videnẽ: deſtruere: de quibus antea diximus in his / quę de tempore motu ve ſunt dicta. Sub opionẽ omnium Cadunt ἐνδοξων P

Expoſitio. ¶ 3° obijcit qa ponentes atoma corpora deſtruunt mathematicas: quatenus cogũtur dicere continuũ componi ex indiuiſibilibus: qđ eſt ↄtra mathematicas ſciẽtias. Deſtruũt etiã cões opiniones nãliũ: q̃ ſunt q res nãles generanẽ atqꝫ corrũpuntur. Nam datis atomis generatio ⁊ corruptio rerũ nãlium tollitur: quas cõis oĩum hominũ opinio tenet. Deſtruunt multa quę cadũt ſub ſenſum / vt alterationẽ / ⁊ augumentationẽ / quo ꝟo modo h deſtruere ipſis accidat. ingt. de quibus antea diximus in his q̃ de tpe motu ve ſunt dicta: h eſt in libris phyſicoꝝ. Illic enĩ expoſuit quo mõ dicẽtibus atoma accidat h deſtruere. Hoc mõ Auerroes expoſuit vltimã pte textus. Quę Auer cõmẽ. 38.

¶ Simul aũt ⁊ ↄria ipſos diceẽ ſibiipſis neceſſe eſt: ĩpoſſibile eſt enĩ ſi elnta indiuiſibilia ſint: magnitudie paruitateqʒ differre aerem / ⁊ aquã / ⁊ terrã: nõ enĩ poſſibile eſſet ex ſeſe mutuo gñari. Corpora nãqʒ maxia ſi ſegreganẽ: ſemp deficient. At hoc pacto aquã ⁊ aerẽ ⁊ terrã viciſſim ex ſeſe fieri aſſerũt. Q

Expoſitio ¶ 4° obijcit / qa ſibiipſis cõtradicunt: vbi debes ſcire q Democritus ⁊ Leucippus dixerũt aerẽ / ⁊ aquã / ⁊ terrã / differre magnitudine ⁊ paruitate atomoꝝ elntoꝝ ex quibus ipſa ſunt: quatenus elnta ex qbus terra eſt: ſunt maiora elementis ex qbus eſt aq̃: ⁊ elemẽta ex qbus eſt aq̃: ſunt maiora elemẽtis ex qbus eſt aer: ⁊ ſic / vt dictuʒ eſt: hęc tria differũt magnitudine ⁊ paruitate eoꝝ elntoruʒ atomoꝝ ex quibus ſunt. Scđo / dixerunt aerem / ⁊ aquã / ⁊ terram / ex ſeſe mutuo generari: nõ hęc duo aduerſari videntur.

A videntur.Cū ex ſecūdo ɔceſſo ſequatur oppoſitū₃ p̄mi.
Nā ſi aqua ſit ex terra ſ̄m eos ſegregatione elītoꝝ ato
moꝝ ex ꝗbus terra erat:aut illa elnta atoma terrę ex ꝗ
bus ipſa erat pro ḡnatione aquę diminuenł: aut ęq̄ ſta
bunt.Si diminuenł:tūc erūt diuiſibilia:nō enim pōt in
diuiſibile diminui.Sin ṽo ęq̄ ſtabunt elnta atoma ex
ꝗbus erat terra/in ḡnatione aq̄:tūc elnta ex ꝗbꝰ aqua eſt
erūt ęqualia elītis ex ꝗbus erat terra:q̄ꝛ illis nō dimi
nutis ſit aqua:ꝛ ſic elemēta aq̄ ꝛ terrę erūt ęq̄ maxia:q̄
re aqua ꝛ terra nō differūt magnitudine ꝛ paruitate ele
mentoꝝ ex ꝗbus ſunt.Ecce quō ex ſecūdo ɔceſſo ſequi
tur oppoſitū primi.inq̄t.Simul aūt ꝛ ɔ̄ria ipſos dicere
ſibiipſis neceſſe eſt:ꝛ hoc deducit.d.ipoſſe eſt eniꝫ ſi ele
menta indiuiſibilia ſint:ex ꝗbus ſupple ſunt aer/aqua/ꝛ
terra:magnitudie paruitateq̄ꝫ differre aerem/ꝛ aquā/et
B terrā:ꝛ oſtēdit ꝙ ɔ̄dicant.ꝛ inq̄t.Nō eniꝫ poſſibile eſſet
ex ſeſe mutuo ḡnari.Corpora nāq̄ꝫ maxima/hoc eſt ali
quāta ꝛ diuiſibilia ſi ſegregenł ab aliquo pro ḡnatiōe al
terius corporis ſemꝑ deficient:ꝛ diminuenł.mō hoc eſt
impoſſe:ex quo ſunt atoma:ꝓpterea ſubdit.at hoc pacto
aquā/ꝛ aerem/ꝛ terraꝫ/viciſſim ex ſeſe fieri aſſerūt:qua
re ſibi aduerſanł:quatenus dicūt elnta ex quibꝰ ſunt ter
ra/ꝛ aer/ꝛ aqua eē atoma:ꝛ ꝙ hęc ex ſeſe mutuo ſiāt:q̄a
Que Auer. co. 29. vt deductū eſt ex 2ᵒ ɔceſſo ſeq̄tur oppoᵐ p̄mi. ℂ Auer
roes autē aliter textū exponit.Et p̄mo narrat:q̄ ipſi vo
lunt.ꝛ inq̄t.ꝙ ipſi volūt ꝙ terra nō differt ab aqua:niſi
q̄a eſt cōpoſita ex partibꝰ idiuiſibilibꝰ maioribꝰ:q̄ꝫ ſint
partes indiuiſibiles:ex ꝗbꝰ cōponił aqua:ſilr̄ modo aer
differt ab aqua:ꝑtes eni ex ꝗbus conſtat aq̄:ſunt maio
res ꝑtibꝰ idiuiſibilibꝰ:ex quibꝰ cōſtat aer.Scd̄o dicunt
quō aqua ex terra:ꝛ aer ex aq̄ fiat:ꝛ ait ꝙ q̄ñ terra fit ex
C aqua:ꝑtes magnę ꝓpꝛię terrę exeūt ex aq̄:ꝛ remanēt ꝑ
uę ꝓpꝛię aq̄:ꝛ ſic terra ex aq̄.ecōtra fit:quando ex terra
fit aq̄:exeūt eni ꝑtes paruę ex terra:ꝛ ɔgreganł in aquā:
remanenteq̄ꝫ ꝑtes magnę. ℂ Obijcit igił Ariˢᵗᵒ huic opi
nioni vt exponit Auerroes:ꝛ poteſt rō ſic reduci ad for
mā.Uel ꝑtes magnę ꝛ ꝑuę ex ꝗbꝰ ſunt elnta illa:ſunt fi
nitę vel ifinitę:ſi infinitę:erant magnę in terra infinitę:ꝛ
paruę ēt ifinitę.Silr̄ in aq̄ erant vtręq̄ꝫ ifinitę:ꝛ ita ſeq̄
tur ꝙ aq̄ ꝛ terra in nullo differūt:q̄ꝛ in vtroq̄ꝫ paruę ꝛ
magnę ꝑtes erūt ęq̄les numero.Sin autē vtręq̄ꝫ ſunt fi
nitę:hoc eē non pōt niſi in terra ꝑdominenł magnę:ꝛ in
aq̄ ꝑdominenł ꝑuę.Quo dato ſequunł duo.p̄ᵐ/ꝙ ꝑtes
ex ꝗbus hęc ſūt:ſint diuiſibiles.ꝛ 2ᵐ/ꝙ ḡnatio ceſſet:ita/
vt non ſit perpetua:ꝛ per ɔ̄ñs ſi aq̄ fit ex terra:nō reuer
tetur ſemꝑ terra ex aq̄.p̄mū deducił ſupponēdo terraꝫ
conſtare.15.partibꝰ.10.videlꝫ magnis ꝛ q̄nque paruis:
aquā ecōtra ex.10.videlꝫ paruis:q̄nq̄ꝫ ṽo magnis.Hoc
patet:q̄a in terra magnę ꝑdominanł:in aq̄ ꝑuę. ℂ Se
D cūdo ſupponit aquā fieri ex dimidio terrę:quādo fit ex
terra:ꝛ terrā fieri ex dimidio aq̄:quādo fit ex aqua.Hoc
ſaltē de poſſibili eſt verū:tunc arguił:terra fit ex aq̄.igił
fit ex medietate aq̄:vt in ſecūdo dicebał:q̄re fit ex.7.ꝑ
tibus cū dimidio:q̄nque videlꝫ magnis/duabus paruis:
cū dimidio vnius paruę:ꝛ ſic ſeq̄tur partē illam diuidi.
Silr̄ modo deduci pōt ſi aqua fieret ex terra.ꝛ ſic patet
primū ꝙ partes illę erūt diuiſibiles.2ᵐ/deducitur etiaꝫ
quia ex quo partes vtręq̄ꝫ ſunt finitę:tandē finienł.ꝛ ita
non perpetuo aq̄ ex terra:nec terra ex aq̄ ḡnabitur.Hęc
Auerroes:q̄ q̄dē multifariā deficiūt:nō enim cōſonāt ra
tioni:nec textui:ideo omittanł. ℂ Deinde ſeq̄tur illa ꝑ
ticula.Themiſtius autē:Ubi inducit expōneꝫ Themi
ſtij aliā.Nam Themiſtius ait/ſeq ex illis cōceſſis.vide
licet ꝙ partes magnę generenł ex paruis:ꝛ ꝑuę ex ma
gnis:aut vía alterationis eiuſdē partis ex magnitudie in

E paruitatē:ꝛ ex paruitate in magnitudinē:aut via diuiſio
nis ꝛ cōpoſitiōis.videlꝫ quia ꝑs magna diuiſiōe fit par
ua:ꝛ paruę ɔgregatione fiunt magna:quę ſunt abſurda.
Indiuiſibilia eni nō poſſunt alterari:nec poſſunt diuidi.
Hęc Themiſtiꝰ:vt narrat Auerroes quē ego nō vidi:ſꝫ
ſcio:ꝙ nec hęc expoſitio eſt ad ꝓpoſitū codicis gręci:et
ideo nō puto eſſe Themiſtij. ℂ Deinde ſeq̄tur illa par
ticula.Deīde opponit Ariſtoteli.Ubi īducit Themiſtiū
reſpōdere Ariſtoteli.ꝛ diſtinguit de ḡnatione:ꝙ alia eſt
impꝛopꝛie:q̄ dicił generatio per ęquocationem.Alia ꝓ
pꝛie q̄ eſt per formę de potētia materię eductioneꝫ me
diāte alteratione.Prima vꝛo dicit Themiſtius.fit ſubtra
ctione:velut cū generał rhob hoc eſt muſtū coctū.Ue
lut cū per decoctionē a vino ſeꝑantur partes ſubtiles:ꝛ
craſſiores remanēt:aut fit diuiſione vel cōpōne:vt cum
F magnę ꝑtes diuidūtur:ꝛ fiūt paruę:vel cū ꝑuę cōponū
tur:ꝛ fiūt magnę.Uult igił Themiſtius ꝙ Democritꝰ ꝛ
Leucippus locuti ſunt in ḡnatione ipꝛopꝛie:ꝛ non in ge
neratione ꝓpꝛia. ℂ Obijcit autē Auerroes Themiſtio
pro Ariſtotele/ꝛ ait ꝙ quōcūq̄ꝫ ſit:ſeq̄tur vt ꝑtes indiui
ſibiles fiāt diuiſibiles.Nā ſiue loquanł in ḡnatione ac
cidentali:quę fit ſubtractione:vel ɔgregatione:ſiue in ge
neratiōe ſubalīq̄ fit formę eductiōe:ſemꝑ ſeq̄tur dictuꝫ
impoſſe:ꝛ quo mō hoc ſequitur:dictuꝫ eſt:tamē Auerro.
dat veram rōnem Ariˢᵗᵒ:nā per eos iſtę partes fiunt ab
inuicem:aut igił vera generatione alteratiua:aut accidē
taliter.ſi vera generatione:tūc aut paruę in magnas/aut
magnę in paruas mutabunł ſ̄m qualitatem vel quanti
tatem.Naꝫ ſi ſ̄m quantitatē:hoc fiat via diuiſionis vel
via cōpoſitionis:ꝛ ſequił vt prius:ꝙ pars diuidetur:vt
quādo conſtat ex partibus imparibꝰ.ſi via alterationis
partes indiuiſibiles alterabunł:qḋ eſt impoſſe. Sin aūt
G fiunt generatione accidētali:hoc nō fiet niſi per ſegrega
tionem magnarū in paruas:ꝛ ſeq̄tur diuiſio:vel cōgrega
tiōe:ꝛ ſic finieł generatio.Quare oīno errauerūt. ¶ Ego
ṽo dicerem:ꝙ ſi illi loquūtur in generatione accidētali:
quę dicitur generatio per ęquocationem:erunt diminu
ti:q̄a nihil dixerunt de vera generatione:quare ſi ſuffi
ciēter loquuti ſunt:oportet eos loqui de vera generatio
ne:ꝛ ſic ſequuntur omnia quę dicit Ariſtoˢ.

ℂ Pręterea neq̄ꝫ ſ̄m hoꝝ ſniam infinita ſa Sniam ὑπόληψιν
ne elementa fieri videbūtur:ſi corpora q̄deꝫ Opinionē
figuris differunt.Figurę ṽo omnes ex py Suſpiōeꝫ
ramidibus conſtant.Rectilineę quidem ex
rectilineis:ſphęra autem ex partibus octo:
ſint enim aliqua figurarum principia neceſ
ſe eſt.Quare ſiue ſit vnū:ſiue duo:ſiue plu
ra:ꝛ ſimplicia corꝑa totidē erūt multitudie.

ℂ Secūdo oſtendit ſibiipſis cōtradicere.Nam ponunt Expoſitio.
H corpora abinuicē per figuras differre:ex hoc ſeq̄tur ſim
plicia corpora nō eſſe infinita:ꝛ ſyllogizemus ſic/q̄cūq̄ꝫ
corpora differūt figuris:ſunt finita nūero.ſimplicia cor
pora differunt figuris.igił ſimplicia corpora ſunt nume
ro finita.Maior ꝓbatur:quia figurę ſunt numero fini
tę:nam oēs conſtant ex pyramidibus:rectilineę quidem
ex rectilineis:rotūdę autē ex rotundis:vt ſphęra ex octo
partibꝰ.Modo pyramides ſunt finitę:ꝙ ṽo ſimplicia
corpora differunt figuris:ꝓꝫ/quia miſta reſoluuntur ad
ſimplicia:ꝛ ſimplicia corpora ad figuras(vt dicūt)igił
ſimplicia corpora differūt figuris.inquit.Pręterea neq̄ꝫ
ſ̄m hoꝝ ſniam infinita ſane elemēta videbunł fieri:
cuius contrarium ſentiunt:ꝛ ponit rationeꝫ dicēs:ſi cor
pora quidem figuris differunt.ſcꝫ elementaria:ꝛ figurę

I ſupple omnes ſint numero finitę:q̄a figurę oẽs ex pyramidibus conſtant:quę ſunt numero finitę. Rectilineę q̄dem ex rectilineis:ſphęra autem ex partib⁹ octo:⁊ ꝙ pyramides ſint ex quibus conſtant figurę ꝓz/quia neceſſe eſt eſſe aliqua principia figurarum:quę non videnť eſſe niſi pyramides. Tunc dat cõcluſionem.⁊ inquit.Quare ſiue illud principium figurarum ſit vnum:ſiue duo:ſiue plura:⁊ ſimplicia ipſa corpora totidẽ eſſe multitudie neceſſe erit. Patet igitur quali ratione ſibiipſis etiã aduerſentur.¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet:Auerroes notat p̄mo ꝙ figuraꝝ alię ſunt eſſentiales corporibus/vt cęlo ſphęrica:⁊ hoīnibus humana. Alię accidentales/vt ſphęrica elemẽtis. Secũdo notat/ꝙ iſti ſupponunt figuras eẽ eſſentiales corporibus elemẽtis:ſiue illa ſint diuiſibilia:ſiue indiuiſibilia. Tũc ex his cõcludit figuras differre ꝑpter corpora:⁊ ꝙ numerus figurarum ſit ſm̃ numerum corpoꝝ. Qd̃ ꝟo figurę ſint finitę:ait Auer. eſſe accipiendum ex ſuppoſitione facta in geometria:illic enim vt

K dicit Auerroes declaratum eſt oẽs figuras quinqꝫ reſolui in pyramides:quę ſunt rectilineę aut rotũdę/vt ſphęra octo/cubus ſex:⁊ ſimilr̃ in alijs q̄ dicũtur in libro Euclidis. ¶ Ulterius Auerroes reducit rõnem ad ꝓpoſitiones tres pro antecedẽte:⁊ infert ex illis cõſequens. Prima igitur ꝓpoſitio eſt/corpora figurata differũt per figuras. Secũda/omnes figurę corporeę ꝯponunť ex pyramidibus. Tertia ꝓpoſitio quę eſt cauſa reſolonis figurarum in pyramidem eſt/ꝙ figurę rectilineę ſunt ex rectilineis:⁊ reſoluũtur in triãgulum:⁊ pyramis etiam reſoluitur in triãgulum:ita vt p̄ma corporalium figurarũ ſit prima ſupficialiũ. ¶ Põderat ꝟo Auerroes cur dixit ſphęricam figurã cõponi ex partibus perfectis:⁊ nihil dicit:q̄a h̄ ꝟba non ſunt in gręcis codicibus:dicit enĩ

L ſphęram eſſe ex partib⁹ octo:hę ſunt tres ꝓpõnes accepte quaſi ãtecedens:ex q̄bus cõcludit figuras habere p̄n cipia. Nam corporeę reſoluunť in pyramides:⁊ ſuperficiales in triãgulum. Hęc eſt rõ:verũ addit Auerroes:ꝙ Ari^les accipit tãq̄ ſuppõnem ꝙ ſi elemẽta ſunt ſpecie finita:miſta ex illis ſunt etiã ſpecie finita. Addit etiã ſecundo/ꝙ lꝫ h̄ ratio geometrica nulla eſſet:tamẽ eſt cõcedẽdum omnes q̄nque figuras reſolui in figuras finitas/aut vnam/aut duas/aut plures. Hęc Auer. q̄ certe nõ plane verbis gręcis applicãtur. ¶ Deinde ſequiť illa particula. Themiſtius autẽ. Ubi inducit Themiſtiũ defendere antiquos:ait enĩ Themiſtius/duplices eſſe figuras:regulares/⁊ enormes:regulares q̄dem finitę ſunt vt rõ ꝯcludit:⁊ de his nõ loquũtur veteres:cũ dicũt atoma differre figuris. enormes ꝟo ſunt infinitę:⁊ his figuris atoma differre dicũt:qua rõne ſibi non aduerſanť:q̄a corpora

M ſunt infinita:⁊ figurę q̄bus differũt ſunt iſinitę. ¶ Deinde dicit. Dicamus igiť. Ubi replicat cõtra Themiſtiũ/q̄a nõ poſſunt illi intelligere niſi de figuris regularibus:q̄m figurę irregulares ſunt accñtia corpoꝝ:quibus non differũt corpora atoma niſi ꝑ accñs:q̄re non pñt loqui niſi de figuris regularib⁹ q̄b⁹ h̄ corpora differunt ꝑ ſe:⁊ eẽntialr̃. Mõ cũ hę ſint finitę:⁊ atoma erũt finita ẽt:q̄re recte Ari^les ꝯdixit antiq̄s. Hęc Auerroes ⁊ ſapide.

¶ Preterea ſi cuiqꝫ q̄dem elementorum quidam motus ꝓprius inſit:⁊ ſimplicis corporis ſimplex ſit:nõ ſunt aũt ſimplices motus infiniti:ꝓpterea ꝙ neqꝫ ſimplices lationes plures q̄̃ duę ſunt:neqꝫ loca infinita ſunt:neqꝫ hoc mõ ꝓfecto ipſa elẽta iſinita erũt.

Expoſitio. ¶ Ultimo obijcit opioni eoꝝ:⁊ cõcludit elemẽta finita eẽ:⁊ ſumit pro ãtecedẽte tres ꝓpõnes.⁊ inquit. Preterea ſi cuiqꝫ quidem elementoꝝ quidam motus ꝓprius iſit. Hęc eſt p̄ma ⁊ perſpicua:eo q̄a elemẽtum eſt corp⁹ naturale:cui oĩno opꝫ ineẽ motũ aliquẽ. Deĩde ponit 2^am/ N
⁊ inquit.⁊ ſimplicis corporis ſimplex ſit:hęc eſt ſecũda ⁊ in primo libro plane declarata. Deinde ponit 3^am.⁊ inquit. Nõ ſunt autẽ ſimplices motus infiniti:cuius duas aſſignat cauſas.⁊ inq̄t. Propterea ꝙ neqꝫ ſimplices lationes plures q̄̃ duę ſunt/videlꝫ ſurſum ⁊ deorſuꝫ. Secũdo/q̄a neqꝫ loca infinita ſunt:ſunt enĩ duo loca. videlꝫ alter ſurſum/alter deorſum. Ex his tribus ꝓpõnib⁹ pro antecedẽte ſumptis/infert conſequens.⁊ inq̄t. Neqꝫ hoc mõ profecto ipſa elementa infinita erũt:poteſt autẽ h̄ rõ ſic reſolui ad ſylloſ. p̄mus q̄dem erit/cuiqꝫ elẽto motus ꝓprius ineſt. Atomũ corpus eſt elemẽtũ. igiť cuiqꝫ atomo ineſt ꝓprius motus. Secũdus/cuiuſlibet ſimplicis corporis ſimplex eſt motus. atomũ eſt corpus ſimplex. igiť motus eius eſt ſimplex. Tertius/motus ꝓprij elemẽtoꝝ ⁊ ſimplices finiti ſunt:q̄m nõ plures duobus. O
Motus atomoꝝ ſunt ꝓprij atomis ⁊ ſimplices. vt duo primi ſylli ꝓbant. igiť motus proprij atomoꝝ ⁊ ſimplices nõ ſunt iſiniti:ſed finiti. Ex his trib⁹ ſyllis ſequitur. Quartus ſic/quot mot⁹ tot atoma/finiti ſunt mot⁹. igitur atoma finita erunt. Hoc igitur mõ rõ ſyllogiſtica Ari^lis reſoluitur. ¶ Auer. autẽ vult ꝙ Ari^les nunc demonſtratione oſtẽſiua ⁊ recta probet elẽta eſſe finita:q̄a antea ꝓbauit demõſtratione ducente ad impõle/vt viſum eſt. Deinde abbreuiat eius textũ ⁊ ꝓbat p̄mo numerũ corpoꝝ ſimplicium eẽ ſm̃ numerũ motuũ ſimpliciũ. nam elementũ eſt corpus ſimplex:⁊ oẽ corpus ſimplex habet motũ ſimplicẽ:ideo quot ſimplices ſunt motus:tot corpora erũt ⁊ ſimplicia. Scd̃o ꝓbat/ꝙ numerus motuũ ſimplicium ſit pro numero locoꝝ:⁊ hui⁹ cã eſt/q̄a motus ſimplices ſunt ad loca terminata:ideo ſequitur quot loca ſunt:tot eſſe mot⁹ ſimplices. Ex his arguit a p̄mo ad vltimũ:ſi loca ſunt finita/mot⁹ ſunt finiti/ſi mot⁹ ſũt finiti/corpora ſimplicia erunt finita. Sꝫ loca ſunt finita. igiť P
⁊ corpora ſimplicia erunt finita. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet:debes ſcire/vt notat Auer. ꝙ ſimplices lationes non ſunt plures duab⁹:loquẽdo de lationibus rectis:quia loquẽdo generatim ſunt tres. videlꝫ a medio/ad mediũ:⁊ circa mediũ. Ulterius idẽ de locis:nã loca gñatiꝫ ſunt duo.ſ. ſurſum ⁊ deorſuꝫ. ſpeciatim ſunt q̄tuor:q̄a ali⁹ locus eſt ſurſuꝫ ſimplr̃/alius deorſuꝫ ſimplr̃/alius ſurſum in reſpectu/alius deorſuꝫ in reſpectu:ideo q̄tuor ſunt elementa ſpeciatim. videlꝫ ſimplr̃ leue vt ignis:qui eſt ſurſuꝫ ſimplr̃:ſimplr̃ graue vt terra:q̄ eſt ſimplr̃ deorſum:leue in reſpectu/vt aer:qui eſt ſurſum in reſpectu:graue in reſpectu vt aqua:quę eſt deorſum in reſpectu:generatim autem duo ſunt graue ⁊ leue:velut etiaꝫ duo ſunt loca generatim ſurſum ⁊ deorſum. Q

¶ Cum aũt finita eſſe neceſſe ſit:reſtat conſiderare vtrũ plura ſint/an vnũ: quidã.n. vnũ ſolum eſſe ſupponũt:⁊ hoꝝ alij q̄deꝫ aquã:alij aũt aerẽ:alij ꝟo ignẽ:alij aũt aqua q̄deꝫ ſubtilius. aere aũt denſius:qd̃ vniuerſos cęlos/cũ ſit infinitum:cõtinere dicunt.

¶ Cũ terminata ſit qõ de iſinitate elẽtoꝝ:in qua determinatũ eſt nõ eẽ iſinita elẽta:ꝓponit nũc aliã q̃nẽ.⁊ inq̄t. Expoſitio.
Cũ aũt finita eẽ elẽta neceſſe ſit:reſtat ꝯſiderare vtrum plura ſint vno/an vnũ tm̃ elẽtũ. Deinde ꝓſequẽdo narrat veterũ opiniones:⁊ p̄mo eoꝝ q̄ vnũ eẽ dixerũt:⁊ inquit. Quidã.n. vnũ ſolũ rerũ gñabiliũ elẽtum eẽ ſupponunt:⁊

Quę Auer. cõ. 40.

Quę Auer. cõmẽ. 41.

A manit:ꝛ ſupple alij plura vno:ꝛ eoꝝ qui vnū eſſe ſuppo-
nunt:narrat diſiam.ꝛ inqt.Et hoꝝ alij qdē aquā/alij aūt
aerem/alij vo ignē/alij autē hoꝝ extremoꝝ meᵐ.vꝫ aq̄
qdeꝫ ſubtiliꝰ:aere vo denſiꝰ:ꝛ hoc mediū dicūt ambire
atq̄ ꝯtinere vniuerſos celos cū ſit īfinitū.¶ Quo vo ad
verba attinet/debes ſcire ꝙ cū Ariˡᵉˢ ait.Qḋ ꝯtinere di-
cunt vniuerſos celos:pōt dupl'r īntelligi.Uno mō/ꝙ illḋ
mediū ꝯtineat celos:quatenus ext celos eſt illos ambiēs
atq̄ penetrās:ꝛ pōt ſtare ad illoꝝ mētē.Alio mō/ꝙ me
dium illḋ ꝯtineat ab vniuerſis celis:quatenus īntra celū
ſtans eſt mā oium ḡnabiliū.Alij īntelligūt/ꝛ tertio ꝑ me-
diuꝫ ꝯtinere vniuerſos celos:ꝛ oēs res īntra celos contē-
tas:quatenus eſt vlīs mā celoꝝ:ꝛ rerū ḡnabiliū:ꝛ totuꝫ
Que Auer. comē.42. eſt bonū.℃ Auerroes aūt addit 3ᵐ qōneꝫ/videlꝫ ſi ele
mēta ſunt plura:q̄ſtio emergit tertia quot ſunt:ait tamen
Ariſtotelem hanc q̄ſtionem dimiſiſſe vſq̄ ad librū de
B generatione:ꝛ propterea exiſtimatur ꝙ iſte liber q̄ſi ꝓ-
cedit librum de generatione ꝛ corruptione:ꝛ nō ſolū exi
ſtimatur ita eſſe:ſed revera ita eſt/vt alibi diximus.

Deinde Sine Si Ignorant Latent ℃ Quicūq̄ igit̄ hoc vnum qdem aquaꝫ aut
aerem faciūt:aut aqua qdem ſubtilius:aere
vo denſius:deide ex hoc raritate dēſitateq̄
cetera ḡnant:hi ipſi ignorant aliqd aliud ele
mento ſe facere prius. Nā ḡnatio qdē ex ele
mentis cōpoſitio eſt(vt dicūt)ad elīta vo:
eſt diſſolō:quare id qḋ eſt ſubtiliorum par-
tium:natura prius eſſe neceſſe eſt:cum igit̄
omnium corpoꝝ ignem ſubtiliſſimuꝫ eē di-
C cant:ignis vtiq̄ natura primum erit.

Expoſitio. ℃ Obijcit aūt his nūc Ariˡᵉˢ inſiſt:nā oēs poſuerūt pᵐ ele
mētū eē mediū qḋdā īnter extrema:eſt eniꝫ aer qḋdā q̄ſi
mediū ignis ꝛ aq̄:aq̄ ē quaſi mediū aeris/ꝛ terrę:id qḋ
eſt aere denſiꝰ ꝛ aq̄ rariꝰ:qḋ di vapor:iſt ē medīuꝫ:q̄re
ſimul his oībꝰ obijcit:q̄a oēs mediū elītoꝝ dixerūt eē
primū:ꝛ ꝓmo ſumit quō hi ſe hūt.in dictis ſuis ſic dicen
do.ꝛ inqt.Quicūq̄ igit̄ hoc vnū qdē aquā/aut aereꝫ ſa-
ciūt/aut aq̄ qdē ſubtiliꝰ:aere aūt denſiꝰ:deide ex ꝑ vno:
qḋ ponunt/raritate denſitateq̄ cetera ḡnant:nā raritate
ḡnant ex illo ignē:ꝛ oīa ignea:denſitate aūt terram:ꝛ oīa
terrea:hi ipſi ſic dicēdo ignorāt aliqd aliud elīto ſe fa-
cere prius.Ex hoc vult hr̄e ꝙ ſibiipſi ꝯdicūt:ꝛ hoc dedu
cit:ꝛ ſupponit ꝓmo ꝙ q̄ñ ex elītis fit miſtoꝝ ḡnatio:il-
la ḡnatio eſt cōpoſitio:cū nō fiat niſi cōdēſatione ꝛ com
poſitiōe:quādo vo ex miſtis fit ḡnatio elītoꝝ:illa gene
D ratio eſt diſſolō:generant̄ eni elīta ex miſtis reſolutiōe:
miſta vo ex elītis cōpōne. Hoc inqt. Nā ḡnatio quidē
ſupple miſtoꝝ ex elementis:cōpoſitio eſt(vt dicunt)ad
elemēta vo ſup.ꝓfectio/eſt diſſolō:ex hac ſuppoſitiōe i-
fert nō medium elemētum:ſed extremū eē ꝓmū/videlꝫ
ignem.ꝛ inqt.Quare id qḋ eſt ſubtilioꝝ partium nā ꝑus
Que Auer. cō.42. eſſe neceſſe eſt.Cū igit̄ oīum corpoꝝ igneꝫ ſubtiliſſimuꝫ
eſſe dicant:ignis vtiq̄ nā primū erit.℃ Auerroes dedu
cit primā ꝯñiam ex definitione elīti:q̄ eſt/ꝙ ſit ſimpli-
ciſſimū coꝝ:quę exiſtūt in cōpoſito:at extremū eſt ſim-
plicius medio:eſt eniꝫ mediū duplex(vt ait) q̄litate:vt
rubrū inter albū ꝛ nigrū:ꝛ hoc eſt ſimplicius vtroq̄ ex-
tremo:ꝛ quātitate:vt ęq̄le inter ſūmuꝫ ꝛ minimū:ꝛ ꝑ eſt
ſimplicius altero extremo.videlꝫ ſūmo:qḋ ꝯtinet ęq̄le
ꝛ amplius.Arguat̄ igit̄ ſic:ſimplicius eſt prius cōpoſi-
to/ſubtilius eſt ſimplicius denſo.igit̄ prius denſo.Ulte-
rius ſequit̄ 2ᵃ ꝯñia.videlꝫ ꝙ ignis ſit primū oīum:quia
eſt oīum ſimpliciſſimū.Sed hęc deductio nō placet:q̄a

non ſequit̄ ex ſuppōne poſita:ſuppoſitio eni fruſtra fu- E
iſſet.℃ Melius igitur dico/ꝙ prima ꝛ vltima ꝯñia ſe-
quuntur duobus poſitis.ꝓmuꝫ eſt ꝙ elementoꝝ ḡnatio
ex miſtis ſit reſolō:generatio miſtoꝝ ex elemētis ſit cō-
poſitio.2ᵐ eſt/ꝙ compoſitio ſit natura prior reſolutiōe:
nam compoſitio eſt motus a nō eſſe/vel ſalteꝫ ab eē im
perfectiori ad eſſe ꝑfectius.Ex his duobus ſequit̄ id qḋ
eſt ſimplicius ꝛ ſubtilius eē prius:q̄a terminus a quo eſt
via naturę prior termino ad quē.Arguatur igitur ſic/qḋ
eſt prius in aliquo ordine eſt prius omni eo quo ille or-
do eſt prior.Sed ſimplicius eſt prius natura in cōpoſi-
tione:ꝛ compoſitio eſt prior reſolōne.igit̄ ſimplicius eſt
ꝑus miſto ꝛ medio.quare ignis qui eſt ſimpliciſſimus:
erit primuꝫ corpus oīum corpoꝝ:vel dici pōt ꝙ ſufficit
illa ſuppoſitio:quā Ariˡᵉˢ poſuit.videlꝫ ꝙ generatio mi
ſti ex elītis ſit cōpoſitio:ḡnatio elementi ex miſto ſit re-
ſolutio:q̄a ſi eſt reſolō:eſt q̄a a miſto ad elītuꝫ itur tāq̄ F
ad ſimplicius:mō ſimplicius prius eſt nā cōpoſito:igit̄
ignis qui eſt oīum ſimpliciſſimū:erit oīum ꝓmuꝫ:qḋ eſt
cōtra eos:ꝛ ſic patet deductio vtriuſq̄ ꝯſequentię ex il-
la vna ſuppoſitione. ℃ Ex his infert Auerroes contra
Themiſtium:ꝙ hoc impoſſibile deductum contra an-
tiquos non eſt/quatenus voluerunt generationem eſſe
via rarefactionis ꝛ condenſationis:ſed quatenus volue
runt primum elementum eſſe quoddam medium inter
extrema:ꝛ hoc qḋ dicit Auerroes rectum eſt:naꝫ contra
hoc obijcit Ariſtoteles/vt omnibus patet.Pręterea ar-
guit Auerroes/ſi confutatio Ariſtotelis eſſet contra hoc
quod dixerūt de generatione ꝙ ſit raritas vel denſitas:
tunc quęritur vtrum per raritatem vel denſitateꝫ intel-
ligerent formas ſubſtantiales:an accidentales.videlicet
qualitates.Si ſubſtantiales:tunc medium non eēt cor-
pus in actu:ſed ens in potentia/vt materia:quod eſt con- G
tra eos:ſi autem intelligunt eſſe qualitates:tūc genera-
tio eſſet alteratio:vt in libro de generatione arguuꝫ eſt:
ꝛ ita dici poteſt ꝙ ſiue Ariſtoteles obijciat contra hoc
quod dicunt primum elementum eſſe medium:ſiue con
tra hoc quod generatio eſt raritas vel denſitas:vtroq̄
modo errant antiqui:lꝫ in Libro de generatione proce-
dat contra 2ᵐ magis.

℃ Differt aūt nihil:neceſſe eſt eni vnū qḋdā
ceteroꝝ eſſe primū:ꝛ non medium.

℃ Remouet dubiū:q̄a poſſet dici ignē non eē alijs ſim- Expoſitio.
pliciorem:vel ſubtilioreꝫ:q̄ñ elemēta ſunt ęque ſimpli-
cia. Reſpōdet Ariſtoteles hoc nihil differre ad rōnē:nā
ex rōne ſaltē neceſſe eſt nō mediū eſſe ꝓmū:ſed qḋdam H
aliud a medijs elītis:mō illud ſit ſimpliciꝰ ac ſubtilius:
q̄cq̄d ſit illud. Nam ꝭm peripateticos in rei veritate il-
lud eſt ꝓma mā/vt dicet̄:ꝛ dcm̄ eſt ſuo loco.

℃ Pręterea raritate ac denſitate cetera ḡna- Etiā ꝙ
re/ꝛ ſubtilitate atq̄ groſſitie:nihil differt.
Nam ſubtile qdē rarum:groſſuꝫ autē den-
ſum eē volūt. Subtilitate rurſus atq̄ groſ-
ſitie:ꝛ magnitudie ac ꝑuitate idē eſt:ſubtile
eniꝫ qḋ qdem paruaꝝ:groſſum aūt/qḋ ma-
gnarū partiū eſt.Qḋ enim ad multū exten-
ditur:id ſubtile eſt:tale aūt id eſt:qḋ ex ꝑuis
partibus cōſtat:quare accidit ipſos magni-
tudine ac paruitate ſubas diuidere ceteroꝝ.

℃ Scḋo obijcit his:ꝛ ſupponit idē eſſe ḡnari aliqd rari- Expoſitio
tate ꝛ denſitate:qḋ generari magnitudie ꝛ paruitate.ꝓ-
bat ſuppōnē:q̄a generari ſubtilitate ꝛ groſſitie eſt ḡnari

I magnitudine ⁊ paruitate:ſed gñari raritate ⁊ denſitate
eſt aliqd gñari ſubtilitate ⁊ groſſitie.igiẗ generari aliqd
raritate ⁊ groſſitie eſt generari magnitudine ⁊ paruita-
te:de ratione p̄mo tãgit minorez.d.Preterea raritate ac
denſitate cetera gñari ⁊ ſubtilitate atq; groſſitie:nihil re
fert.Hec eſt minor:⁊ eã probat.d.nam ſubtile qdem ra
rum:groſſuz autẽ denſum eſſe volunt.Deinde ſumit ma
iorem.⁊ inqt.Subtilitate rurſus atqz groſſitie:⁊ magni-
tudine ac paruitate.ſup.gñari idẽ eſt:⁊ dicit cãz:qz ſub-
tile eſt qd qdem paruarũ partiũ eſt:groſſum autem:qd
magnarũ:qd enim ad multũ extendiẗ:id ſubtile eſt:tale
autẽ id eſt:qd ex paruis partib⁹ conſtat.Hec eſt maior.
deinde dat ↄcluſionẽ.⁊ inquit.Quare accidit ipſos anti-
quos magnitudine ac paruitate ceteroꝝ ſubſtãtias diui-
dere gñando:⁊ ita idem eſt raritate ⁊ denſitate gñari:qd
magnitudine ⁊ paruitate:que erat ſuppoſitio.

K ¶ Accidit aũt ita definiẽtib⁹ cuncta ad aliqd
dicere:atqz abſolute nõ erit aliud qdez ignis
aliud aũt aqua:aliud ꝟo aer:ſed idẽ ad hoc
quidẽ ignis:ad aliqd autem aliud/aer.

Expoſitio. ¶ Hac ſuppõne ſtante:arguit nũc cõtra eos probãdo qꝫ
ſi cetera gñantur raritate ⁊ denſitate:tũc nihil erit abſo-
lutuz:ſed cuncta ad aliqd:deduciẗ:⁊ ſyll'o ſic componiẗ.
quecũq; generanẗ magnitudine ⁊ paruitate:ſunt ſolum
ad aliqd:erit eniz genitũ omne/aut magnum/aut puũz:
que nihil ſunt niſi ad aliqd:q̃cũqz generantur raritate ⁊
denſitate:generanẗ magnitudine ⁊ paruitate:vt ex ſup-
poſitione ↄſtat.igiẗ q̃cunqz generanẗ raritate ⁊ denſita-
te erũt ſolum ad aliqd.inqt.Accidit autẽ ita definienti-
bus cũcta ad aliquid dicere:ita vt abſolute nõ erit/aliud
qdem ignis/aliud autẽ aqua/aliud ꝟo aer:ſed idez ad h̃
L quidem ignis:ad qd eſt magnum:ad aliqd aliud aer:ad
qd eſt paruũ:pꝫ hec cõſequẽtia cõponẽdo ſyll'm ex ſup
poſitione tacta.¶ Debes ſcire qꝫ hec rõ differt a p̄ma:
qz prima fuit cõtra poſitionem in ſe:que voluit primuz
elementum eſſe vnum medioꝝ.Hec ſecunda eſt contra
modũ ponendi:qui fuit qꝫ ex illo medio cetera generen-
tur raritate ⁊ denſitate:arguit eniz qꝫ ſic cetera oĩa eẽnt
ſolum ad aliqd:⁊ nihil eorum abſolute tale.Hec quo ad
Que Auer. cõmẽ.43. ꝟba.¶ Auerroes aũt in p̄ncipio cõmẽti velle videẗ/qꝫ
Ari^(les) cõtradicat his/inquãtum iſti concordant cum po-
nentibus atoma:⁊ fallit:q2 ſtatim Ariſtoteles hoc facit:
⁊ nõ in p̄ncipio text⁹:poſtea balbuciendo reduciẗ ad ex-
poſitionem noſtram:vt bene itelligẽtibus patet.

¶ Qd quidẽ ⁊ his accidit:qui plura qdẽ ele-
menta eẽ aiunt:magnitudine aũt ⁊ paruita-
M te differre dicũt. Nam cuz vnũqdqz quãti-
tate ſit definitum:erit inter ipſas magnitudĩ
nes rõ aliqua.quare eoꝝ q̃ adinuicez hãc rõ-
nem habẽt/aliud aerẽ/aliud ignẽ/aliud terrã/
aliud aquã:eſſe neceſſe eſt:ppterea qꝫ in ma
ioribus rationes minorum inſunt.

Expoſitio. ¶ Obiter nũc contradicit qbuſdaz:qui dixerũt plura eẽ
rerum elemẽta:ſed differre ſolũ magnitudine ac parui-
tate:q̃ ꝟo ſint hec elemẽta:quiqz ſint hi/qui ſic dixerũt.
Ari^(les) nõ explicat:nec eſt nobis curãdum. Arguit igitur
his Ari^(les):nam ſi ita eẽt:idẽ eſſet aer/⁊ ignis/aqua/⁊ ter-
ra:deducendo cõſequentiam/ſupponit ea que quantita-
te differunt:habere inter ſe aliquam proportionem:qua
conſtituuntur.verbi cauſa:ſi.a.differt ab ipſo.b.quanti-
tate:ipſum.a.habet quandam ad ipſum.b.proportionẽ:
qua ipſum.a.conſtituitur in eſſe:qua poſita ponetur ipſũ

a.⁊ qua remota:etiam remouebitur.inquit.Qd quidem N
⁊ his accidit:qui plura quidem elementa eſſe aiunt:ma-
gnitudine autem ⁊ paruitate differre dicũt:quicũqz ſint
iſti:quos non explicat:⁊ quod hoc idem/his etiã accidat:
deducit:ſupponens quod dictum eſt.⁊ inquit.Nam cuz
vnũquodqz quantitate ſit definitum:erit inter ipſas ma
gnitudines ratio ſeu proportio aliqua.ſup.qua conſtitu-
entur in eſſe.eſt igitur ſuppoſitio:que definiũtur ⁊ diffe-
runt magnitudine vel quantitate:proportione conſtitu-
untur.Ex hac ſuppoſitione arguit nullum elementuz eẽ
tale ſimpliciter:nam ignis erit ad aerem ad quem habz
proportionem qua per magnitudinem conſtituitur:aer
etiã erit ignis ad aquam:quia quã proportionem habet
ignis ad aerem:eaz aer habet ad aquaz:⁊ aqua erit ignis
ad terram ratione eadem:⁊ ita nullum elemẽtũ erit tale
abſolute.inquit.Quare eoꝝ que adinuicẽ hãc rõnez ha- O
bent:aliud aerẽ/aliud ignẽ/aliud terram/aliud aquaz eẽ
neceſſe eſt:⁊ ſic qd eſt ignis ad aquã:erit aer ad ignem:et
qd eſt ignis ad terram:erit aqua ad aerem:⁊ huius cõſe
quentie cãm aſſignat.d.ppterea qꝫ in maioribus rõnes
minorum inſunt:aeri enĩ ineſt ratio ⁊ pportio minor ad
ignẽ:q̃ ineſt aque ſi cõparetur ad aerẽ:⁊ ineſt terre ſi cõ-
paretur ad aquam:⁊ ita pportio minoris ad mai⁹:q̃ in-
eſt aeri reſpectu ignis ineſt aq̃ ⁊ terre:aq̃ qdem reſpectu
aeris:⁊ terre reſpectu aq̃:⁊ ita nihil hoꝝ erit abſolute ta-
le.Hec Ari^(les).¶ Auerroes aũt velle videẗ Ari^(lem) ↄtra- Que Auer. cõ.43.
dicere his:q; dixerũt atoma:q2 iſti dixerũt atoma eẽ re-
rum elnta:differreq; puitate ⁊ magnitudine:ſed errat:q2
Ari^(les) deducit de q̃tuor elntis:⁊ nõ de atomis:pbat enĩ
qꝫ ſi q̃tuor elnta differunt ſolum magnitudine ⁊ parui-
tate:tunc nullũ eoꝝ erit tale abſolute:ſed ſolũ pportiõe:
que rõ docet fuiſſe quandã poſitionẽ q̃ dixit quatuor eẽ
elemẽta rerum/vt ſunt ignis/aer/aqua/⁊ terra:⁊ illa dif- P
ferre ſolum quãtitate:⁊ contra hos obijcit clare Ari^(les):
vt oĩbus patet:decipitur igitur Auerroes.

¶ Quicũqz ꝟo ignem elntuz ſupponunt: h̃ Effugiunt
qdez effugiunt:alia ꝟo ipſis accidere abſur Euadunt
da neceſſe eſt:aliqui enĩ ipſoꝝ igni figuram Diffugiunt
accõmodant:vt hi qui pyramidẽ faciunt:et Abſurda
hoꝝ alij quidem ſimplicius dicentes: pyra- Irrõnabilia
midem quidem dicunt figurarum acutiſſi- Accõmodãt
mam:ignem autem corporum. Adiungunt Coaptant Dicũt/ver- bum additũ

¶ Hactenus de his qui primũ elemẽtuz fecerũt mediũ: Expoſitio
nunc tranſit ad eos:qui primum elementum fecerũt ex-
tremum.videlicet ignem:⁊ primo proponit quales faci-
entes ignem elementum ſe habeant circa abſurda.⁊ in-
quit.Quicũq; ꝟo ignem elementum eſſe ſupponunt:qd Q
eſt extremum:hoc abſurdum:quod modo diximus cõ-
tradicentes medium eſſe elementum:effugiunt:alia ꝟo
ipſis accidere abſurda neceſſe eſt:⁊ ita lz euitent dictum
abſurdum non euitant alia:que dicturus eſt.Deinde in-
cipit narrare opiniones:⁊ inquit. Aliqui enim ipſorum
igni figuram accõmodant:vt hi qui pyramidem faciũt:
⁊ ſupple tu/⁊ hi ſunt:qui ignem dicunt eſſe reruz elemẽ-
tum primum:ſed quia iſti ſunt multi:qui conueniunt in
ponẽdo ignẽ eẽ rerũ p̄mũ elntũ:ponit duaz eoꝝ pene
modos ponẽdi ſeu rõnes qb⁹ mouebanẗ ad ipm ponẽ-
dũ:⁊ p̄ narrat p̄mã rõnẽ:q̃ ſic cõponiẗ in 2ᵃ fig^a/pyrami
dale eſt acutiſſimũ.ignis eſt acutiſſim⁹.igr̃ ignis ẽ pyra-
midal.Ultra/ſz pyramidale maxie hꝫ rõnez p̄mi elnti:
igiẗ ignis hꝫ rõnẽ p̄mi elnti.¶ Aliter põt expoñi:qꝫ cũ
oẽs qui ponunt ignem eſſe elemẽtũ rerũ: conueniant in
ponendo ipſum eſſe pyramidalẽ:ponit differẽtiam rõ-

A mum qbus mouebãtur ad dõm ignẽ eſſe pyramidalez:ꝛ
ſic nõ penes poſitionẽ:ſed penes ea q̃ ꝯſequũtur poſitio
nez.Ari^lis^ ponit dĩam.ingt.Et hoꝝ alij quidem ſimpli
cius dicentes/pyramidem qdem dicũt figuraꝝ acutiſſi
mã:ꝛ pyramidale eẽ acutiſſimũ:ignẽ autẽ corporum eẽ
acutiſſimũ:quare in 2ª figura ex duab⁹ affirmatiuis vo
Que Auer. cõm.44. luerũt ignem eẽ pyramidalẽ.℄ Sed poſſet dici defen
dẽdo hoſce ꝙ ex duab⁹ affirmatiuis ſylls eſt vtilis:quã
do maior ꝯuertitur. Rñdet Auer.ꝙ maior nõ cõuertit:
non enim oẽ acutiſſimuz in penetrãdo eſt pyramidale:
niſi quãdo penetratio fieret merito figurę:ꝛ in habenti
bus figuras.eſt igiꝛ rationis huius ꝑmus defectus ꝙ fit
in 2ª figura ex duab⁹affirmatiuis:quaꝝ nulla cõuertiꝛ.
Scõs defect⁹/vt dicit Auer.eſt:qa nõdũ pꝫ/an ignis ha
B beat figurã ſibi ppriã vel nẽ:ꝛ ita mior eſt falſa.ꝰ Auer.

pferẽtes addncẽtes Aſſerẽtes/ vbũaddĩtũ ℄ Alij ꝟo ꝓbabilius rationem proferũt:aſ
ſerentes/corpora quidez cũcta ex eo compo
ſita eſſe:qd eſt omnium maxie ſubtiliũ par
tium. Solidas ꝟo figuras ex pyramidib⁹.
quare cum corpoꝝ quidẽ ignis ſit ſubtiliſſi
mum.figuraꝝ ꝟo pyramis maxime pũarũ
eſt partium:atqꝫ prima:primaqꝫ figura pri
mi ſit corporis:ignis ꝑfecto pyramis erit.

Expoſitio. ℄ Nũc tãgit rõnem 2^am^ alioꝝ:quę ſic componiꝛ/ꝑma fi
gura cõpetit primo corpori:pyramis eſt ꝑma fig^a^.igiꝛ
pyramis cõpetit primo corpori. Ultra/pyramis cõpe
tit ꝑmo corpori:ignis eſt primũ corpus.igiꝛ pyramis cõ
petit igni.ante igiꝛ q̃ ſyllm cõponat:narrat qualis ſit h
ſecũda rõ cõparando eã ad primã.ꝛ ingt. Alij ꝟo ꝓba
bilius rõnem ꝓferunt:ꝛ ita hęc rõ eſt ꝓbabilior prima.
C Deinde ꝓbat.ꝑmo/ꝙ corpus igneũ ſit primuz:ꝛ hoc qa
eſt id ex quo maxie corpora miſta cõponunꝛ:ꝛ ſic vult
habere minoris ꝓbationẽ in 2º ſyllo:ꝛ ingt. Aſſerentes
corpora qdem cũcta ex eo cõpoſita eſſe:qd eſt oĩuz ma
xime ſubtiliũ partiuꝫ:quale eſt ipſe ignis:ecce quõ vult
habere ignẽ eẽ ꝑmũ corpus:quatenus ex eo oĩa alia cõ
ponũtur:quę qdẽ fuit minor ſcdi ſylli.Deide tãgit ꝓba
tionem minoris ꝑmi ſylli.videlꝫ/ꝙ pyramis ſit pª figu
raꝝ:ꝛ rõ eſt:qa ex ea oẽs ſolidę corporeęqꝫ figurę com
ponunꝛ:ꝛ ſic pꝫ minor in ꝑmo ſyllo.qbus ꝓbatis epilo
gat primã rõnem:ꝛ ponit 2^am^.ꝛ ingt.Quare cum corpo
rum qdẽ ignis ſit ſubtiliſſimũ:figuraꝝ ꝟo pyramis ſit
maxime paruaꝝ partiũ.ſup.cõcludeꝛ per ꝑmã rõnem
ignem eẽ pyramidem vel pyramidalem.Deinde tangit
2^am^ rõnem ꝛ copuleꝛ ſic/ꝛ cũ etiã pyramis ſit pª figura
rum:hęc eſt minor ꝑmi ſylli ꝛ iam ꝓbata:ꝑmaqꝫ figura
primi ſit corporis:ſeqtur per ꝑmũ ſyllm:ꝙ pyramis cõ
D petit primo corpori.Deinde tãgit cõcluſionẽ ſecũdi ſyl
logiſmi:qa tota vis ſtat in minore illi⁹.videlꝫ ꝙ ignis ſit
primũ corpus:quę iã ꝓbata eſt:ꝛ ingt. Ignis ꝑfecto py
ramis erit vel qd pyramidale. Hęc igiꝛ eſt rõ 2ª q̃ duo
Que Auer. cõmẽ.45. bus ſyllogiſmis ꝯficiꝛ.℄ Auer.autẽ voluit ꝙ Ari^lis^ pri
mo accepit duo ꝯſtia:ꝛ ſecũdo ex illis dedit duo ꝯſtia.
Primũ eſt/ꝙ corpora oĩa ſunt cõpoſita ex igne.Scõm/
ꝙ primũ corpus.ſ.ſphęricũ eſt cõpoſitum ex pyramidi
bus:ex his ſic ſumptis:infert ꝑmo ꝙ ignis eſt ceteris cor
poribus prior:ꝛ ſubtilior.Scdo/ꝙ pyramis eſt minima
ꝛ ꝑma figuraruꝫ. His duobus illatis.Auerroes ex textu
cõponit duos ſyllos:primus eſt/ꝑma figura cõpetit pri
mo corpori:pyramis eſt ꝑma figura.igiꝛ pyramis cõpe
tit ꝑmo corpori.Scds/pyramis competit ꝑmo corpori:
ignis eſt ꝑmũ corpus.igiꝛ pyramis cõpetit igni.℄ Dei
de in cõmento ſeqtur illa particula. Themiſtius autez:

Ubi Auerroes narrat:ꝙ hęc ratio quaꝫ Ariſtoteles re E
pręhendet:non poteſt iuſte repręhendi:quia illa vtitur
ipſemet Ari^lis^ quando probat motum circularem com
petere primo corpori:arguebat eni primus motus com
petit primo corpori:circularis eſt primus motus.igitur
circularis competit primo corpori:ſed primum corpus
eſt cęlum.igiꝛ competit cęlo:ꝛ etiã illa vtitur Ari^lis^ quã
do probat cęlo competere ſphęricam figuram:vt patet
intelligenti.℄ Auerroes autem dicit ꝙ hęc nõ ſunt pa
ria:qa cęlum neceſſario debet eſſe figuratum:qa moueꝛ
ꝛ eſt animal/modo omne aĩal quod mouetur eſt figura
tum.at ignis cũ non moueaꝛ motu aĩali:nec ſit aĩal:non
eſt clarum an debeat habere figuram ꝓpriam.

℄ Alij de figura qdem nihil dicunt: ſubtiliſ ψῆγμα Arena vñ fit aurum.
ſimarum autẽ partiũ ſoluz ipm faciũt:dein
de ex hoc cõpoſito cętera fieri dicunt:perin
de ac ſi arena vnde fit aurum cõflatur. F

Expoſitio. ℄ Nunc narrat poſitionẽ alioꝝ:qui de figura elemẽti ni
hil loquentes/de elemẽto ipſo concordant.vnde inquit.
Alij autẽ de figura quidẽ nihil dicunt:ſed ipſum elmuꝫ
vt alij dixerũt/faciũt tenuiſſimuꝫ ac ſubtiliſſimarũ par
tium.Deinde ex hoc elemẽto ita tenuiſſimo ac ſubtiliſſi
mo/cõpoſito ac cõdẽſato cętera fieri dicunt:perinde ac ſi
arena vnde fit aurũ:conflatur.eſt eniꝫ arena illa tenuiſ
ſima:ſed cum ex ea auruꝫ fit.cõflatur ac condenſaꝛ:ꝛ h
pacto fruſtrum auri ex ea oritur:dicitur autez arena vñ
aurũ fit:gręce vno ꝟbo ψῆγμα/latine quoqꝫ fruſtrũ.

℄ Uerũ vtriſqꝫ hęc difficilia accidũt. Nam
ſi primũ quidem corpus indiuiſibile faciũt:
rurſus ad hanc ſuppoſitionez rationes/quę G
prius dictę ſunt:accedunt.

Expoſitio. ℄ Obijcit autem nunc Ariſto.vtriſqꝫ:videlicet tam figu
rantibus elementũ pyramide:q̃ non figurantibus:ꝛ po
teſt ratio ſic ordiri:qa vel elementum qd ponunt tenuiſ
ſimuꝫ/eſt indiuiſibile:vel diuiſibile.Sed nec ſic nec ſic:
igitur elementum tale:quale ipſum ponunt:eſſe nõ põt.
primo igitur oſtendit illud nõ poſſe eſſe idiuiſibile.ꝛ in
quit.Uerum hęc vtriſqꝫ difficilia accidunt. Nam ſi pri
mum quidem corpus indiuiſibile faciunt:rurſus ad hãc
ſuppoſitionem ſiue oppoſitionem rationes quę ꝑus di
cte ſunt contra Democritum ꝛ Leucippum/accedũt:q̃
rum prima fuit/ꝙ quãtuꝫ ac cõtinuũ non eẽt in infinitũ
diuiſibile.ſcda ꝙ indiuiſibili poſſet idiuiſibile cõtinua
ri:quę ſunt contraria principijs mathematicoꝝ.¶ Quo
Que Auer. cõmẽ.46. ꝟo ad verba attinet/ꝟbum/ Suppoſitionem/gręce eſt
hypotheſim:ſed hypotheſis interdũ ꝑ poſitiõe ac oppo
ſitione accipitur:vt in hoc loco.℄ Auerro.ait.ꝙ tã po H
nẽtes figurã igni q̃ nõ ponẽtes conueniũt.ꝑ ꝙ ignis eſt
ſubtilior cęteris elatis:ꝛ ꝓpea eſt elmum pᵐ.2º/ꝙ ex di
uerſitate cõpõnis partiũ ignis in dẽſitate fiũt cętera cor
pora.ignis.n.apd eos creat⁹ fuit immoroſus nãliter.i.re
motus in ptibus abinuicẽ:ꝛ cũ illę partes cõſtringunꝛ ꝛ
appropinquãt:fiunt cętera:nã ſi parũ appropiquãt:fiet
aer:ſi magis fiet aqua:ꝛ ſi iteꝝ magis fiet terra.addit tñ
Auer.ꝙ iſte ſermo poteſt intelligi ſolum de his:qui dãt
figuraꝫ igni:ſed ego non video quomodo poſſit hoc in
telligi:nam litera noſtra eſt negatiua.legitur eniꝫ ſic:alij
autem de figura quidem nihil dicunt.

℄ Pręterea ſi naturaliter contẽplari volũt: Et Autem
hoc dicere nequeunt. Nã ſi oẽ corp⁹ eſt cor
pori comparabile ſm quantitatez:ꝛ magni
tudines ipſe tam ſimilariũ:quoqꝫ elmtorum

I pportiones iter ſe hñt: velut toti⁹ aq̃ ad aerē
pportiões totū: ⁊ ẽlnti ad elntū: ⁊ in ceteris id gen⁹ eo
pportioña bilia dẽ mõ: aer ẽt maioꝛ eſt aq̃: ⁊ oĩno id qđ eſt
Etiam ſubtilioꝝ partiū/eo qđ eſt craſſioꝝ: pꝫ ⁊ ele
Autem mẽtū aq̃ min⁹ eſſe ꝙ̃ aeris. Si igiť magni
tudo minoꝛ ineſt maioꝛi: diuiſibile profecto
erit aeris elntū: ⁊ ipſi⁹ ignis idẽtidẽ: ⁊ eoꝝ
oĩno que ſubtilioꝛum partium ſunt.

Expoſitio. ¶ Obijcit nūc 2° rõne nãli: ⁊ ſupponit pmo elnta eē cõparabilia ſm quãtitatẽ: ⁊ ſyllogiçat hãc ſuppõnẽ ſic/oĩa corpa cõparabilia ſunt cõparabilia ſm quãtitatẽ: elnta ſunt corpora cõparabilia. igiť ſunt cõparabilia ſm quãtitatẽ. ingt. Preterea ſi nãliter cõtẽplari volunt: ħ dicere
K nequeũt. deide tãgit maioꝛẽ. ⁊ ingt. Nã ſi oẽ corp⁹ ẽ cõpori cõparabile ſm quãtitatẽ: ħ eſt maioꝛ. vꝫ/ꝙ oĩa corpora cõparabilia ſunt cõparabilia ſm quãtitatẽ. deinde tãgit minoꝛẽ. ⁊ ingt. Et magnitudies ipſe tãꝫ ſimilarium corpoꝝ q̃cũqꝫ ſint illa/ſiue miſta/ſiue ſimplicia: ꝙ̃ elntoꝝ pportiones iter ſe hñt. eſt igiť minoꝛ: ſed elnta ⁊ ſılr omnia ſimilaria ſunt cõparabilia. ponit exẽplũ ⁊ habet vim cõnis. ⁊ ingt. velut totius aq̃ ad aerẽ totum. ⁊ ſılr elemẽti ad elntũ: ⁊ in ceteris id genus ſılr/hoc eſt in ſimilaribus eodẽ mõ hec eſt cõclõ. vꝫ ꝙ oĩa elemẽta ⁊ oĩa ſimilaria ſunt cõparabilia ſm quãtitatem. 2° ſupponit ꝙ in excedente eſt exceſſus ⁊ res que exceditˀ vt ſi. a. excedit b. in digito: in. a. ipſo erit quãtitas. b. ipſius: ⁊ digit⁹. cauſa autẽ eſt ꝗa in maioꝛi eſt minus ⁊ aliqđ vltra. inquit. Aer
L etiã maioꝛ eſt aq̃: ⁊ oĩno id qđ eſt ſubtilioꝝ partiũ mai⁹ eſt eo qđ eſt craſſioꝝ: ꝙ ſi ita eſt pꝫ aerẽ eſſe aq̃ maiorẽ ⁊ aq̃ elntũ eẽ minus elnto aeris. per hec vult habere ꝙ ex quo aer eſt maioꝛ aq̃: in eo eſt magnitudo aq̃: ⁊ aliqđ vltra: vt ſılr in ceteris hĩc vult in maioꝛi cõtineri min⁹: ⁊ aliqđ vltra. His duob⁹ ſuppoſitis arguit ppoſitũ. ⁊ ingt. Si igiť magnitudo minoꝛ ineſt maioꝛi. ſ. per cõtinẽtiã: diuiſibile pfecto erit aeris elntũ: ⁊ ipſius ignis idẽtidẽ: ⁊ eoꝝ oĩno/q̃ ſubtilioꝝ partiũ ſunt. cõponatˀ igiť ſyllis/oẽ cõtinens min⁹ ꝑ exceſſũ eſt diuiſibile. ſ. in exceſſum: ⁊ rẽ
Dubitatio. que excediť. ignis cõtinet cetera elnta. igiť ignis eſt diuiſibilis: ⁊ ita pꝫ eos nõ cõuenire rõnib⁹ nãlibus. ¶ Sed dices ad qđ ponit pma ſuppõ. illa enĩ nihil facit ad ſyllm.
Solo ¶ Dici põt/ꝙ poniť ad obiectionẽ tacitã: poſſet. n. dici ꝙ ignis nõ eſt maioꝛ nec minoꝛ: cũ ſit idiuiſibile: vt ipſi volunt. ideo poſuit primã ſuppõnẽ/nã per illã tolliť hic cauillus/ꝗa per illã habeť ꝙ ignis ſit maioꝛ vel minoꝛ
M ꝗa eſt cõparabilis ſm quãtũ alteri elnto. Hec Ariſto. q̃
Que Auer. pauci (vt mihi vĩ) itellexerũt. ¶ Ari. aũt vt dixim⁹. alr
cõmẽ. 47. põnẽ antiquoꝝ interptat⁹ eſt: ⁊ ideo iuxta ei⁹ iterptationẽ opꝫ dicere ꝙ ignis: quẽ faciũt pmũ rerũ elntũ: ſit ex ptib⁹ idiuiſibilib⁹: vel ptib⁹ diuiſibilib⁹: ideo duplr ſm Auer. Ar. obijcit: pͦ qdẽ ſi dicerẽt ignẽ eẽ ex ptib⁹ idiuiſibilib⁹. 2° ſi dicerẽt ignẽ eẽ ex ptib⁹ diuiſibilib⁹. vlteri⁹ ſꝫ Auer. duab⁹ rõnib⁹ obijcit Ariſt. eis/ſi dicerẽt ignem eẽ ex ptib⁹ idiuiſibilib⁹: rõne qdẽ doctrinali q̃ fundať in ppõnib⁹ mathematicis ⁊ rõne nãli: q̃ eſt ex ppõnib⁹ nãlibus: rõ nãlis q̃ poniť in pñti textu: ſm Auer. eſt ħ/ſi elemẽta ipſa vel ignis ſint ex ptib⁹ idiuiſibilib⁹: tũc q̃lꝫ pars elnti q̃ fieret ex pte alteri⁹: fieret ex illa eq̃li in analogia: ⁊ ita ex vno pugillo terre nõ fierẽt. 10. aq̃: nec ex vno aq̃ fierẽt. 10. aeris: nec ex vno aeris fierẽt. 10. ignis: ⁊ tota rõ per ſe pꝫ: ꝗa oẽs ptes elntoꝝ ponuntur eq̃les nũero ſpẽi ac magnitudie ac idiuiſibiles: ⁊ ita gñatio erit ſemꝑ eq̃lis in analogia. cõſequens autẽ eſt cõtra ſenſũ: ꝗa videm⁹ ex elemento ſpiſſioꝛi fieri elementũ rarius in multiplicata analogia. addit Auer. hanc rõnẽ maxime tenere ſi
N non detur vacuum intrinſecũ partibus: nã ſi dareť vacuum intrinſecũ: poſſet fingi vnum elemẽtum eẽ altero maius nõ partium pleni numero vel magnitudie. ſꝫ magnitudine vacuitatũ: que introcluduntur corpoꝛib⁹. hec Auer. circa primã partem textus: que ita cõſonant verbis grecis Ariſto. ſicut celo ſonat terra: tu verbo facile potes intelligere diſſonantiã ex trãſlationibus nr̃is fideliſſimis. ¶ Deinde ſeqtur illa pticula. Et eũ poſuit hoc dixit reuertamur: vbi debes ſcire ꝙ in tranſlationib⁹ q̃s Auer. exponit ſic hec cõñtia. ſi magnitudo minoꝛis elnti cõtineť in magnitudie maioꝛis elntũ mai⁹ vt aer ⁊ ignis: erit diuiſibile: ⁊ ſılr oẽ corpus ſubtile recipiet diuiſionẽ ſic ꝙ erit compoſitum ex partibus diuiſibilibus. Auer. dupliciter exponit hoc enthimema vno modo ſic intelligẽdo
O añcedens: ſi elemẽtũ altérareť in elntũ: tũc ptes mutarenť de magnitudine in paruitatẽ ſi elntum maius alteraretur in paruũ: vel de paruitate in magnitudinẽ ſi elementũ minus altérareť in maius. Aliter intelligit vt ſit añcedẽs ſi min⁹ elementũ cõtinereť in maioꝛi: tũc elntũ maius haberet elnta in infinitũ ⁊ cõñtiam deducit: ꝗa haberet ptes q̃ vlterius hñt ptes in ĩfinitũ: ⁊ ita elnta ĩfinita: ꝗa elnta ptes ſũt. ¶ Deide ſeqtur ibi [Et ſılr ſi dixerint] vbi remouet dubiũ cõ hãc rõnẽ/ꝗa dici poſſet elemẽtũ eẽ vnũ: ⁊ nõ plura: ⁊ ita ptes nõ erũt elntũ: cõ obijcit Auer. qm̃ vnũ corp⁹ nõ põt fieri ex altero niſi vł cõplexiõe/ħ eſt alteratiõe facta in cõplone/vel cõpõne/ħ eſt mutatiõe facta in quãto de pũo in magnũ/vł de magno in paũ: mõ ſm eos vnũ corp⁹ nõ fit ab vno corpoꝛe
P ſm cõplonẽ. fiet igiť ſm cõpõnẽ: ⁊ ita opꝫ vel vt partes pue fiãt maioꝛes: vel vt magne cõgregenť in minimis: ⁊ q̃uis mõ ſit opꝫ elntũ hĩe ptes q̃ ſũt quaſi elnta qđ negabãt: q̃ oĩa vt mihi vĩ nullatenꝰ cõſonãt verbis grecis Ariſ. ſꝫ ſunt ficta ab eo: ⁊ ſupra falſis trãſlationibus fundata. ¶ Deide ſeqtur illa pa. [Themiſti⁹ aũt] vbi iducit expõnẽ Themiſtij: ⁊ defenſionẽ: qua antiquos defendebat. voluit igiť Themiſti⁹ ꝙ ſi ptes elntoꝝ fuerit poſite eq̃les in pũitate/ħ eſt oẽs idiuiſibiles: tũc elnta erũt equalia: ⁊ neutrũ: neutro mai⁹. ſi aũt partes nõ fuerint poſite eq̃les/hoc eſt idiuiſibiles: ſed maioꝛes ⁊ minoꝛes: tũc elnta nõ opꝫ eẽ eq̃lia: ſed poterit alteꝝ altero mai⁹ eẽ. ⁊ ꝗa antiqui. ſup. tñ poſuerũt ptes eq̃les: ꝗa oẽs idiuiſibiles: ideo ſeqtur apud eos oĩa elnta eẽ eq̃lia: hãc vult eſſe rationẽ Ariſt. vt Auer. narrat de mẽte Themiſtij. ¶ Poſtea Themiſti⁹ ibi [Et ipſe opponit] Soluit hãc rõnem Ariſt. ⁊ ait tũc ſeq elnta eẽ eq̃lia: quãdo ptes fuerint poſite eq̃les magnitudie ⁊ numero: mõ ſꝫ ptes elntoꝝ ſint equales magnitudie: ꝗa oẽs ſunt idiuiſibiles: nõ ſũt eq̃les nũero: ꝗa plꝛes ponunť in maioꝛi elnto ꝙ̃ in minoꝛi.
Q ¶ Deide ibi [Nos aũt dicim⁹] obijcit huic ſoloni 2°. pͦ ꝗa opꝫ ptes maioꝛes eẽ nũero eq̃les ptib⁹ minoꝛis pꝫ ex gñatiõe: nã ex oĩb⁹ ptib⁹ minoꝛis ſit mai⁹ cũ oĩb⁹ ſuis ptibus: ⁊ ex oĩb⁹ ptib⁹ maioꝛis ſit min⁹ cũ oĩb⁹ ſuis ptibus: ħ aũt fieri nõ poſſꝫ: niſi ptes i vtriſqꝫ eẽnt nũero eq̃les. alr nõ ſm ſe ⁊ q̃lꝫ ſui mai⁹ ex minoꝛi: ⁊ minus ex maioꝛi: fieret. Scđo obijcit/ꝗa nõ põt fingi ptes eẽ eq̃les nũero in maioꝛi ⁊ minoꝛi: ⁊ elntũ eẽ altero mai⁹ niſi ponendo vacuum in vno maius vacuo in altero: mõ hoc vacuũ eſt reprobatum ab Ariſto. hec Auer. ego autẽ nõ legi Themiſtiũ: ideo ſi ita dicit vel neremitto me Auerroi.

¶ Si naſit diuiſibile: his qdem q ignẽ figura
Figura determinãt Figurent determinant: accidet ptem ignis ignẽ nõ eẽ:
ppterea ꝙ pyramis nõ ex pyramidib⁹ conſtat. Itẽ ⁊ nõ oẽ corpus aut elemẽtũ aut ex

A clementis eſſe. Naʒ pars ignis nec eſt ignis: nec vllum aliud elementum.

Expoſitio ℭ Deſtruit aliud mẽbrũ. ⁊ inqt. Si naũt. ſup. faciũt elñtũ diuiſibile: his qdẽ q ignẽ fig⁹ pyramidali determinant: accidet p̊ ptẽ ignis nõ eẽ ignẽ. ppea φ pyramis nõ ex pyramidib⁹ ꝯſtat: qa igiꝉ ps pyramidis non eſt pyramis. ⁊ ignis eſt pyramis ſm eos. igiꝉ ps ignis nõ eſt ignis: qȯ ẽ falſuʒ: qa ignis eſt corp⁹ ſimilare: cui⁹ ptes ſũt eiuſdẽ rõnis cũ toto. Jtẽ ⁊ z° accidet nõ oẽ corp⁹ eẽ/ aut elñtũ/ aut miſtũ eẽ ex elñtis. pbat ꝯñtiã. ⁊ inqt. Nam ps ignis nec eſt ignis: qa cũ ſit pyramis ignis ipſe: ps ei⁹ q̃ nõ eſt pyramis: nõ erit ignis: nec vllũ aliud erit elñtũ: cũ nec aer: nec aq̃: nec terra: ⁊ ſupple tũ/ nec erit miſtũ ex elñtis: q̃re his q ignẽ figurãt accidet p̊ ptẽ ignis nõ eẽ ignẽ: ꝯ rõneʒ ignis. accidet z° aliqȯ eẽ corpus: qȯ nec eſt elñtuʒ: nec ex elñtis miſtũ: vt ps ignis: hec contra eos: q ignẽ figurant.

B

Que Auer. cõmẽ. 48. ℭ Auerroes in cõmẽto iſtꝫ qȯdã. ⁊ inqt. ⁊ ex h̄ appet deſtructio ſermonis ꝯuertẽtiũ ꝓpõnẽ qui dãt igni figuraʒ pyramidalẽ: qa eſt elñtũ corpoꝝ: hec Auer. vult eni φ ex dictis Ariſto. pʒ ꝓpõnẽ hãc non cõuerti/ oẽ pyramidale eſt elñtũ corpoꝝ: ⁊ oẽ elñtũ corpoꝝ eſt pyramidale: nã lʒ oẽ pyramidale ſit elñtũ corpoꝝ: nõ tñ oẽ elementũ corporum eſt pyramidale. Jnſtãtia eſt de gleba ignis: q̃ qdẽ eſt elñtũ corpoꝝ: ⁊ nõ eſt pyramis.

ℭ His aũt qui magnitudie definiunt: accideꝉ aliqd prius elemento eſſe elemẽtuʒ ⁊ hoc in infinitũ abire: ſiqdẽ omne corp⁹ diuiſibile ẽ: ⁊ qȯ paruarũ magis eſt priũ eſt elñtuʒ.

Expoſitio. ℭ Nũc obycit his q elñtũ definierũt puitate magnitudinis: nã (vt dctũ eſt) aliq voluerũt elñtum eẽ magnitudie puũ: ⁊ q̃to puiſſimũ eſſet magis eſt elñtũ. obycit ꝯ ⁊ ſumit añs ſic: ſi oẽ corpus eſt diuiſibile/ vt ꝓbatũ ẽ. ⁊ qȯ puaꝝ magis eſt priũ: eſt elñtũ (vt ipſi dicũt) accidet aliqd p̊us elñto eẽ elñtuʒ/ nã ptes elñti ſunt priores elñto: q̃ tamen erũt elñtuʒ: q̃ñ ſunt puiores. iſte igiꝉ ptes priores elñto: erũt elñti: ſunt qdẽ qd prius elñto: qa ſunt ptes: q̃ ſemp vis ꝯpõnis ꝓcedunt totũ. ſunt elñtũ imo magis: qa pue ac miores toto: ⁊ addit h̄ abire in infinitũ: q̃tenus ptes ille ſũt adhuc diuiſibiles i ptes ⁊ ille adhuc i alias.

C

Que Auer. cõ. 49. ℭ Auerroes pñti cõmẽto reducit rõnẽ hãc ad ꝓpõnes/ pte illa. [Et dixit h̄.] Quaꝝ p̊ᵃ eſt φ oẽ corp⁹ ꝯponiꝉ ex ptib⁹ diuiſibilib⁹ in iſiᵐ: ita ⁊ ſemp ptes miores ⁊ in miores in infinitũ ſint ſubtiliores ac ſubtiliores. z° eſt/ φ ſemp ſubtile ẽ elñtũ corpis groſſioris: hec z° ꝓpõ ꝯcediꝉ ab adũſarys: p̊ᵃ ∂o lʒ nõ ſit ab eis ꝯceſſa: tñ ſeqtur ab illis: q̃ ipſi ꝯcedũt. Lõcedũt. n. oẽm ptẽ puã diuidi in minorẽ: ⁊ ſubtile corpus in ſubtilib⁹: ex his ꝓpõnib⁹ arguiꝉ/ oẽ ſubtile eſt elñtuʒ ſpiſſioris: omne elñtuʒ hʒ ſubtile ⁊ ſubtilius in infinitum. Jgitur omne elementuʒ habet elementa in infinitum. Hec Auerro. ⁊ bene.

D

ℭ Preterea ⁊ his etiam accidit dicere idem ad hoc quidem igneʒ eſſe: ad aliud aũt aerẽ: ⁊ aquam rurſus ac terram.

Expoſitio. Que Auer. cõ. 50. ℭ z° obycit: ⁊ ꝯponiꝉ ſic enthimema/ vt Auerro. facit. Si diuiſe elñtoꝝ qb⁹ differũt p rarũ ⁊ denſuʒ: ſũt ſm magis ⁊ min⁹: ita vt ignis nõ differat ab aere niſi ſm ꝓportioneʒ termiatã iter eos in raritate ac dẽſitate: ſeqtur φ ſi reperireꝉ aliȯ corpus: cui⁹ ꝓportio ad ignem eẽt: q̃ta ignis ad aerẽ: illȯ corp⁹ ad ignem eẽt ignis: ⁊ ignis ad ipʒ eſſet aer. Jtẽ ignis ad aerẽ eẽt ignis/ ⁊ aer ad aquã eẽt ignis/ ⁊ reliq̃. hec Auer.

Alia deductio. ℭ Meli⁹ deduceret enthimema ſic arguẽdo. ſi ignis differt ab aere ꝓportiõe magnitudis numeri: tũc idẽ corpus eẽt ignis/ aer/ aq̃/ ⁊ terra: deduciꝉ ſumẽdo. a. ignẽ cui⁹ ꝓportio ad aerẽ eſſet q̃ ignis ad aereʒ: a. eni eſſet ignis: qȯ ∂o eẽt aer ꝓbo minuẽdo ipm. a. in tãta ꝓportione in q̃ta aer ſe hʒ ad aquã: ⁊ ſeq̃tur. a. eẽ aerem. ſilr minuẽdo. a. in tãta ꝓportiõe in q̃ta aq̃ ſe habet ad terrã: ⁊ igiꝉ ipm. a. eẽ aquã. ſilr minuẽdo ipm tñ qȯ ad nullũ aliȯ ꝓportionẽ habeat: ⁊ ſeqtur. a. ipʒ eẽ terraʒ: q̃re idẽ corpus ipẽ erit ignis/ aer/ aq̃/ ⁊ terra: vt pʒ variatiõe ꝓportiõis: ⁊ vt recte dicit Auer. totũ h̄ accidit: qa diuiſas illoꝝ ponunt ex caplo quantitatis relatiue.

E

ℭ Lõe aũt peccatũ his oibus eſt: qui elementuʒ vnũ ſupponũt: vnũ nãlem ſolũ: oiumqʒ eundẽ facere motũ. Omne nãqʒ nãle corp⁹ principiuʒ habere motus videmus. Si igiꝉ oia corpora vnũ quid ſunt: vnus ſane oium motus erit: ⁊ hoc eo magis moueri vnumquodqʒ neceſſe eſt: quo qdeʒ mai⁹ ſit. Quẽadmodũ ⁊ ignis/ quo qdeʒ maior ſit: eo ſua latiõe ſurſuʒ celeri⁹ ferꝉ. Accidit aũt multa deorſum celeri⁹ ferri. Quare ꝓpter hec ipa: ⁊ iſup cũ definituʒ ſit prius nãles plures eẽ motus: pʒ vnũ elementũ eſſe non poſſe.

F

Vnũqȯqʒ vbũ addiuũ Quo q̃to.

Expoſitio. ℭ Vltimo obycit cõi rõne que omnibus valet. videlʒ φ ſi vnum tñ eſſet elemẽtũ vnus eẽt motus nãlis tñ: deducitur: qa motus diſtinguentur ꝓpter formas diuerſas elemẽtoꝝ: ⁊ ita ſi oia elñta erũt vnũ elñtũ in forma: oiuʒ erit vnus naturalis motus: qȯ eſt contra ſenſuʒ: qa videmus motuʒ quo leuia ſurſuʒ feruntꝉ: ⁊ motũ/ quo grauia deorſum mouentꝉ. inqt. Lõe aũt peccatũ his oibus eſt: q elementũ vnuʒ ſupponunt: vnum nãlem ſolum/ oiumqʒ eundem facere motũ: ⁊ deducit hoc ſequi ad eoꝝ põnẽ. ⁊ inquit. Omne nãqʒ naturale corpus principium habere motus videmus: ⁊ etiam ſic z° phyſicorum eſt definitum. Si igitur omnia corpora. ſ. elementa vnũ quid elementum ſunt. ſup. tũ/ vnum erit omnium principiuʒ motus: ⁊ per cõſequens vnus erit motus naturalis omniũ: hoc autem eſt contra ſenſum: quia reperiunꝉ plures motus. videlicet quo ſurſum q̃dam feruntur: ⁊ quo deorſuʒ alia: ⁊ hoc. ſ. motu ſurſum eo magis moueri vnũquodqʒ leuium neceſſe eſt: quo qdẽ maius ſit leue: quẽadmodũ ⁊ ignis: quo qdẽ maior ſit: eo ſua latiõe celeri⁹ ſurſuʒ fertur. Silr accidit q̃dã alia deorſum celeri⁹ ferri: vt grauia.

G

ℭ Vel meli⁹ h̄ ps exponiꝉ: vt ſit totũ hoc ps ꝯñtie: ⁊ tũc ꝯñs erit vnũ eẽ oium quo videlʒ corpora elñtaria differũt ſm magis ⁊ min⁹/ nõ ſimplr: qa vt oia elñta vnũ ſũt ſimplr: ſm eos ſolũ differentia in reſpectu: ſic oium erit vnus motus: quo ſoluʒ elementa differunt in reſpectu. ⁊ hoc ait: ⁊ hoc eo magis moueri vnũqȯqʒ neceſſe eſt: quo quidẽ mai⁹ ſit: quẽadmodũ ⁊ ignis/ quo qdem iter elñta maior ſit: eo ſua latione ſurſuʒ celerius ferꝉ: ⁊ aer quo qdẽ minor eſt igne: ⁊ maior aqua: eo moueꝉ ſurſuʒ minus igne: ⁊ magis aq̃: ⁊ aq̃ quo qdẽ ẽ mior aere ⁊ igne: ⁊ maior terra: eo ferꝉ ſurſum min⁹ igne ⁊ aere: ⁊ magis terra: terra ∂o cũ ſit oium minima: ideo vt dicit moueꝉ deorſum: ꝓpterea inqt. Accidit aũt multa deorſum celerius ferri: qa terra mouetur deorſuʒ nõ ſimplr: ſed q̃ſi modo accñtali in reſpectu. Sic igiꝉ ſeqtur ſi elemẽta oia ſunt vnum: oium vnum eẽ motũ: qui differt in eis ſm mag ⁊ minus/ velut elemẽta differũt ꝓportiõe ſm mag ac minus: h̄ relinqt tanq̃ manifeſte falſa: ideo inqt. Quare ꝓpter hec ipſa abſurda manifeſta ⁊ inſup ẽt qa definitum eſt prius naturales plures eſſe mot⁹: vt p̊mo huius: pʒ vnuʒ

H

I elementū eſſe nō poſſe:⁊ hoc pacto ego intelligo locum hūc nō leuē:gcgd iuniores velint. ℂ Sȝ q̄res/vtrum ſi ſint oīa elnta vnū tm̄:ſequaꝛ vnū eē motū oīum corporū vel ſolū oīum elntoꝝ tm̄ eē vnū motū. ℂ Recte riſdit Auer. ꝙ ſi oīa elnta vnū ſunt elntū:ſeqtur oīum elntoꝝ ⁊ cium miſtoꝝ vnū ſpē eſſe motuȝ.cauſa eſt/qa miſta oīa vnū erunt ſpecie:qḋ mouebiꝛ vi elnti:qḋ in eo ꝑdominaꝛ. ℂ Pręterea Auer. q̄rit/cur in eiꝰ ſermōe addidit.[Et hoc eo magis moueri.]⁊ r̄ndet hoc eē additum ad demōſtrandū ꝯn̄s eſſe impoſſe:qa videmus q̄dā ſurſuȝ magis ac magis ferri:quo leuiora ſunt:q̄dā mag deorſum/quo grauiora ſunt. Et ita ſm Auer. hęc ꝟba poſita ſunt ad deſtructionem conſequentis. Ego ꝟo puto illa eſſe poſita:vt partes cōſequentis/vt diximus.

K ℂ Cum autē/neqȝ infinita ſint/neqȝ vnū:plura eſſe atqȝ finita neceſſe eſt.

Expoſitio. ℂ Epilogat.⁊ inqt. Cuȝ aūt neqȝ infinita ſint:neqȝ vnum elementum:plura eſſe atqȝ finita neceſſe eſt. Utrū autem quattuor:in libro de generatione complebitur.

ℂ Cōſiderandū aūt primo vtrū ſempiterna ſint:an genita corrūpanꝛ:quo qdem demonſtrato:⁊ quot ipſa ſint:⁊ q̄lia:ꝑſpicuū erit.

Quo qdez
hoc enim
Ipſa qdez

Expoſitio. ℂ His de numero elntorum generatim diſcuſſis:ꝑponit aliā de elntis pertractationē.⁊ inqt. Cōſiderandū autem ſup. poſt hęc ꝑmo vtrū ſempiterna ſint:an genita corrūpanꝛ:⁊ reddit cām huius intētionis.⁊ inqt. Quo qdē demōſtrato:⁊ quot ipſa ſint:⁊ qualia:ꝑſpicuū erit.quot/qa quattuor:qualia/qa aliud calidū ſiccū vt ignis:aliud calidū humidū/vt aer:aliō humidū frigidū/vt aq̄:aliō frigidū ſiccū/vt terra:q̄ duo in libris de gn̄atiōe cōplebūꝛ.

Diſſolui/
diſſolutuȝ/
reſolutum.

ℂ Sempiterna qdē igiꝛ eſſe ipoſſe eſt:eteniȝ ignē:⁊ aquā:⁊ vnūquodqȝ ſimpliciuȝ corporum diſſolui videmus.

L

Expoſitio. ℂ Soluit q̄ōnē ꝑpoſitam per ea quę ſenſibꝰ patēt.⁊ inquit. Sempiterna qdē igiꝛ eſſe impoſſe eſt:eteni igneȝ ⁊ aquā:⁊ vnūquodqȝ ſimpliciū corpoꝝ diſſolui videmꝰ:⁊ ſic queſtio hęc per ſenſus facile ſoluitur.

ℂ Diſſolutionem ꝟo aut infinitam eſſe:aut ſtare neceſſe eſt.

Expoſitio. ℂ Soluta q̄ōne ꝑ ſenſus:q̄rit aliā q̄ōneȝ.vȝ vtrū diſſolo elemētoꝝ quę ſenſibꝰ cōſtat:ſit infinita:an finita:⁊ h̄ ꝑponit.⁊ inqt. Diſſolutionē ꝟo quę ſenſibꝰ patet:aut infinitam eſſe:aut ſtare neceſſe eſt:ideo quęritur quod iſtorum duorum ſit dicendum.

ℂ Si igiꝛ infinita eſt:⁊ diſſolōnis tp̄s infinitū erit:⁊ tp̄s rurſus cōpoſitionis. vnaqueqȝ

M enī partiū in alio tp̄e diſſoluiꝛ atqȝ cōponiꝛ:quare fiet vt extra tp̄s infinitū tp̄s ſit aliō infinitū.q̄n qdeȝ ⁊ cōpoſitionis:⁊ ēt hoc quod prius eſt diſſolōnis tempus:infinitū eſt:q̄re extra infinitum fiet infinitum:quod quidem impoſſibile eſt.

Tp̄s ꝟbuȝ
additū.

Expoſitio. ℂ Arguit nunc deſtruendo vtrūqȝ membrum.⁊ ꝑmo ꝙ diſſolutio nō ſit infinita a ꝑmo ad vltimum:qa ſi diſſolutio ſit infinita:tēpus menſurans illam erit infinituȝ. Ultra/ſi tēpus diſſolutionis ſit infinitū:tēpus compoſitiōis erit etiā infinitū:duoꝝ enim contrarioꝝ tempus ęquale eſt:ſed dices vnum eſt tēpus diſſolutiōis ⁊ compoſitionis.igitur non ſunt duo tempora:quaſi reſpondendo.inquit. Unaqueqȝ enim partium in alio tempore diſſoluiꝛ

N atqȝ componitur.quare tempus diſſolutionis aliud eſt a tp̄e cōpoſitionis. Ultra arguit:tēpus cōpoſitionis eſt infinitum/⁊ aliud a tempore cōpoſitionis etiaȝ infinito.igiꝛ fiet/vt extra tēpus infinitū ſit aliud tempus ifinitū:quandoqdem ⁊ cōpoſitionis ⁊ etiā hoc qḋ prius eſt diſſolutionis tempus infinitum eſt:⁊ alterum ab altero ifinitum:⁊ ꝑpterea cōcludit quare extra infinitū fiet ifinitum:qḋ quidem impoſſe eſt:⁊ ita pȝ diſſolōneȝ ipſaȝ nō poſſe eſſe infinitā.¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet/diſſolōnis tempus aīt prius eē via impfectionis:cōpoſitionis autē tēpus prius via perfectionis. ℂ Auerroes aūt ꝑponendo intentionē capl̄i vult ꝙ Ariſ[tes] declaret nullū elementoꝝ eſſe ęternuȝ:imo generabile ac corruptibile ſm oēs partes:⁊ hoc ſiue generatio illoꝝ fiat per diuiſioneȝ totius in partes indiuiſibiles(vt antiqui dixerūt)ſiue per trāſmutationem in ſubſtātia:⁊ tangit breuibus rōneȝ ꝑpoſitę intentionis:qa videlȝ nulla relinqtur ex elemētis pars:quę nō recipiat gn̄ationē ⁊ corruptionem:nō qdeȝ in quātitate:ſed in ſubā. ℂ Ulterius Auerro.notat ꝑpoſitę intētionis duas vtilitates:prima eſt/qa ex hac ꝑſcrutatione relinquitur via inueniēdi numerū elemētorum:nā cum ſcitur elemēta eē corruptibilia:ſciꝛ numerus q̄litatum:quo ſcito per viā cōbinationū poſſibiliū ſciꝛ numerus eoꝝ. Scḋo cū ſciꝛ ipſa corruptibilia:ſcitur q̄ ſunt cōtraria:quę media:⁊ ita ſciꝛ numerus. ℂ Tertio notat Auerro.ꝙ hęc queſtio de ęternitate elementoꝝ eſt cōis tam peripateticis:qui volūt tā gn̄ationem q̄ȝ corruptionem fieri in ſuba:q̄ȝ alijs qui dicunt gn̄ationem fieri congregatione:corruptionē ꝟo fieri diſgregatione ꝑ quantitatem. ℂ Quarto notat deductioneȝ ꝯn̄tię quę ſit in textu.videlȝ ſi tēpus diſſolutionis eſt infinitū:tp̄s compoſitionis eſt infinitū.qa(vt dicit)corruptio vnius eſt generatio alterius:⁊ gn̄atio vnius corruptio alterius:quare ſi tempus diſſolutionis eſt infinitū:tempus generationis erit infinitum. ℂ Sed pace Auerrois hęc deductio nō valet:qa tunc nō ſeq̄retur eſſe duo tēpora infinita:quoꝝ vnū eſſet extra aliud:qa tempus diſſolutionis ⁊ compoſitionis eſt vnum tp̄s:⁊ nō duo.⁊ maxime cū ipſe Auer. laudet trāſlationes Alphagarę:quę voluerunt tp̄s compoſitionis eſſe aliud a tēpore corruptionis.ideo ipſemet Auerro.vult per tēpus corruptionis ſiue diſſolutionis:⁊ per tp̄s compoſitionis ſiue gn̄ationis eiuſdē rei:tūc eniȝ ſunt diuerſa:nā tēpus quo res generaꝛ:eſt diuerſuȝ a tēpore quo illamet res corrūpiꝛ. ℂ Pōt Auerro. defendi qa ſi tp̄s generationis vnius ⁊ tp̄s corruptionis ꝯtrię rei ſit vnū:ſequiꝛ/ſi tempus corruptionis ſit ifinituȝ:tp̄s generationis etiā ſit infinitū:q̄re ſequitur tp̄s generationis nō eſſe maius tempore corruptionis.⁊ per ꝯn̄s ſiue ſint eiuſdem rei/ſiue contrarię:generatio ⁊ corruptio in tēpore ſunt ęquales:q̄re ſeqtur ſi tempus diſſolōnis ſit ifinitum:tempus compoſitionis eiuſdem rei erit ifinitum:et q̄n generatio ⁊ corruptio eiuſdem rei ſunt diuerſę/⁊ in diuerſis temporibus:eſt eniȝ generatio Socratis prior corruptione eiuſdem:quare ſequitur eſſe duo tēpora infinita:quorum vnum eſt extra aliud:quod eſt contra diffinitionem infiniti. Hęc Auerro.quo ad textum.

O

P

Q

Uerum parte illa. Et debes ſcire quod nō eſt poſſibile. Digreditur aliquo modo:pōt autem digreſſio ſic ꝯtinuari/dicēdo ꝙ Auer. ſoluit in illa dubitationē:dixit.n. Ari[tes] duo tēpora ifinita iueniri nō poſſe:quoꝝ alteꝝ ſit ex̄ alteꝝ:ꝫ qa ꝑteritū eſt ifinitū:⁊ futurū eſt ifinitū:⁊ vnuȝ eſt extra aliud.igitur duo ifinita eē poſſunt quoꝝ vnū eſt extra aliud. ℂ Quidā reſpondet ꝙ duo ifinita ſm qd reperiri pñt:nō aūt duo ifinita ſimpliciter.nō ꝑteritum eſt infinitum ſm qd/qa a pte ante

Quę Auer. com. 52.

A ꝫ finitū ſm gdāgā a parte poſt.Similr futurū eſt finitū ſm gd:gā a parte ante:infinitū ēt ſm gd:gā a pte poſt. quare duo īfinita ſm quid repiri nihil ꝓhibet.¶ Auer. aūt ait duo infinita reperiri poſſe ex ea pte qua ſunt finita:vt ꝑteritum reperiẽ ex parte poſt cū futuro ex parte ante:ex parte aūt qua īfinita ſunt:reperiri nō poſſunt:nō enim pōt reperiri ꝑteritū infinitū ex vtraqꝫ pte cum futuro infinito ex vtraqꝫ pte:ꝫ hoc vt ait ſeqtur ad hāc poſitionem:nā cū poſitum fuerit tpꝰ gñationis eē infinitū:ꝫ fuerit poſitū extra ipm tẽpus corruptionis:tunc extra infinitū erit poſitū aliqd ex parte qua eſt īfinitū.¶ Deinde ſeqtur illa pticula.Et apparet hoc cū fuerit.Occurres cōtra hec:nam potētia ꝙ̄ fuit in ꝑterito ad.a.formā: quę hodie facta eſt:ipſa eſt ſimplr infinita:gā tpe īfinito ſtetit ad formā.a.ꝫ potētia ad.b.formā:quę eſt gñabilis

B infinito tpe futuro eſt etiā infinita.igiẽ dari poſſunt duo

Com.120. infinita:quoꝝ vnū eſt extra aliud:ſoluit Auerro. hic ꝫ ꝑ

134.136.ꝫ huius:ꝫ 8° phyſico.ꝙ potētia pōt dupl̄r conſiderari:aut

46. in ſe ꝫ per ſe:aut per accñs reſpectu īdiuiduoꝝ formę:ꝑ ſe qdem ꝫ abſolute potētia ad formā.a.eſt ſimpl̄r īfinita:ꝫ nullo modo eſt finita:per accñs ꝟo reſpectu indiuiduoꝝ eſt finita a parte poſt:ꝫ infinita a pte aū.Silr dici pōt de potētia ad formā in infinitū poſt gñabilē:abſolute eni ſi cōſideretur:nō finiẽ ex aliqua pte:ſed ꝑ accidens quatenus īter indiuidua eſt ordo per accñs:ꝫ quatenus vnū indiuiduū per accñs ꝑcedunt infinita: pōt dici finita a parte ante:ꝫ infinita a pte poſt.Quare dici pōt ꝙ potētia abſolute cōſiderata eſt vtraqꝫ ex pte infinita: gā vt ſic nihil aliud eſt niſi mā:ꝫ hoc mō eſt vna potentia ad formā:quę eſt gñabilis tempore īfinito poſt:ꝫ ad

C formā:ꝙ̄ fuit in ꝑterito infinito:mō eni vt ſic ſunt duę potētię ſimpl̄r infinitę:ſed vna tm̄.eſt igiẽ ſolo ꝙ ſi cōſideretur potētia per ſe vt ſubtū formarū:ſic eſt vna tm̄:vt mā ipſa:ꝫ eſt vtraqꝫ ex parte infinita:ſed ſi cōſideretur potētia ſm gd/ꝫ per accidēs reſpectu formę ad quas limitata fuit:vt ſic eſt infinita ſm gd:ꝫ nō eſt abſurdū reperiri duas tales:ꝫ gā Plato nō diſtīxit inter per ſe ꝫ ꝑ accidens:voluit per ſe genitū poſſe corrūpi ꝫ eē ęternū. Unde cōceſſit duo/ęternum aliquādo deſinere:ꝫ genitū eſſe ęternū:ꝫ motus fuit argumēto accepto a potentia:ꝙ̄ fuit ęterna:ꝫ tamē in aduentu formę deſinit:tu ꝟo quę-

Com.120. re ſolutionem primo huius clariorem.

¶ Si naūt ſtabit alicubi diſſolutio:an id corpus ī quo ſtabit idiuiſibile erit:an diuiſibile qdem:nō tm̄ diuideẽ vnꝙ̄:vt Empedocles

D velle dicere videẽ:idiuiſibile qdem igiẽ non erit:ꝑpter rōnes antea dictas:at neqꝫ diuiſibile qdem erit:nūꝙ̄ aūt diuideẽ.Min⁹ eniꝫ corpus facilius ꝙ̄ maius corrumpi pōt.Si quidē igiẽ ꝫ maius hac corrūpiẽ corruptione:vt diſſolutio eſt in minori:ipm min⁹ adhuc magis id pati/cōſentaneū eſt rōni:ignē

Corrūpi ſe facili⁹ eſt corrupa[le]. aūt duob⁹ modis corrūpi videmus.Naꝫ ꝫ a cōtrario corrūpiẽ:cū extinguiẽ:ꝫ ipſe a ſe ipſo marceſcēs.Hoc aūt patiẽ minor a ma-

Eo/quo Quanto. iori:ꝫ eo celerius:quo minus eſt.quare corporum elementa corruptibilia ꝫ generabilia eſſe neceſſe eſt.

Expoſitio. ¶ Dicens ꝓbauit ꝙ elemētoꝝ corruptio ſiue gñatio non ſit infinita:nunc probat ꝙ corruptio elementoꝝ nō ſit finita.Ubi debes ſcire ꝙ Empedocles agrigentinus poſuit duplicia elemēta:ꝙ̄dam quę videntur elementa: ꝫ nō ſunt:vt quę videẽ aqua:nō tamē eſt aqua pura:ſed aqueum.Silr qui videẽ ignis:nō tamē eſt ignis purus: ſed igneū quoddam:ꝫ ſic de cęteris:ꝙ̄dam ſunt elemēta:ꝫ non videnẽ:vt ignis purus:aer purus: aqua pura:ꝫ terra pura:hęc eni ſunt elemēta:nō tamē apparent.dicebat Empedocles elemēta quę videnẽ elementa eē corruptibilia:ꝫ eoꝝ corruptionē ſtare ad elmta vera:ꝙ̄ lꝫ ſint corruptibilia:tamē nūꝙ̄ corrūpunẽ.Imaginaẽ eni Empedocles miſta reſolui ad ea elmta:quę vidētur elmta:ꝫ ħ elmta reſolui ad pura elemēta:quę lꝫ ſint corruptibilia: nunꝙ̄ tm̄ corrūpunẽ:ꝫ ſic corruptionē elemētoꝝ vult vt ſtet ad corpora diuiſibilia:ꝙ̄ nūꝙ̄ diuidenẽ.Probat igiẽ Ariſt.ꝙ corruptio elmtoꝝ:quę videnẽ elmta non ſtet ad corpora diuiſibilia:ꝙ̄ ſunt vera elmta:ſed oīa ſunt corruptibilia:ꝫ ita vt aliqñ corrūpanẽ.inquit.Si naūt ſtabit ali- F

cubi diſſolutio:ꝙ̄rit quale corpus erit illud:ad quod ſtat diſſolutio.ꝫ inquit.an id corpus in quo ſtabit:idiuiſibile erit:vt dixit Democrit⁹:q voluit corruptionē elementorum reſolui ad atoma:an diuiſibile qdem:non tamē diuidetur vnꝙ̄:vt Empedocles velle dicere videẽ:q voluit miſta reſolui ad elemēta impura:ꝫ impura elmta ad quędam alia elemēta pura:quę ſunt diuiſibilia:nūꝙ̄ diuidenda.Obijcit cōtra vtrūqꝫ.ꝫ inqt.Indiuiſibile qdeꝫ igiẽ non erit.ſup.illud ad qđ ſtat reſolō elementorum:vt dixit Democritus:ꝑpter rōnes antea dictas cōtra eum: quas non repeto:gā ſatis ſunt explicatę.Deinde ſpē deſtruit 2[m] mēbrū:qđ poſuit Empedocles.ꝫ inqt.At neqꝫ diuiſibile qdem erit:nunꝙ̄ autē diuidetur:vt dixit Empedocles:qui voluit corruptionē elementoꝝ impurorū ſtare ad elmta pura:quę ſunt diuiſibilia:ꝫ nunꝙ̄ diuiſa. Minus eniꝫ corpus facilius ꝙ̄ maius corrūpi poteſt:ꝫ ſupple tu veꝝ elementū eſt minus corpus ꝙ̄ elmtū impurum:ꝫ elementū impurū corrūpiẽ aliqñ:igiẽ elmtum G

purū aliquādo corrūpeẽ.Et hoc ſubdit.Siqdem igiẽ ꝫ maius hac corrūpiẽ corruptione/vt diſſolō eſt in minori:ipm minus adhuc magis id pati ꝯſentaneū eſt ratiōi. Unde hęc ratio reſoluitur ad propoſitiones.ꝑma eſt/ꝙ ſi corrūpitur corpus maius:corrūpitur etiā minus.Hęc propoſitio patet in his quę ſunt eiuſdē rationis:quia in maiori eſt maior virtus reſiſtendi:ꝙ̄ in minori.Secunda/elemētū impuꝝ eſt corpus maius elemento puro:ꝑꝫ gā cęteris paribus elemētū impuruꝫ cōtinet puꝝ.Tertia ꝑpoſitio eſt/ꝙ elemētū impurū corrumpiẽ de facto. Hoc probat exemplo ignis:qui(vt dicit)dupliciter corrumpitur:aut a contrario:cum extinguitur:aut ab intrinſeco:cum ipſe a ſeipſo marceſcit.¶ Ex his tribus ꝑpoſitionibus componitur ſyllogiſmus:ſi maius corpus eſt corruptibile:ꝫ corrumpiẽ:minus corpus erit corruptibi- H

le/ꝫ corrūpetur:ſed maius eſt corruptibile/ꝫ corrumpiẽ aliquando.igitur minus aliquādo corrumpetur.Sꝫ elementum purum eſt minus:ꝫ elementum impurum eſt maius:ꝫ elementum impurum corrumpitur aliquādo. igiẽ elmtum purum aliquādo corrūpeẽ.Hęc rō tota patet ex propoſitionibus:ꝫ ideo inquit.Hoc autem patitur minor a maiori/vt minor flāma a maiori:ꝫ eo celeri⁹:quo minus eſt.¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet:debes ſcire:ħ ꝟba poſſe dupliciter itelligi.Uno mō vt minus patiaẽ a maiori:ita vt min⁹ corpus ſit patiēs:ꝫ maius ſit agēs:ꝫ ħ lꝫ ſit veꝝ:non tm̄ ad ꝑpoſitū.patiẽ minus calidū a magis calido:non tm̄ eſt ad propoſitū.Alio mō intelligi pōt vt minus hoc modo patiatur a maiori.ideſt reſpectu maioris.Nā minor flāma patitur magis ꝙ̄ maior hoc eſt facilius:ꝫ ſic intelligiẽ in ꝑpoſito.inquit.hoc aūt patiẽ minor.ſup.ignis a maiori.i.reſpectu maioris:ꝫ eo celeri⁹ quo

I minus eſt. Ex his dat ↄ̃ne᷑. ⁊ inquit. Quare corpo᷑ ele-menta q̃ ſunt pura: ⁊ ꝓpterea dicunt̃ elemẽta corpo᷑: corruptibilia ⁊ gñabilia eẽ neceſſe eſt. ¶ Sed occurres qꝛ illa regula ſi maius corrũpit̃ / minus facilius corrũpi põt: non valet / niſi in his q̃ ſunt eiuſdẽ rõnis. mõ elñtũ purũ ⁊ impu᷑ nõ ſunt eiuſdẽ rõnis. Naꝫ impu᷑ eſt mixtum: mõ mixtũ nõ eſt eiuſdem rõnis cuꝫ ſimplici ex q̃ cõſtat. ¶ Põt dici illa eſſe eiuſdẽ rõnis ſubiecti: qꝛ ambo cõueniunt in eadẽ ſpecie maxime in eadẽ mã nũero: et ꝓpterea valet ſi impu᷑ elñtuꝫ aliqñ corrũpit̃: quod eſt maius: purũ qd̃ eſt minus: aliqñ corrumpetur: qꝛ ambo ſũt eiuſdẽ rõnis ſubiecti. Pulchra dubitatio eẽt ſi ignis põt corrũpi ab intrinſeco circũſcripto omni ↄ̃rio extrinſeco. Sꝫ qꝛ hec dubitatio eſt optime diſputata in libris de gñatione: vſqꝫ illuc dimittat̃. ¶ Aiadu̓te ꝙ Auer. dicit fuiſſe opionẽ Empedoclis q̃daꝫ elñta corrumpi / vt partes elemẽto᷑ que ſenſib⁹ nr̃is patẽt. He eniꝫ partes corrũpunt̃: q̃dam alia eẽ in ſe corruptibilia: que tñ nũq̃ corrũpunt̃: vt ſunt elñta: que nobis non vident̃. Et ad h̃ dixit Empedocles ſtare corruptionẽ elñto᷑: que nobis vident̃ corrũpi: ⁊ ſic Auerroes idẽ qd̃ nos ſentit. ¶ Secũdo aiaduerte ꝙ ſm̃ Auerroeꝫ cũ Ari^{le} dixit ignẽ duplicit̓ eẽ corruptibilem: voluit innuere in vtroqꝫ modo corruptionis ſemꝑ minorẽ ignem citioris eſſe corruptionis q̃ꝫ maiorẽ: ignis. n. minor citius corrũpitur a ſuo contrario q̃ꝫ maior: ⁊ ignis minor citius extinguitur ac marceſcit a ſe q̃ꝫ maior: q̃re vult habere minorẽ facili⁹ corrũpi. ¶ Tertio debes ſcire ꝙ Auer. ait ignẽ marceſcere a ſe: q̃ñ defectu materie / in qua cõtinet̃: extinguit̃. ¶ Sed occurres an poſſit ignis corrũpi defectu materie ſine ↄ̃rio ipm̃ corrũpente. R̃ndet Auerroes ꝙ non: qꝛ corruptio q̃ fit defectu materie: eſt etiã ex contrario: ſed ꝑ accidẽs: qꝛ ↄ̃rium nũq̃ ipm̃ corrũpet: donec mãm illi conuenientẽ reperit. Cõfirmat hoc: qꝛ vt dr̃ in 2° de aia. nihil gñatur a ſe: ⁊ nihil corrũpitur a ſe. ſup. ſine ↄ̃rio extrinſeco: ⁊ ſic tenet Auer. ignẽ qui a ſe marceſcit: nõ corrumpi abſqꝫ cõtrario. Uñ pro ſatiſfactione ꝟbo᷑ Ari^{lis} videt̃ velle ꝙ duplex eſt corruptio vna a ↄ̃rio: ⁊ eſt q̃ ꝑncipaliter eſt a ↄ̃rio: ⁊ hec dr̃ a cõtrario ꝑncipalr̃: nõ ꝙ non ſit defectu materie. Altera eſt a defectu materie ꝑncipaliter: ⁊ hꝫ nõ fit abſqꝫ cõtrario. Ubi gr̃a. mors nãlis hominis eſt ꝑncipalr̃ defectu materie: tñ eſt a ↄ̃rio: qꝛ a ſicco accñtali. Mors aũt ꝟo ꝑternãlis: vt mors iuuenis eſt ꝑncipaliter a ↄ̃rio: tñ nõ eſt ſine defectu humidi. ¶ Uel fortaſſe dici põt ꝙ Ari^{les} velit ignẽ poſſe corrũpi aliquãdo a ſe defectu ↄ̃rij: quãdo venit ad nãlem finẽ ſue periodi. Ari^{les} eñi oib⁹ genitis in libris metheoro᷑ ꝑbuit periodum: qua viuũt: vel qua ſtabilita ſunt in eẽ: q̃ igit̃ corrũpunt̃ per h̃ ꝙ perueniũt ad finẽ ſue periodi: vult corrũ-
M pi ſine ↄ̃rio: ſed ſolũ ꝑꝑ mãm: que appetit tũc aliam formã: ⁊ ideo tũc pereunt ſine ↄ̃rio poſitiuo: ⁊ per ſolũ contrariũ priuatiuuꝫ. Alia ꝟo pereunt ꝑter nãliter qñ ꝑuenit eo᷑ corruptio finem ſue periodi: ⁊ hec vult corrumpi ꝓpter ↄ̃riũ poſitiuuꝫ: ſed de his in libris de gñatiõe multa. q̃re ex his perſpicuũ eſt: ꝙ elñto᷑ gñatio nõ fit infinita / nec etiã finita. ¶ Sꝫ occurres / oĩs motus eſt finit⁹: vel ĩfinitus / gñatio eſt motus: vel cuꝫ motu. igit̃ vel finita: vel ĩfinita. dici põt ꝙ gñationẽ vel corruptionẽ eẽ finitã vel ĩfinitaꝫ põt duplr̃ intelligi. Uno mõ reſpectu tẽporis: ⁊ ſic q̃libet eſt finita: qm̃ q̃libet ꝑs elñti: q̃ generatur: gñatur in tp̃e finito: vel corrũpit̃ in tempore finito. Alio mõ reſpectu termino᷑: ⁊ ſic nec eſt finita: nec ĩfinita: finita qdem nõ: qꝛ pars ignis cũ fit: nõ fit ex parte alia: que ẽt fiat: ⁊ ſic in infinitũ: nec cũ corrumpit̃: corrũpit̃ in partẽ que corrũpit̃: ⁊ ſic in ĩfinituꝫ: finita ꝟo minime: qꝛ non corrumpitur ad aliquod: quod non poteſt corrumpi: nec generatur ex aliquo: quod non poteſt generari: q̃re hoc modo / nec finita eſt / nec infinita: tamẽ reſpectu tẽporis eſt finita: ⁊ ſic concludit ratio. N

Dubitatio. Solo. Quę Auer. cõ. 52. K L Dubi.

¶ Quũ autẽ generabilia ſint: aut ex non corpore: aut ex corpore ipſo᷑ generatio erit. ⁊ ſi ex corpore: aut ex alio: aut ex ſe viciſſim.

¶ Auerroes optime introducit hãc q̃onẽ: ait enim ſenſu apparere ꝙ elñta generent̃ viciſſim ex inuicẽ: ⁊ ita hoc nõ q̃ritur cũ ſenſibus pateat: q̃rit autẽ vtrũ elñta generentur ex ſe viciſſim eſſentialr̃ ac ꝑ ſe: ita vt nõ poſſint fieri niſi ex inuicẽ fiant. nã hoc ſenſib⁹ nõ ↄ̃ſtat. fecit autẽ h̃ Ari^{les} (vt dicit Auerroes) ꝑ ſiſte ad id qd̃ q̃ſiuit de corruptione: nã queadmodum qd̃ videt̃ ſenſu de corruptione co᷑: nõ eſt ſufficiens in certificatiõe ꝙ elñtũ qd̃ corrumpit̃: ſm̃ oẽs partes corrũpat̃: ita eſt hoc qd̃ videt̃ de generatione co᷑ ad inuicẽ. ſ. qꝛ nõ ſufficit per hoc ſcire ſi ꝑ ſe ex ſe mutuo fiãt: ideo q̃rit vtrũ ex ſe inuicẽ mutuo fiãt elñta per ſe: q̃re cũ probauit de elñtis ꝙ illud qd̃ gñat̃ ⁊ corrũpitur: gñat̃ ⁊ corrũpit̃ ſm̃ omnes ſuas partes: q̃rit nũc de 2ª intẽtione. vꝫ vtrũ ex ſe mutuo per ſe gñentur. ¶ Et ingt. Quũ aũt gñabilia ſint. ſup. ſm̃ oẽs partes: vt antea ꝓbatũ eſt: ideo q̃rit̃ poſt hoc vtrũ ex nõ corpore: aut ex corpore ipſo᷑ gñatio ſit: ⁊ ſi generatio ſit co᷑ ex corpore: q̃ritur an ex alio corpore, ſupple priori elñtis / ⁊ alterius generis ab eis: an ex ſe viciſſiꝫ. ſup. ſm̃ Auer. ꝑ ſe ⁊ eẽntialr̃ fiãt. Hec eſt expõ Auer. ⁊ ſatis pulchra. O

Expoſitio. Quę Auer. cõ. 53.

P ¶ Is qdem igit̃ ſermo: q̃ ex non corpore ipſa generat: vacuũ facit: oẽ eniꝫ qd̃ fit: in aliquo fit: ⁊ id in quo fit gñatio: aut nõ corpus erit: aut corpus hñs. Et ſi qdem habebit corp⁹: duo corpora ſimul erũt in eodem / id videlꝫ qd̃ fit: ⁊ id qd̃ ꝑerat. Sin autẽ nõ corp⁹ fuerit: vacuũ ſeparatũ eſſe neceſſe eſt. hoc autem impoſſe eſſe / ⁊ antea demõſtratum eſt.

Ip ſe verbum additum. In greco ſu perſluit ẽtiã generans. Erunt. Habebit. Separatũ αφωρισμένον. Definitum. Expoſitio.

¶ Nũc Ari^{les} deſtruit duo mẽbra: vt ↄ̃cludat mẽbrũ dein. ꝓbat igit̃ ꝑmo ꝙ elñta nõ gñent̃ ex nõ corpore: ⁊ hoc ꝓponit ibi. Is igit̃ ſermo: qui ex nõ corpore ipſa generat: vacuũ facit: ⁊ ſic vult illa nõ fieri ex non corpore: qꝛ ſeq̃retur vacuũ eẽ. pro deductione ↄ̃ñtie ſumit vnũ ſuppoſitũ in 5° phyſico. ſatis declaratũ: ⁊ ingt. oẽ eniꝫ qd̃ fit: in aliquo. ſup. vt in loco fit. Hec eſt ſuppoſitio ſatis nota qua ſtãte q̃rit: ⁊ id in quo fit generatio: aut nõ corp⁹ erit: aut corpus habẽs. ꝓbat ꝙ non habeat corpus. ⁊ ingt. Et ſi qdem habebit corpus: duo corpora ſimul erũt in eodẽ id vꝫ qd̃ fit: ⁊ id qd̃ ꝑerat in eo. Sin autẽ locus in quo fit: ſit nõ corpus: ita vt i ipſo nullum ſit corpus ſenſibile: vacuũ ſeparatum eẽ neceſſe eſt: nã eſt quantum q̃dã in quo fit gñatio: ⁊ nõ eſt corpus in eo ſenſibile. igit̃ vacuũ. hoc aũt impoſſe eẽ ⁊ antea in 4° phyſic. demõſtratũ eſt. Hoc mõ Themiſtius ⁊ Alexãder expoſuerunt / vt Auer. narrat. eos eñi non vidimus. ¶ Circa hunc locũ Auer. diligenter ꝓcedit: vt mihi videtur: ideo nos ſui cõmenti oẽs vtiles partes adnotabimus. Quãtũ igit̃ ad textus introductionẽ. ingt. in hoc caplo vult deſtruere duas diuiſiones ſiue duo mẽbra pr̨dicta ſylli diuiſiui / ad cõcludendũ tertiũ: erant eniꝫ ſylls elemẽta generant̃ ſm̃ oẽs partes: vel igit̃ ex non corpore: vel ex corpore priori eis: vel ex ſe mutuo. ꝓbat igit̃ ſm̃ Auerro. ꝙ elñta nõ generent̃ ex nõ corpore: nec ex corpore priori: vt ↄ̃cludat illa fieri mutuo ex ſe inuicẽ. Hec eſt introductio Auer. ¶ Deinde ſequitur illa particula cõmẽti. Et intẽdit ꝑ nõ corpus: vbi

Q

Quę Auer. cõmẽ. 54.

Auerroes

A Auerroes declarat qd Ari^{les} per nō corpus velit:ƺ̄ quę/
rit vtruƺ elīnta quę generant̄:fiant ex nō corpore:vel cor/
pore alio:vel ex ſeiuicē. Nā declaratis terminis facile itel/
ligitur pceſſus Ariſtotelis.ꝛ pbat φ p non corpus Ari^{les}
nō pōt intelligere ipm nō eſſe ſine ipm nihil:qȯ eſt priua/
tio ſimplr̄ entis:ſed corpus in potētia quale eſt materia:
quę eſt nō corpus actu.primo qꝛ generatio eſt mot⁹ ſal/
tē cōmuniter dictus:omnis mot⁹ eget ſubiecto.igit̄ per
non corpus non pōt intelligere ipſuƺ nihil.¶ 2° probat
idē ibi. Et etiaƺ res. Quia res quę fit:alia eſt a re ex qua:
vt e termino e quo fit:vt pƺ in cęteris tranſmutationib⁹:
ſƺ in alijs tranſmutationib⁹ neceſſario reqritur ſubiectū.
igit̄ in generatione:addit tñ quādā differentiā:qꝛ in alijs
tranſmutationib⁹ ſubiectū eſt in actu. In gñatione autē
quę eſt in ſuba:ſubƺ eſt in potētia.vt alibi diximus.¶ 3°
B pbat idem ibi. Ipſe ergo:qꝛ ſi per nō corpus intelligeret
nō eſſe:tūc nō eſſe reciperet eſſe:vt deductū fuit in libris
phyſicorū ſępe.¶ 4° ibi. Et ideo ppoſitio:probat ſic/qꝛ
antiqui imo oēs voluīt generationē nō fieri ex nō corpo/
re capiēdo nō corpus p non eſſe:conueniūt enim in hoc
oēs:qui de natura loquunt̄:ꝛ ſic cum in hoc nulla ſit vis:
videtur igitur φ Ari^{les} per nō corpus itelligat nō corpus
actu:vt quęſtio ſit/vtrū elīnta generentur ex corpore actu
tāq̄ ſubiecto:an ex corpore potētia:qȯ nō eſt actu corp⁹.
ſm igit̄ Auerroeƺ Ari^{les} pbat ſubiectū ex quo fiūt elīnta:
nō eē actu corpus.¶ Sed occurrebat/qꝛ expoſitio videt̄
contra textū:Ari^{les} enim pbat id ex quo elīnta fiunt:non
eſſe nō corpus:ait eniƺ. Dic igit̄ ſermo:qui ex nō corpore
ipſa generat:vacuū facit. Ecce φ pbat illa nō fieri ex nō
corpore:qꝛ ſequeretur vacuū eſſe. Auerroes autē vult φ
Ari^{les} pbat ſubm ex quo fiunt elīnta eſſe nō corpus:ꝛ ſic
C expoſitio eſt cōtra textuƺ:qꝛ textus deſtruit:qȯ Auerroes
ait conſtrui.¶ Poteſt dici φ Ari^{les} per nō corpus intel/
ligat trinā dimenſionē ſepatā qȯ eſt nō corpus ſenſibile:
ſed bene corpus quantū. Unde ingt. Dis gdem igit̄ ſer/
mo g ex non corpore ipſa generat: ideſt g ex trina dimē/
ſione ſeparata ipſa generat:vacuū facit. Modo idē quę/
rit ꝛ intelligit Auerroes:vult eniƺ φ Ari^{les} pbet ſubiectū
elīntorum non eſſe actu corpus ſenſibile:nec eſſe actu cor/
pus quantū ſepatum a corpore quali:quę nō repugnant.
Unde ſm Auerroeƺ textus reſoluit̄ ad duo:qꝛ p̄mo pbat
ſubm generationis elīntoruƺ nō eſſe corpus actu.2° φ nō
ſit corpus in potētia ideſt trina dimēſio ſepata a corpore
ſenſibili:neceſſe eniƺ eſt (vt dicit Auerroes) φ ois gñatio
ſit in ſubiecto:ꝛ neceſſe eſt vt illud ſubiectū aut nō ptici/
pet corporeitate:nec accidēte:neqƺ quātitate nec alio:aut
neceſſe eſt vt in eo ſit corpeitas.ideo pbat p̄mo φ in ſub/
iecto nō ſit corporeitas per ſe hoc eſt dicere φ ſubiectuƺ
ſit corpus actu:qꝛ ſi ſubm generari ſit corpus actu:ꝛ ipm
D genituƺ ſit actu corpus:tunc duo corpora penetrabunt ſe
occupando eundē locuƺ.verbi gratia/ſi ſubm generatio/
nis ignis ex aere fuerit aer:ꝛ cū ſubiectū ſit in re genera/
ta:eſt eniƺ pars illius:tunc aer ꝛ ignis erūt inſimul in eo/
dē loco.¶ Deinde ſeqtur illa pticula. Et ſi locus in quo.
Ubi pbat φ ſubm ex quo ſit elīntum non eſt corpus in
potētia.i.trina dimenſio ſepata:qꝛ ſi ſic eſſet:tunc daretur
vacuƺ:naƺ vt dicit 4° phyſicorum vacuū eſt corpus in
potētia:qȯ actu eſt nō corpus:capax tñ corpis actu:ꝛ tūc
iuxta hanc rōnem cuƺ Ari^{les} ait. Omne eniƺ qȯ fit:in aliq̄
ſit:intelligit ſubiectū:qꝛ oē qȯ fit ex ſubiecto:ꝛ in ſubiecto
fit. Silr̄ per id in quo fit:intelligit ſubiectuƺ ex quo ꝛ in
quo fit gñatio. Quare pƺ elemēta fieri nō poſſe ex ſubie/
cto actu per ſe:nec ex ſubiecto in potētia:qȯ eſt trina di/
menſio ſepata.erit igit̄ generatio elīntoruƺ ex ſubiecto:qȯ
3 eſt corpus actu:nō gdem per ſe:ſed per accidēs.ex ſubie/
cto aūt in potētia:qȯ eſt mā prima:per ſe.hęc eſt expoſi/ E
tio Auerrois.¶ Deinde ſeqtur. Themiſti⁹ aūt. Ubi po/
nit Themiſtiū ꝛ Alexādri expoſitionē:qui format ſic rō/
nem textus/omne genituƺ aut erit in loco:in quo non eſt
corp⁹:aut in loco in quo eſt corpus:ſi in loco in quo eſt
corpus:tunc duo corpora erūt in eodē loco. Si aut in lo
co in quo nō eſt corpus tunc vacuuƺ erit. Addunt φ Ari/
ſtoteles nō induxit hanc ſermonē apud eos niſi ad decla
randū quomodo ꝯtingit ex poſitione generari vacuū eē.
ꝛ ita volunt hanc rōnem nō eſſe demonſtratiuā:ſed pba
bilem:ita φ eſt inducta vt q̄dam dubitatio accidēs circa
pōnem generationis:quā antiqui neſciebāt ſoluere.quę
ratio docet:φ generatio ſit ex corpore:nō gdem actu:ſed
potētia hoc modo.videlicet.φ primū inſtās eē forme ge
nitę:eſt primū nō eſſe pcedentis corporis:ꝛ ſic Alexāder
ꝛ Themiſtius arbitrant̄ circa rōnem hāc.¶ Deinde ſe/
quitur. Et hoc nō eſt verū. Ubi Auer. ſoluit rōnem Ari^{lis} F
(ꝛ vt mihi videtur) ſolutio ſua eſt illa:quā dederūt The/
miſtius ꝛ Alexāder.naƺ (vt dicit) g ponit generatuƺ fieri
a corpore in potētia:pōt ponere gñationem fieri in loco:ꝛ
nō ponere vacuū:poterit eni ponere in loco generatiōis
eſſe corpus corrūpenduƺ:qȯ gdeƺ recedet per generatio/
nē noui corporis:qꝛ primū eſſe noui corporis eſt primuƺ
nō eē corporis pcedentis:qȯ recedit. Exemplū huius eſt
qꝛ corpus ligdū: vt aqua intrat vas:vbi erat aer:qꝛ q̄ ci/
to intrat aqua:taƺ cito recedit aer:ꝛ ita nō ſeqtur vacuuƺ
eſſe.¶ Deinde ſeqtur illa pticula. Si autē itellectū. Ubi
redit ad ſuaƺ expōnem:ꝛ vult φ ſi per corpus ꝛ non cor/
pus intelligat mām:tunc intentio Ari^{lis} eſt demōſtrare
quomodo corpus fiat a corpore:ꝛ ſupple quō a nō corpo
re.fit eniƺ a corpore:qꝛ a mā:quę actu eſt ſub forma alte/
rius corporis:igit̄ fit a corpore p accidēs:fit aūt a nō cor/
pore:qꝛ fit a mā:quę eſt nō corpus actu:ſed corpus in po
tētia.¶ Deinde ſeqtur illa pticula. Quomodo aūt ſequi/ G
tur. Ubi oñdit quomodo ſeqtur ſi generatū fit a corpore
in potētia:vt vacuū ſit:ꝛ ait vacuū ſequi qñ fieret genera/
tū a corpore in potētia.i.a mā ſubiecta trinę dimenſioni
oīno ſepata a corpore actu:nam cuƺ mā quanta eēt ſepa/
rata actu: pculdubio eēt vacuū. Unde ſi materia quāta:
quę eſt in potētia:remaneret per ſe ſepata:quanto magis
ipm vacuuƺ actu. Addit φ Themiſtius fatet̄ locuƺ hunc
eſſe difficileƺ.¶ Deinde ſequitur. Et ego q̄ro. Ubi pbat
Auer. φ cum Ari^{les} dicit. In quo fit generatio. Nō intel/
ligit locū:p̄mo/qꝛ ſi intelligeret locū:ꝛ ppoſitiones ſylli̅
eſſent verę:ſi nō poneret̄ vacuuƺ:oīno generatio tollere/
tur:pbatur.qꝛ ſi intelligit locū:ꝛ ppoſitiones ſunt verę:
opƺ ponere in loco generationis nullū eſſe corpus.alr̄ nō
fit generatio:quare ſi nō ponit̄ vacuū:generatio oīno tol H
letur:ſiue ponatur generationē fieri ex aliquo in potētia:
ſiue ex alio in actu:ideƺ eniƺ ꝯſequitur ſemp.¶ 2° arguit
ibi. Et hęc expoſitio. Quia expoſitio hęc eſſet idonea:qñ
per id in quo fit generatio:intelligit corpus in potētia:nā
ſic dicēdo redit expoſitio noſtra:quę itellexit p id in quo:
ipſaƺ mām.¶ Deinde ſeqtur illa pticula. Et hoc qȯ. Ubi
ſoluit argumentū corū:arguebant enim Ariſtotelē nō po
tuiſſe itelligere per id in quo:ipſaƺ mām:quoniā ſi per id
in quo itellexit mām:tunc id in quo nō eſſet ps generati/
nec corrupti:ſed aliud quid ab eis:ꝛ ſeqtur vlterius māƺ
nihil eſſe:qꝛ mā tādiu eſt:q̄diu eſt pars generati:vel cor/
rupti:quare ſi per id in quo:itelligeret mām:mā nō eſſet
mā nec aliqd aliȯ ga in quo eſt gȯ aliȯ a genito ꝛ corru/
pto:nec alicuius illorū pars.¶ Deinde ſeqtur illa pticu/
la:ꝛ hoc nihil eſt. Reſpondet Auer. ꝛ cōcedit Ariſtoteleƺ
p id in quo fit gñatio itelligere māƺ:ꝛ vlterius ꝯcedit illā
eſſe ptem rei corrūpendę prius:poſtea fieri ptem rei geni/

I te:qꝛ dum poſt forma a materia tollitur:alia in ea fit:ꝛ ſic poſſumus tenere generationem eſſe: ꝛ vacuū non eſſe:ꝛ poſſumus dicere ꝙ vacuū eſt ſi generatio eſt:ſupple a materia quãlita ſeparata a corpore quali.hęc Auerro.quę mihi videntur acuta:ſ3 fortaſſe non ad mentē Ariſtotelis.

¶ At neq3 ex corpore quodā fieri poſſunt elementa. Accidet enim aliud corpus elemētis ipſis prius eſſe.

Expoſitio. ¶ Nunc deſtruit 2ᵐ membrū:ꝛ pbat elēta ipſa fieri non poſſe ex corpore alio ab eis:ꝛ hoc ponit.d.at neq3 ex corpore quodā ſupple alio ab elētis ipſa elēta fieri poſſunt apponit abſurdū:qđ ad hoc ſequitur.d.accidet enim aliud corpꝰ elētis ipſis prius eē.ꝛ 2ñ pbatꝰ:ſ3 iſte nūc nō pbet:qa id ex quo aliquid fit:prius eſt eo:qđ fit.vt materia prior eſt cōpoſito:qđ ex materia fit.tacuit autē pbationē:qꝛ in libris phyſicoꝝ ſatis dicta eſt:illic eni3 dictū ēſt ſubiectam māam priorē eē his:quę ex mā fiūt:vt mater prior eſt filijs.

K

Unum. Quoddam. Momentū. Inclinatiões Aptitudinē. potest v aduare igitur hic/verbum additum.

¶ Hoc autē ſiquidē grauitatē aut leuitatē habet:vnum elementoꝝ erit. Sin autē nullum habet momentū imobile atq3 mathematicū erit.at ſi tale eſt:in loco nō erit:in quo eni queſcit:in hunc ꝛ moueri poteſt.ꝛ ſi vi quidē:preter naturam. Sin vo nō vi:ſm naturā.quare ſiquidem in loco atq3 alicubi erit:elementorum quoddā erit. Sin autē non erit in loco:nihil ex ipſo erit:id eni3 qđ fit:ꝛ id ex quo fit. Simul eſſe neceſſe eſt.

Expoſitio. ¶ Greci copulant textum hunc ad precedentem:quod etiā Auer.fecit:volunt enim per hunc textū Ariſtotelem declarare id qđ deduxit:eſſe abſurdū.Unde ſm eos ſic rō poteſt ponī:ſi elēta fiunt ex corpore quodā alio ab eis:erit quodam corpus prius elētis.Hoc autē eſt impoſſe:qꝛ tale corpus.vel habebit inclinationē aliquā/videlicet grauitatē aut leuitatē:aut nullā.ſi inclinationē habebit:procul dubio erit aliqđ elētorum:ſin autē nullā:erit corpus mathematicū:qđ abſurdū eſſe oſtēdit.Hęc eſt grecoꝝ expoſitio:que ſatis cōmoda eſt verbis Ariſtotelis. ¶ Poteſt etiā eſſe aliud argumentū ꝛ tunc verbū autē/legatur pro etiam/vel preterea/hoc pacto videlicet:preterea ſi elēta ſupple fiunt ex quodā corpore alio ab elētis:hoc habebit inclinationē aliquā vel nullā:totū hoc eſt ſupplēdū:qđ breuitatis cauſa pretermiſit.Deinde ſequitur:ſiquidē inclinationē hoc eſt grauitatē:aut leuitatē habet vnū elētorum erit:p3 ipſa 2ñia per ſe.Sin autē nullū h3 momentū ſiue inclinationē mouendi:quę grece ropes dicit:imobile atq3 mathematicū erit.Deinde deſtruit hoc:ꝛ inquit.At ſi tale eſt videlicet imobile atq3 mathematicū:in loco vllo erit.deducit:qꝛ ſi in aliquo loco erit:in illo queſcit:hoc autē falſū eē demōſtrat.d.in quo eni3 queſcit:in hunc ꝛ moueri poteſt.Dico in hunc moueri poſſe/eo modo:quo in illo quieſcit:qꝛ ꝛ ſi vi queſcit in loco aliquo:preter naturā ad illū mouebit.ſin vo in illo queſcit nō vi:ad eū mouebit ſm naturā:ꝛ ſic ſequitur qđ poſitū eſt imobile/ac mathematicū:eſſe mobile.ac naturale.Preterea deducit ad aliud ſi ponit tale mathematicū corpus eſſe in loco:ꝛ inquit.Quare ſupple ſequitur aliud qđ eſt 2tradictū:ꝙ ſiquidem in loco erit atq3 alicubi:elementorū quoddam erit:qđ erat negatū.Deinde deſtruit aliud mēbrum:ꝛ inquit.Sin autē nō erit in loco:nihil hoc eſt nullum elementū ex ipſo fiet:cuius rōnem aſſignat.d.id eni3 qđ fit:ꝛ id ex quo fit:ſimul eſſe neceſſe eſt.quę autē ſimul ſunt:vt dicit 5ᵒ phyſicorū/in vno eodēq3 loco ſunt.

M

quare ſi nuſquā eſt:nihil ex ipſo fiet. ¶ Debes ſcire ꝙ tota ratio poteſt ſic cōponi:ſi elemēta fiunt ex corpore quodā alio ab eis:vel habet inclinationē:vel nullā:ſi habet inclinationē:erit aliqđ elementorū.at ſi nullā habet inclinationē:erit corpus mathematicū:hoc autē eſt impoſſibile:qꝛ vel erit in loco:vel nō in nullo erit loco. Si in loco erit:mobile erit:qđ negabatur.Preterea ēt ſi erit in loco erit aliqđ elementorū:omne eni3 qđ eſt in loco ſiue ſit in eo vi:ſiue naturalr:eſt elementū:vel elementū habens.Sin autē in nullo loco fuerit tale mathematicū corpus:ex ipſo nihil fiet:quia id quod fit:ꝛ id ex quo aliquid fit:oportet eſſe ſimul in eodē loco.Patet igitur elementa fieri nō poſſe ex alio quodam corpore priore elementis. N

¶ Cum autem neq3 ex non corpore:neq3 ex alio corpore fieri poſſint:ex ſeſe mutuo ipſa fieri relinquitur. O

¶ Recolligit nunc 2nem ſyllogiſmi:ꝛ inquit.Cū autem neq3 ex nō corpore:neq3 ex alio corpore fieri poſſint elementa:ex ſeſe mutuo ipſa fieri relinquitur.Hęc eſt 2cluſio totius ſyllogiſmi ¶ Debes ſcire ſm Auerro.ꝙ elemēta fieri ex corpore poteſt dupliciter intelligi:aut ꝙ fiant per ſe ex corpore:aut per accidens:ſi per ſe ex corpore:aut ex corpore actu:aut ex corpe potentia.ipſa per ſe fieri ex corpe actu:deſtructū eſt.ipſa fieri ex corpore in potentia per ſe:dupliciter adhuc eſt:aut ex corpe:qđ ſit ſeparatū ab actu corporeo:ꝛ hoc iterū deſtructū eſt:ꝛ pro parte deſtruetur.aut ex corpore in potentia:qꝛ actu eſt ſub corpe:ꝛ poteſt denudari ab illo:ꝛ ſic verū eſt elemēta fieri per ſe ex corpe in potētia.iterū elemēta fieri per accidēs ex corpe:poteſt dupliciter intelligi:aut in potētia:ꝛ hoc non:qꝛ elēta fiunt per ſe ex corpore in potētia/ad ſenſū datū.aut actu:ꝛ ſic eſt verū:fiunt eni elemēta ex corpore actu per accidens.qđ per ſe eſt in potētia:vt dictū eſt.ſm igitur Auerro.Ariſtoteles pbat elemēta fieri per accidēs:ex corpore actu/qđ nō eſt aliud ab elemētis:ſed elementū ipſum:quia illa nō fiunt niſi ex ſeinuicem.hęc Auer.ꝛ nō ſunt aliena ab his:quę diximus. ¶ Ulterius quo ad verba.inquit Auer.ꝛ debes ſcire ꝙ intēdebat per hoc qđ dixit/neq3 graue:neq3 ponderoſū/negationē ſimplicē:ecōtrario illi:qđ dixit de celo:cum dixit de eo neq3 graue neq3 leue eſſe:illic eni3 intēdebat ꝙ celū h3 naturam:de qua nō dicit graue/neq3 leue.ꝛ ita velle videtur Auer.ꝙ qñ Ariſtoteles ait.Sin autē nullū habet momētum intelligat ſimplr ꝙ nullū habeat momētū:qꝛ celū ēt habet momētū:nā ſ3 nō habeat momentū:quo ſurſū vel deorſū inclinet:h3 momētū:quo moueē circulariter.qđ momentū eſt eius natura tertia. ¶ Unde ſi per nullū habere momentū nō intelligeret negationē ſimplicē:nō ſequeret illa 2ña:videlicet ꝙ ſit imobile atq3 mathematicum:qꝛ celū nullū habet momentū elemētare:ꝛ tamē eſt mobile ꝛ nō mathematicū.igitur intelligit ſimplr ꝙ nullā habeat vim naturalē mouendi.hęc Auer.ꝛ recte. ¶ Ultimo Auer.infert cōtra antiquos/ꝛ ex hoc apparet vt ſubiectū eorū:ſit idē:ꝛ vnum cōmune:qđ dicitur mā.apparet etiam ꝙ ſint ex materia ꝛ forma cōpoſita.ꝛ precipue/vt dicit:patet hoc cum declaratū ſit impoſſibile eſſe/vt generentur ꝛ corrumpantur ſm diſſolutiones ꝛ cōpoſitionem in ſuperficies:aut in partes indiuiſibiles.

P

Q

Quę Auer. com. 55.

¶ Rurſus igitur conſiderandū eſt quisnam ſit mutuę generationis ipſoꝝ modus:vtrū vt Empedocles dicit atq3 Democritus:an vt hi qui in ſuperficies diſſoluūt:an alius quiſpiam ſit preter hos modus.

Expoſitio. ¶ Nunc 2ſiter ad aliud tranſit negotiū:cuius/vt ſui moris eſt:

A ris eſt:itentionē pponit.Et ingt.Cuz ſup.elemēta generē-tur ex ſeſe mutuo:rurſus igitur conſiderandū eſt:quis nō ſit mutue gñatiōis ipo℞ modus.vtrū vt Empedocles di-cit/atqȝ Democritus.an vt hi qui in ſuperficies diſſoluūt vt Platonici.an alius quiſpiam ſit pr̄ter hos modus:vt peripatetici dicunt.

Mutatio. fieri. Generari. ¶ Hi igitur qui quidem circa Empedoclem atqȝ Democritum ſunt:ipſi ſeipſos latēt:nō generationem mutuam:ſed apparentem ge-nerationem facientes. vnumqðqȝ enim qð inexiſtit:ſegregari dicunt:quaſi e vaſe ſit ipſa generatio:non autem e materia quadaȝ/mu-

B tatio eius:quod generatur.

Expoſitio. ¶ Proſequitur nunc de pꝓpoſita intētione:⁊ p̄mo narrat opinionē Empedocli/ꝯ Democriti/⁊ Anaxago.circa mo-dum generationis ex ſeſe elementoꝝ:vbi debes ſcire ꝙ Empedocles poſuit quatuor p̄ma corpora ignem videli-cet/aereȝ/aquā/⁊ terraȝ:⁊ ſm ſubam intranſmutabilia:di-uiſibilia tamē ſm quantitatē:⁊ diuiſa in ptes paruas per congregationē hꝫ partium ſm plus ⁊ minus conſtituere illud:qð dicimus igneȝ/aerē/aquā/⁊ terram:naȝ nihil ſin-cere poſuit tale:poſuit enim duplicia elementa videlicet pura:vt quatuor prima corpora:q̄ dicimus.⁊ impura: que ex partiuȝ illoꝝ congregatione reſultāt:⁊ ex his ipu-ris poſtea per ſegregationem poſuit generari ea:que dici-mus miſta.Democritus vero poſuit p̄ma corpora atoma: ⁊ ex ipſis per ꝯgregationē gñari p̄mū id qð dicim⁹ ignē/ aerē/aquā/⁊ terraȝ.⁊ ex illis p ſegregationem fieri miſta.

C Anaxa.etiā p̄ma corpora poſuit ptes ſimilares/infinitas exiſtētes in vnoquoqȝ.poſtea per ſegregationē miſta fie-ri.Conueniūt igitur hę opiniones:in eo qð dicūt rerū ge-nerationē fieri p ſegregationē eoꝝ q̄ inexiſtūt.¶ Obÿ-cit igitur Ariſtoteles cōtra hoc in quo cōueniunt.p̄mo q: tunc generatio nō eſſet vera:ſȝ apparēs tm̄.Ingt.⁊°/igit̄ qdē circa Empe.atqȝ Demo.ſunt:ipſi ſeipſos latēt:⁊ po-nit lq̄ ſeipſos latēt .d.nō gñationē mutuā ipſoꝝ ſup.verā: ſed apparētē tm̄ faciētes.declarat hoc eos dixiſſe:⁊ ingt. Unūqðqȝ enim qð inexiſtit:ſupple in elemētis:ſegregari dicunt:⁊ hoc eſſe illoꝝ gñationeȝ.quaſi generatio miſto-rū ſit ex vaſe exitus:q: ſit per ſegregationē ab illis elemē-tis:ſegregant̄ eniȝ ab illis parua corpora que poſtea con-gregant̄ ad generationē miſtoꝝ:⁊ ita dicūt generationē quaſi ſit exitus a vaſe:⁊ nō ex quadā materia mutatio ve-ra ⁊ ſubſtātialis eius qð ſit.ecce ad hanc opinionē ſeq ge-nerationē nō eſſe verā:ſed apparentē tm̄ mutationeȝ:qð eſt primū abſurdū contra hos.¶ Debes ſcire ꝙ genera-

D tio ſm hos eſt ſegregatio:⁊ cōgregatio.eſt qdem ſegrega-tio paruoꝝ corpoꝝ ab his.que vocāt elemēta.eſt aūt cō-gregatio illoꝝ paruoꝝ corpoꝝ:que iam erant ſegregata ad vnū:qð generatur.quare generatio quouis modo ſit: erit appēs mutatio ⁊ nō vera ex materia tranſmutatio.

Que Auer. cōmen. 56. ¶ Auer.autē ait qōnem p̄ſentem que q̄rit de modo gña-tionis elementoꝝ abinuicē declarari nō poſſe ſyllogiſmo hypothetico cui⁹ cauſa eſt q: hypotheticus diuiſiuus ſyl-logiſmus fundatur ſupra partibus cōtradictorÿs:modo eiuſmodi opiniones nō ſunt cōtradictorię:ideo fieri nō pōt per deſtructionē illarū ſyllogiſmus hypotheticus di-uiſiuus a deſtructione falſarū poſitionū ad pōnem verā: vlterius Auer.dicit ꝙ Ariſto.in hoc libro cōtradicit opi-nionibus falſis:⁊ in libro de generatione inducit moduȝ verū:quo elemēta inuicē generant̄.hinc cōcludit librum hunc eſſe p̄ambuluȝ ad librū de generatione.⁊° dicit Ari-ſtoteleȝ nō tm̄ cōtradicere Democrito ⁊ Empedocli:ſed

omnibus dicentib⁹ generationē eſſe congregationē:⁊ ſe- E gregationeȝ:⁊ oībus qui dicunt generationē eſſe ex ſubie-cto ente in actu:oēs enim ſic dicentes cogunt̄ dicere gene-rationē eē aut latitationē:aut alterationē in qualitate nō in ſuba.¶ Seqtur illa ꝑticula[Sed iam]vbi mouet du-bitationē:q: in libro de anima dictū eſt/Empedoclē po-ſuiſſe elemēta intranſmutabilia:hic vero dicit de mente il-lius illa inuicē generari. Reſpondet ꝙ forte Ariſtoteles tribuit hanc opinionē Empedocli quaſi per accidēs:q: te-nus ponit illa in miſto actu modo latitationis:vel meli⁹ dici pōt Empedoclē poſuiſſe elemēta duplicia/quędam vera:⁊ hęc ſunt intranſmutabilia:alia impura:⁊ hęc tran-ſmutabilia:de his ſupra ſatis dictū eſt.¶ Deinde ſequit̄ illa ꝑticula[Et hoc qð dicunt]vbi notat Auerroes duas lr̄as:vna dicit ita antiquos dixiſſe rerū generationē eſſe: ſicut generatur ignis excuſſione lapidis cū ferro.ȝ ſit dif-

F ferētia:q: antiqui voluerūt generationeȝ eſſe de capitulo tranſlationis generatio ignis ex lapide eſt de capitulo al-terationis ⁊ tranſmutationis.Alia lr̄a dicit eos ita gene-rationem dixiſſe:ſicut eſt exitus alicuius corporis a vaſe ⁊ hoc pacto in noſtris grecis codicibus legit̄.⁊ eſt exem-plum verius:qm̄ hic exitus eſt tranſlatio tm̄:⁊ ſic gñatio-nem eſſe tranſlationē dixerunt antiqui:quare melius eſt.

¶ Deinde ſi ſic:non minus ea que accidunt: abſurda ſunt.Eadē enim magnitudo ſi den-ſatur:grauior fieri non videtur.At qui aquaȝ aeri ineſſe:⁊ inde ſegregari dicunt:eos hoc dicere neceſſe eſt.Cuȝ enim aqua ex aere ſit: grauior eſt.

Expoſitio. ¶ ⁊° arguit ſic.Si vnū elementū generatur ex alio ſola ſegregatione:tunc motu locali omnib⁹ alÿs paribus ali-

G quid fieret grauius q̄ p̄us erat.Immo ſequeret̄ ſolo mo-tu locali:graue fieri:qð falſum eſt:naȝ graue aut ſubſtan-tia eſt.aut ꝯn̄s per ſe ſubam:⁊ ſic fieri neqt.niſi ſubſtātia-li mutatione.ꝯn̄a vero deducitur:q: dum ex aere aqua ſit: ipſa generat̄ per ſolā ſegregationē earū partiū:que in ae-re erat apud ipſos.modo pȝ taleȝ aquā genitā grauiorem eſſe q̄ prius erat duȝ in aere cōtinebatur:que ratio docet ipſaȝ fieri nō poſſe per ſolā partiū ſegregationē ab aere: ⁊ ita in aere nō prius erat.Inquit.Deinde ſi ſic ſupple eſt ꝙ vnū elementū generetur ſola ſegregatione earū ptiuȝ: que in priori elemēto erant:nō minus ea:que accidūt ab-ſurda ſunt:ſupple/q̄ pauloante diximus:ſeqtur eniȝ ſup-ple aliqd fieri grauius q̄ prius erat ſolo motu locali: ſup-ple ſi ſola ſegregatione vnū elementū ex ſeparatione par-tiū fieret ex alio.eadē enim magnitudo ſi denſat̄:grauior

H fieri nō videtur ſupple ſolo motu locali: ⁊ qui aquā aeri ineſſe,⁊ inde cū generatur:ſegregari dicunt:eos hoc dice-re neceſſe eſt:vt deduxim⁹:cuȝ enim aqua ex aere ſit:gra-uior eſt:quare cū hoc abſurduȝ ſit ipſaȝ fieri ſegregatione partiū abſurdū erit:⁊ p ꝯn̄s aqua nō p̄erat aeri.¶ Aiad-uerte ꝙ Auerroes pulchre hoc declarat:⁊ dicit:ꝯtingit.n. eis ꝙ cū corpus leue a quo exit graue:cuȝ fuerit in aliqua quantitate:deinde inſpiſſatur:⁊ diminuit̄ ſua quātitas:vt in eo appareat grauitas maior quādo inſpiſſat̄:⁊ appro-pinquat ſua quantitas quātitati corporis grauis:qð exit ab eo.⁊ ſic ſola loci mutatione:qua ſit inſpiſſatio ſequitur aliquid fieri grauius.Ponit exemplū:⁊ ingt.verbi grā. q: videmus ꝙ aer ex quo generatur aqua:habet quātita-tem ſupple ſibi conuenientē:⁊ cuȝ ex eo ſit aqua:inſpiſſa-tur primo:⁊ diminuitur ſua quantitas:⁊ ſic ſit aqua: ecce quō ſola inſpiſſatione aqua ſit grauior:q̄ erat antea:cum in aere ipſo cōtinebat̄.Oſtendit aūt Auerroes hoc abſur-

I dū eſſe:⁊ inquit.Si igiť aqua eſſet in actu clauſa in aere: nō accideret aeri quādo inſpiſſať:⁊ appropinquat aquę: vt eſſet grauior ꝙ̄ ante:q2 ſupple tūc ſola inſpiſſatiōe accideret noua grauitas.Nō hoc falſuz eſt:videmus enī aerē:cū inſpiſſatur addi ſibi grauitatē aqueā:quā pri⁹ nō habuit.Quare opȝ dicere aquę generationē fieri nō ſola partiū ſeparatione.❡ Deinde ſeqtur illa ꝑticula[Et iclinauit]vbi remouet dubiū:dubitaret forte aliqs:q2 ſi aer ſit grauior inſpiſſatione:tūc ipſe eēt grauis in loco ꝓprio: rñdet primo ;cuȝ dixiſſe aerē eſſe grauē ante ⁊ poſt exitū aquę ab eo:ne quis credat leuitatē aeris eſſe violēter cōmiſtā grauitati aquę.Et ꝓpterea voluit innuere vtrūqȝ eē graue:⁊ nō aquā tm̄:ne quis dicat aquā violēter miſtam eſſe aeri.vel aliter ait Auer.hoc dixiſſe:q2 opinio ſua eſt aerē ꝓprio in loco graue eſſe:⁊ ſic ꝯceditur id qđ in dubio inducebatur.Uel alr̄ hoc qđ dixit defuit ad ꝯfirmandū ſupple abſurdū illud ſeq opinionē antiquoꝝ:q dixerunt oīa elemēta eſſe vnū ſubſtantia:nō ꝙ ita ipſe velit:

K hęc Auer.⁊ non īperite.❡ Deinde ſubdit[Si aliqs quęreret]repetit dubitationē:quā breuibus ſoluit ꝙ de mēte Ariſto.aer in proprio loco habet aliquā grauitatem vt in quarto dicemus.Animaduerte tamen multa Auer.hic dicere:quę ad verba textus nihil faciunt:vt ītelligēti pȝ.

Occupare Obtinere Maiorem Ampliorem Tranſitu Migratione Permutatione. Abſurdum Irrōnale ἄλογον

❡ Preterea corporum miſtoruȝ alterum ſeparatum nō neceſſe eſt locum ſemper occupare maiorē.At cum oritur aer ex aqua:maiorē aer occupat locū.Quod enim ſubtiliorum eſt partium:id maiore in loco ſit.Patet autē hoc:⁊ in ipſo tranſitu : euaporante eniȝ humido:ſpirituqȝ turgente:ea vaſa quę moles continent:ob anguſtiaȝ rūpuntur.

L Quare ſiquidem omnino vacuum non eſt:neqȝ extēduntur corpora:vt hi q̄ h̄ dicunt:inquīt: ipſum impoſſibile eſſe patet.Si autem vacuum eſt ⁊ extenſio: abſurdum eſt id quod ſeparatur:ex neceſſitate ſemper maiorem occupare locum.

Expoſitio. ❡ 3° ſyllogiçat ſic.corporū miſtorū alterū ſeꝑatum nō neceſſe eſt locuȝ ſemꝑ occupare maiorē.hęc maior ꝓbatur extra textuȝ.q2 eorū quę miſta ſunt:eadē eſt forma: eadē etiā ⁊ virtus:quoꝝ ꝟo eſt forma ⁊ virtus eadē:loc⁹ quoqȝ idē erit.Et ſic pȝ hęc maior.Deinde ponit minorē:⁊ inqt. vt cū oritur aer ex aqua:maiorē aer ipſe occupat locum. ꝓbat aerē maiorē occupare locū cuȝ ipſe ex aqua oritur: ꝑmo q2 qđ eſt ſubtiliorū ꝑtiuȝ:id maiore in loco ſit.Nō

M aerē ſubtiliorū ꝑtium eſſe nemo eſt q dubitat:q̄re aer dū oritur ex aqua maiorē occupare locū claꝝ erit.Secundo ꝓbat ideȝ dicens:pȝ autē hoc ⁊ in ipſo tranſitu:vt quādo aliqua corpora tranſeūt de vna diſpoſitiōe ad aliā:quādo tranſeunt de groſſo ad aereū:euaporāte eniȝ humido/vt muſto:vel alio ſucco:ſpirituqȝ turgēte:ea vaſa continent moles/hoc eſt muſtū ⁊ ſuccos:quę moles dicunť nomine generis:rūpuntur.doliā enim ſępe rūpitur intumeſcente muſto:ſilr ⁊ amphora intumeſcēte ſucco:⁊ hoc eſt q2 moles illę tranſeunt de aqueo terreo ad aereū:quę ratio docet aerē dū ex aqua ſit:maiorē occupare locū.⁊ ſic patet minor:deficit cōcluſio:quę eſt:igiť aer nō fuit ſola cōgre

Syllogiſ tcr- gatiōe aquę cōmiſtus.❡ Eſt igiť ſyllogiſmus:corpus alteri cōmiſtū per ſolaȝ cōgregationē:⁊ actu exñs:cū ſeparatur nō obtinet maiorē locū.aer cuȝ ſeꝑatur ab aqua:obtinet maiorē locū.igiť aer nō eſt aquę cōmiſtus per ſolam ꝯgregationē actu exiſtens.❡ Sȝ occurres quādo rūpuntur vaſa:quę moles cōtinent:⁊ quādo nō rūpuntur.Rñdet Ariſto.ꝙ ſi non detur vacuū:neqȝ corpora contenta in vaſe extēdunť ſpiritu turgēte:nūqȝ poſſunt vaſa rūpi: quia per ebullitionē nūqȝ intumeſcēt hęc corpora.dupliciter enim muſtum poteſt intelligi fieri maius ꝑ ebullitionē:aut ꝓpter vacuū:quia dum ebullit vacuū inter ꝑtes ebullientes oritur:aut ꝓpter extenſionē:q2 duȝ ebullit:ꝑtes groſſę aquę extendunť.quare ſi nec vacuū:nec ꝑtiū extēſio ſit nec vaſorū fractio erit intumeſcētib⁹ corporibus contētis in illis.Inqt.Quare ſiquidem olno vacuum nō eſt:neqȝ extendunť corpora contēta in vaſe:vt hi q hęc dicunt:inquiunt:volunt eniȝ corpora nō extēdi: ipſum īpoſſibile eſſe patet:hoc eſt patet fieri nō poſſe fractionē vaſoꝝ ꝑ intumeſcentiā corporū.pȝ ergo qñ eſt dōni vaſa nō rumpi.deinde dat qñ eſt nece dicere vaſa rūpi. ⁊ inqt.Si autē vacuū eſt:⁊ ēt extenſio corporū ꝯtentoꝝ intumeſcēte ſpiritu:ſupple tūc vaſorū fractio erit:⁊ ſi fractio ſupple erit:abſurdū eſt id qđ ſeꝑatur ex nēcitate ſemper ſola ſegregatione maiorē occupare locuȝ.Naȝ id qđ ſeꝑatur/maius erit:aut ꝓpter vacuū:qđ inter partes eſt: aut q2 partea extendunť:quę minores ꝑerant.⁊ nō ꝓpter ſolā ſegregatōeȝ:vt ipſi dixerūt.Sic igr ſi nec vacuū:nec extenſio partiū eſt:etiā nec vaſorū fractio fiet intumeſcēte ſpiritu.Si autē aut vacuū:aut partiū extēſio ſit:vaſorum fractio erit:⁊ corporū etiaȝ intumeſcentia:verū non erit ob ſolam ſegregationē/vt dixerunt ipſi:ſed vel vacui īterpoſitione:vel partium extenſiōe.❡ Et ſi dices ad qđ hęc Ariſto.dici poteſt hęc eſſe dicta vt demōſtraret antiquos viꝫ poſſe ſaluare ꝓblema de fractione vaſoruȝ ſm eorū fundamēta:niſi aut ponāt vacuuȝ qđ eſt cōtra veritatē:aut ponāt ꝑtium extenſionē:qđ eſt cōtra eos qui volunt ſola ſegregatione corpora fieri maiora;nulla extēſione de nouo facta.Fuit autē mihi nō paruȝ difficilis loc⁹ iſte:vt conſiderātibus patet.Auerro.autē reſoluit textuȝ ad ſyllogiſmū in 2ª figura:⁊ inqt.Illuȝ in duabus ꝓpoſitionibus fundari.prima eſt ;corporū clauſorū inuicē cum exierit vnum ab altero:non occupabit maiorē locuȝ loco corporis in quo erat clauſuȝ.❡ Addit Auerro.Ariſtote. per corpora inuicē clauſa ītelligere ipſa miſta:non qdem vere miſta:ſed cōgregatiue coadunata.Scđa eſt ꝙ cum aer exierit ab aqua:occupat maioreȝ locum loco aquę:in quo aer ipſe erat clauſus.Ex his in ſcđa fig᷑/vt dicit:ꝯcludit/ꝙ cuȝ aer fuerit generatus ex aqua:nō erat clauſus in ea.Scđam ꝓpoſitionem probat Ariſto.vt dicit Auer. per quoddā cōmune omnib⁹ corporib⁹ ſubtilibus:videlicet per hoc quia corpus ſubtilius occupat maiorē locū: modo aer eſt ſubtilior aqua.igiť occupabit maiorē locuȝ. cum ab aqua exierit.Scđo ꝓbat Ariſto.idem; exemplo ſumpto ab alteratione ⁊ tranſlatione:⁊ hoc vt Auerro.ait vt ꝓpoſitioneȝ minorē vniuerſaliorē faciat in omnibus corporibus:quę mutantur de ſpiſſitudine in raritatē.exēplum igitur Ariſt.eſt de corꝑibus turbidis videlicet muſto:⁊ ſucco:cū clarificanť:⁊ tranſeunt ad aereā diſpoſitionem magis.Naȝ hęc creſcunt adeo:ꝙ frāgūt vaſa:⁊ muſtum doliuȝ:⁊ ſuccus ampullā.quę ratio docet aerē:cum ſit ex aqua:non eſſe conſtrictū in ea:quoniā non ineſt aquę vis tanta:vt poſſit aerem ſic conſtrictum detinere:cū nec dolio hęc vis inſit:eo q2 aer eſt pollētior inter elementa: vt patet in fulminibus:⁊ typhonibus:⁊ cęteris ventis furioſis:q elidunt duriſſima ac firmiſſima corpora.❡ Deinde in tranſlationibus:quas Auer.interꝑtatur:ſequunť hęc verba[Et cū ita ſit]⁊ nihil eſt vacuum:⁊ reliqua:vbi Auerro.vult ꝙ Ariſto.velit oſtēdere ꝙ ſiue ponatur vacuum :ſiue nō ponatur:impoſſibile eſt vt corpus occupet maiorem

N Dubia ter. Solutio.

O

Optio du. Solutio.

P

Quę Auer. com. 58.

Q

A maiorē locū:cū exit a minore corpore:q̄ occupabat cū
erat in illo.2ᵃ pars ꝓbatur:quia ſi vacuū nō eſt non erit
expanſio corporis:quia putant cauſaʒ expanſionis eē va
cuum.Si nō eſt expanſio corporū:nullū corpus pōt fie
ri maius q̄ erat.quare aer cum exit ab aqua: nō pōt ma
iorem locuʒ occupare:q̄ antea cū erat in aqua.prima ꝯo
ſic deducitur:pmo/quia ſi vacuū eſſet bene poſſet eē cau
ſa quare corpus maius ſit minus:quia cōpleſſione vacui
tates tolluntur.ſecundo/quia nō poteſt ꝓpter vacuū cor
pus ſpiſſium fieri rarius.vel raruʒ ſpiſſius:niſi alteratio
ne mediante.Modo ex ſolo motu locali quo corpus exit
ex alio corpore redditur maius:igitur poſitiōe vacui nō
ſequitur corpus poſſe fieri maius cū exit ex alio:q̄ quando
erat in illo.Addit tamē Auer.in tranſlationib⁹ ſuis ver
ba Ariſto.eſſe diminuta:q: non inueniatur verificata niſi
B ſecunda pars.ſed in tranſlationib⁹ Albefaras reperiunt
ambę partes.¶ Addit ſecundo hoc modo Themiſtium
expoſuiſſe.ꝛ certe hęc expoſitio optime conſonat verbis
gręcis:quę latina nos fecimus.inquit enīʒ Ariſ.quare ſi
quidem omnino vacuū nō eſt:neq̄ extenduntur corpa:
vt hi qui hęc dicunt:inquiunt:volunt enim ipſa corpora
extendi poſitione vacui:ipſum ſupple qđ dixerunt patet
eſſe ip̄oſſibile:videlicet.ꝙ corpus occupet maiorē locū:
q̄ occupabat cū erat in alio corpore nā vt diximus:cū
vacuū nō eſt:non eſt expanſio;q: expanſiōis cauſaʒ vo
lunt eſſe vacuū.cū non eſt expanſio:nō pōt vlluʒ corp⁹
effici maius cū exit ab alio:q̄ erat cū in illo erat.Et ſic
patet prima pars.deinde verificat ſcđam/ꝛ.ingt.Si autē
vacuum eſt:ꝛ extenſio ipſa:quę fit ꝓpter vacuum:abſur
dum eſt ipſum qđ ſeparatur:cum exit ab alio:ſemper maio
rem ex neceſſitate occupare locū:Hoc Ariſto.poſuit:ſed
C Auer.dupl'r probauit.primo/q: non eſt verū niſi quādo
corpora tranſirēt ad minus.ſecūdo/quia poſitione vacui
corpus fieri non poteſt maius vel minus.niſi alteratiōe.
at iſti dicunt ſola tranſlatiōe aliqđ corpus fieri maius:vt
aer cū exit ex aqua maior fit:ꝛ nō alteratiōe:ſed ſola trā
ſlatione:vel ſeparatione partiū ab eo:in quo aer erat.hęc
expoſitio mihi placet valde ꝛ eſt alia a noſtra:ꝛ forſaſſe
facilior:ꝛ verior.¶ Deinde ſeqtur[Et cū Themiſtius]
vbi narrat ꝙ Themiſtius dixit Alex.hunc locū al'r intel
lexiſſe:cuius tn̄ expoſitionē Themiſtij nō explicauit:po
ſtea reddit cauſaʒ quare Ariſ.dixit hęc:vbi debes ſcire ꝙ
duę ſunt difficultates antiquę:vtrū de magno ad paruuʒ
corpus mutari poſſit abſq̄ vacuo.Et vtrū de pruo ad ma
gnū mutari poſſit corp⁹ abſq̄ vacuo.Hę ſunt duę q̄ōnes.
Dictū fuit in phyſicis de magno ad paruū nō poſſe mu
tationē fieri abſq̄ vacuo.Quoniā nō poſito vacuo:dare
tur penetratio corporis.Ideo in mutatione de magno ad
paruū neceſſarium eſt vacuū.At in mutatione de paruo
D ad magnū nō eſt vacui neceſſitas:q: in tali mutatiōe ne
gato vacuo/nō ſeqtur penetratio corporis.inquit Auer.ꝛ
nō dixit hoc.ſ.qđ in textu legitur de vacuo niſi ꝙ cū ſer
moni dicentis corpus tranſmutari non poſſe de magno
ad paruuʒ negato vacuo:accidit quęſtio quā diſſoluit in
phyſicis de penetratione:voluit narrare q̄ōnem illam de
penetratione non accidē ſermoni dicentis corpus muta
ri de paruo ad magnum:ꝛ reddit cauſam cur ſermoni di
centi corpus mutari de magno in paruum accidit quę
ſtio de penetratione:ꝛ ſermoni dicenti corpus mutari de
paruo in magnū dicta quęſtio de penetratiōe nō accidat.
cauſa(vt dicit)eſt/quia mutatio de magno in paruum eſt
abſq̄ alteratione:ſupple acquiſitiua nouę formę:ideo ſal
uari nō poteſt niſi conceſſa penetratione.At mutatio de
paruo ad magnuʒ eſt cū alteratione acquiſitiua nouę for
mę:ideo fieri pōt abſq̄ penetratiōe.Quare ad hęc attē

E nentes Ariſto.declarauit ꝙ ſiue ponatur vacuū:ſiue nō
ponatur:fieri minime poteſt/vt corpus ſubtilius genere
tur cū exit ab alio corpore:q̄ erat antea/quando cū illo
coadunabatur:ꝛ hoc totū ſatis fuit explicatū.¶ Deinde
ſequitur illa particula[Nos autē itelligimus]vbi Auer.
quaſi de mente Alexan.oſtendit ꝙ etiā quando mutatio
fit de paruo ad magnuʒ neceſſariū eſt vacuū.q: non po
teſt fieri niſi foramina amplient̄.Foramina aūt amplia
ri non poſſunt niſi introitu vacui in illa:quare niſi eēt va
cuū:nō eſſet ampliatio:ꝛ vbi nō eſſet ampliatio:nō poſ
ſet aliquod corpus fieri maius cū exit ab alio corpore:in
quo latebat.Similiter nec poſſet fieri minus:naʒ negato
vacuo eſſet penetratio partiuʒ.Sic igitur negato vacuo
corpus quod exit ab alio corpore:nec maius nec minus
fieri poſſet q̄ erat dum cum alio latebat.Cuius oppoſitū Inſuper
dixit Themi.qui voluit ſine vacuo corpus fieri non poſ Sed
ſe minus cum exit ab alio:in quo latebat:bene tamē fie F
ri poteſt maius.Sed hęc tu conſidera.

¶ Inſuper etiam generationem mutuam de
ficere neceſſe eſt:ſiquidem in ipſa finita ma
gnitudine infinita finita nō inſunt.Cum enim
ex terra aqua fit:aliquid terrę aufertur.Si ge Quare
neratio quidem ipſa ex ſegregatione fuerit:ꝛ Igitur
iterum cum ex eo quod relinquit̄ ſimili mo
do.Quare ſiquideʒ ſemper hoc erit:accidet
in ipſo finito infinita ineſſe. At cum hoc ipoſ
ſibile ſit:non ſemper ex ſeſe mutuo generabū G
tur.Non eſſe quidem igitur ex ſegregatione
mutuam generationem dictum eſt.

¶ Ultimo arguit Ariſto.hypothetice ſic:ſi generatio eſt Expoſitio.
ex ſola ſegregatione corporis:qđ cum alio erat cōgrega
tum.tunc generatio mutua elementorū tandeʒ deficeret.
deducitur ꝯñtia:q: pono ex terra certę magnitudinis fie
ri aquā certę magnitudinis/videlicet pedalē:cum hęc ge
neratio ſit mera ſegregatio aquę a terra aliqđ a terra mi
nuuʒ erit/ob qđ terra ex qua aqua fit reddetur minor.vl
terius pono aliā aquaʒ iterū ꝛ terra relicta fieri.ꝛ certum
eſt terrā rurſus minoreʒ relinqui:quare oportet tandem
aut vt generatio aquę ex terra deficiat aut vt in terra ex
qua aq̄ illę oriuntur ſint infinitę aq̄ certę quantitatis inui
cem incommunicabiles ac infinita eſſe in mole finita fie
ri nequit:igitur generatio elemēti ex elemēto tandē defi
ciet.inquit.Inſuper etiam ſupple ſi generatio elemēti eſt
mera ſegregatio vnius elemēti ab alio in quo erat cōgre H
gatum:generationē mutuam deficient tandē neceſſe eſt.
Sigdem in ipſa finita magnitudine infinita finita nō in
ſunt:ꝛ qđ dixerat declarat/dicens.cū enim ex terra aqua
fit:aliquid terrę auferī:quia terra reddit̄ minor q̄ erat:
ſi generatio gdem ipſa fuerit ex ſegregatione:ꝛ fuerit ſil'r
etiam generatio ſecūda quę iterum fit ex eadem terra re
licta:ſegregatio:ꝛ ſic in infinituʒ ponit demum cōcluſio
nem:ꝛ inquit.Quare ſigdeʒ ſemper hoc erit videlicet ꝙ
in generatione ſemper aliquod quātū ſegregetur a terra:
accidet in ipſo finito infinita eſſe at cū hoc ipoſſibile ſit:
nō ſemper ex ſeſe mutuo elementa ipſa generabunt̄ ꝛ ſic
generatio mutua deficiet:qđ erat ꝓpoſitum.demum epi
logat.d.nō eſſe gdem igitur ex ſegregatione mutuam ge
nerationem dictum eſt.¶ Quo ꝯo ad verba attinet de Declaratio
bes ſcire ꝙ infinita eē in magnitudine finita pōt dupliciter verboꝝ.
ter intelligi continuę ꝓportionalia ꝛ ſic nihil ꝓhibet:q:
in omni magnitudine infinitę partes eſſe poſſunt ꝯtinuę
eiuſdem ꝓportionis:aut equalia ꝛ nulli certę quantitati

I nec inuicē cōſtabilia:⁊ ſic eſt ĩpoſſibile:⁊ tale ſeqͥtur eos qui dicunt generationē vnius elemēti eſſe ſegregationē: Que Auer. cōmē.59. hec quo ad verba.¶ Auer.autē ait ⁊ iſtius ſermonis forma eſt quaſi ſylli hypothetici continuatiui:cuius compoſitio eſt talis:ſi generatio mutua elemētorū ē ſʒ exitū:neceſſe eſt vt generatio ſecet.hec continuatio ꝓbatur ſm̄ Auer. in textu:quia ſi non ſecetur:in corpore finito erunt infinite magnitudines finite.hec Auer.

Pila Sphera Cubus Circulus ¶ Reſtat autem vt in ſeipſa tranſmutata fiāt. verū hoc dupliciter:aut eniʒ tranſfiguratione:vt ex eadem cera pila fit:cubuſue.aut diſſolutione in ſuperficies.vt quidam aiunt.

Expoſitio. ¶ Nunc vult reprobare alias opiniones:⁊ primo ponit illud in quo conueniunt quaſi ex dictis illud deducendo:⁊ inquit. Reſtat autem ſupple vt ipſa elementa fiant K in ſeipſa tranſmutata.⁊ non ſegregatione tm̄. Poſtea diſtinguit vt opiniones declaret diuerſas.⁊ inquit.Verū hoc duplr ſupple eſt.hoc eſt:elemēta tranſmutari inuicē dupliciter eſt:aut eniʒ tranſfiguratione:vt ex eadem cera fit pila mō:⁊ mō cubꝰ:vel aliqͤ tale:ſic ex eadē maſſa elmāri oīa elmēta fiāt ⁊ vnū ex alio ſola facta mutatiōe facta in figura.aut diſſolutione in ſuperficies id eſt ſola mutatiōe facta in ſuperficies:vt quidā aiunt/videlicet platonici. tacuit tertiū modū verum:videlicet per tranſmutationē in ſuba q: in libris de generatione cōplebit.quare ḋrit nūc de his alijs duobus modis:quos vtroſqʒ refellit: hec Ariſtoteles de poſitionibꝰ breuiter quas reprobabit.

¶ Siquideʒ igitur tranſfiguratione gñantur: accidit ex neceſſitate ipſa corpora dicere indiuiſibilia eſſe:non enim ſi diuiſibilia ſint:pars ignis erit ignis:neqʒ ipſius terre terra:ꝓpterea ꝙ pars pyramidis omnino pyramis non L erit:neqʒ ipſius cubi cubum.

Expoſitio. ¶ Incipit nūc reprobare opiniones:⁊ ṗmo eā:que voluit elemēta fieri inuicē tranſfiguratiōe:⁊(vt mihi videt̄)hec ratio fundat̄ in pluribꝰ ꝓpoſitionibus:ṗma ꝙ elementa limitāt ſibi figuras quarū tranſmutatiōe mutant̄ in ſubſtātia.verbi cā.ignis limitat ſibi pyramidē:⁊ terra cubū: ⁊ alia alias quaꝝ tranſmutatiōe ipſa in ſuba mutant̄.Secunda ꝓpoſitio/figura eſt indiuiſibilis:nō enim quelibet pars pyramidis eſt pyramis:neqʒ quelibet pars cubi eſt cubus:ex hac ſeqͥtur 3ᵃ ꝙ corpora que has ſibi limitāt figuras:etiā indiuiſibilia erūt:quoniā ſunt ꝓpter has figuras:⁊ ideo ſi he īdiuiſibiles erūt:⁊ corpora his figuris cōſtituta etiā indiuiſibilia erūt.his ſtantibus arguit Ariſt̄. ſi elmēta mutuo ex ſeiuicē gñarent̄ tranſfiguratione earū figurarū:quas ſibi p ſe limitāt:elemēta ipſa erūt indiuiſibi M lia:q: p ꝓpoſitiones ſi figure ſunt īdiuiſibiles:⁊ corpora erunt īdiuiſibilia:que illas ſibi limitāt.inqͥt.Siqͥdem igitur elemēta ex ſeſe mutuo generent̄ tranſfiguratiōe:accidit ipſa corpora dicere indiuiſibilia eſſe.probat ꝯñtiam: ⁊ inquit. Nō eniʒ ſi ſint diuiſibilia:erunt diuiſibilia in ꝑtes eiuſdē rōnis:⁊ ita opʒ dicere illa eſſe indiuiſibilia in ꝑtes eiuſdē rōnis:nō eniʒ ꝑs ignis erit ignis:neqʒ ꝑs ipſiꝰ terre erit terra ipſa:veluti neqʒ ꝑs pyramidis erit pyramis quam ſibi limitat ignis:neqʒ ꝑs cubi eſt cubū:quā figurā ſibi limitat terra.quare elementū oē īdiuiſibile erit qͦ eſt abſurdū intentū.¶ Unde pōt ſyllogiſmus a ṗmo Sylls. ad vltimū ſic ordinari:ſi generatio elemētorū mutua eſt tranſfiguratione:elementa limitabunt ſibi figuras quaſdam quarum tranſmutatione ipſa generantur ⁊ corrumpantur.ſi elementa limitabunt ſibi figuras: elementa limitabunt ſibi formas indiuiſibiles in ꝑtes eiuſdē rōnis: N ſi elemēta limitabūt ſibi formas īdiuiſibiles in ꝑtes eiuſdem rōnis:elementa erunt indiuiſibilia in ꝑtes eiuſdem rationis:⁊ ita ſeqͥtur ĩpoſſibile:quare elementa tranſfiguratione nō mutuo generabunt̄:nō deſunt q̄ dicunt pħm obiecisse nō directe cōtra poſitionē ſed cōtra fundamentū poſitionis:qͦ eſt ꝙ elemēta determināt ſibi ꝓprias figuras tāqͣ̃ eēntiales formas:obiecit eniʒ cōtra hoc:q: quodlibet elemētuʒ eēt īdiuiſibile in ꝑtes eiuſdē rōnis:⁊ nullum eorū eēt ſimilare:veluti ⁊ ipſa figura:quā ſibi limitāt eſt indiuiſibilis.¶ In cōmēto ṗſenti Auer.docet omnes Que Auer. cōmen.60. opiōnes antiquorū de gñatiōe elemētorū:reduci ad tres: videlicet latitationē/vt Anaxagoras poſuit.trāſfigurationem:vt Democritici.⁊ diſſolutionem eorum ad ſuperficies:vt Platonici. Ulterius dicit in calce commenti: ꝙ non eſt ita de cubica figura veluti eſt de pyramidali: q: terra poteſt diuidi in cubica ⁊ in ꝑtes:quaꝝ ql̄ibet eſt cubica.nō ſic de pyramide:qͦ quō ſit:relinquatur.

¶ Sin aūt diſſolone ſuꝑficieꝝ:primū qdē abſurduʒ eſt nō omnia ex ſeſe mutuo generare: Verbū nō in gñaſdā tranſlatiōib' vocatū/in noſtris habetur. qͦ quideʒ ipſos dicere neceſſe eſt:⁊ non dicunt. O Neqʒ eniʒ conſentaneū eſt rationi vnū duntaxat tranſmutationis expers factū eſſe. Neqʒ per ſenſum videtur:ſed omnia in ſeſe mutuo tranſmutari ſimiliter.

¶ Obijcit autē cōtra Platonē:q̄ generationē elementoꝝ Expoſitio. voluit fieri per reſolutionē ad ſuꝑficies.⁊ primo q: accidit eos dicere nō omnia elmēta ex ſeſe mutuo fieri.inqͥt. Sin autē diſſolutione ſuperficierū ſupple dicat̄ elemēta generari:primū qdem abſurdū ſupple qͦ accidit:eſt nō oīa ex ſeſe mutuo generari:qͦ qdem ipſos dicere neceſſe eſt:⁊ nō dicunt.cogunt̄ aūt ſic dicere ſignatibꝰ ſuis fundamētis:⁊ tn̄ verbo nō dicunt.¶ Quo ad verba attinet: verbū[nō]in antiquis tranſlationibꝰ nō legit̄:⁊ in quibuſdā grecis codicibꝰ minime:tn̄ in noſtris reperit̄:⁊(vt mihi videt̄)optime ponit̄:deinde explicat abſurdū Platonis quale eſt:⁊ ait ipm̄ eſſe ſenſibus ⁊ rationibus diſſonū. inquit. Neqʒ eniʒ rōni conſentaneū eſt vnū ſupple elmētorum dūtaxat eſſe factū expꝰs tranſmutationis:neqʒ p ſenſum videt̄:ſʒ id qͦ ſenſu videt̄ eſt/oīa in ſeſe ſimiliter mutuo tranſmutari:igit̄ rationi ⁊ ſenſui diſſonū eſt vnuʒ ſolum elementorū videlicet terrā eſſe intranſmutabile:cetera vero tranſmutabilia eſſe.¶ Auerro.autē ṗmo breuibus narrat poſitionē Platonis:quā in Timeo poſuit:⁊ 2ᵒ Que Auer. cōmen.61. deducit ꝯñiam ſeu abſurdū.Plato igit̄ poſuit figurā:quā ignis eſt ignis pyramidē habentē tres baſes.figurā aeris hntē octo baſes.figurā aque habentē baſes.20.terrā vero habentē cubicā figurā.hec breuiter de Platonis opinione.Abſurdū vero deducit:qͦ erat q: data poſitiōe Platonis:nō oīa elemēta mutuo ex ſeſe trāſmutarent̄:imo(vt dicit Auer.)nō omne elemētuʒ fieri diceret̄ ex omni elemēto.deducit Auer.q: ĩpoſſibile eſt vt elemētū qͦ eſt ex Q pluribus triangulis fiat ex elemēto:qͦ eſt ex paucioribꝰ triangulis.verbi gr̄a.ĩpoſſibile eſt vt elemētū qͦ eſt ex viginti baſibus fiat ex elemēto:qͦ eſt ex tribus baſibus:⁊ ita ſequitur vt elementū:qͦ eſt paucioꝝ triangulorū nō tranſmutetur in aliud pluriū triangulorū.neqʒ aliud in ipſum.hec Auer.¶ Mihi autē nō placet hec deductio: Qualis eſt Auē. deductio Uera deductio quia Ariſtoteles ait Platonē oporteret dicere vnuʒ ſoluʒ elementū eſſe tranſmutationis expers:⁊ illud eſt terra vt poſtea dicet.ꝓpterea debes ſcire ṗꝰ ꝙ Plato in Timeo voluit.ṗncipium eorū que generant̄:vt ſubiectū quideʒ eſſe materiā:vt rōnem vero eſſe formā ſeu ideam vel ſpecies:

horū

A bozꝫ autē ꝓpagines pꝛime ſunt quatuoꝛ elemēta:⁊ quā-
tum ad hoc non valde differt ab Ariſtotele: Nam Pla-
to oium elementoꝛū vnā primā poſuit materiā vt ⁊ Ari-
ſtoteles ipſe:⁊ ſic per reſolutionē ad iſtam oia ex ſeſe mu-
tuo fieri ſentit. Dīt vō ab Ari. quo ad materias ꝓpiquas
elementoꝛum: quas appellat ſuperficies: naꝫ alias poſuit
ignis: aliaꝫ aeris: aliam aque: aliam terre: verum figure
ſupficiales ex qb⁹ ignis/aer/⁊ aqua cōſtāt oēs ſunt eiuſdē
rationis: quatenus voluit oēs eſſe ſchalonicas. ſeu hyſo-
pleuricas. pyramis enim ex qua conſtat ignis ex quatuoꝛ
hyſopleuris cōponitur. octocedron qd eſt materia ꝓpin-
qua ſeu elementū ſeu figura ꝓpꝛia aeris/conſtat ex octo
hyſopleuris. Jcocedron: qd eſt ꝓpꝛia aque materia/vel fi-
gura/vel ꝓprium aque elementū: ex viginti conſtat hyſo-
pleuris. at ſolam terraꝫ ait conſtare ex figura alteri⁹ ſpēi
videlicet hyſochele: naꝫ hec figura habens angulos octo:
B cubū conſtituit: qd eſt elementū ſeu ꝓpꝛia materia terre:
quia igiṫ ignis/aer/⁊ aqua cōſtāt ex materijs ꝓpꝛijs: que
ſunt eiuſdē rōnis: ſola autem terra conſtat ex figura hyſo-
chele: que eſt alterius rōnis: ideo tria pma cogiṫ dicere in-
uiceꝫ tranſmutari: ſolā autē terraꝫ intranſmutabilē: quia
conſtās ex materia alterius ratiōis nō pōt tranſmutari i
inconſtās ex mā alterius rōnis: vnde ſyllogiſmus eſt/oē
qd cōponitur ex materia alterius rōnis: nō pōt tranſmu-
tari in cōpoſitū ex mā eiuſdeꝫ rōnis. ſed terra ↄſtat ex cu-
bica materia: que cōſtat ex hyſochele figura: ⁊ cetera tria
conſtant ex ſchalenonib⁹ ſeu hyſopleuris: que ſunt figu-
re eiuſdē rōnis. igiṫ ſola terra eſt intranſmutabilis in alia
elemēta. Hec Plato iuxta fundamēta ſua cogiṫ dicere: lꝫ
Que Plato de figuris. verbo nō dicat. ¶ Ex his apparet Platonē has figuras
nō poſuiſſe ex pte forme: ſed ex parte materie: qꝛ has vo-
C luit eſſe ſcdas materias elemētoꝛuꝫ: ex qbus ꝓpinque cō-
ſtant elīta: nam materia pma oībus elemētis cōis eſt re-
mota oium elementoꝛuꝫ. Quomodo vō poſitio Platōis
defendi poſſit: prius pro pte dictuꝫ eſt: ⁊ fortaſſe dicetur.

Inſuper Autem ¶ Accidit inſuper eos de his/que apponūt di-
centes nō ↄſentanea his dicere que apponūt.
huius autē cauſa eſt/nō bene pꝛima pꝛincipia
ſumere: ſed oia ad opiones definitas quaſdā
reducere velle. ſenſibiliū enim pꝛincipia foꝛ-
taſſe ſenſibilia: perpetuoꝛū ꝑpetua: coꝛrupti-
biliū coꝛruptibilia: ⁊ oīno ſub eodeꝫ gñe ſub
quo ſubiecta ſunt eſſe opoꝛtet.

Expoſitio. ¶ 2° obijcit ꝑ aliud abſurdū: qꝛ ſꝫ hanc Platonis poſitio-
nē accidit de his q̄ apponūt nō dicere ↄſentanea his que
apponūt: qd Ariſ. reputat erroneū: ꝑ hanc cām. vꝫ qꝛ pn-
cipia debēt correſpondere pncipiatis: ⁊ ꝓpōnes ↄnibus: quia
D opꝫ coꝛruptibiliū pncipia eē coꝛruptibilia ⁊ perpetuoꝛū
perpetua. ⁊ ꝙ hoc accidat platonicis pꝫ. qꝛ effectus ſunt
res naturales: ſuperficies quas volunt eſſe pꝛincipia ſunt
res geometrice. inquit. Accidit inſuper eos de his que ap-
ponunt dicētes nō conſentanea his dicere que apponūt
ꝙ putat erroneū. ⁊ ꝙ hoc accidat. pbat. d. huius autē cau-
ſa eſt nō bene pma pncipia ſumere: ſed oia ſupple ad pn-
cipia velle reducere: que ſunt ſm quaſdā opiniones defi-
nitas vt Pithagoricas/vel Democriticas/vel alias. quia
igiṫ volunt effect⁹ reducere ad pncipia ſm opiones alio-
rū: ideo loquuntur de appentib⁹ per nō appentia: oſdit
auteꝫ hoc eſſe abſurdū. d. ſenſibiliū eniꝫ pncipia fortaſſe
ſenſibilia: ꝑpetuoꝛū ꝑpetua: coꝛruptibiliuꝫ coꝛruptibilia:
⁊ omnino ſub eodē genere ſub quo ſubiecta hoc eſt pnci-
piata: que cauſis ſubijciunṫ opꝫ eſſe. Sic igiṫ 2ᵐ abſurdū
eſt ꝙ de pncipiatis ſubiectis loquunṫ ꝑ cauſas extraneas
alterius generis: qꝛ pncipiata ſubiecta ſunt naturalia ⁊ ge- E
neris phyſici. cauſe autē ſunt mathematice. hoc autꝫ re-
pꝛobatum eſt in libꝛis poſterioꝛū: ideo nunc ſupponaṫ.

¶ Hi pꝛeterea propter hoꝛum amoꝛem idem Pꝛeterea Autem
facere videnṫ his qui pōnes in diſputationi- Diſputatiōib⁹
bus ſeruant. omne eniꝫ ſuſtinēt qd accidit: vt Sermonib⁹ Rationibus
vera habētes pꝛincipia: ac ſi quedam non ex- Expedicēs eē
pediens eſſet ex euenientibus iudicare pſer- ⁊ opoꝛtere.
tim que ex fine. eſt autē finis factiue quidem
ſcientie opus: naturalis autem: id qd ſemper
pꝛopꝛie per ſenſus apparet.

Expoſitio. ¶ 3° obijcit per aliud abſurdū: qꝛ iſti logice/ſiue diſputati-
ue ꝓcedunt ꝙ ſciētijs demonſtratiuis eſt diſſonū. ⁊ ꝙ ꝓ-
cedant diſputatiue declarat: ⁊ inquit. Hi pterea ꝓpter ho-
F rū amoꝛeꝫ: hoc eſt ꝓpter affectū. quē in mathematicis ha-
bent: ideꝫ facere videnṫ ipſi qui poſitiones in diſputatio-
nibus ſeruāt. ⁊ declarat qūo faciāt dialectici: qñ diſputan-
do poſitiones ſeruāt: ⁊ inquit. Omne eniꝫ ſuſtinet: qd acci-
dit ⁊ ſeqtur ad poſitiones illas: vt faciūt illi qui vera hñt
pꝛincipia. diſputātes eniꝫ cū tenēt aliquas pōnes: ↄcedūt
qcquid ſequiṫ illas: ⁊ negāt omne repugnās poſitis: cōce-
dunt dico/omne ſequēs ex poſitis etiā ſi falſum fuerit ⁊ i-
poſſibile: faciunt aūt hoc ac ſi quedā ſupple poſita nō eēt
expediens iudicare ex euenientibus ac ſequētibus illa po-
ſita: ⁊ pſertim ex fine: que eſt cōcluſio. iuxta quā ꝓpoſitio-
nes ſumpte moderantur qd eſt erroneū: qꝛ in demrātiuis
ſciētijs ꝓpoſitiones moderanṫ ꝓpter ea que ſequunṫ. lo-
gice eniꝫ ex falſis ſeqtur qñqꝫ veruꝫ. demonſtratiue autē
ſi cōcluſio eſt falſa: ꝓpoſitiones ſunt falſe: aut vtraqꝫ: aut
altera: vt in poſterioꝛib⁹ eſt dictū/quare qꝛ Plato diſpu-
tatiue in ſciētijs demonſtratiuis quales ſunt phyſice/ꝓ-
G ceſſit: ideo errauit. ¶ Quo vō ad vba attinet: dixit. Ac ſi
quedā ſꝫ nō oia: qñ ſolum demrātiua pꝛincipia ꝑ ea que
ſequunṫ iudicanṫ: nō autē dialectice poſitiones: ⁊ quia di-
xit pſertim ꝑ ꝑ finē eē iudicandas poſitiones declarat du-
plicē finē eſſe: ⁊ inquit. Eſt autē finis/factiue qdem ſcien-
tie opus: naturalis aūt ſcientie veritas ſenſib⁹ ↄformis: ⁊
hoc ait: naturalis autē id qd ſemper ꝓpꝛie ꝑ ſenſus appa-
ret. igiṫ veritas ſenſata vel ſenſib⁹ ↄformis eſt finis phy-
ſicarū ſcientiarū. Ex his vult habere erroꝛē Platonis: qꝛ
Plato de ſenſilibus rebus ꝑ non ſenſilia pncipia ꝓceſſit:
qꝛ ex nō ſenſilibus pncipijs nō pōt ſequi ↄcluſio ſenſilis:
⁊ ſic nō phyſice ſed magis dialectice ꝓceſſit. ¶ Quo vō
ad verba attinet: ꝑ naturalē ſcientiā hic itellexit oēꝫ ſciaꝫ
humanitus acqſitam. hec eniꝫ eſt de ſenſilibus: ⁊ ꝑ ſenſi-
H lia pncipia. Scientia vō ſupernaturalr inuenta: pōt eſſe
de inſenſilibus per inſenſilia pncipia: vt catholici ſcribūt.
vel fortaſſe per naturalē ſcientiā: ſolaꝫ phyſicaꝫ voluit: q̄
ꝓculdubio eſt de ſenſilibus rebus per ſenſilia pꝛincipia.
Dubitatio. ¶ Dubitaret forte quiſpiaꝫ: qꝛ rerū naturaliū pma pꝛin-
cipia ſunt pꝛima foꝛma ⁊ pma materia: ⁊ vtraqꝫ ſunt eter-
ne. igitur nō opꝫ coꝛruptibiliū pncipia eſſe coꝛruptibilia.
¶ Reſpondet Auer. Ariſ. dictuꝫ eſſe intelligendū de ꝓ-
pinquis pꝛincipijs: nō autē de remotis. modo pꝛima ma-
teria: ⁊ pma foꝛma ſunt remota pncipia miſtoꝛū natura-
liū: ꝓpiqua autē ſunt quatuoꝛ ipa elīta: ⁊ ꝓpterea Auer.
colligit Ariſto. duo voluiſſe: primū ꝙ cū res geometrice
ſint eterne: illarū pn⁹ erunt eterna. Scdm/ꝙ cū res phy-
ſice ſint coꝛruptibiles: illarū pncipia erunt etiā coꝛrupti-
bilia nō quidem remota: ſed ꝓpinqua. ¶ Sed occurres
quomodo ꝓpinqua pncipia ſunt coꝛruptibilia an de per
ſe: an ꝑ accidēs. Rñdet Auer. ꝙ ꝓpinqua ipa pncipia re-
rū naturaliū ſunt coꝛruptibilia: qꝛ ſunt ptes cōpoſiti coꝛ-

I ruptibilis:vt materia ꝓxima rei:⁊ eius forma. ſunt.n.cor-
ruptibiles:q2 ſūt ptes cōpoſiti corruptibilis vt ignis vel
miſti cuiuſdā.vnde Auer.ait hęc Ariſto.dixiſſe ad demō
ſtrandū primā materiā eſſe ingñabilē ⁊ icorruptibilē.for
mā ſo rei eē corruptibilē,q̄ten⁹ eſt ps cōpoſiti corrupti
Confutatio dictoꝝ Aui. bilis.℄ Sed pace Auer.dixeris:hęc determinatio.nō vi
detur conſona:nā ſi miſtū cōpoſitū eſt res corruptibilis:
opꝫ ſm Auer.elātuꝫ ex quo miſtū eſt tāq̄ ex pncipio ꝓ-
pinquo:eē corruptibile.vltra elātuꝫ eſt corruptibile.igit̄
ei⁹ pncipia ꝓxima ſūt corruptibilia.ſunt igit̄ pn⁹ ꝓxima
pma materia ⁊ eius forma elementaria.igitur prima ma
teria ⁊ prima forma elementaria erunt corruptibiles:qđ
Auer.negat de pma mā:⁊ cōcedit de pma forma:quę eſt
elātaria.pterea pma mā ⁊ pma forma ſunt corruptibiles
p accñs quaten⁹ ſunt ptes cōpoſiti corruptibilis:⁊ Ariſt.
p ꝓxima pncipia corrūpi intelligit vt dicit Auer.illa cor-
rūpi:q2 ſunt in cōpoſito corruptibili.igit̄ dictum Ariſto.
K eſt vlr verū de ꝓpinquis:⁊ de remotis pncipijs:quoniaꝫ
vtraq̄ ſunt corruptibilia:q2 ſūt ptes rei corruptibilis ſal-
tē p accñs:inſup ēt eodē mō in geometria eēt:nā remota
⁊ ꝓxima reꝝ geometricaꝝ pn⁹ ſunt p accñs corruptibi-
lia:q2 oēs res mathematicę ſunt ſm eſſe in reb⁹ phyſicis.
quare ad corruptionē rerū phyſicarū ſaltē p accñs eſſent
Solo.ppa corruptibiles.℄ Videt̄ igit̄ mihi eē dōm dictū Ariſ.eē
vlr verū:taꝫ de ꝓximis:q̄ de remotis pncipijs:⁊ cum di
vel itelligit p ſe vel p accñs.dico q intelligit p accñs:naꝫ
rerū corruptibiliū p ſe:pn⁹ ſunt corruptibilia ſaltē p acci-
dēs:⁊ hoc ſufficit.⁊ cū di a pari res mathematicę pñt eſſe
pn⁹ rerū phyſicarū:q2 ſaltē p accñs illę mathematicę res
ſunt corruptibiles.dico q ls res mathematicę p accñs ſūt
corruptibiles:tñ vt ſunt ſic p accñs corruptibiles:nō ſunt
mathematicę,nec mathematicę ꝯſideratiōis:⁊ ſic nō pñt
L eē rerū phyſicaꝝ pncipia:qm ſunt alterius gñis:niſi qua-
tenus deſcēdunt ad phyſicū genus:nā quātitates de q̄bus
eſt geometria:q̄ten⁹ ſunt corruptibiles diſponūt ad phy-
ſicā gñationē:⁊ ꝯſiderantur a phyſico:⁊ nō a mathemati-
co.℄ Ulteri⁹ in calce cōmēti Auer.notat diīam iter mo-
dū ꝓcedendi mathematicę ſciētię:⁊ phyſicę.naꝫ in phy-
ſica ꝓcedit̄ a notiorib⁹ nobis quę ſunt cōpoſiti effect⁹ ad
ſuas cauſas ſimplices:in mathematica aūt ꝓceditur a no-
bis notioribus quę ſunt ſimplices cauſę ad cōpoſitas res
quę ſunt effectus:⁊ ꝓpea Auerroes ait Ariſt.dixiſſe quę-
dam:q2 ſolūꝫ in phyſicis locū habet.℄ Ego ſo dico q
hęc Auer.pōderatio nō eſt ad ꝓpoſitū:neq̄ poſſum tex-
tui noſtro illaꝫ accōmodare.Tu ſo ſi potes:apta:q2 pla-
cebit.hoc vnū ſcio Platonē nō recte inceſſiſſe:q2 ꝓceſſit
ex pncipijs ignotiorib⁹ ad ꝯcluſiones notiores:q2 p inſen
M ſibilia iudicauit res phyſicas ſenſibiles:hęc Auer.⁊ recte.

Pręterea Etiam autem. ℄ Pręterea etiā accidit ipſis terra elātū ma-
ꝓie eē:ſolāq̄ incorruptibilē ſiq̄dē id qđ idiſ-
ſolubile eſt ⁊ icorruptibile ⁊ elātuꝫ eſt.terra
eniꝫ ſola in aliud corpus indiſſolubilis eſt.

Expoſitio. ℄ Secūdo pncipaliter Platoni obijcit q2 ſi generatio ele
mentorū fit per reſolutionē ad ſuperficiē:tunc accidit ſo-
lam terraꝫ eſſe elementū:⁊ ſolā terrā eſſe incorruptibilē:
ꝓbatur ꝯſequentia:⁊ ſyllogiſmus cōponitur ſic ex dictis
Platonis:quicquid eſt indiſſolubile in aliud corpus.ſ.in-
corruptibile ⁊ elemētū ſoluꝫ hęc eſt perſpicua:q2 hę duę
ſunt maximę cōditiones veri elementi ſm Platoneꝫ in-
corruptibilitas ⁊ indiſſolubilitas in aliud corpus.⁊ hanc
ponit Ariſto.d.ſiquideꝫ id qđ indiſſolubile eſt.ſupple in
aliud corpus eſt ⁊ incorruptibile ⁊ elementū ſoluꝫ.Sed
terra eſt ſola indiſſolubilis in aliud corpus vt ſequitur ex
dictis Platonis.igitur ſola terra eſt elementū ⁊ incorru- N
ptibilis,inquit.Terra enim ſola in aliud corpus indiſſo-
lubilis eſt.deficit concluſio videlicet q ſola ſit elementū
⁊ incorruptibilis:quod eſt contra Platonem:minorē nō
probat Ariſ.ſed ſuperi⁹ fuit ꝓbata quia figura cubica quę
exacedron dicitur terrę ipſi ꝓpria ex ſeſe quadratis con-
ſtat velut taxillus.quodlibet auteꝫ quadratū ex quatuor
iſocbelibus componitur.eſt autem iſocheles triangulus
rectilineus duo habens latera ęqualia ⁊ tertium inęqua-
le:⁊ vnum anguluꝫ rectum duntaxat:figurę autem ętero-
rum elementorum omnes ex ſchalenonib⁹ conſtāt(eſt
auteꝫ ſchalenon triangulus rectilineus tria habens late-
ra inęqualia:angulum etiam rectum vnum)nam icoce-
dron quam aquę tribuebant:ex.20.ſchalenonibus cōpo-
nitur.octocedron quam aeri dabant ex octo ſchalenoni-
bus.tetracedron ſeu pyramis quam igni aſſignarunt ex
q̄tuor ſchalenonib⁹.igitur ęterę figurę omnes ex ſchale- O
nonibus conſtant:quare aqua,aer,⁊ ignis,ex ſolis ſchale-
nonibus fiunt.ſola autem terra ex iſochelibus ſed quia
iſocheles non eſt reſolubilis in ſchalenonē:nec ſchalenon
in iſocheles:cum ſint ſpecie diuerſi oportet enim omne
quod reſoluitur:reſolui in ea:quę euiſdem rationis ſunt:
ſure aqua,aer,⁊ ignis,ſunt iter ſe inuicem tranſmutabiles.
⁊ ſola terra intranſmutabilis.⁊ ſic patet minor.quare ſeq̄-
tur concluſio q ſola terra vendicet ſibi nomen elementi
quia vt dicit Auer.conditio pręcipua elementi eſt.vt non Quę Auer.
reſoluatur in aliud corpus primo.modo hoc eſt contrariū com.62.
ſuę opinioni:quia Plato opinatur hęc quatuor eſſe ele-
menta ęterorūꝫ miſtorum:nullumq̄ eorum habere no-
men ac rationē elemēti dignius alio.hęc Auer.⁊ optime.

Inſuper Etiam At ſo. ℄ Inſuper etiam in his quę diſſoluunt̄:trian-
gulorūꝫ ꝑtermiſſio nō eſt rōni conſona.Acci-
P dit autem ⁊ hoc in tranſmutatione quę inui-
cem mutua eſt:propterea qđ ex inęqualibus
triangulis multitudine conſtāt.

Expoſitio. ℄ Quidā volunt Ariſtoteleꝫ nunc ꝓbare q neq̄ illa tria
elāta.videlicet ignis,aer,⁊ aqua,poſſunt mutuo iuicē trā-
ſmutari:q2 cū declarauit terrā nō poſſe in aliqđ eorū trā-
ſmutari:nūc declarat:q neq̄ illa tria pñt mutuo trāſmu-
tari inuicē.℄ Auerroes aūt ꝯtinuat ſermonē pſentē cum Quę Auer.
ꝑcedenti:⁊ ait Ariſtotelē ponere aliud abſurdū:qđ in or- comē.62.
dine eſt tertiū:⁊ ſm ipſuꝫ ſic cōponit̄ data poſitiōe Pla-
tonis:tunc in tranſmutatiōe elementorū mutua ſupeſſent
aliq triāguli nō neceſſarij,ꝯſtia declaratur:q2 elementuꝫ
limitās ſibi viginti triangulos:vel figurā conſtantem ex
viginti triangulis:cū tranſmutaret̄ in elementū habens
tres.17.ſuperflui remanebūt:qui neq̄ eēnt aliqđ elātum Quę Auer
neq̄ miſtū ex aliquo elemēto.⁊ ſi ex elāto habēte viginti comē.63.
triangulos fieret elātum habēs octo.12.trianguli ſupflui Q
eēt nt.⁊ ſi ex elemēto habēte viginti triangulos fieret ele
mentū cubicū habens.12.remanebūt octo:imo elemētuꝫ
habēs viginti triangulos nō poſſet ex eorū aliquo fieri.⁊
vlr nulluꝫ eorū poſſet ex alio fieri:quoniā oia conſtāt ex
triangulis numero inęqualibus:⁊ hoc ingt.Inſuper etiā
in his elemētis:quę diſſoluunt̄:⁊ mutuo inuicē mutant̄:
triangulorꝫ ꝑtermiſſio nō eſt rationi conſona.⁊ q ſequat̄
ꝑtermiſſio triangulorū:inquit.Accidit autē ⁊ hoc in tran-
ſmutatione elātorūꝫ quę inuicē mutua eſt:ꝓpea q elāta
conſtāt ex triāgulis multitudie inęq̄libus:⁊ ita ſemp aut
trianguli ſupflui eſſent:aut deficiētes.hęc Auer.⁊ optime.

℄ Pręterea hi.qui hęc dicunt gñationē faciāt
ex nō corpore neceſſe eſt:nā cū ex ſupficiebus
fuerit genitum:nō ex corpore erit genitū.

℄ Quarto

Expoſitio. A. ¶ Quarto arguit: φ data poſitione Platonis tūc gnātio corporis eēt ex nō corpe: qđ relingt tanq̃ ipoſſe. inquit. Preterea hec hiiq hec dicūt. vz φ elnta fiant ex ſupſicieb⁹: ⁊ reſoluanť in ſupficies: gnōnē faciāt ex nō corpore neceſſe eſt. deducit ɔñtuā dicensq̃ nā cū ex ſupficieb⁹ elntū ipz fuerit genitū: nō ex corpore erit genitū: qm̄ ſupple ſupfi cies non eſt corpus. ¶ Auer. aūt p̄mo reſumit ea: quę dicta ſunt de gnōne corporis ex corpore: ⁊ ait φ corp⁹ non fit ex corpore in actu: niſi accidētalr: qm̄ eſſentialr corp⁹ fit ex corpore in potētia. mō illud qđ eſt eſſentialr ⁊ per ſe: ipoſſe eſt vt nō ſit: imo eſt ɋternū ⁊ neceſſariū: quare p ſe ⁊ neceſſario corpus fit ex corpe in potētia: deinde oſtēdit abſurdū Platonis: nā cū Plato diſſoluat corruptuz p̄mo in ſupficies: deide ex illis ſupficieb⁹ cōponat corp⁹: ɔtinget corpus: per ſe p̄mo fieri ex ſupficieb⁹: ⁊ nō ex corpore illo: qđ diſſoluebať in ſupficies. Quo cōceſſo ſequūtur oia ipoſſibilia quę cōtingunt dicentib⁹ gnōnē corpis fieri ex nō corpore: vt φ vacuū ſit: ⁊ φ corp⁹ fiat ex aliq̄: qđ nec eſt actu corpus: nec po⁹ corpus: quę oia ſunt declarata ſupi⁹ eē ipoſſia. ¶ Sed dices φ ſupficies ſunt corpora in po⁹: qꝛ cū ſubiecto liganť: ⁊ a ſubiecto diſſoluūť. igiť ſaltē cōpoſitū ex ſubiecto ⁊ ſupficie erit corp⁹ in potentia. ¶ Obijcit huic Auer. p̄mo qꝛ hoc cōceſſo neceſſe erit ſubiectū eſſe p̄us ſupficieb⁹: ⁊ ſic nō p̄mo corpus fieret ex ſupficieb⁹: ſed ex ſubiecto: qđ eſt illis p̄us. Scđo ſequeretur φ ſupficies eſſent ſubiectę elntoꝝ. videlz quaſi formę ꝓbať: qꝛ illis corruptis vel generatis elnta fiunt ⁊ corrumpunť. igiť eſſent quaſi formę: q̄re nō pōt ex materia ⁊ ſupficie fieri corpus in po⁹. hęc Auer. ⁊ optime.

Que Auer. cōmen. 64. B.

¶ Ad hęc nō omne corpus diuiſibile eſſe dicere: ſed certiſſimis ſcientijs aduerſari neceſſe eſt: nā ⁊ mathematicę ipſuz itelligibile diuiſibile accipiunt. At hi neqꝫ oē ſenſibile cōcedūt: ꝓpea φ ſuppōnē ſuā ſaluare volunt φ nāqꝫ figurā cuiqꝫ tribuūt elnto: ⁊ hac ſubſtātias ipſoruz diſtinguūt hi: idiuiſibilia faciāt ipſa neceſſe eſt. pyramide eni aut pila aliquo mō diuiſa nō erit qđ relinquiť pila aut pyramis: quare aut pars ignis nō ignis eſt: ſz erit aliquid elemēto prius. ꝓpterea φ oē corpus elementuz eſt: aut ex elementis conſtat. Aut non omne corpus diuiſibile eſt.

C. Tribuunt. Faciunt. Cōſtat verbuz ſupplendum.

Expoſitio. D. ¶ Ultimo obijcit per rōnē ſępe ſępius factā. videlz ſi elementa limitant ſibi figuras: quarū tranſmutatione generenť ⁊ corrumpanť: erit aliqđ corpus indiuiſibile. Et hoc ꝓponit: ⁊ inquit. Ad hęc ſupple ſi elementa limitant p ſe ſibi figuras ꝓprias: non oē corpus eſſe diuiſibile eos dicere neceſſe eſt: ſed imo: eos neceſſe eſt aduerſari certiſſimis ſcientijs: quales ſunt mathematicę. ⁊ φ ſic dicere aduerſeť mathematicis ſciētijs: ꝓbat. d. nā ⁊ mathematicę ſcientię ipſuz intelligibile corp⁹ abſtractū a corpore ſenſibili diuiſibile accipiūt. At hi Platonici neqꝫ oē corp⁹ ſenſibile ſupple diuiſibile eſſe cōcedūt: ꝓpterea φ ſuppōnē ſuā ſaluare volunt: quę eſt φ oē elntuz limitat ſibi per ſe ꝓpriaz figurā. eſt igiť ɔñtia, ſi omne elementum limitat ſibi figurā: tunc nō omne corpus erit diuiſibile: ⁊ hoc ait, qui nāqꝫ figuraz cuiqꝫ tribuunt elemento: ⁊ hac ſubſtantias ipſorum diſtinguunt. ⁊ determinant: hi indiuiſibilia faciant ipſa neceſſe eſt: ⁊ ita ſequiť non omne corpus diuiſibile eſſe: probat ɔſequentiam. d. pyramide enim quā ſibi ignis limitat: aut pila quā ſibi cęlum determinat: diuiſa aliquo mō nō erit pars quę relinquiť pila aut pyramis vt oīb⁹ pꝫ: q̄re aut ps ignis nō ignis eſt: ſz erit aliqđ qđ nō eſt corpus elemēto prius, ꝓpterea φ omne corp⁹ aut elementuz eſt: aut ex elementis conſtat: aut erit non omne corpus diuiſibile: qđ eſt intentum. ¶ Debes ſcire φ hęc deductio fundať in hoc φ nihil eſt ignis vel cęlū: qn ſit pyramis vel ſphęra: quia igiť pars pyramidis nō eſt pyramis pars ignis non erit ignis: erit igiť quid p̄us igne vel miſto ex igne ſed cum hoc ſit impoſſibile: quare ignis nō erit diuiſibilis: ⁊ ſic habeť intentū. ¶ Auerroes aūt reducit rōnē ad duo fundamēta. p̄mū eſt, φ elementum hꝫ figurā ꝓpriaz. Scđm, φ pars elementi habentis figurā nō dꝫ habere illam figuram: ex his ſequiť elntuz non diuidi in elementum: qđ eſt impoſſibile. ¶ Notat Auerroes corpus figuratū dupl'r reperiri: qđdā homogeneę figurę: quia totū ⁊ quęlibet eius pars eadem ſpecie figurę afficiunť: vt cubicū: totū enim corpus terrę eſt cubicū: ⁊ quęlz eius pars: qđdam Ꝯo eterogeneuz vt pyramidale: non enim quęlibet pars pyramidis eſt pyramis. pꝫ igitur φ elementū figuraz habens eterogeneam: non eſt diuiſibile in partes eiuſdez rationis: hęc Auerroes. vltimo Auerroes reducit errorem eorum ad aliquod triuz impoſſibiliū aut vt cōcedant ignē nō eſſe diuiſibilē contra ſenſuz. aut ſi ɔcedūt: opꝫ eos dicere aliqđ corpus eſſe: ⁊ neqꝫ elementū: neqꝫ ex elemento. ⁊ tertio opꝫ cōcedere elementum habere elementū: quod eſt contra diffinitionem elementi: quę omnia (vt dicit) patent.

B. Que Auer. cōmen. 65. F.

¶ Omnino aūt eniti ſimplicia corpora figurare irrationabile eſt. primo qđez qꝛ accidet nō repleri totū nā in planis qđez tres figurę locū replere videnť. triangulus, ⁊ quadrangulus, ⁊ ſexangulus. in ſolidis autē duę ſolę pyramis ⁊ cubus. At plures harum accipere neceſſe eſt: quia plura elemēta faciunt.

Taxilli Teſſere Cubus

¶ Nūc de elementorū figuris dicere videť: ⁊ ꝓponit primo qđ in pręſenti capitulo vult ꝓbare: ⁊ ingt. Omnino autem eniti ſimplicia corpora figurare irrationabile eſt. vult igiť probare φ elementa non ſunt per ſe figurata: ⁊ p̄mo reprobat poſitionem Platonicorū: vbi pro textus expoſitione animaduerſione dignuz: φ vt geometrę dicunt figura duplex eſt plana quidem: vt quę linea, vel lineis clauditť: ⁊ hęc ab angulorum numero multiplex eſt. nam ſi tres habeat angulos trigona dicitur. ſi quatuor: tetragona: ſi ſex, hexagona: ⁊ de cęteris id gen⁹. figura alia eſt: quę ſolida: ſiue corporea dr̄: vt quę ſuperficie vna: vel pluribus circundať. hęc rurſus multiplex eſt vt libro. 15. geometrię declarať: octocedra quidē eſt: quę octo extremis ſuperficiebus ac baſibus cōtineť. icocedra Ꝯo: quę viginti ſuperficiebus ac baſibus. c. habetur: cubica autē: quę longitudini latitudinem ⁊ profunditatem ęquaz hꝫ: cuiuſmodi ſunt teſſerę vel taxilli ſphęra vnica ſupſicie: pyramis pluribus: diximus de his ſuperius. Platonici igitur duodecedri figuram aſcripſerunt cęlo: igni Ꝯo pyramidis formaz: φ ſurſuz ſub pyramidali euolet forma: figuram aeri octocedri. nam ſicut aer ignē motus paruitate ſeqťi: ſic octocedri forma pyramidis formā ad motū habilitate comitať. 20. baſiū figurā aquę dictitarunt: naz cum ipſa baſiū pluralitate plus cęteris circuleť in ſphęrā fluentis rei motui magis q̄ ſcandētis ɔuenire viſa eſt. cubicā aūt figurā terrę dederūt: qꝛ nulla eſt figura difficilius mobilis teſſera: ac cubica: ⁊ nullū elementū cōſtātius reperiť terra: hęc Platonici. ꝓbat ergo Ariſtoteles Platonicos incōuenienter figuras elemētis attribuiſſe. vt igni. ſphęricā, aut pyramidalē: aeri octocedram: aquę ecocedraz: ⁊ terrę cubicā. p̄mo, qꝛ in planis figuris trian-

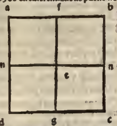
G. Expoſitio.

H.

I gulares/quadrangulares/⁊ ſexangulares ſimul iuncte to tum replent ſpatiũ. In ſolidis aũt atqȝ corporeis ſolum due pyramis ⁊ cubus. at plura duobus ſunt elemẽta. Igi tur aliquibus cõueniant figure nõ replentes totũ ſpatiũ ⁊ ita ſequit̃ vacuũ: aut ſaltẽ plures opȝ eſſe figuras ſoli das totum replentes ſpatiũ q̃ duas/⁊ eas elementis at tribuere ad excludendũ vacuũ. inquit. Primo qdẽ quia accidet ſic/ſupple dicentibus nõ repleri totũ: ⁊ ita vacuũ eſſe. Nã in planis qdem tres figure ſimul iuncte locũ re plere vident̃ triangulus ⁊ quadrangulus ⁊ ſexangulus. in ſolidis autẽ atqȝ corporeis/due ſole pyramis videlȝ ⁊ cubus: at plures hauȝ accipere neceſſe eſt: q2 plura elẽ ta ipſi faciũt: vel oportet aliqua non ſic figurata ponere.

Digreſſio Auerrois. ℂ Auerroes vero in preſenti loco digredit̃ ⁊ icipit digreſ ſio[Qm̃ cum due linee recte ſecent ſe.] Ubi declarat oĩa

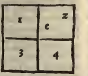
K hec ⁊ acute: que Ariſto. de figuris dixit. Et p̃mo q̄ figura rũ ſuperficialiũ ſiue rectilineaꝝ tres replent locũ ſuper ficialẽ. ℂ Scd̃a ibi[Figurarũ quinqȝ corporaliũ] decla rat q̄ corporaliũ due ſole replent locũ cubica ⁊ pyrami dalis. Ad euidentiã igit̃ p̃me partis iuniores optime re ſumunt: que Auerroes aut cõfuſe/ideo ſequar eos: ſumunt igit̃ de mẽte Auerrois q̄ replere totũ locũ ſuperficialeȝ nõ eſt niſi occupare aliqđ totũ ſpatiũ ſuperficiale circũ ſtans aliqđ pũctũ in ſupficie intell̃. dixit Auer. circũſtãs aliqđ punctũ: q2 nõ opȝ de circũferentialibus pũctis nõ enim opȝ de. A. vel de. B. vel de. C. vel de. D. ſed ſatis eſt de. E. pũcto medio: tale enim medium punctũ circũſcribi tur a ſpatio toto ſu perficiali: ⁊ nulluȝ aliud de circũferẽ

L
2ª ſuppõ. tialibus. ℂ Scd̃o reſumit̃ de mente Auerrois q̄ quod libet punctum in tellectum in ſuperficie circumſtet aliquod ſpatiũ: q̄ equi ualet quatuor figuris rectis ſiue quatuor quadratis: hoc non alio probat Auerroes niſi quia due linee recte vi delicet. F. G. ⁊ M. N. orthogonaliter ſe in puncto E. in terſecando punctũ. E. circũſtant nihil vacui relinquẽdo.

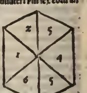
3ª ſuppõ. Excerptũ. ℂ Ex qua ſuppoſitione ſequit̃ q̄ quarũcũqȝ figurarum anguli ſunt quatuor recti: vel quatuor rectis equalentes illaruȝ punctũ mediuȝ circũſcribit̃ ſine vacui interpoſi tione: ⁊ ita omnes tales figure poterunt cõmiſceri inter ſe nihil vacui relinquẽdo. Reſumitur tertio p̃ncipal̃r q̄ quilȝ angulus trianguli eq̄lateri valet duas tertias vnꝰ anguli recti: angulus vero obtuſus figure exagone valet vnũ rectũ ⁊ tertiã vnius recti. Angulus aũt pẽtagoni va let vnũ rectũ: ⁊ quintã vnius recti. hec omnia ſupponen

M da ſunt ex geometricis declarationibus: ideo in his non eſt nimis imorandũ. ℂ Ex his facile deducit̃ dilucidatio nã ex his ſequit̃ p̃mo q̄ quatuor qua drata ſm̃ q̃tuor angulos copula ta ad punctũ mediũ in ſupficie intellectũ replent totũ ſpatiũ ſup ficiale nihil vacui intrinſecus re linquendo extrinſecus vero cũ fi

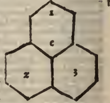
gurã nõ faciãt ſphericaȝ/ſecꝰ eſt. Fortaſſe enĩ vacui nõ nihil derelinquunt. hoc ſequit̃ ex ſuppoſitionibꝰ quas mõ accepimus. dixi vero q̃tuor qua drata: q2 plura vel pauciora ſi intelligant̃: vacui fortaſſe quicq̃ relinquent: q̃ in puncto medio nõ ſe tangerent.

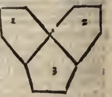
ℂ Scd̃o ſeq̄t̃ q̄ ſex trianguli equilateri ſm̃ ſex eorũ an gulos copulati ad pũctũ mediũ in ſupficie intrinſecus itellectũ totũ ſupficiale ſpatium replent nihil vacui extrinſecꝰ relinquẽ do hoc p3: q2 hi ſex triãguli eq̄ lateri valent quatuor rectos vt dictũ eſt. Diximus ſex triangu los: q̃ ſi plures vel pauciores aſſumerent̃: fortaſſe vacui non nihil intrinſecus relinquerent: cum in puncto medio nõ ſe tan gerent vt figuranti cõſtat.

Exagone figure. tertio ſequit̃ q̄ tres figure exagone ſm̃ tres eaꝝ an gulos obtuſos in puncto medio in ſupficie intelle cto ſe cõtangẽtes totũ re

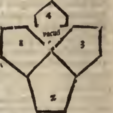
O plent ſpatiuȝ nihil vacui intrinſecꝰ relinquendo: p3 q2 illi tres anguli obtuſi valẽt q̃tuor rectos plures vel pauciores ſi ſumant̃: in pũcto vno medio nõ ſe tãgerẽt: vt figurãti p3. 4ᵒ ſeq̄t̃ q̄ figure pẽtagone in quouis nũo ſũpte nõ

pñt ita ad mediuȝ pun ctũ copulari in ſupficie itell̃ȝ qn vacui nõ nihil relinquãt. ⁊ rõ eſt: q2 aut valẽt minus 4ᵒʳ rectis vt ſi ſumerent̃ tres: aut

P plus ſi ſumerent̃ 4ᵒʳ nã vbi tres ſumerent̃ tres eoꝝ anguli ſm̃ quos in puncto medio. e. copulã tur: nõ valẽt niſi tres re ctos: ⁊ tres q̄ntas vnius recti: ⁊ ita vacui qcq̃ in medio relinquẽt. ſi aũt 4ᵒʳ ſumerent̃ 4ᵒʳ earũ anguli ſm̃ quos in pun cto. e. medio copularen tur valẽt plus 4ᵒʳ rectis: reſultabũt. n. 4ᵒʳ recti ⁊ 4ᵒʳ q̄nte vnꝰ recti: ⁊ ita ſi ſumerentur in quouis alio nũo. Idem intelligi poterit de eptagonis ceteriſqȝ figuris pluriũ anguloꝝ: q̃re cõ

Q ſtat trigona/tetragona/⁊ exago na/aliquoties ſũpta ⁊ ſȝ angu los vnita circa pũctũ in ſuperfi cie intell̃m totũ ſpatiũ ſupficia le intrinſecꝰ replere nihil vacui relinquẽdo: naȝ 4ᵒʳ tetragona

ad. e. punctũ copulata nihil vacui relinquunt. minora vel plura ad. e. cõtãgi nõ pñt. ſex trigona ad. e. pũcta copulata iteꝝ nihil vacui relinquũt. plura vero vel pauciora ad vnũ punctũ cõtãgi pñt. tria exagona ad. e. pũctũ ẽt vnita nihil vacui relinquũt: plura vero vel pauciora ad idẽ pũctũ mi nime copulari poterũt. inq̄t Auer. p̃ q̄ due linee recte ſi in vno pũcto ſic ſe ſecauerint: q̃tuor rectos cõſtituẽt. ex hoc dat ſcd̃aȝ ſuppõnẽ ⁊ ait q̄ figure que implent ſuperficiẽ debẽt habere aut quatuor angulos rectos: aut illis equa

A les.pmā aūt ſuppoſitionē non expreſſit:ſed dedit intelli gere.¶ Ex his dat excerpta:pͥ" ꝗꝙ ſi q̄tuor quadrata cō ponantur ſic ꝙ in puncto.e.cōcurrent ſm eorū quatuor angulos:hęc iplebūt ſupficiem neceſſario:qꝛ quadrati eſt angulus rectus vt diximus.¶ Scdm excerptum ponit ibi[Et ſimilr ꝗꝙ videlꝫ ſex trigona ad punctū.a.mediū copulata nihil vacui relinquit:qꝛ valent oēs eorū anguli quatuor rectos:ꝛ tangit vnā partē tertię ſuppoſitionis:q̄ erat ꝙ angulus cuiuſlꝫ trianguli eſt duę tertię vnius re cti:ꝛ ita illud qḋ ꝯgregatū eſt ex ſex exagonis erit ęqua le quatuor rectis.¶ Tertiū excerptū tangit ibi[Et ſimi liter exagoni ꝗꝙ videlꝫ tres figurę exagonę ad punctum e.mediū copulatę implent totā ſupficiem.ꝛ tangit aliam partē tertię ſuppōnis:quę erat ꝙ qlibꝫ angulus exagoni valet rectū ꝛ tertiā recti:quare ſupputādo oēs valebunt quatuor rectos ad punctū.e.copulatos. ¶ Ultimo tāgit

B quartū excerptū.videlꝫ ꝙ nullę figurę alię ad punctum vnū poſſunt copulari quī aliqḋ vacui relinquant:qꝛ nec pētagonę nec eptagonę:nec alię plurīū angulor̄ quęuis: qꝛ ſemꝑ anguli copulati:vel aggregatum ex illis valebit aut pauciores:aut plures q̄tuor rectis.v̄.g.ꝙ ſi tres pēta goni cōgregentur in codē puncto:ꝑuenient illic tres an guli recti:ꝛ tres quītę vnius recti:ꝛ ita non ęquiualebunt quatuor rectis ꝛ ſi quatuor ꝯgregabunt:fient illic q̄tuor recti ꝛ quatuor quītę vnius recti:ꝛ ſic de alijs dici pōt:pꝫ igiť prima pars digreſſionis Auerrois.¶ Deinde ſequi tur illa ps cōmētiː[Figurarū ꝟo gnqꝫ corporalium ꝗvbi declarat quot ꝛ quę figurę corporalium in certo numero cōmiſtę replent locū nihil vacui relinquendo:ꝛ ꝓbat ꝙ duę tm̄/videlicet cubica:ꝛ pyramidalis:in certo numero ad vnū punctū copulatę replent locū:nam octo cubi ad vnū punctū copulati replent locum:ꝛ.12.pyramides ſm cuſpides copulati etiā locū replent.ad huiꝰ aūt euidētiā

C ſupponamus de mente Auer.ꝙ replere locū corporales eſt occupare totū ſpatiū qḋ eſt circa punctū intellectum corporalē hoc eſt ſm latū longū ꝛ ꝓfundū.¶ Scdo ſup ponamus pyramidalē figurā ad cęteras corporales figu ras ita ſe habere:vt ſe hꝫ triangulus ęquilaterus ad cęte ras figuras ſupficiales.Qua rōne euenit vt ſicut tres an guli triāguli ęquilateri valent duos rectos quadrati:ita tres pyramides valent duos angulos corporales rectos figurę cubicę.¶ Tertio ſupponamꝰ ꝙ ſicut ſpatiū ſuper ficiale circa aliqḋ punctū intellectū valet quatuor angu los rectos ſuperficiales:ita ſpatiū corporale circa aliqḋ punctū corporale valet octo angulos rectos cubicos:hęc nō alia rōne nūc patent:ſed ex geometricis ſupponanť. ¶ Ex his ſequiť dilucidationē ſequiť ꝑmo eas figuras corporales replere locū:quę in certo numero pręciſe va

D lēt octo angulos rectos cubicos.Quare octo cubi ad vnū punctū mediū in ſpatio itellectū ex oī latere applicari re plent totū ſpatium corporalr.Quia ſm octo angulos re ctos cubicos ad illud punctum mediū applicantur:ꝛ ita totum illud ſpatiū replebunt.Huius rei exēplū in plano dari nō pōt:ſed ſi octo taxilli hoc pacto ad vnū punctum applicenť:conſtat illos vacui nihil relinquere.¶ Seqť ſcdo.12.pyramides ſm earū cuſpides ad vnū punctum mediū in ſpatio intellectū copulatas totū ſpatiū corpora liter replere nihil vacui relinquēdo.nā cū tres pyrami des duos rectos angulos cubicos valeant.12.pyramides valebunt octo angulos rectos cubicos:ꝛ ita replebūt to tum ſpatium corporaliter circa aliquod punctum deſcri ptum:ꝛ ita nihil vacui relinquent.huius rei exemplum in plano deſcribi non poteſt:ſed in ſolidis facile conſtat. ¶ Sequitur tertio cęteras corporales figuras quocūqꝫ numero ſumptas ꝛ ſm angulos circa punctum vnitas in medio ſpatij notatum:non totum ſpatium replere:ꝛ ita E

ſcocedricę ꝛ octocedricę ꝛ duodecedricę figurę ꝛ cęterę alię quouis numero ſumptę ꝛ quomodolibꝫ copulatę ad vnū punctū in ſpatij medio cōſtitutū:nunq̄ꝫ vacuū re plebunt:ꝛ huius cauſa eſt:qꝛ in quouis numero ſm angu los ad punctū applicatę nō valent pręciſe octo rectos an gulos cubicos/ſed vel plures/vel pauciores:ꝛ ita aut re linquēt vacui quicq̄ꝫ in aliqua parte medij:aut ſupfluēt ꝛ in medio cōtineri nō poterunt.Quare pꝫ cubicas figu ras ꝛ pyramidales dūtaxat in certo numero replere lo cū ꝛ nullas alias id facere.hęc Auerroes inquit. ¶ Figu rarū ꝟo gnqꝫ corporalium ęquilaterarum duę dūtaxat replent locum.ꝛ affert cauſaꝫ breuibus:qꝛ cuꝫ tres lineę in vno puncto ſe ſecabūt corporaliter.videlꝫ ſm longū/ latū/ꝛ profundū/ſuper angulos rectos:fient illic octo an

guli corporales cubi recti vt dictuꝫ eſt:quor̄ quilibet va F let tres rectos qualis eſt angulus cubi:ex hac rōne cōclu dit eas figuras corporales replere locū quę cū ad vnum cōmunē punctū in ſpatio corporali copulanť octo angu los rectis cubicis:illū circunſtant:quare octo cubi cū ad vnū cōmunē punctū in ſpatio intellectū copulanť:locuꝫ replebunt:quia ſm octo angulos rectos cubicos vniunť illi puncto.¶ Tertio ſequiť.12.pyramides ſimiliter cū ad vnū punctū vniunť:etiā locuꝫ replere.Quoniam an guli ſex pyramidum ęquiualent angulis quatuor rectis cubicis:ꝛ ita.12.anguli pyramidales ęquiualent octo an gulis rectis cubicis:nam vt in Geometria declaratū eſt: angulus pyramidis ſolidus ac corpalis eſt ex duobus re ctis.Cubus ꝟo angulus ex tribus:ꝛ ita tres anguli pyra midales ęquales erunt duobus angulis cuborum. Qua

re.12.pyramidales anguli ęquales erunt.8.cubicis:quia G ꝓportio anguli pyramidis.ad.4.cubos eſt vt ꝓportio anguli trianguli ad quatuor rectos.Naꝫ angulus triāgu li ſunt duę tertię recti.quarto īfert cęteras figuras.videlꝫ ſcocedron/duodecedron/ꝛ octocedron quouis numero ad vnum punctum in ſpatio intellectum copulatas nul latenus locum replere.Nam aggregatū ex eis vnq̄ꝫ va lere pōt octo angulis cubicis rectis:ſed vel pluribus:vel paucioribus.Nam angulus ſcocedricus eſt ex tribus re ctis:ꝛ tertia vnius:ꝛ ita fieri non poteſt vt producantur 12.recti:qui ſunt quatuor cubici.Similiter etiā de octo cedron:ꝛ duodecedron : vt calculanti patet. ¶ Ex his Auer.redit ad ꝓpoſitum:ꝛ inquit.Cum ita ſit:continget his qui elementa figurant figuris ꝓprijs ꝛ eſſentialibus/ vt tm̄ duę figurę ſint corporales replentes locum:cum pręter pyramidalem ꝛ cubicā:quę implent locuꝫ:nō ſint alię:qm̄ elementa ſunt quatuor:ꝛ ita opꝫ eſſe quatuor ta

les ad minus locū replentes.Addit ꝙ in libro Euclidis. H 15.declaratum eſt.Primo ꝙ nulla figura corporea eſt pręter has gnqꝫ.Scdo ꝙ duę ſolę iſtar̄ iplēt locū:ꝛ nul lę alię/ēt ſi plures eēnt q̄ gnqꝫ:ꝛ ſic pꝫ vis rōnis ꝯ Pla tonicos.Nō.n.pñt elñta ꝯſtare figuris ꝓprijs:cū ſint q̄ tuor:ꝛ figurę plenę duę tm̄:vt oſtenſuꝫ eſt.¶ Tu ꝟo in tellige figuras plenas corpeas eē duas tm̄ q̄ locuꝫ replēt vꝫ cētralr:naꝫ circūferēcialr nullę figurę corpeę replent locū:quouis ēt nūo copulatę ad vnū pūctū hęc ſufficiāt.

¶ Deinde corpora quidem ſimplicia omnia figurata videntur a loco ipſo continente/ma xime autem aqua/ꝛ aer. Permanere igitur elementi figuram quidem impoſſibile eſt. Non enim totum vtriqꝫ ipſum continens oi ex parte tangeret.

Totum ele mentū ſm ſe ꝛ qōlꝫ ſui

¶ Scdo arguit enthymematice ſic/corpora ſimplicia ſi

Expoſitio.

K guranť a loco cõtinente/maxime aqua ⁊ aer.igiť nullum elementũ habere põt figurã eſſentialr atqꝫ pmanenter. inquit.Deinde corpora quidez ſimplicia oia figurata videnť a loco ipſo cõtinente:in quo vnũqδqꝫ eorum eſt:vt in loco:maxime aũt aqua ⁊ aer:que humida ſunt ⁊ fluida:que non niſi termino alieno terminanť.ex hoc infert conſequens:⁊ inquit.igitur permanere elementi figuraꝫ quidem impoſſibile eſt:⁊ ita nullũ elementũ hꝫ figuram ppriaꝫ permanenter ac eſſentialr.hec cõſequentia pꝫ de ſe:qꝛ ſi elementa ab ipſo ꝯtinente hñt figurã:illã nõ pñt habere eſſentialr ac permanenter:qꝛ ab alio illã habẽt: tñ Ariſtoteles pbat aſſumptũ.videlꝫ ꝙ elñta habeant figurã ab ipſo cõtinente:qꝛ ſi nõ haberent ab ipſo ꝯtinẽte:tunc totũ elñtũ dum circũſcribiť ab ipſo loco cõtinente nõ tangeret illud ſm ſe ⁊ qðlꝫ ſui.verbi gratia:qꝛ lapis hꝫ figurã fixã ſi reponať in vaſe.illud oi ex pte non tangeret:niſi reduceretť ad liquidũ:⁊ ſic pꝫ añs.videlicet ꝙ elñta ſaltẽ aer ⁊ aqua figuranť figura cõtinentis.ingt. Nõ enim totũ ſcilꝫ elementũ oi ex pte ac circũquaqꝫ tãgeret ipſuꝫ cõtinens:cuius oppoſitũ patet ad ſenſum de aere ⁊ aqua:ſic patet illa duo figurata eſſe figura continẽtis:quod erat antecedens.

℄ Adhuc aũt ſi trãſproportioneť:nõ amplius erit aqua:ſiquidem figura ipſa differebant.

Expoſitio. ℄ Tertio arguit:ſi aqua tranſproportioneť ita vt de ecocedra trãſfiguraretť in pyramidẽ aut cubũ:ſeqť ꝙ aqua nõ amplius erit aqua:ſed aut ignis aut terra:pbat ꝯñtiã qꝛ elñta differũt figura ipſa eſſentialr ſm Platonicos:⁊ ita ſi vnũ eoꝝ accipiat alterius figurã:etiã in illud verteť:ac tranſmutabiť. ℄ Auerroes aũt hanc tertiã rõnez

Que Auer. cõmẽ.67. miſcet cũ ſcđa faciens vnã ex his ambabus:⁊ dicit Ariſ. argumẽtari hypothetice a deſtructione ꝯñtis ad deſtructionẽ añtis.hoc pacto/ſi elñta hñt figuras pprias ⁊ figuranť figuris alienis:tunc cum figuranť alijs figuris.ſ. cõtinentis:nõ remanerent elñta:ſed corrumperenť.in-

L terponit aũt Auerroes vnũ aliũ ſyllm hypotheticũ hoc pacto/ſi elñta figuranť figura ꝯtinẽtis.nõ habẽt figuras pprias:ſed elementa figuranť figuris cõtinentis:igiť nõ figuranť figuris pprijs/ꝙ figurenť figuris cõtinẽtis pꝫ:qa alr dareť vacuũ vt oib⁹ pꝫ:⁊ ita vult duos hypotheticos ſyllos:pmus eſt/ꝙ ſi elementa haberẽt figuras pprias:cũ in figuris mutarenť:mutarenť in ſubſtãtia. Secũdus eſt pbãs ꝙ nõ habẽt figuras pprias:qꝛ figuranť figura cõtinẽtis:⁊ pbať hoc rõne ⁊ ſenſu:ſenſu qdem pꝫ de aere ⁊ aqua:rõne vero:qꝛ ſi nõ figurarenť figura cõ-

H tinentis:dareť vacuũ. ℄ Addit Auerroes ꝙ nõ indiguit vti ſigno ſenſato quale eſt exẽplũ in deſtructione ꝯñtis: qꝛ ꝯñs eſſe falſuꝫ.videlꝫ ꝙ vacuũ nõ ſit:cõſtat intellectu ac rõne:⁊ non ſenſu.at poſitio añtis.videlꝫ elementa

M figurari figura ꝯtinẽtis pꝫ ſenſu ⁊ rõne.Ariſto.tñ cõiungit illi intellectũ.ſ.rõnez:qꝛ aduerſarij poſſunt negare ppoſitiones ſenſibiles:⁊ ita vult ex his fieri vnã rõnẽ:hec Auerro.que mihi videnť potius confuſiones:ꝙ expoſitiones verborum Ariſtotelis.

Autem
Sed
Oi capax

℄ Videť aũt nã ipſa hoc nobis ſignare:qδ ⁊ ſm rõnẽ eſt.nã vt ⁊ in ceteris ſubiectuꝫ opꝫ eſſe ſpeciei expers ac iforme.(Maxime eniꝫ vtiqꝫ ſic oi capax ipſuꝫ poterit accõmodari vt in Timeo ſcriptũ eſt)ita ⁊ elemẽta intelligere opꝫ eſſe tanꝙ mãꝫ cõpoſitis ipſis:vt ⁊ adinuicez tranſmutari poſſint ſeparatis his differentijs que ſunt ſm paſſiones.

Vt
Quapp
Separatis
differẽtijs
Sine figuris.

Expoſitio. N ℄ Quarto arguit ſic/elemẽta ſunt mã oiuꝫ miſtorũ cũiuſuis figure exiſtentiũ.ergo nõ limitant ſibi figurã eẽntialiter ac per ſe tenet ꝯñtia:qꝛ vbi elñta ipſa eẽntialr limitarent certã figurã:nõ poſſent ad oẽm figurã miſti aptari:opꝫ.n.omne recipiẽs eſſe denudatũ a ſpecie recepti ſi dꝫ coaptari oi ſpẽi recepti.inquit.Videť aũt quo ⁊ ſꝫ rationẽ eſt:nã ipſa hoc nobis ſignificare:⁊ per [naturam] intelligit nãm que eſt mã:qδ declarat:⁊ ingt. Nam vt ⁊ in ceteris.ſ.reb⁹ generabilib⁹ ac corruptibilib⁹ ſubiectuꝫ qδ eſt mã:opꝫ eẽ ſpeciei expers:ac informe nulla determinata ſpecie:vel forma affectũ ad hoc vt oẽm formam recipiat:ita ⁊ elñta intelligere opꝫ eſſe tanꝙ mãm ipſis miſtis cõpoſitis.dico ita itelligere opꝫ.ſ.abſqꝫ figura ac penitus ſuapte nã infigurata ad hoc vt poſſint recipere oẽm figurã miſti. ℄ Quo ∂o ad vba attinet:debes ſcire nõ eodez mõ mãm eſſe ſubiectũ formaꝝ ⁊ elñta miſto-

O ruꝫ nã ſm aliquos elemẽta ſunt mã miſtorũ ſm alterationẽ:at materia eſt ſubiectũ formaruꝫ recipiens:elñta eniꝫ ſm hos ſunt mã:quatenus ex ipſis corruptis fit miſtuꝫ:remanẽtib⁹ tñ virtualr in miſtis.ſm ∂o Auerroeꝫ in pñſenti cõmẽto elñta ſunt materia miſtorũ diſpoſitiua quatenus diſponũt pmã mãm vt recipiat formas miſtoruꝫ.interpoſuit aũt ad hui⁹ rei declarationẽ auctoritatẽ Platonis in Timeo:⁊ ingt. Maxime eniꝫ ſic informe ac exiſtens ſine ſpecie vlla ipſa mã:que a Platone diciť Pandeches hoc eſt oicapax poterit oib⁹ formis accõmodari:⁊ oẽ recipiẽs eſſe dꝫ denudatũ a nã recepti:⁊ reddit cãm vtilẽ ob quã elñta nõ debẽt eſſe ſuapte nã figurata: ⁊ inquit.Dico ſupple illa elñta eſſe infigurata:vt ⁊ adinuicẽ trãſmutari poſſint ſeparatis differẽtijs:q̃ ſunt ſm paſſiones:his p dñas:que ſunt ſm paſſiones nõnulli intelligunt figuras. ℄ Mihi nõ placet hec expoſitio:nõ enim video quomõ figure dici poſſint paſſiones:vel dñe ſm

P paſſiones:alij intelligunt formas ſubales elementoꝝ:q̃ſi dicat elementa ipſa eſſe ifigurata vt poſſint tranſmutari inter ſe ſeparatis his differẽtijs:que ſunt ſm paſſiones: hoc eſt corruptis formis ſubalib⁹.nec hec expoſitio placet:nõ eniꝫ forme ſubales elñtoꝝ dicunť dñe ſm paſſiones. ℄ Melius ꝗ ſm Auerroeꝫ per dñas ſm paſſiões intelligit qualitates quattuor:que ſunt paſſibiles qualitates pp quas elñta alteranť:⁊ poſtea in ſuba tranſmutanť q̃ſi dicat elemẽta ipſa ifigurata eſſe ſuapte nã vt poſſint tranſmutari inter ſe ſubalr ſepatis ac corruptis vel in toto vel in parte his dñjs:q̃ ſunt ſm paſſiones.dixi vel in toto:vel in pte:ppter Auerroẽ:q in pñſenti cõmento vꝫ elñta nõ perdere q̃litates ſꝫ totũ:dũ veniũt ad miſtuꝫ. ℄ Quo ∂o ad vba attinet:vbũ [vt grece eſt] ... latine quapp:veruꝫ aliqñ Ariſtoteles ſumpſit pro ipſo vero mõ quo hic accepit. ℄ Auerroes digrediť aduerſus Auicẽnã de elñtis:an maneant actu:vel virtute in miſtis:

Q ſꝫ qꝛ nos in libello de miſtione quẽ noſtro diſcipulo Eſolarinati iſcripſim⁹ cõmẽtũ iſtd pticlr totũ expoſuimus ac opinionẽ Auerrois pulchre declarauimus:ideo bona fronte nunc vlteriorẽ declarationẽ pretermiſimus.

℄ Preterea quo nã mõ fieri poteſt caro ⁊ os aut qðuis cõpoſitoꝝ corporũ. Neqꝫ eniꝫ ex ipſis elementis cõtingit:qꝛ non fit ex cõpõne ꝯtinuũ:neqꝫ ex ſupficieb⁹ cõpoſitionẽ ſubeũtibus.ipſa eniꝫ elemẽta cõpoſitione generantur:⁊ nõ ea:que ex elemẽtis ſunt:quare ſi qs diligenter loqui voluerit:⁊ nõ ex tranſitu rationes elemẽti ſuſcipere:hos tollere ex enti-

Poteſt.
Contingit
Cõpoſitoꝝ
Cõtinuoꝝ.
Cõpõnem.
Subeũtib⁹
Cõpoſitis.
Trãſitorẽ
ſumptione.
Egreſſione

A bus generationem intuebitur.
Expoſitio. ¶ Ultimo arguit ſyl'lo hypothetico diuiſiuo hoc pacto: ſi
elementa limitant ſibi figuras per ſe: miſta nullo mō fie-
ri poſſent: deducit ꝯñtiā: q2 ſi miſta fient: vel ex elemētis
vel ex ſuperficieb9 ſil' cōpoſitis: nō ex elītis: q2 ſi ex elī-
tis oporteret illa elīta figuras proprias amittere: ⁊ ſic in
miſto elīta corrumperent̄: ⁊ nō remanerent nō ex ſuper
ficieb9: qm̄ ſm opinionē eoꝝ: hm̄ elīta fiunt cōpoſitiōe
ſuperficierū: non aūt miſta: quare ſi debeant miſta fieri
ex elītis: opʒ dicere elīta non limitare ſibi certas figu-
ras, inquit. p̄terea quo nam mō fieri pōt caro: ⁊ os: aut
q̄uis compoſitoꝝ vel miſtoꝝ corpoꝝ. quaſi dicat: φ
nullo mō aliqđ miſtuʒ poſſet fieri. ¶ Quo ad v̄ba atti-
net verbū miſtoꝝ greçe eſt σύνθετων latine compoſitoꝝ:
verū cōtinuū hic p miſto accepit. Qđ v̄o nullateu9 mi-
ſta fieri poſſent: ſi elīta limitarent ſibi figuras: pbat: ⁊ in
B quit. Neqʒ enim aliqđ hoꝝ miſtoꝝ fieri ꝯtingit ex ipſis
elītis: q2 ꝯtinuū hoc eſt miſtū nō fit ex cōpoſitione elē-
toꝝ: q2 in eo retinerēt ꝓprias figuras: ⁊ ſic nō eſſet alte-
ratoꝝ vnio ipſa miſtio: ⁊ ſi figuras amitterent: elemēta
corrūperent̄: ⁊ ita nō eſſet miſtio. ¶ Animaduerte hāc
rōnē nullā eſſe: niſi ſupponat̄ ſʒ Ariſtotelē elīta aliquo
mō in actu remanere in miſtis. ꝓpterea opio Auerrois
vī optime ad mentē Ariſtotelis: duʒ tenet elementa re-
manere formalr in miſto. pʒ igiť ex elementis fieri non
poſſe miſtū aliqđ: ſi elementa haberent figuras ꝓprias.
Deinde deſtruit ſm mēbrū: ⁊ inquit. Neqʒ miſtuʒ aliqđ
fieri poſſet ex ſupficiebus ſil' cōpoſitis imediate: cui9 cāʒ
affert: ⁊ inquit. Ipſa eniʒ elīta cōpoſitione ſupficierū ge-
nerant̄ ſm Platonicos: ⁊ non ea: queç ex elītis ſunt: queç
dicunt̄ miſta. ex his quaſi ꝯcludit hos deſtruere gnōneʒ
miſtoꝝ ſi velint elīta ſibi ꝓprias figuras limitare: ⁊ in-
quit. Quare ſi qs diligēter loq voluerit ⁊ nō ex tranſitu
C rōnes elīti velit ſuſcipere: hos tollere generationem ex
entibus intuebit̄: q2 nūc tollunt gnōnē miſtoꝝ: ⁊ prius de-
clarauim9 eos tollere gnōnē elītoꝝ: quatenus elīta vo-
De figuris elītoꝝ. lunt fieri ex cōpoſitione ſuperficierum. ⁊ recte intuendo
ſibi tollant omneʒ gnātionē. ¶ Quo v̄o ad v̄ba attinet
v̄bū nō ex trāſitu greçe eſt ἐκ παρόδου parodos v̄o eſt
latine tum via: tum tranſitus. v̄o ex tranſitu cōſiderā
tur: queç raptim aīaduertunt̄: ea diligenter cōſiderantur:
queç longa mora ꝑſpiciunt̄. heç Ariſtoteles.

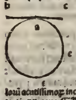
Quaeritur de figuris elementoꝝ/nā ſcđo huius
Ariſtoteles ꝓbauit ꝓpriā terreç figu-
rā eſſe ſphericā: per hoc φ oēs terreç particuleç petunt cen-
trū: qđ Auerroes hoc exponit cōmētis. 26. ⁊ cō. 8. In cō-
trariū eſt Ariſtoteles hic per totū. ⁊ ſcđo hui9 Auerroes
Queç platonici. cōmēto. 22. ¶ Platonici tribuerūt elītis figuras ꝓpas.
Queç Ariſ. terreç qdē figurā exacedron. queqʒ cubica dr: qlis eſt figu
ra tapilli. icocedron aqueç: queç ex. 20. ſcalenys. ꝯſtat octo-
cedron aeri: q̄ octo ſcalenys conficit̄ igni tetracedron ex
D quattuor ſcalenys ꝯſtitutā. ¶ Ariſto. v̄o gnqʒ rōnib9 ꝓ-
bauit nullū elementū ꝓpriā hic figurā potiſſimū: q2 cuʒ
quelʒ ſtare pōt oē elementū nec corruptū: nec remiſſuʒ.
¶ Ego v̄o decreto Auerrois ſcđo hui9 cōmento. c. 8. ſic
inter hos cōſulerē: nā ꝓpriū aliud eſt eſſentiale: vt riſi-
Conſilium. bile: ⁊ figurā celi ipſi celo: ⁊ humana ipſi hoī. heç eniʒ ſūt
ꝓpria eſſentialr ac inſeparabilr. Aliud eſt ꝓpriū accidē-
tale: ⁊ hoc mō oē qđ nālr cōpetit alicui ſiue ſeparabilr
ſiue inſeparabilr dicit̄ ꝓpriū: qua rōne albedo dī ꝓpriū
qđdā mulierib9: viris v̄o fuſcedo: qm̄ mulierib9 albedo
magis nālis eſt/viris aūt fuſcedo. Tūc dicerē/Antiquos
voluiſſe elemēta habere figuras ꝓprias. ſcđo mō. videlʒ
naturaliter ⁊ ſeparabilr. nō aūt ꝓprias eſſentialr ⁊ inſe-
parabilr: ⁊ hoc Ariſtoteles ꝓbauit: quare opiones iſteç h

pacto poſſunt in idē reduci. non enim puto Platonicos E
fuiſſe ita ignaros vt dixiſſent elemēta ſibi limitare figu-
ras eſſentialr: cū clariſſime cernamus elementa eſſe: ⁊ tñ
varijs figuris affici ac diſponi. ſed puto eos voluiſſe ele-
mentis eſſe tribuendas figuras ꝓprias hoc eſt nāles: q̄s
ſeparabiliter. heç de figuris elementorum.

¶ At v̄o ⁊ ad affectiones: ⁊ potentias: ⁊ mo
tus inconcinne ſunt figureç corꝑib9: ad quas
maxime reſpicientes ſic diſtribuerūt: vt qm̄
ignis facile mobilis ē: ⁊ calefactiu9 ⁊ vſtiu9:
alij quideʒ ipſam ſpheram: alij autem pyra- Minime ſtabilia ſūt Neqʒ firmiter iacēt
midem effecerunt. heç. n. faciliime qdeʒ mo-
bilia ſunt: propterea φ minima tangunt: atqʒ
minime ſtabilia ſunt: maxime autē calefacti-
ua maximeqʒ vſtiua ſunt: ꝓpterea φ hoc q-
deʒ totū angulus eſt: illud v̄o acutiſſimi eſt F
anguli. angulis aūt (vt aiūt) vrūt ⁊ calefaciūt.

¶ Platonis diſcipuli reſpicientes motū: igni pyramideʒ Expoſitio.
tribuerūt: eo qđ dum mouetur pyramide affici cernitur.
Reſpicientes v̄o affectiones: aeri octocedricā tribuerūt
figurā: ⁊ aqueç figurā. 20. baſium: qm̄ aer paruitate mot9
ſequit̄ ignē: velut octocedron pyramideʒ. aqua ēt ſimili
rōne: q2 aqua ſequit̄ aereʒ: velut figura. 20. baſiuʒ ſequit̄
octocedron. reſpicientes v̄o virtutē ac potētiā: terreç tri-
buerunt cubicā figurā: φ terra eſt maxime ſtabilis: ⁊ nul-
la figurarū vī maxime cōferens ad ſtandū ſicut cubica.
Ariſtoteles ergo oſtendit φ elementis eiu'modi figureç
non ſunt ꝓprieç ēt reſpiciendo motus vel affectiones: vel
potentias: ⁊ hoc ꝓponit: ⁊ inquit. At v̄o incocinne ſūt fi-
gureç corporib9 hoc eſt elītis: ⁊ quoad affectiones: ⁊ quo
ad motus: ⁊ quo ad potētias oīb9 enim iſtis modis figu-
G reç ſunt elītis incocinne. deinde narrat opinionē Plato-
nicoꝝ: ⁊ inquit. Ad quas. ſ. figuras reſpiciētes ſic illas ele
mentis diſtribuerūt: vt qm̄ ignis facile mobilis eſt: ⁊ ca-
lefactiuus ⁊ vſtiuus: alij qdē ipſam ſpherā: alij aūt pyra-
midē effecerunt. cui9 conuenientiç ac diſtributionis cām
affert: ⁊ inqt. Heç. ſ. pyramidalia ac ſpherica faciliime q-
dē mobilia ſunt. qđ ꝓbat duplici rōne: pmo q2 pyramis
ſua acuitate tangit minima: imo punctū. ſphera vero ſua
rotunditate tangit nō mō minimū: imo ipſiuʒ planum in
puncto. Scđo, q2 pyramis ⁊ ſphera ſunt maxime mobi-
lia: ⁊ minime ſtabilia. his etiā rōnibus heç ſunt maxie ca
lefactiua ac vſtiua: ꝓpterea φ hoc qdē ſcilʒ ſphera totū
angulus eſt: illđ v̄o. ſ. pyramis acutiſſimi eſt anguli: ⁊ ſic
maxime medij penetratiua: ita vt mediū quaſi nihil ſibi
reſiſtit. mō vt dicit/vſtiua ⁊ calefactiua angulis vrunt ⁊
calefaciunt. pʒ igitur recte igni datā eſſe pyramideʒ: vel
H ſpheram: q2 heç ſunt maxime actiua: ⁊ maxime mobilia.
¶ Quo v̄o ad verba attinet verba illa [Atqʒ minime
ſtabilia ſunt] greçe ſūt ἥκιστα ἑδραῖα. Queç nōnulli
tranſtulerunt: id eſt nequaq̄ firmiter iacent: queç in ideʒ
redeunt. Animaduerſione dignū aliquos voluiſſe igneʒ
eſſe pyramideʒ: pmo pyramis ⁊ ſphera ſunt maxime mo
biles: ⁊ tactiua minimoꝝ. ignis maxie mobilis eſt ⁊ mi-
nimoꝝ tactiuus. ergo ignis eſt pyramis. Scđo angulus
vim hʒ calefaciendi ⁊ vrendi/ignis calefacit ⁊ vrit. igitur
ignis eſt angulus. nā pyramis eſt anguli acuti: ⁊ ſphera
eſt tota angulus. ¶ Sed dubitaret forte iunior: q̄nā mō
ſphera ē tota angulus. ¶ Rñdēt qdā φ ſphera eſt tota
angulus: q2 tota ē circūflexa: q̄ circūflexio vī q̄ſi āgulus.
¶ Sʒ hec expoſ nō placet: nā tūc ſola recta linea eēt in-

I angularis:cui⁹ oppo^m dicunt mathematici:q volūt rectū ⁊ ſphericū eſſe inangularia.vī ergo mihi ſpherā eē totā angulū potētia ꝓpinqua:q2 in ea pñt infinita puncta ſignari:qui poteſt eſſe angulus incidēꝫ duoꝝ angulorū acutiſſimoꝝ:vt verbi cā ſit punct⁹ a.in ſphera.a.e.f.g.ſup.a.pūcto trahatur linea.b.a.c.ex hō lineę ꝓtractione facta ſunt duo anguli incidētię.videlꝫ.c.a.e.⁊.b.a.g.ſili mō ſupra puncto.e.pōt trahi alia linea:⁊ ſupra puncto.f.⁊ ſupra puncto.g.⁊ ſic cū nullū ſit in ſphera pūctū qn illud poſſit eſſe comūe duorū angulorū acutiſſimoꝝ incidētię.ḡ ſphera eſt tota angulus potentia ꝓpinqua.

Que Auer. comē.69. ❡ Auerroes aūt declarat quę ſunt ſigna vera:⁊ qbus ſiunt demſōnes ſignī:⁊ vult ꝙ ſūt poſteriora hoc eſt effect⁹:qb⁹ poſitis ſequunꝫ pcedētia hoc eſt cauſę:⁊ quę ſequūꝫ poſitis pcedentib⁹ ſine cauſis:q̄les ſunt opōnes motus ⁊ accñtia elētoꝝ.

K Scdo ait Auerro. ꝙ ignē qdā ponūt pyramidalē:alij ſphericū:ex trib⁹ poſteriorib⁹:quę videnꝫ in igne:quę ſunt velocitas mot⁹/ calefactio/⁊ vſtio.vn̄ pōt ſylls antiquoꝝ ſm Auerro.ſic cōponi:corpus ſphericū vel pyramidale eſt velocis motus:vſtiuū:⁊ calefactiuū.ignis eſt velocis motus:vſtiu⁹ ⁊ calefactiuus.ergo ignis eſt ſpheric⁹:vel pyramidalis. ❡ Qō ꝟo ſphera ⁊ pyramis ſint velocis mot⁹:declarat Auer.⁊ nō ꝯſone textu:lꝫ quę dicit ſint ꝟa:ait enī ſpherā eſſe velocis motus:q2 cū tangit planū:nō tangit ipm in aliqua parte magna in qua poſſit firmari:ac fixe pmanere:ſed in puncto:vel in eo planū ipſū ſphera tāgit:qō eſt puncto ſimile.pyramis eſt tangit in puncto:cū tangit planū in altero ſuoꝝ angulorū.⁊ quaſi dicat ꝙ hęc non geſcunt:q2 nō implent de loco:in quo quieſcere pñt:niſi parū. ❡ Declarat etiā Auer.ſpherā cōuenire igni ꝓpter vſtionē:q2 ſphericū eſt velocis motus:⁊ vſtio ſit a mot⁹ velocitate ſilr pyramis eſt velocis motus:q2 cum ſit acutiſſimi anguli:eſt maxie penetratiua:⁊ hac rōne eſt maxime vſtiua:⁊ ita pꝫ ꝙ de figuris ſpherica vel pyramis cōuenit maxime igni. ❡ Aduerſione dignū ꝙ Ariſto. nō declarauit poſitionē antiquoꝝ niſi de igne:de terra ꝟo:cęlo:aere:⁊ aqua nihil dixit:q2 ſupi⁹ ſatis dictū eſt.

L ❡ Primū qdē igiꝫ de motu vtriqꝫ peccarūt: nā ⁊ ſi figurarū hę facillime mobiles ſunt: nō tñ motu ignis facile mobiles ſūt.q qdē.n. ipſi⁹ ignis eſt:ſurſū ⁊ ſꝫ rectū eſt.hę ꝟo facile mobiles ſūt eo motu:q vocaꝫ circularis.

Expoſitio. ❡ Obijcit autē his Ariſtoteles p⁹ ꝙ ſphera vel pyramis igni nō cōpetit ꝓꝑ motū localē:q2 lꝫ ſphera vel pyramis eſſet figura maxime motui apta:nō tñ vī apta ei motui

M qui eſt ignis:qui eſt ſurſū ⁊ ſm rectū:ſed maxime apta eſt circulari motui.⁊ ita lꝫ ignis eſſet hñ mobilis motu nāliter ſibi ꝓprio:nō tñ ſequiꝫ ipſū eſſe ſphericum vel pyramidalē.inquit.Primū qdē igiꝫ de motu vtriqꝫ peccauerunt:hoc eſt vtręqꝫ opiones ſunt falſę tam quę igni dat ſpherā:q̄ꝫ quę igni dat pyramidē:nā ⁊ ſi figurarū hę duę.videlꝫ pyramis ⁊ ſphera facillime mobiles ſunt:nō tñ motu ignis facile mobiles ſunt:q qdē enī mot⁹ ipſius ignis eſt:ſurſū ⁊ ſm rectū eſt.hę ꝟo facile mobiles ſunt eo motu:q vocaꝫ circularis:⁊ ita nō cōpetunt igni:ſꝫ maxime cęlo videnꝫ ꝯpetere.

Que Auer. comē.70. ❡ Mouet hic Auer.qōnē:q2 ipſe Ariſtoteles in textu velle viſus eſt ſphericū ⁊ pyramidale nō poſſe moueri motu recto:⁊ tñ experientia dicit ꝯtrariū:videm⁹ enim ſphericū corpus vt pilā motu rationis recto moueri,pyramidale ꝟo facile penetrare in rectū:imo pyramis nō vī poſſe moueri ſm circulū. cū circulr motū:nō ſit niſi circulare. ❡ Rñdet Auerro. ꝙ ſecus eſt loqui de motu recto in ſe.⁊ de ei⁹ velocitate: nā loquēdo de recto motu in ſe:tam pyramidale q̄ꝫ ſphericū:pōt moueri motu recto.at loquēdo de mot⁹ recti velocitate:ſic per accñs poſſunt ſphera/⁊ pyramis moueri recto motu velociter.nā ſphera nālr nō moueꝫ niſi ſpherice:quatenus ꝟo ſubit rōnē corpis recti.vt ſic/pōt velociter ꝑ accidēs moueri:pyramis ꝟo per ſe moueꝫ motu circulari:quo ad partē in qua eſt

N A.nō aūt quo ad ptē in qua eſt. B.eſt enī in pyramide circularitas ſolū ſup vnū angulorū vt in angulo.A.recto:nō aūt in angulo B.acuto:⁊ ita rōne ipſius.A.velociter moueꝫ.Addit tñ pyramidem in motu recto ꝯuenire cum alijs figuris maxime rōne anguli.B.vt figurę octogoni.

O ❡ Sꝫ ego non intelligo hanc reſponſionē:nō enī video qua nam rōne pyramidale pōt circulariter moueri ⁊ velociter rōne anguli recti.A.cū Ariſtoteles dixit ſupra pyramidale moueri velociter:q2 eſt maxie penetratiuū:mō pyramidale nō penetrat niſi rōne anguli acuti.B.⁊ nō ratione anguli recti.A ❡ Ideo mihi vī ꝙ lꝫ Ariſtoteles loquatur de vtraqꝫ figura:tñ de ſpherica rem verificat:nā ſphera circulariter velociter moueꝫ:at de pyramide narrat:ſed nō ꝓbat:q2 forte illud erat veꝝ ſm antiquos:⁊ ſic Ari^{les} de vtriſqꝫ figuris ꝓponit:ſed de ſpherica tñ ꝓbat eā facile moueri motu circulari.tu ꝟo ſi meli⁹ habes melius dicas. ❡ Poſtmodū Auerroes cōponit ſyllm Ariſtotelis ſic/motus corporū habentiū pyramidē:⁊ ſpherā nō eſt velox ſm rectū.motus ignis eſt velox in rectum.ergo in

P ſcda figura/motus ignis nō eſt corporū habētū ſpherā vel pyramidē.At ſyllogiſmus antiquorum erat in ſcda figura ex duabus affirmatiuis hoc mō:oē habens alterā duarū figurarū eſt velocis motus:ignis eſt velocis motus.ergo ignis hꝫ alterā duarū figurarū:dicit Auerro.ꝙ hic ſylls nullus eſt:niſi maior quę eſt/oē hñs alterā duarū figurarū eſt velocis motus:mō hęc maior nō pōt cōuerti in terminis.qm̄ multa ſunt velocis motus:quę non hñt alterā duarū figurarū:mō in ſcda figura ex duabus affirmatiuis ꝯiugatio eſt aſſyllogiſtica ac inutilis niſi altera ꝓpoſitionū cōuertaꝫ:nā facta cōuerſione maioꝝ ſyllogiſmus redit in pmā figurā:vt dixit Auerroes ſcdo huius cōmento.23.⁊ in hoc libro cōmento 44.⁊ dicemus 4⁹ libro huius cōmentis quarto.⁊.33.tamen pmo prioꝝ ſatis abunde declarauī.

Cubus Teſſera

Q ❡ Deinde ſi terra cubus eſt:q2 firmiter iacet atqꝫ manet:manet aūt nō vbiuis:ſꝫ ſuo in loco:ex alieno aūt ferꝫ nō ꝓhibita.Et ignis ēt/ ⁊ cętera ſimili mō:pꝫ ⁊ ignē:⁊ vnūqōqꝫ elementorū in alieno qdē loco ſpherā eſſe:vel pyramidē.in proprio vero:cubum.

❡ Scdo obijcit ſic/ſi terra eſt cubica:q2 firmiter iacet ac ſtabiliter manet:vel reſpectu ꝓprij loci:vel alieni nō reſpectu alieni:q2 in illo nō firmiter manet:ſed ab eo mouetur niſi prohibeatur.ſi reſpectu ꝓprij loci:tum ignis ⁊ cętera elementa in proprijs locis firmiter maneant ab alienis locis:velociter feruntur:tūc ignis ⁊ cętera elementa:in alieno qdē loco eſſent ſphera vel pyramis:quia ab illo velociter feruntur:in ꝓprio autē loco eſſent cubica

A in proprio firmiter ſtarent:qđ eſt abſurdū:nō enim elmtū
oẑ i figura eēntiali mutari pp mutationē de motu in ge-
tes:vel ecōtra. Inquit. Deinde ſi terra cubus eſt:quia fir-
miter iacet:atqȝ manet:manet aūt firmiter nō vbiuis:ſȝ
in ſuo loco:ex alieno aūt fert̄ nō probibita:ꝛ ſic pȝ terrā
firmiter ſtare reſpectu loci proprij:tunc addit quaſi mi-
norem:ꝛ inquit. Et ignis etiaȝ ꝛ cętera ſupple elemēta ſi-
militer in ꝓprio loco manent firmiter:ferunt̄ ꝟo ab alie
no:ex his dat abſurdū:ꝛ inquit.pȝ ꝛ ignē ꝛ vnū qđqȝ ele-
mentoꝝ in alieno qdeȝ loco:ſphęrā eſſe:vel pyramideȝ:
qꝛ ab illo velociter ferunt̄. In ꝓprio ꝟo loco:eſſe cubuȝ:
Quę Auer. qꝛ in illo ſtabilr̄ iacent. Qđ eſſe abſurdū nemo eſt:q du-
cōmen.71. bitat. Auerroes aūt ꝓpter malas quas habebat tranſla-
tiones:aliter exponit:deducit enim ṗmo q ſi terra eſt cu-
bica:qꝛ frigida:tunc figura cubica eſſet cā quietis terrę in
medio:ꝛ qꝛ terra mouet̄ ad mediū:cum fuerit extra me-
diū:ꝛ nō niſi qꝛ cubica.igit̄ figura cubica eſſet cā duoꝝ
oppoſitoꝝ.videlȝ quietis ꝛ mot' terrę.ex hoc etiaȝ infert̄
aliud abſurdius q terra queſcat in oi loco:qꝛ in oi loco eſt
B cubica:cū hęc figura ſit ei eſſentialis. Seq̄t̄:etiā ignē mo
ueri in oi loco:qꝛ in oi loco eſt pyramis:quę eſt cā velo-
cis motus ei':cui' eſt figura. Rurſus tertio ſequit̄ q vbi
quieſcet ignis:illic erit figurę terrę.videlȝ.cubicus.ꝛ quo
terra mouet̄:erit figurę ignis.videlicet pyramidalis:q̄re
ſequet̄ nullū eoꝝ habere figurā ꝓpriā ac eſſentialeȝ:qđ
Ariſtoteles tenet.hęc Auerroes:quę lȝ vtilia ſint:non tñ
ſunt in textu Ariſtotelis.

¶ Pręterea ſi calefacit ꝛ vrit ignis ꝓpter an-
gulos:oia elementa erunt calefactiua:aliud
tamen alio forſitan magis.omnia enim angu
los habent:vt ꝛ qđ eſt octoedron:ꝛ dodeca
edron. Democrito aūt ꝛ ſphęra vrit:qꝛ an-
gulus quidā eſt:quare differūt p magis atqȝ
minus.hoc autem falſum eſſe perſpicuū eſt.

Expoſitio. ¶ Tertio obijcit ſic:ſi ignis calefacit:ꝛ vrit ꝓpter angu-
C los:quos habet:oia elmta calefacerent ꝛ vrerent:lȝ aliud
alio forti':quatenus aliud atqȝ aliud angulari' eſt:dedu-
Octoedron cit̄ ꝯñciā:qꝛ oia elmta ſunt angularia:nam aer octoedron
8.baſium eſt angularis.cęlū aūt dodecaedron angulare eſt:viginti
Dodecaedrō baſium figurę eſt aquę.terra cubica:ꝛ ignis pyramida-
12.baſium. lis:quare oia elmta ſunt angularia. Democrito aūt ſupple
20.baſium. vr̄ q ꝛ ſphęra vrit:qꝛ ipſa eſt tota angulus qdā vt ſup'
Icoſaedron. dictū eſt:quare oia elmta ſunt angularia:ꝛ differūt p ma-
gis ꝛ minus:qꝛ ſphęra eſt minus cęteris angularis. Mō
hoc falſuȝ eſt:qm̄ aqua frigefacit:terra exiccat:aer hume
ctat:ꝛ ignis calefacit:vt ſenſibus patet. ¶ Auerroes autē
aliquātulū digrediēdo ponit hāc regulā a cauſis eiuſdē
naturę effectus,qui ab illis proficiſcunt̄,ſunt eiuſdeȝ na-
turę.ꝛ ſi cāę ſunt eiuſdē naturę:ꝛ nō differūt niſi ſm ma-
gis ꝛ minus:effectus ſunt eiuſdē ſpēi:ꝛ nō differunt niſi
ſȝ magis ꝛ min'.ex hac regula arguit,ſi anguli acuti mul
tuȝ calefaciāt.ḡ anguli min' acuti min' calefaciēt.vltra
D ex his infert̄ oia elmta eē calefactiua:lȝ aliud qdē magis
aliud vero min'. Nam a cauſis diuerſis in quātitate hoc
eſt differētib' ſm magis ꝛ minus:effectus qui ab illis ꝓ
ficiſcunt̄:lȝ ſint eiuſdē ſpeciei:tñ differūt ſm magis ꝛ mi
nus per regulā datā:hoc ꝯñs Ariſtoteles dixit eſſe abſur
dū:qꝛ ipſuȝ falſuȝ eſſe:ꝑſpicuū eſt:hoc eſt:qꝛ eſt ꝫ ſenſuȝ.
¶ Auerro.aūt oſtendit hoc ꝯñs eſſe ꝫ rōnē.nā ꝯceſſo q
oia elmta calefacerent:ꝛ ſolū in calefaciendo differūt per
magis ꝛ minus:tūc a cauſis differentib' quātitate ſola h̄
eſt ſm magis ꝛ minus:ꝓficiſcerentur effectus differētes
ſpē:eēntia:ac foīa:qđ eſt ꝫ regulā:ꝯducit Auer.qꝛ ab an
gulis ipſis differētib' penes acutū:ꝛ min' acutū ꝓficiſce E
rent̄ oia elmta:quę calefactiua eſſe deductū eſt,ſolū in ca
lefaciendo dr̄ia ſm magis ꝛ minus. Modo elmta diffe-
runt ſpecie:eſſentia:ac forma.ꝛ ſic ab illis angulis in ſpe
cie eiſdē ꝓficiſcerent̄ quattuor elmta dr̄ia ſpecie:qđ eſt ꝫ
regulā. Mō hoc eſſe ipoſſe ꝓbat Auerroes:ṗmo,qꝛ nihil
agit diuerſa ſpecie ꝓpter diuerſitatē in quātitate:hoc eſt
ſm magis ꝛ minus:niſi p accidēs:qꝛ quātitas hoc eſt res
variabilis ſm magis ꝛ minus nō eſt terminata:qꝛ poteſt
diminui vel creſcere in infinitū vt q̄ntuȝ.at cāę agentes ꝛ
patientes nāles ſunt terminatę ad maximū ꝛ minimuȝ:
nam ſm Auerroem nullus agens pōt agere quātūlȝ ma-
ius:vel minus:nec aliqđ patiens pōt pati ab agente quā-
tolibet maiori,vel minori.agens enim ꝛ patiēs ſunt deter
minatę ad maximū ꝛ minimuȝ pp foīas ſuas. ¶ Scđo F
idē eſſe ipoſſe ꝓbat:qꝛ qua rōne ab ipſo acumine angulo
ruȝ ſm magis ac minus differētī proficiſcunt̄ q̄uor ele-
menta:eadē rōne ꝓficiſcerent̄ īfinita corpora ſpecie dif-
ferētia.nā ſi ſola dr̄ia angulorū ſm magis ꝛ minus ſuffi-
cit ad generationē quattuor elmtoꝝ cū acumē illud ſit in
infinitū variabile ſȝ magis ꝛ min'.igit̄ ab eo pñt infini-
ta corpa ſpē dr̄ia ꝓficiſci.pȝ igit̄ dictū abſurdū nō ſoluȝ
eſſe ꝫ ſenſuȝ ſȝ ꝫ rōnē. ¶ Sȝ dubitares ꝫ regulā:nā dr̄ia Dubitatio
in cā ſm magis ac minus vr̄ facere ad dr̄iaȝ effectuū in ꝫ regulam.
ſpecie:nā eędē qualitates elmtoꝝ tēperatę ſunt cāę foīę
in mīā:ꝛ illę auctę vel iminutę ſunt cauſę formę cadaue-
ris mīā. ¶ Pōt dici q dr̄ia ſȝ magis ac minus ex parte Solutio.
cauſarū diſponētiū bene facit ad dr̄iaȝ ſpecificā effectuū:
nō aūt ex pte cauſarū ṗncipaliuȝ:cauſę enim variabiles
ſm magis ꝛ minus diſponūt ad diuerſas formas ſpecie:
nō aūt ſunt ṗncipales cāę illarū:ꝛ hoc forte voluit dice-
re Auerroes dum ait:per accidēs aliqñ cauſas differētes
ſm magis ac minus facere differētiā effectuū ſpecificā.
quatenus diſponunt ad formas:quę inducuntur princi- G
palibus ab agentibus hęc Auerroes.

¶ Simul aut accidet ꝛ mathematica corpo- Pręſertim
ra vrere:ꝛ calefacere. Nā ꝛ illa angulos ha Alioſte
bent:ꝛ in ipſis indiuiſibilia:ꝛ ſphęrę:ꝛ py- Urūt ꝟbū
ramides inſunt. pręſertim ſi ꝛ indiuiſibiles Additū eſt
magnitudines ſunt:vt dicūt.naȝ ſi illa qdem
vrunt:hęc ꝟo nō:dicenda eſt dr̄ia:nō tamen
ſic ſimplr̄ dicendum eſt vt dicunt.

¶ Quarto obijcit ſi ignis calefacit propter angulos:tunc
corpora mathematica vrerent:ꝛ calefacerent:deducit cō
ſequētiā:qꝛ corpora mathematica angulos hñt:ſunt enim
corpora ipſa mathematica angularia:pręterea in ipſis ēt
corporib' mathematicis reperiunt̄ indiuiſibilia pūcta,
quę pñt eſſe coni angulorꝝ:reperiunt̄ ꝛ ſphęrę:ꝛ pyrami H
des.inquit. Simul autē accidet ꝛ mathematica corporā
vrere:ꝛ calefacere:cuius cām affert:ꝛ inquit. Nam ꝛ illa
corpora mathematica angulos habēt:ꝛ in ipſis indiuiſi-
bilia puncta:quę coni angulorꝝ eſſe pñt:ꝛ ſphęrę ꝛ pyra-
mides inſunt:quare corpora ipſa mathematica vſtiua ac
calefactiua ſunt:qꝛ nōnulli negarūt puncta:dicentes,nul-
lum indiuiſibile eſſe in reruȝ nā.ideo inquit. Pręſertim
ſi ꝛ indiuiſibiles magnitudines ſunt:quę dicunt̄ puncta
ſiue atoma,vt dicit Democrit':nā ſi hęc atoma ſunt:ſiue
pūcta:poſſunt dari in mathematicis coni ac anguli acu-
ti:ꝛ ita cōburēt. Dicet adhuc fortaſſe qſpiā nō oia idiuiſi- Expoſitio.
bilia nec oia ſphęrica:vel pyramides agere:ſed phyſica
tñ:at mathematica nō agunt:huic obijcit Ariſtoteles:ꝛ
īqt. Nā ſi illa qdē nālia vrūt:hęc ꝟo ſphęrica ſiue pyra-
mides nō:ab eis dicenda eſt dr̄ia:ꝛ cauſa dr̄ię vt cur hęc

I vꝛunt:illa non.⁊ ſi aſſignant cauſaʒ differẽtię:non tamẽ ſic ſimplr nulla facta diſtinctione dõm eſt agere ignem ꝓpter angulos:vt ipſi dicunt:ſed opʒ dicere ignem agere propter angulos:quos habet phyſicos:quare ſaltez errant/quatenus ſimplr dicunt:qđ per diſtinctionez eſt dicendũ.

Quę Auer. cõmẽ.72. ℂ Auerroes aũt vult Ariſtotelẽ hic refellere tacitam qõnẽ:qꝛ poſſet dici ignẽ comburere ꝓpter angulos acutiſſimos:qui nõ ſunt diuiſibiles:cętera elementa non comburunt:quia eorum anguli nõ ſunt ita acuti:cuʒ ſint diuiſibiles:⁊ ſic anguli figurę ignee:⁊ anguli figurarum aliorum elementoꝝ differũt ſpecie:qꝛ anguli ignei ſunt indiuiſibiles cęteri vero diuiſibiles:⁊ ita differũt ſpecie ⁊ q̃titate ſiue numero:huic obijcit Ariſtoteles vt Auerroes exponit:qꝛ ſaltez figurę mathematicę eſſent actiuę. nã in eis poſſunt dari anguli indiuiſibiles ſimplr

Dubitatio. Auerro. ℂ Sʒ mouet Auerroes aduerſus Ariſtotelẽ dubitationẽ:quia ɋſpiã dicet,angulos mathematicos nõ agere:qꝛ ſũt ſeparati a materia:anguli vͦo ignei agunt:qꝛ ſunt in materia.

K ℂ Cõtra obijcit Auerroes ⁊ rñdet:qꝛ tũc anguli ignei p accidẽs agerẽt:qꝛ nõ quatenus acuti:ſʒ quatenus in mã. ꝗ per accñs. Nõ hoc Ariſtoteles ɔcederet. Ariſto.enĩʒ vult quãta nõ facere per ſe ad actionez:ſed per accidens quatenus ſunt diſpoſitiones agentis naturalis:vel patiẽtis nãlis:⁊ ſic hęc eſt opinio noſtra.pręterea vel res mathematicę ſunt ſm eſſe ſeparatę a mã vel ſolũ ſm intellectũ:⁊ in materia ſm rem:ſi ſimplr ſepatę.ergo ſunt p ſe actiuę:qꝛ cũ nõ habeant eſſe in mã:non poſſunt dici actiuę:niſi per ſe.ſi autẽ ſm rem ſunt in materia.ergo per ſe actiuę nõ ſunt:ſed per accidens ratione agẽtis nãlis:cui cõiũgunt:⁊ ſic habet opinio Ariſtotelis. Ariſtoteles.n. in libris.13.⁊.14.meta.voluit mathematica per ſe nõ eẽ actiua:ſed ſolũ p accidẽs:qꝛ nõ ſunt p ſe ſeparatę.

L ℂ Pręterea ſi qđ vritur:ignit.ignis aũt ſphęra eſt:aut pyramis:neceſſe eſt id qđ vrit:fieri ſphęram:aut pyramidem.

Expoſitio. ℂ Quinto arguit:ignis eſt ſphęra:aut pyramis:qđ vritur fit ignis.ergo qđ vritur:fit ſphęra aut pyramis:hęc ɔcluſio eſt ɔtra ſenſuʒ.igit aliqua ꝓpoſitio ſylli eſt falſa:non minor:omnes enim ɔcedunt ignẽ fieri id qđ vritur.ergo maior eſt falſa:quę dicit ignẽ eſſe ſphęrã:aut pyramidez huius ſylli primo ponit minorẽ.ſcđo maiorẽ ibi[Ignis autem.]tertio ɔclõnẽ ibi[Neceſſe eſt.]⁊ ſic patet ratio.

Quę Auer. cõmen.73. ℂ Auerroes aũt vult ꝙ Ariſtoteles refellat argm antiquorum:quo via cõbuſtionis ꝓbarunt ignẽ eſſe ſphęrã:vel pyramidẽ:erat enĩʒ in ſcđa figura ex duab affirmatiuis hoc pacto/ſphęra vel pyramis eſt cõburens,ignis eſt cõburens,ergo ignis eſt ſphęra vel pyramis.ait Auerroes: ꝙ ſi ꝓpoſitiones hę nõ ɔuertunt:nõ ɔcludit ſylls ex illis:qꝛ ex duab affirmatiuis in ſcđa figura per ſe nihil cõcludũt:per accñs vero quatenus altera ꝓpoſitionum eſt ɔuertibilis:vt ſylls redeat ad p̃mã figurã hęc Auerroes: quę ita verbis Ariſtotelis ɔueniũt velut agnus lupo:nec hoc probare opus eſt:cũ ſola vboꝝ trãſlatione pateat.

M ℂ Incidere qdẽ igit atqʒ diuidere ſic fit accidens ſm rõnẽ figurę.pyramidẽ vͦo pyramides facere:aut ſphęraʒ ſphęras:oĩno irrõnabile eſt ſimileqʒ eſt atqʒ ſi qs cenſeat gladiũ in gladios:⁊ ſerram in ſerras diuidere.

Expoſitio. ℂ Sexto obijcit:qꝛ data poſitione antiquoꝝ.videlʒ ꝙ ignis eſſet per ſe ſphęra:vel pyramis:tunc pyramis diuideret in pyramides:⁊ ſphęra in ſphęras:qꝛ ex poſitione ſequit hoc:videlʒ.ignẽ demonſtrato diuidit in ignes:ꝗ eodẽ oſtenſo:eſt per ſe ſphęra:vel pyramis:ergo ſphęra vel pyramis per ſe diuideret in ſphęras:vel pyramides qđ eſt abſurdũ,inquit. Incidere quidẽ igit atqʒ diuidere figurã in figuras ſm rõnẽ ſic ſit accidens figurę ipſi: quaſi dicat nõ eſſe oĩno extra rõnẽ figurã diuidi in figuras:qꝛ poteſt figura plurimũ angulorum diuidi in figuras paucioꝝ angulorũ:hoc tñ per accidens figurę ipſi cõpetit.pyramidẽ vͦo pyramides facere ſua diuiſiõe:aut ſphęraʒ facere ſphęras oĩno ⁊ per ſe ⁊ p accidens irrationabile eſt. Simileqʒ eſt atqʒ ſi qs cẽſeat gladiũ in gladios.⁊ ſerram in ſerras diuidere:⁊ ſic licet figura vnius ſpẽi poſſit diuidi in figuras alterius ſpẽi nõ tñ diuidi põt in figuras eiuſdẽ ſpeciei cuʒ ipſa.hoc accepto vult eſſe ſubintelligendũ ꝙ data poſitione antiquoꝝ ſphęra in ſphęras:⁊ pyramis in pyramides diuideret.vt deductũ fuit. N hęc ſentit vt mihi videt Ariſtoteles.

Quę Auer. cõmẽ.73. ℂ Auerro.vͦo vult ꝙ antiqui ꝓbabãt illã ꝓpõnem ſphęra vel pyramis eſt cõburens hoc pacto/angulare cõburit/ſphęra vel pyramis eſt angularis.ergo ſphęra vel pyramis cõburit.per angulare ipſe intelligit diuiſionẽ vltimatã hoc eſt acutiſſimũ.vult itaqʒ Auer.ꝙ Ariſ.refellat hunc ſyllm quia ſi angulare cõburit:tũc ſphęra in ſphęras:⁊ pyramis in pyramides diuideret:qm oĩs pars pyramidis eſt angularis ⁊ omnis pars ſphęrę ſimiliter:quę expõ nõ conſonat verbis Ariſto.vt omnibus conſtat. O

ℂ Pręterea ridiculũ eſt igni.figurã reddere ſolũ ad diuidendum.vĩ.n.magis cõgregare atqʒ i vnũ fines redigere:q̃ ſegregare.ſegregat quidẽ enĩʒ nõ ſimilaria:cõgregat vͦo ſimilaria.⁊ cõgregatio per ſe eſt.(nã in vnũ fines redigere atqʒ vnire ipſius ignis eſt.)diſgregatio vͦo:per accñs:cõgregãs.n.ſimilare:id qđ alienũ eſt ſepat:quare aut ad vtrũqʒ aut potius ad cõgregãdũ reddere oportebat.

Reddere Aſſignare Apodunę In vnũ fines redigẽ σ υνορίζειν cõfinire cõtinuare Similaria Dõphyla

ℂ Septimo obijcit Ariſto.contra antiquos:quatenus illi figurã coaptarunt ſphęricã:vel pyramidalem ꝓpter id qđ igni per accidens cõpetit:⁊ nõ ꝓpter id qđ igni per ſe cõpetit. Competunt enim igni duo.ſ.diuidere ⁊ cõgregare diuidit enim diſſimilaria:cõgregat vͦo ſimilaria.at p ſe igni competit congregare ſimilaria:per accidens ſibi competit diuidere inter diſſimilaria.modo veteres figuram ſphęricam vel pyramidalẽ igni coaptarunt ꝓpter diuiſionem ⁊ non ꝓpter congregationez.modo diuiſio ineſt igni per accidens:cõgregatio vͦo per ſe:igitur figuram ignis attribuerunt ratione eius:qđ ſibi per accidẽs competit:⁊ non ratione congregationis:quę cõpetit igni per ſe:quare oĩno inſufficienter locuti ſunt,inquit. Pręterea ridiculũ eſt igni figuraʒ reddere ⁊ aſſignare ſolũ ad diuidendũ.⁊ hoc duplici de cauſa eſt ridiculum:tum qꝛ ei competit etiam congregare:⁊ ita nõ debuerunt ſoluʒ reſpicere diuiſionẽ:tum ſcđo quia diuiſio competit igni per accidens.inquit. Uidetur enim ignis magis congregare:atqʒ in vnum fines redigere:q̃ ſegregare.in vnum fines redigere gręce eſt σ υνορίζειν qđ de vbo ad verbũ ſonat confinire: ὁρίζειν enim finire eſt σ υν vͦo gręce cõ latine ſonat.⁊ aſſignat cauſam:⁊ inquit. Segregat quidem enim nõ ſimilaria:hęc eſt diſſimilaria:quę differunt genere.congregat vͦo ſimilaria:quę gręce dicunt ὁμόφυλα latine eiuſdem tribus:vel eiuſdem generis:melius ſimilaria diximus. Addit.⁊ congregatio p ſe eſt ipſius ignis diſgregatio vͦo per accidens eſt ipſius ignis:cuius rõnez aſſignat:⁊ inquit. Nam in vnum fines redigere atqʒ vnire ipſius ignis eſt.congregans enim ſimilare id qđ alienũ eſt ſeparat/eximit/atqʒ excipit. ℂ Ex his infert eoꝝ inſufficientiam

P Q

Separat Excipit Eximit

A insufficientiaꝫ.⁊ inquit.quare/aut ad vtrūqꝫ:aut potius ad cōgregandū igni figurā reddere oportebat eos:⁊ nō ad diuidendū.⁊ ſic patet dupliciter hos fuiſſe inſufficiē tes:pͥo/qꝛ reſpexerūt ad id qđ eſt per accidens.Scđo: qꝛ potius ad ipſuꝫ cōgregare debuerunt reſpicere:vel ad vtrūqꝫ.❡ Auerroes ꝟo duplici exemplo ꝓbat ma gis igni cōpetere cōgregationē:ꝙ̄ ſegregationē.primo: qꝛ vbi eſſent cōmiſta aurū/argentum ⁊c̄/⁊ lapis:⁊ pone rentur in igne/vt liqueſcerent:experiētia docet illa ſepa rari:⁊ ſeorſum fieri qđlibet a quolibet.Hoc aūt non eſt/ niſi qꝛ ignis cōgregat aurū:⁊ ſic diuidit ab argento:⁊ a cęteris.ſcđo/qꝛ calor nālis agendo in cibū:ſeparat diſſi milaria per accidens:per ſe ꝟo cōgregat ſimilare.ꝯgre gando enim homogeneū:ſeparat a diſſimilari.⁊ ita vult ꝙ igni magis peculiare ſit cōgregare ꝙ̄ ſeparare:qꝛ cō gregat prima intentione hoc eſt per ſe:ſeparat ꝟo inten tione ſcđa/⁊ per accidēs. ❡ Sed dubitat Auer. contra ſe:qꝛ non pōt ignis diſgregare niſi congreget:nec cōgre gare niſi diſgreget:ergo non magis propriū eſt igni cō gregare ꝙ̄ ſegregare.❡ Rńdet Auerro.eſſe magis pro priū cōgregare ꝙ̄ ſegregare ipſi igni:nā fieri poteſt ſe gregatio nihil congregando:at cōgregatio fieri non po teſt abſqꝫ ſegregatiōe.quare ſi ignis cōgregat:ſegregat: non tn̄ ſi ſegregat:neceſſario congregat:qꝛ ꝟo hęc ratio eſt voluntaria:ideo Auer.aſſignat aliam rōnem:⁊ vult ꝙ congregatio eſt quędā gñatio:at ſegregatio eſt corru ptio.modo igni melius eſt attribuere gñationem ꝙ̄ cor ruptionē:qꝛ ipſe inter elemēta videtur formalius ⁊ ma gis generatiuus.verū hę rōnes ſunt voluntarię:nō enī video cur igni potius cōgregare ꝙ̄ ſegregare ꝯueniat: ſi vtrūqꝫ cōuenit.pręterea gñatio videtur quędā extra ctio formę a materia:ergo gñatio magis cōpetit ſegre gationi:ꝓpterea Auer.Ariſto.verba exponēs facit hāc diuiſionē.aut congregare ⁊ ſegregare vtrūqꝫ igni cōpe

C tit per ſe:aut alterū per ſe:⁊ alterū ꝑ accidens:ſi vtrūqꝫ per ſe igni conuenit:ergo non magis figura aſſignanda eſt cōgregatiua:ꝙ̄ ſegregatiua:vel nō magis ſegregati ua ꝙ̄ cōgregatiua.⁊ ſic igni non aſſignanda erit figura ſphęrica/vel Pyramidalis ſegregatiua magis ꝙ̄ cōgre gatiua.a.vel.b.At ſi alterū illoꝵ per ſe competit:alte rū per accidens:vel illud eſt cōgregare vel ſegregare. ſi cōgregare:eſt cōtra eos:qui igni figuraꝫ diuiſiuā ma gis tribuerunt:ſin autē per ſe igni cōpetit ſegregare:cuꝫ cōgregare ⁊ ſegregare ſint cōtrarię operationes:figura ſphęrica/vel pyramidalis ſegregatiua:⁊ figura.a.vel.b. cōgregatiua erunt cōtrarię:velut oꝑationes illę.at hoc eſt oīo impoſſe:non enī in figuris reꝑit̄ cōtrarietas:nec cōtraria in eodē ſubiecto:quare oīo hęc:quę iſti dicūt: ſunt impoſſibilia.hęc ſunt ꝙ̄ Auer.ſuppleuit:⁊ ſunt bona.

D ❡ Adhuc cum calidum/⁊ frigiduꝫ/cōtraria ſint potētia.impoſſibile eſt ipſi frigido figu rā aliquā reddere:propterea qꝛ contrarium quidē eſſe oportet:qui reddit̄. At cōtrariuꝫ nihil figurę eſt.quapropter.⁊ omnes hoc ꝓ termiſerunt:⁊ tamen conueniebat/aut om nia definire figuris:aut nullum.

❡ Octauo obijcit ſic:ſi calidū limitat ſibi figuram.vꝫ. Pyramidē/vel ſphęricā:eadē rōne frigidū figurā ſibi limitabit.ſunt enim contrarioꝵ ꝯtrarię affectiones ꝓ pͥe:ac per ſe.Sed frigidū non pōt figuram ſibi limita re:nam nullā ſibi limitabit:niſi cōtrariaꝫ ei figurę:quā ſibi calidū limitat.at hoc fieri nequit:qꝛ figurę nihil eſt cōtrariū.inquit.adhuc cū calidū/⁊ frigidū cōtraria ſint

E potētia/qꝛ virtute actiua:ſupple/opꝫ ſi calido figura cō petit:vt frigido figura cōtraria cōueniat:deſtruit iſtud cōſequēs:⁊ impoſſibile eſt ipſi frigido figurā aliquam reddere.propterea qꝛ contrariā eſſe oportet figurę:quę redditur frigido ipſi.At cōtrarium nihil figurę eſt.ad dit antiquoꝵ inſufficientiam.⁊ cauſam illius:⁊ inquit. quapropter ⁊ oēs hoc prętermiſerūt:nullus enim aſſi gnauit frigido figuram aliquā:qꝛ non poteſt aſſignari. ⁊ tamē ſꝫm eoꝵ fundamēta cōueniebat aut omnia ele menta figuris diffinire:aut nullū elementoꝵ.vt rōni bus nūc deductum eſt.❡ Auerroes aūt addit ꝙ iſti co guntur/vel omnibus elemētis aſſignare figurā:vel nul lis:vel ſaltē aſſignare cauſam quare aliquibus aſſignan da eſt figura:aliqbus nō:Quā quidem cū aſſignare nō poſſint:omnino viſi ſunt errare. Que Auer ro.cō.75.

F ❡ Nōnulli autē de potentia ipſius dicere co nati:ipſi cōtraria ſibijpſis dicūt. frigidū enī. dicunt eſſe:qđ magnarū partium eſt. ꝓpte rea qꝛ premit:⁊ per meatus non trāſit.patet igitur/⁊ calidum eſſe quod tranſit.tale autē erit quod eſt ſubtilium partium.quare eue nit calidum/ac frigidum parúitate ac magni tudine differre:non autem figuris. Premit Cōpignat

❡ Nunc aūt reducit Platonicos ad cōtradictionē/naꝫ diſputantes de potētia frigidi/ac calidi:dixerūt calidū calefacere paruitate/ac tenuitate partiuꝫ:quibus cōſtat frigidū infrigidare magnitudine partiū:qbus ꝯficitur. cū enim frigidū ſit partium magnarū/premit id cui ap plicat̄:⁊ per meatus non ꝑtranſit.Calidum ꝟo cum ſit paruarū partiū:calefacit:⁊ per meatus penetrat.obijcit autē Ariſto.his:ꝙ ſibi ſunt cōtrarij:qꝛ tunc non figuris differrēt calidū/⁊ frigidum:ſed partiū diſa:cuius oppo ſitū dixerunt.inquit.nōnulli autē de potentia ipſius ca

G lidi/ac frigidi dicere conati:ipſi ꝯtra ſibyipſis dicunt.fri gidū enim dicunt eſſe:quod magnaruꝫ partiū eſt:ꝓpte rea qꝛ premit id:cui applicat̄:⁊ per meatus non tranſit. patet igit̄ ⁊ calidū eē:qđ tranſit.tale autē erit qđ eſt ſub tiliū partiū:ex his cōcludit hos ſibyipſis contrarios eē: ⁊ inqt.quare euenit calidū/ac frigidū paruitate/ac ma gnitudine partiū differre:non aūt figuris.⁊ ſic ſibyipſis aduerſantur.nam dicunt elīta figuris differre:⁊ poſtea dicunt calidū/ac frigidū differre partiuꝫ magnitudine/ ac paruitate:quę inuicē aduerſantur.❡ Auerroes vult hic/ꝙ Ariſt.reducat Platonē ad cōtradictiones duas. quarum prima eſt ꝙ caliduꝫ/⁊ frigidū differunt parui tate/⁊ magnitudine partiū:ex quibus cōſtant:non autē figuris:cuius cōtrariū ſuperius dixit:voluit enī Plato/ calidum/⁊ frigidū figuris differre:qꝛ caliduꝫ voluit eē/ aut ſphęram:aut pyramidem:frigidum autem non. Que Auer ro.cō.76.

H ❡ Pręterea ſi Pyramides ſint inęquales: magnę vtiqꝫ nō ignis erunt:neqꝫ figura veē di cauſa erit:ſed eius quod eſt contrarium: quod quidem igitur non figuris differant elementa.ex dictis patet.

❡ Hęc eſt ſcđa cōtradictio/vt recte Auerro.inquit:⁊ ar guit ſic dicens:ſi Pyramides ſint inęquales:qꝛ alię ma gnę:alię paruę:magnę nō vtiqꝫ ignis erunt:ſed paruę nā magnę Pyramides erūt aquę:paruę ꝟo erūt ignis: dixit enim calidū/⁊ frigidū differre magnitudine ⁊ par uitate partiū:⁊ ita magnę erūt aquę:⁊ paruę erūt ignis. ❡ Scđo ſeqt̄/ꝙ nec figura Pyramidalis ſupple quę Que Auer ro.cō.77.

I libet ſit cauſa vrendi:ac calefaciendi:nam magna py/
ramis non eſt cā caloris:ſed eſt cauſa eius qȯ eſt calori
contrarii.vȝ.frigiditatis/vt recte Auer.interpretat̃.de/
mum epilogando.inquit.quod quidem igitur non figu
ris differant elementa ex dictis patet.

℄ Cuȝ aũt propriȷ̃ſſime differentię corporũ
ſint:quę ſm affectiones ⁊ opera ⁊ potẽtias
ſunt:(vniuſcuiuſqȝ enim corũȝ quę natura
ſunt:eſſe dicimus ⁊ opera:⁊ affectiones:⁊
potentias:)primũ vtiqȝ erit de his dicẽdũ:
vt contemplantes hęc:vniuſcuiuſqȝ ad vnũ
quodqȝ differentias ſumamus.

℄ Hoc eſt quaſi prohemiũ ad librũ quartũ huius:ac ad
librũ de gñatione:vnde inquit:cũ autem corpoꝝ.ſ.natu
K ralium differentię propriȷ̃ſſimę ac principales ſint:quę
vȝ.ſunt ſm affectiones opera ⁊ potentias:cuius cauſaȝ
aſſignat:⁊ lege ſuſpenſiue ſic(vniuſcuiuſqȝ enĩ corporũ
coꝝ quę ſunt natura:eſſe dicimus ⁊ opera:⁊ affectiões:
⁊ potentias:)ex his concludit intentionẽ ⁊ ordinem di/
cens/primũ vtiqȝ erit de his dicendũ quinqȝ operibus
affectionibus ⁊ potentiȷs : adhuc vt hęc cõtemplantes
ſumamus/vel ſumere valeamus vniuſcuiuſqȝ corporis
naturalis ad vnũqȯqȝ differentias.nã omnis differen/
tia corpoꝝ naturalium erit/aut penes opera:aut penes
affectiones:aut penes potentias.patet igit̃ intentionẽȝ
dicendorũ eſſe de operibus affectionibus/ac potentiȷs
elementoꝝ:⁊ huius cauſam finalẽ eſſe vt inter illa diffe
Quę Auerro.cȯ.vltio. rẽtia omnis colligi poſſit.℄ Quo ꝟo ad verba attinet.
Ariſtoteles(vt Auer.inquit.)itelligit per opera motus
ac actiones paſſionesue.per potentias/ſiue virtutes in/
telligit formas ſubſtantiales elementoꝝ:per affectiões
L intelligit proprias illorũ qualitates vt calidũȝ/frigidũ/
humidum/⁊ ſiccum.propterea ait Auerro.cum qȯlibet
elementorũ habeat figuram.i.formã propriam:⁊ quali
tatem ꝓpriam:⁊ operationeȝ propriam:dicendũ eſt/de
his tribus ſeorſuȝ perfecta ſpeculatione:q2 cũ hoc fece/
rimus:patebit eorũȝ differentia:ac conuenientia. tacuit
ꝟo(vt ait Auerro.)cõuenientiam:q2 intelligit̃ ex diffe/
rentia:nam quęcũqȝ differunt:conueniunt. ℄ Sed cu/
ius ſit hoc prohemiũ:qȯ hic proponit:Auerro.vult eſſe
libri ſcȯi de generatione:q2 illic exequitur quę hic pro/
mittit:cauſa aũt quare hoc ꝓhemiũ eſt ſcȯi libri de ge
neratione ⁊ nõ primi aſſignatur ab Auerro. q2 primus
liber deſtruit opiniones falſas de affectiõibus/virtuti/
bus/ac operibus elementorũ:⁊ propterea liber de gene
ratione primus eſt quaſi p̃cedẽs:hoc eſt/vt antecedẽs.
⁊ liber ſcȯs quaſi conſequens in enthymemate. ℄ Sȝ
tunc eſt dubium/cur opiniones falſas de elementis hic
M narrauit:cũ ⁊ illas narret in libro ꝑmo de generatione.
Reſpõdet Auerro.q2 opiniones falſę hic narratę ſunt
dictę de elementis:quatenus elementa ſunt partes mũ/
di ⁊ non quatenus ſunt generabilia ⁊ corruptibilia : at
opiniones alię falſę de elemẽtis narratę in libro ꝑmo
de generatione ſunt dictę/vt elemẽta ſunt partes miſti:
⁊ gñabilia ⁊ corruptibilia:⁊ ſic falſę opiniones de ele/
mentis aliter hic : aliter illic dictę ſunt:patet igitur ſm
Auerro.hoc prohemium eſſe libri ſcȯi de generatione.
℄ Ego ꝟo puto prohemiũ hoc eſſe non modo libri de
generatiõe:ſed ad quartũ de cęlo/⁊ ad libros Metheo/
rorum deſeruire:q2 in omnibus his de elementis agit:
verum hoc non refert:hęc pauca de libro tertio.

℄ Finis libri tertiȷ.

℄ Ariſtotelis de cęlo ⁊ mundo/liber quar/ N
tus/interprete ⁊ expoſitore Auguſtino Ni
pho philoſopho Sueſſano.

E graui autem
⁊ leui quid eſt
vtrũqȝ: q̃ nã ip
ſoꝝ nã: ꝯſiderã
dũ eſt: ⁊ ꝓpter
quam cãm has
potentias hñt.

Om/
pleuit opi O
niones an
tiquorũ de graui ⁊ leui in tertio:⁊ in fine ꝓpoſuit ꝓhe/
miũ q̃ſi vle ad multos libros:nunc de graui ⁊ leui exe
quit̃ ſm opinionẽ propriam:⁊ ꝓponit primo ꝓhemiũ
particulare huius vltimi libri:⁊ inquit.de graui autem
⁊ leui:quid eſt vtrũqȝ:⁊ quę nã eſt ipſorum natura:⁊ ꝓ/
pter quã cãm graue ⁊ leue has potentias habẽt conſide
randũ eſt.De graui ⁊ leui ꝓponit:q2 graue ⁊ leue cõpre
hẽdũt oĩa quatuor elnta:ſed q2 de quatuor elntis agit.
Liber de gñatione quatenus ſunt alterabilia:⁊ nõ qua
tenus ſunt mobilia:hac rõne ꝓponit de ipſis:quatenus
ſunt grauia ⁊ leuia:q2 vt ſic mobilia ſunt:dixit qd eſt ip
ſoꝝ vtrũqȝ:q2 cõſiderabit de eis definitiones:⁊ nõ mo
do qd ſit vtrũqȝ:ſed quę nam ſit coꝝ natura.Addit aũt
hoc vt daret intelligere idẽ eſſe cõſiderare qd ſit aliqd:
⁊ qd ſit eius nã.Addit velle etiã ꝯſiderare quã ob cãm
graue ⁊ leue has potentias habẽt:quę ſunt grauitas ⁊ le
uitas.ergo duo ꝓponit dicere:qd.vȝ.ſit graue ac leue:⁊ P
quã ob cãm elnta aliq̃ hñt grauitatẽ:⁊ aliq̃ leuitatem.
℄ Auerroes aũt ait/Ariſto.vnũ ꝓſupponere:⁊ alterum Quę Auerro.cȯ.i.
declarare.ꝓſupponit enĩ elntoꝝ formas eſſe grauitateȝ
⁊ leuitatẽ:q2 eſt manifeſtũ per ſe:declarabit aũt qd ſit
grauitas:quę eſt forma ſubſtãtialis grauiũ ⁊ qd leuitas
quę eſt forma ſubalis leuiũ.Addet etiaȝ ⁊ 2m.vȝ. ꝓpter
quã cauſam grauia ⁊ leuia hñt has potentias:hoc eſt/vt
Auer.inqt.ꝓpter quã cãm ꝓprietas grauis eſt mouere
ad mediũ:⁊ ꝓprietas leuis eſt mouere a medio.⁊ ita ſȝ
Auer.vnũ pręſupponit Ariſto.⁊ quaſi duo declarabit.
℄ Quo ꝟo ad verba attinet:Auerroes per cãs intelli/
git formalẽ ⁊ finalẽ:non aũt cãm agentẽ. Nam leuitas
non ineſt igni aliquã ob cãm agentem:nec grauitas ter
rę.qm leuitas ineſt igni ꝑpetuo ⁊ neceſſario:modo licet
perpetua hñt cãm finaleȝ ⁊ formalẽ:non tamẽ agentẽ.
riſibilitas etiã non hȝ agentẽ cãm:qua inſit hoi:ſed hȝ
formalẽ: q2 fluit ab hois definitione hȝ etiaȝ finalẽ : q2 Q
riſibilitas hoi ineſt vt rideat:non enim hõ rideret : niſi
eſſet riſibilis.eſt enĩ opatio finis potẽtię. ⁊ ita grauitas
nullã ob cãm agentẽ ineſt terrę/vel aquę:ſȝ hñ hñs for
malẽ cãm:qua ineſt terrę/vt definitionẽ eius:⁊ finaleȝ:
quę eſt opatio terrę:quę eſt mot° deorſuȝ. ℄ Sȝ dubi/
tat̃ ꝯtra hęc quę Auerro.ait.primo/q2 dicit ꝑpetua non
hr̃e agentẽ cãm:cuius cõtrariũ dicit 2° libro huius cõ/
mentis 102°⁊ 104° vbi aperte ait/ęterna habere efficiẽ
tẽ cãm.℄ Pręterea Auer.in aſſignando rõnẽ:q̃re gra/ Dubõnes
uitas non hȝ cãm agentẽ.qua ineſt grauibus:ait q2 ęter
na non habent cãm:⁊ ſic ſupponit grauitatẽ ⁊ leuitateȝ
eſſe ęterna:qȯ eſt falſum:ſunt enĩȝ generabilia ⁊ corru/
ptibilia:

A pſibilia:velut elementa.¶ Ad hec eadem eſt effectrix
cauſa hois ⁊ coꝝ:que per ſe hoi inſunt:dans eni formaʒ
dat cõſequentia illã octauo phyſicoꝝ cõmento 4° qua
re ſi terra hʒ effectricẽ cãʒ:grauitas habebit illam met
cauſam:⁊ ſic dubiũ eſt non paruũ.¶ Scdo dubita ̃r:q2
grauitas eſt accidẽs elemẽtis:ergo nõ põt eſſe illis for
ma ſubſtãtialis:non eni põt accidẽs vnius eſſe ſubſtan
tia alterius.¶ Ad primũ dõm agens ipm/apud Auer.
multifariã ſumi/aliqñ pro agente mediantibus quali
tatibus alterabilibus:⁊ hoc pacto loqtur de agente ter
tio phyſice auſcultationis cõmento 3° in fine/dum ait
in plus eſſe mouẽs q̃ agẽs.Aliqñ pro mouente:qd mo
uet vt finis:⁊ ſic loquit̃ 12° metaphy.cõmento 36°. Luʒ
ingt.deũ mouere vt appetibile.Aliqñ pro effectiuo pn
cipio:qd non diſtingui ̃ a cõſeruatiuo vt 9° metaphyſi.
cõmento 1° dum ait/q efficiens in plus eſt/q̃ mouens:
⁊ 12° metaphyſice cõmento 6° aliquãdo pro forma cõ
B ſeruante:⁊ ita hic accipit̃:ex his patet qũo eterna nõ ha
bent agens:⁊ qũo habent.non enim habent agens me
diante alteratione:ceteris aũt modis bene habẽt agẽs.
¶ Ad 2m dicendũ/q leuitas ⁊ grauitas ſunt generabi
les ſimplr:ſed eterne ſm inherentiã:q2 neceſſario ⁊ p
petuo inſunt ſubiectis:⁊ non poſſunt non ineſſe.¶ Ad
tertiũ dõm/q hñ Auerro.vult hec habere agentẽ cãm
mediate:q2 illãmet:que eſt cauſa ſubiecti.Attñ hic vult
illa nõ hñe cãm agentẽʒ imediate:qua inſint ſubiectis.
¶ Ad 4m dõm/graue ⁊ leue ſumi equiuoce:q2 ſi ſubalr
ſumant̃:ſunt forme ſubſtantiales:ſi accidentalr:ſunt p
prie elntoꝝ affectiones:quibus elemẽta ſunt mobilia.

C
Energie ¶ Eſt eni cõtẽplatio:que eſt de ipſis ſermo
Opatiões nibus:q ſunt de motu ꝓpria.nã graue ⁊ le
Actus ue eo dicimus quo nãlr aliquo mõ moueri
[illegible] põt:actib⁹ aũt ipſorũ noia iþoſita nõ ſũt niſi
Inclinatio putet qſpiã iclinationẽ eẽ eiuſmodi : q2 ꝟo
Momẽtũ negociũ de motu phyſicũ eſt:hec aũt hñt in
Impetus ſe ipſis/q̃ſi mot⁹ fomẽta q̃dã:oẽs qdẽ vtun
Fomenta tur ipoꝝ potẽtijs:nõ tñ definierũt niſi pauci.
[illegible]
Sciſcitãtia ¶ Aſſignat cãm/quare de graui ⁊ leui agẽdũ eſt/in hoc
Excitantia libro naturalis phie:⁊ ingt.eſt enim contemplatio:que
eſt de ipſis.ſ.graui ⁊ leui:ſermonibus hoc eſt libris: qui
ſunt de motu propria:ac accõmodata.aſſignat ꝟo cãm/
naʒ graue ⁊ leue eo dicimus quo nãlr moueri põt.ergo
de graui ⁊ leui eſt ſermo ꝓprius phie nãli.obiter ꝟo re
mouet dubitationẽ:q2 verbo vniuerſali quedã elemẽta
dicunt̃ grauia:quedã leuia:ſed in ſpecie terra quo mo
do dĩ grauis:⁊ aq̃ quo modo ſilr. ⁊ ignis quo mõ leuis/
⁊ aer ſilr:ſubdet actib⁹ aũt ipſoꝝ hoc eſt formis ipoꝝ in
ſpẽ noia impoſita nõ ſunt:niſi putet qſpiã inclinationẽ
D eſſe eiuſmodi.vʒ.terre inclinationẽ deorſum ſimplr:le
ue inclinationẽ ſurſuʒ ſimplr/ceteroꝝ ꝟo inclinatiões
tales in reſpectu:⁊ ſic per Energias.i.actus:Ariſtoteles
actus p̃mos itelligit hoc eſt formas.vel aliter ⁊ melius
per Energias intelligit opationes grauitatis:⁊ leuitatis
qui ſunt motus ſurſum ⁊ deorſuʒ his eni noia ꝓpria nõ
vident̃ ipoſita:niſi dicant̃ inclinationes : grece dicunt̃
ropes.i.momenta.Motus ꝟo miſtoꝝ ac celoꝝ nõ dñr
ropes hoc eſt inclinationes:q2 non ſunt mere nãles:ſed
ſimplr ropes dñr motus elementoꝝ:q2 ſunt penitus in
clinationes:⁊ tunc per Energias intelligit actus ſcdos.
quare forme ipſoꝝ dñr grauitas ⁊ leuitas:Energie aũt
ropes.i.inclinationes ⁊ ſic de graui ⁊ leui/⁊ de eoꝝ ope
ratiõibus agit phyſicus.de graui qdẽ ⁊ leui:q2 ſunt pn
cipia motus nãlis,de ipſoꝝ grauis ⁊ leuis opationibus

q2 ſunt motus nãles:que dicunt̃ inclinatiões.¶ Auer E
roes ꝟo introducit textũ preſentem hoc modo/q velit Que Auer
hec noia graue ⁊ leue declarare q ſignificent habitũ ⁊ ro.cõ.2.
formã:q2 hec noia pro maiori parte in cõplurihus idio
matibus dñr de actione hoc eſt actu p̃mo:qui eſt habi
tus:⁊ nõ de motu qui ꝓficiſcit̃ ab illa actione/ſiue actu
primo:aſſignat aũt cãʒ:q2 hec duo habitus:⁊ actio hoc
eſt actus ſcðs:qui ꝓficiſcit̃ ab habitu:cum ſint diuerſe
res noie etiã differũt:q2 ꝟo in idiomate grecoꝝ hoc nõ
cõtingit:ideo coactus fuit declarare qd ſignificent gra
ue ⁊ leue.hec eſt Auer.introductio.¶ Que itroductio
friuola eſt.nõ eni mihi conſtat hec duo non hñe diuer
ſa noia apud grecoꝝ.imo Ariſto.in pñti loco vult actio
nẽ q̃ eſt motus dici ropen hoc eſt declinationẽ. at gra
uitatẽ ⁊ leuitatẽ dici potentiã:⁊ ſic apud ipſuʒ hec diffe
rũt re ⁊ noie.¶ Et ideo mihi videt̃/q cũ Ariſto. acce
piſſet de graui ⁊ leui eſſe phyſicã cõtemplationem: aſſi
F gnat cãm:q2 grauitas eſt p̃ncipiũ motus.motus aũt cu
ius eſt grauitas ipſa eſt p̃ncipiũ:dicit̃ ropes/ſiue decli
natio hoc eſt motus nãlis purus:que itroductio eſt etiaʒ
Simplicij.¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet: Auerro. in ſuis
trãſlationibus hʒ graue eſſe illud:qd habet potentiam
qua mouet̃ motu naturali: iuxta que verba Auer.vult
Ariſto.intelligere per id quod habet potentiã: formam
ipſam:qua graue ⁊ leue mouet̃:non aũt cõpoſitũ ex ma
teria ⁊ forma:q2 compoſitum eſt:qd mouet̃:non id quo
mouet̃.preterea forma dicit̃ habere potentiã:⁊ eſt ipſa
potentia.dicit̃ hñe potentiã:quatenus cõcretiue accipi
tur vt graue.quo ꝟo abſtractiue intelligit̃ vt grauitas:
eſt ipſa potentia.Addit etiam grauitatẽ eſſe potentiam
actiuam:non autem paſſiuã/q2 grauia ⁊ leuia mouẽtur
a ſuis formis actiue:⁊ nõ paſſiue apud Auerro. probat
auteʒ hoc Auerro.ex differentia: que eſt inter potentiã
G actiuam:⁊ paſſiuam:vt tertio de anima dicitur cõmen
to 4° eſt enim potentia actiua:que non extrahit̃ de po
tentia ad actum:at paſſiua extrahitur ab agente. Quia
ꝟo graue ſue nature relictũ:⁊ remotis omnibus impe
dimentis mouet ſe:⁊ a nullo extrahitur ad motum:iure
potentia erit actiua ⁊ non paſſiua.hec Auerroes:que ve
ra ſunt:⁊ non ad propoſitũ.nam iuxta greca verba ſic
habetur:[Graue enim ⁊ leue ſm poſſe moueri aliquo
modo dicimus:]⁊ ſic non oportet exponere ipſum gra
ue eſſe:quod habet potentiaʒ:ſed eſſe id quo poteſt mo
ueri.Utrum ꝟo ſit id quo poteſt moueri actiue:vel paſ
ſiue:ex verbis Ariſtotelis non habemus:lʒ Auerro.ſup
pleuit.¶ Ulterius animaduerte q illa ꝟba [Actibus
autem ipſorum noia impoſita non ſunt:niſi putet quiſ
piam inclinationem eſſe eiuſmodi:] Auerroes exponit
per actus.ipos actus primos:qui dicunt̃ habitus:⁊ tũc
vult dicere Ariſt.vt Auer.exponit ipſis habitibus : qui
H ſunt grauitas ⁊ leuitas:non eſſe noia impoſita ſcʒ pro
pria:⁊ diſtincta a nominibus operationum. Quia noia
hec ſunt equiuoce cõmunia habitibus:⁊ operatiõibus
que proficiſcunt̃ ab illis:qd ait eſſe in idiomate ſuo: nõ
aũt in idiomate arabico.¶ Alij expoſuerũt habit⁹ hñe
noia/operationes ꝟo non hñe:quã expoſitionẽ refellit
Auer.primo/q2 Ariſto.incepit demonſtrare graue ⁊ le
ue ſignificare potentiã mouẽdi. Oẽ aũt qd demõſtrat̃
eſt dubiũ.⁊ ſic nomen hoc eſt quaſi ambiguũ. de graui
⁊ leui:qd nõ eſſet niſi diceret̃ de opatione.ſcðo hoc non
cadit apud aliqd idioma.nullũ eni idioma hʒ nomẽ ha
bitui ipoſitũ:⁊ nõ actioni:que proficiſcit̃ ab illo.eſt eni
quadruplex idioma:aliud habet nomen propriũ habi
tui:⁊ nomen propriũ diuerſuʒ actioni:que oriſ ab illo:
qd eſt melius:q2 res diuiſe diuerſimode itelligunt̃:⁊ ita

I diuerſimode ſignificantur:⁊ per cõſequens habent nomina diuerſa.aliud hꝫ actioni ⁊ habitui nomē equiuocũ aliqñ habitum:aliqñ actionem demonſtrans.Aliud hꝫ habitui nomen impoſitũ:non aũt actioni:qđ rarẽter eſt.cũ ſemꝑ actio ſit notior habitu:modo a notiori ſunt noīa ipſa rebus imponenda.Aliud ꝟo nomen hꝫ actioni impoſitũ:nõ aũt habitui:vt apud arabes: Quare ex differentia idiomatũ patet Ariſto.non intellexiſſe habitus hẽre nomen:⁊ actiones non habere.cũ hoc ſit raro: ⁊ cõtra rõnem:ergo intelligit actus non hīe nomen proprũ:ſed cõmune ſibi ⁊ habitibus.hec Auer. in ꝑma expoſitione.¶ Aliter ꝟo exponit ꝙ habitibus noīa non ſunt impoſita penitus:ſed ſolũ opationibus:que ꝑficiſcunť ab illis.niſi dicanť inclinationes ⁊ ſic ꝑma expoſitio/⁊ ſcđa differunt:qꝛ ꝑma dicebat non.eē habitibus noīa pꝛopꝛia ipoſita:ſed equiuoca.ſcđa dicit/nullo modo eē actibus.i.habitibus:qui ſunt actus pꝛimi:noīa impoſita:ſed ſolum opationibus que ab illis emergũt:niſi fingamus noīa ⁊ dicamus illas ropes.i.declinatiões:in quibus expoſitionibus pꝫ per actus ſemꝑ Ariſto.intellexiſſe ꝑmos:qui habitus dñr.¶ Simplicius ꝟo opti- Que Simplicius

me diſtinguit de agẽtibus:qꝛ duplicia ſunt:alia quidez que eodẽ noīe cenſenť:quo opationes eoꝝ vt calidũ/frigidũ/⁊ id genus.Nã calefactio noīe calidi dī: frigeſcere noīe frigidi:non tñ eadẽ terminatione:alia ꝟo ſunt agẽtia:que non eodẽ noīe cenſenť quo eoꝝ opationes nuncupanť.vt graue ⁊ leue.Nã opatio grauis eſt motꝰ deorſuꝫ:opatio leuis ſurſuꝫ motus. Modo graue nõ cenſeť eodẽ noīe:quo eius motus.Nec leue etiã.Et tunc iuxta hãc expõneꝫ per actus poſſumus intelligere actus pꝛimos:⁊ actus ſcđos.Si pꝛimos intellexerimus:tunc eſt ſenſus:actibus aũt ipſoꝝ hoc eſt habitibus:qui dñr graue ⁊ leue:noīa impoſita non ſunt:que cenſent eadẽ cuꝫ

L noībus opationũ:niſi putat quiſpiã inclinationẽ eē cuiuſmodi nomen q̃ſi cõe habitibus ⁊ opationibus.Si aũt intelligit actus ſcđos vt puto:tũc inquit.actibus aũt ipoꝝ.i.opationibus ipſoꝝ grauis ⁊ leuis noīa ipoſita non ſunt:qbus cenſeanť agẽtia ipſa:niſi illa noīa ſint declinationes.his enī noībus pñt cenſeri habitus ipſi agentes:⁊ opationes.¶ Ex qbus pꝫ error trãſlationũ Auer. qui in ſuo textu vbi ſcribiť declinationes:hꝫ actionem. hoc enī non cõuenit verbis grecis:nã grece eſt ropes: latine declinationes/momẽta/vel impetus. Deinde q̃ſi epilogat rõnem:qua ꝓbauit/de graui ⁊ leui eē negociũ phyſicũ.Et cõponiť ſic/de motu negociũ eſt phyſicuꝫ. De graui ⁊ leui negociũ eſt negociuꝫ de motu.ergo eſt phyſicũ. Inquit.qꝛ ꝟo negociũ de motu phyſicum eſt: hec eſt maioꝛ. Hec autẽ hñt in ſe quaſi motus fomenta quedã.per hec vult habere minorẽ.vꝫ.ꝙ de graui ⁊ leui negociũ eſt de motu.verbũ fomẽta grece eſt ȝopyra:

M latine ſuſcitantia ſiue excitamẽta/qꝛ grauitas ⁊ leuitas ſunt fomẽta motuũ.grauitas qdem motus deoꝛſum: leuitas ſurſum.ex his cõcludit ꝯcluſionẽ:⁊ ſimul cũ ꝯcluſione addit defectũ antiquoꝝ/⁊ inquit.oẽs ſupple ergo vtunť qdem ipſoꝛuꝫ potentijs/⁊ per oẽs intelligit phyſicos antiquos.q.d.ergo recte phyſici de eis egerũt in libꝛis nãlis phĩe. Non tñ has potentias defunierunt:niſi pauci.⁊ ſic antiqui recte dixerunt quo ad hoc:ꝙ de his in phyſicis libꝛis locuti ſunt:quo ꝟo illas potẽtias non definierũt:nõ recte locuti ſunt.¶ Addit Auer.oẽs antiquos de definitionibus iſtoꝝ aliqua tentaſſe:ſed Ariſt. vult paucos ꝑfectis definitiõibus de illis dixiſſe.qꝛ ꝑfecta definitio eſt:que eſt apta remouere omnẽ qõnem accidentem in re:vt 4° phyſi.meminit Auerro.cõmento 31° ⁊ 1° de aīa cõmento 11° ⁊ 2° de aīa cõmento 26°.

¶ Videntes igitur pꝛimo que ab alijs dicta ſunt/dubitãtes etiã quecũqꝫ diſtribuere ad hanc cõſiderationẽ eſt neceſſariũ:ſic ⁊ id dicamus:quod nobis de ipſis videtur. N Diſtribuere Diuidere [illegible]

¶ Cõcluſit de graui ⁊ leui eſſe negociũ phyſicũ:⁊ ita ad ipſum ſpectare:qui ſcribit nãlem phiam.At nunc queꝫ oꝛdinẽ vult tenere exponit:⁊ ait ſe velle pertractare que ab alijs dicta ſunt:⁊ dicere dubitationes huic ꝓpoſito neceſſarias:demũ poſtea ait/ſe velle dicere opinioneꝫ: que ſibi videť de his.ingt.videntes igiť pꝛimo: que ab alijs dicta ſunt:dubitantes etiã quecũqꝫ diſtribuere ad hãc ꝯſiderationẽ eſt neceſſariũ:ſic tandẽ ⁊ id dicamus: qđ nobis de ipſis videť.hic eſt oꝛdo in dicendis.Addit Auerro.ꝙ Ariſto.dicẽdo eius opinionẽ:dabit tales definitiones iſtoꝝ:vt oẽs qõnes accidẽtes remoueantur.

¶ Graue itaqꝫ ⁊ leue aliud quidem ſimpliciter:aliud aũt ad alterũ dicitur. eoꝛum enim que grauitatem habent:aliud quidẽ leuius: aliud aũt grauius dicimus eſſe:vt ligno es. O

¶ Poſita intentione:⁊ ſtatuto oꝛdine:nũc exequiť ⁊ pꝛimo ꝓponit diſtinctionẽ quãdam de graui ⁊ leui:⁊ vult duplex eſſe graue ⁊ leue:qꝛ aliud eſt tale ſimplr:aliud tale ad alteruꝫ:quod diciť tale in reſpectu.graue ſimplr eſt terra:qđ oĩbus ſubeſt. Leue ꝟo ſimplr eſt ignis qđ oĩbus eminet.grauia ⁊ leuia in reſpectu ſũt aqua/⁊ aer: que ad ignẽ ſunt grauia/ad terram aũt leuia.inquit. graue itaqꝫ/⁊ leue aliud qdẽ ſimplr/aliud aũt in reſpectu/ ſiue ad alterũ diciť.ꝓbat aũt hanc diſtinctionẽ Ariſto. quaſi ab exemplo:quo vtebanť antiqui:⁊ ingt.eoꝛũ enī que grauitatẽ habent/aliud qdem leuius:aliud aũt grauius dicimus eſſe:vt ligno es dicimus eſſe grauius/⁊ lignum ere leuius:hec eſt diſtinctio.¶ Auerroes aũt hic Que Auer

vult graue in reſpectu eſſe illud:in quo nõ eſt pura grauitas neqꝫ pura leuitas:ſed vtrũqꝫ:qꝛ idem eſt alio grauius:atqꝫ alio leuius.¶ Sed dubitares cõtra hec: qꝛ ro.cõ.3. P

magis ⁊ minus non differũt ſpecie:ergo graue in reſpectu nõ differt ſpecie a graui ſimplr.ꝓ hac parte faciunt Dubitatio

verba Auer.inferius cõmẽto 6° vbi vult ſimplr graue/ ⁊ graue in reſpectu nõ differre niſi ſm magis ⁊ minus: ⁊ ita nõ differũt ſpecie.¶ Põt dici:ꝙ leue/⁊ leue in reſpectu pñt intelligi/aut in miſto/aut in ſimplici elemẽto.Si intelliganť in miſto:ſic nõ differũt ſpecie:ſed ſolũ ſm magis/⁊ minus:vult lignũ eſt leuꝰ ere:qꝛ vtrũqꝫ eſt leue leuitate eiuſdẽ ſpeciei.ſi aũt intelligať in ſimplici elēto:ſic differũt ſpẽ. Nã leuitas aq̃:⁊ leuitas aeris differũt ſpẽ.⁊ grauitas terre/⁊ g̃uitas aq̃ ẽt ſpẽ differũt.

¶ De his qdẽ igiť q̃ ſimplr dñr:nihil a pꝛioribus dictũ eſt:ſed de his q̃ ad aliud:nõ enī dixerũt qd eſt graue:⁊ qd eſt leue ſꝫ qd grauius:⁊ qd leuius ſit in his q̃ grauitatẽ hñt. Q

¶ Obiter addit antiquoꝝ inſufficientiã:nã antiqui non de duplici graui ſermonẽ fecerũt/ſed de graui ⁊ leui in reſpectu:⁊ ſolũ in miſtis coꝛpoꝛibus:que habẽt grauitatẽ ⁊ leuitateꝫ:non aũt de ſimpliciter graui ⁊ leui. Ingt. de his qdem igitur grauibus ⁊ leuibus que dicũtur ſimpliciter:nihil a pꝛioꝛibus dictum eſt. Sed dixerunt de his grauibus ⁊ leuibus que dicuntur ad aliud:que ſunt talia in reſpectu:huius reddit cauſaꝫ ⁊ inquit:non eniꝫ qd eſt graue/⁊ quid eſt leue ſimplr dixerunt:ſed qd grauius ⁊ qd leuius:que ſunt talia in reſpectu:⁊ nõ ſupple in oĩbus:ſed in his q̃ grauitatẽ hñt:vt ſunt miſta ipſa:⁊ ſic duplex fuit antiquoꝝ inſufficientia:pꝛimo qꝛ nõ de

omnibus

A omnibus grauibus ⁊ leuibus dixerunt: qꝛ ſolū de his in reſpectu. Scdo/ qꝛ de his dicētes: non in oībus dixerūt: ſꝫ in miſtis ⁊ nō in ſimplicibus: ⁊ ita nō dixerūt de graui ⁊ leui in reſpectu elemētis: ſed in corporibus miſtis.

¶ Magis aūt perſpicuū erit id qđ dicimus hoc pacto. Nā quedā a medio ſemper apta ſunt ferri. Quedā aūt ſemꝑ ad mediū. Horū autē id quidē qđ a medio fertur: ſurſum dico ferri. id vero qđ ad medium deorſum.

Expoſitio ¶ Poſuit diſtinctionē de graui ⁊ leui: ⁊ probauit illam aliquo modo ex his: que ab antiquis dicebant: nūc aūt illam ꝓbat rōne efficaciori ⁊ veritati cōſona. Dictū eſt enim graue ac leue eē duplex ſimplr: ⁊ in reſpectu: ⁊ qđ dicit graue ſimplr: ⁊ leue ſimplr probat: qm̄ alia mouentur ſimplr a medio/ alia ſimplr ad mediū. Que ſimplr
B a medio ferunt: hec ſunt ſimplr leuia. Que vero ad mediū ſimpliciter mouent: hec ſunt ſimplr grauia. inquit. magis aūt perſpicuū erit id qđ dicimus: hoc pacto/ hoc eſt ſupradicta diſtinctio qđ eſt leue ſimplr: ⁊ graue ſimpliciter magis patebit: ⁊ exponit quō magis patebit: ⁊ ingt. nam quedā a medio ſemꝑ apta ſunt ferri: quedaꝫ aūt ſemꝑ ad mediū: horū aūt id qdeꝫ: quod a medio fertur: ſurſum dico ferri: ⁊ eſt leue. Id vero qđ ad mediū fertur: id dico deorſum moueri: ⁊ eſſe graue: ⁊ ſic pꝫ diſtin-
Que Auerro. cō. 4. ctio. ¶ Auerroes autem cōponit ſyllm̄ in tertia figura hoc pacto. B corpus mouet ſurſuꝫ. Hoc corpus mouet ad circūferentiā celi. ergo circūferentia celi eſt ſurſum. Et intelligit per hoc corpus: leue ipm̄: qđ fert ſurſum. Addit Auerro. hūc ſyllm̄ eē ex duabus affirmatiuis in tertia figura: verū hoc nō nocet: qꝛ in ſcda ſi eſſet hic ſyllogiſmus: tn̄ noceret: in tertia eni fieri ex duabus affir-
C matiuis ſylls conſtat. In ſcda vero ex duabus affirmatiuis nullus conſtat ſylls. Ulterius Auerro. ait/ ꝙ vt ꝓbatur circūferentiā celi eē ſurſuꝫ per hoc ꝙ leuia vndiqꝫ ad eam ferunt: ita pōt probari per conuerſionē ſermonis ad locū deorſuꝫ ſic ſyllogiçādo in tertia figura: Graue vndiqꝫ mouet deorſum/ graue vndiqꝫ fert ad mediū totius. Ergo mediū totius eſt deorſum: ⁊ ſic pꝫ nec ſimplr leue: nec ſimplr graue eſſe ſm cōparationē trī. ¶ Sed dubitaret vtrū ſi grauia ferant ad mediū mūdi ex parte nr̄i hemiſphery vbi nos ſumus: ⁊ nō ex parte hemiſphery: in quo ſunt antipodes: ſint ſimplr grauia. ¶ Rn̄det Auer. ꝙ ſic imaginando oporteret dicere celū eē ſicut tectū qđ noſtra tegit capita trī: ⁊ non eſſe vndiqꝫ ſphericū ex parte noſtra ⁊ ex parte antipodum: vt vulgus opinat. Propterea ait Auer. ꝙ ſi ſic dicat grauia que mouerent ex parte nr̄a ad mediuꝫ: ⁊ leuia que mouerent a medio: nō eſſent ſimplr talia: qm̄ non vn-
D diqꝫ ex parte vtriuſqꝫ hemiſphery ad mediū hec mouerent. ⁊ illa e medio ipſo. Quare apud Auerro. ſequit celū eſt vt tectū ſolū. vꝫ. ſphericuꝫ ex parte noſtra: ergo nihil eſt graue ſimpliciter: ⁊ nihil leue ſimplr. cōſequētia pat et. qꝛ hec non ex omni parte eſſent talia.

¶ Abſurdū eſt eni in celo non exiſtimare aliquid eſſe ſurſum: aliqđ eſſe deorſuꝫ: quēadmodū qdā cenſent. nō eni eſſe aliud ſurſuꝫ: aliud deorſum dicunt: ſi qdē oī ex parte ſile eſt: ⁊ vndiqꝫ qſqꝫ gradiēs ipſe ſibi antipes erit: nos autem ipſum vniuerſi extremū ſurſum dicimus: quod eſt ⁊ ſm poſitionē ſurſum ⁊ natura primum.

¶ Sed circa dicta remouet dubiū: nā antiq in ipſo mūdo nihil ſurſum: nihilqꝫ deorſum dixerunt eſſe duabus rōnibus moti. Pria/ qꝛ celuꝫ ipſum: quo vniuerſum tegit: eſt omni ex parte ſimile. Scda/ qꝛ vndiqꝫ qſqꝫ gradiens ⁊ circa terrā ſe mouens: fiet ſibiipſi antipes. vt ſi ab ortu ferat ad occaſum: ipſe in occaſu erit antipes ſibi dum erat in ortu: ⁊ ecōtra etiaꝫ oībus ita eſſe pꝫ. obycit aūt huic poſitioni Ariſt. qꝛ in ipſo mūdo id dicimus eſſe ſurſum: qđ eſt ⁊ poſitione ſurſum: ⁊ ipſo in vniuerſo primū: quale eſt celi lune concauū. ergo mediū erit ſimpliciter deorſum. inquit. abſurdū eſt eni in celo hoc eſt in ipſo mūdo nō exiſtimare aliqd eſſe ſurſuꝫ: ⁊ aliquid eſſe deorſum: quēadmodū qdaꝫ cenſent. Deinde huius poſitionis tangit breuiter duas rōnes: ⁊ ingt. non enim eſſe aliud ſurſum: aliud deorſum dicūt in ipſo mūdo: ſi quidem omni ex parte celū ipſuꝫ ſimile eſt ⁊ vniforme: hec eſt pma rō. Et vndiqꝫ quiſqꝫ gradiēs ipſe ſibi antipes erit. Nam cū quis ab auſtro in ſeptētrionē gradit: hic vt in ſeptentrione eſt ſibi antipes vt erat in auſtro. obycit aūt huic: ⁊ inquit. nos aūt ipſum vniuerſi extremū/ dicimus etiā ſurſuꝫ qđ eſt ⁊ ſm poſitionē ſurſum: ⁊ natura primū: quale eſt lune concauū. Quare deorſum erit celi mediū: nam hoc erit poſitione ⁊ natura poſtremum. ¶ Quo vero ad verba attinet: debes ſcire in vniuerſo poſſe aſſignari ſurſum ⁊ deorſum ſimplr duobus modis: vno modo reſpectu celi ⁊ eius celeſtis motus. Alio modo reſpectu motus elemētoꝝ: vt diximus ſcdo huius. Si conſiderent ſurſum ⁊ deorſum reſpectu motus celi: ſic ſurſum ⁊ deorſum ſunt ſm virtutes eiꝰ celi: que vim habꝫ ipſius partis ſuꝑioris in auſtrali: ⁊ ipſius partis inferioris in pte ſeptentrionali. dextri vero in orientali/ ſiniſtri in occidentali: anterioris in culmine celi: et poſterioris in imo noctis. at ſi reſpectu motus elementoꝝ hec conſiderent: ſic ſurſum eſt in lune concauo: vbi leuia locant. deorſum aūt celi mediuꝫ ſub noſtris pedibus: ⁊ iteꝝ hec ſm virtutes ſunt. Nā ꝯcauū lune eſt vis terminans motū leuiū. Mediū vero totius eſt vis locās grauia. Uerum concauū eſt primū poſitione: quatenus ad noſtra capita primum eſt/ ⁊ ſm naturam: quatenus ab illo ad nos deducitur omnis vis locatiua miſtorum ⁊ elementorū: mediū vero eſt vltimum poſitione: qꝛ quo ad nos infra nos. Et natura: qꝛ per ipſum nihil ad nos fertur. ⁊ ſic patet ſolutio queſtionis antiquorum.

E Expoſitio

F

G

¶ Quoniā aūt eſt aliqd celi extremuꝫ ⁊ mediū: pſpicuū eſt/ ⁊ ꝙ erit ſurſuꝫ ⁊ deorſuꝫ.

¶ Quaſi epilogando concludit eſſe in vniuerſo ſurſum ⁊ deorſum: qꝛ in vniuerſo ſunt extremū vniuerſi. vꝫ. lune concauum: ⁊ medium totius/ ſcꝫ centrum mundi. Et inquit. quoniam autem eſt aliquid celi extremum/ vt lune concauū ⁊ medium/ ſcilicet centrum mundi: perſpicuum eſt ꝙ erat ſurſum ⁊ deorſum in ipſo mundo. H

¶ Quēadmodū ⁊ multi dicūt: nō tn̄ ſufficiēter (huius aūt cā eſt/ qm̄ non omni ex parte celū eſſe ſimile cenſent: ſed vnū tm̄ eſſe hemiſpheriū: qđ eſt ſupra nos) quoniaꝫ ſi exiſtimauerūt ⁊ circulo eē tale: ⁊ medium ad vniuerſum ſimiliter ſe habere: illud quideꝫ ſurſum: mediū autem deorſum eſſe dicent.

Si exiſtimauerunt. Exiſtimantes ὑποθέντες

¶ Cōtinuet ſic textꝰ. qm̄ aūt eſt aliqd celi extremū ⁊ mediū: pſpicuū ē ꝙ erit ſurſuꝫ ⁊ deorſū: quēadmodū ⁊ multi dicūt: q ſupple nobiſcū cōueniunt inquātū voluerūt in vniuerſo eſſe hec duo. Addit tn̄ eorū errorē/ nā dixerūt

I cęlū non eſſe omni ex parte ſphęricū: ſed eſſe ſemiſphęricū: q2 ſolū ea ex parte: quę ſupra nos eſt: ad antipodas aūt nihil cęli eſſe dicentes. tñ voluēt id ſurſum eſſe qđ ſupra nos eſt: id deorſum: qđ ad pedes noſtros collocatͬ. Jnqͭ. non tñ ſufficiēter: cuius opinionē narrās: aſſignat coꝝ cām: ⁊ inqͭ. huius aūt cā eſt: qm̄ nō omni ex parte cęlū eſſe ſimile cenſent: ſed vnū tm̄ eē hemiſpheriū: qđ eſt ſupra nos: ⁊ ſic putant cęlū eſſe tectū ſemiſphęricū. deinde aſſignat cām quare: nō ſufficienter dixerūt: qm̄ ſi exiſtimauerūt ⁊ cęlū ſupple circulo eſſe tale rotundū omni ex pte: ⁊ mediū ad vniuerſū ſilr ſe hr̄e: q2 vndiqȝ centrū totius: illud qdem ſurſum. vȝ. qđ eſt ſupra nos: mediū aūt deorſum eſſe dicēt. verbū ſi exiſtimauerunt gręce eſt ꝓſ̄polauontes: hoc eſt putantes: verū legi dȝ hypothetice: q2 ipſi abſolute ſic non dixerunt: ꝓpterea ait: ſi exiſtimauerūt: q2 ſi putauerūt cęlū eē ſilr vbiqȝ: ⁊ mediū eſſe centrū totius: dubio ꝓcul cogunͭ dicere ſurſum eſſe id qđ eſt ſupra nos: deorſum ꝟo eē medium totius. nec curauit hoc probare ſimplr: q2 in 2° libro ſatis abunde dixit. debes ſcires vt ex cōmēto colligitͬ/vulgares rectius fuiſſe locutos: ꝙ̄ veteres: tum q2 cōceſſerūt ſurſum ſimplr cęlū: Et etiā deorſum ſimplr. vȝ. terram ipſaȝ: quę antiq minime voluerūt. Tū etiā q2 ſequunͭ coꝝ fundamenta. nā nihil vidētes ſub terra: dixerūt ea ex pte eē nihil niſi abyſſum. ⁊ ita cęlū eē tectū aſſerunt. cā aūt eſt: q2 non ꝑceperūt cęluȝ eſſe continēs oīa: antiq ꝟo dixerunt cęlū eē vniuerſum cōtinens: ⁊ tñ ſolū eſſe hemiſphericū arbitranͭ: ⁊ nihil eē ſub terra: ⁊ ita errāt: qm̄ ſi cęlū eſt oium cōtinens: erit ex pte noſtra: ⁊ ex parte alia ſphęricū: qua rōne vt ex pte noſtra id ſurſuȝ eſt: qđ ſupra nos eſt: ⁊ id deorſum: qđ centrū eſt terrę: ita ex parte antipodū id erit ſurſum: qđ eſt ad eoꝝ capita collocatū. id aūt deorſum qđ eſt ad eorum pedes.

L ℭ Jgitur leue qdem ſimplr dicimus: qđ ſurſum ferͭ: ⁊ ad extremum. graue ꝟo: qđ ſimpliciter deorſum ⁊ ad mediū. Ad aliud aūt leue ac leuius. qđ duobus grauitateȝ ⁊ magnitudinē ęqualem habentibus: deorſuȝ fertur alterum natura velocius.

κάτω Deorſum ἄνω Surſum

ℭ His declaratis cōcludit qđ ſit graue leueqȝ ſimplr: ⁊ qđ graue leueqȝ in reſpectu: ⁊ inqͭ. igitͬ leue qdē ſimplr dicimus qđ ſurſum ferͭ: ⁊ ad extremū. qđ eſt cęli concauum. Addit aūt. [Et ad extremū:] ad dr̄iam leuis in reſpectu: qđ mouetͬ qdem ſurſum: nō aūt ad extremū. Deinde qđ ſit graue ſimplr addit: ⁊ inqͭ. graue ꝟo ſupple ſimpliciter: qđ ſimplr deorſum ferͭ: ⁊ ad mediū. addit. [Et ad mediū] ꝓp graue ſimplr: qđ deorſuȝ mouetur: ⁊ ad mediū ſimplr: graue ꝟo in reſpectu mouetͬ deorſuȝ: nō autē ad mediuȝ ſimplr.

M Deīde qđ leue qdue graue in reſpectu ſit: exponit ⁊ inquit: ad aliud aūt leue: ac leuius ſupple eſt: qđ duobus grauitatem ⁊ magnitudineȝ ęqualē habētibus deorſuȝ ferͭ alterū natura velocius. Dixit primo duobus grauitatē habentibus: q2 cōparatio fieri dȝ inter ſimilia niſi eni ambo grauitatē hēant: non pōt alteꝝ altero leui⁹ vel grauius dici. Dixit ſcđo, ęqualē magnitudinē habētibus: Quia vbi nō ſunt paria in magnitudine non dicetͬ alterū altero leuius vel grauius niſi per accidēs: non aūt per ſe. verbū ꝟo [deorſuȝ] vt mihi videtͬ: corruptū eſt ⁊ gręce legi dȝ ἄνω hoc eſt ſurſum: ⁊ nūc ſenſus eſt, id leuius eſſe alterū altero qđ cum ęquale ſit illi in magnitudine ⁊ vtrūqȝ leue velocius ſurſum fertur. grauius aūt quod ęqualis quantitatis cū altero graui plus hȝ grauitatis: ⁊ velocius deorſum fertur. ℭ Auerroes ꝟo cōmento ſexto dicit duo: ꝓmū, ꝙ̄ grauia ⁊ leuia definiunͭ per motus qui ſunt ſurſum ⁊ deorſuȝ. Quia operationes ꝓprię in his rebus accipiunͭ loco ſuarū differentiarum: ⁊ ideo ſunt deſcriptiones ⁊ non definitiones: ſcđm ꝙ̄ Ariſt. deſcribit leuia ⁊ grauia in reſpectu nō in ſimplicibus corporibus: ſed in mixtis: nam graue ſimpliciter, eſt illud: qđ habet grauitatē ſine leuitate. ⁊ leue ſimpliciter, eſt illud: qđ hȝ leuitatē ſine grauitate. At leue in reſpectu. i. quod leuitatem habet ſuę grauitati admixtam. Graue ꝟo in reſpectu qđ habet grauitatē ſuę leuitatis admixtam: quę patent in mixtis. de his enī grauibus ⁊ leuibus mixtis vult Ariſt. (vt Auerro. ait) ꝙ̄ ſi ſint eiuſdem ſpeciei ⁊ magnitudine ęqualis: alterū altero grauius erit: quod deorſuȝ velocius fertur. illud leuius qđ ſurſum velocius mouetur. de leuibus ꝟo ⁊ grauibus in reſpectu in elemētis: cuiuſmodi ſunt aer, ⁊ aqua: poſterius Ariſto. dicit. Hec colligūtur ab Auerroe. ℭ Mihi aūt videtur ꝙ̄ Ariſt. loquatͬ de grauibus ⁊ leuibus in reſpectu in ipſis ſimplicibus: nam de graui ⁊ leui ſimpliciter loquitͬ etiam in ſimplicibus. ⁊ tunc lege verba eius ſic: ad aliud autē leue ac leuius ſupple dico. qđ alterum duoꝝ: quę grauitatem habent: ⁊ ęqualē magnitudinem ſurſum celerius mouetͬ: vt aer ⁊ aqua: vtrūqȝ enim graue eſt ⁊ leue: verꝫ aer leuior eſt aqua: q2 ſurſum velocius mouetͬ. aqua grauior aere: q2 deorſuȝ celerius fertur: ⁊ ſic verba poſſunt legi tam de mixtis ꝙ̄ de ſimplicibus.

N Que Auerro. co. 6.

O Expō ꝓp̄s

ℭ Eoꝝ igitur qui prius ad eaȝ venerunt cōſiderationē. quę eſt de his: plurimi pene de grauibus hoc pacto leuibuſqȝ ſolis dixere: quoꝝ alteruȝ vtriſqȝ grauitatē habentibus leuius eſt: ſic aūt pertranſeuntes: ⁊ de ſimpliciter leui ⁊ graui determinatū eſſe putāt. Sermo tamen ipſis non accōmodatur.

P ℭ Ex dictis recolligit defectū Platonis: qui in tractādo de leuibus, ſolū de grauibus ⁊ leuibus in reſpectu egit. putans ſermonem qui eſt de graui ⁊ leui in reſpectu, cōuenire grauibus ⁊ leuibus ſimpliciter: cū certe illis nō accōmodetur. Jnquit. eorum igitur qui prius ad eaȝ venerunt cōſiderationem: quę eſt de his grauibus ⁊ leuibus plurimi pene (vt Platonici) de grauib⁹ hoc pacto in reſpectu leuibuſqȝ ſolis dixere: quoꝝ alterū vtriſqȝ grauitatem habētibus leuius eſt: hoc eſt quę dicuntur grauia ⁊ leuia in reſpectu q̄lia ſunt mixta corpora quorum alterū altero leuius vel grauius eſt: ſic autem pertrāſeuntes de grauibus ⁊ leuibus in reſpectu: ⁊ de ſimpliciter leui ⁊ graui determinatū eſſe putant: q2 ſermonem de grauibus ⁊ leuibus in reſpectu putāt accōmodari poſſe ipſis grauibus ⁊ leuibus ſimpliciter. Addit Ariſto. errorem eoꝝ breuiter. ⁊ inquit. ſermo tamē ſupple qui accōmodatͬ grauibus ⁊ leuibus in reſpectu: ipſis grauibus ⁊ leuibus ſimpliciter nō accōmodatͬ: ⁊ ſic tractare de grauibus ⁊ leuibus in reſpectu non ſufficit ad tractandū de omnibus ſimplr grauibus leuibuſqȝ.

Q ℭ Hoc aūt perſpicuū magis erit ſi vlterius ꝓgrediemur. Dicunt eni grauius ⁊ leuius aliq qdē vt in Timęo eſt ſcriptū, grauius quidē qđ ex pluribus eiſdem cōſtat. leuius aūt qđ ex paucioribus quēadmodum plumbo plumbū: ⁊ ęs ęre maius grauius eſt: ſimilr autē ⁊ cęteroꝝ ſimilariuȝ vnūquodqȝ. Jn exceſſu enim

Si vlteri⁹ progrediemur procedentibus πρόσω λόγοι

A ceſſu enī ęqualiū partiū vnūqḋqꝫ grauius eſt. Eodem autem modo ⁊ ligno plumbuꝫ dicunt. ex eiſdē enim omnia corpora ⁊ vna materia eſſe: ſed non videri.

Uolens declarare ſermonē de grauibus ⁊ leuibus in reſpectu grauibus ⁊ leuibus ſimplr nō cōuenire, aggredit̄ de nouo narrare opiniōes antiquoꝝ: nā ex his patebit multifarius error: ⁊ hoc ꝓponit: hoc aūt (inqt.) ꝑſpicuū magis erit ſi vlterius: ꝓgrediemur .ſ. narrando opiniones alioꝝ. Nā patebit ſermonē de leui ⁊ graui in reſpectu nō cōuenire grauibus ⁊ leuibus ſimplr: ⁊ patebunt opiniones alioꝝ: ⁊ patebit veritas oīo ad verbū. [Si vlterius ꝓgrediemur] grece eſt [Proelthuſi] idest ꝓcedentibus vlterius. verū clarius vt eſſet reſoluimus ad verbū. Deinde incipit narrare pōnes ⁊ p̄mo eā que in Timęo ſcribit̄. dicit̄ enim illic grauia ⁊ leuia oīa ex B ſuꝑficiebus ac triangulis conſtare, ꝓpterea id grauius eſſe: qḋ ex pluribus ſuꝑficiebus pluribuſqꝫ triangulis cōſtat. vt ſi vnū plumbū quod ſit. a. ex. x. cōſtet triangulis. alterum ꝟo qḋ ſit. b. ex qnqꝫ. a. grauius eſt q̄ ſit. b. ⁊ ita cōparādo vnūqḋqꝫ corpus ad alterū eiuſdē ſpeciei. Leuius ꝟo poſuit eē: qḋ ex paucioribus eiuſdē naturę ſuꝑficiebus aut triāgulis ꝯſtat vt ſi. a. ignis ex duodeciꝫ conſtet. ⁊ b. ignis ex octo ſuꝑficiebus: ignis. b. eſt leuior igne. a. Inquit. dicūt enī grauius ⁊ leuius aliqui qdē vt in Timęo eſt ſcriptū grauius qdē qḋ ex pluribus eiſdē ſcꝫ ſuꝑficiebus ⁊ triangulis cōſtat. leuius aūt. qḋ ex paucioribus eiſdem ſuꝑficiebus ⁊ triāgulis: cuius exempla affert: ⁊ inquit. queadmoduꝫ plumbo plumbū: ⁊ ęs ęre maius grauius eſt: ſilr aūt ⁊ cęteroꝝ ſimilariuꝫ vnūqḋqꝫ: ⁊ affert rōnem Pla. dicens, in exceſſu enī ęqualium partiū vnūqḋqꝫ grauius eſt: hęc de his quę ſunt eiuſdē C ſpeciei: deīde qḋ grauius qdue leuius ſit in hiſquę differunt ſpecie apponit: ⁊ inqt. eodem autē modo ⁊ ligno plumbū dicūt eſſe grauius ⁊ ſilr in cęteris quę differūt ſpecie: ⁊ affert cām: ⁊ inqt. ex eiſdem eniꝫ ſuꝑficiebus ⁊ triangulis vna mā quę dicit̄ omnicapax: oīa corpa eē dicūt: ſed nō videri eſſe. ⁊ ſic corpora ſimilia in ſpecie ⁊ co rpa diſſimilia oīa cōſtant ex eiſdē ſuꝑficiebus ⁊ triāgulis ⁊ eadē mā: ſed hęc eſt diūa: qꝛ corpa ſimilaria cōſtant ⁊ videnť ex eiſdē cōſtare. Diſſimilaria ꝟo ꝯſtāt: ſed nō videnť conſtare. hęc ex Timęo colliguntur.

Sic aūt definitis nō dictū eſt de ſimplr leui ac graui. Nunc enī hic qdē ignis ſemꝑ leuis eſt: ſurſumqꝫ fertur. Illa ꝟo terra terraceaqꝫ cuncta deorſum atqꝫ ad mediū ipſuꝫ. Quare nō ob triangulorꝫ paucitatē: ex quibus vnūqḋqꝫ cōſtare dicūt: ignis aptus eſt D ſurſum ferri. Maior eniꝫ tunc vtiqꝫ minus moueret̄: ⁊ grauior eſſet cū pluribus ex triāgulis eſſet. Nūc aūt ꝯtrariū videt̄. quo eniꝫ vtiqꝫ maior eſt: eo leuior eſt: ⁊ ſurſum velocius fert̄. De ſuꝑiori etiā deorſum paruus ignis velocius fertur. magnus aūt tardius.

Ergo

Obijcit aūt Ariſto. huic Platonicę opinioni ex eo: ꝙ tunc in rerū nā, nec leue ſimplr: nec graue ſimplr daretur: ſed oē graue eſſet in reſpectu: ⁊ omne leue ſilr: ꝯñtia patet: qꝛ ſi graue eēt multitudine triāguloꝝ ⁊ leue paucitate: tūc leue eſſet graue: qꝛ ex triangulis conſtaret: ⁊ minus graue corp' qḋ ex pluribus triāgulis ꝯſtaret: ⁊ graue eſſet leue: qꝛ ꝯparatione alterius qḋ ex pluribus eēt triangulis: ⁊ ſic nihil graue, nihil leue ſimplr eſſet in rerum natura: ſed ſolū cōparatione. At hoc eſt falſum: qꝛ videmus ignē leuē eſſe ſemꝑ: ⁊ ſimpliciter: qꝛ reſpectu cuiuſqꝫ leuis. Et terrā etiaꝫ grauē ſemꝑ: qꝛ ad oīa grauiora. inqt. ſic aūt definitis vt Pla. inqt: non dictū eſſet de E ſimpliciter leui ⁊ graui: ⁊ ita in rerū nā nihil eēt ſimpliciter graue: nihilqꝫ ſimplr leue: ſed cōparatione dūtaxat. hoc aūt eſſe impoſſibile oſtēdit, dicēs: nūc enim hic quidē ignis de numero corpoꝝ exiſtēs: ſemꝑ leuis eſt. ſurſumqꝫ fert̄. Illa ꝟo de numero corpoꝝ terra terreaqꝫ cuncta deorſum: atqꝫ ad mediū ipſiuꝫ ferunt̄. Primū igit̄ abſurdū eſſet ꝙ ſi opinio Pla. eſſet vera: tūc nihil eēt ſimplr graue: nihilqꝫ leue ſimplr. Scḋo īfert, ꝙ ſi ignis eēt leuis ſimplr: ⁊ terra eēt grauis ſimplr tūc nō ob triāguloꝝ paucitatē: ex qbus vnūqḋqꝫ ꝯſtare dicūt ignis aptus eē ſurſū ferri: ſupple terra multitudīe deorſū. deducit, qꝛ ſi triāguloꝝ paucitate ignis moueret̄ ſurſum: ⁊ terra multitudine triangulorꝫ deorſuꝫ: tūc ignis F maior moueret̄ minus q̄ moueret̄ ignis minor: ⁊ cū pluribus ex triangulis eſſet: corpus enim maius pluribus conſtat partibus. Nunc aūt contrariū videt̄: nam quo ignis maior eſt: eo leuior eſt: ⁊ ſurſum velocius fert̄. addit etiam ꝙ paruus ignis de ſuꝑiori loco deorſum velocius fertur: magnus aūt tardius: ⁊ ita ignis moueret̄ naturalr e loco ſuꝑo ad mediū: ꝯtra ea quę diximus. Sic tota ratio eſt ꝙ data Platonis opinione: tūc in rerū natura nihil eēt ignis ſimplr atqꝫ leue: nihilqꝫ graue ſimpliciter ac terra. Et ſi eēt aliqḋ graue ſimplr: ⁊ aliqḋ leue ſimpliciter: tūc ignis non eēt aptus ferri ſurſuꝫ paucitate triangulorū: ⁊ terra deorſum multitudine eoruꝫ: ſed ſua forma hoc ſurſum: illud deorſum moueret̄: hęc eſt breuiter ratio Ariſtotelis hic.

Inſuꝑ etiā: cū id qdem qḋ pauciora hꝫ ſimilaria leuius: id ꝟo qḋ plura: grauius eſſe G dicant. aerem aūt, ⁊ ignē, ⁊ aquā ex eiſdem Dōgenes Simularia eſſe triāgulis: differre tñ paucitate ⁊ multitudine: vt ſit ipſoꝝ aliud qdem leuius: aliud ꝟo grauius. Aliq̄ aeris multitudo erit: quę grauior erit aqua, at totū ꝯtrariū accidit. Et enī ſemꝑ maior aer magis ſurſuꝫ fert̄: ⁊ oīo Quare quęuis pars aeris ſurſum ex aqua mouetur hi qdē igitur ita de graui ⁊ leui definierūt.

Scḋo obijcit Platoni ex eo: ꝙ tūc aliqua aeris multitudo erit ipſa aqua grauior: ꝯñtia pꝫ ſuppoſitis his: q̄ ipſi concedūt. tenent enī primo id eſſe leuius: qḋ cōſtat paucioribus ſimilaribus triāgulis. Id ꝟo grauius: qḋ pluribus eiuſdē generis triangulis. Scḋo tenent aerē, aquā, ⁊ ignem, oīa cōſtare ex eiſdē ac ſimiliaribus triā H gulis: ſoluqꝫ differre multitudine ⁊ paucitate illoꝝ: ita vt ſit ipſoꝝ aliud leuius: qḋ illorū paucitate ꝯſtat. aliud grauius: qḋ ſit illorū multitudine. his cōceſſis pꝫ ꝯñtia nam cū cōſtent ex triangulis eiuſdē generis, differātqꝫ ſolū multitudine ⁊ paucitate illoꝝ, aer maior conſtaret ex pluribus triāgulis parua aliq̄ aqua: eſſet aer ille grauior aliq̄ aqua, at hoc eſt cōtra ſenſum: naꝫ ſemꝑ maior aer velocius ſurſuꝫ fert̄: ⁊ oīo quęuis parua aeris pars ſurſum ex loco ipſius aquę mouet̄. inqt. inſuꝑ etiam cū id qdeꝫ qḋ pauciora habet ſimilaria hoc eſt triangula eiuſdē generis leuius eē dicāt: id ꝟo qḋ hꝫ plura eiuſdē generis triāgula grauius eſſe velint: hoc eſt primū corꝑ cōceſſum: aerē aūt ⁊ ignē ⁊ aquam ex eiſdem eſſe triangulis: differreqꝫ tñ multitudine ⁊ paucitate illoruꝫ tūs

I vt ſit ipſoꝝ aliud quidem leuius: aliud ꝟo grauius: hoc eſt eoꝝ cõceſſum. Scḋm ex his infert abſurdū: ⁊ inqt. aliqua erit aeris multitudo: que grauior erit aq̄. vz. aer magnus reſpectu parue aque. at vt inquit. totū ↄ̈trariū accidit. ⁊ enim ſemp maior aer: ſurſuz magis fert: ⁊ oio quęuis pars aeris ſurſum ex aqua locoq3 eius tollitur atq3 mouetur. hec Ariſto. contra Platonem: demū epilogat, hi quidem igitur ita de graui ⁊ leui deffinierunt.

Quãuis καίπερ ΣΟό, magis nouo καινότερ[ως].

¶ Quibuſdam aũt non ſufficiens viſum eſt hoc pacto diuidere: ſed q̃uis ſint vetuſtiores ea etate: que eſt nũc: de his. que nũc ſũt dicta: modo magis nouo intellexerũt nõnulla eni corpa mole qdē minora videnť: ſ3 grauiora eſſe: p3 igiť nõ eſſe ſatis dicere ex equalibus ipſis primis ea que ſunt eque grauia

K conſtare/eſſent enim equalia mole.

¶ Aggrediť nunc põnez Democriti ⁊ Leucippi: ⁊ pmo ſumit põnem hoꝝ eſſe rõni minus diſſonã: nã licet etate priores ac vetuſtiores ſint: tamē certius diſſeruerũt. Quia apud hos nõ op3 dicere ꝯpoſita ex equalibus numero ⁊ mole eē equegrauia ſicut op3 apud Plato. qui vult equegrauia eē ex eq̃libus numero ⁊ mole. grauiora ꝟo ex pluribus equalibus. minus grauia ex paucioribus eq̃libus ſupficiebus vel triãgulis: nõ enim valet hec ↄ̈ña hec corpa ſunt eq̃lia mole: ergo ſunt equegrauia. q2 ſtat plũbū eſſe equale ligno: ⁊ tñ grauius eē. inqt. Quibuſdã aũt vt Democri. ⁊ Leucip. nõ ſufficiēs viſuz eſt hoc pacto diuidere ac dare diffam inter grauia ⁊ leuia. ſed q̃uis ſint vetuſtiores ea etate que eſt nunc in q̃ vigent Platonici: tñ de his: que nunc ſunt dicta in mã de graui ⁊ leui: modo magis nouo intellexerũt: ⁊ ita certius: q2 vt pmo celi ⁊ ſcḋo metaphy. habeť. iuniores pſpicaciores ſũt: ac certius de rebus dicũt: q̃ dixerint antiquiores. ⁊ ita Democri. ⁊ Leucip. modo magis nouo: q2 certius: de his diſſeruerunt.

L Aſſignat aũt cãm cur certius diſſeruerĩt. Et inquit. nõnulla eni corpora mole quidē minora videnť: ſed grauiora eſſe vt paruũ plumbuz magno ligno. ex hoc infert Plato. inſufficientiã. ⁊ inqt. p3 igiť non eſſe ſatis dicere ex equalibus ipſis pmis. vz triãgulis vel ſupficiebus ea que ſunt equegrauia cõſtare. nã oia equegrauia eſſent equalia mole: modo oppoſitum videmus de plũbo ⁊ ligno. quare nõ eſt bñ dictuz equegrauia eſſe ex equalibus: grauiora ex pluribus: minus grauia ex paucioribꝰ. ⁊ ita certiꝰ Democritici atq3 Leucippici dixerũt: q2 hi nõ cogunť ſic dicere vt infra

Que Auerro. cõ. 11. videbiť. ¶ Aduertendū vt Auer. inqt. maius corpus poſſe apud antiquos eē leuius pp vacuū imbibitum: qḋ cõcedũt. Minus aũt eē põt grauius q2 minus in ſe h3 vacui: verũ hec poſitio eſt reprobata 4° phyſicorum.

M ¶ Prima aũt ⁊ indiuiſibilia qdez ſupficiẽs dicentibus: ex qbus cõſtant ea corpoꝝ: que grauitatē habent: abſurdũ eſt dicere. his autem qui ſolida: magis contingit dicere grauius eſſe maius ipſorum.

¶ Corpora duplicia ſunt pma ⁊ ſimplicia: que elnta miſtoꝝ ſunt: ⁊ ſcḋa ac cõpoſita ſiue miſta: que ex pmis conſtãt. Ariſtoteles ergo oſtēdit Democriticos melius vel minus diſſone dixiſſe: quo ad pma corpa: his q dixerũt triãgula ⁊ ſupficies. Scḋo oſtēdit ēt minus male dixiſſe quo ad miſta corpa. Quo qdē ad ſimplicia ac prima minꝰ male dixerũt Platonicis: nã Democritici poſuerũt ſolida: que grauia eē pñt ⁊ leuia: ⁊ ita alteꝝ altero

N leuius ⁊ grauius eſſe põt. Platonici poſuerũt ſupficies ⁊ triãgula: que nec grauia, nec leuia eē pñt: cũ nõ ſint corpora. q̃re pñt dicere inter ſimplicia eē alteꝝ altero grauius: vt maiꝰ grauius eē minore. Platonici aũt minime hoc facere pñt. inqt. pma aũt ⁊ indiuiſibilia qdē ſupficies dicẽtibus vt ſunt Platonici: q volũt pma ⁊ ſimplicia eē ſupficies. ex qbus ↄ̈ſtant ea corpꝝ: que grauitatez hñt. ſ. miſta: abſurdũ eſt dicere maius eē grauius minore ⁊ ſic. Platonici nõ pñt dicere iter ſimplicia alterũ altero eē grauius aut leuius q2 illa nõ ponũt corpa. His aũt: qui ſolida dicũt ſupple pma ⁊ ſimplicia: magis contingit dicere maius ipſoꝝ eē grauiꝰ minore: ⁊ ita iter ipſa pñt dicere alteꝝ altero grauius: p3 igiť minus diſſone dixiſſe Democriticos: cũ ipſi poſſint dicere iter pma alteꝝ altero eē grauius: Platonici ꝟo nõ pñt: cũ velint pma eē incorporea: que grauitate participare nõ poſſunt.

O ¶ Cõpoſitoꝝ ꝟo: qm̃ vnũqđq3 nõ hoc modo ſeſe habere videť: ſ3 multa grauiora mole minore eſſe videmus queadmoduz eo lana: aliam cãm qdam putant ⁊ aiunt. vacuũ eni cõprehenſuz leuitare corpora dicunt: ⁊ interdũ facere eſt maiora leuiora cũ plus habeant vacui. Propter hoc eniz ⁊ mole eſſe maiora compoſita per ſepe ex qualibus ſolidis: vel minoribus. omnino autem ⁊ penitus cauſam eſſe leuioris plus ineſſe vacui. dicunt igitur hoc modo.

Quidam Aliqui Cõphẽſuz Interceptū Interclaſuz

¶ Qz minus male dixerint quo ad ſimplicia: declarauit: q ꝟo etiã quo ad miſta minus male dicãt: nũc oſtēdit. nã iſti Democritici aſſerũt vacuū intra corpa miſta

P cõprehenſum: ⁊ ita pñt dicere aliquãdo maiora eſſe leuiora minoribus. ⁊ aliquãdo ecõtra, minora leuiora maioribus: ⁊ aliquãdo equale eē altero equali grauius vel leuius: q2 maius corpus miſtũ põt hře plus minuſue vacui: inquiť cõpoſitorũ ꝟo ac miſtoꝝ corporũ: quoniã nõ vnũquodq3 hoc modo ſeſe habere videť: vt Platonici dixerũt: qui negarũt vacuũ cõprehenſum: ſed multa grauiora mole minora eē videmus: vt es lana: ⁊ plũbũ ligno: aliam cãm aliq putant ⁊ aiunt: quaz qdem explicat dicẽs. vacuũ eni intra miſta cõprehenſuz leuitare corpa dicũt ⁊ interdũ tale vacuũ eſt facere maiora leuiora: q2 maiora ſunt ex multo vacuo: ⁊ pauco pleno. cũ plus habeant vacui intra ſe ꝓpter hoc eniz dicũt ⁊ maiora mole eſſe compoſita perſepe ex equalibus ſolidis vel minoribus q̃ ſupple ſint miſta minora eo q2 maiora habent plus vacui: ⁊ minus de ſolidis ſiue pleno: minora ꝟo minus de vacuo: ⁊ de plenis, ſiue ſolidis plus.

Q ⁊ quaſi epilogando. inquit. oino autē ⁊ penitus cãm eſſe leuioris. hoc eſt q alterũ altero ſit leuius dicũt plus illi vacui ineſſe. dicunt igiť hi Democritici de his hoc modo. patet igiť hos minus male de ſimplicibus dixiſſe: ⁊

Que Auerro. cõ. 12. etiã minus male de miſtis. ¶ Auerroes aũt in cõmẽto dicit pmo phos hoſce cõuenire in duobus: pmo: q2 ambo eniñ nõ aſſignare cãm grauitatis in reſpectu: ⁊ coruz nullus aſſignauit cãm grauitatis, vel leuitatis ſimplr. ſcḋo, q2 oia abſurda que ad Plato. ſequunť: etiã ad Democritũ ſeq videnť: cũ nemo coꝝ de graui, vel leui ſimpliciter tractauerit. ¶ Scḋo, Auer. in cõmẽto aſſignat coꝝ diffaz ⁊ velle vi q Democritus aſſignare põt cãm in ſimplicibus elntis cur altero alteꝝ eſt grauius vel leuius: nõ aũt in his corpibus: que ex elntis conſtãt. qḋ in

clementis

A eĺntis id poſſit facere:oſidit Auer.q: Democr̃.ponit p̊ rez p̃n ce atoma corpa:que lʒ phyſice ſint indiuiſibilia: tñ mathe ſunt diuiſibilia:qua rõne alterũ coꝛ põt cẽ grauius altero:q: maius põt cẽ grauius minore:ꝛ nõ rõne vacui:cum intra nullũ coꝛ ſit vacuũ:eo q̄ vnũqdq; eſt phyſice idiuiduũ:ſʒ rõne magnitudinis alteꝛ altero eſt grauius vl leuius. At in miſtis que ex eĺntis cõponunt p̃ cũ ſint phyſice ꝛ mathe diuidua:nõ põt ſaluare alteꝛ ab altero cẽ grauius vel leuius rõne magnitudinis:ꝛ ſic in ſimplicib ptẽ, in miſtis nõ. Plato võ nec in miſtis, nec in ſimplicib. in ſimplicib nõ:q: p̊ p̃n dicit ſupficies, que cũ indiuiſibiles ſint, nõ pñt cẽ quales. ſ. nec graues, nec leues:i miſtis minime: qꝛ miſta ex ſimplicib ſunt:que nec grauia ſunt, nec leuia:hec Auer. ❡ Que (vt mihi vr̃) nõ ſunt verbis Ariſ. 9ſona:naʒ vt oſidimus Democr̃. põt tam in ſimplicib q̃ in miſtis ſaluare alterũ altero grauius vel leuius cẽ:in ſimplicib qdẽ rõne magnitudinis ꝛ paruitatis atomoꝛ: in miſtis aũt rõne vacui cõpꝛehẽſi.

B
Dubitatio ❡ Auer.ʒ dubitat 9tra rõnẽ Ari. Ari.enim arguit 9tra Pla.q̄ ſi grauius eſt, qd ex plib 9ſtat:tũc ignis magnus cẽt aliqua terra parua grauior:q: ex plib ſupficieb cõſtat. Cõtra dubitat:q: qd 9ſtat ex plib nõ ſemp eſt maius vl grauius, niſi cetera ſint paria:nõ diceret adulſari ea ex qb terra parua 9ſtat, cẽ nũo pauciora:ſʒ mole maiora.ea ex qb ignis 9ſtat, cẽ magnitudine minora:ſʒ nũo plura.ꝛ ſic nõ valet ignis magnus 9ſtat ex plib.g̊ eſt grauior:ſʒ opʒ addẽ eũ 9ſtare ex plib ꝛ maiorib.

Solutio ❡ Soluit Auer.ꝛ oſidit dupl'r hãc ſolonẽ Pla.nõ valere:p̊ q: ſm Pla.oẽs ſupficies ex qb ſunt corpa grauia ꝛ leuia ſunt eiuſdem rõnis:ꝛ ſic nõ differũt grauia ꝛ leuia, niſi ſm magis ꝛ min:ꝛ ita nõ differũt ſpẽ:qd ſi grauia ꝛ leuia nõ differũt ſpecie:redit q̄ſtio p̊or:q̄ tũc maius cẽt grauius:ꝛ q̄ nõ eſſet dabile graue ſimpl'r, nec leue ſimpl'r.

C Quare ſic fugiẽs tradit in aliud abſurdius. Scdo obijcit:q: lʒ terra ſit ex paucis, ꝛ magnis, ꝛ ignis ex plib ꝛ paruis:parua pñt adeo nũo excreſcẽ vt ęq̃pollcant magnis:faciũt.n.multa modica vnũ ſatis, vt puerbial'r dr̃: ꝛ ſic adhuc ſtat ignem magnũ eſſe grauiorem terra paruiſſima. ❡ Quo võ ad verba attinet, debes ſcire:q̄ dixit (Uacui.n.cõpꝛehẽſum leuitate corpa dicũt)ad demõſtrãdũ:vt Auer.inqt.vacuũ ipm leuitãs moueri ad motũ corpis leuitatis:nõ.n.mouere poſſet, niſi in mouendo moueret: q: vt dicit 8 ꝛ 7 Phyſic.corpus qd mouet aliud corpus local'r:nõ mouet, niſi moueat.

Que Ari. comẽ.13. ❡ Ulterius debes ſcire:vt Auer.notat eodẽ cõ. q̄ cã, q̃re vnũ corpus ſit altero leuius nõ eſt:q: babeat plures ptes plenas:ſʒ q: bʒ plus de vacuo:ꝛ ita apud antiq̊s leuius ꝛ min leue atẽdit penes plus vl min vacui cõpꝛehẽſi. Secus apud Plat. ppterea hi pñt reddere cãm, quare alterũ

D altero eſt leuius in miſtis:illi vero nõ. Hec Auer.

❡ Neceſſe eſt aũt his qui h pacto definiũt ſi ſit leuius:addere nõ ſolũ vacui plus:ſʒ ꝛ ſolidi min hẽe. Si.n.tali rõne excedat:leuius nõ erit.ob id.n.ꝛ ignẽ leuiſſimuʒ cẽ aſſerũt: q: vacui plurimũ habet.accidet igit magnũ aurum plus habens vacui modico igne:leuius eſſe, niſi ꝛ ſolidum ipm habuerit multiplex.quare hoc eſt dicendum.

Expoſitio ❡ Repꝛehẽdit nũc Ari.opionẽ Democr̃. Et p̊ oſidit cãm quã aſſignauit leuitatis ꝛ grauitatis eſſe diminutã:dixerũt enim cãm, q̃re aliqd eſt leuius cẽ:q: plus vacui bʒ:ꝛ q̃re aliqd eſt grauius eſſe:q: plus bʒ pleni vel ſolidi. Obijcit aũt Ari.q: hoc cã aſſignata:tũc aurũ magnuʒ cẽt leuius igne paruo:q̄ñ aurũ magnũ vt millecuplũ erit leuius

E modico igne, vt pedali:q: eiuſmodi aurum bʒ plus vacui igne illo paruo. Preterea, et ſequet ignẽ magnũ, vt millecuplũ cẽ grauiorẽ paruo auro.vʒ.pedali:q: talis ignis bʒ plus pleni illo auro.g̊ ſi ratio dʒ eſſe ſufficiẽs:opʒ addere leuius cẽ:qd bʒ plus vacui ꝛ min pleni:grauius aũt plus pleni ꝛ min vacui. Modo magnũ aurũ: lʒ habeat plus vacui modico igne, non bʒ min pleni.ꝛ magnus ignis, lʒ habeat plus pleni modico auro:non tñ bʒ plus pleni.pʒ igit coꝛ cãm nõ cẽ cõpletã. Inqt.neceſſe eſt aũt his qui h pacto definiũt ac cãm aſſignãt, ſi ſit aliqd leuius altero:vel ſupple grauius:addẽ nõ ſolũ vacui plus:ſʒ ꝛ ſolidi min hẽe. Si.n.tali rõne excedat, id corpus leuius nõ erit:q: ſtat ipm hẽe plus vacui ꝛ nõ cẽ leuius:niſi habeat minus pleni:ob id.n.ꝛ ignẽ leuiſſimũ cẽ aſſerũt:q: vacui plimũ hñt nõ atẽdẽtes ad pleni rõnẽ:ppea dat Ari.quaſi abſurdũ.ꝛ inqt. Accidet igit ma

F gnuʒ aurũ.vʒ.millecuplũ plus hñs vacui aliq̊ modico igne.vʒ.pedali, leuius cẽ illo paruo igne:addit pp h et correctõeʒ.ꝯ.niſi ꝛ ſolidũ ipm habuerit multiplex.q̃re h eſt dõm atq; addẽdũ coꝛ cauſe. ❡ Auer.aũt ait apõ.

Que Ari. comẽ.14. antiq̊s triſariã itelligi aliqd corpus cẽ altero leuius penes vacuũ ꝛ plenum. Aut q: abſo plus bʒ vacui nulla rõne habita ad ptes plenas:aut q: plus bʒ vacui:ꝛ pleni min:aut q: pportio vacui ad plenuʒ eſt maior q̃ ſit in ipo graui.vt ſi pportio in.a.leui vacui ad plenũ cẽt quadrupla ad eã:que eſt in.b.corpe graui vacui ad plenuʒ, vt ſi cẽt dupla.ꝛ ita ſm Auer.Ariſ.oſtendit antiq̊s aſſignaſſe p̊ modũ, quẽ iſufficiẽtẽ cẽ pbat, per ex de magno auro ad paruũ igneʒ:vt in tex.oſidimus. ❡ Ultio Auer.notat 9tra hãc põnẽ, q̄ ſi penes plus vacui attenderet leuius:tũc aliquod cẽt leuius ꝛ grauius:q: rõne habita ad maius cẽt graue:q: minus vacui haberet:ratione habita ad minus eſſet leue:quia plus vacui haberet:ꝛ ita idem eſſet graue ꝛ leue.

G ❡ His igit:qui qdẽ nõ dicũt vacuũ eſſe:nihil de leui grauiq; determinãt: vt Anaxagoras, ꝛ Empedõ. Qui vero determinarũt qdeʒ:nõ autẽ vacuum cẽ dixerũt:nõ differuerũt:cur alia corpoꝛ leuia:alia grauia ſint: ꝛ alia qdẽ ſurſuʒ:alia aũt deorſuʒ ſemp ferant. Preterea nõ recordati ſunt dicere:q̃dam que ſunt mole maiora, eſſe leuiora corpib minorib: neq; pʒ ex his que dicta ſunt:quo nã pacto fiet:vt ipi 9ſentanea dicãt his:que apparẽt.

Preterea Uerbũ ad ditum.
Dicere Uerbũ ad ditum.

Expoſitio ❡ Nũc q̄ſi epilogãdo opiones veteꝛ breuib reſumit.ꝛ inqt. Hi qdẽ igit qui nõ dicũt vacuũ cẽ.ſupple biparti

H ti ſunt:q: aliq nihil de graui ꝛ leui determinãt, vt Anaxagoras, ꝛ Empedõ.aliq vero determinarũt. Sʒ qui determinarũt qdẽ:nõ aũt vacuũ cẽ dixerũt:non differuerũt, cur alia corpoꝛ leuia:alia grauia ſint, ꝛ cur alia quideʒ ſurſuʒ:alia aũt deorſuʒ ſemp ferant:pterea nõ recordati ſunt dicere:q̃dã que ſunt mole maiora, cẽ leuiora corporib minorib. P.etiaʒ neq; pʒ ex his que dicta ſunt quo nã pacto fiet, vt ipſi 9ſentanea dicãt his, que apparẽt. Eſt.n.rõ phyſica ſemp his que apparet 9formis:vt Ari.ꝛ Auer.ceteriq; pipatetici pcipiunt. Quare coꝛ diminutiões ex his patẽt. ❡ Auer.aũt opiones diſſecuit

Que Ari. comẽ.15. in tres:q: aliq nõ dicebãt vacuũ cẽ, ꝛ etiaʒ nihil dicebãt de cã grauis ꝛ leuis. Aliq nõ dicebãt ẽt vacuũ cẽ:ꝛ locuti fuerũt de cã grauis ꝛ leuis:verũ nõ aſſignarũt cãm, cur h leue ſit ſimpl'r:aliud aũt graue. Quidã aũt dixerũt

I vacuũ eẽ: τ etiã aſſignabãt cãm grauis τ leuis:nõ gdez ſimplr:ſʒ in reᵒ ↄtra pᵒ ᵒ duas opiones:vt Auer.ait.Ari. obycit ꝙ illę nõ pñt reddẽ cãm eoꝝ quę apponũt. Ap ponũt aũt alia ſemꝑ ſurſuꝫ:alia ſemꝑ deorſuꝫ ferant:τ etiã ꝙ quędã maiora ſunt minorib⁹ corpib⁹ leuiora. At tertia poſitio bene põt boꝛuꝫ cãm reddere:tñ cãm grauis τ leuis ſimpliciter aſſignare nõ poteſt.

℄ Neceſſe eſt aũt etiam eos:qui plus vacui hñt:de ignis leuitate cãm aſſignãt:in eaſdez q̃ſi difficultates incidẽ. Minus gdẽ.n.cęteris corpibus ſolidi: τ vacui plus hẽbit: τ tñ erit ignis aliqua multitudo:in qua ſolidũ τ plenũ:ea ſolida quę cõtinẽtur in aliqua parua multitudine terrę exuperabunt.

Incidere τ̃ ... retineri

K ℄ Obycit igiẽ nũc Democrito τ Leucippo:qꝛ eiᵒ data põne aliqđ corpus graue hẽbit plus vacui τ minᵒ pleni aliq̃ alio corpe leui:τ ita ſeqẽ graue eẽ leue:deducit.naꝫ ſit.a.magna gleba ignis/vt mille pedũ:τ.b.ſit pua portio terra/vt vnius pedis:quo in caſu ſeqẽ.a.ignẽ eẽ grauiorẽ terra:deducit/qa.a.hꝫ plus vacui τ minus pleni: plus gdẽ vacui:qꝛ eſt corpus maius:minus pleni nõ di eo ipſo.b.ſʒ rõne habita ad vacuũ.ingt. Neceſſe eſt aũt etiaꝫ eos qui plus vacui aſſignãt pro cã leuitaꝫ ignis in eaſdẽ q̃ſi difficultates incidẽ:in q̃s cõpulſi ſunt Platonici.Deducit.τ ingt. Minᵒ gdẽ.n.cęteris corpib⁹ ſolidi τ vacui plus hẽbit aliq̃ multitudo ignis in qua/taꝫ ſolidũ q̃ꝫ plenũ ea ſolida quę in parua terra ſunt/exupabit. Et ita ſolidũ ignis magni erit maiᵒ ſolido paruę terrę.τ eadẽ rõne vacuum ignis magni erit plus vacuo paruę terrę:τ ita ſeqẽ ignẽ magnũ eẽ grauiorẽ parua terra:qa plus ſolidi habet penes qđ attẽdiẽ grauitas. Sequitur

L etiam leuiorem eſſe:qꝛ plus vacui habet:τ ita idẽ ignis erit leuior τ grauior reſpectu eiuſdem.

℄ Si aũt τ vacuũ dixerint:quo nam modo definient ſimplr graue. Aut.n.eo qđ ſolidi plus habeat. Aut eo qđ minus vacui.

℄ Apud iuniores/hęc eſt 2ᵃ ratio ↄtra Democ.ſʒ apud me/hęc nõ differt a pᵃ rõne:niſi qꝛ vigoroſius cõponiẽ. ꝑponit ĝ ꝑ diuiſionẽ:τ lege ſic/aut graue dĩ:qꝛ plus ſolidi habet:aut definiẽ graue:qa minᵒ vacui habeat:hãc diuiſionẽ ꝑponit.ingt. Si aũt τ vacuuꝫ dixerint τ cõceſſerint eẽ corpibus cõprehẽſuꝫ:vt re vera Democ.τ Leucippus tenẽt:quęrit quo nã modo definiẽt ſimplr graue. Aut.n.eo qđ ſolidi plus habeat:aut eo qđ habeat minᵒ vacui.ↄcedẽtes igiẽ vacuũ ſbibitũ corpib⁹ duplr pñt definire.graue ſimplr/aut dicẽdo graue eẽ:qđ plus habet ſolidi:aut dicẽdo graue ſimpliciter eẽ:qđ minus

M vacui habet.hãc ergo diuiſionem proponit.

℄ Si gdẽ igiẽ h̃ dicẽt:erit aliq̃ terrę multitudo ita parua:vt in ea ſit ſolidi minus q̃ꝫ magna in multitudine ignis. Silr aũt ſi vacuo definierint:erit aliqđ/qđ ferẽ ſemper deorſuꝫ:leuius eo qđ eſt ſimplr leue: τ qđ ſemꝑ ſurſuꝫ ferẽ. Hoc aũt eſt ĩpoſſibile.id enĩ qđ eſt ſimplr leue:ſemꝑ eſt leuius his/quę grauitatẽ hñt: τ quę deorſuꝫ ferunẽ. Id ṽo qđ leuius eſt non ſemꝑ leue eſt. Propterea ꝙ τ in his quę grauitatez habẽt:aliud alio leuius dicitur eſſe:vt aqua/terra.

Multitudo
Magnitudo

℄ Ex data diuiſione nũc ſyllogiẓat ſic.naꝫ ſi graue defi- N nierint ex eo ꝙ plus habet ſolidi:tunc magnᵒ ignis erit grauior parua terra.habet.n.plus ſolidi. Si in aũt defi nierint:ex eo ꝙ hꝫ minus vacui:tũc parua terra erit leuior magno igne.habet.n.minᵒ vacui:quę oĩa ſunt abſurda:vt ingt. Dicit/ſi gdez igiẽ h̃ dicẽt.i.ſi graue eſt/qđ habet plus ſolidi/erit aliq̃ terrę multitudo ita parua:vt in ea ſit minᵒ ſolidi/q̃ꝫ ſit in magna aliq̃ ignis multitudine:τ ita ſequeẽ magnũ ignẽ eẽ leuiorẽ terra aliq̃. Deinde deſtruit 2ᵐ mẽbruꝫ.τ ingt. Silr aũt ſi vacuo definierint dicẽtes graue eẽ ꝙ minus vacui habet:idez vt ꝑus eueniet:ideo ait.erit aliqđ/qđ ferẽ ſemꝑ deorſuꝫ:leuius eo qđ eſt ſimplr leue:τ qđ ſemꝑ ſurſum ferẽ:qꝛ ſequeẽ paruã terrã eẽ leuiorẽ magno igne:cũ minus vacui habeat:quę parua eſt ſimplr grauis ſemꝑ deorſum mobilis:oñdit h̃ eẽ ĩpoſſibile.τ ingt. Hoc aũt eſt ĩpoſſibile.id.n.qđ eſt ſimplr leue:ſemꝑ eſt leuiᵒ his quę grauitatẽ hñt:τ his quę deorſuꝫ ferunẽ ſemꝑ. Id ṽo qđ le- O uius eſt.ſ.in reᵒ:non ſemꝑ leue eſt ad oĩa:ꝑpterea ꝙ in his quę grauitatez hñt:vt mixta/vel ſimplicia quę ſunt grauia in reᵒ:aliud alio leuius dĩ eſſe/vt aqua leuior eſt q̃ꝫ ſit terra. Patet igitur qđlibet mẽbrum dictę diuiſionis eẽ impoſſibile:τ ita graue/nec paucitate vacui/nec multitudine ſolidi definiri poteſt.

℄ At ṽo nec eo ꝙ vacuũ rõnẽ habet ad plenũ:ſufficiẽs eſt ſoluere dubitatõez:quę nũc dicta eſt. Accidit.n.hũc modũ dicẽtib⁹:ſilr idẽ ĩpoſſibile. In maiore.n.igne atqꝫ minore eadẽ ſolidũ ad vacuũ rõnem habebit. At maior ignis ſurſum celerius ferẽ minore: τ rurſus maius auruꝫ plũbũqꝫ ſilr deorſum. P Silr aũt τ cęteroꝝ vnũqđqꝫ:quę grauitatem habẽt. At hoc accidere nõ oportebat:ſi hoc pacto graue/leueqꝫ eſt definituꝫ.

℄ Ut Auer.dixerat trifariã intelligi põt definitio leuis data ab antiqs:vno modo/vt leue ſit in quo plus vacui eſt. Alia in quo plus vacui τ minᵒ pleni. Tertia in quo maior eſt ꝑportio vacui ad plenuꝫ. Ut ignis eſt leuior terra:qꝛ vacui ad plenũ in igne eſt ꝑportio cẽtupla. In terra ṽo eſt ꝑportio dupla. Declarauit hactenᵒ leue nõ eẽ/in quo plus vacui eſt:τ declarauit leue nõ eẽ/in quo plus vacui τ minᵒ pleni. At nũc declarat leue non eẽ/in quo maior eſt ꝑportio vacui ad plenum:qꝛ in magno igne τ paruo vacui ad plenũ eadẽ eſt ꝑportio:qꝛ vtrobiqꝫ cẽtupla:ſunt.n.paruus τ magnᵒ ignis eiuſdẽ ſpẽi:τ ita ꝑportio ęq̃lis τ eiuſdẽ ſpẽi. Quo dato:tũc ęque velociter paruus τ magnᵒ ſurſum mouerenẽ:qđ eſt ↄtra ſen- Q ſum. Uidemus enim ignẽ magnũ celerius ſurſuꝫ ferri. Ingt. At ṽo/nec eo ꝙ vacuũ rõnẽ habet ad plenũ talẽ τ maiorẽ ſufficiẽs eſt ſoluere dubitatõez:quę nũc dicta eſt. Et oñdit cãm dicẽs:accidit.n.hũc modũ dicẽtibus ſilr idẽ ĩpoſſibile. Et exponit illud.d. In maiore.n.igne atqꝫ minore eãdẽ ſolidũ ad vacuũ rõnẽ hẽbit:ſunt enĩ ambo eiuſdez ſpẽi. Deſtruit h̃ dicẽs:at maior ignis ſurſuꝫ celerius minore ferẽ:τ rurſuꝫ maius aurũ plũbũqꝫ ſilr deorſum celerius ferunẽ minorib⁹:ſilr aũt τ cęterorũ vnũqđqꝫ:quę grauitatẽ hñt.ſꝑ.n.maiᵒ celeriᵒ ferẽ minore. At ingt.h̃ abſurdũ.vꝫ.ꝙ ęque mouenẽ puᵒ ignis τ magnus ſurſum accidẽ nõ oportebat:ſi h̃ pacto recte definitũ eſt graue leueꝙ.naꝫ bona diffinitio ſoluit abſurdũ:τ nõ illud inducit.q̃re nõ recte definitũ eſt leue: qđ ſit illud in quo maior eſt ꝑportio vacui ad plenum:

A trabit.n.hec definitio abſurdũ. ℂ Auer.aũt abbreuiat
Que Aũ. rõnẽ ſic.dicẽtes vacuũ eẽ cãm leuitatis cogunt̃ dicere:
cõmẽ.16. aut leue eẽ illud:in quo eſt paucũ de pleno:graue eſt il
lud in quo eſt multũ de pleno.Aut illud leue,in quo eſt
multũ de vacuo.ꝛ graue,in quo paucũ de vacuo.aut le
ue eſt,in quo vacui ad plenũ eſt maior ꝓportio:ꝛ graue
in quo pleni ad vacuũ eſt maior ꝓportio.Si dicãt leue
eẽ,in quo eſt paucũ de pleno:tũc terra parua eẽt leuior
magno igne:nã in ea eſt paucum de pleno:qđ eſt abſur
dũ.Si dixerint leue eẽ,in quo eſt multũ de vacuo:tunc
magna terra eẽt leuior igne paruo:nã in ea eſt multum
de vacuo:ꝛ multo plus q̃ in paruo igne.Si dixerint le
ue eẽ,in quo vacui ad plenũ eſt maior ꝓportio:tũc ve
locitas magni ignis,ꝛ velocitas parui ignis eẽnt eq̃les
qđ eſt ꝯtra ſenſum:cũ ignis magnus velocius ferat̃ ſur
ſuꝫ igne paruo.ꝯñia ꝟo pꝫ:qꝛ ſunt eiuſdẽ ſpẽi:ꝛ ita ꝓ
portio eſt eadeꝫ,ecce quõ Auer.has tres rõnes reduxit
B ad vnã hypotheticã diuiſiuã:cui⁹ ſunt tria mẽbra:que
per ordinẽ ſunt ꝯfutata.ℂ Aduiſione dignũ,pmo ſm
Auer.ꝙ aqua ꝛ terra ſunt eiuſdẽ gñis grauis ſimplr:ſꝫ
differũt ſm magis ꝛ min⁹.ꝛ ſilr ignis ꝛ aer qui ſunt ex
gñe leuis ſimplr.Leue aũt ſimplr,ꝛ graue ſimplr non
ſunt eiuſdẽ gñis.Ex h̃ infert Auer.eẽ ipoſe:vt pars ali
cui⁹ coꝝ.ſ.ignis ſit grauior in cõparatiõe ad aliquã pt̃e
alteri⁹.ſ.terre.v.g.qꝛ ipoſe inenire eſt pt̃ẽ terre leuiorẽ
pt̃e ignis:ꝛ grauiorẽ aliq̃ pt̃e ipſius.ſ.terre.Et ipoſe eſt
inuenire pteꝫ ignis leuiorẽ pt̃e ignis,ꝛ minoris leuitatis
q̃ alteri⁹ ptis ſit leuitas.ꝛ ſilr ipoſe eſt inuenire aliquã
q̃titatẽ terre grauiorẽ alia pt̃e ſuiipſi⁹:ꝛ leuiorẽ alia pt̃e
ſuiipſi⁹.Addit ꝙ ſilr in medijs eſt aliqđ grauꝰ ꝛ leuius
re⁹ extremoꝝ:vt aqua eſt leuior terra:ſꝫ vtraqꝫ ſit gra
uis ꝛ grauior aere:ꝛ aer non eſt de gñe grauis.Rurſus
dõm eſt ꝙ aer eſt grauior igne ꝛ leuior aqua:ꝛ non eſt
C ex gñe grauis.ℂ Ex his iſert 2ᵒ graue ꝛ leue in re⁹ dici
dupl̃r:aut in eodẽ elẽto:ſꝫ ſm diuaꝫ magnitudĩs:vt ma
ior terra eſt grauior minore.verbi cã.bipedalis eſt gra
uior pedali:ꝛ leuior tripedali.Aut in diuiſo elẽto:et ſic
Dubitatio aqua eſt grauior aere:ꝛ leuior terra.ℂ Sꝫ occurres cõ
tra hec:dixit.n.ignẽ ꝛ aerẽ eẽ eiuſdẽ gñis leuis ſimplr:
ꝛ terrã ꝛ aquã eẽ eiuſdem gñis grauis ſimplr.Addidit
aũt hec nõ differre:niſi ſm magis ꝛ min⁹.ℂ Hui⁹ oc
caſione nõnulli tenẽt grauitatẽ terre ꝛ aque eẽ eiuſdeꝫ
ſpẽi:ꝛ nõ differre,niſi ſm magis ꝛ minus.ſilr leuitateꝫ
aeris ꝛ ignis.ℂ Sꝫ reuera iſti errãt:qꝛ mot⁹ iſtoꝝ dif
ferũt ſpecie:vt pꝫ ex diũa terminoꝝ ad q̃s.g̃ nature diffe
rũt ſpecie:ꝛ ita ignis ꝛ aer differunt ſpecie leuitatis:ꝛ ter
2ᵃ ſolutio ra ꝛ aqua differũt ſpecie grauitatis.ℂ Tũc ad dubita
pᵃ ſolutio tiõeꝫ rñderẽ ſaluo meliori iudicio:ꝙ cũ Auer.ait,ignẽ
ꝛ aerẽ eẽ gñis leuis ſimplr:nõ itelligit:ita vt aer ſit ſim
D pliciter leuis ꝛ ad oĩa:ſꝫ ſe tenere cũ gñe leuiũ:ꝛ cuꝫ ad
dit ea differre ſm magis ꝛ min⁹:itelligit ſm ꝑfectius ꝛ
imꝑfecti⁹ in gñe:non aũt in ſpecie:velut muſca ꝛ hõ in
gñe aĩalis.ℂ Quo ꝟo ad ꝟba attinet debes ſcire,ꝙ il
la ꝟba:nec eo ꝙ vacuũ rõneꝫ hꝫ ad plena.Auer.dupꝉ
exponit:vno mõ ꝙ Ari.hec ꝟba referat ad grauia ꝛ le
uia in re⁹:alio⁹ ꝙ referat ipſa ad grauia ꝛ leuia ſimplr:
quas expõnes reputo eẽ rem:cum nihil faciãt ad ꝟba
Ari.ꝛ minus ad ſenſum:vt ex nr̃a expõne patuit.

Expoſitio ℂ Abſurdum aũt eſt:ꝛ ſi ob vacuum quidẽ
ſurſum feratur:vacuum aũt non.

ℂ Scđo principalr obijcit Democrito ꝛ Leucippo:qꝛ
iſti dixerũt graue ferri deorſuꝫ ob plenũ:leue ꝟo ſurſũ
ob vacuuꝫ,ꝯtra obijcit:qꝛ abſurdũ eſt dicere leue ferri
ſurſuꝫ ob vacuũ:ꝛ vacuũ ipſm nõ ferri:nec ſurſum:nec
deorſum.Jnqt.Abſurdum aũt eſt:ꝛ ſi ob vacuum qui E
dem ſurſum fertur,ſupple leue:vacuum autem nõ fer
tur,ſupple ſurſum:immo nec deorſum.

ℂ Preterea,ſi vacuũ qdẽ ſurſuꝫ aptũ eſt fer Preterea
ri:plenũ ꝟo deorſuꝫ:atqꝫ ob h̃ ceteris ſunt At ꝟo
cã lationis vtriuſqꝫ:nihil de cõpoſitis ꝯſide
rare oportebat:quã ob cãm:hec qdem cor
poꝝ grauia:illa ꝟo leuia ſunt:ſed de his ip
ſis dicere,cur alterum quidem leue:alteruꝫ
ꝟo grauitatem habet.

ℂ 3ᵒ principalr obijcit ſic:ſi vacuũ qdẽ ſurſum aptũ eſt
ferri:plenũ ꝟo deorſuꝫ:ita vt ꝑꝑ h̃ ceteris corꝑib⁹ ſunt
cã lationis vtriuſqꝫ:vacuũ qdẽ lationis que fit ſurſum:
plenũ ꝟo lationis,que fit deorſuꝫ,hac rõne valet:qꝛ va
cuũ aptũ eſt ſurſuꝫ ferri:plenũ ꝟo deorſum:tũc eos ni
hil de cõpoſitis ex vacuo ꝛ pleno ꝯſiderare oportebat: F
quã ob cãm,hec qdẽ grauia de nr̃o corpoꝝ ſint:illa ꝟo
leuia:ſꝫ de his ipis vacuo ꝛ pleno opꝫ dicere:cur alteꝝ
qdẽ leue eſt.vꝫ.vacuũ:alteꝝ ꝟo graue eſt,vel grauita
tẽ habeat.ℂ Eſt g̃ vis rõnis,ſi corpora cõpoſita ex va Vis rõnis
cuo ꝛ pleno ſunt alia leuia:qꝛ habeãt plus de vacuo:qđ
aptũ eſt ferri ſurſum.Jlla grauia:qꝛ hñt plus de pleno:
qđ eſt aptũ ferri deorſuꝫ fruſtra eſt q̃ſtio de cõpoſitis,
cur coꝝ alteꝝ eſt leue,ꝛ alteꝝ graue:ſꝫ queſtio dꝫ eẽ de
vacuo:cur ipm eſt leue:ꝛ de pleno,cur ipſuꝫ eſt graue:
qua qõne definita:mox patebit qõnis ſolutio de cõpo
ſitis.at nec Democr̃.nec Leucippus qõnem de ipo va
cuo ꝛ pleno determinarũt:ideo iſufficiẽter locuti ſunt de
grauibus ꝛ leuibus ipſis.Hec eſt vis tertie rõnis.

ℂ Et inſuper que nam eſt cauſa:vt plenum Jnſuper
vacuũqꝫ non diſtent. Etiam

ℂ 4ᵒ obijcit eiſdẽ:qꝛ ſi vacuũ ſuapte nã aptũ eſt ſurſum
ferri:plenũ aũt deorſuꝫ:tũc in cõpõnem venire nõ poſ G
ſent:qꝛ cũ ſint motuũ ꝯtrarioꝝ:mox diſtarẽt:vacuũ qdem
ſurſuꝫ ſe mouẽdo:plenũ aũt deorſuꝫ.Sꝫ circa hec ſunt
due dubõnes.pᵃ eſt ꝯtra 2ᵃᵐ rõnẽ:erat.n.pᵃ ratio,ꝙ ſi ali Dubõnes
qđ corpus mouet̃ ſurſum ꝑꝑ vacuũ:oporteret etiaꝫ va Prima
cuũ ſurſuꝫ moueri ſuapte nã:cũ ꝯriuꝫ videat̃:eo ꝙ nec
ſurſum,nec deorſum aptũ eſt ferri.ℂ Cõtra hãc rõnẽ:
qꝛ ſm ṽitatẽ graue mouet̃ deorſum ob grauitatẽ:ꝛ leue
ſurſum ob leuitatẽ.ꝛ tñ nec grauitas,nec leuitas ẽ apta
ꝑ ſe moueri aliq̃ modo.ℂ Rñdet Auer.in cõmẽ.ꝙ nõ Que Aũ.
eſt ſile de vacuo,ꝛ de leuitate:naꝫ vacuũ eſt corpus tri cõmẽ.17.
na dimẽſione affectuꝫ:leuitas ꝟo ꝛ grauitas nõ eſt cor
pus:ſꝫ for⁹ ſubalis.modo eſt regula 7ᵒ ꝛ 8ᵒ phyſic.nihil
moueri poſſe ab aliq̃ corpe motu locali:qn illđ corpus
e quo mouet̃,moueat̃.Põt tñ aliqđ moueri a ſua for⁹ H
que tñ nõ mouet̃ per ſe.ℂ 2ᵃ dubitatio eſt ꝯtra 4ᵃᵐ rõ 2ᵃ dubitaᵒ
nem:arguit.n.ſi vacuũ eẽt aptũ ferri ſurſum:plenũ ꝟo
deorſum:tũc hec nõ poſſent venire in cõpõnẽ:qꝛ mox
ſepararent̃,ꝯtra:qꝛ a pari graue ꝛ leue nõ poſſent venire
ad miſturã:qꝛ mox diffugerent̃.ℂ Rñdẽt iuniores et Solutio
ſapide nõ eẽ ſile ꝑꝑ duas cãs.pᵃ eſt:qꝛ elẽta nõ ſunt
actu in miſto:ſꝫ vel ṽtute,vel remiſſa ꝛ q̃ſi ꝑtãte.Scđa
cã eſt:qꝛ a for⁹ miſti determinant̃,atqꝫ in vniõe ſeruan
tur.He aũt due cauſe locum non hñt in vacuo ꝛ pleno:
Primo,qꝛ vacuuꝫ ꝛ plenuꝫ nõ poſſunt,niſi actu eſſe in
cõpoſitis.Scđo,qꝛ nõ poſſunt a forma miſta determi
nari:ꝛ ita inter hec nulla eſt ſimilitudo.

ℂ Preterea rõni diſſonuꝫ eſt,ꝛ vacuo locũ Preterea
facere:quaſi ipm locus qdam non ſit. Autem
Locus
ℂ 5ᵒ obijcit:qꝛ tũc vacuũ eẽt in loco velut corpus cõpo Regio

I ſiāt:cuius eſt pars. Hoc aūt falſum eſt:qꝛ vacuū eſt ſm
Locum cos locus:⁊ita ſi eēt locus/tūc loci eſſet locus:⁊ ita pce-
Regionez derēt in infinitū. Jngt. Preterea rōni diſſonum eſt/⁊
vacuo locū facere quaſi ipm vacuū locus gdā non ſit.
Modo hoc eſt falſum:qꝛ ſm eos vacuū locus eſt.

¶ Preterea/ſi vacuū mouetur/eſſe quēdam ipſi⁹ locū e quo:⁊ ad quē mutatꝰ neceſſe eſt.

¶ 6° obijcit eis:qꝛ dixerunt moueri vacuū ſm locū. Et arguit/ſi vacuū mouetꝰ ſm locū:oportebit eē aliquē locū e quo mutatꝰ:⁊ aliquē/ad quē mutatꝰ:qꝛ ois mot⁹ eſt de termino a quo in terminū ad quē. modo hꝰ eſt impoſſibile:eſt.n.vacuū:vt dicūt:infinitū totum occupās.

Preterea
Ad hec
¶ Preterea/que nam eſt motus cauſa: non enim vacuum ipſum iam: non enim ſolum ipſum:ſed etiam ſolidum mouetur.

K ¶ 7° obijcit:qꝛ tūc nō erit aliq̄ cā vna/⁊ ſimplex oīb⁹ mo
tibus cōis:nā talis cā nō eſt vacuū ipm ſolū:qꝛ cūcta
mouentꝰ:qꝛ ēt ſolidū mouetꝰ:nec ſolidū tm̄:qꝛ ēt vacuū
mouetꝰ:q̄re nihil pōt eſſe cā ſola mot⁹:que ſit oīb⁹ cōis
Que Aui. motib⁹. ¶ Auer. cōmēto pn̄ti facit has ꝯñias/ſi vacuū
cōmē.18. eſt pn̄ⁿ mot⁹.ḡ oꝫ hēre q̄litatē motiuā nālē:ſi vacuū hꝫ
nāꝫ ꝓpriā/ſiue qualitatē nālr motiuā:tūc vacuū nō eēt
vacuū.hec ꝯñia valet/ꝑſuppoſita definitiōe vacui. Ua
cuū.n.eſt dimēſio corpea ab oī q̄litate motiua ac alte
ratiua abſoluta:quo dato valet p⁹ ꝯñia:qꝛ ſi vacuū eſt
pn̄ⁿ mot⁹.vꝫ.ſurſum:ex q̄ ſua nā nō limitatꝰ magis ſur
ſum q̄ deorſum:opꝫ ipm aliq̄ nāꝫ includēꝰ:qua limitetꝰ
ad motū ſurſum. Et ſic pꝫ p⁹:qua ꝯceſſa/ſeqꝰ z^a:qꝛ ſi va
cuū includit aliq̄ nāꝫ ſiue q̄litatē motiuā.vꝫ.grauitatē
vel leuitatē:tūc vacuū nō eēt vacuū:vt pꝫ ex ei⁹ defini
tiōe. Circa hec dubitabis:qꝛ dictū eſt/vacuū eē pn̄ⁿ mo
tus ſurſuꝫ ⁊ plenū deorſum:⁊ ideo q̄rebat Ari. cām/cur
vacuū ſurſuꝫ ⁊ plenū deorſuꝫ mouet:⁊ cū nō poſſit aſſi
L gnari cā:ipſe viſi ſunt errare. ꝓpterea dubitatꝰ:qꝛ a pa
ri hec ratio pōt aptari ꝯ Ari. q̄rerez.n.q̄re grauitas mo
uet deorſuꝫ/⁊ leuitas ſurſuꝫ. Et ſi dicas:qꝛ leuitas eſt le
uitas/⁊ grauitas eſt grauitas/a pari dicerē: ideo vacuū
mouet ſurſum/qꝛ eſt vacuū:⁊ plenū deorſum/qꝛ eſt ple
nū. Pōt dici nō eē ſile/qꝛ vacuū eſt dimēſio ac q̄titas
abſoluta nullā ſibi limitās actionē. quātitas.n. nō eſt de
pncipijs actiuis. at grauitas ⁊ leuitas ſunt q̄litates que
pn̄t eē de pncipijs actiuis ſaltē motiuis:⁊ ſic nulla pōt
aſſignari cā/cur grauitas deorſum ⁊ leuitas ſurſum mo
uet:niſi qꝛ ſunt qualitates ſic motiue. vacuū aūt ⁊ plenū
cū nō ſint qualitates motiue/hn̄t qōnez/cur vacuū ſur
ſum/⁊ plenuꝫ deorſum mouet. Et ſic pꝫ ſolutio.

¶ Silr aūt euenit: ⁊ ſi quiſpiaꝫ aliter definit magnitudine/paruitateqꝫ faciens grauiora/
M leuioraqꝫ altera alteri: ⁊ alio quouis modo aſſignās. modo eadē oīb⁹ materia aſſignetꝰ: aut plures quidē:ſubcōtrarie tm̄ ſolum.

Expoſitio ¶ Fuerūt gdā qui cām grauitatis ⁊ leuitatis aſſignarūt
magnitu^{nez} ac paruitatē māe/ſiue illa ſit vna/ſiue ſint plu
res:dixerūt.n.graue eē:cui⁹ mā eſt magna/ſiue ſit vna/
vt aer/vel aq̄/vl ignis/vel hoꝝ me^{m}/ſiue plures/vt 4^{or}
elīta.leue aūt/cui⁹ mā eſt parua/etiaꝫ ſiue vna/ſiue plu
res.ingt. Silr aūt euenit abſurda dicere:⁊ ſi q̄ſpiaꝫ ali
ter definit graue ⁊ leue/faciēs grauiora leuioraq̄ altera
alteris magni^{ne} paruitateq̄ māe:modo eadē oīb⁹ grauib⁹
ac leuibus mā aſſignetꝰ:aut plures gdē/ſubꝯrie tm̄ ſolū:
nam ſi nō ſint ꝯrie:nō poſſent agēdo ac patiēdo reduci
ad vnū mediū:qd ſua magni^{ne} facit graue. Et ſua paruita

N te facit leue. ſumit aūt hic ſubꝯria nō/vt in dialecticis
pro his ꝓpōnib⁹:que ſub ipis ꝯrijs ꝯtinentꝰ:ſed pro his
ꝯrijs/que ſibi inuicē agūt ⁊ patiunt. Quare emergit alia
poſitio:que vult graue eē:cui⁹ mā eſt magna:⁊ leue:cu
ius mā eſt parua:⁊ hꝰ ſiue mā ſit vna/vt aer/vel ignis/vel
aq̄/vel hoꝝ mediū/ſiue mā ſint plura:vt 4^{or} elīta/mo
do ſint ꝯria que agēdo ac patiēdo reducantꝰ ad vnū:qd
ſua magni^{ne} graue/ſua paruitate leue facit.ingt. Cū huic
pōni accidāt abſurda dicere:vt poſtea euiabit. ¶ Quo
ad ad hba attinet/debes ſcire q̄ dixit/ Aut plures qui
dē:ſubꝯrie tm̄ ſolū/ꝓpter eos qui poſuerūt vacuū ⁊ plenū
māṁ oiuꝫ grauiū ⁊ leuiū. Jſti.n.nō faciūt graue ⁊ leue
magni^{ne} ⁊ paruitate māe:qꝛ ſi vacuū ⁊ plenū nō ſunt vna
mā formalr/nec reductiue:cū nō poſſint agēdo patiēdo
ue reduci ad vnū:nō.n.ſunt ſubꝯrie/ſꝫ fortaſſe ꝯrie. fa
ciūt aūt graue multi^{ne} pleni.leue ad o multi^{ne} vacui:at q̄
ponūt plures mās ſubꝯrias hꝰ eſt ſub inuiceꝫ agētes ac
patiētes:faciunt graue ⁊ leue magni^{ne} ⁊ paruitate māe
O qꝛ cū ille māe ſint ꝯrie pn̄t agēdo patiēdoue reduci ad
vnā māꝫ/vel mediū vnū:qd ſua magni^{ne} facit graue:⁊
ſua paruitate facit leue. Hinc pꝫ tres eē pōnes:aut eoꝝ
qui vnā fecerūt oiuꝫ māṁ:aut eoꝝ/qui fecerūt plures:
ſub ꝯrias tm̄/aut eoꝝ/qui fecerūt plures ⁊ ꝯrias:qui fece
rūt vnā māꝫ:hi graue dicūt eē:cui⁹ mā eſt magna:leue
ad o/cui⁹ mā eſt parua:qui fecerūt plures ſubꝯrias. Jſti
ēt magni^{ne} māe graue:paruitate aūt leue effecerūt:veꝝ
nō niſi poſtq̄ ille reducte ſunt ad vnuꝫ medium. at qui
oino cōtrarias mās dixerūt:aliter graue ⁊ leue defini
runt. Dixerūt enim graue eſſe:cuius plenuꝫ eſt maius:
leue ad o/cuius vacuum eſt plus.

¶ Nam ſi vna quidē ſit: nō erit aliquid ſimpliciter graue ⁊ leue: vt his accidit: qui ex triangulis conſtituunt. Aliquid
Hoc ꝛē
Accidit
Uerbū ad
ditum.

¶ Obijcit aūt his opionib⁹ p ordinē.⁊ p⁹ pōni:que dicit
māṁ vnā facere graue/⁊ leue magni^{ne} ⁊ paruitate ſua:
nā ſi ita eſt/nihil erit ſimplr graue:ſꝫ ſolū rē^{a} illi⁹:cuius P
mā eſt magna:nihil erit ſimplr leue/niſi rē^{a} illi⁹:cuius
mā eſt parua:⁊ ſic nihil graue/nihilq̄ leue erit ſimplr:
vt his ēt accidit platonicis:q ex triāgulis elīta ipa gra
uia/leuiaq̄ ꝯſtituūt:vt fuit abūde ſupius deductuꝫ.

¶ Si aūt ꝯrie ſint:vt hi qui vacuū plenūqꝫ dicūt:nō erūt aliquam ob cām ſimplr grauium ⁊ leuium intermedia grauiora/leuioraqꝫ inuicem atqꝫ his:que ſimplr ſunt.

¶ z° obijcit his/qui fecerūt mās ꝯrias:vt vacuum ⁊ ple
nū:qꝛ(vt dcm̄ eſt)iſti nō pn̄t aſſignare cām:q̄re interme
dia elīta:que ſunt aer ⁊ aq̄ ſunt grauiora/leuioraq̄ inui
ceꝫ:vt aer leuior aqua:⁊ aqua grauior aere:nec pn̄t aſſi
gnare cām:quare hec intermedia ſint leuiora ⁊ grauiora Q
his/que ſunt ſimplr grauia ⁊ leuia. non.n. pn̄t aſſignare
cām:cur aer ⁊ aqua ſunt grauiora igne: ⁊ leuiora terra:
vt dcm̄ eſt ſupius. Deductū eſt enim ſupius ad hāc opi
nionem ſequi magnā terraꝫ eſſe leuiorem parua aqua: Aſſimilatꝰ
qꝛ in ea eſt plus de vacuo:⁊ magnum aerem eſſe leuio Conuenit
rem igne eadem ratione. Uidetur

¶ Magnitudine autē paruitateqꝫ definire: figmēto gdē aſſilatur magis q̄ aliqd priorū:ſed qꝛ diiaꝫ ſm vnūqdq̄ꝫ quatuor elementorū facere poteſt:ſecurius ad anteriores dubitationes ſe habet. Forte
Aliquod
Supplent
verbum.
Scdꝫ hbū
ſuppleri.

¶ Refellit opionē eoꝝ/qui ſubꝯrias effecerūt mās:iſti Poteſt
eniꝫ dixerūt mās eē 4^{or} elīta:que reducta actione paſ Contingit

A ſioneq3 vna erãt oium grauium leuiũq3 mã:que poſtea magni^tu^de graue/paruitate leue faciebat. obycit aũt huic: q2 ſic deſinire graue atq3 leue aſſilat̃ magis figmẽto/q̃3 aſſilet̃ aliq̃ prio2:que ab antiqs dicebant̃. Addit tñ q2 ſaluat dĩias elĩto2 4^or ignis. v3. 7 aque/7 aeris/7 terre: ſic opinari ſecurius ſe h3 ad anteriores dubõnes. Jnqt. Magni^tu^de aũt paruitateq3 deſinire/vt deſiniũt:qui mãs ſub3ĩas ponũt:figmẽto qdẽ aſſilat̃ magis q̃3 aſſiletur aliqd co2:que dicta ſunt a p2iorib^9. aſſilat̃ qdez figmẽto: q2 reuera nõ pñt 4^or elĩta adeo reduci:vt ibeant rõnes vni^9 mãe:que poſtea poſſit magni^tu^de 7 paruitate facere graue 7 leue:7 ſic vr̃ colorata poſitio/nullũ hñs fundamẽtu3. Addit in quo hec poſitio eſt pferẽda. 7 inqt. S3 q2 ſic deſinire põt facere dĩia3 ſm vnũqdq3 4^or elĩto2 (nã tenet 4^or elĩta eẽ formalr̃ diuerſa/vnũ tñ reductiue) ideo ſupple:ſic deſinire ſecuri^9 ſe habet ad anteriores dubitationes:que ſunt mote in pñ^o de graui 7 leui.

B

Accidit Uerbũ ad ditum. Dereling Deficere Poſterius ferri.

¶ Si vero qui vnã facit nãm co2/que magnitudine differũt:idem accidẽ qd his accidit/qui vnã faciũt mãm neceſſe eſt: 7 neq3 leue q̃cq̃3 ſimplr̃ eẽ:neq3 ferri ſurſu3:ſ3 aut dereling: aut extrudi: 7 multa parua paucis magnis grauiora eẽ. Et ſi hoc erit:accidet magnum aerem/magnũq3 ignẽ aqua terraq3 pua grauiore eẽ:qd qdẽ eſt impoſſibile. ea igĩ que ab alijs dicta ſunt:hec ſunt/7 hoc modo.

Expoſitio ¶ Redit nũc ad opinionẽ Plat. qui vnã facit nã3 oiu3 co2:que magni^tu^de differũt:que nã eſt triãgulo2 7 ſupficierũ. Hac. n. 2ſtare oia magna 7 parua. ſ. grauia 7 leuia autumat. Obycit. n. p̃ huic opioni gñatim per h:q2 accidũt illi oia abſurda:que accidũt his trib^9 poſitiõib^9:q̃s nũc expoſuim^9. 7 inqt. Si vero qui vnã facit nã3 co2 grauiũ 7 leuiũ:que magni^tu^de differũt:idẽ abſurdũ accidere: qd his accidit q̃ vnã faciũt mã3/vel fo2alr̃/vel reductiue neceſſe eſt. 7 q2 gñatim dixit eadez abſurda Platoni accidẽ:que accidunt alijs:ideo ſpeciatim illa exponit p ordinẽ. p^m/q nihil ſit ſimplr̃ leue:7 nihil ſimplr̃ graue: h fuit deductũ:q2 ſimplr̃ leue 7 ſimplr̃ graue differunt ſpecie:at in eadẽ nã triãgulo2 nõ poteſt aſſignari dĩia ſpecifica:vt p3. inquit. 7 neq3 leue q̃cq̃3 ſimplr̃ eẽ. 7 ſupple/neq3 graue/2^m abſurdum eſt/nihil ferri ſimplr̃ ſurſu3/vel ſimplr̃ deo2ſu3:ſ3 aut dereling:aut extrudi. Tenet hec 2ña/q2 nihil eſt ſimplr̃ graue:7 nihil ẽ ſimplr̃ leue:ideo nihil põt ſimplr̃ ſurſum ferri: 7 nihil ſimplr̃ deo2ſum/q̃ dato oia mouebunt̃/aut derelicta/aut extruſa:q̃ño violenter mota mouent̃. pjecta. n. mouent̃ deficiẽdo:q2 procul a moto2e deficiũt in motu 7 mouentur extruſa:q2 expulſa. quo fit: vt verbũ aut jteneat̃ expoſitiue. inqt. neq3 ferri ſurſu3 ſimplr̃/neq3 deo2ſu3:ſ3 aut dereling/aut pro. i. extrudi/atq3 expelli.

Que Ali. cõmẽ. zo.

¶ Auer. tñ p derelicta intelligit ea que mouent̃ 2ſtrictione facta ab īferiore:vt appet in bõbardis. 7 per extruſa intelligit pulſa a ſupio2i:vt pjecta tonitrua/7 eiuſmodi. 3^m abſurdu3 eſt/q põne Plat. dato:tũc multa parua eẽnt grauio2a paucis magnis. na3 ex plib^9 paruis reddi põt vna magni^tu^do adeo excellẽs:vt exupabit pauca magna:velut cẽtũ argẽtei exupant. vj. ducatos. 7 ita illa plura pua erunt grauio2a paucis magnis. q̃re graue nõ erit ob magni^tu^dis naturã:nec leue ob puitatẽ:quo dato/tũc magn^9 aer/7 magnus ignis erit grauio2 parua aq̃ 7 parua terra. inqt. Et multa pua paucis magnis ſeqĩ grauio2a eẽ. Et ſi h erit vt dicit/accidet magnũ aerez magnũq3 ignẽ/aq̃ terraq3

parua grauiorẽ eẽ:cũ multa pauca habeãt:que excellũt pauca magna:qd qdẽ (vt ait) eſt ĩpoſe. demũ epilogat. 7 inqt. Ea igĩ que ab alijs dicta ſunt:hec ſunt/7 h modo dicta ac 2futata. ¶ Auer. aũt reducit põnes ad normã: q2 de elĩtis nõ eadẽ rõne veteres dixerũt:nã alij dixerũt qdlibet co2 eẽ ſimplex 7 nõ cõpo^m:addẽtes illa eẽ elĩta cetero2:vt Emped. 7 ei^9 ſectatores. Alij dixerunt vnũ tñ co2 eẽ tale:cetera q3 ex illo 2ſtare. Uer2 qd illud ſit/nõ eodẽ modo ſentiũt. nã alij. Alter2 medio2 faciũt aerez. v3. vel aquã. Alij alter2 extremo2 ignẽ/vel terrã. Alij 5^m corpus dẽſius igne:craſſius vero aqua. ſunt 7 alij: q elĩta 4^or nõ ſimplicia:ſ3 cõpoſita faciũt:ve2 Platonici ex ſuperficieb^9 7 triãgulis/democritici ex atomis. Alij ex pleno 7 vacuo:vt democritici 7 Leucippici. Ex his emerſerũt opiones de graui 7 leui. nã qui poſuerũt vnã oiu3 grauiũ 7 leuiũ mã3/graue 7 leue deſiniũt magnitudine 7 puitate illi^9. qui vero plures mãs ſub3ĩas:

F

cu3 ille reducant̃ ad vnã actione paſſioneq3/magni^tu^de 7 puitate ẽt graue leueq3 deſiniũt:qui plures 3ĩas/vt vacuũ 7 plenũ: ppo2^tio^ne vacui ad plenũ illa deſiniũt. at qui pñ^a vnius nãe elĩto2 dixerũt ſupficies. v3. 7 triãgulos ẽt magno 7 paruo deſiniũt ipm graue 7 leue. ¶ 2° aduertit Auer. antiq̃s p magnũ 7 paruũ itellexiſſe raru3 7 denſu3. Propterea hec poſitio:l3 videat̃ figmẽto ſiſis: q̃ñ rarũ nõ eſt cã leuitat/nec denſum/cã grauitat:tñ q2 ſenſu videm^9 rario2a eẽ leuio2a/7 denſio2a eẽ grauio2a: hac rõne exiſtimat̃ ab antiqs dẽſu3 eẽ cãm grauitat:7 rarũ eẽ cãm leuitat/maxie cũ cernamus ignẽ eẽ rariſſimũ 7 leuiſſimũ/trã3 dẽſiſſimã 7 grauiſſimã. ¶ 3° Auer. in ſi. cõ^ti. obycit huic põni:q2 ea data tunc graue 7 leue apud eos erũt nõ ſimplr̃:ſ3 relatiue:q2 ſolũ talia in re^o. ¶ 4° aduertit/q poſitio antiquo2 põt reduci ad bonũ ſenſu3:nã rarũ 7 denſu3 pñt accipi/aut v̄tualr̃:7 ſic rarũ eſt fo2^a ſubalis leuiũ:7 denſum eſt fo2^a ſubalis grauiũ/7 graue 7 leue ſunt accĩtia:que 2ſequunt̃ rarũ 7 denſum:

G

que ſunt ſubẽ elĩto2. Alio^o pñt accipi formalr̃:7 ſic ſunt q̃litates ſeq̃ntes calidũ 7 frigidũ. Tũc dicere3/q ſi antiq per rarũ itelligũt fo2^m leuiũ ſubalẽ:recte dicũt ipm eẽ cãm leuitat:que eſt accñs/2ñs fo2^m ſubalẽ elĩto2 leuiũ:ſilr̃ ſi p denſum itelligũt fo2^m ſubalẽ grauiũ:etiã recte dicũt ipm eẽ cãm grauitat:cũ grauitas ſequat̃ fo2^m elĩto2 grauiũ. at ſi per denſu3 7 rarũ itelligãt q̃litates ſequentes calidũ 7 frigidũ:recte eos Ariſto. repꝛhendit.

Defenſio antiquo2.

¶ Auer. tñ dicit eos nõ recte dixiſſe q̃uis modo locuti ſunt:q̃ñ rarũ 7 denſum nõ pñt ſumi pro ſuba:cum ſint ſimplr̃ qualitates:l3 recte graue 7 leue poni poſſint ſub accĩte.

Jmpugnatio Auer.

¶ Ego vero dico h arg^m Auer. nullũ eẽ:nã l3 rarũ 7 dẽſum pro q̃litate ſumpta nõ poſſint accipi pro ſuba: tñ raru3 7 denſum equiuoce dicunt̃ de ſuba/7 de q̃litate:7 ita pñt hĩe duo ſigñata:que antiqui cõceſſerunt ob penuriam nominũ formarum ſubſtãtialium.

H

¶ Nos aũt deſiniẽtes dicimus id primũ:de quo maxie qdã dubitãt:cur alia corpo2 ſurſum:alia deo2ſu3 ſemper:alia ſurſum deo2ſumq3 ſm naturã feruntur. deinde de graui leuiq3 atq3 affectibus his:qui circa ipſa accidunt quam ob cauſam ſingula fiant.

Expoſitio ¶ Hactenus de graui 7 leui ſm opionẽ alio2:at nũc de his ſm põnez ppriã dicere pponit:verũ anteq̃3 de his exequat̃ ſm ppriã itẽtionẽ:pmittit q̃ agere vult:q̃rũ p^m eſt/cur corpo2 phyſico2 hec qdẽ ſm nã3 ſemp ſurſu3: illa vero ſemp deo2ſu3. Alia aũt 7 ſurſu3 7 deo2ſu3 in re^o ferant̃. Scdm aũt qd pponit/eſt de graui 7 leui quo ad

I coꝝ definitiões:⁊ quo ad accñtia:que illis accidũt:quã
ob cãm ſingula fiant. Pꝛ^m ꝓponit dicere/qꝛ de eo q dã
maxie dubitãt.ingt.nos aũt definiẽtes dicimus id p^m:
de quo maxie gdã dubitãt/cur alia corpoꝝ.ſ.nãliũ ſur/
ſum/alia deorſuz ſemꝑ/alia ſurſum deorſũq ſm nãz fe
runt:ꝰ eſt p^m:⁊ cã illi^ꝰ. Deide addit z^m.⁊ ingt. Deide de
graui leuiq/ſupple quo ad coꝝ definitiões:atq affecti
bus his:qui circa ipa grauia leuiaq accidũt q ob cãm
ſingula fiant/z^o loco dicemus.hoc eſt z^m in ordine:hinc
pꝫ ordo.nã p̊ de motib^ꝰ ac opationib^ꝰ grauiũ ⁊ leuiũ.z^o
de ipſis grauib^ꝰ ⁊ leuib^ꝰ definitiue.z^o de accñtib^ꝰ eoꝝ
ngẽduz eſt.cã aũt ordis eſt.nã ab opõnib^ꝰ arguit̃ cẽntia
ac definitio.a definitõib^ꝰ emergũt accñtia ꝑpa. ℂ Un
Auer. dicit/ꝙ ordo ꝓcedẽdi eſt ab opõnib^ꝰ ad cãs coꝝ:
⁊ definitio rei eſt cã rei z^o ꝓoſter.ideo hẽbit definitio
grauis ⁊ leuis:⁊ qm accñtia ꝑpa cõſequunt̃ ſubm rõne
ꝑn^or definitiuoꝝ:inde accñtia habebunt̃.ergo ordo eſt
a motib^ꝰ ad cẽntiã/⁊ ab cẽntia ad accñtia.hec ex Auer.

Que Aui. comé.21.

K ℂ De eo qdẽ igit̃ qd eſt vnũqdq ferri ſuuz
i locũ:ſilr exiſtimãdũ eſt/quẽadmodũ ⁊ de
ceteris gñationib^ꝰ atqꝫ mutationib^ꝰ. Nã cũ
tres ſint mot^ꝰ. Alius qdẽ ſm magnitudinẽ:
alius aũt ſm ſpẽz:alius ꝟo ſm locũ:in hoꝝ
vnoquoqꝫ mutatiõez videm^ꝰ fieri eꝫ҆ꝫrijs in
ꝫria atqꝫ in media:⁊ non in qduis e quouis
mutatiõez eẽ. Silr aũt neqꝫ motiuũ cuiuſ/
uis qduis. Sꝫ vt alterabile atqꝫ augumẽta
bile alterũ eſt:ſic ⁊ alteratiuũ ⁊ augumẽta/
tiuum.igit̃ eodẽ modo dõm eſt:⁊ ſm locũ
motiuũ ⁊ mobile non qduis eſſe cuiuſuis.
L Igit̃ in ſuꝑiorẽ locũ atqꝫ inferiorẽ:motiuũ
qdẽ eſt/id qd grauitat atqꝫ leuitatis eſt effe
ctiuũ:mobile aũt id qd potẽtia graue ẽ/atqꝫ
leue.ferri vnũqdqꝫ in ipſius ſpẽm eſt ferri.

Cuiuſuis.ſ. mobilis. Igitur Itaqꝫ Dicẽduz Exiſtimã^m Si/ꝟbum ꝑermiſſuz

Expoſitio ℂ Propoſitis his:que ꝑtractaturus erat:nũc exequit̃.⁊
declarat p̊ qd ſit vnũqdq mobile ferri ſuũ in ꝓpriũ lo/
cũ:⁊ vult vnũqdq mobile ferri in ſuũ locũ/nihil aliud
eẽ q in eius ſpẽz ferri. Ad hui^ꝰ aũt ꝓbõnẽ accipit:ita eẽ
in motu locali velut in ceteris motib^ꝰ eſt.nã (vt ait) tres
mot^ꝰ ſunt/ali^ꝰ dĩ auctio in magni^ne/ſiue quãto. Ali^ꝰ alte/
ratio in ſpecie/ſiue q̃litate. Ali^ꝰ deniq dĩ mot^ꝰ in loco.
modo in ceteris motib^ꝰ videmus vnãquãq mutationẽ
fieri e ꝫrijs in ꝫria atq in media:⁊ nõ in quẽuis termi/
nũ e q̃uis termino mutationez eẽ videmus.ſilr neq vi
demus in ceteris mutatiõib^ꝰ qduis motiuũ eẽ cuiuſuis
M mobilis. Sꝫ vt alterabile atq augumẽtabile alteꝝ eſt:
ſic ⁊ alteratiuũ ⁊ augumẽtatiuuz alteꝝ:⁊ eſt alteri^ꝰ atq
alteri^ꝰ. Cõcludit̃ igit̃ ſilitudo.vꝫ.ſm locũ motiuũ nõ eẽ
cuiuſuis mobilis/neq qduis mobile eẽ cuiuſuis moti/
ui. Ex hac ſilitudine ꝫcludit̃ qd ſit vnũqdq ferri in ſuũ
locũ.ſꝫ qꝛ ꝰ ſciri nõ põt/niſi ꝑus ſciamus qd ſit motiuũ
in locũ ſurſum atq deorſuz intelligamus:ideo ꝑus dica/
mus id eẽ ſurſuz motiuũ:qd eſt grauitat effectiuũ.id ꝟo
deorſuz/qd eſt leuitatis gñatiuũ.⁊ per idẽ.ſ.mobile ſur/
ſum qd eſt po^a leue.id ꝟo deorſum qd eſt po^a graue.er/
go vnũqdq ferri ſuũ in locũ erit ferri in ſuã ꝓpriã ſpẽz
ſiue formã. Id.n.qd ſurſum fert̃/ad leuitatẽ mouet̃:que
eſt ſua for^a/vel ſua ſpẽs/vel ſua qualitas.id etiã qd fert̃
deorſum/in ſuã grauitatẽ fert̃:que eſt eius for^a/vel eius
ſpẽs/vel eius q̃litas.⁊ ſic pꝫ qd ſit vnũqdq ferri in ſuũ

locũ.ingt. De eo qdẽ igit̃ qd eſt vnũqdq ferri ſuum in N
locũ:ſilr exiſtimãdũ eſt/quẽadmodũ ⁊ de ceteris gñatio/
nib^ꝰ atq mutatiõib^ꝰ. ꝰ eſt id qd ꝓponit:⁊ modus decla
rationis:quo illd declare itẽdit. Nã ꝓponit declare qd
ſit vnũqdqꝫ ferri ſuũ in locũ:modus ꝟo quo ꝰ declara
bit̃ erit ꝑ ſile in ceteris motib^ꝰ. Oẽs.n.mot^ꝰ ſunt eiuſdẽ
gñis remoti ſaltẽ. In ceteris aũt motib^ꝰ declarat qd ſit
moueri:⁊ qꝛ tria reqrunt̃ ad ipm moueri.ſ.agens qd dĩ
motiuũ termin^ꝰ ad quẽ:qui dĩ in auctiõe q̃titas/in alte
ratione q̃litas/in motu locali locus ⁊ mobile ipm:ideo
hec tria declarat in ceteris motib^ꝰ:ꝓponit tñ p̊ tres eẽ
mot^ꝰ.⁊ ingt.nã cuz tres ſint mot^ꝰ:alius qdẽ ſm magni/
tudinẽ:qui dĩ auctio vel diminutio:alius ſm ſpẽz/ſiue
for^ã/ſiue q̃litatẽ/qui dĩ alteratio:ali^ꝰ deniq ſm locũ:q
⁊ latio appellat̃:hac diuiſione ꝓpoſita declarat ꝑ ordi/
nẽ illa tria.ſ.agẽs termin^ꝰ ⁊ mobile.⁊ igt.in hoꝝ vnoq̃s
O mutationẽ videmus fieri e ꝫrijs in ꝫria atq in media/
⁊ nõ e q̃uis ꝫrio in qduis ꝫriũ/vel mediũ videmus mu/
tationẽ eẽ.⁊ ſic pꝫ qd ſit termin^ꝰ in ceteris motib^ꝰ.eſt.n.
ꝫriũ/vel mediũ ⁊ nõ qduis.ſꝫ deter^ꝰ. Deide volẽs de/
clarare in ceteris motib^ꝰ agẽs/⁊ ipm mobile.ingt. Sed
vt alterabile atqꝫ augumẽtabile alteꝝ eſt:ſic ⁊ augumẽ
tatiuũ/⁊ alteratiuũ alteꝝ eſt.ſ.alterius augumentabilis
atqꝫ alterabilis. Ex his pꝫ/qd ſit mobile in ceteris mo/
tib^ꝰ:⁊ qd ſit motiuũ. Eſt.n.mobile id qd eſt in po^a ad ter
minũ mot^ꝰ/vt alterabile ad q̃litatẽ/⁊ augumẽtabile ad
q̃titatẽ. Motiuũ ꝟo eſt inductiuũ termini mot^ꝰ/vt au/
gumẽtatiuũ:qd eſt inductiuũ q̃titatis:⁊ alteratiuuz qd
eſt inductiuũ q̃litatis.⁊ ſic in ceteris motib^ꝰ pꝫ qd ſint
illa tria:⁊ etiã qd ſit moueri ſm ceteras mutatiões. Ex
his ꝫcludit eodẽ modo eẽ exiſtimãdũ in motu locali.⁊
ingt. Igit̃ eodẽ mõ dõm eſt/aut exiſtimãdũ:⁊ ſm locũ
motiuũ ⁊ mobile nõ qduis eẽ cuiuſuis.qb^ꝰ in ꝟbis indi
cat illa tria eẽ in motu locali.vꝫ.mobile/motiuuz/⁊ ter/
P minuz motus.eſt.n.mobile id qd in po^a eſt ad terminũ
mot^ꝰ localis. Motiuũ aũt/qd eſt inductiuũ talis termi/
ni.termin^ꝰ aũt cẽntialis eſt for^a/vt in graui grauitas/et
in leui leuitas. Accñtalis ꝟo eſt locus:qui ſeqt̃ mediã/
te for^a. Ex his ꝫcludit qd ſit ferri vnũqdqꝫ in ſuũ locũ:
ſꝫ qꝛ ꝫcludi nõ põt ꝰ/niſi ſciamus qd ſit motiuũ ⁊ mo/
bile in motu locali.ideo ingt. Igit̃ in ſuꝑiorẽ locũ atqꝫ
iferiorẽ:motiuũ qdez eſt/id qd grauitatis atq leuitatis
eſt effectiuũ.q̃re p^m eſt factiuũ/⁊ ꝰ nihil aliud eſt q gra
uitatis vel leuitatis effectiuũ. Deide exponit qd ſit mo
bile in ꝰ motu.⁊ ingt. Mobile aũt id qdqꝫ po^a eſt gra/
ue atqꝫ leue. Et tu itelligas de mobili qd mouet̃ de po^a
cẽntiali. Deinde exponit qd ſit vnũqdqꝫ ferri in ſuũ lo/
cuz. Et ingt.ferri vnũqdqꝫ/ſupple in ſuũ locũ erit in ip/
ſius ſpẽz/ſiue for^ã ferri.⁊ ſic for^a mobilis eſt terminus
Q mot^ꝰ localis. Et tu itelligas/vt dicemus de termino qui
eſt de po^a cẽntiali:qꝛ termin^ꝰ de po^a accñtali eſt locus.
Hec in cõmẽ.magis declabunt̃. Inſuꝑ etiaz pꝫ mouẽs
grauia ⁊ leuia eẽ id qd grauitat ac leuitatis eſt factiuuz:
tale autẽ eſt gñans:ideo mouẽs grauia vel leuia gñans
eẽ vr:qd qdã itelligũt de po^a cẽntiali:naz mouẽs de po^a
accñtali eſt for^a grauis vel leuis:ſꝫ (vt diximus) hec ma
gis itelligent̃ in cõ^to. ℂ Auer. ꝟo hũc locũ aliter itelli/
git:vult eniz Ari. aſſignaſſe cãm:q̃re quedã corpoꝝ ſur/
ſum:q̃dã deorſuz mouent̃:⁊ ꝑ cãm finalẽ cãm exponit.
⁊ ſic ſm Auer. Ari.ſoluit hũc qõnẽ.vꝫ.quã ob cãm.ſ.fi/
nalẽ grauia deorſuz ⁊ leuia ſurſum mouent̃.diſtinguit
aũt Auer. de fine/ꝙ duplex ſit finis:alter qdẽ gñatiõis
vt for^a:alter rei gñate/vt opatio q ab illa ꝑficit̃. Ad/
huc finis rei generate/alter eſt opatio:que dĩ quo/alter
gña cui/^ꝰ vt opus:vt ꝑ Ethi.accipit̃.hinc ſoluit̃ ꝓblema

Que Aui. comé.22.

A vʒ.quã ob cãm graue deorſum/⁊ leue ſurſum fert:dico quaʒ ob cãm.ſ.finaleʒ.Et ratio eſt:q² loca illa fines ſunt cuiꝰ grã:q² ſunt/vt ꝯſeruent.nã vltimũ corꝑis:qḋ eſt locus vniuſcuiuſqʒ coꝝ eſt cõueniẽs ⁊ ſile ei:qḋ ad ipm fert; vt ſuꝑficies celi eſt ſimilis ſuꝑficiei ignis:⁊ ſuperficies ignis ꝯcaua eſt ſilis ſuꝑficiei aeris ꝯuexe:⁊ ſuperficies aeris ꝯcaua eſt ſilis ſuꝑficiei aque:⁊ ſuꝑficies aque cõcaua eſt ſilis ſuꝑficiei terre ꝯuexe.⁊ per ſile Auer.itelligit in ꝟtute:q² ſuꝑficies corꝑis ꝯtinẽtis ꝟtualr aſſilatur ſuꝑficiei corꝑis ꝯtẽti:vel ſilr intelligit in altera q̃litate: naʒ ꝯcaua ſuꝑficies ignis in caliditate eſt ſilis ſuꝑficiei aeris ꝯuexe:eſt.n.aer calidus. ❡ Ulterius Auer.ſoluit q̃õnẽ quãdã:que poſſet fieri ꝯtra Ari.ait enim Ari.tres eẽ motꝰ.ſ.in quãto auctionẽ:in q̃li alteratiõeʒ:⁊ in loco lationẽ:ꝯtra qs obyceret:q² idẽ eſt nũo/⁊ ſpecie/⁊ gñe: qḋ his tribꝰ motibꝰ mouet.ſ.aial.Aial.n.mouet localr/ alterat/⁊ creſcit.igit iſti motꝰ nõ differũt gñe:vnde dicit/⁊ ſil videmus q̇ omne trãſmutabile nõ trãſmutat

B q̃cũqʒ trãſmutatiõe:ſʒ ois trãſmutatio habet trãſmutabile ⁊ trãſmutãs ꝓpriũ.Ubi.g.q² queadmodũ alteratio differt ab augumento:ſic alterabile ab augumẽtabili:⁊ alterãs ab augumentãte:⁊ ita ſolutio eſt ꝯcedẽdo id qḋ mouet illis tribꝰ motibꝰ ſubo eẽ idẽ:rõne ꝟo ſubyciẽdi alteꝝ atqʒ alteꝝ. ❡ 3ᵒ Auer.in cõmento cõponit rõnẽ Ari.qua ꝓbat elẽta moueri e ꝯrio in ꝯriũ:qḋ eſt coꝝ ꝑfectio ac finis:veꝝ hec cõpoſitio põt fieri ꝑ inductionẽ:⁊ per iudiciũ vle ꝉ eſt per ſyllm:ſi per ſyllm:tũc cõponit ſic/ois motꝰ eſt de ꝯrio terminato in ꝯriuʒ terminatũ:qḋ eſt ꝑfectio ⁊ finis eiꝰ qḋ mouet:latio ſiue motꝰ localis eſt motꝰ.g̃ motꝰ localis eſt de ꝯrio terminato in ꝯrium terminatũ:qḋ eſt finis ⁊ ꝑfectio eius:qḋ mouet. Põt enã hec eadẽ ꝯclo ꝓbari inductiue:vel per ſile in alijs motibꝰ:nã videmus alterationeʒ eẽ de ꝯrio terminato in ꝯriũ terminatũ:qḋ eſt ꝑfectio/⁊ finis eius qḋ al

C terat. Uidemus ẽt auctionẽ eẽ eodẽ modo:⁊ videmus gñationẽ ſilr fieri.g̃ ois motus fit de ꝯrio in ꝯriũ terminatũ/qḋ eſt ꝑfectio ac finis eius qḋ mouet:⁊ ita motꝰ localis ſilr. ❡ Sʒ diceres/q̃o ratio eius erit ſyllſ:⁊ q̃o põt eẽ inductio. ❡ Auer.inuit ſolonẽ:erit.n.ſyllſ/ſi illa ꝓpoſitio que ꝯcludit.vʒ.q̇ motꝰ localis eſt de ꝯrio terminato in ꝯriuʒ terminatũ/qḋ eſt finis eius qḋ mouet/ ſit ſimplr ignota: ⁊ q̃ſtio ſiue q̃ſitũ:naʒ q̃ſita nõ ꝓbant/ niſi ſyllo ⁊ demrãtiuo.ſunt enĩ q̃ſita eq̃lia nũo his que ſcimus.ſcimus aũt nõ niſi ꝑ demrationẽ:at ſi illa ꝓpoſitio que ꝓbat/ſit nota aliq̃ modo/⁊ ignota alio modo/vt ſunt ſuppoſitiones:que p̃ceptoribꝰ ſunt note/diſcipulis ignote:tũc ſyllſus erit ocioſus:⁊ ſic ꝓbatio erit/aut inductio/aut exm̃ ſumptũ ab alijs motibꝰ/aut locus a ſili/aut aliq̇d tale. ❡ Sʒ occurres:q² manifeſta nõ ꝓbant.g̃ ſi

D p̃dicta ꝓpoſitio eſt manifeſta/nulla eget ꝓbatione. ❡ Rñdet Auer.duplicem eẽ latẽtiam/alterã:que tolli nõ põt/niſi vi ſyllogiſtica:qua latẽtia latẽt ꝓpõnes que in pñᵃ ſunt vere q̃ões:altera latentia eſt que tolli põt modica inq̇ſitione:vt exẽplo/vel inductione/vel loco a ꝯrio/vel aliq̃ id genus.⁊ hac latẽtia Auer.vult latere cã ꝓpõnẽ:qua dicit Ari.elẽta non moueri/niſi ad loca:vt in fines. Hinc Auer.ait/antiq̃s nõ q̃ſiuiſſe de alteratione q̃litatũ ſenſibiliũ/vt ſunt colores viſibiles:q̇n tales alterationes eẽ de ꝯrio in ꝯriuʒ/qḋ eſt finis alterabilis nemo eſt qui dubitat. Queſiuerũt aũt in motu elẽtoꝝ: q² in illis nõ ita apte pʒ. ❡ Hec Auer.circa expõnem pᵉ ptis:que expoſitio re vera grecis ꝟbis nõ ꝯuenit:nõ enim q̃rit de cã finali Ari.in ſuis ꝟbis:vt in nr̃is trãſlationibꝰ euidenter pʒ. ❡ 4ᵒ Auer.defendit Ari.a quadã rep̃hẽſione Themiſty.Nam Ari.ꝓblema antiquũ/qḋ erat quã ob cãm moueãt elẽta:ſoluit per vnã cãm.ſ.fi- E nalẽ.Modo(vt Them.ingt)ꝉ ꝓblema eſt occultũ.g̃ nõ vr̃ ſolui per vnã cãm tm̃.⁊ qui alicuꝰ q̃õnis reddit cãm finalẽ tm̃:nullã cãm vr̃ reddẽ/ſuppl'e ignotã:velut qui reddit cãm/cur hõ vadit ad ſanitateʒ.⁊ rñdet/q² eſt aptꝰ ſanari:⁊ ſanitas eſt eius ꝑfectio ſiue finis/⁊ eſt ens ſanabile:ſic.n.aſſignãs/nullã cãʒ.ſ.difficilẽ aſſignat/niſi explicet:que nã ſit illa/qua eſt aptꝰ ſanari:⁊ addat ceteras cãs agẽtes.⁊ ſic Them.duplr vr̃ Ari.rep̃hẽdẽ. Primo/q² nõ aſſignauit cãm difficilẽ:ſʒ ſolũ finalẽ/que oibus ꝯſtat.Oibꝰ.n.pʒ elẽta moueri ad loca:q² illic ꝯſeruant.Scdõ q² p̃termittit ceteras cãs agẽtes:⁊ nõ explicat que nã ſit illa/qua ſunt apta moueri. ❡ Rñdet Auer.q̇ ſecus eſt in miſtis:⁊ ſecus in ſimplicibꝰ. In miſtis.n.ſanitas habet cãs:vt effectricẽ/⁊ foꝛalẽ/⁊ mãlẽ/ ⁊ finalẽ.at in ſimplicibꝰ motꝰ nõ habʒ/niſi vnã cãm que eſt nã mobilis:⁊ ſi Auer.itelligit motũ nõ hẽe/niſi vnã cãm finalẽ:⁊ nullã aliã nõ recte dicit.ſʒ puto eũ itellige F re q̇ motꝰ in ſimplicibꝰ nõ hʒ/niſi vnaʒ cãm ſm ſubm: q² in ſimplicibꝰ forᵃ/⁊ finis/⁊ agẽs/⁊ mã ſunt idẽ ſubo:⁊ differũt rõne:nã forᵃ mobilis in ſimplicibꝰ eſt forᵃ:⁊ eſt mã/⁊ eſt agens/⁊ eſt finis aliq̃ modo.ſanitas ꝟo in miſtis nõ hʒ vnã cãm ſm rem:ſed diuiſas ſm rem:q² effectrix cã ſanitat eſt cibus ⁊ potꝰ/mã eſt aial/forᵃ eſt aia/⁊ mã ſunt humores:que.ſ.re differũt. ❡ 5ᵒ Auer.enititur inueſtigare motorẽ in elẽtis.Et ideo ꝑ ponit dĩiaʒ iter elẽta ⁊ alia miſta:⁊ vult q̇ mobile in elẽtis eſt mã alterationis:vt in motu ſurſuʒ mobile eſt leue/vt lignũ:qḋ eſt mã alterationis ignis que in ignẽ ꝯuit.Lignuʒ.n.eſt in poᵃ ad forᵃᵐ ignis:⁊ in poᵃ ad illiꝰ motꝰ. In aialibꝰ aũt mobile eſt corpus in actu:⁊ non miſtũ qḋ habet forᵃᵐ ꝓpriã p̃ter aiaʒ/que mouet.hãc dĩiaʒ ꝓbat Auer.ꝑ cõem modũ dicẽdi:naʒ cõiter dĩ aialia ꝑfecta moueri de poᵃ ẽentiali/de loco ad locuʒ. In elẽtis aũt dĩ mã eẽ in poᵃ ẽentiali ad motũ ſurſum:ex qua elẽtũ ipm gñat:q̃cũ eſt in poᵃ ad formã:quã ꝯſeq̃t motꝰ ſurſum. ❡ 6ᵒ Auer. G ex ꝉ ꝯcludit illud eẽ in poᵃ ẽentiali/qḋ eſt in poᵃ ad formã.Ubi cã.q² lignũ eſt in poᵃ ad formam ignis:ideo lignũ eſt in poᵃ ẽentiali ad motũ ſurſum. Hoc exẽplariʒ ꝓbat Auer.q² ita motꝰ ſeq̃t formã elẽti:vt illã ſequunt ⁊ cetera accñtia ꝓpa.g̃ vt accñtia ꝓpa dant mediãte forᵃ: ſic dans motũ dat formã:qua mediãte dat motꝰ:⁊ per ꝯñs/vt ignis gñat ſucceſſiue ex oleo:ita(vt ingt Alpharabius)mouet ſucceſſiue.Nã cũ fuerit eius gñatio cõpleta:ignis erit in eiꝰ loco:q̃re mobile qḋ eſt in poᵃ ẽentiali diſtincta ab actu/eſt mã/vt ſtat ſub forᵃ ꝯria:vel eſt ipm ꝯrium:qḋ dĩ mã alterationis. ❡ Sʒ ꝯtra ꝉ emergit dubitatio:nã videmus elẽtũ eẽ in actu ꝑfectũ/⁊ nõ moueri:⁊ per ꝯñs/tũc erit in poᵃ ẽentiali ad motũ. ❡ Rñ- H det Auer.ea que diximus/vera eẽ remoto ipedimento: cũ.n.aliq̇d ꝓhibet/tũc graue vel leue erit in poᵃ accñtali ad motũ:q² ꝟo hec poᵃ accidit ob ipediẽs:ideo motꝰ eius eſt ꝑ accñs de poᵃ accñtali.Sic igit pʒ elẽtuʒ ꝑfectũ mouere ſe per accñs remoto ipedimẽto pro quanto de poᵃ accñtali mouet.Aliter ẽt dici põt elẽtũ mouere ſe per accñs:vt Auer.ingt.q² mouet ſe mouẽdo mediuʒ in quo eſt:velut nauta mouet ſe per accñs pro q̃to mouet nauim/ad cuiꝰ motũ ipſe mouet.huius rei cãm aſſignat Auer.q² in elẽtis mouẽs ⁊ mobile ſunt re idem:et differũt rõne:nã forᵃ mouet/⁊ ipſa mouet.mouet q̇deʒ vt forᵃ/⁊ mouet vt in mã:nõ ſic in aialibꝰ:vbi mouẽs ⁊ motũ differũt re.Quia mouẽs eſt aia:motuʒ ꝟo eſt corpus in actu per formã miſtionis.huiꝰ dĩie cã eſt(vt ait Auer.)q² elẽtum cõponit ex pᵃ mã/⁊ pᵃ forᵃ.ꝓpterea eget medio extrinſeco:qḋ reſiſtat ne graue ſubito moueat

I At aīal cōponit̃ ex aīa ⁊ corpe actu:qua rōne aīal diui-
dit̃ in motorē in actu/⁊ motū in actu:⁊ nō ſic elntuz vl-
luz.℄ Sz obycies ɔtra hec/q: agēs ⁊ patiēs ſunt relati
ua:que inuicē referunt̃ realr.g̃ in motu elnti nō eſt idē
agēs motū/⁊ patiēs motū.℄ Rñdet/agēs ⁊ patiēs eſſe
duplr relatiua.Uno° per ſe:⁊ ſic diſtiguunt̃ rōne ⁊ rea
liter.Alio° per accñs:⁊ ſic nō diſtinguunt̃ per ſe realr:
⁊ h̃ pacto mouēs ⁊ motuz/ſiue agēs ⁊ patiēs ſe habēt in
elntis:qm̃ elntū nō mouet ſe per ſe:ſz per accñs:vt dctū
eſt.℄ Hinc Auer.reꝑhēdit Auēpa.qui voluit elemēta
moueri in vacuo/⁊ velocius:putauit.n.elnta moueri ve-
lut aīalia:⁊ illa habere reſiſtētiā itrinſecā.Cōtra obycit
Auer.qm̃ in vacuo nulla eſt reſiſtentia/nec extrinſeca:
cū illic nullū ſit mediū/nec intrinſeca:q: in elnto nihil
eſt ꝑter formā ⁊ mām:modo mā nulli reſiſtit:cum ſit in
po° ad oīa:nec for° reſiſtit ſibi.Nihil.n.ſibiipſi reſiſtit:
q̃re cū in vacuo nulla ſit reſiſtētia:ſeq̃t illo elntū ſu
I bito moueri:ſecus in aīalib°:vbi eſt itrinſeca reſiſtētia:
K ⁊ ita Auer.velle vr̃ miſta in vacuo moueri poſſe:q: hāt
itrinſecā reſiſtētiā:elnta ỽo nō/q: carēt in vacuo omni
Cōmē. 71. reſiſtētia:de quo ſatis 4° Phyſic.℄ Sz ɔtra hec obyi-
cit Auer.q: vident̃ ɔtra ꝓpōnē p̃ᵃˢ 7° Phyſic.que vult
motorē eē aliū a re mota:di.n.omne qḋ mouet ab alio
moueri ℄ Rñdet Auer.Ari.per illā ꝓpōnē nihil aliḋ
voluiſſe/niſi motorez ⁊ rem motā diſtingui rōne/⁊ non
ſubo.Ut ɔdiceret Plat.qui voluit idē re ⁊ rōne eē mo-
uēs ⁊ motū:vt deū eē ſeipm mouēs:⁊ aīum eē ſeipſum
mouēs.vbi nulla pōt aſſignari diſtinctio rōnis funda-
mētalis/velut in elntis for° eſt mouēs:vt for°/⁊ mouet̃/
p° dubita°. vt in mā.℄ Sz circa hec q̃runt̃ q̃dā.p̃ᵐ eſt/cum graue
⁊ leue trib° modis ad motuz ſe habeat/vel in po° mate-
rie:quo pacto leue eſt in po° ad motum deorſum:vel in
po° for°:vt graue in actu/cū detinet̃/vel in po° ɔiuncta
L actui:vt cū actu mouet̃:q̃rit̃ in quo differūt he potētie:
⁊ quo pacto ſibi rñdēt.℄ Dōm φ po°/qua elntū moue
ri pōt/eſt trib° modis.Pri° eſt eēntialis:⁊ hec ſm rem
eſt ipa mā elnti ɔtrarij:que ideo dī eēntialis:q: eſt ad eēn
tiā.ſ.for°:⁊ q: habet rōnē per ſe po°:⁊ nullo modo act°.
hac po° graue poſſibile eſt ſurſum moueri:qm̃ hʒ mām
qua poſſibile eſt ɔuerti in ignē:⁊ ad accñtia:que ɔſequū
tur formaz ignis.Scōa eſt po° accñtalis:qua.vz.graue
detentū ſurſum/pōt deorſum ferri:⁊ hec eſt for° grauis
ſm rez.Hec aūt eſt duplex:q: q̃tenus eſt for°/vt forma
eſt:dī po° actiua.q̃tenus eſt for°/vt for° eſt in mā/dicit̃
paſſiua.hec dī accidētalis rōne ſubi:qm̃ accidit forme
cui ineſt:cū for°/vt for° nō ſit in po° paſſiua:ſed q̃tenus
ſurſum detinet̃:quod eſt ipſi graui violētuz/⁊ accñtale.
Tertia eſt po° actui motionis ɔiuncta/qua po° ſumitur
poſſibile ſcḋm ad eē/⁊ rectius eē:nā ſi graue mouetur/
M poſſibile eſt graue moueri.Ex his dico ipſum graue de
po° eēntiali moueri a gñante:de po° ỽo accñtali moue-
2° dubita° ri a for°/ſiue illa ſit ɔiūcta actui/ſiue ꝑcedēs actū.℄ 2°
dubitatio eſt/cū in oī motu actu:req̃rat̃ actu mobile/cū
mot° ſit act° motiui ⁊ mobilis:q̃rit̃ in motu nāli elnto-
rū:qḋ eſt mobile actu.℄ Dōm actu mobile nō eē māz
ex qua ɔſtat elntū:qm̃ de rōne actu mobilis eſt eē reſi-
ſtēs:at mā elnti nō reſiſtit mouēti elntū.eſt.n.in po° ad
oēs formas:⁊ ad oīa:vbi nec mobile actu eē pōt forma
ipa elnti:q̃m nō pōt ſibiipſi reſiſtere.nihil.n.ſibiipſi re
ſiſtit.Erit g̃ mobile actu pars reſiſtēs:⁊ ita mā/vel for°
elnti/vt ɔtigua medio reſiſtēti:q̃re ex mā vel for° elnti/
⁊ medio reſiſtēti ſit q̃ddā totū:qḋ dī actu mobile:cui ni
hil deficit qḋ ſit de rōne mobilis.Nec eſt abſurduz ex
diuiſis ſpecie fieri vnū mobile:lʒ nō vnū cōpoᵐ ſpecie.
Quo ſit/vt actu motor ſit for°:⁊ ipſa/vel mā elnti vna
cū medio aere/vel aqua ſit actu mobile.℄ 3° dubita- N
tio eſt:q: Auer.4° phyſice auſcultat.velle vr̃ in motu 3° dubita°.
elnti motorem eē formā/motū eē mām:hic aūt velle vr̃ Cōmē. 71.
neutrū eē mobile:q: nō mām:q: nō reſiſtit/nec formā:
q: ſibi nō reſiſtit.Preterea velle vr̃ hic formā eē moto
rē ⁊ rem motā:motorem qdē q̃tenus for° eſt:rem motā
ỽo/q̃tenus in mā.℄ Dōm ſm Auer.totū elntū eē mo-
uēs:vt qḋ/⁊ totū eſſe motū/vt qḋ.Uerū in tali motu eſt
ratio agēdi motuz/⁊ eſt for°/vt for°:⁊ eſt ratio recipiēdi
motū.⁊ hec eſt duplex:vel remota/vt mā:vel ꝓpinqua/
vt for°/nō q̃tenus for°:ſʒ vt effecta potētialis a mā per
quā ſuſtētat̃.Auerroes g̃ 4° phyſi.tetigit rōnes mouē-
di remotas:hic aūt ꝓpinq̃s.⁊ ita ɔcedo formā mouere:
⁊ mām moueri/vt qb°:q: ſunt rōnes mouēdi.℄ 4° du 4° dubita°
bitatio eſt:qm̃ nō vr̃ ſoluiſſe Auer.ad ꝓpōnez Ari.in 7°
phyſi.ɔueniēs:qm̃ Plato poſſet dicere deū ipm̃ eē mo
torē/⁊ rez motā:q: in eo pōt ɔſiderari diſtinctio rōnis:
q: ſub rōne agētis mouet/ſub rōne ſubi mouet̃.⁊ ita ſi- O
lic eē poſſet ratio dāie.℄ Dicēdum φ diſtinctio rōnis
apud ꝑipateticos duplex eſt:altera aīe tm̃:cui nihil rñ-
det in re:veluti īter hoīez vt ſubm:⁊ hoīem vt ꝑdicatū:
altera eſt diſtinctio rōnis rei rōcinate:⁊ eſt qñ aīa cōſi-
derat diſtōnē exortā ex pte rei:ſicut īter formā vt for°:
⁊ formā vt in mā:forma.n.vt for° eſt act°:cui agere cō-
petit.forma ỽo vt in mā eſt potētialis rōne māe:q̃ eſt
ſūmū potētiale:⁊ ita illi forme cōpetit pati.Auerroes g̃
itelligit de diſtōne rōnis ex pte rei:que nō pōt poni in
deo:cū in eo nō ſit fundamētū diſtōnis.℄ Ultima du 5° dubita°.
bitatio eſt:q: Auer.nō videtur de motu grauiū ſibi idē
vbiq̃:nā aliq̃n velle vr̃ elnta moueri a gñante:aliq̃n a
remouēte ꝓhibens:aliq̃n a medio moto:aliq̃n a forma:
vt pʒ in diuerſis cōmē.Quobrez qdā ⁊ nō ignari phīe di
xerūt nō eē dictis Auer.intēdum in mā de grauiū ⁊ le-
uiū motu:q: varius eſt.℄ Dōm errorē euenire ex ma-
lo itellu ỽboꝝ Auer.q: vbi Auer.ait.elnta moueri a re P
mouēte ꝓhibēs:itelligit de po° accñtali:que ꝑcedit actū
motionis:cū ait/ea moueri a gñante:itelligit de poten
tia eēntiali:cū dicit illa moueri a forma itelligit de po°
accñtali:que eſt ſimul cum actu:⁊ de rōne mouēdi:qm̃
for° eſt ratio mouēdi/vt for° in ɔtimatione mot°.cū ait
elnta moueri a ſe:itelligit vt ab eo qḋ mouet vt qḋ:⁊ qḋ
mouet̃ vt qḋ.cū inq̃t.illa moueri a medio moto:intelli-
git medium motū eſſe neceſſariū ad talem motū/tanq̃
partē mobilis actu:⁊ ſi plura cupis de motu elemento-
rum:quere libros Phyſicoꝝ.hec ſatis.

℄ Atq̃ hac rōne magis vtiq̃ quiſpiaz exiſti
mauerit id qḋ antiq̃ dicebant ſile ferri ad ſi-
mile.hoc enim nō oīno accidit.nō enim ſiqs
terrā eo in loco poſuerit:vbi nunc eſt luna: Q
vnaqueq̃ priū ad ipſam ferret̃:ſʒ vbi ⁊ nūc
eſt:oīno qdē igit̃ ſilibus/⁊ nō differētib° ab
eodez motu:neceſſe eſt hoc accidere:quare
quo pars vna:q̃dā apta eſt ferri/eo ⁊ totū.

℄ Nūc Ariſ.quaſi ex dictis exponit/quō itelliget̃ illud
antiq̃° dictū:φ ſile ferē in ſile.Pōt.n.hoc duplr itelli-
gi:φ ſile ferē ad ſile formalr:⁊ qḋ ferē in ſile ỽtualiter.
ſile dī ferri in ſile formalr: vt vna gleba terre moueat̃
ad totā terrā.pars.n.terre ⁊ tota terra ſunt ſiles forma-
liter/⁊ ſm formā.ſile ỽo ferē in ſile ỽtualr:quo ɔſerua-
bile moueret̃ ad ſuū ɔſeruās/cui eſt ſile in ỽtute:⁊ h̃ pa
cto elntū mouet̃ ſuū in locū:q: in illo virtualr ɔſeruat̃.
Uult igit̃ Ari.elnta moueri ad ſilia:nō qdē formalr/vt
antiqui

A antiq̃ dixerũt:qui voluerũt ideo glebã ferri deorſuz: q2
ibi eſt tota terra:cui ſilis eſt gleba formalr:ſed ideo mo
ueri deorſum:q2 illic eſt ſuũ ſimile virtualr.ſ.locus q eſt
ↄſeruatiuus elẽti.hui9 ratio eſt:q2 ſi terra trãſponeret̃:
in locũ lunę:gleba nõ ferret̃ in locũ lunę:ſʒ deorſuz:q̃ñ
deorſuz fertur nõ q2 illic ſit ſimile in forma:ſed q2 illic
eſt ſimile in virtute.❡ Inquit.atq3 hac rõne magis et
rectius vtiq3 q̃ſpiam exiſtimauerit id qd̃ antiq̃ dicebãt
ferri ſimile in ſile/vt glebã terrę/ad totã terrã/dico hac
rõne ſcʒ/qua diximus/diximus eniʒ elẽta ferri ad loca
vt ad ſua ſimilia in virtute:ꝛ nõ in forma.ꝛ qd̃ exiſtima
tio antiquoꝝ non ſit rõni cõſona:ꝓbat dicẽs/hoc eniʒ
qd̃ antiqui dixerũt qd̃ ſimile ſemꝑ mouet̃ ad ſimile in
forma non oĩno ꝛ ſemꝑ accidit.nõ eñi ſi quis terram eo
in loco poſuerit:vbi nunc eſt luna:vnaqueq3 partiũ ad
ipſam ferret̃:ſed ferret̃ eũ in locũ ſupple:vbi ꝛ nunc eſt
ipſa terra ſcʒ deorſum:q2 illic eſt virtualis ſimilitudo: ꝛ
B qualitatiua etiã.Ex his cõcludit q̃ñ antiquoꝝ verbuz
hẽ poſſet locũ.ꝛ inquit.oĩno quidẽ igit̃ ſimilibus ꝛ nõ
differẽtibus ab eodẽ motu/atq3 motore:neceſſe eſt hoc
accidere:hoc eſt tũc verbũ antiquoꝝ verũ eſt.ſ. q2 ſimi
le feratur in ſimile:q̃ñ illa ſunt omnino ſimilia in ſpecie
ꝛ nullatenus motu differẽtia:tunc enim ferunt̃ in ſimi/
le non q̃dem formaliter:ſed virtualr.ergo verbum anti
quorũ habʒ locũ quãdo ſimilia ſunt ſpecie ſimilia:ꝛ nõ
differentia motu/nec motore:ꝛ ferunt̃ in ſimile virtua/
liter:inde cõcludit eundem in locum ferri partem quo
ꝛ totum fertur:non q2 pars feratur in totuʒ:ſed q2 pars
feratur in locũ totius:q2 ille eſt ſimilis toti ꝛ oĩbus par/
tibus.inquit.quare quo pars vna quedaʒ apta eſt ferri:
eo ꝛ totum eſt aptuʒ ferri:q2 locus eſt ſimilis toti ꝛ par/
ti virtualiter:ꝛ ſic patet verbum antiquorum.

❡ Cum autem locus ſit ipſius cõtinentis ter
minus:extremum aũt ꝛ mediuʒ omnia quę
C ſurſum mouent̃ deorſumq3:contineat. hoc
autem eius qd̃ cõtinetur:ſpecies quodãmo
do fit:in ipſius locũ ferri:ad ſimile eſt ferri.

❡ Accepit grauia ꝛ leuia moueri in locũ eoꝝ vt in ſimi/
le:nunc hoc ꝓbare enititur:ꝛ ratiocinatur ſic breuiter/
locus eſt ſpecies eius:qd̃ ↄtinetur.ergo graue ꝛ leue fer/
ri in ipſius locũ eſt ferri in ſimile.forma ergo rõnis Ari
ſto.eſt breuis:q2 ſumit tria in antecedente quoꝝ primũ
eſt.q2 locus ſit ipſius corporis cõtinentis terminus/fi/
nis/ꝛ vltimũ.Sumit 2m dicens/extremuʒ autem ſcʒ cę/
li concauũ ꝛ medium ſcʒ mundi:omnia quę ſurſuz mo
uentur deorſumq3:contineat:hoc eſt 2m: quod patet q2
cõcauum continet leuia:ꝛ mediuʒ grauia.Sumit 3m di/
cens/ hoc autem ſcʒ locus eius qd̃ cõtinetur ſcʒ corpo/
ris locati ſpecies/ꝛ forma/ꝛ pfectio quodãmodo fit: eſt
enim ſemꝑ ↄtinens ſimile cõtento:ex his tribus infert
D cõſequens dicens/in ipſius ſupple ergo locũ ferri/ad ſi
mile eſt ferri.horum trium:quę ſumpſit in antecedente
vltimũ/ꝛ primũ faciunt ad rõnem:vltimũ quidẽ tanq̃
proximũ antecedens:nam ſequit̃ locus eſt forma loca/
ti:ergo graue qd̃ mouetur ad medium: ꝛ leue qd̃ moue/
tur ad extremum:mouet̃ in eum locum/vt in ſimile.pri
mũ ꝟo eſt probatio conſequentię.valet enim hęc cõſe/
quentia pro tanto:q2 locus eſt terminus ꝛ finis cõtinen
tis corporis:ꝛ ſic duo ſunt ad rationeʒ:id ꝟo quod ſcđo
loco accepit:eſt additum/vt intelligatur locus grauiuʒ:
ꝛ locus leuium.hęc quo ad vim rationis.

❡ Ea enim quę deincepicia ſunt:ſimilia ſunt
inuicem:vt aqua aeri:ꝛ hic igni.cõtra ꝟo in
medijs dicere cõtingit:in extremis aũt non: E
vt aerem quidem aquę:aquam autẽ terrę. Cõtingit
ſemꝑ eniʒ qd̃ ſuperius eſt:ad id qd̃ ſub ipſo Eſt
eſt ita ſe habẽt inter ſe/vt ſpecies ad mãm.

❡ Dictam cõſequentiã nunc probat quaſi exemplo/naʒ
elẽta quę ſunt ſeriatim collocata:ſunt ſimilia inter ſe/vt
aqua aeri:ꝛ hic igni:ꝛ ecõtra ignis aeri/ꝛ aer aquę: ꝛ aq̃
terrę.ecõtra dico in elẽtis medijs nõ quo extrema ſũt:
ſed quo ꝓxima ſunt.nõ eniʒ ignis aquę ſilis eſt/nec aer
terrę:nec ecõtra terra aeri:ꝛ aqua igni:ꝛ ſic in elẽtis eſt
ſimilitudo quatenus ſunt media:hoc eſt ꝓxime colloca
ta non quatenus ſunt extrema.ꝛ remote conſtituta.naʒ
quatenus ꝓxime collocant̃/ſemꝑ id qd̃ ſuperius eſt ad
id:qd̃ ſub ipſo eſt:ſe hʒ/vt ſpecies ꝛ forma ad materiaʒ/
ꝛ formale ad materiale.❡ Inquit.ea enim quę deince
picia ſunt/ac ꝓxime ordinata:ſimilia ſunt inuicẽ:vt aq̃
aeri:ꝛ hic igni.Cõtra ꝟo in medijs dicere cõtingit.ſ.in F
proxime cõſtitutis/ꝛ quatenus imediate collocant̃:dici
põt ecõtra alterum alteri eſſe ſimile.in extremis auteʒ
non:hoc eſt nõ autem dici põt alterũ alteri ſimile eſſe/
quatenus extremaliter collocant̃.vt aereʒ q̃dem aquę:
aquã autem terrę:non aũt ignem aquę:ꝛ aerẽ terrę/nec
ecõtra terram aeri/ꝛ aquã igni dicere cõtingit alterũ al
teri eſſe ſimile.cuius cãm affert dicẽs/ideo ſupple in ꝓ
xime collocatis dicere contingit alterũ alteri eſſe ſimi/
le:q2 ſemper id qd̃ ſuperius eſt:ad id qd̃ ſub ipſo eſt:ita
ſe habẽt inter ſe:vt ſpecies ad materiam:ꝛ ita alterũ al/
teri eſſe ſimile dici põt:ꝛ per ↄſequẽs alterũ moueri ad
alterũ tanq̃ in locũ/nihil aliud eſt/q̃ ſimile moueri in ſi
mile:ꝛ ſic patet ratio Ariſto.❡ Quo ꝟo ad verba atti/ Que Auer
net:Auerroes per extremum intelligit cõcauuʒ cęli: qd̃ ro.cõ.23.
eſt locus nãlis ignis.ꝛ per medium intelligit concauuʒ
aquę qd̃ eſt locus naturalis terrę:ꝛ ita per ea:quę mouẽ
tur ſurſum intelligit leuia ſimpliciter ꝛ per ea quę deor G
ſum mouent̃:intelligit grauia ſimpliciter.intellexit au/
tem Ariſto.ſic/pręſeruando ſe a locis intermedijs ꝛ ab
elẽtis intermedijs inter ignem ꝛ terraʒ:de quibus ſimi
le moueri ad ſimile nõ eſt ita manifeſtuʒ:ſʒ idem ſit in
vtriſq3 q2 tam elementa extrema/q̃ media moueantur
in ſuũ ſimile.preterea dixit locũ eſſe tanq̃ formã loca/
ti/ꝛ nõ dixit eẽ formã:q2(vt Auer.vult)forma eſt act9:
actus autẽ eſt triplex:alius eductus de potentia mãę q
perficit ſubiectũ:ꝛ ab eo dependet.alius perficiens tñ
ſubiectũ ꝛ ab illo non depẽdens.ꝛ tertius eſt omne con
ſeruatiuũ alicuius.locus ergo eſt quaſi forma: q2 tertio
modo actus locati:cõſeruat enim ipſum locatũ:vt dice
mus.❡ Aduertendũ tñ apud Auerro.primo/q2 Ari/
ſto.dupliciter declarat elemẽta moueri ad loca vt ſimi
lia:in proximo textu q̃deʒ:quatenus elementa erant in
potentia eſſentiali ad illa loca:naʒ quatenus reducebã
tur de potentia ad actũ a generante:eatenus erant actu H
ſimilia locis eorũ.in textu pręſenti ꝟo:quatenus elemẽ
ta mouent̃ ad loca:quę ſunt formę extrinſecę:ꝛ ita pri/
ma ratio procedit per rationem finis:ꝛ ſcđa quę eſt prę
ſentis textus per rationem formę:hinc colligit Auerro.
has duas rationes poſſe in vnam reduci:naʒ forma ꝛ fi
nis in idẽ cõcidunt:vt patet 2o Phyſicorum.❡ Secun
do animaduertendũ de mente Auerro.q2 ordo elemen
torũ põt ſumi quouis ab elẽto:modo ꝓcedat̃ ſeriatim
nã ſiue ordo ſit ab igne:ſiue ab ipſa terra:ſemꝑ ignis eſt
ſimilis aeri:ꝛ aer aquę/ꝛ aqua terrę:cõtra etiã ſi ab ipſa
terra ſumat̃ ordo:eſt enim terra ſimilis aquę:ꝛ aq̃ aeri:
ꝛ aer igni.hęc aũt ſilitudo(vt Auer.ait)eſt in altera q̃/
litate:q2 ignis ad aerẽ ſilitudo eſt in caliditate:aeris ad

I aquã in humiditate:aq̃ ad terrã in frigiditate.eſt tñ du/
plex differentia:qꝛ ordo ſit ab igne:ꝓcedit̃ a forma in/
mãm:nam ſemꝑ continẽs eſt vt forma contenti.ſi ordo
ſit a terra ꝓceditur a materia in formã:qꝛ cõtentũ ſe ha
bet vt materia.Scða dĩa eſt:qꝛ primũ eſt forma oium
ſequentiũ:eſt enim ignis forma quaſi aeris/⁊ aquę:⁊ ter
rę:vltimũ vero eſt materia oium ſuperiorũ. hinc cęlum
eſt vniuerſalis forma oium quaſi conſeruatiuũ cuncto/
rum.Sed dupliciter dubitatur: primo/an cõtentũ mo
ueatur ad cõtinens abſolute:⁊ vbicũq; ponat̃: ⁊ videt̃
ꝙ ſic/qꝛ ex quo mouet̃ ad illud vt ſimile in altera quali
tate:vbicũq; poneret̃:ſemꝑ in altera q̃litate eẽt ſimile.
¶ Rñdet Auer.contentũ non moueri ad ꝯtinens abſo
lute quatenus ſimile in altera qualitate tñ:ſed quate
nus cõtinens eſt ſimile in altera q̃litate ⁊ in tali ſitu/ac
ordine ad partes ꝑncipales mundi.nã ſi ignis poneret̃
in cęlo Saturni:ad ipm non moueret̃ aer. ¶ Scða du
K bitatio eſt/ſi vnum idẽq; cõtinens vt ignis eſt forma ꝓ
ximi ⁊ remoti elñti/vt aeris/⁊ aquę tunc ad ignẽ moue/
ret̃ tam aer/q̃ aqua. ¶ Rñdet non omne cõtentũ mo/
ueri ad q̃libet ꝯtinens:ſed ad cõtinens vicinũ cũ quo
cõuenit in altera qualitatũ.hinc pꝫ non eſſe neceſſariũ
ponere q̃litates ipſas locatiuas pręter qualitates elñta
rias ſymbolas/⁊ ꝑter relatiões ſitus/ac ordinis ad ptes
mũdi:vt iuniores fingunt:de qbus in libro de gñatiõe.
¶ Querere vero cur ignis ſurſum:terra autẽ
deorſum fertur:hoc idẽ eſt/⁊ cur ſanabile ſi
mouet̃ atq; mutetur.ea ratione qua eſt ſana
bile:in ſanitatem ⁊ non ad albedinẽ venit:ſi
militer autẽ ⁊ cętera alterabilia cuncta. At
vero augumentabile.Cũ augumentat̃ quate/
nus augumẽtabile:nõ in ſanitatẽ:ſed in ma/
L gnitudinis exceſſum venit:⁊ in cęteris id ge
nus ſimiliter aliud quidẽ in quali:aliud au/
tem in quanto mutatur.Et in loco leuia qui
dem ſurſum:grauia autem deorſum.
Aui.expō cõmẽ.24. ¶ Auerroes(vt mihi videt̃)pulchre hunc locũ interpre
tat̃:nã vt ait Ariſto.cępit quęrere/cur alterũ elñtoꝝ mo
uet̃/ſurſum/alterũ deorſum:poſtea cępit ſoluere aſſerẽs
ita eſſe in motu elñtoꝝ/vt in cęteris motibus/ita enim
hęc mouent̃ ad ſui ꝑfectionẽ ſm locũ quẽadmodũ ea
quę mouent̃ ſm qualitatẽ:ꝑficiunt̃ per qualitates: ad
quas mouent̃:⁊ ea quę mouent̃ ſm quantitatem/perfi/
ciunt̃ per quantitatem ad quã mouent̃:⁊ ea quę mutan
tur ad ſubſtãtias/mutant̃ vt perficiant̃ per formas ad
quas mutant̃.Cũ igitur declarauit ſimilitudinẽ inter ꝑ
fectionẽ elñtoꝝ in vbi ipſo/⁊ perfectionẽ eoꝝ quę mu/
tantur in ſubſtãtiis:nunc tranſit ad declarandũ ſimilitu
M dinẽ inter hęc ⁊ alia quę mouent̃ alijs motibus ꝑficien
do ſermonẽ ſcꝫ dando cõuenientiã ⁊ differentiã.Quare
ſm Auerro.Ariſto.intelligit perficere ſermonẽ hoc eſt
cõuenientiã ⁊ differentiã inter motus elñtoꝝ ⁊ motus
cęteroꝝ corporũ ſcꝫ alterationes ⁊ augumẽtationes:⁊
vult(vt Auer.inquit.)motũ localẽ grauiũ ⁊ leuiũ con/
uenire motibus alijs:nã eodẽ modo oportet reſponde/
re quęrenti quare mobilia ſm locum moueant̃ ad con/
traria:⁊ quare mutabilia in ſubſtantia mouent̃ ad for/
mas contrarias:⁊ quare alterabilia ⁊ augumentabilia
mutantur ad eorum terminos. ¶ Inquit.quęrere vero
cur ignis ſurſum:terra autem deorſum fertur:hoc idem
eſt/⁊ cur ſanabile ſi moueatur atq; mutetur. ea ratione
qua eſt ſanabile: in ſanitatem ⁊ non ad albedinem ve/
nit:ergo ſimile eſt in motu grauiũ ⁊ alteratione ad ſani N
tatẽ.⁊ quaſi dictũ reddẽs vniuerſale:addit ſimiliter au
tem ⁊ cętera alterabilia cuncta ſupple eodẽ mouent̃ ad
terminũ:vt graue ⁊ leue ad locũ.Deinde idem exponit
in augumentatione.⁊ inq̃t.at vero ⁊ augumẽtabile cũ au
gumentat̃ quatenus augumentat̃:non in ſanitatẽ: ſed
in magnitudinis exceſſum venit:⁊ reddens ſimilitudi/
nẽ vniuerſalẽ addit:⁊ in cęteris id genus ſimiliter. tam
alterabilibus:q̃ augumẽtabilibus aliud qdẽ in q̃li:aliud
autẽ in quanto mutat̃.⁊ ſemꝑ ſupple eodẽ modo/vt mo
bile in loco mouet̃ ſuũ in locũ:ideo ait:⁊ in loco leuia
quidem ſurſum grauia autẽ deorſum ſupple feruntur.pa
tet igit̃ in cęteris motibus ita eſſe/vt in motu locali gra
uium ⁊ leuium.nã grauia ⁊ leuia mouent̃ ad locum/vt
in finem ⁊ perfectionẽ eius qd̃ mouet̃:ſicut q̃libet mo
bile/atq; quodlibet mutabile ſuum in terminũ/vt perfi
ciatur ab illo.Quare vt poſtea dicet̃ : ſicut nulla eſt ra/
tio quare ſanabile mouet̃ ad ſanitatẽ quatenus ſanabi/ O
le:niſi qꝛ ſanitas eſt ꝑfectio ſanabilis quatenus ſanabi
le:ita nulla alia eſt cauſa/quare graue deorſum fert̃/niſi
qꝛ locus deorſuꝫ eſt perfectio grauis quo graue eſt: ſed
melius poſtea dicemus. ¶ Quo vero ad verba attinet: Quę Auerro.cõ.24.
Ariſtoteles dixit ſanabile quatenus ſanabile mutari ad
ſanitatem:non aũt ad albedinẽ.quęres cur dixit Non
autem ad albedinẽ:⁊ non dixit non aũt ad ęgritudinẽ:
reſpondet Auerro.qꝛ idem ſanabile quatenus ſanabile
eſt ſubiectum ſanitatis ⁊ ęgritudinis:cum ſint cõtraria
eiuſdẽ generis.vt albedo cũ ſit alterius generis:eã nõ
recipit ſanabile quatenus ſanabile.hęc Auerroes hic.
¶ Niſi ꝙ hęc qdẽ pricipiũ mutatiõis in ſe ip
ſis hñt evident̃:dico aũt graue ⁊ leue.illa aũt
nõ:ſed foris:vt ſanabile/aut augumẽtabile.
¶ Cõpleuit ꝯuenientiã inter motũ grauiũ ⁊ leuiũ ⁊ mo
tus cęteroꝝ mobiliũ: At nunc dĩam inter illos tradit. P
nã hęc grauia ⁊ leuia ⁊ vľr quęcũq; locali motu ferunt̃
ſuorũ motuũ p̄nm habent intrinſecũ ⁊ in ſeipſis cętera
autẽ oia:quę alijs motibus mouent̃ vel mutant̃:nõ ha/
bent principiũ intrinſecũ:vt ſanabile ⁊ augumẽtabile q̃
ab ipſo extrinſeco motu mouent̃ ad ſanitatẽ ⁊ magnitu
dinẽ.inq̃t.niſi ꝙ hęc qdẽ p̄nm mutationis in ſeipſis hñt
evident̃:⁊ exponit quę ſunt hęc q̃ in ſeipſis p̄nm mutatio
nis hñt evident̃:⁊ inq̃t.dico aũt graue ⁊ leue:⁊ vľr q̃cũq;
mouent̃ motu locali nãľr. Illa aũt ſupple quę alijs mo
tibus qbuſuis mouent̃/vel mutant̃ non hñt p̄nm muta/
tionis in ſeipſis:ſed foris ſunt aũt hęc vt ſanabile ⁊ au/
gumẽtabile ⁊ ſupple gñabile.hęc enĩ mouent̃ ab extrin
ſeco motore.hęc eſt differentia:de qua in 2° phyſicoꝝ.
¶ Quãq; ⁊ hęc interdũ ex ſeipſis mutant̃.⁊ In extnis
partio facto in externis motu alterũ quidẽ in In his quę
ſanitatẽ:alterum autẽ in augumẽtũ accedit. ſunt extra.
Q
¶ Soluit ꝯtra hęc dubiũ:nã interdũ ſanatio fit a princi
pio intrinſeco/vt in criſibus nãlibus:vbi nullo hñficio
medici addito multi e ſeuiſſimis morbis liberant̃. Prę
terea ⁊ augumẽtatio vĩ a p̄n° intrinſeco/vt i libro de gña
tione hĩ. ¶ Unde Auer.mouet hic tres q̃ões ꝯ dicta:pri Quę Auerro.cõ.24.
ma qꝛ grauia vt dĩ 8° phyſicoꝝ:mouentur a generãte
de po° eſſentiali:⁊ a remouente ꝓhibens de po° accidẽ
tali:hic aũt dicit illa moueri ab ipſis.atq; a ꝑncipio in/
trinſeco:⁊ ita videt̃ ꝯtradictio. ¶ Scða q̃ŏ eſt:qꝛ vide/
mus in pluribus ęgritudinibus infirma corpora ſanari
a p̄n° intrinſeco/vt cũ ſanant̃ ꝑ criſim nãlẽ:⁊ ita nõ vĩ al
teratio ſemꝑ a p̄n° extrinſeco. ¶ Tertia qd̃ eſt/qꝛ dicit̃
in libro de gñatione p̄nm motus augumenti eſſe in ipſo
augumentabili.

A augmentabili.ergo augmẽtatio hꝫ principiũ intrinſe
cũ. Hę ſunt tres qões optimę q̃s Auer.mouet.℄ Sol
uit aũt Ariſto.breuibus dicẽs q̃ꝙ̃ ꝛ hęc interdũ ex ſeip
ſis mutant̃.Et paruo facto in externis. hoc eſt in his q̃
ſunt extrinſeca motu:alterũ gdẽ in ſanitatẽ:alterũ autẽ
in augmentũ accedit.Ecce q̃uo Ariſto. vult hęc moue
ri interdũ a ſeipſis/ſed nõ niſi facto motu in externis:ꝫ
paruo:ꝛ quaſi inſenſibili.Mouent̃ ergo ſanabile ꝛ au
gumẽtabile a ſeipſis/non ſimplr̃ excluſo omni motu ex
terno:ſed facto motu in externis paruo ꝛ inſenſibili vi
dent̃ moueri a ſeipſis.at grauia ꝛ leuia cũ ſunt pfecta ꝛ
ſuę naturę derelicta mouent̃ oĩno a motore intrinſeco.
Solones Auerroes ℄ Auerroes aũt hic per ordinez ſoluit qões/ ꝛ primo
ad primã dicit/ꝙ cũ intendit dicere dĩam inter princi
piũ motionis in iſtis non dicendũ eſt/ad diſtinguendũ
inter ea:q: hoc eſt eſſentiale:Cum hoc ſemꝑ inuenit̃ in
eis.ꝛ vult dicere(vt mihi videt̃)ꝙ grauia ꝛ leuia ſemꝑ
B mouẽtur ab intrinſeco motore:cętera aũt non ſemper:
quoniaꝫ raro ab intrinſeco motore mouẽtur:ꝛ plerũqꝫ
a motore extrinſeco:ꝛ ſic põt ſaluari differẽtia.Sed ad
verba octaui phyſi.nõ reſpondet hic:ſed alibi:dixit enĩ
in libro de ſubſtantia orbis:Ariſtotelẽ voluiſſe in 8° li
bro phyſicoꝝ grauia ꝛ leuia non moueri ꝑ ſe:ꝫ a ſe:vel
a motore intrinſeco.per ſe gdem non:vt animalia mo
uent̃:quę nullo facto motu extra mouentur:grauia aũt
ꝛ leuia bene mouent̃ a formis eorum:ſed non per ſe:q:
cõcurrit aliquo modo motor extrinſecus ſaltẽ in initio
motus.℄ Ad 2^{m} reſpondet Auer.in ſanatione critica
motorẽ eſſe omnino extrinſecũ a mobili:quoniam cor
pus ęgroti conſtat partibus diſſimilaribus:quarũ vna
principalis eſt cor:cum igit̃ fit ſanitas cor ipſum ſanuꝫ
mediante calore naturali cętera mẽbra languida alte
rat ad ſanitatẽ:ꝛ ſic fit ſanitas a motore extrinſeco. q: a
calore naturali diffuſo a corde ea ratione:qua ſanũ eſt.
C ℄ Ad 3^{m} reſpondet Auerro.in augumẽtatione motorẽ
propinquũ vt cibũ venire extra. Remotũ xͦo eſſe in ip
ſo augumẽtabili/qualis eſt calor naturalis:q eſt in mẽ
Dubões 3 Auerro. bro augumẽtabili:hęc Auerro.℄ Uerꝫ contra hęc ſunt
dubitationes. Primo/cõtra primã/quoniaꝫ in motu lo
cali videt̃ ſimiliter/nam ſm peripateticos principium
motus localis in aiali eſt cor:ſm Galenũ eſt cerebruꝫ/ꝛ
ſic inter motorẽ ꝛ rem motam videt̃ diſtinctio ſm par
tes.℄ Pręterea non videt̃ ratio maior cur aliquid poſ
ſit ſe localiter mouere ſm ſe ꝛ quodlibet ſui:ꝛ non alte
rare/nec augere/nec aliquo alio motu mouere. Naꝫ idẽ
põt eẽ in actu ꝛ in potẽtia: ꝛ ita in omni motu hoc ſuffi
cit.Solet argui de aqua calefacta : quę reducit ſe abſqꝫ
motore extrinſeco.℄ Dubitat̃ etiam cõtra ſolutionem
ſcdam:nam cibus non videt̃ motor:ſed res quę mouet̃
ac a calore naturali concoquit̃. Pręterea aĩa ꝛ natura
lis calor vident̃ agẽtia ꝓxima in auctione ꝛ non remo
Defenſio D ta/vt in libro de gñatione dicit̃.℄ Proculdubio dubi
tationes iſtę cõtra Auerroẽ ſunt difficiles.ſi quis tñ aſſi
ceret̃ doctrina Auerro.poſſet dicere ad primã/ꝙ bene
in motu locali videt̃ diſtinctio inter mouens ꝛ motum
ſm partes:quãdo mobile eſt diſſimilare:vbi tñ mobile
eſt ſimplex ꝛ ſimilare:totũ põt eſſe mouens ꝛ motũ. at
alterabile non niſi diſſimilare põt ſe mouere: q: ratiõe
partiũ eſt diſtinctio inter motorẽ:ꝛ rẽ motã. ℄ Ad 2^{m}
etiam diximus 2° Phyſicoꝝ ideo nihil poſſe ſe altera
re:vel augere per ſe:ſicut nihil põt ſe generare : quoniã
alteratio:ꝛ auctio ſunt gñationes ſaltẽ diſpoſitiue. Mo
tus aũt localis/nec ꝑncipalr̃:nec diſpoſitiue eſt gñatio.
de aqua xͦo calefacta/ꝛ eius reductione plura diximus
in libro de gñatione ꝛ in libro Phyſicoꝝ:ꝛ in 2° de aĩa

cõmento 115°.℄ Ad rationes 2^{e} dubitationis dicen E
dũ ad primã Auer.appellaſſe cibũ motorem in auctio
ne:pro quãto alterat ſtomachũ cũ in ipſum ꝑuenit/vt
patet in ſtomachis lãguidis.vel locutus eſt ſm opinio
nẽ Uulgi:q cibũ volunt eſſe id:qð nos auget.℄ Ad 2^{m}
dõm aĩam/ꝛ calorẽ eſſe agẽtia remota:quatenus nõ au
gent/niſi aliquo addito:egẽt enĩ illo ad hoc/vt augeant.
Tñ in rei veritate calor ꝛ aĩa ſunt ꝓxima agentia in au
ctione:ſed dicunt̃ remota/q: egẽt aliquo ad h:vt agãt.

℄ Et cum idez ſit ſanabile: ꝛ ęgritudinis ſu
ſceptiuũ:ſi quo quidem ſanabile eſt: moue
tur:in ſanitatem pergit. Si aũt quo ęgrota
bile eſt in ęgritudinem.

℄ Duo dixerat/quoꝝ vnũ eſt nihil a motore intrinſeco
poſſe alterari:vel augeri:aliud id qð mouet̃ in loco:nõ
niſi a motore intrinſeco moueri. Jð p̃mo aſſignat cãm
F. quare nihil põt alterari a motore intrinſeco/vel a ſe: ꝛ
videt̃ facere hanc rõnem:q: idẽ eſt ſuſceptiuũ vtriuſqꝫ
cõtrarÿ:vt idẽ ſanabile eſt ſuſceptiuũ ſanitatis ꝛ ęgritu
dinis.Ergo cũ ex ꝑte ſubiecti ad alteꝝ illoꝝ moueri nõ
poſſit requirit̃ agens extrinſecũ:qð ita ad alterũ qð non
ad alterũ moueat. Unde ratio Ariſ.firmatur in tribus.
primũ eſt/ꝙ idem ſubiectũ in alteratione eſt ſuſceptiuũ
vtriuſqꝫ cõtrarÿ/vt ſanitatis ꝛ ęgritudinis: ꝛ augumẽti/
ꝛ decremẽti.Scðm eſt/motus diuerſos quoꝝ ſubiectuꝫ
eſt vnũ proficiſci a diuerſis motoribus: patet 12° Me
taphyſicę ꝛ 8° eiuſdem:Tertiũ/motores diuerſi nõ poſ
ſunt eſſe intrinſeci rei quę mouet̃:maxime ſi fuerit eiuſ
dẽ generis ad cõtraria eiuſdeꝫ generis mouentes. non
enim mouens ad ęgritudinẽ ꝛ mouens ad ſanitatẽ poſ
ſunt eſſe in eodẽ ſanabili ſimul:vt oĩbus conſtat.ex his
patet ratio:ſi enim idẽ alterabile eſt vtriuſqꝫ contrarÿ
ſuſceptiuũ/vt ex prima ſuppõne pꝫ:ꝛ non poſſunt mo
tus diuerſi eiuſdẽ generis eſſe a motoribus intrinſecis G
vno vel pluribus per alias ſuppoſitiones:ergo opꝫ eſſe
a motoribus extrinſecis:quoꝝ vnus mouet ad ſanitatẽ:
alter ad ęgritudinẽ. Jnquit.ꝛ cũ idẽ ſit ſanabile ꝛ ęgritu
dinis ſuſceptiuũ:ſi mouetur gdam ea rõne qua ſanabi
le eſt/in ſanitateꝫ pergit.Si aũt mouet̃/quo ęgrotabile
eſt:in ęgritudinẽ venit.ꝛ ſupple tu rõnẽ:ergo oportet eẽ
duos motores:alterũ e quo mouet̃ ea rõne:qua ſanabi
le.Alterũ ea rõne qua ęgrotabile : ꝛ cũ ſint duo diuerſi:
erunt extrinſeci ꝛ non intrinſeci:ꝛ ſic ſuppleta eſt ratio.

℄ Magis autẽ graue leueqꝫ hoꝝ in ſeipſis
principium habere vident̃:propterea ꝙ ho
rum materia propinquiſſima ſubſtãtię eſt.

℄ Nunc 2° aſſignat cauſam/cur graue ꝛ leue ſuoꝝ mo
tuũ principiũ habent intrinſecũ:ꝛ ait hoc eſſe/q: horuꝫ
motuũ materia eſt ſubſtantię/ſiue formę elementoꝝ ꝓ
H pinquiſſima.Unde inquit.magis autẽ graue leueqꝫ ho
rum ſcꝫ motuum ſuoruꝫ in ſeipſis principiũ habere vi
dent̃:propterea/ꝙ horum motuũ materia propinquiſſi
ma ſubſtãtię eſt.Et per materiã intelligit inſtrumenta
riã qualitatẽ:qualis graui eſt grauitas/ꝛ in leui leuitas.
Per ſubſtantiã aũt intelligit formam ſubſtantialẽ gra
uis ꝛ leuis.Quaſi dicat ideo grauia in ſeipſis habẽt ſuo
rũ motuuꝫ principiũ:q: qualitas inſtrumẽtaria motus
eorum eſt formę eorũ proxima illaꝫ ſequens ĩmediate:
ꝛ ita graue ꝛ leue ad motũ ſunt ſumme inclinata : ꝛ per
cõſequens non egent motore extrinſeco inclinãte ipſa
ita ad vnũ motũ: ꝙ nõ ad aliũ.Grauia ergo ſunt vnius
motus:ꝛ illius qualitas inſtrũaliter motiua: ꝛ forma: Cu
ius illa eſt inſtrumentuꝫ:ſunt rei:quę mouentur intrin

I ſeca.ergo hec ad hoc/vt moueãtur nullo egent motore extrinſeco. Secus aũt in ceteris motibus videt̃: in illis enim qualitas inſtrũaliter motiua nõ eſt ꝓxima forme: nec itrinſeca: vt ſupius deduximus. ❡ Unde Auer .ait.

Que Auer roẽ.cõ.24. g' q: qualitas motiua eſt ꝓxima ſubſtãtię grauiũ ⁊ leuiũ: ideo cum acgrit̃ aliqua pars formę grauis/aut leuis: ſtatim cũ illa parte acgrit̃ motus ad ſuũ locũ: vbi niſi aliquid impediat: mox exiſtit: ideo nullo alio egent motore extrinſeco. In ceteris autẽ qualitatibus regrit̃: q: nõ opꝫ id qd̃ eſt ſuſceptiuũ ſanitatis/mox cum ſit/ſanari: ⁊ id qd̃ eſt ſuſceptiuũ albedinis: mox cum ſit fieri albũ. Nõ enim qualitas ſanatiua eſt ꝓxima ſubę ſanabilis corpis. Nec q̃litas albedinis inductiua corpi ꝓxima eſt: qd̃ eſt albedinis ſuſceptiuũ. Et ſic pꝫ dr̃ia.

❡ Signum aũt eſt: q: latio abſolutoꝝ eſt: ⁊ motuũ generatione vltima. Quare vtiqꝫ/⁊ hic motus ſm ſubſtãtiam primus erit.

K ❡ Eius quod nũc ꝓxime dixerat/affert ſignum: dixerat enim localẽ motũ eſſe primũ ſubſtãtię eius qd̃ mouetur: quatenꝰ qualitas inſtrũaliter motiua eſt ꝓxima ſubſtãtię. Reddit nũc ſignum q: motus localis ſit ꝓximus ſubſtãtię rei: quę mouet̃ ex hoc: q: latio eſt de numero abſolutoꝝ: quatenus nullo addito: nec ſublato rei cõpetere põt quę mouet̃: localis enim motus/nec abijcit/nec addit ſubę rei/quę mouet̃. Eſt ꝑterea vltimus gñatione ceteroꝝ motuũ: ⁊ per ꝯſequẽs ſm ſubam ⁊ pfectionẽ primus: ⁊ ita ſubſtãtię rei: quę mouetur proximus. ❡ Ingt. Signũ aũt eſt.ſ.q: motus localis ſit ꝓximus ſubſtãtię rei: quę mouet̃/q: latio ĩpa abſolutoꝝ eſt/ſimple cõpetens ipſi mobili/nihil abijciẽdo/nihilqꝫ ſubſtãtię addendo. Et motuum ceteroꝝ gñatione eſt vltima. Aial enĩ vltimo poſt ceteros motus ambulat: vt dicit̃ 8° Phyſi. Quare ⁊ hic motus vtiqꝫ ſm ſubaꝫ primus erit/ac ipſi mobili proximus: ⁊ ſic nullo alio extrinſeco

L eget ad hoc vt ſit. ❡ Ex hiſce pꝫ. pmo/oiũ mobilium ꝯueniẽtia. ſcdo/perſpicua eſt coꝝ differẽtia. ⁊ tertio/cõ-

Que Auer roẽ.cõ.24. ſtat ex vtraqꝫ parte cauſa dr̃ię. ❡ Auer. aũt in calce cõmenti colligit dr̃iam inter motũ aialium ⁊ motũ elemẽtorũ: quoniã in elemẽtis mouens: ⁊ id qd̃ mouetur ſunt idẽ ſubiecto: ⁊ differũt rõne. at in aialibus differũt re et rõne. ❡ Ex hoc duo excerpſimus. primũ eſt elementa aliquãdo actu moueri: quę prius tempore nõ fuerũt in potẽtia ad motum: vt cum generãs ſimul dat formas ⁊ motũ ꝯſequẽtem formã ſublato impedimẽto. Hoc enĩ in caſu potẽtia tẽpore non ꝑcedit motũ. ❡ Secũdum/ elemẽta actu moueri aliquãdo: quę prius tẽpore fuerũt in potentia ad motũ: qd̃ dupl'r patet. Primo/rõne habita ad potẽtiam eſſentialẽ: quę eſt in materia ſui contrarij. Secũdo/ratione habita ad ipſum mobile perfectum ⁊ cõpletum/dum detinetur ab aliquo. Hęc quęre octauo Phyſicorum. cõmento quarto.

M

In ſuperiorem locum ❡ Cum igit̃ aer qdem ex aqua fit: ⁊ ex graui leue. In ſupiorem locuꝫ venit: ſimul aũt eſt

In ſurſum leue/⁊ nõ vlterius fit: ſed illic eſt. Perſpicuum igit̃ eſt: quoniaꝫ id qd̃ potentia eſt ad actum ꝓficiſcẽs: illuc venit/⁊ ad tãtuꝫ/⁊ ad tale: vbi actus eſt/⁊ ipſius quanti/⁊ ipſius qualis/⁊ ipſius vbi. Eadem aũt eſt cã: etiã vt id qd̃ terra eſt: ⁊ id qd̃ eſt ignis moueantur in ipſorũ loca nullo impediẽte. Etenim alimẽtum cum ꝓhibẽs: ⁊ ſanabile cum de-

N tinẽs nõ fuerit: ꝯfeſtim fert̃. ⁊ mouet etiã ⁊ id qd̃ a pricipio fecit: ⁊ id qd̃ ſubtraxit: aut id vñ reſiliuit. vt dictũ eſt in primis ſermõi-

bus: in qbꝰ determinauimꝰ nihil hoꝝ ſeipm mouere. dictũ eſt igit̃ quã ob cãm fert̃ vnũ- qđqꝫ coꝝ: q̃ ferunt̃: ⁊ qd eſt ſuũ i locũ ferri. Enim Autem

❡ Auerroes hunc locũ pulchre introducit: ait q: Ariſt. nũc ꝓficiat ſermonẽ demõſtrationis quo ipſa elẽta mouent̃ oñdẽs qua rõne mouent̃: ⁊ q: nõ mouent̃ ex ſe in rei veritate: ſed a motore extrinſeco. Ingt. cũ igit̃ aer qdẽ ex aq̃ ſit: ⁊ ſi'r ex graui leue: in ſupiorẽ locũ venit eo ipſo qd̃ ſit. Cuius rõnẽ addit. ⁊ ingt. ſi'r enĩ eſt leue: ⁊ nõ vlteriꝰ fit. ac nec vlteriꝰ ꝓficiſcit̃: ſꝫ illic eſt: vbi ſuus eſt nãlis locꝰ. q̃re ſicẽ ex graui icipit fieri leue ita illud leue ſe ſurſuꝫ incipit facere: ⁊ ſicut ſit leue in ꝑte: ſic ſubtollit̃ ſurſum in pte. ⁊ ita cito ſicut cõplet̃: ita cito ſublatus eſt ſurſuꝫ. Ex hiſce iſert id qd̃ eſt poª mobile: cũ ꝓcedit ad actũ motũ: eo ad id deuenire: qd̃ eſt eius pfectio: vt ſi ad motũ auctiõis ꝓficiſcit̃: ad q̃tũ venit: ⁊ ſi ꝓcedit ad alterationẽ: ad q̃le deuenit: ⁊ ſi ꝓcedit ad motũ localẽ: deuenit ad vbi: ita vt quẽadmodũ icipit venire in actum motus: ſic ſe facere incipit in terminũ motus. Et vt gñatione motus cõpleuit: ſic pfecte erit in termino ad queꝫ ipſius motus. ingt. pſpicuũ igit̃ eſt: qm̃ id qd̃ poª eſt ad actũ ꝓficiſcẽs illuc venit. i. venit in actũ qui eſt eius qd̃ mouet̃ pfectio. deuenit dico ⁊ ad tm̃. Si ꝓficiſcitur ad actũ auctionis. Deuenit ⁊ ad tale: ſi ꝓficiſcit̃ ad actũ alterationis: vbi hoc eſt in quo tãto ⁊ tali eſt ⁊ actus ipiꝰ quãti: ⁊ actus ipſius q̃lis: ⁊ ipſius vbi. ❡ Quo declarato oſtẽdit idẽ eẽ in motu locali. ⁊ ingt. eadẽ aũt eſt cã ẽt vt id qd̃ terra eſt/⁊ id qd̃ ignis eſt moueant̃ in ipſoꝝ loca nullo impediẽte: ⁊ q: ſit eadẽ rõ: oſtẽdit dicẽs/⁊ enĩ alimentũ cũ ꝓhibẽs: ⁊ ſanabile cũ detinẽs nõ fuerit ꝯfeſtiꝫ fert̃ ſup. in ſuũ terminũ. ⁊ mouet ẽt ⁊ id qd̃ a pnº fecit ſup. ipꝫ graue/vt gñans ſup. ꝯfeſtiꝫ remoto ipedimẽto. ⁊ mouet ẽt ⁊ id qd̃ ſubtraxit ipedimẽtũ ſup. ꝯfeſtim. aut id vñ reſiliuit ipm̃ graue ẽt mouet ꝯfeſtim ſup. motu violẽto. vt dictũ eſt in libris phyſicoꝝ vbi determinauimꝰ nihil hoꝝ ſeipꝫ mouere. Quare vt in ceteris motibꝰ nihil ſeipm mouet: ſic in motu grauiũ nihil ſeipm mouet: ⁊ vt in ceteris motibꝰ ſublato ipedimẽto mouẽs mouet ipm mobile ꝯfeſtiꝫ in terminũ motꝰ: ſic in motu grauiũ ⁊ leuiũ deducto ipedimẽto mouẽs de poª ẽẽntiali/vt generãs mouet mobile ſurſuꝫ vel deorſuꝫ: ⁊ remouẽs ꝓhibẽs mouet de poª accidẽtali ẽt ꝯfeſtiꝫ deducto ipedimẽto: ⁊ violẽtãs ſi'r deducto ipedimẽto ꝯfeſtiꝫ mouet ſuũ mobile. ❡ Sꝫ dices in 8° Ariſt. vĩ ꝯdictio/nã ſupius voluit grauia ⁊ leuia ſeipa mouere/q̃tenꝰ mobile nõ eſt in poª ad ꝯtraria: hic aũt ait dictũ eẽ in ſermõibus vltimis nihil poſſe ſeipm mouere. ❡ Dici põt hic eẽ dictũ grauia ⁊ leuia mouere ſe de poª accidẽtali: quę nõ ꝑcedit tpe motũ ipm. at in ſermonibus vltibus dixit illa ſe ipſa nõ mouere de poª eſſentiali: nec de poª accidẽtali: quę ꝑcedit actũ: vt diximus: ⁊ dicemus. Deide epilogat. ⁊ ingt. dictũ eſt igit̃ quã ob cãm fert̃ vnũqđqꝫ coꝝ: quę ferunt̃: ⁊ qd eſt ſuũ in locũ ferri. ❡ Quo ad 8° ad 8ba attinet verba illa. Aut id vñ reſiliuit: qdam intellexerũt de motu violẽto qui fit per reflexionẽ: quõ ꝓijciẽs mouet pil' per reflexionẽ: ⁊ ideo dicit: ⁊ id vñ reſiliuit. i. id vñ reflexa ſunt ipſa ꝓiecta. ❡ Auerroes aũt dicit Ariſto. voluiſſe oſtendere in toto hoc textu dr̃iam inter iſtum motum in loco ⁊ alios motus locales: qui ſunt aialiũ: q: animal eſt aial: ⁊ ſi non mouetur: iſta autẽ nõ ſunt grauia

O (margin)

P (margin)

Dubitatio

Q Solutio

Que Auer roẽ.cõ.25.

A gravia neqꝫ levia/donec ſint in locis:hec Auerro.
Dubitatio **Sed contra** hec dubitatͥ:nam graue poſtq̃ re/
cepit formā ſubſtantialeꝫ:ſemꝑ eſt
graue:ſilr ꝛ leue. Quare tam in locis:q̃ extra loca ſem/
ꝑ ſunt talia. ℂ Solitus ſum dicere ꝑ graue ꝛ leue Auer
1ᵃ Solo ro. ꝛ Ariſto. intellexiſſe graue ꝛ leue cū omnibus ſuis ꝑ/
fectionibus:que ſibi cōpetūt nālr:quarū vna eſt locus
cum igitur grauia ſunt extra loca:eis videt̃ deeſſe ea ꝑ/
fectio nālis:que eſt locus. Igit̃ nō eſt graue perfecte ſꝫ
omnes ꝑfectiones tam nāles:q̃ accidētales. Quare ni
ſi graue fuerit in loco:nunq̃ erit graue ſm omnem per
fectionē. Aliter etiā diximus aliquādo/elm̄tum extra lo
cum nunq̃ eſſe purum/ſed ſemꝑ habere rōnem mixti/ꝛ
ita niſi ſit in loco:nunq̃ elm̄tum purū eſſe poteſt. elm̄tū
enim dū eſt in alioꝝ regione:ſemꝑ habet non nihil cō/
plexionis extranee. hīl ergo ait Auer. elementū extra lo
cum nō eſſe tale niſi accidētaliter:hoc eſt per quedā ac
B cidētia ſimilia ei:ꝛ non ſimplr ꝛ pure. animal ꝯo omni
in loco eſt purū aial ꝛ ꝑfectū in ſuis ꝑfectionibus nāli/
Aliud Au. notatum bus. ℂ Scdō Auerro. facit talē rōnem/in talibus corpo/
bus cū corpus acq̇rit aliquaꝫ partē forme ſtatim acq̇rit
aliquā partē ipſius vbi:ita vt cū forma cōplebit̃:ipſum
vbi cōplebit̃:ergo potētia ad formā:ꝛ potentia ad vbi
eſt eadeꝫ ſubiecto.ſ.corpe a quo eſt gn̄atio. hanc rōnem
per exemplū explanat:nam aqua fuit in potētia leuis:ꝛ
in potētia ad locū ſuperiꝰ:que cū ſit ignis ſit eſt ignis et
ſurſum. ecce quō potētia ad ignē ꝛ ad locū ſuperiꝰ ſimul
fuit in aqua:ꝛ nō in igne:qui ſurſum fert̃:cum generat̃,
hec Auer. ℂ Sed cōtra dubitat̃:quoniā generet̃ ignis
Dubōnes in ſphera terre ex oleo. tunc patet non ita cito eē ſurſuꝫ
ſicut generat̃:q꞉ gn̄atio ſit ſubito:ꝛ motus ſurſum ſit in
tꝑe. pꝛeterea non eſt manifeſtū quid intelliget̃ per quā
tum dat̃ de forma:per tm̄ dat̃ de accidentibus ꝯſnābus
Solo prīa Alia ſolo. formā. ℂ Recentiores dicunt intelligēduꝫ eē de igne:
qui ſit in loco gn̄ationi ſue cōuenienti. Eſt eni locus cō
C ueniēs gn̄ationi ignis concauū aeris:ꝛ locus conueniēs
generationi aeris concauum aque:ꝛ locus conueniens
generationi aque concauum terre:nam vnū elm̄tum ſit
ex altero:ideo opꝫ ignē fieri ex ſuo elm̄to vicino. Quare
ꝓpoſitio illa cōis intelligēda eſt elm̄tis ipſis genitis in
locis ſuis gn̄atiō ibꝰ ꝯuenientibus. ℂ Huic expōni vt di/
cemus/diſſentit Auer. infra:ꝓpterea aliqn̄ diximꝰ Ari/
ſto. per locū ſurſum intelligere totū ipſum ſpatiū:qđ eſt
inter cōcauū lune:ꝛ mām:ex qua ſit:verbi cā:ſi ignis ge
neret̃ in cētro terre:locus ſurſuꝫ erit totū ſpatiū verſus
cōcauū:qđ eſt inter centrū:ꝛ cōcauū:ꝛ hoc pacto eius ꝓ
poſitio videt̃ vera. diximus etiā per ſurſum eē intelligē
dā regionē ignis tm̄:ꝛ dicebā elm̄tum nullū purū eē ex/
tra ꝓprium locū:niſi cū fuerit in loco ei nāli/extra eniꝫ
locū videt̃ impurū ac elemētatum. ℂ Alr etiā dici po/
teſt ꝓpoſitionē illam veraꝫ eſſe niſi aliquid prohibeat.
D modo cū apud nos ignis fit:non ſubito ſurſum eſt:q꞉
aliquid prohibet ſcꝫ mediuꝫ reſiſtēs. ablato aūt medio
reſiſtēte cōfeſtim ita cito ſicut generat̃:ita cito erit ſur
ſum:q꞉ tunc motus erit ſubitarius ſicut gn̄atio ipſius.
ℂ Ad ſcdam dōm/cōem illaꝫ ꝓpoſitionē eē intelligē/
daꝫ in elm̄tis quantū.i. quot gradus agēs dat de forma:
tot dat de cōſequētibus:in mixtis aūt intelligit quantū
idest quot gradus dat de forma/vel diſpōnibus forme:
tot dat de cōſequētibus/vel de diſpōnibus facientibus
Aliud Au. notatum. ad illa. ℂ Ulterius Auerro. vult in ſimplicibus idē eē
ſubiectū motus ꝛ ſubiectum forme re:differre tn̄ rōne
ſeu ꝑparatione. in aialibus ꝯo ſubiectū forme aliud eſt
Dubitatio a ſubiecto motus. ℂ Sed dubitat̃:q꞉ ſubiectum forme
eſt mā:ſubiectū motus eſt/aut forma/aut cōpoſituꝫ ex

in.illi.ia

materia ꝛ forma. ergo nō ſunt idē. ℂ Preterea de aia E
libus videt̃ falſum:q꞉ in illis idē videtur ſubiectū for
me ꝛ ſubiectū motus. Corpus enim ſubiectuꝫ eſt forme Defenſio
aialis:ꝛ ſubiectū motus eiuſdē. ℂ Pōt defendi. naꝫ ꝑ
ſubiectū motus intelligit illud:in quo eſt potētia eſſen/
tialis ad ipſum motum. ꝛ tunc eſt verū quod dixit. Nā
ſubiectum motus hoc pacto eſt mā:ꝛ hec eſt ſubiectum
forme differt autē preparatione.i. ordine:q꞉ talis mate
ria primo eſt ſubiectū forme:ꝛ ſcdo/eſt ſubiectū motus
mediante forma niſi ſit impediēs. ℂ Ad ſcdam dici po
teſt/ſubiectū motus in aialibus eſſe corpus non abſolu
te:ſed vt affectū pro illo motu. vꝫ. vt mēbra ſunt exicca
ta ꝛ dura. ſubiectū ꝯo forme eſt materia:que eſt ſubie/
ctuꝫ gn̄ationis:ꝛ ſic patet dūa. ℂ Ulterius Auerro. po Aliud Au. notatum
nit dūiam alio modo inter motū grauiuꝫ ꝛ leuiū:ꝛ cete/
ros motus:q꞉ in ceteris motibus impediēs nō hꝫ locū. F
qđ enim mouet̃ ad nutrimentū vel ſanitatē:impoſſe eſt
impediri per aliqđ. at graue cū mouet̃ deorſuꝫ:pōt im Aliud Au. notatum
pediri. ℂ Ulterius Auer. ait Ariſt. in ſermonibus vli/
bus duobus locis declaraſſe nihil moueri a ſe: q꞉ in ſe/
primo ꝛ in octauo libro phyſicoꝝ:aliter tn̄ ꝛ aliter. naꝫ
firmius in octauo/in ſeptimo enim arguit ſupponēduꝫ
primū motū quaſi per ſe manifeſtū. In octauo aūt pro
bauit ad ꝑmū motū per ſe eē deueniēdū:quare certius
in octauo demōſtratio illa habet̃. ℂ Ultimo Auerro. Ulrᵐ Au. notatum
quaſi totā Ariſto. rōnem epilogando reducit eā ad for/
mam ſic/omne trāſmutabile tranſmutat̃ ad ſimile:ele/
menta ſunt tranſmutabilia. ergo elemēta tranſmutant̃
in ſimile. Ulterius arguit̃/elm̄ta tranſmutantur ad ſimi
le:elementa tranſmutant̃ ad loca propria:ergo loca ꝓ/
pria ſunt ſimilia elementis:ꝛ ita patet elementa nō mo
ueri ad eorum loca:niſi quatenus ſunt ſimilia ꝛ elemē/
torum perfectiua:hec Auerroes.

ℂ Differentias aūt ꝛ ea que circa ipſa acci/ G
dūt nunc dicamus. primo igit̃ determinatū
ſit vt oībus videt̃:graue qdē ſimplr id eſſe
qđ oībus ſubſtat. leue aūt id qđ oībus ſuꝑ/
eminet. Simplr aūt dico ꝛ in ipſum genus
reſpiciens ꝛ in ea qbus ambo nō inſunt. vt
ignis q̄uis magnitudo niſi forte aliqđ aliud
ꝓhibeat ferri ſurſum videt̃. terrea aūt deor/
ſum. eodē aūt mō ꝛ celerius qđ maius eſt.

ℂ Duo hactenus declarauit/ꝛ quā ob cauſaꝫ ferat̃ vnū
quodqꝫ eoꝝ:que feruntur:ꝛ qđ eſt ferri in ſuī ipſius lo
cū. at nūc ꝓponit definire graue ꝛ leue ꝑmo. ſcdo ex de
finitionibus datis reddere cāſ oīum eoꝝ:que illis acci/
dūt. inqt. differētias aūt ſupple qbus definitiones gra/
uis ꝛ leuis ꝯſtant nūc dicamus. ſcdo loco ꝛ ea nūc dica/
mus q̃ circa ipſa accidūt. nā de nā bonaꝝ definitionuꝫ H
eſt:vt ꝑ ipſas ſoluant̃ oēs qōnes:que rei definite acci/
dūt:ꝛ reddat̃ cā oīum accidentiū. ꝓpoſita intentione ꝛ
ordine exeqt̃ dādo definitiōes/aīt tn̄ tales velle dare:q̃
oībus antiqs vident̃. ꝛ inquit. primo igitur determina/
tū ſit ſupple de graui ꝛ leui definitiue vt omnibus pꝛis
antiqs videtur. definit igit̃ graue dicens id eſſe ſimpli
citer graue:qđ oībus ſubſtat:hoc eſt (vt exponit Auer/
roes) quod ſub omnibus quieſcit. leue autē ſupple etiā
ſimpliciter id quod omnibus ſupereminet. hoc eſt/vt
Auerro. inquit:qđ ſuper oīa quieſcit. ℂ Sed occurres/nā Que Auerro.cō.26.
queſtionē quid res ipſa eſt precedit queſtio an res ipſa
eſt. ſi igitur definit graue ſimplr:ꝛ leue ſimplr prius an
hec ſint debuit declarare. ℂ Cui Auer. reſpōdet aliqua Dubitatio.

I corpora eſſe talia ſupius declaratū eſt:vbi demonſtra-
uit terrā quieſcere ſub oībus corporibus:q2 mouetur ex
oībus mundi partibus ad mediū mūdi.ſilr declaratuꝫ
eſt eſſe aliqḋ tale corpus:qḋ omnibus ſupereminet cor
poribus:que recte mouenť:qualis eſt ignis:⁊ ſic nō fuit
neceſſariū idem nunc repetere:cuꝫ ſit ſuppoſitum iam.
¶ Animaduertendū ſm Auer.ꝙ ſuperius in primo/⁊
tertio libro Ariſt.graue ⁊ leue aliter deſcripſit/dixit enī
graue eē illud qḋ mouetur ad mediū.leue aūt quod mo
uetur a medio.ecce quomodo definitiōes eiuſmodi diſ
ferunt:nā pňtes danť per quietē:pcedentes per
motū.¶ Scḋo animaduertit Auer. differentias inter
has definitiones/vult enim definitiones pňtes:quę
per quietē aſſignanť:eſſe veriores ⁊ magis naturas gra
uis ⁊ leuis demonſtrātes:ꝙ ſint illę quę per motū dan
tur.cām aūt affert/q2 motus elňtis non cōpetere videť
niſi aliq̄ rōne violēter:quies ꝯo eis eſt omni ex parte
K nālis.non enim motus elňtis ineſſet niſi mediū reſiſte
ret qḋ abſq3 aliqua violētia fieri non pōt.pterea mo-
tus ineſt dum elňtum non eſt purū ⁊ pfectum:at quies
ineſt:poſtꝙ elňtum omni ex parte eſt cōpletū.¶ Aſſi-
gnari pōt alia cā/quare pňtes definitiones:quę per
quietē danť:ſint veriores ⁊ potiores/q2 danť per cām
finalē motus:quies eniꝫ eſt finis motus:modo finis eſt
potiſſima cāruꝫ.¶ Tertio/animaduertit Auer. has de
finitiones non eē eēntiales/nec aſſignatas per pprias
dr̄ias:q2 differētię latent:propterea loco earū accipiun-
tur actiones proficiſcētes ab ipſis.¶ Animaduertēdū
graue ſimplr eē ſic definiēduꝫ qḋ eſt illud/qḋ omnibus
ſimpliciter ſubſtat.⁊ leue ſimplr qḋ omnibus ſimplici-
ter ſupeminet.verbū eniꝫ ſimpliciter dꝫ poni ita in de-
finitione/vt ponit ex parte definiti.ideo Ariſt.exponit
quid ipſe velit per ſimplr qḋ in definitiōe eſt ſubaudiē
dum:cū enim dicit graue ſimpliciter eſſe qḋ omnibus
L ſimpliciter ſubſtat:⁊ leue ſimplr:qḋ omnibus ſimplr
ſupeminet:quęritur quid intelligiť p omnibus ſimpli-
citer ſupereminere:⁊ per omnibus ſimpliciter ſubſta-
re:Ariſtoteles igitur ſeipſum explanans.inquit.ſimpli
citer autēꝫ dico ſupple/vel omnibus ſubſtare:vel om-
nibus ſupeminere ⁊ in ipſum genus reſpiciēs:quaſi di-
cat ſimpliciter dico ſm genus/nō enim leue ſimplr eſt/
qḋ omnibus corporibus tā ſui generis ꝙ alterius gene
ris ſupeminet:q2 licet ſupereminecat elňtis quę ſunt ſui
generis:nō ſupeminet corporibus cęleſtibus: quę ſunt
alterius generis.ſimiliter terra licet ſubſtet oībus ele-
mentis:quę ſunt ſui generis:non ſubſtare dicitur corpo
ribus cęleſtibus : quę ſunt alterius generis. nec etiam
illis diciť ſupeſſe.quare ſimpliciter eminere/vel ſimpli
citer ſubſtare qḋ poniť ex parte definitionis dicitur ad
genus reſpiciēs ſupple ſuorū corporū.⁊ exponens ſim-
pliciter.ex parte rei quę definitur hoc eſt quid per gra-
M ue ſimplr ⁊ qd per leue ſimplr intelligat: addit ⁊ in ea
ſupple reſpiciēs quibus ambo/ſcꝫ grauitas ⁊ leuitas ſi-
mul non inſunt:vt ſunt aer/⁊ aqua:qbus grauitas ⁊ leui
tas inſunt.¶ Uel facilius exponi pōt:vt Ariſto. expo-
nat quid per ſimpliciter intelligat:qḋ intelligiť a parte
definiti hoc eſt qd intelligiť per ſimpliciter graue ⁊ qd
per ſimplr leue/⁊ vult ſimplr graue eē intelligendū:qḋ
in genere grauium obtinet ſummum gradum ⁊ cui ni-
hil admiſtum eſt de leui.ſimpliciter leue ꝯo eſſe intelli
gēdū qḋ in gňe leuiū tꝫ gradū ſummū ⁊ nihil grauis ad
N miſtū hꝫ:⁊ hoc ait ſimplr aūt vel graue:vel leue dico ⁊
in ipſum genus reſpiciēs.hoc eſt qḋ in genere grauium
vel leuiū obtinet ſummū:⁊ qbꝰ ambo graue ⁊ leue ſup-
ple non inſunt:ſed graue eſt ita graue:qḋ nihil leuis hꝫ:
⁊ leue ita leue/vt nihil grauis. Auerroes aūt per genus
intelligit locum:qui eſt genus omniū locoruꝫ:qui ſunt
ſurſum ⁊ deorſum.⁊ ſic p ſimplr graue eſt intelligendū
illud qḋ in genere locorum grauiū obtinet infimū.leue
ſimpliciter:quod in genere locorum leuiū obtinet ſum
mū.¶ Sed circa hęc dubitatur/aīt eni ſimpliciter gra Dubitatio
ue eſſe/vel ſimplr leue:cui non inſunt ambo.ergo graue
in reſpectu ⁊ leue in reſpectu erūt quibus ambo inerūt
⁊ ita aquę grauitas ⁊ leuitas inerit:ſimiliter ⁊ aeri.hoc
autē non cōcederet Ariſtote.q2 qḋlibet elňtum eſt ſim-
plex ⁊ purū in ſua ſpecie.¶ Rńdet Auerro.⁊(vt mihi
videť)innuit talē diſtinctionē/ꝙ cōpoſitio eſt duplex al-
tera:quę eſt diuerſorū vnio in quodā tertio.altera eſt q̄-
dam cōparatio eiuſdeꝫ ad diuerſa:ſm quā pluribus de
noiationibus appellať.vult igiť Auerro.media elemen
ta dici cōpoſita cōparatione ac denoiatione. nō autem
vnione:⁊ ſic cōpoſita dici pnt ſimplicia:hęc per exem- O
pla exponit dicēs/vt ignis ipſius quęuis magnitudo/ſi-
ue portio diciť leuis ſimplr q2 niſi forte aliqd aliud p-
hibeat ferri ſurſū videť:⁊ in locū venire eminētiſſimū.
terrę aūt ſupple quęuis portio diciť grauis ſimpliciter:
q2 niſi forte aliqd aliud phibeat ferri deorſum videť:⁊
in locū infimū venire.addit eodē autē modo ſupple et
celerius id fertur/vel ſurſum/vel deorſum:qḋ maius eſt
in grauitate:vel leuitate.¶ Auerroes autem ſuper his
verbis.inquit.⁊ ſignuꝫ ꝙ ignis eſt leuis/ſine aliqua gra
uitate eſt:q2 quanto ignis maior erit:tanto ſurſum velo
cius fertur.Addit/ꝙ ſi ignis eſſet compoſitus ex graui-
tate ⁊ leuitate non cōtingeret hoc ſcꝫ/ipſuꝫ velocius fer
ri ſurſum:quo maior eēt:q2 proportio grauis ⁊ leuis ad
leue in vtroq3 corpore ſcilicet magno ⁊ paruo eſſet ea-
dem:ac cum in eo ſola ſit leuitas:ideo quanto ignis ma
ior eſt tanto velocius ſurſum ferť.ecce quomodo Auer
ro.vult Ariſto. verbum habere locū ſuppoſita ſimplici
tate ignis:q2 vbi ignis eſt ſimplex valet ꝙ quanto ma- P
ior fuerit:tanto velocius fertur:vbi ꝯo eſſet quoddam
miſtum non valet ꝙ quanto eſſet maior: tanto celerius
fertur.lignum enim maius eſt plumbo ⁊ non deorſum
tantūdē celerius fertur.¶ Solet inſtari contra hoc:q2
aurū velocius deſcendit ipſa terra:⁊ tā eſt miſtū. tu ꝯo
cōſidera:nā inſtantia non eſt ad rem.

¶ Alio ꝯo modo graue ⁊ leue ſunt:quibus
vtraq3 inſunt.quibuſdam enim ⁊ ſuperemi
nent: ⁊ ſubſtant:vt aer ⁊ aqua. Nam ſimpli
citer quidem:neutriꝫ horū leue eſt/vel gra
ue.terra quidē enim ambo ſunt leuiora.quę
nis enim ipſoꝝ pars ſupeminet ipſi. igne au
tem grauiora.ſubſidet eniꝫ ipſoꝝ pars:quā-
tacūq3 ſit. Ad ſe ipſa ꝯo ſimplr aliud qdem
eſt graue:aliud autem leue. Nam aer quidē Q
quātulus ſit aquę ipſi ſupereminet.aqua au
tem etiam quantula fuerit:aeri ſubſidet.

¶ Tranſit nunc ad definiendum graue ⁊ leue in reſpe-
ctu/⁊ definit hęc inſimul/non ſeorſum ſingulum vt fe-
cit de graui ⁊ leui ſimpliciter:quoniam ex quo ſunt me
dia:ſubeunt rationem vnius definibilis.inquit.alio ꝯo
modo ſupple a graui ⁊ leui ſimpliciter graue ⁊ leue ſūt:
quibus vtraq3 īſunt:hoc eſt vtraq3 qualitas:leuitas.vꝫ.
⁊ grauitas.hęc eſt definitio/ergo grauia ⁊ leuia in reſpe
ctu ſunt:qbus tā grauitas ꝙ leuitas ineſt.Et reddit cām
q̄re vtraq3 q̄litas cuiq3 coꝝ ineſt:ex eo q2 aliqbus ſup
eminēt:aliquibus ſubſtant.vt aer/⁊ aq̄:eminēt.n.terrę:
ſubſtant

A ſubſtant igni.inq̄t.q̄buſdam enim ⁊ ſupeminent vt ter/ reis:⁊ ſubſtãt:vt igneis:⁊ ponit exemplũ dicẽs/vt aer/⁊ aq̄.dixerat hęc dici alr̄ grauia ⁊ leuia: iõ aſſignat cãm q̄re hęc dicr̄ alr̄ grauia ⁊ leuia:ex eo q̄ ſimplr̄ neutrũ boꝝ leue eſt:vel graue:q̄ ambo ſunt leuiora ipſa terra: ⁊ igne grauiora.inq̄t.dico ſupple hęc aliter grauia ⁊ le/ uia ab his quę ſunt ſimplr̄ talia:nam ſimplr̄ quidẽ neu trum hoꝝ leue eſt/vel graue.nã terra quidẽ ambo ſunt leuiora.quęuis enim pars ipſoꝝ ipſi terrę ſupeminet. igne aũt ſunt grauiora:ſubſidet enim ipſoꝝ pars quãta cũq3 ſit ipſi igni:ergo ſunt grauia ⁊ leuia ad aliud atq3/ aliud ⁊ ſic cuiq3 eoꝝ vtraq3 qualitas ineſt:non q̄de3 cõ poſitiõe vt diximus:ſed denoiatione ⁊ reſpectu.℃ Sʒ occurres ſicut aer/⁊ aq̄ dicr̄ grauia ⁊ leuia reſpectu extre moꝝ:an dici poſſint grauia ⁊ leuia cõparatione ad ſeip ſa ſimplr̄ ⁊ ſeorſum. Rñdet Ariſto.ad ſe ipſa vo ſimplr̄ ideſt ſeorſum.ſumit eñi ſimplr̄ pro ſolo/ac ſeorſuʒ ſum/

B pto aliud q̄dem eſt graue:aliud aũt leue.nam aer q̄de3 quãtuluſuis ſit/omni aquę ipſi ſupeminet:ergo dicit̃ le/ uior aqua:aq̄ vo quãtulauis fuerit omni aeri ſubſidet. ergo eſt grauis ad aerẽ.quare hęc dicr̄ grauia ⁊ leuia in reſpectu tñ ſimul ſumpta/⁊ ad extrema cõpata: q̄ ſeor/

Qũę Auer ro.cõ.27. ſum ſimplr̄ ⁊ accepta/ad ſe relata. ℃ Auerroes aũt aſſi gnat ſignũ quo aerẽ eſſe aqua leuiorẽ cognoſcit̃:q̄ cor/ pora q̄bus aer p̄dominat̃ aq̄s ſupnatat.ergo aer eſt le/ uior aqua:⁊ aq̄ grauior aere.℃ Sed cõtra hęc dubita/ bis fortaſſe primo/q̄ vel leuitas aeris eſt intẽſa/vt octo in aere ipſo:vel remiſſa.Si eſt intenſa:ergo aer erit le/ uiſſimus ſimplr̄:⁊ ita oĩbus ſupeminet. Si naũt remiſ/ ſa:erit ergo ſibi grauitatis q̄cq̄ admiſtũ:cuius oppoſitũ Auerro.aſſerunt p̄primo cõmento 2° ſi grauis ⁊ leuis di cit̃ aer cõparatione:grauitas ⁊ leuitas in eo erunt rela tiones:quare nõ erunt p̄ncipia motuũ vt 5° phyſi.colli/ git̃.℃ Põt dici qualitatẽ qua aer dicit̃ grauis ⁊ leuis: differre ſpecie a leuitate ignea:⁊ grauitate terrea.hęc.n. aerea qualitas/ſiue ſit dicenda leuitas/ſiue grauitas eſt

C intenſa/vt octo in tali natura.⁊ ita non ſequit̃ aerem per hanc oĩbus ſupeminere.q̄ eſt intenſa/vt octo/vt aerea eſt:non aũt ſimplr̄.℃ Ad ſcdam dicendũ aliq̄d dici cõ/ paratione poſſe duplr̄ intelligi/aut intrinſece rõne fun damenti:velut ſimile rõne fundamẽti eſt album ratio/ ne albedinis:aut extrinſece rõne relatiõis:vt ſimile ex trinſece ratione relationis eſt ſimile propter ſimilitudi nem.tunc dico aere3/⁊ aquam dici cõparatiue grauia ⁊ leuia intrinſece propter qualitates:quę ſunt fundamen ta reſpectuum.Et non extrinſece propter relationes.

℃ Quoniam autem ⁊ cęterorum alia quidẽ grauitatem:alia vo leuitatem habent:patet eam quidem differentiam:quę in ſimplici/ bus eſt:hoꝝ oĩum cauſam eſſe ex eo nãq3/

D quia aliud plus/aliud minus illoꝝ ſunt aſſe cuta:alia corporum grauia:alia leuia erunt.

℃ Auerroes ſic introducit ⁊ recte:cũ dedit definitionem grauis ⁊ leuis tã ſimplr̄:q̄ in reſpectu:trãſit ad aſſignã dã cãʒ accidẽtiũ:quę inſunt miſtis pp̄ ſimplicia.hoc eñi erat tertiũ p̄poſitũ.p̄ordinat tñ doctrinã hoc modo.q̄m miſta ſunt grauia/vel leuia p̄pter ſimplicia que in illis p̄dominant̃:ideo dicendũ eſt de accidentibus ſimpli ciũ/ſic eñi erit dictũ de accidentibus miſtoꝝ.primo er/ go oſtendit miſta eſſe talia pp̄ ſimplicia:ſcdo ex hoc q̄d agendu3 ſit de ſimplicibus:colligit.Inquit.q̄m aũt ⁊ cę teroꝝ.ſ.miſtoꝝ alia q̄dem grauitatẽ:alia aũt leuitatem habẽt:patet eam q̄dem differentiã quę in ſimplicibus

eſt:hoꝝ hoſum corpoꝝ miſtorũ cãm eẽ.ſ.cur alia gra/ uia:alia leuia ſint ⁊ q̄d miſta ſint grauia ⁊ leuia propter ſimplicia.declarat dicẽs/ex eo nãq3/q̄ aliud plus/aliud minus illoꝝ ſimpliciũ ipſa miſta ſunt aſſecuta:alia cor poꝝ miſtoꝝ a p̄dominio erũt grauia:alia leuia. patet igitur verũ eſſe miſta/eſſe grauia/vel leuia propter ſim plicia.lignũ enim leuius eſt plumbo:q̄ de leuibus ele/ mentis/plus eſt in ligno/q̄ in plũbo.aurũ vo/vt Auer ro.inquit.grauius adeſt argento:q̄ in eo/eſt/plus de ter ra.oleũ aũt leuius vino:q̄ in eo plus eſt/aeris.℃ Quo vo ad verba attinet verbũ illud[In ſimplicibus]anti/ quę trãſlationes habẽt [In cõpoſitis:]q̄d vnde factum ſit:ignoro.gręce enim eſt ἀσυνθέτοις/ hoc eſt ſimplici/ bus:ideo iunioribus fuit errandi cauſa.

℃ Quare de illis dicendũ eſt:cętera eniʒ illa prima ſequuntur:q̄d quidem ⁊ eos oporte re facere diximus:qui ob plenu3 graue eſſe dicunt.⁊ ob vacuum leue. — Illa rẽ

F

℃ Declarauit miſta eẽ grauia ⁊ leuia p̄pter differentias ſimpliciũ:quoties in illis p̄ſunt.ex hoc cõcludit quod facturus eſt:aſſerẽs ſolũ de ſimplicibus ſe velle agere: quoniã cũ miſta ſint talia ob ſimpliciũ p̄dominiũ:ſa/ tis de differẽtijs/ac accidẽtibus miſtoꝝ dicet̃.ſi de acci dentibus ſimpliciũ erit dictũ. Inquit.quare de illis ſim plicibus dicendum eſt:cuius cãm aſſignat dicẽs/cętera eñi miſta illa prima/⁊ ſimplicia ſequunt̃:ſunt eniʒ vt di ctũ eſt miſta ipſa grauia ⁊ leuia ob ſimplicia.addit hũc ordinẽ debuiſſe ſeruare Democriticos:q̄ grauia ob ple nũ:⁊ leuia ob vacuũ eſſe dixerũt.debẽt enim ſolũ de ac cidentibus pleni/⁊ vacui dicere:quoniã ſic de accidenti bus miſtoꝝ ſatis erit dictuʒ.Ariſtoteles ergo/vt Auer. inq̄t.p̄termiſit tractare accñtia miſtoruʒ:⁊ tñ in ſimpli cibus inq̄rit accidẽtiũ cãs.hęc de ĩtẽtione/deq3 ordine.

℃ Accidit itaq3 eadem non vbiq3 grauia le/ uiaq3 ob differentiã primoruʒ videri. Dico autem vt in aere quidem grauius erit lignũ talentiçon plũbo mnaiço in aq̄ autẽ leuius. — G Itaq3 Igit̃ δὲ vt Autẽ δὴ Taléçon Cẽtũ librarũ Mnaiço Unĩ° librę

℃ Nõ dicit hic Ariſto.poteſt eſſe dubitatio/cõtra dicta: ⁊ poteſt eſſe p̄blema:nã cũ propoſuit loqui de acciden tibus miſtorũ propter differentiã ſimpliciuʒ/nunc hoc facit:proponit enim accidens primo:ſcdo illius cauſaʒ reddit.erit ergo problema quã ob cauſam lignũ centrũ librarũ eſt in aere grauius plumbo vnius librę.in aqua vo econtra plumbum vnius librę eſt grauius ligno cẽ/ tum librarum. Inquit.accidit itaq3 eadẽ non vbiq3 gra uia leuiaq3 ob differentiã primoꝝ videri. ⁊ p̄pter hęc verba videtur hęc dubitatio cõtra dicta/diximus enim miſta eſſe talia propter ſimplicia:at nunc ita eſſe nõ vi demus. ⁊ hoc exponit dicens/dico autẽ/vt in aere qui/

H dem grauius erit lignum. talentiçum/plumbo mnaiço in aqua autẽ ecõtra lignum talentiçuʒ leuius eſt plum/ bo mnaiço.℃ Debes ſcire/q̄ lignum talentiçũ ſemper eſt plũbo mnaiço grauius. dicit̃ autẽ in aere grauius: q̄ in illo velocius fertur/q̄ plumbum. In aqua vo le/ uius/q̄ in illa vel nõ fertur:vel tardius mouetur. hinc Auerro.ait Ariſto.hic per grauitatem intellexiſſe tardi tatem:per leuitatẽ vo velocitatem.℃ Quo vo ad ver/ ba attinet talentiçum a talento deducitur.eſt autem ta/ lentũ non vna ratione acceptuʒ(vt Plinius inquit:)ta men hic p̄ pondere centũ librarũ aſſumpſimus:q̄ quo uis mõ exponat̃:nõ refert. Mnaiçuʒ vo deducit̃ mna hoc eſt mina libra vna.ſol.20.hic vo pro libra.ſ.accepi mus:q̄ quouis modo exponat̃:differẽtiã nõ facit in re.

A aer in ſphera ignis deſcēdit τ aſcēdit.ergo ĩmedia ſphe
ra habebit ꝯditiones medias:τ in ſphera aquę τ terrę
τ ita in ſphera media erit grauis τ leuis:quare grauita/
bit τ leuitabit.℄ Scđo ſagitta pulſa mouet̃ ſurſum τ
deorſum in aere:ergo aer trahit ſurſuꝫ τ deorſum: τ ita
eſt grauis τ leuis/q̃re ğuitat.℄ Tertio accipit̃ lignuꝫ
qđ ſit in grauitate plũbo ęq̃le.in leuitate plũbo maius
in centuplũ.caſus eſt poſſibilis.modo experiẽtia doce/
ret hoc lignũ velociꝰ in aere deſcẽdere q̃ȝ plũbũ datũ:
quo ꝯceſſo:querit̃ e qua pte citius lignũ in aere ipſo de
ſcẽderet vel e pte graui:τ hoc nõ:qm̃ lignũ in grauita/
te eſt equale plumbo per caſum.ergo citius deſcẽdit e
pte leui:τ nõ niſi aer grauitet in ſua ſphera:alr̃ nõ citiꝰ
deorſum veniret:ergo aer in ſua ſphera grauitat.tertio
repręhẽdit Auer.Them̃.q2 nõ fecit diũaꝫ īter cãm eẽn/
talẽ:τ accidẽtalẽ illius accidẽtis.Qđ eni lignũ citius in
aere deſcẽdat certo plũbo:cã accidẽtalis eſt ſi poneret̃
B maioris grauitatis ipſo plũbo.hęc enim cã pro tãto ac/
cidẽtalis eſt:q2 ea ablata:adhuc lignũ poſſet citius mo
ueri deorſuꝫ in aere:q2(vt dictũ eſt.)vbi lignũ τ plũbũ
eẽnt ęq̃lis grauitatis:adhuc lignũ(vt docet experiẽtia)
citius deſcẽderet:τ non tñ pp partẽ grauẽ maiorẽ ergo
vera cã τ per ſe.q̃re lignũ citius in aere deſcendit eſt:q2
cõſtat tribus grauibus.vꝫ.aere:qui in ſphera ꝓpria eſt
grauis:τ aq̃:τ terra.quare opꝫ dicere aerẽ in ſua ſphera
grauitare.℄ Ad illud de vtre:in quo Them̃.rñdit Ari
ſto.Auerro.dicit primo.illud eẽ exemplũ:τ non ſignuꝫ
verũ:q2 exẽpla ponimus/vt ſentiant qui diſcũt.ſcđo di/
cit Ariſt.ſuppoſuiſſe vtrẽ eẽ tenuiſſimę mẽbranę adeo
vt non promoueat plus q̃ȝ aer. Themiſtius ꝟo credit
vtrem eſſe ex craſſa admodum pellicula.hęc breuiter
in cõmento colliguntur.

An elẽta me dia i ꝓprijs ſpheris gra uitent.

Sed an vera ſint:Dubiũ eſt nõ paruum. Auer
roes dubiuꝫ hoc diſſoluit in pñti
cõmento:τ infra cõmẽto 39°.vñ hic ponit hanc ꝯnẽ q2
C media elĩta proprijs in locis grauitẽt τ leuitent.℄ Cõ
mento ꝟo 39° ponit aliam/q2.vꝫ.lꝫ hęc media elemẽta
grauitent τ leuitẽt ꝓprijs in locis:tñ in illis magis gra/
uitant.℄ Primã ꝯnẽ tribus rõnibus potiſſimũ confir
mauit:prima/q2 aer deſcẽdit a regione ignis.τ aſcẽdit a
regione terrę/τ aquę:ergo aer grauitat τ leuitat in loco
eius medio.℄ Scđa/q2 ſagitta ꝓpulſa mouet̃ ſurſum
τ deorſuꝫ in aeris regione.ergo aer trahit ſurſuꝫ τ deor
ſum/τ ita leuitat τ grauitat.℄ Tertia/ſit lignũ cuiꝰ aq̃/
τ terra ſint ęq̃les aquę/τ terrę:quę ſũt in plũbo:τ ignea
q̃q̃ȝ ps ſit ęq̃lis in vtroq̃ȝ. aerea ꝟo ſit cẽtupla in ligno
ad partẽ aereã plũbi:caſu iſto poſito:cõſtat in regione
aeris lignũ eiuſmodi citius deſcẽdere plũbo:τ nõ rõne
aquę/τ terrę quę in vtroq̃ȝ ſunt equales:nec rõne par/
tis igneę /q2 illa nõ trahit deorſum:τ in vtroq̃ȝ eſt equa
D lis.ergo rõne partis aereę.q̃re ſi lignũ in aeris regione
citius plumbo deſcendit:aer ſua in regione grauitabit.
℄ Scđaꝫ ꝯnẽ ȝ probauit cõmẽto.39°.primo/argꝰ ſum /
pto ab vtre inflato.℄ Scđo/q2 aer nãlr̃ deſcẽdit abla/
to ſubterpoſito:pręter nãlr̃ ꝟo aſcẽdit ablato ſuperpo/
ſito.tũc arguo/omne nãlr̃ deſcendẽs ablato ſubterpoſi/
to:τ violenter aſcẽdens ablato ſuperpoſito nãlr̃ ſua in
ſphera magis grauitat:q̃ȝ leuitat.Sꝫ aer/τ aq̃ ſunt eiuſ
modi.ğ ſuis in ſpheris nãlr̃ magis grauitãt q̃ȝ leuitant.
℄ Tertio/pars leuiſſima aĩalis grauitat/vt ſpũs:τ nõ
rõne terrę:q2 eſt oĩ ex parte aereus.ergo rõne aeris.q̃r
to in aere τ aq̃ ſunt cãę grauitatis magis/q̃ȝ leuitatis/vt
cõmẽto illo ꝓbabit̃:ergo in ſuis ſpheris magis grauita
bũt q̃ȝ leuitabũt.℄ Ultio/tũc ea in q̃ ſublimi apponũt
deorſuꝫ nõ facile mouerent̃. Hęc Auerro.in cõmẽtis.

℄ Hęc.qđ ſpãlis vĩ in elĩtis medijs. non eniꝫ Ariſto. E
dubitat de igne τ terra:cũ dicat ignẽ leuẽ eſſe tñ τ nul/
lo modo grauẽ:terrã aũt grauẽ τ nullo modo leuẽ.recẽ
tiores tñ ampliant q̃õnem ad omnia elemẽta/vt patet.
℄ Themiſtius aũt tenet in ſpheris ꝓprijs nullũ elemẽ
tuꝫ grauitare/vel leuitare:extra tñ loca illa ꝯcedit τ gra
uitare τ leuitare.vt ad loca eoꝝ ꝑueniant.Uaĩt rõne/vt
Auerro.retulit:q2 ſi grauitarent:tunc in eoꝝ locis violẽ
ter q̃ſcerẽt:nã ſi grauitarent:nãlr̃ deorſum deſcẽderẽt:
ergo in eoꝝ locis violenter ſtarẽt.huic fauet textus di/
cens/cuꝫ igitur fiat ex aqua aer:τ oĩno ex graui leue:eo
ipſo ſurſum venit:τ nõ vlterius ſit:ſed illic eſt. q̃re aer
cũ ponit̃ in regione aquę/vel terrę/mox leuitat:cũ autẽ
in ꝓprio loco collocat̃:mox ſtat:τ nullo modo mouet̃.
℄ Pręterea idẽ cõfirmatur ſigno ſumpto a natãtibus
cum q̃ñq̃ȝ ſub aquis natant:τ nullũ ꝑſentiunt pondus.
inſup nos qui incolimus in aeris infima regione:graui
tatẽ aeris nullo modo ꝑcipimus:q̃re ipſe nullo mõ gra F
uitare videt̃.℄ Sed inter hos põt poni ꝯcordia:ideo
debes ſcire grauitatẽ accipi poſſe pro q̃litate:qua aliq̃d
dicit̃ formalr̃ graue.τ põt ſumi/ꝓ actu ſcđo: quo graue
dicit̃ actu moueri deorſuꝫ.tertio ſumi põt/pro diſpõne
qua dicit̃ actu reſiſtere ei qđ ipſum ſurſum trahit.velut
viuere põt ſumi pro eẽ/τ pro opari/τ pro ipſo reſiſtere
corrũpenti.Tunc dicerẽ ſaluo meliori iudicio/primo/
q2 elĩta media in ſuis ſpheris ſũt grauia τ leuia forma/
liter grauitate ſumpta ꝓ ipſo actu primo:τ hoc tres ra/
tiones pñtis cõmenti ꝓbant.Scđo dicerẽ elĩta media
ꝓprijs in ſpheris nõ ſunt grauia/nec leuia/grauitate et
leuitate ſumptis pro actu ſcđo.τ hoc ꝓbãt rõnes The
miſtij.tertio dicerem/q2 elĩta media in ꝓprijs ſpheris
grauitant capiendo grauitatẽ pro diſpõne qua illa reſi
ſtunt potius illi qđ ipſa ſurſum trahit/q̃ȝ deorſum:τ hoc
ꝓbant rõnes Auer. cõmenti 39ꝑ.τ ſignũ de vtre:τ argꝰ
G eiuſdem.℄ Per hęc tollitur ꝯtradictio in dictis Ariſt.
nam Ariſtoteles hic τ 21° prima particula: ꝓblemate
17°.τ particula 26ª ꝓblemate 10° 12° τ 13°.τ 11° particu
la ꝓblemate 45°.videt̃ tenere illud idẽ:qđ hic aſſeruit.
25° ꝟo particula ꝓblemate 12° tenet oppoſitũ/ait eniꝫ
vtrẽ tãtũ plenũ q̃ȝtum vacuũ ęque perlibrari. tu ꝟo ꝑ
hęc:quę diximus/tolle cõtradictionẽ.℄ Si quis tñ vel
let ſuſtinere media elĩta non grauitare grauitate/ſcđo
modo dicta pro actu ſcđo:vt multi ſentiũt:facile poſſet
rñdere rõnibus in contrariũ factis/ad illud eni de vtre
patet non valere/quoniã fortaſſe grauitat ꝓpter pellẽ/
τ fortaſſe ob aeris ꝯdẽſationẽ/τ fortaſſe caſus eſt falſus
vt nos ſumus expti.℄ Argꝰ pręterea Ariſto.nullũ eſt/q2
oẽ locatũ nãlr̃ violẽter mouet̃ extra locũ eius:τ ita aer
violẽter deſcẽdit remoto corpe ſubterpoſito. Pręterea/
ſi aq̃ nãlr̃ moueret̃ ad mediũ.ğ violenter recedit a me/
dio/vt Ariſt.arguit ꝑmo huius:inſup tũc vni corpi ſim
H plici plures motus ieſſent.demũ Auer.met/tenet aquã
violẽter deſcẽdere etiã ablata terra.vt patuit ꝑmo huiꝰ
cõmẽtis 8° τ 17°.τ 2° huius cõmẽtis 31° τ 79°.ſilr̃ ſolut
pñt rõnes Aũi. quo fit/vel elĩta nec ꝑmo/nec ſcđo mõ
grauitẽt.3° tñ mõ ꝯcedi põt/vt oẽs auctores autumant.

**℄ Quoniã autem eſt aliquid ſimpliciter gra
ue:atq̃ȝ ſimplr̃ leue:ex his perſpicuum eſt.**

℄ His declaratis nũc q̃ſi epilogat ea q̃ dixit.τ inq̃t. qm̃
aũt eſt aliq̃d ſimplr̃ graue:atq̃ȝ ſimplr̃ leue:ex his ꝑſpi
cuũ eſt.vel forte ꝑ hęc ꝟba excuſat ſe a q̃õne/an eſt gra
ue τ leue ſimplr̃:nã cũ terminauit q̃õnẽ q̃d ſit vnũq̃dq̃ȝ
horum:quaſi ſe excuſans a queſtione ſi ſunt:inquit.quo
niam autẽ eſt aliquid ſimpliciter graue:atq̃ȝ ſimplr̃ le/

I ue:ex his perſpicuū eſt:ſupple quę diximus nūc:⁊ quę diximus primo huius:⁊ quę dicemus ſtatim.

¶ Dico autez ſimpliciter leue quod ſemper ſurſum:⁊ graue:quod ſemp deorſum aptū eſt ferri non prohibitum. ſunt enim aliqua talia:⁊ nō oia grauitatez bñt:vt qdā putāt.

¶ Addit nunc definitiones grauis ⁊ leuis ſimplr:quę ex motu colligunt̄:vt per haſce appareret graue ſimplr ⁊ leue ſimpliciter eſſe:vt inquit.dico aūt ſimpliciter leue: qd̄ ſemp ſurſum aptū eſt ferri niſi prohibeatur.⁊ graue ſimplr etiam dico:qd̄ ſemper deorſum aptum eſt ferri non prohibitū.differunt aūt eiuſmodi definitiones ab illis:quę aſſignatę ſunt per quietem:illę enim indicant eſſentiam magis.eſt enim quies ipſa elementis nālior. hę ᵽo oſtendi ut differentias eoꝝ magis:ac illa eſſe:cū motus ſit ſenſibilior quiete: tunc quaſi refellens opinio

K nē antiquoꝝ.inquit.ſunt enī aliqua talia:⁊ non oia grauitatem habent:vt quidā putant.hęc Ariſtoteles.

¶ Nam ⁊ aliȷ̄s quibuſdam graue eſſe videtur:⁊ ſemper ad medium ferri.eſt autem ⁊ leue ſimili modo.

¶ Hęc quę modo dixit.nunc cōfirmat auctoritate antiquorū ⁊ ratione ſumpta a ſenſibus.inquit. nā ⁊ aliȷ̄s qbuſdam/ſcz antiquorū/graue eſſe in rerū natura quicq̄ videt̄:⁊ hoc quo ad qōnem an graue ſit:⁊ ſupple etiam videt̄ ſemper ad medium ferri:⁊ hoc quo ad qōnez qd eſt.idem de ipſo leui.addit.⁊ inquit.eſt autē ⁊ leue ſimili modo ſcilicet/⁊ ens in rerū natura:⁊ id qd̄ videt̄ ſemper e medio ipſo ferri.hęc ex antiquis.

At ᵽo ipm Qd̄ quidē medium ¶ Uidemus enim vt dictū eſt prius terra ipſa omnibus ſubeſſe:atq3 ad medium ferri. at ᵽo ipſum medium definitum eſt.

L ¶ Cum ꝓbauit illa auctoritate veterū: nunc eadē ꝓbat ſenſu/vel ſenſibili ratione vt eſt de more phyſici.q2.vz. ſenſu videmus terrea quędam corpora oibus ſubeſſe:⁊ ⁊ hoc quo ad qōnem an ſit graue:atq3 ad mediū ferri:⁊ hoc quo qd ſit graue.addit de medio/at ᵽo ipm mediū definitū eſt:ad qd̄ videmus grauia ferri.q2 nō mouent̄: ad infinitū vel in abyſſum vt rudes putāt.ex hoc qd̄ videmus ꝓōt argui:videmus terrea q̄dam moueri ad medium ⁊ ſubeſſe cęteris oibus.ergo eſt aliqd̄ graue quod omnibus ſubeſt:⁊ ad mediū fertur.hęc de grauibus. dixit autem [Terrea] ⁊ nō terram:quia terra pura oculis non ſubiacet.elementū enim purū3 coloratum non eſt: quod ſi terrea videmus ad mediū ferri:cum non ferantur niſi ratione terrę.ergo terra magis deorſum fertur.

¶ Si igitur eſt aliquid quod omnibus eminet:vt ⁊ ignis videtur in ipſo aere ſurſu3 la

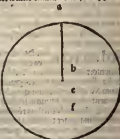
M tus:aer autē quieſcēs:patet hoc/ad extremū ipſum ferri.quare nihil grauitatis ipſu3 hīc poteſt.ſubeſſet enī alteri.Qꝛ ſi hoc eēt/aliqd aliud eēt ꝓfecto:qd̄ ad ipm extremū moueret̄:qd̄ ſuper omnia:quę feruntur collocaretur. Nunc autem nihil eſſe videtur.ignis ergo nihil grauitatis habet:neq3 etia3 terra leuitatem vllam:ſi qdem ſubſidet vniuerſis: idq3 qd̄ ſubſidet ad ipſum medium fertur.

¶ Nunc leue ſimplr eſſe ⁊ ipſu3 ferri ad extremū rōne quaſi a ſimili perſuadet:⁊ l3 ꝓcedat more prioriſtico a primo ad vltimū hypothetice ſyllogiſans:pōt tñ eius ratio ſic ad cathegoricā reduci qd̄ olb⁹ ſupereminet eſt leuiſſimu3 ſimplr:ignis oibus ſupfert̄. ergo eſt ſimplr leuis.minor ꝓbatur per impoſſ:qꝛ ſi nō oibus ſupfertur ignis:detur oppoſitū:tunc alicui alteri nō ſuperfert̄ ſed tale nō videt̄ ergo ignis omnibus ſupfertur. Ariſtoteles ᵽo procedit hypothetice.⁊ inquit.ſi igit̄ eſt aliqd qd̄ omnibus eminet:vt ⁊ ignis videt̄ in ipſo aere/⁊ ſupra aerē ſurſum latus:aer aūt quieſcens:pz tale corpus ad extremū ipſum ferri.hęc eſt prima ꝯñtia:deinde facit ſcdam.⁊ inquit.quare tale corpus ſupra aerē latum ipſo aere quieſcente nihil grauitatis ipſum habere pōt: cuius rōnem affert/ſubeſſet enī alteri:⁊ vltra. inquit. ꝙ ſi hoc eſſet:aliqd aliud eēt ꝓfecto:qd̄ ad ipſum extremū moueretur:qd̄ ſuper omnia:quę ferunt̄:collocaret̄. Deſtruit hoc cōſequens:⁊ inquit:nūc autē tale nihil eē

O videt̄ ad ſenſum noſtrū ⁊ cum nihil tale ſit:infert principalem concluſionē dicens/ignis ergo nihil grauitatis habet.repetit ⁊ idem de terra. ⁊ inquit. neq3 etiam terra leuitatē vllam:ſi quidem ſubſidet vniuerſis idq3 qd̄ ſubſidet ad ipſum medium.ſ.definitum fertur. Quare ſimplr graue eſſe:⁊ ipſum ferri ad mediū patet: ſilr patet eſſe ſimpliciter leue:⁊ ipm ferri ad extremū ab ipſo medio.quę duo propoſuit Ariſto. Qd̄ ſi has rōnes hypotheticas ad cathegoricas vis reducere facile poteſt.

¶ Circa hūc textū aiaduertendū primo/ꝙ Auer. dicit quedā:ex qbus patet ſolutio cuiuſdā dubij.Supponat̄ Quę Auerro.cō.32.

igit̄ centꝝ eē punctū terminans lineā.a.b. a ꝯcauo lunę vſq3 mediū totius ꝓtractā. Arguat̄ ergo ſic linea.a.b. pōt ꝓtrahi vſq3 ad pūctū.c.ergo.b.nō fuit vltimu3:ſilr vſq3 ad pūctū.f. ⁊ ſic.b.nō fuit vltimū:⁊ ita cētrū. b.non fuit definitū. Rñdere videtur ergo Auer.nam punctū.b.pōt conſiderari vno modo mathematice vt deſcriptu3 in linea/vt linea eſt: ⁊ ſic nō eſt vltimū:q̄n poſſit itelligi adhuc aliud vlterius: ⁊ ſic in infinitū.Alio modo pōt cōſiderari rōne phyſica/ vt punctū terminās lineā quę eſt ſemidiameter mūdi:⁊ ſic eſt.b.ipſum vltimū ⁊ finitū:ita vt nō poſſit ſibi addi aliud vltra.hęc ex verbis Auer.

P ¶ Scdo aiaduertēdū/ ꝙ Auer.ꝓ roboratione rōnis Ariſto.duo ſupponit:primū ꝙ nullus locus ſit ſupra loco ignis:qꝛ tūc vel inueniret̄ aliud corpus ſenſibile vltra ignē:qd̄ moueret̄ ſurſum vltra regionē ignis qd̄ nō pz:vel daret̄ vacuū iter

Q cōcauū lunę:⁊ cōuexū ignis:ad qd̄ ꝯcauū moueret̄ corpus illud.Scdm eſt ꝙ locus aeris nō pōt ſe extendere nālr vſq3 ad lunę cōcauū:qꝛ tunc ignis nō hēt locū:in quē moueri poſſit.qꝛ vel moueret̄ ad cōcauū cęli:⁊ hoc nō:non enī idē eſt locus duoꝝ corpoꝝ.cū igit̄ cōcauu3 lunę poſitū ſit locus aeris:ergo non pōt poni locus nālis ignis.nec moueri pōt ignis ad mediū regiōis aeris: qm̄ videmus ipm ſup oia ferri.pz igit̄ locu3 nālē aeris nō eē ꝓtenſum vſq3 ad cęli lunę ꝯcauū.Ex his duobus ſequit̄ ignē naturaliter locari in extremo:⁊ ita eſſe leue ſimpliciter: ⁊ hęc fuit ratio Ariſto. ¶ Tertio animaduertendū/ꝙ Auerro.addit alias rōnes ad idem:Arguit

enim

A enim ꝑ ptes ignis videnť ſurſum ferri.ğ eſt aliq̈s locus ſurſum:vbi eſt ꝯgregatio oiuȝ ptiū ignis:cui⁹ ex͞m eſt/vt ſiq̈s eēt in mōtib⁹:ꝛ nunq̄ȝ mare vidiſſet poſſet ꝯcludē mare eē:cū videret oēs aquas fluere:ꝛ nihil conceť ad terminū nō futurū.ğ opȝ dare locū ꝯgregatiōis aq̄rū:ꝛ tale eſt mare.hęc ğ demrātio eſt:qua pbať aliquā ſpēm eē:qȯ raro accidit:qm̄ ſemꝑ ſpēs ſunt ad ſenſum pſpicuę.2⁹ arguit Auer.ꝯiugatio calidi ꝛ ſicci eſt poſſibilis in nā:vt ꝯiugatio humidi ꝛ calidi. Sȝ ꝯiugatio calidi ꝛ hūidi eſt actu aer.ğ ꝯiugatio calidi ꝛ ſicci eſt actu ignis. ℂ 4° aiaduitēdū ꝙ Auer.mouet q̄ōnē.vȝ.quā ob cām ignis in ꝑp̄a ſphęra nō lucet:ſȝ ex ſphęrā hȳ.aiť ꝙ quęſtio q̄rit aliū locū:q2 librū de ſenſu. Rn̄det tn̄ ꝙ quēadmodū ꝯgelatio accidit aquę:nō vt aq̄:ſȝ q̄tenus ſibi terrei vapores admiſti ſunt:ꝛ ita vt aq̄ eſt miſtū q̄ȯdā:ſic ignis lucet/vt miſtū eſt terreo denſo:quare vt ꝯgelatio aquę accidit ob diſpōnē illi ex̄neā:ſic ipſi igni accidit

B lucere ob diſpōnē ſibi ex̄neam.At cū elm̄ta ſunt in loco nāli/nō pñt hr̄e diſpōnē ex̄neā.ğ nō pōt ignis in ꝑp̄o loco lucere:ſic nec aqua ꝯgelari.ℂ Hoc aūt auc̄te Alexādri ꝯfirmat:ꝙ voluit ignē in ſuo loco:ꝛ hūc nr̄m ignē dici fere ęquoce.Jlle ſiq̄dē vitā ꝯſeruet:hic eā deſtruit. Cui⁹ ſignū eſt ex definitione ignis nr̄i:ꝛ aquę nr̄ę:ꝯgelatio.n.aīalia corrūpit/ignis etiā.nā cōgelatio eſt denſatio frigidi corpis ꝛ ſicci.ignis autē ebullitio calidi ꝛ ſicci:q̄ oīa vitā deſtruūt:q̄re ignis ꝛ aqua deſtruūt vitā.quare ignis ille eſt ęquoce fere ignis.dixit fere ęquoce:q2 hęc ęquocatio eſt fere per accñs.Nā ille ignis eſt ꝯſeruatiuus:vt ſibi miſcent radij ſolis ꝛ ſtellaꝝ:qui ꝑ ignē trāſeūtes:veniūt ad nos/ꝛ nos calefaciūt:q̄re nos q̄dāmodo viuificat.at ignis nr̄ vi miſtionis hęc non facit:ꝛ ita per accñs dı̄ ignis ęquoce. ℂ Sȝ occurres/an ignis in ſphęra ꝑp̄a ſit nr̄o igne calidior.Uı̄ enim ꝑ ꝙ ſic:qm̄ eſt purus calor/ꝛ intēſiſſime talis.Ex alio vı̄ 2° ꝙ non:qm̄

C actio ſequiť formā in mā̄ denſa exn̄tē. Auer.in cōmēto libri Cāticoꝝ 15°.velle videť illū ignē nō hr̄e actu calorem:cum calor ſit accñs huic igni ſenſili:vt eſt in terreo corpore:veruȝ de his in libro de ſenſu.

ℂ At vo mediū eē ad qȯ coꝝ quę grauitatē hn̄t:ꝛ e quo leuiū latio eſt:ex multis pȝ.primo q̄dē ex eo/q2 nihil ferri in īfinitū ꝯtingit: vt enim nihil eſt ipoſſibile ſic/neqȝ ſit ipoſſibile.latio aūt generatio eſt/vnde quo.

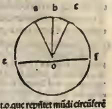
Expoſitio ℂ Accepit tanq̄ȝ oib⁹ ꝯſtans mūdi mediū eē definitū/ȝ eſt eē finite diſtans ab ipo cęli ꝯcauo.at nūc illud ꝓbat plib⁹ rōnib⁹.ꝑ/q2 ſi mediū ad qȯ ſimplr̄ graue mouet:

D diſtaret ꝑ īfinituȝ a cęli ꝯcauo extremo:tūc nullū pēſus graue ſimplr̄ deorſum ad mediū moueret:qȯ eſt cōtra ſenſum.Et ratio pȝ:q2 nihil moueret ad locū ad quē ꝑuenire eēt ipoſſe.at ipoſſe eſt aliqȯ graue ſimplr̄ ꝑuenire ad locū diſtātē ab eo in īfinitū. ℂ Jngt.At vo mediuȝ eē ad qȯ coꝝ quę grauitatē hn̄t latio eſt:ꝛ e quo leuiū etiā latio eſt:ex mult̄ pȝ.Et ꝑ ſyllogiȝās per ipoſſe dicit:ꝛ ꝑ q̄dem ex eo/q2 nihil ferri in īfinitū ꝯtingit:cuius cauſaȝ dicēs.Ut enim nihil eſt in rerum natura/qȯ eſt ipoſſibile:ſic neq̄ ſit aliq̄d/qȯ eſt ipoſſibile.Jmpoſſibile enim ipm/neq̄ eſt/neq̄ fieri pōt. Nā qȯ eē nequit: etiā fieri neqt.Addit latio aūt eſt/ſupple q̄dā gn̄atio/ſiue q̄dā factio vnde quo:ȝ eſt e termino e quo ad terminum ad quem finita ꝛ recta.quare proficiſci nō pōt ad terminum infinitum.quare oportet medium mundi finite diſtare a circūferentia.

ℂ Deinde ignis q̄dē ſurſum latus:terra aūt ꝛ q̄cq̄d grauitatē habet deorſuȝ ſiles ad angulos ferť:quare ad mediuȝ ipm ferať:neceſſe eſt. Utrum aūt ad terrę mediū/an vniuerſi ferať/cum idem ſit:alia ratio eſt.

Expoſitio ℂ 2⁹ arguit/ignis moueť ad pūctū definitū.ğ ꝛ terra:qm̄ ꝯ̄ria corpa ad ꝯ̄ria pūcta ferri neceſſe eſt.Jngt.Deinde ignis q̄deȝ ſurſum latus:terra aūt ꝛ q̄cq̄d grauitatē habet:deorſum ad ſiles angulos ferť.hinc dat ꝯ̄nē.ꝺ.hinc ad mediū ipm ferať terra definitū ꝛ terminatuȝ neceſſe eſt.Excuſat autē ſe ab alia q̄ōne obiter occurrēte.ꝺ. Utrū aūt ad terrę mediū an ad vniuſī mediuȝ ferať.ſ. ipa terra:cū mediū idē ſit.Alia ratio eſt/qȯ mediū mundi ſit definitū/ac ab extremo finite diſtans.ℂ Auer.ꝓbat ꝑ/omne ipoſſe eē eſt ipoſſe fieri/motū īfinitū eē eſt ipoſſe.ğ motū īfinitū eſt ipoſſe fieri:q̄re mediū ad qȯ feruntť grauia:finite di-

F ſtabit a circūferentia. ℂ 2° arguit. Si vnuȝ ꝯ̄riuȝ eſt definitū:ꝛ ad locū definitū mobile: alteꝝ etiā erit eiuſmodi: ignis qui eſt terrę ꝯ̄rius eſt definit⁹:ꝛ ad locum definitū mobilis.ğ ꝛ terra. ℂ Tertio arguit ꝛ deſcribať

fig᷑.a.b.c.f.e.cui⁹ cētrū ſit.o.quę repn̄tet mūdi circūferētiā.ğ plana ſupficies trāſiēs per polos mūdi.e.f.ꝛ cētrū o.erit.e.o.f.ğ vt ignis aſcēdit e centro.o.ad.e.ꝛ ad.a.faciēs angulū.e.o.a.ꝛ ad pūctū.a.ꝛ.b.faciēs angulū.a.o.b. ꝛ ſilr̄ ad alia pūcta faciēs alios angulos:ſic terra deſcēdit per ſiles lineas faciens ſiles angulos:q̄re vt lineę ꝑ quas meat ignis ſunt terminatę iter.o.cētrū ꝛ circūferētiā:ita lineę eędē erunt determinatę re⁹ mot⁹ terrę.Pȝ

G igiť mediū eē definitū atq̄ definite diſtās ab extremis.

ℂ Cuȝ aūt id qȯ oib⁹ ſubſtat:ad mediū ipm ferat:neceſſe eſt id qȯ oibus ſupeminet ad extremū eius regionis ferať:in qua motum efficit. Cōtrariū enim eſt:ipm q̄deȝ mediū extremo:ꝛ ſubſtare ſemꝑ/ipſi ſupeminere. Quocirca ꝛ iure graue ꝛ leue duo erūt.Et eiȝ loca duo ſunt mediū ipm atqȝ extremū. Expoſitio

ℂ Hactenus ꝓbauit ipm mediū ad qȯ grauia ipa feruntur.Jn īfinitū nō ꝓficiſci:ſed eē terminatū/atq̄ definitū:nūc ꝯuertit ſmonē ꝛ ꝓbat extremū ad qȯ ferť ignis/

H etiā nō in īfinitū diſtare:ꝛ q̄ſi vtiť ꝯuiſione per ꝯ̄riā in ipo/ſic/id qȯ oib⁹ ſubſtat/ferť ad mediū:qȯ nō/in īfinitū deorſum ꝓcedit.ğ id qȯ oib⁹ eminet ferť ad extremū eius regionis in qua motū efficit:qȯ extremū nō in infinitū ſubtolliť. Hęc ꝯuerſio declarata eſt 2° Topic.naȝ ſubiecta ꝛ ꝑdicata ſunt inuicē ꝯ̄ria. Jngt.Cuȝ aūt id qȯ oib⁹ ſubſtat/ad mediū ipm ferať:qȯ ſupple nō in infinituȝ deorſum p̄cediť:neceſſe eſt id qȯ oib⁹ ſupeminet ad extremū eius regionis ferať/in qua motū efficit:qȯ nō ad īfinitū ſubtolliť. Hęc eſt ꝯuerſio/cui⁹ rōnē ait.ꝯ̄riuȝ enim eſt:ipm q̄deȝ mediū extremo:ꝛ ſubſtare atq̄ ſupeminere:ꝛ ſic ꝑdicatum ꝑdicato/ꝛ ſubm̄ ſubto oppoſita ſunt.Sic igiť pȝ:ſicut mediū in īfinitū nō ꝓcedit deorſum:ita nec extremū in īfinitū nō ſubtolliť ſurſuȝ:ꝛ ſic taȝ mediū ad qȯ terra ferť:q̄ȝ extremū ad qȯ ferť ignis finitū eē atq̄ terminatū:ita vt iter illa ſit intercapedo finita atq̄ terminata.Ex his deducit graue ꝛ leue eē duo

I corpa diuerſa/ꝛ gñe vel ſpecie dñia: quẽadmoduꝫ ꝛ loca
coꝝ duo ſunt. vꝫ. mediũ/ꝛ extremũ: vt dixim⁹. ℂ Jnqt.
Quocirca ꝛ iure graue ꝛ leue duo erũt corpa gñe diuer
ſa. Etenim loca duo ſunt: vt diximus mediũ ꝛ extremũ
ipm. Quo ꝯo ad ꝯba attinet: cũ Ari. ait [Quocirca ꝛ iu
Que Ari. cõme.34. re graue ꝛ leue duo erũt.] ℂ Auer. per duo itelligit duo
ꝯria: ꝛ ꝙ ſint ꝯria: declarat Auer. ex diffõne ꝯriorũ que
eſt eẽ illa: que maxime diſtãt ſub eodẽ genere: vt dĩ 10°
meta^ce. At graue ꝛ leue maxime diſtare ꝯſtat: qꝛ maxie
diſtãt eẽ ꝛ loco. que ꝯo maxime diſtãt loco/videñ di
ſtare for^a: ſigdẽ locus ſit pfectio ꝛ for^a locati. quare cuꝫ
graue ꝛ leue maxime diſtẽt loco: maxime diſtabũt for
ma: ꝛ per conſequens maxime diſtabũt eſſe: quare gra
ue ꝛ leue contraria erunt.

ℂ Jd igiẽ qd ꝛ boꝝ intermediuꝫ eſt/aliquid
eſt: qd ad vtrũqꝫ ipſoꝝ alteruꝫ dĩ. Jd enim
qd amboꝝ intermediũ eſt: eſt vt extremum
K ꝛ medium. Quocirca etiam aliquid aliud
erit graue ꝛ leue/ceu aqua ꝛ aer.

Expoſitio ℂ Probauit leue ꝛ graue ſimplr eẽ duo ꝛ ꝯria: que fini
te diſtãt: ſꝫ maxime. at nũc ꝓbat dabile eẽ graue ꝛ leue
ſm qd: qd dĩ graue ꝛ leue in re^u: ꝛ qꝛ h̃ ex dictis ſequiẽ:
ideo q̃ſi illatiue ꝯcludit ſic/cũ leue ſimplr/ꝛ graue ſim
pliciter duo ſunt ꝯria: que maxime diſtant: ſꝫ finite/erit
aſſignãdũ aliqd boꝝ itermediuꝫ: qd ad vtrũqꝫ ſeorſum
cõparatũ/dĩ alteꝝ: ita vt re^u leuis ſimplr ſit graue. reſpe
ctu grauis ſimplr ſit leue. Et huius cã non tñ ex dictis
ꝯſtat. ſꝫ eo pꝫ qꝛ ſemp qd eſt aliquoꝝ itermediũ eſt me
diũ ꝛ extremũ/vt fuſcũ eſt mediũ: q̃tenus eſt iter albuꝫ
ꝛ nigrũ/eſt extremũ cõparatũ alteri. Hac rõne iter illa
L ſimplr talia erũt graue ꝛ leue in re^u aer. vꝫ. ꝛ aqua. Jn
quit. Jd igiẽ qd ꝛ boꝝ itermediũ eſt/aliqd eſt: quod ad
vtrũqꝫ ipſoꝝ ſeorſum cõparatũ alteꝝ dĩ. nã reſpectu le
uis ſimplr dĩ graue. ꝛ re^u grauis ſimplr dĩ leue. ꝛ quia
h̃ nõ tñ ſequiẽ ex dictis: ideo q̃ſi aliã cãm aſſignãs. in
quit. Jd. n. qd amboꝝ. [grauis ſimplr/ꝛ leuis ſimplr i
termediũ eſt/eſt vt extremũ: ꝛ eſt vt mediũ. Eſt qdẽ vt
mediũ/cõparatũ ad vtrũqꝫ. eſt vt extremũ cõparatum
nũc vni eorum/nunc alteri. Ex his deducit graue ꝛ leue
eiuſmodi in re^u eẽ aliud qddã ab extremis. quod eſt vt
aer ꝛ aqua. ℂ Jnqt. Quocirca etiã aliqd aliud erit gra
ue ꝛ leue in re^u/aliqd aliũ dico a ſimplr leui: ꝛ a ſimpli
citer graui: ceu aq̃ ꝛ aer: que ſunt grauia ꝛ leuia ſm qd.
ℂ Sꝫ circa hec que dicta ſunt. dubitaẽ p̃/qꝛ Ari. vĩ pe
tere p̃n^m: naꝫ (vt dĩ 8° Topic. cap. 10°.) vna ſpẽs petitio
nis eſt/quoties aliqs alteꝝ petit coꝝ: que ſeſe ſequitur:
vt ꝯuiſiones ꝛ loca ꝯuertibiliũ/ꝛ eiuſmodi Ari. vſus eſt.
M ℂ Adhuc vĩ vti circulo: nã p̃us ex definitiõe loci ignis
ꝓbauit mediũ eẽ definitũ. Poſtea ex definitiõe mediꝫ
ꝓbauit locũ ignis eẽ definitũ. ℂ P. Jn ſcia demr̃atiua
pceſſit topice: cuꝫ argumẽtat⁹ ſit ex ꝯñtia in ipo: que eſt
locus topic⁹. ℂ Jnſup Ari. ꝓbauit duo eẽ/leue ſimpli
citer/ꝛ graue ſimplr: non aũt in re^u talia duo eẽ ꝓbauit.
ḡ non eſt plene ꝓbatus nũs elñtoꝝ. ℂ Ad hec rñdetur
Ari. pceſſiſſe topice: non aũt demr̃atiue: qm̃ demr̃atiue
hec oĩa ꝓbauit in p̃ li°. Et ideo topice potuit vti petitio
ne p̃ncipij: que lꝫ ſciam nõ faciat: facit tñ opinionem. ꝛ
hac rõne vſus eſt circulo: ꝛ ꝯñtia i ipſo/ꝛ eiuſmodi: oĩa
enĩꝫ hec topice gñant opionẽ: ſciaꝫ ꝯo nõ: qm̃ alibi per
veras demr̃ationes pceſſit. ℂ Ad illud de nũo elñtorũ
rñdet Themi. ꝙ ꝓbare duo eẽ media ſpectat ad librum
de gñatione: qꝛ ex nũo ꝯiugationũ poſſibiliũ. ℂ Auer.
aũt vult etiã talẽ nũm ꝓbari hic/ꝓpterea ꝙ mediũ ha
bet nãm extremoꝝ: ꝛ cum leue non ſit mediuꝫ miſtio N
ne/erit mediũ numero: ita erũt duo: ꝛ hec ꝓbatio ẽ Ari.
vt dicit. Tu ꝯo conſidera hec: quia poſtea dicemus.

ℂ Dicimus aũt id qdeꝫ qd ꝯtinet/forme eẽ.
Jd aũt qd ꝯtinetur/materie. Atqꝫ hec dñia
omnib⁹ in generibus eſt. Etenim in quali ꝛ
quanto: aliud quideꝫ vt forma magis: aliud
autem vt materia eſt. ꝛ in his/que ſunt ſm
locum ſimili modo: ſurſum quidem defini
ti: deorſum ꝯo materie eſt.

ℂ Nũc recapſando ꝓpim/ꝓtim etiã addẽdo qd noui/cõ Expoſitio
parat iter hec/oñdẽs alterũ coꝝ eẽ vt formã/alteruꝫ vt
mãm. Eſt. n. vt for^a cõtinuꝫ ꝯtinẽs: vt mã cõtentũ ipm ꝯtẽ
tũ. ℂ Jnqt. Dicimus aũt id qdeꝫ qd ꝯtinet forme eẽ. id
aũt qd ꝯtineẽ mãe. hoc ꝓbat inducẽdo in ceteris oĩbus
ꝓñtis. ꝛ inqt. Atqꝫ hec dñia oĩbus in gñib⁹ eſt. [ꝙ vnuꝫ O
ꝯrioꝝ ſe habeat vt mã: ꝛ alteꝝ vt for^a. etenĩꝫ in quali et
quanto: aliud qdẽ vt for^a eſt magis: aliud aũt vt mã eſt
vt magnũ in quãto/for^a eſt: paruũ mã. Jn q̃li ꝯo calidũ
for^a/frigidũ mã: ꝛ ſupple/cuꝫ ita ſit in ceteris oĩb⁹ gene
rib⁹: ꝛ coꝝ que ſunt ſm locũ vĩ vnũ qddaꝫ genus: ꝛ pro
ḡ in his: que ſunt ſm locũ ſili modo/ſurſum erit defini
ti h̃ eſt forme: deorſum ꝯo mãe. ꝛ ſic pꝫ ratio eius: quod
ꝓpoſuit. ℂ Aiaduitẽdũ ſm Auer. ꝙ Ari. fecit hãc diffe Que Ari. cõme.35.
rẽtiã: vt oñderet elñta eẽ ſilia ꝛ ꝯria. ꝯria qdeꝫ/ꝯrietate:
que eſt iter loca/atqꝫ inter nobile/ꝛ ignobile. Silia ꝯo
ſilitudine: que eſt iter pfectionẽ ꝛ pfectibile. naꝫ nobile
eſt pfectio ꝛ for^a/ignobile pfectibile/ac vt mã. ℂ Quo
ꝯo ad ꝯba attinet/Ari. per ea que ſunt ſm locũ: intelli
git ea que ſunt in p̃dicamẽto ipſius vbi. vt Auer. inqt. ꝛ
qꝛ hec differẽtia latet in pdicamẽto vbi. ꝛ patet in ce
teris p̃dicamentis: ideo inductione ꝛ exemplo ceteroꝝ P
predicamẽtorum illud probauit.

ℂ Quare ꝛ in ipſa mã/que eſt ipſius grauis
ꝛ leuis: quo qdẽ tale potẽtia eſt ipſius gra
uis mã. Quo aũt tale eſt ipſius leuis.

ℂ Recẽtiores expoſuerũt Ari. velle nũc oñdere ꝯſilẽm Expoſitio
habitudinẽ eẽ in materijs ipſis: qualeꝫ videmus in for
mis: qm̃ vt in formis: altera dĩ vt for^a/altera vt mã: ita
in materijs/altera mã eſt for^a: altera vt mã. Vbi cã. mã
ipſi⁹ grauis eſt vt mã. mã ipſius leuis eſt vt forma: qm̃
graue eſt vt mã/leue vt for^a. mã. n. que eſt for^e nobilio
ris re^u materie: que eſt in po^a ad formã ignobilioreꝫ ſe
habet/vt for^a. Que expoſitio nõ placet: qm̃ Ari. nullibi
ſolit⁹ eſt accipe mãꝫ tanq̃ alterius formã. ℂ Auer. aũt
vult Ari. ꝯcludere duplicẽ eẽ mãꝫ: velut duplex eſt cor
pus. vꝫ. mãꝫ ipſius grauis: ꝛ mãm ipius leuis. Cui⁹ cãm Q
Auer. addit: qꝛ cũ mã ſit po^a/illud cuius eſt mã: neceſſe
eſt illi⁹ mãꝫ habeat: cuius eſt mã ꝛ po^a: aut ſi ſit ſuba/po
tẽtia erit ſuba. Si naũt erit po^a accñs: ipſa erit accidẽs.
quare cũ graue actu nõ ſit/niſi actu ſit ſuo in loco ifero:
ſilr nec leue actu ſit: niſi actu ſurſum fuerit: neceſſe/eſt
id eẽ mãꝫ ipius grauis: qd eſt po^a ſurſum. illud ꝯo leue:
qd eſt po^a deorſum. ℂ Mihi aũt videẽ Ari. velle con
cludere vnã eẽ mãꝫ/que eſt ipius grauis: ꝛ ipius leuis.
ꝛ inqt. quare ꝛ in ipa mã: que eſt ipius grauis/ꝛ ipius le
uis. ſupple dõm eſt eſſe idẽ: nam quo qdeꝫ tale potẽtia:
ſupple leue/eſt ipius grauis materia. quo autem eſt po
tentia tale/puta graue/ꝛ leuis ipius materia erit. Qua
re eadem eſt materia grauis ꝛ leuis.

ℂ Et eſt quidẽ eadẽ: eſſe aũt nõ ideꝫ: quẽad
moduꝫ corpus: ꝛ egrotabile ꝛ ſanabile eſt.

A Eſſe autem non idem quapropter/neqꝫ infirmabile eſſe: aut ſanabile eſſe.

Cõcluſit vnā eē mãꝫ grauiū ⁊ leuiū. at nūc oñdit/q̄uo mã ſit vna/⁊ q̄uo plures: ⁊ ait vnā eē ſbto. rōne ꝟo plures eē/velut corpus egrotabile ⁊ ſanabile: vnū eſt ſbto: plura tñ eſſe ⁊ rōne. inqt. ⁊ eſt qdē eadē/ſupple ipſa mã ſbto: que eſt grauiū ⁊ leuiū. eē aūt ſiue ratio nō eſt idē: quēadmodū corpus idē ſbto eſt/⁊ ſanabile/⁊ egrotabile. eē aūt ſiue ratio nō eadē. quapp neqꝫ īfirmabile eē: ⁊ neqꝫ ſanabile eē eſt idē: lꝫ hec ſbto eadē ſint. Ergo mã grauiū ⁊ leuiū eadē eſt ſbto: diuerſa aūt rōne. Auer. colligit hic mãm eſſe vnā ſubiecto oīum formarū: ⁊ plures habilitate: ⁊ ita plures erunt potētie reſpectiue pro numero formarū: vt patuit libro Phyſicoꝝ. — Que Ari. comē. 35.

B Id igiť qd taleꝫ mãm habet: ⁊ leue eſt: ⁊ ſemp ſurſum. id ꝟo/qd ꝫrium/graue eſt: ⁊ ſemp deorſum. id aūt qd diuerſas qdem ab his. ſic ꝟo iter ſeſe hñtes vt he: ⁊ ſurſum ⁊ deorſuꝫ/ſeorſuꝫ latas: q̄propter vterqꝫ aer/⁊ aqua/⁊ leuitatē/⁊ grauitatē habet. ⁊ aqua qdē p̄terq̄ terre/oībus ſubſidet. Aer autē preterq̄ ignis omnibus ſupereminet. — Seorſum Simplr Fertur Latas

Expoſitio: Ut Auer. inducit Ari. declarauit hec corpa ſimplicia eē iter ſe q̄ſi mãꝫ ⁊ formā: vult declarare dr̄iaꝫ iter leue ſimplr ⁊ graue ſimplr/vt habeat alteꝝ alteri eē/vt formā. Scdo declarat ēt corpa que iter hec ſunt: q̄lia ſint/⁊ eē inuicē mãꝫ ⁊ for^m ſm cōparationē: ꝟ eſt ei qd ꝫtinet/formā: ⁊ ei qd ꝫtineť/mãꝫ: vt ex his habeat grauia ⁊ leuia eē 4^{or} corpa. inqt. Id igiť qd talē mãꝫ habet/talē dico caliditate ⁊ ſiccitate affectā/leue eſt: ⁊ ſurſum ſupple ferť. Id ꝟo qd habet mãꝫ ꝫriā/ꝟ eſt ꝫrio mō affectā. ſ. frigido ⁊ ſicco/eſt graue: ⁊ ſemp deorſuꝫ ferť. ⁊ ſic pꝫ p^m. ſ. dr̄ia corpoꝝ: que ſunt ſimplr graue/⁊ ſimplr leue. Deinde declarat q̄lia ſunt corpa media. ⁊ inqt. Id autē qd diuerſas qdeꝫ ab his habet: ſic ꝟo iter ſeſe hñtes/vt he extreme ſeſe hñt/ꝟ eſt ēt diuerſimode affectas: ⁊ ſurſuꝫ ⁊ deorſum/ſeorſum latas habet/ſup. ꝟbū ſeorſum grece eſt ἁπλῶς/latine ſimplr: veruꝫ hic ſimplr itelligiť pro ſeorſuꝫ nō pro abſolute. hinc ſeqūť alteꝝ hoꝝ alteri eē for^m: qm̄ q̄tenus leue eſt for^a: quaten^9 graue eſt mã. Ex his deducit qualia ſint aer ⁊ aqua. ⁊ inqt. Quapropter vterq̄ ⁊ aer/⁊ aqua/⁊ leuitatē/⁊ grauitatē habet: ⁊ aqua quideꝫ p̄terq̄ terre: oībus ſubſidet. Aer aūt p̄terq̄ igni/oībus ſupereminet. Erūt igiť ſimplicia corpa quatuor: qꝛ duo extrema/⁊ duo media: vt ſtatim deducet.

D Cum aūt vnū ſit ſolū: qd oīb^9 ſupeminet: ⁊ vnū ſolū: qd oīb^9 ſubſidet: duo alia eē neceſſe eſt: que ⁊ alicui ſubſtat: ⁊ alicui ſupereminēt: quare ⁊ mãs eē tot neceſſe eſt: quot quidem hec quatuor. Adeo ꝟo quatuor: vt vna quidē ſit omniū cōmunis: preſertim ſi ex ſeſe mutuo fiunt. eſſe ꝟo diuerſum ſit.

Expoſitio: Ex dictis deducit nūm elntoꝝ volēs illa eē 4^{or}: duo qdē extrema/⁊ duo media/⁊ nūm mãeruꝫ ex qb^9 ſunt: que etiā tot ſunt: quot hec 4^{or} eē deductū eſt. ⁊ inqt. Cū aūt vnū ſit ſoluꝫ/qd oībus ſupeminet: qd vocať ignis: ⁊ vnū ſolū/qd oīb^9 ſubſtat/qd dr̄ terra: duo alia neceſſe eſt eē: que ⁊ alicui ſubſtāt/⁊ alicui ſupeminēt: ⁊ ſic erūt 4^{or}/duo extrema/⁊ duo media. deinde quot ſint hoꝝ mãe deducit/⁊ q̄uo tot. ⁊ inqt. quare ⁊ mãs eē tot neceſſe eſt: quot qdē ſunt hec 4^{or} corpa: quo ꝟo modo ſint 4^{or} exponit. ⁊ inqt. Adeo ꝟo 4^{or}: vt vna qdē ſit oīuꝫ cōis ſm ſubm: p̄ſertim ſi elnta ipſa ex ſeſe mutuo fiūt: nō. n. poſſent mutuo fieri/niſi eēt eoꝝ vna cōmunis mã. eſſe ꝟo atqꝫ ratio diuerſuꝫ ſit. ergo ſunt quatuor materie ſm rationem: ⁊ vna ſm ſubiectum. — E

Probibet enim nihil intermediū ꝫrioꝝ eſſe/⁊ vnū/⁊ plura: quēadmoduꝫ in coloribus. Multis enim modis dicitur intermedium ipſum: ⁊ ipſum medium.

Expoſitio: Soluit hic dubiū: nā duoꝝ extremoꝝ/vnū eſt mediū tm̄. ḡ nō niſi vnū elntū mediū: cui r̄ndet Ari. d. phibet enī nihil itermediū ꝫrioꝝ eē/⁊ vnū/⁊ plura: vt in coloribus: vbi oīa media ſunt vnuꝫ vno modo: ⁊ plura alio^o. huī^9 rōnē ſubſcribit. d. Multis. n. modis dr̄ itermediuꝫ ipm/⁊ ipm mediū. Auer. vr̄ mouere qōneꝫ: qm̄ in p̄cedētibus Ari. poſuit plura itermedia de ineē: ⁊ hec ex nūo locoꝝ. hic ponit plura itermedia de poſſibili: ⁊ ita vr̄ ſibi diuerſum: que ratio fauet Them. Auer. pro Ariſt. vtiť hoc ſyllō/ꝫria ſm locū ⁊ formā hñt plura vno medio. ſed graue ſimplr/⁊ leue ſimplr ſunt ꝫria ſm locū ⁊ ſm formā. ḡ hñt plura media vno. Maior pꝫ: qm̄ ꝫria ſm for^{as} ſub eē remiſſo pñt hēe vnū ſubm: ſꝫ ꝫria ſm locū ⁊ formā nō pñt hēe vnū locū nāle: vt nec vnū motū. reſtat ḡ plura vno eē. Qd aūt duo ſint dūtaxat: nō ſatis demr̄at Auer. ſꝫ ex dictis eius hāi pōt. Siqꝫ aūt vellet poſſet Them. ⁊ Auer. ꝯcordare. naꝫ Them. vult hic nō pbari nūm elntoꝝ. ſ. demr̄atione. Auer. aūt vult hic nūm elntoꝝ pbari ſ. topicis ſyllis: qui opinionē faciūt. — Que Ari. comē. 38. F

Quo ꝟo ad ꝟba attinet itermediū ⁊ mediū idē eſt. verū intermediū eſt iter extrema ſm locū. Mediū aūt ſm qualitatē/vel alia p̄dicamēta. Ait tñ multis modis vtrūqꝫ dici: qꝛ dr̄ medium forme/⁊ medium ſitu/⁊ medium abnegatione/⁊ alijs modis.

G Unūqdqꝫ igiť eoꝝ: que ⁊ grauitateꝫ/⁊ leuitateꝫ habet/grauitatē hꝫ (terra aūt in oīb^9 grauitateꝫ habet) niſi in his qb^9 ſupeminet. q̄propter ⁊ ſi ſubtrabanť qdē: ferť deorſum in id/qd deinceps eſt. Aer quidem in aque regionem: aqua ꝟo in eam/que eſt terre.

Expoſitio: Supius pbauit elnta media ſuis in locis eē grauia ⁊ leuia: qd ſint in illis leuia non pbauit. at qd ſint grauia/pbauit exēplo vtris iſlati: qui in ſphera aeris grauitat: ⁊ nō eſt/niſi aer. At nūc pbat qd illa media elnta potius grauitāt/q̄ leuitāt. ꝟ ꝑponit. d. Unūqdqꝫ igiť eoꝝ: que ⁊ grauitateꝫ ⁊ leuitatem habet/vt ſunt media elnta: que ſunt grauia ⁊ leuia/grauitatē habet/ꝟ eſt poti^9 grauitat q̄ leuitat. addit quaſi exr̄ ꝟ de terra: id qd ſupius dixit. ⁊ inqt. Terra aūt in oīb^9 locis oīum elntoꝝ grauitatē habet: velut ignis in oībus. habet leuitatē. ꝟ iterpoſito de terra/reddit de medijs elntis/⁊ ꝯſtrue ſic/vnūqdqꝫ eoruꝫ medioꝝ magis grauitat/niſi in his elntis in qbus ſupeminet. naꝫ (vt diceť) aer nō grauitat in regione aque: nec in regione terre. hoc pbat a ſigno: qꝛ illis ſup qbus eminet ſubtractis: vnūqdqꝫ eoꝝ medioꝝ ferť deorſum in id elntū: qd deinceps eſt. ergo vnūqdqꝫ eoꝝ grauitat magis: niſi in illis ſup qb^9 eminet. inqt. niſi in his/qbus ſupeminet/q̄propter ꝟ eſt. nā ⁊ ſi ſubtrabanť qdeꝫ illa elementa: qbus eminet vnūqdqꝫ eoꝝ: fertur deorſuꝫ in id elemētum: qd deinceps eſt: aer quideꝫ in aque regionem: aqua ꝟo in eam regionem/que eſt terre. ergo eorum vnumquodqꝫ grauitat magis. — H

I ¶ Surſum aũt in eã que eſt ignis igne ipſo ablato non ferẽ aer niſi vi: ſicut ⁊ ipſa aqua trahitẽ cum ipſiu planũ ſit vnum. ⁊ celerius qᵒ ſurſum traxerit aquã ꝙ ſit ea latio: qua ipſa fertur deorſum: neq; aqua in eam: que eſt aeris: niſi vt nunc dictum eſt.

Expoſitio ¶ Sed ↄtra: qꝛ a pari ablato igne ſuppoſito aer ferẽ in eius locũ: ⁊ aqua iſeqẽ aerẽ. ergo hoc ſignũ nõ vꝫ ꝓbare illa eẽ grauia: ſꝫ etiã leuia. Rñdet Ari. ꝙ aer ferẽ in locũ ignis ablato igne vi/⁊ nõ nãliter. deorſuʒ ꝯo ferẽ ablata aqua ⁊ terra naturalr: ⁊ ſic magis grauitat ꝙ leuitat: aqua ꝯo ferẽ ſurſum iſeqndo aerẽ/qui mouet ad locũ ignis illo ablato/duobꝰ ꝛõibus. vꝫ. ꝙ ſupficies aque: et aeris vnũ qᵒ/⁊ nõ diſſectã: ⁊ ꝙ qui trahit aerem/citius illũ trahat: ꝙ aqua ſit apta deſcẽdẽ. hoc.n. modo ne deẽ vacuũ: aqua iſequiẽ aerem. inqt. Surſum aũt in eã regionẽ: que eſt ignis igne ipſo ablato/nõ ferẽ aer niſi vi.

K Deorſum aũt ſublatis elẽtis que ſupponunẽ/ferẽ nãliter: ſicut ⁊ ipſa aqua trahitẽ/ſurſum iſequẽdo aerem/cuʒ ipſum planũ aeris ⁊ aque. B eſt cuʒ ſupficies aeris ⁊ aque fuerit vna: ita ꝙ īter aerem ⁊ aquã nullũ īterſit corpus. hec eſt pꝰ ↄdino: ⁊ celerius qᵒ traxerit ſurſum aquã/ꝙ ſit ea latio: qua ipſa ferẽ deorſum: vt ſit qñ quis reuoluit vaſculũ aqua plenũ velocius ꝙ ipſa/ſic moueri apta. nã tũc aqua remanet ſurſum. hec eſt 2ᵃ ↄditio. Dixit qñ ſuperficies fuerit vna aeris ⁊ aq̃: qꝛ vbi intereſt aliqᵈ corpus: nõ opꝫ aquã ſeq aerem: ne deẽ vacuũ. Addit neq; aqua ferẽ in eã regionẽ: que eſt aeris/niſi vi: vt nũc dictũ eſt. at deorſum hec ferunẽ nãliter/⁊ non vi.

¶ Terra aũt hoc nõ patitur: qꝛ planuʒ nõ eſt

L vnum. Quapropter aqua qdeʒ in vas ignitum trahitur: terra autem non.

Expoſitio ¶ Sꝫ ↄtra: qꝛ a pari terra mouereẽ iſequendo aquã: qᵒ nõ vꝫ. rñdet. ¶ Terra aũt hoc nõ patiẽ: qꝛ planum atq; ſupficies terre ⁊ aque nõ eſt vnũ: cum aqua ipſa ſit liquida: ⁊ terra ſit dura: ⁊ per ↄñs differũt ſupficie. hoc ꝓbat qᵈdã ſigno. ⁊ inqt. Quapropter aqua qdẽ in vas ignituʒ trahitẽ: cum ſupple calefit: qꝛ ſupficies aque eſt qñ vna cuʒ ſupficie aeris: qui ↄtinet in amphora. Terra aũt nõ trahitẽ: qꝛ ſupficies terre differt a ſupficie aeris. ¶ Circa pñs caput multa ex cõmento annotãda ſunt. ⁊ pᵒ annotãdũ ꝙ Auer. ſoluit in dictis Ari. ↄdictionẽ. Nã Ari. pus voluit elẽta media eẽ grauia/⁊ leuia. hic vꝫ ꝓbare elẽta media eẽ grauia. Rñdet Auer. ſermoneʒ Ari. eſſe cõparatiuũ: qꝛ pᵒ voluit elẽta media eſſe leuia ⁊ grauia. hic aũt ꝓbat illa magis ꝯgere ad grauitatẽ. ¶ 2ᵒ notãdũ ꝙ Ari. ꝓbat elemẽta media hic magis de grauitate a ſigno: in quo ſigno Auer. ſupponit media elẽta faciliꝰ deſcẽdere ſublatis iferis elẽtis: ꝙ aſcẽdãt ablatis ſuperis: nec B ꝓbat aliter: ſꝫ veluti oibus pſpicuũ ſupponit. Ex B ſigno põt ſic ſyllogiʒari: quecũq; facilius deſcẽdunt ꝙ aſcẽdũt magis grauitãt ꝙ leuitant: ſed media elẽta facilius deſcẽdũt. ergo magis grauitãt. Scđo Auer. ait hoc ſignuʒ nõ ꝓbare media elẽta eſſe grauia tñ: qꝛ ſic duo corpa eẽnt tñ. vꝫ. leuia tñ: ⁊ grauia tñ. Sꝫ ꝙ cum ſint grauia ⁊ leuia magis grauitãt. ¶ 3ᵒ annotãdũ ꝙ Auer. duos Themiſtij errores ponit. Uoluit enim pᵒ Them. media elẽta nõ facilius deſcẽdere ꝙ aſcẽdere: ſed pari facilitate illa facere. 2ᵒ voluit elẽta media in ſuis locis/nec eẽ grauia/nec leuia: qꝛ tũc eẽnt violẽter in locis ꝓprijs. hi ergo ſunt errores Them. ¶ 4ᵒ annotãduʒ/ꝙ Auer. rñdet argᵒ Them. ⁊ innuit talẽ diſtĩõneʒ. ꝙ grauitas vno modo põt accipi pro qualitate: qua elẽta illa dicunẽ grauia ⁊ leuia. alio modo pro diſpõne: qua tendũt potius deorſuʒ ꝙ ſurſum/⁊ nõ ſimplr: ſed ſublatis ꝓpings elẽtis: ⁊ hac rõne grauitas nõ eſt/niſi facilitas deſcẽdẽdi ſublatis inferis elẽtis. B aũt ꝓbat Auer. pᵒ ſigno ſumpto a ſpiritibꝰ: nã in aiali ipſo ſpũs ſunt aerei: ⁊ tñ faciliꝰ deſcẽdũt/ꝙ aſcẽdũt. 2ᵒ argᵒ ab exhalatõibꝰ: que facilius deſcẽdũt ꝙ aſcẽdũt. Hec eniʒ nõ mouenẽ/niſi pulſa. quare niſi elẽta media facilius deorſum pellerenẽ: hec nõ deſcenderẽt. Tertio qͥlitas motiua aeris eſt a calore ⁊ ab humore: ſꝫ aer eſt plus humidus ꝙ calidus. ergo plus grauis ꝙ leuis. ¶ 5ᵒ annotãdum/ꝙ Auer.

Errores Them.

Contra Them.

N

Dubitatio ſoluit qᵈdã dubiũ circa dicta Ari. Dixit eniʒ Ari. ſupficieʒ aque. vnã eẽ cum ſupficie aeris. terre ꝯo ſupficieʒ cuʒ illa aque nõ eẽ vnã: ↄtra quiſpiaʒ obyciet: nã aqua ⁊ aer ſunt duo corpa. ergo duabꝰ diuerſis ſupficiebꝰ diſtincta. ¶ Rñdet Auer. Ariſt. per vnã ſupficiem itelligere nõ vnã oino ac ex toto: ſed nõ facile partibiles ſeorſuʒ. at ſuperficies aque/⁊ ſuperficies terre facile diuidunẽ. Sol. Al.

O

Problema ¶ 6ᵒ annotãdũ/ꝙ Auer. obiter ſoluit quoddã ꝓblema vꝫ. cur calefacto fundo alicuius amphore trahiẽ aqua/ſi aqua fuerit ꝓpe foramen amphore: ꝓterea/quare calefacto fundo amphore: ſi pus aer remota oppilatione a foramine itrauerit: nõ ampliꝰ intrat aqua/etiã ſi ꝓpe foramẽ fuerit poſita. ¶ Alex. dat duas cãs/quas Them. enitẽ deſtruere: ſꝫ id qᵒ dicit/nihil ſit. Prima ergo Alexã. cã eſt: vt euiteẽ vacuũ. nã cum aqua ſubintrat aer calefactꝰ qui erat rarus/cõdenſaẽ: ⁊ ita minuiẽ: ⁊ per ↄñs ne deẽ vacuũ/aqua iſequiẽ: ⁊ quãto plus iſequiẽ aerem: tãto plus aer cõdẽſaẽ: ⁊ ita vſq; ad fundũ aqua ipſa ꝓficiſcaẽ. ¶ Sꝫ huic obycit Auer. qꝛ amphora illa trahit aerem calidũ: ⁊ aquã calidã. ergo aer ille tũc nõ cõdẽſabiẽ a frigiditate aque. Preterea arguit ex vẽtoſis: que trahũt carnẽ calidã: vbi pꝫ nõ oportere aereʒ minui ex frigiditate carnis. ¶ Alia cã Alex. eſt: qꝛ aer calefactꝰ ↄtinuat motũ ꝯſus eã ptẽ ad quã cepit moueri. Propterea multa aqua ſuccedet: qua per accidẽs aer ille cõdẽſabiẽ: vt aqua veniat vſq; ad fundum. ¶ Obycit huic Auer. ex vẽtoſis: nã ſi attrahiẽ parũ carnis/nõ attrahiẽ reſiduũ: cuʒ caro nõ ſit illius nature: vꝫ motum ↄtinuet ꝯſus eã ptẽ ad quã cepit moueri. ¶ Pᵒ. Arguit Them. qꝛ attractũ nõ expellit attrahẽs: ſed aqua eſt attracta: ⁊ aer calidus attrahens. ergo nõ expelleẽ vſq; ad fundũ. Sol. Alex.

P

Sol. Ari. ¶ Propterea Auer. rñdet aſſignans cãm: qꝛ aer in ore foraminis amphore ꝯtiẽ in igneam nãʒ: quare ſurſum mouebiẽ: quo moto/corpus iuxta amphore foramẽ poſitũ/ſiue ſit aer/ſiue aqua aſcẽdit ne deẽ vacuũ: ⁊ ita vna pars aliã iſeqndo deueniet ad fundũ. Addit tñ Auer. ꝙ vbi corpus poſitũ iuxta foramẽ eẽt duruʒ: tũc ignis ille nõ aſcẽderet: ſed violẽter ſtaret: cuʒ.n. durũ corpus cuʒ inſeq nõ poſſet: niſi ſtaret dareẽ vacuũ. Ex B poſſet pᵒ Alex. hẽre locũ: vbi. ſ. aqua inſeqns eẽt frigida: tũc.n. cõdẽſatione aeris aſcẽdet ne deẽ vacuũ. ⁊ ſic ſolutio Alex. eſt ꝑticularis in caſu/põt etiã ⁊ eius 2ᵃ cã hẽre colorẽ: qꝛ vera eẽ põt: cum aer ille ad nãm ignis cõuerſus ſurſuʒ petit: tũc enim/ſi aqua iuxta poniẽ ipſa aerem inſequeẽ ne detur vacuum. Et ſic hec eſt ſolutio Auerrois. Q

¶ Ut aũt terra non ferẽ ſurſum: ſic nec ignis deorſuʒ ſubtracto aere: non.n. grauitatẽ habet in ſua regione: velut nec aqua leuitatẽ. Sic nec / Neq;

¶ Hactenus declarauit media elẽta grauitare in eoruʒ locis: nũc ꝓbat ignẽ/nullo modo in eius loco grauẽ eẽ: qꝛ ſicut terra ſubtracta aqua nõ leuitat: ſic nec ignis ſubtracto aere grauitat. inqt. Ut aũt terra nõ ferẽ ſurſum: Expoſitio

Que Ari. comẽ. 39.

Sigᵐ Ari. M

A ſupple aqua ablata: ſic nec ignis deorſuz ſbtracto aere.
nõ eniz (vt ait) ignis grauitatẽ habet in ſua regione: ve/
lut nec aqua habet leuitatez. ℭ Aiaduerſione dignum
aqua ſubtracta terrã nõ aſcẽdere ad replẽdũ vacuũ: q̃
aer deſcendet ad illũ replendũ. ſilr aere ſublato nõ opz
ignẽ deſcẽdere: q̃ aqua aſcẽdet ad illud replẽduz. rare/
fiet enim aer ⁊ replebit vacuum ablata aqua. ⁊ rarefiet
aqua, ⁊ replebit vacuum ablato aere: quare nõ oportet
terrã aſcẽdere: vt repleat vacuũ ablata aqua: nec ignez
deſcẽdere ad replendum vacuuz aere ablato.

ℭ Feruntᷓ autez duo deorſum ſubtractis: q̃
aliud eſt ſimplr̃ graue: qđ q̃dẽ oĩbus ſubſi/
det: aliud autẽ ad aliq̃d qđ eſt graue: in ſui/
ipſius regione: aut in eis: quibus ſuperemi/
net ob materię ſimilitudinem.

Expoſitio B ℭ Redit nũc ad ea quę dixit de medijs elĩtis, repetẽs
ea quę illis dixit. ⁊ inq̃t. Feruntᷓ aũt duo deorſum. ſ. aer
⁊ aqua, nõ ſimplr̃: ſed ſubtractis. ſ. elĩtis inferis. Cuius
cãm repetit. ⁊ inq̃t. q̃a aliud eſt ſimplr̃ graue: qđ q̃dem
oĩbus ſubſidet, vt terra: aliud autem ad aliq̃d: qđ graue
eſt: aut in ſuiipſius regione: aut in eis elĩtis, ſ. aitẽ q̃bus
eminet: nã illis q̃bꝰ eminet ablatis mox deſcẽdũt, ſunt
aer ⁊ aqua. quare hęc dicuntᷓ grauia ad aliquid. ℭ Ex
his quę Auer. ait in fi. huius tex. nõnulli voluerunt ele/
mẽta ſuis in locis nõ eſſe grauia: quia addit, Aut in eis
ſup q̃bus eminẽt. Et ſic nõ aſſerit oĩno illa eſſe grauia
in ſuis locis. Tu vo ſupius hęc acute itellexiſti. Addit
ob materię ſilitudinez: q̃ elĩta media quo ad corꝝ mãz
ꝓpinquã magis ſilĩa ſunt elĩtis ſuppoſitis, q̃̃ ſuppoſi/
tis. aer enim quo ad eius mãm magis cuz aqua ꝯuenit:
C ⁊ aqua quo ad eius mãm magis cuz terra: ⁊ ita hęc me/
Dubitatio dia potius grauia erũt q̃̃ leuia. ℭ Sed quęres, ſi elĩta
Sol. Aui. media ſunt grauia ⁊ leuia: quã ob cãm potius ſuis in lo
Cõfutatio cis grauitãt, q̃̃ leuitãt. ℭ Auer. inuit ſolutionẽ ex eo q̃a
Sol. Aui. ſunt humida. nã humiditas grauitat: ſignũ aũt, q̃ cõdẽ/
Propria ſatio grauitatez efficit: quę, ſine humore fieri nõ poteſt.
ſolutio ℭ Sed hęc ſolutio friuola eſt: terra. n. oĩuz eſt grauiſſi/
ma: quę tñ nihil humoris habet. Propterea dicerẽ ſal/
uo meliori iudicio, q̃ ſicut nulla eſt q̃rẽda cã: q̃re ignis
eſt leuis ſimplr̃, ⁊ terra eſt grauis ſimplr̃: niſi q̃ ignis
eſt ignis, ⁊ terra eſt terra: ſic nulla eſt quęrẽda cã: quare
aer ⁊ aqua ſunt graues ⁊ leues in reᵘ: niſi q̃ aer eſt aer,
⁊ aqua eſt aqua. Silr̃ q̃z nulla eſt quęrẽda cã, quare aer
⁊ aqua cum ſint graues ⁊ leues ad aliq̃d potius in eorũ
locis grauitãt q̃̃ leuitant: niſi quia aer eſt aer, ⁊ aqua eſt
aqua. Ideo huiꝰ rei nullã cauſam aſſignauit: ſed potius
experimento veris, ita eſſe cõprobauit.

D ℭ Qm̃ autẽ ęquales dĩias ipſis facere ſit ne/
ceſſariũ, pz. Siq̃dẽ enim vna ſit oĩuz mate/
ries (vt vel vacuũ, vel plenũ, ⁊ magnitudo,
vel triangula) aut oĩa ſurſum: aut oĩa deor/
Tunc ſum ferentᷓ. Si aũt altera etiã latio non erit,
Quare leue ſimplr̃: tũc ꝓfecto nihil erit: ſi cũcta re/
Profecto punt magis ex eo, q̃ ex maiorib⁹ ſunt corpi/
Uel bus: aut ex plurib⁹: aut q̃ plena. hoc aũt vi/
demus, ⁊ etiã demſ̃ratuz eſt: ſilr̃ corpa ferri
deorſum, ⁊ ſurſuz, ⁊ ſemp, ⁊ vbiq̃z. Si aũt
vacuũ, vel tale aliq̃d ſit, qđ ſemp ſurſum, nõ
erit id quod ſemp deorſum. ⁊ medioꝝ ergo
quędam erunt: quę deorſum celerius terra.

Magno. n. in aere triangula plura erũt: aut B
ſolida: aut plana erunt. At nulla pars aeris
deorſum ferri videtᷓ: ſilr̃ autez ⁊ in leui: ſi il
lud quiſpiam materia excedere fecerit.

ℭ His diligẽter examinatis: redit ad antiquoꝝ põnes: Expoſitio
nã alij oĩum elĩtoꝝ vnã fecerũt mãm, penes variatio/
nem: cuius dicebantᷓ grauia ⁊ leuia elĩta ipa: alij effece
rũt oĩuz duas mãs. penes quaꝝ euariationẽ etiã grauia
hęc, ⁊ illa leuia eſſe dixerũt. Ari. ḡ aduerſus hos ꝓponit
dĩias mãles eſſe tot, quot elĩta. ⁊ inq̃t. Qm̃ aũt ęquales
nũo dĩias materię facere ipſis elĩtis necẽuz ſit, ſupple
ex his: quę diximus pz. Et ex his quę addemus. Vbi cã.
dĩia materię ignis eſt calidũ ſiccũ ſimul cõbinata, me/
diante qua mã ignis eſt ſimplr̃ leue, dĩia materię terrę
eſt frigidũ ⁊ ſiccũ ſimul ꝯiugata mediãte qua terra ipa
eſt ſimplr̃ grauis. Calidũ humidũ ſimul iũcta mã ſunt:
qua aer eſt grauis ⁊ leuis ad aliq̃d: ⁊ humidũ frigidum F
cõpoſita mã ſunt qua aqua eſt grauis ⁊ leuis, etiam ad
aliq̃d. Pz igitᷓ ex dictis mãs, ſiue diſpõnes mãles eſſe
tot nũo quot elĩta ſunt. Et lz h̃ ex dictis pateat: tñ ꝓbat
hoc idẽ refellẽs antiquoꝝ põnes: duę enim erãt põnes
antiquoꝝ in g̃ñe. naz alij oĩum elĩtoꝝ vnã fecerũt ma
teriã: alij duas, ſiue plures. Primo obijcit ꝯtra eos, qui
oĩum elĩtoꝝ ꝓximã mãm fecerunt vnã. nam ſi vna ſit
oĩum elĩtoꝝ mã ſiue illa ſit vacuuz, ſiue ſit plenũ, ſiue
ſint triãgula: oĩa aut ſurſum: aut deorſum mouebuntur.
ℭ Inq̃t. Siq̃dem. n. vna ſit oĩum mã: vt vel vacuũ, vel
plenũ ⁊ magnitudo, qđ idẽ eſt: vel triangula, elĩta ipſa:
aut oĩa ſurſum: aut oĩa deorſum ferentur. ꝯñia tenet: q̃
cum mã ſit vna: etiã forma erit vna, ⁊ de mã ꝓxima lo/
quor. ⁊ ita vis mouẽdi vna etiã erit. Addit quaſi idẽ ſub
alijs vbis. ⁊ inq̃t. Si aũt altera etiã latio nõ erit: qđ cõ/
ſtat ex eo, q̃ mã eſt vna oĩum: ſi cũcta repunt magis h̃ G
eſt deorſum fluunt. qđ pz: vel q̃ ex maiorib⁹ ſunt corpi/
bus, aut ex plurib⁹, aut q̃ elĩta ſunt plena: ⁊ nullo mo/
do vacua leue ſimplr̃: tũc profecto nihil erit. ℭ Debes
ſcire antiq̃s huius ſectę oĩa elĩta effeciſſe grauia: veruz
nõ vna rõne: ſz alij, q̃ ꝯſtant ex corpib⁹ maiorib⁹, q̃̃ ce/
li ꝯſtent: q̃s ponũt leues. Alij, q̃ ꝯſtãt ex plurib⁹ corpi/
bus, q̃̃ celi. Alij, q̃ elĩta oĩa fecerũt plena, ⁊ nullatenus
poroſa. Hoc aũt ait, eẽ ꝯtra ſenſum. ⁊ inq̃t. hoc aũt vide/
mus: ⁊ etiã demſ̃ratuz eſt: ſilr̃ corpa deorſum ferri, ⁊ ſur/
ſum ſemp cuz ſuis naturis relinquuntᷓ, ⁊ vbiq̃z ponantᷓ.
Ubi aũt (vt ait) vacuũ, vel tale aliq̃d ſit: qđ ſemp ſurſuz
ferᷓ: nõ erit id qđ ſemp deorſum mouetᷓ: ⁊ ecõtra: etiaz
vbi erit qđ ſemp deorſum: nõ erit qđ ſurſum mouetᷓ. Et
ſic pz q̃ ſi altera latio eſt: ⁊ cũcta deorſum fluunt, nihil
erit ſimplr̃ leue. Addit aliud abſurdum, q̃ videlz aliqđ
elĩtoꝝ medioꝝ celerius deorſum mouebitᷓ ipſa terra. H
pz, q̃ põt aliqua portio medioꝝ eſſe maior aliqua por/
tione terrę: ⁊ ita ex maioribus plenis cõſtare: ⁊ per ꝯñs
erit grauior. inq̃t. ⁊ medioꝝ ḡ quędã erũt: quę deorſum
celerius terra mouebuntᷓ: cuius cãm ſubdit. d. Magno
enim in aere triangula plura erũt: aut ſolida plura: aut
plana plura erũt. ergo ille aer magnus erit grauior. hoc
aũt deſtruit. d. At nulla pars aeris deorſum ferri videtᷓ.
Silr̃ aũt ⁊ in leui, ſupple deduci põt aliqđ medioꝝ eẽ
leuius igne: ſi illud medioꝝ quiſpiam fecerit excedere
ignez in illa mã quę eſt leuiũ. Quare ex oĩbus his pa/
tet, vnã mãm elĩtoꝝ nullatenus eẽ. ℭ Quęret fortaſſe Dubitatio
quiſpiam, an poſſit aſſignari aliqua cã: quare in rerũ nã
ſit dabile leue ſimplr̃: ⁊ graue ſimplr̃. ℭ Rñdet Auer. Sol. Aui.
⁊ ꝓcedit reſolutorie q̃ ſic: ⁊ aſſignat illaz ex eo, q̃ pars cõmẽ. 40.
ſupior: ⁊ pars inferior eſt ſimplr̃ finita atq̃z terminata.

I Cuȝ enim pars ſupioꝛ ſit finita/dabiť ſurſum ſimpl'r:et
ſic dabile eſt leue ſimpl'r:qđ ad euȝ locū:qui ſimpl'r ſur
ſum eſt ferť. Cum aūt pars īferioꝛ terminata ſit etiā/da
bitur deoꝛſuȝ ſimpl'r.ergo dabiť graue ſimpl'r:qđ illuc
ferť. ¶ Ulterius/queę eſt cā/cur hę ptes ſunt finitę/illa
vȝ.ſurſum:hęc autē deoꝛſum. ¶ Rñdet Auer.qꝛ extre
mitas locoꝝ ſurſum ⁊ deoꝛſuȝ finita eſt. Et vlterius ex
trema locoꝝ ſurſum ⁊ deoꝛſum finita ſunt:qꝛ alteꝝ co
ruȝ eſt cęli circūferētia:⁊ aliud cētruȝ:⁊ qꝛ ita eſt opȝ ſe
midiametrū a cētro ad circūferētiā eſſe finitā in lōgitu
dine:lōgitudineȝ.n. vt lōgitudo nō eſt finita per ſe/niſi
qꝛ finiť:ad aliud per ſe finitū.vȝ.ad lōgitudinē rotūdā.
Cum.n.circūferētia cęli ſit finita/ſemidiameter cęli eſt
finita.ğ locus ſurſum qui eſt in cęli circūferētia/⁊ locus
deoꝛſum:qui eſt in cētro illius erūt ſtabilita. ¶ Ex his
īfert Auer.loca eſſe tm̄ duo:qꝛ nō pñt eē plures mundi:
⁊ ita nō niſi vnū cētruȝ/⁊ vna circūferētia.ga ꝯo aliqs
K pōt dicere locū nō eſſe cām grauitatis vel leuitatis/niſi
extrinſecā:ideo Auer.addit cām mot⁹ ſurſum vel deoꝛ
ſum eſſe formā elnti:⁊ illi⁹ formę cām eſſe locū ſaltē ex
trinſecā:⁊ illius loci cām eſſe corpus ſphęricū. ¶ 2° ex
his infert al'r ſe hēe locata elntoꝝ/⁊ aliter loca miſtoꝝ.
nam loca elntoꝝ ſunt cauſę elntoꝝ ſaltē ꝯſeruatiuę/vel
finales. In miſtis aūt ecōtra loca ipſa ſunt cauſę locoꝝ.
nam elnta/aut ſunt accñtia/aut.ppe nām accñtiuȝ:⁊ ita
pñt ꝯſeruari a locis:qꝛ accidēs pōt ꝯſeruari ab accñte.
qꝛ ꝯo miſta/vt ſic nullū ſibi limitāt locū:ideo loca ſunt
ppter miſta:eſt tñ dñia:qꝛ miſtoꝝ quędaȝ ſunt impfe
cta valde/quaſi proxima elntis: vt lapides/⁊ id genus.
Alia pfecta/vt aīalia ⁊ plantę.miſta p̊ modo quaſi ſunt
ppter loca/⁊ illa ſibi limitāt:vt elnta etiam:⁊ ideo lapi
des in aliqbus locis ſic:in aliqbus nō inueniunť:⁊ ſiūt
ſil'r in locis terminatis. Scđo modo miſta nō limitant
L ſibi loca/niſi forte per accidēs. ¶ 3° īfert Auer.aliquas
dñias ſubaꝝ eſſe accñtia:vt dñę elntoꝝ ſunt accñtia.Et
intelligas hęc accñtia:nō eſſe ppe dñias ſubales:ſed lo
co illaruȝ poſitas. ¶ Ulterius dubitat Auer.quō locus
pōt eſſe cā elnti.cum ſit accidēs:⁊ elemētuȝ ſuba.modo
nullū accidēs videť cā ſubę. ¶ Rñdet Auer.ꝙ demō
ſtratio eſt in oppoᵐ:qꝛ in ꝟ 4° Ari.pbauit loca eſſe cās
elntoꝝ. Propterea cā eſſe pōt:qꝛ formaꝝ alię ſunt im
perfectę:quaſi medię inter ſubam ⁊ accidens:vt formę
elntoꝝ. Alię pfectę:quę ſunt ſubę tm̄:vt formę miſtoꝝ.
Uult igiť accñtia eſſe ponēda in definitionib⁹ formaꝝ
impfectaruȝ.⁊ ꝙ accñtia ſint illaꝝ cauſę:qꝛ videlȝ ſunt
impfectę:latēt enim ⁊ plurib⁹ egēt. In definitionib⁹ ꝯo
formaꝝ impfectaꝝ accñtia non ponunť:ſed magis ecō
tra:nam accñtia ſunt potius cauſata a formis miſtoruȝ.
Hinc deducit qualitates p̊mas reſpectu elntoꝝ eē cās:
M reſpectu aīalū eſſe cauſata:velut tres dimēſiones reſpe
ctu materię ſunt/vt formę:imo p̊mę formaꝝ. Reſpectu
ꝯo formaꝝ ſunt accñtia diſpoſitiua. Hinc errauit Aui
cēna/qui voluit dimenſiones iterminatas eſſe ſubas:et
per ꝯñs bene dicūt qdam accñtia eſſe dñias ſubarū:nō
quideȝ ſimpl'r:ſed loco illaꝝ acceptas. Excuſat tñ ſe ab
hac pſcrutatione:qꝛ nō huic:ſed libris metaᶜᵉ conueni t.
¶ Debes ſcire ſm Auer.ꝙ dimenſiones reſpectu ma
terię ſunt iterminatę:⁊ nullo modo cauſatę: quare ſunt
vt forma materię:⁊ illius quaſi cā. Reſpectu ꝯo cōpo
ſitoꝝ ſunt terminatę:qꝛ ꝯo terminus illaꝝ eſt a formis
cōpoſitoꝝ:ideo reſpectu illoꝝ ſunt quaſi cauſata. Sil'r
⁊ qualitates p̊mę/reſpectu elntoꝝ ſunt quaſi itermina
tę/⁊ quaſi cauſę elntoꝝ.ſunt ꝯo reſpectu miſtoꝝ termi
natę/⁊ quaſi cauſatę. ¶ Mouet Auer.vl'ᵒ.in cōmento
qōnem cōtra Ari.nam aduerſarius dicere poſſet repiri
vacuum in tāta ꝓportione maius pleno:in quāta eſt cā N
leuis ſimpl'r:⁊ plenū in tāta ꝓportione maius vacuo in
quāta eſt cā grauis ſimpl'r. Et ꝙ nullum vacuū maius:
nec nulluȝ plenū maius repiri poſſet:quare dabiť leue
ſimpl'r:⁊ graue ſimpliciter/quia ꝓportiones ſunt finitę.
¶ Rñdet Auer.⁊ pbat nō dari vacuū/qđ ad plenū ha
beat certā ꝓportionē:ita vt maius dari nō poſſet.p̊mo/
omne corpus pōt creſcere in infinitū/vt quātū.vacuuȝ
eſt corpus.ergo pōt augeri in infinitū/vt quātuȝ. Ma
ioꝛ pȝ:qꝛ finitū eſſe eſt ꝓpter formā:augeri ꝯo in īfini
tum pōt rōne quāti. Secūdo/omne poſſibile exibit ad
actū:ſed corpus eſſe leuius igne eſt poſſibile apud ho
hoīes/ſaltē ſm genus.ergo exibit ad actū/ꝯcluſio eſt im
poſſibilis.ergo aliqua ꝓpōnuȝ.⁊ nō maioꝛ.ergo minoꝛ:
quare pȝ oppoſitū aduerſarij. ¶ Sȝ dubitat ꝯtra has
Auer.rōnes:qꝛ veteres dicerēt vacuū poſſet augeri in
infinitū/vt quātū.nō aūt vt vacuū tale. ¶ Scđa etiam
ratio nulla videť:qꝛ ſm Auer.non opȝ poſſibile reduci O
ad actū/niſi qđ eſt poſſibile ſm ſpēm.vt pȝ 6° Phyſi̇c.
cōmē.15°.⁊ p̊mo huius.cōmen.33. ¶ Sed hę obiectiones
tolluntur.p̊ᵃ qdeȝ/qꝛ nō differt vacuū a vacuo/vt eſt quā
tuȝ:qꝛ vacuū nihil aliud eſt/niſi quātū ſine mā ſenſibi
li:⁊ ſine ſubiecto. ¶ Scđa etiam tolliť:qꝛ omne poſſi
bile ſm genus:opȝ ſalteȝ reduci ad actū in aliq̄ ſui ſpe
cie:⁊ ſi nō in oībus/ſaltē in aliqua.hęc pro Auer.

¶ Si naūt duę ſint/veluti ſiqs vacuum atqȝ
plenū eē dixerit:media ipſa aer ⁊ aqua quo
nam pacto faciēt ea quę faciūt. Ignē igiť va
cuum qdem dicūt ob qđ ſurſum ferť.terrā Sertur
ꝯo plenū/quocirca ⁊ deoꝛſum moueť. Erit Additum
enim quędam aqua quę plus ignis habebit verbum.
paruo aere. ⁊ aer magn⁹:qui plus terrę par P
ua aqua.quare aliquā aeris magnitudinem
celerius ferri deoꝛſum opoꝛtebit parua aq̄.
hoc autem nuſq̄ȝ vnq̄ȝ videtur.
¶ Cōfutauit eos/qui oīum elemētoꝝ vnā mām aſſigna Expoſitio
rūt penes cuius variationeȝ cām grauiū ⁊ leuiū reddi
derūt.at nūc eos:qui duas mās dicūt refellit:qꝛ illis po
ſitis elnta media nō mouebunť:eo modo quo vidētur
moueri.ſ.aer ſupra terrā/⁊ aquā/⁊ aqua ſupra terrā.⁊ ꝟ
abſurdū ꝓponit per modū īterrogationis.⁊ ingt. Si n
aūt materię grauiū ⁊ leuiū duę ſint:veluti ſiqs vacuuȝ
atqȝ plenū eſſe dixerit:media ipſa elnta quę ſunt aer et
aqua:quo nā pacto faciēt ea:quę faciūt.vȝ.aer ipſe mo
uēdo ſe ſupra aquā.⁊ aqua ſupra terrā.q.d.ꝙ hac poſi
tione poſita/nec aer/neqȝ aqua ſic mouebiť:hoc eſt ab
ſurdū.Qđ ꝯo ita ſequať:pbat Ari.⁊ ſupponit p̊ duo de
mēte antiquoꝝ. Primuȝ eſt ꝙ ignis ipſe nihil aliud ſit Q
q̄ȝ vacuū:⁊ terra q̄ȝ plenū. Scđm/ꝙ eſſe pōt qdā aquā
quę pōt hēe plus vacui paruo aere: ⁊ magnus aer eſſe
pōt/qui plus pleni hēbit parua aqua. Hę ſuppōnes ſue
rūt declaratę ſupius.ingt. Ignē igiť vacuū qdē/ſupple
dicūt:ob qđ ⁊ ſurſum ferť. Terrā ꝯo dicūt plenū:quo
circa ⁊ deoꝛſum moueť. Hęc eſt p̊ᵃ ſuppoſitio.vȝ.ignis
ſit vacuū:⁊ terra plenū. Scđo ponit 2ᵃᵐ.⁊ ingt.Erit.n.
quędā aqua.vȝ.magna quę plus ignis/hoc eſt vacui ha
bebit paruo aere.⁊ aer magnus erit etiā qui plus terrę/
hoc eſt pleni hēbit parua aqua. Hęc 2ᵃ ſuppoſitio/etiā
de mēte eoꝝ cōſtat.Ex his duabus ſuppōnibus infert
abſurduȝ.vȝ.ꝙ aliqs aer.vȝ.magnus celerius deoꝛſum
mouebiť parua aqua. Tenet ꝯñia ex ſuppōnibus:qꝛ
magnus aer habebit plus pleni parua aqua. ğ celerius

A deorſuz erit aptus ferri.ingt.quare aliquã aeris magnitudinẽ celerius ferri deorſuz oportebit paruã aquã:qđ deſtruit.ꝺ.Hoc aũt nuſq̃ vnq̃ videt̃. Nõ igit̃ plenũ ꝛ vacuum materię eſſe põt grauium ꝛ leuium.

Fertur/vbi additum
Habet/vbi additum

¶ Neceſſe eſt igit̃ queadmodũ ꝛ ignis ſurſum fert̃:qꝛ hoc habet vt vacuũ. Cętera ꝟo nõ habet. ꝛ terra deorſum: qꝛ plenũ habet: ꝛ aerem in eius locũ ferri:ac ſupra aquã qꝛ hoc aliqđ habet: ꝛ aquã deorſum/qꝛ hoc.

Expoſitio

¶ Nũc ex dictis deducit pn[lem] ↄ̃ncz.vz.eſſe tot numero mãs:quot ſunt elnta:qꝛ vt ignis ſurſum fertur:qꝛ habet hãc ꝓpriã ſibi mãm.vz.vacuũ:ꝛ vt terra deorſum mouet̃:qꝛ habet hãc ꝓpriã.vz.plenuz:ita neceſſe eſt aerem in eius locũ ſupra aquã moueri ꝓpetate ſuę materię.vz. qꝛ habet hoc aliqđ.ſ.de vacuo/ꝛ aquã etiã moueri deorſum ſub aere:per idẽ qꝛ habet gcq̃ pleni:quare oĩa hñt

B ꝓpas materię dĩas:per quas ꝓpos mot[us] exercẽt. Jngt. Neceſſe eſt igit̃ queadmodũ ꝛ ignis ſurſuz fert̃:qꝛ hoc habet.hoc eſt ob eius ꝓpriã quã habet mãz.vz.vacuũ. cętera ꝟo.i.alias ꝟo mãs pter vacuũ nõ habet.ꝛ vt terra deorſum mouet̃ ꝓpetate ſuę materię:qꝛ.vz.plenũ habet:per idẽ ſupple:neceſſe eſt aerem in eius locũ ferri: ꝛ ſupra aquam ꝓpetate ſuę materię:qꝛ hoc aliqđ vacui habet plus pleno:ꝛ per idẽ neceſſe eſt aquã deorſuz moueri ꝓprietate ſuę materię:videlz/qꝛ hoc habet:videlz plus pleni q̃ vacui.quare tot dĩas materici neceſſe eſt: quot ſunt motus ipſoꝝ dĩię:ꝛ ſic omnium non erit vna mã:nec duę:ſed tot numero/quot elementa.

Jpo ſurſum
Supero
Jnfero
Jpo deorſuz

¶ Si aũt vnũ q̃ddã erat ambo:aut duo(ambo aũt hęc inſint vtriqz)erit aliqua multitudo vtriqz:qua ꝛ aqua paruũ aerem excedet ſupero: ꝛ aer aquã infero:vt ſępe dictũ eſt.

C ¶ Deduxit ↄ̃nem pn[le].at nũc repetit rõnẽ,vt ſui moris eſt.nã cum intulit pn[le] ↄ̃nez,de more epilogat rõnẽ:quã plixe fecerat.arguit q̃/ſi ambo.ſ.graue ꝛ leue ſint vnuz quoddã.vz.aut vacuũ:aut plenũ:aut ambo ſint duo.vz. leue vacuũ ꝛ graue plenuz:modo tam graui q̃ leui hęc ambo.vz.vacuũ ꝛ plenum inſint:erit aliqua multitudo hoꝝ amboꝝ vacui/ꝛ pleni vtriq̃.vz.graui ꝛ leui cõpetẽs/qua ꝛ aqua paruũ aerez excedet ſupero motu.i.qua aerem excedet aqua in motu ſurſuz facto.ꝛ aer excedet aquã infero hoc eſt in motu deorſum facto. Nec deducit rõnez.ſed ingt.vt dictũ eſt. ¶ Jngt. Si aũt vnũ q̃ddã.i.vna quędã.mã erant ambo.vz.ambo graue ꝛ leue erãt vna quędã mã:vacuũ/aut plenũ/aut duo.i.aut ambo graue ꝛ leue erãt duo.i.duę materię vacuũ ꝛ plenuz

D (ambo aũt hęc inſint vtriq̃)ideſt modo vacuum ꝛ plenũ inſint vtriq̃.i.tam graui q̃ leui:totũ hoc eſt añs/cui addit ↄ̃ñs.ꝛ ingt.erit vtriq̃ graui.vz.ſeorſuz ꝛ leui ſeorſum aliqua multitudo hoꝝ amboꝝ vacui ꝛ pleni cõpetẽs:quo ꝛ aqua paruũ aerez excedet ſupero motu.ꝛ qua aer excedet aquã infero motu:vt ſępe dictum eſt. Opz igit̃ eẽ mãs tot nũo:quot ſunt grauia ipa ac leuia:ꝛ non

Quę Ari. cõmẽ.41.

vnã/vel duas. ¶ Auer.mouet.q.qꝛ Ari.voluit cũ dualitate materię nõ ſtare ↄ̃rietatẽ elntoꝝ. Ait.n.ſi duę tñ materię eẽnt elntoꝝ:nõ dabunt̃ duo extrema elemẽta ↄ̃ria ꝛ p[us].qa(vt deduxit ſupra)ignẽ poſſet dari altius ꝛ altius in infinitũ. Obycit Auer.nam oẽs colores ſunt ex duabus materieb[us].ſunt.n.colores qualitates ſcdę/quaꝝ pncipia ſunt ignis ꝛ terra. Jgnis gdem alboꝝ: terra nigroꝝ:ꝛ tñ in multitudine coloꝝ ſunt duo extremi colores.ergo dualitas materici nõ tollit extrema. ¶ Auer. ridet ↄcedẽdo totũ. Ad antiquos ꝟo ſequit̃ abſurdum Ariſt.videlz q̃ elnta erũt eiuſdẽ ſpẽi/vt colores medij: qui nõ ſpecie: ſed ſꝫm magis ꝛ minus differũt:vt quinto Phyſicoꝝ dictuz eſt. Hęc ex Auer.quę in codicibus grecis non accidũt:ſed in ſuis barbaris trãſlationibus: vt facile videre licet.

B

¶ Figurę autem cauſę non ſunt:aut vt deorſum:aut ſurſum ferantur ſimpliciter:ſed vt celerius:aut tardius.

Expoſitio

¶ Nũc quo nam modo figurę mot[us] cauſę ſint/declarat. nam veteruz nõnulli figuras motuum elntoꝝ cãs aſſignarũt/vt Plato: qui igni figurã pyramidalem ꝓbuit/ vel ſphęricã ob eius motus celeritatẽ. Ari.ꝟo figuras motuũ cãs pncipales non aſſerit:ſed ↄceſſas:quatenus cauſę ſunt/nõ vt moueant̃ elemẽta ſimplr/aut ſurſum/ aut deorſuz:ſed cauſę ſunt/vt moueant̃ celerius/aut tardius.ingt. Figurę aũt cauſę nõ ſunt:vt deorſuz/aut ſurſum elemẽta ipſa ſimplr ferant̃:ſed vt ferant̃ celerius/ aut tardius:ꝛ ita conceſſę videntur potius.

F
Latuz ferrũ
Lata ferramenta
Aurea arena
ψῆγμα
Arena/vnde fit aurum.
Fruſtũ auri
Tela auri
Arenes auri
Loliuz auri

¶ Quas ꝟo ob cãs videre non eſt difficile. Dubitat̃ enim nũc/cur latuz ferrũ/plũbũq̃z ſup aquam natat. Alia ꝟo minora minuſq̃z grauia:ſi rotũda ſint/aut lõga: vt acus/deorſum feruntur. ꝛ cur nõnulla ob paruitatem: vt aurea/arena/cęteraq̃z terrea/ac puluerulenta ſuper aerem natant.

Expoſitio.

¶ Jd qđ de figuris dixerat:nũc Ari.manifeſtat ſoluẽdo duo ꝓblemata.Et pmo illa ꝓponit. Secũdo ſoluit illa. Primũ eſt/cur latum ferrũ/atq̃z latũ plũbũ ſi ad modũ telę araneę ſit/ſup aquam natat. Alia aũt minora/ꝛ minus grauia/deorſuz petũt/ſi rotũda ſint/aut lõga:vt pila/ꝛ acus.ingt. Quas ꝟo ob cãs/ſupple figurę conceſſę

G ſint motuũ ꝛ non pncipales cauſę:videre nõ eſt difficile. Nam ſolutis duobus ꝓblematibus/ſolutio etiã ꝛ res illa oĩbus patebit:ꝛ ſtatim per ordinẽ illa ꝓblemata ꝓponit dicẽs. Dubitat̃ enim nũc/cur latuz ferrũ/plũbũq̃ etiaz latũ/ſup aquã natat. Alia ꝟo minora minuſq̃ grauia/ſi rotũda ſint:vt pila aut lõga:vt acus deorſum ferunt̃ cauſa ꝓblematis eſt:qꝛ grauiora deorſum magis mouẽtur.ꝛ ita ferramẽta lata cũ ſint/acu/ꝛ pila grauiora/deberẽt in aqua deſcẽdere.hoc eſt primuz ꝓblema. deinde mouet ſcdm/cur videlz:quędã alia ob paruitatem/vt folia auri: ꝛ quędã terrea puluerulẽtaq̃ in aere natant.Cã dubitationis eſt:qꝛ ſunt grauia/ꝛ aere maxime grauiora. Jngt. Et cur nõnulla ob paruitatẽ/vt aurea arena/quę grece pſegma dicit̃/latine fruſtum auri/

H vel tela aurea:cęteraq̃ terrea ac puluerulẽta ſup aerez natant: vt videmus in radijs portarum atoma grauia ſupernatare:hoc eſt 2[m] ꝓblema Ariſto.

Suſtinere
Subtollere
Decidere
διοισθεν
πτειν.
Dilabi
Nõ ĩpedire.

¶ Cauſam igit̃ hoꝝ oium:putare quidez:vt Democrit[us] nõ recte ſe habet. Jlle enim dicit illa calida quę ſurſum ex aqua ferunt̃:ea lata eorũ quę grauitatem habent/ſuſtinere. Anguſta ꝟo decidere:pauca enim eſſe:quę ipſis contrapulſant.

Expoſitio

¶ Democritus ſoluit ꝓblemata.ꝛ ſupponit ab imis aquis eleuari corpuſcula quędã: quę phyſici vapores appellant.hi ab imis mouẽtur ſurſum ad ſuperficiem aquarũ/ ab aquaruz ſuperficiebus vlterius mouent̃ alij vapores ꝛ aeris mediã regionem petũt. Leuia aũt ſunt hęc coꝝ

I puſcula ⁊ tenuia, a ſtellis ipſis atq; ſole pducta. Ex hac ſolutione facile ſoluit pblemata. Natāt enim ferruz latum ⁊ amplū plūbum, quatenus vapores ab imis aqs ſurſum petētes obuiū ferro ⁊ plūbo illa ob latitudinem ſuſtinēt. Acum aūt ⁊ pilam, dicit Democritus decidere ⁊ per aquas dilabi. nā ſuſtinere ea nō poſſunt vapores tenuitate coꝝ. in aere quoq; auri tela, ⁊ pulueres eadez rōne ab ipſis vaporibus ſubtollunt̃: qui ab ipſis aquarum ſupficiebus eleuātur. ⁊ ſic ſoluit Democritus pblemata nō recedens a ſuis corpuſculis: quę atoma appellat: ɔtra quem obijcit Ariſt. dicēs hoc non eſſe recte dictum. ⁊ inquit. Cām igitur hoꝝ olum: putare quidez: vt Democritus. ſ. cenſet, nō recte ſe habet. Deīde quę Democritus dicebat, explicat. d. Ille enim dicit ea calida: quę ſurſuz ex aqua ferunt̃: quę vapores dicunt̃ ea lata: videlʒ ferruz, ⁊ plūbum de numero coꝝ: quę grauitatē habent, ſuſtinere. Anguſta vo dicit decidere, dilabiq; p aerem ⁊ aquā. Pauca enim ea eē, ſupple aſſerēs: ⁊ etiaz

K parua: quę cōtrapulſant vaporibus. eſt enim acus ⁊ pila parua res: quaſi nō obſiſtēs vaporibꝰ. Hęc Democ.

℄ In aere aūt magis etiam idipſm fieri oportebat. vt ipſemet obijcit. Sed obijciēs molliter ſoluit. Dicit enim nō in vnū facere impetum ſum. appellās ſum motum coꝝ corporum: quę ſurſum feruntur.

Fieri Facere

Expoſitio ℄ Obijcit nūc Democrito ex obiectione ꝓpria Democriti: qꝛ plūbum planum, ⁊ ferruz latum deberet ſupnatare in aere, ⁊ magis, eo magis: quo aer eſt vaporoſior aqua, cum ſit humidior ⁊ tenuior. Sic ſibi obiecit Democritus: verum ſoluēs ait, vapores aqueos magis coadunate aſcēdere. aereos autē ſparſum: ⁊ ſic aquei obſiſtūt latis corporibus. aerei vo nō. inquit. In aere autez

L magis etiam idipſm fieri oportebat: vt ipſemet obijcit ſibi: quoniaz aer pꝛę nimia ſua humiditate eſt vaporoſior aqua. Deinde ponit ſolutionē Democriti. ⁊ inquit. Sed obijciēs molliter ſoluit. Dicit eniz vapores ipſos in aere eleuatos, non in vnū facere impetū: qꝛ non vniti ſcandūt, velut vapores aquei, qui vniti ſubtolluntur. ℄ Quo vo ad verba attinet [Sum] qd eſt verbuz Democriticū: Ariſtoteles exponit in eius lingua. ⁊ inqt. Dicit eniz nō in vnū facere impetū ſum: appellās [Suz] motum coꝝ corpoꝝ: quę ſurſum feruntur: quę corpora Ariſtoteles: vbiq; vapores vocat. Motus enim vaporuz apud Democritū non in vnū facit impetum cōtra plūbum ⁊ ferrū planum: quādo vapores ſunt aerei: ſed

Quę Ari. cōmē. 43. motus vapoꝝ aqueoꝝ cōtra plūbum ⁊ ferruz lata facit impetū in vnuz: ⁊ ꝓpterea illa ſuſtinet. ℄ Ariſtoteles aūt huic ſolutioni nō aliter obijcit: niſi qꝛ eſt mollis

M ac debilis. Et cauſam reddit Auer. qꝛ vapores aerei maiorem habēt cōtinuitatē: ꝙ aquei vapores hñt. naz aer aſcenſui ſuoꝝ vapoꝝ minus reſiſtit. Aqua vo ſuis vaporibus aſcendētibus magis reſiſtit. Unde ⁊ ꝓiecta in aere celerius mouent̃ eis ꝓiectis: quę mouent̃ in aqua. Qđ ſi vapores aerei in aere habebūt maiorem ɔtinuitatem, minorem habebūt expanſionez: quare corpibus deſcendētibus magis occurrūt. Et ſic ſolutio Democriti debilis fuit: vt Auerroes declarauit.

Facile: Abū Additum ℄ Cum autez ɔtinuoꝝ: alia qdem facile: alia vo minus facile diuiſibilia ſunt. Et diuiſiua etiā modo eodem: alia qdez magis: alia aūt minus: has eſſe cās putādum eſt. Facile qdez igit̃ diuiſibile: id eſt qđ facile terminabile eſt: ⁊ id magis qđ magis: vt aer magis eſt tale ꝙ aqua: ⁊ aqua ꝙ terra: minus

N Ut Autem etiam vnoquoqz in genere magis facile diuiditur, faciliuſqz diſrūpitur.

Expoſitio ℄ Quia ſolutio Democriti erat mollis ac debilis: nunc aliter ſoluit. Et ſupponit pro ſolutione duas diuiſiones continuoꝝ corpoꝝ. prima eſt cōtinuoꝝ, alia facile, alia minus facile diuidi poſſunt. facile aer diuidi poteſt: minus facile aqua: adhuc minus facile diuidi poteſt terra. inquit. Cum autē continuoꝝ corpoꝝ: alia quidē facile: alia aūt minus facile diuiſibilia ſunt: textus legatur ſuſpenſiue vſq; ibi [Has eſſe cauſas.] Hęc eſt prima diuiſio. Secūda vo eſt corpoꝝ continuoꝝ quę ſunt diuiſiua, alia magis diuiſiua ſunt: vt acuta ⁊ ſphęrica: alia minus diuiſiua ſunt, vt lata. inquit. Et diuiſiua etiā modo eodez: alia quidē magis: alia autez minus: ſupple ſunt, ⁊ terminās textus ſuſpēſionem. inquit. Quia hę duę cor-

O poꝝ diuiſiones verę ſunt: has cauſas pblematū putandum eſt. Deinde exponit mēbra pmę diuiſionis: ⁊ vult facile diuiſibile eſſe qđ facile terminatur termino alieno: vt aer ⁊ aqua: quę terminātur termino ɔtinētis. Inquit. Facile quidē igitur diuiſibile: ideſt qđ facile terminabile eſt, ſupple termino alieno: ⁊ id magis: qđ magis alieno termino terminatur: vt aer magis ꝙ aqua eſt talis: ⁊ aqua magis talis ꝙ terra. Addit quoddaz obiter. ⁊ inquit. Minus aūt corpus in vnoquoq; genere magis facile diuidit̃: vt minor aer citius diuidit̃ magno: quoniam in maiori quanto eſt maior reſiſtentia, magiſq; diſrumpitur eadem ratione.

℄ Ea igitur quę quidē latitudinem habent: qꝛ multuz cōpꝛęhendūt, ſupramanent. propterea, quia non diſrūpitur illud quod mul- P

Diuiditur Uerbuz additum.

tum facile diuidit̃. Ea vo quę cōtrario modo ſe habent figuris: quia parum cōpꝛęhendunt deorſum ferūtur: propterea qđ facile illud diuidunt: ⁊ in aere multo magis quo facilius ꝙ aqua diuiſibilis eſt.

℄ Ex his ſuppōnibus ſoluit nūc problema primū, propter qđ enim quęrebatur, nōnulla ponderoſiora, vt ferrum ⁊ plūbum latum, citius deſcēdit in aqua: ꝙ quędā minus grauia, vt acus ⁊ pila. Reſpōdet: qꝛ lata illa corpora, nō ita facile ipſam aquam penetrāt: quoniā multum cōpꝛęhēdūt illius: ⁊ ſic nō facile aqua diſrūpitur. Acuta vo facile penetrāt, vt acus cum parum aquę cōpꝛęhendāt. Inquit. Ea igitur quę quidē latitudinez habent: qꝛ multum aquę cōpꝛęhendūt ſupramanent ipſi

Q aquę. ꝓpterea, quia nō diſrūpitur illud: qđ multuz facile diuiditur. Ea vo quę cōtrario modo ſe habent figuris: vt acus ⁊ pila: quia ipſius aquę parum cōpꝛęhēdūt, deorſum feruntur. propterea quod facile illud diuidūt: quod de aqua cōpꝛęhēdunt. Addit ⁊ in aere multo magis quo facilius ꝙ aqua diuiſibilis eſt. Et ſic habes ſolutionem primi problematis.

℄ Cum autem ⁊ grauitas ipſa aliquam vim habeat per quam deorſum fertur: ⁊ continua, vt non diſrūpantur: hęc inter ſe conferre oportet. nam ſi vis ipſius grauis eaz: quę in ipſo continuo eſt ad diſruptionem diuiſionēq; exuperabit, penetrabit deorſum celerius. Si autem fuerit imbecillior ſuper-

Penetrabit Tranſibit Uim infert deorſum. Coget deorſum.

A natabit: de graui quidem igitur ⁊ leui: ⁊ de his que circa ipſa accidunt a nobis/hoc modo ſit definitum.

Expoſitio ¶ Solutio p̄mi ꝓblematis ſatis ꝯſtat: verum/vt ipſam magis explanaret Ari.(vt Auer. innuit) ſupponit vt in corpore diuidēti eſt potētia actiua ad diuidendū: ita in corpore diuiſibili anteꝙ̄ diuidat̃ eſſe poᵃ reſiſtitiuā diuiſioni. Qua rōne potētias haſce ꝯferre opꝫ inuicē: naꝫ ſi vis diuiſiua que eſt in graui ſit maior ꝙ̄ ſit vis reſiſtitiua in aere/vel aqua: proculdubio graue fundū petit: vbi vis reſiſtitiua in aere/vel aqua fuerit minor/vel eq̄lis: graue ſupnatabit. Cum igitur vis reſiſtitiua in aqua ſit maior ꝙ̄ vis diuiſiua in ferro/vel plumbo lato: iure ferruꝫ vel plūbū latuꝫ ſupnatabit. In acu ṽo vel pila vis diuiſiua maior eſt/ꝙ̄ reſiſtitiua in aqua: ideo acus vel pila fundū petit. ¶ Ingt. Cū aūt ⁊ grauitas ipſa aliquā vim habeat diuiſionis actiuā: ⁊ corpa ip̄a ꝯtinua: vt aer

B vel aqua aliꝙ̄ vim habeāt diuiſionis ꝓhibitiuā/ſiue diuiſioni reſiſtitiuā/vt non diſrūpant̃: hec inter ſe ꝯferre opꝫ. Nā ſi vis diuiſiua que eſt ipſius grauis/eam vim que in ip̄o ꝯtinuo corpe/vt in aqua vel aere eſt ad diſruptionē diuiſionēꝙ̄ expugabit/penetrabit deorſum celerius/vt vis pile vel ipſius acus: que maior eſt in penetrādo ꝙ̄ vis aque in reſiſtēdo. Sin autē vis rei grauis fuerit ībecillior in penetrādo: vt in plūbo lato/vel amplo ferro: ꝙ̄ ſit vis aque in reſiſtēdo: graue illud ſupnatabit. ¶ Quo ṽo ad ṽba attinet/ṽbū Penetrabit grece eſt [illegible]/qḋ latine ſonat trāſibit/vel pertrāſibit/

De cauſa ſucceſſionis in motu. penetrabit vim īferret deorſuꝫ: vel vi deorſum īfert̃: co

De motu gat̃ deorſum/vel violētabit̃ deorſum: clariꝰ penetrabit

In vacuo ego trāſtuli ad ſenſum. Ex hiſce clariſſime ꝯſtat cā ſuc

Fieri in tpe ceſſionis in motu grauiū ⁊ leuiuꝫ in pleno. Cā.n.eſt: q2

Fieri i īſtāti mediū dum graue deſcēdit/vel leue aſcēdit diuidit̃. nō

Fieri ſubito aūt diuiditur/niſi diuiſioni reſiſtat. Naꝫ lꝫ vis diuiſiua

C in graui vel leui ſit maior/ꝙ̄ vis prohibitiua diuiſionis in pleno: tn̄ vis diuiſionis ꝓhibitiua in pleno eſt aliꝙ̄ta: vt ſufficiat pro ſucceſſione motꝰ. pꝫ ꝑterea in vacuo/vel nō fieri motū/vel fieri in īſtāti/vel fieri ſubito. differt.n. mutationē fieri in tpe/⁊ fieri in īſtāti/⁊ fieri ſubito. Fieri.n. in tpe/eſt fieri in hora/vel die/vel aliq̄ certo dato tpe. In īſtāti aūt fieri motū eſt ip̄m fieri in indiuiſibili tpis. fieri ṽo motū ſubito/eſt ip̄m nō fieri in hoc inſtāti qḋ eſt p̄ns: ſed imediate poſt h inſtās qḋ eſt preſens (vt Heberiſte ⁊ Suiſethiſte tradūt.) In vacuo ḡ nō fit motꝰ in tpe: q2 illis nulla vis eſt vacui ꝓhibitiua diuiſionis: cū vacuū nihil aliud ſit ꝙ̄ dimēſio ſine corpore ſenſibili: que nullius actiuitatis eſt. ergo motꝰ vel erit ſubitarius/momentariuſꝙ̄/vel in inſtanti indiuiſibiliꝙ̄ tēporis: lꝫ Auerroes: vbiꝙ̄ ſubito fieri/exponat

D fieri in inſtāti: vt 8° Phyſicoꝝ. cōmento 23°. ⁊ Phyſicoruꝫ 4°. cōmento 71°. veruꝫ de his alſ. Poſtea epilogat dicēs. De graui quidē igit̃ ⁊ leui: ⁊ de his que circa ipſa accidūt a nobis hoc modo ſit definitū. ⁊ ſic deo bene volēte nos finem imponimus huic nr̄e interꝑtationi anno p̄nti. M. D. XIIII. die. xv. Octobris: Sueſſe. in qua oībus pateat me omnis eſſe locutuꝫ/vt philoſophuꝫ: que ṽo viderent̃ ſancte Romane eccliē diſſonantia: ilico reuocamus/aſſerētes ea ab incuria noſtra proficiſci: non autē a malitia. quare noſtras has interpretationes oēs: ⁊ qualcūꝙ̄ alias in quibuſuis libris editas ſancte Romane eccleſie ſummittimus: ⁊ tibi preſertim Illuſtriſſimo Alouiſio. Uale.

¶ Finis librorum de Celo.

¶ Ex mandato ſacri aplici Concilij/ſtatutuꝫ eſt omnia opera imp̄menda publicari nequaꝙ̄ debere/niſi prius ab inq̄ſitore/vna cum aliquo theologie magiſtro recognita ſint/cui vel per dioceſanū/vel eius vicarium hoc iniūctuꝫ fuerit. Itaꝙ̄ abſente inquiſitore ego magiſter Antoninus Caietanus almi predicatorū ordinis artiuꝫ ſacreꝙ̄ theologie profeſſor/cōuentuſqꝫ ſancti Dominici de Neapoli regens/ex mandato Reuerēdiſſimi domini vicarij Neapolitani interꝑtationes inſignis philoſophi Auguſtini Niphi Sueſſani/in libros Ariſtotelis de Celo ⁊ Mūdo diligēter recognoui/in quibus fidem ſacio me nihil inueniſſe/quod fidem catholicam oppugnet.

¶ Cōmentaria preclariſſima Auguſtini Niphi philoſophi Sueſſani in libros Ariſtotelis de Celo ⁊ Mūdo feliciter excuſſa fuerunt Uenetijs/per heredes. q. Dn̄i Octauiani Scoti Ciuis Modoetienſis: ac ſocioꝝ. Anno ſalutifere incarnationis. M.D.XXV. Die vero. X. menſis Nouembris.

Regiſtrum totius operis.

✠ A B C D E F G H I K L
M N O P Q R S T U.

Omnes autem ſunt quaterniones/preter ✠ qui eſt ternio. ⁊ U quinternio.

